

ፍጥነት

አግሮኛ መዝገበ ቃላት

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ጥናታዊ ማረጋገጫ

አማርኛ መዝገበ ቃላት

ለሚገኝ ብራዩ ላንስኬይ

ለዚህ መዝገበ ቃላት ዝግጅት
ሳይረጉት አስተዋፅኦ የመዝገበ
ቃላቱን አንድ ቅጅ ከምስጋና
ጋር አበርክተናል።

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከል
አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የካቲት 1993

መብቱ በህግ የተጠበቀ ነው

የፊት ሽፋን ዳራ፡-

በአክሱማውያን ዘመን በኢትዮጵያ ለመጀመሪያ ጊዜ በጥቅም ላይ የዋለውና የኢትዮጵያ የፅህፈት ስርዓት መነሻ የሆነው የፊደል ገበታ። (ምንጭ፡-ተሰማ ሃብተ ሚካኤል፡1951። ኩነቱ ብርሃን አማርኛ መዝገበ ቃላት። አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት፣ አዲስ አበባ።)

የሂሳ ሽፋን ዳራ፡-

የአማርኛ ቋንቋ በፅህፈት ላይ መዋል የጀመረበትን ጊዜ ለማወቅ በሚደረገው ጥረት እስካሁን በተገኘው መረጃ መሰረት በ14ኛው ክፍለ ዘመን ለነገሱት ለአፄ አምደሳለኝና ለአፄ ዳዊት፣ እንዲሁም በ15ኛው ክፍለ ዘመን ለነገሰው ለአፄ ይሳሃት የተገጠሙ የውጭ ግጥሞች በከፊል። (ምንጭ፡- ተክለዳዲት መኮሪያ፣ 1966። የኢትዮጵያ ታሪክ፣ ክፍል ይኩኖ አምላክ እስከ አፄ ልብነ ድንግል። ብርሃንና ሰላም ቀ. ሃ. ሲ. ማተሚያ ቤት፣ አዲስ አበባ።)

ለመጀመሪያ ጊዜ በ1993 አ. ም. ታተመ።

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከል፣ 1993። አማርኛ መዝገበ ቃላት። አዲስ አበባ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት።

መቅደም

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከል የኢትዮጵያ ቋንቋዎችን ለማጥናትና ለእድገታቸው አጋዥ የሆኑ ተግባራትን ለማከናወን የተቋቋመ ተቋም ነው። የማእከሉ መነሻ የነበረው “ብሄራዊ የአማርኛ መርሃ ልሳን ድርጅት” በ1964 በአዋጅ ሲቋቋም የነበረው አላማ የአማርኛ ቋንቋን እድገት መከታተል ነበር። ሆኖም በ1966 የተከሰተውን የስርዓት ለውጥ ተከትሎ “የኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካዴሚ” በሚል ስያሜ አቢይ የሆነ የአላማና የአደረጃጀት ለውጦችን በማድረግ በኢትዮጵያ የሚገኙ ቋንቋዎችን ዑሉ በእኩልነት የሚያገለግል ተቋም እንዲሆን ተደረገ።

አካዴሚው በባህልና ስፖርት ጉዳይ ሚኒስቴር በሂሳም በማስታወቂያና ባህል ሚኒስቴር ስር በነበረባቸው ዑለት አስርታት በአዋጅ የተሰጠ ህልውና ሳይኖረውና በሰው ሃይልና ድርጅታዊ አቋም ሳይጠነክር በልዩ ልዩ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ሳይጠቃሚ የሆኑ በርካታ የስነልሰና ጥናቶችን ሊያከናውን ችሏል። እንዲሁም የኢትዮጵያን ልዩ ልዩ ብሄሮችና ብሄረሰቦች የስነቃል ሃብት በመሰብሰብ፣ በማጥናትና ደረጃ በደረጃ እያሳተመ ለህዝብ በማትረብ፣ በልዩ ልዩ ቋንቋዎች ልሳን ክልሉና ልሳን ዋህድ መግባብተ ቃላት በማዘጋጀት፣ ሌሎችም ቋንቋዎች ልሳን ክልሉና ነክ ተግባራትን በማከናወን የተጣለበትን ሃሳፊነት ሲወጣ ቆይቷል። ማእከሉ በአዲስ ስያሜና አደረጃጀት በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ስር ከተዋቀረ ወዲህም አላማዎቹን ከግብ ለማድረስ ጥረቱን ቀጥሏል።

በዚህ መሰረት እኒያ ይህንን የአማርኛ መዝገበ ቃላት አሳትሞ ለተጠቃሚዎች አትርባል። ከዚህ ቀደም በአማርኛ ቋንቋ ልሳን ክልሉና ልሳን ዋህድ መግባብተ ቃላት የተዘጋጁ ቢሆንም ይህ መዝገበ ቃላት በቃላት ምርጫው፣ በቃላት አፈታት በዚህና በመጠኑ ክልሎቹ ቀደምት መግባብተ ቃላት የተለየ ባህርይ አለው። መዝገበ ቃላቱ በዘመናዊ የመዝገበ ቃላት አይነት አከፋፈል “መካከለኛ መዝገበ ቃላት” ተብሎ የሚመደብና በተለይ በሁለተኛና በከፍተኛ ደረጃ የትምህርት እንትስቃሲ ውስጥ አገልግሎት ሊሰጥ እንደሚችል ሆኖ የተዘጋጀ ነው።

የዚህ መዝገበ ቃላት መታተም በአማርኛ ቋንቋ የእድገት ታሪክ ውስጥ አንድ አቢይ ክንውን እንደሚሆንና በቋንቋው የእድገት ሂደት ውስጥም ከፍተኛ አስተዋፅኦ እንደሚኖረው የታወቀ ነው። ምንም እንኳን በሰራው አድካሚነትና ውስብስብነት የተነሳ መዝገበ ቃላቱ ከስህተት ፈፅሞ የፀዳ ነው ለማለት ባይቻልም ለበርካታ አመታት በብዙ ባለሙያዎች ሲደከምበት የኖረው ስራ ለህትመት ብርሃን መብቃትና ለተጠቃሚዎች መድረስ መቻሉ የሚያስደስት ነው። በተጠቃሚዎችና በቋንቋ ባለሙያዎች ፍተሻ የሚገኙ ግድፈቶችን መሰረት በማድረግም ወደፊት የታረመና የተሻሻለ ቅጂ ለማዘጋጀት ተስፋ ተደርጓል።

መገደው የሚጠይቀውን አድካሚና አስቸጋሪ ስራ በማከናወን ይህን መዝገበ ቃላት በማዘጋጀት ለአያሌ አመታት ለማሰኑት አዘጋጆች፣ ስራው በየጊዜው ያጋጠሙት ችግሮች እንዲፈቱ ልዩ ልዩ ርምጃዎችን በመውሰድ ለረዱ ተቋማት፣ ፅህፈት ቤቶችና የስራ ሃላፊዎች፣ በአጠቃላይ ስራው ተጀምሮ እስኪጠናቀቅ የየበኩላቸውን አስተዋፅኦ ሳደረጉ ዑሉ ማእከሉ የላቀ ምስጋናውን ያቀርባል።

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከል
አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

አማርኛ በኢትዮጵያ ውስጥ ከሚነገሩት የደቡባዊ ሴም ቋንቋዎች አንዱ ነው። ቀደም ሲል በኢትዮጵያ ውስጥ የሰራ ቋንቋ ሆኖ ያገለግል የነበረውን ግለዝን በመተካት በ10ኛውና በ13ኛው ክፍላቱ ዘመናት መካከል ባለው ጊዜ አማርኛ የሰራ ቋንቋ ሆኖ ማገልገል እንደ ጀመረ የተለያዩ መረጃዎች ይጠቁማሉ። ቢሂላም ከ17ኛው ክፍለ ዘመን ወዲህ በሰነፅሁፍ ጭምር እየጸበረ መጥቶ በተለይ ከ19ኛው ክፍለ ዘመን ወዲህ የተሻለ እድገት በማሳየት አሁን ካለበት ደረጃ ደርሷል።

በአሁኑ ጊዜ የአማርኛ ቋንቋ በጎንደር፣ በጎጃም፣ በወሎና በሰሜን ሸዋ እንዲሁም በአገሪቱ በሚገኙ ዋና ዋና ከተሞች ውስጥ በሚኖረው በአብዛኛው ህዝብ በእፍ መፍቻነት የሚነገር ሲሆን በሌሎች የአገሪቱ ክፍሎችም በርካታ ቁጥር ያለው ህዝብ በሁለተኛ ቋንቋነት ይጠቀምበታል። ቋንቋው ለረዥም አመታት የሰራና የትምህርት መስጫ ቋንቋ ሆኖ ሲያገለግል ከመቆየቱ የተነሳ ከሌሎች የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጋር ሲነፃፀር በስፋት የሚነገር ሆኖ እናገኘዋለን።

አማርኛ የፅሁፍ ቋንቋ መሆን ከጀመረበት ጊዜ ወዲህ በተለያዩ ምሁራን ልሳነ ክልሌና ልሳነ ዋህድ የሆኑ መዛግብተ ቃላት ተዘጋጅተውለታል። ከነዚህም መዛግብተ ቃላት ውስጥ አብዛኞቹ የተዘጋጁት በውጭ አገር ምሁራን ሲሆን አላማቸው አማርኛን ከውጭ አገር ቋንቋዎች ጋር በማተራሳም ለልዩ ልዩ የትርጉም ስራዎች አመቺ ሁኔታን መፍጠር ነበር። በዚህም የተነሳ በዙፆቹ ቀደምት መዛግብተ ቃላት ልሳነ ክልሌ ናቸው። በ1698 እ.ኤ.አ. በሂዮብ ሉዶልፍ የተዘጋጀው የመጀመሪያው “አማርኛ-ላቲን መዝገበ ቃላት” ፥ ከዚያም በ1841 እ.ኤ.አ. በቻርለስ ዊልያም ኢዝንበርግ የተዘጋጀው እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1881 እ.ኤ.አ. በአንቷን ደ'አባዲ የተዘጋጀው “ፈረንሳይኛ-አማርኛ መዝገበ ቃላት”፥ በ1901 እ.ኤ.አ. በኢግናቲዮ ግዊዲ የተዘጋጀው አማርኛ - ኢጣልያንኛ መዝገበ ቃላት እና እንደገናም በ1917 እ.ኤ.አ. በአ. ቤቪላኳ የተዘጋጀው ኢጣልያንኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1910 እ.ኤ.አ. በቻርለስ አርምብሩስተር የተዘጋጀው እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት እና በ1920 እ.ኤ.አ. በዚሁ አጥኚ የተዘጋጀው አማርኛ - እንግሊዝኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1928 እ.ኤ.አ. በሲ. እቶ. ምክር የተዘጋጀው እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1929 እ.ኤ.አ. በጄ. ቤትማን የተዘጋጀው አማርኛ - ፈረንሳይኛ / ፈረንሳይኛ- አማርኛ መዝገበ ቃላት፥

በ1940 እ.ኤ.አ. በኢግዮቲዮ ግዌዲ፥ ፍራንቼስኮ ጋሊና እና በኤንሪኮ ቼሩሊ በጋራ ዳብሮ
 የተዘጋጀው አማርኛ - ኢጣልያንኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1965 እ.ኤ.አ. በኢግኑኤል
 ጋንኪንና በከበደ ደስታ የተዘጋጀው መስኮብኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት + በ1969
 እ.ኤ.አ. በኢግኑኤል ጋንኪን የተዘጋጀው አማርኛ-መስኮብኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1970
 እ.ኤ.አ. በቶሞኮ ሱዙኪ የተዘጋጀው የጃፓንኛና አማርኛ መዝገበቃላት፥ በ1976
 እ.ኤ.አ. በዎልፍ ሌዝላው የተዘጋጀው አማርኛ - እንግሊዝኛ እና እንግሊዝኛ -
 አማርኛ መዝገበቃላት፥ በዚሁ አጥኚ በ1973 እ.ኤ.አ. የተዘጋጀው እንግሊዝኛ
 አማርኛ አውደ አገባባዊ መዝገበቃላት፥ በ1983 እ.ኤ.አ. በኢግኑኤል ጋንኪን፥ በኢ.
 ኪዳይቴን እና በኢ. ሚትሮሂና የተዘጋጀው መስኮብኛ - አማርኛ የተማሪዎች መዝገበ
 ቃላት፥ በ1990 በቶማስ ኪን በሁለት ቅደም ተከተል የተዘጋጀው አማርኛ - እንግሊዝኛ መዝገበ
 ቃላት ልሳነ ክልሌ ከሆኑት ውስጥ የሚጠቀሱ ናቸው። እንደዚሁም በሂለኖቹ አመታት
 በአገር ውስጥ በኢትዮጵያውያን የተዘጋጁትና አማርኛን ከውጭ አገር ቋንቋዎች ጋር
 የሚያተራጉሙ ልሳነ ክልሌ መዛግብተ ቃላትም ከእነዚሁ ወገን ሊመደቡ ይችላሉ።
 ኢትዮጵያውያንም፥ አልፎ አልፎ ከውጭ አገር ምሁራን ጋር በመተባበር፥ ቁጥራቸው የበዛ
 ልሳነ ክልሌ መዛግብተ ቃላት አዘጋጅተዋል። ከእነዚህም መካከል በ1969 በመምህራን
 ግህበር የተዘጋጀው ተራማጅ መዝገበ ቃላት፥ በ1978 የተዘጋጀው አማርኛ -
 እንግሊዝኛ ግርክሳዊ ሌኒናዊ መዝገበ ቃላት፥ በ1986 በኢትዮጵያ ቋንቋዎች
 አካደሚ የተዘጋጀው አማርኛ - እንግሊዝኛ የሳይንስና ቴክኖሎጂ መዝገበ ቃላት፥
 በ1990 እ.ኤ.አ. በዝድኘክ ፖላቺክ፥ በመሳኮ አዘነና በታምራት ተስፋዬ የተዘጋጀው አጭር
 ግህበራዊና ፖለቲካዊ እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1973 በአምሳሉ
 አክሊሉና በጂ. ፒ. ሞሰባክ የተዘጋጀው እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1979
 በአምሳሉ አክሊሉ የተዘጋጀው አማርኛ - እንግሊዝኛ መዝገበ ቃላት፥ በ1991
 በተክለብርሃን ገብረሚካኤልና በጌታቸው ገብረወልድ የተዘጋጀው የአማርኛና የእንግሊዝኛ
 ቃላት መገንቢያ፥ እንዲሁም በ1991 በግሞ ጉደታና በአለማየሁ ገርማ የተዘጋጀው
 እንግሊዝኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት ይገኙበታል። ከእነዚህም በተወማሪ ሌሎች
 የውጭ አገር ቋንቋዎችን ከአማርኛ ጋር የሚያተራጉሙ መዛግብተ ቃላት መኖራቸው
 ይታወቃል።

አማርኛን ከሌሎች የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጋር ለማተራረም ከተዘጋጁት ውስጥ ደግሞ በ1948 በአለቃ ኪዳነወልድ ክፍሌ የተዘጋጀው መፅሃፈ ሰዋስው ወግስ ወመዝገበ ቃላት ሃዲስ፡ በ1948- 9 በዮሃንስ ገብረ እግዚአብሔር የተዘጋጀው መዝገበ ቃላት ትግርኛ - አምሃርኛ፡ በ1984 በአብዱራህማን ቆራም የተዘጋጀው ጨቅቲ ክታብ (ሃረሪ - አማርኛ መዝገበ ቃላት)፡ በ1989 በአበራ ነፋና ሌሎች የተዘጋጀው አማርኛ- እሮምኛ መዝገበ ቃላት እና በ1991 በኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካዴሚ የተዘጋጀው ወላይትኛ - አማርኛ መዝገበ ቃላት ሊጠቀሱ ይቻላሉ። የአማርኛ ቋንቋን የተመለከቱ መዛግብተ ቃላት ከላይ የተመለከቱት ብቻ ባይሆኑም ቋንቋው በኢትዮጵያ ታሪክና ባህል ውስጥ የሚጫወተውን ሚናና ያለውን ክፍተት ድርሻ ለመጠቆም ያህል እነዚህ በቂ ናቸው።

በ20ኛው ምእተ አመት አጋማሽ ለመጀመሪያ ጊዜ በኢትዮጵያውያን ምሁራን አማርኛ በአማርኛ የሆኑ መዛግብተ ቃላት መዘጋጀት ጀመሩ። ከተዘጋጁት መዛግብተ ቃላት መካከል ዋና ዋናዎቹ በ1947 በተፈራ ወርቅ አርምዴ የተዘጋጀው ያማርኛ ስነ ቃላት፡ በ1951 እ. ም በከሳቱ ብርሃን ተሰማ ሃብተሚካኤል ግልው የተዘጋጀው ከሳቱ ብርሃን የአማርኛ መዝገበቃላት፡ በ1952 በመስፍን ልሳኑ የተዘጋጀው የአማርኛ መፅሄተ ቃላት፡ በ1962 እ. ም. በደስታ ተክለወልድ የተዘጋጀው አዲስ የአማርኛ መዝገበ ቃላት፡ በ1961 በሊቀ መዝምራን ሞገስ እቁበ እግዚ የተዘጋጀው አማርኛ በአማርኛ መዝገበ ቃላት፡ እንዲሁም በ1992 በኤፍሬም አስፋ ወረደወርቅ የተዘጋጀው አዲስ የአማርኛ መዝገበቃላት ናቸው። ከተጠቀሱት መዛግብተ ቃላት ከፊሎቹ ባለ ጥቂት ገዎች ወይም የተለየ ደረጃ ያላቸው ሲሆኑ ሌሎች ደግሞ የመደበኛ መዝገበ ቃላት ደረጃ ያላቸው ናቸው። የእነዚህ መዛግብተ ቃላት መዘጋጀት ቋንቋው እንዲያድግና የመደበኛነቱ ደረጃም ከፍ እንዲል ያደረገው አስተዋፅኦ ከፍተኛ ከመሆኑ ጋር አዘጋጆቹ አድካሚ የሆነውንና ታላቅ ጥንካሬ የሚጠይቀውን የመዝገበ ቃላት ዝግጅት ስራ በግለሰብ ደረጃ ለማከናወን ደፍረው በመሳሳት ውጤታማ ለመሆን ጠብቃታቸው እጅግ የሚያስመስግናቸው ነው።

አማርኛ ቋንቋ በየጊዜው የቃላት ሃብቱ እየዳበረ መምጣቱ ግልፅ ነው። በተለይ በዘመናዊቷ ኢትዮጵያ ውስጥ የትምህርት መስጫ ቋንቋ ሆኖ ለረዥም ጊዜ መቆየቱ፡ መክከፍት፡ ጋዜጦች፡ መፅሃፍት ወዘተ. በዚህ ቋንቋ እየታተሙ መውጣታቸው፡ በአገሪቱ ውስጥ የስራ ቋንቋና የጋራ መግባቢያ ሆኖ ማገልገልና ከዘመናዊ አስተሳሰብና ከክንፍሎጂ እድገት ጋር እየተዋወቀ መምጣቱ የቃላት እድገቱ ፈጣን እንዲሆን ረድቶታል። በአሁኑ ወቅት ደግሞ ከመቼውም ጊዜ ይበልጥ አዳዲስ ፅንሰሃሳቦችን የሚገልፁ ቃላት በነበረው

የቃላት ክምችት ላይ እየተጨመሩ ሲሆኑ ነባር ቃላትም በተጨማሪ ፅንሰሃሳቦች እየዳበሩና የፍች ስፋት እየጨመሩ ይገኛሉ።

ከላይ በጥቅሉ ለማሳየት እንደተሞከረው የአማርኛ ቋንቋ አገልግሎትና የቃላት ሃብት እየሰፋ መምጣት ዘመናዊ መዝገበ ቃላት የማዘጋጀቱን አስፈላጊነትን የግድ በማድረግ ይህ የአማርኛ መዝገበ ቃላት እንዲዘጋጅ ተደርጓል። ይህ መዝገበ ቃላት ከበፊቱ ማሳተፍ ቃላት የሚለይባቸው የራሱ የሆኑ ባህርያት አሉት።

የቀድሞዎቹ መዝግብት ቃላት የተዘጋጁት በግለሰብ ደረጃ ሲሆን ይህ መዝገበ ቃላት ግን በተቻለ መጠን ቋንቋውን በአፍ መፍቻነት በሚናገሩ፣ ከተለያዩ አካባቢዎች በመጡና የተለያዩ የኑሮ ልምድ ባላቸው የቋንቋ ባለሙያዎች በኩድን እንዲዘጋጅ ተደርጓል።

በከፋቴ ብርሃን ተሰማ ሃብተሚካኤል ከሳቴ ብርሃን የአማርኛ መዝገበ ቃላትና በደስታ ተክለወልድ አዲስ የአማርኛ መዝገበ ቃላት ውስጥ እንደሚታዩት በዚህ መዝገበ ቃላት በቋንቋው ውስጥ ያሉት የእርባታ ቅርጾች በሙሉ ተመዝግበው እንዲፈቱ አልተደረገም። በዚህም ምክንያት የመነሻ ግሱ ከሚሃረው ፍቺ ተጨማሪ ሌላ ፍቺ ወደም ፅንሰ ሃሳብ የሌላቸው ውልድ ቃላት (የአእማድ ቅርፅ ያላቸው ቃላት) በአብዛኛው አልተፈቱም። ይህንንም አሰራር መከተል ያስፈልገው የመዝገበ ቃላቱ ተጠቃሚ በመነሻ ቃሉ በተሰጠው ፍቺ መሰረት የውልድ አእማድ ቃላቱን ፍቺ መግመት ይችላል በሚል እምነት ነው።

በዚህ መዝገበ ቃላት ውስጥ የተካተቱት ቃላት የተሰበሰቡት ከቀደምት የአማርኛ መዝግብት ቃላትና ስነፅሁፍ፣ ቋንቋው በስፋት ከሚነገርባቸው አካባቢዎችና ከተለያዩ የሙያ መስኮች ነው። ለመዝገበቃላቱ መነሻ የሆኑት ቃላት የተገኙት ከቀደምት መዝግብት ቃላት ሲሆን የቀድሞዎቹ ከተዘጋጁበት ዘመን ወዲህ ወደ ቋንቋው የገቡ አዳዲስ ፅንሰሃሳቦችን የሚገልፁ ቃላትን፣ እንዲሁም ነባር ቃላት የያዘቸውን ተጨማሪ ፍቺዎች እንዲያካትት ተደርጓል። ከዚህ ጋር በተገናዘበ ሁኔታ በቀድሞዎቹ መዝግብት ቃላት ውስጥ የሚገኙና በዛሬው ህይወት ውስጥ እጅግም የማይዘውተሩ ቃላትና የቃላት ፍቺዎች እንዲዘለሉና በአንፃሩ መዝገበቃላቱ ወደወትታዊው የአማርኛ አጠቃቀም እንዲያደላ ተደርጓል። ይህ የሆነበት ምክንያት ነባር ቃላቱ ያላቸውን ጠቀሜታ በመዘንጋት ሳይሆን የዚህ መዝገበ ቃላት ደረጃ “መካከለኛ” በመሆኑና ሊይዝ የሚገባው የቃላት ብዛትም የተወሰነ መሆኑን ስላለበት ነው።

አብዛኛዎቹ ቃላት በአብዛኛዎቹ የቋንቋው ተናጋሪዎች የአለት ተለላት ኑሮ ውስጥ ተደጋግመው የሚሰሙ ፍቸው ተብለው የታመነባቸውና በመደበኛነት የሚታወቁት ሲሆኑ ጥቂቱ ደግሞ በመጠኑም ቢሆን ከውስን አካባቢ አለፍ ያለ ታዋቂነት ያላቸው ቀበልኛዎችና ከየሙያ ዘርፉ ተመርጠው የተወሰዱ ቃላት ፍቸው። ፍቺዎችም የተሰጡት በተቻለ መጠን

በማያሻው፡ እጥር ምጥን ባሉና ግልፅ በሆኑ አረፍተ ነገሮች፡ ሃረጎች ወይም ቃላት ነው። በተጨማሪም ከቀድሞዎቹ መዛግብተቃላት ይልቅ በዚህ መዝገበቃላት ውስጥ የቃላቱንም ሆነ የፍቺውን የአጠቃቀም ደረጃ የሚያመለክቱ ማብራሪያዎች (ለምሳሌ እንደ ስድብ፣ ፀያፍ፣ ተራ አነጋገር፣ ሃይማኖት፡... ያሉ መግለጫዎች) በብዛት እንዲታከሉ ተደርጓል። አስፈላጊ በሚሆንበት ጊዜም ተገቢ የሆኑ ተጨማሪ መረጃዎች እንዲሰጡና አልፎ አልፎም ፍቺዎች በስእሎች፣ በተራ ወይም በምሳሌያዊ አነጋገሮች ተጠናክረው የበለጠ ግልፅ እንዲሆኑ ተደርገዋል። እነዚህ ማብራሪያዎችና አስረጅዎች በተለይ የአፍ መፍቻ ቋንቋቸው አማርኛ ላልሆኑ ሰዎች የቋንቋውን አጠቃቀምና ባህላዊ የአገላለፅ ዘዴዎች በማሳየት ረገድ ከፍተኛ ጠቀሜታ አላቸው። በአጠቃላይ መዝገበቃላቱ ከ25, 000 በላይ መነሻና ውልድ ቃላት፣ ሃረጎችና ዘይቤአዊ አገላለጾች ይዟል።

በቃላት አሰባሰብና አመዘጋገብ ደረጃ የመዝገበ ቃላቱ ስራ የተጀመረው በ1970 አ.ም በህጻር ወር ነበር። ይሁን እንጂ ስራው ብዙም ሳይቀጥል ከሃምሌ ወር 1970 አ.ም አንስቶ እስከ መስከረም 1973 አ.ም ድረስ ሙሉ በሙሉ ተቋርጦ ከቆየ በጂሳ በጥቅምት ወር 1973 አ.ም እንደገና እንዲቀጥል ተደረገ። ከዚያም በጂሳ በሆነ ስራው በተለያዩ ምክንያቶች ሲቋቋም ቆይቶ መላ ዝግጅቱ፣ ረቂቁን በታይፕ የማፃፉ ስራ ጭምር፣ እስከ ሰኔ 1989 አ.ም. ድረስ ሊዘልቅ ችሏል። የዚህ መዝገበቃላት ዝግጅት ተጀምሮ እስከ ተጠናቀቀበት ጊዜ ድረስ በስራው ሃይት ላይ በርከት ያሉ ሙያተኞች በተለያዩ ጊዜ ተሳትፈውበታል። ከተሳታፊዎቹ ውስጥ በጣም ጥቂቶቹ እስከ ዝግጅቱ ፍፃሜ የዘለቁ ሲሆን አብዛኛዎቹ ደግሞ በተለያዩ ምክንያት (በዝውውር፣ የተሻለ ደሞዝ በመፈለግ፣ ስራው አስልቸና አስቸጋሪ እንደመሆኑ በዚህ አይነት ስራ ላይ መቀጠሉን ባለመሻት፡...) ለተወሰነ ጊዜ ብቻ እየሰሩ አቋርጠዋል። ያም ሆነ ይህ ለአመታትም ሆነ ለጥቂት ወራት በስራው ላይ በመሳተፍ፣ አነሰም በዛም የየበኩላቸውን አስተዋፅኦ ስላደረጉ የዑሉም ተሳታፊዎች ስም ዝርዝር በስራው ላይ ከነበሩበት የጊዜ ሰራትና የተሳትፎ አይነት ጋር እንዲመዘገብ ተደርጓል። ዝርዝሩ የሰፈረው በስሞች የፊደል ተራ ቅደም ተከተል መሰረት ነው።

አዘጋጆች

1. ሃረገወይን ከበደ ከመስከረም 1975 - ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት፡ እንዲሁም ከግንቦት 1984 - ጥቅምት 1989 አ.ም. በመዝገበ ቃላት ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፡
2. ልኡልሰገድ እርቅይውን ከወዳር 1970 - ነሃሴ 1970 አ.ም. ከቀደምት የአማርኛ መግባብተ ቃላት ቃላትን እየለቀቀ በእርባታ አወራረድ ቅደም ተከተል መሰረት ካርድ ላይ በመመዝገብ ስራ ተካፋይ በመሆን፡
3. መላኩ አዞ ከሚያዝያ 1970 - ነሃሴ 1970 አ.ም. ከተለያዩ ስነስራዊ፡ በተለይም ከአንድምታ የትርጓሜ መዝገብ፡ ውስጥ ለየት ያለ ፍቺ (ትርጉም) ያላቸውን ቃላት በመምረጥና ከአገላለጽው ካርድ ላይ በመመዝገብ፡ ከመስከረም 1973 - ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆንና በተጨማሪም ከግንቦት 1987 - ሰኔ 1989 አ.ም. ቡድኑን በማስተባበር፡
4. መሰላች መልክ ከታህሳስ 1978 - መስከረም 1981 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡
5. መሰረት ተስፋዬ ከመስከረም 1976 - ነሃሴ 1976 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡
6. ሙሉክ) መንግስቱ ከጥር 1973 - ሚያዝያ 1981 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ በመካፈል፡ በተጨማሪም ከግንቦት 1980 - ሰኔ 1981 አ.ም. ቡድኑን በማስተባበርና የስራው ተካፋይ በመሆን፡
7. ታምራት ተስፋዬ ከመስከረም 1973 - ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበ ቃላት የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ በመካፈል፡ እንዲሁም ከግንቦት 1984 - ጥቅምት 1989 አ.ም. በመዝገበ ቃላት ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፡

8. አለሙ ሃይሌ ከታህሳስ 1976 ሃምሌ 1976 አ.ም በመዝገበ ቃላቱ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡
9. አረጋ በረደድ ከህዳር 1970 - ነሐሴ 1970 አ.ም. ከቀደምት የአማርኛ መዛግብተ ቃላት ላይ ቃላትን እየለቀሙ በእርባታ አወራረድ ቅደም ተከተል መሰረት ካርድ ላይ በመመዝገብ፡ እንዲሁም ከመስከረም 1973 - ሰኔ 1980 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ወቅት ቡድኑን በማስተባበርና የስራው ተካፋይ በመሆን፡
10. አበባ ሲራክ ከጥቅምት 1979 መስከረም 1981 አ.ም በመዝገበ ቃላቱ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡ እንዲሁም ከግንቦት 1984 የካቲት 1987 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፡
11. አድማሱ ጥሩነወ ከመስከረም 1978 ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡ እንዲሁም ከግንቦት 1984 - ጥቅምት 1989 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፡
12. ዘውዴ አክሊሉ ከግንቦት 1973 አ.ም በሞት እስከተለዩበት እስከ ነሐሴ 1979 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡
13. ዳንኤል ካፒቦ ከመስከረም 1980 ሃምሌ 1981 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡
14. ጌታሁን አማረ ከመስከረም 1976 - ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡ ከግንቦት 1984 - ጥር 1985 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፡
15. ጌታቸው ዘሩ ከመስከረም 1980 - ሚያዝያ 1984 አ.ም. በመዝገበቃላቱ የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ ዝግጅት ላይ ተካፋይ በመሆን፡ እንዲሁም ከግንቦት 1984 - ሚያዝያ 1987 አ.ም. በመዝገበቃላቱ ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፡ በተጨማሪም ከጥር 1987 - ግንቦት 1987 አ.ም.

16. ግርማ ሃላፊዎች በድኑን በማስተባበር፡ ከህዳር 1970 - ነሃሴ 1970 አ.ም ከቀደምት ስነዕውቀት ላይ ቃላትን ከነአገባባቸው በመልቀምና ካርድ ላይ በመመዝገብ፡
17. ፊለቀ አለሙ ከሃምሌ 1987 - ጥር 1988 አ.ም በመዝገቢያታቸው መልረሻ ላይ በአባሪነት የሚሰፍሩትን ምእላድ ቃላት በፊደል ተራቸው መሰረት በመመዝገብና የአርትኦት ስራ የተካሄደባቸውን የቃላት ፍቺዎች ካርድ ላይ በመገልበጥ፡
18. ፊትለወርት ዕጌ ከህዳር 1986 ሚያዝያ 1988 አ.ም በመዝገቢያታቸው ረቂቅ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፡

አ ማ ካ ሪ

የሚመዘገቡ ቃላቶችን የመጀመሪያ ደረጃ ረቂቅ በማንበብና ጢቃሚ አስተያየቶችን በመስጠት፡

ዐሃፊዎች /ተያቢዎች/

አስካለ ተሾመ	የሺመቤት ቱሉ
አመቤት መንግስቱ	ዐሃይ ሃብታሙ
ዘውዲቱ መንግሻ	

ከዚህ በላይ የተዘረዘሩት መዝገቢያታቸው በቀድሞው የባህልና ስፖርት ጉዳይ ሚኒስቴር ስር በነበረው የኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካዴሚ በሚዘጋጅበት ወቅት በሰራው ላይ የተሳተፉ ሲሆኑ አካዴሚው ወደ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ተዛውሮ በአዲስ መዋቅር እንዲደራጅ ሲወሰን ረቂቁ በታይፕ ተፅፎ በጥራቶች ተዘጋጅቶ ነበር። በዩኒቨርሲቲው ስር በአዲስ መዋቅር ስራ የጀመረው የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከልም ረቂቁ እንደገና አንድ ወጥ አርምት እንዲካሄድበት፡ በኮምፒውተር እንዲተየበት፡ የመረጃ ስእሎችን እንዲያካትትና ለህትመት ዝግጁ በሆነ መልክ እንዲቀርብ በማድረግ ስራው ከጥቅምት 1990 እስከ ጥር

1993 እንዲቀጥል አድርጓል። በዚህ ወቅት ቀድሞ በስራው ላይ ከነበሩት ባለሙያዎች መካከል በማእከሉ ውስጥ የሚገኙት ወ/ት ሃረገወይን ከበደ ብቻ ስለነበሩ ቀሪዎቹን ስራዎች ለማካሄድ ለስራው ቀረበዘቀሩ አላቸው ተብለው የታመነባቸውን ሌሎች ባለሙያዎች በመመደብ፣ በስራው በቂ ልምድ ያላቸውን የቀድሞ ባለሙያዎችና ሌሎች የሙያ እገዛ የሚያደርጉ ስራተኞችን በትርፍ ሰአት ክፍያ ቀጥሮ በማሰራት መዝገበቃላቱ አሁን በሚገኝበት መልኩ ለሀትመት እንዲበቃ ከፍተኛ ጥረት አድርጓል። በዚህ ወቅት በስራው ላይ የተሳተፉት ባለሙያዎች ስም ከተሳትፈዋቸው አይነት ጋር በፊደል ተራ ቅደም ተከተል ቀጥሎ ቀርቧል።

1. ሃረገወይን ከበደ

ከጥቅምት 1990 ሚያዝያ 1992 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የመጨረሻ ደረጃ የአርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፣ ከግንቦት 1991 ጥር 1993 አ. ም. በመዝገበ ቃላቱ የእርምት ንባብና የዘመናዊነት አርትኦት ስራ ላይ ተሳታፊ በመሆን፣ እንዲሁም ጠቅላላ ስራውን በማስተባበርና ክትትል በማድረግ፣

2. መላኬ አዘነ

ከሰኔ 1990 መስከረም 1991 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ውስጥ ያልተካተቱ ቃላትን ከነፍቻቸው አዚጋጅቶ በሚሟላት፣ ከፀደቀ 1991 ሚያዝያ 1992 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የመጨረሻ ደረጃ የአርትኦትና የእርምት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፣

3. ሙሉክበ መንግስቱ

ከጥቅምት 1992 ሚያዝያ 1992 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የመጨረሻ ደረጃ የአርትኦት ስራና የእርምት ንባብ ላይ ተካፋይ በመሆን፣

4. ግርማ ዘነበ

ከጥቅምት ሃምሌ 1992 አ.ም. በመዝገበ ቃላቱ ረቂቅ የመጨረሻ ደረጃ የአርትኦት ስራ፣ በእርምት ንባብና በዘመናዊነት አርትኦት ስራ ላይ ተካፋይ በመሆን፣ እንዲሁም ከጥቅምት 1991 ጥር 1993 አ. ም. አጠቃላይ የስራ ሂደቱን በመከታተልና ሌሎች ቴክኒካዊ ድጋፎችን በመስጠት።

በእርምጃ ንባብ ላይ የተሳተፉ

1. ሃይለየሱስ እንግዳሾች(ዶ/ር) ታህሳስ 1992 ኢ.ም በመዝገበ ቃላት የእርምጃ ንባብ ላይ ተካፋይ በመሆን፡
2. ሳሙኤል ሃይሉ ከታህሳስ 1992 መጋቢት 1992 ኢ.ም በመዝገበ ቃላት የእርምጃ ንባብ ላይ ተካፋይ በመሆንና በሌሎች ከሰራው ጋር ተዛማጅ በሆኑ ቴክኒካዊ ተግባሮች ላይ ተካፋይ በመሆን፡
3. ስርግሞ ገላው ታህሳስ 1992 ኢ.ም. በመዝገበ ቃላት የእርምጃ ንባብ ላይ ተካፋይ በመሆን፡
4. አድማሱ ጥሩነህ ከሰኔ 1992 ጥር 1992 ኢ.ም. በመዝገበ ቃላት የእርምጃ ንባብ ላይ ተካፋይ በመሆን፡

ኮምፒውተር ዕህፈት

አምለሰት በላይ
አስራቱ ብርቃየሁ
አስካለ ተሾመ

እመቤት መንግስቱ
ዕጌረዳ ታደለ

ቴክኒካዊ ስራዎች

የመዝገበ ቃላት የቅርፅ ዝግጅት፡ ሕጌረዳ ታደለ
ስእሳዊ መግለጫዎች(በክፈል) ፡ ሰላማዊት አቦነህ

(በመጨረሻም ይህ መዝገበ ቃላት ለህትመት እንዲበቃ መያዝና ቴክኒካዊ ርዳታቸውን ለሰጡን፡ በሃሳብ ለራዱንና ለበረታቱን ሁሉ ከፍተኛ ምስጋና እናቀርባለን፡፡ ስራው ተጀምሮ ለረጅም አመታት በቆየበት ጊዜ በተለያዩ ደረጃ አስተዋፅኦ ላደረጉ የቀድሞው የባህልና ስፖርት ጉዳይ ሚኒስቴር የሰራ ሃላፊዎች፡ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካዴሚ ጉባኤ፡ የአካዴሚው የሰራ ሃላፊዎችና መያተኞች በሙሉ ምስጋናችን ይድረሳቸው፡፡ በተለይም አካዴሚው ወደ ዩኒቨርሲቲ ከተዛወረ በኋላ የሰራው ሂደት እንዳይደናቀፍ ብርቱ ጥረትና

ክትትል ላደረጉልን የቀድሞው የማእከሉ ሃላፊ ለፕሮፌሰር ባዬ ይማም፡፡ በእርሳቸው እግር በመተካት ስራውን ዳር በማድረስ ረገድም ሆነ በስራው ላይ የበኩላቸውን እገዛ በማድረግ ጭምር ብርቱ ጥረት ላደረጉት የማእከሉ ሃላፊ ለዶ/ር ሃይለማርያም እንግዳሽት ምስጋናችን የላቀ ነው፡፡ እንዲሁም በሙሉ ፈቃደኝነት የመዝገበ ቃላቱን የመጨረሻ ረቂቅ በማንበብ ጠቃሚ የእርምት አስተያየታቸውን ለሰጡን ለሕዝብ አስፋው ዳምጡ ከፍተኛ ምስጋናችን ይደረሳቸው፡፡

አዘጋጅቼ

ልዩ ማስታወሻ

የዚህ መዝገበ ቃላት ስራ ከተወጠነበት ጊዜ ጀምሮ እስከ ተጠናቀቀበት ድረስ በልዩ ልዩ ደረጃ በስራው ሲሳተፉ ከነበሩት መካከል የሚከተሉት የስራቸውን ውጤት ሳያዩ ከዚህ አልም በሞት ተለይተዋል፡፡

1. ዘውዴ አክሊሉ
2. አረጋ በረደድ
3. ታምራት ተስፋዬ

በተለይ ሕዝብ ታምራት ተስፋዬ ከትምህርት ቤት ከወጡ ጀምሮ ህይወታቸው እስከሰፈሰበት ጊዜ ድረስ አብዛኛውን የስራ ዘመናቸውን በዚህ መዝገበ ቃላት ስራ ላይ ያዋሉ ናቸው፡፡ መዝገበ ቃላቱ ከዚህ ደረጃ እንዲደርስም የእርሳቸው ድርሻ፣ ፍፁም የሆነ ፍላጎትና ትጋት ከፍተኛ ነበር፡፡

1. በአገልግሎት ላይ ያለው ነባር የፊደል ገበያ

xii

ዘመን አመጣሽ ፍንዕቆች

ሳ ሚ ሂ ረ ሰ ሸ ባ ታ ቸ ል ጀ ሺ ዜ ዠ ዴ ጀ ዉ ጫ ጸ ሴ

ነባር ፍንዕቆች (ሀፀፃን/ ዲቃሎች) ተብለው የሚጠሩ ፊደላት

ቂ	ቀ	ቋ	ቋ	ቀ
ኀ	ኀ	ኋ	ኋ	ኀ
ከ	ከ	ኳ	ኳ	ከ
ኀ	ኀ	ኋ	ኋ	ኀ

2. ይህ መዝገበ ቃላት የተዘጋጀበት አዲስ የፊደል ገበታ

በአገልግሎት ላይ ያለው የፊደል ገበታ ከላይ የተመለከተው በሆንም ይህ መዝገበቃላት የተዘጋጀበት የፊደል ገበታ ግን የቀደሞው የኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካደሚክ አሳሪ ያሳለፈውን ውሳኔና መመሪያ ተግባራዊ በማድረግ ከዚህ በታች በሚገኘው የፊደል ገበታ መሰረት ነው፡፡

ሀ	ሁ	ሂ	ሃ	ሄ	ሀ	ሀ
ለ	ሉ	ሊ	ላ	ሌ	ለ	ሉ
መ	ሙ	ሚ	ማ	ሚ	ም	ሞ
ረ	ሩ	ሪ	ራ	ሪ	ረ	ረ
ሰ	ሱ	ሲ	ሳ	ሴ	ሰ	ሱ
ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሼ	ሸ	ሹ
ቀ	ቁ	ቂ	ቃ	ቄ	ቅ	ቆ
በ	ቡ	ቢ	ባ	ቤ	ብ	ቦ
ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሼ	ሸ	ሹ
ተ	ቱ	ቲ	ታ	ቴ	ት	ቶ
ቸ	ቹ	ቺ	ቻ	ቼ	ች	ቸ
ነ	ኀ	ኂ	ኃ	ኄ	ነ	ኀ
ሃ	ሄ	ህ	ህ	ህ	ሃ	ሄ
አ	አ	አ	አ	አ	አ	አ

ከ	ኮ	ኪ	ካ	ኬ	ክ	ኰ
ወ	ዐ	ዒ	ዋ	ዪ	ወ	ደ
ዘ	ኮ	ኪ	ካ	ኬ	ክ	ኰ
ዘ	ኮ	ኪ	ካ	ኬ	ክ	ኰ
የ	ዩ	ዪ	የ	ዩ	ዪ	የ
ደ	ደ	ደ	ደ	ደ	ደ	ደ
ጀ	ጀ	ጀ	ጀ	ጀ	ጀ	ጀ
ገ	ገ	ገ	ገ	ገ	ገ	ገ
ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ
ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ
አ	አ	አ	አ	አ	አ	አ
ዐ	ዐ	ዐ	ዐ	ዐ	ዐ	ዐ
ፈ	ፈ	ፈ	ፈ	ፈ	ፈ	ፈ
ፕ	ፕ	ፕ	ፕ	ፕ	ፕ	ፕ

ፍንዕቆች

ሂ ሳ ሚ ረ ሰ ሸ ቋ ባ ሷ ቸ ሩ ሸ ኳ ዚ ዣ ደ ጀ ን ጢ ጢ ጢ

ከዚህ በላይ ባለው የፊደል ገበታ እንደሚታየው በቀድሞው የፊደል ገበታ ተመሳሳይ ድምፅ ካላቸው ሞክሼ ፊደላት መካከል በዚህ መዝገበቃላት ውስጥ የተጠቀምንባቸው ሆ፡ ሰ፡ አ እና ፆ ብቻ ናቸው። ስለዚህ በቀድሞው የፊደል ገበታ ይገኙ የነበሩና የነዚህ ፊደላት ሞክሼ የሆኑ ፊደላት በዚህ መዝገበ ቃላት ውስጥ አልተሰራባቸውም። በተጨማሪ 'ሀ' በራብአ ድምፅ 'ሃ' እየተባለ መጠራቱ ቀርቶ በግእዝ ድምፅ 'ኸ' እየተባለ እንዲጠራ (ለምሳሌ በቀድሞው አፃፃፍ ይኸው ተብሎ በሚፃፈው ምትክ ይሀው ተብሎ እንዲፃፍና 'ሀ' በ 'ኸ' ድምፅ እየተተካ እንዲነበብ) ተደርጓል። በተመሳሳይ መንገድ 'አ' በራብአ ድምፅ 'አ' እየተባለ መጠራቱ ቀርቶ በ 'አ' ድምፅ እንዲጠራና የ'አ' ን ቦታ እየተካ እንዲነበብ (ለምሳሌ አረ በሚለው ምትክ አረ ተብሎ እንዲፃፍና 'አ' በ 'አ' ድምፅ እንዲጠራ ወይም እንዲነበብ) ተደርጓል። ስለሆነም 'አ' ÷ 'ኸ' እና ቀደም ሲል የጠቀሰናቸው ሞክሼ ሆሂያት ከግዢያቸው በዚህ መዝገበቃላት ውስጥ ጥቅም ላይ አልዋሉም።

እንደ ሷ፡ ሚ፡ ረ፡... ሁሉ ቀድሞ ከነበሩት የፍንዕቅ ፊደላት ዘሮች መካከልም የተጠቀምንባቸው ቋ፡ ኳ፡ ን የተባሉትን ብቻ ነው። እንደ ቈ፡ ቀ፡ ኩ፡ ኰ፡ ...ያሉት የፍንዕቅ ፊደላት ዘሮች በተቀራራቢ ወይም በተወራራሽ ድምጾች እንዲተኩ ተደርጓል።

በዚህም መሰረት፡

‘ቂ’ በ ‘ቆ’ ፡ ‘ቀ’ በ ‘ቁ’ ተተክተዋል፡፡

‘ኩ’ በ ‘ከ’ ፡ ‘ከ’ በ ‘ኩ’ “

‘ጐ’ በ ‘ኀ’ ፡ ‘ጐ’ በ ‘ጒ’ “

‘ኑ’ በ ‘ሆ’ ፡ ‘ኑ’ በ ‘ሀ’ “

በተጨማሪም በ ‘ኋ’ ቦታ ‘ኂ’ እንዲተካ ተደርጓል፡፡ በአዲሱ የፈደል ገበታ ‘ቮ’ ከ ‘ቦ’ ፈደል ዘር ቀጥሎ የተፃፈበት ምክንያት ‘ቦ’ እና ‘ቮ’ የቅርፅና የድምፅ ተቀራራቢነት ስላላቸው ተከታትለው ቢቀመጡ ተገቢና አመቺ ሆኖ ስለተገኘ ነው፡፡ ምንም እንኳ ይህ መዝገበ ቃላት በአዲሱ የፈደል ገበታ መሰረት ከላይ የተጠቀሱትን ለውጦች ጠብቆ የተዘጋጀ ቢሆንም በአዘጋጅቹም ሆነ በተያባይም ዘንድ የቀድሞው ፈደል አጠቃቀም ተፅእኖ በመኖሩ አልፎ አልፎ ግድፈቶች ሊኖሩ እንደሚችሉ ግልፅ ነው፡፡ ስለሆነም ተጠቃሚው ይህንን ሁኔታ ከግምት ውስጥ እንዲያስገባልን እናሳስባለን፡፡

የስርአተ ነጥብ አጠቃቀም

በዚህ መዝገበቃላት ውስጥ ስራ ላይ የዋሉ ስርአተ ነጥቦችና የተለያዩ ምልክቶች፡

1. አንድ ነጥብ / . /

ሀ. በአጭሩ የተፃፈን ቃል ያመለክታል፡፡

ምሳሌ፡-

$$ሳይ. = ሳይንስ$$

ለ. ከአንድ በላይ ፍቺ በሚሰጥበት ሁኔታ ከአሃዝ በሂሳ በመቀመጥ አሃዡን ከፍቺዎች ለመለየት ያገለግላል፡፡

ምሳሌ፡-

ግንባር (ግምባር) በ 1. ፀጉር ከበቀለበት የራስ ክፍል ቤቶች ከአይን በላይ ያለ የሰውነት ክፍል፡፡ 2. ፊት ለፊት፡፡ *ቤቴ ግንባር* ላይ ነው ያለው፡፡ 3.(ዘይ.) እድል፡ ገድ፡፡ *ጥሩ ግንባር* ላለው፡፡

2. ሲያፍ መስመር ወይም ህዝባዊ (/)

ሀ. ረዘም ያለ ቃልን ወይም ሃረግን ለማሳጠር ያገለግላል።

ምሳሌ:

ት/ማ — ትምህርት ሚኒስቴር

ለ. አንድን ሃሳብ የሚወክሉ ወይም የሚገልፁ የተለያዩ ቃላት ሲኖሩ ወይም አንድን ፍቺ ለማብራራት የሚደረጁ የተለያዩ አስረጃዎች ሲኖሩ ወይም አንዱን ቃል የሚተካው ሌላ ቃል ካለ ተተኪው ወይም አማራጩ ቃል ወይም አስረጅ በሲያፍ መስመር እየተለየ ይቀመጣል።

ምሳሌ:

ሆዱ አረረ /ቆሰለ/ ተቃጠለ ተናይደ።

3. የኮከብ ምልክት / * /

ፍች ወይም ትርጉም ባልተሰጣቸው ቃላት አናት ላይ በስተገራ በኩል ይቀመጣል። እንደነዚህ ያሉት ቃላት በስፋት የማይታወቁ ወይም በአገልግሎት ላይ የሌሉ ወይም ለውልድ ቃላት መነሻ ናቸው ተብለው የግምት ቅርፅ የተሰጣቸው ቃላት ናቸው።

ምሳሌ:

***ወለበ**

ወለባ ት ቀትረ ቀሊል፡ ነጠላ፡ ሾላካ፡ ጥላ ቢስ ።

ውልብ አለ ግ ታይቶ ጠፋ፡ ከመቅፅበት ሽው ብሎ አለፈ ።

4. የጥቅስ ምልክት / " " /

ከሌላ ሥራ እንዳለ የተወሰደ ገለጻን ወይም አረፍተ ነገርን ወይም በተመልከት ጊዜ (በማጣቀስ ጊዜ) የሚተኮርባቸውን ቃላት ለማመልከት ያገለግላል። እንዲሁም አልፎ አልፎ በፍቺ ውስጥ የሚጠቀምን አማራጭ ቃል ለይቶ ለማመልከት ያገለግላል።

ምሳሌ:-

በ-ሆ “ቦካ” ስር “ቡኩን” ተመ.

ትርጓሜ ለ 1. በአንድ ቋንቋ የተነገረውን ቋንቋውን ለማያውቅ

ሌላ አድማሱ የሚተረጎም፡ ትርጃማንም ይባላል።

5. ሰረዝ / - /

ሀ. አንድ ከፊል ቃል ወይም ምእላድ ወይም ያልተሟላ ቃል ሲኖር ከቃሉ ቀድሞ ወይም ቀጥሎ ከጎኑ በመቀመጥ ያ ቃል ከሌላ ቃል ጋር የሚጣመር መሆኑን ለመጠቀም ያገለግላል።

ምሳሌ:

ሰነ-

ፀረ-

- ነክ

አስተኔ

6. ነጠብጣብ / ... /

በመዘርዘር ገለፃ ጊዜ ዑሉንም ነገሮች ከመፃፍ ይልቅ የተወሰኑትን ብቻ ጠቅሶ ሌሎችም እንዳሉ ለመጠቀም ያገባል።

ምሳሌ:

ወለድ አግድ ስ አበዳሪዎች በገንዘብ ትርፍ ወይም አራጣ ፋንታ የተበዳሪን

ቤት፣ መሬት፣... በመያዝ የሚጠቀሙበት የብድር ውል አይነት ።

7. አራት ማእዘን ቅንፍ / | | | | /

በተናጠል ወይም ከሌላ ቃል ወይም ምእላድ ጋር በመጣመር የሚነገር ቃል ሲኖርና ቃሉ (ያልተጣመረው) ብቻውንም መነገር የሚችል መሆኑን ለማሳየት ሲፈለግ ተጣማሪው ቃል በአራት ማእዘን ቅንፍ ውስጥ ይቀመጣል።

ምሳሌ:

ቁምጣ |ሱሪ|

ሸራ |ጫማ|

|የ| ብርድ ልብስ

8. ቅንፍ / () /

ሀ. በተለያዩ ቅርፅ ወይም አጠራር የሚነገር ስም ሲያጋጥም እንደመደበኛ የሚቆጠረው ወይም አንደኛው ቃል ብቻ ከቅንፍ ውጪ ሆኖ ሌላው ቃል በቅንፍ ውስጥ ይቀመጣል።

ምሳሌ:-

ቢላ (ቢላዋ ÷ ቢላዎ)

ቀዥቃዥ (ቀዥቀዥ)

ሁልጊዜ (ሁሌ)

ሙቀጫ (ሙገጫ)

ለ. ለየት ያለ የብዙ ቁጥር ቅርፅ ያላቸው ቃላት ካሉ የብዙ ቁጥሩ አንዳንዴም የነጠላ ቁጥሩ ቅርፅ በቅንፍ ውስጥ ይቀመጣል።

ምሳሌ:-

ካህን (ብ. ቁ. ካህናት)

ህፃን (ብ. ቁ. ህፃናት)

ልኡል (ብ. ቁ. ልኡላን)

መኳንንት (ነጠ. ቁ. መኮንን)

መ. የሚፈቱት ቃላት ተጨማሪ መግለጫ የሚያስፈልጋቸው ሆኖ ሲገኝ ከቃላቱ ፍቺ በፊት መግለጫው በምህፃሪ ቃል ወይም ሙሉ ቃሉ እንዳለ በቅንፍ ይቀመጣል።

ምሳሌ:-

ለብላቢ ቶ (የአራዳ አኒ.) ጠፊ፣ ሰካራም።

በልቃጣ ቶ (ነውር፣ ስድብ) 1. ሃፍሪተ ስጋዋ እንዳይታይበት ጥንቃቄ

የማታደርግ፣ በርጋዳ። 2. ስነስርዓት የሌላት፣...

ነንዌ (ነይ ነይ) ስ (ኢ. አ. ተ. ቤ.) ከሁዳዴ ያም መባቻ አስራ አራት...።

ረ. የተሰጡት ፍቺዎች ተጨማሪ መግለጫ ወይም ማብራሪያ የሚያስፈልጋቸው ሆኖ ሲገኝ ከፍቺው በፊት፣ በፍቺው መካከል ወይም ከፍቺው በኋላ መግለጫው ወይም ማብራሪያው በቅንፍ ውስጥ እንዲቀመጥ ይደረጋል።

ምሳሌ:-

ባዶ ቤት ስ 1. ምንም ነገር (ምግብ፣ መጠጥ፣ ገንዘብ፣ ...) የሌለበት ቤት።

2. ሰው የሌለበት ወና ቤት።

በረራ ስ ንዞ (የአውሮፕላን)።

ተቻቻለ ግ 1. (ክፍያ፣ ወጪ፣ ኪሳራ፣ እዳ፣...) ተጣጣ፣ ተብቃቃ፣ ተካክሰ።

9. ነጠላ ሰረዝ / ፩ / የተለያዩ ነገሮችን ለመዘርዘር ያገለግላል።

ምሳሌ:-

ተገለለ ግ ተለየ፣ ተነጠለ፣ ብቸኛ ሆነ፡... ።

10. ድርብ ሰረዝ / 1 /

ሀ. አረፍተ ነገር አከል በሆኑ ሃሳቦች መካከል ይገባል።

ምሳሌ :-

አንተበተበ ግ እሳት በደንብ ሳይገባውና እስኪንጣጣ ድረስ ብቻ ቆላ፣ በደንብ ሳያበሰል አመሰ።

ለ. በቃላት ፍቺ ውስጥ ወይም በፍቺዎች መካከል መጠነኛ የሆነ ልዩነት ሲኖርና በአንድ ቁጥር የፍቺ ሃሳብ ውስጥ የማይጠቃለሉ ግን ደግሞ በሌላ ቁጥር ተለይተው ሳይሆን በዚያው በአንደኛው ቁጥር ውስጥ እንደ ሁለተኛ ፍቺ ሆነው የሚቀርቡ የፍቺ ሃሳቦችን ለመለየት ያገለግላል። እንዲሁም የአንድ ቃል ፍቺ ከተሰጠ በሂሳ፣ ተፈቺው ቃል ሌላ ሁለተኛ መጠሪያ ካለው ሁለተኛ ስሙ ወይም መጠሪያው ከፍቺው ቀጥሎ ከድርብ ሰረዝ በሂሳ ይቀመጣል ።

ምሳሌ :-

ተበላለጠ ግ 1. አልመጣጠን ወይም እኩል አልሆን አለ፣ ተዛፈ።

ተዛነብ ስ ከግድግዳ ውጪ ዙሪያውን የሚገኝ፣ ዝናብ ግድግዳን እንዳይጎዳ

ለማድረግ የሚያገለግል የጣራ ክፍል፣ ታዛ፣ ለበሰብ።

11. አራት ነጥብ / ፡፡ / በያንዳንዱ አረፍተነገርና በቃል ፍቺ መጨረሻ ላይ ይገኛል።

12. የማጥበቂያ ምልክት / . / አንዳንድ ቃላት የተዋቀሩባቸው ፊደላት ጠብቀው ወይም ላልተው ሲነበቡ የትርጉም ለውጥ የሚያስከትሉ ሲሆኑ ይህንን ለመለየት በሚጠብቀው ፊደል ራስጌ ሁለት ነጥቦች እንዲቀመጥ ተደርጓል።

ምሳሌ :-

አሳጃጃ ግ እንዲታሣ አደረገ፣ ምክንያት ሆነ።

ገና ተው. ግ ወደፊት እንጂ አሁን ያልሆነን፣ ያልተፈፀመን ድርጊት ለማሳየት

የሚያገለግል ቃል። ምሳሌን ገና አልበላሁም /ሁለተኛ ደረጃን ገና አልጨረስም።

ገኛ ስ 1. በክርስትና እምነት ተከታዮች ዘንድ ታህሳስ 29 ወይም በየአራት አመቱ በዘመነ ዮሃንስ ብቻ ታህሳስ 28 ቀን የሚከበር፡ ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደበት ቀን፤ ልደት፡፡ 2. የገና ጨዋታ፡፡

የምህፃረ ቃላት ዝርዝር

ሙሉ ቃል

ሂሳብ
ሃይማኖት
መስተዋደድ
መስተፃምር
መጠይቃዊ ቅፅል
መጠይቃዊ ተውሳጠ ስም
መፅሃፍ ቅዱስ
ማለዘቢያ አነጋገር
ምርቃት
ምሳሌ
ምሳሌያዊ አነጋገር
ምእሳድ
ሰዋስዎ
ሳይንስ
ስም
ስነልሳን
ስነፅሁፍ
ስፖርት
ቃለ አጋኖ
ቅፅል
ቤተክፍት
ብዙ ቁጥር
ተመልክት
ተራ አነጋገር
ተባእታይ የታ
ተውሳጠ ስም
ተውሳክ ግስ
ትእዛዝ አንቀፅ
ነጠላ ቁጥር

አሀዕሮት

ሂሳ.
ሃይ.
መዋ.
መዓ.
መጠ. ቅ.
መጠ. ተው. ስ.
መ. ቅ.
ማ. አነ.
ምር.
ምሳ.
ምሳ. አነ.
ምእ.
ሰዋ.
ሳይ.
ስ
ስነ. ል.
ስነ. ፅ.
ስፖ.
ቃ. አ.
ቅ
ቤ. ክህ.
ብ. ቁ.
ተመ.
ተራ. አነ.
ተባ. የ.
ተው. ስ.
ተው. ግ.
ትእ. አን.
ነጠ. ቁ

ኢኮኖሚ
 አንስታይ ዖታ
 አፍራሽ
 እርግግን
 እስልምና ሃይማኖት
 ኬሚስትሪ
 ክርስትና ሃይማኖት
 ዘይቤያዊ
 ዝኒ ከማሁ /ይህም እንደ ሳይኛው ነው/
 የማንኳሰስ አጠራር
 የንቀት አነጋገር
 የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን
 የጊዜ ተውሳኮ ግስ
 ያራዳ(የአራዳ) አነጋገር
 ግስ
 ግብርና
 ፍልስፍና
 ፖለቲካ
 ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ

ኢኮ.
 አን. ዖ.
 አፍ.
 እር.
 እስል.
 ኬሚ.
 ክር.
 ዘይ.
 ዝ. ከ.
 የማ. አጠ.
 የን. አነ.
 አ. አ. ተ. ቤ.
 የጊ . ተው. ግ.
 ያራዳ(የአራዳ) አነ.
 ግ
 ግብ.
 ፍል.
 ፖለ.
 ፖለ. ኢኮ.

የመዝገበ ቃላት አጠቃቀም

ይህን መዝገበ ቃላት በአግባቡ ለመጠቀም ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን የአጠቃቀም መመሪያዎች መከተል ይጠቅማል።

1. የሚፈለገው ቃል የት / እንዴት ይገኛል?

በዚህ መዝገበ ቃላት ውስጥ በፊደል ተራቸው ተደርድረው የሚገኙት መነሻ ቃላት በሶስተኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር፣ ተባእታይ ይታያል። የግላፊ ጊዜ ቅርፅ የያዙ ግሶች ወይም ነባር ስሞች ወይም ደግሞ የት እንደሚገኙ ለመጠቀም ያህል የተመዘገቡ ውልድ ቃላት ናቸው። የመዝገበ ቃላት ተጠቃሚ የሚፈልገው ቃል ግን ከሆነ ታሉን በሶስተኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር፣ ተባእታይ ይታያል። በየግላፊ ጊዜ ቅርፁ በፊደል ተራው ማግኘት ይቻላል። ነባር ስሞችና የዋናው ግስ ውልድ ቃላትም እንደዚሁ በፊደል ተራቸው ይገኛሉ።

አልፎ አልፎ በመነሻነት የተመዘገቡት ቃላት በላያቸው ላይ የከከብ / * / ምልክት ተደርጎባቸው እንመለከታለን። ይህ ምልክት የተደረገበት ቃል በተቀመጠበት ቅርፅ የሚያነገር ወይም መነገሩ የተረ ወይም አገልግሎት በተወሰነ አካባቢ ብቻ የሆነ ወይም ቀደም ሲል በመነሻነት ያገለግል ነበር ተብሎ የሚታሰብና ግምታዊ (መላምታዊ) በሆነ መንገድ የተሰጠ የግስነት ቅርፅ ነው። እነዚህ መላምታዊ ቅርፆች ገሚሶቹ ባለ ሁለት እግር ገሚሶቹ ደግሞ ባለ ሶስት፣ ባለ አራት ወይም ባለ አምስት እግር ሆነው ይገኛሉ። ይህ አይነቱ የቅርፅ መለዋወጥ የተፈጠረው ቃላት መላምታዊ በመሆናቸውና አንድ ወጥ የሆነ የሰነድ ቅርፅ የሌላቸው ስለሆኑ ነው። የከከብ ምልክት ተደርጎባቸው መግባታቸው በአገልግሎት ላይ ተገኝተው እንደገቡ ሆነው እንዲያቆጠሩ ለማመልከት ነው።

በቋንቋው ውስጥ ፅንሰግሳብን የሚገልፁ ሆነው ነገር ግን በተናጠል ሊሰፍሩ የማይችሉ ቃላት ሊጣቸውን ያለፍች እንዲሰፍሩ ወይም ረዳት ግስ እየተጨመረላቸው እንዲፈቱ ተደርገዋል።

ምሳሌ፡

ግው¹

ግው (እግው) አለ ግ ትልቅ ወይም ወፍረም ነገር ሲጋዋ፣ ሲወፍቅ ወይም ሲመታ የሚፈተረውን አይነት ድምፅ አሰጥ።

ግው²

ግው አለ ግ በሃይል ነደደ። እሳቀቁ ግው ብሎ ነደደ።

በመዝገበቃላቱ አሰራር የማንኛውም ውልድ ቃል ፍቺ የተሰጠው በሶስተኛ መደብ፡ ነጠላ ቁጥር፡ ተባእታይ ይታ፡ ሃላፊ ጊዜ በተቀመጠው ግስ ስር በመሆኑ አንድን ውልድ ቃል በመዝገበቃላቱ ውስጥ ለመመልከት የሚፈልግ ተጠቃሚ የቃሉ መገኛ ወደሆነው የሶስተኛ መደብ፡ ነጠላ ቁጥር፡ ተባእታይ ይታ፡ ሃላፊ ጊዜ ግስ ስር ሂዶ መፈለግ ይኖርበታል ማለት ነው። ለምሳሌ "ስብራት"፡ "ሽልማት"፡ "መጥረጊያ" የሚሉትን ቃላት የሚፈልግ ሰው እንደቅደም ተከተሉ "ሰበረ"፡ "ሸለመ"፡ "ጠረገ " በሚሉት ግሶች ስር መመልከት ይኖርበታል።

አለዚያም ቃላቱን በፊደል ተራቸው ሄዶ ቢመለከት ወደእነዚህ ግሶች ሊመሩት የሚችልበት ሁኔታ አለ፡ ሆኖም ይህ ሁሉ የሚያጋጥም አይደለም። እንደ "ተሰበረ" ፡ "ተፈለገ"፡ "አበላ" የመሳሰሉ "ተደራጊ" ወይም "አድራጊ" ውልድ አእማዶች ወይም ከአእማዱ የተገኙ ውልድ ስሞችና ቅፅሎች መነሻ የሆኗቸውን ግሶች (ማለትም ከተሰጠው ምሳሌ አንፃር "ሰበረ"፡ "ፈለገ"፡ "በላ" የሚለውን) በቀላሉ መገመት ስለሚቻል በፊደል ተራቸው አልተቀመጡም። እነዚህን መሰል በ"ተ-"፡ "ተሰ-"፡ "ተሸ-"፡ "ተን-"፡ "አ-"፡ "አሰ-"፡ "አሸ-"፡ "አን-" የሚነሱ ቃላትን መገኛ ማወቅ ካስፈለገ በስተመጨረሻ አባሪ በሆነው የቃላት ዝርዝር ውስጥ መመልከት ይቻላል። መነሻቸውን መገመት የሚያስቸግሩ ውልድ የአእማድ ግሶች ወይም ቃላት ግን በአብዛኛው ወደሚገኙበት ተመላክተዋል።

ጥምር ቃል አብዛኛውን ጊዜ የመጀመሪያው አጣማሪ ቃል በሚገኝበት ቦታ የሚፈታ ስለሆነ የመጀመሪያው ከፊሊቃል ወደሚገኝበት ሄዶ መመልከት ያስፈልጋል። ለምሳሌ "ቤተክርስቲያን" " ቤት " ስር የተሰራ ሲሆን " ማብሪያና ማጥፊያ" ደግሞ "በራ" በሚለው ስር ይገኛል።

2. አመዘጋገብ

በመነሻነት ወይም በውልድ ቃልነት የተመዘገቡት ቃላት ደመቅ ባለ ቀለም የተፃፉት ናቸው። በመነሻነት የተመዘገቡት ቃላት የጻርኛውን ጠርዝ ይዘው የተፃፉ ሲሆን ከነዚህ የሚገኙ ውልድ ቃላት ገባ ብለው ተመዝግበዋል። ከአንድ መነሻ ወይም ውልድ ቃል የሚገኙ ሃረጎች ወይም ዘይቤአዊ አነጋገሮች እንደውልዱ ቃል ደምቀውና ገባ ብለው ተመዝግበው ይገኛሉ።

አንድ ቃል በተባእታይ ይታ ቅርፅ ቢመዘገብም ፍቺው ለሁለቱም ይታ እንደሚያገለግል ሆኖ ተቀምጧል። ይሁንና አልፎ አልፎ አንድ ቃል በተለይም ግስ በአንስታይ ይታ ሲነገር ተጨማሪ ሌላ ፍች የሚኖረው ከሆነ ቃሉ በአንስታይ ይታ እንደማንኛውም መነሻ ወይም ውልድ ቃል ደመቅ ብሎ ከተፃፈ በሂሳ ፍቺ ይሰጠዋል።

በአማራጭነት ወይም በተወዳዳሪነት የሚያገለግል የአንድ ቃል ሌላ መልክ ወይም ቅርፅ ወይም የአፃፃፍ መንገድ መደበኛውን ወይም በአብዛኛው የተለመደውን የአፃፃፍ ስርአት በማስቀደም በቅንፍ ውስጥ ተከትሎ ይመዘገባል። የሚከተለውን ምሳሌ እንመልከት።

ሰበረ	ግ	መነሻ ቃል	
ሰበር	ሰካ	አለ	ሃረግ
ሰብራት	ስ	ውልድ ቃል	
ወለደ	ግ	1..... 2.....	በተባለት የታ መነሻነት የገባ ቃል	
ወለደች	በአንስታይ የታ መነሻነት የገባ ውልድ ቃል	
ረቡእ (ሮብ)	ስ	አማራጭ ወይም ተወዳዳሪ ቃል	

3. ልዩ ልዩ መረጃዎች

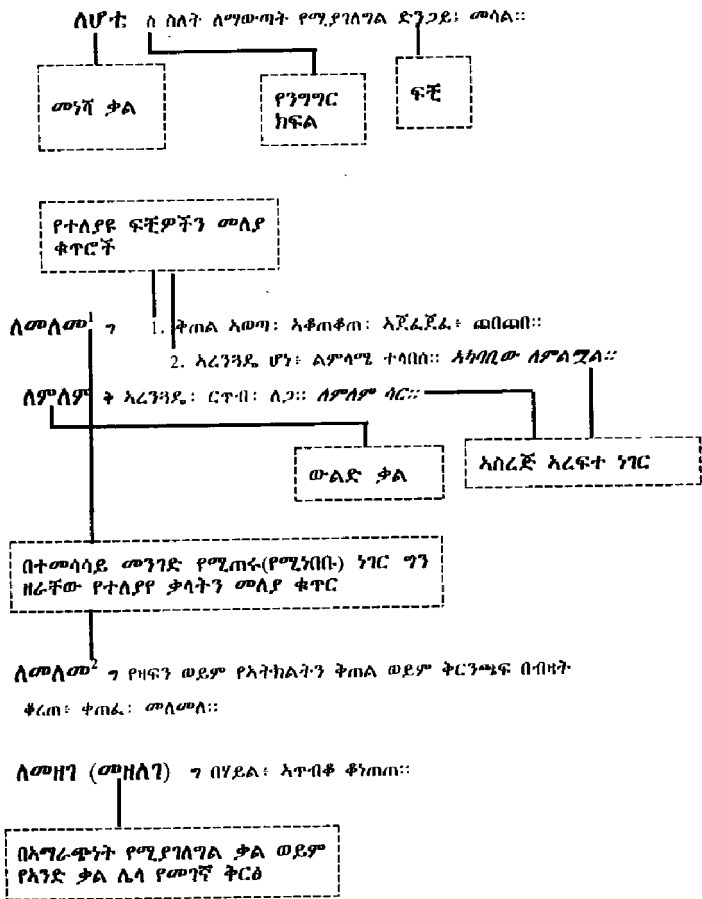
አንድ መነሻ ወይም ውልድ የሆነ ቃል ከተመዘገበ በኋላ ቃሉ ስም ሆኖ ብዙ ቁጥሩን ለየት ባለ መልክ የሚመሰርት ከሆነ የሚቀጥለው መረጃ ይህንን የሚመለከት ይሆናል፡ ይህም መረጃ ከቃሉ ቀጥሎ በቅንፍ ውስጥ ይሰጣል። ለየት ባለ መልክ የሚመሰረቱ የብዙ ቁጥር ቅርፆች በቅንፍ ውስጥ እንዲቀመጡ ቢደረግም ከነዚህ ውስጥ አብዛኞቹ መደበኛውን የብዜት ስልት ሊከተሉ ይችላሉ። ለምሳሌ፦

ቄስ	→	ቀሳውስት	→	ቄሶች
ወፍ	→	አእዋፍ	→	ወፎች
መፅሃፍ	→	መፃህፍት	→	መፅሃፎች

ቃሉ መደበኛውን የአማርኛ ብዙ ቁጥር መመስረቻ ስርአት ብቻ ተከትሎ የሚሄድ ከሆነ ግን ከቃሉ ቀጥሎ የሚሰጠው መረጃ የንግግር ክፍል ነው። ከንግግር ክፍሉ ቀጥሎ የምናገኘው ፍቺ ሲሆን ቃሉ ከአንድ በላይ ፍቺ ካለው ፍቺዎቹ እየተለዩ ይቀመጣሉ። ቃሉ በተለያዩ የንግግር ክፍሎች የተለያዩ ፍቺዎች ካሉትም የፍቺው ተራ ቁጥር ከመፃፉ በፊት የንግግር ክፍሉ ይመዘገባል።

ለአንድ ቃል የተሰጠው ፍቺ በተወሰነ የሰራ ወይም የእውቀት መስክ ብቻ የሚያገለግል ከሆነ ወይም የቃሉ አጠቃቀም ደረጃ ልዩ መግለጫ የሚያስፈልገው (ለምሳሌ ነውር፣ ተራ አነጋገር፣ ስድብ፣...) ከሆነ ይህው ሁኔታ ከፍቺው በፊት በቅንፍ ውስጥ ይቀመጣል።

አንድን ቃል ተክቶ ሊገባ የሚችል ቃል ከተተኪው ቃል ቀጥሎ በአንድ ህዝባዊ ምልክት ይለያል። ከህዝባዊ ምልክቱ ቀጥሎ ያለው ቃል ቀድሞት የገባውን አንድ ቃል ሊተካ ይችላል ማለት ነው። በተጨማሪም ህዝባዊ አንድን ቃል ለማብራራት የተሰጡ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ አስረጃጂዎችን ለመለያየት ወይም ለመከፋፈል ይገባል። የሚከተሉትን ምሳሌዎች እንመልከት።

ለበን ስለንበጭ፡ የታችኛ ክንፈር።

ለበትን ግለ አካረፈ።

ዘይቤያዊ አገላለፅ
ወይም ሃረግ

ለበናም ት (ስድብ) ለምብጫም።

የቃሉ አጠቃቀም ደረጃ

ለት "እለት" ን ተመ.

ማጣቀሻ ወይም ማመልከቻ

ግብቡ "ገባ" ስር ተመ.

ግቢ ዝከ.

ግብ ዝከ.

ግንድስ "ገነደስ" ስር "ገንዳሳ" ን ተመ.

ሊጦን ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) በቤተክርስቲያን ቁሶች በየእለቱ ተራ አስገብተው
የሚያዘሙትና የሚደግሙት የምስጋና ፀሎት።

ቃሉ በዚህ ፍቺ የሚያገለግልበት የስራ ወይም የትምህርት መስክ

ላባ ኳስ ስ /ስፖ./ ክብ በሆነ ቡሽ ላይ የተሰካኩ ላባዎች ያሉት የባድሚንተን መጫወቻ።

ምሳጭ ስ 1. ፀጉርን ለመላፈን የሚያገለግል 2. ጠመንጃን፡ ሽጉጥን ለመተኮስ የምትባብ.....

3. /ዘይ./ ባአነጋገሩ ቀልጣፋ የሆነ፡ ብልጣብልጥ።

የዘይቤላዊ አጠቃቀም ፍቺን አመልካች

ሳብ አጠመቀው /አስጠመው ከድንጋጤ ከድካም፣ ከህመም የተነሳ በጣም አላበው።

ተኪ ቃልን ወይም ተመጣጣኝ የሆኑ የአስረጅ ሃረጎችን ወይም ቃሎችን ለማሳየት የሚያገለግል ምልክት

ታሪካዊ ቅ 1. በታሪክ የተመዘገበ ክንዋኔ የተካሄደበት፣ በታሪክ የሚታወቅ። ታሪካዊ ስፍራዎች / ታሪካዊ ቅርሶች።

ማጠቃለያ

ቀደም ሲል እንደተጠቀሰው ይህ መዝገበቃላት በስራው ላይ በርካታ ሰዎች የተሳተፉበት መሆኑ የቃላት ተዋዕላውን ሚዛናዊ በማድረግና ልዩ ልዩ የስራና የልምድ ግብአቱን በማንልበቱ ረገድ የጠቀመውን ያህል ፍች የተሰጠበትን ቋንቋና የፍች አሰራራዊ ስርአት ወጥነት በመጠበቅ ረገድ አሉታዊ ተፅእኖ አሳድሯል። አዲሱን የአማርኛ የፊደል ዝቢታ በመጠቀም ረገድም ይህ መዝገበቃላት የመጀመሪያ ሙከራ የተደረገበት ስለሆነ ለረጅም ዘመን በአገልግሎት ላይ የኖረው የቀድሞው የፊደል ዝቢታ እውቀት ተፅእኖ በስራው ልዩ ልዩ ደረጃዎች ጣልቃ እየገባ የመዝገበቃላቱን የፊደል አጠቃቀም ጥራት አውክሏል። እንዲሁም የኮምፒውተር ስራው የተሰራበት የአማርኛ ፊደል ፕሮግራም መደበኛነትና አንድ ወዋ ስርአት የሚጎድለው በመሆኑ በርካታ የፊደል ግድፈቶችን ፈጥሯል። ለምሳሌ “ን” ተብሎ የተጻፈውን በብዙ ቦታዎች ወደ “ነ” እየቀየረ ይፅፋል። በእነዚህና በሌሎች መስል ምክንያቶች መዝገበቃላቱ፡

- የፊደል ግድፈቶች፡
- የአፈታት ዘዬ ወጥነት ጉድለቶች፡
- የመነሻ ቃልና የውልድ ቃል አቀማመጥ ስርአት ስህተቶች፡
- የውልድ ቃላት የዘርያ ወገኖች አመዳደብ ችግሮች፡
- የፍች ማመላከሪያዎችና ማመላከቻዎች አለመቀናጀት፡ ወዘተ.

የመሳሰሉ እንክፍኖች ሊጥኝበት እንደሚችል ግልፅ ነው። እነዚህን ግድፈቶች ለመንቀሰና ለማረም በባለሙያዎቹ በኩል ከነፍተኛ ጥረት የተደረገ ቢሆንም የተፈለገውን ያህል ጥራት ለማግኘት አልተቻለም። ሆኖም ጉድለቶቹ እጅግ የገነኑና መልእክትን ወይም ፅንሰፃሳብን

የሚያፋልሱ እንዳይሆኑ ለማድረግና ተጠቃሚው እነዚህን ስህተቶች በቀላሉ ሊያርማቸውና ሊያቃናቸው ከሚችሉበት ደረጃ ለማድረስ የተቻለውን ያህል ተሞክሯል።

የአማርኛ ቋንቋ እጅግ ውስብስብነት የበዛበትና የአንዳንድ ቃላት አፃፃፍና አጠራርም ገና መደበኛ መልክ ያልያዘ መሆኑ የመዝገበቃላቱን ጥራትና ወጥነት የመጠበቁን ጥረት እጅግ አድካሚ አድርጎታል። ለምሳሌ እንሰሳ - እንሰሳ፥ እፀዋት - እፀዋት፥ ማእረግ - ማእረግ፥ መፅሃፍ - መፅሃፍ፥ አትክልት - አታክልት፥ ረጅም - ረዥም፥ ... አይነት ልዩነቶችን እየተከታተሉ በአንድ ወጥነት የማስፈሩ ተግባር በጣም አስቸጋሪ ሆኗል።

በ "እፅ"ና በ "እፀዋት/እፀዋት" መካከል ያለው የነጠላና የብዙ ቁጥር ግንኙነትም የነጠላ ቁጥር ቅርፁ በተለየ ደረጃ አዲስ የሆነ ፅንሰሃሳብ መግለጫ ሆኖ በመለመዱ በፍች ወቅት ቃሉ በነጠላ ቁጥር ቅርፁ እንዳይሰፍር ተደርጓል። ከዚህ የተነሳ የፍቺው አረፍተነገር ሰዋሰዋዊ ህግ የቃሉን የነጠላ ቁጥር ቅርፅ የሚሻ መሆኑ እየታወቀ በግድ በብዙ ቁጥር ቅርፁ እንዲሰፍር ተደርጓል። በ "ፍሬ"ና በ "ፍራፍሬ"፥ በ "ነፍስ"ና በ "ነፍሳት"፥ ... መካከል ያለው የነጠላና የብዙ ቁጥር አጠቃቀም ይህንን የሚመስል ችግር ያለበት ነው። ስለሆነም የመዝገበቃላቱ ተጠቃሚዎች እነዚህንና ሌሎች መሰል ችግሮችን ከግምት ውስጥ ሊያስገቡ ያሻል።

ምንም እንኳን መዝገበቃላቱ በበርካታ ችግሮች መካከል በመዘጋጀቱ ከእንከፍቶ የፀዳ አለመሆኑ ግልፅ ቢሆንም ይህ የማንኛውም መዝገበቃላት ዝግጅት የሚያጋጥመው ችግር በመሆኑ ባለበት ደረጃ ለህትመት እንዲበቃ ተደርጓል። በዚህ መዝገበቃላት ውስጥ የሚታዩ ድክመቶችንና ጉድለቶችን በሁለተኛው እትም አርሞና ይበልጥ አስተካክሎ ለማቅረብ እቅድ ተይዟል። ከዚያ በመላስ ይህ እትም ረዘም ላለ ጊዜ የተደከመበትና ተፈላጊ የሆኑ ልዩ ልዩ መረጃዎች የሚገኙበት፥ በተለይም ለከፍተኛ ደረጃ ተማሪዎች፥ ለአስተማሪዎች፥ ለተርጓሚዎችና ለሌሎችም የጥናትና ምርምር ሰዎች በመረጃ ምንጭነት የሚያገለግል የማመሳከሪያ መፅሃፍ ነው። ከዚህም ባሻገር መዝገበቃላቱ ለአማርኛ ቋንቋ እድገትና መደበኛነት ከፍተኛ አስተዋፅኦ ሊኖረው እንደሚችል ይታመናል።

ሀ

ሀ በአማርኛ የፊደል ገበታ መጀመሪያ ላይ የሚገኝ ፊደል (ግእዙ ሆኔ)።

ሀ የ "ሀ" ፊደል ካለብ ዘር።

ሀ-(ኩ) በግስ መድረሻ በኩል እየተወሰረ "እኔ" የሚለውን የግሉን ባለቤት የሚወክል ምላሳድ። የቆሁ (ጥቅኩ)።

ሀለመና ስ ሀለንተና፤ ጠቅላላ አካል።

ሀለት ስ 1. በአንድና በሶስት መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፤ በአሃዝ ሲገናኙ "2" ነው። ት 2. በአንድና በሶስት መካከል ያለ ብዛትን የሚያሳይ። ሀለት ማህደሩ።

ሀለት ሆነ ተገመሰ፤ ተከፈለ።

ሀለት ሆነች ወለደች፤ ተገላገለች።

ሀለት ልብ ሆነ አመነታ፤ ወላወለ፤ ሃሳቡ በአንድ አልፀና አለ።

ሀለት መልክ አወጣ ተጎላቀለ፤ ከሳ፤ ጠቀረ።

ሀለት ፀጉር አወጣ/ አበቀለ ሸመገለ፤ በእድሜ ገፋ።

ሀለተኛ ት 1. ዳግመኛ። 2. ሌላ፤ ተወማሪ። 3. በተራ ከመጀመሪያው ቀጥሎ የሚመጣ፤ የመጀመሪያው ተከታይ። 4. በደረጃ ወይም በማእረግ ከአንደኛው ዝቅ ያለ። 5. በደረጃ ወይም በማእረግ ከአንደኛው የሚበልጥ። የሀለተኛ አመት ዩኒቨርሲቲ ተማሪ።

ሀለተኛ ደረጃ ት/ቤት ስ ከአንደኛ ደረጃ ትምህርት በሂሳ የቀለም ወይም የቀለምና የሙያ ትምህርት የሚሰጥበት ትምህርት ቤት።

ሀለት ምሳሰ/አፍ ሞኖ፤ በፊት የተናገረውን ሽር ሌላ የሚናገር።

ሀለት ባህርይ ስ ኢየሱስ ክርስቶስ በአካላዊ ተዋህዶ የአምላክነትና የሰውነት ባህርያት ሌሎት የሚል ትምህርት ሃይማኖት።

ሀለት ነጥብ ስ በእጅ ፅሁፍ ውስጥ ቃልን ከቃል ለመለየት በሀለት ቃላት መካከል ላይና ታች በመሆን የሚቀመጥ የሰርአት ነጥብ አይነት(፡)።

ሀለት አፍ ሰይፍ በሁለቱም ጎኑ ስለት ያለው ሰይፍ።

ሀለት እጅ አጥፍ።

ሀለት ፊት በሁለት በኩል፤ ሀለት ወገን።

ሀለንተና ስ ጠቅላላ አካል።

ሀለንተናዊ ት አጠቃላይ።

ሀሉ ት መላው፤ ጠቅላላው።

ሀሉ በሀሉ በጠቅላላው፤ በድምፋ። ሀሉ በሀሉ መቶ ስር ይሸግዳል።

ከሀሉ ከሀሉ በይበልጥ።

ሀለገብ (ሁልገብ) ት 1. በሁሉ ቦታ ሊገነ፤ ሊሰራ፤ ሊያገለግል የሚችል። ስ 2. ቁመት፤ በጣም እነስተኛ የሆነ፤ ለምቅና ለሌሎችም በሽታምች በመድሃኒትነት ያገለግላል የሚባል ቅጠለ ሻሻራ የእፅዋት አይነት።

ሀሉም ት በሙሉ፤ በጠቅላላ።

ሀሉን አቀፍ (ሁልአቀፍ) ት በሙሉ፤ ሀሉን የሚያካትት፤ የሚያጠቃልል።

ሁልቀን ተው፣ በእየቀኑ፤ ዘወትር፤ ሁልጊዜ።

ሁልጊዜ (ሁሊ) ተው፣ ዘወትር።

ሁልቆ መሳፍርት (አልቆ መሳፍርት)

ሁልቆ መሳፍርት የለውም ስፍር ቁጥር የለውም፤ እጅግ በጣም ብዙ ነው።

ሁር

ሁር ወጣ 1. ነፃ ወጣ። 2. ባደውን ቀረ፤ ሙልጭ ወጣ።

ሁት (ውሃ) "ኩት (ውሃ)" ን ተመ.

ሁነኛ "ሆነ" ስር ተመ.

ሁናቴ "ሆነ" ስር "ሁኔታ"ን ተመ.

ሁኔታ "ሆነ" ስር "ሁኔታ" ን ተመ.

ሁከት "አወከ" ስር ተመ.

ሁዳዴ(ኩዳዴ) ስ ክርስቲያኖች ከፋሲካ በፊት የሚሾሙት የኢየሱስ ም፤ አበይ ም።

ሁዳድ "ሆደደ" ስር ተመ.

ሂ የ "ሀ" ፊደል ሳልሰ ዘር።

ሂሰኛ "ሂሰ" ስር ተመ.

ሂሳብ ስ 1. በአሃዞች አማካይነት እየተሰላ

የሚቀመር የአራቱ መደቦች (መደመር ፣ መቀነስ፣ ማብዛት፣ ማክፈል) የሰሊት ዘዴ፤ በግልፅ በተወሰኑ ዕንቦ ሃሳቦችና ምልክቶች አማካይነት የብዛትን፣ የቅርፅን፣ የቅንብርንና የመጠንን ትክክለኛ ጠባይና ግንኙነት ለመግለፅ የሚያስችል የሰሊት ሳይንስ። 2. ለተገነ ወይም ለተሸጠ ነገር ወይም ለአገልግሎት የሚከፈል ገንዘብ። ያለበትን ሂሳብ አልከፈለም።

ሂሳቡን አስረከበ በልዩ ልዩ ምክንያት የተቀበለውን ወይም በእጁ የነበረውን ገንዘብ ለሚመለከተው ሰጠ።

ሂሳቡን አወራረደ የወጪና የቀሪን ሂሳብ በማስረጃ ተሳበበ።

ሂሳቡን አገኘ 1. ትግቱን አገኘ። 2.

ድርሻውን አገኘ።

ሂሳብ አደረገ ወዲና ገቢን አመሳክረ፤ አሰሳ፤ ተሳበበ።

ሂሳብ አጣራ ገቢና ወዲውን አመሳክሮ ትክክለኛነቱን አረጋገጠ።

ሂሳብ ከፈተ ባንክ ቤት ውስጥ ገንዘብ ለማስቀመጥ የሚያስችለውን ፎርማሊቲ አሟልቶ ባንኩ ለደገበኞቹ ኮሚሰጠው አገልግሎት ተጠቃሚ ሆነ።

ሂሳብ ዘጋ 1. በተወሰነ ጊዜ ለተወሰነ ሰራ የተመደበን የገንዘብ ገቢና ወዲ በማመዛዘን ሂሳቡን አጠቃለለ። 2. የሚፈለግበትን እጻ ክፍሉ ጨረሰ። 3. በባንክ ውስጥ ያስቀመጠውን ገንዘብ በመሉ ወሰደ።

በ _____ ሂሳብ በ _____ ዋጋ። በ5 ብር ሂሳብ ገዛሁት።

በምን ሂሳብ በምን ምክንያት።

በእገሌ ሂሳብ እገሌ በሚከፍለው፤ በእገሌ ገንዘብ።

ሂሳብ መርማሪ ለ በመንግስታዊ ወይም በህዝባዊ ድርጅት ውስጥ በተወሰነ ወቅት ገቢና ወዲ የሆነው ገንዘብ በህጉ መሰረት በትክክል በሰራ ላይ መዋሉን መርምሮ አስፈላጊውን ሪፖርት ለሚመለከተው ክፍል እንዲያቀርብ ሀጋዊ መብት የተሰጠው ግለሰብ ወይም ቡድን፤ አዲተር።

ሂሳብ ተቆጣጣሪ ለ በአንድ ድርጅት ውስጥ ተመድቦ የድርጅቱ የአለት ተአለት የገንዘብ ነክ እንትስቃሲ በትክክል መካሄዱን የሚከታተልና የሚያረጋግጥ ሰራተኛ።

ሂሳብ ክፍል ለ የአንድ ድርጅት አጠቃላይ ሂሳብ ነክ እንትስቃሲ የሚካሄድበትን ገንዘብ ነክ አገልግሎት የሚሰጥበት የአስተዳደር ዘርፍ።

[የ] **ሂሳብ መኪና** ለ አሃዛዊ ስሌቶችን (መደመር፣መቀነስ፣ማብዛት፣ማካፈል) በተቀላጠፈ ሁኔታና በትክክል ለማሰሳት የሚያስችል ዘመናዊ መሳሪያ።

[የ] **ሂሳብ መዝገብ** ለ የገንዘብ ወዲና ገቢ መጠን የሚሰፍርበት ደብተር፤ መዝገብ።

[የ] **ሂሳብ መዝገብ አያያዝ** ለ 1. የገቢና የወዲ ሂሳብ አመዘጋገብና አያያዝ ዘዴ። 2. የገቢና የወዲ ሂሳብ አመዘጋገብና አያያዝ ዘዴን የሚመለከት የትምህርት ዘርፍ።

[የ] **ሂሳብ ሰራተኛ** ለ ሂሳብ ነክ የሆኑ ጉዳዮችን የሚያከናውን ሰራተኛ።

[የ] **ሂሳብ ሹም** ለ የአንድን ድርጅት ገቢና ወዲ እንዲሁም ሌላ ሂሳብ ነክ እንትስቃሲን በበላይነት የሚመራ ሃላፊ።

ሂሰ ለ 1. በደካማ ጎን ላይ የሚያተኩር

አስተያየትና ነቀፋ። 2. በአንድ የሰራ ውጤት፤ በተለይም በሰን ጥበብ ስራዎች (ስነፅሁፍ፣ ቲያትር፣ ሙዚቃ፣ ስእል፣...) ላይ የሚሰነዘር መዛኝ አስተያየት ። 3. ድክመትን ወይም ስህተትን ለማረም ሲባል በተሳሳተው ወገን ላይ የሚቀርብ ቂም በቀል የሌለበት ትችት።

ሂሱን ዋጠ የተሰነዘረበትን ሂሰ አምና ተቀበለ።

ሂሰኛ ት ተቺ፣ እቃቂር አውዳ።

ሃያሲ ለ አንድን የሰራ ውጤት በተለይም ለስፅሁፍና ሌሎችንም የሰነጥበብ ሰራዎች በተወሰኑ መመዘኛዎች እየለካና እየገመገመ አስተያየት የመስጠት ችሎታ ያለው ሰው።

ሂና ለ ሴቶች እጅና እግራቸውን እንደዚሁም ፀጉራቸውን የሚያቀሉበት የአንሳሳሳ አይነት።

ሂያጅ " ሂደ " ስር ተመ.

ሂደት ዝ.ክ.

ሂድ ዝ.ክ.

ሂጃ ዝ.ክ.

ሃ የ "ሀ" ፊደል ራብእ ዘር።

ሃ ብሎ ጀመረ ከመነሻው፣ ከመጀመሪያው ጀመረ።

ሃ አለ 1. ፊደል ቆጠረ። ሃ ሳይለ ፅህፈት ውል ሳይዘ መግት። 2.ጀመረ። ገና ሃ ከግለቱ ሰራውን ጠላው።

ከሃ እስከ ፐ ከመጀመሪያ እስከ መወረሻ። ጉዳዩን ለ ሃ እስከ ፐ ለውቀላሁ።

ሃሁ ለ 1. ፊደል ቆጠራ፣ የፊደል ትምህርት። 2. የመጀመሪያ ደረጃ እውቀት። የቴክኖሎጂ ሃሁ።

ሃሁ አለ 1. ፊደል ቆጠራ፣ ተማረ። 2.መጠኛ የሆነ ትምህርት አገኘ።

ሃላፊ "አለፈ" ስር ተመ.

ሃላፊነት ዝ.ክ.

ሃሎ (አሎ) በሰልክ ጥሪ ጊዜ መልእክት ለመቀበል ወይም አድማወ መስማቱን ለማረጋገጥ የሚበል ቃል።

ሃመል [እሳት] ለ በመጋቢት ወር የሚወጣ የኮከብ አይነት። በተወጣጋ "ኮከብ ቆጠራ"ን ተመ.

ሃመልማል ለ ልምላሚ፣ አረንጓዴነት።

ሃመር ት ቀይነት ያለው። ሃመር ፈረሰ።

ሃምራዊ ት ቀይነት ያለው። 2. ወይንማ። ሃመሰ ለ በሪቡኦና በአርብ መካከል ያለው ቀን ስም፣ ከአሁኗ ጀምሮ ሲቆጠር የሳምንቱ እምስተኛ ቀን።

ሃማተኛ " አማ " ስር ተመ.

ሃሚና የ"ሳሊበሳን" 1ኛ ፍቺ ተመ.

ሃማል ስ ተሸካሚ፣ ኩሊ።

ሃሚታ "አማ" ስር "ሃሚት"ን ተመ.

ሃሚት "አማ" ስር ተመ.

ሃምሌ ስ ከሰኔ ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ 11ኛ ወር ስም።

ሃምራዊ "ሃመር" ስር ተመ.

ሃምሳ "አምሳ" ን ተመ.

ሃምስ ስ እንደ "ዂ"፣ "ሌ"፣ "ሚ"፣ ... ያሉ በራብእና በሳድስ መካከል የሚገኙ የአምስተኛዎቹ ፊደላት ዘርፍ መጠሪያ ወይም የድምፅ ምልክቶች።

ሃምበርገር ስ የተፈጠ ወይም በስሱ የተቀረጠ ስጋ ከተጠበሰ በሃሳ ለሁለት በተሰነጠቀ ጸቦ ውስጥ ተወጥሮ የሚዘጋጅ ምግብ።

ሃሞት (አሞት) ስ ከገብት ውስጥ የሚመነጭ በሆድ እቃ ውስጥ ምግብን ለማሳም የሚረዳ ትጠልግ ቀለም ያለው መራራ ፈሳሽ።

ሃሞቱ ፈሰስ ተስፋ ቀረጠ፣ ደከመ፣ ዛለ።

ሃሞተ መራራ ት ገበዝ፣ ቆራጥ፣ ወኔ

ያለው፣ ኮስታራ።

ሃሞተ ቢስ ት ወኔ ቢስ፣ መንፈስ ደካማ፣ ፈሪ።

ሃረግ ስ 1. ከአጠቃላይ በሚገኙ ዛፎችና ቋሚ ነገሮች ላይ እየተጠመጠመ ወይንም መሬት ለመሬት እየተሳበ የሚያደግ እንደ አዛ፣ ጠር፣ ሃረግ ሬሳ ያለ የእፅዋት አይነት። 2. ለጌጥ ቢዛል በሃረግ እንደተ፣ በመፃህፍት፣ በሃውልተኛና በልዩ ልዩ ነገሮች ላይ እንደ ሃረግ እየተጠላለፈ የሚሰራ ንድፍ። 3. ሁለትና ከሁለት በላይ የሆኑ ቃላት የሚገኙበት፣ ማሰሪያ አንቀፅ የሌለው የአረፍተ ነገር ክፉይ። ምሳ. የሆነው ሆኖ /ወደ ቤቱ፣ ...።

ሃረጉን ቆጠረ /መዘዘ የዘር ሃረጉን ዘረዘረ፣ ትውልዱን ቆጠረ።

ሃረግ ጣለ የሃረግ ንድፍ ሰራ።

ሃረግ ሬሳ (አረግ ሬሳ) ስ ሰዎች ለምች መድሃኒትነት የሚጠቀሙበት የሃረግ ወገን የሆነ የእፅዋት አይነት።

ሃሩር ስ 1. ከፍተኛ የፃሃይ መቀት፣ ቃጠሎ። 2. ቆም ፀላፊዎች ጭንቀትን ለጥቁር ቀለም መበጠጫ የሚጠቀሙበት እስኪያር ድረስ ተቃፋይ የተቀረሰ የሰንደ ወይም የጉበስ ውሃ።

ሃራ ዘመን ስ እንደ ሰው በየአመቱ ስላሚያጋጥመው መጥፎም ሆነ ጥሩ ነገር በቅድሚያ ለማወቅ የሚደረግ በከክብ ቆጠራ ላይ የተመሰረተ ትንበያ።

ሃራም ስ ከልክል፣ ግዝት፣ እርም የሆነ ነገር

(ብዙውን ጊዜ በእስልምና ሃይማኖት ተከታቶች አካባቢ የሚነገር)።

ሃራራ ስ የሰና፣ የሜት፣ የትንባሆ ሰሰ፣ ፍላጎት።

ሃራጅ ስ እንዲሸጥ የተወሰነ ንብረት በወረታ ወይም ገበያ ላይ በተገኘው ሞጋ የሚሸጥበት መንገድ።

በሃራጅ ሽጠ በእንድ ወረታ ወይም ገበያ ላይ በተገኘው ሞጋ ሽጠ።

ሃር ስ 1. ለሰላሳ የሆነ፣ እንደሸረረት ድር ያለና ከሃር ትል የሚገኝ ነጭ ፈትል። 2. ከሃር ወይም ሃርን ከመሰለ ፈትል የሚሰራ፣ እንደአስፈላጊነቱ በልዩ ልዩ ቀለማት የሚዘጋጅ ለሰላሳ ወርት፣ ልብስ።

የሃር ትል ስ የሃር ድር የምትሰራ ትል።

ሃርሞኒካ ስ በትንቶሽ ወይንም በንጉሰ የሚሰራ ዘመናዊ የመደቃ መሳሪያ(በአሉን የመደቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሃር አምባ

ሃርአምባና ቆቦ የተራራቀ፣ የማይገኝ፣ የማይመሳሰል (ሁኔታ፣ ነገር፣ ቦታ)።

ሃሰት ስ 1. ወሽት፣ አብላት፣ ትጥፈት። 2. ትክክለኛ ወይም እውነተኛ ያልሆነ። የዘተት ምስክር።

ሃሰተኛ ት 1. ወሽታም። 2. ትክክለኛና እውነተኛ ያልሆነ። ሃሰተኛ የገንዘብ ናት።

ሃሳብ (አሳብ) ስ 1. በአእምሮ ውስጥ የሚተረፈ፣ የሚታተፍ፣ የሚመሳሰል ዕንሰ ነገር፣ ግንዛቤ። 2. ስጋት፣ ጭንቀት። ሃሳብ የሆነበት የልጅ ነገር ነው። 3. አላማ፣ እቅድ፣ ፍላጎት። 4. አስተያየት። በዚህ ጉዳይ ላይ ሃሳብ ምንድን ነው?

ሃሳቡ ተቃለለ ጭንቀቱ፣ ችግሩ ተወገደ።

ሃሳቡ ተከፈለ 1. አመነታ፣ ሁለት ልብ ሆነ። 2. ሃሳቡ ተቃለለ።

ሃሳቡን ለወጠ ውሳኔውን ሻረ።

ሃሳቡን ቆረጠ ወሰነ፣ እንድ ልብ ሆነ።

ሃሳቡን አነሳ 1. ያቀረበውን ሃሳብ ተወ። 2. ሃሳብ አመነው፣ አቀረበ።

ሃሳቡን ጣለ ደንታ ቢስ ሆነ፣ ስለችግሩ ግንብ ተወ፣ አረፈ፣ ተደላደለ።

ሃሳቡን ፈፀመ አላግውን ከገቡ አደረሰ፣ አሳካ።

ሃሳብ ተቀበለ አስተያየት፣ ምክር ጠየቀ፣ ሰግ ወይም ተቀበለ።

ሃሳብ አቀረበ አስተያየት ሰጠ።

ሃሳብ አካፈለ አስተያየት ወይም ምክር ሰጠ

ሃሳብ የለውም/የለበትም 1. ችግር

የለበትም። 2. ለምንም ነገር አይጨነትም፤ ደንታ ቢሰ ነው።

ሃሳብ የለሽ ፉ የሚያሳስበው፤

የሚያሳወንቀው ነገር የሌለበት።

ሃሳብ ያዘው /ገባው የሚያሳስብ ነገር አጋጠመው፤ ጨነቀው።

በሃሳብ ተዋጠ ስለአንድ ነገር በማሳሰብ አእምሮው ተያዘ፤ ተከዘ።

በሃሳብ ተግባሩ በአላማ፤ በፍላጎት ተሰማው።

ሃሳብ ቢስ ፉ ግድ የለሽ፤ ደንታ የሌለው።

ሃሳብ ብኩን ፉ የረጋ ሃሳብ የሌለው።

ሃሳብ ውሱን ፉ ጠባብ አመለካከት ያለው፤ አርቆ የማያስተውል።

ሃሳብ ግትር ፉ እኔ ያልኩት ካሁን የሚል፤ ስህተት መሆኑን ቢያውቅም አንድ ጊዜ የያዘውን አስተያየት ለመለወጥ የማይሻ፤ መንቻዝ።

ሃሳባዊ (ብ.ቁ. ሃሳባዊያን) ስ 1. የሃሳባዊነት ፍልስፍና ተከታይ። ፉ 2. በሃሳባዊ ፍልስፍና ላይ የተመሰረተ (አመለካከት)።

ሃሳባዊነት ስ ሃሳብን ከቀስ አካል የሚያስተድም የፍልስፍና አመለካከት ወይም ሃሳብ የቀስ አካል መገኛ ነው የሚል የፍልስፍና ዘርፍ።

ሃሳዊ ፉ ዋሽ፤ ቀጣፊ፤ ሃሳተኛ።

ሃሳዊ መሲህ ስ 1. ያልሆነውን ነገ የሚል ታላላቅ፤ አሳሳች ክቢይ። ፉ 2. አሳሳች፤ ሃሳተኛ (ሰው)።

ሃሴት ስ ደስታ።

ሃሴት አደረገ ተደስተ፤ ፈንጠዝያ አደረገ።

ሃሺሽ ስ ሱስ የሚያሲዝና አእምሮን የሚያስት እደንዛዥ እዕ።

ሃቅ¹ ስ 1. እውነት፤ ትክክል የሆነ፤ የተረጋገጠ ነገር ። 2. የራስ ድርሻ፤ አንጡራ ንብረት።

ሃቅኛ ፉ እውነተኛ፤ ትክክለኛ።

ሃቅ² (አቅ) ስ ሶስት ከንድ ርዝመት ያለው የብትን ልብስ ወይም የሽግ መጠን፤ ልክ።

ሃበሻ (አበሻ) ስ የኢትዮጵያ ህዝብ የሚጠራበት አጠቃላይ ስም።

[ያ] ሃበሻ ልብስ ስ ከጥጥ ፊት ልብሽ የሚዘጋጅ የኢትዮጵያውያን ልብስ።

[ያ] ሃበሻ ቀሚስ ስ ነጠላና ቀሚስ ሆኖ የተዘጋጀ የሃበሻ ልብስ።

[ያ] ሃበሻ ጎመን ስ በአንድ ላይ እጅብ ብሎ የሚበትልና ቁመቱ አጠር ብሎ ቅጠሉ እነስ እነስ ያለ የጎመን አይነት።

ሃብሃብ ስ ቅርፅ ሞላላ ወይም ክብ የሆነ፤ ጹባ

የሚመስል፤ ውስጡ ቀይ ሆኖ ጥቁር ፍሬዎች ያሉትና ጣፋጭ ውሃ በብዛት የያዘ የፍሬፍሬ አይነት፤ ተክሉም ሃብሃብ ይባላል፤

ሃብል ስ አንገት ላይ ለጌጥ የሚደረግ ከብር ወይም ከወርቅና ከመሳሰሉት ማእድናት የሚሰራ ቀጭን ሰንሰለት።

ሃብት ስ 1. ንብረት፤ ጥሬት። 2. እድል፤ እግ።

ሃብቷ ቀኖ እድል እማረላት፤ ተሳካሳት፤ አገባች (ልጃገረድ)።

ሃብተ ቀኖ ፉ እድላኛ።

ሃብተ ሰባራ/ ሰንኩል ፉ እድለ ቢስ።

ሃብተ ስጋ ስ ምድራዊ ፀጋ፤ ሃብት።

ሃብተ ቢስ ፉ እድለ ቢስ።

ሃብትሽ በሃብቱ ስ ባልና ሚስት ከተጋቡ በሃላ የሚያፈሩት ንብረት የሁለቱም የጋራ እንዲሆን የሚያደርግ የጋብቻ ውል፤ ስምምነት።

ሃብታም ፉ 1. ባለፀጋ፤ ባለብዙ ንብረት፤ ከበርቱ። 2. (ዘይ.) እድላኛ።

ሃቦየስ ኮርፕሽ ያለፍርድ ቤት ተእዛዝ ባልተወሰነ ጊዜ መታሰርን የመቃወም መብት ወይም አንድን ሰው በእስር ለማቆየትም ሆነ ላለማቆየት ብይን ይሰጥበት ዘንድ ፍርድ ቤት እንዲቀርብ የሚያደርግ የፅሁፍ ተእዛዝ።

ሃተታ "አተተ" ስር ተመ.

ሃች አምና (ታች አምና፤ ካች አምና) ስ ከአምና በፊት የነበረው አመት።

ሃኔ ስ ለማረጃና ለማወራረጃ የሚያገለግል እንደ ደጋን የገበጠ ሰፊ ጎራዶ።

ሃኔ

ሃኪም ስ የሀመማንን በሽታ እይቶና መርምሮ አስፈላጊውን እርዳታ የሚሰጥና መድሃኒት የሚያዝነው የሚያዝነው የጤና ባለሙያ።

ሃኪም ቤት ስ የጤና ምርመራና የህክምና ተግባር የሚከናወንበት ተቋም።

የሃኪም እረፍት ስ ሃኪም የሚለው ወይም የሚያዝነው እረፍት።

የሃኪም ወረቀት ስ ሃኪም መድሃኒት ያዘዘበት ወይም ስለሀመሙ የተናገረበትና አስተያየት የሰጠበት ፅሁፍ።

ሃካይ ፉ ከቶ፤ ተንኮለኛ።

ሃኪት ስ ተንኮል፤ ከቶት።

ሃኪተኛ

ሃኪተኛ ት ተንኮለኛ፣ ክተ።

ሃዋላ ስ በግንክ ወይም በፖሲታ ቤት አግካይነት ገንዘብ የሚላክበት መንገድ፣ ዘይ።

ሃዋርያ (ብ.ቁ. ሃዋርያት) ስ 1. ወንጌልን ለማስተማር በክርስቶስ ተመርጦ የነበረ አስተማሪ ወይም መምህር (ተመርጠው የነበሩት 12 ሃዋርያት ናቸው)። 2. የአንድ የተወለነ አይነት እምነት ወይም ትምህርት ግንባር ቀደም ሰባኪ፣ አስተማሪ።

ሃውልት ስ በሰው ወይም በሌላ አምላል ከድንጋይ ወይም ከነሃስ፣... የተሰራ መታሰቢያ

ሃውልትየሆነ ስራ ስራ ተግዚ፣ ጠቃሚ የሆነ ስራ ስራ።

ሃውዛ "አውዛ"ን ተመ.

ሃዘን (አዘን) ስ 1. ለትላት

የይታ። 2. ትክክል፣ መከፋት።

ሃዘኑን ገለፅ ያዘነ መሆኑን

አሳወቀ።

ሃዘን ላይ ነው 1. ለትላ ላይ ነው። 2. ትክክል ላይ ነው፣ ተከፍቷል።

ሃዘን ገባው በጣም አዘነ፣ ተዘነ፣ ተከፋ።

[የ] ሃዘን ተከፋይ ለትላ ወይም ሃዘን ባለበት ቦታ በመገኘት አዘዘያም የተሰማውን ሃዘን በተለያየ መንገድ (በደብዳቤ፣ በስልክ፣...) በመግለፅ የሚችን ቤተሰብ የሚያፅናና ወዳጅ፣ ዘመድ።

ሃዘኔታ "አዘነ" ስር "አዘኔታ" ን ተመ.

ሃዘንተኛ ት ዘመድ ወይም ወዳጅ የሞተበትና በለትላ ላይ ያለ።

[የ] ሃዘን ልብስ ስ በሃዘን ጊዜ የሚለበስ ጥቀር ልብስ፣ ክል።

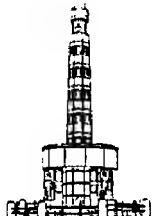
[የ] ሃዘን ቤት ስ ለትላ ቤት።

ሃያ ስ 1. በአስራ ዘጠኝና በሃያ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፣ በአሃዝ ሲገፍ "8" + "20" ነው። ት 2. በዛቀ ሁለት አስርቶን የሚያህል።

ሃያል (ብ.ቁ. ሃያላን) ት 1. ብርቱ፣ ጠንካራ፣ ጉልበትም፣ ሃይለኛ። 2. ሁሉን ማድረግ የሚችል። ሃያሉ እግረአብሄር።

ሃያላን መንግስታት ስ በባህል፣ በፖለቲካና በኢኮኖሚ የበለፀገና በሌሎች አገሮች ላይ በቀጥታም ይሁን በተዘዋዋሪ መንገድ ተፅእኖ ለግድረግ የሚችሉ አገሮች (ሩሲያ፣ ቻይና፣ አግሪካ፣ እንግሊዝና ፈረንሳይ)።

ሃያሲ "ሂስ" ስር ተመ.

ሃውልት

ሃይ

ሃይ አለ ግ ከላከለ፣ አገደ፣ ተቆጣጠረ፣ ገላገለ።

ሃይ

ሃይ በል (ሃይ በሌ) አለ ግ አጣደፈ።

አፋጠነ (ሰራን፣ መንገድን፣ ...)።

ሃይል ስ 1. ብርታት፣ ጥንካሬ፣ ጉልበት፣ አትም። 2. አንድን ተግባር የሚፈፅም ቡድን። 3. ዘዴን ያልተከተለ አስገዳጅ ግፊት።

በሃይል ተው.ግ. 1. በብዛት፣ በመጠን በላይ፣ በጣም። በሃይል መጠጣት ለውነትን ይጎዳል። 2. በጠና፣ እጅግ በጣም። በሃይል ታገላ። 3. ጉልበትን በመጠቀም፣ በማስገደድ።

ሃይለ ቃል ስ 1. የሃይል፣ የቀጣ ንግግር። 2. በአንድ ፅሁፍ ወይም ንግግር ውስጥ ዋናውን ሃሳብ ወይም ፍሬ ነገር የያዘ ቃል፣ ሃረግ፣ አረፍተ ነገር።

የሃይል ሚዛን ስ ከሌላው ወገን ጋር ሲነፃፀር በመብለጥ ወይም በማነስ የሚታይ የሃይል፣ የጉልበት፣ የአትም መጠን።

የሃይል ስራ ስ በዘዴ፣ በብልሃት ያልሆነ፣ የጉልበት ስራ።

ሃይለኛ ት 1. ጎበዝ፣ ብርቱ፣ ጉልበተኛ፣ ጠንካራ። 2. ከዘዴ። ሃይለኛ ዝናም። 3. ቁጡ፣ የማይበጠር፣ ግልፍተኛ ኮስታራ።

ሃይማኖት ስ አለምን የፈጠረና ተፈጥሮን በሰላይነት የሚቆጣጠር መለኮታዊ ሃይል እንዳለ የሚቀበል በእምነት ላይ የተመሰረተ አመለካከት፣ እምነት።

ሃይማኖቱን ለወጠ የነበረውን (ይዘት የቆየውን) ሃይማኖት ትቶ የሌላ ሃይማኖት ተከታይ ወይም አማኝ ሆነ።

ሃይማኖት ያውርድ አውደማ ተተሉ ወይም ማእድ ቀርቦ ላለ የሚደርስ እንግዳ ምርቱ ይበርክት፣ ማእዱ ይባረክ ለማለት የሚናገረው የመልካም ምኞት መግለጫ ቃል።

ሃይማኖተኛ ት 1. የተቀበለውን ወይም የሚከተለውን ሃይማኖት ትእዛዝና ስርዓት በፅኑ የሚያከብር አማኝ። 2. ጠንካራ፣ ቃሉን የማያጥፍ ታማኝ።

ሃይማኖተ ቢስ ት በቃሉ የማይፀና፣ ከሃዲ።

ሃይማኖተ አበው ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ቀደምት የሆኑ የክርስትና ሃይማኖት ሊቃውንት ያዘጋጁት ሃይማኖታዊ ትምህርትን የያዘ መፅሃፍ።

ሃይማኖታዊ ት ሃይማኖት ነክ የሆነ፣ በእምነት ላይ የተመሰረተ።

ሃይቅ ስ ዙሪያውን በመሬት የተከበበ ስፋትና ጥልቀት ያለው የውሃ ከምችት።

ሃይድሮጅን ስ ከንጥረ ነገሮች ሁሉ ቀላል

የሆነና ከአክሲዮን ጋር ሲዋሃድ ውሃን የሚያስገኝ፡
ቀለምና ሽታ የሌለው በቀላሉ የሚነድ ጋዝ።
ሃይድሮጅን ቦንብ ለ ከፍተኛ የሃይድሮጅን
ክምችት የያዘና እጅግ በጣም ታላቅ ጥፋት
ሊያደርስ የሚችል ቦንብ።

ሃይጅን ለ የጤና አጠባበቅ ትምህርት።
ሃዲስ ኪዳን "አደስ" ስር "አዲስ ኪዳን"ን
ተመ.

ሃዲድ ለ ለባቡር መሄጃ በመሬት ላይ የተዘራጋ
የተጋደመ መሰላል የሚመስል የብረት ንጣፍ።
ሃዲድ ብረት ለ ጠንካራ የሆነ የብረት
አይነት።

ሃጅ¹ ለ ወደ መካ መዲና የሚደረግ የእስልምና
ሃይማኖታዊ ጉዞ።

ሃጂ ለ መካ መዲና ደርሰው የተመለሱ
የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች የሚጠሩበት
የአክብሮት ስም።

ሃጅ² "ሄደ" ስር "ሂያጅ"ን ተመ.

ሃገር (አገር) ለ 1. በውስጡ ህዝቦች
የሚኖሩበት፣ የተወሰነ ጂኦግራፊያዊ ክልል
ያለውና በአንድ መንግስታዊ አስተዳደር ስር
የሚገኝ ግዛት። 2. በተወሰነ ጂኦግራፊያዊ ክልል
ውስጥ ያለ መሬት። 3. የትውልድ ስፍራ ወይም
አካባቢ። 4. (ዘይ.) በተወሰነ ክልል ውስጥ
የሚኖር ህዝብ። ሰውያንን አገር ይወድዋል።

ሃገሩን ሸጠ ለገል ጥቅሙ ሲል የሃገሩን
ጥቅም ለሌላ ወገን አሳልፎ ሰጠ።

አገር ነው 1. ብዙ ነው። የገዛሁት ጡና አገር
ነው። 2. ሰፊ ነው። አዳራሹ አገር ነው።

አገር አጠፋ ህገወጥ ስራ ሰራ፣ ጥፋት
አደረሰ።

አገር አጥፈ ት ስርአት የለሽ፣ ባለፈ።

አገር ፈታ አወከ፣ አስቸገረ።

አገሬው ህዘቡ።

ሃገረሰብ ት 1. ባህላዊ ወይም የባህል።

የሀገርነት መድገብ። ለ 2. ገጠር፣ አገር ቤት።

3. ያገር ቤት ሰው።

አገረ ገዢ ለ በንጉሥ ይሾም የነበረ አገር

አስተዳዳሪ።

አገር ምድሩ 1. ስፍራው፣ አካባቢው ሁሉ።

2. ሁሉም፣ ጠቅላላው።

አገር ቂጥ ት በጣም ሩት።

አገር በቀል ት ሃገር ውስጥ የተገኘ፣

የተቋቋመ።

አገር ቤት ለ ከከተማ ውጭ የሆነ አካባቢ።

ገጠር፣ ባላገር።

አገር አቋራጭ ት ረጅም ርቀት ያለው፤

ረጅም ርቀት የሚገኝ። አገር አቋራጭ ወደድር
/አገር አቋራጭ አውቀሰሰ ።

አገር ወዳድ ት ሃገሩንና ወገኑን የሚወድ፤
በሄራዊ ስሜት ያለው።

አገር ወገብ ለ በቀላና በደጋ መካከል የሚገኝ
ቦታ፤ ወይና ደጋ።

አገር ጎብኚ ለ የተለያዩ ቦታዎችን፣ ታሪካዊ
ስፍራዎችን፣...አየተዘዋወረ የሚገባው ሰው፤
ተራሰኑ።

[የ] ሃገር ልብስ ለ 1. በአንድ ሃገር ወይም
በተወሰነ አካባቢ የሚኖሩ ሰዎች የሚለብሱት
ባህላዊ ልብስ። 2. የበሻ ልብስ።

የሃገር ልጅ/ሰው ለ የአንድ ሃገር ወይም
የአንድ አካባቢ ተወላጅ።

የሃገር ሽማግሌ ለ ህዝብ የሚያከብረው፣
ወገኑን ስርአትን የሚያውቅ አዛውንት።

የሃገር ቀንድ ለ ታዋቂ፣ ዋነኛ ሰው።

የሃገር ባህል ለ ባህላዊ የሆነ፣ ሊወርድ
ሊዋረድ የሚጣና የተለመደ ወግ፣ ስርአት።...

የአገር አባት ለ የተጣላ የሚያስታርት
ሽማግሌ፣ አዛውንት።

ሃገርኛ ት የሃገር ውስጥ የሆነ።

ሃጋይ ለ ከታህሳስ 26 እስከ መጋቢት 25 ያለውና
ከመፀው ቀጥሎ የሚመጣ፣ መቀትና ድርት
የሚታይበት የበጋ ወቅት፤ አጋይ።

ሃግ

ሃግ አለ ግ ገሰ። ተቆጣ፣ መከረ።

ሃጢአት ለ 1. ሃይማኖት የማይፈትደው ስራ
ወይም ድርጊት 2. ክፉ ስራ፣ ጥፋት፣ ወንጀል።

3. በፍትወት ስጋ ግንኙነት ጊዜ ከወንድ ብልት
የሚወጣ ፈሳሽ ዘር።

ሃጢአት ገባ /ሰራ ሃይማኖቱ
የማይፈትድለትን መጥፎ ስራ ስራ ወይም
አደረገ።

ሃጢአተኛ ት 1. ሃይማኖቱ የማይፈትድለትን
ስራ የሰራ። 2. ወንጀለኛ፣ በደለኛ፣ ክፉ ሰራ።

ሃጥእ (ብ.ቁ. ሃጥእ) ለ ሃጢአተኛ ሰው።

ሃጫ ት ነጭ፣ በረዶ የሚመስል።

ሃጫ በረዶ ለ ደቃት በረዶ።

ሃፍረት "አፈረ" ስር "እፍረት"ን ተመ.

ሄ የ"ሀ" ፊደል ሃምስ ዘር።

ሄሄ " አሄሄ"ን ተመ.

ሄሊኮፕተር ለ በላይዋ ላይ ባሉት ጠፍጠፍ ያሉ
ትሽከርካሪ ዘንጎች ለማካካት ለመብረርና በትንሽ
ቦታ ላይ ለማረፍ የምትችል የአውሮፕላን

አይነት።

ሄደ ግ 1. ተጓዘ፣ ገባለ፤ ተራመደ። 2. ስፍራን

ለቀቀ። ከዚህ አካባቢ ይደራ። 3. (ዘይ.) ገብረብርሃን ፊደላት። ከዚህ መሄድ ይቻላል። 4. በዛ፣ ኖረ፣ ባለማድረግ ቀጠለ። የሀዘብ ቁጥር ይደራ። 5. ተሸጠ። አቃው በበጎት ብር ይደራ። 6. ተሰማማ። ሸግሐ በኮቱ ጋር ይደራ።

ሂረፍ (ሃጅ) ት 1. መንገደኛ፣ ተጓዥ። 2. ገሥድ። 3. የማይቀይሩ የማይለሳብት። 4. (ዘይ.) ሲሰኝ።

ሂደት ስ ወደ ውጤት የሚያመራ፣ የተከታተለና የተያያዘ ድርጊት፣ ክንዋኔ፣ አንቅስቃሴ።

ሂጃ ስ አሂዶ መሂጃ ስ 1. መራመጃ፣ መተላለፊያ መንገድ። 2. መጠጊያ ዘመድ፣ ረዳት። 3. መሸሻ። 4. መሰፈሪያ ገንዘብ። 5. መጓጓዣ (መኪና፣ በትሎ፣...)።

ተካሄደ ግ ተከናወነ፣ ተሰራ።

አሂደ ግ 1. የእህልን ክምር በአውድማ ላይ ዘርግሮ በከብቶች እግር አበራዩ፣ እህሉን ወቃ። 2. የትርጓሜ መምህር ምስጢር መከሃፍትን በአንድምታ ትርጓሜ እየተነተነ አስተማረ፣ አስረዳ። 3. የትርጓሜ ተማሪ ምስጢር መከሃፍትን በአንድምታ ትርጓሜ ተማረ፣ አወቀ። 4. በሃይል መታ፣ ደበደበ።

አሂዶ ስ በከብቶች አግካይነት በአውድማ ላይ እህል የመውቃት ወይም የማበራዩት ስራ፣ ሂጃ። አሀያጅ ስ ለእህል ውቂያ በአውድማ ላይ የሚጻፍ ከብቶችን ከሂሳ ከሂሳቸው እየሂደ የሚነጻ ሰው።

አካሄደ ግ 1. አንቀሳቀሰ፣ መራ፣ ሰራ (ሰራን)። 2. አጠናቀቀ፣ አከናወነ፣ ፈፀመ። 3. በአውድማ ላይ የአሂደን ስራ አገዝ ወይም ረዳ። ማካሂጃ ስ ማንቀሳቀሻ፣ ማከናወኛ። ለሰራው ማካሂጃ ገንዘብ ተገኝቷል።

አካሄድ ስ 1. አረማመድ። 2. ሁኔታ፣ አካሄት፣ አካማማሪያ፣ አቅጣጫ። የንጉሥ አካሄድ ላሳግረኝም።

አስሂደ ግ አቀላጠፈ፣ ተሎ ተሎ ሰራ።

ያስከዳ 1. ያስቸላል፣ ያዋጣል። ለሉ ያለውም ዘዴ ያስከዳል። 2. ይወስዳል፣ ያደርሳል። ይህ መንገድ ወደ ባዘር ጣጊያ ያስከዳል። 3. ለመሄድ ወይም ለመራመድ ወይም ለግሰፍ ያስቸላል፣ ያመቻል። ይህ መንገድ በመኪና ያስከዳል? 4. ይወስዳል፣ ይፈክላል። ስለዚህ ለጣጊ ነገራት በመኪና ሁለት ለአት ያህል ያስከዳል።

ሀ የ "ሀ" ፊደል ላድስ ዘር።

-ሀ¹ 1. በግስ መወረሻ እየገባ የሁለተኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር + ተባእታይ ያታ ባለቤትን የሚያመለክት ምእላድ (ለምሳሌ "መቼ መጣህ")

በሚለው ግስ ውስጥ "ሀ" "አንተ" የሚለውን ባለቤት አመልካች ምእላድ ነው።

-ሀ² በግስ መወረሻ እየገባ የሁለተኛ መደብ፣ ነጠላ ቁጥር፣ የተባእታይ ያታን ተባቢነት የሚያመለክት ምእላድ (ለምሳሌ "አስተማረህ" በሚለው ግስ ውስጥ "ሀ" "አንተን" የሚለውን ተባቢ አመልካች ምእላድ ነው።)

-ሀ³ 1. በሰም ላይ እየተወሰደ የሁለተኛ መደብ ባለቤትነትን ወይም ባለ ገንዘብነትን የሚያመለክት ምእላድ። (ለምሳሌ "መፅሃፍህ" በሚለው ቃል ውስጥ "ሀ" "ያንተ" የሚለውን የባለገንዘብነት ሁኔታ የሚያመለክት ምእላድ ነው።) 2. አድራጊን ወይም ድርጊት ተቀባዩን የሚያመለክት ምእላድ። መሄድህ በጀ/መታሰርህ ተሰምቷል።

ሀለተ ወርቅ ስ በትረ መንግስት፣ የወርቅ ዘንግ።

ሀሊና ስ ከተና ደግን ለመለየት የሚያስችል አእምሮ ወይም ልቦና።

ሀሊናውን ሳት አእምሮውን አጣ፣ ሳተ።

ሀሊና ቢስ ት የማያመሳክን፣ የማያገናኝብ፣ ይሉኝታ የሌለው።

የሀሊና ወቅሳ ስ በሰሩት ጥፋት ወይም ለሀተት የሚመጣ ፀፀት።

የሀሊና ፀሎት ስ ድምፅ ሳያሰሙ የሚደረግ ፀሎት።

የሀሊና ፍርድ ስ በራስ አእምሮ ሁኔታን በማመዛዘን የሚሰጥ ፍርድ።

ሀልም ስ 1. በአንቅልፍ ልብ ወይም በአንቅልፍ ላይ እንዳሉ የሚታይ ሃሳብ፣ ድርጊት ወይም ራዕይ። 2. (ዘይ.) የማይሳካ፣ ከንቱ ምኞት።

ሀልም ሀልም (እልም እልም) አለ በጣም ጥቂት ወይም ትንሽ ተሰማ። (ለማጣፋጫ የሚወመር ውጤት፣ ስኬት፣...)።

ሀልም ሆኖ ቀረ ሳይፈፀም፣ ሳይሳካ፣ ተግባራዊ ሳይሆን ቀረ።

ሀልም ያርገው/ይሁን የተባለው ከቶ ወይም መጥፎ ነገር ውሸት ይሁን፣ አይፈፀም፣ አይደረስ ለማለት የሚነገር የምኞት መግለጫ አባባል።

ሀልመ ሌሊት ስ በአንቅልፍ ልብ በተመሰሉ የሚፈፀም የፍትወተ ስጋ ገንኜነት።

የሀልም ሩጫ የማይሳካ፣ ከንቱ፣ ዋጋ ቢስ ልፋት።

የሀልም እንጀራ የማይገኝ፣ ባዶ፣ በተሰፋ ብቻ ያለ፣ ከንቱ ምኞት።

ሀልመኛ ት ሊያገኝ ከሚችለው በላይ የሚመኝ።

ሀልውና ስ ኑር፣ የመኖር ባህሪ።

ህልውና አገኘ 1. ተመሰረተ፡ ተቋቋመ፡ 2. መኖሩ ታወቀ፡ ህጋዊ ሰውነት አገኘ፡፡

ህልውናው ተጠበቀ የመኖር መብቱ ተጠበቀ፡፡

የህልውና ጥያቄ የመኖር ወይም ያለመኖር ጥያቄ፡ ስራ ግንኙነትና አለግኝት የህልውና ጥያቄ ነው፡፡

ህልፈት "አለፈ" ስር "አልፈት"ን ተመ.

ህመም ስ 1. በሽታ፡ ደዌ፡ ጤና ማግባት፡፡ 2. ከበሽታ የተነሳ የሚለማ ስሜት፡ ስቃይ፡፡

ህመምተኛ ቅ በሽተኛ፡ ጤንነቱ የተጓደለ፡፡

ሀሙማን (ነጠ.ቁ ሀሙም) ስ.

ሀሙምተኞች፡፡

ማማት (ማማት) ስ (አ.አ.ተ.ቤ) ከሆላእና ማገስት ጀምሮ እስከ ቅዳሜ ስእሮ ያለው ጊዜ፡፡

ማማተ መስቀል ስ በወንጌል እንደተጻፈው ኢየሱስ ክርስቶስ በእለተ እርብ የተቀበላቸው 14ቱ ስቃይት (መያዝ፡ መታሰር፡ በጥፊ መመታት፡ መገረፍ፡...)፡፡

ህም ህም አለ ግ 1. ህም ህም የሚል ድምፅ አሰማ፡፡ 2. አገተመተመ፡፡

ህቅ

ህቅታ ስ ስርቅታ፡፡

ህቅ አለ ግ ሞተ፡ አረፈ፡፡

ሀቡእ ቅ ድብቅ፡ ሰውር፡ ምስጢራዊ፡፡

ሀቡእ ድርጅት ስ አባሎቹ እነማን እንደሆኑ እንዳይታወቅ በማድረግ ተግባርን በምስጢር የሚያከናውን የፖለቲካ ድርጅት ወይም ሊላ ማህበር፡፡

ሀብር ቅ 1. በጠባይ ወይም በግብር ተመሳሳይነት ያለው፡፡ 2. ላዩን ሲያዩት ባለ አንድ ትርጉም ብቻ የሚመስልና ሲመሰጠር ግን ከአንድ በላይ የሆነ ትርጉም ያለው ቃል፡ ሃረግ፡፡

ሀብረ ቀለም ሱ የልዩ ልዩ ቀለማት ትንብር፡ ቅንጅት፡፡

ሀብረ ትርኢት ስ እንደዘፈን፡ ውዝዋዜ፡ ድራማ፡ እስቂኛ ቀልዶች፡... የመሳሰሉ ልዩ ልዩ መዝናኛዎች የሚቀርብበት የቴሌቪዥን ዝግጅት፡፡

ሀብር ቅኔ ስ በአንድ ቃል ወይም ሃረግ አማካይነት ሰምና ወርቁ ተቀናብሮ የሚገኝበት የቅኔ አይነት፡፡

ሀብረት ስ የተለያዩ ሰዎች ወይም ወገኖች ሃይላቸውን፡ እውቀታቸውን፡ ተግባራቸውን አስተባብረው ወይም አቀናጅተው በአንድነት የሚሰሩበት የመረዳት ሁኔታ፡ ስምምነት፡፡

በሀብረት ተውግ በጋራ፡ በአንድነት፡ በመደጋገፍ፡...፡፡

ሀበረተሰብ ስ 1. በተወሰነ አካባቢ አንድ አይነት ስርአትን፡ ሀገን፡... እየተከተለ የሚኖር ሀዝብ፡፡ 2. የስራቸው ወይም የኑሮአቸው በታና ሁኔታ የሚያገናኙቸው ሰዎች ባጠቃላይ፡፡ **የዩኒቨርሲቲ ሀብረተሰብ፡፡**

ሀብረተሰባዊነት ስ በላባአይደ፡ የበላይ ገዢነት የሚመሰረት፡ የማህበራዊ መሳሪያዎች በህዝብ ቁጥጥር ስር የሚሆኑበት ስርአተ ማህበር ወይም የዚህን ስርአተ ማህበር አይቀሬነትና ትክክለኛነት የሚያስተምር ርእዮተ አለም፡፡

[የ] ሀብረት ሱቅ ስ በአንድ አካባቢ የሚኖሩ ሰዎች ለኑሮ የሚያስፈልጋቸውን ሽቀጣሽቀጥና የፍጆታ እቃዎች በቀላሉ ለማግኘትና በተመጣጠነ ዋጋ መግዛት እንዲችሉ በማሳለ በጋራ የሚያቋቁሙት ሱቅ፡ መደብር፡፡

[የ] ሀብረት ስምምነት ስ በአንድ ድርጅት አሰሪና በድርጅቱ ሰራተኞች መካከል የሚደረግ ውል፡ ስምምነት፡፡

[የ] ሀብረት ስራ ማህበር ስ ሰዎች የኢኮኖሚ፡ የፖለቲካና የማህበራዊ ኑሮ ፍላጎታቸውን ለማሟላት እንዲረዳቸው በሙያቸው አንፃር ወይም ለአንድ አይነት ተግባር የሚመሰርቱት ማህበር፡ ድርጅት፡ (ለምሳሌ የገበሬዎች አምራቾች ሀብረት ስራ ማህበር፡ የአደግበባት ባለሙያዎች አምራቾች የሀብረት ስራ ማህበር፡ የመኖሪያ ቤት የሀብረት ስራ ማህበር፡...)፡፡

ሀብስት ስ 1. ለዝክር፡ ለማህበር፡... የሚጋገር ጸባ፡ ፀዳቅ፡፡ 2. እንደ ድፍ ወፊር ሳይል የተጋገረ ክብ ጸባ፡፡

ሀብስተ መና ስ መልኩ የማረ፡ ጣእሙ የሚጣፍጥና ነጭ የሆነ ክብ ጸባ፡፡

ህትመት "አተመ" ስር ተመ.

ህገዓ ስ ለመኖሪያም ሆነ ለሌላ ስራ አገልግሎት እንዲሆን ከድንጋይ፡ ከሽክላ፡ ከብረትና ከመሳሰሉት ነገሮች የሚሰራ ፎቅ ያለው ወይም የሌለው ቤት፡፡

ህገዓ ተቋራጭ ስ የኮንትራት ውል ተዋውሎ እንደ ህገዓ ድልድይ የመሳሰሉትን የገንባታ ስራዎች የሚሰሩ ግለሰብ ወይም ድርጅት፡፡

ህክምና ስ ለሙማን ለማዳን (ለማከም) በሃኪሞች የሚደረግ እርዳታ፡ ክትትል፡፡

ህዋ ስ ከምድር ከባቢ እየር ከሌል ውጪ የሆነ ባዶ ቦታ፡፡

ህዋስ (ብ.ቁ.ህዋሳት) ስ 1. ረቂቅ የሆነ አንድ አይነት ተግባር የሚያከናውንና ህይወት ያለው የማንኛውም አካል መሰረተ ነገር፡፡ 2. ለአንድ አይነት አላማ በተቋቋመ ማህበር ወይም የፖለቲካ ድርጅት ውስጥ የሚገኝ፡ የተወሰኑ አባላትን የሚይዝና እንትስቃሊዎችን የሚያደርግ የድርጅት

አነስተኛ ክፍል።
ሁውከት "አወከ" ስር "ሁከት"ን ተመ.

ህዝባር ስ ፈደላትን፡ ቃላትን፡ ቁጥሮችን
፡...ለያይቶ፡ ከፋፍሎ፡ ከልሎ ለማስቀመጥ
የሚያገለግል ወደቀኝ ዘንበል ያለ ቀጥተኛ
መስመር(ገ)።

ህዝብ ስ 1. በተወሰነ መልክአምድራዊ ክልል
ውስጥ የሚገኙና በአንድ መንግስት ስር
የሚተዳደሩ ጠቅላላ ሰዎች፡ 2. የአንድ ብሄር
ወይም ብሄረሰብ፡ጎሳ፡... አባል የሆኑ ሰዎች፡ 3.
በአንድ አካባቢ በብዛት የሚታዩ፡ የሚገኙ ወይም
የሚኖሩ ሰዎች ባጠቃላይ፡ 4. በመንግስት
ስልጣን ውስጥ የሌሉ ተራ ሰዎች።

ህዝብ አዳም ስ (ተራ አነ.) ሰው ሁሉ።

ህዝብ ክርስቲያን ስ የክርስትና እምነት
ተከታዮች፡ ምእመናን።

[የ] ህዝብ ቆጠራ ስ የአንድን ሃገር ህዝብ
ብዛት ለማወቅ የሚደረግ የሰዎች ምዝገባ።

ህዝባዊ ት የህዝብ ወይም የህዝብ ወገን።

ህዝባዊ መንግስት ስ ለህዝብ ጥቅም የቆመ፡
መሪዎቹ በህዝብ እየተመረጡ ህዝብን
የሚያገለግሉበት መንግስት።

ህዝባዊ ሰራዊት ስ የመደበኛ ሰራዊት አባል
ያልሆነ፡ ከህዝብ ተወጣጥቶ የጦር ትምህርት
የተከታተለና አስፈላጊ በሆነበት ጊዜ ወታደራዊ
አገልግሎት የሚሰጥ ሃይል።

ህዝባዊ አመፅ ስ የተወቀነ ህዝብ በወጃች
ገዢ መደብ ላይ የሚያሳይደው የአልገዛም ባይነት
ትግል።

ህዝባዊ ድርጅት ስ በሙያ፡ በሰራ፡ በቦታ፡
በእድሜ፡ በአካባቢ ወይም በሌላ ተመሳሳይ
ማህበራዊ ግንኙነት ባላቸው ሰዎች የሚመሰረት
ማህበር።

ህያው ት 1. በህይወት ያለ፡ 2. ዘላለማዊ።

ህይወት ስ 1. ለመራባት፡ ለማደግ፡
ለመንቀሳቀስ የሚያስችል ሃይል፡ ነፍስ፡ 2. የሰው
ነፍስ፡ በላይኛው ሰው ህይወት ጠፋ፡ 3. እድሜ፡
የኑር ዘመን፡ በህይወቱ እንደዚህ ያለ ነገር
ላሳየሁም፡ 4- የአኗኗር ሁኔታ፡ ህይወቱን በገዛ
እጁ አባላለ።

ህይወቱን ሰጠ ራሱን መስዋዕት አደረገ።

ለ _____ ህይወቱን ሰጠ ለ _____ ጊዜውን፡
ጉልበቱን ወዘተ. አዋለ።

ህይወቱን አጠፋ ራሱን ገደለ።

የህይወት ታሪክ ስ አንድ ሰው በህይወቱ
ዘመን ውስጥ ያለፈበት የኑር ሁኔታ፡ የፈፀመው
ድርጊትና ያጋጠመው ነገር ዝርዝር።

የህይወት ዋስትና ስ የህይወት መድን፡
የሞት አደጋ በሚደርስበት ጊዜ በውሉ መሰረት

ክፍያ እንዲደረግ የሚያስችል፡ ከመድን ድርጅት
ጋር ግለሰብ ወይም ድርጅት የሚያደርገው
ስምምነት።

ህዳር ስ ከጥቅምት ቀጥሎ የሚመጣ
የአመት ሰባተኛ ወር።

ህዳር ታጠነ እንደወረረሽና ያሉ በሽታዎችን
ለማጥፋት ሲባል በየአመቱ ህዳር 12 ቀን
በየቀኑ ጭስ ተወስ።

ህዳግ ስ በአንድ ፅሁፍ ራስጌና ግርጌ እንዲሁም
ጎንና ጎን ላይ የሚገኝ የማይገናኝበት ባዶ ቦታ።

ህግ (ብ.ቁ.ህግ.ጋት) ስ 1. የመንግስት ጥበቃ
የሚደረግለትና ሊጣስ ትጣትን የሚያስከትል
የማህበራዊ ግንኙነት መመሪያ፡ ደንብ፡ 2. አንድ
ድርጊት የሚካሄድበት ስርዓት፡ ደንብ፡ ያለግር
ኋላ ወቅታ ሆነ፡ 3. ከብረንፅህና፡ ድንግልና።

ህግ አደረሰ ከብረንፅህናዊን ገበባ (በሚስትነት
ያገባትን ልጃገረድ)።

ህግ ወጣ ደንብ ወይም ስርዓት ወጣ፡ ታወጀ፡
ተደነገገ።

ህግ አወጣ ደንብ ወይም ስርዓት አወጣ፡
ደነገገ፡ አወጀ።

ህግ አውጪ ስ ያንድን ሃገር ህግ
ለማውጣት ስልጣን የተሰጠው የመንግስት አካል።
ህግ ይጠብቅህ /ያግድህ ስነስርዓት
ይኑርህ፡ ለህግ ተገዛ።

ህግ ገባ 1 ቃል ዚያን አሰረ፡ አወ፡ 2- በህግ
አገባ።

ህግ ጣስ ደንብ ወይም ስርዓት ተላለፈ።

ህግ ፊት ቆመ በለራው ጥፋት ተከሰሰ፡
ለፍርድ ቀረበ።

ህጋን ወሰደ ከብረ ጎልህናዋን ገበባ።

በህግ አምላክ አድራጎትህ ትክክል
አይደለምና ህግ ያግድህ፡ የምታድርገውን አቁም
ለማለት የሚነገር ቃል።

በህግ አገባ በህጋዊ መንገድ ልጃገረድ አገባ።

ህገ መንግስት ስ አንድ ሃገር
የምትተዳደርበትና በግጥም ለሚያከናውኗቸው
ተግባሮች ሁሉ መርህ የሚሆናቸው የሁሉም
የበላይ የሆኑ ህግ።

ህገ ወጥ ት 1. በህግ ያልተፈቀደ፡ 2.
ስነስርዓት የሌለው፡ ህግ አፍራሽ፡ ወንበዴ።

ህግ መምሪያ [ምክር ቤት] የህግ ረቂቅ
የማወጣት የፓርላማ ክፍል።

ህግ መወሰኛ [ምክር ቤት] ስ የህግ
ረቂቅን የማፅደቅ ወይም የመሻር ወይም
የመወሰን፡... መብት ያለው የፓርላማ አካል።

ህግ ማመንጨት ለሚመለከተው ባለስልጣን
ቀርበው እንዲመከርባቸውና በህግ መልክ

እንዲወጡ በማለት መብት በተሰጠው አካል የህግ ሃሳብ ማፍለቅ።

የህግ ሚስት ስ 1. ውል በመፈራሪያ ወይም ባህሉ በሚፈቅደው ስርአትና ደንብ መሰረት የተገባች ሴት፤ የሰማኒያ ሚስት። 2. በልጃገረድነቷ የተገባች የመጀመሪያ ሚስት።

የህግ ረቂቅ (ረቂቅ ህግ) ስ ህግ ሆኖ እንዲወጣ ለህግ አውጪው ክፍል የሚቀርብ የህግ ንድፍ።

የህግ ባል ስ 1. ውል በመፈራሪያ ወይም ባህሉ በሚፈቅደው ስርአትና ደንብ መሰረት የተገባ ባል። 2. የመጀመሪያ ባል።

[የ] **ህግ አማካሪ** ስ አንድን ድርጅት ወይም ግለሰብ በሚመለከት ለሚነሳ ክርክር ወይም ጉዳይ የህግ አስተያየት የሚሰጥ፤ የሚያማክር የህግ ባለሙያ።

የህግ ጠበቃ “ጠበቀ” ስር “ጠበቃ”ን ተመ.

ህጋዊ ት በህግ የተፈቀደ።

ህጋዊ ሰውነት ስ ለአንድ ድርጅት፤ ማህበር፤... በመንግስት የሚሰጥ የህልውና ፈቃድ ወይም አውቅና።

ሀጥር ስ ሽቶ። በሀጥር በሰንኩል መቸ እጦኑኝ ይባላል፤ አመር ያለው ገላ እንዲያው ደርሶ ያምራል።

ሀፀፀ ስ እንከን፤ ጉድለት።

ሀፃን (ብ.ቁ.ሀፃናት) ስ 1. እድሜው እስከ አምስት አመት አካባቢ የሚደርስ ልጅ፤ ልጅ። 2. (ዘይ.) ከእድሜው ጋር ሲነፃፀር አስተሳሰቡ ያልበሰለ፤ ልጅ።

ሀፈረት “አፈረ” ስር “እፍረት”ን ተመ.

ሆ¹ የ “ሀ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ሆ² በቡሂ በሉ ጭፈራ ላይ በሆነ ተቀባዮች የሚባል። ለምሳሌ ቡሂ በሉ ሆ! ልጆች ሁሉ ሆ!...።

ሆታ ስ በሀብረት የሚካሄድ የጭፈራ ዘፈን።

ሆሆታ ስ ሁካታ + ግርግር + የብዙ ሰዎች ድምፅ።

ሆ አለ ግ 1. ዘፈነ፤ ሠፈረ። 2. ንብን ለማስፈር ሆ የሚል ድምፅ አሰማ።

ሆ ብሉ ተነሳ በወኔና በአንድነት ተነሳ።

ሆሄ (ብ.ቁ ሆሆያት) ስ ከግእዝ እስከ ሳብዕ (ለምሳሌ ከ ሀ-ሆ ወይም ከ ሀ-ፒ) ያለው የፊደላት ስምና መልክ ወይም ቅርፅ።

ሆሆ (ሆሆይ) ቃ.አ. የአንከር፤ የማድነቅ፤ የማጋነን ቃል ወይም አነጋገር። ሆሆይ! እውነት ሰው ጨረቃ ላይ ወጣ?

ሆመር “ሮቃ” ን ተመ.

ሆመርጠ “ኮመርጠ” ን ተመ.

ሆማ “አሆማ” ን ተመ.

ሆምጣጣ “ኮመርጠ” ስር “ኮምጣጣ” ን ተመ.

ሆረጠ (ኮረጠ) ግ ኮሰተር፤ ክሸን ብሉ ጣፈጠ (ቀይ ወጥ)።

ሆሳእና ስ ኢየሱስ ክርስቶስ ወይ ኢየሩሳሌም በአሁያ ተቀምጦ ሲገባ ሰዎች ዘንባብ ይወጡ የተቀበሉበትን አለት በማስታወስ የሚከበር። ክፋሲካ በፊት በሚገኘው እሁድ የሚሆኑል በእል።

ሆስቴል ስ የመኖሪያ ወይም የመኖሪያና የምግብ አገልግሎት የሚሰጥ፤ ብዙ ክፍሎች ያሉትና ብዙ ሰዎችን ሊያስተናግድ የሚችል የኪራይ ቤት።

ሆስቴስ ስ በአውሮፕላን ውስጥ የምታገለግል የሴት አስተናጋጅ።

ሆስፒታል ስ በይዘቱ ከክሊኒክና ከጤና ጣቢያ የሚሰፋ፤ በተመሳሳሽነት ወይም በሆስፒታሉ ተገኝተው የሚታከሙ ህመማችንን እየተቀበለ አስፈላጊውን የጤና አገልግሎት የሚሰጥ የህክምና ተቋም።

ሆቴል ስ የመኝታና የምግብ አገልግሎት የሚሰጥ የንግድ ድርጅት።

ሆነ ግ 1. ተፈፀመ፤ ተደረገ፤ ተከናወነ። ያልኩት ሆነ። 2. በጅ፤ ረባ፤ ጠቀመ፤ ፊየደ። ሲጃራ የምታወሰው ምን ይሆነኝ ብለህ ነው? 3. ቀና፤ ተሰካ፤ ተሟላ። 4. ተሰማማ። አገሩ ሆኖታል። 5. ልክ መጣ፤ ቢቃ። ልብሉ ሆኖታል። 6. አንድን አይነት፤ መጠን፤ መልክ፤ ባህርይ፤ ግብር፤ ስራ ያዘ። ቀይ ሆነ/ታል። ሆነ / ደግ ሆነ /አስተማሪ ሆነ።... 7. ተቀመጠ፤ ኖረ። ከአክሱስ ስንድ ሆኖ ትምህርቱን ይግራል። 8. በአካል ተገኘ። ጉዳዩን በመከከላችን ሆኖ ገለፀልን።

-ም ሆነ- 1. ወይም። እሱም ሆነ እፈ መልእክቱን ሲያደርሱ ይችላሉ። 2. እና፤ ሁሉም። እሱም ሆነ እፈ መማር አለባቸው።

ሆነ ብሉ (ሆነኝ ብሉ + ሆነ ብሉ + ይሆነኝ ብሉ) አውቆ፤ አስቀድሞ አስበባት። ሆነ ብሉ ነው ይህን ያደረገው።

ሆኖም መፃ. ግን፤ ነገር ግን።

ለመሆኑ እንዲያው ለነገሩ፤ የሆነውስ ሆነና።

ለማይሆን ነገር /ጉዳይ ለማይረባ ወይም ለማይጠቅም ነገር (ጉዳይ) ለማይሆን ነገር ገንዘቡን አታብክን።

ሲሆን [ሲሆን] 1. ቢቻል። ሲሆን ለንታራሰህ ለንድት መጣ። 2. እንደእውነቱ ከሆነ። ሲሆን ወላጆችህን መርዳት ነበረብህ።

ስለሆነ [ም] መፃ. ስለዚህ፤ በዚህ ምክንያት።

በሆነ ባልሆነ[ው] በሚረባ በማይረባው፤ በትልቁ በትንሹ። በሆነ ባልሆነው ላትጨቃጨቁ።

በመሆኑ [ም] መፃ. በዚህ ምክንያት፡ በዚህ የተነሳ፡

ቢሆን 1. ቢያሻ፡ ቢያስፈልግ፡ ለትሶ ሮግደረሰ ቢሆን እንግራችሁ ነበር፡ 2. ቢባል፡ ላንተ ቢሆን ይሰጡህ ነበር፡

ቢሆንም (ቢሆንም ቅሉ፡ ቢሆንም እንኳ) ያም ቢባል፡ ያም ቢደረግ፡ አልሰጥህም ቢሆን ነበር፤ ቢሆንም መጠየቁ አይቀርም፡

ቢሆንም ባይሆንም ለሁሉም፡ ለማንኛውም፡ ቢሳካም ባይሳካም፡

ባይሆን ሌላው ቢቀር፡ ሕም ብለህ አትቀር፤ ባይሆን በሌላ ደውሉ፡

አይሆንም እምቢ አይቻልም፡ አይደረግም፡

እንደሆነ ይሁን ባወጣ ያውጣው፡ እንዳሻው ይሁን፡

እንዳልሆነ ሆነ እንዳልነበረ ሆነ፡ ተበላሽ፡ ተነሳቀሰ፡

ከመሆኑም በላይ ከዚህም ሌላ በተጨማሪ፡

የሆኖ ሆኖ 1. ለማንኛውም፡ ስራውን ተስታተላልኝ፤ የሆኖ ሆኖ እኔም እመጣለሁ፡ 2. ነገር ግን፡ መድሃኒት እየወሰደ ነው፤ የሆኖ ሆኖ አላተሻለውም፡

የሆነ ነገር እንዲገለጥ ያልተፈለገ ወይም ያልታወቀ እንዳች ነገር፡ ስለ እሱ የሆነ ነገር በሆኛለሁ/ በእጁ የሆነ ነገር ይዟል፡

የሆነውን 1. የተገኘውን፡ ከቁም ሳጥን ወስነ የሆነውን ልብሰ ሰጠኝ፡ 2. የነበውን፡ የአጋጠመውን፡ የሆነውን አላውቅም ተከሟል፡

የሆነው ይሁን 1. የፈለገው ይሁን፡ የመጣው ይምጣ፡ የሆነው ይሁን መሄዱ አይቀርም፡ 2. የተገኘውን፡ የሆነው ይሁን ብቻ ገዛልኝ፡

የሚሆኑ የሚደርሱ፡ የሚያህሉ፡ ሃያ የሚሆኑ.....

የማይሆን ነገር የማይታመን፡ የማይመስል ነገር፡

ያም ሆነ ይህ ለማንኛውም፡ በማንኛውም መነገድ፡

ይሁን አሺ፡

ይሁንና መፃ. ነገር ግን፡ ሆኖም፡

ይሁን እንጂ መፃ. ይሁንና፡ ነገር ግን፡

ይሆናል ባይሆን አይቀርም፡ ገንዘቡን የወለደው እሱ ይሆናል፡

ሁነኛ ቅ 1. ቁም ነገሮች፡ ታማኝ፡ 2. አይነተኛ፡ ተስማሚ፡ ጠቃሚ፡

ሁኔታ (ሁኖቲ) ስ 1. አኳሂን፡ አገማሚያ፡ የጊዜው ሁኔታ አላግረጃም፡ 2. ሁለንተና፡ ነገር

ሰራ፡ ሁኔታዎ እናጅን ትመላለሹ፡ 3. ነገር፡ ጉዳይ፡ ድርጊት፡ ጠቅላላ ሁኔታውን ገለጻልኝ፡ 4. ምክንያት፡ በምን ሁኔታ ነው ትምህርቱን ያቋረጠው፡ 5. ይዘታ፡ መጀመሪያ የጊቱን ሁኔታ ለየውና ስለ ኪራይ እንጋግራለን፡

ተሃሂህ ግ ተስማማ፡ ተግባባ፡ እኔና እሱ አላተሃሂንም፡

አኳሂን ግ አስማማ፡ አግባባ፡

አኳሂን ስ አገማሚያ፡ አስተያየት፡ አመለካከት፡ አደራረግ፡

ሆኖና ቅ ሞኝ፡ ቂል፡

ሆያ ሆዬ ስ በሱሄ፡ በዘመን መለወጫና በመስቀል በአል ጊዜ ወንዶች ልጆች የሚዘፍኑት የጭፈራ ዘፈን፡

ሆይ¹ አክብሮትን፡ ፍቅርን፡... ለመግለፅ ከስም ጋር እየተጣመረ የሚነገር ቃል፡ ለግታችን ሆይ/ ወንድሜ ሆይ፡

ሆይ

ሆይ ሆይ አለ ግ 1. አበረታታ፡ በል በል አለ፡ ገፋፋ፡ 2. አዋከበ፡ አቻኮለ፡ 3. አሽቃበጠ፡ አሜፈረ፡ ከመጣው ሁሉ ጋር ሆይ ሆይ ግለት ይወዛል፡

ሆይ² ግ በሰፊው አረሰ፡

ሁዳድ (ኩዳድ) ስ ገባሮች እየተገደዱ የሚያርሱት የንጉስ፡ የመልከኛ፡... ይዞታ የነበረ ሰፈር ስራሻ መረጠ፡

የሁዳድ ፈረ ስ ሁዳድን ሳያርስ በቀረ ገበሬ ላይ የሚጣል ትጣት፡

ሁዳደኛ ስ ሁዳድ አራሽ፡

ሆዳጅ ስ ገባር፡ ጭሰኛ፡

ተሆደደ ግ ታረሰ፡ ተዘራ፡ ታረመ፡ ታወደ፡ ተወቃ (የሁዳድ እርሻ)፡

ሆደደ² ግ ሁዳደን የመ፡

ሁዳደዬ በፊደል ተራው ተመ.

ሆድ ስ እንደ ወጃራ፡ ገበት፡ ኩላሊት፡ አንጀት፡... የመሳሰሉት የሚገኙበት የሰውነት ክፍል(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)፡

ሆደ መርዝ ቅ ክቱ፡ ቂመኛ፡

ሆዱ መረዘ ቂም ያዘ፡ ጥላቻ አደረሰት፡

ሆዱ ራስ /ቅቤ ጠግ የልቡ ደረሰ፡

የፈለገው ነገር ስለሆነለት ተደሰተ፡

ሆዱ/ልቡ ሽከረ ተቀየመ፡ ቅር ተሰኘ፡

ሆዱ/አንጀቱ ቆረጠ እርግፍ አድርጎ፡

ወከኖ ተወ፡

ሆዱ/አንጀቱ በጭ በጭ አለ የማዘን፡

የመራራት ስሜት ተሰማው፡

ሆዱ አረረ/ቆሰለ/ተቃጠለ ተናደደ፡

ሆዱ/ልቡ/ አንጀቱ ነፈረ በጣም ተናደደ፡ ተበሳጩ፡

ሆዱ አይታወቅም/አይገኝም አመሉ፡ ጠባቹ፡ ሃሳቡ አይታወቅም፡

ሆዱ/ልቡ አይጠራም ቂም ይይዛል፡ ልቡ ንፁህ አይደለም፡

ሆዱ ጎሽ ተቀየመ፡

ሆዱ ጎደለ ተራብ፡

ሆዱ/ ልቡ ጠራ ከተንኮል ወይም ከቂም በቀል ራቱ፡ ልቡ ንፁህ ሆነ፡

ሆዱ ጠቡቷል ከመፈር የተነሳ ምግብ

አይደፍርም፡ አይበላም፡

ሆዱን/ ልቡን ሰጠ ያለውን ሃሳብ፡ ምስጢር ገለፀ፡ አካፈለ፡

ሆዱን/ልቡን ቆረቆረው ከነከነው፡ ቅር አለው፡

ሆዱን ቆረጠው ቆረቆረው፡ ከነከነው፡

ሆዱን በላው 1. አሳዘነው፡ 2. ከነከነው፡ ቆረቆረው፡

ሆዱን ባር ባር አለው ፍርሃት ፍርሃት አለው፡

ሆዴ ወዳጄ፡ አንጀቱ፡... ለማለት የሚነገር ቃል፡

ሆዴን ጋጠኝ ራዘኝ፡ ሞረሞረኝ፡

ሆድ ለቀቀበት አልጠግብ አለ፡ ብዙ ምግብ አስፈለገው፡

ሆድ ባሰው በትንሽ ነገር ተከፋ፡ አዘነ፡

ሆድ የለውም ብዙ አይበላም፡ በትንሽ ምግብ ይጠግባል፡

ሆድ ይፍጀው ሆድ ይቻለው፡ ስለሁኔታው መናገር አያስፈልግም፡

ሆድና ጀርባ ሆኑ ተቃቃሩ፡ ተቀያየሙ፡

በሆዱ/በልቡ አሰባሳቢ ባይናገር በዝምታ አሰባ፡ አሰላለ፡

በሆዱ አነበበ ድምፅ ሳያሰማ በዝምታ አነበበ፡

የሆዱን አውጥቶ ተናገረ ያሰበውን፡ ምስጢሩን አወጣ ወይም ተናገረ፡

ሆድ /ልቡ ሰፊ ትቻል፡ ታጋሽ፡

ሆድ ቡቡ ት 1. አዛኝ፡ ርህራሄ፡ 2. ሆድ ባሻ፡

ሆድ ባሻ ት ለማዘን፡ ለማልቀስ ትንሽ

ምክንያት የሚበቃው፡

ሆድ /ልቡ ገር ት ርህራሄ፡ የዋህ፡ ገራገር፡

ሆዱ/ልቡ አይጠራ ት ቂመኝ፡ በቀለኝ፡

ሆዱ ዘመዱ ት ብቻውን የሚበላ፡ ለሌላ የማያካፍል፡ ንፋግ፡

ሆድ ሆዱን ስ ስትመህ "ሆድ ሆዱን" ያለች የምትመስልና ከሆዴ ዘርጠጥ ያለች ርግብ መሳይ የቆላ ወፍ፡

ሆድ ቁርጠት ስ የሆድ ውስጥ ህመም፡

ሆድ አምላኩ ት ለሆዱ የሚገዛ፡ ስግብግብ፡

ሆድ እቃ ስ በሆድ ውስጥ የሚገኙ እንደ ጨቅራ፡ ገብት፡ አንጀት፡... የመሳሰሉ ብልቶች፡

ሆድ ዝማ ስ የተቅማጥ በሽታ፡

ሆድ ድርቀት ስ በተገቢው መጠን፡ ጊዜና ሁኔታ አይነምድር (ሰገራ) ከሆድ እንዳይወገድ ችግር የሚያስከትል የሆድ በሽታ፡

ሆዳም ት ጠገብኩን የማያውቅ፡ ስግብግብ፡

ሆጃ ስ በሻይ መልክ ተፈልቶ የሚጠጣ ቁጢ ወይም የቡና ገለፈት፡

ሆጭ(ሆጭ)

ሆጭ(ሆጭ) አለ ግ የጠርሙስ ስብርባሪዎች፡ ባንቲዎች የመሳሰሉ ነገሮች ሲወድቁ ወይም ሲጋጩ የሚሰጡትን አይነት ድምፅ ሰጠ፡ አሰማ፡

ሆጭ(ሆጭ) አደረገ ግ 1. አቀረበ፡ ዘረገፈ፡ ሰጠ (ጠገራ ብርን)፡ 2. ሰበረ፡

አረገፈ(መስተዋትን)፡

ሂ "ሀ" ፈደል ፍንዕት ዘር፡

ሂሳ ተውግ 1. ቆየት ብሎ ወይም ወደፊት የሚመጣ ስለት፡ ጊዜ፡ ወቅት፡ ወዘተ. አሁን ልሂድና ሂሳ እመሳሰላሁ፡ 2. በመጨረሻ፡ በሂሳ ከሚቆይህ አሁኑኑ ጥንቃቄ አድርግ፡ 3. ከወደ ጀርባ ያለ ቦታ፡ ከአኔ ሂሳ ተቀምጦ ነበር፡ 4 ታዲያ፡ እንግዲያው፡ የማትሰራ ከሆነ ሂሳ ለምን መጣ?

ሂለኛው ት 1.በስተጀርባ በኩል ያለ፡ 2.ዘግይቶ የመጣ፡ ከአንድ ነገር ቀጥሎ የሆነ፡ የሂለኛው ስራ አድሳሚ ነበር፡

ሂሳቀር ት 1. ከጊዜው ሁኔታ ጋር የማይራመድ፡ ጊዜው ያለፈበት፡ 2. ያልሰለጠነ፡

የሂላት ተውግ ወደ ጀርባ፡ ወደ ሂሳ አትጣጡ፡ ልጅ የሂላት ሲጻፍ ወደቀ፡

የሂላ ሂሳ ተውግ ቆይቶ ቆይቶ፡ በመጨረሻ፡ የሂላ ሂሳ እውነት ግሽቶ አይቀርም፡

ለ ከ"ሀ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኖ)።

ለ 1. ቀጥተኛ ያልሆነ (አርቱክ) ተባቢ ላይ የሚያርፍና ድርጊት ተቀባዩን የሚያመለክት ምእላድ። መፅሃፉን ለሰውየው ሰጠሁት። 2. በ ላይ፣ በ _____ ውስጥ። ገደል ለገደል አትሂድ። 3. በየ _____ ። አገር ለአገር ቢሮ ስርም መጣ። 4. እና _____ ከ _____ ጋር። አህያ ለአህያ ቢራገጥ ጥርስ አይባበርም። 5. በ _____ ምክንያት። ለ _____ ሲል። ለትምህርት ሄደ /ለሃገሩ ለመሰራት።... ለመፃፍ ወረቀት ያስፈልጋል። 7. ሲከፈል። አራት ለሁለት ሁለት ጊዜ ይደርሳል። 8. ሁለት ነገሮች የሚገኙበትን ሁኔታ። አቀማመጥ። ውጤት።... በማነሳሳር ለመግለፅ የሚያገለግል ምእላድ። ልብ ልልብ ተዋውቀዋል /ጎን ለጎን ተቀምጠዋል /ተጋጣሚዎቹ ሁለት ለአንድ ተለያዩ። 9. ጊዜን ከሚጠቁሙ ቃላት ጋር እየተጣመረ የጊዜውን ርዝመት። መጠን። ሁኔታ።... ለመግለፅ የሚያገለግል። ለነገ። ለጊዜው። ለመጀመሪያ ጊዜ። ለጥቂት ጊዜ። ...።

ለሃጭ ስ እየተጎተተ፣ እየተዝረበረበ ከአፍ ውስጥ የሚወጣ ምራት። ልጋግ።

ለሃጫም ቅ (ስድብ) 1. ሲናገር፣ ሲበላ።... ምራቱ የሚዝረበረብ። 2. (ዘይ.) ቂላቂል።

ለሆሳስ በለሆሳስ ተውግ. በሹክሹክታ። በለሆሳስ ተናገረ።

ለሆቲ ስ ስለት ለማውጣት እንደሞረድ የሚያገለግል ድንጋይ፣ መሳል።

ለመለመ¹ 7 1. ቅጠል አወጣ። አቆጣጠር። አጀፈጀ። ጨበጨበ። 2. አረንጓዴ ሆነ። ልምላሜ ተላበሰ። አባባሪው ለምልግ። ለምለም ቅ አረንጓዴ። ርጥብ። ለጋ። ለምለም ላር።

ለምለም እንጀራ ስ ወጥ ወይም ማባያ የሌለው እንጀራ።

ለምለም ጀሮ ስ ወደታች ያለውና ጉትቻ የሚንጠለጠልበት የጀሮ ክፍል።

ልምላሜ ስ አረንጓዴነት፣ ርጥብ፣ ለጋ፣ ለምለም መሆን።

አለመለመ 7 ለመለመ።

ለመለመ² 7 የዛፍን፣ የእትክልትን ቅጠል

ወይም ቅርንጫፍ በብዛት ቆረጠ። ቀጠፈ። መለመለ።

ለመመ 7 አደፈ። ንፅህና ካለመጠበቅ የተነሳ ቆሸሸ(ጥርስ፣ ድድ)።

ልማም ስ 1. ቢጫነት ያለውና ጥርስ ላይ የሚታይ ቆሻሻ፣ እድፍ። 2. እርሻ በሚታረሰበት ጊዜ በማረሻ ላይ የሚለደፍ ጭቃ።

ለመሰሰ 7 አጋደመ። አስተኛ። ለሽ አደረገ። ለመሸሸ (ሳርን፣ ሰብልን፣...)።

ተለመሰሰ 7 ተኛ። ተለሸለሸ።

ለመሸሸ ስ አጋደመ። አስተኛ። ለሽ አደረገ። ለመሰሰ (ሳርን፣ ሰብልን፣...)።

ለመሸቀ 7 ራስ፣ ረጠበ።

ለመነ 7 1. ችሮታ፣ እርዳታ አድርጎልኝ አለ። ምዕዋት ጠየቀ። 2. ፀለየ። ተማጠነ። 3. (አንድን ነገር) እባክህ እድርግ ወይም አታድርግ ብለው ጠየቀ። አግባቢ።

ለማኝ ስ መንገድ ዳር ተቀምጦ ወይም ከቤት ወደ ቤት በመዘዋወር ጉዳቱን አስተዛዝኖ እየተናገረ ምዕዋት የሚጠይቅ ድሃ፣ የኔ ቢጤ።

ለማኝ ሳያራ በጠዋት፣ በማለዳ። ለማኝ ሳያራ ተነሰፍ ሰራዬን ጀመርኩ።

ልመ¹ ስ 1. ምልጃ፣ ፀሎት። 2. ችሮታ። እርዳታ። ምዕዋት ጥያቄ።

ልመና አቀረበ ለመነ።

የልመና እህል ስ የተለያዩ የእህል አይነቶች ድብልቅ፣ ውጥንቅጥ እህል።

ተለመነ 7 1. ተጠየቀ፣ እባክህ ተባለ። 2. የተጠየቀውን አደረገ፣ ፈፀመ፣ ፈቃድ ሞላ። መድሃኔለሙ ተለምናኛል።

ተለማኝ ቅ ርህሩህ፣ እሽ ባይ። አምላካችን እግዚአብሔር ተለማኝ ነው።

ተለማመነ 7 ዘርን ወይም ውቃሲን ለመነ። ተለማመጠ።

መለማመኛ ስ ለተለማኝ ዘር ወይም ውቃሲ የሚቀርብ ስጦታ፣ ምስ።

አለመነ 7 ለጠየቀ ወይም ለለመነ ሰው ሰጠ፣ ቸረ።

አስለመነ 7 ደጀ አስጠና፣ ብዙ ተለመነ።

ለመከከ 7 ቀባ፣ ላከከ።

*ለመዘመዘ

ተልመዘመዘ 7 ታሸ። ተፍተለተለ።

አልመዘመዘ 7 አሸ። አፍተለተለ።

ለመዘገ(መዘለገ) 7 በሃይል አጥብቆ ቆነጠጠ።

ለመደ ፡ ፡ 1. አብሮ ከመቆየት ወይም ከማዘውተር የተነሳ የአንድን ነገር ጠባይ፡ ሁኔታ፡ አስራር፡...አወቀ፡ ስራውን ለመደው፡

2. አንድን ነገር መስራት፡ ማድረግ ተማረ፡ ሰለጠነ፡ መኪና መንጻት ለመደ፡ 3. ከአካባቢው ጋር ተስማማ፡ ተዋወቀ፡ ለገፋን ለመደው፡ 4. አዘውተረ፡ ደጋገመ፡ የስራ ሰአት ማሳለፍ ለመደ፡ 5. አመል አወጣ፡ ሱባዎ ሆነ፡ መጠጥ ለመደ፡ 6. ለዘበ፡ ገራም ሆነ፡ ሳሚቱ እያደር ለመደች፡

እንዳይለምድህ ሁለተኛ፡ ዳግመኛ እንዳታደርግ፡

ለማዳ(ለማድ) ቅ 1. ገራም፡ በተፈጥሮ የነበረውን የአውራጃት፡ የበርጋጌት ባህርይውን የተወጠ፡ 2. በቀላሉ የሚለምድ፡

ለማድ ቅ 1. አንድን ነገር በመስራት ወይም በማድረግ ለማወቅ በመማር ላይ ያለ፡ 2. አንድን ነገር መስራት፡ ማድረግ፡ ...ጠንቅቆ የማያውቅ፡ ጀማሪ፡

ልማድ ለ 1. ዘወትር በተደጋጋሚ የሚደረግ፡ የሚሰራ፡ ስፖርት የመስራት ልማድ አለኝ፡ 2. ሱባ፡ የመጠጥ ልማድ አለበት፡ 3. ባህርይ፡ አመል፡ መሳደብ ልማዱ ነው፡ 4. ዘወትር፡ በተደጋጋሚ በመስራቱ ወይም በመደረጉ እንደ ደንብ፡ እንደ ህግ የተወሰደ፡ በጠዋት መነሳቱን እንደ ልማድ ይዞታል፡ 5. አንድ ማህበረሰብ የሚከተለው፡ ከትውልድ ወደ ትውልድ እየተላለፈ የመጣ ወገ፡ ስርአት፡ ባህል፡

በዘልማድ ተው.፡ በተለምዶ፡

እንደልማዱ ከዚህ ቀደም ሲያደርግ እንደነበረው፡

ልማደኛ ቅ (ብዙውን ጊዜ መጥፎ ድርጊትን) በተደጋጋሚ የሚፈፅም፡ የሚያደርግ፡

ልማዳዊ ቅ የተለመደ፡ ያልተለወጠ፡ ሲወርድ ሲዋረድ የመጣ፡ ልማዳዊ የአስተራረስ ዘዴ፡

ልምድ ለ 1. ከማየት፡ ከመስማት፡ ከማድረግ፡... የሚገኝ እውቀት፡ ገጠመኝ፡ ካለፈው ስራ ጥሩ ልምድ ላገኘ፡ 2. በማዘውተር የሚፈፅም ድርጊት፡ በእንትልፈ ጠዋት የመንቃት ልምድ አለኝ፡

የልምድ ልውውጥ ለ በስራ ሂደት ውስጥ የተገኘን እውቀት ለሌላ ማክፈልና በአንፃሩም ሌላው ካገኘው ልምድ መማር፡

መልመጃ ለ እውቀትን፡ ብቃትን፡ ችሎታን ለማየት የሚሰጥ የመከራ ጥያቄ፡

ልምድ ለ የችሎታ ብቃትን ለማግኘት በተደጋጋሚ የሚደረግ ከገውን፡

ተለመደ ግ በመዘውተሩ ወይም በመደጋገሙ የተነሳ አዲስ ወይም እንግዳ መሆኑ ቀረ፡

አይለመድም 1. ሊለመድ ባለመቻሉ ሁሉ ጊዜ

አዲስ፡ እንግዳ ነው፡ ሞት አይለመድም/ስራው ከገደ ነው፡ በቀላሉ አይለመድም፡ 2. ሁለተኛ አይደገምም፡ እንዲህ አይነት ጥፋት አይለመድኝም፡

እንደተለመደው ከዚህ በፊት እንደሚደረገው እንደሚሰራው፡ እንደሚታወቀው፡

በተለምዶ ተው.፡ በነበረው፡ በቆየው ልማድ፡ ወይም ስርአት መሰረት፡ በዘልማድ፡ ጊዜ የፈጠረው ሳይሆን በተለምዶ ሲደረግ የቆየ ነው፡

ተለማመደ ግ 1. አንድን ነገር በጥራት ወይም በብቃት የማከናወን ችሎታ ለማግኘት አስፈላጊውን ልምምድ አደረገ፡ መኪና መንጻት እየተለማመድኩ ነው፡ 2. አንድን ነገር በጥራት ወይም በብቃት የማከናወን ችሎታ አገኘ፡ ቢሰክሉት መንጻት ተለማምዷል፡

መለማመጃ ለ መከራ ማድረጊያ ጊዜ፡ ስፍራ፡ እቃ፡

ተለማማድ ቅ በልምምድ ላይ ያለ (ሰው)፡

ተላመደ ግ 1. ተቀራረበ፡ ተግባብ፡ አብረውት ከሚሰሩት ሰዎች ጋር ተላመደ፡ 2. እየቻለ፡ እያወቀ መጣ፡ አዳሱን ስራ ተላመደው፡ 3. የ"ለመደ"ን ሶስተኛ ፍቺ ተመ.

አለመደ ግ ገራም፡ ለማዳ አደረገ፡

አለማመደ ግ 1. አስተማሪ፡ አሰለጠነ፡ አሳወቀ፡ መኪና መንጻት አለማመደ፡ 2. አላመደ፡ እንገድነት እንዳይሰማው ከእንግዳው ጋር አብሮ ሆነ፡

አለማማድ ለ አሰልጣኝ፡

አላመደ ግ እንግዳውን ከአካባቢው ጋር አስተዋወቀ፡ አብሮ በመሆን ብቸኝነት እንዳይሰማው አደረገ፡

አስለመደ ግ 1. አስተማሪ፡ አሳወቀ፡ አሰለጠነ፡ 2. ሱባኛ፡ ልማደኛ አደረገ (የሲጋራ፡ የመጠጥ፡...)፡

ለመገገ ግ ሳበ፡ መጠመጠ፡ ጠባ (ጡትን)፡

ለመገገ ግ ጎፈነነ፡ ጎመዘዘ፡

ለመጠ ግ 1. አንበጠ፡ አስነሰበ፡ 2. በዱላ መታ፡ ጠለዘ፡ ዠለጠ፡ 3. ረግጠ ገዛ፡ አምባገነኑ መሪ ሀዘቡን ለምጠ ገዛው፡

ምን ይለምጥሃል ምን ይለጥጥሃል፡ ምን ይጀንንሃል፡ ምን ያከራሃል፡

ለማጣ ቅ 1. በቀላሉ የሚታብጥ፡ የሚታጠፍ፡ 2. አትመሰሰ፡ ልፍሰፍሰ፡ 3. (ዘይ.) ጠንካራ አጭም የሌለው፡ ባህርያ ደካማ፡

ልምጭ ለ አርፋውሜ፡ ለበቅ፡

ልምጭ አይነካሽ ለ ጤንቻ ወይም ነብሮ፡

ለመጥማጣ ቅ 1. ለማጣ፡ 2. ተለማማጭ፡

ልምጥምጥ ዚ.ክ.

ተለመጠ ግ ታጠፈ፡ ጎበጠ።

ተለማመጠ ግ በትህትና ለመን፡ አግባባ፡ አበበለ።

ተለማማጭ ቅ ከመፍራት፡ አቅም ከማጣት፡... የተነሳ ሌላውን የሚለምን።

ተልመጠመጠ ግ 1. ሰውነቱ ረገደ፡ ተብረከረከ፡ አቅም አጣ። 2. የሚታጠፍ አይነት ሆነ፡ ረገብ ረገብ አለ። 3- እየተቀሰሰለሰ ለመነ፡ አግባባ፡ አባበለ።

አለማመጠ ግ ደጅ አስጠና፡ አሸቆጠቆጠ። ለግይሆን ነገር ምን አለማመጠው።

ለመጠ² ግ እህልን በምጣድ አመሰ፡ ሞቅ ሞቅ አደረገ።

ለመጠ³ ግ ምላጭን በጠፍሮ ሳለ ወይም ሞረደ።

ለመጠ⁴ ግ በብዛት ጠጣ። ጠላውን ሲለምጥ ያለ።

*ለመጠ

ለሙጥ ቅ ሽንትራት፡ መስመር፡ ሰንበር፡ ጥልፍ፡ ሽልማት፡ ጌጥ፡ ...የሌለው አንድ ወጥ የሆነ መልክ የያዘ፡ ልሰልሰ።

ለሙጥ ሽማ ስ ጥለት የሌለው ሽማ።

ለሙጥ ብርሌ ስ ሽልማት ሽንትራት የሌለው ብርሌ።

ለሙጥ ወረቀት ስ መስመር የሌለው ወረቀት።

ለሙጥ የበቅሎ እቃ ስ ቆዳው ላይ ሽልማት ወይም ሽንትራት የሌለው የበቅሎ እቃ።

ለሙጥ ጥለት ስ ጥበብ ያልሆነ ጥለት

ለሙጥ ጨርቅ ስ የሃረግ፡ የአበባ፡... ዲዛይን ያልተሳለበት አንድ መልክ የሆነ ጨርቅ።

ለመጠጠ¹ ግ 1. ፈጀ፡ አቃጠለ። 2. ገረፈ፡ ሸነቆጠ።

ለመጠጠ² ግ ለጥ አደረገ፡ አስተኛ።

ለምጥጥ አለ ግ 1. ተኛ፡ ለጥ አለ(ፀንፈር)። 2. አይን የሌለው ወይም ለሙጥ ሆነ (እንጀራ)።

ለመጠቀ ግ 1. ላቀጠ፡ ሞቀሞቀ። 2. ጨቀየ፡ ጭቃ ሆነ።

ለመጠጨ ግ 1. አስተኛ፡ ለሽ አደረገ (ፀንፈርን በቅባት)። 2. ተኛ፡ ለሽ አለ (ቅባት የበበበት ፀንፈር)። 3. ሞቀሞቀ፡ ጭምልቅ አለ።

ለማ ግ 1. ለመለመ፡ ፀደቀ (ተከለፈ)። 2. ቀና፡ ሰመረ፡ በእርሻ ዳበረ (መሬት)። 3. አደገ፡ በለፀገ (በኢኮኖሚ፡ በኢንዱስትሪ...)። ለጉፍ ለምጽሐ። 4. በጀ፡ ጠቀመ። ከፋም ለማም አሉ ይሻሻል። 5. ነደደ፡ ተቀጣጠለ (እሳት)። 6. ዳበረ፡ ወፈረ። ሰውነቱ ለምጽሐ።

በመልማት ላይ ያሉ አገሮች ስ በአፍሪካ፡ በላቲን አሜሪካ፡ በእስያ የሚገኙና ሂሳቀ ኢኮኖሚያቸውን ለማሳደግ ጥረት በማድረግ ላይ ያሉ አገሮች።

የለሙ አገሮች ስ በኢኮኖሚ፡ በቴክኖሎጂ... የበለፀጉ ወይም ያደጉ አገሮች።

ለፀ ቅ 1. የቀና፡ ምርታማ (መሬት)። 2. ቢታረስ ጥሩ ምርት ሊፀጥ የሚችል (መሬት)።

ለም ከጠፍ ቅ 1. በከፊል የቀና በከፊል ያልቀና (መሬት)። 2. በከፊል ብቻ መልማት የሚችል (መሬት)።

የለም ጠፍ መሬት ስ በተፈጥሮው ለም ሆኖ ሳለ ያልታረሰ መሬት።

ልማት ስ 1.ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ እድገት፡ ብልፅግና፡ ግንባታ። 2. ጥሩ፡ መልካም ተግባር። ከልማቱ ጥፋቱ።

አለማ ግ 1. (መሬትን፡ አካባቢውን)አርሰ፡ ዘርቶ አበቀለበት። 2. በኢኮኖሚ አሳደገ፡ አዳበረ።

አልሚ ምግብ ስ ለአካል ግንባታና ለእድገት የሚበጅ ምግብ።

ለማኝ "ለመነ" ስር ተመ.

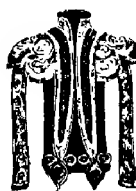
ለማዳ "ለመደ" ስር ተመ.

ለምለም "ለመለመ" ስር ተመ.

ለምባዳ "ለንባዳ" ን ተመ.

ለምበጭ "ለንበጭ" ን ተመ.

ለምድ ስ 1. ከግምጃ ወይም ከሃር ወይም ከተለፋ የአንበሳ ወይም የነብር ወይም የግስሳ ቆዳ ተሰፍቶ የተዘጋጀ የቀድሞ የጦር አለቆች የሚለብሉት የማእረግ ልብስ፤ ወይም ከግምጃ፡ ከሃር የተዘጋጀና በበአል ቀን ዲያቆናት የሚለብሉት የቤተክርስቲያን ልብስ። 2. ከበግ ወይም ከፍየል ቆዳ የሚዘጋጅ ዝብሬ ወይም እረኛ የሚለብስ ደብል።

ለምድ

ለምድ ለበሰ ማድረግ የሚገባውን ባለማድረጉ (ለምሳሌ ለቅሶ ባለመድረስ) አፈረ።

ለምድ አወጣ ለምድ እንዲሆን አድርጎ የበግ ቆዳን ገፈፈ።

ለምፅ (ለምጥ) ስ የቆዳን የተፈጥሮ ቀለም ለውጦ ነጭ የሚያደርግ የቆዳ በሽታ።

ለምፃም ቅ ለምፅ ያለበት (ለው)።

ለበለሰ ግ 1. ተልሳ ወይም ተፍቆ ሻካራነቱን ተወ፡ ለበበ። 2. ላመ። 3. ተደግግሞ ታረሰ።

እርሻው ለሰለሰ። 4. ሃይሉን፡ ኮባታራትን ቀነሰ።
ጠላው ለሰለሰ። 5. ሃይለኛነቱን ተወ፡ ገራም ሆነ
(ለጠባይ)።

ለሰላሳ ቅ 1. የማይሻከር፡ ልዝብ። 2. ሃይል
የሌለው፡ የማያሰክር የአልኮል መጠጥ።
ለሰላሳ [መጠጥ] አልኮልን የሌለው ጣፋጭ
የሆነ መጠጥ።

ለሰላሳ ሙዚቃ ስ ፍጥነት ያልበላበት፡ ዝግ
ያለ ምት ያለው የሙዚቃ ቅንብር።

ልሰልሰ ቅ 1. ሻካራት የሌለው፡ ከርጻጻ
ያልሆነ። 2. (ዘይ.) አመሉ ጥፋ የሆነ።
አገሉ አመሉ ለሰለሰ ነው።

ተሰላሰለ ግ 1. ተቅላሰለሰ። 2. ስራ ተወ፡
ተቀምጦ ዋለ። 3. ይዘት የነበረውን ጠንከር ያለ
አቋም (አመለካከት፡ ጥያቄ፡ ውሳኔ፡...) ለዘብ
አደረገ፡ በረድ፡ ቀዝቀዝ አለ።

አሰሰለሰ ግ ባዛተ፡ በጫቀ (ጥጥን)።

አሰላሰሰ ግ 1. አዋቂ፡ ያዝ ተወት አደረገ
(ሀመም)። 2. ቀስ፡ ረጋ፡ ለዘብ አደረገ።
ችግርህን ለሃላፊው አሰላሰሰህ ንገረው። 3. ሳሳ፡
ረገብ አደረገ (ግትር አቋምን)።

ለሰሰ ግ ለብ አለ፡ በጥቂቱ ሞቀ (ውሃ)።

ለሰሰታ ስ መጠነኛ ሙቀት፡ ለብታ።

ለሰታ ዝ.ከ.

ለሰታ ቅቤ ስ 1. ከወተት መናጭ ወዲያው
የወጣ ትኩስ ቅቤ። 2. ያልተነጠረ ቅቤ።

ለሰሰ አለ ግ ለብ፡ ሞቅ አለ (ውሃ)።

ለሰ አለ ዝ.ከ.

ለሰቀ ግ 1. እንዲጠጋ፡ ለጥ ቀጥ ወይም ልክክ
እንዲል ተደረገ ወይም አደረገ። ጨቃውን
ለሰቀህ አሰረው። 2. ተጠጋ፡ ልክክ አለ።

ልሰቅ አለ ግ ልክክ፡ ልጥቅ አለ፡ ተጠጋ።

ተሰሰቀ ግ ተያያዙ፡ ተጣብቀ፡ ተጠጋ።

ለሰነ ግ ልጥፍን፡ ምርጥን ሳሳ ባለ ጭቃና ጭድ
እየተባ ተመተመተ፡ ለቀለቀ፡ አባጣ ጎባጣውን
አስተካከለ።

ለሰነበት በጥፊ መታው።

ለሳኝ ስ የመለሰን ስራ የሚሰራ
ባለሙያ።

ልሰን ስ 1. ልጥፋ በጭድና
ሳሳ ባለ ጭቃ
በመለሰኛ የተስተካከለና የሰለሰሰ
ምርግ። 2. የመለሰን ስራ።
የቤቱ ምርግ ለሰን ይቀረዋል።
መለሰኛ ስ ለሰሰን ስራ
የሚያስገልጽ ጠፍጣፋ እንጨት። መለሰኛ

ለቤ ስ ለከት፡ ሙሉሙል፡ ጥቢኛ።

ለሽለሽ ግ ጣለ፡ አጋደመ፡ አስተኛ፡ ረፈረፈ።

ለሽ አለ ግ ተኛ፡ ተጋደመ፡ ወደቀ።

ተሸለሸ ግ ተኛ፡ ተጋደመ፡ ተረፈረፈ።

ለቀለቀ ግ 1. ቀባ (በቅባት ወይም በቀለም፡
ወይም በእበት፡...)። 2. በሳሙና ወይም
በአሞ፡ ወይም በእንደድ፡... የታሻውን በውሃ
አጠራ። 3. አጠራ፡ አፀጻ። 4. በብዛት ወይም
በስፋት ስራ፡ ንጠገጠ (ቤትን፡ ድንኳንን፡ ...)።
5. ሃፈ (በብዛት)።

ልቅሳቂ ስ 1. እጣቢ። 2. (ዘይ.፡ ስድብ)
የማይረባ፡ ተልካሻ፡ ልክስክስ።

ተለቃለቀ ግ 1. ተጣጠበ። 2. (ዘይ.)
ተነካካ፡ አንጹ ሌላውን በከለ። (ለምሳሌ
በነገር)።

አለቀለቀ ግ አጠበ፡ በውሃ አጣራ።

አለቅሳቂ ቅ (ዘይ.፡ ስድብ) አጎብጻጅ፡
እወድድ ባይ፡ አሳባቂ።

አሽቃለቀ ግ አነካካ፡ በከለ። (ለምሳሌ በነገር)።

ለቀመ ግ 1. አሳሳ፡ ብድግ ብድግ አደረገ።
2. ሰበሰበ፡ ማንደ ለቀመ። 3. ፊደሎችን
በተገቢ ቦታቸው በመደርደር ለህትመት
አዘጋጀ (ማተሚያ ቤት)። 4. ለየ፡ ነቀሰ።
ከሰንደ ውስጥ የተደባለቀውን በቅሎ እየለቀመ
አወጣ። 5. የመቃ ልቅም ጥበብ ስራ። 6. ሳር
ጋጠ፡ በለ። በጎቹ ሳር ይለቅግሉ። 7.
በሳ፡ የተዘራውን ወፍ ለቅም ጨረሰው። 8.
ያዘ። በከተማው ውስጥ ያሉትን ሊቦች
ፖሊሶች ለቀሟቸው። 9. ገደለ፡ ፈጀ፡
ፈረሰ። ጠላቶቹን በጥይት ለቀማቸው።
ለቀም (ለቅም) ስ ገጦሽ።

ልቃሚ ቅ 1. ከአህል ውስጥ ተለይቶ
የሚወጣ ጉድፍ፡ ብጣራ። 2. (ዘይ.፡ ስድብ)
የማይረባ ልክስክስ፡ ተልካሻ፡ ጥርቃሚ።

ልቃሞ ዝ.ከ.

ልቅሞሽ ስ ልጀች አምስት ወይም ሰባት
ጠጠር ይዘው ሽቅብ እየወረወሩና እየተለቡ
የሚጫወቱት ጨዋታ፡ ቅልባሽ።

መልቀሚያ ስ በሸማ ጥበብ ስራ ጊዜ ሃሩን
(ጥለቱን) ለማወሳሰብ የሚያስገልጽ ከወደ
ጫፋ ሽል ያለ ጥርብ እንጨት ወይም
ሽንብቱ።

ለቀም አደረገ ግ ያዘ፡ አፈፍ አደረገ።

ለቃቀመ ግ ምንም ሳይቀር ሁሉንም ያዘ፡
ወሰደ።

ለቃቃሚ ቅ (ስድብ) ልክስክስ።

ልቅምቃሚ ቅ 1. ትርፍራፊ፡ ጥርቅምቃሚ፡
የወዳደሩ። 2. (ዘይ.፡ ስድብ) የማይረባ፡
ተልካሻ።

ልቅምቅም (ልቅምቃም) ዝ.ከ.

አለቀመ ግ ሳር አጋጠ፡ አበሳ (በብዮችን)።

*ለቀሰ

ለቀሰተኛ ስ ያፊሳ አጃቢ፡ ለቅሶ የሚደርስ፡ የሚያስተዛዝን ሰው።

ለቅሶ (ልቅሶ) ስ 1. ሃዘን፡ 2. ሙሾ፡ ዋይ ዋይታ። 3. መጽሀ፡ ማንባት፡ 4. የእንባ መመንጨት፡ መውረድ፡ መፍሰስ።

ለቅሶ ተቀመጠ ዘመድ ወይም ወዳጅ ስለሞተበት ሃዘን ላይ ሆነ (በተወሰነ ቦታ ተቀምጦ አስተዛዥነት ወይም ለቅሶ ደራሾችን ለመቀበል)።

ለቅሶ ደረሰ ዘመድ ወዳጅ የሞተበት ሰው ዘንድ ሂደት (ለማስተዛዘን)።

ለቅሶ ቤት ስ ለቅሶ ወይም ሃዘን ያለበት ቤት (ሰው በመሞት ምክንያት)።

ለቅሶኛ ስ ለቀሰተኛ።

ተለቀሰ ግ እንባ በማፍሰስ፡ በመጽሀ፡ ዋይ ዋይ በማለት ታዘነ፡ ሃዘን ተገለፀ።

መለቀሻ ስ በለቅሶ ጊዜ ሟች እየታወሰ የሚለቀስበት የሟች ምስል፡ አንሰር፡ ፎቶግራፍ፡ የወግ የማእረግ ልብስ፡ ወዘተ.

ተለቃሽ ስ የሟች ቤተዘመድ።

ተላቀሰ ግ 1. በአንድነት ተሰባስቦ በእንባ ሃዘኑን ገለፀ። 2. ተማረረ፡ እርሮ አሰማ።

አለቀሰ ግ 1. በሃዘን፡ በብስጭት፡ በደሰታ፡...ሰሜቱ ስለተነሳ እንባውን አፈሰሰ፡ አነባ። 2. እንባ አፈሰሰ (አይን በቀሰ፡ በህመም፡... ምክንያት)። 3. አማረረ፡ እርሮ አሰማ።

ማልቀሻ ስ መለቀሻ።

አለቃሽ ት ነጭናጫ፡ ሆደባሻ፡ በሆነ ባልሆነ ነገር የሚያለቅስ።

አለቃሽ ስ 1. ለቀሰተኛ። 2. በለቅሶ ጊዜ ሙሾ በማውረድ የሚያስለቅስ ሰው (ብዙውን ጊዜ ቤት)።

አለቃሽ ቆመ ሙሾ እያወረደና የሟችን ስም በግጥም እያነሳ ሃዘነተኞችን ለማስለቀስ አለቃሹ በለቅሶ መካከል ተገኘ።

አለቃቀሰ ግ ተነጫነ።

አላቀሰ ግ ከሟች ቤተሰብ ጋር አብሮ አለቀሰ፡ አስተዛዘነ።

አስለቀሰ ግ 1. እንዲያለቅስ፡ እንባ እንዲያፈሰ አደረገ። 2. ሙሾ በማውረድ እንዲለቀስ አደረገ። 3. አበሳጩ፡ አስከፋ።

ማስለቀሻ ስ መለቀሻ።

አስለቃሽ ስ የ "አለቃሽ" 2ኛ ፍቺን ተመ.

አስለቃሽ ጋዝ ስ እንባ አስመጪ ጋዝ።

ለቀቀ ግ 1. ተወ። በሽታው ለቀቀው። 2. ነፃ አደረገ፡ ፈታ። እስረኞችን ለቀቃቸው። 3. ፈታ፡ ሰደደ፡ አስማራ። ከብተኞች ለቀቃቸው። 4. (መኖሪያን፡ መስሪያ ቤትን፡ ...) ትቶ ሄደ። 5. ጠፋ፡ ተወገደ። ብርቱ ለቀቀ። 6. መረን ሰደደ፡ ያለ ቁጥጥር ተወ። 7. ተተረተረ። ሰፊ ስ ለቀቀ። 8. (የተጣበቀው፡ የተያያዘው፡ ...) ተለያየ። 9. (ቀለሙ፡ መልኩ፡ ...) ቀየረ፡ ደበዘዘ። ጠፋ። 10. (ቆሻሻው) ተወገደ። 11. ዋጋ ቀንሶ ሸጠ። 12. አንድን ድርጊት በሰፋት በብዛት፡ ያለገደብ ወይም ከቁጥጥር ውጪ በሆነ መንገድ አከናወነ። ፈፀመ። ጨህቱን/ሳቱን ለቀቀው። 13. ጥጉን ፈትሎ ልቃቂት አወጣ፡ አለቀቀ።

ለቃቃ ት ሰፊ። ለቃቃ ቤት /ላፈ ለቃቃ አንሰራ።

ልቃቂት (ልቅ) ስ ጥጉን በመፍተል እንዘርቱ ከሞላ በሂላ የሚወጣው ማግ፡ ፈትል።

ልቃቂት

ልቅ ት 1. ሰፊ። አፋሪ ልቅ ነው። 2. ስድ፡ ባለፈ። ስ 3. "ልቃቂት" ን ተመ.

ልቅ ወጣ 1. መልጭ ወጣ፡ ምንም ሳይካፈል፡ ባይገኝ፡ ሳይዝ ባዶ እጁን ቀረ። 2. ስድ፡ ባለፈ ሆነ፡ ተቆጣጣሪ አጣ።

ልቅ ቀሚሰ ስ ወገኑ ሳይ ሽንሽን የሌለው ሰፊ ቀሚሰ።

መልቀቂያ ስ መሰናበቻ ደብዳቤ (ከስራ፡ ከትምህርት)።

ተለቀቀ ግ 1. ተፈታ (እስረኛ)። 2. ባዶ፡ ነፃ ሆነ (ቤት)። 3. ተተወ፡ ቀረ (እገዳ)።

ተለቀቀበት 1. (በብዛት፡ በበፋት) ተሰማረብት፡ ፋሽን አድርጎ ያዘው። በሆቴል ጋንድ ሰፊ ተለቀቀበት/ በአዲሱ ፋሽን ልብስ ሰው ሁሉ ተለቀቀበት። 2. በብዛት ታየ፡ ተከሰተ። በሰፊ በሽታ ተለቀቀበት። 3. ስድብ አወረደበት።

ተላቀቀ ግ 1. ተለያየ፡ ተነጣጠለ፡ ተገነጠለ። 2. አረፈ፡ ተገላገለ፡ ነፃ ሆነ።

መላቀቂያ ስ መጋጠሚያ (ለሰውነት ክፍል)።

አለቀቀ ግ የ"ለቀቀ" ን 13ኛ ፍቺ ተመ.

አላቀቀ ግ 1. ሊያየ፡ ነጣጠለ። 2. አፋሽነ፡ አሳጋ። 3. ገላገለ።

ማላቀቂያ ስ ሁለት ነገሮችን ለመለያየት የሚረዳ ነገር ወይም መሰሪያ።

አስለቀቀ ግ 1. ነፃ አወጣ። ምሽጉን አሰለቀቀ። 2. አስወጣ። (ለምሳሌ ተከራይን ከቤት)። 3. አፀዳ፣ ገፅህ አደረገ። 4. አስመለሰ (ተይዘበት የነበረውን)። 5. ርኮሱ መንፈስን በሌሎችና በጠበቃ በማስወጣት የታመመውን አዳኝ፣ ፈወሰ።

ማስለቀቂያ ስ 1. ግስግሜ። 2. ግስወገኝ። 3. ግስመለኝ (ተይዘ የነበረውን)። 4. ግስፈቻ። 5. ግፅኝ።

ለቀተ ግ አበደረ፣ አለቀተ።

ተለቀተ ግ ተበደረ።

አለቀተ ግ አበደረ፣ ለቀተ።

*ለቃ

ለቆ ስ ብድር።

ለቆኛ ት ተበዳ፤ ሁልጊዜ ከብድር የማይወጣ።

ተለቃ ግ ተበደረ።

አለቃ ግ አበደረ።

ለቅም "ለቀመ" ስር "ለቀም" ን ተመ.

ለቅሶ "ለቀሰ" ስር ተመ.

ለቆ ስ 1. ከበጋ ቀጥሎ የሚመጣ የበልግ ወቅት። 2. በበልግ ወቅት የሚበቅል ለምለም ሳር። 3. ከድርቅ በሂላ የሚበቅል ለምለም ሳርን የበላ ከብት ቅዝን።

ለቆታ ስ ስልቻ፣ ቀላቀሱ።

ለበለበ ግ 1. በእሳት ጠበቀ አምቀ። ምፈሩን ለማረት በእሳት ለበለበው። 2. አቃጠለ፣ ፈጀ (ቃሪያ፣ በርበሬ፣ ሳማ፣ ...)። 3. መታ፣ ገረፈ፣ ሸነቆጠ (በአርጨሜ፣ በለበት፣ በአለንጋ፣ ...)። 4. ቆጠቆጠ፣ አመመ፣ አንጣጣ (ቆስል)። 5. ነነዘነ፣ ጨቀጨቀ፣ ነተረከ፣ አንገበገበ (በነገር)። 6. (የአራዳ አነ.) በብዛት ጠጣ (አልኮልን)። 7. አንድን ድርጊት በብዛት አከናወነ። ጥናቱን ሲለበልብ ያለ።

ለብላቢ ት (የአራዳ አነ.) ጠጪ፣ ሰከራም።

መለብለቢያ ስ ቀጭን የመቀነቻ ጠፍር፣ መጥለፊያ፣ ማሰሪያ።

ተለባለበ ግ አቃጠለ፣ ተፋጀ (ቃሪያ፣ በርበሬ፣ ...)።

አለብላቢት (ለብላቢት) ስ 1. ሲንኳት እንደ ሰማ የምታቃጥል እፅ። 2. (ዘይታ፣ ስድብ) ምሳሌ፣ ለፍላፈ።

ለበሰ ግ 1. ሸፈነ (ሰውነቱን በልብነ፣ በቆዳ፣ ...)። 2. ተሸፈነ። አካባቢው ጉም ስለ ለበሰ ከሩቅ ግጥ አይቻልም። 3. ጠጣ፣ ከለበሰ። ሁለት ብርሌ ጠጅ ከለበሰ ሰው አያናገርም።

ለብሰህ ፍጀው አዲስ ልብስ የለበሰን ሰው ልብሱን ለብሰህ ጨርሰው ለማለት የሚነገር ምርቃት።

ለባሻ ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) የእለቱ ተረፎ ቀጽሽ።

ልባስ ስ ሽፋን፣ መሸፈኛ።

ልብስ ስ ከሃር፣ ከወጥር፣ ከጥተ፣...የሚሰራ የሰውነት መሸፈኛ

ልብስ አስቀደደ/አስለካ ልብስ ለማሰፋት በልኩ አስቆረጠ።

ልብስ መንግስት ስ ንጉስ በቱፋን ሲቀመጥ የሚለብሰው የማረጋገጥ ልብስ።

ልብስ ማርያም ስ በሰማያዊና በቀይ ክፍይ ቀለም የሚሳል የማርያም ስእል ከሆነ።

ልብስ ተከህኖ ስ በመንፈሳዊ እገልግሎት ጊዜ ቀሳውስትና ዲያቆናት በቤተክርስቲያን የሚለብሱት ልብስ።

ልብስ መስቀያ ስ ከብረት፣ ከእንጨት፣ ... የሚሰራ የልብስ ማንጠልጠያ።

ልብስ ሰፊ ስ እንደ ኮት፣ ሽሚዝ፣ ቀሚስ፣ ... ያሉ ልብሶችን በልብስ ስፊት መኪና እየሰፋ የሚተዳደር ባለሙያ።

ልብስ አጣቢ ስ ልብስ በማጠብና በመተኮስ በሚያገኘው ገቢ የሚተዳደር ሰው።

ልብስ ሳሙና ስ በተለይ ለልብስ ማዕጃ ወይም ማጠቢያ እንዲያገለግል የተዘጋጀ ሳሙና።

ልብስ ንፅህና መስጫ ስ በዘመናዊ የልብስ ማጠቢያ መሳሪያ ልብሶችን የሚያጥብ ወይም የሚያፀዳ ድርጅት፣ ሳሙናድር።

ልብስ (ልባሽ) ስ አዲስ ያልሆነ፣ የተለበሰ ልብስ፣ ውፊጅ።

መልበሻ ክፍል ስ ለተወሰነ ስራ አስፈላጊ የሚሆነው የሙያ ልብስ የሚቀርበት ክፍል (ለምሳሌ ቲያርቅ ቤት ውስጥ...)።

ለበሰ አለ ግ ወፊር አለ።

ተለባበሰ ግ 1. ተደርሰበሰ፣ ተሸፋፈነ። 2. አንዱ የሌላውን ምስጢር ወይም ገመና ሸሸገ፣ ደበቀ።

ተሳበሰ ግ 1. ኩታውን መስቀለኛ ለበሰ፣ አደገደገ (ካህን፣ ዲያቆን፣ ...)። 2. ተዋሃደ። ተዋናዩ የሚወክለውን ገፃሣርይ ተሳብሶታል። 3. አገኘ። ገርማ ምገስ ተሳበሰ።

አለበሰ ግ 1. በብዛት ሸፈነ። አገመራው አገሩን አልብሶታል። 2. ልብስ ሰጠ፣ ገዛ። አገሩ ለጥምቀት አዲስ ልብስ አለበሰች።

አልብሺኝ አንተርሺኝ የጣጣ ብዛት፣ ሰበብ አሰባብ። የሃፊው ቀን በአልብሺኝ አንተርሺኝ መሸ።

አልባሽ ስ (ለንጉስ፣ ለልእልት፣...) ልብስ የሚያቀርብ፣ የሚያለብስ ባለሟል።

አልባሽ ፡ ፡ 1. ነካ ነካ አድርጎ ተው፥ በሚገባ ባይሰራ ቀረ። አለባቸው ቢያርኩ በላረም ይመለሱ። 2. አድበሰሰሰ፥ ሸፋፊነ፣ ግልፅ እንዳይሆን አደረገ።

ማላባሽ ስ አላባሽ።

አላባሽ ስ አብሮ የሚለበስ፣ ማሟያ ልብስ። ስራው አላባሽ ኮት ያለውም።

ለበቀ ግ 1. ለማስታወክ ወይም ለማስመለስ ተናነቀ። 2. አስታወከ፥ አስመለሰ።

ለበቅ ስ መግረፊያ ነገር፥ ወንገር፥ አርጨሜ፥ ልምም።

ለበን¹ ስ ለምቦጭ፥ የታችኛ ከንፈር።

ለበኑን ጣለ አኮረፈ።

ለበናም ት (ስድብ) ለምቦጫም።

ለበን² ስ የመመንጃ አይነት።

ለበደ ግ 1. የአንድን ነገር አካል በቆዳ፥ በወርቅ፥... ሸፈነ፥ ጠረዘ፥ አሸገ። ግድግዳውን ቢገዛ ሰበደ። 2. ሸንቆርን ወይም ቀዳዳን ደፈነ፥ ሸፈነ።

መለበጃ ስ መሸፈኛ (የደብተር፥ የመፅሃፍ)።

ለበጠ ግ በመፅሃፍ፥ በጋሻ፥ ... ላይ ብርን፥ ወርቅን በመለጠፍ አስከረ፥ አስዋበ።

ለበጣ ስ ሽሙጥ፣ ሽርደዳ፥ ምፅት።

የለበጣ ስራ ስ ክልብ ያልሆነ፥ የልግም ስራ።

ለብ

ለብታ ስ 1. መጠነኛ መቀት፥ ለሰለታ (የውሃ)። 2. (ዘይ.) ሞቅታ፥ መጠነኛ ሰካር።

ለብታ ውሃ ስ ሞቅ፥ ለሰለ ያለ ውሃ።

ለብ አለ ግ ሞቅ፥ ለሰለ አለ።

ለብ አለው በመጠኑ ሰከረ፥ ሞቅ አለው።

ለብ አደረገ ግ በመጠኑ አሞቀ።

ለብ አደረገው በመጠኑ አስከረው።

ለብ ለብ ስ ሞቅ ሞቅ የተደረገ ወይም እሳት ያልገዛው ከትፎ፥ ዱለት፥ ...።

ለተለታ ግ 1. ወዲያና ወዲህ አለ። 2. ተንከወከው፥ ተንጠለጠለ፥ ዞረ፥ ተቅበዘበዘ።

ለትላታ (ለተለት) ት ከውካዋ።

ለትለታ ስ መወዝወዝ፥ መቅበዝበዝ፥ ወዲያና ወዲህ መባከን።

አለተለት ግ ሰውነቱን አወዛወዘ።

ለተመ ግ 1. በሃይል መታ፥ ገጨ፥ ደቃ። 2. ወጋ (በግ)።

ተላተመ ግ ከአንድ ነገር ጋር ተጋመ።

አላተመ ግ አጋጨ። መደናወጅ ከገንድ ጋር አላተመው።

ለተተ ግ 1. ለፋ፥ ለሰለሰ። 2. ለዘዘ፥ ረጠበ።

ለት "እለት"ን ተመ.

-ለት (በየመደቡ ሲዘረዘር -ላኝ፥ -ላህ፥ -ላሽ፥ -ላት፥ -ላን፥ -ላችሁ፥ -ላቸው፥ ይሆናል) በግን መድረሻ ላይ እየተቀጠለ ለእሱ የሚለውን የድርጊት ተጠቃሚ የሚያሳይ ምእላድ። ገንዘብ ባለት /ደብዳቤ የፈፋት።

ለነቀጠ ግ የተገረደፈውንና በውሃ የራሱውን በቆሎ፥ ማሽላ፥... በእጅ ወፍሎ አልሞ ፈጨ፥ ደቆበ።

ልንቅጥ ስ የተለነቀጠ እህል ሊጥ።

መለንቀጫ ስ ለመለንቀቅ የሚያገለግል የእጅ ወፍሎ።

ለንቋጣ ስ 1. በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል ልጡ ማላጋ የሆነ አነስተኛ የእፅዋት አይነት። 2. (ዘይ.) አቅመ ቢስ፥ ለዋሳ።

ለንባዳ (ለምባዳ) ት ከልታፋ፥ ምላሽ ጎልጻፋ።

ለንበጭ (ለምቦጭ) ስ ወፈርና ዘርበብ ያለ የታች ከንፈር።

ለንበጫን ጣለ አኮረፈ።

ለንበጫም ት (ስድብ) ለንበጫ ትልቅ የሆነ።

ለንጨጭ ስ የጋሚ ከብት ከንፈር።

ለንጨጫም ት (ስድብ) ትልቅ ወይም ከመጠን በላይ የወፈረ ከንፈር ያለው (ሰው)።

ለከለከ¹ ግ 1. በምላሱ እየወለፈ ጠጣ (ውሻ፥ ድመት፥...)። 2. ጠባ (ወተትን)። 3. በብዛት ጠጣ።

አለከለከ ግ በዐሃይ መቀት፥ በሩጫ፥ ...ምክንያት ከሚመጣ ድካም የተነሳ ቶሎ ቶሎ ተነፈሰ።

አስለከለከ ግ በማሰርጥ፥ በማራወጥ አደከመ፥ ቁና ቁና አስተነፈሰ።

ለከለከ² "ሎከሎከ"ን ተመ.

*ለከሰከሰ

ልከሰካሽ ስ ከብቶች ሊበሉ የሚያገረክርኩት ገለባ፥ ሳር፥...።

ልከሰከሰ (ልከሰካሳ) ት (ስድብ) 1. ምናምንቴ፥ የማይረባ። 2. ሊቃቃሚ፥ ልክናክፍ። 3. አመንዝራ።

ተልከሰከሰ ግ 1. ትጥ አጣ፥ ተዘረከረከ። 2. የማይረባ፥ ልከሰከሰ ሆነ። 3. በተወሰነ አካባቢ ብቻ መለስ ቀለስ አለ፥ ተመላለሰ። 4. ተደበሰበሰ፥ ተሸፋፈነ (ለነገር)። 5. (ዘይ.) አመንዝረ፥ ሸረሞጠ።

ተልከካሽ [ሰይጣን] ስ በየቀኝኛው ላይ ይገኛል የሚባል ሰይጣን።

አልከከሰ ግ 1. ቅጥ አሳጣ፡ አገረከረከ፡ በታተነ። 2. ጀምሮ፡ ነካ ነካ አድርጎ ተወ (ምግብን፡ ስራን፡ ...)። 3. ልከከሰ አደረገ። 4. መለሰ ቀለሰ እንዲል አደረገ። **እዚህ አካባቢ ምን ያልከከሰሃል።**

ለከት¹ ስ 1. ከጻን ወይም ግጣም። 2. ወሰን፡ ወይም ገደብ። **ለአኒጋጉና ለከት የለውም።**

ለከት² ስ ጥቢኛ፡ አነስተኛ ጸባ።

ለከከ "ላከከ" ን ተመ.

ለከፈ ግ 1. በመቅመስ፡ በመንካት፡ በመላሰ አረከሰ (ውሻ፡ ድመት፡ ...)። 2. ነካ፡ በሽታ አስተላለፈ (የታመመ ውሻ)። 3. ጀመረ፡ ያዘ (በሽታ)። **የዛሬ ላመት የለከፈው በሽታ አሁንም አልለቀቀውም።** 4- ጀመር አድርጎ ተወ። **ምንው ለከፈህ ትተወዋለህ፡ ወርሰህ ብላው እንጂ።** 5. ነገር ፈለገ፡ ተነከሰ።

ለከፋ ስ ነገር ፍለጋ፡ ትንኮሳ።

ለካፈ ት ነገር ሜረ፡ ተንኳሽ።

ልከፍት ስ 1. በርኩስ መንፈስ ምክንያት የሚመጣ በሽታ። 2. የበሽታ መነሻ። 3. የቆዳ በሽታ አይነት (ከፍቱን ባደረ ወይም ንፁህ ባልሆነ ውሃ በመታጠብ ይመጣል ተብሎ የሚታመን)።

ልከፍታም ት ወፈረ።

ለካከፈ ግ 1. ቀመስ ቀመሰ አድርጎ ተወ (ምግብን)። 2. ሁሉንም ለከፈ፡ ነካካ፡ አዳረሰ።

ልከፍከፍ (ለከፍከፋ) ት (ስድብ) ልከከከሰ፡ የማይረባ፡ ለቃቃሚ።

ተለከፈ ግ በበሽታ ተያዘ፡ ታመመ።

በ _____ **ተለከፈ** 1. በ _____ ተያዘ፡ ተጠመደ። **በፍትር ተለከፈ።** 2. በ _____ ምክንያት በሽታ ያዘው፡ ለበሽታ ተጋለጠ። **በብርድ ተለከፈ ለምት በቃ።**

ተለካከፈ ግ 1. ተጣላ፡ ተሰዳደሰ። 2. ተነካካ።

ተላከፈ ግ 1. ተቃመሰ፡ ተካፈለ (ምግብን)። 2. ተጣላ፡ ተተናኮሰ።

ተላካፈ ት ነገረኛ፡ ተላዳቢ።

ተልከፈከፈ ግ ተልከከሰ፡ ልከከሰ ሆነ።

አለከፈ ግ አቀመሰ (ምግብን)።

ላካከፈ ግ አቃመሰ፡ አዳረሰ (ምግብን)።

አልከፈከፈ ግ አልከከሰ።

***ለከፈ**

ለካፋ(ልከፍ) ት ከሚጠላበት (ከማይፈለግበት) በታ የማይታጣ፡ ሳይጠፋት የሚመጣ፡ ልከከሰ።

ቀላዋጭ።

ተለከፈ ግ ተገተረ፡ ተደቀነ። **አፈፍ አትለከፍ።**

ለካ¹ ግ 1. ቁመትን፡ ስፋትን፡ ክብደትን፡ ... በተወሰነ መለኪያ መጠን፡ ሰፈረ፡ መዘነ። 2. ልብሰን፡ ሜማን፡ ... ልክ ይሆንዋል እንደሆነ በመልበስ፡ በማድረግ ሞከረ።

ልክ ስ 1. መጠን፡ ብዛት። 2. ትክክል፡ እርግጥ፡ እውነት። 3. ሳይተርፍ ወይም ሳይጎድል በትክክል። **ልክ ሰባት ሰላት ሳይ።** ት 4. ተሰማሚ፡ ያልሰፋ፡ ያልጠበበ፡ ያላጠረ፡ ያልረዘመ (ልብሰ፡ ሜማ፡ ...)።

ልኩን አገኘ 1. ተገቢውን ቅጣት አገኘ። 2. አቃውን አገኘ (ለጋበቻ)።

ልኩን የማያውቅ አትሙን የማያውቅ፡ ያለ አትሙ የሚንጠራራ።

ልክ ልኩን ነገረው ሙሉ ሁኔታ አድርጎ ሰደበው።

ልክ መጣ ተሰማማ፡ ልክ ሆነ።

ልክና መልክ የለውም ቅጥ ያጣ ነው።

ልክ የለውም ብዙ፡ አያለ ነው።

ልክ ገባ ተስተካከለ፡ ልክ ሆነ።

በልክ ሁን ስርአት ያዝ፡ ታረም፡ ተቆጠብ።

ከልክ ያለፈ ከመጠን በላይ የሆነ፡ በጣም ብዙ።

ያለ ልክ ከመጠን በላይ።

ልክኛ ት የተስተካከለ፡ ያላጠረ፡ ያልረዘመ፡ ያልቀጠነ፡ ያልወፈረ።

መለኪያ ስ ከቀንድ ወይም ከብርጭቶ፡... በትንሹ የተሰራ የአረቄ መጠጫ።

ተለካ ግ ልብሰ ለማሰፋት ልኩን አሳወቀ።

ተለካካ ግ ተነፃፀረ፡ ተወዳደረ (ለምሳሌ ቁመት፡...)።

አለካካ ግ መጠንን፡ ክብደትን፡ ስፋትን እንፃፀረ፡ አወዳደረ።

ለካ² (ለካስ፡ ለካን) ታ. እ. ያልጠበቁት ነገር ሆኖ ሲገኝ "አሁን ገና አወትሁ፡ እንደዚህ ነበር ሆኖ" የሚል እድናቆትን፡ መገረምን፡... የሚገልፁበት ቃል።

ለኮ¹ ስ ከልባብ ጋር የተያያዘ ወይም የተቋጠረ የፈረሰና የበትሎ መሳቢያ ጠፍሮ ወይም ገመድ።

ለኮ² ስ ከመሬት ገና ብቅ ያለ ሳር፡ ጨ።

ለኮሰ ግ 1. እሳትን አቀጣጠለ፡ አያያዘ። 2. ተከሰ፡ ፈጀ፡ አቃጠለ። 3. አበራ (ቸባን፡ ሻማን፡ ...)። 4. አያያዘ፡ አቀጣጠለ (የኢሊትሪክ ምድጃን፡ ምጣድን፡...)። 5. (ዘይ.) ጀመረ፡ ሜረ (ጠብን)።

መለካሻ ስ የእሳት ማያያዣ (ላይተር፡

ክብረት፡...)።

አለኳኮስ ግ አላኮስ።

አላኮስ ግ አጣላ፡ አፋጅ፡ በነገር አጋጩ።

አላኳኸ ት ነገር እየቆሰቆሰ የሚያጣሳ።

***ለኮስ**

ለኳሳ (ልኩስ) ት ለዋላ፡ አቅመቢስ፡ ደካማ።

ልኩስ አለ ግ ውሽት፡ ውትፍ አለ። ለው ቤት ምን ወሰደ ልኩስ አደረገ።

ልኩስኩስ (ለኩስኳሳ) ት 1. የማይረሳ፡ ውትፍት። 2. ንፅህናውን የማይጠብቅ፡ ፅዳት የሌለው፡ እርምጥም።

ልኩስኩስ አለ ግ ተልኩስኩስ።

ልኩስኩስ አደረገ ግ አልኩስኩስ።

ተለኮስ ግ ተወሸቀ፡ ተወተፈ።

ተልኮስኮስ ግ 1. ተርመጦመጦ፡ ተበላሽ፡ ቆሽሽ። 2. ተድበሰበሰ።

አልኮስኮስ ግ 1. እርመጦመጦ፡ አበላሸ፡ አቆሽሽ። 2. አድበሰበሰ።

ለኮፈ ግ በትንሹ መታ፡ ነካ አደረገ።

ልኩፍኩፍ (ለኮፍኳፋ) ት 1. በደንብ ያልተሰራ፡ ውሽልሽል። 2. ጥራት ያለው ስራ የማይሰራ።

ተልኮፈኮፈ ግ 1. ነካ ነካ ተደርጎ ተተወ፡ በደንብ ሳይሰራ ቀረ። 2. ተልጎመጎመ፡ ተንተመተመ፡ በግልፅ ሳይናገር ቀረ።

አልኮፈኮፈ ግ 1. የማያረካ ስራ ሰራ፡ ነካ ነካ አድርጎ ተወ። 2. አልጎመጎመ፡ አንተመተመ።

***ለወለወ**

ለውላዋ (ለውለውቱ) ት ከውካዋ፡ ለውጧ፡ ዘዋሪ።

ለውለው አለ ግ ወዲያ ወዲህ አለ፡ ተንከወከወ።

ለወሰ ግ 1. እንደ ዱቄት ያለን ነገር ፈሳሽነት ካለው ነገር ጋር ቀላቅሎ አሰካ፡ አሸ። 2. በጭታ በእባት፡ ... አበላሸ፡ አቆሽሽ። ልብሱን በጭታ ለውሶ መጣ። 3. በእግሩ ረጋገጠ፡ አፃክረ (ያደገ እህልን፡ ሳርን)። 4. አጥመለመለ፡ አደቀቀ፡ አፃክመ፡ ሃይል አሳጣ (በሽታ)። 5. መሬት ላይ ጥሎ መታ፡ ረገጠ።

ለዋሳ ት አቅመ ቢስ፡ ደካማ።

ለውስ ት 1. ለዋሳ። 2. በወፍራሙ የተሰካ ሊጥ።

ተለወሰ ግ 1. ተበላሸ፡ ተለቀለቀ፡ ተወማለቀ (በቆሻሻ፡ በጭታ)። 2. በበሽታ ምክንያት ተፃከመ፡ አቅም አጣ፡ ተጥመለመለ።

ተለዋወሰ ግ 1. ተበላሸ፡ ተወመላለቀ

(በቆሻሻ ነገር)። 2. ተልፈሰፈሰ፡ ዛለ፡ ደከመ፡ አቅም አጣ።

ለወጠ ግ 1. የአንድን ነገር ቀድሞ የነበረ ሁኔታ፡ ባህርይ፡ መልክ፡... በሌላ እንዲቀየር፡ እንዲተካ አደረገ። 2. አንድ ነገር ቀድሞ የነበረውን ሁኔታ፡ ባህርይ፡ መልክ፡... በሌላ ቀየረ። **ከመቀየሩ የተነሳ ቀለሙ ለወጠ።** 3. አንድን ነገር ሰጥቶ በምትኩ ሌላ ነገር ወሰደ። **እስከረብቶውን በረርሻለ ለወጠ።** 4. ቀየረ፡ በሌላ ተካ። **አሮጌውን ለገብ ለውጦ አዲሱን ለበሰ።** 5. ቀየረ፡ ተበላሸ (የምግብ ጣእም፡ ሽታ)። 6. ቀድሞ ከነበረው አሻሻለ። **የሊኮኖሚ ፖሊሲው የሀዘቡን ኦር ለውጦታል።** 7. የነበረበትን ቦታ ትቶ ወደ ሌላ ቦታ ሄደ። **ሰፈረ ለወጠ።**

___ን በ___ ለወጠ ከ___ ይልቅ ___ን መረጠ፡ አስበሰጠ። **ገደኛውን በገንዘብ ለወጠ።**

ለውጥ ስ 1. አንድን ነገር የመስጠትና በምትኩ ሌላ የመውሰድ ሂደት ወይም ድርጊት። **በነፃ የተሰጠኝ ሳይሆን በለውጥ ያገኘሁት ነው።** 2. አንድን ነገር በመስጠት በምትኩ የተወሰደ ነገር። **ይህ መፅሃፍ የዚያኛው ለውጥ ነው።** 3. አዲስ ሁኔታ፡ የተለየ ነገር፡ ልዩነት። **ቀደም ሲል ከነበረው አበራር ያሁኑ ብዙ ለውጥ ይታይበታል/በዚህና በዚያኛው መካከል ምንም አይነት ለውጥ የለም።** 4. የአንድ ህብረተሰብ የፖለቲካ ስርአት ወይም የመንግስት መዋቅር በሌላ መተካት።

ለዋጭ ስ 1. አንድን ነገር በመስጠት በምትኩ የሚወሰድ ቅያሪ፡ ምትክ። ት 2. መቀየሪያ የሚሆን። **ለዋጭ ሽግግ የለውም።**

መለወጫ ስ መተየሪያ።

ለዋወጠ ግ ቀያየረ።

መለዋወጫ ስ ላለቀ ወይም ለተበላሸ እቃ መተኪያ እንዲሆን የተቀመጠ እቃ።

ለውውጥ ስ አንድን ነገር የመስጠትና በምትኩ ሌላ የመውሰድ ድርጊት።

ለውጥ አለ ግ ቅይር አለ። **እጂ አለመኖሯን ሲያይ ፈቱ ለውጥ አለ።**

ለውጥውጥ አለ ግ ተለዋወጠ።

ተለወጠ ግ 1. በፊት በነበረው ፋንታ ተተካ። 2. የነበረው ሁኔታ ተቀየረ። **የወጡ ቃና ተለውጧል/ያገረቱ ሁኔታ እንደደረሰው አይደለም፡ ተለውጧል።**

ተለዋጭ ት ተቀያሪ።

ተለዋጭ ቀጠሮ ስ ቀደም ሲል በተያዘው ቀን ቀጠሮ ፋንታ የተያዘ ሌላ የቀጠሮ ቀን።

ተለዋወጠ ግ 1. ተቀያየረ። 2. በንዴት ወይም በድንጋጤ መልኩ ወይም ፊቱ፡ ሁኔታው ከበፊቱ የተለየ ሆነ።

ተለዋዋጭ ት 1. አንድ ጊዜ አንዱን ሌላ ጊዜ ሌላውን የሚሆን፡ ተለ-ተለ የሚቀያየር። 2.

ወረተኛ፤ ጠባቤ እንደየሁኔታው የሚቀያየር። 3. ተወራራሽ። "ጀንባር" ወይም "ዝንባር" በሚለው ቃል ውስጥ 'ጀ' ና 'ዝ' ተለዋዋጭ ድምፆች ናቸው።

አለዋወጠ ግ አንዱን ባንዱ ወይም አንዱን ወዳንዱ አቀያየረ፤ አዘዋወረ።

ማለዋወጫ ስ መቀያየሪያ።

አሳወጠ ግ 1. ቀየረ፤ ለወጠ። ባለቤት የወደደው አህያ ፈረሰ ያላውጣል። 2. የአንዱን ወደ ሌላ አዘወረ፤ ቀያየረ።

አስለወጠ ግ አስቀየረ፤ ሌላ አስደረገ። የመኪናውን ጎማ አስለወጠ።

ለዋ ግ ጅው አድርጎ ጠባ።

ለውኑ ስ እንደ ድጎች በመሬት ውስጥ የሚያፈራና እየተቆሳ የሚበሳ ፍሬ፤ እቅለ-ጌ።

ለውጥ "ለወጠ" ስር ተመ።

ለዘለዘ ግ ጠባ፤ መጠመጠ።

ለዘበ ግ 1. ለሰለበ፤ ሻከራነቱን ተወ። 2. ለፋ-(ለቆዳ)። 3. ገራም ሆነ።

ለዘብ ስ በበአል ቀን በቅኔ ማህሌትና በሉደት ጊዜ (ታቦት ሲነግስ) ከዕናዕልና ከከበሮ ድምፅ ጋር በመጓጓዣ እየተመላለሰ የሚባል የወረብ ዜማ፤ ወረብ።

ለዘቡ ተባለ ግ ተወረብ።

ለዘብተኛ ቅ 1. ስህተት ሲፈፀም እያየ በቸልታ፥ በደሉኝታ፥ በግዴላሽነት የሚያልፍ። 2. ወግ አጥባቂ፤ አከራሪ ያልሆነ። 3. በአንድ የፖለቲካ ፓርቲ ውስጥ የፓርቲውን ደንብና ስርዓት የሚያከብርና የሚያስከብር ፤ ቸልተኛ።

ለዘብተኝነት ስ ለዘብተኛ የሆነ የፖለቲካ አቋም።

ለዘብታ ስ እርጋታ፥ ቀስታ።

ልዝብ ት 1. ልስልስ። 2- ገራም።

ልዝብ ሰይጣን ስ ሲያዩት ደግ፤ ገራገር፤ የዋህ የሚመስል ግብሩ ግን ሰይጣናዊ፤ ተንክለኛ የሆነ ሰው።

ተለዘበ ግ ተወረበ፤ ለዘቡ ተባለ።

አለዘበ ግ 1. አለሰለበ። 2. አለፋ-(ቆዳን)። 3. አገረመ፤ ገራ፤ አለሰለበ (ጠባይን)። 4. ወረብ። 5. በደንብ መላልሶ አጠና (ቅኔን፤ ዜማን)።

ለዘዘ ግ 1. ደረቅ የነበረው እንደ መርጠብ ወይም እንደ መራሰ አለ፤ ለተተ። 2. ተሰለቸ፤ ቸከ፥ ተጠላ።

ለዛዛ ት 1. እርጥበት ያለው ወይም በደንብ ያልደረቀ። 2. ዋዛዛ፤ ቸካካ።

ተላዘዘ ግ 1. ለዛዛ ሆነ። 2. ተሟዘዘ።

አለዘዘ ግ መጠኛ እርጥበት እንዲኖረው

አደረገ፥ አራሰ።

ለዛ ስ ውበት፤ ማግር፥ ማራኪነት (የእነጋገር፥ የመልክ፤...)።

ለዛ መጥጤ ት ለዛ የሌለው፤ ቢናገር የማያምርበት፤ ቸኮ።

ለዛ ቢሰ ት ውበት፤ ማራኪነት የሌለው (የእነጋገር፤ የመልክ፤ ...)።

ለየ ግ 1. መረጠ፤ ነጠለ፤ ከፈለ፤ ለብቻ አደረገ። 2. ከለለ፤ ጋረደ። መኝታ ቤቱን በመጋረጃ ለየ።

3. አደላ። **ከለጅ ልጅ ቢለዩ** አመትም አይቀዩ።

4. አራቀ፤ አገለለ። የሚጠትም ነገር ሲኖር ሁለጊዜ ለሱን ይለዩታል። 5. አስታወሰ፤ አወቀ። ከውጭ አገር የመጣውን ወንድሙን መጀመሪያ ሲያያው መለየት አቃተው። 6. ታወቀ፤ ግልፅ ሆነ ወይም አሳወቀ፤ ግልፅ አደረገ። **አቋሙ ለየ /አቋሙን ለየ።**

ለየለት 1. ቁርጡ ታወቀ፥ ተረጋገጠ። 2. ወርሶ አበደ።

አይለየን (ምር.) አሁን አብረን እንዳለን አብሮ ያቆን።

የለየለት ዋና፥ ቀንደኛ። **የለየለት ሌባ** ነው።

ይለይለት 1. ቁርጡ ይታወቅ። 2. የመጣው ይምጣ፤ የሆነው ይሁን።

ይለይልን ይዋጣልን፤ አሸናፊው ይታወቅ።

ልዩ ት 1. ከሌላ ወይም ከበፊቱ ጋር የሚመሳሰል፤ የተለየ። **ከወንድሞቼ መሃል የሉ መልክ ልዩ ነው።** 2. ከተለመደው፤ ከመደበኛው የተለየ፤ ብልሟ ያለው። **ለፈፀሙት ጀብዱ ልዩ ሽልግት ተጠግቻል።**

ልዩ ልዩ ት የተለያዩ።

ልዩ ትናሽ ስ በአንድ ምክንያት ለተወሰነ ጊዜ በእቃዎች ላይ የሚደረግ የዋጋ ትናሽ።

ልዩ ፀሃፊ ስ አንድ ክፍተኛ ባለስልጣን የሚመለከታቸውን ጉዳዮች የሚመዘግብና የሚያስፈፅም የፅህፈት ቤቱንም ስራ የሚያከናውን ፀሃፊ።

ልዩነት ስ 1. አንዱ ከሌላው የሚለይበት ሁኔታ፥ አለመመሳሰል። 2. አለመስማማት፥ አለመግባባት። 3. በሁለት ነገሮች መካከል የሚታይ የመጠን ብልሟ ወይም ጉድለት።

መለየ ስ 1. የወታደር ቆብ። 2. አንዱ ከሌላው ተለይቶ የሚታወቅበት፤ መለያ።

መለየ ለባሻ ስ መደበኛ ወታደር።

ለያየ ግ 1. ነጠለ፤ ለብቻ አደረገ። 2. አሳቀቀ፤ ገላገለ። 3. ከፋፈለ። 4. አቃቃረ፤ አቀራረጠ።

ተለየ ግ 1. ተነጠለ፤ ብቻውን ሆነ፤ ተገለለ። 2. ተከፈለ፤ ተከለለ። 3. ታወቀ፤ ተጣራ፤ ግልፅ ሆነ። 4. ከሌሎች ልዩ ሆነ፤ ሌሎችን አልመስል

አለ።

በተለይ ተወ.ገ. 1.በይበልጥ፣ ከሌሎች ይልቅ።
ከልጆቹ መሃል በተለይ እሷን ይወዳል። 2.
ከሌላው የበለጠ። የሷ ቁንጅና በተለይ ነው። 3.
ለብቻ። የሉ ድርሻ በተለይ ይቀመጣት።

የተለየ ት 1.ከሌላው የማይመሳሰል። የተለየ
ሃሳብ ካለ ግንኙነት ይቻላል። 2. ከሌላው የባሰ፣
የበለጠ። የሃፊው ብርድ የተለየ ነው።

መለያ ስ ከሌላው ተለይቶ የሚታወቁበት
ምልክት።

መለያ ቁጥር ስ አንድ ነገር መሰሉ ከሆነው
ከሌላው ነገር ተለይቶ የሚታወቅበት ቁጥር።

ተለያየ ግ 1. ተነጣጠለ። 2. ተራራቀ(በሃሳብ፣
በቦታ፣...)። 3. ተፋታ (ከትዳር ባደኛ)።
4.ተሳቀቀ።

በተለያየ መንገድ በተለያየ አትጣጫ፣
አንፃር፣ አኳያ።

መለያያ ስ 1. የአካል አንፃ፣ መጋጠሚያ። 2.
መሳሰባቸው። የመለያያ ግብዣ ተደርጎ ነበር። 3.
መንገጥያ (ለመንገድ)።

አለያየ ግ 1. ለየብቻ አደረገ፣ ለያየ። 2.
አሳቀቀ፣ ገላገለ። 3. አቆራረጠ፣ አቃቃረ። 4.
አፋታ(ከትዳር)።

ይይስሙላ "ሰማ" ስር ተመ።

ለደለደ ግ ቀጭን የነበረው ፈሳሽ ወፈረ፣
ተምለገለገ (ተልባ፣ አብሽ፣...)።

ልድልድ ት የለደለደ፣ የወፈረ።

አለደለደ ግ 1. ለደለደ። 2.አወፈረ (ፈሳሽ
ነገርን)።

ለደሰ ግ ለጠፈ፣ ቀባ።

ለደፈ ግ 1. አላግባብ ተፋ፣ ለጠፈ (ምሬቅን)።
2. ተገቢ ባልሆነ መንገድ ለጠፈ፣ ቀባ (ጭቃን፣
ቆሻሻን...)። 3.የሚያስቀይም ወይም የሚያስከፋ
ነገር ተናገረ።

ለድፍ ት አቶ እንጻመጣለት ተገቢ ያልሆነ ነገር
የሚናገር።

ተለደፈ ግ ተለጠፈ፣ ተላከከ።

ለገለገ ግ ጠባ፣ መጠመጠ፣ መገመገ።

ለገመ ግ 1.አለመጠ፣ ጠመመ። 2.
አቆመ (ቁሰል)።

ለገም ስ ከፋት፣ ጥመት።

ለገመኛ ት አልምጥ።

ለገሰ ግ ችረ፣ ሰጠ፣ ናኘ።

ለጋሰ ት ችር።

ለጋሽ ት 1. ችር። 2. ሰጪ፣ ችርታ አፍራጊ

ለጋሰና ስ ችርታ።

ተለገሰግ 1.ችርታ አገኘ፣ ተቀበለ። 2. ችርታ

ተገኘ፣ ተሰጠ።

ለገበ ግ የተቀደደ ልብበን ጣፈ።

ለገተ ግ 1.ደቀነ። 2. ዘጋ፣ ወተፈ፣ ደፈነ።

ለገቻ ስ ተከከር፣ ውድድር።

*ለገዝገዝ

ለገዝገዝ (ለገዝጋዝ) ት ገቻጋታ፣ ነገር
የማይቆጥር።

ለገዝገዝ አለ ግ ተልገዝገዝ።

ተልገዝገዝ ግ ተንገታገተ፣ ነገር በቶሎ
የማይቆጥር ሆነ።

አልገዝገዝ ግ አንገታገተ፣ ነገር በቶሎ አልቆጥ
አለ።

ለገደ ግ 1. ወተፈ፣ ደፈነ፣ መረገ። 2. ዘጋ፣
ገደበ፣ ጋረደ፣ አገደ፣ ከለለ።

*ለገደ

ለገድ ስ ለግጥ፣ ፈዝ።

ለገደኛ ት አላጋጭ፣ አሸፈ።

ተላገደ ግ አሾፈ፣ አላገጠ፣ ተዘባበተ።

*ለገገ

ለጋግ ስ ከአፍ ውስጥ እየተሳበና እየተዘረበረበ
የሚወጣ ለሃጭ።

ለጋጋም ት (ስድብ) 1. ለሃጫም። 2.
(ዘይ፣ስድብ) ኮስታራነት፣ ቆፍጣናነት የሌለው።

ተላገገ ግ ተለፋደደ።

አለገገ ግ ለሃጫን አዘረበረበ።

*ለገጠ

ለገጥ ስ ፈዝ፣ ቀልድ፣ ቧልት።

ለገጠኛ ት ፈዘኛ፣ ቀልደኛ፣ ቧልተኛ።

ለገጫ ስ ፈዝ፣ ቀልድ፣ ቧልት።

ተላገጠ ግ ተታለለ፣ ተሞኘ።

አላገጠ ግ 1.አፈዘ፣ ቀለደ፣ አሾፈ። 2.
አሞኘ፣ አታለለ።

አላጋጭ ት አሸፈ፣ የሚያፈዝ።

ለገጭ ስ የኮብት የታችኛው መንጋጋ።

ለገጫም ት ግንጭላም፣ አገጫ የረዘመ።

ለጋ ት 1. ቀንበጥ፣ ለምለም። 2. ያለበለለ፣
ጮቃ። 3.(ዘይ.) ልጅ እግር፣ ወጣት።

ለጋ ቅቤ ስ ያልቆየና ያልበለለ ወይም
ያልኮመጠጠ ቅቤ።

ለጋ ደመና ስ ቀለል ያለ አዲስ ደመና።

ለጋ ጎበዝ ስ ለጅ እግር፣ ወጣት፣ ለታ።

ለጋ ጨረቃ ስ አካሏ ሙሉ በሙሉ የማይታይ
ገና አዲስ የወጣች ጨረቃ።

ለጋ ግ 1.ፋርን ወይም ጥንግን በእጅ ወርወር

አድርጎ መሬት ሳታርፍ በዱላ መታታ ቀላ። 2. ኳሲን በረዥሙ መታ (የእግር ኳስ)። 3. መታ። በዱላ ሲታው። 4. ገፋ፣ ገፈተረ። ከቆምኩበት ለጉዳኝ ሄደ።

ተሳጋ ገ ተጋጠ፣ ተሳተመ።

አሳጋ ገ አጋጠ፣ አሳተመ።

ለጃ² ገ ዣው አድርጎ ጠጣ።

ለግሳጋ ት ቁመቱ ዘለገ ያለ ወጣት።

ለጎመ ገ 1. በበትሉ ወይም በፈረስ አፍ ውስጥ ልግም አስገባ። 2. እንዳይበላ የክብትን አፍ በገመድ ወይም በጠፍር አስረ፣ ሸበበ። 3. ጥይት አጎረሰ (ጠመንጃን፣ ሽጉጥን)። 4. ሰፈትን (አገልግል፣ ቁና፣ መሶብ፣...) በቆዳ ለበደ፣ ለበጠ፣ ሸፈነ፣ ከፈፈ። 5. እንዳይናገር አፋን በጨርቅ ጠቀጠቀ።

ልጉም [አፍ] ት መናገር ሲገባው የማይናገር፣ ሃብቱን የማይገልፅ፣ ዝምታ የሚያበዛ።

ልጉም አለ ገ ዝም አለ፣ አልናገር አለ።

ልጉም ስ የኮርቻ በትሉና ፈረስ በጉዞ ላይ እያሉ እንዳይበሉና እንዳይጠጡ የሚከላከል፣ ፍጥነታቸውንና አቅጣጫቸውን ለመቆጣጠሩ የሚያስችል በአፋቸው ውስጥ የሚጠለቅ ዛብ ያለው ብረት።

ልግም ለቀቀ 1. ፈረሱ የቻለውን ያህል እንዲጋልብ በልግም መቆጣጠሩን ተወ። 2. (ዘይ.) ያለገደብ፣ እንደልቡ ሆነ።

ልግም አሳሳ ቁጥጥሩን ቀነሰ።

ልግም ጣሰ በልግም አልገታ አለ።

ልጉምጉም ት ፈታ አድርጎ የማይናገር።

ተለጎመ ገ 1. ሰፈት (መሶብ፣ አገልግል፣...) በቆዳ ተለበደ። 2. (ጠመንጃ፣ ሽጉጥ) ጥይት ጎረሰ። 3. አልናገር አለ፣ ዝም አለ። 4. የመናገር ነፃነት አጣ፣ እንዳይናገር ተከለከለ።

ተልጎመጎመ ገ ፈታ አድርጎ አልናገር አለ።

አለጎመ ገ 1. ዝም አለ፣ አልናገር አለ። 2. አሳመጠ።

አልጉም ት 1. ሃብቱን ግልፅ አድርጎ አፍታቶ የማይናገር። 2. አልምጥ።

አልጎመጎመ ገ 1. መናገር የፈለገውን ነገር ግልፅ ወይም ፈታ አድርጎ አልናገር አለ። 2. እንተተመተመ።

ለጎደ ገ 1. ለጠፈ፣ ለደፈ (ጭንቃ፣ ምራቅን፣ ንፍጥን)። 2. ላከክ (ጥፋትን)።

ተለጎደ ገ ተለጠፈ፣ ተለደፈ።

ለጎጠ ገ 1. ላሳ አድርጎ ወተፈ፣ አገባ። 2. ጎረሰ፣ አፋ ውስጥ አደረገ (ጡትን፣ ጣትን)።

ልግጥ ስ በጋማ ክብት አፍ ላይ የሚደረግ የእንጨት ልግም።

ለጠለጠ ገ 1. የቅባት እህልን ቅባት እስኪወጣው ድረስ ወቀጠ። 2. እስኪልም ድረስ ወቅጦ ጠፈጠፈ (ለምሳሌ ትጎባሆን)። 3. ደጋግሞ በሃይል መታ፣ ደበደበ።

ልጥልጥ ት 1. እስኪልም ድረስ ተወቅጦ የተጠፈጠፈ (ኑግ፣ ሰሊጥ፣...)። 2. የኖራ፣ የሰም፣...ጥፍጥፍ። 3. (ዘይ.) ወዘኛው የሚያምር፣ ወዛም፤ በሚገባ የተቀለበ፣ የተመቸው።

ተለጠለጠ ገ 1. ወፈረ፣ አማረበት። 2. በብዛት ተከማቸ፣ ተገጠጠ፣ ተተከለ (ሀዝብ፣ ቤት፣ ድንኳን)።

አለጠለጠ ገ ወፈረ፣ ተመቸው።

ለጠሰ ገ አስተኛ፣ አጋደመ (ፀጉርን፣ ሰብልን፣ ...)።

ተለጠሰ ገ ተኛ፣ ተጋደመ (ፀጉር፣ ሰብል፣ ...)።

ለጠቀ ገ 1. ቀጠለ፣ ተከተለ። 2. (ዘይ.) ለሰቀ፣ ልከክ አለ።

ልጥት አለ ገ 1- ተለጠቀ፣ ተጣበቀ። 2- (ዘይ.) ተሰማምቶ፣ ልከክ ብሎ ኖረ።

ተለጠቀ ገ 1. ተላከከ፣ ተጣበቀ።

ተለጣጠቀ ገ 1. ተጣበቀ፣ ተያያዘ። 2. ተከታተለ።

ተሳጠቀ ዝ.ከ.

አለጣጠቀ ገ አጣበቀ፣ አያያዘ።

አሳጠቀ ዝ.ከ.

ለጠሰ ገ በለጠብ ከደነ።

ለጠብ(ልጣብ) ስ መከደኛ።

ለጠጠ¹ ገ ሳበ፣ ወጠረ።

ልጥጥ ት ጅንን፣ ኩፍ።

ተለጠጠ ገ 1. ተሳበ፣ ተጎተተ (ለምሳሌ ሳስተክ)። 2. ኮራ፣ ተጀነነ።

ለጠጠ² ገ 1. ከመቶ የተረፈውን ድር ቀንሶ አወጣ። 2. ሳጠ፣ ቀረፈ።

ልጣጭ ስ 1. ተቀርፎ ወይም ተልጦ የሚነሳ የብርቱካን፣ የሎሚ፣ የመዝ፣...ላባስ ወይም ሽፋን። 2. መቶ ከሚችለው በላይ በመሆኑ ተቀንሶ የቀረ ትርፍ ድር።

ለጠጠ³ ገ መታ።

ለጠጦ ስ ረዘም ብሎ ቀጠን ያለ በትር።

ለጠፈ ገ 1. በገድገዳ፣ በሰባዱ፣...ላይ አጣበቀ (በእልን፣ ወረቀትን፣...)። 2. መረገ። 3. ለደፈ (ምራቅን፣ ንፍጥን፣...)። 4. አመካኘ፣ አላከከ። የራሱን ጥፋት በእኔ ላይ ለጠፈ።

ለጣፋ ት 1. ነገር ስቃቃሚ፣ አሸክሯ። 2. ራሱን የማይችል፣ ጥግ ፈላጊ፣ በሰው የሚመካ።

ልጥፍ ስ ገና ያልተለሰነ የጭቃ ቤት ምርጣ።

ልጥፍ አለ ግ ተጠጋ፣ ተሰቅ አለ።

ተለጠፈ ግ 1. ተላከከ፣ ተግባቱ። 2. ተጠጋ፣ በጣም ተረበ። ጉድጉፍ ላይ ተለጥፎ ያለምጥ ነበር።

ተለጣፈ ት ራሱን ችሎ ሳይሆን ሌላውን ተጠጋጥቶ የቆመ፣ የተሰራ። ተለጣፈ ቤት /ተለጣፈ ሱት።

ለጥ

ለጥ አለ ግ 1. ተጋደመ፣ ለሽ አለ። 2. ለረዥም ሰአት ተኛ፣ እንቅልፍ ወሰደው። 3. እንዲፈፅም የሚጠበቅበትን ተግባር ሳያከናውን ዝም ብሎ ቆየ።

ለጥ ብሎ እጅ ነሳ በጣም እንንብሶ ሰላምታ ሰጠ።

ለጥ ያለ ሚዳ አባጣ ጎርባጣ የሌለው፣ ወለል ያለ ሚዳ።

ለጥ ሰጥ አለ 1. ያለምንም ተቃውሞ እሚን ብሎ ተገዘ። 2. ስርአት ያዘ።

ለጥ ሰጥ አደረገ 1. ያለምንም ተቃውሞ እሚን ብሎ እንዲገዛ አደረገ። 2. ሰነ ስርአት እንዲከበር አደረገ።

ለፈለፈ ግ 1. ብዙ ተናገረ፣ አወራ፣ ቀባጠረ። 2. ደጋግሞ አሳሰበ፣ ወተወተ። እኔም አይሆንም ብሎ ለፍል ዝቦር፣ የሚሰጥኝ አጣሁ አገኝ።

ለፍላፈ ት (ስድብ) ቀባጣሪ፣ ግወራት የማይለላቸው።

ተለፋለፈ ግ 1. በመጨረሻ ተነጋገረ። 2. ተወቃወቀ፣ ተነታሪነ (በመጨረሻ)።

አለፋለፈ ግ አነታረከ፣ አወቃወቀ።

አሰለፈለፈ ግ 1. እንዲናገር፣ ምስጢር እንዲያወጣ አደረገ። 2. አናገረ። ሳይሰሙኝ ምን አሰለፈለፈኝ።

*ለፈሰሰሰ

ልፍስፍስ (ለፈሰሰፋ) ት 1. አትመሰሰ፣ ደካማ። 2. ሃሞተ ቢስ።

ልፍስፍስ አለ ግ ተልፈሰሰሰ።

ልፍስፍስ አደረገ ግ አልፈሰሰሰ።

ተልፈሰሰሰ ግ 1. ደከመ፣ አትም አጣ። 2. ሃሞተ ቢስ ሆነ፣ ወኔ አጣ።

አልፈሰሰሰ ግ 1. አዳከመ፣ አትም አሳጣ። 2. ሃሞተ ቢስ ወይም ወኔ ቢስ አደረገ።

ለፈተተ ግ ለዘዘ።

ልፍትት (ለፍታታ) ት ለዛዛ።

ለፈደደ ግ በእርጥበት ምክንያት በተላሉ አልታረሰ፣ አልወጋ አለ (መሬት)።

ለፈዳም (ለፈዲያም) ት (ስድብ) ዘብዛባ፣ አነጋገራ የማይጥም።

ለፍዳዳ (ለፈደደ) ት (ስድብ) 1. ሊናገር ቃላት የሚገቡት፣ አቀላጥፎ የማይናገር (የሀገሩን ንግግር አይጨምርም)። 2. ጨምላቃ። 3. ነገዳዛ፣ ጨትጓቃ።

ተለፋደደ ግ የማይጥም ነገር ተናገረ፣ ተወግላቀ።

ለፈጨቀ ግ ወቀየ፣ ተወግላቀ።

ለፍጫቃ ት 1. ጨምላቃ። 2. ለፍዳዳ። 3. ነገዳዛ፣ ጨትጓቃ።

ልፍጭት አለ ግ ጭልት አለ።

ተለፋጨቀ ግ 1. ተወግላቀ። 2. ተለፋደደ። 3. ተነዛነዘ፣ ተወቃወቀ።

ለፋፋጨቀ ግ 1. አወግላቀ። 2- ሲበላ አፋን አጮሀ።

ለፈፈ ግ ሰው እንዲሰማ ሮሆ ተናገረ፣ አወጀ።

ተለፈፈ ግ ታወጀ፣ ተነገረ።

ለፋ ግ 1. ደከመ፣ ጣረ፣ ጋረ፣ ኳተነ፣ ማሰነ። 2. ታሸት ወይም ተረግጦ ለሰለሰ፣ ለዘበ፣ ለተተ (ቆዳ)። 3. ለረዥም ጊዜ ከማገልገሉ የተነሳ ተነጻ፣ አረጀ።

ለፍቶ መና 1. ጥር ገር የማይልፍለት፣ የማይሳካለት። 2. የልፋት፣ የድካም ዋጋ የማይገኝበት።

ለፍቶ አዳሪ ስ ጥር ገር፣ በሚያገኘው የሚኖር፣ ሰርቶ አዳሪ።

ልፊያ ስ 1. የቀልድ ታገለ ወይም ድብድብ።

ልፋቶ ስ 1. ድካም፣ ጥረት፣ ግረት። 2. ውጤት የሌለው ፍሬቤስ ድካም።

ልፍ ት የተለፋ (ቆዳ)።

ተለፋ ግ ለፋ፣ ለሰለሰ፣ ለዘበ (ቆዳ)።

ተላፋ ግ የቀልድ ታገለ ወይም ተደባደበ።

አለፋ ግ 1. አደከመ፣ አኳተነ፣ አማሰነ። 2. አሰለሰሰ፣ አለዘበ (ለምሳሌ ቆዳ)። 3. ብዙ ጊዜ ተገለገለበት (ልብስን፣ ጫማን፣...)።

አልፈ ት አድካሚ።

አሰለፋ ግ አደከመ።

ለፎ ስ ፈረሰኛ ያልሆነ የጥንት እግረኛ ወታደር።

ሉ የ"ለ" ፊደል ካለብ ዘር።

ሉሀ (ሉኩ) ስ 1.

ያልተገፈበት ሊጣ ወረቀት፣ ብራፍ። 2- የተላገ ወይም የለዘበ ሳንቃ፣ ሰሊዳ።

ሉል ስ 1. ብልጭልጭና ለሰላሳ የሆነ ከባርድ የሚገኝ የከበረ ድንጋይ፣ የእንቁ አይነት። 2. ንጉስ

ሉል 3ኛ ፍጽ

ሉቃስ (ልቃስ)

በሚነግስ ጊዜ በእጁ የሚይዘው ክብ ሆኖ የተሰራ የአለም ተምሳሌት። 3. በኳስ ቅርፅ የተሰራ የአለም ካርታ።

ሉቃስ (ልቃስ) ፡ (ስድብ) 1. ችጋራም 2. ደካማ፣ ልፍስፍስ።

ሉባ ፡ ቀልጣፋ፣ ንቁ፣ ንበዝ።

ሉባንጃ (ልባንጃ) ስ ጥሩ ሽታ ያለው የእጣን አይነት።

ሉተራን ስ ከፕሮቴስታንት ሃይማኖት አንዱ የሆነውና በማርቲን ሉተር ስም የተሰየመው ሃይማኖት ወይም የሃይማኖቱ ተከታይ።

ሉአላዊ ፡ ነፃ የሆነ፣ ምሉእ ስልጣን ያለው (ሃገር፣ መንግሥት)።

ሉአላዊነት ስ ምሉእ የሆነ መብት፣ ነፃነትና የስልጣን የበላይነት።

ሉካንጃ (ልካንጃ) ስ የስጋ መሸጫ ቤት።

ሉክ ስ የ"ሉሀን" 1ኛ ፍቺ ተመ.

ሉጢ ፡ (ስድብ) 1. አንድ ቦታ ረግቶ የማይቀመጥ፣ ከውካዋ። 2. ነገር አመላላሽ።

ሉጫ (ሳሁጫ) ስ ከርጻጻ ያልሆነ፣ ለስላሳ ፀጉር።

ሊ የ"ለ" ፊደል ላለስ ዘር፣

ሊ - "ል"-ን ተመ.

ሊሉ ስ 1. የአሞራ አይነት። 2. ከወረቀት ወይም ከስላሳ ጨርቅ የሚሰራና ከጫፉ ላይ በረዥም ክር አስረው በመያዝ ወደ ሰማይ ሲለቁት የሚንሳፈሩ የልጆች መጫወቻ።

ሊሬ ስ የጣሊያን ንጉዘብ ስም።

ሊስት ስ የሰው፣ የእቃ፣...ስም ዝርዝር ወይም ዝርዝሩ የተፃፈበት ወረቀት።

ሊስትሮ ስ 1. ጫማ ጠራጊ። 2. ጫማ ጠራጊ ቀለምና ቡርሻ የሚያስቀምጥበትና ጫማ አስጠራጊውም እግሩን የሚያሳርፍበት ትንሽ ሳጥን።

ሊሻን "ኒሻን"ን ተመ.

ሊሾ ስ በአሸዋና በሲማንቶ በልሙጡ የተለቀለቀ ወለል ወይም ግድግዳ።

ሊቅ (ብ.ቁ.ሊቃውንት) ስ 1. በትምህርት የበሰለ፣ የተራቀቀ፣ ምሁር፣ አዋቂ። 2. እንደ ሃይማኖት አባው፣ አፈወርቅ፣ ቄርሎስ፣ ኢጲፋንዮስ፣ ቅዳሴ፣ አቡሻህር የመሳሰሉ ሃይማኖት ነክ መግሰፍት የሚጠሩበት ስም።

ከሊቅ እስከ ደቂቅ ከትላት እስከ ትንሽ፣ ከልጅ እስከ አዋቂ፣ ሁሉም ሰው።

ሊቀ ሊቃውንት ፡ ከሊቃውንት በላይ የላቀ እውቀት ያለው።

ሊቀ መላእክት ፡ የመላእክት አለቃ የሆነ። ሊቀመንበር ስ 1. የአንድ ኮሚቴ፣ ማህበር፣ ቦርድ፣...መሪ። 2. የአንድ ጉባኤ ወይም ስብሰባ መሪ።

ሊቀመኳስ ስ እንደ ንጉስ የሚለብስና በንጉስ አጠገብ የሚቆም የንጉስ ባለግል።

ሊቀ አርድኢት ስ በቤተ ክህነት ትምህርት ቤት የተማሪዎች አለቃ።

ሊቀ ክህናት ስ የክህናት አለቃ።

ሊቀ ዲያቆን (ሊቀ ዲያቆናት) ስ የዲያቆናት አለቃ።

ሊቀ ጉባኤ ስ (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) የጉባኤ የስብሰባ መሪ፣ አለቃ።

ሊቀ ጠብብት ስ (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) በቤተ ክርስቲያን ከአለቃ በታች ያለ ማእረግ።

ሊቀ ጳጳሳት (ብ.ቁ.ሊቃን ጳጳሳት) ስ (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) ማእረግ ከላላሳት በላይ ከፓትርያርክ በታች የሆነ መንፈሳዊ አባት።

ሊባ ስ በሰሜንና በምእራብ መካከል ያለ የአለም ማእዘን አትጣጫ።(በተጨማሪ ማእዘን ስር ተመ)።

ሊብሬ ስ የመኪና ዐለቢትነት መታወቂያ ደብተር።

ሊትር ስ 1. አንድ ኪሎ ግራም የሚሆን ውሃ የሚይዘውን ያህል ቦታ ሊይዝ የሚችል ፈሳሽ። 2. ከላይ የተጠቀሰው የፈሳሽ መጠን መለኪያ።

ሊትሮ ስ አንድ ሊትር ፈሳሽ ሊይዝ የሚችል ጠርመራ።

ሊጅንሳ ስ የንግድ ወይም የመንጃ ፈቃድ።

ሊጋባ ስ ወደ ቤተ መንግስት የሚገቡና ከቤተ መንግስት የሚወጡ ሰዎችን እንዲቆጣጠር ይሾም የነበረ የኢጋራዎችና የክልካዮች አለቃ መጠሪያ።

ሊጥ ስ 1.በውሃ የራስና የተለወሰ ጽቂት፣ ቡኩ። 2. በደንብ ያልበሰለ (ለምሳሌ ጸቦ)።

ሊጡ ተነሳ ከፍ አለ፣ በካ።

ሊጦን ስ (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) በቤተክርስቲያን ቄሶች በየአለቱ ተራ አስገብተው የሚያዜሙትና የሚገደግሙት የምስጋና ፀሎት።

ሊፍት ስ ዘመናዊ በሆኑና ብዙ ፎቅ ባላቸው ህንጻዎች ላይ ሰዎች ለመውጣትና ለመውረድ የሚገለገሉበት በኤሌክትሪክ የሚሰራ መሳሪያ፣ አሳንሱር።

ሊፒስቲክ ስ ሲቶች ከንፈራቸውን የሚቀቡት ቀለም።

ላ የ "ለ" ፊደል ራብሊ ዘር።

ላ - "ል"-ን ተመ.

ላሁጫ "ሉጫ"ን ተመ.

ህይወት ስ 1. ወቅት፡ ደምግባት፡ ወዘና፡ 2. የድምፅ ቃና፡

ህሊባላ ስ 1. ሳይነጋ በሌሊት በየሰዓቱ ቤት እየደረ ወይም ተዝቅርና ስርግ ባለበት እየሄደ በዚህም በግጥም የሚለምን፤ ሃሚና፤ አባሳንዳ፤ አባወዲ፤ ደብራሆም፡ 2. (ዘይብናብ) ለፍላፊ፡ ምላሽ፡

ሳላ ግ 1. የታሰረው ወይም ጠብቆ የነበረው እንደመርገብ፤ እንደመፈታት አለ፡ 2. ቀጠን አለ (ሊጥ)፡ 3. ከመብሰል ወይም ከመበለበስ የተነሳ ሌክሎክ፤ ትምክ ትምክ አለ፡ 4. ደክመ፡ ዛለ፡ ሃይልና ጥንካሬ አጣ፡ 5. ለቀቅ፡ ቀላል አለ (ቁጥጥር፡ ሀግ፡ እስር፡...)፡

ሳላቴ ስ ለሰላሳ የሆነ ትንሽ ጸቦ፡ ሀብስት፡

ልል ት 1. ያልጠበቀ፡ የረገበ፡ 2. በአካል ወይም በባህርይ ጠንካራ ያልሆነ፡

አሳሳ ግ 1. ጠብቆ የነበረውን ወይም፡ የተወጠረውን ለቀት አደረገ፡ አረገበ፡ 2. ቁጥጥር፡ ሀግ፡ ለቀት አደረገ፡

ሳሙ ግ 1. የተፈጠረ ወይም የተወቀጠው ወይም የተደቀበው፡... በጣም ደቀቀ፡ 2. ለረሃም ጊዜ ከመለበሱ የተነሳ ሳሳ፡ ብን አለ፡

ልም ት 1. የላመ፡ የደቀቀ፡ 2. ልሰልሰ፡ 3. ጥንካሬ የሌለው (ሰውነት)፡

አሳመ ግ በመውቀጥ ወይም በመፍጨት ወይም በመሰለት፡... በጣም አደቀቀ፡

ሳመል "አመል" ስር "ለአመል"ን ተመ.

ሳሙጠ

ልማጭ ስ ታኝኮ የተተፈ የአገዳ ምጣጭ፡ እኛኪ፡ ብላቱ፡

ሳሳመጠ ግ 1. የነረሰውን (ምግብ) አኘከ፡ 2. እንደመቆርጠም እያደረገ አመመ፡ 3. (ዘይ.) ሰውን በክፉ አነሳ፤ አማ፡

ሳመ ፊጅ ስ ብዙ ስጋ መያዝ የሚችል ትልቅ ድስት፡ ስታቴ፡ መካከለኛ ሳ፡

ሳሚዳ "ሳይዳ"ን ተመ.

ሳም ስ 1. መውለድ የጀመረች የቀንድ ከበት፡(ስእሉን የቤት እንሰሳ ስር ተመ.)፡ 2. (ዘይ.) ገር፡ የሆነ፡ 3. (ስድብ) ጥኝ፡

ሳም አሊኝ በሰማይ የማይገኝ ነገር፤ በሩት፡ በምጥት ብቻ ያለ፡

የሳም ልጅ ስ ወተት፡ እርጎ፡ አይብ፡

የሳም ጨው ስ 1. ሳም በምትታለበት ጊዜ ሳታነቸግር ወተት እንድትሰጥ የሚያልቧት አሞላ ጨው መላሸ፡ 2. ሲበሉት ጨው ጨው የሚል በፍሬው ሳይ እሾህ ያለበት ቀላ ያለ የእፅዋት አይነት፡

ሳም ሳጊ ስ መጠኑ ከድመት አነስ የሚልና

ሳም የሚጠባ አውሬ፡

ሳም አንገት ፈሪ፡

ሳምባ ስ ለኩራዝ የሚያገለግል ነጻጅ፡ ጋዝ ፡ ፍፍታ፡

ሳምባዲና ስ የእጅ ባትሪ፡

ሳምዛን ስ አነባበር፡

ሳምፋ (ሳንፋ) ስ 1. የመቃ፡ የአገዳ፡ የበቆሎ...ትጠል፡ 2. (ዘይ.) በድብ) አትመሊስ፡ ደካማ፡

ሳሰ ግ 1. በምላሱ ጠረገ፡ አበሰ፡ 2. የሚበላን ወይም የሚጠግን ነገር በምላሱ ወስደ፡ ተመገበ፡ ራሙታ ወተቱን ሳሰቸው፡ 3. ጥርግ አደረገ፡ አሚጠጠ፡ ጨረሰ (ሰራን፡ መብልን፡...)፡ 4. ፈጅ፡ አቃጠለ፡ ለመጠጠ (አሳት)፡ 5. ሰረቀ፡ መነተፈ፡ ገንዘቢን ከኪሴ ሳሰኝ፡

መላሽ ስ 1. ከብት የሚልሰው አሞላ ጨው፡ 2. ጉቦ ወይም መማለጃ፡

ምላሰ ስ 1. ለመናገር፡ ለመብላት፡ ለመቅመስ፡ ለመላሰ የሚያገለግል በአፍ ውስጥ የሚገኝ የሰውነት ክፍል፡(ስእሉን እፍ ስር ተመ.)፡ 2. በቅርፁ፡ በእንቅስቃሴው፡... ምላሰን የሚመስል ነገር (ለምሳሌ የሚዛን ክብደት ጠቋሚ፡ የአሳት ነበልሳል)፡ 3. (ዘይ.) ለፍለፋ፡ ሰውየው ምላሰ ያበዛል፡

ምላሱ ጥቁር ነው የተናገረው መጥፎ ትንቢት ወይም እርግጥን ይደርሳል፡

ምላሱን አስረዘመ ለነገር ቸክለ፡ ቀደም ተደም አለ፡ አቶን አጥጠጥጠ፡ ብዙ ተናገረ፡

ምላሱን አውለበለበ ብዙ ለፈለፈ፡ተናገረ፡

ምላሰ ለቀቀበት ልፍለፋ አበዛ፡

ምላሰ ዱልዱም ት አንደበቱ ፊታ ብሉ ተሉ ተሉ መናገር የማይችል፡

ምላሰኛ (ምላሳም) ት 1. ለፍላፊ፡ ተናጋሪ፡ ተባባሪ፡ 2. ነገረኛ፡

ምላሰና ሰንበር ስ ከሳም ወይም ከበሬ ምላሰና ሰንበር የሚዘጋጅ ምግብ፡

ተላሳሰ ግ 1. የፍትር፡ የመዋደድ መሳሳም ተሳሳቀ፡ 2. ባከነ፡ ተባካነ (ጳቂት) 3. (ዘይ.) ከልብ ያልመነጨ ምስጋና እርስ በርስ ተመስጋገነ፡ ተወዳደሰ፡

አሳሰ ግ 1. አሞላ ጨውን ለከብት መገበ፡ 2. በጥፈ አሞላ፡ አጠናፈረ፡ 3. ጠጅ ወይም ጠላ ውስጥ ማርገን፡ ቅራሪ ወይም ጠላ ውስጥ ድፍድፍን ጨመረ፡ 4. (ዘይ.) ትንሽ ገንዘብ ሰጠ፡ ከጥቅም ትንሽ ላለሰኛል፡

ማላሽ ስ በበሰለ ወይም በቀጠኑ ጠጅ ወይም ጠላ ውስጥ የሚመረጥ ግር ወይም ድፍድፍ፡

ሳሰሰ ግ አረምን፡ እህልን፡ ሳርን፡...በብዛት

ጨርሶ ነቀለ።

ልሳሽ ስ በአንድ ክረምት አንድ ማሳ ላይ ተዘርቶ የነበረው ሰበል እንደ ታወደ ብሩን እየነቀሉ ወዲያው የሚዘሩት የንጃ ወይም የሽምብራ ዘር።

ላስቲክ ስ 1. ሲስቡት የሚለጠጥና ሲለቁት የቀድሞ ቅርፁን የሚይዝ ጎማነት ያለው ነገር። 2. እንደ ጨርቅ በስሱ የተዘጋጀና ለጠረጴዛ ልብስነት፣ ለእቃ መያዣ፣... የሚያገለግል ፕላስቲክ። 3. የተለያዩ ነገሮችን (ብር፣ የተጠቀለለ ነገር፣...) አስሮ ለመያዝ የሚያገለግል ቅርፁ ክብ የሆነ ተለጣጭ ቀጭን ጎማ።

ላስቲክ ጫማ ስ ከጎማ ወይም ፕላስቲክነት ካለው ነገር የሚሰራ ጫማ።

ላሽ ግ 1. አልይዝ አለ፣ ላላ፣ ሟለጠ። 2. ተከላተፈ፣ ተሳሰረ (አንደበት)።

ላሽቀ ግ 1. ከመተሸሸት፣ ከመፈጋፈግ የተነሳ ለፋ፣ ለሰለሰ (ቆዳ)። 2. ላላ፣ ጥብቀት አጣ። 3. ሟለጠ ለምሳሌ ወፍጮ፣... 4. በሰበሰ፣ ተጨማለቀ። 5. ከነበረው ደረጃ ወረደ፣ ዝቅ አለ (በአስተሳሰብ፣ በችሎታ)።

ላሽ ስ ፀጉርን የሚመልጥ በሽታ።

ላቀ ግ ከፍ አለ፣ በለጠ።

ላቂያ ስ ብልጫ።

ይልቅ(ይልቅስ፣ይልቁንስ፣ ይልቁንም) ተወ.ገ. በይበልጥ። ትምህርቱን ከግዳረጥ ይልቅ ቢቀጥል ይሸለጥል/በቃል ከተነገረ ይልቅ በፅሁፍ የሰፈረ ነዋሪነት አለው/ እሱ ችኩል ነው ይልቅስ እይ አስተዋይ ነች።/ ይልቁንስ እሱ ቢመጣ ጥሩ ዘበር / ችግሩ አልተቃለለም ይልቁንም እየተባባሰ ሂደ።

ላቅ ያለ(የላቀ) ት 1.ከፍ ያለ። ላቅ ያለ ገንዘብ አገኘ። 2. የሞቀ፣ የደመቀ። ላቅ ያለ ላቀባበል ተደረገላቸው።

ላሳቀ ግ 1. ከፍ አደረገ። 2. አስበለጠ። ከኔ እሱን አልቃ ወደ እሱ ሄደች።

ላቆጠ ግ 1. ቦካ፣ ተለወሰ። 2. ተጨማለቀ፣ ጨቀየ።

ልቁጥ ት የተለወሰ፣ የተቦካ።

ልቁጥ በርበሬ ስ ተፈጭቶ በውሃ የታሸ ወይም የተለወሰ በርበሬ፣ ድልህ።

ላላቆጠ ግ 1. ለወሰ፣ አቦካ። 2. አጨማለቀ።

***ላባ**

ላብ (ላባት) ስ ከመርጥ፣ ብዙ ከመስራት፣ ከመቀት፣ ከህመም፣... የተነሳ ከሰውነት ቆዳ ውስጥ የሚወጣ ፈሳሽ።

ላብ ላብ አለው የፍርሃት፣ የጭንቀት ስሜት ተሰማው።

ላብ አጠመቀው ከድንጋጤ፣ ከድካም፣...

የተነሳ በጣም አላበው።

ላብ አደር ስ የምርት መገልገያ መሳሪያዎች ባለቤት ያልሆነ፣ ለህልውናውም ሲል የሰራ ሃይሉን ለካፒታሊስት በመሸጥ በዘመናዊ ፋብሪካዎችና ኢንዱስትሪዎች ውስጥ ተቀጥሮ በሚያገኘው ምንዳ የሚተዳደር ሰራተኛ፣ ወዛደር።

ላቦት(ላቦት) ስ ከፈላሽ ወይም እርጥበት ካለው ነገር ላይ በመቀት ምክንያት የሚነሳ ተን፣ እንፋሎት።

አላባ ግ 1. ከመቀት፣ ከድንጋጤ፣...የተነሳ ከሰውነት ላብ ወጣ። 2. ከድንጋጤ፣ ከጭንቀት የተነሳ የፍርሃት ስሜት ተሰማ፣ ፍርሃት ፍርሃት አለ።

ላባ¹ ስ በደሮ፣ በአሞራ፣ በወፍ፣...ቆዳ ላይ የሚበቅል እንደ ፀጉር ያለ የአካል ሽፋን።

ላባ

ላባ ቀረሽ ት ጨርሶ ሊያብድ ትንሽ የቀረው (ሰው)።

ላባ ኳስ ስ (ስፓ.) ከብ በሆነ ቡሽ ላይ የተሰካቱ ላባዎች ያሉት የባድሜንተን መጫወቻ።

ላባ ኳስ

ላባ² ስ ጠላትን ወይም ሌባን ለመከላከል በግንብ ወይም በካብ አጥር ላይ የሚተከል ሽል እንጨት ወይም ብረት ወይም የጠርመሽ ስባሪ።

ላባራቶሪ ስ 1.ደም፣ ሽንት፣ አይነምድር፣ ... የሚመረመርበት ክፍል ወይም መከራዎች የሚካሄዱበት ስፍራ፣ ቤተ መከራ።

ላቦት “ላባ” ስር ተመ.

ላትነ ግ እየተማሰለ ተዋሃደ፣ ተገና።

ላሳተነ ግ እያማለለ አዋሃደ፣ አገና።

ላት¹ ስ 1. በተፈጥሮው ስብ የሆነ የበጎ ጅራት 2. የካራ ወይም የጎራዴ እጅ።

ላት² ስ ጥራጥራ ለመያዝ ወይም ለመላካት የሚያስችል ከመዳፍ በላይ ያለ መሃል እጅ።

ላንድ ላት ባፋ፡፡

-ላት "ለት"ን ተመ.

-ላቸው ዝከ.

-ላቸው ዝከ.

ላንሲታ(ላንሲታ) ስ የከብደትን ልክ ወይም መጠን የሚያሳይ የሚሳን ምሳሌ፡፡ ውልብልቢት፡፡(ስለሉን ሚዛን ስር ተመ.)፡፡

ላንቁሶ ስ 1. ልጡ ሲላት ዝልግልግና ማላጋ የሆነ፤ እየተሸነሸነም ለአጥርና ለገድገዳ የሚገራ የሚያገለግል ረዥምና ወፍራም ሃረግ፡፡ 2. ሃይልና ጥንካሬ የለለው፤ አትመሰቢስ ሰው፡፡

ላንቃ ስ በመሃል ምሳሌ ትይዩ ያለው የአፍ ውስጥ የሳይኛው ክፍል፤ ጣሪያ፡፡(ስለሉን እፍ ስር ተመ.)፡፡

ላንቃ ካባ "ካባ ላንቃ"ን ተመ.

ላንፋ "ላምፋ"ን ተመ.

ላለላይ

ላለላይ መዋቅር ስ በማርከሳዊ ሊኒናዊ ፍልስፍና አመለካከት መሰረት፤ በሀብረተሰብ ውስጥ በሚገኙ የኢኮኖሚ ግንኙነቶች ላይ ተመስርተው፤ የሀብረተሰቡን የፖለቲካ፤ የሀገር፤ የሃይማኖት፤ የፍልስፍና፤... ንቃተ ሀሊና የሚያንፀባርቁ ሃሳቦች፤ ድርጅቶችና ተቋሞች፡፡

ላከ ስ 1.እቃን፤ መልእክትን፤...በሰው ወይም በሌላ ነገር ሰደደ፤ አስተላለፈ፤ አቀበለ፡፡ 2. መልእክት እንዲያደርስለት ወይም ጉዳዩን እንዲጥላለት እንዲሁ ሰው ሌላውን ሰው እንዲሄድ አደረገ፡፡ 3. ሳያንከ ወይም ሳያላምጥ ዋጠ፡፡

ላኪ ስ 1.በቀጥን ለውጭ ገበያ የሚያቀርብ ነጋዴ ወይም ድርጅት፡፡ 2. የደብዳቤው ወይም የመልእክቱ ባለቤት፡፡ በደብዳቤው ላይ የላሲው ስም ለላተረፈም፡፡

ላሉካን (ነጠ.ቁ.ላሉካ) በፊደል ተራው ተመ.

መልእክ በፊደል ተራው ተመ.

መልእክት (መልክት፤ መላክት) ስ በደብዳቤ፤ በቃል፤... ከላንድ ሰው ወደ ሌላ ሰው የሚላክ ነገር፤ ጉዳይ፡፡

መልእክተኛ (መላክተኛ) ስ ላንድን መልእክት ለማድረስ ወይም ላንድን ጉዳይ ለማስፈፀም ወይም ለመፈፀም የሚላክ ሰው፡፡

ተላክ ስ 1. መልእክት ለማድረስ፤ ጉዳይ ለመፈፀም ወይም ለማስፈፀም ታዘ ሄደ፡፡ 2. ተሰደደ፤ እንዲሄድ ተደረገ (መልእክት፤እቃ...)፡፡

ተላክበት ስ መልእክት እንዲነገረው፤ እንዲደርሰው ተደረገ፡፡

ተልእኮ በፊደል ተራው ተመ.

ተላላክ ገገ.ወደ ተለያዩ ቦታዎች እየተላከ

መልእክት አደረሰ፤ የታዘዘውን ፈፀመ፡፡ 2. ደብዳቤ ተገደ፤ በደብዳቤ ወይም በሰው አማካይነት ሃሳብ ተለዋወጠ፡፡

የመላካክ ትምህርት "የተልእኮ ትምህርት"ን ተመ.

ተላላኪ ስ በመሰሪያ ቤት ውስጥ መልእክት የማድረስን፤ የመላካክን ስራ የሚሰራ ሰራተኛ፡፡

ላከክ (ላከክ) ስ 1. ቀበ፤ ለጠፈ፡፡ 2. አጣበቀ፡፡ 3. በሌላ አመካከር፤ አሳበበ (ጥፋትን)፡፡ 4. ሊጋባ፤ አስተላለፈ (በሽታን)፡፡

ልከክ ላለ ስ 1. ልክ መጣ፤ በትክክል ገጠመ፡፡ 2. ተጠጋ፤ ተጣበቀ፡፡ 3. ተሰማማ፤ ለመደ፤ አብሮ ኖረ፡፡

ልከክ አደረገ ስ በደንብ አድርጎ፤ በሚገባ ተመገባ፡፡ ምሳሌ፡፡ ልከክ አደረገ፡፡

ተላከክ ስ 1. ተጣበቀ፤ አልለቅ አለ፡፡ 2. ተመካከረ፤ ተሳበበ፡፡ 3. ተጠጋ፤ አልለይ አለ፡፡

ላላከክ ስ አመካከረ፤ አሳበበ፡፡

*ላወሰ

ላወሰ አለ ስ ተላወሰ፡፡

ተላወሰ ስ 1. ተንቀሳቀሰ፤ ተነቃነቀ፡፡ 2. ወዲያ ወዲህ አለ፤ ሄደ፡፡

ላላወሰ ስ ለንቀሳቀሰ፤ ለነቃነቀ፡፡

አያላውስም 1.አያንቀሳቅሰም፤ አያንቃንቃም፡፡ 2. ጊዜ፤ ፋታ አይሰጥም፡፡

ላውንድሪ ስ የልብስ ገፅህና መስጫ ድርጅት ወይም መሳሪያ፡፡

ላከኛ ስ በላንዳንድ የቀንድ ከብቶች የሞተ ከረጢት ውስጥ የሚገኝ ወርቃማ መልክ ያለው ጠጠር፡፡

ላካ ስ ለሰላሳ፤ ለ-ጫ (ፀጉር)፡፡

ላካኛ ስ ጠፍጣፋ ከሆነ ፓስታ የሚዘጋጅ የምግብ አይነት፡፡

ላይ መ. 1. ከአካባቢው ከፍታማ የሆነ ቦታ፡፡ የስራ አሰሪያዬ ቢሮ የሚገኘው ላይ ነው፡፡ 2. የላንድ ነገር ውጫዊ አካል፤ ገፅታ፤ ክፍል፡፡ የውስጡን ላንድ ላንድ ሳይሉ ጥሩ ነው፡፡ 3. የላንድ ነገር አካል አናታዊ ገፅታ፤ ክፍል፡፡ መፅዋቱ ጠረጴጫ ላይ ተቀምጧል፡፡ 4. በላንድ አካል ላይ ወይም ውስጥ መጣበት፤ መለጠፍን፤ መታሰርን፤ መገኘትን፤... የሚያመለክት፡፡ ገድገዳው ላይ ያለው ስለላ /ለብሉ ላይ ቀጥጥ ለላ እጁ ላይ ያለው ስለት /ወረተት ላይ ገፈፈ ፊቱ ላይ ብጉር ወጣበት /ለውተሉ ላይ ተሳፈረ፡፡ 5. ላንድ ነገር የሚካሄድበት ጊዜ ወይም ስለት፡፡ ሰርጉ ላይ ተንታል/በብግ ላይ ለአዝረም/በራ ላይ ቀለሩ የለም/ በመሄድ ላይ ነው፡፡ 6. የተወሰነ ቦታን፤ ጊዜን የሚጠቁም፡፡ መንገድ ላይ

ሳይ ሳይን

ይጫወታሉ/ሁለት ባለት ሳይ እመጣለሁ/ ስኔ ሳይ ይዘገባል። 7. አንድን ነገር አስመልክቶ ለመናገር ወይም አትጣጫን፤ አንጻርን፤ አኳያን ለመጠቀም የሚያገለግል። ጠላት ሳይ ዘመተ /ሊዘህ ሳይ አንድ ችግር አለበለሁ ሳይ እምነት ላለኝ /ሰውየው ሳይ ባቀበት/ በገዢ ሳይ ገብር ተወመረ /ትንባሆ ሳይ ተረጥ ተወመረ። 8. አንድ ነገር ከሰንት ቦታ እንደተከፈለ የሚያሳይ። ልቦውን አራት ሳይ ከፈለው።

ሳይ ሳይን 1. አፋፍ አፋፋን፤ ጋራ ጋራውን። 2. ጠለት ሳይል፤ ነካ ነካ፤ ገረፍ ገረፍ፤ ሙጪ ሙጪውን። 3. ከአንገት በላይ፤ ለይምሰል። ሳይ ሳይን ይሰቃል።

ሳይ ታች አለ 1. ሽትብ ቀልቀል አለ፤ ወጣ ወረደ፤ ለፋ። 2. ዘላበደ።

ሳይ ታች አለው ትውከትና ተቅማጥ አጣደፈው።

ሳይና ታች ረገጠ 1. ተወላገደ፤ መስመርን ለቀተ። 2. ዘላበደ፤ ቀባጠረ።

በሳይ ሳይ በተደራቢ። በሳይ ሳይ ሊላ ወላጅ ያዘኛ።

በሳይ በማስበለጥ። ከሁሉም በሳይ አሉን እወደዋለሁ።

በሳይ በሳይ ወዲያው ወዲያው፤ ያለማቋረጥ፤ በአናት በአናቱ። በሳይ በሳይ ወለደኛ/ ጠጁን በሳይ በሳይ ሞላለት።

ከሳይ እስከ ታች ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ፤ ከትንሽ እስከ ትልቅ፤ በጠቅላላው፤ በሙሉ።

ከሳይ እንደተመለከተው በፊት፤ ቀደም ብሎ እንደተመለከተው።

ከሳይ ከሳይ 1. ከአፍ ካፋ፤ ሳይደራራብ። 2. ዋና ዋናውን፤ ከአናት ከአናቱ ።

ከሳይ የወረደ ከእግዚአብሔር የመጣ፤ የታዘዘ (ብዙውን ጊዜ ለክፉ ነገር)።

ወደ ሳይ አለው አስታወከው፤ አስመለሰው።

የበሳይ አለቃ፤ ሹም፤ ባለስልጣን።

የበሳይ ባለስልጣን ዝ.ከ. **ሳይ ቤት** ለ 1. ገነት፤ መንግስተ ሰማያት። 2. (ቤ.ከህ.) በንጉደር የሚገኝ የአቋቋም፤ የትርጓሜ መግሣፍት ትምህርት ቤት ወይም የትምህርት ጉባኤ፤ በአቋቋም በዜማና በመግሣፍት አተረጓጎም ከታች ቤት የሚለይበት የራሱ የሆነ ስልትና ባህል ያለው የትምህርት ተቋም።

ሳይኛው ት በሳይ በኩል ያለው።

የሳይኛው ጌታ ለ እግዚአብሔር።

ሳይተር ለ ሲጋራ ለመለኮስ ወይም እሳት ለማያያዝ የሚያገለግል፤ ጋዝ እየተሞላ እሳት መፍጠር የሚችል መሣሪያ፤ መለኮት።

ሳይዳ (ሳሚዳ) ለ እንደ አካፋ ሆኖ ከእንጨት የተሰራና በውድማ ሳይ በነፋስ እማካይነት ፍሬን ከእሳቱና ከገለባ ለመለየት የሚያገለግል የግብርና መሳሪያ።

ሳይዳ

ሳይዳ አለ አውድማ ሳይ የተወቃን እህል በሳይዳ ወደ ሳይ መመስተንና ለነፋስ በመስጠት ፍሬን ከገለባ ለየ።

ሳይን ለ ከሰንደዶ ወይም ከሽንበቆ፤... የሚሰራ የእህል መስፈሪያ፤ መለኪያ (መጠኑ እንደአካባቢው ይለያያል)።

ሳገ 7 ትክክል እንዲሆን፤ እንዲለሰለስ፤ እንዲለገዝ አድርጎ ፋቀተ ጠረብ (እንጨትን)።

መሳጊያ ለ እንጨት መፋቂያ፤ ማስተካከያ የሚያገለግል በመካከሉ ስል ብረት (ምሳሌ) ያለበት የአናጢዎች መሳሪያ።

መሳጊያ

ሳገ² 7 1. ጠባ፤ መገመገ፤ መጠመጠ። 2. አለበ። 3. ራብ፤ ሞረሞረ። ራብ ይዞ ይልገኛል።

ሳገ³ 7 አማሰለ፤ አዋሃደ፤ አሰማማ (ለገንፎ)።

ሳጊ ለ የጤፍን ፍሬ ከነገለባው በልቶ አገዳውን ሳይ የሚያስቀር ተባይ።

ሳጠ¹ 7 1. የአንድን አካል ቆዳ፤ ሽፋን፤... አነሳ፤ መለጠ፤ ገፈፈ፤ ሽሸለጠ። 2. ፈጀ፤ አቃጠለ፤ ለመጠጠ። 3. ገረፈ፤ መታ። 4. አሽጋጠጠ፤ ሸረደደ፤ አማ፤ ስም እጠፋ። በነገር ላጠው።

ልጣጭ ለ የሽንኩርት፤ የብርቱካን፤ የሎሚ፤... ቅርፊት ወይም ሽፋን።

ልጥ ለ በዛፍ፤ ተክል፤... ቅርፊት ውስጥ የሚገኝ የእንጨት ሽፋን።

ልጠ ለ የተፈተን ሰንደ እብቅ፤ ገለባ፤ አለር።

ልጠ ጉርዶ ለ ከተፈተን ሰንደ የሚወጣ አለርና እንቅጥቃጭ።

ልጠ ጉርዶ አወጣ ፈተገ፤ አነፈሰ፤ አበጠረ።

ተሳጠ 7 1. ተመለጠ፡ ተገፈፈ፡ ተቀረፈ፡ 2. ተገፈፈ፡ ተመታ፡

ተሳጣጠ 7 1. ተሸላጠ፡ ተገጣጠ፡ በጣም ተሳጠ፡ 2. ፊት ለፊት ተሰዳደበ ወይም በአሸመር ተሸራደደ፡

መሳላጫ ስ ከዶሮ ከንፍ ቦታች ከግራና ቀኝ የሚወጣ የሰጋ ብሉት፡፡(ስእሉን የዶሮ ብሉት ስር ተመ.)፡፡

ሳጠ² 7 1. በፍጥነት አወጣ፡ መዘዘ (ሽጉጥን፡ ሃይራን፡ ገንዘብን፡...)፡ 2. ሰረቀ፡ ሌባ ገንዘቡን ስብሉ ሳጠው፡፡

ሳጥ ሳጥ አለ 7 ፈጠን ፈጠን ብሎ ሄደ፡ መንቀር መንቀር አለ፡፡

ሳጥ አደረገ 7 1. በፍጥነት አከናወነ፡ ፈፀመ፡፡ 2. ዘረጉ አደረገ (ፊስን)፡፡

ሳጥ ሳጥ አደረገ 7 በፍጥነት አከናወነ (ሰራን፡ ተግባርን፡...)፡፡

ተሳጠ 7 1. ፈረጠጠ፡ ሸሸ፡ 2. ሄደ፡ ነጎደ፡፡

ሳጠ³ ስ 1. ሻረ፡ ከስልጣን አወረደ፡ 2. ሻረ፡ ፍርድን ለወጠ፡፡

ተሳጠ 7 ተሻረ፡ ተለወጠ፡ ቀረ፡ ፍርዱ ተሳጠ፡፡

*ሳጠ

ሳጤ ስ 1. ትዳር የሌለው፡ ብቸኛ ሰው፡ ት 2. እፍረተ ቢስ፡ ባለጌ፡፡

ሳጤ መሳጤ ስ ሃብት፡ ንብረት ያሳፈራና ቤተሰብ ያለመሰረተ ሰው፡፡

ሳጥ ሳጥ አለ 7 ስራ ፈታ፡ አውደለደለ፡፡

ሳጪ 7 1. ስለት ባለው ነገር (ለምሳሌ በምላጭ) ፀጉርን ከእኩል ቆዳ ላይ ፍቆ፡ ፈግፍን አነሳ፡ መለጠ፡ 2. አታላለ፡ ሸነገለ፡፡

ላጪ፡ ፀጉሩን የተሳጪ፡፡

ምላጭ ስ 1. ፀጉርን ለመላውት የሚያገለግል አነስተኛና ስስ የሆነ ስለታም ብረት፡ 2. ጠመንጃ፡ ሽጉጥ፡... ለመተኮስ የምትሳብ ቀልግግ ብረት፡ 3. (ዘይ.) በእነጋገሩ ቀልጣፋ የሆነ፡ ብልጣ ብልጥ፡፡

ምላጭ አፍ (አፈ ምላጭ) ት አፈ ሙሉ፡ ብልጥ፡ ሰውን በንግግ ግታለል የሚችል፡፡

ተሳጪ 7 ስለት ባለው ነገር ፀጉሩ ተነሳ፡ ላጪ ሆነ፡፡

ሳጺስ ስ በእርሳስ ወይም በቀለም የተፃፈ ፅሁፍን ተንድፍን ከወረቀት ላይ ፈግፍን ለግጥፋት የሚረዳ ጥገነት ያለው የፅሁፊት መሳሪያ፡፡

ሳፈ 7 1. አቃጠለ፡ ፈጀ፡ ሳጥ አደረገ፡ 2. መተፈ፡ ሞጋለ፡ ነጠቀ፡ 3. በፍጥነት አከናወነ (ሰራን፡ መብልን፡...)፡ 4. ቀረጠ፡ ቢላም አደገ

ሳፈው፡ 5. ቅርፊትን ከልጥ ለየ፡ ሳጠ፡ ቀረፈ፡፡ 6. መታ፡፡ በጥፈ ሳፈው፡፡

ሳፍ ሳፍ አደረገ 7 በፍጥነት አከናወነ (ሰራን፡ መብልን፡...)፡፡

ተሳፈ 7 ተሳጠ፡ ተሸለጠ፡፡

ሳፈፈ 7 ሳጠ፡ ሞለፈፈ፡፡

ላፋፈ ስ ተልጦ የተነሳ ቅርፊት፡ ግልፋፈ፡፡

ሌ የ "ለ" ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

-ሌለ ከሌላ ምሳሌ ጋር እየተጣመረ የሚነገርና "አልኖረ፡ አልተገኘ" የሚል ፍች የሚሰጥ መድረሻ ምሳሌ፡፡ ስሌለ፡ ስለሌለ፡ በሌለ፡ እንደሌለ፡...

ሌሊት(ሌት) ስ 1. ፀሃይ ከምትጠልቅበት ጊዜ ጀምሮ እስከምትወጣበት ድረስ ያለው ጊዜ፡ 2. ጠዋት፡ ግለዳ፡ ንጋት ላይ፡፡

ሌት ተቀጥ፡ ተው. ሌትና ቀን፡ ዘወትር፡ ያለማድረግ፡ ያለ እረፍት፡፡

የሌሊት ልብስ ስ እንደ ብርድ ልብስ፡ አንሰላ፡ ፒዳማ፡...ያለ ሌሊት የሚለበስ ልብስ፡፡

የሌሊት ወፍ ስ ሌሊት የምትብር እንደ ወፍ ክንፍ፡ እንደ አይጥ ጥርስና ጆሮ ያላት የምታጠባ ወፍ፡፡(ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)፡፡

የሌሊት ዘበኛ ስ ሌሊት. ሌሊት የሚጠብቅ ዘበኛ፡፡

ሌላ ት 1. ከበፊቱ የተለየ፡፡ ይህ የትድመ አይደለም፡ ሌላ ነው፡፡ 2. ሁለተኛ፡ ተወማሪ፡፡ ይህን ሳትወርስ ሌላ አይገኝም፡፡ 3. ከታወቀው፡ ከተለመደው፡ ከሚገመተው ሳይሆን ከተለየ፡፡ ሌተዮዮ ስሌላ ወለደች፡፡

ሌላ ሌላ አለ ጣእሙ፡ ቃናው ቀየረ፡ ለወጠ፡፡

ሌላ ነው ጉሩም፡ ድንት ነው፡፡ ላይስ የተገዛው ልብስ ሌላ ነው፡፡

ሌላ ጊዜ አሁን ሳይሆን በሌላ ሰአት፡ ወቅት፡፡

ሌላው ቀርቶ ቢያንስ ቢያንስ፡ በትንሹ፡፡

በሌላ መንገድ በሌላ ዘዴ፡ በተወማሪ፡፡ ሂሳቡን በሌላ መንገድ ቢሰራውም ወጤቱ ተመሳሳይ ነው/መሳሪያ የማዘብ ልምድ ጊዜን አልባለ ቦታ ከግለሰብ ይቆጥባል፡፡ በሌላ መንገድ ደግሞ የለውቀት ላይ/ግለሰብ ያስፋል፡፡

በሌላ በኩል ባንፃሩ፡ ደመወዝ ተወምሯል፡ በሌላ በኩል ገን ኑር ተወደል /በአንድ በኩል ደጋገራል፡ በሌላ በኩል ይበላል፡፡

በሌላ አባባል/አንጋግር/አገላለፅ ይህም ግለት፡፡ ከተለያዩ ለምቶ ጋር የገብረ ሲጋ ገንኝነት ግድረገ ለአደጋ ያጋልግል፡፡ በሌላ አባባል አንድ ለአንድ መወሰን ይበጃል ግለት ነው፡፡

የሌላ እንዳይመስል ከሚገመተው ወይም

ሊሆን ከሚገባው ውጪ እንዳይመለስ።
ከ — ሌላ ከ — በተጨማሪ። ከዚህ ሌላ ምን ትፈልጋለህ።

ሌማት ስ ከአክርማ ወይም ከስንደዶ።...
የሚሰራና ለእንጀራ ማስተመዳን የሚያገለግል መሆኑ።

ሌባ¹ ስ 1. የሌላን ሰው ንብረት ስርቆ የወሰደ ሰው። ት 2. የራሱ ያልሆነውን ነገር ስርቆ የሚወስድ። 3. (ዘይ.) ውሽታም፤ አጭበርባሪ፤ አታላይ።

ሌባ ሚህን ስ ትክክለኛ ያልሆነ ሚህን።
...ንድን ነገር የከብደት መጠን ያለአግባብ ከፍ ወይም ዝቅ አድርጎ እንዲያሳይ የተደረገ ሚህን።

ሌባ ሻይ ስ ሌባን እድኖ ለመያዝ ይረዳል ተብሎ የሚታመንበትን መድሃኒት ከጠጣ በሂሳ ወገኑን በመቀነት ተይዞ ሌባን የሚያድን የቀድሞ ጊዜ ሌባ አሳሽ።

ሌባ ውጋት ስ ድንገተኛ የሆነ የውጋት በሽታ። ሀመም።

ሌባ ዝናም ስ ሳይታሰብ ድንገት መጥቶ ሰብል የሚያጠፋ ዝናም።

ሌባ ጣት ስ ከእጅ አውራ ጣት ቀተሎ ያለው አመጸአቸው ጣት። (ስእሉን እጅ ስር ተመ.)።

የሌባ ተቀባይ ስ ሌባ እየሰረቀ የሚያመጣውን የሚገዛ ወይም እየተቀበለ የሚያስቀምጥ ሰው።

ሌባ² ስ በሚሰነጠቅ ወይም በሚፈለጉ እንጨት መካከል በመሆን አንደኛውን ስንጣቂ ከሁለተኛው ጋር የሚያያይዝና እንዳይለያይም የሚያውክ የእንጨት ስንጣሪ።

ሌባ ጎማ ስ ከሜቶ ቆልመም ያለ፤ በተለይ የተሽከርካሪዎችን ጎማ ከቸርኬው ለመለየት የሚያገለግል ክብረት የተሰራ መሰሪያ።

ሌቤቻይ (ሌቤቻ) ስ በሚጫኑ የጋማ ከብቶች ጅራት ስር የሚገባ ጨርቅ ወይም ቆዳ የተጠመጠመበት የመጫኛው ክፍል፤ ውድሳ።

ሌተና ኮሎኔል ስ በሻለቃና በኮሎኔል መካከል ያለ የወታደር ማእረግ።

ሌተና ጀኔራል ስ ከሚጀር ጀኔራል በላይ ያለ የወታደር ከፍተኛ ማእረግ።

ሌት "ሌሊት"ን ተመ.

ሌቸዌ ስ በተለይ በባሮና አኮቦ ወንዝ አካባቢ የሚገኝ፤ ረጅምና ከርዳዳ ፀጉር ያለው፤ መልኩ በጠቅላላ ጠቆር ያለ ቡናማ የሆነ ሳረ በል እንሰሳ። ሌቷ ሌቸዌ ቀንድ የላትም። (ስእሉን የፋር እንሰሳት ስር ተመ.)።

ሌንቦ ስ ለንቦጭ።

ሌዛ ሃረግ ስ እየተሰነጣጠቀ ለቤት መማገሪያ የሚያገለግል ቅጠለ ሰፋፊ የሆነ ሃረግ።

ሌጣ ት 1. ነጠላ፤ ብቸኛ። እገሌ ግሪት የለውም፤ ሌጣ ነው። 2. ምንም የሌለው፤ ምንም ያልያዘ፤ ባዶ። አራስ ልትጠይቅ ሌጣ እጄን መጣች። 3. የምታጠባው፤ የምታዝለው ወይም በሆዱ የተረገዘ ልጅ የሌላት (ሴት)። 4. ያልተጫነ (ፈረሰ፤ በቅሎ...)።

ሌጣ ምድር ስ አትክልት፤ እፅዋት...
ያልበቀለበት ባዶ ወይም ገላጣ ስፍራ።

ሌጣ ሰማይ ስ ደመና፤ ጭጋ ወይም ጉም የሌለበት የጠራ ሰማይ።

ሌጣ ሰው ስ ቤተሰብ የሌለው ብቸኛ ሰው።

ሌጣ ቀን ስ በእል የሌለበት የሰራ ቀን።

ሌጣ ወረቀት ስ ያልተሃፈበት፤ ባዶ ወረቀት።

ሌጦ ስ ያልተለፋ የበግ ወይም የፍየል ቆዳ።

ል የ "ለ" ፊደል ሳድስ ዘር።

ል- መ. (ከ"ይ" ከ"እ" ድምጾች በፊት ሲመጣ "ሊ-": "ለ-" ይሆናል) ምኞትን፤ ምክንያትን ወይም ሌላ ድርጊትን በሚጠቁሙ ግሶች መሻሻ እየገባ ግሱ እንዳያሰር የሚያደርግ ምእላድ። ለመጣ እፈልጋለሁ /ሳየው ገንቻለሁ/ ሊጅ ችሎኳል።

-ላህ **"-ለት"**ን ተመ.

ልል "ላላ"ስር ተመ.

ልመደው ስ የሁለት አሞሌ ጨው ያህል መጠን ያለው አንድ ትልቅ አሞሌ ጨው።

ልሙጥ "ለመጠ" ስር ተመ.

ልማም "ለመመ" ስር ተመ.

ልም "ለመ" ስር ተመ.

ልምሻ(ልምሾ) ስ ሽባ የሚያደርግ በሽታ፤ ፖሊዮ።

ልምቡጥ "ልንቡጥ"ን ተመ.

ልም አይን ት አይነት ደካማ የሆነ (ሰው)።

ልም እቃ ስ ምራን እንዲሁም የመርገጥና የማንቆ ጠፍር በጥቅሉ የሚጠሩበት ስም።

ልምጭ¹ ስ ቅርፊቱ ጥቁር አረንጓዴ የሆነና ለጥርስ መፋቂያነት የሚጠቀሙበት የእፅዋት አይነት።

ልምጭ² ስ "ለመጠ" ስር ተመ.

ልሳን ስ 1. አንደበት፤ የመነጋገሪያ ህዋስ። 2. ቋንቋ። 3. ዛቢያው የሚገባበት የደማ ወይም የመጥረቢያ ጉርሮ። 4. ማንኛውም የፖለቲካ፤ የሃይማኖት...ድርጅት አስተያየት፤ ፍላጎቱን፤ እምነቱን የሚገልፅበት ጋዜጣ፤ መዕሄት። 5. የሰይፍ ስለት።

ልሳኑ ተዘጋ መናገር አቃተው፤ ተሳነው።

ልሳነ ምድር ስ ሸጠጥ ብሎ ወደ ባህር የገባ

መረት።

ልሳነ ባህር ስ ሾጠጥ ብሎ ወደ የብስ የገባ ባህር።

ልሳነ ብዙ ት 1. ብዙ ወይም የተለያዩ ቋንቋዎችን የሚጠቀም። 2. ብዙ ወይም የተለያዩ ቋንቋዎችን የሚያተራገም ወይም በብዙ ቋንቋዎች የተዘጋጀ (ለምሳሌ ልሳነ ብዙ መዝገበ ቃላት)።

ልሳነ እሳት ስ የእሳት ክልባል ጫፍ።

ልሳነ ክልሌ ት 1. ሁለት ቋንቋ ብቻ የሚናገር። 2. ሁለት ቋንቋዎችን የሚያተራገም ወይም በሁለት ቋንቋዎች የተዘጋጀ (ለምሳሌ ልሳነ ክልሌ መዝገበ ቃላት)።

ልሳነ ምህድ ት 1. አንድ ቋንቋ ብቻ የሚናገር። 2. ባንድ ቋንቋ ብቻ የተዘጋጀ (ለምሳሌ ልሳነ ምህድ መዝገበ ቃላት)።

ልሻ ስ ለሰላሳ የአረሀ ወይም የገደል ሳር።

ልሻ ፀጉር ስ ለሰላሳ፣ ለጫ ፀጉር።

-ልሽ "ለትን" ተመ.

ልቃቂት "ለቀቀ" ስር ተመ.

ልቅ ዝ.ክ.

ልቅሞሽ "ለቀመ" ስር ተመ.

ልትና "አለቃ" ስር "አልትና"ን ተመ.

ልቆ "ለቃ" ስር ተመ.

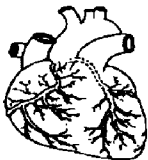
ልቋሳም "ለቃሳም"ን ተመ.

ልቡና "ልብ" ስር "ልቦና" ን ተመ.

ልባብ ስ ከጠፍሮ የተሰራ፣ ፈረሰና በቅሎ ራስ ላይ የሚጠለቅ የፊት ላይ ጌጥ።

ልባንጃ "ለባንጃ"ን ተመ.

ልብ ስ 1. በሰውነት ውስጥ የደምን ዝውውር የሚያከናውን ውስጠ ክፍት የሆነ የሰውነት ክፍል። 2. እንደ አእምሮ ሁሉ የሰሜት፣ የሃሳብ፣... መፍለቂያ እንደሆነ ተደርጎ የሚወሰድ አካል። 3. የዳቦ ቡጥ ወይም የእንጨት፣ የፍሬ፣...መሃለኛው ክፍል። 4. ከአገናዛቢ ምእላደች ጋር እየሆነ ሃሳብ፣ ስሜት፣... የሚል ፍቺ የሚሰጥ (ለምሳሌ ልቤ ተሸበረ/ልቤ ተጨነቀ)። 5. (ዘይ.) ድፍረት፣ ወኔ።

ልብ

ልቡ ሄደ በሃሳብ ተዋጠ፣ ሃሳቡ ወደሌላ ሄደ።

ልቡ መታ 1. የልቡ ምት ፍጥነት ወመረ፣ ከተዘጋው መጠን ወይም ሁኔታ ውጪ ሆነ። 2. ደነገጠ፣ ፍርሃት ተሰማው።

ልቡ ሞተ ደከመ፣ ሰነፈ፣ ወኔ አጣ።

ልቡ ረጋ ከሃሳብ፣ ከጥንቀት፣... ነፃ ሆነ።

ልቡ ራራ ርህራሄ ተሰማው፣ አዞ፣

ልቡ ራስ ያሰበው ወይም የተመኘው ሆነለት፣ ተሳካለት፣ ደስ አለው፣ ረካ።

ልቡ ሰሻ ትእቢት ያዘው፣ አልታዘዝ አለ።

ልቡ ሳሳ 1. በነገር ተሰላች። 2. በበሽታ፣ በመጠጥ፣... የተነሳ አቅም አነሰው።

ልቡ ሸፈተ ያሰበውን ነገር ለማድረግ ተነሳሳ፣ ሃሳቡ ወደ ሌላ ሄደ።

ልቡ ሻከረ "ሆድ" ስር "ሆዱ ሻከረ"ን ተመ.

ልቡ ቀረ ትር አለው፣ ሆዱ አልቆጥ አለ፣ ሃሳቡ ቀደም ሲል ወደነበረበት ቦታ ተመለሰ።

ልቡ ቆመ ያሰበውን ነገር ለማድረግ ቸኮለ፣ ጓጓ፣ ተነሳሳ።

ልቡ ቆረጠ 1. አንድን ነገር ለማድረግ ወሰነ። 2- እርግፍ አድርጎ ተመ።

ልቡ ቆሰለ 1. በጣም ተናደደ፣ በገነ። 2. በጭቅጭቅ፣ በነገር፣... ብዛት ደከመ ወይም ሰለፈ።

ልቡ ባከነ ሃሳቡ ወዲያና ወዲህ ተበታተነ፣ አንድ ነገር ላይ አልረጋ አለ።

ልቡ ተመለሰ ተረጋጋ።

ልቡ ተሰበረ በጣም አዘነ።

ልቡ ተቃጠለ ተናደደ።

ልቡ ተተረተረ/ትርትር አለ በጣም ደነገጠ።

ልቡ ተነሳ ተቻኮለ፣ አቆብቆበ (አንድ ነገር ለማድረግ፣...)።

ልቡ ተንጠለጠለ 1. ያሰበውን ለማድረግ ወይም ለማግኘት በጉጉት ጠበቀ። 2. ቸኮለ።

ልቡ ተከፈለ 1. ከሁለት ሃሳቦች አንዱን ለይቶ መወሰን ወይም መምረጥ አቃተው፣ አመነታ። 2. ለአንድ ነገር ሙሉ ትኩረት መስጠት አቃተው።

ልቡ ተደፈነ ትእቢተኛ፣ ጥጋቢ፣ አልታዘዝ ባይ ሆነ።

ልቡ ትልቅ ነው 1. ሃሳቡ፣ ምኞቱ ትልቅ ነው። 2. ሃሳቡ፣ ምኞቱ ካቅመ በላይ ነው።

ልቡ ነፈረ "ሆድ" ስር "ሆዱ ነፈረ"ን ተመ.

ልቡ አረፈ ተረጋጋ።

ልቡ አበጠ ተበተ። ጥጋብ ተሰማው።

ልቡ አይገኝም/አይታወቅም ምስጢሩ፤ ምኞቱ፤ ሃሳቡ አይታወቅም።

ልቡ አይጠራም "ሆድ" ስር "ሆዱ አይጠራም"ን ተመ.

ልቡ ከዳው ወኔ፤ ድፍረት አጣ።

ልቡ ወለቀ ደከመ፤ ሰለቸ።

ልብ አውልቅ ት 1. ነገር የማይጋገም፤ ችኩ፤ ነፃነቱ፤ አሰልፎ። 2. የተነገረውን የማይሰማ፤ ምክር የማይቀበል።

ልቡ ደረቀ በመጨረህ፤ በመለፍለፍ ደከመ።

ልቡ ደንደን ኮራ፤ ታበየ።

ልቡ ገባ ተፅና፤ ተረጋጋ።

ልቡ ጠራ "ሆድ" ስር "ሆዱ ጠራ"ን ተመ.

ልቡ ጠፋ ዘነጋ፤ ረሳ።

ልቡ ፈሰሰ 1. በጣም ደከመው፤ ዛለ። 2. ሰነፈ።

ልቡ ስንጥት አለ ድንግጥ አለ።

ልቡን መታው አትለሽለሽው፤ አጥወለወለው።

ልቡን ምን በላው/ወሰደው እንዴት ረሳ፤ እንዴት ዘነጋ።

ልቡን ሰወረው አእምሮውን ሳተ።

ልቡን ሰጠው "ሆድ" ስር "ሆዱን ሰጠው"ን ተመ.

ልቡን ቆረቆረው "ሆድ" ስር "ሆዱን ቆረቆረው"ን ተመ.

ልቡን ነሳው 1. አበደ፤ አእምሮውን ሳተ። 2. በአጋጠመው ጥፋ ወይም መጥፎ ሁኔታ ተረጋግቶ ማሰብ አቃተው።

ልቤ አልደነገጠለትም አልሳበኝም፤ አልማረከኝም።

ልቤን ይቆላኛል ከምግብ አለመስማማት የተነሳ ያጥወለውለኛል፤ የህመም ስሜት ይሰማኛል።

ልብ ለልብ ሃሳብ ለሃሳብ። ልብ ለልብ ይተዋወቃሉ።

ልብ ሰረቀ 1. ስሜትን ሳበ፤ ማረከ። የሚለለ። 2. የሌለውን ልብ አሰቡዳ፤ አሰሸፈተ፤ የሃሳቡ ደጋፊና ተባባሪ አደረገ።

ልብ ሰቀለ አጓጓ (ፍጥሜውን፤ መጨረሻውን፤ ውጤቱን፤ ቁርጡን፤... ለማወቅ)።

ልብ ሰጠ 1. አደፋፈረ። 2. ማንነቱን፤

ጠባቤን፤ ምስጢሩን፤... ገለጠ፤ አሳወቀ።

ልብ በላ አሳዘነ።

ልብ ነሳ 1. አንገባገበ፤ አቃጠለ፤ አስቃየ። 2. ወቀወቀ፤ ነፃነቱ።

ልብ ነካ 1. አሳዘነ። 2. መሰጠ፤ ስሜትን ነካ። 3. አመመ፤ አልሰማም አለ (ምግብ፤ መጠጥ)።

ልብ አለ አስተዋለ፤ አትኩሮ ተመለከተ፤ አጤነ።

ልብ አደረገ አስተዋለ፤ አጤነ።

ልብ አድርግ 1. እማኝ ወይም ምስክር ስለምትሆን ሁኔታውን ተመለከት። 2. ተጠንቀቅ።

ልብ አገኘ 1. ጎበዝ፤ ደፋር ሆነ። 2. ብርቱ፤ ታታሪ ሆነ። 3. ማስተዋል፤ ማመዛዘን ችለ።

ልብ አጠፋ 1. ስሜትን ያዘ፤ ማረከ። 2. አሰረሰ፤ አሰዘነጋ። 3. አደከመ።

ልብ ወረደው በጣም ደከመው።

ልብ ይሰልባል ያደክማል። ፀሃዩ ልብ ይሰልባል።

ልብ ይጠይቃል ወኔ፤ ድፍረት ይጠይቃል።

ልብ ገዛ 1. ሰከነ፤ ራሱን ተቆጣጠረ። 2. ጠንቃቃ ሆነ።

በልቡ ተኝቷል በደረቱ ተኝቷል።

በልቡ አሰበ "ሆድ" ስር "ሆዱ አሰበ"ን ተመ.

በልቡ ያዘ በአእምሮው መዘገበ፤ አስተዋለ።

በልቡ አደር /አዳሪ እንዳሻው የሚሆን፤ ተቆጣጣሪ የሌለው።

እንደልብ ሆነ /ተገኘ በብላት ተገኘ።

ከልቡ ሆነ ተረጋጋ።

ከልቡ መከረ አንድን ነገር ለማድረግ፤ ለመወሰን፤ ...አወጣ አወረደ ወይም አሳሳለ።

ከልቡ አልጣፈውም 1. ከቁም ነገር አልቆጠረውም፤ ናቀው፤ ነገሬም አሳለው። 2. ዘነጋው።

ከልብ 1. ከምር፤ የእውነት። ከልብ ነው የምንገርዝ። 2. በሙሉ ስሜት ወይም ፍላጎት።

ከልብ የተሰራ ሰራ ያስታውቃል።

ከልብ የመነገጠ ከእውነተኛ ስሜት ወይም ፍላጎት የመጣ።

የልቡ ሆነለት ያሰበው፤ የተመኘው ተሳካሊት ወይም ተፈፀመለት።

የልቡ ደረሰ ያሰበው ወይም የፈለገው ተፈፀመ፤ ተሳካ።

የልቡን ሰራ የፈለገውን ወይም ያሰበውን አደረገ።

የልቡን ተናገረ 1. የልብወን ተናገረ። 2. በልቡ አምቆ ወይም ደብቆ የያዘውን አውጥቶ ተናገረ።

የልብ ልብ ሰጠው አደፋፈረው።

ልበ ሙሉ ት 1. ደፋር፣ ገበዝ። 2. በራሱ የሚተግመን።

በልበ ሙሉነት በእርግጠኝነት።

ልበ ሙት ት ሰነፍ፣ ደካማ፣ ወኔ ቢስ።

ልበ ሰፊ "ሆድ" ስር "ሆደ ሰፊ"ን ተመ.

ልበ ቁላ ት 1. ከተቀጠቀጠ በሂሳ የሚሰር በረፈ፣ በገ፣ ፍጥ። 2. ካረጀ ወይም ከመነከሰ በሂሳ የፍትወት ፍላጎት የሚያድርበት (ሰው)።

ልበ ቅን ት ደግ፣ ትሁት፣ የዋህ።

ልበ ቆራጥ ት የማያወላውል፣ የማያመነታ።

ልበ ቢስ ት ዝንጉ፣ ቀልብ ቢስ።

ልበ ብሩህ/ብር ት ብልህ፣ አዋቂ፣ ሁሉ ነገር ቶሎ የሚገባው።

ልበ ተራራ ት ከአትሙ በላይ የሚመኝ ወይም የሚያሰብ።

ልበ እውር ት ብልህነት የለለው፣ ደደብ።

ልበ ክፍት ት ብሩህ እእምር ያለው።

ልበ ደንዳና ት ብዙ የማይወነት፣ ገድ የለለው፣ ሃሳብ የለሽ።

ልበ ድንጉጥ ት ሩህሩህ፣ የሰው ችግር ቶሎ የሚሰማው።

ልበ ድንጋይ ት ወነኝ፣ የሰው ችግር የማይሰማው።

ልበ ድፍን ት 1. ትእቢተኛ፣ ጥጋበኛ፣ አልታዘዝ ባይ። 2. ፍርሃት የማይሰማው። 3. ደደብ፣ ትምህርት ወይም እውቀት የማይገባው።

ልበ ገር ት "ሆድ" ስር "ሆደ ገር" ን ተመ.

ልብ ራስ ስ 1. መሃል ራስ፣ አናት። 2. ደረት አካባቢ ያለው የልብ ትርታ የሚሰማበት ቦታ።

ልብ አልባ ት ዝንጉ፣ የሚረሳ።

ልብ አውልቅ/አድርቅ/አትልጥ ት 1. ነገር የሚደጋገም፣ ችኩ፣ ነዝናዝ። 2. የተነረውን የማይሰማ፣ ምክር የማይቀበል።

ልብ ወለድ (ልብለድ) ስ 1. እውነት የልህነት የፈጠራ ወሬ፣ በእውነት ያልተፈፀመ። 2. እንደ ረኾም ልብለድ፣ አጭር ልብለድ ያለ የፈጠራ ስራ ውጤት የሆነ ስነ ፅሁፍ።

ልብ የለሽ ት ዝንጉ፣ ልበ ቢስ።

ልብ ድካም ስ ልብ ተግባሩን በሚገባ ካለመፈፀሙ የተነሳ የሚመጣ የልብ ህመም።

የልብ ቁርጠት ስ ሆድ ቁርጠት።

የልብ ትርታ ስ 1. ልብ ደምን በሰውነት ውስጥ ለማስራወት በደቂቃ 70 ያህል ጊዜ የሚያደርገው ምት ወይም ንዝረት። 2. ፍላጎት። የአንድ ላገር መሪ የሆነውን የልብ ትርታ እጅም ፍላጎትን ጥገላት ይኖርበታል።

የልብ ወዳጅ ስ ምስጢር የሚያካፍሉት፣ በጣም የሚያቀርቡትን የሚወዱት ሰው።

የልብ ውጋት ት አለልኛ፣ ነዝናዛ፣ ወትዳቃ።

ልባም ት 1. አስተዋይ፣ የማይዘነጋ። 2. ባለሙያ።

ልባዊ ት ከሙሉ ፍላጎት ወይም ስሜት የመነሳው።

ልቦና (ልቡና) ስ ህሊና ወይም አእምሮ።

ልብላቢ ስ ከተፈጠረ እህል ውስጥ በወንፈት ተለይቶ የሚወጣ የአሰርና የዱቂት ድብልቅ የሆነ እንቅጥታዊ፣ ጥርጉራጊ።

ልብም ስ የመገበሬያ ጭቂት የሚቀመጥበት የሽክላ እቃ።

ልብ አልባ¹ (ልባልባ፣ ልባልማ) ስ በሃርና በወርቅ የተጠለፈና ጌጥ ያለው የቀድሞ ጊዜ የሴት ስራ።

ልብ አልባ² ስ "ልብ" ስር ተመ.

ልብለድ "ልብ" ስር "ልብ ወለድ"ን ተመ.

ልቦና "ልብ" ስር ተመ.

ልቴም ስ የፈንግጣ ጠባባ።

ልት ስ እንደውኑ ጥንካሬ የለለው፣ የደረቀ ቁስል ያለበልባል የሚባልና ሰዎች ለሆድ መድሃኒት ነው እያሉ እየቀቀሉ የሚበሉት ግላጋነት ያለው የእፅዋት አይነት።

-ልን "-ለት"ን ተመ.

ልንቡጥ (ልምቡጥ) ስ ያልተገረዘ የወንድ ብልት፣ ወሽላ።

-ልኝ "-ለት" ን ተመ.

ልኡል (ብ.ቁ.ልኡላን) ት 1. ከፍ ያለ፣ ከሁሉ በላይ የሆነ። ልኡል እግዚአብሔር። 2. የነገስታት ልጆችና ተወላጆች ለሆኑ ታላላቅ መሳፍንት የሚሰጥ የማእረግ ስም።

ልኡካን (ኃ.ቁ. ልኡካን) ስ 1. አንድን ጉዳይ ለማስፈፀም በመንግስት ወይም በድርጅት ተወካለው የተላኩ መልእክተኞች። 2. (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) የአለቤ ተረኛ ቀዳሾች።

ልኡልት (ብ.ቁ.ልኡልታት) ት የልኡላን ሚስቶች ወይም የነገስታት ሴት ልጆች የሚጠሩበት የማእረግ ስም።

ልከኛ "ልካ" ስር ተመ.

ሐክ ዝከ.

ሐክፍት 'ሐክፊ' ስር ተመ.

ሐካንዳ 'ሐካንዳ'ን ተመ.

ሐደታ ስ የጥሩ የመጀመሪያ ቀን፤ መባቻ፡፡ (ሐደታ የሚለውን ስያሜ ያገኘው ግርያም የተወለደበትን ግንቦት 1 ቀንን መነሻ በማድረግ ነው፡፡)

ሐደት ስ 1. ታህሳስ 29 (በዘመነ ጥሃንስ ታህሳስ 28) ቀን የሚከበር ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደበት ቀን፤ ገና፡፡ 2. ግንኙውም በው የተወለደበት ቀን፡፡ ሓፊ ለደቱ ነው፡፡

ሐጃልቅስ (ሐጅ አልቅስ) ስ ተዘርቶ ቶሎ ለችግር የሚደርስ የተባለ አይነት፡፡

ሐጃገረድ ስ ለአትመ ሄዋን የደረሰች፤ በድንገላዊያ ያለችና ያላገባች ሴት፡፡

ሐጅ ስ 1. ሀገን ተቃራኝ በቅርብ ጊዜ የተወለደ፡፡ 2. በአድሚ ያልገፋው ወጣት፡፡ 3. ያልሸመገለ፡፡ ሊያቱ ገና ሐጅ ነው፡፡ 4. ተወላጅ፡፡ ለሱ የላዲስ ለገባ ሐጅ ነው፡፡ 5. የተወለደ፤ ከአብራክ የወጣ፡፡ ስንት ሐጆች አሉህ? 6. የመሳፍንትና የመኳንንት ወንዶች ሐጆች የሚጠሩበት የግእረግ ስም ፡፡ ሐጅ አያሉ፡፡

ሐጅ በሐጅ ሆነ ብዙ ሐጆች ወለደ፡፡

ሐጅ ነው ያለበለ፤ ለጋ ነው፡፡

ሐጅ እንደ እናቷ ሆነች ክብረ ገዕህናዋ ተሰሰ፡፡

ሐጅነቱን ያልወረሰ እድሜው ትልቅ ሆኖ ባህር ወይም ግብሩ የሐጅ አይነት የሆነ፡፡

ሐጅ እገር ስ ወጣት፡፡

የሐጅ ሐጅ አየ አያት ሆነ፡፡

ሐጅ አልቅስ 'ሐጃልቅስ'ን ተመ.

ሐጉም 'ሐጎመ' ስር ተመ.

ሐጋግ ስ ለሃዋ፡፡

ሐጋጋም ት (በድብ) ለሃጫም፡፡

ሐግብ 'ለጠባ' ስር 'ለጠብ'ን ተመ.

ሐግጭ 'ሳጠ' ስር ተመ.

ሐጥ ዝከ.

ሐጦ ዝከ.

ሐጠኝ ት ትን፤ ለሰው በጎ ነገር የሚሰራ፤ ውለታ የሚውል፤ ቁምነገረኛ፡፡

ሐጡ 'ሳጠ' ስር ተመ.

ሐፌ (ሐፌ) ስ ተፍሪ መጥምጥ፡፡

ሐፋጭ ስ ስጠንት የሌለው፤ የሚያመለጠል ሐጭና ሊበላ የማይችል ሰጋ፡፡

ሐፋጫም ት (ዘይ.ተሰደብ) የማይረባ፤ ሃዋተ ቢስ፡፡

ሐፋፊ ዕድቅ ስ (ኢ.እ.ተ.ቤ.) ስርየተ ሂጢአትና ዕድቅ ያስገኛል በሚል እምነት አንዳንድ ሰዎች በቁመታቸው ሐክ በብራና አስፅፈው የሚይዙትና የሚፀልፉበት ከጥቁም ባሕላ አብሯቸው እንዲቀበር የሚደረግ ዕሁፍ፡፡

ሐፋፊ 'ሳፊፊ' ስር ተመ.

ሐፊ 'ሐፊ'ን ተመ.

ሎ የ"ለ" ፊደል ሳብዘ ዘር፡፡

ሎሌ ስ አሽከር፤ አገልጋይ፤ ምንደኛ፡፡

ሎል ስ እንወትነቱ ክብደት ያለውና በወይና ደጋ የሚበታል ትልቅ ዛፍ፡፡

ሎመለመ ግ ትምክ ትምክ አለ፤ ሳላ፤ ሎከለከ፡፡

ሎሚ ስ 1. እንደ ብርቱካን ያለ ሆኖ መጠኑ እነሱትና የሆነና ከምጣማነት ያለው የሚመጠ ወይም የሚበላ የፍራፍሬ አይነት፡፡ ሎሚውን የሚያፈራው ተከልም ሎሚ ይባላል፡፡ 2. እንደ ሎሚ ከብ የሆነ ተንቀሳቃሽ የጉልበት አጥንት፤ ሎሚታ፡፡

የሎሚ እሸት ስ መጠኑና አይነቱ እንደጠላኝ ሆኖ ሽታውና መላካው የሚጣፍጥ የእፅዋት አይነት፡፡

ሎሚታ ስ 1. የ"ሎሚ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ. 2- በነራዶ ሰገባ ጫፍ ላይ የሚሰካና ከወርቅ፤ ከብር፤ ... የሚሰራ የሎሚ ትርፅ ያለው ጌታ፡፡

ሎምቢ ስ የሐሳ አይነት፡፡

ሎተሪ ስ 1. የሎተሪ ትኬት፡፡ 2. ተከታታይ ቁጥሮች የተሰጧቸው ብዙ ትኬቶች ለሰዎች ተሸከሙ ባሕላ፤ እግ በመጣል አሸናፊ ለሆነው ቁጥር የተወሰነለትን ገንዘብ፤ እቃ፤... በመስጠት የሚካሄድ ተግባር፡፡

ሎተሪ ቆረጠ የሎተሪ ትኬት ገዛ፡፡

ሎተሪ ወጣለት 1. የሎተሪ እግ ደረሰው፡፡ 2. ያሳበውን ጥሩ ነገር አገኘ፡፡

ሎተሪ አዛፊ ስ የሎተሪ ትኬቶችን እያዘረ የሚሸጥ (ሰው)፡፡

የሎተሪ ትኬት ስ የራሱ የሆነ መለያ ቁጥር ያለውና እግ (ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር) ሊያስገኝ የሚችል በገንዘብ የሚገዛ ትኬት፡፡

ሎቲ ስ 1. በቀድሞ ጊዜ እንበላ ወይም ዝሆን ወይም አውራሪስ፤ ... የገደለ ጀርድ ላይ የሚያጠለቃለው ከወርቅ ወይም ከብር ወይም ከሃሳት... የሚሰራ ቀለበት፡፡ 2. እንደ ቀለበት ሆኖ ከወርቅ ወይም ከብር፤...የሚሰራ የሌተች የጆር ጌታ፡፡

ሎከለከ (ለከለከ) ግ ከመብሰል፤ ከመበሰስ፤...የተነሳ ጥንካውን አጣ፤ ትምክ ትምክ አለ፤ ሳላ (ፍራፍሬ፤ እባጭ፤...)፡፡

ሎጋ ስ 1. ትርፅ ሰፋ ያለ፤ ረጅምና

ጠንካራ የሆነ ጦር። ት 2. (ዘይ.) ቁመናው የሚያምር ረኽም፥ መለሎ (ወጣት)።

ሉጋው ሽቦ 1. ባህላዊ የዘፈን ላይነት፤ ሆኑ። 2. በሉጋው ሽቦ የሆኑ ግጥም ውስጥ በዜግ እየተመላለሰ የሚባል የግጥም አዝማች።

ሎጤ ት ሳይጠሩት ወይም ሳይፈልጉት ከተፍ የሚል፤ ቀላዋጭ።

ሎጥ ሎጥ አለ ግ መንደር ለመንደር ዞረ፥ ተገከወከወ።

ሎጥሏጣ ት ሳይጠሩት ወይም ሳይፈልጉት ከተፍ

የሚል፤ ቀላዋጭ።

ሎፊሳ ስ 1. ፀጉሩ ረኽም የሆነ የበግ ወይም የፍየል ቀዳ። 2. ፀጉሩ ረኽም ከሆነ የበግ ወይም የፍየል ቀዳ የሚሰራ ደበሎ፤ ገላስ፤ ጎፈር።

ሎፍ

ሎፌ ት መንደር ለመንደር የሚዞር፤ አውደልዳይ።

ሎፍ ሎፍ አለ ግ መንደር ለመንደር ዞረ፤ አውደልደለ።

ሷ የ"ለ" ፊደል ፍንፅት ዘር።

መ

መ በዚህ መዝገበ ቃላት ፊደል ተራ መሰረት ከ "ለ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኖ)።

መ- (ከ "አ" ድምፅ በፊት ሲገባ "ማ-" ይሆናል) ከግሰ አምድ መነሻ ላይ እየተቀጠለ ስሞችን ወይም አርእስትን ለመመስረት የሚያገለግል ምእላድ። ምሳ. መስበር /መስራት/ መፍ።

መሀር "መከር"ን ተመ.

መሃለቅ ስ 1. የክብደት መለኪያ (ለወርቅ)። 2. ከብረት ነክ ነገሮች ክብ ሆኖ የተሰራና መግቢያያነት ያገለግል የነበረ የድሮ ገንዘብ።

መሃላ "ማለ" ስር "ማለ"ን ተመ.

መሃል "ማከለ" ስር ተመ.

*መሃረ

መምህር (ብ.ቁ.መምህራን) ስ 1. አስተማሪ ። 2. (ቤ.ክህ.) በኢትዮጵያ አርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ስርአት መሰረት ለገዳም አስተዳዳሪ የሚሰጥ የማእረግ ስም።

መምህራን ማሰልጠኛ ስ መምህራንን በመምህርነት ሙያ የሚያሰለጥን ተቋም።

መምራ ስ በኢትዮጵያ አርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ስርአት መሰረት የቅስና ሰልጣን ያለው ካህን የሚጠራበት የማእረግ ስም።

ምሁር (ብ.ቁ.ምሁራን) ስ በትምህርት፣ በእውቀት፣ አእምሮው የበለለ ሰው።

ተማረ ግ 1. ትምህርት ቤት ገብቶ ትምህርት ቀሰመ። 2. አውቀ፣ ለመደ፣ ለለጠነ። ምና ተማረ።

የተማረ ትምህርት፣ እውቀት የቀሰመ፤ ምሁር።

ተማሪ ስ 1. ትምህርት ቤት ገብቶ በመማር ላይ ያለ ሰው። ቅ 2. ለማጅ፣ ተለማማጅ።

ተማሪ ቤት ስ ትምህርት ቤት።

ትምህርት ስ 1. ትምህርት ቤት በመግባት የሚገኝ ወይም የሚቀሰም እውቀት። 2. ከስራ ልምድ፣ ከህይወት ገጠመኝ፣...የሚገኝ እውቀት። ካለፈው ስህተቱ ትምህርት አግኝቷል።

ትምህርት ወሰደ/አገኘ አውቀ፣ ተረዳ፤ ተገነዘበ።

ትምህርት ቤት ስ ተማሪዎች በአስተማሪዎች አማካይነት የተለያዩ እውቀት፣ ትምህርት የሚቀሰሙበት ተቋም።

ተማማረ ግ አንዱ ከሌላው ትምህርት፤

እውቀት፣ ልምድ፣...ቀሰመ።

አስተማሪ ግ 1. በትምህርት ቤት ውስጥ ለተማሪዎች ትምህርት ሰጠ። 2. አሳወቀ፣ አሰለጠነ። ልብስ መተኮሳ ያስተማራት አሉ ነው። 3. እንዲማር ረዳ፣ አገዘ። ያስተማረኝ አጎፊ ነው።

አስተማሪ ስ 1. በማስተማር ሙያ ላይ የተሰማራ (ሰው)። 2. አለማማጅ፣ አሰልጣኝ።

አስተምህሮ ስ (ፍሉ) በተወሰነ የእውቀት ዘርፍ ውስጥ ያለ መሰረታዊ ሃሳብ፤ ትምህርታዊ ይዘት፤ መርህ፤ እምነት፤ ቀኖና።

መሃረብ (መሃረም) ስ ለአፍንጫ፣ ለእጅ፣...ማፅጸ፣ ማሸግ እንዲሆን የተዘጋጀና በኪስ ወይም በዋርሳ የሚያዝ አነስተኛ ጨርቅ።

መሃሪ "ማረ" ስር ተመ.

መሃራ ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) 1. ለሙታን መታሰቢያ ይሆን ዘንድ ተዘጋጅቶ ለካህናት የሚሰጥ ምግብና መጠጥ። 2. ለሙታን መታሰቢያ የሚደረግ ፀሎት።

መሃን "መከነ" ስር "መከነን"ን ተመ.

መሃንዲስ ስ የሀንገን፣ የድልድይ፣...ስራ የሚታይና ስራውንም የሚቆጣጠር ባለሙያ፤ ኢንጅነር።

ምህንድስና ስ የመሃንዲስነት ሙያ ትምህርት።

መሃከለኛ "ማከለ" ስር "መከከለኛ"ን ተመ.

መሃከል "ማከለ" ስር "መከከል"ን ተመ.

መሃይም(ማይም) (ብ.ቁ. መሃይምናን፤ ማይምናን) ስ 1. ማንበብና መፍ የማይቻል ሰው። ቅ 2. (ሰድብ) ጠለቅ ያለ እውቀት የሌለው።

መሆዶ(ሞሆዶ) 1. ለ እንደ ሞሰብ ሆኖ ከጥቃ የሚሰራ የእንጀራ ማስተመዳ። ቅ 2. (ዘይ.) ሆጽም።

*መለለ

መለሉ ቅ ቀጥ ብሎ ረዘም ያለ።

መለል አለ ግ ቀጥ፣ ረዘም አለ።

መለመለ ግ ቅጠልን፣ ቅርንጫፍን ከዋናው ገንድ ላይ ቆረጠ፣ ቀነጠበ።

መለረሰ ስ እርቃን፣ ራቀትነት።

መለመላውን ቀረ ያለምንም ገብረት ወይም ገንዘብ ባይ እጁን ቀረ።

ምልማይ ስ ከዛፍ ወይም ከገንድ የተመለመለ ቅጠል ወይም ቅርንጫፍ።

ምልምል ቅ ቅጠሉ ወይም ቅርንጫፉ የተቆረጠ፣ የተመለመለ (ዛፍ፣ ገንድ፣...)።

መለመለ² ግ የሚሰጣቸውን የሚፈልገውን መሬት (ለአባልነት፣ ለወታደርነት፣...)።

መልማይ ት የሚፈለገውንና ተስማሚነት ያለውን ሰው የሚመርጥ መሬት።

ምልመላ ስ ለአንድ ለተወሰነ ተግባር ወይም ሙያ የሚፈለገውን የሰው ሃይል የመምረጥ ስራ።

ምልምል ት 1. ለተወሰነ ተግባር፣ ሙያ የተመረጠ ወይም የታወጠ፣ ያልሆነ ወታደር። 2. ወይንዘርት በድብት የሚይዙት ወጣት የሆነ ወገኛ።

መለመላ "መለመለ¹" ስር ተመ.

መለስ ግ 1. አንድን ነገር ቀድሞ ወደነበረበት ቦታ አመጣ ወይም ወሰደ። 2. የተዋሰነን ነገር ለባለቤቱ ሰጠ፣ አስረከበ። 3. ለተጠየቀው ነገር ግብራሪያ ወይም መልስ ሰጠ። 4. ከፈለ። ወሲታ ማለት። 5. ከአንድ ጽንፉ ወደ ሌላ ጽንፉ ተረጎመ። ሐሳብን ወደ ለንግዲኛ የመለው ጸደቅ። 6. ደግመው ያንኑ ለየመለሰ ተናገረ። 7. ገርቦብ አደረገ (በርን፣ መስኮትን)። 8. (ኢ.አ.ተ.ቤ.) አንባቢ አበላሽቶ ሲያነብ መምህሩ ወይም አድግው ትክክለኛውን አነባበብ ወይም ቃል ሳንባቢው ነገረ። 9. ገታ፣ ከለክለ። 10. አዞረ፣ አትጣጫውን ቀየረ። ፊቱን ወደ ያጠራት መለሰ። 11. አልቀበል አለ። ግብረኛው በፋ ሳይደለም ብሎ መለሰው።

ከ-(በ) መለስ ከ- ወዲህ። ከላኛኝ በመለስ።...

መለስ ቀለስ አለ በተደጋጋሚ መጣ፣ ተመለለ።

መለስተኛ ት መካከለኛ።

መለስተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ስ የገኛና የፆቻ ክፍል ትምህርት የሚሰጥበት ት/ቤት።

መልስ ስ 1. ለተጠየቀው ጥያቄ የሚሰጥ ግብራሪያ፣ ሃሳብ፣ አስተያየት።... 2. ከሄዱበት ወደነበሩበት የመምጣት ክንውን። 3. ሙሽሮች በተጋቡ በሰብተኛው ቀን የሴት ወገኖች የሚያደርጉት ግብሃ። 4. የሴቷም ሆነ የወንዱ ወገኖች ከሰርጉ በሂሳ ለሙሽሮች የሚያደርጉት ግብሃ። 5. አንድን የተፈጸመ ድርጊት ተከትሎ የሚከናወን አፅፋዊ ድርጊት። 6. በክፍያ ከተሰጠ ገንዘብ ውስጥ ከሚፈለገው ሂሳብ በላይ ትርፍ በመሆኑ ለከፋይ ተመላሽ የሚሆን ገንዘብ።

የመልስ ምት ስ (ሰጋ፣) በአግር ኳስ ጨዋታ ላይ ኳስ በግብ መላዘን አትጣጫ በተቃራኒው ቡድን ተጓዥቶ ወደ ውጭ ስትወጣ ጨዋታውን እንደገና ለመጀመር የሚደረግ የኳስ ምት።

የመልስ ጨዋታ ስ (ሰጋ፣) ሁለት ቡድኖች አንድ ጊዜ ከተጋጠሙ በሂሳ እንደገና በሌላ ጊዜና ቦታ የሚያደርጉት ግጥሚያ።

ምልስት ስ አንድ ሰነድ፣ ሒሳብ፣ ሒሳብ፣... ባሉ የፈጠራ ሰራዎች ውስጥ ተከታታይነት ያለውን ድርጊት ወይም ታሪክ በመሃል ለተወሰነ ጊዜ በማድረግና ወደሂሳ በመሄድ ያለፈ ድርጊትን ግብዓት ወይም ያለፈ ታሪክን መተረክ።

ምላሽ ስ 1. የጥያቄ መልስ። 2. ትውኪያ፣ ትፋት፣ ትርጉም።

ምልስ ት 1. ቂም የማይዝ፣ የደረሰበትን ቢዳ ተሎ የሚረባገ ገር። 2. ሐጣው ተሎ የሚበርድ።

መለስ አለ ግ 1. ከበሬቱ ሻል አለ። ገፉሉ መለስ አለ/ሰውነቱ መለስ አለ/ገደቱ መለስ አለ። 2. ገርቦብ አለ።

መለስ ያለ ት መካከለኛ፣ መጠኛ የሆነ።

ተመለስ ግ 1. ቀደም ሲል ወደነበረበት ቦታ መጣ ወይም ሄደ። 2. በትውስጥ የተወሰደው ነገር እንደገና ለባለቤቱ ተሰጠ፣ ተከፈለ። 3. ለጥያቄው መልስ፣ መፍትሄ ተሰጠ። 4. እንደገና ሆነ፣ ተደረገ፣ ተደገመ። የጥንቱ ለላባሽላ ተመለሰ። 5. ተስተካክለ፣ ታረመ፣ ደህና ሆነ(ምሳ.ጣይ)። 6. ቀደም ሲል ያልተቀበለውን አስተያየት፣ እምነት፣...እሁን ተቀበለ፣ አመነ። ወደ ክርስትና ተመለሰ።

ተመላሽ ት 1. ወደመጣበት ወይም ወደነበረበት የሚመለስ። 2. የተረፈ። ከሰፈለክም ገንዘብ ውስጥ 10 ብር ተመላሽ አለሁ። 3. ለተወሰነ ጊዜ በመያዣነት ተይዞ የሚቆይ(ገንዘብ)።

ተመላሽ ግ 1. በተደጋጋሚ እየመጣ ሄደ። 2. ንግግር ተለዋወጠ። ክፉኛ ደግ ተመላሽ። 3. እርስበርስ አንዱ ለአንዱ ሰጠ፣ አደረገ፣ ውለታ፣ ብድር ተከፋፈለ። ብርር ተመላሽ።

ተመላሻሽ ት ከአንድ ቦታ ወደሌላ ቦታ በቋሚነት እየሄደና እየመጣ አንድን የተወሰነ ተግባር የሚያከናውን።

ተመላሻሽ መሺኒ ስ ከአንድ የተወሰነ ቦታ ወደ ሌላ የተወሰነ ቦታ የሚሄድና የሚመጣ መሺኒ።

ተመላሻሽ ሰራተኛ ስ ቀን ቀን ወደ ተቀጠረችበት ቤት እየሄደች በመሰራት ማታ ማታ ለላዳር ወደ ቤቷ የምትመለስ የቤት ሰራተኛ።

ተመላሻሽ ተማሪ ስ የአዳሪ ተማሪ ያልሆነ፣ ለቀለቡና ለላዳሩ ወደቤቱ እየተመላለሰ የሚግር ሰው።

ተመላሻሽ ታካሚ ስ ሆስፒታል ውስጥ ሳይተኛ እየተመላለሰ የሚታከም በሽተኛ።

አመላለስ ግ 1. ሰውን፣ እቃን፣...ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ወሰደ፣ አዳጓዘ። 2. በመሄድና በመምጣት እንዲለፋ ወይም እንዲደክም አደረገ (ጉዳዩን ተሎ ባለመፈፀም)። 3. መልስ አሰጠ።

አወቃወቀ። የሰውም አኒጋገር የሚኖሩና ዘር፤ ጎን ጉን ለመላበኛ በግለት ዝም ሊልሉት።

ግመላላሻ ስ ግንኙ (በትሉ+ መኪና+ አይርጥላን+...)።

አስመለሰ ግ 1. አሰታወከ። 2. ተወስደበት የነበረውን ነገር+ እቃ ወይም ንብረት እንዲሰጠው አደረገ። 3. በቁጥር የተባላውን ንገዝብ መልሶ በላ።

መለሰኛ “ለሰነ” ስር ተመ.

መለሳ ስ ታዛ+ የእንግዳ ግረሬያ።

መለሰተኛ “መለሰ” ስር ተመ.

መለቀሻ “ለቀሰ” ስር ተመ.

መለበጃ “ለበደ” ስር ተመ.

መለብለቢያ “ለበለበ” ስር ተመ.

መለንቀጫ “ለነቀጠ” ስር ተመ.

መለኛ “መላ” ስር ተመ.

*መለከ

መለከት ስ 1. አምላክ፣ እግዚአብሔር። 2. ረቂቅ የሆነ የአምላክ ባህርይ።

መለከታዊ ፡ አምላካዊ።

ምልኪ ስ 1. አንድን ድርጊት ወይም አጋጣሚ የመጥሮ ወይም የጥሩ ምልክት አድርጎ የመውሰድ እምነት፤ ልምላሌ ባዶ እንበራ የያዘች ሴት አንድን መንገደኛ አድርገው በሄደች እንደ መጥሮ ምልክት የሚታይ ሲሆን ባንፃሩ ደግሞ ውሃ የጥላ እንስራ የተሸጠመች ሴት ካጸረጠችው እንደ ጥሩ ምልክት ይወሰዳል። 2. ለአድባር+ ለቆሌ+ ...በኛ ግፍላት+ ደም ግፍሰስ+...፤ አምልኮ ባለድ።

ተመለከ ግ ፀሎት፣ ምስጋና፣ መስዋእት ቀረበለት፣ ተሰገደለት፣ ታመነበት።

አመለከ ግ 1. በእግዚአብሔር ታመነ፣ ለእግዚአብሔር ተገዛ። 2. ለጣየት ሰገደ፣ ተገዛ። 3. (ዘይ.) ተግመነ፣ ተመካ፤ እንደ አምላክ ቆጠረ።

አመለከበት 1. ተግመነበት። 2. አሟረተበት፣ ክፉ ተመኘበት።

ማምለኪያ ስ አምልኮ የሚፈፀምበት ቦታ ወይም የሚመለከበት ነገር።

አምላክ ስ እግዚአብሔር።

አምልኮ(አምልኮት) ስ 1. ለእግዚአብሔር መገዛት፣ መታመን። 2. ለጣየት፣ ለአድባር+... መስገድ፣ መገባር።

አምልኮ ባለድ ስ ለጣየት+ ለአድባር+... መገዛት፣ መስገድ።

አምልኮኛ ፡ 1. በቆሌ፣ በውቃሊ+...

የሚያምን፣ የሚያመልክ። 2. እንደ ውሻ ግላዝን+...ያሉትን ነገሮች እንደ መጥሮ ወይም እንደ ርግብ፣ ንብ፣ ...ያሉትን ነገሮች ደግሞ እንደ ጥሩ ምልክቶች በመውሰድ እንዲህ ይሆናል ብሎ የሚተነብይ ወይም የሚያምን (ሰው)።

*መለከተ

ምልክት ስ 1. አንድን ነገር ከሌላው ለመለየት የሚያስችል መለያ። 2. አንድን ነገር ለመጠቀም ወይም ለግባየት፣ ፍንጭ ለመስጠት+... የሚያገለግል ሰእል፣ ፅሁፍ፣ ድምፅ + አንስታሌ+...።

ምልክት ሰጠ 1. ጠቆመ፣ አሳየ። 2. መለያ አበጀ።

ለምልክት ያህል 1. በጣም በተረቱ፣ በትንሹ። 2. ምልክት እንዲሆን።

ተመለከተ ግ 1. አየ። 2. ልብ ብሎ አየ፣ አስተዋለ።

በተመለከተ አስመልክቶ።

ተመልካች ፡ 1. ታዛቢ። 2. ተቆርጶሪ፣ ጠባቂ። 3. ሲኒግን ወይም ቲያትርን ወይም ኳስ ወዋታን ለመመልከት የሚሄድ ሰው ወይም ህዝብ።

ተመልካች ነው አስተዋይ ነው።

ለሚመለከተው ሁሉ ጉዳዩ ለሚያገዛው ሁሉ።

አይመለከተውም አያገዛውም።

ተመለካከተ ግ በደንብ ሳይሆን ሳይ ሳይን ወይም ላለፍ ላለፍ አለፍ አየ።

ተመላከተ ግ ከሌላ ቃል ወይም ነገር ጋር ተጣላበ።

አመላከተ ግ 1. አሳየ፣ ጠቆመ። 2. አቤቱታ አቀረበ (በፅሁፍ ወይም በቃል)። 3. አሳበበ፣ አሳወቀ፣ ጠየቀ (በፅሁፍ ወይም በቃል)።

ማመልከቻ ስ አንድን ጉዳይ ለማስፈፀም፣ ለማስታወስ+... በፅሁፍ የሚቀርብ የጥያቄ፣ የአቤቱታ+... ደብዳቤ።

ማመልከቻ አቀረበ /በጠ በፅሁፍ አመለከተ።

አመልካች ፡ 1. የሚያሳይ፣ የሚያመለክት፣ ጠጽሟ። 2. አቤቱታ አትራቢ፣ ጠያቂ።

አመልካች ተውላጠ ስም ስ እንደ ይህ፣ ያ፣ እነዚህ፣ እነዚያ+... ያሉ ተውላጠ ስሞች።

አመልካች ጣት ስ ከእጅ አውራ ጣት ቀጥሎ የሚገኝ ጣት፣ ሌባ ጣት(በእሉን እጅ ስር ተመ.)።

አመላከተ ግ አሳየ፣ ጠቆመ። ደህኛ ግግ መገዛት የሚችልበትን ቦታ አመላክተኛ።

አስመለከተ ግ አሳበበ፣ አሳየ፣ አስመኛ።

ምን እንደሚመለከተው እንደ ቤተ ክርስቲያን አዘውትርላል።
አስመልክቶ በለ። ሊትጥቶምን አስመልክቶ ብዙ መናገር ይቻላል።
አመልክከት ስ አስተያየት፣ የአስተሳሰብ አቅጣጫ፣ ርእዮተ አለም።
መልክት ስ የጥሩንባ አይነት (በእሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።
መልክሱ "መነኩስ" ስር "መነኩሴ"ን ተመ.
መልኪያ "ለካ" ስር ተመ.
መልኮስ "መነኩስ" ን ተመ.
መልኮሻ "ለኮስ" ስር ተመ.
መልኮታዊ "መለኮ" ስር ተመ.
መለውጫ "ለወጠ" ስር ተመ.
መለያ "ለየ" ስር ተመ.
መለያያ ዝ.ክ.
መለዮ ዝ.ክ.
መለገ (መለገገ) ግ ጠባ፣ መጠመጠ (ጠትን)።
መለገ ግ ሽመቀ፣ አደባ።
መለገደ ግ መታ።
መለጠ ግ 1. ፀጉርን ሳው፣ ሙሉጭ እድርሳ ነቀለ ወይም ነዉ። 2. ቆዳን፣ ልጥን፣...ገፍፍ አነሳ፣ ሳጠ። 3. ፀጉሩ ሙሉጭ ብሎ ተነቀሰ ወይም ረገፈ፣ መሳጣ ሆነ። 4. በእርጃው፣ በጅራፍ፣...ገራ።
መለጥ ት (ስድብ) ራስ በራ የሆነ ወይም ፀጉሩ ሙሉጭ ብሎ ያለቀ ወይም የተነሳ።
መሳጣ ት 1. ፀጉሩ ሙሉጭ ብሎ የተነሳ። 2. ራስ በራ። 3. ሳር፣ ዛፍ፣...የሌለበት፣ ገሳጣ (መሬት)።
ተመለጠ ግ 1. ተሳዉ፣ መሳጣ ሆነ። 2. ራስ በራ ሆነ።
ተመሳለጠ ግ ተሳሳጠ፣ ተገጣጠበ፣ ተሸላለጠ።
መላ ስ ዘዴ፣ ብልሃት።
መላ መታ 1. ዘዴ፣ ብልሃት ፈጠረ። 2. የግምት ወይም የይሆናል አስተያየት አቀረበ፣ ሰጠ።
መላ ቅጡ/ቅዱሱ ጠፋ 1. ስርአት አጣ። 2. ተዘበራረቀ።
መላ ቅጡ ጠፋው 1. ገራ ገባው፣ ተወነቀ፣ ተምታታበት። 2. የሚሆነውን፣ የሚሰራውን አሳጣው።
መላቅጥ አጣ መላ ቅጡ ጠፋ።
መላ ቅጥ የለውም 1. ስርአት፣ መልክ የለውም። 2. ስራው የማይወጣበት ነው፣ ውል

የለውም።
መላ የለውም 1. ግጥ፣ ጥቅም የለውም። 2. መፍትሄ የለውም። 3. ስርአት፣ ቅጥ የለውም።
መላ ጣለ 1. ገመተ፣ እንዲህ ሳይሆን አይቀርም አለ። 2. ዘዴ፣ ብልሃት ፈጠረ።
በመላ በግምት፣ በይሆናል።
መለኛ ት ብልሃተኛ፣ ዘዴኛ።
መላ ምት ት በማስረጃ ያልተረጋገጠ ንድፈ ሃሳብ፣ የግምት አባባል።
መላ ቢስ ት 1. ቅጥ ያጣ፣ ስርአት የሌለው። 2. ደንጋፊ፣ ዘዴ የለሽ።
መላ ግ ሞላ።
መላ ት ጠቅላላ። መላ ሰውነቷን አምኛል።
መላው ሁሉም፣ ጠቅላላው። መላው የሊትጥቶ ሆነ።
በመላ በጠቅላላ፣ ሁሉም።
መላላጫ "ሳጠ" ስር ተመ.
መላምት "መላ" ስር ተመ.
መላሾ "ሳሰ" ስር ተመ.
መላቀቂያ "ለቀቀ" ስር ተመ.
መላቢስ "መላ" ስር ተመ.
መላከ ሞት "መልአክ" ስር ተመ.
መላከ ዕልመት ዝ.ክ.
መላው "መላ" ስር ተመ.
መላጃን ስ በተደጥ ጊዜ ንጉስ ክነሰራዊት የሚያርፍበትና ግብር የሚያበላበት ትልቅ ድንኳን።
መላጊያ "ላገ" ስር ተመ.
መላጣ "መለጠ" ስር ተመ.
መልህቅ ስ መርከብ በውሃ ወይም በነፋስ ግፊት እንዳትነዳ ወይም እንዳትንቀሳቀስ ወደ ታች ወጥሮ የሚይዝ መንጠቆ መሰል ከባድ ብረት።

መልህቅ

መልህቅ አነሳ ተንቀሳቀሰ፣ ጉዞ ጀመረ (መርከብ)።
መልህቅ ጣለ ቆመ (መርከብ)።

መልማይ "መለመለ" ስር ተመ.
 መልስ "መለስ" ስር ተመ.
 መልቀሚያ "ለቀመ" ስር ተመ.
 መልቀቂያ "ለቀቀ" ስር ተመ.
 መልቲ ት አታላይ፥ አጭበርበሪ፥ ቀጣፊ።
 መልእክ (ብፋ. መላእክት) ስ 1. የፈጣሪ መልእክተኛ፥ አገልጋይ የሆነና የግዴታ ረቂቅ ፍጡር። 2. (ዘይ.) ደገ፥ ሩህሩህ፥ ገብረ መልካም ሰው።
 መላከኞች ስ. ነፍሱን ከሰጋ ለመለየት የሚላክ መልእክ።
 መላክ ሞት የመሰለ በመከላቀፍ፥ በመገርግቴ ወይም በመንሳቀሱ የተነሳ ገፅታው የሚያስፈራ (ሰው)።
 መላክ ፅልመት ስ የወለግ መልእክ፥ ሰይጣን።
 መልእክተኛ "ላክ" ስር ተመ.
 መልእክት ዝ.ክ.
 መልክ መልካም "መልክ" ስር ተመ.
 መልክ ቀና ዝ.ክ.
 መልክ ቢስ ዝ.ክ.
 መልክኛ¹ ስ በየገጠሩ ሰፊ ርስት እየተሰጠው ይኖር የነበረ የገንብ ወገን ወይም ባለጂ።
 መልክኛ² "መልክ" ስር ተመ.
 መልካ ስ ጥልቀትና አባጣ ገባጣ የለው በመሆኑ ለመሸጋገሪያ የሚሆን የወገን ውሃ የሚያልፍበት ቦታ።
 መልክ ስ 1. ፊት ወይም ገፅታ። 2. ውበት፥ ቀንጅና። መልክ የጎተም ፉጋጋ ናት። 3. ቀለም። መኪህ መልኩ ምን አይነት ነው? 4. የአንድ ነገር ውጫዊ ገፅታ። 5. በእምስት በእምስት ስንኝ በግጥም የተዘጋጀ የምስጋና ድርሰት። ምላ. መልከማርያም፥ መልከኢየሱስ፥...።
 መልክ አወጣ ቀንጅ፥ አግረ።
 መልክ ያዘ ስርአት ያዘ፥ ተስተካክለ።
 በመልክ በመልኩ በአይነት በአይነቱ፥ በተገቢው ቦታ።
 መልክ መልካም ት መልኩ የሚያምር፥ ውብ፥ ቀንጅ።
 መልክ ቢስ ት መልክ ጥፋ።
 መልክ ቀና ት ቀንጅ፥ ውብ፥ ሽጋ።
 መልክኛ ት ቀንጅ፥ ውብ፥ ሽጋ።
 መልከጥፋ ት የግዴታ፥ አስቀያሚ።
 መልካም ት ጥፋ፥ ግለፊያ፥ ደገ።
 መልኬ ጠፋኝ አሁንም አሁንም መልኩን

በመስታወት ግዩት የምትወድ(ሴት)።
 መልክአ ምድር ስ የመረተ አቀማመጥ ወይም ገፅታ።
 መልክተኛ "ላክ" ስር "መልእክተኛ"ን ተመ.
 መልክአምድር "መልክ" ስር ተመ.
 መሉጊያ ስ እታን በወላገላ ለመሸከም የሚያስገልግል እንደሆነ።
 መመሪያ "መሪ" ስር ተመ.
 መመኪያ "መካ" ስር ተመ.
 መሙሊያ "ሞላ" ስር "መሙያ"ን ተመ.
 መማለጃ "ማለደ" ስር ተመ.
 መማከርት "መከረ" ስር ተመ.
 መምህር "መሃረ" ስር ተመ.
 መምሪ ዝ.ክ.
 መምቻ "መታ" ስር ተመ.
 መምች ዝ.ክ.
 መሟጫ "ሟጫ" ስር ተመ.
 መረመረ ግ 1. ሃኪም በሽታን፥ የጤንነትን ሁኔታ፥... የተለያዩ የህክምና መሳሪያዎችን በመጠቀም ወይም ታካሚውን በቃል በመጠየቅ ለማወቅ ሞከረ። 2. የተደበቀን ነገር ወይም ምስጢር ለማወቅ ጠየቀ፥ አውጣጣ። 3. አንድን ጉዳይ በደንብ ተመለከተ፥ አጠና፥ አገናኘ። 4. ፈተሽ፥ ፈተነ። ለመቻሌ ስመጥኪህ በፊት የውሃውን ጥልቀት በፋላህ መርምረው።
 መርማሪ [ፖሊስ] ስ ወንጀል ነክ ጉዳዮችን እየተከታተለ የሚያጣራ የፖሊስ አባል።
 ምርመራ ስ 1. በሽታን፥ የጤንነትን ሁኔታ፥... ለማወቅ ሃኪም የተለያዩ የህክምና መሳሪያዎችን በመጠቀም ወይም ታካሚውን በቃል በመጠየቅ የሚያደርገው ጥናት፥ ክትትል። 2. ስለ አንድ ነገር ሁኔታ፥ ምንነት፥... ለማወቅ የሚደረግ ፍተሽ፥ ጥናት።
 ምርመራ አደረገ ግ ህክምና አደረገ፥ በሃኪም ታየ።
 ምርምር ስ አዲስ ግኝት ለማግኘት ወይም ስለ አንድ ነገር ሁኔታ፥ ምንነት፥ ተፈጥሮ፥... ተወግሮ መረጃ ለማስባስብ የሚደረግ ጥናት።
 ተመራመረ ግ 1. የምርምር ሰራ አካሄደ። 2. በሃሳብ ተራቀቀ፥ ተፈላሰፈ።
 ተመራግሪ ስ የምርምር ሰራ የሚያካሄድ ሰው።
 አመራመረ ግ 1. አጠያየቀ፥ አፈላለፈ። 2. አፈላለገ።
 ያመራማሪ ስ አንድ እቃ በጠፋ ጊዜ ለአፈላለገ ሰው ወይም አካል የሚሰጥ ገንዘብ

ወይም ሌላ ነገር።

መረመር ለ ውሃ የበረባረው ጉድባ፣ ፈፋ።

መረማመጃ “ረመደ” ስር ተመ.

መረረ ግ 1. ጣእሙ እንደ ሬት ወይም እንደ ኮሶ ሆነ። 2.ከረረ (ለነገር)። 3. (ዘይ.) አንገራገረ፣ ሰለቸ። ኦሮ መረረው።

መሪር ት የከፋ፣ የጠለተ። መሪር ያዘን።

መራራ ት 1. ጣእሙ ሬት ሬት ወይም ኮሶ ኮሶ የማል። 2. መሪር።

መራር ዝ.ከ.

ምሬት ለ 1. ኮሶ ኮሶ ወይም ሬት ሬት የማለት ጣእም።2.(ዘይ.)የመሰልቸት፣ አጥብቆ የመጥላት፣ የመንገፍገፍ ሰሜት።

ምር ለ እውነት።

የምር/ከምር የእውነት፣ የቀልድ ሳይሆን።

ተመረረ ግ ሰለቸ፣ ተንገራገረ።

ተማረረ ግ 1. ዝ.ከ. 2. ተካረረ፣ የምር ጥል ተጣላ።

አመረረ ግ 1. ቀልዱን የምር አደረገ፣ ተቀጣ። 2. ኮሰተር ብሎ.አንድን ነገር ግዝናወን ቀጠለ።

አምርሮ ተናገረ በብሶት፣ በብስጭት፣ በቁጭት ሰሜት ተናገረ።

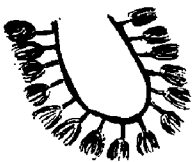
አምርሮ አለቀሰ በጣም አለቀለ።

አማረረ ግ 1. በጣም እዘነ፣ ብሶት አለማ። 2. አሳጣ፣ ወቀለ። ስለደረሰበት ችግር የሚያማርረው ዘመዶቹን ነው።

አስመረረ ግ 1. አንገራገረ፣ አሰለቸ። ኦሮ አሰመረረው። 2. አበሳጩ፣ አናደደ።

መረሬ ለ ርጥስት ባጣ ጊዜ የሚሰነጣጠት ጥቁር አፈር ወይም መሬት።

መረሽት ለ በበትሎ አንንት የሚደረግ ባለ መርገፍ ጌጥ።

መረሽት

መረሻት ለ በሃር፣ በወርቀዘቦ፣ በጥልፍ የተሸለመና በበትሎ ኮርቻ ላይ የሚደረግ ባለጌጥ ልብስ።

መረቀ ግ 1. ባረከዝ ጥሩ ነገር ይሰጥህ።

ያጋጥሙ ብሎ ምኞቱን ገለፀ። 2. የተሰጠህ ስጦታ ይገባሃል፣ የተባረከ ይሁንልህ በማለት አፀደቀለት። አዲስ የተገዛለትን ልብስ መረቀለት። 3. ከገዛው ነገር በላይ ሻጭ ለገዢ ተመሳሳይ ወይም ሌላ ነገር ጨምሮ ሰጠ። ስኳር ሲገዛ ባለሎቹ ከረሜላ መረቀለት። 4. (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ለመምህርነት በትሃል ብሎ ማረጋገጫ ሰጠ። መስከረ፣ አስተምር ብሎ ፈቀደ።

መርቆ ከፈተ አንድ የተጋበዘ የክብር እንግዳ አዲስ ተቋም፣ ድርጅት፣ ኢግዚቢሽን፣ ሲሚናር፣...ሲከፈት በሚደረገው ልዩ ስነርዳት ላይ በመገኘት ስራው መጀመሩን ወይም መከፈቱን በይፋ አስታወቀ፤ ገለፀ።

ምረቃ ለ 1. በልዩ ልዩ የትምህርት ተቋሞች ውስጥ የሚሰጡትን የቀለም ወይም የሙያ ትምህርቶችን ሳጠናቀቁ ተማሪዎች የምስክር ወረቀት፣ ዲፕሎማ፣ ዲግሪ ለመስጠት የሚካሄድ ስነርዳት። 2. አዲስ የተሰራ ቤት፣ ሃውልት፣... ለመጀመሪያ ጊዜ አንዲታይ ወይም እንዲገነኝ ሲባል የሚካሄድ ስነርዳት። 3. የወለደን ወይም ከአደጋ የተረፈን ወይም ሌላ ጥሩ ነገር ያጋጠመውን ሰው “እንኳን ደስ አለህ” ወይም “እንኳን አተረፈህ”...ለማለት የሚደረግ ጉብኝት።

ምሩቅ ት 1. ቡሩክ። ለ 2. አንድ የተወሰነ ትምህርት ወይም ሙያ ተከታትሎ ያጠናቀቀና የምስክር ወረቀት ወይም ዲፕሎማ ወይም ዲግሪ ያለው። የስነፅሁፍ ምሩቅ።

ምራቂ ለ 1. ከዋጋ ውጪ ሻጭ ለገዢ (ከገዛው ነገር በተጨማሪ) የሚሰጠው ተመሳሳይ ወይም ሌላ ነገር። 2. (ዘይ.) ሰውነቱ ተጭንና አጭር የሆነ ሰው።

ምርቃት ለ 1. በን ስራ ለሰራ ሰው “ተባረከ”፣ “እድሜ ይሰጥህ” በማለት የሚሰነዘር የመልካም ምኞት መግለጫ። 2. ምራቂ። 3. ምረቃ።

ተመረቀ ግ በቀለም ወይም በሙያ ትምህርት ተቋሞች ውስጥ የሚሰጠውን ትምህርት ተከታትሎ በመጨረሱ የምስክር ወረቀት ወይም ዲፕሎማ ወይም ዲግሪ ተሰጠው።

ተመራቂ ለ በቀለም ወይም በሙያ ትምህርት ተቋሞች ውስጥ የሚሰጠውን ትምህርት ተከታትሎ በማጠናቀቅ የምስክር ወረቀት ወይም ዲፕሎማ ወይም ዲግሪ ለመቀበል የተዘጋጀ ተማሪ።

አስመረቀ ግ አንድ የትምህርት ተቋም፣ ድርጅት፣...ለማስተማር የተቀበላቸውን ተማሪዎች አስተምሮ ወይም አሰልጥኖ አወጣ።

መረቀነ ግ 1. በሜት ስከረ። 2. ተመኘ፣ ባንቀ፣ ፈለገ።

ምርቃና ለ ሜት በመቃም የሚመጣ ስክር።

መረቀዝ ግ ውስጥ ውስጡን በጣም ቆሰለ፣ ቂም ያዘ (ቆሰለ)።

አመረቀዝ

አመረቀዝ ዝ.ከ.

መረቅ ስ 1. ስጋ የተቀቀለበት ውሃ። 2. እንደ ስጋ፣ ድንች፣ ዶር፣... ያለ ወጥ ፈሳሽ ክፍል። 3- ልብስ የታጠበበት የእንደድ፣ የሳመና፣ የአሞ አረፋ። በሹራቡ መረቅ ሻጉን እጠቢበት።

ከንመረቁ አጠጣው አጠገቡ ሆኖ ከላይ ላይ በመደገን ተኩሶ መታው።

መረባርብ "ረበረበ" ስር ተመ.

መረብ ስ 1. ከንመድ ወይም ከክር ጥልፍልፍ ሆኖ የተሰራ የአሳ ግጥመጃ፤ መርበብ። 2. በእግር ኳስ፣ በጠረጴዛ ኳስ፣ በእጅ ኳስ፣ በሜዳ ቲኒስ ጫታ ጊዜ በቋሚ እንወፋች ወይም ብረቶች ተወጥሮ የሚዘረጋ ከክር፣ ከንመድ፣... ጥልፍልፍ ሆኖ የተሰራ የስፖርት እቃ። 3. አንድ ድርጅት ወይም ቡድን እንድን ስራ የሚያከናውንበት ተዋረድ፤ መዋቅር።

መረብ ዘረጋ የአንድን ድርጅት የተለያዩ መዋቅራዊ አካላት መሰረተ፣ አዋቀረ።

መረብ ጣለ አሳ ለማጥመድ መረቡን ወደ ባህር ውስጥ ወረወረ።

መረብ ስራ ስ በክር፣ በንመድ፣...እንደ መረብ ተጠላልፎ የሚሰራ የእጅ ስራ።

መረብ ኳስ ስ (በፖ.) ግራና ቀኝ በተተከሉ የእንጨት ወይም የብረት ቋሚዎች ላይ በተወጠረ መረብ፤ ስድስት ስድስት ሰዎችን የያዙ ሁለት ቡድኖች፣ ኳስን በእጅ በመቀጣበል በመረቡ ላይ አሳልፎ በተቃራኒ ሜዳ ላይ ለማሳረፍ የሚያደርጉት የውድድር ጫታ።

መረተ¹ ግ 1.ፍሬው ከእብቅ፣ ከገለባ ተለየ። 2. ብዙ ፍም ወረደ፣ ተንደረከከ።

ምርት ስ 1. በእርሻ፣ በፋብሪካ፣...ተሰርቶ የሚገኝ ግንኛውም ውጤት። 2. እህሉ ተወቅቶ፣ ከእብቅና ከገለባ ተለይቶ የሚገኘው የተጣራ ፍሬ።

ምርታማ ት 1. ጥሩ ምርት የሚሰጥ ወይም የሚያስገኝ። 2. ብዙ የሰራ ፍሬ የሚያስገኝ፣ ውጤታማ።

ተመረተ ግ 1. ምርት ተገኘ። 2. ተሰራ፣ ተዘጋጀ። ዘንድር ብዙ ጫማ ተመርቷል።

አመረተ ግ 1. እህልን ዘርቶ፣ አጭደና ወቅቶ ፍሬ አገኘ፤ አዘመረ። 2. በፋብሪካ ልዩ ልዩ ነገሮችን ሰርቶ አወጣ።

አምራች ስ ምርት በሚያስገኝ ስራ ላይ የተሰማራ ሰው።

ማምረቻ ስ ለምርት ስራ አገልግሎት የሚውል መሳሪያ።

መረተ² ግ ዛገ፣ መሬት መሰለ።

መረነ ግ ሞፊርና ቀንበርን በምራን አቆራኝ ወይም አሰረ።

ምራን ስ ሞፊርን ከቀንበር ጋር ግብረኛ ወይም ግሰርያ ጠፍር።(ስለሉን ሞፊር ስር ተመ.)።

መረነ ት ልት፣ ባለጌ፣ ስድ።

መረነ ለቀቀ ሳይቆጣ ወይም ሳይቆጣጠር ቀረ፤ አባለገ (ልጅን)።

መረነ ወጣ ስድ፣ ባለጌ ሆነ።

*መረኮዝ

ምርኩዝ ስ ለመደገፈያነት የሚያገለግል፣ ከብረት ወይም ከእንጨት የሚሰራና ሰዎች በእጃቸው የሚይዙት በትር፤ ከዘራ።

የምርኩዝ ዝላይ ስ (ሰፖ.) በረዥም ምርኩዝ በመታገዝ ከተወሰነ ቦታ ላይ ጀምሮ ወደ ሰማይ በመነሳትና በሁለት ቋሚዎች ተደግፎ የተጋደመ ዘንግን ተወርውሮ ለማለፍ የሚደረግ የዝላይ ላይነት፣ የከፍታ ዝላይም ይባላል።

ተመረኮዝ ግ ተረዳ፣ ታገዘ፣ ተደገፈ (በምርኩዝ፣ በመቋሚያ)።

ተመርኩዝ ምክንያት፣ መነሻ በማድረግ።

አስመረኮዝ ግ እንዲመረኮዝ አደረገ፣ አስደገፈ።

አስመርኩዝ ---ን መነሻ፣ ምክንያት አድርጎ።

መረዋ ስ 1. የቤተክርስቲያን ደውል ወይም ቃጭል። 2. (ዘይ.) ቀጭንና የሚያምር (ድምፅ)።

መረዘ ግ 1. መርዝ አደረገ፤ በመርዝ በከለ። 2. በጣም ጠፋ፣ በከፋ ተመለከተ። 3. (ቀለም፣ ቅባት...) ከነካው ነገር ላይ አለቅም አለ። ጃንጣው ውስጥ የዘረው ቀለም ፈሰሰ ልብሰጃን መረዛቸው።

መራሽ ት እነጣጣሪ፣ ተኩሶ የማይስት።

መርዝ ስ 1. ሲባላ ወይም ሲጠጣ ወይም ሲሸተት ወይም ሲነካ።... ህመም ወይም ዋት ሊያስከትል የሚችል ነገር። 2. ለመልቀቅ የሚያስችግራ ነገሮችን ለማስለቀቅ እንዲሁም የተለያዩ ነገሮችን ለመቀመም፣... የሚያገለግል ንጥረ ነገር።

መርዘኛ ት 1. መርዝ ያለው። 2. ፍመኛ፣ ከፋ። 3. ነገረኛ።

ተመረዘ ግ በመጥፎ ፀባይ ወይም ለግድ፣...ተያዘ፣ ተሰከለ፣ ተሰላሸ።

መረዳሻ "ረዳ" ስር ተመ.

መረሻ "ረዳ" ስር ተመ.

መረገ ግ 1. በእንጨት የተሰራን የቤት ግድግዳ በጭቃ ለጠፈ። 2. እንደ እንስራና ጋን ያሉትን የበክላ እቃዎች አፍ ወይም ሰባራና ሽንቀርን አሸንፈው ደፈነ። 3. (ዘይ.) የራሱን ጥፋት በሌላ አመካከ፣ አሳከከ። የራሱን ጥፋት በልጁ ላይ

መረጠት።

መራጊ ት ጭቃ መራጊ፣ ጭቃ ለጣፈ።

መርግ ለ ትልት ሄደ።

ምርጊት ለ 1. ከጭቅ ጋር ተሰብቶ ከእንጨት በተሰራ የቤት ግድግዳ ላይ የተመረጠ ልጥፍ ጭቃ። 2. ከጭቅ ወይም ከገለባና ከሳር ጋር ተደባልቆ ከተሰባ ጭቃ የተሰጠ የእንስራ የደብኝት፣... ከዳን። 3. እንደ እንስራና ጋን ያሉ የሽክላ እቃዎች አኖ ወይም ሰባራና ሽንቁር የተደረሰበት ጭቃ። 4. (ዘይ.) የማይናገር፣ ዝምተኛ፣ ልጉም።

ምርጊት ፊት ለ ሁለጊዜ ፊቱ ላይ ፈገግታ የማይታይበት ሰው።

ምርግ ት 1. የተመረጠ። ለ 2. ገና ያልተለሰነ፣ የጭቃ ልጥፍ ግድግዳ 3. የ'ምርጊት'ን 4ኛ ኖቺ ተመ.

ምርግ አለ ግ (ዘይ.) ልጉም አለ፤ ዝም አለ።

መረገት ግ በጥፈ መታ፤ ደረገመ።

መረገደ ግ በከበርና በፀናፅል ድምፅ እየታጀበ ከአጽዳም የትምህርት አይነት አንዱ በሆነው በመረገድ የዜማ አውራረድ ስልት አዜመ።

መረገድ ለ ከአጽዳም የትምህርት አይነቶች አንዱ የሆነ በከበርና በፀናፅል ድምፅ እየታጀበ የሚባል ዜማ።

አመረገደ ግ መረገደ።

መረገገ ግ ሳመዘዘ፤ ኮመጠጠ።

መረጋገጫ "ረገጠ" ስር ተመ.

መረገድ "መረገደ" ስር ተመ.

መረጠ ግ 1. የሚሻለውን፣ የሚሰማውን ወይም የሚፈልገውን ከሌላው ለይቶ አነሳ፣ አወጣ፣ ወሰደ። 2. ለአንድ አይነት ስራ ወይም ሹመት አጠፋ፣ ጠቆመ፣ መለመለ።

አይመርጥም 1. አያዳላም፣ አይለይም። 2. ጥሩም ሆነ መጥፎ ያገኘውን ሁሉ ያግበሰብሳል። ምራጭ ት ከአንድ ነገር ላይ ደህና ደህናው ወይም የተሻለው ተወስዶ የቀረ፤ የማይፈለግ።

ምርጥ ት ከሁሉም የሚሻል፣ የሚበልጥ፣ ተፈላጊ።

ምርጫ ለ 1. ከቀረቡት ወይም ካሉት ልዩ ልዩ ነገሮች፣ አማራጮች፣...ተፈላጊውን ወይም ተስማሚውን የመጠቀም ወይም የመምረጥ ተግባር። 2. ፍላጎት፣ አስተማሪ የሆነው በምርጫው ነው። 3. ለአንድ ጥያቄ ከሚቀርቡት የተለያዩ መልሶች ተፈታኝ ትክክለኛውን ለይቶ ሊመርጥ ወይም ሊጠቀም የሚችልበት የፈተና አይነት።

ተመረጠ ግ 1. ለአንድ አይነት ተግባር ታወቀ። 2- ከሌላ ነገር ጋር ሲወዳደር የተሻለ ሆኖ

ተገኘ።

ተመራጭ ለ ለአንድ አይነት ስራ፣ ስልጣን፣... ብዙ ድምፅ አግኝቶ የተመረጠ ሰው። ተመርጦ የቀረ ምራጭ።

አማረጠ ግ 1. አወዳደረ፣ አስተያየ፣ የሚሻውን ለየ። የምትፈልገውን አይነት ለግርጠህ ገዛ። 2. ከቀረቡት ነገሮች መሃል ደቡ የሚሰውን ወይም የሚፈልገውን ለይቶ እንዲወስድ እድል ሰጠ፣ ፈቀደ፣ አስመረጠ።

አማራጭ ት በአንድ ነገር ፈንታ በተለዋጭ ሊወሰድ ወይም ሊደረግ የሚችል።

አስመረጠ ግ 1. ከቀረቡት ነገሮች የወደደውን እንዲመርጥ ፈቀደ፤ አማረጠ። 2. የምርጫ ሰነ ስርአት አካሄደ፣ መራ። 3. ሌላው ሰው እንዲመርጥ አደረገ። ለግህበቱ ሊቀመንበርነት ያስመረጠው ቅደኛው ነው።

አስመራጭ[ኮሚቴ] ት የምርጫውን ስነስርአት የሚያካሂድ ወይም የሚመራ አካል።

መሪ "መራ" ስር ተመ.

መሪር "መረረ" ስር ተመ.

መራ ግ 1. ፊት ፊት ሂደት ቀደመ። 2. ሲጠመራትን። 3. የተደበቀን፣ የተሰወረን ነገር ወይም እቃ ጠቆመ፣ አሳየ፣ አመለከተ። 4. ስብሰባን፣ ስራን፣ ጦርነትን፣...በአስተባባሪነት ወይም በበላይነት አካሄደ። 5. አስተዳደረ፣ ገዛ። 6. አስተላለፈ፣ ወደ ሌላ አገገረ (ጉዳይን፣ አቤቱታን፣...)። ጉዳዩን ወደ ለስተዳደር ክፍል መፍት። 7. ሌላው ሰው የሱን ሃሳብ፣ ፍላጎት እንዲከተል አደረገ። ጸሁፍ በሉ ሃሳብ እንድትመራ ይፈልጋል። 8. (ቤ.ክህ.) ተመራው ከመራው እየተቀበለ እንዲያዜም መራው ቀደም ቀደም እያለ ለተመራው ነገረው። 9. አይነሰውርን ረዳ (እጁን ይዞ መንገድ በማመልከት፣ አብሮ በመጓዝ)።

መሪ ለ 1. ገዥ፣ አስተዳዳሪ፣ የበላይ አዛዥ። 2. ፊት ፊት ሂደቱን መንገድ የሚያሳይ (ለምሳሌ መንገድ መሪ፣ እውር መሪ)። 3. የመኪና፣ የባቡር፣ የኢይሮፕላን፣... አካል የሆነና አትግጫውን ለማስያዝ ወይም ለመቀየር የሚያገለግል መዘወሪያ። 4. (ቤ.ክህ.) በማህሉት ወይም በሌላ የዜማ ስነስርአት ላይ የተወሰኑ ዜማዎችን ወይም ቅኔን ለተመራው እየነገረ እንዲዜም የሚያደርግ የእለቱ ተረኛ ካህን፤ መዘምር። 5. ጠቅሚ፣ አመልካች (ለምሳሌ የሊባ መሪ)። 6. ሌላታ፣ አስተባባር (የቡድን፣ የስራ፣...)። 7. ሰጭ፣ ደልዳይ (በታን)።

መሪ ቃል ለ ብዙውን ጊዜ በሃገር መሪ የሚነገርና እንደመመሪያ ወይም መርህ የሚጠቀስ ንግግር።

መሪ ተዋናይ ለ 1. በአንድ ተውኔት ውስጥ አቢዩን ክፍል የሚጫወተው ገፀባህርይ። 2.

ቀንደኛ፡ ዋና፡

መሪ ጌታ ስ (ቤ.ክህ.) 1. በአንድ ቤተክርስቲያን ውስጥ የሚካሄደውን የዜማ ስርአት በቋሚነት እንዲመራ የተመደበ መምህር፡፡ 2. በአንዳንድ የገጠር ቤተክርስቲያን ከማህለቱ አገልግሎት ስራ በተወማሪ የአስተዳዳሪነትን ስራ ደርሶ የሚሰራ የቤተክርስቲያን አለቃ፡፡

ምሪት ስ 1. በመንግስት የተሰጠ መሪት፡፡ 2. አንድን የመንግስት ጉዳይ ለማስፈጸም የተላከ ወታደር፡፡ የመንግስት ባለስልጣን፡፡ ...በየገበሬው ቤት እየገባ በግድታይስተናገድበት የነበረ ስርአት፡፡ ተመራ ግ ወታደር ወይም የመንግስት ጉዳይ የሚያስፈጽም ሰው በየገበሬው ቤት እንዲሰተናገድ ተሰማራ (በባላባታዊ ስርአት)፡፡

መመሪያ ስ አንድን ስራ ለማካሄድ በቃል የተሰጠ ወይም በወረቀት የሰፈረ ደንብ፡፡ ትእዛዝ፡፡ የአሰራር ስልት፡፡

ተመራ ስ 1. የመሪ ተከታይ፡፡ ታዛዥ፡፡ ትእዛዝ ፈፃሚ፡፡ 2. መሪው ቀደም ቀደም እያለ የሚናገረውን ዜማ ወይም ቅኔ የሚያዜም መዘምር፡፡ 3. ከበታ ወይም ከርስት መሪ በታ ወይም ርስት የተሰጠው፡፡ ተደልዳይ፡፡ 4. በየገበሬው ቤት እየገባ በግድታይስተናገድ የነበረ የመንግስት ባለስልጣን ወይም ወታደር፡፡

አመራ ግ 1. መጣ ወይም ሄደ፡፡ ወደ ቤቱ ለመራ፡፡ 2. አዝማሚያ፡፡ አቅጣጫ ያዘ፡፡ ነገሩ ወደታ እንደሚያመራ አይታወቅም፡፡

አመራር ስ 1. መመሪያ፡፡ በዚህ ጉዳይ ላይ ለመራር ተስተባብታል፡፡ 2. የመንግስት፡፡ የፖለቲካ ድርጅት፡፡...የበላይ አካል፡፡ ለመራሩ የሳለፈው ውሳኔ ተቀባይነት አግኘዋል፡፡

መራራ "መረረ" ስር ተመ.

መራር ዝ.ክ.

መራዥ "መረዘ" ስር ተመ.

መራጃ ስ የድንጋይ መፍለጫ ትልቅ መደሻ፡፡

መራጊ "መረገ" ስር ተመ.

መሪት ስ 1. ለፀሃይ ባላት ቅርብት ሰብተኛ፡፡ በመጠን ከጥላኔቶች አምስተኛና ከዘጠኙ አለማት (ጥላኔቶች) አንዷ የሆነች የምንጥርባት አለም፡፡ ምድር (በተወማሪ ጥላኔት ስር ተመ.)፡፡ 2. አፈር፡፡ የብስ የሆነውና ውሃ ያልተሻበት ክፍል፡፡ 3. የቤት ወለል፡፡

መሪቱ (ማሳው) ለስልጅል እየተደጋገመ ታርፏል፡፡

መሪቱ ጠም አደረ ሳይዘራበት ከረመ፡፡

መሪት ለቀቀ 1. ወደላይ ከፍ አለ፡፡ አየር ላይ ሆነ፡፡ 2. ታበየ፡፡ ተንቀባረረ፡፡

መሪት ነው ቻይ፡፡ ታጋሽ ነው፡፡

መሪት አታሚሽም ለመጥት የመጀመሪያው

ሰው አትሆንም፡፡

መሪት ከዳዊት አኩሮት ወይም አንሸራቶት ድንገት ሳያሰበው ወደቀ፡፡

መሪት ያዘ ተስተካከሉ ተቀመጠ፡፡

መሪት ይቅለላው አንዳንድ ሰዎች የሚች ዘመዳቸውን ወይም ወዳጃቸውን ስም በሆነ ምክንያት በሚያነሱበት ጊዜ (የመቃብር ጭንቅ ይቅለላል)፡፡ መሪት አትከበደው ለማለት) የሚናገሩት የበጎ ምኞት አባባል፡፡

መሪት ጠበበው 1. በጣም ተደሰተ፡፡ ፈነደቀ፡፡ 2. በጣም ተወነቀ፡፡ አዘነ፡፡ የሚያደርገው አጣ፡፡

መሪት ጠብ አይልም ሳይፈጸም፡፡ ሳይደርስ አይቀርም (ርግማት፡፡ የተናገረው)፡፡

ከመሪት ተነስቶ ያለምንም ምክንያት፡፡

ከመሪት ደባለቀ መሪት ላይ ክፉኛ ጣለ፡፡ አፈረጠ፡፡

መሪት ቅርቡ ፡ 1. ድንከ፡፡ 2. ቁጭ ግለት የሚወድ፡፡ ሰነፍ፡፡ 3. ቶሎ ቶሎ የሚወድቅ፡፡

የመሪት መንቀጥቀጥ ስ ድንገተኛና ሃይለኛ የሆነ የመሪት መነቃነት፡፡ መናወጥ፡፡

የመሪት ምላስ ስ ሾጠ፡፡ ያለና ወደ ባህር ገባ ብሎ የሚገኝ መሪት፡፡ ሌላነ ምድር፡፡

የመሪት ስሪት የ"ስሪት"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

መርሃ ሰሚን ስ የ"ኮምፓስ"ን ፍቺ ተመ.

መርሃ አውር ስ የወረቀታ፡፡ የፀሃይ፡፡ የቀን፡፡ የሃሳብ፡፡ የአመት፡፡ የዘመን አቆጣጠር ያለበት መፅሃፍ፡፡

መርሃ ግብር ስ በቅደም ተከተል የተዘጋጀ እትኑ፡፡ ፕሮግራም፡፡

መርህ ስ መመሪያ፡፡

መርማር "መረመረ" ስር ተመ.

መርቄ "መርቆ"ን ተመ.

መርበብተ ሰለሞን ስ አጋንንትን እጥምዶ ለመያዝና በቁጥጥር ስር ለማድረግ ያስችላል ተብሎ የሚነገርለት አስማት ወይም ድግሞት፡፡

መር አለ "እመር" ስር "እመር አለ"ን ተመ.

መርከብ ስ በነዳጅ ሃይል የሚንቀሳቀስና በመጠን ከጆልሳና ከታንኳ የሚበልጥ፡፡ ሰውን፡፡ እቃን፡፡...በባህር ላይ ለማመልለስ የሚያገለግል የውሃ ላይ መጓጓዣ (ሰአሉን መጓጓዣ ስር ተመ.)፡፡

መርከብ አዛዥ ስ በመርከብ ላይ የመርከብ ሃላፊ ሆኖ የሚሰራ ሹም፡፡

መርከበኛ ስ 1. መርከብ ነጂ፡፡ 2. በመርከብ ላይ የሚሰራ ሰው፡፡

መርዘኛ "መረዘ" ስር ተመ.

መርዝ ዝ.ክ.

መርዶ "ረዳ" ስር ተመ.

መርዶፋ (መርዶፋ) ከ አቡጃዲ የሚመስል ወፈር ያለ ቆርፋዳ ፊርት።

መርዝም "ረዝመ" ስር ተመ.

መርዝጥ "ረዝጠ" ስር ተመ.

መርዝጫ ዝ.ክ.

መርዝፍ "ረዝፈ" ስር ተመ.

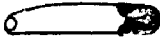
መርዝ "መረዝ" ስር ተመ.

መርጦ ከ ሽርተ+ ገልጽም (ሃረር አካባቢ የሚነገር)።

መርፌ ከ 1.በአንደኛው ጫፍ በኩል ሹል የሆነ+ በሌላው ጫፍ በኩል ዶልዶም ያለ ሆኖ የከር ግንባቢያ ተጻፋ ያለውና ለልብስ መስፊያ የሚያገለግል ተጭን ብረት፤ የእጅ መርፌ። 2. ስሪንጅ ላይ ተሰክቶ ፈሳሽ የሆነ መድሃኒትን በውስጡ ወደ ህመምተኛው ሰውነት ለማስተላለፍ የሚያስችል ተጭን ብረት። 3. ተነቃይና ተሰኪ የሆነ፤ በሽክሳ ላይ የተቀረፀውን ድምፅ ተቀብሎ የሚያስተላልፍ፤ ጫቶ ሹል የሆነ ኤሌትሮኒክስ የሽክሳ ማጓጓዣ እቃ።

መርፌ ነኝ መድሃኒት በመርፌ እየወሰድኩ ስለሆነ ይህንን አለበሳም ወይም አልጠጣም ማለት የሚነገር አባባል።

መርፌ ቁልፍ ከ አንዱ ጫፍ ሹል ሆኖ ሁለተኛው ትይዩ ጫፍ ደግሞ እንደከፍን ወይም እንደ መቆለፊያ ሆኖ እንዲያገለግል የተሰራና ለልብስ ግያያዣነት የሚጠቅም መርፌ።

መርፌ ቁልፍ

የመርፌ እራት ከ መርፌው እንዳይጠፋ ወይም ከተቀመጠበት ቦታ በተላላ እንዲገኝ በመርፌው ተጻፋ ላይ የምትገጠልልል ትንሽ ከር።

መር ከ ለእንጨት ወይም ለድንጋይ መዞርበሪያ፣ መርሰሪያ ወይም መጥረሪያ የሚያገለግል ጫቶ ሹል ወይም ስል የሆነ ብረት።

መር

መሰለ ግ 1. በመልክ፣ በመጠን፣ በባህርይ... ከሌላ ጋር አንድ ሆነ፤ ተቀራረበ። 2. አበረተ ተሰማ። 3.አብር ሆነ ወይም አብር አደረገ።

ተቀላቀለ። 4. በምሳሌ ተናገረ።

ለይምሰል የወሸት፤ ለይሰሙላ።

ምን የመሰለ በጣም ቀንጆ፣ በጣም ጥሩ፣ ደስ የሚል፣ የሚያረካ።

ምን ይመስልሃል? ምን አስተያየት አለህ? እንደሚመስለኝ እንደገባኝ፤ እንደተሰማኝ።

እንዲህ አይምሰህ አንድ ነገር ከሚገመተው በላይ (ጥሩ ወይም መጥፎ) መሆኑን ለመገለፅ የሚነገር አባባል።

የመሰለኝን 1. ያሻንን፣ የፈለግሁትን። 2. የታየኝን፣ የተሰማኝን፤....

የማይመስል ነገር መደረጉ፣ መፈጸሙ፣ እውነትነቱ የሚያጠራጥር ነገር።

ይህን የመሰለ 1. ከዚህ ጋር የሚተራረብ፣ እንዲህ ያለ። 2. ጥሩ፣ ግሩም፣ መልካም የሆነ። መሰል ት 1.የሚመስል። አረንጓዴ መሰል ቀለም ተቀብረል። 2. አምሳያ፣ ተወዳዳሪ። ለክፉቱ መሰል የለውም።

መሳይ ት 1. የሚመስል። ጨዋ መሳይ። 2. የሆነ። ነገረኛ መሳይ።

መስሎ አዳሪ 1. ከሁሉ የሚስማማ፣ የሚገባባ። 2. ተለማግጥ።

ምሳሌ ከ 1. ቀደም ሲል የተነገረን ነገር ለማጠናከርና የበለጠ ግልፅ ለማድረግ የሚቀርብ ሃሳብ፣ ግብራሪያ፤.... 2. አርአያ። መሪያች የጥሩ ስነምግባር ምሳሌ መሆን ይጠበቅባቸዋል። ምሳሌያዊ አነጋገር ከ ቀደም ሲል የተነገረን ነገር ለማጠናከር፣ ይበልጥ ግልፅ ለማድረግና ለላይ ለመስጠት ሲፈለግ በንግግር ላይ ተወማሪ ሆኖ የሚቀርብ አጭር አባባል።

ምስል ከ 1. በድቶግራፍ ተነስቶ ወይም በውሃና በመስታወት ውስጥ ተንፀባርቆ የሚታይ የአንድ ነገር መልክ። 2. በድንጋይ፣ በእንጨት፣ በወርቅ፣...ላይ የተቀረፀ የአንድ ነገር መልክ። 3. የመስቀል ቅርፅ ባለው እንጨት ላይ የሚችን ልብስ በግልበስ በለቅሶ ጊዜ ለግልቀሻን የሚያገለግል ቅርፅ።

ምሰለ ቢስ ት መልክ ጥፋ።

ምሰል አፍሳሽ ከ ወርቅ፣ ብር፤... እያቀለጠ የተለያዩ ቅርንፃፍቶችንና ጊዳጌጦችን የሚሰራ።

ምስያ ት አምሳያ።

ተመሰለ ግ የሌላ ነገርን መልክ፣ ገፅታ፣ ባህርይ ያዘ።

ተምሳሌት ከ በጥሬው ክላው ትርጉም ውጪ ሌላ ነገርን የሚወክል ቃል ወይም ሃረግ። አንበሳ የጀግና ተምሳሌት ነው/ጨለማ የመከራ ተምሳሌት ነው።

ተመሳሰለ ግ በመልክ፡ በመጠን፡በባህርይ፡...
ተቀራረበ፡ አንድ ሆነ፡፡

ተመሳሳይ ት በመልክ፡ በመጠን፡በባህርይ፡...
የተቀራረበ፡ አንድ የሆነ፡፡

ተማሰለ ግ ተደበላለቀ፡ ተቀላቀለ፡ ተዋሃደ፡፡

አመሰለ ግ በሌላው ላይ ክፉ ተመኝ
(ላይተኩስ ጠመንጃ ደንበት/ ላይመታው ዱላ ቃጣበት)፡፡

አያምሰልና እውነት አያድርገውና፡
አያድርስና፡፡

አመሳሰለ ግ 1. ተመሳሳይ፡ ተቀራራቢ
ወይም አንድ አይነት አደረገ፡፡ በፊት ከተሰራው
ጋር አመሳሰለህ ስራልኝ፡፡ 2. እነዓፀረ፡ አወጸደረ፡፡
ኢትዮጵያንና አሜሪካን በእኩኖሚ ደረጃ
ማመሳሰል አይቻልም፡፡

አማሰለ ግ አደበላለቀ፡ አቀላቀለ፡ አዋሃደ፡፡

ማማሰያ ስ ወጥ፡ ገንፎ፡...ሲሰራ ለማማሰል
የሚያስገልግል አጠር ቀጠን ያለ እንጨት፡፡

አምሳል ስ የአንድ ነገር ተመሳሳይ፡ አምሳያ፡
ምሳሌ፡፡

አምሳያ ት በመልክ፡ በቀለም፡...ሌላውን
የሚመስል፡ ከሌላው ጋር የሚመሳሰል፡ አምሳያ
ልጁ ናት፡፡

አስመሰለ ግ 1. ያልሆነና ያልተደረገ ነገርን
እንደሆነ፡ እንደተደረገ አድርጎ አቀረበ፡፡ 2.
ተመሳሳይ፡ ተቀራራቢ፡ አንድ አይነት አደረገ፡፡

አያስመስልብህና አያምጣብህ፡
አያድርስብህና (ክፉ ነገር)፡፡

አስመሳይ ት ያልሆነውንና ያልተደረገውን
እንደሆነ፡ እንደተደረገ አድርጎ የሚያቀርብ
ውሸታም፤ አታላይ፡፡

መሰለቂያ “ሰለቀ” ስር ተመ.

መሰላል ስ ከፍ ወጸለ በታ (ቤት፡ ዛፍ፡...) ላይ
ለመውጣትና ለመውረድ የሚያስገልግል ደረጃ
መሰል መረጋገጫዎች ያሉት ባለሁለት ወይም
ባለአራት እግር እንጨት፡ ብረት፡ ገመድ፡...፡፡

መሰላል

መሰል “መሰለ” ስር ተመ.

መሰረተ ግ አቆመ፡ ተከለ፡ አቋቋመ፡፡

መሰረት ስ 1. ከላይኛው የመሬት ክፍል
በታች የሚሰራ የቤት፡ የህንፃ፡ የግንብ፡...መነሻ፡
መቆሚያ፡፡ 2. ውጥን፡ ጅምር፡፡ ነገሩ የተበላሸው
ገና ከመሰረቱ ነው፡፡

መሰረት ጣለ ጀመረ፡፡ ጸግግሮ አፈ ምኒልክ
ለኢትዮጵያ የከመናዊ ስልጣኔን መሰረት የጣለ
መሪ ናቸው፡፡

መሰረት ልማት ስ ለአንድ አገር ልማት
በተቀዳሚነት አስፈላጊ የሆነ እንደመገናኛ፡
የትምህርት፡ የጤና ተቋም ያለ የሀብረተሰቡ
መገልገያ፡፡

መሰረተ ቢስ ት ተጨጥሞ ማስረጃ ወይም
እውነትነት የሌለው፡፡ መሰረተ ቢስ ወፊ፡፡

መሰረተ ትምህርት ስ ለመሃይምናን
የሚሰጥ የመጀመሪያው የቀለም ትምህርት፡፡

የመሰረት ድንጋይ ስ አንድ ድርጅት፡
ተቋም፡...ለሰራ በታቀደበት በታ ላይ የተጋበዘው
የከብር እንግዳ በመጀመሪያ የሚያኖረውና ለዚሁ
ጉዳይ ተብሎ የተዘጋጀ የድንጋይ ምልክት፡፡

መሰረታዊ ት ዋና፡ በጣም አስፈላጊ፤ ከሁሉም
የሚቀድም፡፡

መሰረታዊ ለውጥ ስ ስር ነቀል ለውጥ፡፡

መሰራች ጉባኤ [ስብሰባ] ስ አንድን
ድርጅት፡ ማህበር ፡... ለማቋቋም የሚደረግ
የመጀመሪያ ስብሰባ፡፡

ምስረታ ስ አንድን ድርጅት፡ ማህበር፡...
የማቋቋም ተግባር፡፡

መሰሪ (መሰሪ) ት በጣም ተንክለኛ፤ ሽረኛ፡፡

መሰረሰሪያ “ሰረሰረ” ስር ተመ.

መሰስ አለ ግ ቀስ፡ ዝግ ብሎ ሄደ ወይም
መጣ፡፡

*መስቀለ

ምስቅልቅል ት ዝብርቅርቅ፡ ውጥንቅጥ፡
የተመሳቃቀለ፡፡

ምስቅልቅል አለ ግ ተዘበራረቀ፡ ቅጥ አጣ፡
ተደበላለቀ፡፡

ተመሳቀለ ግ ተደበላለቀ፡ ቅጥ አጣ፡፡

አመሰቃቀለ ግ አወሳሰበ፡ አደበላለቀ፡ ቅጥ
አጣጣ፡፡

አመሳቀለ ግ አደባለቀ፡ ቅጥ አጣጣ፡፡

*መስቃ

መስቃ ስ የጦር፡ የግፍ ንግግር፡፡ ተመችቶኛል
ብለህ መስቃ አትናገር፡፡

ተመስቃ ግ ተመዳደቀ፡፡

መስቅሰሪያ “ስቀሰቀ” ስር ተመ.

መሰብሰቢያ “ሰበሰበ” ስር ተመ.

*መስነ

መስነች ግ መከነች፡ አልወልድ አለች(ለቀንድ
ከባት)፡፡

መሲና ስ የማትወልድ (ላም፡ በግ፡...፡፡

መሰናከል "ሰነከለ" ስር ተመ.

መሰናከሪያ "ሰነከሪ" ስር ተመ.

መሰናዶ "ሰነዳ" ስር ተመ.

መሰንቆ "ማሲንቆ"ን ተመ.

መሰንበቻ "ሰነበተ" ስር ተመ.

መሰከረ ግ ስላየው፡ ስለሰግው፡ ስለሚያውቀው ነገር ወይም ድርጊት እውነተኛውን ሁኔታ በታል ወይም በሰው ላረጋገጠ፡ አስረዳ።

ምስከር ስ 1. አንድ ድርጊት ሲፈፀም በበታው ተገኝቶ ያየ ወይም የሰግ ሰው፤ እማኝ። 2. ስለላየው፡ ስለሰግው፡ ስለሚያውቀው ነገር ህጋዊ በሆነ ቦታ ቀርቦ በመሃላ ቃሉን የሚሰጥ ሰው፤ እማኝ። 3. እንደ ድጋ፣ ትዳሲ ያሉ በእትዮጵያ አርቀዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን የሚሰጡ ትምህርቶችን ለግስተማር ማረጋገጥ መምህራንን አስተምሮ ስለሰጠባቸው ማረጋገጫ (የምስከር ወረቀት) የሚሰጥ የመምህራን መምህር (ለምሳሌ የድጋ ምስከር)።

ምስከር ቆጠረ 1. አንድ ድርጊት ሲፈፀም በበታው የነበሩትን ሰዎች እየልገ። ልብ በሉ፡...አለ። 2. እማኝ ጠራ፤ ምስከርኛ እነ አገሉ ናቸው ብሎ ተናገረ (ለሽማግሌ ወይም ለጸሐፊ)።

የምስከር ወረቀት ስ 1. አንድን የሙያ ወይም የትምህርት ዘርፍ ተከታትሎ ሳጠናቀቀ ግሰሰብ፡ በሰለጠነበት መስክ ብቁ መሆኑን ለመግለፅ፡ ህጋዊነት ወይም ስልጣን ባለው አካል የሚሰጥ የሰው ማስረጃ። 2. ለአንድ ነገር እንደ ማስረጃ ወይም ማረጋገጫ የሚያገለግል የሰው ማስረጃ።

ተመሳካሪ ግ ተያየ፡ ተነፃፀረ፡ ተገናዘበ።

አስመሰከረ ግ 1. ድርጊቱን፡ ማንነቱን፡ ችሎታውን አሳየ ወይም አሳወቀ። 2. (ቤ.ክህ.) በተማርከው ትምህርት የሚረገፍውን ችሎታ አግኝተሃል፡ ልታሰተምር ትችላለህ የሚል ፈቃድ አገኘ፤ ማስረጃ ተሰጠው። ድጋ ለሰመሰከረሃል።

መስክ ስ 1. የሳርን፡ የቡቃያን ስር የሚበላ ነዋትል። 2. (ዘይ.) ህ. ተንኮለኛ። ምስጢር። ለ. ቢበላ የማይጠግብ።

መስገ ግ 1. አሳረ። 2. ሰገገ፡ ሰከ። 2. ከግጦሽ በላይ አንድ ቦታ ላይ በመሰብሰብ እንዲተኝ አደረገ (እንደ በገና ፍቃድ ያሉ የቤት እንስሳትን)።

ምሳግ ስ ከበቶች ሳር ከበሉ በሃላ ተሰብሰበው የሚተኝበት ከቤት ውጪ ያለ ቦታ።

*መሰገን

ምስጥን ት 1. የተመሰገነ። 2. ጥሩ መስራቱ የታወቀና የተደነቀለት። ምስጥን ሰራተኛ።

ምስጋኛ ስ ጥሩ ሰራ፡ ወለታ ለዋለ፡... የሚቀርብ መገላ፡ ውደላ።

ምስጋኛ ይገባው ይጥገስ፡ ይወደስ፡ ይመስገን፤ ምስጋኛ ይድረሰው፡ መመስገን ይገባዋል።

ምስጋን ይንሳው 1. ሁለት የተለያዩ ነገር ገን የሚመሳሰሉበት ባህርይ ያላቸውን ነገሮች በግንፃር አንዱ ከሌላው ይበልጣል ለግለት የሚነገር አባባል። ወይ፤ በርሽፈው ሲያታጥል፤ ግጥሚያን ምስጋን ይንሳው። 2. ምስጋኛ አይገባውም፡ ምስጋኛ ያሳጣው።

ምስጋኛ ይድረሰው ምስጋኛ ይገባው፡ ምስጋኛ ለእሱ ይሁን።

ምስጋኛ ቢስ ት 1. የማያመለገን፡ ውለታ ቢስ። 2. መልካም ስራ ሰርቶ ምስጋኛ የማይሰጠው፡ የማያገኝ (የመቆርቆር አነጋገር)።

ምስጋኛ የለሽ ት 1. የማያመለገን። 2. ውለታ ውሎ የማይመለገን፡ ምስጋኛ የማያገኝ ወይም የማይሰጠው (የመቆርቆር አነጋገር)። ምስጋኛ የለሽ መሆኑን ባውቅም ደግ ነገር ከመሰራት ወደ ጎዳ አልልም።

ተመስገን ግ ተጥገስ፡ ተመረቀ፡ ተባረከ።

ተመስገን ምስጋኛ ይድረሰህ፤ ምስጋኛ ለእንተ ይሁን (ለእግዚአብሔር)።

አመስገን ግ ምስጋኛ አቀረበ፡ አሳግብ፤ እወደስ፡ መረቀ፡ ባረከ።

መስጠ ግ ትኩረት ሳበ፡ ሃሳብ ወሰደ።

ተመስጠ ግ በሃሳብ ርቆ ሄደ፤ ትኩረቱ ተሳበ።

ተመስጠ ስ ለዩ የአእምሮ ትኩረት።

*መስጠረ

ምስጢር(ሚስተር) ስ 1. ይፋ ያልሆነ ነገር፤ ድብት ጉዳይ። 2. በትኔ ውስጥ ሰምና ወርቁ የያዘው ትርጓሜ፡ ፍሬ ነገር። 3. (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) በቤተክርስቲያን ቅፅረ ግቢ በተለይ ቤተልሄም እየተባለች በምትጠራው ቤት ውስጥ የሚከናወን ተግባር (የስርአተ ቁርባን ዝግጅት)።

ምስጢር አወጣ ድብት የነበረን ነገር ይፋ አወጣ፤ ገለጠ።

ምስጢር አየ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ድቀና ከተቀበለ በሂላ በቤተክርስቲያን ቅፅረ ግቢ በምትገኘውና ቤተልሄም ተብላ በምትጠራው ቤት ውስጥ የሚከናወን ተግባር አየ፤ ተረዳ፤ አወቀ።

ምስጢር ጠበቀ ምስጢር የሆነን ይዘ፤ ለማንም ሳያሳውት፡ ሳይናገር ቀረ፤ ደብቆ ያዘ።

ምስጢር ሰላሲ ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) የሰላሲን የአንድነትና የሰላትነት ምስጢር የሚያስረዳ ትምህርት።

ምስጢር ስጋዊ ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ስለአምላክ (ክርስቶስ) ሰው የመሆንና ስጋ የመልሰስ ምስጢር የሚያስረዳ ትምህርት።

ምስጢርኛ ስ የልብን የሚነግሩት ወይም

የሚያዋቁት የቅርብ ወዳጅ፡፡ ጓደኛ፡፡

ምስጢር ኪስ ስ በወንድ ሱሪ ፊት ለፊት በቀኝ በኩል ያለ ትንሽ ኪስ፡፡

ተመሳጠረ ግ 1. በድብቅ ወይም በስውር፥ በምስጢር ተነጋገረ፡፡ ተመካከረ፡፡ 2. አንድ ተንኮል ወይም መጥፎ ነገር ለመፈፀም በስውር ተመካከረ፡፡ አሰረ፡፡

አመስጠረ ግ ስውር ወይም ሽፍን የነበረውን ሃሳብ ገለፀ፡፡ አብራራ(ቅኔ)፡፡

መስጥ ለ በአሁያ ወይም በኢጋሰስ ሆኖ አካባቢ የሚውልና በጀርባቸው ላይ የተጫነውን በደንብ ለማሰርና ለማጥበቅ እንዲያመች ሆኖ ታጥፎ ወረድ ያለ የመጫኛ መጥለፊያ፡፡

መሲህ ለ የተቀባ ንጉስ ወይም ካህን ወይም ነቢይ፡፡

መሲና “መሰነ” ስር ተመ.

መሳ ፉ አቻ፡፡ እኩል፡፡

መሳ ለመሳ (መሳ በመሳ) እኩል በኩል፡፡

መሳለሚያ “*ሰለሚ” ስር ተመ.

መሳል “ሳለ”² ስር ተመ.

መሳሪያ “ሰራ”¹ ስር ተመ.

መሳቂያ “ሳቀ” ስር ተመ.

መሳቢያ “ሳበ” ስር ተመ.

መሳድ ለ በቁረት ውስጥ ያለች የሽማ መወጠኛ ቀጭን እንደገና (ሰላሉን ሽማኔ ስር ተመ.)፡፡

መሳፍቻ “ወሳፍቻ”ን ተመ.

መሳፍንት ለ (ሃ.ቀ. መስፍን) በቀድሞ ጊዜ ከንጉሱ ጋር በዝምድና የተሳሰሩና በሰልጣን ላይ የነበሩ የገዥው መደብ አባላት፡፡

መስህብ ለ የሚማርክ ወይም የሚሰብ ውበት ያለው ነገር (ቅርሳቅርስ፡ መልክአምድር፡...)፡፡

መስመር “*ሰመረ” ስር ተመ.

መስሪያ ቤት “ሰራ”¹ ስር ተመ.

መስቀለኛ “ሰቀለ” ስር ተመ.

መስቀል ዝ.ከ.

መስቀያ ዝ.ከ.

መስቃ “*መስቃ” ስር ተመ.

መስቆር “ሰቆረ” ስር ተመ.

መስቀርት ዝ.ከ.

መስበቂያ “ሰበቀ” ስር ተመ.

መስተ- በአንዳንድ ቃላት ላይ ባለድ መነሻ በመሆን እየተቀጠለ እርስ በርስ የ—የሚል ፍቺ፡፡ የሚሰጥ ምእላድ፡፡ መስተዋድድ፡፡ መስተፋቅር፡፡....፡፡

መስተሃድርት (መስታድርት) ለ የጠፋ ከብትን አውራ እንዳይበላው እየተባለ የሚደገም

አስማት ወይም ድግምት፡፡

መስተባርር “በረረ” ስር ተመ.

መስተንግዶ “*ነገደ” ስር ተመ.

መስተአምር በቃላት መወረሻ እየገባ ነገሩ (ቃሉ) ቀደም ሲል የተጠቀሰ መሆኑን የሚያሳይ ምእላድ መጠሪያ፡፡ መጽሃፉ (መጽሃፍ-ሉ)፡፡ መፅሃፍ የተባለው ቃል ቀደም ሲል የተጠቀሰ መሆኑን የሚያመለክተው መስተአምራዊ ምእላዱ “ኦ” ነው፡፡

መስተዋት(መስታወት) ለ 1. መልክን ወይም ከፊት ለፊቱ ያለውን ምስል መልሶ የሚያሳይና ልሙጥ ሆኖ ውሃ መልክ ያለው እቃ፡፡ 2. ብርሃን ማስተላለፍ የሚችል፡ ብዙውን ጊዜ በመስኮትና በር ላይ የሚገጠም፡ ጠጣር ሆኖ ግን በቀላሉ ሊሰበር የሚችል የህንፃ መሳሪያ እቃ፡፡

መስተዋት መሰለ በጣም ፀዳ፡፡ አማረ፡፡

መስተዋድድ በስምና ስም አከል በሆኑ ቃላት መነሻ ወይም በመነሻና መድረሻ ላይ እየገባ የነገሮችን ዝምድና የሚያመለክት የንግግር ክፍል፡፡ (ምሳሌ ወደ፡ ከ...ጋር፡ በ...ላይ)፡፡

መስተዳድር “አደረ” ስር ተመ.

መስተፃምር በግስ ላይ. እየተወመረ ግሱ እንዳያስር የሚያግድ እንዲሁም ቃላትን፡ ሃረጎችን፡ አረፍተ ነገሮችን የሚያያይዝ የንግግር ክፍል፡፡ **አበበና ከሰይ ከተዋወቁ ጀምሮ** እንደተፋፉና ናፍ፡፡ (መስተፃምርቹ ከ፡ ና፡ እንደ፡ ናቸው)፡፡

መስተፋቅር ለ ወገድና ሴትን ወይም ሰዎችን እርስበርስ ያፋቅራል የሚባል አስማት ወይም መድሃኒት፡፡

መስተካ (ማስተካ) ለ ከሙጫና ከሌሎች ቅመሞች የሚሰራ መጣብቅነት ያለው የሚታኘክ ጣፋጭ፡፡

መስታድርት “መስተሃድርት”ን ተመ.

መስጥ ለ 1. ከወንዝ፡ ከምንጭ፡... ተጠልፎ ሰው ሰራሽ የሆነ መንገድ ወይም በይ ተበጅቶለት ለእርሻ ስራ የሚውል ውሃ፡፡ 2. ከወንዝ፡ ከምንጭ፡... ውሃን በቦይ ወይም በሌላ ዘዴ በመጥለፍ መሬትን ውሃ እያጠጠ የሚካሄድ የግብርና ስራ ወይም ዘዴ፡፡ 3. በመስጥ የሚለማ ወይም የለማ መሬት፡፡

የመስጥ መሬት/እርሻ ውሃንብ የሆነ ወይም የመስጥ ውሃ ያለው መሬት፡፡ እርሻ፡፡

የመስጥ ውሃ (ዘይ.) የራሱ የሆነ ጠንካራ አቋም የሌለው፡ በሌላ ሰው ሃሳብ የሚመራ (ሰው)፡፡

መስክ ለ በሰሜንና በምስራቅ መካከል ያለ የአለም ማእከን አቅጣጫ (በተወሰነ ማእከን ስር ተመ.)፡፡

መስከረም ስ የአመቱ የመጀመሪያው ወር ስም።

መስከረም ጠባ የመስከረም ወር ገባት ተጀመረ።

መስከ ስ 1. በለምለም ሳር የተሸፈነ ሰፊ ሜዳ ተመራ። 2. የመስከ ስራ።

መስከ ወጣ የመስከ ስራን ለማከናወን ሄደ።

የመስከ ስራ ስ የተለያዩ ጥናቶችንና ምርምሮችን የሚያካሄድ ሰው ወይም የበሮ ስራተኛ ከመደበኛ የስራ ቦታው ርቆ በመሄድ የሚያከናውነው ጥናት፣ ስራ።

መስኮት ስ በቤት ገድግዳ ወይም በተሽከርካሪዎች ጎን ላይ ለአየርና ለብርሃን መግቢያ እንዲሆን የሚሰራና ብዙውን ጊዜ መዝጊያ ያለው ክፍት ቦታ (ስእሉን ቤት ስር ተመ)።

መስዋእት “ሰዋ” ስር ተመ.

መስጊድ ስ የመስሊሞች ቤተ ፀሎት።

መስፈሪያ “ሰፈረ” ስር ተመ.

መስፈርት ዝ.ከ.

መስፍን ስ እንደማረሻ፣ ቢላዋ፣...ያሉ የተለያዩ መሳሪያዎችን የሚሰሩ ባለሙያዎች ተፈላጊውን የበረት ቁራጭ ካጋሉ በሂሳ በላዩ ላይ እጋድመው የሚቀጠቅጡበትና ልዩ ልዩ ቅርፅ የሚያወጡበት ጠፍጠፍ ያለ ትልቅ ብረት።

መስፍን “መሳፍንት”ን ተመ.

መሶብ ስ ከአከርማና ከሰንደዶ የተሰፋ ለእንጀራ ግስቀመጫ ወይም ለመብያ የሚሆን የቤት እቃ (እእሉን የሰፈት እቃ ስር ተመ)።

መሶብ ወርቅ ስ ልዩ ልዩ ቀለማት ባላቸው አለላዎች ተጊዞ የተሰፋና ረዘም ያለ እግር ያለው መሶብ (እእሉን የሰፈት እቃ ስር ተመ)።

መሸ ገ ጠለመ፣ ግታ ሆነ።

መሸ በከንቱ ፍሬ ያለው ነገር ሳይሰራ፣ በከንቱ ሲያውደለድል ወይም በግደለሽነት ጊዜውን የሚያሳልፍ ሰው።

መሸ አዳሪ ስ ቋሚ መፍሪያ የሌለውና በደረሰበት ቦታ የሚያድር ሰው።

ምሽት ስ ከፀሃይ ጥልቀት በሂሳ ጨማ እስከሚሆን ያለው ጊዜ።

አመሽ ገ እስከ ምሽት ወይም እስከ ግታ ወይም እስከ ሌሊት ቆየ።

ማምሻ ስ 1. የመኝታ ሰላት እስከደርሰ ለግንድድ የሚለቀም የማገዶ እንጨት (ብዙውን ጊዜ በገጠር አካባቢ)። 2. ምሽት። 3. መቆያ፣ የምሽቱን ጊዜ ማሳልፊያ።

ማምሻውን ወደ ግታ ገደማ፣ ማምሻውን ወደ ከተማ ብቅ ብሎ ነበር።

አመሻሽ ስ ምሽት።

አስመሽ ገ እስከምሽት ወይም እስከ ግታ ወይም እስከ ሌሊት አቆየ።

መሸለቀ “ሞሸለቀ”ን ተመ.

መሸቢያ “ሸበበ” ስር ተመ.

መሸት ገ ለገበያ የሚሆንና የሚሸጥ ጠላ፣ ጠጅ ወይም አረቄ፣... ጠመቀ፣ አዘጋጀ።

መሸታ ስ 1. ለሽያጭ የተዘጋጀ ጠላ ወይም ወይም አረቄ። 2. ተሎ ለገበያ እንዲደርስ ተብሎ ያለጥንቃቄ የተሰራ መናኛ እቃ፣ ልብስ፣...።

መሸታ ቤት ስ እንደ ጠላ፣ የአገር አረቄ፣ ጠጅ ያሉ መጠጦች የሚሸጡበት ቤት።

መሸተኛ ስ 1. ጠላ ወይም ጠጅ ወይም የአገር አረቄ፣... እያዘጋጀች የምትሸጥ ሴት። 2. መሸታ ቤት አዘውትሮ በመሄድ የሚጠግ (ሰው)።

መሸንገያ “ሸንገለ” ስር ተመ.

መሸኛ “ሸኘ” ስር ተመ.

መሸከ ገ 1. ደቀቀ፣ ነክተ። 2. ተጥመለመለ፣ ተልወሰወለ።

እምሽክ አለ ገ ስበርብርብ፣ ድቅቅ አለ።

አመሽከ ገ 1. ደቆቆሰ፣ እንኳከተ። 2. ጥርጉ፣ ሙጥጥ ወይም እንክት አድርጎ በላ።

መሸገ ገ 1. ከጠላት ጦር ለመከላከል ጉድጓድ በመማከብ፣ ድንጋይ በመካብ፣...መሸሸጊያ አበጀ፣ ምሽግ ሰራ። 2. ተደበቀ፣ ተሸሸገ። 3. (ዘይ.) በአንድ ቦታ ወይም አካባቢ ተወሰኛ ተቀመጠ ወይም አዘውትሮ ተገኘ።

ምሽግ ስ 1. ከጠላት ጦር ለመከላከል ጉድጓድ በመማከብ፣ ድንጋይ በመካብ፣... የሚሰራ መከላከያ ቦታ፣ ተገኘ። 2. (ዘይ.) ሁልጊዜ የግድታጠብት ቦታ፣ መገኛ፣ መቀያ። የእገሌ ምሽግ ያ ጠጅ ቤት ነው።

ምሽግ ሰበረ ምሽግን ጥሶ ገባ፣ አለፈ።

ተመሸገ ገ ተከለለ፣ ተደበቀ፣ ምሽግ ውስጥ ሆነ።

መሸጋገሪያ “ሻገረ” ስር ተመ.

መሸሳሪያ “ሸሳረ” ስር ተመ.

መሸፈኛ “ሸፈነ” ስር ተመ.

መሹሐኪያ “ሹሐከ” ስር ተመ.

መሹሐከኪያ ዝ.ከ.

መሸረብ (መትረብ) ስ 1. የውሃ ቱቦ። 2.

እሸንዳ።

መሸቀቅ ስ በሰራ፣ በተሟሰ፣...ወገብ ዙሪያ

የሚገባ ግሰሪያ፣ ጥብጣብ።

መሸሐኪያ “ሹሐከ” ስር ተመ.

መቀመጫ (መቅ) ስ በጣም ጥልቅ የሆነ ጉድጓድ፤ አዘቅት።
 መቀመጫ ወረደ ሲለል ገባ።
 መቀመጫ “*ቀመጠ” ስር ተመ.
 መቀራቅር “ቀረቀረ” ስር ተመ.
 መቀራቅርት “ቀረቀረ” ስር “መቀራቅር”ን ተመ.
 መቀርሰሚያ ስ የአረቂ መጣጫ መለኪያ።
 መቀርቀሪያ “ቀረቀረ” ስር ተመ.
 መቀርቀቢያ “ቀረቀቢ” ስር ተመ.
 መቀርጠፊያ “ቀረጠፊ” ስር ተመ.
 መቀሰ ግ በመቀስ ቆረጠ ወይም ቀደደ።

መቀሰ ስ እጅታ ያላቸው ሁለት ትይዩ የሆኑ ስለታም ብረቶችን በማግጣትም የተሰራ መቀረጫ፤ መቅደሻ፤ መከርከሚያ፤ መቀረጫት።

መቀሰ

መቀሰ ምት ስ ወደ ላይ በመዝለልና እግርን እንደ መቀስ በማሰጣጠር በአንደኛው እግር የሚመቱ አስመስሎ በሁለተኛው እግር የሚመታ የእግር ኳስ አመታት።
 መቀሰ ቅድ ስ አንገትጌው እንደባላ ከስር ጠባብ ከላይ ሰፋ ብሎ የወጣ የልብስ ቅድ።
 መቀቀያ “ቀቀለ” ስር ተመ.
 መቀነስ “ቀነሰ” ስር ተመ.
 መቀነሻ ዝ.ክ.
 መቅነት “*ቀነተ” ስር ተመ.
 መቀነቻ ዝ.ክ.
 መቀናጀ “*ቀነጀ” ስር ተመ.
 መቀንደቢያ “ቀንደቢ” ስር ተመ.
 መቀንጠቢያ “ቀንጠቢ” ስር ተመ.
 *መቀኘ

ምቀኛ ስ ሌላው ሰው ጥሩ ነገር እንዲያገኝ የማይፈልግ፤ የማይወድ ወይም አንዳያገኝ የሚጥር ሰው።
 ተመቀኘ ግ 1. ለሌላው ጥሩ ነገር አንዳይደረግለት ተመኘ አደረገ፤ ተከላከለ። 2. ሌላ ሰው ባለው ወይም ባገኘው ጥሩ ነገር ያላገባብ ቀና።
 መቀየሪያ “ቀየረ” ስር ተመ.

መቀየሻ “ቀየደ” ስር ተመ.
 መቀንጠቢያ “ቀጠቢ” ስር ተመ.
 መቀጣጫ “ቀጣ” ስር ተመ.
 መቀጫ ዝ.ክ.
 መቀጮ “ቀጣ” ስር “መቀጫ”ን ተመ.
 መቀፍቀፊያ “ቀፈቀፈ” ስር ተመ.
 መቀሊያ “ቆላ” ስር ተመ.
 መቀረርት “ቆረረ” ስር ተመ.
 መቀረጫት “ቆረጠ” ስር ተመ.
 መቀረጫ ዝ.ክ.
 መቀነን “ቆነን” ስር ተመ.
 መቀያ “ቆላ” ስር “መቀሊያ”ን ተመ.
 መቀጠሪያ “ቆጠረ” ስር ተመ.

መቂናጥ ስ 1. በሰላት በኩል በከር የተያያዘና በሽመና ስራ ጊዜ መቶ ከፍ ዝቅ እንዲል የሚያደርግ እንደው። 2. ሞላላ ሆኖ እንደዘንግ የተሰራና በቱቦ መሰል ብረት ውስጥ ገብቶ በአንዳች አይነት ግፊት ወደላይና ወደታች እየተነቃነቀ እንቅስቃሴን የሚሰጥ የሞተር አካል።
 መቃ ስ ቅጠሉ ሻኪራ፤ ቀጫጭንና ረዣዥም፤ ግንዱ አንገ ያለውና ውስጠ ክፍት የሆነ የአወዋት አይነት፤ ሸንቆ።

መቃ ልቅም ስ በመቃ ሰንጥር እየተለቀመ የሚሰራ የሽማ ጥበብ አይነት።
 መቃ መስዩ ስ እንደመቃ ያለ ግን ከመቃ የሚቀጥንና የሚጠነክር የአወዋት አይነት።
 መቃ ብእር ስ ከመቃ ተቀርቦ የተዘጋጀና ቀለም እየተጠቀሰበት የቁም ዕህፊት ለመፃፊያ የሚያገለግል ብእር።

መቃረቢያ “ቀረቢ” ስር ተመ.
 መቃብር “ቀብረ” ስር ተመ.
 መቃን ስ በቤት በር ወይም መስኮት ግራና ቀኝ ጎበኝ ተሸከሞ የቆመ እንደው (ቤት ስር የበርን ስለል ተመ.)።

መቃኞ ስ 1. አንድ ቤተክርስቲያን ተሰርቶ እስከሚያልቅ ድረስ ታብቶ የሚቆይበት ጊዜያዊ ቤት። 2. አንድ ትልቅ ቤት ተሰርቶ እስከሚያልቅ ድረስ አጠገቡ የሚሰራና በጊዜያዊነት የሚያገለግል ትንሽ ቤት።
 መቃጠሚያ “*ቀጠመ” ስር ተመ.

መቃድ ስ 1. ጫታ ወደ ደንደሱ በኩል ቆለፍ ያለ የብራና፤ የቆርበት መፋቂያ ቢላ። 2. የመካከሉ መታጠቂያ፤ ሰት።

መቃድ 1ኛ ፍቺ

መቃጠሪያ “*ቀጠረ” ስር ተመ.
 መቃታንን ስ የአሳ ማጥመጃ መንጠቆ።
 መቄ [ወፍ] ስ በብዛት ሆኖ የሚበር ብዙውን
 ጊዜ በመቃ ላይ ጎጆ ስርት የሚኖር ቢጫ ወፍ።
 መቅ “መቀመቅ”ን ተመ.
 መቅለምት “ወቅለምት”ን ተመ.
 መቅመቆ ስ በፋፊና ለሰላሳ ትጠል ያለው፥ ስሩ
 ቢጫ የሆነና ትቢ ሲነጠር ቀለሙን ቢጫ
 እንዲያደርገው የሚጨመር አነስተኛ የእልዋት
 አይነት።
 መቅረዝ ስ ሻማ፥ ጧፍ፥...በላዩ ላይ ተሰክቶ
 ለመያዝ የሚያገለግል ከሽክላ፥ ከብረት፥
 ከሃሰት፥...የሚሰራ የማብሪያ እቃ፤ ተገዳል።

መቅረዝ

መቅረጫ “ቀረፀ” ስር ተመ.
 መቅሰፍታም “ቀሰፈ” ስር ተመ.
 መቅሰፍት ዝ.ክ.
 መቅኒ (መቅን) ስ እንደቅልጥም ባሉ ክፍት
 አጥንተች ውስጥ የሚገኝ የአጥንት ቅጣት።
 መቅኖ ስ እርባና፥ በረከት።
 መቅኖ ቢስ እርባና፥ በረከት የሌለው።
 መቅኖ የለውም አይበረከትም።
 መቅዘፊያ “ቀዘፈ” ስር ተመ.
 መቅደስ “ቀደሰ” ስር ተመ.
 መቅድም “ቀደመ” ስር ተመ.
 መቅጃ “ቀዳ” ስር ተመ.
 መቅጫ “ቀጣ” ስር ተመ.
 መቆለፊያ “ቆለፈ” ስር ተመ.
 መቆሚያ “ቆመ” ስር ተመ.
 መቆርቆሪት “ቆረቆረ” ስር ተመ.
 መቆስቆሻ “ቆስቆስ” ስር ተመ.
 መቆናቁን “ቆንቆን” ስር ተመ.
 መቆናጠጫ “ቆነጠጠ” ስር ተመ.
 መቆንጠጫ ዝ.ክ.
 መቆያ “ቆየ” ስር ተመ.
 መቆጣጠሪያ “ቆጠረ” ስር ተመ.
 መቆፈሪያ “ቆፈረ” ስር ተመ.

መቋሚያ “ቆመ” ስር ተመ.
 መቋረፊያ ስ ካህናት የሚለብሱት እጅ ሰፊና
 ደረተ ክፍት ቀሚሰ።
 መቋቋሚያ “ቆመ” ስር ተመ.
 መቋደሻ “ቆደሰ” ስር ተመ.
 መቋጠሪያ “ቋጠረ” ስር ተመ.
 መበለት “እመበለት”ን ተመ.
 መበለቻ “በለተ” ስር ተመ.
 መበያ “በላ” ስር “ማባያ”ን ተመ.
 መበ “መብእ”ን ተመ.
 መበቻ “ባተ” ስር ተመ.
 መበላ “በላ” ስር ተመ.
 መበረቅ “በረቀ” ስር ተመ.
 መብሩቅ ስ በጥራቱ ከአቡጃዲና ከመርዳቱ
 በጣም የላቀ ዘመናዊ ነጭ ጨርቅ።
 መብራት “በራ” ስር ተመ.
 መብሻ “በላ” ስር ተመ.
 መብት ስ 1. አንድ ሰው ወይም አካል በአንድ
 ነገር ወይም ጉዳይ ላይ የሚፈልገውን ለማድረግም
 ሆነ ላለማድረግ የሚያስችለው ስልጣን። 2. አንድ
 ሰው አስፈላጊ ሆኖ ሊያደርግ ሊያገኘው የሚገባ
 ነገር፥ አገልግሎት፥ ጥቅም፥...።
 መብቱ ተገፊ፤ በሰብአዊነት ወይም በህግ
 ያገኘው መብት ሳይከበርለት ቀረ።
 መብቱን አስከበረ መብቱን አስጠበቀ።
 መብቱን አስጠበቀ በሰብአዊነቱ ወይም
 በህግ ያገኘው መብት ህጋዊ በሆነ ወይም በሌላ
 መንገድ ተጠቅሞ፥ በሌላ ሰው ወይም አካል
 እንዳይደፈር ወይም እንዳይነጠቅ አደረገ።
 መብትና ግዴታ ስ አንድ ሰው ወይም
 አካል ያለው መብትና ከእርሱ የሚጠበቅ ግዴታ።
 የመብት ጥያቄ ስ በሰብአዊነት ወይም በህግ
 የተገኘ ወይም ሊገኝ የሚገባን መብት
 አለመልክተ የሚቀርብ ጥያቄ።
 መብአ(መባ) ስ እንደ ጧፍ፥ እጣን፥
 ዘቢብ፥...ያለ ለቤተክርስቲያን የሚሰጥ ስጦታ።
 መተለገ ግ 1. ቆነጠጠ። 2. ፊቡ፥ ጥረጥረ። 3.
 ነጠቀ፥ ጥሸለቀ።
 መተላለፊያ “አለፈ” ስር ተመ.
 መተማመኛ “እመነ” ስር ተመ.
 መተረ¹ ግ መጥኖ ቆረጠ፥ ከተፈ(ስጋን)።
 መተረ (አምታሮ) ስ የተከተፈ ስጋ።
 መተረ² ግ ርዝመትን ለካ።
 ጜትር ስ የርዝመት መለኪያ (1 ጜትር 100
 ሲንቲ ጜትር ይሆናል)።

ጜትር ኩብ ስ ርዝመቱ፣ ጎኑና ጥልቀቱ አንድ አንድ ጜትር የሆነ ግንኙወም ነገር።
ጜትር ካሬ (ካሬ ጜትር) ስ የስፋት መለኪያ (ርዝመቱ 1 ጜትር፣ ጎኑም 1 ጜትር የሆነ የስፋት መጠን፤ መረጃ ጜትር።

መተረቻ "ተረተ" ስር ተመ.

መተረ ስ ፍሬው የኩስ መድሃኒት ነው ተብሎ የሚባል እንደ ሃረግ ያለ የአፀዋት አይነት።

መተርኮሻ "ተረኮሻ" ስር ተመ.

መተር "መተረ" ስር ተመ.

መተተ ግ መተት አደረገ ወይም አስደረገ።

መተት ስ በሌላ ሰው ላይ ጉዳት ለግድረስ ወይም መተት አድራጊው የሚፈልገው ነገር እንዲፈፀምለት በግለት በተለያዩ ነገሮች ግለትም እንደ ልብስ፣ ምግብ፣ የቤት ቁሳቁሶች በመሳሰሉት ላይ የሚደረግ ድግምት።

መተተኛ ስ በሰው ላይ መተት የሚያደርግ ወይም የሚያስደርግ ሰው። 2. (ዘይ.) ጉዳዩን ለግስፈፀም ብዙ ጊዜ የሚሳካለት፤ ከፋም ሰው ገር የሚሆንለት።

መተከግ "ተከዘ" ስር ተመ.

መተኪያ "ተካ" ስር ተመ.

መተኮሻ "ተኮሻ" ስር ተመ.

መተያያ "አየ" ስር "መተያ" ን ተመ.

መተዳደሪያ "አደረ" ስር ተመ.

መታ¹ ግ 1. ደበደበ፣ ገሬ፣ ገፊ። 2. በጥይት አቆሰለ ወይም ገደለ። 3. ለጋ፣ ጠለዘ (እስን)። 4. በጠበጠ፣ ደባለቀ፣ አዋሃደ (ተልባን፣ እንቁላን፣...)። 5. ደረደረ፣ ከረከረ፣ ተጫወተ (በገንና፣ ከራርን፣ ግሲንቆን፣...)።

መታ ያለ አጠርና ወፈር ያለ።

መምቻ ስ በድር መሃከል የሚያልፈው ግግ እንዲጠጋጋ ወይም ልሰት እንዲል የሚመታበት የሽግግ እቃ።

መምቻ ስ 1. እንደ ብይ፣ አከራር፣ ቆርኪ ላለ የቁግር ጨዋታ ለመምቻነት ተመርጦ የሚያገለግል ብይ፣ አከራር፣...። 2. እንደ 'ሰኞ ግክሰት' ባለ የልጆች ጨዋታ ላይ እየተወረወረ ለመጓወድ የሚያገለግል የሽክሳ ሰባሪ ወይም ትንሽ ጠፍጣፋ ድንጋይ።

ምታ ስ 1. መቶ አመታት። 2. በግጥምና በግጥም መሰል ፅሁፎች ላይ የሚታይ የቀለም ወይም የፈደል አመጣጠን።

ምች ስ ትባት ያለው፣ የሚሸት ምግብ፣... ነካከቱ ወይም ላብ ካላብ በሂላ ለፀሃይ በመጋለጥ መካከያት ይመጣል የሚባል የበሽታ አይነት።

ምች መታው የምች በሽታ ያዘው።

[የ] ምች መድሃኒት ስ የምችን ሀመም

ያድናል ተብሎ ከአዩ ልዩ ቅጠላ ቅጠሎች የሚዘጋጅ መድሃኒት።

ተመታ ግ ተሸንፈ፣ ተደመሰሰ (ለምሳሌ በመርነት)።

ተማታ ግ 1. መታ፣ ደበደበ። 2. ተምታታ።

ተምታታ ግ 1. ተዘበራረቀ፣ ተደበላለ። 2. ተሳካረ፣ ተሳሳተ፣ ተወነበደ።

አማታ ግ 1. አጭበረበረ፣ አታለለ። 2. አዘበራረቀ፣ አደበላለ። 3. ምች ተጠናወተ፣ አመመ። ተልግ በልተህ ሳትታጠብ አትውግ ያግታል።

አምታታ ግ 1. አጭበረበረ፣ አታለለ። 2. አዘበራረቀ፣ አደበላለ።

አምታች ስ አጭበርባሪ፣ አታላይ።

መታ² ግ ስረረ (ለህያ፣ ፈረሰ፣...)።

መታሪሪያ ስ ጥጥ በሚንደፍበት ጊዜ ደጋትን ደገፎ ለመያዝ የሚያገለግል ቀጭን እንወት (ስለሌን ደጋን ስር ተመ.)።

መታሰቢያ "አሰበ" ስር ተመ.

መታቀፊያ "አቀፈ" ስር ተመ.

መታወቂያ "አወቀ" ስር ተመ.

መታያ "አየ" ስር ተመ.

መታጠቂያ "ታጠቀ" ስር ተመ.

መታጠቢያ "አጠበ" ስር ተመ.

መት ስ መደላ፣ ረድፍ።

መትረብ "መሸረብ"ን ተመ.

መትረቦሽ ስ በተከታታይ ብዙ ጥይቶችን በአንድ ጊዜ ሊተኩሱ ከሚችሉ የጦር መሳሪያዎች አይነት አንዱ።

መቶ ስ 1. በዘጠና ዘጠኝና በመቶ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፤ በአሃዝ ሲገፍ 100፣ ይ። 2. ብዛቱ አስር አስርችን የሚያህል። መቶ ስምቻ።

መቶ በመቶ ሙሉ በሙሉ።

[የ] መቶ አለቃ ስ ከሸንበል በታች የሚገኝ ወታደራዊ ግእረግ።

*መቻ

ምቻ ስ 1. የሚደላ፣ ምችት ያለው። 2. ተስማሚ የሆነ፣ የሰጠ። ለካሪዉ ትምህርት ሴት ለመስራት ምቻ ነው።
ምችት ስ ድሉስ።

ተመቻ ግ 1. ደላ፣ ተስማሚ። 2. ተሳካ፣ ሆነ። ከተመቻች አመጣህ።

ተመቻች ግ 1. ተደላደለ፣ ተስተካከለ። 2. ተዘጋጀ፣ ተሰናዳ።

አመቻ ግ ምቻ፣ ተስማሚ ሆነ።

አመቺ ት ምቹ የሆነ፥ ተስማሚ።

አመቻቸ ግ 1. አደላደለ፥ አስተካከለ። 2. አዘጋጀ፥ አሰናዳ።

መቼ (መቼ) ተው.ግ. አንድ ጉዳይ የተከናወነበትን ወይም የሚከናወንበትን ጊዜ ለመጠየቅ የሚያገለግል የጥያቄ ቃል። መቼ መጣ?

መቼም መቼ ምንጊዜም ቢሆን፥ በየትኛውም ጊዜ ቢሆን፥...። መቼም መቼ እንደዚህ ሆኖ አያውቅም።

መቼም (መቼውንም) ምንምጊዜ፥ አንድም ተን። መቼም እንደዚህ ላይነት ነገር ሊጋጥምን አያውቅም።

ከመቼው ከምንጊዜው (ፍጥነትን ለማድነት የሚነገር)። ከመቼው ሄደህ መጣህ?

ከመቼውም ጊዜ ይልቅ/ይበልጥ/ያነሰ ከምንጊዜውም፥ ከማንኛውም ጊዜ ይልቅ ወይም ይበልጥ ወይም ያነሰ። ከመቼውም ጊዜ ይልቅ ለየቶ ተስማምቶኛል።

መነመነ ግ 1. ተጠነ፥ ኮሰመነ፥ ከላ። 2. በጣም ትንሽ ሆነ፥ ጠበበ። ተሰፋው መነመነ።

መንማና ት ከሰማና።

ተመናመነ ግ ቀስ በቀስ እያለቀ ሄደ (ገንዘብ፥ እህል፥...)።

መነሳንሰ "ክሰነሰ" ስር ተመ.

መነሽ ግ 1. በታተነ። የተነጠረውን ላሊጋ መነሸው። 2. በቀንዱ መሬት እየሚረና እየቆፈረ አፈሩን ወደላይ ወረወረ (ውጊያ መገጠም የማረውና ያሰኘው በሬ)።

መንሽ ስ በመወቃት ላይ ያለን እህል ለመበርበር ያለ መበተኛ፥ ለማዝሪያ፥... የሚያገለግል ከእንጨት የተሰራና ብዙውን ጊዜ ሰስት ጣት ያለው የአውደማ መሳሪያ።

መንሽ

ተመነሽ ግ አውደማ ላይ ያለ እህል በመንሽ ተበረበረ። ተበተነ።

አመነሽ ግ አውደማ ላይ እየተበራዩ ያለን እህል በመንሽ ወደ ላይ በመወርወር በነፋስ ለማክደነት ምርቱ ከገለባው እንዲለይ አደረገ።

*መነሸነሽ

ምንሸንሸ ት ያጌጠ፥ ሽሙንሙን፥ የተዋበ።

ተምነሸነሽ ግ 1. ተሸማሞነ፥ አጌጠ። 2. (ገንዘብ ወይም ምግብ፥...) እንደልቡ በብዛት፥ አገኘ ወይም እንደፈለገው በብዛት ተጠቀመበት።

አምነሸነሽ ግ 1. አስጌጠ፥ አሸማኝሞነ። 2. አጠገበ፥ በብዛት ሰጠ ወይም ጋበዘ፥... (ምግብን፥ ገንዘብን፥...)።

መነሻ "ነሳ" ስር ተመ.

መነሽ ዝ.ከ.

*መነቀ

ምንቂያም ት (ስድብ) 1. ምንት ምንት የሚል። 2. ሲሰኝ።

ምንት ምንት አለ ግ ሲሄድ ወይም ሲራመድ በውነቱ ውዝ ውዝ፥ ውንጥ ውንጥ አለ።

መነቀለ ግ ከስራ ነቀለ፥ መነገለ፤ መነቀረ።

መነቀረ ግ 1. መነገለ፥ መነቀለ። 2. በተነ፥ አፈረሰ፥ አቀማመጡን አበላሸ፤ መነጨረ።

መንቃራ ት (ስድብ) 1. በውነቱን እያትበጠበጠና እያውዛው የሚሄድ፥ ርጋታ የሌለው፥ ሲሄድ ወዲያና ወዲህ የሚረገጥ። 2. በሆነ ባልሆነው የቁጣ ስሜት የሚያሳይ፥ ቀልቃላ የሆነ፥ ርጋታ የሌለው።

ምንትርቅሩ ወጣ በስርአት ተቀምጦ የነበረው ነገር ተበታተነ፥ ተበለሸሸ፥...

ምንትርቅራቸው ወጣ በከፍተኛ ደረጃ ተጣልተው ወይም ተናቁረው ተለያዩ።

ተመናቀረ ግ 1. ተጣላ፥ ተናቆረ። 2. በጥል ተለያየ። 3. ወዲያና ወዲህ ረገጠ፥ ተበራገደ። 4. ርጋታ በሌለው ሁኔታና በቁጣ ስሜት እንድ ድርጊት ፈፀመ (በንግግር፥ በስራ፥...)።

አመናቀረ ግ 1. አጣላ፥ አናቆረ። 2. በጥል አለያየ።

መነሳንሰ "ክሰነሰ" ስር ተመ.

መነተገ ግ መነተፈ፥ ቀማ፥ ነጠቀ።

መነተፈ ግ 1. ነጠቀ፥ ቀማ። 2. ሰረቀ።

መነቸከ ግ 1. በጣም አደፈ፥ ቆሸሸ። 2. በጣም ከማደፋ ወይም ከመቆሸሹ የተነሳ ቢያጥቡት አልፀዳ አለ (ለልተክሰ)። 3. አልታኘክ፥ አልገራ አለ፤ አኞ ሆነ (ስጋ)። 4. አላቆም ወይም አላባራ አለ (ዝናብ)።

መንቻክ ት 1. በቀላሉ የማይታኝክ፤ አኞ (ስጋ)። 2. ተላላ የማያቆም ወይም የማያባራ (ዝናብ)። 3. (ዘይ.) ነዝናዛ፥ ጨትጫቃ፥ ነገር ከያዘ የማይለት፤ ችኩ።

ተመናቸከ ግ ችክ አለ።

መነቸፈ ግ ነጨ፥ በጨቀ።

መነሻ ግ የአለምን ነገር፥ ተድላና ደስታን ንቆና

ትቶ፡ ከሰው ተለይቶ በዱር፡ በጫካ ወይም በገዳም ሊኖር ሂደ።

መናኝ (መናኒ) ስ የመነነ መነኩሴ፡ ባህታዊ።

ምናኒ (ምነና) ስ (ሃይ.) የአለምን ነገር፡ ተድላ ደስታን ንቆና ትቶ ከሰው በመለየት በዱር፡ በጫካ ወይም በገዳም መኖር።

መነን ስ 1. ነጭ ቀጭን የሆነ የፊትል አይነት። 2. (ዘይ.) ሀ. ቆንጆ፡ ውብ (ለሴት)። ለ. በጣም ቀጭን የሆነና ውሃነት ያለበት (ቡና፡ ጠላ፡...)

መነኩሰ (መለኩሰ) ግ መነኩሴ ሆነ።

መነኩሴ (መለኩሴ) (ብ.ቁ. መነኩሳት) ስ የምድራዊውን አለም ደስታና ድሎት በቃኝ ብሎ፡ ከፍትወተ ስጋ የተገለለና የተፀለየበት ወይም የተባረከ ቆብ የጫነ፡ ለነፍሱ ብቻ ያደረሰው (ለሴት መነኩሴት ይባላል)።

መነኩሴት ወፍ ስ እንደ ቆብ ያለ ቁንጮ ያላት ወፍ።

ምንኩስና ስ በአለም ላይ ያለውን ተድላና ደስታ ትቶና ንቆ በመገለል የመኖር ህይወት።

አመነኩሰ ግ ቀድሶ ባርከና ተገቢውን ስርአተ ፀሎት እድርን ቆብ ጫካት፡ መነኩሴ እደረገ።

መንዘለ ግ ሚዛን ደፋ፡ ከበደ፡ ወደ አንድ በኩል አጋደለ፡ አዘነበለ፡ አመዘነ።

መንዘረ ግ 1. ጥቅል ገንዘብን ተመጣጣኝ ዋጋ ወደአላቸው ቅንሰናሽ ብርች ወይም ሳንቲሞች ለወጠ፡ ዘረዘረ፡ ሸረፈ። 2. አንድን የሌላ አገር ገንዘብ ወደሌላ የውጭ አገር ገንዘብ ለወጠ፡ ቀየረ፡ ዘረዘረ። 3. ገንዘብ አወጣ፡ አባከነ፡ አጠፋ። ገንዘቡን በሆነ ባልሆነው መንዘር ወረሰው። 4. ፀሃይ ወይም ነፋስ እንዲመታው ወይም እንዲያገኘው በተነ፡ ዘረጋ፡ አሰጣ፡ ዘረረ።

ምንዛሪ ስ 1. ከተወሰነ ጥቅል ገንዘብ ጋር እኩል ዋጋ የሚኖረው ቅንሰናሽ ብር፡ ሳንቲም ወይም ዝርዝር ገንዘብ። 2. ለአንድ አገር ገንዘብ አቃ የሚሆን የሌላ አገር ገንዘብ።

ምንዝር ስ 1. በጥንታዊ የመሬት ስሪት ውስጥ በርስት አለቃው ስር ያሉና ዝምድና ያላቸው የርስቱ ተካፋዮች። 2. አለቃ ያልሆነ የበታች ሰራተኛ።

መነደበ ግ 1. ደበደበ፡ መታ፡ ነረተ (በዱላ፡ በብትር)። 2. ጎዳ፡ አስቃዬ (ችግር፡ ረሃብ)።

መነደገ ግ በሃይል ነጠቀ፡ መነጠቀ፡ ቀማ።

ተመነደገ ግ በፍጥነት እደገ፡ ረዘመ።

መነጀዝ ግ በጣም እደፈ፡ ቸከ።

መጀሊስ ስ ገባሉ፡ ሸንጎ፡ ለተወሰነ ላላግ

አንድ ቦታ ላይ የተቀመጡ የሰዎች ስብስብ።

መነገለ ግ ከስራ ነቀለ፡ ፈነቀለ።

መነገጃ “ነገደ” ስር ተመ.

መነገገ ግ መንገጭላ ወይም አገጭ ወይም ጉንጭ አካባቢ ይዞ እፍ አስከፈተ፡ ፈለቀተ።

መንጋጋ በፊደል ተራው ተመ.

መነገለ ግ በላ፡ ነደለ፡ ሰረሰረ።

መንገል ስ ጠፍርን፡ ቀበቶን፡... ለመብሻ የሚያገለግል እንደ ወስፌ ያለ መሳሪያ።

መነገለ ግ ተናፈጠ፡ ጎልጉሎ አወጣ (ንፍጥን)።

መንገል ስ ተጎልጉሎ የወጣ ወፍራም ንፍጥ።

መነጠ ግ በጣም ደሀየ፡ ተቸገረ።

መናጢ ት 1. ምንም የሌለው፡ ድሃ፡ ምስኪን። 2. ክፉ።

መነጠረ ግ 1. ጫካ፡ ዱር፡ ሳር ያለበትን ቦታ በመጨፍ ወይም በማጨፍ አፀዳ፡ ወለል አደረገ። 2. ለይቶ አወጣ፡ አጠፋ። ሀዘቡ ሊቦችን ከያሉበት መነጠረ። 3. በደንብ፡ ጥርት አድርጎ አጠበቀ። 4. በአርጭሜ ወይም በአስገጋ ገረፈ።

መነጠቀ ግ 1. በድንገት በሃይል ቀማ፡ ነጠቀ፡ መነጠቀ። 2. ነቅሎ፡ ሰበ፡ መገዘ፡ ጎትቶ አወጣ። 3. ደምን በዋንግሳ ሳበ፡ ነጠቀ።

መንጠቆ ስ ሹልና ቆላፋ የሆነ የላሳ መያዣ ወይም ማጥመጃ ብረተ።

ተመነጠቀ ግ 1. ድንገት ብድግ ብሎ ሄደ። 2- መጠቀ፡ ራቀ፡ ከፍ አለ ። 3. ፈጣን እድገት አሳየ።

መነጠር “መነፅር” ግ ተመ.

መነጠ ግ 1. ፈለቀ፡ ተንፎለፎለ፡ ፈሰሰ፡ ጎረፈ (ለምሳሌ ውሃ ከመሬት ውስጥ)። 2. ተገኘ፡ ፈለቀ (ሃሳብ)።

ምንጭ ስ 1. ከመሬት ውስጥ ውሃ በተፈጥሮ የፈለቀበት ቦታ። 2. የአንድ ነገር መገኛ፡ መነሻ፡ ምክንያት።

አመነጠ ግ 1. ውሃ አፈለቀ። 2. አፈሰሰ፡ አወረደ (እንባን)። 3. አገኘ፡ አመጣ፡ አፈለቀ (ሃሳብን፡ መፍትሄን፡...)።

መነጠረ ግ 1. በተነ፡ ጫረ። 2. ጠጉርን በሚደ አሰጠረ።

መንጫራ ት 1. ፀጉሩ የተንዛበረረ። 2. (ዘይ.) ቁጡ፡ ጠባዩ የማይመች።

መነጠቀ ግ በሃይል በድንገት ነጠቀ፡ ወሰደ።

***መነጠቀ**

መንጫቃ ት ነዘናዝ፡ ጨጫቃ።

ተመናጠቀ ግ ተቆጣ፡ ተቆናጠረ።

አመናጠቀ ግ በቁጣና በማጥላላት ወይም

በንቀትና በነበርአት በገደለው አካሄን ተናገረ።
መነሰር (መነጥር) ሰ ክብ ወይም ሞላላ ወይም
 አራት ማእዘን ቅርፅ ያላቸው ጥንድ የማሳያ
 ብርዳቆዎች የተገጠመለት፤ ጆሮዎች ላይ
 የሚያርፉ ሁለት ዘንግ ያሉትና አፍንጫ ላይ
 እንዲያርፍ ሆኖ የተሰራ፤ በተለያዩ የላይን በሽታ
 ምክንያቶች የማየት አቅም ሲደክም ወይም
 አይንን ከወሃይ ብርሃን ለመከላከል ሲባል አይን
 ላይ የሚደረግ መሳሪያ፤ አይነርግብ።

መነሰር

መነፍ “ነፈፈ” ስር ተመ.

መና 1. ከንቱ፤ ብላሽ፤ ዋጋ የሌለው። 2. ባዶ።
ገንዘቡን ሳያገኝ መናውን ቀረ።

መና ቀረ 1. ባዶውን ቀረ። 2. ከንቱ፤ ብላሽ
 ሆኖ ቀረ።

መኛ ሰ በመፅሃፍ ቅዱስ እንደተገፈው
 አገዢአብሄር ከሰማይ እያወረደላቸው
 እስራኤላውያን በምድር በዳ ሳሉ ይመገቡት
 የነበረ ምግብ።

መናህሪያ ሰ 1. የህዝብ ማንጋገሪያ (መኪና፤
 ባቡር፤...) መነሻና መድረሻ ጣቢያ። 2. መገናኛ፤
 መሰብሰቢያ፤ መከማቻ። የኃይሎች መናህሪያ
 /የሌቦች መናህሪያ።

መናሄ “ምናሄ”ን ተመ.

መናኛ ቅ ጥራት የሌለው፤ ተራ።

መናኝ “መነነ” ስር ተመ.

መናጀ “ነዳ” ስር ተመ.

መናገሻ ከተማ “ነገሰ” ስር ተመ.

መናጢ “መነጢ” ስር ተመ.

መናፈሻ “ነፈሰ” ስር ተመ.

መናፍቅ ሰ በአንድ ሃይማኖት ውስጥ አጠቃላይ
 ከሆነው ከእምነቱ ድንጋጌ ውጪ ለየት ያለ
 መንገድ ይዞ የሚከተልና በእምነቱ ውስጥ
 ያሉትን አንዳንድ መሰረታዊ ነጥቦች የማይቀበል፤
 ተጠራጣሪ።

መን ሰ ሽማግሌ የግራና የቀኝ እግሩን እያፈራረቀ
 ሲረገጠው አንዱ ወደ ላይ ሌላው ወደታች
 በመሆን ድርና ማግን የሚያስባጥር ወይም
 የሚያወሳሰብ የሽማግሌ እቃ።

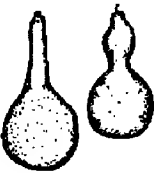
መንማና “መነመነ” ስር ተመ.

መንስኤ “ነነላ” ስር ተመ.

መንሸላሊት “እንሸላሊት” ን ተመ.

መንሽ “መነሽ” ስር ተመ.

መንቀል ሰ ረዘም ብሎ ቀጠን ያለ አንገት
 ያለው የውሃ መያዣ ቅል ወይም ሸክላ።

መንቀል

መንቀሻ “ነቀሰ” ስር ተመ.

መንቀሻ “ነቀሰ” ስር ተመ.

መንቃራ “መነቀረ” ስር ተመ.

መንቆር “ነቆረ” ስር ተመ.

መንበር ሰ 1. መቀመጫ ወይም ወንበር
 (ለጉንብ፤ ለፓትርያርክ፤...)። 2. እንደ ቁም
 ሳጥን ሆኖ በአራት ማእዘን መልክ የተሰራ
 የታቦት ወይም የፅላት ማስቀመጫ።

መንበረ መንግስት ሰ የንጉስ የክብር
 መቀመጫ ወይም ወንበር፤ ዙፋን።

መንበረ ፀባኦት ሰ ሰማያዊ የአምላክ ዙፋን።

መንታ ሰ 1. በአንድ ጊዜ ከአንዲት እናት
 የተወለዱ ቁጥራቸው ከአንድ በላይ የሆኑ ልጆች፤
 ግለገሎች፤...። ቅ 2. የታችኛው ክፍሉ አንድ
 ሆኖ ከላይ እንደ ባላ ሁለት የሆነ።

መንታ መንገድ ሰ ከተለያዩ አቅጣጫዎች
 የሚመጡ መንገዶች የሚገናኝበት ወይም አንድ
 መስመር የነበረው ወደ ተለያዩ አቅጣጫዎች
 የሚከፋፈልበት መንገድ።

መንታ ምላሰ 1. ለፍላፊ፤ ተሳዳሪ። 2.
 አንድን ጉዳይ በሚመለከት አንድ ጊዜ ሌላ፤ ሌላ
 ጊዜ ደግሞ ከበፊቱ የተለየ ሌላ ነገር የሚናገር፤
 ቀላማጅ።

መንትያ ሰ ከአንድ እናት ባንድ ጊዜ
 ከተወለዱት መንታ ልጆች አንዱ።

መንቻክ “መነቻክ” ስር ተመ.

መንከላወሻ “ከለወሰ” ስር ተመ.

መንከት “ነከተ” ስር ተመ.

መንከፍ ቅ ቂል፤ ሞኝ፤ እንከፍ።

መንክ ቁልቋል የ“ቁልቋል” ን 1ኛ ፍቺ
 ተመ.

መንክክ ሰ የበቀሉ ቅንጣጥ።

መንኮራኩር ሰ ከመራት ውጭ ወደ አሉ

ጥላኔቶች ወይም በጠፈር ላይ ለሚካሄዱ ልዩ ልዩ ጥናቶች የሚላኩ ተመራማሪዎች፤ መሳሪያዎች... የሚጓዙበት ዘመናዊ መሳሪያ።

መንደላት “ነደለ” ስር ተመ.

መንደላት ዝ.ከ.

መንደሪን ስ እንደ ብርቱካን ያለ፣ ቅርፊቱ በቀላሉ ሊሳጥ የሚችልና ውስጡ ብዙ ፍሬዎች ያሉት የሚበላ የፍሬፍሬ አይነት፤

መንደር ስ በተወሰነ አካባቢ ቤቶች እጅብ ብለው፣ ተቀራርበው የተሰሩበት፣ በገጠር ወይም በከተማ ውስጥ የሚገኝ የመኖሪያ ቦታ፣ ሰፈር፣ አምባ።

መንደረኛ ት መንደር ለመንደር የሚዞር፣ ሰራ ፊት፣ አውደልጻይ።

መንደርተኛ (መንደረተኛ) ስ በአንድ መንደር የሚኖር ሰዎች።

መንደርቶ ስ ራሳም ወይም ጳጳም ዱላ፣ መንደር።

መንደርደሪያ “ደረደረ” ስር ተመ.

መንዲስ ት ወፍራም፣ ደንዳና፣ ግዙፍ።

መንዶ (ሚንዶ) ስ መንደርቶ።

መንዶ

መንጃ ፈቃድ “ነዳ” ስር ተመ.

መንገድ ስ 1. መሄጃ፣ መተላለፊያ፣ መመላለሻ፣ ጎዳና፤ 2. ዘዴ፣ ብልሃት፣ አሰራር። ችግሩን በሌላ መንገድ ግስወገድ ይቻላል። 3. አትጣጫ፣ መልክ፣ በኩል። ጉዳዩን በሁለት መንገድ ግዮት ይቻላል።

መንገድ ሄደ ራቅ ወዳለ ቦታ ሄደ።

መንገድ ለቀቀ አሳለፈ፣ መተላለፊያ ሰጠ፣ ዞር አለ።

መንገድ መታው ብዙ መንገድ በመሄዱ ደከመ፣ ጣመ።

መንገድ ሰጠ 1. አሳለፈ፣ ዞር አለ፣ መንገድ ለቀቀ። 2. አንድ ነገር እንዲያደርግ አሳየ፣ መራ።

መንገድ ቀደደ 1. መንገድ አወጣ፣ አበጀ። 2. አዲስ ሰራን ለመስራት የመጀመሪያው ሰው ሆነ።

መንገድ አወጣ በፊት ያልነበረ አዲስ መንገድ ወይም መተላለፊያ ሰራ፣ መንገድ

ቀደደ።

መንገድ አገኘ 1. ሰበብ፣ ምክንያት አገኘ። 2. ዘዴ፣ ብልሃት አገኘ።

መንገድ ከፊት 1 አዲስ መንገድ፣ ጎዳና ሰራ፣ መንገድ ቀደደ። 2 አሳለፈ፣ ዞር አለ፣ መንገድ ለቀቀ። 3. አዲስ ሰራን ለመስራት የመጀመሪያው ሰው ሆነ።

መንገድ ያዘ ፈር፣ መስመር ያዘ።

መንገድ ጠረገ መንገድ ቀደደ።

መንገድ ጠራጊ አንድ አዲስ ሰራን ለመስራት የመጀመሪያ የሆነ፣ ጀግሪ።

የመንገድ አልጋ ስ መጠኑ አነስተኛ የሆነና መተጣጠፍ የሚችል፣ ለማንጓዝ አመቺ የሆነ አልጋ።

መንገደኛ ስ 1. በመንገድ ላይ የሚተላለፍ፣ አላፈ አግዳሚ። 2. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ለመሄድ ወይም ለመጓዝ የተነሳ ወይም በመጓዝ ላይ ያለ። 3. አንድ ቦታ ረገጥ የሚቀመጥና መንገድ የሚያበዛ፤ ሂያድ።

መንግጭላ (መንጋጭላ) ስ የታችኛዎቹ ጥርስን የሰፈሩበት አካል፣ አገጭ፣ ግንጭል።

መንጋ ስ 1. በአንድነት የተሰበሰበ ክብት። 2. ብዙ፣ አያሌ። መንጋ ፊር።

መንጋጋ ስ የውሻ ከራንቻ ከሚባለው ጥርስ ሂላ የሚገኝና ምጥብ ለማግኘት ለሚገለግል ጠፍጠፍ ያለ ትልቅ ጥርስ። (ስእሱን ጥርስ ስር ተመ.)።

መንጋጭላ “መንግጭላ”ን ተመ.

መንግስት “ነገስ” ስር ተመ.

መንጎል¹ “መንጎል” ስር ተመ.

መንጎል² “መንጎል” ስር ተመ.

መንጎል³ ስ ቀለም እየተጠቀሰ የሚገፍበት ብእር የተሰከበት ዘንግ፣ የብእር እጀታ።

መንጠቆ “መንጠቀ” ስር ተመ.

መንጫራ “መንጫረ” ስር ተመ.

መንጫቃ “መንጫቀ” ስር ተመ.

መንጮረር “ጮረረ” ስር ተመ.

መንፈስ (ብ.ቁ. መኖሩበት) ስ 1. የማይዳሰስ፣ የማይወጠጥ፣ ረቂቅ ነገር። 2. ሀሊና፣ አእምሮ። የመንፈስ ደስታ አገኘ። 3. ስሜት፣ ፍላጎት። መንፈሱ ተነሳስቷል። 4. የነገር፣ የሰራ፣ የሃሳብ አገዛዝም፣ ሁኔታ። መንፈሱ ሞተ ተሰፋ ቆረጠ፣ የመንፈስ ብርታት አጣ።

መንፍሰት ስ 1. የመንፈስ ብዙ ቁጥር። 2. አጋንንት።

መንፈስ ደካማ ስ ወኔ ቢስ፣ ሃሞተ ቢስ።

በቀላሉ ተስፋ የሚቆርጥ።

መንፈስ ጉባኤ (መንፈሳዊ ጉባኤ) ለ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን በመንፈሳዊ ተግባር ረገድ ልትፈፅመውና ልትከተለው የሚገባትን ጉዳይ እየመከረ እንዲወስን በ1918 እ/ም የተጻፉ መግቢያ።

መንፈስ ጠንካራ ለ ተስፋ የማይቆርጥ፤ የማይበገር፤ ብርቱቱ ፅኑ።

መንፈስ ቅዱስ ለ 1. የእግዚአብሔር ባህርይ የሆነ፤ የማይዳሰስና የማይወሰድ ረቂቅ መለኮታዊ ሃይል። 2. ከሰቡዙ ስላሲዎች አንዱ የሆነ እግዚአብሔር አምላክ።

መንፈሳዊ ት 1. ሃይማኖት ነክ። 2. ሃይማኖተኛ፤ አማኝ፤ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ የሚያከብር። 3. በሃይማኖቱ ስርአት መሰረት ከሞት በሃላ ሳለው ህይወት ራሱን የሚያከብር፤ አለማዊ ያልሆነ።

መንፈሳዊ ቅናት ለ ሌላው ከደረሰበት ደረጃ ለመድረስ፤ ያደረገውን ጥሩ ነገር ለማድረግ፤... የሚፈጠር በምትኑት ላይ ያልተመሰረተ የፋክክር ሰሜት፤ ፍላጎት።

መንፈሳዊ ባህል ለ እንደ ሙዚቃ፤ ስነ-ስራ፤ ስእል፤ ርእዮተ-አለም፤ ስነ ምግባር፤... ያለ የአንድ ማህበረሰብ ባህል።

መንፈሳዊ ትምህርት ለ ሃይማኖት ነክ ትምህርት።

መንፈቅ ለ የስድስት ወር ጊዜ ወይም የአመት አጋማሽ።

መንፈቀ ሌሊት ለ እኩለ ሌሊት።

መንፈቀ መአልት ለ እኩለ ቀን።

መኖ ለ የከብት ቀለብ።

መኖሪያ “ኖረ” ስር ተመ.

***መኖ**

ምኞት ለ አንድን ነገር የማድረግ፤ የማግኘት፤... ፍላጎት፤ ጉጉት፤ ከጀላ።

ተመኖ ግ አንድን ነገር ለማግኘት፤ ለማድረግ፤... ፈለገ፤ ከጀላ፤ ዓፃ።

መኝታ “ተኝ” ስር ተመ.

መአልት ለ ከጠዋት እስከ ማታ ያለው የብርሃን ጊዜ፤ ቀን።

መአት ለ 1. ከፍተኛ አልቂት፤ ችግር፤... የሚያስከትሉ እንደ ረሃብ፤ የመራት የሚተቀጥቱ ቃላት፤... የመሳሰለ አደጋ፤ መቅሰፍት። 2. (ዘይ.) በጣም ብዙ፤ አያሌ።

መአት ጸደቃች ሌሎች።

መአት አወራ የመከራ፤ የችግር፤... ወሬ አጋኖ ነገረ፤ ተናገረ።

መአት አወራ ሁልጊዜ የመከራን፤

የችግርን፤... መምጣት ብቻ የሚናገር።
መአተኛ ት 1. ብዙ ጊዜ ስለጭንቅ፤ ስለመከራ፤ ስለችግር፤... አጋኖ የሚያወራ። 2. የሚሰራው ሁሉ የሚያስደንቅ፤ የሚያስገርም፤ ተአምረኛ።

መአዛ (ማዛ) ለ ደስ የሚል ሽታ ወይም ጠረን።

መከለሻ “ከለሰ” ስር ተመ.

መከላ (መከሎ) ለ ዓል፤ ፍንቃይ።

መከላከያ “ከለከለ” ስር ተመ.

መከመከ ግ ላላ፤ ለሰለሰ፤ ትምክ ትምክ አለ።

መከረ ግ 1. እንዲህ ቢሆን ይሻላል ብሎ ለሌላ ሰው ነገረ፤ ሃሳብ ሰጠ። **ለረረምቱ የገናኝ ልብሰ እንደግ መከረን።** 2. እስጠነቀቀ፤ ገበፀ። **ላግመቱ አልኮል እንዳይጠግ መከረው።** 3. ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆነ ሰው ባንድነት ደለት፤ አሲረ። 4. ተወያየ፤ ሃሳብ ለሃሳብ ተለዋወጠ። **ከመወሳኛው በፊት በጉዳዩ ላይ ብዙ መከረውብታል።**

መማከርት ለ የምክር ቤት አባላት።

መካሪ ት 1. ምክር የሚሰጥ። 2. ተቆጣ፤ የሚገባ።

መካር ጊዜ.

ምክር ለ 1. ይጠትግል ተብሎ የሚቀርብ ሃሳብ፤ አስተያየት፤... 2. መደረግ ያለበትንና የሌለበትን ለመምረጥ በሰዎች መካከል የሚደረግ ውይይት፤ ንግግር፤ የሃሳብ ልውውጥ። 3. ተግላፅ፤ ማስጠንቀቂያ። **ይህ ለጅ ፀባዩ እየተበላሸ ነው ምክር ያስፈልገዋል።**

ምክር ሰማ የተባለውን፤ የተነገረውን ተቀበለ፤ ፈፀመ፤ በስራ ላይ አዋለ።

ምክር ተቀበለ ጊዜ.

ምክር ቤት ለ 1. የተወሰኑ ሰዎች በአባልነት ተመርጠው ወይም በሙያቸው ተቀጥረው አንድ የተወሰነ ስራ የሚያከናውኑበትና ድርጅቱ ወይም ቢሮው የተጻፉ መሰባትን አላግ መሰረት በማድረግ ልዩ ልዩ ደንቦች፤ መመሪያዎች፤ ውሳኔዎች የሚያስተላልፉበት ቢሮ ወይም ድርጅት፤ ለሰዎች ስብስብም ምክር ቤት ይባላል። ምሳሌ ህግ መወሰኛ ምክር ቤት /ንግድ ምክር ቤት። 2. ፓርላማ።

ምክክር ለ መደረግ ያለበትንና የሌለበትን ለመወሰን ከአንድ በላይ በሆኑ ሰዎች መካከል የሚካሄድ ውይይት፤ የሃሳብ ልውውጥ።

ተመክረ ግ 1. ምክር ሰማ፤ ተቀበለ። 2. በአንድ ጉዳይ ላይ ውይይት፤ ምክር ተደረገ።

ተመክሮ ለ ምክር፤ ተፈጥሮን ተመክሮ አይመለከውም።

ተመክከረ ግ ሃሳብ ለሃሳብ ተለዋወጠ።

ተወያየ።

ተማከረ ግ እንድን ጉዳይ ለማድረግ ወይም ላለማድረግ የሌላ ሰውን ሃሳብ፣ አስተያየት፣ ጠየቀ፣ ከሌላ ሰው ጋር ተነጋገረ።

አመክሮ ስ ምክር፣ ተግላፅ፣ ማስጠንቀቂያ። ለበረኞቹ በላመከረ ተፈቱ።

አማከረ ግ 1. ምክር፣ ሃሳብ፣ አስተያየት ጠየቀ፣ እንዴት ቢሆን ይጥላል ላለ። 2. በምክር ረዳ፣ አገዝ፣ ሃሳብ፣ አስተያየት ሰጠ።

አማከረ ት 1. እንድን ስራ፣ ጉዳይ፣... በተመለከተ የሙያ ምክር የሚሰጥ ባለሙያ። የህግ ለማሳሪ ስ 2. ሃሳብ፣ አስተያየት፣ ምክር የሚሰጥ።

መከራ ስ ፊተና፣ ጭንቅ፣ ስቃይ።

መከራ ቀመሰ ችግር፣ ስቃይ ደረሰበት።

መከራ በላ ተሰቃየ፣ ተቸገረ።

መከራ ዛቀ ብዙ መከራ ደረሰበት።

መከራውን አየ 1. ለፋ፣ ማሰን። 2. ተቸገረ፣ ተሰቃየ።

መከረኛ ት ችግር፣ ስቃይ፣ መከራ የማይለዋው።

መከር (መሀር) ስ በከረምት ተዘርቶና በቅሎ የደረሰው አህል የሚታወቅበትና የሚሰበሰብበት ወቅት።

መከር ተከተተ በመከር ወቅት የተገኘው ሰብል ታጭዶ፣ ተሰብስቦና ተወቅቶ ወደ ጎተራ ገባ።

መከተ ግ 1. ተከላከለ (ጦርን በጋሻ፣ ጽላን በጽላ ወይም በእጅ፣...)። 2. አገደ፣ መለሰ፣ ተቋቋመ። 3. ጋረደ፣ ከለለ፣ ሸፈነ፣ መከታ ሰራ።

አይመክተውም 1. አይመልሰውም

2. አይበቃውም፣ አያጠገበውም።

መከታ ስ 1. መከላከያ ወይም መመከቻ ጋሻ። 2. ማሸንበቅ፣ በወፊቃ፣... የሚሰራ ከለላ፣ ግርዶሽ።

ምክቶሽ (ምክት) ስ ሁለት ሰዎች አንዱ ሌላውን በያዘው ጽላ እንዳይመታው እየተከላከለ የሚጓወቱት ባህላዊ ወጥታ።

መክተቻ "ከተተ" ስር ተመ.

መከነ ግ 1. የማይወልድ፣ ፍሬ የማይሰጥ ሆነ። 2. ጠፋ፣ ጥተ (ሆድ ውስጥ ያለ የኮሶ ትል)።

መከን (መሃን) ስ መውለድ የማትችል ሴት ወይም ግሰወለድ የማይችል ወንድ።

መከን እንደድ ስ የማያራፊ እንደድ።

የመሃን ልጅ ብርቱ፣ የሚሰጡትና ተጥላቆ ያደገ ልጅ።

*መከኘ

ምክንያት ስ 1. እንድ ነገር ሊሆን፣ ሊፈፀም፣ ሊደረግ የቻለበት ወይም የሚችልበት መሰረተ ነገር፣ ባቢያ፣ መነሻ። 2. ሰበብ። ባለመስራት ምክንያት አታብህ።

ተመከኘ ግ 1. በሌላ ተሳባቢ፣ ተላክከ። 2. ሰበብ፣ ምክንያት ተሰጠ።

አመከኘ (አመሃኘ) ግ 1. በሌላ ላሳበብ፣ ላላክከ። 2. ሰበብ፣ ምክንያት ሰጠ።

መከዳ ስ እንደ ትራስ ሆኖ የተሰራ የእጅ፣ የጎን መደገፊያ።

መከፍከፊያ "ከፈከፈ" ስር ተመ.

መኪና ስ ሰውን፣ እቃን፣... በመሬት ላይ ለማጓጓዝ የሚያገለግል አራት ወይም ከዚያ በላይ ጎማዎች ሊኖሩት የሚችልና ጥተሩ በነዳጅ ሃይል የሚንቀሳቀስ የተሸከርከረ አይነት (በአሉን መጓጓዣ ስር ተመ.)።

መኪና ያዘ የሚንዳው መኪና አገኘ ወይም ባለመኪና ሆነ።

መኪና ሰፊ ስ ልብስ ሰፊ።

መኪና ነጂ ስ ሸፈር።

*መኪ

ተመኪ ግ ተግመነ (በሃብቱ፣ በእውቀቱ፣ በወገኑ፣...)።

መመኪያ ስ አለጎታተ መከታ፣ መከራያ።

ትምክህት ስ ከመጠን በላይ በራስ መመካት፣ መተማመን፣ ራስን ክፍ አድርጎ የማየት ስሜት።

ትምክህተኛ ት ከመጠን በላይ በራሱ የሚመካ፣ የሚተማመን፣ ራሱን ክፍ አድርጎ የሚያይ፣ ማንክህሉኝ ባይ።

አስመኪ ግ አከራ። የሚያስመክ ስራ ስርጽላ።

መከራ "መከረ" ስር ተመ.

መከር ዝ.ከ.

መከተቻ "ከተተ" ስር ተመ.

መከኒክ (መክኒክ) ስ ጥተር ነክ የሆኑ ነገሮችን፣ ማሸኛችን፣ መኪናን፣... የማደስ፣ የማጠምጥ፣... ስራ የሚሰራ ባለሙያ።

መከን "መከነ" ስር ተመ.

መከከለኛ "መከለ" ስር ተመ.

መከከል ዝ.ከ.

መከያ ስ መወረሻ።

በመከያው በስተመወረሻ፣ በኋላ። በመከያው ነገሩ ሁሉ ለንጂህ ሆነ።

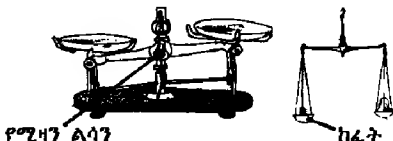
መኪ ስ ኸጥርጥር መልክ ያለው አደንጓዴ።

መክሊት ስ ሰላሳ ኪሎ ግራም ያህል የሚመዝን የከብደት መሊኪያ።

መክሰስ ስ በምላሽ በእራት መክከል ለእራት

መዳረሻ ተብሎ የሚበላ ምግብ መቆያ።
 መከተልያ "ከተፈ" ስር ተመ.
 መከደኛ "ከደነ" ስር ተመ.
 መከድ ስ የጎራደ እጅታ።
 መከፈላት "ከፈለ" ስር ተመ.
 መከፈቻ "ከፈተ" ስር ተመ.
 መከፈያ "ከፈለ" ስር ተመ.
 መኮሮኒ (ማኮሮኒ) ስ ከስንደ ፋቂት ሊጥ በተለያየ ቅርፅ (ወስጠ ክፍት፣ ጥምዝ፣...) ሆኖ ባሳዊፋ የሚዘጋጅና ተቀቅሎ የሚበላ የምግብ አይነት።
 መኮስተሪያ "ኮስተሪ" ስር ተመ.
 መኮትኮቻ "ኮትኮት" ስር ተመ.
 መኮንን ስ 1. በወታደራዊ ስርዓት ከምክትል መቶ አለቃ በላይ ያለ ግእረግ ያለው ሰው። 2. የአንድ ስራ ወይም ጉዳይ የበላይ፣ ሃላፊ፣ አሳዥ (በወታደራዊ ስርዓት)። የዘመቻ መኮንን።
 መኪንንት (ነጠ.ቱ. መኮንን) ስ በንጉሳዊው ስርዓት ውስጥ ለዙፋኑ ቅርበት ያላቸውና ልዩ ልዩ ግእረግ የሚሰጣቸው ሰዎች ።
 መወልወል "ወለወለ" ስር ተመ.
 መወርወሪያ "ወረወረ" ስር ተመ.
 መወድስ "ወደሰ" ስር ተመ.
 መወጠሪያ "ወጠረ" ስር ተመ.
 መወጣጫ "ወጣ" ስር ተመ.
 መዋበለት ስ ትዱስ ያፍድ የደረሰው የዜግ መልካም ስም፤ በአላትን፣ በይበልጥም ደግሞ ሙታንን አስመልክቶ በዜግ የሚባል ምስጋና፣ ፀሎት።
 መዋቅር "ወቀረ" ስር ተመ.
 መዋያ "ዋለ" ስር ተመ.
 መዋጀ ስ ተንበር የሚያርፍበት የበሬ ጫንቃ እንጃይንጃ ሲባል በተንበሩ ግራና ቀኝ ላይ የሚደረግ ቆዳ።
 መዋጥ ስ ኪሻን፣ ጆንያን፣ ፍራሽንና የመሳሰሉትን ለመስፋት የሚያገለግል በመርፈ ቅርፅ የተሰራ ረዘምና ወፈር ያለ መስፈያ።
 መዋሮ "ወጣ" ስር ተመ.
 መውረጃ "ወረደ" ስር ተመ.
 መውቀጫ "ወቀጠ" ስር ተመ.
 መውዜር ስ የመመንጃ አይነት።
 መውደቂያ "ወደቀ" ስር ተመ.
 መውጅ ስ ግእበል፣ ጥገና።
 መውጫ "ወጣ" ስር ተመ.
 መዘለሻ "ዘለሰ" ስር ተመ.

መዘለን "ለመዘን" ን ተመ.
 መዘለሬያ "ዘለፈ" ስር ተመ.
 መዘመዝ ግ 1. ቆጠቆጠ፣ ጠዘጠዘ፣ መጠመጠ (ቆስል)። 2. ስበት መጥጦ አወጣ። ልብሉን በበረከኛ ዘፍዝፈህ አቆጥው ቆሻሻውን በደንብ እንጋመዝዝው።
 መዘምር "ዘመረ" ስር ተመ.
 መዘራዝር "ዘረዘረ" ስር ተመ.
 መዘርዘር ዝ.ከ.
 መዘበረ ግ 1. አፈረሰ፣ ናደ፣ ገለበጠ፣ አጠፋ፣ አወደመ። 2. ስረፈ፣ በዘበከ፣ ባዶ አስቀረ።
 ምዝበራ ስ ዝርፈያ፣ ብዘበዛ።
 ምዝብር ት የተበዘበከ፣ የተዘረፈ። ምዝብሩ ሀዘብ፣...።
 ተመዘበረ ግ ተበዘበከ፣ ተዘረፈ።
 መዘበቻ "ዘበተ" ስር ተመ.
 መዘበቻ ዝ.ከ.
 መዘነ ግ 1. ለካ፣ ሰፈረ፣ መጠነ (ከብደትን)። 2. ከሌላው ይበልጥ ከበደ፣ ወደ አንድ ወገን አጋደለ። ስለንድ ጆንያ ጥጥ አንድ ጆንያ ወው ይመዝናል። 3. ገመተ፣ ገመገመ። የገገፋን አካደሩ መዝና የራሱን ውሳኔ ይወጣን።
 ሚዛን ስ 1. የከብደት መለኪያ። 2. የአንድ ነገር ከብደትን ለመለካት የሚያገለግል መሳሪያ።

የሚዛን ልሳን ሚዛን 2ኛ ፍቺ
 ሚዛኑን ጠበቀ ሳይወድቅ ወይም ሳይገንገድ ለመሄድ፣ ለመቆም፣ ለመቀመጥ... ተስተካክለ።
 የሚዛን ልሳን ስ ከብደቱ ወደበለጠበት የሚደፋ ወይም ወደቀለበት የሚያቀና የሚዛኑ ልክ ግወቂያ ምልክት፣ ላንሲታ።
 የሚዛን ውልብልቢት ስ የሚዛን ልሳን።
 ተመዘነ ግ ተለካ፣ ተሰፈረ፣ ከብደቱ ታወቀ።
 አመዘነ ግ 1. ወደ አንድ በኩል አጋደለ፣ ከበደ፣ አዘነበለ። 2. አደላ። ለሱ ወደ አባቱ ያመዝናል። 3. በለጠ፣ ከፍ አለ። ስንቱ ተቆመ አመዘነ።
 በአመዛኙ በይበልጥ።
 አመዛከን ግ 1. አሰበ፣ አወጣ አወረደ፣ አሰሰለ። 2. አስተያየት አነጻጽረ፣ አወዳደረ።

አመዛዛኝ

አመዛዛኝ ት የሚያስተውል፡ የሚያስብ፡፡

አስመዘነ ግ በሚሳን አለላት፡ ከብደቱ እንዲታወቅ አደረገ፡፡

መዘከሪያ "ዘከረ" ስር ተመ.

መዘከር ዝ.ከ.

መዘወሪያ "ዘወረ" ስር ተመ.

መዘውር ዝ.ከ.

መዘዘ ግ ስቦ፡ ለይቶ፡ ጎትቶ አወጣ፡፡

መዝዘ አወጣ ካለበት፡ ከተደበተበት ፈልጎ አወጣ፡ አጋለጠ፡ አሳየ፡፡

መዝዘ ስ 1. የጠብ፡ የነገር፡ የክቱ አጋጣሚ... መሳኛ ምክንያት፡ ጦሳ፡ ለብ፡፡ 2. በአንድ ነገር ምክንያት ተያይዞ የሚመጣ ችግር፡፡

መዘዘኛ ት ጠሰኛ፡ ጠንቀኛ፡ ሰበሰባ፡፡

መዘዘ ስ መለሱ፡ ቁመቱ ዘለግ ያለ፡ ሱጋ፡፡

ተመዘዘ ግ አደገ፡ ረዘመ፡ ቁመት ጨመረ፡፡

ተመዝዘ ግ ከተጣላው ሰው ጋር ለመታከስ፡ ለመፋለም፡ ለመጋደል... ዱሳ ወይም ሌላ መሳሪያ አወጣ፡፡ *ከግልጽ ድረስ ሽጉጥ ተግዝዞ፡፡*

አመዘዘ ግ ሰዎች በዱሳ ወይም በሌላ መሳሪያ ለመፋለም እንዲጋብዙ ሰበብ፡ ምክንያት፡...ሆነ፡ አጣሳ፡፡

መዘዘገበ ግ 1. በመረጃነት እንዲያገለግል ገፈ፡ በሰነድ አሰፈረ (አንድን የተወሰነ ጉዳይ) ፡፡ 2. በአንድ ቡድን ወይም ተቀም ውስጥ አባል አድርጎ ያዘ ወይም ስሙን ገፈ፡፡

መዘዘገብ ስ ልዩ ልዩ መረጃዎች (የሰም፡ ወይም የሰነድ ዝርዝር ወይም ወጪና ዝሊ) ተመዝግበው የሚያዙበት ትልቅ ደብተር፡፡

መዘዘገብ ቃላት ስ በአንድ ቋንቋ ውስጥ የሚገኙ ቃላት በፊደል ተራቸው ተመዝግበውና በራሱ ወይም በሌላ ቋንቋ ፍቺ ተሰጥቷቸው የሚገኝበት መፅሃፍ፡፡

መዘዘገብ ቤት ስ አንድ መስሪያ ቤት የሚያከናውናቸው ጉዳዮችና የመስሪያ ቤቱን ሰራተኞች የሚመለከት መረጃ ተመዝግቦ የሚቀመጥበት ክፍል፡፡

ምዝገባ ስ ለአንድ ለተወሰነ ተግባር ስምን መግኛ ወይም የማግኛ ተግባር፡፡

ተመዘዘገበ ግ (አንድ መረጃ፡ ስም ዝርዝር...) በሁሉ ሰፊ፡ ተፅዕኖ ተያዘ፡፡

አስመዘዘገበ ግ አንድ ከፍተኛ ውጤት በማምጣት ወይም ከፍተኛ ተግባር በማከናወን ራሱን አሳወቀ፡ የበላይነቱን አሳየ፡፡

*መዘዘዘ

ተምዘዘዘ ግ እየተወሰደ በሃይል ተወረወረ፡ ተሰፈነጠረ፡ ተወዘዘዘ፡፡

ተምዘዘዘ ስ ተወንግፈው በየር ላይ ሂያድ ፡፡ አምዘዘዘ ግ በሃይል አስፈንተር፡ አሸንገተር ወረወረ፡፡

አመዘዘዘዘ ያየር ላይ ጦር መሳሪያዎችን ከምድር ላይ መውጣቱ፡፡

መዘለያ "ዘለለ" ስር ተመ.

መዘቂያ "ዘቀ" ስር ተመ.

መዘዘኝ (መዘዘይ) ስ ለግጥርነት የሚያገለግል፡ መለል ያለ እየሃም የእፅዋት አይነት፡፡

መዘመራረኛ "ዘመረ" ስር ተመ.

መዘመር ዝ.ከ.

መዘናኛ "ዘና" ስር ተመ.

መዘዘበ ቃላት "መዘዘበ" ስር ተመ.

መዘዘያ "ዘጋ" ስር ተመ.

መዘሪያ "ዘረ" ስር ተመ.

መዘረገ ግ ፍሬን ከዛፍ በብዛት ሸመጠጠ፡፡

መዘረጠ ግ ሳበ፡ ጎትቶ አወጣ፡ ነቀለ፡ መዘዘ፡ አወለቀ፡፡

መዘረርጥ ስ ለኮሶ መድሃኒት ነው ተብሎ የሚወሰድ የእፅዋት አይነት፡፡

መዘረገር ስ 1 በአንስሳት ላይ በተለይ በጉያቸው አካባቢ የሚጣበቅና ደም የሚመጥ ተባይ፡፡ 2. (ዘይ.፡ ስድብ) ከያዞ የማይለት፡ መንቻካ ሰው፡፡

መዘረገር 1ኛ ፍቺ

መይሳ ት የሚመልስ፡ ወደሂሳ የሚያስኬድ፡ እንዲያገለግል የሚያደርግ፡ መይሳው ካላ፡፡

መደለያ "ደለለ" ስር ተመ.

መደላድል "ደለደለ" ስር ተመ.

መደመደ ግ 1. በመደላ ቆረጠ፡ አወደ፡፡ 2. አሳጥሮ ቆረጠ፡ ከመከመ፡፡ 3. አጠፋ፡ አወደመ፡ መደሰሰ፡፡ 4. ምድማድ አበጀ፡፡

መደመደል ስ ከአንድ ከነሰረ ነገር የቀረ ምልክት፡ ስር፡ ቅሪት፡፡

ምድማድ ስ መፍሪያ፡ ማረፊያ (ሰወር ያለ ቦታ)፡፡

መደመር "ደመረ" ስር ተመ.

መደረቢያ "ደረበ" ስር ተመ.

መደርደሪያ "ደረደረ" ስር ተመ.
 መደቅደቂያ "ደቀደቀ" ስር ተመ.
 መደቆሻ "ደቆሰ" ስር ተመ.

መደበ 7 1. መደብ ሰራ (ለመኝታና ለመቀመጫ፣ ለችግኝ ግፍለያ)። 2. በተወሰነ መጠን ወይም ቁጥር፣ በተፈለገው አይነት ወይም በወገን በወገን ከፋፍሎ አስቀመጠ፤ ለየብቻ አደረገ ደለደለ። 3. ለፈለገው ነገር ወይም ጉዳይ ለግዋል መጥኖ ወይም ወሰኖ አዘጋጀ፤ አስቀመጠ። ለወር ቀለብ መቶ ብር መድሃል። 4. አስግራ፤ ቦታ አስያዘ፤ ደለደለ። የት መሰሪያ ቤት መደቡህ? 5. ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር አስያዘ፤ ሰጠ፤ አስቀመጠ (ለቀግር)።

መደብ ስ 1. ልዩ ልዩ አትክልተኛን ለመዝራት ወይም ችግኞችን ለማፍላት ተቀፍሮ የለበሰና ከፍ ብሎ የተደለደለ መሬት ወይም አፈር። 2. (በተለይ በገጠር ቤቶች ውስጥ) በግድግዳ ጥገና በምሰሰ ዙሪያ ከመሬት ከፍ ብሎ ከጭቃ የሚሰራ መቀመጫ፤ መኝታ፤ ድልዳል። 3. በገበያ ቦታ አነስተኛ ነጋዴዎች ሽቀጣቸውን የሚደረፍበትና የሚቀመጠበት ከፍ ተደርጎ የተደለደለ ስፍራ። 4. በተወሰነ ልክ ወይም መጠን ከተሸነሸነ፤ ከተከፈለ ነገር አንዱ ክፍል (ለምሳሌ የቅርጫ ስጋ መደብ)። 5. ከእቁብ፤ ከቀግር፤... ላይ ለአንድ ሰው የሚደርስ የአንድ ጊዜ ክፍያ። 6. ምሬን የሚያርፍበት የቀንበር አማካይ ቦታ። 7. በንግግር ወይም በፅህፈት ጊዜ ስሙ፤ ተውላጠ ስሙ፤ ግሉ፤... የሚያመለክተው ሰው ደረጃ (አንደኛ መደብ እኔ፤ እኛ፤ ሁለተኛ መደብ አንተ፤ አንቺ፤ እናንተ ወዘተ. እንደሚለው ያለ)። 8. በላይ ላይ ሌላ ነገር የሚሰራበት የመጀመሪያ ወይም ታችኛው መልክ። መደቡ ጥቁር ሆኖ ቀይ አበባ ያለበት ፈርቅ። 9. (ጋ.ኢክ.) በአንድ በተወሰነ የእድገት ደረጃ ላይ በሚገኝ ህብረተሰብ ውስጥ በማምረት ተግባር ላይ ባለው ሚና፤ ከማምረቻ መሳሪያ ጋር ባለው ግንኙነት፤ ምርትን በመከፋፈል ረገድ ባለው ድርሻና ድርሻውን በሚያገኝበት ዘዴ አንዱ ከሌላው የሚለይበት የሰዎች ቡድን ወይም ክፍል። የላብ አደራ መደብ።

መደበኛ ት ቋሚ፤ ዋነኛ። ከመደበኛ ሰራው ውጪ ይነግዳል።

መደበኛ ስብሰባ ስ አንድ የፖለቲካ ወይም ሌላ ድርጅት ወይም ማህበር በተወሰነ ጊዜ በቋሚነት የሚያደርገው ስብሰባ። በምክር ቤቱ 10ኛ መደበኛ ስብሰባ ብሎ ውሳኔዎች ተላልፈዋል።

መደበኛ ቋንቋ ስ በአብዛኛው ህዝብ ዘንድ ተቀባይነት ያለውና የህብረተሰቡ አብዛኛው ክፍል የሚጠቀምበት ቋንቋ።

ምድብ ስ የሰራ ቦታ፤ ክፍል።

ተመደበ 7 1. በተወሰነ መጠን፤ በተፈላጊው

አይነት ወይም በወገን በወገን ተከፋፍሎ ተቀመጠ፤ ለየብቻ ተደረገ። 2. ለተፈለገው ነገር ወይም ጉዳይ ለግዋል ተመጥኖ፤ ተወሰኖ ተዘጋጀ፤ ተቀመጠ። 3. ስፍራ ያዘ፤ ተደለደለ።

መደብር ስ ሱት።

መደንቁሪያ "ደንቀረ" ስር ተመ.

መደንቆያ "ደንቆለ" ስር ተመ.

መደንጎሪያ "ደንጎረ" ስር ተመ.

መደወሪያ "ደወረ" ስር ተመ.

መደወተ 7 በሃይል መታ፤ ጠለዘ፤ ደወለ።

መደደቂያ "ደደቀ" ስር ተመ.

መደዳ ስ ተርታ፤ መታ፤ ረድፍ።

መደደ ስ (የጉ.አነ.) ያልተግረ፤ ያልሰለጠነ፤ ያልተገራ፤ ተራ ሰው።

መደገሻ "ደገሰ" ስር ተመ.

መደጎሻ "ደጎሰ" ስር ተመ.

መደኝ¹ ስ 1. ዋና ከተማ። 2. ዋና መገኛ ግእከል። ሕዳሰ አበባ የቀንደሞቹ መደና ናት።

መደኝ² ስ በዙውን ጊዜ ይዘቱ ሃዘንና እንጉርጉር የሆነ ባለአራት ሰንኝ የግጥም አይነት። መዳ ስ ጣቃ፤ ጥቅል ፈርቅ።

መዳመጫ "ዳመጠ" ስር ተመ.

መዳረሻ "ደረሰ" ስር ተመ.

መዳሪያ "ዳረ" ስር ተመ.

መዳሻ "ዳሰ" ስር ተመ.

መዳብ ስ ቀይ በናግ መልክ ያለውና የኢሊክትሪክ ሃይልን በጥሩ ሁኔታ ሊያስተላልፉ ከሚችሉ ነገሮች አንዱ የሆነ የግእድን አይነት። መዳኛ "ዳኝ" ስር ተመ.

መዳፍ ስ ከወደ አውራ ጣት አካባቢ ያለው የውስጥ እጅ ታችኛው ክፍል። (ለኢሉን እጅ ስር ተመ.)።

መድሃኒተኛ "ዳነ" ስር ተመ.

መድሃኒት ጊ.ከ.

መድህን ጊ.ከ.

መድሎ "አደላ" ስር ተመ.

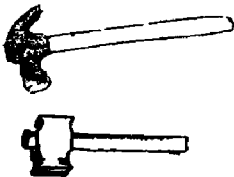
መድረሻ "ደረሰ" ስር ተመ.

መድረክ ስ 1. በራፍ፤ ደፍ አጠገብ ያለ ቦታ። 2. በስብሰባ፤ በትያትር፤... አዳራሽ ውስጥ ተናጋሪው፤ ተዋናዩ፤... ለሁሉም እንዲታይ ለማድረግ ከወለሉ ከፍ ብሎ የተሰራ ቦታ።

3. በአንድ ጉዳይ ላይ ለመወያየት፤ ሃሳብ ለመስጠት፤... የተዘጋጀ ወይም የሚዘጋጅ አመቺ ሁኔታ።

መድበል ስ ጥንቅር፤ ስብስብ፤ ከምችት (ለምሳሌ

የቃላት መድበል)።
መድን (መድህን) "ዳን" ስር ተመ.
መድፍ ስ አፈመዙ ሰፊ የሆነ፣ ትልቅ ጥይት የሚነርስና በርቀት ለመምታት የሚያስችል ከጤድ መሰሪያ።
መድፈኛ ስ መድፍ የሚተኩስ ወይም የሚያስተኩስ የወታደር ክፍል።
መድፍነ ፀር "ደፈነ" ስር ተመ.
መደሻ ስ ብዙውን ጊዜ ከጤድ የብረት ጭንቅላትና የብረት ወይም የእንጨት እጅታ ያለውና ምስግር ለመምታት፣ ድንጋይ ለመፈርከስ፣ የንብጥ ብረትን ለማቃናት፣... የሚያገለግል የተለያየ መጠን ያለው መሳሪያ።

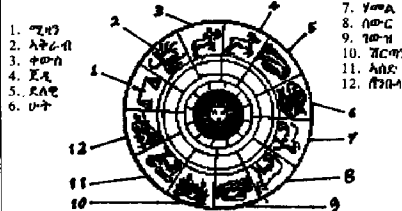
መደሻ

መጀመሪያ "ጀመረ" ስር ተመ.
መጅ ስ 1. በወፍራሞ ላይ ወደ ፊትና ወደ ሂሳ በማያላለስ እህልን ለመኮነት ወይም ለመፍጨት የሚያገለግል ትንሽ የወፍራሞ ድንጋይ (ስእሉን ወፍራሞ ስር ተመ)። 2. በመፈጋፈግ የተነሳ የጠነከረ ወይም የደደረ የሰውነት ቆዳ። 3. በብንጅ ወይም በሌላ የቀሰል አይነት ውስጥ የሚፈጠር የጠጠረ እብጠት።
መገለ ግ መገል ወጣ፣ ፈሰሰ።
መገል ስ ከቀሰል ወይም በተለያየ ምክንያት ከተመረዘ የሰውነት ክፍል የሚወጣ ቢጫማ መልክ ያለው ወፈር ያለ ፈሳሽ።
አመገለ ግ መገል የያዘውን የሰውነት ክፍል በመጫን ወይም በማፍረጥ ፈሳሹ እንዲወጣ ወይም እንዲፈስ አደረገ።
መገለጢጥ "ገለጠጠ" ስር ተመ.
መገመገግ ግ መጠመጠ፣ ለገለገ፣ ጠባ።
መገበ¹ ግ ቀለበተ አበላ፣ አጠጣ።
መጋቢ ስ የአበምኔት ምክትል የሆነ የገጽም ሹም።
መጋቢ ወንዝ ስ ወደ ትልቅ ወንዝ የሚቀላቀል ትንሽ ወንዝ።
መጋቢት ስ በሴት ገጽም ውስጥ የመጋቢነት ማረፊያ ያላት ሴት መነኩሲት።

ምግብ ስ 1. ሰዎች፣ እንስሳትና ተክሎች በህይወት ለመቆየትና ለማደግ የሚበሉት፣ የሚጠጡትና የሚወስዱት ማንኛውም ነገር። 2. እንደ መጠጥ፣ ውሃ፣ ያሉትን የሚጠጡ ነገሮችን የማይጨምር ማንኛውም የሚበላ ነገር።

ምግብ ቤት ስ 1. በማንኛውም ቤት ውስጥ ሊኖር የሚችልና ለምግብ መብያ ተብሎ የተዘጋጀ ክፍል። 2. ምግብ እየተዘጋጀ የሚሸጥበት ቤት፣ ሆቴል።
የምግብ ሽቀጥ ስ ለምግብነት የሚውል ሽቀጥ።
የምግብ ጠረጴዛ ስ ምግብ የሚበላበት ጠረጴዛ።

ተመገበ ግ በላ፣ ጠጣ።
መገበ² ግ ዝ፣ ታየ (ከከብ)። አቅራቢ የተባለው ከከብ የተታየትን ወር ይመግባል።
መገብተ አውራህ ስ የአስራ ሁለቱ ወራት ከከበች መጠሪያ። (እነዚሁም ሚዛን፣ አቅራቢ፣ ቀውስ፣ ጀዲ፣ ደለዊ፣ ሁት፣ ሃመል፣ ሰውር፣ ገውዝ፣ ሽርጣን፣ አስድና ሰንብላ ናቸው)።

መገብተ አውራህ

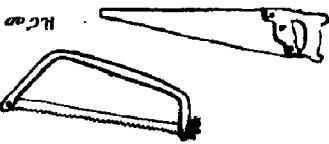
መገበሪያ "ገበረ" ስር ተመ.
መገተሪያ "ገተረ" ስር ተመ.
መገናኛ "ጎጎኛ" ስር ተመ.
መጋላ ት ጠይም (ለከብት)።
መጋልማ ት ጠይምነት ያለው (ለከብት)።
መጋረጃ "ጋረደ" ስር ተመ.
መጋቢ "መገበ¹" ስር ተመ.
መጋቢ ሃምሳ አለቃ ስ በወታደር ክፍል ውስጥ ከአስር አለቃ በላይና ከሃምሳ አለቃ በታች ያለ ማእረግ።
መጋቢት¹ ስ ከየካቲት ወር ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ ሰባተኛ ወር ስም።
መጋቢት² "መገበ¹" ስር ተመ.
መጋኛ ስ 1. የተዘጋጉ ቤት ከፍተኛ በድንገት በመውጣት ወይም በመግባት፣ ክፍቱን ባደረ ውሃ በመታጠብ፣... የተነሳ ይመጣል ተብሎ

የሚታመንበት በሽታ። 2. (ዘይ፡ ስድብ) ክፉ፡ ተንከለኛ።

መጋዘን ስ የእቃ ማስቀመጫ ወይም ማከማቻ ክፍል።

መጋዘ ስ እንደ ማጥፍ ጥርስ ያለውና እነሙት፡ ብረት፡... ለመቆረጥ የሚያገለግል፡ ሳሳ ካለ ብረት የተሰራና እጅታ ያለው መሳሪያ።

መጋዘ

መጋዣ ስ 1. ለግልቢያ የሚይሆን፡ ሰጋርነት የሌለው የጥንት ፈረስ፤ አጋሰስ። 2. (ዘይ፡ ስድብ) መብላት የሚወድ፡ ሆጃም።

መጋፊያ “ጋፊ” ስር ተመ.

መግለቦ ስ የአሳ ማጥመጃ።

መግለጫ “ገለጠ” ስር ተመ.

መግላሊት ስ የማሰር ወይም የቶፋ ወይም የምንቸት ክፋን።

መግል “መገለ” ስር ተመ.

መግቢያ “ገባ” ስር ተመ.

መግነዝ “ገነዝ” ስር ተመ.

መግዣ “ገዛ” ስር ተመ.

መግፊያ “ገፋ” ስር ተመ.

መግነጢስ ስ ማገኔት።

መጎናጠፊያ “ጎነፀፊ” ስር “መጎናፀፊያ”ን ተመ.

መጎዛ ስ ቀር እየደፋ ማር የሚበላ፡ ከውሻ የሚያገሰና ከድመት የሚበልጥ አራት እግር ያለው የጸር አውሬ።

መጎጥ ስ አይጠ መጎጥ።

መጎጥ አፍ ት (ስድብ) አቶ እንደ አይጠ መጎጥ ያጥጥጥ።

መጎጓጎጥ “ጓዝ” ስር ተመ.

መጠለያ “ጠለለ” ስር ተመ.

መጠመጠ ግ 1. በጣም ጠላት መገመገ። ለገለገ። 2. መጠጠ። 3. አጥብቆ ሳመ።

መጠቀ ግ 1. ከፍ አለ፡ ርቆ ወደላይ ወጣ፡ አረገ። 2. ረቀቀ፡ ጥልቀት አገኘ (በእስተሳሰብ በእውቀት፡...)።

ምጥቀት ስ ጥልቀት፡ ብለጠ።

አመጠቀ ግ ተከሰ፡ ወደ ሆፕ ላከ (መንከራከርን)።

መጠቅለያ “ጠቀለለ” ስር ተመ.

መጠባበቂያ “ጠበቀ” ስር ተመ.

መጠነ ግ 1. በቂ፡ ልክ ነው ብሎ ያጠውን ያህል ሰፈረ፡ ገመተ። 2. ልክ ሆነ፡ ቢታ። ለፈለ ልብስ አለመጠነውም፤ ለፍተሲታል። 3. እቃ፡ ተስማሚ፡ እኩያ ሆነ። ከገይጣው ለው ጽ ጻደኝነት ጀምሯል።

መጠን ስ 1. ልክ። 2. የአንድ ነገር ርዕሰ ወይም አጥረት፡ ስፋት ወይም ጥበት፡ ወፍረት ወይም ትጥነት፡ ብዛት ወይም ግዝ።

መጠን የሌለው በጣም ብዙ፡ ስፍር ቁጥር የሌለው።

በመጠኑ ተው.ግ. ሳይበዛ ወይም ሳያንስ በልኩ።

አለመጠን በብዛት፡ አለልክ። አለመገ በልጅ ሆኖን አመኝ።

ከመጠን በላይ ከሚያስፈልገው በላይ፡ በብዛት።

የመጠን ለውጥ ስ አንድ ነገር በላይነት ሳይሆን መጠኑን በመወመር ወይም በመተንከ የሚያሳየው ለውጥ።

መጠነኛ ት ያልበዛ ወይም ያላነሰ፡ ልክኛ።

ምጣኔ ሃብት ስ የአንድ አገር ጠቀላላ ሃብትና ትስቃሪው፡ ኢኮኖሚ።

ምጥን ት 1. ያልበዛ ወይም ያላነሰ፡ ልክኛ። ስ 2. ምጥን [ሽር] ወው፡ በርበሬ፡ ሽንኩርትና ትመግቅመም ገብቶበት የተዘጋጀ የሽር ጽቂት።

ተመጠነ ግ ተለክቶ፡ ልኩ ተወስኖ ተዘጋጀ።

የተመጠነ በልክ ተወስኖ የተዘጋጀ።

ተመጣጠነ ግ ተቀራረበ፡ ተስተካከለ፡ ተነፃፀረ (በመጠን፡ በጉልበት፡ በችሎታ፡...)።

የተመጣጠነ ሊይዝ የሚገባውን አስፈላጊ ነገርች በውስጡ በተገቢው መጠን የያዘ (ምግብ፡ መጠጥ፡...)።

የተመጣጠነ ምግብ ስ ለሰውነት እድገትና ጤንነት አስፈላጊ የሆኑትን ነገሮች ሁሉ የያዘ ምግብ።

ተመጣጣኝ ት የተቀራረበ፡ የተስተካከለ (በመጠን፡ በጉልበት፡ በችሎታ፡...)።

መጠይቅ “ጠየቀ” ስር ተመ.

መጠውተ “መፀውተ” ን ተመ.

መጠጊያ “ጠጋ” ስር ተመ.

መጠጠ ግ 1. ጠባ፡ መጠመጠ፡ ላብ። 2. ፈላሽ

የሆነን ነገር ስቦ ወይም መጥጦ አደረቀ። 3. ጠፊፈተ ደረቀ። 4. ምጥምጥ አድርጎ ሳመ። 5. በጠቅላላ ጨረሰ። ፊጀ።

መጣጣ ሕ ወዝ የሌለው። ደረቀ።

ምጥጭ ስ ታኘኩ። ተመጦ የተተፋ፣ ብላቶ።

መጠጥ አለ ግ ጠፊፍ አለ። መድረቅ ጀመረ (ጭቃ፣ የታጠበ ልብስ።...)።

መጠጥ ያለ 1. ጠፊፍ፣ ደረቀ ያለ። 2. በአድሜ በሰል ያለ።

ምጥጥ ያለ መጣጣ።

ምጥጥ አደረገ ገ. በጣም አከሳ፣ ወዝ አሳጣ። 2. በሙሉ ጨረሰ። 3. መጥምጦ ሳመ።

ተመጠጠ ግ ፈሳሹ ተሰቦ ወጣ፣ ባዶ ቀረ፣ ደረቀ።

አመጠጠ ግ አደረቀ። ጠረጴዛው ላይ የፈሰሰውን ውሃ በጨርቅ አምጥፎው።

መጠጥ “ጣጣ” ስር ተመ.

መጠጫ ዝ.ክ.

መጠብሽ “መጣ” ስር ተመ.

መጠቃ ስ ዲቃላ (ለበግ፣ ለፍየል)።

መጣ ግ 1. ተናጋሪው ወይም “መጣ” ባዩ ወዳለበት አካባቢ ተራመደ። ተጓዘ። ቀረበ። ተጠጋ። 2. ቀድሞ ከሚገኝበት ወይም ከነበረበት ቦታ ተናጋሪው ባለበት አካባቢ ተገኘ። ቤት ቀይሮ ከፍዝራት ለዚህ መጥፏል። 3. ከሄደበት ተመለሰ። 4. ተቃረበ። ተዳረሰ (ጊዜ)። ከረምት መጣ። 5. ትዝ አለ። ታወሰ። ፈለቀ (ሃሳብ)። አገድ ሃሳብ መጣል። 6. ሆነ (የሰሌት ውጤት)። ሁለት ና ሁለት ሲደመር አራት ይመጣል። 7. ያዘ። ሊወጣ ተቃረበ። ሽንቁ መጣ። 8. ተፈጠረ። አጋጠመ። ደረሰ (ችግር፣ መከራ።...)።

መጣበት ትነሳበት፣ ጀመረው (ንዴት፣ ቁጣ፣...)።

መጠብሽ ስ 1. ወደ ተረኛው ማህበረተኛ ቤት የሚገባ ወይም የገባ ፀሐፊ ፀዲቅ። 2. ቶሎ የምትገል ስቦ ምጣድ።

በሚመጣው በሚተለው። በሚመጣው ሳምንት እንገኛለን።

የመጣው ቢመጣ የሆነው ቢሆን፣ የፈለገው ችግር ቢደርስ።

መጣተኛ (መፃተኛ) ስ ለአገሩ እንግዳ ለሰው ባዳ የሆነ፣ ለደተኛ፣ ባይተዋር የሆነ (ሰው)።

መጤ ሕ 1. የአገር ተወላጅ ያልሆነ፣ ከሌላ ቦታ መጥቶ የሰፈረ። 2. አገር በቀል ያልሆነ።

አማጭ (አማጪ) ስ ለሲት ባል ወይም ለወንድ ሚስት የሚያመጣ፣ የሚያገናኝና የሚያጋባ ሰው አማላጅ፣ ሽማግሌ ።

አስመጭ ስ የተለያዩ ሽቀጦችን ከውጭ አገር ወደ አገር ውስጥ ለንግድ የሚያስገባ ግለሰብ ወይም ድርጅት።

አስመጭና ላኪ ስ የተለያዩ ሽቀጦችን በንግድ መልክ ከውጭ ወደ አገር ውስጥ የሚያስገባና ከአገር ውስጥ ደግሞ ወደ ውጭ አገር የሚልክ ግለሰብ ወይም ድርጅት።

መጣብር ስ ከነሃስ፣ ከብር፣ ከወርቅ ተሰርተው በፈረስ እቃ ላይ የሚሰቱ ጌጦች።

መጣብቅ “ጠበቀ” ስር ተመ.

መጣያ “ጣለ” ስር ተመ.

መጣጣ¹ (መፃፃ) ስ ሆምጣጣ።

መጣጣ አይሲ ስ በሰብላ፣ ሽንኩርትና ሌሊት ሕመማት ተጨምረውበት ለጥቂት ቀናት በደንብ በተከደነ እቃ ውስጥ ከቆዩ በሂላ ለምግብነት የሚያገለግል አይሲ።

መጣጣ² “መጠጠ” ስር ተመ.

መጣፍያ “ጣፈ” ስር ተመ.

መጣፍጥ ስ የወጥ ማጣፈጫ ሕመም፣ ነጭ አዝመድ፣ ጥቁር አዝመድ።

መጤ “መጣ” ስር ተመ.

መጥለቂያ “ጠለቀ” ስር ተመ.

መጥረቢያ “ጠረቦ” ስር ተመ.

መጥረጊያ “ጠረጎ” ስር ተመ.

መጥረያ “ጠረ” ስር ተመ.

መጥበሻ “ጠበሰ” ስር ተመ.

መጥኔ “ጠና” ስር ተመ.

መጥፎ “ጠፋ” ስር ተመ.

መጨለሰ (ሞጨለሰ) ግ ፀዮርን አስተኛ፣ ለሽ አደረገ (በትባት፣ በውሃ።...)።

መጭላሳ (ምጭልሰ) ሕ (በትባት፣ በውሃ።...) የተኛ፣ ለጥ ያለ ፀዮር።

ተመጨለሰ ግ ተኛ፣ ለጥ አለ (ፀዮር)።

መጨለፊያ “ጨለፈ” ስር ተመ.

መጨረሻ “ጨረሰ” ስር ተመ.

መጨቃ ስ ነጭና ጠንካራ ድንጋይ።

መጨትጨቂት “ጨቀጨቀ” ስር ተመ.

መጨበጫ “ጨበጠ” ስር ተመ.

መጨኔ ስ 1. የፈረስ፣ በየትሎ ቀላቢና ለጓሚ። 2. (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ያጋፋሪ ምክትል።

መጨጊያ ስ መከዳ።

መጨሚያ “ጨማ” ስር ተመ.

መጨሪያ “ጨረ” ስር ተመ.

መጨኛ “ጨኘ” ስር ተመ.

መጻወቻ “ጫወተ” ስር ተመ.
 መጭ ለ ገንዱም ሆነ ቅጠሉ ባጠቃላይ ኑግ
 የሚመስል የአረም አይነት።
 መጭ በቅሉን “ሂጂ” ለማለት የሚነገር ቃል።
 መጭ አለ ግ 1. በቅሉን “ሂጂ” አለ። 2.
 (ዘይ.) ፈጥኖ፣ ሮሶ ሃይ።
 መጭሳሳ “መጨለሰ” ስር ተመ.
 መጭመቂያ “ጨመቀ” ስር ተመ.
 መጭዳጃ “ፀዳ” ስር ተመ.
 መጭዳጃ ቤት ዝ.ከ.
 መፀውተ (መጠውተ) ግ ለድሃ፣ ለችግረኛ
 ችረ፣ ሰጠ፣ ተዘከረ።
 ምዕዋት (ምጥዋት) ለ ለተቸገረ፣ ለድሃ
 ወይም ለሌላው የሚሰጥ ገንዘብ፣ ምግብ፣
 ልብስ፣...።
 ምዕዋተኛ (ምጥዋተኛ) ት ምዕዋት
 የሚሰጠው ድሃ፣ ችግረኛ፣ ለማን፣ ተመዕዋች።
 ተመፀውተ (ተመጠውተ) ግ ምዕዋት
 ተቀበለ (ድሃ፣ ችግረኛ፣ ለማን)።
 ተመዕዋች (ተመጥዋች) ት ምዕዋት
 ተቀባይ፣ ድሃ፣ ችግረኛ፣ ለማን፣ በምዕዋት
 የሚተዳደር (ሰው)።
 *መፀደቀ
 ተመፀደቀ ግ ራሱን ከፍ ከፍ አደረገ፣
 አኩራ፣ ራሱን በራሱ አደነቀ፣ አመሰገነ (እንዲህ
 አድርጌ፣ እንዲህ ሰርፎ፣... በማለት)።
 ተመፀደቀ ት እንዲህ አድርጌ፣ እንዲህ ሰርፎ
 እያለ ራሱን ከፍ ከፍ የሚያደርግ፣ ራሱን
 የሚያደንቅ፣ የሚያመሰግን፣ ግብዝ።
 አመፀደቀ ግ እንዲህ አድርጌ፣ እንዲህ ሰርፎ
 እያለ ራሱን ከፍ ከፍ አደረገ፣ አደነቀ፣
 አመሰገነ።
 መፀው ለ ከመስከረም 26 እስከ ታህሳስ 25 ቀን
 ያለው ወቅት፣ ጊዜ።
 መፀተኛ “መጣ” ስር ተመ.
 መፀጉእ ለ 1. የአልጋ ቁራኛ ሆኖ የሚኖር
 በሽታ። 2. ሰውነቱ እንደልቡ
 የማይታዘዝለት፣ በደረቱ ወይም በጀርባው አካባቢ
 እብጠት ያለበት አጭር፣ ጎበጥ ያለ ሰው።
 መፀፃ “መጣጣ” ግ ተመ.
 መፀሃፍ “ፃፈ” ስር ተመ.
 መፈናፈኛ “ፈነፈነ” ስር ተመ.
 መፈንቅለ መንግስት “ፈነቀለ” ስር ተመ.
 መፈከር “ፎከረ” ስር ተመ.
 መፋቂያ “ፋቀ” ስር ተመ.
 መፍሉስ “ፈለሰ” ስር ተመ.

መፍትሄ “ፈታ” ስር ተመ.
 መ- የ“መ” ፊደል ካለብ ዘር።
 መ-ሃሂት (መ-ሃይት) ለ በስተጓጉ ያለ የጭንፍ
 የዳሌ መገናኛ (ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።
 መ-ሉ “ሞላ” ስር ተመ.
 መ-ሳ ለ የጭንፍ የዳሌ መገናኛ፣ መታጠፊያ
 (ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።
 መ-ልመ-ል “ሞለሞለ” ስር ተመ.
 መ-ልጭልጭ “ሞለጠጠ” ስር ተመ.
 መ-ሬ (መ-ሬ) ለ 1. ፍሬው ጥቁር የሆነና ጤፍ
 የሚመስል የሳር አይነት። 2. ከመ-ሬ ወይም
 ከጓሳ፣... የተበጀ መጥረጊያ ወይም ፍሬ መቀቢያ
 ቡሩሽ።

መ-ሬ 2ኛ ፍጅ

መ-ር ት የተማረና እውቀት ያለው ሆኖ ወፈድ
 ስለሚያደርገው ብዙ የሚለፈለፍና የሚናገር፣
 ንግግር ግን ፍሬ ነገር ያዘለ (ሰው)።
 መ-ርመ-ርት “ሞረሞረ” ስር ተመ.
 መ-ርዝኛ ት ችኩ፣ ነገናዛ፣ ነገር ከያዘ የማይለት።
 መ-ርጥ ለ 1. ቂጥ። 2. (ነውር) የወንድ
 ብልት።
 መ-ርጥ አወጣ ተሰነጠቀ (ምጣድ፣ ድስት)።
 መ-ሴ ለ 1. አምስቱን የአራት መፃህፍት የፃፈ
 የእስራኤል ነቢይ። 2- የሶንበቲ ወይም የዕዋ
 ማህበርተኞች ሊቀመንበር፣ አሰቃ። 3.
 የመስፈሪያ አይነት (እስራ. ስድስት መ-ሴ አንድ
 ማድጋ ይሆናል)።
 መ-ስሊም “ስለመ” ስር “እስሊም”ን ተመ.
 መ-ስና¹ ለ ውበት፣ ደምግባት፣ ላህይ።
 መ-ስና² ለ ለኮሶ ትል መድሃኒት ይሆናል የሚባል
 በቀላ የሚበታል የእጭት አይነት።
 መ-ስና³ ለ በስልጣን ወይም በስራ ድርሻ ላላግባብ
 የመገልገል፣ የመጠቀም ወይም የመጥቀም
 ድርሻጊት።
 መ-ሻ ዘር¹ ለ አንድ ላይ ተጣምረው የሚነገሩ
 ድርብ ሰዎች። ለምሳሌ ጥርስ ወርቅ/ቤተ
 መፃህፍት።
 መ-ሻ ዘር² ለ ወጣትነት። መ-ሻዱ ረገፈ።
 መ-ሻ ዘር³ ለ በጠመንጃ ወይም በሽጉጥ ቧንቧ
 ውስጥ የሚገኝ ክብ ሆኖ ክርክር ያለውና ጥይቷ
 ስትተኮስ እየተሸከረከች እንድትሄድ የሚያደርግ

ነገር።
 ሙሽ ለ በደጋግ አካባቢ የሚበቅል እንደ ቄጠግ ያለ ውስጠ ክፍት ሳር።
 ሙሽራት “ሞሽረ” ስር ተመ.
 ሙሽራ ዝ.ክ.።
 ሙሽሮ “ምሽሮ” ን ተመ.
 ሙሽት “ሚሽ” ስር ተመ.
 ሙሽ ለ ሰው በሞተ ጊዜ በአውራጅና በተቀባይ አግካይነት በግጥምና በዜግ እየታረበ የሚካሄድ ለትሰ።
 ሙሽ አውራጅ ለ አልቃሽ፣ የለቅስ ግጥምን በዜግ እየሰማ የሚያስለቅስ ሰው።
 ሙቀት “ሞቀ” ስር ተመ.
 ሙቀጫ “ወቀጠ” ስር ተመ.
 ሙቅ “ሞቀ” ስር ተመ.
 [የ] ሙቅ መሬት ለ ወላጅ ከልጆቹ መሃል አንዱን በመምረጥ የሚያወርሰውና ወራሹ ከሌሎቹ ልጆች ጋር የማይካፈለው ለመኖሪያው ቅርብና ጥሩ የሆነ አነስተኛ መሬት።
 ሙታንታ (ሙታንቲ) ስ ከተሚስ ወይም ከሰራ ስር የሚለበስ፣ ገላ ላይ የሚያርፍ የውስጥ ሱሪ፣ ሃፍረተ ስጋን መሸፈኛ።
 ሙት “ሞተ” ስር ተመ.
 ሙትቻ ዝ.ክ.
 ሙና ት ቆንጆ (ለትንሽ ልጅ)።
 ሙናና “ሚነነ” ስር “ሞናና” ን ተመ.
 ሙከራ “ሞከረ” ስር ተመ.
 ሙከት “ሞከተ” ስር ተመ.
 ሙከክ አለ “ሞከከ” ስር ተመ.
 ሙዚቀኛ “ሞዘቀ” ስር ተመ.
 ሙዚቃ ዝ.ክ.
 ሙዚያም ለ የተለያዩ የታሪክ፣ የስነጥበብ፣ የሳይንስ፣... ቅርሶች ተሰብስበው የሚቀመጡበትና ለህዝብ እይታ የሚቀርቡበት ቤት።
 ሙዜ “ሚዜ” ን ተመ.
 ሙዝ ለ ሞለል ያለና ተልወ የሚበላ ጣፋጭ የፍራፍሬ አይነት፣ ሙዙን የሚያፈራው ተክልም ሙዝ ይባላል።
 ሙዝኛ “ሞዘዝ” ስር ተመ.
 ሙያ (ሞያ) ለ 1. በአንድ በተወሰነ ስራ ላይ በልምድ ወይም በስልጠና የሚገኝ እውቀት፣ ችሎታ። 2. ታላት በአረፍተ ነገር ውስጥ የሚሰሩት ሰራና የሚሰጡት አገልግሎት (ለምሳሌ እንደ ቅፅል፣ ስም፣... በመሆን)።
 ባለሙያ ለ 1. በአንድ በተወሰነ ስራ ላይ

በልምድ፣ በስልጠና የተገኘ እውቀት፣ ችሎታ ያለው ሰው። 2. በቤት ባልትና ጥሩ ችሎታ ያለው ሰው (ብዙውን ጊዜ ለሌት)።
 ሙያተኛ የ “ቀን ሙያተኛ”ን ተመ.
 ሙያውን “ሞለ” ስር ተመ.
 ሙዳ [ስጋ] ለ እየተመሰነ የተቆረጠ የስጋ ጉግጅ፣ ቁርጥ።
 ሙዳይ ለ ሴተች ብዙውን ጊዜ ለጌጣጌጥ፣ ለብርቱድ፣... ማስቀመጫ የሚገለገሉበት፣ በአገልግል ቅርፅ የምትሰሩ አነስተኛ የስፈትአቃ።
 ሙጃ ለ በከረምት ወራት በብዛት የሚበቅል የሳር አይነት።
 ሙጃሌ (ሞያሌ) ለ ብዙውን ጊዜ እጅና እግር ቆዳ ውስጥ ሰርሰራ የምትገባና የምታሳክስ ቆንጫ የምትመስል ተባይ።
 ሙገሳ “ሞገሰ” ስር ተመ.
 ሙገጫ “ወቀጠ” ስር “ሙቀጫ”ን ተመ.
 ሙጋድ (ሞጋድ እንጨት) ለ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) በቤተክርስቲያን ለመስዋእት መስሪያና ለማእጠን፣ ፍም የሚያገለግል የማገዶ እንጨት።
 ሙግት “ሞገተ” ስር ተመ.
 ሙግድ (ሞከድ፣ ሞግድ) ለ አካንባሉ።
 ሙጎጎ “ምጎጎ” ን ተመ.
 ሙጢ “ሞጠሞጠ” ስር ተመ.
 ሙጣጭ “ሚጠጠ” ስር ተመ.
 ሙጥልቅ “ሞጠለቀ” ስር ተመ.
 ሙጥኝ
 [የ] ሙጥኝ አለ 7 1. አድኑኝ፣ አስጥሎኝ ብሎ ተጠጋ። 2. አላለይ አለ፣ ተቆራኝ።
 ሙጫ “ሞጫጫ” ስር ተመ.
 ሙጫሌ ለ ትንሽ የሆነ ጨቅላ ልጅ (ሊቷ ሙጫሊት ትባላለች)።
 ሙጭ ለ እንደ ገና ዱላ ከጫፋ ቆልመም ያለ የጤፍ መውቂያ እንጨት።
 ሙጭራጭ ት አጭርና ቀጭን የሆነ፣ ኮሳሳ።
 ሙጭርጭር “ሚጨር” ስር ተመ.
 ሙጭጭ አለ “ሞጫጫ” ስር ተመ.
 ሚ የ “መ” ፊደል ባልስ ዘር።
 ሚሊ
 ሚሊ ሊትር ለ የፈላሽ መጠን መለኪያ (1000 ሚሊ ሊትር 1 ሊትር ይሆናል)።
 ሚሊ ሚትር ለ የርዝመት መለኪያ (1000 ሚሊ ሚትር 1 ሚትር ይሆናል)።
 ሚሊግራም ለ የክብደት መለኪያ (1000 ሚሊ ግራም 1 ግራም ይሆናል)።

ሚሊዮነር ስ በሚሊዮን የሚቆጠር ገንዘብ ያለው በጣም ሃብታም ሰው።

ሚሊዮን ስ አንድ ሺህ ጊዜ አንድ ሺህ (በቁጥር ሲፃፍ 1,000,000 ነው)።

ሚላኦል ስ በወደይ ወቅት የሚታይ የክክብ ስም።

ሚሲዮን (ሚሽን) ስ ከኢትዮጵያ አርቶዳክስ ቤተክርስቲያን በተለየ መልክ የክርስትና ሃይማኖትን የሚከተሉና የሚያስፋፉ የውጭ ዜጎች የመስራቱት የሃይማኖት ማስፋፊያ ድርጅት።

ሚሳይል ስ አንድን ነገር ለመደምሰስ የሚተኮሳና ረጅም ርቀት ለመጓዝ የሚችል ተምዘግዛጊ የጦር መሳሪያ።

ሚስማር "ምስማር"ን ተመ.

ሚስት (ምሽት) ስ ከወንድ ጋር በሀገዩ ጋብቻ የተጣመረች ሴት፤ የወንድ የትዳር ጓደኛ።

ሚስጥር "መስጠረ" ስር "ምስጢር"ን ተመ.

ሚኒ "ሚኒስከርት"ን ተመ.

ሚኒስቴር ስ በሰራ የተወሰነ የሰራ ዘርፎችን አካቶ የያዘና የመንግስትን አላማዎች፣ ሀጎች፣ ደንቦችና መመሪያዎች የሚያስፋፉ የመንግስት መስሪያ ቤት። (ለምሳሌ የባህልና ማስታወቂያ ሚኒስቴር)።

ሚኒስትር ስ አንድን የሚኒስቴር መስሪያ ቤት ለማስተዳደርና ለመምራት በመንግስት የሚሾም ከፍተኛ ባለስልጣን።

ሚኒስትሮች ምክር ቤት ስ የተለያዩ የሚኒስቴር መስሪያ ቤቶች፤ ሚኒስትሮች አባል የሆኑበትና በጠቅላይ ሚኒስትር የሚመራ የመንግስት አካል፤ ጉባኤ።

ሚኒስከርት (ሚኒ) ስ ከጉልበት በላይ የሚውል በጣም አጭር ቀሜት።

ሚና ስ 1.በታ፤ ጎራ። 2. የሰራ ድርሻ።

ሚናውን ለየ ከሚመስለው፤ ከሚፈልገው ወገን በኩል ሆነ፤ እጁም ያዘ (በአስተሳሰብ፤ በድርጊት)።

ሚናውን ተጫውተ የሚጠቅሙበትን የሰራ ድርሻ አበረከተ።

ሚን ሚን አለ ግ ወዲያ ወዲህ አለ፤ ተወላወዘ።

ሚክሮብ ስ በሽታን የሚያመጥና ለአይን የማይታዩ ጥቃቅን ህዋሳት።

ሚዛን "መዛን"ስር ተመ.

ሚዛን ነፋስ ስ በመስከረም ወር የሚወጣ የክክብ አይነት፤ በተጨማሪ "ኮክብ ቆጠራ"ን ተመ.

ሚዜ (ሙዜ) ስ ከሙሽሮች ጎን በቅርብ

ጽፎ

በመሆን የሰርጉን ስነ ስርአት የሚያካሂድ የሙሽሮች የቅርብ ጓደኛ።

ሚያው ድመት ስትረግም የምታሰማው ድምፅ።

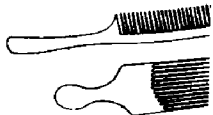
ሚያው አለች (ኑውር) የወሲብ ስሜቷ በመነሳሳቱ ተቅጠጠዛች፤ ተባለች ፈለገች(ለሰው)።

ሚያው ብትል አታገኝም ምንም ብትመክር፤ ብትለፋ አታገኝም።

ሚያዝያ ስ ከመጋቢት ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ ስምንተኛ ወር ስም።

ሚያዳ ስ ፍየል የምትመስል አነስተኛ የዱር እንስሳ(ስእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ)።

ሚዶ ስ ከእንጨት፤ ከብረት ወይም ከጥላሰቱክ የሚሰራ የፀጉር ማጠፊያ።

ሚዶ

ሚጥሚጣ ስ 1. መጠኑ አነስተኛ የሆነና ሲበሉት በጣም የሚያቃጥል የበርበሬ ቃሪያ አይነት፤ ተክሉም ሚጥሚጣ ይባላል። 2. ከሚጥሚጣ (ከጨው፤ ከከረራማና ከሌሎች ቅመማ ቅመሞች ድብልቅ ጋር ተፈጭቶ) የሚዘጋጅ ማባያ። 3. (ዘይ.) ለፍላፊ ፣ ነገሮች።

ማ¹ የ "መ" ፊደል ራብእ ዘር።

ማ² "ማንን"ን ተመ.

ማ "መ" ን ተመ.

ማ¹ አንድ ነገር ያለበት ወይም የበዛበት መሆኑን ለማሳየት በቃል መወረሻ የሚቀጠል ምእላድ። ማ² ገገገማ፤ ፀገማ ።

ማ² የሚመስል ለማለት በቃል መወረሻ ላይ የሚቀጠል ምእላድ። ስፋግ፤ ነብርማ።

ማህሌት ስ (እ.አ.ተ.ቢ.) በከበሮና በፀናፅል እየታጀበ በዚያ የሚባል መንፈሳዊ መዝሙር፤ ምስጋና፤ ፀሎት።

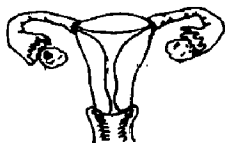
ማህሌት ቆመ በማህሌት ስነ ስርአት ላይ ተገኝቶ ከመዘምራት ጋር አብሮ ዘመረ፤ አመሰገነ።

ማህበር ስ 1.ተመሳሳይ እምነት ያላቸው የተወሰኑ ሰዎች በፈጣሪ ወይም በሌላ ቅዱስ ስም በየተራ እያዘጋጁ በበአሉ ቀን አንድ ላይ በመገናኘት የሚቀምሱት የፀበል ፀዳቅ ዝግጅት፤ ግብዣ። 2.የተወሰነ አላማን በአንድነት ለማራመድ ተመሳሳይ ፍላጎትና እጁም ያላቸው ሰዎች

ሰብሳብና የተሰበሰቡት ድርጅት (ለምሳሌ የሌተች፣ የነጋዴዎች፣... ግህበር)።
ግህበር ይጠጣል የፅዋ ግህበር አለው።
ግህበር ገባ የግህበር አባል ሆነ።
ግህበረሰብ (ግህበራዊ ትስስር ያለው) በተወሰነ አካባቢ ወይም በታ የሚኖር ህዝብ።
የቆሉ ግህበር ስ የጠላ፣ የቆሉና የጸበ ዝግጅት ብቻ የሚጠይቅ የፅዋ ግህበር።
የእንጀራ ግህበር ስ ድግሉ ጸባና ጠላ ብቻ ሳይሆን እንጀራንም የሚመርምር የፅዋ ግህበር።
የፅዋ ግህበር የ"ግህበር"ን 1ኛ ፍቺ ተመ.
ግህበረተኛ ስ የግህበር አባል።
ግህበራዊ ት 1. የህብረት፣ የጋራ። 2. የህዝብ።

ግህደር ስ 1. አንድን ነገር ለማስቀመጫ ተብሎ ከቆዳ ወይም ከሌላ ነገር የተበጀ ሳጥን፣ ኪስ። 2. የመፅሃፉን ቅርፅ ይዞ ከቆዳ የሚዘጋጅ ባለማንጠልጠያ የመፅሃፍ መከተቻ፣ መያዣ (ለምሳሌ የዳዊት፣ የዚማ መፅሃፍ ግህደር)። 3. አንድን ሰው ወይም አንድን ጉዳይ ብቻ የሚመለከቱ ደብዳቤዎች፣ ሰነዶች፣... የሚቀመጡበት ፋይል፣ ጽሑ።

ግህፀን ስ በሌትና በአጥቢ እንስሳት ህፃና ውስጥ የሚገኝ፣ ፅንሰ ለማደግና በህይወት ለመቆየት የሚያስፈልጉትን ነገሮች ከእናቱ እያገኘ የሚቆይበት የሰውነት ክፍል።

ግህፀን

ግህፀን ክፉ የክፉ ወይም የመጥር ልጅ እናት።
ግህፀን ደግ ጥሩ ጠባይ ያለው ወይም የደግ ልጅ እናት።
ግህፀኗ ተዘጋ/ተደፈነ 1. እንዳትወልድ ተደረገች። 2. መከነች።
ግህፀኗ ተፈታ መውለድ ቻለች።

ማለ ግ 1. የተናገረው እውነት መሆኑን ለማረጋገጥ ወይም ለማሳመን እንዲህ ያድርገኝ፤ እንዲህ ይድረስብኝ ወይም እንሌ ይሙት፤... አለ። 2. አንድን ነገር ደግሜ አላደርግም በማለት በሚያመልከው ወይም በሚወደው ስም ተዝተ።

እርም አለ፤ ቃል ገባ።

ማላ (መሃላ) ስ አንድ ነገር እውነት መሆኑን ለማረጋገጥ፣ ለማሳመን እንዲህ ያድርገኝ፣ እንዲህ ይድረስብኝ፣ እንሌ ይሙት፤... በማለት ወይም አንድን ነገር ደግሜ አላደርግም በማለት በሚያመልኩት ወይም በሚወዱት ስም፤... የሚገባ ቃል።

ማላ አፈረሰ አላደርግም ወይም አደርጋለሁ ብሎ በመሃላ የሰጠውን ቃል ተወ፤ አፈረሰ።

ማላ ፋቱ በሆነ ባልሆነው በሃሰት የሚምል፣ መሃላ የማይፈራ።

ማለኛ ት ማላ የሚያበክ።

ማለለ ግ ለመነ፣ ተማፀነ (ብዙውን ጊዜ በፀሎት)።

ተማለለ ዝ.ከ.

ማለቂያ "አለቀ" ስር ተመ.

ማለት "አለ" ስር ተመ.

ማለኛ "ማለ" ስር ተመ.

ማለዋወጫ "ለወጠ" ስር ተመ.

ማለደ 1 ግ በጠዋት ተነሳ።

ማለዳ ስ በጣም ጠዋት።

ማላጅ ት በጠዋት መነሳት የሚወድ፣ የሚያዘውትር።

ማለደ 2 ግ ለመነ፣ ደጅ ጠና።

መማለጃ ስ ገቢ፣ እጅ መገኛ።

ምልጃ ስ ለመና፣ ደጅ ጥናት።

ተማለደ ግ ተለመነ፣ ይቅር አለ።

አማለደ ግ 1. አስታራቂ፣ ሸመገለ። 2. አንዱ ለሌላው ተለማኝ ለለማኝን ይቅርታ እንዲያደርግ ወይም የሚፈልገውን ጉዳይ እንዲፈፅምለት በለማኝ ስም ከተለማኝ ጠየቀ፣ ለመነ (ለስተኛ ወገን በመሆን)።

አማላጅ ስ 1. አስታራቂ፣ ሸመገለ። 2. አንዱ ለሌላው (ተለማኝ ለለማኝ) ይቅርታ እንዲያደርግ ወይም የሚፈልገውን እንዲፈፅምለት በለማኝ ስም ተለማኝን የሚጠይቅ፣ የሚለምን ሰስተኛ ወገን።

ማለዳ "ማለደ" ስር ተመ.

ማለገ ግ 1. ተዘልገለገ፣ ተሳበ (ፈላጊነት ያለው ነገር)። 2. (ዘይ. ተስፋብ) ማገጠ፣ ተሞላፈጠ።

ማላጋ ት 1. ዝልግልግ ያለ፣ የሚሳብ (ፈላጊነት ያለው ነገር)። 2. (ዘይ. ተስፋብ) ማጋጣ፣ ሞልፋጣ።

ማለፊያ "አለፈ" ስር ተመ.

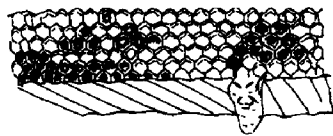
ማላ "ማለ" ስር ተመ.

ማላሻ "ላሰ" ስር ተመ.

ማላቀቂያ "ለቀቀ" ስር ተመ.

ማላባሻ "ለበሰ" ስር ተመ.
 ማላጅ "ማለደ" ስር ተመ.
 ማላጋ "ማለገ" ስር ተመ.
 ማልቀሻ "አቀሰ" ስር ተመ.
 ማልድያ (ማልደያ) ስር ተመ. (አዳኞች)
 በእጃቸው ያደርጉት የነበረ ከመዳብ ወይም
 ከነሃስ፡... የሚሰራ የግዳይ ምልክት፡ አምባር።
 ማመላለሻ "መለሰ" ስር ተመ.
 ማመልከቻ "መለከተ" ስር ተመ.
 ማማ ስር ለጥበቃ ወይም አካባቢውን ለመቃኘት
 እንዲያመች ተብሎ በሰብል፣ በአዝመራ፡...
 መሃከል የሚተክል ረዥም ቆጥ።
 ማማሰያ "መሰለ" ስር ተመ.
 ማማት "ህማማት" ን ተመ.
 ማምለኪያ "መለከ" ስር ተመ.
 ማምለጫ "መለጠ" ስር ተመ.
 ማምረቻ "መረተ" ስር ተመ.
 ማምሻ "መሸ" ስር ተመ.
 ማሟጠጫ "ሟጠጠ" ስር ተመ.
 ማሟጫ "ሟጪ" ስር ተመ.
 ማረ ን በግዝን ወይም በመራራት ይቅር አለ፡
 ተወ፡ ምህረት አደረገ (በደልን፣ እዳን)።
 መሃሪ (ማሪ) ን ይቅር ባይ፡ ምህረት
 የሚያደርግ።
 ምህረት (ምረት) ስር ይቅር።
 ማረሚያ "አረመ" ስር ተመ.
 ማረሚያ ቤት ዝ.ክ.
 ማረረ ን ዘር ለመነ፣ ቃረመ።
 ማራራ ን ቃራሚ፣ ለማኝ።
 ማረሳሻ "ረሳ" ስር ተመ.
 ማረሻ "አረሰ" ስር ተመ.
 ማረሻ "አረሰ" ስር ተመ.
 ማረበላ "ማር" ስር ተመ.
 ማረከ ን 1. በመርነት ወይም በውጊያ ላይ
 ጠላቱን በቁጥጥር ስር አደረገ፡ 2. በምርኮ
 ወሰደ፡ 3. መስጠ፣ ሳበ።
 ምርኮ ስር በመርነት ጊዜ በቁጥጥር ስር የዋለ
 የጠላት ወታደር፣ መሳሪያ፣ ንብረት።
 ምርኮኛ ን 1. በመርነት፣ በውጊያ ላይ
 በቁጥጥር ስር የዋለ የጠላት ወገን፡ 2. (ዘይ.)
 በአንድ ነገር ፍቅር የተያዘ፣ የተጠመደ።
 ማረፊጅ "ማር" ስር "ማረበላ"ን ተመ.
 ማረፊያ "አረፈ" ስር ተመ.
 ማረ "ማረ" ስር "መሃሪ"ን ተመ.

ማራምጣ "ማርአምጣ" ን ተመ.
 ማራሪ "ማረረ" ስር ተመ.
 ማራቶን ስር ከ42 ኪሎ ሜትር ጥቂት በለጥ
 የሚል ርቀት የሚሸፍን ከአለም አቀፍ ለሎምርክ
 የሩጫ ውድድር ሙከራ አንዱ።
 ማራገቢያ "ረገበ" ስር ተመ.
 ማር ስር ንበቶ አበባን በመቅሰም የሚያዘጋጁትና
 ወፍራም ፈሳሽ የሆነ ጣፋጭ ነገር። 2- (ዘይ.)
 ጣፋጭ፡ ደስ የሚል ፣ የሚጥም።
 ማር ቆረጠ ማርን ከቀፎው ውስጥ በሰለት
 እየቆረጠ አወጣ።
 ማር ተላሰ በበሰል ወይም በከመጠጠ ጠላ
 ወይም በደረቀ ጠጅ ውስጥ ጠላውን ወይም
 ጠጁን ለማደስ ሲባል ማር ተወመረበት።
 ማር ነው ይጣፍጣል፤ ቆንጆ፣ ጥሩ ነው።
 ማር ማር አለ ጣፈጠ።
 ማርም አልሰ በቃኝ፣ ጠንቢአለሁ፣ ከዚህ
 በላይ የንጉሥ አልጠምርም።
 ማረበላ (ማረፊጅ) ስር ማር የሚበላ ቀይ
 ጉንዳን።
 ማርማሽላ ስር ማሽላ፣ በቆሎ።
 የማር ልጅ ስር የጡት ልጅ።
 የማር እሸት ስር 1. አዲስ የተቆረጠ ትኩስ
 ማር። 2. በሰው መሬት ላይ ቀፎውን የሰቀለ
 ሰው ለባለ መሬቱ የሚሰጠው ማር።
 የማር እንጀራ ስር ንበቶ የሚጋጥሙት
 (የሚያዘጋጁት) እንደእንጀራ አይን ያለው የማር
 ግንር።

የማር እንጀራ

ማርመላታ ስር እንደብርቱካን ወይም ሎሚ
 ወይም እንጀራ፡... የመሳሰሉ ፍራፍሬዎችን
 ከሰኳር ጋር ደባልቆ እስኪለደድ በመቀላቀል
 የሚዘጋጅ የዳባ ግባያ።
 ማርመሻ "አረመደ" ስር ተመ.
 ማርሰ ስር ከፀሃይ ጀምሮ ሲቆጠር በርቀት አራተኛ
 ሆኖ የምትገኝ በፀሃይ ዙሪያ ከሚሸከረከሩት
 አለማት ወይም ፕላኔቶች አንዱ። ("ፕላኔት"ን
 ተመ.)።
 ማርሻል ስር ከጀኔራል በላይ የሆነ ከፍተኛው

የወታደራዊ ግለረግ ስም።

ማርሽ ስ የተሸርካሪን ፍጥነት ለመለዋወጥ የሚያስችል ጥርስች ያሉት የተሸርካሪ ክፍል።

ማርሽ ስ በአንድ ወታደራዊ ክፍል ውስጥ የሚገኝ የሙዚቃ ባንድ፣ የተለያዩ የሙዚቃ መሳሪያዎችን በመጠቀም በህብረት የሚጫወተው ሙዚቃ።

ማርትሬዛ ስ ግሪያ ቴሪዛ በተባለችው የነምሳ (እስትሪያ) ንግስት ስም በእስትሪያ የተሰራ፣ በ19ኛው መቶ አመትና በ20ኛው መቶ አመት መጀመሪያ በኢትዮጵያ ይሰራበት የነበረ የመገበያ ገንዘብ፣ ጠገራ ብር።

ማርአምጣ (ማራምጣ) ስ መንታ ጫፍ ያለው አለንጋ።

ማርከሻ “ረከሰ” ስር ተመ.

ማርከ ስ ለፈተና ውጤት የሚሰጥ ነጥብ።

ማርከሲዝም ስ በካርል ማርከስና በፍሬድሪክ ኢንግልስ የተቀመረ የሶሻሊዝም ፍልስፍና።

ማርከሲዝም ሌኒኒዝም ስ በካርል ማርከስና በፍሬድሪክ ኢንግልስ የተቀመረና በሂሳ በሌኒን የባረረ የሶሻሊዝም ፍልስፍና።

ማርያም (ድንግል ማርያም) ስ የኢየሱስ ክርስቶስ እናት።

ማርያም በሽልም ታውጣሽ (ምር.) ጠያቂዎች አራስ ሴትን ጠይቀው በሚወጡ ጊዜ ከአራስ ሴት በደህና አምረሽ ውጭ በንግሉት ለአራሷ የሚመኝላት የመልካም ምኞት መግለጫ።

ማርያም ጭንሽን ታሙቀው (ምር.) አራስ ሴት የአራስነት ጊዜያን ወርሳ በድጋሚ ለወሲባዊ ግንኙነት ብቁ እንድትሆን በመመኘት የሚነገር የመልካም ምኞት መግለጫ።

ማርያም የሳመችው በሰውነት ላይ በተፈጥሮ ጥቁር ሆኖ የሚገኝ እንደነጥብ ያለ አነስተኛ ምልክት።

በማርያም እጅ ተይዛለች እርጉዝ ነች።

የማርያም መቀነት ስ ተስተዳመና።

የማርያም ምሳ ስ ሴት ስትወልድ የምትባላው የመጀመሪያው ገዢ።

የማርያም ስፊት ስ ከባልት በታች ከፈንጠጣ በላይ የሚገኝ የተሰፋ የሚመስል የሰውነት ክፍል።

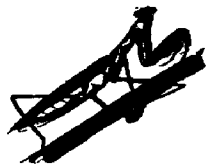
የማርያም ዘንግ ስ ችርጉኝና በትረመሴ (በተለይ መነኩሲቶች እንደሚባሉ) ወይም እንደ መቋሚያ የሚጠቀሙበት የአወቅት አይነት።

የማርያም ግርዝ ስ በተፈጥሮው የተገረዘ ሆኖ የሚገኝ የሴት ብልት።

የማርያም ጠላት ስ 1. አባወጓሬ። 2. (ዘይ.)

ሰው ሁሉ የሚጠላው ወይም ሰው ሁሉ ተሰብስቦ የሚደበድበው ሰው።

የማርያም ፈረስ ስ ከአንጣጣ እነሰ የሚልና ረንጣ የሚመስል ነፍሳት።

የማርያም ፈረስ

ማርዬ ስ ከፈንጣጣ በሽታ አይነቶች የአንዱ ስም።

ማርዶ ስ ከጠርፍ ከብርጭቆ መሰል ጌጥ የሚሰራ የልጆች የአንገት ጌጥ።

ማርገብገቢያ “ረገበ” ስር ተመ.

ማርገጃ “ረገደ” ስር ተመ.

ማርጋሪን ስ ትባላትነት ካለው ስጋ ወይም ከአትክልት የሚሰራ ቅቢ።

ማርጣ ስ የዝሆን ጭራ።

ማሰ ግ ቆፈራ፣ ጉድጓድ አበጀ።

ማሳ ስ የታረሰ መሬት፣ እርሻ።

ማሰሮ ስ ለውሃ ጥምቂያ፣ ለንፍሮ መቀቀያ፣... የሚያገለግል የሽክላ እቃ፣ ምንቸት፣ ተፋ (በእሉን የሽክላ እቃ ስር ተመ.)።

ማሰሻ ስ “አሰሰ” ስር ተመ.

ማሰነ ግ ለፋ፣ ደከመ።

ማሰንቆ(መሰንቆ) ስ ከአንጃት፣ ከፍየል ቆጻና ከፈረሰ ጭራ የሚሰራ ባለአንድ ክር ባህላዊ የሙዚቃ መሳሪያ (በእሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ማሳ “ማሰ” ስር ተመ.

ማሳሰቢያ “አሰበ” ስር ተመ.

ማሰለቀሻ “ለቀሰ” ስር ተመ.

ማሰለቀቂያ “ለቀቀ” ስር ተመ.

ማሰመሪያ “ሰመረ” ስር ተመ.

ማሰረጃ “ረዳ” ስር ተመ.

ማሰተንፈሻ “ተንፈሰ” ስር ተመ.

ማሰተዛዘኛ “አዘነ” ስር ተመ.

ማሰቲካ “መስቲካ” ን ተመ.

ማስታወሻ “ታወሰ” ስር ተመ.

ማስታወቂያ “አወቀ” ስር ተመ.

ማስታገሻ “ታገሰ” ስር ተመ.

ማስገንዘቢያ “ገንዘብ” ስር ተመ.

ማስጠንቀቂያ “ጠንቀቀ” ስር ተመ.

ማስጫ “ስጣ” ስር ተመ.

ማስፈራሪያ ፊት “ፈራ” ስር ተመ.

ማሻሻያ “ሻላ” ስር ተመ.

ማሻሻላ ስ የፍሬው ቅርፅ ዘንጋጻ የሚመስልና የሚያክል ለእንጀራ፣ ለንፍሮ፣ ለጣላ የሚሆን በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል የአገጻ እህል።

ማሻሻን ስ 1. አንድን ተግባር በቀላሉና በፍጥነት ለማከናወን የሚያስችል፣ በነዳጅ፣ በኤሌክትሪክ፣... ሃይል የሚንቀሳቀስ ዘመናዊ መሳሪያ (ለምሳሌ የሹራብ መስሪያ፣ የጫማ መስሪያ ማሻሻን)። 2. ለዚህ ስራ ተብሎ በተዘጋጀ መሳሪያ ሽብሽቡ ከነውያ ስፊት ይበልጥ ጥቅጥቅ ብሎ የተሰራ ጉርድ ወይም ሙሉ ቀሚስ።

ማሻሻክ ስ ሽረኛ፣ ተንኮላኛ መሰረ።

ማሻ ስ እንደፋናስ ያለ ሆኖ ብርሃኑ ግን በፋናስ የሚበልጥ፣ በነጭ ጋዝ የ ሚ ስ ራ መብራት።

ማቀቀ ግ በበሽታ፣ በቸግር፣... ተሰቃየ፣ መከራ አየ።

ማቀባባያ “ቀበለ” ስር ተመ.

ማቀናኘሻ “ቀነሰ” ስር ተመ.

ማቀዝቀዣ “ቀዘቀዘ” ስር ተመ.

ማቀፊያ “አቀፈ” ስር ተመ.

ማቀላሊያ “ቆላ” ስር ተመ.

ማቀረጫ “ቆረጠ” ስር ተመ.

ማቅ ስ ከጥቁር በግ ፀጉር ተፈትሎ የሚሰራ እንደ ብርድ ልብስ ያለ ልብስ።

ማቅ ለበሰ ራሱን በመጉዳት፣ በማጎላቆል በጣም አዘነ።

ማቅረቢያ “ቀረበ” ስር ተመ.

ማቋቋ “ቋተ” ስር ተመ.

ማበረታቻ “በረታ” ስር ተመ.

ማበቻ “አበተ” ስር ተመ.

ማበጠሪያ¹ “በጠረ” ስር ተመ.

ማበጠሪያ² “በጠረ” ስር ተመ.

ማቡኪያ “ቦክ” ስር ተመ.

ማባባያ “ባበለ” ስር ተመ.

ማባዛት “በዛ” ስር “ማባዛት”ን ተመ.

ማብረጃ “በረደ” ስር ተመ.

ማብሪያና ማጥፊያ “በራ” ስር ተመ.

ማብራሪያ ዝ.ክ.

ማብሰያ “በሰለ” ስር ተመ.

ማብዛት “በዛ” ስር ተመ.

ማተሚያ “አተመ” ስር ተመ.

ማተረ ግ 1. ቃኘ፣ ዙሪያውን አየ። 2. አሻግሮ አየ፣ ተመለከተ።

አማተረ ግ አሻግሮ አየ፣ ተመለከተ።

ማተብ ስ (እ.አ.ተ.ቢ.) አንድ ሰው ክርስትና ሲነሳ ለሃይማኖት ምልክትነት በአገገቱ ላይ የሚያስረው ክር።

ለማተቡ ሲል ለሃይማኖቱ፣ ለእምነቱ ሲል።

ማተቡን በጠሰ 1. ካደ፣ እምነት አጎደለ። 2. ሰለመ።

ማተብ ቢስ እምነት ቢስ፣ ከሃዲ።

ማተብ የለሽ ዝ.ክ.

ማቲ ስ ብዛት ያላቸው ትንንሽ ልጆች ፤ ወራ።

ማታ ስ ጀገበር ከጠለቀችበት አንስቶ እስከ ምሽቱ እምስት ሰላት ገደማ ያለው የጨማ ጊዜ።

የማታ ማታ የሂሳ ሂሳ፣ በስተመወረረ።

የማታ ትምህርት ስ በትምህርት ቤት ውስጥ ማታ ማታ የሚሰጥ ትምህርት።

የማታ እንጀራ እድሜ ከገፋ በኋላ የሚገኝ ሃብት፣ ንብረት።

ማታለያ “ታለለ” ስር ተመ.

ማትሪክ ስ የአስራ ሁለተኛ ክፍል መልቀቂያ ብሄራዊ ፊተና።

ማቶት ስ ክብ ሆኖ የተሰራ የእንስራ ወይም የጀበና፣... መቀመጫ።

ማነቆ “አነቀ” ስር ተመ.

ማን (ማ) ተው.ስ. 1. የትኛው ሰው ብለው ለመጠየቅ የሚያገለግል ቃል። ግን መጥቶ አበር? 2. መጠሪያ ስምን መጠየቂያ ቃል። ስም ግን ነው? ዛሬ ግን ነው?

ማን ለከብሻ ማን ሰደደብኝ፣ አዘዘብኝ (መጥሮ ነገር ወይም ጉዳት እንዲያደርስብኝ)።

ማንአለብኝነት ከኔ በላይ ማንም የለም፣ ማን ያዘኛል፣ ማን ይደፍረኛል ባይነት፣ ትእቢተኝነት።

ማን አባቱ(ማናባቱ) የትኛው፣ እንዴት ያለው ጎበዝ ለማለት የሚሰነዘር የንቀት፣ የማስፈራሪያ፣ የድንፋታ አባባል።

ማንዘራሽ 1. (ስድብ) የመጣበትና የወለደው ሰው የማይታወቅ፣ ምናምንቱ ብሎ ሰውን ለማኮሰስ የሚሰነዘር የንቀት አነጋገር። 2. መደደ፣ ጉርቶ፣ ስነስርዓት የጎደለው።

ማናቸውም(ማንኛቸውም) አንዳቸውም።

ማሻ

ማናቸውም መሄድ አይፈለጉም።

ማንም 1. የትኛውም፣ ማንኛውም፣ ሁሉም።
2. የሚታወቅ ሰው። ግንም በወላደው እኔ አልጠየቅም። 3. ተራ ሰው፣ መደደ። ግንም ተነስቶ አዋቂ ነኝ ይላል።

ማንም የለም አንድም ሰው የለም።

ማንትስ (ማንትሴ) ተው.ስ. በአደናጋርና አልታወቀ ባለ ስም ምትክ በመግባት የሚያገለግል ቃል።

ማንነት ግለሰባዊ ምንነት (በባህርይ፣ በጠባይ፣ በችሎታ፣...)።

ማንነቱ ያልታወቀ ማን መሆኑ ያልታወቀ።

ማንነቱን አሳይሃለሁ ሃይሊን ወይም ችሎታዬን... አሳይሃለሁ፤ እንድታውቅ አደርግሃለሁ።

ማንኛቸው (ማናቸው) ከሁለቱ ወይም ከብዙዎቹ ውስጥ የትኛው።

ማንኛቸውም ማናቸውም።

ማንኛው የትኛው፣ የቱ።

ለማንኛውም 1. ማንም ሳይለይ፣ ለሁሉም።
ለማንኛውም ሰው ይሸጣል። 2. ቢሆንም ባይሆንም፣ ለሁሉም። ለማንኛውም ሄደን ግዮቱ ይገላል።

በማንኛውም መንገድ በየትኛውም አይነት፣ ሁኔታ።

ማንቀርቀቢያ “*ቀረቀበ” ስር ተመ.

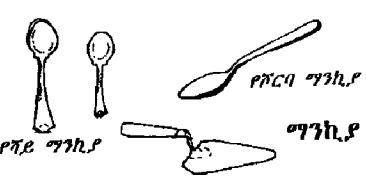
ማንቀርት ስ በሰዎች ጉሮሮ (በተለይ በወንዶች) ላይ በውጭ በኩል እንደ ጉጥ ወጣ ብሎ የሚታየው የሰውነት ክፍል (ስእሉን ራስ ስር ተመ.)።

ማንቀርቱን ያዘው በሃይል አስጨንቆ ያዘው፣ አስገደደው (አንድን ነገር እንዲፈፅም)።

ማንቀርታም ጾ ማንቀርቱ ትልቅ የሆነ ሰው።

ማንቆርቆሪያ “*ቆረቆረ” ስር ተመ.

ማንኪያ ስ ከብረት ወይም ከእንጨት ወይም ከሃሰ ወይም ከጥላስቲክ።... በአንድ በኩል እጅታ ፍርት በሌላ በኩል ቀነፍና ጎድጎድ እንዲል ተደርጎ የተሰራ ለመቆንጠሪያ፣ ለመመገቢያ፣ ለመለወጃ፣... የሚያገለግል እቃ።

ማንደጃ “ነደደ” ስር ተመ.

ማንገቻ “አነገተ” ስር ተመ.

ማንጎ ስ በውስጡ ጠፍጠፍ ያለ ጠንካራ ፍሬ ያለው፣ እንደኮከ ተልጦና ተግጦ የሚበላ ጣፋጭ ፍሬ፣ ማንጎውን የሚያፈራው ተክልም ማንጎ ይባላል(ስእሉን ፍራፍሬ ስር ተመ.)።

ማንንጠጥ “ንጠጠ” ስር ተመ.

ማኛ [ጤፍ] ስ በጣም ነጭ የሆነ ጤፍ።
ማእረግ ስ 1. ሹመት፣ ስልጣን፣ ደረጃ። 2. ክብር።

ማእረገቢስ ውርደት እንጂ ክብር የማይወድ፣ ክብረቢስ።

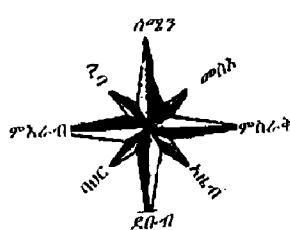
ማእረግ አሌቱ ዝ.ከ.

ማእበል ስ ሃይለኛ ነፋስ በባህር፣ በውቅያኖስ።... ላይ የሚፈጥረው የውሃ መናፈጥ፣ ሞገድ።

ማእከላዊ “*ማከለ” ስር ተመ.

ማእከል ዝ.ከ.

ማእዘን ስ 1. የግድግዳ መጨረሻ ወይም መታጠፊያ ጥገ ወይም የግድግዳዎቹ መገናኛ።
2. ሁለት መስመርቶች የሚገናኙበት ቦታ። 3. አራት ገፅ ያለው ወፍራም ጥርብ እንጨት። 4. አቅጣጫ (ምስራቅ፣ ምእራብ፣ ሰሜን፣ ደቡብ)።

ማእዘን

የማእዘን ምት ስ (ሰጥ.) በእግር ኳስ ጨዋታ ላይ፣ ኳስ በራስ ግብ አካባቢ ከግራው የማእዘን መታጠፊያ እስከ ቀኝ የማእዘን መታጠፊያ ባለው መስመር፣ በራስ ተጨዋቾች ወደ ውጪ ሲወጣ ለተቃራኒው ቡድን የሚሰጥ የቅጣት ምት።

ምእኩን ጾ አራት ማእዘንነት ያለው።

ማእድ(ማድ) ስ ለመብል የቀረበ ምግብ እስከ ማቅረቢያው፣ ገበታ።

ማእድ ረገጠ አብሮ ሊበላ ቆይቶ ማእዱ ሳይነሳ አቋርጦ ተነሳ፣ ሄደ።

ማእድ ወርዷል ምግብ ቀርቧል።

ማእድ(ማድ) ቤት ስ ምግብ የሚዘጋጅበት፣

የሚበሰልበት ቤት፣ ኩሽና፡፡

ማደኛ ስ ብዙ ጊዜ አብሮ የሚበላ የቅርብ ዓደኛ፡፡

ማእድን ስ እንደወርቅ፣ ብር፣ ነፃስ፣ ብረት፣... ያለ ከመሬት ውስጥ የሚገኝ ንጥረ ነገር፡፡

ማእደት ስ በፋሊካ ማግስት የሚውለው ሰኛ፡፡

ማእጠንት “አጠነ” ስር ተመ.

***ማከለ**

መካከል (መሃከል፥ መሃል) ፥ 1. አንድ ከብነት ያለው ነገር ከተለያዩ ጫፎች ወደ ውስጥ ሲለካ ሁሉም ጫፎች እኩል ርቀት ላይ የሚገኝበት ቦታ፡፡ 2. የአንድ ነገር አጋማሽ፥ አማካይ ቦታ፡፡ 3. ዳር ያልሆነ፣ በሌሎች ጣልቃ ያለ፡፡

በመሃሉ (በመካከሉ) 1. አንድ ነገር በመካከላቸው ወይም በመካሄድ ላይ እያለ፡፡ ለብባወው እየተካሄደ በመሃሉ ተነስቶ ሄደ፡፡ 2. በጣልቃ፡፡ በመሃሉ (በመካከሉ) ነጭ ያለበት ቢጫ ጨርቅ፡፡ 3. ከሁለት የተለያዩ ወይም ተቃራኒ ወገኖች በኩል ሳይሆን፥ በተገኘው አጋማሚ፡፡ እነሱ ሲጣሉ በመሃሉ እሱ ተጠቀመ፡፡

በመሃል ቤት ከሁለት የተለያዩ ወይም ተቃራኒ ወገኖች ወይም ጉዳዮች በኩል ሳይሆን፥ በመሃል፡፡

መሃል ራስ ስ አናት፥ እርግብግቢት፡፡

መሃል በፋሪ ፥ ከተቃራኒ ወገኖች ያንደኛውንም አቋም የማይከተል ወይም የማይደግፍ፥ ገለልተኛ፥ ከሁለቱም ያልወገነ፡፡

መሃል አገዳ ስ 1. መሃል አጥንት (የቅልጥም፥ የጭን፥ የክንድ)፡፡ 2. ቤፊት እግር ቅልጥም መሃል ሳይ የሚገኝ የክብት ስጋ፡፡

መሃል እጅ ስ በመጻፍና በጣት መካከል ያለው ውስጠኛው የእጅ ክፍል፡፡

መሃል ዳኛ ስ ችሎት ሳይ ሆነው ፍርድ በሚሰጡበት ጊዜ በግራና በቀኝ ዳኞች መካከል የሚቀመጥና በስልጣን ከሁለቱ ዳኞች የሚበልጥ ዳኛ፡፡

መካከለኛ (መሃከለኛ) ፥ 1. በመካከል የሚገኝ ወይም ያለ፡፡ 2. አይነቱ ወይም መጠኑ ወይም ሁኔታው፡፡... ከፍተኛ ያልሆነ ወይም ያልበዛ ወይም ያላነሰ መጠኑን፡፡

ማእከል ስ 1. የተለያዩ እንቅስቃሴዎችና ተግባራት በከፍተኛ ደረጃ የሚከናወንበት ቦታ፡፡ የገንድ ግእከል፡፡ 2. ተቋም፡፡ የባህል ግእከል፡፡ የጤና ግእከል፡፡

ማእከላዊ ፥ 1. ለተለያዩ ወገኖች የጋራ የሆነ፡፡ 2. ለተለያዩ ወገኖች የበላይ የሆነ፡፡

ማእከላዊ መንግስት ስ የተለያዩ

አስተዳደሮችን፥ የፈዴራል ግዛቶችን፥... በበላይነት የሚያስተዳድር ወይም የሚመራ የአንድ እግር መንግስት፡፡

ማእከላዊ አሰራር ስ ለተለያዩ ወገኖች የጋራ የሆነና አንድ አይነት መስመር የተከተለ አሰራር፡፡

ተማከለ ግ የተለያዩ ድርጅቶች፥ አካላቶች፥... እሰራር በአንድ አይነት የበላይ አመራር ስር እንዲውል ተደረገ፡፡

አማከለ ግ በሁለት የተለያዩ ወይም ተቃራኒ ነገሮች መሃል እንደ አገናኝ፥ አዛዛጅ፥... ሆኖ ተገኘ፥ በመሃል ሆነ፡፡

አማካይ ፥ 1. ለሁሉም የጋራ የሆነ፥ በመሃል ያለ፡፡ 2. አጋማሽ፡፡

በ አማካይነት 1. በ _____ ምክንያት፡፡ በሻይረስ አማካይነት የሚመጣ በሽታ፡፡ 2. በ _____ በኩል፡፡ በወንድሙ አማካይነት ጉዳዩ ተፈፀሟል፡፡

ማከፋፈያ “ከፊለ” ስር ተመ.

ማከታ ስ 1. ስእለት፥ መማለጃ፡፡ 2. መቆያ፥ መክሰስ፡፡

ማኪያቶ ስ መጠኑ በርከት ባለ የፈላ ቡና ውስጥ ትንሽ ወተት ተደባልቆበት የሚዘጋጅ የመጠጥ አይነት፡፡

ማከፊል “ከፊለ” ስር ተመ.

ማክሰኛ ስ በሰኞና በረቡእ መካከል ያለው ቀን ስም፡ ከአሁኑ ጀምሮ ቢቆጠር የሳምንቱ ሶስተኛ ቀን፡፡

ማኮብኮቢያ “ኮብኮብ” ስር ተመ.

ማወራረጃ “ወረደ” ስር ተመ.

ማዋለጃ ክፍል “ወለደ” ስር ተመ.

ማውጫ “ወጣ” ስር ተመ.

ማዘንት ስ ከብ ሆኖ ከጭቃ የሚሰራ እመድ አቃፊ የምድጃ ዙሪያ፡፡

ማዘያ “አዘለ” ስር ተመ.

ማዘዣ “አዘዘ” ስር ተመ.

ማዘጋጃ ቤት “ዘገጃ” ስር ተመ.

ማዝ “አይን” ስር “አይነ ማዝን” ተመ.

ማዞሪያ “ዞረ” ስር ተመ.

ማዣራት “ማጅራት” ን ተመ.

ማይል ስ የርቀት መለኪያ፡፡ **አንድ ግይል 1.6 ኪሎ-ግራት ያህል ነው፡፡**

ማይም “መሃይም” ን ተመ.

ማይካ ስ እንደሳህን፥ ኩባያ፥ ባልዲ ያሉትን ቁሳቁሶች ለመስራት የሚያገለግል፥ መለመጥና ብርሃን ማሳለፍ የሚችል ጥሬ እቃ፡፡

ማይክሮስኮፕ ስ በጣም ጥቃቅንና ረቂቅ የሆኑ

ነገርን እንልቶ የሚያሳይ መነፅር።
ማደሪያ "አደረ" ስር ተመ.
ማደሪያ መሬት ስ በቀድሞ የመሬት ስሪት ስርላት ውስጥ መተዳደሪያ እንዲሆን ለንጉስ እንዲታዩት ከንጉስ ይሰጥ የነበረ፤ አፅመ ርስት ያልሆነ መሬት።
ማደንዘዣ "ደንዘዘ" 1/2 ር ተመ.
ማደኛ "ማእድ" ስር ተመ.
ማደያ "አደለ" ስር ተመ.
ማደጎ "አደገ" ስር ተመ.
ማዳበሪያ "ዳበረ" ስር ተመ.
ማዳወሪያ "ደወረ" ስር ተመ.
ማድ "ማእድ" ስር ተመ.
ማድቤት ህ.ከ.
ማድያት ስ የፈት ቆዳን የተፈጠሩ ቀለም የሚለውጥና የሚያጠቀር በሽታ።
ማድጋ ስ 1. ከእንስራ ከፍ ከጋን እነሰ የሚል የሽላ እቃ። 2. አስር ቀና ያህል የሚይዝ የእህል መስፈሪያና መለኪያ።
ማዶ ስ 1. በወዲያ በኩል (ከወንዝ፣ ከተራራ፣...) አልፎ ወይም ተሻግሮ ያለ ቦታ። 2. ራቅ ብሎ ያለ ቦታ።
ማጀት ስ ብዙ ጊዜ በእነሱትና ጎጆ ቤቶች ውስጥ በመክታ የተሰለለ የእቃ መቀመጫ፤ ጓዳ።
ማጀራት (ማዥራት) ስ የአገንት ሂሳ ክፍል፤ ደንደስ። (በእሁን ራስ ስር ተመ.)።
ማጀራት መቼ ጳ ብዙውን ጊዜ በወለማ ቦታ አድፍጦና ደብድቦ የሚዘርፍ ቀማኛ።
ማገ ግ 1. ስቦ፣ ምጥጥ አድርጎ ጠጣ። 2. ወደ ውስጥ ላቦ፣ አስገባ (ለምሳሌ አየርን)። 3. ፈላሽ ነገርን መጠጠ፣ ያዘ፤ ራስ።
አማገ ግ 1. ምጥብ በሚበላበት ጊዜ የሚጠጣ ነገርን (ውሃ፣ ወተት፣...) ተት እያለ ተመገበ።
ማገረ ግ ለገድግዳ፣ ለአጥር ተብሎ በቆመ እንጨት ላይ ማገርን በገመድ፣ በልጥ፣... በማስር ወይም በምስማር በመምታት አያያዝ።
ማገር ስ በገድግዳ፣ በአጥር... ላይ አግድሞ የታሰረ ወይም በምስማር ወይም በሌላ ነገር የተያያዘ እንጨት፣ ብረት፣...።
ተማገረ ግ በማገር ታሰረ (ገድግዳ፣ጣራ፣...)።
ማገደ ግ 1. አሳት ውስጥ ከተተ፣ አነደደ። 2. ለአደጋ ወይም ለቸግር ጻረገ።
ማገዶ ስ ለማብሰል፣ ለመቀቀል፣... የሚነድ እንጨት፣ ከብት፣ ከሰል፣...።
ማገገሚያ "ግገሚ" ስር ተመ.
ማገጠ ግ 1. ባለገ፣ ተበላሽ፣ ጥልጌ ሆነ። 2.

አመነዘረ። 3. ጥፋ ሆኖ ሳይታረስ ቀረ (መራት)።
አማገጠ ግ 1. ስራፊት አደረገ፣ አሰነፈ፤ አባለገ፣ አባላሽ። 2. ወሲብ ፈፀመ፣ ወሽመ፣ አባለገ።
ማገጥ ስ መጠኑም ሆነ ቅጠሉ እንደ አብሽ ያለ፣ አብሻውን ጊዜ ከላር ጋር አብሮ የሚበቅል፣ ፍሬው በደንብ ከመብሰሉ በፊት ከብቶች ከሰሉት ሆኛቸውን የሚገፋና ለሞት የሚያደርስ የእፅፋት አይነት።
ማጉሊያ "ጎላ" ስር ተመ.
ማግ ስ 1. በእጅ እየተፈተለ በእንዝርት ላይ የሚጠመጠም፣ ከድር የሚወፍርና ላላ ያለ የጥጥ ክር። 2. በጣቃ ወይም በጥቅል መልክ እየተመረተ በሚወጣ ጨት ላይ በወርዳ በኩል ከድሩ ጋር ተሳተፎ የሚገኘው ፊትል ወይም ክር።
ማግሰት ስ ቀጥሎ የሚመጣው ቀን፣ በበነጋው።
ልጅ በመጣ በማጉስቱ አባት የው ሂደ።
ማግኔት ስ ብረትን የሚስብ ብረት።
***ማጠ**
ምጥ ስ 1. ለመውለድ የደረሰች እንስት በመውለዷቸው ሰላት ልጅ ከማህፀና እንዲወጣ የምታደርገው ወደ ታች የመጫን፣ የመግፋትና እህ የማለት ጥረት። 2. (ዘይ.) ጭንቀት፣ ጥበት።
አማጠ ግ 1. ከሆዱ ውስጥ ወደ ውጭ ገፋ፣ እህ አለ (አይነምድርን)። 2. (ዘይ.) ተጨነቀ፣ ተጠባቢ።
አማጠች እርጉዝ በወሊድ ጊዜ ልጁን ከማህፀና ለማስወጣት ወደታች ገፋች፣ እህ አለች።
አስማጠ ግ አልወጣም በማለት በጣም እህ አለች፣ አስጨነቀ (አይነምድር)።
ማጠቃለያ "ጠቀለለ" ስር ተመ.
ማጠናከሪያ "ጠነከረ" ስር ተመ.
ማጠንት "አጠነ" ስር "ማእጠንት"ን ተመ.
ማጠንፈፊያ "ጠነፈፈ" ስር ተመ.
ማጠፊያ "አጠፈ" ስር ተመ.
ማጣሪያ "ጠራ" ስር ተመ.
ማጣበቂያ "ጠበቀ" ስር ተመ.
ማጣፈጫ "ጣፈጠ" ስር ተመ.
ማጣፊያ "አጣፋ" ስር ተመ.
ማጥ ስ አረንጓዴ ረገሬገ።
ማጥለያ "ጠለለ" ስር ተመ.
ማጫሽ "ጨሰ" ስር ተመ.
ማጫራ ስ በሽንገራ እሽት ቅጠልና በፍሬው ሽፋን ላይ የሚገኝ ጨው ጨው የሚል ወዝ።
ማጫ "አጫ" ስር ተመ.

ማጫወቻ “ጫወተ” ስር ተመ.

ማጫጫሻ “ጨስ” ስር ተመ.

ማጭዴ ስ የቲተኝ በሽታ አይነት።

ማጭድ “አጨደ” ስር ተመ.

*ማፀነ

ተማፀነ (ተማጠነ) ገ አጥብቆ ለመነ፥ ተማለዱኝ አለ።

አማፀነ (አማጠነ) ገ 1. ለሌላ ለመነ፥ አማለደ። 2. ተማፀነ።

ማፅናኛ “ጠና” ስር ተመ.

ማፈሪያ “አፈረ” ስር ተመ.

ማፈኛ “አፈነ” ስር ተመ.

ማፋዳ ስ ከቆዳ የተሰራ ኮረጃ፥ ከረጫት፥ በርሳ።

ማግያ “ሞላ” ስር ተመ.

ሜ የ “መ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ሜል ስ የሰባ በራ፥ ሰንጋ።

ሜርቆ (መርቆ) ስ በወይናደጋ አካባቢ የሚበቅል ሰይፍ የሚመስል ረዣዥም ቅጠል ያለው ዛፍ።

ሜርኩሪ¹ ስ ፈላሽ የሆነና ብርማ ነጭ መልክ ያለው ማእድን፤ ባዙቃ።

ሜርኩሪ² ስ ለወሃይ ቅርብ ሆኖ የምትገኝና ፀሃይን ከሚመራ ዘጠኙ ፕላኔቶች አንዷ ፕላኔት (በተወሃደ ፕላኔት ስር ተመ.)።

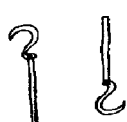
ሜርን ስ (ኢ.እ.ተ.ቤ.) አዲስ አበባ ክርስትና ሲነሳ፥ ከሀገ ሲሾም፥ ንጉስ ሲነግስ።... በከሀናት እጅ የሚቀባው ቅባት፤ ቅብአ ቅዱስ።

ሜትር “መተረ”¹ ስር ተመ.

ሜንዶ “መንዶ”ን ተመ.

ሜንጦ ስ ስጋን ወይም ልዩ ልዩ እቃዎችን

እንዲያንጠለጥል ሆኖ የተሠራ ቆላፋ ብረት፥ እንጨት፥... ወይም በገንዱ ጫፍ ላይ የበቀሉ በርካታ የባላ ጣቶች ያሉት የእንጨት መስቀያ።

ሜንጦ

ሜካኒክ “መካኒክ”ን ተመ.

ሜዳ ስ 1. ዳገት ቁልቁለት፥ ጫካ የሌለው ለጥ ያለ ሰፊ መሬት። 2. ከቤት ውጪ፥ የትም ቦታ። የጠፋው ቦላት ሜዳ ላይ ወድቆ ተገኘ።

ሜዳ ሙሉ ብዙ፥ አያሌ።

ሜዳ ወጣ ሜዳ ላይ፥ ጫካ ውስጥ ተፀዳዳ።

ሜዳ ወጣች ጉያዋን፥ ብልቷን ታጠበች፥ የገብር ውሃ ወጣች፥ ተፀዳዳች።

የሚዳ አህያ ስ መላ እካሉ በነጭ ጠቆር ባለ የቀለም ስብጥር የተሽለመላው፥ ቆመቱ ከአህያ ከፍ የሚል የዱር እንሰሳ።(ስእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

የሚዳ ፍየል ስ ረዣዥም ቀንዶች ያሉትና ፍየል የሚመስል የዱር እንስሳ(ስእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ሚዳይ (ሚዳልያ) ስ ከወርት ወይም ከብር ወይም ከነሃስ፥... የተሰራ፥ በተለያዩ የሙያ መስኮች ወይም ውድድሮች ብልጫ ሳሳዩ ወይም ጥሩ ለሰሩ ሰዎች ከመንግስት፥ ከድርጅት፥... የሚሰጥ ሽልማት፤ ኒሻን።

ሚጀር ጀኔራል ስ ከብርጋዲየርና ሌፍቱናት ጀኔራል መሃል የሆነ ወታደራዊ ማእረግ።

ም የ “መ” ፊደል ሳድስ ዘር።

ም 1. እንዲሁም፥ በተወሃደ። ደብተር ብቻ አይኖረውም፥ እርሳሱም ገሡ። 2. ሌላው ቀርቶ፤ እንኳን። በስተሰባው ላይ ላይኛው በውላልተገኘም።

ምሁር “መሃረ” ስር ተመ.

ምህላ ስ ፀሎት፥ ፆልጃ፥ ልመና።

ምህረት “ማረ” ስር ተመ.

ምህንድስና “መሃንዲስ” ስር ተመ.

ምህዋር ስ መዞሪያ፥ መሄጃ መስመር (የፕላኔቶች)።

ምህፃረ ቃል ስ በሙሉ ቃል ፋንታ በአጭሩ የሚፃፍ፥ የሚነገር ቃል (ለምሳሌ ወዘተ.ርሌ በማለት ፈንታ ወዘተ.)።

ምላስ “ላስ” ስር ተመ.

ምላሽ “መለሰ” ስር ተመ.

ምላት “ሞላ” ስር ተመ.

ምላጭ “ላጪ” ስር ተመ.

ምልመላ “መለመለ”² ስር ተመ.

ምልማይ “መለመለ”¹ ስር ተመ.

ምልምላ¹ ዝ.ክ.

ምልምላ² “መለመለ”² ስር ተመ.

ምልሰት “መለሰ” ስር ተመ.

ምልሰ ዝ.ክ.

ምልአተ ጉባኤ “ሞላ”¹ ስር ተመ.

ምልኢት ዝ.ክ.

ምልኩስና “መነኮስ” ስር “ምንኩስና”ን ተመ.

ምልኪ “መለከ” ስር ተመ.

ምልክት “መለከተ” ስር ተመ.

ምልጃ “ማለደ”² ስር ተመ.

ምረቃ "መረቀ" ስር ተመ.

ምሩቅ ዝ.ክ.

ምሪት "መራ" ስር ተመ.

ምራቅ ስ ከአፍ የሚወጣ አረፋነት ያለው ፈላሽ ነገር።

ምራቁን ዋጠ ጎመጀ + ዳጓ።

ምራቁን የዋጠ በእድሜ የበለለ፣ የሰከነ ሰው።

ምራት ስ የልጅ ሚስት።

ምራን "መረነ" ስር ተመ.

ምራጭ "መረጠ" ስር ተመ.

ምራት "መረረ" ስር ተመ.

ምር ዝ.ክ.

ምርመራ "መረመረ" ስር ተመ.

ምርምር ዝ.ክ.

ምርቃት "መረቀ" ስር ተመ.

ምርቃና "መረቀነ" ስር ተመ.

ምርቅ ስ በስንዴ፣ በገብስ፣... እህል ፍሬ ሜፍ ላይ የሚገኝ እሾሃማ ጭገር።

ምርቅና ፍትፍት ጥሩና መጥፎ።

ምርታማ "መረተ" ስር ተመ.

ምርት ዝ.ክ.

ምርኩዝ "መረኮዘ" ስር ተመ.

ምርኮ "ማረከ" ስር ተመ.

ምርኮኛ ዝ.ክ.

ምርጊት "መረገ" ስር ተመ.

ምርግ ዝ.ክ.።

ምርጥ "መረጠ" ስር ተመ.

ምርጫ ዝ.ክ.

ምርፋቅ "ረፈቀ" ስር ተመ.

ምስሰ (ምስሶ) ስ 1. በገጠር አካባቢ በተለይ ከብ ቅርፅ ይዞ በሚሰራ የሳር ቤት ውስጥ፣ ከቤቱ ወለል መካከል ላይ ተተክሎ፣ ጣሪያውን ተሽከሞ የሚቆም፣ ቀጥ ያለ፣ ረዥምና ጠንካራ የሆነ ግንዳላ። 2. የኢሊክትሪክ፣ የስልክ፣... ሽቦ የሚታሰርበት ረዥምና ወፍራም እንደሆነ። 3. ለጣሪያ ወይም ለታዛ መደገፊያ ተብሎ በበረንዳ ወይም በቤት ውስጥ የሚተክል የእንደሆነ፣ የብረት ወይም የድንጋይ ቋሚ። 4. (ዘይ.) ጥንኛ፣ ድጋፍ፣ መሰረት። ታላቅ ወንድማቸው የዜቶ ምህሰ ነው።

ምሳ ስ እኩል ተን ላይ የሚበላ ምግብ።

ምሳ ቋጠራ ለምሳ የሚሆነውን ምግብ በአገልግል ወይም በሰሃን፣... ያዘ።

ምሳሌ "መሰለ" ስር ተመ.

ምሳሌያዊ ንግግር ዝ.ክ.

ምሳር "ጠገራ" ን ተመ.

ምሳና "ብሳና" ን ተመ.

ምሳግ "መሰገ" ስር ተመ.

ምስ ስ 1. ለሰይጣን፣ ለዛር፣ ለሰዳ፣... የሚሰጥ ድርድር፣ ግብር። 2. ቅጣት። ምሉን ላገኘ።

ምስለቢስ "መሰለ" ስር ተመ.

ምስለኔ ስ በባላባ፣ ስርአት የመሬት ስሪት ውስጥ መንግስት ወይም መልክኛ፣... የሚወክለው፣ በልጣኑ ከቁቃ ሹም በላይ የነበረ ሹም።

ምስል "መሰለ" ስር ተመ.

ምስሰግር (ሚስግር) ስ በአንድ በኩል ሹል ሜፍ በሌላ በኩል ጠፍጣፋ አናት ያለው፣ እንደሆነ ቆርቆሮ የመሳሰሉትን ለማያያዝ የሚያገለግል ትንሽ የብረት ዘንግ።

ምስግር

ምስግክ¹ "ሰበከ" ስር "ምስባከ" ን ተመ.

ምስግክ² ስ በመፅሃፍ ገፆች መጋጠሚያ ግራና ቀኝ ላይ ያለ ባዶ ቦታ።

ምስረታ "መሰረተ" ስር ተመ.

ምስራቅ ስ ከአራቱ ማእዘኖች አንዱ የሆነና በወሃይ መውጫ በኩል ያለ አቅጣጫ፣ የምስራብ ትይዩ።

ምስራቃዊ ቅ 1. በስተምስራቅ አቅጣጫ ያለ፣ የሚገኝ። 2. የምስራቅ።

ምስራች ስ የደስታ ወሬ + ዜና።

የምስራች 1. አንድን የደስታ ወሬ ለመጀመሪያ ጊዜ ለመናገር ወይም ለማብሰር እንደመገቢያ ወይም እንደመንደርሪያ ሆኖ የሚነገር ቃል (ለምሳሌ ተናጋሪ "የምስራች" ሲል ሰሚ "ምስር ብላ" በሎ ይመልሳል)። 2. እንደ ሱና ብርቱካን፣ ወይን፣ ትርንጉ፣... ያለ ተክል ለመጀመሪያ ጊዜ የሚያፈራው ፍሬ። ሱናው የምስራች ስጠ።

ምስር ስ ከአተር በመጠን የሚያንስ፣ ጠፍጣፋና ክብ የሆነ፣ ለወጥ፣ ለንፍር፣... የሚሆን ከጥራጥሬ እህሎች አንዱ፣ ፍሬውን የሚያፈራው ተክልም ምስር ይባላል።

ምስር ብላ የደስታ ወሬ ለመናገር "የምስራች" ላለ ሰው የሚሰጥ ምላሽ።

ምስር ጥርስ ስ 1. የወተት ጥርስ። 2. በጣም ትንንሽ የሆነ ጥርስ።

ምስራ ከ የቂጥኝ አይነት።
 ምስርቃና (ምስራቃና) ከ እምቢልታ ወይም መለከት።
 ምስርች ከ ቅጠሉ እንደምስር ቅጠል ያለ ሆኖ እንጠቱ መለል ብሎ ረዘም ያሉና ለጨፈቃነት የሚያገለግል የእፅዋት አይነት።
 ምስቅልቅል “*መስቀለ” ስር ተመ.
 ምስባክ “ሰበክ” ስር ተመ.
 ምስኪን ት 1. ያጣ የነጣ፣ ጦም አዳራ፣ የተቸገረ ደሃ። 2. አሳዛኝ (ሰው፣ እንስሳ፣...)። 3. የዋህ።
 ምስከር “መስከረ” ስር ተመ.
 ምስያ “መስለ” ስር ተመ.
 ምስጉን “*መስገን” ስር ተመ.
 ምስጋና ዝ.ክ.
 ምስጋን የለሽ ዝ.ክ.
 ምስጢረ ስላሴ “*መስጠረ” ስር ተመ.
 ምስጢረ ስጋዌ ዝ.ክ.
 ምስጢረኛ ዝ.ክ.
 ምስጢር ዝ.ክ.
 ምስጥ ስ 1. እንጨትን እየበሳና እየሰረሰረ የሚገባ፣ በመሬት ውስጥ ለውስጥ መሄድ የሚችል፣ ቅርፁ ጉንዳን የሚመስል ቀይ ነፍሳት። 2. (ዘይታ፣ ስድብ) ግንም ሳያውቅበት እንድንገር ውስጥ ለውስጥ የሚፈፅም፣ ግሽንክ።

ምስጥ 1ኛ ፍቺ

ምሰሶ “ምሰሶ”ን ተመ.
 ምሸሽ ከ ከስንደዶና ከአክርማ የሚሰራ የእህል መስፈሪያ፣ ላዳን።
 ምሸሮ (ሙሽሮ) ከ ካንገት ላይ የሚወጣ፣ ተሉ የማይሸር ቁስል፣ ነቀርሳ።
 ምሸት “ሚስት”ን ተመ.
 ምሸት “መሸ” ስር ተመ.
 ምሸግ “መሸግ” ስር ተመ.
 ምቀኛ “*መቀኛ” ስር ተመ.
 ምት “መታ” ስር ተመ.
 ምትሃት (ምታት) ከ ድግምት፣ አስግት

ወይም ሌሎች ነገሮችን በማድረግ በአይን ብቻ ሊታይ የሚቻል አስገራሚ ድረጊት ሆኖ ነገር ግን ወዲያው የሚጠፋ ወይም እውነትነት የሌለውና የማይጨበጥ ነገር።
 ምትሃተኛ ት ምትሃት የማድረግ ወይም የመሰራት ችሎታ ያለው (ሰው)።
 ምትክ “ተክ” ስር ተመ.
 ምቼ “መቼ” ስር ተመ.
 ምች “መታ” ስር ተመ.
 ምችት “*መቼ” ስር ተመ.
 ምነና “መነነ” ስር “ምናኔ” ን ተመ.
 ምናኔ (መናኔ) ከ ለመድሃኒትነት ያገለግላል የሚባል፣ ቅርፊቱ ነጭ የሆነና በቆላ የሚበቅል አነስተኛ ዛፍ።
 ምናልባት “ምን” ስር “ምንአልባት”ን ተመ.
 ምናምን “ምን” ስር ተመ.
 ምናምን-ቴ ት የማይረባ፣ ተልዛሻ፣ ልክስክስ።
 ምናኔ “መነነ” ስር ተመ.
 ምኔት ከ ገዳም።
 አበምኔት ከ የወንዶች ገዳም አለቃ፣ ሹም ወይም አስተዳዳሪ።
 እመምኔት ከ የሴቶች ገዳም ሹም ወይም አስተዳዳሪ (መነኩሲት)።
 ምን (ምንድን፣ ምንድር) ተው.ስ. 1. ያልታወቀን ነገር ግንነት፣ ምንነት፣ አይነት፣... ለግወት ሲፈለግ ጥያቄ ማቅረቢያ ሆኖ የሚያገለግል ቃል። ሀ. የምታነበው ምን መልሃል ነው? ለ. ምን እየሰራህ ነው? 2. በጣም፣ የትኛውንም ያህል። መንገዱ ምን ቢርቅ ከሁለት ሰላት በላይ አያስኪድም።
 ምነው ለምን፣ በምን ምክንያት። ምነው ተረሀ።
 ምት ቅጡ ብዛትን በግጋነን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል። የልብሱ፣ የወርቁ፣ አረ ምት ቅጡ!
 ምት ነች 1. ያላቸው ግንኙነት፣ ዝምድና እንዴት ነው? 2. አትበቃውም፣ ታንሰዋለች፣ ትምም አትለው። አምስት እንደራ ሰላት ምት ነች።
 ምትንም ምትንም የተገኘውን ሁሉ (ሳይመርጥ)።
 ምን ሆነ ምን አጋጠመው፣ ምን-ነካው።
 ምን መሆኑ ነው 1. ምንድን ነው። ይደ አቃ ምን መሆኑ ነው? 2. ምን ማድረግ ነው? ምን መሆኑ ነው ስራውን ትቶ የሄደው?
 ምን መጣ 1. የመጣው ምንድነው? 2.

በምን ምክንያት (የእምቢታ አገላለፅ)።
 ምንመጣብኝ እንዴት አይነት መጥፎ ነገር ገጠመኝ!
 ምን ቆርጠኝ 1. በምን ምክንያት (አላደርገውም፣ ምን በወጣኝ የግለት የእምቢታ መልስ)። 2. ምን አስገድዶኝ፣ ምንአግብቶኝ።
 ምን በላው የት ሄደ፣ የት ደረሰ።
 ምን በወጣኝ ምን ባደረገሁት ምን ባጠፋሁት በምን ምክንያት ለምን።
 ምንቤት ነህ ምን አገባህ ምን ጥልቅ አደረገህ።
 ምንተዳዩ ምንቸገረኝ ገድ የለኝም።
 ምንቸገረኝ 1. ምን አገባኝ። 2. ገደለኝም፣ ይሁን እሼ።
 ምንአለበት (ምናለበት) ምን ይነጻል፣ ምን ያስቸግራል (አይገኝም፣ አያስቸግርም፣ ይሁን ለግለት የሚነገር)።
 ምንአልባት የገድተ፣ የጥርጣራ፣ የይሆን ይሆናል አነጋገር። ምናልባት እመጣ ይሆናል።
 ምንአባቱ(ምናባቱ) 1. የስድብ ቃል። 2. የተስፋ መቆረጥ፣ የገደት... መግለጫ ቃል። ምናባቱ ቢቀርብ! ምናባቱ ፋርረግ። 3. የፍርሃትና የአከብርት መግለጫ ቃል። ምናባቱ ቆርጠኝ ነው እሱን የምናገረው!
 ምንአውቄ (ምናውቄ) እኔ አላውቅም፣ እኔ እኛ።
 ምንአውቅልህ (ምናውቅልህ) በእንቅፋት ጥያቄ ጊዜ ተጠያቂው ለመልስ መዘጋጀቱን ለመግለፅ የሚናገረው ቃል (ለምሳሌ ጠያቂ "እንቅፋት" ሲል መላሽ "ምን አውቅልህ" ይላል። ትርጉሙ "ምን ለውቅልህ" ግለት ነው)።
 ምንአገባኝ (ምናገባኝ) ምንቸገረኝ፣ ጉዳዩ አይመለከተኝም።
 ምንከፋኝ እሼ፣ ይሁን፣ እንደተባለው ይፈፀም፣ ይደረግ።
 ምንወሰደው የት ጠፋ፣ የት ነው ያለው፣ የት ሄደ።
 ምን ዋጠው ገዢ።
 ምን ያህል ስንት።
 ምን ይሆናል 1. ምን ይጠትግል፣ ምን ያገለገላል። 2. የፀዕት ስግትን ለመግለፅ የሚያገለግል አባባል። ምን ይሆናል ላሁን ሁሉም አለፈ!
 ምንገደኝ 1. ምንቸገርኝ። 2. ለምን እምቢ አለሁ።
 ምንጊዜ (ምንዚ፣ ምንዬ፣ ምንኔ) መቼ፣ በየትኛው ጊዜ፣ በስንት ሰአት።
 [ለ] ምንጊዜም 1. ሁሉጊዜ። 2. በማንኛውም

ጊዜ።
 ምን ጥልቅ አደረገህ ምን አገባህ።
 ከምንጊዜው (ከምንኑው) ከመቼው፣ እንዴት ባለ ፍጥነት።
 ምንኛ ምን የትና የት፣ ወደትና ወደት፣ ሩቅ ለሩቅ፣ የግደገና፣ የግደወዳደር፣ የግደመሳሰል። ምንኛ ትንኝ ምንኛ ናቸው።
 እንደምን ነህ ጢንነትህ፣ ኑርህ፣ በምን አይነት ሁኔታ ላይ ነው ለግለት የሚነገር የሰላምታ ቃል።
 ምንነት የእንድ ነገር (ባህሪ፣ አመጣጥ፣ ተፈጥሮ...) መታወቂያ፣ መለያ።
 ምንኛ በጣም፣ በሃይል። ምንኛ ከብረል!
 ምናምን የሆነ ነገር፣ አንድ ነገር።
 ምናምን በለኝ አንድ ነገር ጋብዞኝ፣ ስጠኝ።
 ምናምን አንድ ምን ነገር፣ ላመል ታህል እንኳ። የሚበላ ምናምን የለኝም።
 ምንኛ ት ባደ፣ አንድም፣ ትንሽም። ምንም የለኝም።
 ምንም አይቀረው የግደደርገው ወይም የግደበላው ወይም የግደጠጣው... ነገር የለም።
 ምንም አይቀራት ውብ፣ ቀንኝ ናት።
 ምንም አይወጣው 1. ምንም አይናገር። 2. እንከን አይገኝበትም።
 ከምንም አይቆጥረው 1. ይንተዋል፣ አይፈራውም። 2. አያስቸግረውም፣ አትልሱ ይመለከተዋል።
 ምንም ቢሆን የሆነው፣ የፈለገው ቢሆን።
 ምንም አይል 1. ደህና ነው፣ መጠነኛ፣ መካከለኛ ነው። 2. አይገኝም። 3. አይናገርም፣ አይቆጣም። ልጄ ቢያመሽ አባቱ ምንም አይልም።
 ምንም አይደል ገደለም፣ አያስጨንቅም፣ አያሳስብም።
 ምንም [እንኳን] ቢሆንም ትሉ።
 በምንም አይነት ፊፅም፣ በጭራሽ፣ የፈለገው ቢሆን።
 እንደምንም በተቻለ መጠን፣ በጥረት።
 ምንሽር ከ የመመንጃ ስም።
 ምንሽንሽ "መንሽንሽ" ስር ተመ.
 ምንሽ ስ ተትግጥ።
 ምንቂያም "መንቀ" ስር ተመ.
 ምንቃር "ኑቆረ" ስር የ"መንቆር" 1ኛ ፍቺ ተመ.
 ምንቅ ምንቅ አለ "መንቀ" ስር ተመ.
 ምንባብ "ኑንበበ" ስር ተመ.

ምንተ—

ምንተ— ስለ___ ፡ ምንተግርያም፡፡

ምንተእፍራቱን ስላፈረ፡፡ በለምቸ ፊት ለለምቸሁት ምንተእፍራቱን ነገዘን ሲጠኝ፡፡

ምንትሰ ዶአንድ ነገር ስም ሲረሳ ወይም ስሙን ለመጥራት ባልተፈለገ ጊዜ በምትኩ እየገባ የሚያለገግል ቃል፡፡

ምንቸት ስ ለወጥ መሰሪያ፣ ለንፍር፣ ለሰማን፡፡... መቀዳ የሚያለገግል የማሰር አይነት(ሰላሉን የሸከላ እቃ ስር ተመ)፡፡

ምንቸት አብሽ ስ በጣም ደቆ ከተከተል ስጋ የሚዘጋጅ የወጥ አይነት፡፡

ምንኩስና “መነኩስ” ስር ተመ.

ምንዛሪ “መነዛሪ” ስር ተመ.

ምንዝር “መነዝር” ስር ተመ.

ምንዳ ስ የድካም ወይም የሰራ ጥጋ፣ ደመወዝ፡፡

ምንደኛ ት 1. ተቀጥሮ የሚለራ፣ ደመወዝተኛ፡፡ ስ 2. ትጥረኛ፣ ለገንዘብ የሚለራ፡፡

ምንድር “ምን” ን ተመ.

ምንዝላት (ምዝላያት፣ ምንዥላት) ስ የሽግግት አባት ወይም እናት፣ ሃኛው አያት፡፡

ምንጣፍ “ነጠፈ” ስር ተመ.

ምንጭ “መነጩ” ስር ተመ.

ምንጭር ስ የአይኛው ከንፈር (ብዙ ጊዜ ለኩባት)፡፡

ምንጭራም ት (ስድብ) የላይኛው ከንፈሩ ትልቅ የሆነ፡፡

ምንጭርር ስ ስሩ ተቀጥቶ ለማትለሚያነት የሚያለገግል እዕ፡፡

ምንቹት “መኝ” ስር ተመ.

ምእላድ ስ ትርጉም አዘል የሆነና አነስተኛ ወደ ሆነ ሌላ ትርጉም አዘል ክፍሎች ሊከፈል የማይችል የመወረሻ ንኡስ አሃድ ወይም ክፍል (ለምሳሌ “ሆድ” ራሱን የቻለ ቃል ወይም ምእላድ ሲሆን “ሆዳም” ግን የ“ሆድ” እና የትልል መሰራቹ “-ም” ጥምረት ግለትም የሁለት ምእላዶች ጥምረት የፈጠረው ቃል ነው)፡፡

ምእመን “እመን” ስር ተመ.

ምእራብ ስ ከአራቱ ግእዘናት አንዱ የሆነና በፀሃይ መጥለቂያ በኩል ያለ አትጣጓ፤ የምስራቅ ትይዩ (በተወማሪ ግእዘንን ተመ)፡፡

ምእራባዊ (ብ.ቁ. ምእራባውያን) ት 1. በምእራብ አትጣጓ በኩል ያለ፣ የሚገኝ፡፡ 2. የምእራብ፡፡ ስ 3. (ለብዙ ቁጥር ሲሆን) የምእራብ አውሮፓና የሰሜን አሜሪካ አገሮች በአንድ ላይ የሚጠሩበት ስም፡፡

ምእራፍ ስ 1. በመፅሃፍ ውስጥ ያለ የመፅሃፍ

መከፈያ (ብዙውን ጊዜ በቁጥር ይጠራል፤ ለምሳሌ ምእራፍ አንድ፣ ምእራፍ ሁለት)፡፡ 2. በረዥም የበታ ርቀት መሃል የሚገኝ የተወሰነ አጣጣር የበታ ርቀት፡፡ 3. (እ.አ.ተ.ቤ.) ወደ ቀብር ቦታ የሚጓዝ ራሳን በየመንገዱ እያሳረፉ የገዙ ፍታት ወይም ፀሎት የሚያደርገበት ስፍራ፡፡ 4. አንድ ከንቅሌ ወይም ሁኔታ አልፎ ሌላ የሚጀመርበት ወቅት፡፡ በሊኮናጂ እድገት አፈሰ ምእራፍ ጀምረናል፡፡

ምእዙን “ማእዘን” ስር ተመ.

ምኩራብ ስ 1. የአይሁድ ፀሎት ቤት፡፡ 2. (እ.አ.ተ.ቤ.) የሁዳዴ ምያ ለስተኛው ሳምንት፡፡

ምከር “መከረ” ስር ተመ

ምከትል “ከተለ” ስር ተመ.

ምከቶሽ “መከተ” ስር ተመ.

ምከንያት “መከኘ” ስር ተመ.

ምከከር “መከረ” ስር ተመ.

ምዝላያት “ምንዝላት” ን ተመ.

ምዝራጥ (ምዥራጥ) ስ ትልቅ አንካሊ ሽብዳ፡፡

ምዝበራ “መዘበረ” ስር ተመ.

ምዝብር ዝ.ክ.

ምዝገባ “መዘገበ” ስር ተመ.

ምዥራጥ “ምዝራጥ”ን ተመ.

ምድማድ “መደመደ” ስር ተመ.

ምድር ስ መረት፡፡

ምድር ሰማይ ዞረበት 1. ነገሩ ሁሉ ተሳክረበት፣ ተምታታበት፣ መለየት አቃተው፡፡ 2. በበሽታ ወይም ከመጠን በላይ የሚያሰክር መጠጥ በመጠጣቱ ሰማይም ምድሩም፣ በአካባቢው ያለው ነገር ሁሉ የሚሽከረከር፣ የሚገለበጥ መሰለው፡፡

ምድር ቀለጠች በደሰታ፣ በፈንጠዝያ፣ በወዋታ ወይም በጠብና በጦርነት ምክንያት ትርምስ፣ ድብልቅልቅ ሆነ፡፡

ምድር አለፈ (አለፈች) ዝ.ክ.

ምድር ከዳችው ድንገት ሳያሰበው ወደቀ (አዙርት፣ አፈጠቅ ወይም አንሽራትቶት)፡፡

ምድር ፊት አስቀያሚ፡፡

ከምድር ተነስቶ ያለምንም ምክንያት፡፡

ምድረ— ሁሉ፣ ግንም፣ አንድም ሳይቀር፡፡

ምድረ ኩታሪ ተሰባስቦ ሲንጫጫ ዋለ፡፡

ምድረ በዳ (በዳ) ስ 1. እፅዋትና ውሃ የማይገኝበት ደረት ቦታ፤ በረሃ፡፡ 2. ሰው የማይኖርበት ጭር ያለ ቦታ፣ አካባቢ፡፡

ከምድረ ገፅ (ከገፅ ምድር) ከምድር ላይ፡፡

በሌሁት ጊዜ ፈንጣጣ ከምድር ገፅ ጠፍቷል።

ምድር ቤት ስ ፎት ሆኖ በተሰራ ቤት ውስጥ ከመሰረቱ በላይና ከአንደኛው ፎት ስር ያለው ቤት።

የምድር ሰላጤ ስ ከጫቶ ጆልና ሾጠጥ ብሎ ወደባህር የሚገባ የመሬት አካል፣ ጠርዝ።

የምድር ሰቅ/ወገብ ስ በምስራቅና በምስራብ አትጣጫ በምድር ወገብ ዙሪያ የተሰመረ የሃሳብ መስመር።

የምድር በርበሬ ስ ወደ ቅላት የሚያደግ ቢጫ አበባ ያለው፣ እንጥል ሲወርድ መድሃኒት ነው ተብሎ የሚባል፣ የሚያቃጥል የእፅዋት አይነት።

የምድር እንባይ ስ ቅጠሉና የፍሬው ሽፋን ጭገራም የሆነ፣ ሲበስል ቀይ የሚሆን፣ ኮከ የሚያካካል ፍሬ ያለውና መሬት ላይ የሚተኛ አካላትን ሃረግግ የእፅዋት አይነት።

የምድር ዋልታ ስ የምድር ሰሜናዊ ወይም ደቡባዊ ጫፍ።

የምድር ዝላይ ስ (ስፖ.) ከአንድ ከተወሰነ መንጃ በታ ላይ ተነስቶ በአየር ላይ አግድም በመወርወር የሚደረግ ዝላይ።

የምድር ጉድ በጣም አጥር፣ ድንከ።

የምድር ጦር ስ እግረኝን ታንክኝን፣ መድረኝን፣... የሚያጠቃልል በመሬት ላይ እየተጓዘ የሚዋጋ ወታደራዊ ክፍል።

ምድራዊ (ብ.ቁ. ምድራውያን) ፡ 1. አለማዊ፣ ስጋዊ፣ መንፈሳዊ ያልሆነ። 2. በምድር ላይ ያለ፣ የሚገኝ፣ የሚኖር (ፍጡር)።

ምድብ “መደበ” ስር ተመ.

ምድጃ “ነደደ” ስር ተመ.

ምግባር “ንበረ” ስር ተመ.

ምግብ “መገበ” ስር ተመ.

ምትነ (ሙትነ) ስ ከሸክላ የሚሰራ የአንጀራ መጋገፊያ ምጣድ።

ምጣት “መጣ” ስር ተመ.

ምጣኔ “መጠነ” ስር ተመ.

ምጣድ “ጣደ” ስር ተመ.

ምጣጭ “መጠጠ” ስር ተመ.

ምጥ “መግጠ” ስር ተመ.

ምጥማት “ጠመቀ” ስር ተመ.

ምጥማጥ (ሸለምጥማጥ) ስ 1. መጠኑ ድመት የሚያክል፣ ጅራቱ ረጅምና እግረ እጫጭር የሆነ አውሬ። 2. (ዘይ.፣ ስድብ) በጣም ጥቁር (ለመልክ)።(ስለሌን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ምጥቀት “መጠቀ” ስር ተመ.

ምጥን “መጠነ” ስር ተመ.

ምፅት ስ በቀጥታ የቀረበውን ወይም የተነገረውን ሃሳብ ትርጉም ተቃራኒ የሚያሳይ የንግግር ስልት፤ የዘይቢያዊ አነጋገር አይነት።

ምፅአት ስ በክርስትና እምነት ተከታዮች ዘንድ ክርስቶስ ለሁለተኛ ጊዜ ወደ አለም የሚመጣበት ጊዜ።

ምፅዋት “መፀወተ” ስር ተመ.

ሞ የመ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ሞሆዶ “መሆዶ” ን ተመ.

ሞለለ ን የክብነት ቅርፅ ይዞ ቁመቱ ረዘመ፤ ሞላላ ሆነ።

ሞላላ ፡ ቅርፁ ከብ ሆኖ ቁመቱ ረዘም ያለ።

ሞለሞለ ን ሾጠጥ፣ ሞለል አለ።

ሙሉሙሉ ስ ሞለል ያለ ሀብት፣ ጢቢኛ (ብዙውን ጊዜ ለቤሄ በእል የሚዘጋጅ)።

አሞለሞለ ን 1. ሙሉሙሉ ጋገረ። 2. ሞላላ አደረገ። 3. አጠጠ፣ አሞጠሞጠ (ለምሳሌ ለመፍረጥ የደረሰ ብጉንጅ፣ እባጭ፣...)።

ሞለሰሰ ን 1. በብዛት ነጻ፣ ነቀለ፣ መዘዘ። 2. አስተኛ፣ አጋደመ፣ ለጠባ።

ሞለቀቀ ን 1. ልለቀቀ፣ ከፈተ። 2. ገፈፈ፣ ሽሰጠ።

***ሞለቀቀ**

ሞልቃቃ ፡ ስርአት የሌለው፣ ቀበጥ።

ተሞላቀቀ ን 1. ተንቀባረረ፣ ተንደላቀቀ፣ ተቀማጠለ። 2. ስርአት አጣ፣ ቀበጠ።

አሞላቀቀ ን 1. እንቀባረረ፣ አቀማጠለ። 2. አባል፣ ስንሰርአት የለሽ አደረገ።

ሞለገገ ን ቁለ፣ ጀለ።

ሞለገግ (ሞልጋጋ) ፡ ቂል፣ ጅል።

ሞለጠ ን 1. ምንም ሳያስቀር ጠራርጎ ወሰደ፣ ግጠጠ፣ ባዶ አደረገ። 2. ሰረቀ። 3. ገፈፈ፣ ቀጣ (እንደ አለንጋ፣ ጅራፍ፣ አርጨሜ ባለ)። 4. በጣም ተሳደበ።

ሙሉውን (ሙሉጭ) ሂደ 1. ባዶ እጁን ቀረ፣ ምንም አጣ፣ ከሰረ። 2. ምንም ሳያገኝ፣ ምንም ሳይደርስው ባዶውን ተሰናበተ፣ ወጣ።

ሙሉውን (ሙሉጭ)ወጣ ዝከ.

ሞላጫ ፡ 1. ወሰላታ፣ የወጣለት ሌባ። 2. የማይያዝ፣ የማይጨበጥ።

ሙሉጭ አለ ን 1. ሙጥቱ አለ፣ ጥርግ አለ። **አንድም ባይቀር ሁሉም ሙሉጭ ብሎ ይደ።** 2. ጥርት አለ፣ በደንብ ፀዳ። **እቃው ሙሉጭ ብሎ ታገሏል።**

ሙሉጭ አደረገ ን 1. ግጠጠ፣ ባዶ

ጥልቃቃ “ጥለቀቀ” ስር ተመ.

ጥልጋጋ “ጥለገገ” ስር “ጥለገግ” ን ተመ.

ጥልፋጣ “ጥለፈጠ” ስር ተመ.

ጥረጥረ¹ ን ሰረቦረ፣ ጥሸለተ፣ ውስተ ውስጡ ተሰግ (ረሃብ)።

ጥረጥረ² ን አሸለ፣ አጥጠጥጠ (አፍን)።

ሙርሙርት ፥ የሸለተ የጥጠጥጠ።

ሙርሙርት አፍ ፥ (ሰድብ) ሹልአፍ፣ ሙጢ አፍ።

ጥረሽ ስ በጥለግ ወይም በአደጋ ጊዜ ከአካባቢው ራቅ ያለ ሰውን ለመጥራት የሚያገለግል የሰው ምትክ (የሰውየው ስም የማይጠራው ሰውየውን ለአደጋ ሳለማጋለጥ ሲባል ነው)።

ጥረደ ን በጥረድ ፈገፈገ፣ ሳለ (ብረትን፣ ወርቅን፣ ጥፍርን፣...)።

ጥረዳይ ስ በጥረድነት የሚያገለግል በበረሃ ወይም በወንዝ ውስጥ የሚገኝ ሻራ ድንጋይ።

ጥረድ ስ እንጨትን፣ ብረትን፣ ጥፍርን፣ ወርቅን፣... ለማለስለስ፣ ለማስላት፣ ለማሳነስ፣ ለማሳመር፣...የሚያገለግል ሻራነት ያለው ብረት።

ጥራ ስ አብዛኛውን ጊዜ እንጀትና ጨሬን ሸፍና፣ አንዳንዴም በሙግ ስጋ አካባቢ የሚገኝ ስብነት ያለው ነጭ የስጋ አይነት።

ጥራ ገሳጭ ፥ ከብት ከታረደ በኋላ ወዲያውኑ ጥራውን ዘርግቶ በማየት የሚጠነቁል (ሰው)።

ጥራል ስ 1. የመንፈስ ብርታት፣ ጥንካሬ፣ ዕናት። 2. ጥብረገብ።

የጥራል ካሳ ስ በሰድብ፣ በመንገሳታት ወይም በሌላ ምክንያት ለደረሰ በደል ወይም የክብር መንካት ለተበደለው የሚከፈል ካሳ።

የጥራል ድጋፍ ስ ለማበረታታት የሚሰጥ (ገንዘብ ወይም ቁሳቁስ ያልሆነ) የሃሳብ ድጋፍ።

ጥሽለቀ(መሽለቀ) ን 1. ገሽለጠ፣ ገፈፈ፣ ላጠ። 2. ፈጀ፣ አቃጠለ፣ ላፈ። 3. ገረፈ፣ መታ (በጅራፍ፣በአለንጋ፣...)። 4. ሰረቀ። 5. ራብ፣ ጥረጥረ።

ጥሽላቃ ፥ ሊባ።

ተጥሽለቀ ን አጭበረበረ።

ጥሽጥሽ ን በሙራስ ወይም በመሰብሰብ ሚሸሸ፣ ሉከለከ።

ጥሽረ ን 1. ሸፈነ፣ ጠቀለለ፣ ሸበለለ፣ በውስጥ አደረገ (ለምሳሌ የኮባ ተክል መሃል ለመሃል እዲስ የሚወጣውን ቅጠሉን)። 2. በአዲስ ልብስ፣ በጌጥ፣... አሳመረ፣ አሰዋበ (ሙሽራን) ።

3. በሜጉላ ቤት አስቀምጦ ጥሩ ጥሩ ነገር መገባ፣ ተከባከበ (ለምሳሌ ሙሽራን)።

ሙሽራ ስ 1. እንደ እንስት፣ ሙዝፍ ዘንባባ ባሉ ተክሎች እናት ላይ አዲስ እየወጣ ያለውና የተጠቀለለው ወይም የተሸበለለው መሃከለኛው ቅጠል። 2. የጋብቻ በአሉን (ዲን) በግንዘብ ላይ ያለ(ች) ወይም በቅርቡ ያገባ (ች) እና በሜጉላ ቤት የሚገኝ ወይም የምትገኝ (ሰው)።

ሙሽራት ስ ሲት ሙሽራ።

የሙሽራ ልብስ ስ ሲት ሙሽራ የበርጓ እለት የምትለብሰው ልብስ፤ ሼሉ።

የሙሽራ ቤት ስ ሜጉላ ቤት።

ተጥሸረ ን 1. ሙሽራ ሆነ። 2. አጌጠ፣ ተሸለመ (በሰርጉ እለት)። 3. ሜጉላ ቤት ገባ። 4. ተከተተ፤ ከቤት ሳይወጣ በድሉት፣ በክብካቤ ተያዘ፣ ተቀመጠ።

ጥሽላቀ “ጥሽለቀ” ስር ተመ.

ጥቀ ን 1. ጋለ፣ ተከሰ፣ ሰማ። 2. እሳት ላይ ትንሽ ቆየ፣ ለብ አለ፣ ሙቅ ሆነ። 3. ሙቀት ወሰደ፣ አገኘ። ለሳት ምቀ። 4. ወበቀ። 5. (ዘይ.) ደመቀ፣ ደራ (ጨቃ፣ ወራ፣...)።

ጥቀቀ የደስታ፣ የኮራት ሰሜት ተሰማው።

የጥቀ 1. የደመቀ፣ ክፍ ያለ፣ ትልቅ። የጥቀ አቀባበል። 2. የተመቸ፣ የተደላደለ። የጥቀ ትፋር።

ሳይጥቅ ፈላ (ሰድብ) ያለአድሜው የኑርምስና ባህርይ ወይም አድራጎት የሚያሳይ።

ሙቀት ስ 1. ግለት፣ ትኩሳት። 2. ወበቅ። 3. የትዝቃይ ተቃራኒ።

የሙቀት መለኪያ ስ የትኩሳትን መጠን ለመለካት የሚያስችል መሳሪያ፤ ቲርሞ ሜትር።

የሙቀት መለኪያ

ሙቅ ፥ 1. የሚጥቅ፣ የሚተከሰ። ስ 2. እንደ እጃ ወይም ሰንደ፣... ያለ የእህል ጭቂት፣ በተወሰነ መጠን ከውሃ ጋር ተበጥብጦና ተፈልቶ የሚጠጣ ፈሳሽ ምግብ፤ እንትክትክ ወይም አጥሚት። 3. ከእህል ጭቂት በተለይም ከስንዴ የሚዘጋጅና በማጣበቂያነት የሚያገለግል ወፈር ያለ ፈሳሽ።

ጥቃት ፥ የሚጥቅ (ወቅት፣ ስፍራ፣ አካባቢ...)።

ጥቅታ ስ መጠኝ ስካር።

ጥቅ አለ ን 1. ከሚገባው መጠን ትንሽ

አለፍ፡ በዛ አለ። ወጡ ውው ሞቅ ብሉታል።
ሞቅ አለው 1. በመጠኑ ሰከረ። 2.
ሞቀው።3. በአገኘው አስደሳች ሁኔታ የኩራት
ሰሜት ተሰማው።

ተሟሟቅ ግ 1. ደራ፣ ደመቀ። 2. (ሰሥ.)
መጠነኛ የሰውነት እንቅስቃሴ አደረገ፣ ተፍታታ።

አሟሟቅ ግ 1.(ዘይ.) አዳመቀ፣ አቃለጠ፣
ሆይ ሆይ አለ። 2. (ሰሥ.) አፍታታ፣ አንቀሳቀሰ
(ሰውነትን)።

አሟሟቂ ት ወሬ አዳማቂ፣ ሆይ ሆይ ባይ።

ሞቀለለ ግ ቆመቱ ረዘመ፣ ተንቀጥለለ።

ሞቀለል (ሞቅላላ) ት ረዥም፣ ቀውላላ።

ሞቀሞቀ ግ 1. በደንብ ባለመብሰል ወይም በሌላ
ምክንያት የተነሳ እንደሌላ ሆነ (ዳብ)። 2.
በመቆየት፣ በመብሰስ ወይም በሙቀት የተነሳ
ሉክሉክ (ፍራፍራ)። 3. በሰበሰበ ሉክሉክ
(ቆሰል)።

አሞቀሞቀ ዝ.ከ.

ሞቃት “ሞቀ” ስር ተመ.

ሞቅላላ “ሞቀለለ” ስር ተመ.

ሞቅታ “ሞቀ” ስር ተመ.

ሞተ ግ 1. ነፍሱ ከሰጋው ተለየች፣ በሀይወት
መኖር አቆመ፣ በድን ሆነ። 2. ተዳከመ፣ ቀነሰ።
ገበያው ሞተ። 3. ሃይሉ በጣም ተቀነሰ፣ አትም
አጣ። ባትራው ሞተ። 4. ከመጠን በላይ ለፋ፣
ደከመ። በሰራ ብዛት ሞተ/ በራሟ ሞተ። 5.
ቀነሰ ጠፋ (ፍላጎት)። 6. የግብረ ሰጋ ግንኙነት
መፈፀም አቃተው (የወንድ አባልዘር)። 7. ሰነፈ
ተስፋ ቆረጠ። ልቡ ሞተ። 8. አንድን ነገር
ከተገቢው መጠን በላይ አደረገ። በሳት ሞተ/
ላለቅሶ ሞተ።

ሞተላት 1. እጅግ በጣም ወደዳት፣
አፈቀራት። 2. ሀይወቱን ሰዋላት።

የሞተ ተልካች፣ የማይረባ፣ ሃሞተ ቢስ።

የሞተ ነገር ያለቀለት።

ይሙት በቃ ስ የሞት ትጣት፣ የሞት
ፍርድ።

ሞተ ዘዳ ስ 1. የሞተ ሰው በሀይወት እያለ
ይለብሰው የነበረና ለሌላ ሰው የተሰጠ ወይም
የተሸጠ ልብስ፣ ነፍስ ይግር 2. ባለቤት የሌለው
እቃ።

ሙት! ት 1. የሞተ፣ በድን የሆነ። 2.(ዘይ.)
በጣም ደካማ፣ ሃሞቱ የፈለሰ። 3. እጅግ ከፍተኛ
ፍትር ያለው። ለላጁ ሙት ናት።

ሙት! ት ለሁለተኛ መደብ ገለበሰ የተነገረውን
ነገር እውነትነት ለማረጋገጥ የሚደረግ መሃላ
(የተናገርኩት ነገር ሃሰት ከሆነ እንተን በሞት
ልጣ እንደግለት ነው)። ወንድሜ ሙት! ነገ
ለመጣለሁ።

ለ _____ ሙት ነው _____ በጣም ይወዳል።
ለገደኛ ሙት ነው/ ለገንዘብ ሙት ነው።

ሙት አሙት ስ የሟች አንደኛ አሙት
ወይም በየአመቱ ለግች መታሰቢያ የሚደረግ
ተሳካር።

የሙት ልጅ ስ አባቱ ወይም እናቱ ወይም
ሁለቱም የሞቱበት ልጅ።

ሙትቻ ት ሰነፍ፣ ደካማ፣አትመ ቢስ።

ሞት ስ የነፍስ ከሰጋ መለየት፣ የሀይወት
ፍጥሜ፣ አልፈት።

ሞት ይርሳኝ እንደረሳሁ እኔንም ሞት
ይርሳኝ ለግለት ለገደኛ፣ ለልጅ፣...የሚነገር
የተልድ አባባል።

በሞት ተለየ ሞተ።

የሞት ሞት ትልት ትልት፣ ውርደት።

የሞት ሞቱን ፍርሃት ወይም ድካም
በተሞላው ከፍተኛ ጥረት፣ ትግል እንደምንም።

የሞት ሽረት ትግል ወሳኝ ፍልሚያ፣
ለመወረሻ የሚደረግ ከፍተኛ ትግል።

የሞት አፋፍ አደገኛ ሁኔታ፣ ለሞት የቀረበ።

የሞት ፍርድ ስ የሞት ትጣት እንዲፈፀም
የሚያደርግ ፍርድ።

ሟች ት 1. የሚሞት። ሰው ሁሉ ግች ነው።
ስ 2. የሞተ(ው) ሰው። የግች ቤተሰብ
በተገንበት...።

ተሟሟተ ግ ከፍተኛ ትግል ወይም ጥረት
አደረገ፣ ተጋደለ።

አሞተ ግ አደከመ፣ አሰነፈ። ላለቀደሞ ልቡን
ሰላሞተው ሰራውን መሰራት አቃተው።

ሞተር ስ ነጻጅ በማቃጠል፣ የኤሌክትሪክ ሃይልን
በመጠቀም ወይም በሌላ ሁኔታ ሃይል ሊፈጥር
የሚችል ወይም አንድን መሳሪያ ሊያተላቅስ
የሚችል የመሳሪያው አካል።

ሞተር አጠፋ የሞተሩን እንቅስቃሴ አቆመ።

ሞተር ብስክሌት ስ በሞተር ሃይል
የሚንቀሳቀስ ወይም የሚሸከረከር ብስክሌት፤
ደትደተ (ለእሉን መጓጓዣ ስር ተመ.)።

የሞተር ዘይት ስ የሞተርን መሸከርከር
እንዲያሳተፍ ሞተር ውስጥ የሚወመር ዘይት።

ሞተረኛ (ሞተር ብስክሌተኛ) ት ሞተር
ብስክሌት በመጠቀም ሰራውን የሚያከናውን።

ሞት “ሞተ” ስር ተመ.

*ሞንሞን

ሞንሟኛ ት ያማረ፣ የተሞሰ፣ ሽሙንሙን
(ብዙውን ጊዜ ለሴት)።

ተሞናሞን ግ ተሸሞነሞን፣ እማረ፣ ተሞሰ።

አሞናሞን ግ አሸሞነሞን፣ አሳመረ፣ አሰሞሰ።

*ሞንደለ

ሞንዳላ ት ደልደል ያለና ያማረ (ብዙውን ጊዜ ለሴት የሰውነት ቅርፅ፡፡

ተሞናደለ ግ ደልደል ብሎ ያማረ ሆነ (የሰውነት ቅርፅ)፡፡

ተሞናደለች ግ ሞንዳላ ሴት የሰው አይን በሚሰብ ሁኔታ ተራመደች፡፡

አሞናደለ ግ እንዲመቸው፥ እንዲያምርበት አደረገ፡፡

ሞነጠረ ግ 1. በጫጠረ፥ አበላሽ (ለፅህፈት)፡፡ 2. ባጠረ፡፡

ሙንሞርሞር ት የተበላሸ፥ የተበጫጠረ፥ አስቀያሚ (ለምሳሌ ፅሁፍ፥...)፡፡

ሞንጫጠረ ግ 1. በጫጠረ (ለምሳሌ ሰውነትን)፡፡ 2. በጫጠረ፥ የማይነበብ አድርጎ ወይም አበላሽቶ ፃፈ፡፡ 3. በጣም ያልታሰበበትና ያልተደከመበት፥ እንደ ነገሩ የሆነ ፅሁፍ አዘጋጀ፡፡

ተሞንጫጠረ ግ 1. ተበጫጠረ (ለምሳሌ ሰውነት)፡፡ 2. ተበጫጠረ፥ ተበላሽ (ለፅህፈት)፡፡

ሞንሚና “ሞንሞን”ስር ተመ.

ሞንዳላ “ሞንደለ”ስር ተመ.

ሞኖፖል ለ በአንድ የሰራ መስክ በተለይ የተወሰነ ምርትን በማምረት፥ በመሸጥ፥... ረገድ ብቸኛ የሆነ ባለሙሰት ድርጅት፡፡ ትግላሆ ሞኖፖል፡፡

በሞኖፖል ይዞታል ለብቻው ያለተቀናቃኝ ይዞታል፡፡

*ሞኖ

ሞኖ ት 1. ቴላ፥ ጅል፡፡ 2. በቀላሉ የሚታለል፥ ተላላ፡፡ 3. የሞሃ፥ ገር፡፡

ሞኖ አንግስ ለ እቤት የሚዘጋጅ አረቂ፤ ካቲካላ፡፡

ሞኖሞኖ ት ሞኖነት ያለበት፥ ሞኖ ቢጤ፥ ቴላቴል፡፡

ተሞኖ ግ ተታለለ፥ ተደለለ፥ ተሸነገለ፡፡

አሞኖ ግ አታለለ፥ አቴለ፥ ሽንገለ፡፡

ሞከረ ግ 1. አንድን ነገር ለማድረግ፥ ለመስራት፥ ለማወቅ፥... ጣረ ወይም ታገለ፡፡ 2. የአንድን ነገር ምንነት፥ በትክክል መስራትና አለመስራት ወይም መበላሸትና አለመበላሸት፥... ለማረጋገጥ ፈተሽ፥ ፈተነ፥ መረመረ፡፡ 3. በመጠኑ ቻለ፡፡ መስሪ መንዳት ይሞከራል፡፡ 4. ቀመሰ፥ አየ፡፡ 5. ጀመረ፡፡ ሞከረ ተወደ፡፡ 6. ለካ፥ አጥልቆ አየ (ልብሰን፥ ጫማን፥...)፡፡

አይሞከርም 1. አይቻልም፥ ከባድ ነው፡፡ 2. አይደረግም፡፡

ሙከራ ለ 1. አንድን ነገር ለመስራት ወይም ለማወቅ የሚደረግ ጥረት፡፡ 2. የአንድን ነገር ምንነት፥ መስራትና አለመስራት፥ መበላሸትና አለመበላሸት ለማወቅ የሚደረግ ምርመራ ወይም ፍተሽ፡፡ 3. የመጀመሪያ ልምምድ፡፡

የሙከራ ጊዜ ለ አዲስ የተቀጠረ ሰራተኛ ቋሚ ከመሆኑ በፊት የጠባባይና የአሰራሩ ሁኔታ የሚገመገምበት ወቅት፡፡

ተሞከሩ ግ ተፈታተኑ፥ ተፈታተኹ (በትልብ፥ በአቅም፥ በችሎታ)፡፡

ተሞከረ ለ ከተግባር፥ ከልምድ የተገኘ አውቀት፥ ገጠመኝ፡፡

*ሞከሽ

ተሞከሽ ግ 1. ተቆላመጠ፥ በቀልምጫ ተጠራ፡፡ 2. ተሞገሰ፡፡

አሞከሽ ግ 1. አቆላመጠ፥ በቀልምጫ ጠራ፡፡ 2. አሞገሰ፡፡

ሞከት ግ 1. ተባለት በገን ወይም ፍየልን አካላሸቀ ወይም ቀጥቅጦ ቀለበ፥ አወፈረ፥ አደለበ፥ አለባ፡፡ 2. ደለበ፥ ወፈረ፥ ሰበ፡፡

ሙከት ለ ተከላሸቀ ወይም ተቀጥቅጦ የተቀለበና የሰባ ወፍራም በግ ወይም ፍየል፡፡

ሞከከ ግ 1. በጣም በሰለ (እንደኮሽም፥ ቀጋ፥... ያለ ፍራፍሬ)፡፡ 2. (ዘይ.) በጣም ሰከረ፡፡

ሙከከ አለ ገ.ከ.

ሞከሺ ት 1. አንድ አይነት መጠሪያ ስም ያላቸው (ሰምች)፡፡ ሞከሺ ነን፡፡ 2. ተመሳሳይ መጠሪያ ወይም ድምፅ ያላቸው (ሆኔያት ወይም ፈደላት)፡፡ “አ”ና “ሀ” ሞከሺ ሆኔያት ናቸው፡፡

ሞከድ “ሙግድ”ን ተመ.

ሞከቀ ግ በሙዚቃ መሳሪያ ተጫወተ፥ አዜመ፡፡

ሙዚቃ ለ ለጆሮ ተሰሚነት ያለው፥ ስሜትን ሊቀሰቅስ የሚችል፥ በመሳሪያና በሰው ድምፅ ወይም በመሳሪያ ብቻ የተቀናበረ ጣእመ ዜማ፡፡

ሙዚቃ መሰሪያ ለ ልዩ ልዩ አይነት ጣእመ ዜማዎችን ለማውጣት፥ ለማወቅ የሚያስችል እንደከራር፥ ዋሽንት፥ ጌታር፥ ፒያኖ፥... ያለ መሳሪያ (ስእሉን በሚቀጥለው ገፅ ተመ.)፡፡

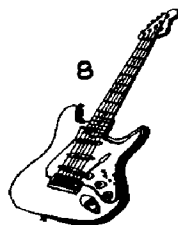
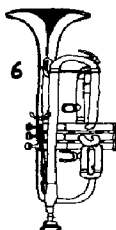
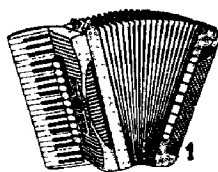
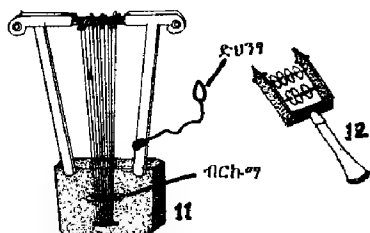
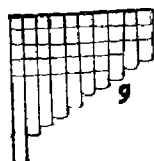
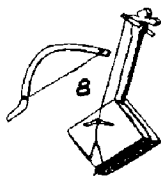
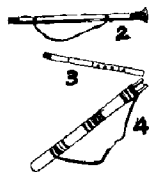
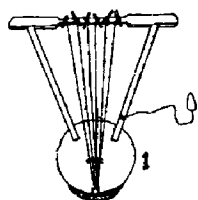
የሙዚቃ ቤት ለ በቴፕ ክር፥ በሽክላ፥... የተቀረፁ ልዩ ልዩ ዘፈኖችና የሙዚቃ ትንብርቶ የሚሸጡበት መደብር፡፡

ሙዚቀኛ ት በእርከስትራ፥ በባንድ፥... ወሰጥ ተቀጥቶ የሙዚቃ መሳሪያዎችን የሚጫወት፡፡

ሞከዘ ግ ቸከ፥ ለዛ ለጣ፥ አሰለች፡፡

ሙዝኝ ት ሞዛዛ፡፡

ሞዛዛ ት ለዛ ቢለ፥ ቸከ፡፡

1. ክራር
2. መለኮት
3. ዋሽንት
4. እምቢሊታ
5. ክብሮ
6. ነጋሪት

7. አታሞ
8. ማሲንዳ
9. ፋንፋን
10. ቃላል
11. ባገና
12. ፀናል

1. እኮርዲዮን
2. ክላርኔት
3. ቫዮሊን
4. ቪዮላ
5. ፕሮፖኔካ

6. ትራምፔት
7. ፒያኖ
8. ጊታር
9. ሳክሶፎን

ተግዚክ ግ ተመናቸከ፡ ለዛ አጣ፡
ጥገዢቱ ግ ፈገፈገ፡ ፈተን (ብዙ ጊዜ ሻካራ በሆነ ነገር)፡፡

ጥያ "ሙያ"ን ተመ.

ጥያሌ "ሙጃሌ" ን ተመ.

ጥይደር ስ ወተት መሰል ፈላሽ የሚወጣው ሃረግ የሚመስል የእፅዋት አይነት፡፡

*ጥደጥደ

ጥድሚያ ሕ አሳባቂ፡ ወፊኛ፡፡

ተጥዳጥደ ግ አሳበቀ፡ ወፊ ከወዲያ ወዲህ አመላለሰ፡፡

አጥዳጥደ ዝ.ክ.

ጥደሌ ስ 1. ካሁን በፊት ላለ ወይም ወደፊት ለሚሰራ ነገር እንደምሳሌ፡ እንደማስረጃ ሆኖ የሚቀርብና የሚታይ ናሙና፡ ቅርፅ፡ምስል፡፡ 2. ለሰለጠኛ ቅርፃቅርፅ ሙያ ጥናት ሲባል በሙያተኞች ፊት በተለያዩ አቋም በመሆን ልዩ ልዩ አካላዊ ቅርፆችን፡ ስሜቶችን፡... የሚያሳይ ወይም የምታሳይ (ሰው)፡፡ 3. በተለያዩ ፋሽን የተሰሩ ልብሶችን፡ ሜማዎችን፡ ጌጣጌጦችን፡... በመልበስ ለንግድ የሚያስተዋውቅ፡ የሚያሳይ ጥሩ የሰውነት ቅርፅና ቁመና ያለው ሰው (ብዙ ጊዜ ሴት)፡፡

ጥደሌ² ስ 1. የተለያዩ ጉዳዮችን ለመመዝገብ የተዘጋጀ ቅፅ ወይም ሰነድ ወይም ክርኒ፡፡ 2. መስሪያ ቤቶች ለሰራተኞቻቸው በቅድሚያ የሚሰጡትና ከደመወዛቸው ላይ ተቆራጭ ሆኖ የሚከፈል የንግድ ብድር፡፡

ጥደሰ ስ ሴቶች በወር አበባ ጊዜ ከሙታንታ ውስጥ እድርገው የሚታጠቁት ከጥጥና ከለሰለሰ ጨርቅ የሚሰራ የወር አበባ ግምገማ፡፡

ጥድ ስ ተሸን፡ በላዲሱ ጥድ የተሰፋ ቀረጸ፡፡

ጥድሚያ "ጥደጥደ" ስር ተመ.

ጥደረ ግ 1. ሳይመጥን፡ ሳይለካ በብዛት ጨመረ፡፡ ከወጡ ውስጥ ጨመን ጥደረቸው፡፡ 2- የማይገባውን ወይም የማይስማማውን ነገር ጨመረ፡፡ አፈሩን አይታ ውስጥ ጥደረበት፡፡

ጥደጀ ግ 1. ጥገና፡ ከሳ፡ መነመነ፡ ሰለሰለ፡ ቀጠነ፡፡ 2. ረዘመ፡ ተንተዋለለ፡፡

ጥደጃ ሕ 1. ጥጋጋ፡ ከሲታ፡ መንግጥ፡፡ 2. ረጅም፡ ቀውሳ፡፡

ጥደ ስ ሃብታም፡ ዲታ፡ ባለጠጋ፡፡

*ጥገሰ

ጥገሰ ስ ከብር፡ ተወዳጅነት፡፡

ጥገሰ አገኘ ተከበረ፡ ተወደደ፡፡

ሙገሳ ስ ምስጋና፡ አድናቆት፡ ወዳሴ፡፡

ተጥገሰ ግ ተመሰገነ፡ ተወደሰ፡፡

አጥገሰ ግ አመሰገነ፡ አወደሰ፡፡

ጥገተ ግ 1. በንብረት፡ በወንጀል፡... ምክንያት ፍርድ ቤት ወይም ሽንገላ ላይ ተከራከረ፡፡ 2. ነዘነ፡ ጨቀጨቀ፡ ተከራከረ፡፡

ሙገት ስ በፍርድ ቤት ወይም በሽንገላ ላይ ከሳሽና ተከላሽ የሚያደርጉት ክርክር፡ የሚነጋገሩበት ጉዳይ፡ እሳጥ አገባ፡፡

ተግጋት ግ 1. አንድ አቋም ይዞ "እንዲህ ነው" ወይም "እንዲህ ይሁን" እያለ ተከራከረ፡፡ 2. ተጨቃጨቀ፡፡

አግጋት ግ 1. አከራከረ፡ አጨቃጨቀ (ጉዳዩ)፡፡ 2. በዳንነት ተሰይሞ ከሳሽና ተከላሽን እነጋገረ፡ አከራከረ፡፡

ጥገደ ግ አወከ፡ እምቢተኛ ሆነ፡ አስቸገረ፡ አሻፈረኝ አለ፡፡

ጥገድ ስ አልህ፡ ሃይል፡፡

ጥገደኛ ሕ ሃይለኛ፡ እልህኛ፡ እኔ ያልኩት በቻ ይሁን ባይ፡፡

ጥገድ ስ 1. በነፋስ ምክንያት የሚፈጠር የባህር መናወጥ፡፡ 2. በአየር ላይ የሚተላለፍ የድምፅ ስርጭት፡፡

ጥገገ ግ በባም ከሳ፡ አጥንቱ ገጠጠ፡፡

ጥጋጋ ሕ ከሲታ፡ አጥንቱ የገጠጠ፡፡

ጥጌ ዝ.ክ.

ጥጌው ወጣ እጅግ ከሳ፡ መነመነ፡ አጥንቱ ገጠጠ፡፡

ጥጋሳ

የጥጋሳ ልጅ (ጥጋሳ) ስ የማደጎ ልጅ፡፡

ጥጋጋ "ጥገገ" ስር ተመ.

ጥጌ ዝ.ክ.

ጥግዚት ስ 1. ልጅን የሚያሳድግ፡ የሚንከባከብ ቅጥር ሰራተኛ፡፡ 2. ልጅ ራሱን እስከሚቸል ድረስ በበሳይነት የሚያስተዳድር፡ የሚንከባከብና ስለሱ ሆኖ ማንኛውንም ጉዳይ የሚፈፅም ሰው፡፡

ጥግድ "ሙግድ"ን ተመ.

ጥጠለቀ ግ ሰረቀ፡ መነተፈ፡ ጥጠለፈ፡፡

ሙጥልቅ ሕ ምና ሊባ፡፡

ጥጠለቅ (ጥጥላቃ) ዝ.ክ.

ጥጠጥጥ ግ ሾለ፡፡

ሙጢ [አፍ] ሕ ነገረኛ፡ ምላሰኛ፡፡

ጥጥሚጣ ዝ.ክ.

ተጥጥጥጥ ግ ተሳደበ፡ ብዙ ተናገረ፡ ለፈለፈ፡፡

አጥጠጥጥ ግ 1. ሾለ፡ አጥጥጥ፡፡ ቀላሉ ለጥጥጥ፡፡ 2. ለመሳሰለ ወይም ለመናገር ተዘጋጀ፡ አፋን አሾለ፡፡

ሞግህት ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) በአንገት እንዲጠለቅና በደረሰት በኩል ወደታች እንዲጠለጠል ሆኖ የተሰራ፡ ቄስ በቤተክርስቲያን ውስጥ ሲያገለግል ከሚለብላቸው አልባሳት አንዱ።

ሞግህት

ሞጥሟጣ “ሞጠሞጠ” ስር ተመ.

ሞጨለሰ “መጨለሰ”ን ተመ.

ሞጨለፈ ግ 1. ቀጣ፡ ነጠቀ (በድንገት)። 2. ሰረቀ።

ሞጨለፍ(ሞጭላፋ) ት ቀጣፍ፡ ነጣቂ፡ ሌላ።

ሞጨሞጨ ግ አይናር ያዘ፡ እንባ አቀረረ፡ ተወናበሰ (አይን)።

ሞጭሟጫ ት አይት አይናር የያዘ፡ እንባ ያቀረረ፡ ጨንባሳ።

አሞጨሞጨ ግ ሞጨሞጨ።

ሞጨጨ (ሚጨጨ) ግ 1. አጣበቀ። 2. ተጣበቀ፡ ያዘ።

ሙጭጭ አለ ግ 1. አለለይ፡ አለለት አለ፤ ተጣበቀ። ሰውየው ልጅቷ ላይ ሙጭጭ አለ። 2. ድርት፡ ሙዝዝ አለ። በሰው አታ ሙጭጭ አለ።

ሙጫ ስ 1. ከዛፍ የሚወጣና ፈሳሽነት ያለው መጣብቅ። 2. ከያዘ የማይለቅ።

ሞጫጨረ “ሚጨረ” ስር ተመ.

ሞጭሟጫ “ሞጨሞጨ” ስር ተመ.

ሞፈር ስ ወፈር ረዘም ካለ እንወት ተጠርቦ የሚለራና ከተዝበር ጋራ በሞራን የሚያያዝ የእርሻ መሳሪያ።

ሞፈር ሰቀል ት (የን.አነ.) በቅርብ ጊዜ የእርሻ ስራውን ትቶ ከተማ የገባ ገጠራ፡ ባላገረ። ሞፈር ዘመት [እርሻ] ስ ካለበት አካባቢ ርቆ በመሄድ የሚታረስ እርሻ (አሰያሞ-ሞፈር ተሽከሞ መሄድን ያመለክታል)።

ሞፎ ስ 1. የጥራት ደረጃው ዝቅተኛ የሆነ ትርፍ፡ ጸቦ። 2. (ዘይ.) በጣም ወፍራም ሆኖ አትም የሌለው (ሰው)።

ሟ የ “መ” ፊደል ፍንፅቅ ዘር።

ሟለጠ ግ 1. በጣም ለዘበ፡ ለበለበ፡ ሽክራነት የሌለውና ጸላጣ ሆነ (ለምሳሌ ያልተወቀረ የእጅ ወፍራም)። 2. ሰራ ፈት፡ ማንባ ሆነ።

ሟላጣ ት 1. ሽክራ ያልሆነ፡ በጣም የለዘበ፡ የለበለበ፡ ጸላጣ። 2. (ዘይ.) ሰራ ፈት፡ ጥልጊ።

አሟለጠ ግ 1. አጸለጠ። 2. አማገጠ፡ ዋልጌ እደረገ።

ሟለጪ ግ ድጥ ሆነ፡ ጸለጠ፡ አልያዝ አልጨበጥ አለ።

ሙልጭልጭ ት 1. ጸላጣ፡ ለመያዝ ወይም ለመጨበጥ፡ ለመርገጥ የሚያስችግር። 2. (ዘይ.) በቃሉ የማይገኝ፡ አታላይ። 3. ሲያገኝት ሲፈልጉ የማይገኝ፡ እዚህ ነው ሲሉት ሌላ ቦታ የሚገኝ (ሰው)።

ሙልጭልጭ አለ ግ 1. አልያዝ አልጨበጥ አለ፡ ግላጋ ሆነ። 2. (ዘይ.) በቃሉ የማይገኝ ሆነ፡ ጥሽ፡ በፈለጉት ቦታ ሳይገኝ ቀረ፡ አልገኘ አለ።

ተሙለጨለጨ ዝ.ከ.

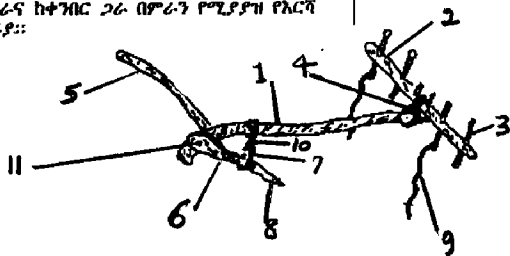
አሙለጨለጨ ግ አልያዝ አልጨበጥ አለ፡ ግላጋ ወይም ጸላጣ ሆነ።

አሟለጨ ግ አልያዝ አልጨበጥ አሎ፡ አልረገጥ አለ፡ ግላጋ ሆነ፡ አጸለጠ።

ሟሟ ግ ጠጣር የነበረው ነገር ቀለጠ፡ ወደ ፈሳሽነት ተለወጠ፤ ሟሽ።

ሟረ

አሟረ ግ ቀለሰ።

1. ሞፈር
2. ቀንበር
3. ግንቆ
4. ምራን
5. እርፍ
6. ድግር
7. ወገል
8. ግረሻ
9. የማንቆ ጠፍር
10. የወገል ጠፍር
11. ትትርት

*ሚረተ

ሚርት ስ 1. የመጥፎ ነገር ትንቢት፣ ምልክ (ለምሳሌ ውሻ ካነጠሰ፣ እንቅፋት ከመታ፣... መጥፎ ነገር ሊያጋጥም ይችላል የሚል እምነት)።
 2. በሌላው ላይ መጥፎ ነገር ወይም ጉዳት እንዲያደርስ ተብሎ ጉዳቱ እንዲደርስበት በተፈለገው ሰው ወይም አካል አካባቢ የሚቀበር፣ የሚቀመጥ ወይም የሚጣል፣... መተት፣ ደንቃራ።

ሚርተኛ ት 1. በሌላው ላይ ክቶ የሚተነብይ፣ የሚመኝ፣ የሚያሟርት። 2. ሚርት ወይም ደንቃራ የሚጥል።

አሚረተ ግ 1. በሌላው ላይ መጥፎ፣ ክቶ ነገር ተነብዖ። 2. ደንቃራ ጣለ፣ መተት አደረገ።

ሚሰስ ግ ነጩ፣ ነቀለ (ሳርን፣ እህልን፣...በእጅ)።

*ሚሸ

ሙሽት ስ አዲስ በተሟሸ ምጣኔ ላይ ወዲያው የሚጋገር እንደቂጣ ያለ እንጀራ።

አሚሽ ግ 1. እንደ ምጣኔ፣ ድስት፣... ያለን አዲስ የሽክላ እቃ እንዲጠነከር፣ እንዲለዝብና ለተፈለገው አገልግሎት ብቁ ሆኖ እንዲገኝ በእሳት ለበለበ፣ እንደ ጥፍጥሬ፣ ጎመን ዘር፣... ባለ የቅባት እህል አሸ፣ ወለወለ። 2. (ዘይ.) ለመጀመሪያ ጊዜ ሰራ፣ አከናወነ ወይም በአንድ ነገር ለመጀመሪያ ጊዜ ተጠቀመ።

ሚሸሸ ግ በመተንፈስ፣ በመከላከል፣ በመድረቅ፣... ቀድሞ ከነበረው መጠን ቀነሰ፣ ጎደለ፣ አነሰ፣ ከሰመ።

ሚች “ሞተ” ስር ተመ.

ሚነነ ግ አየቀጠነ፣ እያነሰ ሄደ (ብዙ ጊዜ ለፈትል)።

ሞናና (ሙናና) ት አነሰ፣ ቀጠን ያለና የሚያምር።

አሚነነ ግ አቀጠነ፣ ቀጭን አደረገ (ፈትልን)።

ሚዠጥ (ሚጀ) ግ 1. ቀለም፣ ትባት፣... ቀባ፣ ለቀለቀ። 2. አለዘበ፣ አለሰለሰ፣ ፈገፈገ (ጅማትን፣ በትርን፣...)።

ሚደደ ግ 1. ከስሩ ጥርግ አድርገ፣ ቆረጠ። 2. (ዘይ.) ሰረቀ፣ ሞለጨ።

ሚደደ ት ጭርስ አድርገ፣ ጠራርገ የሚወስድ ሊሰ።

ሚጀ “ሚዠጥ”ን ተመ.

ሚጠጠ ግ 1. ምንም ሳያስቀር ጥርግ አድርገ አነሳ፣ ወሰደ፣ ባዶ አደረገ፣ ጨረሰ (ቅቤን፣ ድልሀን፣ ቡትን፣...)። 2. ሰረቀ፣ ባዶ አስቀረ።

ሙጣጭ ት የመጨረሻ፣ ተሟጦ የቀረ፣ እሳቂ።

ሚጠጥ [ሌባ] ት ምንም ሳያስቀር ጠርጎ የሚወስድ፣ ሞሽላቃ ሌባ ሚደድ፣ ሌባ።

ተሟጠጠ ግ አለቀ፣ ባዶ ቀረ።

አሚጠጠ ግ ጨረሰ፣ ባዶ አስቀረ።

ማሚጠጫ ት የመጨረሻ፣ እገሌ ለወላጆቹ ግጥሜ [ልጅ] ነው።

ሚጨ ግ 4ቀ፣ ጠረገ፣ ፈገፈገ፣ አፀዳ (ጥርስን)።

መሚጫ (ማሚጫ) ስ የጥርስ መፋቂያ።

አሚጨ ግ ገጨ።

ሚጨረ ግ 1. በጥፍሩ ወይም በሹል ነገር ጫረ፣ አቀሰለ፣ ቧጨረ። 2. ላይ ላዩን አረሰ።

ሙጭርጭር ት የተበላሸ፣ የማይነበብ (ፅሁፍ)።

ሞጫጨረ ግ 1. ቧጨረ፣ ሰለጠጠ፣ ሰነጣጠቀ። 2. የተበላሸ፣ የማይነበብ ፅሁፍ ፃፈ። 3. እንደነገሩ ፃፈ፣ በሚገባ ያልታሰበበትና ያልተለፋበት ፅሁፍ አዘጋጀ።

ሚጨራ¹ ስ ከጤፍ ጋር የሚበቅል ፍሬው ጤፍ የሚመስል ሳር።

ሚጨራ² (ሚጫራ) በእንጀራ ሰበከት ላይ የሚገኝ፣ እጅ ላይ የሚጣበቅና አራራ የሚመስል ነገር።

ሚጨጨ “ሞጨጨ” ስር ተመ.

ፈ በዚህ መዝገበ ቃላት ፊደል ተራ መሰረት ከ “መ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዙ ሆኖ)።

ረሀጥ ት ሙያ የሌላት ሰነፍ፥ ገልቱ(ሴት)።

ረሃብ “ራብ” ስር ተመ.

ረሃብተኛ ዝ.ከ.

ረመረመ ግ በእግር ረገጠ፥ ረጋገጠ፥ ጠቀጠቀ።

ተረመረመ ግ በእግር ተረገጠ፥ ተረጋገጠ።

*ረመሰመሰ

ርምስም አለ ግ ተርመሰመሰ።

ተርመሰመሰ ግ በብዛት ሆኖ ተንቀሳቀሰ፥ ተላወሰ።

አርመሰመሰ ግ 1. በብዛት አንቀሳቀሰ። 2. አተራመሰ።

*ረመደ

ርምድ ስ በሩካቤ ስጋ ምክንያት ወደ ሌላው የሚተላለፍ የቂጥኝ ቁስል በሽታ አይነት።

[አ]ርምጃ ስ 1. አካሄድ፥ አረማመድ። 2. በመራመድ ሂደት ላይ ባሉት ሁለት እግሮች መካከል ያለ የዞታ ርዝመት፥ መጠን። 3. እድገት፥ መሻሻል። ስራው ርምጃ አላይቷል። 4. አንድ ግብ ለመድረስ፥ አላማን ለማሟላት የሚደረግ ተግባራዊ እንቅስቃሴ፥ ውሳኔ። ለገደር ርምጃ ካልተወሰደ ነገሩ ፍፃሜ አያገኝም። 5. ቅጣት። በጥፋተኞቹ ላይ ርምጃ ተወስዷል።

ራመድ አለ ግ ሄድ አለ፤ ተራመደ።

ራመድ ራመድ አለ ግ እየፈጠነ ሄደ፥ ተራመደ።

ተራመደ ግ 1. ሄደ፥ ገሰገሰ። 2. አልፎ፥ ዘለሉ፥ ተሻግሮ ሄደ። 3. እድገት ወይም መሻሻል አሳየ።

ተራማጅ ት 1. ሂደቱ፥ ፈጣን፥ ገስጋሽ። 2. የሀብረተሰብን እድገት ወደፊት ለማራመድ የሚረዳ (አስተሳሰብ፥ አዋጅ፥ አመለካከት፥...)። ስ 3. በአንድ የታሪክ ወቅት የሀብረተሰብን እድገት ወደፊት ለማራመድ የሚጥር፥ የሚታገል ሰው።

መራመጃ “መረማመጃ”ን ተመ.

ተረማመደ ግ 1. ተላለፈ፥ ተሸጋገረ። 2. ረገጠ አለፈ፥ ተሻግሮ ሄደ። 3. አደገ፥ ወደፊት ሄደ (በማእረግ፥ በትምህርት)።

መረማመጃ(መራመጃ) ስ መተላለፊያ፥ መሸጋገሪያ፥ መወጣጫ።

መረማመጃ የለም መፈናፈኛ የለም፥ ጠባብ ነው።

አራመደ ግ 1. አስኬደ። እግሩ አላራምድ አለው/መንገዱ ድንጋጥጥ በመሆኑ እንደልብ አያራምድም። 2. አካሄደ፥ አስፋፋ፥ አቀነቀነ (ርእዮተ አለም)። አገሪቱ የሰሻሊቦትን ርእዮተ አለም ታራምዳለች።

አራምደ አየ አሻግሮ አየ፥ ተመለከተ።

አራማጅ ት አቀንቃኝ። የሰሻሊዝም ፍልስፍና አራግጅ።

አረማመደ ግ 1. አሸጋገረ፥ አስተላለፈ። 2. አራቀ፥ አሸሸ። ሌላው ከብቶቹን አረማመዳቸው።

አረማመድ ስ የእግር አጣጣል፥ አካሄደ።

ረመዳን ስ የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች፥ ፀሃይ ወጥታ እስከምትጠልቅ የሚያመቡት በእስልምና የቀን አቆጣጠር ዘጠነኛው ወር።

ረመጠ ግ ረመጥ ውስጥ ከተተ፥ ወመረ።

ረመጥ ስ የደቀቀ ፍም፥ ፍምነት ያለው አመድ።

ረሞጫ ስ ከፀሃይ ገለት የተነሳ እንደረመጥ የሚፋጅ አሸዋ፥ አካባቢ።

ረሚጠ (ረሚጠሽ) ስ ሊጡን በቅጠል ሸፍነው ረመጥ ውስጥ በማስገባት የሚያበሰሉት ሙልሙል ጸቦ (ብዙውን ጊዜ ለውሻ የሚዘጋጅ)።

[አ]ርምጥምጥ ([አ] ርሙጥሙጥ) ት ልኩስኩስ፥ ፅዳት የለሽ።

ተርመጠመጠ (ተርሞጠሞጠ) ግ በቆሻሻ፥ በማይረባ ቦታ ተልኮስኮሰ።

አራማጥ ት 1. አመጽም፥ ጥላሽታም፥ ፅዳት የሌለው። 2. ጥቁርቁር ያለ፥ ጠቋራ።

አርመጠመጠ (አርሞጠሞጠ) ግ አልኮስኮሰ፥ አገደፈ፥ በቆሻሻ ነገር በክለ፥ ለዋወሰ።

ረሰረሰ ግ ረጠበ፥ ራሰ፥ ወረዛ፥ ረዘረዘ።

አረሰረሰ ግ አራሰ፥ አረጠበ፥ አወረዛ።

ረሰሰ ግ በእርሳስ ምልክት አደረገ።

[አ]ርሳሰ ስ 1. ከብደትና ለስላሳነት ያለው፥ በቀላሉ የሚቀልጥ የማእድን አይነት። 2. የጥይት አረር። 3. ለመፃፊያ፥ ለመሳየ የሚያገለግል ከእርሳስ ማእድን የሚሰራ የፀሀፊት መሳሪያ። (በእሉን ፀሀፊት መሳሪያ ስር ተመ.)

ረሳ ግ 1. ዘነጋ፥ ሳተ፥ ማስታወስ አቃተው። 2. በመዘንጋት፥ ባለማስታወስ አንድን ነገር ሳይሰራ፥ ሳያከናውን፥... ቀረ። 3. ተወ፥ ከሃሳብ አወጣ፥ ትኩረት ሳይሰጥ ቀረ። ምጡን እርሻው ልጁን አንሽው/ሃብት ቢያገኝ የቀድሞ ጓደኞቹን ረሳ።

አትርሳ አንድ ሰው ብድራን እመልሳለሁ

ተረታታ ግ ተፍታታ፡ ተዘረጋጋ።
ረከረከ ግ 1. ዝፍብ በጣም ጣላ፡ አወቀዋ።
 ዝፍቡ ሲረከረከው አደረ። 2. በርከርከ የዜማ
 ስልት አዜመ። 3. ፅሁፍን አወጣጥላቶ፡ በጣም
 ገፈ።

ርከርከ ለ ከያራዳዊ የዜማ ስልቶች ወይም
 ምልክቶች አንዱ።

ረከሰ ግ 1. ዋጋው ዝቅ አለ፡ ወረደ። 2.
 በመጥፎ ስራ ወይም በሃጢአት ላይ ተገኘ። 3.
 ንፁህነቱን፡ ክብሩን አጣ። 4. ሃይሉ ጨነገፈ፡
 ተበላሽ (አስግት፡ መድሃኒት፡...)። 5. ከመብዛቱ
 ወይም ፈላጊ ከግጣቱ የተነሳ ዋጋ አጣ፡ ወደቀ።

ረከሰ ፡ ዋጋው ያልተወደደ፡ ርከሸ።
ርከሸ ፡ 1. ዋጋው ቀላል፡ ዝቅተኛ የሆነ። 2.
 በአይነቱና በደረጃው ተራ፡ መናኖ፡ ዝቅተኛ
 የሆነ። 3. ከብቶች ሲበሉ ያዝረከረኩት የድርቆሽ
 ወይም የገለባ ትርፍራፈ።

[እ] ርከሰ ፡ ንፁህ፡ ቅዱስ ያልሆነ፡ ነውረኛ፡
 በሃጢአት ያደፈ። 2. አስወያፈ፡ እንደነውር
 የሚታይ፡ ሲቀመስ፡ ሊበላ የማይችል። 3. ክፉ፡
 የተጠላ፡ ቅን የማያስብ።

[እ] ርከሰ መንፈስ ለ ሰይጣን፡ አጋገንት።
አረከሰ ግ 1. ዋጋን ሰበረ። 2. መጥፎ ስም
 ሰጠ፡ እንደሸጠ። 3. የመድሃኒትን ሃይል ቀነሰ። 4.
 ሃጢአት አሰራ፡ አገደፈ፡ በከለ።

ማርከሻ ለ መድሃኒት ከተወሰደ በኋላ ሰውነት
 የሚጻፍ ሆኖ ሲገኝ የመድሃኒቱን ሃይል ለመቀነስ
 ወይም መርዝኩቱን ለማፍረስ የሚወሰድ
 መድሃኒት።

አራከሰ ግ 1. ዋጋ ሰበረ፡ ዋጋ አጣጣ። 2.
 አጥላላ፡ አንደሸጠ።

***ረከሰ**

ሩካቢ [ስጋ] ለ ፍትወተ ስጋ፡ የወንድና የሴት
 የግብረሰጋ ግኝቶች።

ተራክሶ ለ 1. የወንድና የሴት በግብረ ስጋ
 መገናኘት። 2. ግኝቶች።

***ረከሰ**

ርከከብ ለ የመቀበልና የመስጠት ክንውን።

ተረከበ ግ ተቀበለ፡ ወሰደ፡ በእጅ አደረገ።

ተረካቢ ለ በአሰራካቢ እጅ የነበረን እቃ ወይም

ሰራ የሚቀበል ወገን፡ ተቀባይ ክፍል።

ተረካከበ ግ ተረካቢ ከአሰራካቢ ተቀበለ፡ ወሰደ
 (እቃን፡ ሰራን፡...)።

አረካከበ ግ በተረካቢና በአሰራካቢ መካከል
 የሚካሄደውን የርከከብ ሰራ መራ፡ እንደታዛቢ
 ወይም እንደ ምስክር ሆኖ ተመለከተ።

አረካካቢ ለ የርከከብን ሰራ ወይም ክንውን

የሚቆጣጠር፡ በምስክርነት የሚመለከት ግለሰብ
 ወይም አካል።

አስረከበ ግ በይዞታ የነበረውን እቃ ወይም
 ንብረት፡... ለተረካቢው ወገን ሰጠ።

አስረካቢ ለ በይዞታው ስር የነበረውን እቃ፡
 ንብረት፡... ለተረካቢ የሚሰጥ፡ የሚያስተላልፍ
 ግለሰብ ወይም ድርጅት።

ረከሶት ለ ከእንጨት፡ ከብረት፡... የተሰራና ቡና
 በሚቀዳበት ጊዜ ስኢ የሚደረደርበት እቃ።

ረከሶት

***ረከፈከፈ**

[እ] ርከፍከፍ ለ ካፊያ፡ በሃምሌ ወጪና በስኔ
 ርከፍከፍ።

ተርከፈከፈ ግ 1. ተረጠ። 2. ተዝነዝነ፡
 ተረበረበ። 3. ጥቂት ጥቂት ተዳረሰ፡ ትንሽ
 ትንሽ ተሰጠ።

አርከፈከፈ ግ 1. ረጠ። 2. አካፋ፡
 አንጠባበቀ። 3. ጥቂት ጥቂት አዳረሰ። 4.
 ረበረበ፡ ዝነዝነ።

ረከሰ "ረከሰ" ስር ተመ.

ረከ ግ 1. ጠጥቶ ጠገበ፡ ጥሙን ቆረጠ። 2. የልኩ
 ደረሰ፡ የሚፈልገውን በማግኘቱ ተደሰተ።

[እ] ርከታ ለ የፈለጉትን በአጥጋቢ ሁኔታ
 በማግኘት፡ በማድረግ፡... የሚገኝ ደስታ።

አረከ ግ 1. አጠገበ። 2. የልብ አደረሰ፡
 አስደሰተ።

አርከ ፡ አጥጋቢ፡ የልብ የሚያደርስ።

***ረከተ**

ርከቻ ለ የአካል ወይም የአስተሳሰብ ግጭት፡
 ፍትጊያ፡ ጥል።

ተራከተ ግ 1. ተጣላ፡ ተማታ፡ ተደባደበ። 2.
 ተሻማ፡ ተናነቀ፡ አንድን ነገር ለማግኘት፡
 ለመውሰድ ተጋፋ። 3. ተሟገተ፡ ተስራከረ፡
 ተወቃወቀ።

አራከተ ግ 1. አጣላ፡ አማታ፡ እርስ ለርስ
 አደባበሰ። 2. አሻማ።

***ረወጠ**

ተራወጠ ግ ተሯሯጠ፡ ወዲያ ወዲያ ሄደ፡
 ካተነ።

አራወጠ ግ 1. አባረረ፡ አሯሯጠ። 2. አልፋ፡ አዋከበ፡ ወዲያ ወዲህ አግደፈ።

ረዘመ ግ ተመዘዘ፡ አደገ፡ በቁመት ከፍ አለ። 2. በላጠ። 3. በዛ፡ ከሚፈለገው ወይም ከልኩ በላይ ሆነ። 4. ተጓተተ፡ ተጓዛዛ። *የሰራ አስኪያጃ ገግግረ ረዘመ።* 5. ብዙ ቆየ፡ እድሜው ረዘመ። ረዥም “ረጅም” ተመ.

ረጅም (ረዥም) ቅ 1. ቁመት ትልቅ የሆነ፡ ዘለግ ያለ። 2. የተጓዛዛ። 3. ብዙ የሚቆይ (የቆየ)። *የእቃው አገልግሎት ረዥም ነው።*

ለረጅም ጊዜ ለብዙ ጊዜ።

በረጅሙ ተግባራ ጮከ ብሎ፡ ድምፁን ዘለግ አድርጎ ጠራ።

በረጅም ጊዜ የሚከፈል ቀስ በቀስ፡ ጊዜ ወስዶ የሚከፈል።

ከረጅሙ በአጭሩ እንድን ሃሳብ ከብዙ በተቁቱ ለማቅረብ ሲፈለግ በማያያዣነት ወይም በመንደርደርያነት የሚያገለግል ሃረግ። *ከረጅሙ ባጭሩ ሁኔታውን እንደሚከተለው አቀርባለሁ።*

ረጅሜ ስ ረዘም ያለው የደሮ ቅልጥም (ስእሉን የደሮ ብልት ስር ተመ.)።

ረጅም ልቦለድ ስ (ሰነፅ.) በርከት ያሉ ገመገሙያትና ውስበስብ ታሪኮችን በአንድነት አስተሳስሮ ይህ የሚጓዝና የፈጠራ ስራ የሆነ፡ በስድ ገብብ የተቀነባበረ የስነ ፅሁፍ ዘርፍ።

ርዝመት ስ 1. በቁመት ትልቅ መሆን። 2. የቁመት ወይም የርቀት መጠን።

ርዝመት አለው በቁመቱ ትልቅ፡ ረጅም ነው።

ርዝማኔስ የቁመት መጠን።

ተራዘመ ግ 1. ለሌላ ጊዜ ተላለፈ (ለምሳሌ ቀጠሮው)። 2. ከንትራቱ፡ የስራ ውሉ፡... ቀጠለ፡ የጊዜ ወሰኑ ጨመረ። 3. የጊዜ መጠኑ ወይም ቆይታው ጨመረ፡ ከፍ አለ።

አረዘመ ግ 1. ከፍ አደረገ (በቁመት)። 2. አጓተተ፡ አጓዛዛ (ነገርን)። 3. ብዙ ጊዜ ወይም ዘመን አቆየ፡ እድሜውን አረዘመ።

አራዘመ ግ 1. ለሌላ ጊዜ አስተላለፈ። 2. (የውልን፡ የኮንትራትን፡...) የቆይታ ጊዜ ጨመረ። 3. የጊዜ መጠኑን ወይም ቆይታውን ጨመረ፡ ከፍ አደረገ።

አስረዘመ ግ 1. (በቁመት) ከፍ አደረገ። 2. አጓተተ፡ አጓዛዛ (ነገርን)። 3. አረዘመ (እድሜን)።

ረዳ ግ 1. በገንዘብ፡ በቁሳቁስ፡ በስራ፡ በጉልበት፡ በሃሳብ፡... አገዛ። 2. በመድሃኒትነት፡ በመፍትሃ ሰጭነት፡... አገልገለ። *መድሃኒቱ ለራስ ምታት ይረዳል።*

ርዳ ተራዳ ተገዝ፡ ተደጋገፍ፡ ተባበር።

ረዳት ስ 1. እንድን ሰው በተለያዩ መንገዶች የሚያግዝ፡ የሚረዳ ሰው፡ አጋር፡ ደጋፊ። 2. በትላልቅ ወይም በንግድ መኪናዎች ላይ ለመኪናው ውሃ፡ ናፍታ፡ ዘይት የመሙላቱን፡ ሽራ የማላበሱን፡... ስራ የሚሰራ ሰው። ቅ 3. የበላይ ሃላፊውን በስራ የሚያግዝ ወይም የሚረዳ።

ረድ (ረድእ) ስ በገዳም ውስጥ አትመ ደካማ መነካትን የሚያገለግል ሰው።

ረድኤት (ረዴት) ስ 1. በረከት። 2. እርዳታ።

አርድኤት በፊደል ተራው ተመ.

[እ]ርዳታ ስ የገንዘብ፡ የቁሳቁስ፡ የጉልበት፡ የሃሳብ፡... አገዛ፡ ድጋፍ።

የ[እ]ርዳታ ድርጅት ስ እርዳታን የሚሰጥ ወይም የሚለግስ በጎ አድራጊ ድርጅት።

ተራዳ ግ እርዳታ አገኘ፡ ተሰጠው።

ተራጂ ስ በሌሎች እርዳታ የሚኖር ሰው። 2. ድጋፍ ወይም እርዳታ ተቀባይ።

መረዳጃ ቅ እርዳታን፡ ድጋፍን (ለአባላቱ) የሚሰጥ፡ የሚያስተባብር (ማህበር፡ ተቋም፡...)።

መረዳጃ ማህበር ስ እርዳታን፡ ድጋፍን (ለአባላቱ) የሚሰጥ ወይም የሚያስተባብር ማህበር፡ ተቋም።

ተራዳ ግ ረዳ፡ አገዛ።

ተራድእ ስ የመረዳዳት ወይም እርዳታ የመስጠት ተግባር።

*ረዳ

መርዶ ስ 1. የዘመዱን፡ የወዳጁን፡... መሞት እንዲሰማና እርሙን እንዲያወጣ ለግች ዘመድ ወይም የቅርብ ወዳጅ የሚጓዣር የሞት ዜና። 2. አሳዋና አስደንጋጭ ዜና።

ተራዳ ግ 1. ተገንዘበ አወቀ። 2. የቅርብ ዘመዱን ወይም ወዳጁን ሞት ሰማ።

መረዳ ስ 1. ስለ አንድ ነገር የሚሰጥ ማብራሪያ ወይም መግለጫ። 2. የትምህርት፡ የስራ፡ የተሳትፎ፡... ማስረጃ ወይም የምስክር ወረቀት። 3. አንድ ነገር መሆን አለመሆኑን ወይም መደረግ አለመደረጉን የሚጠቁም፡ የሚያሳይ የሰውና ወይም የቃል ማስረጃ። 4. የመንግስት የሰለላ ድርጅት።

አረዳ ግ መርዶ ነገረ።

አስረዳ ግ ገለፀ፡ አብራራ፡ አወቀ፡ አስገንዘበ።

ማስረጃ ስ 1. ምስክር። 2. የአንድ ነገር ማረጋገጫ ሰነድ ወይም የምስክር ወረቀት።

አስረጅ ስ 1. በአንድ ጉዳይ ላይ ማብራሪያ የሚሰጥ ሰው። 2. እንደምሳሌነት፡ እንደ ምስክርነት፡ እንደማብራሪያ የሚያገለግል ወይም

የሚቀርብ ነገር።

ረዳት "ረዳ" ስር ተመ.

ረድ ዝ.ከ.

ረድኢት ዝ.ከ.

ረድፍ ስ ሰዎች ወይም ሌሎች ነገሮች የተደረፈባቸው፤ የተሰለፉበት መስመር።

ረድሜ "ረዘመ" ስር ተመ.

ረድም ዝ.ከ.

ረገመ ግ "እንዲህ ይድረሱበህ"፤ "እንዲህ ያድርገህ"፤ "እንዲህ ሁን" እያለ አወገዘ፤ በሌላው ላይ እንዳች መጥፎ ወይም ክፉ ነገር እንዲደርስ ተመኘ።

መርገም ስ የወር አበዛ (ብዙውን ጊዜ የመፅሃፍ ቅዱስ አጠቃቀም)።

[እ]ርጉም ቅ ከይሲ፤ ያልተባረከ፤ ክፉ።

[እ]ርግማን ስ በሌላው ላይ ክፉ ነገር እንዲደርስ ተብሎ የተነገረ መጥፎ ምኞት፤ ውግዘት።

የተረገመ ቅ መጥፎ፤ ክፉ (ሰው)።

ተራገመ ግ ረገመ።

*ረገረገ

ረገረገ ስ ውስጡ ውሃ ያለበትና ሲረገግጡት ስምጥ ስምጥ የሚል መራት።

የረገረገ ወፍ ስ ሙሉ ለሙሉ ጥቁር ሆኖ ግንባር፤ ነቡ የሆነ፤ በረገረገ ቦታዎች የምትኖር፤ ሲት ደር የምትመስልና የምታክል ወፍ(ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)።

ተረገረገ ግ ነጠር ነጠር እያለ የኩራት አካሄድ ሂደት።

ተረገረገብኝ ተገቢ ክልሆነ ንግግር ጋር የትእዚት፤ የንቀትና የቁጣ አካላዊ እንቅስቃሴ አሳየኝ፤ ተነቀነቀብኝ።

አረገረገ ግ ወደላይና ወደታች ተንቀሳቀሰ፤ ተወዛወዘ (ምሹት ለመስጠት ወይም ጥብቀት በማጣት ወይም በመዘላለጥ፤ ለምሳሌ የሽዞ አልጋ፤ የእንጨት ድልድይ፡...)።

አረግራጊ ቅ ምሹት ያለው፤ የሚያነጥር (አልጋ፤ መሲና፡...)።

ረገባ ግ 1. የተወጠረው፤ የጠበቀው ላላ ወይም ለቀት አለ። የላልጋው ሽቦ ረገዝ፤ 2. በረደ፤ ቀዝቀዘ (የጦርነት፤ የጠብ፡... ውጥረት)።

*ረገበ

[እ]ርግብግቢት ስ በተለይ በሀገርነት እናት ላይ ከፍ ዝቅ እያለ በትርታ አይነት ሲንቀሳቀስ የሚታይ ከግንባር ከፍ ብሎ የሚገኝ የሰውነት ክፍል።

[እ]ርግብግብ ቅ ርህራሄ፤ ጭካኔ የሌለው።

ሸቁጥቁጥ።

ተራገባ ግ 1. በማራገቢያ አማካኝነት ነፋስ እንዲያገኘው ተደረገ፤ ካልተራገበ ከሰለ አይቀጣጠልም፤ 2. (ዘይ.) ተሟሟቀ፤ ተናፈሰ፤ እንዲጋጋል ተደረገ (ጠኩ፤ ወሬው)።

ተርገባገባ ግ 1. ተወዛወዘ፤ ተውለበለበ፤ 2. በማራገቢያ አማካኝነት ነፋስ እንዲያገኘው ተደረገ፤ 3. ተንሰፈሰፈ፤ ራደ፤ ተንቀጠቀጠ፤ 4. (ዘይ.) ተጨነቀ፤ ተሸቆጠቆጠ።

አራገባ ግ 1. ምልክት ለማሳየት አውለበለበ (ጨርቅን፤ መሃረብን፡...)፤ 2. በማራገቢያ ነፋስ ሰጠ፤ 3. (ዘይ.) አባባሰ፤ አጋጋለ (ነገርን)።

ማራገቢያ ስ 1. እሳትን ለማቀጣጠል ወይም እብቅን ከፍሬ በንፋስ ግፊት አማካይነት ለመለየት፡... እንዲረዳ በሰሶ የተዘጋጀ ሰሌን፤ ቆዳ፤ ማርጉብገቢያ፤ 2. በእግር ኳስ ጨዋታ ላይ ጥፋት ሲሰራ የመስመር ዳኛው ምልክት የሚሰጥበት ጨርቅ።

አራጋቢ ስ በእግር ኳስ ጨዋታ የዋናው ዳኛ ረዳት፤ የመስመር ዳኛ።

አርገባገባ ግ 1. አወዛወዘ፤ አውለበለበ፤ 2. አንሰፈሰፈ፤ እንቀጠቀጠ፤ 3. (ዘይ.) አሰጨነቀ፤ አሸቆጠቆጠ።

ማርገብገቢያ ስ አየር ወደ እሳት አቅጣጫ እንዲንቀሳቀስ የሚገፋና እሳትን ለማቀጣጠል፤ እንዲሁም ሞቃታማ አየርን ወዲያና ወዲህ በፍጥነት በማንቀሳቀስ የሙቀቱን ሃይል ለመቀነስ የሚረዳ ከሰሌን፤ ከሳር፡... የሚሰራ እቃ፤ ማራገቢያ።

ረገዝ

[እ]ርጉዝ ቅ የፀነሰች፤ ያረገዝች (ሴት)፤ ነፍሰጡር።

እርግዝና ስ ፅንሰ መያዝ፤ ማርገዝ።

ተረገዝ ግ ተፀነሰ፤ በማህፀን ውስጥ ተቋጠረ (ሽሉ)።

አረዝ ግ በውስጡ ያዘ፤ አዘለ፤ ደመናው ዝናብ አረዝ ሰውየው በልቡ ነገር አረግዟል።

አረዝኝች በማህፀን ሽል ቋጠረች፤ ፀነሰች።

አስረዝ ግ እንድትፀነሰ፤ እንድታረግዝ አደረገ (በግብረሰጋ ግንኙነት)።

ረገደ ግ 1. ተንቀጠቀጠ፤ ተንዘፈዘፈ፤ ራደ። ከሀመመ የተነሳ ሰውነቱ ረገደ፤ 2. ዘለለ፤ ጨረሰ፤ መራት እየደቃ አለቀሰ።

ርግዶ (ረግዶ፤ ረገዳ) ስ በለቅሶ ጊዜ ከሃዘን የተነሳ የሚደረግ ዝላይ፤ ጭፈራ።

ተርገደገደ ግ አቅም ከማጣት የተነሳ ተንቀጠቀጠ።

አረገደ ግ 1. አቅም ከማጣት የተነሳ ተንቀጠቀጠ፤ ተብረከረከ፤ 2. አየዘለለ፤ ደረሰ

እየመታ አለቀሰ። 3. (ዘይ.) ተሸቆጠቆጠ፤ ተለማመጠ፤ ሽርጉድ አለ። **ባለው ቅንግብ ያረገልላ።**

ማርገጃ ስ ከቤተክርስቲያን ቅዕረ ግቢ ውጪ የሚገኝ የሚች ዘመድና ወጻጅ ደረት እየመተና እየዘለለ የሚያለቅሱበት ክልል ወይም ቦታ።

አርጋጅ ስ ደረት እየመታና እየዘለለ ለሞተ ዘመድና ወጻጅ የሚያለቅስ ሰው።

አርገደገደ ግ አንገዳገደ።

አስረገደ ግ አስፈራ፤ አሸቆጠቆጠ፤ አንቀጠቀጠ።

ረገድ ስ 1. አኳያ፣ በኩል። **በትምህርት ረገድ አገራችን ከፍተኛ ጥረት ታደርጋለች።** 2. አቅም ፣ መጠን። **በተቻለ ረገድ ለረዳህ እምክራለሁ።**

ረገጠ ግ 1. በእግር ደቀደቀ፣ ጠቀጠቀ፤ ረመረመ። 2. መታ፣ ደበደበ፣ ቀጠቀጠ። 3. እግሩን አሳረፈበት፣ በእግሩ ተጫነ፣ በላዩ ላይ ቆመ። **አግሬን ረገጠች።** 4. በእግር አሽ (ቆጶን) ስለቻገ፣ ዝተትገ፣...። 5. (ለቤት መምረጊያ የሚሆን ጭቃን ከጭድ ጋር) አበካ። 6. ጨፈረ። 7. ናቀ፣ ደፈረ፣ ጥሶ ሄደ (ሱብሰባን፣ ማእድን)። 8. ከለለ (ድንበርን)። 9. ሰረረ፣ መታ (ፈረስ፣ አህያ)።

ረግጠ ገዛ በጭቆና አስተዳደረ።

መርገጥ ስ ወገልንና ሞፊርን የሚያያይዝ ጠፍሮ ወይም ገመድ (ስእሉን ሞፊር ስር ተመ.)።

መርገጫ ስ 1. በወረቀት ላይ ያረፈ ቀለምን ለማምጣጫ የሚያገለግል የዕህፊት መሳሪያ። 2. ግህተምን ወይም የጣት አሻራን ለፊርማ ቀለም የሚያስነኩበት የቀለም መደብ።

ረጋጭ ስ ሰልፍ የሚማር ምልምል ወታደር።

[አ]ርጋጭ ቅ በከብቶች እግር

እየተረገጠ የቆሸሸና መጥፎ ጣእም ያለው (ውሃ፣ ሳር፣...)።

[እርግጫ ስ 1. ጽኑ፣ ኮቲ፣ ፈለግ። 2. እግርን አንስቶ በመማታት የሚጫወቱት የልጆች ወፃታ። 3. ልፊያ። 4. የወታደር የሰልፍ ትምህርት።

ተራገጠ ግ 1. በእርግጫ መታ፣ ተማታ። 2. ተሳፋ፣ ተዛለለ።

ተራጋጭ ቅ የመራገጥ አመል ያለበት(ብዙውን ጊዜ ለከብት)።

ተራጋገጠ ግ በእግር ተረመረመ።

መረጋገጫ ስ 1. መረማመጃ፣ መተላለፊያ መገንድ። 2. መወጣጫ እርከን፣ ደረጃ።

አስረገጠ ግ አሸበሸበ። **መዘምራት ለግስረገጥ ተዘጋጅተዋል።**

አስረጋጭ ስ አሸብሻቢ (ደብተራ፣ ካህን)።
***ረገጠ**

[አ]ርግጥ ቅ ትክክል። የማያጠራጥር፣ ሃት ወይም እውነት የሆነ።

[አ]ርግጠኛ ቅ 1. ትክክለኛ፣ የማያጠራጥር፣ እውነተኛ። 2. ጥርጣሬ የሌለው፣ የማተግመን፣ በትክክል የሚያውቅ። **እቃው ይሄ ለመሆኑ ለርግጠኛ ነኝ።**

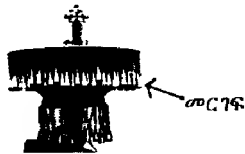
ተራጋገጠ ግ 1. ትክክል መሆኑ፣ እውነቱ፣ ወይም ሃቁ ታወቀ። 2. እውን ሆነ፣ በተግባር ተተረጎመ።

አረጋገጠ ግ 1. እውነት መሆኑን አጣራ፣ አወቀ። 2. እውነት ወይም ትክክል መሆኑን አሳወቀ፣ መሰከረ። 3. እውን አደረገ፣ በተግባር ላይ አዋለ።

አስረገጠ ግ እውነት ወይም ትክክል መሆኑን፣ አጣራ፣ አወቀ። **አስረገጠህ ተናገር።**

ረገፊ ግ 1. ከነበረበት ወደታች ወረደ፣ ወደቀ ፣ ተንጠባጠበ። 2. ጠፋ፣ ጸነ (የኩፋና)፣ የፈንጣጣ፣... ቁስል)። 3. ወለቀ፣ ተነቀለ (ጥርስ)። 4. (ዘይ.) ሀ.አለቀ፣ ሞተ። **ገዙ ሰው ረገፈ።** ለ.ጠፋ፣ በነነ። **ወገቱ ረገፈ።**

መርገፍ ስ በድባብ፣ በጃንጥላ፣ በቤተክርስቲያን ጉልሳት፣ በመሰበወርቅ ወይም በበቅሎ እቃ ላይ የሚደረግ ዘርፍ፣ ሎሚዎች ጌጥ።

ርጋፊ ቅ 1. የወደቀ፣ የተንጠባጠበ (ፍራፍሬ ወይም ሌላ ነገር)። 2. የመጨረሻ፣ እሳቂ፣ መጣጭ (አህል፣ ጽቂት፣...)። 3. (ዘይ.) የተጣለ፣ የማይረባ፣ ይህ ነው የማይባል፣ ሙዳቂ።

ርጋፍ ገዙ.

[አ]ርግፍ [አ]ርግፍ አለ ግ 1. ፈሰሰ ፣ ጽብጽብ አለ (ለምሳሌ እንባ)። 2. ረገፈ።

[አ]ርግፍ አደረገ ግ 1. ፈፀሞ፣ ጨርሶ ተወ። 2- መጥጥ አድርጎ ጨረሰ።

ተራገፈ ግ 1. ተወገደ (ቆሻሻ)። 2. ባዶ ሆነ፣ ተጋጠጠ። 3. ወረደ (ጭነት ወይም ተሳፋሪ)።

አራገፈ ግ 1. አወለቀ፣ ነቀለ (ጥርስን)። 2. አወረደ (ጭነትን፣ ተሳፋሪን)። 3. አስወገደ

(ቆሻሻን)። 4. ጨረሰ፡ አሟጠጠ።

*ረገፈገፈ

[አ]ርገፍገፍ አለ ግ ተርገፈገፈ።

ተርገፈገፈ ግ ተንቀጠቀጠ፡ ተንዘፈዘፈ።

አርገፈገፈ ግ አንቀጠቀጠ፡ አንዘፈዘፈ፡ ነቀነቀ።

ረጋ

ረጋ ሰራሽ ት አዋቂ ወይም ባለሙያ ያልሰራው እቃ።

ረጋ ግ 1. ቆመ፡ ፀና። 2. ወፈረ፡ ተጋገረ፡ ለደለደ። 3. ፀጥ አለ፡ በረደ፡ ሰላም ሰፈነ።

ይርጋ ስ (ሀማ) በፍርድ ቤት የሚነሱ ክርክሮች በሀማ በተወሰነው ጊዜ ውስጥ መቅረብ እንደሚገባቸውና ጉዳዮቹ በተቆረጠው የጊዜ ገደብ ካልቀረቡ በጉዳዮቹ ላይ ክስ ማቅረብ አለመቻሉን፡ ክሱም ቀሪ መሆኑን የሚያመለክት ሁኔታ።

እርጋታ ስ ዝግታ፡ ቀስታ፡ የሰነት ሁኔታ።

እርሳ ስ የረጋ ወተት።

ረጋ አለ 1. እደብ ገዛ፡ መንቀሻቀሻ ተወ፡ ሰነት፡ ጨመተ። 2. ጋብ፡ ቀዝቀዝ አለ።

ተረጋጋ ግ 1. ፀጥ አለ፡ በረደ (ረብሻ፡ ሁከት)። 2. ተፅናና፡ ተበረታታ፡ የመንፈስ እረፍት አገኘ።

አረጋ ግ 1. አቆመ፡ አሳረፈ። 2. እፀና፡ አሀደቀ።

አረጋጋ ግ 1. ሁከትን አበረደ፡ ሰላም አሰፈነ። 2. አፅናና፡ አበረታታ፡ የእእምሮ እረፍት ሰጠ።

ረጋጭ "ረገጠ" ስር ተመ.

ረገረግ "ረገረገ" ስር ተመ.

ረገዶ "ረገደ" ስር "ርገዶ" ን ተመ.

ረጠበ ግ ራሱ፡ ረሰረሰ።

[አ]ርጥብ ት 1. የራሱ፡ የረሰረሰ። 2. ለምለም 3. ያልደረቀ። 4. (ዘይ.) ሞኝ፡ ያልበሰለ (ሰው)።

[አ]ርጥብ ልጅ ስ ያልጠና፡ ያልጠነከረ፡ አራስ ልጅ፡ ጨቅላ።

[አ]ርጥብ ሬሳ ስ ሞቶ ያልዋለና ያሳደረ፡ ትኩስ ሬሳ።

[አ]ርጥብ ስጋ ስ ያልተጠበሰ ወይም ያልተቀቀለ፡ ትኩስ ጥሬ ስጋ።

[አ]ርጥብ አራስ ስ በቅርብ ቀን የወለደች ሴት።

[አ]ርጥብ እማኝ ስ በሽንጎ ላይ የሚነሳ አዲስ ተወማሪ ምስክር።

[አ]ርጥበት ስ በፈሳሽ ነገር የመራስ

ሁኔታ፡ በላይ ወይም በውስጡ ያዘለው ፈሳሽ።

አረጠበ ግ 1. ውሃ ወይም ሌላ ፈሳሽ ነገር አስነካ። 2. አራሱ፡ አረሰረሰ።

አራጠበ ግ ልትወልድ የደረሰች ቤት በምጥ ሰአት ላይ የእንሽርት ውሃዋ ፈሰሰ።

ረጠበ² ግ የተቸገረን ለመርዳት፡ የጠፋን ለመተካት የገንዘብ ወይም የእቃ ስጦታ አደረገ፡ እርዳታ ሰጠ።

እርጥባን ስ እርዳታ (የገንዘብ፡ የእቃ)።

ተረጠበ ግ እርጥባን ተሰጠው፡ ተቀበለ።

ተረጣቢ ት ገንዘብ ተረጂ።

ረጠጠ ግ አመቀ፡ ተጫነ (የሚሰፈር እህልን)።

ርቸ ስ አነባበሮ (ድልህ፡ ሰሊጥ፡ ኑግ፡ ተልባ ያለበት)።

[አ]ርጥጥ ት 1. እምቅ። 2. (ዘይ.) ውዝፍ።

ተረጠጠ ግ 1. ታመቀ። 2. (ዘይ.) ሰራ ፈትቶ፡ ተወዝፎ ተቀመጠ።

አርጣጣ ግ 1. ሰነፍ፡ ውዝፍ፡ ከተቀመጠበት የማይነሳ (ሰው)። 2. ቁመተ ረኽም፡ በገደ ሰፊ የሆነች (ሴት)።

ረጪ ግ 1. ፈነጠቀ፡ አርከፈከፈ። 2. ነዞ፡ በተነ፡ ዘራ። 3. አሰራድ፡ አደረሰ። 4. (ዘይ.) አባከነ (ገንዘብን)።

ተረጪ ግ ተፈነጠቀ፡ ተርከፈከፈ (ለምሳሌ ውሃ፡ ጠበለ)።

ተራጪ ግ ረጪ፡ ፈሳሽን ፈነጠቀ (ሌላ ሰው ላይ ወይም እርስ በራሱ)።

ረጪት ስ የቡሆ እቃ እጣቢ፡ ልቅላቂ።

ረፈረፈ ግ 1. ጣለ፡ ለሸለሸ፡ አስተኛ፡ አጋደመ። 2. (ዘይ.) በብዛት ገደለ፡ ጨፈጨፈ።

ረፍረፍ ስ ሹሩብ ያልተሰራ ወይም ያልተዋሸጠ የሴት ፀጉር፡ ጎፊሬነት ያለው።

ተረፈረፈ ግ ወደቀ፡ ተጋደመ፡ ተኛ (በእንቅልፍ፡ በበሽታ፡ በሞት፡...)።

*ረፈቀ

ምርፋት ስ 1. በቤተክርስቲያን ጳጳር በቤተልሂም እጠገብ ካህናት ተረፈ መስዋእት ለመመገብ የሚቀመጡበት ስፍራ። 2. በገዳም የሚኖሩ መነኩሳት በሀብረት የሚመገቡበት ቤት፡ የምግብ አጻፋሽ፡ ቤተምርፋትም ይባላል።

አረፈቀ ግ 1. እቅም አጣ፡ ደከመ፡ ተኛ፡ ወደቀ። 2. አቢት ዋለ፡ ደከመ (ሽማግሌ)።

ረፈደ ግ 1. ከነጋ ቆየ፡ ከጧትነት አለፈ፡ ረፍድ ሆነ። 2. ከሚፈለገው ወይም ከተወሰነው ሰአት በላይ አለፈ፡ ዘዋዋ።

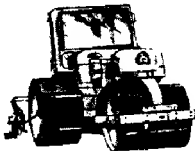
ረፋድ ስ ጥዋት ከሶስት እስከ አምስት ሰአት

አረፈደ

ድረስ ያለው ጊዜ።
 አረፈደ ግ ዘገዩ፣ ቆዩ፣ የተወሰነውን ሰአት
 አሳለፈ።
 አርፋጃ ስ ረፋድ።
 አርፋጅ ት የተወሰነውን ሰአት አሳልፎ
 የሚመጣ፣ የሚዘገይ።

ረፍረፍ “ረፈረፈ” ስር ተመ.
 ሩ ሦ“ረ” ፊደል ካለብ ዘር።
 ሩሀ ስ ነፍስ።
 ሩሀሩሀ “ራራ” ስር “ርሀሩሀ” ን ተመ.

ሩሎ ስ ለመንገድ ስራና ለመሬት መዳመዳ
 (ማስተካከያ) የሚያገለግል ከባድ የሆነ ተንከባላይ
 የብረት አካል ያለው መኪና፣ ዳምጠው።

ሩሎ

ሩር(አሩር) ስ 1. ከእንጨት ቁራጭ የሚሰራ
 ድቡልቡል የገና መጫወቻ ኳስ። 2. (ዘይ.፣
 ስድብ) አጭር (ሰው)።

ሩቅ “ራቀ” ስር ተመ.

ሩቤኔቶ ስ የሀንቢ መክፈቻና መዝጊያ።

ሩብ (አሩብ) ት 1. ከአራት አንድ እጅ፣ አንድ
 አራተኛ። ስ 2. በቀድሞ ጊዜ የነበረ፣ በጊዜው
 የብር አንድ አራተኛ ሞጋ የነበረው ገንዘብ።

ሩካቤ [ሰጋ] “ረከበ” ስር ተመ.

ሩዝ ስ በአብዛኛው ሞቃት በሆነው የእስያ አህጉር
 ውስጥ የሚበቅልና የአለም አንድ ሰባተኛው ህዝብ
 የሚመገበው የእህል አይነት።

ሩጋ ስ የአውሬ መያዣ ወጥመድ።

ሩጫ “ሮጠ” ስር ተመ.

ሪ ሦ “ረ” ፊደል ሳለበ ዘር።

ሪህ ስ በአካል መጋጠሚያዎች ላይ የሚሰማ
 የቁርጥማት በሽታ።

ሪቅ ስ ከእንጨትና ከጭቃ የሚሰራ፣ ከላይ ደረባ
 ያለው የእህል መካተቻ፣ ጎተራ።

ሪኮርድ ስ 1. ተመዝግቦ የሚገኝ መረጃ። 2.
 (ሰጋ) ተመዝግቦ የሚገኝ ከፍተኛ የውድድር
 ውጤት፣ ነጥብ።

ሪኮርድ ሰበረ ቀደም ሲል ተገኝቶ የነበረውን

ከፍተኛውን የውድድር ውጤት አሻሽለ።
 ሪኮርድ አለበት ካሁን በፊት የሰራውና
 ተመዝግቦ የሚገኝ የወንጀል ድርጊት መረጃ
 አለበት።

ሪዝ ስ 1. ጢም። 2. ፀጉሩን ተሸልቶ የማያውቅ
 የበግ ጠቦት። 3. ለመጀመሪያ ጊዜ የተሸለተና
 ለበርግሰ የሚሆን ለሰላላ የጠቦት በግ ፀጉር።

ሪጋ ስ 1. ተራ፣ ረድፍ። 2. በጨርቅ ወይም
 በሌላ ነገር ላይ በተደጋጋሚነት የተሰመረ
 መስመር። 3. የልሰን ማስተካከያ ረጅም ጣውላ፣
 እንጨት።

ሪፈረንደም ስ ውሳኔ ህዝብ።

ሪፑብሊክ ስ ህዝብ በመረጠው መሪ የሚተዳደር
 መንግስት፣ ህዝባዊ መንግስት።

ሪፖርተር ስ 1. ሪፖርት የሚያዘጋጅና
 የሚያቀርብ ሰው። 2. ቃል አቀባይ፣ ዘጋቢ።

ሪፖርት ስ ስለ አንድ ነገር ወይም ሰው የሚሰጥ
 የዕህፍ ማብራሪያ፣ መግለጫ፣ ዘገባ።

ራ ሦ“ረ” ፊደል ራብላ ዘር።

ራሂሎ ስ የዛር ስም (በባላገር እንደወረረሽኝ፣
 ጉንፋን ያለ በሽታ በገባ ጊዜ፣ ራሂሎ ይዛልን
 ትሂዳለችና እንሸኛት በሚል አምነት ገፍር
 ቀቅለውና ራቅ ወዳለ ቦታ ወስደው መንገድ ላይ
 ይበትትላታል)።

ራመመ ግ ፈገፈገ፣ እሸ፣ ዳመጠ፣ አለለለ
 (ብራናን)።

ራመድ አለ “*ረመደ” ስር ተመ.

ራማ ስ (መፅ.ቅ.) ሰማይ።

ራራ ግ የገዘኔታ፣ የደግነት፣ የመሳሳት ስሜት
 አሳዩ።

ራሮት ስ ሃዘኔታ።

ርህሩህ (ሩህሩህ) ት እዘኝ፣ ጨካኝ ያልሆነ።

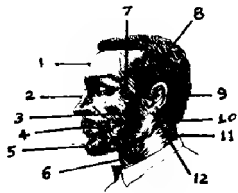
ርህራሄ ስ ሃዘኔታ፣ ቸርነት፣ ደግነት።

አራራ ግ እዘኝ፣ ርህሩህ አደረገ፣ አሳዘነ፣ ልብ
 ነካ።

ራስ ግ ረጠቦ፣ ረሰረሰ።

አራስ ግ 1. አረጠቦ፣ አረሰረሰ፣ አበሰበሰ። 2.
 አረካ፣ አስደሰተ። አንጀቱን አራሰው።

ራስ ስ 1. የሰውና የእንስሳት ሰውነት የላይኛው
 ከፍል፣ ጭንቅላት፣ አኖት፣ እንጎልን የያዘው ከፍል
 አካል። 2. የአንድ ነገር ጫፍ፣ ቁንጮ፣ አኖት።
 3. ከደጃዝማች በላይ ከንጉስ በታች የሆነ የቀድሞ
 ጊዜ የማለረግ ስም። 4. የግለሰብ እኔነት ወይም
 አንድን ሰው በእዕንነት ለመጥቀስ ሲፈለግ
 የሚያገለግል ተውላጠ ስም። ነገሩን እኔ ራሴ
 አይቻለሁ /አንተ ራስህን ጠብቅ/ ራሳችን
 በመጣንው ጣባ ሊላውን ልንወቅስ አይገባም።

ራስ

1. ግንባር
2. አፍንጫ
3. ጥንቅቃ
4. ከንፈር
5. አጥቂ
6. ማንቀርት
7. ቅንጥ
8. ሰራሰራ
9. ጆር
10. ማጅራት
11. ከሳይ
12. የጆሮ ልም

ራሱ ዘረ 1. ተናደደ፤ ተበላጨ። 2. ግራ ገባው፤ ተምታታበት፤ ተደናገረ።

ራሱ ጠና በረታ፤ ሰውነቱ ጠነከረ (ሀፃን)።

ራሱን ሳተ ከድካም፤ ከስካር፤ ከበሽታ፤... የተነሳ ሳለ፤ አቅም አጣ፤ ደክመ፤ ራሱን መቆጣጠር አቃተው።

ራሱን ተሳመ እንደዚህ እንደዚህ ያለ ስራ አለብኝና ሰው አስተባብረህ ስራውን እንድትረዳኝ ተብሎ ተጠየቀ፤ ልመና ተረበሰለት።

ራስ ስሞሽ ስ ሰው አስተባብረህ በተሰወነ ቀን ስራ እንድታገዝኝ የሚል ጥብቅ ልመና፤ ጥያቄ።

ራሱን ቻለ ግ 1. ራሱን በራሱ ማስተዳደር ወይም መርዳት ጀመረ፤ ተቋቋመ። 2. የሌላ እርዳታ ከመሻት ዳነ፤ በረታ፤ ጠነከረ።

ራሱን ነቀነቀ ራሱን በማንቀሳቀስ የዛቻ፤ የማስጠንቀቂያ፤ የእሸታ፤ የእምቢታ፤ የትዝብት፤... ምልክት ሰጠ።

ራሱን አራቀ ተገለለ፤ ብቻውን ሆነ፤ ራሱን ለየ፤ ሸሸ።

ራሱን አሸነፈ የማንንም እርዳታ ሳይሻ ኑሮውን መምራት ቻለ።

ራሱን አወቀ 1. በረታ፤ አቅም አገኘ፤ ራሱን መቆጣጠር ቻለ። 2. ማስተዋል፤ ማመዘን ቻለ። 3. ማንነቱን ተረዳ፤ አወቀ።

ራሱን አወጣ 1. ከመጥፎ ነገር ራሱን አዳነ። 2. ተጣጥሮ በኑሮው ደህና ቦታ ደረሰ።

ራሱን አዋረደ 1. በመጥፎ ድርጊት ላይ ተገኘ። 2. ታዛዥ ሆነ (ከብሩን በፈቃዱ ዝቅ በማድረግ)።

ራሱን ገታ አንድን ነገር ከማድረግ ተቆጠበ።

ራሱን ጠበቀ ጤንነቱን ተንከባከበ፤ ራሱን ከአደጋ ወይም ከመጥፎ ነገር አገለለ።

ራሱን ጣለ በኑሮው፤ በሌላበሱ ግደለሽ ፤ ደንታ ቢስ ሆነ።

ራስ ላይ ወጣ 1. አስከረ፤ ናላ አዞረ፤ አሳመመ (መጠየቅ)። 2. ተንጠባረረ፤ ተንቀባረረ፤ ናቀ፤ ተዳፈረ። 3. በነገር ጠመደ።

ራስ በራስ አናት ባናት፤ ላይ በላይ፤ በተከታታይ። ራስ በራስ ልጅ ወልዳ ተቸገረች። ራስ በራ ት በእድሜ ወይም በዘር ምክንያት፤ በከፊል በራሱ ላይ ፀጉር የለለው። ራስ ቡሃ ት በራሱ ላይ ነፋሽ እክክ ወይም ቆረቆሮ ያለበት (ሰው)። ራስ ክፍት ት ብላ፤ ነገር ቶሎ የሚገባው። ራስ ዘናና ት ራስ ትልቅ፤ ጭንቅላታም። ራስ መጠበቂያ ስ 1. ጠበንጃ፤ ጨቢ፤ ዱላ የመሳሰለውና ራስን ከወንበዴ ወይም ከአደጋ መከላከያ መሳሪያ። 2. ለክፉ ጊዜ የሚያስቀምጡት ገንዘብ። ራስ ማሰሪያ ስ ሻሽ። ራስ ምላሽ ስ የተቀቀለ የበግ ጭንቅላት ከነምላሱ። ራስ ምታት ስ የራስ ህመም በሽታ። ራስ ሰሪ ስ ፀጉር የምትሰራ ሴት፤ ቆናን። ራስ ቁር ስ የጥንት ጦረኛ ከራሱ ላይ የሚያደርገው የራስ መከላከያ ቆብ። ራስ ከምር ስ ራሱ ከብና ጠፍጣፋ የሆነ የእወቀት አይነት፤ የፈረስ ዘንግም ይባላል። ራስ ወርቅ ስ በጥንት ጊዜ የራሱን ማረጋገጥ የተሰጠው ሰው ራሱ ላይ ያደርገው የነበረ ከወርቅ የተሰራ የራስ ቁር አይነት ቆብ፤ አክለል። ራስ ወዳድ ት ለራሱ እንጂ ለሌሎች የማያብብ፤ ይሉኝታ ቢስ። ራስጌ ስ በመኝታ ጊዜ ራስ ወይም ጭንቅላት የሚውልበት ወይም የሚያርፍበት ቦታ፤ አትጣጫ፤ ትራስጌም ይባላል። የራስ የግል። እየራሱ እያንዳንዱ። [የ]ራስ ቅል ስ አንገልገ አትፎና ሸፍና የያዘው የራስ አጥንት። የራስ ቅማል ስ በራስ ጠጉር ውስጥ የሚገኝ ወይም የሚፈጠር ጥቁር ቅማል። ራሽን ስ 1. በጦርነት፤ በድርቅ፤... አደጋዎች ጊዜ ለእያንዳንዱ ሰው ለተወሰነ ጊዜ እንዲያገለግል የሚታል ምግብና መጠጥን የመሳሰለ የፍጆታ እቃ። 2. ለወታደሮች፤ ለተማሪዎች፤... ለተወሰነ ጊዜ እንዲያገለግል የሚታል የማጥጥ አቅርቦት፤ ቀለብ። ራሽን ካርድ ስ በራሽን መልክ የሚሰጡ ነገሮች የሚመዘገቡበት ካርድ፤ የመሸመቻ ካርድም ይባላል። ራቀ ግ 1. ቅርብ ሳይሆን ቀረ፤ በቀላሉ የማይደረሰበት ፤ ሩቅ ሆነ። 2. ረዘመ፤ የሚዘገይ ሆነ (የጊዜ)። 3. ተለየ። ልጅ ከዘመድ ራቀ። 4.

ተወ፡ ተገለለ፡ ከመጠጥ ራቀ፡፡ 5. በተወሰነ የቦታ ርቀት ወይም ርዝመት ላይ ሆነ፡ ተገኘ፡፡ ሕፈት ቤቱ ከዚህ አምስት መቶ ሜትር ይረቃል፡፡

ራቀው ሸሸው፡ አጣ፡ ገንዘብ ራቀው /ሰላም ራቀው፡፡

ሩቅ ቅ ቅርብ ያልሆነ፡፡

ሩቅ ምስራቅ ስ የምእራብ እስያ፡ ቻይና፡ ጃፓንና በአጠገቡ ያሉት ደሴቶች ሳምር አጠቃላይ መጠሪያ፡፡

ሩቅ ውዱቅ ቅ ከፈጣሪ የራቀ፡ እንጦርጦስ የወደቀ (ዲያብሎስ)፡፡

[የ]ሩቅ ዘመድ ስ ራቅ ያለ የደም ግንኙነት ወይም ዝምድና ያለው ሰው፡፡

ርቀት ስ 1. ሩቅነት፡ ቅርብ ያለመሆን፡፡ 2. ከአንድ ቦታ እስከ ሌላው ያለው የርዝመት ወይም የመራራቅ መጠን፡፡

ርቀት አለው ቅርብ አይደለም፡ ሩቅ ነው፡፡

ተራራቀ ግ 1. ሩቅ ለሩቅ ሆነ፡ ቅርበት አጣ፡፡ 2. ተለያየ፡ ተነጣጠለ፡፡ 3. ከመቀያየም የተነሳ የማይፈላለግ ሆነ፡፡

አራቀ ግ 1. ሩቅ አደረገ፡፡ 2. ነጠለ፡ ለየ፡፡ 3. አገለለ፡፡

አርቆ አሳቢ /ተመልካች ቅ አስተዋይ፡ ለወደፊቱ ጭምር የሚያስብ፡፡

አራራቀ ግ 1. ሩቅ ለሩቅ አደረገ፡፡ 2. አለየ፡፡ ነጣጠለ፡፡ 3. አቀያየመ፡፡

አራርቆ ወለደ አክታትሎ ሳይሆን እየቆየ፡ ጊዜ እየሰጠ ወለደ፡ አራርቆ መውለድ ለቤተሰብ ምጣኔ ይረዳል፡፡

***ራቆተ**

ራቁት ቅ 1. ልብስ ወይም ሽፋን የሌለው፡ እርቃን፡፡ 2. ባዶ፡ ራቁት ለገጆራ፡፡

ራቁቱን አስቀረው ሙሉ ሙሉ አድርጎ ወሰደበት (ልብሱን፡ ንብረቱን)፡፡

ተራቆተ ግ 1. መለመላውን ወይም ራቁቱን ሆነ፡፡ 2. ባደውን ሆነ፡፡ 3. ታረዘ፡ ልብስ አጣ፡፡ 4. (ዘይ.) አጣ፡ ደሀየ፡፡

አራቆተ ግ 1. ልብስን፡ ንብረትን፡... ገፈፈ፡ መለመላ አስቀረ፡፡ 2. ልብስ ነሳ፡ ከለከለ፡፡ 3. ባዶ አስቀረ፡፡ 4. (ዘይ.) አደሀየ፡፡

ራብ ግ 1. ምግብ አሰኝ፡ አስፈለገ፡፡ 2. ከመቸገር ወይም ለብዙ ጊዜ ምግብ ከማጣት የተነሳ የሚመጣ ስቃይ ያዘ፡ አጋጠመ፡፡

ረሃብ (ራብ) ስ 1. የምግብ ማሰኘት፡ ማስፈለግ፡፡ 2. ችጋር፡ የምግብ መታጣት፡፡ 3. ከምግብ እጦት ወይም ማነስ የተነሳ የሚመጣና ብዙ ሰውን ለሞት የሚዳርግ ስቃይ ወይም ጠኔ፡፡

ረሃብ ለቀቀበት በጣም ተራብ፡፡

ረሃብ ገባ በድርቅ ወይም በሌላ ምክንያት የሚበላ አህል ታጣ፡፡

የረሃብ አለንጋ ጠኔ፡ ሃይለኛ ረሃብ፡፡

የረሃብ አድማ ስ ምግብ መጠጣት በማቆም የሚደረግ፡ የሚቀርብ፡ የሚገለፅ ተቃውሞ (ለሚቀርበው ጥያቄ ተጠያቂው አወንታዊ ምላሽ እንዲሰጥ ለመገፋፋት)፡፡

ተራብ ግ የሚበላው አጣ፡ በረሃብ ተጠቃ፡፡

ራብእ ስ እንደ “ሦ”፣ “ሳ”፣ “ማ”፡... ያሉ በሳልስና በሃምስ መካከል የሚገኙ አራተኛዎቹ የፊደላት ዘሮች መጠሪያ ወይም የድምፅ ምልክት፡፡

ራት (እራት) ስ ምሽት(ማታ) ላይ የሚበላ የእለት ምግብ፡፡

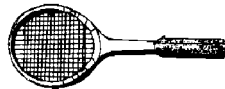
የራት ልብስ ስ በእራት ግብዣ ላይ ብቻ የሚለበስ የወንድ ወይም የሴት የክት ልብስ፡፡

የራት ግብዣ ስ ማታ ላይ የሚደረግ የመብልና የመጠጥ ድግስ፡፡

ራቻ ስ መከር ከመድረሱ በፊት ቀደም ብሎ በመድረስ ለችግር የሚውል ሰብል፡፡

ራእይ ስ በእንቅልፍ ወይም በተመሰጠ ጊዜ የሚታይ ሀሊናዊ ትርጉሙ፡ ህልም፡፡

ራኬት ስ የጦርጌዛ ኳስን፡ የሜዳ ቱኒስ ኳስን፡... መለጊያ ወይም መጫወቻ መሳሪያ፡፡

ራኬት

ራዎት ስ ርከት፡ ኮዳ፡ የውሃ መያዣ፡፡

ራዛ ስ አንበጣ በል የሆነ ነጭ አሞራ፡፡

ራዶ ግ ፊራ፡ ተንቀጠቀጠ፡ ተብረከረከ፡ ተርበደበደ፡፡

ርደት ስ መንቀጥቀጥ፡ መፍራት፡ መብረከረክ፡ መርበደበደ፡፡

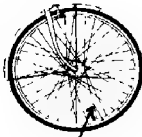
አራዶ ግ አስፈራ፡ አንቀጠቀጠ፡ አብረከረከ፡፡

ራዲያተር ስ የመኪና ሞተርን ግለት ለማቀዝቀዝ የሚረዳ ውሃ በውስጡ የሚይዝ የውሃ ጋን፡፡

ራዳር ስ ተንቀሳቃሽ ነገሮች በተወሰነ የአየር ክልል ውስጥ መኖራቸውን ወይም መግባታቸውን የሚያሳይ መሳሪያ፡፡

ራድዮን “ራዲዮ”ን ተጠ.

ራጂ ስ ክብ ነገርን፡ ጎማን ከመሃሉ የሚያያይዝ ቀጣጭን ሽቦ፡፡

ራጂ

ሬጅ በኢሌክትሪክ ሃይል በሚመነጭና ለአይን በማይታይ ሃይልኛ ጨርር እማካይነት የሚቀረፅ ውስጣዊ የሰውነት ክፍል ምስል፡ ኢክስሬይም ይባላል፡፡

ሬጨት “ረጨ” ስር ተመ.

ሬፖር ስ ማመልከቻ፡፡

ሬ ዮ“ረ” ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ሬሳ ስ 1. ነፍስ የተለየው፡ የሞተ፡ በድን የሆነ አካል፡፡ 2. (ዘይ.፡ስድብ) መጥቻ፡ አቅመቢሰ፡፡

[የ] ሬሳ ሳጥን ስ የሞተ ሰው አስከሬን እንዲቀበርበት የተዘጋጀ ሳጥን፡፡

ሬስቶራንት ስ እየተከፈለ የሚበላበት ምግብ ቤት፡፡

ሬብ ስ የአይነ ምድር መውሳ፡፡

ሬባም ት (ሰድብ) ቁሻሻ፡ ዝርከርክ፡ ፈሪ፡፡

ሬት(እሬት) ስ ጠፍጠፍ፡ ረዘምና ሾጠጥ ያለ ቅርፅ ያለውና ወፍራም ቅጠሉን ሲፈነክቱት ዘላግጋ የሆነ መራራ ፈሳሽ የሚወጣው የእወዋት አይነት፡፡

ሬት ሬት አለ 1. መረረ፡፡ 2. (ዘይ.) አስጠላ፡ በማም ሰለቸ፡፡ ፺፺፭ ሬት ሬት አለኝ፡፡

ሬንሳ (እሬንሳ) ስ በገጠር አካባቢ ለሃገሪሰብ መድሃኒት የሚከፈል ገንዘብ፡፡

ሬንጅ ስ ከነጻጅ ዘይት ድፍድፍ የሚገኝና ለአስፋልት ስራ የሚያገለግል ጥቁር መጣብት፡ ካትራሜ፡፡

ሬኮማንዶ ስ 1. የአደራ ደብዳቤ፡፡ 2. ህጋዊ ደብዳቤ የደረሰው ሰው ለመቀበሉ ማረጋገጫ የሚፈርምበት መዝገብ፡፡

ሬዲዮ(ራዲዮ) ስ ከእንድ የተወሰነ አካባቢ የሚተላለፈውን የድምፅ መልእክት እየጠለፈ በሚፈለገው ሁኔታ አጉልቶ የሚያሰማና በባትሪ ወይም በኢሌክትሪክ ሃይል የሚሰራ መሳሪያ፡፡

ሬድዮ አስተላለፊ በሬዲዮ እማካኝነት መልእክትን ነገረ፡ ለሌላ እንዲደርስ አደረገ፡፡

ሬድዮ ከፈተ በሬድዮ የሚተላለፈውን

ፕሮግራም ለማዳመጥ እንዲቻል ተዘግቶ የነበረውን ሬድዮ፡ መክፈቻውን በመጠቀም እንዲሰራና ፕሮግራም እንዲያስተላልፍ አደረገ፡፡ አስጀመረ፡፡

ሬድዮ ዘጋ ሬድዮኑን ዝም እንዲል፡ እንዲያቆም አደረገ፡፡

ሬድዮ ጣቢያ ስ በሬድዮ እማካኝነት የሚተላለፉ መልእክቶች የሚሰራጩበት ስፍራ ወይም መስሪያ ቤት፡፡

ሬጅስትራር ስ ፈበአብዛኛው በዩኒቨርሲቲ፡ በፍርድ ቤት፡ በሆስፒታል፡... ህጋዊ መረጃዎች ወይም ሰነዶች የሚቀመጡበትና ምዝገባ ባለ ጊዜ ምዝገባ የሚደረግበት ቦታ፡፡ 2. ከላይ በተጠቀሱት ቦታዎችና የሰራ አይነቶች በሃሳፊነት የሚሰራ ሹም፡፡

ር ዮ“ረ” ፊደል ሳድስ ዘር፡፡

ርህሩህ “ራራ” ስር ተመ.

ርህራሄ ዝ.ክ.

ርሚጣ[ሽ] “ረመጠ” ስር ተመ.

ርምስምስ አለ “ረመስመስ” ስር ተመ.

ርምድ “ረመደ” ስር ተመ.

ርምጃ ዝ.ክ.

ርምጥምጥ “ረመጠ” ስር ተመ.

ርስት ስ 1. ቤተዘመድ የሆነ እያረሰ

የሚጠቀምበትና ለተወላጅ በውርስ የሚተላለፍ መሬት፡ አፅመ ርስትም ይባላል፡፡ 2. የግል ወይም የራስ ይሁታ የሆነ ቦታ፡ መሬት፡፡

ርስተኛ ስ በተወላጅነት ርስት አግኝቶ በመጠቀም ላይ ያለ ሰው፡ የርስት ባለቤት፡፡

ርስተ ጉልት ስ በርስትነት ከንጉስ ይሰጥ የነበረ መሬት፡ ጉልት፡፡

ርቀት¹ “ራቀ” ስር ተመ.

ርቕት² “ረቀቀ” ስር ተመ.

ርቢ “ረባ” ስር ተመ.

ርባታ ዝ.ክ.

ርባና ዝ.ክ.

ርባን ዝ.ክ.

ርትእ ስ ትክክለኝነት፡ ቀጥተኝነት፡ ፍትህና ርትእ፡፡

ርቱእ ት 1. ቀጥተኛ፡፡ 2. ግልፅ የሆነ፡ የተብራራ፡፡ አንደበቱ ርቱእ ነው፡፡

ርቱእ ተሳቢ ስ (ሰዋ.) በአረፍተ ነገር ውስጥ የተሻጋሪ ግሎ ድርጊት ተቀባይ የሆነው ቃል መጠሪያ (ለምሳሌ “ካሳ ብርቱካን በላ” በሚለው አረፍተ ነገር ውስጥ “ ብርቱካን” ርቱእ ተሳቢ ነው፡ ቀጥተኛ ተሳቢም ይባላል)፡፡

ኢርቱኦ ተሳቢ ስ (ሰዋ.) ቀጥተኛ ያልሆነ

ተላቢ (ለምሳሌ "አባቴ ገንዘብ ላክልኝ" በሚለው ውስጥ "ለእኔ" የሚለውን የሚያመለክተው "-ልኝ" እርቱእ ተላቢ ነው)።

ርብራብ "ረበረበ" ስር ተመ.

ርብርብ ዝ.ክ.

ርብትብት "ረበተበተ" ስር ተመ.

ርብትብት አለ ዝ.ክ.

ርብድብድ "ረበደበደ" ስር ተመ.

ርእስ (አርእስት) ለ 1. የአንድን ፅሁፍ ወይም መፅሃፍ ፍሬ ጉዳይ የሚያመለክት የፅሁፉ ወይም የመፅሃፉ መጠሪያ። 2. አንድ ፅሁፍ፣ ውይይት፣...የሚያተኩርበት ጉዳይ ("አርእስት" የብዙ ቁጥር ቅርፅ ቢሆንም እንደነጠላ ቅርፅ ሆኖም ያገለግላል)።

አርእስት 1. ከመፅሃፍ ገፅ ላይ ከወደአናት በኩል የሚገኝ፣ ፅሁፍ ያልሰፈረበት ክፍት ቦታ፣ የሀጻን ተቃራኒ። 2. የ"ርእስ"ን ፍቺ ተመ.

ርእስ ሊቃነ ጳጳሳት ለ (ቤ.ክህ.)ከሊቃነ ጳጳሳት ከፍ ያለ ማእረግ ያለው ጳጳስ።

ርእስ መምህር ለ የትምህርት ቤት ስራ መሪ፣ ሃላፊ ጳይሬትናም ይባላል።

ርእስ ብሄር ለ የአንድ ሃገር ወይም መንግስት መሪ።

ርእስ አንቀፅ ለ በአንድ ጋዜጣ ወይም መፅሄት ላይ በዝግጅት ክፍሉ ወይም በዋና አዘጋጁ የሚቀርብ በአብዛኛው የወትቱን አቢይ ጉዳይ ወይም የመፅሄቱን ልዩ ትኩረት የሚመለከት ፅሁፍ።

ርእስ አውዳመት ለ የዘመን መለውጫ በአልፈው፣ እንቁጣጣሽ፣ መስከረም አንድ ቀን፣ የአዲስ አመት መጀመሪያ።

ርእስ ደብር ለ (ቤ.ክህ.) ማእረጉ ከሊቀ ጠበብት ቦታች፣ ከቀኝ ጌታና ከግራ ጌታ በላይ የሆነ የመዘምራን አለቃ።

ርኩስ "ረከሰ" ስር ተመ.

ርኩቻ "ረኮተ" ስር ተመ.

ርካሽ "ረከሰ" ስር ተመ.

ርካብ (እርካብ) ለ በፈረሰና በበቅሉ ኮርቻ ግራና ቀኝ የሚንጠለጠል፣ ለመወጣጫ፣ እግር ለማሳረፊያ፣ ሚዛን ለመጠበቂያ የሚያገለግል የኮርቻ እቃ (በእሉን ኮርቻ ስር ተመ.)።

ርካታ "ረካ" ስር ተመ.

ርክርክ "ረክረክ" ስር ተመ.

ርክስ ካህናት ለ ከትንሳኤ በሂላ በሃያ አምስተኛው ቀን፣ ሃዋርያት ኢየሱስን ያገኙበት አለት ነው ተብሎ የሚታወቅ በአልፈው።

ርክክብ "ረከበ" ስር ተመ.

ርክፍካፍ "ረከፈከፈ" ስር ተመ.

ርዝመት "ረዘመ" ስር ተመ.

ርዝማኔ ዝ.ክ.

ርዝራዥ ለ ተርፎ የቀረ ነገር፣ ትራፊ፣ ትሪት።

ርደት "ራደ" ስር ተመ.

ርዳታ "ራዳ" ስር ተመ.

ርጉም "ረገመ" ስር ተመ.

ርጋታ "ረጋ" ስር ተመ.

ርጋጭ "ረገጠ" ስር ተመ.

ርጋፊ "ረገፈ" ስር ተመ.

ርጋሮ ዝ.ክ.

ርግማን "ረገመ" ስር ተመ.

ርግብ (እርግብ) ለ 1. ብዙውን ጊዜ የሰላም ምልክት ተደርጋ የምትወሰድ ከአሞራ የምታንስ ከወፍ ከፍ የምትል የአለሞፍ አይነት።(በእሉን ወፍ ስር ተመ.) 2. (ዘይ.) የዋህ፣ ገር፣ ደግ፣ ተንኮል የሌለው።

ርግብግቢት "ረገበ" ስር ተመ.

ርግብግብ ዝ.ክ.

ርግዶ "ረገደ" ስር ተመ.

ርግጠኛ "ረገጠ" ስር ተመ.

ርግጥ ዝ.ክ.

ርግጫ "ረገጠ" ስር ተመ.

ርግፍ ርግፍ አለ "ረገፈ" ስር ተመ.

ርግፍ አደረገ ዝ.ክ.

ርግፍግፍ አለ ዝ.ክ.

ርጥ "ረጠጠ" ስር ተመ.

ርጥበት "ረጠበ" ስር ተመ.

ርጥብ ዝ.ክ.

ርጥጥ "ረጠጠ" ስር ተመ.

ርጭ አለ "እርጭ አለ" ን ተመ.

ሮ የ"ረ" ፊደል ሳብእ ዘር።

ሮማን ለ መጠኑ ብርቱካን የሚያክል፣ ውስጡ ተያይኖ ትንንሽ የሆኑ ጠንካራ የዘር ፍሬዎች በብዛት ያሉትና ጣፋጭ የሆነ ፍሬ፣ ተክሉም ሮግን ይባላል።

ሮሮ (እሮሮ) ለ 1. ሃዘን፣ ዋይታ። 2. ስሞታ፣ ብላት።

ሮስተር ለ የተግራዎች የትምህርት ውጤት የሚለፍርበት መዝገብ።

ሮቃ ለ ፍሬውን ሲበሉት የሚከመጥ የብርብራ አይነት ዛፍ፣ ሆመርም ይባላል፤ ፍሬውም ሮቃ (ሆመር) ይባላል።

ረግጥ ስ ግጥ፡ ረግጥ፡ አረንጎ፡

ረግጥ "ረቡአ" ን ተሙ.

ረግጥ ስ የታሰረ ብሉን በንቅናቄ እንዳይፈታ አፍኖ የሚይዝ፡ መሃሉ ክፍት የሆነ ክብና ጠፍጣፋ ብረት ወይም ጎግ፡

ረግጥ 1. ተሉ ተሉ ተራመደ፡ በፍጥነት ሄደ፡ ሸመጠጠ፡ 2. ችኮላ፡ ተጣደፈ፡ ለጠብ

ለምን ትርግለህ፡

ሩጫ ስ 1. የጥድፊያ፡ የችኮላ፡ የፍጥነት እርምጃ፡ 2. ችኮላ፡ ጥድፊያ፡ 3. በበለጠ ፍጥነት በመሮጥ ሌላውን ለመቅደም የሚደረግ ስፖርታዊ ውድድር፡ እሽቅድድም፡

ረግጥ 1. ፈጣን፡ ስ 2. በሩጫ ውድድር

የሚካፈል፡ የሚወዳደር ስፖርተኛ፡

ተረረግ 1. ሌላውን ለመቅደም፡ ለመከተል፡ ለማሳደድ ወይም ተከታትሎ ለመድረስ ሮጠ፡ 2. ወዲያ ወዲህ አለ፡ ተዋከበ (ጉዳይ ለመፈፀም፡ አንድ ነገር ለማግኘት፡...)፡

አረረግ 1. አሳደደ፡ አባረረ፡ ለመያዝ፡ ለመምታት፡... ቢል ተከትሎ ሮጠ፡ 2. አጣደፈ፡ 3. አዳከመ፡ አለፋ፡

አሮግ 1. እንዲሮጥ አደረገ፡ አጣደፈ፡ 2. አለፋ፡ አደከመ፡ ወዲያ ወዲህ አለኝ፡

ረግጥ "ረ" ፊደል ፍንፅቅ ዘር፡

ረግጥ "ሮጠ" ስር ተሙ.

ሰ ከ "ረ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኔ)።

ሰሃ (ሰሃ) ስ እንከን፥ ሳካ፥ ሳንካ።

ሰሃን "ሳህን" ን ተመ.

ሰለለ ግ 1. ቀጠነ፥ መነመነ። 2. ቀጠነ(ለድምፅ)።

ሰላላ ቅ 1. ቀጭን፥ የመነመነ። 2.

ቀጭን(ለድምፅ)። ድምፅ ሰላላ።

ሰላላ መላላ ቅ ትክክል ያልሆነ፥ ቀጭንና ወፍራም ሆኖ የተፈተለ(ፈትል)።

አሰለለ ግ አቀጠነ፥ አመነመነ።

ሰለለ² ግ 1. በማየት፥ በመሰማት ወይም በሌላ ዘዴ የሌላውን ወገን ምንነት፥ ሁኔታ፥...

በሚመለከት ምስጢራዊ መረጃ አጠናቀረ፥

ሰበሰበ። 2. አየ፥ ተመለከተ፥ ቃኘ።

ሰለል ብሎ ገባ ሰተት ብሎ ሳይታወቅ፥ ሳይሰማ ገባ።

ሰላይ ስ ምስጢራዊ መረጃ የሚያጠናቅርና የሚሰበሰብ ሰው።

ሰለላ ስ የመሰለል ተግባር።

[የ]ሰለላ ድርጅት ስ የሰለላ ሰራን የሚያካሂድ ድርጅት።

ተሰለለ ግ አንድን ሰው፥ ሃገር፥... በተመለከተ ምስጢራዊ መረጃ ተሰበሰበ፥ የሰለላ ተግባር ተካሂደበት።

ተሳለለ ግ የማጠያየት፥ የማፋለግ ስራ ሰራ፥ አየ፥ ቃኘ። ልጅ ጠፍቶበኛልና እስኪ በላካባቢህ ተሳለልኝ።

አሰለለ ግ 1. ሰላይ ምስጢራዊ መረጃ እንዲያገኝ አደረገ፥ ሁኔታን አመቻቸ። 2. በሌላው ላይ ሰለላ እንዲካሄድ አደረገ።

አሳለለ ግ አጠያየቀ፥ አፋላገ፥ አየ፥ ቃኘ።

ሰለመ ግ የእስልምና ሃይማኖትን ተቀበለ፥

እስላም ሆነ።

ሙስሊም ስ እስላም።

እስላም ስ የእስልምና ሃይማኖት ተከታይ፥ሙስሊም።

እስልምና ስ በነቢዩ መሃመድ የተመሰረተና አላህን ብቸኛ አምላክ፥ ክቢዩ መሃመድን የአላህ መልእክተኛ ወይም ነቢዩ አድርጎ የሚቀበል ሃይማኖት።

ሰለሙ ግ 1. ጠለመ። 2. ደከመ፥ ዛለ (አይን፥

ሰውነት፥...)።

ሰልም አለ ግ 1. ጭልም አለ። 2. ዛል፥ ድክም አለ።

ሰልምልም ት ዝልፍልፍ ወይም ድክም ያለ።

ሰልምልም አለ ግ 1. ዝልፍልፍ ወይም ድክም አለ። 2. አይኑ በድካም መልክ ክፍት ከድን አለ።

ሰልምልም አደረገ ግ አዝለፈለፈ፥ አደክከመ ፤ አይኑን ክፍት ከድን አደረገ።

ተሰለመለመ ግ 1. ተዝለፈለፈ፥ ድክምክም አለ። 2. በድካም መልክ ክፍት ከድን አለ(አይኑ)።

አሰለመለመ ግ 1. አዝለፈለፈ፥ አደክመ። 2. በድካም መልክ ክፍት ከድን አደረገ(አይኑን)።

*ሰለመ

ሰላም ስ 1. ረብሻ፥ ሁከት፥ ጦርነት የሌለበት፥ የተረጋጋ ሁኔታ። 2. ደህንነት፥ ጤንነት፥ የአእምሮ እረፍት። 3. በቁም ዜማና በማህረት መጨረሻ ሳይ የሚባል ዜማ።

ሰላም አለ ሰላምታ ሰጠ።

ሰላም ወዳድ ሰላምን የሚፈልግ፥ ለሰላም የቆመ።

በሰላም ተው.ግ. 1. በደህና፥ አደጋ በሌለበት ሁኔታ። በሰላም ይመልሱ። 2. ጠብ፥ ረብሻ፥ ግጭት በሌለበት ሁኔታ። በሰላም አብረን እንኖራለን። 3. በተረጋጋ መንፈስ። ሰራዩን በሰላም መሰራት አፈላጋለሁ።

በሰላም(በሰላማዊ) መንገድ በመግባባት መልክ፥ ቅራኔን በውይይት በመፍታት፥ ያለ መሳሪያ ትግል።

የሰላም ልኡካን ስ ሰላምን ለማስፈን፥ እርትን ለማውረድ፥... የተሳኩ መልእክተኞች።

የሰላም ውል ስ በጠብ ወይም በጦርነት ያለ መፋለግ ውል።

የሰላም ጉባኤ ስ በሃገሮችና በህዝቦች መካከል ሰላም እንዲሰፍን፥ ወንድማማቾችንና የጋራ ትብብር እንዲያብር ለማድረግ የሚደረግ ስብሰባ።

ሰላማዊ ቅ 1. በወታደራዊ እንቅስቃሴ ወይም በጦርነት ሳይ ተሳትፎ የሌለው። 2.

በወንጀል ወይም በሽብር ፈጠራ ተሳትፎ የሌለው።

ሰላማዊ ሰልፍ ስ ፖለቲካን ኢኮኖሚን ማህበራዊ ጉዳይን አስመልክቶ ደስታን ቅሬታን ለመግለፅ፥ ጥያቄን ለማቅረብ፥መፈክሮችን በመያዝና በአንደበትም በማሰማት በርካታ ሰው በሚገኝበት አካባቢና በአደባባይ በይፋ የሚደረግ ሰልፍ ወይም ስብሰባ፥ ትእይንታ ሀዝብ።

ሰላምታ ስ ሰዎች ሲገናኙ እጅ በመጨበጥ፤ ከአንገት ጎንበስ በማለትና እንደምህ፡ እንደምነሽ በመባላል ወዘተ. ወይም በመልእክተኛ፤ በደብዳቤ የሚለዋወጡት የመልካም ምኞት መግለጫና የጤንነት ጥያቄ።

ሰላምታ ሰጠ ለሰላምታ እጁን ዘረጋ፤ አጎንበስ ፡ እጅ ነሳ።

ሰላምታ ነፈገ ሰላምታ መስጠት ተወ ወይም ከላከል።

ሰላምተኛ ትሁት፣ ትህትና ያለው፤ ሰላምታ ሳይሰጥ የማያልፍ።

ተሳለመ ግ ቤተክርስቲያንን፣ መስቀልን፣ ቅዱሳት መግሣቶችን፣ የቄስ እጅን፣ ...በመሳምና እጅ በመንሳት ለእግዚአብሔር ያለውን አምልኮት ወይም ክብርና ምስጋና ገል።

መሳለሚያ ስ በቤተክርስቲያን አንጻር ወይም ትይዩ ባለ መንገድ ላይ መንገደኛ የሚሳለምበት የእጅ መንኛ ወይም የመሳለሚያ ምልክት (ለምሳሌ የተከመረ ድንጋይ) ያለበት ቦታ።

ተሳላሚ ስ ቤተክርስቲያንን ለመሳለም ወይም ለማስቀደስ የሚሄድ ሰው።

አሳለመ ግ 1. ቄሱ እጁን ወይም መስቀልን፤ ጲያቆኑ ቅዱሳት መግሣቶችን በማቅረብ ምእመናን እንዲሳለሙ አደረገ። 2. (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) አስከሬን ወደ መቃብር ከመውረዱ በፊት የቤተክርስቲያንን ደጃፍ ሶስት ጊዜ እጅ እንዲነሳ አደረገ፤ አሰገደ(አስከሬኑን ለ3 ጊዜ ዝቅ ከፍ እያደረጉ በማሰገድ)።

ሰለሰ ግ 1. ለሶስተኛ ጊዜ አደረገ ወይም ደገመ። 2. ውሃ ጨመረ (በወጥ፣ በጠላ፣... ውስጥ)።

ሰልስት(ሳልስት) ስ 1. አንድ ቀን አልፎ ያለው ሶስተኛው ቀን። 2. ሙት የተቀበረበት ወይም አፈር የቀመሰበት ሶስተኛ ቀን።

ሰልስትና(ሳልስትና) ከትናንት ወዲያ።

ሳልሳይ(ሳልሳይ) ት ሶስተኛ። ሳልሳይ የሃንስ።

ሳልሰ ስ እንደ "ሂ" ፣ "ሊ"፣ "ሚ"፣... ያሉ በካእብና በራብእ መካከል የሚገኙ ሶስተኞቹ የፊደላት ዘሮች መጠሪያ ወይም የድምፅ ምልክት።

ሰለ-ሰ ስ 1. በገበግ ጨታ፣ ውግ ሊወጋበት የሚችል ሶስት ጠጠር ያለበት ቤት። 2. የሶስት ቤድን፣ ሶስት በአንድነት። በሰለ-ሰ ቆኝ በሺ ለርገኛ ልግ በሰለ-ሰ ጥፋ በሰለ-ሰ።

ሰለ-ሴ ስ በብር ወይም በወርቅ ወይም በነሃስ መደብ ላይ በ3 በ3 ረድቶ ተገጠልጣይ (፹፻፲፭) ሆኖ የሚሰራና በበቅሉ አንገት ላይ የሚደረግ ጌጥ።

ሰላሴ ስ 1. (ክር.) የእግዚአብሔር በአካል፤ ሰለም፣ በገብር የሶስትነቱ መግለጫ ስም። 2. የታበት ስም። 3. ስድስት ቤት ያለው የቅጼ አይነት።

ተሰለሰ ግ ሶስት ጊዜ ተደረገ።...

አሰለሰ ግ 1. ሶስት ጊዜ አደረገ ወይም ሰራ። 2. በየሶስተኛው ቀን መጣ ወይም ሄደ።

አያሰልሰም አያቋርጥም፤ ሁልጊዜ ይመጣል ወይም ይሄዳል፣ ወይም አንድን ነገር ሁልቀን ያደርጋል።

ሰለሰሰ ግ 1. ቀጠነ፣ መነመነ፣ ሰለለ። 2. ሰነጠቀ፣ ሸነሸነ (ሰሊንን፣ ግራምጣን፣...)።

ሰልሳሳ ት ቀጭን፣ መንማና፣ ሰላላ።

አሰለሰሰ ግ አቀጠነ፣ አመነመነ፣ አሰለለ።

ሰለቀ ግ 1. ፈጠ፣ ደቆሰ፣ አለዘበ፣ አላመ፣ አደቀቀ። 2. አመመ፣ አደከመ። በሽታው ለለቀው። 3. አዘረጠ፣ መታ (በዱሳ፣ በከርን)።

መሰለቂያ(መሰለቂት) ስ ማላሚያ ወፍጮ (የሚገርደፊያ ተቃራኒ)።

ሰልቅ ት የተፈጠ፣ የላመ፣ የደቀቀ (እህል)።

ተሰለቀ ግ በጣም ደቆ ተፈጠ፣ ላመ።

*ሰለቀ

ሰላቅ ስ ፈጠ፣ ለገጥ፣ ቀልድ።

ተሳለቀ ግ አፈዘ፣ አላገጠ፣ ቀለደ፣ አሾፈ።

ተሳልቆ ስ ሰላቅ።

ሰለቀጠ ግ ሳያንክ ወይም ሳያላምጥ ዋጠ።

ሰለበ ግ 1. የወንድን አባለዘር ቆረጠ። 2. በምትሃት፣ በዘዴ፣ በአስማት፣ የሰውን ገንዘብ ወሰደ። 3. አደከመ፣ አሃል። በሽታው ለሰጥ ሰለመ። 4. ዘጋ (ድምፅን)።

ሰለባ ስ 1. የግዳይ፣ የድል ምልክት፣ ምርኩ። 2. በዝርፊያ ወይም በቅሚያ የተሰበሰበ እቃ ወይም ጉብረት። 3. በሌላ ሰው ድርጊት ወይም በተለያዩ አደጋዎች ምክንያት መከራ፣ ችግር፣ ጉዳት የደረሰበት ሰው፣ አገር፣...። የጦርነት ሰለባዎች ብዙ ናቸው።

ሰላቢ ስ 1. በምትሃት፣ ባስማት ወይም ሳይታወቅበት የሰውን ገንዘብ የሚወስድ። 2. (ሰድብ) ሸካካ፣ ቀትረ ቀላል።

ሰልብ ት አባለዘድ የተቆረጠ (ሰው)።

ተሰለበ ግ 1. አባለዘድ ተቆረጠ። 2. ተፋጠነ፣ ተቀላጠፈ፣ በፍጥነት ተከናወነ፣ ተካሄደ። እገሌ ማንገድ፣ ሰራ፣...ይሰለብለታል። 3. ጠፋ፣ ተሰወረ።

ሰለተ¹ ግ የሳር ቤትን ሲሰራ ሰንበሌጡን ወይም

ሳፍን፡...አፍን፡ ወደታች ስፍን ወደላይ አድርጎ ከደነ።

በለታ ስ የሰንበሊጡ ወይም የሳፍ አፍን ወደታች ተዘቅዝቆ፣ ቂጡ ወደላይ ተደርጎ የሚሰራ የሳር ቤት አከዳደን አይነት፣ የክፍክፍ የቤት አከዳደን ተቃራኒ።

በለተ² ግ 1. ከሳ፣ ቀጠነ፡ መነመነ። 2. ፍሬ አልባ ሆነ፣ ከሰመ፣ ጠወለገ፡ ደረቀ።

በለታ “በለተ”¹ ስር ተመ.

በለቸ ግ 1. ታከተ፣ ደከመ። 2. ተመረረ፣ ተንገፈገፈ፣ ጠላ (አንድን ነገር ደጋግሞ በመሰራት፣ በማየት፣ በመስማት፡...)። 3. አስጠላ፣ አስቀየመ (ተደጋግሞ በመሰራቱ፣ በመታየቱ፣ በመስማቱ)።

በልቼ ት ቶሎ የሚጠላ፣ የሚበልቸ፡ የሚታከት።

ተበለቸ ግ በመደጋገሙ ተጠላ።

ተበላቸ ግ በለቸ፡ ጠላ፣ ታከተ።

አበለቸ ግ 1. አደከመ፡ አታከተ፣ አንገፈገፈ፡ አስጠላ (በሙብዛት፣ በመደጋገም)። 2. ደጋግሞ ጠየቀ ወይም ለመነ፣ ጨቀጨቀ።

አበልቺ ት 1. በጣም አድካሚ የሆነ፡ የሚያበልቸ። 2. ጨቅላቃ፡ በልመና፣ በጥያቄ የሚያበልቸ።

***በለከለከ**

በለከላከ (በልክልክ) ት እንደ እባብ ሹልክልክ አያለ የሚሄድ።

ተበለከለከ ግ ተሸሎከሎከ።

***በለከከ**

በልካካ ት አፍንጫው ቀጠንና ረዘም ብሎ የወረደ፣ መልክ ቀና፣ ቆንጆ (ሰው)።

በልክክ ያለ ቀጥ ብሎ የወጣና የሚያምር (አፍንጫ፣ መልክ)።

በለክላከ “*በለከለከ” ስር ተመ.

በለጀጀ ግ ደከመ፣ ፈዘዘ፣ ነሆለለ።

በልጃጃ ት ፈሳሳ፣ ነሁላላ።

ተንበለጀጀ ግ ደከመ፣ ፈዘዘ።

አንበለጀጀ ግ አደከመ፣ አፈዘዘ።

በለጠ ግ ቀና ሆነ፣ ተከወነ፣ ቀለጠፈ።

አበለጠ ግ ቶሎ ቶሎ አከናወነ፣ አፍጥፍ ጨረሰ።

በለጠነ ግ 1. አደገ፣ ተሻሻለ፣ ዘመናዊ ሆነ፣ ከፍ ወደላለ የእውቀት ደረጃ ደረሰ፣ ከሂሳ ቀርነት ራቀ (ሃገር፣ ህዝብ)። 2. አንድን ነገር ማድረግ ወይም መስራት አወቀ፣ ለመደ። 3. ተሻሻለ፤

ንቁ ሆነ፣ ቀለጠፈ። 4. አንድን ሙያ ተማረ፣ ተካነ፣ ትምህርት አገኘ። **በሀዘምና ትምህርት በለጠነ።** 5. ምቹ ሁኔታ አገኘ፣ አየለ። **ገደለ ባለበት ሃገር ዝንጀሮ ይለጠናል።**

በልጠና ስ አንድን ተግባር ወይም ድርጊት በተሳካ ሁኔታ ለማከናወን የሚያስችል እውቀት፣ ተግባራዊ ትምህርት፣ ልምድ።

በልጡን ት 1. ንቁ፣ ቀልጣፋ፣ ጩታ፣ ስርአት ያለው። 2. በልጠና ያገኘ፣ የሰለጠነ።

በልጣኔ ስ እድገት፣ ዘመናዊነት፣ ከፍተኛ የእውቀት ወይም የመሻሻል ደረጃ።

በልጣን ስ 1. አንድን ነገር ለማድረግ፣ ለመስራት ወይም ለማስራት የሚያስችል መብት። 2. የመንግስት አስተዳደርን ወይም አመራርን በበላይነት ለማካሄድ የሚያስችል ሃይል። 3. ሹመት፣ ሃላፊነት። 4 (እ.አ.ተ.ቤ.) የድቁና ወይም የሰነድ፣... ማእረግ ከሆነት።

በልጣኑን አሳየ የተሰጠውን ሃላፊነት ተጠቅሞ እርምጃ ወሰደ።

በልጣን ያዘ በልጣን ጨበጠ፣ ሹመት አገኘ (አብዛኛውን ጊዜ የመንግሥትን)።

ባለበልጣን ስ አንድን ነገር ለማድረግ፣ ለመስራት ወይም ለማስራት አመራርን ለመስጠት፣ ለመወሰን የሚያስችል መብት ያለው ግለሰብ ወይም ድርጅት።

ከበልጣን በላይ በልጣኑ ከሚፈትድለት፣ ወይም ከችሎታው ከልለ ውጭ።

የበልጣን ሽሚያ ስ በልጣንን ለመያዝ ወይም ለመጨበጥ የሚደረግ ውድድር፣ ሽኩቻ።

የበልጣን ጥመኛ ት ከፍተኛ የሆነ የበልጣን ጉጉት ያለው።

አበለጠነ ግ 1. አሳደገ፣ አሻሻለ፣ ዘመናዊ አደረገ፣ ከፍ ወደላለ የእውቀት ደረጃ አደረሰ። 2. አንድን ነገር ማድረግ ወይም መስራት አበለመደ፣ ሙያነ አስተማረ፣ አሳወቀ። 3 ንቁ፣ ቀልጣፋ አደረገ።

ማበልጠኛ ስ አንድ አይነት የሙያ ትምህርት የሚሰጥበት ተቋም።

አበልጣኝ ት አንድን ሙያ የሚያስተምር።

በለፈ ግ 1. በደረ፣ ደረደረ። 2. አንድ ነገር ለማድረግ ተዘጋጀ፣ ቸኮለ፣ አቆቆቀ፣ በጣም ቻጓ። 3. ለጦርነት፣ ለውጊያ ተዘጋጀ።

በልፍ ስ 1. ረድፍን፣ መስመርን፣ ተርታን የያዘና ሰነ ስርአትን የተከተለ የእግር ጉዞ። 2. ረድፍን፣ መስመርን፣ ተርታን ይዞ ሰነ ስርአት ባለው ሁኔታ የቆመ የሰዎች ስብሰባ። 3. ተራ ወይም ቅደም ተከተል ያለው ወይም ረድፍ የያዘ አጽዳም፣ አቀማመጥ።

ሰለፈኛ ስ ረድፍን፡ መስመርን፡ ተርታን ይዞና ሰነበርላትን ተከትሎ በመጓዝ ወይም በመቆም ሰለፍ ውስጥ የሚሳተፍ ሰው፤ ወይም የሚሳተፉ ሰዎች በጠቅላላ።

ተሰለፈ ግ 1. በተርታ፡ በረድፍ፡ በመስመር ገባ፡ ተደረደረ፡ ተሰደረ፡ ተራ ያዘ። 2. በሰላማዊ ሰለፍ ወይም በሌላ ሰለፍ ተሳተፈ።

ተሰላፊ ስ ሰለፈኛ።

አሰለፈ ግ በሰለፍ፡ በረድፍ፡ በመስመር እንዲሆን አደረገ።

አሰላፊ ስ የሰለፍ አስተባባሪ።

አሰላለፍ ስ በስፖርት ግጥሚያዎች የተወዋቸች የቦታ አያያዝ፡ምደባ።

ሰሊጥ ስ የመብል ዘይት የሚወጣውን ፍሬ የሚያፈራ ሰብል፡ ፍሬውም ሰሊጥ ይባላል።

ሰላ ግ 1. ስለታም ሆነ፡ ተባ፡ ሾለ። 2. (ዘይ.) ጎበዝ ሆነ፡ ቀለጠፈ። 3. ሾለክ። ውሃ በቀላፉ ሰለቶ ይወርቃል። 4. (አባያ የነበረው በራ) ተስተካከለ፡ ተገራ።

ሰል ት 1. ስለት ያለው፡ በቀላሉ መቁረጥ የሚችል። 2. (ዘይ.) ብልህ፡ ቀልጣፋ፡ ጎበዝ የሆነ።

ሰላ² ግ በጀ፡ አማረ፡ ቀና፡ ሰመረ፡ ተሳካ።

ሰላ በልልኝ ገር፡ ቀና ሁንልኝ።

አይሰላለትም አይሳካለትም።

ተሳላ ግ 1. ተቀናበረ፡ ተሳካ፡ ተከናወነ። 2. ተሰማማ፡ ገጠመ። ምፈርና እርፉ ተሳላለት።

አሳላ ግ አሰማማ። ምፈርና እርፍ ላላልቶ ማረባ ይችላል።

ሰላ³ ግ ማረሻ ቀና ብሎ ወደ ሞፈሩ በመጠጋቱ ወይም ዲማ ጋደም ብሎ ወደ እጅታው በመጠጋቱ ጠለቅ አድርጎ የማያርስ ወይም የማይቆፍር ሆነ።

ሰል ት የሰላ (ማረሻ፡ ዲማ)።

አሰላ ግ በጣም ጋደም እንዲል፡ ወደ እጅታው ወይም ወደ ሞፈሩ እንዲጠጋ አድርጎ አሰጀ (ዲማን ወይም ማረሻን)።

*ሰላ

ሰሌት ስ የመደመር፡ የመቀነስ፡ የማብዛትና የማካፈል ስራ።

ተሳላ ግ ተሳሰበ፡ ተቆጣጠረ።

አሰላ ግ ሂሳቡን አሰበ (ደመረ፡ ቀነሰ፡ አሰዛ፡ አካፈለ)።

ሰላላ "ሰለለ"¹ ስር ተመ.

ሰላማዊ "ሰለመ" ስር ተመ.

ሰላም ዝ.ክ.

ሰላምተኛ ዝ.ክ.

ሰላምታ ዝ.ክ.

ሰላሱት ስ ክክ።

ሰላሳ ስ 1. በሃያ ዘጠኝና በሰላሳ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ። በአሃዝ ሲገኝ ፴፥30 ነው። ት 2. ብዛቱ ሶስት አስርቶን የሚያካል የቁጥር መጠን። ሰላሳ መግህፍት።

ሰላቢ "ሰለቢ" ስር ተመ.

ሰላት(ሰላት) ስ የእስልምና ሃይማኖት ፀሎትና ስግደት።

ሰላቶ "ሰላቶ" ን ተመ.

ሰላይ "ሰለለ"² ስር ተመ.

ሰላጣ ስ ቅጠሉ ሳይቀቀል ለምግብነት የሚያገለግል የተከል አይነት።(ስለሉን ቅጠላትጠል ስር ተመ.)

ሰላጤ ስ 1. ሹል ወይም ሾጣጣ የሆነ ነገር። 2. በሱራ ወይም በሌላ ልብስ ላይ ሾጠጥ ብሎ የተሰሩ ወሽመጥ።

ሰሌን ስ 1. የዘምባባ ቅጠል። 2. ከዘምባባ ቅጠል የሚሰራ ምንጣፍ።

ሰሌን ባርኔጣ ስ ከዘምባባ ቅጠል የሚሰራ ባርኔጣ።

ሰሌዳ ስ በላዩ ለመፃፍ፡ ማስታወቂያ ለመለጠፍ ወዘተ. የሚያገለግል ዝርግና ጠፍጣፋ የሆነ እንወት፡ ክርታስ የመባበለ ቁም / ልጥፍ ነገር።

ሰልሳላ "ሰለሰለ" ስር ተመ.

ሰልስት "ሰለሰ" ስር ተመ.

ሰልስትና ዝ.ክ.

ሰልካካ "ሰለካካ" ስር ተመ.

ሰልጃጃ "ሰለጃጃ" ስር ተመ.

ሰልፈኛ "ሰለፈ" ስር ተመ.

ሰልፍ ዝ.ክ.

ሰመለለ ግ ጽው አድርጎ ጠጣ፡ ሽመጠጠ።

ሰመመ ግ እሸለበ፡ አንቀላፋ፡ አንጎላጀ፡ ፈዘ።

ሰመመን ስ ሽልብታ፡ እንቅልፍ፡ የመፍዘዝ ሁኔታ።

ሰመመናም ት የሚደብት፡ የሚጫጫን፡ የሚያፈገ(ሁኔታ፡ አድራጎት፡...)።

ሰመረ ግ አማረ፡ ጥሩ ሆነ፡ ተሳካ።

ሰምረት ስ የማማር፡ የመሳካት ሁኔታ።

አሰመረ ግ ላሳካ፡ ጥሩ አደረገ።

*ሰመረ

መስመር ለ 1. ቀተተኝነት ያለውና ረዘም ያለ የቀለም፣ የእርሳስ ወይም የሌላ ነገር ጭረት።
 2. አትጣጫ። የጎዳኝን መስመር በሰሜን በኩል ነው። 3. እርሳስት። ውይይታችን መስመሩን ሲቋረጥ። 4. ተርታ፣ መደዳ፣ ሰልፍ። 5. ፅሁፍን በቀጥታ፣ በተርታና ወጣ ገባ ሳይል ለመጻፍ እንዲያስችል በሚጻፍበት ነገር ላይ የተደረገ ምልክት። 6. ፊር፣ ስርአት። ሰፊው መስመር ይዟል። 7. መመላለሻ፣ መጓጓዣ፣ መገናኛ መንገድ። 8. ጣቢያ (የሬዲዮ)። 9. መመሪያ። ትክክለኛ የሆነ የፖለቲካ መስመር ይከተላል።

መስመር ለቀቀ ተሳባተ፣ ትክክል ባልሆነ መንገድ ሄደ።

መስመር ዘረጋ እንደ የኤሌትሪክ፣ የቴሌፎን፣ የውሃ፣ የፍላጎትና የትራንስፖርት ያለ የአገልግሎት አውታር ዘረጋ፣ አበጀ፣ አዘጋጀ፣ አቋቋመ።

ከመስመር ወጣ ከደንብ፣ ከስነ ስራነት ውጭ ሆነ።

ከመስመር ውጪ የእግር፣ የመረብ፣ የትርጣት ኳስ በመሳሰሉት ጨዋታዎች ከተዘጋጀውና በምልክት ከተከለለው ወይም ከተፈቀደው የሜዳ ክልል ውስጥ የኳስ መውጣት።

የመስመር ዳኛ ለ በኳስ ጨዋታ ጊዜ የመሃል ዳኛውን ለመርዳት በኳሉ ሜዳ በስተግራ ወይም በስተቀኝ ሆኖ የሚያገለግል ረዳት ዳኛ።

ተሰመረ ግ ቀጥ ያለ መስመር ተደረገ።

አሰመረ ግ ቀጥተኛ መስመር ነደፈ።

አሰመረበት አፅንኦት ሰጠው።

ማስመሪያ ለ ከእንግሊዝ ወይም ከብሪቲሽ ወይም ከፕላስቲክ ወዘተ. የሚሰራ፣ ቀጥተኛ ሳን ያለውና ቀጥ ያለ መስመር ለመስራት የሚያገለግል፣ ቀጭን፣ ረዥም የሆነና በተወሰነ የርዝመት መለኪያ (በሳንቲ ሜትር፣ በሊንች፣...) መጠን የተከፋፈለ የፀህፈት መሳሪያ(ስእሉን የፀህፈት መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሰመራታ ለ በአጭር ጊዜ ውስጥ የሚደርስ የገብስ አይነት።

*ሰመር

ሰመር ገባ (በትግል ውድድር ላይ) ተያዘ፣ ተሸነፈ፣ በቁጥጥር ስር ሆነ።

ሰመር ገጠመ በትግል ወይም በትንቅንቅ ጊዜ ወገብ ለወገብ አጥብቆ ተያያዘ።

ሰመሰመ ግ ቶሎ ቶሎ ጎረሰ፣ በላ።

*ሰመነመነ

ተሰመነመነ ግ ደከመ፣ ደቀቀ፣ ተሰለመለመ(በእንቅልፍ፣ በበሽታ፣ በድካም)።

አሰመነመነ ግ አደቀቀ፣ አደከመ።

ሰመማ ስፍራው ጥቁረትና ንጣት የተደባለቀበትና በቀላሉ ላካባቢ የሚገኝ እንደ ሃረግ ያለ የእፅዋት አይነት።

ሰመማማ ት እንደ ሰመማ ፍሬ ጥገንጉርጉር፣ ወይም ጤታጤታ መልክ ያለው (ለከብት)።

ሰመጠ(ሰጠመ) ግ ጠለቀ፣ ገበ፣ ሰረገ፣ ዘቀጠ።

ሰምጥ ት ጥልቅ።

ሰምጥ ሽለቆ ለ በመሬት መሰንጠትና በመሰረግ ምክንያት የተፈጠረ በሰሜን ምሰራት አፍራቃ የሚገኝ ጥልቅና ረባዳ ሽለቆ።

ሰምጥ ሰምጥ አለ ግ ትምቡክ ትምቡክ አለ።

አሰመጠ (አሰጠመ) ግ 1. ወደ ውስጥ አጠለቀ፣ አገባ፣ አሰረገ (ውሃ ፣ ረገረግ፣...)። 2. አጠለቀ፣ ዘፈቀ፣ በብዛት ወጣ (ላብ)።

ሰመጠጠ¹ ግ ሽመጠጠ፣ ጨለጠ፣ ጠጣ።

ሰመጠጠ² ግ ከተተ፣ እስከ መጨረሻው አሰገባ (ሰንጠፋ፣ ጨፍ፣...)።

ሰመነኝ ህማማት “ሰሞን” ስር ተመ.

ሰማ¹ ግ 1. አደመጠ። 2. ተቀበለ፣ የተነገረውን ያዘ፣ ተረዳ። ምስር ይሰጣል።

ይሰማል በመጠኑ ያውቃል። ላገርኛ ይሰጣል።

ሰማልኝ አስተውላ፣ ታዘብ፣ ልብ አድርግ።

ሰማ በለው ለ የቃል ትርጉሙን፣ አስተርጓሚ።

በሰማበለው በአስተርጓሚ። ከረረገኝኛ ጋር በሰማ በለው ተነጋገርኩ።

ሰማ ተሰማማ በቀድሞ ጊዜ አዋጅ ለመንገር ሲፈለግ ይህን አዋጅ አድምጥ፣ ላልሰማም ንገር ለማለት አዋጁ በሚነገርበት ቦታ ላይ በመጀመሪያ የሚባል የተሰብሰቡና የአዋጅ ስሙ ጥሪ ማሰሚያ ቃል።

ለይስሙሳ ለወሬ፣ ለሰም ያህል፣ በትንሹ።

ሰሚ ት 1. አድማጭ ወይም አዳማጭ። 2. እሺባይ፣ ተቀባይ።

አልሰሜ ት ያልሰማ፣ ያልተረዳ፣ ለነገሩ እንገዳ የሆነ (ሰው)።

ሰሚ ለ ጭምጭምታ፣ ወሬ።

የሰሚ ሰሚ ለ ጭምጭምታ፣ የወሬ ወሬ።

ሰሚት ለ 1. በአእምሮ ወይም በአካል ላይ የሚንፀባረቅ የአንድ ነገር ተፅእኖ ውጤት። 2. ፍላጎት፣ ዝንባሌ (ለመሰራት፣ ለማወቅ፣...)።

ሰሜቱ ተቀሰቀሰ /ተነሳሳ አንድን ነገር ለመስራት፡ ለማግኘት፡ ለማወቅ ያለው ጉጉት ከፍ አለ።

ሰሜት አይበጠውም ደንታ የለውም፡ ግድ የለውም።

የሰሜት ህዋሳት ለ ለመሰማት፡ ለመቅመስ፡ ለማየት፡ ለመዳለስና ለማሸተት የሚያገለግሉ እንደ ጆሮ፡ ምላሽ፡ አይን፡ አፍንጫ የመሳሰሉ የሰውነት ክፍሎች።

ሰሜታዊ ት በገላ ፍላጎት የተመረከዘ፡ ተጨባጭ መለኪያ የሌለው። 2.ነገሮችን ሳያገኛዝብ በሰሜቱ ብቻ የሚመራ(ሰው)።

ሰምም ት 1. ጥል፡ ቅዋሜ፡ ግጭት የሌለው። ለ 2. ፍቅር፡ ወዳጅ፡ ሰላም።

ሰምሙ ት ሰምም።

ሰምምነት ለ 1. ፍቅር፡ ወዳጅነት፡ መግባባት። 2. ውል። 3. በመወያየት ወይም በመነጋገር የሚደረሰበት ይሁንታ።

ሰሞታ ለ እገሌ እንዲህ ሰራኝ፡ አደረገኝ ብሎ ለሰሰተኛ ሰው የሚነገር ወቀላ፡ ቅሬታ።

ሰሞተኛ ት ሰሞታ መናገር የሚወድ።

ተሰማ ግ 1. ተደመጠ፡ ጆሮ ገባ። 2. በሌሎች ውቀት። 3. ተቀባይነት፡ ተጻግጭነት አገኘ።

ተሰማው 1. የሃዘን፡ የቅሬታ ስሜት ገባው። 2. የኩራት፡ የንዴት፡ የበሽታ...፡ ስሜት ፈጠረበት።

ተሰሚ ት ተቀባይነት ወይም ተደማጭነት ያለው።

ተሳማ ግ ተዳረሰ፡ ተስፋፋ (ወሬው)።

ተሰማማ ግ 1. ተዋዋለ፡ ውለታ ገባ። 2. ታረቀ፡ ቅሬታውን አሰወገደ። 3. ጥሩ ሆነ፡ ተመቸ(አየሩ፡ ሃገሩ፡ ልብሱ፡...)። 4. አንድ ነገር ለመስራት አበረ፡ አንድ ሆነ። 5. ተቀበለ፡ እሸ አለ።

ተሰማሚ ት ጥሩ፡ ምቹ (አየር፡ ሃገር፡ ልብስ፡...)።

አሰማ ግ 1. ነገር፡ አሳወቀ። አይታውን ላሰግ። 2. እንዲደመጥ፡ ከጆሮ እንዲገባ አደረገ።

አሳማ ግ አዳረሰ፡ አስፋፋ (ወሬውን)።

አሰማማ ግ 1. አስታረቀ፡ በሁለት ወይም ከዚያ በላይ ባሉ በዎች መካከል የነበረውን ቅሬታ፡ ጥል፡ ግጭት አሰወገደ። 2. ለመሸጥ እንደሚፈልግ አሳወቀ ወይም ለገዥ፡ ለደላላ ነገረ። 3. ገዥና ሻጭን አንተ በዚህ ግዛ አንተ በዚህ ሽጥ አለ፡ አግባባ፡ ደለለ።

አሰማሚ ለ አስታራቂ፡ ገላጋይ፡ ሽማግሌ።

ሰማ² ግ ሞቀ፡ ጋለ፡ ጋመ (ለምጣድ)።

አሰማ ግ አሞቀ፡ አጋለ፡ አጋመ።

*ሰማራ

ስምራት ለ 1. ለአንድ አይነት ስራ መሄድ ወይም መውጣት። 2. ግጦሽ መውጣት (የከብት)። 3. (ቅሬታንስፖርት) የጉዞ መስመር ምደባ።

ተሰማራ ግ 1. ለአንድ አይነት ስራ ሄደ ወይም ወጣ። 2. ለግጦሽ ተነጻ፡ ተወለደ (ከብት)።

አሰማራ ግ 1. ለአንድ አይነት ስራ ላከ፡ ሰደደ፡ መደበ። 2. ለግጦሽ አወጣ (ከብትን)።

ሰማንያ ለ 1. በሰባ ዘጠኝና በሰማንያ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ በአሃዝ ሲገፍ "ጳ" "80" ነው። 2. የጋብቻ ውል። 3. የሙት ሰማንያኛ ቀን፡ ተገዢር። ት 4. ብዛቱ ስምንት አሰሮችን የሆነ።

ሰማንያ አወረደ የጋብቻ ውል አፈረሰ፡ ሚስቱን ፈታ።

የሰማንያ ሚስት ለ በጋብቻ ውል የተገባች ሀጋዊ ሚስት።

የሰማንያ ባል ለ ሀጋዊ ባል።

ሰማእት (ብ.ቁ. ሰማእታት) ለ ለሃገሩ፡ ለእምነቱ፡ ለሃይማኖቱ፡...መስዋእት የሆነ ሰው።

ሰማይ ለ ምድርን የከደናት የሚመስል ሀዋ፡ ጠፈር፡ ከመሬት በላይ ከአድማስ እስከ አድማስ ያለው ቦታ።

ሰማይ አረገዝ ሊዘንብ የተቃረበ መስለ።

ሰማይ ከበደ ሰማይ ጠቆረ፡ ደመና ሆነ፡ ጨፈገገ።

ሰማይ ሆኗል/ነክቷል በጣም ውድ ሆኗል (ዋጋው)።

ሰማይ ተደፋበት ተቸገረ፡ የሚያደርገውን አጣ።

ሰማይ ይነካል በጣም ረዥም ነው (ቁመቱ)።

ሰማይ ቤት ለ ከሞት በሃላ ነፍስ ትሄድበታለች ተብሎ የሚታመንበት ቦታ።

ሰማይ ጠቀስ ት ቁመቱ በጣም ረዥም የሆነ። ሰማይ ጠቀስ ፎት አለው።

ሰማይና ምድር ት የተራራቀ፡ የተለያየ፡ የማይመጣጠን።

የሰማይና የምድሩን ያህል በሰፊው፡ እጅጉን (ለሰላምታ)።

የሰማይ ስባሪ ገዙፍ፡ ትልቅ።

የሰማይ ቁጣ ለ የእግዚአብሔር ቁጣ።

ሰማያዊ ት 1. ሰማይ የሚመስል መልክ

ወይም ቀለም ያለው። 2. መለኮታዊ፤ ምድራዊ ወይም አለማዊ ያልሆነ። 3. በሰማይ የሚኖር።

ሰሜን ስ ፈቱን ወደ ፀሃይ መውላቴ ላዞረ በስተግራ በኩል ያለ አቅጣጫ፤ የደቡብ ትይዩ።

ሰሜን ምስራቅ ስ በሰሜንና በምስራቅ መካከል ያለ ቦታ፤ አቅጣጫ፤ መስለ።

ሰሜን ምእራብ ስ በሰሜንና በምእራብ መካከል ያለ ቦታ፤ አቅጣጫ፤ ባህር።

የሰሜን ዋልታ ስ የምድር ሰሜናዊ ጫፍ።

ሰሜናዊ ት 1. በስተሰሜን አቅጣጫ ያለ ወይም የሚገኝ። 2. የሰሜን።

ሰም ስ 1. በተላላ የመቅለጥ ባህርይ ያለው የተለመደ ወይም የተጋገረ የማር ሰፈፍ። 2. የጣውላ ወለልን ለመወልወል የሚያገለግል ቅጣት። 3. (ቅኔ) ላይ ላዩን የሚታይ ወይም ግልፅ ሆኖ ፊት ለፊት የሚተላለፍ ሃሳብ።

ሰምና ፈትል ሆኑ ተሰማሙ፤ ተፋቀሩ፤ አንድ ሆኑ።

ሰም ለበሰ ስ ግሱ እንደሰም ሆኖ የገባበት የቅኔ መንገድ።

ሰም ረገፍ ስ ከሰሙ ተለይቶ በወርቅ ብቻ የሚነገር ቅኔ።

ሰምና ወርቅ ስ ባለቤቱ ሁለት ሆኖ ባንድ አንቀፅ የሚነገር የቅኔ አይነት።

ሰምበሌጥ "ሰንበሌጥ" ን ተመ.

ሰምበር "ሰንበር" ን ተመ.

ሰምበቴ "ሰነበተ" ስር "ሰንበቴ" ን ተመ.

ሰምና ወርቅ "ሰም" ስር ተመ.

ሰሞን ስ 1. ሰምንት ቀን። 2. ጥቂት ቀናት። **ሰላንድ ሰሞን ወደ ውጪ ይሄ ያዘር።** 3. ቅርብ ቀን። **ሰሞኑን አመጣለሁ።**

ሰሙኑ ሆማማት ስ ከሆላእና እሁድ ጀምሮ እስከ ቅዳሜ ስኡር ድረስ ያሉት ቀናት።

የሰሞን መሬት ስ ለቤተክርስቲያን አገልጋዮች (ለቀዳሾች) ይሰጥ የነበረ መሬት።

ሰሞነኛ ስ ከእሁድ እስከ እሁድ ቤተክርስቲያንን የሚያገለግል ተረኛ ቄስ ወይም ሊያዩን።

ሰረረ ግ ጠቃ፤ መቃ፤ በፍትወተ ስጋ ተገናኘ (ለእንስሳ)።

ሰሪያ ስ የእንስሳት ሩካቤ ስጋ።

ሰረ ት የተጠቃች፤ የተሰረረች (ለእንስሳት እንስሳ)።

ተሰረረች ግ ተጠቃች።

አሰረሽ ምችው ሆይ ሆይታ፤ ዘፈን፤ የበዛበት

ሁኔታ፤ ፈንጠዘያ።

ሰረሰረ ግ 1. በቀጭኑ በረቦረ። 2. በሳ፤ ነደለ።

3. ቤትን፤ በርን ሰበረ (ለሰርቆት)። 4. ውስጥ ውስጡን አመመ፤ ቆረቆረ(ለምሳሌ አፍንጫን)።

5. ውስጥ ለውስጥ ሄደ።

መሰርሰሪያ ስ ለመብላት ወይም ለመበርበር የሚያገለግል መሰሪያ።

ሰርሳሪ ስ (ሰድብ) ሌባ።

ተሰረሰረ ግ ተዘረፈ፤ ተሰረቀ።

***ሰረሰረ**

ተንሰረሰረ ግ ተቀቀለ፤ በሰለ፤ ነፈረ፤ ፈላ።

አንሰረሰረ ግ በጣም ቀቀለ፤ አበሰለ፤ አነፈረ፤ አፈላ።

ሰረሰር ስ ውስጠ ከፍት የሆነ የአፍንጫ ወይም የአከርካሪ አጥንት።

ሰረቀ ግ 1. የራሱ ያልሆነውን ነገር፤ ንብረት ደብቆ ወሰደ፤ ሞጫለ። 2. ጠቀሰ። **በላይት ሰረቀት ሄድ።** 3. ከትዳር ንደኛው ደብቆ ከሌላ ጋር የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ፤ ወይም በድብቅ የሌላን ሰው የትዳር ንደኛ በግብረ ስጋ ተገናኘ።

ሰርቆሽ ስ አንድን ነገር በሌብነት የመውሰድ ወይም የመፈፀም ድርጊት።

ሰርቆሽ በር ስ ነገስታትና መኳንንት ከግቢያቸው ሲወጡና ሲገቡ እንዳይታዩ በሚፈልጉበት ጊዜ ብቻ ይገለገላቸዋል፤ የነበረና ከዋናው የግቢ በር ይልቅ ከእይታ ገለል ባለው አቅጣጫ በኩል ይገኝ የነበረ በር።

ሰርቆት ስ ሊብነት።

ሰርቅ ብሎ ሄደ ሹልክ ብሎ ተሰውሮ ሄደ።

ሰርቅ አድርጎ አየ ሳያዩት በትንሹ ዘወር ብሎ ተመለከተ።

ተሰረቀ ግ 1. ንብረቱን ተዘረፈ ወይም በሰርቆት ተወሰደበት። 2. በድብቅ ወይም ባለቤቱ ሳያውቅ ተወሰደ (እቃው ንብረቱ)።

ተሰርቆ ሄደ ተደብቆ ሄደ።

ሰረቀ ግ ወጣ፤ ብቅ አለ (ጨረቃ፤ ፀሃይ)።

ምስራቅ በፊደል ተራራው ተመ.

ሰረበ ግ በውስጡ ደም ያዘ፤ ቋጠረ (ስጋ፤ አይን፤...)።

ሰረበ ግ ኳስን ወደ ተቃራኒው ቡድን ለጋ ወይም መታ (በመረብ ኳስ፤ በጠረጴዛ ኳስ፤... ጨዋታ ላይ)።

ሰርብ ስ ኳስን ወደ ተቃራኒው ቡድን ለማድረስ የሚለጋ የመጀመሪያ ምት (በመረብ ኳስ፤ በጠረጴዛ ኳስ፤...ጨዋታ ላይ)።

ሰረነቀ

ሰረነቀ ግ ወደ ሰርን ውስጥ ገባ፤ አፈነ፤ ትን አለ።

ሰርንቅ፣ አደረገ ግ ሰንገ፤ እንቅ አደረገ።

ሰረዝ ግ 1. በፅሁፍ ላይ አሰመረ፤ እንዳይነበብ አደረገ፤ አጠፋ። 2. ከፅሁፍ (ቃል፤ ሃረግ፤...) ስር መስመር አደረገ፤ አሰመረ (ከሌላው ይበልጥ አትኩሮት እንዲደረግበት)። 3. አፈረሰ፤ አስቀረ፤ ተወ፤ ሻረ።

ሰረዝ ስ 1. ከፅሁፍ ስር እንዲሁም ከቃላት በስተሂሳ ወይም በስተፊት በኩል በትንሹ አግድም የሚደረግ መስመር። 2. የሰርአተ ነጥቦች ምልክት (ለምሳሌ ነጠላ፤ ድርብ ሰረዝ)።

ሰርዝ ስ 1. እንዳይነበብ ለማድረግ ወይም ለማጥፋት በፅሁፍ ላይ የተሰመረ መስመር። 2. አዕንሉት ለመስጠት ከፅሁፍ ግርጌ ወይም ስር የተሰመረ መስመር።

ሰርዝ ድልዝ ስ ፅሁፍ እንዳይነበብ ለማድረግ ሲባል በፅሁፉ ላይ በተደጋጋሚ የተሰመረ መስመር እንዲሁም የነበረው ቃል ተፍቆ በሌላ ቃል የተተካ ፅሁፍ።

ተሰረዝ ግ 1. በፅሁፉ ላይ ተሰመረ፤ እንዳይነበብ ተደረገ፤ ጠፋ። 2. እንዲወጣ ተደረገ፤ ስለላባላት ተሰረዘ። 3. እንዲቀር ተደረገ፤ ተተወ። የዛሬው የእግር ጳብ ጭታ ተሰርጿል።

*ሰረዖ

ሰርዖት ስ ምህረት፤ ይቅርታ (የሃጢአት)።

ተሰረዖ ግ ይቅርታ ተደረገ፤ ተተወ። ሃጢአቱ ተሰርዖለት።

አስተሰረዖ ግ ይቅርታ ወይም ምህረት አደረገ (ፈጣሪ)።

ሰረገ¹ ግ ደግሶ ዳረ።

ሰርግ ስ 1. የጋብቻን በአል ለማክበር የሚደረግ ድግስና የአካባቢ ስነ ስርአት። 2. (ዘይ.) ደስታ።

ሰርግና ምላሽ ደስታ፤ ፈንጠዝያ።

ሰርግ ቤት ስ የሰርግ ድግስ የተደረገበት ቤት።

የሰርግ ዘፈን ስ ለሰርግ የሚዘፈን ዘፈን።

ሰርገኛ ስ የመሸራውና የመሸራዋ አጃቢ፤ እድምተኛ፤ ታዳሚዎች።

ሰርገኛ [ጤፍ] ስ ነጭ ቀይ የተቀላቀለበት ጤፍ።

ተሰረገ ግ 1. የሰርግ ድግስ ተዘጋጀ። 2. በሰርግ ተዳረ፤ አገባ።

ሰረገ² ግ 1. ወደ ውስጥ ገባ፤ ዘለቀ፤ ሰመጠ። 2. ጎደጎደ (አይን)።

ሰርጎ ገብ ስ ለመሰለል፤ ለመምታት ወይም

አደጋ ለማድረስ ማንነቱን ደብቆ ከጠላት ድርጅት፤ ሰፈር፤ አገር፤... የሚገባ ሰው።

ተሰረገረገ ግ ሰመጠ፤ ወደውስጥ ገባ፤ ተዋጠ።

አሰረገ ግ 1. አሰመጠ፤ ዋጠ። 2. ወደ ውስጥ አገባ፤ ወደ ውስጥ ወስዶ አስቀረ። 3. አከሰረ፤ አስጨረሰ፤ አቀሰጠ (ገንዘብን)።

አሰርግ ግ አከሰር፤ አቅልጥ።

ሰረገላ ስ 1. ለመጓጓዣ የሚያገለግል በእንስሳት (በተለይ በፈረስ) የሚሳብ ጋራ። 2. በድምድማት ላይ መሃል ለመሃል የሚጋደም ወፍራም እንጨት፤ ብረት፤ ግንዲላ።

ሰረገላ [ጥ] ፍቺ

ሰረገላ ቁልፍ ስ ባለዘንግ መክፈቻ ቁልፍ።(በእሉን ቁልፍ ስር ተመ.)

ሰረገዝ ግ ጣጣ፤ ጨለጠ።

ሰረጎደ ግ በመሰበር፤ በማጨራመት፤...አጎደጎደ።

ሰርጉድ ት ጎድጓዳ፤ የተሰረጎደ።

ሰርጉዳት ስ የጎደጎደ ቦታ።

ተሰረጎደ ግ በመሰበር፤ በመጨራመት፤ በመግሸሽ ጎደጎደ።

*ሰረጪ

ሰርጭት ስ በተለያዩ ቦታዎች የመድረስ፤ የመዳረስ ወይም የማዳረስ ሁኔታ፤ ተግባር።

ተሰራጪ ግ ተራብ፤ ብዙ ቦታ ተዳረሰ፤ ተሰፋፋ።

አሰራጪ ግ 1. አራባ፤ ብዙ ቦታ አዳረሰ። 2. አከፋፈለ፤ በተነ። 3. አስተላለፈ (ዜናን በራዲዮ፤ በጋዜጣ፤...)

ሰረፀ ግ 1. በቀለ፤ ወጣ፤ ለመለመ። 2. ዘለቀ፤ ገባ። ትምህርቱ ስርዖታል።

ሰራጂ ት የተገኘ፤ የወጣ።

አሰረገግ ግ 1. አስገኘ። 2. (በአእምሮ) ዘልቆ እንዲገባ፤ እንዲቀረፅ አደረገ።

*ሰረፋ

ተንሰራፋ ግ ተሰፋፋ፤ ተደላደለ፤ ብዙ ስፍራ ያዘ።

አንበራፋ ግ አስፋፋ፡ አደላደለ፡ ብዙ ስፍራ አስያዘ።

ሰሪሳራ ስ በማንባር ግራና ቀኝ ከጉንጭ በላይ ያለ የወውንት ከፍል(ሰአሉን ራስ ስር ተመ)።

ሰሪቲ(ሰሪቲ) ስ አንገ ያለውና እየሃም የሆነ የአፀዋት አይነት፤ ቀስተንጅ።

ሰራ ግ 1. አደረገ፡ ፊፀመ፡ አከናወነ፡ አዘጋጀ።
2. አቋቋመ፡ አበጀ፡ ገነባ፡ አስገነባ። ትምህርት ቤት ሰራ። 3. ተበላሽቶ የነበረውን አስተካከለ፡ አበጀ፡ ጠገነ። 4. ፈጠራ፡ ፈለሰፈ። አውሮፕላንን መጀመሪያ የሰሩት ሁለት ወንድማማቾች ናቸው።
5. ተግባሩን በትክክል ማከናወን ጀመረ።
አከናወነ፡ ሰላቱ ይሰራል።

ሰራት በ አገር የተሰራ። ጃፓን ሰራት የሆነ መስሪያ።

የሰራ አካላት መላ ሰውነት። የሰራ ላካላቴን ሳምኛል።

ሰራሉት መጥፎ ድርጊት ፈፀመበት።

ሲሰራት የዋለ በጣም ቆንጆ የሆነች።

ሰርቶ አደር ስ በማንኛውም የሰራ መስክ ተሰማርቶ በሚያገኘው ገቢ የሚተዳደር ሰው።

መስሪያ ቤት ስ ማንኛውም የመንግስት ወይም የግል፡ የድርጅት ስራዎችን የሚካሄዱበት፡ አመራር የሚሰጡበት ቦታ ወይም ቤት።

መሳሪያ ስ 1. አንድን ነገር ለመስራት፡ ለማራገጥ አጋዥ ሆኖ የሚያገለግል ማንኛውም እቃ። 2. የጦር መሳሪያ።

መሳሪያ መዘዝ ለማስፈራራት፡ ለመግደል፡... ጠበንጃ፡ ሽጉጥ አወጣ።

ሰራተኛ ስ 1. በተወሰነ የስራ መስክ ተሰማርቶ የሚያገለግል ሰው። ቅ 2. በሰራው ላይ ብርቱ፡ ታታሪና ትጉህ የሆነ።

የሰራተኛ ማህበር ስ ሰራተኞች መብታቸውን ለማስከበር የሚያቋቁሙት ማህበር።

ሰሪ ሰራው ግ መሰራት፡ ማበጀት የሆነ ወይም--ን በመሰራት ላይ ያለ። ፀገር ሰሪ/ ቤት ሰራ....

ሰራ ስ 1. የአእምሮ ማሳሰላልንም ሆነ የጉልበት እንቅስቃሴን የሚሻና መደረግ፡ መፈፀም ያለበት ነገር፡ ተግባር። 2. አንድን ውጤት ለማስገኘት የሚደረግ የአእምሮ ማሳሰላና የጉልበት እንቅስቃሴ፡ ክንዋኔ። 3. አገልግሎት፡ ጥቅም፡ ተግባር። ቅ 4. በአል ያልሆነ፡ የአዘቦት (ቀን)።
ሳፊ ሰራ ነው። በአል ሳይደለም።

ሰራ ለወጣ ወደሌላ መስሪያ ቤት ተዛወረ ወይም ሌላ ሰራ ያዘ፡ ሰራ ቀየረ።

ሰራ ያዘ 1. በሰራ ላይ ሆነ፡ በሰራ ተጠመደ።

2. በአንድ አይነት ሰራ ላይ ተሰማራ፡ ተቀጠረ፡ ተመደበ።

ሰራ ፈታ 1. ሲሰራ የነበረውን ሰራ አቆመ፡ በዘነ። 2. ሰራ አጣ።

ሰራ ፈት ቅ 1. ሰራ አጥ፡ ሰራ የሌለው። 2. ሰራውን ትቶ በማደረግ ነገር ጊዜውን የሚያሳልፍ፡ በዘኔ።

ሰራ ማስኬጃ ስ በአንድ መስሪያ ቤት ወይም ድርጅት፡ ...ውስጥ ለሰራ ማከናወኛ የሚውል ገንዘብ።

ሰራ አስኪያጅ ስ የአንድ መስሪያ ቤት ወይም ድርጅት ሰራ መሪ፡ ሃላፊ።

ሰራ አጥ ቅ የመስራት ችሎታ እያለው ሰራ የሌለው ወይም ሰራ ያላገኘ፡ ያልተቀጠረ (ሰው)።

ሰራ አፈፃፀም ስ ሰራተኛ ሰራውን የሚያካሂድበት፡ የሚፈፀምበት ሁኔታ ወይም ብቃት።

[የ]ሰራ አፈፃፀም ቅፅ ስ በመንግስት መስሪያ ቤት የሰራተኞች የሰራ አፈፃፀም ግምገማ ውጤት በተቆጣጣሪው የሚመዘገብበት ቅፅ።

የሰራ ልምድ ስ በአንድ የሰራ መስክ ከሰራው ሂደት የተገኘ እውቀት፡ ችሎታ።

የሰራ ሰላት ስ እንደየመስሪያ ቤቱ ሁኔታ ሰራተኛ በሰራ ገበታው ላይ የሚሆንበት፡ ሰራ የሚሰራበት መደበኛው ጊዜ።

የሰራ ሰው ሰራ ወዳድ፡ ማጋጣ ያልሆነ።

የሰራ ቀን ስ እንደየመስሪያ ቤቱ ሁኔታ መደበኛ ሰራ የሚሰራበት፡ በአል ወይም አረፍት ያልሆነ ቀን።

የሰራ ቋንቋ ስ መንግስታዊ መስሪያ ቤቶች የሚገለገሉበት ቋንቋ።

የሰራ ዝርዝር ስ አንድ የሰራ ክፍል፡ ሰራተኛ፡... እንዲያከናውናቸው በቅደም ተከተል የተመለከቱና የተመዘገቡ የሰራ አይነቶች።

ሰር ስ 1. የተሰራ፡ የተበጀ፡ የተመረተ፡ የተዘጋጀ። 2. የተሰራ፡ የተነሳነ(ፀገር)።

ተሰራ ግ 1. ተደረገ፡ ተፈፀመ፡ ሆነ፡ ተከናወነ። 2. ተቋቋመ፡ ተበጀ፡ ተነሳ። 3. ተፈጠረ፡ ተፈለሰፈ፡ ተመረተ። 4. ተበላሽቶ የነበረው ተስተካከለ፡ ተሰጀ።

አሰራ ግ 1. አቋቋመ፡ መሰረተ፡ አዘጋጀ፡ እንዲሰራ አደረገ። 2. አስጠገነ፡ የተበላሸው እንዲበጅ ወይም እንዲሰተካከል አደረገ።

አሰራ ስ 1. ሰራን በበላይነት እየተቆጣጠረ የሚያሰራ ሃላፊ። 2. ሰራተኛን ቀጥሮ የሚያሰራ ድርጅት ወይም የድርጅት ባለቤት።

አሰራር ስ 1. የአበጃጀት፡ የአደራረግ፡ የአዘገጃጀት መንገድ ወይም ሁኔታ። 2. አንድ መሳሪያ የሚንቀሳቀስበት ስርአት ወይም ሁኔታ።

የአዲሱ ሞተር አሰራር አይዝንም።

ሰራ² ፡ 1. ወሰን፡ ደንበ፡ ደንበ፡ ህግ እወጣ።
2. በሰበቡ አሰራር (መርን)። 3. መራ፡ አሰራር
(የመር ሰራዊትን)።

ሰራት ለ 1. ደንበ፡ ሰርአት፡ ህግ። 2. የመራት
ይዘታ ደንበ፡ ሰርአት፡ የመራት ሰራትም
ይባላል።

ሰር ለ ደንበ፡ ህግ፡ ሰርአት።

ተሰራ ፡ 1. ተደንበ፡ ደንበ ወጣ።

2. ተመራ፡ ስፍራ ያዘ፡ ተመደበ። በላገራችን
ወታደር ተሰርጽፈዋል።

ተሰራ ለ በቀድሞው ጊዜ በገባር ቤት ተመደቦ፡
ተመርቶ የሚቀመጥ ወታደር።

ሰራተኛ "ሰራ¹" ስር ተመ.

ሰራን ለ ነጭ ጠቀር ያለ ቀለም ያለው
ዝንጉርጉር ፈረሰ።

ሰራዊት ለ 1. በወታደራዊ ክፍል ውስጥ የሚገኝ
አባላት በሙሉ። 2. ለአንድ አባላት በአንድ ቡድን
ሰር የተሰባሰበ ብዙ ህዝብ።

ሰርሳሪ "ሰረሰረ" ስር ተመ.

ሰርብ "ሰረበ" ስር ተመ.

ሰርተፊኬት ለ የምስክር ወረቀት።

ሰርን ለ የአፍንጫ ቦይ።

ሰርክ ለ 1. የቀን መጨረሻ፡ ምሽት። 2. ዘወትር፡
ሁልጊዜ።

የሰርክ ልብስ ለ የዘወትር ልብስ።

ሰርዲን ለ ለምግብነት የሚሆኑ የትናንሽ አሳዎች
ዘር፡ ከዚሁ የተዘጋጀና በቆርቆሮ የታሸገ ምግብም
ሰርዲን ይባላል።

ሰርዶ ለ ብዙ አንጻ ያለው፡ መሬት ለመሬት ሰር
እንባደደ የሚሳብ የሳር አይነት።

ሰርገኛ "ሰረገ" ስር ተመ.

ሰርግ ዝ.ክ.

ሰርጥ(ሰርጥ) ለ ቀውን፡ ጠባብ የእግር
መንገድ።

ሰርፍ ለ 1. ባለዘርፍ የአልጋ ልብስ፡ ምንጣፍ።
2. የፊሳ ሳጥን የሚለብሰው ምንጣፍ፡
መንፍፀፊያ።

ሰሰን "ሴሰን" ን ተመ.

ሰሳ (ሰሰ) ለ ኑሮው በገዳገደልና በተራራ የሆነ፡
ፍየል የሚመስል፡ ስጋው የሚበላ ትንሽ የዱር
እንስሳ (ሰእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ሰቀለ ፡ 1. አነሳ፡ ክፍ አደረገ፡ ወደላይ አራቀ።
2. አንጠለጠለ። 3. በመስቀል ላይ በመቸንከር
ወይም አንገቱን በግመድ በማንጠልጠል ገደለ።

መስቀያ ለ ከእንጨት ወይም ከሸቦ ወይም
ከጥላስቲክ፡... የተሰራ የልብስ ማንጠልጠያ።

የልብስ መስቀያም ይባላል።

መስቀል ለ 1. ቀጥ ባለ እንጨት አናት
አካባቢ ሌላ አጠር ያለ እንጨት በማጋደምና
ሁለቱን በማያያዝ የሚዘጋጅ፡ በጥንት
እስራኤላውያንና የሚውያን ጊዜ ወንጀላዊችን
አስቃይቶ ለመግደል ያገለግል የነበር የሰው
መስቀያ። 2. ከላይ በተጠቀሰው ቅርፅ ከብረት፡
ከእንጨት፡... የሚዘጋጅ ክርስቶስ የተሰቀለበት
መስቀል ምሳሌ፡ የክርስቶስ እምነት ተከታዮች
ምልክት። 3. በመስቀል መልክ የተሰራ
ማንኛውም አይነት ምልክት። 4. የክርስቶስ
መስቀል ከተቀበረበት ቦታ በማገኘቱን ምክንያት
በሚድረግ መስከረም 17 ቀን የሚከበር በአል።
5. የመስቀል ምልክት የሚደረግበት ወይም
ማማተርያ ጣት የሚያርፍበትና በአፍንጫ ትክክል
የሚገኘው የግንባር ክፍል።

መስቀለኛ(መስቀልኛ) ት እንደ መስቀል
ያለ።

መስቀለኛ መንገድ ለ በመስቀል ቅርፅ

ወደተለየ አቅጣጫ የተከፋፈለ መንገድ፡
መስመር።

መስቀለኛ ጥያቄ ለ አንድ ሰው የሰጠውን
ቃል ትክክለኛነት ለማረጋገጥ ከተቃራኒው ወገን
በተለያየ መንገድ የሚቀርብ ጥያቄ።

የመስቀል ወፍ ለ 1. በመስከረም ወር
የመስቀል በአል በሚከበርበት ሰሞን የምትታይ
እነስተኛ ወፍ (በእሉን ወፍ ስር ተመ.)። 2.
(ዘይ.) አልፎ አልፎ ብቻ የሚታይ ሰው። ምሳሌ
የመስቀል ወፍ ሆንክ?

ሰቀላ ለ አገድምና ሞላል ብሎ የተሰራ ትልቅ
ቤት፡ ዳስ፡ ድንኳን።

የሰቀላ መሬት ለ ርስት ያልሆነ፡ በቀድሞ
ጊዜ አንድ ሰው ሲሾም ለመተዳደሪያ እንዲሆን
የሚሰጠው መሬት።

ሰቅለት ለ ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለበትን
እለት ምክንያት በማድረግ በየለመቱ ከፋሲካ
በፊት ባለው አርብ ቀን የሚከበር በአል።

ሰቅላት ለ ሰው አንገት ላይ ገመድ፡ ሽምቀቅ
በማጥለቅና በማንጠልጠል የሚፈፀም የሞት
ትጣት።

ተሰቀለ ፡ 1. ተንጠለጠለ፡ ወደላይ ከፍ አለ።
2. በገመድ ተንጠልጥሎ ሞተ።

አሳቀለ ፡ 1. ነገርን፡ ጥልን አባባሰ፡ አጋነነ።
2. አዋደደ(ዋጋን)። 3. አሳጣ፡ በደሉን ነገር
(ለሰላይ፡ ለፈጣሪ፡...)።

ሰቀሰቀ ፡ አንድን ነገር ጨርሶ ለማንሳት ከሰራ
ገብቶ ፈቀፈቀ፡ ሰረሰረ፡ ፈቀፈቀ፡ ጠረገ።

ሰቀሰቀበት በጦር ወይም በጠብ ወጋው።

መስቀላዊያ(መስቀላዊት) ለ ከምጣድ ላይ
እንጀራ ማላቀቂያ ስንጥር እንጨት።

*ሰቀሰቀ

ሰቅሰቅ አለ ግ ምርር ብሉ አለቀሰ።

ተንሰቀሰቀ ግ ምርር ብሉ አለቀሰ። አነባ።

ሰቀቀ¹ ግ ሰቀጠጠ። ዘንነ።

ሰቀቀን ስ 1. ተሰፋ ያደረጉበትን ወይም ያሰቡትን በማጣት የሚሰማ የቅሬታ ስሜት፤ ዘን። 2. ናፍቆት።

ሰቀቀናም ቅ ችግሩም፤ ስግብግብ፤ ስስታም።

ተሰቀቀ ግ በፍርሃት ወይም በስጋት ተሸማቀቀ፤ ተሰቃየ፤ ተጨነቀ።

ተሳቀቀ ግ 1. በፍርሃት ወይም በስጋት ተጨነቀ፤ ተሸማቀቀ። 2. ተሰፋ ያደረገበትን፤ ያሰበውን አጣ።

አሰቃቂ ቅ በጣም አስከፊ፤ ዘግኖኝ፤ አሳዛኝ፤ ሰቅጣድ።

አሳቀቀ ግ 1. በፍርሃት፤ በስጋት አሰቃየ፤ አስጨነቀ። 2. አሳይቶ፤ አጓጉቶ ነሳ፤ ከለከለ።

ሰቀቀ² ግ መጠቀ፤ ወደላይ ከፍ እያለ ራቀ፤ ሄደ።

ሰቀቀናም “ሰቀቀ”¹ ስር ተመ.

ሰቀቀን ዝ.ኪ.

ሰቀዘ ግ ወጋ፤ ቀስፎ ያዘ፤ አስጨነቀ(ሀመም)።

*ሰቀየ

ሰቃይ ስ በአካል ወይም በእእምሮ ላይ የሚደርስ ጭንቀት፤ መከራ፤ ሀመም፤ ጉስቀልና።

ተሰቃየ ግ በሀመም፤ በጉዳት፤ በጭንቀት፤ መከራ አየ፤ ሰቃይ ተቀበለ።

አሰቃየ ግ አንሳቆለ፤ በሀመም ወይም በጉዳት መከራ አሳየ፤ ሰቃይ አደረሰ።

ሰቀጠ ግ ዋሽ፤ አታለለ።

ሰቃጢ ቅ ወሽታም፤ አታላይ።

ሰቀጠጠ ግ ዘንነ።

ሰቅጣጭ ቅ የሚዘንንን።

ሰቃጢ “ሰቀጠ” ስር ተመ.

ሰቅ ስ 1. መታጠቂያ፤ ቀበቶ። 2. ማቅ፤ በርኖስ።

ሰቆረ ግ በሳ፤ ሽነቆረ፤ ነደለ።

መሰቆር ስ መብሻ፤ መሸንቆሪያ፤ ሹል ነገር።

መሰቆርት ስ የጆሮ መብሻ።

ሰቆቃ (ሰቆቃው) ስ ጨሀት፤ ዋይታ፤ የመረረ ለቅሶ፤ ሙሽ።

ሰበረ ግ 1. አነከተ፤ ቀለጠመ፤ አደቀቀ፤ ሸረፈ። 2. ተበላሸ፤ ለከ አልመጣ አለ(ለዜማ፤ ለግጥም)።

3. ጥሶ አለፈ። 4. ሰርሰሮ ወይም በሀገ ወጥ መንገድ ከፍቶ ገባ (ቤትን)። 5. ሰነከለ፤ አጎበጠ።

አደቀቀ(በሽታ)። 6. አመደ፤ ቆረጠ። ባቄላ ሰበረ።

ሰበር ሰካ አለ የቄንጥ አካሄድ ሄደ።

ሰበር ስ በአሄድ ጊዜ የከብቶች እግር ያደቀቀው የሰንደ፤ የገብሰ።... አገደ።

ሰበር ስ አንድ ጉዳይ የመጨረሻ የፍርድ ውሳኔ ካገኘ ሲሄድ፤ መሰረታዊ የፍርድ ስህተት ሲኖረውና በጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት ሲታዘዝ፤ ወይም በጠቅላይ እቃቤ ሆኑ አቤቱታ ሲቀርብበት እንደገና የሚታይበት ሁኔታ።

ሰባራ ቅ 1. ጉድለት ያለው፤ የተበላሸ፤ በትክክል የማይሰራ። 2. የአካል ስብራት ያለበት (ሰው)። 3. የተሸረፈ፤ በከፊል የተሰበረ። 4. ሰባራ፤ ሽራፈ።

ሰባራ ሰንግራ ስ አነስተኛ፤ ጥቃቅን፤ መናኛ የቤት እቃ።

ሰባራ ቅ ሽራፈ፤ ቁራጭ፤ ጉማጅ።

ሰብራት ስ 1. የመሰበር አደጋ። 2. የአጥንት መሰበር።

ሰባበረ ግ አደከመ፤ አደቀቀ (ሰውነትን)።

ሰብርባሪ ቅ ቁርጥራጭ፤ ድቃቂ።

ሰብርብር ያለ ያልተሰተካከለ። ሰብርብር ያለ አረፍቶ ነገር።

ተሰበረ ግ 1. ነከተ፤ ደቀቀ፤ ተሰነጠቀ። 2. ስብራት ደረሰበት።

ተሰባሪ ቅ 1. በቀላሉ ሊሰበር የሚችል። 2. (ዘይ.) ሟች። ለው ተሰባሪ ነው።

ተሰባበረ ግ አንድን ነገር ለማግኘት ተጣጣረ፤ ታገለ፤ ተራኮተ።

አሳበረ ግ በአቋራጭ መንገድ ሄደ።

ሰበሰበ ግ 1. ለቀመ፤ አጋበሰ፤ ወደራሴ አደረገ። 2. አከማቸ፤ በአንድ አደረገ። 3. አጠፈ፤ ኮረተመ፤ መለሰ። እግሩን ሰበሰቡ። 4. በስፋ አድርጎ አስተዳደረ። አኖረ (ዘመድን፤ ቤተሰብን)። 5. አመደ፤ አሰባ፤ ከተተ(ሰብልን)።

6. ጠልቆ ወይም አጥፎ እንዳይንዘረፈፍ አደረገ(ልብሰን፤...)። 7. ለጉባኤ ወይም ለውይይት ለዎችን፤ ተሳታፊዎችን ጠራ፤ በአንድ አደረገ፤ ሰብሰባውን መራ።

ሰበሰብ (ሰብሳብ) ስ በቤት ዙሪያ በስተውጭው በኩል ያለ ቦታ፤ ታዛ።

ሰብሳቢ ቅ 1. የሚያኖር፤ የሚያስጠጋ፤ ረዳት። ስ 2. የሰብሰባ መሪ፤ ሊቀመንበር።

ሰብሳባ (ሰብሰብ) ቅ ቆጣባ፤ የተቀጣ፤ ጨዋ።

ሰብሰባ ስ ለአንድ አይነት ጉዳይ፤ ለውይይት፤ ...የዎች በአንድነት መገኘት፤ ጉባኤ።

ሰብሰባ ረግጦ ወጣ በሰብሰባው አጀንዳ

ወይም በተዘረዘሩት ሃሳቦች ባለመስማማት ሰበሰባውን ያለፈቃድ አጽርጦ ወጣ።

ሰብሰባ ጠራ ጉባኤ ጠራ፡ ለውይይት ሰዎችን በተወሰነ ቦታና ሰአት እንዲገኙ አደረገ።

ሰብሰባውን ከፈተ ጉባኤውን ንግግር በማድረግ፡... ጀመረ።

ሰብሰብ ት ጥርትም።

ተሰበሰበ ግ 1. ተለቀመ። 2. ተጠራቀመ። በአንድ ላይ ሆነ። 3. ተሸበሸበ። 4. በሰብሰባ ላይ ተገኘ። 5. አርፎ፡ ተቆጥቦ ተቀመጠ። 6. ረዝሞ የነበረው ክትት አለ፡ ቅልብጭ አለ።

መሰብሰቢያ ስ መገናኛ ቦታ ወይም አጻራሽ።

ተሰባሰበ ግ ከያለበት መጣ፡በአንድ ላይ ሆነ፡ ተሰበሰበ።

አሰባሰበ ግ 1. በአንድ ላይ አደረገ፡ ከያለበት ሰበሰበ። 2. ከሰዎች ሰበሰበ (መዋራት)።

ሰበቀ ግ 1. አማለ፡ በጠበቀ (አርጋን፡...)። 2. ወዘወዘ፡ ነቀነቀ(መርን)። 3. እሳትን ለማውጣት በመጻፎቹ መካከል እንጨትን፡ አስቱን አሸከረከረ፡ አሸ (ቀጠን ያለውን እንጨት ወፈር ካለው ላይ በማድረግ)።

መሰበቂያ ስ ሶስት ጣት ያለው ማማሰያ፡ መባጥጫ እንጨት።

መሰበቂያ

ሰበቃ ስ ሁለት ነገሮችን የማፋጨት፡ የማፋተግ ሁኔታ፡ ስራ ወይም የሁለት ነገሮች መፋተግ፡ መፋጨት።

ሰበቀ ግ የሚያጣላ፡ የሚያጋጭ ወሬን አቀበለ፡ አሳጣ።

ሰባቂ ት የሚያጣላ ወሬን አቀባይ፡ ወሬን እያቀበለ የሚያጣላ።

ሰበቅ ስ ሰዎችን ለማጣላት ከአንዱ ወደ ሌላው ተወስዶ የሚነገር ክፉ ወሬ።

ሰብቀኛ ስ ሰበቅ የሚወድ፡ ወሬ አቀባይ።

ሰብቀት ስ ሰበቅ።

አሳበቀ ግ የሚያጣላ ክፉ ወሬ አቀበለ፡ ሰበቀ።

አሳባቂ ት የሚያጣላ ወሬን የሚያቀብል፡ ወሬኛ።

ሰበቀለ ግ ቆንጆ፡ ተዋበ፡ አማረ።

ሰብቅል ት ቆንጆ፡ ውብ፡ የሚያምር።

***ሰበቀለ**

ሰብቅል ት የተመሰቀቀለ።

ተሰባቀለ ግ ተመሳቀለ።

አሰባቀለ ግ አመሳቀለ።

ሰበቃ “ሰበቀ” ስር ተመ.

***ሰበበ**

ሰበብ(ሰበብ) ስ ምክንያት (ብዙውን ጊዜ ማስተባበያ የሚሆን፡ ዋነኛ ምክንያት ያልሆነ)።

ሰበብ አስባብ ስ የሆነ ያልሆነ ወይም በቂ ያልሆነ ምክንያት።

ሰበበኛ(ሰበበኛ) ት 1. ጥቂት ምክንያት፡ ሰበብ የሚፈልግ። 2. ደካማ፡ አቅመቢሰ።

ተሰበበ ግ ተመካኘ።

አሳበበ ግ አመካኘ።

ሰበክ ግ 1. አስተማሪ ሃይማኖት ወይም እምነትን። 2. አግባብ፡ አታለለ፡ አባበለ። 3. ኢ.ኢ.ተ.ቤ. ቄሱ ወንጌል ከማንበቡ በፊት ዲያቆኑ ከጻዊት መዝሙር አዘዘው **ምሰባክ(ምሰማክ)** ስ . ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) በፍታት፡ በትጻሕ ወይም በሰላ-ት ጊዜ ወንጌል ከመንበሱ በፊት ዲያቆኑ ከጻዊት መዝሙር ውስጥ መርጦ የሚያዘመው ሶስት ስንን ያለው ጥቅስ። 2. ወንጌልን ማስተማሪያ፡ አዋጅን መንገሪያ ከፍ ያለ ቦታ ወይም መድረክ።

ሰበክ ስ አጥቢያ፡ ቀበሌ፡ አካባቢ፡ ዙሪያ (የቤተክርስቲያን)።

ሰባኪ ስ 1. ሃይማኖት አስተማሪ። ት 2. ሽንጋይ፡ ደላይ።

ሰብክት ስ 1. ሃይማኖት ትምህርት፡ ህዝብ በተሰበሰበበት የሚሰጥ ወይም የሚነገር የሃይማኖት ቃል። 2. ለማግባባት፡ ለማባበል የሚነገር የመደለያ ወይም የመሸንገያ ቃል።

ተሰበክ ግ 1. የተሰጠውን የሃይማኖት፡ የርእዮተ አለም ትምህርት ተቀበለ። 2. ተታለለ፡ ተሞኘ፡ ተደለለ።

ሰበክት ስ የእንጀራ ወይም የቁርባን ጀርባ፡ እንጀራው ምጣኔ ላይ ወይም ቁርባኩ መሬት ላይ የሚያርፍበት ወገን።

ሰበክ “ሰበክ” ስር ተመ.

ሰበዘ ግ ሰበዘን ሻጠ፡ ሸጠ።

ሰበዘበት ሻጠበት (መርን፡...)።

ሰበዝ ስ የተሰጠቀ ሰንደዶና አክሮማ በላይ ላይ እየተጠመጠመበት የሚሰፋና የሚያያዝ ያልተሰጠቀ ሰንደዶ፡ የሰፊት ሳር፡ ሳራም ሰበዝ ይባላል።

***ሰበደበደ**

ሰበድባጻ(ሰብድብድ) ት ፈራ፡ ቡቡ፡ ተርበድባጅ።

ተሰበደበደ ግ ፈራ፡ ባባ፡ ተርበደበደ።

ሰበጠረ(ሰባጠረ) ግ አወሳሰበ፡ አጠላለፈ፡፡

ሰበጢራ-(ሰበጠራ) ስ ከቀርከሃ፡ ከማሽላ አገዳ፡ ከሽምባቆና ከመሳሰሉት የሚሰራ የእንጀራ ቅርጫት ወይም ሰፊድ፡፡

ሰብጥር ት 1. ውስብስብ፡ ጥልፍልፍ፡፡

2. ከየአይነቱ የተቀላቀለ፡ ቅልቅል የሆነ፡፡

ተሰባጠረ ግ 1. ተጠላለፈ፡ ተወሳሰበ፡፡

2. አልፎ አልፎ ጣልቃ ገባ፡ ተደባለቀ፡፡

አሰባጠረ ግ 1. አስተላለፈ፡ አጠላለፈ፡ አወሳሰበ፡፡ 2. አልፎ አልፎ አስቀመጠ፡ ጣልቃ አስገባ፡፡

ሰባ ስ 1. በስድሳ ዘጠኝና በሰባ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፡ በእሃዝ ሲፃፍ ፪ ፡ 70 ነው፡፡ ት 2. ብዛቱ ሰባት አስሮችን የሆነ፡፡

ሰባ ከብቶች፡፡

ሰሻ ግ 1. ወፈረ፡ ደለበ፡ ጮማ ሆነ (እንስሳ)፡፡ 2. ለማ፡ ዳበረ (መሬት)፡፡

የሰባ መሬት ስ ለም የሆነ መሬት ወይም አፈር፡፡

ሰብ ስ 1. ጮማ፡፡ ት 2. ለም፡ የዳበረ (መሬት)፡፡ 3. ወፍራም፡ ደንዳና (ለእንስሳት)፡፡

ሰባት ስ ውፍረት፡ ጮማነት (የእንስሳት)፡፡

አሰባ ግ አወፈረ፡ አደገደነ፡ አደለበ፡፡

አሰብቶ አራጅ ወዳጅ መስሎ፡ እዘናግቶ አጥፊ ወይም አድፍጦ፡ አድብቶ የሚጎዳ፡፡

ሰባራ "ሰበረ" ስር ተመ.

ሰባሰገል "ሰብአሰገል" ን ተመ.

ሰባቂ "ሰበቀ" ስር ተመ.

ሰባት ስ 1. በስድስትና በስምንት መካከል ያለ ቁጥር፡ በእሃዝ ሲፃፍ ፮ ፡ 7 ነው፡፡ ት 2. ብዛቱ የአንድና የስድስት ድምር የሆነ፡፡ ሰባት መፅሃፍት፡፡

ሰባኪ "ሰበከ" ስር ተመ.

ሰባጠረ "ሰበጠረ" ን ተመ.

ሰብል ስ እህል፡ የእርሻ ሰራ ውጤት፡፡

የሰብል ጊዜ ስ እዝመራ፡ እህል

የሚሰበሰብበት ወቅት፡፡

ሰብራዳ ስ ከጭቅና ጋር ያለ ሁለት የበሬ ጎድን፡፡

ሰብላቢ "ሰበሰበ" ስር ተመ.

ሰብላባ ዝ.ክ.

ሰብቀኛ "ሰበቀ" ስር ተመ.

ሰብቅ ዝ.ክ.

ሰብአ ሰገል (ሰባሰገል) ስ ክርስቶስ በተወለደ ጊዜ ከከብ እየመራቸው ከምስራቅ መጥተው እጅ መንሻ (ወርቅ፡ ክርቤ፡ እግን) በማትረብ የሰገዱለት ሰዎች መጠሪያ፡፡

ሰብአ አይን "ሰብእ" ስር ተመ.

ሰብአዊ ዝ.ክ.

ሰብእ (ሰብ)

ሰብአ አይን ስ ሰላይ፡፡

ሰብአዊ ት 1. የሰው ልጅ ሊያደርገው ወይም ሊሆን የሚገባው፡፡ 2. የሰው፡ የሰው ልጅ፡፡

ሰብአዊ ባህርይ፡ አካል፡፡፡

ሰብአዊ መብት ስ ሰው በሰውነቱ ሊደረግለት የሚገባ እንክብካቤ፡ ሊሰጠው የሚገባ ነገት፡፡

ሰብአዊ መብት ረገጣ ስ ሰብአዊ መብትን መንፈግ፡ የመከልከል አድራጎት፡ በሰብአዊ ክብር ላይ የሚደረግ ጭቆና፡ ግፍ፡፡

ሰብአዊ ርህራሄ ስ ለሰው ልጅ የሚደረግ ሃኪታ፡ በጎ ተግባር፡፡

ሰብአዊ ርዳታ ስ የእለት ደራሽ የሆነ እንደ ምግብ፡ መጠለያ፡ መድሃኒት የመሳሰለ እርዳታ፡፡

ኢሰብአዊ ት ጭካኔ፡ አረመኔነት የተሞላበት፡ በሰው ልጅ ላይ መደረግ የማይገባው፡፡

ሰተረ¹ ግ አለጣ፡ ዘረጋ፡ ለፀሃይ ሰጠ፡፡

ሰተረ² ግ ሸከፈ፡ ሰበሰበ፡ በስርአት አስቀመጠ (እቃን)፡፡

ተሰተረ ግ ተሸከፈ፡ ተሰበሰበ፡ በስርአት እንዲቀመጥ ተደረገ፡፡

*ሰተተ

ሰተቶ ስ ያለ ጋብቻ ውል ወይም ፊርማ ሴት ቤት ገብቶ የሚኖር (ወንድ)፡፡

ሰታታ ት 1. ወጣ ገባነት የሌለው፡ ለጥ ያለ (ሜዳ)፡፡ 2. ገላላ፡ ዝርግ፡፡

ሰታቴ ስ ትልቅና ሰፊ የሆነ የሸክላ ድስት፡፡

ሰተት አለ ግ ያለችግር፡ ያለመሰናከል ወደ ውስጥ ገባ፡፡

*ሰተፊ

ተሳተፊ ግ የአንድ ስራ ተካፋይ ሆነ፡፡

የበኩሉን አስተዋፅኦ አደረገ፡ ድርሻውን አበረከተ፡ ተጋራ፡፡

ተሳታፊ ት የአንድ ድርጊት ተካፋይ፡፡

ተሳትፎ ስ በአንድ ስራ የመተባበር ወይም የመሳተፍ ተግባር፡፡

አሳተፊ ግ በአንድ ስራ እንዲተባበር ወይም እንዲሳተፍ አደረገ፡፡

*ሰንሰለ

ሰንሰለት ስ እርስ በርስ ከተቆላለፉ ወይም ከተያያዙ ቀለቦች የተባደ ለማሰራዎነት የሚያገለግል የብረት ገመድ፡፡

ተሰናሰለ ግ እርሱ በርሱ ተቆላለፈ፡ ተያያዘ፡ ተቆራኝ።

ሰነቀ ግ ለጉዞ ወይም ለመንገድ የሚሆን ምግብ አዘጋጀ።

ሰንቅ ስ ለጉዞ ወይም ለመንገድ የተዘጋጀ ምግብ ወይም የምግብ መግዣ ገንዘብ።

ሰንቅና ትጥቅ ስ ለዘመቻ የሚሆን ምግብ፡ ገንዘብ፡ የጦር መሳሪያ፡...

ተሰነቀ ግ ለጉዞ ፡ ለመንገድ ወይም ለዘመቻ የሚሆን ምግብ ተዘጋጀ።

ሰነቀረ ግ 1. ሻጠ፡ ሰካ። 2. ወሽመጥ ወይም ስርዋሶ አገባ። 3. ወተፈ፡ ወሻላ አገባ።

ተሰነቀረ ግ 1. ተሻጠ፡ ተሰካ፡ ተተክለ። 2. ያለአግባብ ጣልቃ ገባ።

ሰነበተ ግ 1. ለብዙ ቀን ወይም ጊዜ ቆየ፡ ኖረ፡ ከረመ። 2. አዲሰነቱን፡ ትኩሰነቱን አጣ (ለመብል፡ ለመጠጥ)።

መሰንበቻ ስ መቆያ (ቀለብ፡ ቦታ)። 2. ሰሞኑን፡ መሰንበቻዬን እመጣለሁ።

ሰንበቲ (ሰምበቲ) (እ.ኤ.አ.ቤ) ስ ሰንበትን ምክንያት በማድረግ ምእመናን በየሳምንቱ ጻቦ፡ ጠላ፡ ቆሎ ወደ ቤተክርስቲያን ይዘው ሄደው የሚጠኩሩት ገዝር።

ሰንበት ስ የሳምንት መጨረሻና እረፍት የሚደረግበት ሰባተኛ ቀን፡ አሁኑ።

ሰንብት ስ 1. ከስራ መልቀቅ ወይም መሰረር። 2. የመለያየት ስነ ስርአት ወይም የመለያያ ሰላምታ።

የሰንብት ደብዳቤ ስ አንድ ሰው አንድን መስሪያ ቤት ለቆ ሲሄድ ወይም ከመስሪያ ቤቱ ሲባረር የሚፃፍለት ደብዳቤ።

ተሰነባበተ ግ የመሰንበቻ፡ የመለያያ ቃል ተለዋወጠ።

ተሰናበተ ግ 1. ተባረረ፡ ተወገደ። 2. ደህና ሁኑ ተባብሎ ተለያየ። 3. ለቅሶ ደርሶ እግዚር ይጥህ ብሎ ሄደ። 4. (ዘይ.) ሞተ።

የመሰናበቻ ግብዣ ስ የመሸኛ ግብዣ።

አሰነበተ ግ አቆየ፡ አከረመ።

አሰናበተ ግ 1. አባረረ፡ አስወገደ (ከስራ፡...)። 2. ሸኘ፡ እንዲሄድ አደረገ። 3. ለቅሶ የደረሱትን ሰዎች ሸኘ፡ ሰንብት ሰጠ።

ሰነበጠ ግ በጣ፡ ቆረጠ፡ ቀደደ፡ ሰነጠቀ፡ ከፈለ (በርቱካን፡ ሎሚ፡ ወዘተ.)።

ሰንባጭ ቅ ትንሽ ቁራጭ፡ ክፋይ።

ተሰነበጠ ግ ተበጣ፡ ተቆረጠ፡ ተቀደደ፡ ተሰነጠቀ፡ ተከፈለ።

ሰነተረ ግ ሸነተረ፡ በጣ፡ ቀደደ።

ሰንትር ስ ሸንትር።

ሰነኒ ግ 1. በጣም ቀጠነ (ለሰነነት)። 2. በጣም ላመ፡ ደቀቀ (እዘል፡...)።

ሰናና ቅ 1. ቀጭን፡ ሰላላ፡ ቀጫጫ። 2. (ዘይ.) ሞኘ፡ ቂል፡ ፈዛዛ።

*ሰነኘ

ሰንኘ ስ የግጥም አንድ መስመር።

ተሰናኘ ግ ተሰማማ፡ ተገጣጠመ (ሰንኘ)።

አሰናኘ ግ አጋጠመ፡ አሰማማ (ለግጥም፡ ለዜማ)።

ሰነከለ ግ 1. ሰበረ (እግርን)። 2. አሰረ፡ ቀየደ፡ እንደልቡ እንዳይሄድ አደረገ።

ሰንካላ ቅ 1. እግሩ የተሰበረ፡ አንካሳ። 2. (ዘይ.) ደካማ፡ ብቁ ያልሆነ።

ሰንኩል ዜኪ.

ተሰናከለ ግ ተጨናነለ፡ ተጨናነፈ፡ ተደናቀፈ፡ ተጓነለ።

መሰናከል ስ 1. እንትፋት። 2. (ዘይ.) አንድ ነገር በተሰካ ሁኔታ እንዳይሰራ የሚያደርግ ሁኔታ።

የመሰናከል ፋሚ ስ በየተወሰነ ርቀት ላይ የተደረፈፍኖ ከፍታ ያላቸውን እግዳሚ እንጨቶች በዘላይ ተሻግረው እያለፉ የሚያደርጉት የፋሚ ውድድር።

አሰናከለ ግ 1. ጠለፈ፡ እንቅፋት ሆነ። 2. አጨናነለ፡ አጨናነፈ፡ አደናቀፈ፡ አስተጓነለ።

ሰነዘር ግ 1. በሰንዘር ለካ፡ መጠነ። 2. በበትር ወይም በእጅ ለመምታት ቃጣ። 3. (ዘይ.) ሰጠ (ሃሳብን)።

ሰንዘር ስ የአውራ ጣት ጫፍ እስከ መካከለኛ ጣት ጫፍ ድረስ ሲዘረጋ ያለው የርዝመት መጠን ወይም ልክ።

ሰንዘር የሚያህል አነስተኛ፡ ትንሽ።

ተሰነዘረ ግ ተሰጠ (ሃሳብ)።

ተሰናዘረ ግ ተላወሰ፡ ወዲያ ወዲህ ሄደ፡ ተንቀሳቀሰ።

መሰናዘሪያ ስ ወዲያ ወዲህ መላወሻ፡ መንቀሳቀሻ (ቦታ፡ ገንዘብ)።

አያሰናዘርም 1. አያላውስም፡ አያንቀሳቅስም። 2. አያወላዳም።

ሰነዘር² ግ ቆዳን ለመግፈፍ እንዲያመች ከጅራት እስከ ጉርር፡ ከቀኝ እግር ጫፍ እስከ ግራ እግር ጫፍ ቆዳውን በመሰመር ሰነጠቀ።

ሰነደቀ ግ በአንድነት አሰረ፡ ሰበሰበ፡ አጠራቀመ (ነደን)።

ሰንድቅ ቅ በአንድ ላይ የተሰበሰበ፡ የታሰረ

(ሰነድ)።

***ሰነድ**

ሰንዱ ት ገግጃ።

ተሰናዳ ግ ተዘጋጅ።

መሰናዶ ስ ዝግጅት።

አሰናዳ ግ አዘጋጅ።

ሰነድ ስ ስለ አንድ ጉዳይ መረጃዎችን የያዘ ዕውቅና፣ መዘገብ፣ ማሰረጃ።

ሰነገ ግ 1. በአፍንጫ ቀዳዳ ወደ ጎን ሽቦን ወይም ላባን እስገባ (በኩብት፣ በድር)። 2. አጥብቆ፣ ወጥሮ ያዘ።

ሰናግ ስ በአፍንጫ ላይ የተሰከ ላባ፣ ሽቦ (በኩብት፣ በድር)።

ተሰነገ ግ በሚያስጨንቅ ሁኔታ ውስጥ ገባ፣ ተያዘ።

ሰነገ (ሰነጋ) ግ በቃሪያ ውስጥ ያለን ፍሬ አውጥቶ ሽንኩርት፣ ጨውና የመሳሰሉትን ነገሮች ጨመረ።

ሰንግ ቃሪያ ስ ፍሬው ወጥቶ ሽንኩርት፣ ጨው...የገባበት ቃሪያ።

ተሰነገ(ተሰነጋ) ግ ፍሬው ከወጣለት በሂላ ሽንኩርት፣ ጨው...ገባበት (ቃሪያ)።

ሰነጋ ግ የፈረሰን፣ የበሬን፣ የበቅሎን፣ የወይፈንን...አባለ ዘር አኮላሽ፣ ቀጠቀጠ።

ሰንጋ ስ 1. የተቀሰበ፣ የሰባ ድልብ በሬ። ት 2. የተኮላሽ፣ የተቀጠቀጠ (ኩብት)።

ሰንጋ ፈረሰ ስ የተቀሰበ የግልቢያ ፈረሰ።

ሰንጋ መገን ስ 1. የግጥም አይነት፣ በተለይ ጃግናችን ለማጥገስ አገግሪዎች በዜማ የሚደረግናት ግጥም። 2. የማሲንቆ ወይም የክራር ቅንት አይነት።

ሰንጋ "ሰነገ" ን ተመ.

ሰነጠረ ግ በቀጭኑ ሰንጥቆ አወጣ(ለእንጨት)።

ሰንጣሪ ት የተሰነጠረ፣ በቀጭኑ ተሰንጥቆ የወጣ (እንጨት፣...)።

ሰንጥር ሰንጣሪ።

ሰነጠቀ ግ 1. ከፈለ፣ አለያየ፣ ገመሰ። 2. እየጣሰ አለፈ። አውሮፕላኑ እየፍን ሰንጥቆ ሄደ። 3. ከፍተኛ ድምፅ፣ ጨውን እስማ። አሪታውን ሰነጠቀው። 4. መስመር አወጣ (የመንገድ)። አውራ ገጽና በዚህ በኩል ሰንጥቆ አሰፋፋት ሰፊ።

ሰንጣቃ ት ሰንጥቅ።

ሰንጣቂ ት ከአንድ ነገር ተሰንጥቆ የወጣ ክፋይ።

ሰንጥቅ ት መዘፈል፣ መሰበር፣ መለያየት የጀመረ፣ የተሰነጠቀ፣ የነቃ (እቃ፣ግድግዳ፣...)።

ሰ 2. እየተሰበረ፣ እየተሰነጠቀ፣ እየተከፋፈለ ሳለ ነገር ላይ የሚታየው ክፍተት፣ ንቃቃት።

ሰንጥቅ አተረፈ የዋናውን ያህል አተረፈ።

ተሰነጠቀ ግ 1. ለመክፈል፣ ለመለያየት፣ ለመሰበር መንገድ አወጣ፣ መላቀቅ ጀመረ፣ ተገመሰ፣ ነቃ። 2. በሃይል ጮህ (በላቅ፣ በንግግር፣ በቀጣ)። 3. (ዘይ.) በጣም ዋሽ።

ተሰነጣጠቀ ግ ከውርጭ፣ ከድርጊት፣...የተነሳ ንቃቃት ወይም ሰንጥቅ አወጣ (ለምሳሌ ከንፈር፣...)።

ሰነፈ ግ 1.ደካማ ሆነ፣ ብርታት፣ ሃይል አጣ። 2. አንድን ነገር ከመሰራት፣ ከማድረግ ቸል አለ፣ ስራን ጠላ። 3. ደደበ፣ ትምህርት የማይገባው ሆነ።

ሰነፍ ት 1. አትመሰስ፣ ደካማ፣ ቆራጥነት ያነሰው። 2. ቸልተኛ። 3. ስራ የማይወድ።

ሰነፍ መረቅ ስ ከጨው በስተቀር ቅቤና ትመም ያልገባበት መረቅ።

ሰነፍ ምርት ስ ገለባው ከፍሬው ያልተለየ ወይም ያልጠራ ምርት።

ሰነፍ ቆሎ ስ አሰሩ ወይም ገለባው ሲያሹት በቀላሉ ከሚለቅ የገብስ አይነት የሚዘጋጅ ቆሎ።

ሰነፍ እርቅ ስ ዘላቂነት ወይም መሰረት የሌለውና በቀላሉ ሊፈርስ የሚችል እርቅ።

ሰንፍና ስ ስራ ጠልጎት፣ ቸልተኝነት።

ተሳነፈ ግ ሰነፈ፣ ተዘናጋ።

አሰነፈ ግ ቸል እንዲል አደረገ፣ አቦዘ።

አሳነፈ ዝ.ከ.

ሰነፈጠ ግ ሰረሰረ፣ ፈጀ፣ ለበለበ (አፍንጫን)።

ሰናፍጭ ስ ፍሬው እንደጎመን ዘር ያለና አፍንጫን የሚለበልብ ወይም የሚሰነፍጥ ትመም።

ሰነፍ "ሰነፈ" ስር ተመ.

ሰናና "ሰነነ" ስር ተመ.

ሰናድር ስ ጥንታዊ የሆነ የጠበንጃ አይነት።

ሰናጋ ስ ጨርሶ እንዳይለያይ በልጥ የታሰረ ሰባራ አጥሎ ጨው።

ሰናፊል ስ ጥንታዊ ሱሪ፣ ተነፋነፍ።

ሰናፍጭ "ሰነፈጠ" ስር ተመ.

ሰኔ ስ ከግንቦት ቀጥሎ የሚመጣ የእመቤት አስረኛ ወር ስም።

ሰን ስ ከነሃስ ወይም ከመዳብ የተሰራ የእጅ መታጠቢያ፣ ኩባኩስት።

ሰንሰለት "ሰነሰለ" ስር ተመ.

ሰንሰል ስ እጅብ ብሎ የሚበቅል የእዕዋት አይነት፣ ስሚዛ።

ሰንበሌጥ (ሰምበሌጥ) ስ ለቤት ክፍን የሚያገለግል ረኽኖም የሳር አይነት።

ሰንበር(ሰምበር) ስ 1. በ ሚ ሽ ክ ር ፡ በሚገራበጥ ነገር ላይ ከመተኛት ወይም በግርፊያ የተነሳ በአካል ላይ የሚጋደም ምልክት፡ መስመር። 2. በጨርቅ ወይም በሌላ ነገር ላይ የሚደረግ የሰንበር ቅርፅ የያዘ መስመር። 3. በአንስተን ጨቅራ መገጣጠሚያ ላይ የሚገኝ እንደ ደንደስ ያለ ወፍራምና ልሙጥ የሆነው ክፍል።

ሰንበቱ "ሰነበተ" ስር ተመ.

ሰንበት ዝ.ክ.

ሰንበላ [መራት] ስ በነሃሴ የሚወጣ ኮከብ። በተወማራ ኮከብ ቆጠራ"ን ተመ.

ሰንተራ ስ የወንጭፍ ድንጋይ አቃፊው ቆዳ።

ሰንካላ "ሰነከለ" ስር ተመ.

ሰንኬሎ (ሸንኬሎ) ስ ባልጻ።

ሰንኬቶ ስ ትንሽ ጣት ላይ የሚደረግ ቀለበት።

ሰንከፍ(ሸንከፍ) ስ 1.ልባስ፡ ክረጢት (ለምሳሌ ሰውነት ውስጥ የገባ መጀሊ የተሸፈነበት)። 2. ያልተገረዘ የወንድ ብልት ሽፋን፡ ቆለፊት፡ ሽለፊት።

ሰንደል ስ ሲያጨሉት ጥፍ ሽታ ያለውና በቀጭን ዘንግ መልክ የሚዘጋጅ የቤት ማጠኛ እንጨት፤ ነድ።

ሰንደል ስ የነጠላ ሜማ አይነት፡ ሰንደል ሜማም ይባላል።

ሰንደቅ ስ የባንዲራ መስቀያ ዘንግ።

ሰንደቅ አላማ ስ ባንዲራ።

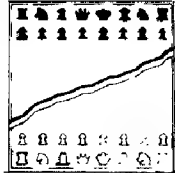
የሰንደቅ አላማ መዝሙር ስ ባንዲራ ሲወጣና ሲወፍድ የሚዘመር መዝሙር።

ሰንጋ "ሰነጋ" ስር ተመ.

ሰንጎ መገን ዝ.ክ.

ሰንጠረዥ ስ 1. ልዩ ልዩ ጉዳዮችን በየመደቡ ለመመዝገብ አግድምና ቁልቁል ተሰምሮበት የሚዘጋጅ ወረቀት፡ ሰሌዳ። 2. ባለ አራት ማእዘን የሆኑ ስድሳ አራት መደቦች ባሉት ዝርግ የእንጨት፡የጥላስተክ፡...

ሰሌዳ ላይ፡ ሁለት ሰዎች እያንዳንዳቸው በአስራ ስድስት የመጫወቻ ቅርፆች አማካይነት ለአጠዋው በተወሰነው ሀገ መሰረት የሚጫወቱትና ስልትን የሚጠይቅ ጨቃታ፡ ፍዝ።

ሰንጠረዥ

ሰንጢ(ሲንጢ) ስ 1. ታጣፊ የሆነ አንስተኛ ቢላዋ። 2. (ዘይ.) ሀ ብልህ፡ ነገር አዋቂ፡ ለ (ሰድብ) ነገረኛ።

ሰንግ ስ ወለል ያለ ሰፊ ሜዳ።

***ሰኘ**

ተሰኘ ግ ተባለ፡ ተሰየመ፡ ተጠራ።

አሰኘ ግ 1. አሰባለ፡ አስጠራ፡ አሰየመ። 2. አስመኘ፡ አስፈለገ። ምግብ አሰኝቶኛል።

ሰኞ ስ በእሁድና በማክሰኞ መካከል ያለው ቀን ስሙ፡ ከእሁድ ጀምሮ ሲቆጠር የሳምንቱ ሁለተኛው ቀን።

ሰኣሊ "ሰለ" ስር ተመ.

ሰኣልናክ (ሳሊንክ) ስ ለሰንበቱና ለማህበር ከሚጋገሩት ሁለት ጸባዎች አንዱና ትንሹ (ሰኣልናክ የተባለው ፀሎት ከተፀለየ በኋላ ማህበርተኞች ብቻ የሚቃመሉት)።

ሰኣት ስ 1. ጊዜን በደቂቃ፡ በሰከንድ እየከፈለ የሚያሳይ የጊዜ መቆጠሪያ መሳሪያ። 2. የስድሳ ደቂቃዎች ርዝመት ያለው የጊዜ መጠን። 3. ጊዜ። ብዙ ሰኣት ፈጅ። 4- ቀትር፡ እኩለ ቀን። 5. ወቅት።

ሰኣት አደረሰ የተወሰነው የምግብ ሰኣት እስኪደርስ ቆይቶ በላ (በየም ቀን)። ቆይቶ ሰኣት አደርሰህ ትሄዳለህ።

ያሰሰኣት ያለወቅቱ፡ ያለጊዜው።

ሰኣት ማሰሪያ ስ የእጅ ሰኣትን እጅ ላይ ለማሰር ከብረት ወይም ከቆዳ፡... የሚሰራ ማሰሪያ።

ሰኣት ቆጣሪ ስ በእጅ፡ በጠረጴዛ ወይም በግድግዳ ሰኣት ላይ ከደቂቃ ቆጣሪው አንስ ያለውና ሙሉ ሰኣትን የሚጠቁመው አመልካች ቀስት ወይም ዘንግ።

ሰኣት እላፊ ስ ከተወሰነው ሰኣት በኋላ መዘዋወር ወይም መንቀሳቀስ የሚከለክልበት የጊዜ ገደብ።

ሰኣት እላፊ ተነሳ የሰኣት እላፊ አዋጅ ተሻረ፡ ቀረ።

ሰኣት እላፊ ታወጀ ከተወሰነ ሰኣት በኋላ መዘዋወር የሚከለክል የጊዜ ወይም የሰኣት ገደብ ህግ ወጣ።

ከሰኣት [በሃላ] ተውግ. ከቀትር፡ ከእኩለቀን በኋላ።

ከሰኣት በፊት ተውግ. ከቀትር፡ ከእኩለ ቀን በፊት።

ሰኣታት (ሳታት) (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ስ ካህናት በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሌሊት በዚህ የሚያደርሱት ፀሎት።

ሰኣታት ቆመ የሰኣታትን ፀሎት በዚህ

አደረሰ፡ ፀለየ፡፡

የሰአታት መፅሃፍ ስ የሰአታት ሀሎት መፅሃፍ፡፡

ተሲአት (ተሲያት) ስ ቀትር፡፡

ሰከም

ሰከም ሰከም አለ ግ ጠደፍ ጠደፍ እያለ ሂደ፡፡

ሰከረ ግ በአልኮል መጠጥ፡ በእዕ፡... ምክንያት ሰሚቱን፡ የሚሰራውን መቆጣጠር አቃተው፡፡

ሰካራም ቅ 1. አልኮል መጠጥ አዘውትሮ የሚጠጥ፡ ጠጪ፡ 2. አልኮል መጠጥ ጠጥቶ የሰከረ፡፡

ሰካር ስ የአልኮል መጠጥን ወይም ሌላ አሰካሪ ነገርን በመውሰድ የሚፈጠር ራስን ያለመቆጣጠር ስሟት፡፡

ተሳካረ ግ 1. በአንድ ላይ በመሆንና አልኮል በመጠጣት ሁሉም ሰከረ፡፡ 2. ተምታታ፡ ተዘበራረቀ፡፡

አሰከረ ግ ሰሚትን መቆጣጠር እንዲሳን አደረገ፡ ራስ አዞረ (መጠጥ፡ እፅ፡...)

አሰካሪ ቅ የሚያሰክር (መጠጥ)፡፡

አሳከረ ግ አዘበራረቀ፡ አምታታ፡፡

ሰከሰከ ግ 1. ተሰገብገቦ፡ ጠራርን በላ፡ 2. ሰረረ፡ 3. ሸቀሸቀ፡ አመቀ፡ ሰገሰገ፡፡

ሰከን ግ 1. ወረደ፡ ዘቀጠ፡ ረጋ (የኮና አተላ)፡፡ 2. ጨመተ፡ ረጋ አለ፡ አደብ ገዛ፡ 3. የተለመደ፡ የታወቀ ሆነ፡፡ የሰከን ቃል መጠቀም ያስፈልጋል፡፡

ሰካ ግ 1. ሻጠ፡ ተከለ፡ አገዛ፡ 2. አጠለቀ፡፡

ሰኬት ስ የአላማ ወይም የድርጊት ክንዋኔ ዘጥሶ ሁኔታ እንደታቀደው መፈፀም፡፡

ሰኬታማ ቅ የተሳካ፡ ጥሩ ውጤት ያለው፡፡

ሰከ ቅ የሚሰካክ፡ የሚገጣጠም፡፡

ሰከ ሳህን ስ የሚገጣጠም ሳህን፡፡

ተሰካ ግ ተሻጠ፡ ተተክለ፡ ተሸገጠ፡፡

ተሰካካ ግ ተገጣጠመ፡፡

ተሳካ ግ ተሟላ፡ ተቃና፡ ተስተካክለ፡ በሚፈለገው መልክ ተከናወነ፡፡

አሳካ ግ 1. አቃና፡ አሟላ፡ በሚፈለገው መልክ እንዲከናወን አደረገ፡ 2. አቀናበረ፡ አስተካክለ (ለአረፍተ ነገር፡ ለንግግር)፡፡

ሰከና “ሸሆና” ን ተመ.

ሰከንድ (ሴከንድ) ስ የሰአት አንስተኛ ክፍል፡፡ አንድ ሰከንድ የደቂቃ አንድ ስድሳኛ ነው፡፡

ሰከንድ ቆጣሪ ስ በእጅ፡ በጠረጴዛ ወይም

በግድግዳ ሰአት ላይ ከሙሉ ሰአት ቆጣሪው ረዥም የሆነውና የሰከንድን መጠን አመልካች የሆነው ቀጥታ አመልካች ዘንግ፡፡

*ሰወለለ

ተንሰዋለለ ግ ተንተዋለለ፡፡

አንሰዋለለ ግ አንተዋለለ፡፡

ሰወረ ግ 1. ደበቀ፡ ጋረደ፡ ሸፈነ፡ ሸሸገ፡ 2. አይገን አወረ፡ ጋረደ፡፡

ሰዋራ ቅ ሸሸግ፡ ድብቅ (ቦታ)፡፡

ሰውር ቅ ሸሸግ፡ ድብቅ፡ የማይታይ፡፡

ሰውር ሰፊት ስ ክፍ እንዳይታይ ሆኖ የተሰፋ ሰፊት፡፡

ተሰወረ ግ 1. ተደበቀ፡ ተሸሸገ፡ 2. ታወረ፡፡

ሰዋ ግ 1. አረደ፡ 2. ሰጠ (ሀይወትን ለሃገር፡ ለሃይማኖት)፡ 3. አቀረበ፡ ሰጠ (መሰዋእትን ለአምላክ)፡፡

መስዋእት ስ 1. ለአምላክ የሚሰጥ፡ የሚቀርብ ስጦታ፡ 2. (ክር.) ስጋ ወደሙ፡፡

መስዋእት ሆነ ሀይወቱን አሳልፎ ሰጠ (ለአገሩ፡ ለአምነቱ)፡፡

መስዋእት አደረገ ሰዋ፡ መስዋእት አቀረበ፡፡

መስዋእት ከፈለ ለአላማው፡ ለእምነቱ መስዋእት ሆነ፡ ለሀይወቱ ሳይሳሳ ታገለ፡፡

ተሰዋ ግ ሀይወቱን አሳልፎ ሰጠ (ለሃገሩ፡ ለአላማው፡ ለሃይማኖቱ)፡፡

ሰዋራ “ሰወረ” ስር ተመ.

ሰዋሰው ስ የቃላት አመሰራረትና የአረፍተ ነገር አሰካክ ስርአት ወይም ሀግ፡፡ የሰዋሰው ስህተቶችን አርም፡፡

ሰው ስ 1. ማሰብና ማመዛዘን የሚችል፡ ሰብአዊ ፍጡር፡ 2. በሰሰተኛ መደብ የሚጠራ፡ ሌላ ግሰሰብ፡ ሰው መግ/ሰው ነገረኝ/ ሰው አንዳይሰግ፡ 3. ዘመድ፡ አጋር፡...፡፡ ሰው ስለሌለኝ ስራ ለጥ ሆኜ ተረሁ፡፡

ሰው ሆነ ራሱን ቻለ፡ በረታ፡ አእምሮ ገዛ፡ ጎበዝ ሆነ፡፡

ሰው ለየ 1. አወቀ፡ ሀገሩ ሰው ለይቷል፡ 2. አዳለ፡ ይህም ጥቅም ሆኖ ሰው ይለይበታል፡፡

ሰው አይሆንም 1. ከደረሰበት ሃዘን፡ ብስጭት፡ ጉዳት፡ መከራ፡... የተነሳ በጣም ይንዳል፡ 2. ለቁም ነገር፡ ለጥሩ ውጤት አይበቃም፡፡

ሰው አይደለም በጣም መጥፎ ሰው ነው፡፡

ሰው መሳይ በሸንጎ በሩቅ ለሚያውቀው ጥሩ ሰው መስሉ የሚታይ፡፡

ሰው ሰራሽ ቅ የተፈጠረ ያልሆነና ሰው

የሰራው።

ሰው በላ /በሌ ት ጩኻ፡ አረመኔ።

ሰው በሰው በሌላ ሰው እርዳታ።

ሰው ጤፉ ሰው የሚገኝ፡ ያለ እኔ ማን አለ የሚል።

ሰው-ዩ 1. አንድ ሰው። ላንድ ሰውዬ ውጭ

ቶጋ። 2. አንተ ሰው (ለጥሪ)።

የሰው የሌላ ግለሰብ፡ መኪናው የኔ አይደለም፡ የሰው ነው።

የሰው ልክ አያውቅም ሰውን ያለአግባብ ይደፍራል።

የሰው መጨረሻ ነው በጣም ጥሩ ሰው ነው።

የሰው ነጭ ታየ ቁጥሩ የበዛ ሰው ታየ፡ ወይም ተገኘ።

የሰው ሃይል ስ ሰራተኛ፡ ለሰራው መፋጠን ተጨማሪ የሰው ሃይል ያስፈልጋል።

የሰው ልጅ ሰው የተባለ ፍጡር በጠቅላላ።

የሰው አይን ባየው ነገር ላይ ጉዳት፡ ጠንቅ የሚያደርስ ወይም የሚያስከትል አይን።

የሰው አይን በላው ሞተ ወይም ሌላ ጉዳት ደረሰበት (በቡዳ፡... ምክንያት)።

የሰው አገር ሰው ባይተዋር፡ እንግዳ።

የሰው ዘር ሰው የተባለው ፍጡር ሁሉ።

ሰውነት ስ ገላ፡ አካላት(አካላት)እለያየሚተላለፍ

ሰውነቱ ላመ ከድካም የተነሳ ሰውነቱ ደቀቀ፡ ዛለ።

ሰውነቱን ጠበቀ ለሰውነቱ እንክብካቤ ወይም ጥንቃቄ አደረገ።

ሰውኛ ስ ሰው ያልሆነውን ነገር እንደሰው በማናገር ወይም የሰው ባህርይ በመስጠት የሚነገር የዘይቤ መንገድ።

ሰውር [መሬት] ስ በሚያገዛ የሚወጣ የከብብ አይነት፡ በተጨማሪ "ከብብ ቆጠራ" ን ተመ.

ሰየ ግ ጎመጀ፡ ተመኘ።

ሰያቱ ት ስግብግብ፡ ሁሉ ነገር የሚያምረው።

ሰየመ ግ 1. ስም ሰጠ፡ ስም አወጣ። 2.

አስቀመጠ፡ አዘጋጀ፡ አቀረበ።

ሰያሜ ስ 1. ስም፡ መጠሪያ። 2. የመሰየም ስራ፡ አንድን ነገር ወይም ሃሳብ የሚወክል ቃል የመፍጠር ተግባር።

ሰያሜ ቃላት ስ ለውጭ ወይም ለአዳዲስ ዕንሰ ሃሳቦች በሃገርኛ ቋንቋ መጠሪያ የመሰጠት ስርአት፡ ተግባር።

ተሰየመ ግ 1. ስም ወይም መጠሪያ ወጣለት። 2. ተቀመጠ (ለሰብሰባ፡ ለፍርድ፡...)።

*ሰየረ (*ሴረ)

ሴራ ስ አድማ፡ ዶላታ።

ሴራ ቆረጠ አድማ አደረገ፡ ዶላተ።

ሴራ ጠነሰሰ ተንኮል፡ ሴራ፡ አድማ ወጠነ ።

ሴረኛ ት አድመኛ፡ አድማ አቀነባባሪ።

አሴረ ግ አደመ፡ ዶላተ፡ ሴራ ጠነሰሰ።

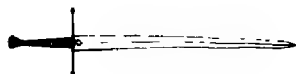
ሰየፈ ግ 1. በጎራዬ ወይም በሰይፍ መታ፡

ቀነጠሰ፡ በጠሰ። 2. አጋይመ፡ በሰያፍ አደረገ።

ሰያፍ ት 1. አግድም፡ የጎንዮሽ የሆነ። 2.

(ዘይ.) በማሰታከክ የተነገረ፡ ፊት ለፊት ያልሆነ (ለንግግር)።

ሰይፍ ስ በሁለት በኩል ስለት ያለው ቀጥ ያለና ከወደሣፋ ሾጣጣ የሆነ የጦር መሳሪያ።

ሰይፍ

ተሰየፈ ግ በሰይፍ ተመታ፡ ተቀላ፡ ተቆረጠ።

አሰየፈ ግ በሰይፍ ቅርፅ ወይም በሰላች ሆነ።

ሰያቱ "ሰየ" ስር ተመ.

ሰያፍ "ሰየፈ" ስር ተመ.

ሰይጣን ስ 1. ተግባሩ መጥፎ የሆነ፡ እርኩስ መንፈስ፡ ጋኔን፡... 2. (ዘይ.) ክፉ፡ መጥፎ (ሰው)።

ሰይጣኑ መጣ ተናደደ፡ ተቆጣ።

ሰይጣን አትሁንብኝ እንድናደድ፡

እንድቆጣና መጥፎ ስራ እንድሰራ ምክንያት አትሁንብኝ።

ሰይጣን የለከፈው ክፉ፡ መጥፎ (ሰው)።

ሰይጣን ያጋለው/የጋለበው ሰይጣን

የተጠናወተው፡ እኩይ ሰው።

የሰይጣን ቁራኛ ት ክፉ፡ መጥፎ።

የሰይጣን ቁራጭ ት ክፉ፡ መጥፎ።

አሳሳች፡ ሰይጣን የሆነ (ለሰው)።

የሰይጣን ዶሮ ስ ባህር ውስጥ ጠልቆ መቆየት የሚችልና ጠቃጠቆነት ያለው የአሞራ አይነት።

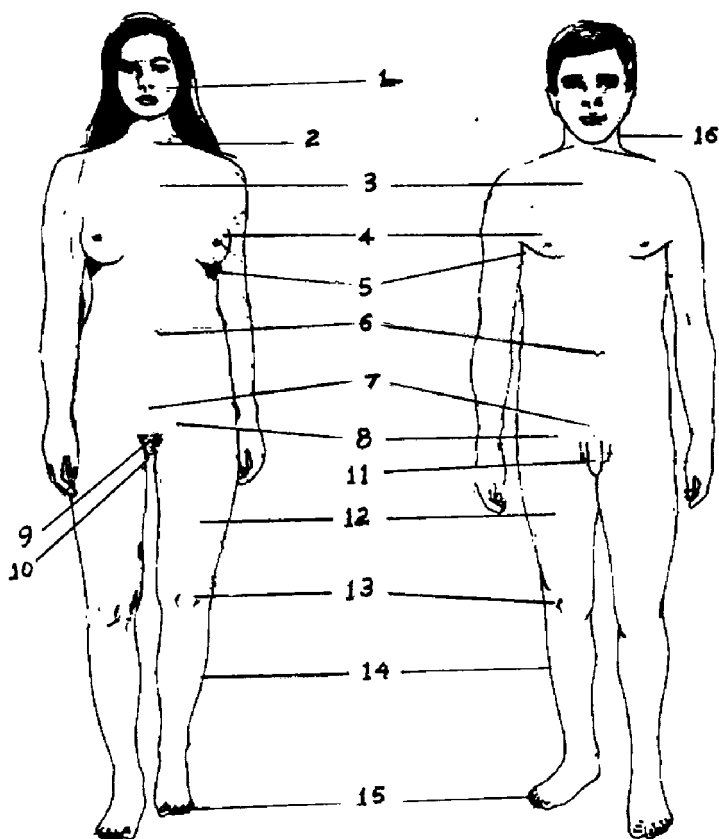
የሰይጣን ፈረስ ት ግልፍተኛ፡ ቁጡ፡ ጠብ ሣሪ።

ሰይጣናም ት ተናዳጅ፡ ግልፍተኛ፡ ቁጡ።

ሰይፍ "ሰየፈ" ስር ተመ.

ሰደረ ግ ደረደረ፡ በረድፍ፡ በተራ አስቀመጠ።

ተሰደረ ግ ተደረደረ፡ በረድፍ፡ በተራ ተቀመጠ።

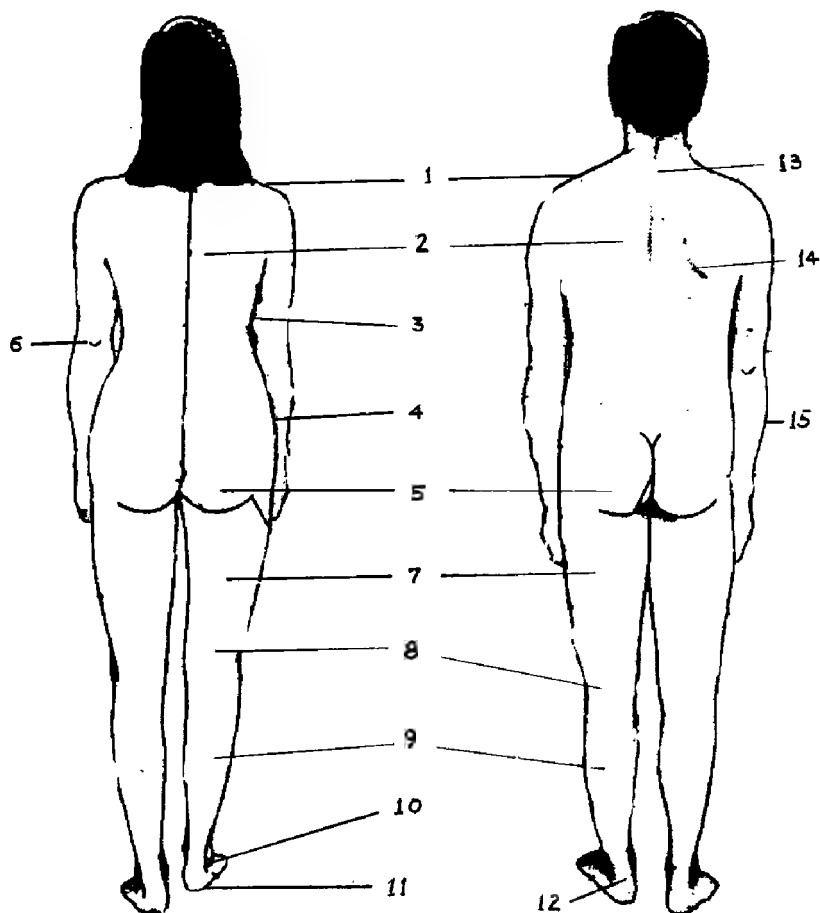

1. ራሽ
2. አሳቅት
3. ደረት
4. ጡት
5. ብብት

6. አምብርት
7. በገድ
8. ሙሃሂት
9. አምብ
10. ፍርንትት

11. ቁሳ
12. ጭን
13. ጉልበት
14. ቅልጥም
15. የአግር ጣት

16. አንገት

1. ጉዳጃ
2. ሸረሸር
3. ሸንጥ
4. ጳሌ
5. ቂጥ

6. ቀርጾ
7. ታፋ
8. ቋንቋ
9. ባት
10. ቁርጭም/ድምጺት

11. ተረከዝ
12. ካቲ
13. ሳንታ
14. ሳንታ
15. ከንድ

ሰደርያ ስ ከክት ስር፣ ከሸሚዝ በላይ የሚለበስ እጅጅና አንገትጌ የሌለው ልብሰ።

ሰደቃ ስ 1. ገበታ፣ መሰብ። 2. የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች ለድሆች የሚያበሉት ተዝር።

ሰደበ ግ ዘለፈ፣ ወረፈ፣ አዋረደ፣ አረከሰ፣ ከፍ ገባች አደርጋ ተናገረ።

ሰድብ ስ ዘለፋ፣ ለማዋረድ ወይም ለማነሰስ የሚነገር መጥፎ ቃል።

ሰድብ ቀመሰ ተሰደበ።

በሰድብ ተለቀቀበት፣ በጣም ሰደበው።

የሰድብ ናጻ አወረደበት።

ተሰደበ ግ ተዘለፈ፣ ተዋረደ።

ተሳደበ ግ አዋረደ፣ ዘለፈ።

ተሳዳቢ ት አዋራጅ፣ መሳደብ ልማዱ የሆነ።

አሰደበ ግ ለመዋረድ፣ ለመነቀፍ ምክንያት ሆነ።

አሳዳቢ ት ለመሰደብ ምክንያት የሚሆን (ተግባር፣ ጠባይ)።

ሰደደ ግ 1. ላከ። 2. አባረረ፣ አሰናበተ። 3. ለቀቀ፣ ፈታ። 4. ከተተ፣ አገባ። በበው ቀበሌ አንጨት ሰደደበት ለገደቡ። 5. የሰደድ እሳትን ለቀጣጠሉ ወይም ለከሰ።

ሰደድ እሳት ስ ሃይለኛ የሆነና ሤካ ውስጥ ወይም ቁጥጭና ደረቅ ሳር ባለበት የሚነሳ እሳት፣ ቃጠሉ።

ሰደት ስ በመባረር፣ በፖለቲካ ወይም በሌላ ችግር ምክንያት አገርን ለቆ መሄድ፣ ፍልሰት።

ሰደተኛ ስ አገሩን ያለፈቃዱ ለቆ በሌላ አገር የሚኖር ሰው።

ሰድ ት 1. ልቅ፣ ያልተከፋፈለ፣ ሰፊ (ቤት)። 2. (ሰድብ) ባለጌ።

ሰድ ንባብ ስ ግጥም ያልሆነ ንባብ።

ሰድ አደግ ስ ባለጌ።

ተሰደደ ግ በፖለቲካ ወይም በሌላ ችግር ምክንያት አገሩን ለቆ ሄደ።

ተሳደደ ግ ተባረረ።

አሳደደ ግ 1. እየተከታተለ አባረረ። 2.

ሰራዬ ብሎ አንድን ነገር ተከታተለ።

አሳዳጅ ት አንድን ነገር ከመመደዱ ወይም ከመፈለጉ የተነሳ ሰራዬ ብሎ የሚከታተል።

ሰደፍ¹ ስ የጠመንጃ እገር፣ ሳት (ሰኢን ጠመንጃ ስር ተመ.)።

ሰደፍ² ስ እንቁ ወይም ሉሉን የምትወልድ የባህር ፍጥረት።

ሰገለበ ግ ተሰገበገበ፣ ተግደፈ፣ ቸኮለ (አንድን ነገር ለማግኘት ወይም ለማድረግ)።

ሰግላባ ት ቸኮል፣ ስግብግብ።

ሰገረ ግ በአሣዋር እርምጃ እየፈጠነ በማይነቀንት አካሄድ ሄደ፣ ፈሰሰ (ለበቅሎ፣ ለፈረሰ)።

ሰጋር ት ሲሄድ ወይም ሲራመድ ጋባቢውን የማይነቀንት (ብዙውን ጊዜ ለበቅሎ)።

ሰገራ-ስ (ክውር) አይነ ምድር።

ሰገራ ወጣ ተፀዳጃ።

ሰገሰገ ግ 1. ጠቀጠቀ፣ በክፍት ቦታ ሞላ፣ ሰካ። 2. ጠቀጠቀ፣ አጠጋጋ (የጨርቁን ጥለት ወይም ማግ ለመቋቋት)። 3. በብዛት አሰገባ፣ ሞላ።

ሰገሰግ ት ጥቅጥቅ፣ በደንብ ተጠጋግቶ የተሰራ።

ተሰገሰገ ግ 1. ተጠቀጠቀ፣ በክፍት ቦታ ገባ፣ ተሰካ። 2. በብዛት ገባ፣ ሞላ።

*ሰገበገበ

ሰግብግብ (ሰገብጋባ) ት ስሰታም።

ቅቅታም።

ተሰገበገበ ግ በጣም ንጓ፣ ሰፍ አለ (ለምግብ ወይም ለሌላ ነገር)።

አሰገበገበ ግ በጣም አንጓ፣ አንሰፈሰፈ፣ ሰፍ አደረገ። ምን ያሰገበግብሃል? ቀባ ብለህ ታገኘሃለህ።

ሰገባ ስ አድት፣ የሰይፍ ማህደር።

ሰገብጋባ “*ሰገበገበ” ስር “ሰግብግብ”ን ተመ.

ሰገነት ስ 1. የፎት ቤት በረንዳ። 2. በአካባቢው ካለት ነገሮች ሁሉ በጣም ከፍ ብሎ የተሰራ ቦታ (ለመመልከቻ የሚሆን)። 3. ባለአንድ ፎቅ የገጠር ቤት።

ሰገደ ግ 1. ተንበረከከ፣ አንበሰሰ፣ ተደፋ (ለአምላክ ፀሎት፣ ምስጋና ለማቅረብ)። 2. ተሸነፈ፣ እጅ ሰጠ፣ የሌላውን የበላይነት አወቀ። 2. (ዘይ.) አንበደደ።

ሰግደት ስ 1. ለአምላክ ክብርና ምስጋናን ለማቅረብ፣ ይቅርታን ለመጠየቅ እየፀለዩ የሚያደርጉት የምንገበስ፣ የመንበርከክ ስርአት። 2. በክርስትና ሃይማኖት መሰረት በሀማማት ውስጥ በተለይም የበቅለት እለት እየሰገዱ የሚያከናውኑት የፀሎት ስርአት።

አሰገደ ግ ሰጥ ለጥ አድርጎ ገዛ።

*ሰገደደ

ሰግዳጃ ት 1. ደባቃ፣ ሰዋራ (ቦታ)። 2.

ንንባሳ፣ ገበጥ ያለ። 3. ረባጃ።

ሰግደድ አለ ግ 1. ረባጃ ሆነ። 2. ጎንበስ፣ ጎበጥ አለ።

ሰንድ

ሰንድ ስ ከወይራ ጋራ ተመሳሳይነት ያለው የዛፍ አይነት።

ሰንገ ግ ቀጭንና ረዥም ሆነ (አንገቱ)።

ሰጋጋ ት አንገተ ረዥም።

ሰግግ አለ ግ በጣም ቀጥኖ ረዘመ (አንገቱ)።

ሰግግ አደረገ ግ መዘዘ። አስረዘመ (አንገቱን)።

አሰገገ ግ አንገቱን መዘዘ። አስረዘመ።

ሰገጠ ግ 1. ሸለመ፡ ቀመቀመ. አስጌጠ፡ ዘመዘመ። 2. አጠቆረ፡ ቋጠረ፡ አስከፋ (ፊትን)።

ሰገጥ ስ ዝምዝማት፡ ጌጥ፡ ትምቅማት፡

ሸላማት፡ ንቅሳት (የዛባ፡ የቅል፡...)።

ተሰገጠ ግ ተዘመዘመ፡ ተቀመቀመ፡ ተሸለመ።

ሰገጥ (ሰንጥ) ስ መሬት ውስጥ የተተከለና ለመንቀል የሚያስችግር ድንጋይ፡ የዛፍ ስር፡...

ሰገጥ "ሰገጠ" ስር ተመ.

ሰጋ ግ ፊራ፡ መጥፎ ነገር ይደርሳል ብሎ ጠረጠረ፡ ተጨነቀ።

ሰጉ ት ብዙ ጊዜ አንዳች መጥፎ እደጋ፡ ክፉ ነገር፡... ይደርሳል ብሎ የሚፈራ።

ሰጋት ስ ፍርሃት፡ ጥርጣሬ።

አሰጋ ግ አስፈራ፡ አስጨነቀ።

አሰጊ ት አደገኛ፡ አስፈራ።

ሰጋር "ሰገረ" ስር ተመ.

ሰጋጋ "ሰገገ" ስር ተመ.

ሰግላባ "ሰገለበ" ስር ተመ.

ሰግዳዳ "ሰገደደ" ስር ተመ.

ሰጎን ስ አንገቱና እግሮቹ ረዣዥም፡ አካሉም ግዙፍ የሆነና የማይበር በእፍራቃ የሚገኝ የአእዋፍ አይነት (በእሉን ወፍ ስር ተመ.)።

ሰጎደ ግ 1. መታ፡ ጠበቀ። 2. አጎደጎደ፡ ሰረጎደ። 3. አበጀ (ጋሻን)።

ሰጎጥ "ሰገጥ" ን ተመ.

ሰጠ ግ 1. አደለ፡ አቀበለ። 2. ቸረ፡ ለገለ።
ለገዜ ለተቸገረ ይሰጣል። 3. ሸለመ፡ በቋሚነት አሰረከተ። 4. ተመቸ፡ ጥሩ ሆነ። ቆመቀ ለቀርጫት ያለ ወያላ የሰጠ ነው። 5. ከፈለ፡ በሰውነቱ ሌላ እንዲወስድ አደረገ። ለመፅሃፉ አስር ብር ብጠጠው አያዋግኝም አለ። 6. አስገኘ። ፀሃይ ብርሃን ተሰጣለች። 7. መስዋእት አደረገ። መስዋእትነት ከፈለ። ለላላማው ሆውቱን ሰጠ። 8. አዋለ፡ ለመስዋእትነት አዘጋጀ። ሀይወቱን ለመልካም ተግባር የሰጠ ነው። 9. አስረከበ። ደብዳቤውን ዛሬ ሰጠሁት። 10. እንዲደርሰው አደረገ። መልእክቱን ሰጠው። 11. ነገሩን አሳወቀ፡ ገለፀ። እንዲያውቅ አደረገ። መልሶ ሰጠ። 12. አሳየ፡ ገለፀ፡ ነገረ። ምልክት ሰጠ።

13. እንዲያገኝ አደረገ። ስልጣን ሰጠ።

እስጥ አገባ ስ 1. የቀድሞ ጊዜ የሙግት ወይም የክርክር መንገድ። 2. አስፈላጊ ያልሆነ ሙግት፡ ጭቅጭቅ።

ስጥ ት ቸር፡ ለጋስ፡ ደግ።

ስጦታ ስ 1.ገፀ በረከት። 2. ችሎታ።

ስጭ ት 1. ቸር፡ ለጋስ። 2. አዳይ፡ አከፋፋይ (በከርታ ጨዋታ)።

ተሰጠ ግ 1. ታደለ። 2. ተበረከተ። 3. እንዲደርስ ተደረገ። ተነገረ። ምስጋና ተሰጠው።

ተሰጥኦ ስ 1. ልዩ ችሎታ። 2. (እ.አ.ተ.ሌ.) በቤተ ክርስቲያን ህዝቡ ከዲያቆንና ከቱስ እየተቀበለ የሚያዜመው የቅዳሴ ዜማ፡ ፀሎት።

ሰጠመ "ሰመጠ" ን ተመ.

ሰጠሰጠ ግ 1. ደበደበ፡ ገረፈ፡ መታ፡ ወቀጠ። 2. በሃይል ጣለ፡ ወረደ። ዝናቡ ትናንት ሲሰጠሰጠው አደረ። 3. በዛባት ፃፈ።

*ሰጠጥ

ሲጠጥ አለ ግ በር ሲከፈትና ሲዘጋ ማጠፊያዎች የሚያሰሙትን አይነት ድምፅ አሰማ።

ሲጠጥ አደረገ ዝ.ከ.

ተንሲያጠጠ ግ ሲጠጥ የሚል አይነት ድምፅ ሰጠ ወይም አሰማ።

አንሲያጠጠ ግ ሲጠጥ የሚል ድምፅ አሰማ።

*ሰጣ

ስጥ ስ ፀሃይ እንዲመታው የተዘረረ ወይም የተዘረጋ እህል።

ተሰጣ ግ ፀሃይ ላይ ተዘረረ ወይም ተዘረጋ (እህል፡ ልብስ፡...)።

አሰጣ ግ ለፀሃይ ሰጠ፡ ዘረረ፡ ዘረጋ (እህልን፡ ልብስን፡...)።

ማሰጫ ስ 1. እህልን ፀሃይ ላይ ለማሰጣት የሚያገለግል እንደሰፈድ፡ ኬሻ፡... ያለ አቃ። 2. ልብስ የሚሰጣበት ገመድ፡ ሽቦ፡...

አሰጣጣ ግ ስጡን አገለግሰጠ።

ስጥ

ስጥ ለጥ አለ ግ ተሸቆጥቆጠ፡ እሺ፡ አሜን ብሎ ተገነ፡ ተዳደረ።

ስጥ "ሰጠ" ስር ተመ.

ስጥር ስ ቀጭን የጎድን አጥንት።

ስጭ "ሰጠ" ስር ተመ.

ሰፈረ¹ ግ 1. ለካ፡ መጠነ (መጠኑን ለማወቅ)። 2. በተለያዩ መስፈርያዎች እየለካ፡ እየመጠነ ሰጠ። 3. ከአፍ እስከገደፉ ጢም አድርጎ ሞላ፡ ከሚገባው በላይ ጨመረ፡ ቀዳ፡...

በሰፈረው ቁና ተሰፈረ ለፈፀመው ክፉ ስራ ዋጋውን አገኘና ተከፈለ።

መስፈሪያ ስ መለኪያ፡ መመዘኛ እቃ (እንደ ቁና፣ ሰሃን፣ ሜትር፣ ...ያለ)።

መስፈሪያት ስ መግላት ያለበት አስፈላጊ ነጥብ፤ መለኪያ። እዚህ መስፈሪያ ቤት ለመቀጠር የምታግኝቸው መስፈሪያቶች አሉ።

ስፍር ፡ 1. የተለካ፣ የተመጠነ። ስ 2. ልክ፣ መጠን።

ስፍር ቁጥር የለውም እጅግ በጣም ብዙ ነው።

ተሰፈረ ግ 1. ተለካ፣ ተመጠነ። 2. ተቀበለ (የቀላብ እህልን)።

ሰፈረ ግ 1. መኖሪያ ቦታ ያዘ፣ ኗሪ ሆነ። 2-አረፈ፡ ተቀመጠ። 3. ቆጥ ላይ ወጣ፡ ማደሪያውን ያዘ (ዶሮ)። 4. ተፃፈ፡ ተመዘገበ።

ሰፈረበት 1. ለመምታት፣ ለመደብደብ ያዘው፣ ጣለው፣ እሳዩ ላይ ወጣ። 2. ያዘው፣ አደረበት። ጋጂን ሰፈረበት።

ሰፈራ ስ ቀድሞ ከነበሩበት መኖሪያ ተነስቶ ሌላ ቦታ የመኖር ድርጊት።

ሰፈራ ጣቢያ ስ ከሌላ ቦታ የመጡ ሰዎች እየሰሩ እንዲኖሩበት የተዘጋጀ ቦታ።

ሰፈረተኛ ስ የአንድ አካባቢ መንደር ኗሪ (ሆዝብ)።

ሰፋሪ ፡ ቀድሞ የነበረበትን መኖሪያ ሰቆ በሰፈራ ሌላ መኖሪያ ቦታ ይዞ የሚቀመጥ።

ሰፈር ስ 1. በጉዞ ላይ ያሉ ሰዎች ወይም ወታደሮች ጊዜያዊ መኖሪያ። 2. የመኖሪያ አካባቢ።

ሰፍራ ስ ቦታ።

ሰፍራ ያዘ 1. ቦታ አጣበበ። 2. መቀመጫ ቦታ አግኝቶ ተቀመጠ።

ተሳፈረ ግ መኪና፣ አውሮፕላን፣ መርከብ ላይ ወጣ (ለጉዞ)።

ተሳፋሪ ስ ተጓዥ፣ መንገደኛ (በመጓጓዣ)።

አሰፈረ ግ 1. ቦታ አስያዘ፣ የመኖሪያ ቦታ፣ ክልል ሰጠ። 2. ሃፈ፣ መዘገበ።

አሳፈረ ግ 1. ለማጓጓዝ ጫን (አውሮፕላን፣ መርከብ፣...)። 2. ተሳፋሪን፣ መንገደኛን ሽኖ (መኪናን፣ ባቡር፣... ውስጥ እስከሚገባ)።

*ሰፈሰፈ

ሰፍሳፋ ፡ 1. ገብጋቢ። 2. አለመጠን ችኩል፣ ጉጉ።

ሰፍሰፍ አለ ግ 1. በጣም ተንገበገበ። 2. ተንዘፈዘፈ፣ ተንቀጠቀጠ። 3. ስቅስቅ ብሎ አለቀሰ። 4. ተሰቃየ።

ተንሰፈሰፈ ግ 1. ተንገበገበ፣ ጓጓ። 2. ተንዘፈዘፈ፣ ተንቀጠቀጠ፣ ተርገበገበ። 3. ተንሰቀሰቀ፣ ስቅስቅ ብሎ አለቀሰ። 4. የሰቃይ፣ የሀመም ስሜት ክፉኛ ተሰማው።

አሰፈሰፈ ግ አቆበቆበ፣ ተዘጋጀ፣ በጉጉት ጠበቀ።

አንሰፈሰፈ ግ 1. አንዘፈዘፈ፣ አንቀጠቀጠ። 2. አንገበገበ።

ሰፊነ ግ መላ፣ ከጻር እስከ ጻር ሆነ። ፀጥታ ሰፈነ።

አሰፊነ ግ ከጻር እስከ ጻር እንዲሆን አደረገ። መላ። በሃገሪቱ ሰላምን አሰፈነ።

ሰፈፈ ግ ከፈላሽ ነገር ላይ ከላይ ሆኖ ሳይሰጥም ተገኘ ወይም ታየ።

ሰፊፍ ስ የማር አሰር፣ ምጣጭ፣ የጠጅ ገፈት (ሰም የሚሆን)።

ሰፊፍ የለውም እንከን፣ ነውር፣ ከፋት የለውም።

ተንሳፈፈ ግ 1. ከላይ ሆነ፣ ዋኘ፣ ከፈላሽ ነገር ላይ ሆኖ ሳይሰጥም ከላይ ቀረ ወይም ታየ። 2. አንገባበ፣ በአየር ላይ በረረ። 3. የነበረበት መስሪያ ቤት የመዋቅር ለውጥ በማድረግና በአጂሱ መዋቅርም ባለመታቀፉ ከሰራ ተወገደ።

ተንሳፍ ቀረ ከማንኛውም ወገን ሳይሆን ቀረ።

አሰፈፈ ግ ሰፈፈ፣ ተንሳፈፈ።

አንሳፈፈ ግ 1. አሰፈፈ፣ በላይ አደረገ፣ ሳይሰጥም ቀረ። 2. በአየር ላይ አሰረረ።

ሰፊ "ሰፋ" ስር ተመ.

ሰፋ ስ ቀጥኖ መለል ብሎ የሚበቅል፣ ለዘንግ የሚሆን የእዕዋት አይነት፣ ጠዩ፣ ሶማያም ይባላል።

ሰፋ ግ 1. በመርፈኛ በክር አያያዘ፣ ጠቀመ፣ ዘመዘመ፣ ወሰወሰ (ለምሳሌ ልብስን)። 2. አዘጋጀ፣ አበጀ፣ ሰራ (ሰፊድን፣ ጫማን፣ ...በመርፈኛ በክር፣ በሰንደዶ፣... በማያያዝ)። 3. ወጋ፣ ሰነገ፣ አሰጨነቀ፣ ቀሰፈ። ውጋት ሰፋቶ ያዘኝ።

ሰፊታ ስ የመሰብገንና የሌላውንም የሰፊት ስራ በደንብ የምታውቅ ባለሙያ።

ሰፊት ስ 1. የመስፋት ስራ ወይም ሙያ። 2. ልብስ፣ ጫማ ወዘተ. በመርፈኛ በክር የተያያዘበት ቦታ። 3. እንደመሰብጠ፣ ሙጻይ፣ ሰፊድ የመሰለውና ብዙውን ጊዜ ከሰንደዶ፣ ከአክርማ፣ ከግራምግ የሚዘጋጅ የቤት እቃ።

የሰፊት መኪና ስ ጨርቃ ጨርቅን፣ ቆጻን፣ ሽራን፣... ለመስፋት የሚያገለግል ዘመናዊ መሳሪያ።

አባቶ ገ በልኩ እንዲሰጥላት አደረገ (ልብሰን)።
 ሰፋ ገ 1. በጎን ወይም በወርድ ወይም ዙሪያውን መጠኑ ጨመረ፤ አደገ፤ ሰፊ ሆነ፤ ተለቀ። 2. ከልክ በላይ ሆነ፤ ተለጠጠ (ለልብስ፤ ለጫማ፤...)። 3. ተንበረቀቀ (ቀዳዳው፤ ክፍተቱ፤ አቶ)። 4. ጨመረ፤ አደገ፤ ከፍ አለ። ለውቀቱ ሰፋ / ድርጅቱ ሰፋ።

ሰፊ (ብ.ቁ. ሰፋፊ) ት 1. የተንጣለለ፤ ዙሪያው፤ ወርዱ ወይም ጎኑ ሰፋት ያለው። 2. ከልክ በላይ የሆነ (ልብስ፤ ጫማ ፤...)። 3. ጦርቃታ፤ ቀዳዳው፤ ክፍተቱ፤ አቶ የሰፋ። 4. ጥልቅ፤ ብዙ፤ ከፍ ያለ፤ ትልቅ። ስለመሣግብተ ቃላት አብራር ሰፊ ለውቀት አለው።

ሰፊው ሀዘብ ስ ብዙሃኑ ሀዘብ።

ሰፋት ስ 1. ወርድ ወይም ጎን። ሚዳው ሰፋት እንጂ ቁመት ያለው። 2. አንድ ነገር በቁመቱና በጎኑ በአጠቃላይ የሚይዘው፤ የሚጠቀልለው ቦታ። 3. ብዛት፤ ጥልቀት።

[የ]ሰፊት እቃ ስ እንደ ሰፊድ፤ መብብ፤... ያለ ከሰንደዶ፤ ከአከርማ፤ ከግራምግ የሚሰራ የቤት እቃ (በእሉን በሚቀጥለው ገፅ ተመ)።
 ተሰፋፋ ገ 1. ተንበረቀቀ፤ ተመቻችቶ፤ ብዙ ቦታ ይዞ ተቀመጠ፤ ተደላደለ። 2. አደገ፤ ተጠናከረ፤ ተደራጀ። ኢንፍሰትሪ በየገሪቱ ተሰፋፍቷል። 3. ተሳመተ፤ ተራባ፤ ተዳረሰ፤ ተሰራጨ። በሽታ ተሰፋፋ።

ተሰፋፊ ት የራሱን ክልልና ድንበር አልፎ ግዛትን የግስፋፋት እቅድ ወይም ፖሊሲ ያለው።

አሰፋ ገ 1. በጎን ወይም በወርድ ወይም ዙሪያውን መጠኑን ጨመረ፤ አሳደገ፤ አተለቀ። 2. ከልክ በላይ አደረገ፤ ለጠጠ (ለልብስ፤ ለጫማ፤...)። 3. አምበረቀቀ። 4. ጨመረ፤ አሳደገ፤ ከፍ አደረገ (ለእውቀት፤ ለድርጅት፤...)። 5. የእንጀራ ሊጥን በምግድ ላይ አፈሰሰ፤ አዞረ።

አሰፋፋ ገ 1. አሳደገ፤ ከፍ አደረገ። የንግድ ድርጅቱን አሰፋፋ። 2. አብራራ፤ ተነታነ። 3. አሳመተ፤ አራባ። ወሬውን አሰፋፋ / በሽታን አሰፋፋ።

ሰፋራ “ሰፈራ” ስር ተመ.

ሰፋድል ስ በማህፀን ውስጥ ሽል የሚቀመጥበት ስለ የሆነ ከረጢት፤ ክርታስም ይባላል።

ሰፊድ ስ ከአከርማ፤ ከሰንደዶና ከግራምግ የሚሰራና ለእህል ግብጦርያና ግንፈግ እንዲሁም ከምግድ ላይ ለእንጀራ ግውጫ የሚያገለግል ሰፊት (በእሉን የሰፊት እቃ ስር ተመ.)።

ሰፊድ እግር ት ውስጥ እግሩ ጠፍጣፋ የሆነ (ሰው)።

ሰፍሳፋ “ሰፈሰፈ” ስር ተመ.

ሰፍነግ ስ 1. ውሃን በውስጡ መቋጠር የሚችልና

በባህር ውስጥ የሚገኝ እንደ ሰጋንጅ ያለ የእውቀት አይነት። 2. ሰጋንጅ።

ሱ የ”ሰ” ፊደል ካለብ ዘር።

ሱልጣን ስ በእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች ዘንድ ሃይማኖታዊ ስልጣን ያለው ሹም ወይም ለሹሙ የሚሰጠው የማእረግ ስም።

ሱረት ስ በጉንጭ የሚያዘዝ ወይም በአፍንጫ የሚሸጥን የትምባሆ ጭቅ።

ሱራ ስ እያንዳንዱን እግር ለየብቻ እንዲሸፍን ሆኖ የተዘጋጀ ከወገብ እስከ ቁርጭምጭሚት ወይም እስከ ጉልበት የሚደርስ ልብስ (በእሉን ልብስ ስር ተመ.)።

ሱሰ ስ 1. አንዴ ከተለመደ በኋላ በየጊዜው ውል የሚል ወይም የሚያሰኝ እንደትምባሆ፤ ቡና የመሳሰሉት ነገሮች ልማድ፤ እመል፤ አምሮት። 2. (ዘይ.) ልማድ፤ አመል፤ ፍትር (አንድን ነገር የማድረግ)።

ሱሰኛ ት ሱስ ያለበት፤ ሱስ የያዘው።

ሱቅ ስ ልይ ልይ ሽቀሽቀሞች ወይም እቃዎች የሚሸጠበት ቤት፤ መደብር።

ሱቅ በደረቴ ስ በቅጣ ሽቀሞችን በሻንጣ ወይም በአነስተኛ ሳጥን እየያዘ በመዘዋወር የሚሸጥ አነስተኛ ነጋዴ።

ሱባኤ ስ 1. ለተወሰነ ጊዜ ከሰው ተለይቶ የሚደረግ ያም፤ ፀሉትና ስግደት፤ ቀኖና። 2. (ቤ.ክህ.) የሰባት ቀን ጊዜ።

ሱባኤ ገባ/ያዘ ስ ለተወሰነ ጊዜ ከሰው ተለይቶ ያምና ፀሉት፤ ስግደት አደረገ፤ ቀኖና ያዘ። 2. ከሰው ተለይቶ ተቀመጠ፤ ተደበቀ።

ሱቲ ስ ከገንጉርጉና መኖኖ የጨርቅ አይነት።

ሱጎ “ስጎ” ን ተመ.

ሱፋጭ ስ በሊት ያለው ድንጋይ፤ ሻፎ።

ሱፍ ስ በጫ አበባ ያለውና ፍሬው የመብላ ዘይት የሚወጣው ሰብል። ከዚህ ሰብል የሚገኘው ነጭ ፍሬም ሱፍ ይባላል።

የሱፍ ውሃ ስ ከተወቀጠና ከተቀቀለ የሱፍ ፍሬ የሚዘጋጅ፤ ለመጥነትና ለግባያነት የሚያገለግል ፈሳሽ።

ሱፍ ስ ከሰግ ፀጉር የሚሰራ ጨርቅ።

ሲ የ”ሰ” ፊደል ላለበ ዘር።

ሲ - “ሰ-” ን ተመ.

ሲሊንደር ስ ጥላሳ ቅርፅ ያለውና ቡታጋዝ፤ አክሲዮን...የሚሞላበት ከብረት የተሰራ እቃ።

ሲሳ ስ ጫውትን፤ ርግቦችን፤ ወርቶን እየጠለፈ የሚበላ የጭልፊት አይነት፤ አሞራ። (በእሉን አሞራ ስር ተመ.)።

ሲል

1. ጭጭ
2. ወገፈት
3. ጭጭ
4. ጭጭ ወርቅ
5. ቃጤ

6. ለግት
7. ቁና
8. ለገላገላ
9. ለርቦ
10. ሰራድ

ሲል አለ ገ ታንቆ፡ ተገጠልጥሎ፡ ተሰቅሎ ሞተ።

ሲሚንቶ (ሰሚንቶ) ስ ከኖራና ከሸክላ አፈር በፋብሪካ ውስጥ ተዘጋጅቶ የሚወጣና ለገንባታ ስራ የሚያገለግል ዱቄት።

ሲምፎኒስ ስ በተለያዩ ብዙ የሙዚቃ መሳሪያዎች የሚቀነባበርና 3 ወይም 4 ክፍሎች የሚኖሩት የሙዚቃ ድርሰት።

ሲሪንጅ (ሲሪንጋ) ስ ቱቦ የሚመስልና ጫፋ ሹል የሆነ፡ በውስጡ ፈሳሽ መድሃኒትን ለመያዝና በደም ስር ለማስተላለፍ የሚያገለግል የህክምና መሳሪያ።

ሲሪንጅ

ሲራራ

ሲራራ ነጋዴ ስ የተለያዩ ሽቀጣ ሽቀጦችን በአጋሰስ፡... ጭና ከሃገር ወደ ሃገር እየሄደ የሚነገድ (ነጋዴ)።

ሲራክ² ት ብልህ፡ አዋቂ።

ሲራክ² ስ በወረቀትና በብራና ገፅ ላይ ፅሁፍ የሚያርፍበት ቦታ ወይም መስመር።

ሲር ስ ከተለፋ ቆዳ በቀጭት ተቀዶ የሚወጣ የኮርቻ፡ የስልቻ ወይም ሌላ የቆዳ እቃ መስፈያ ወይም ከበሬ ማጅራት ላይ የሚወጣ ጅማት።

ሲርሲርታ ስ 1. ሲር ሲር የሚል ድምፅ። 2. ከሳል ወይም ከፋፋ የጉርሮ ሀመም የተነሳ የሚመጣ ሲር ሲር የሚል የአተነፋፈስ ሁኔታ።

ሲሳይ ስ 1. ምግብና መጠጥ፡ ሃብት የመሳሰለው ጠቀሜታ ያለው ነገር። 2. ጥሩ እድል።

ሲስተር ስ ሲት ነርሶች የሚጠሩበት ሙያን የሚያመለክት ስም።

ሲሶ ት ከሶስት አንድ እጅ ወይም አንድ ሶስተኛ።

ሲሶ አራሽ ስ ከተገኘው ምርት ከሶስት አንድ እጅ ለመስጠት በመዋዋል የሌላን ሰው መሬት የሚያርስ ገበሬ።

ሲቃ ስ ከመርጥና ከመድከም፡ ከንጌት፡... የተነሳ የሚመጣ እንቅ እንቅ የሚያደርግ አተነፋፈስ።

ሲቃ ያዘው ከመርጥ፡ ከመድከም፡ ከእልህ፡... የተነሳ ትንፋሹ እንቅ እንቅ አለ።

ሲቢጣ ት በጣም ቀጭንና አጭር የሆነ፡ ለአይን የማይሞላ (ሰው)።

ሲባሳ ስ 1. ቀጭንና ጠንካራ ገመድ። 2. (ዘይ.) ቀጭንና መጣጣ የሆነ (ሰው)።

ሲኒ (ሰኒ) ስ ለሱና፡ ለሻይ፡... መጠጫ የሚያገለግል የሸክላ እቃ።

ሲኒ ማስቀመጫ ስ ሲኒን በላዩ ላይ ለማስቀመጥ ከሲኒው ጋር አብሮ የሚዘጋጅ ለሃን መሰል እቃ።

ሲኒማ ስ በፊልም ተቀርቦ በፕሮጀክተር እማክይንት በኢሊትሪክ ሃይል እየተንፀባረቀ በነጭ ሰሌዳ ላይ የሚታይ የማንኛውም ነገር የሚንቀሳቀስ ምስል።

ሲኒማ ቤት ስ ህዝብ እየተሰበሰበ ገንዘብ ከፍሎ ሲኒማ እንዲመለከትበት የተዘጋጀ አዳራሽ፡ ፊልም ቤትም ይባላል።

ሲናር ስ ከገብስ ጋር የሚበቅልና ገብስ የሚመስል አረም።

ሲኖዶስ ስ 1. ጳጳሳትና ካህናት ስለቤተክርስቲያን አገልግሎት፡ ሀገና ስርአት ለመወያየትና ውሳኔ ለመስጠት የሚያደርጉት ሰብሰባ ወይም ጉባኤ። ውሳኔውም ሲኖዶስ ይባላል። 2. እስከ መካከለኛው ዘመን የተደረጉትን የሲኖዶስ ውሳኔዎች ይዞ የሚገኝ መፅሃፍ።

ሲኦል ስ 1. ክፉ የሰሩ ሰዎች እስከ እለተምላት ይኖሩበታል የሚባል የስቃይና የመከራ ቦታ። 2. (ዘይ.) አስፈሪ፡ አስጨናቂ፡ መጥፎ ጨለማ፡... የሆነ።

ሲካካ [ዶር] ስ እንቁላል የምትጥልና የምታሰካካ ዶር።

ሲውሲዋ ስ ከፍ ያለ የዶር ጫወት።

ሲጋራ(ሲጂራ) ስ በስስ ወረቀት ተጠቅሎ የሚጨበ ደረቅ ትምህ።

ሲጋራ ያጨሳል/ ይጠጣል ሲጋራን በእሳት በመለከስ ጨሱን ይምጋል።

ሲጋራ መተርከሻ ስ የሲጋራን አመድ ለማራገፍና ቁራጩን ለመጣዎ እንዲሆን ተብሎ የተዘጋጀ እቃ።

ሲጢጥ አለ ገ “ሲጠጠ” ስር ተመ.

ሲጥ

ሲጥ አለ ገ 1. አይጥ እንደምታሰማው ያለ ጨሳት አሰማ። 2. ሞተ።

ሲጥ²

ሳ የ “ሰ” ፊደል ራብእ ዘር።

ሳ — “ሰ—” ን ተመ.

ሳ — “ሰ—” ን ተመ.

ሳህን (ሰሃን) ስ ከሸክላ ወይም ከቆርቆሮ ወይም ከፕላስቲክና ከመሳሰሉት የሚሰራ የምግብ ማቅረቢያ እቃ።

ሳለ ገ የአንድን ነገር መልክ፡ ቅርፅ ወይም አንድን አይነት ሃሳብ በስእል አሳየ፡ ምስሉን በወረቀት፡ በሽራ፡ በግድግዳ፡ ወዘተ. ላይ ቀረፅ፡ አሰፈረ፡ ነደ።

ሰአሊ ስ የሰእል ባለሙያ።

በአል ስለላይን እንዲታይ ተደርጎ በወረቀት፣ በሸራ፣ በግድግዳ ውስተ. ላይ በእርሳስ፣ በብሩሽ፣ በብእር...የተሰራ፣ የተነደፈ ወይም ከጠጣር ነገር የተቀረፀ የአንድ ነገር ወይም ሃሳብ፣ መልክ፣ ቅርፅ፣ ምስል።

በአል ሰራ በአልን በወረቀት፣ በሸራ፣... ላይ ነደፈ፣ ሳለ።

በአል አንሳ አንድን መልክ፣ ፎቶግራፍ፣... አስመስሎ ነደፈ፣ ሳለ።

በአል የመሰለች እጅግ ቆንጆ፣ መልክ መልካም (ሴት)።

ሳለ ግ ሞረደ፣ አሾለ፣ አተባ፣ ስለት አወጣ። መሳል ስለመሳያ፣ ለመሞረጃና ለስለት ግጥሜ የሚያገለግል ሽኩራ ድንጋይ፤ ለሆቱ።

ስል ት የተላለ፣ የተሞረደ፣ ስለት ያለው። ስለት ስለ 1. የቢላዋ፣ የጎራዴ፣... አፍ ወይም የሚቆርጠው ወገን። 2. እንደቢላዋና ሰንጠ የመሳሰለ ለመቆረጥ የሚያገለግል መሳሪያ።

ስለት አወጣ 1. ስል አደረገ፣ አተባ፣ ሞረደ። 2. ስል ሆነ፣ ተባ።

ስለታም ት ስለት ያለው፣ በተላላ መቆረጥ የሚችል (ቢላዋ፣ ሰንጠ፣...)።

ሳለ ግ ከትንፋን ወይም ከሌላ ሁኔታ የተነሳ ከጉሮሮ አየርን በሃይልና በተደጋጋሚነት እስወጣ፤ አሁ አሁ አለ።

ሳል ስ ከትንፋን ወይም ከሌላ በሽታ የተነሳ ትክ ትክ የሚያደርግ፣ አሁ አሁ የሚያስኝ ሀመም።

ሳል ተከለበት ሳል ፈጠረበት፣ ሳል ያዘው። አሳለ ግ ትክትክ አደረገ፣ አሁ አሁ አሰኝ፣ ሳለ። ጽንፋኑ በጣም አሳለው።

*ሳለ በእለት(ስለት) ስ ይህን ካደረክልኝ ይህን አደርግልሃለሁ በግለት ለአምላክ፣ ለመላእክት፣... የሚቀርብ ልመና፣ ብፅላት።

ስለቱ ደረሰ የለመነው፣ የጠየቀው ተግላለት። የስለት ልጅ በብፅላት፣ በልመና፣ በስለት የተወለደ ልጅ።

ተሳለ ግ ይህን ካደረክልኝ ይህን አደርግልሃለሁ በግለት ለአምላክ፣ ለመላእክት፣... ልመና፣ ብፅላት አቀረበ።

ሳለ (ካለ) ሳለ አይሰጥ (ካለ አይሰጥ) ስ ስጋውን ከላይ ላይ እንደ ልብ ለመጋጥ የማያመች የአከርካሪ አጥንት።

ሳላ ስ ቀጥ ብሎ የረዘመና የሾለ ባለክርክራት

ቀንድ ያለው ሳረበል የጽር እንሰሳ (በአልን የጽር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ሳላይሽ ስ በፋብሪካ የተመረተ የማን አይነት። ሳሌ ስ ከጋን እነሰ ከእንስራ ተለቅ የሚል የሽክላ እቃ።

ሳል “ሳለ” ስር ተመ. ሳልሳ ስ በቀርቆሮ የታሸገ የቲግቲም ድልህ።

ሳልሳዊ “ሰለሰ” ስር “ሳልሳይ”ን ተመ. ሳልሳይ “ሰለሰ” ስር ተመ.

ሳልሰ ዝ.ከ. ሳልሰት “ሰለሰ” ስር “ሰልሰት” ን ተመ. ሳልሰትና “ሰለሰ” ስር ተመ.

ሳሌን ስ በዘመናዊ ቤት ውስጥ ለአንገዳ መቀበያ የተሰራ ክፍል። ሳመ ግ ፍቅርን፣ ናፍቆትን፣ አክብሮትን፣ ሰላምታን ለመግለፅ ወይም ለመግፀን የሌላን አካል በከንፈሩ ነካ፣ ወመወመ።

ሳሙና ግ 1. ከሞራና ከልዩ ልዩ ንቀረ ነገሮች የሚሰራ፣ ቆሻሻን ለማስለቀቅ የሚረዳ አረፋ የሚወጣው የገላ፣ የልብስና የሌላም እቃ ግጠቢያ። ት 2. ፈገግ ያለ (የበቅሎ መልክ)። 3. (ዘይ.) ሞላጫ፣ አታላይ።

ሳሙና መታ ሳሙና ቀባ፣ በሳሙና ፈገፈገ። ሳማ ስ ትጠሉ የሚለበልብ ጥቃትን እሾህ ያለበትና በአንጻንድ አካባቢ እየተቀላቀለ የሚበላ የእፅዋት አይነት።

ሳምቡሳ “ሳንቡሳ” ን ተመ. ሳምባ “ሳንባ” ን ተመ.

ሳምንት ስ 1. የሰባት ተክታታይ ቀናት ጊዜ። 2. ከሰኞ ጀምሮ እስከ እውድ የሰባት ቀናት ጊዜ። 3. ስምንተኛ ቀን።

ሳምንታዊ ት በየሳምንቱ የሚደረግ፣ የሚወጣ፣... ሳር ስ ለከብት ግጦሽና ለቤት ክፍን፣ ለትዝቅዝ፣... የሚውል እንደ እንግጫ፣ ሰርዶ፣ መጃና ሰንበሊጥ የመሳሰለው ሁሉ።

ሳረበል ት ሳር የሚበላ (እንሰሳ)። ሳርቅጠሉ ሁሉም ነገር፣ ሁሉም ሰው።

ሳር ቤት ስ ብዙውን ጊዜ ግርግጻው ከብ ሆኖ የሚሰራ ጣሪያው በሳር የሚከደን ጎጂ። ሳርያን ስ የኮት ቅድና አሰፋፍ አይነት።

ሳሳ ግ 1. ስሰ ሆነ፣ ቀጠነ። 2. ተራራቀ (የዘር አዘርሮ ወይም የሰበሰባ አበቃቀል)። 3. በመነቃቀል፣ በግለት፣ ለመመለጥ ደረሰ (ፀጉር)።

ስስ ቅ 1. ውጭረት የሌለውን ደንዳና ያልሆነ፡ ተወጥሮ፡ 2. የተራራቀ (የቡቃያ አበቃቀል)፡፡

አሳሳ ግ 1. ስስ አደረገ፡ 2. አራራቀ (ዝራትን)፡ 3. ፈለቀቀ + ጥጥፍሬውን በማውጣት አሳሳለሰ (ጥጥን)፡፡

ሳሳ ግ 1. ሰሰተ + ተሰገበገበ፡ 2. አዘነ + ራራ፡፡

ስሱ ቅ 1. ንፋግ + ስግብግብ + ስስታም፡፡ 2. አዛኝ + ሩህሩህ፡፡

ስስት ስ ንፍገት፡፡

ስስታም ቅ ንፋግ + ቀብቃብ፡፡

አሳሳ ግ 1. አፃፃ፡ አሰሳመጀ፡ 2. አሳዘነ፡፡

ሳቀ ግ ፊቱን ፈገገ በማድረግና ድምፅ በማሰማት ደስታውን ገለፀ፡ ፈነደቀ + ተንክተከተ፡፡

መሳቂያ ቅ ግጠኝ + ግላገጫ፡ ማሸፊያ፡፡

ሳቂታ ቅ ሳቅ የሚያበዛ፡ ደስተኛ፡፡

ሳቅ ስፈገግ በማለት + በመንከተከት + ...የሚገለፅ የደስታ + የመገረም + ...ሰሜት፡፡

በሳቅ ፈረሰ በጣም ሳቀ + ተንክተከተ፡፡

ሳቄ መጣ ሊያስተኛ ደረሰ፡፡

በሳቅ ፈነዳ በጣም ሳቀ + ተንክተከተ፡፡

ተሳቀብት በተናገረው + ባደረገው ነገር አድግሞ ወይም ተመልካቹ መደሰቱን፡ መገረሙን በመሳቅ ገለፀለት፡፡

ተሳቀብት ተፈዘበት + ተሳገጠበት፡፡

አሳቅ ግ 1. ሳቅ ፈጠረ + አንከተከተ፡፡ 2. (የምፅት አነጋገር) አሰገረመ + አሰደነቀ፡፡

አስቂኝ ቅ 1. የሚያስቅ፡ የሚያንከተከት + ሳቅ የሚያስመጣ፡፡ 2. ቧልተኛ + ቀልደኛ፡፡

አሳሳቅ ግ 1. አጫወተ + አዘናና፡፡ 2. አዋዛ + አታለለ፡፡

ሳበ ግ 1. ጎተተ + ወደራሉ አሰጠ፡፡ 2. እየጎተተ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ አንጓዘ፡፡ 3. ስሜትን ያዘ፡ አማረ + ማረከ፡፡ 4. መጠጠ + ማገ፡፡ 5. ጠራ + አመጣ (ሰይጣንን)፡፡ 6. ወጠረ + ገተረ፡፡

መሳቢያ ስ 1. እንደከመዳና፡ ጠረጴዛ፡ ተጠጥሮ በመሳሰሉ እቃዎች ላይ የሚገጠም + እየተሳበ የሚወጣና እየተገፋ የሚገባ እጅታ ያለው የእቃ ማስቀመጫ ኪስ፡፡ 2. ለአረቄ ማውጫ የሚያገለግል በገመድ የተጠቀለለ ቀርቀሃ፡፡

ሳቢዘር ስ (ሰዋ) አካሄንን ወይም አደራረግን የሚገልፅ ቃላት፡፡ አገጥኝ፡ አካሄድ + አያያዝ + ... የመሳሰሉት ቃላት ቅርፅ ባቢ ዘር ይባላል፡፡

ሳቢያ ስ 1. ሰበብ፡ መነሻ ምክንያት፡፡ በሌላ ሳቢያ መጣ፡፡ 2. ዋናው አረቄ ከወጣ በሃላ ዳግመኛ የሚወጣው የአረቄ ቅራራ፡፡ 3. የክረምቱን ጊዜ ረዘመ አድርጎ በተወጣሪ

የሚዘንብ ዝናብ፡፡ ስንድር ሳቢያ ዝናብ ላለ፡፡

ስበት ስ 1. አንድን አካል ከላይ ወደታች የሚያመጣ፡ የሚሰብ ሃይል፡፡ 2. ማግኔትነት ያለው ነገር ወይም አካል፡ ብረትን ወይም ሌላ አካልን የመንተት ወይም የመሳብ ሃይል፡፡

ተሳብ ግ 1. ቀስ እያለ እየተጎተተ ተጓዘ፡ ተጠጋ፡፡ 2. ተማረከ፡ ሰሜቱ ተያዘ፡፡ 3. እየተወጠረ እንደ ፕላስቲክ ተለጠጠ፡፡ 4. እየተጎተተ ወይም እየተንሰራፋ ሄደ + ረዘመ (የሃረግነት ፅባይ ያለው እንደ ዱባ፡ ቅል ያለ ተክል)፡፡

ተሳቢ ስ 1. የተሻጋሪ ግስ ድርጊት የሚያርፍበት ወይም የሚፈፀምበት ስም ወይም ተውላጠ ስም፡፡ ተማሪው "መፅሃፉን አነበበ" በሚለው አረፍተ ነገር ውስጥ "መፅሃፍ" ተሳቢ ነው፡፡ 2. በመኪና ሂሳ የሚቀጠል የእቃ ማጓጓዣ፡ ተጎታች፡፡

ተሳሳብ ግ በዝምድና፡ በወዳጅነት፡...ተጠራራ + ተገናኝ፡፡ ተደጋገፈ፡፡

ሳቢሳ ስ ብዙ እየሆነ ከከብት ጋር ወንዝ ዳርና ውሃማ በሆነ ቦታ ላይ የሚሰማራ፡ መልኩ ነጭ፡ ቅልጥመ ዘለግ ያለ አዋራ (በእሉን አዋራ ስር ተመራ)፡፡

ሳቢያ "ሳቢ" ስር ተመ፡፡

ሳቢእ ስ እንደ "ሆ" + "ሎ"፡ "ሞ" + ... ያልና ከሳደስ ዘር ቀጥሎ የሚገኝ ሰብተኞቹ የፈደሳት ዘርች መጠሪያ ወይም የድምፅ ምልክት፡፡

ሳት ግ 1. አላማውን፡ ሊላማውን ሳይመታ፡ ሳያገኝ ቀረ፡፡ 2. ረሳ + ዘነጋ፡፡ 3. (ዘይ) ከአርጅና፡ ከህመም የተነሳ ሽንትን፡ አይነ ምድርን መቆጣጠር አልቸል ላለ፡፡ 4. ትክክለኛ አቅጣጫውን + መንገዱን + ቦታውን፡ አድራሻውን አጣ፡፡ 5. ሃጢአት ሰራ፡፡ 6. አለምርውን + ራሱን፡...መቆጣጠር፡ ማወቅ + መግዛት፡... ተሳነው፡፡ በደረሰበት ላይጋ ሀሊናውን ሳታ፡፡

ስህተት ስ 1. ትክክለኛ ያልሆነ ሰራ፡ መልስ፡ ነገር፡...፡፡ 2. ጥፋት + እንከን፡፡

ስህተቱን አረመ የተሳሳተውን አስተካከለ፡፡

ስህተት ሰራ ተሳሳተ፡፡

ስህተተኛ ቅ 1. ትክክለኛ ያልሆነ፡፡ 2. ጥፋተኛ + ሃጢአተኛ፡ በደለኛ፡፡

ተሳት ግ 1. ተረሳ + ተዘነጋ፡፡ 2. ታለፈ፡ ተዘለለ፡፡

ተሳተሳት ግ 1. ትክክለኛ ያልሆነ መልስ ስጠ ወይም ትክክለኛ ያልሆነ ሰራ ሰራ፡፡ 2. ትክክለኛ አድራሻውን አጣ፡፡ 3. ተሳክረ + ተፋለሰ + ተዛፈ፡፡ 4. ስህተተኛ ሆነ፡፡ 5. ሃጢአት + በደል + ጥፋት ሰራ፡፡

አሳተ ግ ሃጢአት እንዲሰራ አደረገ፡፡

አሳቻ ት 1. የሚያሳስት፣ አደናጋሪ (አቅጣጫ፣ ቦታ፣ መንገድ፣...)። 2. አይን የማይገባ፣ ለአይን የማይመስል። 3. ሰዋራ፣ ድብቅ (ቦታ)።

አሳሳት ግ 1. ስህተት እንዲሰራ አደረገ፣ ገፋፋ፣ አደፋፈረ። 2. አዛባ፣ አሳከረ። 3. አደናገረ፣ አዋብረበረ፣ አወናበደ። 4. ሃጢአት፣ ስህተት፣ በደል አሰራ ወይም እንዲሰራ አደረገ። አሳሳች ት 1. የሚያሳስት፣ ሃጢአት፣ ክፉ ነገር እንዲሰራ የሚገፋፋ። 2. ትክክለኛ ያልሆነ ነገር እንዲሰራ የሚያደርግ፣ የሚገፋፋ። 3. ውስብስብ፣ ተመሳሳይ የሆነና ለመረዳት፣ አንዱን ከአንዱ ለመለየት፣ ለማስታወስ ወይም በትክክል ለመሰራት የሚያስችግር፣ የሚያደናግር። ስ 4.

የንጉሥ ልብስ ወይም የመሽራ ልብስ የሚመስል በመልበስ ከንጉሱ ወይም ከመሽራው ጎን በመቆም ትክክለኛው እንዳይታወቅ የሚያደናግር ሰው።

ሳተሳይት ስ 1. በመሬትና ሌሎች ፕላኔቶች ዙሪያ የሚሸከርከር፣ ተፈጥሯዊ አካል። ጨረቃ በመባልም ይታወቃል። 2. በመሬትና በህዋ ውስጥ በሚገኝ አካላት ዙሪያ የሚሸከርከር፣ ለመገናኛ፣ ለምርምርና ለልዩ ልዩ አገልግሎት የሚውል ሰው ራሽ አካል።

ሳተርን ስ ከወሃደ ጀምሮ ሲቆጠር በርቀት ስድስተኛ ተራ ላይ የሚገኝና በዙሪያው ቀለበቶች ያሉት፣ በወሃደ ዙሪያ የሚሸከርከሩት ፕላኔቶች አንዱ (በተመሳሳይ ፕላኔትን ተመ.)።

ሳተነ ግ ፈጠነ፣ ተንቀጥቶ። ሳተና(ሳታና) ት ፈጣን፣ ቀልጣፋ፣ ከተፎ፣ ቀነታ።

ሳታት "ሰላት" ስር "ሰላታት" ን ተመ.

ሳታና "ሳተነ" ስር "ሳተና" ን ተመ.

ሳንሱር ስ ዕሁፎች፣ ፊልሞች፣ ሙዚቃዎች፣... ለህዝብ ከመቅረባቸው በፊት በፖለቲካና በምራል በኩል የሚያስከትሉት ችግር እንዳለ የሚደረግ ምርምራ፣ ቁጥጥር፣ ቁጥጥሩን የሚያደርገው ክፍልም ሳንሱር ይባላል።

ሳንሳ (ወሳንሳ) ስ 1. ለሁለት ወይም ከዚያ በላይ በአንድነት ሆነው በአጣና ወይም በቃሬዛ የሚሸከሙ ሸክም። 2. ለአንድ ሰው የሚከብድን ነገር (ህመምተኛን፣ ሬሳን፣...) ለሁለት ለማንሳትና በትክክል ለማጓጓዝ የሚያስችል መሸከሚያ እንደሆነ ቃሬዛ።

ሳንቃ ስ ለመዝጊያ፣ ለወልል ወይም ለሌላ የእንደሰቱ ስራ እንዲሆን ከትልቅ ዛፍ በስሱ እየተሰነጠቀ ወይም እየተጠረበና እየተላገ የሚወጣ እንደሰቱ።

ሳንቃ ስ ከብር፣ ከወርቅ፣... የሚሰራና በደረት በኩል የሚሆን የለምድ ወይም የካባ ግያያዣ።

ሳንቡሳ (ሳምቡሳ) ስ የፋርና ጽፍት ሊጥ

ተዳመጠ ከበለለ በሃሳ በውስጡ ብዙውን ጊዜ የበለለ ምስር ወይም ስጋ እየተደረገና በሰላት ማእዘን እየተጠቀለለ በዘይት ተጠብቦ የሚዘጋጅ ምግብ።

ሳንባ (ሳምባ) ስ በሰውና በእንስሳት ደረት ውስጥ የሚገኝ፣ አየር ለመሳብና ለማስወጣት የሚረዳ የመተንፈሻ አካል።

ሳንባ (ሳምባ)

ሳንባ ቀለም ስ የሳንባን መልክ የሚመስል ቀለም።

ሳንባ ነቀርሳ ስ ሳንባን የሚያቆልል ተላላፊ በሽታ።

ሳንባ አቃፊ ስ ሳንባን አቅፎ የሚይዝ የሰውነት ውስጣዊ አካል።

ሳንቲ ሜትር "ሴንቲ ሜትር" ን ተመ.

ሳንቲም ስ 1. በጥቅል ወይም በዘርዘር የሚገኝ የብር ክፍል፣ይ (መቶ ሳንቲም አንድ ብር ይሆናል)። 2. ገንዘብ። ሳንቲም የለንም።

ሳንቲም የለውም ምንም ገንዘብ የለውም።

ሳንካ (ሳንክ) ስ ጥፋት፣ እንክን።

ሳንዱቅ (ሰንዱቅ) ስ የልብስ፣ የእቃ ማስተመላ ሳጥን።

ሳንድዊች ስ ጸቦ ከሁለት ቦታ ላይ ተሰንጥቆ የተጠበበ ስጋ ወይም እንቁላል ወይም ልዩ ልዩ አትክልቶች በውስጡ ተወምረውበት የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።

ሳንጃ ስ በጠመንጃ ጫፍ ላይ የሚሰነና ጫፍ ሹል የሆነ ስለታም ውብ።

ሳካ ስ እንክን፣ ጉድለት፣ ነውር፣ ሳንካ፣ ሳንክ።

ሳክሰፎን እፋ አካባቢ ባለች ቀውን ተውላብላቢ ብረት ለማካይነት ለሚፈጠረው ድምፅ ልዩ ልዩ ቃና ለመስጠት የሚያስችሉ ቀልፎች ያሉት በትንፋሽ የሚሰራ የሙዚቃ መሳሪያ (በእሉን ሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሳይንሳዊ ስ 1. ገድፈ ሃሳቦች፣ ህጎች፣ መሳሞቶች፣... ተወባባሪ በሆነ መንገድ በምክንያታዊነት እየተረጋገጡ ስለ ተፈጥሮና ስለ ህብረተሰብ ጥናት የሚደረግበትና የሚከማችበት የእውቀት ዘርፍ። 2. ስለተፈጥሮ ማስተዋልና ሙከራ የሚደረግበት የትምህርት፣ የእውቀት፣ የምርምር መስክ።

ሳይንሳዊ ትክክለኛ የሆነ፣ በሙከራ፣

በማስተዋል፡በምክንያታዊነት የተደገፈ የአጠናንና የምርምር መንገድን የተከተለ፡፡

ኢሳይያስ ተፈጻሚ የሆነ መንገድን ያልተከተለ፡፡

ሳይኮሎጂ ስለ አእምሮ ሁኔታና ጠባይ የሚያጠና የትምህርት ዘርፍ፤ ስነ አእምሮ፣ ስነ ልቦና፡፡

ሳዱሳ ስለ 1. በገጠር አካባቢ ልጃገረዶች መሃል ራሳቸው ላይ በከቡ የሚላውት አለጫውት፡፡ 2. ላለማግባቷ ምልክት እንዲሆን መሃል ራሷ ላይ ፀጉሯን በከቡ የተላወች ልጃገረድ፡፡ 3. ልጃገረድ፡፡

ሳድሰ ስለ እንደ ሀ፡ ል፡ ም፡ ... ያለ በሃምስና በሳብላ መካከል የሚገኝ ስድስተኛዎቹ የፈደላት ዘሮች መጠሪያ ወይም የድምፅ ምልክት፡፡

ሳገ ግ ሻጠ፡ ሰካ፡፡

ሳጋ ስለ ክፍተት ባላቸው በግድግዳ እንወቶች መካከል የሚሰካ ወይም የሚሻጥ አጠር ያለ እንወት፡፡... 2. ለቤት ግድግዳ የሚሆን ፍልጥ፡፡

ተሳገ ግ ተሻጠ፡ ተሰከ፡፡

ሳጠራ ስለ 1. ከሸንበቆ ወይም ከቀርከሃ የሚለራ ምንጣፍ፤ አቴና፡፡ 2. ከሸንበቆ ወይም ከቀርከሃ የሚለራ እንደ ወንበር፣ ጠረጴካ፣ ሌማት፡፡... ያለ አቃ፡፡

ሳጥን ስለ 1. ከእንወት ወይም ከብረት ወይም ከሌላ ነገር የተበጀና ብዙውን ጊዜ አራት ማለገነት ያለው የልብስ፣ የእቃ፣... ማለቀመጫ፤ ሳንዱት፡፡ 2. በሳጥን መልክ ወይም ቅርፅ የተዘጋጀ ሌላ ማንኛውም ነገር፡፡ 3. በውስጡ እንዲገኝበት፣ ለተለያዩ ጥያቄዎች መልስ እንዲሰጥበት ወይም ምልክት እንዲደረግበት በወረቀት ላይ የተዘጋጀና በአራት ማ እ ዘ ን የተከበበ ወይም የታጠረ ክፍት ቦታ (□)፡፡

ሳፊ ት 1. ሙሉ፣ ያልገደለ፡፡ 2. ያልተሰረዘ፣ ያልተቀላቀለ፡፡

ሳፊ ወተት ስለ ከሻይ ወይም ከቡና ጋር ያልተደባለቀ ንፁህ የፈላ ወተት፡፡

ሳፋ ስለ ለልብስ ማጠቢያ የሚያገለግል ሰፊና ጎድጓዳ የሆነ የቆርቆሮ ሳህን፡፡

ሴ የ "ሰ" ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ሴል ስለ ሀይወት ባላቸው አካላት ውስጥ የሚገኝ፤ ከሀይወት ክፍልፋዮች ውስጥ የመወረወሻው ትንሹ ክፍል የሆነና ያለ ማጉያ መነፅር የማይታይ ሀዋስ፡፡

ሴሚናር ስለ በተወሰኑ ርእሶች ላይ የጥናት ዕሠሮችን በማቅረብ ከተሳታፊዎቹ ጋር ውይይት ለማካሄድ ወይም በተወሰነ ጉዳይ ላይ ማብራሪያ፣ ገለጻ ለማድረግ የሚደረግ ስብሰባ፡፡

ሴረኛ "ሰየረ" ስር ተመ.

ሴራ ዝ.ከ.

ሴሰነ ግ አመነዘረ፡ ሸረዋጠ፡፡

ሴሰኛ ት አመንዝራ፡ ሸርሙጣ፡ ቅንዝረኛ፡፡

ሴት ስለ 1. እንስት፤ ከወንዱ የተለዩ የተፈጥሮ ምልክቶችና ባህርያት ያሏት ሰው፡፡ 2. የልጃገረድነት ወንን የወረሰች ወይም ድንግልና የሌላት ሰው፡፡ ት 3. የተፈጥሮ የእንስትነት ምልክቶችና ባህርያት ያሏት (እንስሳ፣ ወፍ፡...)፡፡ 4. (ዘይ.) ፈረ፡፡

ሴት ተወ የግብረ ስጋ ግንኙነት አቆመ፡፡

ከሴት ደረሰ የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ (ወንድ)፡፡

ሴተላጤ ስለ ያለባል ብቻዋን የምትኖር ሴት፡፡

ሴታሴት ወንድ ሆኖ የሴትነት ጠባይ የሚታይበትና መሸቀርቀርና መልካል የሚያበካ፡፡

ሴት አኩሪ ስለ እንደ ከባ ለዳቦ መጋሪያነት የሚያገለግልና ቅጠሉ መጠነኛ ሰፋት ያለው አነስተኛ የተከል አይነት፡፡

ሴት አውል ስለ ብዙውን ጊዜ ከሌቶች ጋር መሆን ወይም መዋል የሚወድ (ወንድ)፡፡

ሴት አያት ስለ የላባት ወይም የእናት እናት፡፡

የሴቶች ገና ስለ ከገና በፊት ያለው ቀን ወይም የገና ዋዜማ፡፡

ሴተኛ አዳሪ ስለ በሸርሙጥና የምትተዳደር ሴት፣ ሸርሙጣ ፡፡

ሴቴ ት የታዋ ሴት የሆነ (እፅ፥ ተከል፡...)፡፡

ሴቴ ዘር ስለ ከወንድም ዘር ጋር ተዋህዶ ፅንሰ ለማያገለግልና የሚችል ከሲቷ የሚገኘው ዘር፡፡

ሴትነት ስለ የሴት ሙያ ወይም ባልትና፡፡

ሴንቲሚትር (ሳንቲ ሚትር) ስለ የርዝመት መለኪያ፡፡ 100 ሴንቲ ሚትር 1 ሚትር ይሆናል፡፡

ሴንቲ ግሬድ ስለ የሙቀት ወይም የትዝታዜ መጠን መለኪያ፡፡ 100° ሴንቲ ግሬድ 212° ፋራናይት ይሆናል፡፡

ሴንጢ "ሰንጢ" ን ተመ.

ሴኮንድ "ሰኮንድ" ን ተመ.

ሴደር ስለ የቀይና የነጭ መቀነት ምልክት ያለው የከብት መልክ፡፡

ሰ የ "ሰ" ፊደል ሳድስ ዘር፡፡

ሰ- ስ "ሰ" ድምፅ በፊት ሲገባ "ሲ-"፣ ከ"አ"

ድምፅ በፊት ሲገባ "ሲ" ይሆናል፡፡ በግሰ ላይ በስተመነሻ እየገባ ግሰን ከማለር የሚያስቀር ምእላድ፡፡ **ሰፊልግ/ሲመግ/ሳያልፍ፡**

- ሰ 1. ጥያቄን ለማስከተል በተፈለገ ጊዜ በቃል መወረሻ የሚገባ ምእላድ፡፡-"ሳም" ይሆናል፡፡

እርሳሱን አገኘሁት፥ መፅሃፉሲሲ መጣስ ምን ላደርጋለሁ፡ 2. እፍራሽን ወይም የአወዳዳሪ ሃሳብን

በሚያስከትሉ ቃላት መወረሻ የሚገባ ምእላድ። መሰማትን ትሰማላችሁ ግን ልብ ሊታደርግም /በግድትን በብረቱ ይበልጣል።

ሰሃ “ሰሃ” ን ተመ.

ሰህተተኛ “ሳተ” ስር ተመ.

ሰህተት ዝ.ከ.

ሰለ- 1. ቀጥሉ ወይም ተከትሉ “ለተጠቀሰው ነገር፡ ሃሳብ ሲባል” ለማለት የሚገባ ምእላድ። ስለ እግዚአብሔር ብለህ ሊታስባቸዋል። (ብዙውን ጊዜ ከግስ ወይም ከስም ጋር እየተጣመረ የሚነገር)። 2. ቀጥሉ ወይም ተከትሉ “የተጠቀሰውን ቃል ወይም ርእስ” በሚመለከት የሚገባ ምእላድ። በሃይማኖት ብዙ ተነጋግረናል/ በለመዘፉ ጉዳይ በእኔ ጣለው። 3. ምክንያትን ለመግለፅ ወይም ለማመልከት የሚገባ ምእላድ። መኪና ስለተበላሸ ሄሬ ልንጂሩ ለንቅልም። 4. “እንደ” ለማለት የሚገባ። ይህ የግሽላ እንጅራ እንጂት ጥሩ ነው፤ ስለ ጤፍ ይቆጠራል። 5. ስለንድ ነገር ወይም ሰው ምትክ መደረጉን ለማመልከት የሚያገለግል። ስለእኛ ሞተ።

ሰለምን ተው.ግ. በምን ምክንያት፤ በምን መልኩ፤ ለምን።

ሰለዚህ መ.3. 1. ይህንን በሚመለከት፤ በዚህ ርእሰ። በሰላም ጉዳይ በዚህ በፊት ተወያይተናል። 2. በዚህ ምክንያት። ሰለቱ ደርደላ፤ ሰለዚህ መጂሩ ላለብኝ።

ሰለሳ “ሰለሰ” ስር ተመ.

ሰለታም “ሳለ” ስር ተመ.

ሰለት ዝ.ከ.

ሰለት² “ሳለ” ስር “ሰእለት” ን ተመ.

ሰለሰ “ሰለሰ” ስር ተመ.

ሰለጥ ቅ ስልጡን፤ ከተፎ።

ሰላሲ “ሰለሰ” ስር ተመ.

ሰላቅ “*ሰለቀ” ስር ተመ.

ሰላች ስ ቀጭን፤ አጭራው መንገድ።

ሰሊት “*ሰላ” ስር ተመ.

ሰላ¹ “ሰላ” ስር ተመ.

ሰላ² “ሰላ” ስር ተመ.

ሰላ³ “ሳለ” ስር ተመ.

ሰልል

ሰልል አይገባውም ዘወር ያለ አነጋገር አይገባውም።

ሰልምልም “ሰለመ” ስር ተመ.

ሰልሳ(ሰድሳ) ስ 1. በሃምሳ ዘጠኝና በሰልሳ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ። በአሃዝ ሲፃፍ ፳ ፣ 60 ነው። ቅ 2. የሰድስት አስርቶ

ድምር የሆነ።

ሰልሰ ስ በተማተሮም በሽንኩርት የሚሰራ እንደ ወጥ ያለ ማባያ።

ሰልት “ሰለቀ” ስር ተመ.

ሰልባቦት ስ ከፊላ ወተት አናት ላይ የሚጋገር የወተት ቅባት።

ሰልብ “ሰለበ” ስር ተመ.

ሰልት ስ 1. ዘይታ ብልሃት፤ መንገድ (የአሰራር፤ የነገር፤...)። 2. ምት (የመዘረቃ፤ የዳንስ፤...)። 3. ክፍል፤ አይነት፤ ወገን። ሊቃውን በሰልት በሰለቱ ላለቀመ።

ሰልተ ምርት ስ አንድ ህብረተሰብ ምርት የሚያመርትበትና የተመረተውንም የሚከፋፈልበት መንገድ ወይም ስርአት።

ሰልቼ “ሰለቸ” ስር ተመ.

ሰልቻ ስ ከፍጥራ ወይም ከበገ፤... ቆዳ ተለፍቶ የሚዘጋጅ ከረጢት፤ አቀማገጽ።

ሰልክ ስ ሩቅ ለሩቅ ያሉ ሰዎች ድምፅን በሽቦ ወይም በአየር በማስተላለፍ የሚነጋገሩበት የኢሲክትሮኒክስ መሳሪያ፤ ቴሌፎንም ይባላል።

ሰልክ ደወለ በሰልክ አማካይነት ከሚፈልገው ሰው፤ ድርሰት፤...ጋር መገናኘት የሚያስችል ጥሪ አደረገ።

ሰልክ ቁጥር ስ ለእያንዳንዱ ሰልክ መስመር የሚሰጥ የጥሪ መለያ ቁጥር።

ሰልክ እንጨት ስ የሰልክ ሽቦ ወይም መስመር የተዘረጋበት ረጅም ምሰሶ።

የሰልክ መስመር ስ የሰልክ መገናኛ።

የሰልክ ማውጫ ስ የሰልክ ደንበኞችን ስም፤ አድራሻና የሰልክ ቁጥራቸውን የያዘ መዝገብ።

የሰልክ ጥሪ ስ በሰልክ አማካይነት የሚደረግ ግንኙነት።

ሰልከኛ ስ የሰልክ ጥሪዎችን የሚቀበልና የሚያገኝና ወይም መልእክት የሚያስተላልፍ ሰራተኛ።

ሰልክልክ “*ሰለክለክ” ስር “ሰለክላካ” ን ተመ.

ሰልጅ ስ ከባቂላ ዱቄትና ከሰናፍጭ የሚዘጋጅ አንድ ወጥ ያለ ማባያ።

ሰልጡን “ሰለጠን” ስር ተመ.

ሰልጣኔ ዝ.ከ.

ሰልጣን ዝ.ከ.

ሰመኛ “ሰም” ስር ተመ.

ሰሙኒ ስ የብር አንድ አራተኛ፤ ሃያ አምስት ሳንቲም።

ሰሚ “ሰማ” ስር ተመ.

ስሚንቶ “ሲሚንቶ” ን ተመ.

ስሚዛ ለ ግንዱ አንጓ ያለውና በቀላሉ ሊሰበር የሚችል፡ ቅጠሉ ሰፋ ሰፋ ያለ የአፅዋት አይነት፡ ሰንሰል።

ስማርድ ለ የአውሬ ወጥመድ።

ስማ በለው “ሰማ” ስር ተመ.

ስሜታዊ “ሰማ” ስር ተመ.

ስሜት ዝ.ከ.

ስም ለ 1. ለማንኛውም ሰው፡ ነገር፡ ቦታ፡... የሚሰጥ መጠሪያ፡ 2. (ሰዋ) ለግሉ እንደ ባለቤት ወይም ተሳቢ ሆኖ ሊያገለግል የሚችል የሰው፡ የቦታ፡ የነገር፡ መጠሪያ ቃል፡ 3. አንድ ሰው ወይም ድርጅት የሚታወቅበት ስራ፡ ተግባር፡...። በመስሪያ ቤቱ ውስጥ ጥሩ ስም ያለውም።

ለስሙ 1. ለይስሙላ ያህል፡ ለወሬው ያህል። ለስሙ የሃብታም ቤት ነው፤ ነገር ግን ጥሩ ኮር ላይናድም፡ 2. ለክብር፡ ለዝና ሲባል። ለሰሟ መጠሪያ ቀና ሰፋች።

በ ስም 1. ግን ሽፋን በማድረግ፡ በሀዘዝ ስም ጥቁብርር ላይዝም፡ 2. ስለ። በእንዚላብሄር ስም የተባረከ ይሁን፡ 3. ን በመወከል፡ በስራ አስኪያጁ ስም ገንዘቡን ያንቀሳቅሳል፡ 4. ለ እንዲሆን፡ ለ ተብሎ። በእርዳታ ስም ብዙ እህል ተሰብ።

ስሙ ጠፋ በክፉ ተነሳ፡ ተጠራ። ስም ሰበረ የሰውን ስም አጠፋ፡ አጎደ፡ በመጥሮ አነሳ።

ስም ሰጠ 1. በመጥሮ አነሳ፡ ስም አጠፋ፡ አማ፡ 2. ሰየመ፡ መጠሪያ አወጣ፡ 3. አፃፈ፡ አስመዘገበ (ስሙን)።

ስም ተከለ በየጊዜው ስሙ እንዲጠራ፡ እንዲታወስ አደረገ(ብዙውን ጊዜ በጥሩ ስራ)።

ስም አስጠራ 1. ታዋቂ፡ ዝነኛ እንዲሆን አደረገ፡ አስመሰገነ። 2. የሚችን የክርስትና ስም በግወሳትና በግስጠራት አስቆረበ፡ አስቀደሰ፤ ዘከረ።

ስም አወጣ ሰየመ፡ መጠሪያ ሰጠ።

ስም አጠፋ የሰውን ታሪክ ወይም ዝና በመጥሮ አነሳ፡ አጎደ፡ ያልሆነውን ሆነ በግለት አወራ፡ አማ።

ስም አጥፈ ት የሰውን ታሪክ፡ ዝና፡... በመጥሮ የሚያነሳ፡ የሚያነድፍ፡ ሃሚተኛ።

ስም ጠራ 1. የተመዘገበ የስም ዝርዝር ጠራ፡ 2. በፀሎት ላይ የሚችን የክርስትና ስም አነሳ።

ስመጥር (ስመጥሩ) ት የታወቀ፡ ዝነኛ (በጀገንነቱ፡ በሃብቱ ወይም በሌላ ስራው)።

ስም አይጠራ ለ ስሙን በገልፅ መጥራት መጥሮ ነው ተብሎ የሚታነመንበትን እንደ አባብ፡ ጉንዳን፡ አባጠጓ።... ያለን ነገር ለመጥራት የሚያገለግል ተለዋጭ ስም። ስም አይጠራ መጣ።

ስም ጠራ ለ የሰዎችን የስም ዝርዝር ይዞ ስም በመጥራት፡ ያለውንና የሌለውን ሰው የሚቆጣጠር (ሰው)።

የስም መጥሪያ ለ የስም ዝርዝር ያለበት መዝገብ ወይም ወረቀት።

ስመኛ ት ስም አጥፈ፡ ሃሚተኛ።

ስምሙ “ሰማ” ስር ተመ.

ስምም ዝ.ከ.

ስምምነት ዝ.ከ.

ስምረት “ሰመረ” ስር ተመ.

ስምሪት “ሰማሪ” ስር ተመ.

ስምንት ለ 1. በሰባትና በዘጠኝ መካከል ያለ ቁጥር። በአሃዝ ሲፃፍ ፩ ፡ 8 ነው። ት 2. ብዛቱ ሁለት አራተኛን የሆነ።

ስምንተኛው ሺህ ለ ክፉትና ተንክል የሚበዛበት የአለም መወረሻ ወይም የምፅላት ጊዜ ይሆናል ተብሎ የሚታመንበት ዘመን።

ስምጥ “ሰመጣ” ስር ተመ.

ስምተኛ “ሰማ” ስር ተመ.

ስምታ ዝ.ከ.

ስረ “ሰር” ስር ተመ.

ስሪት “ሰሪ” ስር ተመ.

ስሪያ “ሰረረ” ስር ተመ.

ስራ “ሰራ” ስር ተመ.

ስራይ ለ 1. በሰው ላይ ጉዳት የሚያደርስ መድሃኒት ወይም መርዘ። 2. እንደ ጨንፈ በሽታ ያሳ የሆድ ውስጥ ህመም፤ ደዌ።

ስር ለ 1. ግንኛውም እፅዋት ምግቡን ከአፈር ውስጥ የሚወስድበትና ከመሬት ወለል በታች የሚውለው የተክለ አካል። 2. በሰው፡ በእንስሳትና በእለዋዩ አካል ውስጥ የደም ግመላለሻ ሆኖ የሚያገለግል ተጓዥኛ ጅማት። 3. ታችኛ ስፍራ። 4. መነሻ፡ መጀመሪያ፡ መሰረት። ነገር ከሰራ ውሃ ከጥሩ። 5. አጠገብ። ከስራ ላይጠፋም።

በ ስር መዋ. 1. በ በታች። 2. በ ውስጥ። በጭቀና ስር ይገኙታል።

ከ ስር መዋ. ከ በታች።

ስር ሰደደ 1. ፀደቀ፡ ሰሩ ወደታች ረዘመ፡ ጠለቀ። 2. ተደላይለ፡ መሰረት ያዘ፡ ፀና።

ስር ያዘ 1. መሰረት ያዘ። 2. ስር ሰደደ፡ ፀደቀ (ተክል)።

ክስር ከመነሻ፣ ከመሰረት፣ ከመጀመሪያ።
ስረ መሰረት ለ መነሻ፣ መጀመሪያ (የገላብተው
የነገር...)።

ስረ ነገር ለ የነገር መነሻ።

ስረ ወጥ ት ትጥያ የሌለውና ለንድ ወጥ ሆኖ
የተሰራ።

ስረ ብዙ ለ ስራ ለጥንፋንና ለሳል መድሃኒት
ይሆናል የሚባል አነስተኛ የሆነ የእፅዋት
አይነት።

ስራ-ስር ለ 1. እንደ ድንች የመሳሰሉና
በማግባት የሚያገለግሉ፣ ወፍራም ስር (ፍሬ)
ያላቸው የተከል አይነቶች። 2. ለመድሃኒትነት
የሚያገለግል የእፅዋት ስር።

ስር ሚዜ ለ እንደኛ ሚዜ።

ስር ማሽ ለ የስራ-ስር መድሃኒት አዋቂ፣
ጠንቋይ፣ መድሃኒተኛ፣ መተተኛ።

ስርነቀል ት ከስር ከመሰረቱ ከፍተኛ ለውጥ
የሚያመጣ።

ስርነቀል ለውጥ ለ በአንድ ነገር ላይ
የሚታይ ፈጣንና መሰረታዊ የሆነ የአይነት
ለውጥ።

ስርኩል ለ ተፈጭተ የሚዘጋጅ የኩል አይነት።

ስር ጠምዛዥ ለ መተተኛ፣ በእስማት ወይም
መተተት ለው ይገላል የሚባል።

የስር ፍርድ ቤት ለ አንድን ጉዳይ ከይገባኝ
ሰጧው ፍርድ ቤት በፊት በመጀመሪያ
የተመለከተው ፍርድ ቤት።

ስርቻ ለ የግደታይ፣ ሰዋራ፣ ደባቃ ቦታ።

ስር₂ "ስራ₂" ስር ተመ.

ስር₃ "ስራ₃" ስር ተመ.

ስርቅ

ስርቅታ (ስቅታ) ለ 1. ለመተገፈሻነት
የሚያገለግለው ጠንቅና (ጲዮፍራም) የአየር ቧንቧ
እየተደጋገመ ሲከማተር የሚፈጠር፣ ገፍሮን
እንት እያደረገ የሚወጣ ድምፅ፣ ሀቅታ። 2.
የመጨረሻ የሀይወት ትጉዝ።

ስርቅ (ስቅ) አለው ሀቅ አለው፣ ስርቅታ
ያዘው።

ስርአት ለ 1. አንድ ነገር የሚሰራበት ወይም
የሚከናወንበት ደንብ፣ ሀገ። 2. ወገን ባህል።

ስርአት ያዘ ተስተካክለ፣ ጥሩ መልክ ያዘ።

ስርአት ማህበር ለ በተወሰነ የእድገት ደረጃ
የሚሻ ሀብረተሰብ ስልተ ምርትና ማህበራዊ
ግንኙነት የተመሰረተበት ሀኔታ፣ የማህበረሰቡ
የአመራራት፣ የአኗኗርና የአመለካከት ዘይቤ
መሰረት።

ስርአት ቀብር ለ በቀብር ጊዜ የሚከናወን
ሰነድአት።

ስርአት ትምህርት ለ ለትምህርት አላማ
ግብ መምታት በእቅድ እየተዘጋጀ በት/ቤተች
በየደረጃው የሚሰጥ አጠቃላይ የትምህርት ይዘት።

ስርአት ንግስ ለ ታቦት ወይም ንጉስ
በሚነግስ ጊዜ የሚደረግ ፀሎትና ስነ ስርአት።

ስርአት አልበኛ ት 1. የመንግስትን፣
የደንበንና የስነ ስርአትን መኖር የሚቃረን ወይም
የሚቃወም። 2. በጥባቄ፣ አዋኪ።

ስርቅታ "ስርቅ" ስር ተመ.

ስርቅሽ "ስረቀ" ስር ተመ.

ስርቻ "ስር" ስር ተመ.

ስርወ

ስርወ መንግስት ለ በዘር ግንድ ላይ
የተመሰረተ ተከታታይነት ያለው የንግስና ሃረግ።

ስርወ ቃል ለ ለሌላው መገኛ የሚሆን ወይም
ሌላ ምላሽ የሚተጠልበት መሰረታዊ ወይም
መነሻ ቃል።

ስርዋፅ ለ 1. እንደግሰረጃ ሆኖ በነገር መካከል
የሚገባ ተወማሪ ቃል። 2. ሽብልቅ፣ ውሻል።

ስርዝ "ስረዝ" ስር ተመ.

ስርየት "ስረየ" ስር ተመ.

ስርጓጉጥ ት ወጣ ገባ የሆነ (ቦታ)።

ስርጥ "ስርጥ" ን ተመ.

ስርጭት "ስረጨ" ስር ተመ.

ስሱ "ሳሳ²" ስር ተመ.

ስስ "ሳሳ" ስር ተመ.

ስስታም "ሳሳ²" ስር ተመ.

ስስት ዝ.ክ.

ስቃይ "ስቀየ" ስር ተመ.

ስቅለት "ስቀለ" ስር ተመ.

ስቅላት ዝ.ክ.

ስቅታ "ስርቅ" ስር "ስርቅታ" ን ተመ.

ስበበኛ "ስበበ" ስር "ስበበኛ" ን ተመ.

ስበብ "ስበበ" ስር "ስበብ" ን ተመ.

ስበት "ሳበ" ስር ተመ.

ስባሪ "ስበረ" ስር ተመ.

ስባት "ስባ" ስር ተመ.

ስብ ዝ.ክ.

ስብራት "ስበረ" ስር ተመ.

ስብርባሪ ዝ.ክ.

ስብሰባ "ስበሰበ" ስር ተመ.

ሰብሳብ

ሰብሳብ “ሰበሰበ” ስር “ሰበሰብ” ን ተመ.
 ሰብሰብ “ሰበሰበ” ስር ተመ.
 ሰብሰብ “ሰበሰበ” ስር “ሰብሰባ”ን ተመ.
 ሰብቀት “ሰበቀ” ስር ተመ.
 ሰብቅል¹ ትያማረ፣ የተዋበ፤
 ሰብቅል² “ሰበቀለ” ስር ተመ.
 ሰብከት “ሰበከ” ስር ተመ.
 ሰብድብድ “ሰበደበደ” ስር “ሰበድባዳ”ን ተመ.

ሰብብር “ሰበበር” ስር ተመ.
 ሰቱኮ (እስቱኮ) ስ 1. የበር ወይም የመስከት መስታወት እንዳይንገግግግ መስተዋቱ በገባበት ሰንጥቅ ውስጥ የሚጠቀሙት እንደ ጭቃ ያለ ማጣበቂያ። 2. ከቀለም ቅብ በፊት ሰንጥቃትን ለመድፈንና ቀለም እንዲቀበል ለማድረግ ግርግዳ ላይ የሚቀባ ፍሬ መሰል ነገር።

ሰቴንሰል ስ በላይ ላይ ፅሁፍ ከተቀረበበት በሂሳ የተቀረበውን ፅሁፍ በማባዛ መኪና አማካይነት በሌላ ወረቀት ላይ በተፈለገው ብዛት እያተመለማውጣት የሚያስችል ልዩ የወረቀት አይነት።

ሰቴዲዮም (እስታዲዮም) ስ ተመልካቾችንና ተወዳጅዎችን እንዲይዝ ተደርጎ የተከለለ፣ የተለያዩ ስፖርታዊ ክንውኖች (ብዙውን ጊዜ እግር ኳስ ጨዋታ) የሚካሄድበት ቅጥረ ግቢ፣ ሜዳ፣ ካምፒሎጅም ይባላል።

ሰቴፕለር (እስቴፕለር) ስ የስቴፕለር መርፌ በውስጡ ተጨምሮበት ወረቀትን ለማያያዝ ወይም ለመሰፋት የሚያገለግል መሳሪያ (በእሉን የፅህፈት መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሰቴፕለር መርፌ ስ በስቴፕለር ውስጥ ተጨምሮ ወረቀት ለማያያዝ ወይም ለመስፈያ የሚያገለግል ሽቦ (በእሉን የፅህፈት መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሰነ-1. ውበትን የሚያመለክትና ከቃል በስተመነሻ ላይ የሚቀጠል ተጣማሪ ምላሳ። ስነ ግጥም። 2. ጥናት፣ ሳይንስ የሚለውን ለማመልከት ከቃል በስተመነሻ ላይ የሚቀጠል ተጣማሪ ምላሳ። ስነልሳን፣ ስነልቦና።...

ሰነልሳን ስ ቋንቋን ሳይንሳዊ በሆነ መንገድ የሚያጠና የእውቀት ዘርፍ።

ሰነልቦና ስ 1. የአንድ ህዝብ የአስተሳሰብ ሁኔታ። 2. የአለምግን፣ የአስተሳሰብን፣ የቡወን ባህርይ ሁኔታ የሚያጠና ሳይንስ፤ ስነ አእምሮም (ሳይኮሎጂ) ይባላል።

ሰነልቦናዊ ዘይቤ ስ አንድ ህዝብ ወይም ህብረሰብ ከአደና፣ ከልምዱ የተነሳ በአእምሮው ውስጥ ያለው ስሜት፣ አስተሳሰብ፣ አመለካከት።

ሰነ መለኮት ስ የአምላክን ባህርይና ተግባራት የሚያጠና የሃይማኖታዊ ትምህርት ዘርፍ፣ ትምህርተ መለኮት።

ሰነ ምግባር ስ 1. መልካም ጠባይ ወይም አድራጎት። 2. በአንድ የሙያ መስክ ከባለሙያው የሚጠበቅ መልካም አድራጎት ወይም አሰራር። 3. መልካም ሆነ መጥፎ ባህርይ ወይም አድራጎት።

ሰነ ስርአት ስ 1. ዲሲፕሊን፣ ሰነ ምግባር። 2. ደንብ፣ ህግ። 3. አንድን ድርጊት በተመለከተ የተለመደ ስርአትን ወይም ደንብን ተከትሎ የሚሄድ ከንወን።

ሰነ ስቅለት ስ የክርስቶስን ስቅለት የሚያሳይ ስእል ወይም ቅርፅ።

ሰነቃል ስ እንደ ተረት፣ እንቅፅልሽ፣ ምሳሌያዊ አነጋገር፣ የሰርግ፣ የሰቅሶ ግጥም፣... ያለ ከትውልድ ወደትውልድ በቃል የሚተላለፍ አፍአዊ ስነፅሁፍ፣ ስነ ቃልም (ኪነተ ቃልም) ይባላል።

ሰነአእምሮ የ “ሰነልቦና” ን ሁለተኛ ፍቺ ተመ.

ሰነውበት ስ በለውበት ምንነት፣ አመጣጥ፣ እድገት፣ ህግና ሚና በማጥናት ስለኪነተበብ አጠቃላይ ግንዛቤ የሚሰጥ የፍልስፍና ዘርፍ።

ሰነጥበብ ስ ስእልን፣ ቅርፅን ቅርፅን፣ ሙዚቃንና ሰነ ፅሁፍን የመሳሰሉ ውበትን የሚያሳይ የፈጠራ ስራዎች ሙያ።

ሰነፅታ ስ 1. ሊልብ ወለድ ወይም በግጥም መልክ የሚዘጋጅና ህይወትን ውብ በሆነ መልክ የሚያንፀባርቅ የፈጠራ ስራ። 2. በአንድ ሃገር ውስጥ ባሉ ቋንቋዎች ተፅፎ የሚገኝ ግናኛውም የፅሁፍ ስራ።

ሰነፊለክ ስ በልክዋክብት ሁኔታና በልዩ ልዩ ነገሮች ባህርይ ወይም እጣ ላይ ስለሚያሳድሩት ተፅዕኖ የሚያጠና የሳይንስ ዘርፍ።

ሰነፍጥረት ስ 1. በምድርም ሆነ በሰማይ ላይ ያሉ ፍጥረታት በሙሉ። 2. በአለም ላይ ስለሉት ፍጥረታት የሚያጠና ሳይንስ።

ሰኒ “ሲኒ” ን ተመ.

ሰናር በቅሉ ስ ፈጣንና ስጋር የሆነ ረዥም በቅሉ (ከሱዳን ይመጣ የነበረ)።

ሰናግ “ሰነግ” ስር ተመ.

ሰንቀን ስ የተፈጠ ወይም የተደቆሰ ትንባሆ፣ ሱረት።

ሰንቅ “ሰነቅ” ስር ተመ.

ሰንቆ ስ እንደ ጎመን ያለና ተቀቅሎ የሚበላ የቅጠል አይነት።

ሰንቡል ስ ጥፍ መላክ ያለው የሽቶ አይነት።

ሰንባጭ "ሰነበጠ" ስር ተመ.

ሰንብት "ሰነበተ" ስር ተመ.

ሰንት ት ቁጥርን፡ መጠንን፡ ብዛትን መጠየቂያ ቃል (ምን ያህል? ግለት ነው)።

ሰንትና ሰንት ብዙ። ስራዊቱ ሰንትና ሰንት ነው።

ሰንትኛ ት 1. የአንድን ነገር የጥራቱን ወይም የአመጣጡን ትደም ተስተል ወይም ያለውን ደረጃ ለማወቅ የመጠየቂያ ቃል። በትምህርትህ በነተኛ ውጣህ/ በነተኛ ደረጃ ሱና ነው። 2. ተራን፡ የድገገም ብዛትን መጠየቂያ ቃል። በነተኛ ነህ / እዚህ ስትመጣ ሰንተኛህ ነው።

ሰንቴ(ሰንትዬ) ሰንት ጊዜ።

ሰንትር "ሰነተረ" ስር ተመ.

ሰንኝ "ሰነኝ" ስር ተመ.

ሰንኩል "ሰነኩል" ስር ተመ.

ሰንክሳር ስ (እ.አ.ተ.ቤ.) 1. የመላእክትን፡ የዘሊያትን፡ የሃዋርያትን፡ የዓድቃንን፡ የሰግእታትን፡ የደናግልን፡ የመነኮሳትን፡ ወዘተ. የሀይወት ታሪክ አጠናቅቅና አካቶ የያዘ ከአመት እስከ አመት የየአለቱን የገድል ታሪክ የሚናገር መጣኑ ትልቅ የቤተ ክርስቲያን መፅሃፍ። 2. (ዘይ.) ሀ- ሃተታ የበዛበት፡ የተንዛዛ ነገር። ለ- ጣጣ። ሰንክሳር፡ በዛ።

ሰንኳን "እንኳን" ን ተመ.

ሰንዝር "ሰነዝረ" ስር ተመ.

ሰንደዶ ስ ለሰፊት እቃና ለገመድ መሰሪያ የሚያገለግል ረዘም ያለና ጠንካራ የሆነ የሳር አይነት።

ሰንደዶ አፍንጫ ስ ተጥ ያለና የተዋበ አፍንጫ።

ሰንዱ "ሰነዱ" ስር ተመ.

ሰንዴ ስ ፍሬው ተቆልተ፡ ተቀትሎ የሚበላ ወይም ተፈጥቶ፡ ተስከቶ ልዩ ልዩ የምግብ አይነቶችን ለማዘጋጀት የሚሆን የእህል አይነት።

ሰንድት "ሰነድቀ" ስር ተመ.

ሰንድድ ስ ለተች በእግራቸው ላይ የሚያደርጉት የጫ ጌጥ።

ሰንግ ስ የእንግዶ ልጅ።

ሰንግ² "ሰነገ" ስር ተመ.

ሰንጣሪ "ሰነጠረ" ስር ተመ.

ሰንጣቂ "ሰነጠቀ" ስር ተመ.

ሰንጥፊ ስ ረዥምና ሹል መንቀር ያለውና ረገረጋግ በሆነ ቦታ የሚኖር የወፍ አይነት።

ሰንጥር "ሰነጠረ" ስር ተመ.

ሰንጥት "ሰነጠቀ" ስር ተመ.

ሰንፍና "ሰነፈ" ስር ተመ.

ሰእለት "ሰነለ" ስር ተመ.

ሰእል "ሳለ" ስር ተመ.

ሰካር "ሰከረ" ስር ተመ.

ሰካቶላ ስ በተባረበረ ገድግዳ ውስጥ ገብቶ የሚጣበት የሰልክ ወይም የኢሌክትሪክ ሰኬት አቃፊ።

ሰኬታማ "ሰካ" ስር ተመ.

ሰኬት ዝ.ከ.

ሰከ ዝ.ከ.

ሰከረቢቶ (እስከረብቶ) ስ ለመፃፊያ የሚሆን የጭቃ ቀለም ብእር።

ሰከሳርሺፕ (እስከሳርሺፕ) ስ በመንግስት ወይም በሌላ ድርጅት እርዳታ ለማካደነት የሚሰጥ የሃፃ ትምህርት እድል።

ሰከሳርሺፕ አገኘ ነፃ የከፍተኛ ትምህርት እድል ተሰጠው።

ሰኮችቴፕ (እስኮች ቴፕ) ስ በአንድ በኩል መጫነት ያለው ከፕላስቲክ የሚሰራ ግጣብቂያ።

ሰኳር ስ በሻይ፡ በኬክ፡...ውስጥ የሚገባ ከሽንኩራ አገዳ ወይም ከሌላ ነገር የሚሰራና ጣፋጭነት ያለው ነጭ የሆነ ደቃት ነገር።

ሰኳር ድንች ስ ጣፋጭነት ያለው የድንች አይነት።

የሰኳር በሽታ ስ በጣፊያ መታወክ ምክንያት በደም ውስጥ ከሚፈለገው በላይ ወይም ተመጣጣኝ ያልሆነ ሰኳር እንዲገኝ የሚያደርግ በሽታ።

ሰውር "ሰወረ" ስር ተመ.

ሰምሜ "ሰዋመ" ስር ተመ.

ሰደተኛ "ሰደደ" ስር ተመ.

ሰደት ዝ.ከ.

ሰድ ዝ.ከ.

ሰድሳ "ሰልሳ" ን ተመ.

ሰድስት ስ 1. በአምስትና በሰባት መካከል ያለ ቁጥር ሞጠሪያ። በአሃዝ ሲፃፍ 5፡ 6 ነው። ት 2. ብዛቱ ሁለት ሶስቶችን የሆነ። ስርሰት ቤተሾ።

ሰድስቶ(ሰድስቶሽ) ስ በአንድነት እጅብ ብለው በሰማይ ላይ የሚታዩ የሰድስት ከዋክብት መጠሪያ።

ሰድብ "ሰደቦ" ስር ተመ.

ሰት "ሰጋ" ስር ተመ.

ሰጋ ስ 1. የሰውን፡ የእራዊትን፡ የእለዋፍን፡... አጥንት ሸፍኖ ከቆዳ በታች የሚገኘው ሰብና

ጡንቻ ትልቅል ያለበት ገላ። 2. ለምንብነት የሚያገለግል የእንስሳ ስጋ፤ ብልት። የብሬ ስጋየብግ ስጋ። 3. ዘመድ፣ ወገን።

ስጋ ሆነ ሰው ሆኖ ታየ ወይም ተገለጠ፣ የሰውን ባህርይ ያዘ (ክርስቶስ)።

ስጋ ለበሰ 1. ዝ.ክ.። 2. በስጋ ተሸፈነ (አሾህ)።

ስጋ ለባሲ ት ስጋ የለበሰ (ሰው)።

ስጋዋን ሸጠች ሸረጥጦች (ገንዘብ ለማግኘት)።

ስጋ ያዘ ወፈረ፣ ደለበ (ከብቱ)።

የ — ን ስጋ እውነትነትን ለማረጋገጥ የሚደረግ መሃል (የአባቱን ስጋ፣ የእናቱን ስጋ እንደማለት)።

ስጋ መብላት ማማት። በሆነ ባልሆነው የሰው ስጋ መብላት ይወክላል።

ስጋ በል ት ስጋ ብቻ የሚመጡ እንስሳት (እንደ አንበሳ፣ ነብር ያሉ)።

ስጋ ቤት ስ 1. የስጋ ክፍል ሹም። 2. ስጋ የሚሸጥበት ቤት፤ ልኳንዳም ይባላል።

ስጋ ወደሙ ስ በሀብስትና በወይን መልክ የሚቀርብ የኢየሱስ ክርስቶስ ስጋና ደም፤ ቁርባን፤ መስዋእት።

ስጋ ወደሙ ተቀበለ ቆረበ።

ስጋደዌ (ደዌስጋ) ስ የቀምጥና በሽታ።

የስጋ ትል ስ ባልተዘለዘለና በቂ አየር ባላገኘ ወይም የሚደርቅበት አመቺ ሁኔታ ባልተፈጠረለት ስጋ ላይ የሚፈጠር ትል።

የስጋ ዘመድ ስ በደም ወይም በትውልድ የሚገናኙት ዘመድ።

ስጋዊ ት አለማዊ፤ መንፈሳዊ ያልሆነ።

ስግነት ዝምድና።

ስጋት "ስጋ" ስር ተመ .

ስጋዊ "ስጋ" ስር ተመ.

ስጋጃ ስ ከእንስሳት ፀጉር ወይም ከቃጫ ወይም ከከር፡... የሚሰራ ምንጣፍ።

ስግስግ "ስግስግ" ስር ተመ.

ስግብግብ "ስግብግብ" ስር ተመ.

ስግነት "ስጋ" ስር ተመ.

ስግደት "ስግደ" ስር ተመ.

ስነ(ስ-ነ) ስ ለጋስታ፣ ለማክረ፤... ግባያ የሚሆንና ከቲግቲም፣ ከስጋ፣...እና ሌሎች ግጥሥኞች የሚዘጋጅ የወጥ አይነት።

ስጥ "ስጥ" ስር ተመ.

ስጦታ "ስጦ" ስር ተመ.

ስፋት "ስፋ" ስር ተመ.

ስፊት "ስፋ" ስር ተመ.

ስፍራ "ስፈራ" ስር ተመ.

ስፒላ(እስፒላ) ስ ምስግር መሰል የወረቀት ግያያዣ ቀጭን መርፈ።

ስፓጌት(እስፓጌት) ስ ፓስታ።

ስፖርት ስ እንደ ዳማና ቼዝ የመሳሰለ የቤት ውስጥ ውድድር እንዲሁም የሰውነትን ቅልጥፍና የሚጠይቅ እንደ እግር ኳስ፣ ሜዳ ቴኒስ ያለ ጨዋታ ወይም የአካል ማጠናከሪያ እንቅስቃሴ።

ስፖርት ይሰራል የስፖርት እንቅስቃሴ ያካሂዳል።

ስፖርት ሜዳ ስ ስፖርት የሚሰራበት ቦታ።

የስፖርት ማዘውተሪያ [ስፍራ] ስ ስፖርታዊ እንቅስቃሴዎች የሚካሄዱበት ቦታ።

ስፖርተኛ ት በስፖርት ግጥሚያ ወይም በአካል ማበልጠኝ እንቅስቃሴ ተሳትፎ ያለው።

ስፖንጃ ስ የከረምባ መጫወቻ ጠረጴዛ።

ስፖንጅ ስ ናይለን መሰል ከሆነ ነገር በፋብሪካ የሚሰራና ውሃ የመምጠጥ ባህርይ ያለው፣ ለፍራሽ፣ ለመቀመጫ፣ ለአቃ ማጠቢያ፣... የሚሆን ለስላሳ ነገር፤ ሰፍንግ።

ስፖንጅ ትራስ ስ ከስፖንጅ የተዘጋጀ ትራስ።

ስፖንጅ ፍራሽ ስ ከስፖንጅ የተዘጋጀ ፍራሽ።

ሶ የ "ሰ" ፊደል ሳብእ ዘር።

*ሶላሶላ

ሶልፂላ ት ጦልጧላ፣ ወዲያ ወዲህ የሚንቀጥቀጥ፣ ዘዋሪ።

ተንሶላሶላ ግ ተንጦለጦለ፣ ወዲያ ወዲህ ተንቀጥቀጥ፣ ተንከለከለ።

አንሶላሶላ ግ አንጦለጦለ፣ ወዲያ ወዲህ አንቀጥቀጥ፣ አንከለከለ።

ሶለግ(ሶሎግ) ስ ከቶግ ከፍ ብሎ የሚገኘውና ቀጠን ያለው የጅራፍ አካል ወይም ክፍል (ሰእሉን ጅራፍ ስር ተመ.)።

ሶለግ ውሻ ስ ቀጥጥና ሽንጠ ረዥም የሆነ አዳኝ ውሻ።

ሶላት "ሰላት" ን ተመ.

ሶላቶ(ሰላቶ) ስ አጣሊያዊ ወታደር።

ሶልፂላ *ሶላሶላ" ስር ተመ.

ሶሎግ "ሶላግ" ን ተመ.

*ሶመሶመ

ሶምሶማ ስ 1. ርትረታ፣ ከደንገላሳ በፊት ያለ

የፈረሰ ኅጫ። 2. ዝግ ያለና ሰውነትን ለማሟሟት የሚደረግ ኅጫ።

አሰመሶመ ግ አረተረተ፤ ደንገላሳ ለመጋለብ አኮበኮበ።

ሰማያ ስ 1. የጦር እጆታ። 2. (ዘይ.) ቀጥ ብሎ መለል ያለ ቁመና ያለው (ሰው)።

ሰምሶማ “*ሰመሶመ” ስር ተመ.

ሰሞሊኖ ስ ለሙቅ፤ ለገንፎ፤ ለጸቦ፤ ... የሚሆን ፋርኖ ዱቄት።

ሶረን ት ቀይ (በሬ ወይም ላም)።

ሶረኔ (ሶረን) ስ መልኳ ቀይ የሆነ የቆቅ አይነት።

ሶራ ስ 1. ግምጃ ወይም ሱቲ። 2. የጥቁርና የነጭ ጠቃጠቆ ያለበት ከብት።

ሶራ ወፍ (ሶሪት) ስ የጥቁርና የነጭ ዝንጉርጉር የሆነች አብረትራቂ ወፍ።

ሶርዝ ስ መልኩ ጥቁር የሆነ ራስ ትልቅ አሳ።

ሶስት ስ 1. በሁለትና በአራት መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ። በእሃዝ ሲገፍ ፫፥3 ነው። ት 2. ብዛቱ በሁለት ላይ አንድን የሚጨምር። *ለስት ልጆች*።

ሶስቶ (ሶስቶች) ስ በሰማይ ላይ መደዳውን በሰልፍ ሆነው የሚታዩ ሶስት ከዋክብት

መጠሪያ።

ሶስትያ ት ከሶስት አንድ እጅ፤ ሲሶ።

ሶሻሊስት ት በሶሻሊዝም የሚያምንና የሚመራ፤ የሶሻሊዝም ተከታይ።

ሶሻሊዝም ስ 1. የማምረቻ መሳሪያዎች በሀዝብ ቁጥጥር ስር የሚውሉበት ስርአተ ማህበር፤ ሀበረተሰባዊነት። 2. በካርል ማርክስና በፍሬድሪክ ኢንግልስ የተቀመረ የሳብ አደሩ መደብ ርእዮተ አለም።

ሶታ ት ለግላጋ፤ ወጣት፤ ጥሩ አጽም ያለው።

***ሶከሶከ**

ሶከፃካ ት ጦልጧላ፤ ወዲያ ወዲህ የሚል።

ሶከሱክ አለ ግ ጡል ጡል አለ።

አሶከሶከ ግ ሱክ ሱክ አለ።

ሶኬት ስ ለጥገ ጡቶች መሰኪያ የሚሆኑ ቀዳዳዎች ያሉትና ከኮረንቲ ሽቦዎች ጋር የሚያያዝ የኢሌክትሪክ እቃ።

ሶከፃካ “*ሶከሶከ” ስር ተመ.

ሶፋ ስ ምቹ መቀመጫና ድጋፍ ያለው ወንበር፤ ፎቴ።

ሷ የ “ሰ” ፊደል ፍንፅቅ ዘር።

ሸ

ሸ ከ "ሰ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኖ)።

ሸህ(ሼህ) ስ የቀርአን ትምህርት ያለው፣ የቀርአን ምሁር።

ሸሆና (ሸኮና፥ ሰኮና) ስ የእንሰላት እግር ወይም መርገጫ፣ ኮቴ።

ሸለለ ግ 1. በዜማና በግጥም የሰራውን ጀብዱ እየጠቃቀሰ አቅራቢ። 2. አጌጠ። ተሸቀረቀረ፣ ተሸምነምነ።

ሸለለበት ኮራበት፣ ዘነጠበት፣ተጀነበት ።

ሸላይ ስ 1. የሚያቅራብ (ሰው)። ት 2.ውብ፣ ሸትርትር፡ ያማረ።

ሸለላ ስ 1.ቀረርቶ። 2. መጊያጊያጥ፣ መሸቀርቀር።

*ሸለለ

ሸለሊት ስ "እንሸላሊት" ን ተመ.

ሸለል አለ ግ ሸረር አለ፤ ፈጠን ብሎ ሄደ (እንደ እንሸላሊት፣ እባብ ያለ ተሳቢ እንሰሳ)።

ተንሸለለ ግ ሸለል አለ።

ሸለመ ግ 1. አስጊጠ፣ አስቆንጀ፣ አስዋበ፣ አሸምነምነ። 2. ቅርፅ አወጣ፣ አሻገረገረ፣ ጌጥ አበጀ፣ (በቀለም፣ በቅርፅ ማውጫ ወይም በመንቀሻ መሳሪያ)።3. ለፊፀመው ስራ ማበረታቻ የገንዘብ፣ የቆሳቀስ፣...ሽልማት ሰጠ። 4. ሳይጎዳ በተላላ ለቀቀ (ኩፍኝ፣ ፈንጣጣ)።

ሽልም ት ጌጥ ወይም ንቅሳት ያለበት።

ሽልማት ስ 1. የገንዘብ፣ የቆሳቀስ፣...ስጦታ፣ ዳረሳት። 2. ጌጥ እንዲሆን ተብሎ የተሰራ እንደ ንቅሳት፣ ሽንትራት ያለ ነገር።

ሽልምልም ት ዝንርጉር (ሻንጉርጉር)።

ተሸለመ ግ 1. ሽልማት፣ ስጦታ ተሰጠው። 2. ተጌጠ፣ ተሸምነምነ፣ ቅርፅ ተበጀለት፣ ተሻገረገረ።

ተሸላሚ ት ለሽልማት የቀረበ ወይም ሽልማት ያገኘ።

ተሸላላመ ግ ተጊያጊያጠ፣ ተነቀሰ፣ ተሸምነምነ።

ሸለም ስ የዘንባብ፣ የኮባ፣ የሙዝ ሙሽራ፣ ውልብለቢት።

ሸለምጥማጥ ስ 1.ረጅም ጅራት ያለውና በዛፍ ቅርንጫፍ ላይ፣ በተበረቦረ ግንድ ወይም በጥሻ ውስጥ የሚኖር ድመት የሚመስል የዱርአውሬ (በእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ)። 2. (ዘይታ ስድብ) ጥቁር።

ሸለሽለ ግ 1. ሰነጠቀ፣ ሰነተረ፣ ገመሰ (እርሻን)።

2. በዝቶ የበቀለን አገዳ ነቀለ (በግረሻ)።

ተሸለሽለ ግ በግረሻ ተሰነጠቀ፣ ተሰነተረ፣ ተገመሰ።

ሸለሽል ስ በዱር የሚገኝ የደረቀ የከብት እበት፣ ኩበት።

ሸለቀቀ ግ 1. ላጠ፣ ገለፈ፣ ገፈ፣ ቀረፈ። 2. (ከኪስ፣ ከቦርሳ ብርን) መዘዘ፣ አወጣ።

ሽልቃቂ ስ ልጣጭ፣ ግልፋ።

ተሸለቀቀ ግ ተላጠ፣ ተገለፈ፣ ተገፈ።

ሸለቆ ስ በሁለት ተራሮች ወይም ከፍተኛ ስፍራዎች መካከል የሚገኝ ረባዳ ወይም ጎርጓዳ ቦታ።

*ሸለበ

ሸለብታ ስ ተላል አንቅልፍ።

ሸለብ አደረገ ግ ለትንሽ ጊዜ አንቀላፍ።

አሸለበ ግ 1. አንቀላፍ፣ ለትንሽ ጊዜ ተኝ። 2. (ዘይ.) ሞተ። አንደተኛ በዚያው አሸለበ።

ሸለተ ግ 1. ላወ፣ መደመደ (ፀንርን)። 2. ጠረበ፣ ላገ፣ ቀረፀ። 3.(ዘይ.) ሀ - አታለለ፣ አሳተ፣ ሸነገለ። ለ- ሸረደደ፣ አሸጂጠጠ።

ተሸለተ ግ ተላወ፣ ተመደመደ፣ ፀንሩ ተነሳለት።

አሸለተ ግ ዳን፣ አገገመ፣ አማረ (ታም የነበረ ሰው)።

ሸለገ ግ አበበ፣ አሰላ፣ ለካ፣ ገመተ፣ መዘነ፣ መጣ።

ሸለገ² ግ ሆዱን ወደ ውስጥ አስጠጋ፣ አጣበቀ።

ሸለገ³ ግ አታለለ።

አሽልግ ት አታላይ።

ሸለፈት ስ 1. ልንቡጥ፣ ወሽላ። 2. ልጣጭ፣ ግልፋ።

ሸለፈታም ት (ስድብ) ያልተገረዘ (ወንድ)።

ሸለፈፈ ግ ገለፈ፣ ላጠ፣ ቀረፈ፣ ገረፈ።

ሽልፋፈ ስ ግልፋ።

ተሸለፈፈ ግ ተገለፈ፣ ተላጠ፣ ተቀረፈ፣ ተገፈ።

ሸመለለ ግ ጠቀለለ፣ ሸበለለ።

ሸመሸመ ግ 1.ከረተፈ፣ ሸረከተ፣ በተላላ ፈወ። 2. በብዛት ቃሙ፣ በላ (ፈረሰ፣ በትሉ... እህልን)።

ሸመቀ ግ አደባ፣ ደፈጠ፣ ተደበቀ (አደጋ ለመጣል)።

ሸማቂ ስ የደፈጣ ተዋጊ።

ሸመቃ ስ የደፈጣ ውጊያ።

ሽምቅ ተዋጊ ስ የደፈጣ ተዋጊ።

ሽምቅ ውጊያ ስ በማድፈጥና አደጋ በመጣል የሚካሄድ የውጊያ ስልት።

አሽመቀ ግ አደባቀ አደፈጠ፥ ሽመቀ።

ሽመቀቀ ግ 1. በሽምቀቆ አስተሳሰብ ሳብ አድርጎና አጥብቆ አስረ። አነቀ። 2. ጨምድድ ያዘ። አስማተረ። ለግሩን ሽምቀቆ ይዞት ላላሰኪድ ላለው።

ሽምቀቆ ስ 1. የከረጢት አፍ ማሰሪያ ጥብጣብ፥ ገመድ፥...። 2. ከሞራ፥ ከጠፍር፥... የተሰጀ የወፍ፥ የአውራ መያዣያ ወይም ማነቂያ ወጥመድ። 3. አንደኛውን ጫፍ ሳብ ሲያደርጉት እንደሚጠብቅ ወይም እንቅ አድርጎ እንደሚይዝ ሆኖ የታሰረ ወይም የተቋጠረ ገመድ።

ተሽመቀቀ ግ ተሰበሰበ፥ ተሸበሸበ፥ ተጨማደደ።

ተሽማቀቀ ግ አፈረ፥ ደነገጠ፥ ፈራ። በጥገኝነት ሰለሚኖር ሁሉ እንደተሽማቀቀ ነው።

አሽማቀቀ ግ አስፈራ፥ አስደነገጠ፥ አስጨነቀ።

ሽመቃ “ሽመቀ” ስር ተመ.

ሽመተ ግ 1. ገዛ፥ ገበየ (ብዙውን ጊዜ እህልን)። 2. (ዘይ.) ያዘ፥ አተረፈ። ጥንቃቄ ባለማድረጉ በሽታ ሽመተ።

ሽመታ ስ ግዥ (ብዙውን ጊዜ የወር አስቢዛ)።

ሽማች ስ እህልን ለንግድ ሳይሆን ለምግብነት የሚገዛ በላተኛ።

ሽመተረ ግ ሸነቆጠ፥ ገረፈ።

ሽመታ “ሽመተ” ስር ተመ.

ሽመነ ግ ሽማ ሰራ።

ሽማ ስ እንደኩታ፥ የአገር ልብስ፥ ጃኖ የመሳሰሉትን የሚሰራ ጥበበኛ።

[የ]ሽማኔ መወርወሪያ የሚያህል (የን.አኔ.) በጣም አጥር የሆነ (ሰው)።

[የ] ሽማኔ እቃ ስ የሽመና ሰራ የሚከናወንባቸው እንደ መን፥ መወርወሪያ የመሳሰሉት።

የሽማኔ ዘንግ ስ ሽማኔ የሚሰራውን ሽማ የሚለካበትና የተወሰነ መጠን ያለው የርዝመት መለኪያ።

የሽማኔ ጉድጓድ ስ ሽማኔ እግሩን አስገብቶ የሚሰራበት እመሬት ውስጥ ያለ ጉድጓድ።

***ሽመደመደ**

ሽመድማዳ (ሽምድምድ) ፥ ውልክፍክፍ፥ ጥምምም፥ ልፍስፍስ፥ ለዋሳ።

ሽምድምድ አለ ግ ተሽመደመደ።

ተሽመደመደ ግ 1. ተልፈሰፈሰ፥ ተጥመለመለ።

2. አቅም፥ ጥንካሬ አጣ (መንግስት፥ ኢኮኖሚ፥...)።

አሽመደመደ ግ 1. አጥመለመለ፥ አልፈሰፈሰ። 2. አቅም፥ ጥንካሬ አሳጣ፤ አፍከመ (መንግስትን፥ ኢኮኖሚን፥...)።

ሽመደደ ግ 1. ጨልጠ ጠጣ። 2. ቃል በቃል አጠና፤ በቃሉ ያዘ።

ሽምዳጅ ፥ ሁሉንም ቃል በቃል የሚያጠናና በቃሉ የሚይዝ።

ሽመድማዳ “ሽመደመደ” ስር ተመ.

ሽመገለ ግ 1. እረጀ፥ በእድሜ ገፋ። 2. አስታረቀ፥ ገላገለ፥ አስማማ።

ሽምጋይ ስ አስታራቂ፥ አስማሚ።

ሽማግሌ ስ 1. በእድሜ የገፋ አዛውንት። 2. አስታራቂ፥ ገላጋይ።

ሽማግሌ ተላከበት የሚማልድ አስታራቂ፥ ጥያቄ የሚያቀርብ ሰው ወደ እርሱ ሄዶ ወይም ተላከ።

ሽምግልና ስ 1. እርጅና። 2. የማስታረቅ፥ የማስማማት፥ የማማለድ ተግባር።

ሽመጠረ ግ ኮመጠጠ።

ሽምጣሪ ፥ ኮምጣጣ።

ሽመጠጠ ግ 1. ነጥመገ፥ መዝረገ፥ ለቀመ(ፍሬን፥ እሸትን)። 2. ሾመ አድርጎ ጠጣ፥ ጨለጠ። 3. በፍጥነት ሮጠ፥ ጋለበ። 4. (ዘይ.) ዋሽ፥ አበለ። 5. ገረፈ፥ ቆነደደ። 6. ወደ ሂሳ አስተኛ (እንስሳ ጆሮውን)።

ሽምጥ ስ ፈጣን የፈረሰ ግልቢያ።

ሽመጠጠ ግ ተርታውን በተተከሉ ቋሚ የአጥር እንጨቶች ላይ እንደ አጋም፥ ከትከታ፥ ቀጨም ያሉ ጨፈቃዎችን እያወሳሰበ ወይም እያጠላለፈ አጠረ።

ሽምጥ ፥ በጨፈቃ ተጠላልፎ ወይም ተወሳሰበ የታጠረ (አጥር)።

ሽሚዝ ስ ቀለልና ሳሳ ካለ የወርቅ አይነት የሚሰራና እጅ ሙሉ ወይም ጉርድ ወይም ኮሊታ ያለው ወይም የሌለው፥ አብዛኛውን ጊዜ ወንዶች ከነጻተራ በላይ ከኮት ስር የሚለብሱት የልብስ አይነት።

ሽማ ስ እንደኩታ፥ ነጠላ፥ ጃኖ፥ ጋቢ ያለ ከድርና ከማን የሚሰራ ልብስ።

ሽማሚ ስ ራስ ትልቅ ሰንዴ።

ሽማቂ “ሽመቀ” ስር ተመ.

ሽማች “ሽመተ” ስር ተመ.

ሽማኔ “ሽመነ” ስር ተመ.

ሽማዳ ፥ ወልጋዳ፥ ወሽማዳ።

ሽምቀቆ “ሽመቀቀ” ስር ተመ.

ሸምቃቃ ዝ.ክ.

ሸምበቆ "ሸንበቆ" ን ተመ.

ሸምዳጅ "ሸመደደ" ስር ተመ.

ሸምጋይ "ሸመገለ" ስር ተመ.

ሸምጣራ "ሸመጠረ" ስር ተመ.

*ሸምነምነ

ሸሙነሙን ን በኣኳኑ ኩንስንስ፡

በኣለባበሉ መጊያጊያጥ የሚያበዛ፡፡

ሸሙንሙን ኣለ ን ተሸምነምነ፡፡

ተሸምነምነ ን ተሸፋፈነ፡ ተከናነበ፡

ተኩነነነነ፡ ኣጌጠ፡ ተቆነጃጀ፡፡

ኣሸምነምነ ን ኣኩነነነነ፡ ኣሰጌጠ፡ ኣሳመረ፡

ኣቆነጀ፡ ኣሰዋበ፡፡

*ሸምጠጠ

ሸሙጥ ስ የሸርደዳ፡ የኣሸሙር፡ የኣገባ

ንግግር፡፡

ሸሙጥጫ ዝ.ክ.

ኣሸሚጠጠ ን ሸረደደ፡ ኣንጻጠጠ፡ ኣሸሙር፡

ኣገባ ተናገረ፡፡

ኣሸሚጣጭ ተ ሸርዳጅ፡፡

ሸረሞጠ ን ኣመነዘረ፡ ሲሰነ፡፡

ሸርሙጣ ስ (ሰድብ) 1. ኣመንዝራ፡ 2. ሲተኛ

ኣሳረ፡ 3. (ዘይ.) በባህር ኣንዲ ከኣንጹ ሊላ ጊዜ

ከሊላው የሚሆንና ነገር የሚያወሳበብ ወረተኛ፡፡

ሸርሙጥና ስ 1. ኣመንዝራነት፡ 2. ሲተኛ

ኣጻሪነት፡ 3. (ዘይ.) በኣንድ ኣቋም ኣለመርጋት፡

ከሁሉም ጋር ኣለሁ ግለት፡ የፖለቲካ

ሸርሙጥና፡፡

ተሸራሞጠ ን 1. ሸረሞጠ፡ የብልግና ንግግር

ተናገረ፡ 2. (ዘይ.) ጠባይ መጥፎና ተለዋዋጭ

ሆነ፡፡

*ሸረረ

ሸረር ኣለ ን 1. ፈቀቅ፡ ዘወር ኣለ፡፡ 2.

(በሸቃ) ተወት ኣደረገ፡ ፋታ ሰጠ፡ 3. ተንሻሉ

ሄደ፡ 4. ሸ ብሉ ወረደ፡ ፈሰስ(ቀጭን ተቅማጥ)፡፡

ሸረር ኣደረገ ን እንደ ውሃ ያለ ተቅማጥ

ተቀመጠ፡፡

ተንሻረረ ን ፈጥኖ ኣለፈ፡ ተንሻለለ፡

ተወረወረ፡ ሸር ብሉ ሄደ፡፡

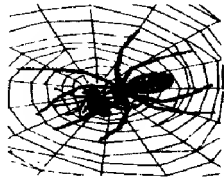
ኣንሻረረ ን ወረወረ፡ ኣንሻለለ፡፡

ሸረሪት ስ ትናንሽ ከሆኑና 8 እግር ካላቸው

ፍጥረታት ኣንጺ የሆነችና በምግብነት

የሚያገለግሏትን ነፍሳት ለማተመጃ ድር የመሰለ

ነገር የምታደራ ነፍሳት፡፡

ሸረሪት

የሸረሪት ድር ስ ሸረሪት የምታደራው ድር፡፡

ሸረሸረ ን ቦረቦረ፡ በረበረ፡ ፈለፈለ፡፡

ሸረሸር ስ ፈረፈር፡ ፈፋ፡ ጉድባ፡ የተሸረሸረ

ቦታ፡፡

ተሸረሸረ ን ተቦረቦረ፡ ተሰረሰረ፡ ቀስ በቀስ

ተበላ፡ ተናደ፡፡

*ሸረሸረ

ሸርሸር ስ ለመዝናናት፡ ለመደለት የሚደረግ

ጉዞ፡፡

ተሸራሸረ ን 1. የተበላ ምግብ በቀላሉ በወጃራ

ተፈጠ፡ 2. ተሸጋሽን ተቀመጠ፡፡

ተንሸረሸረ ን ሰገረ፡ ፈጥኖ ተራመደ

(በቅሉ)፡፡

ተንሸራሸረ ን ተዘዋወረ፡ ተናፈሰ፡

ለመዝናናት ወዲያና ወዲህ ሄደ፡፡

ኣንሸረሸረ ን ኣሰገረ (በቅሉን)፡፡

ኣንሸራሸረ ን 1. ለማዝናናት፡ ለማስደሰት፡

ወደ መንገድ ይዞ ሄደ፡ ኣናፈሰ፡ ነፋስ

እንዲቀበል ኣደረገ፡ 2. የተበላ ምግብ በቀላሉ

በወጃራ እንዲፈጭ ኣደረገ (መጠጥ)፡ 3.

ኣሸጋሽን፡፡

ሸረሸር "ሸረሸረ" ስር ተመ.

ሸረቆጠ ን ቀልጠፍ፡ ሸንቀጥ ኣለ፡ ተሰበሰበ

(በኣለባበስ፡ በኣካሄድ፡ በኣቀማመጥ)፡፡

ሸርቋጣ (ሸርቁጥ) ተ ሸንቃጣ፡፡

ሸረቦ ን 1. ሰሰት ወይም ኣራት የሚሆኑ

ገመዶችን፡ ክርቆችን፡... በኣንድነት ደበለ፡

እየደረበ ገመድ፡ 2. ሹርባ ሰራ፡ ጎነነነ፡ ኣሸመ፡፡

3. (ዘይ.) ነገርን፡ ሲራን ኣውጠነጠነ፡ ደለተ፡፡

ሹሩባ (ሹርባ) ስ የራስ ፀጉር ጉንጉን፡፡

(ስእሉን ፀጉር ኣሰራር ስር ተመ.)

ሹሩባ ሰራ ስ የሴት ፀጉር የምትጎነጎን ወይም

የምትቆነድ ሴት፡፡

ሹርቤ ብርቤ ስ ኣንገት ቀጭና ረጅም

የሆነ ሽልም ብርቤ(ስእሉን ብርቤ ስር ተመ.)፡፡

ሸርቦሽ ስ የተፈተለ ገመድ ወይም ጅራፍ፡፡

*ሸረተተ

ሸርተቲ(ሸተቲ) ስ 1. ቁልቁለት ወይም ተጻፋት ከሆነ ቦታ ላይ ሆነው ወደታች እየተንሸራተቱ የሚጫወቱት የልጆች ጫታታ። 2. የተቅማጥ በሽታ።

ሸርታታ ት (ዘይ.) ወላዋይ፥ በቃሉ የማይረጋ። ተንሸራተተ ግ 1. ወደታች እየተንፈቀቀ ወረደ፥ ተንሻተተ። 2. (ዘይ.) ወላወለ፥ ከጻ፥ በቃሉ ሳይረጋ ቀረ።

አንሸራተተ ግ አጻለጠ፥ አጻጠ፥ እንሻተተ። አንሸራታች ት የሚያንሸራትት፥ የሚያጻልጥ (በታ)።

ሸረኛ "ሸር" ስር ተመ.

*ሸረከ

ሸረከ(ሸርካ፥ ሸርክ) ስ 1. በጋራ ወይም በአንድነት የሚሰራ ወይም የሚነግድ። 2. ወጻጅ፥ ባልገጀራ፥ ጓደኛ።

ሸርከኛ ስ 1. የሀብረት ስራ ወይም ንግድ። 2. ወጻጅነት፥ ጓደኝነት።

ተሸረከ ግ ተባበረ፥ ተወጻጀ፥ ጓደኛ ሆነ፥ ተስማማ።

አሻረከ ግ አብሮት እንዲሰራ ወይም እንዲነግድ ተስማማ።

*ሸረከረከ

ሸረከራካ (ሸርከርከ) ት ወላዋይ።

*ሸረከረከ ግ ተፍረከረከ፥ ወላወለ።

ሸረከተ ግ 1. ቀደደ፥ ተረተረ፥ ዘረከተ። 2. ሳያደቅ ፈጠ፥ ገረደፈ፥ ከኮ። 3. (በጦር፥ በጠባቢ) ወጋ፥ ዘነጠለ።

ሸርካታ ት (ዘይ.) ውሽታም።

ሸርከት ስ 1. ያልደቀቀ፥ ያልላመ (ዱቄት) ። 2. (ዘይ.) ውሽታም።

ተሸረከተ ግ 1. ተቀደደ፥ ተረተረ። 2. ሳይደቅ ተፈጠ፥ ተገረደፈ፥ ግርድፍ ሆነ። 3. (ዘይ.) ዋሽቶ ተናገረ፥ ዘባረቀ።

ሸረከራካ *ሸረከረከ" ስር ተመ.

ሸረደደ ግ 1. አሽግጦጠ፥ አሸፈ፥ አላገጠ፥ ፎተተ። 2. ያልሆነውን ነገር እንዲህ ነው እያለና በውሸት እያጋነነ ተናገረ።

ሸርዳጅ ት አሽግጣጭ፥ ፎታች።

ሸርደዳ ስ የአሽመር፥ የሽመጥ ንግግር።

*ሸረጠ

ሸረጥ ስ 1. ከወገብ በታች የሚውል ግልጽም። 2. ቆሻሻን ለመከላከል በልብስ ላይ የሚለሰስ የስራ ልብስ። 3. ለሃዘን ተብሎ ተዘቅጥቶየተለበሰ ነጠለ።

ተሸረጠ ግ (ክፉ፥ መጥፎ መንፈስ፥...) ለቀቅ

አደረገ፥ ገለል አለ፥ ተወ።

ተሸረጠለት (ዛር፥ ቁጣ) ተወገደለት፥ ጠፋለት፥ ወደ ቀድሞው ጤናማ ሁኔታ ተመለሰ።

አሸረጠ ግ አገለገለመ፥ አደገደገ።

አሸረጠች በሃዘን ጊዜ ነጠላዋን ዘቅዝቃላለች።

ሸረፈ ግ 1. በትንሹ ቆረሰ፥ ሰበረ። 2. (ከብት) ጥርሱን ነቀለ። 3. መነዘረ፥ ዘረዘረ፥ ወደ ትንሹን ገንዘብ ለወጠ። 4. ቀነሰ፥ ቆነጠረ።

ሸራፋ ት 1. የተሰበረ (እቃ፥ ጥርስ፥...)። 2. (ስድብ) ጥርሱ የተሸረፈ። 3. በጣም አጭርና ከላሳ የሆነ (ለው)።

ሸርፍ ስ ምንዛሪ።

ሸራፊ ት ተሰብሮ፥ ተቆረሰ የወጣ ነገር፥ ሰባሪ።

ሸርፍራፊ ት 1. ሰብርባሪ። 2. ምንዛሪ፥ ትንሹን ገንዘብ።

ተሸረፈ ግ ከላዩ ላይ ትንሽ ተቆረሰ ወይም ተሰበረ።

ተሸራረፈ ግ 1. ሄደ ሄደ ብዙ ቦታ ላይ ተሰበረ። 2. ከላዩ ላይ ተቀነሰለት።

አሸረፈ ግ (ገንዘብን) ዘረዘረ፥ መነዘረ።

ሸራራ¹ ስ 1. ከርኒስ ላይ የሚመታ ቀጭን እንደ ማስመሪያ ያለ እነጨት። 2. ከመጋረጃ ጨርቅ ጋር ተያይዘው ወደ ግራና ቀኝ እየተንሸራተቱ መጋረጃውን መከፈትና መዝጋት የሚያስችሉት ባለ ሃዲድ ትናንሽ ቀለበቶች የሚንሸራተቱበት ጦፍጣፋ ባለሃዲድ ዘንግ ወይም ብረት።

ሸሪክ *ሸረከ" ስር ተመ.

ሸራ ስ ድንኳን፥ ቦርሳ፥ ሻንጣ፥...ለመሰራት ወይም በላዩ ላይ ስእልን ለመሰራት የሚያገለግል ጠንካራና ሻከራ የሆነ ጨርቅ።

ሸራ [ሚግ] ስ ከሸራ የሚዘጋጅ ሚግ።

ሸራፋ "ሸረፈ" ስር ተመ.

ሸር ስ ተንኮል፥ ክፋት፥ ደባ።

ሸር ሰራ ተንኮል፥ መጥፎ ድርጊት ፈፀመ።

ሸረኛ ት ተንኮለች፥ ክፉ፥ መሰራ፥ ሰረኛ።

ሸርመጣ "ሸረሞጠ" ስር ተመ.

ሸርተቲ *ሸረተተ" ስር ተመ.

ሸርታታ ዝከ.

ሸርካታ "ሸረከተ" ስር ተመ.

ሸርዳጅ "ሸረደደ" ስር ተመ.

ሸርጣን ስ ብዙ እግር ያለው የባህር ነፍሳት፥ ጎርምተ።

ሸርጣን

ሽርጣን [ውሃ] ስ በሰኔ ወር የሚወጣ የኮከብ አይነት። በተጨማሪም “ኮከብ ቆጠራ”ን ተመ.

ሸሸ ፡ 1. ከፍርሃት የተነሳ ወደ ሂላ ተመልሶ ርጠ። ፈረጠጠ። 2. ራቀ። ተለየ። በገዛ ጥፋቱ ከጓደኞቹ ሸሸ። 3. መገኘቱ ቀረ። ጠፋ። ሃብት ሸሸው። 4. (በሸታ፣ ነገር፣...) እንዲያጋጥመው፣ እንዲያገኘው ተጠነቀቀ። 5. በታላቅ ለቀቀ፣ ዘመመ፣...

ሸሸት ስ ከአደጋ ወይም ከሌላ ነገር ለማምለጥ የሚደረግ እንቅስቃሴ፣ ስደት፣ ፍርጠጣ።

መሸሻ ስ መጠጊያ፣ መከለያ፣ መደበቂያ።

አሸሸ ፡ 1. አገለለ፣ ሰወረ፣ ሸሸገ፣ ደበቀ። 2. አራቀ።

ሸሸገ ፡ (እንዳይታይ፣ እንዳይታወቅ) ደበቀ፣ ሸፈነ፣ ከለለ፣ ጋረደ።

ሸሸሻ ፡ ትድብት፣ ስወር።

ተሸሸገ ፡ ተደበቀ፣ ተሰወረ፣ ተከለለ።

ሸቀለ ፡ ተሸከመ፣ የጉልበት ስራ ሰራ።

ሸቃይ ስ ተሸካሚ፣ ኩሊ።

ሸቀላ ስ የጉልበት ስራ (በአብዛኛው ሽክም)።

ሸቀሸቀ ፡ 1. ሰቀሰቀ፣ መላልሰ ወጋ። 2. ጠዘጠዘ፣ አመመ፣ ነዘነዘ (ሀመም)።

አሸቀሸቀ ፡ 1. ተንጠለጠለ፣ አዘዘበ፣ ሊወድቅ ወይም ሊፈርስ ደረሰ። 2. በሀመም ምክንያት ቆዳው ሊገፈፍ ወይም ሊቀረፍ ደረሰ፣ አፈከፈከ።

***ሸቀሸቀ**

ተንሸቀሸቀ ፡ ፈራ፣ ራደ፣ ተንቀጠቀጠ።

አንሸቀሸቀ ፡ አስፈራ፣ አራደ፣ አንቀጠቀጠ።

ሸቀቦ ፡ 1. (በሸያጭ ላይ) አታለለ፣ አሞኘ። 2. (የአራቆ አኔ) ለከፈ፣ በነገር ነካ።

ሸቃባ ፡ (ሰድብ) የሚሸቅብ፣ አታላይ፣ ገደቢስ።

ሸቀን ስ በሰውነት ላይ የተጋገረ እድፍ።

ሸቀናም ፡ (ሰድብ) እድፋም፣ ጭቅቅታም፣ ቆሻሻ።

ሸቀጠ ፡ ሸጠ፣ ለወጠ፣ ቸረቸረ፣ ነገደ።

ሸቀጥ ስ ለራስ ፍጆታ ሳይሆን ለትርፍ የሚሸጥና ተቅም ላይ የሚውል ማንኛውም እቃ።

ሸቀጣሽቀጥ ስ በአይነት የተለያዩና ብዛት ያላቸው ለሸያጭ የሚቀርቡ እቃዎች።

ሸቃጭ ስ ቸርቻሪ ነጋዴ።

ሸቁራራ(ሸቆረር) ፡ አይን አፋር።

ሸቃባ “ሸቀቦ” ስር ተመ.

***ሸቆመቆመ**

ሸቁምቁም ፡ ፡ ግድርድር፣ አይን አፋር።

ተሸቆመቆመ ፡ ተግደረደረ።

ተሸቆምቋሚ ፡ ሸቁምቁም።

አሸቆመቆመ ፡ አግደረደረ።

ሸቆረር “ሸቁራራ” ፡ ተመ.

***ሸቆጠቆጠ**

ሸቁጥቁጥ (ሸቆጥቋጥ) ፡ ደግ፣ ትሁት፣ ታዛዥ፣ ለሰው የሚጨነቅ ወይም የሚቸገር፣ ርግብግብ።

ተሸቆጠቆጠ ፡ 1. አከብሮትን፣ ፍቅርን በማለየት ታዛዥ ሆነ፣ ደግነትን፣ ትሁትናን፣ አሳየ። 2. ተለማመጠ፣ ፈራ፣ ተርበደበደ።

አሸቆጠቆጠ ፡ አስፈራ፣ አርበደበደ፣ አሰጨነቀ።

***ሸቆጠቆጠ²**

ተሸቆጠቆጠ ፡ አጌጠ፣ ተዋበ፣ አማረ። በወርቅ የተሸቆጠቆጠ ካባ ለብሏል።

አሸቆጠቆጠ ፡ አስጌጠ፣ አሰዋበ።

ሸቆጥቋጥ* **ሸቆጠቆጠ¹** ስር “ሸቁጥቁጥ”ን ተመ.

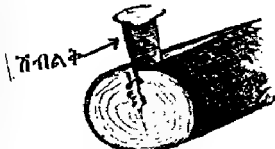
ሸበለለ ፡ ጠቀለለ።

ሸብላል (ሸብላ) ፡ 1. ጥቅልል። ስ 2. ወረር ተደርጎ የተዘጋጀ የገብስ ሊጥ።

ተሸበለለ ፡ (ወረቀቱ፣ ብራኛው) ተጠቀለለ።

ሸበለቀ ፡ 1. ጫቶን አሸለ። 2. በጦር፣ በአንካሴ፣ በሸብላት ወጋ።

ሸብላት ስ ውሽል፣ ቅርቃር፣ ሹል እንጨት ወይም ብረት።

***ሸበለለለ**

ሸብላብላ ፡ ሸፍንፍን፣ ጥቅልል።

ተሸበለለለ ፡ 1. ተሸፋፈነ፣ ተጠቀለለ። 2. (ዘይ.) አማረ፣ ተሸሞነሞነ።

አሸበለለለ ፡ 1. ሸፋፈነ፣ ጠቀለለ። 2. (ዘይ.) ሀ፡አሳመረ፣ አሸሞነሞነ። ለ፡አባበለ፣ አቆላመጠ፣ ተለማመጠ።

ሸበላ ስ 1. የእንስት፣ የኮባ፣...መሽራ። 2.

አጽጽመ መልካም፥ ውብ፥ መዘዥ።

ኅሸበረ

ኅሸብር ስ ረብሻ፥ ሁከት፥ ብጥብጥ።

ኅሸብር ፈጣሪ ፥ 1. ረባሽ፥ አዋኪ፥ ሰላምን አደፍራሽ፥ በጥባቄ። 2. (ድርጅት ወይም የድርጅት አባል) በመሳሪያ ሃይል አሳማውን ለማስፈፀም የሚሞክር ኅሸብርተኛ።

ኅሸብርተኛ ፥ ኅሸብር ፈጣሪ።

ተሸበረ ፥ 1. ተረባሽ፥ ታወከ፥ ተበጠበጠ፥ ፀጥታ ደፈረሰ። 2. ፈራ፥ ደነገጠ፥ ባባ፥ ተወነቀ።

ተሸባሪ ፥ በቀላሉ የሚደነግጥ፥ የሚረበሽ።

አሸበረ ፥ 1. አወከ፥ በጠበጠ፥ ፀጥታ ነሳ። 2. አስፈራ፥ አስወነቀ።

አሸባሪ ፥ በጥባቄ፥ አዋኪ፥ ሰላምን አደፍራሽ።

ኅሸበረቀ

ኅሸብርቅ አለ ፥ 1. አማራ፥ ተዋበ። 2. አንፀባረቀ።

አሸበረቀ ፥ አማራ፥ ተዋበ፥ አጌጠ።

አሽብራቂ ፥ ያማራ፥ የተዋበ፥ የሚያገፀባርቅ።

ኅሸበረከ

ኅሸብራካ ፥ ወልጋዳ፥ አሻዳ።

ኅሸብረክ አለ ፥ 1. በርከክ አለ። 2. (ዘይ.) እሻ አለ፥ ከቁጣው በረዶ፥ ለሰለሰ አለ።

አሸበረክ ፥ በርከክ አለ።

ኅሸበሸ ፥ 1. አወማደደ፥ አኮማተረ። 2. (ቀማሪን) ሸነሸ።

ኅሸብሻባት ስ የቀሚስ ወገብ፤ ወይም የእጅጌ ሸነሸነ።

ኅሸብሸቦ ስ ሸነሸን ቀሚስ።

ተሸበሸበ ፥ ተወማደደ፥ ተኮማተረ።

ኅሸበሸበ

ኅሸብሸባ ስ 1. በመንፈሳዊ ዜማ የታሾበ ውዝዋዜ። 2. ዘፈንን ለማድመቅ የሚደረግ ጭባጫ፥ ጭፈራ፥ ውዝዋዜ።

አሸበሸበ ፥ 1. በመንፈሳዊ ዜማ እየታሾበ አረገደ፥ ተወዛወዘ። 2. በዘፈን እየታሾበ ወፈረ፥ ተወዛወዘ፥ አወበወበ።

አሽብሻቢ ፥ በመንፈሳዊ ዜማ እየታሾበ የሚያረግድ፥ አስረጋጭ (ካህን)፥...። 2. እያወበወበ፥ እየተወዛወዘ ዘፈንን የሚያጸምቅ። 3. (ዘይ.) አወብጫቢ፥ አሽቃባጭ።

ኸበ (በገመድ፥ በጠፍር) የበሬን፥ የበቅሉን አፍ አሰራ፥ ለኅመ።

መሸበቢያ ስ የበሬን፥ የበቅሉን አፍ ማሰሪያ፥

መለካሚያ።

ኸብ አደረገ ፥ ሳይጠብቅ ላላ አድርጎ አሰረ።
ተሸበበ ፥ 1. ዝናብ፥ ብርድ እንዳይገባ የቤቱ ዙሪያ ተጋረደ። 2. (አፋ) ተለጎመ፥ ታሰረ።

ኸቡተ ፥ 1. (አብዛኛውን ጊዜ ከእርጅና የተነሳ) ነጭ ፀጉር አወጣ። 2. (ለእንጀራ፥ ለጠላ፥...) ሻገተ።

ኸቡቶ ፥ 1. ነጭ ፀጉር ያወጣ። 2. በእድሜ የገፋና ሽቦት ያወጣ።

ኸቡት ስ አብዛኛውን ጊዜ ከእድሜ መግፋት የተነሳ የሚወጣ ነጭ ፀጉር።

ኸቦታም ፥ (ለው) ሽቦት ያወጣ።

ኸቦድ ስ ከባዦር ግራና ቀኝ ያለ የጭንፍ የሆድ መጋጠሚያ ቦታ።

ኸቡጥ ስ ነጠላ ሜግ።

ኸብራካ “ኅሸበረከ” ስር ተመ.

ኸተ ፥ 1. ጎመራ፥ ደረሰ፥ በሰለ። 2. (ዘይ.) አማራ፥ ተዋበ።

እሸት ስ ለመበላት የደረሰ ለጋ የአህል ዛፋ፥ ዘለላ፥ እንቡጥ ፍሬ።

እሸተ ፥ ጎመራ፥ ደረሰ፥ በሰለ፥ ፍሬ ያዘ።

ኸተተ ፥ 1. ጠረጎ ወይም ሽታው ለአፍንጫ ተለማ፥ አወደ። 2. ገማ፥ ከረፋ፥ ቆነ።

ኸታ ስ 1. የአንድ ነገር ጠረን፥ መላዛ (ለአፍንጫ የሚለማ)። 2. በተፈጥሮ ገላ ሳይ የሚወጣ ጥቁር ምልክት።

ለሽታ ያህል በትንሹ ወይም በመጠኑ ለአመል ያህል።

ኸቶ (ኸቱ) ስ መልካም መላዛ ካላቸው እፅዋትና ዝባድ የተሰራ ጥፋ ሽታ ያለው ፈሳሽ።

ተሻተተ ፥ ትንሽ ትንሽ ተዳረሰ (ምግብ፥ መጠጥ)።

አሽተተ ፥ 1. የአንድን ነገር መላዛ ወይም ጠረን በአፍንጫ ማገ፥ ሳበ። 2. እንዲገማ፥ እንዲከራ፥ አደረገ። ስጋውን አሸተትኩ።

አሻተተ ፥ ትንሽ ትንሽ አዳረሰ (ምግብ፥ መጠጥ)።

ኸተቱ “ኸረተተ” ስር “ኸርተቱ” ን ተመ.

ኸነሸን ፥ 1. ሸበሸቦ፥ ሸነሸን እንዲሆን አደረገ። 2. ከፋፈለ፥ ቆራረሰ። 3. (እንወትን) በቀጭኑ ሸነታተረ፥ ሰነጣጠቀ፥ ፈለጠ።

ኸንሸን ስ የተሸበሸበ ቀሚስ።

ተሸነሸነ ፥ 1. ተሸበሸበ። 2. ተከፋፈለ፥ በትንሹ በትንሹ ተዳረሰ።

ኸነቀረ ፥ 1. ቀረቀረ፥ ሸነጠ። 2. (የሱራን፥ የቀሚስን ሜፍ ውሃ ወይም ጭታ እንዳይነካው)

ሰበሰበ፡ ቀነፈ፡ ከፍ አድርጎ ሸጠ።

ሽንቅር ት የተወተፈ፡ የተቀረቀረ።

ተሽንቀረ ግ ተቀረቀረ፡ ተሸገጠ፡ ተወተፈ።

ሸነቀጠ ግ ቀልባጫ፡ ቀልጣፋ ሆኖ አማረ፡

ተዋቡ።

ሸንቃጣ(ሸንቅጥ) ት ከወገቡ ቀጠን ያለ፡

ሸበላ።

ሸነቆረ ግ ቀደደ፡ ነደለ፡ በላ።

ሸንቁር(ሸንቋሪ) ት ብቡ፡ ቀዳዳ።

ተሽነቆረ ግ ተቀደደ፡ ተነደለ፡ ተበላ።

ሸነቆጠ ግ 1.በአርጨጫ፡ በአለንጋ፡... መታ፡

ሾጥ አደረገ፡ ገረፈ። 2. (ዘይ.) አስቃዋ፡ ጎዳ

(ብርድ፡ ችግር...):።

ሸንቅጃጢ ስ መግረፊያ፡ አርጨጫ፡ አለንጋ።

ሸነተረ ግ በጣ፡ ቀደደ፡ ሰነበጠ።

ሸንትር ት 1. የተሰነበጠ፡ ብጥ። 2.

እንደሰንበር ወይም እንደንቅሳት ያለ መስመር፡

ጌተ፡ ሽልማት።

ሸንትራት ስ እንደሰንበር ወይም ንቅሳት ያለ

መስመር ወይም ጌተ።

ተሸነተረ ግ 1. ተበጣ፡ ተቀደደ። 2. ሰንበር

ወይም መስመር አወጣ።

ሸነተፊ ግ በጣ፡ ቆረጠ።

ሸነከፈ ግ 1. የአሀያን፡ የበግን፡...አንዱን የፊት

ሽግር አጥፎ ወይም ከርትሞ አሰረ፡ ሰነከለ፡

ቀደደ። 2. በጣም ሳያጠብቅ ላላ አድርጎ አሰረ።

ሸንካፋ(ሸንክፍ) ት (ስድብ) እግሩ ወይም

እጁ ሰንከል ይሆን።

ሸነገለ ግ 1. ደለለ፡ አሞኘ፡ አታለለ። 2.

አባበለ፡ ተለማመጠ፡ ለመነ። 3. አለከፈ፡

በመጠኑ አበላ።

መሸንገያ ስ ማባበያ፡ መደለያ፡ ማታ ለ ያ

የሚሆን አነስተኛ ስጦታ።

ሸንጋይ ት አታላይ፡ ሰውን የሚያሞኝ።

ሸንገላ ስ ድለላ፡ ለማባበል ሲባል የሚነገር

ወይም የሚደረግ ነገር።

ተሸነገለ ግ በትንሽ ነገር ተደለለ፡ እሺ አለ፡

መሸንገያ ተቀበለ።

***ሸነገረ**

ሸንጋራ ት (ስድብ) ሸውራራ።

ውሸንግር ዝ.ከ.

ተሸናገረ ግ 1. ተንሸዋረረ፡ ተጠናገረ።

2. ተወላገደ፡ ተጣመመ።

አሸናገረ (አወሸናገረ) ግ 1. አይንን

አሸዋረረ። 2. አወላገደ፡ አጣመመ።

ሸነጎ ግ በጉላሌ ፡ በሰብሳባ መከረ ወይም ደለተ።

ሸንጎ ስ 1. ህዝብ የሚሰበሰብበት ወይም ዳኛ

የሚያስችልበት ቦታ፡ አደባባይ። 2. ጉባኤ፡

ሰብሰባ። 3. በሸንጎ ላይ የተሰበሰበ ህዝብ። 4.

የሸንጎው ሰብሳቢ የሆኑት ሽማግሌዎች ወይም

የጉባኤው የበላይ አካላት።

ሸንጎኛ ስ በሸንጎ ላይ እየተገኘ የሚከራከር።

የሸንጎ ሰው።

ሸነጠ ግ የጀግንነትን ስሜት ወይም ወኔን

ቀሰቀሰ (ቀረርተው)።

***ሸነፈ**

ሸንፈት ስ መረታት፡ ድል መሆን።

ተሸነፈ ግ 1. ድል ሆነ፡ ተረታ። 2.

አቃተው፡ ደከመው። 3. (ዘይ.) እንቢታውን

ተወ፡ እሺ አለ፡ ተቀበለ።

ተሸናፊ ት በውድድር ወይም በጦርነት

የተረታ።

አሸነፈ ግ 1. ድል መታ፡ ረታ። 2. አቃተ፡

አልቻል አለ። 3. እሺ አለኝ፡ የተባለውን

እንዲቀበል አደረገ።

አሸናፊ ት (በውድድር፡ በግጥሚያ፡...) ድል

አድራጊ።

ሸና ግ 1. ሽንቱን ለቀቀ ወይም አፈሰሰ። 2.

(ለምሳሌ ባትሪ ድንጋይ) ፈላሽ ነገርን ከአካሉ

ውስጥ አመነ፡ አወጣ፡ ርጥበት አላየ። 3. (ዘይ.)

ፈራ።

ሸንት ስ ከሰውነት ውስጥ በብልት በኩል

የሚወጣ ቆሻሻ ፈላሽ።

ሸንትህን ይባርከው ዘርህን ይባርከው።

ሸንተ መልካም ጥፋ ዘር ያፈራ፡ ጥፋ

ልጆች ያሉት።

ሸንት ማጥ ስ ሽንትን በቀላሉ ለመሸናት

የሚከለክልና የሚያስምጥ ሀመም።

ሸንት ቤት ስ መፀዳጃ ቤት።

የሸንት ቤት ወረቀት ስ ሽንት ቤት

የሚሄድ ሰው በመፀዳጃ ጊዜ የሚገልጽበት ስስና

ለሰላሳ ወረቀት።

የሸንት ጨርቅ ስ ለህጥናት ሽንትና አይነ

ምድር መቀበያ እንዲሆን ከወገብ በታች

የሚጠቀሰለበትና በትንንሹ ተቆራርጦ የተዘጋጀ

ጨርቅ።

ሸንታም ት 1. ሽንቱን በላይ ላይ የሚለቅ።

2. (ዘይ. ፡ ስድብ) ፈራ፡ በቅቧታ።

ሸንቋሪ "ሸነቆረ" ስር "ሸንቁር" ን ተመ.

ሸንባቆ(ሸምበቆ) ስ መታ።

የሸምበቆ ምርኩዝ የማያዋጣ፡ አምኖ

የተጠጋውን ሊረዳ ወይም ሊደግፍ የማይችል።

ሸንተረር ስ ግራና ቀኙ ገደል ወይም ተዳፋት፡

የሆነና መካከሉ ከላይ እስከታች እንደሰንበር ሆኖ የሚወርድ የመሬት ቅርፅ።

ሸንክኛ “ሸንክ” ስር ተመ.

ሸንካፋ “ሸንከፈ” ስር ተመ.

ሸንኬሎ “ሰንኬሎ” ን ተመ.

ሸንክ ስ ተንኮል።

ሸንክኛ ቅ ተንኮለኛ።

ሸንኮራ [አገዳ] ስ ሲጨመቅ ለሰኳር መሰሪያ የሚያገለግል ጣፋጭ ፈሳሽ የሚሰጥና በቆላማ አካባቢ የሚበቅል የአገዳ ተክል።

ሸንኮራ ስ ሴቶች የሚጠሩበት የተዛምዶ ወይም የአካብሮት ስም።

ሸንኮር ስ በሸንኮራ አገዳ እምሳያ የተቀረፀ ወይም የታነፀ የአልጋ እግር።

ሸንኮፍ “ሰንኮፍ” ን ተመ.

ሸንዳራ ቅ (ስድብ) አይነ ሽውራራ፣ ጠንጋራ።

ሸንጋራ “ሸንገረ” ስር ተመ.

ሸንጋይ “ሸነገለ” ስር ተመ.

ሸንጎ “ሸነጎ” ስር ተመ.

ሸንጎበት ስ የአገጭ ላይ ጤም።

ሸንጎበታም ቅ ጤምም።

ሸንጎኛ “ሸነጎ” ስር ተመ.

ሸንጥሮ ስ ሸለቆ።

ሸኘ ግ 1. አሰናበተ። 2. መንገደኛን በማጀብ ጥቂት መንገድ ወይም የተወሰነ ርቀት አብሮ ሄደ። 3. (ባለጉዳይን) አስተናግዶ ጉዳዩን ፊልሞ እንዲሄድ አደረገ።

መሸኛ ስ 1. ዘመድ፣ ወዳጅ፣...ለመሸኘት የሚደረግ ግብዣ። 2. ሸኘ ደብዳቤ።

ሸኘ ቅ አጃቢ።

ሸኘ ደብዳቤ (መሸኛ ደብዳቤ) ስ አንድ ሰው፣ እቃ፣ ጉዳይ፣...ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ በሚላኩበት ጊዜ ስለሁኔታው እንዲገልፅ በአጭር ተዘጋጅቶ ከተላከው ጋር አብሮ የሚሄድ ደብዳቤ ወይም ፅሁፍ።

ተሸኘ ግ 1. ተሰናበተ፣ ሄደ። 2. መሸኛ ተደረገለት።

ሸከመ

ሸከም ስ 1. በሰው ጀርባ፣ ትከሻ፣ ራስ፣... ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ የሚጓዝ እቃ ወይም ጭነት። 2. ከብደት፣ ጫና፣...ያለውና የሚያስቸግር ወይም የሚያስጨንቅ ማንኛውም ጉዳይ። 3. (ዘይ.) ራሱን ያልቻለ፣ የሌላ ሰው ጥገኛ ሆኖ የሚኖር (ሰው)።

ሸከም ነው ብዙ ነው። በሃያ ላምበት ሳንረም የገላው ሸንኮርት ሸከም ነው።

ተሸከመ ግ 1. ከብደት ያለውን ነገር በራሱ፣ በትከሻው፣ በጀርባው፣ ያዘ። 2. (ዘይ.) ተቀበለ፣ ቻለ፣ ታገለ። ይህን ሁሉ ቸገር ተሸከሞ ኖሯል። ተሸካሚ ስ እቃ በጫንቃው ይዞ የሚያጓጉዝ ኩሊ።

አሸከመ ግ 1. እቃን በተሸካሚው ትከሻ ወይም ራሱ፣... ላይ አደረገ። 2. በብዛት ሰጠ።

ሸከረከረ

ሸከርከረ ስ ተሸከርከረ ነገር።

ሸከርከረት ስ 1. ከገል፣ ከቅል፣ ከቀንድ ወይም ከእንጨት ከብ ሆኖ የሚሰራ የእንዝርት ራስ። 2. በሞተር ወይም በነፋስ ሃይል የሚሸከርከር ውልብልቢት ወይም ከብ ሆኖ የተሰራና እንደ ጎማ የሚሸከርከር ነገር።

ተሸከርከረ ግ 1. ዞረ፣ ሾረ። 2. (ዘይ.) ወዲያ ወዲህ አለ፣ ተዘዋወረ፣ ሄደ። አርፈህ ተቀመጥ አትሸከርከርብኝ።

ተሸከርከረ ስ መኪና ወይም እንደ መኪና በጎማ አማካይነት የሚንቀሳቀስ መጓጓዣ።

አሸከርከረ ግ 1. እሾረ፣ እዞረ። 2. (መኪናን፣ ብስክሌትን፣...) ነጻ። 3. (ዘይ.) በሚፈልገው አቅማጫ አስኬደ።

አሸከርከረ ስ መኪና ነጂ፣ ሹፈር።

ሸከሸከ ግ 1. ገለባን፣ ቀንድን ወይም አሰርን ከፍሬው ለመለየት እህልን በመቀጫ ላላ እድርጎ ወቀተ። 2. (ማግን፣ ሹራብን፣...) ጥብቀት እንዳይኖረው ዘርዛራ እድርጎ ሰራ። 3. በሳሳ፣ ወጋጋ።

ሸከሻካ ቅ 1. ዘርዛራ፣ ሳይጠብቅ ተራርቆ የተሰፋ፣ ሰግላጋ(ልብስ)። 2. (ዘይ.) ወሬኛ፣ ምስጢር የማይቋጥር፣ ቁምነገር የሌለው።

ሸከሽከ ቅ 1. ሳይደርቅ የተወቀጠ፣ ገለባውና ቀንዱ የተለየለት (እህል)። 2. ሳይጠብቅ ዘርዛራ ሆኖ የተሰፋ ወይም የተሰራ (ልብስ፣ ዳንቴል፣...)።

ተሸከሽከ ግ 1. በመቀጫ ላላ ተደርጎ ተወቀጠ። 2. ሳይጠብቅ ዘርዛራ ሆኖ ተሰራ ወይም ተሰፋ (ልብስ)።

አሸከሽከ ግ ሸከሽከ ላላ እድርጎ ወቀተ።

ሸከኛ “ሸከ” ስር ተመ.

ሸከከ ግ ፊራ፣ ተጠራጠረ።

ሸከ ስ 1. ፍርሃት፣ ጥርጣሬ። 2. ከፋት፣ ተንኮል።

ሸከፈ ግ የተበታተነውን ነገር ባንድ ላይ ሰበሰበ።

ሸከኛ ቅ 1. የተሰበሰበ። 2. ጠንቃቃ።

ሸከራ “ሸከረ” ስር “ሸከራ” ን ተመ.

ሸከ¹ ስ ከፋት፣ ተንኮል።

ሸከኛ ቅ ከፋተኛ፣ ተንኮለኛ።

ሽክ² “ሽክከ” ስር ተመ.

*ሽክ

ሽክ አደረገ ገ ቀረጠ፥ ገመደ (በሰለት)።

ሽክላ ስ 1. እንደ ጀበና፥ ገበር ምጣድ፥ እንስራ፥...ያለ የቤት ቁሳቁስን ለመስራት የሚያገለግል የተለያዩ የአፈር አይነቶች ውሁድ። 2. ከሽክላ አፈር የሚሰራ እንደ ጀበና፥ ምጣድ ያለ ሊቃ። 3. ለቤት ሀንገና ለወለል ገጣፍ የሚያገለግል ጡብ። 4. ድምፅ የሚቀረፅበትና የተቀረፀውም ድምፅ በሽክላ ማጫወቻ አማካኝነት ተመልሶ የሚደመጥበት ክብና ገርግ ነገር። 5. (ዘይ.) በቀላሉ የሚለበር፥ ጥንካራ የሌለው።

ሽክላ ማጫወቻ ስ በሽክላ ላይ የተቀረፀን ድምፅ ወይም ሙዚቃ ለማደመጥ የሚያስችል በአሊክትሪክ ሃይል የሚሰራ መሳሪያ።

ሽክላ ሰራ ስ እንደጋን፥ ምጣድ ያሉትን

የሚሰራ ሰው።

ሽክላ ሳህን ስ ከሽክላ የሚሰራ ገርግ ወይም ጎድጓዳ ሳህን።

ሽክላ ሰራ ስ የሽክላ ዕቃዎችን የማምረት፥ ሰራ።

[የ]ሽክላ ሊቃ እንደ ቡና ጀበና፥ የእንጀራ ምጣድ ያለ ከሽክላ የሚሰራ ሊቃ።

1

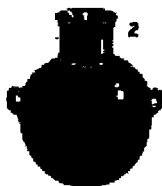
5

6

2

3

7

4

8

1. ጋን

2. እንስራ

3. ማሰር

4. ጣባ

5. ጊርጊራ

6. ጀበና

7. ሽክላ ድስት

8. ምጣድ

ሽካላ በቅሉ ስ ቀይ በቅሉ።

ሽካላ ቤት ስ ግድግዳው በጡብ የተሰራ ቤት።

ሸከም “ሸከመ” ስር ተመ.

ሸከሻክ “ሸከሸከ” ስር ተመ.

*ሸከመኮመ

ሸከ-ምኮም ት ተሸከርማሚ፣ አይን አፋር።

ተሸከመኮመ ግ 1. ተሸከረመመ። 2.

ተግደረደረ።

አሸከመኮመ ግ1. አሸከረመመ፣ አቆላመ።

2. (አውራ-ደር) በአፋ ምግብ ይዞ ክንፉን በእግሩ

አኳያ ዘርግቶ በእንስሷ ዶሮ ዙሪያ ተሸከረከረ።

*ሸከረመመ

ተሸከረመመ ግ በአይን አፋርነት ጠባይ

አይኑን ሰበር አንገቱን ዘንበል አደረገ፣

ተሸለሰሰ።

አሸከረመመ ግ 1.አቆላመ፣ አሳሳቀ፣

አቃበጠ፣ ተጻራ፣ በጥቅሻ፣ በቀልድ፣...

አጠዋወተ። 2. አይኑን ሰበር አንገቱን ዘንበል

አደረገ፣ አቅሰሰሰ።

*ሸኮተ

ሸኮቻ ስ 1. ተወዳዳሪዎች በእጅ ጣቶቻቸው

አማካይነት የተለያዩ ቅርፅ እየሰሩ (የወሰፊ፣

የመቀሰ፣...) ሁሉም በአንድ ጊዜ ብቅ አድርገው

በማሳየት የሚያካሂዱት የቁማር ጨዋታ አይነት

(ለምሳሌ መቀስ ወሰፊን፣ ሰይፍ መቀስን፣...

ይረታል)። 2. (አንጽ ሌላውን ለመጣል፣

ለማሸነፍ የሚደረግ) ፋክከር፣ ውጅድር፣ ትግል፣

ሽሚያ።

ተሻኮተ ግ 1. ተወዳደረ፣ ተፎካከረ። 2. አጋና

ተማታ።

አሻኮተ ግ 1. አወዳደረ፣ አፎካከረ። 2. አጋና

አማታ።

ሸኮና “ሸሆና” ን ተመ.

ሸወረረ ግ ጠነገረ፣ ሸነደረ (አይን)።

ሸውራራ ት ጠንጋራ፣ አይኖቹ ወደሁለት

የተለያዩ አትጣጫዎች የሚመለከቱ የሚመስሉ።

ሸውረር አለ ግ ተጠናገረ፣ ተንሸዋረረ

(አይኑ)።

ሸውረር አደረገ ግ አጠናገረ፣ አንሸዋረረ

(አይኑን)።

ተንሸዋረረ ግ አይኖቹ ወደ ተለያዩ አትጣጫ

የሚመለከቱ መሰሉ።

አንሸዋረረ ግ አጠናገረ፣ አይኖቹን ወደተለያዩ

አትጣጫ የሚመለከቱ አስመሰሰ።

ሸወከ ግ ሰበቀ፣ አዋሸከ።

ሸውከ ስ ሰበቀ።

ሸውከኛ ት ሰበቀኛ፣ አዋሸከ።

አዋሸከ ግ አሳበቀ፣ አጣላ።

ሸወደ ግ (የአራዳ አካ.) አታለለ፣ አሞኘ።

ሸዋጅ ት አታላይ።

ሸወዳ ስ ማታለል፣ ማሞኘት።

ተሸወደ ግ ተታለለ፣ ተሞኘ።

ሸውራራ “ሸወረረ” ስር ተመ.

ሸውሸዋ ስ ንፋስ ሲነሳው ሽው ሽው የሚል የዛፍ

አይነት።

ሸውሸዋ ት ከአንድ የማይረጋ፣ ወላዋይ፣

ከውካዋ።

ሸውከኛ “ሸወከ” ስር ተመ.

ሸውከ ዝኪ.

ሸዬ (ሸዬ) ስ ከታች ሰፋ፣ ከጫፉ ሸጠጥ

የሚልና የሚበላ ፍሬ ያለው ትልቅ የዛፍ አይነት።

“እጄ”ም ይባላል።

ሸደሸደ ግ 1. ሰፋ፣ ወሰወሰ፣ ሸከሸከ፣ ዘርዛራ

አድርጎ ሰራ። 2. አፋጠነ፣ አጣደፈ። 3.

አስቀመጠ። ነጻ (ተቅማጥ)።

ተሸደሸደ ግ ተሸከሸከ፣ ዘርዛራ ተደርጎ ተሰራ

ወይም ተሰፋ።

*ሸገሸገ

ሸግሸግ ስ ማጠጋጋት፣ማቻቻል፣ ማብቃቃት።

ተሸጋሸገ ግ ተጠጋጋ፣ ተቻቻለ፣ ተብቃቃ።

አሸጋሸገ ግ አጠጋጋ፣ አቻቻለ፣ አብቃቃ።

ሸገን ግ አግረ፣ ተዋበ።

ሸገና ት መልክ መልካም፣ ሸጋ።

ሸጋ ት ያማረ፣ ቆንጆ፣ ውብ የሆነ።

አሸገን ግ አሳመረ፣ አስዋበ።

ሸጉራ (ሻጉራ) ት አመሉ ከሰው የማይገጥም፣

አመለ ወልጋዳ።

ሸጎረ ግ 1. ቀረቀረ፣ ሸጎጠ፣ ደነቀረ። 2. ቆለፈ፣

ዘጋ።

መሸጎሪያ ስ (የበር፣ የሳጥን) መቀርቀሪያ።

ተሸጎረ ግ 1. ተቀረቀረ፣ ተሸጎጠ። 2. (በፋ)

ተቆለፈ፣ ተዘጋ።

ሸጎበ ግ 1.(ውሻ) ጅራቱን ወደ ጉያው ከተተ፣

ወይም ሸጎጠ። 2. (ዘይ.) በትንሹ፣ ሰወር አድርጎ

ሰጠ (ገንዘብን ለዘመድ፣ ጉብ)።

ሸጎጠ ግ 1. ሻጠ፣ ወተፈ፣ አገባ። 2. ሰወረ፣

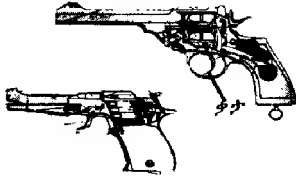
ደበቀ፣ ሸሸገ።

ሸጉጥ ስ 1.ከወገብ ላይ ወይም ከብብት ስር

የሚታጠቁትን በአንድ እጅ የሚተኮስ እንስተኛ

የጦር መሳሪያ።2. ግማሽ ሊትር የሚይዝ ትንሽ

ጠርመሰ፤ ቢራ ጠርመሰ።

ሽጉጥ

ሽጉጡን ጠጣ በሽጉጥ ራሱን ገደለ።

ሽጉጥ ታጠቀ ሽጉጥ አገደረ፤ እነገበ (በወገብ፤ በብብት ስር)።

ሽጉጥ አለ ግ ተሸገጠ፤ ተጠጋ (ተገን፤ ረዳት ፍለጋ)።

ተሸጎጠ ግ 1. ተሸጠ፤ ተወተፈ። 2. ተሰወረ፤ ተደበቀ፤ ተሸሸገ።

ሽጠ ግ 1. አንድን ነገር ወይም እቃ በገንዘብ ለወጠ። 2. (ዘይ.) ለጥቅም ሲል አሳልፎ ሰጠ። የገንፋን ምስጢር የሚሸጥ ከሃዲ ነው። (የአራዳ አካ.) አታለል፤ አሞኘ።

መሸጫ ስ 1. አንድ ነገር ወይም እቃ የሚሸጥበት ዋጋ። 2. እቃ ወይም ሌላ ነገር የሚሸጥበት መደብር።

ሻጭ ት አንድን ነገር ወይም እቃን በገንዘብ የሚሸጥ ወይም የሚለውጥ።

ሽያጭ ስ 1. አንድ ነገር ወይም እቃ የሚሸጥበት ዋጋ። 2. የአሻሻጥ ሁኔታ።

ተሸጠ ግ 1. በገንዘብ ተለወጠ። 2. (የአራዳ.አካ.) ተታለል፤ ተሞኘ።

አሸጠ ግ አንድን ሰው ንብረቱን፤ እቃውን እንዲሸጥ አደረገ ወይም ገፋ።

አሻሻጠ ግ ገዢን በማምጣት፤ በመደለል፤ በማግባት እቃው ወይም ንብረቱ እንዲሸጥ አደረገ።

አሻሻጭ ስ 1. ደላላ። 2. ቡና ቤት የምትሰራ ሴት።

ሽጠሽጠ ግ በፍጥነትና በብዛት ሰራ፤ አደረገ፤ ፃፈ፤ አዘጋጀ፤....።

ሽጥ ስ ፈፋ፤ ፈረፈረ።

ሽፈፈ ስ በቆላ አካባቢ የሚበቅል የዛፍ እይነት።

ሽፈሽፈ ግ በመደዳ አወደ፤ ቆረጠ፤ ከመከመ፤ አስተካከለ፤ ከረከመ።

ሽፍሻፈ ስ 1. ፍትቀቂ፤ ቀርጥራጭ፤ ትርፍራፈ። 2. መናኛ ሳንቃ፤ ጠርብ።

ሸፈተ¹ ግ አመፀ፡ ከዳ፡ ተለየ፤ ወደ ዱር ወይም ወደ በረሃ ዝባ ወይም ለመንግስት አልገዛ አለ።

ሸፍታ ስ አመፀኛ፤ ወገዘዴ፤ ቀማኛ።

አሸፈተ ግ አሳመፀ፡ አስከዳ።

ሸፈተ² ግ (በሚናጥ ወተት ላይ) ትባሉ ከላይ ሰፎ ንጋደ ጤፍ ፍሬ ጉብጉብ ብሎ ታየ።

ሸፍታ ስ በሚናጥ ወተት ላይ ሰፎ የሚታይ ጤፍ የሚያካክል ትባት።

ሸፈነ ግ 1. አለበሰ፤ ከለለ፤ ጋረደ፤ እንዳይታይ አደረገ። 2. ደበቀ፤ ሰወረ። 3. ተከቶ ሰራ። 4. በሌለበት ገደቦቹ ሰራውን ሸፈነለት። 5. ቻለ፤ አጠቃለለ፤ ከፈለ። ለትምህርት ቤት የሚያስፈልገውን ወጪ ሸፈነለት።

መሸፈኛ ስ የመሰብ፤ የሳህን፤...ልብሰ።

ሸፋን ስ 1. ልባስ፤ ከዳን፤ ከላላ። 2. ሰበብ፤ ምክንያት።

ሸፍን ት የተከደን፤ ድብቅ።

ሸፍን ሚማ ስ እግርን ሙሉ ለሙሉ የሚያለብስ ሚማ።

ሸፍንፍን ስ 1. ድብቅ። 2. እንጆራ ለብሰ የሚቀርብ የሰጋ ወጥ።

ሸፋፊን ግ እንዳይታወቅ ወይም እንዳይጋለጥ ደበቀ።

ተሸፈነ ግ 1. ጨርቅን በመልበስ ተከለለ፤ ተጋረደ። 2. ተደበቀ፤ ተሰወረ፤ እንዳይታወቅ ሆነ። 3. (ሰራው በሌላ ሰው) ተካሂደ፤ ተከናወነ። 4. (ወጪ) ተከፈለ፤ ተጠቃለለ።

ተሸፋፊን ግ 1. ለበለ፤ ተከናወነ። 2. (ገበያው፤ ምስጢሩ) ተለባበሰ፤ ተደበቀ፤ እንዳይታወቅ ተደረገ።

ሸፈጠ ግ 1. ከዳ፤ ካደ፤ አበለ፤ ሞሸ። 2. (ቀስሎ) የዳን መስሎ እንደገና ተባባሰ።

ሸፋጭ ት አውበርባሪ፤ አታላይ።

ሸፍጥ ስ 1. ከሀደት፤ እብላት፤ ውሽት። 2. ማውበርባሪ።

ሸፍጠኛ ት 1. ከዳተኛ። 2. አውበርባሪ።

ሸፈፈ ግ ተወላገደ፤ ተጣመመ።

ሸፋፋ ት (ሰድብ) እግረ ወልጋዳ፤ ጠማማ፤ በትክክል የማይረግጥ።

ሸፎ ገመዳ (ሰድብ) እግሩን እያወላገደ ወይም እያጋመደ የሚሄድ።

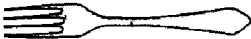
ሸፈፍ አለ ግ ጠመም አለ፤ ወልገድ አለ።

ሸፈፍ ሸፈፍ አለ ግ ወልገድ ወልገድ እያለ ሄደ።

ተንሻፈፈ ግ ተወላገደ፤ ተጣመመ፤ በትክክል የማይረግጥ ሆነ።

አንሻፈፈ ግ አጣመመ፤ ሸፋፋ አደረገ።

ሸፋፊን "ሸፊን" ስር ተመ.
 ሸፋፋ "ሸፊፊ" ስር ተመ.
 ሸፋጭ "ሸፊጠ" ስር ተመ.
 ሸፍት ለ የበሬ የሸንት መሸኛው (የቀዳዳው) ዙሪያ።
 ሸፍጠኛ "ሸፊጠ" ስር ተመ.
 ሸፍጥ ዝ.ክ.
 ሸፎ ገመዳ "ሸፊፊ" ስር ተመ.
 ሹ የሽ ፊደል ካለብ ዘር።
 ሹሉዳ "ሹሉዳ" ን ተመ.
 ሹል "ሹለ" ስር ተመ.
 ሹልክልክ "ሹለክ" ስር ተመ.
 ሹልውልዊት ለ ጅራተ ጎፍላ የሆነችና በዛፍ ላይ የምትኖር አይጥ የምትመስል አውሬ።
 ሹልዳ(ሹሉዳ) ለ ቢታናሽ የሰጋ ብልት ላይ የሚገኝ ገርግ ያለ ቀይ የሰጋ ብልት።
 ሹመት "ሹመ" ስር ተመ.
 ሹም ዝ.ክ.
 ሹም ሽር ዝ.ክ.
 ሹሩባ "ሹረባ" ስር ተመ.
 ሹራብ ለ ከጥ፡ ከሱፍ፡...ክር የሚለራና ከወገብ በላይ ያለውን የሰውነት ክፍል የሚያለብስ፡ ባለ እጅጌና ባለኮሊታ ወይም ያለእጅጌና ኮሊታ የሚዘጋጅ የልብስ አይነት።
 ሹርባ "ሹረባ" ስር "ሹሩባ"ን ተመ.
 ሹርቤ ብርሌ "ሹረባ" ስር ተመ.
 ሹር "ሹር"ን ተመ.
 ሹሻይ ለ ቡላ ወይም የቢጫና ቡላ ድብልቅ መልክ ያለው፡ በመጠን ጨረባ የሚያክልና የሚመገባቸውን ነፍሳት እሾክ ላይ ከሰካ በሂላ የሚበላ ወፍ(ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)።
 ሹካ ለ ከብረት ወይም ከጥላብቲክ፡... የሚሰራ፡ ሶስት ወይም ከሶስት የበለጠ መውጊያ ጣት ያለውና ምግብን ለመጉረስ የሚያገለግል ባለ እጅታ እቃ።

ሹካ

ሹክ

ሹክታ ለ በቀስታ ወይም በጆሮ የተነገረ ምስጢር፡ ወሬ፡ ሰብቅ።

ሹክኩክታ ለ 1. ሹክታ። 2. በአነስተኛ ድምፅ የሚደረግ ንግግር። 3. በአደባባይ ያልተነገረና ያልተረጋገጠ ወሬ።
 ሹክ አለ ግ ሰው ሳይሰግ በቀስታ በጆሮ ወሬን ነገረ።
 ተንሾካሾክ ግ ቀስ እያለ በምስጢር አወራ፡ ተነጋገረ።
 አሾከሾከ ግ 1. ሌላ እንዳይሰማበት ቀስ ብለው በለሆሳስ አወራ። 2. አሳበቀ።
 አሾከሿኪ ት አሳባቂ፡ ወሬኛ።
 አንሾካሾከ ግ ቀስ ብለው በምስጢር ነገረ፡ አወራ።
 ሹግ (ሽግ) ለ ችቦ።
 ሹጥ ለ (ፀያፍ) የኮሶ ትል።
 ሹጣም ት (ፀያፍ፡ ስድብ) ሹጥ ያለበት (ሰው)።
 ሹፌር "ሹፊረ" ስር "ሹፌር" ን ተመ.
 ሺ የሽ ፊደል ባለበ ዘር።
 ሺህ (ሺ) ለ 1. ከዘጠኝ መቶ ዘጠና ዘጠኝ ቀጥሎ የሚመጣ ቁጥር፡ በእሃዝ ሲፃፍ ፲፫ ፡ 1000 ነው። ት 2. መጠኑ አስር መቶዎችን የሆነ። ሺህ ብር።
 ሻ የሽ ፊደል ራብእ ዘር።
 ሻ² ግ ፈለገ፡ አሰኘው። ለመገደድ ይሻል።
 ሲሻኝ ስፊልግ፡ ሲያሰኘኝ።
 ቢሻው ቢፊልግ። ቢሻው ይያጣ።
 አሻ ግ አስፈለገ፡ አሰኘ። ምን አሻህ ? ምንም አላሻም።
 ምን አሻህ 1. ምን ቸገረህ፡ ምን አገባህ። 2. ምን አሰኘህ፡ አስፈለገህ።
 አያሻም አያስፈልገም። እንዲህ ያለ ነገር አያሻም።
 ያሻው ቢሆን የፈለገው ቢሆን፡ የመጣው ቢመጣ።
 ሻህራ "ሻኩራ" ን ተመ.
 ሻህላ "ሻከላ" ን ተመ.
 ሻህኝ ለ በዙውን ጊዜ አፍንጫ ላይ የሚወጣ የቀሰል አይነት።
 *ሻለ
 ሻል አለ ግ ከበፊቱ የበለጠ ጥሩ ሆነ።
 ሻል አለው አገገመ፡ በመጠኑ በሳ ወይም ደህና ሆነ፡ ከህመሙ ጸነ።
 ተሻለ ግ 1. በለጠ፡ ላቀ። 2. ህመሙ ለቀቀ፡ በመጠኑ ተወገደ። መድሃኒት ወሰጅ ሀመሙ ተሻለኝ።
 የማይሻል የማይበልጥ፡ ከበፊቱ ለውጥ

የሌለው። አዲስ የመጣውም እቃ ከበፊቱ የማይቻል ነው።

ተሻሻለ ግ 1. የተሻለ ሆነ፣ ጥሩ ለውጥ አሳየ። 2. በጥሩ፣ በሰልጣኔ፣ በሃብት፣ አደገ፣ በለፀገ። 3. ተለወጠ፣ መጠነ፣ ጥራቱ፣ ደረጃው ከፍ ወይም ዝቅ አለ። የጋው ተሻሻሏል።

አሻለ ግ በኃ አደረገ፣ አዳነ፣ ሀመሙን አስታገለ።

አሻሻለ ግ 1. ለወጠ፣ ጥሩ አደረገ፣ አሳመረ። 2. መጠኑን፣ ጥራቱን፣ ደረጃውን ከፍ ወይም ዝቅ አደረገ።

ማሻሻያ ስ 1. ማስተካከያ፣ እርምጃ። 2. (የትምህርት፣ የደሞዝ፣ የዊጋ፣...) ደረጃን ከፍ ወይም ዝቅ ማድረግያ።

ሻለቃ ስ 1. ከሻምበል በላይ ቀጥሎ ያለው ወታደራዊ ማእረግ። 2. የተወሰነ ብዛት ያለው ሰራዊት የሚገኝበት የወታደር ክፍል።

ሻል ስ ብዙውን ጊዜ ከሰላሳና ከሚሞቅ የወርቅ አይነት ወይም ከሱፍ ክር የሚሰራና ሴቶች ትከሻቸው ላይ ጣል የሚያደርጉት አነስ ያለና እንደነጠላ የሚያገለግል ልብስ።

ሸሚት ስ ገፊራ፣ መፍ።

ሸማ ስ 1. ከሰምና ከክር የሚሰራና ሲለከስ ብርሃን የሚሰጥ ወፍራም የጪፍ አይነት። 2. የኢሊክትሪክ እምጽሎት የብርሃን መጠን ወይም አትም መለኪያ። ባለበልሳ ሻማ እምጽል።

ሸማ ስ ናይሸንነት ያለው ጨት።

*ሻማ

ሸሚያ ስ አንድን ነገር ለማግኘት፣

ለመውሰድ፣ ለመገኘት መሸቀዳደም፣ መረባረብ።

ተሻማ ግ 1. አንድን ነገር ለመውሰድ፣ ለመያዝ ከሌላው ጋር ተወዳደረ፣ ተሸቀዳደመ፣ ተናጠቀ። 2. ተጋራ።

አሻማ ግ 1. እናጠቀ፣ የቀደመ፣ የቻለ፣ ያጋጠመው እንዲወስድ አወዳደረ። 2. ግልፅ አልሆነ አለ፣ እትሙን የማይገልፅ፣ አጠራጣሪ ሆነ።

አሻሚ ት ግልፅ ያልሆነ፣ ከአንድ በላይ አማራጭ ያለው (ነገር)።

ሻሜ ስ የደቃ አይነት።

ሻሜታ ስ ከሰላ የሚዘጋጅ ጆሾና ብቅል የሌለው ወፍራም መጠጥ።

ሻሜት ስ አጥሚት።

ሻምላ ስ ከነሃስ፣ ከብር ወይም ከሌላ ማእድን የሚሰራና ለክብር፣ ለጌጥ የሚያዝ ጎራዴ።

ሻምበል ስ 1. ከመቶ አለቃ ቀጥሎ የሚገኝ ወታደራዊ ማእረግ። 2. የተወሰነ ብዛት ያለው ሰራዊት የሚገኝበት የወታደር ክፍል።

ሻምፒዮን ስ የሰፖርት ወይም የሌላ ውድድር የሁሉም አሸናፊ።

ሻምፓኝ ስ ብዙውን ጊዜ በስርግ ወይም በሌላ ልዩ ዝግጅት ላይ ለእንግዳ ልዩ የክብር ወይም የደስታ መግለጫ ሆኖ የሚቀርብ ከወይን የሚዘጋጅና አልኮልነት ያለው መጠጥ።

ሻረ ግ 1. ጸኑ፣ ተፈወሰ። 2. ተወ፣ አስቀረ፣ አፈረሰ። የከፍተኛው ፍርድ ቤት ውሳኔውን ሻረ። 3. የመድሃኒት ሃይልን አጠፋ፣ ደመሰሰ፣ ቀነሰ። 4. ጣስ፣ አፈረሰ። ሀፖን ሽሮ ወንጀል ሰፊ። 5. ከስልጣን አወረደ ወይም አስወገደ። 6. (ዘይ.) የሚበቃውን፣ የሚያረካውን ያህል አገኘ።

ሽረት ስ 1. ፈውስ፣ ደህንነት። 2. ከስልጣን መውረድ ወይም ማውረድ። 3. ከጠበቁት በላይ ማግኘት፣ መርካት (የውሳኔ፣ የፍርድ፣...)።

ተሻረ ግ 1. ከስልጣን ወረደ ወይም ተወገደ። 2. ተተወ፣ ቀረ፣ ፈረሰ። 3. ፈረሰ፣ ተገደፈ (ምን)።

አሻረ ግ 1. አዳነ፣ ፈወሰ (የኮስ መድሃኒት)። 2. ከተጠበቀው በላይ ሰጠ፣ አስደሰተ።

አሻረ ግ አስቀረ፣ አስለወጠ፣ አስገለበጠ (ውሳኔን፣ ፍርድን፣...)።

ሻሲ(ሻንሲ) ስ የመኪና የተለያዩ አነስተኛ ክፍሎች የሚገጣጠሙበትና ዋና ተሽካሚ የሆነ የፍራስ መለያ ቁጥር ያለው ትልቅ የመኪና አካል።

የሻሲ ቁጥር ስ በሻሲ ላይ የታተመ መለያ ቁጥር።

ሻሽ ስ 1. ወርዱ ጠበብ ቁመቱ ረዘም ያለ፣ ከጥጥ የተሰራና ስለ የሆነ ነጭ የፍራስ ማሰሪያ፣ ጥምጥም። 2. ከጥጥ፣ ከሃር፣... የሚሰራ የተለያየ ቀለማትና መጠን ያለው የሴቶች የፍራስ ማሰሪያ ወይም ሽፋን።

ሻሽ የመሰለ በጣም ነጭ የሆነ።

ሻሽ ት የነጭ በሬ፣ ፈረሰ።... የቅፅል ስም።

ሻቀለ ግ 1. ጓጓ፣ ሰየ፣ ቋመ፣ ጎመጀ። 2. ቻኮለ። ተግደፈ።

አሻቀለ ግ አጓጓ፣ አቋመ፣ አስጎመጀ።

*ሻቀበ

ሽቅብ መዋ. አቀበት፣ ወደላይ፣ ጸገት፣ የቀልቀል ተቃራኒ።

ሽቅብ ቀልቀል አለ 1. ወዲያ ወዲህ አለ፣ ተረጎረጠ፣ ለፍ፣ ደከመ፣ ኳተነ። 2. በተመሳሳይ ጊዜ ውስጥ አስመለሰ፣ አስቀመጠ።

ሽቅብ አለ አስታወከ።

ሽቅብ ወጣ ወደ ላይ አትጣጫ ወይም ከፍ ወዳለ በታ ሄደ።

ሽቅበት ስ ጸገትማ፣ ከፍ ያለ ቦታ።

አሻቀብ ግ ወደላይ፣ ወደ ዳገት ወጣ ወይም ሄደ።

አሻቅቦ ተሳደበ ታላቁን ፣ የበላዩን ሰደበ።

*ሻተተ

ሸተቱ ስ ተቅማጥ።

ተንሻተተ ግ ተንሸራተተ፣ እየተገጠቀ ሄደ።

አንሻተተ ግ 1. አንሸራተተ፣ አዳለጠ።

2. (ተቅማጥ) አስቀመጠ።

ሻታ ስ 1. ተቅማጥ 2. (የአራዳ አኳ.) ትውከት።

ሻንሲ "ሻሲ"ን ተመ.

ሻንቅሳ ት ጥቁር።

ሻንቆ ት በማም ጥቁር የሆነን በቅፅል ስም መልክ ለመጥራት የሚያገለግል ቃል።

ሻንቆ ጋሻ ስ ጌጥ የሌለውና ልመጥ የሆነ ጥቁር ጋሻ።

ሻንኩራ ስ ባለ አንድ ጆር ማድጋ።

ሻንጣ ስ ከቆዳ፣ ከሸራ፣... የሚሰራ ቀላል ሳጥን።

ሻኛ ስ ከማጅራት ሂሳ የሚገኝ ትብ ያለ የበሬ ፣ የላም ... ትከሻ።

ሻከረ ግ 1. ከሰከሰ፣ ጎረበጠ፣ ቆረቆረ፣ ለሰላሳ አጣ። 2. (ዘይ.) ደስ የማይል ሆነ፣ መጥፎ እዝማሚያ ያዘ። በሁለቱ መሃል ያዘረው ግንኙነት ሽክራ።

ሻከራ ት ለሰላሳ ያልሆነ፣ የሚከሰኩስ፣ የሚጎረብጥ።

አሻከረ ግ 1. ለሰላሳ አላጣ። 2. (ዘይ.) አስቀየመ፣ ቅር አሰኘ።

ሻኩራ (ሻሁራ) ስ 1. ከነሃስ፣ ከመዳብ፣... የሚሰራና የሚቅጨጨል ወይም የሚንሸሹ መርገፍ ያለው የቤት ጉልላት ወይም በመለብ ወርቅ ወይም በመረሻት ላይ ያለው የሚንሸሹ ዘርፍ። 2. የቤተክርስቲያን የማእጠንት እቃ፣ ፅንሣቤ።

ሻካራ "ሻከረ" ስር ተመ.

ሻካላ (ሻህላ) ስ 1. ከብላ አገልግሎት በሂሳ የሚፈጠር የሽክላ እቃ የውስጠኛ ክፍል መሆኑን ወይም መቀረፍ። 2. የደረቀ የጥርስ ልማም ወይም ቆሻሻ።

ሻካላ በላው ሻካላ አበላሸው፣ በረባረው፣ ቀረፈው።

ሻወር ስ ውሃ በዝናብ መልክ እንዲወርድ የሚያደርግ ወንፊት መስል ማውረጃ ከጫፋ ላይ የተጠመበት የገላ መታጠቢያ ቧንቧ።

ሻይ ስ 1. ሞቃትና ርጥብ በሆነ አካባቢ የሚበቅል ቁጥጥር መስል ተክል። 2. ሻይ ከሚባለው ተክል የሚገኘው ቅጠል ከውሃ ጋር ተፈልቶ፣ ብዙውን ጊዜ ስኳር ተወምሮበት በትኩስ የሚጠጣ፣ ቀላ

ያለ መልክ ያለው መጠጥ።

የሻይ ማንኪያ ስ ሻይ ለማግለል የሚያገለግል ትንሽ ማንኪያ (ስእሉን ማንኪያ ስር ተመ.)።

ሻይ ቅጠል ስ ደርቆና ደቆ የተዘጋጀ የሻይ ቅጠል።

ሻይ ቤት ስ ሻይ፣ ለሰላሳ መጠመቻና ጸባ።... የሚሸጠብት የንግድ ቤት።

*ሻገረ

ሽማግሮ ስ ከአንድ ደረጃ ወደ ሌላ እስኪገባ ድረስ ያለው ጊዜ፣ ሁኔታ፣ ሂደት።

[የ]ሽማግሮ መንገስት ስ ጽግ መንገስት እስኪመሰረት ድረስ በጊዜያዊነት የሚጽጽም መንገስት።

የሽማግሮ ወቅት ስ ከአንድ ደረጃ ወይም ሁኔታ ወደ ሌላ እስኪገባ ድረስ ያለው ጊዜ።

ተሻገረ ግ 1. (ወንዝን፣ ሽለቆን፣ ባህርን፣...) አጽርጦ ሄደ። 2. ተራመደ። 3. አለፈ። 4. ወደ ሌላ ገባ፣ ተላለፈ። 5. (በሽታ) ተጋባ፣ ተላለፈ።

ተሻጋሪ ግስ ስ ተላቢ የሚያስፈልገው ግስ።

ተሽጋጋሪ ግ 1. አለፈ፣ ሄደ፣ አጽረጠ። 2. ካንጉ ወደ ሌላ ተላለፈ። 3. እድገት፣ ለውጥ አሳየ። 4. (በዘመን ወደ ዘመን) አለፈ፣ ተሻገረ።

5. (በውጭ) ተላለፈ።

መሻጋርያ ስ መተላለፊያ፣ መረማመጃ፣ ድልድይ፣ ርብራብ።

ተሽጋጋሪ ስ የቤትን ጣራ የሚሸም ወፍራምና ረዥም እንደሆነ ስረገላ።

አሻገረ ግ 1. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ አንጓዘ ወይም ወሰደ። 2. (ድልድይ፣ መንገድ) መረጋገጫ ሆኖ አላለፈ፣ አሳከደ። 3. ከአንዱ ወደ ሌላው አስተላለፈ። 4. ከአንዱ መንሻ ቦታ ወደ ሌላው ለመሄድ መተላለፊያው ወይም መንገዱ ችግር የሌለበት ሆነ።

ባሻገር 1. ወዲያ፣ በሂሳ፣ ሌላ፣ በተወማሪ።

ከዚህም ባሻገር ሌላ ላገልግሎት ይሰጣል። 2. በርቀት ወይም ግድ። ባሻገር የሚታየው የለውየው ቤት ነው።

ባሻጋሪ በርቀት።

አሻግሮ ተመለከተ በርቀት ያለውን ተመለከተ።

አሻጋሪ ስ ወንዝን የሚያሻግር ዋናተኛ።

አሽጋገረ ግ 1. አስተላለፈ። 2. አደረሰ። አንጓጓ ከዘመን ወደ ዘመን አሸጋገረ። 3. (ገመድን፣ ወራጅ እንደሆነ) ከወዲህ ወደዚያው ጸር አስተላለፈ (ለማርሰር፣ ለመምታት፣...)።

ሻገተ ግ 1. ሸበተ፣ ከመቆየት፣ ከመቀት የተነሳ ተበላሸ (እንጀራ፣ ጸባ፣...)። 2. ብዙ ፍረ ቆየ።

ወይም አረጁ።

ካጋታ ፡ 1. የታመከ፡ ጥጥ የመሰለ፡ የተበላሸ (አንጅራ፡ ዳቦ፡...)። 2. (ሰድብ) አርጌ፡ የተበላሸ፡ ንፅህና የሳይለው።

ካጉራ "ሽጉራ" ን ተመ.

ካግያ ፡ በጣም ጥቁር የሆነ፡ ጠጃ።

ካጠ ን ሰካ፡ ተከለ፡ ሸጎጠ፡ ሳገ።

ተካጠ ን ተሰካ፡ ተሸጎጠ።

ካጠረ ን 1. አዋዋለ፡ አስማማ፡ አገበያየ። 2. ተብለጠለጠ፡ ተንኮል፡ ሸር ሰራ።

ካጥር ለ ተንኮል፡ ሸር።

ካጥረኛ ፡ ተንኮለኛ፡ ሸረኛ።

አካጠረ ን ተንኮል፡ ሸር ሰራ፤ ደባ ፈፀመ።

አካጥር ለ ተንኮል፡ ሸር፡ ሰራ፡ ደባ።

አካጥረኛ ፡ ተንኮለኛ፡ ሸረኛ፡ ደባ የሚፈፅም።

ካጭ "ካጠ" ስር ተመ.

ካፈደ ን (ነውር) ቋመጠ፡ ፈለገ፡ ንጓ (ለወሲብ)።

ካፋዳ ፡ (ስድብ) ቅንዝረኛ፡ ሲሰኛ።

አካፈደ ን (ነውር) ለወሲባዊ ግንኙነት አግባባ፡ ቀሰቀሰ፡ አነሳሳ።

ካፎ ፡ ስለት ያለው ሹል (ድንጋይ፡ ሱፋጭ፡ ባልወጥ)።

ኬ የ"ሽ" ፈደል ሃምስ ዘር።

ኬህ "ሽህ" ን ተመ.

ኸ የ"ሽ" ፈደል ሳድስ ዘር።

ኸ-ሽ ከግሳዊ ቃል በስተመወረሻ በኩል እየገባ ፡ የግሉ ባለቤት ወይም ተሳቢ መደቡ 2ኛ፡ ቁጥሩ ንጠላ ያታው አንስታይ መሆኑን የሚያመለክት ምእላድ። ለምሳሌ "መፅሃፉን ወሰድሽ?" በሚለው ግሳዊ ቃል ውስጥ "ኸ" "አንቺ" የሚለውን የግሉን ባለቤት ያመለክታል። "ጠሩሽ" በሚለው ግሳዊ ቃል ውስጥ "ኸ" "አንቺን" የሚለውን ተሳቢ የሚያመለክት ምእላድ ነው። ከላይ ከተጠቀሱት መረጃዎች መደብ፡ ቁጥር፡ (ያታ) በተወሰነ የአንድ ነገር ባለቤት ወይም ባለ ይዞታ መሆንን የሚያሳይ ምእላድ ነው። ለምሳሌ "መኪናሽ" በሚለው ቃል ውስጥ "ኸ" "ያንቺ" የሚለውን የባለቤትነት ይዞታ ያሳያል።

ሽህር ለ መሲና፡ የደለበች የሰጋ ሳም።

ሽሉዳ "ሽ-ልዳ" ን ተመ.

ሽላን ለ እንስሳል።

ሽል ለ 1. ፅንሰ። 2. (ዘይታ ስድብ) ልፍሰሰት ደካማ፡ አትመሲለ(ሰው)።

ሽለሙቅ ፡ ቶሉ ቶሉ የምትፀንስና

የምትወልድ (ሴት)።

*ሽል

ሽል አለ ን 1. ሰለለ፡ ቀጠነ። 2. (ተፈ አነ.) ተደብቀ፡ ተሸሽጎ ሄደ።

ሽልማት "ሽለመ" ስር ተመ.

ሽልም ዝ.ከ.

ሽልምልም ዝ.ከ.

ሽልብታ "ሽለበ" ስር ተመ.

ሽልጦ ለ እንደጢቢኛ ያለ ወፈር ያለ ቂጣ።

ሽልፋ ፡ 1. የማይረባ፡ አትመሲስ። 2. በአይነቱ በጣም ዝቅተኛና ተራ የሆነ፡ መናኛ።

ሽመለኛ "ሽመል" ስር ተመ.

ሽመላ ለ እግረ ቀጥንና ረኽም የሆነ በየወንዙ ዳር የሚታይ የአዋራ አይነት (ስለሉን አምራ ስር ተመ.)።

ሽመል ለ 1. እንደመቃ እንጓ ያለው ውስጠ ድፍን የሆነ የእዕዋት አይነት። 2. በትር፡ ዱላ።

ሽመለኛ ፡ ዱለኛ፡ ተደባጸቢ።

ሽሙ-ንመ-ን "ሽሞነሞን" ስር ተመ.

ሽሙጥ "ሽሞጠጠ" ስር ተመ.

ሽሙጥጫ ዝ.ከ.

ሽሚያ "ሽሚ" ስር ተመ.

ሽማት(ሽማያት) ለ የትማያት አባት ወይም እናት፡ አራተኛ አያት።

ሽማግሌ "ሽመገለ" ስር ተመ.

ሽምብሩት "ሽንብራ" ስር "ሽንብሩት"ን ተመ.

ሽምብራ "ሽንብራ" ን ተመ.

ሽምድምድ "ሽመደመደ" ስር ተመ.

ሽምግልና "ሽመገለ" ስር ተመ.

ሽምጥ¹ "ሽመጠጠ" ስር ተመ.

ሽምጥ² "ሽመጠጠ"² ስር ተመ.

ሽረት¹ "ሽረ"¹ ስር ተመ.

ሽረት² "ሽረ"² ስር ተመ.

ሽር

ሽር አለ ን 1. ፈጠነ፡ ቀለጠፈ (ለሰራ)። 2. ዘነጠ፡ ተሸቀቀረ።

ሽር ጉድ አለ (ስራ ለመሰራት፡ ለማስተናገድ) ወዲያ ወዲህ አለ።

ሽር ጉድ አበዛ አጉል ታዛዥነት፡ አለሁ አለሁ ባይነት አላየ።

ሽርሙጥና "ሽረሞጠ" ስር ተመ.

ሽርሽር "ሽረሽረ" ስር ተመ.

ሽርቁጥ "ሽረቆጠ" ስር "ሽርቋጣ"ን ተመ.
 ሽርቦሽ "ሽረቦ" ስር ተመ.
 ሽርካ "ሽረካ" ስር "ሽሪካ" ን ተመ.
 ሽርከ ዝ.ከ.
 ሽርከርከ "ሽረከርከ" ስር ተመ.
 ሽርከት "ሽረከተ" ስር ተመ.
 ሽርከና "ሽረከ" ስር ተመ.
 ሽርደዳ "ሽረደደ" ስር ተመ.
 ሽርጥ "ሽረጠ" ስር ተመ.
 ሽርፍ "ሽረፈ" ስር ተመ.
 ሽርፍራፊ ዝ.ከ.
 ሽር (ሹር) ስ ከተቀላ እተር፣ ባቂላ፣
 ሽንብራ...ተፈጭቶ የሚዘጋጅ ለወጥ የሚሆን
 ዱቄት። 2. ከሽር ዱቄት የሚለራ ወጥ።
 ሽሽት "ሽሽ" ስር ተመ.
 ሽሽግ "ሽሽገ" ስር ተመ.
 ሽቀላ "ሽቀለ" ስር ተመ.
 ሽቁምቁም "ሽቆመቆመ" ስር ተመ.
 ሽቁጥቁጥ "ሽቆጠቆጠ" ስር ተመ.
 ሽቅበት "ሽቅብ" ስር ተመ.
 ሽቅብ ዝ.ከ.
 ሽቦታም "ሽቦተ" ስር ተመ.
 ሽባ ስ 1. እገሩ ወይም እጁ እንደላብ ሊታዘዝለት
 የማይችል፣ ሰላላ፣ ልምሾ፣ አካለ ስንኩል። 2.
 (ዘይ.) ልፍሰፍሰ፣ አትም ወይም ጥንካሬ የሌለው
 (ሰው)።
 ሽባጥ ስ በጣልቃ ወይም በሳደለ ቦታ የሚገባ
 ስርዋፅ።
 ሽብልል (ሽብል) "ሽበለለ" ስር ተመ.
 ሽብልቅ "ሽበለቀ" ስር ተመ.
 ሽብልብል "ሽበለበለ" ስር ተመ.
 ሽብር "ሽበረ" ስር ተመ.
 ሽብርተኛ ዝ.ከ.
 ሽብሻቅ "ሽበሻቅ" ስር ተመ.
 ሽብሻባት "ሽበሻባ" ስር ተመ.
 ሽብሻቦ ዝ.ከ.
 ሽቦ ስ እንደ ክር፣ ሊባላ፣...ተጭን ሆኖ የተሰራ
 ብረት፣ መዳብ...።
 ሽቦ ራስ (ስድብ) ቁርንድድ ፀገር።
 ሽቦ አልጋ ስ ከብረትና ሽቦ የተሰራ አልጋ።
 ሽቱ "ሽተተ" ስር "ሽቶ" ን ተመ.
 ሽታ "ሽተተ" ስር ተመ.

ሽቶ ዝ.ከ.
 ሽንሽና ስ በወንዝ ዳር የሚበትልና የማይነትዝ
 የዛፍ አይነት።
 ሽንሽን "ሽነሽነ" ስር ተመ.
 ሽንቁር "ሽነቁረ" ስር ተመ.
 ሽንቅር ዝ.ከ.
 ሽንቅጥ "ሽነቀጠ" ስር "ሽንቃጣ" ን ተመ.
 ሽንብራ (ሽምብራ) ስ በጫፋ ላይ ሾል ያለ
 አፍንጫ መሰል ጉጥ ያለው ፍሬ የሚያፈራ
 የለባን እህል፣ ፍሬውም "ሽንብራ" ይባላል።
 ሽንብራው ፈሰሰ ህፃን በወደቀ ጊዜ
 እንዳያለቅስ ሃሳቡን ወደ ሌላ ለመውሰድ የሚባል
 የግብዓታ ቃል።
 ሽንብሩት (ሽምብሩት) ስ ሽንብራ
 የምትመስል የንብ አይነት።
 ሽንብራ ዱቤ ስ ፍሬው ትልልቅ የሆነ
 ሽንብራ።
 ሽንታም "ሽና" ስር ተመ.
 ሽንት ዝ.ከ.
 ሽንትራት "ሽነተረ" ስር ተመ.
 ሽንትር ዝ.ከ.
 ሽንኩርት ስ ቀላ ወይም ነጣ ያለ ሙልክ ያለው
 ከብ ሆኖ በመሬት ውስጥ የሚያፈረና የሚፋፋ፣
 የተነባበረ ቆዳ ያለው ተክል።

ቀይ ሽንኩርት ነጭ ሽንኩርት
 ሽንክ ስ ነጭ አባ ወጋሪ የሚመስል ነፍሳት።
 ሽንክላ ስ የውሃ፣ የጠላ፣...መያዣ ግድጋጃ።
 ሽንገላ "ሽነገለ" ስር ተመ.
 ሽንጥ ስ 1. በጀርባ አጥንት ገራና ቀኝ በኩል
 ከትከሻ ገርጌ እስከ ዳሌ እካባቢ ያለው የሰውነት
 ክፍል(ሰሌጉን ሰውነት ስር ተመ.)። 2. ከሻኛ
 ገርጌ እስከ ጅራት እካባቢ የሚደርስ የቀንድ
 ክብት የሰጋ ብልት።
 ሽንጣም ት ቁመቱ ረዥም የሆነ።
 ሽንጥ ራስ ስ የሽንጥ ጫፍ ስጋ።
 ሽንፈት "ሽነፈ" ስር ተመ.
 ሽንፍላ ስ 1. ፈርስ የሚቀመጥበት፣ ሲያጥቡት
 ተሎ የማይጠራ የተነባበረና ትንንሽ ከሬጢት

ያለው ወንጌ መሰል የሆኑ ሊቃ። 2. (ዘይ.)
የማይጠራ። እንከን የማይታጣበት።

ሕዝብ-ሥነ-ጥንታዊ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝ

ሕዝ አለ ግ ተዋብ። አገጠ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ከ.ከ.

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ስ ከታ የሚዘጋጅ የውሃ፣ የጠላት...

መቀጃ ወይም መጠጫ ሊቃ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ስ በየገጠው፣ በየጽኑ የሚኖር፣ ደመት
የሚያከልና ትርፅም ሆነ መልኩ አይደለም የሚመስል
እግረ አጭር የዱር አውራ(ስለሉን የዱር እንሰሳ
ስር ተመ.)።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝ

ሕዝብ ስ 1. የምች፣ የግርፍት ህመም። 2.
የነፋስ እንቅስቃሴ (ፍጥነት)። 3. (ዘይ.)
ጭምር። ወሬ።

ሕዝብ አለ ግ ነው። ጭልጥ ብሎ ሄደ። 2.
በፍጥነት በር አለ። 3. ነፋስ፣ የነፋስ
እንቅስቃሴ ተሰማ።

ሕዝብ አለበት 1. በትንሹ ተመራጭት። 2.
ዞር አለበት። እንደመሰላቸው አለ (ጠላት
ጠጅ።...)።

ሕዝብ አለው 1. ጨፍታ ወሬ ሰማ።
2. በመጠኑ አመመው።

ሕዝብ ሕዝብ አለ ግ 1. መላላት ነፈስ። 2.
ከነፈ፣ ወዲያና ወዲህ አለ። ተንከወከው። 3.
በነፋስ ሃይል ተንቀሳቀሰ። ተወዛወዘ (ዛፍ፣
ትጠል)።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ስ የአባል ዘር በሕዝብ። ወጠጥ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ስ ከግንባር በታች ያለው የትንድህ ፀጉር
(በገጃምና በገንደር ትንድህ እየተባለ
ይጠራል) (ስለሉን አይን ስር ተመ.)።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስ በአይን ዙሪያ ያለ ፀጉር። ትንድህ
እየተባለም ይጠራል(ስለሉን አይን ስር ተመ.)።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ስ የሰለት (የጦር፣ የቢላዋ፣ የቀስት፣...)።
ግህደር።

ሕዝ

ሕዝብ ስ ሕዝብ ወይም እጅብ ብሎ የሚወጣ
እከከ መሰል ነገር።

ሕዝብ አለ ግ እጅብ ብሎ ወጣ። ታዋ። በቀለ።
አለበለ (እንደ ቤታዋ ወይም እከከ ያለ ነገር)።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ስ ቀጭን ሕዝብ።

ሕዝብ ስ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ስ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ስ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ስ ፈረቃ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ “ሕዝብ” ስር ተመ.

ሕዝብ ግ ከወደ ሜቶ ቀጠነ። እንደ ወሰደ ሆነ።
ሕዝብ።

ሕዝብ ስ ከሜቶ የቀጠነ። የሕዝብ።

ሕዝብ አፍ ስ (ስድብ) ነገረኛ። ሞጥጧል።

ሕዝብ ግ ከሜቶ አቀጠነ። አሸጠጠ።

ሕዝብ ስ ምንቃፍ ትልቅ የሆነ የአምራ አይነት
(ስለሉን አምራ ስር ተመ.)።

ሕዝብ ግ 1. በቀዳዳ ወጣ። ተፈተለ። ወለቀ።
አልፎ ሄደ። 2. ሳይታይ ቀስ ብሎ ሄደ። ጠፋ።
አመለጠ። 3. ተፈረ። ጸነ። አመለጠ።... (ከሞት፣
ከአደጋ፣...)።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስ መውጫ። ማለፊያ። ቀዳዳ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ተውግ. ሳይሰማ። ሳይታይ።
ሳይታወቅ።

ሕዝብ ስ 1. (ስድብ) ቀትረ ቀላል። ከውክዋ።
2. ሰላይ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስ (ስድብ) የማይያዝ።
የማይወበት። እርጋታ የሌለው።

ሕዝብ አለ ግ ድምፁን ሳያሰማ። ሳይታይ
ፈጥኖ ወጣ ወይም ሄደ።

ሕዝብ አደረገ ግ አሸለከ።

ሕዝብ ስ ቀስ ብሎ ወይም ተደብቆ ወጣ
ወይም ሄደ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ግ ውስጥ ለውስጥ ተጓዘ።
አለፈ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስ ውስጥ ውስጡን
መተላለፊያ መንገድ።

ሕዝብ “ሕዝብ” ስ ለመተላለፊያ የሚያገለግል
ቀዳዳ ወይም ክፍተት።

ሕዝብ “ሕዝብ” ግ ውስጥ ለውስጥ አስኪደ።
አሳለፈ።

ሕዝብ ግ አለወጣ። አሳለፈ።

አሾለክ ግ እንዲሾለክ አደረገ።

ሾላ ስ ፍሬው የሚበላ ትልቅ ዛፍ፣ ፍሬውም ሾላ ይበላል።

ሾላ በድፍን ነገሩ ወይም ምስጢሩ ባይገለጥ እንዳለ ይሁን ለማለት የሚነገር አባባል።

ሾሌ ስ አፋና ከንፈሩ አካባቢ ነጭ የሆነ ፈረስ፣ አፈ ሾሌም ይባላል።

ሾመ፣ ግ ስልጣን ሰጠ።

ሹም ስ ባለስልጣን፣ አለቃ፣ አዛዥ፣ ሃላፊ።

ሹም ሽር ስ በስልጣን የነበረውን የማውረድና ሌላ አዲስ ባለስልጣን የመተካት ተግባር።

ሹመት ስ የበላይ ሃላፊነት፣ የአዛዥነት፣ የአለቅነት፣ የአስተዳዳሪነት ማእረግ ወይም ስልጣን።

ሹመት አይደንግጥ ከስልጣን ለተሻረ ሰው የሚቀርብ የማፅናኛ አነጋገር።

ሹመት አገኘ ስልጣን አገኘ፣ ሃላፊነት ተሰጠው።

ሹመት ያዳብር (ምር.) ሹመቱ ይፅና፣ እያደገ ወይም ከፍ እያለ ይሂድ፣ ይጨምር (አዲስ ለተሾመ የሚቀርብ የደብታ መግለጫ)።

የሹመት ደብዳቤ ስ አንድ ሰው ለአንድ የሰራ ሃላፊነት የተመደበ መሆኑን የሚገልፅ ደብዳቤ።

ሺሚ ት ስልጣን መስጠት የሚችል ከፍተኛ ባለስልጣን።

ተሾመ ግ ስልጣን፣ ሹመት አገኘ ወይም ተሰጠው።

ተሺሚ ት ከፍተኛ ማእረግ ወይም ስልጣን ያገኘ (ሰው)።

አስሾመ ግ ስልጣን አስገኘ። የሚያሸም ሰራ ሰርቷል።

ሾመ ግ ሞላ፣ አንቸረፈፈ፣ ጢም አደረገ።

ጠላውን ቢጋን ሾመ።

ተሾመ ግ ተሞላ፣ ተንቸረፈፈ፣ ጢም አለ (ጠቅ ወይም ጠላው በማድጋ፣ በጋን፣...)። 2. በሽታ፣ ዛር፣...በላዩ አደረ። የተሾመበት ዛር አላናገር አለው።

ሾረ ግ 1. ተሸከረከረ፣ ዞረ፣ ተንሻረረ። 2. (ዘይ.) ሀ. ታረመ። ተስተካከለ፣ ልክ ገባ። ሊሰለጠነ፣ ቀለጠፈ።

አሾረ ግ 1. አሸከረከረ፣ አዞረ፣ አንሻረረ። 2. (ዘይ.) ሀ. አረመ። አስተካከለ፣ ልክ አገባ። ሊ. ቀልጣፋ አደረገ።

ሾርባ ስ በፊላሽ መልክ የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።

የሾርባ ማንኪያ ስ ከሻይ ማንኪያ ከፍ

የሚልና ሁለት የሻይ ማንኪያ ያህል የሚይዝ ማንኪያ (በእሉን ማንኪያ ስር ተመ.)።

የሾርባ ሳህን ስ ለሾርባ ማትረቢያ የሚያስገልግል ጎድጓዳ ሳህን።

ሾርኒ ስ የገን፣ የእጅ አዙር፣ የተዘዋዋሪ መንገድ። በሾርኒ ሰደበው።

ሾቀ ግ 1. በመጠኑ ተቀቀለ፣ ተንገረገጠ። 2. ራሱ፣ ረጠበ። ለገሱ በዝናብ ሾቀ። 3. በሙሉ አለቀ ወይም ሞተ። ሰራጭቱ አንዳለ ሾቀ።

ተሾቀ ግ ተንገረገጠ፣ እንዲርስ፣ ተደረገ (በመጠኑ በመቀቀል)።

አሾቀ ግ 1. በመጠኑ ቀቀለ፣ አንገረገጠ። 2. አራሱ፣ አረጠበ (ለምሳሌ ዝናብ ልብበን)።

አሹቀ ስ ተቆልቶ በፊላ ውሃ የተንገረገጠ ባቂላ ወይም አተር።

ሾተሳይ ስ የመንድና የሴት የደም አይነት ቅንጅት ተስማሚ ባለመሆኑ ሽሉ እንደተፀነስ ወይም ህግ፣ እንደተወለደ እንዲሞት ያደርጋል ተብሎ የሚታመንበት የወሊድ ችግር።

ሾተሌ ስ እንደ ጭልፊት ያለ የአሞራ አይነት።

ሾተል ስ በሁለት ወገን ስለት ያለው ቀጥ ያለ ቀጭን ሰይፍ።

ሾተል

ሾተል አፍ ት (ስድብ) ተሳዳቢ፣ ምላሽ።

*ሾከክ

ሾካካ ት 1. (ስድብ) አሳባቂ፣ ወረኛ። 2. ጥላ ቢስ፣ ቀላል።

ተንሿከክ ግ 1. ጥላ ቢስ ሆነ። 2. አሳባቂ፣ ወረ አቀበለ።

አንሿከክ ግ አሳባቂ፣ ነገር አቀበለ።

ሾኬ ስ ሰውን በእግር ጠልፎ የመጣል ዘዴ።

ሾዬ "ሾዬ" ን ተመ.

ሾጠጠ ግ ከወደ ጫፋ ቀጠነ፣ ሞለለ፣ ሾለ።

ሾጣጣ ት ቀጭን ወይም ጠባብ፣ ሞላላ፣ ሹል የሆነ።

አሾጠጠ ግ ሞላላ፣ ሾጣጣ አደረገ።

ሾጤ ት ወገበ ቀጭን።

ሾጤ በርበሬ ስ ቀጭንና ረዥም የሆነ ቃሪያ፣ በርበሬ።

ሾጥ

ሾጥ አደረገ ግ በልምጭ፣ በአስጋጋ፣...

ሸንቆጠ፡ ገረፈ፡ መታ፡

*ሾፊ

ተሾፊ ግ ተቀለደ፡ ተዘበተ፡ ተፈዘ፡

አሾፊ ግ 1. አፈዘ፡ ቀለደ፡ 2. ናቀ፡

አቃለለ፡ 3. ለገመ፡ ዳተኛ ሆነ (በሰራ)፡

አሿፊ ት 1. ቀላጅ፡ ፌዘኛ፡ 2. በሰራ ላይ
የማቀልድ፡ ልግመኛ፡

ሾፊረ ግ መኪና ነጻ ወይም አሽከረከረ፡

ሾፊር(ሹፊር) ስ መኪና ነጂ ወይም
አሽከርካረ፡

ሿ የ "ሸ" ፈደል ፍንፅቅ ዘር፡

ሿማ "ሾመ" ስር ተመ.

*ሿሿ

ሿሿቴ ስ 1. የገደል ላይ የውሃ ጳጳቴ ድምፅ፡

2. የፀንፃህ፡ የፀናፀል፡ የሸኩራ፡ የመረሸት፡

የጉልላት፡... አጫዋች ወይም መርገፍ፡

ቅሰቃሌ የሚፈጠረው ድምፅ፡

ሿ አለ ግ ተንሿሿ፡ የመፍላት፡ የመፍሰስ
ድምፅ ሰጠ፡

ሿ አደረገ ግ በተነ፡ አሰገላ፡ ጋዝ ያለባት
ውሃ መጠጣት ሆኖን ሿ ያደርጋል፡

ተንሿሿ ግ 1. ፈሰሰ፡ ገነፈለ፡ 2. የመፍሰስ፡
የመፍላት ድምፅ አሰማ፡ 3. ተቅጨለጨለ፡

አንሿሿ ግ 1. አቅጨለጨለ፡ 2. የመፍሰስ፡
የመፍላት ድምፅ አሰማ፡

ቀ

ቀ ከ "ሸ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኔ)።

ቀለህ (ቀለሃ) ለ ጥይቱ ከተተኮሰ በሂሳ ወይም በሌላ ምክንያት ያለባራድና ያለ እርሳስ የሚቀረው ባዶው ቀፎ(ስእሉን ጥይት ስር ተመ.)።

ቀለህ ራስ ጳ (ስድብ) ባዶ፣ የማያሰብ፣ የማያመዛዝን (ሰው)።

ቀለለ ግ 1. አነሰ፣ ቀነሰ፣ ከብደት አጣ። 2. ተዋረደ፣ አፈረ። ውሸት ተናግሮ በሀዘብ ፈት ቀለለ። 3. የማያስቸግር ሆነ፣ ገራ። ፈተናው ቀለለ። 4. ተሻለ። ህመሙ ከትናንት ዛሬ ቀለለው። 5. ኮሰሰ፣ ዝቅ ብሎ ታየ።

ቀላል ጳ 1. ከባድ ያልሆነ። 2. (ስድብ) ወራዳ፣ ከብሩን የማይጠብቅ፣ ባለጌ።

በቀላሉ ተው.ግ. ያለብዙ ችግር፣ ድካም። ችግሩን በቀላሉ ተወግዞት።

ቅለት ለ የመቅለል፣ ከባድ ያለመሆን ሁኔታ።

ቅሌት ለ ውርደት፣ የሚያሳፍር፣ ነውር ስራ።

ቅሌታም ጳ (ስድብ) ወራዳ፣ ነውረኛ።

ተቃለለ ግ 1. ቀሰ በቀሰ ከላይ እየተነሳለት አነሰ፣ ቀነሰ። 2. ተጣፋ፣ ተካፈለ። 2/4ኛ ሲቃለል ½ ይሆናል። 3. መፍትሄ አገኘ፣ ችግሩ ተወገደ።

አቃለለ ግ 1. አዋገደ፣ አገባደደ (ስራን)። 2. (ሂሳብን) አጣፋ፣ አካፈለ። 3. መፍትሄ ሰጠ፣ አስወገደ (ችግርን)። 4. ናቀ፣ አኮሰሰ፣ አዋረደ።

ቀለመ¹ ግ ቀለም ያዘ፣ ነካ፣ በቀለም ተነክረ።

ቀለም (ብ.ቁ.ቀለማት) ለ 1. ከእፀዋት ወይም ከአፈርና ከሌሎችም ልዩ ልዩ ነገር ች በፈላሽ ወይም በዱቄትና በጭቃ መልክ የሚዘጋጅና ለማትለማያ ወይም ለመጻፈያ የሚያገለግል እንደ እርንጓዴ፣ቢጫ፣ ቀይ፣ ሰማያዊ፣ ጥቁር፣... ያለ መልክ ያለው ነገር። 2. መልክ። የሴትጥዋ ቀለም ተበላሽቷል። 3. አይነት። ቀለሙ ነጭ ነው። 4. (ዘይ.) ትምህርት። ቀለም ይገባዋል።

ቀለም አገባ በቀለም ነከረ።

ቀለም ይይዛል ትምህርት ይገባዋል።

ቀለም ገባው ትምህርት ገባው።

ቀለም ቀቢ ለ ስራው የቢት ግድግዳማችን፣ በርና መስኮቶችን፣... ቀለም መቀባት የሆነ ሙያተኛ።

ቀለም ቅብ ለ በሽራ፣ በሰሌዳ፣

በወረቀት፣...ላይ በቀለም የሚሰራ የስኦል ጥበብ። **የቀለም ልዩነት** ለ ነጮች በጥቁር ላይ የሚያደርጉት የዘር መድልዎ።

የቀለም ሰው ለ 1. የትምህርት ወይም የእውቀት ሰው፣ ሊቅ፣ ምሁር። 2. ብሩህ አእምሮ ያለው፣ ትምህርት የሚገባው ሰው።

የቀለም ቀንድ ለ 1. ቀለም የሚበጠበጠትና የሚቀመጥበት ከቀንድ የተሰራ የቀለም መያዣ። 2. (ዘይ.) ምሁር፣ ሊቅ።

የቀለም ትምህርት ለ ሙያ ነክ ያልሆነ ትምህርት።

የቀለም አባት ለ አስተማሪ፣ ሙያህር።

ቀለማም ጳ ቀለሙ ደማቅ የሆነ።

አቀለመ ግ ቀለም አገባ ወይም ቀለም ውስጥ ነከረ።

ቀለመ² "ቀለበ²"ን ተመ.

***ቀለመ**

ቀለም ለ ቀለም፣ ቀጭን መቃ።

ተቀለመ ግ ተዳወረ።

አቀለመ ግ አዳወረ፣ አጠነጠነ፣ በቀለም ላይ ፈትልን ጠቀለለ።

አትሳሚ ለ አዳዋሪ።

ቀለማም "ቀለመ¹" ስር ተመ.

ቀለም¹ "ቀለመ¹" ስር ተመ.

ቀለም² "ቀለመ" ስር ተመ.

ቀለሰ ግ 1. አገበጠ፣ አሰንበሰሰ። 2. በአሂዶ ጊዜ ቀላሹ በራ አዞረ፣ አሟረ፣ ሌሎቹ ከብቶች እሱን እየተከተሉ ከብ በመዞዩ ነዶውን እንዲረግጡ መራ።

ቀላሽ ለ አሟሪ፣ ፊት መሪ በራ (በአሂዶ ጊዜ)።

***ቀለሰለሰ**

ቅልሰልሰ(ቀለሰላሳ) ጳ 1.ደካማ፣ ዝልፍልፍ፣ ልፍሰፍሰ። 2. አይንአፋር፣ ተሽከርማሚ።

ተቅለሰለሰ ግ 1. ደክመ፣ ተዝለፈለፈ፣ ተላፈሰለፈ። 2. እንደማፈር፣ እንደመሽከርመም አለ።

አቅለሰለሰ ግ 1. አይከመ፣ አዝለፈለፈ፣ አልፈሰለፈ። 2. በመሽከርመም፣ በማፈር አይነት ራሱን ዘንበል ቀና አደረገ።

***ቀለሽሸ**

ቅልሽሽሽ ለ ግጥመልወል።

ቅልሽሽ አለ ግ 1. አጥወለወለ፣ ልውጣ ልውጣ አለ (ትውከት)። 2. (ዘይ.) ሰለቸ፣ አንገፈገፈ።

አትላሽሸ ግ 1. አጥወለወለ፣ ልውጣ ልውጣ አለ (ትውከት)። 2. (ዘይ.) ሰለቸ፣ አንገፈገፈ።

*ቀለቀለ

ቀለቃላ (ቀለቀል) ት ቀዠቃላ፡፡ ከውክዋ፡፡ ተውቃ፡፡

ቅልቅል አለ ግ ተንቀለቀለ፡፡ ተንቀዠቀዠ፡፡ ተንከወከወ፡፡ ተንቀወቀወ፡፡

ቅልቅል አደረገ ግ አንቀለቀለ፡፡ አንቀዠቀዠ፡፡ አንከወከወ፡፡ አንቀወቀወ፡፡

ነቀልቃል ስ የእሳት ወላፊን፡፡ ነበልባል፡፡

ተንቀለቀለ ግ 1. ተንቀዠቀዠ፡፡ ተንከወከወ፡፡ ተንቀወቀወ፡፡ 2. ተንበለበለ፡፡ ተንበገበገ፡፡ በሃይል ነደደ (እሳት)፡፡

አንቀለቀለ ግ 1. አንቀዠቀዠ፡፡ አንከወከወ፡፡ አንቀወቀወ፡፡ 2. አንበለበለ፡፡ አንበገበገ (እሳት)፡፡

ቀለቀንዳ (ቃለቀንዳ) (ስድብ) ት 1. አፈኛ፡፡ ነገረኛ፡፡ ለፍላፊ፡፡ 2. አሳባቂ፡፡

ቀለበ¹ ግ 1. አዘውትር ምግብንና መጠጥን እያዘጋጀ ለተቀላቢ መገባ፡፡ አበላ፡፡ 2. እየመገበ አወፈረ፡፡ አደለበ (መክትን፡፡ ሰንጋን፡፡...)፡፡

ቀለብ ስ 1. በየጊዜው እየተዘጋጀ ለተጠቃሚው የሚቀርብ ምግብና መጠጥ፡፡ 2. ለተወሰነ ጊዜ የሚበቃ እህል፡፡ የምግብ ፍጆታ፡፡ 3. በተወሰነ ጊዜ የሚከፈል የአገልግሎት ዋጋ፡፡ ደመወዝ፡፡

ቀለብ ሰፈረ ቀለብ ሰጠ (በወር፡፡ በአመት፡፡...)፡፡

ቀለብተኛ ስ 1. ከአንድ ግለሰብ፡፡... ዘንድ ምግብን፡፡ መጠጥን፡፡ ...እያገኘ የሚኖር ጥገኛ፡፡ ተረጅ፡፡ በሳተኛ ሰው፡፡ 2. ስ ከአንድ ግለሰብ፡፡ ቤተሰብ፡፡...ጋር ባለው የሰራ ወይም የሌላ ነገር ግንኙነት ምክንያት በተወሰነ ጊዜ የተወሰነ ገንዘብ፡፡ እህል፡፡... የሚሰጠው ወይም የሚከፈለው ደመወዝተኛ፡፡

ቀላቢ ስ ምግብና መጠጥን እያዘጋጀ ገንዘብ በማስከፈል ወይም በነፃ በቋሚነት ተቀላቢውን የሚያበላና፡፡ የሚያጠጣ፡፡

ቅልብ ት ወፍራም፡፡ ድልብ፡፡

ተቀለበ ግ በተወሰነ ቦታ በቋሚነት ተመገብ፡፡ በላ፡፡ 2. በሚገባ እንዲመገብ ተደረገ፡፡ ወፈረ፡፡ ደለበ፡፡

ተቀላቢ ስ በአንድ በተወሰነ ቦታ በቋሚነት የሚበላ ተመጋቢ፡፡ የምግብ ደንበኛ፡፡

ቀለበ² (ቀለመ) ግ የተወረወረን ነገር ምድር ሳይነካ ያዘ፡፡ በእጁ አደረገ፡፡

ቅልቦሽ (ቅልሞሽ) ስ ልትሞሽ፡፡

ቅልቦሽ (ቅልልሞሽ) ስ ልጃች ኳስን ምድር ላይ እያነጠፋ በመቅለብ የሚጓደውት ወዋታ፡፡

*ቀለበለ

ቅልብልብ(ቀለብላባ) ት 1. ቸኩል፡፡ ከላባ፡፡ ካልብልብ፡፡ 2. ምላሰኛ፡፡

ቅልብልብ አለ ግ ተቅለበለበ፡፡

ተቅለበለበ ግ ቸኩል፡፡ ተክለበለበ፡፡ ተጣደፈ፡፡ 2. አፈቸለ፡፡ ቀባጠረ፡፡

አቅለበለበ ግ 1. አስገበገበ፡፡ አስቸለለ፡፡ አክለበለበ፡፡ አጣደፈ፡፡2. አስቀባጠረ፡፡ አናገረ፡፡

ቀለበሰ ግ 1. ወደ ውስጥ ወይም ወደ ውጪ አጠፈ፡፡ ገለበጠ፡፡ ቀነፈ (የጨርቅንና የመሳሰለውን ሚፍ)፡፡ 2. ወደ ሂሳ መለሰ፡፡ ጳጳን ቀለብሰ መታ፡፡

ቀልባሽ ት አድሃሪ፡፡ ጎታች፡፡ አደናቃፈ፡፡

ቅልበሳ ስ የአንድን አዲስ ስርአተ ማህበር እርምጃ ለማወናገፍ የሚደረግ አንቅስቃሴ፡፡

ቅልብሳት ስ እጥፋት፡፡ ቅንፋት፡፡

ተቀለበሰ ግ ወደሂሳ ተመለሰ፡፡

*ቀለበሰ

ተንቀላበሰ ግ አልብሱኝ፡፡ አንተርሱኝ፡፡ አንሱኝ ደግፋኝ አለ (በድሉት፡፡ በመቀማጠል ወይም በሀሀመም ምክንያት)፡፡

አንቀላበሰ ግ ተንከባከበ፡፡ በጥንቃቄ ያዘ፡፡

ቀለበት ስ 1. ከብር ወይም ከወርቅ ወይም ከነሃስ፡፡...የሚሰራ ክብና ክፍት የሆነ የጣት ጌጥ፡፡ 2. ማንኛውም ዙፋያ ክብነት ያለው ውስጠ ክፍት ነገር፡፡ 3. የጋብቻ ውል መፈራረሚያ ቀን፡፡ ፍጥምጥም፡፡

ቀለበት አሰረ 1. የጋብቻ ቃልኪዳን ምልክት የሆነውን ቀለበት አደረገ፡፡ 2. የጋብቻ ውል ተፈራረመ፡፡

ቀለበት አደረገ ቀለበት አሰረ፡፡

ቀለበት ውስጥ ገባ በማያመልጥበት፡፡ መፈናፈኛ በማያገኝበት ሁኔታ ውስጥ ገባ፡፡

ቀለበት ጣት ስ በትንሽ ጣትና በመሃል ጣት መካከል የሚገኝ (የቃል ኪዳን ወይም የጋብቻ ቀለበት የሚደረግበት) የግራ እጅ ጣት፡፡

*ቀለበወ

ቀልባጫ ት 1. እጥር ምጥን ያለ፡፡ 2. ቀልጣፋ፡፡

ቅልብጭ (ቀልበጭ) ያለ ዝ.ከ.

ቀለብ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቀለብላባ “ቀለበለበ” ስር “ቅልብልብ” ን ተመ.

ቀለብተኛ “ቀለበ” ስር ተመ.

ቀለት ግ ረዳ፡፡ አገዝ፡፡ ረጠበ (ለተቸገረ፡፡ ንብረት ለጠፋበት፡፡ እዳ ለገባ፡፡...)፡፡

ቀለታ(ቀለት) ስ እርጥባን፡፡ እርዳታ፡፡

ቀለንጅ (ቀሌንጅ) ስ ሙጠት ትንሽ የሆነ የገሠን ጥርስ።

*ቀለው

ቀለሞ ት ከላባ፣ ከላፋ፣ ቀኝ፣ ቃሃ።

ቀለው ቀለው አለ ግ ተንተንተን።

ቀለሞ (ቀላሞ) ስ ፍሬው የእከከ መድሃኒት ነው የሚባል መጠት አነስተኛ የሆነ የዛፍ አይነት።

ቀለደ ግ 1. አባለተ፣ ተረብ፣ ዋዛ ፈዛዛ ተናገረ።

2. አላገጠ፣ አሾፈ፣ አፈዘ። በበራ ይቀላጻል።

ቀላጅ ት 1. አባላት፣ ተረብ። 2. አላጋጭ፣ አሸፈ።

3. ተጫዋች፣ ጨዋተኛ።

ቀልድ ስ 1. ባልተ፣ ተረብ፣ ፈዘ፣ ጨዋታ።

2. ወሽተ፣ የምር ያልሆነ ነገር።

የቀልድ የእውነት፣ የምር ያልሆነ።

ቀልደኛ ት 1. ባልተ፣ ተረብ፣ ፈዘኛ፣ ተጫዋች።

2. አላጋጭ፣ አሸፈ።

ተቀለደ ግ ተላገጠ፣ ተሾፈ፣ ተፈዘ።

ተቀላለደ ግ በቀልድ ተጨዋውተ።

ተቃለደ ዝ.ክ.

ተቃላጅ ት ቀልደኛ፣ ተጫዋች።

አቃለደ ግ አዋዛ፣ አሟወተ። እያቃለደ በራዬን አዘናጋኝ።

ቀለጠ ግ 1. ሟጂ፣ ወደ ፈሳሽነት ተለወጠ

(ከመቀት የተነሳ)። 2. ደራ፣ ደመቀ፣ ሞቀ

(ዘፈኑ፣ እልልታው፣...)። 3. ተሸበረ፣ ተደበላለቀ

(እራታ፣ ጨህት፣ ኡኡታ፣...)። 4. (ዘይ.) ሀ.ጠፋ።

ፖሽጤ ቀለጠ። ለ.ከሰረ። 5. ተመታ፣ ተደበደበ።

ሊባው በተፈ ቀለጠ። 6. ወፈረ፣ ደንደነ፣ ሰባ፣

ሙግ ሆነ። ሙክቱ ቀለጠ። 7. ተናደ፣ ፈረሰ፣

ወደቀ። ዝናብ ሰለበዘበት ኮረብታው ቀለጠ። 8.

ከህመም፣ ከከባድ ስራ፣... የተነሳ ደከመ፣

ተዘለፈለፈ። 9. ተሞላቀቀ። ልጅህ ቀለጧልና

ሰነሰርላት አስተምረው።

ቀለጤ ት ቅብጠት የሚያበዛ፣ ሞልቃቃ

(ልልጅ)።

ቅልጣን ስ 1. ምቹት፣ ድሉት። 2. ቅብጠት፣

መሞላቀቅ።

ቅልጥልጥ ት ወዛም፣ ስብኝት ያለው።

ቅልጥ አለ ግ 1. ሄዶ ቀረ፣ ጥፍት አለ። 2.

ቀለጠ።

ቅልጥ ያለ 1. በጣም የደመቀ። ቅልጥ ያለ

ከተገ። 2. በጣም የለጣ። ቅልጥ ያለ ሰንጸ። 3.

በጣም የተሞላቀቀ። ቅልጥ ያለ ልጅ።

ተቃለጠ ግ ተግባራት ተደባደበ (እርስ በእርስ)።

ገረምሶች በጽላ ተቃለጡ።

ተቅለጠለጠ ግ 1. ወዛ፣ ቅባት የተቀባ

መሰለ። 2. ሰባ፣ ሙግ ሆነ።

አቃለጠ ግ 1. አጻመቀ። 2. አሟረሰ (የብትን አብሮ በግባከን)።

አቃልጣ ት ወሬ አላግቱ።

አቅልጥ (አቅላጭ) ት እከላፈ።

አቅለጠለጠ ግ እወዛ፣ ቅባት የተቀባ

አስመሰለ።

አቅለጥልጥ ት አቃልጣ።

ቀለጠመ ግ መታ፣ ሰበረ፣ አነከተ (ለምሳሌ እጅን፣ እግርን)።

ቀልጣማ ት በቀላሉ የሚሰበር፣ አትመ ቢስ።

ቅልጥም ስ 1. ከጉልበት አስከ ጫግ ያለው የእግር ክፍል(በእሉን ሰውነት ስር ተሙ)። 2.

በሁለት አንጓዎች መካከል የሚገኝ፣ በሙሴት ቅባት ወይም መቅኒ የሚይዝ፣ መሰለ ያለ ውስጠ ክፍት አጥንት። 3. በሁለት አንጓዎች መካከል የሚገኝ መሰለ ያለ አካል። የሽንኩራ ላገፍ

ቅልጥም። 4. ከቅልጥም አጥንት ውስጥ የሚገኝ ቅባት፣ መቅኒ ወይም መቅኒ።

ቅልጥሙ ፈሰሰ ዛለ፣ ደከመ፣ ተብረከረከ።

ቅልጥም አለ ግ እንክት አለ፣ ተሰበረ።

ቅልጥም አወጣ 1. አደገ፣ በረታ፣ ጎበተ።

2. አደገ፣ አንጓ ለየ፣ አበጀ (የአገፍ ለህል)።

ቅልጥማም ት ረገዥም ቅልጥም ያለው።

ቀለጣጠመ ግ ሰባበረ።

ተቀለጠመ ግ ተሰበረ።

ተቀለጣጠመ ግ ተሰባበረ።

*ቀለጠጠ

ቀልጣጣ (ቀለጠጣ) ት 1. ግልጥ ወይም ከላላ አልባ የሆነ (በታ)። 2. በልጣጣ፣ አይኑ የሚገንባቸው ሃፍረተ ቢስ።

ቅልጥጥ ዝ.ክ.

ቅልጥጥ አለ ግ 1. ግልጥ አለ፣ ወሰል ብሉ ታየ፣ ከላላ አልባ ሆነ። 2. ተንበላጠጠ፣ አይኑ ተንቀሳቅሰ።

ቅልጥጥ አደረገ ግ ገለጠጠ፣ ወሰል፣ ግልጥ አድረገ አሳየ።

ተንቀለጠጠ ግ 1. ተከፈተ፣ ተገለጠ፣ ወሰል ብሉ ታየ። 2. ሃፍረተ ቢስ ሆነ። 3. ተንገለጠጠ፣ ተንቀረከከ፣ ጋመ (ፍም)።

ቀለጠፈ ግ ሲበፍጥነት፣ በቀሉ ተከናወነ፣ ተደረገ፣ ተሰራ። 2. ፈጠነ።

ቀልጣፋ ት አንድን ነገር በፍጥነት መሰራት የሚችል፣ ፈጣን።

ቅልጥፍ ስ በፍጥነት የመሰራት ችሎታ፣ ፍጥነት።

ቅልጥፍጥፍ ያለ ዝርከርከ ያልሆነ፣ ጥንቅቅ

ሰብሰብ ያለ።

ተቀላጠፈ ገ 1. በፍጥነት ተከናወነ። 2.

በፍጥነት አከናወነ።

ተቀለጣጠፈ. ገ.ከ.

አቀላጠፈ ገ በፍጥነት አከናወነ፤ ተሎ ፈፀመ፥ ሰራ።

አቀላጥፎ ይናገራል በደንብ፤ በትክክል ይናገራል። ለግሮኛ ለቀላጥፎ ይናገራል።

ቀለጤ “ቀለጠ” ስር ተመ.

ቀላ¹ ገ 1. ቀይ ሆነ። 2. በሰለ፥ ጎመራ (ላፍራፍሬ)።

ቀያቴ ፥ ቀይነት ያለው (ለአፈር)።

ቀይ(ብ.ቁ.ቀያይ) ፥ 1. ግምጃ፥ በርበሬ፥ ደም የሚመስል። ስ 2. ከጠይም ፈካ የሚል የሰው መልክ። 3. በርበሬ፥ ደም፥...የሚመስል ቀለም።

ቀይ መስቀል ስ የጦርነት ወይም የተፈጥሮ አደጋ ባጋጠመበት ቦታ ፈጥኖ እየተገኘ ጉዳት ለደረሰባቸው ሁሉ አስፈላጊውን ሰብአዊ እርዳታ የሚያደርግ አለማቀፋዊ የእርዳታ ድርጅት።

ቀይ ስር ስ ደም የሚመስል ቀለም ያለውና ስራ እንደድንች ያለ የሚበላ ተክል።

ቀይ ስር

ቀይ ሽብር ስ በሶሻሊስት ስርአት ማህበር ውስጥ የስርአቱ አራማጆች፤ ፀረ አብዮተኞች ናቸው በሚሏቸው ላይ የሚያካሂዱት የግድያ ተገባር።

ቀይ ሽንኩርት ስ ትርፁ ክብ ሆኖ እንደ ድንች በመሬት ውስጥ የሚያድግ፥ የተሳባበረ ልጣጭ ያለው፥ ለምገብ ማጣፈሚነት የሚያገለግል ተክል።

ቀይ አፈር ስ ቀይነት ያለው አፈር፤ ቦረቦር።

ቀይ ወጥ ስ በርበሬ የገባበት ወጥ።

ቀይ ዳማ ስ ቀለም በጠይምና በቀይ መካከል የሆነ የሰው መልክ።

የቀይ ጥቁር ሆነ ቀይ የነበረው በንብሐልና ምክንያት ጠቆረ።

የቀይ ጥቁር ነው መልኩ እንደ መልአክ ቀይ ቢሆንም ክፉ፥ ተንኮለኛ ነው።

ቅላት ስ ቀይነት፤ ግምጃ መልክ።

ቀላ² ገ መታ፥ ለጋ (እርርጉ፥ ጥንገን፥ ኳስን፥...)።

ቅሌ ስ እርር፤ ጥንገ።

ቀላ³ ገ ቆረጠ። ለገንቱን በገራዴ ቀላው።

ቀላል “ቀለለ” ስር ተመ.

ቀላመደ ገ ዘላበደ፥ ቀላፈተ፥ ዘባረቀ፥ የሆነ ያልሆነውን ቀጠረ፤ ውሽትና እውነትን ቀላትሎ ተናገረ።

ቀልማዳ(ቀላማጅ) ፥ 1. ዋሽ፥ ወሽካታ፥ ቀላፋፋ፤ 2. ዘባራቂ፥ ዘላባጅ።

አስቀላመደ (አቀላመደ) ገ 1. አስዋሽ፤ አስቀላፈተ፤ አስቀጠረ። ምን ያስቀላምድያል። 2. አስዘላበደ፥ የሆነ ያልሆነውን አስቀጠረ።

ቀላሽ “ቀለሰ” ስር ተመ.

ቀላቀለ ገ 1. ቀየጠ፥ ዘነቀ። 2. አገናኘ፥ ደባለቀ።

ቅልቅል ፥ 1. ድብልቅ፥ ቅይጥ። ስ 2. አልኮለነት ያለው የመጠጥ አይነት። 3. የወንዱና የሴቷ መሽራ ቤተሰቦች መሽራው ቤት በአንድነት ተገናኝተው ራት የሚጋበዙበትና የሚተዋወቁበት ቀን።

ተቀላቀለ ገ 1. ተደባለቀ፥ ተቀያየጠ። 2. ገባ፥ አብሮ ሆነ፥ ተደባለቀ።

አቀላቀለ ገ 1. አገናኘ (ዘመድ ከዘመድ)። 2. (ነውር) ዘመዳሞችን በወሲብ ተገናኘ።

ቀላቢ “ቀለቢ” ስር ተመ.

ቀላባ ፥ ከላባ፥ ቀለብላባ።

ቀላወጠ ገ 1. ሳይጠራ፥ ሳይጋበዝ፥ ሳይፈለግ በየቤቱ እየሄደ በላ፥ ጠጣ። 2. ለመነ፥ ቀፈፈ፤ ቧገተ። 3. ከጆለ፥ ፈለገ፤ ሻ፥ ቻገ። ሳይታ ቀላወጠ።

ቀላዋጭ ስ ሳይጠፋት፥ ሳይጋብዙት፥ ሳይፈልጉት በየቤቱ እየሄደ የሚበላ፥ የሚጠጣ።

ቅልውጥ ስ 1. ባልተጋበዙበት፥ ባልተፈለጉበት ቦታ እየተገኘ የመብላትና የመጠጣት ድርጊት። 2. ለመና፥ ቀፈፋ።

አቀላወጠ ገ ለቀላዋጭ ሰጠ፥ አበላ።

ቀላዋ “ቀለወ” ስር ተመ.

ቀላዎ “ቀላዎ” ን ተመ.

ቀላይ (ብ.ቁ. ቀላያት) ስ ጥልቅና ሰፊ የሆነ ባህር፤ ውቅያኖስ።

ቀላድ ስ 1. ርዝመቱ 150 ክንድ ሆኖ ከቃጫ ወይም ከእንስት ወይም ከጭረት፥... የተሰራ ገመድ፥ ወደር። 2. በቀላድ የተለካ፥ የተሰፈረ መሬት።

ቀላድ ወደቀ/ተጣለ በቀላድ ተለካ፥ ተሰፈረ

(መሬት፣ እርስት)።

ቀላድ ጣለ 1. መሬትን በቀላድ ለካ፣ ሰፈረ።

2. በቀላድ እየለካ ሰጠ(መሬትን)።

ቀላድ ጣይ ስ መሬትን በቀላድ እየለካ ለታዘዘለት ሰው ይሰጥ ይነበረ የመንግስት ሰራተኛ።

ቀላጅ “ቀለደ” ስር ተመ.

ቀላጤ (ቃለአጤ) ስ 1. አቤት ባይ ወይም ተበዳይ ከበላይ አካል የሚያመጣው የውሳኔ ማገጃ ወይም ማፍረሻ ትእዛዝ። 2. የንጉስን ወይም የባለስልጣንን ትእዛዝ በቃል ተቀብሎ በቃል ለሚመለከተው ወገን ያደርስ የነበረ መልእክተኛ።

ቀላጥም ስ የቃሬዛ፣ የመሰላል፣...አግዳሚ እንደተፈ።

ቀላጥቤ “ቅላጥቤ” ን ተመ.

ቀሌንጅ “ቀለንጅ” ን ተመ.

ቀልማዳ “ቀላመደ” ስር ተመ.

ቀልቀሎ ስ ስልቻ።

ቀልቃላ “*ቀለቀለ” ስር ተመ.

ቀልበቢስ “ቀልብ” ስር ተመ.

ቀልባሽ “ቀለበሰ” ስር ተመ.

ቀልባጫ “ቀለበጩ” ስር ተመ.

ቀልቤ ስ ከሽፋል በላይ በማንባር ዙሪያ በቀጭት ታስሮ ጫፍና ጫፋ በማጅራት በኩል የሚወርድ ሻሽ።

ቀልብ ስ ማስተዋል፣ ማስታወስ የሚያስችል አእምሮ፣ ልብ።

ቀልቡ ጠፋ 1. ረሳ፣ ዘነጋ (እንድን ነገር ማድረግ፣ መፈፀም፣...)። 2. ማስተዋል ተሳነው፣ ልቡ ጠፋ።

ቀልብ ገዛ አስተዋይ ሆነ፣ ጨመተ።

ቀልበ ቢስ ት 1. ልብ ቢስ፣ ዝንጉ፣ ቶሎ የሚረሳ። 2. ጥላ ቢስ፣ ከውካዋ።

ቀልበ ደረቅ ለዛ ቢስ።

ቀልደኛ “ቀለደ” ስር ተመ.

ቀልድ ዝ.ከ.

ቀልጣማ “ቀለጠመ” ስር ተመ.

ቀልጣጣ “*ቀለጠጠ” ስር ተመ.

ቀልጣፋ “ቀለጠፈ” ስር ተመ.

ቀመለ ን 1. ትማልን ለቀመ።

እነሳሪ ንደለ። 2.

ትማል፣ አፈራ።

ትማል ስ በሰው ልብሰና በፀጉር ንፅህና ጉድለት ምክንያት የሚፈጠርና ደም እየመጠጠ የሚኖር ጥቁር

ትማል

ወይም ነጭ ተባይ።

ትማላም ት 1. (ስድብ) ዘወትር ትማል የማይለየው። 2- (ዘይቅስድብ) ምንም ሃብት የሌለው፣ ችግረኛ። ትማላም ደሃ።

ቀመመ ን ልዩ ልዩ ነገሮችን መጥፍ በመደባለቅና በማዋሃድ እንደመድሃኒት፣ መርዝ፣ ትመም፣...ያሉትን አዘጋጀ።

ቀማማሚ ት 1. መድሃኒትን፣ መርዝን፣ ትመምን፣...የሚያዘጋጅ። 2. የትመማ ተግባር ባለሙያ።

ትመማ ስ ትመም የማዘጋጀት ተግባር።

ትመም ስ 1. ከተለያዩ ተክሎች ፍራፍሬ ወይም ስራስር ወይም ቅርፊት፣... የሚዘጋጅና ለምጣቤ ማጣፈጫነት የሚያገለግል እንደ ነጭ ጥቁር አገሙድ፣ ጅንጅብል፣ ሽንኩርት፣ ቀረፋ ያለ ነገር። 2. እንድን ነገር ለመሰራት አስፈላጊ የሆነ ንጥረ ነገር። መድሃኒትን ለመሰራት አስፈላጊ የሆኑት ትመሞች ተዘጋጅተዋል። 3. (ዘይ.) ባለሙያ። ለጅጅ ትመም ናት።

ትመማ ትመም ስ የተለያዩ የትመም አይነቶች።

ትምም ት በትመም የተዘጋጀ፣ የተከሸነ፣ የተቀመመ።

ቀመረ ን 1. ቆጠረ። 2. አዘጋጀ፣ አከናውነ።

ቀመር ስ ቁጥር፣ ስለት።

ቀመር¹ ስ ፍሬው ትንንሽ የሆነ አደንጓሬ።

ቀመር² ስ ዋልታ፣ የባጥ ገበታ።

ቀመር³ “ቀመረ” ስር ተመ.

ቀመስ ን 1. በጥቂቱ በላ፣ ጠጣ፣ ለከፈ። 2. ጣእሙን ለማወቅ በጥቂቱ ጎረቤት ፉት አለ፣ ላለ። 3. አየ፣ ተቀበለ (ችግርን፣ መከራን፣...)። 4. (ዘይ.) ሀ-ከዚህ በፊት ተገናኝቷት የማያውቃትን ሴት ለመጀመሪያ ጊዜ በግብረ ሰጋ ተገናኘ። ለ-ተመታ፣ ተደበደበ። ጽዳ ቀመሰ።

-ቀመስ -ነክ፣ በትንሹ ያለበት ወይም ከ-ጋር ገነኝነት ያለው። ታሪክ ቀመሰ/ አሸዋ ቀመሰ/ ከተማ ቀመሰ።

ቀማሽ ት በቤተ መንግስት ይደረግ በነበረ ግብጥ ላይ፣ የተዘጋጀው ምግብ ለንጉሱ ወይም ለተጋባዩ ከመቅረቡ በፊት ምግቡና መጠጡ ደረጃውን የጠበቀና ተስማሚ መሆኑን በመቅመስ ይቆጣጠር የነበረ ባለግል።

ትምሻ ስ አነስተኛ ምግብ ወይም መጠጥ፣ ለመቅመስ ያህል የቀረበ።

ተቀማመስ ን 1. በጥቂቱ ተከፋፈለ፣ ተዳረሰ። 2. ተደባደበ፣ ተማታ (እንዱ ከሌላው ጋር)።

ተቃመስ ን ተቀማመስ።

አቀመስ ን 1. መታ። 2. አዋጠ፣ አበላ።

አጠጣ፡ (መድሃኒትን)፡፡3. በትንሹ አበላ፡ አጠጣ፡...፡፡

አያቀምስም (አያስቀምስም) ምንም አይሰጥም፡፡

አቀማመስ ግ ለዚህም ለዚያም በትንሹ በትንሹ አቀመስ፡ አዳረሰ (ለምሳሌ ምግብን)፡፡

አቃመስ ዝ.ኪ.

አላስቀምስ አለ ከለከለ፡ አለበተ፡ አላስነካ አለ፡፡

አይቀመስም አይደፈርም፡ አይበገርም፡ አይነካም፡፡

ቀመቀመ¹ ግ 1. የልብስን ጠርዝ በትንሹ አጥፎ ወይም ሌላ ማፈኛ ክፍሩ አስገብቶ ዳር ዳሩን ሰፋ፡ ዘመዘመ፡፡ 2. የልብስ ቁልፍ ማስገቢያ ቀዳጾችን ዙሪያ በከር ዘመዘመ፡፡

ቅምቅማት ስ የልብስ ጠርዝ፡ ዝምዝማት፡፡

ቀመቀመ² ግ በትንሹ ወጣ፡ በቀለ፡ ብቅ ብቅ አለ፡፡

ቀምቀም ስ በትንሹ የወጣ፡ የበቀለ፡ ብቅ ብቅ ያለ ጠጉር፡፡

አቀመቀመ ግ ፀጉር አወጣ፡ አበቀለ፡፡

ቀመቀመ³ ግ ብዙ ጠጣ (የሚያስከር መጠጥ)፡፡

ቀምቃሚ ቅ አዘውትሮ የሚጠጣ፡ ጠጪ፡፡

ቀመቀመ⁴ ግ ፀጉርን ፡ ተከፈን፡...አስተካከለ፡ ቆረጠ፡፡

ቀምቃሚ ስ ፀጉር አስተካካይ፡፡

***ቀመቀመ**

ተቀማቀመ ግ ሀገሩ ልጅ ወይም ገመምተኛው ምግብ ለመብላት ሞከረ፡ ጣረ፡፡

አቀማቀመ ግ ምግብ መብላት እንዲለምድ ገፋፋ፡ ረዳ (ሀገንን፡ በሸተኛን)፡፡

***ቀመደመደ**

ቀመድማዳ (ቅምድምድ) ቅ ሽምድምድ፡ ዝልፍልፍ፡ አትመበስ፡ ጥምልምል፡፡

ተቅመደመደ ግ አትም አጣ፡ ተዝለፈለፈ፡ ተሸመደመደ፡፡

አትመደመደ ግ አሸመደመደ፡ አዝለፈለፈ፡ አጥመለመለ፡ አትም አሳጣ፡፡

***ቀመጠ**

ቅጃጃ ስ ተቅጥጥ፡፡

ቅማጫም ቅ (ስድብ፡ ነውር) ተቅማጣም፡፡

ቅምጥ ቅ 1. የተቀመጠ፡ ቁጭ ያለ ወይም የተደረገ፡ ስ 2. ቁጭታ፡ በቁም ያለሆነ፡፡ **ከትምጥህ ሳትነሳ አቀብለኝ**፡፡ 3. በአንድ ሰው ተወሰኛ በውሽምነት የተቀመጠች ሴት፡ አቁበት፡፡

ቅምጠሽ (ቅምምጠሽ) ስ ልጆች አንዱ

በአንዱ ትከሻ ላይ እየተቀመጡ፡ ኳስ እየወረወሩና እያነጠሩ በመቅለብ የሚጫወቱት ልዋታ፡፡

ተቀመጠ ግ 1. ቁጭ አለ፡፡ 2. ቁጭ ተደረገ፡፡ 3. ቆየ፡ ሰነበተ፡ ፍረ፡፡ **አዲስ አበባ ውስጥ ብዙ ጊዜ ተቀመጠ፡፡** 4. ከበቅሎ፡ ከፈረሰ፡ ጀርባ ላይ ቁጭ አለ፡፡ 5. አይነምድርን ተፀዳ፡፡

ተቀማጭ ቅ 1. ቁጭ ያለ ወይም የሚል፡ የተቀመጠ፡ **ተቀማጭ ስለፈኛ፡፡** 2. ነዋሪ፡፡ 3. ለልዩ ልዩ ጉዳዮች መጠበቂያ እንዲሆን የሚጠራቀም ወይም የተቀመጠ (ገንዘብ)፡፡

መቀመጫ ስ 1. ቁጭ የሚባልበት ማረፊያ (ወንበር፡ በርጨማ፡ መደብ፡ ድንጋይ፡...)፡፡ 2. መኖሪያ (ቤት፡ አገር፡ ቦታ፡...)፡፡ 3. ቂጥ፡፡

ተቅማጥ ስ 1. የሚያስቀምጥ፡ የሚያስቀዝን በሽታ፡፡ 2. ቀጭን አይነ ምድር፡ ቅዝን፡፡

ተቅማጥ ነዳው (ነውር) በብዛት አስቀዘነው፡ አስቀመጠው፡፡

ተቅማጣም ቅ (ስድብ፡ ዘይ.) ፈረ፡፡

አቀማመጥ ስ 1. አደራደር፡ ቦታ አያያዝ፡፡ **የለቃዎች አቀማመጥ አልተሰተካከለም፡፡** 2. አደኗር፡ **ከዚህ አገር አቀማመጥህ እንዴት ነው?** 3. የተፈጥሮ ሀይታ (የመሬት፡ የአገር፡ የከተማ፡...)፡፡ **የቦታው አቀማመጥ ለእርሻ አይሆንም፡፡**

አስቀመጠ ግ 1. ቁጭ አድርጎ፡ ይዞ፡ ጠብቆ አቆየ፡ አኖረ (አቃን)፡፡ 2. ቁጭ አደረገ፡፡ 3. ቁጭ አሰኘ፡ ቁጭ እንዲል አደረገ፡፡ 4. አኖረ፡ መኖሪያ ስጠ (ለሰው)፡፡ **ወንድሜ ከቢቱ አስቀምጦኝ ዝርፍ፡፡** 5. መቀመጫ ቦታ ሰጠ፡፡ **እንገዳውን አስቀምጡት፡፡** 6. ቦታው በቂ ሆነ (ለሚቀመጠው ነገር)፡፡ **ይዞ ቦታ ቁምሳጥትን ሊያስቀምጠው ይችላል፡፡** 7. አጠራቀመ፡ ተቀማጭ አደረገ(ገንዘብ)፡፡ 8. እቁበት ያዘ፡ አኖረ፡፡ አስቀዘነ (መድሃኒቱ፡ በሸታው፡...)፡፡ **አላስቀምጥ አለው** አስቸገረው፡ ጎተጎተው፡ ፋታ ነላው፡፡

ቀመጠል ግ 1. ጎመደ፡ ጎረደ፡ ቀነጠሰ፡ ቆረጠ፡፡ 2. ገመደለ፡ ቆረሰ፡ ከፈለ፡፡ 3. አሳነሰ፡ አጎደለ፡ ከተገመተው በታች ዝቅ አደረገ፡፡

ቅምጥል አለ ግ 1. የታሰበውን ያህል ሳይሆን ቅም፡ በረከተ አጣ፡ **ምርቱ ቅምጥል አለ፡፡**

ተቀመጠል ግ አነሰ፡ ጎደለ፡ ከተገመተው በታች ዝቅ አለ፡፡ 2. ተጎመደ፡ ተቀነጠለ፡ ተቆረሰ፡፡

ተቀመጣጠለ ግ ተቆራረሰ፡፡

ቀመጠል "ተቀማጠለ" ስር **"ቅምጥል"** ን ተመ.

ቀሚስ ስ 1. ቁመቱ እስከተረከዝ ሊደርስ የሚችል፡ የአንገትና የእጅ ግንዛቤያ ያለው

ወይም ልቅ የሌቸች ልብስ።

2. ርዝመቱ እስከ ቁርጭምጭሚት የሚደርስ። ጎን ሰፊ የሆነ፤ በእጅጠባብ ቅርፅ የተዘጋጀ የካህናት ልብስ። 3. ፈረሰና በቅሱ ከተጫኑ በኋላ ከርቻውንና አካላቸውን በረዥሙ የሚሸፍን የወግ ልብስ። 4. የሙሶብ ልብስ፤ መሻፈኛ። 5. በቀድሞ ጊዜ ባለስልጣን የሆኑ የቤተመንግስት ሰዎች የሚለብሱት የእጅጠባብ ቅርፅ ያለው የማእረግ ልብስ። 6. በቅዳሴ ጊዜ ከሌሎች ዲያቆናት ይልቅ ዋናውን የመሪነት ቦታ ይዞ የሚቀድሰው ዲያቆን (ገባሬ ሰናይ ዲያቆን)።

ቀማ 7 1. በሃይል ወይም በጉልበት ወሰደ። 2. ነጠቀ። መነጨቀ (አንድን ነገር ከእጅ ላይ)። 3. ዘረፈ። ገፈፈ (ፃብትን፣ ንብረትን)።

ቀማኛ ስ ነጣቂ፤ ዘራፊ፤ ወንበደ።

ቅሚያ ስ ዝርፊያ፤ ንጥቂያ፤ የውንብድና ተግባር።

ተቃማ 7 ተሻማ፤ ተናጠቀ።

አቃማ 7 አሻማ።

አስቀማ 7 በጥንቃቄ ጉድለት፤ በንገህላልነት አስወሰደ፤ አስነጠቀ።

ቀማሚ "ቀመመ" ስር ተመ.

ቀማሽ "ቀመሰ" ስር ተመ.

ቀማኛ "ቀማ" ስር ተመ.

*ቀማጠለ

ቅምጥል(ቀምጣላ፡ ቀመጠል) ቅ 1. በድሎት፤ በምቸት፤ በእንክብካቤ የሚኖር። 2. ተብራራ።

ተቀማጠለ 7 1. በድሎት፤ በምቸት ተያዘ፤ በእንክብካቤ ኖረ። 2. ተምላቀቀ፤ ተንቀባረረ።

አቀማጠለ 7 1. በድሎት፤ በምቸት ያዘ፤ ተንክባከበ። 2. አምላቀቀ፤ አንቀባረረ።

ቀምቀም "ቀመቀመ" ስር ተመ.

ቀምቃሚ¹ "ቀመቀመ" ስር ተመ.

ቀምቃሚ² "ቀመቀመ" ስር ተመ.

ቀምበር "ቀንበር" ን ተመ.

ቀምበጥ "ቀንበጥ" ን ተመ.

ቀረ 7 1. የመጣ ተቃራኒ፤ አልመጣም ለማለት ሲፈለግ የሚነገር። ይመጣል የተባለው ሰው ቀረ። 2. የሄደ ተቃራኒ፤ አልሄደም ለማለት ሲፈለግ የሚነገር። ይሄዳል የተባለው ሰው ቀረ። 3. ቆመ፤ ታገደ፤ ተሰረዘ፤ ተተወ፤ ተከለከለ። ጢባኝነት ቀረ። 4. ቆየ፤ ዘገየ፤ ምንው ቀረህ ፤ ቶሎና እንጂ፤ 5. ተረፈ። ሰንት ቀረህ? 6. ገደለ፤ አነሰ። ስፍራው ሲሞላ ትንሽ ይቀረዋል። 7. ጸነ ተአመለጠ፤ ተረፈ። ስሞች የሚቀር የለም። 8. በዚያው ፀና፤ ረጋ። አሚሪካ ሄዶ ቀረ። 9. አለመሳካትን፤ አለመፈፀምን፤

አለመደረግን፤... ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል። ሳያይ ቀረ/ሳይሰማ ቀረ/ሳያገኝ ቀረ። 10. አልተገኘም፤ ጠፋ። ቀለበቱ ወድቆ ቀረ።

ቀረበት አመለጠው (ጥሩ ነገር)።

በቀረ (በተቀረ። በስተቀር) አለበለዘያ። ብታጠና ይገልጻል በተረ ትወድቃለህ።

ከ በስተቀር (በተቀር፤ በቀር) መዋ.

1. ከ _____ ሊላ፤ በላይ፤ በተረፈ። ከዚህ በስተቀር ምንም አላገኘሁም። 2. ሳይጨምር፤ ሲቀር። ከላባትየው በስተቀር ሌሎቹ ስምተዋል። የቀረው (የተቀረው) ሌላው። ይህን ስምቻለሁ፤ የቀረው ምንድን ነው?

የቀረው ቢቀር ሌላው ተትቶ፤ ቢያንስ ቢያንስ። የቀረው ቢቀር በሩ መንገድም አለበት።

ይቅር አለ ምህረት አደረገ፤ ቅሬታውን፤ ቂሙን ተወ።

ይቅር ባይ መሃራ።

ይቅር ተባባል ታረቀ፤ ተስማማ።

ይቅርታ ስ 1. ቂም ወይም ቅሬታ እንዳይኖር፤ በዳይ ተበዳይን ምህረት የሚጠይቅበት የልመና ቃል። ይቅርታ! ሳሳይ ገፋሁህ። 2. በደልን፤ ቂምን መተው፤ ይቅር ማለት፤ ምህረት ማድረግ። ለእስረኞች ይቅርታ ተደረገላቸው። 4. በንግግር መሃል ጣልቃ ገብቶ ለመናገርም ሆነ ጥያቄ ለመጠየቅ ሲፈለግ የአድማቱን ፊቃድ ማግኘት እንዲቻል በቅድሚያ የሚነገር የትህትና ቃል። ይቅርታ! በወዋታችሁ መካከል ለንድ ነገር ልናገር።

ይቅርታ አደረገ ማረ፤ ቅሬታውን፤ ቂሙን ተወ።

ቀረ ቅ 1. የቀረ፤ ያልመጣ ወይም ያልሄደ። 2. ተራፈ። 3. ያለ፤ የሚኖር። የምተስ ሞተ ይብላኝ ለተቀረ።

ቅሪት ቅ 1. እርጉዝ፤ ነፍሰጦር፤ የዐሰኝ (ሊት)። ስ 2. ርዝራዥ (ለምሳሌ ሃብት)።

ቅሪተ አካል ስ ጥንት ሀይወት የነበራቸው፤ አሁን ግን ደርቀው በከርሶ ምድር ውስጥ የሚገኙ ጠጣር ነገሮች።

ቀረት አለው/ብሎታል ገና ነው። እንደተፈለገው አልሆነም፤ መጠነኛ ጉድለት አለው (ለመብሰል፤ ለመድረስ፤ ለመሙላት፤...)። ቅሪት አለ 7 1. በጣም ቆየ፤ ዘገየ። 2. ድንገት ትንፋሹ ተቋረጠ፤ ድብን አለ፤ ሞተ። 3. ዛለ፤ መራመድ አልቻል አለ (አግር)። እገሬ ወደሂሳ ቅርት አለብኝ።

አስቀረ 7 1. ወሰደ፤ ለራሱ አደረገ። 2. ከለከለ፤ ሳይመልስ ቀረ። 3. እንዳይሄድ ወይም እንዳይመጣ አደረገ።

*ቀረመተ

ቅርምት ስ የስጋ ክፍፍል፡ ቅርጫ።

ተቀረጣመተ ግ 1. ተካፈለ፡ ተቃረጠ። 2. ተሻግ፡ ተሻጠ።

ተቀራመተ ዝኪ.

አቀራመተ ግ 1. አካፈለ፡ አቃረጠ። 2. አሻግ፡ አሻጠ።

ቀረረ ግ 1. ጠራ፡ ጠለለ። 2. አዘለ፡ ያዘ(አይት እንገን)። አንገላው ቀረረ።

ቀረራ ስ ሊጥ ተቦክቶ ኩፍ ካለ በሂላ ከአናቱ ላይ ጠለሎ የሚታይና እርሾነት ያለው ከምጣጣ ፈላሽ።

ቅራራ ስ 1. ቀረራ፡ የቀረረ፡ ጥላይ። 2. ጠላው ተጠጥቶ ወይም ተቀድቶ ካለቀ በሂላ አተላው ላይ ውሃ ተሞልቶ የሚገኘው መኖኖ ጠላ፡ አሰር ውሃ።

ቀረር አደረገ ግ የጠራው፡ የጠለለው እንዳይደፈርስ ቀስ አድርጎ ቀዳ።

አቀረረ ግ 1. የጠራውን፡ የጠለለውን ቀስ አድርጎ ቀዳ። 2. አጠለለ፡ ውሃ ከላይ ያዘ፡ አዘለ። 3. ያዘ፡ ቋጠረ፡ አዘለ (አይን እንገን)።

አንቃረረ ግ 1. ከዚህም ከዚያም አሜለጠ፡ ጠጣ፡ አጠረቃቀመ (መጠጥን)። 2. አጥለለ፡ አቅረሮ ቀዳ።

አንቃራራ ቅ ጠጪ፡ ሰካራም።

*ቀረረ

ቀረርቶ (ቀረርቱ) ስ ሸለላ፡ የጦር፡ የጀግንነት ወኔ መቀስቀሻ ዜማ።

አቅራራ ግ ሸለላ፡ የጦር፡ የጀግንነት ወኔ መቀስቀሻ ዜማ አዜመ።

አቅራራ ስ የጦር፡ የጀግንነት ወኔ መቀስቀሻ ዜማን የሚያዜም ሰው፡ ሸላይ።

አንቃረረ ግ ድምፁን ከፍ አድርጎ ጮህ።

ቀረራ “ቀረረ” ስር ተመ.

ቀረርቱ “ቀረረ” ስር “ቀረርቶ”ን ተመ.

ቀረሮ (ቀራሮ) ስ እንጂው ጠንካራ የሆነና ለተለያየ አገልግሎት የሚውል የዛፍ አይነት።

ቀረሽ ግ የጠባውን፡ የተጋተውን እንደግስታውክ አይነት ፍልቅ አደረገ (ሀገን ልጅ)።

ቅርሻት ስ በትውከት አምላያ ሆኖ ከሀገን ልጅ ሆኖ በመጠኑ ፍልቅ ብሎ የሚወጣ ፈላሽ።

ቅርሻታም ቅ 1. ቅርሻት የሚበዛበት። 2. (ሰድብ) በሰከር ምክንያት ተገቢ ያልሆነ ንግግር የሚናገር፡ የሚሰደብ፡ ባለፈ።

አቀረሽ ግ ቀረሽ።

እስኪአቀረሽው እስኪያንገፈግፈው፡ እስኪሰለቸው፡ እስኪሳቀረሽው ድረው ያገርኩት።

ቀረሽመ ግ 1. ከረሽመ፡ ቀረጠመ፡ ጎረደመ። 2. ሰበረ፡ አነከተ።

ቅርሽም አለ ግ እንክት፡ ሰበር አለ።

ቀረሻሽመ ግ 1. ከረሻሽመ፡ ቀረጣጠመ፡ አደቀቀ። 2. ሰበረ፡ አነከተ።

ቅርሽምሽም አለ ግ ሰበርብር አለ።

ቀረሻሽንቦ (ቀረሻሽምቦ) ስ እንደገሉና እንደሸንበቆ ውስጠ ክፍት የሆነ፡ በቀላሉ የሚሰበር የእፀዋት አይነት።

ቀረቀረ ግ 1. በርን ወይም መስኮትን እንዳይከፈት በመወርወሪያ፡ በመቀርቀሪያ ዘጋ፡ ሽጎረ፡ ከረቸመ። 2. አስገባ፡ ጨመረ፡ ደነጎረ፡ ከተተ። 3. ደበቀ፡ እማይታይ ቦታ አስቀመጠ፡ ሰወረ።

መቀራቅር(መቀራቅርት) ስ ለመውጣትና ለመግባት የሚያስቸግር ጠባብ ቦታ።

መቀርቀሪያ (ቅርቃር) ስ በርና መስኮት እንዳይከፈት የሚያግድ መሸጎሪያ፡ ቅርቃር ወይም መወርወሪያ።

ቀርቀራ ስ በጣም ጎድጓዳና ሽለቋማ የሆነ የቆሳ መሬት።

ቀርቀር ስ ገደል።

ቅርቃር “መቀርቀሪያ” ን ተመ.

ቅርቅር አለ ግ ተቀረቀረ፡ ገብቶ ቀረ፡ ተወሸቅ።

ተቀረቀረ ግ ገብቶ ቀረ፡ አልወጣ አለ።

ቀረቀበ ግ 1. ሁለት ተመጣጣኝ ሽክምን (ጭነትን) በአህያ፡ በአጋሰሰ፡... ጀርባ ግራና ቀኝ እንዲውል አድርጎ አሰረ፡ አቆራኝ፡ ወደነ። 2. እቃን፡ ለብሰን፡...ሰብሰብ፡ ጠቅልሎ በአንድነት አሰረ። 3. (ዘይ.) በጣም እስኪጠግብ በላ።

መቀርቀቢያ ስ ቀርቃባን ለማሰር የሚያገለግል ጠፍር።

ቀርቃባ (ቅርቃብ) ስ 1. በአህያ፡ በአጋሰሰ፡...ጀርባ ላይ ለመጫን እንዲያመቸ ተመጣጣኝ ሆኖ የታሰረ ወይም የተቆራኝ መንታ ጭነት፡ ሽክም።

*ቀረቀበ

ቀርቀቦ ስ 1. ግንቀርቀቢያ፡ ሰፊድ። 2. “ቀርቀቦ”ን ተመ.

ተንቀረቀበ ግ 1. ግርድቶ ከደቃቀ እንዲለይ ሆኖ በመፈድና በመሳሰለው እቃ ተበጠረ፡ ተንገነ ላለ። 2. ተናወጠ፡ ተንቀጠቀጠ፡ ራደ (ምድር...)። 3. ደጋግሞ ነጠረ (ኳስ እግር ላይ)።

አንቀረቀበ ግ 1. ግርድቶ ከደቃቀ እንዲለይ አድርጎ በሰፊድና በመሳሰለው አበጠረ፡ አንጠረጠረ፡ አንገጥለለ። 2. አናወጠ፡

አንቀጠቀጠ፡ አራደ (ምድርን፡...)፡3. ደጋግሞ አነጠረ፡ ጢብ ጢብ አደረገ (ኳሽን በአግር)፡፡
ማንቀርቀቢያ ስ ለማንጠጠር፡ ለማበጠር የሚያገለግል አቃ፡ ሰፊ፡፡

እንቅርቃቢ ስ ከተፈጠ ወይም ከተወቀጠ ነገር ውስጥ በሰፊው ተንገዋሉ፡ ተንጠርጥርና ተለይቶ የሚወጣው ያልደቀቀው ከፍል፡፡

ቀረብ ግ 1. ተጠጋ፡ ቅርብ፡ አጠገብ ሆነ፡ 2. ደረሰ፡ አመቅ በሌላ ቀረበ፡ 3. መጣ፡ በቦታው ላይ ተገኘ፡ ወንደሰኛው ቀረቡ፡ 4. ዝግጁ ሆነ፡ ተሰራ፡ ገበታው ቀረቡ፡ 5. ይበልጥ ተጠጋ፡ ተሳመደ፡ ተግባብ፡ ከአንተ የቀረበ ጓደኛ የለኝም፡፡ 6. ተነገረ፡ ተሰጠ፡ ተሰነዘረ፡ ያላብ ቀረበ፡፡

ቀረቤታ ስ ቅርብነት (የዝምድና፡ የወዳጅነት)፡፡
ቅርብ ት 1. አጠገብ ያለ፡ የተጠጋ፡ ሩቅ ያልሆነ፡፡ 2. የጠበቀ፡ በጣም የተጠጋ (ለዝምድና፡ ለወዳጅነት)፡፡

ቅርብ ለቅርብ የተጠጋ፡ ያልተራራቀ፡ አጠገብ ለአጠገብ ያለ፡፡

[በ]ቅርብ ቀን በዚህ ሰዎች፡ በቅርቡ፡፡

የቅርብ ሩቅ 1. ቅርብ ሆኖ የሩቅን ያህል የሚያደክም(መንገድ)፡፡ 2- አጠገብ ለአጠገብ ሆኖ የማይገናኝ፡ የማይጠያየቅ፡፡

ቅርቦት ስ 1. አጠገብነት፡ 2. የጠበቀ ግንኙነት (ለወዳጅነት፡ ለዝምድና)፡፡

ተቀራረበ ግ 1. ተጠጋ፡ ቅርብ ለቅርብ ሆነ፡ 2. ተግባብ፡ ተሰማማ፡ 3. ተመሳሰለ፡ ተመጣጠነ፡፡

ተቀራራቢ ት ተመሳሳይ፡ ተመጣጣኝ፡፡

ተቃረበ ግ 1. ተዳረሰ (ጊዜው)፡፡ 2. ተጠጋ፡ ወደ አካባቢው ቀረበ፡፡

መቃረቢያ ስ 1. መዳረሻ፡ 2. ዋናው ቤተክርስቲያን እስኪሰራ ድረስ ለጊዜው እንደቤተክርስቲያን ሆኖ የሚያገለግል አነስተኛ ቤት፡ የታሰባት ማረፊያ፡ መቃቅ፡፡

አቀረበ ግ 1. አስጠጋ፡ አጠገብ አደረገ፡፡ 2. ተላ፡ እንዲደርስ አደረገ፡ አሳጠፈ (የቀጠሮ ጊዜውን) 3. አመጣ፡ 4. (ዝግጅቱን) ሰጠ፡ አበረከተ፡ አሳየ፡፡ 5. ዘመድ ወዳጅ አደረገ፡፡ 6. ሰጠ፡ ሰላምታ አቀረበ፡፡ 7. ሰነዘረ፡ ወቀሳ አቀረበ፡፡

ማቅረቢያ ስ 1. ማምጫ፡ ማስቀመጫ፡ ማንቅጥ(ለቃ)፡፡ 2. ማባበያ፡ መማለጃ፡ ስጦታ፡...፡፡

አቅራቢ ት ልዩ ልዩ ነገሮችን ወደሚያስፈልገው ቦታ የሚያቀርብ (ሰው፡ ድርጅት)፡፡

አቅራቢያ ስ 1. በቅርብ ያለ ቦታ፡ 2.

አካባቢ፡፡ ሊኔጋጋ አቅራቢያ አቦታው ደረሰን፡፡
አቅርቦት ስ በተወሰነ ቦታና ጊዜ የተፈለገውን ሽቀጥ የማቅረብ አቅም፡፡
አቅራብ ግ አመጣ፡ አዘጋጀ፡ ደረደረ (የተለያዩ ነገሮችን)፡፡

አቀራረብ ግ 1. አጠጋ፡፡ 2. ግንኙነት፡ ስምምነት እንዲፈጠር አደረገ፡ አግባባ፡፡

***ቀረበበ**

ቀርባባ(ቀረበብ) ት ከርፋፋ፡ ጎርባባ፡፡

ቀርባባ ጆሮ ስ ትልቅ ጆሮ፡፡

ተንቀረበበ ግ ተንከረፈፈ፡ ተንጎረበበ፡፡

አንቀረበበ ግ አንከረፈፈ፡ አንጎረበበ፡፡

ቀረባ ስ እሾህንና የመሳሰለውን ቆንጥጦ ለመንቀል የሚያስችል መቆንጦጫ፡ ወረንጦ፡፡

ቀረቤታ "ቀረበ" ስር ተመ.

ቀረቦ "ቀርበቦ" ን ተመ.

***ቀረነ**

ቅራኔ ስ 1. አለመስማማት፡ አለመግባባት፡ ቅዋሚ፡፡ 2. ጥል፡ ግጭት፡፡

ተቃረነ ግ 1. ተቃወመ፡ አልስማማ አለ፡፡ 2. እርስ በእርስ ተጣላ፡ ተጋወ፡፡

ተቃራኒ ት 1. ተፃራሪ፡ አፍራሽ፡፡ 2. ጠላት፡ ተቃዋሚ፡፡ 3. እርስ በርስ የማይስማማ፡፡ 4. ለአንዱ ቃል ፍቺ ተፃራሪ ፍቺ ያለው ቃል፡ "መጣ" የሚል "ተቃራኒ ነው፡፡

ተቃራኒ የታ ስ በየታ የማይመሳሰል (እንስሳት ተባለት)፡፡ የተባለች ተቃራኒ የታ እንስሳት ስትሆን የእንስሷም ተቃራኒ የታ ተባለች ነው፡፡

ቀረነተ (ቀረነጠ) ግ ጠረነቀ፡ ጥፍር አድርጎ አሰረ፡፡

ቀረና ግ 1. ቀንድ፡ ቆዳ፡ ፀጉር፡...ሲቃጠል እንደሚፈጠረው ያለ ሽታ ሸተተ፡፡ 2. ገማ፡ ከረፋ፡፡ 3. ጎረና (ለወጥና ለመሳሰለው)፡፡

ቅርናት ስ 1. ከተቃጠለ ቀንድ ወይም ቆዳ ወይም ፀጉር የሚወጣ መጥፎ ሽታ፡፡ 2. ክርፋት፡ ግማት፡፡

ቅርናታም ት (ስድብ) ግማታም፡ ክርፋታም፡፡

አቀረና ግ መታ (በዱላ፡ በጥፈ፡...)፡፡

ቀረንጠሎ ስ የተበጣጠና ያደፈ ልብስ፡ ጥርንቀስ፡ ቅርንጥስ፡፡

ቀረንጠሏም ት (ስድብ) የተበጣጠና ያደፈ ልብስ የሚለብስ፡ ቅርንጥላም፡ ቡትቷም፡፡

ቀረዋ¹ "ቀራዎ¹" ን ተመ.

ቀረዋ² "ቀራዎ²" ን ተመ.

ቀረደደ ግ 1. ቀረጠ፡ ሸረከተ፡፡ 2. ቀረጠፈ፡፡

ሰነጠቀ። 3. (ዘይ.) ሳያፍር ዋሽ፥ ወሸከተ።
 ተቀረደደ ግ 1. ተቀደደ፥ ተቆረጠ፥ ተሸረከተ፥
 ተሰነጠቀ። 2. (ዘይ.) ሳያፍር ዋሽ፥ ወሸከተ።
 ተቀራረደ ግ በሰለት ተሸራከተ።

*ቀረደደ

ቀረደድ(ቀርዳዳ) ቅ ከረፈፍ፥ ቀረፈፍ፥
 ከርፋፋ፥ ቀርፋፋ።
 ተንቀረደደ ግ ተንከረፈፈ፥ ተንቀረፈፈ
 (ለእነሄድ)።
 አንቀረደደ ግ አንከረፈፈ፥ አንቀረፈፈ።

ቀረጠ ግ ግብር ተቀበለ ወይም አስከፈለ
 (ከሸያጭ ወይም ከሌላ ገቢ፥ ጥቅም)።

ቀረጥ ስ 1. ከሸያጭና ግብር ወይም ከሌላ ነገር
 ለተገኘ ገቢ ወይም ጥቅም ለመንግስት የሚከፈል
 ግብር፤ ታክስ፤ አሹራ። 2. በፊደል ተ ራ ው
 ተመ።

የቀረጥ ቴምብር ስ ለመንግስት ገቢ
 እንዲያስገኝ ባለትዳይ እየገዛ በማመልከቻ፥ በልዩ
 ልዩ የፈቃድና የምስክር ወረቀት፥ የንግድ
 አቃ፡... ላይ የሚለጠፍ ቴምብር።

ቀራጭ ስ በገበያ መግቢያ በሮች፥ በመንገድ
 ከላዎች ላይ እየተገኘ ቀረጥ የሚያስከፍል
 የመንግስት ስራተኛ።

ቅርጫ ስ ከፍፍል፥ ቅርምት (የሰጋ)።

ተቃረጠ ግ ተከፋፈለ፥ ተቀራመተ (ሰጋ)።

አቃረጠ ግ አከፋፈለ፥ አቀራመተ (ሰጋ)።

ቀረጠፈ ግ 1. ከጫፍ ከጫፋ ላይ በአጭር
 በአጭሩ ቀረጠ፥ ከረተፈ (ጌሾን ወይንም ሌላ
 ነገርን)። 2. ጎመደ፥ ቆረጠ። 3. አጣበቀ፤
 ቆነጠጠ፥ ቆረጠ። መዝጊያው እጅን ቀረጠፈች።
 4. በላ፥ አነከተ። ጅብ ቀረጠፈው። 5. አመመ
 (ቁርጥማት)።

መቀርጠፊያ ስ አነከተኛ መጥረቢያ።

ቀረጥ ስ ቅጠሉ ለቁርባት ማቅሊያ፥ ላልተሟሸ
 ወይም ለአዲስ ቅል ማሟሽ የሚሆን አነስተኛ
 የዛፍ አይነት።

ቀረጥ² "ቀረጠ" ስር ተመ።

*ቀረጠ

አንቀራጠ ግ ቅርጭው ቅርጭው አደረገ፥
 ቆረጠመ።

ቀረጠመ "ቆረጠመ" ግ ተመ።

ቀረጠጠ ግ በሃይል ነከሰ (በጥርስ)።

ቀረሰ (ቀረጠ) ግ 1. አነሰ፤ አበጀ፤ ቅርሶ
 ሰራ። 2. አሾለ። እርሳሉን ቀረፀ። 3. ቀዳ፥
 መዘገበ፤ አነሳ (ድምፅን፥ ምስልን፥... በቴፕ፥
 በፊልም፥...)። 4. ፈጠረ፤ ሳለ (አንድን ስሜት
 በአካሉ ራሱ)። 5. ሰራ፥ አበጀ (ለምሳሌ

ፈደልን)።

መቅረጫ ስ በውስጡ ስለት ያለው የእርሳስ
 ማሻያ።

ቀራጭ (ቀራጂ) ስ ሃውልት፥ ምስል ሰራ።

ቅርሶ ስ 1. ከእንጨት ወይም ከድንጋይ ወይም
 ከሃሃስ፥...የተሰራ የአንድ ነገር ምስል። 2. የአንድ
 ነገር ውጫዊ ገፅታ፥ መልክ። 3. የሰውነት
 አቋም፥ ቁመና።

ቅርፃ ቅርሶ ስ ከእንጨት ወይም ከድንጋይ
 ወይም ከሃሃስ፥...የተሰራ የልዩ ልዩ ምስሉች፤
 እቃዎች፥... አሰራርና አይነት።

ቀረፈ ግ 1. አነሳ፥ ላጠ፥ ገለፈፈ (ቅርፊትን፥
 ምርጊትን፥...)። 2. ተወ፥ አስወገደ (ቂምን፥
 ትግርን)።

ቀራፊ ቅ የሙጋድ እንጨት ሰበረ፥ ፈላጭ፥
 አቅራቢ።

ቀራፎ ስ 1. የቅል፥ የአንክላ ጉማጅ፥ ፋጋ። 2.
 (ዘይ፥ ስድብ) ከርፋፋ፥ ቂል።

ቅራፊ ቅ ተቀርፎ፥ ተገልፍፎ ከላይ የተነሳው
 የእንጨት ወይም የሌላ ነገር ቅርፊት።

ቅርፊት ስ ከላይ ተቀርፎ፥ ተልጦ የተነሳ
 የእንጨት፥ የዳቦ፥... ልባስ፥ ሽፋን።

ቅርፊት ያዘ/አበጀ ቅርፊት ለበሰ፥ ደረቀ
 (ቀሰል)።

ቅርፍርፍ ቅ ለንጥቅጥቅ፥ ፍርክርክ።

ተቀረፈ ግ ተነሳ፥ ተላጠ፥ ተገለፈፈ።

ተቀረፈረፈ ግ ተሰነጠቀ፥ ተፍረከረከ።

ቀረፈተ ግ ቀረፈ፥ ላጠ፥ ሽለጠ።

ተቀረፈተ ግ ተቀረፈ፥ ተላጠ፥ ተገለጠ።

ቀረፊፊ ግ ላጠ፥ መለጠ፥ ገፈፈ፥ ገለፈፈ፥
 ቀረፈ።

*ቀረፈፊ

ቀረፈፍ(ቀርፋፋ) ቅ ከረፈፍ፥ ከርፋፋ።

ተንቀረፈፈ ግ 1. ዝግ አለ፥ ተንከረፈፈ፥
 ፍጥነት አጣ። 2. ረዘመ፥ ተንቀረበበ።

ተንቀራፈፈ ዝ.ከ.

አንቀረፈፈ ግ አንከረፈፈ፥ አረዘመ፥
 አንቀረበበ።

አንቀራፈፈ ዝ.ከ.

ቀረፋ ስ በቅመምነት የሚያገለግል ጥሩ ጣእምና
 ሽታ ያለው የእንጨት ቅርፊት።

ቀሪቦ ስ ጌሻ የሌለውና በጠላ መልክ የሚዘጋጅ
 መጥጥ።

ቀራ ግ ከብተችን ሌሊት ጠበቀ።

ቅራት ስ የሌሊት ከብት ጥበቃ። ቅራት ወጣ።

ቅራተኛ ስ ሌሊት ከብት የሚጠብቅ ሰው።

ቀራ² ገ ቁርአን ተግረ።
 ቀራሮ "ቀረሮ" ን ተመ.
 ቀራዎ¹ (ቀረዋ) ስ መስፈሪያ ቁና። (ሃረር)
 ቀራዎ² (ቀረዋ) ስ የጎራደ አይነት።
 ቀራጭ¹ "ቀረጠ" ስር ተመ.
 ቀራጭ² "ቀረፀ" ስር ተመ.
 ቀራዲ "ቀረጠ" ስር "ቀራጭ" ን ተመ.
 ቀራፊ "ቀረፈ" ስር ተመ.
 ቀራፎ "ቀረፈ" ስር ተመ.
 ቀርም "ቃረመ" ስር "ቃርሚያ" ን ተመ.
 ቀርቀም ስ ፈጠ የሚመስልና ፍሬው የማይበላ ወንዝ ዳር የሚበቅል የእፀዋት አይነት።
 ቀርቀሬ "ቀረቀረ" ስር ተመ.
 ቀርቀር ዝ.ከ.
 ቀርቀቦ "ቀርበበ" ን ተመ.
 ቀርቃሃ "ቀርከሃ" ን ተመ.
 ቀርቃባ "ቀረቀበ" ስር ተመ.
 ቀርበቦ (ቀረቦ፥ ቀርቀቦ) ስ ከላም ወይም ከበሬ ግምባር ቁዳ የሚሰራ ወታቦ መሰል ቅርጫት ወይም ቁና መሰል ትንሽ እቃ።
 ቀርበታ ስ 1. ለውሃ መቅጃ የሚያገለግል ስልቅ። 2. (ዘይ፥ ስድብ) ሆኖም፤ ቀፊታም።
 ቀርባባ "ቀረበበ" ስር ተመ.
 ቀርን ስ ቀንድ።
 ቀርከሃ (ቀርቃሃ) ስ አንድ ቦታ እጅብ ብሎ የሚበቅል እንደሽንብቆ ያለ ግን ትልልቅና ጠንካራ የሆነ የእፀዋት አይነት።
 ቀርዳዳ "ቀረደደ" ስር "ቀረደደ"ን ተመ.
 ቀርጥ ስ ስፋቱ ሃምሳ ሜትር በሃምሳ ሜትር ወይም 50 መረባ የሆነ መረት።
 ቀርጫ
 ቀርጫ ቀርጫ አለ ገ ሲበሉት ቀጭ ቀጭ የሚል ድምፅ ሰጠ።
 ቀርፋፋ "ቀረፈፈ" ስር "ቀረፈፍ"ን ተመ.
 ቀሰመ ገ 1. ጣፋጭ ፈሳሽን ከአበባ ውስጥ ወሰደ፥ ሰበሰበ፥ ለቀመ (ንብ፥ቢራቢራ)። 2. ተማረ፥ ወሰደ። ገበዝ ተማሪ እውቀትን ከመሃሩ ይተሰግል።
 ቀሰም ስ ከቀጭን መቃ ወይም ሽንብቆ ባጭር ባጭር ተቆርጦ የተዘጋጀ የማግ ማዳወሪያ፥ መጠቅለያ።
 ቀሰረ ገ 1. አቆመ፥ ገተረ (ጭራን፥ ጣትን፥...)።
 ቀሳራ (ቅስር) ፥ ገታራ፥ የተቀሰረ።
 ቅስር ቅስር አለ ገ ግትር ግትር አለ

(ለአካሄድ)።
 ተቀሰረ ገ ተገተረ፥ ቆመ።
 ቀሰሰ¹ ገ የቅስናን ማእርግ ወይም ስልጣን ከሆነትን ተቀበለ፤ ቄስ ሆነ።
 ቀሰሰ ስ ስልጣኑ ከሆነት ያለው የቤተክርስቲያን አገልጋይ፥ ካህን።
 ቄስ (ብቁ. ቀሳውስት) ዝ.ከ.
 ቄስ ገበዝ "ገበዝ" ን ተመ.
 ቄስአጤ ስ በቀድሞ ዘመን የንጉስ ነፍስ አባት፤ ዘውድ አጣኝ፥ ማእድ ባራኪ የነበረ ካህን።
 የቄስ በቅሎ እየሄደ ባለ መንገድ ላይ ሰው ባገኘ ቁጥር በየቦታው የሚቆም፥ የሚገተር።
 የቄስ ተማሪ ስ 1. ከፈደል ቆጠራ እስከ ዳዊት ደገማ ያለውን ትምህርት በቄስ ትምህርት ቤት የሚከታተል ተማሪ። 2. የቆሎ ተማሪ።
 የቄስ ትምህርት ቤት ስ ህፃናት በመጀመሪያ ከፈደል ቆጠራ እስከ ዳዊት ደገማ የሚማሩበት በየመንደሩና በየቤተክርስቲያኑ የሚገኝ ትምህርት ቤት።
 ቅስና ስ የቄሰነት ማእርግ፥ ስልጣን።
 አቀሰሰ ገ ቅስና ሰጠ፤ ቄስ አደረገ።
 ቀሰሰ¹ ገ ፈዘዘ፥ ቀዘዘ።
 ቀሰሰተኛ ፥ በበሽታ፥ በተፈጥሮ፥...ምክንያት አትም ያጣ፥ ዝግ ብሎ የሚራመድ። 2. ፈዛዛ።
 ቀሳሳ ፥ ቀዛዛ፥ ፈዛዛ።
 ቅስስ አለ ገ ፍዝዝ፥ ትዝዝ አለ።
 ቀሰቀሰ ገ 1. አስነሳ፥ አነቃ (ከእንቅልፍ)። 2. አስተማረ፥ አነቃ፥ አነሳሳ (አንድ ነገር ለመስራት)። 3. እንደገና እንዲነሳ፥ እንዲታወስ አደረገ። ትዝታውን ቀስቀሰበት። 4. ጀመረ፥ አጫረ። ጠቡን የቀስቀሰው ልጅታው ነው። 5. በረበረ፥ ፈተሸ፥ ፈለገ (እቃን)። 6. ነካካ፥ አወከ (በታውን እንዲለቅ)። ገቡን ከቀፎው ቀስቀሰው። 7. አጫረ፥ አነሳሳ። የወጡ ሽታ የምግብ ፍላጎቱን ቀስቀሰበት።
 ቅስቀሳ ስ ሰዎችን ለአንድ አላማ ወይም ስራ ለማሰልፍ የሚሰጥ ማነቃቂያ፥ ማነሳሻ፥ መጎትጎቻ ትምህርት።
 ቀስቀሰ አለ ገ በጥቂቱ ተንቀሳቀሰ፥ ተሳወሰ።
 ቅስቀሰ አለ ገ ንቅንቅ አለ። ቀስቀሰ
 አንቀሳ።
 ቅስቅስ ብሎ ወጣ በጠቅላላ፥ በብዛት ወጣ።
 ተቀሰቀሰ ገ እንደገና ተነሳ፥ ተጀመረ።
 ተቀስቅሶ ወጣ በብዛት ወጣ።
 *ቀስቀሰ
 ቅስቃሴ ስ ንቅናቄ፥ እንቅስቃሴ።

ተንቀሳቀሰ 7 1. ተነቃነቀ፡ ተላወሰ፡ 2 ጉዞ ጀመረ፡ ተነሳ፡ 3. ወዲያ ወዲህ አለ፡ ተዘዋወረ (ከበታ ወደ ቦታ)፡፡

መቅሰፍታዎ ስ መነሻ፡ መጀመሪያ የሚሆን ገንዘብ (ለንግድ ስራ)፡፡

ተንቀሳቃሽ ት 1. ከቦታ ወደ ቦታ ሊዘዋወር የሚችል፡፡ 2. የሚላወስ፡ ህይወት ያለው ነገር፡፡

ተንቀሳቃሽ ሂሳብ ስ ወለድ የማይኖረውና በተፈለገ ጊዜ በቼክ ሊወጣ የሚችል በባንክ የሚቀመጥ ገንዘብ፡፡

አንቀሳቀሰ 7 1. አነቃነቀ፡ አላወሰ፡ 2. አስጀመረ፡ አስነሳ (ሞተርን፡፡...)፡ 3. አካሄደ፡ መራ፡፡ ድርድሩን የሚያንቀሳቅሰው ማንወጣ 4. ገንዘብን ወጪ ገቢ አደረገ፡ በስራ ላይ አዋለ፡፡

እንቅስቃሴ ስ 1. የመነቃነቅ፡ የመላወስ ሁኔታ፡፡ 2. አንድን ስራ ለመስራት የሚደረግ መሯሯጥ፡፡ 3. የተቃውሞ ርምጃ፡ ንቅናቄ፡ አመል፡፡

ቀሰብ ስ ማንኛውም እንደ መታ ያለ ውስጠ ዘፍት እንደወታ ወይም ብረት፡፡

ቀሰተ 7 1. ቅስት ስራ፡ አበጀ፡ አንበበ፡ እንደ ደጋን አደረገ፡፡

ቀስት ስ 1. በደጋን አይነት ወይም ቅርፅ የተሰራና ገመዱን ለጥጠው ሲለቁት ፍላግ የሚያስፈነጥር የጦር መሳሪያ፡፡ 2. ጫቶ ሹል የሆነና በደጋን አውታር የሚሸፈነጠር፡፡ለጦር መሳሪያነት የሚያገለግል ብረት፡፡ ፍላግ፡፡ 3. በፍላግ ምስል የተሰራ የአቅማጫ ማመልከቻ ምልክት፡፡

ቀስተደመና ስ የተለያዩ ቀለማት (አረንጓዴ፡ ቢጫ፡ ቀይ፡...) ያለውና በተለይ ካፊያ በሚኖርበት ጊዜ በደጋን ቅርፅ ከሰማይ ወደመሬት ተተክሎ የሚታይ የፀሃይ እንደብራቂ፡ የማርያም መቀነትም ይባላል፡፡

ቀስተኛ ስ በቀስት የሚዋጋ፡ የሚያድን ሰው፡፡

ቅስት ስ 1. በበር፡ በመተላለፊያ፡ በድልድይ ላይ እንደ ደጋን ጎብጦ ወይም በአራት ማእዘን ቅርፅ ሆኖ የሚሰራ እንደወታ ብረት ወይም ገምብ፡፡ 2. እንደ ጠረጴካ አግር ወይም የጥጫዳ ቋሚ እንደወታ የመሳሰለ ነገር እንዳይዋልልና እንዳይወድቅ ወጥሮ የሚይዝ ሰዶፍ ማገር፡፡

ቀስንዲ ት ቀሽማጽ፡ ወልጋጽ፡፡

ቀሰጦ 7 1. ቆንጦር አድርጎ ሰረቀ፡ ቀንሶ ወሳደ፡፡ 2. አበለ፡ ቀጠፈ፡ ዋሽ፡፡

ቀሳጢ ት 1. ሌባ፡ 2. አባይ፡ ዋሽ፡፡

ቀሰፈ 7 1. ያለጊዜው ገደለ፡ ቀጠፈ፡ ቀጠፈ፡፡ 2. ሰቀዘ፡ ወጠረ፡ አስወነቀ (ውጋትና የመሳሰለው)፡፡

ቀሰፎ ያዘ ወጥሮ፡ አስወነቀ፡ ወገቱ ያዘ፡፡

መቅሰፍት ስ እልቂትን የሚያስከትል እንደተላላፊ በሽታ፡ ጎርፍ፡ የመሬት

መንቀጥቀጥ፡ ቸነፈር የመሳሰለ ከባድ አደጋ፡ መላት፡፡

መቅሰፍታዎ ት መቅሰፍት፡ በሽታ የሚበዛበት (ቦታ፡ ጊዜ)፡፡

ቀሳፊ ት ገዳይ፡ አጥፈ፡፡ የቀሳፊው ኤድስ ሰለባ ላለመሆን ከልቅ ወሲብ መቆጠብ ያስፈልጋል፡፡

ቅሰፊት ስ 1. በአጭር መቀጠት፡ በድንገት መሞት፡፡ 2. ሞት የሚያስከትል አደጋ፡ መላት፡፡ በሽታ፡፡...

ተቀሰፈ 7 ያለጊዜው ሞተ፡ ተቀጠ፡ ተቀጠ፡፡ 2. ፋታ አጣ፡ ተወጥሮ ተያዘ፡፡

ተቀሰፎ ተይዟል፡፡

ቀሲስ "ቀሰስ" ስር ተመ.

ቀሳ ስ ተላላፊ በሽታ ወደ ጤናማው ሰው እንዳይተላለፍ ከሰፈር ራቅ ብሎ በሚገኝ ገለልተኛ ቦታ ላይ ለበሽተኛው መታመሚያ የሚሰራ ጊዜያዊ ቤት፡፡

ቀሳ ወጣ ገለል ወዳለ ቦታና ቤት ውስጥ እንዲቀመጥ ተደረገ (በሽታ የያዘው ሰው)፡፡

ቀሳራ "ቀሰራ" ስር ተመ.

ቀሳሳ "ቀሰሳ" ስር ተመ.

ቀሳውስት "ቀሰስ" ስር ተመ.

ቀሳጢ "ቀሰጢ" ስር ተመ.

ቀሳፊተ 7 ቀላመደ፡ ዘላባደ፡ አበለ፡ ዋሽ፡፡

ቀሳፋች ት (ስድብ) ቀጣጣሪ፡ ለፍላፊ፡ ውሸት የሚያበዛ፡፡

ቀስፋታ ዝ.ክ.

አስቀሳፊተ 7 አሰዋሽ፡ አሳበለ፡ አሰቀጣገረ፡፡

ቀሳፊ "ቀሰፊ" ስር ተመ.

ቀሳፋች "ቀሳፊተ" ስር ተመ.

ቀስ ዝገ፡ ረጋ፡፡

ቀስ በቀስ ተው.7. በጊዜ ብዛት፡ በዝግታ፡ ቀስ እያለ፡ ቀስ በቀስ እንቀላል በእግሩ ይሄዳል፡፡

ቀስታ ስ ዝግታ፡ ርጋታ፡፡

በቀስታ ተው.7. 1. በዝግታ፡ በርጋታ፡፡ 2. በዝቅተኛ ድምፅ ፡ በሹክሹክታ፡ በሊሳሳስ፡፡ የተገኙትን እንዳትቀስቅሱ በቀስታ ተነጋገሩ፡፡

ቀስተኛ ት ዝግተኛ፡ ዘገምተኛ፡፡

ቀስ አለ 7 1. ዝግ አለ፡ ረጋ አለ፡ ከመጣደፍ ተቆጠበ፡ ቀስ እያለ ተራመደ፡፡ 2. ከፍ ያለ ድምፅ ሳያሰማ ወይም ሙከራ ሳይል ወይም ሃይል ሳያበዛ፡... አደረገ፡፡ ቀስ ብለው ይናገሩ ለባክም /ምስማሩን በመደሻ ቀስ እያለ ቀጥቶ አቃናው፡፡

ቀስ አደረገ 7 1. ፍጥነት ቀነሰ፡ ዝግ አደረገ፡፡ 2. በዝግታ፡ በእርጋታ፡ በጥንቃቄ፡... አደረገ፡፡ በሽተኛውን ከአልጋው ላይ ቀስ አድርጎ

አስተኛው፡ 3. በትንሹ፡ ሃይል ሳይወጥር ሰራ ወይም አደረገ፡፡ ስሉን ቀስ አድርገው ምታ፡፡

ቀስተኒ(3)ቻ ስ መጠኑ ከፅጌረዳ የማይበልጥ፡ ግንዱ ውስጠ ክፍት፡ የሚለመጥ፡ ለቀስት የሚሆን የእፀዋት አይነት፡ ሰራቴ፡፡

ቀስተኛ "ቀስተ" ስር ተመ.

ቀስተደመኛ "ቀስተ" ስር ተመ.

ቀስታ "ቀስ" ስር ተመ.

ቀስት "ቀስተ" ስር ተመ.

ቀስፋታ "ቀሳፊተ" ስር ተመ.

ቀሽመ ግ (የአራዳ እኒ.) አንድን ነገር የመሰራት፡ የማድረግ ዘዴው፡ እውቀቱ፡ ችሎታው፡ ብልሃቱ ቀነሰ፡፡

ቀሽም ት 1. አንድን ነገር በሚገባ መሰራት ወይም ማድረግ የማይችል፤ በቂ ሙያ የሌለው፡፡ ለገር ስለ ሲጻጸውት ቀሽም ነው፡፡ 2. ከሽ፡ የማይረባ፡ ጥራት የሌለው፡፡ ያደረገችው ጻግ ቀሽም ነው፡፡

ቀሽመደ ግ 1. ሰበረ፡ አነከተ፡፡ 2. መታ፡ አዘረጠ (በብትር)፡፡ ቀሽማዳ (ቀሽመድ) ት ሰባራ፡ ደካማ፡ አትመቢሰ፡ ተልካሻ፡፡ ቅሽምድምድ ት ውልክፍክፍ፡ ልፍሰፍሰ፡ አትመቢሰ፡፡

ቀሽረ ግ 1. ከሸነ፡ አሳመረ፡፡ 2. በመውቀጥ ወይም በመከነት ፍሬውን ከገለባ ለየ (ብዙውን ጊዜ ለቡና)፡፡

ቀሽር(ቅሽር) ስ ገለባው ወይም ቆዳው ከላዩ ላይ የተነሳለት ቡና፤ የተፈለፈለ ቡና፡፡ ተቀሽረ ግ ተከሸ፡ አማረ፡፡

ቀሽረረ ግ ከሳ፡ ደረቀ፡፡

ቀሽራራ (ቀሽረር) ት ከሲታ፡ ደረቅ፡፡

ተንቀሽረረ ግ ከሳ፡ ደረቀ፡፡

አንቀሽረረ ግ አከሳ፡ አደረቀ (ሰውነትን)፡፡

*ቀሽቀሽ

ተንቀሽቀሽ ግ ተነካከተ፡ ተሰባበረ፡፡

አንቀሽቀሽ ግ ሰባበረ፡ አነካከተ፡፡

እንቅሽቅሽ አለ ግ እንክትክት፡ ስብርብር አለ፡፡

እንቅሽቅሽ አደረገ ግ አነካከተ፡ ሰባበረ፡፡

ቀሽመሪ (ሬ) ስ የቀድሞ ጊዜ ጌጠኛ ጥብጣብ፡ መታጠፊያ፡፡

ቀሽማዳ "ቀሽመደ" ስር ተመ.

ቀሽም "ቀሽመ" ስር ተመ.

ቀሽራራ "ቀሽረረ" ስር ተመ.

ቀሽር "ቀሽረ" ስር ተመ.

ቀሽር² ስ ያለሻይ ቅጠል በገንጅብል ብቻ የተፈላ ሻይ፡፡

ቀቀለ ግ 1. በውሃ ውስጥ አድርጎ በሙቀት ሃይል አበሰለ፡ አዋከከ፡ እነፈረ (ብዙውን ጊዜ ለምግብ)፡፡ 2. አቃጠለ፡ ለበለበ፡ (በረሃው፡ ሙቀቱ፡...)፡፡

መቀቀያ ስ የሚቀቀልበት፤ እንደድስት፡

ማሰር፡ ብረት ድስት፡ ሰታቱ ያለ እቃ፡፡

ቀቃይ ስ አብሳይ፡፡

ቅቅል ስ 1. ተቀቅሎ የበሰለ ስጋ ከነመረቁ፡፡ 2. የተቀቀለ (በቆሎ፡...)፡፡

ተቀቀለ ግ 1. በሰለ፡ ሞከከ፡ ነፈረ (በውሃና በሙቀት)፡፡ 2. ተቃጠለ፡ ተለበለበ (በፀሃይ፡ በበረሃ ሙቀት፡...)፡፡

ቀቀረ ግ ጆርውን ጣለ፤ ለማዳመጥ፡ ለመሰማት ጆርውን አቆመ፡፡ ጆርውን ቀቅሮ ያለምጥ ነበር፡፡

ቀቀተ ግ ነፈገ፡ ሰሰተ፡፡

ቅቅት (ቀቀት) ስ ንፍገት፡ ሰሰተ፡፡

ቅቅታም ት (በድብ) ንፋግ፡ ሰሰታም፡፡

ቀቃይ "ቀቀለ" ስር ተመ.

ቀቅ ስ በማሳ ላይ ያለ እህልን የሚያበላሽ ውርጭ፤ ዋግ፡፡

ቀቅ² ስ ለተመታና ለቆሰለ ሰው የሚሰጥ አነከተኛ ካሳ፡ ለገሌ የቀቅ ስፈለ፡፡

*ቀበለ

ቀበሌ ስ የሰውን ድምፅ ተቀብሎ የሚያስተጋግ የገደለ ማሟቶ፡፡

ቅበላ ስ የምዕ ዋዜማ፡ የም ከመግባቱ በፊት ቀደም ብሎ ያለው ቀን ወይም ሰዓት፡፡

ቅብብል ስ አንዱ ለሌላው የሚያደርገው የመስጠት፡ የማቀበል፡ የማሻገር ድርጊት፡፡

እቃው የተጓዘው በቅብብል ነው፡፡

ቅብብሉሽ ዝ.ከ.

ተቀበለ ግ 1. ወሰደ፡ እጅ አደረገ፡ ተረከበ፡፡ 2. ተሰማማ፡ ፈቀደ፡ እሽ አለ፡፡ የተረሰውን የሳብ ስሟፊው ተቀበለው፡፡ 3. አመነ፡ የራሱ አደረገ፡፡

ከርስተናን ተቀበሉ፡፡ 4. የመጣን እንግዳ አስተናገደ፡፡ 5. ተሰማሚ ሆነ፡ አማረ፡፡ የለበለው ለገሰ ተቀብሎታል፡፡ 6. አየ፡ ደረሰበት፡፡

ተሸከመ፡፡ መከራ ተቀበለ/ሲቃይ ተቀበሉ፡፡ 7. አገኘ፡ ወሰደ (ሰልጣንን፡ ማሸረገን፡ ሃላፊነትን፡...)፡፡

ፈቃኛ ተቀበለ፡፡ 8. በዘፈን፡ በሙሾ፡... ጊዜ አውራጁን በድምፅ አጀበ፡ አደመቀ፡ አዘማቹን አለ፡ አዘመ፡፡

ተቀባበለ ግ 1. አንዱ ለሌላው እየሰጠ አስተላለፈ፡ አሸጋገረ፡፡ 2. ጠመንጃው ወይም ሽጉጡ ጥይት ጎርሶ ለተኩስ ተዘጋጀ፡ ከቃታው ወደ ጋኑ ገባ፡፡

አቀበለ ግ ሰጠ፡ አሻገረ፡ አሳለፈ፡፡

አቀባበለ ግ ጠመንኛውን አጉርሶ ለተኩስ አዘጋጀ፤ ጥይቱን ወደ ጋኑ አስገባ፡፡

ማቀባበያ ስ የገረሰን ጥይት ለተኩስ ማዘጋጀ፤ ወደ ጋኑ ማስገቢያ፡፡

አቀባበል ስ 1. እንግዳን የመቀበልና የማስተናገድ ስነ ስርአት፡፡ ዛሬ ከውጭ የመጡት እንግዳ ከፍ ያለ አቀባበል ተደረገዋቸው፡፡ 2. መስተንገድ፡፡ ሴትየዋ እንግዳ አቀባበል ያውቃሉ፡፡

ቀበለ ስ 1. ሰፊር፡ መንደር፡ አጥቢያ፡፡ 2. ነዋሪዎች በማህበር ተደራጅተው የሚተዳደሩበት የተወሰነ ክልል የያዘ ቦታ፡ አካባቢ፡፡ 3. ያንድ ከፍተኛ ከተማ ንሐስ ክፍል፡፡ 4. የከተማ ነዋሪዎች ማህበር ዕህፈት ቤት፡፡

ቀበሌ ገበሬ ማህበር ስ በተወሰነ ክልል(በዙውን ጊዜ በየሃያ ጋሽ) ክልል ውስጥ የሚገኙ ገበሬዎች በማህበር ተደራጅተው የሚገኙበትና የአስተዳደር፡ የኢኮኖሚ፡ የሰሻልና የፖለቲካ ጉዳዮችን በአጠቃላይ የመከታተልና የማህተካበር ተግባር የሚያከናውን ማህበራዊ ድርጅት፡፡ ገበሬ ማህበር እየተባለም ይጠራል፡፡

ቀበሌ “ቀበለ” ስር ተመ.

ቀበረ ግ 1. ራሳን ወይም ሌላን ነገር ጉድጓድ ውስጥ አስገብቶ በአፈር፡ በድንጋይ፡... ጉድጓዱን ሞላ፡ ይፈነ፡፡ 2. በቀብር ስነ ስርአት ላይ ተገኘ፡፡ 3. ደበቀ፡ ሰወረ፡ ሸሸገ፡፡ 4.(ዘይ.) ጨቀነ፡፡ እድገት ከለከለ (የደመወዝ፡ የሰልጣን፡...)፡፡ 5. ኳስን ወደተጋጣሚው ወገን በኩል አካርሮ ቁልቁል መታ (የመረብን፡ የጠረጴዛ ቴኒስን ኳስ፡...)፡፡

መቃብር ስ የሬሳ ማኖሪያ ጉድጓድ፡ ቦታ፡፡

መቃብር ቆፋሪ ስ የመቃብር ቦታን እየቆፈረ የሚያዘጋጅ (ሰው)፡፡

መቃብር ቤት ስ ብዙውን ጊዜ መነኮሳት፡ የቆሎ ተማሪዎች፡...የሚኖሩበትና በቤተክርስቲያን ክልል ውስጥ የሚገኝ፡ በመቃታ መቃብር ላይ የተሰራ ቤት፡፡

ቀባሪ ስ 1. ወደ መቃብር ቦታ ራሳን እጅቦ የሚሄድ ለቅሰኛ፡፡ 2. ጉድጓድ ቆፍሮ ሬሳውን አፈር የሚያሰብስብ፡፡

ቀባሪ አታሳጣኝ የከፋ ቀን ወገን፡ ዘመድ አታሳጣኝ ለማለት የሚነገር አባባል፡፡

ለቀባሪው አረዱት ጉዳዩን በይበልጥ ለሚያውቀው ሰው እንደማያውቅ አድርገው ነገሩት፡፡

ቀብር ስ 1. ራሳን ለመቅበር የሚደረግ ስነስርአት፡ ስርአት ቀብርም ይባላል፡፡ 2. አስከሬን የሚቀበርበት ቦታ፡ ጉድጓድ፡ መቃብር፡፡

ተቀበረ ግ 1. ወደ መቃብር ገባ፡ አፈር

ለበሰ፡፡ 2. ተደበቀ፡ ተሸሸገ፡ ተሰወረ፡፡ 3. እድገት አጣ፡ ተከለከለ (የደመወዝ፡ የሰልጣን፡...)፡፡

አያቀባብርም ያቀያይማል፡ ያጣላል፡ ያጫክናል (ነገሩ፡ ጉዳዩ፡ ድርጊቱ)፡፡

አቀበረ ግ የዳኑ መስሎ መግል ያዘ፤ ለገመ (ቀሰል)፡፡

አቃበረ (አቀባበረ) ግ 1. ራሳን ለቀብር እጅቦ ወሰደ፡፡ 2. በቀብሩ ስነስርአት ላይ ተገኘ፡፡ አገዝ፡ ረዳ፡፡

አስቀበረ ግ በቀብሩ ስነስርአት ላይ ተገኘ፡፡

*ቀበረረ

ቀብራራ (ቀበረር) ት 1. ደልቃቃ፡፡ 2. ሞልቃቃ፡ ልቅ ሆኖ ያደገ፡፡

ቅብርር አለ ካ ተንቀባረር፡፡

ቅብርር አደረገ ግ አንቀባረር፡፡

ተንቀባረረ ግ 1. ተቀማጠለ፡ ተንደላቀቀ፡፡ 2. ተሞላቀቀ፡ ተኩራራ፡፡

አንቀባረረ ግ 1. አቀማጠለ፡ አንደላቀቀ፡፡ 2. አሞላቀቀ፡ አኩራራ፡፡

ቀበርኝ ስ ብዙውን ጊዜ በደጋ የሚበቅል፡ እሾህ ያለውና ሰሩ ለመድሃኒትነት የሚያገለግል የእዕዮት አይነት፡፡

ቀበሮ ስ በብዛት ቀይ ዛግልማና ወርቅማ መልክ፡ ሸጣጣ ጆሮዎችና ረሽም እግር ያለው፡ ጅራቱ ረሽምና በጣም ፀጉራም የሆነ፡ ትናንሽ የቤት እንስሳትንና እንቁላል የሚመግብ ስጋ በል የዱር እንስሳ(ስእሉን የዱር እንስሳ ስርጋተመ)፡፡

የቀበሮ ባህታዊ ት አስመሳይ፡ ታላላይ፡ አሳሳች፡ የቀህ፡ ደግ መስሎ በመጠጋት የሚያጠፋ፡ የሚጎዳ፡፡

የቀበሮ ጉድጓድ ስ በጦርነት ጊዜ ወታደሮች ለመከላከያ ወይም ለመሸሸጊያ የሚጠቀሙበት ጉድጓድ፡ ጉድብ፡ ምሽግ፡፡

ቀበቀበ¹ ግ መሬትን ደጋግሞ አረሰ፡ አለሰለሰ፡፡

ቅብቅብ ስ ተደጋግሞ የታረሰ፡ ልስልስ እርሻ፡፡

ቀበቀበ² ግ 1. የደንዘን ብረት አሸለ፡ አሰላ፡ አተባ፡፡ 2. ቸከለ፡ ተከለ፡ ወጋ፡ ወደ ውስጥ አስገባ (ቸከልን)፡፡ 3. መታ፡ ቆረቆረ፡ እንኳኳ (በርን)፡፡

ቅብቃብ ስ ትካል፡፡

*ቀበቀበ

ቀብቃባ(ቀበቀብ) ት ገብጋባ፡ ስስታም፡ ቅቅታም፡መስጠት ወይም ማውጣት የማይፈልግ፡ ቆንጽና፡፡

ቅብቅብ አለ ካ ተንቀቀበ፡፡

ተንቀቀቀበ ግ ተንገበገበ፡ ሰሰተ፡ ቀቀተ፡፡

አንቀቀቀበ ስ አንገበገበ፡ አሰሰተ፡ አቀቀተ፡፡

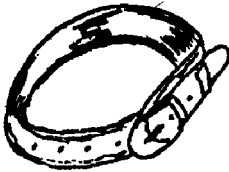
ቀበተተ

ቀበተተ ገ ነፋ፡ ወጠረ። የበላሁት ምግብ ሆኖ ቀበተተ።

ቀብታታ (ቀበተት) ት የተነፋ፡ የተወጠረ፡ ያበጠ (ሆኖ፡ ስልቻ...)።
ቅብትት ዝ.ከ.

ተቀበተተ ገ ተነፋ፡ ተወጠረ።

ቀበቶ ለ 1. ከቆዳ ወይም ከሽፊ ወይም ከወርቅ፡... የሚሰራና ወገብ ላይ የሚውል መታጠቂያ፡ ሰቅ። 2. በበረራ፡ በገዛ ላይ ከአደጋ ለመከላከል እንዲረዳ በመኪና ወይም በእውርጥን ወንበር ላይ ሆኖ ተሳፋሪው ወይም ነጂው የሚታጠቀው ቀበቶ መሰል ሸራ፡ ቆዳ።

ቀበቶ 15 ፍፂ

ቀበቶህን አጥብቅ በርታ፡ ጥና፡ ጠንክር።

ቀበኛ ለ 1. ልብስና የመሳሰለውን የሚበላ ኩባት። 2. (ዘይ.) (ልብስ + እህል) ተሉ የሚወርስ የማይበረክትለት።

ቀበዝባዛ “ቃበዝ” ስር ተመ.

ቀበደደ ገ 1. ነፋ፡ ወጠረ፡ ቀበተተ። 2. መታ፡ ደበደበ።

ቀብዳዳ (ቀበደድ) ት ዘርጣጣ፡ ሆዱ የተነፋ።

ቅብድድ ዝ.ከ.

ተንቀበደደ ገ ሆዱ ገፋ፡ ተነፋ፡ ተንዘረጠ።

አንቀበደደ ገ እንዘረጠ፡ ነፋ፡ አሳበጠ (ሆኖ)።

እንቅብረ ት ዘርጣጣ፡ ሆደ ትልቅ።

ቀበጠ ገ 1. ተቀናጣ፡ ባለገ፡ ማድረግ የማይገባውን ነገር አደረገ። 2. (ዘይ.) ምቹት አገኘ፡ ዘበነ። የቀበጠ ጌታ።

ቀበጢና ት ቀበጥ።

ቀበጥ ት. ትልብልብ፡ ክልፍል። 2. እረፍተ ቢስ፡ ግድረግ የማይገባውን የሚያደርግ። 3. ቅንጡ።

የቀባጭ ለ አያገባው ገብቶ የተናገረ ወይም

የሰራ የሚከፍለው መቀጫ።

ቅብጠት ለ 1. በመቀናጣት የሚፈጸም ተገቢ

ያልሆነ ድርጊት። 2. ልፊያ።

ቅብጥብጥ (ቀበጥባጥ) ት 1. ቁንጥንጥ፡ አርሮ የማይቀመጥ ትልብልብ። 2. ብስጡ፡ ነጭጫ። ሆኖ ከመታመሙ የተነሳ ቅብጥብጥ ሆነ። 3. (ዘይ.) ዘበናይ፡ ቅንጡ።

ተቃበጠ ገ ተሳፋ፡ ተዳራ።

አቀበጠ ገ ቀበጥ አደረገ፡ አሞላቀቀ።

ተቅብጠበጠ ገ 1. ተቆነጠነጠ፡ ተወራጩ።

2. አመለ ቢስ ሆነ፡ ተበላጠ፡ ተነጫነ።

አቅብጠበጠ ገ 1. አቆነጠነጠ፡ አወራጩ። 2. አበላጠ፡ አነጫነ።

ቀቢህ ተስፋ ለ ተስፋ መቁረጥ።

ቀባ ገ 1. አንድን ነገር ለማራራት ለማለለስ፡ ለማውሳት፡ መልክ ለመስጠት፡... በትባት ወይም በቀለም፡... ለቀለቀ፡ አበሰ። 2. የንጉስነት ወይም የነቢይነት ወይም የክህነት፡... ስልጣን ሰጠ፡ ወይም የተፀለየበትን ቅባት በመቀባት ባረከ። 3. (ዘይ.) ሃጢአተኛ፡ በደለኛ አስመሰለ፡ ስም አጠፋ። ስሙን ቀቡት።

ቅባት ለ 1. ከስብ፡ ከወተት ወይም ከሌሎች ነገሮች የሚገኝ ዘይትን፡ ቅቢን፡ ሞራን፡ ትልጥምን የመሳሰለ ሁሉ። 2. ከዘይት፡ ከስብ፡ ... ነገሮች ጋር ተቀምጦ በፈላሽ ወይም በጭቃ መልክ የሚሰራ መድሃኒት ወይም የሰውነት ቆዳን፡ ፀጉርን ማበሻ፡ ማለለሻ፡ ማውሃ።

የቅባት እህሎች ለ እንደ ነግ፡ ለሊጥ፡... የመሳሰሉ ዘይት ሊወጣቸው የሚችል የእህል ላይነቶች።

ቅቤ ለ ከወተት የሚገኝ ቅባት።

ቅቤን አነገሰ ቅቤን አንጥሮ ለረዥም ጊዜ አቆየ።

ቅቤው በሰለ ቆየ፡ ጠነከረ።

ቅቤ አንገኝ/ጠባሽ እወደድ ባይ፡ አድር ባይ፡ አሽቃባጭ፡ አሳኝ መሳይ።

የቅቤ ቅል ለ 1. ቅቤ መያዣ፡ ማስቀመጫ። 2. (ዘይ.) አዘውትሮ ቅቤ የሚቀባ።

የቅቤ ቅል መሰለ ወሳም ሆነ፡ ወዘ ተቅለጠለ።

የቅቤ አር ለ ቅቤ ተነጥሮ ሲጠለል ከሰፋ የሚቀረው ዝቃጭ፡ አተላ።

ቅብ ት የተቀባ። ወርቅ ትብ ለላት ለላት።

ቅብላ መንግስት ለ ጉዞ ወይም ንግስት ዘውድ ሲጭት (ሲንግሎ) በቤተክህነት ሰዎች የሚቀሩት የተፀለየበትን ቅባት (ዘይት)።

ቅብላ ቅዱስ (ቅባቅዱስ) ለ ከወይራ ፍልጥ የሚዘጋጅ የተፀለየበትና ህገናት ክርስትና

ሲነሱ፡ ታቦት በሚባረከበት እለት የሚቀበሉት ዘይት፡፡ ትብላ ሚርንም ይባላል፡፡

ትብላ ኑግ (ትባኑግ) ስ ከኑግ የሚወጣ ቅባት፡ ዘይት፡፡

ትብላክህነት ስ የቤተክርስቲያን አገልጋዮች ስልጣን ከህነት በሚቀበሉበት ጊዜ የሚቀቡት የተፀለየበት ቅባት (ዘይት)፡፡

ተቀባ ግ የነቢይነት ወይም የክህንነት፡...ስልጣን ተቀበለ፡ ተሾመ ወይም የተፀለየበትን ቅባት በመቀባት ተባረከ፡፡

ተቀብላ ስ ተሰጥሏል፡፡

ተቀባባ ግ 1. ተነካካ፡ ተዳረሰ፡ እርስ በርስ እንደ ባንዱ ላይ ላከከ (ነገርን)፡፡

ቀባ (ቃባ) ስ በዋሻ ወይም በገደል ወይም በውስጡ ከፍት ግንድ ውስጥ የሚገኝ ማር ከነገሱ፡፡

ቀባቆራጭ ስ የቀባ ማር የሚቆርጥ ሰው፡፡

ቀባሪ “ቀበረ” ስር ተመ.

ቀባዢ(ቀባጀረ) ግ ቀባጠረ፡ ዘባረቀ፡ የሆነ ያልሆነውን ተናገረ፡፡

ቀባዣሪ ት (ስድብ) ቀባጣሪ፡ ዘባራቂ፡ የሆነ ያልሆነውን የሚናገር፡፡

እስቀባዢ ግ እስቀባጠረ፡ እስዘባረቀ፡ የሆነ ያልሆነው አናገረ፡፡

ቀባጠረ ግ የሆነ ያልሆነውን ተናገረ፡ ለፈለፈ፡፡

ቀባጣሪ ት (ስድብ) የሆነ ያልሆነውን የሚናገር፡ ለፍላፈ፡፡

እስቀባጠረ ግ የሆነ ያልሆነውን አናገረ፡ እስለፈለፈ፡፡

ቀብራራ “ቀበረረ” ስር ተመ.

ቀብር “ቀበረ” ስር ተመ.

ቀብቃባ “ቀበቀበ” ስር ተመ.

ቀብታታ “ቀበተተ” ስር ተመ.

ቀብዳዳ “ቀበደደ” ስር ተመ.

ቀብድ (ቃብድ) ስ እቃን ለመግዛት ወይም ለማሰራት በትድሚያ የሚከፈል ገንዘብ፡ መታዋ፡፡

ቀተረ¹ ግ ነፋ፡ አሳበጠ፡ ቀበተተ፡ ወጠረ፡፡
ፍፋል በትር ሆኖ ይታትር፡፡

ትትር ት የተነፋ፡ ያበጠ፡ ውጥር፡፡

ተቀተረ ግ ተነፋ፡ ተወጠረ፡ አበጠ፡ ተቀበተተ፡፡

ቀተረ² ግ ቀረቀረ፡ ሸገረ፡፡

ትትርት ስ ሞፈሩንና በሞፈሩ ግራና ቀኝ ያሉትን ድግሮች አጣምሮ እንዲያያይዝ በተጠቀሱት እቃዎች ቀዳዳ ውስጥ የሚሰካ ቀጭን እንወት(ስእሉን ሞፈር ስር ተመ.)፡፡

ተቀተረ ግ ተቀረቀረ፡ ተሸገረ፡፡

ቀተረ³ ግ ገተረ፡ ቀሰረ፡ አቆመ፡፡

ተቀተረ ግ ተገተረ፡ ተቀሰረ፡ ቆመ፡፡

***ቀተረ**

ተቀታተረ ግ ተወዳደረ፡ ተፎካከረ፡ ተከራከረ፡፡
ከባለቀትር አትቀታተር፡፡

አቀታተረ ግ አወዳደረ፡ አፎካከረ፡፡
አከራከረ፡፡ ያለአትሙ ምን አቀታተረው፡፡

ቀትር¹ ስ ቁመና፡ የሰውነት ትር፡፡

ቀትረ ቀባል ት ቀጠን ያለና ለአይን ጎላ ብሎ የማይታይ (ሰው)፡፡

ቀትር² ስ እኩል ቀን፡ የቀን አጋማሽ፡፡

የቀትር እባብ ስ 1. አደገኛ፡ መርዘኛ እባብ፡፡ 2. (ዘይ.) በጣም ተንከለኛና መርዘኛ የሆነ (ሰው)፡፡

ቀንሰ ግ 1. አሳንሰ፡ አንደለ፡ ከላይ ላይ አንሳ፡ ዝቅ አደረገ (ብዛትን፡ ክብደትን፡ ቁመትን፡ መጠንን)፡፡ 2. ቀድሞ ከነበረው አንስ፡ መንመን፡ ዝቅ አለ፡ ጎደለ፡፡ **ከታመመ ወዲህ ሰውነቱ ቀነሰ፡፡** 3. በረድ አለ፡ ታገሰ፡ ሻል አለ (ህመሙ፡ ንዴቱ፡...)፡፡ 4. ዝቅ አደረገ፡ አረከሰ (ዋጋን)፡፡ 5. ቀድሞ ከነበረው በታች ሆነ፡ ረከሰ (ዋጋ)፡፡ 6. ዝግ አደረገ (ፍጥነትን)፡፡ 7. ዝግ አለ(ፍጥነት)፡፡

መቀንሰ ስ ከተወሰነ ቁጥር ወይም መጠን ላይ የተወሰነ ቁጥር ወይም መጠን በማንሳት የሚሰራ የሂሳብ ስሌት መንገድ፡ ከአራቱ የስሌት መደቦች አንዱ፡፡

መቀንሻ ስ ከአንድ ነገር ላይ እያነሱ ወደሌላ መገልበጫ፡ ማወራያ እቃ፡ ማቀናኝም ይባላል፡፡ ለምሳሌ ከጋን የሚቀንሰ ጠላ የሚቀመጥበት እንስራ ወይም ገንቦ፡፡

ትናሽ ስ 1. አነስተኛ ወይም ርካሽ ዋጋ፡፡ **በትናሽ የተገዛ እቃ ንመ፡፡** 2. ጠላ ሲሞላ ከላይ ተቀንሶ የቀረ፡ ሰለለታ፡፡

ቀናነሰ ግ ከዚህም ከዚያም ቀንሰ፡ አንሳ፡፡

ትንሰናሽ ስ ጋን ሲሞላ ተቀንሶ የቀረ፡ የተረፈ ጠላ፡፡

ትንሰናሽ ገንዘብ ስ ዝርዝር፡ ሽርፍራፈ ገንዘብ፡፡

ተቀንሰ ግ ከተወሰነ መጠን ወይም ቁጥር ላይ ተነሳ፡ ዝቅ አለ፡፡

ተቀናሽ ስ ከተወሰነ መጠን ወይም ቁጥር ላይ የሚቀንስ ወይም የሚነሳ፡፡

ተቀናነሰ ግ ተቀንሰ፡፡

ተቀናናሽ ሂሳብ ስ ከተለያዩ መጠኖች ላይ ተቀንሶ የቀረ ሂሳብ፡፡

አቀናነበ ግ ቀነስ፡እንዱን ከእንዱ ላይ እነሳ ።
ማቀናነባ “መቀነባ” ን ተመ.

ቀነቀነ¹ ግ 1. ነቀዞ፡ ጠነጠነ። 2. በላ፡ ላሳከከ።

ቅንቅን ስ 1. ነቀዞ፡ የእንጨት፡ የእህል ትል።

2. በጣም ትንንሽ የሆነ ቅጂም መሰል ተባይ
(ብዙውን ጊዜ ደሮ ላይ የሚገኝ)።

ቅንቅናም ት (ስድብ) 1. ቅንቅን ያለበት፡
የበዛበት። 2. (ዘይ.) ስስታም፡ ንፋግ፡ ቅንቋና።

ቀነቀነ² ግ መረመረ፡ ፈተሽ፡ ፈተነ።

ቅንቀና ስ 1. ምርመራ፡ ፍተሻ (ለጥናትና
ምርምር ተግባር የሚደረግ)። 2. ዜማ ማውረድ።

አቀነቀነ ግ 1. አዜመ፡ ዘፈንን አውረደ። 2.

አራመደ (ላሳማን፡ ሃሳብን)።

አቀንቃኝ ስ 1. የዜማ፡ የዘፈን፡... አውራጅ።
ት 2. አንድን ላላማ አራማጅ።

ቀነበረ ግ በእሳት፡ በፀሃይ ተንቃቅቶ ደረቀ፡
ጠና፡ በሰለ (እንጀራ፡ ዳቦ)።

*ቀነበረ

ቅንብር ስ እንዱ ከእንዱ ጋር እንዲጣጣም፡
አብሮ እንዲሄድ አድርጎ የማስተካከል ስራ ወይም

ውጤት፡ ቅንጅት፡ ጥንቅር። የሙዚቃ ቅንብር።

ተቀናበረ ግ ተቀናጀት ተጠናቀረ፡ አንዱ

ከእንዱ ጋር እንዲጣጣምና አብሮ እንዲሄድ ሆኖ

ተዘጋጀ፡ ተደራጀ።

ተቀነባበረ ዝኪ.

አቀናበረ ግ አቀናጀት፡ አጠናቀረ፡ አንዱ

ከእንዱ ጋር እንዲጣጣምና አብሮ እንዲሄድ

አድረጎ አዘጋጀ፡ አደራጀ።

አቀናባሪ ት አዘጋጅ። ዜና አቀናባሪ።

አቀነባበረ ግ አቀናበረ።

ቀነበበ ግ ከበበ፡ ከብ አደረገ።

ቅንብብ ት መሃለን ትቶ ዙሪያውን የተሳጨ
(የራስ ፀጉር ወይም ራስ)።

*ቀነተ

መቀነት ስ ከፈትል የተሰራ የሴቶች የወገብ
መታጠቂያ።

መቀነቷን ፈታች በልጃገረድነት

የመጀመሪያ ባል አገባች።

መቀነትማ ት የሆዱና የጀርባው መካከለኛ

ዙሪያ መቀነት የሚመስል ቅርፅ የያዘ ነጭ
መስመር ያለበት (ፍያል)።

መቀነቻ ስ 1. መታጠቂያ፡ ወገብ ማሰሪያ

ቀበቶ፡ ሰቅ፡... 2. ኮርቻ ወደ ግራና ቀኝ

እንዳይዋልል አጥብቆ የሚይዝ፡ በፈረሰና በበቅሉ
ሆኗ ላይ የሚታሰር ዘለባት ያለበት ጠፍር(ስእሉን

ኮርቻ ስር ተመ)።

ቅናት ስ 1. ሰቅ፡ ቀበቶ፡ መታጠቂያ። 2.
መነኩሲዎች፡ ባህታዊዎች፡... ወገባቸውን
ጠልፈው በአንገታቸው የሚያጠልቁት፡ በደረሰት
በኩል መስቀልኛነት ያለው ሰንሰለት ወይም
ጠፍር።

ቀነዘዘ ግ 1. ፈጥኖ ደረሰ፡ ያለጊዜው አደገ፡
ፋፋ (ተክል፡ አዝመራ፡...)። 2. ሲሰነ፡ በአንድ

ሴት የማይረጋ፡ የማይወሰን ሆነ።

ቅንዝር ስ ከፍ ያለ የዝሙት፡ የፍትወት
ስሜት።

ቅንዝረኛ ት (ስድብ፡ ነውር) ሲሰኝ፡ ዘማዊ፡
አመንዝራ።

*ቀነዘዘ

ቅንዝንዝ (ቀነዝናዛ) ት (ስድብ) አርፎ፡
ረግቶ የማይቀመጥ።

ቅንዝንዝ አለ ግ ተቅነዘነዘ።

ቅንዝንዝ አደረገ ግ አቅነዘነዘ።

ተቅነዘነዝ ግ ተንቀጥቀጥ፡ እረፍት፡ እርጋታ
አጣ።

አቅነዘነዝ ግ አንቀጥቀጥ፡ እረፍት፡ እርጋታ
ከለከለ።

ቀነዘፈ ግ 1. ቆረጠ፡ ቀነጠሰ፡ ዘነጠፈ፡ ዝጠለ
(የተክልን፡ የዛፍን ቅርንጫፍ)።

ቅንዛፈ ስ የዛፍ ምልማይ፡ ግንጣይ።

ቅንዝፍ፡ ቅንዝፍ አለ ግ ዱብ ዱብ አለ፡
ወረደ(እንብ)።

ተቀነዘፈ ግ ተቀነጠሰ፡ ተዝጠለ፡ ተዘነጠፈ።

ቀነዝናዛ “*ቀነዘነዝ” ስር “ቅንዝንዝ” ን
ተመ.

ቀነደለ ግ 1. ቀነደበ፡ በጣ፡ ቆረጠ (ቅንድብን)።
2. መታ፡ ደበደበ።

ቅንድል ት የተቀነደለ፡ የተቀነደበ፡ የተበጣ
(ቅንድብን)።

ተቀነደለ ግ ተበጣ፡ ተቆረጠ፡ ተቀነደበ።

*ቀነደረ

ተሸቀነደረ ግ 1. የኩራት አሳባበስና አካሄድ
አሳየ። 2. ተቀናጣ፡ ዘለለ (በደስታ)።

አሸቀነደረ ግ አቀናጣ፡ አዘለለ (በደስታ)።

ቀነደሸ ግ 1. ሰበረ፡ እነከተ፡ መታ፡ ቀነደበ
(ራሱን፡ ቀንድን፡ ቅንድብን)። 2. አረጀ፡

ተንቋቋ፡ ጎበጠ።

ቅንደሻም ት (ስድብ) ያረጀ፡ የጎበጠ (ሰው)።

ቀነደሸ¹ ግ 1. ቅንድብን፡ የአይንን ቆብ በጣ።
2. አናትን፡ ቀንድን፡...መታ። 3. ቅንድብን

ሳጨ፡ ነቀለ።

መቀንደቢያ ስ ትንድብን እየነቀሉ የሚሰሉትን ትርፅ እንዲይዝ ለማድረግ የሚያገለግል የውበት እቃ።

መቀንደቢያ

ቅንድብ ስ ከአይን በላይ አግድም የሚበቅለው ፀጉር ወይም ፀጉሩ የሚበቅልበት ቦታ። በአይን ቆብ ወይም በአይን መሸፈኛ (ከፃገ) ጠርዝ ዙሪያ ያለውም ፀጉር ቅንድብ ይባላል(ስእሉን አይን ስር ተመ.)።

ቀንደብ² ግ በጉንት ጠጣ። ላንድ ብርሌ ጠጅ ቀንደብና ይደ።

ቀንዳ ግ ደረቀ፣ ከረረ። እገሌ ወገኑ ቀንድቶ ገንበባ ቀና ግለት ላቅቶታል።

ቀንዳ ቀንዳ አለ ፈጠን ፈጠን ብሎ ተራመደ፣ ሄደ፣ ተሸቀነ። 2- ቀደም ቀደም አለ (በእነጋገር)።

አቀንዳ ግ 1. አደረቀ፣ አከረረ። 2. መታ (በሃይል)።

*ቀንጀ

መቀናጀ ስ ከሌላ ሰው በሬ ጋር እየተጣመረ የሚያርስ አንድ በሬ፣ አጣማጅ።

ቅንጅት ስ 1. ዝግጅት፣ ቅንብር፣ ጥንቅር። 2 ግንኙነት፣ ጥምረት።

ተቀናጀ ግ 1. ተጣማጅ ወይም አጣማጅ አገኘ፣ ከሌላ በሬ ጋር ተጓዳኝ፣ ተጣመደ። 2. ተጣመረ። 3. ተቀናበረ፣ ተስተካከለ፣ ተዘጋጀ።

አቀናጀ ግ 1. አንዱን በሬ ከራሱ ሁለተኛውን ከሌላ አምጥቶ ጠመደ። 2. አጣመረ። 3. አቀናበረ፣ አስተካከለ፣ አዘጋጀ።

*ቀንጠረ

ተሸቀንጠረ ግ በሃይል ርቆ ተወረወረ፣ ተስፈነጠረ።

አሸቀንጠረ ግ አርቆ በሃይል ወረወረ፣ ጣለ።

ቀንጠረ ግ 1. በጠስ፣ ቆረጠ፣ ጎመደ። ላንጉሱን በነሬዱ ቀንጠሰው። 2. የጎመንን፣ የሳማን ቅጠል ከግንዱ፣ የበርበሬን ዛፋ ከቂንዱ እየለየ ቆረጠ፣ ቀንጠሰ።

ቅንጥስ አለ ግ 1. በአጭር ተቀጠ፣ ሞተ። 2. ተቀንጠሰ።

ተቀንጠሰ ግ ተቆረጠ፣ ተቀንጠሰ።

ቀንጠሰ ግ 1. በትንሹ ቆረጠ፣ ከጫፍ ቀንጠሰ። 2. በጥቂቱ ወሰደ፣ አነሳ።

መቀንጠቢያ ስ በጥጥ መንደፊያ(ደጋን) ላይ የተወጠረን ጅማት ለማንዘር የሚያገለግል የቅል አንገት ቆራጭ(ስእሉን ደጋን ስር ተመ.)።

ቅንጣቢ ስ በልኳንዱ ቢቶች ውስጥ ከየብልቱ በትንሹ በትንሹ ተቆርጦ የተጠራቀመ ቁርጥራጭ ስጋ።

ተቀንጠሰ ግ ከጫፋ ላይ በትንሹ ተበጠሰ፣ ተቆረጠ።

ተቀንጣጠሰ ግ ተቆራረጠ፣ ተበጣጠሰ፣ ተቀንጣጠሰ።

ቀንጣ ግ ከራ፣ ራሱን ከፍ ከፍ አደረገ፣ ታበየ።

ቅንጡ ት ቀብራራ፣ ቅምጥል።

ቅንጦት ስ 1. ከመጠን ያለፈ ድሉት፣ ምቾት። 2. የመንቀባረር፣ የመንደላቀቅ ሁኔታ።

ቅንጦት እቃ ስ ለሀይወት ወይም ለኑር እጅግም አስፈላጊ ያልሆነና ድሉት፣ ምቾት ለማግኘት ሲባል የሚገዛ ውድ እቃ።

ቅንጦተኛ ት ደልቃቃ፣ ቀብራራ።

ተቀናጣ ግ 1. ተቀማጠለ፣ ተከራራ፣ ቀበጠ። 2. ከሚያስፈልገው በላይ (የማይችለውን፣ የማይገባውን) ላድርግ አለ።

አቀናጣ ግ 1. አቀማጠለ፣ እኩራራ፣ አንደላቀቀ። 2. አቀበጠ።

ቀንጨረ ግ 1. ሳያድግ፣ ሳይፋፋ ባለበት ጠና፣ ጠነከረ፣ ከረረ። 2. ደረቀ፣ ጠነከረ። ቆሎው ቀንጭሯል።

ቅንጫራ (ቅንጭር) ት ሳያድግ፣ ሳይፋፋ የቀረና በዚያው ባለበት ሁኔታ የጠነከረ፣ የከረረ፣ ድባና።

ቀንጨብ ግ 1. ቆነጠረ፣ ቆንጥሮ ወለደ። 2. በገበግ ጨዋታ ላይ ጀግሪ ሆነ፣ የጅመራውን ዙር ተጫወተ።

ቅንጫቢ ስ የተቆነጠረ፣ የተቀንጨብ ጥቂት ነገር።

ቀንፈ ግ 1. ያልብሰን ጫፍ ጻር ጻሩን አጥፍ፣ ቀልብሶ ሰፋ። 2. የቅንፍ ምልክት አኖረ።

ቅንፍ ስ 1. የተቀነፈ፣ ወደላይ ታጥፍ፣ ተቀልብሶ የተሰፋ ክፈፍ። 2. አንዱን ከሌላው ለመለየት፣ በአማራጭነት ለማስቀመጥ፣ ለማብራራት፣... ከአንድ ፊደል፣ ቃል ወይም አረፍተ ነገር ግራና ቀን የሚቀመጥ ደጋንማ ምልክት፣ ምልክቱም " () " ነው።

ቅንፋት ስ አጥፋት፣ ትልብላት።

ቀኛ² ግ 1. ተመቀኘ፣ ሌላው ባደረገው ወይም ባገኘው ተከፋ፣ ተናደደ። 2. ሌላው ያገኘውን መልካም ነገር በማየት ለራሱም ተመኘ። 3. የትጽር ጓደኛን ወይም ፍቅረኛን እነጠቃለሁ፣ አጣለሁ ወይም ከሌላ ጋር የፍቅር ግንኙነት

ይኖራል በሚል ስጋት የንዴት፣ የብስጭት፣ የሙብክንክን ስሜት ተሰጣው።

ቀናተኛ ቅ 1. ምቀኛ፣ ሊላው ባደረገው ወይም ባገኘው የሚከፋ፣ የሚናደድ። 2. የሚቆጭ፣ የሚቆረቆር። የኢትዮጵያ ህዝብ ለየገሩ ነፃነት ቀናተኛ ነው። 3. የቅናት ስሜት ያለበት።

ቅናት ስ 1. የምቀኝነት ስሜት፣ ሊላው ባለው፣ በሚያገኘው ወይም በሚያደርገው መከፋት፣ መናደድ። 2. በሊላው መልካም ነገር የመደሰትና ለራሱም የመመኘት ስሜት። 3. የትዳር ጓደኛን ወይም ፍቅረኛን አጣለሁ፣ እነጠቃለሁ፣... በሚል ስጋት የሚፈጠር የብስጭት፣ የመከፋት፣ የንዴት ስሜት ወይም አድራጎት።

ቅናተኛ ቅ የቅናት ስሜት ያለበት።

አስቀና ግ 1. ለቅናት መነሻ ምክንያት ሆነ፣ ወደ ቅናት ገፋፋ። 2. ያደረገው ወይም የተደረገው፣ የተሰራው መልካም ነገር በሊላው ላይ የበሳ ቅናት ስሜት አሳደረ፣ አጓጓ፣ አተጋ።

ቀና ግ 1. ቀጥ አለ፣ ረታ (የገበጠው፣ የተጣመመው)። 2. ቀጥ አለ፣ ቆመ፣ ተነሳ (ተጋድሞ የነበረው)። 3. ተሳካ፣ ተከናወነ፣ ሰመ። የደረሰበት ቀናግ። 4. በመታረስ ወይም መኖሪያ በመሆን እንዲያገለግል ተደረገ፣ ለማ (በታ)። 5. እርሻ ለመደ፣ ተማረ፣ ሰላ፣ ተንከላከለ (ወይፈን)። 6. ገባ፣ ሰሪ። ጥምረቱ ቀናው። 7. አሻረ፣ አዳነ፣ ለሰው ቀናው። 8.

ተስተካከለ፣ ታረመ። ቅ 9. ገር፣ የዋህ። 10. ምቹ፣ ቀላል። 11. ጥሩ፣ ደግ፣ ተንከል የሌለበት (ለስተያየት ወይም አስተሳሰብ)። 12. እስከጋሪ ያልሆነ፣ ጠማማነት የሌለው፣ ቀጥታ የሆነ።

ቀና በቀና/ቀና ለቀና አንፃር ለአንፃር፣ ፊት ለፊት። ቀና በቀና ተናገረ።

ቀና አለ ግ 1. ቀጥ አለ (ጎበጠ፣ ተጣሞ የነበረው)። 2. እንደመቆም፣ እንደመነሳት አለ ተጋድሞ የነበረው)።

ቀና አደረገ ግ አቀና፣ ቀጥ አደረገ (ጎበጠ የነበረውን)። 2. እንደማቆም እንደማንሳት አደረገ (ተጋድሞ የነበረውን)።

ቅናት ስ ለ ድምፅን ተነሽነት የሚያሳይ የያደዳዊ ዜማ ምልክት። ምልክተም(ኛ)ነው።

ቅን ቅ 1. ደግ፣ ገር፣ ከፋት፣ ተንከል የሌለው (ሰው)። 2. ጥሩ፣ ገር የሆነ፣ ከፋት የሌለው (ሃሳብ፣ አስተያየት)።

ቅኝ [ማዛት] ስ በሊላ አገር መንግስት የተወረረና በወራሪው መንግስት ቁጥጥር ስር የሚገደደር፣ ነፃነቱን ያላገኘ አገር።

ቅኝ አገዛዝ ስ ሊላን አገር በመውረር የብዝሃና የጭቆና አስተዳደር የማካሄድ ፖሊሲ።

ቅኝ ገዢ ስ ሊላን አገር በወራሪ በመያዝ በቁጥጥር ስር አድርጎ የሚያስተዳድር መንግስት።

ተቃና ግ 1. ቀጥ እንዲል ተደረገ (ጎበጠ፣ ተጣሞ የነበረው)። 2. ተሳካ፣ ሰመ። ለድህ ተቃና።

አቀና ግ 1. ሸጠ (አህልገ)። 2. አቅጣጫ ያዘ፣ አመራ። ፈቅን ወደ ሰሜን አቀና። 3. ለመኖሪያ፣ ለእርሻ፣ ለአስተዳደር ምቹ እንዲሆን አደረገ፣ አለግ (በታን፣ አገርን)።

አቅኚ (አቅኝ) ቅ አልሚ (አገርን፣ በታን)።

አቃና ግ 1. ቀጥ አደረገ (ጎበጠ፣ ተጣሞ የነበረውን)። 2. አሳካ፣ አሳመራ፣ ጥሩ አደረገ። ለድህን ሲቃናት። 3. አስተካከለ፣ አረመ።

ቀናተኛ "ቀና" ስር ተመ.

ቀናነሰ "ቀነሰ" ስር ተመ.

ቀን ስ 1. (ብ.ቁ. ቀናት) ሃያ አራት ስላታት የሚሆን የብርሃንና የጨለማ ጊዜ። ለጋድ ለመት ለስት ሙቀ ስርሃ ለምስት ቀናት ላለት። 2. ከጠየቀ እስከ ግታ ያለው የብርሃን ጊዜ። ቀን ቀን ለየተጓዘን ግታ ግታ ስርገሶን እናድር ነበር። 3. ወቅት፣ ጊዜ። ያጣም ያገኘና ያገኝም ያጣና፣ ያስተዋዘዘናል ይሄ ቀን ያልፍና። 4. ስላት፣ ጊዜ። ቀኑ አንደት ይርጣል? 5. የተወሰነ፣ የተጠበቀ ጊዜ፣ ቀጠር። ቀኑ ደርሶ ነው የምተው (የመውለኝም ቀን ደርሷል።

ቀኑ ስንት ነው? የወሩ ስንተኛው እለት ነው?

ቀኑ ነደደ የእለቱ የፀሃይ ሙቀት በረታ፣ እየለ፣ ቃጠሎ ሆነ።

ቀኑ ከበደ ደመና ሆነ፣ ጨፈገገ፣ ሰማዩ ጠቆረ።

ቀኑ ደረሰ የመጣቸው፣ የመጥፈያው ጊዜ ተቃረበ፣ መጣ።

ቀን ሆነ ረፈደ፣ ወደእኩል ቀን ተጠጋ።

ቀን ሰጠ 1. ጊዜን በማራዘም ፋታ ሰጠ። 2. ጊዜው፣ ወቅቱ አመቺ፣ የፈለጉትን ለማድረግ አስቻለ።

ቀን ቆረጠ ጊዜ፣ ቀጠሮ ወሰነ።

ቀን ወጣ 1. የቸግር ጊዜ አልፎ የበልፅግና፣ የጥጋብ ብራ ተሳካ። 2. ዝናቡ ቆመ፣ ፀገደ ወጣ፣ ጊዜ ሆነ።

ቀን ወጣለት ከቸግር ተገላገለ፣ አለፈለት፣ ተመቸው።

ቀን ጎደለበት የመከፋ፣ የአደጋ፣ የቸግር ቀን ሆነበት፣ አደጋ አጋጠመው።

ቀን ጎደሎ (የቀን ጎደሎ) ለአደጋ፣ ለመከፋ፣ የሚዳርግ መጥሮ አጋጣሚ የሚያጋጥምበት ቀን።

ቀን ጣለው ደሀ፣ ተቸገረ (ቀድሞ ሃብታም የነበረው)።

ቀኗ ደረሰ የመውለኛዋ ጊዜ ተቃረበ።

ቀን ለቀን ተው.7. በቀን ብርሃን ባለበት ጊዜ።

ቀን በቀን ተው.7 1. ሁል ቀን ትህልሊጊዜ። 2. በቀን ብርሃን ባለበት። ቀን በቀን ሊባ ከሌቱ ግብቶ ዘረፈው።

ቀን ቆጠሮ ስ የቆጠሮ አለት (የፍርድ ቤት...)።

ቀን መቁጠሪያ ስ የአመቱ ወራትና ቀናት የሚወለባቸውን አለታት ለመቁጠርና ለመለየት የሚያስችል ሰሌዳ፣ ለንጠረዥ።

የቀን ሰራተኛ/ሙያተኛ ስ በቋሚነት የተቀጠረበት ሰራ የሌለውና በቀን ከፍታ የሚያገለግል የተልበት ሰራተኛ፣ ሽቃይ፣ ኩሊ።

የቀን ተማሪ ስ ቀን ቀን በመደበኛ የትምህርት ሰአት ትምህርቱን የሚከታተል ተማሪ።

የቀን ጅብ ምህረት የለሽ፣ ጨካኝ፣ እናት አይምራ (ያገኘውን ከመንጠቅ፣ ከመብላት፣ ከመግደል የማይቆጠብ)።

ቀነኛ (የቀንኛ) ስ (በገጠር አካባቢ የሚባል) ምሳ።

ቀንበር (ቀምበር) ስ በእርሻ ጊዜ በሁለት በራዎች ትከሻ ላይ የሚያርፍና ከሞፈሩ ጋር በምራን የሚያያዝ የግብርና እቃ(ስእሉን ሞፈር ስር ተሙ)።

ቀንበር ተሸከመ መከራ፣ ስቃይ ተቀበለ።

የ--ቀንበር የ--- ሸክም፣ ጫና። የባርነት ቀንበር።

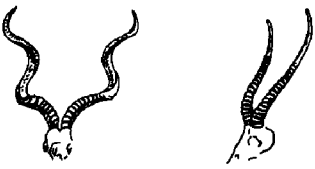
ቀንበጥ(ቀምበጥ) ስ በጣም ለምለም የሆነው ትጠል የሚገኝበት የዛፍ ወይም የተክል ጫፍ፣ አልት።

ቀንዘል ስ የዛፍ፣ የተክል ትርጓሜ።

ቀንደኛ "ቀንድ" ስር ተሙ.

ቀንዲል ስ መቅረዝ።

ቀንድ ስ በእንስሳትና በአራዊት ራስ ላይ ሹል ሆኖ የሚበቅል ጠንካራ አካል።

ቀንድ

ቀንዱን አለው 1. በቁጣ፣ በስድብ፣... ዝም አሰኘው፣ አሳፈረው። 2. አናቱን፣ ጭንቅላቱን መታው፣ ቀነደበው።

ቀንደ መለከት ስ ከቀንድ የተበጀ መለከት።

ቀንድ አውጣ /አበቀለ ተናደደ።

ቀንድ አውጣ (ቀንዳውጣ) ስ ልብስ የዛጎል አይነት የሆነ፣ እየተባበ የሚሄድ፣ ለስላሳ አካል ያለው፣ በከረምት በተዛገየ የሚታይ ትል።

ቀንድ አውጣ

የቀንድ ከብት ስ የበሬና የላም አጠቃላይ ስም። እንደ በሬና ላም ያሉትን እንስሳት ከጋማ ከብቶች ለመለየት የሚያገለግል ስም።

የቀንድ ዋንጫ ስ ከቀንድ የተበጀ ዋንጫ።

ቀንደኛ ት ዋነኛ፣ ግንባር ቀደም (በአብዛኛው ለመጥር ድርጊት)።

ቀንዳም ት ቀንዱ ረኽም የሆነ (በሬ...)።

ቀንጃ "ቀነጀ" ስር ተሙ.

ቀንጠልባ ት ለፍላፈቱ ቀጣጣሪ፣ ወሬኛ።

ቀንጠፋ ስ መጠቅ አነስተኛ የሆነ፣ እሾህ ያለው የእውነት አይነት።

ቀንጠ "ቂንጠ" ስ ጋ ተሙ.

ቀንጫራ "ቀነጨረ" ስር ተሙ.

ቀኖት ስ የብረት ችግኝ፣ ምስግር።

ቀኖና ስ 1-(ክር.) ሰብኢ። 2- ህግ፣ ደንብ፣ ስርአት (የቤተክርስቲያን)። 3- የማይለወጥ፣ የማይሻሻል ህግ፣ ደንብ፣ መመሪያ (ፍልስፍና)።

ቀኖና ያዘ ሰብኢ ገባ።

*ቀኘ(ቀነየ)

ቅኔ ስ 1. የተለያዩና የተወሰኑ የዜማ ምጣኔዎች ያሉት፣ እንደ ግጥም ቤት የሚመታ፣ ይዘቱ ውበትና ጥልቅ ምስጢር እንዲኖረው ተደርጎ በልዩ ልዩ የቅኔ መንገድ አይነቶች የሚቀናበርና በትምህርት አማካይነት የሚቀሰም ሰነ ቃላዊ ድርሰት። 2. ምስጢር አዘል ንግግር።

ቅኔ ሰጠ ለምስጋና፣ ለአክብሮት... የሚሆን ቅኔ አበረከተ።

ቅኔ ቆጠረ 1. ቅኔ አዘጋጀ። 2. ቅኔ አወቀ።

ተግረ (በመጠኑ)።

ቅኔ ነጠቀ ባለቅኔው አዘጋጅቶ በግሰማት ላይ ካለው ቅኔ ውስጥ ድንቁን ክፍል (ሰንኝ) ሊላው አድማጭ ቀድሞ ተናገረ። ሞላ።

ባለቅኔ ቅኔ የሚያውቅ፥ የተማረ።

ቅኔ ማህሌት ስ በቤተክርስቲያን ውስጥ መዘምራት በመቋሚያ፥ በከበርና በፅናፅል የሚታደበውን የምስጋና ዝማራ የሚያሰሙበት ክፍል።

ቅኔ ቤት ስ የቅኔ ትምህርት ቤት።

ተቀኙ ፡ 1. የመጀመሪያውን ደረጃ የቅኔ ትምህርት ወርሶና ራሱን ችሎ ቅኔ ለመድረስ ቻለ። 2. ቅኔ አዘጋጅቶ አቀረበ፤ ሰጠ፥ ተናገረ፥ አሰማ።

አስቀኙ ፡ ፡ ቅኔ አስተምሮ እንዲቀኝ አደረገ።

ቀኙ ስ 1. የግራ ተቃራኒ፥ አንድ ሰው ፊቱን ወደ ሰሜን ሲያደርግ በስተምስራቅ በኩል የሚገኘው የሰውነት ክፍል፤ አቅጣጫ። 2. (ዘይ.) ምቹ፥ ቀና፤ የማያስቸግር።

ቀኞች ስ ወግ አጥባቂ ወይም አድሃሪ የፖለቲካ መስመር ተከታዮች።

[ባ] ቀኝ አውለኝ በደህና፥ በሰላም አውለኝ።

ቀኛዝማች ስ 1. በጦርነት ጊዜ ከዋናው መሪ (ከፊታውራሪው) በስተቀኝ በኩል ባለው የጦር ግንባር ለሚሰለፍ የጦር አለቃ የሚለጥ የቀድሞ ግእርግ ስም። 2. ቀደም ባለው ጊዜ ለአንዳንድ ባላባቶች ሃብታሞች ይሰጥ የነበረ የግእርግ ስም።

ቀኝ እጅ ስ 1. በስተቀኝ በኩል የሚገኘው የሰው አንደኛው እጅ። 2. መከታ፥ መመኪያ፤ አለኝታ፥ ደጋፊ። እገሌ ቀኝ እጅ ነው።

ቀኝ እጅን ሰጥፍሃለሁ/አውገሃለሁ እንደኔ ሆነህ ምታልኝ፤ ደብድበልኝ።

ቀኝ ከንፍ ስ (ፖሊ.) ወግ አጥባቂ።

ቀኝ ጌታ ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ) ግእርግ ከርእሰ ደብር በታችና ከግራ ጌታ በላይ የሆነ፥ በቅኔ ማህሌት ውስጥ በስተቀኝ በኩል በመቀም ስርአቱን የሚቆጣጠር ሹም።

የቀኝ ዳኛ ስ በፍርድ ስራ ጊዜ ከመሃል ዳኛው በስተቀኝ በኩል የሚቀመጠው ዳኛ።

ቀወለለ ፡ ፡ ቀውላላ ሆነ።

ቀውላላ (ቀወለለ) ፡ 1. ቀመተ ረዥም። 2. ዘዋሪ፥ ወዲያና ወዲህ የሚል።

ተንቀዋለለ ፡ 1. ረዘመ፥ ቁመ፥ አደገ። 2. ወዲያና ወዲህ አለ፥ ዞረ፥ ያለሰራ ተንከራተተ።

አንቀዋለለ ፡ 1. አረዘመ፥ ቀውላላ አደረገ። 2. አንከራተተ፥ ወዲያና ወዲህ ያለሰራ አዘረ።

*ቀወመ

መቃወሚያ ስ መከላከያ።

ቅዋሚ ስ አለመስማማት፥ ተቃውሞ።

ተቃወመ ፡ 1. አለመስማማቱን ገለጠ፥ ነገሩን ሳይቀበል ቀረ፥ ተቃረነ።

ተቃዋሚ ፡ 1. ተቀናቃኝ፥ ባላንጣ። 2. ተፃራሪ፥ አግራጭ ሃሳብ ያለው (ሰው)።

ተቃውሞ ስ አለመስማማት፥ ትዋሚ።

የተቃውሞ ሰልፍ ስ አንድን ነገር፥ ሃሳብ፥ ድርጊት፥... ለመቃወም የሚደረግ ሰልፍ።

ቀወሰ ፡ ፡ አበደ፥ አእምሮው ተነካ፤ ወፈረ ሆነ።

ቀውስ ስ 1. እብድ፥ ንክ፥ ወፈረ። 2. የነገርን መሳከር፥ መዘበራረቅ፥ ውዥንብር።

ተቃወሰ ፡ 1. ተናጋ። 2. ተምታታ፥ ተሳከረ፥ ተዘባረቀ።

አቃወሰ ፡ 1. አናጋ፥ አበላሸ። 2. አምታታ፥ አሳከረ፥ አዘባረቀ።

*ቀወቀወ

ቀውቃዋ(ቀወቀው) ፡ ከውካዋ፥ ቀኝቃኝ፥ የማያርፍ።

ቀውቀውቱ ዝ.ከ.

ተንቀወቀወ ፡ ተንከወከወ፥ ተንቀዣቀዣ።

አንቀወቀወ ፡ አንከወከወ፥ አንቀዣቀዣ።

ቀውላላ “ቀወለለ” ስር ተመ.

ቀውስ “ቀወሰ” ስር ተመ.

ቀውስ “አሳት” ስ በሀፃር የሚወጣ የኮከብ ስም። በተወግራ ኮከብ ቀጠራን ተመ.

ቀውቀውቱ “*ቀወቀወ” ስር ተመ.

ቀውቃዋ ዝ.ከ.

ቀውጢ ፡ ሽብር፥ ሁከት የሰበሰቡ አስቸጋሪ፥ ክፉ (ጊዜ)። ቀውጢ ቀን/ ቀውጢ ዘመን።

*ቀዘመዘመ

ቅዝምዝም ስ ውዝዝዝ፥ ምዝዝዝ።

ተቅዘመዘመ ፡ በአየር ላይ ተውዝዝዝ፥ ተምዝዝዝ (ለምሳሌ ጹላ፥ ዘንግ)።

አቅዘመዘመ ፡ በአየር ላይ አውዝዝዝ፥ አምዝዝዝ (ጹላን፥ ዘንግ)።

ቀዘቀዘ ፡ 1. በረደ፥ መቀቱን አጣ። ቡፍው ቀዘቀዘ። 2. ብርድ ሆነ። አየሩ ቀዘቀዘ። 3. (ዘይ.) ቀነሰ፥ አነሰ (ወዋታው፥ ገበያው፥ ጦርነቱ፥...)

ቀዝቃዛ ፡ 1. የበረደ፥ የቀዘቀዘ፥ መቅ ያላሆነ። 2. (ዘይ.) ያልደመቀ፥ ያልተጋረጸ።

ቀዝቃዛ ጦርነት ስ የራሱን ጥቅም ለማስከር፥ ሃይልን ለማጠናከርና አንዱ በሌላው ላይ ስጋት፥ ውጥረትና ውዝግብ ለመፍጠር፥

በመንግስታት መካከል የሚካሄድ፣ የመሳሪያ ውጊያ የሌለበት፣ ልዩ ልዩ አይነት ጥቃት፣ ዘመቻ (ድንበር አካባቢ ጦር መሳሪያ ማከማቻትና የጦር ልምምድ ማድረግ፣ የሰላላ፣ የሃሰት መረጃ የመናኘት ተግባር)።

ቅዝቃዜ ስ ብርድ።

ተቀዛቀዘ ግ የብርድ ስሜት ተሰማ።

ማቀዝቀዣ ስ ምግብን፣ መጠጥን፣ መድሃኒትንና የመሳሰለውን ነገር ለተወሰነ ጊዜ ሳይበላሽ አቀዝቅዞ የሚያቆይና ፈሳሽ ነገርን ወደ በረዶነት ሊለወጥ የሚችል፣ በሳጥን ወይም በቁምሳጥን ቅርፅ የተሰራ የቤት እቃ፣ ፍሪጅ፣ በረዶ ቤት።

ቀዘባ ስ 1. ፍሬ ሊይዝ የተቃረበ የሰንደቅ የገብሰ ፣...በቃያ፣ ሰብል። 2.(ዘይ.) ዛው፣ ቁመናውያማረ፣ የተዋበ ለግላጋ፣ ሰታ።

ቀዘን ግ 1. ቀጭን አይነምድር ተቀመጠ፣ ኮሳ፣ ተፀዳጸ። 2. (ዘይ.) ፈራ፣ ስጋ፣ ተርበደበደ።

ቅዘን ስ ቀጭን አይነ ምድር፣ ተቅማጥ።

ቅዘን በቅዘን ሆነ በጣም ፈራ፣ ተርበደበደ።

ቅዘን ነዳው “ተቅማጥ ነዳው” ን ተመ.

ቅዘናም ቅ (ስድብ) ፈራ፣ ጸርጸራ፣ ሃሞተ ቢስ፣ በቅጋቃ።

ቀዘዘ ግ ረዘዘ።

ቀዛዛ ግ ፈዛዛ፣ የቀዘዘ።

ቅዝዝ አለው ረዘዘ፣ ቀፈፈው።

ቀዘፈ ግ በውሃ ላይ በታንኳ፣ በጀልባ፣...ለመሃድ ወይም ለመዋኘት እንዲያስቸለው በመቅዘፈ ወይም በእጅ ውሃውን ወደ ሂሳው ግራና ቀኝ ገፋ።

መቅዘፈያ ስ ታንኳን፣ ጀልባ፣... በውሃ ላይ ለመቅዘፍ፣ ለመምራትና ውሃውን በመግፋት በሚገኝ ተቃራኒ ሃይል ታንኳው ወይም ጀልባው ወደፊት እንዲሄድ ለማድረግ የሚረዳ፣ ከሜፋ ጠፍጠፍ ያለ እቃ፣ ትርክዛ።

ቀዛዛ “ቀዘዘ” ስር ተመ.

ቀዝቃዛ “ቀዘቀዘ” ስር ተመ.

*ቀዣቀዣ

ቀዣቃዣ (ቀዣቀዣ) ቅ (ስድብ) ከውከዋ፣ አንድ በታ ረገቶ የማይቆይ፣ ከለፍላፋ።

ቀዣቀዣ አለ ግ ተገታዣቀዣ።

ቅዣቅዣ አለ ግ በጣም ተገታዣቀዣ።

ተንቀዣቀዣ ግ ተንከወከው፣ ተክለፈለፈ፣ ተቅለበለበ።

አንቀዣቀዣ ግ አንከወከው፣ አክለፈለፈ፣ አቅለበለበ።

*ቀየመ(ቂመ)

ቂም ስ በደል የተፈፀመበት ሰው፣ በተፈፀመበት በደል ምክንያት የሚይዘው የቁጭት፣ የጥላቻ ስሜት፣ ቁርጅ።

ቂሙን ቀረፈ ቂሙን ተወ።

ቂሙን ተወጣ ተበቀለ፣ የበቀል እርምጃ ወሰደ።

ቂም አበቀለ ተቀያየመ፣ ተቃቃሪ።

ቂም ያዘ 1. አቂመ፣ በተደረገበት በደል ምክንያት የቁጭት፣ የጥላቻ፣ የበቀል ስሜት አደረበት። 2. ቶሎ አልድን አለ፣ አቀበረ፣ አመረቀዘ (ቆሰል)።

ቂም በቀል ስ 1.ቂምን ለመወጣት የሚወሰድ ወይም የተወሰደ ርምጃ። 2. በቂም ላይ የተመሰረተ ጥላቻ፣ ክፉ ሃሳብ።

ቂመኛ ቅ 1.ቂም የሚይዝ የተፈፀመበትን በደል የማይረሳ። 2. ቂም የያዘ፣ የተፈፀመበትን በደል ያልረሳ ጠበኛ፣ ደመኛ፣ እፅና እኩ ቂመኛኛ ነን።

ቅያሚ ስ በፀብ፣ በጥል፣ ባለመስማማት ምክንያት የሚፈጠር ቅሬታ፣ የጥላቻ ስሜት።

ቅይም አለ ግ 1. ክፍት አለው ተቀየመ። 2. በደንገት ከፊቱ ላይ የመቀየም፣ ቅር የመሰኘት ስሜት አሳየ። 3. ጠላ፣ ተጠየፈ።

ተቀየመ ግ በደረሰበት ወይም በተፈፀመበት በደል ምክንያት ተከፋ፣ ጥላቻ፣ ቅሬታ አደረበት አከራፈ።

ተቀያየመ ግ እርስ በርስ አንዱ በሌላው ቅር ተሰኘ፣ ተከራረፈ።

አቂመ ግ 1. በተደረገበት በደል ምክንያት የቁጭት፣ የጥላቻ፣ የመበቀል ስሜት አደረበት። 2. ቶሎ አልድን አለ፣ አቀበረ፣ አመረቀዘ (ቆሰል)።

አቀያየመ ግ አጣላ፣ አከራረፈ።

አቀያያሚ ቅ ከሌላው ጋር የሚያጣላ፣ የሚያጣጥ (ነገር፣ ጉዳይ)።

አስቀየመ ግ 1. ቅር አሰኘ፣ አስከፋ፣ እንዲቀየም አደረገ። 2. መጥፎ ሆነ፣ አስጠላ፣ አስጠየፈ (መልኩ፣ ስራው፣...)።

አስቀያሚ ቅ (ስድብ) አስጠሊታ፣ መጥፎ፣ አስከፈ፣ አስጠየፈ (መልኩ፣ ስራ፣...)።

ቀየረ ግ 1. ለወጠ፣ ሌላ አደረገ። 2. ተካ። ዘነኛውን የሚቀይረው በው ለላተገኘም። 3. ተለወጠ፣ ሌላ ሆነ (መልኩ፣ ቀለሙ፣...)። 4. ተበላሸ፣ ለወጠ (ጣእሙ፣ ሽታው፣...)። 5. አሃወረ፣ ከነበረበት ቦታ ለወጠ።

መቀየሪያ ስ መለውጫ፣ ቅያሪ፣ (በትርፍነት ያለ)።

ቅያሪ (ቅያሬ) ስ 1. ዝውውር (የሰራ ቦታ)።

ቅይር አለ

ፈ. በአንድ ነገር ምትክ የሚሰጥ፡ የሚወሰድ ወይም የሚያገለግል መለውጫ።

ቅይር አለ ግ በጣም ተቀየረ፡ ተለወጠ። ፊት ከነበረበት ሁኔታ ተለየ።

ቀያየረ ግ አንዱን በሌላ ተካ፡ ለዋወጠ።

ተቀየረ ግ 1. ለወጠ፡ ሌላ ሆነ። 2. ፊት ከነበረበት ሁኔታ፡ መልክ፡ ጠባይ፡... የተለየ ሆነ። 3. ተዛወረ፡ ለወጠ (ለሰራ፡...)።

ተቀያሪ ት 1. ተተኪ፡ ተለዋጭ፡ ምትክ። 2. ሊለወጥ፡ በሌላ ሊተካ የሚችል።

ተቀያየረ ግ 1. እርስ በርስ አንዱ የሌላውን ወሰደ፡ ተለዋወጠ። 2. ፊት ከነበረበት ሁኔታ፡ መልክ፡ ጠባይ፡... የተለየ ሆነ። 3. ተተካካ፡ ተለዋወጠ።

ተቀያያሪ ት ለተዋጭ፡ የሚተያየር።

ቀየሰ ግ የቦታን ርቀት፡ ሰፋት፡ ከፍታ፡ እትጣጫ በሚትር፡ በገመድ፡ በልዩ ልዩ መሳሪያ ለካ፡ ሰፈረ፡ መጠነ፡ ገመገመ።

ቀያሽ ስ የቅየሳ ስራ ባለሙያ።

ቅየሳ ስ የተወሰነ የቦታን ርቀት፡ ሰፋት፡... በተለያዩ ዘመናዊ መሳሪያዎች የመለካት ጥበብ፡ ዘዴ፡ ተገባር።

ቅያሽ ስ ልክ፡ መጠን፡ ንድፍ (የቦታ፡ የመንገድ፡ የቤት፡...)።

ተቀየሰ ግ ተለካ፡ ተመተረ (መንገድ፡ ቤት ለመስራት)።

ቀየደ ግ 1. አሰረ፡ ጠፈረ፡ ሰነከለ (የከብት እግርን)። 2. ከልታፋ፡ ለንባዳ አደረገ መናገር ከለከለ (አንደበትን)።

መቀየሻ ስ ማሰሪያ ገመድ፡ ጠፍር።

ቅይድ ት የታሰረ፡ የተሰነከለ።

ቀየጠ ግ ቀላቀለ፡ ደባለቀ።

ቅይጥ ት 1. ቅልቅል፡ ድብልቅ። ስ 2. የተለያዩ አህሎችን በመደባለቅ የተዘጋጀ እንጀራ።

ቅይጥ አለ ግ ተቀየጠ።

ተቀየጠ ግ ተቀላቀለ፡ ተደበላለቀ።

አቀያየጠ ግ አቀላቀለ፡ አደበላለቀ።

ቀያሽ "ቀየሰ" ስር ተመ.

ቀያቱ "ቀላ" ስር ተመ.

ቀያየረ "ቀየረ" ስር ተመ.

ቀይ "ቀላ" ስር ተመ.

ቀደመ ግ 1. አለፈ፡ ከፊት ሆነ (በሩጫ፡ በአካሄድ፡...)። 2. መጀመሪያ ሆነ። *ከእንጀራው ወጡ ቀደመ።* 3. ሌላው ከማድረጉ በፊት እሱ አደረገ፡ ሰራ። 4. (ዘይ.) ከመመታቱ በፊት አስቀድሞ እሱ መታ (በጥል ላይ)።

በቀደም ተው.ግ. አሁን ለታ፡ በቅርብ፡ ካለፉት ቀናት ውስጥ ባንዱ።

ቀድሞ ተው.ግ ድር፡ ጥንት፡ ፊት።

ቀድሞውት ፊት፡ መጀመሪያውት። *ተደምድብ ተናገረ ዘረ።*

መቅደም ስ በመፅሃፍ የመጀመሪያ ገጾች ላይ የሚገኙ፡ አብዛኛውን ጊዜ በለመፅሃት አጠቃላይ መግለጫ የሚሰጥ ፅሁፍ።

ቀደምት ት የቀደሙት፡ የድርዎች፡ የጥንቶች፡ የመጀመሪያዎች።

ቀዳሚ ት 1. ፊት መሪ። 2. የቀደመ። 3. ጀማሪ።

ቀዳሚ ስ 1. የመጀመሪያ እርሻ፡ ጭፍለታ፡ እዳሪ ግግግጥ። 2. የኮርቻ የፊተኛ ድጋፍ። ቀዳሚ እየተባለም ይጠራል(ስለሉን ኮርቻ ስር ተመ.)።

ቀዳሚያ ት አንደኛ፡ የመጀመሪያ።

ቅደም ተከተል ስ ተራ፡ ቀዳሚያ ተከታይ።

ቅድመ አያት ስ የአያት እናት ወይም አባት፡ ሁለተኛው አያት።

ቅድሚያ ስ ከሁሉም በፊት የመሆን፡ የመገኘት፡ የማግኘት እድል፡ መብት።

ቅድሚያ ክፍያ ስ አንድን እቃ ለመግዛት ወይም አንድን አገልግሎት ለማግኘት አስቀድሞ የሚከፈል ሙሉ ወይም የተወሰነ ክፍያ።

በቅድሚያ ተው.ግ. በመጀመሪያ።

ቅድም ስ ከጥቂት ደቂቃዎች ወይም ሰአታት በፊት ያለው ጊዜ።

ቀደም ቀደም አለ ቸኮል ቸኮል አለ፡ ጠደፍ ጠደፍ አለ፡ ተንቀሳቀሰ።

ቀደም ብሎ ተው.ግ. አስቀድሞ፡ በፊት።

ተቀደመ ግ 1. ታለፈ፡ ወደሃላ ሆነ። 2. (ዘይ.) ሳይመታ ተመታ። 3. እሱ ከማድረጉ በፊት ሌላ ወገን ፊጥኖ አደረገ ወይም ሰራ።

ተቀዳሚ ት ቀዳሚ፡ በኩር፡ የመጀመሪያ።

ተቀዳደሪ ግ ተላለፈ፡ ፊትና ሂላ ሆነ።

ተሽቀዳደሪ ግ 1. በሩጫ፡ በግልቢያ፡... አንዱ ሌላውን ለመቅደም ተወዳደረ፡ ተፍክከረ። 2. ቸኮል፡ ፈጠነ፡ ቀደመ። *አይሆንም እያለኩት ተሽቀደሞ ሂላቱን እሱ ከፈለ።*

አቀዳደሪ ግ አስተላለፈ፡ ፊትና ሂላ አደረገ።

አስቀደመ ግ አሳለፈ፡ ፊት አደረገ፡ ቅደሚያ ሰጠ።

አስቀድመኝ መጀመሪያ እኔን ገደለኝ (ከምዳቸው በፊት)።

አስቀድሞ ተው.ግ. መጀመሪያ፡ ቀደም ብሎ፡ ከሁሉ በፊት።

አሽቀዳደመ ግ በሩጫ፣ በግልቢያ፣... አወዳደረ፣ አርክከረ።

አሽቅድድም (አሽቅድምድም) ስ የሩጫ፣ የግልቢያ፣... ውድድር፣ ፋክክር።

ቀደሰ ግ 1. ስርአት ቅዳሴን ለማካሄድ በተዘጋጀው ስጋወደሙ ላይ ተገቢውን ፀሎትና ምስጋና በማቅረብ ራሱም ቆርቦ ምእመናንን አቆረበ። 2. አንፃ፣ አጠራ፣ ባረከ። 3. ጀመረ። ቀዳሽ ስ የቅዳሴ ስነ ስርአት የሚያከናውን ቁስ ወይም ዲያቆን።

መቅደስ ስ በቤተክርስቲያን ውስጥ ስልጣን ክህነት ያላቸው ካህናት ብቻ የሚገቡበት፣ ታቦቱና መንበሩ የሚገኙበትና ቅዳሴ የሚቀደስበት ክፍል።

ቅዳሴ (ብ.ቁ. ቅዱሳን፤ አን.ቅድስት፤ አን. ብ.ቁ. ቅዱሳት) ት 1. የተቀደሰ፣ የተባረከ፣ የገፃ፣ የበቃ፣ ንፁህ፣ ብሩክ። 2. ጠባዩ መልካም። 3. ርክብ ያልሆነ።

ቅዳሴ ስ ስልጣን ክህነት ባላቸው ቀላውስት፣ ዲያቆን፣...አማካይነት በስጋወደሙ ላይ በዜማና በንባብ የሚፀለይ ፀሎት፣ ፀሎቱ የተገፈበ፣ መፅሃፍም ቅዳሴ ይባላል።

ቅዳሴ ወጡ ቅዳሴውን ፈፀሙ፣ አበቁ።

ቅዳሴ ገቡ ቅዳሴ ጀመሩ።

ቅዳሴ ገባ የቅዳሴውን ስነስርአት ከሚያከናውኑት አንዱ በመሆን ወደ መቅደስ ገባ።

ቅዳሴ ጠበል ስ ከቅዳሴ ስነስርአት በሂሳ ምእመናን በፀበል መልክ የሚቀምሱት የተቀደሰበት ውሃ።

ቅድስና ስ ቅዱሳን፣ ንፁህና፣ ብሩክነት።

የተቀደሰ ት የተከበረ፣ የተባረከ።

አስቀደሰ ግ የቅዳሴ ስነስርአት በሚካሄድበት ቦታ ተገኝቶ የፀሎቱ ተካፋይ ሆነ።

አስቀዳሽ ስ በቅዳሴ ስነስርአት ላይ ተገኝቶ የፀሎቱ ተካፋይ የሚሆን ምእመን።

ቀደደ ግ 1. ሰነጠቀ፣ ተለተለ፣ ሸረከተ (ወርቅን፣ ወረቀትን)። 2. ባሳ፣ ሸነቆረ፣ ነደለ። 3. ከፈተ፣ ጀመረ።

ቀዳዳ ት 1. የተሰነጠቀ፣ የተሸረከተ። ከቀዳዳ ይገባል ጨምሮ፡ 2. ብስ፣ ሸንቆር። 3. (ዘይ.፣ ስድብ) ምስጢር፣ ነገር የማይቋቋር፣ ወሬኛ (ሰው)።

ቀዶ ሀክምና ስ በአደጋ ወይም በበሽታ ምክንያት የተጎዳን አካል በመቅደድና በመሰፋት ሀክምና የመስጠት ዘዴ፤ አፕራሲያን።

ቅዳጅ ስ ከጨርቅ፣ ከወረቀት፣... ተቀዶ የወጣ ብጫቂ፣ ብጣቂ፣ እራፊ፣ ቁራጭ።

ቅድ ስ 1. የልብስ ስፈት የአቀዳደድ አይነት።

ቶንጥሳ ቅድ ተሟሎ፡ 2. (ዘይ.) ምስጢር የማይቋቋር፣ ወሬኛ።

ተቀደደ ግ 1. ተሸረከተ። 2. (ዘይ.) ሞት፣ ውሸት ነገር አወራ።

ተቀዳጅ ት በቀላሉ ሊቀደድ፣ ሊሸረከት የሚችል።

ተቀዳደደ ግ በእርጅና ወይም በሌላ ምክንያት ተብጫወቀ፣ ተሸረከተ።

አስቀደደ ግ ለብስ ለማሰፋት በልኩ አስቆረጠ፣ በልኩ እንዲሰፋለት አደረገ።

ቀዳ ግ 1. ፈሳሽ ነገርን፣ ለምሳሌ ውሃን ከወንዝ ወይም ፈሳሹ ከአለበት ቦታ በእኔ አድርጎ በተወሰነ መጠን ወሰደ፣ ወሰደ። 2. አንቆረቆረ፣ ወመረ፣ ሰጠ። ለሳላፊው ሁለት ብርሌ ጠጅ ተዳልገደ። 3. አመጣ። ውሃ ከቀዳች በሃላ ወደ ገበያ ሄደች። 4. ገለበጠ (ፅሁፍን ወይም ሌላን ነገር ከሌላው ላይ)። 5. ቀረፀ (ድምፅን)። 6. ከረጀ።

ቀዳው በብዛት አወረደው፣ አገሩን አገደው። ዝናቡን ቀዳው/ወሬውን፣... ቀዳው።

መቅጃ ስ 1. መጥለቂያ፣ መጭለፊያ፤ ፈሳሽ ነገር ከአንዱ ወደሌላው የሚገለበጥበት ወይም የሚወስድበት እቃ። 2. ውሃ የሚቀዳበት ስፍራ፣ ምንጭ፣ ኩፈ፣ ወንዝ፣... 3. በቴፕ፣ በሽክላ፣... የሚቀረፀውን ድምፅ መቀበያ፣ ማስተላለፊያ መሳሪያ።

ቅድ ስ ከአንድ መፅሃፍ ተውጣጥቶ በከፊል የተገፈ ፅሁፍ። ቅድ ድን።

ቅጂ ስ 1. ጠላ ተጠምቆ፣ ጠጅ ተጥሎ፣ ቅቢ ተነጥሮ፣... የሚገኘው ውጤት፣ የተጣራው ክፍል። ለቅድ ጋን ጠላ አራት እንበራ ቅጂ ይወጣል። 2. ከሌላ የተገለበጠ፣ የተወሰደ ፅሁፍ ወይም የተቀረፀ ድምፅ። 3. የመጀመሪያውን መሰሎ የተባዛ፣ የተገለበጠ፣ የተቀረፀ (ፅሁፍ፣ ደብዳቤ...)፤ ኮፒ።

ተቀዳው 1. ወጣው። ጋት አራት እንበራ ጠጅ ተቀዳው። 2. ብዙ ፈሰሰው። እንባ ተቀዳው።

ቀዳሚ "ቀደመ" ስር ተመ.

ቀዳማ ዝ.ክ.

ቀዳማዊ ዝ.ክ.

ቀዳማይ "ቀደመ" ስር የ"ቀዳማ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

ቀዳሚት "ቅዳሜ" ን ተመ.

ቀዳሽ "ቀደሰ" ስር ተመ.

ቀዳዳ "ቀደደ" ስር ተመ.

*ቀዳጀ

ተቀዳጀ ግ አገኘ፣ ተገናፀፈ (ድልን፣ ክብርን፣ ዘውድን)።

አቀዳጀ ግ ሰጠ፡ አሰገኘ፡ አነፃፀረ (ድልን፡ ከብርን፡...)።

ቀጋ ስ እንወቱና ፍሬው የፀረጸ ላ ተከለ የሚመስል፡ እሾህ ያለው የእፀዋት አይነት። ፍሬውም ቀጋ ይባላል።

ቀጠለ ግ 1. ተጽርጦ የነበረውን ስራ፡ ድርጊት፡... እንደገና ጀመረ፡ ማካሄድ ያዘ፡ ገፋ። 2. ተጽርጦ የነበረው ስራ፡ ድርጊት፡... እንደገና ተጀመረ። 3. የጀመረውን ስራ ፡ ድርጊት፡... ሳያቋርጥ አካሄደ፡ በዚያው ገፋ። 4. የተጀመረው ስራ፡ ድርጊት፡... ሳይቋረጥ ተካሂደ፡ በዚያው ገፋ። 5. ጨመረ፡ አከለ፡ ከፍ አደረገ (ቁመትን፡ ርዝማኔን) ። 6. ከፍ አለ፡ ጨመረ፡ በዛ፡ ያለቃው ዋጋ ቀጠለ። 7. አያያዘ፡ አገኘ፡ ቋጠረ (የተበጠሰን፡ ለየብቻ የነበረን፡ የተለያየን ነገር)። 8. ተከተለ፡ ለጠቀ፡ ተራ ያዘ። ከዚህ ቀጥሎ ሌላ ይመጣል። 9. አገባ፡ መስመር ዘረጋ(የውሃ፡ የኢሌትሪክ፡...)።

ቀጥል ሂድ፡ አድርግ፡ ጀምር።

ቀጠላ ስ 1. ከወለላ በቀር ከዳፍ ቀለህ የለለበት የግር እንጀራ። 2. በግንብና በካባ ቅጥር ላይ የተቀመጠ የድንጋይ ክዳን፡ ድምድማት። 3. "ቀፅላ" ን ተመ.

ቅጥል (ቅፅል) ት 1. የተቀጠለ። 2.

"ቅፅል"ን በፊደል ተራው ተመ.

ቅጥይ (ቅጥያ) ስ 1. ቅርንጫፍ፡ አፅቅ። 2. በሌላ ነገር ላይ የተቀጠለ፡ የተጨመረ፡ የታከለ፡ ዋና ያልሆነ።

ቀጣጠለ ግ 1. የተለያየውን ወይም የተበጣጠሰውን እርስ በርስ አያያዘ፡ ቋጠረ። 2. ጨመረ፡ አከለ (ወራን)።

ቅጥልጥል ት የተያያዘ፡ ያልተቋረጠ። ትጥልጥል ልሁፍ / ቅጥልጥል ቤት።

ተቀጣይ ት ተጨማሪ ሆኖ የተያያዘ ወይም የሚያያዝ።

ተቀጥላ (ተቀፅላ) ስ 1. ተጨማሪ፡ ተደራቢ፡ ትርፍ ነገር። 2. በሌላ ዋና ላይ ጥገኛ ሆኖ ወይም ተጣብቆ የሚበቅል የእፀዋት አይነት።

ተቀጣጠለ ግ እንዴ ከሌላው ጋር ተያያዘ፡ ያልተቋረጠ ወይም ቅጥልጥል ሆነ።

አቀጣጠለ ግ አንዱን ከሌላው ጋር አያያዘ፡ ቀጣጠለ።

ቀጠረ ግ በየተወሰነ ጊዜ በሚሰጥ ከፍያ ወይም ደምዘ ስራ ለማሰራት ከሰራተኛ ጋር ተዋዋለ፡ ሰራተኛ ወሰደ፡ አሰገባ።

ቀጣሪ ስ አሰሪ (ግለሰብ፡ ድርጅት፡...)።

ቀጣሪና አስቀጣሪ ስ አሰሪና ሰራተኛን የሚያገናኝ አዋዊነ፡ ደላላ።

ቅጥር ስ 1. የተቀጠረ፡ ለግለሰብ፡ ለድርጅት

፡...በከፍያ ወይም በደመወዝ የሚሰራ። 2. አቀጣጠር፡ የአቀጣጠሩ ሁኔታ፡ ከንዋኔ። ቅጥሩ የሚከናወነው በዋናው ማባሪት በኩል ነው።

ቅጥረኛ ስ አንድ ነገር እንዲፈፀም፡ አንዲሰራ በከፍያ ወይም በጥቅም የተገዛ (ብዙውን ጊዜ ለወንጀል ስራ)። በቅጥረኛ ተገደለ።

ተቀጣሪ ት በገንዘብ ወይም በሌላ ጥቅም ተዋውሎ ለግለሰብ፡ ለድርጅት፡... የሚሰራ፡ የጋራ ስ የሚሰጥ።

ቀጠረ ግ ቦታና ጊዜ ወሰኖ ነገር (አንድ ነገር ለማድረግ፡ ለመገናኘት፡...)።

ቀጠሮ ስ አንድ ነገር ለመሰራት፡ ለመገናኘት፡... የሚደረግ የቦታ፡ የጊዜ ውሳኔ። የትና መቼ እንደምንገኝ ቀጠሮ እናድረግ። 2. ባለጉዳዮች የተሰማመኑበትና የወሰኑት የመገናኛ ቦታና ጊዜ። ቀጠሮህ የትና መቼ ነው?

ቀጠሮ ሰጠ ጊዜና ቦታ ወሰኖ ነገረ፡ ቀጠረ (ለመገናኘት፡ አንድ ነገር ለማድረግ)።

ቀጠሮ ተቀበለ የትና መቼ መገኘት እንዳለበት አወቀ፡ የቀጠሮው ጊዜና ቦታ ተወሰኖ ሲነገረው ተሰማማ።

ቀጠሮ አከበረ በቀጠሮው ሰላት በቦታው ተገኘ።

ቀጠሮ አካባሪ ት በተቀጠረበት ወይም በተቃጠረበት ቦታ በጊዜው የሚገኝ።

ቀጠሮ አፈረሰ በቀጠሮው ሰላት በቦታው ሳይገኝ ቀረ።

ቀጠሮ አፍራሽ ት በቀጠሮው የማይገኝ።

ቀጠሮ ያዘ የሚገናኝበትን ቦታና ጊዜ ወሰነ፡ አከወሰነ።

ቀጠሮ ጠየቀ ቀጠሮ እንዲሰጠው አመለከተ፡ አሳሰበ።

ተቀጣጠረ (ተቃጠረ) ግ አንድ ነገር ለማድረግ ወይም ለመገናኘት ቦታና ጊዜውን በመወሰን ተሰማማ።

መቃጠሪያ ስ ቀጠሮ የሚደረግበት መገናኛ ቦታ።

አቃጠረ ግ 1. ወንድና ሴትን ለወላብ ወይም ለፍቅር ስራ አገኘ፡ አሰማማ። 2. አሳበቀ፡ ወራ አቀበለ።

አቃጣሪ ስ (ሰድብ) 1. ወንድና ሴትን ለፍቅር ስራ የሚያገናኝ። 2. አሳባቂ፡ ወራ አቀባይ።

አስቀጠረ ግ ጉዳዩ የሚታይበትን ቀን አሰወሰነ።

ቀጠረ ግ አጠረ፡ ከበበ፡ ከለለ።

ቅጥር(ቅፅር) ስ አጥር።

ቅጥር ግቢ (ቅፅረ ግቢ) ስ በአጥር የተከለለ ግቢ፡ የተከበበ ቦታ።

ቀጠረ “ቀጠረ” ስር ተመ.

ቀጠቀጠ ግ 1. እንደን ነገር ለመሰበር፥ ለማግኘት፥ ለማትናት፥ ለመጠፍጠፍ... በመደባደብ በሌላ መሳሪያ ደጋግሞ መታ፡ 2. ወቀጠ፡ አደቀቀ፡ ሰበሰበ፡ 3. ደጋግሞ መታ፡ ደበደበ፡ ጨጨፈ፡ ሰውየውን እንደእባብ ቀጠቀጠው፡ 4. መታ፥ ጉዳት አደረሰ፡ መደባደብ ጣቱን ቀጠቀጠው፡ 5. አካላቸው ወቀጠ (የወይፈንን፡ የበግን፡ የዘር ማመንጫ)፡ 6. አንኳኳ፥ ደጋግሞ በሃይል መታ (በርን፡ ግርግዳን፡...)፡ 7. ጎዳ፡ አሰቃየ፡ በሽታ ቀጠቀጠው፡

ቀጥቅጦ ገዛ ጨቁና፡ ረግጦ ገዛ፡

ቀጥታቀጥ ስ (የን.አኒ.) ብረትን በማቅለጥና በመቀጥቀጥ የተለያዩ ነገሮችን የሚሰራ የእደጥበብ ባለሙያ፡

ቅጥታቀጥ ስ የሌሊት ቅጥት፡

ቅጥቅጥ ስ 1. ለመብራትነት የሚያገለግል የተቀጠቀጠ እንደሆነ፡ 2. የተከላለፈ፡ የተወቀጠ (በራ፡ ፍየልና በግ)፡ 3. በመደብደብ፡ በመመታት ወይም በሌላ አደጋ ምክንያት የህመም ስሜት ያለበት አካል ወይም ገሳ፡

እንቅጥታቀጥ (ቅጥታቀጥ) ስ ገብስና ሰንደን የመሳሰለ አህል፡ ተወቅጦ ወይም ተከክቶ ሲበጠር ወይም ሲንቀረቀብ ተለይቶ የሚወጣው ትንንሹና ስብርሳሪው ክፍል፡

*ቀጠቀጠ

ቀጥታቀጥ(ቀጠቀጥ) ት 1. በህመም ወይም በሌላ ምክንያት አካሉ የሚንቀጠቀጥ፡ የሚንዘፈዘፍ፡ 2. ሰበሰቀ፡ ገብታለ፡ ጉፋግ፡ ቁጥቋጣ፡ 3. ፈሪ፡ ቡክን፡

ተንቀጠቀጠ ግ 1. በፍርሃት፥ በብርድ፡ በበሽታ፡... አካሉ ራዶ፡ ተንዘፈዘፈ፥ ተርገፈገፈ፡ 2. ሰብተ፡ ተንገበገበ፡

አንቀጠቀጠ ግ 1. አራደ፡ እንዘፈዘፈ፡ አርገፈገፈ (ፍርሃት፥ ብርድ፡ በሽታ)፡ 2. አሰሰተ፡ አሰገበገበ፡ እንድ ብር ለመስጠት ምን አንቀጠቀጠህ፡

አንቀጥቅጦ ገዛ ሰጥ ለጥ እንዲሉ አድርጎ፥ አስጠንቅ ገዛ፡ የአውሬውን ህዝብ እንቀጥቅጠው ይገዙት ዘር፡

ቀጠብ ግ 1. ለካ፥ መጠነ፡ ምልክት አደረገ (ሽማ፡ ድርጉ)፡ 2. ወሰነ፡ መጠነ (ለምሳሌ እድሜን፡...)፡

መቀጠቢያ ስ በከንድ የተመጠነ የሽማ፡ መለኪያ፡ ድሩ ላይ ምልክት ማድረግ እንደሆነ፡ ዘንግ፡

ቅጥብ ስ 1. እየተሰራ ባለ የሽማ ድር ላይ በመቀጠቢያ ተለክቶ፥ ተመጥኖ የተደረገ ምልክት፡ 2. የእድሜ መወሰን፡ ወሰን፡ ቅጥብ ሲጥላ ሞተ፡

ቅጥባት ዝ.ከ.

ቅጥጥብ ስ ገብብት፡ ሸመጥ፡

ተቀጣጠብ ግ ተዘባበቱ፡ አፈዘ፡ አሽሟጠጠ፡

ቀጠነ ግ 1. አነሰ፡ ሳሳ፡ ቀነሰ፡ ሰለለ (አካል)፡ 2. ውፍረት፡ ልድላዲ አጣ፡ ወደ ውሃነት ተጠጋ (ፈላሽ ነገር)፡

ቀጭን (ቀጪን)(ብ.ቀ.ቀጫጭን) ት 1. ውፍረት የሌለው፡ የሳሳ፡ የሰለለ (አካል)፡ 2. ውፍረት፡ ልድላዲ የሌለውና ወደ ውሃነት የተጠጋ (ፈላሽ)፡ 3. ለቁመቱ ተመጣጣኝ የሆነ በቂ ውፍረት የሌለው (ሰው)፡

ቀጭን እመቤት ራጲን የቻለች ሃብታም ሴት፡

ቀጭን ጌታ ራሱን የቻለ ሃብታም ሰው፡

ቀጭን ሰጥር ስ 1. ከጎድን ሁሉ የምትቀጥን ቀጭን የጎን አጥንት፡ 2. እንደውጋት አድርጎ የሚያም የወገብ ላይ በሽታ፡

ቀጭን ድምፅ ስ ሳርናና ያልሆነ ወይም እንደተጨቀ ያለ ድምፅ፡

ቀጭን ፈታይ ት በፈትል ስራ ባለሙያ የሆነች፡ በቀጭኑ የመፍተል ችሎታ ያላት (ሴት)፡

ቀጠና ስ የረሃብ ዘመን፡ ችጋር፡

ቀጠጠ ግ 1. እንዳይበላላጥ አድርጎና አስተካክሎ ሽለተ፥ አወደ፡ ቀረጠ፡ ቁመቱን አሳጠረ (ለጠጉር፡ ለሳር፡...)፡ 2. ጉብጠትን፡ ጠማማንትን እያነፀ፡ እየቀረፀ አስተካከለ፡ አሳመረ፡

ቀጠጠ ግ ነፋ፡ ቀበተተ፡ አሳበጠ (ሆድን)፡

ተቀጠጠ ግ ተነፋ፡ ተቀበተተ፡ አበጠ፡

ቀጠጥና ስ ቅርፃቸው የአሁያ ጆሮ የሚመሳሰል ሽኩራና አመድማ የሆኑ ሰፋፊ ቅጠሎች ያሉት የእዕዋት አይነት፡ የአሁያ ጆሮም ይባላል፡

ቀጠጠ ስ የማሽላ አይነት፡

ቀጠፈ ግ 1. ቀረጠ፡ በጠሰ፡ ቀነጠበ (የዛፍ፡ የተከል ቅጠልን፡...)፡ 2. (ዘይ.)ቀሰፈ፡ ያለጊዜው ገደለ፡ ቀወ፡

ተቀጠፈ ግ 1. ተበጠሰ፡ ተቀረጠ፡ ተቀነጠ፡ 2. (ዘይ.) ተቀወ፡ ተቀሰፈ፡ ያለጊዜው ሞተ፡

ቀጠፈ ግ አበለ፡ ዋሽ፡

ቀጣፈ ት ዋሽ፡ አባይ፡ አጥበርባረ፡

ቅጥፈት ስ ውሸት፡ እብለት፡ ሃስተኛ ቃል፡

ቀጣጠፈ ግ አበለ፡ ዋሽ፡ የሆነ ያልሆነውን ተናገረ፡

ቅጥፍጥፍ አለ ግ ዋሽ፡ ወሻከተ፡

ቀጣ ግ 1. ላደረገው ጥፋት ወይም ላደፋው በደል አጥፊውን ገንዘብ እስከፈለ፡ አሰረ፡ መታ፡... 2. አሰቃየ፡ አጎሳቀለ፡ በአላግባብ

ላይ ረሃብ የቀጣው ሀዝብ ቁጥር ቀላል አይደለም። 3. ከጥፋት እንዲታረምና በስነስርአት እንዲያድግ ገበዕ፣ ተቆጣጠሪ፣ ቆነጠጠ (አሳዳጊ ልጅን፣ ታላቅ ታናሽን)። 4. (በፖ.) ዳኛ አጥፊ ቡድንን ወይም ተጫዋችን ለተወሰነ ጊዜ ከጨዋታ (ከውድድር) አገደ፣ አስወጣ ወይም ሌላ ውሳኔ ሰጠ።

መቅጫ ስ መግረፊያ፣ መደብደቢያ (አእንጋ፣ አርጨሜ፣...)።

ቅጣት ስ ጥፋት በፊፀመ ገለበጠ፣ ቡድን ወይም ድርጅት ላይ የሚሰጥ ውሳኔ (የእስር፣ የገንዘብ ከፍያ፣...)።

[የ]ቅጣት ምት ስ (ሰፖ.) ከፍፁም ቅጣት ክልል ውጭ፣ ከሁለት ቡድኖች የአንደኛው ቅጣት ተጫዋች ጥፋት ሲፈፀም (ለምሳሌ ኳስን በእጅ በመንኮት፣ በመጋፋት፣ በመጥለፍ፣ አንድን ተጫዋች ለሁለት በመያዝ፣... የመሳሰሉ ጥፋቶች ሲፈፀሙ) ለተቃራኒው ቡድን የሚሰጥ ምት።

ቅጣተኛ ት ቅጣት የተቀበለ ወይም የተበየበት።

ተቀጣ ግ 1. ሳደረገው ጥፋት ወይም ለፊፀመው በደል ገንዘብ ክፈለ፣ ታሰረ፣ ተመታ፣ ተገደለ ወይም ሌላ አይነት ጉዳት ደረሰበት። 2. ተሰያራ፣ ተጎባቀለ። ሀዝብ በረሃብ ተቀጣ። 3. (ሰፖ.) አጥፊው ቡድን ወይም ተጫዋቹ ለተወሰነ ጊዜ ከጨዋታ (ከውድድር) ታገደ፣ ወጣ ወይም ሌላ ውሳኔ ተወሰነበት። 4. (ዘይ.) ተሸነፈ፣ ድል ሆነ። 5. ከጥፋት እንዲታረምና በስነስርአት እንዲያድግ በየጊዜው ምክር፣ ተግሳፅ ወይም ሌላ ቅጣት ተሰጠው። ተቀጥቶ ያደገ ልጅ ነው። 6. ቀደም ሲል በደረሰበት ቅጣት ወይም ችግር ምክንያት ጥፋቱን እንዳይደግም ትምህርት ወሰደ።

መቀጫ (መቀጮ) ስ ጥፋተኛ የሚከፍለው ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር። ያለብህን እጻ በወቅቱ ካላጠናቀቅህ መቀጫ ትከፍላለህ።

መቀጫ ጣለ ቅጣት በየ፣ ወሰነ።

መቀጣጫ ስ 1. ጥፋቱ ወይም ስህተቱ ዳግም እንዳይፈፀምና ለአጥፊውም ሆነ ለሌላው ሰው ትምህርት (ማስፈራሪያ) እንዲሆን የተሰጠ ወይም የሚሰጥ ከባድ ቅጣት። 2. መዘባበቅ።

ቅጣሪ "ቀጠረ" ስር ተመ.

ቅጣኒት ስ ትንሽ ጉልማ መሬት።

ቅጣና ስ 1. በገደልና በገደል መካከል ያለ የሰውና የሰብት መሃጃ፣ መተላለፊያ ቀጭን መንገድ። 2. የተወሰኑ ቦታዎችን ወይም አካባቢዎችን የሚያጠቃልል መልክአምድራዊ ክልል።

ቅጣጠለ "ቀጠለ" ስር ተመ.

ቅጣጠፈ "ቀጠፈ" ስር ተመ.

ቀጣጥይ "ቅጣጥይ" ን ተመ.

ቀጣፊ "ቀጠፈ" ስር ተመ.

ቀጤማ "ቂጠማ" ን ተመ.

ቀጥ

ቀጥታ ት ጠግግ ወይም ወልጋዳ ያልሆነ።

[በ] ቀጥታ ተውግ. ወደሌላ ቦታ ሳይኪድ። በቀጥታ ወደ ሰራ አሰሪዎቹ ሲር ሄደ። 2. ፊት ለፊት። በግልፅ፣ ሳይድበስበስ (ቅኔት፣ እሽመር፣... በሌለበት አነጋገር)። ምክንያት ከምታገባ በቀጥታ ለምን ላልችልም አትልም።

ቀጥታ ስልክ ስ በማዛሪያ በኩል ያልሆነ፣ ወደተፈለገበት ቦታ በቀጥታ መደወል የሚያስችል ስልክ።

ቀጥተኛ ት ያልተጣጣጠ፣ ያልተወላገደ፣ ትክክለኛ የሆነ (መስመር፣ መንገድ፣...)። 2. ግልፅ የሆነ፣ እውነተኛ፣ ትክክለኛ (ሰው)። 3. በሌላ በኩል ወይም በተዘዋዋሪ ያልሆነ፣ በመካከላችን ቀጥተኛ ግንኙነት አለ።

ቀጥ አለ ግ 1. ቆመ፣ ተገተረ። 2. መንቀሳቀሱን ተወ፣ ረጋ። 3. ጎበጠ፣ ተጣሞ፣ ተወላግዶ የነበረው ተስተካከለ፣ ቀና። 4. ስነስርአት ያዘ (በቅጣት፣ በተግላፅ፣ በምክር፣...የተነሳ)። 5. መስራት አቆመ (በብልሽት ወይም በሌላ ምክንያት)። ሰላኙ ቀጥ አለች። 6. ተቋረጠ፣ ቆመ፣ ተወ፣ ዝናቱ ቀጥ አለ። 7. መንገዳገዱን ተወ፣ ሚካትን ጠበቀ። ሆኖ ቀጥ ብሎ መሄድ ጀመረ።

ቀጥ ብሎ ተውግ. ወዲያ ወዲህ ሳይል፣ ሳያመነታ። ቀጥ ብሎ ወደ ትምህርት ቤት ሄደ።

ቀጥ አደረገ ግ 1. አቆመ፣ ገተረ። 2. እንዳይንቀሳቀስ አደረገ። 3. ጎበጠ፣ ተጣሞ፣ ተወላግዶ የነበረውን አስተካከለ፣ አቃና። 4. ስነስርአት አስያዘ (በመቅጣት፣ በመግሰፅ፣ በመምከር፣...)። 5. እንዳይሰራ አደረገ። ምተፋን ቀጥ አደረገው። 6. አቋረጠ፣ አቆመ፣ አስተወ። መድሃኒቱ ሳሉን ቀጥ አደረገለት።

ቀጥ አድርጎ በደንብ አስተካከለ፣ ያለችግር። ሰራውን ቀጥ አድርጎ የሚሰራው እሱ ነው።

ቀጥቃጣ "ቀጠቀጠ" ስር ተመ.

ቀጥቃጭ "ቀጠቀጠ" ስር ተመ.

ቀጠ ግ 1. አክርማን፣ ስንደደን ከአንጓው ወይም ከቅልጥሙ ላይ እየሰበረ ሰበሰበ። 2. በአያያዝ ጉድለት ወይም በሌላ አደጋ የአካል መናጋት፣ የስር መዞር፣ ወላምታ፣... አደረሰ። ሆኖን ስትሸክም በጥንቃቄ ካሳነሳህል ልትቀጠው ትችላለህ። 3. (ዘይ.) ሀ-ቀሰፊ፣ ገደለ (በልጅነት)። ለ- ከመጀመሪያው በአጭሩ አስቀረ፣ አሳጠረ (ነገርን፣ ሃሳብን፣...)።

ቅዋራት ስ በአያያዝ ጉድለት ወይም በሌላ

አደጋ የደረሰ የአካል መናጋት፣ የስር መዞር፣ ወለምታ።

ተቀጣ ፡ 1. በአያያዝ ጉድለት ወይም በሌላ አደጋ የአካል መናጋት፣ የስር መዞር፣ ወለምታ፣ ... ደረሰበት። 2. (ዘይ.) ሀ-ተቀሰፈ፣ በልጅነት፣ ያለአድራጊው ሞተ። ለ-ከመጀመሪያው በአጭር እንዲቀር ተደረገ (ሃሳብ፣ ነገር...)።

ቀጠ ፡ ፡ እጅግ፣ ከንፈርን፣...ለነጣጠቀ፣ ስነታተረ (ብርዱ፣ ውርጃ፣...)።

ቀጭ ለ በብርድ፣ በውርጭ የሚመጣ የእጅ፣ የከንፈር፣...መሰነጣጠቅ።

ቀጠለ "ታጠለ" ፡ ተመ.

ቀጠመ ፡ ትጫም ያዘ፣ አፈራ።

ትጫም(ትማም) ለ የጤና ፍሬ የሚያካክልና ነጣ ያለ የትማል እንቁላል።

ትጫማም ት (ስድብ) ትጫም ያለበት፣ ንፅህናውን የማይጠብቅ።

***ቀጠመ**

ቀጠማ(የቀጠማ) ለ የጠፋ ክብት ይዘ ላመጣ ወይም ላሳደረ፣... የከብቱ ባለቤት የሚከፍለው ገንዘብ፣ የጅብ አፍም ይባላል።

ቀጠም አደረገ ፡ አፈፍ፣ ለቀም አደረገ፣ ያዘ።

***ቀጠመ²**

ትጭም አለ ፡ ከሃዘን፣ ከድንጋጤ፣... የተነሳ ፊቱ ከስትር፣ ቁጥር፣ ትይም የማለት ወይም የመከፋት መልክ አሳየ።

አቀጠመ ፡ ከሃዘን፣ ከድንጋጤ፣... የተነሳ ፊቱን አከፋ፣ አጠቆረ፣ ጻጠረ።

ቀጠሞ ለ ፍሬው ሲቀምሱት የሚጎመገግና የኮላ መድሃኒት ነው የሚባል የእውነት አይነት።

ቀጠቀጠ ፡ 1. በጥርሱ ሰባበረ፣ አደቀቀ፣ ፈጠ። 2. ደጋግሞ ነከሰ፣ በላ።

ተንቀጫቀጠ ፡ 1. እርስ በርስ በመግጫጠት ወይም በንቅናቄ የተነሳ ቀጭ ቀጭ የሚል ድምፅ ሰጠ (ብረታ ብረት፣...)።

እንቀጫቀጠ ፡ እርስ በርስ በሚጋጠሙት ወይም በማንነታት ቀጭ ቀጭ የሚል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ።

ቀጠላ ለ በሚገባው መጠን ሳያድግ፣ ሳይወፍር ቀረ።

ቀጫጫ ት 1. ከሰማና፣ ከሳሳ፣ ደቃቃ (ለእውነት)፣ ጌ(ስድብ) አጥር፣ ቀጭን (ለሰው)።

ቀጭ "ቀጠ" ስር ተመ.

ቀጭ

ቀጭ አለ (እቀጭ አለ) ፡ ምስግር በመደሻ ሲመታ፣ ድንጋይና ድንጋይ ሲጋጭ፣

ደረቅ እንጨት ሲሰበር፣... የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ሰጠ።

ቀጭ አደረገ (እቅጭ አደረገ) ፡ ድንጋይና ድንጋይ ሲጋጭ፣ ደረቅ እንጨት ሲሰበር የሚሰጠውን አይነት ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ።

ቀጭ ቀጭ አደረገ ፡ 1. ቆረጠመ (ቆሉን)። 2. መታ፣ ቀጠቀጠ (ለምሳሌ ምስግርን፣ ቆርቆርን፣...)።

ቀጭ ቀንቧ አለ የአካሄድ ሁኔታን ለመግለፅ የሚነገር ቃል። **ቀጭ ቀንቧ እያለች መጣች።**

ቀጭቋ አለ (እቀጭ እቋ አለ) በቀጭት የሚሰማ የጫማ ኩቴ ድምፅ አይነት አሰማ።

ቀጭኔ ለ ቀመቱ ከአራዊት ሁሉ የሚበልጥ፣ አንገቱ ብቻ ሁለት ሚትር ያህል የሚረዝም፣ ቆጻና ፀጉር የለበሱ ሁለት ቀንዶች፣ ረዥም ፀጉር ያለው ጭራ፣ ከረር ያለ ሽገራ ጋማ፣ ስንጥቅ ሸሆና፣ ግንባሩ ላይ ቀንድ መሰል ነገር ወይም ጉንቁል ያለው ቀላ ያለ ቡናማ ሆኖ ነጣ ያሉ መስመርቶች የተሰበጣጠፍበት ሽገን-ርጉር መልክ ያለው፣ የዛፍ ቁጥጭና ሳር የሚመገብና በአፍሪካ የሚገኝ ታላቅ የዱር እንስሳ(ስእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ቀጭን "ቀጠን" ስር ተመ.

ቀፀለ ፡ 1. የተማረውን መንፈሳዊ ትምህርት እንዳይረረው በየጊዜው መላልሶ አንበበ፣ ደገመ፣ አቢመ። 2. ተማረ፣ አጠና። ድን የቀፀለው በልጅነቱ ነው።

ትፀላ ለ (ቤ.ክህ.) ጥናት።

አስቀፀለ (አስቀጠለ) ፡ መንፈሳዊ ትምህርትን አስተማረ፣ አስጠና።

ቀፀላ ለ ክህናት በራሳቸው ላይ የሚጠመጥሙት ወይም ለፊት መስፈኛ የሚያደርጉት ሰበ ሻ።

ቀፈረ ፡ ጆሮን አቆመ፣ ዘረጋ፣ ቀሰረ፣ አቀና (ለማጻጸፍ)።

***ቀፈረረ**

ቀፍራራ(ቀፈረር) ት 1. ርዝማኔው የሚያስቀይም። 2. ከርፋፋ፣3. ከፍራፋ።

ትፍርር አለ ፡ 1.ተንቀፈረረ፣ በሚያስቀይም ሁኔታ ረዘመ። 2. ተንከፈረረ።

ተንቀፈረረ ፡ 1. በሚያስቀይም ሁኔታ በጣም ረዘመ። 2. ተንከረፈፈ። 3. ተንከፈረረ።

አንቀፈረረ ፡ 1. በሚያስቀይም ሁኔታ በጣም አረዘመ። 2. አንከፈፈ። 3. አንከፈረረ።

ቀፈቀፈ ፡ 1. (ዘይ.) ብዙ ወለደ። 2. ጠረበ፣ ከረበረ (እንጨትን...) 3. መለመለ (የዛፍ ክንፍን፣ ቅርንጫፍን፣...)።

ቀፈቀፈች ፡ የታቀፈችውን እንቁላል ፈለፈለች፣ ጫፈች አወጣች(ዶር)።

መቀጥቀፊያ ስ የሚጠራበት፡ የሚከረከርበት፡ የሚመለመልበት መጥሪያ፡፡

ተቀፊቀፊ ግ 1. ተፈለፈለ፡ ወጣ (ሜውት ከእንቁላ ውስጥ)፡፡ 2. በብዛት ተወለደ፡፡

ቀፊታም "ቀፊት" ስር ተመ.

ቀፊት (ቀፊድ፡ ቅፍንድ) ስ ዙሪያውን ችላል የሚወጠርበት የቁርበት ቀዳዳ ወይም ብስ፡፡

ቀፊት ስ ትልቅ ሆኖ፡ ቦርጭ፡፡

ቀፊታም (ቀፊዳም) ት (ስድብ) 1. ሆዶ ዘርወጣ፡ ቦርጫም፡፡ 2. (ዘይ.) በልቶ የማይጠገብ፡፡

ቀፊደደ ግ 1. አጥብቆ አሰረ፡ ጠፈረ፡፡ 2. ነፋ፡ ወጠረ፡ ቀበተተ (ሆድን)፡፡

ቅፍድድ (ቅፍድ) ት የተወጠረ፡ የተቀፈደደ (ሆድ)፡፡

ተንቀፊደደ ግ ሆዱ ትልቅ ሆነ፡ ተንዘረጠ፡፡

*ቀፊደደ

ቀፊደድ (ቀፊዳዳ) ት (ስድብ) ፍጥነት፡ ቅልጥፍና የሌለው፡ ከርፋፋ፡፡

ተንቀፊደደ ግ ተንዘረፈ፡፡

አንቀፊደደ ግ አንዘረፈ፡፡

እንቅፍድ ት (ስድብ) የተንቀፈደደ፡ ከርፋፋ፡፡

ቀፊዳም "ቀፊት" ስር ተመ.

ቀፊፊ "ቀፊት" ግ ተመ.

ቀፊፊ ግ ጫፍ ጫፉን በመቁረጥ አስተካከለ፡ ከረከመ (ብራናን፡ ቆዳን፡ ቅልን፡...)

ቅፊፍ ስ 1. ተከርከሞ የወጣ ቁራጭ (የብራና፡ የቁርበት፡ የቅል፡...) ቁራጭ፡፡ 2. አካባቢ፡ ክልል፡ ሰበካ፡፡

ቅፊፊ ት ተቆርጦ የወጣ፡ ቁራጭ፡፡

ቀፊፊ ግ መንደር ለመንደር እየዞረ የእለት ጉርሱን ለመነ፡ ሰበሰበ) የቆሎ ተማሪ፡ ለማን፡፡

ቀፊፋ ስ ስማግብ ለማግኘት መንደር ለመንደር እየዞረ የሚደረግ ልመና፡፡

ቀፊፊ ት ለማን፡፡

አቀፊፊ ግ አለመነ፡ ተዘከረ፡ ለለማን ሰጠ፡፡

ቀፊፊ ግ ስሜትን፡ በውነትን ደስ አልል አለ፡ አስጠላ፡ ወፈገ፡ ከበደ፡፡

ቀፊፊ ት (ስድብ) ደስ የማይል፡ አስጠሊታ፡ አስቀያሚ፡፡

ቀፊፋ "ቀፊፊ" ስር ተመ.

ቀፊፋ ስ.ክ.

ቀፊፊ ስ "ቀፊፊ" ስር ተመ.

ቀፊፊ "ቀፊፊ" ስር ተመ.

ቀፊዳዳ "ቀፊደደ" ስር "ቀፊደደ" ግ ተመ.

ቀፊ ስ 1. ከመቃ፡ ከሃረግ ወይም ከተሟጥን አንገሬት (ከቀወም፡ ከከትከታ፡...) ተወሳሰቦ የሚሰራ የገብ ቤት፡፡ 2. (ዘይ.) ውስጠ ክፍት፡ ባዶ ነገር፡፡

ቀፊ 1ኛ ኖቺ

ቀፊ ለቀፊ ስጋ ለስጋ፡ ውስጥ ለውስጥ፡ ለውየውን የመታው ጥይት ቀፊ ለቀፊ ሄዶ ለለወጣ አጥንቶ ደህና ነው፡ አልተሰበረም፡፡

ቀፊ ቆራጭ ስ ከቀፊ ውስጥ ማርን የሚቆርጥ ለው፡፡

ቁ የ"ቀ" ፊደል ካለብ ዘር፡፡

ቁሳ ስ 1. (ነውር) የሰውና የእንስሳ ወንድ አባለዘር፡ የወንድ ብልት ዘንግ፡ ወይም ዘንጉና ፍሬዎቹ ባንድ ላይ(ሰእሉን ለውነት ስር ተመ.)፡፡ 2. መቀርቀሪያ፡ የመዝጊያ መመርመሪያ፡፡ የመዝጊያ ቁፋ፡ 3. ለመደወያ እንዲያገለግል በደወልና በቃጭል ጉያ የሚንጠለል ዉረት፡ የመረዋ ቁፋ፡፡

ቁሳ ቀረሽ (ነውር) ወንዳወንድ ሮህን ሊት፡ የቁሳ ከብት ስ ያልተወቀጠ፡ ያልተዘከዘ ከብት፡፡

ቁሌታም "ቁሳ" ስር ተመ.

ቁሌት ዝ.ክ.

ቁልል "ቁለለ" ስር ተመ.

ቁልልታ ዝ.ክ.

ቁልምጫ "ቁለመጠ" ስር ተመ.

ቁልቁለት "ቁለቁለ" ስር ተመ.

ቁልቁል ዝ.ክ.

ቁልቁል ስ 1. በቀላና በወይና ደጋ የሚበትለና የሚበላ ፍሬ ያለው እየሃም የእጮት አይነት፡ የባህር ቁልቁልና መንካ ቁልቁልም ይባላል፡፡ 2. በቀላና በወይና ደጋ የሚበትል፡ ወተት የሚመስል ፈሳሽ የሚወጣው፡ እየህ ያለው

ቁልቁል 2ኛ ኖቺ

ወይም የሌለው የእፀዋት አይነት።

ቁልቢጥ ስ ከቁና የሚያንስ የእህል መስፈሪያ፤ ቃጤ።

ቁልጭልጭ “**ቆለጩ**” ስር ተመ.

ቁልፍ “**ቆለፈ**” ስር ተመ.

ቁልፍልፍ ዝ.ክ.

ቁመት “**ቆመ**” ስር ተመ.

ቁመና ዝ.ክ.

ቁማር “**ቆመረ**” ስር ተመ.

ቁማርተኛ ዝ.ክ.

ቁም “**ቆመ**” ስር ተመ.

ቁምባ “**ቆመጠ**” ስር ተመ.

ቁምጤ ስ አንጓ ያለውና እንደ ስርዶ መሬት ላይ የሚተኛ የሳር አይነት።

ቁምጥማጭ “**ቆመጠ**” ስር ተመ.

ቁምጥምጥ ዝ.ክ.

ቁምጥና ዝ.ክ.

ቁምጭር (ቁንጭር) ስ ሽማግሌ ጫፉ ላይ ብስ ያለውን የሽማ መጠቅለያ እንጨት የሚሰካበት አናቱ ሹል የሆነ አውጭ ችካል(ስእሉን ሽማግሌ ስር ተመ.)።

ቁረን(ቆረን) “**ቆረን**” ስር “**ቆረን**”ን ተመ.

ቁረንጮ (ቁርንጮ፥ ቆረንጮ) ስ ያለቀ፥ የደቀቀ አርጌ ዝተት፤ እሳቂ ጨርቅ ወይም ደላሃ።

ቁሪት ስ ተቀማጭ ገንዘብ፥ ቅርስ፤ ጥሪት።

ቁራ ስ ድፍን ጥቁር ወይም በጀርባውና በደረቱ ላይ ወይም በራሱ ላይ ብቻ ነጭ ያለበት የአሞራ አይነት(ስእሉን አሞራ ስር ተመ.)።

ቁራ ይጮሀበታል ባዶ፥ ጠፍ ነው (በታ፥ አገር)።

የቁራ መላክተኛ ተልኮ የማይመለስ፥ በዚያው የሚቀር።

የቁራ ጨህት ሰሚ የሌለው ጨህት፤ እቤቱታ።

የቁራ ምሳ ስ ፍሬው ሲበስል ቀይ የሚሆን የሃረግ አይነት፤ የአሞራ ምሳም ይባላል።

የቁራ ወስፌ ስ የእፀዋት አይነት።

ቁራሽ “**ቆረሰ**” ስር ተመ.

ቁራን “**ቁርአን**” ን ተመ.

ቁራኛ “**ቆረኘ**” ስር ተመ.

ቁራጫም “**ቆረጠ**” ስር ተመ.

ቁራጭ ዝ.ክ.

ቁራማ ስ 1. እህል የማያበቅል መሬት። 2.

(ዘይ.) ጨባጭ፤ እይን የማይገባ አጭር (ሰው)።

ቁር ስ የብረት ቆብ።

ቁር²

ቁር አለ ን በገበባ ጨዋታ ላይ እንደ ጠጠር ሲይዝና ባዶ ቤት ሲያጋጥመው ጠጠሯን እስቀምጦ አረፈ፥ ተራ ለሌላው ሰጠ።

ቁር³ “ቆረረ²” ስር ተመ.

ቁርምቢ “**ቁርንቢ**” ን ተመ.

ቁርምባጥ “**ኩርምባጥ**” ን ተመ.

ቁርስ “**ቆረሰ**” ስር ተመ.

ቁርስራሽ ዝ.ክ.

ቁርሾ (ቅርሾ) ስ ቲም።

ቁርሾ ያዘ ቲም ያዘ።

ቁርቁምባ ስ ከገመድ የተሰራ ጠርመስ መስል የአሳ መያዣ።

ቁርቁራ ስ ፍሬው የሚበላ፤ በቆላ አካባቢ የሚበቅል እሾህ ያለው ዛፍ፤ ፍሬውም ቁርቁራ ይባላል።

ቁርቆሳ “**ቆረቆሰ**” ስር ተመ.

ቁርበት ስ 1. የተለፉ የከብት ቆዳ። 2. የገላ ቆዳ (ሽፋን)።

ቁርበተ ሞን ለማያውቀው ሰው ሲያዩት ሞን የሚመስል (ሰው)።

ቁርበት ፋቂ “**ፋቂ**” ስር “**ፋቂ**” ን ተመ.

ቁርባ (ቁርምባ) ስ የሚያስታውክ፥ የሚያስቀምጥ፤ ሰውነትን የሚያደርግ ድንገተኛ በሽታ።

ቁርባብቻ “**ቆረበበ**” ስር “**ቆርባብቻ**” ን ተመ.

ቁርባን “**ቆረበ**” ስር ተመ.

ቁርብቻ “**ቆረበበ**” ስር “**ቆርባብቻ**” ን ተመ.

ቁርብጭታ “**ቆረበጩ**” ስር ተመ.

ቁርንቢ (ቁርምቢ) ስ ለመታረድ የደረሰ የፍየል ወጠጤ።

ቁርንባጥ “**ኩርንባጥ**” ን ተመ.

ቁርንዳድ (ቁርንድድ) ፥ ቁርንጭጭ፥ ከርዳዳ፥ ቁጥርጥር (ፀጉር)።

ቁርንጫጭ ፥ 1. ቁርንዳድ፥ ከርዳዳ፥ ቁጥርጥር (ፀጉር)። 2. (ዘይ.) ነጭናጫ (በአመል)።

ቁርንጮ “**ቆረንጮ**” ን ተመ.

ቁርንፋድ “**ቅርንፋድ**” ን ተመ.

ቁርአን (ቁራን) ስ የእስልምና ሃይማኖት ቅዱስ መጻህፍ።

ቁርዝ ስ 1. የበሬ ወይም የወይፈን ብልት (አባላዘር)። 2. ወሽላ፤ ያልተገረዘ የወንድ ብልት።

ቁርዛም ት (ስድብ) ወሽላ።
 ቁርዬ ስ እግረ ረዥም አሞራ፡ ሸመላ (በብዛት ሆኖ የሚዘምት)።
 ቁርጠት “ቆረጠ” ስር ተመ.
 ቁርጠኛ ዝ.ከ.
 ቁርጣ ዝ.ከ.
 ቁርጥ ዝ.ከ.
 ቁርጥማት “ቆረጠመ” ስር ተመ.
 ቁርጥራጭ “ ቆረጠ” ስር ተመ.
 ቁርጩ [ደሃ] ት አንጻች ነገር የሌለው (ሰው)።
 ቁርጭምጭሚት ስ በትልጥምና በጫማ መጋጠሚያ ግራና ቀኝ ከተረከዘ ከፍ ብሎ በስተጎን በኩሉ የሚገኝ ጌጥ መሰል የሰውነት ክፍል(ስላሉን ሰውነት ስር ተመ.)።
 ቁርጭኝ ስ ከትልቅ መፅሃፍ የተውጣጣ አጭር ፅሁፍ።
 ቁርፍድ “ቆረፈደ” ስር ተመ.
 ቁስ
 ቁሳቁስ ስ ልዩ ልዩ የቤት እቃ።
 ቁሳዊ ት ቁስአካላዊ።
 ቁስአካላዊ ት (ፍሊ.) ቁስ አካልን ከሃሳብ ወይም ከህሊና የሚያስቀድም።
 ቁስአካላውያን ስ ቁስ አካልን ከሃሳብ ወይም ከህሊና የሚያስቀድመውና ሃሳባዊነትን የሚቃወመው የፍልስፍና ፈርድ ተከታዮች።
 ቁስአካላዊነት ስ ቁስ አካልን ከሃሳብ ወይም ከህሊና የሚያስቀድምና ሃሳባዊነትን የሚቃረን የፍልስፍና ፈርድ።
 ቁስለት “ቆሰለ” ስር ተመ.
 ቁስለኛ ዝ.ከ.
 ቁስል ዝ.ከ.
 ቁሻሻ “ቆሽሽ” ስር “ቆሻሻ” ን ተመ.
 ቁሽቢያም “ቆሽቢ” ስር ተመ.
 ቁሽብ ዝ.ከ.
 ቁቁ
 ቁቁታ ስ ኦኦታ፡እሪታ፡የድረቡልኝ ጨሀት።
 ቁቁ አለ ግ ኦኦ፡ እሪ አለ፡ የድረቡልኝ ጨሀት አሰማ።
 ቁቅ
 ቁቅ አለ ግ ቀጠን ያለ የፈሰ ድምፅ ተሰማ።
 ቁቅ አደረገ ግ በትንሹ ፈሳ፤ ቀጠን ያለ የፈሰ ድምፅ አሰማ።
 ቁባት (እቁባት) ስ ጽምጥ፤ ውሽማ።
 ቁቤሳ ስ የዝሆን ጊደር።

ቁብ ስ ደንታ፡ ገድ። የፈለገህውን ብትሆን ቀብ የለኝ።
 ቁብየለሽ ት ደንታ ቤስ፡ ገድ የለሽ።
 ቁብ
 ቁብ አለ ግ ከፍ ያለ ቦታ ላይ ወይም ፈረስና በትሑ ጀርባ ላይ ወጣ፤ ተቀመጠ፤ ጉብ አለ።
 ቁብ ቁብ አለ ግ የጫማ ኮቴ ድምፅ እያሰማ ተራመደ።
 ቁብላ ስ ወይፈን።
 ቁቲት (ቁጢት) ስ የነጠላ፤ የጋቢ፤ የኩታ፤...ዘርፍ፤ የሚቋወው ክፍል።
 ቁቲት በጣሽ (የን.እነ.) ሽማ።
 ቁትቻ “ቆተቸ” ስር ተመ.
 ቁቻ ስ የእንጉዳይ አይነት።
 ቁና ስ ለአህል መስፈሪያ (መለኪያ) የሚያገለግል የስፈት እቃ(ስእሉን የስፈት እቃ ስር ተመ.)።
 ቁናሳም “ቆነሰ” ስር ተመ.
 ቁናስ ዝ.ከ.
 ቁንቁኔ “ቆነቆነ” ስር ተመ.
 ቁንቁን “ቆነቆነ” ስር “ቁንቁኔ” ን ተመ.
 ቁንን “ቆነነ” ስር ተመ.
 ቁንዲ “ቁንደ” ን ተመ.
 ቁንዳላ “ቆነደለ” ስር “ቆንዳላ” ን ተመ.
 ቁንድድ “ቆነደደ” ስር ተመ.
 ቁንድደ “ቆነደደ” ስር “ቁንድድ”ን ተመ.
 ቁንዶ (ቁንዲ) ት ባለሙያ (ሊት)።
 ቁንዶ በርበሬ ስ በሻይ፤ በወጥ፤... ውስጥ የሚገባ የትመም አይነት።
 ቁንጅና “ቆነጀ” ስር ተመ.
 ቁንጢጥ “ቆነጠጠ” ስር “ቁንጥጫ” ን ተመ.
 ቁንጣሪ “ቆነጠረ” ስር ተመ.
 ቁንጣራ ስ ፈንጣ።
 ቁንጣን ስ ብዙ ከመብላት የተነሳ ሆድን የሚወጥ፤ የሚያስጨንቅ የህመም ስሜት።
 ቁንጣናም ት (ስድብ) ያለልክ በልቶ ሆዱ የተነፋ፤ የሚጨነቅ።
 ቁንጥር ቁንጥር አለ “ቆነጠረ” ስር ተመ.
 ቁንጥንጥ “ቆነጠነጠ” ስር ተመ.
 ቁንጥጫ “ቆነጠጠ” ስር ተመ.
 ቁንጫ “ቆነጨ” ስር ተመ.
 ቁንጫፊት “ቁጫጭ” ን ተመ.

ቁንጭር¹ “ቁምጭር” ን ተመ.
ቁንጭር² (ጭንቁር) ለ አብዛኛውን ጊዜ በጉንጭና በአፍንጫ አካባቢ የሚወጣ የቁስል አይነት፣ ሻህኝ።
ቁንጮ ለ 1. ዙሪያውን ከተላጠበሰ መሃል አናት ላይ የሚቀር የልጅ ፀጉር። 2. የሳር ቤት በዳን አናት (ጉልላት የሚቀመጥበት)። 3. (ዘይ.) ዋነኛ፣ የበላይ፣ ታዋቂ።...።
ቁንፅል “ቆነፅለ” ስር ተመ.
ቁዘማ “ቆዘመ” ስር ተመ.
ቁዝር “ቆዝረ” ስር ተመ.
ቁዳማ “አቁማዳ” ን ተመ
ቁጊያም (ቁጋም) “ቆጋ” ስር ተመ.
ቁግ ዝ.ክ.
ቁጠባ “ቆጠቦ” ስር ተመ.
ቁጡ “*ቆጣ” ስር ተመ.
ቁጢ ለ የቡና ቅጠል (ሲደርት ታምሶ እንደ ሻይ ቅጠል ተፈልቶ የሚጠጣ)፣ መጠጥም ቁጢ ይባላል።
ቁጢላ “ኩቲላ” ን ተመ.
ቁጢት “ቁቲት” ን ተመ.
ቁጢጥ አለ “ቆጠጦ” ስር ተመ.
ቁጣ “*ቆጣ” ስር ተመ.
ቁጣጥ “ቆጠጦ” ስር ተመ.
ቁጥር “ቆጠረ” ስር ተመ.
ቁጥር “ቆጠረ” ስር ተመ.
ቁጥርጥር ዝ.ክ.
ቁጥቋጦ “ቆጠቆጠ” ስር ተመ.
ቁጥብ “ቆጠቦ” ስር ተመ.
ቁጥጥር “ቆጠረ” ስር ተመ.
ቁጠት “ቆጠ” ስር ተመ.
ቁጫጭ (ቁንጫጫት) ለ መጠፎ አነስተኛ የሆነ፣ መልካም ቅርጹ ጉንዳን የሚመስል ነጻሳት።
ቁጭ
ቁጭ ብድግ አለ 1. ተሽቆጠቆጠ፣ ወዲያ ወዲህ አለ (እንግዳን ለማስተናገድ)። 2. ተንቆራጠጠ።
ቁጭ ነው በጣም ይመስላል (ከ __ ጋር አንድ አይነት ነው ለማለት የሚነገር)። አሁን የተወለደው ልጅ አባቱን ቁጭ ነው።
ቁጭ አለ ግ ተቀመጠ፣ ኖረ።
ቁጭ ብዬ ለ አጭር የማሻሻ አይነት።
ቁጭ አደረገ ግ አስቀመጠ፣ አኖረ።

ቁጭት “ቆጠ” ስር ተመ.
ቁፋሮ “ቆፈረ” ስር ተመ.
ቁፍ
ቁፍ አለች ግ እንቁላል መጣል አቁማ ተቀመጠች፣ ጭር አለች፣ ጭክ አለች (ዶሮ)።
ቁፍ ቁፍ አለች ግ ቁፍ ቁፍ የሚል ድምፅ አሰማች፣ ጨክክች (ዶሮ)።
ቂ የ”ቀ” ፊደል ሳልሰ ዘር።
ቂላቂል “ቂለ” ስር ተመ.
ቂል ዝ.ክ.
ቂመኛ “*ቀየመ” ስር ተመ.
ቂም ዝ.ክ.
ቂብ
ቂብ አለ ግ 1. ቁብ፣ ጉብ አለ። 2. ቁጢጥ አለ።
ቂን
ቂን ቂን አለች ግ (ተራ.አነ.) ልታይ ልታይ አለች።
ቂንድ ለ የማሻሻን፣ የበቆለን፣... ፍሬ ከቆረቆንዳው ጋር የሚያያዘው ክፍል።
ቂንጥር ለ (ነውር) 1. በሴት ብልት አፍ አካባቢ በላይ በኩል የሚገኝ ቆም ያለ እንጥል መስል አካል። 2. የሴት አባል ዘር፣ ብልት።
ቂንጥራም ት (ነውር፣ ስድብ) ደካማ፣ ፈራ።... ለማለት የሚነገር።
ቂጣ ለ 1. ዱቄት በወፍራሙ በውሃ ተለውሶ ሳይበካ ወዲያውኑ የሚጋገር የምግብ አይነት። 2. በደንብ ያልተጋገረና አይን የሌለው እንጆራ። 3. ወፍራም፣ ፊት ከባድ። ቂጣ ፊት ነው። 4. (ዘይ.) በአስተሳሰብ ያልበሰለ (ሰው)።
ቂጥ ለ 1. ከመገብ በታች በስተሂሳ በኩል ወጣ ብሎ የሚታይ የአካል ክፍል(ስእሴን ሰውነት ስር ተመ.)። 2. አካላዊ የኩስ መውጫ፣ ፊንጢጣ። 3. እንደ እንስራ፣ ብርሌ፣ ጣሳ፣ ብርጭቆ፣... ያሉ እቃዎች የታችኛ ክፍል፣ መቀመጫ። 4. የመጨረሻ፣ የታችኛ ክፍል። የሸንኮራ አገዳ ቂጥ።
ቂጡ ቁጠማ ቆረጠ 1. ከፍርሃት የተነሳ ሰውነቱ ራዶ፣ ተንቀጠቀጠ። 2. በጣም ተደሰተ።
ቂጡን ጣለ 1. ልብሱ ተቀዶ ሰውነቱ ታየ (በተለይ ከወደቂጡ)። 2. አጣ ነጣ፣ ደሀየ።
ቂጥ ለቂጥ ገጠመ ተሰማማ፣ አበረ፣ አብሮ ሆነ (ለማደም፣ ለማሰር፣...)
ቂጥ ሳሰ (ነውር፣ የጌ. አነ.) ተለማመጠ።
ቂጥም ት ቂጠ ትልቅ።
ቂጥ

ቂጥ አለ ግ ከፍ ባለ ቦታ ላይ ተቀመጠ፡ ቂጥ አለ፡፡

ቂጥጥ አለ ዝ.ከ.

ቂጥ አደረገ ግ ከፍ ባለ ቦታ ላይ አስቀመጠ ፡ አናረ።

ቂጥጥ አደረገ ዝ.ከ.

ቂጥኝ ስ ተላላፊ ከሆኑና ሰውነትን ከሚያቆሳሰሉ የአባላዘር በሽታዎች አንዱ፡፡

ቂጥኛም ት (ሰድብ) ቂጥኝ ያለበት፡ የያዘው፡፡

ቃ¹ የ"ቀ" ፊደል ራብእ ዘር፡፡

ቃ²

ቃ አለ ግ 1. ደረቅ፡ ቀንበር፡ በሰል አለ (ለቂጣ፡ ለጸባ)፡፡ 2. በመሰበር፡ በመጋጨት፡... "ቃ" የሚል ድምፅ አለማ፡፡

ቃ አደረገ ግ 1. ደረቅ፡ ቀንበር፡ በሰል አደረገ (ለቂጣ፡ ለጸባ)፡፡ 2. በመሰበር፡ በመጋጨት፡... "ቃ" የሚል ድምፅ እንዲሰማ አደረገ፡፡

ቃቃ አለ ግ "ቃቃ" የሚል ድምፅ አለማ፡፡

ቃቃ አደረገ ግ "ቃቃ" የሚል ድምፅ

እንዲሰማ አደረገ፡፡

ቃቃቃ ስ "ቃቃ" የሚል ድምፅ፡ ኳኳታ፡፡

ተንቃቃ ግ 1. እሳት ወይም ፀሃይ ላይ ቆየ፡ ደረቀ፡ ቀነበረ፡፡ 2. "ቃቃ" የሚል ድምፅ ሰጠ፡ ተንቋቋ፡፡ 3. የተወሰነ ቦታ ላይ ሆኖ አንድን ነገር ረዘም ላለ ጊዜ በመጠበቅ ተንገላታ፡ ተሰቃየ፡፡ እሱ ይመጣል ብዬ በመጠበቅ ብዙ ተንቃቃሁ፡፡

አንቃቃ ግ 1. ከሳት ወይም ከፀሃይ ላይ አቆየ፡ አደረቀ፡ አቀነበረ፡፡ 2. "ቃቃ" የሚል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ፡ አንቋቋ፡፡ 3. አስቆየ፡ አስጠበቀ፡ አንገላታ፡፡ በተጠራው ሰላት ባለመገኘቱ እንገደጃን ፀሃይ ላይ አንቃቃቸው፡፡

ቃለቀንዳ "ቀለቀንዳ" ን ተመ.

ቃለአጤ "ቀላጤ" ን ተመ.

ቃሊም ስ የወገዝ ወይም የጅረት ጻር፡ ደገፍ፡ ከከንፈሩ፡ እስከ ውሃው ያለው ቦታ፡ ደንጋገ፡፡

ቃሊም² (ቃሊብ) ስ በትንባሆ መጫ (በጋያ) ላናት ላይ ያለው የትንባሆና የእሳት ማበቀመጫ፡፡

ቃል (ብ.ቁ.ቃላት) ስ 1. አንድን ፅንሰ ሃሳብ ለመወከል በድምፅ የተነገረ ወይም በዕውፍ የሰፈረ የድምፅ ምልክቶች ትንብር፡ አነስተኛው የአረፍተ ነገር ከፍልፋይ፡፡ 2. ስለአንድ ነገር የተባለ፡ የተነገረ፡ የተፃፈ ሃሳብ፡ አስተያየት፡ መልእክት፡...፡፡ ቃሉ ያሕሉ ነው፡፡ (በነጠ.ቁ.ብቻ) ትእዛዝ፡ መመሪያ፡፡ ልጄ ከላቀቱ ቃል አይወጣም የገንጠ ቃል አይሻረም፡፡ 4. ድምፅ፡፡ ቃሉ

ተዘግፈ፡፡ 5. እግዚአብሔር ወልድ፡ እያቡስ ክርስቶስ፡፡ በመጀመሪያ ቃል ክብር፡ ቃል፡ በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ፡ ቃል፡ እግዚአብሔር ነበረ፡፡

ቃሉ ተዛነፈ እፈፅግለሁ፡ አደርጋለሁ፡... ያለውን ሳይፈፅም ቀረ፡፡

ቃሉን አከበረ /ጠበቀ 1. እፈፅግለሁ፡ አደርጋለሁ ያለውን ፈፅመ፡ አደረገ፡ በቃሉ ፀና፡፡ 2. ትእዛዙን፡ መመሪያውን ፈፅመ፡፡

ቃሉን አጎደለ አደርጋለሁ ብሉ የጣውን ቃል አፈረሰ፡ ሳይፈፅም ቀረ፡፡

ቃሉን አጠፈ የተናገረውን ሳይፈፅም ቀረ፡ ካደ፡፡

ቃል ለምድር ለሰማይ በተናገርኩት እፀናለሁ ለማለት የሚነገር መሃላ፡፡

ቃል ለቃል ፊት ለፊት፡ በገዛር በመገናኘት፡፡ ሰዎች ተገናኝተው ቃል ለቃል ተነጋግረዋል፡፡

ቃል ሰጠ 1. ለተጠየቀው ጥያቄ መልስ መስከረ (በፍርድ ቤት፡ በሚሊያ፡...)፡፡ 2. ቃል ገባ፡ አረጋገጠ፡ እንደሚያደርግ ተስፋ ሰጠ፡፡

ቃል ተቀበለ ከሳሽ ወይም ተዛሽ ወይም ምስክር የሰጠውን ቃል፡ ቃል ተቀብሮ መገባ፡፡

ቃል ተቀባይ ስ ከሳሽ ወይም ተዛሽ ወይም ምስክር የሰጠውን ቃል መዝጋቢ፡ ፀሃፈ ፡፡

ቃል አቀባይ ስ ዜና አስተላለፈ፡፡

ቃል አሰረ አሰረ፡ ተፈጣጠመ፡ ቀለበት አደረገ፡ ቃልኪዳን ገባ (ለጋብቻ)፡፡

ቃል ማሰሪያ ስ ለመጋባት ውል የሚፈፀምበት፡ ቃልኪዳን የሚገባበት፡ ቀለበት የሚደረግበት ስነስርዓት፡ ፍጥምጥም፡፡

ቃል አጠራር/አነሰው ሁኔታው ከባድ፡ ጉልህ፡ አስደናቂ፡ አስደሳች፡ ...ከመሆኑ የተነሳ ተመጣጣኝ የሆነ መግለጫ ወይም ቋንቋ አነሰው፡፡

ቃል ገባ አንድ ነገር ለማከናወን ወይም ለመፈፀም ተስማማ፡ ውል ገባ፡ ተስፋ ሰጠ፡፡

ቃልም ይድረሰኝ ከቃልም አልወጣም፡ ግንኙ ይሁንብኝ ለማለት በቁስ ፊት የሚነገር የመሃላ ቃል፡፡

ቃለ መሃላ ስ 1. አንድ ሰው ሲምል የሚናገረው የመሃላ ቃል፡፡ 2. አንድን ሐሳማ ከግብ ለማድረስ ወይም አንድን ተግባር በትንንሽና በታማኝነት ለማከናወን ከልብ እንደሚጥፋ ለማረጋገጥ ለዚሁ ተብሎ በተዘጋጀ ስነስርዓት ላይ የሚገባ ቃል ኪዳን፡፡

ቃለ መሃላ ፊደላት 1. አንድን ነገር እፈፅግለሁ፡ አደርጋለሁ በማለት ቃል ገባ፡፡ 2. ቃል ኪዳን ገባ፡፡

ቃለ መጠይቅ ስ 1. ስለ አንድ ጉዳይ መረጃ፡ አስተያየት፡ ትምህርት ለማግኘት በሁለት ወገኖች (ጠያቂና ተጠያቂ) መካከል የሚደረግ ጥያቄና መልስ፡ 2. አንድን ሰራተኛ ለመቅጠር የሚደረግ የቃል ፈተና፡

ቃለ ምልልስ ስ 1. ከልዩ ልዩ ጉዳዮች አስተያየት ወይም ትምህርት ለማግኘት በሁለት ወገኖች (ጠያቂና ተጠያቂ) መካከል የሚደረግ ጥያቄና መልስ ያለበት ውይይት፡ 2. (ፍል.) ከርከር፡ 3. (ሰነ ፅ.) በገፅ ባህርያት መካከል የሚደረግ የንግግር ልውውጥ፡

ቃለ ቡራኬ ስ የማሳረቢያ ፀሎት፡

ቃለ አጋኖ ስ መገረምን፣ ማጋነንን፣ ማዳከምን፡...የሚያመለክት ቃል፡ አቤት! /ወይ ጌድ!

የቃለአጋኖ ምልክት ስ የማጋነን ምልክት ስም፡ ምልክትም "!" ነው፡፡

ቃለ እግዚአብሄር ስ የእግዚአብሄር ቃል፡ መንፈሳዊ ትምህርት፡፡

ቃለ ጉባኤ ስ የአንድን ሰብሰባ ውይይትና ውሳኔ የያዘ ፅሁፍ (ብዙውን ጊዜ የሰብሰባውን ቦታ፣ ጊዜና አጀንዳ፣ የአባላት ስም ዝርዝር ይወጃል)፡፡

ቃለጉባኤ ያዘ/ተቀበለ ግ በሰብሰባ ላይ የሚሰነዘሩትን ፍሬ ነገሮች መዝገብ፡ ገፈ፡፡

ቃል በቃል 1. በጥሬው እንዳለ፣ ለአንድ ቃል አንድ ትርጉም በመስጠት፡ 2. የተነገረው ወይም የተጻፈው እንዳለ፣ በሙሉ፡ የተነገረውን ሁሉ ቃል በቃል ይዞታል፡፡

ቃል አባይ ት ዋሽ፡ ቀጣፊ፡ ቃሉን የሚያጥፍ፡፡

ቃልኪዳን ስ አንድን ነገር ለማድረግ የተገባ ቃል፡ የተሰጠ ተሰፋ፡፡

ቃልኪዳን አሰራ አጠ፡ ለጋብቻ ውለታ ፈፀመ፡፡

ቃልኪዳን ገባ አንድ ነገር ለመፈፀም ተሰፋ ሰጠ፡ ውል ገባ፡፡

የቃል ኪዳን ቀለበት ስ የጋብቻ ቀለበት፡፡

የቃላት ልውውጥ የሃይለቃል ምልልስ፡፡

የቃላት አሰካክ የቃላት ትንብር፡ አገባብ፡፡

የቃል ትምህርት ስ (ቢ.ክህ.) በቃል የሚጠና (የሚግሩት) የገባብ፡ የዜማ ትምህርት፡፡

ቃልቻ ስ አውቃለሁ፣ እድናለሁ ባይ፡ ጠንቋይ፡ ባለዛር፡፡

ቃመ 1. ገ. በርከት አድርጎ ወደ አቶ አስገባ፣ በላ (ጥራጥሬ፣ ጽቂትን፡...)፡ 2. ለበላ፣ ተሸፈነ (በጽቂት፣ በአመድ፡...)፡ 3. በላ፣ አገኘ (ሜትን)፡፡

ቃሚ ት አዘውትሮ ሜት የሚበላ፣ የሜት ሰለኛ፡፡

ቃሚያ ስ በአንድ ጊዜ ሊቃም የሚችል መጠኑ አንድ ጉንፁ የሚሆን እንደ ቆሎ ያለ ምግብ፡፡

ቅሞ (ቃሞ) ስ ብዙውን ጊዜ ጥርስ ለሊላቸው ሰዎች የሚዘጋጅና እየተቃመ የሚበላ በቆሎ መልክ ተሰናድቶ የተፈጠረ ገብስ፡፡

አቃመ ግ በብዛት ሰጠ፡ ገቦ አቃመው፡፡

*ቃረ

ቃር ስ በወጓራ መታወክ ወይም በምግብ አለመስማማት የተነሳ በደረሰ አካባቢ የሚሰማ የማቃጠል ስሜት፡፡

ቃር አያውቅሽ ታሞ የማያውቅ፣ ጤናማ ሆኖ የሚኖር(ሰው)፡፡

አቃረ ግ የቃር ስሜት ተሰማ፡፡

ቃረመ ግ 1. ሰብል ከታወደ ወይም ከተነቀለ በኋላ የወዳደቀውን ወይም የረገፈውን ዛፃ ወይም ፍሬ ከማሳው ላይ ለቀመ፣ ሰበሰበ፡ 2. ከዚህም ከዚያም ትንሽ ትንሽ ሰበሰበ፣ አጠራቀመ፡፡ ከዚህም የቃረመውን ገንዘብ ልብስ ገብቶ፡ 3. (ዘይ.) አንድ በአንድ፣ ተራ በተራ ሁሉንም ገደለ፡፡ ጠላቶቹን ቃረማቸው፡፡

ቃራሚ ት ቃርሚያ የሚሰበሰብ፣ የሚለቅም (ሰው)፡፡

ቃርሚያ (ቀርም፥ ቅራሚ) ስ ሰብል ከታወደ ወይም ከተነቀለ በኋላ በግሳው ላይ የቃረሰው የወዳደቀ የሰብሉ ዛፃ ወይም ፍሬ፣ ተለቅቶ በአንድነት የተከማቸውም ዛፃ ወይም ፍሬ ቃርሚያ ይባላል፡፡

ቃርሞሽ ዝ.ክ.

ቃሪያ ስ 1. ያልቀላ፣ ያልበሰለ የበርበሬ እቅት ዛፃ፣ ቃሪያ በርበሬም ይባላል፡፡ 2. እንጭጭ፣ ገና ያልበሰለ፣ ያልደረሰ (ፍራፍሬ)፡፡ 3. (ዘይ.) በአስተሳሰቡ ያልበሰለ (ሰው)፡፡

ቃሪያ በርበሬ ስ የቃሪያን አንደኛ ፍቺ ተመ.

ቃሪያ ጥፊ ስ በውስጥ እጅ ጀርባ ወይም በአይበላባ የሚደረግ ጥፊ ወይም ምት፡ በተወማራ "ጥፊ"ን ተመ.

ቃራሚ "ቃረመ" ስር ተመ.

ቃሬ ስ ከገንና ከገን ያለውን ፀጉር ተላጭቶ በመሃል ራስ ከገንባር እስከ ግጅራት የሚወርድ ቀንሞ(እለሉን ፀጉር አሰራሪ ስር ተመ.)፡፡

ቃሬዛ ስ 1. ቀለላኝነት፣ ራሳን ወይም ለመሄድ የሚይችል ሀሙምተኛን ተሽከሮ ለማንጓዝ የሚያገለግል፡ እግር በሌለው አጋራ ቅርሶ የሚዘጋጅ መሽከሚያ፣ ወሰክ፣ ወሳንሳ፡ 2. በሙታን ስም የሚዘጋጅና ፀሎተ ፍትሃት ለሚያደርጉ ካህናት የሚቀርብ ምግብና መጠጥ፡፡

ድግስ፡ 3. ከእንጨት ወይም ከሸንብቆ የሚሰራ የድግስ መብሊያ ገበታ፡፡ በተጨማሪ አቅልጭርና አውራጅን ተመ.

ቃሪሳ 1ኛ ፍጅ

ቃር “* ቃረ” ስር ተመ.

ቃርሚያ “ቃረመ” ስር ተመ.

ቃርሞሽ ዝ.ከ.

*ቃስተ

አቃስተ ግ ከድካም፡ ከስቃይ፡... የተነሳ ቢተነፍስ የመጨነቅ አተነፋፈሰ ወይም ድምፅ አሰማ፡ አቃተተ፡፡

ቃቃ ግ ጎመጀ፡ ሰየ፡ ፈለገ፡፡

አቃቃ ግ አጎመጀ፡፡

*ቃቃረ

ተቃቃረ ግ ተቀያየመ፡ ተሸካከረ፡፡

አቃቃረ ግ አቀያየመ፡ አሸካከረ፡፡

ቃቃቃ “ቃ” ስር ተመ.

ቃቂዳ ስ ግትቻ፡ እላቂ (የሰፊድ፡ የእንቅብ፡...)፡፡

ቃበዛ ግ አንድ ነገር ለማየት፡ ለመስማት፡... ወዲያና ወዲህ ሃደ፡ ተራወጠ፡ ባከነ፡፡

ቀበዝባዛ (ቅብዝብዝ) ት አንድ ነገር ለማየት፡ ለመስማት፡... ወዲያና ወዲህ የሚገረጽ፡ የሚባከን፡፡

ቅብዝብዝ አለ ግ በጣም ተቅበዝበዘ፡፡

ተቅበዝበዝ ግ ባከነ፡ ባከነ፡ ናወዘ፡ ወዲያ ወዲህ ተረፈ፡፡

አቅበዝበዝ ግ አባከነ፡ አባከነ፡ እናወዘ፡ ወዲያና ወዲህ አረፈ፡፡

ቃባ “ቀባ” ን ተመ.

ቃብድ “ቀብድ” ን ተመ.

ቃተተ ግ 1. የቂንቅ ትንፋሽ ተነፈሰ፡ አቃስተ፡፡
2. ተንከራተተ፡ ለፋ፡ ደከመ፡ ዞረ፡፡

ቃታ ስ በሩሣ፡ በሀመም፡...ምክንያት የሚፈጠር የሲቃ አተነፋፈሰ፡፡

አቃተተ ግ 1. ቃተተ፡ አቃስተ፡፡ 2. አለፋ፡ አደከመ፡ አንከራተተ፡፡

ቃተኛ ስ ቅቤና ድልህ (አዋዜ) አንድ ላይ ተለወሰ የተቀባ ትኩስ እንጀራ፡፡

ቃታ ስ የጠመንጃ፡ የሽጉጥ፡...ጥይት ማሰነሻ፡ መተካከሉን ሽጉጥ ስር ተመ.፡፡

ቃታ ሳበ ጥይት ተከባ፡፡

ቃታ² “ቃተተ” ስር ተመ.

ቃና ስ 1. የምግብ፡ የመጠጥ ጣእም፡፡ 2. የድምፅ ወይም የሙዚቃ ለዛ፡ ወዘና፡ ጣእም፡፡

ቃና ዘገለላ ስ 1. ሊያሰሩ ክርስቶስ በሰርግ ቤት ተገኝቶ ውሃውን ወደ ወይን ጠጅ በመለወጥ የመጀመሪያውን ተአምር ያደረገበት የበታ ስም፡፡ 2. (እ.አ.ተ.ቤ.) በቃና ዘገለላ የተፈፀመውን ተአምር ለማስታወስ በየአመቱ ጥር 12 ቀን የሚከበር በአል፡፡

ቃንዛ ስ የደም ስርን የመጠጣጠዝ፡ የመንዘር ሀመም፡፡

ቃኘ ግ ወዲያና ወዲህ እየ፡ ተመለከተ፡ ማተረ፡ ጎበኘ፡ ሰለለ፡፡

ቅኘት ስ የተወሰነ አካባቢን የማየት፡ የመሰለል ድርጊት፡፡

ተቃኘ ግ ተጎበኘ፡ ተዳሰሰ፡፡

ቃኘ² ግ 1. እንደ ክራር፡ በገና፡... ያለ የሙዚቃ መሳሪያ ጅማቶች (ክርች) እያንዳንዳቸው ልዩ ሙዚቃዊ የድምፅ ቃና እንዲያራቸው፡ ጅማቶቹን በመወጣርና በማላላት ቅንብራቸውን አስተካከለ፡፡ 2. በዚህ አለ፡ አሰማ፡፡

ቅኘት ስ 1. የሙዚቃ መሳሪያ ክርችን በማጥበቅ ወይም በማላላት የሚፈለገውን የድምፅ ቃና እንዲያወጡ የማስተካከል ድርጊት፡፡ 2. የሙዚቃ መሳሪያ ክርች የተቃኘበት የተወሰነ ሙዚቃዊ የድምፅ ስልት (ለምሳሌ አምሳሌል ባቂ፡...)፡፡

ተቃኘ ግ ተነቃቃ፡ ተመራ፡፡ ለእምሮው በመንፈስ ቅዱስ የተቃኘ ደራሲ፡፡

ቃዛ ስ ስጋ ለመምተር የሚያገለግል የሸንብቆ ስነጥቂ፡፡

ቃዝ ግ 1. የተዘበራረቀና የማይጨበጥ ህልም አየ፡፡ 2. በእንቅልፍ ላይ እያለ ሙሀ፡ አላዘነ ወይም አንዳች ነገር ተናገረ፡፡ 3. (ዘይ.) ያልተስተካከለ ወይም የተዘበራረቀ ነገር ተናገረ፡ አወራ፡፡

ቅዝት ስ 1. የተዘበራረቀና በትክክል ለማስታወስ የማይቻል ህልም፡፡ 2. በእንቅልፍ ላይ እያለ የማላዘነ፡ ጨህት የማሰማት ወይም አንዳች ነገር የመናገር ድርጊት፡፡ 3. (ዘይ.) የተዘበራረቀ፡ የማይጨበጥ ወይም ሊታመን የማይችል ወሬ፡፡

ቅዝታም ት (ስድብ) ዘባራቂ፡ ትክክለኛ ያልሆነ ነገር የሚናገር፡፡

አቃዝ ግ 1. የተዘበራረቀና የማይጨበጥ ህልም አላየ፡፡ 2. በእንቅልፍ ልብ አሰራ፡ አስጨነቀ፡ አሰለፈለ፡፡

ቃዲ ስ 1. በእስልምና ሃይማኖት የሃይማኖቱ ተከታዮች መንፈሳዊ ጻኞች፡፡ 2. የሸረረ ፍርድ ቤት

ዳኛ ወይም አቃቤ ሆነ።

ቃዳ በ ገዝም፥ እመም (የተወሰነ የእርሻ መሬት ስፋት፥ ለክ)።

*ቃጠለ

ቃጠሎ በ 1. በእሳት የመያያዝና የመንደድ አይደለም። ቃጠሎው በሀይወትና በንብረት ላይ ጉዳት አደረገ። 2. (ዘይ.) ለፍላፊ፥ ምላሳኛ። ሴትየቃ ቃጠሎ ናት።

ቅጥል አለ ግ 1. በጣም ተቃጠለ፥ አረረ፥ ከሰለ። 2. በጣም ተበሳጨ፥ ተማረረ፥ ተናደደ፥ ተቆጨ።

ቅጥል አደረገ ግ 1. አቃጠለ፥ አሳረረ፥ አከሰለ። 2. አበሳጩ፥ አስቆጨ፥ አናደደ።

ተቃጠለ ግ 1. በእሳት ነደደ፥ ጋዩ፥ ወደመ፥ አረረ፥ ከሰለ። 2. በፀሃይ ብዛት ወይም በውሃ እጦት፥... የተነሳ ደረቀቱ አረረ (ተከል)። 3. (ዘይ.) በጣም ተናደደ፥ በገነ። 4. የጊዜ ገደቡ ከማለቱ የተነሳ ከአገልግሎት ውጪ ሆነ። በተወሰነው ቀን ባለመደዱ ለእስራጂየም መግቢያ የገዛው ቴኪት ተቃጠለ። 5. ተሰቃየ፥ ተንገበገበ (በውሃ ጥም፥ በፍቅር፥...)። 6. በውስጡ ያለው ብርሃን ሰጪ ሽቦ በመርገፉ አምፖሎ ብርሃኑ መስጠቱን ወይም መብራቱን አቆመ። 7. ተፈጀ፥ ተለበለበ (በእሳት፥ በግለት፥ በበርበሬ፥...)። 8. አሳግባብ ባከነ፥ ጠፋ፥ አለቀ (ጊዜ፥ ገንዘብ፥...)። 9. (ዘይ.) በውሀት፥ በጫጫታ፥... በዛት ታወከ፥ ተረበሸ። ሰፊ፥ በጫጫታ ተቃጠለ።

ተቀጣጠለ ግ ተያያዘ፥ ተለኮለ፥ ጀመረ (እሳት፥ ነገር፥...)።

አቃጠለ ግ 1. አነደደ፥ አጋዩ፥ አከሰለ፥ አሳረረ (በእሳት)። 2. ፈጀ፥ ተኮሰ፥ ለበለበ (እሳት፥ በርበሬ፥...)። 3. የፀሃይ ብዛት ወይም የውሃ እጦት አደረቀ፥ አሳረረ (ለምሳሌ ተከልን)። 4. (ዘይ.) አናደደ፥ አበገነ። 5. አንገበገበ (ውሃ ጥም፥ ፍቅር፥...)። 6. አሳግባብ ላከነ፥ አጠፋ፥ ጨረሰ (ጊዜን፥ ገንዘብን፥...)። 7. በነገር፥ በውሀት፥... አወከ፥ ረበሸ።

አቀጣጠለ ግ ለኮሰ፥ አያያዘ (እሳትን፥ ነገርን፥...)።

ቃጣ ግ 1. ፈለገ፥ ከጀለ፥ ዳዳ (አንድ ነገር ለማድረግ)። 2. አንድ ነገር ለማድረግ እጁን አነሳ፥ ሰነዘረ።

ተቃጥ ግ 1. ታለመ፥ ታቀደ። 2. ተሞከረ።

ቃጤ በ 1. ከቁና አነሰ ያለ የእህል መስፈሪያ፥ መለኪያ። 2. ለቆሎ ወይም ለመጠነኛ ምግብ ማቅረቢያ የሚያገለግል አነስተኛ የሰፊት እቃ(በእሌን የሰፊት እቃ ስር ተመ.)።

*ቃጨለ(ቀጨለ)

ቃጭል በ መሃሉ ላይ ከተንጠሰጠሰ ትንሽ ብረት ጋር ሲጋጭ የሚመሳሰል ድምፅ እንዲሰጥ ተደርጎ በዋንጫ ቅርፅ የተበጀ፤ እጆታ ወይም ማንጠልጠያ ጆሮ ያለው አነስተኛ የብረት ወይም የሃሳ መረቀ (በእሌን የመብረቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ቃጭል

ቅጭል አለ ግ አነስተኛ የሆኑ ብረታ ብረቶች ሲጋጡ የሚሰጡትን አይነት ድምፅ ሰጠ።

ቅጭል አደረገ ግ የቃጭል አይነት ድምፅ አሰጠ፤ አቃጨለ።

ቅጭልጭል በ እንደ ጥቃቅን ብረታብረቶች፥ ስብርባሪ ጠርመሶች፥... ያሉ ነገሮች እርስ በርስ ሲጋጡ የሚሰጡትን አይነት ድምፅ የሚሰጥ ቆሳቆስ።

ተቃጨለ ግ ተመታ፥ ተደወለ፤ ድምፅ እንዲሰጥ ተደረገ (ደወለ፥ ቃጭሎ፥...)።

ተቅጨለጨለ ግ 1. ተቃጨለ። 2. እርስ በርስ ከመገጫጨት የተነሳ ቃጭል የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ሰጠ።

አቃጨለ ግ 1. የቃጭሉን እጆታ ወይም ጆሮ ይዞ በመወዘወዝ እንዲመሳሰል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ። 2. የቃጭል አይነት ድምፅ ሰጠ፥ አሰማ።

አቅጨለጨለ ግ እንደቃጭል አመሳሳይ የቃጭል አይነት ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ።

ቃጫ በ ለገመድና ለልዩ ልዩ አገልግሎት የሚውል ጭረት (ቀጫጭን ክር፥ ፀጉር) የሚወጣው የተከል አይነት፤ ከላይ ከተጠቀሰው ተከል የሚገኘው ጭረትም ቃጫ ይባላል።

ቃጭል “ቃጨለ” ስር ተመ.

ቃጭማ በ ቅጠሉ ስፋሬ፤ ግንዱ ውስጠ ከፍት፥ ፍሬው ዘይት አዘል የሆነ የእፀዋት አይነት ። ጉሎ እየተባለም ይጠራል።

ቃጨለ በ የጠላትን እንቅስቃሴ ለመሰለለፍ ለመጠቀም የተመደበ የጥበቃ ጓድ ወይም ወታደር።

ቄ የ”ቀ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ቄለ ግ ሞኝ ሆነ።

ቂል ት ሞኝ፥ ጅል።

ቂሳቂል ት ሞኝ ሞኝ፥ ጅላጅል፥ በተሳሉ

ሊታለል የሚችል።

አቋለ ፡ 1. አሞኘ፡ አታለል። 2. ሞኝ አደረገ፡ አጀለ።

ቄራ ስ የእርድ ከብቶች፡ በነች፡... እየተወሰዱ የሚታረዱበት ቦታ፡ እርድ የሚያከናውን ድርጅት።

ቄስ "ቀሰሰ" ስር ተመ.

ቄብ ቅ ገና መውለድ ያልጀመረችና ለመውለድ የሚያበቃ የእድሜ ደረጃ ላይ የደረሰች (እንስት ዶሮ፡ በግ፡ ፍየል፡...)።

የቄብ ልጅ ስ 1. ከቄብ በግ ወይም ፍየል፡... የተወለደ ግልገል ወይም ልጅ። 2. (ዘይ፡ በድብ) ባለጌ፡ ያልተቀጣ፡ ስነስርዓት የሌለው ልጅ።

የቄብ [ዶሮ] እንቁላል ስ ቄብ ዶሮ የጣለችው ወይም የወለደችው እንቁላል።

ቄንጥ ስ 1. የአነጋገር፡ የአላባበስ፡ የአሰራር፡... ለየት ያለ ሁኔታ። 2. አቃቂር።

ቄንጥ አወጣ 1. የተለየ ሁኔታ አበጀ፡ ፈጠረ፡ አሳየ (በአነጋገር፡ በአላባበስ፡...) 2. አቃቂር አወጣ፡ ነቀፈ።

ቄንጦኛ ቅ ዘናድ፡ በአላባበስ ወይም በሌላ ከሌላው ለየት የሚልበት ነገር ያለው።

ቄንጦ ቅ ሽቅርቅር።

ቄንጦ¹ (ቀንጦ) ስ ትንንሽ ቆላፋ እሾህ ያለው የዛፍ አይነት።

ቄንጦ² "ቄንጥ" ስር ተመ.

ቄደር ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ቀላውስት ንስሃ ለሚቀበለው ምእመን የሚያደርጉለት ዐሎትና የንስሃ ጥምቀት፡ የሚፀልዩበት መፅሃፍም [መፅሃፈ] ቄደር ይባላል።

ቄደር ተጠመቀ የንስሃ ጥምቀት ተጠመቀ።

ቄጠማ (ቀጤማ) ስ በወንዝ፡ በምንጭ ዳርና ጸር ወይም ውሃነት ባለው ቦታ ላይ መለል ብሎ የሚበቅል፡ ክብ ቅርፅ ያለውና ወፍራም የሆነ የሳር አይነት።

ቄጠ ስ ቃሪያ።

ቅ የ "ቀ" ፊደል ሳድስ ዘር።

ቅለት "ቀለለ" ስር ተመ.

ቅሉ እንኳን። ለበላይ ቢያመለክትም ትሉ ሊሳክሉት አላቻለም።

ቅላት "ቀላ" ስር ተመ.

ቅላጥቤ (ቀላጥቤ) ቅ (ስድብ) ከለፍላፋ፡

በነገር ሁሉ አለሁ አለሁ የሚል።

ቅሌ "ቀላ" ስር ተመ.

ቅሌታም "ቀለለ" ስር ተመ.

ቅሌት ዝ.ክ.

ቅል ስ 1. በውስጡ ትናንሽ የፍሬ ዘሮችን ያያዝ፡ ክብና ውስጠ ክፍት የሆነ ቅልቅ ፍሬ የሚጥል ወይም የሚያፈራ፡ መሬት ላይ ተንሰራፍቶ ወይም በአጥርና በዛፍ ላይ እየተንጠለጠለ የሚያደግ ሃረግም የተክል አይነት፡ ፍሬውም ቅል ይባላል። 2. ከዚሁ ፍሬ ለውሃ መቅጃና መያዣ ወይም ለጥራጥሬ፡ ለሽሮ፡ ለድልህ፡ ለቅቤ፡... ማጥሪያ የሚዘጋጅ እቃ፡ ቅምጫና፡ ዋምራ።

ቅሌን ጨርቄን አለ ሰበብ፡ ምክንያት አበዛ።

ለየቅል (እየቅል) ተው.ግ. ለየብቻ፡ ለየራሱ፡ ለየግል። ጽባና ቅል አበቃቀሉ ለየቅል።

ቅል ራስ (ስድብ) የሚያመዘገብ፡ አእምሮው ባዶ የሆነ፡ እውቀት የሌለው።

ቅል አንገት ስ መቀንጠሪያ።

ቅልልምሽ "ቀለበ" ስር "ቅልልቦሽ" ን ተመ.

ቅልልቦሽ "ቀለበ" ስር ተመ.

ቅልምሽ "ቀለበ" ስር "ቅልቦሽ" ን ተመ.

ቅልስልስ "ቀለስልስ" ስር ተመ.

ቅልሽልሽታ "ቀለሽሽ" ስር ተመ.

ቅልቅል "ቀላቀለ" ስር ተመ.

ቅልበሳ "ቀለበሰ" ስር ተመ.

ቅልብ "ቀለበ" ስር ተመ.

ቅልብልብ "ቀለበለበ" ስር ተመ.

ቅልብሳት "ቀለበሰ" ስር ተመ.

ቅልብሽ

ቅልብሽ አለው አቅለሽለሽው፡ አጥላለውለው፡ ክልብሽ አለው።

ቅልብጭ ያለ "ቀለበጩ" ስር ተመ.

ቅልቦሽ "ቀለበ" ስር ተመ.

ቅልውጥ "ቀላወጠ" ስር ተመ.

ቅልጣን "ቀለጠ" ስር ተመ.

ቅልጥልጥ ዝ.ክ.

ቅልጥማም "ቀለጠመ" ስር ተመ.

ቅልጥም ዝ.ክ.

ቅልጥጥ "ቀለጠጠ" ስር ተመ.

ቅልጥፍና "ቀለጠፈ" ስር ተመ.

ቅመማ "ቀመመ" ስር ተመ.

ቅመማ ቅመም ዝ.ክ.

ቅመም ዝ.ክ.

ቅሚያ "ቀማ" ስር ተመ.

ቅማላም "ቀመለ" ስር ተመ.

ቅማል ዝ.ክ.

ትማት “ትማያት” ን ተመ.

ትማንጅር (ትማንኸር) ስ በትንድብ፡ በሽፋል፡... ላይ የሚወጣ እንደ መኸገር የሚጣበቅ ትንንሽ ተባይ፤ ትጫም፡፡

ትማንጅራም ት (ስድብ) ትማንጅር የያዘው፡ ያለበት፡፡

ትማያት (ትማት) ስ የትድም አያት አባት ወይም እናት፤ ለስተኛ አያት፡፡

ትማጫም “*ቀመጠ” ስር ተመ.

ትማጭ “*ቀመጠ” ስር “ትጫም” ን ተመ.

ትማጭ “*ቀመጠ” ስር ተመ.

ትም

ትምአላለውም አልበቃውም፡አልጠቀመውም፡፡

ትም ትም አለው ጣመው፡ ጨምር ጨምር አሰኘው፡፡

ትምሆ ስ እስከጅሮ የሚሰማ የጉሮሮ ህመም፤ ለቅዳ፤ ቶንሲል፡፡

ትምምጠሽ “ቀመጠ” ስር “ትምጠሽ” ን ተመ.

ትምሻ “ቀመሰ” ስር ተመ.

ትምትማት “ቀመቀመ”¹ ስር ተመ.

ትምቡርስ “ትንቡርስ” ን ተመ.

ትምብቻ “ትንብቻ” ን ተመ.

ትምቦ “ትንቦ” ን ተመ.

ትምድምድ “*ቀመደመደ” ስር

“ቀመድማዳ” ን ተመ.

ትምጥ “አይን” ስር “አይናር” ን ተመ.

ትምጥ “*ቀመጠ” ስር ተመ.

ትምጥል “*ቀማጠል” ስር ተመ.

ትምጠሽ “*ቀመጠ” ስር ተመ.

ትምጫና የ “ቅል” ን ሁለተኛ ፍቺ ተመ.

ትሞ (ቃሞ) ስ ፍሬው የሚበላ የእፀዋት አይነት፤ ፍሬውም ትሞ ተብሎ ይጠራል፡፡

ትረላ ስ ለመጫኛ፤ ለጠፍር፤...የሚያለግል የተለፋ የበሬ ቆዳ፡፡

ትረት “ቀረ” ስር ተመ.

ትረሚ “ቃረመ” ስር ተመ.

ትረሞ ዝ.ከ.

ትረራ “ቀረረ” ስር ተመ.

ትረቅንቦ ስ ኩላንኩስ፤ ኩትት፡፡

ትረተኛ “ቀራ” ስር ተመ.

ትረት ዝ.ከ.

ትረና ስ 1. የቀርቃባ ጠፍር፡፡ 2. ለምራን፡፡

ለቀርቃባ ወይም ለመጫኛ የሚሆን ጠፍር ለወጣው የሚችል የተለፋና ገና በጠፍሮ መልክ ያልተሸነሸ የበሬ ቆዳ፡፡

ትራኔ “*ቀረን” ስር ተመ.

ትራፋ “*ቀረፈ” ስር ተመ.

ትራ¹ ስ በሽርሙጥና የምትተዳደር ሴት፡፡

ትራ² ስ የ“እድር” ን አንደኛ ፍቺ ተመ.

ትራታ “ቀረ” ስር ተመ.

ትር

ትራታ (ትርታ) ስ 1. ያለመስማማት፤ ያለመደሰት ስሜት፡፡

ትራታ ተሰማው ቅር ተሰኘ፡፡

ትር ተሰኘ 1. ያለመርካት፤ ያለመደሰት ስሜት ተሰማው፡፡ 2. ተቀየመ፡፡ 3. አዘነ፤ ተከዘ፡፡ ተከፋ፡፡

ትር አለው 1. ሳይረካ፤ የልቡ ሳይደርስ፤ ደስ ሳይለው ቀረ፤ ትራታ ተሰማው፡፡ 2. የተሟላ ለመሆን ትንሽ ተጨማሪ አስፈለገው፡፡ ስፍራ ቅር አለው፡፡

ትር ቅር አለው ከመለያየት፤ ከመራራቅ ወይም የለመደውን ከማጣት ወይም ከአንዳች ነገር መንደል የተነሳ ቅራታ አደረበት፤ የመናፈቅ ስሜት ተሰማው፤ አንድ ነገር ትዝ አለው፡፡

ትር አሰኘ 1. አላዘነ፤ አስቀየመ፡፡ 2. ትራታ አስከተለ፡፡

ትርምት “*ቀረመተ” ስር ተመ.

ትርስ ስ 1. የተከበበ ሃብት፤ ጥሬት፡፡ 2. እንደ ሃውልት፤ ሀንፃ፤ የእደጥበብ ውጤቶች፡፡... የመሳሰለ የአንድን ሃገር ጥንታዊ ታሪክና ባህል የሚያንፀባርቅ፤ ከትውልድ ወደ ትውልድ የተላለፈና የሚተላለፍ ቋሚ መረጃ፡፡

ትርሻታም “ቀረሸ” ስር ተመ.

ትርሻት ዝ.ከ.

ትርሾ “ቁርሾ” ን ተመ.

ትርቃር “ቀረቀረ” ስር “መቀራቅር” ን ተመ.

ትርቃብ “ቀረቀበ” ስር “ቀርቃባ” ን ተመ.

ትርቅቅት ስ ለመሄጃ አመቺ ያልሆነ፤ በደንብ ያልቀና፤ ድንጋያማ፤ ወጣ ገባ መንገድ፡፡

ትርበት “ቀረበ” ስር ተመ.

ትርብ ዝ.ከ.

ትርታ “ቅር” ስር “ትራታ” ን ተመ.

ትርናታም “ቀረና” ስር ተመ.

ትርናት ዝ.ከ.

ትርንጥስ ስ የተጣጣፈ አሮጌ ጨርቅ፤ ጭርንቁስ፤ ደባደቦ፡፡

ቅንባ ስ 1. በዛፍ ወይም በማንኛውም እዕዋት ግንድ ዙሪያ ከታች እስከ እናት ድረስ ጋደም ጋደም እያለ የሚበቅል፤ የዛፍ ወይም የእዕዋት ክንፍ። 2. የእንድ ዋና አካል ቅጥያ፤ ዘርፍ።

ቅንባፍ መስሪያ ቤት ስ ከዋናው መስሪያ ቤት ራቅ ብሎ ሌላ ቦታ ላይ የሚገኝና ዋናው መስሪያ ቤት የሚያከናውንን ተመሳሳይ ስራ የሚያከናውን የዋናው መስሪያ ቤት አካል፤ ዘርፍ።

ቅንፋድ (ቀርንፋድ) ስ ጥሩ ሽታና ጣእም ያለው የቅመም አይነት።

ቅርጫ "ቀረጠ" ስር ተመ.

ቅርጫት ስ ከሸንበቆ፤ ከቀርከሃ፤ ከሃረግ፤... የሚባድ ለእቃ መያዣና ማንጻጻግ የሚያገለግል የቤት እቃ።

ቅርጫት ኳስ ስ አምስት አምስት ተጫዋቾችን በያዙ ሁለት ቡድኖች መካከል፤ ከመሬት እስር ጫማ ያህል ከፍታ ባለው ምሰሳ ላይ በተሰቀለ የተቃራኒ ቡድን ቅርጫት ውስጥ ኳስን በእጅ እየወረወሩ ለማስገባት የሚካሄድ የውድድር ጨዋታ አይነት፤ ኳሱም ቅርጫት ኳስ ይባላል(በእሉን ኳስ ስር ተመ.) ።

ቅርፃ ቅርፅ "ቀረፅ" ስር ተመ.

ቅርፅ ዝ.ክ.

ቅርፊት "ቀረፈ" ስር ተመ.

ቅርፍርፍ ዝ.ክ.

ቅስም ስ አካላዊ ገፅታው ወዘና፤ ብርታት፤ ጥካሬ።

ቅስሙ ተሰበረ 1. ተስፋ በመቁረጥ ሀሊናዊ ክብሩ፤ ጥንካሬው ወደቀ፤ ስሜቱ ተገዳ። 2. አካላዊ ጥንካሬው ወዘናው ጉዳት ላይ ወደቀ።

ቅስር "ቀሰረ" ስር ተመ.

ቅስቀሳ "ቀሰቀሰ" ስር ተመ.

ቅስቃሴ "ቀሰቀሰ" ስር ተመ.

ቅስና "ቀሰሰ" ስር ተመ.

ቅስፈት "ቀሰፈ" ስር ተመ.

ቅሽምድምድ "ቀሽመደ" ስር ተመ.

ቅሽር "ቀሸረ" ስር "ቀሸር"ን ተመ.

ቅቅል "ቀቀለ" ስር ተመ.

ቅቅታም "ቀቀተ" ስር ተመ.

ቅቅት ዝ.ክ.

ቅበላ "ቀበለ" ስር ተመ.

ቅቡጭ

ቅቡጭ አለ ግ እንስ፥ ጉድል አለ፤ በቶሎ፤ በድንገት እልቅ አለ።

ቅባት "ቀባ" ስር ተመ.

ቅቤ ዝ.ክ.

ቅብ ዝ.ክ.

ቅብቃብ "ቀበቀበ" ስር ተመ.

ቅብቅብ "ቀበቀበ" ስር ተመ.

ቅብቅቦ ስ ሳይጠበስ የሚበላ፤ በጨው የታሽ የማሽላ እሽት።

ቅብብል "ቀብለ" ስር ተመ.

ቅብብሎሽ ዝ.ክ.

ቅብትት "ቀበተተ" ስር ተመ.

ቅብኢ መንግስት "ቀባ" ስር ተመ.

ቅብኢ ቅዱስ ዝ.ክ.

ቅብኢ ኑግ ዝ.ክ.

ቅብኢ ከህነት ዝ.ክ.

ቅብዝብዝ "ቃበዝ" ስር ተመ.

ቅብድድ "ቀበደደ" ስር ተመ.

ቅብጠት "ቀበጠ" ስር ተመ.

ቅብጥብጥ ዝ.ክ.

ቅትር "ቀተረ" ስር ተመ.

ቅትርት "ቀተረ" ስር ተመ.

ቅናሽ "ቀነሰ" ስር ተመ.

ቅናተኛ "ቀና" ስር ተመ.

ቅናት ዝ.ክ.

ቅናት² "ቀና" ስር ተመ.

ቅናት³ "ቀነተ" ስር ተመ.

ቅኔ "ቀኘ" ስር ተመ.

ቅን "ቀና" ስር ተመ.

ቅንስናሽ "ቀነሰ" ስር ተመ.

ቅንቀና "ቀነቀነ" ስር ተመ.

ቅንቅናም "ቀነቀነ" ስር ተመ.

ቅንቅን ዝ.ክ.

ቅንቡርስ (ቅምቡርስ) ስ እርጥበት ባለው ኮሊ መሬት ወይም ተቆልሎ በከረመ አዛባ ውስጥ የሚገኝ ወፈር ያለ ነጭ ትል።

ቅንብር "ቀነበረ" ስር ተመ.

ቅንብብ "ቀነበበ" ስር ተመ.

ቅንብቻ (ቅምብቻ) ስ ከስንደዶ ሰፊት ወይም ከቆዳ የሚዘጋጅ የኮተት ማስቀመጫ፤ መከተቻ።

ቅንብቻ ሆድ ጉስር ያለች ትንሽ በርጭ ያለው (ሰው)።

ቅንቦ(ቅምቦ) ስ ትላልቅ ፍሬ ያለው፤ ቅጠሉ ሰፋፊ የሆነና በበረሃ የሚገኝ የእዕዋት አይነት።

ቅንዓፊ “ቀነዘፊ” ስር ተመ.
 ቅንዝረኛ “ቀነዘረ” ስር ተመ.
 ቅንዝር ዝ.ከ
 ቅንዝንዝ “*ቀነዝነዝ” ስር ተመ.
 ቅንዳሻም “ቀነደሽ” ስር ተመ.
 ቅንድል “ቀነደለ” ስር ተመ.
 ቅንድብ “ቀነደበ” ስር ተመ.
 ቅንጅት “*ቀነጀ” ስር ተመ.
 ቅንጡ “ቀነጣ” ስር ተመ.
 ቅንጣቢ “ቀነጠበ” ስር ተመ.
 ቅንጣት ለ 1. ነጠላ፣ ለንድ ብቻ የሆነ።
 2. ትንሽ።
 ቅንጥ ለ በአይንና በጅሮ መካከል አካባቢ ላይ የሚገኝ አካል(በእሱን ለውነት ስር ተመ.)።
 ቅንጦተኛ “ቀነጣ” ስር ተመ.
 ቅንጦት ዝ.ከ.
 ቅንጫቢ “ቀነጨበ” ስር ተመ.
 ቅንጫ ለ ከሰንደ ወይም ከገብስ ወይም ከአጃ ከከ የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።
 ቅንጭር “ቀነጨረ” ስር “ቀንጫራ” ን ተመ.
 ቅንጭብ ለ ሲቆረጥ ወተት የሚመስል ፈሳሽ የሚወጣው በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል የእልዎት አይነት።
 ቅንፋት “ቀነፈ” ስር ተመ.
 ቅንፍ ዝ.ከ.
 ቅኝ “ቀኘ” ስር ተመ.
 ቅኝት¹ “ቃኘ” ስር ተመ.
 ቅኝት² “ቃኘ” ስር ተመ.
 ቅዋሚ “*ቀወመ” ስር ተመ.
 ቅው
 ቅው አለ ግ የመጋጨት፣ ኳ የማለት ድምፅ ስጦ ወይም አሰማ።
 ቅው ቅው አለ ዝ.ከ.
 ቅው ቅው አደረገ ግ የማጋጨት፣ የማንኳነት፣ የመቀጥቀጥ ድምፅ አሰማ።
 ቅዘናም “ቀዘነ” ስር ተመ.
 ቅዘን ዝ.ከ.
 ቅዛዛ ለ የብርሌ፣ የብርጭቆ፣... መስታወት ወይም ስለዳው።
 ቅዝምዝም “*ቀዘመዘመ” ስር ተመ.
 ቅዝቃዜ “ቀዘቀዘ” ስር ተመ.
 ቅዝዝ አለው “ቀዘዘ” ስር ተመ.

ቅዠታም “ቃዠ” ስር ተመ.
 ቅዠት ዝ.ከ.
 ቅያሚ “*ቀየመ” ስር ተመ.
 ቅያሪ (ቅያሬ) “ቀየሪ” ስር ተመ.
 ቅያሰ “ቀየሰ” ስር ተመ.
 ቅይድ “ቀየደ” ስር ተመ.
 ቅይጥ “ቀየጠ” ስር ተመ.
 ቅደም ተከተል “ቀደመ” ስር ተመ.
 ቅዱሳት “ቀደሰ” ስር “ቅዱሰ” ን ተመ.
 ቅዱሳን ዝ.ከ.
 ቅዱስ “ቀደሰ” ስር ተመ.
 ቅዳሜ ለ በእርብና በእሁድ መካከል ያለው ቀን ስም፣ ከእሁድ ጀምሮ ሲቆጠር የሳምንቱ ሰባተኛ ወይም መጨረሻ ቀን፣ ቀዳሚትም ይባላል።
 ቅዳም ሹር (ሰኡር) ለ በስትላት ማግስት የሚውለው ቅዳሜ ስም።
 ቅዳሲ “ቀደሰ” ስር ተመ.
 ቅዳጅ “ቀደደ” ስር ተመ.
 ቅድ ዝ.ከ.
 ቅድ “ቀዳ” ስር ተመ.
 ቅድመአያት “ቀደመ” ስር ተመ.
 ቅድሚያ ዝ.ከ.
 ቅድም ዝ.ከ.
 ቅድስት¹ “ቀደሰ” ስር “ቅዱሰ” ን ተመ.
 ቅድስት² ለ በእርቆደክስ ቤተክርስቲያን በተለይ ክብ ቅርፅ ይዘው በተሰሩት ህንፃዎች ውስጥ በመቅደሱና በቅኔ ማህሊቱ መካከል ያለው ቦታ።
 ቅድስና “ቀደሰ” ስር ተመ.
 ቅጅ “ቀዳ” ስር ተመ.
 ቅጠል ለ 1. ከገንዱ ላይ ለምለም ሆኖ የሚበቅል፣ ብዙውን ጊዜ ቀለሙ አረንጓዴ፣ አካሉ ስብ የሆነ የእልዎት አካል ክፍል ። 2. ነጠላ፣ አንድ ብቻ (ለወረቀት)።
 ቅጠላ ቅጠል ለ 1. አይነቱ የተለያየ ብዙ ቅጠል። 2. እንደ ጎመን፣ ሰላጣ ላሉና ለሚበሉ የተከል አይነቶች የጥቅል መጠሪያ።
 ቅጠል በጣሽ ለ (የጌ.አነ.) ቅጠላ ቅጠሎችን እየበሰበሰ በመቀመም የጣህል መድሃኒት የሚያዘጋጅ (ሰው)።
 ቅጠል የለሽ ለዛ ቢስ፣ ንግግሩ ጣእም የሌለው።
 ቅጠልማ ቅ ቀለሙ ቅጠል የሚመስል፣ አረንጓዴ።
 ቅጠልያ ዝ.ከ.

ትግተኛ "ቀጣ" ስር ተመ.

ትግት ዝ.ክ.

ትግተይ (ቀጣተይ) ስ በመጨረሻ የሚወጣ መንጋጋ።

ትጥ ስ ስርአት፡ ደንብ።

ትጡ ጠፋው 1. የሚያደርገውን አጣ፡ ተደናገረው። 2. ስርአት አጣ።

በትጥ(በትጡ) በደንብ፡ በሰነድአት፡ በትክክል።

አለትጥ (ያለ ትጥ) ከመጠን በላይ።

ትጥ የለሽ የተበላሸ፡ ስርአት ያጣ።

ትጥል "ቀጠለ" ስር ተመ.

ትጥልጥል ዝ.ክ.

ትጥረኛ "ቀጠረ" ስር ተመ.

ትጥራን ስ 1. መጥብቅ ወይም ሙሉነት ያለው ዝናቱ። 2. ፊንጅ፡ ካትራሜ።

ትጥር¹ "ቀጠረ¹" ስር ተመ.

ትጥር² "ቀጠረ³" ስር ተመ.

ትጥር ግቢ ዝ.ክ.

ትጥቃጤ "ቀጠቀጠ" ስር ተመ.

ትጥቃጭ "ቀጠቀጠ" ስር "እንትጥቃጭ" ን ተመ.

ትጥትጥ "ቀጠቀጠ" ስር ተመ.

ትጥባት "ቀጠባ" ስር ተመ.

ትጥብ ዝ.ክ.

ትጥይ(ትጥያ) "ቀጠለ" ስር ተመ.

ትጥጥብ "ቀጠባ" ስር ተመ.

ትጥፈት "ቀጠፈ" ስር ተመ.

ትጫማም "ቀጨመ" ስር ተመ.

ትጫም ዝ.ክ.

ትጭት "ቀጨ¹" ስር ተመ.

ትፀላ "ቀፀለ" ስር ተመ.

ትፅ ስ ጥራዝ፡ ተከታታይነት ያለውና በተለያየ ጥራዝ የተዘጋጀ መፅሃፍ።

ትፅል ስ 1. (ሰዋ.) ከስምንቱ የንግግር ክፍሎች የአንደኛው ስም። 2. የአንድን ነገር ጠባይ ወይም መልክ ወይም መጠን።... ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል (ለምሳሌ ደግ በው፡ ቀይ ልጅ ፡ ጥቂት ገንዘብ በሚለው ውስጥ "ደግ"፡ "ቀይ"፡ "ጥቂት" ትፅል ናቸው)።

የትፅል ስም ስ ከግብሩ ወይም ከባህርይ ወይም ከመልኩ... የተነሳ በዋናው መጠሪያ ስም ላይ እንደ ተጨማሪ ሆኖ የሚያገለግል ስም።

ትፅረ ግቢ "ቀጠረ" ስር "ትጥር ግቢ" ን

ተመ.

ትፅር "ቀጠረ³" ስር ትጥር ን ተመ.

ትፅበት ስ አፍታ፡ በጣም አድር የሆነ የጊዜ ልክ።

ትፅበተ አይን ስ አይን እንደ መከደን ብለ- እስኪገለጥ ድረስ ያለና እጅግ በጣም አድር የሆነ የጊዜ ልክ።

በትፅበት (ከመትፅበት) ተው.ግ. እጅግ በጣም አድር በሆነ ጊዜ ውስጥ፡ ወዲያውኑ።

ትፈፍ "ቀፈፈ" ስር ተመ.

ትፍለት ስ አንዱ ከሌላው ሂሳ በመሆን እንደሰንሰለት ተቀጣጥሎ የሚጓዝ የተሣነ የነጋዴ ግመል መንጋ።

ትፍንድ "ቀፈት" ን ተመ.

ትፍድድ (ትፍድ) "ቀፈደደ" ስር ተመ.

ቆ የ "ቀ" ፊደል ሳብእ ዘር።

ቆለለ ግ 1. ከመረ፡ አነባበረ፡ አደራረበ፡ በአንድ ላይ ሰበሰበ። 2. እበዛ፡ ጨመረ፡ ከመጠን በላይ ከፍ አደረገ (ዋጋን፡...)።

ቁልል ት ከምር።

ቁልልታ ስ ጉብታ፡ ከአካባቢው ተለይቶ እንደ ኮረብታ ከፍታ ያለው መሬት።

ቆለመመ ግ ጠመዘዘ፡ ቀለበ፡ አነበጠ።

ቆለማማ ት 1. ጎጣጣ፡ ቅልበ። 2.(ዘይ.) ጠማማ፡ ወልጋዳ (ለጠባይ)።

ተቆላመመ ግ 1. ተጠማዘዘ፡ ተጣመመ፡ ተወላገደ። 2. አልገጥም፡ አልሰማማ አለ፡ አስቸገረ፡ እምቢ አለ።

አቆላመመ ግ አጠማዘዘ፡ አሸጠ፡ አጣመመ።

*ቆለመጠ

ቁልምጫ ስ የመውደድ፡ የመለማመጥ፡ የማባበል፡ የማጥካሽት፡ የማወደስ፡... እነጋገር ወይም አጠራር።

የቁልምጫ ስም ስ ዋናውን የመጠሪያ ስም ትርፅ ለወጥ አድርጎ ለመጥራት የሚያገለግል፡ በቤተሰብ ወይም በዳደኛ አማካይነት የሚወጣ የፍቅር ስም። ለምሳሌ አበበን "አቤ"፡ ዘንበኝን "ዘኑ" እንደማለት ያለ አጠራር።

ተቆላመጠ ግ በቁልምጫ ተጠራ፡ ተጥካሽ።

አቆላመጠ ግ በቁልምጫ ጠራ፡ አጥካሽ።

አቆላማጭ ት አሽቃባጭ።

ቆለቆለ ግ ወደታች ወረደ፡ ዝቅ አለ።

ቁልቁል ተው.ግ. ወደታች፡ ዝቅ ወዳለ ቦታ።

ቁልቁለት ስ ወደ ዝቅተኛ ቦታ የሚወስድ ተጻፋትነት ያለው መንገድ፡ ቦታ።

ቆልቋላ ፡ ተዳፋትነት ያለው ስዋሳ።
ተቆለቆለ ፡ ቆልቆል ሄደ፤ ወደታች ወረደ።
ተሽቆለቆለ ህ.ከ.

አቆለቆለ ፡ 1. ከከፍተኛ ወደ ዝቅተኛ ቦታ ሄደ፤ አዘቀዘቀ፤ ወደታች ወረደ። 2. ቀነሰ፤ ዝቅ አለ፤ ወረደ (ዋጋ)።

አቆልቋይ ስ 1. ወደታች የሚሄድ፤ ወራጅ።
 2. በአንድ ጊዜ ብዙ ሰው ሊመግብበት የሚችል ሞላላ ገበታ፤ አውራጅ፤ አቆልቋይ ገበታም ይባላል።

አሽቆለቆለ ፡ 1. ወደታች ወረደ፤ ቆልቆል ሄደ። 2. ዝቅ አለ፤ ቀነሰ፤ ወረደ (ዋጋ)።

ቆለቆል ስ መርዛማ የሆነና ውተት የሚመስል ነጭ ፈሳሽ የሚወጣው፤ በቆላማ ቦታ የሚገኝ፤ ቆልቋል መሰል የእስዋት አይነት።

ቆለኛ "ቆላ" ስር ተመ.

ቆለጥ ስ ከወንድ ብልት መባቀያ ስር ከረጢት መሰል በሆነ የአካል ክፍል ውስጥ የሚገኝ፤ ወንድ ዘርን የሚያመነጭ ጥንድነት ያለው ፍራ የሚመስል አካል።

ቆለጣም ፡ (ዘይ.) ትእዚተኛ ጎረምሳ።

***ቆለጧ**

ቆለጧ ፡ አይነ መልካም፤ አይነ ከብላላ።

ቆልጧ አለ ፡ 1. ጠራ፤ ንፁህ ሆነ።
 2. ወለል ብሎ፤ ግልፅ ሆኖ ታየ። 3. ይፋ ወጣ፤ ግልፅ ሆነ።

ቆልጧ ያለ ፡ 1. ያማረ፤ የጠራ፤ ንፁህ የሆነ። 2. ግልፅ የሆነ።

ቆልጧ አደረገ ፡ 1. አጠራ፤ ንፁህ አደረገ። 2. ግልፅ አደረገ።

ቆልጧ ቆልጧ አለ ፡ ከጭንቀት፤ ከጉጉት፤... የተነሳ አይኑን ወዲያና ወዲህ በማንከባለል አየ፤ ተመለከተ።

ቆልጧ ቆልጧ አደረገ ፡ ከጭንቀት፤ ከጉጉት፤... የተነሳ አይኑን ወዲያና ወዲህ በማንከባለል አየ፤ ተመለከተ።

ቆልጧልጭ ፡ ውብ፤ መልካም፤ አይናማ።

ቆልጧልጭ አለ ፡ ጥቅም፤ ፀጸ፤ አማረ።

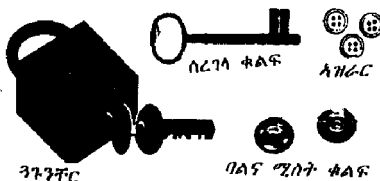
ቆልጧልጭ አደረገ ፡ አስዋበ፤ አፀጸ፤ አሳመረ።

ተቆለጧለጧ ፡ 1. ከጭንቀት፤ ከጉጉት፤... የተነሳ አይኑ ወዲያና ወዲህ እየተንከባለለ አየ፤ ተመለከተ። 2. ተዋበ፤ አማረ።

አቆለጧለጧ ፡ 1. ከጭንቀት፤ ከጉጉት፤... የተነሳ አይኑን ወዲያና ወዲህ እያንከባለለ አየ፤ ተመለከተ። 2. አስዋበ፤ አሳመረ። 3. አፀጸ፤ አስገመጀ።

ቆለፈ ፡ 1. በርን፤ ሳጥንን፤... በቀልፍ ዘጋ፤ እንዳይከፈት አደረገ። 2. የሽሚዝን፤ የኮትን፤ የቀሚስን፤ የኪስን፤...ክፍተት በአዝራር፤ በቻርኔላ(በዚፕ)፤... አያያዘ፤ ገጠመ፤ ዘጋ። 3. አሳበጠ፤ ቀለሰ። 4. አንቆ ያዘ፤ አልለት፤ አሳንቀሳቅሰ አለ።

ቆልፍ ስ 1. የበር፤ የሳጥን፤...መዝያ እንዳይከፈት አንቆ ወይም ጠርቅሞ የሚይዝ፤ ክብረታ ብረት የሚሰራ አቃ፤ ጓጉንቸር። 2. የቀልፍ መክፈቻ እና መቆለፊያ። 3. አዝራር። 4. (ዘይ.) ዋነኛ፤ ከፍተኛ ሚና መሣወት የሚችል ወይም የሚያስችል (ሰው፤ ቦታ፤...)። ፡ 5. በቀልፍ የተቆለፈ፤ የተዘጋ። ሴቱ ቀልፍ በመሆኑ መግባት አልተቻለም።

ቆላፍ

ቆላፍ ፡ ከወደሣፋ የተቀለሰ፤ የተቆላመመ (እንደወት ወይም ብረት)።

ቆልፍ ፡ (ዘይ.) ዝግ፤ መናገር የማይችል።

ቆላለፈ ፡ 1. አንዱን ከሌላው ጋር አጠላለፈ፤ አወሳሰበ፤ አያያዘ። 2. ቆለፈ።

ቆልፍልፍ ፡ አንዱ ከሌላው ጋር የተጠላለፈ፤ የተወሳሰበ፤ የተያያዘ።

መቆለፊያ ስ 1. ቀልፍ ወይም ጓጉንቸር። 2. የ"ቀልፍ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ. 3. እንደ አዝራር ያለና በቀልፍነት የሚያገለግል ማንኛውም ነገር።

ተቆለፈ ፡ 1. ተዘጋ፤ ተገጠመ። 2. ገበጠ፤ ታጠፈ፤ ተቀለሰ።

ተቆላለፈ ፡ 1. ተጠላለፈ፤ ተሳሰረ፤ ተወሳሰበ፤ ተያያዘ (አንዱ ከሌላው ጋር)። 2. አንድም ሳይቀር ሁሉም ተቆለፈ፤ ተዘጋ።

***ቆለፈ**

ቆለፈት ስ የወሽላ ሽፋን፤ ሽለፈት፤ ልምቡ።

ቆለፈታም ፡ (ሰድብ) ሽለፈታም፤ ወሽላ፤ ያልተገረዘ (ወንድ)።

ቆላፍ ፡ 1. ያልተገረዘ፤ ወሽላ። 2. የአሀዛብ ወገን፤ አረማዊ።

ቆላ ፡ 1. ምጣድን እሳት ላይ አድርጎ

በማስማትና በላይ ላይ እንደ ጥራጥራ ያሉ የምግብ አይነቶችን በማስቀመጥና በማመስ አበሰለ። 2. ከሰማ ምጣድ ላይ የተደረገን ጥራጥራ ወይም ሌላን ነገር በመቀያ አመሰ። አገላበጠ። 3. አቃጠለ። ፈጀ (በሽታ፡ ፀሃይ፡ ሂሳብ፡ ችጋር፡ ጥይት፡...)። 4. አቃረ። አቃጠለ (ልብን)። 5. ወዘወዘ። ወንወን። ነቀነቀ (ውሻ፡ ድመት፡... ጅራትን)።

ቆላው (ነውር) የወሲብ ፍላጎት አትነክነው።
መቁሊያ (መቁያ) ስ ከሰማ ምጣድ ላይ የተነከን ጥራጥራ፡ ቡና፡... እንዳይር እያመሱ ወይም እያገለበዘው ለማብሰል የሚረዳ ከጫቶ ቆልመም ያለ እንጨት ወይም ብረት፡...።

ቁሌት ስ እንደ ሽንኩርት፡ በርበሬ፡ ቅመም፡ ዘይት ያሉትን ከትንሽ ውሃ ጋር አንድነት አድርጎ በማብሰል የሚዘጋጅና በርከት ብሎ ለሚሰራው ወጥ እንደ መነሻ ሆኖ የሚያገለግል የወጥ ጅምር፡ ውጥን።

ቁሌታም ቅ (ነውር፡ ስድብ) ከፍተኛ የወሲብ ፍላጎት ያለው።

ቆሎ ስ ከሰማ ምጣድ ላይ ተደርጎና ታምሶ የበለለ ጥራጥራ።

የቆሎ ተማሪ ስ እየለመነ ከየመንደር የሚያገኘውን ቁራብ እንጀራ፡ እንዲሁም ጥራጥራውን በቆሎ መልክ እያዘጋጀ በመመገብ እንደ ገባብ፡ ዜማ፡ ቅጽ፡... ያሉትን የትምህርት አይነቶች የሚቀፅል የቤተክህነት ተማሪ።

ተቆላ ግ (ነውር) የወሲብ ፍላጎት ተነሳበት።

ተቆላሳ ግ 1. ወጥ ለመሰራት በቀዳሚነት የሚፈለገው ቅመም (ሽንኩርት፡ ቅጥት፡ በርበሬ ወይም ማቀላሊያ) እሳት ላይ በተጣደ ድስት ውስጥ ተደርጎ እየተማሰለ ተቀቀለ። የወጡ የመጀመሪያ ደረጃ ስራ ተከናወነ። 2. (ዘይ.) ተጉላላ።

አቁላሳ ግ ወጥ ለመሰራት በቀዳሚነት የሚፈለገውን ቅመማቅመም ወይም ማቀላሊያ እሳት ላይ በተጣደ ድስት ውስጥ ጨምሮ እያማሰለ ቀቀለ። አበሰለ።

ማቀላሊያ ስ እንደ አብሸና በሶብላ፡... ያሉ ቅመሞች ተጨምረውበት የተዘጋጀ የሽንኩርት ዱቄት።

ቆላ ስ አቀማመጡ በጣም ዝቀተኛና ሞቃታማ የሆነ ቦታ፡ ሃገር፡ የደጋ ተቃራኒ።

ቆላና ደጋ ረገጠ 1. ሲራመድ ሚዛኑን ስቶ እዚህና እዚያ ማዶ ረገጠ። ተግተረተረ። 2. ያልተስተካከለ ነገር በመናገር ዘባረቀ። ዘላበደ።

የቆላ ቁስል ስ እየሞቀሞቀ የሚያስቸግርና ተሉ የማይድን የቁስል አይነት።

የቆላ ዝንብ ስ በጣም ቆላማ በሆነ አካባቢ የሚገኝ፡ ከብቶችን እየናደፈ የሚገድል መርዛማ

የዝንብ አይነት።

ቆለኛ ት 1. በቆላ የሚኖር። 2. በከላ በመሰራት ወይም ቆዳ በመፋት፡ በማልፋትና በማለስለስ ወይም ለተለያየ አገልግሎት የሚውሉ ብረታብረቶችን በመሰራት የሚተዳደር የእጅ ባለሙያ።

ቆላማ ት ቆላነት ያለው፡ ሞቃታማ።

ቆላሰፊ "ቆለፊ" ስር ተመ.

ቆላፋ ዝ.ከ.

ቆላና "ቆለፊ" ስር ተመ.

ቆሌ ስ የአንድን ሰው ወይም አካባቢ ደህንነት ይጠብቃል ወይም ግርማ ሞገስ ይሰጣል ተብሎ ይጠቅሳብ እንደ ውቅቢ፡ ዛር፡ ከራማ፡ አድባር፡... ያለ የበእድ አምልኮ መንፈስ።

ቆሌ ገፈፈ በጣም አስደንገጠ።

ቆሌው ተገፈፈ ውቅቢ ራቀው፡ ግርማ ሞገሱን አጣ፡ በጣም ደንገጠ።

ባለ ቆሌ ቅ ውቅቢ፡ ዛር ያለበት (ሰው)።

ቆሌቢስ ት 1. ግርማ ሞገስ የሌለው፡ ጥላ ቢስ፡ ከውክዋ። 2. ራድኤት የለጅ።

ቆልማሚት ስ በጣም ረጅም ቅልጥምና ቆልማሚ የሆነ ረጅም አንገት ያለው፡ በአብዛኛው መልኩ ነጭ የሆነ፡ ብዙውን ጊዜ በሃይቆች አካባቢ በመንጋ ሆኖ የሚገኝ የአሞራ አይነት(በእሉን አሞራ ስር ተመ.)።

ቆልማማ "ቆለማማ" ስር ተመ.

ቆልቋላ "ቆለቆለ" ስር ተመ.

ቆሎ "ቆላ" ስር ተመ.

ቆመ ግ 1. ከተቀመጠበት ተነሳ፡ ብድግ አለ። 2. ተገተረ። 3. ተገታ፡ ታገደ። 4. እንቅስቃሴው፡ ሂደቱ ተቋረጠ፡ መሰራቱን ተወ። ሰኣቱ ቆመ። 5. አበቃ፡ አለቀ፡ ተፈፀመ። 3ግግሩ እንደቆመ ትርጉሙ ይቀጥላል። 6. ጠበቃ፡ ወኪል፡ አጋዥ ሆኖ ተከራከረ። ለሰላም እንቆግላን። 7. ረገጠ። እግሩ ላይ ቆመ። 8. ተሰራ፡ ተቋቋመ፡ ተመሰረተ፡ ተተክለ። ትምህርት ቤት ቆመ/ሃውልት ቆመ።

ቆሞ ቀረች ባል ሳታገባ ቀረች።

ቆሞ ቀር (ቁሞ ቀር)

ቅ (ስድብ) ባል ሳታገባ ጊዜው የሰራበት።

መቆሚያ ት መጨረሻ፡ ማስቀያ፡ ወረው መቆሚያ የለውም።

መቆሚያ ስ ብዙውን ጊዜ ካህናት በቤተክርስቲያን ውስጥ

መቆሚያ

የሚደገፉበት፡ ገዛማሚ የሚዘመቡበት፡ የሚመረከቱትና በስተ አናቱ በኩል ለመደገፈያነት እንዲመች ሆኖ የተሰራ ምርኩዝ።

በቁሙ (በቁም) ተው. 7. 1. በህይወት እያለ፡ 2. ሳይቀመጥ፤ እንደቆመ፤ ሳያርፍ። 3. ሳይነቀል፤ ሳይታወድ፤ ሳይሰበሰብ፤ ሳይወቃ፤ በተዘራበት እርሻ ሳይ እንዳለ፡ *ሰብሉን በቁሙ ሸጠው*።

በቁሙ ሞተ 1. መጥፎ፤ አሳዛኝ ነገር ደረሰበት ወይም ተፈፀመበት። 2. በጣም ተሳታፊ፤ ከሰውነት ተራ ወጣ።

በቁሙ የሞተ ቅ እርባና የሌለው፤ ራሱን ያዋረደ፤ መንፈስ ደካማ።

ቁም ለቁም (ሰድብ) 1. ተውላሳ፤ ረዥም፤ ከርፋፋ። 2. ሰራ መስራት የማንታወድ፤ ገልቱ፤ ሰነፍ። 3. በወርጼ ወይም በጎት ሳይሆን በቁመቱ።

ቁም ሳጥን ስ ቁመቱ ረዘም ያለና የቤት በር የመሰለ መዝጊያ ያለው፤ ብዙውን ጊዜ ለልብስ መስቀያና ማስቀመጫ የሚያገለግል ትልቅ ሳጥን። **ቁም ስቃይ** ተው. 7. ከፍ ያለ ስቃይ፤ ጭንቅ፤ መከራ።

ቁም ስቅሉን አየ መከራ ተቀበለ፤ ተሰቃየ።

ቁም ነገር ስ ፍራ ያለው ወይም ጠቃሚ የሆነ ነገር፤ ሃሳብ።

ቁም ንባብ ስ በቤተክህነት የንባብ ትምህርት ቤት ከወርድ ንባብ ቀጥሎ የሚሰጥ ፈጠን ያለ የአንባብ አይነት።

[የ] ቁም እስር ስ ከተወሰነ የቦታ፤ የሃገር ክልል ወይም አካባቢ ውጭ መንቀሳቀስ የማይፈቀድበት የእስር አይነት፤ ግዙ።

ቁም ከብት ስ እንደ በግ፤ ፍቃድ፤ በሬ፤ ላም፡... ያለ የቤት እንስሳ ሃብት።

ቁም ዜማ ስ (ቤ.ክህ.) የድኃ ዜማ።

ቁም ፅህፈት ስ ብዙውን ጊዜ በመቃ ብእር በብራና ሳይ የሚጻፍ ጉልህና ውብ የሆነ የእጅ ዕሁፍ።

ቁመት ስ 1. የርዝመት መጠን። 2. ከእግር እስከ አፍት ድረስ ያለው ርዝመት።

ቁመና ስ የሰውነት ወይም የአካል ቅርፅ፤ አቋም።

በቁመና 1. በህይወት እያለ። 2. በአካል ቅርፅ፤ በአቋም። 3. ሳይሰበሰብ በተዘራበት እርሻ ሳይ እንዳለ፡ *ሰብሉን በቁመናው ሸጠው*።

ቋሚ ስ 1. ከእንጨት በሚሰራ የቤት ግድግዳ ዙሪያ አልፎ አልፎ የሚተክል ቀጥ ያለ ጠንካራ እንጨት። 2. አሳላፊ፤ አስተናጋጅ፤ አስተናባፊ። 3. በህይወት ያለ (የሟች ዘመድ፤ ቤተሰብ፤

ወገን)። 4. ዘላቂ።

ቋሚ ሰራተኛ ስ የመከራ ጊዜውን የወረሰና መደበኛ ተቀጣሪ የሆነ ሰራተኛ።

ተቆም 7 (ቤ.ክህ.) በዜማ ተባለ፤ ተፀለየ። *ሰኢታት ተቆመ*።

ተቋም ስ ልዩ ምርምርና ጥናት የሚካሄድበት የልዩ ልዩ ሙያዎች ስልጠና የሚሰጥበት ድርጅት።

ተቋቋመ 7 1. ተመሰረተ። 2. ስር ሰደደ፤ ተጠናከረ፤ ደረጀ። *አስኪቶቶሙ ድረስ ኑሮ ያለገግራል*። 3. መከተ፤ ተከላከለ። 4. ተሟገተ፤ ተከራከረ።

መቋቋሚያ ስ አንድን ተግባር ለማካሄድ የሚያስፈልግ ገንዘብ ወይም ሌላ ንብረት፤ መነሻ ሃብት።

አቆመ 7 1. ብዙ እንዲቆም፤ እንዲቀይ አደረገ፤ አስቆመ። 2. ብድግ፤ ቀጥ አደረገ። 3. ገታ፤ አገደ፤ ከለከለ፤ አስቀረ። 4. ገተረ። 5. እንዳይሰራ፤ እንዳይንቀሳቀስ አደረገ። 6. የመሄድ፤ የመምጣት፤ የመጓጓዣ እንቅስቃሴ አቋረጠ። 7. መሰረተ፤ አቋቋመ። 8. አበቃ፤ ፈፀመ።

አቋም ስ 1. ማንኛውም ነገር ከእድሜ፤ ከጥንካራ...አኳያ ሲገመገም የሚገኝበት ሁኔታ፤ አኳኋን። 2. አንድን ጉዳይ አስመልክቶ የሚወሰድ የራስ አስተያየት፤ አመለካከት፤ ፍላጎት፤ ውሳኔ። **የአቋም መግለጫ** ስ አንድን ጉዳይ አስመልክቶ በተደረገ ስብሰባ ሳይ የተላለፉ የውሳኔ ነጥቦችን ይዞ የሚወጣ መግለጫ።

አቋም ወሰደ አንድን ጉዳይ በተመለከተ አንድ አይነት አመለካከት፤ ውሳኔ ያዘ።

አቋቋመ 7 1. መሰረተ፤ ሰራ፤ አበጀ። 2. አደራጀ፤ አጠናከረ፤ አበረታታ፤ አገዝ፤ ረዳ። *ልጆቹ ንጉድ ቤት ከፍታ እንድትሰራ ያቋቋሟት ወላጆቿ ናቸው*። 3. ወላጆች ልጃቸውን ከርስትና በሚያስነሱበት ቦታ በመገኘት አብሮ ስርአቱን አከበረ፤ ተከታተለ።

አቋቋም ስ 1. የመቆም ሁኔታ (ቀጥ በማለት ወይም ባለማለት)። 2. መዘምራን ከመቋሚያ ውዘጥ፤ ከፅናፅልና ከከበሮ ድምፅ ጋር እያቀናጁና እያሰማሙ የሚያዜሙት የማህሌት ዜማ፤ ትምህርቱም አቋቋም ይባላል።

አስቆመ 7 1. ብዙ አስጠበቀ (በመንገድ ላይ)። 2. አሳገደ፤ አስከለከለ። 3. እንዲያቆም ወይም እንዲቆም አደረገ።

ቆመረ 7 ቁጣር ተጫወተ።

ቁጣር ስ ገንዘብን፤ ንብረትን አሲዘው በወጃታ ብላጫ ተከክሮ አንዱ ሌላውን ለመርታትና የተያዘውን ለመውሰድ ወይም ለመብላት የሚደረግ ወጃታ።

ቁጣርተኛ ስ አዘውትር ቁጣር የሚጫወት ሰው።

ቆመጠ ግ 1. ቆማጣ አደረገ፣ አካልን አጎደለ (ቁምጥና ወይም ደዌ ስጋ)። 2. ጎመደ፣ ጎራደ፣ በጠሰ፣ ቆረጠ። 3. በዱላ መታ፣ ነረተ። 4. (ዘይ.) አሳነሰ፣ ቀነሰ፣ አጎደለ። ወፍጮው አህሉን ቆም ላስቀረው።

ቆምጠ ቀጥል ት ውሸታም፣ ያልሆነውን ሆነ፣ ያልተደረገውን ተደረገ ብሎ የሚያወራ።

ቆምጣ ስ 1. ከጉልበት በላይ የሚውል አጭር ሉሪ። 2. የኩንታል አገማሽ የሚሆን ጆንያ።

ቆምጥና ስ መላ ሰውነትን የሚያቀስል፣ የሚቆራርጥ ደዌ ስጋ።

ቆመጥ ስ አጭርና ወፈር ያለ ዱላ።

ቆማጣ ት (ሰድብ) በደዌ ስጋ አካሉ የቀሰለ፣ የተቆረጠ፣ የተጎዳ (ሰው)። 2. አጭር፣ ሰንካላ፣ ጎደሎ።

ቆምጥ አለ ግ 1. ተቆመጠ። 2. እሁለት ተከፈለ፣ ግምስ አለ። 3. (ዘይ.) ሳይታሰብ በድንገት መጠኑ አነሰ፣ ቀነሰ።

ቆማመጠ ግ 1. ብዙ ቦታ ላይ ቆመጠ፣ አቀሰለ (ደዌ ስጋ)። 2. ቆራረጠ፣ ጎራረደ።

ቆምጥምጥ (ቆመጥማጣ) ት (ሰድብ) ቆማጣ።

ቆምጥምጥ አለ ግ ተቆማመጠ።

ቆምጥማጭ ት ቁርጥራጭ።

ተቆመጠ ግ 1. ደዌ ስጋ (ቁምጥና) ያዘውተ ቀሰለ፣ ቆማጣ ሆነ። 2. ተቆረጠ፣ ተጎመደ።

ተቆማመጠ ግ 1. በቁምጥና ሀመም ቆሳሰለ፣ አካሉ በቁስል ተበግጠሰ። 2. ተቆራረጠ፣ ተጎማመደ።

ቆምስ ስ (ኢ.ኦ.ተ.ቤ)ስልጣን ክህነቱ ከኢጲስቆስስ ቤታች የሆነ የቤተክርስቲያን መንፈሳዊ አባት።

ቆረረ ግ ጭንቅላትን በትንሹ መታ፣ ለኮፍ አደረገ፣ ኮረከመ።

***ቆረመደ**

ቆርማዳ (ቆረመድ) ት የተጎሳቀለ፣ ጨጣ፣ ድህነት ያጠቃው።

ተቆራመደ ግ 1. ተከማተረ፣ ተከራመተ፣ ተወበጠ፣ ቆረፈደ። 2. በችግር፣ በድህነት ተጎሳቀለ፣ ተሰቃየ።

ተቆረማመደ ግ ተቆራመደ።

አቆራመደ ግ 1. አከማተረ፣ አከራመተ፣ አቆረፈደ። 2. በችግር ት በድህነት አጎሳቀለ፣ አሰቃየ።

አቆረማመደ ግ አቆራመደ።

ቆረረ¹ ግ በቀጭኑ ኮለል ብሎ ወረደ፣ ፈሰሰ (ፈላሽ)።

ቁርር ብሎ ወረደ ግ ቆረረ።

መቆረርት ስ ብዙውን ጊዜ በቤተክርስቲያን ውስጥ የቅዱሴ ፀበል የሚያድሱበት እንደሚንቆርቆሪ ያለ እቃ፣ ኩስኩስት።

ቆረረ² ግ እጅግ በጣም በረደ፣ ቀዝቀዘ።

ቁር(ቆራ) ስ እጅግ በጣም ሃይለኛ የሆነ ትዝታዜ፣ ውርጭ።

ቆረሰ ግ ገመሰ፣ ከፈለ፣ ቀረደደ፣ ሸረፈ (እንጀራ፣ ዳቦን፣...)።

ቁራሽ ት 1. የእንጀራ ክፋይ ወይም ሽራ። 2. ትንሹ። ቁራሽ መራት አለቻች።

ቁርሰ ስ ብዙውን ጊዜ ጧት የሚበላ መጠነኛ ምግብ።

ቁርሰራሽ ት ብዙ ቁራሽ፣ ሽርፍራ።

ተቆረሰ ግ ተገመሰ፣ ተከፈለ፣ ተቀረደደ፣ ተሸረፈ (እንጀራ፣ ዳቦ፣...)።

ተቋረሰ ግ ተካፈለ፣ ተጋራ (ምግብን)።

አቋረሰ ግ አካፈለ፣ አጋራ፣ አሳተፈ (ምግብን)።

***ቆረሰሰ**

ቆርሳሳ(ቆረሰሰ) ት ከርፋፋ፣ ዘንምተኛ፣ ቀርፋፋ።

ተንቆረሰሰ ግ ቀስ እያለ ተራመደ፣ አዘገመ፣ ተንቀረደደ።

አንቆረሰሰ ግ በቀስታ አራመደ፣ አስኪደ፣ አንቀረደደ።

ቆረቆረ ግ 1. ወጋ፣ ጎረበጠ፣ አሳመመ፣ ምቹት ነሳ (አይንን፣ ገሳን)። 2. መታ፣ አንጻኳ (በርን፣ ጠረጴዛን፣...)። 3. ቆጩ ቅር አሰኘ፣ አሳዘነ፣ ከነከነ (ነገር፣ ድርጊት፣ ሁኔታ)። 4. ጀመረ፣ መሰረተ፣ ሰራ (መንደርን፣ ከተማን)። 5. በመቆርቆሪ እየታዘዘ የሽከላን ቀዳዳ በሞራና በወርቅ ጠቀጠቀ፣ ደፈነ፣ ቀዳዳው እንዳያፈስ መረገ። 6. በሹል ብረት ወይም በመቆርቆሪት በሳ፣ ነደለ፣ ሸነቆረ። 7. በትካዜ መንፈስ መሬትን መታ መታ አደረገ፣ ጫረ።

መቆርቆሪት ስ 1. የብረት፣ የቆርቆር፣... መብሻ፣ መሸንቆሪያ፣ እንዲሁም የተሸነቀረ ሽከላን በወርቅና በሞራ እየጠቀጠቀ ለመድፈን የምታገለግል ሹል ብረት። 2. አነሰተኛ መደሻ።

ተቆረቆረ ግ 1. እዘነ፣ ቅር ተሰኘ፣ ተቆጩ። 2. ተጀመረ፣ ተመሰረተ፣ ተሰራ (መንደር፣ ከተማ)።

ተቆርቋሪ ት አሳቢ፣ አዛኝ፣ የሚቆጭ።

አይቆረቁሪ ክፋት፣ ተንኮል የማይውቅ፣ ጥሩ

ጠባይ ያለው፣ ሰው የማያስቀይም።

*ቆረቆረ

ተንቆረቆረ ግ 1. ፈላሽ የሆነ ነገር በቀጭኑ ወረደ፣ ፈሰሰ። 2. ተቀዳ። ጠጩ በጠርሙስ እየተንቆረቆረ ተቀምጧል።

አንንቆረቆረ ግ 1. ፈላሽ የሆነ ነገር በቀጭኑ ቀዳ፣ ከእንዱ እቃ ወደ ሌላው እቃ አስተላለፈ። 2. ዘለግ ባለና በሚያስደስት ድምፅ አዜመ። ዜግውን አንቆረቆረው።

ማንቆረቆረት ስ ፈላሽነት ያለውን (እንደ ዘይት፣ ጋዝ፣...ያለን) ነገር ከእንዱ እቃ ወደ ሌላው ያለማፋሰስ በትክክል ለማዛወር ወይም ለመቅዳት የሚረዳ እንደ ቅል አገነት ጠበብ ያለ ቀዳዳ ወይም ጡት ያለው እቃ።

ማንቆረቆረት

ማንቆረቆሪያ ስ ብዙውን ጊዜ ለጠላና ለጠጅ ማደያ የሚያገለግል፣ በውስጡ ያለውን ፈላሽ ነገር ሌላ እቃ ውስጥ ያለማፋሰስ ለማዛወር የሚረዳ እንደ ጀበና ያለ ጡት ያለው፣ ከኒኬል ወይም ከሌላ ማእድን የሚሰራ የቤት እቃ።

ቆረቆር ስ ራስ ላይ ጉብ ጉብ ብሎ የሚወጣ የቀበል ህመም አይነት።

ቆረቆራም ት (ስድብ) ቆረቆር ያለበት።

ቆረቆሰ ግ በገና ጨቃታ ጊዜ ጨቃታውን ጀመረ፣ ባረከ (እሩሩን በገና ዱላ በመምታት)።

ቁርቆሳ ስ ጅመራ (የገና ጨቃታ ወይም የጠብ)።

ተቆራቆሰ ግ 1. በገና ጨቃታ ላይ ዱላና ዱላን በማጋጨትና እሩርን በመምታት ጨቃታውን ጀመረ። 2. ተጋጨ፣ ተጣላ፣ ጠብ፣ ጦርነት ጀመረ፣ አጫረ።

አቆራቆሰ ግ 1. የገና ጨቃታ ተጫዋቾች (የቡድን አባቶች) በግብ እማካይ ቦታ ላይ ሆነው እሩሩን እኩል ተሻምተው በመምታት ጨቃታውን እንዲጀምሩ አደረገ፤ እንደ ጻፍ ሆኖ የጨቃታውን እጀማመር ስርአት ተቆጣጠረ። 2. አጣላ፣ አጋጨ፣ እንዲተናኮሉ፣ እንዲጣሉ አደረገ።

አቆራቆሽ ስ 1. የገና ጨቃታ ተጫዋቾችን የጨቃታ አጀማመር ስርአት የሚቆጣጠር ሽማግሌ፣ ጻፍ። 2. (ዘይ.) አንዱን ከሌላው ጋር የሚያጣላ፣ የሚያጋጭ፣ ነገረኛ (ሰው)።

ቆረቆሰ ግ አረጀ፣ ተቆራመደ፣ ቆረቆዘ።

ቆርቆሳ ት (ስድብ) ያረጀ፣ የተቆራመደ።

ቆረቆንዳ ስ 1. ፍራዎቹ ተፈልፍለው ከላይ ላይ ይወሰዱ በሂሳ የሚቀረው የበቆሉ ፍራዎች ተሽካሚው አካል። 2. (ዘይ. + ስድብ) ለሣው ያለቀ፣ የተጓጠጠ (ሽማግሌ፣ አርጌት)።

ቆረቆዘ ግ 1. ቀጨው፣ ጫጫ፣ ኮሰመነ። 2. ደሆ።

ቆርቆዛ (ቆረቆዝ) ት ኮሰማና፣ ቀጨጫ።

አቆረቆዘ ግ 1. አቀጨው፣ አኮሰመነ። 2. በዘበዘ፣ አደሆ።

አቆርቆዥ ት በዝባዥ፣ ሌላው የደከመበትን የሰራ ውጤት ያለአግባብ የሚወስድ።

ቆረቢ ግ (ክር.) 1. የክርስቶስን ስጋ በላ፣ ደሙን ጠጣ፤ ስጋ ወደሙ ተቀበለ። 2. ስጋ ወደሙ በመቀበል በአንድ የትዳር ጓደኛ ተወሰነ።

ቆራቢ ት (ክር.) 1. ስጋ ወደሙ የሚቀበል ወይም የተቀበለ። 2. ትዳሩ ወይም ጋብቻው በቁርባን ወይም በስጋ ወደሙ የተወሰነ።

የቆራቢ እራት ስ (ክር.) የሟች ቤተሰብ በሟች ስም አዘጋጅተው ለቀዳሽ ካህናት የሚሰጡት ምግብና መጠጥ፤ ጠበል ጠዲት።

ቁርባን ስ (ክር.) 1. ስጋ ወደሙ። 2. የሟችን ስም እየጠሩ በቤተክርስቲያን ፀሎት ለሚያደርጉ ካህናት እንዲሁም ለድሆች ይሰጥ ዘንድ በሟች ቤተሰብ የሚዘጋጅ ምግብና መጠጥ፤ ጠበል ጠዲት፣ መክፈልት።

ተቆረቢ ግ (ክር.) 1. በቤተክርስቲያን የቅዳሴ ሰነርአት፣ ተካሄደ፣ ተቀደሰ። 2. የቁርባን ሰርአት ተካሄደ፣ ተከናወነ፣ ስጋ ወደሙ ለምእመናን ተሰጠ።

አቆረቢ ግ (ክር.) 1. ስጋ ወደሙ ሰጠ፣ አቀበለ (ካህን)። 2. ወደ ቤተክርስቲያን ወሰዶ ስጋ ወደሙ እንዲቀበል አደረገ (ቤተሰብ ልጅን ወይም አቅመደከማ የሆነን ሰው)።

አቁራቢ ት (ክር.) ለቆራቢዎች ስጋ ወደሙ ያቀበለ ወይም የሚያቀብል ካህን።

ያቁራቢ ስ (ክር.) ለአቁራቢዎች (ለቀደሱና ስጋ ወደሙ ላቀበሉ ካህናት) የሚሰጥ ምግብና መጠጥ ወይም ገንዘብ።

አስቆረቢ ግ (ክር.) 1. በቤተክርስቲያን ተገኝቶ የቅዳሴው ሰነርአት እስኪያልቅ ድረስ የፀሎቱ ተካፋይ ሆነ። 2. ፀበል ጻዲት በሟች ስም እያዘጋጀ ለካህናትና ለእያንዳንድ በመስጠት የሟችን ስም በፀሎት አስጠራ፣ በሟች ስም ቅዳሴ አስቀደሰ።

አስቆራቢ ት (ክር.) በሟች ስም ቅዳሴ እንዲቀደስ፣ ቁርባን እንዲቆረብ በማድረግ የሟችን ስም በፀሎት የሚያስጠራ (የሟች ቤተሰብ)።

*ቆረበበ

ቆርባብቻ (ቁርባብቻ፣ ቁርብቻ) ስ ከቆዳ ወይም ከጨርቅ የተሰራ ከረጢት።

ቆርባባ (ቆረብብ) ት ጎርባባ፣ ኮርፋፋ።

ተንቆረበበ ግ ተንኮረፈፈ፣ ተንጎረበበ።

አንቀረበበ ግ አንኮረፈፈ፡ አንጎረበበ።
ቆረበ። ግ አተረ፡ አበጠ፡ ጎረበ፡ ውሃ ያዘ፡
ወይም አዘለ (የሰውነት ቆዳ)።
ቆርብጭታ ስ እትራት፡ እበጥ።
አቆረበ። ግ ቆረበ።

ቆረባ ግ ደረቀ፡ ጎረፈ።
ቆርባ ቆርባ አለ ግ ተንቆራባ።
ተንቆራባ ግ እንደ ደረቀ ቆዳ ተንኳኳ፡
ተንቅ።
አንቆራባ ዝከ.

ቆርባብቻ “ቆረበበ” ስር ተመ.

ቆረን ግ 1. ወሰን፡ ድንበር ለመከለል ድንጋይ
ተከለ፡ ምልክት አበጀ። 2. ሰብሉን አጭዶ
በማንሳት ማሳው ቆረን እንዲሆን አደረገ።
ቆረን (ቀረን) ስ 1. ጤፍ፡ ሰንዴ፡ ገብስ፡...
ከታወደ በሂሳ ማሳው ላይ የሚቀረው የሰብሉ
አገዳ። 2. ሰብሉ ታጭዶ ባደውን የቀረ ማሳ።

ቆረንጮ “ቀረንጮ” ን ተመ.

*ቆረኘ

ቆራኛ ስ 1- ከዳኛ ዘንድ እስኪደርስ ወይም
እስኪፈረድ ድረስ፡ እግሩ ወይም እጁ ከጠላት
እግር ወይም እጅ ጋር እንዲጣመር ተደርጎ
ከጠላት ጋር በአንድነት ይታሰር የነበረ ሰው።
2. (ዘይ.) የማይለት፡ አብሮ የሚኖር እንደ ዛር፡
ርኩስ መንፈስ ያለ በሽታ።

ተቆራኝ ግ 1. እጁ ወይም እግሩ ከጠላት
እግር ወይም እጅ ጋር እንዲጣመር ተደርጎ
ታሰረ። 2. (ዘይ.) አልተውም፡ አልለይም፡
አልነጠልም ብሎ አብሮ ሆነ።

አቆራኝ ግ 1. አንዱን ከሌላው ጋር አጣምሮ
አሰረ። 2. ከ___ጋር አብሮ እንዲኖር፡ ከእርሱ
እንዳይለይ፡ እንዳይነጠል አደረገ።

*ቆረዘዘ

ቆርዝዝ አለ ግ ተንቆረዘዘ።
ተንቆረዘዘ ግ ሊወርድ፡ ሊፈስ ተቃረበ፡
ተንጠሰጠሰ (እንባ፡ ጤዛ፡...)።
አንቆረዘዘ ግ ሊያወርድ፡ ሊያፈስ፡ ሊያዘንብ
ተቃረበ፡ አዘለ (ደመና ዝናብን፡ አይን
እንባን...)።

ቆረጠ ግ 1. በጣ፡ ሰነበጠ፡ ሰነጠቀ፡ ቀደደ
(ሰለት አካልን)። 2. ጎመደ፡ ጎረደ፡ በጠሰ። 3.
መደመደ፡ አሳጠረ፡ ኮረከሙ፡ አስተካከለ
(ፀጉርን፡ አታከልትን፡...)። 4. ወሰነ፡ ጨከነ
(አንድ ነገር ለማድረግ ወይም ሳለማድረግ)። 5.
ከተሰጠው ጥቅል ገንዘብ ላይ ለአቃው ወይም
ለአገልግሎት መከፈል ያለበትን ያህል ሂሳብ
ቀንሶ ውስደ (ገንዘብ ተቀባይ)። 6. ዝ ወይም

ሸጠ (ትኬትን)። 7. ወሰነ፡ በየነ፡ አሳጠረ
(ነገርን)። 8. የቀጠሮ ቀን ወሰነ፡ አበጀ። ቀን
ቆረጠ። 9. ቀጠፈ (ቅጠልን፡ ፍሬን ከዛፍ ላይ)።
10. ግርን ከቀረ ሰበሰበ፡ አወጣ። ግር
የሚቆረጠው በምን ወር ነው? 11. ጫረሰ፡ ፈፀመ
(በመሰራት ላይ የነበረን ሽማ፡ ሰፈት)። 12.
አመመ፡ አሰቃየ። ሆዴን ቆረጠን። 13. (ዘይ.)
ቆ። ከነከነ። ሂሳ ሆድህን ከሚቆርጥህ አሁን
ተናገረውኛ ይወሳለህ።

ቆርጦ ቀጥል ት ውሸታም፡ ወሬው
የማይታመን (ሰው)።
መቁረጫት ስ አነስተኛ መቀስ።
መቁረጫ ስ 1. ለመቁረጥ የሚያገለግል ስለት
ያለው መሳሪያ። 2. የመጨረሻ ልጅ። መቁረጫዬ
ሴት ልጅ ናት።

ቆራጭ ት የአንድ ነገር ከፋይ፡ ጉማጅ፡
ብጣሽ።
ቆራጭም ት (ስድብ) ምናምንቴ፡ የሰው
ጎደሎ፡ ብጣሽም።

ቆርጣ ስ በመጀመሪያው እርሻ ጊዜ መሬቱ
የታረሰው ከታች ወደ ላይ ከላይ ወደታች
እየተባለ ከሆነ፡ በድጋሚው ጊዜ የዚህ ተቃራኒ
የሆነ አቅጣጫ ተከትሎ የሚደረግ የአስተራረስ
አይነት።

ቆርጥ ት 1. እርግጠኛ፡ ትክክለኛ። ቆርጡ
ላለታወቀም። 2. የማይቀር፡ መደረግ ያለበት፡
የመጨረሻ ውሳኔ። ዘንድሮ ቆርጥ ነው፡ ትዳር
ለማድረግህ። ስ 3. ሳይቀቀል ወይም ሳይጠበስ
ጥራውን የሚበላ የከብት ስጋ፡ እርጥብ ወይም
ቀርጥ ስጋም ይባላል።

ቆርጥ ስራ ስ በተወሰነ ገንዘብ የሚሰራ
የተወሰነ የሰራ መጠን።

ቆርጠት ስ የሆድ ውስጥ የህመም ስሜት
አይነት።

ቆርጠኛ ት 1. እርግጠኛ። 2. ወደሂሳ
የማይል፡ የማያወላውል (አንድ ነገር ለማድረግ)።
ቆርጠኛ ዘመድ ስ ታማኝ፡ የማይክዳ፡
ለከፋ ጊዜ የሚደርስ ዘመድ፡ ወዳጅ።
ቆራጣ ት (ስድብ) 1. አካለ ጎደሎ፡ አካሉ
ሙሉ ያልሆነ። 2. እንከን ያለበት፡ ያልተሟላ፡
ጎደሎ (ነገር)።

ቆራጥ ት ደፋር፡ ዝብዝ፡ የማያወላውል፡
በውሳኔው የሚፀና።

ቆርጥራጭ ት በተሰጣሽ፡ ክፍልፋይ፡
ከተቆራረጠ ነገር ላይ የተራረፈ።

ቆርጥርጥ አለ ግ ተቆራረጠ።

ቆርጥርጥ አደረገ ግ አንድን ነገር ብዙ ቦታ
ላይ ቆረጠ፡ ጎመደ።

ተቆረጠ ግ ተጎረደ፡ ተጎመደ፡ ተበጠሰ።

ተቆራጭ ት 1. በተወሰነ ጊዜ የሚከፈል ወይም የሚሰጥ መተዳደሪያ ገንዘብ (ለምሳሌ ለወላጅ ወይም ለልጅ ማላደጊያ)። 2. ከሙሉ ሂሳብ ወይም ገንዘብ ላይ ተከፋይ ሆኖ የቀረ ወይም የሚቀር (ገንዘብ)።

ተቆራረጠ ግ 1. ብዙ ቦታ ላይ ተቆረጠ። ተበጠሰ። ተነሥደ። 2. በጠብ። በቂም ወይም በሌላ ምክንያት ተለያየ። ተራራቀ። ግንኙነት አቆመ።

ተቋረጠ ግ 1. ቆመ። ቀረ። መብራት ተቋረጠ። 2. የተወሰነ ስራ ለመስራት ተዋዋለ። ተከናተረ።

ተቋራጭ ስ ውለታ በመዋዋል የተወሰነ ስራ እየተረከበ የሚሰራ። ተከናተረ።

አቆረጠ ግ አቆመ። ተወ (ለምሳሌ ገናም። የወር አበባ)።

አቆራረጠ ግ 1. አቀያየመ። አጣላ። 2. በአጭር። በአቋራጭ መንገድ ሄደ።

አቆራራጭ ት 1. አጭር (መንገድ)። 2. የሚያጣላ።

አቋረጠ ግ 1. አቆመ። ተወ። ትምህርቱን አቋርጦ ስራ ያዘ። 2. በአጭር መንገድ ሄደ። አሳበረ። 3. ተሻገረ። በንጥቆ አለፈ። ወንዙን። አቋርጦ ሄደ። 4. አደናቀፈ። በንግግር መገልጣል ቃ ገባ።

ማቋረጫ ት 1. አጭር የሆነ (መንገድ)። 2. ማለቂያ። መጨረሻ። ወራው ማቋረጫ የለውም።

አቋራጭ [መንገድ] ስ ወደሚሄዱበት ቦታ በቶሎ የሚያደርስ አጭር መንገድ።

በአቋራጭ በአጭር። ባልታሰበ። ባልተገመተ ዘዴ። አኳሂን። መንገድ። በአቋራጭ ሰልጣን አገኘ።

አስቆረጠ ግ 1. አስጨረሰ። የመጨረሻውን ቃል ወይም ሃሳብ አገኘ። አስወሰነ። 2. ገዛ (ትኩትን)።

ቆረጠመ ግ 1. በጥርስ ሰባበረ። አደቀቀ። በላ (ጥራጥሬን። አጥንትን)። 2. አመመ (ሰውነትን)።

ቆርጥማት ስ የእግርን። የእጅን።... ውስጠኛ ክፍል የሚገተግት የሀመም አይነት።

*ቆረጠጠ

ቆርጣጣ (ቆረጠጥ) ት ከጭንቀት። ከንደት።...የተነሳ ቁጭ ብድግ። ሄድ መጣ። ገባ ወጣ የሚል። የሚቀነጠነጥ(ሰው)።

ቆርጠጥ ቆርጠጥ አለ ግ ከጭንቀት። ከንደት።... የተነሳ ቁጭ ብድግ። ሄድ መለለ። ወጣ ገባ አለ። ተቀነጠነጠ። ተንቆራጠጠ።

ተንቆራጠጠ ግ ከጭንቀት። ከንደት።... የተነሳ ቁጭ ብድግ። ሄድ መለለ። ወጣ ገባ አለ።

ተቀነጠነጠ።

አንቆራጠጠ ግ 1. አንጎራደደ። ወዲያና ወዲህ አሰኘ። አሳሳርኛ አለ። 2. ወዲያና ወዲህ ወሰደ። ከቦታ ወደቦታ አዘዋወረ። አንድ ቦታ ላይ እንዳይቆይ አደረገ። 3. (ዘይ.) አስጨነቀ። አስቃየ።

ቆረጠመ (ቀረጠመ) ግ ቆረጠመ። አደቀቀ። ሰበረ (በጥርስ)።

ቆረፈደ ግ ደረቀ። ሻካራ ሆነ። ልሰላሲ አጣ።

ቆርፋዳ (ቆርፈድ) ት 1. የደረቀ። ሻካራ። 2. (ዘይ.) አመለ መጥፎ። ገታራ።

ቁርፍድ ት ቆርፋዳ።

ተቆራፈደ ግ 1. ደረቀ። ሻከረ። ልሰላሲ አጣ። 2. ጠባብ መጥፎ ሆነ። 3. በቸግር ተቆራመደ።

አቆራፈደ ግ በቸግር አቆራመደ። አማቀቀ።

*ቆረፈፈ

ቆረፋዳ (ቆርፋፋ) ት ከርፋፋ።

ተንቆረፈፈ ግ ተንከረፈፈ።

አንቆረፈፈ ግ አንከረፈፈ።

ቆሪ (ቆሬ) ስ በጣባ ወይም በደት አምሳያ እንደ ዋንሳ ካለ ግንድ እየተጠረበ የሚሰራና ለውሃ መያዝ። ለማስታጠቢያ።... የሚያገለግል የቤት ሊቃ። ገበቴ።

ቆሪ

ቆሪ¹ ግ 1. በስለት ሰውነት ላይ በጣ። ምልክት አደረገ። 2. በብትር መታ። ቆረመ። 3. በትንቭ ላጠ። በቀረ።

ቆሪ² "ቆረረ" ስር "ቁር" ን ተመ.

ቆሪቢ "ቆረበ" ስር ተመ.

ቆሪጣ "ቆረጠ" ስር ተመ.

ቆሪጥ ዝ.ከ.

ቆሬ "ቆሪ" ን ተመ.

ቆርማዳ "ቆረመደ" ስር ተመ.

ቆርሳሳ "ቆረሰሰ" ስር ተመ.

ቆርቆር ስ 1. በቀላሉ ሊተጣጠፍ የሚችልና የሚብለውለው እንደ ብረት ያለ የማእድን አይነት። 2. ከላይ ከተጠቀሰው የማእድን አይነት የሚሰራ ስስ የሆነ የጣሪያ መክደኛ። 3. ከላይ ከተጠቀሰው የማእድን አይነት በተለያየ ቅርፅ የሚሰራ። በውስጡ ፈሳሽ ወይም ጠጣር ነገሮችን

ለመያዝ የሚያገለግል እቃ።

ቆርቆሮ ራስ ፡ (ዘይ.፡ ስድብ) ደደብ ማስተዋል፡ ማመዛዘን የሚሳነው።

ቆርቆሮ ቤት ስ ማሪያው በቆርቆሮ የተሸፈነ ወይም ማሪያውም ገደግዳውም በቆርቆሮ የተሰራ ቤት።

የቆርቆሮ ምግብ ስ በፋብሪካ ውስጥ የሚዘጋጅና በቆርቆሮ ውስጥ እየታሸገ ለተጠቃሚው የሚቀርብ ምግብ።

ቆርባባ “ቆረበበ” ስር ተመ.

ቆርኪ (ቆርኪ) ስ ከቆርቆሮ የተሰራ የጠርመራ ለፍ ማሸጊያ፡ መክፈኛ።

ቆርኪ

ቆርኪ ስ ከትከሻው ከፍ ከጻሌው አጠር የሚል፡ ቀላ ያለ ቡናማ መልክ ያለው፡ ሚፋችው ወደ ውስጥ ጎበጦ የሚሉ ቀንዶች ያሉት፡ ጠበብ ያለ ረገጥም ፊትና ከቀንዶቹ መነሻ ላይ ጉብር ያለ አጥንት ያለው፡ ሳረበል የሆነና በቆላ አካባቢ በመጋጋ የሚኖር የዱር እንስሳ(ስእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ቆርጣጣ “ቆረጠጠ” ስር ተመ.

ቆርፋዳ “ቆረፈደ” ስር ተመ.

ቆርፋፋ “ቆረፈፈ” ስር ተመ.

ቆሮ “አባ ቆሮ” ን ተመ.

ቆሰለ ፡ 1. በጦርነት፡ በጠብ ወይም በሌላ ምክንያት አካሉ ላይ ጉዳት ደረሰበት፡ ተላጠ፡ ተወጋ፡ ደማ፡...። 2. ቁስል ያዘ፡ አበጀ (አካል)። 3. (ዘይ.) በሃዘን፡ በንዴት፡ በመጥፎ ነገር፡... ምክንያት ስሜቱ ተገዳ፡ ተነካ፡ በጣም ተናደደ።

ቁስል ስ 1. በመቆረጥ፡ በመወጋት፡... ምክንያት ተጎድቶ የሚደማ ወይም የሚመግል የሰውነት ክፍል። 2. (ዘይ.) ቁርሾ፡ ቂም፡ መጥፎ ትዛታ፡ እንክን፡ በመከላከላቸው የኖረ ቁስል አለ።

ቁስሉ ደረቀ 1. ሻረ፡ ዳነ። 2. ቁርሾው ተተወ፡ እርቅ ወረደ።

ቁስለ ስጋ ስ የአካል መቁሰል፡ ቁምጥና፡ ደዌ ስጋ።

ቁስለት ስ ንዝንዝ፡ ጭትጭት፡ ንዴት ፡ ብስጭት።

ቁስለኛ ስ በጦርነት ወይም በሌላ አደጋ ምክንያት አካሉ ላይ ጉዳት የደረሰበት ሰው።

ተቆሳሰለ ፡ (ዘይ.) ተጣላ፡ ቂም ተያያዘ።

ተቋሰለ ዝ.ክ.

አቁሰል ፡ አናዳጅ፡ አብገን። ልጅ ላቁሰል ነው።

ቆሰቆሰ ፡ 1. ማገደን ወደ እሳት ውስጥ ገፋ፡ ጨመረ። 2. (ዘይ.) ሜረ፡ ጀመረ (ነገርን፡ ጠብን)።

መቆሰቆሻ ስ ማገደን (ደቃቅ እንጨትን፡ ፍጥን) ወደ እሳት ውስጥ መግፈያ፡ መጥቀሻ (ቆላፋ እንጨት ወይም ብረት)።

ቆሰቋሽ ፡ 1. ማገደን (እንጨትን፡ ኩስትን፡...) ወደ እሳት ውስጥ የሚገፋ፡ የሚጨምር። 2. (ዘይ.) ጠብ ሜረ።

ተቆሳቆሰ ፡ ተማታ፡ ተዋጋ፡ ተገዳደለ፡ ተፋጀ፡ ተላለቀ።

አቆሳቆሰ ፡ አማታ፡ አዋጋ፡ አፋጀ፡ አስተላለቀ።

ቆሽመደ ፡ ከሳ፡ አቅመ ቢስ ሆነ።

ቆሽማዳ (ቆሽመድ) ፡ (ስድብ) አቅመቢስ፡ ደቃቃ፡ ክሲታ።

ቆሽሽ ፡ አደፈ፡ ዕዳት አጣ፡ ንዕህና ጎደለው።

ቆሻሻ (ቁሻሻ) ፡ 1. ንዕህና፡ ዕዳት የሌለው። ስ 2. ጥራጊ፡ እድፍ፡ ጉድፍ። 3. (ዘይ.፡ ስድብ) ሀ- ንዕህናውን ወይም ዕዳቱን የማይጠብቅ፡ ለ- በጣባሩ፡ በጠባዩ ብልሹ የሆነ፡ ልክለክስ።

የቆሻሻ መኪና ስ ተጠራቅሞ የሚቆየውን ቆሻሻ ሰብስቦ እየወሰደ ከመኖሪያ አካባቢ ራቅ ብሎ የሚገኝ በተወሰነ ቦታ ላይ የሚጥል መኪና።

የቆሻሻ መጣዳ ስ 1. የሚያስቀም፡ ለጤና ጠንቅ ያሆኑና በቆሻሻ ደረጃ የሚታዩ ነገሮች እየተወሰዱ የሚጣሉበት ከመኖሪያ አካባቢ ራቅ ብሎ የሚገኝ የተወሰነ ቦታ። 2. እንደ ቅርጫት፡ በርመኔ፡... ያለ ጊዜያዊ የቆሻሻ ማጠራቀሚያ።

ተንቋሽሽ ፡ ተጥላላ፡ በመጥፎነት ወይም በቆሻሻነት ታየ።

አንቋሽሽ ፡ የአንድን ነገር መጥፎነት ወይም ቆሻሽነት በመናገር አጥላላ፡ አናናቀ፡ አኪያኪያሰ።

ቆሽቆሽ ፡ 1. ከመጠን በላይ ደረቀ፡ ገረረ። 2. (ዘይ.) በጣም አረጀ፡ ሰውነቱ ደረቀ።

ቆሽቋሻ (ቆሽቆሽ) ፡ 1. ከመጠን በላይ ከመድረቁ የተነሳ በቀላሉ ሊሰበር የሚችል። 2. (ዘይ.፡ ስድብ) በጣም ከማርጀቱ ወይም ከመሳዳቱ የተነሳ ሰውነቱ የደረቀ፡ አቅም የሌለው፡ ቀሽማዳ።

አንቆሻቆሽ ፡ 1. ከመጠን በላይ ደረቀ፡ ገረረ። 2. በጣም ከማርጀቱ የተነሳ ሰውነቱ ደረቀ፡ አቅመ ቢስ፡ ቆሽማዳ ሆነ፡ ጠነጠነ።

አንቆሻቆሽ ፡ 1. ከመጠን በላይ እንዲደርቅ፡

እንዲገር አደረገ። 2. አደቀቀ፣ ሰበበረ፣ አንቋቋ (የተጎዳ ሰውነትን በማሸት ወይም በመጫን)።

እንቁሽቁሽ ት ደራቁቻ፣ ደቃቃ፣ አትመ ቢስ።

ቆሽጥ ግ የምግብ ፍላጎት አሳጣ፣ ከለከለ።

ቆሻሻ (ቁሽብ) ት ምግብ የማይደፍር፣ በሚገባ የማይበላ፣

ቁሽቢያም ዘ.ክ.

***ቆሽበለ**

ተንቆሻበለ ግ ተቀማጠለ።

አንቆሻበለ ግ አሽበለበለ፣ አቀማጠለ።

ቆሽንዳ ስ ከሊታ፣ ደራቁቻ።

ቆሽድ ግ ደረቀ (እንጀራ)።

ቆሽድ ስ የደረቀ እንጀራ፣ ኮቸሮ።

ቆሻሻ “ቆሽሽ” ስር ተመ.

ቆሻሻ “ቆሽብ” ስር ተመ.

ቆሽማዳ “ቆሽመደ” ስር ተመ.

ቆሽቋሽ “ቆሽቆሽ” ስር ተመ.

ቆሽት ስ በአፈጣጠኛ ከጨንፈ ጋር የተያያዘ ሆኖ የደቀቀና የላመ ምግብ የሚገኝበት ክርጢት መሰል የሰውነት ክፍል።

ቆሽቱ አረረ በጣም ተናደደ፣ ተበሳጨ።

ቆሽት አንድድ አናጻጅ፣ አብሽት።

ቆቀር ስ ትንሽ ፍሬ ወይም አንኳር(የአጣን፣ የአፈር፣...)።

ቆቅ ስ 1. መጠኗ ዶሮ የሚያህል፣ በጫካ የምትኖር፣ ሰዎች በወጥመድ እየያዙ እንደ ዶሮ የሚበሉት የአእዋፍ ዝርያ(ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)። 2. (ዘይ.) ንቁ፣ ጠርጣሪ፣ ጠንቃቃ፣ ብልጥ።

ቆቅማ ት ሀብረ ቀለሙ ቆቅ የሚመስል።

ቆበር ስ በበሽታ ወይም በሌላ ምክንያት በአፍ ዙሪያ የሚታይ አረፋ መሰል ምራቅ።

ቆበሩን ደፈቀ 1. ከአፋ ብዙ ምራቅ ወጣ ወይም አወጣ (ብዙውን ጊዜ በህመም ምክንያት)። 2. (ዘይ.) የማይተምና ተገቢ ያልሆነ ነገር ተናገረ፣ ለፈለፈ።

ቆበራም ት (ስድብ) ቆበር ያለበት፣ ቆበር የሚደፍት።

***ቆበቆበ**

አቆበቆበ ግ 1. አጎረበ፣ አጎበጠ፣ አቆረበጨ። 2. አኮበኮበ፣ ዝግጁ ሆነ (ለመሄድ፣ ለመናገር፣...)።

አቆብቋቢ ት ለመሄድ፣ ለመናገር፣... የቸነለ፣ ተዘጋጅቶ በመጠበቅ ላይ ያለ።

ቆባ ስ የአተር፣ የባቁላ፣... ፍሬሽፋን፣ እንቁራቤ።

ቆባ² ት 1. ለፍላፊ፣ ምላሰኛ። 2. ንቁ፣ ባለሙያ (ሴት)።

ቆብ ስ 1. ከጨርቅ ወይም ከክር የሚሰራና መነኩሲ ወይም መንፈሳዊ ሰው ራሱ ላይ የሚደፋው አስኪማ። 2. ለፀሃይ ወይም ለብርድ መከላከያ ራሱ ላይ የሚደረግ ኮፍያ።

ቆብ 1ኛ ፍጽ

ቆቡን ቀደደ/ጣለ ምንኩስናውን ትቶ አለማዊ ሆነ፣ ስልጣኑን አፈረሰ።

ቆብ ደፋ 1. ቆብ ራሱ ላይ አደረገ፣ ራሱን ወይም ጭንቅላቱን በቆብ ሸፈነ። 2. መነኮሰ፣ ቆብ ጫነ።

ቆብ ጫነ መነኮሰ።

የቆብ ተዝካር ስ የመነኮሱ ሰዎች በመነኮሱበት እላት ወይም በመነኮሱ በአርባኛው ቀን ወይም በየአመቱ፣ በሞት ሰው አምሳያ ፀሎተ ፍትሄት ከተደረገላቸው በሂሳ ለካህናትና ለነጻያን የሚያበሉት ድግስ፣ ተዝካር።

የቆብ አባት ስ አንድ ሰው በሚመነኮሰበት ጊዜ፣ በተዘጋጀለት ቆብ ላይ ፀሎት አድርጎ ቆቡን ራሱ ላይ የሚደፋለት ድንግላዊ መነኮሲ፣ አመንፋሽ።

ቆቦ ስ በፍሬው መሸፈኛ ውስጥ ነጭ ሃር የሚመስል ባዘቶ ያለው፣ በቆላ የሚገኝና ወተታም የሆነ የእፅዋት አይነት።

***ቆተቻ**

ቁትቻ ስ ወርርድ።

ተቆታቻ ግ ተወራረደ።

አቆታቻ ግ አወራረደ።

ቆቻ ስ ብርታት፣ ጥንካሬ።

ቆቻ ዋለ ከቀትር በፊት ከአንድ በሬ ጋር፣ ከቀትር በሂሳ ደግሞ ከሌላው በሬ ጋር በመጠመድ ምንም ድካም ሳያሳይ ቀኑን ሙሉ በጥንካሬ አረሰ (ጎበዝ የሆነ በሬ)።

ቆንሰ ግ በጣም ገማ፣ ቸተተ፣ ከረፋ፣ ጠነባ።

ቁንሰ ስ ግማት፣ ክርፋት።

ቁናሳም ት (ስድብ) ግማታም፣ ክርፋታም።

ቆንቆን ግ ነቀዙ፣ ጠነጠነ።

ቁንቁን (ቁንቁኔ) ስ ነቀዝ፣ ጥንጣን፣ እንጻጻፍ የደረቀ የእንጨት አይነቶችን ውስጣዊ አካል እየቦረቦረ በመብላት ለብልሽት የሚጻርግ

የትል ወይም የነፍሳት አይነት።
ቅንቅን² ግ ሰበተ፡ ቀቀተ።
ቅንቋና ቅ ሰበታም፡ ንፋግ፡ ቅቅታም።
ተቆናቅን ግ ሰበተ፡ ተንቆጣቆጠ።
ቅንቅን³ ግ በጥቃት ከተፈ፡ መተረ።
መቆናቅን ለ ጹላት።
ቅንን¹ ግ ጎነጎነ፡ ሸረበ፡ ታታ (ፀጉርን፡ ጭራን፡...)።
ቅንን² ለ ፀጉር ሰሪ፡ ሹሩባ ሰሪ።
ቅንን³ ግ ጀነነ፡ ኮፊ፡ አኮፊ። ምን ይቆንንሃል ራመድ ራመድ በል አንጃ።
ቅንን ት ጅንን፡ ኩ።።
ተቆንን ግ ተጀነነ፡ ተኮፊ፡ ኮ።።
ቅንን³ ግ እየለካ፡ እየመጠነ፡ እየሰፈረ ሰጠ (የተለብ እህልን፡ድርሳን)።
መቁንን ለ በገዳም ውስጥ በማህበር ለሚኖሩ መነኮሳት በቀን አንድ ጊዜ ተለክቶና ተመጥኖ ወይም ተሰፍሮ የሚሰጥ ምግብ፡ ድርሳ።
ቆናኝ ቅ መቁነን እየለካ ለድርሳኛ የሚሰጥ፡ አጻይ፡ አከፋፋይ።
ተቆነን ግ መቁነን ታደለ፡ ተሰጠ፡ መቁነን አገኘ፡ ተቀበለ።
ቅንደላ ግ ሹሩባ ሰራ፡ ጎነጎነ፡ ቆነን (ፀጉርን)።
ቅንዳሳ (ቁንዳሳ) ለ ሹሩባ የተሰራ ፀጉር።
ቅንደደ ግ ሹሩባ ሰራ (ጎፊሬ ሆኖ የቆየውንኖ እስከዚህም ርዝማኔ የሌለውን ፀጉር እየሰበ)።
ቁንድድ(ቁንድዶ) ለ 1. የአጭር ፀጉር ሹሩባ፡ ቅ 2. ጎፊሬ ሆኖ የቆየውን ፀጉር ሹሩባ ያደረገኛ፡ የተሰራች። 3. ፀጉረ አጭር።
ቅንዳዳ ቅ አጭር፡ ሻካራና ቁጥርጥር ፀጉር።
ቅንደደ² ግ 1.በጅራፍ፡ በአለንጋ ገረፈ፡ በለበቅ መታ። 2. አሰቃየ (ብርድ፡ ረሃብ፡...)። 3. (ዘይ.) ቀጣ። ጥፋተኛውን መቶ ብር ቆንደደው።
ቅንጀ ግ አማረ፡ ተዋበ፡ መልከመልካም ሆነ።
ቅንጀች ለአትመ ሄዋን ደረሰች።
ቁንጅና ለ ውበት፡ ደምግባት፡ መልክ መልካምነት።
የቁንጅና ባሉን ለ የሊቶችን ፀጉር የሚተኩስ፡ የሚሰራፍ የውበት አገልግሎት የሚሰጥ ንግድ ቤት።
ቅንጅ ቅ 1.ውብ፡ ጥፋ፡ ሸጋ፡ ያማረ። ለ 2.ለአትመ ሄዋን የደረሰች ልጃገረድ።
ተቆነጃጀ ግ ተዋበ፡ አማረ፡ ራሱን አስዋበ፡ አሳመረ።
አቅነጀ ግ አስዋበ፡ አሳመረ።
ቅንጎለ “ጎንቆለ” ን ተመ.

ቅንጠረ ግ 1. በጥቂት እናሳ (ለመውሰድ ወይም ለመስጠት)። 2. ወጋ፡ ቅንጠጠ፡ ቦጠቀ።
ቅንጣሪ ለ ብዛት ካለው ነገር ላይ በጥቂት ወይም በትንሹ ተከፍሎ የተነሳ፡ ጥቂት፡ ትንሽ ነገር።
***ቅንጠረ**
ቅንጣራ ቅ በትንሽ ነገር በመቆጣት ተነስቶ በፍጥነት የሚሄድ፡ ቁጡ።
ቅንጥር ቁንጥር አለ ግ ቆጣ ቆጣ አለ፡ በንዴት፡በቁጣ መንፈስ ተራመደ።
ተቆናጠረ ግ በቁጣ መንፈስ፡ በንዴት ተናገረ ወይም ተራመደ።
አቆናጠረ ግ ቆጣ ቆጣ አሰኘ፡ አስደረገ ወይም በቁጣ መንፈስ አረመደ።
***ቅንጠነጠ**
ቅንጥንጥ (ቆነጥናጣ) ቅ ቅብጥብጥ፡ ሰውነት፡ እንድ በታ ላይ ረግቶ የማይቀመጥ።
ቅንጥንጥ አለ ግ ተቁነጠነጠ፡ ተቅበጠጠ።
ቅንጥንጥ አደረገ ግ አቁነጠነጠ፡ አቅበጠጠ።
ተቁነጠነጠ ግ ተቅበጠጠ፡ እረፍት፡ እረጋታ አጣ።
አቁነጠነጠ ግ አቅበጠጠ፡ እረፍት፡ እረጋታ አሳጣ።
ቅንጠጥ ግ 1. በእጅ ጣቶች ወይም በሌላ ነገር ሰውነትን አጥብቆ በመያዝ አሳመመ። 2. በአግሮ ጣቶች አጥብቆ ያዘ (እርካብን፡ መሬትን)። 3. በጉጠት፡ በመቆንጠጫ አጣብቆ ያዘ። 4.(ዘይ.) ቀጣ፡ ስርአት ይዞ እንዲያድግ አደረገ(ልጅን) ። 5. ቁጥቦ፡ ሰሰቶ ያዘ፡ አጠራቀመ (ሃብትን፡ ገንዘብን፡...)። 6.(ዘይ.) የሴቷን ገሳ በጣት በመቆንጠጥ ለፍቅር ጉዳይ እንደሚፈልጋት ምልክት ሰጣት።
ቅንጥጣለች አርግዛለች።
ቅንጥጦ አጠበ ልብሰን፡ ጨርቅን ሙሉ በሙሉ ሳይሆን ቆሻሻ የነካውን ክፍል ብቻ አጠበ።
መቆንጠጫ ለ 1. ፍምን ወይም የጋለ ብረትን ቅንጥጦ ለመያዝና ከአንድ ቦታ ወደሌላው ለማዘዋወር እንዲረዳ የሚዘጋጅ፡ መንታ፡ ጫፍ የለው በንዳ ወይም ብረት። 2. ገመድ ላይ የተሰጣ ልብሰ ሕንጻይወድት፡ ከገመዱ ጋር አጣብቆ እንዲይዝ ሆኖ የተሰራ መንታ፡ ጫፍ የለው እንጂት ወይም ሌላ ቁሳቁስ።
ቅንጥጫ (ቅንጢጥ) ለ 1. በአመልካች ጣትና በአውራ ጣት አማካይነት ሰውነትን በሃይል አጥብቆ የመያዝና የማሳመም ድርጊት። 2. የእጆችን የመጻፍ ጀርባዎች በጣት ቅንጥጦ

በመያዝና አንዱን በአንዱ ላይ በማንበበር፡
እንዲሁም የተነባበሩትን በማለያየትና እንደገና
ድርጊቱን በመድገም የሚካሄድ የልጆች ጩታ።

ቅንጣጥ አለ ግ ጠንቀቅ፡ ኮስተር አለ።

ተቆነጠጠ ግ ተቀጣ፡ ስነስርአት እንዲኖረው
ተደረገ።

ተቆንጥጦ ያደገ አስተዳደግ መልካም የሆነ፤
ጩታ፡ ስነስርአት ያለው።

ያልተቆነጠጠ ባለፈ፡ ስነ ስርአት የሌለው
(ልጅ)።

ተቆናጠጠ ግ 1. በጣቶች ሰውነትን አጥብቆ
በመያዝ አሳመመ። 2. ተደላደለ፡ መሰረት ያዘ፡
ተቋቋመ (ለጉሮ)።

መቆናጠጫ ስ መቋቋሚያ፡ መነሻ (ገንዘብ)።

አቆናጠጠ ግ አቋቋመ፡ አደላደለ፡ አጠናከረ
(አስፈላጊውን እርዳታ በማድረግ)።

ቆንጥናጣ “ቆነጠነጠ” ስር “ቁንጥንጥ”ን
ተመ.

ቆነጩ ግ ቁንጫ አፈራ፡ ፈጠረ፡ ቁንጫ ሆነ
(ቤቱ)።

ቁንጫ ስ ተፈናጣሪና ዘላይ የሆነች፡ ቅማል
የምታህል፡ ብዙውን ጊዜ ዕዳቱ በሚገባ
ባልተጠበቀ መኖሪያ ቤት ውስጥ የምትገኝ ጥቁር
ቡናማ ተባይ።

ቁንጫ

ቆነፀለ ግ ስለ አንድ የእውቀት ዘርፍ በጥቂቱ
ወይም በቀንፅለ እውቀት፡ ተማረ፡ ተረዳ።

ቁንፅለ ት ሙሉነት የሌለው፡ ጎደሉ።

ቁንፅለፅለ ት ያልተሟላ፡ ብዙ ነገር
የጎደለው።

ቆናኝ “ቆነኝ” ስር ተመ.

ቆናኝ² “ቆነኝ³” ስር ተመ.

ቆንሲል ስ የአገሩን መንግስት በመወከል በሌላ
አገር የሚቀመጥ ተወካይ፡ ጉዳይ ፈፃሚ።

ቆንቋና “ቆነቆነ” ስር ተመ.

ቆንዳላ “ቆነደለ” ስር ተመ.

ቆንዳዳ “ቆነደደ” ስር ተመ.

ቆንጆ “ቆነጆ” ስር ተመ.

ቆንጣራ “ቆነጠራ” ስር ተመ.

ቆንጥር ስ የሚነካውን ሌላ አካል ወይም ገላ
የሚበጭቅ ቆላፋ እቦህ ያለው የእወዋት አይነት።

ቆዘመ ግ 1. አዘነ፡ ተከዘ። 2. አለቀሰ፡ የሃዘን
እንግርጉሮ አንጎራሳረ።

ቁዘማ ስ 1. ሃዘን፡ ትካዜ። 2. ልቅሰ፡ የሃዘን
እንግርጉሮ።

ቆዘረ ግ ነፋ፡ ጎሰረ፡ ቀበተተ (ሆድን)።

ቁዝር ት ሆዱ ጉሰር፡ ዝርጥ ያለ።

ቁዝር አለ ግ ሆዱ ጉሰር፡ ቅብትት አለ፤
ተቆዘረ።

ተቆዘረ ግ ሆዱ ተቀበተተ፡ ተጎሰረ።

ቆየ ግ 1. ኖረ፡ ሰውዬው እዚህ አገር ብዙ ጊዜ
ቆይቷል። 2. ጠበቀ፡ ቆየኝ እየመጣሁ ነው። 3.
ዘገየ፡ ጊዜ አሳለፈ። በጣም ቆይቶ መጣ።

የቆየ ት 1. ብዙ ጊዜ የሆነው፡ የሰነበተ። 2.
የድሮ የጥንት፡ በፊት ጀምሮ የነበረ፡ የኖረ።

ቆይ [ብቻ] ዛቻን ለመግለፅ የሚያገለግል
ቃል። ቆይ እንደሆነው አትቀርም።

መቆያ ስ በምላና በእራት መካከል የሚበላ
አነስተኛ መጠን ያለው ምግብ፡ መክሰስ፡ የእራት
መዳረሻ።

ቆይታ ስ በአንድ ጉዳይ ላይ በምስጢር
ለመምከር፡ ለመነጋገር የሚደረግ አጭር ስብሰባ
(ብዙውን ጊዜ በተከበሩ ሰዎች መካከል)። 2.
በአንድ ቦታ፡ አገር፡... ሆኖ የሚያልፍ ወይም
የሚያሳልፉት የተወሰነ የጊዜ መጠን። በናዝሬት
ቆይታዬ ይስተኛ ነበርኩ። 3. ከተወሰነ ሰው ጋር
ወይም ከተወሰነ ቦታ ሆኖ የተወሰነ ጊዜ ማሳለፍ።

***ቆደሰ**

መቋደሻ ስ የዶሮ ጩታ።

ተቋደሰ ግ 1. ተካፈለ፡ ተጋራ፡ ተቋረሰ። 2.
ቀመሰ፡ አፉን አሟሸ።

አቋደሰ ግ 1. አካፈለ፡ አጋራ፡ አቋረሰ። 2.
አቀመሰ፡ አለከፈ።

ቆዳ ስ 1. ከሰው ወይም ከማንኛው የእንስሳ ስጋ
በስተላይ የሚገኝ የስጋ ሽፋን፡ ልባሰ። 2.
ከእንስሳ ስጋ ላይ የተገፈፈና ከስጋው ተለይቶ
ለብቻው የተደረገ የስጋ ሽፋን፡ ቁርባት፡
አንጋሬ፡ ሊጠ። 3. የፍልፍል ሽፋን፡ ልጣጭ።
4. (ዘይ) ነገር ቶሎ የማይገባው፡ ደደብ።

ቆዳ መሬት ስ ለምነት የሌለው፡ ቢዘፋበት
የማያበቅል መጥፎ መሬት።

የቆዳ ስፋት ስ የአንድ ቦታ፡ ክልል፡
ሃገር፡... ጠቅላላ ስፋት።

የቆዳ በሽታ ስ በሰውነት ቆዳ ላይ የሚወጣ
ማንኛውም አይነት ህመም (እከክ፡ ቁስል፡...)።

ቆጋ ግ 1. በጅራፍ ገሬሬ፡ ሽንቆጠ፡ ቆነደደ። 2.
የጅራፍን ጫፍ (ቁግን) አበጀ። 3. (ተራ-አን.)
ሸጠ።

ቁግ ስ የገመድ ጅራፍ ጫፍ(ስለሉን ጅራፍ ስር

ተመ::

ቁጊያም (ቁጋም) ቅ (ስድብ) ከሲታ::

ቆጠረ ግ 1. አንድ፡ ሁለት፡...እያለ የአንድን ነገር ብዛት ለይቶ አወቀ (በማስላት፡ በመጠራጠር ወይም ነገሮችን አንድ በአንድ በማሰብ፡ በማየት፡ በመንኮት፡...)። 2. የቁጥሮችን ስም (1፡2፡3፡...) በየተራ ጠራ። 3. ጥቅም ላይ የዋለን የመብራት፡ የውሃ፡... መጠን፡ ልክ መዘገበ (በራተኛው ወይም ቆጣሪው)። 4. አዘጋጀ (ቅኔን)።

እንደ___ **ቆጠረ** እንደ___ አየ፡ ተመለከተ።
እኔንም እንደ ሰው **ቆጥረህ** ቸርንትህን አደረግክልኝ ፈጣሪዬ?

ከ___ **ቆጠረ** ከ___ መደበ። አሉንም ከሰው ቆጠርከው?

መቁጠሪያ ስ አንድን የዐሎት ቃል ስንት ጊዜ መላሰሰው መጥራታቸውን ለማስታወስ ይረዳቸው ዘንድ ዐሎተኞች እንደ ዶቃ በከር ሰከተው የሚይዙት፡ ቅርፅ ድኩልቱል ሆኖ መጠኑ ዳቦ ቆሎ የሚያካክል፡ ብዛቱ እንደየዐሎተኛው ፍላጎት የሚወሰን፡ ከእንጨት ወይም ከሌላ ነገር የሚዘጋጅ የዐሎት መገልገያ እቃ።

መቁጠሪያ ቁጥር ስ ከአንድ ጀምሮ ያሉ አገዛዊ ቁጥሮች (1፡2፡3፡...)።

ቆጠራ ስ የዝውን፡ የወጣውንና በእጅ ላይ ያለውን ንብረት ለይቶ ለማወቅና ለመመዝገብ የሚደረግ እቃን የመቁጠር ተግባር፤ የንብረት ቆጠራም ይባላል።

ቆጣሪ ስ አገልግሎት ላይ የዋለን የመብራትና የውሃ መጠን በየጊዜው መዘገብ የሚይዝ፡ ከውሃ ቧንቧው አፍ አጠገብ እንዲሁም ከመብራት መስመር መቀበያ ላይ የሚደረግ መሳሪያ።

የቆጣሪ [ግብር] ስ ጥቅም ላይ ከዋለ የውሃ ወይም የመብራት ፍጅታ ዋጋ ሊላ፡ ለቆጣሪው እቃ ተብሎ በግብር መልክ የሚከፈል ገንዘብ።

ቁጥር ስ 1. መጠን፡ ልክ፡ ብዛት። **የህዝቡ ቁጥር** ምን ያህል ነው? 2. መጠን፡ ልክን፡ ብዛትን፡...የሚያሳይ ምልክት (እንደ 1÷2÷3÷...)። 3. እንደ መለያ የሚያለግል አሃዝ። **ቁጥሩ**___ **የሆነ ሸጉት**፡ 4. የአንድ ነገር የርዝመት፡ የስፋት፡... መጠን፡ ደረጃ። **የሚግህ ቁጥር** ስንት ነው? 5. ሂሳብ፡ ስሌት (የመደመር፡ የመቀነስ፡ የማባዛት፡ የማካፈል አሰራር፡ ትምህርት)።

በቁጥር ነው ጥቂት ነው። **ያላየኝው ለገሮች በቁጥር ናቸው**።

በ___ **ቁጥር** **በ**___ ጊዜ ሁሉ። **በመጣ ቁጥር ይጠይቀኛል**።

ከቁጥር አይገባም ትንሽ ነው፡ አይረሳም፡ እንዳለም አይታሰብ።

ከቁጥር ወጣ 1. ተለየ፡ ተገለለ፡ ተባረረ፡

ተወገደ (ከማህበር፡ ከሱድን፡... አንድነት)። 2. እንደሰው ወይም እንደ ቁምነገር የሚያየው ታላቅ፡ ጠፋ።

ቁጥጥር ስ የአንድን ነገር ሁኔታ የመከታተል፡ የመጠባበቅ፡ የመቆጣጠር ተግባር።

[በ÷ክ] ቁጥጥር ስር አዋለ /አደረገ በስልጣኑ፡ በፍላጎቱ፡ በትእዛዙ፡... ስር እንዲሆን አስገደደ።

ተቆጠረ ግ 1. ታሰበ፡ ተሰላ፡ ቁጥሩ ተነገረ፡ ታወቀ። 2. ታየ፡ ታሰበ፡ ተገመተ። **እንደ ስህተት ተቆጠረ**። 3. በነጥብ ተያዘ፡ ታሰበ። 4. ተዘረዘረ፡ ተነገረ። **ተቆጥሮም አያልቅ**።

ተቆጣጠረ ግ 1. ተከታተለ፡ ተጠባበቀ። 2. አንድን ነገር ወይም ቦታ በይዘታው ስር አደረገ በቁጥጥሩ፡ በፍላጎቱ ስር እንዲውል አስገደደ።

መቆጣጠሪያ ስ የአንድን ነገር ተግባር፡ እንትስቃሉ፡ ሁኔታ፡... ለመከታተል፡ ለመቆጣጠር፡... የሚያስችል ዘዴ፡ መንገድ፡ መሳሪያ።

ተቆጣጣሪ ስ አንድ ተግባር በአግባቡ መፈጸሙን፡ ንብረት በአግባቡ መያዙን፡ ደንብና ስርአት በወጉ መጠበቅን የሚከታተል ሰው።

ተቋጠረ ግ ዘሩን ወይም ትውልዱን በመቁጠር የእነማን ወገን መሆኑን ለማስረዳት አንዱ ለሌላው ተናገረ፡ አወራ፡ እገላጌን የወገደው እገላ ነው እያለ የዘመዶቹን ስም በየተራ ጠራ።

የተቋጥሮ ዝምድና ስ የሩቅ ዝምድና፡ ዝምድናው እንደ አጎትና አክሰት በዛም ቅርብ ያልሆነ የትውልድ ግንኙነት።

አቆጣሪ ስ በመቁጠሪያ አማካኝነት የሚደረግ ዐሎት።

አቆጣጠር ስ የቆጠራ፡ የስሌት መንገድ። **እንደ ኢትዮጵያ አቆጣጠር/ እንደ አውሮፓ አቆጣጠር**።

ቆጠባ ግ 1. ቆሎ እንዳያልቅ በጥንቃቄ ያዘ፡ ተጠቀመ፡ አጠቃቀሙን በጥቂቱ፡ በመጠኑ፡ በልኩ፡... አደረገ። 2. በየጊዜው ትንሽ ትንሽ በማስቀመጥ ገንዘብ አጠራቀመ።

ቆጠባ ስ ገንዘብን፡ ንብረትን፡... በአግባቡ በስነስርአቱ የመገልገል ወይም በመጠን በመጠኑ የመጠቀም ድርጊት።

የቁጠባ ሂሳብ ስ በየጊዜው ጥቂት በጥቂት ባንክ ውስጥ በማስቀመጥ የሚጠራቀምና ወሉድ ሊያስገኝ የሚችል ገንዘብ።

የቁጠባ ቤት ስ በአነስተኛ ወጪ በመንግስት እቅድ የሚሰራ ቤት።

ቁጥብ ት ብዙ ከመናገር፡ ከማድረግ የታቀበ፡ ራሱን በራሱ የጠበቀ፡ የተቆጣጠረ።

ቆጣቢ ቅ ብዙ የማያጠፋ፡ የማያባክን

(ገንዘብን፣ ንብረትን፡...)።

ተቆጠቦ ግ ተጠባቢ፡ ተወ፡ አንድን ነገር ከማድረግ፣ ከመፈፀም ራቀ፡ ራሱን ተቆጣጠረ።

ቆጠቆጠ ግ 1. አቃጠለ፡ ለበለበ፡ ፈጀ፡ የተላጠ ቀሰል ውሃ ወይም ሌላ ነገር ሲነካው የሚለማውን የሀመም አይነት ስሜት ተሰማ። 2. (ዘይ.) አንገበገበ፤ ቆጨ፡ የቀጭት ስሜት ተሰማ።

ቆጠቆጠ ግ 1. የዛፍን ቅርንጫፍ፡ ከገፍ፡ ቅጥያ መለመለ። 2. ቁጥቋጥን፣ ቅጠልን መነጠረ።

ቁጥቋጥ ስ 1. በተፈጥሮ ቁመናው እንደ ዛፍ ትልልቅ (ረገጥኛም)፡ ወፍራም ያልሆነና እንደ ቀጋ፡ እጋም፡... ያለ የእፅዋት አይነት። 2. አዲስ በተቆጠጠ የዛፍ ጉቶ ወይም ጉራጅ ላይ የሚበቅል የዛፍ ሊጋ ቅጣይ፡ ቀንበጥ።

አቆጠቆጠ ግ አለመለመ፡ አፈጠፈጠ፡ አጀፈጀፈ።

***ቆጠቆጠ**

ቆጥቋጥ (ቆጠቆጥ) ቅ ገብጋቢ፡ ሰሰታም፡ ቆንቋና።

ቁጥ ቁጥ ተወ.ግ. የመቆናቆን፡ የሰስት፡ የቆጣቢነት አድራጎት። ሲሰጥ ሊጋስ ነው **ቁጥቁጥ** አያውቅም።

ቁጥቁጥ አለ ግ ተሰገበገበ፡ ሰሰተ፡ ተንቆጣቆጠ።

ተንቆጣቆጠ ግ ተሰገበገበ፡ ሰሰተ፡ ቁጥቁጥ አለ።

አንቆጣቆጠ ግ አቆናቆነ፡ አሰሰተ።

***ቆጠቆጠ**

ተንቆጠቆጠ ግ አሸበረቀ፡ አጌጠ፡ አማረ፡ ተዋበ።

አንቆጠቆጠ ግ አሸበረቀ፡ አሰጌጠ፡ አሰዋበ።

እንቁጥቁጥ ቅ ያሸበረቀ፡ ያጌጠ።

ቆጠቆጥ “ቆጠቆጠ” ስር **“ቆጥቋጥ”** ግ ተመ.

ቆጠጠ ግ 1. ኮሳ፡ ቁጣጥ ጣለ። 2. ጎበበ፡ ቆበበ፡ ጉብ፡ ጉት ብሎ ታየ።

ቁጣጥ ስ በጣም ትንሽና ለሰላላ የሆነ የጨቅላ (ጥጃ፡ ግልግል፡ ልጅ) ኩስ።

ቁጢጥ አለ ግ ሙሉ በሙሉ ሳይሆን በእግሮቹ ሜፎች በቋፍ ሆኖ ተቀመጠ።

***ቆጣ**

ቁጡ ቅ ንዴተኛ፡ በትንሹ ነገር ሁሉ የሚበሳጭ፡ ቀሉ የሚያደድ።

ቁጣ ስ 1. የንዴት የመበላጨት፡ የመናደድ፡ ሃይለቃል የመናገር፡ የማኩረፍ አድራጎት። 2. ምክር አዘል ተግሳፅ፡ ዘለፋ። 3. (ዘይ.) መአት፡

መቅሰፍት፡ ውርጃብኝ።

ቆጣ አለ ግ ሲቀምሱት ጣእሙ ኮምጠጥ፡ ኮስተር፡ በሰል አለ (ጠላ፡ ጠጅ፡ ቅፄ)።

ተቆጣ ግ 1. ተናደደ፡ ተበላጨ፡ በቁጣ ስሜት ተናገረ። 2. ተቀየመ፡ አከረፈ። 3. ምክር አዘል በሆነ እነጋግር ገሰፅ፡ ሰደበ፡ ዘለፈ (አባት ልጁን፡ ታላቅ ታናሽን፡...)። 4. ቆጣ አለ። 5. በተለያየ ምክንያት ሰውነት ወይም ገላ አበጠ፡ ተጉረበረበ።...

ተቆጭ ስ መካሪ፡ ተቆጣጣሪ። **ተቆጭ** የሌላቸው ልጆች መጨረሻቸው ላያምር ይችላል።

ተቆጣጣጣ ግ መከረ፡ መካከረ። **የተጣሉትን ልጆች ተቆጣጥቶ** አስታረቃቸው።

አስቆጣ ግ 1. አናደደ፡ አበላጨ። 2. ቁጣ እንዲደርስበት፡ እንዲቆጡት አደረገ። 3. አስቀየመ፡ አስከረፈ። 4. እንዲቆጣ አደረገ።

ቆጣሪ “ቆጠረ” ስር ተመ.

ቆጣቢ “ቆጠቢ” ስር ተመ.

ቆጥ ስ አራት እግና መራት ውስጥ የተተከለና ከፍታው ረቸም የሆነ የእንጨት አልጋ (ብዙውን ጊዜ በገጠር ገበሬዎች ቤት የሚገኝ)።

ቆጣስር (ቆጥ አስር) ስ ሚስት ያጨ ወንድ ልጅ የጋብቻቸው ወጣ ተጠናቆ ጎጆ ከመውጣታቸው በፊት ከሚሰቱ ወላጆች ዘንድ ተቀምጦ ለተወሰኑ አመታት እነርሱን ያገለግልበት የነበረ ጥንታዊ የጋብቻ ውል አይነት፡ ደንብ ወይም ስርአት።

ቆጥቋጣ “ቆጠቆጠ” ስር ተመ.

ቆጨ ግ ከነከነ፡ ቅሬታ አሳደረ፡ ፀፀተ።

ቁጭት ስ 1. ፀፀት፡ ንዴት፡ መቆርቆር። 2. ቂም፡ ቁርሾ። **ኢጋጣሚ ጠብቆ ቁጭቱን ተወጣ።**

ቁጭቱን ተወጣ አስቀይሞት ወይም አናደት የነበረውን በመበቀል ረካ፡ ንዴቱን አበረደ።

ተቆጨ ግ ቅር ተሰኘ፡ ተናደደ፡ ተቀረቆረ፡ ተፀፀተ።

አስቆጨ ግ አስፀፀተ፡ ቅር አሰኘ፡ አናደደ።

***ቆጨቆጨ**

ቆጭቋጫ ቅ ነጭና፡ ብሰጨ።

ተንቆጫቆጨ ግ ተነጫነጨ፡ ተበላጨ።

አንቆጫቆጨ ግ አነጫነጨ፡ አበላጨ።

ቆፈረ ግ 1. ማሰ፡ ጎደፈረ፡ ሜረ (መሬትን)። 2. (ዘይ.) ጎረጎረ፡ ፈለፈለ፡ መረመረ (የተደበቀ ነገርን ለማግኘት፡ ለማውጣት)።

መቆፈሪያ ስ እንደ ደማ፡ ድጅኖ፡ አንካሊ፡... ያለ መሬትን የመማሻ መሳሪያ።

ፋፋሮ ስ 1. በደማ አማካይነት መሬትን የማረስ፡ የመጎድፈር ድርጊት። 2. በደማ

አማካይነት የተቆፈረ መሬት።

ቆፋሪ ት 1. በደማ መሬትን የሚጎደፍር፡ የሚያርስ። ለ 2. ደመኛ፡ መሬትን ለማረስ ለመጫር በደማ የሚገለገል ሰው።

ቆፍርፍር አለ ግ ተቆፋፈረ።

ተቆፈረ ግ ተማለ፡ ተጎደፈረ፡ ተጫረ፡ በደማ ታረሰ።

ተቆፋፈረ ግ ፈላለሰ፡ እዚህም እዚያም ተግለ፡ በደማ ታረሰ።

ቆፈነን ግ እጅንና እግርን ያዘ፡ አላንተሳትሰ አለ፡ አደነዘዘ (ብርድ)።

ቆፈን ለ እጅንና እግርን የሚይዝ፡ የሚያደነዝዝ ብርድ፡ ትዝታዚ።

ቆፈናም ት 1. በጣም ብርዳም ወይም ቀዝቃዛ ሆነ (በታ)፡ 2. (በድብ) ሰውነቱ በቆፈን ያደነዘዘ፡ ከርፋፋ። 3. (ዘይ.) ሰበታም፡ ሲሰጥ እጁ በሰበት የሚንቀጠቀጥ።

*ቆፈጠነ

ቆፍጣና ት ንቁ፡ ቀልጣፋ፡ ኩፋ።

ቆፋሪ “ቆፈረ” ስር ተመ.

ቆፍ

ቆፍ ቆፍ አደረገ ግ የመቆርቆር፡ የማካካካት፡ የመምታት አይነት ድምፅ አለማ።

ቆፍጣና “*ቆፈጠነ” ስር ተመ.

ቆ¹ የ “ቀ” ፊደል ፍንዕት ዘር።

ቆ²

ቋ አለ ግ ቀጥ፡ ካ አለ፡ የመሰበር፡ የመገጠት አይነት ድምፅ አለማ።

ቋለማ ለ የተከተፈን ስጋ በቅመም አጣፍጦ በታለበ ወተት አንጀት ውስጥ በመከተት የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።

ቋመጠ ግ ጎመጀ፡ ባጓ፡ ከጀለ (አንድን ነገር ለማዞት፡ ለማድረግ፡ ለማግኘት)።

አቋመጠ ግ አጎመጀ፡ አባጓ።

ቋሚ “ቆመ” ስር ተመ.

ቋር ለ በእንጨት እካል ላይ ተድቦልቡሉ ወይም አትር የሚታይ የእንጨት ዝጉ።

ቋራም ት ቋር ያለበት (እንጨት)።

ቋርፍ ለ ብዙውን ጊዜ መናኞች የሚመገቡት ከፋር እፅዋት ፍራፍሬና ሰራሰር የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።

ቋር ለ ራሱ ትልቅ አሳ።

ቋቋቻ ለ ብዙውን ጊዜ በሰው ፊት፡ አንገት፡ ደረት ላይ የሚወጣ የቆዳ በሽታ አይነት።

ቋት

ቋት አለ ግ 1. አሰመለሰ፡ አሰታወሰ። 2. (ዘይ.) ሰለቸ፡ አሰጠላ። ሰራው አሰቸጋሪ ከመሆኑ የተነሳ ቋት አለው።

ቋት እስኪለው እስኪያንገፈግፈው፡ እስኪሰለቸው።

ቋቋ

ቋቋቲ ለ የፍሬ መያዣውን ከረጢት በጣም አጣብቀው ሲጫኑት ከረጢቱ የፍንዳታ ድምፅ በማሰማት የሚተረተር የእፅዋት አይነት።

ቋ ቋ አለ ግ ተንቋቋ።

ተንቋቋ ግ 1. ቋቋ የሚል የድምፅ አይነት አለማ። 2. በጣም ከማርጀተና ሰውነቱ ከመማረፍ የተነሳ በሚንቀሳቀስበት ጊዜ ሰውነቱ ቋቋ የሚል ድምፅ አለማ።

አንቋቋ ግ ቋቋ የሚል የድምፅ አይነት አለማ ወይም እንዲሰማ አደረገ።

ቋተ ግ አንድ ቦታ ላይ ተጠራቀመ፡ ተከማቸ (ለምሳሌ ፍሳሽ ውሃ)።

ቋት ለ 1. እህል ሲካካህ ሆነ ወይም ሲፈቀድ ከወፍጮው ላይ የሚወርደው ከካ ወይም ዱቄት የሚከማቸበት፡ ከባህላዊው የቁም ወፍጮ ጋር ተያይዞ ከጭቃ ወይም ከሽክላ የሚሰራ ማጠራቀሚያ። 2. መጠራቀሚያ፡ መከማቻ። በውየው የበሽታ ቋት ነው። (ዘይ.) ሆኖ። ቀን ስሊት የሚሰራው ቋቱን ለመመላት ነው።

ቋቱ ጠብ አይልም 1. አይጠራቀምም። 2. አይሟላም፡ አይሳካም።

ከቋት ከቋቱ ከስር ከስፍ፡ ወዲያው ወዲያው፡ ሳይቆይ።

አቋተ ግ 1. የሚፈጠውን እህል ከወፍጮው አናት አካባቢ አደረገ፡ ወይም የሚፈጠውን እህል በወፍጮው ማቋቻ ላይ ደቀነ። 2. አንድ ቦታ ላይ ተከማቸ፡ ከተረ (በመፍሰስ ላይ ያለ ፈሳሽ ነገር)።

ማቋቻ ለ የሚፈጠው እህል የሚቀመጥበት (የማደቀንበት) የወፍጮው የላይኛው ጠርዝ፡ ወይም አናቱ።

ቋንቋሪ ለ መንገደኛ የሚሽከመው ቅሬታንቦ፤ ሰባራ ስንጥሩ፡ ጥቃቅት እቃ ሁሉ ባንድ ላይ (ቅሉ፡ አገልግሉ፡...)።

ቋንቋ ለ 1. ሰዎች እርስ በርስ ለመግባቢያነት የሚገለገሉበት፡ ሃሳባቸውን፡ ስሜታቸውን የሚገልፁበት፡ ስርአት ያለው የድምፅ የቃላት፡... ጥንቅር። 2. የአንድ ቡድን፡ ሃገር፡ ብሄረሰብ፡... አባላት ለመግባቢያነት የሚገለገሉበት የቋንቋ ቅርፅ ወይም አይነት። የሴም ቋንቋ /አማርኛ ቋንቋ/ የአፍ መፍቻ ቋንቋ። 3. የአገላለፅ መንገድ፡ ሃሳቡን ተውና ቋንቋውን ብቻ አርምልኝ/ ገንዘቡን እንደማይከፍል በማያሻማ ቋንቋ ነገራቸው። 4.

የተወሰነ የህዝብ ክፍል እርስ በርስ ለመግባባት የሚገልግልበት ቃል ወይም ሃረግ፡...። የአራቱ ቋንቋ ለሌሎች ቋንቋ፡፡

ቋንጥ “ቋንቋ” ን ተመ.

ቋንዶ [ሃረግ] ስ ጠንካራ የሃረግ አይነት፡፡

ቋንቋ (ቋንጥ) ስ ከጉልበት በስተሂሳ በባትና በጥን መካከል የሚገኝ መታጠፊያው ከፍል(በሌሉን በውነት ስር ተመ.)፡፡

ቋንቋ ቆራጭ ስ የሰው ሃብትና ንብረት የሚዘርፍ፡ በሰዎች ላይ ገፍ የሚፈፅም፡ የሚያለፍ፡ ሽፍታ፡ ወዝቢደ፡፡

ቋንጣ ስ 1. በቀጭኑ ተዘልዝሎና ገመድ ወይም ሽቦ ላይ ተሰትሎ እንዲደርት የሚደረግ የእንስሳት ስጋ፡ 2. ለየብሰና የደረቀ የበለሰ ወይም የዋርካ ፍሬ፡ 3. (ዘይ.) ከሲታ ወይም በጣም ቀጭን የሆነ (ሰው)፡፡

ቋንጣ እግር እግረ ቀጭን የሆነ (ሰው)፡፡

ቋንጤ ወንበር ስ በጠፍሮ የተሰራ፡፡ መደገፊያ ያለው የእንጨት ወንበር፡፡

ቋንጣ ስ በእንዝርት አናት ላይ የሚሰካ፡ ቆላፋ የሆነ ቀጭን ሽቦ፡፡

ቋኛት ስ ከሃረግ ወይም ከመቃ የሚሰራ የአሳ መያዣ ጥላላ ቅርጫት፡፡

ቋዝመን ስ እንደ ጨቢ ያለ አነስተኛ ካራ፡፡

ቋያ ስ የደረቀና ያልታወደ የበረሃ ሳር፡፡

የቋያ እሳት ስ በቋያ ላይ የሚነሳና ከፍተኛ የመቀጣጠል ፍጥነት ያለው የሰደድ እሳት፡፡

ቋድ ስ እንደላብ አራት ማእዘንነት ያለው የሃር፡ የጠፍሮ፡... ጉንጉን፡፡

ቋጠረ ግ 1. አንዱን ከሌላው ጋር አያያዘ፡ አቆራኝ፡ አጠላለፈ (ለምሳሌ አንድን ገመድ ከሌላ ገመድ ወይም ከሌላ ነገር ጋር)፡፡ 2. በጨርቅ ወይም በሌላ በተመሳሳይ ነገር ጠቅልሎ፡ ሸፍኖ አሰረ፡፡ እረኛው ምሳውን በልብሱ ቋጥሮ አስቀመጠች፡፡ 3. በውስጡ ያዘ፡ አዘለ፡ አቆረ፡፡ የእሳት ንበልባል የገረፈው ገላው ውሃ ቋጠረ፡፡ 4. አፍኖ ያዘ፡ ተቆጣጠረ፡፡ ከስብሰባ ላይ ተነስቶ መውጣት ስለፈራ ሽንቱን ቋጥሮ ዋለ፡፡ 5. አጠራቀመ፡ አካበተ፡ አኖረ፡፡ ትንሽ ጊዜ ነገዶ ደሀና ገንዘብ ቋጥሯል፡፡ 6. አሰረ፡ ተበተበ (ነገርን)፡፡

ቋጠረች ፀነሰች፡ አረገዘች፡፡

መቋጠሪያ ስ 1. ማሰሪያ (ገመድ)፡፡ 2. መከተቻ፡ መያዣ፡ መጠቅለያ (ከረጢት፡

ስልቻ፡ ጨርት፡...)

መቋጠሪያው ተበጥሷል ፈሉን መያዝ፡ ወይም መቆጣጠር አይችልም፡ በመጣበት ጊዜ ሁሉ ይፈላል፡፡

ቁጥር ስ እስር፡ ቁጥሩ የጠበቀ ነው፡ አይፈታም፡፡

ቁጥርጥር ት 1. እርስ በርሱ የተያያዘ፡ የተሳሰረ (ነገር)፡፡ ፀገሩ ቁጥርጥር ብሏል፡ ተበጥሮም አያውቅ፡፡ 2. ብዛት ያለውና ተቋጥሮ ተቋጥሮ የተቀመጠ እቃ፡፡ ሌትዮዋ የገዛችውን ትመግ ትመም ለያይታ ከቋጠረች በሂሳ ቁጥርጥሩን በአንድነት ተሸክማ ይደች፡፡

ቁጥርጥር አለ ግ እርስ በርስ ተጠላለፈ፡ ተያያዘ፡ ተተባተበ፡ ተወሳሰበ፡፡

ቋጠረ ስ 1. እስር (የገመድ፡ የጨርት፡...)

ተቋጠረ ግ 1. ታሰረ፡፡ 2. አብሮ ሆነ፡ አልነጠል አለ፡፡ 3. ደደረ፡ ቃገለ፡፡

ተቆጣጠረ ግ እርስ በርስ ተጠላለፈ፡ ተተባተበ፡ ተወሳሰበ፡፡

ቋጥኝ ስ መጠኑ በጣም ትልቅ የሆነና መሬት ላይ ጉብ ብሎ የሚገኝ ድንጋይ፡፡

ቋጪ ግ 1. የነጠላን፡ የጋቢን፡...ጫፍ ወይም ዘርፍ ገመድ፡ አከረረ፡ ፈተለ፡፡ 2. (ዘይ.) አንድን ሃሳብ፡ነገር፡ ጉዳይ፡... ከውሳኔ ወይም ከውጤት ላይ አደረሰ፡ አጠቃለለ፡ ደመደመ፡፡

ቁጩት ስ 1. የነጠላን፡ የጋቢን፡...ጫፍ ወይም ዘርፍ የመግመድ፡ የማከረር ወይም የመፍተል ተግባር፡፡ 2. የተገመደ ወይም የተፈተለ የነጠላ፡ የጋቢ፡... ጫፍ ወይም ዘርፍ፡፡

ቋጪራ ስ ለቤት ከዳን ስራ እንዲያመች በገብስ ነዶ መጠን የሚታሰር ሰንበሌጥ፡ ቃሳ፡...፡፡

ቋጫ ስ ከሰንደዶ ወይም ከአከርማ የሚለፋ የውተት ማለቢያ፡ ጮጮ፡፡

***ቋፈ¹**

ቋፍ ስ ጫፍ፡ ጠርዝ፡ አፋፍ፡ ቋፍ ላይ አትቀመጥ፡ ትወድቃለህ፡፡

በቋፍ [ላይ] ነው ትንሽ ለበብ፡ ምክንያት ይበቃዋል (አንድ ነገር ለመሆን፡ ለማድረግ፡...)

***ቋፈ²**

ተቋፈ ግ ተቆነ፡ ተጀነ (በአካሄድ፡ በአነጋገር፡...)

አቋፈ ግ ቆነ፡ ጀነ፡ ቀስ አደረገ፡፡

አስቋፈ ዝ.ከ.

በ

በ ከ “ቀ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአግርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኖ)።

በ 1.በስም መነሻ ላይ እየተቀጠለ ግድረጊያነትን የሚያመለክት ምእላድ። ተግራው በብሉር ይፅፋል። 2. ተውሳክ ግሳዊ አገልግሎት የሚሰጥ ወይም የድርጊት ሁኔታን ለማመልከት የሚያገለግል ምእላድ። በላሳቸኤይ በገገግታ/ ቀስ በቀስ። 3. ቦታን፣ አቅጣጫን፣ ጊዜን።... ከሚያመለክቱ ቃላት ጋር እየተጣመረ መስተዋድዳዊ ሃረግን የሚመሰርት ምእላድ። በጠረጴዛው ላይ በወንዙ አጠገብ/ በቀኝ በኩል/ በሃፊው አለት።

በ² “ብ”ን ተመ.

በ³ “ከ”ን ተመ.

በሃ “ቡሃ”ን ተመ.

በሃ በግ “ቡሃ” ስር “ቡሃ በግ”ን ተመ.

በሃ (ብሃ)ድንጋይ ስ በቀላሉ ፍርክስክስ የሚል ነጣ ያለ የድንጋይ ላይነት፣ ብክነ እየተባለም ይጠራል።

በሀረ ሉሚ “*በከረ” ስር “በኩረ ሉሚ”ን ተመ.

በሀር “*በከረ” ስር “በኩር”ን ተመ.

በለለ ግ 1. ተበላሽ፣ ጠፋ፣ መና ቀረ። 2.

ተሞላቀቀ፣ ቀበጠ፣ ጠባባ ብልሹ ሆነ። 3. በነነ፣ በረረ።

ብሉል ት ከንቱ፣ መና፣ ብልሹ።

በለሴ ስ በወፍራሙ የተፈተለ፣ ሻክራና ዘክካክ የሆነ የሽግ ላይነት።

በለስ ስ 1. አጽምና ሄዋን በንነት ሳሉ የፈጣሪን ትእዛዝ ጥሰው ፍሬዋን ስለበሉ የተረገሙበት ዛፍ እንደሆነች የሚነገርላት በገነት የምትገኝ ዛፍ ስም። 2. ቅጠሉ ነጣ ብሉ ሰፋ ያለ፣ ነጭ ፈሳሽ የሚወጣው የእፅዋት ላይነት፣ ከዚህ እፅዋት፣ የሚገኘው ፍሬም በለስ ይባላል።

በለስ ቀናው / አገኘን 1.አደን ሄዶ የሚፈልገውን ገድሎ ተመለሰ። 2.ተሳካለት፣ ሆነለት፣ ጥሩ እድል አጋጠመው።

*በለሽ

ብላሽ ት 1. የማይረባ፣ ከንቱ፣ ለቁም ነገር የማይሆን። 2. ነፃ። ይህን ልብስ በብላሽ ሰጠኝ።

ብልሽ ት የማይረባ፣ ከንቱ፣ ለቁም ነገር የማይሆን።

ብልሽት ስ እክል፣ ሳንካ፣ ጉድለት። ሊቃው

ብልሽት አለው።

ብልሽት አለ ግ ተበላሽ።

ብልሽትሽት አለ ግ 1.ፊፅዋ የተበላሽ፣ ጥቅም የማይሰጥ ሆነ። 2. አመሉ፣ ጠባባ መጥፎ ሆነ።

ተበላሽ ግ 1. አደፈ፣ ቆሸሸ። 2. ተሰናከለ፣ እክል አጋጠመው። መኪናው ተበላሸ። 3. ጠባባ መጥፎ ሆነ። 4. ከንቱ፣ የማይረባ፣ የማይጠቅም ሆነ። 5.ያለጊዜው፣ ያለአግባብ ጥተ። ያንን የመሳሰለ ጀግና ተበላሽ።

አበላሽ ግ 1. አጎደፈ፣ አቆሸሸ። 2. አሰናከለ፣ የማይሰራ እንዲሆን አደረገ። 3. ጠባባ መጥፎ አደረገ። 4.ከንቱ፣ ባሃይረባ፣ የማይጠቅም አደረገ። 5.ያለጊዜውና ያለአግባብ ገደለ፣ አጠፋ።

በለቀጠ ግ ሙሉ በሙሉ ከፈተ፣ በረገደ።

በልቃጣ ት (ነውር፣ ስድብ) 1. ሃፍረተ ስጋዋ እንዳይታይባት ጥንቃቄ የማታደርግ፣ በርጋዳ። 2. ስነስርአት የሌላት፣ የሰው ላይን የማትፈራ፣ መንቃራ።

ተበለቀጠ ግ ተከፈተ፣ ተበረገደ።

ተበላቀጠ ግ ስነ ስርአት አጣ፣ ተመናቀረ።

*በለበለ

ነበላላ ስ 1.የንዲድ እሳት ጫፍ፣ ሳንቃ፣ አንቃ። 2. (ዘይ.) ለፍላፊ፣ ምላሽ።

ተንበለበለ ግ 1.በሃይል ነደደ፣ ተንቀለቀለ፣ ተንገባገባ። 2.(ዘይ.) በፍጥነት ተናግረ፣ ለፈለፈ።

አንበለበለ ግ 1. በሃይል አነደደ፣ አንቀለቀለ፣ አንገባገባ። 2. (ዘይ.) ያለ ምንም ችግር በፍጥነት አነበበ።

በለተ ግ ታሮዶ ቆዳው የተገፈፈን እንስሳ አካል በመልክ በመልክ እየለየ ቆረጠ፣ ገነጠለ፣ ከፈለ፣ ብልት አወጣ።

መበለቻ ስ ብልት ለማውጣት የሚያገለግል ቢላዋ፣ ካራ።

በላች ት ከብት አርዶ፣ ቆዳውን ገፍቶ ብልቱን በየመልኩ እየለየና እየቆረጠ የሚውጣት ሙያ ያለው፣ ላራጅ፣ ብልት አውጪ።

ብልት ስ 1. እንደ ሽንጥ፣ አግር።...ያለና ከቀፍው አካል ተለይቶ ሊታወቅና ሊብቻው ተነጥሎ ወይም ተቆርጦ ሊወጣ የሚችል ከፍለ ስጋ፣ አካል። 2.ሃፍረተ ስጋ። 3.(ዘይ.) በልት። የነገር ብልት ግወቅ ጢቃሚ ነው።

ብልት አወጣ የታረደ እንስሳን አካል

በየብልቱ እየለየ ቆረጠ፣ አግሩን፣

ሽንጡን።...እየቆራረጠ እየብቻ አደረገ።

ብልት አውጪ ስ የታራጅ የእንስሳን አካል በየከፍሉ ለያይቶ የመቆረጥ ችሎታ ያለው፣ በላች።

በለተተ ግ አረጀ፤ ሽመገለ።

ባልቲት ት 1. አርጊት። ለ 2. ልባም፥ ባለሙያ ሴት።

በለዝ ግ 1. በአደጋ ወይም በሌላ ምክንያት የቀድሞ መልኩ ተለወጠ፥ ጠቀረ፥ ዘነነ። 2. ቸክ፥ አደፈ፥ ልማም ያዘ(ጥርስ)።

ብልዝ ት 1. የጠቀረ፥ የበለዘ። 2. የቸክ፥ ልማም የያዘ (ጥርስ)።

በለገ ግ 1. በበልግ ወራት ለበልግ የሚበቃ ዝናም ዘነመ። 2. የበልግ አዝመራ ሰመረ፥ አማረ።

በልግ(ብላጊ) ስ ለአዝመራና ለግጦሽ ባር በቂ የሚሆን የበጋ ዝናም የሚገኝበት ወቅት (በአብዛኛው ከየካቲት እስከ ሚያዝያ ያሉት ወራት)።

በልግ ሰጠ በልግ፤ በልግ ሆነ።

የበልግ እህል ስ በበልግ ወቅት ተዘርቶ የሚለበሰብ አዝመራ።

የበልግ ዝናም ስ በበልግ ወቅት የሚጥል ዝናብ።

አበለገ ግ የበልግ ዝናም ጣለ፤ በልግ ሆነ።

በለጠ ግ 1. (በርዝመት፥ በከብደት፡...) ከሌላው ላቀ፥ ከፍ አለ። 2. ከሌላው ተሻለ።

በበለጠ(በደበልጥ) በተሻለ፤ በአብዛኛው።

ብልጫ ስ ከፍታ፥ ትልቅነት።

ተበለጠ ግ 1. ከሌላው አነሰ፤ የበታች ሆነ። 2. ተሸነፈ። 3. ተሞኘ፥ ተታለለ።

ተባለጠ ግ እኩል አልሆን አለ፥ አንዱ ከሌላው አነሰ ወይም ላቀ፥ ተዛነፈ።

ተባለጥ ስ እኩል አለመሆን፤ ተዛነፍ።

ተበላሰጠ ግ 1. አልመጣጠን ወይም እኩል አልሆነ አለ፤ ተዛነፈ። 2. አንዱ ከሌላው ጋር በቁመት ተለካካ፤ ተወዳደረ።

አበለጠ ግ አላቀ፥ ከፍ አደረገ።

አበላሰጠ ግ 1. አዛነፈ፥ አንዱን ከፍ ሌላውን ዝቅ አደረገ። 2. አወዳደረ፤ አንዱን ከሌላው ጋር አንፃረ (የሚልቀውን፤ የተሻለውን ለማወቅ)። 3. አዳላ።

አባለጠ ግ አበላሰጠ።

አስበለጠ ግ 1. ከሌላው አላቀ፥ ከፍ አደረገ። 2. በሌላው እንዲበለጥ አደረገ።

በለጠ ግ በአስተሳሰብ፤ በእውቀት፤...ከሌላው ላቀ፥ ከፍ አለ።

ብልጥ ት 1. ብልህ፤ እዋቂ። 2. ሌሌ፤ አራዳ።

ብልጣብልጥ ት ሌሌነት የሚያበዛ።

ብልጠት ስ 1. ብልሃት፤ ዘዴ። 2. ሌሌነት።

ተብለጠለጠ ግ 1. ተትከረከረ፤ ተጋ፥ ተጣጠረ። 2. ብልጠት፥ ሌሌነት አበዛ።

ተብለጥላጭ ት 1. ትጉህ፤ ታታሪ። 2. ሌሌ።

አብለጠለጠ ግ 1. አተጋ፥ አትከረከረ። 2. ብልጣብልጥ አደረገ።

በለጠገ "በለፀገ" ን ተመ.

በለጠጠ ግ ያለውን፥ ያለቅጥ በጣም አድርጎ ከፈተ፥ ገለጠ (አይንን፥ መዝጊያን፡...)።

በልጣጣ(በለጠጥ) ት (ዘይ) 1. ሃፍረተቢስ፤ የሰው አይን የማይፈራ። 2. ቀበጥ፤ ሞልፋጣ፤ እዩኝ እዩኝ ባይ።

ብልጥጥ አለ ግ ተበለጠጠ።

ተብለጠጠ ግ ያለውን፥ ያለአግባቡ በጣም ተገለጠ፥ ተከፈተ (አይን፥ መዝጊያ፡...)።

ተንበላጠጠ ግ 1. በማስፈራራት መልክ አይነን አፍጥጦ ወዲያና ወዲህ መልልቶ ተመለከተ። 2. እዩኝ እዩኝ የሚል አይነት አድራጎት አሳየ። 3. (ዘይ.) ቀበጠ፤ ተሞላፈጠ።

አንበላጠጠ ግ በማስፈራራት መልክ አይነን ያለ ቅጥ ገለጠ ወይም አፍጥጦ ወዲያ ወዲህ አየ፤ ተመለከተ።

*በለፊ

በለጭ ስ ብልጭልጭነት ያለው የድንጋይ አይነት፤ ቦረቦጭ።

በለጭማ ት ግንባሩ ላይ ነጭ የሆነ (እንስሳ)።

ብልጭታ ስ በግታ፤ ድንገት ታይቶ የሚጠፋ የብርሃን ነፃብራቅ።

ብልጭልጭ ት 1. የሚያብረቀርቅ፥ የሚያንፀባርቅ፥ በግበግ የሚል። 2. (ዘይ.) ሲያይት ለጊዜው አይን የሚስብ፤ ደስ የሚል ግን በጣም ጊዜያዊና ተራ የሆነ፤ መናኛ (እቃ፤ ጌጥ፡...)።

ብልጭልጭታ ስ ነፃብራቅ፤ ብርቅርቅታ (የመብረቅ፥ የመስታወት፡...)።

ብልጭልጭ አለ ግ አብዛሰለፈ።

ብልጭ አለ ግ ድንገት በግ አለ፤ በራ።

ብልጭ አለለት ድንገት ታየው፥ ትዝ አለው፥ ተከሰተለት(ሃሳብ)።

ብልጭ አለበት የሚያናድድ፥ የሚያስቆጣ ነገር ድንገት ተሰማው።

ብልጭ ድርግም አለ ብርት፤ ጥፍት፤ ጥርዥ ብርዥ አለ።

ብልጭ አደረገ ግ 1. አበራ፤ አነደደ

(በጥቂቱ)፡ 2. ጥቂት ፍንጭ በጠ (ለሃሳብ)፡፡

ተብላጩሰጩ ግ 1. ተንፃባሪቀ፡ ተብረቀረቀ፡፡

2. ተጊያጊያጠ፡ ተሸቀረቀረ፡ አሸበረቀ፡፡

አብላጩሰጩ ግ አንፃባሪቀ፡ አብረቀረቀ፡፡ 2.

ተጊያጊያጠ፡ ተሸቀረቀረ፡ አሸበረቀ፡፡

በለፀግ(በለጠግ) ግ ከበረ፡ ሃብት አገኘ፡፡

ባለፀጋ(ባለጠጋ) ስ ሃብታም፡ ከበርቱ፡

ባለገንዘብ፡፡

ብልፅግና ስ ሃብታምነት፡ የኢኮኖሚ እድገት፡፡

አበለፀገ ግ 1. ባለፀጋ፡ ሃብታም አደረገ፡፡ 2.

አዳበረ፡ አሳደገ፡፡

በላ ግ 1. ተመገበ፡፡ 2. አላመጠ፡ አነከ፡፡

3. ነክሰ፡ ውሻ አንዳይባላህ ተጠገቀቅ፡፡ 4.

አሳከከ፡ ቆጠቆጠ፡ 5. አሸነፈ፡ ረታ፡ ገቢ አገኘ

(በቁማር)፡፡ 6. ጨረሰ፡ ፈጀ፡ መኪናም ቤንዚን

ትባላለች፡፡ ተቀበለ፡ ወሰደ፡፡ ካሳ በቀ፡ 8. አቃጠለ፡

ፈጀ፡፡ አሳት በላው፡፡

ሲበሉ የሳኩት 1. የተላከውን መልእክት

(ቃል) የሚረሳ፡ የሚዘነጋ፡፡ 2. ቸኩል፡

ወደመጣበት ለመመለስ የሚግደፍ፡፡

እበላ ባይ የግል ጥቅም ለማግኘት ሲል

ሌላውን ለመምሰል የሚያዘክር፡ ለጥቅም ሲል

ከሌላው ጋር የሚተባበር፡ አስመሳይ፡ አሳብዳጀ፡፡

የበላበትን ወጪት ሰባሪ ውለታ ቢስ፡

መልካም ላደረገለት ክፉ የሚመልስ፡፡

የብላ ተባላ ዘመን መተሳሰብ፡ መተዛዘን

የሌለበት፡ የግል ጥቅም፡ ፍላጎት፡ ሰውን

አስበርሱ የሚያናቁርበት፡...ጊዜ፡፡

ይብላኝ (ይብላኝለት) ሃዘንን፡ ትገዛበትን

የሚገልፅ ቃል፡፡ ይብላኝ ይህንን የመሰለ ልጅ

የሚያስገጥሙ አጥፋ ከረገጅ ያድራል / በእርሱ

ይብላኝ እንጂ አይስ እንዳጣሁ አልቀርም፡፡

መብል ስ ምግብ፡ የሚበላ ነገር፡፡

በሊታ ት ያገኘውን ሁሉ የሚበላ፡ ሆዳም፡፡

በላተኛ ስ 1. በኣንድ የቤተሰብ ሃላፊ ስር

የሚተዳደር ሰው፡ ተቀላቢ፡፡ 2. ተመጋቢ፡ ምግብ

ፈላጊ፡፡ ት 3. ብዙ የሚበላ፡ ሆዳም፡፡

-በል-(በላ)፡ -በሌ) 1. (በብዙ አንቀፅ ከሚነገር

ግስ ጋር የሚጣመር ከፊል ቃል) ቀደም ሲል

የተጠቀሰውን ስራ እያካሄደ የሚኖር፡

የሚተዳደር፡፡ ለረገገ በል፡፡ 2. (ከስም ጋር

የሚጣመር ከፊል ቃል) ቀደም ሲል የተጠቀሰውን

ነገር የሚበላ ወይም ዘወትር የሚመገብ፡፡ ሳሪ በል

አንሳ፡፡

ብላቶ ስ 1. ፍሬው ከተበላ በሃላ የሚቀረው

የእህል ገለባ፡ የፍሬው ሽፋን፡ ጥርጣሪ፡

ትርፍራፈ፡፡ 2. የአገዳ ምጣጭ፡፡ 3. አውሬ

ያስተረፈው ቅንጥብጣቢ ሲጋና ቆዳ፡፡ 4. በፊንጣጣ፡ በቂጥኝ፡... ቁሰል ምክንያት ከሰውነት ላይ የሚቀር ጠባሳ፡፡

ብሉት(ብልት) ስ የፍስክ ቀን፡፡

በላ በላ አደረገ ተሉ ተሉ ተመገብ፡ ፈጠን

ፈጠን እያለ በላ፡፡

ተበላ ግ 1. አለቀ፡ ሳሳ፡ ሰራው ጌልቦቱ ላይ

ተበልቷል፡፡ 2. ተረታ፡ ተሸነፈ፡፡ 3. ተገደለ፡፡

ተባላ ግ 1. እርሱ በርስ በነገር ተናቀረ፡

ተራኩት፡ ተጋጠ፡ ተጣላ፡ ስምምነት አጣ፡፡

2. በጣም አዘነ፡ አነባ፡ ተላቀሰ (ብዙ ሰው)፡፡

3. ተገዳደለ፡ ተጨራረሰ፡ ተበላላ፡፡

ተብላላ ግ 1. ተዋሃደ፡ ተሟሟቀ፡ ፈላ

(ድፍድፍ)፡፡ 2. ተውጠነጠነ፡ ታሰበበት፡

ተመከረበት(ሃሳብ)፡፡ 3. የተባላን ሰሰተኛ ፍቺ

ተመ፡፡

አበላ ግ 1. መገበ፡፡ 2. ሰጠ፡፡ ገባ አብላቶ ጌዳዩን

አስፈፀመ፡፡

አበል ስ ድርሻ፡ ክፍያ (በአይነት) ወይም

በገንዘብ የሚሰጥ፡፡

አባላ ግ እርስ በርስ አጣላ፡ አናቆረ፡ አጋጩ፡፡

አባላሽኝ ስ የፅኑ ረሃብ ወቅት ወይም ጊዜ፡፡

ማባያ(መበያ) ስ ከእንጀራ፡ ከዳቦ፡...ጋር

የሚበላ፡ ወጥ፡ በርበፊ፡...፡፡

አብላላ ግ አሳሳለሰ፡ አውጠነጠነ፡ አበለለ

(ሃሳብን)፡፡

አስበላ ግ አሳጣ፡ አጋለጠ፡ ለክፉ ነገር

(ሰጠላት) አሳልፎ ሰጠ፡፡

በላች "በለተ" ስር ተመ፡፡

-በል "በላ" ስር ተመ፡፡

በልቃጣ "በለቀጠ" ስር ተመ፡፡

በልግ "በለገ" ስር ተመ፡፡

በልጣጣ "በለጠጠ" ስር ተመ፡፡

በሉታ ስ ከወደ ቂጡ ድቡልቡልነት ያለው

አጭር ዱላ፡ ከንተሮ ፡፡

በረሃ ስ 1. አየሩ በጣም ሞቃታማ፡ አፈሩ

አሸዋ፡ የሚያገኘው የገናም መጠን እጅግ

ዝቀተኛ የሆነ አካባቢ፡፡ 2. ሓይሉ ውድማ፡ ሰው

ያልሰፈረበት ቦታ ወይም አካባቢ፡፡

በረሃ ገባ 1. ሸፈተ፡፡ 2. መነነ፡፡

በረሀኛ ት በበረሃ የሚኖር፡፡

በረሃማ ት የአየር ንብረቱ እንደ በረሃ ያለ

ቦታ ወይም አካባቢ፡፡

በረረ ግ 1. በአየር ላይ በከንፍ ሄደ፡ ከነፈ

(አጥፊ፡ ወፍ፡...)፡፡ 2. ሮጠ፡፡ 3. በአውሮፕላን

ሄደ፡ ተጓዘ።

በራራ ስ ጉዞ (የአውሮፕላን)።

በረር ስ በጎችን የኩልኩልት በሽታ የሚያሲዝ ትል ወይም ጀርም።

በረር ስ ቀለሙ እንደ ትሃን የቀይ ቡኒ የሆነ መጠት ከጥንዚዛ አነስ ብሎ ጠፍጠፍ ያለ፡ ብዙውን ጊዜ ሙቀት ያለባቸውን ፓጋጥን አካባቢዎች (የማቀዝቀዣ ሞተር ፡ቱፕ፡ ፊደሮ፡ቴሌቪዥን፡ሳጥን፡ልብስ፡...)የሚያዘውትር ሲሄድ ፍጥነት ያለው የቤተ ሠስጥ ነፍሳት።

በረር

በራራ ት 1. ከንፍ ያለው፡ በከንፍ የሚሄድ (ትንንፍ፡ ዝንብ፡...)። 2. ሯጭ። 3. እንደ መደበኛዎቹ (ተረኞቹ) ተራ ወይም የመነሻ ሰአት ሳይጠብቅ ያገኘውን ሰው ብቻ ጭና ከተረኞቹ እየቀደመ የሚጓዝ የሀዘብ ማመላለሻ መኪና። 4. አውሮፕላን ላይ የሚሰራ የአለቱ ተረኛ ትንንሽ። 5. ከአንድ በላይ ቅጂ(ኮረ) እንዲኖራቸው ሲባል ተመሳሳይ የገፅ ቁጥር ከሚሰጣቸው የካርኒ ወረቀቶች ሠስጥ የመጀመሪያው ትጠል ወይም ወረቀት።

ብራራ ት 1. ፍንጣራ። 2. መጤ፡ ባይተዋር፡ አድራሻው ወይም የመጣበት ከየት እንደሆነ በውል የማይታወቅ (ሰው)።

ብራሮ ስ ሲቀላ ከምጣድ ላይ እየተፈናጠረ የሚወድቅ የእህል ትንጣት።

ብር ብር አለ ግ በችኮላ፡ በፍጥነት ተንቀሳቀሰ፡ ተዘዋወረ፡ ወዲያ ወዲህ ሄደ። 2. ተርጠገበ፡ በፍጥነት ተንቀሳቀሰ(አይን፡ ልብ)።

ተባረረ ግ 1.(በሰራ ምክንያት) በጥድፊያ ወዲያ ወዲህ አለ፡ ተዋከበ። እረፍት የለውም ተባሮ ነው የሚኖረው። 2. ተወገደ፡ ተገለለ። 3. ተሰደደ።

ተባራራ ት 1. በሽሽት ላይ ያለ (ሰው)። 2. ቋሚ መኖሪያውን ትቶ ወደሌላ አካባቢ እንዲሰደድ የተደረገ።

ተባራራ ወሬ ስ እርግጠኝነቱ የማይታወቅ፡ ተዛማች ወሬ።

ተባራራ ጥይት ስ ኢሳግውን ስቶ ወደ ሌላ አትጣጣ የሄደ ጥይት።

አበረረ ግ 1. አርጠ፡ አጣደፈ። 2. አሰወገደ። 3. ከስራ አሰናበተ። 4. በሃይል፡ በፍጥነት ነጻ፡ አሸከረከረ።

አብራራ ት አውሮፕላን ነጂ።

አባረረ ግ 1.አርጠ። 2. አሳደደ። 3. አሰወገደ። 4. ተከታተለ።

መስተባርር ስ የተደገመበትን ሰው ከሚኖርበት ቤት፡ ቦታ የማባረር ሃይል አለው ተብሎ የሚነገርለት አሰማት ወይም ድግምት።

አባራራ ት 1.አሳዳጅ። 2. አንድን ነገር ስራዬ ብሎ የሚከታተል።

በረሰ ግ 1.ተሻረ፡ ረከሰ (መድሃኒት፡አሰማት)። 2. ተበረዘ፡ በረደ፡ ቀዘቀዘ። ማብረሻ ስ የመድሃኒት መሻሪያ፡ ማርከሻ።

በረቀ ግ ቦገ፡ ብልጭ፡ ፍልቅ አለ፡ ተብለዉለው።

መብረቅ(ብራቅ) ስ 1.የሰማይ ብልጭታን ተከትሎ የሚለማ ከፍተኛ የፍንጻታ ድምፅ፡ ነጎድጓድ 2. ከፍተኛ ሙቀትና ሃይል ያለው፡ አጅግ በጣም ከፍተኛ በሆነ ፍጥነት ተምዘገዝሳና በሰውም ሆነ በንብረት ላይ አንጻንድ ጊዜ ጉዳት አድርሶ በቅልበት ከእይታ ውጪ መሆን የሚችል የሰማይ ብልጭታ።

በረቅ ስ 1.መብረቅ። 2. ነጭ የሆነ የማእድን አይነት (ፈርረ፡ ንጋይ)።

ብርቅርቅ ት ብልጭልጭ።

ብርቅርቅታ ስ ብልጭልጭታ።

ብርቅርቅ አለ ግ አብረቀረቀ።

ተብረቀረቀ ግ ተብለዉለው፡ ተፍለቀለቀ።

አበረቀ ግ ብልጭ አለ ወይም ብልጭ አደረገ (ሰማይ)።

አብረቀረቀ ግ አብለዉለው፡ አፍለቀለቀ፡ አንተገተገ (ውሃ፡ መስታወት፡...)።

በረቀሰ ግ 1. ነደለ፡ በባ፡ በረገደ፡ ከፈተ። 2. አፈረሰ፡ ጣሰ፡ በጣጠሰ።

ተበረቀሰ ግ 1.ተነደለ፡ ተበሳ፡ ተበረገደ፡ ተከፈተ። 2. ፈረሰ፡ ተበጣጠሰ።

በረቅ "በረቀ" ስር ተመ.

በረቋ ግ 1. ነጭ፡ ገረጣ። 2. በሰለ፡ ደረሰ፡ ጎመራ(ሰብል)።

በረበረ ግ 1. ጎረጎረ፡ መረመረ፡ ፈተሽ፡ ፈለገ። 2.በዘበዘ፡ ዘረፈ፡ ሰረቀ። 3. በመወቃት ላይ ያለን ሰብል (ገብስ፡ ስንዴ፡...) የላዩን ወደታች፡ የታችን ወደላይ አደረገ። 4. ሆድ እቃን አተረጎመሰ፡ አገለባበጠ፡ ጤና ነፃ፡በባዶ ሆዶ

አረቂ ጠጥቺ ሆይን በረበረኛ።

በርባሪ ቅ 1.ዘራፊ፡ ቀማኛ፡ ከሰው ቤት ገብቶ የሰው ንብረት ዘርፎ የሚሄድ። 2. በመወቃት ላይ ያለን (እንደ ገብስ፡ ባቁላ፡...ያለን) ሰብል ሳይሆን ወደታች፡ የታቸን ወደላይ ለማድረግ በመንሽ የሚገለብጥ (ሰው)።

ብርባሮ ለ በመወቃት ላይ ያለን እህል ወይም ሰብል በመንሽ የመገልበጥ ስራ።

እንቡርባይ ለ በመንሽ ተበርብሮ የወጣ ያልደቀቀ ገለባ፡ እንግዳላይ።

በረታ 7 1.ጠነከረ፡ ጎለበተ፡ ሃይል አገኘ። 2. አየለ፡ ተጋነነ፡ ጎላ (ነገር፡ጥል)። 3. አገገመ፡ ተሻለው። 4. ተፍጨረጨረ፡ ጎበዘ፡ ታገለ። **በትምህርቱ በርትቷል።** 5. ተበረታታ። ተፅናና (ለሃዘን)።

ብርቱ ቅ ፅኑ፡ ጠንካራ፡ ጎበዝ።

ብርቱ ነዎት? ጠንካራን፡ ደህንነትን በተመለከተ የሚቀርብ የሰላምታ ቃል።

ብርቱ ጉዳይ ለ በጣም አስፈላጊና ጥበቅ የሆነ ነገር፡ ስራ።

ብርታት ለ ሃይል፡ ፅናት፡ ጥንካሬ፡ ጉልበት።

ተበረታታ 7 ተጠናከረ፡ ተፅናና፡ ጎበዘ።

ተበራታ 7 ተበረታታ።

አበረታታ 7 1.እንዲበረታ፡ እንዲጠነከር አገዘ፡ ገፋፋ፡ ደገፈ። 2.አፅናና።

ማበረታቻ ለ ማጠናከሪያ፡ ማፅናኛ (ስጦታ፡ ሽልማት፡...)

በረት ለ እንደ ከብቶች፡ በጎች፡... ያሉ እንስሳት የሚያድሩበት ቤት።

በረት ነው በጣም ሰፊ ነው (ለቤት)።

በረት አፍ(ስድብ) 1. አፋ ሰፊ የሆነ (ሰው)። 2. እንደፈለገ የሚናገር፡ መጥፎ ተናግሮ ሰውን የሚያስቀይም (ሰው)።

በረንዳ ለ በቤት ዋና በር፡ በስተውጪ በኩል ከቤቱ ጣሪያ ጋር ተያይዞ የሚሰራ፡ ብዙውን ጊዜ በላንድ በኩል ብቻ ግድግዳ የሚኖረው የቤቱ የውጪ አካል(ስለሉን ቤት ስር ተመ)።

በረንዳ አዳሪ ቅ 1.የሚያድርበት ወይም የሚጠለልበት ቤት የሌለው፡ ብዙውን ጊዜ በስተማ ውስጥ በየመንገዱ ዳር በሚገኙ ታላላቅ ህንፃዎች ታዛ ስር ወይም በየጥጋ ጥጉ ተኝቶ ሊሊቱን የሚያሳልፍ ሰው፡ ሰዘኔ። 2. (ዜጊ፡ስድብ) ወርበላ፡ ዱር አዳሪ፡ ወስላታ፡ ሊባ፡ ቀማኛ። ቅ 3. ዘዋሪ፡ በቁምነገር ሰራ ላይ በመዋል ፈንታ በሰራ ፈትነት ሲያውደለድል የሚውል።

በረኛ “በር” ስር ተመ.

በረከ 7 ጉልበቱ ራዶ፡ ተንቀጠቀጠ፡ አቅም

አጣ።

ብርከ ለ ከድንጋጤና ከፍርሃት የተነሳ በድንገት አቅመቢስ መሆን፡ መድከም፡ መሳል፡ መርበትበት፡ መልፈስፈስ።

ብርከ ያዘው በድንገተኛ ድንጋጤ ምክንያት ጉልበቱ ተልፈሰፈሰ፡ መንቀሳቀሰ ተሳነው።

ብርከርከ ቅ ቀጥቃጣ፡ ድንጉጥ፡ ፈረ።

ብርከርከ አለ 7 ተብረከረከ።

ተብረከረከ 7 1.አቅም አጣ፡ ጉልበቱ ራዶ፡ ተንቀጠቀጠ። 2.ፈራ፡ ተርበደበደ፡ ተርበተበተ።

አብረከረከ 7 1. አርገደገደ፡ አልፈሰፈሰ፡ አቅም አሳጣ። 2. አስፈራ፡ አርበደበደ፡ አራዶ፡ እንቀጠቀጠ፡ አርበተበተ።

በረከተ 7 1. በዛ፡ መጠኑ ጨመረ። 2. ተረፈ፡ ተትረፈረ። 3. ብዙ ቆየ፡ ሰነበተ(ለአላቂ ነገሮች)።

በረከት ለ 1. ረድኢት፡ መቅኖ። 2. ስጦታ። እነሆ በረከት፡ 3. ፀጋ፡ ምርቃት።

በረከት የለውም ረድኢት፡ መቅኖ የለውም።

በረከት ያውርድ ይብዛ፡ ይትረፍረፍ፡ ይሳረክ፡ ረድኢት ያግኝ ለማለት የሚላል የበጎ ምኞት መግለጫ ወይም ምርቃት የሚገረቢያ ቃል።

በረከተ ስጋ ለ ስጋዊ ፀጋ፡ ሃብት፡ ምድራዊ ብልፅግና።

በረከተ ቢሰ ቅ ረድኢት የሌለው፡ አሲዳም።

በርካታ ቅ አያሌ፡ ብዙ።

ብርካቱ ለ 1.ብዛት። 2. ረድኢት፡ መቅኖ።

ተበረከተ 7 ተለጠ (ስጦታ)።

ተበራከተ 7 እየበዛ ሄደ፡ ተትረፈረ።

አበረከተ 7 ሰጠ፡ ገበየረከትን።

***በረከክ**

በርከክ አለ 7 ተንበረከከ።

ተንበረከከ 7 1. በጉልበቶቹ ቆመ፡ መሬት ነክ። 2.(ዘይ.) ተሸነፈ፡ ታዛዥ፡ ተገዥ ሆነ።

አንበረከከ 7 1. በጉልበት አስቆመ። 2. አሸነፈ፡ የበታች አደረገ፡ ገዛ፡ አስገዘረ።

እንብርከክ (እንብርከ) ለ በጉልባት መሬት የመንካት ወይም መሬት ላይ የመቆም ድርጊት።

በእንብርከክ (በእንብርከ) ያስኪዳል ሃይለኛ ነው፡ ያስድሃል። **ጠላው በእንብርከክ ያስኪዳል።**

በረከኛ ለ ያደፈን ወይም የመንቸካን ነጭ ልብስ ለማፅዳት እንዲያግዝ ከውሃና ከሳሙና ጋር እየተደባለቀ ልብስ የሚታጠብበት ፈላሽ የሆነ

ከሚከፈል።

በረከ ለ በሃገር ባህል መሰረት ቡና በጀበና በሚፈፃሙት ጊዜ ከአባሉና ከሁለተኛው ቀጥሎ የሚጠጣው ቡና፤ ሶስተኛ ቡና።

በረከ ሁን (ምር.) የተባረከ፤ የተቀደሰከ ሁን።

በረከተ ግ ሊጥን በጋለ ድንጋይ ወይም በፍም ላይ አስቀምጦ ሮሚጦ ወይም ቂጣ ጋገረ፤ አበሰለ።

ብርኩታ ለ ሮሚጦ፤ በጋለ ድንጋይ ወይም በፍም ላይ ተደርጎ የበሰለ ቂጣ።

በረዝ ግ 1. ማርን በውሃ በጥብጥ ብርዝ እዘጋጀ። 2. የጣላን ድፍድፍ በውሃ በጠበጠ፤ አቀጠነ፤ ሞላ። 3. ሃይለኛውን መጠጥ ለስለስ ካለው ጋር ደባለቀ፤ ቀየጠ። 4. ሙቅ ውሃን ከቀዝቃዛ ጋር ደባለቀ፤ ከለሰ።

ብርዝ ለ ኔሾ የማይገባበትና ማርን በውሃ በቀጭኑ በመጠጥ የሚዘጋጅ የመጠጥ አይነት።

ተበረዘ ግ ተመረዘ፤ ተበላሽ። አለምሮው በመጥፎ አስተሳሰብ ተበረዘ።

ተባረዘ ግ እንዱ ከሌላው ጋር ተቀላቀለ፤ ተቀየጠ፤ ተደበላለቀ (ለፈሳሽ)።

አበረዘ ግ አበረደ፤ አበረሰ፤ አቀዘቀዘ።

አባረዘ ግ አቀላቀለ፤ አደባለቀ፤ ከለሰ።

በረዋ ግ በረዣ፤ ደነበረ፤ ሸሸ። አባብ ያዩ በረዋ በረዋ።

***በረዋ**

ተበራዋ ግ ከማላ የተሰበሰበው ሰብል ውድማ ላይ ተደርጎ በከብት እግር እንዲረገጥ ሆነ (ፍሬውን ከገለባው ለመለየት)።

አበራዋ ግ ከእርሻ ቦታ የተሰበሰበን ሰብል ውድማ ላይ አድርጎ በከብት እግር አስረገጠ፤ ወቃ፤ አሄደ።

በረዶ ግ 1. ቀዝቀዘ፤ ሙቀት አልባ ሆነ። 2. ቆፈነ፤ ብርድ ሆነ። 3. ተረጋጋ፤ ሰላም ሆነ። ጠቡ በረዶ። 4. ከዝሙት ስራ ራቀቀ ለመተፈክር፤ ደንዝ፤ አልቆርጥ፤ አልፈልጥ አለ። ስለቱ በረዶ።

በረዶ የ"በረዶ"ን አንደኛ ፍቺ ተመ.

በረዶ ለ 1. እጅግ በጣም ከመቀዝቀዝ የተነሳ ወደ ጠጣርነት የተለወጠ ውሃ፤ በረድ። 2. በጣም ቀዝቃዛ። እጅ በረዶ ነው።

በረዶ ቤት ለ ምግብና መጠጥ ለማቀዝቀዝ ወይም ሳይበላሽ ረዘም ላለ ጊዜ እንዲቆይ ለማድረግ የሚረዳ በረዶ ያለበት ቤት፤ ክፍል፤ እቃ።

በረዶማ ግ በረዶ በብዛት ያለበት (ቦታ)።

በራዳ (በራድ) ቅ በጣም ቀዝቃዛ።

ብርድ ለ 1. ቁር፤ ቅፈን፤ ውርጭ፤ በጣም የሚቀዝቅዝ አየር። 2. በቀዝቃዛ አየር ምክንያት የሚያጥም ህመም።

ብርድ መታው 1. የብርድ በሽታ ያዘው። 2. በቀዝቃዛ አየር ምክንያት ብልሽት እገኘው (ሰብል)።

ብርድ ብርድ አለው ከብርድ ጋር የተያያዘ ወይም ከብርድ ጋር የተመሳሰለ የህመም ስሜት ተሰማው።

ብርድ ፈደፈደው ቀዝቃዛ አየር ሰውነቱን አስቃየው።

ብርድ ልብስ ለ ከጥጥ ወይም ከሱፍ፤... የሚሰራና በመገኘቱ ጊዜ ሰላማች ለሙቀት የሚለብሱት እንደ ማቅ፤ ዝተት፤ ባና ያለ ወፍራም ልብስ።

ብርዳም (ብርዳማ) ቅ ሃይለኛ ቅዝቃዜ ያለበት(ቦታ፤ ወቅት)።

ተባረደ ግ 1. አየሩ ቀዝቀዘ፤ የቅዝቃዜ ስሜት አሰማ፤ ፈጠረ። 2. ተባረዘ፤ ተካለሰ (ሙቅና ቀዝቃዛ ውሃ)።

አበረደ ግ 1. አቀዘቀዘ፤ ሙቀቱ እንዲቀንስ አደረገ። 2. አስታገሰ፤ አስወገደ። በመካከላቸው ገብቶ ጥሉን አበረደ።

ማብረጃ ለ የሾርቤ ብርሌ ቅርፅ ያለውና ከብርሌ ላቅ ያለ የጣላና የጠጅ መያዣ ጠርመሮ።

አብራጃ ቅ ቀዝቃዛ፤ ነፋሻ (ቦታ)።

በረደደ ግ ጠና፤ በረታ፤ ጠነከረ።

በረደድ(በርዳዳ) ቅ ፅፋ፤ ብርቱ፤ ጠንካራ።

በረድ "በረደ" ስር ተመ.

በረድ ጊዜ.

***በረጀረጀ**

ተብረጀረጀ(ተብረዝረዝ)ግ 1. በመጠጥ ወይም በሌላ ምክንያት ሰውነቱ ባለ፤ ፈዘዘ፤ ተርገደገደ፤ ተንግጥገጥ። 2. ተጠብረበረ (አይን በነፃብራቅ)።

አብረጀረጀ(አብረዝረዝ) ግ 1. ሰውነትን አካለ፤ አደከመ፤ አርገደ፤ ደገደ፤ አንግጥጥ። 2. አይንን አጥብረበረ (ነፃብራቅ)።

በረገደ ግ 1. ሙሉ በሙሉ ከፈተ፤ ወለል አደረገ (በዙውን ጊዜ ሃይለኛ ፍጥነት በተቀላቀለበት ሁኔታ)። 2. ከሁለት ከፈለ፤ ሰነጠቀ፤ ግንዱን በመጥረቢያ በረገደው።

በርጋዳ(ብርግድ) ቅ 1. ያልተዘጋ፤ የማይዘጋ፤ ከፍት። 2. (ስድብ) ስትቀመጥ፤ ስትሄድ መሸፈን ያለበትን የሰውነቷን ክፍል የማትሸፍን፤ እርቃደን

ስለ መጋለጡ የማትጨነት፤ የማትጠነቀቅ።

ተበረገደ ግ 1. ተከፈተ፤ ወለል አለ።
2. ተከፈተ፤ ተሰነጠቀ።

ተበራገደ ግ በአጽፎም፤ በአካሄድ፤ በአቀማመጥ እግሮቹን በጣም ከፈተ።

በረገገ ግ ደንግጦ ሸሸ፤ በረዋ፤ ደነበረ።

በርጋጋ ት ድንገተ፤ ፈራ፤ ደንባረ።

ብርግግ ብርግግ አለ ከፍርሃት፤ ከድንጋጤ የተነሳ ብትት ብትት አለ፤ ሰውነቱ የድንጋጤ እንቅስቃሴ አደረገ።

ተበራገገ ግ ተደናገጠ፤ ተደናበረ።

*በረጠጠ

በርጣጣ ት ኩራተኛ፤ ጌረኛ፤ ትእቢተኛ፤ በጥራራ።

ተንበራጠጠ ግ ኩራ፤ ታበዩ፤ ተንበጣረረ።

አንበራጠጠ ግ አኩራ፤ አንበጣረረ።

በራ (ራስ በራ) ፤ ፀኑሩ ከወደ ግንባሩ የሸሸ፤ የተመለሰ (ሰው)።

በራ ግ 1. በግ አለ፤ ብርሃን ሆነ። 2. ነጣ ፥ ፈካ፤ ብሩህ ሆኖ ታየ።

መብራት ስ ከጥሰ ወይም ከጥግ ወይም ከጧፍ እሳት፤...የሚገኝ ወይም ከኢሊክትሪክ ሃይል የሚመነጭ ብርሃን።

መብራት ሃይል ስ 1. የኢሊክትሪክ ሃይል ማመንጫውንና የአስተዳደሩን ጉዳይ አጠቃሎ የሚመራ መስሪያ ቤት። 2. የኢሊክትሪክ ሃይል ማመንጫ ጣቢያ።

ብሩህ (ብር) ት የበራ፤ የፈካ፤ ጉዑህ፤ የጠራ።

ብሩህ አእምሮ ስ ነገሮችን በፍጥነት መረዳት የሚችል አስተዋይ አእምሮ።

ብርሃን ስ 1. የመብራት፤ የፀሃይ፤...ወጋጋን፤ የጨለማ ተቃራኒ። 2. ፋኖ፤ መብራት። 3. ቀን፤ ፀሃይ ወጥታ አስከምትጠልቅ ያለው ጊዜ። 4. የአይን የማየት ችሎታ። ብርሃኔን ያጣሁ እንዲል አይነ ሰውር።

ብርሃን ልደት ስ ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደበት እለት፤ በእለ ልደት፤ ልደት።

ብርሃን ትንሳኤ ስ ኢየሱስ ክርስቶስ ከሙታን ተለይቶ ከመቃብር የተነሳበት እለት፤ በእለ ትንሳኤ፤ ትንሳኤ።

ብርሃን ጥምቀት ስ ኢየሱስ ክርስቶስ በዮርዳኖስ ወንዝ በዮሃንስ እጅ የተጠመቀበት እለት፤ በእለ ጥምቀት፤ ጥምቀት።

ተብራራ ግ ተፍታታ፤ ግልፅ እንዲሆን ተደረገ (ሃሳብ)።

አበራ ግ 1. መብራት ለነበረ፤ ብርሃን እንዲሆን አደረገ። 2. በግ አለ፤ አብላጠጨሰ፤ አንፀባረቀ። 3. አጸነ፤ ፈወሰ (የታወረ አይንን)።

ማብሪያ ማጥፊያ ስ የኢሊክትሪክ አምፖል ወይም ሌላ በኢሊክትሪክ ሃይል የሚሰራ መሳሪያ እንዲበራ ወይም እንዲጠፋ ለማድረግ የሚያገለግል የኢሊክትሪክ እቃ።

አብራራ ግ ተነተነ፤ ግልፅ አደረገ፤ በሚገባ አስረዳ (ሃሳብ)።

ማብራሪያ ስ ግልፅነት የሳደለውን ሃሳብ ግልፅ ለማድረግ የሚረዳ መግለጫ።

በራ ግ ዝናም መዝናሙን አቆመ፤ ብራ ሆነ።

ብራ ስ ዝናም የቆመበት ወይም የለለበት ጊዜ።

ብራ ሆነ ዝናም ቆመ፤ ጠፋ።

አበራ ግ ዝናም መጣሉን ተወ፤ አቆመ።

በራራ "በረረ" ስር ተመ.

በራድ¹ ስ የጃይ ግፍሊያ ወይም ማትሪኒያ ማንቆራቆሪያ።

በራድ² "በረደ" ስር "በራዳ"ን ተመ.

በራፍ "በር" ስር ተመ.

በራ ስ ከተገድ ከብት ወገን የሆነ፤ ብዙውን ጊዜ ለእርሻ ስራ የሚያገለግል ተገእት የቤት እንሰሳ(በእሉን የቤት እንሰሳ ስር ተመ.)። 2. (ዘይታ፤ ስድብ) ሞኝ፤ ቂል።

በራ ወለደ የሚል ትንጣት ያህል እንኳ እውነትነት የሌለው ወራ የሚያወራ።

የበራ ልብ ስ መጠኑ ብርቱካን የሚያህል፤ ትርፅ ልብ የሚመስል የፍራፍሬ አይነት።

የበራ ሽንት ስ ቀጥታነት የሌለው፤ አንድ ጊዜ ወደቀኝ አንድ ጊዜ ወደግራ እየተጠገዘዘ የሚሄድ የመስመር ትርፅ፤ መንገድ።

የበራ ሽንት

የበራ ግንባር የምታህል በጣም ትንሽ የሆነች (መሬት)።

በር ስ 1. ሰውም ሆነ ሌላ ነገር ሊተላለፍበት እንዲችል የተወሰነ ክፍተት እንዲኖረው ተደርጎ የተሰራ፤ ሲያስፈልግ ክፍተቱ በመዝገያ ሊከለል የሚችል የቤት ወይም የገቢ መገቢያና መውጫ፤ መተላለፊያ (በእሉን ቤት ስር ተመ.)። 2.

መዝጊያ። 3. ኪሳ፡ ከአንድ የተወሰነ የቦታ ክልል ወደሌላው ለመሄድ እንደ መተላለፊያ የሚያገለግል መንገድ።

በር መታ በር አንኳኳ፥ ደበደበ፥ ቆረቆረ።

በር አወጣ ለመተላለፊያ ወይም ለመግቢያና ለመውጫ እንዲያገለግል በር አበጀ፡ በራ።

ከበር መልስ ከቢት በር ጀምሮ ወደ ውስጥ ያለው ሁሉ በጠቅላላ።

በራፍ(በር አፍ) ስ ወደቢት ወይም ወደግቢ ለመግባትና ከቢት ወይም ከግቢ ለመውጣት እንደመተላለፊያ የሚያገለግል የቢት ወይም የአጥር በር፡ ደጃፍ።

በር ጠባቂ ስ ዘበኛ፡ ዋርዲያ፡ በረኛ።

በረኛ ስ 1. በር ጠባቂ፡ ዘበኛ። 2. በአግር ወይም በእጅ ኳስ ጨዋታ ጊዜ ኳሷ ወደ ግብ እንዳትገባ የሚከላከል፡ የሚጠብቅ ተጓዋኝ፡ ግብ ጠባቂ።

በርሚል(በርሚል) ስ ከእንጨት ወይም ከቆርቆሮ ወይም ከጥላስቲክ የሚሰራና ለጠጅ መጣያ ወይም ለጠላ መጥመቂያ ወይም ለሌላ ነገር መያዣ የሚያገለግል ትልቅ እቃ።

በርጥሌ ስ የሾቶ ስም።

በርበሬ ስ 1. የበሰለ፡ የጎመራ ወይም ከመብሰሉ የተነሳ ወደ ቀይነት የተለወጠ የቃሪያ ዋሳ። 2. ከበሰለ ወይም ከጎመራ የቃሪያ ዛፋ በድልህ ወይም በአጥዜ ወይም በዱቂት መልክ የሚዘጋጅ ሲበሉት የሚፋጅ ወይም የሚያቃጥል የወጥ ቅመም። 3. ከላይ የተገለፀውን ዛፋ የሚያፈራ ተክል።

በርባሪ “በረበረ” ስር ተመ.

በርባሮስ ስ መቀመቅ፡ ሰፊና ጥልቅ የሆነ ጉድጓድ።

በርኖሲ ስ ፀረ እህል ተባይ፡ ተምኝ።

በርኖስ ስ ከጥቁር የበገ ፀጉር የሚሰራ፡ እንደ ካባ ከኩታ በላይ ተደርቦ የሚለበስ ወፍራም ልብስ(ስእሉን ልብስ ስር ተመ.)።

በርካታ “በረከተ” ስር ተመ.

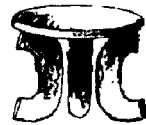
በርዳዳ “በረደደ” ስር ተመ.

በርጋዳ “በረገደ” ስር ተመ.

በርጋጋ “በረገገ” ስር ተመ.

በርጣጣ “በረጠጠ” ስር ተመ.

በርጨማ ስ 1. ትርፁ ከብ ሆኖ መሃሉ ጎድጎድ ያለ፥ ከአንድ ግንድ ወጥ ሆኖ የተሰራ ባለ ሶስት እግር መቀመጫ፥ ወንበር። 2. ሁለት አጫጭር እግሮች ያሉት የእንጨት መቀመጫ፥ እነስተኛ አግዳሚ ወንበር።

በርጨማ 1ኛ ፍቺ

በሰለ ግ 1. ለምግብነት ደረሰ፡ ጎመራ (በብል፡ ፍራፍሬ)። 2. አንድ የምግብ አይነት(ጥራጥሬ፡ ሊጥ፡...) በመቆላት ወይም በመጋገር፡... ለምግብነት ከሚያበቃው ደረጃ ላይ ደረሰ 3. ዳበረ፥ በለፀገ (አእምሮው በእውቀት)። 4. ቆሰለ፡ ተጎዳ፥ በጣም ተናደደ(አእምሮው በነገር)። 5. ለፍጥሜ ደረሰ፡ ተቃረበ(ጉዳይ)። 6. ሀመመ-ለመዳን ተቃረበ፡ ስቃይ ቀነሰ (ለምሳሌ ጉንፋን)። 7. መግል ያዘ፥ ሊፈነዳ ደረሰ (ያበጠ ቆሰለ)። 8. ብዙ ከመቆየቱ የተነሳ ቦካ፡ ከመጠጠ (ቅቤ)። 9. ሳይመስልበት ጠነከረ፡ ጠጠረ፡ ጉልበት አወጣ(ልጅ)። 10. ነፍሱ አወቀ፡ ከፋና ደግ ለየ (ልጅ)።

የበሰለ ቅቤ ስ የቆየ፥ የቦካ ቅቤ።

በሰላ ስ 1. ታርሶ ለገሪት የተዘጋጀ፡ የለሰለሰ እርሻ ወይም ማሳ። 2. ለሳለእዳ መክፈል ያለበት ገንዘብ።

የበሰላ ዋስ ስ እዳን የመክፈል ሂሳፊነት ያለበት ዋስ።

በሰሎ ስ ተዘጋጅቶ የተቀመጠ ምግብ፡ መጠጥ።

በሳይ 1. ሲቀትሉት ቶሎ የሚበሰል (ጥራጥሬ ወይም ተክል)። 2. ብዙ የቆየ፡ የጠነከረ። 3. በትምህርት፡ በእውቀት፡...የበለፀገ።

ብሳይ ቅ በጉድጓድ ተጠራቅሞና ተላላልቶ የቆየ (አዛባ፡ ፍግ)።

ብስል ቅ 1. የጎመራ፡ ለምግብነት የደረሰ (ፍራፍሬ)። 2. ተቀትሎ ወይም ተቆልቶ፡... የሚገኝ (ምግብ)። 3. (ዘይ.)ሀ. አዋቂ፡ ማመዛዘን የሚችል (ሰው)። ለ. ብልህ፡ ብልጥ።

ብስል ቀይ በጣም ቀይ የሆነ።

ብስል ተቀሊል ከጥሩው ወይም ከመጥፎው ብቻ ያልሆነ፥ ሁለቱም ተቀላቅለው የሚገኝበት።

ብስልስ ስ 1. የመጎምራት፥ ለምግብነት የመድረስ ሁኔታ (ለፍራፍሬ)። 2. (ዘይ.) ሀ. እውቀት፥ አዋቂነት። ለ. ብልህነት፡ ብልጠት።

ተባሰለ ግ በነገር ተቋለ፡ ተበሻሸቀ፥ በጣም ተቃቃሪ።

አበሰለ ግ 1. ምግብ አዘጋጀ (በመቀቀል፡ በመጋገር፡...) 2. በጣም አመመ፡ ጎዳ (በሽታ)።

3. በሃይል፡ በጣም አጥብቆ አደረገ፡ ከወን፡ አብሰሎ ተማረ።

ማብሰያ ስ 1. የምግብ ማዘጋጃ (መቀቀያ፡ መጋገሪያ፡...)እቃ። 2. ለምግብ ማዘጋጃ የሚያገለግል ማገዶ።

አብሳይ ስ ምግብ አዘጋጅ (በመቀቀል፡ በመጋገር፡...)።

አብስል ት አናዳጅ፡ አብሸት።

***በሰረ**

ብስራት ስ የምስራች፡ መልካም ዜና።

ተበሰረ ግ የምስራቅ ወይም ብስራቱ ተነገረ፡ ተወሰነ።

አበሰረ ግ የምስራች አለ፡ መልካም ወሬ ወይም ዜና ተናገረ።

አብሳሪ ት ብስራት ወይም የምስራች ነጋሪ።

በሰቆለ ግ ተንገላታ፡ ተጉላላ፡ ጎበቆለ።

በስቋላ(ብስቋል) ት ችግር ያንገላታው፡ የተጉላላ፡ ጎበቋላ።

ብስቋልና ስ እንግልት፡ መጉላላት፡ ጉስቋልና።

ተበሳቆለ ግ ተንገላታ፡ ተጉላላ፡ ተሳሳቆለ።

በሰበሰ ግ 1. በውሃ ወይም ፈሳሽ በሆነ በሌላ ነገር ራስ፡ ረሰረሰ፡ ረጠበ። 2. ጎህናው ባለመጠበቁ ወይም አየር ባያገኝ ታጅለ-በመቀመጡ ወይም በሌላ ምክንያት ተበሳሰ፡ መጥፎ ጠረን ወይም ጣእም ፈጠረ። 3. በጣም አደፈ፡ ቆሸሸ (ለምሳሌ ልብስ)። 4. ክብካቤ ባለማግኘቱ ወይም እድሜውን በመወረሱ ከጥቅም ውጪ ሆነ፡ ነገለ። **የግድግዳው እንደወት ስለ በሰበሰ ቤቱ ተገረሰሰ** ። 5. ፈረሰ፡ ፈራረሰ፡ ወደ አፈርነት ተለወጠ። 6. (የን.አኑ.) በጣም አረጀ፡ ሸመገለ። 7. በአንድ በተወሰነ ቦታ ላይ በመሆን ብዙ ጊዜ አሳለፈ፡ እነዚያው አረጀ፡ ተረላ። በወጣትነቱ እንደታነረ ወህኒ ቤት በሰብሰ ቀረ።

ብስባሻ ት የበሰበሰ፡ ቆሻሻ፡ ውድቅዳቂ።

ብስ-ብስ(በሰበሰ፡በሰበሳ) ት 1. የቆሸሸ፡ የተበሳሸ፡ የበሸቀጠ። 2. (ስድብ) ህ፡(ነውር) ግም፡ ክርፋታም። ለ፦ ያረጀ።

ተበሰበሰ ግ በመጠነኛ ውሃ እየታሸ እንዲርስ ተደረገ (ለበሶ ዱቄት)።

ተበሳበሰ ግ ተበሸቀጠ፡ ተግማማ፡ ተበለሸ።

አበሰበሰ ግ በሶን ወይም ለእንክሮ የተዘጋጀን ዱቄት ከመጠነኛ ውሃ ጋር አደባለቀ አሸ።

አበሳበሰ ግ አበሸቀጠ፡ አግማማ።

በሰኛ ግ የማይሰማ ምግብ በመመገቡ መጥፎ ጠረን ያለው ግሳት አገሳ።

ብስና ስ የማይሰማ ምግብ በመመገብ ወይም በሆድ መታወክ ምክንያት የሚፈጠር፡ መጥፎ ጠረን ያለው ከሆድ የሚወጣ ግሳት።

ብስናታም ት (ስድብ) ክርፋታም፡ ግግታም።

በስከ ግ በትንሹ በወት አደረገ፡ በጠቀ፡ በወቀ፡ ቀደደ።

ብስከ ት ብጥቅ፡ ቡጭት።

ብስከ ብስከ አለ ግ ብጥስ ብጥስ አለ (ለምሳሌ ክር)።

ብስከስከ ት 1. ብጥስጥስ፡ ብትክትክ። 2. (ዘይ.) ነጭጭ፡ ብስጩ።

ተበሰከ ግ ተበጠጠ።

ተበሳሰከ ግ ተበጣጠነ።

ተብስከስከ ግ 1. እቅም አጣ፡ ተበጣጠነ። 2. (ዘይ.) ተነሣኒነት፡ ተበሳጠ።

አብስከስከ ግ አትበጠጠ፡ ብስጭትጭት አደረገ፡ አነሣኒነት።

***በሰጠ**

ብስጩ ት ቁጡ፡ ተናዳጅ፡ ተነሣኒጭ።

ብስጭት ስ ንዴት፡ መነሣኒጭ፡ የሀሊና ሰላም ማጣት።

ብስጭት አለ ግ ተበሳጠ፡ ተናደደ፡ ተነሣኒነት።

ተበሳጠ ግ ተናደደ፡ ተነሣኒነት፡ ተቆጣ።

አበሳጠ ግ አናደደ።

በሳ ግ ሽንቆረ፡ ነደለ፡ ቀደደ።

መብሻ ስ መሸንቆሪያ፡ መንደያ (መሳሪያ)።

ብስ ት ሽንቆር፡ ቀዳዳ።

ተበሳ ግ ተሸንቆረ፡ ተቀደደ።

በሳል “በሰለ” ስር ተመ.

በስቋላ “በሰቆለ” ስር ተመ.

በሰባላ “በሰበሰ” ስር “ብስብስ” ን ተመ.

በስተ ___ አትጣጫን ከግያመለክቱ ቃላት በፊት እየገባ በ ___ በኩል የሚለውን ፍቺ የሚያመጣ ምእሳድ። **በስተሰሜን/ በስተቀን/ በስተዚያ።**

በስተሂሳ 1. ከሂሳ፡ ከጀርባ። 2. ቆይቶ በመጨረሻ ጊዜ። 3. ከሂሳ በኩል።

በስተርጅና በእርጅና ጊዜ___

በስተሪያ ወዲያ። **ከነገ በስተሪያ እመለሳለሁ።**

በሶ ስ ዱቄቱ በውሃ እየተራሰ ከታሸ በሂሳ እየተወበጠ የሚበሳ፡ ተቆልቶ ከተፈጠ ግብስ

የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።
በሰብላ ስ ጥሩ ሽታና ጣእም ያለው የወጥ ቅመም አይነት፤ ዘቃትቢ።

በሸረክ ግ ሸረከተ፥ ቀደደ፥ በሸከተ።
በሸረክ(በሸራካ) ት ሸርከት፥ ቀዳዳ።
ተበሸረክ ግ ተሸረከተ፥ ተቀደደ።

በሸቀ¹ ግ ተበሳጠ፥ ተናደደ።
አብሸቅ(አብሻቂ) ት አናዳጅ።
በሸቀ² ግ ረጠበ፥ ራሱ፥ በበበለ።

ብሸቅ ት የበበበለ፥ የገማ።
በሸቀጠ ግ 1. አደፈ፥ ቆሸሸ። 2. ራሱ፥ በበበለ። 3. ገማ፥ ሸተተ።

በሸቀጥ(ብሸቅጥ፥ በሸቃጣ) ት (በድብ) ግም፥ በሰባሳ።
ተበሸቀጠ ግ ተግማማ፥ ተበሳበለ።
አበሸቀጠ ግ አኪያኪያሱ፥ አራኩሱ፥ አጥላላ፥ አቃለለ፥ አዋረደ።

*በሸበሸ
በሸ(በሸ) ነው ሞልቷል፥ ተርፏል፥ የተፈለገውን ያህል ይገኛል። ጠጁ በሸ በሸ ነው።
ተንበሸበሸ ግ የፈለገውን ያህል አገኘ፥ ረካ።
አንበሸበሸ ግ የተፈለገውን ያህል በመስጠት ደስ አለኝ፥ አረካ።

በሸተ ግ አመመ፥ አወከ (ሆኗን)።
በሸታ ስ ህመም።
በሸታ ላይ ወደቀ ታመመ፥ በሸተኛ ሆነ።
በሸታ ሽመተ/ገበየ/ገዛ/አተረፈ/ አፈራ በሸታ ያዘው፥ አጋጠመው።

በሸተኛ ት በሸታ ያያዘው፥ ያደረበት፥ ህመምተኛ።
ተበሸተ ግ ታመመ፥ ታወከ። ሆዱ ተበሸቷል።

በሸራካ "በሸረክ" ስር "በሸረክ"ን ተመ.
በሸቃጣ "በሸቀጠ" ስር "በሸቀጥ" ን ተመ.
በሸታ "በሸተ" ስር ተመ.

በሸ አለው "ብሸ" ስር "ብሸ አለው"ን ተመ.
በቀለ ግ 1. አንቀለ፥ የብቅል ጭራ አወጣ (በውሃ ተርሶ የተቀመጠ እህል)። 2. ከማሳ ላይ የተዘራው ዘር (የእህል ወይም የሌላ እዕዋት ፍሬ) ተለማሚውን አፈር፥ አየርና ርጥበት ሲያገኝ እምበቃላ ግንዱንና ቅጠሉን በትንሹ ከአፈር ውስጥ ብቅ አደረገ፥ ፀደቀ። 3. ወጣ፥ አቀመቀመ (ፀገር)።

በቀል ት 1. ሆኖ የበቀለ፥ የወጣ፥ የተገኘ።
አንድ በቀል ዛፍ። 2. ረራ፥ አደገ። አብሮ በቀል። 3. የ ውስጥ። አገር በቀል።

በቆልት (በቀልት፥ በቆልቲ) ስ በውሃ ርሶ የበቀለ ወይም የጎነቆለ ባቂላ ወይም ሌላ ጥሬ።
ቡቃያ(ብቃያ) ስ አዲስ የበቀለ ወይም ከበቀለ ብዙ ጊዜ ያልሆነው፥ በግደግ ላይ ያለ የእህል ብቁል።

ብቅል ስ ጠላ ለማዘጋጀት (ለመጥመቅ) ከሚያስፈልጉት ነገሮች አንዱ የሆነ፥ ለተወሰነ ጊዜ በውሃ ርሶ ከቆየ በሂሳ በቅጠል ተሸፍኖ ጉድጓድ ውስጥ ወይም በተመሳሳይ ቦታ እንዲቀመጥ ተደርጎ የበቀለ ገብስ፥ ሰንደ፥...።

ብቅል ረገጠ ገብስን ወይም ሰንደን ለተወሰነ ጊዜ በውሃ ውስጥ ነከር ካቆየ በሂሳ ከውሃው ለይቶና ጉድጓድ ውስጥ በቅጠል ጀቡኖ በማስቀመጥ ብቅል እንዲሆን አደረገ።

ብቅል አውራጅ በጣም ረጅም የሆነ (ሰው)።
አበቀለ ግ1. አንቀለ፥ አፈጠፈጠ። 2. አቀነቀነ፥ አቀመቀመ(ፀገር)። 3. አወጣ፥ አፈራ። አገር ሲያረጅ ጸርት ያበቅላል።

በቀል ስ 1. ቂም። 2. የከፋ ድርጊት ከፋ ምላሽ።
በቀለኛ ት ቂመኛ፥ ተበቃይ።
ተበቀለ ግ ቂመን ተወጣ፥ ለተፈፀመ ከፋ ድርጊት ምላሹን በከፋ ሰጠ።

በቀል "በቀለ" ስር ተመ.
በቀልቲ "በቀለ" ስር "በቆልት"ን ተመ.
በቀልት ዝ.ክ.
በቀረ "ቀረ" ስር ተመ.
በቀር ዝ.ክ.
*በቀቀ
ተንባቀቀ ግ ተሰነጣጠቀ፥ ተላቀቀ፥ ተከፋፈተ (ኩትቻ መሬት በበጋ ወሬት)።
አንባቀቀ(አምባቀቀ) ግ አዛጋ፥ አናሸከ። አፉን አለልክ ከፈተ።
በቀቀን ስ መንቆራ ወደታች ቆልመም ያለና ቀለሙ ደማት የሆነ የሰዎችን ንግግርም ሆነ ሌሎች ድምፆችን ማስመሰል የሚችል ወፍ(በእሉን ወፍ ስር ተመ.)።
በቀበቀ ግ ሰነጠቀ፥ ተረተረ፥ ማረሻውን አጥልቆ አረሰ።
በቀበቅ ስ የተገመሰ፥ የታረሰ መሬት።
ተንበቀበቀ ግ በቅ በቅ አለ፥ አፈ ጠባብ ከሆነ እቃ ውስጥ ውሃ ሲቀዳ (ሲንቆረቆር) የሚሰጠውን

አንድ በቀል ዛፍ። 2. ረራ፥ አደገ። አብሮ በቀል። 3. የ ውስጥ። አገር በቀል።

በቆልት (በቀልት፥ በቆልቲ) ስ በውሃ ርሶ የበቀለ ወይም የጎነቆለ ባቂላ ወይም ሌላ ጥሬ።

ቡቃያ(ብቃያ) ስ አዲስ የበቀለ ወይም ከበቀለ ብዙ ጊዜ ያልሆነው፥ በግደግ ላይ ያለ የእህል ብቁል።

ብቅል ስ ጠላ ለማዘጋጀት (ለመጥመቅ) ከሚያስፈልጉት ነገሮች አንዱ የሆነ፥ ለተወሰነ ጊዜ በውሃ ርሶ ከቆየ በሂሳ በቅጠል ተሸፍኖ ጉድጓድ ውስጥ ወይም በተመሳሳይ ቦታ እንዲቀመጥ ተደርጎ የበቀለ ገብስ፥ ሰንደ፥...።

ብቅል ረገጠ ገብስን ወይም ሰንደን ለተወሰነ ጊዜ በውሃ ውስጥ ነከር ካቆየ በሂሳ ከውሃው ለይቶና ጉድጓድ ውስጥ በቅጠል ጀቡኖ በማስቀመጥ ብቅል እንዲሆን አደረገ።

ብቅል አውራጅ በጣም ረጅም የሆነ (ሰው)።

አበቀለ ግ1. አንቀለ፥ አፈጠፈጠ። 2. አቀነቀነ፥ አቀመቀመ(ፀገር)። 3. አወጣ፥ አፈራ። አገር ሲያረጅ ጸርት ያበቅላል።

በቀል ስ 1. ቂም። 2. የከፋ ድርጊት ከፋ ምላሽ።

በቀለኛ ት ቂመኛ፥ ተበቃይ።

ተበቀለ ግ ቂመን ተወጣ፥ ለተፈፀመ ከፋ ድርጊት ምላሹን በከፋ ሰጠ።

በቀል "በቀለ" ስር ተመ.

በቀልቲ "በቀለ" ስር "በቆልት"ን ተመ.

በቀረ "ቀረ" ስር ተመ.

በቀር ዝ.ክ.

*በቀቀ

ተንባቀቀ ግ ተሰነጣጠቀ፥ ተላቀቀ፥ ተከፋፈተ (ኩትቻ መሬት በበጋ ወሬት)።

አንባቀቀ(አምባቀቀ) ግ አዛጋ፥ አናሸከ። አፉን አለልክ ከፈተ።

በቀቀን ስ መንቆራ ወደታች ቆልመም ያለና ቀለሙ ደማት የሆነ የሰዎችን ንግግርም ሆነ ሌሎች ድምፆችን ማስመሰል የሚችል ወፍ(በእሉን ወፍ ስር ተመ.)።

በቀበቀ ግ ሰነጠቀ፥ ተረተረ፥ ማረሻውን አጥልቆ አረሰ።

በቀበቅ ስ የተገመሰ፥ የታረሰ መሬት።

ተንበቀበቀ ግ በቅ በቅ አለ፥ አፈ ጠባብ ከሆነ እቃ ውስጥ ውሃ ሲቀዳ (ሲንቆረቆር) የሚሰጠውን

አይነት ድምፅ ሰጠ፤ ተንደቀደቀ።

አንበቅበቀ ግ በቅ በቅ የሚል ድምፅ አሰማ (ለምሳሌ ከቅል ውስጥ ውሃ ሲቀዳ የሚሰማውን የድምፅ አይነት አሳማ)።

በቀተ¹ ግ ነክነክ፤ ነተረከ፤ ጨቀጨቀ።

በቀታ(በቀታ) ስ ንገነዛ፤ ጭቅጨቀ።

በቀተ² ግ ተሰደደ፤ አገር ጥሎ ሄደ።

በቀት ስ ስደት፤ አገር ጥሎ መሄደ።

በቀደም “ቀደመ” ስር ተመ.

በቂ “በቃ” ስር ተመ.

በቃ ግ 1. ልክ፤ በቂ ሆነ (ልብስ፤ ቦታ፡...)። 2. አለቀ፤ ተፈፀመ። የእርሱ ነገር በቃ። 3. ለለብቱ፤ ተጠገበ፤ የሚያስፈልግ ሆነ። እስኪበቃው በቀ። 4. ደረሰ። ለትዳር በቃ። 5. ቻለ። ጥር ግር አሳማውን ለማሳካት በቃ። 6. ከሃጢአት ነፃ፤ እግዚአብሔር ቀረበው፤ ፍፁም ፃድቅ ሆነ። ሃጢአተኞች የነበሩም ከብዙ ታጋድሎ በሂሳ ሊበቁ ችለዋል። 7. ቀረ፤ ቆመ፤ ተተወ። እንደልጅነት ጊዜ መሆን በቃ። 8. የመጨረሻ ውሳኔ መሆኑን ለመግለፅ የሚነገር አባባል። በቃ አሰጥላለሁ / በቃ በዚህ እኔ አልሰማምም።

በቃህ በለው ማረው፤ ይቅር በለው፤ ተወው።

በቃኝ አልሞ፥ አልፈልጋም።

ለ — በቃ ለ — ደረሰ። ለትዳር በቃ።

የበቃ ፥ ፍፁም ፃድቅ የሆነ።

የበቃ የነቃ ያወቀ፥ የተመራመረ።

በቂ(የሚበቃ) ፥ ልክ፤ አጥጋቢ፤ ምክንያቱ በቂ ነው።

በቂ ቅፅል ስ እንደ ስም ሆኖ ሊያገለግል የሚችል ቅፅል። (ለምሳሌ ሟች፤ ገዳይ፡...)።

ብቁ ፥ 1. ተገቢ፤ ተስማሚ ተፈላጊ ችሎታ፤ እውቀት፡... ስቁ ባለሙያ። 2. በቂ።

ብቃት ስ 1. ሙሉነት፤ ተገቢነት፤ ተስማሚነት። 2. ፍፁምነት፤ ቅዱስነት።

ብቅት አለ ግ 1. ሰውነቱ፤ ተነፃፅ፤ ከላ። 2. ተዳከመ፥ ሊሞት ደረሰ።

ተባቃ ግ 1. ተዳረሰ። 2. ለጠብቅ ለከርፊያ፤ ለመጋደል፡... ደረሰ። ለሌላ የተባቃነው በርሷ ምክንያት ነው።

ተብቃቃ ግ ተዳረሰ።

አበቃ ግ 1. ጨረሰ፤ ፈፀመ። 2. ከላ፤ ደከመ፤ ወዳደቀ። 3. አረጀ፤ አፈጀ። 4. አለቀ። ስራው አበቃ።

አባቃ ግ 1. አዳረሰ። 2. ለፀባ፤ ለከርፊያ፡... አዳረሰ።

አብቃቃ ግ እንዲበቃ፥ በቂ እንዲሆን አደረገ።

በቅሎ ስ 1. በአባቱ አህያ በእናቱ ፈረሰ የሆነ፤ ለጭንት (ሰውን ወይም እቃን ለማጓጓዝ) የሚያገለግል የጋማ ከብት(ለእሉን የቤት አንሰሳ ስር ተመ.)። 2. (ዘይታ፤ ስድብ) ልትወልድ የማትችል፤ መሃን (ሴት)።

በቅጡ(በቅጥ) “ቅጥ” ስር ተመ.

በቆልት “በቀለ” ስር ተመ.

በቆሎ (በቆሎ) ስ በቆላና በወይና ደጋ ሊበትል የሚችል፤ ቅጠሉ ሾጠጥ ብሎ ርዝመት ያለው፤ ድርብርብ በሆነ ሽፋን ተጠቅልለው የሚገኙ ብዙ ፍሬዎች ያሉት የአገዳ እህል አይነት፤ የጣህር ማሻሻላ፤ ባርማሻሻ፤ ተክሉም በቆሎ ይባላል።

በቋል(በቋሊ) ስ በእህል ሰብል ላይ ከፍተኛ ጉዳት የሚያደርስ የወፍ አይነት፤ ጥሬ ፊጅ ወፍ፤ ጨረባ።

በተሃ ስ ጊዩ ያልበሳበት ሊጋ ጠጅ።

በተለይ “ለየ” ስር ተመ.

በተቀር “ቀረ” ስር “በስተቀር” ን ተመ.

በተበተ ግ በጠባቡ፤ ውስጥ ውስጡን በላ፤ በተበተ።

በተተ ግ አረጀ፥ አለቀ፥ ተቀዳደደ (ልብስ)። (ቡትቶ(ብቶቶ+ብትቶ) ስ እላቂ፥ ድራቶ፥ የተቀዳደደ አርጌ ልብስ።

ቡትታም ፥ (ስድብ) 1. የተቀዳደደና የተጣጣፈ ልብስ የሚለብስ። 2. (ዘይ.) ዝባዝንኪያም።

በተነ ግ 1. ረጨ፤ ዘራ። 2. ለያየ፥ ለየብቻ አደረገ (በአንድነት የነበረን ነገር)። 3. አባክነ፥ ያለአግባብ አጠፋ (ገንዘብን)። 4. (ሰብሰባን፤ አድማን፡...) እንዲቆም፥ እንዲቆረጥ፤ እንዲቀር፡... አደረገ።

ብትን ፥ በአንድነት ያይደላ፥ ተለያይቶና ለየብቻ ሆኖ የሚገኝ።

ብትን ድልህ ስ በውሃ ያልታሸ ወይም ያልተላቀጠ የበርበሬ ዱቄት።

ብትን ጨርቅ ስ ገና ያልተሰፋ በጣቃ ወይም በነዳ ደረጃ የሰ ጨርቅ።

ብትንትነ ወጣ ተታተነ።

ተበተነ ግ 1. ተረጨ፥ ተሰራጨ፥ ተዘራ። 2. ተለያየ፥ በየፊናው ሄደ።

ተበታተነ ግ ተበተነ።

በተከ ግ ቆረጠ፥ በጠሰ፥ በጠቀ፥ በሰከ።

ብትከትከ ፥ ቁርጥርጥ፥ብጥስጥስ፤ ብጥቅጥቅ፤ ብስክስክ።

ተብተከተከ ግ 1. ተበጣጠሰ፤ ተበጣጠቀ።

በአል (ብ.ቁ. በአላት) ስ በላምንት ወይም በወር ወይም በአመት አንድ ቀን የሚከበር፥ ስራ የማይሰራበትና ታርፎ የሚዋልበት ቀን (ለምሳሌ ሰንበት፣ ጥምቀት፣...የሚውልበት ቀን)።

በአል አከበረ በበአል ምክንያት ስራ ሳይሰራ አርፎ ዋለ።

በአለ የ_በአል። በላለ ላደት።

የበአል ቀን ስ በበአል ምክንያት ስራ ሳይሰራበት ተከብሮ የሚውል ቀን።

በእንተ(በንተ) ስለ። ምፅዋት ጠያቂው በእንተ ግርያም እያለ ይለምናል።

በክለ ግ 1. አበላሽ፥ አቆሽሽ፥ አጠፋ (ስምን፥ ልብስን፥ አየርን፥...)። 2. አስተላለፈ፥ አጋባ (በሽታን፥ መጥፎ በህርይን፥ አስተላለፍን)።

ብከላ ስ የማበላሸት፥ የማቆሽሽ፥ የማጥፋት ድርጊት።

ተበክለ ግ ተበላሽ፥ ቆሽሽ፥ ጠፋ።

*በከረ

በኩረሎሚ(በህረ ሎሚ፥ በትረ ሎሚ) ስ ጣእሙም ሆነ መልኩ ብርቱካን የሚመስል፥ መጠኑ ከሎሚ በለጥ ከብርቱካን አነሰ ያለ የሎሚ አይነት(ስእሉን ፍራፍሬ ስር ተመ.)።

በኩር(በከር፥በህር) ት 1. አንጋፋ፥ የመጀመሪያ (ልጅ)። 2. አለቃ፥ ታላቅ፥ ግንባር ቀደም።

በኩራት ስ በአሪት ህግ መሰረት ለቤተመቅደስ ይሰጥ የነበረ የሰውም ሆነ የእንስሳ የመጀመሪያ ልጅ፥ እንዲሁም መጀመሪያ የደረሰ የሰብል ፍሬ።

ብኩርና ስ 1. በኩር መሆን። 2. ልቅና (አልቅና)።

በካር ት ወልዳ የማታውቅና መውለድ የመጀመሪያ ጊዜዋ የሆነ (ሴት)።

ተበከረች ግ ለመጀመሪያ ጊዜ ወለደች።

አበከሮ ተው.ግ. 1. አስቀድሞ፥ ቀደም ብሎ። ጉዳዩን አበከሮ ነው የነገረች። 2. አጠንክሮ፥ አስተንክሮ።

በከራ¹ ስ ታላቅ የጋሻ አይነት።

በከራ² ስ 1. መካከሉ ቀጠን ያለ፥ ዳርዳሩ እንደ እንገርት ራሱ ከብ የሆነ፥ መሃሉ ላይ በከር ታስሮ ወደላይና ወደታች ሲወረውሩት የሚጠቀለልና የሚተረተር የልጆች መጫወቻ። 2. የስፊት መኪና ክር ማጠንጠኛ ወይም ክፍ የሚጠመጠምበት እንጨት።

*በከከ

ተንበከከ ግ ተንደከደከ፥ ፈላ (ለምሳሌ የሽር ወጥ፥ የጠላ ድፍድፍ)።

አንበከከ ግ አንደከደከ፥ አፈላ።

በዝባኝ “በዘበዘ” ስር ተመ.

በዝድ(በደድ) ስ ከእምብርት በታች ከብልት በላይ በግራና በታች ያለ የሰውነት ክፍል(ለእሉን ሰውነት ስር ተመ.)::

በየ በማንኛውም፡ በሁሉም፡ በያንዳንዱ፡ በቦታው ይታያል፡፡

በየነ ፡ 1. ደንገገ፡ ስርአት አበጀ፡ 2. ወሰነ፡፡

በያኝ ት ፈራጅ፡ ወሳኝ፡ ዳኛ፡፡

ብያኔ ስ 1. ውሳኔ፡ 2. ድንጋጌ፡ ደንብ፡ ስርአት፡፡

ብይን ስ ውሳኔ፡፡

ብይን ሰጠ የቀረበውን የክስ ጭብጥ መርምሮ ሊያስከሰስ ወይም ሳያስከሰስ ይችላል እንደሆነ በመለየት ውሳኔ ሰጠ፡፡

እስበየነ ፡ አስወሰነ፡፡

በየደ ፡ የተሰበረን ወይም የተሸነፈን ብረት ወይም ብረት ነክ እቃን ቀላጭ ብረት እያፈሰሰ በከፍተኛ የሙቀት ሃይል እርስ በርሱ እንዲያያዝ አደረገ፤ ተከሰ፤ ደፈነ፤ ጠገን፡፡

በያጅ ስ ብረታ ብረት የሆኑ ነገሮችን እያቀለጠ በማያያዝ፡ በመድፈን፡...የሚሰራ ባለሙያ፡፡

ብይድ ት በማትለጥ የተደፈነ፡ የተበየደ (ብረት ነክ እቃ)፡፡

በያኝ “በየነ” ስር ተመ.

በይበልጥ “በለጠ”¹ ስር “በበለጠ” ን ተመ.

በደለ ፡ 1. በሌላው ላይ ክፉ ስራ ስራ፡ ተገቢ ያልሆነ ነገር ፈፀመ፡ 2. ጎዳ፡ አካላዊ ተፈጥሮ የበደለው ነው፡፡

በደለኛ ት 1. በሌላው ላይ በደል የፈፀመ፡ ጥፋተኛ፡ ስህተተኛ፡ ግፈኛ፡ በዳይ፡ ለምናለሁ በደለኛ ነኝና ይፈረድብኝ፡ 2. ተበዳይ፡ በደል፡ ግፍ የተፈፀመበት፡ የተጠቃ፡ የተበደለ፡፡ በደለኛው ለኔ ነኝና ፍረጃልኝ፡፡

በደል ስ ተገቢ ያልሆነ ስራ፡ ግፍ፡ ጥፋት፡፡

በዳይ ት በደል ፈፃሚ፡፡

ተበደለ ፡ 1. በደል ተዋለበት፡ 2. ተጎዳ፡፡

ተበዳይ ት በደል የተፈፀመበት፡ ተጠቂ፡፡

ተባደለ ፡ የያዱ ወገን በዛ የሌላው አነሰ፡ እኩል ለእኩል ሳይሆን ቀረ፡፡

ተባዳላ ስ የያዱ ወገን በዝቶ የሌላው አነሰ ግለት፡ ያለ መመጣጠን፡ ቀርቃጣው ተባዳላ ሆኗል፡፡

*በደረ

ብድር ስ 1. ለተወሰነ ጊዜ ተጠቅሞ ለመመለስ

ከሌላው ዘንድ የሚወሰድ ወይም የተወሰደ ገንዘብ፡ 2. በተወሰደው መጠን፡ ተመሳሳዩን ከተወሰነ ጊዜ በሃላ ለመመለስ ቃል ተገብቶ የሚወሰድና ለራስ ግልጋሎት የሚውል የሌላ ሰው ንብረት (ለምሳሌ እህል)፡ 3. ውለታ፡ወርቃ፡ በገ ምላሽ፡ 4. ክፉ ምላሽ፡ አፀፋ፡ ለንደተሰደተበት ላለቀርም ብድራን ለመላላሁ፡ 5. እዳ፡፡

ብድሩን መለስ 1. ውለታውን ከፈለ፤ 2. እዳውን ከፈለ፡ 3. ቂሙን ተወጣ፤ ተበቀለ፤ ለተፈፀመው ክፉ ድርጊት አፀፋውን መለሰ፡፡

ብድር ይድረሰው እንደ ሰራው ያግኘ፡ ለሰራው ሰራ አፀፋውን ወይም ተገቢውን ያግኝ፡፡

ብድራት ስ ለተፈፀመ ጥሩ ወይም መጥፎ ድርጊት የሚመለስ ጥሩ ወይም መጥፎ አፀፋ፡፡

ተበደረ ፡ 1. ለተወሰነ ጊዜ ተጠቅሞ ለመመለስ ከሌላ ሰው ወሰደ (ለምሳሌ ገንዘብ)፡ 2. በወሰደው መጠን ያንኑ የሚመለስ ለመመለስ ቃል ገብቶ የሌላ ሰው እህል፡...ወሰደ፡፡

ተበዳሪ 1. ለተወሰነ ጊዜ ተጠቅሞ በውለታው መሰረት ለመመለስ የሌላ ሰው ገንዘብ የወሰደ ወይም የሚወስድ፡ 2. በወሰደው መጠን ተመሳሳዩን ወይም ላይነቱን ለመመለስ ቃል ገብቶ የሌላውን እህል፡...የወሰደ ወይም የሚወስድ፡ 3. መበደር የሚያዘውትር፡፡

አበደረ ፡ በብድር ወይም በብድር ሰጠ፡፡

አበዳሪ ስ 1. ብድር ወይም በብድር የሚሰጥ (ሰው)፡ 2. ገንዘብ ያለውና ለሌላ እያበደረ የሚጠቀም፡፡

*በደረገ

በድረግ(በርደግ) አለ ፡ ድንገት አፈፍ፡ ፈጠን ብሎ ተነሳ፡፡

ተበደረገ ፡ አፈፍ፡ ፈጠን ብሎ ተነሳ፡፡

*በደበደ

በድባዳ(በደበድ) ት 1. ቀጥቃጣ፡ እርብትብት፡ 2. ፈራ፡ ቡክን፡፡

ተንበደበደ ፡ ራዶ፡ ተንቀጠቀጠ፡ ፈራ፡፡

አንበደበደ ፡ አራዶ፡ አንቀጠቀጠ፡ አስወነተ፡፡

እንብድብድ ት ቀጥቃጣ፡ ፈራ፡ ቡክን፡፡

በደነ ፡ 1. ደነዘ፡ ፈዘዘ፡ እንደ በድን ሆነ፡ 2. የማይለማ፡ የማይለማ ሬሳ ሆነ፡ ሞተ፡ በድን ሆነ፡፡

በድን ስ 1. ሙት፡ ሬሳ፡ ነፍሱ ከሰጋው የተለየች አካል፡ 2. (ዘይ.) የደነዘ፡ የፈዘዘ፡ ከሙት የማይሻል፡፡

በዳ ፡ (ኑወር) ወንድ ሴትን በግብረ ስጋ ተገናኘ፡፡

በዴ ት (ኑወር) ከተለያዩ ሴቶች ጋር የግብረ

ሰጋ ግንኙነት ማድረግ የሚያዘወትር።

ብድ ስ (ኃውር) የግብረሰጋ ግንኙነት ድርጊት።

በዳይ “በደለ” ስር ተመ.

በድባዳ “*በደበደ” ስር ተመ.

በድን “በደነ” ስር ተመ.

በጀ¹ ግ ረባ፣ ጠቀመ፣ ተሻለ። የሚበጀውን ያውቃል።

በጀ² ግ 1. ደግ፣ መልካም አደረገ። በጅተሃል እንኳን መጣህ። 2. ደግ፣ መልካም፣ ጥሩ ሆነ። መምጣትህ በጀ እንጂ አትሰማም ነበር።

ተበጀ ግ ተሰራ።

ተበጃጀ ግ 1. ተሰራ። 2. ተጊያጊያጠ፣ ተቆነጃጀ።

አበጀ ግ 1. ሰራ፣ አዘጋጀ። 2. መልካም፣ ጥሩ፣ ደግ አደረገ። 3. አፈራ፣ አገኘ። ዘመድ አበጅቷል።

አበጃጀ ግ 1. ሰራ፣ አዘጋጀ። 2. አስማመራ፣ አቆነጃጀ።

በጀት(በጀት) ስ ለሰራ ማስኬጃ ወይም ለእቅድ ማስፈፀሚያ የሚመደብ ገንዘብ።

የበጀት አመት ስ ለሰራ ማስኬጃ ወይም ለእቅድ ማስፈፀሚያ ተብሎ የሚመደብ ገንዘብ ስራ ላይ ሊውል የሚችልበት የተወሰነ ጊዜ (አንድ አመት)።

በጀድ “በዠድ” ን ተመ.

በጀ እቪ፣ ይሁን።

በጅርንድ ስ ቀደም ባለው ጊዜ የነበረ የመንግስት ግምጃ ቤት ሃላፊ፣ የገንዘብ ሹም።

በገረ ግ 1. ለካ፣ መጠነ፣ ምልክት አበጀ፣ ነደፈ። 2. ቀየሰ፣ መሰረት ጣለ፣ ቆረቆረ፣ ጀመረ።

በጋር ስ 1. ንድፍ፣ ምልክት። 2. ቅያስ፣ ጅምር።

በገረ² ግ ሞከረ፣ ደፈረ።

አይበገርም አይረታም፣ አይሸነፍም።

በገበግ ግ 1. አቃጠለ፣ በላ (እሳት፣ ቁስል)። 2. ገረፈ፣ አሳመመ፣ አቆሰለ።

በገነ ግ 1. ተቃጠለ፣ አረረ፣ ከሰለ። 2. በጣም ተናደደ፣ ጦፈ።

ብገን ስ አዘውትሮ እሳት ዳር በሚቀመጥ ሰው ቅልጥም ላይ የሚታይ የቆዳ መልክ መቀየርና ንብት መምሰል፣ መደደር።

ብገናም ት (ሰድብ) ብገን ያለበት።

አበገነ ግ 1. በጣም አሳመመ፣ አበሰለ። አብግኖ መታው። 2. አናደደ፣ አበሸቀ።

አብግን ት አናዳጀ፣ አብሸቅ።

በገና ስ ባለ አስር አውታር (ጅማት) የሙዚቃ መሳሪያ(ስእሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

በገና መታ /ደረደረ በገና ተጫወተ።

በገና መች(ደርዳሪ) ስ በገና ተጫዋች፣ በገነኛ።

በገነኛ ስ በገና መች።

በገፈጅ “በግ” ስር ተመ.

በጋ ስ 1. ከአራቱ አመታዊ ወቅቶች አንዱ የሆነ፣ በመፀውና በፀደይ መካከል ያለ፣ ከታህሳስ 26 እስከ መጋቢት 25 ቀን ድረስ ያለው ፀሃይና ድርቅ የሚበዛበት ወቅት። 2. ከመስከረም እስከ ግንቦት ያሉትም ዘጠኙ ወራት በተለምዶ የበጋ ወራት እየተባሉ ይጠራሉ።

በግ ስ 1. ስጋው ለምግብ፣ ፀጉሩና ቆዳው ለልብስ የሚሆን፣ የላይ የፊት ጥርስ የሌለው ሳረበል የቤት እንስሳ(ስእሉን የቤት እንስሳ ስር ተመ.)። 2. (ዘይ፣ ስድብ) ሀ.ሞኝ፣ ቂል፣ የሞህ፣ ለ. የገድቅ ምሳሌ።

በገፈጅ ስ የአንድ በግ ስጋ በአንድ ጊዜ መቀቀል የሚችል ትልቅ ድስት።

በጋማች (በግአማች) ስ በቀድሞ ጊዜ በግ እያረደ ይሸጥ የነበረ የስጋ ነጋዴ።

በጎ ት ደህና፣ ደግ፣ ማለፊያ፣ መልካም።

በጎ ሆነ 1. ተሻለው፣ ዳነ፣ ተፈወሰ። 2. ጥሩ መልካም፣ ደግ ሆነ።

በጎ ምግባር ስ መልካም ሰራ፣ ደገኛ ምግባር።

በጎ አድራጊ ት ለጋሽ፣ ችሮታ አድራጊ።

በጎ አድራጎት ስ ድሆችን፣ አቅመ ደካሞችን፣... ለመርዳት የሚደረግ መልካም ስራ።

***በጠለጠለ**

ብጥልጣይ ት የተበጫወቀ፣ የተቀደደ።

ብጥልጥል አለ ግ ተብጠለጠለ።

ተብጠለጠለ ግ 1. ተቀዳደደ፣ ተበጫወቀ። 2. ስሙ በሃሜት ክፉኛ ጠፋ ወይም ጎደፈ።

አብጠለጠለ ግ 1. ቀዳደደ፣ በጫወቀ፣ ቆራረጠ። 2. አማ፣ በሃሜት የሌላውን ስም አጎደፈ።

***በጠረ**

ብጣሪ ስ ከእህል ውስጥ በሰፈድ ወይም በማበጠሪያ ተለይቶ የወጣ አስር፣ ንፋሽ፣...።

ብጥር ት ከቆሻሻው፣ ከንፋሹ ተለይቶ የወጣ፣ የጠራ፣ ጥሩ (እህል)።

በጥር ያለ ጥፍ፡ ንፁህ፡ እንከን የሌለበት።
በጥርጥር አደረገ ግ 1. አበጠረ። 2. (ዘይ.)
አጣርቶ መረመረ፡ ፈተሽ። 3. ሊያየ፡ ብትንትን፡
ግልፅልፅ አደረገ፡ ተነተነ።

ተበጠረ ግ ተነፈሰ፡ ተንጓለለ፡ ተፈላጊው ፍሬ
ከአሰር ተለየ።

አበጠረ ግ 1. አነፈሰ፡ እንጓለለ፡ ጥፍውን
ከመጥፎው ለየ። 2. (ዘይ.) አጣርቶ መረመረ፡
ፈተሽ።

ማበጠሪያ ስ ማንፊሻ፡ ማንጠጠሪያ፡ ፍሬን
ከገለባ መለያ ሰፊኛ ወይም ሌላ ነገር።

*በጠረ

ተበጠረ ግ በሚዶ ተነቀሰ (ፀጉር)።

አበጠረ ግ ፀጉርን በሚዶ አፍታታ፡ ነቀሰ፡
አሳመረ።

ማበጠሪያ ስ ሚዶ፡ የፀጉር መንቀሻ።

*በጠረረ

በጥራራ(በጠረር) ት ኩራተኛ፡ ትእቢተኛ።

ተንበጣረረ(ተንበጠረረ) ግ ተንደደ፡
ተጀነነ፡ ተኩራራ።

እንበጣረረ(እንበጠረረ) ግ አኩራራ፡
ጀነነ።

በጠሰ ግ ቆረጠ፡ ጎመደ፡ በሰከ፡ በተከ።

በጣሳ ግ 1. አትመቢስ፡ በቀላሉ የሚበሰክ፡
የሚቆረጥ። 2. (ዘይ.) ኩራተኛ፡ ትእቢተኛ።

ብጣሽ ት 1. ጉራጅ፡ ጉማጅ፡ ቁራጭ። 2.
ትንሽ። ብጣሽ ወረቀት ልክልኝ አያውቅም።

ብጣሻም ት (ስድብ) 1. ጎደሉ፡ ምናምንቴ፡
የማይረባ። 2. (ዘይ.) ያለአትሙ የሚኮራ፡
ኩራተኛ።

ብጥስ ት የተቆረጠ፡ የተጎመደ።

ብጥስጥስ ት 1. ብለክስክ፡ ብትክትክ፡
ቁርጥርጥ። 2. የተቀዳደደ፡ የተበጫጨቀ፡ እሳቂ
(ጨርቅ)። 3. ምናምንቴ፡ ቆሻሻ። 4. (ዘይ.)
ኩራተኛ፡ ያለአትሙ የሚምበጣረር።

ብጥስጣሽ ት 1. ቁርጥራጭ። 2. ምናምንቴ፡
ቆሻሻ።

ተበጠሰ ግ ተቆረጠ፡ ተጎመደ፡ ተበሰከ፡
ተበተከ።

ተበጣሽ ት አትመቢስ፡ በቀላሉ ሊጎመድ
የሚችል።

ተበጣጠሰ ግ 1. ተበታተከ፡ ተበሳሰከ፡
ተጎማመደ። 2. ተበላሽ (ወተት)። 3. (ዘይ.)
ተኩራራ፡ ተንቀባረረ።

ተብጠሰጠሰ ግ 1. ተበላሽ(ወተት)። 2.

(ዘይ.) ተኩራራ፡ ተንቀባረረ።

አብጠሰጠሰ ግ 1. አኩራራ፡ አንቀባረረ፡
አሞላቀቀ። 2. አብሰክሰክ፡ የአእምሮ እረፍት
አሳጣ፡ አቅበጠጠ።

በጠቀ ግ በጨቀ፡ በጠሰ፡ ቆረጠ፡ በሰከ።

በጣጠቀ ግ በጫጨቀ፡ በጣጠሰ፡ ቆራረጠ፡
በሳሰከ።

ብጥትጥት(ብጥትጣቂ) ት ብጭትጭት፡
ብጥስጥስ።

ተበጣጠቀ ግ ተበጫጨቀ፡ ተበጣጠሰ፡
ተቆራረጠ፡ ተበሳሰከ።

በጠበጠ ግ 1. ደበላለቀ፡ ቀላቀለ፡ አዋሃደ
(ድፍድፍን ወይም ሽሮን፡... ከውሃ ጋር)።
2. አደፈረሰ፡ ጠርቶ ወይም ኮለል ብሉ የነበረውን
የምንጭ ወይም የወንዝ ውሃ ከጭቃ ጋር
አቀላቀለ። 3. ረበሸ፡ አወከ፡ ፀጥታ ነሳ።

በጥባጭ ት አዋኪ፡ አስቸጋሪ፡ ረባሽ።

በጥብጥ ዝ.ክ.

ብጥብጥ ት 1. ከውሃ ጋር የተቀላቀለ (ሽሮ
ወይም ተልባ)። 2. አዲስ የተሞላና ገና ያልጠራ
ወይም ከውሃ ጋር ከተቀላቀለ ብዙም ያልቆየ
(የጠላ ድፍድፍ)። 3. ድፍርስ (ውሃ)። 4. ለዳቦ
የሚገኝን እንዲሆን በወፍራሙ ተበጥብጦ
የሚያድር የእርሾና የትንሽ ጭቅ ድብልቅ።

ብጥብጥ ስ ንዝንዝ፡ ጭትጭት፡ ሁከት፡
ረባሽ ወይም ግርግር።

ተበጠበጠ ግ 1. ተጠመቀ(ጠላ፡ ጠጅ)። 2.
ደፈረሰ፡ ጠሉ የነበረው ገሽ (ፈሳሽ ነገር)። 3.
ታወከ፡ ተረበሸ።

ተበጣበጠ ግ ተጣላ፡ ተራበሸ።

አበጣበጠ ግ አጣላ፡ አራበሸ።

በጠጥ ስ የፍደል ወይም የበግ አይነ ምድር።

በጠጣም ት (ነውር፡ስድብ) ፈሪ፡ በቅቧቃ።

በጣ ግ ቆራ፡ ሰነጠቀ፡ ሸነተፈ፡ ሰነጠቀ(አካልን)።

ብጥ ት የተቆራ፡ ሸንትፍ፡ ሸንትር።

በጣም ተው.ግ. ከቅፅሉችና ከግሶች በፊት እየገባ
መልእክቱን የሚያሳሳ ቃል። በጣም ቀይ ነው
በጣም ተደሰተ።

በጣሙን እጅጉን፡ በብዙ፡ በአያሌው።
በጣሙን ደክጋል።

በጣሳ "በጠሰ" ስር ተመ.

በጥራራ "በጠረረ" ስር ተመ.

በጥባጭ "በጠበጠ" ስር ተመ.

በጥብጥ ዝ.ክ.

በጨቀ ግ በሰከ፡ በጠሰ፡ ቆረጠ(ጨርቅን፡
ትጠልን)።

ብጫቂ ት ብጣሽ፡ ትዳጅ።

ብጭትጫቂ(ብጭትጭት) ት ብጥሰሳሽ ቁርጥራጭ፡ የተቀዳደደ።

ተብጫቀ ግ ተቆረጠ፡ ተበተከ።

ተብጫቀ ግ 1.ተበጣጠሰ፡ ተቀዳደደ። 2. ተቀራመተ፡ ተናጠቀ። አሀያይቱን ጅቦች ተብጫቀት።

*በጨበጨ

በጭባጫ (በጨበጭ+ብጭብጭ) ት 1.የማይጣፍጥ፡ የማይረባ፡ መናኛ(ወጥ፡ ጠላ)። 2. (ስድብ) ፈሪ፡ ቡክን፡ ቦቅባቃ።

ተንብጫበጨ(ተንብጨበጨ) ግ 1.ጣእም የሌለው፡ የማይረባና መናኛ ነገር ሆነ (ወጥ፡ መጠጥ)። 2. (ነውር) ቀጭን አይነ ምድር አስቀመጠው። 3. (ዘይ.) ፈራ፡ ተርበደበደ፡ ከመጠን በላይ ተጨነቀ።

አንብጨበጨ ግ 1. ጣእመበሰ፡ መናኛ እንዲሆን አደረገ(ወጥን፡ መጠጥን)። 2. (ነውር) ቀጭን አይነምድር አስቀመጠው፡ ቀዘነ። 3. (ዘይ.) አስፈራ፡ አርበደበደ።

አንብጫበጨ ዝ.ከ.

በፍታ ከ ለሰላናና ስለ የሆነ የጨርቅ አይነት።

ቡ የ"በ" ፈደል ካለበ ዘር።

ቡሃ (በሃ፡ቦሃ) ስ 1. እንደቆረቆር፡ ደረመን ያለና ራስ ላይ የሚወጣ፡ ነጭነት ያለው ቁስል። ት 2. ራስ መላጣ።

ቡሃ ሃረግ ስ ገንዱ ነጣ ያለ የሃረግ አይነት፡ ሃረግ እራሳ።

ቡሃ ራስ ት 1. ራስ መላጣ፡ በራ። 2. ነጣ ያለ ቆረቆር ወይም ቁስል ያለበት ራስ።

ቡሃ ቁራ ስ ራሱ ላይ ነጭ ምልክት ያለበት፡ ሌላው አካሉ ግን ጥቁር የሆነ ቁራ፡ አሞራ።

ቡሃ በግ ስ ገንባሩ ላይ ነጭ ምልክት ያለበት፡ ሌላው አካሉ ግን ጥቁር የሆነ በግ።

ቡሃቃ "ቦካ" ስር ተመ.

ቡሄ ስ ለጆች ጅራፍ አበጅተው የሚያጭሁበት፡ በቀዜማው ችቦ የሚበራበት፡ ሙልሙል ተዘጋጅቶ ለልጆች የሚታደልበት፡ በየለሙቁ ነፃሌ አብራ ሶስት ቀን የሚከበር በአል፡ ደብረታቦር።

ቡሆ "ቦካ" ስር "ቡኮ" ን ተመ.

ቡላ¹ ት 1.ቀለሙ ወይም መልኩ አመድ የሚመስል። ስ 2. አመድማ መልክ ያለው (አሀያ)።

ቡሉማ ት አመድማ።

ቡላ ስ ከእንስት የሚዘጋጅ የምግብ አይነት።

ቡላጅ [ጅንጋይ] ስ ሲጋጭ እሳት ሲፈጥር የሚችል የጅንጋይ አይነት።

ቡልሃ ት ሞኝ፡ የዋህ።

ቡልቅ

ቡልቅ አለ ግ 1.ፍልቅ፡ ቡጥልቅ ብሎ ወጣ፡ ፈሰሰ። 2. በሃይል ወጣ፡ ተፈተለከ፡ ቦሃነ። መድፍ ሲተሰባ ስላፈሙቱ ጨባ ቡልቅ ይል ነበር።

ቡልማ "ቡላ¹" ስር ተመ.

ቡልኮ ስ በውፍረትም ሆነ በርዝመት ከጋቢ የሚበልጥ፡ ከጥጥ የሚሰራ ትልቅ ሽማ።

ቡልዶዘር ስ መራትን እየቆፈረ፡ ጅንጋይን እየፈነቀለ ለመጥረግ ወይም ለመግፋት የሚያስችል ጠንካራ፡ ወፍራምና ሰፊ የብረት መጋደያ (ምላጭ) በፊቱ በኩል የተገጠመለት ከባድ ተሽከርካሪ፡ የግንባታ መሳሪያ።

ቡሎን (ቡሎን) ስ ብረቶችን፡ እንጨቶችን፡...አንዱን ከሌላው ጋር ለማስተላለር የሚያገለግል፡ ከአንድ ጫፉ በኩል ቡሎን ክርከራት ያለው፡ እንደ ወፍራም ምስግር ያለ የብረት ችንካር።

ቡርሽ "ቦረሽ" ስር ተመ.

ቡርክ(ብርክ) "ባረክ" ስር ተመ.

ቡራቡራ "ቡራ" ስር ተመ.

ቡራከረዩ አለ ግ ደነፋ፡ ተቆጣ፡ ያዙኝ ልቀቁኝ አለ።

ቡራኪ "ባረክ" ስር ተመ.

ቡራ ት 1.ዝንጉርጉር፡ የነጭና የጥቁር ቀለም አይነቶች የተፈነጣጠቁበት ወይም ቀለሞች እየተሰጣጡ እዚህና እዚያ የሚታዩበት (የቀለም ቅይወ መልክ)። 2. ቡራቡራ።

ቡራቡራ የተለያዩ ቀለማት ድብልቅ ወይም ቅይወ የሆነ መልክ፡ ዝንጉርጉር።

ቡርቅት "ቦረቀቀ" ስር "ቦርቃቃ" ን ተመ.

ቡርቡማ አለ ግ ሞላ አለ፡ በመጠኑ ጠገበ (ሆኗ)።

ቡርዲ ስ በላይኛው የለው ከንፈር በሚገኘው ድድ ላይ ተለጥፎ የሚታይ ድርብና ወፍራም የድድ ስ።

ቡርዲያም ት ቡርዲ ያለበት።

ቡርዲ² ት ፈሪ፡ ቶስቷሳ።

ቡሲ(ቡሲ) ስ 1. ጥንካሬ የሌለው፡ ውስጠ ከፍት የሆነ የእስዋት አይነት። 2. (ዘይ.) አቅመበሰ፡ ደካማ (ሰው)።

ቡሽ ስ ሳጋቱራ (የእንጨት ፍቅፋቂ) ከመሰለ ነገር የሚሰራ የጦርሙስ፡ የኮዳ፡...ክዳን።

ቡቃ (ቡካ) ስ በበገድ አካባቢ የሚሰማ የአንጀት ህመም አይነት።

ቡቃ ወረደው በበገድ አካባቢ የአንጀት

ሀመም ተሰገው።
 ቡቃያ "በቀለ" ስር ተመ.
 ቡትሬ (ቡትሪ+ቡትር) ስ ጊሾ የሌለውና ያልፈላ ጠላ።
 ቡቡ "ባባ" ስር ተመ.
 ቡትቷም "በተተ" ስር ተመ.
 ቡታ ስ አሪታ፣ ኡኡታ፣ ድረሱልኝ የሚል ጨህት።
 ቡታ፣ ሰደደ እሪ አለ፤ የደረሰበትን በደል በጨህት፣ በእሪታ አሰግ፣ ኡኡ አለ።
 ቡታ ጋዝ ስ 1. ከአጅ ድፍድፍ የሚመረትና መንደድ የሚችል፣ በሲሊንደር ተሞልቶ ለግብሰያ፣ ለመብራት...የሚያገለግል ፈሳሽ ጋዝ። 2. በሲሊንደር የተሞላ ቡታጋዝ በቀጭን ተቦ ተላልፎለት ለግብሰያ የሚያገለግል ምደጃ።
 ቡትሌ የ"ብጥሌ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.
 ቡትርፍ "በተረፈ" ስር ተመ.
 ቡትቶ "በተተ" ስር ተመ.
 ቡቺ ውሻ የሚጠራበት ስም።
 ቡች ቡች አለ ና ና ብሎ ጠራ(ውሻን)።
 ቡችላ ስ የእንበሳ ወይም የውሻ...ግልገል።
 ቡፍ ስ 1. ተቆልቶ ተወቅጦና ከውሃ ጋር ተፈልቶ የሚጠጣውን ፍሬ የሚያፈራ ተክል፤ ፍሬውም ቡፍ ይባላል። 2. ከቡፍ ፍሬ (ተቆልቶ) ተወቅጦና ከውሃ ጋር ተፈልቶ) የሚዘጋጅ መጠጥ።
 ቡፍ መሬልፈያ ስ የቡፍን ፍሬ ከገለፈቱ ለመለየት የሚያገለግል መሳሪያ።
 ቡፍ ቤት ስ እንደ ቡና፣ ሻይ፣ ለስላሳ፣ የአልቃ መጠጦችና ምግብ የሚሸጥበት የንግድ ቤት።
 [የ] ቡፍ ቁርስ ስ ቡፍ ሲጠጣ የሚበላ እንደ ቆሎ፣ ቂጣ ያለ ወይም መጠነኛ የሆነ ምግብ።
 [የ] ቡፍ ጀበና ስ ለቡፍ ግፍያ የሚያገለግል ከሽክላ የተሰራ ጀበና (ስእሉን የሽክላ እቃ ስር ተመ)።
 ቡፍግ(ቡኒ) ፣ 1. የደረቀ የቡፍ ፍሬ ትርፈት ወይም ጀንፈል ቡፍ የሚመስል መልክ ያለው። ስ 2. የደረቀ ጀንፈል ቡፍ የሚመስል የቀለም አይነት።
 ቡፍኝ "ቦነኝ" ስር ተመ.
 ቡንኝ ስ በሰሰት ወር የሚደርስ የጥቁር ጤፍ አይነት።
 ቡኦ "ቡቃ" ን ተመ.
 ቡከን ፣ ፊሪ፣ እርብትብት።
 ቡኪት "ቦካ" ስር ተመ.

ቡክቡካ "ቦክቦክ" ስር ተመ.
 ቡኩ "ቦካ" ስር ተመ.
 ቡይት ስ ከንገቦ ከፍ ከእንባራ አነሰ የሚል የሽክላ እቃ።
 ቡደን ስ በእንድ እጅ ሊዘራ የሚችልና በግረሻ የተሰጠቀ ወይም የተሸፈለ የእርሻ መሬት፤ እመም።
 ቡዳ ስ 1. እንደ ሀብረተሰቡ ልማዳዊ እምነት፣ ያውንና ቀልቡ ያረፈበትን ሰው ወይም እንበሳ ለሀመም ወይም ለሞት የሚዳርግ መጥር አይን ያለው ሰው። ፡ 2. ክፉ። 3. እሱ የሚሰራው ነገር ሁሉ ድብቅ የሆነ፣ በሌላ በኩል ደግሞ በድብቅ ወይም በምስጢር የሚደረግ ነገርች የማያመለጠት (ሰው)።
 ቡዳ በሳው ቡዳ የሆነ ሰው ስለአየው ታመመ ወይም በጤናው ላይ ጉዳት ደረሰበት።
 ቡድስ "ቦደስ" ስር ተመ.
 ቡድን "ቦደን" ስር ተመ.
 ቡጉር "ብጉር" ን ተመ.
 ቡግ
 ቡግ አለ ግ 1. ተስተካክሎ፣ አምርና ደምቆ በብዛት በቀለ (ቡቃያ)። 2. ችፍ አለ፣ ግልብጥ ብሎ በብዛት ወጣ (የኩፍኝ፣ የፈንጣጣ፣...ሽፍታ፣ ቀስል)።
 ቡግሪት ስ 1. ለጠላ መጥመቂያ የምትሆን እንደ እንባራ ያለች የሽክላ እቃ። 2. እንደ መንቀል ያለች ለመጠጫነት የምታገለግል የሽክላ ዕጥ።
 ቡጢ ስ ጠጫ፣ ቦትስ፣ የተወሰጠ እጅ።
 ቡጥ "ቦጠቦጠ" ስር ተመ.
 ቡጥልቅ አለ "ቦጠለቀ" ስር ተመ.
 ቡጥጫ "ቧጠጠ" ስር ተመ.
 ቡጫቂ "ቦጫቀ" ስር ተመ.
 ቡጭር "ቧጫቀ" ስር ተመ.
 ቡጭርጭር ዝኪ.
 ቡጭቅ "ቦጫቀ" ስር ተመ.
 ቡጭቅጫቂ ዝኪ.
 ቡፌ¹ (ቱፊ፣ቱፍታ) ስ ለማስተንፈሻነትና ቅቢ መውጣቱን ለማየት የምታገለግል፣ በሚያስፈልግበት ጊዜ ብቻ የምትከፈት፣ ለውተት መናጫ በሚያገለግል እቃ ጎን ላይ የምትገኝ ቀዳጃ፣ ሽንቆራት።
 ቡፌ² ስ ብዙውን ጊዜ የምግብ እቃዎችን በውስጡ ለማስቀመጥ የሚያገለግል፣ በጠረጴዛ ወይም በቁምሳጥን ቅርሶ የሚዘጋጅ የቤት እቃ።
 ቡፍ
 ቡፍ አለ ግ 1. ድምፁ ዝቅ ያለ ጨህት አሰግ

(ውጽ)። 2. ኩፍ አለ። ተነፋ። ወደላይ ከፍተኛ አለ (ሊጥ)። 3. (ዘይ.) የኩርፊያና የቁጣ ገፅታ አሳየ። ፊትን አከበደ። አጠቁረ።

ቡፍና ለ 1. ጊሽ የሌለው ተቀኝ ጠላት በትሬ። 2. ያልፈላና ጉሽ የሆነ መናገሻ ጠላት።

ቢ የ "በ" ፊደል ባለበ ዘር።

ቢ "ብ-ኑ" ተመ.

ቢላ¹ (ቢላዋ፣ ቢላዋ) ስለአንድ ጎት ስለት ያለው፣ ለስጋ፣ ለሽንኩርት፣...መቆረጫ፣ መክተፊያ የሚያገለግል የወጥ ቤት እቃ።

ቢላ ስለበደረ፣ ሳር ጫፍ ላይ የሚገኝ እንደ ምርት ያለ እሾህን ጥንት።

ቢላቢሎ "ቢላ²" ስር ተመ.

ቢል

ቢል አለ ግ 1. በተላላፍ በፍጥነት ነደደ። ተቀጣጠለ። 2. (ዘይ.) በጣም ተናደደ።

ቢል

ቢላቢሎ (ቢሎ) ፣ ስስ (ልብስ)

ቢል አለ ግ በጣም ስስ ሆነ።

ቢል ያለ በጣም ስስ የሆነ።

ቢልቃጥ "ብልቃጥ" ን ተመ.

ቢራ ስለ በተብረካ ውስጥ ከገባበ ተዘጋጅቶ የሚተርብ የላልታ መጠን አይነት።

ቢራቢሮ ስለ በተለያዩ ህብረተሰቦች ያሸበረቁ ክንፎች ያሏት፣ በበጋ ወራት በብዛት የምትታይ የጥናሳት አይነት።

ቢራቢሮ

ቢርካ ስለ ሶፍ ውሃ።

ቢሮ ስለ የመንግስት ወይም የድርጅት ወይም የግል ጉዳይን ለማከናወን የሚያገለግል፣ የዕሴት ስራ የሚካሄድበት ክፍል፣ ቤት።

ቢሲ ስለ ቡዳ፣ ክፉ መንፈስ፣ ሰይጣን።

ቢስ አይይህ (ምር.) እክፉ ሰው አይን አትገባ፣ ክፉ መጥፎ ነገር አይገጠምህ።

ቢስ ገላ ስለ ደዋ.ስጋ፣ ቆምጥና።

ቢስ ት ገፋገ፣ ስስታም።

ቢስ የሌለው። እድለ ቢስ።

ቢስክሌት "ብስክሌት" ን ተመ.

ቢሻው "ሻ" ስር ተመ.

ቢሽቃጥ ስ ገጠት።

ቢተዋ ስ በጥንት ጊዜ አርበኛ ወይም ገዳይ ክንፉ ላይ የሚያጠልቀው እንደ አምባር ያለ ጌት።

ቢትወደድ ስ ቀደም ባለው ዘመን ለንጉሳነት፣ እንደጥና አግካሪና ጉዳይ ፈጥረ ሆኖ ለሚያገለግል ባለጌል ይሰጥ የነበረ የግእረግ ስም።

ቢጎን ስ ፊደሎችና ቁጥሮች ያለባቸውን የእጣ ካላችና የመጫወቻ ካርዶችን በመጠቀምና በእጫዎች የሚሰጠውን ትእዛዝ ቀድሞ በመስራት፣ አድልዎች ለወዋታው የተመደበውን ሽልማት የሚያገኙበትና በርካታ ስምች የሚሳተፉበት እንደ ሱተሪ ያለ ወዋታ(በወዋታው ቀድሞ ያሸነፈው መክ ብሎ "ቢጎን" ግለትና የትዘዘውን መስራትን ግስመርመር ይጠበቅበታል)።

ቢኖ "ቢኖ" ን ተመ.

ቢያጂ ስ እንደ ዙር ገዢ። በትላቁ መሪና አባር ቢያጂ ድንጋይ ቢመጣልና ሳብስቡት የሊት ስራ ይሰራል።

ቢጃማ "ፒጃማ" ን ተመ.

ቢጋር "በገረ" ስር ተመ.

ቢጎዲን ስ የሊተች ፀጉር መጠትለያ።

ቢጎዲን

ቢጤ(ብጤ) ስ 1. በግብር፣ በጠባይ።...

ተመሳሳይ የሆነ ወይም የሚመስል። ቢጤውን ፈልጎ ያደኛ አቢድ። 2. እንደ-ያለ። ሌላ ቢጤ አቀብለኝ።

ቢጫ ፣ 1. የእንቁላል አስኳል ወይም አደይ አበባ የሚመስል። ስ 2. አደይ አበባ የሚመስል የተለም አይነት።

ቢ የ "በ" ፊደል ራብእ ዘር።

ቢ² በግ ሲጮህ የሚያስጣው የድምፅ አይነት። -

ቢ አለ ጮህ (በገ)።

ቢ - "ብ-" ን ተመ.

ባህል ስ የህብረተሰብ የአኗኗር ዘዴ፣ ወገን ልማድ፣ እምነት።...

የባህል ልውውጥ ስ የየራሱን ባህል አንዱ ለሌላው ለማስተካከል በአገሮች መካከል የሚደረግ ግንኙነት።

የባህል ስምምነት ስ በተለያዩ አገሮች መካከል የሚደረግ ባህል ነክ ስምምነት፣ ውል።

ባህላዊ ት ባህልን የሚያንፀባርቅ፥ ባህል ነክ የሆነ።

ባህረኛ “ባህር¹” ስር ተመ.

ባህር¹ ስ ስፋትና ጥልቀት ያለውና በተወሰነ ቦታ የተከማቸ ውሃ።

ባህሩን ቆርጦ ተሻገረ ባህሩን በዋና አቋርጦ ተሻገረ።

ባህር ነው (ዘይ.) በጣም ሰፊ ነው።

ባህረ ሰላጤ ስ ሾጦጥ ብሎ ወደ መሬት አካል የገባ የባህር ወሽመጥ፥ ምላሰ።

ባህረ ሸሽ(ባህር ሸሽ) ስ የባህር ውሃ ተንቀበት ከቆየ በሂሳ ትቶት የሄደ መሬት።

ባህረ አረብ (ባህር አረብ) ስ የተለፋና የቀለመ ሊጠ።

ባህረ ጥምቀት (ጥምቀት ባህር) ስ 1. የጥምቀት አለት ምእመናን ይጠመቁበት ወይም ይረፈውት ዘንድ በየአመቱ በወንዝ ዳር ወይም አመቹ በሆነ ቦታ ላይ የሚገነባ ውሃ፥ ባህር። 2. ከላይ የተጠቀሰው ሰነ ስርአት የሚነካድበትና ታሶት የሚያድርበት ቦታ።

ባህረ ገብ ስ ሾጦጥ ብሎ ወደ ባህር አካል መካከል የተዘረጋ መሬት፥ ልሳነ ምድር።

ባህር መዝገብ ስ ግንኙውም ጉዳይ ወይም ነገር (ንብረት ወይም ገቢና ወጪ...) በቋሚነት ተመዝግቦ የሚቀመጥበት ትልቅ መዝገብ።

ባህር ማሽላ (ባር ማሽላ) ስ በቆሎ።

ባህር ማዶ ስ ውጭ አገር።

ባህር ቅል ስ ዱባ።

ባህር ወላድ ስ የብዙ ልጆች እናት።

[የ] ባህር ዛፍ ስ በዳግማዊ ምኒልክ ጊዜ ፍሬው ከአውስትራሊያ እንዲመጣ ተደርጎ ኢትዮጵያ ውስጥ የለማ፥ የተለያዩ ዝርያዎች ያሉትና በጥቂት አመታት ውስጥ ለአገልግሎት የሚደርስ የትላልቅ ዛፍች አይነት።

የባህር አሞራ ስ በዙውን ጊዜ በባህር ውስጥ የሚኖሩ ጥቃቅን ነፍሳትን (አለሞችንና ሌሎችንም) ከባህር ውስጥ እያወጣ የሚመገብ የአሞራ አይነት።

የባህር እቃ ስ እንደ ብርጭቆ፥ ብርሌ፥... የመሳሰሉና በቀላሉ ሊበሰሩ የሚችሉ እቃዎች አይነት።

የባህር ወለል ስ የመሬትን ከፍታ ወይም የውቅያኖስን ጥልቀት ለመለካት እንደ መነሻ ነጥብ ሆኖ ያገለግል ዘንድ በአማካይ የተወሰደ ከውቅያኖስ ውሃ ከላይኛው አካል ጋር ትይዩነት ያለው የመሬት ንጣፍ።

የባህር ወሽመጥ ስ ባህረሰላጤ።

ባህረኛ ስ መርከብኛ።

ባህር² ስ በደቡብና በምእራብ መካከል የሚገኝ የአለም ማእዘን። በተወማሪ ማእዘንን ተመ.

ባህርይ ስ 1. የአንድ ነገር አፈጣጠር፥ ሁኔታ። 2. የአንድ ነገር ምንነት፥ ሁኔታ። 3. ጠባይ፥ አመል ወይም ግብር።

ባህታዊ ስ ከሰው ተለይቶ እየመጣ፥ እየወለደ፥ እየሰገደ በዱር በገደል የሚኖር መናኝ ናገራዊ፥ መነኩሲ።

ብህትውና ስ የባህታዊ ተግባር፥ የአኗኗር ስርአት።

ባለ-

ባለሁለት ስ ማህበረተኞቹን እቤቱ የማስተናገድ ተራ የደረሰው፥ ከባለ ሳምንት ቀጥሎ የሚደግስ የፅዋ ጠጪ ማህበረተኞች አባል።

ባለህግ ስ ጋብቻውን ከመሰረቱ ወይም ከጅምሩ በቅርብን ስርአት የፈፀመ ሰው።

ባለመለየ ስ መደበኛ ወታደር።

ባለመብት ስ 1. የአንድ ነገር ባለቤት። 2. ባለጊዜ፥ በጊዜው ስልጣን ወይም ተሰሚነት ያለው ሰው።

ባለሙያ “ሙያ” ስር ተመ.

ባለማደሪያ ስ የመንግስት መሬት ተሰጥቶት በእሱ እየተጠቀመ ለመንግስት ግልጋሎት ይሰጥ የነበረ ወታደር።

ባለሟል ስ 1. ከንጉስ ወይም ከታላቅ ባለስልጣን ጋር አብሮ የሚውል፥ እንድን ጉዳይ ስመፈፀም ሆነ ለማስፈፀም ችሎታ ወይም ተሰሚነትና ተቀባይነት የነበረው ሰው። 2. ቤተኛ፥ የቅርብ ወዳጅና አገልጋይ።

ባለርስት(ባለመሬት) ስ 1. የራሱ የሆነ የተወሰነ የመሬት ይዞታ ያለው ሰው። 2. የብዙ ወይም የሰፊ መሬት ባለቤት የሆነ፥ የመሬት ክበርቴ።

ባለሰሞን ስ ተራ ሲደርሰው ለሰምንት ቀን በቤተክርስቲያን አገልግሎት የመስጠት ሃላፊነት ያለበት ተረኛ ዲያቆን፥ ቄስ፥ ሰጡኞች።

ባለሳምንት ስ 1. ደግሰ ደግሰ የፅዋ ማህበረተኞቹን ለማስተናገድ ተራ ወይም እጣ የደረሰው የማህበሩ አባል። 2. የሚተጥለው ተረኛ።

ባለስልጣን ስ ስልጣን ያለው ሰው።

ባለሰም ስ ዝና፥ ታዋቂነት ያገኘ ሰው።

ባለቀላድ ስ በቀላድ እየተለካ የሚሰጥ መሬት ወይም ርስት የነበረው ሰው።

ባለቅኔ ስ ቅኔ የሚያውቅ፥ ቅኔ የተማረ ሰው።

ባለቤት ስ 1. የአንድ ነገር ባለይዞታ፥ ባለመብት። 2. ባል ወይም ሚስት። የአገረ

ባለቤት አገሉት ናት ወይም ያለገሉት ባለቤት አገሉ ነው። 2. በአንድ አረፍተ ነገር ውስጥ የሚገኘው ገሰ ደርጊት በማን ወይም በምን እንደተፈፀመ የሚያመለክትና በአረፍተ ነገሩ መጀመሪያ እርከን ላይ የሚገኝ ቃል ወይም ቃላት።

ባለቤት አክል ለ እንደባለቤት የማዘዝና የመወሰን መብት ያለው ሰው።

ባለተራ “ተራ” ስር ተመ.

ባለተስፋ 1. አገኛለሁ ብሎ በተስፋ የሚጠብቅ። 2. የሚጠብቀውን ነገር የማግኘት ተስፋ ያለው ሰው።

ባለታሪክ “ተረክ” ስር ተመ.

ባለትዳር ት ስዳር ያለው ወይም ያላት።

ባለነገር ት ክርክር ወይም ሙግት ያለበት (ሰው)።

ባለነጋሪት ለ ነጋሪት የማስገኘት መብት የነበረው ራስ ወይም ደጃዝማች።

ባለአልጋ ለ የንጉስ ወገን፣ ባላባት፣ ንጉሰ።

ባለአጎዛ ለ (ቤ.ክህ.) መምህር፣ አስተማሪ።

ባለእኩል ለ 1. ከተፋታች ንብረት ከባላ ጋር እኩል የመካፈል መብት ያላት ሴት። 2. ንብረትን ከሌላው ጋር በጋራ የያዘ ሰው።

ባለእዳ ት እዳ ያለበት (ሰው)።

ባለእጅ (ባለጅ) ለ (የን.እነ.) ለተለያየ አገልግሎት የሚውሉ የሽክላ እቃዎችን ወይም እንደ ማረሻ፣ ማጭድ ያሉ መሳሪያዎችን የሚሰራ ባለሙያ።

ባለወልድ (በአለ ወልድ) ለ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደበትን ቀን ምክንያት በማድረግ በየወሩ በሃያ ዘጠኝ የሚከበር በአል።

ባለወንበር ለ (ቤ.ክህ.) ወንበር ዘርግተው የሚያስተምሩ መምህር።

ባለወግ ለ በቤተክህነት ወይም በቤተ መንግስት ድርጉ ወይም አበል የሚያስተምር የተወሰነ ሹመት ወይም እልትና የነበረው ሰው።

ባለውለታ “ዋለ” ስር ተመ.

ባለውቃቢ “ውቃቢ” ስር ተመ.

ባለዝና ለ ስመጥር፣ የታወቀ ሰው።

ባለደም ለ በነፍስ ግድያ ምክንያት ጠላት የተሃሃነ ሰው።

ባለጅ “ባለእጅ”ን ተመ.

ባለጊዜ ለ 1. ጊዜ ያነሳው፣ ጊዜ የተሰማማው፣ ጊዜ የሆነው ሰው። 2. የጊዜው ሹም፣ የጊዜው ባለስልጣን።

ባለ ተወ. 7. 1. በመሰለ። አክሊና አክሊ አንጻህ ባለ ነገር ተጣልተዋል / አንጻህ ባለ ወረቀት

ላትዎ። 2. በናረ፣ በነበረ፣በአለ።

ባለቀ ግ አደገ፣ ሳረመሰ፣ ለአትመ አዳም ደረሰ። ያልባለቀ ት ገና ለአትመ አዳም ያልደረሰ (ልጅ)።

ባለገ ግ 1. ስርአት የለሽ፣ ሀገወተ፣ ስድ አደገ ሆነ። 2. ከተቃራኒ ያታ ጋር በስርቆሽ የግብረሰጋ ግንኙነት ፈፀመ፣ አመነዘረ።

ባለጌ ት ስነስርአት የሌለው፣ ስድ አደገ፣ ያልታረመ።

ብልገና ለ አስነዋሪ ድርጊት።

አባለገ ግ 1. ስነስርአት በሌለው ሁኔታ አሳደገ፣ አስተዳደረ፣... 2. አማገጠ።

ባለጠጋ(ባለፀጋ) “በለፀግ” ስር ተመ.

ባላ ለ ከላዩ ላይ እቃ ለማንጠልጠል፣ ለመስቀል ወይም ለመውደቅ ያዘመመን አጥር፣ ቤት፣... ለመደገፍ የሚያገለግል ራስ መንታ የሆነ እንጨት።

ባላባልች ለ የወሰፈንጥር መሰሪያ ባላ እንጨት።

ባላና ደንቆር ለ ድር ባላ

በሚደራበት ጊዜ፣ ድሩን ለመዘርጋትና ወጥሮ ለመያዝ እንዲያገለግል፣ በድሩ በአንደኛው ጫፍ በኩል የሚተከለው መንታ ያልተሰራ ባላ እንጨትና ሲባል፣ በሁለተኛው ጫፍ በኩል ያለውና ጫፉ መንታነት የሌለው እንጨት በአንድነት የሚጠራበት ስም።

ባላምባራሽ ለ ከግራዝማችነት ዝቅ የሚል የቀድሞ የማእረግ ስም።

ባላባት ለ 1. ጭሰኞች ይገባሉበት የነበረ የአንድ አካባቢ አለቃ፣ ሹም ወይም የመሬት ከበርቴ የነበረ ሰው። 2. ከአያት ከትድመ አያቱ ጀምሮ የአንድ የተወሰነ አካባቢ ተወላጅ የሆነ እውቅ ሰው።

ባላና ደንቆር “ባላ” ስር ተመ.

ባላንግ ለ 1. ባላጋራ። 2. ይህ ዩኔ ነው ወይም ለእኔ ነው የሚገባው ባይ፣ ተቀናቃኝ። 3. ተርካካሪ፣ ተወዳዳሪ (ለመብለት፣ የበላይ ለመሆን ለማሸነፍ)።

ባላገር (ባለአገር) ለ 1. ገጠር ወይም አገር ቤት። 2. ገጠር ወይም አገር ቤት ውስጥ የሚኖር ሰው። 3. (የን.እነ.) ያልሰለጠነ፣ ቅልጥፍና የለለው።

ባላጋራ ለ ጠላት፣ ደመኛ።

ባለቤትራ ለ የመኪናውን ሻንሲ የመሸከም ሃይል ያለው ጠንካራና ጠፍጣፋ ደጋንግ ብረት።

ባሌት ስ በንግግር ወይም በዘፈን ሳይሆን በሙዚቃ እየታጀበ በተወዛዋዦች አካላዊ እንቅስቃሴ እግዛይነት የሚከናወን ድራማ ወይም የሚተላለፍ የጥበብ ዘርፍ።

ባል ስ ባለ ሚስት፣ ሚስት ያለው ወንድ፣ የሚስት አጣማጅ፣ የትዳር ጓደኛ።

ባልና ሚስት ቁልፍ ስ እርስበርሱ የሚሳካካ፣ የሚገጣጠም የቁልፍ አይነት (ስእሉን ቁልፍ ስር ተመ.)።

ባልበላ ስ የኤሌክትሪክ ሃይል በመስመር ላይ እንዲተላለፍ ወይም እንዳይተላለፍ ለማድረግ የሚያገለግል፣ ከቆጣሪ ጋር የሚያያዝ የኤሌክትሪክ እቃ።

ባልቴት “በለተተ” ስር ተመ.

ባልትና ስ የቤት አያያዝ፣ የምግብ አዘገጃጀት፣...እውቀት፣ ሙያ፣ ችሎታ።

ባልትናቢስ ት (ስድብ) ሙያ ቢስ፣ ሙያ የለሽ።

ባልንጀራ ስ 1. ጓደኛ፣ ምስጢረኛ። 2. አብሮ አደግ፣ እኩያ ወይም አቻ።

ባልደረባ ስ 1. ጓደኛ፣ ባልንጀራ። 2. አባል። ስውየው የመስሪያ ቤታችን ባልደረባ ነበሩ። 3. አጋዥ፣ አገናኝ፣ አስታዋሽ። ሃላፊው ጉዳዩን ከሰሙ በገሃ ባልደረባ ስሎች።

ባልደራሽ ስ የመንግስት ፈሪስና በቅሎ ቤት ሹም፣ አዛዥ።

ባልዲ ስ ለውሃ መቅጃና ማስቀመጫ።... የሚያገለግል፣ ከብረት ወይም ከፕላስቲክ የተሰራ ባለማንጠልጠያ የቤት እቃ፣ ሽንኩሴ።

ባልፊት ስ እንደ ሻፎ ወይም እንደ ሱፋጭ ስለት የሚወጣው ድንጋይ።

ባምባ(ባንባ) ስ እንደ ሾላ የሚበላ ፍሬ ያለው የትልቅ ዋና አይነት።

ባረቀ ግ 1. በጥንቃቄ ማንስ ወይም በሌላ ምክንያት ሳይታስብና ሳይፈለግ ድንገት ጥይቱ ተተኮሰ (ጠመንጃ፣ ሽጉጥ)። 2. ሰማይ ጮህ፣ መብረቅ ተወረወረ። በተወራረቀ “በረቀ”ን ተመ. መብረቅ “በረቀ” ስር ተመ.

ብራቅ ስ መብረቅ።

አምባረቀ (አንባረቀ) ግ 1. እንደ ብራቅ ጮህ፣ ከፍተኛ ድምፅ አለማ። 2. አብለጨለጨ፣ ተብለጨለጨ (ሰማይ፣ መብረቅ)።

አባረቀ ግ 1. ሳይታስብና ሳይፈለግ መሳሪያው ራሱ በራሱ እንዲተኮስ የሰህተቱ ምክንያት ሆነ። 2. አምባረቀ።

ባረከ ግ 1. መስቀል አሳለመ። 2. አማተበ። 3. ፀሎት አድርጎ ቀደሰ፣ አነሣ። 4. ጀመረ። 5. የሚበሉ እንስሳትን አንገት ቆረጠ፣ አረደ። 6.

አመሰገን(አምላክን)። 7. መረቀ። 8. ቆረሰ።

ቡራኬ ስ 1. ፀሎት፣ ምስጋና፣ ምርቃት። 2. ለባለ ወግ (ለቄስ፣ ላቃቢ፣...) የሚሰጥ ተባርኮ የተቆረሰ ትልቅ የዳቦ ቀራሽ።

ቡራኬ ሰጠ ፀሎት አድርጎ ባረከ፣ መስቀል አሳለመ።

ቡሩክ ት 1. ደግ፣ ምስጉን፣ ትሁት፣ የተመረቀ። 2. የተመሰገነ፣ የተቀደሰ፣ የተከበረ (አምላክ)።

ቡሩክ ሁን (ምር.) የተባረከ፣ የተቀደሰክ ሁን። ተባረከ ግ 1. ዘርማንዘር በዛ፣ በረከተ። 2. እድሜ አገኘ፣ ቆየ።

ተባረከ(ምር.) ቡሩክ ሁን።

ባሩድ ስ 1. የቀለህ ከምስር፣ በመውጊያ ወይም በመወርወሪያ ሲመታ (ሲወጋ) ፍንዳታና ከፍተኛ ግፊት እንዲፈጠርና ከቀለሁ አፍ ላይ የተገጠመው የጥይት እርሳስ እንዲተኮስ ወይም ተስፋፋጥሮ እንዲበር የሚያደርግ፣ በቀለህ ውስጥ የሚጥላ የማእድን ውሁድ። 2. የማእድን አይነት።

ባሪያ(ባርያ) ስ 1. በጦርነት ላይ እየተሣረከ ወይም በገንዘብ እየተገዛና እየተሸጠ ወይም ካለበት አካባቢ በግድ ታፍኖ እየተወሰደ ለማራኪው ወይም ለገዛው ወይም አስገድዶ ለወሰደው ሰው በነሃ አገልግሎት ይሰጥ የነበረ ሰው። 2. አገልጋይ፣ ታዛዥ፣ ሉሌ። 3. መብትና ነፃነት የሌለው፣ በተገዥነት የሚኖር ህዝብ። 4 (የገ. እኒ.) ጥቁር። 5. (ዘይ.) በዋሽ ጠንካራና ጥሩ አገልግሎት የሚሰጥ (ለእቃ)።

ባርያ ድንጋይ ስ በቀላሉ የማይሰበር፣ ጥቁርና ጠንካራ የሆነ የድንጋይ አይነት።

[ባሪያ] ፈንጋይ ስ የባሪያ ነጋይ፣ ሰዎችን አፍና እያስገደደ ለባርነት ይሸጥ የነበረ ሰው። የባርያ [አሳዳሪ] ስርአተ ማህበር ስ በህብረተሰብ የእድገት ታሪክ ውስጥ ከጥንታዊው የጋርዮሽ ስርአተ ማህበር ቀጥሎ የመጣ ስርአተ ማህበር።

ባራ ግ አቆመ፣ አባራ (ዝናብ)።

ብራ ስ ዝናብ ያቆመበት ወይም የሌለበት ጊዜ፣ ቀን ወይም ወቅት።

አባራ ግ 1. ዝናብ መጣሉን አቆመ፣ ተወ። 2. (ዘይ.) (መናገሩን፣ መለፍለፉን፣ ማልቀሱን) ተወ፣ አቆመ።

ባራታ ስ ሽንት መሸኛ፣ መክፈያ፣ ፖፖ።

ባርማሽላ “ባህር ማሽላ” ን ተመ።

ባርባር

ባርባር አለው ፍርሃት፣ ጭንቀት ተሰማው።

ባርኔግ ስ ለገናብና ለፀሃይ መከላከያ እንዲሁም ለኒጥ በራስ ላይ የሚደፋ፣ የሚደረግ፣ ከሱፍ ወይም ከጥጥ የሚሰራ ኩፍያ።

ባርኔግ

ባርከ ስ ለማንጓጓጥና የሚያገለግል የጀልባ አይነት።

ባርያ¹ ስ ራስ የሚያዘርፍ የሚጥል የበሽታ አይነት።

ባርያ ጣለው የሚጥል በሽታ አመመው።

ባርያ² - “ባሪያ” ን ተመ.

ባሮ ሜትር ስ የአየር ግፊት መለኪያ መሰሪያ።

ባሰ ግ 1. አንድ ነገር ከሰፊቱ ይልቅ እየጠና፣ እየበረታ ሄደ፣ እየለ (በበን ወይም በከፉ መልኩ)። 2. የብስጭት፣ የሃዘን ስሜት ተሰማ። ሆኖ ለባሰው ጥቃድ አታውሳው። 3. ቸባሪ፣ ገደደ። ምን ባሰህ። 4. ላቀ፣ በለጠ። ለንታ ትሰሰ ለንታ ትሰሰ ተባባሰ።

የባሰ ከሰፊቱ የበለጠ፣ የበረታ፣ የጠነከረ።

የባሰ የባሰውን ዋና ዋናውን።

የባሰ ይባሰ የፈለገው ይሁን።

ይባሰ ብሎ ጭራሹ።

ብሶት ስ በእእምሮ ውስጥ ታምቆ የተቀመጠ ችግር፣ በደል፣ ቅሬታ።

ብሶተኛ ት ብሶት ያለበት (ሰው)።

ተባባሰ ግ እያየለ፣ እየወመረ፣ እየከፈ ሄደ።

አባሰ ግ ከበፊቱ ይበልጥ እጠነከረ፣ እጠነ።

አብሰ በተለይ፣ በይበልጥ። ለገሰ ለንታ።

አባባሰ ግ ከበፊተኛው ይበልጥ የከረረ፣ የጠነከረ፣ የከፈ እንዲሆን አደረገ።

ባሻገር “ሻገረ” ስር ተመ.

ባቄላ ስ ከአበባ እሁሉች ወገን የሆነ፣ ፍሬው ሞልል ብሎ ተለቅ ተለቅ ያለ፣ ብዙውን ጊዜ በሽሮ፣ በአሹት፣ በንፍሮ፣... መልክ ለምግብነት የሚውል የእህል አይነት።

*ባበለ

ተባበለ ግ ተለመነ፣ ተቆላመጠ፣ ተሸበለበለ።

አባበለ ግ 1. ለመነ፣ አቆላመጠ፣ አሸበለበለ።

2. ሸነገለ፣ ደለለ።

ማባበያ ስ መሸነገያ፣ መደለያ።

ባቡር ስ ከብረት በሚሰሩ በሁለት ሃዲዶች ላይ የሚጓዝ፣ በድንጋይ ከሰል ወይም በነጻጅ ወይም በሌላ ሃይል ግፊት የሚንቀሳቀስ የመንጓገፍ አይነት (ስእሉን መንጓገፍ ስር ተመ.)።

ባቡር መንገድ ስ መኪና ወይም ባቡር የሚሄድበት መንገድ።

ባቡር ጣቢያ ስ የባቡር መነሻና መቆማያ ቦታ።

[የ]ባቡር ሃዲድ ስ ለባቡር መንጓገፍ ተብሎ ጥርጊያ ይዞ የተዘረጋ የብረት መስመር።

ባቡቲ ስ ከስንዴ ዱቄት የሚዘጋጅ ጥበቻ፣ ህብስት።

ባባ ግ 1. ራራ፣ አዘነ። 2. ፊራ፣ ራዶ፣ ተንቀጠቀጠ። 3. ባነነ። 4. የናፍቆት ስሜት አደረበት።

ባባ

አንባባ ግ ሰሪያ የፈለገ ወጠጤ ፍየል እንስሷን በእግሩና በአፋ እየጓገጠ በመመሥ ለሰሪያ ጎተጎተ፣ እነሳሳ።

ቡቡ-(ብቡ) ት 1. ስጉ፣ የሚፈራ። 2. አዛኝ፣ ርህሩህ።

አባባ ግ 1. አሳዘነ፣ መንፈስን አሸበረ። 2. አባነነ። 3. አስፈራራ።

ባተ ግ አዲስ ወር ወይም አመት ገባ።

መባቻ ስ የወር መጀመሪያ ወይም መግቢያ (ቀን)።

አባተ ግ ጀመረ (አዲስ የገባ ወርን)። መስከረምን የላባተው ለገር ቤት ነው።

ባተለ ግ 1. ብቻውን ለፋ፣ ደከመ። 2. ሚስት አልባ ሆነ።

ባተሌ ት 1. አጋዥ፣ ረዳት የሌለው፣ ብቻውን የሚለፋ። 2. ሚስት የሌለው (ወንድ) ወይም ባል የሌላት (ሴት)።

ባተሎ-(ዘባተሎ) ስ ውዳቂ፣ ቡትቶ የሆነ ልብስ፣ ወርት።

ባት ስ ከቅልጥም በስተሂሳ፣ በቋንጥና በተረከዘ መካከል የሚገኝ፣ ፍርጥም ያለ የሰውነት ክፍል (ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

ባትህን አሳየኝ ቶሎ ቶሎ ተራመድ፣ ሄድ።

ባተ ሁለት ከጉያና ከጭን እካባቢ ሰፊ ሆኖ ወደታች በጠብ እያለ ይወርድና ባት ላይ የሚቆም የሰራ አይነት።

-ባት “-ባት” ን ተመ.

ባትሪ¹ ስ በፈላሻ ወይም በጠግር መልክ ተዘጋጅቶ እስፈላጊውን ሃይል፣ ብርሃን፣ ሙቀት ለመስጠት የሚያገለግል የኤሌክትሪክ ጉልበት ከምችት።

ባትሪ² (የእጅ ባትሪ) ስ አነስተኛ በሆነ እሽግ ውስጥ በተሞላ የኤሌክትሪክ ሃይል (ባትሪ ድንጋይ) የሚሰራ፣ በጨለማ ጊዜ ብርሃን ለመስጠት የሚያገለግል፣ የተለያዩ ቅርፅና መጠን ያለው እቃ፣ የባትሪ ቀጩ፣ ሳምባዲና እየተባለም ይጠራል።

ባትሪ

ባትሪ ድንጋይ ስ ለባትሪ(ለእጅ ባትሪ)፣ ለፊዲዮ...ተግባር የሚያገለግል፣ በአነስተኛ እሽግ ውስጥ ተከማችቶ የሚገኝ የኤሌክትሪክ ሃይል ወይም ጉልበት።

-ባቸው “ባት” ን ተመ.

-ባችሁ ዝኪ.

ባኒ ግ 1. እንቅልፍ ላይ እንዳለ ሰውነትን በድንጋጤ አንቀሳቀሰ፣ ብትት አለ። 2. ከእንቅልፍ ድንገት ነቃ፣ ተነሳ። 3.(ዘይ.) ዘግይቶ ነቃ፥ አወቀ።

ባና ስ ከበግ ፀጉር የሚሰራ ነጭ ወይም ቀይ ወይም የተለያዩ ቀለማት ያሉት (ዝንጉርጉር የሆነ) እንደብርድ ልብስ የሚያገለግል ወፍራምና ሻካራ የሆነ የሉፍ ልብስ አይነት።

ባንባ “ባምባ” ን ተመ.

ባንክ ስ 1. ጥሬ ገንዘብና እንደ ወርቅ ያሉ ውድ ማእድናት በጥንቃቄ ተጠብቀው የሚቀመጡበት እንደሳጥን ያለ እቃ። 2. ጥሬ ገንዘብን እንደውለታው ወለድ እየከፈለ ወይም ያለወለድ የሚያስቀምጥ ወይም ለደንበኞቹ በወለድ የሚያበድር፣ ልዩ ልዩ ሰነዶችንና ማእድናትን በአደራ የሚያስቀምጥ የአገልግሎት ሂሳብ ያለበት ለየዋሳና ሌሎች ተዛማጅ አገልግሎቶችን የሚሰጥ ድርጅት።

የባንክ ኖት ስ በሀገር የተፈቀደና ለመገበያየት አገልግሎት የሚውል የወረቀት ገንዘብ።

ባንኮኒ ስ በቡና ቤቶች ውስጥ የቡና ማፍለያ መኪናና የአልኮል መጠጥ ጠርሙሶች በተደራጀብት ቦታ አጠገብ የሚደረግ፣ በውስጡ ቀለል ያሉ እቃዎችን ለመደርደር ወይም ለማስቀመጥ የሚችል፣ በጠረጴዛ ቅርፅ የሚሰራ እቃ።

ባንዲራ ስ በአብዛኛው የተወሰኑና የተለያዩ ቀለማት ካሏቸው ጨርቆች የሚዘጋጅ፣ የአንድ

አገር የነፃነት ምልክትና መለያ፣ ለንደቅ አላማ።

ባንድ ስ በአንድ ቡድን ውስጥ ተደራጅተው የሚሰሩ የመብቃት ተግባራት የሚገኙበት አካል።

ባኞ ስ የገላ መታጠቢያ ገንዳ።

ባኞ ቤት ስ የገላ መታጠቢያ ገንዳ የሚገኝበት ክፍል።

ባእድ (ብ.ቁ. ባእዳን) ት (ሰጥ.) 1. የስጋ ዘመድ ያልሆነ፣ ባዳ። 2. ለአንድ ነገር የራሱ አካል ያልሆነ፣ ሌላ (አካል)።

ባእድ መነሻ ስ (ሰጥ.) መጀመሪያው፣ በስርወ ቃሉ ወይም በአንድ የቃል መነሻ ስር ላይ ያልነበረ፣ በእርባታ ጊዜ ከውልድ ቃል በስተመነሻ በኩል በተቀጣይነት ገብቶ የውልድ ቃሉ አካል ሆኖ የሚያገለግል እስር ምእላድ። መ፡-ቢ፡-አ፡-... (ለምሳሌ ሰራ ብሎ፡- መስሪያ፣ በሰራ፥ አሰራር፡-...)

ባእድ መድረሻ ስ (ሰጥ.) በስርወ ቃሉ ላይ ያልነበረ፣ ከውልድ ቃል በስተመድረሻ በኩል በተቀጣይነት የሚገባ እስር ምእላድ። -ያ፡- ሀ፡... (ለምሳሌ ሰራ ብሎ፡- መስሪያ፣ ሰራህ፡-...)

ባእድ ቋንቋ ስ አገርኛ ያልሆነ የውጪ አገር ቋንቋ።

ባእድ አገር ስ ውጪ አገር።

ባሳባድ አገር ሰው ስ የውጪ ዜጋ የሆነ ሰው።

ባእድ ዘር ስ (ሰጥ.) በስርወ ቃሉ ላይ ያልነበረ፣ በእርባታ መንገድ ተፈጥሮ በውልድ ቃል መነሻና መድረሻ ላይ በቅጥያነት ገብቶ የውልድ ቃሉ አካል መሰብራ ወይም ሆኖ የሚገኝ እስር ምእላድ። መ፡-ያ፡-... (ለምሳሌ ሰራ ብሎ፡- መስሪያ)።

ባክነ ግ 1. አለቀ፣ ጠፋ(ገንዘብ)። 2. ገንዘቡ ያለ አግባብና ያለ አላማ እንዲጠፋ፣ እንዲያልቅ ተደረገ። 3. ለፋ፥ ዞረ፥ ደከመ።

ባካና ት 1. ገንዘብ የማይበረክትለት፥ የሚያጠፋ። 2. እረፍት የለሽ፣ ባተሌ።

ብኩን ዝኪ.

አባካኒ ግ 1. ገንዘብን ወይም ሌላ ነገርን ያለአግባብ አጠፋ፣ በተነፃ። 2. አለፋ፣ አደከመ። አዘረ።

አባካኝ ት ገንዘብ የማይበረክትለት፣ እጁ ላይ የማይቆይለት፣ ለሚረባውም ለማይረባውም ነገር ገንዘብ የሚያጠፋ።

ተብክነክነ ግ 1. በጣም ተናደደ፣ በቁጭት፣ በንደት ተቃጠለ። 2. ጠፋ፣ ተደፋፋ፣ አላግባብ አለቀ። 3. ናወዘ፣ ተንከራተቱ፣ ለፋ።

አብክነክነ ግ 1. በጣም አናደደ፣ የሀሊና እረፍት አላማ፣ ቆጩ፣ ከነክነ። 2. አጠፋ፣ አጥፋ።

ባክቴሪያ ስ በአይን የማይታይና ረቂቅ የሆነ፡ በአየር፡ በውሃ፡ በአፈር፡ እንዲሁም ህይወት ባላቸው ወይም በሞቱ ነገሮችና በተከለኩሽ ውስጥ የሚገኝ አንዳንዱ ጠቀሜታ ያለው አንዳንዱ ለበሽታ ምክንያት የሚሆን ሆኖሰ።

ባውሌ ስ ለድር ማድሪያና ለማዳወሪያ የሚያገለግል እንክርት፡ የሚሆን ሆኖሰ።

ባዘቀ ግ ተነክረ፡ ተዘፈቀ (በእጻ ወይም በሌላ ነገር)።

ባዘተ ግ 1.በእጁ ፈለቀቀ፡ በጨቀ፡ አፍታታ፡ አለሰለሰ (ጥጥን)። 2.ተፍታታ፡ ተፈለቀቀ፡ ተቀጨቀ፡ ለሰለሰ (ጥጥ)። 3. ላመ፡ ደቀቀ፡ ድርና ማጉ (ቡን አለ፡ አለቀ (የተዘወተረ ልብሰ))። 4. ዛለ፡ ደከመ፡ ጣመነ (ሰውነት)።

ባዘቶ ስ የተፈለቀቀ፡ የተቀጨቀ፡ የለሰለሰ ጥጥ።

ባዘቶ ገላ ት ሰውነቱ ለሰላላ፡ ድንብሾቹ የሆነ።

ብዝት ስ ባዘቶ።

አባዘተ ግ 1. የ“ባዘተ”ን አንደኛ ፍቺ ተመ. 2.(ዘይ.) አማ።

ባዘነ ግ 1. ወይት እንደሚሄድ ትክክለኛውን መንገድ ስለሳተ ወደሌላ አትሞጫ ሄደ። 2. ወዲያና ወዲህ ተንከራተተ።

ባዙቃ ስ በትክክ ላይ የሚያደርጉት፡ ከብደት የሌለው አፈ በፊ የጦር መሳሪያ።

ባዛር ስ የተለያዩ ሽቀጣሽቀጦች የሚተዋወቁበትና ረከሰ ባለ ዋጋ የሚሸጡበት፡ ብዙውን ጊዜ ለተወሰኑ ቀናት ብቻ የሚቆይ ወይም የሚካሄድ ገበያ።

ባዜቃ ስ ፈሳሽ ሆኖ ከብደት ያለው፡ በባር ሜትር፡ በቴርሞ ሜትር፡...ውስጥ የሚደረግ ንጥረ ነገር፡ ሜርኩሪ።

ባዝራ ስ ፈረሰና በቅሎ የምትወልድ ፈረሰ።

ባዝራ ከድንጉል ወለደ አስቀድሞ ሴት ቀጥሎ ወንድ ልጅ ወለደ።

ባይተዋር ት ለአካባቢው እንግዳ ወይም አዲስ የሆነ፡ መጠ።

ባዳ “ባእድ” ን ተመ.

ባድማ ስ ጠፍ፡ ወና፡ ባዶ ቦታ።

ባድሜንተን ስ ከመረብ ወዲያና ወዲህ በመሆን የላባ ኳስን በራኬት እየመቱ ነጥብ ለማስቆጠር ስለታዊ እንትስታሉ የሚታይበት የጨዋታ አይነት፡ የላባ ኳስ ጨዋታ።

ባዶ ት 1. ምንም ነገር በውስጡ የሌለበት ፡ ወና። ስ 2. ምንም ያለመኖር ሁኔታ።

ባደውን ቀረ ምንም ሳይዝ፡ ምንም ሳይተርፈው ቀረ።

በባዶ ሆዱ /አፋ ሳይበላ፡ አህል ሳይቀምስ። ባዶ ለባዶ ዜሮ ለዜሮ። በህለቱ ተፎንካሪ ቡድኖች መካከል ምንም አይነት ነጥብ ወይም ወጤት አልተገኘም፡ ባዶ ለባዶ ናቸው።

ባዶ ራስ የማያስተውል፡ የማያመካዝን፡ የማያገናዝብ፡ እውቀት የለሽ (ሰው)።

ባዶ ቤት ስ 1. ምንም ነገር (ምግብ፡ መጠጥ ወይም ገንዘብ፡...) የሌለበት ቤት። 2. ሰው የሌለበት ወና ቤት።

ባዶ እጁን ምንም ሳይዝ።

ባዶ እጁን ቀረ ያለ ወገን፡ ያለ ንብረት፡... ብቻውን ቀረ።

ባዶ እግሩን ሜማ ሳያደርግ፡ ያለሜማ።

ባጀ ግ ቀዶ፡ ከረመ።

ባጀት “በጀት”ን ተመ.

ባነተ “ቧገተ” ን ተመ.

ባነታ “ቧገተ” ስር “ቧገታ”ን ተመ.

ባጠጠ ግ ተሞላቀቀ፡ ባለ።

ባጣጭ ት ሞልቃቃ፡ ባላ።

ባጥ ስ የቤት ጣሪያ።

ባጥ ስለ ወደላይ እመር፡ እንጣጥ አለ።

ቤ የ“በ” ፈደል ሃምስ ዘር።

ቤርሳ “አልቤርሳ” ን ተመ.

ቤሳ ስ እንደ ሳንተም ያለ የድር ገንዘብ።

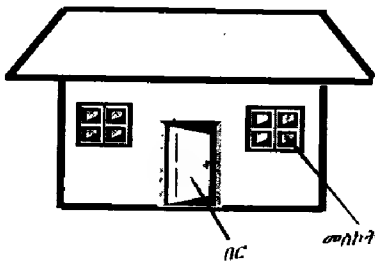
ቤሳ ቤስቲን የለውም ምንም ገንዘብ የለውም።

ቤሳ ምላጭ ስ ምላጭ።

ቤት ስ 1. ከእንጨት ወይም ከድንጋይ ወይም ከጡብ፡... የሚሰራና ለተለያዩ አገልግሎት (ለሰው ወይም ለእንስሳት መኖሪያ፡ ለእቃ ማስቀመጫ፡...) የሚውል፡ ዙሪያው በግድግዳ፡ ላይ በጣሪያ የተከለለ መጠለያ፡ ጎጆ፡ ሳር ቤት፡ ቆርቆሮ ቤት፡ ሀንፃ፡... (ስለሱን በሚቀጥለው ገፅ ተመ)። 2. የትውልድ ወይም የዝምድና ደረጃ፡ ሃረግ። አጅና አንተ አራት ቤት ነን ወይም የአንድ ቅድመአያት ልጆች ነን ግለት ነው። 3. የገበጣ መጫወቻ ጉድጓድ። 4. ትዳር። ለጅህ ቤት ይዟል? 5. የአሃዞች የአቀማመጥ ደረጃ። የአንድ ቤት/የአሰር ቤት። 6. የአንድ ነገር ማስቀመጫ፡ መከተቻ፡ ሳጥን። የከባሪነት ቤት። 7. የግጥም ስንኞች የመጨረሻ ሆኑ። 8. ንጉድ ወይም ሰራ የሚያከሃድበት ቦታ። 9. ጎጃድ ቤት/ፍቶ ቤት።

ቤቱ ሞቀ ኑሮው ተሳካ፡ ተሟሳ።

ቤቱ ተዘጋ የቤቱ ዋና የነበረው ሰው በሞት ወይም በሌላ ምክንያት ስለተለየ በቤተሰቡ ላይ ችግር መጣ፡ ወደቀ።

ቤት

ቤቱ ፈረሰ 1. ንብረቱ፡ ሃብቱ ተበተነ፡ ባከነ ድህነት ላይ ወደቀ። 2. ከትዳር ተፈናቀለ (በፍቺ ወይም በሌላ ምክንያት)።

ቤቱን ሰው አያውቀውም ከቤቱ ሰው ጋብዞ፡ አብልቶ፡ አጠጥቶ አያውቅም።

ቤቱን አሸነፈ ራሱን ችሎ ቤቱን አስተዳደረ፤ ሰርቶ በሚያገኘው የቤቱን ችግር አስወገደ።

ቤቴ ቤቴ አለ ለትዳሩ፡ ለንብረቱ ተጋ፡ አሰበ፤ ተትኮረኮረ፤ ጣረ።

ቤት ለእንጋባ አዲስ ቤት ውስጥ የገቡ ሰዎችን ለመጠየቅ የሚሄድ ሰው መልካም ምኞቱን ለመግለፅ የሚያቀርበው የሰላምታ ቃል።

ቤት ለእንግዳ ከቤት ደጃፍ ላይ የቆመን እንግዳ ወደ ቤት ዝለቅ፤ ግባ ለግለት የሚነገር የመጋበዣ ቃል።

ቤት ሾላ (ቤ.ክህ.) ከጉባኤ ቃና ጀምሮ እየተማረ መወድስ ላይ ደረሰ፤ የቅኔ ትምህርቱን አዳረሰ።

ቤት አሳየ መልስ ጠርቶ ጋበዘ (መሸረሸገ)።

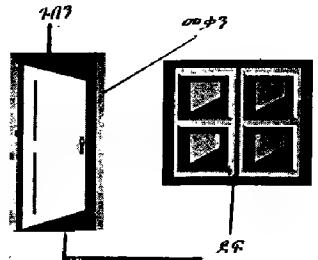
ቤት ከቤቱ ገባ በሃብት፤ በደረጃ ፡ ... ተመሳሳይነት ያላቸው ሰዎች በጋብቻ ተሳቡና ወይም ተጋቡ።

ቤት ያፈራው ከቤት ውስጥ ሊገኝ የቻለ ግንኙውም ምግብና መጠጥ።

ቤት ይቀጠረው የችግሩ፡ የመከራው፡ የሟቹ ሰው ብዛት ልክ በትክክል ሊታወቅ አይችልም፤ ስፋት አለው።

[ከ]ቤት (እቤት) ዋለ በህመም ወይም በሽምግልና ምክንያት ከቤት ተቀመጠ፤ ከቤት ለመውጣትና ወዲያ ወዲህ ብሎ ለመስራት አትም ለጣ።

ቤቶች(እዚህ ቤት) ከውጪ የቆመ እንግዳ በቤት ውስጥ ሰው እንዳለና እንደሌለ ለማወቅ

ወይም ሰዎቹ ከቤት ውስጥ ብቅ ብለው እንዲያነጋግሩት ሲፈልግ ሰዎቹን የሚጠራበት ቃል።

ቤተልሄም ስ 1. በኢየሩሳሌም የምትገኝ፤ ኢየሱስ ክርስቶስ የተወለደበት ቦታ። 2. በቤተክርስቲያን ቅዕረ ግቢ ውስጥ ከቤተክርስቲያኑ በስተምስራቅ በኩል የምትገኝና መስዋእት የሚዘጋጅበት አነስተኛ ቤት።

ቤተመቅደስ ስ 1. የእራት እምነት ተከታዮች ፀሎትና አምልኮ የሚያደርጉበት ቤት። 2. በቤተክርስቲያን ውስጥ የቅዱስ ፀሎት የሚደርስበት፤ መስዋእት የሚፈተትበት ክፍል፤ መቅደስ።

ቤተመንግስት ስ የአንድ ሃገር መሪ ወይም ርእሰ ብሃር የሚኖርበት የመንግስት ቤት።

ቤተመዘክር ስ ጥንታዊና ታሪካዊ የሆኑ ቅርሶች ተጠብቀው የሚቀመጡበትና በሀዝብ የሚጎበኙበት ቤት።

ቤተመዛግብት ስ ልዩ ልዩ ሰነዶችና ዕውቅና የሚከማቹበትና ተጠብቀው የሚቀመጡበት ቤት።

ቤተመፃህፍት ስ የተለያዩ መፃህፍት የሚገኙበትና አንባቢያን በትውስካ ወይም ክወሰድ ገብተው በማንበብ የሚገለገሉበት ቤት።

ቤተምርፋቅ "ረፈቀ" ስር "ምርፋቅ" ን ተመ.

ቤተምገስ ስ የቤተክርስቲያን ወይም የትልቅ ቤት ጉልላት።

ቤተሰብ ስ 1. የስጋ ገምድና ያላቸው ሰዎች። 2. በአንድ ቤት ውስጥ የሚኖሩ ሰዎች። 3. የሚቀራረቡ፤ የሚተሳሰቡ፤ የሚዋደዱና እንደ ዘመድ የሚተያዩ ዋናዎች፤ አብሮ አደገች።

ቤተሰብ አፈራ ትዳር መስራት፤ ልጅ ወለደ።

ቤተሳልገኝ ስ ከሳድን ጋር የተያያዘ የከብት ስጋ ብልት።

ቤተንጉሰ ስ ሰቀላ ወይም ሞላላ ያልሆነ ክብ ቤት።

ቤተአምልኮ ስ 1. ሃይማኖታዊ ስነ ስርአት የሚፈፀምበት ቤት። 2. ባለድ አምልኮ የሚፈፀምበት ቦታ። ቤት።

ቤተእግዚአብሄር ስ እግዚአብሄር የሚወደበት፡ የሚመለከበት፡ ሃይማኖታዊ ስነ ስርአት የሚካሄድበት ቤት፡ ቤተ መቅደስ፡ ቤተክርስቲያን፡....።

ቤተክህነት ስ የሃይማኖትና የካህናት አስተዳደር ነክ ስራ የሚካሄድበት ድርጅት፡ መስሪያ ቤት ወይም ቤር።

ቤተክርስቲያን ስ የክርስቲና እምነት ተከታዮች ለሁለት፡ ለሰግደት፡ ለብዙተ ወንጌልን ለመከታተል፡... የሚሰበሰቡበት፡ ለዚሁ አላማ ተብሎ የተሰራ ቤት፡ ቤተእግዚአብሄር።

ቤተክርስቲያን ሳመ ወደቤተክርስቲያን ሄዶ እጅ ነሳ፡ ሰገደ፡ ተሳለመ፡ ፀሎት አደረገ፡....።

ቤተክርስቲያን ሳሚ ት አዘውትሮ ወደቤተክርስቲያን እየሃደ እጅ የሚነሳ፡ የሚሰገድ፡ የሚላለም፡ የሚፀልድ (ምእመን)።

ቤተክርስቲያን ዘጋ 1. የቤተክርስቲያን አገልግሎት እንዲቋረጥ ወይም እንዳይካሄድ አደረገ፡፡ 2. የቤተክርስቲያንን በር በመዝጋት መሃላ ፈፀመ(አሳደረግሁም፡ አልፈፀምኩም በማለት)።

ቤተዘመድ ስ ዘመዳሞች፡ የሰጋ ዝምድና ያላቸው ሰዎች።

የቤተዘመድ ዳኛ/ጉባኤ ስ የተጣሉ ባልና ሚስትን ወይም ዘመዳሞችን ለማስታረቅ ወይም ለማስማማት የተመረጡ፡ የፍርድ ቤት ድጋፍ ያላቸው የሽምጋይ ዳኞች አካል።

ቤተፀሎት ስ ሃይማኖታዊ ትምህርት የሚሰጥበት፡ ፀሎት የሚደረግበት፡... ቤት።

ቤተፈት ት 1. አግኝቶ ያጣ፡ የደሀየ። 2. ትጻፍ የፈረሰ።

ቤት ማያ ስ አዲስ ለተጋቡ ሰዎች የሚደረግ ግብዣ፡ መልስ።

ቤት ሰርሳሪ ስ ዘራፊ፡ ሌባ።

የቤት ልጅ ስ 1. (የጌ.እን.) ከቤት አገልጋይ የተወለደ ልጅ። 2. ዘዋጋ ያልሆነ፡ ጨዋና ጭንት የሆነ ልጅ። 3. በአንድ ቤተሰብ ውስጥ ያደገ የሌላ ሰው ልጅ።

የቤት መኪና ስ ሰዎች በማሳቸው ለመጓጓዣነት የሚጠቀሙበት አነስተኛ መኪና (በእሳት መጓጓዣ ስር ተመ.)።

የቤት ሰራተኛ ስ በገለበፅ መኖሪያ ቤት ተቀጥሮ የሚያገለግል ሰው።

የቤት ስራ ስ 1. በመኖሪያ ቤት ውስጥ የሚከናወን እንደ ምግብ ማብሰል፡ ልብሰ ማጣብ፡... ያለ ስራ። 2. ተማሪዎች ከትምህርት ስላት ውጪ ከመኖሪያ ቤታቸው ወስደው እንዲሰሩት የሚሰጣቸው የትምህርት ስራ።

የቤት ስር(ስራ) ስ ከቤት ውስጥ ተፈትሎ የተዘጋጀ ሽማ።

የቤት እመቤት ስ በቤር ስራ ወይም በሌላ ክብት ውጭ በሆነ መተዳደሪያ ላይ ያልተሰማራች ባለትዳር ሴት።

ቤተኛ ት እንደቤተሰብ የሚታይ፡የሚታሰብ ወዳጅ።

ቤንዚን ስ ፔትሮሊየም ከሚባል ድፍድፍ የሚገኝ፡ በፍጥነት የመቀጠል ባህርይ ያለውና የተለያዩ ሞተሮችን ለማንቀሳቀስ የሚችል እንዲሁም እንደ ሱፍ ያሉ ልብሶችን በደረቀ ለመጥረግና ለማፅዳት የሚረዳ በፈሳሽ መልክ የሚገኝ ነዳጅ።

ቤዛ ስ 1. አጻጻ። መድሃኒት። ክርስቶስ ቤዛች ነው። 2. ዋቢ፡ ሃላፊ፡ መድን። የግዛታት ፈረስ ቤዛ አለው። 3. መከላከያ። ባርጃግ የፀሃይና የብርድ ቤዛ ነው። 4. በካሳ መልክ ወይም እንደምትከ፡ እንደ መለወጫ፡ እንደ መያዣ ሆኖ የሚቀርብ ነገር። ጠላፊዎች ተጠላፊውን የለቀቁት ቤዛ ተቀብለው ነው።

ቤዠ

ተቤዠ ግ አጻ፡ ታደገ፡ ቤዛ ሆነ።

ብ የ"ቦ" ፊደል ላይሰ ዘር።

ብ _ (ከ "ይ" ድምፅ በፊት ሲገባ "ቤ-" + ከ "አ" ድምፅ በፊት ሲገባ "ባ-" ይሆናል። በሃላፊ ጊዜ በሚነገር ግስ ላይ "ብ-" ይሆናል)። በግስ መነሻ ላይ እየተቀጠለ ምክንያትን፡ ምኞትን፡ ፀፀትን፡... የሚገልፅና ግስን ከማስር የሚያስቀር ምእላድ። ብፊልግ እንዳለው/ ቢመጣም ባይመጣም በታው ይዘጋጃ/ በአገልግሎት አመሰግናለሁ እንጂ አልወቀስም /በልግቱን በተቀበለ ኖሮ ጥሩ ነበር።

ብሃ "ቦሃ" ን ተመ.

ብሄር ስ 1. ሃገር። 2. አንድ አይነት ቋንቋ፡ ባህልና ስነልቦናዊ አመለካከት ያለው፡ ቤታሪክ፡ በእኩያሚ፡...የተሳሰረና በተወሰነ ክልል ውስጥ የሚኖር ህዝብ።

ብሄረሰብ ስ ከይም አንድነት ይልቅ በክልል፡ በቋንቋና በባህል አንድነት ላይ የተመሰረተ፡ የተለያዩ ነገዶች የተዋሃዱበት ማህበረሰብ።

ብሄር አቀፍ ት አገር አቀፍ።

ብሄራዊ ት የሃገር።

ብሄራዊ ወታደር ስ በብሄራዊ ውትድርና አገልግሎት ላይ ያለ ዜጋ።

ብሄራዊ ውትድርና ስ በተወሰነ የእድሜ ክልል ውስጥ ለተወሰነ ጊዜ በውትድርና ተግባር ተሰልፎ አገርን የማግለገል የዜግነት ግዴታ።

ብሄራዊ ጦር ስ በአንድ አገር ውስጥ ከሚገኙ ከተለያዩ የሀብረተሰብ ክፍሎች የተውጣጣ ሰራዊት።

-ብህ "በት"ን ተመ.

ብህትውና "ባህታዊ" ስር ተመ.

ብሆር ስ መልኩ በአብዛኛው ድፍርስ ያለ ቢጫ ሆኖ በአይኖቹ ዙሪያ ነጫጭ ፀጉሮች ያሉበት፤ ቀጫጭን ሁኔታ ወይፈት ቀልበስ ያሉ ቀንዶች ያሉት፤ በብዛት አለትና ቁጥጭ በሚገኝበት ተራራማ ስፍራ የሚኖር፤ ሳርና ቅጣት ቅጠል የሚመገብ የዱር እንስሳ (ሰእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ብሽ "-በት"ን ተመ.

-ብን ዝ.ክ.

-ብኝ ዝ.ክ.

ብሉል "በለለ" ስር ተመ.

ብሉይ[ኪዳን] ስ ከአራት ዘፍጥረት እስከ ትንቢተ ሚልክደስ ያለው የመፅሃፍ ቅዱስ ክፍል።

ብላሽ "በለሽ" ስር ተመ.

ብላታ ቅ በቤተመንግስት ውስጥ ለሚያገለግልና ለንጉሱ ዋና ጉዳይ ፈጣሚ ለሆነ ሲቢል ሰው ይሰጥ የነበረ ከባላቴን ጌታ ዝቅ የማል የማእረግ ስም።

ብላቴና ስ ወጣት ወይም ሶታ የሆነ ወይም የሆነች ልጅ።

ብላቴን ጌታ ስ በሚኒስተርነት ደረጃ ላለ ወይም በሌላ ክፍተኛ የሰልጣን እርከን ላይ ለደረሰና ዝንባሌው ወደ ሰነዕውና ጥናት ለሆነ ሲቢል ሰው ይሰጥ የነበረ ማእረግ።

ብላጊ "በለገ" ስር "በልግ" ን ተመ.

ብሉን (የአይን ብሉን) ስ የአይን ጥቁር ክፍል፤ የአይን ማሚት ያለችበት ጥቁር አካል (ሰእሉን አይን ስር ተመ.)።

ብል ስ ልብሰን፤ ቆዳን፤...የሚበላ፤ የሚበላግ የተሳይ አይነት፤ ነቀዝ።

ብልህ ቅ አዋቂ፤ አስተዋይ፤ ዘዴኛ።

ብልሃት ስ 1. እውቀት፤ ጥበብ፤ ዘዴ። 2. ምክንያት፤ ሰበብ፤ ያለጣልታት ሊቀር ላይቻልም።

ብልሃተኛ ቅ ጥበበኛ፤ ዘዴኛ።

ብልሹ "በለሽ" ስር ተመ.

ብልሽት ዝ.ክ.

ብልቃጥ(ቢልቃጥ) ስ ለሽቶ ወይም ለቀለም፤...መያዣ የሚሆን አነስተኛ ጠርሙስ።

ብልት "በለተ" ስር ተመ.

ብልዝ "በለዝ" ስር ተመ.

ብልግና "ባለግ" ስር ተመ.

ብልጠት "በለጠ" ስር ተመ.

ብልጣ ብልጥ ዝ.ክ.

ብልጥ ዝ.ክ.

ብልጫ "በለጠ" ስር ተመ.

ብልጭልጭ "በለጩ" ስር ተመ.

ብልጭልጭታ ዝ.ክ.

ብልጭታ ዝ.ክ.

ብልፅግና "በለፀግ" ስር ተመ.

ብሎት "በላ" ስር ተመ.

ብረት ስ 1. የህንፃ መሳሪያዎችን፤ እንደ መጥረቢያ፤ ደማ፤ ቢላዋ፤... ያሉ ቁሳቁሶችን ለመስራት በጥሬ እቃነት የሚያገለግል ጠንካራ የማእድን አይነት። 2. ጠመንጃ። 3. (ዘይ.) ብረቱ፤ ጠንካራ።

ብረት አውርድ ጠመንጃህን ከትከሻህ ላይ አውርድ የሚል የወታደራዊ ሰልፍ ስነስርዓት ትእዛዝ።

ብረት አውጣ ጠመንጃህን ከትከሻህ ላይ አድርግ የሚል የወታደራዊ ሰልፍ ስነስርዓት ትእዛዝ።

ብብረት ሰላም በል(ብብረት ሰላምታ ስጥ) በወታደራዊ የጠመንጃ ሰላምታ አሰጣጥ ደንብ መሰረት ሰላምታ አቅርብ ወይም የሰላምታ ምልክት አሳይ የሚል ትእዛዝ።

ብረት ለበስ ተሽከርካሪ ስ አካሉ በብረት የተሸፈነ ተሽከርካሪ፤ መኪና።

ብረት ማእዘን ስ አናጤዎች፤ ግንቦች፤... የማእዘን ቅርፅ ለማውጣት ወይም የቅርፁን ትክክለኛነት ለማረጋገጥ የሚለኩበት የማእዘን ቅርፅ ያለው መሳሪያ፤ እስኳድራ እየተባለም ይጠራል።

ብረት ምጣድ ስ ለቤት፤ ለጥራጥ መቁያና ለቂጣ መጋገያ፤... የሚያገለግል ከብረት የተሰራ ምጣድ።

ብረትቀለም ስ ብረትና ብረት ነዝ የሆኑ ነገሮችን ለመቀባት (ለማስጌጥ) የሚያገለግል፤ በቀላሉ የማይለቅ የቀለም አይነት።

ብረት ቀጥቃጭ ስ (የጌ. አነ.) በገጠር አካባቢ እንደ ማረሻ፤ ቢላዋ፤ ማጥፊ ያሉ መሳሪያዎችን ሽቤቱ ውስጥ እያዘጋጀ ለተጠቃሚው የሚሸጥ የእጅ ባለሙያ። 2. (ሰድብ) ቡዳ፤ ጠይብ።

ብረት ቆብ ስ ከብረት የተሰራ ቆብ፤ የራስ ቁር።

ብረት አቅላጭ

ብረት አቅላጭ ስ ብረት የሚገኝበትን አፈር ወይም ማለድን እያጠራ የተጣራውን ብረት በማውጣት እንደ ማረሻ፣ ደማ፡...ያሉ ልዩ ልዩ መሳሪያዎችን የሚሰራ ጥበበኛ፡፡

ብረት ድስት ስ ከብረትና ብረት ነክ ከሆኑ ነገሮች የተሰራ ድስት፡፡

የብረት ቆሎ /አለሎ (ዘይ.) ጠንካራ፡ የማይበገር፡ ጀግና፡፡

የብረት አር ስ የብረት ማለድን ወይም ብረት የሚወጣው አፈር በእሳት እንዲቀልጥ ከተደረገና ብረቱ ተለይቶ ከወጣ በኋላ የሚቀረው ዝቃዊ፡ ጠባር ጓል፡፡

ብሩህ "ብራ" ስር ተመ.

ብሩሽ "ብረሽ" ስር ተመ.

ብራ "ብራ" ስር ተመ.

ብራሪ "ብረረ" ስር ተመ.

ብራሮ ዝክ.

ብራቅ "ብረቀ" ስር "መብረቅ" ን ተመ.

ብራና ስ እንደ ወረቀት ለመጻፈያነት የሚያገለግል የተፋቀና የለሰለሰ የበግ ወይም የፍየል፡... ቀጽ፡፡

ብራና ራስ ስ (ስድብ) መላጣ፡፡

ብራኳ ስ ከወገብ በላይ ከማጅራት በታች የሚገኝ የትክክ አጥንት፣ መጋፈያ፡፡

ብር ስ ሙስጠ ክፍት የሆነ የገብስ ወይም የስንዴ፡... አገጽ፡፡

የብር እህል ስ እንደ ገብስ፡ ስንዴ፡ አጃ፡... ያለ የእህል አይነት፡፡

ብረሽሽ ገላ ብሎ የማይታይ፡ ከላሳ ሰው፡፡

ብረሽሽ እህል አገጽው ወይም ብሩ አጠር አጠር ብሎ ፍሬው ጥሩ የሆነ የገብስ ወይም የስንዴ ሰብል፡፡

ብር ስ 1. ገንዘብ፡ 2. መቶ ሳንቲም ወይም የመቶ ሳንቲም ዋጋ ያለው የወረቀት ገንዘብ፡ 3. ከአፈር ተነጥሮ የሚወጣ፡ ደረጃው ከወርቅ ቀጥሎ ገባ ብሎ የሚገኝ የማለድን አይነት፡፡

ብርአለንጋ ስ 1. እጅታው ከብር የተሰራ አለንጋ፡ 2. የዛር ስም፡፡

ብርአምባር ስ 1. ከብር የተሰራ ለምባር፡ 2. ከብረንፅህና፡ ድንግልና፡፡

ብርአፍሳሽ ስ ብር እያቀለጠ የተለያዩ ጌጣጌጦችን የሚሰራ የእጅ ባለሙያ፡፡

ብር ጉብጉባት ስ በለምድ፡ በካባ፡ በቀሚስ፡... ጥልፍ ላይ የሚደረግ፡ ልዩ ልዩ ቅርፅ ያለው የብር ጌጥ፡፡

ብርጣፋ ጋሻ ስ በብር የተጌጠ ጋሻ፡፡

የብር ኢየቤልዩ ስ የአንድ ድርጊት 25ኛ

አመት በአል፡፡

ብርሃን "ብራ" ስር ተመ.

ብርሌ ስ ከአንገቱ ቀጠን ብሎ ከሆዱ ሰፋ የሚል፡ ከብርጭቆ መሰሪያ ቁሳቁስ የሚሰራ፡ ለጠላና ለጠጅ መጠኔ የሚያገለግል እቃ፡፡

አፈ ድስት ብርሌ

ሹርቢ ብርሌ

ብርቅ ቅ 1. አዘውትሮ የማይታይ፡ የማይገኝ፡ የማይደረግ ነገር ግን ሲያጋጥም ተወዳጅነት፡ ማራኪነት፡ ተፈላጊነት የሚኖረው፡ 2. ገና ያልተጠገበ፡ ያልተሰለጠ፡ አዲስ ወይም እንግዳ የሆነ፡፡

ብርቅዬ ቅ 1. ደስ የሚል፡ የሚያምር፡ 2. ድንቅ፡፡

ብርቅርቅ "ብረቀ" ስር ተመ.

ብርባር "ብረባረ" ስር ተመ.

ብርብራ ስ ፍሬው ወይም ቅጠሉ አሳን አስከሮ ለመያዝ የሚያገለግል የዛፍ አይነት፡፡

ብርቱ "ብረታ" ስር ተመ.

ብርታት ዝክ.

ብርቱካን ስ ከሎሚ ከፍ የሚላና ጣእሙ ጣፋዊ የሆነ ውሃ ያለው የፍራፍሬ አይነት፡፡ ፍሬውን የሚያፈራው ተከልም ብርቱካን ይባላል፡፡

ብርት ስ ከመዳብ ወይም ከነሃስ የተሰራ የእጅ መታጠቢያ ሳህን፡፡

ብርንዶ(ስጋ) ስ ያልተቀቀለ ወይም ያልተጠበሰ ቀይ ሙዳ ፣ ጥሬ ስጋ፡፡

ብርእ "ብእር" ን ተመ.

ብርኩማ ስ 1. ከእንጨት የሚሰራ ትራስ፡ 2. በእጅቻቸው እየተመረከቡ በእንፋትቅ የሚሂዱ የአካል ጉዳተኞች እጅቻቸው እንዳይገዱ እንደ እጅ መጫማያ የሚገለገሉበት ከእንጨት የሚሰራ አጭር የእጅ መርገጫ፡ 3. የበገና ወይም የክራር፡... አውታር መደገፈያ፣ መወጠሪያ (ስለአን የመዝቃ መሳሪያ ስር ተመ.)፡፡

ብርኩማ ነፍፍ

ብርኩማ² ስ የበርበሬ ዛላ ቂጥ እንጨት።

ብርኩታ "በረኩተ" ስር ተመ.

ብርካቴ "በረከተ" ስር ተመ.

ብርክ "በረክ" ስር ተመ.

ብርክርክ ዝ.ክ.

ብርኮት(ብርኳኔ) ስ ቆዳ የለበሰ የእንጨት

ትራብ፣ ብርኩማ።

ብርዝ "በረዘ" ስር ተመ.

ብርድ "በረደ" ስር ተመ.

ብርጉድ ስ ጣፋጭ መዛዝ ወይም ሽታ ያለው፤
ሊቶች ገላቸውን በጭሉ የሚታጠኑበት የእንጨት
አይነት፤ ቡክቡካ።

ብርጌድ ስ 1. በውስጡ የተወሰነ ቁጥር ወይም
በዛት ያላቸውን የጦር አባላት የሚይዝ የአንድ
ክፈለ ጦር እግረኛ ክፍል። 2. ለተወሰነ አላማ
የተደራጁ ሰዎች የሚገኙበት ቡድን።

ብርግድ "በረገደ" ስር "በርጋዳ" ን ተመ.

ብርጭቆ ስ መስታወት ከሚሰራበት ንጥረ ነገር
የሚሰራ ለውሃ፣ ለጠላ፣... መጠጫ የሚያገለግል
እቃ።

ብርጭቆ ወረቀት ስ እንደብረትና እንጨት
ያሉ ነገሮችን ለመፈግፈግና ለማለለስ
የሚያገለግል፣ አንደኛው ገፅ ለስላሳ ሁለተኛው
ደግሞ እንደ አሸዋ የደቀቀ የጦርመስ ስብርባሪ
የተጣበቀበት ሻካራ ወረቀት።

ብሳና (ምሳና) ስ ቅጠሉ ሰፋ ያለና ለስላሳ
የሆነ፣ በአብዛኛው ወይደጋ ላይ የሚበቅል የዛና
አይነት።

ብሳይ "በሰለ" ስር ተመ.

ብስ "በሳ" ስር ተመ

ብስለት "በሰለ" ስር ተመ.

ብስል ዝ.ክ.

ብስራት "በሰራ" ስር ተመ.

ብስቁል "በሰቆለ" ስር ተመ.

ብስቁልና ዝ.ክ.

ብስባሽ "በሰበሰ" ስር ተመ.

ብስብስ ዝ.ክ.

ብስና "በሰና" ስር ተመ.

ብስናታም ዝ.ክ.

ብስናት ዝ.ክ.

ብስኩት ስ ጽቂት፡ ውሃ፣ ቅባት፣ ጨው ወይም
ስኳር (እንደየአስፈላጊነቱ እንቁላል፡ ወተት
ወይም የተለያዩ ቅመማት ሊጨመሩበት ይችላል)
ተደዳዊ ከተበካ በሂሳ በስሉ በተለያየ ቅርፅ
የሚጋገር የደረቅ ምግብ አይነት።

ብስክ "በሰክ" ስር ተመ.

ብስክሌት ስ በእግር በሚንቀሳቀሱ

መዘወሪያዎች አማካይነት ሊሸከረከር የሚችልና
ብዙውን ጊዜ ባለ ሁለት ጎማ የሆነ መጓጓዣ
(ስእሉን መጓጓዣ ስር ተመ.)።

ብስክስክ "በሰክ" ስር ተመ.

ብስጭ "በሰጪ" ስር ተመ.

ብስጭት ዝ.ክ.

ብሶተኛ "ባሰ" ስር ተመ.

ብሶት ዝ.ክ.

ብሽ አለ(በሽ አለ) 7 1. አትለሽለሽ፣
ቅልብሽ አለ። 2. ድንገት ግልፍ አለ፤ የንደት፣
የቁጣ ስሜት ተሰማ።

ብሽሽት ስ በጭንና በሆድ መጋጠሚያ ላይ
በፍርንጎት አካባቢ የሚገኝ ገሳ (ስእሉን ሰውነት
ስር ተመ.)።

ብሽቅ "በሸቀ²" ስር ተመ.

ብሽቅጥ "በሸቀጠ" ስር ተመ.

ብቀታ "በቀት" ስር "በቀታ" ን ተመ.

ብቁ "በቃ" ስር ተመ.

ብቃት ዝ.ክ.

ብቅ

ብቅ አለ 7 1. ወጣ፣ ተገለጠ፣ ታቶ። 2.
መጣ። 4. ከቶ ብቅ አላችሁ። 3. ሂደ፣ ደረሰ።
ወደገጠር ብቅ ብዬ እመጣለሁ።

ብቅ አደረገ 7 አወጣ፣ ገለጠ፣ አሳየ።

ብቅ ጥልቅ አለ ወጣ ገባ አለ።

ብቅ ጥልቅ አደረገ ወጣ ገባ አደረገ።

ብቅል "በቀለ" ስር ተመ.

ብቋያ "በቀለ" ስር "ቡቃያ" ን ተመ.

ብቡ "ባባ" ስር "ቡቡ" ን ተመ.

ብብት(ብብቻ) ስ እጅና ትኩሻ ከሚጋጠሙበት
ላይ በስተውስጥ በኩል የሚገኝ፣ ከተወሰነ እድሜ
በሂሳ ለስላሳ ፀጉር የሚበቅልበት የሰውነት ክፍል
(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

ብቱቶ "በተተ" ስር "ቡትቶ" ን ተመ.

ብትር "በትር" ን ተመ.

ብትቶ "በተተ" ስር "ቡትቶ" ን ተመ.

ብትን "በተን" ስር ተመ.

ብትክትክ "በተክ" ስር ተመ.

ብቻ 1. በተናጠል፣ ሌላ ላይጨምር። ሌላ ብቻ
ይምጣ። 2. ይሁን እንጂ። የጠፈቱን ሂሳብ
አልከፈለክኝም፤ ብቻ ለላፊው አልጠይቅህም።
3. ቅሬታን፣ አለመርካትን፣... ለመግለፅ የሚያገለግል
ቃል። የተሰጠኝ ርስት የሰርኛ አይደለም፤ ብቻ
ለሌላ ተግዢ ይጠቅም ይሆናል።

4. ግን፡ ወደግታ እንድትመጡ ብቻ እንላታመሽ፡፡

ለየብቻ በተናጠል፡ ለየራሱ፡ ለየብቻ መብላት ግጥሞችን እጅግም ያልተለመደ ባህል ነው፡፡

ብቻ ለብቻ 1. እንደ ለአንድ፡ ፋዊትና ገልጾኛ ብቻ ለብቻ ተፋለሙ፡፡ 2. በተናጠል፡ ለየራሱ፡ ብቻ ለብቻ እየመጣችሁ አነጋግሩን/ ብርጭቆሞቹ እንዲይሰበሩ ብቻ ለብቻ አስተምጣቸው፡፡

የብቻ 1. የግል፣ የራሱ፡ 2. ልዩ፣ ድንቅ፡ የሉ ትጥልፍና የብቻ ነው፡፡

ብቸኛ ት 1. ከሌላ ሰው ጋር የማይገጥም፡ ጓደኛ የሌለው፡፡ 2. እንደ በቀል፡ እንድያ፡ ብቸኛ ልጅን ለምት አሳልፎ ሰጠው፡፡

ብናኝ “ቦነን” ስር ተመ.

ብንታ ዝ.ከ.

ብእር(ብርእ) ስ ሢቶን ቀለም እያሰነኩ ወረቀት ወይም ብራና ላይ ለመፃፍ የሚያገለግል ከመታ ወይም ከሌላ ነገር የሚሰራ ወይም የተወሰነ የቀለም መጠን በውስጡ የሚይዝና እስካስቀ ድረስ ሳያደርጉ ሊያስፅፍ የሚችል ሢቶ ብረት የሆነ የፅህፈት መሳሪያ፡፡

የብእር ስም ስ ማንነቱ እንዲታወቅበት የማይፈልግ ፅሃፊ ለሀዘብ በሚያቀርባቸው ፅሁፎች ላይ የሚጠቀሙት የምስጢር ስም፡፡

ብከላ “ባከለ” ስር ተመ.

ብኩርና “ብከረ” ስር ተመ.

ብኩን “ባከን” ስር ተመ.

ብከካ “ባሃ ድንጋይ” ን ተመ.

ብወዛ “ብወዛ” ስር ተመ.

ብው

ብው አለ 1. በሃይል ተቀጣጠለ፡ ነደደ (እሳት)፡፡ 2. (ዘይ.) በሃይል ተቆጣ፡ ተናደደ፡፡ 3. ፊነዳ፡ የፍንዳታ ድምፅ አሰማ፡፡

ብው ብሉ ስከረ በጣም ስከረ፣ ጥንብዝ አለ፡፡

ብዙ “ቦዛ” ስር ተመ.

ብዙሃኑ ዝ.ከ.

ብዙውን ዝ.ከ.

ብዛት ዝ.ከ.

ብዝሰዛ “ብዘበዘ” ስር ተመ.

ብዝት “ባዘተ” ስር ተመ.

ብሾ

ብሾ አለ ን ግልፅ ሆኖ በትክክል አልታይ አለ፡፡

ብሾታ ስ በግልፅ ወይም በትክክል ያለመታየት

ሁኔታ፡፡

ብያኔ “ቦየነ” ስር ተመ.

ብይ ስ ብርጭቆ ከሚሰራበት ንጥረ ነገር የተሰራ የተለያየ መልክ (ቀለም) ያለው ድቡልቡል የልጆች መሣወቻ፡፡

ብይን “ቦየነ” ስር ተመ.

ብይድ “ቦየድ” ስር ተመ.

ብድ “ቦዳ” ስር ተመ.

ብድራት “ቦደረ” ስር ተመ.

ብድር ዝ.ከ.

ብድግ

ብድግ አለ ን ከተቀመጠበት ወይም ከተሻበት ተነሳ፡ ቆመ፡፡

ብድግ አደረገ ስ አነሳ፡፡

ብገናም “ቦገነ” ስር ተመ.

ብገን ዝ.ከ.

ብጉር(ቡጉር) ስ ብዙውን ጊዜ በጉርምስና እድሜ እካባቢ ባሉ ሰዎች ፊት ላይ የሚወጣ፡ ጥቅቅን እትራት ወይም እበጥ መሰል የቆዳ ሀመም አይነት፡፡

ብጉንጅ ስ ብዙውን ጊዜ ለስለስ ባለ የሰውነት ክፍል ላይ የሚወጣ እበጥ፡ መግልና ቁስል የሚያስከትል የሀመም አይነት፡፡

ብጣሪ “ብጠረ” ስር ተመ.

ብጣሻም “ብጠሰ” ስር ተመ.

ብጣሽ ዝ.ከ.

ብጤ “ቢጤ” ን ተመ.

ብጥ “ቦጥ” ስር ተመ.

ብጥሌ ስ 1. እንጎቻ፡፡ 2. መጠኑ አነስተኛ የሆነ እቃ (ለምሳሌ የቢራ ጠርመሱ)፤ ቡትሌም ይባላል፡፡

ብጥልጣይ “ብጠለጠለ” ስር ተመ.

ብጥር “ብጠረ” ስር ተመ.

ብጥስ “ብጠሰ” ስር ተመ.

ብጥስጣሽ ዝ.ከ.

ብጥስጥስ ዝ.ከ.

ብጥቅጣቂ “ብጠቀ” ስር “ብጥቅጥቅ” ን ተመ.

ብጥቅጥቅ “ብጠቀ” ስር ተመ.

ብጥብጥ “ብጠባጠ” ስር ተመ.

ብጥብጥ ዝ.ከ.

ብጫቂ “ብጨቀ” ስር “ቡጫቂ” ን ተመ.

ብጭቅጫቂ “ብጨቀ” ስር ተመ.

ብጭትጭት “ብጨቀ” ስር “ብጭቅጫቂ” ን

ተመ.

ብጭብጭ “*በጨበጨ” ስር “በጭብጭ” ን ተመ.

ብፀኣት ት ከቡር፡ ምስጉን፡ ብሩክ፡ ዓድቅ፡

ብፀኣት ስ ስለት፡ የሰለት ስጦታ፡

ብፀኣና ስ መንፈሳዊ ክብር፡ ብፀኣነት፡ ትድስና፡

ብፌ ስ ተጋግዞ የፈለገውን እያነሳ እንዲመገብ የተለያዩ የምግብ አይነቶች በተለያዩ እቃዎች ላይ እየተደረጉ ጠረጴዛ ላይ ተደርድረው የሚቀርቡበት የግብዣ አይነት፡

ቦ የ “ቦ” ፊደል ሳብእ ዘር፡

ቦሃ “ቦ-ሃ” ን ተመ.

ቦሃቃ “ቦ-ሃቃ” ን ተመ.

ቦለሰ¹ ን ቦነነ፡ ጨስ (አሳራ፡ ጨስ፡...)፡

ቡል አለ(ቡልል አለ) ን በሃይል ቦነነ፡ ጨስ፡

ቡል ቡል አለ (ቡልል ቡልል አለ) ን ቡን ቡን አለ፡ ተትጎለጎለ፡ ጨስ፡

ተንቧለለ ን በሃይል ጨስ፡ ጨሱ ወደላይ ተነሳ፡ ተትጎለጎለ፡

ቦለሰ² ን ቦላሌ፡ ሰፊ ሆነ፡

ቦላሌ(ሱሪ) ስ ከወገብ በታች እስከ መጨማሪያ አካባቢ የሚደርስና ሰፊ የሆነ ሱሪ፡ የቱምግ ሱሪ ተቃራኒ፡

ተንቧለለ ን 1. ሰፋ፡ ቦላሌ ሆነ፡ 2. ሰፊ ልብስ (ቀሚስ) ልብስ በዙፍ ተሽከረከረ፡

*ቦለቦለ

ቦለቦለ(ቦልቧላ) ት ተግባቢ፡ ተጫዋች፡ ቦረቦር፡

ተንቦለቦለ ን 1. በብዛት ወረደ፡ ፈሰሰ (አሸነፈ)፡ 2. በብዛት ወጣ፡ ተትጎለጎለ (ጨስ)፡

አንቦለቦለ ን 1. አንዶለዶለ፡ በብዛት አፈሰሰ፡ 2. በሰፊው አወራ፡

ቦለደ ን 1. እንጨትና እንጨትን በማፋጨት፡ ድንጋይና ድንጋይን በማጋጨት እሳት እንዲፈጠር አደረገ፡ እስቲ አወጣ፡ 2. (ዘይ.) ፋፍ፡ በሪህኛ ሆነ፡ ሸፈተ፡

ቦለድ(ቦለዴ) ት 1. ከጅራው (ከወገኖቹ) ተለይቶና ለብቻው ተሰማርቶ የሚታይ (ከንጀሮ)፡ 2. (ዘይ.) ቢቱን ለቆ፡ ከህዝብ ለየት ብሎ ሚካ ለሚካ የሚዞር (አጋሚዶ፡ ሽፍታ)፡

ቦሊንግ ስ ትልቅነትና ክብደት ያለውን ኳስ ከጣውላ በተሰራ ወለል ላይ በማሸከርከር፡ በጦርመስ ቅርፅ የተሰሩና በወለሉ ሚፍ የተደረደሩ አስር እንጨቶችን በመጣል የሚደረግ ጨዋታ፡

ቦላሌ “ቦለሰ²” ስር ተመ.

ቦልቧላ “*ቦለቦለ” ስር “ቦለቦለ”ን ተመ.

ቦምብ ስ የተለያየ መጠንና ቅርፅ ያለው፡ ሊፈነዳ በሰውም ሆነ በንብረት ላይ ከፍተኛ ጉዳት ሊያደርስ የሚችል አደገኛ የጦር መሳሪያ አይነት፡

በቦምብ ደበደበ በተወሰነ ነገር ወይም ቦታ ላይ ቦምብ በተደጋጋሚ በመወርወር ወይም ከአየር በመጣልና በማፈንዳት አደጋ አደረሰ፡

ቦምብ ጣለ በቦምብ መታ፡ ቦምብ ወረወረ፡

ቦምብ ጣይ አይርፕላን ስ በተወሰነ አላማ ላይ ቦምብ ከአየር ለመወርወር የሚያገለግል የጦር አይርፕላን፡

ቦረሽ ን በቡርሽ ጦረገ፡ አፀዳ፡

ቦርሽ(ቡርሽ) ስ ከፀጉር ወይም ከጉላስቲክ የሚሰራ ቀለም ለመቀቢያ፡ ልብስ ለመታረጊያ፡ ጦርመስ ለማጠቢያ፡...የሚያገለግል እቃ፡

ተቦረሽ ን በቡርሽ ፀዳ፡ ተጠረገ፡

ቦረቀ ን ፈነጨ፡ ፈነጠዘ፡ ዘለለ፡

ቦረቃ ስ ፍንጠዛ፡ የደሰታ ዝላይ፡

*ቦረቀቀ

ቦርቃቃ(ቦርቅቅ) ት በጣም የሰፋ፡ የተንቧለለ፡ ቦርቃቃ ሱሪ፡

ተንቦረቀቀ ን አለቅጥ ሰፋ፡ ተንቧለለ፡

አንቦረቀቀ ን አለቅጥ ሰፊ አደረገ፡ አንቧለለ፡

ቦረቦረ ን 1. በመሮ ወይም በመቆፈሪያ፡...

በመፈለፈል አንደኛደ (እንደ ግንድ፡ አለት፡ መሬት፡...ድፍን የነበረን ነገር)፡ 2. ሸረሸረ (ጎርፍ መሬትን)፡ 3. ሞረሞረ (የረሃብ ስሜት)፡ 4. ቀስ በቀስ ውስጥ ውስጡን እየጎዳ አደከመ፡

ቦረቦር ት 1. ቀይነት ያለውና ፍርክስ፡ ፍርክስ የሚል (የአፈር አይነት)፡ 2. (ዘይ.) ገራም፡ የዋህ የሆነ (ሰው)፡

ቦርቧራ ት (ዘይ.) ገራም፡ የዋህ፡ ተንኮል የሌለው (ሰው)፡

ተቦረቦረ ን 1. ጎደጎደ፡ ተሸሸረ፡ ተበላ፡ 2. ሃይሉ ቀስ በቀስ፡ ውስጥ ውስጡን እየተቀነሰ ሄደ፡

ቦረቦጭ ስ የተለያየ ቀለም ያለውና ብርጭቆ የሚመስል የድንጋይ አይነት፡

ቦረንትቻ ስ ለአድባር፡ ለቆሌ ተብሎ የሚታረፍ ከብት፡ የሚገጥር ቂጣ፡...

ቦራ ን ግንባሩ ላይ ነጭ ፀጉር ያለው (ፈረስ፡ ሰፊ ወይም ላም)፡

ቦርማ(ቦርማ) ዝ.ክ.

በርሳ ስ ከቆዳ ወይም ከፕላስቲክ የሚሰራ፣ የተለያየ መጠን ያለው ለገንዘብ ወይም ለአንዳንድ እቃዎች መያዣ የሚያገለግል እቃ።

በርቦርቲ፣ ስ የብረት ቀብ፣ የራስ ቁር።

በርባራ “በረበረ” ስር ተመ.

በርጼ ስ በጠላ መልክ በወፍራሙ የሚዘጋጅ፣ ጊዜ የማይገባበት የመጣጥ አይነት።

በርጭ ስ ወደውጪ ዘርጠጥ ብሎ የሚታይ የሆድ ውፍረት፣ ቀፊት።

በርጭ አወጣ ሆዱ ተንዘረጠጠ፣ ቀፊታም ሆነ።

በርጫም ፉ ሆደ ዘርጣጣ።

በቀልት “በቀለ” ስር “በቆልት” ን ተመ.

በቀረ ግ 1. መሃሉን ቀንብዎ የራስ ፀጉርን በመላወት ለጭላ ወይም ጋሜ አወጣ። 2. ማሳን አለፍ አለፍ እያለ በማረጋገ ተለመ። 3. በአንድ ማሳ ላይ ከተዘራው አህል ውስጥ የደረሰ የደረሰውን ብቻ አለፍ አለፍ እያለ አወደ።

በቅራት ስ 1. መሃል ራስን መላወት። 2. መሃሉ ላይ የተላወ የራስ ፀጉር።

በቀስ ግ በቅስ መታ።

በክስ(ቅስ) ስ 1. ቡጢ፣ የተወበጠ እጅ። 2. (ስፖ) የራሱ የሆነ የአጠቃቀም ሆነና ስርአት ያለው፣ በተወሰነ የቦታ ክልል ወይም መድረክ ላይ ቋንቋ ባጠቁቁ ሁለት ተጋጣሚዎች መካከል የሚካሄድ በቡጢ የመደባደብ ውድድር።

በክስኛ(ቅስኛ) ፉ 1. በቅስ የሚማታ፣ የሚደባደብ። 2. በቅስ ስፖርት ትምህርት የሰለጠነና በዚሁ ሙያ የሚተዳደር ስፖርተኛ።

*በቀቀቀ

በቅ ስ ሳያቋርጥ ለረዥም ጊዜ የሚጥል ዝናም የሚያስከትለው ፍሳሽ።

በቅቧቃ(ቀቀቀ) ፉ ፈሪ፣ ቡክን።

ተንቀቀቀ ግ 1. በብዛት ወረደ፣ ፈሰሰ (ውሃ፣ ጎርፍ)። 2. በጣም ፈራ።

እንቀቀቀ ግ 1. በሃይል ዘነመ፣ ረዘም ላለ ሰአት ሃይልኛ ዝናም ጣለ። 2 አስፈራራ።

እምቡቅቡት ፉ ፈሪ፣ ቡክን።

ቦቃ ፉ ግንባሩ ላይ ነጭ ፀጉር ያለው (ከብት)።

ቦቅማ ዝ.ክ.

ቦቅ “ቀቀቀ” ስር ተመ.

ቦቅስ “ቀቀስ” ስር ተመ.

ቦቅቧቃ “ቀቀቀ” ስር ተመ.

ቦቆሎ “ቀቆሎ” ን ተመ.

ቦተረፈ ግ በሃይል ቦወቅ፣ ዘነጠለ።

ቡትርፍ ፉ ቡጭት።

ተቦተረፈ ግ ተቦወቀ፣ ተዘነጠለ።

ቦታ ስ 1. ስፍራ፣ የተወሰነ አካባቢ፣ ክልል። 2. ይዞታ (የመራት)። 3. መገኛ፣ መኖሪያ፣ መቀመጫ። 4. መስማሪያ (የሰራ)። 5. ደረጃ፣ ማእረግ(የሰልጣን)።

ቦታ ለቀቀ 1. የነበረበትን ስፍራ ተወ። 2. ከነበረበት ስፍራ ተነሳ፣ ተወገደ።

ቦታ ሰጠ 1. አስቀመጠ። ለአንግዶቹ ቦታ ሰጣቸው። 2. ከቁም ነገር ቦታ አገባ። ላንተ ልፍለፋ ግን ቦታ ይሰጠዋል።

ቦታ ያዘ ተቀመጠ፣ ተደላደለ።

ቦታ ቦታ አለው ለሁሉም ነገር ጊዜ፣ ሁኔታ፣ ዘዴ፣ አጠቃቀም፣ አፈፃፀም አለው።

ቦታ ቦታውን ያዘ እንደየአካባቢ ተቀመጠ፣ ተደላደለ።

ቦት ስ ከቆዳ ወይም ከፕላስቲክ... የሚዘጋጅ እስከ ባት ድረስ የሚሸፍን ረዥም ማማ።

ቦነነ ግ 1. ጨሰ፣ በነነ፣ አባራው በነነ። 2. ላመ፣ ደቀቀ፣ አለቀ፣ በነነ። ተዘውትሮ ከመለበሱ የተነሳ ሱሪው ከጉልበቱ ላይ በነነ።

ቡናኝ “ቦነኝ” ስር “ብናኝ” ን ተመ.

አቦነነ ግ 1. አጨሰ፣ አበነነ (ጨሰን፣ አባራን፣...)። 2. ጨረሰ፣ አበነነ(ልብነን)። 3. ጨረሰ፣ ፈፀመ(ስራን)። 4. በሃይል መታ፣ አዘጠ፣ በሸመል አበነነ።

ቦና ስ ዝናም፣ ልምላሚ የሌለበት ወቅት፣ ድርቅ። የቦና ጥጂ ስ በድርቅ ምክንያት የተነሳ ወይም የከላ ጥጂ።

ቦና ስ በሆቴል ቤቶች፣ በሽይ ቤቶች... የሽያጭንና የግንጥ ሁኔታ ለመከታተያ እንዲያገለግል ከፕላስቲክ፣ ከቆርቆሮ... የሚዘጋጅ የገንዘብ ምትክ።

[የ]ቦኛ ውሃ ስ በነፃም ሆነ በግንጥ የባንቧ ውሃ የሚታደልበት ስፍራ፣ ቢርካም ይባላል።

ቦክቦክ ግ በሰበሰበ፣ ከእድሜው ብዛት የተነሳ የዛፉ ስር ቦክቦክ።

ቡክቡክ ስ ጨሰ ጥሩ መዘዛ ወይም ሽታ ያለው እንጨት፣ ስራሰር።

ቦካ “ቦኪ”ን ተመ.

ቦካ ግ 1. ኩፍ፣ ብድግ አለ፣ ለመጋገር ደረሰ (ሊጥ)። 2. ወቀየ፣ ጭቃ ሆነ (መራት)። 3. ለቤት ምርጥ እንዲሆን ከጭድና ከውሃ ጋር የተረገጠ ወይም የታሽ ጭቃ ተብላላ፣ ሸተተ፣ ለምርጥ ደረሰ። 4. በጣም ወፈረ፣ ሰባ። 5. ራደ፣ ፈራ። 6. ከመጠጠ፣ ሆመጠጠ።

በ-ሃቃ(የቡሆ እቃ፣የሃቃ) ስ 1. ሊጥ ወይም ቡኩ የሚዘጋጅበትና የሚቀመጥበት እቃ። 2. (ስድብ) የፊቱን ላይ ንፅህና የማይጠብቅ።

ትርክርክ።

ቡሃቃ ለዩ አንድነት እየኖሩ በጋራ እያዘጋጁ ይመገቡ የነበሩ። ለየብቻ እያዘጋጁ ለየብቻ መመገብ ያዙ፤ ተለያዩ።

ቡክ(ቡሆ፣ቡኪ፣ቡኪት) ስ ከእርሾ ጋር በውሃ የተለወሰ ጽፏት፤ ሊጥ።

ማቡኪያ ስ 1. ሊጥ የሚበክበት እቃ (ዋዲያት፣ ገበቲ፣ ትልቅ ሳህን)። 2. ቡሃቃ።

ቦኪ(ቦኪ) ስ ከከብት ሃምት ውስጥ የሚገኝ እንደጠጠር ያለ ቢጫ እንክብል፤ ሳዙና።

ቦክሰኛ “ቦቀሰ” ስር ተመ.

ቦክሰ ገ.ክ.

ቦዘ ገ1. ፈዘዘ፤ ነሆለለ፤ ዘንጋ። 2. መልኩ ተቀየረ፤ ገረጣ፤ ነበዘ።

ቦዝ ት ልበ ቢስ፤ ዝንጉ።

ቦዝ አንቀፅ ስ (ሰዋ.) እንደ “በልቼ”፤ “በልተን”፤ “በልተህ”፤ “በልቶ”፤...ያለ፤ ብዙውን ጊዜ በማሰሪያ አንቀፅነት የማይገኝ አንቀፅ ወይም የግስ እርባታ ክፍል።

ቦዘን ግ 1. ሰራ ፈቶ ዋለ። 2. ሰራ ተወ፤ ቸል ለዘ። 2. ሰራ ፈት፤ ቦዘኝ ሆነ።

ቦዘኛ ሽር ስ ስጋ ጣል ጣል የተደረገበት ወይም ስጋ በመጠኑ ያለበት የሽር ወጥ፤ ቦዘኛ ወጥ እየተባለም ይጠራል።

ቦዘኝ ስ ሰራ የሌለው፤ ሰራ ፈት፤ አውደልጻይ።

ቦዘን ስ ሰራ መፍታት።

ቦዘንተኛ ት 1. ሰራ ፈት። 2. ቸልተኛ፤ ዝንጉ።

አቦዘን ግ አሰነፈ፤ ሰራ አሰፈታ።

*ቦገቦገቦ

ተንቦገቦገቦ ግ 1. በመጠጥ ሞቅታ

ሁለንተናው ተደሰተ፤ ተፍነከነከ። 2.

ተንቀብቶገቦ፤ ግራ ተጋባ። 3.ፈራ፤ ተርበደበደ።

አንቦገቦገቦ ግ 1. በመጠጥ ሞቅታ ሰውነቱን አስደሰተ፤ አፍነከነከ። 2. አንቀብቶገቦ፤ ግራ አጋባ። 3. አስፈራራ፤ አርበደበደ።

ቦዬ ስ ተቀትሎ የሚበላ እንደ ሰኳር ድንች ያለ ስር ያለው ሃረግግ የሆነ የተክል አይነት።

ቦዬ ስ አሳማ።

ቦዬ¹ ስ ለውሃ ወይም ለፍሳሽ መሄጃ

እንዲያገለግል ጎድጎድ እንዲል ተደርጎ የተቆፈረ የፍሳሽ መስመር።

ቦዬ² ስ የኻይ ወይም የሆቲል ቤት ወንድ አስተናጋጅ።

ቦይኛ ስ ሰኳር ድንች የሚመስል፤ ሻኪራ የሆነ ስር ያለው፤ ቅጠሉ ረዘም ብሎ ሰፋ ሰፋ የሚል፤ ሰራ ተቀትሎ የሚበላ የተክል አይነት።

ቦደሰ ግ በሰፊው ገመሰ፤ ጎመደ፤ ቦጨ (የአንድን ነገር አካል)።

ቡድስ ት በሰፊው የተገመሰ፤ የተቦጨ።

ተቦደሰ ግ በሰፊው ተገመሰ፤ ተጎመደ፤ ተቦጨ።

ቦደን¹ ግ 1. ቀኝ እጁን ወደውጪ አድርጎ፤ ጋቢውን ወይም ኩታውን በቀኝ ብብቱ ስር በማሳለፍ በግራ ትከሻው ላይ አጣፋ፤ አደገደገ። 2. ከሚሰነዘርበት የጽላ ወይም የድንጋይ ጥቃት ለመከላከል ወይም ለምክቶሽ ይረዳው ዘንድ ልበሱን እግራ እጁ ላይ ጠመጠመ፤ ደገለለ። 3.ጋረደ፤ መከተ።

*ቦደን² ወገን፤ ቡድን አበጀ፤ ያዘ።

ቡድን ስ 1.አንድን የተወሰነ ተግባር በትንጅት የሚያከናውኑ ሰዎች የሚገኙበት አካል። 2. የተወሰነ ወገን፤ ክፍል፤ ምድብ።

የቡድን መሪ ስ የቡድን አለቃ፤ ሃላፊ፤ አስተባባሪ።

የቡድን አባት ስ በተለይ እንደገና ባሉ የባህል ጠዋታዎች ላይ እንደ አለቃ ሆኖ በመለም ለራሱ ቡድን የሚሆኑትን ተጫዋቾች የሚመርጥና አብሮ የሚጫወት ሰው።

ተባደን ግ 1.ከቡድን አባቶች ፊት ቀርቦ ለመመረጥ አንዱ ከሌላው ጋር ተጣመረ፤ ተጓደነ፤ ተቀናጀ። 2. በደነ።

አባደን ግ አንዱን ከሌላው ጋር አጣመረ፤ አጓደነ፤ አቀናጀ።

ቦዳ መሬት ስ የበባ መሬት።

*ቦገቦገ

ቦግታ ስ ብልጭታ፤ ተግታ (የመብረቅ፤ የብርሃን)።

ቦግ አለ ግ 1. ብልጭ፤ ተግ አለ፤ በራ። 2. ድንገት በሃይል ነደደ፤ ተቀጣጠለ (አባት)። 3. ፏ ብሎ፤ ደምቆ ወይም ጎልቶ ታየ።

ቦግ ቦግ አለ ግ ብልጭ ብልጭ፤ ተግ ተግ አለ።

ተንቦገቦግ ግ 1. ተብለዉለው። 2. በሃይል ነደደ፤ ተንበለበለ።

አንቦገቦግ ግ 1. አብለዉለው፤ አንተገተገ። 2. አንቀለቀለ፤ አንበለበለ።

*ቦጠለቀ

ቡጥልቅ አለ ግ ተቦጠለቀ።

ተቦጠለቀ ግ ድንገት በሃይል ተሰፈንጥሮ ወጣ (ትውከት፤ አከታ፤...)።

ቦጠጦጦ ግ 1. ቦረቦረ፤ የውስጥ የውስጡን ወይም ልብ ልቡን በላ (ለምሳሌ የዳቦን)። 2. ቦጥርሱ እየፈለቀ በላ (የባቂላ፤ የአተር

እሽትን)።3. ኅጠጎጠ፡ ኮረከረ (ብብትን)። 4. በቡጢ ውስጥ ውስጡን መታ፡ ደበደበ። 5. (ዘይ.) ውስጥ ውስጡን በላ፡ በዘበዘ፡ አራቆት (ገንዘብን)።

ቡጢ ስ የተወበጠ እጅ፡ ጡሣ።

ቡጥ ስ 1. የዳቦ ውስጠኛ ክፍል፡ ልብ። 2. የእንጨት መሃለኛውና ለስላሳው ክፍል፡ ልቡ። 3. ጉጉ። 4. የባቂላና የአተረ እሽት ፍሬ ልባብ።

***ቦጨረቀ**

ቦጭራቃ ት 1.ቦጭቧ፡ ውሃ የበዘበት (ወጥ፡ ጠላ፡...)። 2. (ዘይ.) ቁምነገር የሌለው፡ ፍሬቢብ።

ተንቦጫረቀ (ተምቦጫረቀ) ግ 1. እጅን ወይም እግሩን ውሃ ውስጥ ከቶ ተንቧቸ፡ ተፈራገጠ ወይም በሙሉ አካሉ ውሃ ውስጥ ገብቶ ተወራጨ፡ ተንደፋደፈ። 2. ውል፡ መልክ ሳይዝ ቀረ፡ ተበላሽ።

አንቦጫረቀ(አምቦጫረቀ) ግ1. አንቧቸ፡ በጠበቀ (ውሃን)። 2 መልክ፡ ቅጥ አሳጣ፡ አበላሸ።

ቦጨቀ ግ 1. ቦተረፈ፡ በደብ፡ ቀደደ፡ ነጩ፡ ዘገጠለ። 2. ጥጥን አፍታታ፡ አባዛት።3. (ዘይ.) አማ፡ በሃሜት የሰው ስም አነሳ።

ቡጫቂ ት ከዋናው አካሉ ላይ በመቦትረፍ ወይም በመቀደድ ተለይቶ የወጣ (ቀራጭ፡ ዝንጣይ፡ ቅዳጅ፡...)።

ቡጭቅ ት 1.ቡጫቂ፡ ስ 2. የተባዛተ ጥጥ፡ ባዘቶ።

ቡጭቅጫቂ ት የተበጣጠሰ፡ የተቀዳደደ።

ተቦጨቀ ግ ተቦተረፈ፡ ተቀደደ።

ተቦጫጨቀ ግ ተቦጣጠሰ፡ ተቀዳደደ።

ተቧጨቀ ግ 1. እርስ በርስ ተናከሰ፡ ተባላ። 2. ተቀራመተ፡ ተሻማ፡ ተናጠቀ።

***ቦጨቦጨ**

ቦጭቧጫ ት 1. ውሃ የበዘበት፡ ጣእም የሌለው፡ መናኛ የሆነ (ጠላ፡ ወዘተ ...)። 2. ቦቅቧቃ፡ ቡክን፡ ፈራ። 3. (ዘይ.) ቁምነገር የሌለው፡ ፍሬቢብ የሆነ ነገር።

ቡጭ ቡጭ አለ ግ 1.ሃይል ያለ ፊሳሽ ነገር (ለምሳሌ ውሃ) የያዘ እቃ ሲነቀነቅ በውስጡ ያለው ፊሳሽ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ። 2. (ዘይ.) ከሃዘን፡ ከርሀራሄ የተነሳ ተንሰፈሰፈ (ሆኗ)።

ተንቦጫቦጨ(ተምቦጫቦጨ) ግ 1. ቦጭ ቦጭ የሚል ድምፅ አሰማ።2. ፍርሃት ፍርሃት አለው። ከዘመድ ሲለይ ሆኖ ተንቦጫቦጨ።

አንቦጫቦጨ(አምቦጫቦጨ) ግ 1.ወዘወዘ፡ ናጠ፡ ቦጭ ቦጭ የሚል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ

(ኅይሉ ፊሳሽ የያዘን እቃ)። 2. (ዘይ.) አበላሸ። ጣእም አሳጣ።

እንቡጭቡጭ ት 1. ጣእመቢብ፡ መናኛ፡ የማይረባ። 2. ቡክን፡ ፈራ።

ቦጭራቃ **"ቦጨረቀ"** ስር ተመ.

ቦጭቧጫ **"ቦጨቦጨ"** ስር ተመ.

ቦፍ

ቦፊ ት ውፍረት እንጂ ጥንካሬ የሌለው፡ ውስጠ ልል።

ቦፍ አለ ግ ዘጭ አለ፡ በአወዳደቁ ቦፍ የሚል አይነት ድምፅ አሰማ፡ ወደቀ።

እምቦፍ(እንቦፍ) አለ ዝ.ከ.

ቧ የ "ቦ" ፊደል ፍንዕት ዘር።

ቧሄ ሃረግ ስ ግንዱ ነጭ የሆነ ሃረግ፡ ሃረግሬላ፡ እወባቢ ት እየተባለም ይጠራል።

ቧሄ ቁራ ስ ራሱ ላይ ነጭ ምልክት ያለበት ቁራ።

***ቧለተ**

ቧልት(ቧልታ) ስ 1. ፊዝ፡ ቀልድ፡ ሞዛ ፊዛዛ። 2. ተረብ።

ቧልተኛ ት 1.ፊዘኛ፡ ቀልደኛ። 2. ተረብኛ።

አቧለተ ግ 1. አፊዘ፡ ቀለደ። 2. ተረብ።

ቧምቧ "ቧንቧ" ግ ተመ.

***ቧቧ**

ተንቧቧ(ተምቧቧ) ግ በብዛት ፈሰሰ።

ተንደለደለ(ፊሳሽ)።

አንቧቧ (አምቧቧ) ግ በብዛት አፈሰሰ።

አንደለደለ(ፊሳሽን)።

***ቧተረ**

አንቧተረ(አምቧተረ) ግ ያዙኝ ልቀቀኝ በማለት ተጋበዘ፡ የተነሳሁበትን አደርጋለሁ፡ አትገላግሉኝ ብሎ ወዲያ ወዲህ ዘለለ፡ ተቀነጠነጠ፡ ጉራ ነዛ፡ ላያደርገው ተግደረደረ። አንቧታሪ (አምቧታሪ) ት ጉረኛ፡ የማያደርገውን እንደሚያደርግ አስመስሎ የሚታይ፡ ለመደባደብ የሚቃጣ፡ ለማስፈራራት የሚሞክር።

***ቧቸ**

ተንቧቸ(ተምቧቸ) ግ 1. በውሃ ተንቦጫረቀ። 2. ተጫወተ፡ ተንጫጫ፡ ተንቻቻ። 3. እንደልቡ፡ እንደፈለገው ሆነ። ያባትህን ቤት ግን ይከለክላል ግና ተንቧቸበት።

አንቧቸ(አምቧቸ) ግ 1. ውሃ አንቦጫረቀ። 2. አጫወተ፡ አንጫጫ፡ አንቻቻ።

ቧንቧ(ቧምቧ) ስ ውሃ ወይም ፊሳሽ ነገር በውስጡ ሊሄድበት የሚችል፡ ክብነት ያለው

ውስጠ ክፍት ብረት ወይም ፕላስቲክ ወይም ሌላ ነገር።

ዲገተ(ባጎተ) ግ 1. በየውድማው እየዞረ እህል ተመፅወተ። 2. ለመነ፣ ቀፈፈ።

ዲገታ(ባጎታ) ስ 1. በየውድማው እየሄዱ እህል የመመፅወት፣ የመቀበል ድርጊት። 2. ልመና፣ ቀፈፋ።

ዲጋች ስ 1. የውድማ ላይ ተመፅዋች። 2. ለማኝ።

አዲገተ ግ 1.ውድማ ላይ ለተገኙት ተመፅዋች ከምርቱ እያፈሰ ሰጠ፣ መፀወተ። 2. አለመነ፣ ቸረ፣ ሰጠ።

አዲጋች ት 1.ውድማው ላይ ከተንጣለለው ምርት ወይም ከተቆለለው እህል ለተመፅዋች እያፈሰ የሚሰጥ። 2. አለማኝ፣ የሚቸር።

ዲጠጠ ግ 1. በጥፍር ሚጠረ፣ ያጠረ፣ ሜረ። 2. ፍግፍግ አድርጎ ጠረገ፣ ፈቅፍቆ አነሳ(እንደ ጭቃ፣ አዛባ፣ ቅቤ+...ያለን ነገር ከሚገኝበት ቦታ ላይ)። 3. ጠረገ(ጉረርን)። 4. በእጁ ጣቶች ወግቶ ያዘ፣ አጥብቆ ወመደደ። ጸጉሩን የወጣው በእጁ እየዲጠጠ ነው።

ቡጥጫ ስ ሙጭሪያ፣ በጥፍር መዲጠጥ።

ዲጠረ ግ ሚጠረ፣ ሜረ።

ቡጭር ት የተሟጠረ፣ የተሟረ።

ቡጭርጭር ት 1. አካሉ በጥፍር ወይም በሌላ ነገር የተሞላጠረ፣ የተዲጠጠ። 2. ትክክለኛውን ቅርፅ ያልያዘ፣ የተወላገደ (ፅሁፍ)።

ተባጠረ ግ ተሟጠረ፣ ተሟረ።

ሸ በዚህ መዝገበ ቃላት ፊደል ተራ መሰረት ከ"በ" ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኔ)።

ሹ የ"ሸ" ፊደል ካለዘ ዘር።

ሺ የ"ሸ" ፊደል ባለበ ዘር።

ሺላ [ሺት] ስ ፎቅ ያልሆነና የተለያዩ ክፍሎች ያሉት፤ ለብቻው ራሱን ችሎ በዘመናዊ መልክ የተሰራ መኖሪያ ቤት።

ሺታሚን(ሻይታሚን) ስ ለሰውም ሆነ ለእንስሳት ጤንነት አስፈላጊ የሆነ፤ ከተለያዩ ምግቦች ሊገኝ የሚችል ንጥረ ነገር።

ሺኖ(ቢኖ) ስ ከወይን የሚዘጋጅ የአልኮል መጠጥ፤ ወይን ጠጅ።

ሺዛ ስ አንድ ሰው ወደ አንድ ሌላ አገር እንዲገባ፤ እንዲተላለፍ ወይም ከአገር ውስጥ እንዲወጣ መፈቀዱን ለመግለፅ በሚመለከተው አገር ባለስልጣን በተጓገዩ ፓስፖርት ላይ የሚደረግ ማህተም።

ሺዛ ተሰጠው/አገኘ/ተመታለት ወደ አንድ አገር እንዲገባ ወይም ከአገር እንዲወጣ ፈቃድ አገኘ።

ሺዛ ታደሰለት በአንድ ሌላ አገር ውስጥ እንዲቆይ የተፈቀደለት ጊዜ ወይም ከአገር ውስጥ እንዲወጣ የተሰጠው የጊዜ ገደብ ተራዘመለት።

ሺዮላ ስ ከሻዮሊን ከፍ የሚል የክር መዝቃ መሳሪያ (ስእሉን የመዝቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሺዲዮ ስ በሺዲዮ ክር (ጥብጣብ) ላይ የተቀረፀን ምስልና ድምፅ በቴሌቪዥን አማካይነት ለማለያትና ለማሰማት የሚያስችል መሳሪያ።

ሺዲዮ መቅረጫ ስ በሺዲዮ ክር ላይ ምስልና ድምፅን ለመቅረብ የሚያስችል መሳሪያ።
የሺዲዮ ክር ስ በቴሌቪዥን ሊተላለፍ የሚችል ምስልና ድምፅ የሚቀረፅበት ማግኔታዊ ጥበባዊ።

ሻ የ"ሸ" ፊደል ራብአ ዘር።

ሻርኒሽ ስ በአብዛኛው እንደ ጠረጴዛ፤ ሳጥን፤ መደርደሪያ በመሳሰሉ ወይም ሌሎች የእንጨት ስራዎች ላይ ከላይ በሰሎ እንዲያለብስ ተደርጎ የሚቀበና መልክ የሚሰጥ፤ እንደ ቀለም ያለ ፈሳሽ ነገር።

ሻክዩም ስ ከማንኛውም አይነት ነገር ወይም

ጋዝ ነፃ የሆነ ባዶ ቦታ ወይም በአንድ ሳጥን ወይም በሌላ መያዣ ነገር ውስጥ የሚገኝ አየር በሙሉ ወይም በከፊል ከውስጡ የወጣለት ባዶ ቦታ።

ሻውቸር ስ ለአንድ ነገር ክፍያ መፈፀሙን የሚያሳይ ሰነድ፤ ደረሰኛ።

ሻዝሊን ስ ለሰውነት ቀዳ ማለስላሻና ማውዣ የሚያገለግል የቅባት አይነት።

ሻይረስ ስ ከባክቴሪያ የሚያንስ፤ ተላላፊ በሽታን የሚያስከትል ህዋስ።

ሻይታሚን "ሺታሚን"ን ተመ.

ሻዮሊን ስ አገጭ ስርና ትከሻ ላይ አድርገው ደጋን በመሰለ ማንዘሪያ እንደመሰገቁ እየገዘዘ የሚጫወቱበት የክር መዝቃ መሳሪያ (ስእሉን የመዝቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ሼ የ"ሸ" ፊደል ሃምስ ዘር።

ሼሉ ስ ሊት መሽራ የጋብቻ ሰነድአቷን በምትፈፅምበት እለት የምትለብሰው በገበር ተደርጎ በልዩ ሁኔታ የሚሰጥ ስለ የሆነ የሰርግ ልብስ።

ሼሉ

ሼቶ ስ ድምፅን በድምፅ ወይም ውሳኔን በውሳኔ የመሻር ስልጣን።

ሼንስ(ሼትስ) ስ በሚርኩሪና በመሬት መካከል የምትገኝ ከፀሃይ ሁለተኛ ተራ ላይ ያለች ፕላኔት። በተወጣሪ "ፕላኔት"ን ተመ.

ሻ የ"ሸ" ፊደል ሳድስ ዘር።

ሾ የ"ሸ" ፊደል ሳብአ ዘር።

ሾልት ስ የኤሌክትሪክ ሃይል መጠን መለኪያ አሃድ።

ሻ የ"ሸ" ፊደል ፍንፅፅ ዘር።

ሻልስ ስ በለስላሳ መዝቃ እየታጀቡ ጥንድ በመሆን በዝግታ የሚደንሱት ዳንስ።

ተ በዚህ መዝገበ ቃላት ፊደል ተራ መሰረት ከ “በ” ፊደል ዘር ቀተሉ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆሂ)።

ተ (በጥ.) 1. በአድራጊ አምድ ግስ መነሻ ላይ እየተቀጠለ ተደራጊ አምድን የሚመሰርት ምእላድ። ገደለ→ተገደለ። 2. ድርጊት ተቀባይነትን የሚያሳይ ምእላድ። ተሾመ። 3. በአደራራጊ አምድ ግሶች መነሻ ላይ እየተቀጠለ ሁለት ነገሮች እርስ በርስ አንድ ነገር መደራረጋቸውን ለመግለፅ የሚያገለግል፣ ተደራራጊ አምድን ለመመስረት የሚያስችል ምእላድ። ፈላለገ→ተፈላለገ። 4. በእስር አምድ ላይ እየተቀጠለ ተዳራጊ አምድን የሚመሰርት ምእላድ። ጋደለ→ተጋደለ። 5. በአንድ አይነት ሁኔታ ውስጥ መገኘትን ለማመልከት የሚያገለግል ምእላድ። ተቸገረ / ተደለተ።

ተሃዋስያን (ኑቁ.ተሃዋሲ) ስ ጥቃትን የሆኑ ተንቀሳቃሽ ነፍሳት በሙሉ።

ተለለ ግ ፈላስ፣ ኮለል ብሉ ወረደ።

ተለል አለ ግ ኮለል ብሉ ወረደ። አገባው በጉንጭ ላይ ተለል ብሉ ወረደ።

ተለለ ግ ጠራ፣ ጠለለ፣ ጥሩ ሆነ (ፈላሽ)።

አተለለ ግ አጠለለ፣ አጠራ።

ተለሳ ስ መስመር፣ መደዳ፣ ረድፍ።

ተለመ ግ 1. አንድ ፈር አወጣ፣ ቀደደ። ሰነጠቀ፣ ገመሰ (በማፈጃ)። 2. አቀደ፣ ወጠነ፣ ጀመረ። 3. ሰንበር አስኪያወጣ በጅራፍ፣ በአርፈውሚ ገረፈ።

ትልም ስ 1. አንድ ጊዜ የተሄደበት የእርሻ ፊር፣ ጅምር። 2. አቅድ፣ ጅምር፣ ውጥን። 3. በግርፊያ ምክንያት ሰውነት ላይ የወጣ ሰንበር፣ ምልክት።

ተተለመ ግ 1. ትልም ወጣ። 2. ተጀመረ፣ ተወጠነ።

ተለምዶ “ለመደ” ስር ተመ.

ተለቀ ግ 1. አደገ፣ ትልቅ ሆነ። 2. ከሚፈለገው መጠን በላይ ሆነ።

ታላቅ ፅ 1. (ብ.ቁ.ታላላቅ) ከፍ ያለ (በእድሜ፣ በግእረግ)። 2. የሰጋ ብልት ስም።

ትልቅ(ብ.ቁ. ትልልቅ÷ትላልቅ) ፅ 1. ታላቅ፣ በቁመት፣ በርዝመት፣ በመጠን፣በእድሜ፣ በግእረግ ከፍ ያለ። 2. ጥሩ፣ ከፍተኛ የሆነ። ትልቅ ሰራ ሰርቷል።

አተለቀ ግ ትልቅ አደረገ ፣ አገዘፈ።

ተለተለ ግ 1. ተረተረ፣ ፈታ፣ መዘነ፣ ለየ (ማግን ከድር)። 2. ቀደደ፣ ሰነጠቀ። 3. በጣ፣ ሸነተፈ (ሰውነትን በሰለት)። 4. ገረፈ፣ አላነበረ፣ አደግ (ሰውነትን በጅራፍ፣ በአለንጋ፣...)።

ትልታይ ስ 1. ከድር የወጣ ማግ ወይም ከማግ የተለየ ድር። 2. ቀጠን ረዘም ያለ የወርቅ ቅዳጅ።

ትልትል ፅ 1. ትርትር(ወርቅ)። 2. ሰንጥቅ፣ ብጥ፣ ሰንትር (ሰውነት)።

ትልትላት ስ ከሰውነት ላይ በሰለት የተደረገ ትፍትፋት፣ ሰንጥቃት፣ ሰንትራት።

ተለዘ ግ ደከመ፣ አቅም አጣ።

ትልዝ .ትልዝ አለ ግ ደከመ፣ ጭልጭል አለ።

ተላ ግ በመሰበሰበ ወይም በመበላሸት ትል አወጣ፣ ፈጠረ።

ትል ስ አካሉ በለሰላላ ቆዳ የተሸፈነና በሰበሰቡ ነገሮች ላይ፣ በውሃና በአፈር ውስጥ የሚገኝ፣ በደረት እየተሳበ የሚሄድ፣ መተግጠፍና መጠቅለል የሚችል አነስተኛ ነፍሳት።

ትላበራ(ትልኣበራ) ስ በወለማ ውስጥ ስትሄድ ብልጭ ድርግም የሚል ብርሃን የምታሳይ ትል።

ትላም ፅ 1. ትል ያለበት ወይም የበዛበት። 2. (ነውር፣ ስድብ) የበሰበሰ፣ ቆሻሻ።

አተላ ግ 1. ትል አወጣ። 2. እንዲተላ አደረገ።

ተላላ “*ታለለ” ስር ተመ.

ተልባ ስ 1. ፍሬው ቅባትነት ያለው የሰብል አይነት። 2. ከተልባ ፍሬ በዱቄት መልክ ተዘጋጅቶ በዘይት ፈንታ ወጥ ውስጥ የሚገባ ማጣፊጫ። 3. (ዘይ.) በቃሉ የማይረጋ፣ የማይታመን፣ ሽርታታ፣ የ”ተልባ ስፍር”ም ይባላል።

ተልባ ማሻ ስ ቱልባ የሚታሸበት ገብቲ።

[የ] ተልባ ድርጥ ስ በውሃ የታሸ የተልባ ልጥልጥ።

ተልብማ ፅ መልኩ ተልባ የሚመስል።

ተልእኮ ስ አንድን ነገር ለማከናወንና ከግብ ለማድረስ የያዙት አላማን የሚቀበሉት ሃላፊነት ወይም ግዳጅ። ለገርጌና ወገንን ግጥጥ ለገደቡ ሁሉ ተለእኮ ሊሆን ይገባል።

የተልእኮ ትምህርት ስ በተወሰነ የትምህርት ዘርፍ ላይ የተዘጋጁ ፅሁፎችን ከትምህርት ሰጭው ክፍል ጋር በመላካክ የሚካሄድ ትምህርት የመላካክ ትምህርት።

ተልካሻ(ተልካሳ) ፅ 1.ደካማ፣ አቅመቧስ። 2. ጎታታ፣ ሰነፍ፣ በራ ጠብ የማይልለት። 3.

መናኛ፡ ተራ፡ የማይረባ፡

ተሰመ 7 1. እም... የሚል ድምፅ አሰማ (የውሃ አወራረድ፡ የብዙ ሰው ንግግር፡ የንብ ገዝ፡...)። 2. ብዙ ሆኖ ተጓዘ። 3. ድምፅ አሰማ፡ ጮህ (በብር፡ እታሞ)።

ተሰመስጦ "መስጦ" ስር ተመ.

ተሰመተሰ 7 1. መታ፡ ለተመ፡ ገመ። 2. አስተካከለ፡ ደመደመ። 3. እንጀራ ወይም ዳቦን በማባያው ጠቀሰ፡ አረመደ። 4. በማባባል በእጁ ቸብ ቸብ፡ ነካ ነካ አደረገ (ሆንን፡ ፈረሰን፡...)። ትምትም ስ በልጥፍና በልን መካከል ያለ የቤት ምርግ ስራ አይነት።

ተመኝ 7 ገመተ፡ ወሰነ(ሞጋን)።

ተመን ስ ዋጋ የዋጋ ገምት።

ተመን አወጣ የዋጋ ዝርዝር፡ ገምት አወጣ፡ ዋጋ መደብ።

ተማኝ ስ ዋጋ መጻፈ።

ተመክሮ "መከረ" ስር ተመ.

ተመን(ትሙን) ስ የብር እንድ ለምንተኛ

የነበረ የጥንት ዘመን ገንዘብ።

ተማሪ "መሃረ" ስር ተመ.

ተማኝ "ተመነ" ስር ተመ.

ተምር(ቴምር) ስ በጣም ሞቃት የሆነ የአየር ጠባይ ባለው አካባቢ የሚበቅል፡ ዘንባባ የሚመስል ረኅዥም ቅጠሎች ያሉትና ሲበስል በፍ አይነት መልክ የሚኖረው፡ ውስጡ ቀጭንና የላላ የሆነ ጠንካራ የዘር ፍሬ ያለው ጣፋጭ ፍሬ የሚያፈራ ተክል፡ ፍሬውም ተምር ይባላል።

ተምሳሌት "መሰለ" ስር ተመ.

ተምች ስ የእህል ቡታያን ወይም ሳርን በልቶ የሚያጠፋ የትል አይነት።

ተሞክሮ "ሞከረ" ስር ተመ.

ተረር ስ ፍሬው የሚበላ አንስተኛ የእፅዋት አይነት።

ተረኝ

ተረር አለ 7 ስንጥቅ አለ፡ ተቀደደ፡ ተተረተረ።

ተረር ብሎ ሄደ በአንድ መስመር ተከታትሎ ሄደ።

ተረር አደረገ 7 ስንጥቅ፡ ክፍል አደረገ።

ተረባ 7 1. ቀለደ፡ አፈዘ፡ አላገጠ፡ አሾፈ። 2. ነደፈ፡ ጠቅ አደረገ፡ ወጋ(በነገር)።

ተረብ ስ ቀልድ፡ ፊዝ፡ ሽመጥ።

ተረበኛ ት ቀልደኛ፡ ፊዘኛ፡ ወዋታ አዋቂ።

ተራቢ ት አሸጋግጦ፡ ፎታታ።

ትረባ ስ ማሸጋጠጥ፡ ፋተታ።

ተረተ 7 1. በእውነት ያልተፈፀመን ነገር ወይም የፈጠራ ታሪክን፡ በእውን እንደተደረገ አድርጎ ተናገረ፡ አወራ፡ ተረከ። 2. ምሳሌያዊ ንግግርን በንግግሩ ውስጥ ተጠቀመ።

መተረኝ ስ መዘባባቻ፡ መቀለጃ ወይም ለመቀለጃ በምሳሌነት የሚጠቀስ፡ የሚቀርብ ድርጊት።

ተረት ስ 1. እውነት ለመሆኑ ማስረጃ የለለው ወይም እንደተደረገ ሆኖ የሚነገር በፈጠራ የተቀነባበረ ታሪክ። 2. ምሳሌያዊ አነጋገር፡ አባባል።

ተረት ተረት በተለይ ረኅም ተረት የሚያወራ ሰው ለተረቱ እንደ መገቢያ ወይም እንደመነሻ አድርጎ የአድማራቸውን ትኩረት የሚጠይቅበት ቃል (አድማው "የላምበረት" ወይም "የመሰረት" በማለት ተረቱን ለማጻመጥ መዘጋጀቱን ይገልጻል)።

ተረትና ምሳሌ ምሳሌያዊ አነጋገር።

የተረት አባት ስ ለጆኹን ሰብሰቦ ተረት የሚያወራ ተረት አዋቂ ሽማግሌ።

ተረተኛ ት 1. ተረት አዋቂ፡ ባለተረት። 2. በሆነ ባለሆነው ተረት ግንኙረብ የሚወድ።

ተራች ስ ተረት ተናጋሪ።

ተተረተ 7 በተረት መልክ ተነጋሪ።

ተረተረ 7 1. ፈታ፡ ለያየ፡ አላቀቀ (የተሰፋን፡ የተገመደን፡ የተቋጠረን ነገር)። 2. ቀደደ፡ ሰነጠ፡። 3. ፈነከተ፡ ከፈለ፡ ገመሰ። 4. ፍቃጥ በፍላ ተረተረ። 4. አረሰ፡ ገመሰ። 5. ወሸት ተናገረ፡ አወራ።

ትርትር ት ስንጥቅ።

ትርታሮ ስ ገመሰ፡ ገመሰ የሚያደርጉት የአስተራረብ አይነት፡ ጭልቃ፡ ገመሰ።

ተተረተረ 7 1. እንደገና ተፈታ፡ ተለያየ፡ ተላቀቀ (የተገመደ፡ የተሰፋ ነገር)። 2. ተቀደደ፡ ተሰነጠ፡። 3. ተፈነከተ፡ ተከፈለ፡ ተገመሰ። 4. ታረሰ፡ ተገመሰ። 5. (ዘይ.) ዋሽ።

*ተረተረ

ተረተር ስ የተራራ፡ የኮረብታ፡ የጉብታ ተጻፋት።

አተረተረ 7 በረድፍ፡ በተራ ተሰለፈ፡ ተለደረ።

ተረተኛ "ተረተ" ስር ተመ.

ተረት ዝ.ከ.

ተረኛ "ተራ" ስር ተመ.

ተረከ 7 ስላለፈ ነገር ዘርዘሮ ተናገረ፡ አወራ፡ አወጋ፡ አተተ።

ተራኪ ስ ታሪክ ተናጋሪ፡ ፀሃፊ፡ አንባቢ።

ታሪክ ለ 1. በጊዜ ቅድም ተከተለ የሚሄድ፡ ስላለፈ የህዝብ፣ የመንግስታት፣ የመሪዎች ድርጊትና ሁኔታ የሚዘረዝር፣ የሚያጠናና አጠቃላይ መግለጫ የሚሰጥ የህብረተሰብ ሳይንስ። 2. የአንድን ነገር ሁኔታና የአድገት ሂደት የሚያሳይ ዝርዝር መግለጫ። **የሳግረኛ ሰነድ** **ታሪክ**። 3. በልዩል ፈጠራ ላይ የተመሰረተ የአንድ ወይም የብዙ ሰዎች የተያያዘና የተጠላለፈ ከንቅፃን፣ የኑሮ ገጠመኝ ሂደትን የሚገልፅ ፅሁፍ።

ታሪክ ነው ግሩም፣ አስደናቂ ነው።

ባለታሪክ ለ 1. የአንድ እኩሪ ስራ ከንቅፅ ባለቤት የሆነ፣ ጥሩ ወይም ትልቅ ስራ የሰራ። 2.ገፅ ባህርይ።

ታሪክ ፀሃፊ የህዝብን፣ የመንግስታትን፣ የመሪዎችን ከንቅፅ እያጠና መዝግቦ አጠቃላይ ገፅታውን የሚያሳይ ባለሙያ፣ ፀሃፊ ታሪክ።

ታሪከኛ ት 1. ተደናቂ፣ አስገራሚ። 2. ዝነኛ፣ ስመጥር።

ታሪካዊ ት 1. በታሪክ የተመዘገበ ከንቅፅ የተካሄደበት፣ በታሪክ የሚታወቅ። **ታሪካዊ ስፍራዎች** /**ታሪካዊ ቅርሶች**፡ 2. የተለየ ወይም ድንቅ የሆነ ነገር ወይም ድርጊት የተፈፀመበት። በዚህ **ታሪካዊ ቀን**...።

ትሪካ ለ ታሪክ መተሪክ።

ተሪከክ ግ ሰነድ፣ ፈነከተ።

ተንተሪከክ ግ 1. በሰለ፣ ማራራ (ፍራፍሬ)። 2. ፍም ወረደ፣ መረተ (የእባት)። 3. ወፈረ ደለበ።

አንተሪከክ ግ 1. አበሰለ(ፍራፍሬን)። 2. ፍም እንዲወርደው አደረገ (እሳትን)። 3. አወፈረ፣ አደለበ፣ አሰባ።

ተሪከክ ለ ከሂላ በኩል የሚታየውና መሬት የሚረገጠው የውስጥ እግር ከፍል(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

ባለተሪከክ ጫማ በተሪከክ በኩል መርገጫው ረዥም የሆነ ጫማ፣ ታክ ጫማ።

ተሪከክ ሎሚ ስንጥቅ ወይም ምልክት የለበሰ፣ እንደሎሚ የሚያምር ተሪከክ ያላት።

ተሪከክ ክት ቅርፅ መልካም የሆነ አጭር ተሪከክ ያላት።

ተሪከሰ ገበሬንድ ወይም በሚቃጠል የእንጨት፣ የጧፍ፣... ጫፍ ላይ የሚገኘውን ክላይ ወይም አመድ አስወገደ።

መተርኮሻ ለ ከእንጨት ወይም ከሽክላ... የሚሰራ የሲጋራ አመድና ቁራጭ ማጠራቀሚያ።

ትርኳሽ ለ እሳቱ፣ ፍጹም እንዲጠፋ የተደረገ (እንጨት፣ ሲጋራ፣...)።

ተሪረገገ ግ ተጠቀጠቀ፣ ታወቀ፣ ሞላ።

ተረጎመ ግ 1. በአንድ ቋንቋ የተነገረን ሃሳብ ወደ ሌላ ቋንቋ መለሰ፣ ለወጠ። 2. አንድን አባባል ወይም የተነገረ ነገር ፈታ፣ አብራራ። 3. አንድም እንደዚህ እንደዚህ ማለት ነው።... እያለ በቅዱሳት መጻህፍት ውስጥ የሚገኝን አንድ ሃሳብ ወይም አባባል በተለያየ መልክ እያገናዘበ ዘርዘረ፣ አፍታትቶ፣ ተንትኖ አስረዳ። 4. አንድን ሃሳብ በአንድ በሌላ አይነት መልክ ተረዳ።

ተርጓሚ ለ 1. በአንድ ቋንቋ የተነገረን ሃሳብ በሌላ ቋንቋ ለውጦ የሚናገር፣ የሚያሰማ፣ "አስተርጓሚ"፣ "ትርጁማን"ም ይባላል። 2. በአንድ ቋንቋ የተጻፈን ነገር ወደሌላ ቋንቋ እየመለሰ የሚፀፍ። 3. ቅዱሳት መጻህፍትን በአንድምታ ትርጓሜ መንገድ የሚተነትን።

ተርጓሚ ደርጋሚ በፅሁፍ ተፅዕኔ እንዲተላለፍ የሚፈለገውን መልእክት ሌላ ፍቺ በመስጠት እዛብት ወይም አጣሞ የሚያቀርብ።

ትርጉም ለ 1. ከአንድ ቋንቋ ወደ ሌላ ቋንቋ የተመለሰ፣ የተለወጠ፣ የተተረጎመ ሃሳብ፣ ፅሁፍ፣...። 2. የአንድ ቃል ፍቺ። 3. አንድ የተባለን፣ የተነገረን፣ የተጻፈን፣... ሃሳብ ለማብራራት ወይም ግልፅ ለማድረግ የተነገረ ወይም የተሰጠ ተወማሪ መግለጫ።

ትርጉም ሰጠው በሌላ ሃሳብ (መልክ) ተረጎመው፣ በመጥሮ ተረዳው።

ትርጉም አይሰጠኝም ስሜት አይሰጠኝም፣ አያረካኝም አያስደስተኝም።

ትርጉም የለውም ምንም የሚያመጣው ለውጥ የለም፣ ጥቅም የለውም። **ባለፈ ነገር ፀዕቅ ማብዛት ትርጉም የለውም**።

ትርጓሜ ለ 1.ፍቺ፣ ማብራሪያ። 2. አንድ ሃሳብ ተስፋፍቶ፣ ተዘርዘሮና ተመስጥሮ በአንድምታ የአተረጓጎም ወይም የአፈታት ስልት የሚቀርብበት የትሪካ፣ የገለገ፣ የትንተና መንገድ።

ተተረጎመ ግ 1. ተፈታ፣ ተብራራ፣ ተገለፀ። 2. በአንድ ቋንቋ የተነገረ ቃል፣ አረፍተነገር፣...ወደሌላ ቋንቋ ተመለሰ፣ ተለወጠ። 3. አንድ አባባል ወይም አገላለፅ ተናጋሪው ያላሰበውን ትርጉም ወይም መልእክት አስተላለፈ።

አስተረጎሙ ግ በአንድ ቋንቋ የተነገረውን ወደ ሌላ ቋንቋ በቃል እየተረጎመ ተናገረ።

አስተርጓሚ የ "ተርጓሚ" ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ተረፈ ግ 1. ከሚፈለገው መጠን በላይ ሆነ፣ ከተወሰነው መጠን አለፈ፣ በዛ (በቁጥር፣ በስፍር፣...)። 2. ቀረ (ሳያልቅ፣ ሳይጠፋ፣...)። **ላጅ ብር ተረፈኛ**፡ 3. ለሌላ ሆነ፣ ወደ ሌላ

ተሻገረ። ለሃገሩ የወረደ ለድረጃ ጋን ይተርፋል።
4. ሞላ። የባት ተረፈው። 5. አገኘ። በጠጪትቱ
የተነሳ በሽታ ተረፈው። 6. ጸነ። አመለጠ
(ከበሽታ፣ ከሞት...)።

አልተረፈም በጣም ተነድቷል።
በተረፈ ከዚህ ሌላ ወይም በተወማሪ ለማለት
የሚያገለግል። በተረፈ በጣም እንገናኝ / በተረፈ
ደብዳቤ ለፅፍልሃለሁ።

ተረፍ ስ የተረፈ ወይም የቀረ።
ተረፈ መስዋእት ስ ለመስዋእት ከቀረበ
ነገር ላይ የተረፈ፣ የቀረ (ሀብት ወይም ሌላ
ነገር)።

ተረፈ ምርት ስ ትርፍ ምርት።
ትሩፋት ስ ለፅድቅ ተብሎ የሚለራ መልካም
ሰራ፣ በጎ አድራጎት።

ትራፊ ት 1. ቀሪ። የተረፈ። ስ 2. ፍርፋሪ።
ቁርስራሽ፣ ከመብል የተረፈ (እንጀራ፣ ጸባ፣...)።
ትርፍ ት 1. አብላጫ፣ ከሚፈለገው በላይ ሆኖ
የሚገኝ። 2. ቀሪ። ስ 3. ከአንድ ነገር የሚገኝ
ውጤት። 4. በሽያጭ ወይም በንግድ ከሚገኘው
ገቢ ሞናውን ወይም ወጪውን ከቀነሱ ወይም
ከመለሱ በሃላ የሚቀረው ገንዘብ። 5. ጥቅም።

ትርፍ ንግግር የማያስፈልግ፣ የሚያጣላ
መጥፍ ንግግር።

ትርፍ ሰአት ስ 1. ከተመደበው የሰራ ሰአት
በላይ የሆነ የሰራ ጊዜ። 2. ለማንኛውም የሰራ
አይነት ከተመደበው ሰአት ውጪ ያለ ጊዜ።

ትርፍ አንጀት ስ 1. በትልቁ አንጀት
መጻፈሻ ላይ ተቀጥሎ የሚገኝ አጭርና ቀጭን
የሆነ የአንጀት ቅጥያ። 2. ትርፍ አንጀት
የተባለው የሰውነት ክፍል በሽታ ወይም ህመም።

ትርፍ የኩል/የጋራ ስ ከንግድ ስራ ወይም
ሽያጭ የሚገኘውን ትርፍ በጋራ እኩል
ለመከፋፈል የሚደረግ ስምምነት። ውለታ።

የትርፍ ትርፍ ስ 1. አንድ ትርፍ እንደዋና
(ካፒታል) ሆኖ ስራ ላይ ውሎ የሚያስገኘው
ሌላ ትርፍ። 2. ከመጠን ያለፈ ብዙ ትርፍ።

ትርፍራፊ ት የተራረፈ፣ ፍርፋሪ፣ ቁርስራሽ።
ትርፍርፍ አለ ግ ሞላ፣ ተንቸረፈ። በጣም
ብዙ ሆነ።

ተራረፈ ግ በብዛት ተረፈ፣ ቀረ።

የተራረፈ ቀሪ የሆነ፣ የተመለሰ (ምንብ ወይም
ሌላ ነገር)።

ተትረፈረፈ ግ ከልክ አለፈ፣ በጣም በዛ፣
ከበቂ በላይ ሆነ።

አተረፈ ግ 1. ከንግድ፣ ከሽያጭ ትርፍ
አገኘ። 2. ትርፍ አስገኘ። 3. አጋጠመ።
አመጣ፣ አገኘ፣ ውጤት አስከተለ። ገደፍ

ባለመርጋቱ በሽታ አተረፈ / በመልካም ሰራው
መልካም ስም አተረፈ። 4. አጸነ (ከአደጋ፣
ከመጥፍ አጋጣሚ)።

አትራፊ ስ 1. የትርፍ ነጋዴ። ት 2. ትርፍ
የሚያስገኝ።

አታረፈ ግ አባለጠ፣ እጣፊ (ልብሽ)።

አትረፈረፈ ግ በጣም አበዛ፣ በብዛት አቀረበ፣
ከልክ አሳለፈ።

ተረፈሰ ግ 1. አፈሰ፣ አብዘቱ ዘገነ። 2. ቃመ።
3. በስፋትና በፍጥነት ተራመደ።

*ተረፈፈ

ተንተረፈፈ ግ ተንደረበበ፣ ሞላ።

አንተረፈፈ ግ አንደረበበ፣ ሞላ።

ተረፍ “ተረፈ” ስር ተመ.

ተራ ስ 1. ረድፍ፣ ሰልፍ፣ ተርታ፣ መደጻ፣
መስመር። 2. ወረፋ፣ ቅደም ተከተል። 3.
ተመሳሳይ ሽቀጦችን የሚያቀርቡ ወይም
ተመሳሳይ የንግድ ሥራ የሚሰሩ ነጋዴዎች
በመደፋ ተሳባቢው የሚገኙበት አካባቢ፣ ስፍራ።
ገንኩርት ተራ። ት 4. ሹመት፣ ማእረግ
የሌለው። 5. ደረጃው ገዝ ያለ፣ መናኘ።

በተራ 1. በመደጻ፣ በሰልፍ። 2. በወረፋ፣
አንድ ባንድ።

ባለተራ አንድ ነገር ለማድረግ ወረፋ
የደረሰው።

ተራ መታ በቅደም ተከተል፣ በረድፍ በረድፍ
ሆነ፣ ተሰለፈ።

ተራ ሰጠ 1. አንድ ነገር ለማድረግ ለሌላው
ሰው እድል፣ ወረፋ ሰጠ። 2. በቅደም ተከተል
አስቀመጠ፣ ወረፋ አስያዘ።

ተራ ያዘ በቅደም ተከተል ወይም እንዳመጣጡ
ከተሰለፈው ወይም ከተደረደረው በመቀጠል ቦታ
ያዘ።

ተራ ደረሰው ለመስራት፣ ለመውሰድ ወይም
አንድ ነገር ለማድረግ ወረፋው ወይም ተራው
ሆነ።

ተራ ገባ በወረፋ ለመስራት፣ ለማድረግ
ተሰለፈ፣ ተዘጋጀ።

ተራ ጠበቀ ወረፋ እስኪደርሰው ቆየ።

ተራ ቁጥር ስ 1. ቅደም ተከተልን የሚያሳይ
ወይም በቅደም ተከተል ያለ ቁጥር። 2. አንድ
ሰው ወይም ነገር የያዘውን ተራ የሚያመለክት
ቁጥር።

ተራ ንግግር 1. ፍሬ ነገር ወይም ቁም ነገር
የሌለው አነጋገር። 2. መደበኛ ወይም ያደባባይ
ያልሆነ አነጋገር፣ ወሬ።

ተራ ወታደር ስ ወታደራዊ ሹመትና
ማእረግ ያልተሰጠው የፖሊስ ወይም የመከላከያ

በራዊት አባል።

ተረፍ ት ባለወረፋ፣ ባለተራ፣ ባለፋንታ።

ተራራ ስ ከአካባቢው መሬት በጣም ከፍ ብለው የሚገኝ የመሬት አካል፤ ትልቅ ጉብታ።

ተራራ ያህላል 1. ትልቅ ወይም ገዙፍ ነው። 2. ብዙ ነው (እጻ፣ ችግር፣...)።

*ተራመስ

ትርምስ ስ 1. ግርግር፣ ሽብር፣ ሁከት፣ ብጥብጥ። 2. ምስቅልቅል ያለ ሁኔታ።

ትርምስምስ ስ 1. ብዙ ግርግር፣ ሽብር፣ ብጥብጥ። 2. ምስቅልቅል።

ትርምስምሱ ወጣ ተደበላለቀ።

ትርምስ አለ ግ ተመሳቀለ፣ ድብልቅልቅ አለ።

ትርምስምስ አለ ግ ተመስቃቀለ፣ ተደበላለቀ፣ ስርአት አጣ።

ተተራመስ ግ 1. ተሸበረ፣ ተበጠጠ። 2. ተመስቃቀለ።

ተተረማመስ ግ 1. ተሸበረ፣ ታወከ፣ ተበጠጠ። 2. ተበጣበጠ። 3. ተመስቃቀለ።

አተራመስ ግ 1. በጠጠ፣ አሸበረ። 2. አመሳቀለ፣ አደበላለቀ።

አተረማመስ ግ 1. በጠጠ፣ አሸበረ። 2.

አመሳቃቀለ፣ አደበላለቀ።

*ተራስ

ትራስ ስ በመኝታ ላይ ራስን ለማሳረፍ የሚያገለግል እንደ መክፈ፣ ብርከማ ያለ ወይም የላላ ቅርፅ እንዲኖረው ተደርጎ በተዘጋጀ ከረጢት ውስጥ ጥጥ ወይም ስፖንጅ ወይም ሌላ ለስላሳ ነገር ተሞልቶበትና ተሰፍቶ የሚዘጋጅ ድጋፍ።

ትራስጌ ስ በመኝታ ጊዜ ራስ ወይም ጭንቅላት የማውልበት ወይም የሚያርፍበት የትራስ ቦታ፣ አቅጣጫ፤ “ራስጌ”ም ይባላል።

ትንተራስ ግ 1. ራስን በትራስ ወይም በሌላ ድጋፍ ላይ አድርጎ ተኛ። 2. መሰረት አደረገ፣ ተደገ። የተፈጠረውን ላለመግባባት ተንተርሶ የተላለፈው ውሳኔ ትክክል አይደለም።

አንተራስ ግ 1. የሌላን ሰው ራስ በትራስ ወይም በሌላ ድጋፍ ላይ አሳረፈ። 2. መሰረት አደረገ፣ አስደገፈ። የደረሰውን ስላራ አንተርሶ ድርጅቱን ዘጋ።

ተራቢ “ተረቢ” ስር ተመ.

ተራች “ተረተ” ስር ተመ.

ተራኪ “ተረከ” ስር ተመ.

ተራክቦ “ኒክቦ” ስር ተመ.

ተራዳ ስ የድንኳን ምሰሶ።

ተራድአ “ረዳ” ስር ተመ.

ተራ ስ 1. ከአካባቢው መሬት ከፍ ብለውና ተያይዞ አግድም የሚሄድ የመሬት አካል፣ ተረተር። 2. በተራራ፣ በተረተር ላይ አግድም ተያይዞ በመደዳ የሚገኝ ዛፍ፣ ደን። 3. የቀረው ወገን ተሳጭቶ ከትንባር እስከ መሃል ራስ ድረስ በተጭኑ የሚቀር የወንድ ልጅ ፀጉር(ስለሉን ፀጉር አሰራር ስር ተመ.)።

ተርብ ስ 1. ተናጻፈና መርዘኛ የሆነ በራሪ ነፍሳት፤ የውሻ ጉብም ይባላል። 2. (ዘይ.) ነገረኛ፣ ተንኳን።

ተርቡት ት ነገረኛ፣ ጨቅጫቃ (ሴት)።

የተርብ እንጀራ ስ ተርብ የሚሰራው የግር እንጀራ የሚመስል ከዳ።

ተርታ ስ 1. ረድፍ፣ መደዳ። 2. ወረፋ። ት 3. ሹመት፣ ግእረግ የሌለው። 4. መናኛ።

በተርታ በመደዳ፣ በሰልፍ።

ተርገማ “ተረጎመ” ስር ተመ.

ተርፏ

ተርፏ ተርፏ አለ በድንጋጤ ተሸበረ (ሰሜት)። ሆይ ተርፏ ተርፏ ላለ፤ ምን እንደሚሰጠን ተናገረ።

ተሰባ ግ መረዳት፣ ማወቅ ተቻለ። ነገሩ ላሁን ተሰብተኛል።

ተሰባኝ ነገሩ ገገኝ፣ ተረዳሁት።

*ተሰተሰ

ተሰታሳ (ተሰተሰ) ት ተሰቷሳ፣ ፈራ።

ተንተሰተሰ ግ ፈራ።

አንተሰተሰ ግ አስፈራራ።

ተሰጥአ “ሰጠ” ስር ተመ.

ተሰያት “ሰአት” ስር ተመ.

ተሰልቆ “ሰለቀ” ስር ተመ.

ተሰቢ “ሰበ” ስር ተመ.

ተሰቦ ስ ተንድአውጣ ወይም ትል።

ተሰትፎ “ሰተፈ” ስር ተመ.

ተሰኘ ግ አቃተ፣ አቅም የሌለው ሆነ (አንድ ነገር ለማድረግ)። ከሀመመ የተነሳ መናገር ተሳነው።

ተሰቦ ስ ተላላፊ በሽታ፣ ወረርሽኝ።

ተስፋ ስ 1. ይገኛል፣ ይፈፀማል፣ ይሆናል፣ ይደረጋል ተብሎ የሚጠበቅ ፣ ምኞት። 2. ለላኝታ። 3. አነስተኛ ሙሉሙል፣ ጢቢኛ (በቤተክርስቲያን ለነጻያን የሚሰጥ)።

ተስፋ ሰጠ 1. ለመፈፀም ቃል ገባ። 2. አፅናና፣ አበረታታ።

ተስፋ ቆረጠ የተሻለ ነገር እንደማይገኝ

ወይም እንደማይመጣ አመነ፤ ምኞቱን፤ አላገኘውን ከሃሳቡ ሰረዘ፤ ተወ።

ተስፋ አደረገ 1. አንድ ነገር እንደሚገኝ፤ እንደሚሆን፤ እንደሚፈፀም አሰበ፤ ገመተ፤ ጠበቀ፤ ተማመነ። 2. አላገኝታ አደረገ።

ተስፋ አገኘ (አንድ ነገር) ይሆንልሃል፤ ይፈፀምልሃል ተባለ ወይም እንደሚሆንለት ከሁኔታዎች ገመተ፤ ተማመነ።

ተስፋ የለውም 1. ፍላጎቱን፤ ምኞቱን፤ እቅዱን ለመፈፀም ወይም ለማግኘት አይችልም። 2. አይድንም፤ አይተርፍም (ከሞት፤ ከሰሸታ፤ ከአደጋ፤...)።

ተስፋ ጣለበት በአንድ ነገር ላይ እምነት አሳደረ፤ ተማመነ።

ተስፋ ቢስ ከንቱ፤ ወደፊት ደሀና ነገር የማይጠብቀው ወይም የማይጠብቅ።

ተስፊኛ ስ በአዳራ ትምህርት ቤት አካባቢ ከተማሪዎች የሚተርፈውን ምግብ እየተመገበ የሚኖር ጥገኛ ተማሪ።

ተሽ አለ ግ የመቃጠል፤ የመጠበስ፤ የመፍላት፤...ድምፅ ሰጠ።

ተሽሞረሞረ ግ በልዩ ልዩ ጌጥ ተዋበ፤ ተሸቀረቀረ።

ተቀምጧ ስ ፍሬው ብዙ የሆነ ቁመተ አጭር የማሽላ አይነት።

ተቀብላ ስ የተፈጥሮ ስሞታ (እንደ ግርማ ሞገስ፤ በሰው የመወደድ፤ የመከበር፤ የመሳሰለው)።

የተቀብላ ስም ስ የሹመት ወይም የማእረግ ስም (የንግስና፤ የጽሕፈት፤...)።

ተቀናቀነ ግ ተፎካከረ፤ ተሸከተ፤ ተጋፋ (የሌላውን ይዞታ ለመንጠቅ)።

ተቀናቃኝ ት ባላንጣ፤ ተፎካካሪ።

ተቃውሞ “ቀወመ” ስር ተመ.

ተቅማጣም “ቀወመ” ስር ተመ.

ተቅማጥ ገ.ከ.

ተቋም “ቆመ” ስር ተመ.

ተበተ(ተቤተ፤ ታቦዩ) ግ ኩራ፤ ተጀነ፤ ሰው ናቀ፤ በትእቢት ተሞላ።

ትእቢት ስ ኩራት፤ ንቀት፤ ማንኳላብኝነት።

ትእቢተኛ ት ኩራተኛ፤ በውን የሚንቅ።

አተበተ ግ አኩራ፤ ትእቢተኛ አደረገ።

ተበተበ ግ 1. ብዙ ቦታ ላይ አሰረ፤ ጠመጠመ፤ ጠላላ። 2. ከበሰ፤ ያዘ። 3. በአሰማት፤ አዚም በማድረግ፤ በድግምት አሰረ፤ አፈዘዘ፤... 4. ነገር ቋጠረ፤ ደለተ፤ አሰረ።

ተብታቢ ት 1. መተተኛ፤ ጠንቋይ፤ አስማተኛ። 2. መሰሪ፤ ሲረኛ፤ ነገረ ሰሪ።

ትብትብ የተቃላለፈ፤ የተቃላለፈ (ነገር)።

ትብትብ ስ ዝብዝብ፤ አተካራ።

ተተባተበ ግ ተሳሰረ፤ ተጠላላፈ፤ ተቃላለፈ፤ ተወላሰበ።

*ተበተበ ተብታብ ት እፋ የሚተሳሰር፤ በትክክል የማይናገር፤ ኮልታፋ።

ተንተባተበ ግ ሊናገር አንደበቱ ተሳሰረ፤ ተከላተፈ።

አንተባተበ ግ አፍን ያዘ፤ አሰረ፤ አከላተፈ።

*ተበተበ² ተንተበተበ ግ እሳት በደንብ ሳይገባው እስኪንጣጣ ድረስ ብቻ ተቆላ፤ በዝቅተኛ የመብሰል ደረጃ ታመሰ (ገብስ፤ ሰንዴ፤...)።

አንተበተበ ግ እሳት በደንብ ሳይገባውና እስኪንጣጣ ድረስ ብቻ ቆላ፤ በደንብ ሳይብሰል አመሰ።

እንትብትብ ት በዝቅተኛ የመብሰል ደረጃ የታመሰ፤ የተቆላ (ገብስ፤ ሰንዴ፤...)።

ተባ ግ 1. ለላ፤ ተሞረደ። 2. ቀለጠፈ (በንግግር)።

ትብ ት ስል፤ ስለት ያለው።

አተባ ግ ሳለ፤ ሞረደ።

ተባለ “አለ” ስር ተመ.

ተባእት ስ ወንዶ ያታ።

ተባእታይ ት ወንዶ።

ተባይ ስ 1. እንደ ቅማልና ቁንጫ ያለ ደም መጣጣ ወይም ሰብል የሚያጠፋ ነፍሳት። 2. (ዘዶ.) በጥባቄ።

ተቤተ “ተበተ” ን ተመ.

ተብታቢ “ተበተበ” ስር ተመ.

ተብታብ “*ተበተበ¹” ስር ተመ.

ተተገ “ተገተገ¹” ን ተመ.

ተትሳላገለ ግ ቡልት እያለ በብዛት ወጣ (ጨስ)።

ተቸ ግ 1. አተተ፤ አስተያየት ሰጠ፤ ማሰረጃ እየጠቀሰ ተናገረ። 2. ነቀፈ፤ እንቋሸ።

ተቺ ስ 1. አታቸ፤ አስተያየት ወይም ትችት የሚሰጥ ሰው። ት 2. ነቀፈ።

ትችት ስ 1. አተታ፤ በማሰረጃ የተደገፈ አስተያየት። 2. ነቀፈ።

ተተቸ ግ 1. በማሰረጃ የተደገፈ አስተያየት ተሰጠበት። 2. የነቀፋ አስተያየት ተሰጠበት።

አስተታቻ ግ ነቀፋ አስከተለ+ አስነቀፈ።

ተነበየ ግ አንድ ነገር ከመደረጉ ወይም ከመድረሱ አስቀድሞ ነገሩ ወደፊት እንደሚደረግ ወይም እንደሚደርስ በቅድሚያ ተናገረ።

ትንቢት ስ ወደፊት ይደረጋል፤ ይደርሳል፤ ይፈፀማል ተብሎ በቅድሚያ የተነገረ ቃል፤ ንግርት።

ትንቢት ተናገረ ተነበየ።

[የ]ትንቢት አንቀፅ ስ (ሰዋ.) ያልተፈፀመ ድርጊት ወይም ወደፊት የሚፈፀም ድርጊት የሚገለፅበት የግስ ቅርፅ (ለምሳሌ እንደ ይበሳል፤ ይጠባል፤... ያሉ)።

ትንቢተኛ ስ ትንቢት ተናጋሪ።

ተተነበየ ግ እንዲህ ይሆናል ተብሎ አስቀድሞ ተነገረ።

ተነተነ ግ 1. ከፋፊል፥ መደበ፥ ደለደለ፥ ሸነሸነ። 2. ዘረዘረ፤ እየነጣጠለ እብራራ፤ አስረዳ።

ተንታኝ ቅ በዝርዝር እብራራቶ የሚያስረዳ፤ የሚያቀርብ።

ትንተና ስ 1. የማብራራት ወይም የመዘርዘር ተግባር። 2. ማብራሪያ፤ ዝርዝር ሃሳብ።

ትንታኔ ስ 1. የመከፋፈል፤ የመዘርዘር፤ የማብራራት ተግባር። 2. በዝርዝር ተከፋፍሎና ተብራርቶ የቀረበ ሃሳብ።

አስተነተነ ግ በአእምሮው አወጣ፤ አወረደ፤ አሰበ፤ አሰላለ።

አስተንታኝ ስ 1. ስራ ደልዳይ፤ አከፋፋይ፤ መሪ። 2. አመዛዛኝ፤ አስተዋይ።

ተነነ ግ 1. ወደ እንፋሎትነት ተለወጠ። 2. ጨለ፤ በነነ፤ ቦነነ። 3. ከነፈ፤ በረረ።

ተን ስ 1. እንደጤዛ በአንጻንድ ነገሮች ላይ ተንቆርቦ የሚገኝ ውሃ፤ እንፋሎት። 2. በመቀት ምክንያት የሚፈጠር እንደ ጭስ ያለ የፈሳሽ ነገር ብናኝ።

አተነነ ግ 1. ወደ እንፋሎትነት እንዲለወጥ አደረገ። 2. አጨለ፤ አበነነ።

ተነኮለ ግ ሸር፤ ተንኮል ሰራ።

ተንኮል ስ ሌላውን ለመጥገን ወይም ለማታለል፤ ለማስደንገጥ፤... በዘዴ የሚከናወን ድርጊት ወይም ክፉ ስራ፤ ሸር።

ተንኮለኛ ቅ በሌላው ላይ መጥፎ ስራ የሚሰራ፤ ክፉ፤ ሸረኛ።

ተተናኮለ ግ ጠብ ለመፍጠር፤ ለመጣላት ፈለገ፤ ነገር ቆሰቆሰ።

ተነኮሰ ግ ነገር ፈለገ፤ ጠብ አጫረ።

ተንኳሽ ቅ ጠብ አጫሪ፤ ነገር ፈላጊ።

ትንኩሽት ስ 1. ጠብ አጫሪ፤ ነገረኛ።

ቁጡ። 2. ተናካሽ የሆነ በቆላ የሚገኝ የቁጫጭ አይነት።

ትንኮሳ ስ ጠብ መጫር፤ ነገር መፈለግ።

ተተናኮሰ ግ ነገር ፈለገ፤ ተነኮሰ።

ተንፈሰ ግ 1. አየር ወደ ሳንባው እያስገባ አስወጣ። 2. እውስጥ ታምቆ የነበረው አየር ወጣ። 3. ጎማው ተነፈሰ። 3. አወራ፤ ተናገረ። 4. እረፍት፤ ፋታ አገኘ፤ ችግሩ፤ ስቃይ ተቃለለት።

ትንፍሽ እንዳትል ምንም ቃል እንዳትናገር፤ ዝም በል።

መተንፈሻ ከለከለ እረፍት ነሳ፤ ፋታ ከለከለ፤ አስጨነቀ።

ትንፋሽ ስ ከሳንባ የሚወጣ አየር።

ትንፋሹን ዋጠ 1. ሳይናገር ወይም ሳይተነፍስ ፀጥ ብሎ ቆየ። 2. ከድካሙ ጥቂት አረፈ።

ትንፋሹ እስካለ በህይወት እስካለሁ።

አስተነፈሰ ግ 1. በአንድ ነገር ውስጥ የተሞላን፤ የታመቀን አየር አስወጣ። 2. ገላገለ አሳረፈ፤ እጩ አሰኘ። 3. አበረደ (ጥጋብን፥ ትእቢትን)።

አላስተነፍሰ አለ 1. እረፍት ነሳ፤ ፋታ ከለከለ፤ ጨነቀ። 2. አላናገር አለ፤ መናገር ከለከለ።

ማስተንፈሻ ስ በአንድ ነገር ውስጥ የተሞላን አየር፤... ማስወጫ፤ መልቀቂያ ቀዳዳ ወይም መቆጣጠሪያ።

ተነፈገ ግ ጎማ፤ ሸተተ፤ ከረፋ (ከመታፈን የተነሳ)።

ትንፋግ (ትንፋገን) ስ 1. ርጥበት ካለው ቆሻሻ ነገር ላይ እንደጤዛ እየሆነ የሚነሳ መጥፎ ሽታ። 2. አየር እንደልብ በማይገኝበትና በማይዘዋወርበት ቦታ የሚፈጠር የታፈነ ጠረን፤ ትንፋሽ።

ተነፋነፍ[ሱሪ] ስ ከሰውነት ጋር ልክክ የማይል በማም ሰፊ የሆነ የረዥም ሱሪ አይነት።

ተን “ተነነ” ስር ተመ.

ተንባረክ ስ ለፀሎት በርከክ በሚባልበት ጊዜ ለጉልበት ማሳረፊያ ያገለግል ዘንድ በአንጻንድ አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ የሚገኝ እንደ መከዳ ያለ ነገር።

ተንታኝ “ተነተነ” ስር ተመ.

ተንኮለኛ “ተነኮለ” ስር ተመ.

ተንኮል ዝ.ክ.

ተንኳሽ “ተነኮሰ” ስር ተመ.

ተኛ ግ 1. ጎኑ ምድር ነካ ወይም ተጋደመ፥ ተዘረፈ፤ ወደቀ። 2. እንቅልፍ ላይ ሆነ፤ እንቅልፍ ወሰደው። 3. ተለሸለሸ፤ ለጥ እለ

(ፀገር፣ ጤፍ፣...)። 4. በግዛረ ስጋ ተገናኘ። 5. ረጋ፣ አንድ ቦታ ተቀመጠ። ሚዳው ላይ ውሃ ተገኝቶታል። 6. መሰራት አቆመ። ሰለፉ ተገኝቶታል። 7. መንቀሳቀስ ወይም አንድን ስራ ማንቀሳቀስ ተወ። 8. አዘነበለ። አንበሰ። ተንጋደደ።

መጻፋት ስ 1. በአንቅልፍ፣ በድካም፣ በህመም+... ጊዜ ሰውነት የሚያርፍበት፣ የሚጋደምበት ቦታ። አልጋ፣ መደብ።...። 2. አልጋ ላይ መጋደም+ መተኛት። ሰንፍ ሰው መጻፋት ያበዛል።

መጻፋት ቤት ስ ለመጻፋት ወይም ለመተኛ እንዲሆን የተዘጋጀ ክፍል።

አስተኛ ግ 1. አጋደ። ዘንበል አደረገ። 2. መተኛት አስቻለ። አልጋው ሰላት ሰው ያስተኛል። 3. አንቅልፍ አስወሰደ። 4. ወዘፈ (ሰራገ።)። 5. ጠብን ወይም ነገርን አበረደ። አረገጠ።

ተኛ ግሰ ወይም ስም በሆኑ በአንዳንድ ቃላት ላይ በስተመድረሻ በኩል እየታከለ ሌሎች ስሞችን ወይም ቅፅሎችን ለመመስረት የሚያገለግል ምእላድ። በላተኛ/ ቀለብተኛ/ዝምተኛ።

ተአማሂ “አመነ” ስር “ታማኝ”ን ተመ.

ተአምር(ታምር) ስ አስደናቂ ፣ አስገራሚ፣ ልዩ የሆነ ነገር። “ታምራት”ም ይባላል።

ተአምረኛ ቅ ተአምር የሚሰራ፣ ልዩ ችሎታ ያለው።

ተአቅቦ “አቀቦ” ስር ተመ.

ተከለ ግ 1. የተክልን ፍሬ፣ ዘር ወይም የችግኝን ስር ከአፈር ውስጥ አስገባ፣ ሻጠ፣ ሸገጠ፣ ቀበረ (አንዲላማ፣ እንዲፀድቅ፣ እንዲበቅል)። 2. ቸከለ። 3. ሰራ፣ መሰረተ፣ አቆመ (ቤተክርስቲያንን ወይም ሌላ ድርጅትን)። 4. ጣለ፣ ፈጠፈጠ። መሬት ላይ በራሱ ተከለው። 5. ሰጠ፣ አፀፍ፣ አስያዘ (መሬትን፣ ሰራን፣...)። 6. መደበ፣ ደነባ (ግብርን፣ ስርአትን፣...)።

ተከል ነቀል ተዘዋዋሪ፣ በተወሰነ ቦታ ፀንቶ የማይቀመጥ።

ተካይ ነቃይ ስ ሺሚ ሻረ፣ ርስት ለመስጠትና የተሰጠውንም ለመንጠቅ የሚችል የቀድሞ ጊዜ ባለስልጣን።

ተክል ስ 1. ልምላሚ ያላቸው የእፅዋት ዝርያዎች በጠቅላላ የሚጠሩበት ስም። 2. ሰው ይሆናኝ ብሎ ተክሎ የሚንከባከበው እንደ ጌሻ፣ ጎመን፣ አበባ ያሉ የሚበሉ ወይም የማይበሉ እፅዋት አጠቃላይ ስም። “አትክልት”ም ይባላል።

አትክልት(አታክልት) ስ 1. ለመብልነት የሚያገለግሉ እንደጎመን፣ ድንጋጌ፣ ቀይ ስር የመሳሰሉ የእፅዋት ዝርያዎች። 2. የ “ተክል” ን

2ኛ ፍቺ ተመ.
አትክልት ሻጭ ስ በፍራፍሬ፣ በአትክልት ንጉድ ስራ ላይ የተሰማራ ነጋዴ።

አትክልተኛ ስ አትክልትን በመትክልና በመንከባከብ ሙያ ላይ የተሰማራ ሰራተኛ።

ትክል ቅ የተተከለ፣ የቆመ።

ትክለ መልካም አጭመ መልካም፣ ያማረ (ብዙውን ጊዜ ለሴት)።

ትክለ ሰውነት ስ 1. አጭም፣ የሰውነት ቅርፅ። 2. የአንድ ሰው አጠቃላይ የማንነትና የባህርያ ሁኔታ።

ትክል ድንጋይ ስ በመቃብር ላይ ወይም በሌላ ቦታ ሆን ተብሎ ለምልክት የተተክለና ቅርፅ ያለው ድንጋይ።

ትክለኛ ስ በቀድሞ ዘመን ከመንግስት በቋሚ ባለቤትነት ርስት ወይም መሬት የተሰጠው፣ ባለቀላድ፣ “ተተካይ” ም ይባላል።

ተተክለ ግ 1. እፅዋት፣ ተክል፣ ፍራፍሬ...እንዲበቅል፣ እንዲፀድቅ በመሬት ወይም በአፈር ውስጥ ተሸገጠ። 2. ወደቀ፣ ተፈጠፈጠ። ባፍጢሙ ተተክለ። 3. ተመሰረተ፣ ተጻጽመ። 4. ተመደበ(ግብር፣ በጀት፣...)።

ተከተከ ግ 1. ጠቀጠቀ፣ ጨቀጨቀ፣ መላለሰ ወጋ። 2. ጥሬን እየለቀመ በላ (ደሮ፣ ወፍ...)።

ትክትክ ቅ የተወጋጋ፣ የተበላሳ፣ የተጠቀጠቀ።

***ተከተከ**

ትክትክ አለ ግ በጣም ፈልቶ በሰለ፣ ተንተከተከ (ወጥ፣ አጥሚት...)።

ትክትክ አደረገ ግ በጣም አፍልቶ አበሰለ፣ አንተከተከ (ወጥን፣ አጥሚትን፣...)።

ተንተከተከ ግ በጣም ፈላ፣ በሰለ።

አንተከተከ ግ በጣም አፈላ፣ አበሰለ።

እንተከተከ ስ አጥሚት፣ መቅ።

ተከነ ግ 1. በጣም ተንተከተከ፣ በሰለ (ውሃ ብዙ የለለበት ወጥ)። 2. ተናደደ፣ በገነ።

ትከን አለ ግ 1. በጣም በሰለ (ውሃ ብዙ የለለበት ወጥ)። 2. በጣም ተናደደ።

ትከን ያለ ወጥ (ውሃ ሳይበዛበት) በደንብ የበሰለና የጣፈጠ ወጥ።

ተትከነከነ ግ በሃዘን፣ በብስጭት፣ በንዴት ተብላለሰ።

አትከን(አትካኝ) ቅ አብሸቅ፣ አናዳጅ።

አትከነከነ ግ በሃዘን፣ በብስጭት፣ በንዴት አብላለሰ።

ተከዘ ግ 1. በሃሳብ ተዋጠ፣ አዘነ፣ ቆዘመ። 2. ዋናው እስኪመጣ ድረስ ለጊዜው ሌላ ነገር ይዞ አዘገመ፣ ጠበቀ። ምግብ እስኪቀርብ በዚች ቆሎ

ተከፈለ።

መተከሃ ስ መቆያ።

ትካዜ ስ ሃዘን፤ ቁዘማ፤ በሃሳብ መዋጥ።

ትካዜ ገባው በጭንቀት፤ በሃሳብ ተዋጠ።

ተኩላ ስ ክብርና ሰፋፊ ጆሮዎች ያሉት፤ ትልቅ ውሻ የሚያክል፤ በዋሻ፤ ጥቅጥቅ ባለ ሳር ወይም በጉራጌጉር ውስጥ የሚኖር ስጋ በል የሆነ የጽር እንሰሳ (ሰእሉን የጽር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ተኩስ "ተኩስ" ስር ተመ.

ተካ ግ 1. በጠፋ፤ በተወሰደ፤ በሄደ ነገር ፋንታ ሌላ ሰጠ፤ አመጣ፤ መለሰ፤ ክፈለ። 2. ወክለ። 3. በሌላ ሰው ወይም እቃ ፋንታ ገባ፤ አገለገለ።

መተኪያ ስ በአንድ ነገር ፋንታ በተመሳሳይ ሁኔታ የሚያገለግል፤ መለወጫ።

መተኪያ የሌለው በእሱ ፋንታ ሊሆን፤ ሊገባ፤ ሊያገለግል የሚችል ምትክ፤ ልዋጭ የማይገኝለት፤ ብቸኛ የሆነ።

ምትክ ስ 1. ተተኪ። 2. ልዋጭ።

በምትኩ 1. በፋንታው። ተፈላጊው እቃ ስለጠፋ በምትኩ ሌላ ገዛሁ። 2. በለውጡ። ለሱን ስጠንኝ በምትኩ ይሄን እሰጥላሁ።

ትክ ስ ምትክ።

ተተካ ግ 1. በጠፋ፤ በተወሰደ፤ በሄደ ነገር ፋንታ ሌላ ተሰጠ፤ ተመለሰ፤ ተክፈለ። 2. በሌላ ነገር ፋንታ መጣ፤ ገባ፤ አገለገለ። 3. ተወክለ።

ተተኪ ት በአንድ ሰው ወይም ነገር ፋንታ ተተክቶ የሚገባ ወይም የሚመጣ ቀጣይ፤ ተከታይ።

ተተኪ ትውልድ ካለው ትውልድ ቀጥሎ የሚመጣ አዲስ ትውልድ።

ተካሪል(አተካሪስ) ስ በቀሚስ ላይ የሚሰፋ ወፈር ያለ መታጠቂያ ወይም መቀነት።

ተካን "ካን" ስር ተመ.

ተክሊል ስ 1. የቤተክህነት ሰዎች፤ የነገስታት ቤተሰብ፤ በበአል ቀን ወይም መሽሮች በቤተክርስቲያን ጋብቻቸውን ቢፈፅሙ ራሳቸው ላይ እንደቆብ የሚደፉት ክብር፤ ከወርቅ፤... የሚሰሩ የክብር ወይም የማእረግ ምልክት ("አክሊል" ን ስእሉ ተመ.)። 2. በአርቶዶክስ ቤተክርስቲያን እማካንነት የሚፈፀም ስርአተ ጋብቻ።

ተክሊል አደረገ በበርአተ ተክሊል አገባ።

ተክል "ተክለ" ስር ተመ.

ተኮረ ግ ትክ ብሎ አየ፤ ተመለከተ፤ አስተዋለ።

ተኳር ት አተኮር የሚመለከት፤ የሚያስተውል።

ትኩረት ስ አፅንኦት፤ ሃሳብን በይበልጥ አንድ ነገር ላይ ማሳረፍ።

ትኩረት ሰጠ (ለጉዳዩ) ከፍ ያለ ግምት ሰጠ፤ ይበልጥ አሰበበት።

ትኩረት ሳብ የለው ሃሳብ ወደእሱ እንዲሆን አደረገ።

ትኩረት አገኘ ይበልጥ ታሰበበት።

ትኩር ብሎ አየ አተኮር ተመለከተ።

ተተኮረ ግ ትኩረት ተደረገበት፤ በደንብ ታየ። በዚህ ጉዳይ ላይ ለምን እንደተተኮረ አልገነዝብም።

አተኮረ ግ 1. ላይኑን በአንድ ነገር ላይ ተክሎ፤ አስተውሎ ተመለከተ። 2. ሃሳቡን በሙሉ ወደ አንድ ነገር ላይ አደረገ።

አትኩሮት ስ አፅንኦት፤ ትኩረት።

ተኮረ ግ 1. እቃጠል፤ ለበለበ፤ ፈጀ። 2. በጣም ተፋጀ። ከመገንን በላይ ሞቀ። 3. በጣም ሞቀ(ለውነት)። 4. በጋለ ብረት ጠበለ(ገላን)። 5. በካውያ ዳመጠ፤ ለመጠጠ፤ አስተካከለ (የተወማደደ ልብስን)። 6. በሙቀት ሃይል በሚሰራ መሳሪያ እየጠቀለለ፤ እያስተካከለ አስዋበ (ፀጉርን)። 7. በግንብ ድንጋዮች መጋጠሚያ ላይ የሚገኘውን ቦታ በሲሚንቶ እየመረገ ዳመጠ፤ ለመጠጠ። 8. መሳሪያን ወይም እንደሮኬት፤ ሚሳይል የመሳሰሉ ሩቅ የሚሄዱ ተወርዋሪ ነገሮችን አስፈነጠረ፤ ሰደደ። 9. በመሳሪያ (በጠመንጃ፤ በሽንጥ፤...) ጥይትን ወደፊት አስፈነጠረ፤ አበረረ። 10. (ዘይ.) ፈፀመ፤ አከናወነ (ጉዳይን)።

ሕመተኮሻ ስ 1. በእሳት ወይም በኤሌክትሪክ ሃይል አግሎ አንድን ነገር ለመተኮስ የሚያስገልግል እንደ ብረት ዘንግ፤ ሽቦ አገር ወይም መሳሪያ። 2. ካውያ። 3. እላማ።

ተኩስ ስ 1. የእሳት ጠባሳ ምልክት። 2. በጦር መሳሪያ የመተኮስ ወይም የመታኮስ ሁኔታ። 3. ክጦር መሳሪያ የማወጣት የጥይት ድምፅ። 4. በካውያ የተተኮሰ ልብስ እጥፋት፤ የአተኳኮስ ሁኔታ።

ተኩስ ከፈተ በሌላ ወገን ላይ የጦር መሳሪያ መተኮስ ጀመረ።

የተኩስ ልውውጥ በተለያዩ ወገኖች መካከል በመሳሪያ የሚደረግ የተኩስ ምልልስ፤ ውጊያ።

የተኩስ አቁም ስምምነት በተኩስ ወይም በውጊያ ላይ ያሉ ወገኖች፤ ባለባት ሁኔታ ላይ እንዳሉ ውጊያውን ለማቆም የሚያደርጉት ጌዜያዊ ስምምነት።

ተኳሽ ት 1. አንድን መሳሪያ ለመተኮስ የተመደበ ሰው። 2. ተኩስ ኢሳማውን ሳይሰት የመቃታት ችሎታ ያለው ሰው፤ አነጣጣሪ።

ትኩስ ት 1. መቀት ያለው፤ ገና ከእሳት ላይ የወረደ። 2. አዲስ፤ ለጋ።

በትኩሱ 1. ሳይቆይ፤ ሳይዘገይ 2. ሳይበርድ፤

ሳይቀዘቅዝ።

ትኩስ ስጋ ያልዋለ ያላደረ ስጋ።

ትኩስ ዜና አዲስ ዜና፣ ከዚህ በፊት ያልተሰማ ወይም ያልተነረ።

ትኩሳት ስ 1 ብዙ ጊዜ የህመም ምልክት የሆነና ከተለመደው መጠን በላይ የሚወጣ የሰውነት መቀት። 2. ወበት፣ ሃሩር። 3. ንዳድ፣ የወባ በሽታ። 4. ጠባሳ (የእሳት)።

ተተኮሰ ግ 1. ተዳመጠ ወይም ተስተካከለ (ልብስ በካውያ)። 2. በመቀት ሃይል በሚሰራ መሳሪያ እንዲስተካከል፣ እንዲዋብ ተደረገ። *ልጅ ፀገራን ተተሉላለች*። 3. ወደ ላይ ወጣ፣ ኖረ (ዋጋ)። 4. መልክና ቅርፅ ተበጀለት (የግንብ መጋጠሚያ በሲሚንት)። 5. የጦር መሳሪያ (ትይት፣ ሮኬት፣ ሚሳይል፣...) ተሰፈነጠረ፣ ተወረወረ፣ ፈነዳ። 6. ተበደደ።

አተኮሰ ግ ሰውነት በጣም ሞቀ (ከበሽታ የተነሳ)።

አስተኮሰ ግ 1. ተኩስ እንዲክፈት አዘዘ፣ የውጊያ ወይም የተኩስ መመሪያ ሰጠ። 2. በአሳት አስጠበቀ፣ አስበደደ።

አስተካከለ ስ ኩሩት በታ ሆኖ ከከባድ መሳሪያ ተኳሾች ጋር በፊዲያ መገናኛ እየተነጋገረ ተፈላጊውን እሳማ፣ ቦታ የሚያስደበድብ፣ አዋጊ።

ተካር "ተኮረ" ስር ተመ.

ተካሽ "ተኮሰ" ስር ተመ.

ተወ ግ 1. አንድን ስራ፣ ድርጊት፣ ግንኙነት፣ ለማድ መፈፀም ወይም ማካሄድ።...አቆመ፣ አቋረጠ፣ ከማድረግ ተቆጠበ። 2. ይዞት፣ ወብጦት የነበረውን ነገር ለቀቀ። 3. አንድን ነገር ችላ አለ፣ ትኩረት የማይሰጠው ሆነ። 4. ገደፈ፣ አስቀረ፣ ጣለ። 5. ይቅር አለ፣ ማረ። 6. ለቀቀ(ህመም)። *ገለልባቢው መታየቱ መገኘቱ ቀረ፤ ሰፊፍን ትቶታል*።

ተወኝ አባዘህ አታስቅግረኝ፤ አትወቅጥቀኝ፤ ... ለግለት የሚነገር።

ተተወ ግ 1. ተገደፈ፣ ቀረ፣ ተጣለ፣ ታሰፈ። 2. ተማረ፣ ይቅር ተባለ።

ተወኝ ግ በተወኝት መልክ ሰራ ወይም አሳየ።
ተዋናይ ስ በትያትር ውስጥ አንድን ገፀባህርይ ወክሎ የሚጻውት፣ ትያትር የሚሰራ የጥበብ ሰው።

ተውኔት ስ በሰነዕሁፍ መልክ ተዘጋጅቶና በመድረክ ላይ ለተመልካች ቀርቦ የሚታይ የስነጥበብ ውጤት፣ ትያትር።

ተዋሀዶ "ዋሃዶ" ስር ተመ.

ተዋናይ "ተወኝ" ስር ተመ.

ተዋፅኦ ስ ከአንድ ነገር የተገኘ ውጤት (ለምሳሌ

ቅቤ፣ አይብ፣...ከውተት የሚገኝ ተዋፅኦ ነው)።
ተውላጠ ስም ስ ሰጥ. በስም ፋንታ ተተክቶ የሚገባና እንደ ስም ሆኖ የሚያገለግል የንግግር ክፍል (ለምሳሌ እኔ፣ አንተ፣ እሱ፣...)።

ተውላክ ግስ ስ ሰጥ. "እንደት"፣ "መቼ"፣ "የት" የማለውን ጥያቄ የሚመልስና የግስን፣ የቅፅልን ወይም የሌላ ተውላክ ግስን ሁኔታ የሚገልፅ የንግግር ክፍል (ለምሳሌ፡- ቶሎ፣ እዚህ፣ በፍጥነት፣...)።

ተውላክ ስ በሽታ።

ተውኔት "ተወኝ" ስር ተመ.

ተዛምዶ(ተዘምዶ) "ዛምዶ" ስር ተመ.

ተዛነብ ስ ከገድግዳ ውጭ ዙሪያውን የሚገኝ፣ ዝናብ ገድግዳን እንዳይገዳ ለማድረግ የሚያገለግል የጣራ ክፍል፣ ታዛ፣ ሰበሰብ።

ተየበ ግ በታይጥ ገፈ።

ታይጥ ስ በወረቀት፣ በስቴንስል ላይ ለመጻፍ የሚያገለግል የዕህፈት መኪና።

ታይጥ መታ በታይጥ ገፈ።

ተደለቀ ግ ተቆነ፣ በዝግታ ሂደት፣ ተጀነ።

ተዳፋት "ደፋ" ስር ተመ.

ተድላ "ደላ" ስር ተመ.

ተገበ ግ 1. በነፋስ ሃይል የሚወነጨፍ ዝናብ ጣለ፣ ውሽንፍር ሆነ። 2. ያለማጽረጥ አካፋ፣ ችፍ ችፍ አለ።

ተግባ ስ ውሽንፍር ያለው የክረምት ዝናብ፣ ወሊስ።

ተገብሮ ግስ "ገበረ" ስር ተመ.

ተገተገ (ተተገ) ግ 1. ገረፈ። 2. ተኮለ፣ አያያዘ (በአሳት)።

ትንታግ ጉ 1. የአሳት ክፉይ። 2. (ዘይ.) ሃይለኛ፣ ቁጡ፣ ተናጋሪ፣ ምላሰኛ።

ተንተገተገ ግ በራ፣ አበራ፣ ተብለወለወ፣ ተብረቀረቀ።

አንተገተገ ግ አበራ፣ አብለወለወ፣ አብረቀረቀ።

ተገተገ ግ አጠጋግቶ በብዛት ተከለ (ችግኝን)።

ተገኝ ግ ከሰለ፣ ጋረደ።

ተገኝ ስ 1. ከነፋስ፣ ከብርድ...የሚከላከል የእንወት፣ የድንጋይ፣ የዛፍ ከለላ፣ መከታ። 2. ረዳት፣ ወገን፣ መመኪያ።

ተገኝ አደረገ ግ 1. መከታ፣ ከለላ አደረገ። 2. አንድን ሰው መመኪያ አደረገ።

ተገድራ ስ እንደ ዋርካ፣ ወይራ፣...ባሉ ዛፍች ገንድ ላይ በተገኝነት እጅብ ብሎ የሚበቅል የእፅዋት አይነት።

ተጉመጠመጠ ግ አፋን (ውስጡን) በውሃ

አጠባ: አፀጃ።

ተጋ ፡ 1. በረታ፡ ጠነከረ፡ ከስንፍሪ ራቀ። 2. አሰባ፡ ስለ አንድ ጉዳይ ተወነቀ።

ትጉህ(ትጉ) ፡ 1. ብርቱ፡ ታታሪ። 2. ንቁ፡ አባቢ።

ትጋት ስ 1. ብርታት፡ ታታሪነት፡ ተረት። 2. ንቁነት።

አተጋ ፡ አነቃ፡ አበረታ፡ ጎተጎተ።

ተጋቦ "ገባ" ስር ተመ.

ተጋድሎ "ገደለ" ስር ተመ.

ተግ

ተግታ ስ የዝናብ መቆም ወይም ብራ መሆን።

ተግ አለ ፡ 1. በግ፡ ብለዊ አለ፡ በራ። 2. ቆመ፡ አባራ(ዝናብ)።

ተግ አደረገ ፡ አበራ።

ተግሳፅ "ገሰፀ" ስር ተመ.

ተግባር "ገበረ" ስር ተመ.

ተግብ "ተገበ" ስር ተመ.

ተግታ "ተግ" ስር ተመ.

ተግዳሮት "ግደረ" ስር ተመ.

ተጠናወተ ፡ 1. ጥል ፈለገ፡ ባላጋራ ሆነ፡ ተተናከለ፡ ተጣላ። 2. አዘውትሮ በተደጋጋሚ አመመ።

ተጠናወታት አስወረዳት፤ ወነገፈች።

ተጣባ ፡ (የኮላ ትል በሰውነት ውስጥ) መኖሩ ታወቀ፡ ታየ።

ተፈሪ ሱሪ ስ ከላይ ሰፊ ሆኖ ከጉልበቱ በታች እስከ ቁርጭንጭንት በጠባቡ የሚወርድ ሱሪ።

ተፈተፈ ፡ ላይ ላይን በሰለት ከብዙ ቦታ ላይ በጣ፡ ሰነተረ፡ ሰነጠቀ።

ትፍትፍ ፡ 1. ከብዙ ቦታ ላይ በሰለት የተወጋጋ፡ የተሸነታተረ። 2. በኩታ ወይም በነጠላ ጸር ጸር ላይ ተሰባጥሮ የተጣለፍ የተለያዩ ቀለማት ያሉት ጥለት።

ትፍትፋት ስ የተሰነጠቀ፡ የተሰነተረ፡ የተበጣ የአካል ላይ ሸንትፋት።

ተተፈተፈ ፡ ከብዙ ቦታ ላይ በሰለት ተቆረጠ፡ ተበጣ።

*ተፈተፈ

ተፈ ፡ ፈጣን፡ ከተፎ።

ተፍተፍ አለ ፡ ስራን ለማክናወን በፍጥነት ወዲያ ወዲህ አለ።

አተፈተፈ ፡ ፈጠነ፡ ቸኮለ፡ ወዲያ ወዲህ አለ (ለስራ፡ ለወራ፡...)።

አተፍተፈ ፡ ወሬን ወዲያ ወዲህ የሚያመላለስ።

ተፈጥሮ "ፈጠረ" ስር ተመ.

ተፋ ፡ 1. ካፋ አስወጣ፡ አስወገደ፡ እንትፍ አለ (ምራትን፡ ምግብን ወይም ሌላን ነገር)። 2. አስመለሰ፡ አስታወከ። 3. ወደ ጸር አወጣ፡ ጣለ (ውሃ የወሰደውን ሰው ወይም እንስሳ)። 4. አዳን፡ አተረፈ፡ አወጣ (ከቸግር፡ ከአደጋ፡ ከመጥሮ አጋጣሚ...)። 5. ወደ ውጭ መለሰ፡ አልወሰደ፡ አልቀበል አለ። 6. የያዘውን (ኃሰ) ለቀቀ። 7. (እስከራብቶ ወይም ብእር) ቀለሙ ገነፈለ፡ አፈሰሰ። 8. (ዘይ.) ጠላ፡ አገለለ። ሀዝብ የተፋቸው ባለስልጣናት።

ትፋት ስ 1. ከአፍ የወጣ ምራቅ፡ አክታ። 2. ትውከት።

ትፋታም ፡ 1. (ስድብ) ትውከታም (ለስካራም)። 2. አነጋገሩ ያልታረመ፡ ባለገ።

ተተፋ ፡ (ዘይ.) በጣም ተጠላ፡ ተገለለ፡ እንዲወገድ ተደረገ።

አስተፋ ፡ (ዘይ.) አስወንቆ አስከፈለ (ገንዘብን፡ እቃን፡...)።

ተፈ "ተፈተፈ" ስር ተመ.

ቱ የ"ተ" ፊደል ካለበ ዘር።

ቱሃን "ትሃን" ን ተመ.

ቱሊ ስ 1. (ኃውር) የቂጥ ቀጻጻ፡ ቱኔ። 2. ተረፈ ኩስ።

ቱሊያም ፡ (ኃውር ፡ ስድብ) ቱሊውን በሚገባ የማያፀዳ።

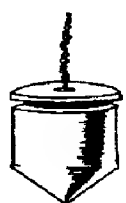
ቱልቱላ ስ 1. ከቀንድ ወይም ከነሃስ... የሚሰራ እንደጥሩንግ ድምፅ የሚሰጥ ባህላዊ የትንፋሽ መዘቃ መሳሪያ(ከእሉን የመዘቃ መሳሪያ ስር ተመ.)። 2. (ዘይ.) የውሸት፡ የጉራ ወሬ ማውራት የሚወድ።

ቱልት ስ ሲቀጠቀጥ ማላጋ የሆነ ጭማቂ የሚወጣው፡ ስሩ ረዥም የሆነ የእፅዋት አይነት።

ቱማታ ስ ጫጫታ፡ ውካታ፡ ውህታ፡ ረብሻ፡ ትርምስ።

ቱምቢ ስ ግንብን በትክክል ቀጥ አድርጎ ለመገንባት ወይም ወደ አንድ ወገን አለማዘንበሉን ለማረጋገጥ ግንብኞች የሚገልገሉበት በሲባን የሚንጠለጠል የቁራጭ ብረት መሳሪያ።

ቱሪስት ስ ብዙውን ጊዜ ለደስታና ለመዝናናት ሲል ልዩ ልዩ ድንቅና ታሪካዊ ቱምቢ

በታዎችን በየአገሩ እየዘረ የሚያይ ገብኚ።

ቱሪናፋ ጳ ወረኛ፡ ጉራ የሚያበዛ።

ቱር

ቱር አለ ግ 1. ነጣ፡ ጉዑህ ሆነ። 2. ነጭ ልብስ ለበሰ።

ቱር አለ ግ በረረ (ወፍ)።

ቱርኪ ጳ ፈሪ፡ ቡከን።

ቱስ

ቱስ አለ ግ 1. ተነፈሰ፡ የታመቀው አየር ወጣ (ከጎማ ወይም ከሌላ ነገር)። 2. ቀስ ብሎ በጀሮ ነገረ።

ቱስ አደረገ ግ ድምፅ ሳያሰማ ፈሉን ለቀቀ።

ቱስክ

ቱስኪያም ጳ ፈሳም።

ቱስክ አለ ግ በነነ፡ ጨስ(ፈስ)።

ቱስክ አደረገ ግ ፈላ።

ቱሽ

ቱሽ አለ ግ ቱሽ የሚል ድምፅ ሰጠ፡ በተቆላ ትክስ ባቂላ ወይም አተር ላይ ውሃ ሲጨመርበት የሚሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ።

ቱቢት ስ 1. ለሃዘን የሚለበስ፡ ጻርና ጻሩ ጥቁር ናይልን ጨርቅ የተመታበት ነጠላ። 2. የሃዘን ምልክት ጥቁር ጨርቅ።

ቱባ ስ 1. በጥንት መሰረቱ ላይ ሌላ ያልታከለበት፡ ያልተቀየረ፡ ያልተከለለ ጉዑህ ነገር። ቱባ ጉይቶ። 2. ያልተቀነሰ ሙሉ የድር ወይም የሹራብ ክር ጥቅል።

ቱቦ ስ ውስጠ ክፍት ሆኖ በተለያየ መጠን ከላሚንቶ ወይም ከብረት ወይም ከጥላበቲክ፡... የሚሰራ በውስጡ እንደ ፈሳሽ ነገር፡ የኢሌክትሪክ ሽቦ ያሉትን ነገሮች ለማስተላለፍ የሚያገለግል እቃ።

ቱታ ስ በስራ ልብስነት የሚያገለግል፡ ሽሚዝና ሱው ከአንድ አይነት ወፈር ያለጨርቅ ወጥ ሆኖ ወይም ተያይዞ የተሰፋ ወይም ባለማንንቻ ሆኖ ደረት የሚሸፍን ቅጥያ ያለው ሰፊ የሆነ ሰፈር።

ቱቻ(ቱሻ) ስ ገመድ ለመስራት የሚያገለግል፡ ሳር፡ ከዚህ ሳር የሚዘጋጀው ገመድም ቱሻ ገመድ ይባላል።

ቱኒ ስ 1. (ነውር) የቂጥ ቀጻጻ። 2. በክን፡ ፈሪ።

ቱኒያም ጳ (ነውር፡ ስድብ) ፈሳም።

ቱኪ ስ 1. ዋና ሹም ያልሆነ እንደ ምትክ ወይም የዋናው ሹም ረጻት ሆኖ የሚያገለግል (ሰው)። 2. (ዘይ.) ወራ አቀባይ፡ አሳባቂ።

ቱክ

ቱክ ቱክ አለ ግ ፈላ፡ ተንደክደክ።

ቱጃር ስ ሃብታም ነጋይ።

ቱግ

ቱግታ ስ የቁጣ፡ የንዴት ንግግር፡ ሁኔታ።

ቱግ አለ ግ 1. በፍጥነት ነደደ። 2. በሃይል ተቆጣ፡ ተናደደ። 3. አንድ ላይ ብዙ ሆኖ በቀለ።

ቱፋህ ስ ፖም

ቱፌ "ቡፌ" ግ ተመ.

ቱፍ

ቱፍ አለ ግ ተፋ፡ እንትፍ አለ።

ቱፍታ "ቡፌ" ግ ተመ.

ቲ - የ"ተ" ፊደል ሳልስ ዘር።

ቲማቲም ስ ውስጡ በጥቃትን ፍሬሞችና ፈሳሽ እዘል በሆነ አካል የተሞላ፡ ድቡልቡል ወይም ሞላላ ቅርፅ ያለው፡ ሲበስል የሚቀላ፡ ቆዳው ለሰላሳ የሆነ የሚበላ አትክልት፡ ተክሉም ቲማቲም ይባላል።

ቲም

ቲም አለ ግ ከአፍ እስከ ገደፉ ሞላ፡ ጢም፡ ቲፍ አለ።

ቲኬት ስ ሲኒማ ቤት ወይም ቲያትር ቤት ለመግባት፡ በአውቶቡስ፡ በባቡር፡...ለመጓዝ ወይም እቃ ለመግዛትም ሆነ ሌላ አገልግሎት ለማግኘት የሚያስችልና በላይ ላይ አስፈላጊው መረጃ (ዋጋ፡ ተራ ቁጥር፡ ማህተም፡...) የተሳፈበት ቆራጭ ወረቀት ወይም ካርድ።

ቲኬት ቆራጭ ቲኬት ገዛ ወይም ሽጠ።

ቲኬት ቆራጭ ስ ቲኬትን የሚሸጥ ሰራተኛ።

ቲዎሪ ስ ንድፈ ሃሳብ።

ቲፍ

ቲፍ አለ ግ በጣም ሞላ።

ታ የ"ተ" ፊደል ራብስ ዘር።

ታህሳስ ስ ከሀዳር ወር ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ አራተኛ ወር ስም።

*ታለለ

ተሳላ ጳ ሞኝ፡ በቀላሉ የሚታለል።

ተታለለ ግ 1. ተሞኝ፡ ተጭበረበረ። 2. ተሸነገ።

አታለለ ግ 1. አሞኝ፡ አጭበረበረ፡ አቂለ። 2. ሸነገለ።

ማታለያ ስ ማባበያ፡ መሸንገያ፡ መደለያ፡ ትንሽ ሰጠታ።

አታላይ ጳ 1. ውሸታም። 2. እያበበለ ወይም እየሸነገለ ጉዳዩን የሚፈፅም ወይም የሚያስፈፅም፡ ሸንጋይ። ስ 3. ሌባ።

ታለ አይበጥ ለ የከብት ሰረሰር፣ አጥንት።

ታላላቅ “ተለቀ” ስር ተመ.

ታላቅ ዝ.ክ.

ታልማ ለ 1. የወተት እንጀትና የወጃራ መግናኛ የትንቢ እንጀት ጥቅል። 2. (ዘይ.) አቅመቢስ፣ እንጃሳ።

ታምር “ተአምር” ን ተመ.

ታምቡር ለ በትላላ ቅርፁ ክብ ሆኖ ሁለት አፎቹ በቆዳ የተለበዱ፣ አብዛኛውን ጊዜ ስልፈኞች የሚታጀቡበት፣ በእንድ ወይም በሁለት አሜጭር በትሮች እየተመታ የከበር ድምፅ የሚሰጥ የሙዚቃ መሳሪያ።

ታሪክ “ተረክ” ስር ተመ.

ታሪፍ ለ 1. በገቢ ወይም በወጪ ሽቀጦች ላይ መንግስት የሚጥለው ቀፈጥ። 2. ሆቴሎችና ተመሳሳይ አገልግሎት ሰጪ ድርጅቶች ለምግብ ወይም ለሚሰጡት አገልግሎት የሚያስከፍሉት የተወሰነ የዋጋ ዝርዝር።

ታርጋ ለ በተሸርካሪዎች የፊትና የሂሳ አካል ላይ ተሰር በግልፅ የሚታይ የመለያ ቁጥር።

ታበየ “ተበተ”ን ተመ.

ታቦት ለ 1. ዕላት። 2. ዕላት የሚቀመጥበት ሳጥን፣ የዕላት ማህደር።

ታቦት ነገሰ ታቦት ከቤተክርስቲያን ወጥቶ በመንፈሳዊ ስነስርአት ተከበረ።

ታቦት ራት ለ የከተራ እለት ታቦት በሚያድርበት ቦታ ከምለመናን ለካህናቱ የሚሰጥ ምግብና መጠጥ።

ታተረ ግ ተፍጨረጨረ፣ ጣረ፣ ተጋ። መገገል እንደኖር በስራ መታተር ያስፈልጋል።

ታታሪ ት ትጉህ፣ ተፍጨርጫሪ።

ታታ¹ ግ ጠላለፈ፣ አሰጣጠረ፣ አወሳሰበ ወይም እንደወገፈት፣ አቲና፣ መረብ ያለ ነገር ሰራ።

ትት ት 1. እንደወገፈት፣ መረብ፣...ጥልፍልፍ የሆነ። ለ 2. ቴባ (የድር ወይም የጥለት ክር)።

ታታ²

ታታ አለ ግ ተገታታ፣ ተከታታይ የእሩምታ ተከስ ድምፅ ሰጠ ወይም ተሰማ።

ተንታታ ግ የተከታተለ የተከሰ ድምፅ ሰጠ፣ ተሰማ፣ ተንጣጣ።

አንታታ ግ የተከታተለ የተከሰ ድምፅ አሰማ።

ታታሪ “ታተረ” ስር ተመ.

ታች መዋ. 1. ከአንድ ነገር ስር ወይም በስተግርጌ ያለ። 2. ቁልቁል፣ ዝቅተኛ የሆነ (ሰፈራ፣ መንገድ፣...)።

በታች መዋ. 1. በግርጌ፣ በስር [በኩል]። 2.

በቁልቁለት [በኩል]።

የበታች ት 1. ዝቅተኛ። 2. ከታች ያለ። 3. ታናሽ።

የበታች መኮንን ለ ከምክትል መቶ አለቃ በታች ከተራ ወታደር በላይ ሹመት ያለው ወታደር።

ከ በታች 1. ከ__ግርጌ ወይም ስር። 2. ከ__ቀጥሎ። ከዚህ በታች የተዘረዘሩት፣... 3. ከ__ዝቅተኛ የሚል ወይም የሚያንሰ። ከዚህ በታች በሆነ ዋጋ ላይገኝም።

ወደታች አለው አስተመጠው(ተቅማጥ)።

ታችኛ ት 1. በስተስር፣ በስተግርጌ ያለ። 2. ዝቅተኛ የሚገኝ።

ታች አምና “ሃች አምና” ን ተመ.

ታኒክ ለ ገረወይና፣ በአንዳንድ አካባቢ እንደ ጣሳ፣ ኩባያ፣... ያሉ እቃዎችም ታኒክ እየተባሉ ይጠራሉ።

ታናሽ “አነሰ” ስር ተመ.

ታንክ ለ መላ አካሉ ብረት ለበበ የሆነ፣ የሚሸከረከርበት የብረት ሰንሰለት ወይም ጎማ ያለው፣ አስፈላጊውን ትጥቅና ስንት ከነወታደሮቹ በውስጡ ሽፍኖ ሊይዝ የሚችል ከባድ የጦር ተሸርካሪ ወይም መኪና።

ታንክኛ ለ በታንክ ምድብ የጦር ክፍል ውስጥ የሚያገለግል ወታደር።

ታንኳ ለ ከቀርካሃ ወይም ከሸንቆቅ ወይም ከደንገል፣... የሚሰራ የውሃ ላይ መንጓጓዣ(ስለሉን መንጓጓዣ ስር ተመ.)።

ታኩተ ግ ሰለቸ፣ ደከመ።

አታኩተ ግ አሰለቸ፣ አደከመ።

አታካች ት 1. አድካሚ፣ አሰልቺ የሆነ (ሰራ)። 2. በጠባይ አሰልቺ የሆነ (ሰው)።

ታኪታ ለ ለእግር ኳስ ጨቃታ የሚያገለግል፣ ስሩ(ሰሉ) መሬት ለመቆንጠጥ የሚያስችሉ የላስቲክ ወይም የብረት ጡቶች ያሉት የቆዳ ጫማ።

ታክሲ ለ በስተማ ውስጥ መንገደኞች ገንዘብ እየከፈሉ ከቦታ ወደ ቦታ የሚጓጓዙበት አነስተኛ አውቶሞቢል።

ታክሲ ያዘ/ወሰደ በታክሲ ተሳፈረ፣ ሄደ።

ታክቲክ ለ ዘዴ፣ አንድን አላማ ለመፈፀም፣ ተግባራዊ ለማድረግ የሚገለገሉበት ስልት።

ታክቲክኛ ት ዘዴኛ።

ታኮ ለ 1. ታኮ ጫማ፣ ባለተረከዝ ጫማ። 2. ከመሬት ከፍታ ያለው የጫማ ተረከዝ።

ታኮ² ለ የቆመ መኪና እንዳይንሸራተት ጎማዎቹ ስር የሚደረግ የብረት፣ የእንጨት ወይም የድንጋይ፣... ድጋፍ።

ታወሰ ግ ትዝ አለ፡ ታሰበ (የተረሳ ነገር)።

ትውስታ ስ ትዝታ።

ትውስ አለ ግ ትዝ አለ፡ ታሰበ።

አስታወሰ ግ 1. የቆየን፣ ያለፈን፣ የተረሳን ነገር ትዝ አሰኘ። ትዝ እንዲል አደረገ። 2. የተረሳን ሰው ወይም ነገር ማን ወይም ምን እንደሆነ ሊያውቅ ቻለ፡ ትዝ አለው። 3. የቆየን ወይም ያለፈን ነገር እንደገና አሰበ። 4. አሳሰበ፡ እንዳይረሳ አደረገ(ሌላን ሰው)።

ማስታወሻ ስ 1. እንዳይረሳ፡ እንዳይዘነጋ፥ ትዝ እንዲል በመታሰቢያነት የሚቆመጥ ሃውልት ወይም ሌላ ነገር። 2. አንድ ነገር እንዲሰራ ወይም እንዲፈፀም የሚያሳስብ ዕውፍ። 3. እንዳይረሳሉ፡ እንዲተሰብሉ ወይም ፍቅርና አክብሮትን ለመግለፅ ለዘመድ፣ ለወጃጅ የሚደረግ ስጦታ። 4. ማስታወሻ [ደብተር] ፣ የተለያዩ የግል ጉዳዮች፣ ነጥቦች አድራሻዎች፣... የሚገፋበት ትንሽ ደብተር።

አስታዎሽ ት 1. የማይረሳ፣ ዝንቅ ያልሆነ። 2. አሳሳቢ፣ አስገንዛቢ። 3 ጠያቂ ፣ ረዳት።

ታዋቂ “አወቀ” ስር ተመ.

ታዘበ ግ 1. ሌላው የሰራውን መጥፎ ተግባር በማየት ቅር ተሰኘ። 2. ሁኔታዎችን በመግምገም ተመለከተ ፣ አስተዋለ።

ታዛቢ ስ 1. ተመልካች። 2. ተቆርቋሪ። 3. ምስክር፡ እማኝ።

ታዝብት ስ አንድ ሰው የሚያደርገውን መጥፎ ተግባር የመግምገም አመለካከት።

ተዛዘበ ግ አንዱ ሌላውን በመታዘብ ሁኔታ ገመገመ።

አስተዛዘበ ግ አንዱ ሌላውን (እርስ በርስ) እንዲታዘብ፥ እንዲተዛዘብ፥ እንዲገማገም፥ እንዲገማመት አደረገ።

ታዛ ስ በስተውጭ ያለ የቤት ዙሪያ ጣሪያ።

ታዛቢ “ታዘበ” ስር ተመ.

ታይፕ “ተየበ” ስር ተመ.

ታደገ ግ አዳነ፣ ቢዛ ሆነ።

ትድግና ስ መታደግ፣ ማዳን።

ታዳጊ ት አዳኝ፣ ቢዛ።

ታዲያ አንድን ሃሳብ ቀደም ብሎት ከተነገረው ጋር ለማያያዝ የሚያገለግል ቃል፥ የንግግር፥ የአረፍተ ነገር ማያያዣ።

ታዲያስ 1. ከዚያስ፣ እናስ እያሉ አንድ ሰው በጀመረው ነገር ወይም ገለፃ እንዲተሰብሉ፥ እንዲገፋበት ለማድረግ ከአድማዊ የሚሰነዘር ቃል። 2. “አምን” ለማለት በቃል ገግግር ላይ የሚያገለግል ቃል። ጠያቂ፣ ሰራውን ወረሰክ ግለት ነው፣ መላሽ፣ ታዲያስ። 3. በጣም

በሚቀራረቡ ሰዎች መካከል ለሰላምታ የሚባል ቃል።

ታዳጊ¹ “ታደገ” ስር ተመ.

ታዳጊ² “አደገ” ስር ተመ.

ታጀረ ግ ከራ፡ ተጀነ።

ታገለ ግ 1. አንዱ ሌላውን ለመጣል፡ ለማጥቃት፣... ተያያዘ፡ ተናነቀ፣ ግብግብ ወይም ትግል ገጠመ። 2. አንድን ነገር ለማከናወን፣ ለማግኘት፣... ተጣጣረ፡ ለፋ፡ መስዋእትነት ከፈለ። 3. አስቸገረ፡ በቀላሉ የሚከናወን አልሆነ አለ።

ታጋይ ት 1. ትግል፡ ግብግብ የመግጠም ችሎታ ያለው። ስ 2. ለአላማው፣ ለእምነቱ መከበር ወይም እውን መሆን የሚታገል፡ መስዋእትነትን የሚከፍል (ብዙውን ጊዜ ለፖለቲካ አላማ)።

ትግል ስ 1. አንዱ ሌላውን ለመጣል ወይም ለማጥቃት፣... የሚያደርገው ትንቅትን፣ ፍትኒያ፡ ግብግብ። 2. ተግባርን፣ ስራን ለማከናወን የሚደረግ ጥረት፣ መፍጨርጨር። 3. (ብዙውን ጊዜ የፖለቲካ) አላማን ለማሳካት የሚደረግ ጥረት፣ መፍጨርጨር።

አታገለ ግ 1. አለፋ፡ አደከመ፡ በቀላሉ የማይከናወን ሆነ። 2. ትግልን መራ።

ታገሰ ግ ረጋ አለ፡ ሳይቸኩል በእርጋታ ጠበቀ። 2. ትንኮሳን ቻለ።

ታጋሽ ት ረጋ ያለ፡ ቻይ፣ የማይቸኩል፣ ተሉ የማይናደድ።

ትእግስት ስ እርጋታ፣ መቻል፡ አለመቸኩል። ትእግስተኛ ት ረጋ ያለ፡ ቻይ፣ ችኩል ያልሆነ።

አስታገሰ ግ 1. ዝም አሰኘ፣ አቀዘቀዘ፡ ረጋ እንዲል አደረገ። 2. ቀነሰ፡ አበረደ፡ ለጊዜው አቆመ (ሀመምን፣ ረሃብን፣...)።

ማስታገሻ [መድሃኒት] ስ ለጊዜው ሀመምን፥ ስቃይን የሚቀንስ መድሃኒት።

ታጠቀ ግ 1. በወገኑ ላይ ሽብ አደረገ፡ አሰረ (ቀበቶን፣ ዝናርን፣...)። 2. ለበሰ (ሱሪን፣ ቁምጣን)። 3. አሸረጠ፡ አደገደገ። 4. እንደ ሽጉጥ ወይም ጠመንጃ ያለ መሳሪያ ያዘ፡ በቀላልም ሆነ በከባድ የጦር መሳሪያ ተደራጀ፣ ተዘጋጀ። 5. ተዘጋጀ፣ ተጠነቀቀ፣ ቆርጦ ተሳለ። መሃደሞችን ለማጥፋት ታጥቶ ተነስተናል።

መታጠቂያ ስ መቀነት፣ ቀበቶ።

ታጣቂ ስ የጦር መሳሪያ የያዘ ሰው።

ትጥቅ ስ 1. ሽርጥ፣ ድግድግ። 2. የጦር መሳሪያ። 3. አንድ ነገር ለማካሄድ (ጦርነት፣ ስራ፣ ጉዞ፣...) የሚያስፈልግ ነገር፡ ዝግጅት። ትጥቅ ፈታ የያዘውን የጦር መሳሪያ

አስረከበ፡ ተቀማ፡

ትጥቀ መልካም በአለባበዱ ጥፍ የሆነች ሴት፡

ትጥቅና ስንቅ ስ ጦርነትን ለማካሄድ የሚያስፈልገው የጦር መሳሪያ፡ ቀለብና ሌላም ቁሳቁስ፡ ስንቅና ትጥቅም ይበላል፡፡

የትጥቅ ትግል ስ በጦር መሳሪያ አማካኝነት የሚካሄድ ትግል፡፡

አስታጠቀ ግ 1. አለበስ (ሱሪን፡ ተታን)፡፡ 2. የጦር መሳሪያ ሰጠ፡ አደለ፡ በጦር መሳሪያ አደራጀ፡፡ 3. (ዘይ.) ሰደበ፡ አዋረደ፡፡ በስድብ አስታጠቀው፡፡

ታፋ. ስ ከዋን በላይ ከወጣበ በታች ከመቀመጫ በስተጎን በኩል ያለ አካል፡ ሰርጎድ ያለው የሰውነት ክፍል(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)፡፡

ቴ የ “ተ” ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ቴሌስኮፕ ስ የተባ ቅርፅ ያለውና ሩቅ ያሉ ነገሮችን አቅርቦና አጉልቶ የሚያሳይ መሳሪያ፡፡

ቴሌቪዥን ስ ከቴሌቪዥን ጣቢያ የሚሰራውን ስእል፡ እንቅስቃሴና ድምፅ ከአየር፡ እየጠለፈ የሚያሳይና የሚያሰማ መሳሪያ፡፡

ቴሌቪዥን ጣቢያ ስ በኢሌክትሮኒክና በልዩ ልዩ ዘመናዊ መሳሪያ፡ ድምፅ፡ ስእልና ማንኛውም አይነት እንቅስቃሴ በአየር ውስጥ ወደተፈለገው ቦታ እንዲሰራጭ የሚያደርግ ጣቢያ፡፡

ቴሌክስ ስ መልእክትን በትየባ መልክ በሚፀፍና በኢሌክትሮኒክ ሞገድ አማካኝነት ወደተፈለገው ቦታ በሚያስተላልፍ ወይም በዚሁ መልክ የተሰራውን መልእክት ተቀብሎ ወዲያውኑ በሚፀፍ መሳሪያ አማካኝነት የሚካሄድ ግንኙነት፡ መሳሪያውም “ቴሌክስ” ይባላል፡፡

ቴሌግራም ስ በኢሌክትሮኒክ ሞገድ አማካኝነት የሚተላለፍ የፅሁፍ መልእክት፡፡

ቴሌፎን “ስልክ” ን ተመ.

ቴምር “ተምር”ን ተመ.

ቴምብር ስ ተፈላጊው ቀረጥ ለመንግስት መከፈሉን እንዲያረጋግጥ በፖስታዎች፡ በደብዳቤዎች፡ በሽቀጦች...ላይ የሚለጠፍ፡ በላይ ላይ የቀረጡ ዋጋና ልዩ ምልክት (አርማ) የታተመበት፡ መጠኑ እነስተኛ የሆነ በመንግስት የሚዘጋጅ ስስ ወረቀት፡፡

ቴርሞ ሜትር ስ የሙቀት መጠን መለኪያ መሳሪያ፡ የሙቀት መጠን መለኪያ፡፡

ቴስተር ስ በኢሌክትሮኒክ ሽቦ ውስጥ ወይም የኢሌክትሮኒክ ሃይል በሚያልፍበት አቃ ውስጥ የኢሌክትሮኒክ ሃይል መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ የሚያገለግል መሳሪያ፡፡

ቴክኒክ ስ 1. ከሞተር፡ ከሜካኒክ፡ ከእንደት

ስራ ጋር የተያያዘ የእጅ ሙያ ጥበብ፡ 2. ዘዴ፡ ብልሃት፡፡

ቴክኒክ ትምህርት ስ የአደጥበብ፡ የሜካኒክ፡ የኢሌክትሮኒክ... ዘርፍን የሚመለከት የሙያ ትምህርት፡፡

ቴክኒሻያን ስ የቴክኒክ ስራዎችን የሚያከናውን ባለሙያ፡፡

ቴክኖሎጂ ስ የሳይንሳዊ ግኙቶች በተለይ ለኢንዱስትሪያዊ ጠቀሜታ ተግባራዊ የመሆን ስልት ጥናትና አውቀት፡ ተግባራዊ ሳይንስ፡፡

ቴፕ (ቴፕሪከደር) ስ በቴፕ ክር ላይ ድምፅን ለመቅረፅና የተቀረፀውንም ድምፅ መልሶ ለመስማት የሚያገለግል መሳሪያ፡፡

ፑቴፕ ክር ስ ማግኔትነት ያለው፡ በቴፕ አማካኝነት ድምፅን እየቀረፀ የሚያስቀር፡ ለስ የሆነ የፕላስቲክ ጥበባጣ፡፡

ት የ“ተ” ፊደል ባድስ ዘር፡፡

ትሁት ት ትን፡ ታዛዥ፡ ለው አከባሪ፡፡

ትህትና ስ ትንነት፡ ታዛዥነት፡ ለው አከባሪነት፡ ራሱንና የራሱን ዝቅ አድራጊነት፡፡

ትህርምት ስ መጥፎ የተባለ ድርጊቶችን ከመፈፀም ራሱን የመቆጣጠር ሃይማኖታዊ ተግባር፡፡

ትሁት “ትሁት” ስር ተመ.

ትሂን(ቱሃን) ስ እንደቀንጫና ትማል የሰውን ደም በመምጠጥ የሚኖር የቤት ውስጥ ተባይ፡፡

ትሂናም ት (ስድብ) ትሂን ያለበት ወይም የበሳብት፡፡

ትላ “ተላ” ስር ተመ.

ትላበራ ዝ.ከ.

ትላንት “ትናንት”ን ተመ.

ትል “ተላ” ስር ተመ.

ትልልቅ “ተለቀ” ስር ተመ.

ትልም “ተለመ” ስር ተመ.

ትልቅ “ተለቀ” ስር ተመ.

ትልቃይ “ተለተለ” ስር ተመ.

ትልትላት ዝ.ከ.

ትልትል ዝ.ከ.

ትልአበራ “ተላ” ስር “ትላበራ” ን ተመ.

ትሙን “ተሙን” ን ተመ.

ትምህርት “መሃረ” ስር ተመ.

ትምቡሽ

ትምቡሼ(ትንቡሼ) ት ድንቡሼ፡ ወፍራም፡፡

ትምቡሽ አለ ን ድቡልቡል አለ፡ ወፈረ፡፡

ትምባሆ (ትንባሆ) ስ ርጥቡን ቅጠል ለጥልጠው በአፍ የሚይዙት ወይም አድርቀውና አሸተው በሲጋራ መልክ ጢሱን የሚምጉት ሱስ የሚያሲክ እፅ።

ትምባሂም ት (ስድብ) ትምባሆ የሚያጤስ፤ የትምባሆ ሱስ ያለበት።

ትምትም "ተመተመ" ስር ተመ.

ትምክ

ትምክ አለ ግ ስርጉድ፥ ስምጥ አለ፤ ላላ።

ትምክ ትምክ አለ ግ ሲነኩት ስምጥ ስምጥ፤ ስርጉድ ስርጉድ አለ።

ትምክህተኛ "መካ" ስር ተመ.

ትምክህት ዝ.ክ.

ትረባ "ተረባ" ስር ተመ.

ትሩፋት "ተረፈ" ስር ተመ.

ትራምፔት ስ ጥሩምባ የሚመስል በትንፋሽ የሚሰራ ዘመናዊ የሙዚቃ መሳሪያ(ስኦሎን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ትራስ "ተራሰ" ስር ተመ.

ትራሰኒ ዝ.ክ.

ትራንስፎርመር ስ 1. በኤሌክትሪክ ሃይል በሚሰሩ በሬዲዮ፤ በቴሌቪዥን፤ በቴሌፒኩን፤... ውስጥ የሚገኝ የኤሌክትሪክ ሃይልን እየመጣ የሚያሰራጭ መሳሪያ። 2. የኤሌክትሪክ ጋን።

ትራንስፖርት ስ መጓጓዣ መንገድ ወይም መኪና፤ አውሮፕላን፤... የመሳሰለው መገልገያ።

ትራክተር ስ የእርሻ መኪና።

ትራክማ ስ የሚያቃጥልና የሚያሳክክ ተላላፊ የአይን በሽታ፤ አይነ ማዝ።

ትራጂኔ ስ መድረኩ በሃዘን ድባብ የተሞላ ሆኖ በዋና ገፅባር ውድቀት ወይም ሞት የሚያበቃ የትያትር አይነት።

ትራፊ "ተረፈ" ስር ተመ.

ትራፊክ ስ 1. በመንገድ ላይ የሚታየው የሰዎች፤ የተሽከርካሪዎች፤... እንቅስቃሴ ወይም በመንገድ ላይ የሚገኝ ተሽከርካሪዎች፤... በአንድነት የሚጠሩበት ስም። 2. አሽከርካሪዎች የትራፊክ ደንብ የሚጠይቀውን ስነርዳት ማሟላታቸውን የሚከታተል ፖሊስ፤ ትራፊክ ፖሊስ ።

የትራፊክ ህግ/ደንብ ስ ስለተሽከርካሪዎች ደህንነት፤ ስለአሽከርካሪዎችና የመንገድ ስነርዳትን የሚመለከት በትራፊክ ፅ/ቤት የመጣ ወይም የተዘጋጀ መመሪያ፤ ደንብ፥ ህግ።

የትራፊክ መብራት ስ መስቀለኛ መንገድ ባለበት አካባቢ ተሽከርካሪዎች ተራቸውን

ጠብቀው እንዲቆሙ ወይም እንዲሄዱ ምልክት የሚያሳይ ባለቀለም (አረንጓዴ፤ ቢጫ፤ ቀይ) መብራት።

ትር

ትርታ ስ ምት ንዝረት (ብዙውን ጊዜ የልብ)።

ትር ትር አለ ግ ድው ድው አለ፤ መታ ንዝረ (ብዙውን ጊዜ ልብ)።

ትርምስ "ተራመሰ" ስር ተመ.

ትርሽም

ትርሽም አለ ግ ተሰበረ።

ትርሽም አደረገ ግ ሰበረ።

ትርታ "ትር" ስር ተመ.

ትርታሮ "ተረተረ" ስር ተመ.

ትርትር ዝ.ክ.

ትርንጎ ስ መጠኑ ኪፓፓዬ አነስ የሚል፤ ሽፋት ላላ፤ አካሉ ጠንከር ያለ፥ ጥሩ መዳካ ያለውና የሚበላ ፍሬ የሚያፈራ ተክል፤ ፍሬውም ትርንጎ ይባላል።

ትርኢት ስ እንደ ሙዚቃ፤ ትያትር፤ አክሮባት፤... ያለ ለህዝብ ቀርቦ የሚታይ ዝግጅት።

ትርኪምርኪ ስ 1. ቅራቅንቦ፥ ዙተት። 2. (ዘይ.) የማይረባ ነገር።

ትርከም

ትርከምከም ት የማይረቡ እቃዎች ስብስብ።

ትርካሽ "ተረከሰ" ስር ተመ.

ትርጁማን ስ በአንድ ቋንቋ የተነገረን ነገር በሌላ ቋንቋ ለውጦ የሚናገር፤ አስተርጓሚ።

ትርትም "ተረጎመ" ስር ተመ.

ትርግ

ትርግታ ስ ምት፤ ንዝረት (የልብ፤ የእርግብግቢት፤ የደምስርት...)።

ትርግ ትርግ አለ ግ መታ፤ ተርገበዝ (ልብ፤ እርግብግቢት...)።

ትርጓሚ "ተረጎመ" ስር ተመ.

ትርፍ "ተረፈ" ስር ተመ.

ትብብእት ስ (ክር.) ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስጋ የለበሰበት ቀን (መጋቢት 29)።

ትቢት "ተበተ" ስር ተመ.

ትቢያ ስ ደቃቅ አፈር፥ አባራ።

ትብ "ተባ" ስር ተመ.

ትብትብ "ተበተበ" ስር ተመ.

ትብትብ ዝ.ክ.

ትት "ታታ" ስር ተመ.

ትችት "ተቸ" ስር ተመ.

ትናንሽ "አነሰ" ስር ተመ.

ትናንት(ትላንት÷ትናንትና) ለ. 1. ከዛሬው ቀን በፊት የነበረው፡ ያለፈው ቀን። ትናንትናን የግስታውሳብት ብዙ የሚገርም ነገር ሊጋጥምኛል። 2. (ዘይ.) ከዚህ በፊት ባለፈው ዘመን ወይም ያለፈው ዘመን። ትናንት ህዝብን ሲበድሉ የነበሩ ባለበልጣናት...

ትናንት ወዲያ(በስቲያ)ከትናንት በፊት የነበረው ቀን።

ትናጋ(ትናግ) ለ ከአፍ ወደ ጉርሮ በሚወስደው መስመር ላይ ከላንቃ መዳረሻ አካባቢ የሚገኝ የአፍ ውስጥ የላይኛው ክፍል(ስእሉን አፍ ስር ተመ.)።

ትናጋ ድምፅ ለ (ስእሉ) እንደ ቀ፡ ገ፡ እ ያለ የምላስን የሂለኛ ክፍል ከትናጋ ጋር በማገናኘት የሚፈጠር የንግግር ድምፅ።

ትን

ትንታ ለ የሚያፍን፡ የሚያስነጥስ፡... ወደ ስርን ወይም ወደ አየር ቧንቧ የገባ የምግብ እኛኪ ወይም የመጠጥ ፍንጣቂ የሚያስከትለው የማፈን፡የማስነጠስ፡...ሁኔታ ።

ትን አለ ግ የምግብ እኛኪ ወይም የመጠጥ ፍንጣቂ ወደአየር ቧንቧ ወይም ወደ ስርን በመሄድ አፍንጫን፡ ጉርሮን ዘጋ ወይም አስነጠሰ፡ አሳለ።

ትንሳኢ ለ 1.(ክር.) ኢየሱስ ክርስቶስ ከሙታን ተለይቶ ከሙቃብር የተነሳበት አለት፤ ፋሲካ። 2. ከሞት ወይም ከውድቀት በሂላ መነሳት።

ትንሳኢ ሙታን ለ (ክር.) በአጠቃላይ ሙታን ሁሉ የሚነሱበት ቀን፤ ጳጉም ምፅአት።

ትንሽ "አነሰ" ስር ተመ.

ትንቡሺ "ትምቡሽ" ስር "ትምቡሺ" ን ተመ.

ትንቢተኛ "ተነበየ" ስር ተመ.

ትንቢት ዝ.ክ.

ትንባሆ "ትምባሆ" ን ተመ.

ትንተና "ተነተነ" ስር ተመ.

ትንታ "ትን" ስር ተመ.

ትንታኔ "ተነተነ" ስር ተመ.

ትንታግ "ተገተገ" ስር ተመ.

ትንኝ ለ ብዙውን ጊዜ እርጥበት ወይም ፈሳሽ ነገር ባለበት አካባቢ የምትገኝ አነስተኛ የሆነች በራሪ ነፍሳት።

ትንኩሸት "ተነሰ" ስር ተመ.

ትንኮሳ ዝ.ክ.

ትንግርተኛ "ነገረ" ስር ተመ.

ትንግርት ዝ.ክ.

ትንፋሽ "ተነፈሰ" ስር ተመ.

ትንፋገን "ተነፈገ" ስር "ትንፋግ" ን ተመ.

ትንፋግ "ተነፈገ" ስር ተመ.

ትእምርት ለ ምልክት (እንድን ሰው፥ ሃሳብ፥ አላማ፥... የሚጠቁም)።

ትእምርተ መስቀል ለ የመስቀል ምልክት።

ትእምርተ ሰላቅ ለ የተፃፈው ነገር ሰላቅ መሆኑን ለማሳየት የሚደረግ ምልክት። ምልክቱም / ነው።

ትእምርተ ጥቅስ ለ ሌላ ሰው የተናገረው፥የፃፈው፥... መሆኑን ለማመልከት ከሚጠቀሰው ነገር መጀመሪያና መጨረሻ ላይ በሰተ አናት በኩል የሚደረግ ምልክት። ምልክቱም " ነው።

ትእቢተኛ "ተበተ" ስር ተመ.

ትእቢት ዝ.ክ.

ትእዛዝ "አዘዘ" ስር ተመ.

ትእግስተኛ "ታገሰ" ስር ተመ.

ትእግስት ዝ.ክ.

ትከሻ ለ 1. ከአንገት መቆሚያ እስከ ክንድ መብቀያ (መጋጠሚያ) ድረስ ያለው የሰውነት ክፍል (ስእሉን "ሰውነት" ስር ተመ.)። 2. (ዘይ.) እድል።

በ ፡፡ ትከሻ በ-እርዳታ። በሰው ትከሻ ነው እዚህ የደረሰው።

ትከሻ ሰጠ/አሳየ ታበየ፥ ንቀት አሳየ፥ አልታዘዝ አለ።

ትከሻ ወረደ እስክስታ ወረደ፥ እስክስታ መታ፥ እስክስ አለ።

ትከሻ የለውም እድል የለውም ወይም እድሉ ጥሩ አይደለም።

ትኩረት "ተኮረ" ስር ተመ.

ትኩሳት "ተኮሰ" ስር ተመ.

ትኩሰ ዝ.ክ.

ትካዜ "ተዘዘ" ስር ተመ.

ትካ "ተካ" ስር ተመ.

ትካ

ትካ አለ ግ ትኩር አለ፥ አይኑን አንድ ቦታ ተከለ።

ትካ ብሉ ተመለከተ ትኩር ብሉ ተመለከተ፥ አስተዋለ።

ትካል "ተከለ" ስር ተመ.

ትክትክ "ተከተከ" ስር ተመ.

ትክትክ ስ ብዙውን ጊዜ ሀፃኖችን የሚያጠቃ ቶሎ ቶሎ የሚያስል በሽታ።

ትክክለኛ “አከለ” ስር ተመ.

ትክክል ዝ.ክ.

ትውልድ “ወለደ” ስር ተመ.

ትውር

ትውር እንዳትል ድርሽ፡ ዝር እንዳትል።
ምንም ቢቸግርህ እነዚያ ክፍሎች ወዳሉበት
እካባሪ ትውር እንዳትል።

ትውስታ “ታወሰ” ስር ተመ.

ትውከት “አወከ” ስር ተመ.

ትውውቅ “አወቀ” ስር ተመ.

ትዛዝ “አዘዘ” ስር ተመ.

ትዝ

ትዝታ ስ 1. ትውስታ (የናፍቆት፣ የፍቅር፣...)።

2. የሙዚቃ ዜማ ቅኝት አይነት።

ትዝ አለ ግ ታወሰ፣ ታሰበ።

ትዝብት “ታዘበ” ስር ተመ.

ትያትር ስ በልብወለድ የድርሰት ዘዴ ተዘጋጅተና ተቀናብሮ በመድረክ ላይ ለሀዘብ የሚታይ የስነፅሁፍ ዘርፍ፣ ተውኔት።

ትያትር ቤት ስ ትያትር የሚታይበት አዳራሽ።

ትይዩ “አየ” ስር ተመ.

ትዳር ስ 1. ወንድና ሴት ባለና ሚስት ሆነው እንዲኖሩ የሚያስችላቸው፣ በቃልኪዳን የታሰረና ህጋዊ የሆነ ጥምረት፣ አንድነት። 2. የባለና የሚስት የአንድነት ኑሮ፣ ጋብቻ። 3. ቤት፣ ንብረት። 4. ባል ወይም ሚስት።

ባለትዳር ያገባ፣ ትዳር ያለው።

ትዳሩ ሞቀ ትዳሩ ተመቻቸ፣ ኑሮው ተሟላለት።

ትዳሩ ፈረሰ ከትዳር ጓደኛው ተለያየ።

ትዳር ያዘ/ያዘች ሚስት አገባ/ባል አገባች።

የትዳር ጓደኛ ስ ሚስት ወይም ባል።

ትጉህ “ተጋ” ስር ተመ.

ትጋት ዝ.ክ.

ትግ¹

ትግ አለ ግ አባራ፣ ቆመ (ዝናብ)።

ትግ²

ትግ ትግ አለ ግ በቁጣ ወይም በንዴት ቶሎ ቶሎ ተናገረ፤ ግንኙል ግንኙል አለ።

ትግል “ታገለ” ስር ተመ.

ትጥቅ “ታጠቀ” ስር ተመ.

ትፋታም “ተፋ” ስር ተመ.

ትፋት ዝ.ክ.

ትፍ “እንትፍ” ን ተመ.

ትፍትፋት “ተፈተፈ” ስር ተመ.

ትፍትፍ ዝ.ክ.

ቶ የ“ተ” ፊደል ሳብላ ዘር።

ቶሎ ተውግ ወዲያው፣ በፍጥነት፣ በእስቸኳይ።

ቶሎ በል ፍጠን፣ ቀልጠፍ በል።

ቶሎ ቶሎ ተውግ. 1. ወዲያው ወዲያው፣ እያከታተለ። ቶሎ ቶሎ ያመዋል። 2. በፍጥነት። ቶሎ ቶሎ ይራመዳል።

ቶሎ ቶሎ አለ ግ ፈጠነ፣ ቸኮለ።

ቶረበ ግ አራርቆ በመውጋት በክር አያያዘ፣ ተራ ስፊት ሰፋ፣ ወሰወሰ፣ ሸደሸደ።

ቶራ ፈረሰ ስ ጋማና ጭራ ያለው ባለሁለት ቀንድ የዱር እንስሳ(ስእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

*ቶሰቶሰ

ቶሰቷሳ ት 1. እርፎ የማይቀመጥ ሰከፈካ። 2. ወሬኛ። 3. ፊሪ።

ተንቶሰቶሰ ግ 1. ወዲያ ወዲህ አለ፣ አውደለደለ። 2. በጣም ፈራ።

አቶሰቶሰ ግ ከስር ከስር ተከተለ፣ ወዲያ ወዲህ አለ (ለወሬ፣ ለሰብቅ፣...)።

አቶሰቷሽ ት ሰብቀኛ፣ አቶክቷኪ።

ቶታን ስ በመፃህፍት ጥራዝ ራስጌና ግርጌ ላይ እንደ ክሬፍ ወይም እንደጌጥ ተደርጎ የሚሰፋ ከብራና ወይም ከባህር አረብ ትልታይ የሚሰራ ጉንጉን።

ቶኒክ ስ ከጥራጥሬና ከፍራፍሬ የሚሰራ ውሃ የማመስል የመጠጥ አይነት።

ቶንሲል “ቅምሆ” ን ተመ.

ቶፋ ስ 1. እንደማሰር የሚያገለግልና ማሰር የሚመስል የሽክላ እቃ(ስእሉን የሽክላ እቃ ስር ተመ.)። 2. (ዘይ.) መልክ ጥፋ።

ቶፍቷፋ ት ወፍራምና ውስጠ ልል፣ ዶፊዶፍ።

ቶፋ ስ የሌላን ሰው በራ ወክሎ የሚሰራ (ለምሳሌ ቄስን ወክሎ የሚቀድስ ወይም ባለርስትን ወክሎ የሚገብር)።

ቷ¹ የ“ተ” ፊደል ፍጥፅ ዘር።

ቷ²

ቷ አለ ግ 1. ጧ አለ፣ ፈነዳ፣ ተበጠሰ። 2. ፈጥኖ ወጣ፣ ፈሰሰ (ደም)። 3. በግ አለ፣ በራ።

ተንቷቷ ግ ተንጧጧ፣ ተከታታይ የፍንዳታ ድምፅ ሰጠ።

አንቷቷ ግ አንጧጧ፣ አከታትሎ ተከሰ፣ አፈነዳ።

ቸ

ቸ ከ"ተ" ቀጥሎ የሚመጣ የአግርኛ ፊደል (ገለቱ ሆኔ)።

ቸለሰ ግ 1. አብዛቱ ሠራተኛ። 2. ከነበለ፡ አፈሰለ፡ ደፋ (ፈላሽን)።

ቸል

ቸልታ ለ 1. ምንቸገረኝነት፣ ለምንም ነገር ያለመውነት። 2. ተገቢ ምላሽ ለመስጠት ያለመፍጠን፣ ያለመፈለግ ስሜት። 3. ልግመት።
በቸልታ ተውግ. በመናትና በመተው፣ በምንቸገረኝነት፣ ምንም አይነት እርምጃ ባለመውሰድ። **የተቃዋብንን ጥቃት በቸልታ** ላያላፈወም።

ቸልተኛ ፉ 1. አንድን ጉዳይ ትኩረት ሰጥቶ የግዴላውን ግደባለሽ፣ ዳተኛ። 2. ልግመኛ።

ቸልተኝነት ለ የምንቸገረኝነት፣ የግዴላሽነት ስሜት።

ቸል አለ (ቸላ አለ) ግ ተወት አደረገ፣ ገቆ ተወ፣ ትኩረት ሳይሰጥ ቀረ፣ ለመፈፀም ወይም ለግክናውን ዳተኛ ሆነ።

ቸላ ባይ ፉ ቸልተኛ፣ ግዴላሽነት የሚያበዛ።

ቸመቸመ ግ 1. አደለደመ፣ አደነዘ፣ ቸረቸመ። 2. ደመደመ፣ አስተካከለ (አባጣ ጎባጣ የሆነውን)። 3. በመደዳ አሰለፈ፣ ገጠጠ።

ቸምቻማ ፉ ደልደማ፣ ስለቱ የደነዘ።

ቸምቸም 1. የተቸመቸመ፣ የተጠጋጋ።

ቸምቸም ያለ መንደር። 2. ተጠጋግቶና በቀመት ተስተካክሎ የበቀለ።

ተቸመቸመ ግ 1. በብዛት እጅብ ብሎ፣ ተጠጋግቶ በቀለ፣ ተቀመጠ፣... ተገጠጠ። 2. ደለደመ።

ቸረ ግ ለገሰ፣ ሰጠ።

ቸር ፉ 1. ለጋስ፣ ደግ። 2. በጎ፣ ደሀና መልካም። **ቸር ያውላህ/ቸር ያለግህ**።

ቸር ወሬ የሚያሳዝን ነገር የሌለበት፣ ጥሩ የሆነ፣ የሚያስደስት ወሬ።

ቸርነት ለ ርህሩህነት፣ ለጋስነት፣ ደግነት።

ቸሮታ ለ ስጦታ፣ ልገሳ።

*ቸረረ

ቸረረ አለ (ቸር አለ) ግ እመር አለ፣ ተወርወሮ አለፈ፣ ዘለለ፣ ተስፈነጠረ።

ተንቸረረ ግ ተወረወረ፣ ተስፈነጠረ።

አንቸረረ ግ ወረወረ፣ አስፈነጠረ።

ቸረቸመ¹ ግ አደለደመ፣ አደነዘ፣ ቸመቸመ።

ቸርቸም ፉ ስለቱ የደነዘ፣ ደልደሞ።

ቸረቸመ² ግ በአፋ መላ ቃመ (ጥሬን፣ ቆሎ፣...)።

ቸረቸረ ግ 1. እቃን ወይም ሽቀጥን በጅምላ ሳይሆን እየሰፋፈለ በትንሽ በትንሹ ሽጦ፣ ሽቀጠ፣ ነገደ። 2. ነዛ፣ አወረ። **ጉፈውን ይቸረቸራል**።
ቸርቸረ ለ እቃን ወይም ሽቀጥን በጅምላ ሳይሆን፣ በከፍልፋይ መልክ በትንሽ በትንሹ ለተጠቃሚ የሚሸጥ ነጋዴ።

ቸርቸረ ፉ ጅምላ ያልሆነ፣ በነጠላ ወይም በአነስተኛ መጠን የተገዛ(ሸቀጥ)።

ቸርቸሮ ለ የሸቀጥ እቃ በጅምላ ሳይሆን በነጠላ ወይም በአነስተኛ መጠን ለተጠቃሚ የሚተርፈውን የገንድ አይነት።

ቸርቸሮ ነጋዴ ለ ሽቀጥን በቸርቸሮ የሚሸጥ ነጋዴ።

***ቸረቸፈ** ግ አደለደመ፣ ቸረቸመ።

ቸርቸፍ ፉ ደልደሞ፣ ቸርቸም።

ተቸረቸፈ ግ ስለቱን አጣ፣ ደለደመ።

ቸረፈፈ

ቸርፍፍ አለ ግ ሞላ፣ ተንቸረፈፈ።

ተንቸረፈፈ ግ ሞላ አለ፣ ተንደረበበ፣ ስፍር ሊሆን ትንሽ ቀረው።

አንቸረፈፈ ግ ሞላ አደረገ፣ አንደረበበ።

ቸር "ቸረ" ስር ተመ.

ቸርቸረ "ቸረቸረ" ስር ተመ.

ቸርነት "ቸረ" ስር ተመ.

*ቸሰሰ

ቸሰሰ(ቸሰ)አለ ግ 1. ውሃ በእሳት ወይም በጋለ ብረት ሳይ ሲፈሰ የሚሰጠውን አይነት ጅምሶ ሰጠ። 2. በረዶ፣ ቀዘቀዘ (የጋለ ነገር በውሃ)።

ቸሰሰ(ቸሰ) አደረገ ግ 1. ቸሰ የሚል ጅምሶ እንዲሰጥ አደረገ። 2. አበረደ፣ አቀዘቀዘ። 3. አረካ (ውሃ ጥምን)።

ቸሰቸሰ ግ 1. በዱሳ፣ በዘንግ ወቃ (እህልን በአውደማ ሳይ)። 2. ሳይጎዳ በትንሹ መታ መታ አደረገ፣ ገረፈ። 3. በብዛት ሽጦ፣ ሽቀጠ።

ቸብቸቦ ለ 1. ከአንገት በላይ ያለ አካል ከነቀንዳላው ወይም ከነፀጉፋ። 2. ፍጥነት ያለው የቤተክርስቲያን ወረብ ወይም የክበሮ ምት አይነት።

ቸብ አደረገ ግ1. በማይጎዳ ሁኔታ በቀስታ መታ አደረገ። 2. ሸጠ።

ቸብ ቸብ አደረገ ግ 1. መታ መታ.

አደረገ፡ 2. አወበወበ፡

ተቸባቸባ ግ 1. ተወቃ፡ 2. ተገረፈ፡ 3. ባብዛት ተሸጠ፡

ቸነከረ ግ 1. በችንካር ወይም በምስግር መታ፡ ጠረቀ፡ አጣበቀ፡ ሰፋ፡ አያያዘ፡ 2. ተረቀረ፡

ችንካር ስ 1. ለመዝጊያነት እንዲያገለግሉ በተፈለፈሉ የሳንቃ ተዳዳሪዎች ውስጥ የሚሰኝ የእንወት ትርቃር፡ 2. ብረት ነክ የሆኑ ነገሮችን ለማያያዝ የሚረዳ እንደ መጫ ያለ መጣብት፡ 3. ከብረታ ብረት የሚለራ የድር የምስግር አይነት፡

ተቸነከረ ግ 1. ተጣበቀ፡ ተሰፋ፡ ተያያዘ፡ ተወጋ (በምስግር ወይም በችንካር)፡ 2. ተቀረቀረ፡

ቸነፈር ስ የተሳሳፈ በሽታ አይነት፡ ወረርሽኝ፡ ተሰቦ፡ እልቂት፡ መቅሰፍት፡

ቸንቧ

ቸንቧ አለ ግ (ግዙፍ አካል) ከውሃ፡ ከባህር ውስጥ ተወርወሮ ሲገባ በጭ የሚል ድምፅ ተሰማ፡

ቸንቧ ቸንቧ አለ ግ ውሃ ውስጥ ገብቶ ተንበጫረቀ፡

ቸንች ስ ድድ፡ በሎሚ ቸንቸን ብሎት ይደ፡

ቸክ ግ 1. አደፈ፡ ቆሸሸ፡ 2. መዝዝ አለ፡ መነቸክ፡ አልለቅ፡ አልተው አለ፡

ቸክ ስ ጥርስ ላይ የሚጋገር እድፍ፡ ቆሻሻ፡ ለግማ፡

ቸኮ ት ከያዘ የማይለቅ፡ መንቻክ፡ ሞዛዛ፡

ቸክ አለ ግ 1. በጣም ከመቆሸሹ የተነሳ ቢያጥቡት የማይለቅ ሆነ፡ 2. አልለቅ አለ፡ ቸክ፡ 3. አልተው አለ፡ ተሟዘዘ፡ ድርቅ አለ፡

አቸክ ግ በጣም አሳደፈ፡ አቆሸሸ፡

ቸከለ ግ ተከለ(ችካልን እመሬት ላይ)፡

ቸካል ስ መሬት ላይ የሚተከል ብረት፡ እንወት፡ ካሰማ፡

ተቸከለ ግ መሬት ላይ ተተከለ፡

ቸከቸክ ግ 1. መሳልሶ ወጋ፡ ወቀወቀ፡

2. ነቀሰ፡ ጠቀጠቀ፡ 3. አጠጋግቶ፡ አቀራርቦ ተከለ (አትከልትን)፡ 4. ነክዘ፡ ነተረከ፡ ዘበዘበ፡ 5. ጥቅጥቅ አድርጎ አብዝቶ ዓፈ፡

ቸከቻክ ት ነክፍዛ፡

ተቸከቸክ ግ ጥቅጥቅ ያለ ሆነ (የአተካከል፡ የአፃፃፍ)፡

*ቸከቸከ

ተንቸከቸከ ግ ተንፈቀፈቀ፡ ተንተከተከ፡ በሰለ (ለምሳሌ ወጥ)፡

አንቸከቸከ ግ አንፈቀፈቀ፡ አንተከተከ፡

አበሰለ (ለምሳሌ ወጥን)፡

ቸከቻክ "ቸከቸከ" ስር ተመ.

ቸኮለ ግ 1. ተጣደፈ፡ 2. ፈጠነ፡

ቸኮል ት ርጋታ የሌለው፡ የሚጣደፍ፡ ራጋ ብሎ አሰቦ የማይሰራ፡

ቸኮላ ስ ጥድፊያ፡

ተቻኮለ ግ 1. ተጣደፈ፡ 2. ፈጠነ፡

አቻኮለ ግ አጣዳፈ፡

አስቸኮለ ዝ.ከ.

አስቸካይ ት አጣዳፈ፡ ጊዜ ወይም ፋታ የማይሰጥ፡

የአስቸካይ ጊዜ ሁኔታ ስ በጦርነት ወይም ከባድ አደጋ ምክንያት በመላ ሃገሪቱ ወይም በተወሰነ አካባቢ ጊዜያዊ ህግን ለመደንገግ የሚያስገድድ ሁኔታ፡

ቸገረ ግ 1. ታጣ፡ ጠፋ፡ ጭፍ ገንዘብ ቸገረ፡ 2. ወነቀ፡ ጠበበ፡ 3. ተሳነ፡ አቃተ፡

ቸጋር ስ አጠት፡ ረሃብ፡

ቸጋራም ት 1. (የን.አ.) ያጣ የነጣ፡ ምንም የሌለው ደሃ፡ 2. (ስድብ) ገብጋቢ፡ ስስታም፡ በልቶ የማይጠግብ፡

ቸግር ስ 1. እኩል፡ እንቅፋት፡ ሳንካ፡ 2. መከራ፡ ጭንቅ፡ ፈተና፡ 3. አዳጋች ነገር፡ 4. ድህነት፡ 5. እጦት፡ በመለዋወጫ አቃ ቸግረ ሌላው ሌላተሰራም፡

ቸግሩን ተወጣ ቸግሩን ተጽፋዎ አሳለፈ፡

ከቸግር ወጣ ከቸግር፡ ከጭንቅ ተሳቀቀ፡ ተገላገለ፡

ቸግረኛ ት 1. ያጣ፡ ርዳታ ፈላጊ፡ ስ 2. ደሃ፡

ተቸገረ ግ 1. አጣ (የሚፈልገውን ነገር)፡ 2. ደሀ፡ 3. መከራ፡ ጭንቅ ደረሰበት፡ 4. ተወነቀ፡ ተጠበበ፡ 5 አቃተው፡ ተሳነው፡

አስቸገረ ግ 1. አቃተ፡ አሸነፈ፡ አዳገተ፡ 2. አወከ፡ 3. አንድ ነገር እንዲደረግለት፡ እንዲሰራለት፡ እንዲፈፀምለት ጠየቀ፡ ወተወተ፡

አስቸጋሪ ት 1. ለመሰራት፡ ለመፈፀም፡ ወይም ለመገልገል የሚያዳግት፡ የሚያቅት፡ 2. አዋኪ፡ ጠባቦ መጥ፡

ቸገኝ ግ የእፀዋትን ፍሬ ተቆፍሮ በተሰናዳ መሬት ላይ በመዝራት እንዲበቅል፡ እንዲፈላ አደረገ፡ ቸግኝ አዘጋጀ፡

ቸግኝ ስ አዲስ የበቀለ የእፀዋት ፍል፡

*ቸፈረረ

ቸፍራራ ት ወፍራራ፡

ተንቸፈረረ ግ ደረቀ፡ ከቸቸ አለ፡ ተንወፈረረ፡

አንቸፈረረ ግ አደረቀ፡ ከቸቸ አደረገ፡

አንጨፈረረ።

ቸፈቸፈ ግ 1. ተፈተፈ። ብዙ ቦታ ላይ መላላለ ወጋ። ጨቀጨቀ። 2. አካፋ።

ቸፈቸፍ ስ የማያቋርጥ ካፊያ።

ቸፍቻፋ ት ጨትጫታ።

ቸፍቻፊ ስ ቁርጥራጭ። ፍትፋቴ (የአንጨት)።

ቸፍ ቸፍ አለ ግ ያለማቋረጥ የካፊያ ዝናብ ዘበ።

ቸፈገ ግ ጠቀጠቀ። እጅብ አደረገ። ጨቀ።

ቸፍግ ት እጅብ ያለ። ጭፍቅ።

ቸፍግ አለ ግ አንድ ላይ እጅብ ብሎ በቀለ።

ቸፍራራ “ቸፈረረ” በር ተመ.

ቸፍቻፋ “ቸፈቸፈ” በር ተመ.

ቸ ም“ቸ” ፊደል ካለበ ዘር።

ቸ ም“ቸ” ፊደል ባለበ ዘር።

ቸንጊያ ስ ለምተር ማዘሪያ የሚያገለግልና

ከላበቲካ። ከሸራ... የተሰራ ከብ ጥብጣብ።

ቻ ም“ቸ” ፊደል ራብእ ዘር።

ቻለ ግ 1. አንድ ነገር ለማድረግ። ለማከናወን።...

አትም አገኘ ወይም ብቁ ሆነ። ሃምሳ ሲሉ ሊቃ

ለማግለት ቻለ ለቱ አሰር በው መያዝ ቻለ። 2.

እውቀት። ቸሉታ አገኘ። እውቀት። ቋንቋውን

መናገር ቻለ / ለማርኛ ይቻላል / መኪና

መንገድ ቻለ። 3. መብት አገኘ። ፍረው።

መሳፈርቱን የሚያገለግሉት በሙሉ መሆኑን

መመረጥ ይቻላል። 4. በቂ ሆነ። ገንዘቡ ሙሉ

ላብሰ መገዛት ቻለ። 5. ከፈለ። ሸፈነ(ወጨን)።

ደጃጢርቲቲው መታፋና ምግብህን ይቻላል። 6.

ታገበ። 7. ተቋቋመ። ብርቱን አልቻለሁትም

/ጫማው አደጋ ይቻላል።

ቻይ ት 1. ታጋሽ። 2. አደጋ ወይም አስቸጋሪ

ሁኔታን የሚቋቋም።

ቸሉት ስ የዳኝነት ስራ የሚካሄድበት ቦታ።

ሸንጎ።

ቸሉት አስቻለ ዳኝነት ለማጥት ተሰየመ።

ቸሉታ ስ 1. አትም። 2. አንድን ነገር

የማካሄድ። የመስራት እውቀት። 3. ስልጣን።

ተቻለ ግ አንድን ነገር ለማድረግ።

ለማከናወን።...አትም። መብት። ፈቃድ።...ተገኘ።

በተቻለ መጠን የአትምን ያህል በመጥከር

ወይም እንደምንም። በተቻለ መጠን ነገ

ለመመለስ ምክር።

አልተቻለም 1. አዳጋች ሆነ። አቃተ። 2.

አልተሳካም።

የተቻለው ነው ሃብታም ነው።

የተቻለውን ያህል አትም የፈቀደውን

ያህል።

ይቻላል 1. (ማድረግ። ማካሄድ። መሆን።...)

የተፈቀደ ነው። ከልክል የለውም። 2.

(ለማድረግ። ለማካሄድ። ለመሆን።...) እድሉ።

አትሙ አለ። ከዚያ በኋላ መሃንደስ ለመሆን

ይቻላል።

አይቻልም 1. በጣም ሃይለኛ። አስቸጋሪ

ነው። ሲቋቋሙት ያዳግታል። 2. አይሆንም።

አይደረግም። አይፈቀድም።

ተቻቻለ ግ 1. (ከፍተኛ። ወጪ። ኪሳራ።

እዳ።...) ተጣጣ። ተብቃቃ። ተካካሰ። 2. አንዱ

ሌላውን ታግሶ። እርሱ በርሱ ተከባብሮ።

ተፈቃትሎ አብሮ ፍረ።

አቻቻለ ግ አጣጣ። አብቃቃ (እዳን። ክፍያን)።

አስቻለ ግ 1. አብቃቃ ብቁ አደረገ። ራዳ። 2.

ትአግስት ሰጠ። 3. ቸሉት ላይ ተቀመጠ።

ተሰየመ (ለመዳኘት ወይም በዳኝነት

ለመመልከት)።

ቻርጃላ ስ ተካፋች በሆነ ከት።

በርሳ። ቸንጣ።...ላይ የሚሰፋና እርሱ

በርሱ ሊቆላለፍ የሚችል መዝጊያና

መክፈቻ። ዚፕ እየተባለም

ይጠራል።

ቻቻ

ቻቻታ ስ ጫጫታ። ውክታ።

ተንቻቻ ግ ተንጫጫ።

አንቻቻ ግ አንጫጫ።

ቻይ “ቻለ” በር ተመ.

ቻርጃላ

ቻ “ቸ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ቻ² ፈረሰ እንዲሄድ። እንዲርጥ። እንዲጋልብ

ለማድረግ የሚባል።

ቻቼ ስ ለዘልህ ወይም ና ታዘል (ፈረሰ ለሁንልህ

እንደ ግለት) ለማለት ለህፃን የሚነገር ቃል።

ቻቼ አለ ግ በጀርባ ተሸከመ። አዘለ (ልጅን)።

ቻዝ ስ ሰንጠረዥ ጨቃታ።

ቸ ም“ቸ” ፊደል ባድስ ዘር።

—ቸ በግስ ላይ በስተመድረሻ እየተቀጠለ ሶስተኛ

መደብ እንስታይ የታን የሚያመለክት ምእላድ።

(ለምሳሌ ወሰደች። ትግራለች...)።

ቸላ ባይ “ቸፈ” በር ተመ.

ቸሉታ “ቻለ” በር ተመ.

ቸሉት ዝ.ከ.

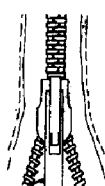
ቸምቸም “ቸመቸመ” በር ተመ.

ቸርቻር “ቸረቸረ” በር ተመ.

ቸርቻር ዝ.ከ.

ቸርቸም “ቸረቸመ” በር ተመ.

ቸርቸፍ “ቸረቸፈ” በር ተመ.

ቸርታ “ቸረ” ስር ተመ.

ቸብሃ ስ ወተት የሚወጣውና ለምለምነት የሚይለዋው እንደሸላ ያለ ዛፍ።

ቸቦ ስ 1. በመብራትነት የሚያገለግል ባንድነት የታሰረ ጭራሮ፤ ሽግ ወይም ዳቦት። 2. ለቱሃ ወይም ለእንቁጣጣሽ ዋኬማ እንዲሁም የደመራ እለት (ለመስቀል ዋኪማ) የሚበራ ባንድነት ከታሰረ ጭራሮ የሚዘጋጅ የበእል መቀበያ መብራት (ቸቦ የሚበራበት እለት እንደየአካባቢው ሊለያይም ይችላል) ።

ቸንካር “ቸነከረ” ስር ተመ.

ቸኮል “ቸኮለ” ስር ተመ.

ቸካል “ቸከለ” ስር ተመ.

ቸከ

ቸከ ቸከ አለ ግ ያለማጽረጥ የካፊያ ዝናብ ዘባ።

ቸከ ግ “ቸከ” ስር ተመ.

ቸኮ ዝ.ከ.

ቸኮላ “ቸኮለ” ስር ተመ.

ቸጋራም “ቸገረ” ስር ተመ.

ቸጋር ዝ.ከ.

ቸግ በግን ለማባረር፤ ሂድ ለማለት የሚባል።

ቸግ አለ ግ ሂድ አለ (በግን)።

ቸግ²

ቸግ አለ ግ ተንገረገበ (ጥሬ)።

ቸግ አደረገ ግ አንገረገበ (ጥሬን)።

ቸግ³

ቸግ አለ ግ እጅብ ብሎ ወጣ፥ በቀለ (እዕዋት)።

ቸግረኛ “ቸገረ” ስር ተመ.

ቸግር ዝ.ከ.

ቸግን “ቸገነ” ስር ተመ.

ቸፌ ስ አብዛኛውን ጊዜ በእጅና በእግር ላይ ሽፍ ብሎ የሚወጣ፤ የሚያሳክክና እጁ የሚይዝ የቁስል አይነት።

ቸፍ

ቸፍታ ስ ሽፍ ብሎ በሰውነት ላይ የሚወጣ እንደ እከከ ያለ ነገር።

ቸፍ አለ ግ በሰውነት ላይ ሽፍ ብሎ ወጣ (እከከ፤ ሽፍታ)።

ቸፍርግ ስ ቁመቱ በጣም አጭር ከመሆኑ የተነሳ ብዛት ያላቸው ቅርንጫፎች መሬት ላይ ተኛተው የሚታዩ፤ ጠንካራ ሆኖ ውልግድግድ ያለ ግንድ ያለው አነስተኛ የእዕዋት አይነት።

ቸፍታ “ቸፍ” ስር ተመ.

ቸፍቻፊ “ቸፈቸፈ” ስር ተመ.

ቸፍግ “ቸፈገ” ስር ተመ.

ቸ ምቸ ፊደል ሳብእ ዘር።

ቸከ ስ ለሰላሳና ነጭ ከሆነ ድንጋይ የሚሰራ፤ በጥቁር ስሌዳ ላይ ለመፃፍ የሚያገለግል ብዙ ጊዜ ቀለሙ ነጭ የሆነ የፅህፈት መሳሪያ፤ “ጠመኔ” እየተባለም ይጠራል።

ጽ ምቸ ፊደል ፍንዕቅ ዘር።

ነ በዚህ መዝገበ ቃላት ፊደል ተራ መሰረት ከ“ቸ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዙ ሆኖ)።

ነሃሲ (ናሲ) ስ ከሃምሌ ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ አሰራ ሁለተኛ ወር ስም።

ነሃሲ(ንሃሲ፣ናሲ) ስ ቀለሙ ወደ ቢጫ የሚጠጋ፡ ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል፡ የቆርቆሮና የመዳብ ቅይጥ የሆነ የማእድን አይነት።

ነሁላላ “ነሆለለ” ስር ተመ.

ነህ (አፍ. “አይደለህም”) “ነው”ን ተመ.

ነሆለለ ግ ሞኝ፡ ቂል፡ ፈዛህ ሆነ፤ ጀለ።

ነሁላላ (ነሆለል) ቅ ሞኝ፡ ቂል፡ ፈዛህ፤ ጀል።

ተነሃለለ ግ ነሆለለ፡ ቄለ፡ ተጃጀለ።

ነረተ ግ ከቆኛ መታ፡ ጠለዘ፡ ደበደበ።

ነረተ² ግ 1. ነፋ፡ ቀበተተ(ሆድን) 2. አወፈረ፡ አደነደነ።

ናረት ስ ዳውላ፡ ትልቅ አቱማዳ፡ ጭልጊ።

ናረት ሆድ ቅ (ዘይ.)ሆዱ ትልቅ የሆነ፡ በርጫም።

*ነረነረ

ነርነርቱ ቅ አነጥናጭ፡ አደዝጃኸ፡ ወደላ።

አነረነረ ግ አደዘደዘ፡ አነጠነጠ፡ ወደላ።

ነርስ ስ በሆሰፒታል ውስጥ ሃኪሙን በስራ ለመርዳትና የህመምተኞችን ጤና ለመከታተል የሰለጠነ ወይም የሰላጠነች የህክምና ባለሙያ።

ነሰረ ግ ከአፍንጫ ውስጥ ደም ወጣ፡ ፈሰሰ (በህመም)።

ነስርታል 1. ነስር አምታል። 2. በዘቶበታል። ወጡ ትቤ ነስርታል።

እስኪነሰረው እስኪበቃው፡ እስኪያቅለሽልሽው። እስኪነሰረው ልክ ልክን ነገረው።

ነስር ስ ከአፍንጫ ውስጥ ደም እንዲፈሰ የሚያደርግ ህመም፡ የሚፈለው ደምም ነስር ይባላል።

አነሰረ ግ ከአፍንጫ ውስጥ ደም ወጣ፡ ፈሰሰ (በህመም ምክንያት)።

አይነሰረውም ምንም ገንዘብ አይሰጥም፡ ስበታም ነው።

አሰነሰረ ግ አደማ (አፍንጫን)።

ነሰነሰ ግ 1. ጎዞዝ፡ በተነ (ሳርን)። 2. እንቀሳቀሰ፡

ወዘወዘ (ጭራን)። 3. በቁጣ ፀጉሩን አቆመ (ለምሳሌ ድመት)። 4. በተነ። ቁስሉ ላይ መድሃኒት ነሰነሰበት። 5. (ዘይ.) ሀ. ነዛ። ጌራውን ክክሉ፡ ለ. ያላግባብ አባከነ፡ በተነ፡ አጠፋ (ገንዘብን)።

መነሳንስ ስ በጭራ መልክ የሚሰራና እንደጭራ ያለ የሃር ጎፍላ ወይም የሃር ፊትል።

ተነሰነሰ ግ ተሰራጩ፡ ተዘራ። በሽታ በላገፋ ላይ ተነሰነሰ።

ነሲብ ስ ያልተለካ፡ ያልተመዘ፡ የግምት አስተያየት።

በነሲብ በግምት፡ ሳይለካ፡ ሳይመዘን። እሁሩን የገሠሩት በሚሳን ሳይሆን በነሲብ ነው።

መነሳንስ

ነሳ ከሐክል፡ ሳይሰጥ ቀረ። ስጋ ስጥተው ይጣዋ ነሉ።

ተነሳ(ተነሳው) ግ አጣ፡ ራቀው፡ ተከለከለ። ረጅኤት ነሳው።

ነሳ ግ ወሰደ። ከሰጋም ስጋ ከነፍደ ነፍሰ ክፍሰ ሰው ሆኖ።

ነሳ³ ግ “እጅ” ስር “እጅ ነሳ” ን ተመ.

መንሰሌ ስ ሰበብ፡ ምክንያት መነሾ።

ተነሳ ግ 1. ብድግ አለ፡ ቆመ። 2. ተላወሰ፡ ተንቀሳቀሰ፡ ነቃ (ለምሳሌ ከእንቅልፍ)። 3. ተንቀሳቀሰ፡ ጉዞ ጀመረ። ባቡሩ ከወገኑ በሁለት ሰአት ተነሳ። 4. ተጀመረ፡ መጣ። ጦርንት ተነሳ/ጠቡ በምን ተነሳ። 5. መጣ፡ ገባ። በሽታ ተነሳ። 6. ተሻለው፡ ጸነ። ታም የነዘረው ተነሳ። 7. ነፍሰ ዘራ፡ ከሞት ወደ ሀይወት ተመለሰ። አለአጣር ከሞተ ከአራት ቀን በሃሳ ከመቃብር ተነሳ። 8. በካ፡ ሹፍ አለ። ሊጡ ተነሳ። 9. ተሸጠ፡ ገዢ አገኘ። ሸቀጡ ተነሳ። 10. ሃብት አገኘ፡ ከበረ፡ ገነነ። የተነሳው በቆዳ ንግድ ነው። 11. ተወሳ፡ ተጠራ፡ ተነገረ። በዚህ ጉዳይ ስሙ ተነሳተም አያውቅ። 12. ተቀነሰ፡ ተከፈለ፡ ተወሰደ። ከሰባቱ ላይ አራቱ ሰለተነሳለት ቀረው ሰላት ብቻ ነው። 13. ተሻረ፡ ተሰረዘ። ተለቀቀ። ሰአት እላፈው ተነሳ። 14. በልቡ አሰበ፡ ወሰነ፡ ቆረጠ። ለቡ ተነስቷልና ከመሄድ አይቀርም። 15. ተቀሰቀሰ፡ አሰረ፡ በአንድ አላማ ተሰለፈ። ሃገቡ ተነሳ። 16. ተወገደ። መሰናከሉ ወይም እንቅፋቱ ተነሳ።

መነሻ ስ የአንድ ነገር ወይም ድርጊት መጀመሪያ (በታ፡ ጊዜ፡ ምክንያት)።

መነሻ ስ 1. መንስኤ: ሰበብ: ምክንያት:: 2. ለጠበቃ ወይም ለሰራተኞቹ መጀመሪያ ላይ የሚከፈል የገንዘብ መጠን:: 3. በሙታን ስም ተዘጋጅቶ ለካህናት ከሚቀርብ ዐበል ዐጃቅ ላይ ተቀንሶ ለካህናቱ አለቆች የሚሰጥ መጠነኛ ምግብና መጠጥ::

ተነሳሳ ግ ተነቃቃ: ተደፋፈረ: ተገፋፋ (አንድ ነገር ለማድረግ)::

አነሳ ግ 1. ከፍ: ብድግ አደረገ:: 2. ጀመረ: አሟረ:: ጠርነት ለነቱ: 3. አከበረ: አበለፀገ: አላቀ:: እሱን ያነሳው የጨው ንግድ ነው:: 4. አወሰ: አስታወሰ:: ያለፈውን ጊዜን ተማወቀ::

5. ወሰደ:: እዚህ የነበረውን እቃ ማን አነሳው? 6. ተወ: ሰረዘ:: አቅርቦት የነበረውን የተቃውሞ ያሳብ አንሰቷል:: 7. በብዛት ወሰደ: ፈጀ::

ፍፁሙ ውሃ ያነሳል:: 8. አጠቃሎ ያዘ: ፍለ:: በሰላት ማድጋዎች የነበረውን ድፍድፍ አንድ በርሟል አነሳው: 9. አምኖ ተቀበለ:: ያባቱን እፃ ለነቱ: 10. ተከተለ: አጠና: ያዘ: ተማረ::

ፈጅቶው ያባቱን ሙያ አንሰቷል:: 11. (ኢ.አ.ተ.ቤ.) የሚቀጥለው ጊዜ ተረኛ በመሆኑ የእለቱ ተረኛ መሪ የሚያዘመውን አየተቀበለ አዜመ::

ንሳ በል: እባክህ: ንባ ያንን እቃ አቀብለኝ / ንባ ተቀበል::

አንሺ ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ከእለቱ ተረኛ የዜማ መሪ ቀጥሎ ተረኛነቱን የሚረከብ (መዘምር: ደብተራ)::

አነሳሳ ግ1. አበረታታ: አደፋፈረ: ገፋፋ:: 2. ተሰቀሰ: አሳደመ::

አነሳሽ ቅ ቀስቃሽ: አሳዳሚ::

አስነሳ ግ እንዲነሳ አደረገ::

ነስር "ነሰረ"-ስር ተመ.

ነሽጦ ግ በል በል: አድርግ አድርግ የሚል ስሜት ተሰማ: ገፋፋ: አነሳሳ::

ነሽጥ አደረገ ግ ነሽጦ::

ንሽጥ አደረገ ጊዜ.

ነሽ (አፍ. አይደለሽም) "ነው" ን ተመ.

ነቀለ ግ 1. መዘዘ: መንገል:: 2. አወለቀ: ለያየ:: 3. አባረረ: አስወገደ(ከርስት):: 4. ሰረዘ: ፋቀ (ከመዝገብ):: 5. አጠፋ (በሽታን):: 6. ጥርግ ብሎ ሃደ:: ሰራጭቱ ካደረገበት ቦታ በፈት ነቅሎ ጀደ: 7. (ዘይ.) አራቆተ: አደረሰ:: ብድር ወጪው / ነቀለኝ::

ነቀላ ስ እንግሥ የሚነቀልበት የእንቁጣጣሽ ዋዜማ::

ነቀል ተከል ቅ በአንድ በተወሰነ ቦታ ዐንቶ የሚያጥር: እንደዘላን ጎጆ ወይም ቋሚ ቦታ የሌለው::

ነቃላ ቅ 1. ሲራመድ ድፍት ድፍት ያለ የሚመስልና ፈጠን ያለ አረማመድ ያለው: ቀትረ ቀላል (ሰው):: 2. (ስድብ) ጥላቢስ::

ነቃይ ተካይ ስ የመሸር: የመሸም: ከርስት ላይ የማባረር::... ስልጣን ያለው ሹም::

ንቃይ(ንቅል) ስ አገልግሎት ላይ እንዲውል ተደርጎ ከቶየ በሃላ ፈርሶ ወይም ከነበረበት ተነስቶ ለሌላ ተግባር ሊውል የሚችል (የአጥር እንጨት: የቤት ክፍን ቆርቆሮ:...)::

ነቀልቃል "ቀለቀለ" ስር ተመ.

*ነቀረ

ንቃሪ (እንቃሪ) ስ ጥላው: ሙጣጭ (ፈሳሽ ለሆነ ነገር)::

አነቀረ ግ ሙጥጥ አድርጎ ወሰደ: ጨለጠ (ፈሳሽን ከመያዣው ውስጥ)::

አንቅሮ ተፋ ፈፅሞ ጠላ: ተወ: የነበረውን ግንኙነት አቋርጠ::

ነቀርሳ ስ ብዙውን ጊዜ በአንገት: በጡት: በደረት:...አካባቢ የሚፈጠርና በቀላሉ የማይሸር ወይም ጭራሾች ሊሸር የማይችል ጠንቀኛ የቀሰል በሽታ አይነት::

ነቀርሳ ሆነበት 1. ሲጀምር ቀላል የነበረው የቀሰል ሀረም ውሎ አድርጎ ወደ ነቀርሳ ተለወጠበት:: 2. (ዘይ.) የማይገባለውና የማይላቀቀው ችግር ሆነበት (ለነገር)::

ነቀሰ ግ 1. የጥላሽት ቀለም በተቀባ የመርፈ ወይም የሾህ ሜፍ ገላን(ድድን: አንገትን:...) ደግሞ በመውጋት ወይም በመጨቅጨቅ የተወጋው ገላ ጌጠኛ እንዲሆን አደረገ: በንቅሳት አስጌጠ: ወቀረ:: 2. ከወርቅ: ከብር::... በሚሰራ ጌጥ ላይ የተለያየ ቅርፅ በመንደፍ ጌጡን አስዋበ:: 3. የተፋተለተለውን: የተቆጣጠረውን የራስ ፀጉር በሚይ አስጠረ ወይም ከፈከፈ:: 4. ቆሻሻን ወይም ጉድፋን ከልብስ ወይም ከጥጥ ላይ አነሳ:: 5. ነቀለ: መንገል (እሾህን ከእግር: ፀጉርን ከአይን ቆብ ጽር ላይ)::

መንቅሻ ስ 1. ለንቅሳት ስራ የሚያገለግል መርፌ ወይም እሾህ:: 2. ማበጠሪያ: ማደ::

በነቂስ አንድም ሳይቀር: በሙሉ: ሀንቡ በነቂስ ወጣ::

ንቃሽ ስ ከልብስ: ከጥጥ:... ላይ የተለቀመ ጌድፍ ወይም ቆሻሻ የጠባብት ጥጥ ወይም በርበሬ::

ንቅሳት ስ ስ ጥላሽትን በውሃ በጥብብ በመርፈ ወይም በእሾህ ሜፍ እያጠቀሱ ገላን (ድድን: አንገትን:...) ደግሞ በመጠቅጠቅ የሚሰራ የሰውነት ላይ ጌጥ: ውቅራት::

ንቅስ ስ 1. ንቅሳት:: 2. ለጌጥ: ለውበት ተብሎ እንደ ሸክና: መቀል: ገናር::... ባሉ ቁሳቁሶች አካል ላይ የሚሰራ ቅርፅ: ሽልማት::

ነቀሰ² ግ መሰከረ፡ እውነትን ከውሸት ለይቶ ተናገረ።

ነቃሽ ስ ምስክር፡ እማኝ።

ነቀሰ³ ግ ቀነሰ፡ ወረደ (ዋጋ)።

ንቃሽ ት የዋጋ ቅናሽ።

በንቃሽ በቅናሽ።

*ነቀሽ

አነቀሽ ግ ሰበረ፡ አነከተ።

እንቅሽ አለ ግ ተሰበረ፡ ነከተ።

እንቅሽ አደረገ ግ ሰበረ፡ አነከተ።

ነቀነቀ ግ 1. ወዛወዛ፡ ናጠ፡ ጎነተለ፡ ጎሽመ። 2. ቀሰቀሰ፡ አነሳሳ፡ ገርፓፓገዳው ሀዘቡን ነቀነቀው።

ንቅናቄ ስ 1. ቅስቃሴ፡ ውዝዋዜ። 2. እንቅስቃሴ (የአመፅ፡ የተቃውሞ)።

ንቅንቅ ብሎ ወጣ ግልብጥ ብሎ በብዛት ወጣ። ሀዘቡ ንቅንቅ ብሎ ወጣ።

ንቅንቅ አይልም አይበገርም፡ አይሞከርም፡ ፍንክች አይልም።

ተነቀነቀብኝ - ተገቢ ካልሆነ አነጋገር ጋር የትእቢት፡ የንቀትና የቁጣ አካላዊ እንቅስቃሴ አሳየኝ፤ ተረገገብኝ።

ተነቃነቀ ግ 1. ተወዛወዘ። 2. ተንቀሳቀሰ። 3. ተነሳሳ፡ ተቀሰቀሰ።

ተነቃናቂ ት ተዘዋዋሪ፡ ተንቀሳቃሽ።

አነቃነቀ ግ 1. አወዛወዘ፡ አንቀሳቀሰ። 2. አነሳሳ።

ነቀዝ ግ 1. በነቀዝ ተበላ፡ ተበላሽ። 2. ነቀዝ አፈራ፡ ፈጠረ።

ነቀዝ ስ 1. ሙቀት ባለበት አካባቢ የሚፈጠርና አንዳንድ የእህልና የእንጨት አይነቶችን ውስጣዊ አካል በመሰርዘርና በመብላት ለብልሽት የሚዳርግ አነስተኛ የተባይ አይነት። 2. (ስድብ፡ ዘይ.) ብዙ የሚበላና በልቶም የማይጠረቃ (ሰው)።

ነቀፈ ግ 1. ተቸ፡ ተቃወመ። 2. አንኳሰሰ፡ አጥላላ፡ እንከን አወጣ።

ነቀፋ ስ1. ትችት፡ ቅዋሜ። 2. እንከን፡ ነውር ማውጣት።

ነቀፊታ ዝ.ክ.

ነቃፊ ት 1. ተኛ፡ ተቃዋሚ። 2. አቃቂር፡ እንከን አወጠ።

*ነቀፈ

አነቀፈ ግ 1. አደናቀፈ፡ አሰናከለ፡ መታ (እንቅፋት እግርን)። 2. ጣልቃ በመግባት ችግር ፈጠረ፡ መሰናከል ሆነ።

እንቅፋት ስ 1. ሲራመዱ እግርን

የሚያደናቅፍ፡ የሚያሰናክል እንደ ድንጋይ፡ ጉቶ፡... ያለ ነገር። 2. ሳይታሰብ የሚያጋጥምና አንድን ጤናማ ሂደት የሚያውክ ችግር፡ መሰናከል።

እንቅፋት አነደደው እንቅፋት እግሩን መታው።

ነቀፋ "ነቀፈ" ስር ተመ.

ነቀፊታ ዝ.ክ.

ነቀጥ "እንቆጠ" ስር ተመ.

ነቃ¹ ግ 1. እንቅልፍን ጨረሰ፡ ከእንቅልፍ ተነሳ። 2. ባነነ፡ ከእንቅልፍ ተቀሰቀሰ። 3. ንቁ፡ ትንህ፡ ቀልጣፋ ሆነ። 4. ጠረጠረ። 5. አወቀ፡ ተረዳ፡ ፈጥኖ ተገንዘበ።

ንቁ ት 1. እንቅልፍ የማያሸንፈው፡ ባስፈላገው ጊዜ መነሳት የሚችል። 2. ትንህ፡ ቀልጣፋ፡ ሮሌ።

ንቃት ስ 1. ትጋት፡ ቅልጥፍና። 2. አርቆ የማስተዋል፡ ሁኔታዎችን ፈጥኖ የመረዳት ችሎታ። 3. ከፖለቲካዊ ትምህርት የሚገኝ አውቀት፡ ግንዛቤ።

ንቃተህሊና ስ የተግባራዊና የነባራዊ ሁኔታ ነባራቅ ውጤት የሆነ የሰው ልጅ የአእምሮ ግንዛቤ፡ አስተሳሰብ፡ እውቀት።

አነቃ ግ የፖለቲካ ትምህርት አስተማሪ፡ ቀስቀሰ።

አንቂ ስ የፖለቲካ ትምህርት ለህዝብ የሚሰጥ፡ ቀንቃሽ።

አነቃቃ ግ አበረታታ፡ ገፋፋ፡ ጎተጎተ፡ ቀሰቀሰ።

ማነቃቂያ ስ ማበረታቻ።

ነቃ² ግ ተሰነጠቀ፡ ተተረተረ።

ንቃቃት ስ ሰንጥቃት፡ ትርትራት (የመሬት፡ የእግር፡...)

ንቃቃታም ት (ስድብ) እግሩ ላይ ንቃቃት ያለበት፡ በንቃቃት የተጎዳ (ሰው)።

ነቃላ "ነቀለ" ስር ተመ.

ነቃሽ "ነቀሰ" ስር ተመ.

ነቃፈ "ነቀፈ" ስር ተመ.

*ነቆረ

መንቆረ ስ 1. የወፍ፡ የአጭራ፡ የደሮ አፍ። 2. ባላ ያለው ረዘም ያለ እንጨት። 3. እንደ እግር ብረት ሆኖ ለማስረዳት የሚያገለግል ቀዳዳ ወይም ብስ ያለው ግንድ።

ነቋራ ት አንድ አይት የጠፋ።

ተናቆረ ግ 1. አንዱ ከሌላው ጋር ተነካከሰ (ደር)። 2. አንዱ ከሌላው ጋር ተጣላ፡ ተጣመደ፡ ተያያዘ።

አነቆረ ፲፱. ወጋ፥ ደነቆለ፥ ጠነቆለ (አይንን)።
2. ማረ፥ ቆሰቆሰ (ነገርን)።
አናቆረ ፯ አጣላ፥ አናከበ።

*ነቆጠ

ነቁጥ ስ በቃል፥ በሃረግና በአረፍተ ነገር መወረሻ ላይ የሚደረግ ነጥብ።

አነቆጠ ፯ ነጥብ አደረገ፥ አስቀመጠ።

ነቋራ “አነቆረ” ስር ተመ.

ነበልባል “በለበለ” ስር ተመ.

ነበረ(ነበር) ፯ ሆ “ነው” እና ሆ “አለ” ሃላፊ ጊዜ ገበ። ሃፊ ፀሃይ ነው ትናንት ግን ዝናም ነበረ /አለኝ ለንጂ ነበረኝ አይጠቅምም።

ለነበረ ለወግ፥ ለዝና፥ ለማስታወሻ፥ ለታሪክ። ለነበር ይጠቅማል፥ ታሪካችን በወጉ ተፅፎ ቢቀመጥ አይከፋም።

ነበርኩ ሳይ እንዲህ ነበርኩ እያለ በማውራት የሚከራራ፥ ጉረኛ።

ነባሪ ስ ምስክር፥ እማኝ።

ነባራዊ ት ተወባዊ የሆነ (ነገር)።

ነባር ት የናረ፥ የቆየ፥ ሰውየው በዚህ ቦታ ነበር ናቸው።

ነበረረ ፯ 1. ቄለ፥ ነሆለለ። 2. ተንገረባረረ።

ነበረረ(ነብራራ) ት 1 ነሁላላ። 2. ገብራራ።

ተነባረረ ፯ ነበረረ።

አነባረረ ፯ 1. አቄለ፥ አነሆለለ። 2. አንገረባረረ።

*ነበረበረ

ንብርብር (ንብብር) ት ድርብርብ (አንዱ በሌላው ላይ ተደርቦ መገኘት)።

ንብርብር አለ ፯ ተነባበረ።

ተነባበረ ፯ 1. ተደራረበ፥ አንዱ በሌላው ላይ ሆነ። 2. ተጋገዘ፥ ተረዳዳ።

አነባበረ ፯ አንዱን በሌላው ላይ አደረገ፥ አደራረበ።

አነባበሮ ስ በሰሉ የወጣን እንጀራ ምጣድ ላይ ከተሰፋና ገና ካልበሰለ ሊጥ (እንጀራ) ላይ በመደረብና አብሮ በማብሰል የሚዘጋጅ ወፍራምና ድርብርብ እንጀራ።

ነበር “ነበረ” ን ተመ.

ነበባ ፯ 1. ታወቀ፥ ከበረ፥ ገነነ። 2. በሃይል ሮህ፥ ውሀቱ አስተጋባ፥ ከፍት ተሰማ (የከበሮ፥ የመረዋ)።

*ነበበ

ምንባብ ስ 1. አጠር ያለና ለንባብ ማስተማሪያ የተዘጋጀ ፅሁፍ። 2. መፅሃፍ፥ መጣጥፍ፥ ፅሁፍ።

ንባብ ስ 1. በፅሁፍ ላይ የሰፈረን ነገር በአንደበት ወይም በድምፅ እማካይነት ሮክ አድርጎ የማንብብ፥ የመናገር፥ የማስማት ድርጊት። 2. በቤተክህነት ትምህርት ቤት ከወርድ ንባብ ቀጥሎ የሚሰጥ የአንበብበን ጥራትና ፍጥነት የሚመለከት ትምህርት።

ንባብ ቤት ስ (ቤ.ክህ.) ከፊደል እስከ ዳቂት ያለውን ትምህርት የሚማሩበት ትምህርት ቤት። ተነበበ ፯ 1. በንባብ ተባለ፥ ተነገረ (ፅሁፍ ላይ የሰፈረው ነገር)። 2. የሚታይና የሚነበብ ወይም ሊነበብ የሚችል ሆነ። ፅሁፉ አይነብም።

ተነባቢ ት 1. አጣጣሉ ግልፅና ጥሩ ሆኖ የተፃፈና ለአንባቢ የማያስቸግር (ፅሁፍ)። 2. ተወዳጅ ፅሁፍ በመሆኑ ብዙዎች የሚያነቡት።

ተናበበ ፲፱. ተመሳካሪ፥ ተያየ (ዋናው ፅሁፍ ከቅጂው ጋር አንድ አይነት ስለመሆኑ)። 2. አንዱ የሌላውን ሃሳብ ተረዳ፥ በዚህም መንገድ ተግባሩ፥ ተዋወቀ።

ተናባቢ ስ 1. ለየብቻቸው ሳይሆን እንደ አንድ ቃል ተደርገውና በአንድነት ተጠቅለው የሚነገሩ ጥምር ቃላት (ለምሳሌ ቤተመንግስት፥ ርእሰብሃር፥...)። 2. (ስነል.) ከአፍ ውስጥ የሚወጣው አየር ሲቆም ወይም ሲታገድና ሲጋዋ የሚፈጠር እንደ በ፤ረ፤ከ፤... ያለና አናባቢ ያልሆነ ድምፅ።

አነበበ ፯ በፅሁፍ ላይ የሰፈረን ነገር ድምፅ እያሰማ በአንደበቱ አለ፥ ተናገረው ወይም ድምፅ ሳያሰማ በአእምሮው ዘለቀው።

አንባቢ ት 1. የማንበብ ችሎታ ያለው። 2. አዘውትሮ መግህፍትን ማንበብ የሚወድ። 3. ሰራው ሮክ ብሎ ማንበብ የሆነ። ጄና አንባቢ።

አናበበ ፯ 1. ዋናውን ፅሁፍ ከቅጂው ጋር አስተያየ፥ አመሳከረ። 2. ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ የተለያዩ ቃላትን በመግጣጠም እንደ አንድ ቃል አድርጎ በድምፅ ጠራ (ለምሳሌ ቤት፥ መንግስት ቤተመንግስት)።

አናባቢ ስ ከአፍ ውስጥ የሚወጣው አየር ሳይቆም ወይም ሳይታገድና ሳይጋዋ በሚወጣበት ጊዜ የሚፈጠር እንደ እ፥ኡ፥... ያለና ተናባቢ ያልሆነ ድምፅ።

አስነበበ ፯ 1. (አንድን ፅሁፍ) ሌሎች እንዲያነቡት አደረገ። 2. ንባብ ወይም አነባብ አስተማረ።

አስነባቢ ስ በመግህፍት ማንበቢያ ክፍል ለአንባቢዎች አስፈላጊውን እገዛ የሚያደርግ የቤተ መግህፍት ሰራተኛ።

*ነበነበ

መነባገብ ስ በአእምሮ የሚመላለስን ሃሳብ ለአድማሱ ሳይሆን ለዝግ ራስ ብቻ ሮክ ተብሎ የሚደረግ ንግግር(ትያትር)።

ንካች ጊ.ክ.

እነክተ ግ 1. ሰበረ፡ አደተቀ፡ 2. ደሀና አድርጎ ተመገበ፡

እንክት አለ ግ ነክተ፡ እንቅሽ አለ፡

እንክት አድርጎ በላ ምንም ሳያስቀር ጠርጎ፡ ጨርሶ በላ፡

እንክትክት አለ ስብርብር፡ ድቅቅ አለ፡

እንክትክት አደረገ ስብርብር፡ ድቅቅ አደረገ፡

ነክነክ ግ 1. እንደልቡ በብዛት ተመገበ፡ 2. በብዛት ለረዥም ሰላት ዘነመ፡ ጣለ፡ ገሃመ ሲነክነክው አደረ፡

ነክነክ (ናክናክ)

ነክናክ (ናክናክ) ት 1. ሰባራ በመሆኑ ድምፁ ጥራት የሌለው (ቃላት፡ ደውል፡...)፡ 2. ሲናገር የሚነፋነፍ፡ አፍንጫው ችግር ያለበት በመሆኑ ትክክለኛ ድምፅ ለማውጣት የማይችል፡

ነካ ግ 1. ዳሰሰ፡ 2. ጎነጠ፡ ጎሽመ፡ 3. ጎዳ፡ አሳመመ፡ ቅባት የበዛበት ምግብ በልጅ ሆይ ነካጅ፡ 4. ገጠበ፡ አቆሰለ፡ ጭነቱ የላሆነውን ጀርባ ነካው፡ 5. በደለ፡ ተተናኮለ፡ የማንን ወንድም ማን ይነካዋል፡ 6. አሽጋጠጠ፡ ሸረደደ፡በደበ፡ በነገር ነካ፡ 7. ተዳፈረ፡ ነቀፈ፡ የሰው ክብር አትንክ፡8 በግብረሰጋ አውቀ፡ ተነገሮ፡ ያጅን ሴትዮ ከነካ ጀምሮ ልቡ በፍቅር ተይዟል፡ 9. አንድን ነገር በብዛት አደረገ፡ አከናወነ፡ እስክስታውን ነካው፡ 10. በከለ፡ አበላሸ፡ ለብሉን ጭቃ ነካው፡

ያልነካ ይንካሽ አደረጉት ሁሉም ደበደቡት፡ መቱት፡

-ነክ -ቀመስ፡ -መሰል፡ -ጠቀስ፡ ሉፍ ነክ ለብስ እወዳለሁ፡

ነክሀን በገጣጥና በቅልበሽ ጨቅታ ጊዜ አንድ ተጫዋች መጀመሪያ ከነካው ወይም ካነሳው ጠጠር ሌላ በሌላ ጠጠር እንዳይሄድ (እንዳይጫወት) በተቃራኒው ወይም በተጋጣሚው እንደበት የሚባል የመከልከያ ቃል፡

ንክ ት 1. እንክን ያለበት፡ ሰባራ (እቃ)፡ 2. በከባድ ጭነት ምክንያት ጀርባው የተገጠበ፡ የቆሰለ (አህያ፡ በቅሉ፡ ፈረሰ)፡ 3. የአእምሮ በሽታ ያለበት፡ ቀውስ፡ ወፈፈ፡

ንክች አላደርገውም ፈፅሞ አልነካውም፡ አልጥከረውም፡

ንክች አድርገኝ መምታት ቀርቶ በጣትህ ዳሰሰ ወይም ነካ ብታደርገኝ ጉድህ ይፈላል ለማለት በጠብ ጊዜ ለጠበኛ የሚሰጥ የማከጠንቀቂያ ቃል፡

ንክኪ(ንክክ፥ ንክኪት) ስ 1. አካላዊ ግንኙነት ወይም መነካካት (የአንዱ ነገር ከሌላው

ጋር)፡ 2. ጥል፡ ፀብ፡ ንክኪ ናቸው፡ 3. ወዳጅነት፡ ትውውቅ (የግብረሰጋ) ፡ 4. (ኢ.ኢ.ተ.ቤ) በየም ቀን ከስጋ ወይም ከቅቤ ጋር ተነካክቶ የተገኘ እቃ ወይም ምግብ፡

ነካካ ግ 1. ደባበለ፡ ዳሰሰ ዳሰሰ አደረገ፡ 2 ተነካሰ፡ በነገር ይነካካኛል፡

የነካካው (የነካው) 1. በመጠኑ አልፎ አልፎ ወጥ ያለበት፡ ወጥ ያራሰው (እንጀራ)፡ 2. ወፊቱ የሚያደርገው (ሰው)፡

ተነካ ግ 1. ወፈፈ፡ ቀውስ፡ ተለከፈ፡ ጤነኛ ለይደለም ተነክቷል፡ 2. ተጎዳ፡ ሰሜኔ በሃክን ተነካ፡

ተነካካ ግ 1. እጅ አረፈበት፡ በእጅ ተዳሰሰ፡ 2. ተበክለ፡ የም እቃ በሰጋ ተነካክ፡ 3. ተዋወቀ (በግብረሰጋ)፡ 4 ተቃቃሪ፡ ተቀያየመ፡ ተጣላ፡ 5. ተፋሰሰ፡ በካክነ፡ ተላላሰ፡ ጭቅ ተነክቱ፡ 6. ተጎነተለ፡ እሳትና ድሃ ሲነካክት ለይወድም፡

አነካካ ግ 1. አንዱን አካል ከሌላው ጋር አገጣጠመ፡ አገናኘ፡ 2. አቀያየመ፡ አጣላ፡ አጋጠ፡ 3. የፍሰቱ ምግብ (ስጋና ቅቤ) ለየም ከሚሆንው ምግብ ወይም እቃ ጋር እንዲገናኝ አደረገ፡ በካክለ፡ 4. አብቃቃ፡ በመጠኑ ተጠቀመ፡ በቂ ወጥ ሰለለሰ እያነካካ በላ፡

አነካኪ ት ነገረኛ፡ ከሰው ጋር የሚያቀያይም፡ የሚያጣላ፡

አናካ ግ አነካካ፡

አሰነካ ግ 1. በመድሃኒት አሳመመ፡ ጉዳት ላይ ጣለ፡ ለውየውን መድሃኒት አሰነካው፡ 2. አንድን ድርጊት በደንብ አከናወነ፡ ሰራ፡ ዘፈኑን ለነካው፡

ነካታ "ነክተ" ስር ተመ.

ነክ "ነካ" ስር ተመ.

ነክናክ "እነክነክ" ስር ተመ.

ነክረ ግ ተቆራረሰ፡ ተፈረፈረ፡ እንኩሮ ሆነ፡

አነኩረ ግ 1. ለጠላ ጠመቃ ዝግጅት እንዲሆን ተቆላቶም ሆነ ሳይቆላ የተፈጠረ የገብስ ወይም የበቆላ፡... ጭቅ እንደ በሰ ከውሃ ጋር ካሽ በሂሳ በሰማ ምጣድ ላይ አድርጎ እስኪበስል ድረስ እያገላበጠ አመሰ፡ 2. ከምጣዱ ላይ ለይቆራረስ በደሀና መውጣት የሚኖርበት እንጀራ ወይም ዳቦ ከጥንቃቄ ወይም ከሙያ ማነስ የተነሳ እየተቆራረሰ እንዲወጣ አደረገ፡ 3. መነሳት የሌለበትን ሃሳብ በማንሳት ነገር አበላሸ፡

አንኳራ ት ነገር የሚያበላሽ፡ የሚዘባርቅ፡

እንኩሮ ስ 1. በውሃ ተበስብሰ ምጣድ ላይ እየተገላበጠ እንዲበስል የተደረገና ለጠላ የሚሆን ጭቅ፡ 2. ከምጣዱ ላይ በደሀና ሁኔታ መውጣት የነበረበት የእንጀራ ወይም የዳቦ ቁርሰራሽ፡ ስብርባሪ፡ 3. (ዘይ.) ቂሳቂል፡

አነጋገረ ጅል፡ ዘባራቂ፡ ነገረ ዘንቀል፡፡

ነኩተ ግ ደቀቀ፡ መሸከ፡ ተሰባበረ፡፡

ነኳታ ት ደቃቃ፡ ሰባራ፡፡

አነኩተ ግ 1. አደቀቀ፡ አመሸከ፡ 2. እንኩቶ አዘጋጀ፡፡

እንኩቶ ስ 1. እረኞች ከብት በሚጠብቁበት አነባሽ ተሰባስበው በአንድነት የሚበሉት ከነአገጻው ወይም ከነብሩ በአሳት ተለብለዋል የበሰለ የአተር ወይም የባቂላ ወይም የገብስ፡... እህል፡፡ ት 2. (ዘይ.) የማይረባ፡ ምንም ሊፈይድ የማይችል፡፡

*ነወረ

ነውር ት 1. በሀብረተሰቡ ባህልና እምነት መሰረት እንደ መጥፎ ነገር የሚታይ፡ የሚቆጠር (ድርጊት፡ ምግባር፡...)፡፡ ስ 2. ገመና፡ ነውረህን አታሳይ፡፡

ነውር ነው 1. ዐያፍ ፡ መጥፎ ነው፡፡ 2. ተገቢ አይደለም፡፡ ጥፋት ነው፡፡

ነውር ኒጡ ነውር የሆነ ነገር ሲሰራ የማያፍር፡ ይሉኝ አይል(ሰው)፡፡

ነውረኛ ት መጥፎ ፡ እፅያፈ ምግባር ያለው፡ ባለጊ፡፡

አነወረ ግ አጣጣለ፡ እንቋሽሽ፡ ነቀፈ፡ ነውረኛ አደረገ፡፡

አሰነወረ ግ 1. ነውረኛ አደረገ፡፡ 2. እማገጠ፡ አባላገ፡ ደፈረ (ሊትን በግብረ ስጋ)፡፡ 3. የሚያስከፋ፡ የሚያስቀይም ሆነ፡፡

አሰነዋሪ ት እፅያፈ፡ አባፋራ፡፡

ነወር(ኖር) ሰዎች ተቀምጠው ወደ አሉበት ቦታ በመቅረብና ሰላምታ በመስጠት ላይ ላለ ሰው፡ ተቀማጭቹ ብድግ ብለው "ይቀመጡልን" ለማለት ለሰውየው የሚያቀርቡት የአክብሮት መግለጫ ቃል፡፡

ነወር አለ ወደአጠገቡ በመምጣት ላይ ያለን ሰው ከመቀመጫው ተነስቶ በአክብሮት ተቀበለ፡ ይቀመጡ ብሎ ጋበዘ፡፡

*ነወጣ

ነውጥ ስ 1. ሁከት፡ ብጥብጥ፡ ሽብር፡፡ 2. ርደት፡ ንቅናቄ (የመሬት ነውጥ)፡፡

ነውጠኛ ት 1. ሁከት ፈጣሪ፡ ረብሽኛ፡፡ 2. አሸባሪ፡፡

ተናወጠ ግ 1. ተነቃነቀ፡ ራደ፡፡ 2. ታወከ፡ ተበጠጠ፡ ተሸበረ፡፡

አናወጠ ግ 1. አራደ፡ አነቃነቀ፡ አንቀጠቀጠ፡፡ 2. አወከ፡ በጠበጠ፡ አሸበረ፡፡

ነዋሪ "ኗሪ" ን ተመ.

ነው (አፍ. አይደለም) ግ 1. ምንነትን ወይም

ማንነትን፡ መጠንን፡ አይነትን፡ ግብርን፡ ሁኔታን፡... ለመግለፅ ከሚነገሩ ቃላት ጋር እየተገጸ፣ የሚነገር የሌሁን ጊዜ የመሆን ግብ፡ ሊትየሉዊ የሚረዳው ነው/ቀይ ነው/ደግ ነው/ጤናማ ነው፡፡ 2. በተወሰነ ስፍራ ወይም ሁኔታ ላይ መሆንን ወይም መገኘትን ለማመልከት ወይም ለማወቅ ከተለያዩ ቃላት ጋር እየተገጸ፣ የሚነገር ቃል፡፡ ለፈረ ላይ ነው/በብዙሃ ላይ ነው፡፡ (በየመደቡ ሲዘረዘር፡፡ 1ኛ መደብ ነጠላ ቁጥር " ነኝ"፡ ብዙ ቁጥር "ነን"፡፡ 2ኛ መደብ ነጠላ ቁጥር፡ ተባእታይ ይታ "ኑህ"፡ አንስታይ ይታ "ነሽ"፡ ብዙ ቁጥር "ናኛሁ"፡ የአክብሮት "ነዎት"፡፡ 3ኛ መደብ ነጠላ ቁጥር አንስታይ ይታ "ናት" (ነኛ)፡ ብዙ ቁጥር ወይም የአክብሮት "ናኛው"፡፡

ነውረኛ "ኣወረ" ስር ተመ.

ነውር ጊዜ.

ነውጠኛ "ኣነወጠ" ስር ተመ.

ነውጥ ጊዜ.

ነዎት (አፍ. አይደለም) "ነው" ን ተመ.

ነዘረ ግ 1. በጣት ሲነካኩት ወይም ሲገርፉት ክፍ ያለ መሆኑ ይገልጻል (የበገና ወይም የክራር ጅማት)፡፡ 2. ሰውነትን የንዝረት ስሜት ተሰማ፡፡ 3. ጠዘጠዘ፡ እየደጋገመ ወጋ (የቁስል ሀምም)፡፡

ንዝረት ስ ከኢሌክትሪክ ሽቦ ጋር በሚደረግ ያልታሰበ መነካካት ወይም እንደ ክርን ያሉ ገላዎች በሚመቱበት ጊዜ የሚሰማ ሰውነትን የማወር ድንገተኛና ጊዜያዊ የህመም ስሜት፡፡

አነዘረ ግ በመርገብገብ መሆኑ ይገልጻል እንዲፈጠር የበገናን ወይም የክራርን ጅማት በጣቱ ገረፈ፡ መታ፡፡

ነዘረ ግ ለመምታት በሰው ወይም በእንስሳ ላይ በትር ወይም ሌላ ጎጂ ነገር አሳረፈ፡ ጣለ፡፡

ነዘነዘ ግ 1. ጨቀጨቀ፡ ነተረከ፡፡ 2. ደጋግሞ በመጠየቅ፡ በመለመን አሰለቸ፡ አስመረረ፡፡ 3. ጠዘጠዘ፡ ነዘረ፡ አመመ(ቁስል)፡፡

ነዝናዛ ት ጨቅጫቃ፡ አንደ ነገር ከጀመረ በቀሉ የማይለቅ፡ ቸኮ ፡፡

ንዝንዝ ስ ጭቅጭቅ፡ ንትርከ፡፡

ንዝንዝኛ ት ተጨቃጫቂ፡ ተነታራኪ ፡፡

ተነዛነዝ ግ ተጨቃጨቀ፡ ተነታረከ፡፡

ተነዛናኸ ት ተጨቃጫቂ፡ ተነታራኪ፡፡

አነዛነዝ ግ አጨቃጨቀ፡ አነታረከ፡፡

አነዛናኸ ት አጨቃጫቂ፡ አነታራኪ፡፡

*ነዘዘ

ጌዛኸ ስ ትንታ፡ ከሰውነት ጋር ባለመስማማቱ ወይም በሌላ ምክንያት ከተበላና ከተጠጣ በኋላ

ጥቂት ባፍንጫ በኩል በመምጣት ችግር የሚያስከትል ምግብ ወይም መጠጥ።

እነዚዝ ግ ተዘቅዝቆ በመተኛት ወይም በሌላ ምክንያት የተበላውና የተጠጣው ባፍንጫ ወጣ።

ነዛ ግ 1. ረጨ፥ ፈነጠቀ። 2. የተወሰነን የአህል መጠን በሰማ ምጣድ ላይ በተን አደረገ (ለመቁላት)። 3. አጠፋ፥ ጨረሰ፥ አባከነ (ገንዘብን)። 4. አዛመተ፥ አስራጨ፥ አዳረሰ (ለምሳሌ ወሬን)። 5. ስምን በከንቱ አነሳ፥ አጠፋ። **ሰሜን እየዞረ ነዛው**።

ንዛት ስ ምጣድ ላይ በአንድ ጊዜ ለመቆላት የሚችል የተወሰነ የአህል መጠን (ለምሳሌ አንድ ወይም ሁለት እፍኝ ጥሬ)።

ነዝናዛ "ነዝነዝ" ስር ተመ.

ነይ ግ በሁለተኛ መደብ፥ በነጠላ ቁጥር። በአንስታይ ያታ ጊዜ የሚያገለግል የ"መጣ" ትእዛዝ አንቀፅ። **አንቺ ሉሉ ነይ**።

ነይነይ "ነነዌ" ን ተመ.

ነይለ ግ በሳ፥ ሸነቆረ።

መንደልት ስ 1. የጆሮ መብሻ። 2. ድጀር።

መንደልቶ ስ ሰፊ ወይም ትልቅ የጆሮ ሎቲ።

ነዳላ ቅ ብስ፥ ሸንቆረ፥ ቀዳዳ።

ተነደለ ግ ተበሳ፥ ተሸነቆረ፥ ተቀደደ።

ተነደደለ ግ ተበሳሳ፥ ተሸነቆረ።

ነደደ ግ 1. ተያያዘ፥ ተቃጠለ (አሳት)። 2. ተቃጥሎ አመድ ሆነ። 3. በጣም ሞቀ፥ በሙቀት ሃይል ተሰቃየ።

ነዲድ ስ በመቃጠል ላይ ያለ ነገር። (ለምሳሌ እንጨት)።

ነዳጅ ስ ሞተርን ለማንቀሳቀስ የሚያገለግል በጋዝ ወይም በቤንዚን መልክ የሚገኝ የሃይል ምንጭ።

ነድ ስ የእሳት ነበልባል፥ የእሳት ላንቃ።

ንዳድ ስ 1. በጣም ሃይለኛ ሙቀት፥ ቃጠሎ፥ እሳት። 2. ተኩሳት ያለበት ወጣ።

ማንደዳ ስ 1. እሳትን በቀሎ ለማቀጣጠል የሚረዳ እንደሳር፥ ወረቀት ያለ ተቀጣጣይ ነገር። 2. እሳትን ጎንበስ ብሎ በእፍ እፍ እያለ በማቀጣጠል ፈንታ ራቅ ብሎ ትንፋሽን በውስጡ ለማሳለፍና በእሳቱ ወላጅ ሳይጎዱ እሳቱን ለማቀጣጠል የሚረዳ፥ ለዚሁ ተብሎ የሚዘጋጅ የሽንበቆ ቁራጭ። 3. እሳት የሚነድበት ቦታ፥ እቃ ወይም እሳቱ የሚቀጣጠልበት ቦታ።

ምድጃ ስ 1. ምግብ ለማብሰል እሳት የሚነድበት ቦታ ወይም እሳቱ የሚቀጣጠልበት እቃ። 2. በጋዝ ወይም በኤሌክትሪክ አማካይነት እሳት ለመፍጠር የሚያስችልና ለምግብ ግዘጋጃነት የሚያገለግል እቃ።

ነደደ ግ 1. ተበሳጨ፥ በገን፥ በሸቀ። 2.

ተሰቃየ፥ ተጠመደ (በፍቅር)።

ንዴት ስ ብስጭት፥ ብገነት፥ ብሸቀት።

ንዴተኛ ቅ ብስጩ፥ ቁጡ።

ተናደደ ግ ተቆጣ፥ ተበሳጨ፥ በገን፥ በሸቀ።

ተናዳጅ ቅ ብስጩ።

አናደደ ግ አስቆጣ፥ አበሳጨ፥ አበገን፥ አበሸቀ።

አናዳጅ ቅ አብሸቅ፥ አናዳጅ።

ነደፈ ግ በደጋን ላይ የተወጠረ ጅማትን በቅል አንገት እየሳበ በማንዘር ለፈትል የሚዘጋጀውን ጥጥ አፍታታ፥ ጎድፍ እንዲሆን አደረገ።

ንድፍ ስ ከፍሬው ተለይቶ፥ በደጋን ተነድፎና እንደቁልል ደመና በስሱ ተከምሮ የሚገኝ፥ ለፈትል ወይም ለእንዘርት የተዘጋጀ ጥጥ።

ንድፍ ይመስላል በጣም ነጭ ነው።

ነደፈ ግ በወረቀት ላይ ቀየሰ፥ ጥላን ሰራ፥ ሳለ፥ በገረ።

ንድፍ ስ ቢጋር፥ ቅያስ፥ ጥላን።

ነደፈ ግ 1. ነከሰ፥ በመርዝ ወጋ (ለምሳሌ እባብ)። 2. ወጋ (በቀስት)። 3. አመመ፥ አስቃየ (የመጠክጠዝ፥ የመውጋት፥ የራስ ምታት ሰሜን)። 4(ዘይ.)ወጋ፥ ጠቅ አደረገ (በነገር) ።

ተነደፈ ግ ተለከፈ፥ ተጠመደ፥ ተመረዘ፥ ተያዘ(በመጥፎ ነገር)።

ተናደፈ ግ ወጋ፥ ጠቅ አደረገ።

ተናዳፈ ቅ 1. መርዘኛና ተናካሽ የሆነ። 2. (ዘይ.) ተሳጻፊ፥ አሽሙረኛ፥ በነገር ሰውን የሚያስቀይም።

ነዲድ "ነደደ" ስር ተመ.

ነዳ ግ 1. ወደ አስፈላጊው ቦታ ወሰደ (ለምሳሌ አንስሳትን)። 2. አሽከረከረ፥ ሾፈረ (ለምሳሌ መኪናን)። 3. (ዘይ.) በብላት አስቀመጠ (ተቅማጥ)።

መናጆ ስ 1. ብቻውን በመሆኑ እየደነበረ በዝህ ላይ ችግር ለሚፈጥር አዋቂ ክብት፥ እንደአጃቢ ሆኖ አብሮ እንዲሄድ የሚደረግ ገራም ክብት። 2. ከሌላው ጋር አብሮ ወይም ሌላውን አጅቦ የሚሄድ፥ አካሄዶጅ (ሰው)።

መንዳ ፈቃድ ስ በማሽከርከር ሙያ ለሰለጠነ ሰው የሚሰጥ የሙያ ብቃት ማሰረጃ።

ነጅ(ነጃ) ስ 1. እረኛ፥ ወዲያና ወዲህ የሚሄዱ ክብቶችን የሚከተል፥ የሚጠብቅ። 2. ሾፈር፥ አሽከርካሪ።

ተነዳ ግ 1. ተወሰደ፥ እንዲሄድ ተደረገ(ክብት)። 2. (ዘይ.) በሌላ ሰው ሃሳብ ተመራ።

ነዳላ "ነደለ" ስር ተመ.

ነጻይ (ብ.ቁ. ነጻያን) ስ ተመልሶች፡ ድሃ፡

ነጻጅ "ነደደ" ስር ተመ

ነጽ¹ ዝ.ክ.

ነጽ² (ነጽ ቀለም) ስ ፍም የሚመስል የቀይ ቀለም አይነት፡

ነጽ³ ስ እሳት የሚመስል ቀይ ዶቃ፡

ነጽ ስ ከነበርኡ (ከነአገዳው) እየታወደና ሁለት ሁለት ወይም ሶስት ሶስት ጭብጥ በአንድነት እየተደረገ የታሰረ እንደገብሰ፡ ስንዴ፡... ያለ የእህል ሰብል፡

ነጅ(ነጂ) "ነጻ" ስር ተመ.

ነገ "ነጋ" ስር ተመ.

ነገለ ገ ከስሩ ተነቀለ፡ ተመነገለ፡

ነገረ ገ በአእምሮው የያዘውን ወይም ያሰበውን ለሌላው ገለፀ፡ አሰማ፡ አሳወቀ፡

ነገረለት 1. መልእክት አደረሰለት፡ 2. መሰከረለት ቀ በምስክርነት ረዳው (ረገ፡ አሸናፊ እንዲሆን)፡

ነገረበት 1. አወራበት፡ ለሌላ አሰማበት፡ 2. መሰከረበት፡ ተረገ፡ ወይም ተሸናፊ አደረገው፡

ነገረው 1. አስረዳው፡ 2. ሰደበው፡ አዋረደው፡ ልክ ልኩን ነገረው፡

ነገራሃሉ የቀጣ፡ የዛቻ፡ የማሰጠንተቀይ የሃብ መግለጫ ቃል፡ ነገራሃሉ ከፊቴ ሂድ፡

ነገረ ሰሪ ት አሳባቂ፡ ሸውከሾ፡ አዋቅከ፡

ነገረ ሰይጣን ት ክፉ አሳብ፡ ተንቅላሾ፡

ነገረ ሰራ ስ ሁኔታ፡ አኳኒን፡ ነገረ ሰራው አሳግረኝም፡

ነገረ በላ ት 1. ነገር የሚያመነጽገ፡ የሚያብሰለሰል፡ 2. ነገር ወዳድ፡ ነገረኛ፡ 3. መግት አዋቂ፡

ነገረ ዘርቅ ስ ቀምነገር የሌለው ሁለት፡ ፈዝ፡ ቀልድ፡

ነገረፈጅ ስ ጠበቃ፡ ተሟጋች፡ አበቅቶ፡

ነገር ስ 1. ድርጊት፡ ስራ፡ ተግዛር፡ ላይ የሰው ነገር፡ 2. ሁኔታ፡ አኳኒን፡ ነገሩ አሳግረኝም፡ 3. ጉዳይ፡ ያ ነገር ከምን ደረሰ? 4. ምክንያት፡ ጉዳይ፡ ያለ ላንድ ነገር ድንገት ላገር ለቆ ላይደድም ነበር፡ 5. መግት፡ ክርክር፡ ፍርድ ቤት ነገር አለብኝ፡ 6. ጠብ፡ ጭቅጫቅ፡ ንትርክ፡ ነገር አያዘውም፡ 7. ወሬ፡ ዜና፡ የሰገሁት ነገር አለ፡ 8. በስም ያልተጠቀሰ አቃን ወይም ጉዳይን እየተካ የሚነገር ቃል፡ ላንድ ነገር እገዛለሃለሁ፡

በነገር ጎሽመ ሌላውን ሰው ሊያስቀይም ወይም ሊያስቆጣ የሚችል ነገር በቀጥታ ሳይሆን በተዘዋዋሪ ወይም በአግባ ተናገረ፡

በነገር ጠለፈ/አጠመደ 1. በንግግሩ፡ በምክሩ፡...ሌላውን አሳሳተ፡ ስህተት ላይ ጣለ፡ 2. አንዱ የተናገረውን አጣጦ በመተርጎም ሌላ አትጣጫ እንዲይዝ አደረገ፡ ወንጀለ፡

ነገሩ በሰለ በሚገባ ተብላለ፡ ለፍጥሜ ተቃረበ፡

ነገር ለከሰ ጥል እንዲፈጠር አደረገ፡ ጠብ ቀሰቀሰ፡

ነገር ሰራ አሳባቀ፡ አዋሽከ፡ አጣላ፡

ነገር ቆሰቆሰ/ጫረ ጠብ ጫረ፡ ነገር አነሳሳ፡

ነገር ቋጠረ 1. ያለተ፡ አሊረ፡ ክፉ ነገር አሰበ፡ 2. ክፉ ምክር ጠነሰበ፡

ነገር በሆዱ ይዟል ቂም ይዟል፡ ተቀይሟል፡

ነገር ተወለደ ያልታሰበ ችግር ተፈጠረ፡

ነገር ነገሩን ይዞታል ከሆላ ገደል ስለ ጉዳዩ ያውቃል፡ ስለ ሁኔታው በመጠኑ ተገንዝቧል፡ ለመሆን ወይም ለመምሰል ሞክሯል፡

ነገር አለሙን ትቶታል ለማንኛውም ጉዳይ ግዴላሽ ሆኗል፡

ነገር አመላለሰ አሳባቀ፡ ያንዱን ነገር ለሌላው ነገረ፡

ነገር አረገዝ ቂም ያዘ፡

ነገር አስከረው በነገር ብስጭትና ንዴት ምክንያት ራሱን መቆጣጠር ተሳነው፡ እንደሰከረ ሰው ሆነ፡

ነገር አቡኪ ነገር የሚያብሰስ፡ የሚያጣላ፡ ነገር ወዲያና ወዲህ በማመላለስ ሰዎችን የሚያጋጭ፡

ነገር አታባዳ (ነውር) ያንዱን ለሌላው እየነገርክ ሰው አታጣላ፡ አታፋጅ፡

ነገር አወጣ ምስጢር አወጣ፡ ተናገረ፡

ነገር አወጣ አወረደ አሳሳለ፡

ነገር አዞረ በቀጥታ የተነገረውን ሃሳብ በሌላ ተረጎመ፡ ወደ አልታሰበበት አትጣጫ ለመጠ፡ ጠመዘዘ፡

ነገር አጥባቂ ት ማንኛውም ጉዳይ በጥንቃቄ የሚይዝ፡ በቀላሉ የማይተው፡

ነገር ገመደ/ሸረበ/ነጎነን/ፈተለ 1. አሊረ፡ ያለተ፡ 2. አንድን ነገር ወይም ጉዳይ በቀና መንፈስ በማየት ፈንታ ልዩ ልዩ ትርጉም በመስጠት ቀላል የነበረው ከሳድ፡ ቀና የነበረው የተሰላሰበና አስቸጋሪ እንዲሆን አደረገ፡

ነገር ጎተተ 1. ያልታሰበ ነገር(ችግር) ውስጥ ዝ፡ ነገር አመጣ፡ 2. ነገር ተሎ አልቆርጥ አለ፡ ነገር ፈለገ ነገር ጫረ፡

ነገርን ነገር ያነሳዋል ስለ አንድ ነገር ሲወራ ወይም ሲወሳ ሌላው ነገር ትዝ ይላል፡

ነገር ሽራቢ ት አድመኛ፡ ሴረኛ፡ ነገር ጠምዛኸ፡፡

ነገር ቀማሚ ት ነገር አዋቂ፡ አሳማሪ፡ ምክር አዋቂ፡፡

ነገር አሽታች ት ጠብ ፈላጊ፡ ጥል ወደ አለበት የሚሳብ፡፡

ነገር ወዳድ ት ጠብ ወዳድ፡ ነገረኛ፡፡

ነገር የበላ ት 1. ነገር አዋቂ፡ አስተዋይ፡ አመዛዛች፡ ብዙ የሚያውቅ፡ 2. ነገረኛ፡፡

[ነገር] ግን መግ. የመጀመሪያውን ሃሳብ ከሚቀጥለው ጋር ለማጻጸፍ ወይም በተቃራኒው አንፃር ለመግለፅ የሚያገለግል፡ ስራቸው ለድካሚ ነው፡ ነገር ግን ከፍቶቸው ዝቅተኛ ነው ለሱ ይወዳታል፡ ነገር ግን እጅ ትጠሳዋለች/የሚልህን ሊድምጥ፤ ነገር ግን አትመነው፡፡

ነገር ጠምዛኸ ት በተና መንፈስ ግልፅና ቀጥተኛ በሆነ መንገድ ለሚቀርበው ሃሳብ ሁሉ ተቃራኒ የሆነ ትርጉም የሚሰጥ፡ ጠማማ፡ ተንኮለኛ፡፡

በነገራችን ላይ በጭውውት ጊዜ ሌላ ጉዳይ በጣልቃ አስገብቶ ለመናገር ሲያስፈልግ እንደ ይቅርታ መጠየቂያ በማድረግ ተናጋሪው ለአድማጭ የሚያሰማው ቃል፡፡

የነገር መንገድ የነገር ስልት፡ የነገር አያያዝ፡፡

የነገር አባት ስ ባልና ሚስት በሚጋቡበት ጊዜ ከእያንዳንዳቸው በኩል የሚቀርብና በውሊታው ላይ የሚገኝ፡ አለመግባባት በሚፈጠርበት ጊዜ ለቆመለት ወገን የሚከራከር ሰው፡፡

የነገር ስም ስ (ሰዋ.) ከንግግር ክፍሎች ውስጥ ረቂቅ የሆኑ ስሞች፡ (ለምሳሌ ነፃነት፡ ብርሃን፡...) የሚጠሩበት የስም ላይነት፡፡

የነገር ቋት ስ ወሬኛ፡ ነገረኛ፡፡

ነገረተኛ መግት፡ ከርከር ያለበት ሰው፡፡

ነገረኛ ት 1. ጠብ ሜሪ፡ ተንኮለኛ፡ 2. ምላሽ፡፡

ንግር(ንግርት) ስ አንድ ድርጊት (ከመፈጸሙ በፊት) ወደፊት እንደሚፈጸም በትድሚያ የተነገረ ሃሳብ፡ ትንቢት፡፡

ንግረኛ(ንግርተኛ) ወደፊት ስለሚሆነው ነገር አስቀድሞ የተነገረለት፡ የተወራለት፡ እንዲህ እንዲህ ይሆናል የተባለለት (ሰው)፡፡

ንግግር ስ 1 አንድ ተናጋሪ ለአድማጭ በቃል የሚያቀርበው ሃሳብ፡ መልእክት፡ አስተያየት፡... 2. በሰዎች መካከል የሚደረግ፡ የቃል ጭውውት፡ የሃሳብ ልውውጥ፡ 3. ጭትጭት፡ ንትርክ፡ ያ ጉዳይ በተለ- የማይፈጸም ከሆነ ከንግግር እንዲያደርስን አስጋለሁ፡፡

ንግግር አያውቅም 1. ሃሳቡን በሚገባ የመግለፅ ችሎታ የለውም፡፡ 2. ቃላት ሳይመርጥ እፋ እንዳመጣለት ስለሚናገር ነገር ያበላሻል፡፡

ንግግር አደረገ ስ ሰዎች በተሰበሰቡበት ቦታ ላይ ስለ አንድ ጉዳይ በቃል ወይም በፅሁፍ ሃሳብ፡ መግለጫ፡ ማስረጃ፡... አቀረበ፡ ሰጠ፡፡

የንግግር ቋንቋ ስ 1. ያደባይ ያልሆነ፡ በንግግር ላይ ብቻ የሚያገለግል ቃል፡፡2. ገና በዕሁፍ ላይ ያልዋለ ቋንቋ፡፡

ተነገረ ግ ተባለ፡ መልእክት፡ ሃሳብ ተላለፈ፡፡

ተነገረው ተረዳ፡ ሰማ፡ ያባቱ ሞት ተነገረው፡፡

የተነገረለት እውቅ፡ የታወቀ፡፡

ትንግርት ስ ጉድ፡ ድንቅ፡ ተአምር፡፡

ትንግርተኛ ት ተአምረኛ፡፡

ተነጋገረ ግ 1. ተወያየ፡ ሃሳብ ለሃሳብ ተለዋወጠ፡ 2. ተጨዋወት፡ አወራ፡ 3. ተዋዋለ፡፡ ቤቴን. እንዲያድሰልኝ ከመሃንደስ ጋር ተነጋገራልሁ፡፡ 4. ተጣላ፡ ተጨቃጨቀ፡፡ ክፉና ደግ ተነጋገሩ፡፡ 5. ታረቀ፡ ተክረፈው የነበሩት ተነጋገሩ፡፡

ተናገረ ግ 1.ሃሳቡን ገለፀ፡ አሰማ፡ 2. አወራ፡ ለፈለፈ፡ 3. አሳበቀ፡ 4. ተቆጣ፡ አስቀየመ፡ አስከፋ፡፡

ተናጋሪ ት 1. ንግግር አዋቂ፡ ጥፋ የንግግር ችሎታ ያለው፡ ስ 2. ንግግር አድራጊ፡ 3. (ዘይ) ምላሽ፡ ለፍላፊ፡ በንግግር ሰውን የሚያስቀይም፡ ተሳዳሪ፡፡

አነጋገረ ግ 1. አጨዋወት፡ አወራ፡ 2. ጠየቀ፡ ሃሳብ ተለዋወጠ፡ ስለሆነው ሃኪም አነጋግሯል፡፡ 3. በቋንቋ የማይግባቡ ሰዎች በእሱ አስተርጓሚነት ሃሳብ እንዲለዋወጡ፡ እንዲግቡ አደረገ፡፡ 4 አገናኛ፡ አስማማ፡ አዋዋለ፡ ጉዳይህን በተለ- ሊፈፅምልህ የሚችል ጠበቃ ፈልጋል አነጋግርሃለሁ፡፡ 5. አነታረክ፡ አጨቃጨቀ፡፡ እኔ ካንተ ጋር ምን አነጋገረኝ ያደረገከውን ለሚመለከተው አሳውቃለሁ፡፡

አነጋጋሪ ት 1. አጠያያቂ፡ የሚያወያይ (ነገር፡ ሃሳብ)፡ ስ 2. አጫዋች፡ ጓደኛ፡፡3. አስተርጓሚ፡፡

አናገረ ግ 1. ጠየቀ፡ አወያየ፡ 2. አስቀባጠረ፡ አስለፈለ፡፡

አናጋሪ ት 1. አስቀባጣሪ፡ አስለፍላፈ፡ 2. ክፉ ተናግሮ የሚያናግር፡ ተንኮለኛ፡ አላሳች፡፡ ተናግሮ አናጋሪን ያዝልኝ፡፡

አስነገረ ግ 1. አሳወጀ፡ 2. ንግርት ጠየቀ፡ 3. አስጠነቀለ፡ 4. (ቤ.ክህ.) የተማሪዎችን ቅጽ እየሰማ አረመ፡ አስተካከለ፡ አስተማረ፡፡

ነገሰ ግ 1. ዘውድ በመጫን የሃገር መሪ ሆነ፡ ዙፋን ላይ ተቀመጠ፡ 2. (ታቦት) በአመት በእሱ

ቀን ወደ ውጪ ወጥቶ ቤተክርስቲያኑን ዞሮ ገብ።
3. አየለ፡ ገነነ።

መንግስት (ብ.ቁ. መንግሥታት) ስ 1. የአንድ አገር ህዝብና የግዛት ስርአት፤ 2. የአንድ አገር ህዝብና ግዛት፤ መስተዳድር።

መንግስት ግልበግ ስ አንድን መንግስት፤ መስተዳድር በሃይል ከስልጣን ማስወገድ፤ መፈንቅለ መንግስት፤ ኩዴታ።

መንግስተ ሰማይ (መንግስተ ሰማያት) ስ (ሃይ.) ከሞት በሃላ ዓድቃን (ደገኞች) የሚኖሩበት ናት ተብሎ የሚታመንበት ሰማያዊት ቦታ።

ነገስት "ንጉስ" ን ተመ.

ነጋሲ ቅ 1. ነጋሽ፣የነገሰ፥ የሚነግስ። ስ 2. ንጉስ ወይም የንጉስ ልጅ።

ንጉስ (ብ.ቁ. ነገስት፥ ነገስታት) ስ 1. በዘውዳዊ አስተዳደር ዙፋን ላይ የተቀመጠ የሃገር መሪ። 2. በአንድ ቡድን ውስጥ ዋነኛ መሪ። **አንበሳ የአራዊት ንጉስ ነው።** 3. እንደ ሰነጠረዥ፡ ጳጳሱ፡ ካርታ ባሉ መጻህፍቶች ውስጥ ከመጻህፍቶቹ ጠጠሮች ወይም ካርታዎች የአንዱ መጠሪያ።

ንግስት (ብ.ቁ. ንግስታት) ስ 1 በዘውዳዊ አስተዳደር ዙፋን ላይ የተቀመጠ የሃገር መሪ። 2. የንጉስ ሚስት። 3. በሰንጠረዥ መጻህፍቶች በካርታ ውስጥ የአንደኛው መጻህፍት መጠሪያ። 4. የንብ አውራጃ።

ንጉሰነገስት ስ ለእርሱ የሚገብሩ፥ ትእዛዙን የሚቀበሉና በእርሱ ግዛት ስር በንጉሱነት ማእረግ ባሉ ንጉሶች የበላይ የሆነ፤ የንጉሶች ንጉስ።

ንጉሳዊ (ብ.ቁ. ንጉሳውያን) ቅ የንጉስ።

ንግስ ስ ታቦት የሚወጣበት ክብረበሉል።

መናገሻ ከተማ ስ 1. የአንድ አገር መሪ መኖሪያና የአገሪቱ ዋና ከተማ። 2. የንጉሱ የንግስና ስርአት የሚካሄድበትና ንጉሱ የሚኖርበት ከተማ።

አነገሰ ግ 1. የታቦት በላል በሚከበርበት ቦታ ተገኝቶ የበላሉ ተካፋይ ሆነ። 2. አጋነነ። 3. እኩራራ፥ አተበተ፥ ትእቢ ተኛ እንዲሆንና አጉል አስተሳሰብ እንዲያድርበት ተገቢ ባልሆነ መስመር መራ፥ አሳደገ፥...።

አንጋሽ ስ 1. የንጉስ የንግስና ስነስርአት በሚፈፀምበት ጊዜ ንጉሱን ቀብቶ የሚያነግስና ስነስርአቱን የሚመራ ካህን ወይም ጳጳስ። 2. የታቦት ክብረ በላል በሚደረግበት ቦታ ተገኝቶ የበላሉ ተሳታፊ የሆነ ህዝብ። 3. አጋናኝ። **ወሬ አጋጋሽ።**

አነጋገሰ ግ አሞጋገሰ፥ አሞካሸ፥ አዳነቀ።

ነገነገ ግ ከመረ፥ ደረደረ፥ ቆለለ።

***ነገነገ**

አነገነገ ግ ወፈር ባለና አስፈሪ በሆነ ድምፅ ጮህ፥ የጮሁት፤ የጉምርምታ ድምፅ አሰማ (የነበር፥ የአንበሳ፥...)።

***ነገነገ**

አነገነገ ግ ተነቃነቀ።

ነገደ ግ 1. የንግድ ስራ ሰራ፥ አካሄደ። 2. በመደብር ውስጥ ሆኖ ወይም ገበያ ወጥቶ ሸጠ። ሸቀጠ።

መነገሻ ስ ለንግድ ስራ የሚያገለግል ማንቀሳቀሻ ገንዘብ።

ነጋዴ ስ በንግድ ስራ የሚተዳደር ሰው።

ንግድ ስ ትርፍ ለማግኘት ሲባል ሸቀጦችን የመግዛትና የመሸጥ፥ አገልግሎት የመስጠት፥ የማምረት ወይም ሸቀጥን በሸቀጥ የመለወጥ ስራ።

ንግድ ምክር ቤት ስ የአንድን አገር የንግድ እንቅስቃሴ ለማበረታት፥ እንቅፋቶችን ለማስወገድና አመቺ ሁኔታዎች ለመፍጠር፥ በንግድ ስራ ላይ በተሰማሩ ግለሰቦች ወይም ድርጅቶች የሚቆዱ ማህበር።

የንግድ ልውውጥ ስ በአገሮች መካከል የሚካሄድ የተለያዩ ምርቶችን የመግዛትና የመሸጥ ተግባር።

***ነገደ**

እንግዳ ስ 1. ያልዋለ፥ ያላደረ ወይም ያልሰነበተ፥ ከሌላ አካባቢ፥ አገር፥ ቤት፥... የመጣ ሰው። ቅ 2. ባይተዋር፥ ባለድ። 3. አዲስ የመጣ ወይም ለአካባቢው አዲስ የሆነ።

እንግዳ መቀበያ ስ 1. የእንግዳ ማረፊያ ወይም መቆያ ክፍል፥ ቤት፥ ቦታ። 2. ለእንግዳ መቀበያ የሚሆን ወይም የሚያገለግል (የክትልብስ፥ ገንዘብ)፥...።

እንግዳ ተቀባይ ቅ እንግዳ ወዳድ፥ ተንከባ ካቢ፥ አስተናጋጅ (በመጋበዝ፥ በማጻፈውት፥...)።

እንግዳ ነገር ስ ቀደም ብሎ ያልተሰማ፥ ያልታሰበ፥ ያልተጠራጠረ ድንገተኛ ነገር።

እንግዳ ደራሽ ስ ሳይታሰብ ድንገት የመጣ እንግዳ።

እንግዳ ጎርብጥ ስ እንደ ምንጣፍ የሚያገለግል ያልተለፈ ደረቅ የክብት ቆዳ።

ተሰትናገደ ግ 1. በእንግድነት ተጋበዘ፥ መስተንግዶ ተደረገለት። 2. የሚፈልገው ጉዳይ እንዲፈፀምለት ተደረገ።

መስተንግዶ ስ 1. ተጠርቶ ወይም ሳይጠራ በእንግድነት ለመጣ ሰው የሚደረግ ግብዣ። 2. እንግዳ አቀባል፥ የእንግዳ አቀባል ስነስርአት።

አስተናገደ ግ 1. በእንግድነት ተቀብሎ ጋበዘ። 2. አስተናበረ፥ ባለጉዳይን በመቀበል አስፈላጊውን ስራ አከናከለ።

አስተናጋጅ ቅ 1. እንግዳ የሚቀበል፤

የሚጋብዝ፡ ስ 2. አስተናባሪ፡

ነገድ ስ በዛህል፡ በኢኮኖሚና በኢኮሎጂ ይዞታ አንድነት ላይ የተመሰረተ ግንኙነት ያለው፡ ከሳሳ ይልቅ መጠነ ሰፊ የሆነ ማህበረ ሰብ፡

ነጉላ **"ነጎላ"** ስር ተመ.

ነጋ ግ 1. ሌሊቱ አልቆ ብርሃን ተተካ፡ ወገግ አለ፡ ጎህ ቀደደ፡ 2. አሰፈ፡ ወጣ፡ **ከረምቱ ሰኔጋ እንመጣለን፡**

ነገ(ነግ) ስ 1. ማግስት፡ ከዛሬ ቀጥሎ ያለው ቀን፡

ነገ ዛሬ አለ አንድን ድርጊት በጊዜው አልፈዎ አለ፡ አዘገዩ፡ ቀጠሮ አራዘመ፡

ነግ በኔ አለ ነገሩ በእኔም ላይ ሊደርስ ይችላል ብሎ አሰበ፡

ከነገ ነገ አለ አዘገዩ፡ ቀን አልቆርጥ አለ፡ ጊዜ አጠፋ፡

በነጋታው (በበነጋው) በማግስቱ፡ በሚቀጥለው፡ በሁለተኛው ቀን፡

ከነገ በስቲያ ከነገ ቀጥሎ ያለው ቀን፡

ከነገ ወዲያ ዝ.ክ.

ነጋ ጠባ ዘወትር፡ ሁልጊዜ፡

ነገህ ስ ጧት፡ ማለጽ፡

ንጋት ዝ.ክ.

ነጋጋ ግ ንጋት ተቃረበ፡ ጨማው እየለቀቀ ሂደ፡

አነጋ ግ 1. አንድ ቦታ ሆኖ አሳለፈ(ሌሊትን፡ ከረምትን)፡ 2. እንቅልፍ ሳይወስደው አደረ፡ ሳይተኛ ቀረ፡

***ነጋ**

ንግ ቅ ሊወልቅ፡ ሊላቀቅ የደረሰ፡ እንከን ያጋጠመው፡ መዛባት የደረሰበት (የአጥንት መጋጠሚያ ወይም የማንኛውም አካል መግጣጠሚያ)፡

ተናጋ ግ መጀመሪያ ከነበረው ስራቱ (አፈጣጠፍ) ተፋለሰ፡ ተነቃነቀ፡ ተናወጠ፡

አናጋ ግ አናወጠ፡ እንቃነቀ፡

ነጋሪት ስ እንደ ዋርካ፡ ዋንዛ፡...ካሉ የዛፍ ግንድ ቁራጭ ተፈልፍሎ የሚሰራ ጎነ ሰፊ፡ ቁመት አጭር የሆነና በአዋጅ፡ በዘመቻ፡...ጊዜ ይጎሰም የነበረ የከበሮ አይነት (በእሉን የመብረቃ መሳሪያ ስር ተመ.)፡

ነጋሪት ጋዜጣ ስ የመንግስት አዋጆች የሚወጡበት ጋዜጣ፡

ነጋሲ "ነገሰ" ስር ተመ.

ነጋዴ "ነገደ" ስር ተመ.

ነጋድራስ ስ 1. በመንግስት ይጅም የነበረ

የቀድሞ ጊዜ የነጋዴዎች ተቆጣጠጣሪ፡ አለቃ፡ 2. ከንግድ ዘርፍ የሚገኘውን የመንግስት ግብር ይሰበስብ የነበረ ሹም፡

ነጋጋ "ነጋ" ስር ተመ.

ነግ "ነጋ" ስር "ነገ" ን ተመ.

ነገህ ዝ.ክ.

***ነጎላ**

ነጉላ ቅ ሞኘ፡ ጅል፡

ነገል ስ ንፍጥ፡

አነጎላ ግ (ንፍጥን) አፈረጠ፡ አወጣ፡ ተናፈጠ፡

ነጎረ ግ በእሳት ቀልጦና ውሃ ተጨምሮበት ከቆሻሻው እንዲለይ ተደረገ (ቅቤ)፡

ንጉሮ ቅ እንዲቀልጥ ተደርሳና ውሃ ተጨምሮበት ከቆሻሻ የፀፋ (ቅቤ)፡

ንጉሮ ቅቤ ስ ከቆሻሻ የፀፋና የተነጠረ ቅቤ፡

አነጎረ ግ ቅቤን በእሳት አቅልጦና ውሃ ጨምሮበት በማሰንበት ቆሻሻው ከውሃው ጋር እንዲወገድ አደረገ፡

***ነጎተ**

እንጎቻ ስ መጠኑ አነስተኛ እንዲሆን ተደርሳ የሚጋገር እንጀራ፡

ተነጎተ ግ እንጎቻ ተጋረ፡

አነጎተ ግ እንጎቻ ጋረ፡

አሰነጎተ ግ እንጎቻ አሰጋረ፡

ነጎደ ግ ሂደ፡ ተጓዘ፡ እልም አለ፡

ነጎዴ(ነጎድ) ስ 1. አንድ ላይ ግር ብሎ የሚበር የወፍ አይነት፡ መቄ፡ 2. ከጦርነት ቦታ እየሸሸ የሚመለስ ብዛት ያለው ጀሌ ጦር፡

አነጎደ ግ አሰኪደ፡ በብዛት አካናወነ፡ አጣደረ (ስራን)፡

ነጎደ ግ ተመታ፡

አነጎደ ግ ባሃይል መታ፡

ነጎዴ "ነጎደ" ስር ተመ.

ነጎድጓድ "ነጎደጎደ" ስር ተመ.

ነጎ ግ 1. ጓ፡ ደ፡ አለ፡ ጮህ (ጅራፍ፡ ፍንጻታ፡ ...)፡ 2. ጓ፡ ደ፡ የሚል ድምፅ በመፍጠር ተሰበረ፡

አነጎ ግ 1. አጮህ፡ አፈነጻ፡ 2. ሰበረ፡ ሲሰብር ጓ፡ ደ፡ የሚል ድምፅ አሰማ፡

ነጠለ ግ 1. ለየ፡ ለየብቻ አደረገ፡ 2. ዘረጋ፡ **የታጠፈውን ነጠላው፡**

ነጠላ ስ 1. ከድርጅት ማግ የሚሰራ፡ እንደ ጋቢ እጥፍ ያልሆነ ሸማ፡ 2. እጥፍ፡ ድርብ፡ መንታ ያልሆነ ነገር፡ ቅ 3. ኮከቱ እጥፍ ያልሆነ (ዶሮ)፡ 4. (ዘይ.) ጥላቢስ፡ ከውክዋ፡

ነጠላ ሰረዝ ስ በዝርዝር የሚገኙ ነገሮችን ለመለያየት የሚያገለግል የስርአተ ነጥብ አይነት፤ ምልክቱም ፡፡" ወይም "ፒ" ነው (ለምሳሌ ጤፍ፡ ሰንደ፡ ገብስ፡...)።

ነጠላ ቁጥር (ሰዋ.) አንድ ብቻውን የሚገኝ ነገር ወይም አካል ብዙነት ካለው ነገር ወይም አካል ተለይቶ የሚጠራበት የቅርፅ ስም። ለምሳሌ "የበጎች" ነጠላ ቁጥር "በግ" የሚለው የስም ቅርፅ ነው።

ነጠላ አረፍተ ነገር ስ (ሰዋ.) አንድ ባለቤትና አንድ አንቀፅ ብቻ የሚገኝበት አረፍተ ነገር። ለምሳሌ "ልጁ አድጓል" የሚለው ነጠላ አረፍተ ነገር ነው።

ነጠላ ጫማ ስ ሽፍን ያልሆነና ተረከዝ የሌለው፤ ብዙውን ጊዜ ለቤት ውስጥ የሚያገለግል የጫማ አይነት።

ንግደ ት ነጠላ የሆነ፤ ብቻውን ያለ።

ንጥል ዝ.ከ.

ተነጠለ¹ ግ 1. ተለየ፤ ተከፈለ፤ ተለይቶ ለብቻ ሆነ። 2. ተዘረጋ።

ተነጠለ² ግ ተለያየ።

ተናጣላ ት ብቸኛ፤ ብቻውን የሆነ።

ተናጣላ ሆነ ግ 1. ብቸኛ ሆነ። 2. ከሰራ ተለየ፤ ራቀ። 3. ሳሳ፤ አልፎ አልፎ ብቻ ሆነ (በታያ፤ ፀጉር፡...)።

በተናጠል ተውግ. ለየብቻ።

አነጥጠለ ግ አለያየ።

ነጠረ¹ ግ 1. ጠራ፡ ንፁህ ሆነ፤ የሚፈለገው ነገር ከማይፈለገው ተለይቶ እንዲወጣ ተደረገ፤ በእሳት ቀለጦ ተጣራ (ቅቤ፡ ብረት፡...)። 2. ትክክለኛው ነገር ታወቀ፤ ተረጋገጠ። ለውኑኑ ነጥሮ ወጣ።

ነጥሮ ወጣ ችግርን፤ መከራን ተቋቁሞ አለፈ፤ ታግሎ አሸነፈ።

ንጣሪ ት የቅቢ አር። ዝቃጭ።

ንጥር ት የጠራ፤ ከቆሻሻ ወይም ከማይፈለግ ነገር የተለየ (ቅቤ፡ ማር፡...)።

አንጣሪ ት ከብር፤ ከወርቅ፡... የተለያየ ጌጣጌጦችን የሚሰራ ባለሙያ።

አንጥረኛ ዝ.ከ.

ነጠረ² ግ መሬት ነክቶ ወደላይ ዘለለ፤ ኖረ፤ ጓዩ (ለምሳሌ ኔስ)።

ንጥር ንጥር አለ ግ ኖር ኖር አለ፤ የቁጣ አረማመድ ተራመደ።

*ነጠረ

ተነጣጣሪ ግ ከጻኝ ፊት ቀርቦ ከባላጋራው ጋር ተከራክረ፤ ተሟገተ።

ተነጣጣሪ ት ከርከር፤ ሙግት ያለበት፤

ባለጉዳይ።

አነጣጣሪ ግ 1. አሟገተ፤ አከራከረ፤ የከላሽንና የተከላሽን ማስረጃዎች አነፃፀረ፤ መረመረ፤ አመዘነ። 2. አለመ፤ አዘገበ፤ አሳማ አስተካከለ።

አነጣጣሪ ት አስተካከለ፤ አሳማውን መምታት የሚችል፤ ተኳሽ።

ነጠረቀ ግ በሃይል መታ።

*ነጠስ

አንጥስታ(ንጥሻ) ስ በጉንፋን ወይም እንደበርበሬ ባለፍ የሚሰነፍጥ ሽታ ባላቸው ነገሮች ምክንያት ከውሃ አዘል አየር ጋር ከአፍንጫ ውስጥ በከፍተኛ ሃይል ተገፍቶ የሚወጣ ድምፅ።

አንጥስ አለ ግ አነጠሰ።

አነጠስ ግ በጉንፋን፤ አፍንጫን በሚሰረር ወይም በሚሰነፍጥ ሽታ ምክንያት ውሃ አዘል አየር ወይም እስትንፋስ ከአፍንጫው ድንገት በሃይል አሰወጣ፤ የአንጥስታ ድምፅ አሰማ።

አስነጠስ ግ 1. አነጠሰ። 2. ለማንኛው ምክንያት ሆነ።

ነጠቀ ግ 1. ቀማ፤ ወሰደ። 2. በብርጭቆ አገመ (ትንሽ ውሃና ጥጥ ከብርጭቆ ውስጥ አድርጎና ጥጡን በእሳት ለኩስ ብርጭቆውን ወዲያውኑ የህመም ስሜት ባለበት አካል ላይ በመድፋትና ቆየት ብሎም ብርጭቆውን መንጭቆ በማንሳት)።

ነጣቂ ት ቀማኛ።

ንጥቂያ ስ ቅጂያ፤ ዝርፈያ።

ነጠቅ ነጠቅ አለ ግ ፈጠን ፈጠን አለ (በአካሄድ፤ በአነጋገር)።

ተነጠቀ ግ 1. ወደ ስማይ ወጣ፤ አረገ ።

ከአንርሱ ጋር በደመና እንነጠቃለን። 2. ተሳበ፤ ተመሰጠ።

ተናጠቀ ግ 1. ነጠቀ። 2. ተሻማ።

አናጠቀ ግ አሻማ።

ነጠብ ግ 1. ጠብ አለ፤ ወደቀ። 2. ተሳተ፤ ተገደፈ፤ አመለጠ (ነገር ወይም ቃል ከአንደበት)።

ነጥብ ስ 1. አንድን ቃል ከሌላው ቃል ለመለየት በቃላት መካከል የሚደረግ የቀለም ጠብታ ምልክት (፡) ። 2. ፍሬ ነገር። ነጥብ ነጥቡን ብቻ ንገረን።

ነጥብጣብ ስ 1. በቅደም ተከተል በተራ የተቀመጠ የቀለም ጠብታ ምልክት (....)። 2. የፈላሽ ጠብታዎች ወይም አነስተኛ ከፊያ።

ተናጠብ ግ የጀመረውን ሳይጨርስ በመካከል እንዲያቋርጥ ሆነ።

ተንጠባጠብ ግ 1. መገነብ ጀመረ፤ ዝናቡ

ጠብ ጠብ አለ። 2. በየቦታው ወደቀ፡ ተዝረከረከ።

አነጠብ ግ ነጥብ አደረገ፡ ሰራ፡ ዓፈ።

አናጠብ ግ በጣልቃ ገብቶ አቋረጠ፡ አደናቀፈ (ሰራን፡ ነገርን)።

አንጠባጠብ ግ 1. መዝናብ ጀመረ። 2. በየቦታው ጣለ፡ አዝረከረከ።

እንጥብጣቢ ት 1. የፈሳሽ ጠብታዎች፡ ጠፈጠፍ። 2. ተዝረከርከ ወይም ወዳድቆ የቀረ።

***ነጠብ**

ተንጠብጠብ ግ 1. ተንቀጠቀጠ፡ ተንዝፈዘፈ (በብርድ ወይም በሀመም)። 2. ተሸቆጠቆጠ፡ ጠብ እርግፍ አለ።

አንጠብጠብ ግ አንቀጠቀጠ፡ አንዘፈዘፈ።

ነጠነጠ

አነጠነጠ ግ 1. ሰውነቱ፡ ዳበረ፡ ወፈረ፡ ተመቸው። 2. ጠገበ፡ አረጠረጠ፡ አዘጠዘጠ።

***ነጠፈ**

ምንጣፍ ስ በላዩ ላይ ለመቀመጥ ወይም ለመተኛት ወይም ቤትን ለማስዋብ የሚዘረጋ ቁርባት ወይም ጀንዲ ወይም ስጋጃ፡...።

ንጣፍ ስ 1. ምንጣፍ። 2. የመንገድን ወይም የጣን አባራና ጭቃ ለመሸፈን መሬት ላይ የሚደረግ የጠፍጣፋ ድንጋይ ወይም የሽክላ፡... ልባስ። 3. መንግስት ከግለሰብ ለሚወስደው ቦታ በምትሰጥበት የሚሰጠው ሌላ ቦታ።

ተነጠፈ ግ 1. ተዘረጋ፡ ተስተካከለ (ምንጣፍ፡ አልጋ፡...)። 2. ተረበረበ፡ ተደረደረ። መንገዱ በድንጋይ ተነጠፈ። 3. በቀሙ ወደቀ፡ ተጋደመ፡ ተዘረረ።

አነጠፈ ግ 1. ዘረጋ፡ አስተካከለ (ምንጣፍን፡ አልጋ፡...)። 2. አለበሰ፡ ሸፈነ (በጣውላ ወይም በሽክላ ወይም በድንጋይ፡... ወለልን፡ መሬትን)። 3. ጣለ፡ ዘረረ (በመምታት)።

አንጣፈ ስ 1. በቤተ መንግስት የእልፍኝ አሸከርኝ ሃላፊ የነበረ ሹም። 2. በቤተክርስቲያን ውስጥ ስጋጃ ምንጣፍችን የሚያፀዳና የሚያነጥፍ እንዲሁም ወለሉን የሚጠርግና የሚወለውል ሰራተኛ።

ነጠፈ ግ ደረቀ፡ መስጠት አቆመ።

ነጠፈች ግ ወተት መስጠት አቋረጠች፡ ደረቀች (ለምሳሌ ላም)።

ነጣ ግ 1. ነጭ ሆነ። 2. ፀዳ፡ ጠራ፡ ንፁህ ሆነ።

ነጭ (ብ.ቁ.ነጫጭ) ት 1. ወተት ወይም ንድፍ የመለለ። ስ 2. ፈረንጅ። ወተት፡ ንድፍ፡... የሚመስል ቀለም።

በነጩ ይዞታል በቶሎ የሚያባራ አይደለም፤ ቀስ እያለ ነው የሚዘንመው (ዝናም)።

ነጭ ሃር ስ ቀለሙ ነጭ የሆነ የሃር ልብስ አይነት።

ነጭ ለባሽ ስ 1. መተዳደሪያ መሬት ከመንግስት ተሰጥቶት፡ እስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ወታደራዊ አገልግሎት ይሰጥ የነበረ የገበሬ ወታደር። 2. የሲቪል ልብስ የሚለብሰና በምስጢር የሰለላ፡ የወንጀል ክትትል ሰራ የሚያሳድሩ፡ ፖሊስ የህዝብ ደህንነት ሰው።

ነጭ መጣፍጥ ስ ነጭ አዝመድ።

ነጭ ሽብር ስ በኮሚኒስት ስርአት ግህበር ውስጥ ሽርሰአቱ አራማጆች፡ ተቃዋሚዎቻቸው የሚፈፀሙባቸውን ጥቃት የሚጠሩበት ቃል ወይም ስም።

ነጭ ሽንኩርት ስ ፍሬው ነጭ ሆኖ እንደቀይ ሽንኩርት በመሬት ውስጥ የሚፋፋና የሚያከርት፡ ሃይለኛ ሽታና ጣእም ያለውና አብዛኛውን ጊዜ ለምግብ ማጣፈሚነት የሚውል የተክል አይነት (በእሉን ሽንኩርት ስር ተመ)።

ነጭ አዝመድ ስ ፍሬው ነጭ የሆነ የትመም አይነት።

ነጭ(ነጩ) ዝንጀሮ ስ በጥቂቱ ቡናግ ቀለም የጣለበት ሆኖ አመድግ መልክ ያለው፡ መቀመጫው መላጣ የሆነና በቆላ አካባቢ በቁጥጭ ውስጥ የሚኖር፡ በእትቶልና በሱ ግሊያ ውስጥ ብቻ የሚገኝ የዝንጀሮ አይነት።

ነጭ ደመና ስ የውሃ ነጠብጣብ ይዘቱ በጣም ዝቅተኛ የሆነና ጥጥ መስሎ የሚታይ የደመና አይነት።

ነጭ ጤፍ ስ ፍሬው ነጭ የሆነ የጤፍ አይነት።

ነጫጭባ ት (ስድብ) ሰውነቱ ወዘና የሌለው፡ አመጸም (ሰው)።

ነጭሎ ስ በደጋና በወይና ደጋ የሚበቅል ትጠሎ ነጭ የሆነ የቁጥጭ አይነት።

ንጣት ስ ነጭነት፡ ንጣቱ ወተት ይመስላል።

ነጣቂ "ነጠቀ" ስር ተመ.

ነጥር(ልጥር) ስ የክብደት መልኪያ(ብዙውን ጊዜ እንደ ማር፡ ቅቤ፡ ወርቅ፡... ለመሳሰሉ) አንድ ነጥር አስራ ሁለት ወቅት ያህል ነው።

ነጥብ "ነጠብ" ስር ተመ.

ነጩ ግ 1. በወቀ፡ ግጥም ስለሌለው በእጁ ሳር ጥቀ ይዞ መጣ። 2. ዘነተረ (ስጋን በጥርስ)። 3. ጋጠ፡ በላ (ከብት ሣርን)። 4. ፈተን፡ መለጠ፡ ላጠ (ፊትን በሽንፈት ነገር በመፈግፈግ)። 5. ገረፈ፡ ሽነቆጠ (በእለንጋ፡ በአርጨሜ)። 6. ቀምቶ፡ አጋልሎ፡ በቁማር አሸንፎ፡... ወሰደ (ገንዘብን)።

ተነጩ ግ ተነቀለ፡ ተነሳለለ(ፀገር)። 2- (ገንዘቡ) ተሰላ፡ ተወሰደ (በቁማር፡ በቀማኛ፡...) ።

አናጪ ግ አበሳጪ፡ አናከስ፡ አጪቃጪቀ፡፡

ነጪሬ(ነጪር) ት አመለ ነጪ፡ናጪ፡ ከሰው የማይሰማ፡፡

*ነጪነጪ

ነጪ፡ናጪ (ነጪነጪ) ት አመለቢስ፡ ጪቅጫታ፡ ብሰጪ፡፡

ንጪንጪ አለ ግ ተነጪነጪ፡፡

ተነጪነጪ ግ ተበሳጪ፡፡

አነጪነጪ ግ አበሳጪ፡ አመል ነሳ፡፡

ነጪጭባ “ነጪ” ስር ተመ.

ነጪ ዝንጀሮ “ነጪ” ስር “ነጪ ዝንጀሮ” ግ ተመ.

ነጪ “ነጪ” ስር ተመ.

ነጪሉ ዝ.ክ.

*ነፀረ

ንፀፀር ስ አንድን ነገር ወይም ሁኔታ ከሌላው ጋር የማስተያየት፡ የማወቅደር፡ የማመዛዘን ድርጊት፡፡

አንፃር ስ ትይዩ፡ አኳያ፡ ፊት-ላፊት፡ ቢታችን ለንፃር ለአንፃር ነው፡፡

ከ አንፃር ከ አኳያ፡ ነገሩን ከሚሰጠው ጉጭ ለንፃር መመልከት ይበጅ ይሆናል፡፡

ተነፃፀረ ግ 1. ተስተያየ፡ ተመሳካሪ፡፡ 2. ተወዳደረ፡፡

አነፃፀረ ግ 1. አስተያየ፡ አመሳካሪ፡፡ 2. አወዳደረ፡፡

ነፀብራቅ “*ፀበረቀ” ስር ተመ.

ነፃ ት 1. ወንጀል፡ ሃጢአት፡... የሌለበት፡፡ 2. እዳ፡ ብድር የሌለበት፡፡ 3. ግዴታ፡ ሃላፊነት፡...የሌለበት፡፡ 4. የሌላ ያልሆነ ወይም በሌላ ወገን ያልተያዘ (ለምሳሌ መሬት)፡፡ 5. ክፍቆና፡ ከባርነት፡ ከተገኘነት የተላቀቀ፡፡ 6. እንደፈለገው መሆን የሚችል፡ ቁጥጥር የሌለበት፡፡ 7. ያለ ክፍያ፡ በብላሽ የሆነ፡፡ ነፃ ለገለገሉት የሚሰጥ፡፡

ነፃ ወጣ 1. ወንጀል ሳይገኝበት ቀረ፡ ከቅጣት ዳ፡፡ 2. ከእዳ፡ ከተገኘነት፡... ተላቀቀ፡፡ 3. ራሱን ፈለ፡ ራሱን በራሱ ለማስተዳደር በቃ፡ እንዳገኘው ለመሆን ፈለ፡፡

ነፃ አውጪ ት ሀዘቡን (ወገኖቹን) ከጭቆና፡ ከቅን አገዛዝ ቀንበር ለማላቀቅ ትግል የሚያካሂድ (ሃይል፡ ሰራዊት፡...)፡፡

ነፃ ትምህርት ስ ትምህርቱን ለመከታተል አስፈላጊ የሚሆኑትን ነገሮች ተማሪው ያለክፍያ (በነፃ) የሚያገኝበት የትምህርት (የመማር) እድል፡ ለከላርሽ፡፡

ነፃ ወደብ ስ የሌላ አገር ሽቀጦችን ያለ ቀረጥ

አሳርፎ ተመልሶ የሚወጣበት ወደብ፡፡

ነፃነት ስ 1. አርነት፡ የምንም ነገር ጥገኛ አለመሆን፡፡ 2. ሌላውን ሳይነኩ የፈለጉትን ነገር የመስራት፡ የመናገር፡ የመሃና፡...መብት፡፡ 3. በሰለድ መንግስት ወይም በሌላ ሰው ቁጥጥር ስር አለመሆን፡፡ 4. ራሱን በራሱ የማስተዳደር ፡ የምምራት ስልጣን፡ መብት፡፡

ነፃ ግ ንፁህ ሆነ፡፡

ንፁህ ት 1. የፀዳ፡ የጠራ፡፡ 2. ወንጀል፡ ሃጢአት የሌለበት፡፡ 3. ቅን፡ ተንኮል፡ ምቀኝነት የሌለው፡፡ 4. ከሌላ ጋር ያልተደባለቀ፡ ያልተበረዘ፡ ንፁህ ወርቅ፡፡

ንፁህ ደም ፊስስ የሰራው በደል ሳይኖር እንደበደለኛ ደመ እንዲፈስ ተደረገ፡፡

ንፁህና ስ 1. ንፁህ ሆኖ መገኘት፡፡ 2. ከሃጢአት፡ ከወንጀል ነፃ መሆን፡፡

ነፃነት “ነፃ” ስር ተመ.

ነፈለለ ግ ነሆለለ፡ ቄል፡ ጀለ፡፡

ነፈለለ(ነፍላላ) ት ነሆላላ፡ ቄል፡ ጀል፡፡

ተነፋለለ ግ ተነሂለለ፡ ቄል፡ ተጃጃለ(ሊናገር)፡፡

አነፋለለ ግ አነሂለለ፡ አቄለ፡ አጃጃለ፡፡

ነፈረ ግ 1. በጣም ሞቀ፡ ፈሳ፡ ተፍለቀለቀ፡፡ አንደ እሳት የሚያቃጥል ሆነ (ውሃ)፡፡ 2. በጣም በሰለ፡ ሞክክ (ንፍር)፡፡ 3. ብዙ ቦታ ሳይ ቆሳሰለ፡ ሰውነቱ በቁስል ተወረረ፡፡

ንፍር ውሃ ስ በጣም የሞቀ፡ የፈላ ውሃ፡፡

ንፍር ስ ተቀቅሎ በጣም የበሰለ ወይም የሞክክ እንደ ባቄላ፡ አተር፡ ስንዴ ያለ የጥራጥሬ እህል አይነት፡ ምግብ፡፡

ተናፈረ ግ በነገር ተቋሰለ፡ ተባሰለ፡፡

አነፈረ ግ 1. ንፍር ቀቀለ፡፡ 2. በጣም አቃጠለ፡ ገዩ ምሳሌን አነፈረው፡፡

ነፈረቀ ግ 1. በጣም አለቀሰ፡ ተንሰቀሰቀ፡፡ 2. ቁስሉ ፈነዳ፡ መገለ፡ እገር ፈሰሰ፡፡

ነፈረቅ (ነፍራቃ፡ ንፍርቅ) ት አልቃሻ፡፡

ተነፋረቀ ግ 1. በጣም አለቀሰ፡ ማልቀሱን አላቆም አለ፡፡ 2. በጣም ቆሳሰለ፡ ቁስሉ በእገርና በመማል ተጨመላለቀ፡፡

አነፋረቀ ግ 1. አሰለቀሰ፡፡ 2. በቁስል አጨመላለቀ፡ ቁስል በቁስል አደረገ፡፡

ነፈሰ ግ 1. ነፋስ ተነሳ፡ ተንቀሳቀሰ፡ ሽው ሽው አለ፡፡ 2. ተሰራጪ፡ ተዛመተ፡ ተነዛ (ወሬ)፡፡ 3. (ዘይታ) በጊዜያዊ ፍቅር ከነፈ፡፡

ነፈሰበት 1. በተገቢው መንገድ ሳይከደን በመቅረቱ ተበላሽ (ለምሳሌ ጠላ፡ እንጀራ)፡፡ 2. ወቅቱ፡ ጊዜው አሰፈበት፡ ተሰለፈ፡፡ የነፈሰበት ወሬ፡፡

ነፋስ(ንፋስ) ስ 1. በሃይል የሚንቀሳቀስ፡፡

የሚከናወን አዋር። 2. (ዘይ.) ሀ. ፈጣን፤ ሯጭ። ለ. ከውክዋ፤ እርፍተኛነት።

ነፋስ መታው 1. በእሽት ደረጃ ላይ ያለው ሰብል በሚገባ ከመንግሥትና ከመብላት ሰፊት ተስማሚነት የሌለው ነፋስ ስለገረፈው ፍሬው ሳባ፤ ቀጠለ። 2. አዋር እንዲያገኘ፤ እንዲንፍስበት ተደረገ።

ነፋስ ተቀበለ ከመኖሪያ ቤቱ ወይም ከአካባቢው ራቅ ብሎ በመሄድ ተንሸራሽረው ተገናኘ።

ነፋስ እንዳይወስደው እንዳይሰራጭ፤ እንዳይዛመት(ወሬ)።

ነፋስ ገባቸው ተቀያየሙ፤ ፍቅራቸው ተቋረጠ፤ ተለያዩ።

ነፋስ ያልነካው ወሬ ብዙ ሰው ያልሰማው አዲስ ወሬ።

ነፋሻ ቅ 1. ተስማሚ የሆነ ነፋስ ያለበት (ቦታ)። 2. ነፋስ የሚበዛበት (ቦታ)።

ንፋሽ ስ ከደህናው እህል ተለይቶ እንዲወጣ የተደረገ ብጣሪ፤ ግርድ፤ አሰር።

ተናፈሰ 1. የታመቀው፤ የታሸገው ነገር (እቃ፤ ልብስ፤...) ተከፍቶ ወይም ተነጣጥሎ አዋር እንዲያገኘው ተደረገ። 2. ነፋስ ተቀበለ፤ ተገናኘ፤ ተዘዋወረ፤ ተንሸራሽረ። 3. ተሰራጨ፤ ተነካ (ወሬው)። 4. ተፀዳጸ፤ አይንምድርን፤ ሽንትን ለማስወገድ ወደ መፀዳጃ ቤት ገባ ወይም ገለል ወዳለ ቦታ ሄደ።

መናፈሻ ስ 1. ለነፋስ መቀበያ የተሰራ ሰንኩት። 2. ነፋሻ አዋር፤ አትክልትና ለምለም ሳር ያለበት፤ በከተማ አካባቢ ለመገናኛነት የተከለለ ቦታ፤ መስክ።

አንፈሰ 7 እህልን በሰፊድ አበጠረ፤ ከቆሻሻ ለየ።

አናፈሰ 7 1. አዲስ አዋር እንዲያገኘው አደረገ። 2. አገናኘ፤ አንሸራሽረ። 3. ነካ፤ አሰራጨ (ወሬን)።

አናፋሽ (ወሬ አናፋሽ) ቅ ወሬኛ፤ ወሬ የሚያዛምት።

ነፈነፈ 7 1. በብዛት ተመገበ፤ ጠጣ። ምስብንም ሆነ መጠጥን እስኪሰለቸኝ ነፈነፍኩት። 2. ነረተ፤ መታ፤ ደበደበ፤ በቦታሰ ነፈነፈው።

ነፈነፈ

ነፍናፋ ቅ ሲናገር አፍንጫውን የሚይዘው፤ ከንኳና።

ተነፋነፈ 7 1. አፍንጫው እንደልብ አዋር የማያስተላልፍ በመሆኑ ሲናገር ድምፁ ጥራት የሌለው ሆነ። 2. ብልሽት ስላለው ድምፁ ጥራት የሌለው ሆነ (ለምሳሌ ሬዲዮ፤ የሙዚቃ መሳሪያ)። 3. አጉተመተመ፤ የቅሬታ፤

የብሰት፤... ንግግር ለገዛ ራሱ ተናገረ፤ አለቃቀሰ።

***ነፈነፈ**

አነፈነፈ 7 አሸተተ፤ አፈነፈነ።

አነፍናፈ ቅ አሳዳጅ፤ ፈልጎ የሚያገኝ (ወሬን፤ ሊባን፤ የተደበቀ ነገርን፤...)።

ነፈዝ ቅ ፈዛዛ፤ ነሁላ፤ ቂሳቂል።

ነፈገ 7 1. ከለከለ፤ ነሳ። 2. ሰሰተ፤ ተንቀበቀበ።

ንፋግ ቅ (ስድብ) ሰሰታም፤ ቅቅታም።

ንፍገት ስ ሰሰት፤ ቅቅት።

ንፍጊያ ዝ.ከ.

ተነፈገ 7 ተከለከለ፤ እንዳያገኝ ተደረገ።

***ነፈጠ**

ንፍጥ ስ 1. በጉንፋን ሀመም ምክንያት የሚፈጠርና በአፍንጫ ቀዳዳዎች ውስጥ የሚወጣ ገለግልን ነጭ ፈሳሽ። 2. (ስድብ) የማይረባ ሰው።

ንፍጣም ቅ 1. ንፍጥ ከአፍንጫው የማይጠፋ (ሰው)። 2. (ዘይ.፤ስድብ) የማይረባ፤ ጅላጅል (ሰው)።

ተናፈጠ 7 ንፍጡን ከአፍንጫው ጠረገ፤ አፀደ።

አናፈጠ 7 1. የሌላውን ንፍጥ ከአፍንጫው ጠረገለት (ለምሳሌ የሀገንን)። 2. አፍንጫን መታ። በቦታሰ አናፈጠው። 3. ደበደበ።

ነፈፈ 7 ጀለ፤ ሞኝሞኝ ሆነ።

መነፍ ቅ ጅል፤ ሞኝሞኝ።

ነፋፋ(ነፍ) ዝ.ከ.

ነፋ 7 1. ቀበተተ፤ ወጠረ (ሆድን)። 2. በአዋር ሞላ (ኳሰን፤ ጎማን፤...)። 3. ትንፋሽን በሙዚቃ መሳሪያ ውስጥ በማሳለፍ ሙዚቃዊ ድምፅ እንዲፈጠር አደረገ። ሞሽንን ነፋ። 4. በብዛት አወራ፤ በየቦታው ወሬን አሰራጨ። 5. እንድንድርጊት ከመጠን ባለፈ ሁኔታ አከናወነ። 6. ቡፍ አለ፤ ተቀበተተ። እርሾ ስላለበት ጸባው በጣም ነፋ።

ንፋው ቅ (ስድብ) ውሽታም፤ ወሬኛ።

ተነፋ 7 1. አበጠ፤ ተቀበተተ (የተነጻጸ ገላ)። 2. (ዘይ.) በቁጣ ወይም በኩርፈያ ተከመረ፤ አባጠ፤ ተነረተ።

ነፋ 7 ጥሩውን ከቆሻሻ በወንፊት ለየ፤ አጠራ።

ጉቂት ነፋ።

ንፊት(ንፊት) ስ እህል ወይም ጉቂት በሚነፋበት ጊዜ በመጨረሻ ከወንፊቱ ላይ የሚቀረው አሰር፤ ቆሻሻ።

ነፋስ "ነፈሰ" ስር ተመ.

ነፋሻ ዝ.ከ.

ነፍሳላ "ነፈለለ" ስር ተመ.
ነፍራቃ "ነፈረቀ" ስር "ነፈረቅ" ን ተመ.

ነፍሳት ስ 1. የ"ነፍስ" ብዙ ቁጥር። 2.
እንደትላትል፡ በረሮ፡... ያሉ ጥቃቅን
ፍጥረታት።

ነፍስ (ብ.ቁ.ነፍሳት) ስ ስጋ ለባሽ ለሆነ ፍጡር
ሁሉ እንደ አንቀሳቃሽ ሞተር የምትቆጠር፡
ከሕንሰት እስከ እለተ ሞት ስጋን ተዋህዶ
የምትቆይና በሞት ጊዜ ከስጋ የምትለይ ረቂቅ
ህላዌ ፣ ህይወት፡ ነፍስ የተለየው ስጋ በድን ነው፤
ህይወት የለውም።

ለነፍሱ አይሳሳም ደፋር ነው፡ አይፈራም፡
አደጋ ፈርቶ ወደሂሳ አይልም።

ለነፍሱ/ለእግዚአብሔር ያደረ ደግ፡
የፅድቅ ስራ የሚሰራ።

በነፍሱ ደረሰ 1. የታመመው...ሳይሞት
ደረሰ፤ በህይወት አገኘው። 2. ለእርዳታ ደረሰ
(በቸግር ወይም በአሳሳቢ ሁኔታ ላይ ላለ)። 3.
እቃው፡ ጉዳዩ፡... ሊያልቅ ትንሽ ሲተረፀ
ደረሰበት።

በነፍስ ተይዟል በጣም ታግሏል።

በነፍስ ደረሰ ለቸግር በቶሎ ደረሰ፤ ተገኘ።

ነፍሱ ተመለሰ 1. ራሱን አወቀ፡ ዳነ
(በሀመም ወይም በሌላ ምክንያት ራሱን ስቶ
የበረ)። 2. በረታ፡ ሃይል አገኘ።

ነፍሱ ወጣ(ወጣች) 1. በጣም ደነገጠ። 2.
ነፍሱ ተለየችው፡ ሞተ።

ነፍሱ ጥላው ሄደች በጣም ደነገጠ።

ነፍሱን ሳተ 1. በድን ሆነ፡ ደነዘዘ። 2.
ግንኙነቱን ዘነጋ፡ እንደ እነዚህ ሆነ።

ነፍሱን ሽጦ በነፍሱ ፈረደ፡ ቆረጠ
(የሚያጋጥመውን አደጋ ለመጋፈጥ)።

ነፍሱን አወቀ ሀመሙ ተሻለው፡ ሰውነቱን
ተቆጣጠረ።

ነፍሱ እስኪወጣ ከመጠን በላይ፡ በሃይል።
ነፍሱ እስኪወጣ ይወዳታል።

ነፍሱን አጥቶ ከመጠን በላይ፡ በሃይል።
በጣም፡ በትጋት። ነፍሱን አጥቶ ነው የሚሰራው።

ነፍስ ሆነ በጣም ተወደደ።

ነፍስ አሳለፈ ሰው ገደለ።

ነፍስ አወቀ አደገ፡ አእምሮው በሰለ (ሀፃን
የነበረው)።

ነፍስ አዋለ በአምባገሮ መካከል ገበቶ
እንዳይገዳደሉ ጠበቆቹን ገላገለ፡ ጠቡን አበረደ።

ነፍስ የለውም 1. አይረባም፡ ሙትቻ ነው።
2. ቀኝታገ፡ ከውካዋ ነው። 3. በጣም
ይዋከባል፡ይጣደፋል፡ ይሯኒጣል (በሰራ ጉዳይ)።

ነፍስ ዘራ ተሻለው፡ አንሰራራ።

ነፍሱና ስጋው ተለያየ 1. በጣም ደነገጠ።
2. ሞተ።

የነፍስ ዋጋ ያድርግለት (ምር.) ላደረገው
ወይም ለተደረገው መልካም ስራ ብድሩን በሰማይ
ቤት እግዚአብሔር ይከፈለው።

ነፍሰበስ ት 1. ድንጉጥ። 2. ችግር።
ተኝታገ፡ 3. ደፋር።

ነፍስ ገዳይ ት 1. የሰው ነፍስ ያጠፋ፡ ሰው
የገደለ። 2. ጨካኝ፡ አረመኔ።

ነፍሰጡር ት እርጉዝ፡ ሽል በሆዱ የያዘች
(ሴት)።

[የ]ነፍስ አባት ስ (እ.ኤ.አ.ተ.ቤ.) የንስሃ አባት፤
በማስተማር፡ በመምከር፡... ያንድን ክርስቲያን
መንፈሳዊ ህይወት የሚጠብቅ ቁስ ወይም
መነሱላ።

ነፍስ ያለው ት 1. አዋቂ፤ ልጅ ያልሆነ፤
ትልቅ(ለው)። 2. ጥሩ፡ ጠቃሚ። *ሐሁን ገና ነፍስ
ያለው እቃ ገህህ።*

ነፍስ ጥት ት 1. ቢተጠቅጡት፡ ቢወጉት ቶሎ
የማይደክም ወይም የማይሞት። 2. ጠንካራ፡
መከራ ቻይ።

የነፍስ ልጅ ስ የንስሃ ልጅ።

የነፍስ ወከፍ እያንዳንዱ ሰው በየግል ያለው፤
የሚይዘው፡ የሚያገኘው። *የነፍስ ወከፍ
ገሪ/የነፍስ ወከፍ መሳሪያ።*

ነፍሱና "ነፈነፈ" ስር ተመ.

ነፍጥ ስ ጠመንጃ።

ነፍጠኛ ስ ባለነፍጥ፡ የቀድሞ ጊዜ ወታደር።

ነፍ "ነፈፈ" ስር ተመ.

ኑ¹ የ"ኝ" ፊደል ካለብ ዘር።

ኑ² ግ በሁለተኛ መደብ፡ በብዙ ቁጥር ጊዜ
የሚያገለግል የ "መጣ" ትእዛዝ አንቀፅ (እናንተ
"ኑ" እንጂ "ምጡ" ወዲህ የሚል አነጋገር
በጽንጽው ውስጥ ያልተለመደ ነው)።

ኑሮ "ኖረ" ስር ተመ.

ኑስ "ንኡስ" ን ተመ.

ኑዛዜ "ናዘዘ" ስር ተመ.

ኑግ ስ ፍሬው ጥቁር ሆኖ መጠኑ ተልባ
የሚያህል፡ እንጻው መጭ የሚመስል የቅባት
እህል አይነት።

ኑፋቄ ስ (ሃይ.) ጥርጣሬ፡ ከህደት፡ መናፍቅነት።

ኒ የ"ን" ፊደል ላለበ ዘር።

ኒቫን(ሊቫን) ስ ከብር ወይም ከወርቅ፡...
የሚሰራና በደረት ላይ የሚደረግ፡ ለሃገር፡
ለወገን፡... አኩሪ ስራ ለሰራ ሰው በሽልማት
መልክ የሚሰጥ የክብር ወይም የታላቅ ስራ

ምልክት።

ኒካ ስ የእስልምና ሃይማኖት የጋብቻ ውል ስርአት።

ኒካ አሰራ ተፈጣጣሚ፡ የጋብቻ ውል ተዋዋል።

ኒኬል ስ መልኩ ግራሜ የሆነ ጠንካራ የማእድን አይነት።

ኒያሳ ስ መልኩ በጠቅላላ ግራሜ ሆኖ ትንሽ ቀላ የማል፡ ከአይኖቹ ቢታች፡ በአንገቱና በደረቱ ላይ ነጫዊ ሽንትሮች ያሉበት፡ አጋዘን የሚመስልና ቀንዶቹ ጠመዝማዛ የሆኑ ፥ በኢትዮጵያብቻ የሚገኝ የዱር እንሰሳ (ሰእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተሙ)።

ና¹ የ"ነ" ፊደል ራብእ ዘር።

ና² ግ መደቡ ሁለተኛ፡ ቁጥሩ ነጠላ፡ የታው ተባእታይ የሆነን የግስ ባለቤት የሚመለከት የ "መጣ" ትእዛዝ አንቀፅ ("ና" እንጂ "ምጣ" አይባልም)።

-ና¹ (አና) መፃ. ቃልን ከቃል ጋር ለማቆራኘት ወይም ለማጣመር የሚያገለግል መስተጻምራዊ ቃል። *ምግብና መጠጥ*።

ና² ስምን ለመመስረት የሚያገለግል ምእላድ (ለምሳሌ ጥበቅ ጥበቅና ፡ ድርቅ ድርቅና ፡ ቅልጥፍ ቅልጥፍና)።

ናሳ ስ አንገል፡ አእምሮ።

ናሳው ዞረ 1. አእምሮው ተቃወሰ። 2. ተበሳጠ፡ ተናደደ።

ናሙና ስ ብዛት ካለው ነገር ውስጥ ለአይነት ያህል ተመርጦ የሚቀርበው ክፍል። *ከተገኙት ግእድናት ውስጥ ለናሙና ያህል አንጻጽ ይዘን መጣን*።

ናረ ግ 1. ጓነ፡ ነጠረ። 2. ተወደደ፡ ዋጋ ጨመረ።

ንረት ስ ውድነት። *የዋጋ ንረት ያመጣው ቀውስ*።

ናር ናር አለ ቆጣ ቆጣ አለ፡ ሃይለ ቃል ተናገረ።

ናረት "ንረተ" ስር ተመ.

ናርጅ (ናርድ) ስ ከሆዱ ዘርጠጥ፡ ከላይና ከታች ጠብብ እንዲል ተደርጎ ከግንድ ቀራጭ ተጠርቦና ተፈልፍሎ የሚሰራ የቅቤ ማስቀመጫ።

ናስ ግ ገንባ፡ ግንብ ሰራ።

ናስ ስ ግንብ።

ናስ ቤት ስ ግንብ ቤት።

ናሴ "ነሃሴ" ን ተመ.

ናሴ "ነሃሴ" ን ተመ.

ናሴ² "ናሴ" ስር ተመ.

ናስትሮ ስ ያልተሸፈነ የኢሊክትሪክ ሽቦዎች አደጋ እንዳያደርሱ በመሸፈኛነት የሚያገለግል

የጥላብተር አይነት።

ናቀ ግ 1. በገባትኛ ደረጃ ተመለከተ፡ እንደተራ ነገር ቆጠረ። 2. ጠላ፡ ተገቢውን ክብር፡ ዋጋ፡ ሳይሰጥ ቀረ።

ናቂ ት 1. አንኳሳሽ። 2. ኩሩ።

ንቀት ስ አንድን ነገር አቃሎና ዝቅ አድርጎ የማየት ሁኔታ፡ ለአንድ ነገር ተገቢውን ክብር፡ ቦታ፡ ደረጃ፡...አለመስጠት።

ተናቀ ግ 1. ተንኳሰ፡ በገባትኛ ደረጃ ታየ። 2. ተጠላ፡ ተገቢውን ቦታ፡ አስተያየት አጣ።

አናናቀ ግ አንኳሰ፡ አንጽሸሽ፡ አጥላላ።

አስናቀ ግ ከሌሎች ተሸሎ፡ ልቆ፡... በመገኘቱ ሌሎች እንዲፍቅ አደረገ።

ናበዘ ግ ፈዘዘ፡ ንቃት ወይም ቅልጥፍና አጣ።

ናባዛ ት ፈዛዛ፡ ንቃት ወይም ቅልጥፍና ያለለው።

ናት (አፍ. "አይደለችም") "ነው"ን ተመ.

ናትራ(ናትራን) ስ ነጭ የሸቱ ተክል፡ አራቴ።

ናቸው (አፍ. "አይደለም") "ነው"ን ተመ.

ናችሁ (አፍ. "አይደላችሁም") ዝ.ክ.

ናና (ናእናእ) ስ በቅመም መልክ ከሻይ ውስጥ የሚጨመር፡ ጣፋጭ መእዛና ጣእም ያለው አነስተኛ የተክል አይነት።

ናኘ ግ 1. በጠዛትና በስፋት ሰጠ፡ አደለ፡ ነዛ። 2. አዘዘ፡ እንደረለገው አደረገ። *ገላጭ ቤት እንገዳ ናንበት*።

ተናኘ ግ ተሰራጩ፡ ተነዛ፡ ተዘራ። *በሽታው ተናኘ*።

ናወዘ(ናወተ) ግ ተንከራተተ፡ ዋተተ፡ ተንገላታ።

አናወዘ(አናወተ) ግ 1. አንከራተተ፡ አዋተተ፡ አባከነ። 2. አንገለጆጀ፡ አንገላታ (አንቅልፍ)።

ናዘረ ግ ሻፈደ፡ ዛዘነ፡ በወሲብ ፍላጎት ተቅበጠጠ።

ናዘዘ ግ 1. (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ስልጣን ከህጎች ያለው ከህጎች በማንኛውም አይነት የስርአት ፀሎት መጨረሻ ላይ የሚሳረግ ፀሎት አድርጎና አግዚአ መሃሪን ክርስቶስ እንበል ብሎ ከጨረሰ በሂላ እግዚአብሄር ይፍታህ በማለት ምእመናንን አሰናበተ። 2. አረጋጋ፡ አፅናና።

ጉዛዜ (ንዝ) ስ አንድ ሰው ከመጥቱ በፊት ሃብቱን ለወራሾቹ ያከፋፈለበት ሰነድ ወይም በሽማግሌ ፊት የተናገረው ውርሱን የሚመለከት ቃል።

ጉዛዜው ፈሰሰ የጉዛዜው ቃል ተነገረ፡ ተሰግ፡ ሰነዱ ተነበሰ።

የጉዛዜ ወረቀት/ ሰነድ ስ የጉዛዜ ቃል

የተሃፈበት ወረቀት፡ ሰነድ፡

ተናዘዘ ግ 1. ከመጥቱ በፊት ንብረቱን በሚመለከት ኑዛዜ አደረገ፡ 2. የሰራውን ሃጢአት ለካህን ነግሮ፡ ማድረግ የሚገባውን ነገር እንዲያደርግ ከካህኑ ትእዛዝና መመሪያ ተቀበለ፡ በካህኑ ፀሎትና ምክር ተፅዕኖ፡ ተበረታታ፡ 3. (ዘይ.) ምስጢሩን ዘከዘዘ፡ አወጣ፡

አናዘዘ ግ 1. የአውራሽን የኑዛዜ ቃል ተቀበለ፡ 2. (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ካህን ፀሎት አድርጎ፡ እግዚአብሔርን መሃረን ክርስቶስ ካለ በሃላ፡ እግዚአብሔር ይፍታህ በማለት ምእመናኑን አፅናና፡ አሰናበተ፡ 3. (ዘይ.) ምስጢር እንዲያወጣ አደረገ፡

ናዜራ ስ ሸረረት የምትመስል፡ መርዛማና ተናጻፊ የሆነች አነስተኛ የነፍሳት አይነት፡

ናዝራዊ ስ 1. የናዝራው ወይም የናዝራት ሰው (ኢየሱስ)፡ 2. መናኝ፡ ባህታዊ፡

ናደ ግ አፈረሰ፡ ጥበረ፡ ጣለ (ግንብን፡ ክምርን፡ ገደልን፡...)፡

ናዳ(ናደት) ስ ከተራራ ላይ ተፈንቅለና ተንባላው ወደታች የሚወርድ ድንጋይ፡ የተራራ ቅራፊ፡

ተናደ ግ ፈረሰ፡ ብትንትኑ ወጣ፡

ናጠ ግ 1. ቅቤን ከረጋ ወተት ውስጥ ለይቶ ለማውጣት፡ መጀመሪያ ወተቱን እንደ ገንቦ፡ እንሰራ፡... ባለ እቃ ውስጥ አድርጎና ከድኖ እቃውን ወዲያና ወዲህ በመግፋት ወይም በመወገወዝ ወተቱ እንዲንበጠብጠፍ ቅቤው እንዲለይ አደረገ፡ 2. አወዛወዘ፡ ነቀነቀ፡ እንገላታ፡

ተናጠ ግ 1. ተወዘወዘ፡ 2. ተኩራራ፡ ተጀነነ፡

ናጠጠ ግ 1. ፈነጠ፡ ዘለለ፡ ቀበጠ፡ 2. እጅግ በለሀገ፡ ከበረ፡ 3. ተንቀሳረረ፡ ተኩራራ፡

ናጩርት(ናጩርቲያም) ት ነጭናጫ፡ ጠባዩ መጥፎ፡

ናጫ ስ እንደ ሳማ የሚከሰኩሰና የሚያቃጥል ጭገር ያለው፡ ልጡ ለጠንካራ ገመድ መስሪያ የሚሆን የእፅዋት አይነት፡

ናፈለ(አናፈለ) ግ በሃይል አመመ፡ አሰጠነቀ፡ ትንፋሽ ከለከለ፡ ገንፋን ይዞ ያናጽጻል፡

ናፈረ(አናፈረ) ግ በቀንዱና በእግሩ መሬት ጫረ፡ ጎደፈረ (ጠብ ወይም ውጊያ የፈለገ በሬ)፡

ናፈቀ ግ ተለይቶት የሰነበተውን ወይም የቆየውን ሰው ወይም ሌላ ነገር እንደገና ለማየት፡ ለማግኘት ፈለገ፡ ባን፡ ተመኘ፡

ናፋቂ ት ሆደ ቡዩ፡ ከዘመድ ተለይቶ መቆየት የማይችል (ሰው)፡

ናፍቆት ስ ተለይተውት የቆይትን ሰው፡ እገር እንደገና የማየት፡ የማግኘት ፍላጎት፡ ጉትት፡

ተናፈቀ ግ በናፍቆት ስሜት ትዝ አለ፡ ታወለ፡ ተፈለገ፡

ተናፋቂ ት ከአጠገብ በመራቁ ወይም በቅርብ ባለመገኘቱ በናፍቆት ስሜትና በጉጉት የሚፈለግ፡ ተወዳጅ፡

ናፍታ(ናፍጣ) ስ ከባድ መኪናን፡ ሞተርን ለማንቀሳቀስ ወይም ለማገዳነት የሚያገለግል ነጻጅ፡

ኔ የ"ን" ፊደል ሃምስ ዘር፡

ኔፕቲዩን ስ ከፀሃይ በጣም ርቆ የሚገኝ

ስምንተኛው ፕላኔት፡ በተጨማሪ "ፕላኔት 9" ተባለ፡

ን የ"ን" ፊደል ባድስ ዘር፡

-ን 1. በስም መድረሻ ላይ እየተቀጠለ ተሳቢነትን የሚያመለክት ምእላድ (ለምሳሌ ካሳ ልጁን መከረ፡ ስራን ማክበር የሚገባ ነው)፡ 2. በግስ መድረሻ ላይ እየተቀጠለ የአንደኛ መደብ፡ የብዙ ቁጥር ተሳቢነትን የሚያመለክት ምእላድ (ለምሳሌ በሰአቱ ሄድን፡ ለነፃነት ተጋደልን)፡ 3. በቃል መድረሻ ላይ እየተቀጠለ ተውሳክ ግስን ለመመስረት የሚያገለግል ምእላድ (ለምሳሌ እለቱን ይገባል)፡ 4. (ብዙውን ጊዜ በፅሁፍ የሚገኝ) በግስ መድረሻ ላይ እየተቀጠለ ጥያቄን ለማቅረብ የሚያገለግል ምእላድ (ለምሳሌ ሰአቱ ደርሷልን?)፡

ንሃስ "ንሃስ" ን ተመ.

ንረት "ናረ" ስር ተመ.

ንሳሃ(ንሳሃ) ስ (ሃይ.) 1. ቅጣት፡ መቀራ፡ 2. ፀዕት፡ የሰራትን ሃጢአት አስታወሰ እግዚአብሔርን ይቅርታ የመጠየቂያ፡ ምህረት የመለመኛ መንገድ፡

ንሳሃ ነው ያስቀጣል፡ ያስኮንናል፡ ሰው መግደል ገለሃ ነው፡

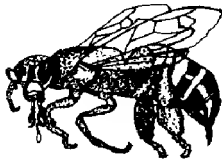
ንሳሃ አለብኝ የሰራውት ሃጢአት ስላለ ቅጣት፡ ኩነቱ አለብኝ፡

ንሳሃ ገባ 1. ከከተ ስራ ወደ መልካም ስራ ተመለሰ፡ በሰራው ሃጢአት ተፀፅቶ የእግዚአብሔርን ምህረትና ይቅርታ ጠየቀ (በመሆኑ፡ በመፀለይ፡...)፡ 2. መቀጫ፡ ቅጣት ውስጥ ገባ (ሃይማኖት የሚያወግዝውን መጥፎ ተግባር በመፈፀሙ)፡

የንሰሃ ልጅ ስ የካህን የመንፈስ ልጅ፡ መንፈሳዊ ሀይላትን በሚመለከት አንድ የተወሰነ ካህን በቋሚነት የሚያስተምረው፡ የሚመክረው፡...ምእመን፡

የንሰሃ አባት ስ የምእመናን የመንፈስ አባት፡ አበ ነፍስ፡ የነፍስ አባት (ሃይማኖቱ በሚያዘው መባረት በማስተማር፡ በመምከር የሚጠበቃቸው የተወሰኑ ምእመናን ወይም የመንፈስ ልጆች

ያሉት ካህን)።
ንሳ “ንሳ” ስር ተመ.
ንሰር ስትልቅ የአምራ አይነት (ስሌሉን አምራ ስር ተመ.)።
ንሺ¹ (ንሺቲ) በአንድ ነገር አለመስማማትን ወይም ተቃውሞን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል (የአነጋገር ፊሊፕ)። አረ ንሺ ፣ ይህ እንደት ሊሆን ይችላል።
ንሺ² (ንሺ) ስ ዘር ለማብቀል በቂ የሆነና በእርሻ መሬት ውስጥ የሚገኝ የዝናም ርጥበት።
ንሺ ሆነ ዝናም በመጣሉ እርሻው ዘር ለማብቀል የሚያስችል ርጥበት አገኘ።
ንቀት “ናቀ” ስር ተመ.
ንቁ “ነቃ” ስር ተመ.
ንቃሪ “ንቀረ” ስር “እንቃሪ”ን ተመ.
ንቃሽ¹ “ንቀሰ¹” ስር ተመ.
ንቃሽ² “ንቀሰ³” ስር ተመ.
ንቃተህሊና “ንቃ¹” ስር ተመ.
ንቃቃታም “ንቃ²” ስር ተመ.
ንቃቃት ዝ.ክ.
ንቃት “ንቃ¹” ስር ተመ.
ንቃይ(ንቅል) “ንቀለ” ስር ተመ.
ንቅሳት “ንቀሰ¹” ስር ተመ.
ንቅሰ ዝ.ክ.
ንቅናቄ “ንቀነቀ” ስር ተመ.
ንቡረአድ (ንብሪድ) ስ በአከሰም ፅዮንና በአጂስ አለም ደብረፅዮን አብይተክርስቲያን ላይ ለሚሾሙ የካህናት አለቆች የሚሰጥ የማእረግ ስም።
ንባብ “ንበበ” ስር ተመ.
ንባብ ቤት ዝ.ክ.
ንብ ስ 1. ተናጻፊ የሆነች፡ አራት ክንፎች. ያሏት፡ አበቦችን እየቀሰመች ማር የምትሰራ አነስተኛ የነፍሳት አይነት። 2. (ዘይ.) ትኑህ፡ ታታሪ፥ ባለሙያ።

ንብ 1ኛ ፍቺ

ንባበል (ንብአበል) ስ መጠኑ ከመስኝ ጋር የሚቀራረብ፡ መልኩ ነጣ ያለና ጥሩ መላዝ ያለው፡ ለቀፎ ማጠኛነት የሚያገለግል የእዕዋት አይነት።
ንበበል ስ የቀይና የአረንጓዴ ጎንጉርጉር መልኩ ያለው፡ መንቆሩ ረዘም ብሎ ሹል የሆነና እንደ ንብ፡ ቢራቢሮ፡...ያሉትን እየጠለፈ የሚበላ የወፍ አይነት (ስሌሉን ወፍ ስር ተመ.)።
የንብ አውራ (ንግስት) ስ የንብ ሰራዊት አለቃ።
የንብ እንጀራ ስ ንቦች በቀፎ ውስጥ የሚያዘጋጁት የእንጀራ ቅርፅ ያለው ወፍራም የማር ግግር።
የንብ እጭ ስ ገና ከገፍ ያላወጣና በትልነት ደረጃ ላይ ያለ የንብ እንቅላል ፍልፍል።
ንብረት ስ 1. እንደ ቦታ፡ ቤት፡... ያለ የሚይንቀሳቀስ ሃብት ወይም ጥሪት። 2. በአጠቃላይ የሚንቀሳቀስና የሚይንቀሳቀስ ሃብት።
ንብርብርብ (ንብብር) “ንበረበረ” ስር ተመ.
ንብዝ “ንበዘ” ስር ተመ.
ንትርክ “ንተረክ” ስር ተመ.
ንኡስ (ኑስ) ት አነስ ያለ፡ አነስተኛ የሆነ።
ንኡስ ሃረግ ስ ባለቤትና ማሰሪያ አንቀፅ የሌለው ጥምር ቃል (ለምሳሌ በዛፍ ላይ፡ ከምድር በታች፡ በከፉ ዘመን፡...)።
ንኡስ አንቀፅ ስ የንኡስ አንቀፅ አይነቶች አምስት ሲሆኑ እነሱም “መፈለግ፡ ፈልጎ፡ ፈላጊ፡ አፈላለግ፡ ፍለጋ” ያሉት የግስ እርባታ ቅርፆች ናቸው። ስማቸውም በቅደም ተከተል፡- አርእስት፡ ቦዝ፡ ግላዊ ቅፅል፡ ሳቢዘርና ጥሬዘር በመባል የሚታወቁት የግስ እርባታ ቅርፆች መጠሪያ።
ንኡስ ከበርቴ ስ በሶሻሊዝም ፍልስፍና አመለካከት መለስተኛ ገበሬዎችን፡ ነጋዴዎችን፡ ባለሙያዎችን፡... የሚያካትት የህብረተሰብ ክፍል።
ንካች “ንከተ” ስር ተመ.
ንክ “ንካ” ስር ተመ.
ንክር “ንከረ” ስር ተመ.
ንክሻ “ንከሰ” ስር ተመ.
ንክች “ንካ” ስር ተመ.
ንክኪ ዝ.ክ.
ንክኪት (ንክክ) ዝ.ክ.
ንዋይ ስ ገንዘብ፡ ሃብት።
ንዋየ ቅድሳት ስ እንደ አልባሳት፡ ገህል፡ ዕዋ፡...ያሉ በአብያተ ክርስቲያናት ውስጥ

የሚገኝ የተቀደሱ እቃዎች።
 ንዛት "ንዛ" ስር ተመ.
 ንዛዥ "ንዝዝ" ስር ተመ.
 ንዝ "ናዘዘ" ስር "ንዛዜ" ን ተመ.
 ንዝሀላል "እንዝሀላል" ን ተመ.
 ንዝረት "ንዘረ" ስር ተመ.
 ንዝንዘኛ "ንዝንዘ" ስር ተመ.
 ንዝንዝ ዝ.ከ.
 ንዳድ¹ "ንደደ" ስር ተመ.
 ንዳድ² ስ የሚያተኩስ፤ የሚያንቀጠቅጥና የሚያቃዥ የወባ በሽታ።
 ንዳዳም ት ንዳድ ወይም ወባ ያለበት።
 ንዴተኛ "ንደደ" ስር ተመ.
 ንዴት ዝ.ከ.
 ንድፈሃሳብ ስ የተለያዩ ነገሮችንና ክስተቶችን በማገናዘብ ስርአት ባለውና በተጠቃለለ መልክ የሚገልፅ ወይም የሚያብራራ በተገባር ያልተተረጎመ እውቀት።
 ንድፍ¹ "ንደፈ" ስር ተመ.
 ንድፍ² "ንደፈ" ስር ተመ.
 ንድፍት ስ በቆላማ አገር ውስጥ የሚገኝ የጋማ ከብተችን የሚያጠቃ የበሽታ አይነት።
 ንጉር "ንጎረ" ስር ተመ.
 ንጉር ቅቤ ዝ.ከ.
 ንጉሳዊ "ንገሰ" ስር ተመ.
 ንጉስ ዝ.ከ.
 ንጋት "ንጋ" ስር ተመ.
 ንግ "ንግ" ስር ተመ.
 ንግረኛ (ንግርተኛ) "ንገረ" ስር ተመ.
 ንግር(ንግርት) ዝ.ከ.
 ንግስ "ንገሰ" ስር ተመ.
 ንግስት ዝ.ከ.
 ንግድ "ንገደ" ስር ተመ.
 ንግግር "ንገረ" ስር ተመ.
 ንጣሪ "ንጠረ" ስር ተመ.
 ንጣት "ንጣ" ስር ተመ.
 ንጣይ "ንጠለ" ስር ተመ.
 ንጣፍ "ንጠፈ" ስር ተመ.
 ንጥል "ንጠለ" ስር ተመ.
 ንጥር "ንጠረ" ስር ተመ.
 ንጥሻ "ንጠሰ" ስር "እንጥስታ" ን ተመ.
 ንጥቂያ "ንጠቀ" ስር ተመ.

ንፁህ "ንቫ" ስር ተመ.
 ንፅህና ዝ.ከ.
 ንፅፅር "ንፀረ" ስር ተመ.
 ንፉግ "ንፈገ" ስር ተመ.
 ንፊፊት "ንፍፊት" ን ተመ.
 ንፋስ "ንፈስ" ስር "ንፋስ" ን ተመ.
 ንፋሽ "ንፈስ" ስር ተመ.
 ንፋው "ንፋ" ስር ተመ.
 ንፊት(ንፊት) "ንፋ" ስር ተመ.
 ንፍር ውሃ "ንፈረ" ስር ተመ.
 ንፍርት "ንፈረቀ" ስር "ንፈረቅ" ን ተመ.
 ንፍር "ንፈረ" ስር ተመ.
 ንፍቅ [ቄስ፥ ዲያቆን] ት (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ረዳት፤ የትዳሌ ስነስርአት በሚካሄድበት ጊዜ በቀናት ተለይሞ ስርአቱን ከሚያከናውነው ቄስ ወይም ዲያቆን በተወሰነ በእለቱ ስርአት ላይ የሁለተኛነቱን ቦታ ይዞ የሚቀድስ ዲያቆን ወይም ቄስ።
 ንፍቅ እግር ስ እንደጋማ ከብት ድፍን ሳይሆን እንደ ሳም፥ በገ፥ ፍየል፥...ስንጥቃት ያለው ስከፍ።
 ንፍገት "ንፈገ" ስር ተመ.
 ንፍጊያ ዝ.ከ.
 ንፍጣም "ንፈጠ" ስር ተመ.
 ንፍጥ ዝ.ከ.
 ንፍፊት(ንፊፊት) ስ 1. ፍርንትት፤ የበጀድና የቱን መጋጠሚያ፤ ጉያ። 2. በእግር ወይም በእጅ ጣት ላይ በሚያጋጥም ሀመም ምክንያት በፍርንትት ወይም በብብት ውስጥ የሚሰማ የሀመም ስሜት።
 ኖ የ"ን" ፊደል ሳብእ ዘር።
 ኖረ ፡ 1. ቆየ፥ ተቀመጠ። ዘጠና ላመት በሀይወት ኖረ። 2. አለ፥ ተገኘ። እቃው ለቤት ከኖረ ዛሬውኑ ልትወስደው ትችላላህ።
 መኖሪያ ት 1. የአንድ ሃገር ቋሚ አድራሻ፤ መተመገ። 2. መተመገ፤ ግደያ (ቤት፥ ሰፈር፥አገር)።
 2. መተዳደሪያ፤ የአመት ልብስ፥ የእለት ጉርሰ ለግግኝት የሚለግሩበት የተገባር አይነት።
 የመኖሪያ ፈቃድ ስ አንድ ሰው በባለድ አገር ሲኖር በዚያ አገር ውስጥ ለመኖር የሚያስችለውና በሚመለከተው የመንግስት አካል የሚሰጥ ፈቃድ።
 ነዋሪ (ኗሪ) ት 1. የቆየ፥ ተቀማጭ። ሰውየው ለዚህ ቦታ ነዋሪ ነበረ። 2. ቋሚነት፥ ዘላቂነት ያለው።
 ኑሮ ስ 1. አንድ ሰው በአድሚ ዘመኑ

የሚያላልፈው ህይወት። 2. ለህይወት አስፈላጊ የሆኑ ነገሮች የሚገኙበት ሁኔታ። 3. አኗኗር።

ኑሮ ኑሮዬ አለ ለቤቱ፣ ለቤተሰቡ፣ ለትዳሩ በማሰብ ጣረ፣ ጋረ፣ አጥብቆ ሰራ።

አኖረ ግ 1. አስቀመጠ። 2. አቆየ፣ አከረመ።

3. ረዳ፣ አስተዳደረ። የሚያኖረኝ አገቴ ነው።

አኗኗር ስ የኑሮ ሁኔታ።

ኖራ ስ ከተቃጠለ በሃ ድንጋይ የሚገኝና ለግንባታ ስራ የሚያገለግል ነጭ ንጥረ ነገር።

ኖር “ነወር”ን ተመ.

-ኖር ተው. ግ. ትንቢታዊ ሃላፊ ጊዜን የሚገልፅ

ቃል። ብትመጣ ኖር በሌሉን አብረን እናከብር ነበር።

***ኖቀኖቀ**

አኖቀኖቀ ግ አጉተመተመተ፣ አጉረመረመ።

አኖቅኗቂ ት አጉረምራሚ፣ ነጭናጫ።

ኖታ ስ የተለያዩ የሙዚቃ ድምፅ ቃናዎችን ለመግለፅ የሚያስችል የሙዚቃ ዜማ ምልክት።

ኖት ስ ሀጋዊነት ያለው የወረቀት ገንዘብ።

ናክኗካ “*ክክክ” ስር “ነክናካ” ን ተመ.

ኗ የ”ኗ” ፊደል ፍንፅት ዘር።

ኗሪ “ኖረ” ስር “ነዋሪ”ን ተመ.

አ ከ"የ" ልደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግለዞ ሆሃ)።

አረ 1. ለማጋንን የሚባል። አረ ጉድ ፈላ/ 2. መገረምን ለመግለፅ የሚባል። አረ/ የሚገርም ነው። 3. ለመጠየቅ ወይም ለማረጋገጥ የሚባል። አረ? ለውነትህን ነው? 4. ለመለመን፤ እባክህ ለማለት ከሌላ ቃል ጋር በመጣመር የሚባል። አረ እባክህ ስጠኝ። 5. ምክር አዘል ማስጠንቀቂያ ለመስጠት ወይም እንድን ነገር በርትተህ፤ ጠንክረህ አድርግ ለማለት ከሌላ ቃል ጋር ተጣምሮ የሚባል። አረ ተው ሂድ/ አረ አጥና።

አ- የ"አ" ፊደል ካለበ ዘር።

አሁ

አሁ አለ ግ ሳለ።

አሉ

አሉታ በ ሠውት፤ እራታ።

አሉ አለ ግ እራ አለ፤ ጮህ።

አደት "አወደ" ስር ተመ.

አ የ"አ" ፊደል ሳለበ ዘር።

አ- የአፍራሽነት ትርጉም ይዞ ከሌላ ቃል ጋር የሚገባ እባር ምእል። አሳይንሳዊ/አሳሳዊ። አሳማ "አለመ" ስር ተመ.

አማማ ስ የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች የሚያደርጉት የራስ ጥምጥም።

አማም ስ የእስልምና ሃይማኖት ምሁር፤ የፀሎት መሪ።

አምንት ስ 1. በጣም ትንሽ፤ ትንጣት። 2. የተናቀ፤ ከቁጥር የማይገባ።

አምፎሪያሊዝም ስ ግዛት በማስፋፋትና በሌላው አገር ላይ ተፅእኖ በማድረግ ወይም አገሮችን በቅኝ ግዛትነት በመያዝ መርህ ላይ የተመሰረተ የፖለቲካ እምነት።

አርቱእ ተሳቢ "ርቱእ" ስር ተመ.

አሰብአዊ "ሰብ (ሰብእ)" ስር ተመ.

አሳይንሳዊ "ሳይንስ" ስር ተመ.

አንሱሊን ስ ከእንስሳት ቆሽት የሚዘጋጅና ለስርፍ ህመማን የሚሰጥ መድሃኒት።

አንሳይክሎፒካዊ ስ በሁሉም የአውቀት ዘርፎች ወይም በአንድ በተወሰነ የሙያ መስክ ያሉ ፅንሰ ሃሳቦችን በፊደል ተራ መገግባ በፋ ባለ ሁኔታ አብራርቶ የሚገልፅ አንድ ወይም ከአንድ በላይ ጥራዎች ያሉት መፅሃፍ።

አንስቲትዩት ስ ተጽም።

አንሹ ስ መልኩ ከወደላይ ጠቆር ያለ ግራጫ ሆኖ ከወደቃ ያላ ሆነ፤ ረጅምና ከወደጫቱ ቆልመም ያለ አፍንጫና ቀጭን አንገት ያለው፤ እሸሃማ ቁጥጭዎች ባለበት ቆላማ ስፍራዎች የሚገኝ፤ ሳርና ቅጠላ ቅጠል የሚመገብ የዱር እንሰባ(ስእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

አንሹራንስ ስ 1. መድን፤ በጽሁፍነት በየወሩ የተወሰነ ገንዘብ በማስከፈል ደንበኞቹ የሞት፤ የአካል መጉደል፤ የቤት ንብረት መዘረፍ፤ መቃጠል፤... ሲያጋጥሟቸው በደንቡ መሰረት ገንዘብ በመክፈል ወይም የጠፋውን፤ የተበላሸውን ንብረት በመተካት አገልግሎት የሚሰጥ ድርጅት። 2. ከላይ በተራ ቁጥር አንድ በተጠቀሰው መሰረት ለደንበኛው ድርጅቱ የሚሰጠው ዋስትና ወይም አደጋው በአጋጠመው ጊዜ የሚሰጠው የገንዘብ ወይም የንብረት ክፍያ።

አንሹራንስ አለው ከአንሹራንስ ወይም ከመድን ድርጅት የሚሰጠው ዋስትና አለው።

አንሹራንስ ገባ የአንሹራንስ ወይም የመድን ድርጅት በሚሰጠው አገልግሎት ተጠቃሚ ለመሆን በየወሩ ከፍያ እየከፈለ ደንበኛ ሆነ።

አንቶ (እንቶ) ስ እንጉዳይ የሚመስልና ቁመቱ ከእንጉዳይ ከፍ የሚል፤ መልኩ ነጣ ያለና ተጠብቦ የሚበላ ተክል።

አንቶስትሪ ስ 1. የፋብሪካዎችና ትላልቅ የምርት ድርጅቶች አጠቃላይ መጠሪያ። 2. በአንድ አይነት ዘርፍ ብዙውን ጊዜ በርካታ ሰዎችን በማሳተፍና የሚገኝ መሳሪያዎችን በመጠቀም የሚካሄድ ሰራ።

አንቶስትሪ ውጤት ስ ከአንቶስትሪ የተገኘ ምርት።

አንጂነር ስ መሃንዲስ።

አኮኖሚ ስ 1. የአንድ ሃገር የተፈጥሮ ሃብት አያያዝና አጠቃቀም ስርዓት። 2. ቀጠላ፤ አገራችን በአኮኖሚ ምራት መቻል አለበት።

የአኮኖሚ ቀውስ ስ የሰርዓት አኮኖሚ መዛባት።

አኮኖሚስት ስ በአኮኖሚክስ ሳይንስ የሰለጠነ ባለሙያ።

አኮኖሚክስ ስ የአንድን አገር ሃብት አመራረትና አጠቃቀም የሚያጠና የማህበራዊ ሳይንስ ዘርፍ።

አኳቶር ስ በምድር ወገብ ላይ ያለ የሃሳብ መስመር፤ የምድር ስት።

አየሱስ (ክርስቶስ) ስ. መድሃኒት፤ አጻን፤ ከሰብቴ ሰላሴዎች አንዱ የሆነው እግዚአብሄር ወልድ።

-አያ "-ያ"ን ተመ.

ኢ.ፋ.ዲ.ሪ ስለ አንድን ትልቅ ድርጊት ወይም ሁኔታ ለማስታወስ በየሃያ አምስት አመት የሚከበር በላል። የወርቅ ኢ.ፋ.ዲ.ሪ ለገቢ ኢ.ፋ.ዲ.ሪ።

ኢ.ፋ.ዲ.ሪ አበባዬ (እነሆ አበባዬ) ስለ የመስተዋዊ ህዝብ ስለት ችቦ ሲያበሩ ወይም ችቦውን ይዘው ደመራውን ሲዘሩ የሚዘፍኑት ዘፈን።

ኢ.ድ. አል. አድሃ ስለ ነቢዩ ኢብራሂም ከአላህ በታዘዘው መሰረት ልጁን እስማኢልን ለመሰዋት ሲዘጋጅ በምትኩ አላህ ከሰማይ በግ ያወረደበትንና በጉ ጋራደበትን ቀን ለማዘከር መስለሞች በየአመኑ የሚያከብሩት የበላል ቀን፤ አረፉ።

ኢ.ድ. አልፈ.ጥር ስለ በመስለሞች ዘንድ የሚከበር የም ፍ። አል።

አ¹ የ"አ" ፊደል ራብእ ዘር።

አ²

አ በል አፍሀን ክፈት።

አ አለ አፋን ክፈት።

አ- 1.አድራጊነትንና አደራራጊነትን ለመግለፅ ከሌላ ገስ ጋር የሚገባ አስር ምእላድ። ለበባ/ አጠጣ/ አመጣ። 2. በ"አ" ለማይጀምሩ ግሶች የሳቢ ዘር መነሻ። ለበባ/ አጠጣጥ።

አሁን ተው. 1.በዚሁ ቅፅበት። 2.በዚሁ ሰላት፤ ጊዜ፤ ወቅት፤ ዘንድር። 3.ከጥቂት ጊዜ በፊት። ሲጠበቅህ ቆይቶ አሁን ነው የሄደው። 4.ከጥቂት ጊዜ በኋላ። ትንሽ ጠብቃት አሁን ትመጣለች። 5.እስኪ። አሁን ለንጂህ ግድረት ለምንድን ነው? በአሁን ጊዜ ተው. 1.በዛሬው ጊዜ፤ ዘመን፤ ወቅት።

አሁኑኑ ተው. 1.በዚሁ ሰላት ውስጥ፤ ቶሉ፤ ወዲያው። አሁኑኑ ለመለላሁ።

አሁን በአሁን ተው. 1.በዚሁ ሰላት ውስጥ፤ በፍጥነት፤ ወዲያውኑ። አሁን በአሁን በረቀው።

አሁንለት (አሁን ለታ) ተው. 1.ከጥቂት ቀናት በፊት።

አሁንም እንደገና፤ በድጋሚ።

አሁንም ቢሆን በዚህ ጊዜም፤ ወቅትም፤ ሁኔታም፤ ምክንያትም ቢሆን።

ከአሁን ቀደም ተው. 1.ከዚህ ቀደም፤ ከአሁን በፊት።

ከአሁን [ከ] አሁን ተው. 1.በቅርብ ጊዜ፤ ትንሽ ቆይቶ፤ አሁን። በአሁን አሁን ይመጣል በሉ ሲጠብቀው ቀረ።

የአሁን ጊዜ ስለ (ሰጥ) ድርጊቱ አሁን እየተከናወነ ያለ መሆኑን የሚገልፅ የግስ ቅርፅ።

አሂዶ "ሄዶ" በር ተመ.

አሃ! 1.አንድ ነገር ጠፍቶ ወይም ተረብቶ ቆይቶ በሃላ ሲገኝ ወይም ትዝ ሲል የሚባል። 2.አንድን ነገር አሁን ተረዳሁት፤ ገባኝ ለማለት የሚያገለግል አባባል። አሃ! ለዚህ ነው ፈታን ያጠቁረብኝ።

አሃዝ ስ ቁጥር፤ የቁጥር ምልክት (1፤ 2፤ ወይም 8፤ 9፤...) ።

አሃዱ ስ አንድ። አሃዱ ብሉ ስራውን የጀመረው በዚህ ወር ነው።

አሂሂ (ሂሂ)! መገረምን፤ መደነትን፤ ግዝንን፤ መቆመትን፤ ዛቻን ለመግለፅ የሚነገር አባባል።

አህዛብ ስ ሃይማኖት የለሽ፤ በጣላት የሚያመልክ ሀዝብ።

አህያ ስ 1.በአጽም ከፈረሰና ከበቅሉ የሚያንብ፤ ለጭነት የሚያገለግል የጋማ ከብት። ቅ 2. (ስድብ) ደደብ፤ የማይገባው(ስለሉን የቤት እንሳስ በር ተመ.)።

የአህያ ሆድ ሲመስል (በማይ) ሊጋ አካባቢ።

የአህያ ኪንታሮት ስ 1.በፈንጠጣ ላይ የሚወጣ ቀስል። 2. በውስጥ እግር ላይ የሚወጣና ለመርገጥ የሚያውክ ቀስል።

የአህያ ውሃ ጠፊ የፈለገውን ነገር ቀስ ብሉ ሳይታወቅበት የሚያደርግ።

አህጉር ስ ክፍለ አለም።

አሆ ስ በሆታ ጊዜ አውራጁን ተከትለው ተቀብሮች የሚሉት የሆታ ዜማ።

አሆሌ "አኮሌ" ን ተመ.

አሆማ (ሆማ) ስ የዛፍ አይነት።

አለ ግ 1.ተናገረ። 2.መልእክቱን፤ ሃሳቡን አስተላለፈ። 3. መታ። በጥፈና በለርግጫ አለው።

ማለት ስ የአንድን ነገር ትርጉም፤ ምንነት ለማስረዳት ወይም ነገሩን ሲገልፁ ቆይቶ ሃሳብ ለመወመርና ይበልጥ ለማብራራት ሲፈለግ የሚባል ቃል። አገር ግለት ሀዝብ ነው/ለመወያየት ግለት ሃሳብ ለሃሳብ ለመለያወጥ ...።

ስትለው ለሰለተኛ ሰው እንዲተላለፍ የተፈለገን ነገር ለመልከተኛው እንዲህ ብለህ ንገረው ለማለት የሚባል ቃል። በቶለን ስትለው ንገ ከፈትህ ለመግለፅና ጠብቀኝ በለው።

እንደምትለው ስትለው።

እንዳለ እንደፈለገ፤ እንዳዘዘ። እሱ ለንጹህ ይደረጋል።

በል (የ "አለ" ትእዛዝ አንቀፅ) 1.ተናገር። 2.አድርግ፤ ፈፅም። በል ብላ / በል ሂድ።

በለው 1.ንገረው፤ አስማው። 2.ምታው፤ ደብድበው።

በል ሲለው ሲያሰኘው።

በል በል አለው አላሻው፣ ገፋፋው፣ አድርግ አድርግ የሚል ስሜት አነሳሳው።

በልልኝ ቢሆንልኝ፣ ቢሳካልኝ ኖሮ።

አልኩ ባይ የማይፈፅመውን ነገር ለመወደድ ቢላ የሚያወራ።

ይሉታል ይጠራል፣ ይሰኛል፣ ይባላል። ገዝ ነው ይሉታል።

ምን ይሉታል 1.ምን ተብሎ ይጠራል። 2.ስለ አሉ ምን እያሉ ያወራሉ።

ይሉኝታ ትዝብት፣ የሰው አስተያየት ፍራፍ፣ ምን ይሉኝ፣ ሰዎች ይተቸኛል፣ ይታዘቡኛል ብሎ ያለአውነተኛ ፍላጎት እንድን ነገር ከማድረግ መቅጠብ ወይም ለማድረግ መገደድ።

ይሉኝ አይል ይሉኝታ ቢስ።

ይሉኝታ ቢስ ት ትዝብትን፣ ሃሚትን የማይፈራ፣ ይሉኝታ የሌለው።

ይበል ግሩም፣ ድንቅ ለማለት የሚባል ቃል (በዙውን ጊዜ ለተሩ ቅኔ ማወደሻ የሚሰነዘር ቃል)።

ተባለ ግ 1.ተነገረ፣ ተወራ። 2.ተሰየመ፣ ስም ተሰጠ። የት/ቤቱ ስም የአውቀት ሮሬ ተባለ።

— በመባል — በመሰኘት ወይም —በሚል ስም። ት/ቤቱ የአውቀት ሮሬ በመባል የሚታወቅ ነው።

የማይባል የማይነገር፣ መባል የማይገባው።

ይባላል ተብሎ ይጠራል።

አባባል ስ 1.አነጋገር። 2.የአነጋገር ፈሊጥ፣ ዘዩ።

አለ ግ 1.በሀይወት ነው። አልሞተም አለ።

2.ይገኛል። ምግብ አለ። 3.ተገኘ፣ ኖረ። ገንዘብ አላለቀም አለ/መብራቱ ጠፍቷል? አይ አለ።

4.የአንድ ነገር ባለቤት ወይም ባለ ይዞታ መሆንን ለማመልከት የሚያገለግል። መልዩና ለላኝ።

አለሁ አለሁ ባይ (ስድብ) 1.እዩኝ እዩኝ፣ ልታወቅ ልታወቅ ባይ። 2.እጎበጓቢ።

አለበት አንድ ነገር እንዲደረግ፣ እንዲፈፀም የገደታ አስፈላጊ መሆኑን የሚገልፅ ቃል።

መገደላችው ለፍርድ መቅረብ አለበት።

ያለ የሌለ 1.አያሉ፣ ብዙ። 2.በሙሉ። ያለ የሌለ ንብረቱን ፎጠ።

አለኝታ ስ መመኪያ።

እንዳለ 1.በሙሉ፣ በጠቅላላ፣ ምንም ሳይቀር።

2.ምንም ሳይነካለት፣ ቀደም ሲል የነበረበት ሁኔታ ሳይጓደል።

አለ—(ያለ—) 1.ሳይኖር፣ ከ—በስተቀር። አለገንዘብ ሊቃውን ግጥኝት ሊያቃልል/ያለእሱ ሊይሆንም።

2.አፍራሽ ምእላድ። አለመባራት ድሀነትን ሊያስከትል ይችላል።

አለበለዚያ (ያለበለዚያ፣ አለዚያ፣ ያለዚያ፣ አሊያ) ቀድሞ የተነገረው ነገር ካልሆነ (ይህ ካልሆነ) ለማለትና አማራጭ ለመስጠት የሚነገር። ሰራህን ለነብር፣ አለበለዚያ ትቸገራለህ።

አለለ¹ ግ አለለ ሆነ።

አለል ዘለል አለ ስራ ፈታ፣ አውደለደለ፣ ዋሊ ሆነ።

አለሌ ስ 1.ከፈረሰ በቅሉን የሚያስወልድ፣ በቁመናውና በጥንካሬው ተመርጦ እየተቀለበ የሚቀመጥ አህያ። ት 2.(በድብ) ቅንዝረኛ።

አለለ² ግ አቀለመ፣ ቀለም ነከረ።

አለሳ ስ ቀለም የተነከረ ሰንደዶ ወይም አከርማ።

አለሳ ሙዳይ ስ ከአለላ የተሰራ ትንሽ አገልግል ወይም ሙዳይ።

አለሌ “አለለ¹” ስር ተመ.

አለሌ “አሎሎ”ን ተመ.

አለመ¹ ግ ህልም አየ።

አልም “ህልም”ን ተመ.

አለመ² ግ 1.ተኩሶ ወይም ወርውር ለመምታት እነግጠረ። 2.አቀደ፣ ተለመ፣ ነደ።

ኢሳማ ስ በማነግጠር ወርውር ወይም ተኩሶ የሚመታበት የተወሰነ ቦታ ወይም ምልክት።

አሳማ ስ 1.አሳማ። 2.እቅድ፣ ትልም። 3.ሰንደቅ አሳማ።

አለመኛ “አለም” ስር ተመ.

አለመጠ ግ ለገመ፣ ቀለደ፣ አሾፈ፣ አላገጠ (በስራ ላይ)።

አልምጥ (አልማጭ) ት ልገመኛ፣ በስራ ላይ የሚያሸፍ።

አለም ስ መሬትና በመሬት ላይ ያሉ ህዝቦችና አገሮች በሙሉ።

አለሙን አየ 1.አገባ፣ ተዳረ፣ ትዳር መሰረተ። 2.በደስታ፣ በድሉት ኖረ።

አለም በቃኝ ስ 1.የእድሜ ልክ እስራት። 2.የእድሜ ልክ እስራት የተፈረደባቸው ሰዎች የሚታሰሩበት ቦታ።

አለም በቃኝ አለ መነነ።

አለም አቀፍ ት መላውን አለም ወይም በርካታ አገሮችን የሚመለከት፣ የሚያካትት፣ የሚያጠቃልል (ድርጅት፣ ስብሰባ፣ ...)።

የአለም ስም ስ የአንድ ሰው የክርስትና ስም ሳይሆን ዘወትር የሚጠራበት ስም።

የአለም ጦርነት ስ ብዙ የአለም አገሮች የተሳተፉበት ጦርነት (ለምሳሌ 1ኛና 2ኛ

የአለም ጦርነት)።

አለመኛ ት የደላው፣ የተመኛው።

አለማዊ ት 1. በምድር ላይ በህይወት ለሚቆይበት ጊዜ ብቻ የሚገኝ፣ ከሞት በሂሳ ላለው ህይወት ገድ የሌለው። 2. መንፈሳዊ ያልሆነ፣ ሲጋዊ።

አለቀ ግ 1. ተፈፀመ፣ ተወረሰ። 2. ሞተ። በአደጋው ብዙ ሰው አለቀ። 3. አረጀ (ልብበ፣ ወርቅ፣ ...)።

ማለቂያ ስ መወረሻ፣ ማብቂያ።

አሳቂ ት ለብዙ ጊዜ የማይቆይ ወይም የማያገለግል፣ በአጭር ጊዜ የሚያልቅ።

እሳቂ ት 1. አገልግሎቱን የወረሰ፣ ያረጀ (ልብበ)። 2. አገልግሎት ሰጥቶ ሊያልቅ ትንሽ የቀረው። እሳቂ ሳሙና።

እልቂት (እልቀት) ስ በብዛት መሞት፣ ማለት።

ተላለቀ ግ ተጋደለ፣ ተፋጀ።

አለቃ ስ 1. ሹም፣ የበላይ፣ አሣዥ፣ ዋና። 2. (እ.አ.ተ.ቤ.) የአንድ ቤተ ክርስቲያን ሹም ወይም አስተዳዳሪ።

አለቃና ምንዝር ሹምና ጭፍፍ።

እልቅና (ልቅና) ስ አለቅነት።

አለቅት 'አልቅት'ን ተመ.

አለበ¹ ግ 1. ጡትን በመላግ ወተት አወጣ። 2. (ዘይ) በዘበዘ፣ በጠበጠ። ገንዘቡን አለበው።

አለበ² ግ 1. አነጣጠረ፣ አለመ፣ አዘገበ። 2. ምልክት፣ እልባት አደረገ።

እልባት ስ 1. አንባቢ የሚፈልገውን ወይም ያቆመበትን ገፅ ለማወቅ እንዲረዳው በመፅሃፍ ውስጥ የሚያስቀምጠው ምልክት። 2. የነገር ማብቂያ፣ መደምደሚያ፣ መወረሻ። ጌዳዩ እልባት አገኘ።

እልባት አደረገ ግ 1. አንባቢው የሚፈልገውን ወይም ያቆመበትን ገፅ ለማወቅ በመፅሃፍ ውስጥ ምልክት (ክር፣ ባር፣...) አስቀመጠ። 2. ነገርን ወይም ጉዳይን ደመደመ፣ ፈፀመ፣ ቋጠ።

አለበለዚያ (አለዚያ፣ ያለበለዚያ፣ ያለዚያ) ሙ. ሊከተል የሚችል ውጤትን የሚገልፅ ሃሳብን ለማያያዝ የሚያገለግል አያያዥ ቃል። መከላከያውን ወሰድ አለበለዚያ ትታመግለህ።

አለብሳቢት 'ለበለበ' ስር ተመ.

አለተለተ ግ በጣም ወፈረ (ሰውነት)።

አለት ስ በመሬት ላይ ወይም በወንዝ ውስጥ በተፈጥሮ ተነጥሮ የሚገኝ ጠንካራ ድንጋይ።

አለታም ት አለት የሚበዛበት ስፍራ።

አለገጋ ስ ከጠፍሮ ወይም ከጉማሬ ቆዳ፣... የሚገራ መግረፊያ።

አለገጋ ጣት ስ ቀጠንና ረዘም ያለ የሚያምር የእጅ ጣት።

አለኝታ 'አለ' ስር ተመ.

አለዚያ 'አለበለዚያ'ን ተመ.

አለፈ ግ 1. ሄደ። 2. ሞተ። **ዘመኒና አደጋ** ሀይወቱ አለፈ። 3. ተወ፣ ዘለለ። **እኔን አልፎ** አጠገቤ ላለው ሰው ሰጠ። 4. ቂስ፣ ዋቢ ሆነ። **የጠየቀህን ገንዘብ አበድረው** እኔ አልፍለታለሁ። 5. ቀረ፣ ተተወ። በአለፈ ነገር መናደድ አይጠቀምም። 6. ክልኩ፣ ከወሰኑ፣ ከመጠኑ በለጠ ወይም ውመረ። **ወሰን አለፈ።** 7. ከአለበት ከፍልና ደረጃ ወደሚቀጥለው ከፍል ተዛወረ። **ወደ 5ኛ ክፍል አለፈ።** 8. ሾለከ፣ ወጣ። **ብርሃኑ በቀዳዳው አለፎ ዝ።** 9. ቀደመ፣ ወደ ሂላ ተወ። **እሱ ቢንቀረፈፍ** እኔ አልፈው ሄድኩ።

አለፈለት ከችግሩ ተሳቀቀ፣ ቀን ወጣለት።

አለፈበት 1. ሂላ ቀር ሆነ፣ ፋሽኑ አበቃ። 2. ጊዜው ሄደበት፣ ሳይጠቀምበት ቀረ።

ያለፈበት ዘመናዊ ያልሆነ፣ ሂሳብ የሆነ። **ያለፈበት አለባበስ።**

ይለፍ (የይለፍ ወረቀት) ስ ወደ አንድ ቦታ ለመግባት ወይም ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ለመሄድ ወይም ለመዘዋወር የሚሰጥ የፈቃድ ወረቀት።

ማለፊያ ስ 1. ጥሩ፣ ውብ፣ ደህና። ት 2. መተላለፊያ።

ሃላፊ (አላፊ) ት 1. ቋሚ ያልሆነ፣ ለዘላለም የማይናር። **ገንዘብ ሃላፊ ጠፈ ነው።** ስ 2. ዋና፣ ባለቤት፣ አሣዥ። **የቢሮ ሃላፊው ግን ነው።**

አላፊ አማዳሚ ወጪ ወራጅ፣ ተመላላሽ መንገደኛ።

ሃላፊ ጊዜ ስ (ሰዋ.) ድርጊቱ የተከናወነ ወይም የተፈፀመ መሆኑን የሚገልፅ የገሰ ቅርፅ (ለምሳሌ ሞተ፣ ሄደ፣ ...)።

ሃላፊነት (አላፊነት) ስ 1. ታያዥነት፣ ዋቢነት፣ ተጠያቂነት። **እቃው ቢጠፋ ሃላፊነቱን አልወገድም።** 2. ስልጣን። **ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ግብር።**

ሃላፊነቱን አወረደ ዋቢነቱን፣ ተያዥነቱን አነሳ፣ ሰረዘ።

ሃላፊነቱን ወሰደ 1. አንድ ነገር ለማድረግ ወይም ለመፈፀም ግዴታ ውስጥ ዝ። 2. ስለ ጉዳዩ ተጠያቂው እኔ ነኝ እለ። **በድብት ጥቃት ያደረሰው ወገን ግንኙነቱን ገልጾ በሊደርገቱ ሃላፊነቱን ወሰደ።**

ሃላፊነት የሚሰማው 1.ሃላፊነትን ወይም ገደታን መወጣት ይችላል ተብሎ እምነት የሚጣልበት። 2.ገደታውን የተገነዘበና በተግባር የሚተረጎም (ሰው)።

አለፈች ለ 1.ትርፍ ነገር፤ አፍ እላፈ። 2.ከተገቢው መጠን በላይ፤ እላፈ።

እላፈ ት 1.አፍ እላፈ። 2.ከተወሰነው ልክ ወይም ገደብ በላይ የሆነ።

አለፈት (ሀልፈት) ለ መጥቶ፤ ከዚህ አለም በሞት መለየት።

ሀልፈት አለም ለ የአለም ፍጥሜ ወይም መጨረሻ።

ተላለፈ ገ 1.ከአንዱ ወደ ሌላ ተራመደ፤ ተዛመተ፤ ተጋባ (በሽታ)። 2.ጣበ፤ አፈረሰ (ሀገን)። 3.ተዛወረ፤ ተሸጋገረ፤ ለሌላ ጊዜ እንዲሆን ተወሰነ። 4.ሄደ፤ አለፈ። በዚያ በቡል ሊተላለፍ ላይ ያለው። 5.ከአንዱ ወደ ሌላው ተሻገረ፤ አለፈ፤ ሲወርድ ሲዋረድ መጣ፤ ተወረሰ። **ከትውልድ ትውልድ ተላለፈ**። 6.እያንዳንዱ ወደየተቃራኒው አቅጣጫ ሄደ፤ ተጠላለፈ። **ተላልፎ ተቀለፈ**። 7.ተሰራጨ፤ ተነገረ። **አደሰ መመሪያ ተላለፈ**። 8.ላይኛና ቀረ።

መተላለፊያ ለ መሃጃ፤ መጥለኪያ፤ ማለፊያ (በር፥ መንገድ፥ ...)።

ተላላፊ ት 1.ወጭ ወራጅ፥ መንገደኛ። 2.በግራና በቀኝ ያለውን የልብሱን ክፍል፤ አንዱን በአንዱ ላይ በማሳለፍ የሚቆለፍ (ኮት፥ ቀሚስ፥ ...)።

ተላላፊ በሽታ ለ በንክኪ፤ በትንፋሽ፤ በዝንብ ወዘተ. ምክንያት ከአንዱ ወደሌላ የሚጋባ ወይም የሚዛመት በሽታ።

አሳለፈ ገ 1.በጊዜው ወይም በወቅቱ ሳይደርስ ቀረ፤ ዘገየ። **የሰራ ሰላት አሳለፈ**። 2.አደለ፤ አስተናገደ፤ አቀረበ። **ጠጅ ያላልፋል**። 3.ተወ፤ ጣረ፤ ታገለ፤ ይቅርታ አደረገ። **የዛሬውን አሳልፈሃለሁ**። 4.ከቅርጽ አሳቀቀ፤ ቀን አወጣ። **ወንድሙ ነው ያሳለፈለት**። 5.መንገድ ለቀቀ። **አሳልፈው፤ ሊጄድ ችኩኋል**። 6.ነፍስ አጠፋ፤ ገደለ። **ሀይወቱን በገሃ ለጁ አሳለፈ**። 7.አቸለክ፤ አሰገባ። **እንፋን በወንዝር ስር አሳልፎ ረገጠኝ**። **አሳልፎ ሰጠ** ለባለጋራ ወይም ለተቃት ጻረገ፤ አጋለጠ።

አሳላፊ ለ በድጉስ ወይም በግብዣ ላይ የሚያስተናግድ፤ ቋሚ።

አስተላለፊ ገ 1.አዘዋወረ፤ ለሌላ ጊዜ ቀየረ። **ሰብሰባውን ለሌላ ጊዜ አስተላለፉት**። 2.አዛመተ፤ አጋባ (ተላላፊ በሽታን)። 3.አወሳሰበ፤ አመሳቀለ። 4.አሰራጨ፤ ነገረ (በዜና ማሰራጫ፤ በፅሁፍ፤ ...)። 5.በውስጡ እንዲያልፍ

አደረገ (ከረንቲን፤ ድምፅን፥ ብርሃንን፥ ...)። 6.ላከ፤ ሰጠ፤ ወሰደ። **ወደ ወሀጂ ቤት አስተላለፉት**። 7.አወረሰ።

አሉባልታ ለ ያልተረጋገጠ ወራ፤ ሃሜት።

አሉባልተኛ ት (ሰድብ) የአሉባልታ ወራን የሚያዛምት ወይም የሚያወራ።

አሉታ ለ አሌ ማለት ወይም እብለት፤ የአወንታ ተቃራኒ።

አሉተኛ ዋሾ።

አሳህ ለ (አሰል.) ፈጣሪ፤ አምላክ፤ እግዚአብሔር።

አሳል ለ ቢጋማ ከብት ጭነት ላይ ተጫማሪ ሆኖ የሚደረብ ትንሽ ጭነት።

አሳማ "አለመ" ስር ተመ.

አሳቂ "አለቀ" ስር ተመ.

አሳባ ለ 1.የአህል ወይም ከመሬት የሚገኝ የማንኛውም ነገር ምርት። 2.የሰራ ውጤት ወይም ፍሬ።

አሳዘነ ገ 1.ለቅሶ በሚመስል ድምፅ ጮነ፤ አንቋረረ (በተለይ ውሻ)። 2.ሰለክንድ ጉዳይ ደግሞ ደጋግሞ አወራ፤ ችክ አለ።

አሳደ ለ የብር አኩሊታ የነበረ ገንዘብ፤ ሃምሳ ሳንቲም።

አሌ

አሌ አለ ገ አበለ፤ ካደ።

አሌጠ ገ አፈዘ፤ አሳገጠ።

አል— (በሚያስር ጊዜ "—ም" ይጨምራል) አፍራሽ ሃሳብ መመስረቻ ምእላድ። (ለምሳሌ ስራ→አልሰራም/ በላ→አልበላም)።

አልሚ ምግብ "ለማ" ስር ተመ.

አልማዝ ለ 1.ከንፁህ ካርቦን የሚገኝና በተንካሬው የሚታወቅ ብሩህ የሆነ የከበረ ድንጋይ። 2.ከአልማዝ የተሰራ ጌተ።

አልምጥ "አለመጠ" ስር ተመ.

አልቃሽ ለ አልሄድ ያለን በሬ፤ አህያ፤... እንዲሄድ ወይም ፍጥነት እንዲጨምር የሚያደርግ ሹልነት ያለው መንገዳ፤ መንትያ እነገሰት ወይም ብረት።

አልቅት (አለቅት) ለ በውሃ ውስጥ የሚኖርና ከብቶች ውሃ ሲጠጡ በአፋቸው ገብቶ ጉርርአቸው ውስጥ በመቀመጥ ደም የሚመጥ ትል መሳይ ነፍሳት።

አልቢትር "አርቢትር"ን ተመ.

—አልባ ት —የሌለው። ስርላት አልባ።

አልባሌ ት 1.የማይረባ፤ የማይታወቅ። **አልባሌ ቦታ** ለትዋል። 2. ተራ፤ ተርታ። **ምስጢፍን ያመጣው አንድ አልባሌ ሰው ነው**።

አልባብ ለ ሲጨስ ጥሩ ሽታ ያለው የጭስ

እንጨት።

አልቤርን (ቤርን) ስ እንግዶች ለማረፊያነት የሚከራዩት የሆኑል ቤት ክፍል ወይም መኝታ ቤት።

አልቤን ስ የጠመንጃ አይነት።

— **አልቦ ት** — የሌለው።

አልቦ ስ ከወርት ወይም ከብር የሚሰራና ሴቶች በእግራቸው ላይ የሚያደርጉት ጌታ።

አልቴት ስ እንደ ራስ ምታት ያለን በሽታ የድናል ተብሎ የሚሸተት እንደ ሙላ ያለ ነገር።

አልኮል ስ 1. እንደ ቢራ፡ ጃን፡ ውስኪ፡ ... ባሉ መጠቀሚያ ውስጥ የሚገኝ አስከረ ንጥረ ነገር። 2. በቀላሉ ተኖ ወደ ጋዝነት ሊቀየርና በቀላሉ በእባት ሊቀጣጠል የሚችል፡ በሆስፒታል ውስጥ ለቀበል መጥረጊያና ለተለያዩ ተግባራት የሚያገለግል ፈሳሽነት ያለው ንጥረ ነገር።

አልኮል መጠጥ ስ በውስጡ ያለው የአልኮል መጠን ከፍተኛ የሆነ እንደ ጃን፡ ብራንዲ፡ አረቄ፡... ያለ የመጠጥ አይነት።

አልጀብራ ስ በፊደላትና በሙልክት ጭምር የሚጠቀም የሂሳብ ትምህርት ዘርፍ።

አልጉም “ለጎመ” ስር ተመ.

አልጋ ስ 1. በላይ ላይ ለመተኛት እንዲያመች ተደርጎ ከእንጨት ወይም ከብረት፡ ... የሚሰራ ባለራት እግር መተኛ። 2. ዙፋን።

አልጋ ለዩ ለየብቻ ተኝ (ባልና ሚስት)።

አልጋ ላይ ዋለ ከህመም የተነሳ የአልጋ ቁራኛ ሆነ፤ ታመመ።

አልጋ በአልጋ ቀና፡ ምቹ (ለመንገድ)።

አልጋ ነቀነቀ ሸፈተ፡ አመፀ፡ ንጉስን ተቃወመ።

አልጋ ያዘ 1. አልቤርን ተከራየ። 2. የአልጋ ቁራኛ ሆነ፤ ታሞ ተኝ።

አልጋ ፈረሰ ንጉሱ ከስልጣን በመወገዱ አገሩ መሪ አልባ ሆነ።

ከአልጋ ወደቀ በህማማት ጊዜ የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ።

[የ]አልጋ ልብስ ስ አልጋን ለማስጌጥ ከብርድ ልብስ በላይ የሚነጠፍ የአልጋ መሸፈኛ።

አልጋ እንጣፊ ስ በሆኑል ቤት ውስጥ አልጋ በማንጠፍ ስራ ላይ የተሰማራ ሰው።

አልጋ ወራሽ ስ በሞት ወይም በሌላ ምክንያት ንጉስ ዙፋኑን በሚለቅበት ጊዜ ንጉሱን ተክቶ መንገስ የሚችል የንጉስ ልጅ ወይም ወገን።

የአልጋ ቁራኛ ት ለረዥም ጊዜ በመታመሙ ምክንያት ከአልጋ የማይነሳ በሽተኛ።

አልጌ ስ በረጋ ውሃ ላይ ተንሳፎ የሚገኝና አረንጓዴ ቀለም ያለው ለሰላላ የእዕዋት አይነት።

አልሜ ስ 1. በአርድ ወይም ያለአርድ የተሰራ በርበሬ የሌለው ወጥ። ት 2. (ስድብ) ከሰታራ ያልሆነ፡ ልፍስፍስ። **የወንድ ልላሜ**።

አሎሎ (አሎሎ) ስ እንደ ቅመማ ቅመም ያሉ ነገሮችን ለመቀጥቀሚያ፡ ለመደፍጠሚያ፡ ... የሚያገለግል ድብልብልና ከባድ የሆነ ድንጋይ።

አሎሎ ውርወራ ስ (ስፖ.) የብረት አሎሎን አርቆ ለመድወር የሚደረግ ውድድር።

አመሃኘ “መካኘ” ስር “አመካኘ”ን ተመ.

አመለ ግ ከመቆየት የተነሳ ሽታው ወይም ጣእሙ ተበላሽ፡ እምክ እምክ አለ (ጥራጥራ፡ ዱቄት)።

አማላ ት ከመቆየት የተነሳ፡ ሽታው ወይም ጣእሙ የተበላሽ፡ እምክ እምክ የሚል (ጥራጥራ፡ ዱቄት)።

አመለመለ ግ የተነደፈን ጥጥ በትንሽ በትንሹ በመሸብለል ወይም በመጠቅለል ለፈትል አዘጋጀ።

አመልማሎ ስ ተነድፎ በትንሽ በትንሹ የተሸበለለ ወይም የተጠቀለለና ለፈትል የተዘጋጀ ጥጥ።

አመለኛ “አመል” ስር ተመ.

አመለጠ ግ 1. እስረኛ ወይም በቁጥጥር ስር ያለ ወንጀለኛ ከእስሩ ወይም ከቁጥጥሩ ራሱን በሀገረው መንገድ ነፃ አደረገ፡ ተሰወረ። አስረኛው **አመለጠ**። 2. ጥፋት፡ ወንጀል፡... ስርቶ ሳይያዝ ወይም ሳይደረስበት ሸሸ፡ ተሰወረ። **ሌባው ስርቆ አመለጠ**። 3. ተረፈ፡ ጸነ። **ከምቶ አመለጠ**። 4. በድንገት ወይም ሳይታሰብ ወደቀ (እቃ፡ አፈተሰከ፡ ወጣ (ወፊ፡ ምስጢር፡ ሽንት፡...))። 5. በወቅቱ ወይም በጊዜው በአንድ የተወሰነ ቦታ ላይ ካለመገኘት የተነሳ ተፈላጊው ነገር ሳይገኝ ወይም ሳይደረስበት ቀረ። **አርፍዶ በመፄዱ ባቡሩ አመለጠው**።

ማምለጫ ስ መጻፍ፡ መትረፊያ (መንገድ፡ ዘዴ፡ ብልሃት ወይም ቦታ)።

አመል ስ 1. ባህርይ፡ ልማድ፡ ጠባይ። 2. ሱስ፡ ሃራራ። **የሲጋራ አመል አለበት**።

ለአመል (ሳመል) 1. ለልማድ። **ሌባ ለአመሉ ጸባ ይለላል**። 2. ትንሽ ወይም ጥቂት። **ጨው አታብዛ**፤ ለአመል ያህል ብቻ ጨምረላት።

አመል ነሳው አንዲነጨው፡ ጠባቤን አበላሸው።

አመል አወጣ 1. መጥፎ ጠባይ አመጣ።
2. ደህና የነበረው ይበላሽ ጀመረ (አቶ)።

አመለ ልስልስ ት ጥሩ ጠባይ ያለው።
የማያስቸግር።

አመለ ቢስ ት ጥሩ ጠባይ የሌለው።
ነጭና።

አመለ ናጫ ት ጨት። አመለቢስ።

አመለ ወርቅ ት ጥሩ ጠባይ ያለው።

አመለ ድሃ ት ጥሩ ጠባይ የሌለው።
ነጭና። ከሰው የማይሰማማ።

አመለ ጌታ ት ጥሩ ጠባይ ያለው።

አመለኛ ት 1. ለማደኛ። 2. መጥፎ ጠባይ
ወይም ባህርይ ያለው። አስቸጋሪ።

አመልማሎ "አመለመለ" ስር ተመ.

አመመ¹ ግ የጤና ማጣት ስጤት ተሰማ።

ሀመም በፊደል ተራው ተመ.

ሀመምተኛ "ሀመም" ስር ተመ.

ሀመማን ዝ.ክ.

ታመመ ግ ሀመምተኛ ሆነ። ጤና አጣ።
በሽተኛ ሆነ።

ታማሚ ት ሀመምተኛ። በሽተኛ።

አሳመመ ግ የሀመም ስጤት እንዲሰማ
አደረገ።

አስታመመ ግ 1. ለበሽተኛ የሚፈለገውን
ነገር በማድረግ ረዳ። ተንከባከበ። 2. ታገሰ። ቻለ።
አባሰ። 3. ቀሰ አድርጎ ያዘ። በጥንቃቄ
ተጠቀመ። አቀው ጨርሶ ከጥቅም ውጭ
እንዲሆንብኝ እያስታመምኩ ነው
የምሰጥለበት።

አመመ² ግ በመደዳ በአንድ ጊዜ ሊሰራ
የሚችለውን ስራ ገምቶና መደብ መስራት
ጀመረ (ለአጠቃላይ። ለአረም። ለቁፋሮ)።

አመም ከ በአንድ ጊዜ በመደዳ የሚካሄድ
ስራ (አጠቃላይ። አረም። ቁፋሮ)።

አመረቃ ግ አረካ። አስደሰተ።

አመርቂ ት በጣም ጥሩ የሆነ። የሚያረካ።
አመርቂ ውጤት ተገኝቷል።

አመራሮ ስ በደጋ አካባቢ የሚበቅል። ቅጠሉ
እንደቀላም ሰፋ ሰፋ ያለና ሲቀምጥ የሚመር።
መጠኑ ከግራዋ የማይበልጥ የእዕዋት አይነት።

አመስ ግ 1. ጥራጥሪ። ዱቄትን። ... በሰማ
ምጣድ ላይ በመጠኑ ሞቅ ሞቅ አደረገ።
2. አወከ። በጠበጠ። ረበሸ። አተራመሰ።

አምስ ስ በጣም ሳይበስል በምጣድ ላይ ሞቅ
ሞቅ የተደረገ ጥራጥሪ። ዱቄት። ...።

አመስላሳ ስ የዋዔ. የመጨረሻ ቀን።

ለመስከረም አመስላሳ እንገናኙ።

አመስኳ ግ አመነገዝ።

አመቀ ግ 1. አንድን ነገር በብዛት እቃ ውስጥ
በመጠቅጠቅ ከተተ። ጨመረ። አጨቀ። 2. ደብቆ
ያዘ። ቻለ (ምስጢርን። ወራን። ስሜትን)።

አምቅ ት የታመቀ። የታጨቀ።

አመቀመቀ ግ አመነታ። ወላወለ። አትማማ።

አመት ስ 1. አስራ ሁለት ወሮች ወይም ሶስት
መቶ ስልሳ አምስት ቀኖች ወይም ደግሞ
በየአራት አመት አንድ ጊዜ ሶስት መቶ ስልሳ
ስድስት ቀኖች ያልት የጊዜ መጠን። 2. ዘመን።
ጊዜ።

አመት አመት ድገመን ከአመት አመት
አድረሰን (በዘውን ጊዜ የአዲስ አመት እሸት
ሲቀመስ የሚባል)።

አመተ ምህረት ስ ከክርስቶስ ልደት ወዲህ
ያለው ዘመን መጠሪያ።

አመተ አለም ስ 1. አለም ከተፈጠረችበት
ጊዜ ጀምሮ ያለው ዘመን። 2. ከክርስቶስ ልደት
በፊት ያለው ዘመን መጠሪያ።

አመት በአል ስ አውደ አመት። በየአመቱ
የሚከበር በአል (ገና። እንቁጣጣሽ። ጥምቀት።
ፋሲካ። ...)።

አመነ ግ 1. ያለጥርጥር ተቀበለ። ተሰማማ።
2. ማድረጉን ወይም መፈፀሙን ተቀበለ።
አረጋገጠ። መግደሉን አመነ። 3. ታዘዘ። ገበረ።
ተገነ። ሽፍቶቹ ሰገሩ አምነው ዝቡ።
4. አመለከ። በአግዚአብሔር ያመነ ይድናል።
5. እምነት ጣለ።

ምእመን (ብ.ቁ. ምእመናን) ስ አማኝ
(አማኞች)።

አማኝ ት 1. የአንድ ሃይማኖት ተከታይ።
2. የሚከተለውን ሃይማኖት አጥብቆ ያያዘ።

እመን ት 1. ታማኝ። የታመነ (ሰው)።
2. የታመነ። እውነት ነገር። በድርቆ ብዙ ሰው
መታደቱ ለመን ነው።

እማኝ ስ አንድ ድርጊት ሲፈፀም የነበረ
ወይም ያየ ወይም የሰማ ሰው። ምስክር።

እምነት ስ 1. ሃይማኖት። አምልኮ።
2. እርግጠኝነት። 3. ሃላፊነት። ታማኝነት። አምነት
የሚጣልበት ሰው ላይደለም።

እምነት አጎደለ እንዲጠብቅ። እንዲዘ
የተደረገውን አጠፋ። አባከን። ሃላፊነቱን ሳይወጣ
ቀረ።

እምነት ጣለ አመነ። ተመካ። እርግጠኛ
ሆነ።

የእምነት ክህደት ቃል ስ የተወነጀለበትን
ወይም የተከሰሰበትን ነገር ማመን ወይም
አለማመን። አድርጌያለሁ ወይም አላደረግኩም

በማለት የሚሰጥ የአወንታ ወይም የአሉታ ቃል።
የአምነት ከሀደት ቃሉን ሲጠ፡፡

እምነተ ቢስ ት አምነት የማይጣልበት፤
ከሃዲ፡፡

ታመነ ግ እምነት ተጣልበት፡፡

ታማኝ (ተአማኝ) ት የሚታመን፤
እውነተኛ፤ ሃቀኛ፤ የማይጠረጠር፤ ከሃዲ
ያልሆነ፡፡

ተማመነ ግ 1. ተመካ፡፡ በጌልበቱ ተግመኔ፡፡

2. እርግጠኛ ሆነ፡፡ በቸሉታው ይተግመናል፡፡

ተማመኑ ግ ተከክደው በነበረው ጉዳይ ላይ
ሃቁን አረጋግጠው በመቀበል ተሰማመኑ፡፡

መተማመኛ ስ ማበረጃ፤ ማረጋገጫ፤
ዋስተኛ፡፡

አሳመነ ግ 1. እንዲያምን አደረገ፡፡

2. (በማበረዳት ወይም በመግለፅ) አንድ ሃሳብ
ተቀባይነት እንዲኖረው አደረገ፡፡

አሳማኝ ት ተከክለኛ፤ እውነተኛ፤ ተገቢ፤ ...
ነው በማለት የሚቀበሉት (ሃሳብ፤ ነገር)፡፡

አስተማመነ ግ እርግጠኛ፤ የማያጠራጥር
ሆነ፡፡

አስተማማኝ ት እርግጠኛ፤ የማያጠራጥር፡፡

አመነታ (አመናታ) ግ ላድርግ ላላድርግ
አለ፤ ሃሳቡ ለሁለት ተከፈለ፤ አወላወለ፡፡

አመንከረ ግ ከጋብቻ ውጪ የግብረ ስጋ
ግንኙነት አደረገ፤ ዝሙት ፈፀመ፡፡

አመንከራ ት ከጋብቻ ውጪ የግብረ ስጋ
ግንኙነት የሚያደርግ፤ ዝሙት የሚፈፅም (ሰው)፡፡

አመነከከ ግ እንደ በሬ፤ በግ፤ ... ያለ እንሰሳ
በደንብ ሳያደቅ የዋጠውን ከሆዱ እያወጣ
እንደገና በማንክ አደቀቀ፤ አመሰኝ፡፡

ምንከሆህ ስ ከብቶች ያመሰኩት ወይም
ያመነከኩት (መኖ)፡፡

አመንከራ "አመነከረ" ስር ተመ.

አመክሮ "መከረ" ስር ተመ.

አመድ ስ አንድ ነገር በእሳት ሲቀጠልና እሳቱም
ከጠፋ በሂሳ የሚቀረው እንደ ዱቄት ያለ ነጣ
ያለ ነገር፡፡

አመዱ ቡን አለ በጣም ደነገጠ፤ ክው
አለ፡፡

አመድ ነፋብት አመድ መለለ፤ ወዝ አጣ
(ሰውነት)፡፡

አመድ አደረገ ጩሶ አወደመ፤ እልም
አደረገ፤ አጠፋ፡፡

አመዳም ት (ስድብ) 1. ወዝ የሌለው፤
ነጫጭባ፡፡ 2. ድሃ፤ ያጣ የነጣ፡፡

አመዳይ ስ አመድማ መልክ ያለው ውርጭ፡፡

አመድማ ት አመድ የሚመስል፤ ገራጫ
መልክ ያለው፡፡

አመፅ (አመጠ) ግ 1. ከዳ፤ ሸፈተ፡፡
2. አስቸገረ፤ እምቢ አለ፤ አወከ፡፡

አመፅ ስ 1. ሁከት፤ ረብሻ፡፡ 2. የተቃውሞ
እንትስቃሲ፡፡

አመፀኛ (አመጠኛ) ት ረባሽ፤ በጥባቄ፤
ፀጥታ አደፍራሽ፡፡

አሳመፀ ግ አመፅ እስካ፤ አሳደመ፡፡

አሚና (ሃሚና) ስ የ"ላሊበላ"ን 1ኛ ፍቺ
ተመ.

አሚን

የአሚን ሚስት ወይም ባል የመጀመሪያ
ሚስት ወይም ባል፡፡

አማ ግ አንድን ሰው በሌለበት በጥፋቱም ሆነ
ያለጥፋቱ በከተ አነሳ፤ ነቀፈ፡፡

ሃሚት (አሚት፤ ሃሚታ፤ አሚታ) ስ
1. አንድን ሰው በሌለበት በመጥፎ ግንሳት፡፡

2. አንድን ጉዳይ በማስመልከት የተነገረ
ያልተረጋገጠ ወሬ፡፡ የመንገስት ገንዘብ ላይደላ
የሚል ሃሚት አለ፡፡

ሃሚተኛ (አሚተኛ) ት በአጠገቡ የሌለን
ሰው በመጥፎ የግንሳት ልማድ ያለው (ሰው)፡፡

ታማ ግ አንድ የሆነ ነገር አድርጓል ወይም
ፈፅሏል ተብሎ በመጠራጠር ወሬ ተወራበት፡፡

አሳማ ግ እንዲታማ አደረገ፤ ምክንያት ሆነ፡፡

አማላ "አመለ" ስር ተመ.

አማረ ግ 1. ተዋቢ፤ ቆነጀ፡፡ 2. ውል አለ ወይም
አሰኘ፡፡ ስጋ ለማረኝ፡፡ 3. ሰመረ፤ ጥፋ ሆነ፡፡

የአንድሮው አዝመራ አምረል፡፡

አምሮት ስ ፍላጎት፤ ምኞት፡፡

አምሮቱን ቆረጠ ያማረውን ነገር አግኝቶ
ረከ፡፡

አምሮቱን ተወጣ የሚፈልገውን ነገር

አግኝቶ ወይም አድርጎ ረከ፡፡

አማረት ስ 1. ቀውን ድምፅ የምትሰጠውና በግራ
እጅ በኩል የምትሆነው የከበር ቂጥ፡፡ 2. አረሆ፡፡

3. ቀውን ድምፅ ከሚሰጡት ከሳሳቱ የበገና
አውታሮች አንዱ፡፡

አማተብ ግ በመስቀል ወይም ሁለት ጣቶችን
በማንባበርና የመስቀል ቅርፅ በመስራት ግንባሩን፤
ደረቱንና ትከሻዎችን መጀመሪያ ግራውን ቀጥሎ
ቀኝን በመንካት የመስቀል ምልክት. አሳየ፤
አደረገ (በፀሎት፤ በመሳሰለም ጊዜ)፡፡

አማት ስ 1. የባል ወይም የሚስት እናት ወይም
አባት፡፡ 2. የባል እናት፡፡

አማምቻ ስ አሁንት ከዳሩ በሂሳ አማች

የሆነውን ሰው እህት በማግባት የሚመሰረት
የጋብቻ ትስስር።

አማኝ ስ የእህት ወይም የልጅ ወይም
የዘመድ ባል።

ያማኝ ዳሩ ስ ጨካኝ ወይም ክፉ አማኝ።

አምቻ ስ አማኝነት፡ በጋብቻ መተሰር።

አምቻ ጋብቻ ስ የጋብቻ ዝምድና።

አማን ስ ሰላም። በአማን አውለኝ።

አማኝ "አመነ" ስር ተመ.

አማጋ ስ ከመኖሪያ ቤት አካባቢ ርቆ የሚገኝ
የከብቶች ማደሪያ ወይም በረት።

አሚራ ስ ቀለሙ ለመነቀሻ የሚሆን የእዕዋት
አይነት።

አሚባ ስ 1. ያለ ማይክሮስኮፕ በአይን ብቻ
ሊታይ የማይችልና በአፈር፡ በውሃ ወይም
በሰውና በእንስሳት አካል ውስጥ ጥገኛ ሆኖ
የሚኖር ባለአንድ ዐዋስ ነፍሳት። 2. በአሚባ
ምክንያት የሚመጣ የተቅማጥ በሽታ።

አሚተኛ "አማ" ስር "ሃሚተኛ"ን ተመ.

አሚታ "አማ" ስር "ሃሚት"ን ተመ.

አሚት ዝ.ኪ.

አሚን ስ እሺ፡ ይሁን፡ ይደረግ ለማለት
በበለጠ ቀት ላይ የሚባል ቃል።

አሚን ብለው ተቀበለ እሺ ብሎ ተቀበለ።

አሚከላ ስ 1. በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል፡
አንጓው አጠር ያለና ጭንቅላቱ እንደ ኳስ
የተደበበለ የእሾህ አይነት። 2. (ዘይ)
ምቀኛ፡ ሰላም የሚነሳ ባላጋራ።

—አም ቅ —በብዛት ያለበት፡ ያለው ወይም
መጠኑ ከሌላው ከፍ ያለ ነው ለማለት
የሚያገለግል ምእላድ። ብርጽም /አከካም/
ወተታም/ ጭንቅታታም።

አምላክ "መለከ" ስር ተመ.

አምልኮ ዝ.ኪ.

አምልኮኛ ዝ.ኪ.

አምሮት "አማረ" ስር ተመ.

አምሳ (ሃምሳ) ስ 1. በአርባ ዘጠኝና በሃምሳ
አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፤ በአሃዝ
ሲዌፍ '፱'፡ '50' ነው። ቅ 2. በአርባ ዘጠኝና
በሃምሳ አንድ መካከል ያለ ብዛትን የሚያሳይ።
ሃምሳ ልጆች።

አምሳ (ሃምሳ) አለቃ ስ ከአስር አለቅነት
ቀጥሎ ያለ ወታደራዊ ማእረግ ስም።

አምሳ (ሃምሳ) እግር ስ ብዙ እግሮች
ያሉት፡ በክረምት ጊዜ የሚፈጠር ወይም
የሚታይ ትል።

አምሳ (ሃምሳ) እግር

አምሳል "መለለ" ስር ተመ.

አምሳያ ዝ.ኪ.

አምስት ስ 1. በአራትና በስድስት መካከል ያለ
ቁጥር መጠሪያ፤ በአሃዝ ሲዌፍ '፳'፡ '5' ነው። ቅ
2. በአራትና በስድስት መካከል ያለ ብዛትን
የሚያሳይ ። አምስት ጥቶች።

አምበል (አንበል) ስ 1. መሪ፡ አለቃ፡
አዛዥ፡ አገማች። የጦር አምበል። 2. የእግር
ኳስ፡ የመረብ ኳስ፡ ... ወዘተ የቡድን ተጠሪ
ወይም መሪ።

አምበልጋ ቅ ፊሪ፡ ቡክን።

አምበራ ጭቃ ስ ለፀጥር የሚያገለግልና ፈላሽ
ያልሆነ የቅባት አይነት።

አምበሳ "አንበሳ"ን ተመ.

አምቡሳ (አንቡሳ) ስ የጦጅ አተላ።

አምቡሳንስ ስ ድንገተኛ ህመም ወይም አደጋ
ያጋጠማቸውን ወይም በጦር ሜዳ ላይ ጉዳት
የደረሰባቸውን ሰዎች እርዳታ ወደሚያገኙበት
(ከሊካኑ፡ ሆስፒታል፡...) የሚያጓጉዝ መኪና።

አምባ ስ 1. በአንድ አካባቢ ተቀራረቦ የተሰራ-
መንደር። 2. በተራራ ወይም በክረብታ ላይ ያለና
ለመኖሪያነት የሚሆን ሰፊ ሜዳ።

አምባላይ ስ ነጭ (ፈረስ)።

አምባራይሌ ስ መልኩ ቀላ ያለ ዳለቻ ሆኖ
ከጀርባው ወደ ሆዱ የሚወርዱ ነጫዊ ሽንትሮች
ያሉበት፡ ረጅምና ከሁለት እስከ ሶስት ጊዜ
የተመገዘቱ ቀንዶች ያሉት፡ እሾሃማ ቁጥጭች
ባሉባቸው ቆላማና ዝቅተኛ ስፍራዎች የሚኖርና
አጋዝን የሚመስል የዱር እንስሳ።

አምባር ስ ከወርቅ ወይም ከብር፡ ... የሚሰራና
ሴቶች በእጃቸው ላይ የሚያደርጉት ጌጥ።

አምባርሚያ ስ አምባር የሚደረግበት የእጅ
ክፍል(ሰእሌን እጅ ስር ተመ.)።

አምባሳደር ስ አገሩን ወክሎ እንዲሰራ በውጭ
አገር የሚመደብ ባለስልጣን።

አምባሻ ስ ሽልማት ተደርጓልበት በመፍራም ቂጣ
መልክ የሚጋገር የቦንዴ ዳቦ።

አምባባ ግ ስርያ የፈለገ ፍየል የእንስሱትን ፍየል

የሂሳ አካል በእግሩና በአገሬው እየጎነተለ ባባባ የሚል ጨህት አሰማ።

አምባዛ ስ መልኩ ጠቆሮ ያለ፡ ቀጫጭንና ረገገኛም ፀጉር መሳይ ነገር አፋ ዳርና ዳር ያለው፡ ስጋው ውስጥ ጥቃቅን እሾህ መሰል አጥንቶች የሌሉበት የአባ አይነት፤ ጥቁሬ አሳም ይባላል።

አምባገነን ስ በህዝብ ሳይመረጥ በሃይል ስልጣን የያዘ፡ ሁሉን የማድረግና የመወሰን ውሉ ስልጣን ለራሱ የሰጠና የህዝቡን ፍላጎት አፍኖ የሚገዛ መሪ ወይም መንግስት።

አምባገንሮ ስ ጠብ፡ ጥል።

አምቦ ስ ጨውነት ያለው ውሃ ወይም አፈር።

አምቦልክ "ኢንቬሎፕ"ን ተመ.

አምታሮ "መተረ" ስር "መተሮ"ን ተመ.

አምቻ "አማት" ስር ተመ.

አምቻ ስ አሁን ካለው አመት በፊት ያለው አመት፡ ያለፈው አመት።

አምኜ ስ ክረምቱ ካለፈ በኋላ በመስከረም የሚዘራ ሰንጶ።

አምዛ ስ ተነካብሮ የተጋገረ እንጀራ፡ አካባቢ።

አምድ ስ 1.ምሰራ፡ 2.በአርእስትና በሀዳግ መካከል ያለ ወይም በተፃፈበት መካከል ለገፅ መክፈያ የሚተው ባይ ቦታ። 3.በመፅሐፍ ወይም በጋዜጣ ላይ ሁልጊዜ አንድን ጉዳይ በተመለከተ የሚፍቀጡ የመፅሐፍ አንድ ክፍል። *የባህል አምድ*።

አምደ ወርቅ ስ በቅኔ ማህሊት ውስጥ በስተቅድስት በኩል በሁለት በሮች መካከል የቆመ አምድ።

አአማድ ስ 1.የአምድ ብዙ ቁጥር። 2.እንደ ተደራጊ፡ ተደራራጊ፡ አድራጊ፡ አደራራጊ፡ አስደራጊ፡ ... ያሉ የግስ እርባታ ቅርፆች (ስርአቱ እርባታ)።

አአማደ ምስጢር ስ ምስጢር ሰላሳን፡ ሚስጢር ስጋዊን፡... የያዘ መፅሃፍ።

አምጃ ስ በደጋና በወይና ደጋ አካባቢ ጥቅጥቅ ብሉ የሚበቅል የቁጥቋጦ አይነት።

አምፋሮ "አንፋሮ"ን ተመ.

አምፖል(አምፑል) ስ በኢሌክትሪክ ሃይል አማካይነት ብርሃን ለመስጠት የሚችሉ ቀጫጭን ሽቦዎች በውስጡ የሚገኙበት፡ የተለያየ ቅርፅና መጠን ያለው የኢሌክትሪክ መብራት ብርጭቆ።

አምፖል ማቆፊያ ስ ከኢሌክትሪክ ሽቦ ጋር የሚያያዝና አምፖል የሚሰክበት ቀዳዳ ያለው የኢሌክትሪክ እቃ።

አምሌ [ጨው] ስ ከህርፍ ውስጥ ሳይሆን መሬት ውስጥ በድንጋይ መልክ የሚገኝ ጨው

(በድሮ ጊዜ ለመዝያዎ እንደገንዘብ ሆኖ ያገለገለ ነበር)።

አሞራ ስ 1.እንደጥንብ አንሳ፡ የሉሱ፡ ጋጋኖ ፡ ... ያሉ ትላልቅ አለዋፍ። 2.(ዘይ.) ፈጣን፡ ቀልጣፋ። *ላጁ አሞራ ነው።* (ስለሉን በሚቀጥለው ገፅ ተመ.)

የአሞራ ምሳ ስ ሲበሰል ቀይ የሚሆንና ጣፋጭ ፍሬ ያለው የሃረግ አይነት፡ ፍሬውም የአሞራ ምሳ ይባላል።

አሞርቲዛታር ስ በመኪናዎች ጎማ አጠገብ የሚገጠምና መኪናው በመጥፎ መንገድ ላይ እንዳይገነጥጥ የሚረዳ አረግራጊ መሳሪያ።

አሞት "ሃሞት"ን ተመ.

አሞጭ ስ ስሩ ነጭ ሽንኩርት የሚመስል ፍሬ የሚያፈራና የማይበላ የእፅዋት አይነት።

አሞጭ የመሰለ በጣም ነጭ የሆነ።

አሚረ የ"ቀለስ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

አሚዳ ቅ አፍንጫ ጎራዳ፡ ደፍጣጣ።

አረህ ስ በገደል መካከል ያለ ተዳፋት ቦታ።

አረሆ ስ ከቦታ ቦታ እየተዘዋወረች የምትዘፍን ቤት።

አረመ ግ 1.ከእህል ጋር የበቀለን አረም ነቀለ። 2.እስተካከለ፡ አቃና፡ እርማት ሰጠ። 3.ሰህተት ወይም ልክ መሆኑን እያረጋገጠ ተገዢውን ነጥብ ሰጠ (ሰፈተና)። 4.ቀጣ፡ ገራ (ጠባይ)።

ማረሚያ ስ ማስተካከያ፡ ማሻሻያ (ዕውቀት)።

ማረሚያ ቤት ስ ወንጀል የሰራ ወይም ህግ ተላልፎ የተፈረደበት ሰው እስከ ቅጣቱ ፍሃሜ ድረስ የሚቆይበት ቦታ፡ እስር ቤት።

አረም ስ ከእህል ጋር አብሮ የሚበቅልና አስፈላጊ ባለመሆኑ ተነቅሎ የሚጣል ማንኛውም አይነት እፅዋት።

አረም ጫክበት ተወው፡ ችላ አለው (ለስራ፡ ለጉዳይ፡...)።

አራሙቻ ስ አረም።

እርማት (እርምት) ስ 1.የማረም ወይም የማስተካከል ስራ ። 2. ማሻሻያ። *እርማት ተደረገለት።*

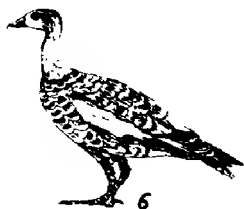
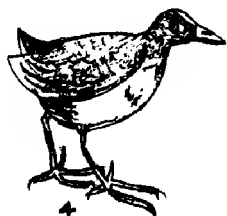
ታረመ ግ 1.ከአረም ፀዳ፡ አረሙ ተነቀለለት። *ጠፉ ታረመ።* 2.ተስተካከለ፡ ተሻሻለ (ዕውቀት)። 3.ተሻሻለ፡ ጥሩ ሆነ (ጠባይ)።

አረመ ግ ገዝ፡ አለ፡ ከመናገር ተቆጠበ።

አርምሞ ስ ዝምታ ወይም ፀጥታ።

በአርምሞ በዝምታ፡ በፀጥታ፡ በተመሰጠ። *በአርምሞ አዳመጡ።*

አረመኔ ቅ 1.ጨካኝ፡ ርህራሄ የሌለው። ስ

1. ጅፌ አሞራ
2. ዳክዬ
3. ጅብራላ
4. የሲሳን ዶሮ

5. ጉጉት
6. ዝዬ
7. ጅግራ
8. ጥንብ አንጎ

9. ሳቢሳ
10. ቆልማማት
11. ሲሳ
12. ንሐር

13. ንዶ
14. ንርገሶ
15. የወንዝአመቲ
16. ጋጋኖ

2. ሃይማኖት የሌለው፡ በጣላት አምሳኪ።

አረመደ ግ በእንጆራ፡ በጸቦ፡... ብትን በርበሬን ደመደመ ወይም አጠቀሰ።

ማርመጃ ስ ድልህ፡ በርበሬ።

አረማሞ ስ በአዝመራ ጊዜ ተፈላጊውን መልካም ፍሬ እንዲያፈራ- ጥቀርሻ መሰል በሆነ የእህል በሽታ ተጠቅቶ የሚገኝ የሰንደ፡ የጉብስ፡... ዛ።

አረማቅ ት አረመኔ የሆነ፡ የአረመኔ ወገን።

አረም "አረመ" ስር ተመ.

አረረ ግ 1. ተቃጠለ፡ ተከነ (ከሚፈለገው በላይ እሳት የበዛበት ምግብ ነክ ነገር)። 2. ተናደደ፡ በገነ። 3. በጣም አዘነ፡ ልቡ በሃዘን ተነካ። 4. ቀጨጨ፡ ማደግ የሚገባውን ያህል ሳያድግ ቀረ።

— **አረረበት** — አጣ፡ ተቸገረ። ቆሎ አረረበት- ቆሎ እንደገና አጣ።

አረረም መረረም ተወደደም ተጠላም።

አራራ ት ያረረ፡ የተቃጠለ።

እርር ምርር አለ ግ 1. በጣም አለቀለ፡ ተንሰቀሰቀ። 2. በጣም አማረረ፡ ተማረረ፡ ተንገፈገፈ።

እርር ብሎ አለቀሰ ምርር ብሎ አለቀሰ።

እርር ኩምትር አለ ግ በጣም አረረ፡ ተናደደ።

አሳረረ ግ መታ፡ ሽነቆጠ፡ ገረፈ (በጅራፍ፡ በአርጨሜ)።

አረር ስ የጥይት እርሳስ።

አረሰ¹ ግ በማረሻ ገመሰ፡ ተለመ፡ ሰነጠቀ (የእርሻ መሬትን)።

አርሶ በሳ ስ አርሶ አደር፡ ገበሬ።

አርሶ አደር ስ ገበሬ፡ በግብርና ስራ የሚተዳደር ሰው።

ማረሻ ስ በእርፍ ላይ ተሰክቶ መሬትን ለመትለሚያ፡ ለመሰንጠቂያ፡ ለማረሻ የሚያገለግል ከብረት የሚሰራ የእርሻ መሳሪያ (ለእሉን "ሞፈር" ስር ተመ.)።

አራሽ ስ ገበሬ፡ አርሶ አደር።

እራሽ ስ ማሳ፡ የእርሻ ይዞታ።

እርሻ ስ የአዝርእት መዝሪያና ማገባቀያ፡ የታረሰ ወይም የሚታረሰ መሬት።

የእርሻ መኪና ስ ለእርሻ ስራ የሚያገለግልና በሞተር የሚሰራ መኪና፡ ትራክተር።

የእርሻ መኪና

የእርሻ ውጤት ስ ከእርሻ የሚገኝ ምርት።

አሳረሰ ግ በተለያየ ውለታ (በኪራይ፡ በእርቦ፡...) በመስማማት ሌላ ሰው እንዲያርሰለት አደረገ።

አሳራሽ ት ባለመሬት ሆኖ ሌሎችን በማሳረስ የሚጠቀም።

አረሰ² ግ አራሰን ተንከባከበ (በምግብና በሚያስፈልገው ነገር ሁሉ)።

አራሰ ስ 1. ከወለደች ብዙ ቀን ያልሆኑት ሴት። 2. ጨቅላ ወይም ከተወለደ ብዙ ጊዜ ያልሆነው ሀፃን ልጅ።

አራሰ ነብር ሆነ በጣም ተቆጣ፡ ተበሳጨ።

አራሰ ልጅ ስ ጨቅላ ወይም ከተወለደ ብዙ ጊዜ ያልሆነው ሀፃን ልጅ።

አራሽ ት አራሰን የሚንከባከብ (ብዙ ጊዜ ሴት)።

ማረሻ ስ የወለደች ሴትን ለመንከባከብ የሚዘጋጅ ምግብ።

ታረሰች ግ (አራሰ ሴት) በጥፋ ሁኔታ እንክብካቤ ተደረገላት።

አረቀ ግ 1. እርጥበት ያለውን የንበጠ እንጨት በእሳት ለብልቦ አቃና፡ ቀጥ አደረገ፤ ወይም ቀጥ ያለውን እርጥብ እንጨት በእሳት ለብልቦ አሰበጠ፡ ለመጠ። 2. በምክር፡ በተግላል፡... እንዲያስተካክል አደረገ (ጠባይን)። 3. ያጋደለውን የህህያ ወይም የኦጋሰስ ጭነት አስተካከለ። 4. መታ፡ በደላ አረቀው።

***አረቀ**

እርቅ ስ ቀድሞ የነበረን ጥል ወይም ቅሬታ በማስወገድ የሚደረግ ስምምነት፡ ፍቅር፡ ሰላም።

እርቅ ወረደ ቀደም ሲል የነበረው ጥል ወይም ቅሬታ ተወገደ፡ ሰላም ሆነ፡ ስምምነት ተፈጠረ።

እርቀ ሰላም ስ በመካከላቸው ጠብ ወይም ቅሬታ በነበረባቸው ወገኖች መካከል የሚደረግ እርቅ፡ ስምምነት።

ታረቀ ግ ከተጣለው ወይም ከተቃቀረው ሰው ጋር ስምምነት፡ ሰላም ፈጠረ።

አስታረቀ ግ ጥላኞችን አስማማ፡ በመካከላቸው ሰላም እንዲፈጠር አደረገ።

አስታራቂ ት በተጣሉ ወገኖች መካከል በመግባት እርቅ ወይም ሰላም እንዲፈጠር የማያደርግ።

አስታራቂ [ሽማግሌ] ዝ.ኪ.

ያስታራቂ ስ ለአስታራቂ ሽማግሌዎች የሚደረግ ግብግ።

አረቄ¹ ስ የአልኮል መጠጥ አይነት።

አረቄ²

አረቄ መርፌ ስ አጭርና ቀጭን መርፌ፡ ጥልቅ መርፌ፡፡

አረቄ³

አረቄ ወገብ ት ወገብ ቀጭን፡፡

አረበደ ግ በመቻቸልና በመለፍለፍ ወዲያ ወዲህ አለ፡ ተረፈ፡፡

አረቦን ስ ቀብድ፡ዋስትና ወይም መያዣ(ነገር)፡፡

አረተረተ ግ በሰምሰማ ሮጠ፡፡

አረንቋ ስ ረግረግ፡ ማጥ፡፡

አረንዛ ስ 1.ብዙ ድንጋይ ያለበት ቦታ፡፡ 2.ጥቁር ድንጋይ የበባበትና ውስጡ ውሃ የሚለሳግጠው፡ ረግረግነት ያለው መሬት ወይም ቦታ፡፡

አረንጓዴ ት 1.ለምለም ቅጠልን ወይም ሳርን የመሰለ የቀለም አይነት፡፡ 2.አልጌ፡፡

*አረዘ

እርዛት ስ የልብስ እጦት ወይም ችግር፡፡

ታረዘ ግ የሚለብሰው አጣ፡፡

አረዛ ግ 1.የለውን ወይም የእንስሳትን አንገት ስለት ባለው መሳሪያ ቆረጠ፡፡ 2.ቆረጠ፡፡ ጸቆን በረሃዎ አረደው፡፡ 3.በቦይ ቅርፅ አይነት መሬትን ገመሰ፡፡ አገደገደ፡፡ ጎደቡ፡፡ መሬቱን አረደው፡፡ 4. (ዘይ.) አታለለ፡ ጉድ ሰፊ፡፡

አረዶች ሄደ አታለሉ፡፡ ጉድ ሰርቶኝ ሄደ፡፡

አረድ ት አታላይ፡ ሌባ፡፡

አራጅ ስ በፊን፡ ሳምን፡ ፍዋልን፡ በገን፡ ... የማረድ፡ የመግፈፍና ብልት የማውጣት ችሎታ ያለውና ለሚሰጠውም አገልግሎት ገንዘብ ባለሙያ፡፡

እርድ ስ 1.ለድማስ፡ ለግብዣ፡... የታረደ እንሰሳ (በሬ፡ ሳም፡ በግ፡ ...)፡፡ 2.ምሽግ፡ ጉድባ፡ ጉድጓድ፡፡

ለእርድ ቀረበ ለመታረድ ቀረበ፡፡

ያለእርድ ዋለ በበእል ቀን በጎ፡ ደሮ፡... እቤቱ ሳይርድ ቀረ፡፡

ተራረደ ግ ተገዳደለ፡ ተጨፋጨፈ፡፡

አረዳ¹ ስ የአንድ አካባቢ ነዋሪ ህዝብ፡፡

አረዳ² "ረዳ" ስር ተመ.

አረዳ³ ስ ፍግ ወይም ጥራጊ የሚፈሰበት ቦታ፡፡

አረዳ [መሬት] ስ የዳበረ መሬት፡፡

አረጀ ግ 1.ሸመገለ፡፡ 2.አሮጌ ሆነ (ልብስ፡ እቃ፡ ...)፡፡

አርጅና ስ ሽማግሌ ወይም ሎጊት መሆን፡፡

አስረጀ ግ ሎጊት ወይም ሽማግሌ አደረገ፡፡

አረገ ግ ከመሬት ወደ ሰማይ ወጣ፡፡ ክርስቶስ ከመታብር ተነስቶ ወደ ሰማይ አረገ፡፡

እርገት ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ክርስቶስ ወደ ሰማይ ያረገበትን ቀን ለማስታወስ በየአመቱ በገንበት ወይም በሰኔ ወር ከፋሲካ በሂሳ በአርባኛው ቀን ግመሱ እለት የሚከበር በአል፡፡

አሳረገ ግ የማሳረጊያ ወይም የመደምደሚያ ፀሎት አደረገ፡፡

ማሳረጊያ ስ መጨረሻ፡ መደምደሚያ፡ መፈፀሚያ፡፡

አረጋዊ (ብቁ.አረጋውያን) ት ሽማግሌ፡ አዛውንት፡፡

አረግ ሬሳ "ሃረግ" ስር "ሃረግ ሬሳ"ን ተመ.

አረጠረጠ ግ 1.በረቀ፡ ፈነጨ፡፡ 2.እዘጠዘጠ፡ ወዲያ ወዲህ አለ፡፡

አረጥራጭ ት አዘጥዛጭ፡፡

አረጠች ግ እድሜዋ በመግፋቱ ምክንያት የወር አበባዋ ቆመ፡ መዕነስ፡ መውለድ አቆመች፡፡

አረጥራጭ "አረጠረጠ" ስር ተመ.

አረፍ ስ ጭረ፡፡

አረፈ ግ 1.እፎይ አለ፡ ድካሙን አስወገደ፡ እረፍት አደረገ፡፡ 2.ሞተ፡፡ 3.ከመኖገር፡ እንድን ነገር ከመሰራት፡... ተቆጠበ፡፡ 4.ወረደ፡በታ ያዘ፡ ተቀመጠ፡፡ ሰፊረ(ከአየር ወደ መሬት፡ዛፍ፡...)፡፡

ገዙ አጥፋ ሳይ አረፈ / አወሮ ገዘኑ አረፈ ፡፡

5.ተገላገለ፡ ተላቀቀ፡፡ ከፍትፍት አረፈ፡፡

6.በእንግድነት ተቀመጠ፡ ፍረ፡፡ በአገሩ ሲመጣ ወንድሙ ዘንድ አረፈ፡፡

ማረፊያ ስ 1.የእንግዳ መቆያ፡ መቀመጫ፡፡ 2.ቤት፡ መኖሪያ፡ መጠለያ፡ ግረፊያ ሳይኖረው ትላር ማስብ የለበትም፡፡

ማረፊያ ቤት ስ እስር ቤት፡፡

አረፍት ነገር ስ አንድ የተሟላ ሃሳብን የማይዝ የቃላት ስብስብ፡፡

አረፍት ስ 1.መቀመጫ፡ ማረፊያ፡፡ 2.በገጠር ቤቶች ለእቃ ማስቀመጫነት እንዲያገለግል ከግድግዳ ጋር ተያይዞ የሚሰራ መደርደሪያ፡ ዘለንጋ፡፡

አረፍ 1. እረፍ፡ ተው አታድርግ፡...፡፡ 2. እረፍት እድርግ፡፡

እረፍት (እርፊት) ስ ማረፍ፡ እፎይ ማለት፡ 2.ለተወሰነ ጊዜ ከሰራ፡ ከትምህርት፡ ከሰብሰባ፡... ተለይቶ የሚቆይበት ጊዜ፡ ማረፊያ ጊዜ፡፡ 3.ሞት፡፡

እረፍተ ቢስ (እርፊተ ቢስ) ት እርፎ ወይም ተቆጥቦ የማይቀመጥ፡ ቀሾቃጥ፡፡

አረፍት የለሽ ት 1. ማረፊያ ጊዜ የሌለው

ባተሌ። 2. እረፍተ ቢበ።

አሳረፊ ግ 1. እረፍት፡ ፋታ እንዲያገኝ አደረገ። 2. ሸክምን አስተመጠ። 3. ገላገለ፡ አዳን። 4. ገደለ፡ አሳለፈ። በዱሳ ግጅራቱን ብሎ አሳረፈው። 5. መሬት አስያዘ፡ አወረደ (አውሮፕላን ላይ)።

አሳራፊ (አራፊ) ት እንደ እግር ኳስ፡ መረብ ኳስ፡ ቅርጫት ኳስ፡ ... ባሉ ስፖርታዊ መዋታዎች ላይ እንድ ተጫዋች በደንብ መጫወት ባይችል ወይም ቢደክመው በምትኩ ገብቶ ሊጫወት የሚችል ተጫዋች።

አሳራፊው ተው በለው፡ክልክለው።

አረፈፈ ግ ረፈ፡ አርከፈከፈ።

አረፋ¹ ስ እንደድ፡ ሳሙና፡ እሞ፡ ... በውሃ ሲበጠበጥ የሚፈጥረው ነጭ የሚኮረፈረፍ ነገር፡ ወይም የባህር ውሃ በማእበል ሲጋጭ የሚፈጥረውና ውሃው ላይ ተንሳፎ የሚታየው ነጭ ነገር።

አረፋ ደፈቀ በህመም፡ በድካም፡... የተነሳ ከአፋ አረፋ የሚመስል ነገር ወጣ።

አረፋ² ስ ኢድአል አድሃ።

አረማጥ "ረመጠ" ስር ተመ.

አረባራ ስ መጠኑ ርግብ የሚያክል፡ የጅራቱ ቀለም ነጭና ጥቁር፡ ሌላው አካሉ ጥቁርና አመድማ የሆነ የወፍ አይነት (ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)።

አራቲ ስ አመድማ መልክና ጥፋ ሽታ ያለው የተክል አይነት፡ ናትራን።

አራ ግ (ነውር) 1. አይነምድር ከሰውነቱ አሰወጣ፡ ተፀዳዳ። 2. (ዘይ.) ተጨማለቀ፡ ተሞላቀቀ፡ ተንጠባረረ።

አር ስ 1. (ነውር) ሰገራ ወይም አይነ ምድር። 2. ቆሻሻ፡ አሰር (የትቤ)።

አሩን በላ 1. ከፋች ተደበደበ። 2. ተሰቃየ ወይም ለፋ።

አሩን ይጠፈጥፋል በጣም አርጅቷል።

አራም ት (ነውር፡ ስድብ) 1. ጨሃላቃ፡ ባለጌ። 2. ፈሪ።

አራሙቻ "አረም" ስር ተመ.

አራማጅ "*ረመደ" ስር ተመ.

አራም "አራ" ስር ተመ.

አራራ "አረራ" ስር ተመ.

አራራይ ስ ከሰብቱ ያሬዳዊ የዜማ አይነቶች አንዱ።

አራሰ "አረሰ"² ስር ተመ.

አራሽ "አረሰ"¹ ስር ተመ.

አራሽ "አረሰ"² ስር ተመ.

አራባ ስ የድር፡ የጥለት፡ ... ጥቅል፡ እሰር፡ ቱባ።

አሯባ "ረባ" ስር ተመ.

አራት ስ 1. በሰባትና በአምስት መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፡ በአሃዝ ሲገፍ 'ወ'፡ 'ላ' ነው። ት 2. በሰባትና በአምስት መካከል ያለ ብዛትን የሚያሳይ። **አራት ማግዎት**፡

በአራቱም ማእዘን በሁሉም አቅጣጫ።

አራቱ መደብ ስ የመደመር፡ የመቀነስ፡ የማባባትና የማካፈል ስሌት አጠቃላይ መጠሪያ።

አራት ማእዘን ስ 1. አራት ገፅ ወይም ጎን ያለው ማንኛውም ነገር። 2. የሰሜን፡ የደቡብ፡ የምስራቅና የምእራብ አቅጣጫዎች ጥቅል መጠሪያ። 3. መረባ።

አራት ነጥብ ስ በአረፍተ ነገር ማለቂያ ወይም መደምደማያ ላይ የሚቀመጥ ስርአተ ነጥብ (፡) ።

አራኝ ስ ጎረዶማን።

አራዊት (ነጠ.ቁ. **አርዌ**) ስ 1. በዱር በገደል የሚኖሩ አውሬዎች በጥቅል የሚጠሩበት ስም። ት 2. (ዘይ.) ጨካኝ፡ አረመኔ፡ ክፉ።

አራዥ ግ አመመ፡ አሰቃየ፡ እረፍት ነሳ፡ እናወዘ፡ እስጋነቀ (ህመም፡ መድሃኒት፡ ...)።

አራዳ ስ 1. በከተማ ወስጥ የሚገኝ የገበያ ቦታ። 2. ሃፈ ፒያሳ እየተባለ የሚጠራው የአዲስ አበባ ያለ፡ ቀፎ ፎፍት ማር መጠሪያ። 3. (ዘይ.) ራሲ፡ ብልጥ፡ ቀልጣፋ።

የአራዳ ልጅ/ሰው ጎቁ፡ ብልጥ፡ ቀልጣፋ።

አራጅ¹ ስ ረጅም ጅራት ያለውና ከአፋ ሞጥሞጥ ያለ፡ ቀፎ ፎፍት ማር መጠሪያ። 4. ደገት።

አራጅ² "አረደ" ስር ተመ.

አራጣ ስ ከፍተኛ የገንዘብ ብድር ወለድ።

አራጣ አበዳሪ ስ ስከፍተኛ የወለድ መጠን ገንዘብ የሚያበድር ሰው።

አራራ ስ የረጋ ወተት ተንጦ ትቢው ከወጣ በሂላ የሚቀረው ቀጭን ወተት።

አርመን ስ የጉድጓድ ወይም የግንብ ወይም የካብ የጎን ሰፋት።

አርማ ስ የአንድ ድርጅት፡ ማህበር፡ ... ህጋዊ መለያ ወይም ምልክት።

አርምም "አረመመ" ስር ተመ.

አርበኛ ስ ለአገሩ፡ ለወገኑ ክብርና ነፃነት ሲል በአገር ወዳድነት ከውጭ ወራሪ ጋር የተዋጋ ጀግና።

አርቢትር (አልቢትር) ስ በአንድ ስፖርታዊ ጦድድር ወቅት እንደ ውድድሩ አይነት ከሜዳ ውጭ ወይም በሜዳ ውስጥ በመሆን ስፖርታዊ

ሀገሩን የሚቆጣጠርና ውሳኔ የሚሰጥ ሰው፤ ጻፍ።
አርባ ለ 1.በሰላሳ ዘጠኝና በአርባ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፤ በአሃዝ ሲገፍ 'ግ'፤ '40'።
 2.አንድ ሰው ከሞተ በሂሳ በአርባኛው ቀን የሚደረግ ተዝካር። ቅ 3.በሰላሳ ዘጠኝና በአርባ አንድ መካከል ያለ ብዛትን የሚያሳይ። **ላርባ** ሰዎች።

አርብ¹ ለ በሃመሰና በትጻሄ መካከል ያለው ቀን ስም፤ ከአሁኗ ደምሮ ሲቀጠር የሳምንቱ ስድስተኛ ቀን።

የአርብ ውሃ ለ አርብ እለት የተቀዳ ውሃ (ለሰንበት አከባሪዎች ተቀድቶ የሚቀመጥ)።

አርብ² ለ 1.ድር የሚቋጠርበት የሽግግር እቃ።
 2.የማንኛውም ጨት ጎን ወይም ወርድ ወይም ስፋት።

አርቲስት ለ 1. ሰኣሊ። 2.እንደ ተዋናይ፤ ዘፋኝ ጻንኪረኛ ያለ የመድረክ ሰው።

አርቲቡርቲ ለ ፍሬከርስኪ ፤ የማይረባ ነገር።

አርቲፊሻል ት ተፈጥሮአዊ ያልሆነ፤ ሰው ሰራሽ። **ላርቲፊሻል** **ጊዋጊጥ**።

አርታኢ (ብ.ቁ. **አርታኢያን**) ለ ብዙውን ጊዜ ሊላው ያቀረበውን ፅሁፍ (መፅሃፍ፤ መፅሃት፤...) ከህትመት በፊት የሚያስተካክልና የሚያቀናባብር ሰራተኛ፤ ኢዲተር።

አርታኦች ለ መፅሃፍ፤ መፅሃት፤... በማረምና በማቃናት ለህትመት የማዘጋጀት ሰራ።

አርነት ለ ነፃነት።

አርሳያ ለ 1.ምሳሌ፤ አብነት። 2.ምስል፤ አምሳል፤ መልክ።

አርእስት ለ 1.የ "ርእስ"ን 1ኛና 2ኛ ፍቺ ተመ. 2. በስተመነሻ በኩል በግሶች ላይ በሚቀጠል ምእላድ("መ-") አማካይነት የሚመሰረት ቃል (ግሉ በ"አ" የሚጀምር ከሆነ "መ-" ወደ "ማ-" ይለወጣል)። ለምሳሌ ብላ → መብላት/አባላ → ማብላት።

አርእስተ ነገር ለ የአንድ ነገር ወይም ሃሳብ መነሻ፤ ጭብጥ።

አርካፍ ለ የጎብ አውራ ወይም የምስጥ ንጉስና ንጉስት ወይም የጣዝማ መኖሪያ።

አርያም ለ በክርስትና ሃይማኖት ተከታዮች ዘንድ የእግዚአብሔር ዙፋን የተዘረጋበት ነው ተብሎ የሚታመን ከሰማያት በላይ ያለ የመጨረሻው ሰማይ።

አርዮስ ለ ክፉ፤ ጨካኝ፤ አረመኔ (ሰው)።

አርድእት ለ 1.የኢየሱስ ክርስቶስ ተከታዮች የነበሩ አስራ ሁለቱ ሃዋርያትና ሰባ ሁለቱ ደቀመዛሙርት። 2.በሰባ ሁለቱ አርድእትና በሃዋርያት ስም የተገፈ እንደአስማትና እንደ ልብወልድ ያለ መፅሃፍ።

አርጃኖ ለ አዞ የሚመስል፤ ቆዳው ሻካራና ጠንካራ የሆነ፤ በውሃ ውስጥና በድንጋይ ስር የሚኖር አውሬ።

አርጃኖ

አርጨሜ ለ ለበት ወይም ልምጭ።

አርጌ ት 1.ሽግግሌ። ያረጀ። 2.የቀየ፤ ያረጀ፤ አዲስ ያልሆነ።

አርጊት ለ ያረጀች ሴት፤ ባልቴት።

አሰሳ¹ ገ አደባ።

አሰሳ² "ሰሳ" ስር ተመ.

አሰሳ³ "ሰሳ" ስር ተመ.

አሰሳ⁴ "ሰሳ" ስር ተመ.

አሰሳሰሰ ገ ስለ አንድ ነገር በተመሰጠ ረዘም ላለ ጊዜ አሰበ፤ አወጣ አወረደ።

አሰረ ገ 1.እንዳይበተን፤ እንዳይዝረከረከ ወይም አንድ ላይ እንዲሆን (በክር፤ በገመድ፤ በሲባ፤ ... በማያያዝ ቋጠረ። 2.ተፋተኛ ወይም ወንጀለኛ ነው ተብሎ የተጠረጠረን ወይም ጥፋተኛ ወይም ወንጀለኛ የሆነን ሰው ያዘ። በህግ ቁጥጥር ስር አዋለ። 3.ወዲያ ወዲህ እንዳይቀተስ ተሰረገ፤ አንድ ቦታ አስቀመጠ። 4.አረፍተ ነገሩን በማሰሪያ አንቀፅ ደመደመ ወይም ጨሰ።

እስር ለ 1.እስረኛ። 2.ብዛቱ ከአንድ በላይ የሆነና አንድ ላይ የታሰረ ወይም በተወሰነ መጠን ተደርጎ የታሰረ ነገር። **አንድ እስር** **አንገወት/አንድ እስር ትሪ**። 3.(ስነ.ል.) ራሱን ችሎ የማይቀም ወይም የማይነገር (ምእላድ)።

እስር ምእላድ የእስርን 3ኛ ፍቺ ተመ.

እስር ቤት ለ በጥፋታቸው የተፈረደባቸው ወንጀለኞች ወይም ወንጀላቸው በመጣራት ላይ ያሉ ሰዎች በቁጥጥር ስር ውለው የሚቀመጡበት ቦታ፤ ወህኒ ቤት።

እስረኛ ለ 1.በህግ ቁጥጥር ስር የዋለ ወይም በእስር ቤት ያለ ሰው። 2.በስራ ወይም በተለያዩ ምክንያት ከቤት የማይወጣ ወይም ወደ ውጭ ወጥቶ የፈለገውን የማይሰራ ወይም የማይዘናና ሰው።

እስራት ለ በህግ ቁጥጥር ስር መዋል ወይም የማዋል ድርጊት።

ተሳሰረ ገ 1.ተያያዘ፤ ተቆላላፈ፤ ተተባተበ።

2. ተንተባተቦ፡ ተከላተፈ፡ ላንደቦቱ ተሳለረ፡
3. በቅልጥፍና ወይም በደንብ መንተባቀስ
አቀተው፡ በውነቱ ተሳለረ፡

አሰር¹ ስ 1. በሙቀት ወይም በውሃ ስሜን ይነሱ፡
እንደ ገብስ፡ አጃ፡ ባቄላ፡... ካለ የአሀል
ፍሬዎች ላይ እየተገለፈፈ የሚወጣ የፍሬዎቹ
ሽፋን፡ ገለባ፡ ንፋሽ፡ 2. እፍታው የተነሳለት
ወጥ፡

አሰር ውሃ ስ የ"ቅራራ"ን ጊኛ ፍቺ ተመ.

አሰር² ስ ኩቱ፡ ዱካ፡ ፈለግ፡

አሰር ግ 1. የሚፈልገውን ለማግኘት እየተዘዋወረ
መረመረ፡ ፈተሽ፡ ፈለገ፡ 2. በቱረት አዳረሰ፡
ከተማውን አሰሰና ተመለሰ፡ 3. ምጣድን በማሰሻ
ወለወለ፡ አሰሰለሰ፡

ማሰሻ ስ 1. ለምጣድ ማለሰላሻ ወይም
መወልወዩ የሚያገለግል የተወቀጠ ጎመን ዘር
ወይም ጉሎ ወይም የጥጥ ፍሬ፡ 2. ለምጣድ
መወልወዩ የሚያገለግል እራፊ ጨርቅ፡

አሰሳ ስ የሚፈልጉትን ነገር ለማግኘት ከበታ
በታ እየተዘዋወሩ መመርመረ፡ መፈተሽ፡
መፈለግ፡

አሳሽ ቅ 1. የተደበቀ ነገርን እየዘረ
የሚመረምር ወይም የሚፈትሽ፡ ላሳሽ ሱድጌ፡
2. ዘዋር፡

አሰብ ስ 1. በአእምሮው ውስጥ ስለአንድ ነገር
አወጣ አወረደ፡ አሳሰለ፡ 2. አሰሳ፡ ሂሳብ
አደረገ፡ 3. ተጨነቀ፡ ሲጎ፡ 4. አሰታወለ፡ ትዝ
አለው፡ ያለፈውን ሳስበው ይገርመኛል፡
5. አቀደ፡ ቀየሰ፡ ነደፈ፡ ነገ ናዝሬት ለመሄድ
አሰሰደለሁ፡ 6. ፈለገ፡ ፈቀደ፡ ለትዳር
አሰቢታል፡ 7. በአንድ ጉዳይ ላይ ያዝኛል፡
ይመለከተኛል በማለት ተጨነቀ፡ ሃላፊነት
ተሰማው፡ ለኣገሩ ያሰሳል ለሴተሰቦቹ ያሰሳል፡
አሳቡን ጣለ ማለብ፡ መጨነቁን ተመ፡

አሳቢ ቅ ሃላፊነት የሚሰማው፡ የሚጨነቅ፡
የሚቆረቆር፡

አሳብ "ሃሳብ"ን ተመ.

አሳቤ ስ ሰንሃ ሃሳብ፡

ታሰበ ግ 1. ትዝ አለ፡ ታወሰ፡ 2. ታጩ፡
ተመለመለ፡ ለከፍተኛ ስልጣን ታሰቧል፡

ታሰቦ ዋለ አንድ ልዩ ነገር የተፈፀመበትና
መታወስ ያለበት እለት፡ ሌሎች በአላት
በሚከበሩበት መልክ ሳይሆን በማስታወስ ብቻ
ተከበረ፡

መታሰቢያ ስ አንድን የተፈፀመ ድርጊት
ወይም የሞተ ሰውን ለማስታወስ የሚደረግ
ወይም የሚዘጋጅ ወይም የሚቀመጥ፡...
ማንኛውም ነገር (ድግስ፡ ሃውልት፡ ሀንፃ፡
ወይም ልዩ ልዩ እቃዎች)፡

ታሳቢ ስ 1. ወደፊት ባንድነት ተጠቀሎ
የሚታሰብ፡ ወደፊት የሚደመር ወይም የሚቀነስ
የተወሰነ የገንዘብ መጠን፡ 2. አሳል እንዲሆን
የታሰበ፡ የታጩ፡

ተሳሰበ ግ 1. ተሳሳ፡ ተቀጣጠረ፡ 2. ተረዳዳ፡
ተደጋገፈ፡ 3. ተፈላለገ፡ ተፈቃቀደ ለፍቅር፡
ለንደንነት፡ ለጋብቻ፡

አሳሰበ ግ 1. አስታወቀ፡ አስገንዘበ፡
2. አስጨነቀ፡ አሰጋ፡ 3. አሰሳ፡ ሂሳብ አስደረገ፡
4. ትዝ እንዲል፡ እንዲታወስ አደረገ፡

ማሳሰቢያ ስ ማስገንዘቢያ፡

አሳሳቢ ቅ 1. አሰረ፡ አስፈሪ፡ 2. አስጨናቂ፡

አስተሳሰበ ግ 1. አንዱ ለሌላው እንዲያሰብ፡
እንዲጨነቅ አደረገ፡ 2. አዝ፡ አብሮ አሰሳ
(ሂሳብን)፡

አስተሳሰብ ስ አመለካከት፡

አሰንዳቦ ስ በከትቻ ወይም በዋልካ መሬት ላይ
የሚበቅልና ከብቶች የሚበሉት ፍሬ ያለው የሳር
አይነት፡

አሰኘ¹ ግ አስፈለገ፡ አማረ፡ ሁኖ አሰኝቶኛል፡

አሰኘ² "ላሰኘ" ስር ተመ.

አሰድ [አሳት] ስ በምግሉ ወር የሚወጣ የኩብስ
አይነት፡ በተጨማሪ "ኮከብ ቆጠራ"ን ተመ.

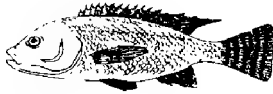
አሰገረ¹ ግ አጠመደ (አሳን)፡

አሰገረ² ግ አንድ ቀን አሳለፈ፡ ዘለለ፡ በዚህ ወር
ሰኞ የዋለችው ልደታ በሚቀጥለው ወር
ግክበኛን አሰግራ ረሱለ ትወላለች፡

አሲድ ስ 1. ከተለያዩ ንጥረ ነገሮች የሚገኝ፡
ፈሳሽ የሆነ፡ የመርዝነት ባህሪ ያለውና ለልዩ
ልዩ አገልግሎት የሚውል ኬሚካላዊ ንጥረ
ነገር፡ 2. አንድ ሎሚ፡ ብርቱካን፡ ኮምባጢ፡ ...
ባሉ ፍራፍሬዎች ውስጥ የሚገኝና የሚከመጥጥ
ባእም ያለው ንጥረ ነገር፡

አሲዳም ቅ 1. (ሰድብ) ቢባላ የሚይጠረቃ፡
ሆዳም፡ 2. ልብስ ሜማ፡ ገንዘብ፡ ... ተሎ
የሚያልቅበት ወይም የሚደበረከትለት፡

አሳ ስ በሰንጥቤ እየተነፈሰ በውሃ ውስጥ የሚኖርና
ከውሃ ውጭ ሊኖር የማይችል፡ ለምግብነት
የሚያገለግል ውሃ ውስጥ ከሚኖሩ ፍጥረታት
አንዱ፡

አሳ

አሳ ለቃሚ ስ የወንዝ አሙቱ፡ ምንቃሪ ረዥም የሆነችና አሳ እየበላች የምትኖር አሞራ።

አሳ ነባሪ (አሳ አንበሪ) ስ በውቅያኖስ ውስጥ የሚኖርና ከአጥቢ አንሰሳት ጋር የሚመደብ በሰላም ትልቅ የአሳ አይነት።

አሳ ነባሪ

አሳ አውጪ ስ አሳ ለቃሚ።

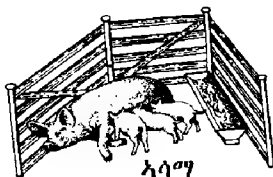
አሳ አድን ስ ነጭና ጥቁር መልክ፡ አጭርና ሹል ምንቃሪ፡ እንዲሁም አጭር ቅልጥም ያለው፡ ብዙውን ጊዜ በሃይቆች አካባቢ የሚገኝና አሳ በመመገብ የሚኖር፡ በመጠን ዋጁን የሚያክል የወፍ አይነት።

አሳ አጥማጅ ስ አሳን አጥመዶ በመሸጥ የሚተዳደር ሰው፡ አሳ አስጋሪ።

አሳ ወርቂት ስ መካከለኛ መጠንና ወርቃማ መልክ ያለው የአሳ አይነት።

[የ]አሳ ዘይት ስ በዛህር ውስጥ ከሚገኝና ትልቅ ከሆነ አንድ አይነት የአሳ ጉበት የሚዘጋጅ፡ ሻይታሚን “ዲ”ና “ኢ” ያለው፡ ለመድሃኒትነት የሚያገለግል የዘይት አይነት።

አሳማ ስ 1. ሸክናው ድፍን፡ እግሮቹ አሳማኞች፡ አፋ ሞጥጥ ያለ፡ ያገኘውን ነገር የሚመገብ፡ ከአጥቢ አንሰሳት ወገን የሚመደብ አንሰሳ። 2. (ሰድብ፡ ዘይ.) ሆጻም፡ በቃኝ የማይል ።

አሳማ

አሳማ “ሰማ” ስር ተመ.

አሳማ “አማ” ስር ተመ.

አሳር ስ መከራ፡ ጭንቅ፡ ስቃይ።

አሳሩን በላ ተሰቃየ፡ ተቸገረ፡ መከራውን አየ።

አሳረኛ ት መከረኛ፡ ጎስቋላ።

አሳሽ “አሰሰ” ስር ተመ.

አሳቢ “አሰበ” ስር ተመ.

አሳብ “ሃሳብ”ን ተመ.

አሳቻ “ሳተ” ስር ተመ.

አሳጣ “አጣ” ስር ተመ.

አሳጣ ግ 1. አጋለጠ፡ አጋፈጠ። 2. ሰሞታ አሰማ።

አሳጭ ት አጋፋጭ።

አስ—(ሰዋ.) .ከግስ በፊት እየገባ አስደራጊነትን ወይም አድራጊነትን የሚገልፅ እስር ምሳሌ። መጣ + አስመጣ/ተኛ → አስተኛ።

አስማት ስ ለበጎ ወይም ለመጥፎ ነገር ማሰራሰማያ ይሆናል ተብሎ የሚደረግ ድግሞት፡ ምትሃት።

አስማተኛ ስ አስማት ማድረግ የሚችል ሰው፡ ምትሃተኛ።

አስም ስ የመተንፈስ ችግር የሚያስከትል የበሽታ አይነት።

አስር ስ 1. በዘጠኝና በአስራ አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፡ በእሃዝ ሲገፍ “10” ነው። 2. ቅ በዘጠኝና በአስራ አንድ መካከል ያለ ብዛትን የሚያሳይ። አስር ተማሪዎች።

አስር አለቃ ስ ከአምሳ አለቅነት በፊት የሚሰጥ ወታደራዊ ማእረግ።

አስር ጊዜ (አስራ) በተደጋጋሚ። ላንደ ነገረሀኛል አስር ጊዜ አትወቅጥቅን።

አስርቱ ቃላት/ትእዛዛት ስ በመፅሃፍ ቅዱስ ውስጥ እንደተጻፈው ከእግዚአብሔር በሙሴ በኩል ለሰዎች የተሰጠው አስራ ትእዛዛት።

አስራት ስ ከአስር አንድ የሚከፈል ግብር።

አስራት በኩራት ስ በመፅሃፍ ቅዱስ ውስጥ በታዘዘው መሰረት ለእግዚአብሔር ወይም ለሌላ መቅደስ የሚሰጥ የእህል፡ የወይን፡ የዘይት፡ እንዲሁም የሰው ወይም የእንሰሳ የመጀመሪያ ወይም የበኩር ልጅ።

አስቤስቶስ ስ ነጭ ወይም ግራሚ መልክ ያለውና ለሰላሳ የሆነ የቃላት ክር የሚመሰል፡ በሰላጃ ወይም በቆርቆሮ መልክ የሚሰራና አሳት ወይም ሙቀትን መቋቋም የሚችል፡ ከመሬት ውስጥ የሚገኝ ማእድን።

አስቤዛ ስ የወር የቤት ፊደል።

አስብ ስ ለአረኛ፡ ለቤት ሰራተኛ፡ ... የሚሰጥ የሰራ ዋጋ፡ ምንጻ።

አስተምህሮ “*መሃረ” ስር ተመ.

አስተነከረ ግ አስረገጠ፡ አፅንኦት ሰጠ። መለአክቱን አስተነከረህ ንገርልኝ።

አስተናበረ ግ 1. አንድን ስብሰባ ወይም ዝግጅት አቀናበረ፡ አዘጋጀ፡ መራ። 2. አሳለፈ፡ በሰርአት እያስቀመጠ አስተናገደ፡ ጋዘዘ ስርዓት፡ በግብጥ፡... ጊዜ።

አስተናባሪ ት 1.አንድን ስብሰባ ወይም ዝግጅት የሚያቀናብር፡፡ የሚመራ፡፡ 2.አስተናጋጅ፡ አሳላፊ (በድግስ፡ በግብዣ፡... ላይ)፡፡

አስተናግር (አፀፋርስ) ስ ቅጠሉ ለስላሳና ሰፋ ሰፋ ያለ፡ ግንዱ ውስጠ ክፍት ሆኖ በእሾህማ ሽፋን ውስጥ የታቀፉ ጥቋቁርና ጠፍጣፋ ፍሬዎች ያሉት አነስተኛ የእዕዋት አይነት፡፡

አስተኔ እንደ ያለ፡ መሰል በማለት ብሔን ወይም አይነትን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል፡፡ ቢሜ ላስተኔ፡፡

አስተዋለ ግ 1. አተኩሮ ተመለከተ፡ በደንብ አየ፡፡ 2. ተገንዘበ፡ አጠነ፡፡

አስተዋይ ት 1.ብልህ፡ አዋቂ፡ የሚያመዝገብ፡፡ 2.ተመልካች፡ ታዛቢ፡፡

አስተያየት "አዎ" ስር ተመ.

አስተጋባ ግ 1.አንድን የድምፅ አይነት ተቀብሎ እንደገና ጎሳ አድርጎ ወይም ሙክ ብሎ አሰማ፡፡ 2.የሌላውን ሰው ሃሳብ ወይም አስተያየት እንደሰውየው ሆኖ ገለፅ ወይም አስታወቀ፡፡ 3.አንድን ሃሳብ ወይም አስተያየት ለሌሎች ገለፅ ወይም አስታወቀ፡፡

አስታ (አስቴ) ስ 1.በደጋ አካባቢ ችፍግ ብሎ የሚበቅል፡ ቅጠሉ የጥድ ቅጠል የሚመስል የቁጥቋጦ አይነት (አንጨቱ ቢበስቅ እሳት ይወጣል)፡፡ 2.እንጨትን በእንጨት በመሰበትና በሚፋተግ እሳት የማውጣት ድርጊት፡፡ 3.በአስቱ እሳት የተተከሰ የክንድ ላይ ጠባባ፡፡

አስትሮኖሚ ስ ስለ ፀሃይ፡ ጨረቃ፡ ከክክብትና ስለመሳሰሉት አካላት የሚያጠና የእውቀት ዘርፍ፡፡

አስከሬን ስ ሀይወት የሌለው ወይም በድን የሆነ የሰው አካል፡ ሬሳ፡፡

አስከሬን መስጧል በጣም ከሰቷል፡፡

አስኳል ስ 1.በደረ፡ በወፍ፡... እንቁላል ውስጥ የሚገኝ ቢሜው ክፍል፡፡ 2. (ዘይ.) ዋና ፍሬ ነገር፡፡

አስፋልት ስ ከተፈጠ ድንጋይና ከሬንጅ ድብልቅ ለሙጥ እንዲሆን ተጽምጦ የተሰራ መንገድ፡፡

አሽ ግ 1.እያለን ወይም ፍሬን ከገለባ ወይም ከሽፋኑ ለመለየት በሁለት እጆቹ መጽፍ መሃል በማንገባት አፍተለተለ፡፡ 2.በደንብ እንዲገኝ ወይም እንዲዋሃድ አድርጎ አባካ (ለጥን፡ ተልባን፡...)፡፡ 3.አለፋ፡ አለሰሰሰ (ቆጸን)፡፡ 4.ወለምታን ለመመለስ፡ ውልቀትን ለመግጠም፡ መቀትን ለማግኘት ወይም እድፍን ለማውጣት ሰውነትን በእጅ አፍተለተለ፡፡ 5.ቆሻሻው እንዲለት በደንብ ፈገፈገ፡ አጠባ (ላብሰን፡ወለልን...)፡፡ 6. በደንብ አድርጎ

ደበደበ፡ ረገጠ፡ 7.ቀጠቀጠ፡ አኮላሽ (የበሬን፡ የሰዓን፡... አባል ዘር)፡8.አለፋ፡አድከመ፡ደጅ አስጠና፡፡

ታሽ ግ 1.ተለጠጠ፡ ተጀነ፡፡ ስጦይቀው ለታሽ መለሰልጅ፡ 2.ለገመ፡ ፈጠን ብሎ ለመሰራት ፈቃደኛ ሳይሆን ቀረ፡፡

ተሻሽ ግ 1.ሰውነት ለሰውነት ተነካካ፡ ተፋተገ፡፡ 2.ሰውነትን እርስ በእርስ ተደላበሰ (ተቃራኒ ይታ)፡፡ 3.ከመታሸት፡ ከመፋተግ የተነሳ ተባላሽ፡ ተጎላቆለ (ወረቀት፡ ፋይል፡...)፡፡

አሻሽ ግ ደባበስ፡ ጸሰስ፡ ፀጥጥ ላሻሹ፡፡

አሽለ ግ 1.ጨመረ፡ አከለ፡፡ 2.ለካ፡ ከነጸ፡፡

አሻል ስ በሂሳ የተደራ ተጨማሪ ድር፡፡

አሽል ት ተጨማሪ፡፡

አሽመ ግ ወደውስጥ ጎንጎን፡ ቆነ፡፡ ሰራ (ፀንርን)፡፡

አሽም ስ በመፍራሙ የተጎነጎነ የፀጉር አሰራር ላይነት፡፡

አሽቦ (አሻቦ) ስ ጥሬ ጨው፡፡

አሽቦ መሰለ ነጭጭብ፡፡

አመጽም ሆነ፡፡

አሽን ስ መራት ውስጥ ተፈልፍሎ ከቆየ በሂሳ፡ ብዙውን ጊዜ በከረምት መግቢያ አካባቢ ከጉድጓዱ በብዛት እየወጣ የሚርመሰመሰና ሰደ ሰማይ የሚበር የምስጥ አይነት፡ ከረምት እግቢም ይባላል፡፡ አሽን ነው ከብዛቱ የተነሳ ቁጥሩን መገመት ያስቸግራል፡፡ እጅግ ብዙ ነው፡፡

አሽን

እንደ አሽን ፈላ በብዛት ወጣ፡ ታየ፡፡

አሽንክታብ ስ በረዥም ማተብ ላይ ከወርቅ ወይም ከብር፡ ... የተሰሩ ትናንሽ ጌጦች የተሰኩበት በአንገትና በአንድ ትክሻ ብቻ የሚጠለቅና በሁለተኛው ትክሻ በኩል ከብብት ስር እስከ ጸሌ የሚደርስ የሊቶች ጌጥ፡፡

አሽንጽ ስ 1.ከበረት ወይም ከቆቆሮ፡... የሚሰራ፡ በቤት ከፈፍ ዙሪያ የሚውል፡ ውስጡ ክፍት የሆነ የውሃ መውረጃ፡ ጎርንጽዩ እየተበልሞ ይጠራል፡፡ 2.ፈላሽ ነገር የሚያልፍበት እንደ ቱቦ ያለ ነገር፡፡

አሽከት "አሽከት"ን ተመ.

አሽዋ ስ በወንዝ፡ በባህር ጸርቻና በበረሃማ አካባቢ የሚገኝ ደቃቅ የድንጋይ አይነት፡፡

አሽዋ ግርፍ ስ በአሽዋ፡ በደቃቅ ጠጠርና በሲሚንቶ ድብልቅ የተለሰነ የቤት የውጭኛው

አሸዋማ

ግድግዳ።

አሸዋማ ቅ አሸዋ የበዛበት (በፍራ)።

አሸገ ግ 1. እንዳይገለጥ ወይም እንዳይፈታ ጠቅልሎ በማሸጊያ አያያዝ፤ ሽፈን (እቃን)። 2. በመጣብቅ ወይም በሙሉ ዘጋ (ፖስታን)። 3. ከሚመለከተው ወይም ባለሙበት ከሆነ አካል በስተቀር በሌላ አካል እንዳይከፈት በላይ ላይ ማህተምና ፈርማ የተደረገበትን ዕውፍ በመለጠፍ ዘጋ (አምሳሌ ቤትን፡ ካዝናን፡ ...)። 4. (ምግብን፡ መጠጥን፡ መድሃኒትን፡ ...) በቆርቆሮ ወይም በላስቲክ፡ ... ውስጥ ጨምሮ መረገ፡ ዘጋ፡ ደፈነ።

አሸግ ቅ የተጠቀለለ ወይም የታሸገ ማንኛውም እቃ (ብዙውን ጊዜ ገና አገልግሎት ላይ ያልዋለ እቃ)።

የታሸገ ምግብ ስ በቆርቆሮ፡ በጠርመሰ፡ በላስቲክ፡... ውስጥ በመታሸግ የተዘጋጀና ለገበያ የሚቀርብ ምግብ።

አሹ አሰይ፡ እንኳን፡ ይሁን ለማለት የሚባል ቃል።

አሹራ ስ በንብረት ሽያጭ ጊዜ ለመንግስት የሚከፈል ግብር።

አሹቅ "ሸቀ" ስር ተመ.

አሻ "ሻ" ስር ተመ.

አሻ¹ አይ፡ አይሆንም፡ አይደለም።

አሻል¹ ስ 1. ቀደኑትና ነጭነት ያለው ጨው ወይም አሸባ፡ 2. በመረፈና በተይ አፈር መካከል ያለ ለስሰጥ መሬት፡ አበላሊ። 3. በአራት እግሮቹ ሕፃና ላይ ነጭ ያለበት እንሰሳ (በሬ፡ ፈረስ፡...)። ቅ 4. ግንባሩ ላይ ነጭ ያለበት (እንሰሳ)።

አሻል² "አሸለ" ስር ተመ.

አሻመደ ግ በላ (በብዛት)።

አሻራ ስ የጣት የመስጠኛ ክፍል እንደ መስታወት ባለ አካል ላይ ሲያርፍ የሚተው ዱካ ወይም ሳትን ቀለም አስካክቶ ማንኛውም ነገር ላይ ሲሕክት የሚታየው ምልክት።

አሻራ

አሻራ ቢስ ቅ እድለ ቢስ፡ ገደ ቢስ።

አሻሮ ስ ለጠላ መቀመጫ የሚሆንና በመጠኑ አረር እስኪል የተቆላ የጉበስ ወይም የስንዴ ወይም የበቀሉ አህል።

አሻሮ ሆነ አረረ።

አሻቦ "አሸቦ"ን ተመ.

አሻንጉሊት ስ በልዩ ልዩ ቅርፅና አምሳል (በሰው፡ በእንሰሳ፡ ...) ከጨርቅ፡ ከጥላስቲክ፡... የሚሰራ የልጆች መሳጫዎች።

አሻጥረኛ "ሻጠረ" ስር ተመ.

አሻጥር ዝ.ከ.

አሻፈረ

አሻፈረኝ አለ ግ እምቢ፡ አልታዘዝ፡ አልሰራ፡ አልፈፅም፡ ... አለ።

አሽመር ስ አግቦ፡ ሽመጥ፡ ምፅት።

አሽመርኛ ቅ አግቦኛ፡ አሽሟጣጭ።

አሽሟጣጭ¹ ስ በጎራዬ አፍት ሕፃና ላይ የሚገኝ ድቡልቱል ጌጥ።

አሽሟጣጭ² "ሸጥጠጠ" ስር ተመ.

አሽቆመቆመ "ሸቆመቆመ" ስር ተመ.

አሽከር ስ 1. ለሌላ፡ አገልጋይ። 2. እድሜው ከ7-15 አመት የሆነ ልጅ፡ ብላቲና (ጎንደር፡ ጎጃም)።

አሽከቲ ስ እንደ በሶ ብላ ያል፡ አበባው ቢሕ የሚመለከድ ሽታው ጣፋጭ የሆነ የእፅዋት አይነት።

አሽክላ ስ 1. ለቀሬ ወይም ለወጥመድ መስሪያ የሚያገለግል፡ ፍሬውን ልጆች ለጌጣጌጥ መስሪያ የሚጠቀሙበት የሃረግ አይነት። 2. መአዛው ጣፋጭ የሆነና ለጥርስ መፋቂያ የሚሆን የእፅዋት አይነት።

አሽክት (አሽክት) ስ መልኩ ጠቀር ያለና መጠኑ ድንበላል የሚያክል፡ ጠጣር ፍሬ ያለው እሸክማ የሆነ ሃረግ መሰል አነስተኛ የእፅዋት አይነት። ፍሬውም አሽክት ይባላል።

አሽንበቢ ግ 1. ነገር አጣመመ። 2. አሸቃበጠ። 3. ዳርዳሩን ዞረ፡ አስፈራራ።

አሽንባቢ ቅ 1. ነገር ጠማማ። 2. አሸቃቢጭ።

አሽንበጠ ግ አሽሟጠጠ።

አሽንባጭ ቅ አሽሟጣጭ።

አሸለቀ ግ አሸልኮ፡ አሙልቆ አየ።

አቀረቀረ ግ አንጉቱን ጎንበስ አደረገ፡ መሬት መሬት አየ።

አቀቦ ግ (እ.አ.ተ.ቤ.) ለመስዋእት የሚሆነውን ስንዴ በመልቀምና በመፍጨት ቤተክርስቲያንን አገለገለ።

አቃቢ ስ (እ.አ.ተ.ቤ.) ለመስዋእት የሚሆን ስንዴ በመልቀምና በመፍጨት እንዲሁም ለበሌ የሚሆን ውሃ ቀድኞ በማቅረብ ቤተክርስቲያንን የሚያገለግል ባህታዊ መነኩሴ።

አቃቢት ስ የአቃቢነት ስራ የምታከናውን መነከራት።

*አቀበ

ታቀበ ግ ተቆጠበ (ከመናገር ወይም ከማድረግ)።

ተአቅቦ ስ "ድምፅ" ስር "ድምፅ

ተአቅቦ"ን ተመ.

አቀበት (አቀብ) ስ ዳገት።

አቀነቀነ¹ ግ አቀመቀመ። አበቀለ (ጢም)።

አቀነቀነ² "ቀነቀነ"²ን ተመ.

አቀንጭራ በቁጥነት የሚስፋፋና በእህል ሰብል ላይ ከፍተኛ ጉዳት የሚያደርስ የአረም አይነት፤ ደሃ ነቀል።

አቀደ ግ ወጠነ፤ ነደፈ፤ ቀየሰ።

አቅድ ስ 1.አቅድ። 2.ሰልት፤ ዘዴ፤ ብልሃት። የጦር አቅድ ያውቃል። 3.መልክ፤ ስርአት፤ ጥሩ ቅርፅ። የቤቱ አሰራር አቅድ የለውም።

አቅደ ቢስ ቅ ያልተስተካከለ። የማያምር።

አቅድ ስ በተወሰነ ጊዜ ሊሰራ የተወጠነ፤ የታሰበ፤ የተቀየሰ ስራ።

አቀጠለ ግ 1. ከተቆረጠ ወይም ከተመለመለ በኋላ እንደገና ቅጠል አወጣ፤ አቆጣቆጠ።

2.ጠገነ፤ ዳነ፤ እንደበፊቱ ሆነ (የተሰበረ

አጥንት)።

አቀፈ ግ 1.በከንዱ ወደ ደረቱ አስጠግቶ ያዘ። 2.ከበሰ፤ በኩራያ ሆነ። ሲለገደሩን አቅፎ የያዘው ብረት ዝንቅ። 3.አስጠጋ፤ በሰሩ ያዘ። ሀገቡ ዝፈተኛን አቅፎ ይዟቸዋል መስሪያ ቤቱ በሰሩ ለሰት ድርጅቶችን ያቅፋል።

ማቀፊያ ስ 1.መታቀፊያ። 2.አንድን ነገር ኩራያውን አቅፎ የሚይዝ። ለምግል ግብዓት

ወረቀት ግብዓት።

አቃፊ ቅ የ"ማቀፊያ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

እቅፍ ቅ 1. በአንድ ጊዜ በአንድ ወይም በሁለት ክንድ መሃል ሊያዝ የሚችል መጠን።

አንድ አቅፍ አንድነት። 2.አንድን ነገር አቅፎ ለመያዝ የሚያስችል የክንድና የደረት አካባቢ።

እቅፍ አበባ ስ ለሰጠታ እንዲሆን በርካት ብሉና በአንድ ላይ ታስሮ የተዘጋጀ አበባ።

እቅፍ ዶሮ ስ 1.በሁለት ክንድ ውስጥ ሜዳቶቿን የታቀፈች ዶሮ። 2.ሜዳቶችን ለመፈልፈል እንቁላል ታቅፋ የተቀመጠች ዶሮ።

እቅፍሽ ስ አቅፍ።

ታቀፈ ግ በከንዱ ወይም በእጁ ወደ ደረቱ ጠጋ አድርጎ ያዘ።

መታቀፊያ [ጨርቅ] ስ ህፃን ልጅን ጠቅልሎ ወይም ሽፍኖ ለመያዝ የሚያገለግል

ጨርቅ፡ ፎጣ፡....።

አሳቀፈ (አስታቀፈ) ግ 1.ሜዳቶች

እንድትፈለፍል ዶሮን እንቁላሉን ላይ እንድትቀመጥ አደረገ። 2.ደግፎ እንዲይዘው ዙሪያውን አደረገ (አፈርን፤ ድንጋይን በተከል ዙሪያ)።

አስታቅፎ ሄደ ለሌላ ሰው ትቶ ወይም ጥሉ ሃደ። ልጆቹን አስታቅፎ ሄደች/ ሃብቱን ለሚሰቱ አስታቅፏት ሄደ ።

አቁላ ስ የጅራትን እጅና ጅራትን የምታያይዝ ቀጭን ገመድ(ስእሉን ጅራፍ ስር ተመ.)።

አቁማዳ ስ ሰልቻ።

አቁዳማ ስ በጥንት ጊዜ ጀብዱ የሰራ ሰው ግንባሩ ላይ የሚያገጠልጠልው ጌጥ።

አቁጣሮ "ቆጠረ" ስር ተመ.

አቃሰተ "ቃሰተ" ስር ተመ.

አቃቂር ስ ቂንጥ።

አቃቂር አወጣ ቂንጥ አወጣ።

አቃቂር አውጪ ቅ ቂንጥ አውጪ።

አቃቂረኛ ቅ አቃቂር የሚያወጣ።

አቃቅማ ስ በቆላማ አካባቢ መሬት ላይ ተለጥፎ የሚበቅል የእሾህ አይነት፤ ኩርንችት።

አቃቢ "አቀበ" ስር ተመ.

አቃቢት ዝ.ክ.

አቃቤ ህግ ስ ህጎች መከበራቸውንና በትክክል በሰራ ህግ መግለጻቸውን የሚቆጣጠር፤ ህገወጥ ድርጊቶች እንዳይፈፀሙ የሚከላከልና

ከተፈፀሙም ተከታትሎ ለፍርድ የሚያቀርብ የመንገስት ሹም ወይም አካል።

አቃቤ ሰራይ ስ የባህል መድሃኒት አዋቂ።

አቃተ ግ 1.ተሳነ። 2.አስቸገረ፤ አልበገር አለ፤ አሸነፈ።

አቃፊ "አቀፈ" ስር ተመ.

አቅል ስ አደብተ ትእግስት።

አቅለ ቢስ ቅ ሙጫላ፤ ከውክዋ፤ ትእግስት ወይም ለደብ የለለ።

አቅማማ ግ አንድን ነገር ላድርግ ላላድርግ ብሎ አሰባ አወላወለ፤ አማኝታ።

አቅም ስ ችሎታ፤ ጉልበት፤ ሃይል፤ ብርታት። ይህንን ለገጠረዳት አላችሁም በላትን በላይ ነው በገጣው ስጦር ነው ለመጠጥም አቅም የለኝም።

ለአቅመ ሄዋን ደረሰች በእድሜና በአካል ከልጅነት ወደ ኮረዳነት ከፍ አለች፤ ወደ እናትነት ደረጃ ደረሰች፤ ቆነጀች።

ለአቅመ አዳም ደረሰ በእድሜና በአካል ከልጅነት ወደ ጉርምስና ደረጃ ከፍ አለ፤ ወደ

አባትነት ደረጃ ደረሰ።

አቅሙን አያውቅ ከችሎታው፡ ከትልብቱ፡...

በላይ ለማድረግ የሚሞክር ወይም የሚመኝ፡

ከአቅም በላይ ሆነ አስቸጋሪ፡ ከባድ ሆነ፡

አቅሙ ቢስ ት ጉልበት የሌለው፡ ደካማ፡

አቅራቢያ "ቀረብ" ስር ተመ.

አቅራብ [ውሃ] ስ በጥቅምት ወር የሚወጣ

የከብብ አይነት፡ በተጨማሪ "ኮከብ ቆጠራ"ን ተመ.

አቅርቦት "ቀረብ" ስር ተመ.

አቅድ "አቀደ" ስር ተመ.

አቅጣጫ ስ 1.አንፃር፡ መስመር፡ በኩል፡ ፀሃይ ሁልጊዜ በበተምስራቅ አቅጣጫ ተወጣለች፡ 2.አዝማሚያ፡ ሁኔታ፡ የነገሩ አቅጣጫ አላማረገም፡

አቆረ ግ (ጎድጓዳ ቦታ) ውሃ ቋጠረ፡ ያዘ፡ አጠራቀመ፡ 2.በስራ ወይም በህመም ምክንያት ሰውነት ደም ወይም መግል ያዘ፡

አቆር አለ ግ በመጠኑ አበጠ፡ እትራት አወጣ፡

አቆሙ ስ በብዛት ጠቆር ያለ መልክ ያለው፡ ከቆመቱ ጋር ሲወዳደር ርዝመቱ ትልቅ የሆነ፡ በውሃ ውስጥና ከውሃ ውጪ መኖር የሚችል፡ አጭር ጥቅጥቅ ያለ ሆኖ እንደሃር የሰለለሰ ፀጉር ያለው፡ እንደ አሳ፡ እንቁራሪት፡... ያሉትን እንሰሳት የሚመገብ አውሬ፡

አቋም "ቆመ" ስር ተመ.

አበለ ግ 1.ዋሽ፡ ቀጠፈ፡ 2.ሸፈጠ፡ 3.ፍሬ፡ ምርት አልበጥ አለ፡ መሬቱ አበለ፡

አባይ ት ዋሽ፡ ቀጣፈ፡

አባይ ሚዛን ስ በትክክል የማይመዘን ወይም ጎደሎውን እንደሙሉ አድርጎ የሚያሳይ ሚዛን፡

አባይ ጠንቋይ ስ ሊሆን ወይም ሊደረግ የማይችለውን ይሆናል፡ ይደረጋል እያለ ሰዎችን የሚያታልል፡ አዋቂ ነገር ጠንቋይ፡

አብላት ስ ውሸት፡ ቅጥፈት፡

አስተባበለ ግ የተባለው ነገር ውሸት ነው አለ፡ ስለገድያው የተሰራውን ወሬ አስተባበለ፡

አበል "በላ" ስር ተመ.

አበልጅ ስ አንዱ የሌላውን ሰው ልጅ ክርስትና በማንሳቱ ምክንያት በመካከላቸው የሚፈጠር የዘምድና አይነት (አንሽውም ሆነ የልጁ ወላጆች እርስ በርሳቸው አበልጅ በመባል ይጠራሉ)፡

አበምኔት "ምኔት" ስር ተመ.

አበረ ግ አንድ ሆነ፡ ተባበረ፡

አብሮ በአንድ ላይ፡ በአንድነት ሆኖ፡ ስእሉ ጋር አብሮ ይሰራል፡

አብሮ አደግ ስ በአንድ አካባቢ አብሮ የደገ የእድሜ እኩያ፡

አባሪ ስ በተጨማሪ መረጃነት ወይም ማረጋገጫነት ከዋናው ጉዳይ ጋር ተያይዞ የሚቀርብ የዕውፍ ማሰረጃ፡

አባሪ ተባባሪ ት አጋዥ፡ ረዳት በጠብብ፡ በወንጀል ድርጊት ላይ፡

ተባበረ ግ ተጋዝ፡ ተረዳዳ፡ በሀብረት ሆነ፡

ተባባሪ ስ በሃሳብ፡ በሰራ፡... አጋዥ፡ ረዳት፡

ትብብር ስ 1.አንድነት፡ ሀብረት፡ 2.መረዳዳት፡ መተጋገዝ፡

አስተባበረ ግ አንድ የሆነ ጉዳይን እንዲያከናውኑ የተለያዩ ወገኖች አንድ ላይ እንዲሆኑ አደረገ፡ አሰባስበ፡

አስተባባሪ ት 1.አንድ የሆነ ጉዳይ እንዲያከናውኑ የተለያዩ ወገኖች አንድ ላይ እንዲሆኑ የሚያደርግ፡ የሚያሰባስብ፡ የሚያቀናጅ፡ 2.የስራ ሃላፊ፡ ተቆጣጣሪ፡

አበሰ ግ 1.ጠረገ፡ ወለወለ፡ ጠረጴዛውን በወርቅ አብሰው/ወቡ ስለአለቀ ድስቱን አብሰህ ብቱ፡ 2.ቀባ፡ ፊትህ አመድ መሰላል ቅባት አበሰ አድርገው፡

እባሽ ት 1.ጥራጊ፡ ትራፊ (የወጥ)፡ 2.ወጥ ያነካው፡ ትራፊ (እንጀራ)፡

እብስ አደረገ ግ ሙጥጥ፡ ጥርግ አደረገ፡

ተባበሰ ግ ተቀባባ (ሰውነትን በቅባት)፡

አበሱዳ ስ ጥቁር አዝመድ፡

አበሳ ስ 1.መከራ፡ ስቃይ፡ ፍዳ፡ 2.ጥፋት፡ ሃጢአት፡ በደል፡

አበስኩ ገበርኩ ሰዎች የሚያስደነግጥ ወይም የሚያስፈራ ነገር ባዩ ወይም በሰሙ ጊዜ ከእንደዚህ አይነት ሰውረን፡ አድንን ለማለት የሚጠቀሙበት አባባል፡

አበሻ "ሃበሻ"ን ተመ.

አበቀ¹ ግ እያመቀና እየጠቀጠቀ ከእቃ ውስጥ ከተተ፡ ጨመረ (ለምሳሌ ዱቄትን)፡

አበቀ² ግ ወጋ፡ በጦር አበቀው፡

አበቀ³ ግ የቀጠነ ሊጥን ዱቄት በመጨመር እንዲወፍር አደረገ፡

አበቅ ስ 1.አብት፡ 2.እከክ፡ ደረመን፡

አበባ ግ 1.አበባ አወጣ፡ 2.አማረ፡ ደመቀ፡ አሸበረቀ፡

አበባ ስ 1.ማንኛቸውም የእዕዋት አይነቶች የፍሬ ጊዜያቸው ሲደርስ ፍሬያቸውን የሚመሰርቱበት፡ ከእንቡጥ ውስጥ ተሸልቅቆ የሚወጣና እንደ እዕዋቱ የዝርያ አይነት የተሽያየ ቀለም፡ ቅርፅና መጠን ያለው የእዕዋቱ አካል፡

የአፀዋቱ ፍንድ። 2.አይን የሚሰብና ለጌጥ የሚሆን ውብ ቀለም ያለው አበባ የሚያወጣ የተክል አይነት።

አበባ ምንጣፍ ስ በአበባ ንድፍ ወይም ምስል የተጌጠ የምንጣፍ አይነት ወይም ስጋጃ።

አበባ ጎመን ስ የአበባ ቅርፅ ያለውና ቅጡሉ ጥቅል ጎመን የሚመስል፤ መጠኑ ትንሽ የሆነ የጎመን አይነት።

አበባ ጎመን

የአበባ ማስቀመጫ ስ ለጌጥ ሲባል አበባ ተቆርጦ የሚቀመጥበት፤ የተለያየ ቅርፅና መጠን ያለው፤ ከብርጭቆ ወይም ከሸክላ ወይም ከፕላስቲክ፤... የሚሰራ አቃ።

የአበባ እህል ስ አበባው ጎሳ ብሎ የሚታይ እንደ ባቂላና አተር ያለ የእህል አይነት።

የአበባ ጉንጉን ስ ክብ ወይም ሌላ አይነት ቅርፅ ባለው ነገር ላይ ዙሪያውን አበባ በመሰነት የሚዘጋጅና በአንድ ውድድር (ፍጫ፣ ኳስ ጨዋታ፤...) ተወዳድሮ ላሸነፈ ወይም የጀግንነት ስራ ለሰራ፤... የሚበረክት ወይም በቀብር ስነሰርአት ጊዜ በመቃብር ላይ የሚደረግ አበባ።

አበተ ግ አሰረ።

ማበቻ ስ ለማሰራያነት የሚያገለግል እንደ ገመድ ያለ ማንኛውም ነገር።

አበትሰ ስ ትንሽ ጣባ ወይም ቆሬ።

አበክሮ “*በከረ” ስር ተመ.

አበው (ጌጡ.ቁ.አብ) ስ የቀድሞ ሰዎች፤ ሽማግሌዎች፤ አባቶች።

አበይት “አቢይ”ን ተመ.

አበደ ግ 1.አእምሮው ተቃወሰ፤ የአእምሮ ሀመምተኛ ሆነ። 2.በጣም ተናደደ። 3.ወደደ፤ አፈቀረ። 4.ከገደብ ያለፈ ወይም ተገቢ ያልሆነ ድርጊት ፈፀመ።

አበደላት በጣም አፈቀሩት።

በ—ያበደ በ—ጥሩ ሆኖ የተሰራ። (ምግብ፤ መጠጥ፤...)። **በቅመም ያበደ ሻይ**።

እብድ ት ቀውስ፤ ወፊፊ፤ የአእምሮ ሀመምተኛ።

እብድ ቀን ስ ያሰቡት ያልሆነበት ወይም ያልተሳካበትና ትርምስ የበዛበት ቀን።

እብድ ውሻ ስ አእምሮውን የታመመ ውሻ።

እብደት ስ 1.በአእምሮ መታመም ወይም መቃወስ የተነሳ የሚመጣ በሽታ። 2.ከመጠኑ ያለፈ ወይም ተገቢ ያልሆነ ድርጊት።

አሳበደ ግ በጣም አሳመረ፤ አሰጊጠ። **ሰለሉን** አሳብደ ሰራው።

አበደም ስ ጠላት፤ ባላጋራ (በነፍስ ግድያ ምክንያት)።

አበገደ ስ ጥንታዊ የግእዝ ቋንቋ ፊደል ተራ።

አበጋዝ ስ “ጦር” ስር “የጦር አበጋዝ”ን ተመ.

አበጋዝ ግ 1.ተነፋ፤ ተነረተ (ሰውነት)። 2.ተጀነ። በትእቢት ተወጠረ። 3-አብፈፈ።

አባጣ ት አበጥ ያለ ወይም እባጭ ያለበት። 2-ጉብታ ወይም ከፍታ።

አባጣ ጎባጣ ት ወጣ ገባ ወይም ያልተስተካከለ።

እበጥ ስ እባጭ።

እባጭ ስ እንደ እጢ ሆኖ ሰውነት ላይ የሚወጣ የበሽታ አይነት።

እብጠት ስ በሀመም ወይም በመመታት ምክንያት የሰውነት ማበጥ፤ መነረት።

አበጠ ግ አወከ፤ ረበሸ፤ በጠበጠ። **ልቾ** አልተኛም ብሎ ሲያብጠን ያለ።

አቡነ ዘለብ ስ የበትሎን ወይም የፈረሰን የጭራ ስር ከኮርቻ ጋር የሚያያዝ ጠፍር(ለእሉን ኮርቻ ስር ተመ.)።

አቡን ስ የጳጳስና የኤጲስ ቅጳስ የወል መጠሪያ።

አቡነ— የጳጳስና ወይም የኤጲስ ቅጳስነት ስልጣን ካላቸው የቤተክርስቲያን ሰዎች ስም ጋር እየተጣመረ ለመጠራያነት የሚያገለግል የማእረግ ስም። **ለቡነ ሰላግ**።

አቡጆዲ ስ በፋብሪካ የሚሰራና ነጣ ያለ ቀለም ያለው የጨርቅ አይነት።

አቡጊዳ ስ በቤተክሪክ ትምህርት ቤት ክህሁ ቀጥሎ ከመልእክተ ዮሃንስ በፊት የሚሰጥ የፊደል ትምህርት።

አቢይ (ብ.ቁ.አበይት) ት ትልቅ፤ ዋና።

አቢይ ሃረግ ስ (ጠዋ.) የአንድን አረፍተ ነገር ዋና ግስ ወይም ማሰራያ አንቀፅ የያዘ ሃረግ።

አቢይ የም ስ ሁዳዴ። የመ ኢየሱስ፤ የመ አርበኛ።

አባ¹ ስ ከስም ጋር እየተዛመረ ወይም ለብቻው በመሆን ወንድ መነኩሴን ለመጥራት የሚያገለግል ቃል። ትርጓሜውም አባት ማለት

ነው።

አባሆይ ስ ወንድ መነኩሴን ለመጥራት የሚያገለግል ቃል።

አባ¹ ግ ሸገገ፡፡ ደበቀ፡፡ ሆድ ያባውን ብቅል ያወጣዋል፡፡

አባ—1.የ- ባለቤት፡፡ የ-ጌታ እንደ ማለት ሲሆን በአብዛኛው ለፈረስ ከሚወጡና ጀግንነትን ከሚገልፁ ሰዎች ጋር በማጣመር የፈረሱን ባለቤት በፈረሱ ስም ለመጥራት የሚያገለግል የቅል ስም፡፡ አባታቸው /አባበዝብዝ/ አባዳኝው/አባጠቅል ... ፡፡ 2.የአንድን ሰው ጠባይ፡ ስራ፡... ለመግለፅ ከጠባይ ወይም ከስራው ቀድሞ የሚገባ የቅል ስም፡፡ አባመስጠት = ቸር፡ ለጋቹ፡፡

አባሆይ "አባ¹" ስር ተመ.

አባላዘር ስ 1.የወንድ ብልት ወይም ሃፍረተ ስጋ፡፡ 2.የወንድ ወይም የሴት ብልት፡፡

የአባላዘር በሽታ ስ አብዛኛውን ጊዜ በግብረ ስጋ ግንኙነት ሳቢያ የሚተላለፍ እንደ ቂጥኝና ጫብጫ ያለ በሽታ፡፡

አባል ስ የኩድን፡፡ የማህበር፡፡ የድርጅት፡፡... አካል ወይም ማህበርተኛ፡፡ የፓርቲ አባል፡፡

አባሉ ስ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል፡፡ ፍልጡ ለጠላና ለወተት እቃ ማጠኛ የሚያገለግል የእዕዋት አይነት፡፡

አባራ "አበረ" ስር ተመ.

አባር ፡፡ ድርቅ፡፡ ቦና፡፡

አባሰንጋ ስ የከብት በሽታ አይነት፡፡

አባበለ "ቆበለ" ስር ተመ.

አባባ "ባባ¹" ስር ተመ.

አባባ ስ 1.አባቴ ለማለት ልጆች አባታቸውን የሚጠሩበት ቃል ወይም የተዘምዶ ስም፡፡ 2. ሽማግሌዎች ፡፡ አባዛንቶች የሚጠሩበት የአካብሮት ቃል ወይም ስም፡፡

አባት¹ ግ አየለ፡፡ በረታ፡፡ የበላይ ሆኑ፡፡ በቁጥጥር ስር አደረገ፡፡ አሸነፈ፡፡

አባተ² "ባተ" ስር ተመ.

አባት ስ የታው ተባእታይ የሆነ ትልቅ ወንድ ወይም ወንድ ወላጅ የሚጠራበት የወል ስም፡፡

ያባት ነው ደንብ፡፡ ወግ፡ ስርአት ነው፡፡ ወላጆቹን መርዳት ያባት ነው፡፡

አባወራ ስ የቤተሰብ ሃላፊ፡፡ አስተዳዳሪ (ወንድ)፡፡

አባዜ ስ 1.መጥፎ ቀራኛ፡፡ ሞገድ፡፡ እልክ፡፡ 2.ኹግር፡፡ እንቅፋት፡፡

አባያ ፡፡ 1.በደንብ የማያርስ፡፡ የሚለግም (በፊ)፡፡ 2.ልግመኛ፡፡ አልምጥ፡፡

አባዩ ስ ልጅ አባተን የሚጠራበት ቃል ወይም

የተዘምዶ ስም፡፡

አባይ "አበለ" ስር ተመ.

አባጅህኝ ስ በበጋ ወራት ሳይደርት ለአመት ያህል ጥቅም የሚሰጥ የጎመን አይነት፡፡

አባጎንዳ ስ አሚና፤ ላሊበላ፡፡

አባጣ "አበጠ" ስር ተመ.

አባጣንጋ ስ 1.የሚከሰብና ወፍራራ ፀጉር ያለው ትል፡፡ 2.(ዘይ.) ፀባይ አስቸጋሪ የሆነ (ሰው)፡፡

አቢት¹ 1.ወንድ ሲጣራ "አላሁ፡ ምን ልታዘዝ፡..." ለማለት በስም የተጠራው ሰው ለጠራው የሚያስማው ትህትናን የተላበሰ የመልስ ቃል፡፡ 2.የሚያስደንቅ ወይም የሚያስገርም ነገር ሲታይ ወይም ሲሰማ አድናቆትን ወይም መገረምን ለመግለፅ የሚነገር ቃል፡፡ አቢት! ምን ይህል፡፡

አቢት አለ ግ አቢቱታ አቀረበ ወይም አሰማ፡፡ አመለከተ፡፡

አቢት ባይ ፡፡ አቢቱታ የሚያቀርብ፡፡

አቢቱታ ስ በደል ደርሶበኛል የሚል ሰው በደሉን ለበላይ ባለስልጣን ወይም ለሚመለከተው ለሌላ ሰው በቃል ወይም በዕህፍ የሚያቀርበው ፍሬ ሃሳብ፡፡ ክስ፡፡ በደል፡፡

አቢቱታ አቀረበ/አሰማ አቢት አለ፡፡

አብላላሊት ስ አለብላላሊት፡፡

አብራክ

ከአብራኪ የወጣ/የተከፈለ[ልጅ]

የወለድኩት ልጅ፡፡

አብሲት ስ እንጅራን ለማለስልና ለማሳመር ሲባል የበካ ሊጥ ሳይ የሚመር የፈላ ውሃ ወይም ከሱኩው ተቀንሰ በፈላ ውሃ የሚበጠበጥ ሊጥ፡፡

አብሲት ጣል አብሲት አዘጋጅቶ በሊጥ ሳይ ጨመረ፡፡

አብሽ ስ ፍሬው እነሰ ያለና መልኩ ቢጫ የሆነ፡፡ በጣም የሚመር፡፡ ተፈጭቶና ተበጥብጦ የሚጠጣ ወይም በቅመምነት የሚያገለግል የቅመም አይነት፡፡ ተክለም አብሽ ይባላል፡፡

አብሽሉ ስ ከጸጉሳ ወይም ከበቆሉ፡፡... የሚዘጋጅ የጠላ ቂጣ፡፡

አብሾ ስ ፍሬውን ወይም ቅጠሉን ሲበሉት ለተወሰነ ጊዜ የሚያሰክር ወይም እእምሮ የሚለውጥ አደንዛዥ እፅ፡፡

አብሻም ፡፡ 1.አብሾ ጠጥቶ እእምሮው የተነካ፡፡ ወፈፍተኛ፡፡ 2.ትንሽ ጠጥቶ የሚሰክር፡፡ ሰካራም፡፡

አብነት¹ ስ ምሳሌ፡፡ አርአያ፡፡

አብነት² ስ1. ከተለያዩ ስራ-ስሮችና ቅጠላ ቅጠሎች የሚቀመምና የሚደገምበት የባህል

መድሃኒት። 2.የጠልቀ ትምህርት ያለውና እውነት መምህር። ምስክር። **አለቃ አገሊ የብሉይና የሃዲስ ሲዳን ትርጉም አብነት ነበር።**

አብዛኛው "በዛ" ስር ተመ.

አብቤ ስ ልጅ አባቱን አባቤ፡ አባቱ ለማለት ወይም አንድ ሰው ታላቁን ወይም ሽማግሌዎችን ተዛዛውንቶችን የሚጠራበት የተዘምደ ወይም የአክብሮት ቃል ወይም ስም።

አብቶት ስ በአንድ ነገር ክስተት ወይም ሂደት ውስጥ ያሉ ቅራጾች ተካረው ከፍተኛ ደረጃ ላይ ሲደርሱ የሚፈጠር መሰረታዊ ለውጥ፡ አዲስ ከፍተኛና የተሻለ ነገር፡ ክስተትና ሂደት ወይም አስተሳሰብና እውቀት የሚከሰትበት።

አቦል [ቡና] ስ በአገር ባህል የቡና አፈላል ልማድ በመጀመሪያው ዙር ላይ ተፈልቶ የሚቀዳው ቡና።

አቦልሴ ቅ የነፃና የቀይ ቀለም ቅይዋ መልክ ያለው (ጤፍ፡ አፈር፡...)። **አቦልሴ መሬት።**

አቦሬ ስ አፈ ሰፊ የሆነ ትልቅ ሽክና።

አቦሬ አፍ (ስድብ) ቅ 1.አቶ ትልቅ ወይም ሰፊ የሆነ (ሰው)። 2.(ብይ.) ሳያስብና ሳያመዛዝን እንዳመጣለት የሚናገር (ሰው)።

አቦሰጥ ስ መላምት፡ ግምት። **ፈተናውን በአቦሰጥ ስራሁት።**

አባራ (አዋራ) ስ ደቃቅ አፈር ወይም ትቢያ። **አባራማ** ቅ አባራ የበዛበት (ቦታ)።

አተላ ስ 1.ጠላ ተጠጥቶ ካለቀ በሂሳ ከስፋ የሚቀረው ዝቃዋ። 2.የማንኛውም ፈሳሽ ነገር ዝቃዋ።

አተመ ግ 1.በማተሚያ መሳሪያ ፃፈ። 2.በማህተም ረገጠ ወይም ማህተም አደረገ። 3.አሸገ፡ ዘጋ (ደብዳቤን)።

ሀትመት ስ በማተሚያ መሳሪያ አማካይነት ዕህፍን የማተም ስራ።

ማህተም ስ 1.በአንድ መስሪያ ቤት፡ ድርጅት ወይም ማህበር ውስጥ ለሚከናወኑ ተግባራት እንደ መለያ የሚሆነው የመስሪያ ቤት፡ የድርጅት ወይም የማህበሩ ስም ወይም አርማ በላይ ላይ የተቀረበትና ቀለም ላይ እየተረገጠ ምልክትን በደብዳቤዎች፡ በማስታወቂያዎች፡... ላይ ለማስቀመጥ የሚያገለግል ከእንጨት ወይም ከብረት፡ ... የሚሰራ ምልክት ማድረጊያ የሀህፊት መሳሪያ። 2.ከላይ በተጠቀሰው መሳሪያ በመጠቀም በደብዳቤዎች፡ በማስታወቂያዎች፡ ... ላይ የሚቀመጥ ምልክት።

ማተሚያ ስ ልዩ ልዩ ዕህፍችንና ቅርፆችን አትሞ ወይም ቀርቦ የሚያወጣ መሳሪያ።

ማተሚያ ቤት ስ ልዩ ልዩ ዕህፍችን በመፅሃፍ፡ በመፅሃፍ፡... መልክ በማተሚያ

መሳሪያ እያተመ የሚያወጣ ድርጅት።

አታሚ ቅ አሳታሚ።

አትም ስ በአንድ ዙር ታትሞ የሚወጣ የአንድ መፅሃፍ፡ መፅሃት፡ ጋዜጣ፡ ... ቅጂ በሙሉ። **አንደኛ አትም፡ ሁለተኛ አትም፡...**

ታተመ ግ 1.ማተሚያ ቤት ገብቶ በማተሚያ መሳሪያ ታትሞ (ተፅፎ) ወጣ (መፅሃፍ፡ መፅሃት፡ ጋዜጣ፡...)። 2.ታሸገ፡ ተዘጋ።

አሳተመ ግ መፅሃፍ፡ መፅሃት፡ ጋዜጣ፡... አዘጋጅቶ ለሀገሪቱ አባቶ አትሞ አወጣ።

አሳታሚ [ድርጅት] ስ በሌላ አካል የሚቀርቡ ረቂቅ መግሰፍትን፡ መፅሃፍትን፡ ጋዜጦችን፡... ሃላፊነት በመውሰድ አዘጋጅቶ እንዲታተሙ የሚያደርግ ድርጅት።

አተረ ግ እንደ አተር ድድር ወይም ጥጥር ብሉ አበጠ።

አተር ስ ድቡልቱል ፍሬዎቹ በሽፋን ውስጥ ድርድር ብለው የሚገኙና አንጻው እንደ ሃረግ ሆኖ የሚያድግ የአበባ እህል።

አተፊ [ቂጥኝ] ስ የአተር ፍሬ መስለ- የሚወጣ የቂጥኝ አይነት።

አትራት ስ እንደ አተር ፍሬ ያለ እብጠት።

አተበ ግ እትብት ቆረጠ።

አታቢ ቅ እትብት የመቁረጥ እውቀት ያለው ሰው።

አትብት ስ ሀይወት ያለው ፍጡር በእናቱ ማህበን ውስጥ ባለበት ጊዜ፡ ከእናቱ ምግብ የሚያገኝበት ከእምብርቱ ጋር የተያያዘ የምግብ ማመላለጃ አካል።

ታተበ ግ እትብቱ ተቆረጠ።

አተት ግ በዝርዝር አብራራ፡ ተነተነ (በዕሁፍ፡ ቤቀል)።

ሃተታ (አተታ) ስ 1.በአንድ ሃሳብ ላይ በዝርዝር የሚቀርብ ማብራሪያ። 2.ዝርዝር ወሬ። **በአጭር ተናገር ሃተታ አታብዛ።**

ታተታ ግ ተብራራ፡ በዝርዝር ቀረበ።

አተካሪስ "ተካሪስ" ን ተመ.

አተካራ ስ ንዝንዝ፡ ጭቅጭቅ።

አቴኝ ስ ለባህል መድሃኒትነት የሚጠቀሙበት አነስተኛ የእፅዋት አይነት።

አታሚ "አተመ" ስር ተመ.

አታሞ ስ አነስተኛ ክበር።

አታቢ "አተቢ" ስር ተመ.

አታክልት "ተክል" ስር "አትክልት"ን ተመ.

አቴና ስ የዛር አይነት።

አቴና ስ ከቀርከሃ ወይም ከሸንበቆ እንደ ቅርጫት

እየተታታ የሚሰራ የቤተ ክርስቲያን ወይም የቤተ መንግስት ወልል ንግፍ ይህ ንግፍ ይሰራ የነበረው የቤት ወልል በሳንቃ፡ በሲሚንቶ፡ ... በማይሰራበት ጊዜ ነበር።

አትላስ ስ የተለያዩ የመልክእ ምድር ካርታዎች ብዙ ያሉበት መሳሃፍ።

አትሌቲክስ ስ ሩሜ፡ ዝላይና ውርወራን የሚያጠቃልል የስፖርት አይነት።

አትሌት ስ በሩሜ፡ በዝላይና በውርወራ የሰለጠነ ስፖርተኛ።

አትሮንስ ስ ባለ ሰዓት ወይም ባለ አራት እግር ተደርጎ ከእንጨት ወይም ከብረት የሚሰራ ፍ መሳሃፍ እላዩ ላይ ተዘርግቶ ለማንበቢያነት የሚያገለግል ብዙ ጊዜ በሴቶክሮስቲያን ውስጥ የሚገኝ እቃ።

አትሮንስ

አትክልት “ተክለ” ስር ተሠ.

አትኳር ስ እንደ አንፋር ያለ በወይና ደጋ የሚበቅል የእዕዋት አይነት።

አቶ ት እንደ ደጃዝማች፡ ዶክተር፡ ...ያለ የማእረግ ስም ከሌላችው ትላልቅ ወንዶች ስም ጋር እየተጣመረ የሚነገር የአክብሮት ስም ወይም መጠሪያ። **አቶ ታምራት**።

አቶሚክ (አውቶሚክ) በንብ ስ ከአቶም የሚሰራ በንብ።

አቶም ስ የአንድ ቁስ አካል የመጨረሻው ትንሹ ክፍል ወይም ንጥረ ነገር።

አቶሳል ስ ጠቆር ያለ የሰንደ አይነት።

አቻ ት እኩያ፡ በእኩል ደረጃ የሚገኝ።

አኑር ስ ምድቱ ከድመትና ከነብር ወገን የሆነ፡ አካሉ ወርቅማ ሆኖ ጥቋቁር መቀጠቆና ሽንትሮች ያሉበት፡ እንደአይጥ፡ እንሽላሊት፡ ዶር፡ ... ያሉትን የሚመገብ የዱር አውራ(ስእሉን የዱር እንሰስ ስር ተሠ.)።

አነስ ግ 1.ቀነሰ፡ ጎደለ (መጠን፡ ብዛት)። 2.ዝቅ አለ (ደረጃ፡ ጥራት)። ቢያንስ በትንሹ። **ለልሳሱ ቢያንስ መቶ ዝር ያስፈልገዋል**።

አናሳ ት ትንሽ።

አነስተኛ ት ትንሽ የሆነ፡ ዝቅተኛ (በብዛት፡ በመጠን፡ በደረጃ)።

ታናሽ (ብ.ቁ. **ታናናሽ**) ት 1.በእድሜ ከሌላው የሚያንስ ወይም ትንሽ የሆነ። 2.ትንሽ እሀት ወይም ወንድም። **ታናሽ በቀመት ትበልጠኛለች**። 3.ከስጋ ብልቶች አንዱ የሆነው የብሬ የፊት እግር።

ትንሽ (ብ.ቁ. **ትንንሽ**፡ **ትናንሽ**) ት 1.ያነሰ፡ ዝቅ ያለ (በእድሜ፡ በመጠን፡ በማእረግ)። 2. ጥቂት።

ትንሽ ሰው ነው ወራዳ፡ ባለጌ ነው።

ትንሽ ጣት ስ ከቀለበት ጣት ጎን በዳር በኩል የምትገኝ፡ ከሌሎቹ ጣቶች አጠርና ቀጠን ያለች ጣት(ስእሉን እጅ ስር ተሠ.)።

አነቀ ግ 1.ጉሮሮን በመያዝ፡ በማሰር፡ ... መተንፈስ ከልከለ። 2.በጉሮሮ ውስጥ ተወተፈ፡ አልወርድ አለ (ምግብ)። 3. አድብቶ ወይም ተደብቆ በድንገት ያዘ። **ሊበቅ በጨለግ ሰው ይያነቃ ይዘርፋሉ**።

ማንቆ ስ 1.በተባበሩ ቀንበር ውስጥ ንብት በበረው አንገት ግራና ቀን የሚውልና በፊው እንደፈለገው ወዲያና ወዲህ እንዳይንቀሳቀስ የሚያግድ የእርሻ እቃ (ስእሉን ሞፈር ስር ተሠ.)። 2.እንቅፋት። **ሰፊው እንዳይቀላጠፍ ቢሮከራሲው ትልቅ ማንቆ ሆነበት**።

ታነቀ ግ 1.በገዛ እጁ ራሱን በጣድ ወይም በቀበቶ፡ ... አነቀ ወይም ሰቀለ። 2.በጉሮሮው ውስጥ በተወተፈ ወይም አልወርድ ባለ ምግብ፡ ... የተነሳ መተንፈስ አቃተው።

ተናነቀ ግ 1.ታገለ። 2.ሊወጣ ፈለገ (ትውኪያ)።

ትንቅንቅ ስ 1.ግፊያ፡ ትርምስ። 2.ትግል።

አነበ ግ ንብ አረባ።

ንብ በፊደል ተራው ተሠ.

አነባ ግ አለቀሰ፡ እንባ አፈሰሰ።

እንባ (እምባ) ስ ሊለቀስ ወይም አይን ላይ ጉዳት ሲደርስ ከአይን የሚወጣ ውሃ መሳይ ፈሳሽ።

በእንባ ተለያዩ ተላቀው ተለያዩ።

በእንባ ተራጩ በጣም ተላቀሱ።

እንባ በእንባ ሆነ በጣም አለቀሰ።

እንባ አነቀው (ተናነቀው) ከውስጥ ፈንቅሎ በወጣ ሃዘን፡ ብስጭት ምክንያት፡ እንባው ተንቆረዘዘ፡ ለማልቀስ ወይም ለማንባት ተቃረበ።

እንባ እንባ አለ ጨው በጣም አነሰው።

እንባ እንባ አለው እንባው መጣበት።

አልቅስ የሚል ስሜት ያዘው።

እንባው ረገፈ እንባው ፈሰሰ።

እንባው ቅንዝፍ ቅንዝፍ አለ እንባው ጸብ ጸብ አለ። ፈሰሰ።

እንባውን አወረደው አለቀሰ። አነሳ።

እንባውን ጠጣ የመጣበትን እንባ እንደምንም ብሎ እንጻይፈስ አደረገው።

እንባ አስመጪ ጋዝ የሚያስለቅስ ወይም እንባ የሚያስመጣ የጋዝ ጭስ(ብዙ ጊዜ ስልፍ ወይም ግርግር ለመበተን የሚያገለግል)።

እንባ አድርቅ ስ 1. ለቀባሪ የሚቀርብ ገፍሮ። 2. ደምፅ መጥፎ አልቃሽ። 3. (እ.አ.ተ.ቤ...) ከፊሳ ጋር ወደ ቤተክርስቲያን የሚወሰድ እንጀራና ጠላ።

እንባ ጠባቂ ስ ፍርድ አስተካካይ፤ እውነተኛ ጸኛ፤ ለድሃ ተቆርቋሪ የሆነ ሹም።

አነባበር “ነበረበረ” ስር ተመ.

አነከለ ግ አነከሰ።

አንካላ ቅ አንካሳ።

አነከሰ ግ በሀመም ወይም በሌላ ጉዳት የተነሳ እንድ እግሩ በደንብ ሳይረግጥ እንደኛው ብቻ በደንብ እየረገጠ ተራመደ።

አንካሳ ቅ 1. በሀመም ወይም በሌላ ጉዳት የተነሳ በእንድ እግሩ ብቻ በደንብ እየረገጠ የሚሄድ፤ ሽንካላ። 2. ያልተሟላ፤ ያልተሰተካከለ (ሃሳብ፤ ስራ፤ ...)።

የአንካሴ የወላንሴ እንድ እግርን በማጠፍ በሌላው (በሁለተኛው) እግር እየዘለለ በመሄድ የሚጫወቱት የልጆች ጫዋታ።

አስክሰሰ ግ አንካሳ አደረገ።

አነገረ ግ ያልበሰለን የኮሽም ወይም የቅጥ ፍራ መሬት ውስጥ ቀብሮ እሳዩ ላይ እሳት በማንደድ እንዲበሰል አደረገ።

አነገበ ግ 1. ተሸከመ፤ ያዘ። 2. አነገተ።

አነገተ ግ የአንድን እቃ ማንገቻ በትከሻ ወይም በአንገት ላይ በማድረግ እቃውን ተሸከመ፤ አነገበ፤ አንጠለጠለ።

ማንገቻ ስ 1. አንድን እቃ በትከሻ ወይም በአንገት ላይ ለማንጠለጠል የሚረዳና ከእቃው ጋር የታሰረ ጠፍር ወይም ገመድ ወይም ሌላ ነገር። 2. በጥብጣብ ወይም በቀበቶ መልክ የሚዘጋጅና በሁለቱም ትከሻዎች ላይ አልፎ በወገብጌ ጀርባና ፊት በኩል የሚያያዝ ወይም የሚሰሩ እንደጉርድ ቀሜስና ሱሪ ያሉ የልብስ አይነቶች አካል።

አንጋች ስ የጦር መሳሪያ በመታጠቅ እንደ አሽከር ሆኖ ጌታውን የሚያጅብ ወይም የሚጠብቅ ወታደር።

እንግት ስ የአንጋች የጦር መሳሪያ ወይም ትጥቅ።

አነሳጠ ግ 1. አነቀፈ፤ መታ። 2. በነገር ነካ ወይም ንገጠ።

አንጉጥ ቅ (ስድብ) ነገር ቆስቋሽ፤ በነገር የሚወጋ።

አነጠነ “ነጠነጠ” ስር ተመ.

አነፀ (አነጠ) ግ 1. ጠረበ፤ ላገ። 2. ሰራ፤ ገነባ።

ሀንፃ በፊደል ተራው ተመ.

አናፂ (አናጢ) ስ ከአንጨት የሚሰሩ ቤተኞችን እቃዎችን የሚሰራና የሚጠግን ባለሙያ።

ታነፀ ግ 1. ተጠረበ፤ ተላገ። 2. ተሰራ፤ ተገነባ (ሀንፃ፤ ሃውልት፤ ...)።

አኒሳ ስ በዳሌ ስጋ አካባቢ የሚገኝና ውስጡ ቅባት ያለው፤ በቀላሉ የሚታኝክ የእንሰሳት አጥንት።

አናት ስ 1. መሃል ራስ፤ ጭንቅላት። 2. እንጥል። ልጅ ላናት ወረደው።

አናቱ (አናቷ) ላይ በትክክል። ሁለትለአት አናቱ ላይ እንገኛች።

አናት ላይ ወጣ 1. የበላይ ሆነ፤ በቁጥጥር ስር አደረገ። 2. ባለገ፤ አልታዘዝ አለ፤ ከሰነ ስርአት ውጪ ሆነ።

አናናስ ስ አበቃቀሉ እንደ እሬት ሆኖ አነሰ ያለና ስሩ ተገምሶ ውስጡ የሚበላ የፍራፍሬ አይነት።

አናደለ ግ 1. ጠገበ፤ ተቤተ። 2. ዘለለ፤ ጨፈረ።

አናጠረ ግ 1. ዘለለ፤ ጨፈረ። 2. ተኩራራ፤ ተቤተ። 3. ከበረ፤ በለፀገ።

አናፂ “አነፀ” ስር ተመ.

አናፈለ “ናፈለ” ስር ተመ.

አናፈረ “ናፈረ” ስር ተመ.

አናፋ ግ 1. ጮሀ፤ ድምፅ አሰማ (አሀያ)። 2. በሃይል ጮሀ፤ ደነላ።

አንሲያጦጠ “ሰጦጠ” ስር ተመ.

አንስታይ “እንስት” ስር ተመ.

አንሰሳ ስ ከጥጥ ወይም ከሌላ ለሰላሳ ከሆነ ጨርቅ በብርድ ልብስ ቅርፅ ጥንድ ሆኖ የሚዘጋጅና እንደኛው በፍራሽ ላይ የሚነጠፍ ሌላኛው ደግሞ ከብርድ ልብስ ስር የሚለበስ ሳሳ ያለ የሌሊት ልብስ።

አንቀላፋ ግ 1. አንገላፋ። 2. አሸለበ፤ ተኛ። 3. ፈዘዘ፤ ጀለ፤ ነሀለለ። 4. ሞተ።

እንቅልፍ ስ አይገን በመጨረግና አካልን በማሳራፍ እእምሮና የስሜት ሀዋሳት፤ ... ለተወሰነ ጊዜ የሚያገኙት እረፍት።

እንቅልፉን ለጠጠ ጥሩ እንቅልፍ ወሰደው፡ በደንብ ተኛ።

እንቅልፍ አጣ 1.እንቅልፍ ሳይወሰደው፡ ሳይዘው ቀረ። 2.ሃሳብ ገባው፡ በጣም አሰበ።

እንቅልፍ ወሰደው አሸለበ፡ ተኛ።

እንቅልፍ ያዘው ገ.ከ.

እንቅልፋም ት 1.ንቅልፍ የሚያበዛ። 2.ፈዛዛ፡ ነቡሳ።

አንቀልባ ስ ተፍቆ ከተለፋ ቆዳ የሚሰራና ለሀገን ልጅ ማዘያ የሚያገለግል ስህና ለሰላሳ ቆዳ።

አንቀርሻ ስ በጣም የጠቀረ፡ ጥቀርሻ የሚመስል ነገር።

አንቀርብ ስ 1.የአረፍተ ነገር ማሰሪያ፡ ግስ። 2.በሁሉ ውስጥ ብዙውን ጊዜ ወደ ውስጥ ገባ ብሎ በአዲስ መስመር የሚጀምርና ብዙ አረፍተ ነገሮችን ሊይዝ የሚችል አዲስ ሃሳብ ወይም ሞብት። 3.በሀገር ህግ ነክ በሆኑ ሰራፎች ውስጥ በተለያዩ ርእሶች ለሚከፋፈሉ ደንቦች ወይም ድንጋጌዎች እንደመከፈያ ሆኖ የሚያገለግል ርእሰ ነገር።

አንቃ (አንቋ) ስ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል፡ እንጨት ኮርቻ ለመሰራት ወይም በዋና ጊዜ ጀርባ ላይ ታዝሎ ለመንሳፈፍ የሚያስፈልግ፡ እንደ አስቴ ሲሰበት እሳት ሊወጣው የሚችልና ቀላልነት ያለው የእዕዋት አይነት።

አንቃር ስ 1. የጉሮሮ የላይኛው ክፍል። 2.እንጥል። 3.የሚዛን ልሳን፡ ውልብልቢት።

አንቃር መታው አስታወከው።

አንቃሩን ቅቤ ያልነካው ሲጮህ ወይም ሲያለቅስ ድምፁ የሚሰቀጥጥ።

አንቆሳለጪ ግ ላይሰጥ እያሳዩ አንቃ፡ አጎመገጥ።

አንቁልጭልጭህ (አንቁልልጭህ) እንቁልጭልጭሽ።

አንቁልጭልጭሽ (አንቁልልጭሽ) ስ አንድን ነገር እያሳዩ የማንቃት፡ የማስገምገጥ፡ ድርጊት (የልጆች ድርጊት)።

አንቋ "አንቃ"ን ተመ.

አንቋለጠ (ነውር) ግ 1.ቂጡን ወደፊትና ወደሃላ ወዘው፡ ናጠ (ለወሲብ ድርጊት በሚመስል መልክ)። 2.ነገር ወዲያና ወዲህ ወሰደ፡ አዋሽከ፡ አጣላ።

አንቋሊት ስ አይብ።

አንቋረረ ግ ለሰሶ በሚመስል ድምፅ ጮህ፡ እንደ እንቁራሪት ያለ ድምፅ አሰማ።

አንበል "አምበል"ን ተመ.

አንበሳ (አምበሳ) ስ 1.ከድመት ወገን ካሉት እንሰላት ሁሉ የሚበልጥ፡ ፀጉሩ ወርቃማ ቢጫ

ሆኖ ሆዱ ላይ ትንሽ ነጣ የሚል፡ ረጅም ጅራትና ጋማ ያለው በደን ውስጥ በረጃጅም ዛፎች ስር የሚኖር ሃይለኛና አስፈሪ የሆነ ስጋ በል የዱር እንሰላ። ሴቷ አንበሳ ጋማ የላትም(በእሉን የዱር እንሰላ ስር ተመ.)። 2. (ዘይ.) ጀግና፡ ደፋር።

አንበሳ መደብ ስ ሽንት ቤት ወይም ሰገራ ቤት (የንጉስ)።

አንበጣ ስ 1.በበረሃ አሸዋ ውስጥ የሚፈለፈልና ሳር፡ ቅጠልና ሰብል የሚበላ፡ በከንፍ የሚበር የነፍሳት አይነት። 2.(ስድብ፡ ዘይ) ሆዳም፡ ከርሳም፡ በልቶ የማይጠግብ።

አንበሳ "አምበሳ"ን ተመ.

አንብር ስ (እ.እ.ተ.ቤ) መግቻን ወይም ማቆሚያን የሚያሳይ የዜማ ምልክት ()።

አንባባ "ባባ" ስር ተመ.

አንባቃ ት ፈራ፡ በከን፡ በቅባቃ።

አንት ተመ. ስ በስም ምትክ እየገባ ለሁለተኛ መደብ፡ ነጠላ ቁጥርና ተባእታይ የታ የሚያገለግል ቃል፡ ተውላጠ ስም።

አንቱ ተመ.ሰ የሁለተኛ መደብ፡ ነጠላ ቁጥር የአክብሮት መጠሪያ።

አንቱታ ስ አንቱ ማለት፡ የአክብሮት አጠራር ወይም አነጋገር።

አንቴና ስ ለፈዳዩ ወይም ለቴሌቪዥን ድምፅና ምስልን ከአየር ተቀብሎ የሚያስተላልፍ ሽቦ መስል መሳሪያ።

አንቺ ተመ.ሰ በስም ምትክ እየገባ ለሁለተኛ መደብ ነጠላ ቁጥርና አንስታይ የታ መጥሪያ የሚያገለግል ቃል፡ ተውላጠሰም።

አንከሊስ ስ 1.ኩፍኝ። 2.ደካማ፡ አቅመቢስ፡ ከሳሳ።

አንከርት "አንከርት"ን ተመ.

አንካሳ "አንከሰ" ስር ተመ.

አንካሳ "አንከሰ" ስር ተመ.

አንካሲ ስ ለመቆፈሪያ ወይም ለመውጊያ እንዲያገለግል መጠነኛ ውፍረት ባለው ዘንግ ላይ የተሰከ ሹል ብረት።

አንካቦ ስ 1.ትልቅ ዋንጫ። 2. (ዘይ.) ትልቅ ወይም ሰፊ አገር (የሰው)። 3. ከሰሊን ወይም ከገሳ የተሰራ የጨው መያዣ።

አንኪል ስ እንደማቶት ያለና ከብረት ወይም ከሃረግ፡... የሚሰራ ክብ የእቃ ግስተመጫ።

አንክር

በአንክር በአድናቆት፡ በመገረም።

አንኮ ስ 1.የዝንጀሮ መንጋ፡ ጅር። 2. የዝንጀሮ መጥሪያ ቃል። ት 3.(ዘይ.) ቂል፡ ጅል፡ ከርፋፋ።

አንኮላ ስ 1.ለውሃ መቅጃ የሚያገለግል ከወደ ቴሎ በኩል ያለው የቅል ጉማጅ። 2.(ዘይ.) ሞኝ፣ ቂል፣ አንከፍ።

አንኳር ቅ 1.ያልፈራረሰና አንድ ላይ ተያይዞ ያለ የሰኳር፣ የጨው... ጓል። 2.ዋና ፍሬ ነገር። ዝርዝር ውስጥ ሳትገባ የጉዳዩን አንኳር ብቻ ገረገጁ።

አንኳኳ "ኳ" ስር ተመ.
አንገሮች "አንጀት"ን ተመ.

አንደርቢ (አንደርብ) ስ አንድ ሰው የጠላቱ ቤት እንዲቃጠል ወይም የሚበላው ምግብ ቆሻሻ እንዲገነባት።... ያደርጋል ተብሎ የሚታመንበት ድግምት፣ አስማት።

አንደበት ስ ለመናገር የሚያስችል የሰውነት ክፍል፤ ልሳን።

አንደበቱ ተዘጋ ዝም አለ። መናገር ተሳነው።

አንደበቱ ተፈታ መናገር ጀመረ (በሆነ ምክንያት ሳይናገር የቆየ)።

አንደበቱን ቆለፈው መናገር ተሳነው ወይም አቃተው (በህመም ምክንያት)።

አንደበተ ልቅም ቅ ቁጥብ።

አንደበተ ርቱእ ቅ ጥሩ ተናጋሪ፣ ንግግር አዋቂ።

አንደበቱ የረታ ቅ ንግግር አዋቂ።

አንድ ስ 1.የመቁጠሪያ ቁጥሮች መጀመሪያ፣ በአሃዝ ሲፃፍ 'ጀ'፣ '1' ነው። 2.ነጠላ፣ ብቻውን የሆነ። ቅ 3.ሣንኛውም። **አንድ ሃገር የራሱን ጸር ድንበር ግስከር አለበት።**

አንድ ሁለት ተባባሉ 1.ክፉና በጎ ተነጋገሩ። ተሰዳደቡ። 2.ተገባበቡ (ለመጠጥ)።

አንድ ሁለት ሲሉ 1.በትንሹ ወይም በጥቂቱ ጀምረው። 2.ቀስ በቀስ፣ ሳይቸኩሉ።

አንድ ሁለት ያህል ጥቂት ወይም አንስተኛ የሆነ።

አንድ ሃመስ የቀረው የተጎሳቆለ፣ የከላ፣ የተጎዳ፣ ለሞት የደረሰ የሚመስል።

አንድ ሆነ 1.ተባበረ። ተስማማ። 2.ተመሳሰለ፣ ተቀራረበ (በመልክ፣ በቅርብ...)።

አንድ በለኝ 1.አንድ መልስ ሰጠኝ። 2.ጋብዘኝ (መጠጥ)። 3.ገላግለኝ። **ይህን ሰው አንድ በለኝ።**

አንድ በለው 1.ዝም አትበለው። መልስ ሰጠው፣ አናግረው፣ ጉዳዩን ፈፅሞለት። 2.ተው በለው። 3.ምክረው።

አንድስ ያህላል አንዳች ያህላል።

አንድና ሁለት የለውም አያጠራጥርም፣ የተረጋገጠ ነው።

በአንድ ልብ 1.ባለማመንታት፣ ባልተበታተነ ሃሳብ። 2.በአንድነት፣ በሀብረት፣ በአንድ ልይነት ሃሳብና ፍላጎት። **ለላገራችን በአንድ ልብ መስራት ለለብን።**

በአንድ ቃል/ድምፅ በተመሳሰለና አንድ ልይነት በሆነ አጭም፣ አስተሳሰብ።

በአንድ አፍታ በፍጥነት፣ በቅፅበት።

አንዱ በቃኝ 1.በጣም ሃይለኛና አስካሪ የሆነ (መጠጥ)። 2.(ሽመጥ) ጥራቱ መናኛ የሆነና ተፈላጊነት የሌለው።

አንድ ለአንድ 1.(ሰንጉ) በውድድር ጊዜ አንድ አንድ ነጥብ በማግኘት እኩል ለእኩል መሆን። **ሳይሆንና አንድ ለአንድ ተለያዩ።** 2.ብቻ ለብቻ።

አንድ ሳይ በጅምላ በጥቅል።

አንድ በአንድ 1.በየተራ፣ በተናጠል። 2.በጠቅላላ፣ አንድ ሳይቀር፣ ሁሉም።

አንድ ቀን 1.ወደፊት ከሚመጡት ቀናች በአንዱ። **አንድ ቀን እመብላሁ።** 2.ካለፉት ቀናት መካከል በአንደኛው ቀን። **ባለፈው ወር አንድ ቀን ተገናኝተን ነበር።**

አንድ በቀል መንትያ የሌለው፣ አንድ ቅንጣት ብቻ የሆነ።

አንድ ነገር ያልተገለፀ ወይም ያልታወቀ ነገር።

አንድ አገር አያሌ ብዙ። **ምሳዬን አንድ አገር እንጀራ በልቻለሁ።**

አንድ እግር ስ አንዷ ነጠላ ተክል ወይም ችግኝ (የበርበሬ፣ የጌሾ)።

አንድ ወርዶ ስ አንዱ አጎንብሶ ሳለ ሌላው ከሂላ እየጠመጥቶ ያጎነበሰውን በመዝለል የሚጫወቱት የልጆች ጪዋታ።

አንድ ጊዜ (አንዴ) ተውግ 1.ሳይደረግም፣ ብዙ ጊዜ ሳይሆን። **ደብዳቤ የግልጽ አንድ ጊዜ ብቻ ነው።** 2.ለተወሰነ አጭር ጊዜ ለማለት የሚያገለግል ቃል። **አንዴ ይህን መሃፍ ያዝልኝ።**

በአንድ ጊዜ 1.ሳይደረግም። 2.በፍጥነት፣ ቀላ። **በአንድ ጊዜ አደን።**

አንድ ፍሬ ትንሽ። አንድ ፍሬ ቀላ።

አንደኛ ቅ 1.ቀዳሚ፣ ፊተኛ፣ መጀመሪያ። 2.በደረጃ ወይም በማእረግ ወይም በጥራት ከፍ ያለ፣ የበለጠ።

አንደኛ ደረጃ ት/ቤት ስ ከ1ኛ እስከ 6ኛ ክፍል ድረስ ያለው ትምህርት የሚሰጥበት ትምህርት ቤት።

አንዲት

አንዲት ት በሴቲ ያታ የሚጠሩ ስሞችን ተከትሎ የሚገባና አንድ ለማለት የሚያገለግል ቃል። አንዲት ሴት።

አንዳች ት ምንነቱ ያልታወቀ፣ ያልተለየ፣ ያልተገለጠ (አንድ ነገር)። አንዳች ነገር በዚህ አለፈ።

አንዳች አይፈታሽ ምንም ነገር የማይበግረው።

አንዳች (አንድስ) ያህላል ትልቅ ወይም ግዙፍ ነው።

አንዳንድ 1.ጥቂት፣ መጠነኛ፣ የተወሰነ። 2.በነፍስ ወከፍ አንድ። ለሁሉም አንዳንድ ስጣቸው።

አንዳንድ ጊዜ ተውግ አልፎ አልፎ፣ ሁልጊዜ ሳይሆን።

አንዳንዳንዱ ት 1.አንዱ ነጠላው። የአንዳንዳንዱ ማንኪያ ዋጋ አንድ ብር ነው። 2.ማንኛውም። አንዳንዳንዱ ሰው ምንገብ ማግኘት አለበት።

አንድም 1.ምንም፣ ማንም። 2.አለቤያ፣ ወይም።

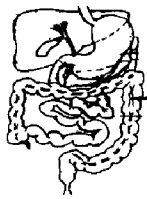
አንድምታ ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) አንድ መሳሃፍ ሲተረጎም አባባሉን በተለያየ መንገድ አጉልቶና ዘርዘሮ ሚስጢሩን የመተርጎሚያ ስልት።

አንድነት ስ 1.ሀብረት። 2.ተመሳሳይነት።

አንድዬ ስ እግዚአብሔር ወይም አምላክ ለማለት የሚነገር ቃል ።

አንዲዱ "ዱ" ስር ተመ.

አንጀት (አንገሮች) ስ በመጓራ ውስጥ የተፈጠረ ምንገብ የሚተላለፍበት ቀጭን ቱቦ መሳይ የሰው ወይም የአንስባ ውስጣዊ አካል።

አንጀቱ ራስ /ቅቤ ጠጣ የልቡ ደረሰ፣ የፈለገው ነገር ስለሆነለት ተደሰተ።

አንጀቱ ቆሰለ /ከሰለ በጣም ተናደደ።

አንጀቱ ቆረጠ "ሆድ" ስር "ሆዱ ቆረጠ"ን ተመ.

አንጀቱ ቡጭ ቡጭ አለ "ሆድ" ስር

"ሆዱ ቡጭ ቡጭ አለ" ን ተመ.

አንጀቱ (ሆዱ) ተቆለፈ 1.ምንገብ አለበህ አለው ወይም አስጠላው። 2.ተቀየረ።

አንጀቱ ተበጠሰ ተስፋ ቆረጠ።

አንጀቱ ነፈረ "ሆድ" ስር "ሆዱ ነፈረ"ን ተመ.

አንጀቱን ቋጥሮ ተርቦና ተጠምቶ፣ ተቸግሮ።

አንጀቱን አለበው ሃይለኛ ተቅማጥ ያዘው።

አንጀቱን በላኝ አሳዘነ።

አንጀቱን አራሰው አስደሰተኝ፣ አረካኝ።

አንጀት ራቀው በምንገብ እጠት ወይም በበሽታ ምክንያት ደከመ፣ መናገር አቃተው።

ከአንጀቱ— ከውስጥ በመነሳሳ ስሜት፣ ከልቡ። ከአንጀቱ ሳቱ።

አንጀት የለሽ ት ጨካኝ፣ አረመኔ።

የአንጀት ወዳጅ ስ ችግርንም ሆነ ደስታን የሚያካፍሉት የቅርብ ጓደኛ፣ ምስጢረኛ።

አንጃ ስ ከአንድ የፖለቲካ ድርጅት ውስጥ ተገንጥሎ የወጣ የፖለቲካ ቡድን።

አንጃ ግራንጃ ት 1.ግዛታዊ፣ ትርኪምረኪ። 2.ጭቅጭቅ፣ ንትርክ።

አንጃ (አኞ) ት 1.የከላ፣ ያረጀ (ከብት)። 2.ለማንኛውም የሚያስቸግር ጠንካራ ስጋ። 3.(ዘይ.) ሊያገኙትና ሊያነጋግሩት የማይፈልጉት መንገድ ሰው።

አንገት ስ ጭንቅላትንና ትከሻን የሚያያይዝ የሰውነት ክፍል(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

አንገቱን ደፋ ተከዘ፣ አዘነ፣ ቅሰሙ ተሰበረ።

አንገቱን የደፋ ትሁት፣ ታዛዥ፣ ልታይ ልታይ የማይል።

አንገቷን የደፋች 1.ጨዋ፣ አይናፋር። 2.ትሁት፣ ታዛዥ፣ ልታይ፣ ልታይ የማትል።

አንገት የለውም 1.የነበረበትን ወይም የደረሰበትን ችግር አያስታውስም። 2.የተዋለለትን ውለታ የማይመልስ፣ ውለታ የማይከብደው፣ ውለታ ቢስ ነው።

አንገተ መቃ ረዥም አንገት ያለው።

አንገተ ሰባራ አይን አፋር፣ ትሁት፣ ጭምት።

አንገተ ደንዳና ምክር የማይሰማ፣ ደንታ ቢስ፣ ግድ የለሽ።

ከአንገት በላይ ለይምሰል፣ ከልብ ወይም ከአንጀት ያልሆነ።

የአንገት ልብስ ስ ከመቀነት አጠርና ሰፋ ብላ ከጥጥ በሽማግሌ የምትሰራ፣ በሜፍና በሜፍ

በኩል ጥላት ያላትና ሴቶች ፊሳቸውንና ትከሻቸውን የሚሸፍኑበት ልብስ።

የአንገት ማስገቢያ ትንሽ ቤት ወይም ጎጆ። የአንገት ማስገቢያ ካላህ በቂ ነው።

የአንገት ወርቅ ስ ከወርቅ የተሰራና በአንገት ላይ የሚደረግ ጌጥ።

አንገትጌ ስ እንደ ሸሚዝ፤ እጅጠባብ፤ ኮት፤ ... ባሉ ልብሶች ላይ በአንገት በኩል የሚውለው የልብሱ ክፍል፤ ከላድ፤ ኮሊታ።

አንጉዝ ስ ቆስሎ የዳነ ወይም የሻረ ጠባሳ።

አንጉጥ "አነጎጠ" ስር ተመ.

አንጋሬ ስ የደረቀ የፍየል ወይም የበግ ቆዳ።

አንጋች "አነገተ" ስር ተመ.

አንጋፋ ት 1. ታዋቂነትና ቀደምትነት ያለው። 2. ታላቅ፤ የበክር (ለልጅ)። 3. በእድሜ የገፋ፤ አዛውንት።

አንጎል ስ 1. የነርቭ ማእከል በመሆን አስተሳሰብንና ስሜትን የሚቆጣጠር፤ በራስ ቅል ውስጥ የሚገኝና በጣም ለስላሳ የሆነ የሰውነት ክፍል። 2. (ዘይ.) ንፍጥ።

አንጎሉ ዞረ 1. በትክክል መስራት አቃተው ወይም ተሳነው። 2. በጣም ተበሳጨ።

አንጎል ነው ቀውስ፤ እብድ፤ ወፈፈ ነው።

አንጎለ ቢስ ማስተዋል ወይም ማመዛዘን የማይችል፤ ይሉኝታ ቢስ።

አንጎላም (ሰድብ፤ ዘይ.) 1. ጅል፤ 2. ንፍጣም።

አንጎራጎረ ገ 1. ለሰለስ ባለ ድምፅ ዘፈነ ወይም አዜመ። 2. ሃዘኑን ብሶቱን የሚመለከት፤ አንጉርጉር አሰማ።

አንጉርጉሮ ስ እንድ ሰው ብቻውን የሚያዜመው የደስታን ወይም የሃዘንን ስሜት የሚገልፅ ለስላሳ ዜማ።

አንጎርባ ስ ሆድ የሚነፋና ቆበር የሚያስደፍቅ የከብት በሽታ።

አንጎ ስ 1. የጣት ወይም የቅልጥም ወይም የአገዳ ከርከራነት፤ 2. በከርከራቱ መካከል ያለ አካል።

አንጡራ ሃብት/ንብረት ስ የጠራ ሃብት፤ አንድ ሰው ጥር ግር፤ ወዙን አፍሰሰ በግሉ ያገኘው ሃብት።

አንጣሪያ ስ እራሱን ችሎ ወደ ላይ መቆም የማይችል የእፅዋት አይነት። አንጣሪያ ለአንጣሪያ ቢደጋገፍ ተያይዞ ዘፍ።

አንጣቆ "አንጣቆን ተመ.

አንጥረኛ "ነጣረ" ስር ተመ.

አንጧጧ "ጧ" ስር ተመ.

አንፃር "እፃረ" ስር ተመ.

አንፊላ ስ ተቀትሎ የሞከከ ንፍር ወይም ስጋ ወይም ከእነአንጡ የተቀተለ የአተር ወይም የባቂላ እሽት።

አንፋሮ ስ 1. የአንበሳ ጋማ። 2. ዙሪያውን

አንደቆብ በራስ ላይ የሚደረግ የአንበሳ ጋማ።

አንፎርሻ ት ያልጠራ ወይም የደፈረሰ (ውሃ)።

አንፏሽረ "ፏሽረ" ስር ተመ.

አንፏሻሪ ዝ.ከ.

አንኸ ገ አላመጠ፤ አመነገከ (ምግብን)።

አይታኘክም ሲበሉት ለጥርስ ያስቸግራል፤ ጠንካራ ነው።

እኛኪ ት ተበልቶና ተመጦ የተተፋ፤ ብላቶ።

አኝ—

አኝ አደረገ ገ ቀረጨ። ነክስ።

አኞ "አንጆ"ን ተመ.

አኦላፍ "አልፍ" ስር ተመ.

አእማድ "አምድ" ስር ተመ.

አእምሮ ስ ህሊና፤ ናላ።

አእምሮው ላሸቀ ቀድሞ ከነበረበት ደረጃ ወደረ፤ ዝቅ አለ (በአስተሳሰብ፤ በችሎታ)።

አእምሮው ዛግ አእምሮው ደነዘ፤ ደደበ።

አእምሮ ቢስ 1. ይሉኝታ ቢስ። 2.

የማያመዛዝን። 3. የማያስታውስ።

አከለ ገ ኩጋር እኩል፤ ትክክል ሆነ። ልጅ

አባቱን አከለ።

እኩሌታ ት ግማሽ።

እኩል ት 1. ግማሽ። እኩሌታ። 2. አቻ፤ የማይበላለጥ።

እኩሉ ግማሹ። እኩሉ ሲዘፍን እኩሉ ያለታላል።

እኩል ለእኩል 1. መሳ ለመሳ። 2. እኩል ነጥብ ወይም ውጤት ያለው።

እኩል በእኩል ግማሽ በግማሽ።

የእኩል የጋራ።

ያህል (ያክል) 1. መጠን፤ ብዛትን፤ ልክን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል ። ስምንት ያህል መፃሃፍ ላለች። 2. የአንድን ነገር ድርጊት ወይም መጠን ወይም ክብደት፤ ... በማንፃወር ለመግለፅ የሚገባ ቃል። ዘመድ የሞተበት ያህል አዘኝ።

ሱ-ያህል (ያክል) 1. በብዛት ሳይሆን በመጠኑ ለማለት የሚነገር ቃል። ለመቶመን ያህል። 2. ከልብ ሳይፈልጉ የሚያደርጉትን ነገር ለመግለፅ የሚነገር ቃል። ለውጥ ያህል።

—አሳከለ መጠኑን እንዲያክል (እንዲያህል) አደረገ። በራ አሳከለ/ጠፍ አሳከለ።

እኩለ ሌሊት ስ የሌሊት አጋማሽ፤ መንፈቀ ሌሊት።

እኩለ ቀን ስ ቀትር፤ ከቀት ስድስት በአት፤ ተለአት።

እኩሌታ ት ግማሽ፤ እኩል።

እኩያ ት አቻ፡ ተመጣጣኝ ጓደኛ፡

ተካከለ ግ እኩል ሆነ፡ ተሰተካከለ፡

ትክክል ት 1.ልክ፡ እውነት፡ ሃቅ፡ እርግጥ፡

2.እኩል የሆነ፡ ሁለቱ በቀመጡ ትክክል ናቸው፡

3.አኳያ፡ አንፃር፡ በሐፋ ትክክል ቁም፡ 4.ቀጥ

ያለ፡ አጣጣ ጎጣጣ የሌለው፡

ትክክለኛ ት እውነተኛ፡ እርግጠኛ፡

ተሰተካከለ ግ 1.እኩል ሆነ፡ ተመጣጣኝ፡

2.ተጠሪ፡ ተደለደለ፡ መንገዱ ተሰተካከለ፡

3.ተቆረጠ፡ ተቀመቀመ (ፀጉር፡ ፅድ)፡

4.ትክክለኛውን መስመር ያዘ ወይም ተከተለ፡

5.ተገቢውን ደረጃ ወይም መጠን እንዲይዝ

ተደረገ፡ ደመወዝ ተሰተካክለ-ልኛል፡ 6.በርሐት

ያዘ፡ ልክ ወይም ትክክል ሆነ፡ 7.ታረመ፡ ፅሁፉ

ተሰተካከለ፡ 8.ተዘጋጀ፡ ተበጀጀ፡ ፎቶ ለመነሳት

ተሰተካከለ፡ 9.በአንድ ነገር ትይዩ ወይም አንፃር

ሆነ፡

አስተካከለ ግ 1.እኩል አደረገ፡ 2.ትክክል

አደረገ፡ አረመ፡ 3.እነጣጠረ፡ 4.ቀመቀመ፡

ቆረጠ (ፀጉር፡ ፅድ)፡ 5.ተገቢውን ደረጃ

ወይም መጠን እንዲያገኝ አደረገ፡ 6.ጠረገ፡

ደለደለ፡ መንገዱን አስተካከለ፡

አከለ² ግ ሠመረ፡ ደረሰ፡ በሃብት ላይ ሃብት

አከለ፡ ግ በሽተኛን አይቆና መርምሮ መድሃኒት

በመስጠት፡ በመጠገን፡... ጤናው

እንዲመለስበት እርዳታ አደረገ፡

ሃኪም በፊደል ተራው ተመ.

ሃኪም ቤት "ሃኪም" ስር ተመ.

ሀኪምና በፊደል ተራው ተመ.

ታከመ ግ ከበሽታው ለመፈሰስ ወይም ለመዳን

በሃኪም ታይቶና ተመርምሮ የሀኪምና እርዳታ

አገኘ፡

ታካሚ ት የሀኪምና እርዳታ ለማግኘት

ሆስፒታል ወይም ክሊኒክ የሚገኝ ሀመምተኛ፡

አሳከመ ግ የሀኪምና እርዳታ እንዲያገኝ

አደረገ፡

አከረ¹ ግ አንድ የእርሻ መሬት በተደጋጋሚ

ይዘራበት የነበረውን የእህል አይነት በመተውና

ሌላ እህል በመዝራት ወይም ግንም ሳይዘራበት

ቢያንስ ለአንድ አመት ያህል በዝና እንዲከርም

በማድረግ የራሱን የተፈጥሮ ማዳበሪያ

እንዲያዘጋጅ አደረገ፡

እከር በ በተደጋጋሚ ታርሶ በማርጀቱ

የተፈጥሮ ማዳበሪያ ለማዘጋጀት እንዲረዳው

የላበሰ እህል ተዘርቶበት የቆየ የእርሻ መሬት

(በተደጋጋሚ የታረሰ መሬት)፡፡ የግፍላ፡ የሳተር፡

... እከር፡፡

ታከረ ግ በተለያዩ ጊዜ የተለያዩ ዘር

አየተፈራረቀ ተዘራበት (ማሳ፡ እርሻ)፡፡

አከረ² ግ ጠጠረ፡ ደደረ፡

አከርካሪ ስ የጀርባ አጥንት፡

አከበ ግ ሰበሰበ፡ አጠራቀመ፡ አከማቸ፡

አከተ ግ 1.ከተቱን ጠቀለለ፡ ሰበሰበ፡ 2.በተወሰነ

ቦታ አከማቸ ወይም ሰበሰበ፡

አከት ስ ከተት፡ ቅራቅ፡

እከታም ት ከተታም፡ ቅራቅ፡

አከቴ (አከት) ስ የጥርስ እድፍ፡ ልማም፡

አከከ ግ 1.ደረመን ወይም እከከ የያዘው ሰው

በጥፍሮቹ ሰውነቱን ፎከተ፡ ፈገፈገ፡ 2. (ዘይ.)

ተጎሳቀለ፡ ተቆራመደ (በቸግር)፡

እከከ ስ ደረመን፡ ፎከተ፡

እከከ ለበሰ እከከ ያዘው ወይም ወረሰው፡

እከካም ት 1.እከከ፡ ደረመን የወረሰው ወይም

የያዘው፡ 2.(ዘይ፡ ስድብ) ቆርማዳ፡ ድሃ፡

ቸጋሪም፡

ታከከ ግ 1.አካሉን ከሌላ ነገር ጋር በማነካካት

ተሸበ፡ ተፈጋፈገ፡ 2.ተጠጋ፡ ነካ፡ ያፈ የሐሰት

አንገሙ ታካ አለፈ ጉ፡ 3. ተሳበበ ተመካኘ፡

አሳከከ ግ በላ፡ አስፎከተ፡ እኩኩኝ እኩኩኝ አለ

(ጎሳ)፡

አሳከኩ እከከ ያዘው፡ በላው፡

አሰታከከግ 1.አሰነካ፡ አሰጠጋ፡ 2.አመካኘ፡

አሳበበ፡

አኩፋዳ (አቁፋዳ) "አኩፋዳ"ን ተመ.

አካል (ብ.ቁ. አካላት) ስ 1.ሰውነት፡ ገላ፡

2.ከፍል፡ የገላዬ አካል፡

ለአካለ መጠን ያረሰ ለጋብቻ ያረሰ፡

አካሌ ፍቅሬ፡ ወዳጆ ለማለት የሚጠቀሙበት

ቃል፡

አካለ ስንኩል (ብ.ቁ.አካለ ስንኩላን) ት

በተፈጥሮ ወይም በሌላ ምክንያት አካሉ የጎደለ

(ሰው)፡፡

አካለ ጎደሎ ት ከመወለዱ በፊት ወይም

ከተወለደ በኋላ በደረሰበት ጉዳት አካሉ የጎደለ፡

ሙሉ አካል የሌለው፡

አካል ማሰልጠኛ ስ ለአካል ብቃት

የሚደረግ እንቅስቃሴ ነው፡፡

የአካል ጉዳተኛ ስ በተፈጥሮ ወይም በሌላ

ምክንያት አካሉ የጎደለ ሰው፡፡

አካርሚኝ "ከረመ" ስር ተመ.

አካከ ዘራፍ ቁጣን በተሳበሰና ከፍ ባለ ድምፅ

የሚባል የጀግንነት፡ የወኔ፡... መግለጫ የሆነ

የቀረጠ ቃል፡፡

አካይሶት ት ክፉ፡ ከይሰ፡

አካዴሚ ስ 1.በተለያዩ የሙያ ዘርፎች ለፆቻን

የሚያሰለጥን ከፍተኛ የትምህርት ተቋም፡፡ ጦር

አካዴሚ፡ 2.በተለያዩ የእውቀት መስኮች ላይ

ጥናትና ምርምር የሚያካሂድና የተገኙትን

ውጤቶች ጥቅም ላይ ለማዋል፡ ለማስተዋወቅ፡ ለማበልፀገና የእውቀት መስኮቹን በሚመለከት ማንኛውንም ሃላፊነት የሚወስድ ተቋም፡፡ የቋንቋዎች አካሄድ /ሳይንስ/ አካሄድ፡፡

አካፋ ስ የብረት ወይም የእንጨት እጅታ የተዋደደበት፡ የሳይዳ ወይም የማንከያ ቅርፅ እንዲኖረው ተደርጎ ከብረት የተሰራና ለአፈር፡ ... መዛቂያ የሚያገለግል መሳሪያ፡፡

አካፋ

አካፋ “*ካፋ” ስር ተመ.

አክ

አክታ ስ በጉንፋን፡በሳል፡... ምክንያት ከጉርሮ የሚወጣ እንደ ንፍጥ ያለ ዝልግልግ ምራቅ፡፡

አክ አለ ግ አክታውን ከጉርሮው አወጣ፡ አክ እንትፍ ብሎ ተፋ፡፡

አክሊል ስ የቢተክርስቲያን ሰዎች ወይም የነገሰታት ወገኖች በበአል ቀን በራሳቸው ላይ እንደቆብ የሚደፉት ከብር ወይም ከወርቅ፡ ... የሚሰራ የክብር ወይም የማእረግ ምልክት፡፡

አክሊል

አክሊል ደፋ በራሱ ላይ አክሊል አደረገ፡፡

አክላላ “ከለለ” ስር ተመ.

አክምባሎ “አክንባሎ”ን ተመ.

አክርማ ስ ለሰፈድ፡ ለቆና፡ ለወንፊት መሰሪያ የሚያገለግል የሳር አይነት፡፡

አክሰት ስ የላባት ወይም የእናት እህት፡፡

አክታ “አክ” ስር ተመ.

አክንባሎ (አክምባሎ) ስ ከጭቃ ወይም ከቀርከሃ ተሰርቶ እበት የተለቀለቀ የምጣድ መክደኛ፡ ሙግድ፡፡

አክንባሎ

አክንባሎ ሰበራ የአራሰት ጊዜዋን ከወረበች ሲት ጋር ለመጀመሪያ ቀን የሚደረግ የግብረ ስጋ ግንኙነት፡፡

አክፋይ “*ከፈለ” ስር ተመ.

አክፈሎት ዝ.ከ.

አኮሌ (አሆሌ) ስ ከቅል የሚሰራ የወተት ማለቢያ፡ ግሬራ፡፡

አኮረተ ግ አፈራ፡ ፍሬው ትልልቅ ሆነ (ሸንኩርት፡ ድንች፡...)፡፡

አኮርባጅ ስ ከጉማራ ቆዳ የሚሰራ ወፈር ያለ አለንጋ፡፡

አኮርዲዮን ስ ሙዚቀኛው በየተራ በጣቱ የሚነካቸው ከአምስት እስከ ሃምሳ የሚደርሱ የድምፅ መስጫ ቁልፎች ያሉትና በነፋስ ሃይል የሚሰራ ሳጥን መሰል አነስተኛ ዘመናዊ የሙዚቃ መሳሪያ(ስሌትን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)፡፡

አኮቴት ስ ለቀርባን የተዘጋጀ ሀብት፡፡

አከከ “እንኮኮ”ን ተመ.

አኮፋዳ (አኮፋዳ፡ አቀፋዳ) ስ ከቆዳ ወይም ከሰሊን የሚሰራና የቆሎ ተማሪ ምግቡን ወይም እቃውን የሚይዝበት ኮረጃ፡፡

አኳሂን “ሆን” ስር ተመ.

አኳሰ “*ኳሰ” ስር ተመ.

አኳሸ “ኳሸ” ስር ተመ.

አኳያ ስ 1.ትይዩ፡ አፍሳሃ፡ ፊት ለፊት፡፡

ት 2. አቻ፡ እኩያ፡፡

አወረ ግ እውር አደረገ፡፡

እውር ት 1.አይኑ የጠፋ፡ ግዮት የማይችል፡ አይነ ሰውር፡፡ 2.(ስድብ፡ ዘይ) ደንባራ፡ ጠምባራ፡፡

እውር እከከ ስ በጣም የሚያሳካከ ሃይለኛ የሆነ ደረመን ወይም እከከ፡፡

እውር የዘራው በየአትጣጫው የተዘረከረከ፡ የተመሰቀለ፡ በወግና በስርአት ያልተቀመጠ፡፡

ታወረ ግ እውር ሆነ፡፡

አወቀ ግ 1.ተረዳ፡ ተገንዘበ፡ አስተዋለ፡፡ 2.ለየ፡፡ ገና ከሩቁ ሳየው አሉ እንደሆነ አወቀ፡፡ 3.ተማረ፡፡ አጠና፡፡ የላግሮች ቋንቋ ጠንቅቆ ላወቀ፡፡ 4.በግብረ ስጋ ተገናኘ፡፡ ላይም ደግን ላወቃት፡፡

አውቆ ሆን ብሎ። አውቆ ነው የጠፋው።
አዋቂ ስ 1.በእድሜ የበበለ፡ ጎልማሳ።
2.ብልህ። 3.ጠንቋይ። 4.ምሁር፡ ሊቅ።
የአዋቂ አጥፊ ት ጥፋትነቱን እያወቀ ጥፋት
የማፈልግ።
እውቀት ስ የሰው ልጅ በትምህርት ወይም
በልማድ የሚያገኘውና ለማሰብ፡ ለማስተዋል፡
ለመመራመር የሚያበቃው እንደሚባል ችሎታ።
በእውቀት በለፀገ እንደሚሆን በእውቀት
ዳበረ።
እውቅ ት ገነኛ፡ ስመጥር።
እውቂያ ስ ትውውቅ።
ታወቀ ግ 1.ገነኛ ሆነ፡ ስሙ ገነነ። 2.ተለየ።
ሊባው አሉ መሆኑ ታወቀ። 3.ተገለጠ፡ ይፋ
ወጣ፡ ገሃድ ሆነ።
መታወቂያ[ወረቀት] ስ ለተበሉ ነዋሪዎች፡
ለመንግስት መስሪያ ቤት፡ ለድርጅት፡ ...
ሰራተኞች መለያ እንዲሆን የባለቤቱ ፎቶና
አስፈላጊው መረጃ ተዕጋጠን የሚሰጥ ካርድ
ወይም ወረቀት።
ታዋቂ ት ስመጥር።
ተዋወቀ ግ በፊት ከሚያውቀው ሰው ጋር
ስምና አድራሻ ተገላለፀ፡ ተጨዋወተ፡ ሃሳብ
ተለዋወጠ።
ትውውቅ ስ ቀደም ብለው ከሚያውቁት ሰው
ጋር ስም፡ አድራሻ፡... መለዋወጥ፡ ግንኙነት፡
ቁውውት ማድረግ።
አሳወቀ ግ 1.ገለፀ፡ አስረዳ። ጉዳዩን ለበላይ
ባለቤቱ ሳሳወቀ። 2. ይፋ አደረገ። ወራሽ
መሆኑን ቢጋዜጣ አሳወቀ።
አስታወቀ ግ 1.አሳወቀ። 2.ታየ፡ ግልፅ፡
ጉልህ ሆነ። ተደጋግሞ ቢታጠብም ቀለም ነክቶት
እንደነበረ አስታወቀ።
ማስታወቂያ ስ የመንግስት መስሪያ ቤት
ወይም ድርጅት ለመግለፅ ወይም ለማስተላለፍ
የፈለገውን ነገር ዕፅ በሚታይ ቦታ ላይ
የሚለጥፈው ወይም በዜና ማሰራጫ
የሚያስተላልፈው መግለጫ።
ማስታወቂያ አወጣ በማስታወቂያ ገለፅ
ወይም ነገረ።
የማስታወቂያ ሰሌዳ ስ የተለያዩ
ማስታወቂያዎች የሚለጠፉበት ሰሌዳ።
አስተዋወቀ ግ 1.በፊት ትውውቅ
ያልነበራቸውን ሰዎች አገናኘ። አነጋገረ። 2.ከዚህ
በፊት ያልታየን ወይም ያልተሰማን እንግዳ ነገር
እንዲታይ፡ እንዲሰማ ወይም እንዲታወቅ
አደረገ።
አስተዋዋቂ ት አንድን ጉዳይ በተመለከተ

ለአድማሮች ወይም ለተመልካቾች የሚገልፅ
ወይም የሚያስረዳ።
አወን “አዎ”ን ተመ.
አወንታ “አዎ” ስር ተመ.
አወከ ግ በጠበጠ፡ ረበሸ፡ አስቸገረ።
ሁከት (ህውከት፥ እውከት) ስ ረብሸ፡
ብጥብጥ፡ ግርግር።
ሁከተኛ (ህውከተኛ፥ እውከተኛ) ት
ረብሸ፡ በጥባቄ።
አዋኪ ት በጥባቄ፡ ረባሽ፡ አስቸጋሪ።
ታወከ ግ ተበጠበጠ፡ ተረበሸ፡ ተሸበረ፡
ተቸገረ።
*አወከ
ትውከት ስ ከተበላፍ ከተጠጣ በሂላ በህመም
ወይም ባለመስማማት ከሆድ ተመልሶ በአፍ
የሚወጣ ምግብና መጠጥ፡ ትፋት።
አስታወከ ግ አስመለሰ፡ ለበቀ፡ ቋቅ አለ።
አወደ¹ ግ 1.ጥፋ ጥፋ ሸተተ። 2.ቤተክርስቲያንን
አጠነ።
አወደ² ግ የቤተክርስቲያንን ዙሪያ ዞረ።
ኡደት ስ 1.በክብር በአል ቀን ታቦትን አጅቦ
ቤተክርስቲያንን የመዞር ስነ ስርአት።
2.በድግግማሽ የሚካሄድ የአንድ ድርጊት ክንዋኔ
ወይም ሂደት፡ ዙሪት።
ታወደ ግ ታቦትን አጅቦ ቤተክርስቲያንን በመ
ዞር የሚከናወነው ስነ ስርአት ተካሂዶ ወይም
ተፈፀመ።
አሳወደ ግ ታቦት ሲነግስ በሰነ ስርአቱ ላይ
ተገኝቶ በአሉን አከበረ።
አወደወደ ግ አውደለደለ፡ አደሸደሸ፡
አዘመነ።
አወጀ ግ አዋጅ አወጣ ወይም ተናገረ።
አዋጅ ስ በመንግስት የሚወጣና በይፋ
የሚገለጥ ማናቸውም አቢይ ህግ፡ ደንብ፡ ውሳኔ።
አዋጅ አወጣ/ነገረ አወጀ።
አዋጅ ነጋሪ ስ ዘመናዊ የዜና ማሰራጫ
ድርጅቶች ባልተስፋፉበት ወቅት በገበያ ቦታ
ወይም በአደባባይ እየተገኘ መንግስት ያወጣውን
አዋጅ ለህዝብ ያሰማ የነበረ ባለስልጣን ወይም
የመንግስት ወኪል።
ታወጀ ግ አዋጅ ወጣ ወይም ተናገረ።
አሳወጀ ግ አንድን ጉዳይ (ውርስን፡...)
በተመለከተ ያገባኛል የሚል ተቃዋሚ ወይም
ተከራካሪ ካለ በተወሰነ ጊዜ እንዲቀርብ ቢጋዜጣ
አሳወቀ።
አው ስ የጅብ ጨህት።

አው አለ ገ ሙሀ (ጅብ)።

አውሳ ስ ንበች የሚያዘጋጁት የማር እንጆራ ውጥን ወይም ጅምር።

—አዊ “ዊ”ን ተመ.

አዋልድ ስ ቁጥራቸው ከሰማንያ አሃዱ መፃህፍት ውስጥ ያልሆነና እንደ ገድል፡ ድርሳን፡ ታምር የመሳሰሉ በሃይማኖት ሰዎች የተዘጋጁ መፃህፍት።

አዋልድጌሳ ስ ፊክ ያለ ቡናማ መልክ ያለው፡ ጀርባው እንደደጋን የገበጠ፡ አፋና አፍንጫው በረጅሙ ሞጥሞጥ ያለ፡ ጆሮቹ ረጃጅም፡ ጅራቱ ከሰፊ ደንደን ብሎ ከወደጫፉ ሾል ያለ፡ በቀላማ ስፍራዎች የሚኖርና በዛም ረጅም ምላሽ ያለው ጉንዳንና ምስጥ የሚመገብ አሳማ የሚመስል የዱር እንሰሳ(ስእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

አዋራ “አባራ”ን ተመ.

አዋሽ ት (ዘይ.) ትልቅ፡ ሰፊ። አዋሽ በርሟል።

አዋቂ “አወቀ” ስር ተመ.

አዋኪ “አወከ” ስር ተመ.

አዋዜ ስ 1. ከትመም ጋር የተደቆሰና በውሃ የታሸ በርበሬ ወይም ልቁጥ ድልህ። 2. በጠጅ ወይም በጠላ፡... ታሸቶ የሚዘጋጅ የበርበሬ ቁቆት ብጥብጥ ወይም ድልህ።

አዋጅ “አወጀ” ስር ተመ.

አውሊያ ስ ዛር።

አውሳሳ ት ግልፅና ሰፊ የሆነ (ስፍራ፡ ሜዳ፡...)።

አውሳሳ ሜዳ ስ ዛር፡ ጉብታ፡... የሌለበት ሰፊና የተንጣለለ ሜዳ።

አውሎ ንፋስ ስ በሰውም ሆነ በንብረት ላይ ጉዳት ሊያደርስ የሚችል ሃይልኛ ነፋስ።

አውራ ስ 1. ኮርማ፡ ወይፈን፡ 2. ያልተቀጠቀጠ ወይም ያልተካሸና እንስትን ማጥቃት የሚችል ተባእት እንሰሳ፡ 3. ዋና፡ አይነተኛ።

አውራ መንገድ ስ ሰፊ፡ ትልቅ መንገድ፡ አውራ ጎዳና።

አውራ ንብ ስ ንግስቷን ንብ የሚጠቃ ንብ።

አውራ አዘል ት ለመጠቃት የደረሰች (ጊደር)።

አውራ ዶሮ ስ ትልቅ ወንድ ዶሮ።

አውራ ዶሮ

አውራ ጎዳና ስ አውራ መንገድ።

አውራ ጣት ስ ከአመልካች ጣት ጎን የሚገኝ አውሮና ወፍራም ጣት(ስእሉን እጅ ስር ተመ.)።

የአውራ እራት ስ ማር ሲቆረጥ ለንቁ አውራ ተብሎ የሚተው ትንሽ ማር።

አውራሪስ ስ ከውንጭት አሳማ መሰሎ አፍንጫው ላይ አንድ ትልቅና አንድ ትንሽ ቀንድ ያሉት፡ ብዙውን ጊዜ ቆሳማ በሆነ ስፍራ የሚኖርና የዛፍ ቅጠል፡ ቅርፊትና ስራሰሮች የሚመገብ ቁጡና ሃይልኛ የዱር እንሰሳ(ስእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

አውራጅ “ወረደ” ስር ተመ.

አውራ ስ 1. በሳር፡ በሚክ፡ በባበር የሚኖር እንደ አባብ፡ ጊንጥ፡ ጅብ፡ አዞ፡ ... ያለ ፍጥረት፡ ቅ 2. (ዘይ.) ክፉ፡ ጨካኝ፡ አረመኔ፡ 3. ከሰው የሚደጠጋ፡ ከሰው ርቆ ወይም ሽሽቶ ለብቻው የሚኖር።

አውሮጥላን “አይሮጥላን”ን ተመ.

የአውራ እራት ሆነ በአውራ ተበላ።

አውታር “*ውተረ” ስር ተመ.

አውታንቲ ስ እንደ ጭነት መኪና፡ አውቶቱስ፡... ባሉ የንግድ መኪናዎች ውስጥ ተክኒክ ነክ የሆነ ወይም ያልሆነ አገልግሎት የሚሰጥ የሾፊር ረዳት።

አውቶማቲክ ስ 1. በውስጣዊ ባህርይ ምክንያት በራሱ ሃይል በመንቀሳቀስ የተወሰነ ተግባር የማከናወን ችሎታ ያለው መሳሪያ። 2. (ዘይ.) ፈጣን፡ ቀልጣፋ፡ ለገላ ሲሰራ አውቶማቲክ ነው።

አውቶሞቢል ስ ለሰው መንገድ የሚያገለግል አነስተኛ መኪና፡ የቤት መኪና።

አውቶቡስ ስ ከክፍለ ሃገር ወደ ክፍለ ሃገር ወይም በከተማ ውስጥ በአንድ ጊዜ ብዙ ሰዎችን ማጓጓዝ የሚችል ትልቅ መኪና።

አውቶቡስ ማቆሚያ ስ የከተማ አውቶቡስ በተወሰነ ርቀት እየቆመ ሰዎችን የሚያሳፍርበትና የሚያወርድበት ቦታ፡ ፌርማታ።

አውዛ (ሃውዛ) ስ የተቀለ የሜት ውሃ።

አውድ ስ አደባባይ፡ ሽንጎ፡ የሀዘብ መሰብሰቢያ።

አውደ አመት ስ የዘመን መለወጫ በአል ወይም በየአመቱ የሚከበር እንደ ገና፡ ፋሲካ ያለ አቢይ በአል።

አውድማ (ውድማ) ስ እህል የሚወቃበት የተስተካከለና የለሰለሰ ቦታ።

አውጥ ስ ከፊፍ ባለ ለሰላሳ ሽፋን ውስጥ የሚገኝና ሲበልጥ ሲባል የሚችል ፍራ ያለው የተክል አይነት፡ ፍራውም አውጥ ይባላል።

አዎ (አወን፡ አዎን) ግ አንድን ነገር ወይም ድርጊት ልክ ነው፤ እውነት ነው ወይም ነው ለማለት የሚያገለግል ቃል። ድመት ጥርስ ላላት አዎን ላላት።

አወንታ ለ እሸታ፡ ይሁንታ።

አዘለ ግ 1.በጀርባ ተሸከመ (ልጅን ወይም ሌላን)። 2. በንጉ ፍሬ ያዘ። ሸገጠ (በቆሎ)። 3. ያዘ። አካተተ። ቁም ነገር የአዘለ ንግግር።

አዛዩን ነካሽ በችግር ጊዜ በደረሰለት ወይም ውለታ በዋለለት ሰው ላይ ተንኮል የሚፈፅም ሰው።

ማዘያ ለ 1.ልጅን በጀርባ መሸከሚያ ጨርቅ፤ አንቀል። 2.እቃን በጀርባ ለመያዝ ወይም ለመሸከም የሚያስችል ጨርቅ።

—አዘል ት —የያዘ፡—ያካተተ። ቁም ነገር አዘል።

አዝል ለ 1.ሸክም። 2.ተጨማሪ ወይም አባሪ የሆነ ነገር (ዕሁፍ፡ መረጃ፡ ...)።

ታዝለ ግ 1.በጀርባ ተያዘ። 2.አራሱን መቻል አቃተው። የሌላ ሰው ሸክም ወይም ጥገኛ ሆነ።

ተዛዛለ ግ 1.አንዱ በአንዱ ላይ ሆነ፡ ተነባበረ፤ ተደራረበ። 2.አንዱ ሌላውን በጀርባው ተሸከመ።

አስተዛዘለ ግ 1.አንዱን በአንዱ ላይ አደረገ፤ አነባበረ፤ አደራረበ። 2.አንዱ ሌላውን እንዲሸከም አደረገ።

አዘመረ¹ ግ 1.አንድ ማረሰና መዝራት ያለ የእርሻ ስራ ሰራ። 2.አመረተ።

አዝመራ ለ ሰብል፡ የእርሻ ውጤት።

አዝመራው ሰጥቷል ብዙ ሰብል ወይም ምርት ተገኝቷል።

አዘመረ² "ዘመረ" ስር ተመ.

አዘረጠ ግ 1.በሃይል መታ፤ ደበደበ። በዱሳ አዘረጠ። 2.ወፈወፈ፤ ሞሸለቀ፤ አዋረደ። በስድብ አዘረጠው።

አዘራ¹ ግ ከተኛ መታ ወይም ሰደበ።

አዘራ² "ዘራ" ስር ተመ.

አዘቅት ለ ጥልቅ ጉድጓድ።

አዘበዘበ ግ 1.ተንጠለጠለ፤ ለመፍረስ ወይም ለመውደት ተቃረበ (ያረጀ ካብ፤ የግድግዳ ምርጊት)። 2.ያለ ቅጥ ወፈረ (ከምቾት የተነሳ)።

አዘቦት {ቀን} ለ በላል ያልሆነ ተራ የሰራ ቀን።

አዘነ ግ 1.ተፀፀተ፡ ተከፋ፤ ተቆረቆረ፤ ተከዘ። 2.ራራ።

አዘኔታ (ሃዘኔታ) ለ ደገነት፡ ርህራሄ።

አዘን "ሃዘንን" ተመ.

አዛኝ ት ደገ፡ ርህራሄ።

አዛኝ ቅቤ አንጓች ተቆርቋሪ መሳይ፤ አልኩ ባይ።

አዛኝቱ ት የድንግል ማሪያም የቅፅል ስም።

[የ]እዝን ለ ሃዘን ወይም ለቅሶ ቤት የሚወሰድ ምግብ፤ መጠጥ፡....።

ተዛዘነ ግ ተሳለበ፡ ተረዳዳ፤ አንተ ትብስ አንተ ትብስ ተባባለ።

አሳዘነ ግ 1.አስከፋ፤ አስቀየመ፡ ቅር አለኝ። 2.አራራ፡ አባባ።

አስተዛዘነ ግ ዘመድ ወይም ወዳጅ የሞተበትን ሰው አዋየ፤ አፅናና፤ አረጋጋ።

ማስተዛዘኛ ለ 1.የእዝን። 2.የተዛዘበትን ዋጋ ብቻ ሊያስገኝ የሚችል የሎተሪ እጣ።

አዘዘ ግ አንድ ነገር እንዲሰራ ትዕዛዝ ሰጠ።

አዘዘበት ፈረደበት፤ መጥፎ እድል ወይም መጥፎ አጋጣሚ አገኘው።

ማዘዝ ለ 1.አንድ ነገር እንዲደረግ ወይም እንዲከበር የተገፈ ትእዛዝ፤ ደብዳቤ። 2.ከላይ በኩል አድራሻና አርማ ያለውና ልዩ ልዩ ጉዳዮች የሚገፉበት የመንግስት ወይም የግል መስሪያ ቤት ወረቀት።

አዛዥ ለ 1.የቤተ መንግስት ወይም የታላላቅ መኳንንት የንብረት ሹም ወይም አስተዳዳሪ። 2.የበላይ ሃላፊ፡ አለቃ። የጦር ሃይሎች አዛዥ።

እዝ ለ በአንድ ማእከል ስር አመራርን የሚቀበል ምድብ፤ ቀጣና፡።

[የ] እዝ ኢኮኖሚ ለ በኢኮኖሚው ዘርፍ ከግል ባለሃብቶች ተሳትፎ ይልቅ መንግስት ኢኮኖሚውን በብቸኝነት የሚቆጣጠርበት ሁኔታ።

ታዝዘ ግ 1. እሺ አለ፡ ትእዛዝ ተቀበለ። 2.አንድ ስራ በተወሰነ ጊዜ እንዲሰራ ተነገረ፤ ትእዛዝ ተሰጠ። 3.ከተጠቃሚው ወይም ከተገልጋዩ ትእዛዝ ተቀበለ ወይም የሚፈልጉትን ነገር ጠየቀ፡ አስተናገደ (ባያ ቤት፡ ምግብ ቤት...)።

ታዛዥ ት 1.ትሁት፤ ሰው አከባሪ፤ እሺ ባይ። 2.እሽር፤ አገልጋይ፤ ሌሊ።

ትእዛዝ ለ 1.አንድ ነገር መሰራት ያለበት መሆኑን የሚገልፅ የበላይ ውሳኔ። 2.ፍርድ፤ ድንገተኛ አደጋ።

ትእዛዝ አንቀፅ አንድ ነገር መደረግ ወይም መከዳወን ያለበት መሆኑን ለመግለፅ የሚነገር ገቢ (ለምሳሌ ሂድ፤ አንድትሄድ)።

አዝገበ ግ አለመ፡ አነጣጠረ።

አዙራት "ዞረ" ስር ተመ.

አዚዎ ለ የሚያፈዝ ወይም የሚያደነገዝ መተት፤ አሰግተ።

አዚመኛ ቅ የሚያፈዝ ወይም የሚያደነግዝ መተት ወይም አስማት ዘሰው ላይ የሚያደርግ።

አዚማም ቅ. 1. አዚም የተደረገበት (ቦታ፡ ነገር)። 2. የሚቀፍ፡ የሚከብድ።

አዚፋ ስ የተቀቀለ ምስር ከተደቆሰ በሂሳ ከቃ ሪያ፡ ከሽንኩርት፡... ጋር ተዋህዶና ተደባልቆ የሚሰራ የያም ምግብ አይነት።

አዛመ ቅ አንቀጠቀጠ፡ አንዘፈዘፈ (ወባ፡ ብርድ፡...)።

አዛመረ ግ አወላዳ፡ አላወሰ፡ አሰናዘረ።

አያዘምርም አያሰናዝርም፡ አያወላዳም።

አዛምር ስ የአዕዋት አይነት።

አዛቆነ¹ ግ አደቆነ።

አዛቆነ² "ዛቆነ" ስር ተመ.

አዛባ ስ 1. የላቆጠ የከብቶች እበት። 2. (ዘይ፡ ስድብ) ረሀጥ፡ ሰነፍ፡ ገልቱ።

አዛኝ "አዘኝ" ስር ተመ.

አዛኝቱ ዝ.ከ.

አዛውንት ስ ሽማግሌ ወይም እርግጥ።

አዛዥ "አዘዘ" ስር ተመ.

አዛጋ ግ አፋሽገ፡ አፋን አላቀቀ።

አዜብ ስ በደቡብና በምስራቅ መካከል ያለ የአለም ማእዘን አቅጣጫ (በተጨማሪ ማእዘን ስር ተመ.)።

አዝመራ "አዘመረ"¹ ስር ተመ.

አዝማሚያ "ዘመመ"¹ ስር ተመ.

አዝራር ስ ከተለያየ ነገር (ከቀንድ፡ ከእንጨት፡...) በተለያየ ቅርፅ የሚሰራ የልብስ ቁልፍ።

አዞ ስ በደረት ከሚሳቡት አራዊት ሁሉ የመጨረሻው ትልቅ የሆነ፤ ርዝመቱ እስከ 6 ሜትር የሚደርስ፤ አካሉ ከወደላይ ደንዳና ሆኖ እንደ ጥፍር በጠነከረ ቅርፊት የተሸፈነ፤ ከወደሰራ ቆዳው ለሰላላ የሆነ፤ መጋዝ ጥርሶችና ረጅም አፍ ያለው፤ በብዛት በሞቃት አካባቢ በሚገኝ ትልልቅ ጅረቶችና ሃይቆች ውስጥ የሚኖር የውሃ ውስጥ አውሬ።

አዞ ሃረግ ስ ቅጠሉ ሰውነትን ሊያቃጥልና ሊያቆስል የሚችልና እንደ ልጥ ለማሰሪያ ወይም ለቀፍ መሰሪያ፡... የሚያገለግል ጠንካራና ረጅም የሆነ የሃረግ አይነት።

አዞጠ ግ በሃይል መታ፡ ገረፈ፡ ደበደበ።

አዝገ ግ 1. አመራዝ፤ መገለ። 2. በትንጌ ማፍለስ ጀመረ። እንስሱም አዝ።

አየ ግ 1-ተመለከተ፤ አተኮረ፡ ተረዳ፡መረመረ።

አስተዋለ። 2. ጎበኘ፡ ጠየቀ። 3. ታዘበ።

አየሁሀ 1. ታዘብኩህ። 2. ልጆች የሚጫወቱት የድብብቆች ጨዋታ አይነት።

አላየሁም 1. አላጋጠመኝም፡ አላገኘሁም። እጄ እገሌ ያለ ሰው አላየሁም። 2. አልወሰድኩም፡ አልነካሁም። የእሱን ገንዘብ አላየሁም።

አዩኝ ባይ 1. በማያገባው ቦታ ወይም ነገር ውስጥ ጥልቅ የሚለፍ። 2. ያልሆነውን መስለ-መታየት የሚሻ።

ታየ ግ ታወቀ፡ ተገለፀ፡ ተከሰተ።

ታይቶ ጠፋ ሞተ፡ ተቀጨ።

ታየበት ተፈረደበት።

ታየው 1. ተረዳው፡ ተገነዘበው። 2. ተገለፀለት።

መታያ (መተያያ) ስ ገበረከት፡ ሰጠታ፡ እጅ መንሻ።

ተያየ ግ በአካል ተገናኘ።

ትይዩ ስ ፊት ለፊት፡ ማዶ ለማዶ።

አሳየ ግ 1. አመለከት፡ ጠቆመ፡ መራ። 2. አሰረዳ፡ አሳወቀ። 3-አቀመሰ (በዱላ፡ በስድብ፡...)።

አሳይቶ መለሰው በጠና ታሞ ዳነ ወይም ከከባድ አደጋ ተረፈ።

ከከባድ 1. አግዚአብሔር ይፍረደኝ። 2. (ርማማን) ችግር፡ ስቃይ ገጥሞት ለማየት ያብቃኝ። የእርሱን ነገር ያሳየኝ።

አስተያየ ግ 1. አመሳከረ፡ አገናዘበ። 2. አወዳደረ፡ አነገፀረ።

አስተያየት ስ 1. አመለከት። 2. ሃሳብ። ጥፍ አስተያየት ሰጠኝ።

አስተያየት አደረገ 1. ዋጋ ቀነሰ። እቃውን አስተያየት አድርጎ ሸጠለት። 2. ራሱ፡ አዘነ። ለአስረኞቹ አስተያየት አደረገላቸው።

አየለ ግ በረታ፡ ጠነከረ፡ ጠና።

ሃይል በፊደል ተራው ተመ.

ሃይለቃል "ሃይል" ስር ተመ.

ሃያል ዝ.ከ.

አየመ ግ በድጋሚ አረሰ፡ አለሰለሰ (ማሳን)።

አየር ስ 1. መሬትን የከበበና ህይወት ለላላቸው ነገሮች አስፈላጊ የሆነ የብዙ ጋዞች ጥርቅም። 2. ከምድር በላይ ከጠፈር በታች ያለ ቦታ። 3. አይርጥላን።

አየር ለወጠ ከነበረበት ቦታ ወደ ሌላ ሄደ (ለአረፍት ወይም በጤና ምክንያት)።

አየር ማረፊያ ስ የአይርጥላን ማረፊያ።

አየር ተቀበለ "ነፋስ" ስር "ነፋስ

ተቀበለ”ን ተመ.

አዋር ወሰደ 1.አዋር ወደ ሳምባው አስገባ፡
ወደ ውስጥ ተነፈሰ፡፡2.አዋር ተቀበለ፡፡

አዋር ሃይል ሰ 1.በተዋረ አይሮፕላኖች
የአዋር ላይ ውረዖ ማሰልጠኛ ተቋም፡፡ 2.በዚሁ
ተቋም የሰለጠነ ወታደር፡፡

አዋር መቃወሚያ ሰ የጠላትን ተዋረ
አውሮፕላን መትቶ ለመጣል የሚያገለግል የጦር
መሳሪያ፡፡

አዋር መንገድ ሰ ሰውን ወይም እቃን በአዋር
የሚያጓጓዝ የንግድ ድርጅት፡፡

አዋር ትራንስፖርት ሰ በአዋር ላይ የሚ
ደረግ ዝነን በበላይነት የሚቆጣጠር የበላይ ሃላፊ
ወይም ተጠሪ የሆነ መሰሪያ ቤት፡፡

አዋር ወሰደ ሰ 1.ከአውሮፕላን ላይ በፓራፕት
አየወረዱ የሚዋጉ ወታደሮች የሚሰለጡበት
ተቋም፡፡ 2. በዚሁ ተቋም የሰለጠነ ወታደር፡፡

የአዋር መልእክት ሰ በአውሮፕላን የሚላክ
መልእክት ወይም ደብዳቤ፡፡

የአዋር ጠባይ ሰ አንድ የተወሰነ ቦታ በተ
ወሰነ ጊዜ የሚኖረው የዝናም፡ የነፋስ፡
የመታፋት፡... ሁኔታ፡፡

አያ (አይያ፥ አይዋ) ሰ ታናሽ ታላቅ
ወንድሙን ወይም ዘመዱን ለመጥራት
የሚጠቀምበት የአክብሮት መጥሪያ ወይም ስምን
ተከትሎ አየገባ ተባለታይ ያታን በአክብሮት
ለመጥራት የሚያገለግል ቃል፡፡ *አያ ስረድ*፡፡

አያሌ (አያል) ቅ ብዙ፡ በርካታ፡፡

አያት ሰ የአባት ወይም የእናት አባት ወይም
እናት፡፡

አያያዝ “ያዝ” ስር ተመ.

አዬ (ቃ.አ.) ቅሬታን፡ ጥርጣሬን፡... ለመግለፅ
የሚነገር ቃል፡፡

አዬ ጉድ ቃ.አ. ማዘንን፥ መገረምን፡
መደነትን፡... ለመግለፅ የሚነገር ቃል፡፡ *አዬ
ጉድ! ወክክህ ስላገር ልትወጣ ነው?*

አይ 1.አይደለም ወይም አይሆንም ለማለት
የሚያገለግል አፍራሽ ቃል፡፡ 2.ቀጣን ለመግለፅ
የሚነገር ቃል፡፡ *አይ! እንግዲህ ሳትመሀብኝ፡*

አይሁድ ሰ (ዘይ.) እርሱን፡ ከፋ፡ ከሃዳ፡፡

አይሮፕላን(አውሮፕላን) ሰ ሰውንና እቃን
በሰማይ ላይ ለማጓጓዝ የሚችል ሰው ሰራሽ በራሪ
አካል፤ አዋር፡፡

አይሮፕላን ማረፊያ ሰ አይሮፕላን
የሚያርፈበት ቦታ ወይም ጣቢያ፤ አዋር ማረፊያ፡፡

አይበሉባ (አይበሉብሽ) ሰ የእጅ መዳፍና
ጣት ጀርባ የሆነው የሰውነት ክፍል(ሰሌዳን እጅ
ስር ተመ.)፡፡

አይበሉብሽ ጥፊ ሰ በጣት ጀርባ የሚመታ
ጥፊ፡ ቃሪያ ጥፊ፡፡

አይበት ሰ ከወይዘሩ ቆዳ የሚሰራ ስልቻ፡፡

አይብ ሰ ቅቢው የወጣለት ወተት (ወንጫት)
ከተፈላ በሂሳ ዘቅጦ ከእንት ስር የሚቀረው
የምግብ አይነት፡፡

አይት ሰ የባል አህት ወይም የወንድም ሚስት፡፡

አይነምድር ሰ ሰገራ፡ አር፡፡

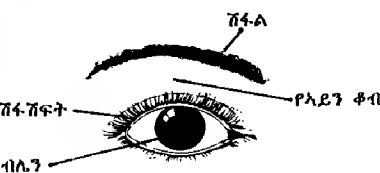
አይነት¹ ሰ 1.ቀለምን፡ መልክን፡ ጠባይን፡
ተፈጥሮን፡ ሁኔታን፡ ... ለመግለፅ ወይም
ለመጠየቅ የሚያገለግል ቃል፡፡ *ለብሽ ይሉሃል
የዚህ ላይነት ነው፤ ምንም ላይነት ሰው ነው ፈልጎኝ
ያዝረ? 2.ቁጥራቸው ከአንድ በላይ የሆኑ ልዩ
ልዩ ምግቦች፡፡*

የአይነት ለውጥ ሰ (ፍል.) በአንድ ነገር ላይ
(ቀድሞ በነበረው ጠቅላላ ባህርይ፡ መልክ፡
ምንነት ላይ) ፈጣን በሆነ መንገድ ወይም
በቅደብ የሚመጣ መሰረታዊ ለውጥ፡፡

አይነተኛ ቅ ዋነኛ፡ አቢይ፡፡

አይነት² ሰ እክክ የሚመስል ቁስል፡፡

አይን ሰ 1.የማያ ወይም የመመልከቻ አካል፡፡
2.በአንጀራ፡ በማር ከዳ፡... ላይ አይን መስሎ
የሚታይ ጣቃጠቆ፡፡ 3.ብስ፡ ቀዳዳ (የመርፈ፡
የመዋጥ፡...)፡፡ 4.በእንጨት ግንድ ላይ ቅርንጫፍ
ከመውጣት በፊት የምትወጣ ጉጥ፡፡ 5.በእጅ ባትሪ
ወይም በተሽከርካሪዎች መብራት ውስጥ
የምትገኝ ትንሽ አምጽል፡፡

አይንነኛ ፍቺ

ለአይን አይሞላም በጣም ትንሽ ወይም
ጥቂት ነው፡፡

ለአይን ያዘ መለም አለ፡፡

በአይነ ስጋ በአካል፡ ፊት ለፊት፡ *በአይነ ስጋ
ለመገናኘት ያብቃን፡*

በአይነ ቁራኛ በበውር ከትትል፡ *አካባቢው
በአይነቀራኛ ለየተጠበቀ ነው፡፡*

በአይነ ላይ ዞረ/ሄደ 1.ናፊቀ፡ ትዝታው
መጣበት፡፡ 2.አማራ፡ አሰጥ፡፡

በአይኔ መጣህ በጣም የምወደውንና

እንዲካሄድ የማልፈልገውን ነገር ነክህ፡ ጠየቅህ፡ እነሳህ፡ ...።

አይኑ ላይ ጣለበት አይኑ ብረት ላይ ነጭ ነገር በመውጣት የማየት ሃይሉን በመጠኑ ጋረደው።

አይኑ ሰከረ የሚያየው ነገር ከመብዛቱ የተነሳ የሚመርጠውን አጣ።

አይኑ ቀላ /ደም ለበሰ ተመቀኘ፡ ቀና።

አይኑ በራ እውር የነበረው አይኑ ዳነ።

አይኑ ባከነ አይኑ እንድ ነገር ለማየት ተንከራተተ፡ ተቅበዘበዘ፡ ወዲያና ወዲህ አየ።

አይኑ ብር አለ 1. ከህመም፡ ከድካም፡... የተነሳ አይኑ ፈዘዘ። 2.ናፈቀ፡ ለማየት ጓጓ።

አይኑ ተመረገ አይኑ አልገለጥ አለ፡ ተደፈነ።

አይኑ ተንከራተተ እንድን ነገር ለማግኘት ጎምጀቶ ወይም ጓጉቶ ወዲያ ወዲህ ተመለከተ።

አይኑ ተከፈተ/ተገለጠ ማስተዋልና ማመዛዘን ቻለ፡ ከፋና ደጉን ወይም ጠቃሚና ጎጂውን ለየ፡ ብልህ ሆነ።

አይኑ አረፈበት/ወደቀበት ወደደው፡

አይኑን ጣለበት።

አይኑ እንባ አቀረረ እንባው በአይኑ ሞላ።

አይኑ ደም ጎረሰ 1.ተበሳጨ፡ ተናደደ። 2.ተመቀኘ፡ ቀና።

አይኑ ደገደገ አይኑ ፈዘዘ ወይም ደከመ (በእድሜ መግፋት)።

አይኑ ደፈረሰ 1.አይኑ ቀላ፡ ደም መሰለ። 2.ተቆጣ፡ ተመቀኘ፡ ቀና።

አይኑ ጠገበ የሚፈልገውን ነገር በብዛት በማግኘት፡ በማየት ብቻ ረካ ወይም ጠገበ።

አይኑ ፈሰሰ አይኑ ፈረጠ፡ ጠፋ፡ ታወረ።

አይኑ ፈጠጠ 1.ተጨነቀ። 2.ከው አለ፡ ደነገጠ።

አይኑን ሰበረ ከማፈር፡ ከመሸከርመም የተነሳ ወደ መራት ተመለከተ።

አይኑን ሰካ/ተከለ 1.ወደ እንድ እቅጣጫ ብቻ ተመለከተ (በህመም ምክንያት)። 2.አተኩር ተመለከተ፡ ትክ ብሎ አየ።

አይኑን ቁልጭ አደረገ 1.አይኑን ገለጠ፡ ተመለከተ። 2.ከእንቅልፋ ነቃ።

አይኑን ቁልጭ ቁልጭ አደረገ 1.ጓጓ፡ በጉጉት አየ። 2.ከመደንገጥ፡ ከመገረም፡... የተነሳ ሁኔታዎችን በእርምጃ ተመለከተ።

አይኑን በአይኑ አየ ልጅ ወለደ።

አይኑን በጨው አጥቦ እፍረተን

ይሉኝታውን ትቶ።

አይኑን አያሳየኝ አለ ጠላው፡ አራቀው።

አይኑን አጎረጠ/ጎለጎለ አይኑን አፈጠጠ፡ አጉረጠረጠ።

አይኑን ከደነ 1.አይኑን ጨነቀ። 2.እንቅልፍ ያዘው፡ አሸለበው።

አይኑን ወረወረ አግግሮ አየ።

አይኑን ገለጠ 1.ፈደል ቆጠረ፡ ተማረ። 2. ነቃ፡ አወቀ።

አይኑን ጋረደው /ከለለው ማየት ተሳነው።

አይኑን ጣለበት ወደደው፡ ፈለገው፡ መረጠው።

አይኑን ግንባር ያድርገው አለ አሳየሁም፡ አልሰማሁም፡ አላውቅም አለ።

አይን ለአይን ተያየ ከተለየው ወይም ከናፈቀው ሰው ጋር ተገናኘ፡ ለመተያየት በቃ።

አይን ለአይን ተጋጩ አንጻሩ ሌላውን በስርቆት ለማየት ሲል ወይም ባጋጣሚ ሁለቱም ተያዩ።

አይን በላው 1.ቡዳ በላው። 2.ተስፋ አተላብት ሳለ እንደተጠበቀው ሳይሆን ቀረ፡ ተበላሸ።

አይን በአይን በገሃድ ወይም በግልፅ።

አይን ነው ዋና፡ አይነተኛ፡ ብቃት ያለው ነው። ለውየው ለተመደበበት ሰራ አይን ነው።

አይን አወጣ ከመጠን በላይ ደፈረ፡ እፍረተ ቢሰ ሆነ።

አይን አውጣ ፡ የማያፍር፡ ይሉኝታ ቢሰ።

አይን አዋጅ ሆነበት ሁሉም ስለአማረው ምርጫውን ለመወሰን ተቸገረ።

አይን ገባ 1.ቡዳ በላው። 2.ሁሉም አተከረበት፡ የሁሉንም ስሜት ሳበ።

አይንህን ለአፈር አለ ፊፅሞ ጠላ።

አይንና ናጫ / አፈር የማይሰማማ፡ የማይጣጣም።

አይነ ሌባ ፡ የአመንዝራነት ጠባይ ያለው፡ አይኑ የሚቃብን፡ በአይኑ የሚጠቀስ።

አይነ ማዝ ስ ትራክማ የሚባል የአይን በሽታ።

አይነ ስብ ለ 1. ከአይን በታች በኩል ያለ ስስ ቀዳ። 2.የአይን ጉድጓድ።

አይነ ስውር ስ አይኑ ለማየት የማይችል፡ እውር።

አይነ ቀላዋጭ ፡ ሁሉንም ለማየት አይኑ የሚፈውጥ፡ የሚቃብዝ።

አይነ ቆሎ ት አይነ ትልልቅ።

አይነ በላ ት (በድብ) እፍረተ ቢስ፡ አይን አውጣ።

አይነ በጎ ስ ከወገኑ ጋር ተያይዞ የሚገኝ የማር እንጅራ የመሰለ አይን ያለው ከእንስሳት የሆድ እቃ አንዱ።

አይን አፋር ስ እንግዳ ሰውን ትክ ብሎ ማየት ወይም ማነጋገር የሚፈራና የሚያፍር ሰው።

የአይን መቃድ ስ የአይን የቅዱ ቅርፅ።

የአይን ማሚቶ ስ የአይን ብሌን።

የአይን ምስክር ስ አንድ ድርጊት ቢፈፀም በቦታው የነበረና የተመለከተ እማኝ።

የአይን ቆብ ስ ከቅንድብ በታች ያለው የአይን መከደኛ፤ ሽፋን (ሰሌዳን አይን ስር ተመ)።

የአይን ብረት/ብሌን ስ ጥፋሩ የአይን ክፍል።

የአይን አባት ስ ህፃን ወንድ ቢገረዝ አይኑን የሚይዝለትና በዚህም የተነሳ ዘመድ የሚሆን ሰው።

የአይን እናት ህፃን ሴት ስትገረዝ አይኗን የምትይዝለትና በዚህም የተነሳ ዘመድ የምትሆን ሴት።

አይናማ ት ጎላ ጎላ ያለ አይን ያለው፤ አይነ ትልልቅ።

አይናማ ድንጋይ ስ እንደ ብስ ያለ ጠቃጠቆ ያለበት ድንጋይ።

አይዋ "አያ"ን ተመ.

አይያ ዝ.ከ.

አይደለም የ"ነው" ተቃራኒ።

አይደርቂ "ደረቀ" ስር ተመ.

አይጥ¹ ስ በቤት አካባቢ ወይም በፋር የሚኖርና በሰብልም ሆነ በቤት ውስጥ የተለያዩ ምግቦችንና ነገሮችን በመብላት ጥፋት የሚያደርስ ጅራተ ረጅም ትንሽ አውሬ።

አይጠ መጎጥ ስ እፋ ሾል ያለና የአይጥ መልክ ያለው አነስተኛ አውሬ።

[የ]አይጥ ሃረግ ስ የተንገረገገ ድቡልቡል ፍሬ ያለው ቀጭን ሃረግ፤ እንሳቺት።

[የ]አይጥ ምስር ስ ፍሬው ምስር የሚመስል የእፀዋት አይነት።

[የ]አይጥ አተር ስ እንደ አተር ያለ ፍሬና ሃረግ ያለው የእፀዋት አይነት።

አይጥ² ስ የከንድ ጡንቻ።

አይለ ግ ስጠ፤ አከፋፈለ።

ማደያ ስ ማከፋፈያ።

አዳይ ት 1.አሳላፊ፤ አስተናባሪ።2.አከፋፋይ።

እደላ ስ የማዳረስ፤ የማከፋፈል ስራ፤ ስርጭት።

እድል ስ 1.እጣ ክፍል፤ ግንባር። 2.ድርሻ።

እድሉ ተሰበረ እድሉ ተሰናከለ፤ ኑሮ ሳይሳካለት ቀረ።

እድለ ሰባራ ት እድለ ቢስ፤ ያልታደለ፤ መልካም ወይም ጥፋ ነገር የማይገጥመው።

እድሉ ተዘጋ 1.በእድሉ እንዳይጠቀምበት ሆነ። 2. በነበረው እድል መጠቀም ተከለከለ፤ ታገደ።

እድሉ ጠባብ ነው የነገሩ የመሆን ወይም የመፈፀም ተስፋው ያነሰ ነው።

እድለ ቢስ ት መልካም ነገር የማይገጥመው፤ ያልታደለ።

እድል ፈንታ ስ እጣ ፋንታ፤ድርሻ።

እድለኛ ት መልካም ወይም ጥፋ ነገር የገጠመው ወይም የሚገጥመው።

እድላም ዝ.ከ.

ታደለ ግ ጥፋ ነገር አገኘ፤ መልካም እድል ገጠመው።

የታደለ ት እድለኛ።

አደመ¹ ግ አሲረ፤ ደለተ።

አድማ ስ ሲረ፤ ጸለታ።

አድማ መታ አሲረ።

አድመኛ ት ለተንኮል ስራ ሌሎችን

የሚያስተባብር፤ ሊረኛ።

አሳደመ ግ ለተንኮል ስራ ሌሎችን

አስተባብረ፤ ሲራ ቆረጠ ወይም አድማ መታ።

አደመ² ግ ጠራ፤ ጋበዘ (ለሰርግ፤ ለግብጥ ...)

እድምተኛ(እድመኛ) ስ ለሰርግ ወይም ለግብጥ... የተጠራ ሰው፤ ተጋባዥ።

ታደመ ግ ተጠራ፤ ተጋበዘ (ለሰርግ፤ ለግብጥ)።

ታዳሚ ስ ተጋባዥ፤ ተጠራ።

አደረ ግ 1.በቤት ውስጥ ወይም ሌላ ስፍራ ሆኖ ሊለቱን አሳላፊ ወይም አነጋ። 2.(ዘይ.) ተስማምቶና መስሎ ፍረ። ከሰው ግደር

ይኛላ። 3. ለሌላ ጊዜ ተላለፈ። ውሳጺው በሰለቱ ሳይሰጥ አደረ።

—አደረበት ያዘው። ትናት አደረበት/በሽታ አደረበት።

አድሮ ልጅ ከርሞ ጥጃ፤ እድገት ወይም መሻሻል የማያሳይ።

እያደር ተው.ግ ቀስ በቀስ፤ እየሰነበተ።

እየቆየ፡፡

ማደሪያ ስ 1.ሌሊቱን ማሳለፊያ፣ መኝታ ቦታ ወይም ቤት፡፡ 2.መተዳደሪያ (ሰራተኛ)፡፡

አዳሪ ፡ 1.የሌሊቱ ተረኛ (የተወሰነ ተግባር ለማከናወን)፡፡ 2.በሚግርበት ቦታ የሚኖር (ተግራ ወይም ሰልጣኝ)፡፡

አዳሪ ትምህርት ቤት ስ ተማሪዎች የምግብ፣ የመኝታ፣... አገልግሎት እያገኙ የሚግርበት ት/ቤት፡፡

አዳሪ ስ 1.ትዳር፡፡ 2-ኑሮ፡፡ 3.የአንድ ሌሊት ጊዜ፡፡ 4.ማደሪያ፡፡

አዳሪ ሞቀ ትዳሩ በመረፈ ሃብት ንብረት አገኘ፡፡

አዳሩን ሄደ ወይም መጣ ለማደር ሄደ ወይም መጣ፡፡

አድርባይ ፡ ለጥቅሙ ሲል የሚያሳበድድ፣ ተለማግጭ፡፡

ተዳደረ ግ 1. በተወሰነ ደንብ ተመራ 2. ተኳኒነ፣ ተስማማ፣ ተመሳሰሉ ኖረ፡፡ 2.ኖረ፡፡ በእርሻ ሰራ ነው የሚተዳደረው፡፡

መተዳደሪያ ስ 1.ሰራ፡፡ 2.ደንብ፣ ስርአት፡፡

ተዳደሪ ፡ ትኩላወ ጋር ተስማምቶ መኖር የሚችል፡፡

መስተዳድር ስ የአንድን ሃገር የፖለቲካ፣ የኢኮኖሚያዊ የማህበራዊ ጉዳዮችን በሃላፊነት የሚመራ ከፍተኛው የመንግስት ስልጣን አካል፡፡

አሳደረ ግ 1. በሃላፊነት ያዘ፣ ተንከባከበ (ቤተሰብን)፡፡ 2.ሰላላ ጊዜ ለስተላለፊ (ጉዳይን ፣ሰራተኛ...)፡፡

አሳዳሪ ስ 1. የቤተሰብ ሃላፊ፣ ተንከባካቢ፡፡ አሳዳሪ ግንነው? 2.በሊት መሽራ ቤት የወንድን መሽራ ተቀብሎ የሚያስተናግድና የሚጋብዝ ሰው፡፡ 3.የአሽከር፣ የሎሌ፣ የገረድ ጌታ፡፡

አስተዳደሪ ግ 1.ተቆጣጠሪ፣ መራ፣ አኖሪ (ሀዝብን፣ ቤተሰብን፣ ሰራተኛን)፡፡ 2.አብሮ አደረ፡፡

አስተዳደር ስ 1.የሰራ አመራርና የሃላፊነት ተግባር፡፡ 2.የሰው ሃይልንና የሰራን አመራር በተመለከተ ስልጣንና ሃላፊነት ያለው አካል፡፡ 3.የሌሊቱ አጠቃላይ ሁኔታ ወይም አኳሃን፡፡ የሃፊ ሌሊት አስተዳደርህ ለጉዳት ነበር? ለልተባላህም? 4.የቤተሰብ አኗኗር ሁኔታ፡፡

አስተዳዳሪ ስ መሪ፣ ሃላፊ (የድርጅት፣ የተወሰነ ሃገር ክፍል...)፡፡ 2.አብሮ የሚያድር፡፡

አደራ እንደ አድርጉልኝ፣ ጠብቆልኝ፣ አስቀምጡልኝ፣... የመሳሰሉት ቃላት የሚያስተላልፉትን መልእክት በተመለከተ የሚነገር የጠበቀ ተማሪና፣ ልመና፣ማሳሰቢያ፣... ቃል፡፡ አደራ ይህንን እቃ አስቀምጥልኝ /አደራ

ነገ እንድትመጣ፡፡

ባለአደራ አንድን ነገር ለማከናወን፣ ለማስቀመጥ፣... በፊቃደኝነት ሃላፊነትን የተቀበለ ሰው፡፡

አደራ በላ ግ 1.አስቀምጥልኝ፣ ያገለግላለሁ፡፡... የተባለውን እቃ ወይም ገንዘብ፣... አጠፋ፣ ተጠቀመበት፡፡ 2.አንዲጠብቅ፣ አንዲደዝ፣... የተሰጠውን እቃ ወይም ገንዘብ፣ ... ያጠፋ፣ የበላ (ሰው)፡፡

አደራ አለ ግ አንድ ነገር እንዲደረግለት አጥበቆ አሳሰበ፣ ተማፀነ፡፡

አደራ ከታች ት አንዲደዝ ወይም እንዲያስቀምጥ የተሰጠውን እቃ ወይም ገንዘብ፣... በጥንቃቄ የሚደዝ ወይም የሚጠብቅ፣ ታማኝ፡፡

የአደራ— አስቀምጡልኝ፣ ጠብቆልኝ የተባለ (እቃ፣ ገንዘብ፣ ...)፡፡

የአደራ ደብዳቤ ስ ከተራ መልእክት በተለየ ብልጭ የተከፈለበት፣ ደረሰኝ የሚለጠውና ልዩ ጥንቃቄ ተደርጎለት ለተላከለት ሰው በእጁ የሚሰጥ ደብዳቤ፡፡

አደሰ ግ 1.ጠንካ አሮጌውን አደሰ እንዲሆን ወይም እንዲመስል አድርጎ ሰራ፡፡ 2.አፀዳ፣ አሳመረ፡፡ 3.እንደገና ተስማማ ወይም ተዋዋለ፡፡ ከንጉራቱን አደቱ፡ 4-አሰደሰተ ወይም አዝናኛ፡፡ መዘቃሰብ መንፈስን አደሰው፡፡

አዲስ (ብ.ቁ.አዲዲስ) ፡ 1.ከተሰራ ወይም ከተገዛ ያልቆየና አሮጌ ያልሆነ ወይም ያላገለገለ፡፡ 2.አንገዳ፣ ከመጣ ያልቆየ (ሰው)፡፡ 3.ከዚህ በፊት ያልተሰማ ወይም ያልተባለ ወይም ከሌላው የተለየ (ሃሳብ)፡፡

አዲስ የመጣ ፡ ከበፊቱ የተለየ፣ አዲስ ተሰርቶ የቀረበ፡፡ ያረገኛው ጭግ አዲስ የመጣ ፋሽን ነው፡፡

አዲስ መስመር ስ በፅሁፍ ላይ አዲስ አንቀፅ የሚጀመርበትና ብዙውን ጊዜ ወደ ውስጥ ዝግ ያለ ቦታን የአንቀፅ መጀመሪያ፡፡

አዲስ [ሃዲስ] ኪዳን ስ አራቱን ወገኖች፣ የሃዋርያት ሰራን እንዲሁም የሃዋርያት መልእክቶችንና የየገንብ ራእይን የሚያጠቃልል የመፅሐፍ ቅዱስ ክፍል፡፡

አድሳት ስ 1.ጥገኝ፡፡ 2.ውልን፣ ፈቃድን፣ ... የማራዘም ሁኔታ፡፡

ታደሰ ግ አገረሽ፡፡ ሀሙስ ታደሰበት፡፡

አደሰ ስ ቅጡሉ ደርቆ ከተወቀጠ በሂሳ ቤቶች ከቅቤ ጋር ለውሰው ፀጉራቸውን የሚቀረቡት ጥሩ ሽታ ያለው የእፅዋት አይነት፡፡

አደሰ ግ ዝም አለ፣ ወመተ፣ ረጋ፡፡

አደብ ስ ዝምታ፣ እርጋታ፣ ትእዛዝ፡፡

አደብ ገዛ ወዋ፣ ጭምት ሆነ።

አደባባይ ስ 1.ብዙ ሀዘብ የሚሰበሰብበት ወይም የሚገኝበት ቦታ። 2.ሸጎጎ ወይም ችሎት የሚካሄድበት ቦታ። 3. አብዛኛውን ጊዜ በከተማ መንገዶች መጋጠሚያ መሃል ላይ በከፍተኝነት ተትቶ አትክልት፣ ሳር...የሚተክልበት ወይም ሃውልት የሚቆምበት ቦታ።

የአደባባይ ልብስ ስ የሰራ ልብስ ያልሆነ፣ የከት ልብስ።

የአደባባይ ሚስጢርሁሉም የሚያውቀው።

አደብ "አደቦ" ስር ተመ.

አደኝ ግ 1.አድብቶ ወይም አሳዶ ያዘ ወይም ገደለ። 2.ከዚያም ከዚህም እያለ በሰሰበ፣ ቃረመ። ወሬ ሲያድን ይውላል። 3.አሰሰ፣ ፈላገ፣ አሳደደ፣ ተከተለ። ሴት ሲያድን ይውላል። አደኝ ስ አውሬን አሳዶ ወይም አድብቶ የመያዝ ወይም የመገደል ድርጊት።

አዳኝ ት 1.እንደ አንበሳ፣ ነብር፣ ... ያሉ ሃይለኛ አውሬዎችን በመገደል የሚታወቅ ሰው። 2.ፈላጊ፣ አሳሽ። ልግ ላላጃ።

አዳኝ ውሻ ስ አንድን የሚፈለግ ነገር (ለምሳሌ አውሬን፣ ወንጀለኛን፣...) በጦረን ወይም በሽታ ተከታትሎ የሚይዝ ወይም ምልክት የሚሰጥ የሰለጠነ ውሻ፣ ሰለግ ውሻም ይባላል።

ታደኝ ግ 1. ተፈለገ፣ ከትትል ተደረገበት። 2.ተፈለገ እንዲያዝና በቁጥጥር ስር እንዲውል ተደረገ (ሰው)።

አደንጌ ስ ቅርፁ ባቄላ የሚመስል ነገር ግን ጠፍጠፍ ያለና የተለያየ ቀለም ያለው ባለሃረግ የአበባ አህል።

አደይ [አበባ] ስ በመስከረም ወር የሚፈነዳ ብሜ ቀለም አበባ።

አደገ ግ 1.ቁመቱ ወመረ፣ ተለቀ፣ተመነደገ። 2. ወመረ፣ በረከተ፣ በዛ። 3. ላቀ፣ ከፍ አለ (በደረጃ፣ በሃብት፣በስልጣኔ ...)።

ማደጎ ት በተለያየ ምክንያት ከወላጆቹ ተነጥሎ ባለድ ወይም ዘመድ ቤት ያደገ።

አዳጋ ት ከፍ ያለ፣ ዳገታማ። ላዳጋ ስታ።

እድገት ስ 1.ከፍ ወይም ላቅ ያለ ደረጃ። 2.ብልፅግና ወይም ሃብት። 3.የቁመት መመመር።

ታዳጊ ት 1.ቶሎ ቶሎ የሚያድግ። 2. ከ7-14 አመት ባለው የእድሜ ክልል ውስጥ ያለ ወጣት (ልጅ)።

ታዳጊ አገሮች ስ በመልማት ላይ ያሉ አገሮች።

አሳደገ ግ ተንከባክቦ ለትልቅነት አበቃ ወይም

አደረሰ።

አሳዳጊ ት ልጆችን በመንከባከብ የሚያሳድግ፣ ወላጅ፣ ሞግዚት።

አሳዳጊ የበደለው (ስድብ) ያልተቀጣ፣ መረን አደግ፣ ባለጊ (ልጅ)።

አስተዳደግ ስ የእድገት ሁኔታ። የልጁ አስተዳደግ ምጽጉ ያለው ያለፈ።

አደጋ ስ ድንገት ሳይታሰብ የሚደርስ መጥፎ አጋጣሚ ወይም ጉዳት።

አደጋ ሳይ ጣለ አደጋ እንዲደርስበት አደረገ።

አደጋ ወደቀበት አደጋ አጋጠመው።

አደጋ ጣለ አድፍጦ በሌላው ሳይ አደጋ ወይም ድንገተኛ ጉዳት አደረሰ።

አደገኛ ት 1.ጉዳት የሚያስከትል ወይም የሚያደርስ። 2.ሃይለኛ፣ ብርቱ፣ ጠንካራ። 3.ተንኮለኛ፣ ክፉ።

አደፈ ግ ቆሽሽ፣ እድፍ ያዘ።

አዳፋ ት የቆሽሽ።

እድፍ ስ ቆሻሻ፣ ጭትት።

እድፋም ት (ስድብ) ቆሻሻ፣ ጭትት ያለበት ወይም የበዛበት።

አደፍ ስ የሴቶች የወር አበባ።

አዱኛ ስ ሃብት፣ ብልፅግና።

አዲስ "አደሰ" ስር ተመ.

አዳል በግ ስ በጣም ቆላ በሆነ አካባቢ የሚረባና ላቱ ሰፊ የሆነ የበግ አይነት።

አዳሜ(የጌ.አነ.) ስ ሀዘብ፣ የአዳም ዘር። ላላሟኝ ስተልብ ላኖር ነው ለንደ?

አዳም ሃሙስ ስ ከፋሲካ በኋላ ለሚመጣው የመጀመሪያው ሃሙስ የተሰጠ ስም።

አዳሪ "አደረ" ስር ተመ.

አዳራሽ ስ 1.ለሰብሰባ፣ ለትርኢት ማሳያ፣ ... የሚያገለግልና ብዙ ሰው የሚይዝ ሰፊ ቤት። 2.ሰፊ፣ ትልቅ (ሰቢት)።

አዳር "አደረ" ስር ተመ.

አደሴቁኒ ስ ጥቁር መልክ ያለው፣ ከአይጥ በለጥ የሚልና አይጥ መሰል የዱር አውሬ።

አዳኝ "ዳነ" ስር ተመ.

አዳኝ "አደኝ" ስር ተመ.

አዳይ "አደለ" ስር ተመ.

አዳጋ "አደገ" ስር ተመ.

አዳፋ "አደፈ" ስር ተመ.

አዳፍኔ "ደፈነ" ስር ተመ.

አድለቀለቀ ግ እናወጠ፣ አንቀጠቀጠ።

አድልዎ “*ደላ” ስር ተመ.

አድመኛ “አደመ”¹ ስር ተመ.

አድማ ዝኪ.

አድማስ ስ ሰማይና ምድር የተገናኙበትና የምድር ዳር ድንበር መስሎ የሚታይ ቦታ።

አድራሻ “ደረሰ” ስር ተመ.

አድርባይ “አደረ” ስር ተመ.

አድባር “ደበረ”¹ ስር ተመ.

አድናቆት “ደነቀ” ስር ተመ.

አይ ስ እንደዝሆንና አንበሳ ያሉ ሃይለኛ እውራሞችን የገደለ አዳኝ ያደርገው የነበረ ከዝሆን ኩቱ የሚሰራ አምባር ወይም ሎቲ።

አይቀረ ፡ ሲጠራ ጅርው እየሰማ እንዳልሰማ በመምሰል ዝም አለ ወይም መሰል ሳይሰጥ ቀረ፤ አይበረ።

አይወሸባዩ ስ እውሬ (አንበሳ፡ ዝሆን፡...) ለጋደለ አዳኝ ይዘፈን የነበረ ዘፈን።

አይለ ፡ 1. የደረቀ ወይም የገረረ ቆዳን ቅባት ቀብቶ በቅጠል በመጠቅለልና ድንጋይ ጭና በማሰንበት እንዲለዝብ ወይም እንዲለሰልስ አደረገ። 2. የተሰበረ ወይም ቦታውን የለቀቀ አጥንትን ለማስተካከል ወይም ለመጠገን እንዲያመች አብሽ ቀብተና በወርቅ ጠቅልሎ አሰነበተ። 3. ረዘም ላለ ጊዜ አንድ ቦታ ላይ አስቀመጠ፤ ወዘፈ።

እድላት የአስተጻጀል ሁኔታ ወይም መንገድ።

ታይለ ፡ ሃ አንድ ቦታ ሳይንቀሳቀስ ለረጅም ጊዜ ቆየ። ስንት ሰላት መሎ እዚህ ታይሮ እቀመጣለሁ።

አይረ ፡ ጎፋ፡ ቀበተተ (ሆድን)።

አይበ ፡ 1. ከበበ፡ ከሣራ ከቀኝ፡ ከፈት ከሂላ በመሆን አብሮ ሄደ፤ ተከተለ። 2. አንድ ቦታ ላይ ሰበሰበ ወይም አከማቸ።

አይብ ስ 1. የማይብ ሰራ። 2. አጃቢ።

አጃቢ ስ 1. ከንጉሱ፡ ከባለስልጣን፡ ... ጋር ወደ ተለያዩ ቦታ አብሮ የሚሄድ፡ ጠባቂ። 2. የተለያዩ የመብቃታ መሳሪያዎችን (በመያዝ) ድምዳሜን (ዘፋኝን) የሚያጸምቅ የኪነት ንድ።

አይብ ግራም፡ ድንቅ፡ ጉድ ለማለት የሚነገር ቃል።

አይንዳ ስ 1. አድራሻና ከእለት እስከ አመት የተከናወነ ወይም የሚከናወኑ ጉዳዮች የሚመዘገቡበት የቀን መቁጠሪያ ያለበት ማስታወሻ ደብተር። 2. ለስብሰባ ወይም ለውይይት የሚቀርቡና በተራ ቁጥር የተዘረዘሩ ርእሰ ጉዳዮች።

አጃ ስ የተነበበ ሽፋንና ምርቅ ያለው ሰንዴ የሚመስል አህል።

አጃቢ “አጀበ” ስር ተመ.

አጅሬ ት ገበዙ፡ የማይሳካው፡ የታወቀው (በጥሩም በመጥሩም)። አጅሬ ስራውን በጠዋት ወርሶ ሄደ/ቤቱ ከፍት ከሆነ አጅሬ ገብቶ ይሰርቃል።

አገለ¹ ፡ ገ ከተኩተ፡ አፈር አስታቀፈ (ተከለን)።

አግል ስ የተኩተተና ሰራ አፈር የታቀፈ (አትክልት)።

አገለ² ፡ ገ አገረሸ፡ መሰለ አመመ (ቂጥኝ)።

እለግ ስ የአገረሸ የቂጥኝ በሽታ።

አገልግል ስ በውስጡ ምግብ ወይም የተለያየ እቃ ለመያዝ የሚያገለግል ባለመከደኛ የሰፊት እቃ። (ሰእሉን የሰፊት እቃ ስር ተመ.)

አገልግሎት “*ገለገለ” ስር ተመ.

አገማ ፡ የታመመን ሰው ገላ በጥቶ የተበከለውን ደም በዋግምት ስቦ አወጣ።

አገም ጠቀም አደረገ 1. በአንድ በኩል የጠቀመ አስመስሎ በሌላ በኩል ጎዳ ። 2. ጥሩ ወይም መጥፎ የማይባል ሰራ ሰራ።

ዋገምት በፊደል ተራው ተመ.

አገማደደ ፡ አከባተረ፡ አወማደደ፡ አጠቆረ (ፊትን)።

አገር “ሃገር”ን ተመ.

አገተ ፡ 1. የተከለከለ ቦታ የገባና አትክልት፡ ሳር፡ አዝመራ፡... የበላን፡ ያበላሸን ኩባት ይዞ አሰራ ወይም አጎረ። 2. የዋሰን ንብረት በእጽ ያዘ ወይም ወሰደ። 3. አንድን ጉዳይ በማስገደድ ለማስፈፀም ሰዎችን በመያዣነት ያዘ።

አጋች ት 1. በተከለከለ ክልል ውስጥ የገቡ ኩባቶችን ወይም ዋስ ሆኖ ግዴታውን ያልተወጣ ሰውን በመያዝ ወይም በማሰር አስፈላጊውን እርምጃ የሚወስድ ወይም ለማስወሰድ የሚችል (ሰው)። 2. አንድን ጉዳይ አስገድዶ ለማስፈጸም ሰዎችን በማያዣነት የያዘ።

እግት ስ በህግ የተያዘ (ከብት፡ እቃ፡ ንብረት፡...)።

ታገተ ፡ 1. በህግ ተያዘ (ዋስ፡ ንብረት፡...)። 2. በመያዣነት ተያዘ።

ታጋች ት በዋሰኑ ምክንያት ወይም በላውጡ ጥቅም ለማግኘት ሲባል በህግ ወይም በህገወጥ መንገድ በቁጥጥር ስር እንዲውል የተደረገ ሰው፡ ንብረት፡...

አገነደረ “*ገነደረ” ስር ተመ.

አገና (አጋና) ስ በሻጭ ብገር መካከል የሚደረግ ስምምነት፡ ውል።

አገና ተማታ ሻጭ ገዢ ተስማማ፤ ተሸነ።

አገና አማታ ሻጭ ገዢን አስማማ፤ አሸነ።

አገዝ ግ ረዳ፡ ደገፈ፡ ተባበረ።

አጋዥ ት ረዳት፡ ደጋፊ።

አጋዥ ግንድ ስ ከፊት ግንድ ቀጥሎ የሚገኝና የፊት ግንድ ረዳት የሆነ የሽማግሌ እቃ።

እገዛ ስ እርዳታ።

ታገዝ ግ ተረዳ፡ ተደገፈ።

ተጋገዝ ተረዳዳ፡ ተባበረ (እርስ በእርስ)።

አገደ ግ 1. ከለክለ፡ አቆመ። 2. ገደበ፡ ከተረ። 3. ከብትን ጠበቀ።

አጋጅ ት እረኛ ወይም ጠባቂ።

እገዳ ስ 1. ከብት ጥበቃ። 2. ማእቅብ።

አግድ ስ 1. ከልክለ፡ ዝግ። 2. ከትር፡ ግድብ።

አገደደ ግ 1. አዛረ፡ ጠመዘዘ። ሓገገቱን ሓገደድ። 2. ጠመመ፡ ወለገደ።

አገዳ ስ 1. እንደ በቆሎ፡ ማሸላ፡ ... ያሉ የአገርአት አህሉች ግንድ። 2. ሸንኮራ አገዳ። 3. ከጉልበት እስከ ቁርጭምጭሚት ወይም ከክርን እስከ አምባር መዋያ ያለው የአግርና የእጅ ክፍል።

አገዳ ሰበር ስ የአጥራ አይነት፡ ወድቆ የሚያገኘውን የበሬ ቅልጥም መቅን ለመብላት ሲል ወደ ሰማይ አውጥቶ ድንጋይ ላይ በመጣል ስለሚሰበር ቅልጥም ሰባረ እየተባለም ይጠራል።

የአገዳ እህል ስ እንደ ማሸላ፡ በቆሎ፡... ሁሉ አገዳ ያለው የእህል አይነት።

አገጥፍ ስ በታችኛው ከንፈር አካባቢ የሚገኝ የሰውነት ክፍል(ስእሉን ራስ ስር ተመ)።

አገጫም ት (ስድብ) አገፊ ትልቅ የሆነ ሰው፡ግንጭላም።

አጉል "አጎለ" ስር ተመ.

አጉመተመተ "አጉተመተመ"ን ተመ.

አጉራ "አጎረ" ስር ተመ.

አጉራዶ "ሳረዶ" ስር ተመ.

አጉተመተመ (አጉመተመተ) ግ አጉረመረመ።

አጉተምታሚ (አጉመትማች) ት አጉረምራሚ።

አጋ

አጋ ለየ በጥል ጊዜ ወገን፡ አጋር፡ አንጃ ለየ፡ የአንዱ ወገን ከሌላው ተለይቶ በመተባበር በአንድ በኩል ሆነ።

አጋመዳ ት (ስድብ) ሆዳዳ፡ ከርሳም።

አጋሚዶ ስ በሀዘብና በመንግስት ላይ ያመፀ፡ ዱር የገባ ወንበደ፡ ሽፍታ።

አጋም ስ ፍሬው የሚበላ እሾም የእዕዋት

አይነት።

አጋም መሰለ 1. ቀላ ያለ መልክ ያዘ።

2. በሰለ፡ ጎመራ።

አጋም አዙርበት በአጋም ተነቀሰ (ጥርስሆን)።

አጋራ ስ ገበሎ።

አጋር ስ ረዳት፡ ተባባሪ፡ ግብረ አበር።

አጋሰሰ ስ 1. ለእቃ መጫኛ የሚያገለግል በቅሎ ወይም ፈረሰ። 2. (ስድብ ዘይ) ሀ. ሆዳም፡ በልቶ የማይጠግብ። ለ. ገልቱ፡ ሙያ የሌለው።

አጋች "አገተ" ስር ተመ.

አጋንንት "ጋኔን"ን ተመ.

አጋዘን ስ ምድቱ በከብት ዘር ውስጥ የሆነ፡ ጠምዛና ረጃጅም ቀንዶች ያሉት ቅጠላ ቅጠል የሚመገብ የዱር እንሰላ(ስእሉን የዱር እንሰላ ስር ተመ)።

አጋዥ "አገዝ" ስር ተመ.

አጋይ "ሃጋይ"ን ተመ.

አጋደደ ግ አበደረ፡ አዋሰ።

አጋጅ "አገደ" ስር ተመ.

አጋፈረ ግ በቤተመንግስት፡ በጉብኝቱ ቦታ፡... በር ላይ ቆሞ የሚገባውንና የሚወጣውን ሰው አስተናበረ፡ አስተናገደ።

አጋፋሪ ት አስተናበረ (ብዙውን ጊዜ በጉብኝ ወይም በቤተመንግስት በር ላይ በመቆም ስርአት የሚያከብርበር)።

አጋፈተ ግ 1. ተረከቡኛ ላይ ቁጢጥ ብሎ በመተመጥና በውስጥ በአግሮቹ ጣቶች መሬት በመርገጥ እጆቹን እጉልበቶቹ ላይ አድርጎ እፍ እፍ የሚል ድምፅ እያሰማ ወደ ላይ እንጣጥ እንጣጥ በማለት እየዘለለ ተጫወተ። 2. ያለ ስራ ከወዳያ ወዲህ ሮጠ፡ አደሸደሸ።

አጋፋሪ "አጋፈረ" ስር ተመ.

አግፋፍ ስ ወረራቶችን

በአንድነት አጣብቆ ለመያዝ የሚያገለግል መንታ ጫፍ ያለው ሽቦ ወይም ብረት።

አግባብ "ግባ" ስር ተመ.

አግቦ ስ አሸመር፡ ሽመጥ። አግራፍ

አግቦኛ ት አሸሚጣጭ፡ አሸመረኛ።

አግድመት "ገደመ" ስር ተመ.

አግድም ዝ.ክ.

አግድሞሽ ዝ.ክ.

አጎለ ግ አወከ፡ አስቸገረ፡ መሰናክል ሆነ።

አጉል (አንጉል) ት የማይመች፡ መጥፎ።

ታህሳስ ግ ተዳፈነ፡ ተቋረጠ(ግብር፡ትዳሌ፡ ...)።

ተገንባ ግ ተሰናከለ፡ መደረግ የሚገባው ሳይደረግ ወይም ሳይከናወን ቀረ።

አስታጎለ ግ አዳፈነ፡ አቋረጠ (ቅዳሲን፡ ግብርን፡...)።

አጎረ ግ አጎነቆለ፡ አጎመግመ።

አጎረ ግ 1.ከብቶችን ወደ በረት አስገብቶ በሩን ዘጋ። 2.አካማቸ፡ ሰበሰበ፡ አከተ።

አጉራ ለ ከብቶች እንዳይወጡ በበረት በር ላይ የሚጋደም እንጨት።

አጉራህ ጠናኝ አለ ተረታሁ፡ ተሸነፍኩ አለ (በሙግት ጊዜ)።

አጉራ ዘለል ቅ (ሰድብ) ባለፔ፡ ስድ፡ ስነ ስርአት የገደለው፤ ጋጠ ወጥ።

አጎበር ስ 1.አገራችን ወይም ነፍሳትን ለመከላከል በአልጋ ወይም በዙፋን ዙሪያ ላይ እንደ ድንኳን የሚዘረጋ መጋረጃ። 2.በአልጋ ቅርፅ የተሰራ፡ በላይ ላይ እንደ ጣሪያ የሚያገለግሉ ቅስቀሾች የተደረጉበትና በግምጃ ወይም በጨርቅ የተሸፈነ የሬሳ ወይም የበሽተኛ ማጓጓዣ። 3.ግድግዳውና ጣሪያው ወጥነት ባላቸው እንጨቶች በቅስት መልክ የሚሰራ ጎጆ፡ ቅልስ።

አጎበጎበ ግ አሸቃጠ፡ አቃለጠ።

አጎብጋቢ ቅ (ሰድብ) አሸቃባጭ፡ አቃላጭ፡ አወብላዘዘ።

አጎዛ ስ 1.ተለፍቶ ለልብሰነት ወይም ለንግፍ የሚያገለግል የበግ ወይም የፍጥል ቆዳ። 2.(ሰድብ ዘይ.) ጥኝ፡ ጅል።

አጎዳ ስ የክብት ኮቴ። *ከብቱ ሲነፃ አጎዳው ከሩቅ ይለግ ዘር።*

አጎዶ¹ ስ 1.እንደ ክሰል፡ ወርቅ፡... ያለ ማእድን የሚወጣበት ጉድጓድ። ቅ (ሰድብ) መልክ ጥፋ።

አጎዶ² ስ የላም በረት (ጎንደር)።

አጎት ስ የአባት ወይም የእናት ወንድም።

አጎጠጎጢ “አጎጠጎጠ” ስር ተመ.

አጎጢ ዝ.ክ.

አጎመጠ “ጎመጠ” ስር ተመ.

አጎራ ግ ተደጋጋሚ ፍህት አሰማ (ዛር የሰፈረበት ሰው)።

አጎት ስ አሬራ ወይም ወገሚት ከተፈላ በሃላ አይቡ ሲዘቅጥ በላይ ጠልሎ የሚቀረው ውሃ መሰል መተ ወይም ነጭ ፈሳሽ።

አጎጉል “አጎለ” ስር ተመ.

አጎጎት (ጓጎት) ስ ብዙውን ጊዜ በፊት ወይም በእጅ ላይ የሚታይ እንደ ጭርት ያለ የቆዳ በሽታ።

አጠረ¹ ግ 1.ቀመቱ ወይም ርዝመቱ ተቀነሰ፤ አጭር ሆነ፡ አነሰ። 2.አጠጠ፡ ችግረ (ገንዘብ)።

ጊዜ፡ ...)።

አጣራ ቅ አጭር ወይም ቁመቱ ዘለገ ያላለ።

አጭር (ብ.ቁ.አጭር) ቅ 1. ርዝመቱ ወይም ቁመቱ ያነሰ። 2.ድንክ፡ ድውይ። 3.የተወሰነ፡ ጥቂት (ጊዜ+...) ።

በአጭር ቀረ 1.ያለ እድሜው በቀሉ ሞተ። 2.እድገቱ ተደናቀፈ ፡ ተቀፈ።

በአጭር ቅር (እር.) አትደገ፡ ያለእድሜ ቶሎ ይገደልህ።

በአጭር ታጠቀ ከልብ ተዘጋጀ (ለሰራተ ለገዛ፡...)።

አጭር ልቦለድ ስ በጥቂት ገፅ ባህርያትና በአጠረ ጊዜ ተመጥኖ በአንድ ታሪክና በዚያ ታሪክ ነጠላ ውጤት ላይ የሚያተኩር፡ በሰድ ጓባብ የተቀነባበረ የስነፅሁፍ አይነት።

አጭር ቃል ስ ሃተታ የሌለበት ንግግር፡ ፍሬ ነገሩ ብቻ።

አጭራ ስ 1.ቁመተ አጭር የዘንጋዳ አይነት። 2.ከደር ስጋ ብልት የጭኑ ክፍል።

አጥረት ስ የአንድ ነገር ግንኙነት በበቂ ሁኔታ ወይም በብዛት አለመገኘት።

አጥር ምጥን ያለ ሳያጥር ሳይረዝም፡ ሳይበላ ሳያንስ በልክ የሆነ፡ የተመጠነ።

አጠበ² ግ1. በእንጨት፡ በድንጋይ፡ በእሾህ፡ ... የቤትን የአገርአትን፡ ... ዙሪያ ከለል ወይም ጋረደ።2. ከለለ+ዘጋ+አላላልፍ አል።

አጥር ስ በእንጨት ወይም በድንጋይ ወይም በእሾህ፡... በቤት፡ በአገርአት፡... ዙሪያ የሚደረግ ከለላ፤ ገረገራ፤ ትጥር።

አጥር ቅጥር ስ የቤት አጥርና ገቢ።

አጥር ግቢ ስ ከአጥር በውስጥ በኩል ያለ የቤት አካባቢ፡ ገቢ።

አጠበ ግ 1. ለፀዳ፡ አጠፎ፡ አነጥ፡ ቆሻሻ አስለቀ፡ ወይም አስወገደ (በውሃ፡ በሳሙና፡...)። 2.መጥጥ አድርጎ ወሰደ ወይም ሰረተ (ንብረትን)። 3. ከፎተገራፍ ሬልም ላይ ምስልን በወረቀተ፡ ላይ አወጣ፡ አተመ።

ቢያጥቡት አይጠራ 1.ቴመኛ፡ ነገር በሆኑ የሚይዝ (ሰው)። 2.እንከን፡ ጉድለት፡... የማያጣው።

እጣቢ ስ ከሚታጠብ ነገር ላይ የሚወጣ እድፍ ወይም ቆሻሻ።

እጥብጣቢ ዝ.ክ.

እጥብጥብ አለ ግ 1.ተጣጠበ፡ ፀዳ።

2.አለቀ፡ ተግጠጠ፡ ባዶ ሆነ።

እጥብጥብ አድርጎ ወሰደ ምንም ሳያስተር መጥጥ አድርጎ ወሰደ።

ታጠበ ግ 1. ከቆሻሻ ጠራ፡ ፀዳ፡ ነፃ።

2. በዚህም አማካኝነት በድቅጣታቸው ፊልም ላይ ያለ ምስል እንዲታይ ማድረግ፡ ማጥቆር፡፡

ታጥቦ ጭቃ ስለ አንድን አገል ልማድ ወይም አታድርግ፡ አይሆንም የተባሉትን ነገር ለጊዜው ከተወሰነ በሂሳ እንደገና ወደዚያው የመመለስ ድርጊት፡፡

መታጠቢያ ስላለ (ሰውነትን) ለመታጠብ የሚያገለግል (ውሃ፡ ሳሙና፡ ቦታ)፡፡

መታጠቢያ ቤት ስላለ (ሰውነትን) ለመታጠቢያ የሚያገለግል ቤት ወይም ክፍል፡፡

ተጣጠበ ግ ተሰቃለቀ፡ ታጠበ፡፡

አስታጠበ ግ እጅ ላይ ውሃ በመጨመር እንዲታጠብ አደረገ፡፡

አጠነ ግ 1. እንደ እጣን፡ ስራስር፡ ቅጠላ ቅጠል፡ ... ያሉ ነገሮችን እሳት ላይ አድርጎ በማጠስ መአዛው እንዲሻት ወይም እንዲያውድ አደረገ፡፡ 2. የታጠበ ልብስ ወይም የጠላ እቃ ጥሩ መላክ እንዲያገኝ የማእመንት ጢስ እንዲጠሰብ አደረገ፡፡

አጣኝ ስ ቤተ ክርስቲያንን ወይም ቤተ ፀሎትን የሚያጥን ቁስ፡፡

ያጣኝ ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ .) ዋናው ተዝካሮ በተበላ በሰሰተኛው ቀን ለተወሰኑ ካህናት ብቻ ይደረግ የነበረ መጠነኛ ግብዣ፡፡

እጣን ስ ጢሱ ጥሩ መላክ ያለው የእንጨት ሙጫ፡፡

እጣነ ሞገር ስ ከቅዱስ መጨረሻ ገደማ ላይ የሚባል የግእዝ ቅጂ፡፡

ማእመንት (ማጠንት) ስ እንደ ሰንበሉ፡ ኡድ፡ ጥንጥር፡ ... ያለና ጥሩ መላክ ያለው የጢስ እንጨት፡፡

አሳጠነ ግ እንዲታጠን አደረገ ወይም አስደረገ፡፡

አጠናቀረ “*ጠነቀረ” ስር ተመ.

አጠናገረ “*ጠነገረ” ስር ተመ.

አጠድ “አፀድ”ን ተመ.

አጠገብ ተው፡ አቅራቢያ፡፡

አጠገብ ለአጠገብ ቅርብ ለቅርብ፡ ያልተራራቀ፡፡

አጠጣ ግ አነሰ፡ ጎደለ፡፡

እጥጥ ሙጥጥ አለ ግ አለቀ፡ ተሟጠጠ፡፡

አጠፈ ግ 1. ሰፋት ወይም እርዝመት ያለውን ነገር (ጋቢ፡ ነጠላ፡ ...) ደጋግሞ በመቀልበስ መጠኑ አነስ እንዲል አደረገ፡፡ 2. ቆለመመ፡ አስገንብሶ፡ ምስግፍን አጠፈው፡፡ 3. ዘጋ፡ ከደነ (መፅሃፍን)፡፡ 4. ያለውን ቁጥር ያህል መጠኑ ወመረ፡ አጠፈታ አደረገ፡፡

ማጠፊያ ስ መዝጊያንና መስከትን ከመቀን ጋር ለማያያዝና ወዲያና ወዲህ ለማንቀሳቀስ (ለመዝጋትና ለመክፈት) የሚያገለግል ብረት፡፡

አጠፊታ ስ አጥፍ፡፡

እጥፍ ቅ ድርብ፡ ጥንድ፡ ነጠላ ያልሆነ፡፡

እጥፍ ድርብ ቅ አያሌ፡ ብዙ፡፡

እጥፋት ስ ቅልብሳት፡ ስብራት (የልብስ)፡፡

ታጠፈ ግ 1. ቀጥታውን መንገድ ትቶ ወደ ጎን አመራ፡፡ 2. ተቀንፈ፡ ተቀለሰ፡፡ 3. ተጎነሰሰ፡ ተቆለመ፡፡

ታጣፈ ቅ ሊያጥር ወይም ሊተጣጠፍ፡ ሊቆለመም የሚችል (አልጋ፡ ወንበር፡ ብረት፡ ...)፡፡

ተጣጠፈ ግ ተኮራመተ፡ ተጨበበ፡፡

አጣ ግ 1. ተቸገረ፡ ደሀየ፡፡ 2. የፈለገውን ወይም የተመኛውን ሳያገኝ ቀረ፡፡ 3. ረሳ፡ ጠፋበት፡ ሳያውቀው ቀረ፡፡ የጥያቄውን መልስ አጣው፡፡

አጣ ነጣ በጣም ተቸገረ፡ ደሀየ፡፡

እጦት ስ ችግር፡ ድህነት፡፡

እጦተኛ ቅ ችግረኛ፡ ደሃ፡፡

ታጣ ግ 1. ጠፋ፡ ሳይገኝ ቀረ፡፡ 2. ተረሳ፡ ተዘነጋ፡፡

ተጣጣ(ተጣጡ) ግ 1. ተረሳሳ፡ አንዱ ሌላውን ማስታወስ ተሳነው፡ ተጠፋፋ፡፡ 2. ሳይገኝኛ ቀሩ፡፡

አሳጣ ግ ከለከለ፡ ነሳ፡፡

አጣራ “ጠራ”²ⁿ ስር ተመ.

አጣራ ዝ ከ.

አጣራ “አጠረ”¹ⁿ ስር ተመ.

አጣቆስ ግ አሳበቀ፡ አዋሽከ፡፡

አጣቢ “አጠበ” ስር ተመ.

አጣና ስ የተለያየ አገልግሎት የሚሰጥ፡ መጠነኛ ውፍረት ያለውና መለል ብሎ ዘለግ ያለ ድፍን እንጨት(ብዙውን ጊዜ ባህርዛፍ)፡፡

አጣኝ “አጠነ” ስር ተመ.

አጣጥ ስ ትንንሽ እሾህ ያለው የቁጥቋጥ ዛፍ አይነት፡፡

አጣፋ ግ 1. ጋቢን፡ ነጠላን፡ ኩታን፡... ከአንደኛው ትከሻው እስከ ሁለተኛው ትከሻው በመዘርጋት ሰውነቱን ሸፈነ፡ አለበሰ፡፡ 2. መክፈል የሚችሉ ቁጥሮችን እክፈል (ሂሳብ)፡፡

ማጣፊያ ስ የኩታ፡ የጃኛ ቁመት ወይም ርዝመት፡፡

ማጣፊያ አጠረው የሚናገረውን ወይም የሚያደርገውን ወይም የሚሆነውን አጣ፡ ተቸገረ፡ ዘደ፡ ተብልሃት ጠፋው፡ አጠረው፡፡

አጣፊኝ ስ በአንገት ላይ የሚለበስ ባለ አንድ ፊርጅ ነጠላ።

አጤ "አፄ"ን ተመ.

አጥሚት ስ በአብዛኛው የአጃ ወይም የገብስ ወይም የሰንደ ዱቄትን በውሃ በጥብጦ አሳት ላይ በማንተክተክ (በማብሰል) በፈሳሽ መልክ የሚዘጋጅ ምግብ፤ መቅ፡ እንትክትክ።

አጥር "አጠረ" ስር ተመ.

አጥቅ "አፅቅ" ን ተመ.

አጥቢያ¹ ስ አካባቢ፡ ሰባ፡ ቀበሌ።

አጥቢያ ዳኛ ስ በአንድ በተወሰነ አካባቢ በዳኝነት እንዲያገለግል ከህዝብ መካከል ተመርጦ የተሰየመ ዳኛ።

አጥቢያ² "ጠባ" ስር ተመ.

አጥናፍ "ጠንፍ" ስር ተመ.

አጥንት ስ በሰጋና በቆዳ የተሸፈነውና ጠንካራ የሆነው የአካል ክፍል።

አጥንተ ሰባራ ፡ ዘፍ ወይም ትውልዱ ከሃብታም፡ ከባላባት፡ ከወዋ ዘር ያልሆነ ሰግለት በቀድሞ ጊዜ ይነገር የነበረ ቃል።

አጥንት የሚሰብር ስሜት የሚነሳ፡ ዘርን የሚነካ መጥፎ ስድብ ወይም ንግግር ።

አጥንቱ የወጣ በጣም የከላ፡ አጥንቱ የገጠጠ።

የአጥንት ልጅ መደበኛ የመወለጃ ጊዜውን አሳልፎ የተወለደ ልጅ።

የአጥንት ፍላጭ የሰጋ ቁራጭ ከአብራክ የወጣ የገዛ ልጅ።

አጥግቢኝ "ጠገበ" ስር ተመ.

አጥፍ "አፅፍ"ን ተመ.

አጪ ን 1. መለመለ፡ መረጠ (ለሹመት፡ ለእድገት)። 2. ቃል ኪዳን አሰረ፡ ለትዳር መረጠ፡ ተዋዋለ።

ማጫ ስ ለሚሰትነት ለተመረጠችው ልጅ የሚ ሰጥ ገንዘብ፡ ከብት፡

አጭታ ስ አንድን ቤት ልጅ ለትዳር መርጦ ወይም መልምሎ በቃል ኪዳን ያስቀመጠ በው።

አጪ ፡ ለአንድ ጉዳይ (ለሹመት፡ ለሰራ፡ ...) የተመለመለ ወይም የታሰበ (ሰው)።

አጮኛ ስ ቃል ኪዳን የገባ ወይም ቀለበት ያሰራ የወደፊት የትዳር ጓደኛ።

አጪለግ ን 1. በአንድ አይት በቀዳዳ ተመለከተ፡ አጮለቀ፡ አነጣጠረ። 2. አቃልሎ ወሰደ፡ ሰረ።

አጭለግ (አጭላጊ) ፡ አቃላይ፡ ሊባ።

አጪቀ ን በብዛት አመቀ፡ ከተተ፡ ወመረ።

ታጪቀ ን በብዛት ተከተተ፡ ታመቀ።

አጪናፈረ "ጪናፈረ" ስር ተመ.

አጪደ ን በብዛት በመያዝ ከስር ቀረጠ (ሳርን፡ ሰብልን፡...)።

አጪደው ጪረለው፡ ፈጀው። ረሃብ ሀዘለን አወደው።

ማጭድ ስ ከብረት የሚሰራ፡ እንደ ደጋን

ጎበጥ ብሎ በአንድ በኩል ከስር እስከ ጫፍ ስለት

ያለውና ሳርን፡

ሰብልን፡... ለማጪድ

የሚያገለግል ባለእጅታ

የግብርና መሳሪያ።

አጪዳ ስ የማጪድ ተግባር።

አጫዳ ስ (ዘይ፡ ስድብ) እግረ ሸፋፋ።

አጭለግ "አጪለግ" ስር ተመ.

አጭራ "አጠረ" ስር ተመ.

አጭር ዝ.ከ.

አጭታ "አጪ" ስር ተመ.

አጮለ "ፍጮለ" ስር ተመ.

አጮለቀ ን አይኝ አላይኝ እያለ ቀስ ብሎ በስርቆት ተመለከተ።

አጮልቆ አየ ዝ.ከ.

አፀድ (አጠድ) ስ 1. የአትክልት ወይም የዛፍ ቦታ። 2. በቤተ ክርስቲያን ዙሪያ ያለ አትክልት ወይም ዛፍ።

አፀደ ሀሃናት ስ ሀሃናትን ለመደበኛ ትምህርት የሚያዘጋጅ ትምህርት ቤት።

አፀደ ነፍስ ስ ሰው ከሞተ በሂላ ነፍሱ በሰማይ ትኖርበታለች ተብሎ የሚታመንበት ቦታ።

አፀፋ ስ ምላሽ።

አፄ (አጤ) ፡ በንጉስ የተፀውአ ስም ላይ ተደርጎ በመነገር ንጉሣዊ ግእረገን የሚገልፅ ቃል። ለጌ የሃንሱ ለጌ ግጌልኩ ለጌ ሃይለ ሰላሳ።

አፀም ስ አጥንት።

አፅሙ የረገፈበት

የተቀበረበት።

አፅመ ርስት የ"ርስት"ን

1ኛ ፍቺ ተመ.

አፅቅ (አጥቅ) ስ 1. የዛፍ

ማጭድ

አፀም

ወይም የተከለ ቅርንጫፍ አናት፤ ጫፍጫፋ።
2.ከአንጓ እስከ አንጓ ያለ የጣት ክፍል፤
ቅልጥም።

አዕናፍ “ጠንፍ” ስር “አጥናፍ”ን ተመ.

አዕና (አጥና) ስ ከአጋዘን ወይም ከበሬ ቆዳ
የሚሰራ የመነኩሴ ልብስ።

አፈለ 7 1.ጎለመሰ፤ ጎረመሰ። 2.ጠነከረ፤ በረታ፤
ጎበዘ።

አፍላ ቅ 1.ጎረምሳ፤ ወጣት። 2.ያልዘዋ፤ ያል
ቆየ፤ ትኩስ።

አፍላ እንቅልፍ ከጀመረ ብዙም ያልቆየ
ሃይለኛ እንቅልፍ።

አፍለኛ ቅ 1.ጎረምሳ፤ ወጣት። 2.አፍለኝ።

አፍለኝ (አፍለኛ) ቅ ከአልቦካ ሊጥ የተጋገረ
እንጀራ።

አፈላማ ስ አትክልቱ ወይም ሰብሉ በክብት
የተበላሰት ሰው ከባለክብቱ የሚቀበለው ገንዘብ።

አፈሙዝ ስ የጠመንጃ፤ የሸጉጥ፤ ... አፍ።

አፈረ 7 1.በአሳፋሪ ድርጊቱ ተዋረደ፤ ቀለለ።
2.ፈራ፤ ተሸረመመ። 3.ጠወለገ፤ ደረቀ።
4.ሸፈጠ፤ ከዳ፤ አሊ አለ፤ ቃሉን ለወጠ።
5.አያነሰ ወይም እየገደለ ሄደ (ምንጭ)።

ማፈሪያ ስ አሳፋሪ፤ አዋራጅ።

እፍረት (ሃፍረት፤ ሀፍረት) ስ
1.ወርደት፤ ቅሊት፤ ነውር። 2.ፍርሃት፤
መሸከርመም። 3.ሸፍጥ።

እፍረቱን ጣለ 1.እርቃትን ሆነ። 2.ማፈር
መፍራቱን ተወ፤ አይነ ደረቅ ሆነ።

ሃፍረት የሌለው (እፍረት የሌለው)
1.(ስድብ) የግያፍር፤ ቅሊታም፤ ወራዳ፤
ነውረኛ። 2.ይሉኝታ የለሽ፤ የግጥፈራ።

እፍረተ ስጋ ስ የሊት ወይም የወንድ ብልት።

እፍረተ ቢስ ቅ ሃፍረት የሌለው።

ታፈረ 7 ተፈራ፤ ተከበረ።

ተፋፈረ(ሩ) 7 ተፈራራ።

አሳፈረ 7 1.አዋረደ፤ አቃለለ። 2.እስከበረ፤
አስጠበቀ።

አሳፋሪ ቅ አዋራጅ፤ ዝቅ የሚያደርግ፤ ቅሊት
ሳይ የሚጥል።

አፈር ስ 1.የተፈረፈረ ወይም የተቆፈረ የመሬት
አካል። 2.አግራ፤ ትቢያ።

አፈሩን ገለባ ያድርግለት የጥ፡ን ሰው
ሰም በግንሳት ሃሳቡን ለመግለፅ የሚፈልግ ሰው
የግኝትን ሰም ከመጥራቱ በፊት “መከሬው
ይቅለልለት” ለግለት የሚጠቀምበት የበነ ምኞት
መግለጫ ቃል።

አፈር ሆነ 1.ሞተ፤ ተቀበረ። 2.በበሰሰ፤
ወደአፈርነት ተለወጠ፤ ትቢያ ሆነ።

አፈር ስሆንልህ አንድ ነገር እንዲደረግ፤
እንዲሰራ ለመለመን የሚያገለግል የልምምጥ
ወይም የግንባቢያ ቃል። አፈር ስሆንልህ ይኛን
ገረብላኝ።

አፈር ለበሰ ተቀበረ።

አፈር አለበሰ ተበረ።

አፈር አልባሽ 1.ተግራ (ዘመድ፤ ቤተሰብ፤
ወገን)። 2.ጧራ ቀበረ።

አፈር መለሰ ተበረ፤ በአፈር ሸፈነ።

አፈረ መሰለ ፊቱ በጣም ጠቆረ፤ ጠወለገ፤
ተጎሳቀለ።

አፈር ቀመሰ 1.ሞተ። 2.ተቀበረ።

አፈር ቃመ 1.አፈር በላ። 2.በአፈር ተለወሰ፤
ተበላሸ።

አፈር በላ 1.ሞተ። 2.ተበላሸ፤ ከጥቅም ውጭ
ሆነ።

አፈር በላው ሞተ።

አፈር ብላ/ቃም (እር.) ሙት፤ አፈር ሁን፤
ተቀበረ።

አፈር ይብላኝ ግዝንን ወይም መፀፀትን
ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል። አፈር ይብላኝ
ከጤቱ አንደኛው በዚያው ድፍት ብሎ ቀረ።

አፈር ጋጠ ብዙ ለፋ፤ ደከመ።

አፈር [ድቤ] አስጋጠ 1.በሃይል ደበደበ፤
መታ። 2.አለፋ፤ አደከመ።

አፈር ጠራው ከነበረበት ቦታ ወደ ሌላ ቦታ
እንደ ሄደ በድንገት ሞቶ እዚያው ተቀበረ።

እንደ አፈር ነው ብዙ፤ አያሌ ነው።

አፈር ገፈ ስ ዝገሬ፤ አርሶ አደር።

አፈርማ ቅ አፈር የሚመስል።

አፈርሳታ ስ አንድን ወንጀል በድብት የፈፀመን
ሰው ለማውጣት ወይም ለማጋለጥ የሚደረግ
የሰፈር ሰብሰባ፤ እውጫጭን።

አፈሰ 7 1.ዘንጉ፤ ዛቀ፤ ተረፈሰ (እህልን፤
አፈርን፤...)። 2.ሰውን ያለፍላጎቱ በማስገደድ
ወሰደ።

አፋሽ አጎንባሽ ግንኛውም ተራ ሰው፤
ትንሽ ትልቁ።

አፈሳ ስ 1.ለተወሰነ አላግ ሰዎችን አለፍላ
ጎታቸው ይዞ የመውሰድ ድርጊት። 2.ዝቅሽ፤
ርካሽ። የዝንድርው ዝያ ሊፈላ ነው።

ታፈሰ 7 1. ተያዘ፤ ተወሰደ። 2. በብዛት
ተገኘ፤ በረከተ (ሞርት)።3. ተዛቀ፤ተተረፈሰ።

አፈቀላጤ “አፍ” ስር ተመ.

አፈተተ

እንደ አፈተተው እንደአሻው፡
እንደሌለው፡፡ እንደ አፈተተው ያደርግ፡፡

አፈቸለ ግ ለሌለ፡፡

አፈኝ¹ ግ 1.ትንፋሽ ከላከለ፡ ዘጋ፡ 2.አወለመ፡ ሸፈነ (ጉም፡ ጭጋግ)፡፡ 3.ወሬን እንዳይሰራጭ ወይም እንዳይሰማ አደረገ፡፡ 4.የመናገር ወይም ሃሳብ የመግለፅ እድል አሳጣ፡፡ 5.በቤት አስር ቀለበ (አንሰሳትን)፡፡ 6.አስገድዶ ወይም አንቆ ወሰደ፡፡ 7.አውድማ ላይ የሚያበራየውን የበሬ አፍ አሰረ ወይም ሸበበ፡፡ 8.እጅብ እጅብ አደረገ፡፡ ከበበ፡፡

ማፈኛ ስ የጆሮ ጌተ፡ ጆሮ ላይ ከተሰከ በሂላ እንዳይወልቅ ከበሰተሂላ በኩል ዘንጉ ላይ የሚሰካ ነገር፡፡

አፈኛ ስ 1.አስገድዶ ወይም አፍኖ መውሰድ፡፡ 2.ጭጋግ፡ ጉምና ዝናብ የሆነበት ቀን፡፡

አፋኝ [ቡድን] ስ ሰውን እያስገደደ የሚወስድ፡ የሚያስር፡ የሚሰውር ቡድን፡፡

እፍንፍን ስ ትፍግፍግ፡ ጭንቅንቅ፡፡

እፍንፍን አለ ግ ተጣበበ፡ ተወናነቀ፡፡

ታፈነ ግ 1.አየሩ በጠሰ፡ በጭጋግ፡... ተበከለ፡ ተዋላ፡ ገፁህ አየር ታጣ፡፡ 2.ትንፋሹ ተቋረጠ፡ ተዘጋ፡፡

ተፋፈነ ግ ተፋፈነ፡ እፍንፍን አለ፡፡

አፈኝ² ግ በእፍኝ ዘንኑ ቆነጠረ፡፡

እፍኝ ስ 1.ጥራጥራ፡ ውሃ፡...መያዝ የሚሰጥላ የተጣጠመና ጣቶች ወደ ላይ ቀና ያለበት የሁለት እጆች የውስጥ ክፍል፡፡ 2.በእፍኝ የተያዘ ወይም የተለካ ጠጣር ወይም ፈሳሽ ነገር፡፡ 3.ጥርኝ፡ ጭብጥ፡፡

አፈነገጠ “*ፈነገጠ” ስር ተመ.

አፈንጋጭ ዝ.ከ.

አፈኛ “አፈኝ¹” ስር ተመ.

አፈኛ “አፍ” ስር ተመ.

አፈከፈከ ግ በሀመም ምክንያት የሰውነት ቆዳ ሊገለፈፍ ወይም ሊቀረፍ ደረሰ፡፡ አሸቀሸቀ፡፡

አፈገ ግ አመገ፡ አፈነ፡፡ 2-መሰገ፡ አከተ፡ አገረ (ከብትን)፡፡

እፍግ ት በመተፋፈን ወይም በመታፈግ የሚፈጠር መጥፎ ሽታ፡ እምክ፡፡

ታፈገ ግ ታመገ፡ ታመከ፡ ታፈነ፡፡

ተፋፈገ ግ ተጣበበ፡ ተወናነቀ፡፡

አፈገፈገ ግ ወደ ሂላ ሸሸ፡፡

አፈጠረ ግ (አሰላ.) የረመዳን ያም ሲያም ውሉ ማታ ላይ ምግብ በላ፡ ፈሰከ፡፡

አፈጠፈጠ ግ አቆጠቆጠ፡ ቅጠል አወጣ፡፡

አፈፈ ግ ከረከመ፡ አስተካከለ፡፡

አፋፈ ት ትፈፈ፡ ቁራጭ፡፡

*አፈፈ

አፈፍ አለ ግ በፍጥነት ተነሳ፡ ብድግ አለ፡፡

አፈፍ አፈፍ አለ ግ ፈጠን ፈጠን፡ ቸኮል ቸኮል ብሎ ተራመደ፡፡

አፈፍ አደረገ ግ ለቀም አደረገ፡ በፍጥነት ያዘ ወይም ጨበጠ፡፡

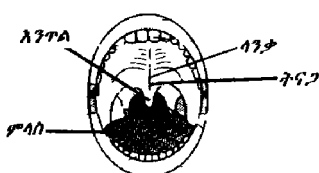
አፋ ስ እንደሰይፍ ያለ ትልቅ ቢላዋ፡ ካራ፡፡

አፋኝ [ቡድን] “አፈኝ” ስር ተመ.

አፋዊ “አፍ” ስር ተመ.

አፋፍ ስ 1.የገደል አፍ ወይም ጠርዝ፡፡ 2.የተራራ ወይም የኮረብታ ጫፍ፡፡

አፍ ስ 1.በውስጡ ምላሳንና ጥርሶን ያያዘና ለምግብ መብያ፡ ለመተንፈሻና ለመናገሪያ የሚያገለግል፡ የሚዘጋና የሚከፈት የሰውነት ክፍል፡፡ 2.ሰለት፡ ሁለት አፍ ያለው ሰይፍ፡፡ 3.ጸንጽ፡ ልሳን፡፡ የፈረንጅ አፍ ያውቃል፡፡ 4.ለማስገቢያና ለማስወጫ የሚያገለግል በአንድ በኩል ብቻ ያለ ክፍፍተት፡፡ የጠርመሱ አፍ ጠባብ ነው፡፡ 5.ፈርጅ፡ ጠርዝ (የነጠላ፡ የጋቢ፡ ...)፡፡ ለላውን ጽዋጅ አንድ አፍ ይቀረፋል፡፡ 6.(ዘይ.) ነገር፡ ጭቅጭቅ፡ ንትርክ፡፡ አፍ ያበዛል፡፡

አፍ ነጥ ፍጂ

ለአፋ ገደብ (ለከት) የለውም እንደሌለ፡፡ እንደመጣለት ይናገራል፡፡

በአፈ በጠበቃዬ፡፡

በአፍ በአፋ አገረሰው በላይ በላይ ቶሎ ቶሎ አገረሰው፡፡

አፋ ተዘጋ ዝም አለ፡፡

አፋ ላይ ተንቀዋለለ የምግብ ፍላጎት ከማጣት የተነሳ የገረሰው ምግብ አልዋጥ አለው፡፡

*አፋን ለጎረሰ ዝም ወይም ፀጥ አለ፡፡ አልናገር አለ፡፡

አፋን ሞልቶ ተናገረ በድፍረት፡ በመሉ እምነት፡ ሳያመነታ፡ ሳይጠራጠር ተናገረ፡፡

አፋን ነጠቅ ነጠቅ ያደርገዋል 1.ሲናገር እንደበቱ በጣም ይፈጥሳል። 2.ሲናገር ጠንቃቃ አይደለም፤ መናገር የማይገባውን ሁሉ ይናገራል። አፋን ነጠበው ሳያስበው፣ መናገር የማይገባውን ነገር በድንገት ተናገረ።

አፋን አሟሽ እህል ውሃ ቀመሰ። አፍ ማሟሻ ስ ቀርሰ።

አፋን አሸለ ለነገር፣ ለስድብ አቀበቆበ።

አፋን አበላሽ /አጠፋ የለመነውን ወይም የጠየቀውን ሳያገኝ ቀረ።

አፋን አዳለጠው /አዳጠው መናገር የማይገባውን ነገር ተሳስቶ ተናገረ፤ ነገር አመለጠው።

አፋን ከፈተ 1.ሮህ፣ ቀባጠረ፤ ለፈለፈ። 2.በጣም ተሰነጠቀ።

አፋን ያዘ ዝም ወይም ፀጥ አለ።

አፋን አስያዘው ዝም ወይም ፀጥ አሰኘው፤ አሳፈረው።

አፋን ይበላዋል ለመናገር ይቸኩላል፤ ዝም ማለት አይችልም፤ እንዲናገር የሚገፋፋው ስሜት አለ።

አፋን ይይዘዋል በትክክል መናገር ይሳካል፤ ይነተባተባል፤ ይኮላተፋል (ለትልቅ ሰው)።

አፋን ጠበቀ የማይገባ ነገር እንዲይናገር ጥንቃቄ አደረገ።

አፋን ፊታ መናገር ጀመረ (ሀፃን)።

አፈ ላይ ነው ትውስታው አእምሮዬ ውስጥ እያለ በእንደበቱ ነገሩን መጥራት አቃተኝ።

አፍ ለቀቀበት “ሳሰ” ስር “ምላሰ ለቀቀበት”ን ተመ.

አፍ ለአፍ ፊት ለፊት፣ ትይይ።

አፍ ለአፍ ገጥመው ሲያወሩ ተቀራርበው በሹክሹክታ ሲያወሩ።

አፍ ቂጡ ሳቀ (ተራ.እነ.) በጣም ተደስተ፣ ተፍክክነ።

አፍ ቂጡ ሸበተ (ተራ.እነ.) በጣም አረጀ፣ አፈጀ።

አፍ ተካፈተ ተስዳደበ፤ ከፋና ደግ ተነጋገረ።

አፍ አትሰጠው አትመልሰለት፣ አታናግረው።

አፍ አወጣ ተናጋሪ፣ ለፍላፊ ሆነ።

አፍ ያለው አስመስሎ መናገር የሚችል፣ ነገር አሳማሪ።

የአፍሽ የቂጥሽ ወሬ (ተራ.እነ.) ዝሙት ነክ ወረ።

የአፍ አመል አለበት 1.ይዋሻል። 2.ወሬ

ያሳብቃል ወይም ያመላልሳል።

አፈ ልስልሰ መጥፎ ወይም ከፋ ነገር የማይናገር።

አፈ ምላጭ “ላጧ” ስር “ምላጭ አፍ”ን ተመ.

አፈ ሾሌ ት ከንፈሩ የበለለ ሾላ የሚመስል (ፈረስ)።

አፈ ቀላጤ ስ 1.እንድን ሰው ወይም ቡድን ወይም ድርጅት ወክሎ መግለጫ የሚሰጥ ሰው። 2.ለእንድ ሰው ወይም ቡድን ወይም ድርጅት ወግኖ የሚከራከር።

አፈ ትቤ /ሮማ ነገር አሳማሪ፤ አለስልሶና አሳምር የመናገር ችሎታ ያለው።

አፈ ቅይድ /እስር ኮልታፋ፣ ተብታባ፣ ለፍጻጻ።

አፈ ብልጥ 1.ሮሌ፣ ንግግር አሳማሪ። 2.በእነጋገሩ ሮሌ ወይም ብልጥ የሚመስልና በተግባር ሲታይ ግን ያልሆነ።

አፈ ታሪክ ስ በሁሉ ሳይሆን በቃል ብቻ ሲወርድ ሲዋረድ፣ ሲነገር የቆየ ታሪክ።

አፈ ንጉሰ ስ 1.በንጉሱ በታ ሆኖ ማንኛውንም ነገር የማፈፅም የንጉሱ ባለጧል። 2.የጻኞች የበላይ ሹም፤ አለቃ።

አፈ ለቃቃ ት ሰፊ አፍ ያለው (እቃ)።

አፈ ወሪሳ ት አፋ እንዳመጣለት የሚተባጥር፣ የሚያወራ።

አፈ ዋሾ ውሽታም፣ ሃሰተኛ።

አፈ ዘርጣ /ግም አፋ እንዳመጣለት የሚተባጥር፣ አስተውሎ የማይናገር።

አፈ ዝናም ንግግር ከጀመረ የማያቋርጥ ወይም ብዙ የሚናገር።

አፈ ድስት ስ ከሆጽ ዘርጠጥ፣ ከአፋ ጠበብ ብሎ ከንፈሩ እንደ ድስት ወደውጪ ቀልበስ ያለ ብርሌ(ስኬትን ብርሌ ስር ተመ.)።

አፈ ጉባኤ ስ ጉባኤውን ወክሎ የሚናገር የጉባኤ አለቃ፣ ተጠሪ፣ መሪ።

አፈ ጧዋ 1.እውነትነት የሌለው፣ ያለአዋቂ ሰው የሚናገረው ወግ፣ ታሪክ። 2.መጥፎ ነገር የማይናገር።

አፈ ጭቃ እነጋገረ ጅል።

አፈ ፀያፍ መጥፎ፣ ነውር፣ ባለጌ ነገር የሚናገር።

አፈ ገድቅ እውነተኛ ወይም ጥሩ ሰው በመምሰል በአፋ ጥሩ ነገር እየተናገረ መጥፎ ነገር የሚፈፅም።

አፍ ሳቻ ሳይታሰብ የተነገረ የአፍ ስህተት።

አፍ ተጅ ትርብ፣ አጠገብ።

አፍ አሳፊ ሊያስቀይም ወይም ሊያስቆጣጥር የሚችልና ተገቢ ያልሆነ ንግግር።

የአፍ ወለምታ ሊሳውን የሚያስቀይም ወይም የሚያስከፋ ፀያፍ ንግግር።

አፈኛ ት ነገረኛ፣ ምላሰኛ፣ ለፍላፈ።

አፋዊ ት 1.በቃል ብቻ የሚነገርና በዕሁፍ የሌለ። 2.ከልብ፣ ከአንጀት ያልሆነ፣ ከአንገት በላይ የሆነ። 3.ወጫዊ፣ የላይን ቅርፅ ብቻ የሚያመለክት።

አፍለኛ “አፈለ” ስር ተመ.

አፍለኛ ህ.ከ.

አፍላ ህ.ከ.

አፍላል ስ ከግሰር የሚበልጥና ከአንስራ የሚያንስ ትልቅ ድስት።

አፍርጋጅ ስ ለጥሬ ስጋ መብያ የሚያገለግል የተደቀሰና የተቀመመ የበርበሬ ፍሬ።

አፍሮ አይገባ ስ እንደ ጥንብ አንሳ ያለ ሆኖ ግን መጠኑ ከጥንብ አንሳ እንስ የሚል የላጥራ አይነት (ካልተረቡት የማይሸሽ)።

አፍታ ተወ.ገ. አጭር ጊዜ።

አፍን ስ ነበርግ መልክ ያለውና እንደ በግ፣ ፍየል... ያሉትን የሚበላ የዱር አውሬ።

አፍንጫ ስ ከአፍ በላይ ከግንባር በታች የሚገኝ፣ ለማሸተኛና ለመተንፈሻ የሚያገለግል ሁለት ቀዳዳዎች ያሉት የሰውነት ክፍል(በአሉን ራስ ስር ተመ.)።

አፍንጫ አፍንጫው ትልቅ ወይም ትንሽ ወይም ጎራዳ ወይም ደፍጣጣ የሆነ ሰው (በቀለጽ የሚነገር)።

አፍንጫውን ነፋ ተቆጣ፣ አኮረፈ።

አፍንጫውን ይዞ ተቀበለው አስገድዶ፣ አስወገቱ ተቀበለው።

አፍንጫ ጎራዳ ት አፍንጫው ትንሽና አጭር የሆነ፣ ፋንጋ።

አፎቄ ስ ትልቅ ስለታም ጦር።

አፎት ስ የሰይፍ ወይም የጎራዴ ቤት፣ ሰገባ።

ኤ የ “አ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ኤሊ ስ ገላዋ በግም ጠንካራ በሆነ ቅርፊት መሰል አካል (ሳንል) የተሸፈነና አረግመዴ በጣም ዝግ ያለ፣ አስፈሪ ነገር ስታይ ጭንቅላቷንና እግርቿን ከጠንካራው ሽፋኗ ውስጥ የምትደብቅ እንስሳ።

ኤሊ

ኤሊክትሪክ ስ ሙቀትን፣ ብርሃንን የሚስጥ እንዲሁም ግሽፍኑን ለማንሳቀስ የሚያስችል ኤሊክትሪክና ፐርቶን ከተባሉ ነገሮች በተለያዩ መንገድ የሚገኝ ሃይል።

ኤሊክትሪክ ማጥቂያ ስ በቅዝቃዜ ጊዜ አንድን ክፍል በኤሊክትሪክ ሃይል ለማጥቅ የሚያገለግል መሳሪያ።

ኤሊክትሪክ ሽቦ ስ ለኤሊክትሪክ ግስተላለፊያ ተብሎ የተሰራ የመዳብ ሽቦ።

ኤሊክትሪክ ገመድ ስ የኤሊክትሪክ ሃይል በወሰጡ ለማስተላለፍ የሚችል የጥላሳቲክ ሽፋን ያለው ሽቦ።

ኤሊክትሪክ ጋን ስ የኤሊክትሪክ ሃይልን ከጣቢያው ተቀብሎ በተፈለገው መጠን (ጉልበት) በመወመር ወይም በመቀነስ) ለተጠቃሚው አካባቢ የሚያሰራጭ ትልቅ የኤሊክትሪክ እቃ፣ ትራንስፎርመር።

የኤሊክትሪክ ሃይል ስ የኤሊክትሪክ ጉልበት፣ የመብራት ሃይል።

የኤሊክትሪክ መስመር ስ የኤሊክትሪክ ሃይል የሚተላለፍበት ሽቦ።

የኤሊክትሪክ ምድጃ ስ በኤሊክትሪክ የሚሰራ ምድጃ።

የኤሊክትሪክ ጉልበት ስ የኤሊክትሪክ ሃይል።

ኤምባሲ ስ የአንድ አገር አምባሳደር ተልእኮና ተግባር የሚከናወንበት መስሪያ ቤት።

ኤርግራም ስ ተግጥሮ እንደ ፖስታ ሊታሸግ የሚችልና ሊላ ፖስታ እንዲሁም ቴምብር የማያስፈልገው በላዩር የሚላክ የደብዳቤ መግፊያ ወረቀት።

ኤንቪሉፕ ስ ደብዳቤ አሸን ለመላክ የሚያገለግል የወረቀት ከረጢት፣ ፖስታ። አልፎ አልፎ አምቦልክም ይባላል።

ኤክስራይ ስ በአጭር ርቀት ወደ አንድ አካል ውስጥ ዘልቆ በመግባት ተፈላጊውን የሰውነት ወይም የአካል ክፍል ለማሳየትና በፊልም ለመቅረብ የሚያስችል ሃይልኛ የብርሃን ወረር። አልፎ አልፎ ፊልሙም ሆነ መሳሪያው ኤክስራይ ይባላል።

ኤክስራይ አነበበ ኤክስራይ (ፊልሙ) ላይ የተነሳውን ወይም የተቀረፀውን ምስል በማየት ምን እንደሆነ ተናገረ። ተረጎመ።

ኤክስፐርት ስ በአንድ የሙያ መስክ የተለየና ጠለቅ ያለ እውቀት ያለው ባለሙያ።

ኤዲተር ስ አርታኢ።

ኢዲያ ታ.አ. 1.ወዲያ! ኢጭ! ለማለትና ጥላቻን፣ ንቀትን... ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል። ኢዲያ! ለተጨማሪ። 2.አንድን ነገር

በግጋን ለግድነት የሚነገር ቃል።
ሌዲያ/አንድህ ነው ለገጽ ስራ።

ኤድስ ስ በሽታን የመጽጃም ተፈጥሮአዊ ሃይልን በግዳከም ሰውነት በቀላሉ በበሽታ እንዲጠቃና ለሞት እንዲበቃ የሚያደርግ፣ ብዙውን ጊዜ በግብረ ስጋ ግንኙነት አማካኝነት በሚተላለፍ ቫይረስ የሚመጣ በሽታ።

ኤግዚቢሽን ስ 1. የሰለፉ፣ የምርት ውጤቶች፣...ትርኢት። 2. ህዝብ እንዲያቃው የተፈለጉ ነገሮች ተሰባስበው የሚታዩበት ቦታ ወይም አዳራሽ፣ መካነ ትርኢት።

ኤሊስ ቆዳስ ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ማእረጉ ከቆምስ በላይ፣ ከዳዳስ በታች የሆነ መንፈሳዊ ላባት።

እ ዮ "አ" ፊደል ሳድስ ዘር።

እ— ሃላፊ ካልሆነ ግስ ጋር እየተጣመረ የሚገባ የአንደኛ መደብ አመልካች ምእላድ።
እመጣጠሁ።

እሁድ ስ በትጻሚና በሶኝ መካከል ያለው ቀን ስም፣ የሳምንቱ መጀመሪያ ቀን።

እህ

እህ አለ ግ ወሬ ጠየቀ፣ ለበሰበ፣ አዳመጠ።

እህህ የሃዘን፣ የሀመም ስሜት የሚገለፅበት ድምፅ።

እህል ስ 1. ለምግብ የሚያገለግል የአዝርኢት ውጤት። 2. ምግብ።

እህል ቀመስ ተመገብ፣ በተቂቱ በሳ።

እህል በእህል ማግኘው ስጋ የሌለበት ምግብ።

እህል ውሃ 1. አንዱ ከሌላው ጋር በመኖር የሚያሳልፈው ጊዜ። 2. እድል ወይም እግ ረገታ። እህል ውሃዬ ሆኖ ለዚህ ቤት ለረጂሁ። 3. ኑሮ፣ ሀይወት። 4. ምግብና መጠጥ።

እህል ውሃ አያሰኝም ትልቅ ወይም ከገድ ነው፣ ቢመታ ሊገድል ይችላል። ጽላው እህል ውሃ ሊያሰኝም።

እህል ውሃው አለቀ ካለበት ቦታ ለቀቀ፣ የተ፣ ተለያየ (አብሮት ከነበረው ሰው ጋር)።

እህት ስ 1. ከአንድ እናትና ላባት ወይም ከሁለቱ በአንደኛው ከተወለዱት ልጆች መካከል ሲታ ልጅ ለወንዱ ልጅ ወይም ለሌላይቱ ሴት ልጅ ያላት የስጋ ዝምድና መጠሪያ። 2. ባላት ቀረቤታ (በዝምድና፣ በቤተሰብነት) እንደ እህት የምትቆጠር የሴት ዘመድ። 3. የማያውቋትን ሴት በትህትና ለመጥራትና ለማግኘት የሚያገለግል ቃል።

እህትማማች (እትማማች) ስ ከአንድ እናትና ላባት ወይም ከሁለቱ በአንዱ የተወለዱ ሴት ልጆች።

እለት ስ ቀንና ሌሊትን ጨምሮ ያለው ሃያ አራት

ሰአት፣ ቀን።

የእለቱ እለት (የለቱለት) በዚያ ቀን፣ በዚያው እለት።

የእለት እራት/እንጀራ ስ የእለት ምግብ።

እሳቂ "አለቀ" ስር ተመ.

እሳፊ "አለፈ" ስር ተመ.

እሴት ስ ጽቂት ከተነፋ በሃላ በወንፊት ላይ የሚቀረው ትጥቃጭ፣ ንፋሽ፣ ጥራጊ ጽቂት።

እላህ (እለክ) ስ እንደት ተደፈርኩት. ተነካሁ የሚያሰኝ የእምቢታ፣ የሞገደኝነት ስሜት።

እላህ አስወራሽ እጅግ በጣም አድካሚ፣ አስቸጋሪ፣ አሰልጅ።

እላህ ያዘው የእላህ ስሜት አደረበት።

እላህኛ (እለከኛ) ት የእላህ ስሜት ያለበት፣ ሞገደኛ።

እሌል

እሌል (እሌልታ) ስ እሌል እሌል በግለት የሚገለፅ የደስታ ጭህት።

እሌል አለ ግ 1. እሌልታ ለሰግ። 2. ተደሰተ።

እሌም¹

እሌም እሌም አለ ግ በጣም በተቂቱ፣ በትንሹ ተሰግ (ለግጣሬግ የሚወመር ጭተ ስእር...።)። ጭተ ሊታብዝ እሌም እሌም ካለ ይባላል።

እሌም² "ሀሌም" ተመ.

እሌም

እሌም አለ ግ 1. ጠፋ፣ ጨለመ (መብራት)። 2. ጠፋ፣ እልገኝ አለ፣ ትዝ እሌል አለ። 3. ጠፋ፣ ተሰወረ። 4. ተደመሰሰ (ፅሁፍ)። 5. ሄደ፣ ነገደ። እሌም ድርግም አለ ግ ረዕዎ ጠፋ።

እሌምልም አለ ግ 1. ጠፋ፣ ጥልምልም አለ (መብራት)። 2. ተበላሸ፣ ተደመሰሰ፣ ወደመ።

እሌምልም አደረገ ግ 1. ለጠፋ፣ አጨለመ (መብራት)። 2. ለበላሸ፣ አወደመ፣ ደመሰሰ። 3. ላባከነ፣ አጠፋ (ገንዘብን...።)።

እለቀት "አለቀ" ስር "እለቂት"ን ተመ.

እለቂት "አለቀ" ስር ተመ.

እለቅት ስ በአንገትና በደረት መጋጠሚያ ላይ ጎድጎድ ብላ የምትገኝ የሰውነት ከፍል(በእለን ሰውነት ስር ተመ.)።

እለቅና "አለቃ" ስር ተመ.

እለቆ መሳፍርት "ሁለቆ መሳፍርት"ን ተመ.

እለበት (ሀለበት) ስ ጎንቱሉ የደረቀ አብሽ ከተከሳ ባቂላ ጋር በግብፈውት እንደ ገንፎ

ተዘጋጅቶ በደንብ ከቀዘቀዘ በሂሳ በማንኪያ ወይም በእጅ እስኪቀጥን ድረስ ተመትቶ ብዙውን ጊዜ ከስንጋር እየተቀላቀለ በእንጀራ የሚበላ የምግብ አይነት።

አልባት “አለበ²” ስር ተመ.

አልከኛ “አልሀ” ስር “አልሀኛ”ን ተመ.

አልክ “አልሀ”ን ተመ.

አልፈት “አለፈ” ስር ተመ.

አልፈት ዝ.ክ.

አልፍ¹ ስ 1.አስር ሺህ። 2.(ዘይ.) ብዙ፣ አያሌ።

አእላፍ ስ መቶ ሺህ።

አልፍ አእላፍ/አእላፋት ት እጅግ ብዙ፣ አያሌ።

አልፍ² ስ የስንጋ. ወይም የገብስ እሸት ዛፋ፣ አንድ ራስ እህል።

አልፍኝ ስ ቀደም ባለው ጊዜ ነገስታቱና መኳንንቱ ታላላቅ እንግዶችን ለመቀበያና ለማስተናገጃ ይገልገሉበት የነበረና ከዋናው ቤት በስተሂሳ በኩል የሚገኝ ትንሽ ቤት።

አልፍኝ አስከልካይ ስ የአልፍኝ አሸከሮች አለቃ።

[የ]አልፍኝ አሸከር ስ 1.በቤተ መንግስት ውስጥ ያልተፈቀደለት ሰው ወደ ቤተ መንግስት እንዳይገባ የሚጠብቅ በአልፍኝ አስከልካይ የሚታዘዝ አሸከር። 2. ቀደም ባለው ስርአት የቤተ መንግስት አንጣፊ፣ ጋራጅ፣ አስታጣቢ፣ አልባሽ የነበረ ሰራተኛ ይጠራበት የነበረ ስም።

አልፍ አእላፍ “አልፍ¹” ስር ተመ.

አመም¹ “ሀመም”ን ተመ.

አመም² “አመመ²” ስር ተመ.

አመምኔት “ምኔት” ስር ተመ.

አፅዕር

አፅዕርታ ስ 1.ገዛይ። 2.እድገት፣ እርምጃ።

አፅዕር አለ (መር አለ) ግ እንግጥ ብሎ ተራመደ።

አፅዕር አፅዕር አለ ግ ፈጠን ፈጠን እያለ በረጅሙ ተራመደ።

አመበለት (መበለት) ስ 1.መነኩሲት። 2.ባሏ የምተባት ወይም በብቸኝነት የምትኖር ጠና ያለች ሴት።

አመቤት ስ 1.ባለፀጋ ወይም ሃብታም ሴት። 2.ቀንጅ፣ ውብ፣ ደርባባ ሴት።3. ሃላፊ፣አዛዥ፣ አስተዳዳሪ ሴት(በመኖሪያ ቤት)።

አመብርሃን ስ የቅድስት ድንግል ማርያም ሌላ መጠሪያ።

አመት¹ (እምነት) ስ በውሃ በተብሎ ቢጠጡት ወይም ለውነትን ቢቀቡት ከህመም ይፈውሳል

ተብሎ የሚታመንበት በቤተ ክርስቲያን የሚመስ አጣን አመድ።

አመት² ስ 1. ሴት ስትጣራ “አለሁ፣ ምን ልታዘዝ፣...” ለማለት በስም የተጠራው ሰው ለጠሪዋ የሚያሰማው የትህትና መልስ ። 2.ተልልቅ ሴቶችን እመቤቱ ወይም እሜቱ ለማለትና አክብሮትን ለመግለፅ ስምን ቀድሞ የሚገባ ቃል። እመት ለገረጽ።

አመጫት ስ 1.ከወለደች ብዙ ያልቆየች ወይም አራስ ሴት። 2.ከዛፍ ላይ የሚበቅል የሌላ እፅዋት ችግኝ። 3.በፅህፈት ወቅት ተዘልሎ የነበረና መፃፍ በነበረበት ቦታ ትክክል ወደላይ ከፍ ብሎ የሚፃፍ ወይም የሚገባ ቃል፣ ስርዋፅ።

አሙን “አመን” ስር ተመ.

አማ “አማ ሃ”ን ተመ.

አሚታ ስ ሴት አያት።

አማሆይ ስ የመነኩሲት መጠሪያ።

አማሆ (አማት አማዬ) ስ 1.ልጆች እናታቸውን የሚጠሩበት ቃል ወይም የተዘምደ ስም። 2.በእድሜ የገፋች ታላቅ ሴትን በአክብሮት ለመጥራት .ነምን ቀድሞ ወይም ብቻውን የሚነገር ቃል።

አማኝ ስ ምስክር።

አማኝ አነሳ ምስክር ቆጠረ ወይም ጠራ።

አማዬ “አማማ”ን ተመ.

አሜቱ ስ በእድሜም ሆነ በደረጃ ከፍ ብላ የምትገኝን ሴት በክብሮት ለመጥራት የሚያገለግል ቃል።

እምር

እምር ታህል በጣም ትንሽ።

እምስ ስ (ነውር) የሴት ብልት ወይም ሃፍረተ ስጋ(ስእሉን ለውነት ስር ተመ.)።

እምስ አንቀዋቅጥ/ፈሪ ስ በአብዛኛው በገደል አካባቢ የሚበቅል አነስተኛ የእፅዋት አይነት።

እምስ “አመስ” ስር ተመ.

እምቅ “አመቀ” ስ. ተመ.

እምቡር “እንቡር”ን ተመ.

እምቡስ (እንቡስ) ስ አብዛኛውን ጊዜ በወይና ደጋ የሚበቅል የእፅዋት አይነት።

እምቡሽቡሽ ስ ጉሽ ጠላ።

እምቡጣ “እንቡጣ”ን ተመ.

እምቡጣጢያ “እንቡጣጥያ”ን ተመ.

እምቡጥ “እንቡጥ”ን ተመ

እምቡፍና “እንቡፍና”ን ተመ.

እምቢ “እንቢ”ን ተመ.

እምቢልታ "እንቢልታ"ን ተመ.
እምባ "አነባ" ስር "እንባ"ን ተመ.
እምብርት "እንብርት"ን ተመ.
እምብርክክ "በርክክ" ስር "እንብርክክ"ን ተመ.
እምብዛም (እምብዛ) አፍራሽ አንቀያችን እያስከተለ ብዙም፣ እስከዚህም፣... የሚለውን አሉታዊ ስሜት ለመግለፅ የሚነገር ተውሳክ ገባዊ ቃል ። ወረቀቱ እምብዛም አይፈለግም/ እዚህ በፈር እምብዛም አይመጣም።
እምቦሳ "እንቦሳ"ን ተመ.
እምቦጭ አለ "ነቦጪ" ስር ተመ.
እምቦፍ አለ "ቦፍ" ስር ተመ.
እምባይ "እንባይ"ን ተመ.
እምባ "እንባ"ን ተመ.
እምባጭ "እንባጭ"ን ተመ.
እምነት¹ "አመነ" ስር ተመ.
እምነት² "እመነት"ን ተመ.
እረብ አለ "ረብ" ስር ተመ.
እረኛ ስ 1. መባቂ፣ አጋጅ (ከብትን)። 2. (በድብ፣ ዘይ.) ባለ፤ ስድ።
እረፍት "አረፈ" ስር ተመ.
እሩምታ ስ ለተወሰነ ጊዜ ያለማድረግ የሚሰማና ተከታታይነት ያለው የጥይት ተከስ።
እሩ "ሩር"ን ተመ.
እሪ
እሪታ ስ አደጋ በደረሰ ጊዜ እርዳታ ለመጠየቅ የሚደረግ የውሀት ማሰሚያ ቃል፤ ኦኦታ።
እሪ አለ ግ ለደረሰበት አደጋ እርዳታ ለማግኘት ርህህ፤ ኦኦ አለ።
እራሽ "አረሰ" ስር ተመ.
እራት "ራት"ን ተመ.
እራቻ "ራቻ"ን ተመ.
እራፊ ፣ የጨርቅ ቁራጭ።
እራት "ራት"ን ተመ.
እራንሳ "ራንሳ"ን ተመ.
እርማት "አረመ" ስር ተመ.
እርም ስ ከልክል፣ ውቲዝ፣ ሃራም። የሰው ስጋ መብላት እርም ነው።
እርሙን በሳ ከእርሙ በላ።
ከነእርሙ በሳ የዘመዱን ሞት ሳይሰማ ቀረ ወይም እልቅሶ እርሙን ሳያወጣ ቀረ።
እርመ በሳ ዘመዱ መሞቱን ሰምቶ ያላለቀሰ

ወይም ለቅሶ ያልደረሰ።
እርሙን አወጣ 1. የዘመዱን ሞት ሰምቶ አለቀሰ። 2. አንድ ነገር ተመልሶ እንደማይመጣ፣ እንደማይደረግ፣... ወይም ይሆናል ብሎ ያሰበው ወይም የተመኘው ነገር እንደማይሆን በመረዳት ተሰፋ ቆረጠ።
እርም ታህል በጣም ትንሽ።
እርም አለ ፊፀም ተወ፣ አጃረጠ፣ አቆመ።
እርም ይሁንብኝ ድጋሚ አሳደርገውም።
እርምት "አረመ" ስር "እርማት"ን ተመ.
እርምጃ "አረመደ" ስር ተመ.
እርምጥምጥ "ረመጠ" ስር ተመ.
እርርት ስ 1. በሰውና በከብት አይን ላይ የሚወጣ ሞራ መሳይ ነገር። 2. በከብት ጭራ ላይ የሚወጣ ቁስል።
እርሳም ተው.ሰ. በሁለተኛ መደብ ነጠላ ቁጥር የ ሂንገር ተባእታይም ሆነ አንስታይ ያታን (አክብሮት ለመጥራት የሚያገለግል ተውላጠ ስም)።
እርሱ "እሱ"ን ተመ.
እርሳስ "ረሰሰ" ስር ተመ.
እርሳቸው "እሳቸው"ን ተመ.
እርሷ "እሷ"ን ተመ.
እርሻ "አረሰ" ስር ተመ.
እርሾ ስ 1. ያልበካን ሊጥ እንዲበካ የሚያደርግ ቀደም ብሎ የበካ ሊጥ፤ የሰነበተ የሊጥ ትሪት። 2. ባይካርበኔት ሶዳ የሚባልና ሊጥ እንዲበካ የሚያደርግ፣ በዱቂት መልክ የተዘጋጀ ዜሚካል። 3. አንድን ተግባር ለማከናወን እንደመነሻ ሆኖ የሚያገለግል መጠነኛ ገንዘብ ወይም ጥሪት።
እርቃን ስ ራቁት፣ መለመላ።
እርቃኑን ቀረ 1. ራቁቱን ሆነ። 2. አጣ፣ ደሆ። 3. ተጋለጠ፣ መጥፎ በራው ታወቀ።
እርቃኑን አስቀረው 1. ያለውን ሁሉ ወሰደበት፣ ሰረቀው። 2. ራቁቱን አስቀረው። 3. አጋለጠው።
እርቃኑ ስጋ ስ ያልበሰ ወይም ራቁቱን የሆነ አካል፣ በውነት።
እርቅ "አረቀ" ስር ተመ.
እርባታ "ረባ" ስር ተመ.
እርባና ቢስ ዝ.ክ.
እርባና¹ ስ የተለያየ ጥቃትን ቅርፅ ቅርፅ ያለበትና በረቀቀ ዘዴ በጥበብ የተሰራ የቀሰበት፣ የኮርቻ፣ የመስቀል፣ ... ንቅስ ወይም ንድፍ።

እርባን ስራ ስ በላዩ ቀጭን ሽቦ የተጠመጠመበትና ረቂቅ ንቅስ ያለበት፤ የረቀቀ አሰራርን የተከተለና ውበት ያለው የወርቅ ወይም የብር ጌታ ስራ።

እርባን² “ረባ” ስር “እርባና”ን ተመ.

እርብትብት “*ረበተበተ” ስር ተመ.

እርብድብድ “*ረበደበደ” ስር ተመ.

እርቦ ስ 1.የቀና አንድ አራተኛ የሆነ የእህል መሰፈሪያ። 2.ከሰፊት የተሰራ የቁርስ ወይም የቆሎ ማቅረቢያ። 3.ጤሰኛ ለባለርስት ይሰጠው የነበረ አንድ አራተኛ የምርት ውጤት።

እርቦ አራሽ ስ የባለርስትን መሬት እያረሰ ከሚያገኘው ምርት አንድ አራተኛውን ለባለርስቱ የሚሰጥ ገበሬ።

እርቦ አፍሳሽ ዝ.ክ.

እርከን ስ 1.ደረጃ፤ መውጫ መውረጃ። 2.መሬት እንዳይሸረሸርና በካርፍ እየተጠረገ እንዳይወሰድ ደግሞ የሚይዝ የድንጋይ ካብ። 3.ለመንግስት ሰራተኛ በየተወሰነ ጊዜ የሚሰጥ የደመወዝ ጭማሪ።

እርኩም ስ ሙሉ በሙሉ ጥቁር ሆኖ ከፊቱ በኩል አንገቱ አካባቢ ቀይ ያለበትና መንቀረ ረዥም የሆነ ከጥንብ አንሳ ከፍ የሚል ትልቅ የአሞራ አይነት።

እርኩም አፍ (ስድብ) ያሞጠሞጠ ወይም የሾለ አፍ ያለው።

እርኩስ “ረከስ” ስር ተመ.

እርካብ “ርካብ”ን ተመ.

እርካታ “ርካ” ስር ተመ.

እርክፍክፍ “*ረከፈ.ከፈ.” ስር ተመ.

እርኮት ስ ከበሬ ወይም ከጉማሬ፤... ቆዳ የሚሰራ የውሃ መያዣ።

እርዛት “*አረዘ” ስር ተመ.

እርዳታ “ረዳ” ስር ተመ.

እርድ¹ ስ በጫ ቀለም ያለው የትመም አይነት።

እርድ² “አረድ” ስር ተመ.

እርጅና “አረጀ” ስር ተመ.

እርገት “አረገ” ስር ተመ.

እርጉም “ረገመ” ስር ተመ.

እርጉዝ “*ረገዝ” ስር ተመ.

እርጋታ “ረጋ” ስር ተመ.

እርጋጭ “ረገጠ” ስር ተመ.

እርግማን “ረገመ” ስር ተመ.

እርግብ “ርግብ”ን ተመ.

እርግብግቢት “*ረገበ” ስር ተመ.

እርግብግብ ዝ.ክ.

እርግዝና “*ረገዝ” ስር ተመ.

እርግጠኛ “*ረገጠ” ስር ተመ.

እርግጥ ዝ.ክ.

እርግጫ “ረገጠ” ስር ተመ.

እርግፍግፍ አለ “*ረገፈ.ገፈ.” ስር ተመ.

እርሳ “ረጋ” ስር ተመ.

እርሳ ስ መወርወሪያ ውስጥ በሚጋደም ቀስም ውስጥ ተሰክታ፤ ቀስሙ (ድውሩ) እንዲሸከረከርና ማጉ በድሩ መካከል እንዲዘረጋ የምትረዳ እንደሰገበሊጥ አገዳ ያለች ቀጭን ሽመል።

እርጥባን “ረጠበ” ስር ተመ.

እርጥብ “ረጠበ” ስር ተመ.

እርጥጥ “ረጠጠ” ስር ተመ.

እርጭ

እርጭ (ረጭ) አለ ገ ፀጥ፡ ዝም አለ።

እርፊት “አረፈ.” ስር “እረፍት”ን ተመ.

እርፍ ስ በአንድ በኩል ከግሪጃና ከሞሬር ጋር የሚዋደድ፤ በሌላ በኩል ገበሬ ሲያርስ የሚጨብጠውና የሚረሻውን ጥልቀትና ሃይት የሚቆጣጠርበት የበሬ እቃ(ስእሉን ሞሬር ስር ተመ.)።

እርፈ መስቀል ስ ከመያዣው በኩል የሚተልል ቅርፅ ያለበት የስጋ ወደሙ ማቀበያ ወይም መስጫ ማንኪያ።

እርፍ መጣያ ስ ገበሬ የእርሻ ሰውጋን በነሃሌ ወር ከጨረሰ በሃላ የግብርና እቃውን የሚያስቀምጥበት ወቅት።

እርሮ “ሮሮ”ን ተመ.

እሰይ ደግ፡ ግለፊያ ለግለት የሚነገር የደስታ መግለጫ ቃል።

እሱ (እርሱ) ሶስተኛ መደብ ተባለታይ ያታ፤ ነጠላ ቁጥርን የሚያመለክት ተውላጠ ስም።

እሳቤ “እሰበ” ስር ተመ.

እሳት ስ 1.ብርሃንና ሙቀት የሚሰጥና የግቃጠል፤የግፍላት፤የግብስል፤ የግንደድ+... ሃይል ያለው ነጻድ ወይም ፍም። 2.(ዘይ.) ጎበዝ፤ ቀልጣፋ፤ ንቁ፤ ራሌ። በትምህርቱ ላላት ነው።

እሳት ሆነ 1.በጣም ተናደደ፤ በሸቀ። 2.እጅግ ተወደደ፤ ውድ ሆነ። ቡና ባህት ጊዜ ላላት ሆኗል።

እሳት መታው በእሳት በጣም በሰለ።

እሳት ሰደደበት ቃጠሉ አስነሳ፤ በእሳት እያያዙ፤ ለነሳ።

እሳት በላው እሳት ፈጀው፤ እቃጠለው።

እሳት ተነሳ

እሳት ተነሳ የእሳት ቃጠሉ ወይም አደጋ ተፈጠረ።
 እሳት አፍ (ሰድብ) ለፍላፊ፣ ነገረኛ፣ ምላሰኛ።
 እሳት ገባው ከሚያስፈልገው በላይ በሰለ።
 እሳትና ጭድ የማይስማሙ፣ አጥፊና ጠፊ።
 እሳተ ገሞራ ስ ከመሬት ከርስ ውስጥ የተለጠ ድንጋይና ሌሎች ነገሮችን በመያዝ ፈንድቶ የሚወጣ እሳት።
 እሳት አደጋ ስ 1.በእሳት ምክንያት በቤት ወይም በንብረት ላይ የሚደርስ አደጋ፣ ቃጠሉ።
 2.በእሳት ምክንያት በቤት ወይም በንብረት ላይ ቃጠሉ ሲነሳ ጥሪ እየተደረገለት አደጋውን የሚከላከል ድርጅት(ሙሉ መጠሪያው የእሳት አደጋ መከላከያ ነው መኪናውም እሳት አደጋ ይባላል) ።
 የእሳት ሳንቃ ስ የእሳት ነበልባል።
 የእሳት ራት ስ ማታ ማታ በእሳት ወይም በመብረት ዙሪያ የምትበር ቢራቢር።

የእሳት ራት

የእሳት ክፋይ ገ ጫቶ በእሳት የፋመ የእንጨት ጉማጅ።
 እሳቸው (እርሳቸው) እሱ ወይም እሷ የሚባሉት ተውላጠ ሰምቶ ፈንታ የሚገባ የእኩብርት ተውላጠ ሰም።
 እሰላም "ሰለሙ" ስር ተመ.
 እሰልምና ዝ.ከ.
 እሰረኛ "አሰረ" ስር ተመ.
 እሰራት ዝ.ከ.
 እሰር ዝ.ከ.
 እሰስት¹ ስ 1.የመልኳን ቀለም ከእነባቢዋ ቀለም ጋር የምታመሳስል፣ዝርያዋ ከገበሌ ወገን የሆነ፣ረኝም ምላሰ ያላት አነስተኛ ፍጡር።
 2.(ዘይ.) ባህሪው የሚለዋወጥ፣ ጠባቂ የማይታወቅ ሰው።

እሰስት 1ኛ ፍቺ

እሰስት² ስ ማንቀርት። እስሰቱን አንቆ ገንዘቡን ተቀበለው።
 እሰቱኮ "ሰቱኮ"ን ተመ.
 እሰቲ "እሰኪ" ን ተመ.
 እሰታዲየም "ሰታድየም"ን ተመ.
 እሰቱንስል "ሰቱንስል"ን ተመ.
 እሰቱፕለር "ሰቱፕለር"ን ተመ.
 እሰትንፋስ ስ ትንፋሽ።
 እሰትንፋስ ዘራብት ህይወት ሰጠው።
 እሰከ መዋ. መድረሻን አመልካች ቃል። እስከ ድረጃዋ እንዳለሁ/ እስከ ነገ እቆያለሁ።
 እሰኩታ ስ በጠላ ላይ የሚገነፈፍ የጊሾ፣ የበትልና የአኻር አሰር፣ ገፈት።
 እሰኪ(እሰቲ) (አንድን ድርጊት)ፊልፍ/አትፊልፍ፣ አድርገ/አታድርግ ለማለት ከገሰ ተደግቦ የሚነገር ቃል። እስኪ ገፈው/ እስኪ ሰጠኝ/ እስኪ ነኝ።
 እሰክረቢቶ "ሰክረቢቶ"ን ተመ.
 እሰክሰታ (እሰክሰ) ስ በዘፈን ጊዜ ምትን ጠብቆ የሚደረግ የትከሻና የእንገት እንትስቃሲ።
 እሰክሰታ ወረደ (እሰክሰ አለ) በዘፈን ጊዜ ምትን ጠብቆ በትከሻና በእንገቱ እንትስቃሲ አደረገ።
 እሰኮላርሽፕ "ሰኮላርሽፕ"ን ተመ.
 እሰኮችቴፕ "ሰኮችቴፕ"ን ተመ.
 እሰኳድራ-ብረት" ስር -ብረት ማእዘንን ተመ.
 እሰፒል "ሰፒል"ን ተመ.
 እሷ (እርሷ) በሰሰተኛ መደብ ነጠላ ቁጥር፣ አንስታይ ገታን የሚያመለክት ተውላጠ ሰም።
 እሸት "ሸተ" ስር ተመ.
 እሺ 1. ለአንድ ድርጊት፣ ሰራተ... መስማማትን፣ ፈቃደኝነትን ለመግለፅ የሚባል ቃል።2. በጋራ ግድቃ ወይም ንግግር ጊዜ አድግጭ አውራውን ተጥል፣ ከዚያስተ... ለማለት የሚጠቀምበት የወራ ግራዝሚያ ቃል።
 እሺታ ስ ለቃደኝነት፣ መስማማት፣ ይሁንታ።
 እሺ አለ ገ ተስማማ፣ ፈቃደኛ ሆነ።
 እሺ ባይ ታ ኃዛኝ፣ ይሁን ባይ።
 እሽ 1.ዝንብን፣ ወፍን፣ ዶርን ለማረር የሚነገር ቃል። 2.ዝም በል ወይም ፀጥ በል ለ ግ ስ ት የሚነገር ቃል።
 እሽ አለ ገ 1.ዝንብን፣ ወፍን፣ ዶርን አባረረ፣ ተከላከለ። 2.ዝም በል ወይም ፀጥ በል አለ።
 እሽል "እሽለ" ስር ተመ.

እሸም "እሸመ" ስር ተመ.

እሸሩሩ የታዘለ ወይም በእቅፍ የተያዘ ህፃን ሲያለቅስ ዝም እንዲል እየተዋዛወዙ በዜማ የሚባል የማሳበያ ቃል።

እሸሩሩ አለ ግ 1. የሚያለቅስ ህፃን ልጅ ዝም እንዲል በዜማ እሸሩሩ እያለ አባባል፤ ዝም እንዲል አደረገ። 2. (ዘይ.) ተለማመጠ፤ አሸበለበለ።

እሸትድድም (እሸቅድምድም) "ቀደመ" ስር ተመ.

እሸቦለሌ ስ የስድብ ምልልስ።

እሸኮኮ "እንኮኮ"ን ተመ.

እሸግ "እሸገ" ስር ተመ.

እሸህ (እሸክ፣ ሾክ) ስ እንደ እጋም፣ ግራር፥ ... ባሉ አዕዋት ላይ የሚገኝ እንደመርፌ ሹል የሆነና የሚዋጋ የአዕዋት አካል።

እሸህ ነው ክፉ፣ ነገረኛ ነው።

እሸህ አፍ ት (ስድብ) ተሳጻቢ፥ ነገረኛ (ሰው)።

እቁባት "ቁባት"ን ተመ.

እቁብ ስ 1. ሰዎች በተወሰነ ጊዜ የተወሰነ ክፍያ እየከፈሉና ገንዘቡ አንድ ላይ ተሰብስቦ ገቢ እየሆነ በየተራ ወይም በእግር ለእያንዳንዳቸው እንዲደርስ ለማድረግ የሚያቋቁሙት ማህበር።

2. ለዚህ ማህበር የሚከፈል ገንዘብ። በየሳምንቱ አቁብ ይጥላል።

እቁብ ደረሰው ተራው ደርሶ (እግ ወጥቶለት) የተሰበሰበውን ገንዘብ ወሰደ።

እቁብ ጠጣ የእቁብ ማህበር አባል ሆነ።

እቁብ ጣለ በእቁብ ውስጥ ለሚሰበሰበው ገንዘብ የራሱን ድርሻ ከፈለ።

እቁብተኛ ት የእቁብ ማህበርተኛ ወይም አባል።

እቃ ስ 1. ተንቀሳቃሽ የመገልገያ መሳሪያ፣ ቁሳቁስ። 2. ጻዝ። 3. (ዘይ.) በራሱ አስተሳሰብ መሰረት የማይንቀሳቀስ፤ ደካማ፤ እንደፈለገ ወዲያ ወዲህ የሚያደርጉት ሰው። 4. (ዘይ.) የወንድንም ሆነ የሴትን አባላዘር በስሙ ላለመጥራት ተተክቶ የሚባል የማለዘቢያ ቃል።

እቃ ቤት ስ የእቃ ማስቀመጫ ወይም ማጠራቀሚያ ክፍል።

እቃ ማምጃ ቤት ስ 1. በአንድ መሰሪያ ቤት ወይም ድርጅት ውስጥ ለአገልግሎት እንዲውሉ የተገዙ እቃዎች የሚቀመጡበት ቤት ወይም ክፍል። 2. በእቃ ማምጃ ቤት ውስጥ በሃላፊነት የሚሰራ ሰራተኛ።

እቅድ "አቀድ" ስር ተመ.

እቅፌን እርግጥን፥ እውነቱን።

እቅፌን ተናገረ እውነቱን፥ ትክክለኛውን ተናገረ።

እቅፍ "አቀፈ" ስር ተመ.

እቅፎሽ ዝኢ.

እበት ስ 1. የቀንድ ከብት እዳሪ፣ ፍግ። 2. (ስድብ፣ ዘይ.) ሰነፍ፣ ጅል፣ የማይረባ።

እበት ጣለ ኮሳ (የቀንድ ከብት)።

እበጥ "አበጠ" ስር ተመ.

እቡይ ት ክፉ፥ ትእቢተኛ።

እባሽ "አበሰ" ስር ተመ.

እባብ ስ 1. እግር የሌለው፥ በልቡ እየተሳበ ወይም እየተንጎለለ የሚሄድ መርዘኛ እውሬ፣ ከይሲ። 2. (ዘይ.) ክፉ፥ ምቀኛ፥ ተንኮለኛ።

እባብ ጣላ [አሞራ] ስ አንገቱ ረኝም፥ መልኩ ገብሰማ የሆነና ብዙ ጊዜ እባብና ትላትል የሚመገብ የአሞራ አይነት።

እባክህ አንድ ነገር እንዲሆን፥ እንዲደረግ ለመጠየቅ ወይም ለመለመን ሲፈለግ ከሚጠየቀው ነገር ቀድሞ የሚነገር የልመና ማቅረቢያ ቃል። እባክህ ሰራውን ተሉ ተሉ ጨርሰልኝ።

እባጭ "አበጠ" ስር ተመ.

እብለት "አበለ" ስር ተመ.

እብሪት ስ ጥጋብ፥ ትእቢተኛ፥ ማን አለብኝነት።

እብሪተኛ ት ጥጋቦኛ፥ ትእቢተኛ።

እብቅ ስ ከእህል ላይ ተለይቶ የሚወጣ የደቀቀ ገለባ፣ ጉፋሽ።

እብነበረድ ስ በተፈለገው ቅርፅና መጠን እየተሰተካከለ ለተለያየ አገልግሎት (ለቤት፣ ለሃውልት፥ ... ግንባታ) የሚውል፣ የተለያየ መልክ ያለውና ዋጋው ከፍተኛ የሆነ የድንጋይ አይነት።

እብደት "አበጠ" ስር ተመ.

እብድ ዝኢ.

እብጠት "አበጠ" ስር ተመ.

እቦኛ ት ክፉ፥ ጫካ፣ እቡይ።

እቴቴ ስ ታላቅ እህትን፥ አክስትን፥ ... በአክብሮት ለመጥራት የሚያገለግል ቃል።

እቴጌ ስ የጉንብ ሚስት የማእረግ ስም።

እትማማች "እህት" ስር "እህትማማች"ን ተመ.

እትም "አተመ" ስር ተመ.

እትራት "አተረ" ስር ተመ.

እትብት "አተቦ" ስር ተመ.

እትት

እትትት አለ

እትትት አለ ግ ብርድ፡ ቆፊን የያዘው መሆኑን እትትት በማለት ገለሀ።

እትዬ ስ ዘመድ ወይም ቅርብ የሆነችን ሴት በአካብሮት ለመጥራት የሚያገለግል ቃል፡ ማንኛዋንም ሴት ለመጥራት ያገለግላል።

እቶን ስ የእንጨት እሳት የሚነድበት ጎድጎድ ያለ ትልቅ ምድጃ።

እቸክ እቸክ ተዝቃዛ ውሃ ወይም ብርድ የነካው ሰው የሚያሰማው የመሳቀቅ ድምፅ።

እት ከነጠላ ስም ጋር ተጣምሮ በመነገር ከነጠላው ስም ጋር ሊገናኝ የሚችለውን ስም ሁሉ አጠቃሉ ለመጥራት የሚያገለግል ምእላድ።
እነሰሰደ መጠ።

እነሆ ይህው፡ ይህውና።

እነርሱ (እነሱ) በሰስተኛ መደብ ብዙ ቁጥርን የሚያመለክት ተውላጠ ስም።

እነዚህ (እነኚህ፥ እኚህ) በሁለተኛ መደብ የብዙ ቁጥር አመልካች ቅፅል ወይም ተውላጠ ስም። (አመ.ት.) እነዚህ መግሠፍት የኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካዳሚ ናቸው። (አመ.ተ.ሰ.) የኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካዳሚ መፃህፍት እነዚህ ናቸው።

እነዚያ (እነኚያ፥ እኚያ) በሰስተኛ መደብ የብዙ ቁጥር አመልካች ቅፅል ወይም ተውላጠ ስም።

እና “ና”ን ተመ.

እናት ስ 1.የወለደች ሴት ከወለደችው ጋር ባላት የተዛምደ ግንኙነት የምትጠራበት ቃል፡ ወላጅ ።
2.ሴት ሞግዚት ወይም አሳዳጊ። 3.(ዘይ.) ደግ፡ ሩሀሩሀ።

እናት አልባ እናት የሌለው ወይም እናቱ የሞተችበት።

እናት አገር ስ የአንድ ሰው የትውልድ አገር።

እናንተ ተው.ሉ በሁለተኛ መደብ ብዙ ቁጥርን የሚያመለክት ተውላጠ ስም።

እኔ ተው.ሉ በአንደኛ መደብ ነጠላ ቁጥርን የሚያመለክት ተውላጠ ስም።

የእኔ ብጤ ደሃ፡ ለምኖ አዳሪ።

እንሰሳ "እንሰሳን ተመ.

እንሰት ስ ስሩ ቆጮ የሚባለውን ምግብ ለማዘጋጀት የሚያገለግል፡ ቅጠሉ ሰፋፈ የሆነ የተክል አይነት፤ ከባ።

እንሰላል ስ እንጨቱ ውስጠ ከፍት የሆነና ቅጠሉ አረቁ አረቁ (የፈረንጅ) የሚሸት የተክል አይነት።

እንሰራ ስ ከሸክላ አፈር የሚሰራ የጣሳ መጥመቂያ ወይም የውሃ መቅጃና ማስቀመጫ እቃ (ሸሉን “ሸክላ እቃ” ስር ተመ.)።

እንሰሳ (እንሰሳ) ስ 1.ማንኛውም ሀይወት ያለውና በራሱ ሃይል ከቦታ ቦታ የሚንቀሳቀስ ፍጥረት። 2.እንደ ላም፡ በግ፡ ድኩላ፡... ያለ የቤትና የዱር ፍጥረት። 3.(ስድብ፡ ዘይ.) ሞኝ፡ ጅል፡ ቂል፡ የዋህ ።

የቤት እንሰሳ ስ በቤት ውስጥና በቤት አካባቢ የሚኖር፡ ለሰው ልዩ ልዩ አገልግሎት የሚሰጥ እንደ ዶሮ፡በግ፡ፈረሰ፡...ያለ ማንኛውም እንሰሳ።

የእንሰሳት ሃኪም ስ የቤት እንሰሳትን በማከም ሙያ የሰለጠነ ሃኪም።

የዱር እንሰሳ(አውሬ)ስ በዱር በጫካ የሚኖር እንደ አንበሳ፡ቀጭ፡ዝንጀሮ፡...ያለ ማንኛውም እንሰሳ።

እንሰት ስ የተባለት ተቃራኒ፤ ሴት።

እንሰታይ ት ሴቱ።

እንሰሰሳ ስ ሴቶች እጅና እግራቸውን የሚያቀሉበት የእዕዋት አይነት።

እንጃሮ ስ ብርድ ወይም ውርሳ የመታው እህል።

እንሸላሊት (መንሸላሊት) ስ ጅራቷና ጭንቅላቷ እባብ የሚመስልና አራት አገር ያላት ትንሽ አውሬ።

እንሸላሊት

እንሸርት [ውሃ] ስ ለመውለድ በምጥ ላይ ካለች የሴት ብልት የሚፈስ እንደ ውሃ ያለ ፈሳሽ ነገር፡ “ሸንት ውሃ”ም ይባላል።

እንቀት ስ 1.የሰንደ ወይም የገብስ ክክ፤ ቅንጣ። 2.የእህል እንቅጥቃጭ።

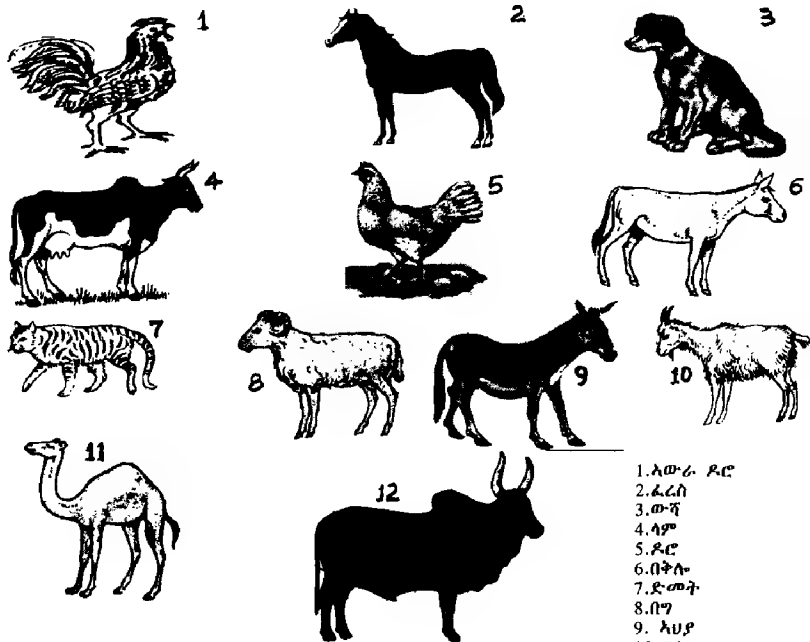
እንቁ ስ በጣም ውድ የሆነና ለጌተነት የሚያገለግል በባህር ውስጥ የሚገኝ የከበረ ድንጋይ፤ ሱል።

እንቁላል ስ 1.በአብዛኛው ከእለዋፍ ወገን የሆኑ እንሰሳት የሚወልዱት፤ በሰሰና ጠንካራ ቅርፊት የተሸፈነ፤ ውስጡ በነጭ ፈሳሽ የተከበበ አስኳል ያለው እንክብል። 2.ዕንስ ሊሆን የሚችል ሴቱ ዘር።

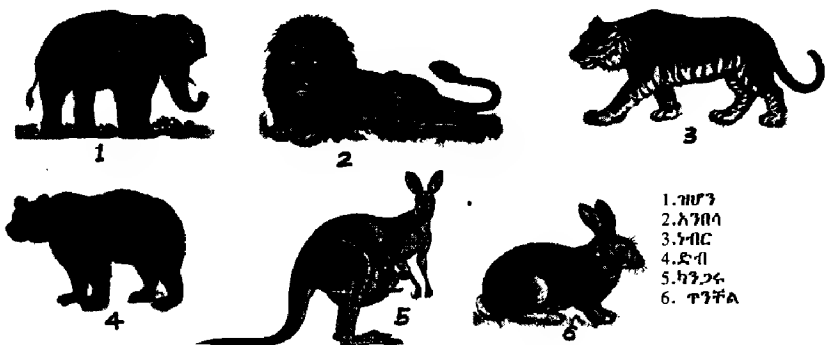
እንቁላ መስጋል በጣም አምርበታል።

እንቁላ ጣለች እንቁላ ወለደች (ዶሮ፡ ወፍ፥ ...)።

የእንቁላ ውሃ ስ በእንቁላ ውስጥ የሚገኝ ውሃ መሳይ ፈሳሽ ነገር፤ ዞፍ።

1. አውራ ጾሮ
2. ፈረስ
3. ውሃ
4. ላም
5. ጾሮ
6. በቅሎ
7. ድመት
8. በግ
9. አህያ
10. ፍየል
11. ግመል
12. ቦሬ

1. ዝሆን
2. አንበሳ
3. ነብር
4. ድብ
5. ካንጋራ
6. ጥንቅቃ

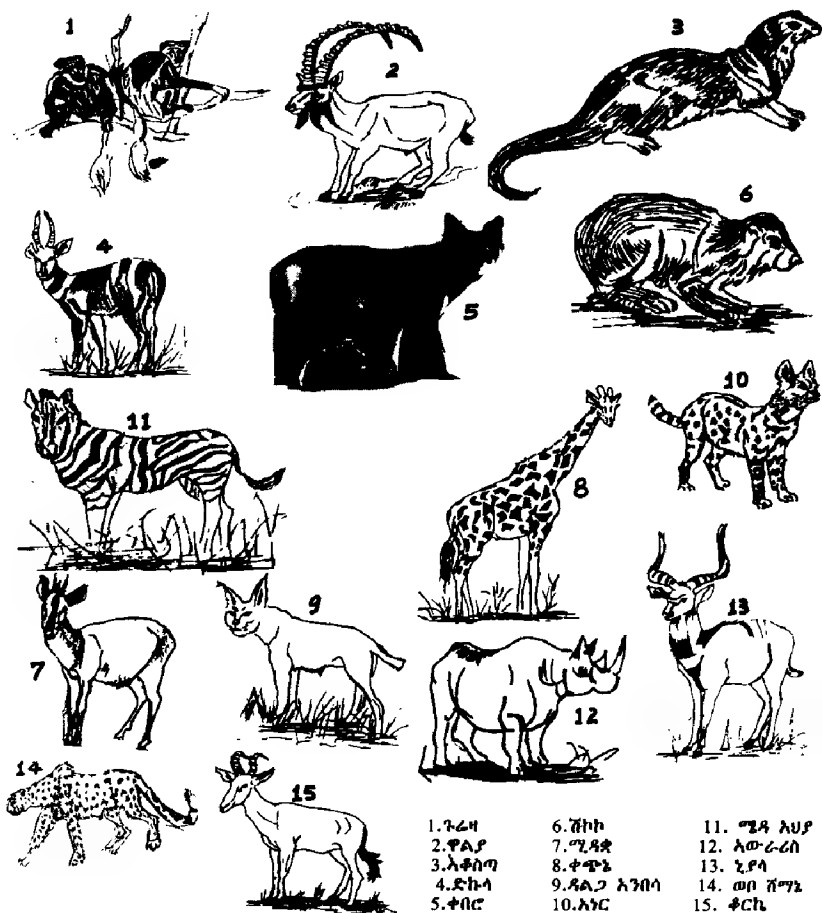

1. ቅዱስ ጊዮርጊስ
2. ጥርጥር
3. ጥቅም
4. አገልግሎት
5. ጽብ

6. ገብ
7. ጠጣ
8. ልብ
9. የግራ ፍጥረት
10. ገብ

11. ገረገሪ
12. አዋልግ
13. ፍጥረት
14. ጥቅም
15. ጥቅም ልብ

16. አገልግሎት
17. አገልግሎት

1. ፩፡፩፡፩	6. ፩፡፩፡፩	11. ፩፡፩፡፩
2. ፩፡፩፡፩	7. ፩፡፩፡፩	12. ፩፡፩፡፩
3. ፩፡፩፡፩	8. ፩፡፩፡፩	13. ፩፡፩፡፩
4. ፩፡፩፡፩	9. ፩፡፩፡፩	14. ፩፡፩፡፩
5. ፩፡፩፡፩	10. ፩፡፩፡፩	15. ፩፡፩፡፩

እንቁላጭሮሽ (እንቁልልጮሽ) ስ ልጆች አንድ ነገር ይዘው፡ ላይሰጡ እያላዩና እያንጉ የሚናገሩት የወጣታ ቃል።

እንቁራሪት ስ ጅራት የሌላት፡ በውሃ ውስጥ በየብስ መኖር የምትችል፡ ጡብ ጡብ እያለች የምትሄድ ትንሽ አውሬ፡ ትንንቸር።

እንቁራሪት

እንቁር ስ ከጠፍር ወይም ከእንጨት የተበጀ እርሱ፡ ተንገ።

እንቁርባ ስ የአተር፡ የባቂላ፡ የሽንብራ... ፍሬ ልብስ፡ ገለባ፡ ገለፈት።

እንቁሽቁሽ "ቆሽቆሽ" ን ተመ.

እንቁጣጣሽ ስ 1. መስከረም አንድ ቀን የሚውል የዘመን መለወጫ በአልፎ ቅዱስ ዮሃንስ፡ የአዲስ አመት የመጀመሪያ ቀን። 2. በአዲስ አመት መጀመሪያ ቀን ልጆች ለወዳጅ፡ ለዘመድና ለነረቢት እንደ ገበበረከት የሚያቀርቡት እንግጫና አደይ አበባ፡ የአዲስ አመት የበጎ ምኞት መግለጫ ስጦታ።

እንቁጥቁጥ "ቆጠቆጠ" ስር ተመ.

እንቃሪ "ኑቀረ" ስር ተመ.

እንቃቅ¹ ስ አራስ ልጅ።

እንቃቅ² ስ እንደ እንሸላሊት ያለ የገበሉ አይነት።

እንቃልፋም "እንቀላፋ" ስር ተመ.

እንቅልፍ ዝ.ከ.

እንቅርት ስ በሰው አንገት ላይ ብዙውን ጊዜ በፊት ለፊት በኩል በጉርሮ ላይ የሚወጣ እባጭ መሰል በሽታ።

እንቅርታም ፡ እንቅርት ያለበት ሰው።

እንቅሽ አለ "ነቀሽ" ስር ተመ.

እንቅሽ አደረገ ዝ.ከ.

እንቅብ ስ አስር ቁና ያህል የሚይዝ ከአካርማ ወይም ከስንደዶ የሚሰራ ሰፊና ጎድጓዳ የሰፊት እቃ (መጡ እንደየአካባቢው ይለያያል)(በእሉን የሰፊት እቃ ስር ተመ.)።

እንቅብ ሆድ (ስድብ) በርጫም።

እንቅጥቃጭ "ቀጠቀጠ" ስር ተመ.

እንቅፋት "ኑቀረ" ስር ተመ.

እንቅፍድ "ቀፈደደ" ስር ተመ.

እንቅቅልሽ ስ ድፍን ያለና ምስጢር አዘል ነገር (ጭውውት) በጥያቄ መልክ የሚቀርብበት የስነ ቃል አይነት።

እንቅቅልሽ ሆነ ምስጢሩ አልታወቅ አለ፡ ድፍን ያለ ነገር ሆነ።

እንቅቆ ስ ፍሬው ለኮስ መድሃኒት የሚሆን፡ አብዛኛውን ጊዜ በወይና ደጋ የሚበቅል የእዕዋት አይነት።

እንቡር (እምቡር)

እንቡር አለ ገ ዘለለ፡ እመር አለ።

እንቡር እንቡር አለ ገ ዘለለ፡ እንጣጥ እንጣጥ አለ።

እንቡርባይ ስ "በረበረ" ስር ተመ.

እንቡስ "እምቡስ"ን ተመ.

እንቡሽቡሽ [ጣላ] ስ ቢጠጡት የማያሰክር ጉሽ ጣላ።

እንቡቅቡቅ "ቀቀቀቀ" ስር ተመ.

እንቡቡ

እንቡቡ አለ ገ ልጅን በጀርባ ላይ በእንቀልባ ወይም በልብስ አዘለ ወይም ተሽጦ።

እንቡጣ (እምቡጣ) ስ ጥጃቸው ሲጥት ላሟ ወተት መስጠቷን እንዳታደርጉ የጥጃቸውን ቀዳ ጭፍ ወይም ሳር ሞልተው በላሟ ፊት የሚያቆሙት የጥጃ ምስል፡ ገፍላ።

እንቡጣጢያ (እምቡጣጢያ) ስ ለጋ፡ ጨትላ።

እንቡጥ (እምቡጥ) ስ 1. እንደ ባቂላ፡ አተር፡ ሽንብራ፡... ያሉ የአበባ እህሎች አበባቸው ከረገፈ በሂላ በአበባው ቦታ የሚተካው የፍሬ አያያዝ ጅምር፡ ውጥን። 2. እንደ ባቂላ፡ አተር፡... ያሉ የአበባ እህሎች በእሽትነታቸው ጊዜ ፍሬውን ሽፍኖ ወይም ጠቅልሎ የሚይዘው ገለፈት። 3. ለጋ ፡ ጮርቃ።

እንቡጥ ያህላል በጣም ትንሽ ነው።

እንቡጥ ጣለ ተከሉ አበባውን አራግፎ ፍሬ ማፍራት ጀመረ።

እንቡጥቡጭ "ቀጠቆጠ" ስር ተመ.

እንቡፍና (እምቡፍና) ጣላ ስ ያልጠራና ያልፈላ ጉሽ ጣላ።

እንቢ (እምቢ) ተውገ. አይሆንም፡ እሻፈረኝ ወይም አላደርገም ለማለት የሚያገለግል ቃል ።

እንቢያ ዝ.ከ.

እንቢታ ስ እሺ ወይም ይሁን አለማለት።

እምቢተኛ ፡ እልቀበልም፡ አላደርገም፡

አይሆንም ባይ።

እንቢ አለ ፡ 1.አልቀበልም፡ አሻፈረኝ፡ አልታዘዝም፡ ... አለ። 2.አልሰራ፡ አልሆን አለ (እቃ፡ መሳሪያ፡...)።

እንቢ ነገር ስ የለለሰ ቁርባት እንደ ከረጢት ተሰናቆ በውስጡ ገለባና ባር ከተሞላበት በሂሳ በጋራሰና በአሀያ ጆርባ ላይ ከጭነት በታች የሚውል የጀርባ መከላከያ፡ መደላድል።

እንቢልታ (እምቢልታ) ስ በላፍ የሚነፋ፡ ወፍራምና ቀጭን ድምፅ ማውጣት የሚችል፡ ከቀርከሃና ከብረት የሚሰራ እንደ ዋሽንት ያለ የሙዚቃ መሳሪያ(ሰክሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተሙ)።

እንቢልታ ነፊ ስ በእንቢልታ መጫወት የሚችል ሙዚቀኛ።

እንቢልተኛ ዝ.ከ.

እንቢያጉሰ ስ በጭነት በቅሎ ወይም በፈረስ ደረት ላይ የሚውል ከቀደሚያና ከቅናት ጋር የሚያያዝ የበቅሎ እቃ(ሰክሉን "ኮርቻ" ስር ተሙ)።

እንባ "አነባ" ስር ተሙ.

እንብርቢጣ ስ ብብት።

እንብርት (እምብርት) ስ 1.በሆድ መካከል የሚገኝ እትብት የሚቆረጥበት፡ ወደ ውስጥ ሰርጎድ ያለ ክብና ትንሽ የሰውነት ክፍል(ሰክሉን ሰውነት ስር ተሙ)። 2.መሃት፡ ቤቱ ከስተገው **እንብርት ብዙም አይርቱ፡**

እንብርት የለሽ በልቶ የማይጠገብ፡ ሆጃም።

እንብርክክ (እንብርክ) "ብርክክ" ስር ተሙ.

እንብድብድ "ብደብደ" ስር ተሙ.

እንቦሳ (እምቦሳ) ስ ከወተት በቀር ውሃ የማይጠግና ባር የማይበላ ያልጠነከረ ትንሽ ጥጃ።

እንቦሳ እሰፍ ወደ አዲስ ቤት ሲገባ "ቤት ለእንቦሳ" በማለት መልካም ምኞትን ለሚገልፅ እንግዳ በምላሹ የሚቀርብ የመልካም ምኞት መግለጫ።

እንቦቀቅላ (እንቦቃቅላ) ስ 1.አበባው ቅላት ያለው በወይና ደጋ የሚበቅል የእፅዋት አይነት። 2.ያልጠና፡ ለጋ (ልጅ፡ ቀንበጥ፡...)።

እንቧ (እምቧ)

እንቧ አለ ፡ ሙሀ፡ ድምፅ አሰማ (በፈ፡ ላም)።

እንቧይ (እምቧይ) ስ ፍሬው ድቡልቡል የሆነና ሲበሰል ሎሚ የሚመስል፡ እሾሃማና የማይበላ የእፅዋት አይነት፡ ፍሬውም እንቧይ ይባላል ።

እንቧጮ (እምቧጮ) ስ ቅጠሉ ለሰላሳ፡

አገዳው ውስጠ ክፍት የሆነና ሲቀምሱት ጨው ጨው የሚል ጣእም ያለው የእፅዋት አይነት።

እንተን "እንትና"ን ተሙ.

እንትብትብ "ተበተበ" ስር ተሙ.

እንትና (እንትን፡ እንተኔ፡ እንቶኔ) የአንድን ሰው ስም በረሱ ጊዜ ለሰሙ ምትክ ወይም ልዋጭ ሆኖ የሚያገለግል ተውላጠ ስም። **እንትና መጣ።**

እንትን የአንድን ነገር ወይም እቃ ስም በረሱ ጊዜ ለሰሙ ምትክ ወይም ልዋጭ ሆኖ የሚያገለግል ተውላጠ ስም። **እንትን ሰጠኝ።**

እንትክትክ "ተከተከ" ስር ተሙ.

እንትፍ

እንትፍታ ስ የተተፋ ምራቅ፡ አክታ።

እንትፍ አለ ፡ አክ አለ፡ ተፋ (ምፈቅን፡ አክታን)።

እንትፍ እንትፍ አለ ፡ ምራቅን በጥቂት በጥቂቱ በሚመረቀው ነገር ላይ በመትፋት ምርቃት ሰጠ፡ መረቀ።

እንትፍትፍ አለ ዝ.ከ.

እንቶ "ኢንቶ"ን ተሙ.

እንቶ ፈንቶ የማይረባ፡ የማይጠቅም፡ ምናምን፡ ቅራቅንቦ ነገር።

እንቶኔ "እንትና"ን ተሙ.

እንችፍ ስ የሰንደ ወይም የገብስ እንግዳላይ፡ ገርድ።

እንከን ስ ጉድለት፡ ነውር፡ ፀያፍ፡ ባንካ።

እንከፍ (መንከፍ) ት ቂል፡ ጅል፡ ሞኝ፡ ከርፋፋ።

እንከፍ እንከፍ አለ ፡ ሲሂድ ጎፊፍ ጎፊፍ ዘርፈፍ ዘርፈፍ አለ።

እንኩር "ነኩረ" ስር ተሙ.

እንኩቶ "ነኩተ" ስር ተሙ.

እንኪያስ ቃ.አ. ታዲያ፡ እንግዲያማ፡ እንግዲያውስ።

እንካ አንድን ነገር በእጅ ይዞ ለሌላው ለመሰጠት ሲረለገ ተቀበል፡ ውስድ፡ያዝ ለማለት የሚያገለግል ቃል።

እንካ ሰላንቲያ ስ 1.በአብዛኛው እርኞች ልጆች በጥያቄ መልክ እየተጠያየቁ የሚጫወቱት የቀልድ ጨዋታ። 2.ጭቅጭት፡ጎትርክ፡...የሰድብ ልውውጥ።

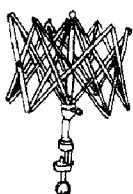
እንካ በእንካ መጠቃቀም፡ ሰጥቶ መቀበል።

እንካ አለ ፡ ለመሰጠት እጁን ዘረጋ፡ ውስድ አለ።

እንክል

እንክል አለ ግ እንከስ አለ፡ ሽመድ ሽመድ አለ።

እንክርት (አንክርት) ስ 1.ከቦታ ስታ ሊዘዋወር የሚችል ከሽክላ ወይም ከብረት የተሰራ ምድጃ። 2.የድርጊን አራባ ለማጠንጠን ወይም ለማድራት አራባው የሚወጠርበት መቃ። ሞገንቦ።

እንክርት |ኛ ፍቺ

እንክርዳድ ስ1.ከሰንዴ ጋር አብሮ የሚበቅልና የፍሬው መጠን ከሰንዴ የሚያንስ። ሲበሉት ወይም ጠላውን ሲጠሉት ራስ የሚያዘር ወይም የሚያሰክር የአረም አይነት። 2.(ዘይ.) መጥፎ፡ ተፈላጊነት የሌለው (ሰው)።

እንክርድ “*ከረፈፈ” ስር ተመ.

እንክብል “*ከበለለ” ስር ተመ.

እንክብካቤ “*ከበከበ” ስር ተመ.

እንክብካብ¹ ዝ.ከ.

እንክብካብ² “*ከበከበ²” ስር ተመ.

እንክፍር “ከፈረረ” ስር ተመ.

እንኮኮ (አሽኮኮ) ስ ልጅን ማጅራት ላይ በማስቀመጥ ሁለት እግሮቹ በሁለት ትከፃ በኩል ደረት ላይ እንዲንጠልጠሉ ተደርጎ የሚያገዝቡ የአሽኮኮም አይነት (አኮኮ ወይም ኮኮ ይባላል)። **እንኮኮ (አሽኮኮ) አለ** ግ ልጅን ማጅራት ላይ በማስቀመጥ ሁለት እግሮቹ በደረት ላይ እንዲንጠልጠሉ በማድረግ ተሸከመ።

እንኮይ ስ በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል፡ ፍሬው እንደወይን ሆኖ ከፍ ከፍ የሚሰላና የሚበላ የእዕዋት አይነት።

እንኳን 1.በአንድ ድርጊት ላይ የመደለትና የሽብማማትን ሁኔታ ለመግለፅና ደግ፡ እስይ፡ አሹ ለማለት የሚያገለግል ቃል። **እንኳን አተረፈህ!** 2.አንዱን ከሌላው ለማነፃፀር የሚነገር ቃል። **እንኳን እሱ ለንተም ለታልፍ።**

እንኳን ማርያም ማረቸሽ (ምር.) አራስ ሲትን እስይ በደሀና በወላድሽ፡ ተገላገልሽ ለማለት የሚነገር።

እንከረዘይ ስ አበቃቀሉ እንደ ፊላ፡ ስፍ እንደ ሽከርት ያለና አበባው ቀይ የሆነ የእዕዋት አይነት።

እንዘጥ (እንዘጭ)

እንዘጥ አለ ግ ድንገት ወደቀ፡ እንበፍ አለ(ብዙውን ጊዜ በቂጥ)።

እንዚራ ስ 1.ማንኛውም የሙዚቃ መሳሪያ

የሚጠራበት የጥቅል ስም። 2.በገና የሚመስልና የሚነገር አውታር ያለው የሙዚቃ መሳሪያ።

እንዛዝላ ስ 1.ወይራንን ለማቅናት ወይም ለመግራት ሲባል በሜንቃው እንዲንትተው የሚደረግ ረገፍም ግንድ፡ ጅንግላ፡ 2.ስድ፡ ባለጌ፡ 3.አልቃሽ።

እንዛህላል (ንዛህላል) ት 1.ገደለሽ፡ ሃሳብ ቢለ። 2.ዝንጉ፡ ተላላ። 3.ሰራ ፈት አውታታ።

እንዝርት ስ 1.እጅታው ከቀጭን ቀርቦን ወይም ስመል የሚሰራ፡ በራሱ ላይ ከብ የሆነ የቅል ስባሪ የተገጠመበትና ጫፉ ላይ የሚሰካ አነስተኛ ቅልማማ ሽቦ ያለበት የፈትል መሳሪያ። 2.ሰሰፊት መኪና በውስጥ በኩል የሚያስፈልገው ክር የሚጠነጠንበት የሰፊት መኪና እቃ።

እንዝዝ¹ ስ ጢንዚዝ።

እንዝዝ² ስ እበት እያድበለበለ **እንዝርት** |ኛ ፍቺ

የሚያንከባልል ከጥንዚዛ አነስ የሚል ነፍሳት።

እንዢባን (እንጁባን) ስ ጣፋጭ ሽታ ያለው በሰብላ መስል የእዕዋት አይነት።

እንዢቦ (እንጅቦ፥ እንጅሞ) ስ ሳይቀቀል ከእንጅራ ጋር የሚበላ ወተታም የእዕዋት አይነት።

እንደ- 1. ከ በሃላ፡ወዲያው።**እንደመጣ ይምጣ።** 2.መሆኑን፡-መደረጉን፡ መፈፀሙን፡...። **እንደሞተ አውቃለሁ/ለሱ እንደ ወሰደ ወገባቸዋል።** 3. ለማድረግ፡ ለመፈፀም... መሞከሩን ለማሳየት የሚገባ ምእላድ። **እንደመተኛትላለ።** 4.የ-የሀል። **እንደላባት ያዋል።** 5.ከ-ጋር ተመሳሳይ ነው፡-አይነት ነው፡...**እንደ ወንድሙ ቀይ ነው/እንደ ሰማይ ይርቃል።** 6. ከመደብ፡ከየታና ከቀጥር መቀያየር ጋር መጠነኛ የቅርብ ለውጥ እያደረገ ይሆን፡ይፈፀም፡...ዘንድ ለማለት በግስ ላይ የሚቀጠል ምእላድ። **እንደ መጣ ገነረው/እንደገራብ አንፈልገም።**

እንደሂሀሳ (እንድሆሀሳ፥ እንዳሀሳ) ስ ቁጠራ በአማካይ እስከ አንድ ክንድ ሊረዝም የሚችል፥ ግንዱ አትመሰረስ የሆነ፡ በጣም ወፍራምና ለስላሳ ቅጠል ያለው፡ በወይና ደጋ የሚበቅል አነስተኛ የእዕዋት አይነት።

እንዱሽዱሽ “*ዶሽደሽ” ስር ተመ.

እንዲያው ተው.ግ. 1.ምንም ጥቅም ለሌለው፡ በጣይ፡ በከንቱ ለማለት የሚያገለግል ቃል። **እንዲያው ነው የሰፋሽው።** 2.በነፃ፡ በብላሽ። **ባለሱቀ ወረቀቱን እንዲያው ሰጠኝ።** 3.አረ። **እንዲያው ምን ይሻልሃል?**

እንዲያውም ተው.ግ. 1.በጭራሽ፡ ፈፅሞ።

እንደያውም መጥቶ አያውቅም፡፡ 2. አማራጭ ሃሳብ ለማቅረቢያነት የሚያገለግል ቃል፡፡ እንደያውም ነገ እንደሌለ፡፡

እንዳለ "አለ" ስር ተመ.

እንዳለ "አለ" ስር ተመ.

እንዴ የጥያቄ፣ የመገረምን ሃሳብ ለማስተላለፍ ከሌሎች ቃላት ጋር በመጣመር ሃሳቡን፣ ጥያቄውን፣... ለማንሳት የሚያገለግል ቃል፡፡ እንዴ! ከየት መጣህ? /ትረጃላህ እንዴ?

እንዴታ አዎ፥ ነው ለማለት እርግጠኛነትን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል፡፡ እንዴታ! መደራ አፈላጋህ፡፡

እንዴት የእንድን ነገር አሰራር፣ ሁኔታ፣ አኳኅን ወይም ምክንያት ለማወቅ፣ እንዲሁም በሰላምታ አሰማጥ ጊዜ የጤንነትን ሁኔታ ለመረዳት ጥያቄ የሚቀርበበት ቃል፡፡ እንዴት ተሰራ? /እንዴት መጣህ? እንዴት አደርክ?፡፡

እንድርማሚት ስ ትልቅ ቁንጮና ረዥም ምንቃር ያላት ሽንጥርጉር የወፍ አይነት(ስእሉን ወፍ ስር ተመ.)፡፡

እንዶድ ስ ቀጥ ብሎ መቆም የማይችልና እንደ ሃረግ የሚሳብ፣ ፍሬው ለልብስ ማጠቢያ የሚያገለግል የእዕዋት አይነት፡፡

እንጀራ ስ 1.የባዛ የጤፍ ወይም የስንዴ፣ የገብስ፣... ሊጥ አብሲት ከተወመረበት በሃሳ በሚፈለገው መጠን ቀጥኖ ምጣድ ላይ በሰፊውና በስሉ ክብ ሆኖ የሚጋገር (የሚሰፋ) ብዙ አይን ያለው ምግብ፡፡ 2.(ዘይ.) መተዳደሪያ፣ መፍሪያ፡፡ እንጀራ ነሳ አደሀ፣ ለቸግር ዳረገ፡፡

እንጀራ ወጣለት ሃብት አገኘ ወይም ባለፀጋ ሆነ፡፡

[የ]እንጀራ ልጅ ስ ባል ወይም ሚስት ከውጭ ወይም ከሌላ ሰው የወለዱት ልጅ፡፡

እንጀራ ቤት ስ 1.ቀደም ባለው ጊዜ በነገስታትና መኳንንት ገቢ ውስጥ በተለይ በሚፈለገው መጠን ቀጥኖ ምጣድ ላይ በሰፊውና በስሉ ክብ ሆኖ የሚጋገር (የሚሰፋ) ብዙ አይን ያለው ምግብ፡፡ 2.በድንገት ወይም በግብዣ ጊዜ እንጀራ ለማቅረብ ወይም ለማደል የተመደበ አስተናጋጅ፡፡

[የ]እንጀራ አባት ስ ሚስት ከሌላ ወንድ ለወለደችው ልጅ እንደሁለተኛ አባት የሚቀጠር ወንድ፡፡

[የ]እንጀራ እናት ስ ባሏ ከሌላ ሴት ለወለደችው ልጅ እንደሁለተኛ እናት የምትቀጠር ሴት፡፡

[የ]እንጀራ እናት ጡጦ ስ ሀፃናትን ለማበባል አፋቸው ላይ የሚደረግ ወተት መያዣ የሌለው ጡጦ፡፡

የእንጀራ እናት ጡጦ

እንጀራ ጋጋሪ ስ ሰራጭ እንጀራ መጋገር የሆነና በዚህ የምትተዳደር ሴት፡፡

እንጁባን "እንገርባን" ተመ.

እንጂ ብዙውን ጊዜ እፍራሽ ሃሳብን የሚያስከትል አነጻሪ ምላህ፡፡ ለሌ ጥቁር እንጂ ነጭ ላይደለም/ይጥታል እንጂ ገንዘብ አይወጣውም/ መሀልህ እንጂ መቶ ቀረብህ፡፡

እንጃ ቃ.ሊ. በለ አንድ ነገር አለማወቅን፣ ጥርጣሬን፣ እንቢታን ለመግለፅ የሚነገር አለታጂ ቃል፡፡ መጥቀሱን እንጃ፡፡

እንድላት ስ የምዝላት አባት ወይም እናት፤ 6ኛ አያት፡፡

እንድልሽ ስ እድገ በጣም ብዙ፣ አያሌ፤ ከብዙኑ የተነሳ በፍር ቁጥሩ የማይታወቅ የቀጥር መጠን፡፡

እንጀራ ስ 1.ንጉዳ እንደ ሃረግ ያለ፣ ክብ ትርፅ ያለውና ሊበስል ወይም በጣም ቀይ ሲሆን የሚበላ ፍሬ የሚያፈራ እየሃግ የእዕዋት አይነት፤ ፍሬውም እንጀራ ይባላል፡፡ 2. ቀጣጭንና ራዥም ትርጉሜርች ያሉት፣ ሊበስሉ ቀይደ የሚሆኑና የሚበሉ ሞላላ ትርፅ ያላቸው ትናንሽ ፍሬዎች የሚያፈሩ የእዕዋት አይነት፡፡ ፍሬውም እንጀራ ይባላል፡፡ 3.እንደቁጥጥሩ ሆኖ የሚበትልና የሰስት ግለሽን ትርፅ ያለው ሞላላ የሆነ ጣፋጭ ውሃ ያዘለ፣ ሊበስል በጣም የሚቀላና የሚበላ ፍሬ የሚያፈራ ተክል፡፡ የፈረንጅ እንጀራ ይባላል፡፡

እንገር ስ ሳም፣ ፍያል፣... እንደወለደች የምትታለበው የመጀመሪያው ወፍራም ወተት፡፡

እንጉርጉር "አንጎራጎራ" ስር ተመ.

እንጉዳይ ስ በከረምት የሚበቀልና ዝንጥላ የሚመስል ትርፅ ያለው የእዕዋት አይነት፡፡

እንግሊላ (እንግላል)

"*ጋለለ" ስር ተመ.

እንጉዳይ

እንግሊዝ (ዘይ.) መሰራት ማገንከ፡፡

እንግርግብ "እንገረዝ" ስር ተመ.

እንግት "እነገት" ስር ተመ.

እንግውላይ "ገወለለ" ስር ተመ.

እንግዲህ (እንግዲህ) ሙ. 1.ታላቁ፣ እንክያ፡፡ እንግዲህ ምን ይባላል ሁሉም ነገር ሌላነት አለ፡፡ 2.አሁን፣ ይህ፡፡ ተመልከት! እንግዲህ በጸታው ተነበት፡፡ 3.አሁን፡፡ ምን

ቀርቧል፤ እንግዲህ አንብቱ፡ 4.ካሁን በሂላ፡ ካሁን ጀምሮ። እንግዲህ ወደየቢታችሁ ሂዱ። 5.ያገመኛ፥ ሌላ ጊዜ። ደሀና ሰንብቱ፤ እንግዲህ የምመጣ አይመስለኝም።

እንግዲህማ 1.አሁንማ፡ 2.ካሁን በሂላ።

እንግዲህም 1.አሁንም፡ 2.ካሁን በሂላም፡ እንደገና።

እንግዲህስ ለ 1.አሁንስ፡ 2.ካሁን በሂላ።

ከእንግዲህ [ወዲህ] ካሁን ጀምሮ፡ ከዚህ በሂላ።

እንግዲያ (እንግዲያማ፥ እንግዲያስ፥ እንግዲያውስ) 1-እንደዚያ ከሆነ። እንግዲያ ወደቤቷ እጃታለሁ፡ 2-ታዲያ። እንግዲያ ሰዎች ቁጭ ብለን አንጫወትም።

እንገዳ “*ነገደ” ስር ተመ.

እንገደ ልጅ ለ በእርግዝና ወትት ከሽል ጋር በማህወን የሚፈጠር፥ ዕንቡ በእትብት አማካይነት እየተመገበ የሚቆጠርበትና ህፃኑ ከተወለደ በሂላ የሚወጣ አካል።

እንግጫ (ግጫ) ለ የዘመን መለወጫ ጊዜ ልዝገዶች ከአበባ ጋር እየሳነጉ የመልካም ምኞት ስጦታ የሚያደርጉበት የሳር አይነት።

እንገፍጥ “*ገፈጠጠ” ስር ተመ.

እንገኛ “*ነገተ” ስር ተመ.

እንገችት ዝ.ከ.

እንግቆ (አንግቆ) ለ በአገዳ እህል ቡቃያና በጎመን ላይ የሚገኝ መርዛማ ትል።

እንግጢት ለ ተልባ።

እንግጥ

እንግጥ አለ ግ 1.ድንገት ዘለለ፥ እመር አለ። 2.(ዘይ.) ከእትም በላይ ተንጠራራ።

እንጥል ለ በጉርሮ ውስጥ ከላይኛው ጫፍ የተንጠለጠለችና ምላስ የምትመስል የሰውነት ክፍል።(ስሌጉን “አፍ” ስር ተመ.)

እንጥል ወረደው እንጥሉ አበጠ፥ ታመመ።

እንጥልጥል “*ጠለጠለ” ስር ተመ.

እንጥርጣሪ “ጠረጠረ” ስር ተመ.

እንጥስታ “*ነጠሰ” ስር ተመ.

እንጥብጣቢ “ነጠቦ” ስር ተመ.

እንጥፍጣፈ “*ጠፈጠፈ” ስር ተመ.

እንጦ¹ (ህንጦ) ለ ገና አዲስ የተወለደ አራስ ልጅ።

እንጦ² ለ 1.እንደተሰደ ያለ ውስጠ ክፍት ነገር። 2.የሚያመነክሩ እንሰሳት ሁለተኛ ጉር ር፥ የምንገባ መተላለፊያ።

እንጦርጦስ ለ መቀመጫ፡ ጥልቀቱ የማይታወቅ የወለማ ጉድጓድ።

እንጦት ለ 1.የዛፍ ወይም የተክል ጠንካራው አካል። 2.ከዛፍ ላይ ተቆርጦ ለተለያዩ አገልግሎት የሚውል የዛፍ ወይም የተክል ጠንካራው ክፍል።

እንጦት ሰበረ ጫካ ሄዶ የማገዶ እንጦት ለቀመ ወይም ሰበሰበ።

የእንጦት ሽቦት (ሰድብ) ቅሌታም፥ ወራዳ (ምገባረ ብልሹ ለሆነ አዛውንት የሚነገር)።

እንጦት ፈላጭ ለ እንጦት በመፍለጥ ስራ የሚተዳደር ሰው።

እንጭጭላ ት እምቦታት፥ ለጋ፡ ያልጠና።

እንጭብራ “*ጨበረረ” ስር ተመ.

እንጭብራ ለ ትጠለ ሻካራ የሆነ አነስተኛ የሃረግ አይነት።

እንጭጭ ት ለጋ፡ ሮርቃ።

እንፈፍ ት ጅላጅል፡ ሞኝ፥ ቂል።

እንፋቅቅ “ፎቀቀ” ስር ተመ.

እንፋጭ ለ 1.ውርጭ የመታውና ፍሬው የተጨራመተ እህል። ት 2.(ዘይ.) ጅል፥ ሞኝ (ሰው)።

እንፋሎት ለ ከፈላ ውሃ ወይም እርጥበት ካለው መሬት ላይ በፀሃይ መቀት ምክንያት የሚነሳ ጭስ፥ ተን።

እንፍሴ ለ 1.የተቀላለ ሰጋ። 2.ከእንገቡጡ የተቀቀለ የባቂላ ወይም የአተር እሸት።

አኚያ “እነዚያ”ን ተመ.

አኛ በአንደኛ መደብ ብዙ ቁጥርን የሚያመለክት ተውላጠ ስም።

አኛን ምሰል እኛ የምናደርገውን አድርግ ለግለት የሚነገር።

አኝ¹ ለ ወንፈል።

አኝ²

አኝ አለ ግ ጥርሱን አገጠጠ፥ ከንፈሩን ገልጦ ጥርሱንና ድጴን አሳየ።

አኝህ “እነዚህ”ን ተመ.

አኝኝ

አኝኝ አለ ግ 1.ዝናቡ ያለማቋረጥ ለረዥም ጊዜ ዘነበ። 2.ተነሳሽ፥ ተጨቃጨቃ።

አኝኝ ብላ ለ ከነሃሌ 28-30 ድረስ አፍናና ካፈያ ሆኖ የሚሰነብትበት ሰዎች።

አኝያ “አኚያ” ን ተመ.

እከሌ “እገሌ”ን ተመ.

እከካም “እከከ” ስር ተመ.

እኩክ ዝ.ከ.
እኩየኛ ትእኩይ፡ ትእኩላተኛ፡፡
እኩደክ (እኩድእኩድዬ፥ እኩድዬ)
መደንቅን፡ መገረምን ለመግለፅ የሚነገር ቃል፡፡
እኩደክ፤ ምንድን ጉድ ሰራሁን?
እኩሊታ "እኩለ" ስር ተመ.
እኩል ዝ.ከ.
እኩያ ዝ.ከ.
እኩል ስ 1.ድንገተኛ ችግር፡፡ 2.ሃዘን፡ ለቅሶ፡፡
እኩር "እኩረ" ስር ተመ.
እኩታም "እኩተ" ስር ተመ.
እኩት ዝ.ከ.
እኩ (እኩን) ተውገ. 1.ከተለያዩ ቃላት ጋር በመጻፍ የሚነገር አገላማሽ ምእላድ፡፡እኩ ስጠን /ከደ እኩ ገበዝ ነው፡፡ 2.እንጂ፡፡ ተው ለኩ፡ 3.ነውፍ፡ ነው እንጂ፡፡ ለንደነገርከኝ እቃው ለወንትም ጥፋ ነው፡፡ ለኩ!
እውር "እውረ" ስር ተመ.
እውቀት "እውቀ" ስር ተመ.
እውቂያ ዝ.ከ.
እውቅ ዝ.ከ.
እውን እውነት፡ እርግጥ፡፡
እውነታ ስ 1.ሃት፡ እርግጥ፡ ትክክል፡፡ 2.በተወሰነ ያለው ነገር ወይም ሁኔታ፡፡
እውነት ዝ.ከ.
እውነተኛ ት 1.ሃተኛ፡ የማይዋሽ፡፡ 2.ትክክለኛ፡ የሃሰት ያልሆነ፡፡ እውነተኛ የሰር ናት፡፡
እውከተኛ "እውከ" ስር ተመ.
እዚህ ት ቅርብ ወይም አጠገብ የሆነ ቦታን ወይም ተናጋሪው ያለበትን ስፍራ ለማመልከት የሚያገለግል ቃል፡፡ እዚህ ላገር ከገባሁ ለስር ለመት ሆነኝ/ ቤቱ ሩቅ ላይደለም፡፡ እዚህ ጋ ነው፡፡
ለዚህ ለዚህ ለውጥ ለሌለው፡ ለማያረካ፡፡ በጣም ውድ ነው ለዚህ ለዚህ ፒያሳ መግዛት ይቻላል፡፡
እዚህ ለዚህ ቅርብ፡ብረታችን እዚህ ለዚህ ሆኖ ብዙ አንገናኝም፡፡
እዚህ በዚህ አሁን በአሁን፡ በአንድ ለፍታ፡፡እዚህ በዚህ ብሬን ሰረቁኝ፡፡
እዚያና እዚያ ሩቅ ለሩቅ፡፡
ያለዚያ(ያለዛ) የተባለው፡የተነገረው ካልሆነ፡፡
በዚህ 1. የቅርብ አቅጣጫን ወይም ቀደም ሲል የተጠቀሰን ወይም የታወቀን ጉዳይ የሚያመለክት ቃል፡፡ በዚህ በኩል ለለፍ፡ በዚህ

ምክንያት /በዚህ መሰረት/በዚህ ሁኔታ/ለዚህ ነገር ውስጥ አታስገዝኝ...፡፡2.አንድን፡ተግባር፡ድርጊት፡ ...ለመፈፀሚያ የሚያገለግል እቃን፡ነገርን፡... የሚያመለክት ተውላጠክም፡፡ በዚህ ገመድ ለሰረው፡፡
በዚህ ላይ በተወጣሪ፡፡
በዚህም በዚያም 1.በሁሉም በኩል፡ በሁሉም አቅጣጫ፡ 2.በማንኛውም ላይነት፡ ምክንያት፡ ሁኔታ፡፡
ከዚህ አሁን ካለበት ቦታ፡ ሁኔታ፡ ነገር፡ ጊዜ፡... ለማለት የሚያገለግል ቃል፡፡
ከዚህ ሌላ 1.ሌላ፡ 2.በተወጣሪ፡፡
ከዚህ ቀደም ባለፈው ጊዜ፡ አሁን ካለበት ጊዜ በፊት፡፡
ከዚህ በኋላ አሁን ካለበት ቦታ፡ ሁኔታ፡ ነገር፡... ቀጥሎ፡፡
ከዚህ ውጭ ከተባለው ወይም ከተጠቀሰው ሌላ፡፡
ከዚህም በላይ በተወጣሪ፡፡
እዚያ ሩቅ ቦታን ወይም አቅጣጫን ወይምአንድ የታወቀ ሁኔታን፡ጉዳይን፡... ለማመልከት የሚያገለግል ቃል፡፡ እዚያ ብትጠይቅ ታገኘሃለህ/ እዚያ ጉዳይ ውስጥ አንገባ፡፡
በዚያ ሩቅ ቦታን ወይም አቅጣጫን ወይም የታወቀ ጉዳይን፡ ሁኔታን፡ጊዜን፡ ... አመልካች ቃል፡፡ በዚያ ሂድ/ በዚያ ዘመን/በዚያ ጭቅጭቅ፡፡
እዚያ ላይ ወጣ 1.(ለዋጋ) ተወደደ፡፡ 2.ከፍተኛ ቦታ ላይ ሆነ፡ ደረሰ፡፡
በዚያ በዚህ ብሎ እንደምንም፡፡
ከዚያ 1.ከአንድ ነገር፡ ሁኔታ፡ ቦታ፡... ቀጥሎ፡፡ ምሳ እንብላና ከዚያ ወደ ት/ቤት እንዲላን/በመጀመሪያ ላዲስ ለበባ ሂደን ከዚያ ናንዜራት እንዲላን፡ 2.ወዲያ፡ እዚያ፡፡ ከዚያ ግዳ ከፒታየው ቤት ውስጥ ነው የሚኖረው፡፡
ከዚያ በኋላ ከአንድ ነገር፡ ሁኔታ፡ ቦታ፡... ቀጥሎ፡፡
ከዚያ በላይ በተወጣሪ፡፡
እዝ "እዝዝ" ስር ተመ.
እዝል¹ ስ ከሰባቱ ያራዳየ የዜማ ላይነቶች አንዱ፡፡
እዝል² "እዝለ" ስር ተመ.
እዝን "እዝነ" ስር ተመ.
እየ—¹ ከገሰ ጋር በመጣመር አንድ ድርጊት በመካሄድ ላይ መሆኑን የሚገልፅ እስር ምእላድ፡፡ ለየገረ ነው፡፡
እየ—²
እያንዳንዱ "አንድ" ስር ተመ.

እዩዩ

እዩዩ አለ አለቀስ፡ አነባ፡
 እይታ ስ 1.አስተያየት፡ አመለካከት፡ 2.ገፅታ፡
 እደላ "አደለ" ስር ተመ.
 እዳ ስ 1.ብድርን፡ ቅጣትን፡ ካሳን፡...
 የሚመለከት ክፍያ፡ 2.(ዘይ.) ችግር፡ ስቃይ፡
 እዳጁን ላያሁ፡
 ምን እዳዬ/ተዳዬ ምን ችግረኝ፡ ምን እዳ
 አለብኝ፡ እኔን ምን አገባኝ፡
 በእዳ ተነክረ እዳ ውስጥ ገባ፡ ባለእዳ ሆነ፡
 በእዳ ያዘ እዳ ያለበትን ሰው ወይም ንብረቱን
 በመያዝ እዳውን እንዲከፍል ጠየቀ፡ አስገደደ፡
 እዳ በእዳ ሆነ እዳ በዛብት ወይም እዳ
 ተወማመረበት፡
 እዳ ከሚዳ ያልታለበ ያልተጠበቀና
 ይመለከተኛል የማይሉት ችግር ወይም እዳ፡
 እዳ ሰርጉ እዳ የማይከብደው ወይም
 የማያስጠነቅቀው፡
 እዳሪ ስ 1.ከዚህ በፊት ታርሶ የማያውቅ ወይም
 በርከት ላሉ አመታት ሳይታረስ የቆየ መሬት፡
 2.ሰገራ፡ ኩስ፡ 3. ከቤት፡ ከገቢ ውጪ፡ ሜዳ፡
 ደጅ፡
 እዳሪ ወጣ ተፀዳዳ፡
 እዳሪ አወጣ ለእርሻ ሰራ ውሉ የማያውቀውን
 ወይም ረዘም ላሉ አመታት ሳይታረስ የቆየውን
 መሬት አረሰ፡ አለማ፡
 እዳሪ መሬት የ"እዳሪ"ን 1ኛ ፍቺ ተመ.
 እዳይት (እድያት) ስ በነጠላ፡ በጋቢ፡
 በተሟሰ፡... ጠርዝ ወይም ክፈፍ ላይ ለጌጥ
 የሚለራ የተለያየ ቀለም ያለው ጥለት፡
 እድለኛ "አደለ" ስር ተመ
 እድላም ዝ.ከ.
 እድል ዝ.ከ.
 እድመኛ "አደመ²" ስር "እድምተኛ"ን
 ተመ.
 እድሜ ስ ከተወለዱበት እለት ጀምሮ ያለ ዘመን
 ወይም ጊዜ፡
 በእድሜ ገፋ አረጅ፡ ሸመገለ፡
 እድሜ አገኘ ብዙ ዘመን ኖረ፡ ቆየ፡
 እድሜ የለውም ብዙ አይቆይም፡ ቶሎ ያል
 ቃለ፡ ይሞታል፡
 እድሜው በሰለ ነፍስ አወቀ፡ እደገ፡
 እድሜው አጠረ ያለጊዜው ቶሎ ሞተ፡
 ተሰበረ (ለሰው፡ ለእቃ፡...))፡
 እድሜ ልክ 1.እስከ እለተ ሞት፡ 2.ሁልጊዜ፡

እድሜ ይፍታህ ስ እስከ እለተ ሞት ድረስ
 በእስር የሚያቆይ ፍርድ፡
 እድምተኛ "አደመ²" ስር ተመ.
 እድሞ ስ 1.የካብ ወይም የገምብ አጥር፡
 2.በአጥር በር ላይ የተሰራ ቤት፡ 3.ለአጥር በር
 የተሰራ ጣሪያ፡
 እድር ስ 1.የአንድ አካባቢ ሰዎች ችግራቸውን
 በሀብረት ለመወጣት የሚያቋቋሙት የመረዳሻ
 ግህበር (በአብዛኛው ለሞት ጊዜ)፡ 2.ልማድ፡
 3.ግህበር፡ ቡድን፡
 እድር ለፋፊ ስ ለትሶ ባለ ጊዜ እድርተኞች
 እንዲሰበሰቡ ጥሩንባ በመንፋት እየዘረ የሚናገር
 ሰው፡
 እድርተኛ ስ የእድር አባል፡
 እድሳት "አደሰ" ስር ተመ.
 እድያት "እዳይት"ን ተመ.
 እድገት "አደገ" ስር ተመ.
 እድፋም "አደፈ" ስር ተመ.
 እድፍ ዝ.ከ.
 እጀታ "እጅ" ስር ተመ.
 እጀኛ ዝ.ከ.
 እጅ ስ 1.ከትከሻ እስከ እጅ ጣት ድረስ ያለው
 የሰውነት ክፍል፡ 2.ከእጅ መዳፍ እስከ ጣት
 ድረስ ያለው አካል፡ 3.ከአንድ ሙሉ ነገር
 ውስጥ የተወሰነው ክፍል፡ ሃብቴን ሁለት ቦታ
 ከፍላገቱ ለጉሩን እጅ ለድሆች ሰጡልኝ፡

እጅ 2ኛ ፍቺ

እጀ ሰባራ አደረገ ጥራት የሌለው ወይም
 ሰራውን የማያስመሰግን ሆነ (የተሰራው ሰራ)፡
 እጁ ረጠበ ገንዘብ አገኘ፡
 እጀ እርጥብ ት ገንዘብ የማያጣ፡
 እጁ ቀዳዳ ነው ገንዘብ አይበረክትለትም፡
 እጁ አመድ አፋሽ ነው ውስታው
 አይቆጠርለትም፡ አይመሰግንም፡
 እጁ አቆመ መስጠቱን ተወቶ አጽጠጠ
 (ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር)፡
 እጁ አጠረ 1. ገንዘብ አጣ፡ ተቀገረ፡

ገንዘብ አነሰው (አንድ ነገር ለማድረግ)።

እጅ አጭር ትድሃ፣ ቸግረኛ።

እጁ ወርቅ ነው ጥሩ የእጅ ምያ አለው።

እጁ ጣለው ውሉን ለዋለበት ወይም ጥሩ ስራ ለሰራለት ሰው መጥፎ በመስራቱ መጥፎ ነገር ወይም ጉዳት አጋጠመው።

እጁን ሰበሰበ መጥፎ ነገር ከመስራት ተቆጠቦ፣ አደብ ገዛ።

እጁን በእጁ ቆረጠ በገዛ ወገኑ ላይ ጉዳት አደረሰ።

እጁን በደም ነከረ በግፍ የሰው ህይወት አጠፋ።

እጁን አነሳ 1.ተወ፣ ለተቀ። 2.ተሸነፈ፣ የመሸነፍ ምልክት አሳየ።

እጁን አወጣ 1.ራሱን ጽለ። 2.አመለጠ (ከቸግር)።

እጁን ከብብቱ አገባ ሰነፈ፣ ያለ ስራ ተቀመጠ።

እጁን ዘረጋ ሰጠ፣ ቸረ፣ ለገሰ።

እጁን ጫነበት ያዘው፣ ለመውሰድ ወይም የገሉ ለማድረግ ፈለገው።

እጅ መታ የሌላን ሰው የውስጥ እጅ በመምታት ግለ።

እጅ ሰጠ 1.ተግረከ፣ በቁጥጥር ስር ዋለ። 2.ተሸነፈ፣ ተዳከመ (በበሽታ፣ በቸግር...)።

እጅ በዛበት ወሳጁ ወይም ተካፋዩ በዛ፣ በብዙ ሰው ተነካካ።

እጅ ተጣፋ ተግግለ።

እጅ ነሳ ሰላምታ አቀረበ።

እጅ አስነሳ 1.የአኩባሪት ሰላምታ ተቀበለ። 2.ከባለስልጣን ዘንድ ቀርበው እጅ እንዲነሱ ወይም ሰላምታ እንዲሰጡ አደረገ። 3.ሰዎች አሉን እንዲለግመሉት ወይም እንዲያከብሩት አደረገ።

እጅ አስገባ 1.ተባበረ፣ ተሳተፈ። 2.ያዘ፣ ወሰደ።

እጅ አሳስገባም አለ ለማረም ወይም ለማወድ አስቸገረ (አረም)።

እጅ አዛወረ አንድን ይዞታ ከአንዱ ወደ ሌላው አስተላለፈ።

እጅ አደረገ ያዘ፣ ወሰደ፣ ተረከበ።

እጅ እጅ አለ 1.ጣእሙ ተበላሸ (ምግብ)። 2.በሰቸ፣ አስጠላ (ነገር)።

እጅህን አውሰኝ ስለእኔ ሆነህ ምታልኝ፣ በልልኝ።

እጅ ያስቆረጥማል በጣም ይጣፍጣል።

የእጁን ሰጠው እንደ መጥፎ ስራው መጥፎ ነገር አጋጠመው።

የእጅ አመል አለበት ሌባ ነው፣ የመሰረት ልምድ አለበት።

በእጁ ሄደ ጉዞ ሰጠ።

በእጅ አለ ዝ.ከ.

በእጅ አደር በእጅ ያለ፣ የተያዘ።

በእጁ አደሪ ትባለው የእጅ ሙያ (እውቀት) እየሰራ የሚተዳደር።

እጅ በእጅ ተው.7. 1.በአንድነት፣ በህብረት፣ በመረዳት(ለሰራ)። 2.ከፍተኛ ወዲያውኑ የሚፈጸም ጽቢ ያላሆነ።

እጅ ከፍንጅ ተው.7. አንድን ወንጀለኛ ወንጀል በመፈጸም ላይ እንዳለ የመያዝ ሁኔታ።

እጅ መርዝ ትመታው ወይም ያቆሰለው ተሉ የማይድን።

እጅ መናኖ ትየሰው ንብረት የሚወስድ።

በእጅ መናኖ በጉዞ ወይም በእጅ አዙርና በገንዘብ የሚፈጸም (ሀገ ወጥ ድርጊት)።

እጅ ሙሉ ት.7. ቸር፣ ለጋህ። 2.ባለረጅም እጅን (ለልብስ)።

እጅ ሰብ (እጅ ሰብእ) ስ መተት፣ ድግምት፣ ስራይ።

እጅ ሰፊ ትቸር፣ ለጋህ።

እጅ ብልህ ትጠበቅ፣ የእጅ ስራ አዋቂ።

እጅ ደረቅ ትየቆረጠው ተክል መልሶ የግያቆጠቁጥለት ወይም የሚደርቅበት።

እጅ ጠባብ ስ እጅጊው ጠባብና ረጅም፣ ቁመቱ ከጉልበት በታች የሚወርድ፣ ከነንፍ ከነጉ ከላይ እስከታች ድረስ ስንጥታት ወይም ክፍተት ያለው ልብስ።

[የ]እጅ ጠብቅ ዋስ ስ እገሌ ለህይወቱ ያሰጋኛል ብሎ ለዳኛ ያመለከተ ሰው ባላጋራው ለአመልካቹ የሚጠራለት ዋስ።

እጅ መንሻ ስ አንድ ነገር እንዲደረግለት የፈለገ ሰው ለባለስልጣን የሚሰጠው ስጦታ ወይም ገበበረከት።

እጅ ማሟሻ ስ በዳግም ትንሳኤ ማግስት የሚውለው ቀን (ሰኞ) የሚጠራበት ስም (ስራ የሚጀመርበት ቀን)።

እጅ አዙር ስ አንድን ድርጊት በሰውር በሌላ ሰው እንዲፈጸም ማድረግ።

እጅ አዙር ቅኝ አገዛዝ ስ አንድን አገር በፖለቲካ ስልጣን በኩል ነፃ አድርጎ በኢኮኖሚው በኩል ጥገኛ የሚያደርግ የቀድሞ ቅኝ ገዢዎች አዲሱ የብዝሃነት ፖሊሲ።

እጅ ጥበብ የእጅ ሙያ + እውቀት።
 የእጅ መብራት ስ ባትሪ።
 የእጅ ሙያ ስ እንደ ጥልቅና ሽክላ ስራ + አናጢነት... ያለ በእጅ የሚሰራ ስራ ችሎታ + እውቀት።
 የእጅ ስራ ስ 1. የእጅ ጥበብን የሚጠይቅ እንደ ስራት + ሽክላ + ጥልቅ... ያለ ስራ። 2. በወርቅና በክር የሚሰሩ እንደ ጥልቅ + ዳንቴል የመባሰሉ ስራዎች።
 የእጅ ሰላት ስ አምባር መዋያ ላይ የሚታሰር ሰላት።
 የእጅ ሹራብ ስ 1. ከጥ ወይም ከሱፍ የሚሰራ የእጅ መሸፈኛ ዳንት። 2. በፋብሪካ ሳይሆን ሰዎች በቤት ወስጥ በእጃቸው የሚሰሩት ሹራብ።
 የእጅ ባትሪ “ባትሪ²” ን ተመ.
 የእጅ ቦምብ ስ መጠጥ አነስተኛ የሆነ በእጅ የሚወረወር ቦምብ።
 የእጅ ኳስ ስ ኳስን በእጅ በመቀበልና በመሬት ላይ በማንጠር ብቻ ግብ ለማግባት የሚደረግ የውድድር ስፖርት።
 የእጅ ውሃ ስ ለእጅ መታጠቢያ የሚቀርብ ውሃ።
 የእጅ ፅሁፍ ስ በፅሁፈት መሳሪያ (በቀለም + በብረት...) አግካይነት በእጅ የተዘጋጀ ፅሁፍ።
 እጅታ ስ የመጥረቢያ + የጎራዲ... መያዣ።
 እጅኛ ት ለባ፣ ተግኛ፣ ዘራፈ።
 እጅጌ ስ በእጅ በኩል ያለና እጅ የሚገባበት የልብስ ክፍል።
 ባለእጅጌ ት አጭር ወይም ረጅም እጅጌ ያለው፣ ጃፖን ወይም እጅጌ ጉርድ ያልሆነ (ልብስ)።
 እጅጌ ሙሉ ት ከትከሻ አንስቶ አምባር መዋያ ድረስ የሚጠለት እጅጌ ያለው (ልብስ)።
 እጅጌ ጉርድ ት እጅጌው ከትከሻ እስከ ክርን አካባቢ ድረስ ብቻ የሆነ (ልብስ)።
 እጅላት “አጀለ” ስር ተመ.
 እጅጌ “እጅ” ስር ተመ.
 እጅግ ት 1. በዙ፣ አያሌ። 2. በጣም። እጅግ ትልቅ ነው።
 እጅጉን ተው.ጉ. በጣሙን፣ በአያሌው (ለሰላምታ የሚነገር)።
 እጅግም ነው ብዙም አይደለም፣ በጥቂቱ ነው።
 እገሌ (እከሌ) ተው.ስ. ስሙ በተዘነጋ፣ ባልታወቀ ወይም ስሙን ለመጥራት ባልተፈለገ ሰው ስም ምትክ እየገባ የሚነገር።
 እገዛ “አገዝ” ስር ተመ.

እገዳ “አገደ” ስር ተመ.
 እገል¹ “አገለ¹” ስር ተመ.
 እገል² “አገለ²” ስር ተመ.
 እግር ስ 1. ለመሄጃ + ለመራመጃ፣ ለመቆሚያ የሚያገለግል የሰውነት ክፍል (ስለእን ሰውነት ስር ተመ.)። 2. ከብረት + ከእንጨት... የሚሰራ የወንበር + የአልጋ... መቆሚያ።
 በእገሌ እግር በእገሌ ምትክ፣ ቦታ።
 በእግር በፈረስ በብዙ አትጣጫ በመሄድና በመልፋት፣ በጉንት + በጥብቅ በፍለጋ ። በእግር በፈረስ ስለምትፈለግ ቶሎ ድረስ።
 እግሩን ዘረጋ ሰነፈ + ቦዝ።
 እግራ አውጧኝ አለ ተፈተለከ፣ ሮጠ (ከአንድ ነገር ለማምለጥ)።
 እግር ሳብ/ ሳመ ተለግመ።
 እግር በእግር ወዲያም እንደሚደ + እንደወጣ + ሳይቆይ + ተከታትሎ።
 እግር አወጣ ዘዋሪ ሆነ።
 እግር እስኪነቃ ቢኬድ ቢዞር + ቢለፋ።
 እግር ከወርች ታሰረ ሁልት እግሩ ከአንድ እጁ ጋር ታሰረ።
 እግር ጣለው ሳይታሰብ ድንገት ደረሰ።
 እግረ/ መልስ ስ የብዛለሉን ሰው ወይም የጠፋን ከብት ወደ ቤቱ እንዲመለስ ያደርጋል ተብሎ የሚታመንበት ድገምት ወይም መተት።
 እግረ መንገድ ተው.ጉ. በዚያው። እግረ መንገድህን ያንን እቃ ይዘህልኝ ና/ እግረ መንገድን እንደ ጥያቄ ለጠይቅዎት።
 እግረ ሙቅ ስ እግር ብረት።
 እግረ ቀላል ት ፈጣን + ችሎል (ለአካሄድ)።
 እግረ እርጥብ ት እድለኛ፣ ገዳም።
 እግረ ደረቅ ት በሄደበት ወይም በደረሰበት የማይተካው + እድል ቢሰ።
 እግረ ጭራሮ ት በጣም ተጭን እግር ያለው (ሰው)።
 እግረ ፀሃይ ስ የፀሃይ ጨረር ወይም አውታር።
 እግር ብረት ስ ጥፋት ያጠፋ ወይም ወንጀል የፈፀመ ሰው እግሩን የሚታሰርበት ብረት፣ እግረ ሙቅም ይባላል።
 እግር ተከል ት መቆም የጀመረ (ሆኑን ልጅ)።
 የእግር መንገድ ስ 1. ለእግረኞች ብቻ የተፈቀደ መንገድ። 2. መኪና የማይገባውና በእግር ብቻ የሚያስኬድ መንገድ።
 የእግር ኳስ ስ አስራአንድ አስራ ስንድ

ተጫዋቾች በያዙ ሁለት ቡድኖች መካከል ኳስን በእግር እየመቱና እየተቀተበበሉ ወደ ተቃራኒ ቡድን ጉብ (ጎል) ለማግኘት የሚደረግ ጨዋታ፤ ኳሱም የእግር ኳስ ይባላል።

የእግር ውሃ ስለእግር መታጠቢያ የተዘጋጀ ውሃ።

እግረኛ ት 1.በመጓጓዣ አገልግሎት የሚይጠቀም፡ በእግሩ የሚጓጓዝ፡ 2.ዘዋሪ፡ ከውክዋ።

እግረኛ [ወታደር] ስ የነፍስ መከፍ መሳሪያ በመያዝ የምድር ላይ ውጊያ የሚያካሂድ ወታደራዊ ክፍል።

እግረኛ [ጦር] ዝ.ከ.

እግት “አገተ” ስር ተመ.

እግዚአብሔር (እግዜር) ስ አለማትን የፈጠረና የሚቆጣጠርና መጀመሪያና መጨረሻ የሌለው፡ የሁሉ በላይ የሆነ አምላክ።

እግዜር ይስጥልኝ (ምር.) አንድ ነገር ለሰጠ ወይም ላደረገ ሰው የሚቀርብለት የምስጋና ቃል።

እግዜር ይይለት (እር.) እግዜር ይፍረድበት።

የእግዚአብሔር ሰላምታ ስ ሰዎች በሚገኙበት ጊዜ እንደምን አደርክ፡ እንደምን ሰበትክ፡ እግዚአብሔር ይመሰገን፤... በማለት የሚለዋወጡት ሰላምታ።

እግዚአ ታ.አ. 1.አቤቱ ጌታዬ ብሎ ለፈጣሪ የሚቀርብ የልመና ወይም የመማሰኛ ቃል። 2.አድናቆትን፡ መገረምን ለመገለፅ የሚነገር ቃል።

እግዚአታ ስ ለፈጣሪ የሚቀርብ አቤቱታ፡ ፀሎተ ምህላ።

እግዜር “እግዚአብሔር”ን ተመ.

እግድ “አገደ” ስር ተመ.

እንሰማውታ(ብ.ቁ እንሰማውታን) ስ እናት አባት የምቱበት ልጅ፤ ድሃ አደግ።

እጢ ስ እንደ እበጥ ወይም እንደ ኳስ ድቡልቡል የሆነ ቅርፅ ይዞ በሰውነት ላይ የሚወጣ የህመም አይነት።

እጢ ስ የተለያዩ የሰውነት ክፍሎች ተግባራቸውን በጥሩ ሁኔታ እንዲያከናውኑ የሚረዳ ፈላሽን በማመንጨት ወደየክፍሎቹ በደም አማካኝነት የሚያስተላልፍ ውስጣዊ የሰውነት አካል።

እጢው ዱብ አለ ደንገጠ፡ ክው አለ።

እጣ ስ 1.አድል። 2.ድርሻ፡ ፈንታ። 3.ከአንድ በላይ ከሆኑ ነገሮች መካከል አንዱን ከሌላው ለመምረጥ ሲያስችግ ስምን በቁራጭ ወረቀት

ዕድ በመጠቅለል ወይም ቁርጥራጭ እንጨቶችን ለምርጫ በቀረቡት ነገሮች በመተካትና ከነዚህ መሃከል በመላ አንዱን በማንሳት ተመራጩን ለመለየት፡ ለመምረጥ የሚጠቀሙበት የምርጫ ዘዴ።

እጣ አወጣ ከተሰበሰቡት እጣዎች ወስጥ አንዱን አነሳ ወይም ባለእጣውን ለየ፡ አሳወቀ።

እጣ ጣለ 1.እጣዎች እንዲወጡ አደረገ። 2.እጣ አወጣ።

እጣ ተጣለ /ወጣ/ወደቀ በእጣ አንዱ ከሌላው ተለየ፡ ተመረጠ፡ የያንዳንዱ ድርሻ ተለይቶ ታወቀ።

እጣቢ “እጠበ” ስር ተመ.

እጣነ ሞገር ስ በቅዱሳን መጨረሻ አካባቢ የሚባል የገእዝ ቅኔ አይነት።

እጣን “አጠነ” ስር ተመ.

እጥረት “አጠረ” ስር ተመ.

እጥብጣቢ “እጠበ” ስር ተመ.

እጥፋት “እጠፈ” ስር ተመ.

እጥፍ ዝ.ከ.

እጦተኛ “እጣ” ስር ተመ.

እጦት ዝ.ከ.

እጩጌ ስ የደብረ ሊባኖስ ገዳም አስተዳዳሪ የማእረግ ስም።

እጩ “እጩ” ስር ተመ.

እጭ ስ ገና አዲስ የተፈለፈለና መንቀሳቀስ ያልጀመረ ጉብ ወይም መሰል ነፍሳት።

እጮኛ “እጩ” ስር ተመ.

እፀብ ት አስገራሚ፡ አስደናቂ የሆነ።

እፅ(ብ.ቁ. እፅዋት) ስ በሳር፡ በቁጥጭጠ፡... መልክ የሚገኝ ማንኛውም ተክል።

እፅ መሰውር ስ አንድ ሰው እፅን ከያዘ ሰዎች ሊያዩት አይችሉም ተብሎ የሚታመንበት እፅ፡ መድሃኒት።

እፅ ምናሄ ስ ለተለያዩ በሽታዎች መድሃኒት ይሆናል የሚባልና በቆሳ የሚበቅል የእፅዋት አይነት።

እፅ በለስ ስ የ“በለስ”ን አንደኛ ፍቺ ተመ.

እፅ ጳጦስ ስ ረገዣም ቅጠል ያለውና በደጋ የሚበቅል የእፅዋት አይነት።

እፅፋርስ (እጠፋርስ) ስ የትምህርት አብነት ይሆናል በማለት የቆሎ ተማሪዎች የሚቀምሱት የእፅዋት አይነት።

እፉኝት ስ ትንፋሹ ሰውን፡ ከብትን፡... በማሳበጥ ጉዳት የሚያደርስ የእባብ አይነት።

እፊያ ስ የመሰብ፡ የድስት፡... መክደኛ።

እፍ

እፍ አለ ገ ሃይለኛ ግፊት ያለው ትንፋሽ በአፋ በኩል ተነፈሰ (አሳትን ለማንደድ ወይም ለማጥፋት፣ የሻማ ብርሃንን ለማጥፋት፣ አሳራን ወይም ጉድፋን ለማስወገድ፣ ...)።

እፍ አሉ በጣም ተዋደዱ፣ ተቀራረቡ፣ ተፋፋሩ።

እፍ ያለ 1.የወጣለት፣ የታወቀ (ሸርሙጣ)። 2.በጣም ስለ የሆነ (ለምሳሌ ጨርቅ)።

እፍ ያለ ሜዳ አባጣ ጎርባጣ ያልሆነ፣ ለጥ ያለ ሜዳ።

እፍ እፍ አለ በወረት ወደደ፣ አፈቀረ።

እፍረት "አፈረ" ስር ተመ.

እፍንፍን "አፈኝ"¹ ስር ተመ.

እፍኝ "አፈኝ"² ስር ተመ.

እፍግ "አፈገ" ስር ተመ.

እፎይ

እፎይታ ስ እረፍት፣ ከሃሳብ፣ ከድካም ግልግል።

እፎይ አለ ገ 1.አረፈ፣ ከድካም፣ ከሃሳብ ተገላገለ። 2-ተነፈሰ።

እ የ"እ" ፊደል ሳብእ ዘር።

እሞ ስ ለልብስ፣ ለእቃ፣... ማጠቢያ የሚያገለግል በዱቄት መልክ የተዘጋጀ ሳሙና (ስያሜው ለማንኛውምዎዱቄት ሳሙና ቢያገለግልም "እሞ" የአንድ አምራች ድርጅት የንግድ ምልክት ነው።

እሪት ስ 1.በሙሴ የተፃፈ የእስራኤላውያን ወይም የእብራውያን ሃይማኖት ህግ። 2. በብሉይ

ኪዳን ውስጥ የሚገኝና ከእሪት ዘፍጥረት እስከ እሪት ዘጸግም ያለው አምስቱ የሙሴ መፅሃፍት።

እሪታዊ ት 1.የእሪት ወይም የእሪት ጊዜ። 2.በእስተሳሰቡ ሂሳ ቀር የሆነ።

እርቶዶክስ ስ ከኒቂያ ጉባኤ በሂሳ በክርስቶስ አምላክነት እምነታቸውን ሳፀኑት ወገኖች የተሰጠ ተጨማሪ መጠሪያ።

እርቶዶክስ ተዋህዶ ስ ቃልና ስጋ በተዋህዶ አንድ አካል፣ አንድ ባህርይ፣ አንድ ልጅ፣ ፍፁም አምላክና ፍፁም ሰው ሆነ የሚል ትምህርተ ሃይማኖት።

እርኪስትራ ስ የተለያዩ የሙዚቃ መሳሪያዎችን የሚጫወቱ ሰዎችንና ድምፃውያንን የያዘ የሙዚቃ ቡድን።

እርጋን ስ በጣት የሚነኩ ቁልፎችና በአየር ግፊት አማካይነት ድምፅ የሚሰጡ ብዙ ቧንቧዎች ያሉት የሙዚቃ መሳሪያ።

እቶሞቢል "አውቶሞቢል" ን ተመ.

እች (-ዎች) ብዛትን አመልካች ምእላድ። (ለምሳሌ አንበሳ ነጻነት/በሬ ነበረዎች)።

አዞን ስ የፀሃይ ጨረር በቀጥታ መሬት ላይ እንዳይርፍና ጉዳት እንዳያስከትል የሚከላከል፣ ምድርን ከሸፈነት ከባቢ አየር በላይ የሚገኝና ሃይለኛ ሽታ ያለው የእክስጅን ንብርብር የሆነ ልባስ።

አፈ ያፊድ ስ ድምፅ መልካም ወፍ።

አፔራ ስ በሙዚቃና በዜማ በመታጀብ የሚቀርብ ድራማ።

ከ

ከ "አ" ፊደል ዘር ተጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዜ ሆኑ)።

ከ- መዋ. 1. መነሻን ለመግለፅ የሚያገለግል ምላላድ። *ከተንደር መጣ፤ 2. ከተለያዩ ቃላት ጋር እየተጣመረ ጊዜን፤ ቦታን፤ ...። የሚያመለክት ምላላድ። ከጠረጴዛው ስር/ከወንበሩ አጠገብ/ ከአሁን በፊት/ ከህንጻው ፊት ለፊት /ከጓደኛው ጋር። መሃ. 2. ቅድመ ሁኔታን አመልካች ምላላድ። *እቃውን ከሰጠኝ ገንዘብን አመልሳለሁ። 3. አንድ ድርጊት ገና እንደተደረገ ወይም እንደተከናወነ ወዲያውኑ ለማለት የሚያገለግል ምላላድ። *ፍጥራ ከመድረጉ...። 4. አንድ ድርጊት መከናወኑን ወይም መፈፀሙን ለማመልከት የሚያገለግል ምላላድ። መንገዱ ከተሰራ ሁለት አመት ይሆናል። 5. አመዛካኝ ወይም አነፃፃሪ ምላላድ። *ብዙ ከመናገር ብዙ ማዳመጥን ይወዳል።****

ከሃዲ "ካደ" ስር ተመ.

ከለለ¹ ግ 1. ጋራደ (በአጥር፥ በጨርቅ፥...)። 2. አወረ፥ አሳወረ፥ ማየት ከለከለ (አይንን)። 2. ወሰን፥ ድንበር አበጀ።

ከለላ ስ 1. ግርዶሽ። 2. መከታ። 3. አጥር።

ከላይ ቅ ጽንበር ወይም ወሰን እንዲለይ ወይም እንዲ ያበጅ የተመደበ ወይም የተመረጠ (ሰው)።

ከልል ስ 1. ወሰን ወይም ድንበር ተበጅቶለት ከሌላው ቦታ፥ አካባቢ እንዲለይ የተደረገ ቦታ ወይም አካባቢ። 2. ድንበር፥ ወሰን።

ተካለለ ግ 1. ድንበር ለየ። 2. ድንበር ተኛ፥ ወሰን ተኛ ተሟላ።

አካለለ ግ 1. አዋሰነ። 2. ብዙ ቦታ ዞረ፥ አዳረሰ።

ከለለ² ግ እንደ ደወል ወይም መረዋ ያለ ድምፅ አሰማ፥ ጮሀ።

ኪል (ኪልል) አለ ግ የቃጭል ወይም የደወል ድምፅ አይነት አሰማ።

አካላላ ግ አቅራቢ፥ ሽለለ፥ ዘፈነ።

ከለለ³ ግ በጣም ኳ ብሎ ደረቀ፥ ከሸለለ።

ከለለ⁴ ግ ቆረጠ፥ ሰፈፈ (አንገትን)።

ከለላ "ከለለ" ስር ተመ.

ከለሚዳ ስ ቀይ ሃር ወይም ግምጃ።

ከለለ¹ ግ ተምሮ ወይም አጥንቶ ያለፈውን እንደገና መልሶ አጠና።

ከለላ ስ ተምሮ ያለፈውን እንደገና ደግሞ

መማር።

ተከለሰ ግ በእውቀቱ ማነስ ምክንያት አልፎት የሄደውን የትምህርት ዘርፍ ወይም ክፍል ደግሞ እንዲማር ተደረገ።

አስከለሰ ግ ረሰቶት የነበረውን ትምህርት እንደ ገና እንዲያጠናው አደረገ፥ ረዳ።

ከለሰ² ግ 1. ቀላቀለ፥ ደበለቀ፥ ቀየጠ። 2. ቸለሰ፥ በብዛት ጨመረ (ፈሳሽን)።

መከለሻ [ቅመም] ስ ቁንዶ በርበሬ፥ ቀረፋ፥ ቅሩንፋድ፥ ጥምዝ፤... በአንድ ላይ ተወቅጦ የሚዘጋጅ የወጥ ቅመም።

ክልስ ቅ የተለያየ ዘር ካላቸው ሰዎች የተወለደ (ለምሳሌ ከፈረንጅና ከሃባሽ)።

ክልስ በርናሰ ስ በላዩ ላይ ሀፋር እየተነሰነና ውሃ ውስጥ በእግር እየታሸ እድሳት እንዲያገኝ የተደረገ አሮጌ በርናሰ።

ክልስ ጥይት ስ በአካባቢው የሚገኘውን ባሩድ ዋናው ፋብሪካ ከሰራው የጥይት ባሩድ ጋር በመቀየጥ የሚሰራ ረጋ ሰራሽ ጥይት።

ክለበ ግ ተጣደፈ፥ ቸከለ፥ ሮጠ።

ከላባ ቅ (ስድብ) ቀዥቃዣ፥ ክልፍልፍ፥ ከውካዋ።

ክልብ 1. ከላባ። 2. ውሻ።

ክልብልብ (ክልብላባ) ቅ (ስድብ) ክልፍልፍ፥ ቀዥቃዣ፥ ከውካዋ።

ተካለበ ግ 1. ተቻከለ፥ ተጣደፈ። 2. ተከለፈለፈ፥ ተንቀጥቀጥ።

ተከለበለበ ግ ተከለፈለፈ፥ ተንከወከወ፥ ተንቀጥቀጥ።

አካለበ ግ 1. አቻከለ፥ አጣደፈ። 2. አከለፈለፈ፥ አንቀጥቀጥ።

አከለበለበ ግ አከለፈለፈ፥ አንቀጥቀጥ፥ አጣደፈ።

ከለበሰ ግ 1. በአንድ ትንፋሽ ገጥሞ አድርጎ ጠጣ። 2. ደፋ፥ ቸለሰ፥ አፈሰሰ።

ክልብላባ "ክለበ" ስር "ክልብልብ"ን ተመ.

ክለቻ ስ የራስ ቀር፥ ጥሩር።

ከለከለ ግ 1. ነሳ። 2. አንድ፥ አቆመ፥ ገታ። 3. ጠበቀ፥ ሃይ አለ። 4. አጋፈረ፥ ተቆጣጠረ፥ በሰነ ስርአት አስተናገደ።

ክልካይ ስ አጋፋሪ፥ በረኛ (የቤተ መንግስት)።

ክልክል ቅ የተከለከለ፥ ያልተፈቀደ።

ክልክል [ሳር] ስ ከብቶች ገብተው እንዳያበላሹት ወይም እንዳይበሉት ተብሎ ለብቻው ተክልሎ ወይም ታጥሮ የሚጠበቅና

ሰርፍቶሽ የሚዘጋጅ ሳር።

ተከለከለ ግ 1. እንዳይወስድ ወይም እንዳይጠቀም ተደረገ (አንድን ነገር)። 2. ታገደ። 3. እንዳይከናወን ተደረገ።

ተከላከለ ግ 1. አንድ ነገር እንዳይደረግ ወይም እንዳይፈፀም።... ከለከለ። 2. ከሚሰነዘርበት አደጋ ራሱን ለማዳን ተጣጣሪ፣ ሞከረ።

መከላከያ ስ 1. ምሽግ፣ ክለሳ፣ አምባ። 2. የጦር መሳሪያ። 3. የሃገርን ድንበርና ሌላዊነት የሚያስከብር ሰራዊት። 4. የወሊድ መቆጣጠሪያ ኪኒን።

መከላከያ ምስክር ስ ተከላሽ የሚያቀርበው (የተከላሽ) ምስክር።

ተከላካይ ት (ሰግ) በራሱ ገላ ክልል የተቃራኒው ቡድን ተጓዥቶች የማጥቃት ጩዋታ እንዳያደርጉ የሚጠብቅ ተጓዥቶች።

አከላከለ ግ እንዳይደረግ ወይም እንዳይፈፀም አስደረገ፣ አስተወ።

*ክለወሰ

ክለዋሳ ት ጎበዳላ፣ ከሲታ፣ ለዋሳ።

ተንክሳወሰ ግ 1. ወዲያ ወዲህ አለ፣ ተላወሰ፣ ተንቀሳቀሰ። 2. አዘገመ።

መንክሳወሻ ስ መላወሻ ወይም መንቀሳቀሻ (ቦታ፣ ገንዘብ)።

አንክሳወሰ ግ 1. ወዲህ ወዲያ አላሻ፣ አላወሰ፣ አንቀሳቀሰ። 2. አዘገመ። 3. አንገዋለለ። በሰነድ ስርላት ብላ ምግቡን አታንክሳውሰው።

ከለፈ ግ ሰረቀ፣ ቀማ፣ ንጥቆ በረረ።

*ከለፈ

ከላፋ ት (በድብ) ከውከቶ፣ ቀኝታገ።

ክለፍልፍ (ከለፍላፋ) ዝ.ክ.

ተክለፈለፈ ግ ተንከወከወ፣ ተንቀገቀገ።

አክለፈለፈ ግ እንከወከወ፣ እንቀገቀገ።

ከሊፋ ስ (አሰል) በቀራን ሀገ መሰረት የመንግስት ወይም የሃይማኖት እንደራሴ ወይም ወኪል።

ከላ ግ አስወገደ፣ ዞር አደረገ፣ አነሳ።

ከላ ግ ዞር በል፣ ወገድ።

ከላባ "ክለበ" ስር ተመ.

ከላይ "ክለለ" ስር ተመ.

ከላፋ "ክለፈ" ስር ተመ.

ክል ስ 1. ከቀንጠፋና ከሰረት አር ይዘጋጅ የነበረ ጥቁር ቀለም። 2. ጥቁር ቀለም የተነከረ የሃዘን ልብስ።

ክልብ "ክለበ" ስር ተመ.

ክልካይ "ክለከለ" ስር ተመ

ክለዋሳ "ክለወሰ" ስር ተመ.

ከመ

ከመጤፍ አይቆጥረውም ከምንም አይቆጥረውም፣ ይንቀዋል፣ አያከብረውም፣ አይፈራውም።...

ከመቅፅበት ወዲያው፣ እጅግ በጣም አጥር በሆነ ጊዜ ወስጥ፣ በፍጥነት።

ከመእንስሳ (ሰድብ) ከእንስሳ የማይሻል፣ እንደ እንስሳ ያለ።

ከመረ ግ 1. አንዱን በአንዱ ላይ አነባብር አስቀመጠ። 2. ቆለለ።

ከምር ስ ቆለለ።

ተከመረ ግ 1. ቀለለ። (ዘይ.) አኮረፈ።

ተከመረበት በድንገት ዘሉ እላዩ ላይ ወጠበት ጉብ አለበት ። በጭካ ወስጥ ሲገድ ነበሩ በድንገት ተከመረበት።

*ከመቻ

ከምችት ስ ስብስብ፣ ጥርትም።

ተከማች ግ ተሰበሰበ፣ ተጠራቀመ።

አከማች ግ ሰበሰበ፣ አጠራቀመ።

ከመከመ ግ ከረከመ፣ አስተካከለ፣ ደመደመ (ፀርጉን፣ ሳርጉን፣...)።

ከመከም [ጎፈሬ] ስ በደንብ ተስተካክሎ የተቀረመና የተበጠረ ጎፈሬ።

ከምከም [ጎፈሬ] ዝ.ክ.

ከመን ስ መልኩ እንደ ነጭ አዝመድ ነጣ ያለ፣ ትርፅ ተጓጭንና ትናንሽ ሆኖ ከሰንዴ ጋር ተመሳሳይነት ያለው፣ ብዙ ጊዜ ከመክላሻ ትመም ድብልቆች አንዱ ሆኖ የሚያገለግል የትመም ላይነት።

ከማን አንሺ ት 1. ያለአትመና ያለግእረጉ ሌሎችን ለመምለል የሚፈልግ ወይም የሚያከር ሰው። ስ 2. አግር የሚያሳብጥ በሽታ፣ ኩብሽ።

ከምሱር ስ ሲተኮሳ ታታው የሚወጋው የጥይት ቀለህ ቂጥ፣ እምብርት(የጥይትን ስኢል ተመ.)። 2. ለዘለበት ግንኙሪያ ተብሎ በተዘጋጀ የተቀተተ... ቀላላ ዙሪያ የሚገባ ከነሃስ ወይም ከብረት፣... የሚሰራ ክፈፍ።

ከረመ ግ 1. የከረምትን ወራት አሳለፈ፣ ከረምት እስከወጣ ቆየ ወይም ኖረ። 2. ሰነበተ፣ ቆየ።

ከርሞ ስ ወደፊት የሚመጣው ወይም የሚቀጥለው አመት።

ከርሞ ጥሻ ት የማይሸገል፣ በያመቁ በመሻ ሻል ፊንታ እያሽቀለቀለ የሚሄድ።

ከርሞት ስ ኑር፣ አፍፍ።

ተከራራመ ግ በመቻቻል አብር ቆየ ወይም

ሰነበተ፣ ተጀደረ።

ተካረመ ዝ.ክ.

አካርሚኝ ስ 1.ለከረምት ወራት በመኖሪያነት የሚያገለግል ቤት። 2.ዋናው ቤት እስኪሰራ ድረስ ለመኖሪያነት የሚያገለግል አነስተኛ ቤት፤ መታኞ።

ከረሚላ ስ ከልዩ ልዩ ቅመማት፣ ፍራፍሬዎች፣ ስእር፣... በተለያዩ ቅርፅ፣ መጠንና አይነት የሚዘጋጅ ጣፋጭ።

ከረረ ግ 1.ደረቀ፣ ገረረ። 2.መዘ፣ ደበነ፣ ጠበቀ (ግመድ፣ ፈትል)። 3.ተነፋ፣ አበጠ፣ ተነረተ (ሆድ)። 4.ባሰ፣ አየለ፣ ፀና (ነገር፣ ፀብ፣...)። 5.አለመጠን ሮሀ፣ ተንጨረጨረ(ድምፅ)።

ከራራ ት 1.ደረቀ። 2.(ስድብ፣ ዘይ.) አጥር፣ ድባና።

ከር ስ ለሰረት፣ ለሽራብ፣ ለጽንቴል፣... በራ የሚያገለግል ከተተ፣ ከሱፍ፣ ከናይላን፣... የሚዘጋጅ የከረረ ወይም የጣዘ ፈትል።

ከርር አለ ግ 1.ሞተ። 2-ወደቀ፣ፍንችር አለ። 3.ከረረ።

ተካረረ ግ ተባባሰ፣ አየለ፣ ጠነከረ (ነገር፣ፀብ፣...)።

ተካረሩ ግ የምር ተጣለ።

አክራሪ ት በሚከተለው እምነትና አስተሳሰብ ውስጥ ፍፁምነት ሊኖር ይገባል ብሎ የሚያምንና የቆየውን እምነትና አስተሳሰብ ከዘመናዊው ሁኔታ ጋር ማስተካከልና ማጣጣም የማይፈልግ አጥባቂ (ሰው)።

ከረሽመ “ኮረሽመ”ን ተመ.

ከረበተ ግ 1.ጣለ፣ አጋደመ። 2.ገለበጠ፣ አፈሰሰ። 3.ሰነጠቀ፣ ገመሰ (እርሻን)።

ተንከረባበተ ግ ተገለባበጠ።

አንከረባበተ ግ ገለባበጠ፣ አደራረበ።

ከረባት “ከራባት”ን ተመ.

ከረቦ “ከበሮ”ን ተመ.

ከረተሰ ግ ከረተፈ፣ ሸረከተ፣ ከካ።

ከርትሰ ት ከርትፍ፣ ሸርከት።

*ከረተተ

ከርታታ (ከረተት) ት 1.ከቦታ ቦታ የሚዘዋወር፣ ቋሚ ቦታ የሌለው። 2.አውታታ፣ እንግልተ።

ከርትት (ከርተት) አለ ግ ተንከራተተ።

ተንከራተተ (ተንከረተተ) ግ 1.ወዲያ ወዲህ በማለት ተንገላታ፣ ተጉላላ፣ ባዘነ። 2.ዘረ፣ ብዙ ቦታ ሄደ ወይም አዳረሰ።

አንከራተተ (አንከረተተ) ግ 1.እንገላታ፣ እጉላላ፣ አባዘነ። 2.አዞረ፣ ብዙ ቦታ እንዲሄድ

ወይም እንዲያዳርስ አደረገ።

አንከርት (አንከርት) በፊደል ተፈው ተመ.

ከረተፈ ግ 1.በትንሽ በትንሹ ቆረጠ፣ ቀረጠ። 2.ገረደፈ፣ ሸረከተ፣ ከካ።

ከርትፍ ት ግርድፍ፣ ሸርከት።

ከረቸመ ግ 1.አጥብቆ ገጠመ፣ ዘጋ፣ ቆለፈ። 2.ቸነከረ። 3.ጥቅጥቅ አድርጎ አጠረ (አጥርን)። 4.ቀፈደደ፣ ጠፈነገ፣ አጥብቆ አሰረ።

ከርችም አለ የ “ተከረቸመ”ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ከርችም ብሎ ዋለ ምንም ሳይቀምስ ወይም ሳይበላ ዋለ።

ተከረቸመ ግ 1.ግጥም ብሎ ተዘጋ፣ ተቆለፈ። 2.አንድ ቤት ወይም ክፍል ውስጥ ለረዥም ጊዜ ዘግቶ ተቀመጠ። 3.ያለ ጋብቻ ውል ከሲት ቤት ውስጥ በባልነት ለመኖር ገባ።

ተከርችም ስ ያለ ጋብቻ ውል ከሲት ቤት ውስጥ በባልነት ለመኖር የመግባት ድርጊት።

ተከርችም ገባ የ”ተከረቸመ”ን 3ኛ ፍቺ ተመ.

ከረነተ ግ አጥብቆ አሰረ፣ ጠፈነገ።

ከረና ግ በከርን መታ፣ ደለቀ።

ከርን ስ የአጅ ረገፍሽም አጥንቶች ከሚጠመቡበት በስተ ጀርባ ያለ የሰውነት ክፍል፣ ኩርማ(ስእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

ከረከረ ግ ለማሳጠር፣ ለማሳመር፣... ቆረጠ፣ አስተካከለ።

ከረከረ ግ 1.ገዝዝ፣ መዝ። 2.ከርከር አበጀ። 3.ከነከነ። ገርርዶን ይከረከረኛል። 4.አጥብቆ፣ ሰርሰር ያዘ (ቀለበት፣ ቀበቶ፣ ከር፣...)።

ከርከር ስ ተላላፊ የሆነ የአባላዘር በሽታ።

ከርከር (ከርከራት) ስ ልመጥ በሆኑ ነገሮች ላይ የሚገኝ ብዙውን ጊዜ የቀለበት ቅርፅ ያለው የተገዝዝ ወይም እንደ ሰንበር ያለ ምልክት።

ከርከሮሽ ዝ.ክ.

ተከረከረ ግ ከርከር አወጣ ወይም አበጀ።

አከረከረ ዝ.ክ.

*አከረከ

ከርከር ስ 1.በፍርድ ቤት ወይም በሽንጎ ላይ ከሳሽና ተከሳሽ የሚያደርጉት አሰጥ አገባ ወይም መግት። 2.በአንድ ጉዳይ ላይ የተለያዩ አስተያየትና እምነት... ባላቸው ሰዎች መካከል አንዱ ሌላውን ለማሳመን የሚያደርጉት የንግግር ምልልስ ወይም አሰጥ አገባ። 3.በገንዘብና በሻጭ መካከል የሚደረግ የዋጋ ቀንስ አልቀንሰም

ንግግር።

ተከራከረ ግ 1. በፍርድ ቤት ወይም በሽንጎ

ሳይ እንዲ ከሳሽ ሊሳው ደግሞ ተከሳሽ ሆኖ ተሟገተ። 2. በአንድ ጉዳይ ሳይ ከራሱ አስተያየትና እምነት፡... የተለየ አስተያየትና እምነት፡... ካለው ሰው ጋር (የራሱን እምነትና አስተያየት፡... እንዲቀበልለት ወይም እንዲረዳለት ለማድረግ) ሃሳብ ተለዋወጠ፤ ተወቃወቀ። 3. ዋጋ ቀንስ በግለት ገዢ ከሻጭ ጋር ተወቃወቀ።

አከራከረ ግ አወዛገበ፤ አወቃወቀ።

አከራካሪ ፉ አወዛጋቢ፤ አወቃወቀ።

ከረከሰ ግ 1. አረጀ። 2. ተሳሳቀለ። 3. ከርካሳ ሆነ።
ከርካሳ ፉ አርጌ፤ በሚገባና በተሟላ ሁኔታ መስራት የማይችል (ለምሳሌ መኪና)።

***ከረየ**

ኪራይ (ከራይ) ስ እንድ ተገልጋይ ለተወሰነ ጊዜ ለተገለገለበትና የራሱ ላልሆነ መገልገያ ነገር (እንደ እንስሳ፤ መኪና፤ ቤት፤ ቁሳቁስ፤... ሳሉት) ለባለንብረቱ የሚከፍለው የጉልበት ወይም የአገልግሎት ዋጋ።

ተከራየ ግ 1. አንድን መገልገያ (ቤት፤ መኪና፤ ቁሳቁስ፤...) ኪራይ እየከፈለ ለመጠቀም ከባለንብረቱ ወሰደ ወይም ተረከበ። 2. መገልገያ የሆነው ነገር ለባለንብረቱ ኪራይ እየከፈለ ለሚጠቀም ተገልጋይ ተሰጠ።

ተከራይ (ኪራይተኛ) ስ ኪራይን እየከፈለ የራሱ ባልሆነ ነገር የሚጠቀም ሰው።

አከራየ ግ ኪራይ እየከፈለ እንዲጠቀምበት መገልገያ ነገሮችን (ቤት፤ መኪና፤ ቁሳቁስ፤...) ለተገልጋይ ሰጠ።

አከራይ ስ እንድን መገልገያ ለተከራይ እየሰጠ ኪራይ የሚቀበል ሰው።

ከረደደ ግ ደረቀ፤ ጠነከረ (ለምሳሌ ፀጉር)።

ከርዳዳ (ከረደድ፤ ከርድድ) ፉ ደረት፤ ጠንካራ፤ የለሰሳ ነገር ተቃራኒ።

ከረጢት ስ እንደ ኮሮጃ ወይም እንደ ስልቻ ሆኖ ከወርቃ ወርቅ የሚሰላ የእቃ መያዣ።

ከረጫ ስ እህል ውስጥ የሚገኝ ደቃቅ ድንጋይ፤ አሽቶ።

***ከረፈፈ**

ከርፋፋ (ከረፈፈ) ፉ 1. (በድብ) ቅልጥፍና የለለው፤ ጎታታ፤ ዘርፋፋ። 2. ልጥፍ ወይም ልስት የማይል፤ ጎርባብ።

ከርፍፍ አለ ግ ተንከረፈፈ።

ተንከረፈፈ ግ 1. ቅልጥፍና አጣ፤ ተጎተተ፤ ተንከረፈፈ። 2. ተንገረበበ፤ ልጥፍ ወይም ልስት ሳይል ቀረ።

አንከረፈፈ ግ 1. ቀልጠፍ እንዳይል አደረገ፤ አንከረፈፈ። 2. ልጥፍ ወይም ልስት ወይም ጠጋ

እንዳይል አደረገ፤ አንገረበበ።

አንከርፍ ፉ ከርፋፋ።

ከረፋ ግ ግጥ፤ ጠባቢ።

ከርፋት ስ ግጥት፤ መጥፎ ሽታ።

ከርፋታም ፉ (ስድብ) ግጥታም፤ ጥገባታም።

ከራራ "ከረረ" ስር ተመ.

ከሬ ስ 1. በቂጥ መጋጠሚያ ሳይ የሚገኝ የአከርካሪ አጥንት። ፉ 2. በግጥ የከሳ፤ አጥንቱ የገጠጠ።

ከርሞ "ከረመ" ስር ተመ.

ከርስ ስ ሆድ።

ከርሰ ሃመር ስ 1. የመርከብ ውስጠኛ አካል አግዛዩ ቦታ። 2. (ኢ.አ.ተ.ቤ.) በመንበር ውስጥ የታቦት ግንባታውን ክፍል።

ከርስ መቃብር ስ የመቃብር ውስጣዊ ክፍል።

ከርስ ምድር ስ የመሬት ውስጠኛ ክፍል።

ከርስ ፊደል ስ በየንግድ የፊደል ቅርፅ ውስጥ የሚገኘውና ቀለም ያሳፈሰበት ክፍት ቦታ።

ከርሳም ፉ (ስድብ) 1. ሆዳም። 2. ቀፈታም።

ከርቤ ስ 1. ጥሩ ሽታ ያለውና እንደ አግን የሚጠሰ የዛፍ ሙጫ። 2. ከርቤ የተባለው ሙጫ የሚገኝበት ዛፍ።

ከርታሁ "ከረተተ" ስር ተመ.

ከርከራሜ ስ ቅልጥፍና ረኝም የሆነ፤ ቀንጮ ያለውና ምንቃፋ ትልቅ የሆነ የአምራ አይነት።

ከርከሮ ስ 1. አሳማ የሚመስል፤ ጥርስ ወጣ ያለና ቀንድ ያለው የጹር እንስሳ (በእሱን የጹር እንስሳ ስር ተመ.)። 2. አጥርና ጉልበትኛ የሆነ ሰው።

ከርከሮ "ከረከረ" ስር ተመ.

ከርዳዳ "ከረደደ" ስር ተመ.

ከርፋፋ "ከረፈፈ" ስር ተመ.

ከሰለ ግ 1. ከነደደ በሂሳ ወደ ከሰለ ተለወጠ (እንወት)። 2. አረረ፤ ጠቀረ፤ ከሰለ መሰለ። 3. (ዘይ.) ተናደደ፤ በገነ፤ አረረ። 4. በከሰለ ወይም በጥቁር ቀለም ፃፈ፤ ሳለ፤ ቀባ። 5. በሊዝ (ፅሁፍ)።

ከሰለ (ከሰለ) ስ እንወት ትንሽ እየር እንዲያገኝ ተደርጎ በከግታ ከነደደና እንዲጠፋ ከተደረገ በሂሳ ጥቁር ሆኖ የሚገኘው የእንወት ክፍል የከሰለ እንወት።

ከሰሌ ስ ለከሰለ የሚሆንና እጅክ የለለው የግራር አይነት።

ከሰለማ ፉ የከሰለ አይነት፤ ጥቁር።

ክስል ት የበርዝ ምልክት፣ እርግት የተደረገበት ልሁፍ።

ክስል አክሳይ ት ክስል አምራች።

ክስመ ፡ 1. ጊዜ፣ ደረቀ፣ ረገፈ፣ ሻረ (የኩፍኝ፣ የፈንግጣ፣ የቂጥኝ ቁስል)። 2. ጠፋ።

ክሰረ ፡ 1. ሸቀጡ ከተገባበት ዋጋ ዝቅ ብሎ በመሸጡ ሻጪ ዋናውን ሳያገኝ ቀረ፣ ጎደለበት። 2. የፈለገውን ሳያገኝ ቀረ፣ አጣ። አገፈ፣ አገንግሎ ሰጪ ደጀ ከሰፊ መጣ።

ኪሳራ ስ 1. አንድ ሸቀጥ ከተገባበት ዋጋ ዝቅ ብሎ በመሸጡ በዋናው ወይም በወረቱ ላይ የሚደርስ ጉድለት። 2. ያለመሳካት፣ የፈለጉትን ሳያገኝ መቅረት። 3. የቀማር ጨዋታ አይነት። 4. ወጪ። በሉ ኪሳራ ተገንጽ።

ኪሳራ ነው ትርፍ የለውም።

ኪሳራ ውስጥ ገባ ከሰረ።

ክሰረት ስ የ"ኪሳራ"ን 1ኛ ፍቺ ተመ።

አክሰረ ፡ 1. ዋናውን ሳይመለስ ቀረ፣ አጎደለ (ሸቀጥ)። 2. አንዲጠፋ ወይም እንዲባከን ምክንያት ሆነ።

አክሳሪ ት 1. ብዙ ወጪ የሚያስወጣ። 2. ትርፍ የማያስገኝ። አክሳሪ ድርጅት።

ከሰሰ ፡ 1. የደረሰበትን በደል ለፍርድ ቤት ወይም ለሌላ አካል አመለከተ፣ አቤቱታ አቀረበ። 2. አጋለጠ፣ ወንጀለ፣ አሳጣ። 3. በዳይን ወይም ወንጀለኛን ከሀገ ፊት አቀረበ።

ከሳሽ ስ ወንጀልን ወይም በደልን አስመልክቶ ለፍርድ ቤት ወይም ለሌላ አካል በሰውፍ ወይም በቃል አቤቱታ አቅራቢ።

ክሰ ስ ወንጀልን ወይም በደልን አስመልክቶ በሰውፍ ወይም በቃል የሚቀርብ አቤቱታ።

ተከሰሰ ፡ ክሰ ቀረበበት፣ ተወንጀለ።

ተከሳሽ ስ ጥፋተኛ ነው ተብሎ ክሰ ወይም አቤቱታ የቀረበበት ሰው።

ተከሰሰ ፡ ክሳሽ ወይም ተከሳሽ በመሆን ሀገ ፊት ቀረበ።

ተከሰሱ ፡ አንዱ ከሳሽ ሌላው ተከሳሽ በመሆን ሀገ ፊት ቀረቡ።

አካሰሰ ፡ ለክሰ ምክንያት ሆነ።

ከሰተ ፡ ፡ ገለጠ፣ እንዲታወቅ አደረገ።

ከሰተበት ፡ ታለጠ፣ ታወቀበት።

ክሰተት ስ 1. ሊዳሰስ፣ ሊሸተት፣ ሊሰማ ወይም ሊታይ የሚችል ማንኛውም ነገር። 2. መገለጥ፣ መታየት።

ተከሰተ ፡ ታየ፣ ተገለጠ።

ክሰከሰ ፡ 1. ሰባበረ፣ አደቀቀ። 2. ፈነከተ፣ ፈለጠ፣ መታ፣ በዱላ፣ በድንጋይ። 3. ብዙ ገንዘብ

አፈሰሰ፣ አወጣ፣ አጠፋ። 4. አጠጋግቶ በብዛት አስቀመጠ፣ ችመችመ። 5. በብዛት አደረገ፣ ፈፀመ (መብላትን፣ መስራትን፣ ...) ።

ክሰካሽ ት ስብርባሪ።

ክሰክሰ ት ተጠጋግቶ ወይም ተቀራርቦ በብዛት የተቀመጠ፣ ድርድር።

ተከሰከሰ ፡ 1. ወድቆ ተሰበረ። 2. በፃይል ወደቀ፣ ፈረጠ።

ተከሳከሰ ፡ ተፈናከተ፣ ተደባደበ።

አከሰከሰ ፡ ስብዛት አበላ ፣ አጠጣ። ...።

አከሳከሰ ፡ ለመደባደብ ወይም ለመፈናከት ምክንያት ሆነ።

ከሳ ፡ ቀጠነ፣ የሰውነቱ ውፍረት ቀነሰ፣ ሞገገ።

ከሲታ ት ኮሰማና፣ ሞጋጋ።

ከሳት ስ ቅጥነት፣ የውፍረት ተቃራኒ።

ከሳሽ "ክሰሰ" ስር ተመ።

ከሲ ስ ቅጠሉ ሻካራ ሆኖ ጥፋ ሽታ ያለው የእፅዋት አይነት።

ክሰከሰ ስ ቅጠሉ ለሰላሳ ሆኖ ነጣ ያለ፣ ጥፋ ሽታ ያለውና ችምችም ብሎ የሚበቅል የቁጥጽጦ አይነት።

ከሸለለ (ኮሸለለ) ፡ ኳ ብሎ ደረቀ።

ከሸለል (ኮሸላላ) ት ደረቅ።

ከሽን ፡ 1. አሳምኖ ሰራ። 2. አጣፍጦ ሰራ (ወጥን)።

ክሽን ት የሚያምር፣ ዝይን።

ተክሽን ፡ አማረ፣ ተዋበ።

ክሽከሽ ፡ ኩርሽም ኩርሽም ወይም ከሽ ከሽ እያደረገ አኘከ፣ በላ (ለምሳሌ የደረቀ እንጀራን)።

ክሽከሼ ስ ሲበሉት ከሽ ከሽ የሚል ድምፅ የሚሰጥ በፀሃይ ወይም በሰማ ምጣድ ተንቃትቶ የደረቀ እንጀራ።

ክሽፈ ፡ 1. ተሰናክለ፣ ተጨናነለ፣ ሳይሳካ ቀረ። 2. አልተከሰ አለ (ጥይት)።

ከሽ

ከሽ አለ ፡ እንደ ሸከላ እቃ፣ ጠርመሰ፣ ... ያለ ነገር ወድቆ ተሰበረ ወይም የተጠቀሱት እቃዎች ወድቀው ሲበበሩ የሚሰጡት አይነት ድምፅ ሰጠ።

ከሽ ከሽ አለ ፡ (እንደ ቃሪያ፣ ድርቆሽ፣ ... ያለ ነገር) ሲያኝኩት ኩርሽም ኩርሽም የሚል ድምፅ ሰጠ።

ክሽከሼ "ክሽከሽ" ስር ተመ።

*ክበሉል

ክብሉል ክብሉል አለ ፡ ጸብሉል ጸብሉል አለ፣ ተገላበጠ።

ክብሉል አለ ግ ተንከባለለ።
ተንከባለለ ግ 1.መሬት፣ አልጋ፣... ላይ ወዲያ ወዲህ ተገባበ። 2.አየተንደባለል ቁልቁል ወረደ።
እንከባለለ ግ 1.እንደባለለ። 2.አየተንደባለል ቁልቁል እንዲሄድ ወይም እንዲወርድ አደረገ።
እንከብል ስ 1.ከብና ድቡልቡል የሆነ ነገር። 2.ኪኒን።

ክበረ ግ 1.ባለፀጋ ወይም ሃብታም ሆነ።
 2.ከብር፣ አክብሮት፣ ማእረግ አገኘ።
ክበራታ ስ ከብር፣ ማእረግ።
ክበርቴ ስ ሃብታም ወይም ባለፀጋ።
ክቡር በፊደል ተራው ተመ።

ክብረት ስ ከብር።
ክብር ስ 1.ማእረግ፣ ወግ። 2.ልላልና፣ ገናናነት፣ ታዋቂነት።
ክብሩን ጠበቀ 1.ክብሩ እንዳይደፈር አደረገ። 2.በወዋነት ተገኘ።
ክብረን ጠበቀች ድንግልናዋን ሳታጣ ባል እስከምታገባ ድረስ ቆየች።
ክብረ ሰማይ ስ ሰዎች ለቁስል መድሃኒት ይሆናል ብለው የሚጠቀሙበት የማእድን አይነት።

ክብረ በአል ስ በየአመቱ የሚከበር ትልቅ መንፈሳዊ በአል።
ክብረ ነክ የአንድን ግለሰብ ወይም አካል ከብር የሚያጎድፍ፣ የሚያንቀሽሽ (ነገር፣ ሁኔታ፣ ...)።

ክብረ ነገስት ስ በንቡረእድ ይሰሃቅ የተዘጋጀ የነገስታት ታሪክ መፅሃፍ።
ክብረ ንፅህና ስ ድንግልና፣ የግብረ ስጋ ግንኙነት ፊደል ያለማወቅ ሁኔታ (ለሌት)።

ክብረ ወሰን ስ ብዙውን ጊዜ በስፖርታዊ ውድድር ላይ አዲስ የሚገኝና ከዚህ በፊት በሌላ ተወዳዳሪ ያልተደረሰበት ከፍተኛ የውጤት እርከን፤ ሪከርድ።

የክብር መዝገብ ስ ኤግዚቢሽን፣ትርኢት ጎብኚዎች ስለተመለከቱት ነገር ያላቸውን አስተያየት እንዲያስፍሩበት በኤግዚቢሽኑ በታ የሚቀመጥ ወይም በኢምባሲ ወይም በቆንሰላ ዕቢቶች ውስጥ ለሃዘን ጊዜ የየአገሩ መሪዎች ወይም ትልልቅ ባለስልጣናት ሃዘናቸውን ገልፀው እንዲፀፉበት የሚዘጋጅ መዝገብ።

የክብር ተከታይ ስ አንድ ርእሰ ብሄር ከራሱ አገር ውጪ በሚሄድበት ጊዜ አብሮት የሚሄድ አጃቢ፣ ባለጂል።

የክብር እንግዳ ስ እንደ ግብዣ፣ ስብሰባ

ባሉ ዝግጅቶች ላይ ከሌሎች ተጋባዥ እንግዶች በተለየ ሁኔታ ጥሪ ተደርጎለት የሚገኝ እንግዳ።
የክብር ዘብ ስ አንድን ታላቅ ባለስልጣን ለማጀብ ወይም ለመጠበቅ የተመደበ ወታደራዊ ንድ።

ክብርና ስ ድንግልና፣ ክብረ ንፅህና።
ተከበረ ግ 1.ክብር አገኘ ወይም ተሰጠው። 2.ታፈረ፣ ተፈራ። 3.እንዳይነካ ተደረገ፣ ተከለከለ። ተጠበቀ (ሃብት፣ ንብረት)። 4.አንድን በአል በሚመለከት ተገቢው ሰነርአት ተካሄደ።
አከበረ ግ 1.አሳቀ፣ ከፍ አደረገ፣ ወግ ማእረግ ሰጠ። 2.ከበራታ ሰጠ፣ በትህትና አስተናገደ። 3.በአል አደረገ፤ በበአሉ ምክንያት አረፈ ወይም ስራ ሳይሰራ ሞለ። 4.በበአሉ ሰነርአት ላይ ተሳታፊ ሆነ።

አስከበረ ግ 1.በህግ ለስጠበቀ፣ አስከለከለ፣ እንዳይነካ አስደረገ (ንብረትን)። 2.እንዳይደፈር አደረገ ወይም አስደረገ (አገርን፣ ወገንን፣ ...)።

ከበሮ (ክረቦ) ስ አብዛኛውን ጊዜ የሾላ፣ የኮርች፣... ግንድ ጉማጅ ከአፋ ሰፋ ከቂጡ ጠበብ ያለ ቅርፅ እንዲይዝ ተደርጎ ውስጡ ከተበረበረ በሂሳ እፍና ቂጡ ላይ ቆዳ ተወጥሮ የሚበራና በእጅ ሲመቱት ድምፅ የሚሰጥ የመብራቅ መሳሪያ። (ነጋሪትን፣ አታሞን፣ ድቢን ተመ።)(በአሉን የመብራቅ መሳሪያ ስር ተመ።)።
ከበሮ ቤት ስ (ኢ.ሊ.ተ.ቤ.) በትኔ ማህሊትና በአምድ ወርቅ ግራና ቀኝ የሚገኝ በማህሊት ጊዜ ተማሪዎች የሚቆሙበት ቦታ።

ከበሰ ግ 1.መመጠሙ፣ ደገለለ (ሻሽን)። 2.አሳበጠ፣ አድበለበለ (እግርን)። 3.ከባስ አበጀ።
ከባስ ስ 1.ቂሶች ራሳቸው ላይ የሚጠመጥሙት ትልቅ ጥምጥም። 2.በወጋግራ ጫፍ ላይ የሚሰካና ጣሪያ ተሽካሚ የሆነው አግዳሚ ማእዘን የሚያርፍበት ሞላሳ ቅርፅ ያለው አጭር እንጨት።

***ከበሰበሰ**
ክብስብስ ት ዘርፋፋ፣ ከባስ 1ኛ ፍጅ ጎታታ (በአለባበስ፣ በአካሄድ)።

ተከበሰበሰ ግ ሰፊና ረጅም ልብስ ለብሶ እየተገበሰበሰ በዝግታ ተፈመደ፣ ተጎተተ።
አከበሰበሰ ግ እንዘረፈፈ፣ ጎተተ (ልብስን)።

ከበበ ግ 1.ከብ ሰራ። 2.ከራያውን ያዘ።
ከተግውን ከበውታል። 3.አንድን ነገር መሃል በማድረግ ዙሪያውን ሆነ። **ከፋኝን ከበው** ይወፍራሉ። 4.ከራያውን አደረገ። በውሃው ጉድዳድ ውስጥ ቆሻሻ እንዳይገባበት ዙሪያውን

በድንጋይ ከበበው፡ 4.አጀበ፡ ተከተለ፥ አብሮ ሆነ።

ከባባ ስ አንድን ቦታ ወይም ጠላትን፡... በኩሪያ የመ ከባባና የመቆጣጠር ድርጊት።

ከባባ አደረገ ግ አንድን ነገር ለመያዝ ወይም ለማጥቃት ወይም ለመውረር ከበበ።

ከባባ አየር ስ በመሬት ዙሪያ ያለ አየር።

ከባባ ጦር ስ የጠላትን ጦር መሃል አድርጎ ዙሪያውን በመከበብ የሚዋጋ ጦር።

ከባባ ስ የመቅረዝ መብራትን ለማጥፋት በመቅረዙ ላይ የሚደፋ መለኪያ የሚመስል እቃ።

ከባብ ስ 1.ለአንድ እይነት አላማ ወይም ማህ በራዊ ጉዳይ ሰዎች የሚሰባሰቡበት ቡድን ወይም ድርጅት። 2.መዝናኛ ቦታ (ብዙውን ጊዜ መስሪያ ቤት አካባቢ)። 3.ዙሪያ።

ከብ ተ 1.አንደቀለበት ዙሪያነት ያለው (አካል፡ ቅርፅ)። 2.ድቡልቡል፥ እንክብል።

አክበብ ግ ከብ ሰራ።

አካበባ ግ አዋሰነ፡ ወሰንተኛ ሆነ፤ አካለለ።

አካባቢ ስ 1.ስፍራ፡ ቀበሌ፥ ቦታ። 2.የአንድ ነገር ዙሪያ፡ ጅክክ፡ አጠገብ፤ አቅራቢያ። 3.ገደማ(ለጊዜ)። አሰራ ሁለት ሰላት አካባቢ አንገኛ።

*ከባከባ¹

ተንክባከባ (ተክባከባ) ግ 1.በድሎት ወይም በምቾት ያዘ፤ አቀማጠል። 2.በጥንቃቄ ያዘ።

አንክባከባ ግ ተንክባከባ።

እንክብካቤ (ክብካቤ) ስ 1.መልካም አያያዝ። 2.ምቾት፥ ድሎት።

እንክብካብ ት በምቾት ወይም በድሎት የተያዘ፥ ቅምጥል።

*ከባከባ²

አንክባከባ ግ 1.አድባለባለ፥ እንደ ኳስ አደረገ። 2.በቀላሉ ብድግ አድርጎ ተሸነፈ።

እንክብካብ ት ድቡልቡል።

ከበደ ግ 1.መዘነ፡ በዛ (ሸክም)። 2.አቃተ፥ በረታ፥ አስቸገረ። ፈተና ከበደ / ኑር ከበደ። 3.ተጫጫነ፡ ራሴን ከብደኛል። 4.ቀፈፈ። ቀኑ ከብደኛል። 5.ታፈረ፡ ተፈራ፥ ተከበረ።

ከበደች አረዝች (ላም፤ ፈረሰት...)።

ከባድ ት 1.ከብደት ያለው፥ ቀላል ያልሆነ። 2.ትልቅ። 3.ብርቱ፡ ጠንካራ። 4.አስቸጋሪ፡ አዳጋች። 5.አስፈሪ። 6.ጎበዝ፡ ሃይለኛ። ከባድ ኳስ ተጫዋች ነው። 7.ከፍተኛ። ከባድ ወጪ የሚጠይቅ ሰራ።

ከባድ መሬት ስ ጥቁር አፈር፤ መረፈ።

ከባድ ሚዛን ት ከፍተኛ ክብደት ያለው።

የከባድ ሚዛን ሶክሰኛ።

ከባድ ምግብ ስ ጨፍራ በቀላሉ ሊፈጠው የማይችለው ምግብ።

ከባድ ኢንዱስትሪ ስ ማምረቻ መስሪያዎችን የሚያመርት ኢንዱስትሪ።

ከበድ ት እርጉዝ (እንስሳ)።

ከብደት ስ 1.የመመዘን፥ የመክበድ ሃይል። 2.አስቸጋሪነት፡ አዳጋችነት። 3.ከፍተኛነት፡ አስፈላጊነት። የጉዳዩን ክብደት አይተው አስቸኳይ ስብሰባ ጠፋ። 4.ትኩረት፥ ትልቅ ግምት። ለንጉሩ ክብደት አልሰጠውም።

ክብደት ያነሳል ሰውነቱን ለማዳበርና ለማጠንከር እንዲሁም ለስፖርታዊ እንቅስቃሴ ተብሎ የተዘጋጀ ድንጋይ ወይም ብረት በእጆቹ ወደላይ በማንሳትና በማስቀመጥ ስፖርታዊ እንቅስቃሴ ያደርጋል።

ክብደት አንሺ ስ ሰውነቱን ለማዳበርና ለማጠንከር ክብደት ያለውና ለዚሁ ስፖርታዊ እንቅስቃሴ ተብሎ የተዘጋጀ ድንጋይ ወይም ብረት በእጆቹ ወደላይ በማንሳትና በማስቀመጥ ስፖርታዊ እንቅስቃሴ የሚያደርግ ሰው።

ተካባደ ግ ከበደ።

አክበደ ግ አጋነነ፥ ትልቅ ቦታ ሰጠ። በቀላሉ ሊያልቅ የሚችለውን ጉዳይ አክብረህ አትየው።

ከባቢ "ከበበ" ስር ተመ.

ከባባ ዝ.ከ.

ከባድ "ከበደ" ስር ተመ.

ክብት ስ 1.አንድ ላም፥ ፈረሰ፡ በግ፡... ያሉ የቤት እንስሳት በጥቅል የሚጠሩበት ስም። 2.በሬ ወይም ላም። 3.(ስድብ፥ ዘይ.) ሞኝ፥ ጅል።

ክብት ነጂ ስ 1.የክብት ሌባ ወይም ዘራፈ። 2.ክብት የሚጠብቅና የሚያንጉዝ የክብት ነጋዴ ተቀማሪ።

ክብት አርቢ ስ መተዳደሪያው ክብት ማርባት ላይ የተመሰረተ (ሰው)።

የክብት ሃኪም ስ የእንስሳት ሃኪም።

የክብት ዝምብ ስ ትልቅ የሆነ ዝምብ።

*ከተለ

ምክትል ስ ለአንድ ባለቤቱ የቅርብ ተተኪ ወይም የቦታ ባለቤቱን ወይም በማከረግ (በደረጃ) ሁለተኛው የሆነ ሰው። ምክትል ስራ አስኪያጅ።

ከተል አለ ግ ወዲያው ተከተለ።

ከተል አደረገ ግ ቀጠል አደረገ፡ አስከተለ።

ተከተለ ግ 1.ለጠቀ፥ ቀጣሪ። 2.ከአንድ ነገር

ሂሳ ሂሳ ሂደ፡፡ 3.በሌላው ተመራ፡፡ 4.አመነ፡ ተቀበለ (የሌላውን መሪነት፡ ሃሳብ፡...)፡፡

ተከታይ ፡ 1.ለጣቂ፡ ቀጣይ፡፡ 2.አጃቢ ወይም አብሮ ሂደ፡፡ 3.አማኝ፡ **የክርስትና ሃይማኖት ተከታይ**፡ 4.ከታላቁ ቀጥሎ የተወለደ፡ ታናሽ (በእድሜ)፡፡ **የእኔ ተከታይ** ሴት ናት፡፡

ተከታተለ ግ 1.አንዱ ከሌላው ቀጠለ ወይም አንዱ ሌላውን ተከትለ፡፡ 2.በትጋት ወይም በጎታይ፡ ተመለከተ፡ ተቆጣጠረ፡ ተጠባበቀ፡ አጠና፡፡ 3.አሳደደ፡ **ተከታትሎ ያዘው**፡፡

ተከታታይ ፡ 1.ለማጽረጥ አንዱ ከሌላው የሚቀጥል፡፡ 2.ታላቅ ታናሽ የሆኑ (ለሰው)፡፡ 3.ጉዳይ አስፈፃሚ፡፡

አከታተለ ግ 1.አንዱን ከሌላው ቀጠለ፡፡ 2.ወዲያውኑ ቀጠለ፡፡ **አሱን ካነጋገረች በሂሳ አከታተላለኝ** ለኔ ደወለች፡፡ 3.ደጋገመ፡፡ **አከታትሎ ሶስት ብርጭቆ ውሃ ጠጣ፡፡**

አስከተለ ግ 1.ተከታይ አደረገ፡፡ 2.አንድ ነገር ከሌላው ነገር ቀጥሎ እንዲሄድ ወይም እንዲመጣ አደረገ፡፡

አስከታይ ፡ የተከታይን 5ኛ ፍቺ ተመ.

ከተለበ ግ ሞጨለ፡ ነጥቆ ሮጠ፡፡

***ከተለበ**

ከተላባ ፡ ከላባ፡፡

ተከታለበ ግ ተከለበ፡፡

አከታለበ ግ አከለበ፡፡

ከተለፈ ግ ሞጨለ፡ ነጥቆ ሮጠ፡፡

ከትላፋ ፡ (በድብ) 1.ሞጭላፋ፡፡ 2.ከላፋ፡ ቀዥቃዥ፡፡

ከተመ¹ ግ 1.ከተማ ቆረቆረ ወይም መሰረተ፡፡ 2.ተሰበሰበ፡ ተከማቸ፡ ሰፈረ፡ ባንድነት ኖረ (ሀዘብ)፡፡

ከተማ ስ ከግብርና በስተቀር በሌሎች ሙያዎች የሚተዳደሩ በርካታ ሰዎች በተጠጋት ቤቶች ውስጥ የሚኖሩበት፡ ድርጅቶችና የመንግስት መሰሪያ ቤቶች የሚገኙበት ቦታ፡ ሰፈራ፡ አካባቢ፡፡

ከተማ ቀመስ ገጠር ሆኖ በአንዳንድ ሁኔታዎች ከከተማ ጋር የሚመሳሰል ቦታ ወይም ገጠራ ሆኖ አንዳንድ የከተማ ባህርይ የሚታይበት ሰው፡፡

የከተማ ልጅ ስልጡን፡ ራሴ፡፡

ከተሜ ስ የከተማ ሰው፡፡

ተከታተመ ግ አንገር ለአንገር ወይም ጎን ለጎን በመሆን ድንኳን ተከለ፡ ሰፈር አደረገ (ዘማች፡ ጦር ሰራዊት)፡፡

ከተመ² ግ የተፈላው ቡና በአንደኛ እስከ

ሶስተኛ ተጠጥቶ አለቀ፡፡

አከተመ ግ 1.የተፈላውን ቡና ከአንደኛ እስከ ሶስተኛ (አባል፡ ተናኖ በረካውን) ጠጥቶ ጨረሰ፡፡ 2.አበቃ፡ አለቀ፡ ተፈጸመ፡፡

ከተማ "ከተመ" ስር ተመ.

ከተሜ ዝ.ክ.

ከተረ ግ 1.ከመሄድ ታገደ፡ ቆመ፡ ረጋ (ለምሳሌ ውሃ)፡፡ 2.እንዳይሄድ ገደቡ፡ ከሰከለ፡ አቆመ (ለምሳሌ ውሃን)፡፡

ከተራ ስ ለመጠመቂያ እንዲያገለግሉ ወንዞች የሚጠረኩበትና የሚገደቡበት ቀን፡ የጥምቀት ዋዜማ፡፡

ከትር ፡ ግድብ፡ እግድ፡፡

ከተባ¹ ግ ገፈ፡፡

ከታብ ስ 1.ከሸገታ እንዲያድን ወይም ከከተ ነገር እንዲጠብቅ ተብሎ በብራና ወይም በወረቀት ላይ ተፅፎና ተጠቅልሎ በአንገት ወይም በክንድ ላይ የሚታሰር መድሃኒት፡፡ 2.በቆዳ ወይም በጨርቅ ተጠቅልሎ አንገት ወይም ክንድ ላይ የሚታሰር የሰራሰር መድሃኒት፡፡

ከተባ² ግ ከትባት ሰጠ ወይም አደረገ፡፡

ከትባት ስ በሽታን እንዲከላከል በመርፈ ወይም ሰውነትን በመብጣት የሚሰጥ መድሃኒት፡፡

ተከታለበ ግ ከትባት ወሰደ ወይም ተደረገለት፡፡

ከተተ ግ 1.ደለ፡ ጨመረ፡ እጣ፡ አስገባ፡፡

2.አስቀመጠ፡ አኖረ፡፡ **ገንዘቡን ባንክ ቤት ከተተ፡**

3.ሰበሰበ (አዝመራን)፡፡ 4.ቻለ፡ ያዘ፡ በቃ፡፡ **ይህን ሁሉ ልብስ ጎንጣው አይከተውም፡፡**

5.ተሰበሰበ፡ አጠረ፡፡ **ረዥም የነበረው ቀረብ ሲታጠብ ከተተ፡**

6.ዋጠ፡፡ **ድመ፡ ትልቁን አይጥ እንዳለች ከተተቻት፡**

7.ተጠቃሎ ተሰበሰበ፡ አንድ ቦታ ተከማቸ፡፡ **አዋጁ ከተነገረ በሂሳ ሰራዊቱ ከተተ፡**

ክታች ስ አዝመራ ታሰብሰብ የሚያበቃበት ወትት፡፡

ክት ፡ 1.እጥር ምጥን ያለ፡፡ 2.ቆጥብ፡ አመለ ስብሰብ፡፡

የክት ፡ የዘወትር ያልሆነ፡፡

የክት ልብስ ስ ለበአል የሚለበስ ልብስ፡ የስ ርክ ልብስ ያልሆነ፡፡

ከትት አለ ግ ወዲያ ወዲህ ግለት ወይም መዞር ተወ፣ ተሰበሰበ፡፡ **እሱ በጣም ጨዋ ነው በጊዜ ቤቱ ከትት ይላል፡፡**

ተከተተ ግ 1.ከትት አለ፡፡ 2.ተፈጸመ፡ አበቃ፡፡ **የእኔ ነገር አበቃ ተከተተ፡፡**

ተከተተ ግ 1. ተጠቃለለ፡፡ 2. ተጠናቀቀ፡፡ 3. ተጨመረ፡ ታከለ፡፡

መከተቻ ስ ግለቂያ፡ መደምደሚያ፡ ፍፃሜ፡፡

አካተተ ግ 1. አጠቃለለ፡ አጠቃሎ ያዘ፡፡ 2.

አጠናቀቀ፡ ጨረሰ፡ ፈፀመ፡ 3. ጨመረ፡
አከለ(ቀድሞ በነበረው ላይ)፡፡

ከተከተ ግ በአጭር በአጭሩ ወይም በትንሽ በትንሹ ቆረጠ፡ ቀረጠ፡ ሸነሸነ፡ 2. ጨፈጨፈ፡ ቆረጠ፡ 3. ቆረጠመ፡ ጉተጉተ (ሀመም ሰውነትን)፡፡

ከትካች ት ቁርጥራጭ፡ ሰብርባሪ (የእንጨት)፡፡

ተከታከተ ግ አንዱ ከሌላው ጋር ተማታ፡ ተቀጣቀጠ፡ ተደባደብ (በጽላ)፡፡

አከታከተ ግ ለመደባደብ ምክንያት ሆነ፡፡

***ከተከተ**

ከት ብሎ ሳቀ በጣም ሳቀ፡፡

ከትከት አለ ግ ተንከተከተ፡፡

ከትከት ብሎ ሳቀ ዝ.ክ.

ተነከተከተ ግ በጣም ሳቀ፡ ተንፈቀፈቀ፡፡

እንከተከተ ግ በጣም አሳቀ፡ እንፈቀፈቀ፡፡

ከተፈ ግ በትንንሹ መተረ፡ ቆረጠ፡ ሸነሸነ፡፡

መከተፈያ ስ እንደ ሸንኩርት፡ ስጋ፡... ያሉ ነገሮችን ለመቆራረጥ ወይም ለመከተፍ የሚያገለግል ዝርግ እንጨት ወይም ሌላ ነገር፡፡

ከትፎ ስ ቅቢና ሚጥሚጣ ተጨምሮበት ብዙ ውን ጊዜ ጥፊውን እንዲበላ ሆኖ የሚዘጋጅ ድቅት ብሎ የተከተፈ ብርጌዳ ስጋ፡፡

ከትፎ ለብለብ ስ በመጠኑ ወይም በጣም ሳይበሰል የተጠበሰ ከትፎ፡፡

***ከተፈ**

ከተፎ ት ፈጣን፡፡

ከተፍ አለ ግ ከች አለ፡ በድንገት መጣ ወይም ደረሰ፡፡

ከትፍትፍ ት 1. ፈጣን፡ 2. ቀዥቃዥ፡፡

ተከተፈተፈ ግ 1. ተትለበለበ፡ ተንቀጥቀጥ፡፡ 2. ተጣደፈ፡ ተቻኮለ፡፡

አከተፈተፈ ግ አጣደፈ፡ እቻኮለ፡፡

ከትላባ *ከተለበ ስር ተመ.

ከትላፍ *ከተለፈ ስር ተመ.

ከቶ 1. ጭራሽ፡ ፊፀሞ፡ 2. አረ፡ እንዲያው ለመሆኑ፡፡

ከቶውንም ተው. ግ. ጭራሹንም፡ ይብሉንም፡ ይልቁንም፡፡

ከቸረ (ከቸረ) ግ ደረቀ፡ ከቸቸ፡፡

ከቸሮ ት ለዛ ቢለ፡ ደረቅ፡ ችኮ፡፡

ከቸሮ ስ 1. የደረቀ እንጀራ፡ 2. ለሰንቅ እንዲሆን ተብሎ ከሰንደ ጽቂት፡... እንደ ብስኩት ሆኖ የሚዘጋጅ ደረቅ ምግብ፡፡

ከቸቸ ግ 1. ደረቀ፡ ወዝ አጣ፡ 2. ለዛ አጣ፡ ችኮ ሆነ፡፡

ከቻቻ (ከች) ት 1. ደረቅ፡ 2. ለዛቢሰ፡ ችኮ፡፡

ከችች አለ ግ 1. ድርቅ አለ፡ 2. ከው አለ (በድንጋጤ)፡፡ 3. ሙዝዝ አለ፡ ችኮ ሆነ፡፡

***ከቸቸ**

ከቸቸ አለ ግ ከተፍ አለ፡ ድንገት መጣ ወይም ደረሰ፡፡

ከች አለ ዝ.ክ.

ከቻቻ *ከቸቸ ስር ተመ.

ከነ (ከእነ) መግ. ጋር፡ ጭምር፡ ላይቀር፡ ሴትየዎ ክነልጄ ተሸልግ ነበር /ልጁን ለይቼ ላሳውቀውም ክነመልኩ ጠፍቶኛል፡፡

***ክነስ**

ክንብንብ ስ ነጠላ፡ ጋቢ፡... ሲለበስ ጭንቅላት ላይ የሚያርፈው የልብሱ ክፍል፡፡

ክንብንብ አለ ግ ተከናነበ፡፡

ተከናነበ ግ እንደ ጋቢ፡ ነጠላ፡... ባሉ ልብሶች (ብዙውን ጊዜ እይት አካባቢ ያለው የፊት ክፍል ሲቀር) ጭንቅላቱን፡ ማጅራቱን፡ ... ጭምር ሸፈነ፡፡

አከናነበ ግ በልብስ ሸፈነ ወይም ሸፈነ፡፡

አከናነበው አሸከመው (ሰድብን)፡ ፈረደበት (ፍርድን)፡ ቆለለበት፡ ጫነበት (እዳን)፡፡

ክነበለ ግ 1. ቸለለ፡ አፈሰሰ፡ 2. ገለበጠ፡ ደፋ፡ 3. ጣለ፡ ፈነገለ፡፡

ክንባላ ት በቂጡ ቅርፅ የተነሳ መሬት ላይ ተደላድሎ መቀመጥ የማይችል፡ ፍንገል የሚል (እቃ)፡፡

ተክነበለ ግ 1. ፈሰሰ፡ 2. ተገለበጠ፡ ተደፋ፡ 3. ወደቀ፡፡

ክነተረ ግ በሃይል መታ፡ ጣለ፡ አፈረጠ፡፡

ክንተሮ ስ 1. በእንደኛው ጫቶ ላይ ጉልጥምት ወይም ቋር ያለው አጭር ጽላ፡ ት 2. አጭር ሆኖ ፈርጠምና ጠንክሮ ያለ (ሰው)፡፡

ክንትር ስ አጣድፎ የሚገድል በሽታ፡፡

ክንትር አለ ግ 1. ፍንቸር አለ፡ 2. ወዲያው ወይም ከመቅፅበት ሞተ፡፡

ክነቸረ ግ 1. ቀነመረ፡ ደረቀ፡ ደበነ፡ 2. አጭርና ቀጭን ሆኖ ጠነከረ፡ ከረረ፡ 3. ቀፍድሎ ወይም ጦርንቆ አሰረ፡ 4. በሃይል ወርውሮ ጣለ፡ ዘረረ፡ ፈነቸረ፡፡

ክንቸር አለ ግ 1. ወደቀ፡ ተዘረረ፡ ተፈነቸረ፡ 2. ወዲያው ወይም ከመቅፅበት ሞተ፡፡

ተክነቸረ ግ ተፈነቸረ፡ ወደቀ፡፡

ክነአካቴው *ከናካቴው ግ ተመ.

ክነክታቴው ዝ.ክ.

ክነክነ ግ 1. ከረከረ፡ ሰረሰረ (ጉርሮን)፡፡

2.ቆረቆረ፡ አሳባበ (ነገር)። 3.ፀፀተ፡ ቆጩ።

*ከነወን

ከንውን ስ 1.ድርጊት፡ ተግባር። 2.አሰራር፡ አፈፃፀም።

ከንዋኔ ዝ.ክ.

ተከናወነ ግ 1.ተሰራ። 2.ተጠናቀቀ ወይም ተፈፀመ። 3.ተሳካ፡ ሰመረ።

አከናወነ ግ 1.ሰራ። 2.አጠናቀቀ፡ ፈፀመ፡ ጨረሰ። 3.አሳካ፡ አሳመረ።

ከነዳ ግ 1.በከንድ ለካ፡ 2.ከጻኝ ዘንድ እንዲቀርብ የተወሰነበት ሰው ሳይቀርብ በመቅረቱ ተቀጣ፡ ኪሳራ ከፈለ (የቀየ አጠቃቀም)። 3.በአጠፈታ ከፈለ (ካሳን፡ መቀጫን)።

ከናድ ስ የልብስ እጅጊ።

ከንድ ስ 1.ከእጅ ጣት እስከ ትከሻ ያለው የሰውነት ክፍል። 2.ከከርማ እስከ እጅ ጣት ያለው የእጅ ክፍል። 3.ርዝመቱ ከከርማ እስከ እጅ ጣት መጨረሻ የሚደርስ የርዝመት መለኪያ(በእሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

ከንዴ ነው አጋፊ፡ ደጋፊዬ፡ ረዳቴ ነው።

ከንዴን ሳልንተራስ ሳልሞት ወይም በሀይወት እያለሁ።

ከንድ አከለ አፈረ ወይም ኩምሸሽ አለ።

ከንድ ያህላ 1.ትልቅ ነው (ለሙዝ፡ ለበቆሎ)። 2.ጣም አዋር ነው (ለሰው)።

ከንድህን አሳይ ሃይልህን፡ተልበትህን አሳይ። ከንድህን አንሳ በሀብረት፡በአንድነት ተዋጋ፡ ተፋለም፡ ተከላከለ።

ከንድህን አውሰኝ ምታልኝ፡ ደብድብልኝ። አስከነዳ ግ 1.አስከፈለ (እዳን)። 2.በለጠ፡ ረታ፡ ላቀ፡ አገፈ አገፈን በሾሎታ ያስከነዳል።

ከነፈ ግ 1.በረረ (በከንፍ)። 2.በከፍተኛ ፍጥነት ሮጠ፡ በነነ። 3.ተዋከበ፡ ተቻከለ፡ ተራወጠ። 4.የሚያደርገውን አጣ፡ አበደ (በፍቅር፡ በደስታ፡...)

ከንፍ ስ በወፍ፡ በዝንብ፡... ጎን ግራፍ ቀኝ ላይ የሚገኝ በአየር ላይ እየተንሳፈሩ ለመብረር የሚያስችል የአካል ክፍል።

ከንፍ

ከንፉን ዘረጋ በከፍተኛ ፍጥነት ሮጠ፡ በነነ።

ተከነፈነፈ ግ ተከለፈለፈ፡ ተንቀጥቀጥ። አከነፈነፈ ግ አከለፈለፈ፡ አንቀጥቀጥ።

*ከነፈስ

አከነፈስ ግ አሸረገደ፡ አንሰንበ።

አከንፋሽ ት አሸርጋጅ፡ አንብቃለ።

ከናካቴው (ከነከታቴው፡ ከነአካቴው) ይባስ ብሎ፡ ከነራሹ። እቃው ተበላሽ በገላ ከናካቴው ጠፋ።

ከናፍር “ከንፈር”ን ተመ.

ከንባላ “ከነበለ” ስር ተመ.

ከንተር “ከነተረ” ስር ተመ.

ከንቱ ት ብላሽ፡ የሚደርሰው ጥቅም የሌለው፡ ዋጋ ቢለ።

ከንቲባ ስ በማዘጋጃ ቤት አለቶዳደር ዋናው የከተማ ሹም።

ከንትር “ከነተረ” ስር ተመ.

ከንዋታ ት ዘዋሪ፡ ሰራ ፈት።

ከንፈር. (ብ.ቁ ከናፍር) ስ 1.ከአፍንጫ በታች፡ ከአገጭ በላይ የሚገኝ የላይኛ የታች ጥርስት ሽፋን፡ የአፍ ግጣም(በእሉን ራስ ስር ተመ.)። በተጨማሪ “አንበጭንኛ” “ምንጭርን” ተመ. 2.ዳርቻ፡ ዳር፡ ጠርዝ። ወንዙ ከንፈሩ ድረስ ያለፈ።

ከንፈሩን መጠጠ አዘነ።

ከንፈሩን ነከሰ ዛተ፡ እስፈራራ።

የከንፈር ቀለም ስ ከንፈርን ለማስዋብ የተዘጋጀ ማጌጫ ቀለም።

የከንፈር ወዳጅ ስ ፍትረኛ (ከጋበቻ በፊት በወጣትነት ጊዜ የሚያዝና ግንኙነቱ በመሳሳም ሳይ የተወሰነ)።

ከንፈራም ት ከንፈሩ ትልቅ የሆነ።

ከካ ግ 1.ጥራ ጥሬን በወፍሮ በትልቅ በትልቁ ፈነከተ፡ ገረደፈ። 2.(በይ.) በብዛት ጠጣ፡ በላ፡ አወራ፡ (አልከልን፡ ቆሎን፡ ወሬን፡...)

3.ፈነከተ (በፋላ፡ በድንጋይ ጭንቅላትን)። ከከ ስ ሳይደት በትልቅ በትልቁ በወፍሮ የተ ፈነከተ ወይም የተገረደፈ የጥራ ጥሬ እህል።

ከዚህ “እዚህ” ስር ተመ.

ከዚያ “እዚያ” ስር ተመ.

*ከወረረ

ከውራራ (ከወረር) ግ ዘዋሪ፡ ቀውላላ።

ተንከዋረረ ግ ዞረ፡ ተንቀዋረረ።

አንከዋረረ ግ አዞረ፡ አንቀዋለለ።

*ከወተተ

ከወተት(ከውታታ) ፥ አውታታ፡ ከርታታ፡፡
 ተንከዋተተ ፡ ተንከራተተ፡ ባዛነ፡፡
 ተንከዋታች ፡ ተንከራታች፡ ባዛነ፡፡
 አንከዋተተ ፡ አንከራተተ፡ አባዛነ፡፡
 ከወነ ፡ 1.አዘጋጅ፡ አሰናጽ፡ 2.አሰጌጠ፡
 አሳመረ፡፡ 3.ፈፀመ፡ ጨረሰ፡፡

***ከወከወ**

ከውካዋ (ከወከው፥ ከውከውቱ) ፥
 ቀዥቃዥ፡ ቀውቃዋ፡ ዘዋራ፡፡
 ከውከው አለ ፡ ተንከወከወ፡፡
 ከውከው አደረገ ፡ አንከወከወ፡፡
 ተንከወከወ ፡ ተንቀጥቀጥ፡ ተንቀወቀወ፡
 ዞረ፡፡

አንከወከወ ፡ አንቀጥቀጥ፡ አንቀወቀወ፡፡
 ከውር “ኩዩት”ን ተመ.
 ከውታታ “*ከወተተ” ስር “ከወተት”ን
 ተመ.
 ከውከውቱ “*ከወከወ” ስር “ከውካዋ”ን
 ተመ.
 ከውካዋ “*ከወከወ” ስር ተመ.
 ከዘራ ሲ በአንድ ጫቶ ቆልጫም
 ያለ የእጅ መጨበጫ ያለው
 የእንጨት ወይም የብረት፡...
 ምርኩዝ፡፡

ከይሲ ስ 1.የእባብ ሌላ ስም፡፡
 2.(ዘይ.፡ ስድብ) ከቶ፡፡
 ተንከለኛ፡ እርጉም፡፡
 ከደነ ፡ 1.ገጠመ፡ ዘጋ (ከፍት
 የሆነ እቃን)፡፡ 2. ሸፈነ፡ አለበለ
 (የቤት ጣሪያን በሳር፡
 በቆርቆሮ፡...)፡፡

ከዘራ

መከደኛ ስ የተለያዩ ነገሮችን ለሚይዙ ወይም
 ለሚከቱ እንደ በርሜል፡ መሰብ፡ ድስት፡... ላሉ
 የእቃዎች አፍ የሚሆን መዝገያ፡ መግጠሚያ፡፡
 ከዳን ስ 1.ግጣም፡ መከደኛ፡ እፊያ፡፡ 2.ለቤት
 ጣሪያ መከደኛ ወይም መሸፈኛ የሚሆን ሳር
 ወይም ቆርቆሮ፡፡

ከዳ ስ ግሩ ተመጦ ባደውን የቀረ ሰፈፍ፡ ገጋ፡፡
 ከዳ ፡ 1.ከበለለ፥ ሽሽ፥ ጠፋ (ለምሳሌ ከነገር)፡፡
 2.በአመፅ፥ በእምቢተኝነት ትቶ ሂደ (ከሰራዊት፡
 ከጋሉቲካ ድርጅት፡...)፡፡ 3.ግንኙነቱን አጃረጠ፡
 ተወ፡፡ ገንዘብ ሲያጣ ጓደኛው ከላው፡፡
 4.አልታዘዘ አለ፡፡ እጉሩ ከላው፡፡ 5.ሸሸ፡ ጣለ፡፡
 አንሸራተተ፡፡ የቆመበት መሬት ስለከፋው ወደቀ፡፡
 6.አሌ አለ፡ ሸፈጠ፡ ካደ፡፡ 7.አዘናግቶ ነከሰ
 (ውሻ)፡፡
 ከዳተኛ ፡ የገባውን ቃል፡ የተጣለበትን አደራ
 ወይም እምነት የሚያፈርስ፡ የሚያጎድል፡፡

ከጀለ ፡ ተመኖ፡ ባን፡ ፈለገ፡ ቋመጠ፡፡
 ከጀላ ስ ምችት፡ ጉትት፡፡

ከፊለ ፡ 1.ውለት አደረገ፡ ሰነጠቀ፡ ገመሰ፡፡
 2.ለየ፡ ነጠለ፡ ለየበቻ አደረገ፡ 3.ቀነሰ፡ አንደለ
 (ከእንድ ነገር ላይ)፡፡ 4.ለገዛው ነገር ዋጋውን
 ለገላው ሰጠ፡፡ 5. መልሰ ሰጠ፡ መልሰ (ብድርን፡
 ውለታን፡...)፡፡ 6.ሸገ፡፡ 7.ሸፍ፡፡

መከፊያ ስ እንደ ፖፖ፡ ቅል፡... ያለ የሸገንት
 መሸኛ እቃ፡፡

ከፊለ ፡ ገሚሰ፡፡
 በከፊለ መሌ በመሌ ሳይሆን በገሚሰ ወይም
 በተወሰነ መጠን፡፡

ከፋይ “ገንዘብ” ስር “ገንዘብ ከፋይ”ን
 ተመ.

ከፋይ ፡ ቀራጭ፡ ቀራሽ፡፡

ከፍል ፡ 1.ወገን፡ 2.ፋንታ. ድርሻ፡ እጣ፡ ስ
 3.ምድብ፡፡ 4.በግድግዳዎች የተከፋፈለ የአንድ
 ቤት ውስጣዊ አካል፡፡ 5.በትምህርት ቤት
 ለመማሪያ የሚያገለግል ቤት፡፡ 6.የተወሰነ
 ትምህርት በተወሰነ ደረጃና ይዘት ተመጥኖ
 የሚሰጥበት የትምህርት ምድብ፡፡ 1ኛ ክፍል / 2ኛ
 ክፍል፡፡ 7.በአንድ መስሪያ ቤት የተወሰነ ስራን
 የሚያካሂድ አካል፡፡ ሂሳብ ክፍል፡፡ 8.በአንድ
 ምእራፍ ውስጥ የሚገኝ ንኡስ ምእራፍ፡፡

ከፍለ ሃገር ስ በውስጡ ብዙ አውራጃዎችን
 የሚያቅፍ የአንድ ሃገር የተወሰነ አቢይ
 የአስተዳደር ክልል፡፡

ከፍለ አለም ስ ከባቢቱ ታላላቅ የአለም ክፍ
 ሎች (አፍሪካ፡ እስያ፡ አውሮፓ፡...) አንዱ፡
 አህጉር፡፡

ከፍለ ዘመን ስ የአንድ መቶ አመት ጊዜ፡፡

ከፍለ ጊዜ ስ አንድ ነገር በቋሚነትና
 በተደጋጋሚ የሚፈፀምበት የተወሰነ የጊዜ
 ርዝመት፡፡

ከፍለ ጦር ስ በወታደራዊ የሰራዊት ክፍፍልና
 ምደባ በስሩ ብዙ ብርጌዶችን አካቶ የያዘ የእግረኛ
 ሰራዊት ስብስብ ወይም ምድብ፡፡

የከፍለ ስራ ስ ተማሪዎች በትምህርት ሰለት
 ከፍል ውስጥ እንዲሰሩት ወይም እንዲመልሱት
 የሚሰጣቸው ጥያቄ፡ መልመጃ፡፡

ከፍያ ስ ለአንድ ለተደረገ፥ ለተገዛ፡... ነገር
 ወይም ለተሰጠ አገልገሎት የሚከፈል ዋጋ፡፡
 ገንዘብ፡፡

ከፋፈለ ፡ አንድ ላይ እንዳይሆን አደረገ፡፡
 ለየ፡፡

ከፋፍለህ ግዛ በህዝቦች መካከል የዘር፡
 የሃይማኖት፡... ልዩነትን ወይም አለመግባባትን
 በመፍጠር የሚካሄድ የአገዛዝ ስልት፡፡

ክፍል ፋይ ስ እንደ 1/2: 2/4: 3/4: 3/5:... ያሉ ቁጥሮች ወይም የምጣኔ መግለጫዎች።

ተካፊ ለ 1. አብሮ ሆነ፤ ተገኘ፤ ተሳተፈ (በሃዘን፤ በደስታ፤ በሰብሰባ፤... ላይ)። 2. ተጋራ፤ ድርሻውን ወሰደ። 3. ተካፈለ።

ተካፋይ ት 1. አብሮ የሚሆን፤ የሚገኝ፤ የሚሳተፍ (በደስታ፤ በሃዘን፤... ጊዜ)። 2. ንብረትን የሚካፈል፤ የሚጋራ፤ ባለድርሻ።

ተካፋይ ቁጥር ስ አንድ ቁጥር በሌላ ቁጥር ሲካፈል የሚከፈለው ቁጥር። ለምሳሌ አራት ለሁለት ቢካፈል (4 : 2) 4 ተካፋይ ቁጥር ነው።

ተከፋፈለ ለ 1. ተለያየ፤ ተነጣጠለ፤ ለየብቻ ሆነ። 2. ድርሻ ድርሻውን ወሰደ፤ ተቀራመተ።

አካፊ ለ 1. አጋራ፤ ድርሻ ድርሻውን ሰጠ። 2. ሁለት አደረገ፤ ገመሰ። 3. አዋየ፤ አግኝቶ (ለሃሳብ)።

ማካፊል ስ ከአራቱ የሂሳብ መደቦች አንዱ የሆነና አንድ የተወሰነ ቁጥር ለሌላ የተወሰነ ቁጥር እኩል እንዲዳርስ፤ እንዲሸነሽን የማድረግ የስሌት ዘዴ።

አካፋይ ት አጋማሽ።

አካፋይ ቁጥር ስ አንድ ቁጥር የሚካፈለበት ሌላ ቁጥር። ለምሳሌ አራት ለሁለት ቢካፈል (4 : 2) 2 አካፋይ ቁጥር ነው።

አከፋፈለ ለ 1. ድርሻ ድርሻውን ሰጠ። 2. ወደ ተለያየ ቦታ ወይም አቅጣጫ እንዲዳርስ ወይም እንዲሰራጭ አደረገ።

ማከፋፈያ ስ 1. ማደያ። 2. ማሰራጫ።

አከፋፋይ ት ወደ ተለያየ ቦታ ወይም አቅጣጫ እንዲዳርስ ወይም እንዲሰራጭ የሚያደርግ (ለምሳሌ ሽቀትን)።

*ከፈለ

መክፈልት (እ.አ.ተ.ቤ.) ስ የሞተን ሰው ነፍስ ለማስማር ሲሉ የሚች ዘመዶች በቤተክርስቲያን ለካህናት የሚያቀርቡት ምግብና መጠጥ፤ ፀበል ፀዲት፤ የቆራቢ እራት።

አከፈለ (እ.አ.ተ.ቤ.) ም ከሙተ ሃሙስ ወይም ከስቅለት ማታ ጀምሮ እስከ ትንሳኤ ሌሊት ድረስ ምግብና መጠጥ ሳይቀምስ ቆየ ወይም የመ።

አከፋይ ስ የሚያከፍል፤ ከሙተ ሃሙስ ወይም ከስቅለት ማታ ጀምሮ እስከ ትንሳኤ ሌሊት ድረስ ምግብና መጠጥ ሳይቀምስ የሚያም ሰው።

የአከፋይ ስ ለሚያከፍል ሰው የሚደረግ ሰጦታ (አብዛኛውን ጊዜ ምግብና መጠጥ)።

አከፍሎት ስ ምግብና መጠጥ የማይቀመስበት ከሙተ ሃሙስ እስከ ትንሳኤ ድረስ ያለው የምና የያሙ ጊዜ።

ከፈረረ ም በጣም ደረቀ፤ ቀፈረረ።

ከፈረር (ከፍራራ) ት በጣም የደረቀ፤ ቀፍራራ።

ተንከፈረረ ም 1. በጣም ደረቀ፤ ተንቀፈረረ። 2. (ዘይ.) ሞተ።

እንክፍሮት ም በጣም የደረቀ፤ እንትፍር።

ከፈት ም 1. የተዘጋን የበር፤ የመስኮት፤... መዝጊያ ወይም መከለያ ዘወር ወይም ገለል በማድረግ ዝግ የነበረው በር፤ መስኮት፤... ከፍት እንዲሆንና መግባትና መውጣት እንዲቻል አደረገ። 2. ግጥምን ወይም መክደኛን እነሳ፤ አስወገደ። (ለምሳሌ የመሰብን፤ የድስትን፤... ግጥም)። 3. መተላለፊያ መንገድ ሰጠ ወይም ለቀቀ። 4. አላቀቀ፤ ፈታ (የበር፤ የሳጥን ቀልፍን)። 5. ጀመረ። ስለዝግውን በንግግር ከፈተ። 6. አጽጽመ፤ ሰራ። ት/ቤት ከፈተ። 7. ከፍት፤ ብሩህ አደረገ (አእምሮን፤ ልብን)። 8. ገለጠ። በራ፤ ወለል አለ፤ ለቀቀ (ጭጋን፤ ጉም፤...)።

ቢከፍቱት ተልባ 1. ከላይ ወይም ከውጪ ቢታይ ይህና የሚመስል፤ ግን ውስጡ መናኛና የማይረባ ሆኖ የሚገኝ። 2. ቁም ነገር የለለው።

መከፈቻ ስ 1. የተቆለፈን መፍቻ ወይም ቁልፍን። 2. እንደ ቆርቆሮ፤ ጠርመሰ፤... ያሉትን እቃዎች ከዳን ወይም ግጥም ለመከፈት የተሰራ መሳሪያ።

መከፈቻ ንግግር ስ በሰብሰባ፤ በሲሚናር፤... ላይ የሚደረግ የመግቢያ ወይም የመጀመሪያ ንግግር።

ከፋታ ት 1. በጥሩ ሁኔታ የማይከደን ወይም ያልተከደነ። 2. አፈ ሰፊ እቃ።

ከፍት ት 1. ያልተዘጋ፤ ያልተከደነ። 2. ተከፋች የሆነ። 3. ያልተያዘ። ከፍት ቦታ።

ከፍት መኪና ስ ከሰበተሟላው ኮፈን የሌለው መኪና።

ከፍት ቦታ ስ ያልተያዘ ስፍራ።

ከፍት [አፍ] ት (ስድብ) 1. ጭሂ፤ ተሳዳቢ። 2. ባለጊ፤ ንግግር ያልታረመ፤ ጋጠወጥ። 3. ፈዛዛ፤ ነሁላ።

ከፍት የሰራ ቦታ ስ ሰራተኛ ያልተቀጠረበት የሰራ መደብ።

ከፍተት ስ 1. ተጽዳኝነት፤ ሰንጠቃት። 2. የአንድ ነገር ግንኙነት መቋረጥና ከፍት ሆኖ መገኘት።

ተከፋች ት ተከፋች።

ተከፋች ት 1. የሚከፈት። 2. ዚጥ ወይም ቁልፍ ያለው (ልብስ)።

ከፈት ስ የሚመዘን እቃ የሚቀመጥበት የሚሳገ ቀዳ(በእሉን ሚሳን ስር)።

ከፈቸረ ግ በጣም ደረቀ፥ ከቸረ።

ከፍቻራ ት ከፍራራ፥ ደረቅ።

ከፊን ግ በከፊን ሽፊን፥ ጠቀለለ፥ ገነዘ (ፊሳን)።

ከፊን ስ የፊሳ መጠቅለያ ልብስ፤ መግነዝ።

ከፈከፊ ግ 1.የቤትን ጣሪያ በከፍከፋት የአሰራር አይነት ሰላር ከደነ። 2.አብጠረ፤ ከመከመ (ጎፊሬን)።

መከፍከፊያ ስ 1.ባለከፍከፋት የሰር ክዳን ቤት ሲሰራ የሳፍ ቂጥ እንዲስተካከል የሚተመተምበት ጠፍጣፋ እንጨት። 2.የፀጉር ማበጠሪያ።

ከፊከፍ ስ ከፍከፋት።

ከፍከፋት ስ ወጣ ገባ እንዳይኖረው ተደርጎ በመከፍከፊያ እየተተመተመ በጥንቃቄ የሚሰራ የሰር ቤት አከዳደን።

ከፍከፍ ስ 1.በከፍከፋት የአሰራር አይነት የተሰራ የሰር ቤት ክዳን። ት 2.በደንብ ተስተካከሎ የተበጠረ (ጎፊሬ)።

ከፊይ (ከፋይ) ስ ልጥፍ ያለ ለሰላሳ ፀጉር ያለውና ወፊር ያለ የልብስ አይነት።

ከፊፈ ግ 1.ከፊፍ አበጀ። 2.ከረከመ፥ አስተካከለ (የአንድን ነገር ጠርዝ፥ ግርጌ)።

ከፊፍ ስ ለውበት ወይም ለጥንካሬ ተብሎ በአንድ ነገር ሜፍ ዙሪያ ላይ የሚሰፋ ወይም የሚለበድ እንደ ጨርቅ፥ እንጨት፥ ቆርቆሮ፤... ያለ ጠርዝ።

ከፊል "ከፊለ" ስር ተመ.

ከፋ ግ 1.መጥፎ ሆነ፥ ጨነነ፥ ከፋ ሆነ። 2.ባለ፡ ጠፍ፥ በረታ፡ የበለጠ ተበላሽ (ለመጥፎ ነገር)።

ከፋም ቢለማም ቢሆንም ባይሆንም።

አይከፋም ምንም አይል፡ ይሁን፡ ደህና ነው።

ከፋው አዘነ፥ ተበላጠ፥ ተከዘ።

ከፋ ት 1.መጥፎ፥ ጨካኝ። 2.ስስታም፡ ንፋግ። 3.ሃይለኛ።

ለከፋ አይሰጥም በጣም መጥፎ አይደለም፡ ደህና ነው።

በከፋ አይን አየ በጥላቻ አይን አየ።

ከፋና ደግ ተነጋገሩ የሚያቀያይም ወይም የሚያጣላ ነገር ተነጋገሩ።

ከፋ መንፈስ ስ ሰይጣን፡ ጋኔን።

ከፋ ቀን ስ በረሃብ፥ በበሽታ፡ በጦርነት፡... ምክንያት የሰውና የከብት እልቂት የደረሰበት ወይም የሚደርሰበት ጊዜ።

ከፋኛ ተው.ግ. በጣም፥ በሃይል፡ በፅኑ፡ *ክፋኛ ታግል*።

ከፋት ስ 1.መጥፎነት፥ ተንኮል። 2.ምቀኝነት። ተከፋ ግ 1.አዘነ፥ ተከዘ። 2.ተበላጠ።

ተናደደ። 2. ተቀየመ፡ አከረፈ።

አከፋ ግ 1.ከፋ እንዲሆን ምክንያት ሆነ።

2.አከፋፋ።

አከፋፋ ግ አጥላላ፡ አንጽሸሽ።

አከፋፋ ዝ.ከ.

አስከፋ ግ 1.አስቀየመ፥ አሳዘነ። 2.አስጠላ።

አስከፊ ት 1.መጥፎ፥ አስቀያሚ። 2.አሳዛኝ።

አስከፊ የሆነ እልቂት ደረሰ።

ከፋታ "ከፈተ" ስር ተመ.

ከፋይ "ከፊይ"ን ተመ.

ከፍ

ከፍታ ስ 1.ከአካባቢው መሬት ወደ ላይ ላት ያለ መሬት፥ ጉብታ። 2.አንድ ነገር ከመሬት ወደ ላይ ሲለካ የሚኖረው ርዝመት። 3.ብልፅ።

ከፍተኛ ት 1.ከፍታ ያለው። 2.ትልቅ። 3.የበላይ። 4.በከተማ ውስጥ የተወሰኑ ቀበሌዎችን አጠቃሎ እንዲይዝ የተደረገ የተወሰነ የቦታ ክልል ወይም አስተዳደሩ።

ከፍ አለ ግ 1.ወደላይ ወጣ አለ። 2.በለጠ፡ ላቀ። 3.አደገ፡በዛ፡ ጨመረ (መጠኑ፡ ቁጥሩ፡...)።

ከፍ አደረገ ግ 1.ወደ ላይ ብድግ አደረገ። 2.አበለጠ፡ አላቀ፡ ከብር ሰጠ። 3.አበዛ፡ ጨመረ (በመጠን፡ በቁጥር፡...)።

ከፍ ከፍ አለ ግ በለጠ፡ ላቀ፥ ከብር አገኘ።

ከፍ ከፍ አደረገ ግ አላቀ፡ ከብር ሰጠ።

ከፍ ዝቅ አደረገ አዋረደ (በስድብ፡ በግልም፡...)።

ከፍራራ "ከፈረረ" ስር "ከፈረረ"ን ተመ.

ከፍተኛ "ከፍ" ስር ተመ.

ከፍታ ዝ.ከ.

ከፍቻራ "ከፈቸረ" ስር ተመ.

ኩ የ "ከ" ፊደል ካለብ ዘር።

—ኩ —ሁ ን ተመ.

ኩሊ ስ 1.በሽክም ሰራ የሚተዳደር ሰው፡ ሽቃይ።

2.የቀን ሰራተኛ።

ኩሊሊት ስ በመጠን ከርግብ አነሰ የሚል፡

መልኩ አሸማ ሆኖ ረጅምና ቀጭን የሆነ ቀይ ትልጥም ያለው፡ ማታ ወይም ሌሊት ላይ ሰው ወይም አውሬ ሲያይ የሚመህ ወፍ፡ ሌባ ጠሪም ይባላል።

ኩላሊት ስ በሰው ወይም በእንስሳ ሰውነት ውስጥ በወገብ አካባቢ ከጀርባ በኩል ጥንድ ሆኖ የሚገኝ ከደም ውስጥ ቆሻሻ ፈሳሽን ወይም ሽንትን የሚያጣራ የሰውነት ክፍል።

ኩላሊት

ኩላሊት ስሜንጠ፡፡

ኩላ "ኳለ" ስር ተመ.

ኩላል ኩላል አለ ግ ወንድ አህያን ጠራ.

(የወሊብ ፍላጎቱ እንዲነሳ)፡፡

ኩላሽ "ኩላሽ" ስር ተመ.

ኩላትፍ "ኩላተፍ" ስር "ኩላተፍ" ግ ተመ.

ኩላኩላ ዶሮን ለመጥራት የሚሻል ቃል፡፡

ኩላኩላት ስ 1. በበግና በፍጥረት እንገት ላይ በበሽታ ምክንያት የሚወጣ እንደ እንትርት ያለ አብጠት፡፡ 2. ከድሉት የተነሳ ከአገጭ ስር በሰው እንገት ላይ የሚንጠለጠል ውፍረት ወይም ስጋ፡፡

ኩላኩላቲያም ት (ስድብ) ኩላኩላት ያለበት (ሰው)፡፡

ኩላፍልፍ "ኩላፍ" ስር ተመ.

ኩም

ኩም አለ ግ አፈረ፡ ደነገጠ (ያልጠበቀው ስለሆነበት)፡፡

ኩም አደረገ ግ አሳፈረ፡ አስደነገጠ፡፡

ኩምሽሽ

ኩምሽሽ አለ 1. ቁብጥ፡ ኩርምት አለ፡፡ 2. አፈረ፡ ተሽማቀቀ፡ ደነገጠ፡፡

ኩምቢ (ኩንቢ) ስ የዝሆን አፍንጫ(የዝሆንን ስእል ተመ.)፡፡

ኩምት ስ የክርን ላይ እኩክ፡፡

ኩምችች

ኩምችች አለ ግ 1. እጥር፡ እንስ አለ፡፡ 2. ኩርችች አለ፡፡ 3. አፈረ፡ ተሽማቀቀ፡፡

ኩምችች አደረገ ግ 1. ላሳጠረ፡ ላሳሰበ፡፡ 2. አሳፈረ፡ አሽማቀቀ፡፡

ኩምከና "ኩመከ" ስር ተመ.

ኩረጃ "ኩረጃ" ስር ተመ.

ኩሩ "ኩሩ" ስር ተመ.

ኩሩምባ "ኩርምባ" ግ ተመ.

ኩሩሩ ት በጣም አጭር፡፡

ኩሩተኛ "ኩሩ" ስር ተመ.

ኩሩት ዝ.ከ.

ኩሩብ ስ 1. መጠኑ ከቀለም ብልቃጥ ትንሽ ከፍ የሚል፡ ለከርና ለላምባ ወይም ለፍፍጣ ማሰጋገያ የሚሆን ጠባብ አፍ ያለውና በውስጡ የሚገኘው ክር ጫፉ ሲቀጣጠል ብርሃን የሚሰጥ የመብራት እቃ፡፡ 2. (ዘይ.) አጭር (ሰው)፡፡

ኩራ ስ በጥልቀትም ሆነ በስፋት መጠኑ ከሃይት አነስተኛ የሆነ፡ የተጠራቀመና የማይንቀሳቀስ ውሃ፡፡

ኩርማ ስ ክርን፡፡

ኩርማን ት የአንድ ነገር አንድ አራተኛው ክፍል (የእንጀራ፡ የመሬት፡...)፡፡

ኩርምባ (ኩርንባ) ስ ጥቅል ጎመን፡፡

ኩርምባጥ (ቁርምባጥ) ት አጭርና ቀጭን (ሰው)፡፡

ኩርር... 1. ተደጋግሞ ሲነገረው ያለሰማን ሰው ጆሮህ አይሰማም? ለማለት ተናጋሪው በቀጣ የሚያለማው ድምፅ፡፡ 2. አንድ የሚረብሽ ነገር ወይም ድምፅ ጆሮ ውስጥ ሲኖር፡ የሚረብሽውን ነገር የማስወገድ ጆሮ ውስጥ በመጮህ የሚያሰሙት ድምፅ፡፡

ኩርሲ ስ በርዕረማ፡፡

ኩርሽሚ ስ ሲያንኩት ከሽ ከሽ የሚል ድምፅ የሚኖረውና ለጥርስ የሚገራ እንደ ቃሪያ፡ ፍርምባ፡ አኳሳ፡.. ያለ ምግብ፡፡

ኩርባ ስ መታጠፊያት ማሰሪያ (የመንገድ)፡፡

ኩርችች

ኩርችች አለ ግ ኩርምት ብሎ ተቀመጠ፡፡

ኩርንችች ስ 1. መሬት ላይ ልጥፍ ብሎ የሚበቅል ጠንካራ እሾህ ያለው የእዕዋት አይነት፡፡ 2. ለጫማ ማያያዣ የሚያገለግልና መጠኑ በጣም ትንሽ የሆነ ምስክር፡፡

ኩርኩር¹ አህያን ለመጥራት የሚያገለግል ቃል፡፡

ኩርኩር² ስ

1. ባለ ሰሰት ጎማ

የሆነና እንደ

ሞተር ቢስክሊት

ያለ፡ ከሂሳው ሰው

ሊጭን የሚችል

መ 3 ገዢ፡፡

20 እጅ የሚገፋና

ኩርኩር 2ኛ ፍጅ

እቃ ለማጓጓዣ የሚያገለግል

ባለ አንድ ጎማ ጋራ፡፡

ኩርኩር አለ ግ ድክ ድክ፡ ውንክር ውንክር አለ፡፡

ኩርኩም "ኩረኩመ" ስር ተመ.

ኩርኳሚ ዝ.ከ.፡፡

ኩርዲያ ስ አራጂትን የሚያሰለጥን ወይም

የሚገራ ሰው።
 ኩርዳ ት ከርዳዳ (ለፀጉር)።
 ኩርፈኛ “*ኮረፈ¹” ስር ተመ.
 ኩርፍያ¹ ዝ.ክ.
 ኩርፍያ² “ኮረፈ²” ስር ተመ.
 ኩርፋድ ት አጭርና መልክ ጥፋ (ሰው)።
 ኩርፋፍቻ (ኩርፋፊያ) ስ እፋኝት።
 ኩርፍ “*ኮረፈ¹” ስር ተመ.
 ኩርፍተኛ ዝ.ክ.
 ኩርፍታም ዝ.ክ.
 ኩሳ ስ ኩሽ።
 ኩሳይ ት የኩሳ ዘር ወይም ወገን።
 ኩሳንኩስ ስ ግሳንግስ። ኩተት፡ ቅራቅምቦ።
 ኩሳይ “ኩሳ” ስር ተመ.
 ኩስ “ኩሳ” ስር ተመ.
 ኩስቱባን ስ የጣት ቤዛ፤ ልብስ ዘምዛሚያች መርፈ እንዳይወጋቸው በጣታቸው ላይ የሚደፉት ከብረት የተሰራ የጣት ቆብ።
 ኩስታሪ “ኮስተረ¹” ስር ተመ.
 ኩስ ኩስ

ኩስኩስ አለ ግ ቱስ ቱስ አለ (የአካሄድ አይነት)።
 ኩስኩስት ስ 1.ከሸላ ወይም ከነሃስ።... በጀበና ቅርፅ የሚሰራ የእጅ ማስታጠቢያ። 2.የቡና ጀበና (ጎጃም)።

ኩስኩስት 1ኛ ፍቺ
 ኩሸተኛ “ኳሽ” ስር ተመ.
 ኩሸት ዝ.ክ.
 ኩሸና ስ ማድቤት፡ ወጥ ቤት።
 ኩሸኔታ (ኩቸኔታ) ስ በአንድ ማሽን ውስጥ እንቅስቃሴ እንዲኖር የሚረዳና ፍትሂያን የሚቀንስ ክብ ሆኖ በውስጡ ደቡልቡል የብረት ብዮች ያለበት መሳሪያ።
 ኩብት ስ የደረቀ የክብት እባት።
 ኩብት ወረራ ስ የዳግማይ ትንሃኤ ማግስት ስኛ፡ ከበአሉ በሂሳ ስራ የሚጀመርበት የእጅ

ሚሟሻ ቀን።
 ኩባንያ ስ ህጋዊ ሰውነት ያለው ግለሰብ ባህብረት የሚያቋቁሙት የንግድ ድርጅት።
 ኩባያ ስ ከኒኪል ወይም ከነሃስቲክ ወይም ከሸላ።... የሚሰራና እንደ ብርጭቆ ወይም ዋንጫ ለመጠጫ የሚያገለግል እቃ።
 ኩብ “*ኮበብ” ስር ተመ.
 ኩብኩባ ዝ.ክ.
 ኩተት ስ 1.የተገነኘ የልጅ ወይም የፈረስ ቁንፅ። 2.የሀገሩን ጊዜ ወይም ዘመን። ከኩተት አስባ ሽቦት አንጻሉ።
 ኩቲ ስ 1.ወሻን ለመጥራት የሚያገለግል ቃል። 2.ወሻ።
 ኩቲላ (ቁጢላ) ስ የወሻ ግልገል፤ ቡቸላ።
 ኩታ ስ ድርፍ ማጉ ቀጭን ሆኖ በሁለት ነጠላ መጠን ከተሰራ በሂሳ እጥፍን ተሰፍቶ እንደ ጋቢ የሚለበስ ሽማ።
 ኩታ ገጠም ስ ድንበርተኛ፡ ወሰንተኛ።
 ኩታራ ስ 1.ጉብል፡ ብላቴና። 2.ተራ፡ አልባሌ ሰው።
 ኩት ዶሮን ሂድ ወይም ወግድ ለማለት የሚባል ቃል።
 ኩት [ውሃ] ስ በየክቲት ወር የሚወጣ የክከብ አይነት። በተወሰነ “ኮከብ ቆጠራ”ን ተመ.
 ኩትኮታ “ኩተኮተ” ስር ተመ.
 ኩትኳቶ ዝ.ክ.
 ኩነኔ “ኮነነ” ስር ተመ.
 ኩንበን “*ኮነንበ” ስር ተመ.
 ኩንቢ “ኩምቢ” ን ተመ.
 ኩንታል ስ አንድ መቶ ኪሎ የሚመዝን ማንኛውም እቃ።
 ኩንትሽ “ኮነተሽ” ስር ተመ.
 ኩኩሉ (አኩኩሉ) 1.የወንድ ዶሮ ጨህት። 2.የልጆች የድብብቆች ጨዋታ ስም።
 ኩኩ መለኮቲ ስ 1.ዋኔ የምትጠራበት ሌላ ስም። 2.የዋኔ ጨህት። 3.ልጆች እያዘሙ የሚጫወቱት የጨዋታ አይነት።
 ኩኪ ስ የጆሮ ግንድ።
 ኩኪ ስ ጆሮ ውስጥ የሚገኝና መጣብቅነት ያለው ቅባት።
 ኩክ ማውጫ ስ ከጆሮ ውስጥ ኩክ ለማውጣት የሚያገለግል የማንኪያ ቅርፅ ያለውና መጠኑ ትንሽ የሆነ መሳሪያ።
 ኩክኒ ስ 1.ጭርት። 2.ነጭ እክክ።
 ኩክኒያም ት (ስድብ) ኩክኒ ያለበት።

ኩዋት (ከውር) ስ ሰር ወይም ወርቅ ከተለጠ በሃላ የተፈለገውን ቅርፅ ይዞ እንዲወጣ ለማድረግ የሚያገለግል የአንተረኛ መሳሪያ።

ኩይሳ "ኮዩሰ" ስር ተመ.

ኩዳዲ "ሁዳዲ"ን ተመ.

ኩዳድ "ሆደደ¹" ስር "ሁዳድ"ን ተመ.

ኩዴታ ስ መፈንቅለ መንግስት።

ኩፊት ስ ቆብ፣ ባርጌጣ።

ኩፍሰ "ኮፊሰ" ስር ተመ.

ኩፍታ "ኮፊፊ" ስር ተመ.

ኩፍታ ዝ.ከ.

ኩፍታ ስ መብላጥቅ፣አይሁዶችና ካቶሊኮች የሚያደርጉት ክብር ትንሽ የሆነ ቆብ።

ኩፍት ስ ሃይለኛ ትኩሳት የሚያስከትልና እንደ እክክ በሰውነት ላይ የሚወጣ የሆነናት በሽታ።

ኩፍ ሚማ ስ ባለ ተረከዝ ሸፍን ሚማ።

ኪ ዩ "ከ" ፊደል ባለበ ዘር።

ኪሉ ሜትር ስ አንድ ሺህ ሜትር የሆነ የርዝመት መለኪያ።

ኪሉ ዋት ስ የኢሌክትሪክ ሃይል (ፕላስት) መለኪያ።

ኪሉ ግራም ስ እንድ ሺህ ግራም የሚመዝን የክብደት መለኪያ።

ኪራይ "ከረዩ" ስር ተመ.

ኪሮሽ (ኪሮሺ) ስ ጻንጵል ለመሰራት የሚያገለግልና ሜቶ ቆልመም ብሉ የተሰራ ተጭን ሽቦ።

ኪሳራ "ከሰረ" ስር ተመ.

ኪስ ስ 1.እንደ ሱሪ፣ ቀሚስ፣ ኮት፣... ባሉ ልብሰት ላይ ተሰፍቶ የሚገኝና አነስተኛ እቃዎችን ለመያዝ የሚያገለግል እንደ ከረጢት ያለ የልብሱ ክፍል። 2.የጦርዲዛ፣ የቁም ሳጥን፣... መሳሪያ።

ኪሱ ተራቆተ ኪሱ ባዶ ሆነ፣ ገንዘብ አጣ።

ኪስ በርባሪ ት ኪስ አውላቂ፣ ሊባ።

ኪስ ቦታ ስ በዚህ ተመክኮል የሚገኝ፣ ቤት ያልተሰራበትና ባለቤት የሌለው ባዶ ቦታ።

ኪስ አውላቂ ስ ከሰዎች ኪስ ገንዘብ የሚሰርት ሊባ።

የኪስ መዝገብ ቃላት ስ በኪስ ለመያዝ በሚያመች ቅርፅ የተዘጋጀ፣ መሰረታዊ ቃላትንና ፍቺዎቻቸውን በአጭር የያዘ መዝገብ ቃላት።

የኪስ ሰላት ስ በኪስ የሚያዝ ባለሰንሰለት ሰላት።

የኪስ ገንዘብ ስ ለጥቃትን ጉዳዮች ይውል

ከንድ እንዳንድ ትምህርት ቤቶች ለተግሪዎቻቸው እንዲሁም ወላጆች ለሌጆቻቸው የሚሰጡት አነስተኛ ገንዘብ።

ኪታ ስ ትንሽ ጥብቆ።

ኪነ

ኪነ (ኪነተ) ቃል ስ ስነታል።

ኪነ ጥበብ ስ እንደ ስሌተ ትርጉ ትርፅ+... ያለ የእጅ ጥበብ ስራ።

ኪነት ስ 1.ኪነ ጥበብ። 2.የመዘቃ ተዘጋጅተው የውዝግብ ጥበብ።

ኪኒን ስ በፍሬ ወይም በእንክብል መልክ የሚዘጋጅ የህመም ግብታገሻ መድኃኒት።

ኪንታሮት ስ 1.መጠነ ቅርፅ እንደብጥር ሆኖ አብዛኛውን ጊዜ በእጅና በእግር ላይ እየወጣ ረዘም ላለ ጊዜ የሚቆይ ጠንካራ፣ ቫካራና እንደ እትራት ያለ የቀዳ በሽታ። 2.የአህያ ኪንታሮት።

ካ ዩ "ከ" ፊደል ራብላ ዘር።

ካህን "ካነ" ስር ተመ.

ካሊም ስ ከወፍራም ክር የተሰራ፣ ሹንጉርጉር የሆነና እንደ አልጋ ልብስ ወይም ምንጥፍ የሚያገለግል ልብስ።

ካሊሲ ስ ከኮፍ ወይም ከናይላን፣... በእግር ሚግ ልክ የሚሰራ፣ የእግር ግብዝያ ያለው፣ እስከ ጉልበት ሊደርስ የሚችል የእግር ልብስ ወይም መሸፈኛ፣ የእግር ሹራብ ።

ካሊሲም ስ ነፍሱ ለሰላባ ሆኖ ለሀይወት የሚያስፈልጉ የብዙ ነገሮች ውህድ የሆነ፣ በጥርስና በአጥንት ውስጥ የሚገኝ ንጥረ ነገር።

ካልቾ ስ በእግር ሜፍ በላይኛው ክፍል የሚደረግ ምት።

ካሉስ ስ የሃር ክር አይነት።

ካሚዮን ስ የጭነት መኪና።

ካሜራ ስ የፎቶግራፍ ማንሻ መሳሪያ።

ካምቦሎጅ "ስታዲየም"ን ተመ.

ካምፕ ስ 1.ወታደራዊ የጦር ሰፈር። 2.ሰፈር።

ካሪ "ካሪ"ን ተመ.

ካራ ስ ቢላዮ።

ካራቲ ስ በፍት ምስራቃውያን ከንድ የተለመደና መሳሪያ ባልያዙ ሰዎች መካከል በእጅ፣ በእግር፣ በራስ የሚከናወን ሃይለኛና ጥበባዊ የአመታት ዘዴ።

ካራት ስ 1.አንድ ወርቅ የወርቅነት፣ ደረሻ ወይም ጥራት ምን ያህል እንደሆነ የሚገለፅበት መለኪያ። 2.የክብር ድንጋጮች ክብደት መለኪያ።

ካሪ (ካሪ) ስ ፡ መረባ አራት እኩል ጎፍችና ማእዘኖች ያሉት ቅርፅ።

ካሬ ሜትር በ በአራቱም ጎኖቹ በኩል አንድ አንድ ሜትር ርዝመት ያለው ቅርፅ ወይም ወለል፤ መረባ ሜትር።

ካሬ ኪሎ ሜትር በ በአራቱም ጎኖቹ በኩል አንጻንድ ኪሎ ሜትር ርዝመት ያለው ቅርፅ ወይም ወለል ፤ መረባ ኪሎ ሜትር።

ካሬታ የ 'ኩርኩር' 2ኛ ፍቺ ተመ.

ካርቡሬተር ስ ቢንዚንን ክፍሉን አደባልቆ ለሞተሩ የሚያቀብል የመኪና አካል።

ካርባይን ስ የጠበንጃ አይነት (በጥንት ጊዜ የፈረሰኛ ወታደር ትጥቅ)።

ካርባሃይድሬት ስ ካርቦን፥ ሃይድሮጅንና አክሰጅን በውስጡ ያለበት አንድ ሰነር፤ ስታርቶ፤ ሌሎች፤ ... ያለ ንጥረ ነገር።

ካርቦን ስ 1.አንድ አልማዝ፥ ግራፋይት፥የድንጋይ ከበል፤... ባሉ ማእድናት ውስጥ በተጣራ መልኩ፥ እንዲሁም ህይወት ባላቸው ነገሮች ውስጥ በቅይጥነት የሚገኝና ብረትነት የሌለው ንጥረ ነገር። 2.በላይ ላይ የሚፃፍበት የማንኛውም ነገር ትክክለኛ ቅጂ ከሰሩ በሚገኘው ሌላ ወረቀት ላይ እንዲቀረፅ የሚያደርግ፥ በካርቦን ወይም በሌላ ነገር ተቀልሞ የሚዘጋጅ ስለ ወረቀት።

ካርቦንሞኖክሳይድ ስ ከተቃጠለ ካርቦንና በነጻጅ ከሚንቀሳቀሱ ሞተሮችና ማሽኖች የሚወጣ መርዝነት ያለው ጭስ።

ካርቦንጻዮክሳይድ ስ ሰውና እንስሳ ወደ ውጪ ሲተነፍሱ ወይም አንጻንድ ነገር ሲቃጠል የሚወጣ የተቃጠለ አየር (ጋዝ)።

ካርቱን ስ ስለአንድ ሰው ወይም ሁኔታ በሰዎች አስተያየት ላይ ተፅእኖ ለማሳደር ወይም አንድ አይነት መልእክት ለማስተላለፍ በእስቂኝ (ከተፈጥሮ መልኩ ለየት ባለ) ሁኔታ የሚሰራ የስእል አይነት።

ካርቱን ፊልም ስ በተንቀሳቃሽ ፊልም የሚቀርብ የካርቱን ስእል።

ካርታ¹ ስ 1.የአገሮችን፥ የውቅያኖሶችን፥ የወንዞችን፥ የተራሮችን፥... የጥታ ክልል ወይም አንድን የተወሰነ ቅርፅ የሚያሳይና በወረቀት፥ ... ላይ የተሰራ ስእል፤ የመሬት የተወሰነ ክፍል ወይም ቅርፅ። 2.ሊጊዜ ማሳለፊያ፤ ለቁማር፤ ለወዋታ የሚያገለግል ልዩ ልዩ ስእሎች ወይም ቁጥሮች ያለበት ካርድ።

ካርታ 2ኛ ፍቺ

ካርታ² ስ የጥይት ማቀፊያ ወይም መያዣ።

ካርቶን ስ 1.ወፍራም ወረቀት ወይም ክርታስ። 2.ከወፍራም ወረቀት ወይም ክርታስ እንደ ጎጥን ሆኖ የሚዘጋጅ የእቃ መያዣ።

ካርኒ ስ በተለያዩ ምክንያቶች እቃ ወይም ገንዘብ ገቢ ወይም ወጪ መሆኑን ወይም መሸጡን ለማረጋገጥ የሚዘጋጅ የፅሁፍ ማሰራጃ።

ካርኒ ቆረጠ ካርኒ ሸጠ ወይም ገዛ።

ካርኒ ቆራጭ ስ ገንዘብ እየተቀበለ ካርኒ የሚሸጥ ሰው።

ካርድ ስ የተለያዩ ጉዳዮች የሚፃፉበት፥ ብዙውን ጊዜ መጠኑ አነስተኛ የሆነና ወፊር ያለ ወረቀት፥ (ራሽን ካርድ፥ ሪፖርት ካርድ፥ የሃኪም ቤት ካርድ፥ ፖስታ ካርድ፥ የተማሪዎች ውጤት መግለጫ ካርድ፥...)።

ካርት ስ ሰሩ የሚበላ፥ ቀለሙ በቀይና በቢጫ መካከል የሆነ የተክል አይነት። የሚበላው ክፍልም ካርት ይባላል።

ካርት

ካሰ ግ ካሳ ሰጠ፥ ከፈለ ወይም ሌላ ጠቀሜታ ያለው ነገር አደረገ (በጻይ ለተበጻይ)።

ካሳ ስ በጻይ ለተበጻይ የሚለጠው ወይም የሚከፍለው ወይም የሚያደርገው ማንኛውም ነገር።

ካሳ ቆረጠ የካሳውን አይነትና መጠን ወሰነ።

ካሳ በሳ ካሳ ተቀበለ።

ተካሰ ግ ካሳ ተቀበለ፤ ወሰደ፤ አገኘ።

ተካካሰ ግ 1. ተጣጣ፥ ተቻቻለ፥ የጎደለው በሌላ ተሟላ። 2. ለደረሰበት ችግር፤ በደል፥... ማካካሻ፤ መርሻ፤ መፅናኛ፥... የሚሆን ጥቅም አገኘ።

አካካሰ ግ አጣጣ፤ አቻቻለ።

ካሴት ስ የቴኒስ ወይም የቪዲዮ ክር።

ካስማ ስ የድንኳንን አውታር ወጥሮ ለመያዝ የሚያገለግል ራሱ ቆላፋ እንጨት ወይም ብረት፤ ትክል(ስእሉን ድንኳን ስር ተመ.)።

ካስክ ስ በኢሌክትሪክ የሚሰራና የረጠበ የራስ ጠጉርን በሙቀትና በነፋስ ሃይል ለማድረግ የሚያገለግል መሳሪያ።

ካሸር ስ የባንክ፣ የግምጃ ቤት፣ የሆቴል ቤት፣... ገንዘብ ተቀባይ ወይም ከፋይ።

ካሽ ስ ጥሬ ገንዘብ።

ካብ ግ 1.ድንጋይን በድንጋይ ላይ በማንባበር የድንጋይ አጥር ወይም የድንጋይ ግድግዳ ሰራ። 2.ቆለስ፣ ከመረ። 3. አሞገስ፣ አሞካሽ፣ ከፍ ከፍ አደረገ።

ካብ ስ ድንጋይን በድንጋይ ላይ በማንባበር የሚሰራ አጥር ወይም ግድግዳ።

ካቡት ስ ባለመካፈቻ ረጅም ቀሚሰ።

ካቢኔ ስ በአንድ መንገድ ርእሰብሄር ተመርጠው የመንገዱትን ፖሊሲና አስተዳደር በሃላፊነት የሚመሩ የሚኒስትሮች ቡድን።

ካባ ስ ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል ድንጋይ የሚገኝበትና የሚፈለግበት ቦታ።

ካባ ስ ቅርፁ ከብ ሆኖ ከፊት በኩል ከፍትነት ያለው ከሰፍ ወይም ከሃር፣ ... የሚሰራና ከልብስ በላይ የሚለበስ መደረቢያ።

ካባ ላንቃ (ላንቃ ካባ) ተ የንጉሱና የትክ ሻው ዙሪያ የለምድ ቅርፅ ባለው የወርቅ ጥልፍ የተገጠ የካባ አይነት።

ካቤላ ተ 1.የኩቴው ጥፍር አድጎ ወደላይ የተቆለመመ (አሀያ)። 2.(በድብ+ ዘይ.) እግሩ ወይም ሜማው ሰፊና ሽፋኑ የሆነ (ሰው)።

ካብ "ካብ" ስር ተመ.

ካብ¹ ስ አራት ቁና የሚይዝ መስፈሪያ።

ካብ² ስ ትልቅ የሆነ የዋንጫ ወይም የፅዋ አይነት።

ካቦ ስ በሀን፣ በመንገድ፣ በፋብሪካ፣... ሰራ ላይ የሚሰማሩ የጉልበት ሰራተኞችን እንደአለቃ ሆኖ የሚያሰራ ሰው።

ካቦርት (ካቦርታ፣ ካፖርት) ስ ከማንኛውም ልብስ በላይ ተደርቦ የሚለበስና ለብርድ መከላከያ የሚያገለግል ረጅም ኮት።

ካቲ ስ ከተረከዝ ከፍ ብሎ የሚገኝና ለብቻው ቀጥ ብሎ የሚታይ ወፍራም ጅማት።

ካቲካላ ስ በፋብሪካ ላይሆን በመኖሪያ ቤት ውስጥ የሚዘጋጅ የአልኮል መጠጥ።

ካታሎግ ስ 1.በፊደል ተራ በካርድ ላይ የተመዘገቡ የማንኛውም ነገር ዝርዝር። 2.በአይነት፣ በመጠን ወይም በሚሰጡት ግልጋሎት፣... መሰረት ለምርጫ እንዲያመች ሆኖ የተዘጋጀ የእቃዎች፣ የልብሶች፣ የቦታ፣

የስሞች፣ ... ዝርዝር ያለበት ወረቀት፣ ጥራዝ ወይም መፅሃፍ።

ካቴና ስ 1.በንሰለት። 2.በሰንሰለት ትርፅ ከወርቅ የሚሰራና እጅ ላይ የሚደረግ ጌጥ። 3.ሁለት ትልልቅ የብረት ቀለበቶችን በሰንሰለት በማገናኘት የተሰራና የአሰረኛን እጅ ወይም እግር ለግብር የሚያገለግል ሰንሰለት።

ካቴድራል ስ ደረጃው ወይም ግእረት ከፍተኛ የሆነ ታላቅ ቤተ ክርስቲያን፣ ርእሰ አድባራት፣ ገዳም።

ካትራሜ ስ ራንዣ።

ካቶሊክ ስ 1.የርማ ቤተክርስቲያን እምነት። 2.የካቶሊክ እምነት ተከታይ።

ካቻምና "ሃች አምና"ን ተመ.

ካኝ ግ 1.የድቁና ወይም የትስና ስልጣን ሰጠ፣ ሾመ፣ ከሀኑት ሰጠ። 2.አስተማሪ፣ አሰልጣኝ።

ካህን (ብ.ቁ.ካህናት) ስ በቤተ እግዚአብሔር ለማገልገል የሃይማኖት ትምህርትና ስልጣን ያለው መንፈሳዊ አገልጋይ፣ አስተማሪ።

ክህነት ስ ሃይማኖታዊ ስልጣን።

ክህነት ተቀበለ የትስና ወይም የድቁና ስልጣን (ማእረግ) አገኘ።

ተካኝ ግ 1.ክህነት ተቀበለ። 2.ሰለጠነ፣ በደምብ አወቀ።

ካናቴራ(ካኒቴራ) ስ ከከር ወይም ከፍይለን ወይም ከጥተ... የሚሰራ ከወገብ በላይ የሚለባሽ የውስጥ ልብስ።

ካንሰር ስ የማይድንና አደገኛ የሆነ፣ ብዙውን ጊዜ ሞት የሚያስከትል በሽታ።

ካንዴላ ስ እሳት በመርወት የመኪናው ሞተር እንዲነሳ የሚረዳ የመኪና እቃ።

ካንጋሩ ስ ለመዝለል የሚያስችሉ ጠንካራ የሆኑ የሃላ እግሮች ያሉት፣ በአውስትራሊያ ብቻ የሚገኝ የዱር እንስሳ። ቢቲ ካንጋሩ ልጁን ለመሸከም የሚያስችላት ከረጢት መሰል አካል በስተውሞ በኩል በሆዱ ላይ አላት(ስእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ካእብ ስ እንደ ሁተ ሉተ ሙተ ... ያሉ በገእዝና በላለስ ፊደላት መካከል የሚገኝ ሁለተኛዎቹ የፊደላት ዘሮች መጠሪያ ወይም የድምፅ ምልክቶች።

ካከመ ግ ዛላ፣ ደክመ፣ ጣመን።

ካከረ ግ ጠነከረ።

ካከረ ግ ጠንካራ፣ ብርቱ።

ካኪ ስ በአይነት ከአቡጃዲና ከመርዶፋ ሻልና ጠንክር ብሎ በተለያዩ ቀለማት ከጥተ የሚሰራ የወርቅ አይነት።

ካኪ መልክ/ቀለም የመጻብ ወይም የነሃስ ወይም የአፈር መልክ ያለው ቀለም።

ክኪሳ ስ በጣም ያሳደገና ያልጠነከረ አደገኛ አዳኝ ዘንድ።

ክካ (አካካ) ስ 1.ኩስ፡ አይነምድር። 2.ቆሻሻ፡ መጥፎ (ለልጆች ወይም ከልጆች የሚነገር)።

*ክካ

ክካቲ ት ሳቂታ።

ተንካካ ግ 1.ከመውደቅ ወይም ከመጋጨት የተነሳ የሚገኝኳ ድምፅ ሰጠ። 2.እንደ ብርጭቆ፡ ጠርመሰ፡ ሸክላ፡ ... ያለ እቃ ተደራርቦ ሲወድቅ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ ሰጠ ወይም አሰማ። 3.ሳቀ፡ ተንከተከተ።

አንካካ ግ 1.አሳቀ፡ አንከተከተ። 2.እንደ ብርጭቆ፡ ጠርመሰ፡... ያሉ እቃዎችን አተራመሰ፡ አጋጣ።

አሰካካ (አሸካካ) ግ 1.እየመሀ ሳቀ። 2.መሀ (ፈረሰ)። 3.ሳቅ የሚመስል የጨሀት ድምፅ አሰማ (ጅብ በስራያ ጊዜ)።

ክካቲ¹ ስ የአራባራ ሌላ ስም።

ክካቲ² *ክካ" ስር ተመ.

ክከራ "ክከረ" ስር ተመ.

ካውያ ስ የልብስ መተኮሻ።

ካዝና ስ እንደብር፡ ወርቅ፡ ገንዘብ፡... ያሉ ውድ ንብረቶች የሚቀመጡበት የብረት ሳጥን።

ካይንት ስ የዝደ ሌላ ስም።

ካደ ግ 1.ሃይማኖቱን ተወ፡ ለወጠ። 2.እሌ እለ፡ ሸፈጠ። 3.ውል፡ ቃል ኪዳን አፈረሰ ወይም ጣሰ። 4.ለየ፡ አገለለ፡ ያለውን የስጋ ዝምድና ትሰሰር ሰረዘ።

ከሃዲ ት 1.ቃሉን የሚያጥፍ፡ እምነት የማይጣልበት። 2.ሃይማኖቱን የከዳና የገዛ ሃይማኖቱ ተቃዋሚ የሆነ።

ከሀደት (ከደት) ስ 1.የእምነት ተቃራኒ። 2.ሸፍጥ።

ካደመ ግ አገለገለ (ቡና በማፍላት)።

ካዳሚ ት በባህላዊ መንገድ ቡና አፍልቶ ለጠጪዎቹ የሚያድል።

ካድራ ስ በመንግስታዊ ተቋም፡ በፓርቲ፡ በሙያ ማህበራትና በህዝባዊ ድርጅቶች ውስጥ በተወሰነ የሰራ መስክ የተመደበና ለተመደበበትም ሰራ የሰለጠነ ሰራተኛ። በጦር ሃይሎች ውስጥ በቋሚ ሰራ ላይ የሚገኙ መኮንኖችና የበታች ሹማምንትም ካድሬዎች ተብለው ይጠራሉ።

*ካፈፈ (*ካፈፈ)

ተንካፈፈ (ተንካፈፈ) ግ ተንሳፈፈ።

አንካፈፈ (አንካፈፈ) ግ አንሳፈፈ።

ካፈር "ካፍር"ን ተመ.

ካፊቴሪያ ስ ተመጋቢዎች ራሳቸውን የሚያስተናግዱበት ምግብ ቤት ወይም ሆቴል።

*ካፋ

ካፊያ ስ በጣም ቀላል የሆነ ዝናብ (ብዙውን ጊዜ ዝናብ መዝናብ ሲጀመር ያለው አይነት ዝናብ)።

አካፋ ግ ካፊያ ጣለ።

ካፍር (ካፈር) ስ በበትሉ ከንፈር ላይ የሚወጣ የበሽታ አይነት።

ካፒታሊስት ስ 1.በካፒታሊስት ስርአተ ማህበር መርህ የሚተዳደር አገር። 2.የካፒታል ባለቤት።

ካፒታሊዝም ስ የአንድ አገር ንግድ፡ ኢንዱስትሪ፡... በባለሃብቶች የግል ይዞታ ስር ሆኖ የሚንቀሳቀስበት የኢኮኖሚ ስርአት።

ካፒታል ስ ትርፍ እንዲያስገኝ በንግድ፡ በምርት፡... ሰራ ላይ የዋለ ወረት፡ ገንዘብ።

ካፒቴን ስ አለቃ፡ አዛዥ (የመርከብ፡ የአይርፕላን፡...)

ካፖርት "ካቦርት"ን ተመ.

ኪ የ"ኩ" ፊደል ሃምስ ዘር።

ኪላ ስ የይለፍ ወይም የፈቃድ ወረቀት የያዙ ሰዎችና በህጋዊነት ሊገቡ ወይም ሊወጡ የሚችሉ እቃዎች የሚተላለፉበት፡ ይህንን ተግባር እንዲቆጣጠሩ በተመደቡ ሰዎች የሚጠበቅ የአገር ውስጥ መንገድ ወይም የጠረፍ ቦር።

ኪላ ሰበረ አስፈላጊውን የይለፍ ወይም የፈቃድ ወረቀት ሳይገባ በህግ ወጥ መንገድ ኪላን አልፎ ሄደ።

ኪላ ተሰበረ በሰርግ ጊዜ ልጃገሬድ ድንገጥናዊ ከተገለሰ በሂሳ የሚባል የሰርግ ዘፈን።

ኪሚስትሪ ስ በኪሚስትሪ የሌለጠነ ሰው።

ኪሚስትሪ ስ ልዩ ልዩ ንጥረ ነገሮች ከምን እንደተሰሩ፡ እርስ በእርሳቸው እንዴት ሊዋሃዱ እንደሚችሉና በተለያዩ ሁኔታዎች ጊዜ ምን አይነት ጠባይ እንደሚያሳዩ የሚያጠና የሳይንስ ዘርፍ።

ኪሚካል ስ ለኪሚስትሪ ሰራ የሚውል ወይም የኪሚስትሪ ሰራ ውጤት የሆነ ንጥረ ነገር።

ኪማ ስ የደግ ወይም የግረሻ አላቂ ብረት።

ኪሻ ስ ከቱጦግ የሚገኝ ከዝንባ ወይም ከእንስት፡... የሚሰራ ምንጣፍ ወይም ከረጢት።

ኪብል ስ በምድር ወይም በባህር ውስጥ የስልክና የቴሌግራም መልእክቶችን እንዲያስተላልፍ የተቀበረ የሽቦዎች ስብስብ።

ኪንትሮስ ስ በዲግሪ የሚለካና ከግሪንዊች ወደ ምሰራት ወይም ምእራብ አትጣጫ ያለ የቦታ ርቀት።

ኪክ ስ ከተርኖ ዱቄት፡ ከእንቁላል፡ ከቅቤ፡ ከሰኳር፡... ተዘጋጅቶ የሚጋገር ጣፋጭ ምግብ።

ኪክሮስ ስ በዳግሪ የሚለካና ከምድር ወገብ ወደሰሜን ወይም ወደ ደቡብ አቅጣጫ ያለ የበታርቀት።

ክ የ“ከ” ፊደል ሳድስ ዘር።

-ክ “-ሀ” ን ተመ.

ክህነት “ካነ” ስር ተመ.

ክህደት “ካደ” ስር ተመ.

ክለሳ “ክለሰ” ስር ተመ.

ክለብ “ክበቡ” ስር የ “ክብብ”ን 1ኛና 2ኛ ፍቺ ተመ.

ክሊኒክ ስ ብዙውን ጊዜ ተመላሳሽ ታካሚዎችን እየተቀበለ የሚያከም አነስተኛ የህክምና ተቋም።

ክላ “ክላ” ስር ተመ.

ክላርኔት ስ ሙዚቃዊ የድምፅ ስልቶችን ለማውጣት የሚረዱና በጣት የሚነኩ ቁልፎች ያሉት በትንተኔ የሚሰራ ዋሽንት መሳይ ዘመናዊ የሙዚቃ መሳሪያ(ስኦሊን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ክላሰር ስ ልዩ ልዩ የማስረጃ ሰነዶች የሚያዘቡት ወፍራም ወረቀት፤ ዶሴ።

ክላሲካል ሙዚቃ ስ 1.ከጥንት ጀምሮ የኖረና ዘመን አመጣሽ ያልሆነ ረቂቅ የሙዚቃ ጥበብ። 2.ድምፃዊ ሳይኖርበት በመሳሪያ ብቻ የተቀነባበረ ሙዚቃ።

ክላክስ ስ የመኪና ጥሩንባ።

ክላል “ክለለ”¹ ስር ተመ.

ክልስ “ክለስ”² ስር ተመ.

ክልብልብ “ክለበ” ስር ተመ.

ክልብሽ

ክልብሽ አለው ግ አቅለሽለሽው።

ክልትው

ክልትው አለ ግ ከድካም፥ ከመሳሳት፡... የተነሳ ወደቀ፡ ተዘረረ፤ ተኛ።

ክልትው አደረገ ግ ጣለ።

ክልክል “ክለክለ” ስር ተመ.

ክልፍልፍ “ክለፈ” ስር ተመ.

ከምር “ከመረ” ስር ተመ.

ከምችት “ከመቸ” ስር ተመ.

ከረምት ስ ከሰኔ 26 እስከ መስከረም 25 ድረስ ያለው የዝናብ ወራት ወይም ጊዜ።

ከረምት አግቢ (አግባ) ስ በከረምት መግቢያ ሰሞን ከመሬት ውስጥ በብዛት የሚፈላ

በራሪ ነፍሳት፤ አሸን፡ ምስጢ።

ከሪክ ስ የመኪና ጎማ በሚቀየር ጊዜ ወይም ሌላ ጥና ማድረግ ሲያስፈልግ የመኪናውን አካል ወደ ላይ ለማንሳት የሚጠቅም መሳሪያ።

ከራራ ስ ሳለስድስት አውታር (ከር) ባህላዊ የሙዚቃ መሳሪያ(ስኦሊን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ከራሞት “ከረመ” ስር ተመ.

ከራባት (ከረባት) ስ ቀጠንና ረዘም ተደርጎ ከወርቅ ወይም ከቆዳ የሚዘጋጅ፡ በአገገት ላይ ከሸሚዝ ኮሌታ ስር የሚታሰርና በደረት ላይ ቁልቁል የሚገጠለጠል ወይም በአጭር በቤራብሮ ቅርፅ ተዘጋጅቶ በስተፊት በኩል በሸሚዝ ኮሌታ ላይ የሚደረግ የሸሚዝ ማስጫ።

ከራንቻ (የውሻ ከራንቻ) ስ በፊት ጥርስና በመንጋጋ መካከል ከላይና ከታች በኩል ግራና ቀኝ የሚገኙ፡ ቀጠንና ሾል ያሉ አራት ጥርሶች(ስኦሊን ጥርስ ስር ተመ.)።

ከራንቻ ጥርስ ዝ.ክ.

ከራይ “ከረዋ” ስር ተመ.

ክር “ከረረ” ስር ተመ.

ክርስቲያን የክርስትና ሃይማኖት ተከታይ።

ክርስትና ስ 1.የኢየሱስ ክርስቶስን እምነትን በመቀበል ወይም በማመን ላይ የተመሰረተ ሃይማኖት፤ የክርስትና እምነት። 2.አንድ ሰው የክርስትና ሃይማኖት አባል በሚሆንበት ጊዜ በቤተክርስቲያን ውስጥ የሚፈጸምለት ስርአት ጥምቀት።

ክርስትና ተነሳ የክርስትናን እምነት ተቀበለ፤ በአብ፡ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም ተጠመቀ።

ክርስትና አነሳ አንድ ሰው በጥምቀት አማካይነት የቤተክርስቲያን አባል በሚሆንበት ጊዜ ስርአት ላይ ተገኝቶ ቃልኪዳን በመግባት የተጠማቂው ሰው የክርስትና አባት ሆነ።

ክርስትና ልጅ ስ ለክርስትና አባት ወይም እናት በቃል ኪዳን የተሰጠ የሃይማኖት ወይም የጥምቀት ልጅ።

ክርስትና አባት ስ ወንድ ልጅ በሚጠመቅበት ጊዜ ሃይማኖትን ሊያስተምረው ቃል ገብቶ ሃላፊነትን የሚወስድ የቃል ኪዳን ወይም የሃይማኖት አባት።

ክርስትና እናት ስ ሴት ልጅ በምትጠመቅበት ጊዜ ሃይማኖትን ለታሰተምራት ቃል ገብታ ሃላፊነትን የምትወስድ የቃል ኪዳን ወይም የሃይማኖት እናት።

የክርስትና ስም ስ አንድ ህፃን ወይም ትልቅ ሰው ሲጠመቅ ወይም ክርስትና ሲነሳ በቀላውስት

የሚሰጠው ሃይማኖታዊ ስም።

ክርስቶስ ለ የኢየሱስ የተቀብላ (የኹመት) ስም ሲሆን፥ ብዙ ጊዜ ከስሙ ጋር ተጣምሮ ኢየሱስ ክርስቶስ ወይም ለስሙ (ለኢየሱስ) እንደተለዋጭ ስም ሆኖ ያገለግላል።

ክርታስ ስ 1.መግፈያ ወረቀት ወይም ብራና። 2.ለእቃ መያዣ። ... እንዲሆን በኪስ፣ ሳጥን፣ ... መልክ ተደርጎ የሚሰራ ወፍራም ወረቀት፣ ካርቶን። 3.በማህፀን ውስጥ ያለ ሽል የሚጠቀሙበት ብራና መሰል ስስ ቆዳ፣ ሰፋፍል።

ክርትስ “ክረተስ” ስር ተመ.

ክርትፍ “ክረተፈ” ስር ተመ.

ክርን “ክረና” ስር ተመ.

ክርካር ለ በኪራይ ለተወሰደ ከብት የሚከፈል የጉልበት ዋጋ።

ክርክራት “ክረክረ” ስር “ክርክር”ን ተመ.

ክርክር “ክረክረ” ስር ተመ.

ክርኸር “*ክረክረ” ስር ተመ.

ክርክሮሽ “ክረክረ” ስር ተመ.

ክርድድ “ክረደደ” ስር ተመ.

ክርፋታም “ክረፋ” ስር ተመ.

ክርፋት ህ.ክ.

ክሰል “ክሰለ” ስር “ክሰል”ን ተመ.

ክሳት “ክሳ” ስር ተመ.

ክሳድ ስ 1.በማጅራት በኩል ያለ የእንገት ክፍል። 2.እንገት።

ክሰ¹ “ክሰሰ” ስር ተመ.

ክሰ² ፍዋልንና በግን ሂድ ወይም ወግድ ለማለት የሚባል ቃል።

ክሰል “ክሰለ” ስር ተመ.

ክሰረት “ክሰረ” ስር ተመ.

ክስተት¹ ስ ከጻዊት መዝሙር ተውጣጥቶ የተቀናበረ ያራዳዊ የዜማ ድርሰት።

ክስተት² “ክስተ” ስር ተመ.

ክስካስ ለ የጭነት ከብት ወገብ እንዳይጓዳ ከኮርቻ ወይም ከጭነት ስር የሚደረግለት ድልዳል።

ክስካሽ “ክስካስ” ስር ተመ.

ክስክስ ህ.ክ.

ክሽን “ክሸን” ስር ተመ.

ክሽክሸት (ክሸክሸ) ስ 1.ጤፍ የሚያካክልና ሳመን ላይ የሚገኝ የሳመን ትል። 2.ነጭ የጆሮ እክክ።

ክበብ “ክበበ” ስር ተመ.

ክበድ “ክበደ” ስር ተመ.

ክቡራት “ክብርት”ን ተመ.

ክቡራን “ክቡር”ን ተመ.

ክቡር (ብ.ቀ.ክቡራን፥ አን. ክብርት፥ አን.

ብ.ቀ.ክቡራት) ት 1.በከፍተኛ ደረጃ ላይ ለሚገኝ ባለስልጣን የሚቀርብ የማእረግ መግለጫ ቃል። **ክቡር ሚኒስትር/ክቡር ላቶ** እ ገሰ። 2.የአክብሮት መግለጫ ቃል። **ክቡር ወንድሜ** ሆይ።

ክቢ

ክቢ ሰራው ጉድ አደረገው።

ክባብ “ክበለ” ስር ተመ.

ክብ “ክበበ” ስር ተመ.

ክብረ ሰማይ ሲ. ለዎች ለቀበል መድሃኒት ይሆናል ብለው የሚጠቀሙበት የማእድን አይነት።

ክበረ በአል “ክበረ” ስር ተመ.

ክብረ ነክ ህ.ክ.

ክብረ ነገስት ህ.ክ.

ክብረ ንፅህና ህ.ክ.

ክብረ ወሰን ህ.ክ.

ክብረት ህ.ክ.

ክብሪት ስ 1.ከክብሪት ቤት ላይ ወይም ሻኪራ ነገር ላይ ሲጭሩት እሳት የሚሰጥ ማእድን የተጣበቀበት አነስተኛ እንጨት ከነመያዣው። 2.(ዘይ.) ነገር አያያዣ።

ክብሪት ሜረ የክብሪትን እንጨት ለዚሁ ተብሎ ከተዘጋጀና ሻኪራነት ካለው ነገር ጋር በማፋተግ እሳት አያያዝ።

የክብሪት ቤት ስ ከጠንካራ ወረቀት ወይም ፕላስቲክ።... በሳጥን ቅርፅ (በውስጡ የክብሪት እንጨቶችን እንዲይዝና ውጫዊ ክፍሉ ደግሞ ክብሪትን ለመጫር እንዲያገለግል ሆኖ) የተሰራ መጠኑ አነስተኛ የሆነ የክብሪት መያዣ።

የክብሪት እንጨት ስ በአንደኛው ጫፍ ላይ እሳት የሚሰጥ ማእድን የተጣበቀበት ቀጭንና ትንሽ እንጨት።

ክብር “ክበረ” ስር ተመ.

ክብርና “ክቡር”ን ተመ.

ክብርና “ክበረ” ስር “ክብረ ንፅህና”ን ተመ.

ክብሰብሰ “*ክበሰበሰ” ስር ተመ.

ክብካቢ “ክበክቡ” ስር “እንክብካቢ”ን ተመ.

ክብደት “ክበደ” ስር ተመ.

ክታብ “ክተብ¹” ስር ተመ.

ክታች “ክተተ” ስር ተመ.

ከት ዝ.ክ.

ከትር “ከተረ” ስር ተመ.

ከትባት “ከተባ” ስር ተመ.

ከትካች “ከተከተ” ስር ተመ.

ከትክታ ለ ለአጥር፣ ለጸሓ፣... የሚያገለግል፡

በለጋነቱ ደግሞ ተቀጥቶ መብራት ሊሆን የሚችልና ጥንካሬ ያለው አነስተኛ የዛፍ አይነት፡፡

ከትፍትፍ “*ከተፈ” ስር ተመ.

ከትፍ “ከተፈ” ስር ተመ.

ከችሌ ለ እንደ ጥቁር ሰሌዳ ለሰው ምረቃ የሚያገለግል ጠፍጣፋ ድንጋይ፡፡

ከች “ከችቸ” ስር ተመ.

ከናድ “ከነዳ” ስር ተመ.

ከንብንብ “*ከነበ” ስር ተመ.

ከንከና ለ በበርበሬ ዛላ ውስጥ ፍሬውን የሚሸከመው ክፍል፡፡

ከንዋኔ “*ከነውነ” ስር ተመ.

ከንውን ዝ.ክ.

ከንድ “ከነዳ” ስር ተመ.

ከንፍ “ከነፈ” ስር ተመ.

ከክ “ከካ” ስር ተመ.

ከው አለ¹ ግ በጣም ደህነጠ፡፡

ከው አለ² ግ በጣም ደረቀ (በፀሃይ)፡፡

ከው አለ³ ግ ራህ፡፡ ኪው አለ (ደው፥ ቀርቀር)፡፡

ከዳን “ከደነ” ስር ተመ.

ከጀላ “ከጀለ” ስር ተመ.

ከፈፍ “ከፈፈ” ስር ተመ.

ከፋ “ከፋ” ስር ተመ.

ከፋኛ ዝ.ክ.

ከፋት ዝ.ክ.

ከፋይ “ከፈለ” ስር ተመ.

ከፍል ዝ.ክ.

ከፍልፋይ ዝ.ክ.

ከፍልፍል ዝ.ክ.

ከፍተት “ከፈተ” ስር ተመ.

ከፍት አፍ ዝ.ክ.

ከፍት ዝ.ክ.

ከፍከፋት “ከፈከፈ” ስር ተመ.

ከፍከፍ ዝ.ክ.

ከፍያ “ከፈለ” ስር ተመ.

ኮ የ “ኮ” ፊደል ሳብእ ዘር፡፡

ኮለለ¹

ኮለል (ኩልል) አለ ግ 1. ተስ እያለ ወረደ፡ ፈሰሰ (ፈሳሽ)፡፡ 2. እየተንከባለለ፡ እየተሸከረከረ ሃደ (ብዙውን ጊዜ ድቡልቡል ወይም ክብ ሃር)፡፡

ተንክላለ ዝ.ክ.

*ኮለለ²

ኮለል (ኩልል) አለ ግ ወለል ወይም ጥርት ብሎ ታየ፡፡ ኮለል ያለ ውሃ ኮለል ያለች ፀሃይ፡፡

ኮለሌ ለ ከቀዳ ለተሰራ ሚዛን ማንጠልጠያና እንደ ክብደት መጠን መለኪያ ሆኖ የሚያገለግል እንጠት፡፡

ኮለል ለ 1. የወንድ አባልዘር ጫፍ፡፡ 2. የተጠረበና የተላገ ጎረቤት ለብር መቀርቀሪያ አንጠት፡፡ 3. የሞፈር ቂጥ፡፡ 4. ድብልብል የሚዛን ድንጋይ፡፡ እንደኪሎ ያለ መለኪያ፡፡ 5. ወፍፍን ከመደብ (ከወፍፍቦ የወፍፍ ሀንፃ) ጋር የሚያገናኘው ቀጭኑ የብረት ሀንፃ፡፡

*ኮለተፈ

ኮለተፋ (ኩለትፍ) ት አፋን እንዳልፈታ ሀገን የሚናገር፡ ተብታባ፡፡

ተኮለተፈ ግ አፋን እንዳልፈታ ሀገን አድርጎ ተናገረ፡ ተንተባተባ፡፡

ተኮለተፈ ዝ.ክ.

አኮለተፈ ግ አፋን እንዳልፈታ ሀገን አድርጎ ተናገረ፡ ተንተባተባ፡፡

አኮለተፈ ዝ.ክ.

ኮለኮለ¹ ግ በአንድ ቦታ በብዛት ሰበሰበ፡ አኮማቸ፡ ደረደረ፡፡

መኮለኮያ ለ በቤተ መንግስት በር ላይ የሚገኝ አደባባይ (ለዎች ግብር ለመብላት ተራ የሚጠብቁበት)፡፡

ኮለኮሌ ት ትራትን፡፡ ኮተት፡፡

ተኮለኮሌ ግ ተሰበሰበ፡ ተደረደረ፡ ተኮማቸ፡፡

ኮለኮለ² ግ የ“ኮረኮረ”ን 1ኛና 2ኛ ፍቺ ተመልክት፡፡

ኮለፈ ግ በጭቃ፡ በደም፡ በወጥ፡... በክል፡ አበላሽ (ልብሰን፡ አካልን)፡፡

ኮለፍል ት የተበከለ፡ የተበላሸ (በጭቃ፡ በደም፡ በወጥ፡...)፡፡

ኮላ¹ ግ የቀሽ ወይም መልኮ የደበዘዘ ወርቅን፡ ብርን፡ ነፃሰን፡ ... በከመር አፀዳ፡ ቦረሽ፡ ወለወለ፡፡ 2. በብር ወይም ወርቅ ያልሆኑ የጌጥ እቃዎችን፡ ብር ወይም ወርቅ እንዲመስሉ ብር ወይም ወርቅ ቀባ፡፡

ኮላ² ለ እንደመቅና ሙጫ ያለ ማጣቢያ፡፡

*ኮላሽ

ኩልሽ ፡፡ አባላ ዘሩ የተቀጠቀጠ በፊ፡ በግ፡...፡፡

ተከላሽ ግ 1.ተቀጠቀጠ (የወንድ አባላ ዘር)፡፡

2.ተሰናከለ፡፡ ተወናገፈ፡፡

አካላሽ ግ ቀጠቀጠ (የወንድን አባላ ዘር)፡፡

2.አሰናከለ፡፡ አወናገፈ፡፡

ኮሌታ ስ አንገት፤፡

ኮሌጅ ስ ልዩ ልዩ የሙያ ወይም ከፍተኛ ትምህርት የሚሰጥበት የትምህርት ተቋም፡፡

ኮልባ ስ 1.ከላሽ ወይም ከበፊ፡ ... ቀንድ የሚሰራ ዋንጫ፡፡ 2.ከቀንድ የሚሰራ የነገራዊ ወይም የቢላዋ እጅታ፡፡ 3.ከላሽ ቀንድ የሚሰራ ሎቲ ወይም ቀለበት፡፡

ኮልባቋሪ ስ የውሰጠኛውና የላይኛው ክፍል የተለያየ መልክ ያለው የካባ ወርቅ፡፡

ኮልታፋ “*ኮለተፊ” ስር ተመ.

ኮልኮሌ “ኮለኮለ” ስር ተመ.

ኮሎኒያሊስት ስ ቅኝ ገዢ፡፡

ኮሎኒያሊዝም ስ ቅኝ አገዛዝ፡፡

ኮሎኔል ት ከሊተናል ኮሎኔል በላይ ከብርጋዶር ጀኔራል በታች ያለ የወታደራዊ ማእረግ ስም፡፡

ኮመረ

ኮመረች ግ እንደ ጠላ፡ ያገር አረቄ፡ ጠጅ፡... ያሉትን መጠጦች እያዘጋጀች ሸጠች፡፡

ኮማሪ (ኮማሪት) ት እንደጠላ፡ ያገር አረቄ፡ ጠጅ፡ ... ያሉትን መጠጦች የምትሸጥ ሴት፡፡

ኮመር ስ 1.ለነሃስ፡ ለብር፡... ጊጣጤጦች ማሳመሪያ ወይም ማደሻ የሚያገለግል በአንድነት የፈላ የወው፡ የባሩድ፡ የድኝ፡ የእንቆቆ ትሰልቅ፡፡ 2.እንደ ብር፡ ወርቅ፡... ያሉትን የጌጥ እቃዎች ለማደስ ወይም ለማሳመር የሚያገለግል የኬሚካል አይነት፡፡

*ኮመተረ

ኮምታራ ት 1.ጨምዳዳ፡ ጨምታራ፡2.ከስታራ፡፡

ኮምታራ ስ በጣም የከረረ የድር አይነት፡፡

ኩምትር አለ ግ 1.ጭምድድ፡ ጭምትር አለ፡፡ 2.ቁጥር፡ ኩስትር አለ (ፊት)፡፡

ኩምትር አደረገ ግ 1.ጭምድድ፡ ጭምትር አደረገ፡፡ 2.ቁጥር፡ ኩስትር አደረገ (ፊት)፡፡

ተከማተረ ግ 1.ጭምድድ፡ ጭምትር አለ፡፡ 2.ቁጥር፡ ኩስትር አለ (ፊት)፡፡

አከማተረ ግ 1.አወማተረ፡፡ 2.ቁጥር፡ ኩስትር አደረገ (ፊት)፡፡

ኮመክ ግ 1.አስቂኝ የሆነ ድርጊት ፈፀመ (ሆነ ብሎ)፡፡ 2.አሞኝ፡ ሸወደ፡ እታለለ (ለቀልድ)፡፡

ኩምክና ስ አስቂኝ የሆነ ድርጊት፡፡

ኮሚክ ት ቀልደኛ፡ አስቂኝ፡፡

ተኮመክ ግ ተሞኝ፡ ተሸወደ፡ ተታለለ (በቀልድ)፡፡

ኮመክ ግ 1.በሰፊው ተመገብ፡፡ ጠጣ፡፡ 2.ወሬን ለረኽሞ ሰአት አወራ ወይም አዳመጠ፡፡

ኮመጠጠ (ሆመጠጠ) ግ ሊጥ፡ ጠላ፡... ከመብካት ወይም ብዙ ከመቆየት የተነሳ እንደ ሎሚ ከስተር ያለ ጣእም አመጣ፡፡

ኮምጣጤ (ሆምጣጤ) ስ 1.መጠኑና ቅርፁ እንደ ብርቱካን ያለ ሆኖ የሚከመጥጥ ፍሬ የሚያፈራ የብርቱካን ዛፍን የሚያክል ተክል፡፡ ፍሬውም ኮምጣጤ ይባላል፡፡

2. ከኮምጣጤ ፍሬ እየተዘጋጀ በሰላጣ ውስጥ የሚጨመር ፈሳሽ፡፡

ኮሚሽነር ስ የኮሚሽን መስሪያ ቤት የበላይ ሂሳፊ፡፡

ኮሚሽን ስ 1.የተለያዩ ጉዳዮችን የሚያከናውንና ሀገሩ ስልጣን ያለው አካል፡፡ 2.እቃዎችን በማሻሻት፡ ጉዳይ በማስፈፀም፡... አገልግሎት ለሰጠ ግለሰብ ወይም ድርጅት የሚከፈል የአገልግሎት ዋጋ፡፡

ኮሚቲ ስ ልዩ ልዩ ጉዳዮችን ለማከናወን ሌሎችን በመወከል ከብዙ ሰዎች መካከል የተመረጠ አካል ወይም ቡድን፡፡

ኮሚኒስት ስ የኮሚኒዝም ፍልስፍና ወይም ርእዮተ አለም ተከታይ፡፡

ኮሚኒዝም ስ የአንድ አገር ሃብትና የማምረቻ መሳሪያዎች በማህበረሰቡ የጋራ ይዞታ ስር የሚውሉበት ስርዓተ ማህበር፡፡

ኮሚክ “ኮመክ” ስር ተመ.

ኮማ ስ ከህመም ዕናት የተነሳ ራስን የመሳት ሁኔታ፡፡ ፃእር፡፡

ኮማሪ(ት) “ኮመረ” ስር ተመ.

ኮሚዲ ስ አስቂኝ ድርጊቶች የሚታዩበት የድራማ አይነት፡፡

ኮሚዲኛ ስ በተለያዩ መጠንና ቅርፅ የሚዘጋጅ መሳቢያ፡ መደርደሪያ፡... ያለውና ለቤት እቃዎች (ሳህን፡ ብርጭቆ፡ ልብስ፡ ...) ማስቀመጫነት የሚያገለግል ባለመዝጊያ ቋሚ ሳጥን፡፡

ኮምበር (ኮንበር) ስ ደንዳና ለምቡቁ፡፡

ኮምታራ “*ኮመተረ” ስር ተመ.

ኮምታራ ዝ.ከ.

ኮምጣጣ “ኮመጠጠ” ስር ተመ.

ኮምጣጤ ዝ.ከ.

ኮምፒውተር ስ ልዩ ልዩ መረጃዎችን ለማጠናቀር እንዲሁም በተሰጠው መረጃ መሰረት ለተለያዩ ችግሮች መፍትሄ ለመፈለግና ሌሎች ማጃኖችን ለመቆጣጠር ወይም ለማሰራት

የሚያስችል በኢሌክትሪክ ሃይል የሚሰራ የኢሌክትሪክ መሳሪያ።

ኮምፓሰ¹ ስ ወደ ሰሜን በሚጠቀም መርፈው (ማንጌት) አማካኝነት አንደ ሰሜን፣ ... ያሉ አቅጣጫዎችን ለማመልከት የሚያገለግል መሳሪያ ፣ መርሃ ሰሜን።

ኮምፓሰ² ስ ከብ መስመር ለመሰራት የሚያገለግል፣ በአንድ አፋ ሹል መርፈ በሌላ ጫቀ እርሳስ የሚሰነበት ዘንግ ያለው መሳሪያ።

ኮረመተ (ኮረተመ) ፡ 1. አጠፈ፣ ጨበጠ (ሰውነትን)። 2. ጨመደደ፣ ጨበጠ።

ተኮረመተ ፡ ፡ ተኮራመተ።

ተኮራመተ ፡ ፡ 1. አጥፍ፣ ጭብጥ አለ (በአቀ ማመጥ፣ በአተኛኘት)። 2. (ዘይ.) በጣም ተቸገረ።

ኮረምቱ ስ የገሆን አውራ።

ኮረሪማ ስ ሸፍኑ ጠንካራ የሆነና ፍሬው ለቅቤ ማንጠሪያ፣ ለወጥ... የሚሆን የቅመም አይነት።

ኮረሸመ (ከረሸመ) ፡ ፡ ከሸ ከሸ የሚል ድምፅ እያሰማ አኝከ (ቃሪያን፣ የእንጀራ ድርቆሽን፣...)።

ኮረብታ ስ ከአካባቢው መሬት ከፍ ብሎ የሚገኝ ሰፍራ፣ አነስተኛ ተራራ፣ ጉብታ።

ኮረት ፡ 1. ከፍተኛ ባለው ግንብ መካከል ኮረትን ሞላ፣ ሰገሰገ (በግንብ ስራ ጊዜ)። 2. ተሰበሰበ፣ ተከማቸ። 3. አከረተ።

ኮረት ስ አነስ አነስ ያለ ወይም የተሰበሰበ ድንጋይ።

ኮረተመ "ኮረመተ"ን ተመ.

ኮረት "ኮረተ" ስር ተመ.

ኮረንቲ ስ 1. ኢሌክትሪክ። 2. (ዘይ.) ሃይለኛ። *ጠላቁ ኮረንቲ ነው።*

ኮረንቲ ጨበጠ በጣም ተናደደ።

ኮረኩም ፡ 1. እጃች ጨብጠ ወይም ጣቶቹን አጥፎ በኩርኩም መታ። ገጨ (ጭንቅላትን)። 2. ከአንድ ነገር ላይ በመጠኑ ቀነሰ፣ አነሳ፣ ቆረሰ፣ ሸረፈ።

ኩርኩም ስ በታጠፉ የእጅ ጣቶች ጭንቅላት ላይ የሚደረግ ምት።

ኩርኳሚ ስ የምፍ ሽራፈ ወይም ሰባሪ።

ኮረኮረ ፡ 1. የብብትን አካባቢ በጣት ወጋ ወጋ አደረገ፣ ኮለኮለ (ለማሳት፣ ለማናገር)። 2. ከበቅሎ ወይም ከፈረሰ ላይ የተቀመጠ ሰው የእንስሳውን አካል በተረከቡ ነካ ነካ፣ መታ መታ አደረገ፣ ኮለኮለ (ፍጥነቱን እንዲያውም ለማድረግ)። 3. ጎተጎተ፣ ቀሰቀሰ፣ በነገር ነካካ (ለማናገር፣ ነገር ለማውጣት፣ ጠብ ለመጫር፣...)። 4. በጣት፣ በሳር፣ በሳባ፣... የጆሮን፣ የአፍንጫን፣... ውስጥ ነካካ፣ አከከ፣ ጎረጎረ። 5. አማራትን ወይም የከበሮን ቂጥ እየደጋገመ በስልት መታ።

ኮረኮራ ስ በበጋ ወራት የሚፈጠር የዋልካ መሬት ለንጥቃት፣ ንቃቃት።

ኮረኮር¹ ስ የበጋ ወይም የፍየል በጠጥ።

ኮረኮር² ስ ሊባ።

ኮረኮንች ስ 1. ጭንጫ ወይም ድንጋያማ መሬት። 2. በኮረት ወይም በድንጋይ ስብርባሪ የተሰራ (መንገድ)።

ኮረኳ ፡ ፡ ነቀለ፣ መነገለ።

ኮረዳ ስ ለአቅመ ሂዋን የደረሰች ልጃገረድ።

ኮረጀ ፡ ፡ የሌላን ሰው ስራ ወይም ሃሳብ የራሱ ስራ ወይም ሃሳብ እንደሆነ አድርጎ አቀረበ፣ ገለበጠ፣ ቀጸ።

ኮረጃ ስ ሰርቆት (የእውቀት፣ የስራ)።

ኮረጃ ስ በተወሰነ ቁጥር ልክ እየሆነ በአንድነት የታሰረ የፍየል ወይም የበግ... የደረቀ ቀጸ።

ኮረጆ "ኮርጆ"ን ተመ.

ኮረጠ "ሆረጠ"ን ተመ.

ኮረፈ ፡ ፡ አረፋ አወጣ።

ኮረፌ ስ 1. አረፋ። 2. በድፍድፍ መልክ ተዘጋጅቶ የተቀመጠና አስፈላጊ በሆነ ጊዜ በውሃ ተበጥብጠ ጥቂት ከቆየ በሂሳ የሚጠጣ ሰረፋነትና ጉሽነት ያለው ወፍራም ጠላ።

ተኩረፈረፈ ፡ ፡ 1. አረፋ አበጀ። 2. ኩፍ አለ፣ አረፋ አበጀ፣ ፈላ።

***ኮረፈ¹**

ኩርፍ ፡ ፡ ጥል፣ ጥለኛ፣ ጠበኛ። *ለከፊና ለከፊ ኩርፍ ናቸው።*

ኩርፈኛ ጊ.ክ.

ኩርፍታ ስ ኩርፊያ።

ኩርፍተኛ ፡ ፡ አኩራፈ።

ኩርፍታም ጊ.ክ.

ኩርፊያ ስ በመቀየም፣ በመከፋት፣

በመናደድ የተነሳ ንግግር ወይም ግንኙነት ግፍም።

ተኩራረፈ ፡ ፡ ተቀያየመ፣ ከጠበኛው ጋር ንግግር፣ ግንኙነት አቆመ።

ተኳረፈ ጊ.ክ.

አኮረፈ ፡ ፡ በጥል ወይም በሌላ ምክንያት ተቀይሮ ንግግር ወይም ግንኙነት አቆመ።

አኩራፊ ፡ ፡ በትንሽ በትልቁ የሚቀየም፣ የሚያከርፍ።

አኮራረፈ ፡ ፡ አቀያየመ፣ እንዳይነጋገሩ አደረገ፣ አጣላ።

አኳረፈ ጊ.ክ.

አስኮራፊ ግ አስቆጣጣ፡ አስቀየሙ፡፡
*ኮራፊ²

ኩርፊያ ስ በእንቅልፍ ላይ እያለ የሚያንከራፋ
ሰው የሚያሰማው ድምፅ፡፡

አንኮራፋ ግ በእንቅልፍ ላይ እያለ ገርናና
የአተነፋፈሰ ድምፅ እያሰማ ተነፋሰ፡፡

አንኮራፊ ገዚኩ.

*ኮራፊፊ

ተንኮራፊፊ ግ አኮራፊ፡፡

አንኮራፊፊ ግ አኮራፊ፡፡

ኮራፊ “*ኮራፊ” ስር ተመ.

ኮሪዶር ስ በቤት ውስጥ (ብዙ ጊዜ በክፍሉች
መካከል) የሚገኝና ቀጠን ብሎ ረዘም ያለ ክፍት
መተላለፊያ ቦታ፡፡

ኮራ¹ ግ ታብዩ፡ ታጀረ፡፡ 2. ተቆነነ፡ ተጀነነ፡፡

3. ተመካ፡ ተማመነ፡፡ የምኮራበት ወንድሜ ነው፡፡

ኩሩ ቅ 1. ጅንን፡ ቁንን፡ 2. ቁጥብ፡ ጨዋ፡፡

3. ኩራተኛ፡፡

ኩራት ስ 1. ትእቢት፡፡ 2. የመጀነን፡ የመከፈበ
ሰሜት፡፡ 3. የንቀት ሰሜት፡፡ 4. በአንድ ነገር ላይ
መመካት ወይም አንድን ነገር አለኝታ ማድረግ፡፡

ኩራተኛ ቅ 1. ትእቢተኛ፡፡ 2. ጅንን፡፡ 3. ሰው
የሚንቅ፡፡

ተኩራራ ግ 1. ተንቀባረረ፡፡ 2. ተማመነ፡ ተመካ፡፡
3. ተበተ፡፡

አኩራ ግ 1. አለኝታ ወይም መመኪያ ሆነ፡፡
የሚያከራ ዘመድ አለው፡፡ 2. የደሲታ፡ የአድናቆት፡
የርካታ፡ የክብር ሰሜት እንዲፈጠር ምክንያት ሆነ፡፡
አገሩን የሚያከራ ሰራ ሰራ፡፡ 3. ትእቢተኛ አደረገ፡፡

አኩራራ ግ የኩራት ሰሜት ፈጠረ፡፡

ኮራ² ግ ሾጠጠ፡ ተንቋጠጠ፡ ቁጠጥ አለ (የቤት
ጣሪያ) ያደራ ተቃራኒ፡፡

ኮራ³ ግ በኩርኩም፡ በዱላ፡... ጭንቅላትን መታ፡፡

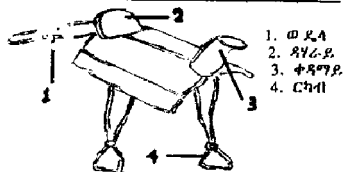
ኮርማ ስ ያልተካሸና ልጅነት ያለው በሬ፡፡

ኮርስ ስ 1. በተወሰነ ጊዜ የሚጠናቀቅ የተወሰነ የሙያ
ወይም የቀለም ትምህርት ስልጠና (የጤና ረዳትነት፡
የሀሳብነት፡...)፡፡ 2. በተወሰነ ጊዜ የሚጠናቀቅ የተወሰነ
የቀለም ትምህርት (ኮሊጅ፡ ዩኒቨርሲቲ ውስጥ)፡፡

ኮርቤሳ ስ ያልተካሸና ልጅነት ያለው ፍጥ፡፡
ወጠጠ፡፡

ኮርቻ ስ 1. በበቅሉ፡ በፈረሰ፡... ጀርባ ላይ ተደርጎ
የሚታሰርና በላዩ ላይ ሰው የሚቀመጥበት
ከእንጨት፡ ከቆዳ፡... የሚሰራ አቃ፡፡ 2. በሰከሊት
ጋሳቢ የሚቀመጥበት የሰከሊት ክፍል፡፡

ኮርቻ አራገፊ ከፈረሰ፡ ከበቅሉ፡ ... ጀርባ ላይ
ኮርቻ አወረደ፡፡

ኮርቻ 1ኛ ፍቺ

ኮርቻ ሰፊ ስ ኮርቻ ሰራ፡፡

ኮርቻ ትክል ስ የሱሪን ወንበር ወይም
በቂጥ በኩል የሚውለውን የሱሪ ጨርቅ
አቀዳደድና አሰፋፍ ብቻ የሚመለከት ሊያፍ
ቅድ፡፡

የኮርቻ ክብት ስ ለኮርቻ ጭነት ብቻ
የተመደበና ሰው የሚንጓዝበት በቅሉ ወይም
ፈረሰ፡፡

ኮርቻ ስ ግንዱ ከበሮ፡ ኮርቻ፡... ለመሰራት
የሚያገለግል እሾሃማ ዛፍ፡፡

ኮርናፋ ቅ 1. ነፍፍፋ፡፡ 2. ከርፍፍተኛ፡፡

ኮርፖሬሽን ስ በሰራ የተለያዩ ወይም
ተመሳሳይ ስራ የሚያከናውኑ ድርጅቶችን
የያዘ ትልቅ ድርጅት፡፡

ኮሮጆ (ኮረጆ) ስ እንደ ማህደር፡ እኩፋዳ፡
ሰርሳ፡ ከረጢት ያለ የእቃ መያዣ፡፡

ኮሰመን ግ ኮሰሰ፡ ቀጠነ፡ መነመነ፡ ሰለሰለ፡
ሜጪ፡፡

ኮሰማና ቅ 1. (ስድብ) በጣም ቀጭን፡፡
ከሳሳ፡ 2. ቀጭን፡ ደቃቃ፡ አቅመ ቢስ፡፡

ኮሰረት ስ ለቅቤ ማንጠሪያ የሚያገለግልና
ከሲ የሚመሰል የተከል አይነት፡፡

ኮሰሰ ግ 1. ከሳ፡ ኮሰመን፡ በአካል አነሰ፡፡
2. ደከመ፡ አቅመቢሰ ሆነ፡፡

ኮሳሳ ቅ 1. ከሲታ፡ ኮሰማና፡ 2. አቅመ
ቢስ፡፡

ኮሰሰ ብሎ ቀሰ፡ ዝግ ብሎ፡፡

አኮሰሰ ግ አናናቀ፡ አቃለለ፡ አንቋሸሸ፡፡
አንኳሰሰ ገዚኩ.

ከስተረ¹ ግ 1. ተረከሰ፡ ለይቶ አስወገደ
(የተቃጠለ የእንጨት፡ የሲጃራ፡ የጧፍ፡...
ሜፍን)፡፡ 2. ጠረገ፡ አፀዳ፡፡ 3. ቆሰቆሰ፡ ወደ
እሳት ገፋ፡ ጨመረ (በምድጃ ውስጥ ያለ
እንጨት መንደዱን እንዳያደርግ)፡፡

መኮስተሪያ ስ 1. መተርከሻ፡ የሲጋራ
አመድ ማጠራቀሚያ፡፡ 2. መተረጊያ፡፡

ከስታሪ ስ 1. የነደደ የጧፍ፡ የሲጃራ ከሳይ
ወይም አመድ፡፡ 2. በርቶ ወይም ነደ ያለላቀ
የጧፍ፡ የሻማ፡ የእንጨት፡... ትራፊ፡፡ 3. የቆሻሻ

ጥራጊ።
ከሰተረ² ግ 1.ፊጅ፣ ተኮላ፣ ለበለበ (በርበሬ)።
2.እንደመካምጠ፣ እንደ መሾምጠር አለ (ጠላ፡...)። 3.ቋጠረ፣ አጠቆረ፣ አከማተረ (ፊትን)። 4.ከወነ፣ ጠነቀቀ፣ ሰበሰበ (የተዘረከረከውን፣ የተንዘረፈፈውን፡... እቃ)።
ከሰታራ ት 1.ንቁ፣ ጥንቁቅ፣ ቀልጣፋ።
2.ሃይለኛ። 3.ዋሳ ፈጣሪ የማይወድ፣ ቀም ነገረኛ።
ተኮሳተረ ግ 1.ተቆጣ፣ ፊቱን አጠቆረ።
2.የሚያቃጥል፣ የሚፋጅ ወይም የሚለበልብ ሆነ (በርበሬ)።
አኮሳተረ ግ አስቆጣ፣ ከሰከሰ (ፊትን)።

ከሰተረ³ ግ 1.አረመ፣ ኩተኩተ (አትክልትን)።
2.ቆፈረ።

ከሰኮሰ ግ እንደማትና በርኖስ ወይም እንደ አባጠንሬ ያለ ነገር ሰውነትን ሲነካ የሚሰማውን አይነት ስሜት ተሰማ፣ ሻከረ፣ ሞረደ (ገላን)።
ከሰኳሳ ት 1.እንደበርኖስ ፀጉር የሚወጋ ወይም የሚሞርድ፣ ሻከረ። 2.(ዘይ.) አመለ መጥፎ፣ ነጥፍ፣ ጠባብ የማይመች።

ከሰኪሲ (አሳኪ ኮሰኳሲ) ስ አባ ጨጓራ።
ከሲ ስ 1.ቀጼ። 2.የቤት ጥራጊና የክብት ፍግ የሚፈሰበት፣ በቤት አካባቢ የሚገኝ የዳበረ ቦታ ወይም መሬት።

ከሳ ግ ኩሉን ጣል፣ ተፀዳዳ (ዶሮ፣ አሞራ፣ ...)።
ኩሰ ስ የዶሮ፣ የአሞራ፣... አይነ ምድር።

ከሳሳ "ኮሰሰ" ስር ተመ.
ከሰማና "ኮሰመን" ስር ተመ.
ከሰታራ "ኮሰተረ²" ስር ተመ.
ከሰኳሳ "ኮሰኮሰ" ስር ተመ.
ከሰኳሲ ዝ.ኪ.

ኮሰ 1.በጥሬ ስጋ አማካይነት ከሰው ሆኖ ገብቶ በመኖር ሀመም የሚያስከትል ጥገኛ የትል አይነት። 2.ኮሰ የተባለውን ትል ከሆኖ ውስጥ ለመግደል ወይም ለማስወጣት ተወቅጦና ተበ ጥብጠ የሚጠጣ መራራ ፍሬ። ፍሬውንም የሚያፈራው ዛፍ ከሶ ይባላል።

ኮሶ ታየው /ተጋደደው/ ተጣባው የኮሶ ትል በሆዱ በመኖሩ ከአይነ ምድሩ ጋር ትሉ ወጥቶ ታየ።

ኮሶ ከሶ አለው መረረው፣ ሰለቸው፣ አንገፈገፈው።

ኮሶ ፊት ፊቱ የማይፈታ፣ ፈገግታ የማይታይበት፣ ጨፍጋጋ ፊት።

የኮሶ ስንብት/መሰናበቻ ስ የኮሶ መድሃኒት ለጠጣ ሰው የሚሰጥ ወይም የሚዘጋጅ ምግብና መጠጥ ወይም ግብዣ።

ኮሶኛ ት የኮሶ መድሃኒት የወሰደ ወይም የጠጣ።
ኮሸለለ "ከሸለለ"ን ተመ.

ኮሸሽሳ (ኮሸሴ) ስ ግንዱም ቅጠሉም በሸክ የተሞላ የቁጥቋጦ አይነት።

ኮሸኮሽ ግ ሲያንኩት ከሸ ከሸ የሚል ድምፅየሚሰጥ እንደ ቃሪያ፣ አገዳ፣ ... ያለን ነገር በላ ወይም ኮረሽመ።

ኮሸኮሺ ስ ሲያንኩት ለጥርስ የሚገራ እንደ ፍርንባ፣ ... ያለና ኩርሽሜ የሆነ አጥንት።

ኮሸኮሽ ስ 1.ሰሰና አትመሰሰ የሆነ የአፍንጫ ወይም የሰርን አጥንት። 2.(ስድብ) ተልካሻ።

ኮሽ
ኮሽታ ስ ኮሽ የሚል አነስተኛ የድምፅ እንቅስቃሴ።

ኮሽ አለ ግ የደረቀ ቅጠል፣ ሳር፣ ... በነፋስ ወይም በሌላ ሃይል ሲንቀሳቀስ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ስጠ ወይም አሰማ።

ኮሽ አይልም ምንም አይነት ድምፅ የለም ወይም አይሰማም። ፀጥ ያለ ነው።

ኮሽ ኮሽ አለ ግ ተንኮሻኸ።

ተንኮሻኸሽ ግ የደረቀ ቅጠል፣ ሳር፣... በነፋስ ወይም በሌላ ሃይል ሲንቀሳቀስ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ስጠ ወይም አሰማ።

አንኮሻከሽ ግ በመንቀሳቀስ ወይም በሌላ ሁኔታ ኮሽ ኮሽ የሚል ድምፅ እንዲፈጠር አደረገ።

ኮሽላላ "ከሸለለ" ስር "ኮሸለለ"ን ተመ.

ኮሽም ስ እሾህ ካለው የቁጥቋጦ አይነት የሚገኝ ፍሬው እንደ እንኮይ ያለ፣ ሲበሰል ቢጫ የሚሆንና ሲበሉት በመጠኑ እንደመካምጠ የሚል ፍሬ። ፍሬውን የሚያፈራው ተክልም ኮሽም ይባላል።

ኮሽታ "ኮሽ" ስር ተመ.

ኮሰለለ ግ የነበረበትን ቦታ ትቶ ወደ ሌላ ቦታ ተደብቆ ወይም ተሸሽሳ ሄደ ወይም ጠፋ።

ኮሰበለለ ግ አስከድቶ ወሰደ።

አሰኮሰለለ ዝ.ኪ.

ኮበሌ ስ ወጣት፣ ልጅ እግር፣ ጎረምሳ።

***ኮበኮበ**

ኩብ ስ 1.በኳስ ቅርፅ የተጠነከረ ወይም የተጠቀለለ ፈትል፣ ክር፣... 2. የ"ኩብኩባ"ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ኩብኩባ ስ 1.በአንበጣ የእድገት ኡደት ውስጥ ክንፍ አውጥቶ ከመብረሩ በፊት ያለው የግልገሉ አንበጣ መጠሪያ። 2.(ዘይ.) ወጣት።

አኮበኮበ ግ 1.ተንደረደረ፣ አቆበቀበ (ወደሰማይ ለመብረር)። 2. ተዘጋጀ፣ ቃጣ፣ ተነሳ፣... (አንድን

ነገር ለማድረግ።

ማኮብከቢያ ስ በተለይ ለአውሮፕላን መነሻና ማረፊያ እንዲሆን በተዘጋጀ ቦታ ላይ አውሮፕላን መሬት እስከሚለቅ እንዲሁም ለማረፍ ሲፈልግ መሬት ነክቶ ወደመቆሚያው እስከሚደርስ በሰማያዊ አማካይነት የሚንደረደርበት ረዥምና ሰፊ የሆነ መንገድ።

ከባ ስ የእንስት ተክል። ቅጠሉም ከባ ይባላል።

ኮብሽ ስ ከሚማ እስከ ጉልበት ያለውን የእግር ክፍል የሚያድበለብል ወይም የሚያሳብጥ በሽታ፣ ከማን አንሼ።

ኮብሻም ት ኮብሻ የያዘው።

ኮተተ

ኮተት አለ ግ ተንኳተተ።

ኮተት አደረገ ግ አንኳተተ።

ተንኳተተ ግ 1. ቀስ እያለ ሄደ ወይም ተጓዘ።

2. ዳሀ፣ ተንፏቀቀ።

አንኳተተ ግ 1. ቀስ እያለ አጓዘ ወይም ወሰደ።

2. አንፏቀቀ።

ኮተቴ ስ ጥቁር የአደንጓሬ አይነት።

ኮተት ስ 1. ትራትንቦ፣ ግሳንግስ። 2. ብዙና የተለያዩ እቃዎች ባንድነት የሚጠሩበት ስም። 3. እድፍ፣ ጭቅቅት።

ኮተኮተ ግ አረምን ለማስወገድና አትክልትን የለሰለሰ አፈር ለማስታቀፍ በአትክልቱ ዙሪያ ያለውን መሬት ቆፈር ቆፈር አደረገ።

መኮትኮቻ

ለኩትኳቶ ስራ

የሚያገለግል መሳሪያ፣

አነስተኛ ደማ፣....

ኩትኮታ ስ ኩትኳቶ።

ኩትኳቶ ስ

የመኮትኮት ተግባር።

ኩትኳች ትኣትከልቶችን

በሚያምና በመ ኩትኮት

የሚንከባከብ (ሰው)።

*ኮተኮተ

ኩትኮተ አለ ግ አኮተኮተ።

አኮተኮተ ግ 1. ሱክ ሱክ እያለ ቶሎ ቶሎ ተራመደ። 2. አቆበቆበ፣ ለመጀመር ተዘጋጀ። 3. አሳባቀ፣ አዋሽ፤ ነገር ሰራ።

አኮተኳች ት አሳባቂ፣ አዋሽ፤ ነገር ሰራ።

ኮታ ስ ለተወሰነ ወገን፣ ክፍል፣ ሰው፣... የሚሰጥ የተወሰነ የመጠን ወይም የቁጥር ድርሻ (በተለይ በአንድ የተወሰነ ጊዜና ሁኔታ ሊመረቱ ወይም ሊሸጡ የሚገባቸው እቃዎች ብዛት ወይም ለአንድ የተወሰነ ነገር የሚያስፈልጉ የሰዎች

መኮትኮቻ

ወይም የሌላ ነገር ቁጥር፣ መጠን)።

ኮቴ ስ 1. መሬት የሚረገጠው የእግር ክፍል።

2. ኩት ወይም ሰው የሚገጠው ለሰላሳ ቦታ ላይ የሚቀረው ምልክት።

ኮት ስ በሸሚዝ ወይም በሹራብ ላይ የሚለበስ፣ ባለእጅጊ የሆነና ከፊት ለፊቱ ክፍት ሆኖ ቁልፍ ያለው።

ኮትቻ ስ መረሬ፣ ጥቁር አፈር፣ ዋልካ መሬት።

ኮትኳች "ኮተኮተ" ስር ተመ.

ኮቸመ ግ በጥንቃቄ ልቅምና ጥብቅ አድርጎ ሰራ (ብዙ ጊዜ የእጅ ስራ)።

ኮቸረ "ኮቸረ"ን ተመ.

ኮቸሮ ዝ.ኪ.

*ኮነሰነሰ

ኩንሰንሰ ት ዝይን፣ ዘናፍ፣ ሽመንመንን ሽቅርቅር (በአላባበስ፣ በአካላዊ አኳሂን)።

ኩንሰንሰ አለ ግ ተኩነሰነሰ።

ተኩነሰነሰ ግ ተዘየነ፣ ዘነጠ፣ ተሸምነሞነ፣ ተሸቀረቀረ (በአላባበስ፣ በአካላዊ አኳሂን)።

አኩነሰነሰ ግ ዘየነ፣ አሸምነሞነ፣ አሸቀረቀረ (በአላባበስ፣ በአካላዊ አኳሂን)።

*ኮነተረ

ተሸኮነተረ ግ አጌጠ፣ ተዋበ፣ አማረ።

ተሸኮንታሪ ት ሽቅርቅር።

አሸኮነተረ ግ አሰጌጠ፣ አሰዋበ፣ አሳመረ።

ኮነተሽ ግ በጣም አሳጠር ቆረጠ።

ኩንትሽ ት በጣም አጭር።

ኩንትሽ አለ ግ ተኮነተሽ።

ኩንትሽ አደረገ ግ ኮነተሽ።

ተኮነተሽ ግ በጣም አጠረ።

ኮነነ ግ 1. ተጣ (ንፍሰን)። 2. ወነጀለ፣ ጥፋተኛ አድርጎ አቀረበ።

ኩነነ ስ የነፍስ ቅጣት (ከሞት በሂሳ በገሃነም ይደርሳል ተብሎ የሚታመንበት)።

ኩነነ ገባ የሚያስኮንን ሰራ ሰራ።

ኮናኝ ት የሚኮንን፣ ፍርድ የሚሰጥ።

አስኮናኝ ት 1. የሚያስኮንን። 2. እቅመ ቢስ፣ ደካማ፣ ምስኪን (ለኩነነ ምክንያት የሚሆን)።

*ኮናተረ

ኮንትራት ስ 1. የቁጥጥ ስራ ውል ወይም ስምምነት። 2. ለተወሰነ ጊዜ የተወሰነ ግልጋሎት ለመስጠት ወይም ለማግኘት የሚያስችል ውል ወይም ስምምነት።

ኮንትራት ወሰደ የሰራ ወይም የሌለ ኮንትራት ውል ተዋዋለ፣ ተቀበለ ።

የኮንትራት ሰራተኛ ስለተወሰነ ጊዜ እንዲያገለግል የተቀጠረ ሰራተኛ።

ተከናተረ ግ 1. የቁርጥ ስራ ለመስራት ወይም ለማሰራት ተዋዋለ ወይም ተሰማማ። 2. ለተወሰነ ጊዜ የተወሰነ ግልጋሎት ለመስጠት ወይም ለማግኘት ተዋዋለ ወይም ተሰማማ። 3. ንግዝብ እየተከፈለበት አገልግሎት እንዲሰጥ ተደረገ (መኪና፣ ቤት፣...)።

ተከናተረ ት የሰራ ተቋራጭ፣ የተወሰነ ስራ በተወሰነ ክፍያ የሚሰራ። 2. በተወሰነ ክፍያ የተወሰነ ግልጋሎት (የቤት፣ የመኪና፣...) ለማግኘት ከባለ ሃብቱ ጋር የተዋዋለ።

አኮናተረ ግ የተወሰነ ክፍያ ለማግኘት አንድን ነገር (ለምሳሌ ቤትን) ለተወሰነ ጊዜ ለተገልጋይ (ለተከናተረ) ሰጠ።

አኮናተረ ት አንድን ስራ ወይም መገልገያ (ለምሳሌ ቤትን) ለተከናተረ የሰጠ ወይም የሚሰጥ (ሰው)።

ከፍኝ "ከነን" ስር ተመ.

ኮንበር "ኮምበር"ን ተመ.

ኮንትራክተር ስለ የሰራ ተቋራጭ።

ኮንትርጋል ስለ ተቆጣጣሪ።

ኮንትርጋንድ ስለ መንግስት ቀረጥ ሳይከፈልበት በድብቅ የሚካሄድ ህገ ወጥ ንግድ።

ኮንዶም ስለ ያልተፈለገ እርግዝናንና ልዩ ልዩ የአባላዊር በሽታዎችን ለመከላከል ሲባል ወሲብ በሚደረግበት ወቅት በወንዱ አባላዊር ሳይ የሚጠለቅ ከሳስቲክ መሰል ነገር የሚሰራ መከላከያ።

ኮንግረስ ስለ ገባለ።

ኮንጎ [ጫማ] ስለ የሳስቲክ ሕሳብ።

ክክብ (ብ.ቁ.ከዋክብት) ስለ 1. በምሽት በሰማይ ላይ ብልጭ ብልጭ አያሉ ከሚታዩና ብርሃን ካላቸው አካላት አንዱ። 2. የአንድን ሰው ባህርይ ይወክላል፤ የወደፊት እድሉንም ይወስናል ተብሎ የሚታመንበት የኮከቡ ስምና ባህርይ። 3. በክክብ ቅርፅ የተሰራ የወታደራዊ ማእረግ ምልክት። 4. እውቅ፣ ተደናቂ፣ ሳይዘ። ክክብ ተዋናይ።

ከከባቸው ገጠመ ተሰማመ። ተካሄኑ።

ከከብ ቆጠረ ሰዎች በሚወሉበት ቀንና ቢወለዱ በሚኖሩት ከዋክብት መካከል ያለውን ግንኙነት ወይም የሰዎችን ስምና የእናቶቻቸውን የመጠሪያ ስም ፊደሎች ቁጥር ከልዩ ልዩ ከዋክብት ጋር በግንኙነብ ስለሰዎቹ ባህርይና የወደፊት እድል በቅድሚያ ተናገረ፣ ጠነቆለ፤ መፅሃፍ ገለጠ።

ከከብ ቆጠራ ስለ ከከብን በመቁጠር ስለሰዎችና ስለተለያዩ ሁኔታዎች የሚደረግ ትንበያ(ለትንበያው የሚገልጹባቸው ከዋክብቶች

አቅራቢ፣ ቀውስ፣ ጀደይ፣ ደለው፣ ሁት፣ ሃመል፣ ተውር፣ ጀውዛ፣ ሽርጣን፣ አሰድ፣ ስንብላ የተባሉት ናቸው)።

ከከብ ቆጠራ ስለ ከከብ በመቁጠር የሚጠነቅቅ፤ መፅሃፍ ገላጭ።

ከከብ ጫን የከከብ ምልክት ያለው ወታደራዊ ሹመት አገኘ።

ከከብ ነጠላ ት እድል ቢሰ።

ከከን (ከኮኔ) ስለ 1. የአውራ ዶር ቁንጮ። 2. ከኮሌ ማለት የጀመረ ዶር።

ከከ ስለ ሞላል ያለ ክብ ቅርፅ ያለው፣ የቆዳው ቀለም አረንጓዴ መሰል ቢጫ ሆኖ በሚበላውና በሰለላላው ክፍል ውስጥ የተሸፈነ ጠንካራና ሻከራ ፍሬ በውስጡ የሚገኝ የፍሬፍሬ አይነት። ፍሬውን የሚያፈራው

ተክልም ኮከ ይባላል።

ከከቴል ስለ መጠጥፍ ቀላል ምግብ የሚገኝበትና ሰዎች ቆመው የሚጋበዙበት የግብግፍ አይነት።

ኮኮ "እንኮኮ"ን ተመ.

ኮኮኔ "ኮኮን"ን ተመ.

ኮየሰ ግ 1. ኩይሳ ሰራ። 2. ቆለል፣ ከመረ (አፈር)።

ኩይሳ ስለ አፈር በመቆለል ምስጢች ሰራሳቸው የሚሰሩት መኖሪያ ቤት።

ከደከደ ግ እግር ተወርቅ አሰረ።

ከደደ "ሆደደ"ን ተመ.

ከዳ ስለ ከጥላስቲክ ወይም ከኒኪል፣... የሚሰራና ማንነቱ ያለው የመንገዶች ውሃ መያዣ።

ከድ ስለ 1. ምስጢራዊ የሆነ መልእክትን ለማስተላለፍ ወይም ረጅም መልእክትን አሳጥሮ ለማቅረብ የሚያገለግል ቋንቋ ወይም ምልክት። 2. መለያ፣ ልዩ ምልክት(ለአንድ ነገር፣ እቃ፣... የተሰጠ ወይም የሚሰጥ)።

ከፈሰ ግ 1. በሚደ ነቀስ ወይም አጠገር (ፀጉርን)። 2. በከንቱ ውዳሴ ካበ፣ አምባሰ፣ አኩራራ።

ከፍሰ ት 1. በደንብ ተስተካክሎ የተበጠረ ጎፊ። 2. ጥሩ ልብስ በመልበስ የተሸጥነጥነ ወይም የተዋበ። 3. ጅንን።

ተከፈሰ ግ 1. ጥሩ ልብስ በመልበስ ተሸጥነጥነ፣ ተዋበ። 2. ተጀነ። 3. አኩራራ።

ከፈተረ ግ በአንድነት ጠቀለለ፣ ጠመዘዘ (ሰበዘን)።

*ከፈነን

ከፍናና ት ጅንን።

ተከፋነን ግ ተከራራ፣ ታጀረ፣ ተዘባነ።

ከፈን ስለ የመኪናውን ሞተር ከዝናብና ከአባራ የሚከላከል የሞተር ክጻን።

*ኮፈኮፈ

ኮፈኮፍ (ከፍኳፋ) ት 1. ለከከ የማይል፡ የሚንከረፈፍ (ልብስ)። 2. (ስድብ) ቁጡ።

ኩፍኩፍ አለ ግ ተንኮፈኮፈ።

ተንኮፈኮፈ ግ 1. ጎረበ፡ ቆረበበ፡ ተነሳ፡ ሊሳጥ ተረበ (የሰውነት ቆዳ፡...)። 2. አኮረፈ።

አኮፈኮፈ ግ ጎረበ፡ ቆረበበ፡ ተነሳ፡ ሊሳጥ ተረበ (የሰውነት ቆዳ፡...)።

ኮፈፈ

ኩፍታ¹ ለ 1. ኩፍ ማለት (ሊጥ)። 2. ኩፍፍታ።

ኩፍታ² ለ ሊጡ ኩፍ ካለ በሂላ የተጋገረ ቂጣ (ብዙውን ጊዜ የሽምብራ)።

ኮፈፍተኛ (ኮፈፍታ) ስ አፍለኛ፡ በጣም ሳይባከ የተጋገረ እንጆራ ወይም ቂጣ።

ኩፍ (ኩፍፍ) አለ ግ 1. ተነሳ፡ ብድግ አለ፡ ቦካ (ሊጥ)። 2. አኮረፈ።

ኮፈፍ አለ ግ ለሰቅ ወይም ልጥፍ ሳይል ቀረ፡ ወደላይ ጉብ ብሎ ታየ።

ኮፍናና *ኮፈኑነ* ስር ተመ.

ኮፍኳፋ *ኮፈኮፈ* ስር "ኮፈኮፍ"ን ተመ.

ኮፒ ስ ቅጂ፡ ግልባጭ (የሰእል፡ የፅሁፍ፡...)።

ኳ¹ የ"ከ" ፊደል ፍንፅቅ ዘር።

ኳ²

ኳ አለ ግ እንደ እንጨት፡ ድንጋይ፡ ሳህን፡... ያለ ነገር ሲወድቅ ወይም ሲጋጭ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ሰጠ።

ኳ አደረገ ግ እንደ እንጨት፡ ድንጋይ፡ ሳህን፡... ያለ ነገር ሲወድቅ ወይም ሲጋጭ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ፤ ዓ አደረገ።

ኳኳታ (ኳኳቴ) ስ ድግግሞሽ ያለው የሚንኳኳ ድምፅ።

ኳ ኳ አለ ግ ተንኳኳ።

ኳ ኳ አደረገ ግ አንኳኳ።

ተንኳኳ ግ 1. ኳ የሚል ድምፅ በተደጋጋሚ ሰጠ። 2. ተመታ፡ ተቆረቆረ (በር፡...)።

አንኳኳ ግ 1. በተደጋጋሚ ኳ የሚል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ። 2. ቆረቆረ፡ መታ (በርን፡...)።

ኳ³

ኳ አለ ግ በጣም ደረቀ።

ኳ አደረገ ግ በጣም አደረቀ።

ኳ⁴

ኳ አለ ግ ወለል ወይም ፍንትው አለ፡ ጠራ። ስግዳ ኳ ብሎ ጠርቷል።

ኳለ ግ 1. የአይንን ቅንድብ በኩል ቀባ፡አስጊጠ።

2. ቀባ፡ ዓፈ (በቀለም)።

ኩል ስ በጻፉት ወይም በእርሳስ መልክ ተዘጋጅቶ ሲቶች የአይናቸውን ቅንድብ በመኳል የሚያስጊጡበት ጥቁር የማእድን አይነት።

ተኳለ ግ የአይን ቅንድብ በኩል ተጊጠ።

የተኳለ የተዳረ በሰርአት ተድሮ ለወግ ለግእረግ የበቃ (ልጅ)።

ተኳኳለ ግ ተጊያጊያጠ፡ ተሸሞነሞነ።

*ኳስ

ኳስ ስ ለልዩ ልዩ የጠዋታ አይነቶች እንዲያገለግል በተለያየ መጠን ከጠርቅ ወይም ከቆዳ ወይም ከላስቲክ ወይም ከሌላ ነገር የሚሰራ ድብልብል ቅርፅ ያለውን ውስጡ ባዶ ወይም ድፍን የሆነ መጫወቻ። የእጅ ኳስ / የጠረጴዛ ኳስ።

ኳስ አበደች ኳስ ወደሰማዶ ጎነች።
ኳስ ሜዳ ስ ኳስ ጠዋታ የሚደረግበት ቦታ ወይም ሜዳ(ብዙውን ጊዜ የእግር ኳስ) ።

ተኳስ ግ እንደ ኳስ ሆነ፡ ተድበለበለ።

አኳስ ግ 1. እንደ ኳስ አደረገ፡ አድበለበለ።

2. ኳስ አነጠረ።

ኳሽ¹ ግ 1. ያልሆነውን እንደሆነ አድርጎ በሽንገላ አወደሰ፡ ካበ፡ አሞካሽ። 2. ሞሽ፡ ጉራ ነዛ። 3. አጋነነ፡ ትንሿን እውነት በትልቅ ውሸት አገልግሎና አጋኖ ተናገረ። 4. ያመሰገነ መስሎ ተሳደበ፡ ተረበ።

ኩሽት ስ 1. ጉራ። 2. ውሸት። 3. ትንሿን እውነት በትልቅ ውሸት አገልግሎና አጋኖ ለመናገር የሚያስችል የቅኔ መንገድ።

ኩሽተኛ ት 1. ያመሰገነ መስሎ የሚሳደብ፡ ተራቢ። 2. ሞሽ። 3. ጉራኛ። 4. ያልሆነውን እንደሆነ አድርጎ በሽንገላ የሚያወድስ፡ የሚክብ፡ የሚያሞካሽ።

አኳሽ ግ 1. ያልሆነውን እንደሆነ አድርጎ በሽንገላ አወደሰ፡ ካበ፡ አሞካሽ። 2. ደለለ፡ አሞኘ፡ እንዲግመጅ ወይም እንዲጓጓ አደረገ (በውሸት)።

ኳሽ² ግ ረበሽ፡ አስተገረ (ህፃን)።

ኳተ ግ ቆፈረ፡ ማለ፡ ፋረ።

ኳተነ ግ ማሰነ፡ ደከመ፡ ለፋ (በእግር በመሄድ)።

ኳንክ ስ 1. ኮከኔ። 2. በእውራ ዶር አንገት ላይ የሚገኝና ኮከኔ የሚመስል እንጥልጥል።

ኳንኳ ስ ታንኳ።

ኳክ

ኳክ አለ ግ ሮህ፡ ድምፅ አሰማ (ዶር)።

ኳድሮ ስ የመኪናን ሞተር ለማስነሳት የሚረዳ የመኪና እቃ።

ወ ኮ'ኩ' ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኗ)።

ወህኒ [ቤት] ስ እስር ቤት፣ ከርቸሌ።

ወህኒ ወረደ ታሰረ ወይም እስር ቤት ገባ።

ወለላ ት ከጻ ወይም ሰፊፍ፣... የሌለበት ንፁህ (ማር) ።

ወለሌ “ወለል” ስር ተመ.

ወለል ስ 1. በአፈር የተደለደለ ወይም በጣውላ ወይም በስሜንቶ፣...የተሸፈነ የቤት ውስጥ የመሬት ገፅታ። ወንበር የለም፣ ወለሉ ላይ ተቀመጥ ። 2.ውሃ ልኬ የተሰተካከለ፣ ተጋደላ ያልሆነ።

ወለል¹

ወለሌ ስ የስቃይ ወይም የሃዘን ዋይታ፣ ውሀት ።

ወለል ያድርገኝ እኔ ልዘን ወይም ልንከራተት ለግለትና ሃዘንን ለመግለፅ የሚነገር አባባል ።

ወለል²

ወለል አለ ግ 1. ብርሃን ሆነ፣ ግልፅ አለ።

2. ጠራ፣ ፀጸ። 3. በሰፊው ተከፈተ (በር)።

ወለል አደረገ ግ 1. ግልፅ አደረገ፣ አጠራ፣ አፀጻ ። 2. በሰፊው ከፈተ (በርን)።

*ወለመ

ወለምታ ስ ከትክክለኛ ቦታው በመዛወሩ ወይም በመዛነቱ፣ እጥፍ በማለቱ፣... የሚሰማ የስር ላይ ወይም የአጥንት መጋጠሚያ ሀመም ።

ወለም አለ ግ ከትክክለኛ ቦታው በመዛወሩ ወይም በመዛነቱ ሀመም ተሰማ (የአጥንት፣ የስር)።

ወለም ዘለም አለ ግ ስራ ፈትቶ ወዲያ ወዲህ አለ፣ አውደለደለ፣ አደሽደሽ ።

*ወለመመ

ወልማማ ት (ስድብ) ወልጋዳሬ ጠማማ፣ ሽፋፋ ።

ተወላመመ ግ ተዛወረ፣ ተዛነፈ፣ ተጣመመ፣ ተወላገደ ።

ተወላመመ ግ አዛወረ፣ አዛነፈ፣ አጣመመ፣ አወላገደ ።

*ወለመጠ

ወልማጣ ት (ስድብ) 1. ለማጣ፣ ቀጥተኛ

የሆነ አካላዊ አቋም የሌለው። 2. ጠንክር ብሎ መስራት የማይወድ፣ አልምጥ፣ ዋልጌ። 3. የተናገረውን ቃል የማያከብር፣ ወላዋይ ።

ውልምጥምጥ ት ልምጥምጥ፣ አቋሙ ወይም አካላዊ አፈጣጠሩ ቀጥተኛ ያልሆነ ።

ተወላመጠ ግ ስራ ፈትቶ ወዲያ ወዲህ አለ፣ ተዘዋወረ ።

ወለምታ “*ወለመ” ስር ተመ.

ወለሰ ግ ሳያቋርጥ ቀስ እያለ ለብዙ ሰአት ዘነመ ።

ወሊሰ ስ ሳያቋርጥ ቀስ እያለ ለብዙ ሰአት የሚጥል ዝናብ ።

ወለሽ ስ ውሃ የተሻበት ለም መሬት ።

ወለቀ ግ 1. ተነቀለ። ጥርሱ ወለቀ። 2. ወጣ፣ ተነሳ፣ ተገፈፈ። ልብሱ ወለቀ። 3. ተዛባ፣ ተዛነፈ፣ ቦታውን ለቀቀ። ከንጉ ወለቀ።

ወላቃ ት 1. ሙሉ ያልሆነ፣ የወለቀለት። 2. ጥርሱ የተነቀለ፣ ጥርሱ ወላቃ እየተባለም ይጠራል።

ውልቃት ስ የአጥንት መጋጠሚያ ከቦታው መዛባት።

ወልቅ አለ ግ 1. ሹልክ ብሎ ወጣ ወይም ሂደ። 2. ሙልዊ ብሎ ወጣ፣ ለቀቀ (እድፍ)።

ወላለቀ ግ 1. ተነቃቀለ፣ ተለያየ፣ ተበታተነ፣ ተፈታታ። 2. ደከመ፣ ዛለ፣ ጣመነ። ብዙ ከመሄድ የተነሳ ሰውነቱ ወላለቀ።

ውልቅልቅ ት የወላለቀ፣ የፈራረሰ፣ የተነቃቀለ።

ውልቅልቁ ወጣ 1. ተነቃቀለ፣ ተበታተነ፣ ተፈታታ። 2. በጣም ደከመ፣ ዛለ።

አወለቀ ግ 1. አነሳ፣ አወጣ፣ ገፈፈ (ልብሱን፣ ጫማውን፣...ከላይ ላይ)። 2. ነቀለ፣ አወጣ። 3. (ዘይ.) መታ፣ ደበደበ፣ በቦክስ አወለቀው ።

አወላለቀ ግ 1. አወለቀ (ልብሱን፣ ጫማን፣...)። 2. ቦታተነ፣ ፈታታ፣ ሊያየ ። የመኪናውን ብሎኖች አወላለቀ ።

አወለቀለቀ ግ አደከመ፣ አዛለ (ሰውነትን)።

*ወለበ

ወላባ ት ቀትረ ቀረል፣ ነጠላ፣ ሽላካ፣ ጥላቢ።

ውልብ አለ ግ ታይቶ ጠፋ፣ ከመቅፅበት ሽው ብሎ አለፈ ።

ወለብላባ ት ለፍላፊ፣ ምሳሰኛ ።

ውልብልብ ት የሚውለበለብ፣ የሚርገበገብ።

ውልብልቢት ስ 1. የኮባ፣ የከንባባ፣ የተምር ዛፍ ቀንበጥ ወይም ጫፍ ። 2. የእሳት ላንቃ። 3.

ክብደት በሚሳገን ላይ ሲወጣ መጠኑን እስከምትጠቁም ድረስ ወዲያ ወዲያ የምትቀንሱት ምልክት፡ የሚሳገን ምላስ ፡፡ 4. ብዙውን ጊዜ በንፋስ የሚውለበለብ፡ የሚሸከረከር ማንኛውም ነገር (ለምሳሌ የአውሮፕላን ውልብልቢት)፡፡

ተውለበለበ ግ 1. ተወዳዳሪ፡ ተነካካሪ፡ ተርጉሞ፡ ለምሳሌ ባንዲራ፡፡ 2. ለፊልስ ፡፡

አውለበለበ ግ ወዘወዘ፡ ነቀነቀ፡ አርገበገበ፡፡

ወለባ ስ በድሮ ጊዜ ፀጉር ላይ የሚሰካፍ ከብር ወይም ከወርቅ፡፡ የሚሰራ የጌጥ አይነት፡፡

ወለብላባ “*ወለባ” ስር ተመ.

ወለከፈ ግ አደናቀፈ፡ ሰነከለ ፡፡

ወልካፋ ቅ (ስድብ) ደንቃፋ፡ ሰንካላ፡ ሸፋፋ፡ አካሄድ የማይቻል ፡፡

ውልክናክና ቅ ድንቅፍቅፍ፡ ሰንክልክል፡ ሸፋፋ፡፡

ተወለካከፈ ግ ተደነቃቀፈ፡ ተሰነካከለ ፡፡

ተወላከፈ ግ 1. ተደናቀፈ፡ ተሰናከለ፡፡ 2. ተንሻፈፈ፡ ተጣመመ፡፡

አወለካከፈ ግ አደነቃቀፈ፡ አሰናከለ፡፡

አወላከፈ ግ 1. አደናቀፈ፡ አሰናከለ፡፡ 2. አንሻፈፈ፡ አጣመመ ፡፡

ወለወለ ግ 1. ጠረገ፡ አሰሰ፡ አበሰ፡ አፀዳ፡ አጠራ ፡፡ 2. ደጋግሞ በጥፊ መታ፡ ልጁን በጥፊ ወለወለው፡፡

መወልወያ ስ ማበሻ፡ መጠራረጊያ፡ ማሰሻ፡ ማዕጃ (ጨርቅ ወይም ሌላ ነገር)፡፡

ውልውል ቅ የተጠረገ፡ የፀዳ፡ የተወለወለ፡፡

ተወለወለ ግ ተጠረገ፡ ታሰሰ፡ ታበሰ፡ ፀዳ፡፡

አወለወለ ግ ፊቱ እማረበት ወይም ወዛ ፡፡

ወለወልዳ ቅ አሳባቂ፡ ወሸካታ ፡፡

ወለደ ግ 1. ልጅ አገኘ፡ ዘር ተካ፡ ረባ፡፡ 2. በዛ፡ ተባዛ፡ በረከተ፡... ፡፡ 3. አተረፈ፡ አራጣ አሰጥኘ (ገንዘብ...)፡፡ 4. እንደራሱ ልጅ አደረገ (ክርስትና በማንሳት፡ ጡት በማጥበት፡)፡፡ 5. እንደማሻለ፡ ገብሰ፡... ያሉ እህሉች ከአደባባይ በሂሳ ፍሬ የሚይዘው ሜፋቸው ወጣ፡ ዘረዘረ፡፡ 6. አዳነ፡ አወጣ፡ አተረፈ (ከቸግር)፡፡

ወለደች ተገላገለች ፡ ልጅ አገኘች (እርጉዝ የንበረች እንስት)፡፡

ውለዱ ከበዱ (ምር.) ልጅ አግኘ፡ ከበሩ፡፡

ውለድ(ውለዳት) ከየትም ብለህ አምጣ (አምጣት)፡፡

ወለድ ስ የገንዘብ ትርፍ፡ አራጣ (በማበደር የሚገኝ ወይም በመበደር የሚከፈል) ፡፡

ወለድ አግድ ስ አበዳሪዎች በገንዘብ ትርፍ ወይም አራጣ ፋንታ የተበዳሪን ቤት፡ መሬት፡... በመያዝ የሚጠቀሙበት የብድር ውል አይነት ፡፡

ወሊድ ስ በመውለድ ላይ መሆን፡ በወሊድ ምቀት ፡፡

ወላዲተ አምላክ ስ ማርያም፡ የክርስቶስ እናት፡፡

ወላድ ቅ 1. የወለደች፡ የምትወልድ፡ መካን ያልሆነች፡፡ 2. ብዙ የምትወልድ ወይም የወለደች፡፡ ስ 3. እናት፡፡ ወላድ በድግብ ትሂድ፡፡

ወላጅ ስ እናት ወይም አባት፡፡ ወላጅ ላባቱ ሌላ ነው፤ ይህኛው ላባዳጊ ነው፡፡

ውላጅ ቅ ከቤት አገልጋዮች የተወለደ (ልጅ)፡፡

ውልድ ቃል ስ በቋንቋ የቃላት አመለካረት ህግ መሰረት ቀደም ሲል በነበረ ቃል ላይ ተመስርቶ የሚፈጠር ወይም የተፈጠረ ሌላ ቃል፡፡

ልደታ በፊደል ተራው ተመ.

ልደት በፊደል ተራው ተመ.

ልጅ በፊደል ተራው ተመ.

ተወለደ ግ 1. ልጅ ከማህፀን ወጣ፡፡ 2. ከተወሰነ ዘር፡ ሰው፡ ቤት፡... ተገኘ፡፡ 3. መጣ፡ ተገኘ፡ ታየ፡፡ ላዲስ ነገር ተወለደ፡፡

እንደገና ተወለደ ደርሶበት ከነበረው ከፍተኛ ችግር፡ ሲቃይ ዳነ ወይም አመለጠ፡፡

ተወላጅ ቅ ወገን፡ ዘር፡ ቤተሰብ፡ ዘመድ፡፡

ትውልድ ስ 1. በእንደ ዘመን፡ ወቅት ያለ ህዝብ፡፡ 2. የተወለዱበት ቦታ ወይም ዘር ፡፡

ተዋለደ ግ 1. ተራባ፡ ተባዛ፡፡ 2. የአንዱ ወገን የሌላውን ወገን እግብቶ በመውለድ ተዛመደ፡፡

አዋለደ ግ 1. ወላድን በወለድ ጊዜ ረዳ፡፡ አገዛ፡፡ 2. አንዱ ከሌላው እንዲወልድ አደረገ፡፡ አራባ፡ አባባ፡፡

ማዋለጃ ክፍል ስ ሴቶች ምጥ በያዛቸው ጊዜ በሃኪም እየታገዙ የሚወልዱበት ክፍል ፡፡

አዋላጅ ቅ የሚያዋልድ፡ ወላድን በምጥ ጊዜ እንድትወልድ የሚረዳ (ሃኪም፡ ባለሙያ) ፡፡

ወለድ¹ “ወለደ” ስር ተመ

ወለድ² ስ ከክርታ መሳሪያዎች አንዱ፡ ከአሰር ቁጥር ካርታ ቀጥሎ የሚገኝ ወይም የሚከተል ካርታ፡፡

ወለገመ ግ ጠመመ፡ ወለገደ፡፡

ወልጋማ ቅ ጠማማ፡ ወልጋዳ፡፡

ውልጋምት ቅ ከፋ፡ ጠማማ፡ ትንንት የሌለው፡፡

ተወላገመ ግ ተጣመመ፡ ተወላገደ፡፡

አወላገመ ግ አጣመመ፡ አወላገደ፡፡

ወለገደ ግ ጠመመ፡ ጎበጠ፡፡

ወልጋዳ ግ ጠማማ፡ ጎባጣ፡ ጠመዝማዛ የሆነ (እንጨት፡ እግር፡...)፡፡

ውልግድ ግ የጎበጠ፡ ጎባጣ፡፡

ውልግድግድ ግ ጉብጥብጥ ያለ፡ ከብዙ ቦታ ላይ የተጣመመ፡፡

ተወለጋገደ ግ ብዙ ቦታ ላይ ተወላገደ፡ በጣም ጥምም፡ ጥምዝዝ አለ፡፡

ተወላገደ ግ ጠማማ ሆነ፡ ተጠማዝዘ፡፡

አወለጋገደ ግ ብዙ ቦታ ላይ አወላገደ፡፡

አወላገደ ግ አጣመመ፡ ጎባጣ፡ ጠምዝዛ አደረገ፡፡

ወለፈሰ ግ የማይረባ፡ ልፍስፍስ፡ ቁም ነገር የሌለው ሆነ፡፡

ወልፋሳ ግ (ስድብ) የማይረባ፡ ልፍስፍስ፡ ልክስክስ፡ በቁም ነገር ስራ የማይጠመድ፡፡

ውልፍስፍስ ዝ.ክ.

ወለፈተ ግ 1. ያልተጠየቀውን ቀባጠረ፡ ዘላበደ፡ በአነጋገሩ ቁም ነገር የሌለው ሆነ፡፡ 2. ስራ ፊት ወዲያ ወዲህ አለ፡ በዘኔ ሆነ፡፡

ወልፋታ ግ (ስድብ) 1. ወልፋሳ፡ ቀባጣሪ፡፡ 2. ስራ ፊት፡ ዛሬ ፡፡

ወለፌንድ ግ አመለ ጠማማ፡ ወልጋዳ፡፡

የወለፌንድ(የወለፌንዳ) ከለው የማይስማማ፡ የማይገጥም (ስራ)፡ ስራዋ ሁሉ የወለፌንድ ነው፡፡

ወለሰ "ወለሰ" ስር ተመ.

ወለድ "ወለደ" ስር ተመ.

ወላ

ወላ ሽግላ አለ ግ ወላወለ፡ የማያደርገውን አደርጋለሁ አለ ፡፡

ወላለቀ "ወለቀ" ስር ተመ.

ወላላ ግ አዛኝ፡ ርሀፍሀ፡ ደግ፡ ዝር ፡፡

ወላቃ "ወለቀ" ስር ተመ.

ወላባ "ወለበ" ስር ተመ.

ወላንሳ ስ 1. ቀይ ከፋይ ወይም አረንጓዴ ባለወርቅ ዘርፍ ሆኖ በዙፋንና በመከፃ ላይ የሚዘረጋ፡ የሚጠፍ ለሰላላ ምንጣፍ፡፡ 2. ሰውን የማያስቀይም አመለ ለሰላላ፡ ጥፋ፡፡

ወላወለ ግ 1. ተነቃነቅ፡ ተወዛወዘ፡ አልረጋ አለ፡፡ 2. አመነታ፡ ሁለት ሃሳብ ሆነ፡ አልቆጥ አለ፡፡

ወላዋይ ግ ሁለት ልብ፡ ተጠራጣሪ፡ የሚያመነታ፡ ቆራጥነት የሌለው ፡፡

አወላወለ ግ አመነታ፡ ተጠራጠረ ፡፡

አወላዋይ ግ 1. አጠራጣሪ፡፡ 2. የሚያመነታ፡ ወላዋይ ፡፡

*ወላዳ

ተወላዳ ግ 1. ደፈረ፡ ተሰናዝረ (የጀግንነት ወይም ሊሳ ስራ ለመስራት)፡፡ 2. ተዝናና፡ ተቀናጣ፡፡

አወላዳ ግ 1. አሰናዝረ፡ ወዲያ ወዲህ ማለት አስቻለ፡፡ 2. አዝናና፡ አቀናጣ ፡፡

ወላድ "ወለደ" ስር ተመ.

ወላጅ ዝ.ክ.

ወላፈን ስ ከፍት የሚጋረፍ የእሳት ነበልባል ወይም ላንቃ ፡፡

ወላፎ ግ ሸፋፋ ፡፡

ወል

በወል መዋ. በጋራ፡ መሳሪያውን በወል መጠቀም እንችላለን ፡፡

የወል ግ የጋራ ፡፡

የወል ስም ስ ተመሳሳይ ነገሮች ባንድነት ወይም በጋራ የሚጠፍበት የስም አይነት ፡፡

ወልማማ "ወለመመ" ስር ተመ.

ወልማጣ "ወለመጠ" ስር ተመ.

ወልካሳ(ወልክስ) ግ አንካሳ፡ ተልካሻ፡ የማይረባ ፡፡

ወልካፋ "ወለክፈ" ስር ተመ.

ወልይ ስ ስለወደፊት ሁኔታዎች ይተነብያል የሚባል ሰው፡ ጠንቋይ ፡፡

ወልድ ስ (ክር.) ቅደም አለም ከአብ ያለ እናት፡ ደሀረ አለም ከቅድስት ድንግል ማርያም ያለ እሳት የተወለደ የአብ የባህርይ ልጅ፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡፡

ወልጋማ "ወለገመ" ስር ተመ.

ወልጋዳ "ወለገደ" ስር ተመ.

ወልጌ "ዋልጌ" ን ተመ.

ወልፋሳ "ወለፈሰ" ስር ተመ.

ወልፋታ "ወለፈተ" ስር ተመ.

ወልፍ ስ ሱስ (የቡና፡የሲጋራ፡...)፡፡

ወመቲ ስ ስራፊት፡ ጽርድ፡ ወርበላ፡፡

ወመኔ ስ ጽርድ፡ ወርበላ ፡፡

ወማይ ስ ተለሙ ጠቆር ያለ አረንጓዴ ሃር የሚመስል ወፍ፡፡

ወረረ ግ አገሮቹ እንደደጋን የጎበጡ፡፡

ወረረ ግ 1. የሌሎችን ሃገር በወታደራዊ ሃይል ያዘ ወይም በቁጥጥር ስር አደረገ ፡፡ 2. አንድን አካባቢ በብዛት አለበሰ፡ ሸፈነ (ለምሳሌ አገበጣ፡ ጉንጽን)፡፡ 3. በሰውነት ወይም በገላ ላይ

የመዘግንን፡ የመሰቅጠጥ ስሜት ተሰማ። 4. ዘረፈ፡ በዘበዘ፡ በረበረ።

ወረር አደረገ ግ በመጠኑ አሞቀ፡ ሞቅ አደረገ። **ልብሱ ይሰጣና ፀገደ ወረር ይደርገው** ። **ወርበላ** ስ ዘራፈ፡ ዱርዬ፡ ዘርዶ ወይም ቀምቶ የሚበላ።

ወረራ ስ 1. ከበባ፡ ዘረፋ። 2. የሌሎችን አገር ለመያዝ የሚደረግ ጦርነት ወይም ዘመቻ ።

ወረርሽኝ ስ ከአንዱ ወደ ሌላው እየተላለፈ በአንድ ጊዜ ብዙ ሰዎችን የሚያጠቃ እንደ ጉንፋን፡ ተሰቦ፡... ያለ በሽታ ።

ወራሪ ስ አገርን በጦር ሃይል በቁጥጥር ስር ለማድረግ የሚወር ጠላት፡ ዘራፈ ።

ተወረረ ግ 1. ተያዘ፡ በቁጥጥር ስር ዋለ (አንድ ሃገር በሌላ ሃገር ጦር)። 2. ተሸፈን፡ ለበሰ (አንድ ሃገር፡ እካባቢ)። 3. ተዘረፈ፡ ተዘበዘበ፡ ተበረበረ ።

የተወረረ ይመስላል ጭር ብሏል (አካባቢ)።

ወረር ስ የፊት አወራረድ፡ ገፅታ፡ መልክ።

ወረርሽኝ “ወረር” ስር ተመ.

ወረሰ ግ 1. ከወሳጁ፡ ከዘመዱ በኋላ የተሰጠውን ንብረት ወሰደ፡ ተቀበለ፡ የንብረቱ ባለቤት ሆነ። 2. የሌላውን ሰው ንብረት በቁጥጥር ስር አደረገ፡ ወሰደ (ያለካሳ፡ ያለከፍያ፡ ያለፈቃድ)። 3. ተቀበለ፡ ተማረ። **ወጣቱ የአባቶቹን እውቀት ወርሷል**። 4. ያዘ፡ አለበሰ፡ አጠለቀ፡ ዋጠ (ለምሳሌ እከከ ሰውነትን፡ አረም መሬትን፡...) ።

ወራሽ ስ የሚተላለፍለትን ሃብት፡ ትምህርት፡... በባለቤትነት የሚቀበል፡ ተረክቧ ።

ውርስ ት የተወረሰ፡ በመውረስ የተገኘ (ንብረት፡ እውቀት፡ ባህል፡...)።

ውርስ አደረገ ግ ወረሰ፡ በእጅ አገባ፡ ያዘ (የሌላ ሰውን ንብረት)።

ውርስ አደረገ ግ አለበሰ፡ አጠለቀ፡ ያዘ፡ ከብብ አደረገ (ለምሳሌ እከከ ሰውነትን፡ አረም መሬትን፡...)።

ተወረሰ ግ 1. ያለካሳ፡ ያለከፍያ ተወሰደ ወይም ተወሰደበት (ሃብቱ፡ ንብረቱ፡...)። 2. ለተከታይ ተላለፈ፡ ተሸጋገረ። 3. በብዛት ተያዘ፡ ተከበበ፡ ተወረረ (በእከከ፡ በአረም፡ በትማል፡...)።

ተወራረሰ ግ 1. በአንድ ወረቀት ላይ ያለ መረጃ በሌላ መዝገብ ላይ ሰፈረ፡ ተመዝገበ። 2. ተመሳሳለ፡ አንድ አይነት ባህርይ ያዘ ።

ተወራራሽ ት አንዱ በሌላው ቦታ ሊተካ የሚችል፡ ተመሳሳይነት ወይም ተቀራራቢነት ያለው።

አወረሰ ግ ሰጠ፡ አስተላለፈ፡ አሸጋገረ (ሃብትን፡ እውቀትን፡...)።

አወራረሰ ግ በአንድ ወረቀት ላይ የሰፈረን መረጃ በሌላ መዝገብ ላይ አሰፈረ፡ መዘገበ ።

ወረቀት ስ 1. ከእንጨት፡ ከልጥ፡ ከገለባ፡ ከጨርቅ፡ ጨርቅና ከመሳሰሉ ነገሮች በስራ እየተሰራ ለፀሀፊትና ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውል እቃ፡ የፀሀፊት መሳሪያ። 2. ደብዳቤ፡ ማዘገ። **ወንድሜ ወረቀት ሄሬልኝ** ።

ወረቀት አቀረበ ጥናታዊ ዕሁፍ አዘጋጅቶ በስብሰባ ላይ አነበበ፡ አሰማ ።

የወረቀት መብሻ ስ ወረቀትን ለመብላት የሚያገለግል የፀሀፊት መሳሪያ ።

የወረቀት ማቀፊያ ስ ብዙ ወረቀቶችን በአንድ ላይ አድርጎ ለመያዝ፡ ለማስቀመጥ የሚያገለግል የፀሀፊት መሳሪያ ።

የወረቀት ገንዘብ ስ ወረቀትን በመረቀት መልክ ታትሞ የተዘጋጀ ህጋዊ ገንዘብ።

ወረሰ ግ በዜማ ወረብን አሰማ፡ አለዘበ ።

ወረብ ስ ምንባባዊ ይዘቱ አጠር ያለ ሆኖ ካህናት ከወናዕል፡ ከከበሮ ጋር እያቀናበሩ የሚያለዘቡት፡ የሚወርቡት፡ የሚያሸበሽቡት መንፈሳዊ ዜማ ።

ወረበ ግ የካፊያ አይነት ዝናብ ጥሉ በመጠኑ መሬትን አረጠበ ።

ውረባ ስ ሌሊት መሬትን አርጥቦ የሚገኝ ጦጣን፣ የካፊያ አይነት፡ ጤሣ፡ ውርጭ፡ ረጥበት።

ወረብ “ወረበ” ስር ተመ.

ወረተኛ “ወረት” ስር ተመ.

ወረታ “ወሮታ” ን ተመ.

ወረት ስ 1. በእጅ ያለ ገንዘብ፡ ንብረት፡ ጥረት። 2. እንደመነሻ ሆኖ ለንግድ ስራ የሚያገለግል ዋና ገንዘብ፡ ነጥታል።

ወረት ስ ፅናት ወይም መሰረት የሌለው ጊዜያዊ ፍቅር ።

ወረቱ አለቀ በአዲስነቱ የነበረው ፍቅር አለቀ፡ ሰለቸ ።

በወረት ሳይሰለቸ፡ በአዲስነቱ ጊዜ፡ በወረት ብዙ ተበላ ።

ወረተኛ ት 1. በአንድ የማይፀና፡ ፅኑ ፍቅር የሌለው፡ አንዴ ከአንዱ፡ አንዴ ከሌላው የሚሆን። 2. ፍቅሩ የማይቆይ ።

ወረንጦ ስ እሾህን ለማውጣት የሚያገለግል የብረት መቆንጠ።

ወረንጦ ቂጥ ት (ሰድብ፡ ዘይ.) ተጭን፡ የቂጣም ተቃራኒ ።

ወረንጦ አፍ ት (ሰድብ) ነገረኛ ።

ወረወረ ግ 1. ጣለ፡ አሸቀነጠረ። 2. ሰደደ፡

ለቀቀ፡... (ቀስትን፡ ጦርን፡...)። 3. ዘጋ፡ ቆለ፡ ቀረቀረ (የበር፡ የመስኮት ሙቀርቀሪያን)። 4. አቀረበ፡ ሰነዘረ (ሃሳብን፡...)። 5. በንቀት፡ በጥላቻ፡...ሰጠ፡ ክፈቴ ሂድልን ብሎ ትንሽ ገንዘብ ወረወረለት። 6. ማሣን በድር ሙሃል በመወርወሪያ አስተላለፈ ። 7. በርካሽ ሸጠ። 8. ሻጦ አድርጎ ጠጣ።

መወርወሪያ ስ 1. ሙቀርቀሪያ፡ መሸጎሪያ። 2. ማሣን በድር ሙሃል ለማስተላለፍ የሚረዳ የሽመና መሳሪያ።

ተወረወረ ግ 1. ዘለለ፡ እንጣጥ ብሎ አለፈ፡ ተሸቀጠረ (በእንድ ነገር ላይ ለማረፍ ወይም አንድን ነገር ለመያዝ)። 2. በፍጥነት ሄደ፡ ፈትሰክ አለ ።

ተወርዋሪ ኮከብ ስ በምሽት ከሚታዩ ኮከቦች መካከል በድንገት ቁልቁል እየተወረወረ ሲጠፋ የሚታይ ኮከብ።

ተወርዋሪ ጦር ስ በድንገት እየደረሰ አደጋ የሚጥል ጦር።

ተወራወረ ግ 1. ወረወረ፡ ጣለ። 2. ስድብና ዘለፋን፡...ተለዋወጠ፡ ተመላሰለ።

ወረዛ ግ ራሱ፡ ርጥበት ያዘ ።

ወረዘት ስ የእንፋሎት ነጥብጣብ፡ ርጥበት።

አወረዛ ግ አረጠበ፡ አራሰ።

ወረደ ግ 1. ከፍ ካለ ቦታ ወደ ዝቅተኛ ቦታ ሄደ፡ ተነዘ፡ አቆለቆለ። 2. መሬት ላይ አረፈ (ከጥፍ፡ ከመኪና፡...)። 3. ፈሰሰ፡ እንግዳ ይወርዳል። 4. ተሰረረ፡ ተወገደ (ከማእረግ፡ ከሰልጣን፡...) ። 5. አነሰ፡ዝቅ አለ። ሙቀቱ ወረደ ። 6. ረከሰ፡ ዋጋ ቀነሰ ። የቡድ ዋጋ ወረደ ። 7. ደረሰ፡ ወደቀ። ችግር ወረደበት። 8. ተንዘረፈፈ፡ ረዘመ (ለምሳሌ በጉር) ። 9. ሰፈነ፡ተገኘ። ሰላም ወረደ። 10. ተላለፈ፡ ከአባት ወደ ልጅ ሲወርድ ሲዋረድ የመጣ ። 11. ሙታ፡ ጨፈረ (እስከስታን በእንገት፡ በትከሻ)።

መውረጃ ስ መሃጃ ፣ ሙተላለፊያ፡ መንገድ።

ወረደበት 1. ብዙ ተቆጣጠ፡ ዘለፈው፡ ሰደበው። 2. ብዙ በላ (ምግብ፡...) ።

ወረዳ ስ ከአውራጃ ቦታች ያለ የአስተዳደር ክፍል።

[የ]ወረዳ ወረደ ከማእረጉ፡ ከደረጃው ዝቅ ብሎ ያለብጤው ዋለ ።

ወረዳ ምክር ቤት ስ በወረዳ ደረጃ የተቋቋመና የተወሰነ ስልጣን ያለው ምክር ቤት።

ወረዳ አስተዳዳሪ ስ የወረዳ አስተዳደር ክፍተኛ ባለስልጣን ።

ወረዳ ገዥ ስ የወረዳ ክፍተኛ ባለስልጣን ወይም አስተዳዳሪ የቀድሞ መጠሪያ ።

ወራዳ ት (ሰድብ) ነውረኛ፡ ልክስክስ።

ቅሌታም።

ወራጅ ት 1. የሚሂድ፡ የሚወርድ፡ የሚፈሰ፡ ረገጥ ያልቆመ (ወሃ፡ ወንዝ፡...)። 2. ከተላፈረበት መኪና ውስጥ የሚወርድ፡ ወደውጭ የሚወጣ። 3. ወደታች ሂደ። ተጓዥ። 4. የቤት ክፍን ቆርቆሮ የሚመታበትን ማገር የሚሸከም አቆልጭ እንጠት፡ አውራጅ እየተባለም ይጠራል።

ወርድ ስ የጎን ስፋት ።

ውራጅ ት አሮጌ፡ ያገለገለ (ልብስ፡ ሣሃ፡...)።

ውርደት ስ ቅሌት፡ አላፋሪ ነገር ።

ውርዴ ት የቂጥኝ በሽታ ታዋ የዳነ ።

ውርድ ንባብ ስ ንተት የሚልና በዚህ መልክ የሚነበብ የንባብ ቤት ትምህርት፡ የአገባብብ መንገድ ።

ውርድ ከራሴ በሚደርሰው ጉድለት፡ ጥፋት፡...እኔ አልጠየትም ለማለት የሚነገር አባባል።

ውርጃ ስ የሽል፡ የፅንሰ መጨንገፍ።

ውርጅብን ስ ቁጣ፡ መላት፡ድንገት የመጣ አደጋ።

ውርርድ ስ እንዲህ ነው፡ አይደለም፡ ይሆናል፡ አይሆንም በሚል በተለያዩ ሃሳብና አስተያየት ምክንያት በሰዎች መካከል የሚደረግ ፋክከር (ተረጎ፣ የሚሆነው ወገን የተወሰነውን ነገር ለመክፈል ቃል የሚገባበት ስምምነት)።

ውርድ ተከለ ለውርርድ የሚሆን ገንዘብ አሰደዘ፡ አስቀመጠ፡ መደሰ።

ተወረደ ግ ፈፀመ፡ ጨረሰ፡ተወጣ። እገላ እዳውን ተወረደው።

ተወራጅ ት አነሰተኛ፡ ዝቅተኛ፡ ምክትል (ሹም)።

ተወራረደ ግ 1. ተፎካከረ፡ ቢረታ ወይም ቢሸፍን በውርርዱ ጊዜ የተወሰነውን ነገር ሊከፍል ቃል ገባ፡ ተዋዋለ። 2. ተበለተ፡ ተቆረጠ (ሰጋ)። 3. የውጪ ማሰራጃው ቀርቦ ከወጪ ቀሪው ተመለሰ።

ተወራራጅ ት ተፎካካሪ (በውርርድ) ።

ተዋረደ ግ 1. ከክብሩ ዝቅ አለ፡ ቀለለ፡ በሚያሳፍር ሁኔታ ተገኘ። 2. ተላለፈ (ካለፈው ወደሚቀጥለው፡...)። ሲወርድ ሲዋረድ የመጣ ሻህ።

ተዋረድ ስ ከክፍተኛ ወደዝቅተኛ የሚሂድ፡ የሚወርድ ደረጃ፡ እርከን።

በተዋረድ በደረጃ፡ ከላይ ወደታች።

አወረደ ግ 1.አስወደ፡ አስነሳ (ከስልጣን፡ ከማእረግ)። 2. ከፍ ብሎ ከነበረበት ቦታ ወደታች አመጣ(ለምሳሌ ፍራፍሬን ከጥፍ ላይ)። 3.

ከመኪና ፡ ከባቡር፡... ላይ አራገፈ (ሰውን ወይም እቃን)። 4. አሳሰነ ፡ ቀነሰ ፡ ገዛት አደረገ። 5. አሰፈነ፡ አነገሰ፡ አሳደረ። ሰላም አወረደ/በረከት አወረደ። 6. በወናዕልና በከበር እየታደበ በአጭም የዜማ ስልት መንገድ አዜመ፡ ዜማውን አንቆረቆረ፡ አሰማ። ሊቅ አወረደ። 7. አቀነቀነ፡ ዘፈነ፡ ዘፈን አውራጅ ሆነ። 8. አገዢደገደ (ሰድብን፡ ቁጣን፡...)። 9. አቃለለ፡ አራገፈ (ሽክምን...)። 10. በብዛት ሰጠ። አዘነበ። 11. ምድር ላይ ጣለ፡ አውርጥሱን በጥይት አወረደው። 12. አነሳ፡ ሰረዘ (ዋስትናን፡ ሃላፊነትን)።

አውራጅ ስ 1. አቀንቃኝ፡ የዘፈን መሪ፡ ዘፋኝ። 2. እቃን፡ ሽክምን ከውነት ላይ የሚያወርድ ሰው። 3. አቆልጭ፡ ሞላላ የመቃ ወይም የሳንቃ ገበታ። 4. የቆርቆር ቤት የጣሪያ ማገር ተሸካሚ እንጨት፡ ወራጅ ።

አዋረደ ግ 1. አቃለለ፡ ከማከረግ፡ ከከብር ገዛት አደረገ። 2. ሰደበ፡ አሳፈረ፡ እናረት ላይ ጣለ ።

አዋራጅ ት ተሳዳሪ፡ ባለጌ፡ ሰውን የሚያወርድ፡ የሚያሳፍር።

አውራጃ ስ በሰፊ የተወሰኑ ወረዳዎችን የያዘ የአስተዳደር ክፍል ።

አወራረደ ግ 1. የወጪ ማስረጃን በማትረብና ቀራጫ ተመላሽ በማድረግ ሂሳብን ዘጋ። 2. አርካከረ፡ እንዲወራረዱ አደረገ። 3. ቆረጠ፡ በለተ፡ ሰየፈ። 4. አየጣጣ፡ ፉት እያለ፡ እያረሰ ሰለ። ምሳሌን በሻይ እያወራረደ ሰለ ።

ማወራረጃ ስ ምግብን በደንብ ለመብላት ወይም የተሰላውን ለማንሸራሸር የሚረዳ መጠጥ።

አስወረደ ግ እንዲወርድ አደረገ።

አስወረደች ግ ሽሉ ፡ ዕንሱ ከማህበሩ እንዲወጣ ፡ እንዲጨነጥ አደረገች።

አስወረዳት ግ (ሽሉ ወይም ዕንሱ) ወጣባት፡ ጨነፈች።

***ወረገረገ**

ተውረገረገ ግ ተረገረገ፡ የኩራት፡ የቄንጥ አረማመድ ተራመደ።

ተውረግራጊ ት የሚውረገረግ፡ የሚረገረግ።

ወረገት ስ ቀደም ሲል በነበረው ስርአት የመንግስትን የእርድ ከብቶች የሚቀልብ ሰው ወይም ከብቶቹ ይቀለቡበት የነበረ ቦታ ።

ወረጋ ት 1. ጓዝ የለሽ፡ ባዶ እጁን የሚጓዝ፡ የሚሂድ፡ ሊጣ (ተጓዥ)። 2. ያልተሳነነ፡ ቀኑነት የሌለው (የጋማ ከብት) ።

ወረግቡ “ወር” ስር ተመ.

ወረጪ ግ ውርጭን፡ አመዳይን ጣለ፡ በረደ፡ ቀዘቀዘ ።

ውርጭ ስ በበጋ ወራት በአየር ትዝቃዜ የተነሳ

ሌሊቱን መሬት ወይም ሳር ላይ ተጋግሮ የሚገኝ ርጥበት ።

ውርጭ አንደደው ውርጭ መታው፡ ጎዳው።

ውርጭ ከካው ዝ.ከ.

***ወረጪ**

ተወረጪ ግ ተቅበጠጠ፡ የጭንቅ እንቅስቃሴ ተንቀሳቀሰ፡ ተንፈራገጠ ።

አወረጪ ግ አቅበጠጠ፡ አንፈራገጠ፡ እረፍት ነሳ።

ወረፈ ግ ሰደበ፡ ዘለፈ ።

ወራሬ ት ሰዳቢ፡ ዘላፊ ።

***ወረፈ**

ወረፋ ስ ለአንድ ጉዳይ አንድ ቦታ ላይ የተገኙ ሰዎች እንደአመጣጣቸው ቅደም ተከተል የሚጠብቁት ተራ ።

ወረፋ ነው/አለ ተራውን ይዞ የሚጠብቅ ብዙ ሰው አለ ።

ወረፋ ያዘ ተራ ያዘ፡ እንደአመጣጡ በቅደም ተከተል ተሰለፈ ።

ወረፍ ወረፍ አደረገ ግ አለፍ አለፍ እያለ፡ እየዘለለ ሰራ፡ እነበበ፡ አጩደ ።

ወሪራ ት ገርጋሪ፡ ደንባሪ፡ በርጋጊ (ከብት) ።

ወሪሳ ስ ድንገተኛ ወሪራ፡ ዘረፋ ።

ወሪሳ መታ ድንገተኛ ወሪራ፡ ዘረፋ አካሄደ።

አፈ ወሪሳ ሳያስቡ ድንገት አፍ እንዳመጣ መናገር ።

ወራ ግ ቢሳ፤ መልክ ያዘ፡ ቢሳ፤ መሰለ ።

አወራ ግ ቢሳ፤ አሰመሰለ።

***ወራ**

ወራ ስ 1. በሰዎች መካከል የሚደረግ ጭውውት፡ ንግግር፡ እንዱ ለሌላው የሚያስተላልፈው የሃሳብ ልውውጥ (ብዙውን ጊዜ ተራ የሆነ)። 2. አዲስ የሚሰማ ነገር፡ ዜፍ። ምን ወሬ አለ ?

[ለ]ወራ ነጋሪ አልቀረም ሁሉም አልጽፈ፡ ሞቷል ወይም በቦታው የለም ።

ወራ ለቀመ ወሬ በበሰበ ።

ወራ ለቃሚ ት እሾክሷቷ፡ ከእንዱ ሰምቶ ለሌላ የሚያቀብል ።

ወራ ነው ውሸት ነው፤ ያልተደረገ፡ ያልተፈፀመ፡ ያልተረጋገጠ ነገር ነው ።

ወራ አቀበለ አንጀከከ፡ አሳበቀ፡ ነገር አቀበለ።

ወራ አቀባይ ት ወሬን ከእንዱ ወስዶ ለሌላው የሚነገር፡ አሳባቂ ።

ወሬ አየ በአካባቢው የሚደረገውን፡
የተፈጠረውን ነገር ተመለከተ ።

ወሬ ዘረጋ ወሬ ያዘ፡ ቀጠለ ።

ወሬ ይቀዳል ወሬ ይሰበሰባል።

ወሬ ይቀዳል ወሬ ዘርግቷል፡ ወሬ በማውራት
ወይም በማዳመጥ ላይ ነው ።

ወሬን ዘራ ወሬን አሰራጩ፡ ለሁሉ አዳረሰ።

ወሬው ተዛመተ/ዘመተ ወሬው በሰፊው
ተሰራጩ፡ ተሰማ፡ ተዳረሰ።

ወሬው ደራ ወሬው ደመቀ፡ ጥቀ፡
እየመረጠ፡ እየሰፋ ሄደ ።

ወሬው ጠፋ ስለአንድ ሰው፡ ጉዳይ፡ ነገር፡...
የሚሰማ ነገር ታጣ።

ወሬውን ይሰልቃል ስራ ፈትቶ ያወራል ።

ወሬውን ይክስክሳል/ ይከካል/

ይከመከማል ወሬውን በሰፋት እያወራ ወይም
እያዳመጠ ይገኛል ።

ወሬ ምሳሳው ወሬ ወዳድ፡ ወሬኛ፡ ወሬ ካገኘ
ለምሳሳው እምብዛም ግድ የሌለው ።

የወሬ አባት 1. ወሬውን መጀመሪያ ያወራው
ወይም ያመጣው (ሰው)። 2. ወሬኛ ።

የወሬ ቋት ወሬ የሚወድ፡ የሚሰበሰቡና መልሶ
የሚነዝ፡ በስራ የማይጠመድ ።

የወሬ ምንጭ ወሬውን በመጀመሪያ ያመጣ
ወይም ያወራ ።

ወሬኛ ቅ 1. ወሬ የሚወድ፡ ብዙ የሚያወራ።
2. አባባቂ፡ አሙሳሻ።

ተወራ ግ ተነገረ፡ ተባለ፡ ተሰራጩ (ወሬው) ።

አወራ ግ ነገረ፡ አሰራጩ፡ አስተላለፈ (ወሬን)።

አዋራ ግ 1. አናገረ። 2. አወራ ወይም
አዳመጠ(ወሬን) ።

አስወራ ግ አስነገረ፡ እንዲዛመድ ወይም
እንዲሰራጭ አደረገ (ብዙውን ጊዜ የውሸት
ወሬ)።

ወራሪ “ወረረ” ስር ተመ.

ወራሽ “ወረሰ”ን ተመ.

ወራት “ወር”ን ተመ.

ወራታታ ስ ከግራምጣ ወይም ከአክሮማ፡...
የሚሰፋና ከቀና ከፍ የሚል የአሀል መሰፈሪያ ።

ወራውራን ስ በፀሃይ መጥለቂያ ጊዜ የሚታይ
ደብዘዝ ያለ የፀሃይ ብርሃን ወይም የአባት
ወጋገን።

ወራዳ “ወረደ” ስር ተመ.

ወራጅ ዝ.ክ.

ወራፊ “ወረፈ” ስር ተመ.

ወሬ “*ወራ” ስር ተመ.

ወሬኛ ዝ.ክ.

ወር (ብ.ቁ.ወራት) ስ 1. ሰላሳ ቀናትን የሚይዝ
የእመቱ አንድ አሰራ ሁለተኛ ክፍለ ጊዜ
(ለምሳሌ ከመስከረም አንድ እስከ መስከረም ሰላሳ
ያለው ጊዜ አንድ ወር ነው)። 2. ሰላሳ
ተከታታይ ቀናትን የያዘ የጊዜ መጠን። መጋቢት
10 ሲመጣ ስራ ከጀመርኩ 1 ወር ይሞላኛል።

ከወር እስከ ወር 1. ሁልቀን. ሁልጊዜ።
ከወር እስከ ወር አረፍቶ የለውም። 2. ለወር
ያህል ጊዜ። ደመወዙ ከወር እስከ ወር
አያደርስውም።

ወረግቡ ቅ ልትመልድ የደረሰች፡ ዘጠነኛ ወራን
የያዘች (ሴት) ።

ወር ተራ ስ በየተራ ለወር ያህል የሚካሄድ
የስራ ፈረቃ፡ ጊዜ ።

ወር ተረኛ ቅ የወሩ ባለተራ (አንድን ተግባር
ለማከናወን) ።

ወር አለፍ አንድ ወር እያለፉ በየሁለተኛው
ወር (የሚደረግ፡...) ።

የወሩ (የወር) ነው የእመቱ አይደለም፡
አይነግስም፡ ታቦት አይወጣም። የጥቅምቱ
ሚካኤል የእመቱ መሰሎች ነበር፡ ለነስ የወሩ
ኖሯል ።

የወር አበባ ስ በየወሩ እስከ ሰባት ቀናት
ከሊቶች ማህሀን የሚፈስ ደም፡ አደናም ይሳሳል።
ወር ክፍያ ስ በየወሩ የሚከፈል ገንዘብ
(የአገልግሎት፡ የት/ቤት፡ ...)።

ወርሃ _ የ_ ወቅት፡ ጊዜ። ወርሃ ክረምት፡

ወርሃ ፅኒ ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ከመስከረም ሃያ
ስድስት እስከ ህዳር ስድስት ቀን ድረስ ያለው
የአበባ ጊዜ። ማርያም ልጇን ይሳ ከኢየሩሳሌም
ወደ ግብፅ የተሰደደችበት ወራት መታሰቢያ ።

ወርሃዊ ቅ በየወሩ የሚደረግ፡ የሚወጣ፡
የሚታተም፡...።

ወርቅ ስ 1. ልዩ ልዩ ጉዛ ጌጠኝን፡ ገንዘቦችን
ለመስራት የሚያገለግል የከበረ ማእድን። 2.
በሰም ተደብቆ፡ ተሸፍኖ የሚነገር የቅኔ ውስጠ
ምስጢር። 3. (ዘይ.) ጥሩ፡ ቆንጆ። ሕመሱ ወርቅ
ነው።

በወርቅ ነደደ በወርቅ ተሸቆጠቆጠ፡ እጌጠ ።

ወርቀ ዘቦ ስ በወርቅ ፈትል የተጌጠ፡
የተጠለፈ (ካባ፡ ግምጃ፡...) ።

ወርቃ ወርቅ ስ ስሙን ትቶ በወርቅ ብቻ
የሚነገር የቅኔ መንገድ፡ ስም ረገፍ ።

ወርቅ ቀለም ስ በወርቅ የተዘጋጀ ወይም
ወርቅን የሚመስል ቀለም ።

ወርቅ ቅብ ቅ ውስጡ ሊላ ሆኖ ላይ ወርቅ

ወይም ወርቅ ቀለም የተቀባ፡ የተከላ (እቃ) ።
ወርቅ ሰሪ ስ ከወርቅ፡ ከብር፡...የተለያዩ ጌጦችን የሚሰራ ባለሙያ ።

ወርቅ በሜዳ ስ መድሃኒትነት አለው የሚባል፡ በመሬት ላይ ልጥፍ ብሎ የሚበቅል፡ ወርቅ የሚመስል ቅጠል ያለው የእዕዋት አይነት።

ወርቅ ውሃ ስ የወርቅ ቀለምን ለመበተበጥ የሚያገለግል ፊሳሽ ።

ወርቃማ ቅ 1. ወርቅ የሚመስል፡ የሚያምር። 2. ጥፍ፡ ተፈላጊ፡ ውድ የሆነ። **ወርቃማ ጊዜ** ።

ወርቅዬ ስ ፍሬው ትልልቅ፡ ገለባው በቀላሉ የሚለቅ፡ ለቆሎና ለእንጀራ የሚሆን የገብስ አይነት።

የወርቅ ኢየቤልዩ ስ የአንድ ድርጊት ሃምሳኛ አመት ክብረ በአል ።

የወርቅ ጥርስ ስ ሰው ሰራሽ የሆነ፡ ብዙውን ጊዜ በወለቀ ጥርስ ፈንታ የሚተክል ከወርቅ የተሰራ ጥርስ ።

የወርቅ ፍልቃቂ በጣም የሚያምር፡ ውብ፡ ቆንጆ ።

ወርሹ ስ የከብት የፊት እግር ስጋ ።

ወርቅ ከምብል ቅ ዘቅዛቃነት፡ ቁልቁለትነት ያለው፡ ተዳፋት (መሬት) ።

ወርካ “ዋርካ” ን ተመ.

ወርድ “ወረደ” ስር ተመ.

ወሮ በላ “ወረረ” ስር ተመ.

ወሮታ(ወረታ) ስ 1. ለመልካም ሰራ የሚሰጥ፡ ለውለታ የሚከፈል ጥፍ ነገር፡ ሽልማት። 2. በጎ ስራ፡ ድርጊት፡ ውለታ ።

ወሰለተ(ወሳለተ) ግ ባለገ፡ ማገጠ፡ በስራ የማይገኝ ሆነ፡ ዋለገ ።

ወሰላታ ቅ በቃሉ የማይገኝ፡ እምነት የማይጣልበት፡ አታላይ ።

ውስልትና ስ 1. አለመታመን፡ የማታለል ድርጊት። 2. ማጋጣነት፡ ስራ ፈትነት ።

አወሰለተ ግ አማገጠ፡ አባለገ ።

ወሰራ[ዶር] ስ መላው አካሉ ነጭ ሆኖ ጀርባው ወይም ከንፋ ላይ ቀይ ያለበት ዶሮ ።

ወሰስ ግ ቀጠነ፡ መንመነ፡ ቀለስ (የስንዴ፡ የገብስ ፍሬ) ።

ወሰስ ቅ ተዋንኖ ቀላል የሆነ (የስንዴ፡ የገብስ ፍሬ) ።

***ወሰሰሰሰ**

ውስብስብ ቅ 1. የተጠላለፈ፡ ውትብትብ (ክር፡ ገመድ፡ መንገድ፡...)። 2. አስቸጋሪ፡ በቀላሉ ሊቃለል የማይችል። 3. በጣም

የተመሰቃቀለ፡ ግልፅ ያልሆነ፡ በቀላሉ መረዳት የማይቻል።

ተወሳሰበ ግ 1. ተጠላለፈ፡ ተሳሰረ፡ በቀላሉ ሊለያይ ወይም ሊፈታ የማይችል ሆነ (ለምሳሌ ክር፡ ገመድ፡...)። 2. ረቀቀ (ሃሳብ፡ ነገር)። 3. አስቸጋሪ፡ ከባድ፡ በቀላሉ መፍትሄ ሊያገኝ የማይችል ሆነ። **ፈጣን እርምጃ ባለመወሰድ** ችግሩ ሁሉ ተወሳሰቧል።

አወሳሰበ ግ 1. አጠላለፈ፡ አቀላለፈ፡ እርስ በርስ አስተሳሰረ (ለምሳሌ ገመድን፡ ክርን)። 2. አስቸጋሪ፡ ከባድ፡ በቀላሉ የማይፈታ አደራገ (ችግርን፡...)።

ወሰነ ግ 1. አንድ ነገር እንዲፈጸም ወይም አንድ አይነት እርምጃ እንዲወሰድ ተስማማ፡ አቀደ፡ አዘዘ። 2. ገደበ፡ ክለለ። 3. ደነገገ፡ ስርአትን አበጀ፡ ሰራ። 4. ቀረጠ፡ እንዲህ ይሁን አለ። **ቀን ወሰነ/ዋጋ ወሰነ/ሃሳቡን ወሰነ** ።

ወሰን ስ 1. ድንበር፡ የቦታ፡ የሃገር ክልል። 2. ገደብ፡ ማወራሻ፡ **አንተን በማግኘቴ ደስታዬ ወሰን ያለውም** ።

ወሰን ገፋ ከክልሉ፡ ከድንበሩ አለፎ የሌላውን ቦታ ያዘ።

ከወሰን ያለፈ እጅግ ብዙ።

ወሰንተኛ (ወሰነተኛ) ቅ ድንበርተኛ ።

ወሳኝ ቅ 1. የሚወሰን፡ ውሳኔ የሚሰጥ። 2. ለውጤት ከፍተኛ አስተዋፅኦ ያለው፡ ከፍተኛ ሚና የሚጫወት። **ያንተ መገኘት ወሳኝ ነው።**

ውሳኔ (ወሰን) ቅ 1. በጥቂት ነገሮች ብቻ የተገደበ፡እንደፈቀደው ብሁሉም ቦታ የማይገኝ፡ ቁጥብ ። 2. ጥቂት፡ ብዙ ያልሆነ።

ውሳኔ ስ የተሰጠ ትእዛዝ፡ እንዲፈጸም፡ እንዲደረግ የተባለ ወይም በስብስብ ወሰንው ያሳስፋት ስምምነት።

ውሳኔ አስተላለፈ ውሳኔ ሰጠ።

ውሳኔ ህዝብ ስ ህዝብ ፍላጎቱን፡ ምርጫውን የሚገልፅበት መንገድ።

ተወሰነ ግ 1. ውሳኔ፡ ትእዛዝ ተሰጠ ወይም ተላለፈ፡ ውሳኔ አገኘ። 2. ተደነገገ። 3. ተገደበ፡ ተከለለ። 4. ተቀረጠ፡ እንዲህ ይሁን ተባለ።

የተወሰነ መጠነኛ ቁጥር ያለው። **የተወሰነ ህዝብ በስብስቡ ተገኘ/ ለተወሰነ ሰአት ተገኘኛ ነበር።**

ያልተወሰነ ጊዜ በዚህ ቀን ይሁን ተብሎ ገደብ ያልተሰጠው ወይም ቀጠሮ ያልተያዘለት ጊዜ።

ተዋሰነ ግ 1. ድንበርተኛ፡ ወሰንተኛ ሆነ። 2. ድንበር ተካለለ ፡ አበጀ።

ተዋሳኝ ቅ ድንበርተኛ፡ ወሰንተኛ።

አዋሰነ ግ 1. በድንበር፡ በወሰን ተገኘና።

በስተምእራብ በኩል ሱዳን ኢትዮጵያን ታዋቅሶታች:: 2. አካለለ:: ድንበር አሰጀ::

አዋሳኝ ት ወሰንተኛ:: ድንበርተኛ:: በወሰን የሚገኝኝ::

ወሰክ ስ ቃፊዛ::

ወሰክ ስ ቆሻኝ:: እድፍ::

ወሰወሰ ግ 1. ጥብቅ ያልሆነ ሰፊትን ሰፋ::

ሸደሸደ:: 2. እጅና እግሩን ቶሎ ቶሎ

አንቀሳቀሰ:: አወራጩ (ለመሞኘት):: 3. እርፍት ነሳ:: ገፋፋ:: በል በል አለ ::

ወሰዋሳ ት 1. (ሰድብ) አርፎ የማይቀመጥ:: እርጋታ ያለለው:: ቶክቷካ:: 2. ሰባቂ:: ቀጣፊ:: ሌብ::

ተወሰወሰ ግ 1. ጥብቅ ያልሆነ ሰፊት ተሰፋ:: 2. እርፍት አጣ:: ተገፋፋ ::

ተወሳወሰ ግ ቀጣፊ:: ሌባ:: ወሰዋሳ ሆነ ::

አወሳወሰ ግ 1. አዛመረ:: አፈናፈነ::

አንቀሳቀሰ:: አወሳዳ:: ዋስ አያወሳውሰ :: 2.

አባባት:: አዋሽከ:: ነገር አመላለሰ ::

ወሰው ቃ.እ. ድንቅ:: ግሩም:: መልካም:: ገሽ:: እስይ ሰማለት የሚነገር አባባል:: እጅግ ጠቃሚ ስራ ስርቶ ነበር:: ወሰው ያለው የለም አንጂ::

ወሰደ ግ 1. ተቀበለ:: ተረከበ:: 2. ያዘ:: በእጁ አደረገ:: 3. ወደ አንድ ቦታ ይዞ ሄደ:: 4. በላ:: ጠጣ::... (ምግብን) መጠጥን:: መድሃኒትን:: 5. ሰረቀ:: ግብረቱን ሊባ ወሰደው:: 6. ፈጀ:: ለሰራ:: ያዘ:: ጊዜ ወሰደ/በኩ ቦታ ወሰደ:: 7. መሰራ:: አደረሰ:: ወደ መ/ቤቱ የሚወስደው መንገድ ተዘግቷል:: 8. ቀነሰ:: አነሳ:: ከሃያ ላይ አሰር ሲወስድ አሰር ይቀራል:: 9. ቆጠረ:: ገመቱ:: ያደረገሁለትን ሁሉ በከፋት ወሰደው:: 10. ያዘ:: መዘገበ:: ሰልክ ቆጥሮ ወሰደ/ነጥብ ወሰደ:: 11. ተመለከተ:: አየ:: መረመረ::

ለምሳሌ ይህን ብንወስድ::

ወሰድ ያደርገዋል 1. አእምሮውን ሳት ያደርጋል:: ከትክክለኛው የአእምሮና የሃሳብ መንገድ ይወጣል:: 2. አልፎ አልፎ ነገር ይከታል:: ይስታል::

ወሳጅ ስ ሰይጣን:: ሰላብ:: እህሉን ወሳጅ ወሰደው መሰለኝ አልበረክት አለ ::

ወሳሰደ ግ በጥቂቱ ደጋግሞ ጠጣ (የአልኮል መጠጥን) ::

ተወሰደ ግ 1. በሌላ ሰው ቁጥጥር:: እጅ:: ይስታ ስር ገባ:: 2. ተይዞ ሄደ:: በፖሊስ ተወሰደ:: 3. ተሰረቀ:: 4. ተፈጀ:: ተጠቀመ:: ጊዜ ተወሰደ ከተሰራ በጥሩ ሁኔታ ያልቃል::

ተወሰደለት ተነሳ:: ተቀነሰ (ከላይ) ::

ተወሰደበት 1. ተቀማ:: ተወረሰበት:: 2. ተሰረቀ ::

አሰወሰደ ግ እንዲወሰድ አደረገ::

ወሲብ ስ በወንድና በሴት መካከል የሚፈፀም ፍትወተ ስጋዊ ስራ:: ግብረ ስጋ::

ወሲብዋ ግንኙነት የግብረ ስጋ ግንኙነት::

የወሲብ ፍላጎት የግብረ ስጋ ፍላጎት ::

ወሲፋ(ወሲፍ) ስ ኮረዳ:: ወጣት:: ልጅ

እግር::

ወሳ

ተወሳ ግ 1. ተባለ:: ተነገረ:: ታተተ:: 2. ታወሰ:: ታሰበ:: ተነሳ (ነገሩ...)::

አወሳ ግ 1. አተተ:: ተናገረ:: 2. አስታወሰ:: አነሳ (ነገሩን...)::

ወሳለተ “ወሰለተ” ን ተመ.

ወሳሰደ “ወሰደ” ስር ተመ.

ወሳብሬ ስ የግመል ጊደር ::

ወሳኝ “ወሰኝ” ስር ተመ.

ወሳጅ “ወሰደ” ስር ተመ.

ወሳፍቻ(መሳፍቻ) ስ እንደ ወሰፊ ያለ የሜማ:: የጅራፍ:: የኮርቻ::...መሰፊያ::

ወሰላታ “ወሰለተ” ስር ተመ.

ወሰክምቢያ(ወሰክምባይ) ስ ከግራምጣ ወይም ከአክርማ::...የሚሰፋ የሌማት::

ወሰላብ::... መክደኛ::

ወሰክምት ስ 1. የውሻ ማሰሪያ:: ማንቆ:: 2. መቃጥን:: የአሳ ማጥመጃ ቆላፋ ብረት:: 3. ጅንግላ::

ወሰዋሳ “ወሰወሰ” ስር ተመ.

ወሰፈንጥር ስ 1. ጎበጥ ካለ እንጨት የሚሰራ የወፍ:: የቆቅ::... መያዣ:: ወጥመድ::

2. እንደጠፍር ያለ ሆኖ ሜፍና ሜፋ ባላነትባለው አነስተኛ እንጨት ላይ የታሰረና ልጆች ጠጠር

አጉርሰው እያሰፈነጠፍ

ወፎችን::... የሚመቱበት

ተለጣው ጎማ ወይም ሳህቲክ::

ወንጭፍም ይባላል::

ወሰፋት ስ 1. ቀዳን:: ረጅም የሆኑ ውስጥ ትል:: 2. አንድን ነገር በጥሩ ስሜት የማድረግ::

የመቀበል:: የመውሰድ::... ፍላጎት (ብዙውን ጊዜ ከመብላትና ከመጠጣት ጋር ተያይዞ የሚነገር)::

ወሰፋቱ ተቆለፈ /እምቢ አለ/

አልቀበል አለ የምብ ፍላጎት አጣ:: አልበላለት አለ ::

ወሰፈንጥር

ወስፋታም ቅ 1. (ስድብ) ወስፋት ያለበት፡ ወስፋት ይያዘው። 2. ብዙ ምግብ የማይበላ፡ የምግብ ፍላጎት የሌለው። 3. ቀጫጫ ።

ወስፌ ስ እንደ መሰብ፡ ሙዳይ፡... የመሳሰሉትን የሰፈት እቃዎች ለመስፋት የሚያገለግል ቀጭንና ሹል ብረት።

ወስፌ ቂጥ ቅ 1. (ስድብ፡ ዘይ.) እንድ ይታ አርፎ የማይቀመጥ፡ ቀሽታገ። 2. የቂጣም ተቃራኒ ።

ወሽለ ግ እንደ ነገሩ ሳያጠብቅ አሰረ።

ወሻሳ ቅ ውትፍትፍ፡ ውሽልሽል፡ ጠባቃ ያልሆነ።

ውሽልሽል ቅ ጥብቅነት የሌለው፡ ልል ።

ተውሽለሽለ ግ ተውተፈተፈ፡ ጥብቅነት የሌለው ሆነ ።

አውሽለሽለ ግ አውተፈተፈ፡ እንደ ነገሩ ሰራ፡ ሳያጠብቅ አሰረ ።

ወሽለክ ግ 1. አልያዘ፡ አልጨበጥ አለ፡ ሾለክ።2. ወሰለተ ።

ወሽላካ ቅ (ስድብ) ወስላታ፡ ቁም ነገር የሌለው፡ የማይጨበጥ ።

ወሽላ ስ 1. ያልተገረዘ የወንድ ብልት። 2. (ዘይ.) ፈረ፡ ወኔ የሌለው።

ወሽመ ግ ውሽማ ያዘ፡ አደረገ፡ ሚስቱ ካልሆነች ሲት ጋር በወዳጅነት፡ በፍቅር ተሳሰረ።

ውሽማ ስ ቢጋብድ ያልታሰረ ድብቅ የግብረ ስጋ ግንኙነት ያለው ወዳጅ፡ ፍቅረኛ።

ተውሽመ ግ ውሽማ ሆነ።

ወሽቀ ግ አንድን ነገር በሌላ ነገር ውስጥ ሽጎጠ፡ ሻጠ፡ አገባ፡ ወተፈ ።

ወሻቃ ቅ (ስድብ) 1. የማይረባ ፡ ፈሪ፡ ተልካሻ። 2. ልክሰክሰ፡ ወታፋ ።

ውሽቅ አለ ግ 1. በአንድ ነገር ውስጥ ድብቅ፡ ሽጉጥ ብሎ ተቀመጠ ። 2. ወደ ውስጥ ገባ፡ ተሸጎጠ።

ተውሽቀ ግ 1. ተሸጎጠ፡ ወደ ውስጥ ገባ ። 2. ተደበቀ፡ ተሸሸገ።

ተውሽቆ ዋለ ወደ ውጪ ሳይወጣ ከቤት ውስጥ ዋለ ።

ወሽባ¹ ስ 1. ጥቅልል፡ ሽብልል፡ ቀጭን የማግ አመልማሎ ። 2. መልክ መልካም፡ ሎጋ ።

ወሽባ² (ውሽባ) ስ ህመምተኛ የሆነ ሰው በተወሰነ ስፍራ ተገልሎና ከሰው ተለይቶ በመቆመት የሚደረግለት ባህላዊ የህክምና አይነት።

ወሽባ (ውሽባ) ገባ ከሰው ተለይቶና በተወሰነ ቦታ ቤት ዘግቶ በመቀመጥ በባህላዊ መድሃኒት

ታከመ (በእፅዋት በመታጠን፡ በመታጠብ፡...)።
ወሽን ቅ ደግ፡ ማለፊያ።

ወሽኔ ቅ ውብ፡ ቆንጆ።

*ወሽከ

አዋሽከ ግ አሳበቀ፡ ነገር አቀበለ።

አዋሽኪ ቅ አሳባቂ፡ ነገር የሚያቀብል።

ወሽከፊ ቅ (ስድብ) የማይረባ፡ ተልካሻ ።

ወሽከተ ግ የሆነ ያልሆነውን አወራ፡ እውነቱንና ሃሰቱን እየደባለቀ ተናገረ፡ ለፈለፈ፡ ቀላመደ።

ወሽካታ ቅ (ስድብ) የሆነ ያልሆነውን የሚያወራ፡ ውሽታም ፡ ቀባሣረ።

ተወሽከተ ግ የሆነ ያልሆነውን አወራ፡ ዋሽ፡ ቀላመደ፡ ወሽከተ።

ወሽገረ ግ ወለገደ፡ ጠመመ።

ወሽጋራ ቅ ወንጋራ፡ ወልጋዳ።

ተወሽገረ ግ ተወናከረ፡ ተወላገደ።

አወሽገረ ግ አወናከረ፡ አወላገደ።

ወሻቃ "ወሽቀ" ስር ተመ.

ወሽ ስ የላም ጤት (እንደ ከረጢት ያለው የወተት መያዣ)።

ወሽላካ "ወሽለክ" ስር ተመ.

ወሽመጥ ስ 1. ከብብት እስከ ሙሃይት ያለ ገላ። 2. የጠበበ ልብስን ለማሰፋት በሰላች ተቆርጦ የሚገባ ጨርቅ፡ ሰላጤ።

ወሽመጥ ቆረጠ ተሰፋ አሰቆረጠ።

ወሽማዳ ቅ (ስድብ) ውልክፍክፍ፡ ወልጋዳ።

ወሽካታ "ወሽከተ" ስር ተመ.

ወሽጋራ "ወሽገረ" ስር ተመ.

ወቀረ ግ 1. የወፍጮ ድንጋይን አተባ፡ አሻከረ፡ እንዲፈፁ አዘጋጀ። 2. ለቤት ህፃን የሚሆን ድንጋይን ቀረፀ፡ አዘጋጀ፡ ጠረበ። 3. ነቀሰ (ጥርስን)። 4. አሰለጠነ፡ ትምህርት የማይገባው ተማሪ እንዲገባው ጥረት አደረገ።

መዋቅር ስ 1. ከዋሊታ እስከ ታላ የሚወርድ ዋና ዋና የጣሪያ እንጨት፡ ወራጅ። 2. አንድ ድርጅት የተመሰረተበት ልዩ ልዩ ክፍሎችና ውስጣዊ ግንኙነታቸው፡ አደረጃጀታቸው።

መዋቅር ዘረጋ ልዩ ልዩ ድርጅቶችን በየደረጃው መሰረተ፡ አቋቁመ፡ አደራጀ ።

ውቃሪ ቅ 1. ከተወቀረ ወፍጮ የሚወጣ የድንጋይ ድቃቂ። 2. እህል ከተከነ በኋላ የሚቀር ድቃቂ ።

ውቅር ቅ 1. የጣራ ውጥን፡ ጅምር። 2. የተወቀረ (የድንጋይ ወፍጮ፡...)።

ውቅራት ስ ንቅሳት፡ ጥቁራት ።

ተወቀረ ፡ ፡ 1. ተባ፡ ሻከረ(የወፍራው ድንጋይ)።
2. ተጠረበ፡ ተቀረዐ (ድንጋይ)። 3. ተነቀሰ
(ጥርስ)። 4. እንዲሰለጥን፡ ትምህርት እንዲገባው
ተደረገ (ተማረ)።

ተዋቀረ ፡ ፡ 1. ተወጠነ፡ ተጀመረ፡ ተሰራ
(ጣራው)። 2. ተመሰረተ፡ ተደራጀ፡ ተቀናበረ።

አዋቀረ ፡ ፡ 1. ወጠነ፡ ጀመረ፡ ሰራ
(ጣራውን)። 2. መሰረተ፡ አደራጀ፡ አቀናበረ ።

ወቀራ ስ አጋሰሰ፡ የከርቻ ፈረሰ ያልሆነ ።

ወቀሰ ፡ ፡ 1. ባለፈ የተደረገን ጥፋት በማንሳት፡
በማስታወስ ገሰ። ነቀፈ። 2. የተፈሰመበትን
በደል፡ የተሰማውን ሃዘን፡ ቅሬታ፡...እያነሳ
በደሉን ላደረሰበት ወገን በምሬት ተናገረ፡
በደልኩን አለ ።

ወቀሰ ስ 1. ነቀፋ፡ ተግሳፅ፡ ምክር። 2. በደል
የተፈሰመበት ሰው የሚያሰማው የሃዘን፡ የቅሬታ፡
የቁጭት፡ የፀፀት፡ የብሶት ቃል፡ እሮሮ ።

ተወቀሰ ፡ ፡ 1. ተተቸ፡ ተገሰፅ፡ ተመክረ
(ባደረሰው ጥፋት፡ በደል፡ 2. ወቀሳ ቀረበበት ።

ተወቃሽ ቅ 1. ጥፋትን፡ በደለኛ ተደርጎ
የሚቆጠር። 2. ወቀሳ የሚቀርበበት ወይም
የቀረበበት (አጥፊ፡ በደል ፈፃሚ)።

አስወቀሰ ፡ ፡ 1. አስነቀ፡ አስተቸ። ይህ
ድርጊት ያስወቅሳል። 2. በደለኛ፡ ጥፋትን
አስደረገ።

ወቀጠ(ወገጠ) ፡ ፡ 1. እህልን ወይም ሌላ ነገርን
በሙቀኝ ውስጥ አድርጎ ሸከሸከ፡ አደቀቀ። 2.
በሃይል መታ፡ ደበደበ። 3. ቀጠቀጠ፡ እኮላሽ
(የከብትን አባልዘር)።

መውቀጫ ስ የሙቀኝ ግልገል፡
ዘነዘነ ።

ሙቀጫ(ሙግጫ) ስ ባንድ ሳቅ
በኩል መሃሉ ከተሰረበረ ግንድ
የሚዘጋጅና በዘነዘነ አማካኝነት እህልና
የመሳሰሉት ነገሮች ውስጥ ተጨምረው
የሚወቀጡበት የቤት እቃ።

ሙቀጫ ቂጥ (ስድብ) ቂጠ
ትልቅ።

ሙቀጫ

ሙቀጫ እግር ስ (ስድብ) ከቁርጭምሳሚት
እስከ ጉልበት ያበጠ፡ የወፈረ እግር ያለው።

የሙቀጫ ልጅ ስ ዘነዘነ።

ውቅጥ ስ 1. በሙቀኝ የተወቀጠ፡ ያልላመ
በርበሬ፡ ውቅጥ በርበሬም ይባላል። ቅ 2. የተኮላሽ
(እንሰሳ)።

ተወቀጠ ፡ ፡ 1. እህል ወይም ሌላ ነገር ሙቀኝ
ውስጥ ተደርጎ ተሸከሸከ፡ ደቀቀ። 2. በሃይል
ተመታ፡ ተደበደበ። 3. ተኮላሽ፡ ተቀጠቀጠ
(የከብት አባልዘር)።

ወቃ ፡ ፡ 1. አበራየ፡ የእህልን ነዳ አውድማ ላይ
ዘርግሮ ፍሬው ከአገዳው ወይም ከብሩ እስኪሳቀት
ድረስ ከብቶች በላይ ላይ እየነሩ መላልሰው
እንዲረግጡት በማድረግ፡ በከብት እግር ፍሬው
ከገለባው ያልተለየውን ወይም መጠኑ አነስተኛ
የሆነን የእህል ነዳ በዱላ (በመቶብቶብና ፍሬውን
ከገለባው በመለየት ምርቱን ሰበሰበ። 2. አጋድሞ
መታ፡ ደበደበ። 3. በሃይልና በብዛት ጣለ ወይም
ዘሰ። ዝናቡ ወቃው።

ውቂያ ስ እህልን የመውቃት፡ የማበራየት
ስራ።

ተወቃ ፡ ፡ 1. ፍሬው ከአገዳው ወይም ከብሩ
እስኪሳቀት ድረስ የእህል ነዳ አውድማ ላይ
ተዘርግሮ ከብቶች በላይ ላይ እየነሩ መላልሰው
እንዲረግጡት ከተደረገ በኋላ ከገለባው እየተለየ
ምርቱ ተሰበሰበ። 2. በሃይል ተመታ፡ ተደበደበ።

ተዋቃ ፡ ፡ ፡ 1. በዱላ ተደባደበ ።

ወቄራ ስ ካራ፡ ቢላዋ ።

ወቄት ስ የወርቅ ክብደት መለኪያ (አንድ ወቄት
28 ግራም ነው)።

ወቅለምት(መቅለምት) ስ ቢላዋ፡ ካራ ።

ወቅት ስ 1. በአየሩ ሁኔታ መለዋወጥ መሰረት
ከተመደቡት የአመቱ አራት ዘፍለ ጊዜያት
አንዱ(የመፀው፡ የበጋ፡ የፀደይ፡ የክረምት ጊዜ)።
2. ጊዜ፡ ሰአት። በወርቅ ወቅት የሚዘፈን ዘፈን/
በወቅቱ እንድንደርስ መፍጠን አለብን።

የወቅቱ ሁኔታ በአሁን ጊዜ ያለው ሁኔታ ።

ወቅታዊ ቅ 1. አሁን ያለው። ወቅታዊ ሁኔታ።
2. ጊዜያዊ፡ ዘላቂነት የሌለው። ወቅታዊ ችግር።

ወበራ ስ ሰዎች በየተራ የሚያካሄዱት የመረዳዳት
ስራ፡ ደቦ ።

ወበራ² ፡ ፡ 1. ወገሽ፡ በረዩ። 2. ቀበጠ፡ ተቀናጣ።

ወብራ ቅ ቀበጥ ።

ተወባራ ፡ ፡ ተቀናጣ፡ ቀበጠ ።

ወበራ³ ፡ ፡ ገረጣ፡ ደረቀ፡ ለመታሠድ ደረሰ
(የገብስ፡ የስንዴ፡...ሰብል)።

ወበቅ ፡ ፡ ጋለ፡ ጥቀ፡ ተነሰ፡ ላብ ላብ አለ ።

ወበቅ ስ ሙቀት (የአየር) ።

ወባ ስ በትንሽ አማካኝነት የሚተላለፍ፡ ትኩሳት
ያለውና የሚያንቀጠት የበሽታ አይነት ።

የወባ ትንሽ ስ የወባ በሽታን የምታስተላልፍ፡
አብዛኛውን ጊዜ በቆሳ አካባቢ የምትገኝ ትንሽ ።

ወባት ስ ለተቸገረ የሚቆም ጠበቃ ።

ወባት ገባ ለተጨነቀ፡ ለተቸገረ ጥበቅና ቆመ፡
ረዳ፡ አዘዘ።

ወብራ "ወበራ"¹ ስር ተመ. .

ወሰኛማኔ(አሰኛማኔ) ስ ነብር የሚመስል፡

በቢሳ መደብ ጥቁር ጠቀሜታ ያለበት የዱር አውራጃ(አሉኑን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)::

*ወተረ

ውትርትር ት 1. ለመራመድ የሚፍጨረጨር፡ የሚጥተረተረ፡ 2. አልፎ አልፎ የተተከለ፡ የተታታ (አጥር፡ የቤት ጣራ፡...) ::

ውትር ውትር አለ ግ 1. ከአቅም ማነስ፡ ካለመቻል የተነሳ እየተንገዳገደ ለመራመድ፡ ለመሄድ ሞከረ፡ 2. ተፍጨረጨረ፡ ተጥተረተረ፡

ተውተረተረ ግ 1. ተፍጨረጨረ፡ ተጥተረተረ፡ 2. አልፎ አልፎ ተተከለ፡ ተታታ፡

አውተረተረ ግ 1. የማድግዳን፡ የአጥርን እንጨት አልፎ አልፎ ተከለ፡ አያይዘ፡ 2. እንደ ነገሩ ለመስራት ሞከረ፡ ተፍጨረጨረ፡ አውተፈተፈ፡

ወተር ስ የሽራራት ድር ::

አውታር ስ 1. የጀልባ፡ የድንኳን፡ የቀስት መወጠሪያ ገመድ፡ 2. የድርጅት፡ የተቋም፡ ... የተለያየ ቅርንጫፍ፡ ድርጅቶች ብዙ የማከፋፈያ አውታሮችን ዘርግተዋል ::

*ወተበተበ

ውትብትብ ት የተውተበተበ፡ የተሳሰረ፡ የተያያዘ፡ የተጠላለፈ ::

ተውተበተበ ግ ተሳሰረ፡ ተያያዘ፡ ተጠላለፈ፡

አውተበተበ ግ አስተሳሰረ፡ አያያዘ፡ አጠላለፈ፡

ወተት ስ 1. አጥቢ እንስሳት ልጆቻቸውን በሎት አማካይነት የሚመግቡት ወይም በተፈጥሮ ከሚገኘው ጋር ተመሳሳይ ይዘት እንዲኖረው ተደርጎ በዱቄት መልክ የሚሰራና ተበጥብጦ የሚጠጣ ነጭ ፈሳሽ፡ 2. ከቁልቋል፡ ከቅንጭብ ወይም ከሌላ እዕዋት የሚወጣ ነጭ ፈሳሽ፡

ወተት ነው (ዘይ.) 1. የዋህ፡ ገር ነው፡ 2. ቀላል ነው፡ ፈተናው ወተት ነው፡

ወተት ይመስላል በጣም ነጭ ነው፡

ወተቱ ስ ገራም የሆነች የፈንጣጣ አይነት የምትጠራበት የቁልምጫ ስም፡

ወተት አንጀት ስ የአንጀት አንዱ ክፍል፡

የወተት ፐርስ ስ ሌላ በማብቀል የሚተካ ጊዜያዊ የልጅነት ፐርስ፡

ወተውተ ግ 1. ያለማጽረጥ ለፈለፈ፡ ብዙ አወራ፡ 2. ጎተጎተ፡ ደጋግሞ ተናገረ፡ አሳሰበ፡

ውትወታ ስ ጉትጎታ፡

ወተፈ ግ 1. ጨርቅን ወይም ሌላ ነገርን በመከተት ቀዳዳን፡ ሽንቁርን ደፈነ፡ 2. ሻጠ፡ አስገባ፡ ቀረቀረ፡

ወታፋ ት 1. (ስድብ) አቅመ ቢስ፡ ደቃቃ፡ 2.

ከተጠላበት ቤት የሚይወጣ፡ የሚይጠፋ፡

ውታፍ ስ 1. የጠርመሮ አፍ ወይም የሌላ ሽንቁር ነገር መክደኛ፡ 2. የሌላውን ሰው ስራ ለመሸፈን በምትክነት የገባ ወይም የሚገባ፡

ውትፍትፍ(ወተፍታፍ) ት የሚይረባ፡ ውሽልሽል ስራ፡

ውትፍትፍ አለ ግ ውሽልሽል አለ፡ ጥብቀት የሌለው ሆነ፡

ተወተፈ ግ 1. ተሸንጠ፡ ተከደነ፡ 2. ገባ፡ ተቀረቀረ፡

ተወታተፈ ግ ጥብቀት በሌለው፡ በማይረባ ሁኔታ ተሰራ፡

ውተፈተፈ ግ የሚይረባ፡ መናሻ፡ ጥብቀት የሌለው ስራ ሆነ፡

አውተፈተፈ ግ ጥብቀት በሌለውና በማይረባ አካሄድ ስራ፡

ወታቦ ስ 1. እንደ ቁና ባለ ቅርፅ ከጭቃ ተዘጋጅቶና በእበት ተለቅልቆ ለእህል፡ ለጥራጥራ መያዣ ወይም ማስቀመጫ የሚሆን አቃ፡ 2. (ስድብ) ከፍት አፍ፡ 3. (ዘይ.) መልክ ጥፋ፡ ቅርፀቢስ፡ ፋንጋ፡

ወታደር ስ በፖሊስ ወይም በጦር ሰራዊት ውስጥ ገብቶ የሚያገለግል መለዩ ለባሽ፡

ወታደራዊ ት በወታደሩ ክፍል ያለ ወይም የሚነሳ፡ የወታደር፡ **ወታደራዊ ሰልፍ**፡

ወታደራዊ መንግስት ስ ከወታደሩ ክፍል ተውጣጥቶ የአገሪቱን አመራር በሃይል በመያዝ የሚቋቋም መንግስት፡

ወታደራዊ ሰላምታ ስ ወታደር እጁን ወደ ግንባሩ አካባቢ በማውጣት የሚያሳየው የአክብሮት መግለጫ፡ ሰላምታ፡

ወታደራዊ ሰልፍ ስ የወታደሩ ክፍል በልዩ ልዩ የጦር መሳሪያዎች እየታጀበ የሚያሳየው የሰልፍ ትርጉም፡

ወታደራዊ ትምህርት ስ መከላከልን፡ ጠላት ማጥቃትን፡ የውጊያ ስልትን የመሳሰለ ትምህርት፡

ወታደራዊ አስተዳደር ስ ህዝባዊ ውክልና በሌለው የወታደሩ ክፍል የበላይነት የሚካሄድ የሃገር አስተዳደር፡

ወታደራዊ አገዛዝ ስ ከወታደሩ ክፍል የወጡ ጥቂት ሰዎች የመንግስት ሰልጣን በሃይል ከነጠቁ በሂላ የሚያካሄዱት የሃይልና የሁቆና አስተዳደር፡

ወታደራዊ ክምጥ ስ የወታደሩ ክፍል አባላት የሚለበስበት፡ ትምህርት የሚያካሄዱበት፡ የሚኖሩበት፡ መሳሪያ የሚያስቀምጡበት ግቢ፡ ክምጥ፡

ወታደራዊ ጣልቃ ገብነት ስ በሌላ ሃገር

ጉዳይ ውስጥ በጦር ሃይል ቂምር የሚደረግ ጣልቃ ገብነት ።

ወታፋ "ወተፈ" ስር ተመ .

ወትሮ ተውገ 1. ቀድሞ፡ በፊት። 2. ዘወትር፡ ሁልጊዜ ። **ወትሮ በዚህ ሰአት እዚህ ይገኝ ዘር።**
ያለወትሮው ያለልማዱ። **ያለወትሮው** ዛሬ በጧት መጣ ።

ወንበደ ግ 1. ወንበዴ፡ ቀማኛ፡ ዘራፈ. ሆነ።2. ሰራ ፊት፡ ዘዋራ፡ ጽርድ ሆነ። 3 ደንበረ፡ ሸሸ፡ ርጠ፡ አመለጠ (ከብት) ።

ወንበዴ ስ ቀማኛ፡ ዘራፈ፡ ሸፍታ ።

ውንብድና ስ ሸፍጥ፡ ቅሚያ፡ ዝርፊያ ።

ተወንብበደ ግ ተሳሳተ፡ ተምታታ፡ ተሞበረበረ፡ ተደነጋገረ።

ተወናበደ ግ 1. ተደናበረ፡ ተደናገረ። 2. ተሳሳተ፡ ተምታታ ።

አወናበደ ግ 1. አደናበረ፡ አደናገረ። 2. አሳሳተ፡ አምታታ፡ አጭበረበረ። 3. የሃሰት ወሬ፡ ጥርጋጋንዳ ነዛ ።

አወናባጅ ቅ አታላይ፡ አጭበርባሪ ።

***ወነከረ**

ወንካራ ቅ ሲሄድ የሚገዳገድ፡ የሚወላገድ፡ ድክድክ የሚል ።

ወንክርክር ቅ ውልግድግድ ።

ተወናከረ ግ 1. ተወላገደ፡ ተገዳገደ፡ ተውተረተረ። 2. አቋቋሙ የተወላገደ ሆነ (ግድግዳው፡ አጥፍ፡...) ።

አወናከረ ግ አወናገረ፡ አውተረተረ።

***ወነወነ**

ውን ውን አለ ግ ተነቃነቀ፡ ተወዛወዘ ።

ውን ውን አደረገ ግ አወዛወዘ፡ አነቃነቀ ።

ተወናወነ ግ ተወዛወዘ፡ ተነቃነቀ ።

አወናወነ ግ አወዛወዘ፡ አነቃነቀ (ጅራቱን)።

ወንጀል ግ በጥፋት፡ በወንጀል ከሰለ፡ በደለኛ አደረገ (በሃሰት ወይም በእውነት) ።

ወንጀል ስ 1. ህገወጥ የሆነ ተግባር (እንደ ሌብነት፡ ግድያ፡...የመሳሰለ)። 2. ጥፋት፡ በደል፡ ስህተት ።

ወንጀል ሰራ/ፈፀመ ህገወጥ የሆነ ድርጊት፡ ጥፋት ፈፀመ ።

የወንጀል ችሎት ስ የወንጀል ክስ የሚታይበት ችሎት ።

ወንጀለኛ ስ የወንጀል ድርጊት፡ ጥፋት የፈፀመ ሰው (ስርቆት፡ እምነት ማጉደል፡ ገድያ፡...)።

ወንጀለኛ መቅጫ [ህግ] ስ የወንጀል አይነቶችና የሚያስከትሉትን ቅጣት የሚዘረዝር ደንብን ወይም ህግን የያዘ መላላ።

ወንጃይ ቅ 1. ኮኖን፡ ስም አጥፊ። 2. ከሳሽ።

ተወንጀለ ግ ህግ በመጣስ፡ ወንጀል በመፈፀም ተከሰሰ፡ በደለኛ፡ ጥፋተኛ ተባለ።

አስወንጀለ ግ አስጠየቀ፡ አስከሰሰ። **ሰዎችን ለግዳን ያደረግሁት** አያሰወንጀለንም።

ወነገ ግ ወዘወዘ፡ እንቋለጠ።

ውንግ ውንግ አለ ግ ተወዛወዘ፡ ተነቃነቀ።

ተወነገ ግ ተወዛወዘ፡ ተነቃነቀ (ከወገቡ፡ ከጅራቱ፡...) ።

***ወነጠ**

ውንጥ ውንጥ አለ ግ ውልምጥ ውልምጥ አለ።

ተወነጠ ግ ተወነገ፡ ተወዘወዘ።

ወነጫ ግ ድንጋይን በወንጭፍ ወረወረ።

ወንጭፍ ስ 1. ከጠፍር ወይም ከገመድ የሚሰራ የድንጋይ መወርወርያ።2. የ"ወስፈንጥርን" 2ኛ ፍቺ ተመ.

ወንጭፍ

ተወነጫ ግ ተወረወረ፡ ፈጥኖ ሄደ፡ አለፈ፡ ተራመደ፡ ተምዘዘገ ።

ተወናጫ ግ 1. ተወራጩ፡ ተፈራገጠ። 2. ተወረወረ፡ ተምዘዘገ፡ ተፈናጠረ ።

አወናጫ ግ 1. አወራጩ፡ አፈራገጠ። 2. ወረወረ፡ አምዘዘገ፡ አፈናጠረ ።

***ወነፈለ**

ወንፈል ስ በገጠር አካባቢ በየተራ የሚደረግ የመረዳዳት ስራ፡ ደቦ (በግብርና፡ በፈትል፡...)።

ወንፈል አወጣ ቀደም ሲል በስራ የገዘውን ወይም የረዳውን ሰው በተራው አገዝ፡ ረዳ፡ ብድሩን መለሰ።

ወንፈለኛ ቅ ወንፈል ያለበት፡ የወንፈል ሰራ ማህበርተኛ፡ በበኩሉ ባለተራውን በስራ የሚረዳ።

ተወናፈለ ግ በየተራ በስራ ተረዳዳ (የግብርና፡የፈትል፡...ስራን በመስራት)።

አወናፈለ ግ አገዝ፡ የወንፈል ሰራን ሰራ።

ወና (እና) ቅ ባዶ፡ ምንም የሌለበት (ቤት፡ ቦታ)።

ወና ሆነ ባዶ ሆነ (ቤት፡ ቦታ)።

ወናሄ ስ ፍሬው ነጭ የሆነ የዛፍ አይነት ።

ወናሃ ይመስላል ነጭ ነው። **ጥርሱ ወናሃ ይመስላል።**

ወናፍ ስ 1. ጨበጥ ለቀቅ ሲያደርጉት ወደ ውስጥ

እየሰበ መልሶ በሚያስወጣው የአየር ግፊት የእጅ ባለውያዎች (በላሞ፡ ማረጃ፡...ሰራተኞች) ብረታ ብረቶችን ለማጋል የሚጠቀሙበትን ክስል የሚያፍሙበት፡ የአየር ማስገቢያና ማስወጫ ጠቅላቤ ቧንቧ የተገጠመበት ስልታ፡፡ 2. (ዘይ.) ወሬኛ ፡፡

ወኒ ስ ድፍረት፡ ለበ ሙሉነት፡ እስፈራ ነገርን፡ መስራን ለመጋፈጥና ለመቋቋም የሚያስችል የቆራጥነት ስሜት፡፡

ወኒ የለውም ቆራጥነት፡ ድፍረት የለውም፡ ፈሪ ነው፡፡

ወኒው ሽና ፈራ፡ አሞቱ ፈሰሰ

ወኒው ተቀስቀሰ የቆራጥነት. የጀግንነት ስሜቱ ኮንሳሳ ፡፡

ወኒ ቢስ ቅ ፈራ፡ ቆራጥነት፡ ድፍረት የለው ፡፡

ወንበሳ ስ በቆላና በወይና ደጋ የሚበቅል. ፍልጠ-ሰላጊጠኝ የሚያስገልግል ዛፍ ፡፡

ወንበር ስ 1. ከእንጨት፡ ከብረት፡...የሚሰራ፡ ለመተመዳኝነት የሚያስገልግል እቃ፡፡ 2. ጻኞች (ለምሳሌ - የግራ ወንበር፡ የቀኝ ወንበር)፡፡ 3. ከሂሳ በመተመዳኝ በኩል ያለ የተነፋነፋ ሱሪ ክፍል፡፡ 4. ትምህርት፡፡ **ወንበር ተዘርጋል**፡፡

ወንበር ተከለ (ቤ.ክህ.) ማስተማር ወይም መማር ያዘ ፡፡ ጀመረ፡፡

ወንበር ተዘረጋ (ቤ.ክህ.) ትምህርት ተጀመረ፡፡

ወንበር ታጠፈ (ቤ.ክህ.) የትምህርት ጊዜ አበቃ. አቆመ፡፡

ወንበር ዘረጋ "ወንበር ተከለ" ን ተመ.

ወንበር የሞቃል ያለምንም ስራ ተቀምጦ ይውላል፡፡

ወንበር ገፋ ባለተራው ያስተንጋለውን፡ ያላሟላውን ስራ ተከታዩ ተረኛ አሟላ፡፡

ወንበር ገፍ (ገፊ) ስ በተረኛው ምትክ የሚሰራ፡ የሚከፍል፡ተከታይ ተረኛ ፡፡

ወንበርተኛ ስ (ቤ.ክህ.) አንድ አይነት ትምህርት በአንድነት አብሮ የሚማር የትምህርት ኃይኛ፡፡

ወንበዴ "ወንበደ" ስር ተመ.

ወንካራ "ቶወከረ" ስር ተመ.

ወንዘረዋ ስ ጅራተ ረዥም ወፍ፡፡

ወንዝ ስ ተፈጥሮአዊ የሆነ፡በሰፊ በይ እየወረደ ወደ ባህር፡ ወደ ሃይቅ፡... የሚገባ ወይም ከሌላ ወንዝ ጋር የሚቀላቀል ወራጅ ውሃ፡፡

ወንዝ አድምቅ ስ በወንዝ ዳር፡እካባቢ የሚበቅል የአዕዋት አይነት፡፡

የወንዝ ልጅ የአካባቢ፡ የአገር ልጅ፡፡

የወንዝ እመቱ ስ ረዘም ያለ ቅልጥምና መንቀር ያለው፡ መልኩ ጥቁር ቡናማ የሚመስል፡ በወንዝ አካባቢ የሚገኝ የአሞራ አይነት፡በእለት አሞራ ስር ተመ)፡፡

ወንድ ቅ 1. ከሊት የሚለይበት ተፈጥሮአዊ የቦታ ምልክቶች (ለምሳሌ ሂም ወይም ሌላች መለያዎች) ያሉት ሰው ወይም ሌላ ሲጋዊ ፍጡር፡ እንኳ፡፡ 2. (ዘይ.) ጎበዝ፡፡ ጀግና ፡፡

ወንድ ወጣው ስ ጎበዝ፡ በረታ ፡፡

ወንደላጤ ስ ያላገባ ወንድ ፡፡

ወንዳ ወንዴ ስ ማጠፊያ የለው የገጠር ቤት ሳንቃ (መሠሪያ) ከላይ ከዝቦቱ፡ ከታች ከደፉ ላይ ተሰክቶ በመቆም ያለችግር እንዲከፈትና እንዲዘጋ የሚረዳ፡ በሳንቃው የላይና የታች ጠርዝ ሢፍ ላይ እንደ ቀንድ ሾል ሾል ተደርጎ የሚሰራ የሳንቃው አካል ፡፡

ወንዳ ወንድ ቅ 1. ወንድ፡ ጀግና፡፡ 2. በሰውነት አቋሟ ወይም በባህርይዋ ወንድ የምትመስል (ሴት)፡፡

ወንዳ ገረፈ ስ 1. የወንድና የሴት ተፈጥሮአዊ የቦታ ምልክት ያለው፡ ፍናፍንት፡፡ 2. (ስድብ) ሴታሴት የሆነ ጠባይ ያለው ወንድ ፡፡

ወንድ አያት ስ የእናት ወይም የአባት አባት፡፡ **የወንድ ገና** ስ የገና በአል የሚከበርበት እለት (ወንድን የገና ጨቃ የሚሠራውበት ስለሆነ የወንድ ገና ተባለ) ፡፡

ወንዲላ ቅ በቅርብ ወይም በጠባይ የወንድ ባህርይ ያላት፡ ወይም የቤት ባልተና የሌላት (ሴት)፡፡

ወንዴ ቅ የወንድ የታ ያለው (ለሰው፡ ለእንስሳም ሆነ ለእዕዋት ይነገራል) ፡፡

ወንድም ስ 1. አንድ ሰው ከእናቱ ወይም ከአባቱ ወይም ከሁለቱም ከሚወለደው ወንድ ልጅ ጋር ያለው ዝምድና መጠሪያ፡፡ **ለጅቱ ከእናትና ከአባቱ የተወለደ አንድ ወንድም ብቻ አላት**፡፡ 2. የአክሱት ወይም የአጎት ወይም የቅርብ በመድ ወንድ ልጅ፡፡ 3. እንደ እናት ልጅ የሚቆጠር ጥሩ ኋይኛ፡፡ 4. በእድሜ ተመጣጣኝ የሆነን ወይም አካሉ የሚልን ሰው በአክብሮት ለመጥራት የሚያስገልግል ቃል፡፡ **ወንድም ስንት ስለት ነው**፡፡

ወንደላኛ "ወንደላ" ስር ተመ.

ወንጀል ዝ.ክ.

ወንጃይ ዝ.ክ.

ወንጌል ስ በሃዲስ ኪዳን ውስጥ ከተፃፉትና ስለአየቡስ ክርስቶስ ታሪክ፡ ትምህርትና ተአምራት ከሚተርኩት የመጀመሪያዎቹ አራት መግባዮት አንዱ ወይም አራቱ፡፡

ወንጌላዊ(ብ.ቁ.ወንጌላውያን) ስ የወንጌል መምህር፡ ሰባኪ፡፡

ወንጠፍት ስ እንደ ወንፊት ሆኖ የሚሰራ ለፈሳሽ ማጥለያነት የሚያገለግል እቃ፡ ማጥለያ።

ወንጭፍ “ወነጨፈ” ስር ተመ.

ወንፈለኛ “*ወነፈለ” ስር ተመ.

ወንፈል ዝ.ክ.

ወንፊት ስ 1. እሀልን ወይም ዱቄትን ለመንፋትና ተፈላሳሚን ከማይፈለገው ለመለየት የሚያገለግል ከአክርም፡ ከሰንደዶ፡ ከግራምጣ ወይም ከሽቦ ተታቶ የሚሰራ እቃ። 2. (ዘይ.) ወሬኛ ።

ወክለ ግ ለንብረቱ ወይም ለስራው እንደ ራሱ ሆኖ እንዲሰራለት የሚተማመንበትን ሰው መርጦ መደበ፡ ተካ፡ ሃላፊ እደረገ።

ወክል ስ እንደ ዋናው ሆኖ የሚሰራ ተጠራ፡ ሃላፊ፡ ዋናውን ተክቶ እንዲሰራ የተመረጠ ሰው፡ አካል ።

ወክልና ስ ለአንድ ሰው ወይም ድርጅት ወክል፡ ተጠሪ መሆን ።

ተወክለ ግ 1. ተጠሪ፡ ወክል ሆነ። 2. አንድን ሀዘዝ ወክሎ በምክር ቤት፡ በሰብሰባ፡...ተገኘ ።

ተወካይ ቅ አንድን ግለሰብ፡ ድርጅት፡ ሃገር፡ ሀዘዝ፡ ... የሚወክል ተጠሪ ።

***ወክበ**

ተዋክበ ግ ተጣዳፊ፡ ተቻኮለ፡ ግራ ተጋባ ።

አዋክበ ግ አጣደፈ፡ አቻኮለ፡ ግራ አጋባ ።

ወክክ

ወክክ አለ ግ 1. ተሰነጠቀ፡ ተተራተረ። 2. በድጋጋጤ ወይም በደስታ ልኩ ተሰነጠቀ፡ ክው አለ።

ወክል “ወክለ” ስር ተመ.

***ወካ**

ውካታ(ዋካታ) ስ መደማመጥ የሌለበት፡ የብዙ ሰው ንግግር፡ ወራ፡ ጨህት ።

ተዋካ ግ እርስ በርሱ እየተንጫጫ፡ ሳይደማመጥ አወራ፡ ተነጋገረ ።

አወካ ግ አወራ፡ ተንጫጫ፡ ሳይደማመጥ ተነጋገረ ።

አውካካ ግ እየተሳሳቀ፡ እየተንጫጫ አወራ፡ ተጫወተ ።

ወዛላ ስ የአካል፡ የቁመና ውበት።

ወዘበሬታ ስ ቧልት፡ የጨዋታ፡ የቀልድ ንግግር።

ወዘተ ግ 1. ውሃን ወይም ሌላ ነገርን ለማሞቅ በጣሳ፡ በማንቆርቆሪያ፡ በማሰር፡... እሳት ዳር አስቀመጠ፡ ጣዶ። 2. ተሰርቶ ማለቅ የሚገባውን ሳይሰራ አስቀመጠ፡ ወዘፈ።

ወዘት ስ የእሳት ዳር ወይም የምድጃ ሙቀት።
ውዝት ቅ ከተቀመጠበት የማይነሳ፡ ውዝፍ፡ ሰነፍ።

ተወዘተ ግ 1. እንዲሞቅ፡ እንዲሾቅ ወይም እንዲበስል በማሰር፡ በጣሳ፡... ተደርጎ በእሳት ዳር ተቀመጠ፡ ተጣደ። 2. ሳይንቀሳቀስ ስራፊቶ ተቀመጠ፡ ተጎለተ፡ ተወዘፈ።

ወዘተርፈ በአሀዕሮት ሲገፍ ወዘተ.፡ ተውገ. የመሳሰሉት፡ የተቀሩትም ለማለት የሚያገለግል ቃል። **አልካል ነክ የሚባሉ መጠጦች አረቂ፡ ከኛነ፡ ወዘተ. ናቸው።**

ወዘና ስ ውበት፡ ደምግዛት፡ ለዛ።

ወዘናሲስ ቅ ችኩ ለዛቢሲ።

ወዘወዘ ግ 1. ነቀነቀ፡ 2. አንገላታ ።

ውዝዋዜ ስ የእስከስታ፡ የዳንስ እንቅስቃሴ።
ተወዘወዘ ግ ተነቀነቀ፡ ወዲህ ወዲያ አለ፡ ሂደ፡ ተንቀሳቀሰ።

ተወዘወዘ ግ 1. ተወዘወዘ። 2. እስክስ አለ፡ ደነሰ።

ተወዛዋዥ ቅ 1. ተነቃናቂ፡ ወዲያ ወዲህ እያለ የሚንቀሳቀስ። ስ 2. እስክስታ ወራጅ፡ ደናሽ።

አወዛወዘ ግ አነቃነቀ፡ ወዲያ ወዲህ አንቀሳቀሰ።

ወዘፈ ግ 1. ጎለተ፡ አስቀመጠ። 2. በየጊዜው ሳይፈፅም አስቀመጠ፡ አከማቸ ሰራጉ።

ወዘፍ ቅ 1. ስራ የማይሰራ፡ ዝም ብሎ መቀመጥ የሚወድ ሰነፍ። 2. በአጥር መልክ እንዲያገለግል እየተቆረጠ የተጋደመ እሾሃማ እንጨት።

ውዝፍ ቅ 1. (ስድብ) ሰነፍ፡ ከተቀመጠበት የማይነሳ። 2. ሳይከፈል የቀረ፡ የተጠራቀመ። **ውዝፍ ለጽ፡** 3. ያልተሰራ ወይም ሳይሰራ የቀረ (ስራ)።

ተወዘፈ ግ 1. ተጎለተ፡ ተቀመጠ። 2. በጊዜው ሳይከፈል ተጠራቀመ (እዳ)። 3. በየጊዜው ሳይሰራ፡ ሳይከናወን ቆየ፡ ተቀመጠ (ስራ)።

ወዛ ግ 1. ወዙ ወይም ላኩ ወረደ፡ ፈሰሰ። 2. ቅባት የተቀባ መሰለ።

ወዝ ስ ፊት ላይ ወይም ሌላ ነገር ላይ ቅልጥልጥ ብሎ የሚታይ ላበት፡ ቅባት።

ወዝ የሌለው የማይጥም፡ ደስ የማይል (ጨዋታ፡ ንግግር፡...)።

ወዝ አደር “ላብ አደር” ን ተመ.

ወዛም ቅ መልኩ ያወለወለ፡ የማረበት።

ተወዛዛ ግ ቅባት ተቀባዛ፡ ተባበሰ።

አወዛ ግ ወዝ ሰጠ፡ በቅባት አሳመረ ።

*ወዛገበ

ውዝግብ ስ ንትርከ፡ አተካራ፡ ጭቅጭቅ ።

ተወዛገበ ግ ተጨቀጨቀ፡ ተጣላ፡ ተነታረከ።

አወዛገበ ግ አጣላ፡ አጨቀጨቀ፡ አነታረከ።

አወዛጋቢ ቅ አጨቀጨቀ፡ አነታራከ። ጉዳዩ አወዛጋቢ እየሆነ ሄደል።

ወዝ “ወዛ” ስር ተመ.

ወየበ ግ 1. ቢሜ ሆነ። 2. ወደ ቢሜነት ተለወጠ፡ ተበላሽ ሰብል።

ወይባ ስ 1. ቢሜ ቅርፊት ያለው የዛፍ አይነት። 2. ቢሜ ቀለም የተነከረ የባህታዊ ልብስ።

ወይባ ቀለም ስ ቢሜ ቀለም።

ወየው(ውየ) የዝዞን ስሜት መግለጫ ቃል። ጓደኛው የሞተ አለት ወየው እያለ ሲያለቅስ ነበር።

ወያኔ ስ 1. ሸፍቶ በረሃ የገባ አመጦኛ፡ ጦር ጠማሽ 2. ለግዳይ ሲል ጦርነት የሚገጥም ሰው።

ወይ¹ እንድ ሰው የሊላውን ሰው ስም በሚጠራበት ጊዜ ተጠሪው አቤት፡ አለሁ ለማለት ለጠሪው የሚመልሰው ወይም የሚያስማው ቃል ጠሪው ልጅ ወይም የእድሜ ጓደኛ ክልሆን ግን በወይ ፈንታ አቤት ወይም እመት ይባላል፡ በማቆላመጥ ለመናገር “ወዬ” ይባላል)።

ወይ² የጥያቄ ማቅረቢያ ቃል። ልጄ መጣ ወይ? መገረምን፡ አድናቆትን መግለጫ ቃል። ወይ ጉድ/ ወይ ጉፍም። 2. የ”ወይም”ን ፍቺ ተመ.

ወይ ነዶ እንዴት ያናድዳል።

ወይኔ የሁንቀትና የቁጭት ስሜትን ለመግለፅ የሚነገር ቃል። ወይኔ ተበላሽ/ወይኔ ጉድ መጣለኝ!

ወይ ጉድ መገረምን፡ መደነቅን ለመግለፅ የሚነገር ቃል። ወይ ጉድ! የሰው ልጅ ጨረቃ ላይ ወጣ?

ወይም(ወይንም፡ወይ) መፃ. አማራጭን ለመጥቀስ የሚያገለግል ቃል፡ ለጥያቄ ሲሆን “ወይስ” ይሆናል። ቀዶን ወይም ጥቆሩን ባርኔጣ ሰጠኝ /ወይ እኔ ወይ አንተ እንሄዳለን/ ትመጣለህ ወይስ ትቀራለህ?

ወይራ ስ 1. ጨሮ ለጋን፡ ለእንስራ፡...ማጠኛ እንጨቱ ለተለያየ ተግባር የሚውል ጠንካራ ዛፍ። 2. (ዘይ.) ብርቱ፡ ጠንካራ (ሰው)።

የወይራ ዘይት ስ ከወይራ የሚዘጋጅ ዘይት።

ወይስ “ወይም” ን ተመ.

ወይባ “ወየበ” ስር ተመ.

ወይና ደጋ ስ በቆላና ደጋ መካከል የሆነ፡ አየሩ ቀዝቃዛና ነፋሽነት ያለው አካባቢ፡ አገር።

ወይና ግፍት ስ ለመድሃኒትነት ያገለግላል የሚባል፡ ሽታ ያለው የእጭቅ አይነት።

ወይኔ “ወይ” ስር ተመ.

ወይን ስ ተጠጋግተውና በብዛት እጅብ ብለው ወደታች የሚንገረጉ ጣፋጭ ፍሬዎችን የሚያፈሩ፡ በቆላና በወይና ደጋ አካባቢ የሚገኝ፡ ግንዱ እንደሃረግ ያለ ስለሆነ ራሱን ችሎ የማይቆም የተከል አይነት፡ ፍሬውም ወይን ይባላል።

ወይኖ ቅ ወይንም፡ የበሰለ የወይን ፍሬ የመሰለ ቀለም ያለው ።

ወይን ጠጅ ስ 1. ከወይን ጭማቂ የሚዘጋጅ መጠጥ። ቅ 2. የበሰለ ወይን የሚመስል ቀለም ያለው ።

የወይን ዘለላ ስ በእንድነት እጅብ ብለው በቅርንጫፋቸው ላይ የተንገረገጡ የወይን ፍሬዎች ስብስብ።

ወይንማ ቅ የወይን ፍሬ የሚመስል ቀለም ያለው፡ ወደ ስማዊነት የሚያደላ የሃምራዊ ቀለም አይነት።

ወይንም “ወይም” ን ተመ.

ወይንጠጅ “ወይን” ስር ተመ.

ወይኖ ዝከ.

ወይዘሮ (ብ.ቁ. ወይዛዝርት) ስ ያገባች ሴት የምትጠራበት የአክብሮት ስም።

ወይዘራት ስ ያላገባች ሴት የምትጠራበት የአክብሮት ስም።

ወይድ “*ወገድ” ስር “ወግድ” ን ተመ.

ወይጉድ “ወይ” ስር ተመ.

ወይፈን ስ ከጥጃ ከፍ፡ ከበሬ አነስ ያለና ያልተቀጠቀጠ ወንድ ኩብት ።

ወሶ “ወየው” ን ተመ.

ወደ መዋ. መድረሻን ለመጠቀም የሚያገለግል ቃል። ወደ አዳስ አበባ ሂደ /ወደ ማታ አመጣለሁ።

ወደለ¹ ግ ጠፈረ፡ ጠበደለ ።

ወደላ ቅ (የጥላቻ አኒ.) ጠብደል፡ ወፍራም ።

ወደል ዝከ.

አወደለ ግ አወፈረ፡ አጠበደለ ።

ወደለ² ግ ከኮርቻ ሂላ ሳነ፡ አሰረ።

ወዴላ ስ 1.ከኮርቻ በስተሂላ የሚውል፡ ከበቅሉና ከፈረስ ጅራት ስር የሚገባ፡ ከወደመታጠራየው በኩል በጨርቅ ትልታዊ ወይም

በለሰሳሳ ቆዳ የተሸፈነ፡ የተደገለለ ጠፍር፡ አቡነ ዘለብ፡ 2. የጋሚ ከብቶች ጭነት በሚሟሉበት ጊዜ ከጅራታቸው ስር የሚገባው ጠፍር ፡ ለቤቻ።

ውዴሳ ለ ከከርቻ ደሃራይ በስተሂለ የምትታሰር አነስተኛ ጭነት ።

ወደላ "ወደለ" ስር ተመ.

ወደለ ዝኪ.

ወደመ ግ ጠፋ፡ አለቀ፡ እልም አለ፡ ተበላሽ።

አወደመ ግ አጠፋ፡ ጨረሰ፡ አበላሽ።

ወደረ ግ 1. እንዳይሄድ ወይም እንዳይራገጥ የከብት እግርን አሰረ፡ ቀደደ። 2. ሳበ፡ ወጠረ፡ ገተረ ።

ወደረ ስ ገመደ።

ተወደረ ግ 1. (የከብት እግር) እንዳይሄድ፡ እንዳይራገጥ ታሰረ፡ ተቀደደ። 2. ተሳበ፡ ተወጠረ፡ ተገተረ።

***ወደረ**

ወደረኛ ቅ 1.ተተካካይ፡ ተመሳሳይ፡ ተነሣሪ፡ ተወዳዳሪ። 2. ተቃራኒ፡ ተቃራሪ ።

ወደረኛ መስተሃምር ስ (ሰዋ.) ራሳቸውን ችለው መቆም የሚችሉ አረፍተ ነገሮችን የሚያጣያር፡ የሚያይይዝ፡ የሚያጫፍር ቃል ወይም ምእላድ (ለምሳሌ አበበና ወርቁ ነገ ይመጣሉ (እኔ ረጅም ነኝ፡ እሱ ግን አጭር ነው... በሚሉት አረፍተ ነገሮች ውስጥ "ና" እና "ማን" ወደረኛ መስተሃምር ናቸው)።

ወደረ ቅ አኩያ ፡ አቻ። **ወደረ የለውም**።

ውድድር ስ ፋክከር፡ ለአንድ ነገር የሚደረግ ሽሚያ።

ተወዳደረ ግ ተፎክከረ።

አይወዳደርም የላቀ፡ የበለጠ ነው። **የሰለፈ ችሎታው ከማንም አይወዳደርም**።

ተወዳዳሪ ቅ 1. አቻ። 2. ተፎክከረ ። **ተወዳዳሪ የለውም** ።

አወዳደረ ግ 1. እነሃበረ፡ አስተያየ። 2. አፎክከረ።

ወደረ "ወደረ" ስር ተመ.

***ወደስ**

መወድስ ስ 1. ባለስምንትና ባለጠላኝ ቤት የሆነ የቅኔ አይነት። 2. (እ.ኤ.አ.ቤ.) ፡ አሁኑ አሁኑ ሌሊት በቤተክርስቲያን የሚዚም፡ የሚደረስ የምስጋና ፀሎት።

ውዳሴ ስ ብዙሃን ጊዜ ለአምላክ የሚቀርብ ምስጋና፡ መግባ ።

ውዳሴ ከንቱ ስ ተገቢ ያልሆነ ምስጋና፡ መግባ።

ተወደስ ግ ተመሰገነ፡ ተሞገሰ ።

አወደስ ግ አመሰገነ፡ አሞገሰ ።

ወደቀ ግ 1. በሌላ ሃይል ምክንያት ወይም የራሱን ሚዛን ባለመጠበቅ ከላይ ወደታች በመወርወር እምድር ላይ አረፈ፡ ተጋደመ፡ ተፈጠፈጠ። 2. ደሰዩ፡ ከሰረ፡ ተንኮታከተ (በንግድ፡ በአካሄድ...) ። 3. ዋጋው ቀነሰ፡ ረከሰ። 4. አረፈ። **የቤተሰቡ ሃላፊነት እርሱ ላይ ወደቀ**። 5. ወደሚቀጥለው ደረጃ ሳይሸጋገር ቀረ። **ተማሪው በትምህርቱ ወደቀ**። 6. በሰው ወይም በአካባቢው ላይ ደረሰ፡ መጣ፡ ወረደ (አደጋ፡ በሽታ፡ መብረቅ...)። 7. ተቀባይነት አጣ። **በድምፅ ብልጫ ሃሳቡ ወደቀ**። 8. ተጣለ፡ አገልግሎት መስጠት አቆመ። 9. አረጃ። በእድሜ ገፋ። 10. ተዘናፈለ (ፀጉር) ። 11. ቀጥ፡ ጠንክር፡ ፈርጠም ብሎ የነበረው ላላ፡ ተሾ (ጡት) ።

ወድቀህ ተነስ የሚለው የለውም የሚያስብለት፡ የሚቆረቆርለት፡ የሚረዳው ዘመድ፡ ወዳጅ የለውም ።

ወድቆ ቀረ የሚያነሳው፡ የሚያስታውሰው አጣ።

የወድቀበት አይታወቅም ጠፍቷል፡ የት እንዳለ አይታወቅም ።

መውደቂያ ስ መጠሪያ፡ መኖሪያ፡ መጠለያ።

ወዳቂ ቅ 1. አገልግሎት የሌለው፡ የሚጣል። 2. ወደሚቀጥለው ደረጃ ሳይሸጋገር የቀረ። 3. ተቀባይነት ያጣ።

ወዳቃ ቅ አትመቢስ ።

ውዳቂ ቅ 1. የተጣለ፡ ቆሻሻ። 2. (ስድብ) የማይረባ፡ ተልካሻ። 3. የበከተ፡ ጥንብ ።

ውድቅ ቅ ተቀባይነት ያጣ። **ያቀረበው ሃሳብ ውድቅ ሆነበት** ።

ውድቀት ስ ከሰረት።

ውድቅት ስ እኩል ሌሊት፡ ጥቅጥቅ ያለ ጨላማ።

ተዋደቀ ግ ታገለ፡ ተጋደለ፡ ተሟሟተ(ለሀግ፡ ለነፃነት...)።

አዋደቀ ግ አራከሰ፡ ዋጋ አሳነሰ፡ አጥላላ፡ አንኳሰሰ።

ወደብ ስ ለመርከብ መጫኛና ማራገፊያ የተዘጋጀ የባህር ዳርቻ።

የወደብ ኪራይ ስ ለወደብ አገልግሎት የሚከፈል ገንዘብ።

ወደቴ ቅ አውደልዳይ፡ ስራፊት፡ ዘዋሪ።

ወደነ ግ ሀለት ሁለቱን ሽክም ወይም ጭነት እያቀናጀ አሰረ፡ አቆራኝ፡ ቀረቀበ ።

ውድን ቅ ሁለት ሁለት እየሆነ የታሰረ፡

የተቆራኘ ሽክም ወይም ጭነት፤ ቅርቃብ ።

ተወደነ ግ ታሰረ፣ ተቀረቀበ ።

ወደዚህ(ወደህ) መፃ. ተናጋሪው ወዳለበት ቦታ፤ አቅጣጫ ።

ወደዚያ(ወደያ) መፃ. 1. ከተናጋሪው ራት ብሎ ያለ ቦታ፤ አቅጣጫ። 2. በሂላ። ካሁን ወዲያ እንደዚህ እንዲታደርግ ።

ወደደ ግ 1. አፈቀረ፣ ፈቀደ። 2. ፈለገ፣ ደሰ አለው። ችግራችውን ሊያቃልልላቸው ይወዳል።

ሳይወድ በግድ ተገድዶ፣ በግደታ። ገንዘቡን ሳይወድ በግድ ይከፍላል።

ወዶ ሰጠ ሳይገደድ በፈቃዱ ሰጠ ።

ወዶ ዘማች ስ ግደታ ሳይኖረበት በፈቃዱ የዘመተ ሰው ።

ወዶ ገባ ት 1. ግዳጅ ሳይኖርበት በፈቃዱ ሌላ ሰው ቤት ገብቶ የሚኖር (ለምሳሌ ውሻ)። ስ 2. በተፈጥሮ ለሳቢያነት ተሰማሚ ሆኖ የተገኘ እንጨት (የዶማ፣ የመጥረቢያ፣... እጅታ)።

ወዳድ ት በጣም የሚወድ። ገንዘብ ወዳድ።

ወዳጅ ስ 1. ባልንጀራ፣ ባደኛ። 2. ፍቅረኛ፣ ውሸጣ። ት 3. አፍቃሪ፣ የሚወድ።

ውደታ ስ ፈቃደኝነት፤ ግዳጅ የሌለበት አድራጎት።

የውደታ ግደታ ስ በራስ ፈቃደኝነት የሚገቡት ግደታ።

ውድ ስ 1. ፍቅር። 2. ፈቃድ። ያለውድ በገድ። ት 3. ዋጋው ከፍተኛ የሆነ፤ እንደልብ የማይገኝ። 4. ተወዳጅ፣ ተፈቃሪ።

በውድም በግድም በፈቃደኝነትም ሆነ በመገደድ፣ በማንኛውም መንገድ።

ወደድ አለ ግ ዋጋው ከፍ አለ፣ ጨመረ፣ ኖረ።

ተወደደ ግ 1. ተፈቀረ። 2. ዋጋው ጨመረ፣ ኖረ።

ተወዳጅ ት ተፈቃሪ። ለተወዳጅ ወንድሟ።

ተዋደደ ግ 1. ተሰማማ፣ ግጥምጥም አለ (መጥረቢያው፣... ከዛቢያው ጋር)። 2. ተፈቀረ።

አዋደደ ግ 1. አሰማማ፣ አግባጠመ (ዛቢያውን ከመጥረቢያው ጋር)። 2. ዋጋ ከፍ አደረገ ።

አሰወደደ ግ ዋጋን ከፍ አደረገ ።

ወዲህ "ወደዚህ" ን ተመ.

ወዲያ "ወደዚያ" ን ተመ.

ወዲያው ተው.ግ. 1. በፍጥነት፣ ከመቅፅበት። ከሂደቡት ቦታ ወዲያው ተመለሰ። መግ. 2. በዚያው፣ እግረመንገድን። ወደ ገበያ ሄጄ ወዲያው ዘመድ አጠይቃለሁ ።

ወዳቂ "ወደቀ" ስር ተመ.

ወዳቃ ዝ.ከ.

ወዳድ "ወደደ" ስር ተመ.

ወዳጃ ስ አምልኮአዊነት ባለው ሁኔታ አዛውንት ሌሊት ሌሊት ጫት እየቃመኝ ድቤ እየመቱ የሚያደርጉት ልመና፣ ፀሎት።

ወዳጅ "ወደደ" ስር ተመ.

ወደላ "ወደለ" ስር ተመ.

ወደት ተው.ግ. አቅጣጫን፣ አድራሻን ለመጠየቅ የሚያገለግል ቃል። መሰሪያ ቤትህ ወደት ነው? ወደት ሂደ ተው.ግ. የት አለ፣ የት ጠፋ ።

ወጀብ ስ ከነፋስ ጋር ተቀላቅሎ አግድም የሚወረመር ዝናብ።

ወጀድ ስ በቤት ጓፍኖ አቅራቢያ የሆነ እርሻ፣ ቦታ (በእጥር፣ በቅጥር የተከበበ)።

ወጀ "ዋጀ" ስር "ዋጀ"ን ተመ.

ወገል ስ የቀለበት ቅርፅ ባለው ጫፋ በኩል ማረጋገጥ እርፍን ከድግር ጋር ባንድነት ጠርንቆ የሚይዝ፣ እንደ ሚንጠ ባለው ሌላው ጫፋ ደግሞ በወገል ጠፍር አማካይነት ከሞፈር ጋር የሚቆራኝ የግብርና ለቃ(ለእሱን ሞፈር ስር ተመ.)።

ወገሜት(ወገሚት) ስ ተጓጎሞ ቅጢው የወጣለት ወተት፤ አፈራ።

ወገረ ግ 1. በድንጋይ መታ፣ ደበደበ። 2. ያዘ፣ አጠመደ (አሳን)።

ተወገረ ግ ተመታ፣ ተደበደበ።

ወገሬ ስ ነጭ የሆነ የማሽላ አይነት።

ወገርት ስ መድሃኒትነት አለው የሚባል አነስተኛ የሆነ የእፅዋት አይነት፤ ጩዋጥ ጥፋ ሽታ ሰላለው በማእጠንተነት ያገለግላል።

ወገሽ ግ በጣም ተቆጣ፣ ሮጠ፣ በረረ፣ ፈረጠጠ፣ ደነበረ (ሰው፣ ከብት)።

ወገብ ስ 1. ከቂጥ በላይ ከትከሻ አካባቢ በታች ያለ የአካል ክፍል። 2. ከዳሌ በላይ ከነን በታች ያለ የአካል ክፍል። በሁለት ለጆቹ ወገቡን ይዞ ቆጋል። 3. ዙሪያውን በቀበቶ ወይም በመቀነት የሚታሰረው የሰው አካላዊ ክፍል። 4. ከፍታ ወይም ቁመት ባለው ነገር እንደ አማካይ የሚወሰድ ቦታ። ብርጭቆውን ለትመላው፤ ለሰከ ወገኑ ብቻ ትዳልኝ።

ወገቡ ቁምጥ አለ ሳያሰበው፣ በድንገት ደነገጠ፣ ተሰፋ ቀረጠ ።

ወገቡን ሞክረ ተፀዳዳ፣ እዳሪ ወጣ ።

ወገቡን ያዘው አስቸግረው፣ አስጨነቀው (ችግር) ።

ወገቤን አለ አነበ፣ ቅቡጭ አለ፣ ሳይበቃ ቀረ (ገንዘብ፣...) ።

ወገበ ቀላል ት ሲሄድ፣ ሲፈመድ ቀልጣፋ

የሆነ፣ ፈጣን ።

ወገበ ነጭ ት ጠለት ያለ እውቀት የሌለው፣
ጥራዝ ነጠቅ ።

ወገበጌ ስ ጥበባብ ወይም ቀበቶም፣ ያርፍበትና
ወገብ ላይ የሚውለው የሱሪ የላይ ሜና ።

ወገን ግ ወገን፣ ተባባሪ፣ አጋዥ ሆነ። *ከጠፋት
ጋር ወገኖ ወጋኝ።*

ወገን ስ 1. ዘመድ፣ ጓደኛ፣ በትውልድ፣
በብሄር፣ በዜግነት አንድ የሆነ። 2. አትጣሜ፣
አኳያ፣ በኩል፣ ክፍል። *በዚህ ወገን በንቅ
ይበሉ፣ በዚያኛው ወገን ሳምቺን እናስግራለን ።*

ወገን ለየ በዘር፣ በሰላ፣ በነገድ ከፋፈለ ወይም
ተከፋፈለ፣ በየፊናው፣ በየቡድኑ ሆነ። 2. ለዘመድ፣
ለወዳጅ አደላ ።

ወገን አደረገ ግ አጋር፣ ዘመድ፣ ጓደኛ
አደረገ።

ባለወገን ት ደጋፊ፣ አጋዥ ያለው።

የወገን ቅፅል ስ ዝምድናን፣ ወገኝነትን

የሚያሳይ ቅፅል (-ዊ)። *ሊትሎያዊ።*

የወገን ጦር ስ የራስ የሆነ ጦር ።

ወገኛ “*ወጋ” ስር ተመ.

*ወገዝ

ውጉዝ ት (ሃይ.) የተወገዘ፣ የተከለከለ፣ መጥፎ
የተባለ።

ውግዝት ስ 1. ግዝት። 2. መነቀፍ፣ መረገም
(በመጥፎ ድርጊት፣ ሁኔታ ምክንያት) ።

ተወገዝ ግ 1. ከሃይማኖት ማህበር እንዲወጣ፣
እንዲለይ፣ እንዲገለል ተደረገ ተገዝቶ። 2.
ተጥላላ፣ ተነቀፈ፣ መጥፎ ተባለ ። 3. መጥፎ
በመሆኑ በፅኑ ተረገመ፣ ተከለከለ።

አወገዝ ግ 1. ከሃይማኖት ማህበር አሰወጣ፣
ለየ፣ ረገመ። 2. ተቃወመ፣ ነቀፈ፣ አጥላላ።

ወገዝ ስ ከጥጃ በላይ ከወይፈን ወይም ከጊደር
በታች የሆነና ሎት የተወ ከብት ።

*ወገድ

ወገድ(ወጊድ፣ ወይድ) ግ ራት፣ ዞር በል፣
ከፊት ሂድ የሚል ትእዛዛዊ የቀጣ ቃል ።

ተወገደ ግ 1. ራቀ፣ እንዳይደርስ ተከለከለ፣
ተለየ። 2. ጠፋ፣ ተቃለለ። *ጅግሩ ተወገደ ።*

አስወገደ ግ 1. አራቀ፣ አገለለ። 2. አጠፋ፣
እንዳይኖር አደረገ፣ አቃለለ (ጅግርን፣...)።

ወገግ

ውጋገን(ውጋጋን) ስ ከርቀት የሚታይ

የፀሃይ፣ የጨረቃ፣ የአሳት፣ ... ብርሃን።

ወገግታ ስ የንጋት ብርሃን።

ወገግ አለ ግ ብርሃን ፈነጠቀ፣ ታየ፣ ጨለግ
የነበረው ብርሃን እየሆነ መጣ።

ወገጠ “ወቀጠ” ን ተመ.

ወጊድ “*ወገደ” ስር ተመ.

ወጋ ግ 1. በመርፈ፣ በጦር፣ በሳንጃ ወይም በሌላ
ሹል ነገር አንድን አካል ጠቅ አደረገ፣ ሸቀሸቀ።

2. (ዘይ.) ክፉ ነገርን ተናገረ፣ አሸጋጠጠ።
በነገር ወጋኝ። 3. ውጋት አመመ (ሳንጋ፣
ጀርባን፣...)። 4. በውግ የገባው ጨቃታ ጊዜ

የጠጠር አዘረወ (የተጫዋቹ) የመጨረሻ ጠጠር
ሶስት ጠጠር በያዘ ጉድጓድ ውስጥ አረፈ፣

ጉድጓዱም የተጨዋቹ ውግ ሆነ። 5. አይን ላይ
የህመም ስሜት ፈጠረ፣ አይንን አስጨፈነ (ጨስ፣
ሃይለኛ የብርሃን ነፃብራቅ)። 6. በጦር ሃይል

አጠቃ፣ ጉዳት አደረሰ። 7. ለተመ፣ ገጠ፣ በሳ
(በፊ) በገ፣... በገንባር፣ በቀንድ፣...)።

ውጊያ ስ ጦርነት፣ ፍልሚያ።

ውጋት ስ 1. ጠቅ የሚያደርግ፣ ተስፎ የሚይዝ
የህመም አይነት። ት 2. (ዘይ.) ጨትጫታ፣
ነዝናዛ።

ውግ ስ በውግ የገባው ጨቃታ ላይ አንድ
ተጫዋች ጠጠር በሚያዞርበት ጊዜ እጁ ላይ

የምትቀረዋ የመጨረሻዋ ጠጠር የምታርፍበት
ሶስት ጠጠር የያዘች ጉድጓድ፣ ያቺም ጉድጓድ
የተጫዋቹ ውግ ትሆናለች።

ተወጋ ግ 1. በመርፈ፣ በጦር፣ በሳንጃ ወይም
በሌላ ሹል ነገር ጠቅ ተደረገ፣ ተሸቀሸቀ። 2.
ተጠምዶ ተያዘ (በጥላቻ)።

ተዋጋ ግ 1. ጦር፣ ጠመንጃ፣... በመያዝ በጦር
ሜዳ ተፋለመ። 2. ታገለ (በመግት፣ በከርከር፣...)።

3. ተላተመ፣ ተፋለመ (ከብት)።

ተዋጊ ት 1. በውጊያ ላይ ያለ ወይም ለውጊያ
የተዘጋጀ ሃይል ወይም ሰው። 2. አመለኛ፣
አስቸጋሪ የሆነና የሚዋጋ ከበት።

አዋጋ ግ 1. በጦር ሜዳ ላይ ተዋጊዎቹን
በማዘዝና በመምራት አፋለመ ። 2. በጦርነት
ለመፋለም ምክንያት ሆነ። 3. (ዘይ.) ክፉ

ነገርን፣ ወረን ከአንጻሩ ሰው ወደ ሌላው
በማስተላለፍ አጣላ።

አዋጋ ግ 1. በጦርነት ላይ የሚያፋለም
የወታደሮች መሪ። ት 2. ነገር እያሳበቀ
የሚያጣሳ።

አስወጋ ግ እንዲጠመድ አደረገ (በነገር)።

*ወጋ

ወግ ስ 1. ስርአት፣ ደንብ (ከጥንት ሲያያዝ
የመጣ)። 2. ወረ፣ ነገር፣ ጭውውት።

ለወግ ለማእረግ ደረሰ ትጻር፣

ሹመት፣...ለመያዝ፣ ለማግኘት ቦታ ።

ወግ ወጉን ይዞታል የተሟላም ባይሆን ለግስመሰል ሞክሯል (እንድን ነገር በማድረግ) ።

ወግ ደረሰው 1. ክብር አገኘ፣ የደንቡ ተሟላለት። 2. ሌሎች የሚያደርጉትን ነገር ለመጀመሪያ ጊዜ አደረገ። ለፋሲካ ወግ ደርሶት በግ አረደ።

በወግ በወጉ በመልክ በመልኩ ወይም ስነርዳነት ባለው መንገድ ።

ወገ ጠርቅ ት 1. ወሬኛ፣ ተናግሮ የማያባራ። 2. ወገኛ፣ ወሬ ወዳድ።

ወግ አጥባቂ ት የጥንትን ወግ፣ ባህል እንዳለ እንዲቆይ፣ እንዳይሻሻል፣ እንዳይለወጥ የሚሻ (ሰው፣ ድርጅት፣...) ።

የወግ እቃ ስ ባህላዊ የሆነ የሽልማት፣ የጊዛቢ፣ የክብር፣...እቃ ።

ወገኛ ት 1. ወግን፣ የቆየ ደንብን አጥባቂ። 2. (ስድብ) ጉረኛ ከሆነው በላይ ለመምሰል ፈላጊ። **አወጋ** ግ አወራ፣ ተጫወተ።

ወጋግራ ስ የቤት ጣርያን እንደምሰሶ ደግሮ በመያዝ የሚያገለግል ወፍራም እንጨት።

ወጌሻ ስ ወለምታን፣ ስብራትን ፣ ውልቃትን በማሸት፣ በመጠገን የሚያከም የልምድ ወይም ስልጣና ያለው ባለሙያ።

ወግ “ወጋ” ስር ተመ.

ወግድ “ወገደ” ስር ተመ.

ወጠምሻ ስ እድሜው ያልገፋ፣ ደንዳና፣ ወፍራም፣ ጉልበታም ሰው።

ወጠረ ግ 1. ሰቦ ያዘ፣ ለጠጠ (የአጋጋ ሽቦን፣ ብራናን፣ ቆዳን፣...)። 2. ሆድን ነፋ፣ ቀበተተ። **የበላሁት ምግብ ሆደን ወጥሮታል።** 3. መጣሁ መጣሁ አለ፣ አስጨነቀ (ሽንት፣ አይነምድር)። 4. አፋጠ ያዘ፣ መረመረ። **በጥያቄ ወጥሮ ያዘው።** 5. ትእቢት ያዘ፣ ኩራት ኩራት አሰኘ። **ምን ይወጥረዋል?** 6. ጠበብ፣ በደንብ አልገባ አለ (ልብስ)። 7. መንገዱ ለጠላት እንዳያመች በወታደራዊ ስልት ጠበቀ። **ኮንቦይ ሊያልፍ ነውና ከረዳድ እስከ ከተማው ያለው መንገድ ይወጠር።**

መወጠሪያ ስ 1. ከእንጨት የተሰራ የቆዳ፣ የብራና መተራያ። 2. በልብስ ስፊት መኪና አማካይነት ጨርቅ ላይ ጥልፍ ለመጥለፍ የሚያስችል ከእንጨት ወይም ከሌላ ነገር የሚሰራና ጨርቁን ወጥሮ የሚይዝ ክብ እቃ።

ወጥረት ስ ቁንቀት፣ ጥበት (በስራ ብዛት፣ በጦርነት፣...)።

ውጥር ውጥር አለ ግ በኩራት መንፈስ ቁንን ቁንን አለ፣ ቁንጥር ቁንጥር አለ፣ ያላቅሙ ተንጠራራ።

ተወጠረ ግ 1. ተሰቦ ተያዘ፣ በሃይል ተዘረጋ፣ ተገተረ፣ ተለጠጠ። 2. ተያዘ፣ ተጨነቀ (በችግር፣ በፈተና፣...)። 3. በትእቢት ተሞላ፣ ታቦየ። 4. ቁዝር አለ፣ ተነፋ፣ ተቀበተተ (ለምሳሌ ሆድ)።

ተወጣጠረ ግ አለቅጥ ኩራ፣ ትእቢት ያዘው።

ወጠቀ ግ በብዛት በላ፣ ጠቀጠቀ ።

ወጠነ ግ 1. ጀመረ፣ መሰረት ጣለ። 2. አቀደ። **ውጥን** ት ጅምር፣ እቅድ።

ተወጠነ ግ ተጀመረ፣ ታቀደ።

ተውጠነጠነ ግ ታሰበ፣ ታቀደ፣ (አንድን ድርጊት ለመፈጸም ለመስራት) ።

አውጠነጠነ ግ አሰበ፣ አሳሳለ፣ አወጣ. አወረደ፣ አቀደ (ሃሳብን) ።

ወጠጤ ስ 1. ለመጥቃት የደረሰ ወንድ በግ፣ ፍጥል። 2. (ስድብ) ያልሰነከ፣ ያልበሰለ፣ ውረጋጋጥ ።

ወጣ ግ 1. ከውስጥ ወደ ውጭ ሄደ። 2. ከታች ወደላይ፣ ከዝቅተኛ ወደ ከፍተኛ ቦታ ተንቀሳቀሰ፣ ተረግገመደ። 3. አለ፣ ተናገረ። **ክፉ ቃል ወጣው።** 4. ተለየ፣ ተወገደ። **ከጌት ከወጣ ብዙ ጊዜ ወደ ነው።** 5. በቀለ፣ አደገ፣ ረዘመ። 6. ጨረሰ፣ ዘለቀ፣ ከመጀመሪያው እስከ መጨረሻው ድረስ። **መለሃፉን ወጣው።** 7. ይፋ ሆነ፣ ተነገረ፣ ተገለፀ። **ያስጠራ ወጣ።** 8. ታየ፣ ብት አለ። **ዐሃይ ወጣች።** 9. ደረሰ፣ የባለ እድሉ ሰም፣ ቁጥር ተመረጠ (ሎተሪ ወይም እጣ)። 10. ወጪ ተደረገ። 11. በሰብሰባ፣ በሰልፍ ላይ ተገኘ። **ለሰለፉ ብዙ ሰው ወጣ።** 12. ተነቀለ፣ ተወገደ። **ጥርኩ ወጣለት።** 13. በቀለ፣ ተፈጠረ። **ሰገራ ወጣለት።** 14. ለቀቀ። **እድፉ ወጣ።** 15. ለህዝብ ቀረበ። **መለሃፉ ታትሞ ወጣ።** 16. ማእረግ፣ ደረጃ ያዘ ወይም አገኘ። **በሩጫ ለገደኛ ወጣ።**

ወጣ አለ ግ 1. ለትንሽ ጊዜ ከቤት ወይም ከሃገር ውጭ ሄደ። 2. ለየት አለ፣ አፈነገጠ ።

ወጣለት 1. ረካ (የፈለገውን ተናግሮ፣ በልቶ፣ እድርገት፣...)። 2. ዳነ፣ ሻረ። **ኩፍኝ ወጣለት።**

ወጣው 1. ሆነ። **ጥሩ ሃኪም ወጣው።** 2. ተናገረ። **ያልወጣኝን ተናገረ ለትብላ።** 3. አጠፋ፣ ከፈለ (ገንዘብን)። **ሃፈ ገኛ ገንዘብ ወጣው።**

በ _____ ግ መሰለ፣ ተወሰደ፣ ባህርዩን ወረሰ፣ አደገ። **በላባቱ ወጣ።**

በወጣ ያውጣው (እንዳወጣ ያውጣው) እንደሆነ ይሁን።

የወጣለት ደንበኛ፣ አይነተኛ፣ የታወቀ። **የወጣለት ሰራም ነው።**

የወጣለት ስራ የተሳካ ስራ፣ ጥሩ ሆኖ የተሰራ።

ወጣ ገባ ት ያልተስተካከለ፡ አባጣ ንባጣ ።
ውጣ ውረድ ስ ድካም፡ ልፋት ።
መውጫ ስ 1. ከውስጥ ወደ ውጭ፡ ከገዛትተኛ ወደ ከፍተኛ ቦታ መተላለፊያ ወይም መሸለኪያ (በር፡ መሰላል፡...)። 2. መፍትሄ፡ ስታግሩ መውጫ ስ፡ 3. ብቅ የሚባልበት፡ የሚታይበት ጊዜ፡ አቅጣጫ፡ በማይ መውጫ በኩል ።
መውጫ መግቢያ አጣ ተቀገረ፡ ተወሰነቀ፡ ሲወጣ ሲገባ ትግር ገጠመው ።
መውጫ መግቢያውን ያውቃል
የቤቱን፡ የቦታውን፡... ሁኔታ ጠንቅቆ ያውቃል።
መውጫ ቀዳዳ አጣ ከትግር፡ ከጭንቅ የሚላቀቅበት ዘዴ አጣ ።
ወጥ ት 1. ሙሉውን በአንድ አይነት መልክ የተሰራ፡ አንድ አይነት የሆነ። 2. አዳሲ፡ ያልተቀዳ፡ ያልተከረጀ (ሃሳብ፡ ድርሰት፡...)።
ወጪ (ወጭ) ስ ለልዩ ልዩ ጉዳይ የተከፈለ ወይም ለሰራ፡ ለኑር የሚያስፈልግ ገንዘብ ።
ወጪ አደረገ ለተለያየ ጉዳይ፡ ለሰራ፡...ገንዘብ ከፈለ።
ወጪውን ሽፈኑ ለሰራ፡ ለኑር፡ ለድንገት... የሚያስፈልገውን ገንዘብ ሰጠ፡ ከፈለ፡ ቻለ ።
ወጪኛ ገቢ ስ የተከፈለና የተሰበሰበ ገንዘብ ።
የወጪ አንድ ሰው ወደ ሌላ ቦታ በሚሄድበት ጊዜ የሚደረግ የመሰንበቅ ግብዣ ።
የወጪ ሰነድ ስ ገንዘብ ለተወሰነ ጉዳይ መከፈልን የሚያረጋግጥ ማስረጃ፡ ደረሰኝ ።
ውጤት ስ 1. አንድን ምክንያት ወይም ድረጊት ተከትሎ የመጣ፡ የታየ ሁኔታ ወይም ነገር። 2. ጥሩ ነገር፡ ፍሬ፡ ድክምና ስንቱ ላይቀርም፡ ውጤት ይኖረዋል። 3. በፈተና ወይም በውድድር፡... የተደረሰበት፡ የተገኘ ነጥብ። 4. በመደመር፡ በማባዛት፡... የተደረሰበት የሂሳብ፡ የሰሌዳ መልስ፡ በምርመራ፡ በመከራ የታወቀ ግኝት። 5. ፍሬ፡ አሳባ፡ ምርት። 6. ትርፍ፡ ጥቅም፡ ጉጉራ ውጤት የለውም።
ውጤት አመጣ በፈተና፡ በውድድር፡ በሰራ ነጥብ ወይም ጥቅም አገኘ።
ውጭ(ውጪ) ተው. 1. ደጅ። 2. ከአንድ ዘላለ፡ ድንበር፡ አጥር፡... ወዲያ፡ 3. በአንድ ደንብ፡ ስርአት፡ ህግ፡ ባህል፡... ውስጥ የሌለ ።
ውጭ አደረ ዘወትር በሚያድርበት ቤት ሳይሆን ሌላ ቦታ አደረ ።
በውጭ ሲያዩት ጠለቅ ሳይሉ፡ ሳይ ሳይን ሲያዩት።
ውጭ ነፍስ ግቢ ነፍስ ጭንቅ፡ ጣር ።
ውጭ [አገር] ስ ባህር ማዶ፡ በሌላ መንግስት የሚመራ ሃገር ።

ውጭ ጉዳይ ስ በሃገሮች መካከል ያለውን ግንኙነት የሚመለከት ጉዳይ ።
የውጭ ንግድ ስ ከሌላ ሃገር ጋር የሚደረግ ንግድ ።
የውጭ ምንዛሪ ስ የሌላ ሃገር ገንዘብ፡ ዶላር፡ ፓውንድ፡...።
የውጭው አለም ስ 1. ሌሎች አገሮች። 2. አካባቢ። በሰንጠረዥ ሀዋታቸን አግኝይነት ለለውጭው አለም እናውቃለን።
ተወጣ ግ ተግባሩን፡ ግዳጁን፡ ቸገሩን አተለለ፡ ወረሰ፡ ፈፀመ።
መወጣጫ ስ መሸጋገሪያ፡ እርካብ፡ ሙሰላል።
ተዋጣ ግ 1. ገንዘብ ለእርዳታ ወይም ሌላ ጉዳይ ተሰበሰበ። 2. አግረ፡ ተሳካ፡ ሰራ።
መዋጮ ስ ከተለያዩ ግለሰቦች፡ ቡድኖች፡... የተውጣጣ፡ የተሰበሰበ ገንዘብ።
ተወጣጣ ግ 1. ከተለያዩ ወገን፡ አካባቢ ወይም ቡድን፡... ተሰባሰበ (ሰው፡ ሃሳብ፡...)። 2. የተለያዩ ዘዴን በመጠቀም ሊደረሰበትና ሊታወቅ ቻለ፡ ይፋ ሆነ፡ ታወቀ (ምስጢር) ።
አወጣ ግ 1. ከውስጥ ወደ ውጭ ወሰደ፡ አንዘ። 2. ከፈለ፡ ወጪ አደረገ፡ አጠፋ (ገንዘብ)። 3. ወሰደ፡ ወጪ አደረገ (ገንዘብን ከገንከ)። 4. አበጀ፡ ሰራ፡ ፈጠረ። መገድ ላውጣለታት ላውጥ። 5. ፈሰፈለ፡ አገኘ (ግእድንን፡ ወይም ሌላ የተደበቀ ነገርን፡...)። 6. ተሸጠ፡ አስገኘ። ሙሉ ለሰር ብር ላውጣ። 7. አስነገረ፡ ለህዝብ አቀረበ፡ አስግኘ። ለዋጅ ላውጣግብታውጅ ላውጣ። 8. አበቀለ። ጥርስ ላውጣግብታት ላውጣ። 9. ይፋ፡ ግልፅ አደረገ (ምስጢርን፡...)። 10. አተረፈ፡ አዳነ። ለግዢ ላውጣ። 11. ደነገገ። ህግ ላውጣ። 12. ነደፈ፡ ቀየሰ። ጥገን ላውጣ።
አወጣ አወረደ አሰበ፡ አሰላለ ።
አውጭ ስ እራሳ እያወጣ የሚበላ አውራ ።
ማውጫ ስ 1. በየመፅሃፉ፡... የመጀመሪያ ገጾች አካባቢ ተፅዕኖ የሚገኝ፡ በመፅሃፉ ውስጥ ያሉትን ንጉሳን ርእሶች ወይም አርእስተ ነገሮችና መገኛቸውን ገፅ የሚመለከት ዝርዝር። 2. በሉተራ እሸናፊ የሆኑትን እጣዎች ዝርዝር የያዘ ሰንጠረዥ።
አዋጣ ግ 1. የሚደርስበትን ወይም የሚቸለውን ያህል ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር ሰጠ (ለትግር፡ ለደስታ፡ ለግብዣ፡...የሚሆን)። 2. ትርፍ አሰገኘ። ሽቶውን በሰላላ ብር ብሽጠው ያዋግኛል። 3. አዛለቀ። ሁለጊዜ መዝናኛት አያዋጣም።
አውጣጣ ግ 1. ደብቆ የያዘውን ምስጢር ወይም ጉዳይ (የተለያዩ ዘዴ በመጠቀም) እንዲናገር ገፋፋ፡ አስለፈለ። 2. ከተለያዩ ቦታ አሰባሰበ (ሰዎችን፡ ገንዘብን)።

አውጫዊት ስለሰው ስብት ሲሰራት፣ ሰው ሞቶ ሲገኝ ወይም የተለያየ ወንጀል ሲፈፀም የአካባቢው ሰው ተሰብስቦ ወንጀልኛውን ለመጠቀም የሚጠቀምበት ዘዴ፤ አፈርሳታ ።

ወጣት ስለ 1 እድሜው ከአሰራ ስምንት እስከ ሰላሳ አመት የሚሆን ሰው። 2 ጠንካራ፣ ብርቱ፣ ያላረጀ። ላላቱ ገና ወጣት ናቸው። 3 አዲስ፣ ያልደረጀ፣ ያልጻበረ።

ወጣጠረ "ወጠረ" ስር ተመ.

ወጥ ስለ ሸር ወይም ክክ ወይም አትክልት ወይም ስጋ፣... በዘይት ወይም በትቤ ከተቁላላ ሽንኩርት፣ በርበሬ ወይም እርድ እንዲሁም ከውሃ ጋር አዋህዶ በማብሰል የሚዘጋጅ የእንጀራ ማባያ።

ወጥ ረገጠ ባለገ፣ ገደብ አለፈ፣ ስርአት የለሽ ሆነ (ታላቁን፣ መከበር ያለበትን ባለማክበሩ፣...)።

ወጥ ሰራ ወጥን አዘጋጀ፣ አበሰለ።

ወጥ አወጣ ወጥን በጭልፋ እየመለሰ ከሰሃን ወይም ከእንጀራ ላይ አደረገ።

ወጥ ቤት ስለ 1. መደበኛ ስራው ወጥ መስራት የሆነ ሰራተኛ። 2. በድግስ ወይም በግብዣ ጊዜ ወጥ ለማሳለፍ የተመደበ ሰው። 3. ወጥ የሚዘጋጅበት ቤት፣ ኩሽና ።

የወጥ ቤት እቃ ስለ ድስት፣ ሰሃን፣ ጭለፋ፣...የመሳሰሉት የምግብ ቤት እቃዎች።

ወጥ "ወጣ" ስር ተመ.

ወጥመድ ስለ 1. አውሬን ለመያዝ ወይም ለመግደል የሚያገለግል መሳሪያ። 2. አንድን ሰው ለመጉዳት የተቀናበረ ወይም የተዘጋጀ ተንኮል፣ ሲራ፣...።

ወጥመዱ ያዘለት ለመጉዳት ያዘጋጀው ሲራ፣ ተንኮል ተሳክለት።

ወጥመድ ውስጥ ገባ የሲራ የተንኮል፣... ሰለባ ሆነ።

ወጪ¹ ስለ ክፍሉ ጋር እየተቀላቀለ አግድም የሚዘንብ ዝናብ፣ ውሽንፍር።

ወጪ² ስለ ጥንት የነበረ የጠመንጃ አይነት ።

ወጪ "ወጣ" ስር ተመ.

ወጭ "ወጣ" ስር "ወጪ"ን ተመ.

ወጭማዳ ት 1. (ስድብ) ሰባራ፣ ሰንካላ። 2. አትመ ቢስ፣ ተልካሻ ።

ወጭት ስለ ክሸክላ ወይም ክነሃስ ወይም ከብረት የሚሰራ የወጥ ቤት እቃ ።

ወጭት ሰባራ ውለታ ቢስ።

ወጭት አብሽ ስለ ከባቁላና ከአብሽ የሚሰራ፣ ከሌላ ወጥ በፊት የሚቀርብ ማባያ።

ወፊረ ገ 1 አካል ጨመረ፣ ደንደነ፣ ሰባ፣ ግዙፍ

ሆነ። 2. ለደለደ፣ የውሃው መጠን እንስ ያለ ሆነ (ወጥ፣ ቡና፣...)።

ወፍራም ት 1. ጠብደል፣ ደንዳና፣ ግዙፍ። 2. ቀጥታ ያልሆነ (ለምሳሌ ወጥ፣ ቡና፣...)።

ወፍራም ቆዳ አለው ችግር፣ መከራ ይችላል ወይም ይጻጽማል።

ወፍራም ደመወዝ ትልቅ ደመወዝ።

ወፍረት(ውፋራ) ስለ 1. የሰውነት ድንዳጼ። 2. የአንድ አካል የመዳንስ መጠን፣ ግዝፈት ።

አወፊረ ገ ወፍራም አደረገ።

ወፊረ ገ አበደ፣ አእምሮውን ሳት።

ወፊረ አደረገ ገ አሳበደ፣ አእምሮን አሳተ ።

ወፊረ ት እብድ፣ ቀዥቃዥ ።

ወፊረተኛ ት 1. በድንገት የሚቆጣ፣ ግልፍተኛ። 2. እብድነት ያለበት፣ አእምሮው የተነካ ።

ወፍ(ብ.ቁ. ወፍት፣ አእዋፍ) ስለ 1. ሁለት እግርና ሁለት ክንፍ ያለው፣ አየር እየቀዘፈ መብረር የሚችል፣ አካሉ በላባ የተሸፈነ እንስሳ (ስእሉን በሚቀጥለው ገፅ ተመ.)። 2. በአንድ ጫፋ ሰረገላ ላይ የሚቆም በሌላው ጫፋ ወራጅ የሚሸከም፣ ጣሪያ ለማቀር የሚያገለግል በወፍ ትርፅ የሚዘጋጅ እንወት። 3. አውጫዊት ወይም አፈርሳታ በሚካሄድበት ጊዜ ወንጀልኛውን ለሚጠቀም ሰው የሚሰጠው የድብቅ ስም።

ወፊ ቆመች በእግሩ ለመቆም የሚሞክርን ሀገን ለማበረታታት የሚባል አነጋገር ።

ወፊ ያራድ ስለ ድምፅ መልካም የሆነ የወፍ አይነት።

ወፊ ገነት "ጣዎስ" ን ተመ.

ወፊ ገዝት ት ግዝት አስፈላጊነት ሳይኖረው ወይም ባለማወቅ አግባብነት በሌለው ጉዳይ ላይ ሁሉ የገዝት ቃል የሚያስተላልፍ ።

ወፍ ሲንጫጫ በጧት፣ በግለዳ ።

ወፍ አርገፍ ስለ ቡዳ፣ ጠይብ ።

ወፍ አእላፍ ት እጅግ በጣም ብዙ የሆነ (ሰው ወይም የወፍ መንጋ) ።

ወፍ እግር ስለ 1. በእጅ መርፈ የሚለፋ፣ ጫፍና ጫፍ የወፍ እግር የሚመስል ጥልቀል የሆነ የነጠላ ልብሶች አሰራፍ። 2. (ስድብ) ቀጭን እግር።

ወፍ ዘረር "ዘረር" ን ተመ.

ወፍዘራሽ ስለ 1. ሰው ሳይተከለው በቁር የበቀለ ተክል፤ ወፍ አራሽም ይባላል። ት 2. በጥሩ ሰነዎግር ያላደገ፣ ባለፈ።

የወፍ ቆሎ ስለ ስፍ ሲበሉት የሚጣፍጥ የእንግዳ አይነት።

1. ግሥስ
2. በቀቀን
3. ጣለቁ
4. ንበበል

5. ገንደ ቆርቆር
6. የሌሊት ወፍ
7. ቆቅ
8. ድንቢጥ

9. ጭሩ
10. ጭሪ
11. የረገገ ወፍ
12. ሰንገር

13. ሞጂ
14. ርግብ

የወፍ ቋንቋ ስለ ባህሪዎች ግልፅ ያልሆነ፤ ጥቂት ስዎች ፈጥረው የሚገለገሉበት ምስጢራዊ ቋንቋ ።

የወፍ በሽታ ስለ አይንን፤ ጥፍርን፤ ሽንትን ቢጫ የሚያስመስል የጉበት በሽታ ።

የወፍ ጎጆ ስለ ወርቅ ከሳር፤ ከገለባ፤ ከሳባ፤...የሚሰሩት ማደሪያ፤ እንቁላል መጣያና መኖሪያ ።

ወፍራም “ወፈረ” ስር ተመ.

ወፍች ስለ የደረቀ የእንስት ትርፈት ።

ወፍራሴ ስለ በሰው ጉልበት ወይም በምተር ሃይል ሊሰራ የሚችልና እህልን ወይም ሌላ ነገርን ለመፍጨት፤ ለማድቀቅ የሚያገለግል እቃ፤ መሳሪያ፤ ወይም የተወቀረ ድንጋይ።

ወፍራሴ መድፈያ ስለ ከሆላኒና ዋይማ በፊት ያለው አርብ ቀን፤ እህል የማይፈጭበት ።

ወፍራሴ ቤት ስለ የምተር ወፍራሴ የተተከለበትና አገልግሎት የሚሰጥበት ቤት ።

የወፍራሴ ልጅ ስለ የወፍራሴ መጅ ።

የወፍራሴ እህል ስለ ሊፈጭ የተዘጋጀ እህል ።

ወ. የ“ወ” ፊደል ካለብ ዘር ።

ዊ የ“ወ” ፊደል ባለብ ዘር ።

-ዊ (-አዊ) 1. ከተፀወዱ ስዎች በስተመወረሻ እየገባ ወገንነትን የሚገልፅ ምእላድ፤ የወገን ትዕል። ሊትየቶቶቶ። 2. በ __ በኩል፤ ረ የሚል ትርጉም የሚሰጥ ምእላድ። ውስጣዊ /ውጫዊ/የይማናታዊ/ ወቅታዊ ።

ዋ¹ የ “ወ” ፊደል ራብእ ዘር ።

ዋ² የማስጠንቀቂያ፤ የማስፈራሪያ፤ የዛቻ መግለጫ። ዋ¹ ተሳስተህ ታበላሽና ትቀጣለህ ።

ዋ³ የሃዘን፤ የትካዜ መግለጫ። ዋ¹ ያን የመሰለ ጀግና ተበላሽ ።

-ዋ¹ የሶስተኛ መደብ አንስታይ የታን የሚያመለክት መስተአምር። አንበሳዋ ።

-ዋ² የሶስተኛ መደብ አንስታይ የታ አገናዛቢ ምእላድ። ቦርሳዋ ተከፍቷል።

ዋ³ “ሆይ” እንደማለት የሚያገለግል ቃል አጋጥ። አንቸዶዋ/ልጀዎ።

***ዋሃደ**

ውህደት ስለ አንድ መሆን፤ መቀላቀል ።

ተዋሃደ ግ አንድ ሆነ፤ ተቀላቀለ ።

ተዋህዶ ስለ መለኮትና ትስብእት ተዋህደው አንድ እካል፤ አንድ ባህርይ፤ አንድ ፊቃድ ሆኑ የሚል ሃይማኖታዊ አስተምህሮ ።

አዋሃደ ግ አንድ አደረገ፤ አቀላቀለ ።

ዋለ¹ ግ 1. ሙሉውን ቀን ወይም ክቅት አብዛኛውን ክፍል በአንድ ቦታ ቆየ፤ ብዙ ጊዜ አሳለፈ። 2. ሰራ ተሰራበት፤ አገልግሎት ሰጠ። 7ንዘቡ ሰራ ሳይ ዋለ ። 3. በአንድ በተወሰነ ቀን ሳይ ሆነ፤ አረፈ። አንቀጣጣሽ ለሁድ ለለት ዋለ። ዋለ አደረ ለነበተ፤ ለተወሰኑ ቀናት ቆየ።

ሳይውል ሳያድር ዛሬውኑ ።

በዋል ፈሰሰ በሄደበት የሚቆይ፤ ቶሎ የማይመለስ፤ ግድለሽ ።

ውሎ አደረ ቆየ፤ ሰነበተ ።

ውሎ ገባ(ውሎ ገብ) ት በጧት ሄደው ሳያድሩ የሚመለሱበት የደርሶ መልስ መንገድ፤ ጉዞ። መንገዱ የውሎ ገብ መንገድ ነው ።

ውሎ ይግባ (ምር.) በሰላም፤ በጤና ይኑር፤ በሰላም ውሎ በሰላም ይመለስ ።

እየዋለ እያደረ እየቆየ፤ እየሰነበተ ።

የዋለ ት ቆየ፤ ትኩስ ያልሆነ። የዋለ እንጀራ። መዋያ ስለ ቀኑን፤ ጊዜውን ማሳለፊያ ቦታ።

ውሎ ስ 1. የሙሉ ወይም የግማሽ ቀን ቆይታ። 2.ፊሳው በሌለበት ዘመድ ወዳጅ ተሰብስቦና እልቃሽ ቆሞ ቀኑን ሙሉ ለሞተው በው የሚደረግ ልቅሶ ።

ውሎ ተዋለ ሲለቀስ ዋለ።

የውሎ አበል ስለ ሰራ ጉዳይ ከመስሪያ ቤቱ ርቆ ለሚሄድ ደመወዝተኛ በቀን ሂሳብ የሚከፈል ገንዘብ።

አዋለ ግ 1. አቆየ። 2. አንድ ሰራ እንዲሰራበት፤ እንዲካሄድበት አደረገ (ገንዘብን፤ ጉልበትን)። 7ንዘቡን ንግድ ሳይ አዋለ።

አዋይ ስለ የቤት ውስጥ ቆላ።

የአዋይ አዋይ ትፈልገዋለች በሚል ልማዳዊ እምነት መሰብ ውስጥ የሚቀመጥ ቁራሽ እንጀራ።

የአዋይ በላ ተለአዋይ የሚቀመጠውን ቁራሽ እንኳ የሚበላ ችጋራም፤ ስግብግብ፤ ረሃብ የማይችል።

ዋለ² ግ 1. በጎ ሰራ ሰራ፤ ውለታ አደረገ። 2. ረዳ፤ አገነ። አዳነ። ሳሬ ለግዜር ዋለልኝ ።

ውል ስ 1. ስምምነት፤ ለመስራት፤ ለመፈፀም የተገባ ቃል፤ ውለታ። 2. የቋጠሮ መፍቻ ምልክት።

ውል ሰርዘ በውሎ መሰረት ማከናወን ማቆሙን

አሳወቀ፤ ውሉን አፈረሰ።

ውል አፈረሰ በተዋዋለውና በተሰማማው መሰረት ማከናወኑን ተወገነ ስምምነቱን ማሰ ።

ውል ገባ(አደረገ) ተዋዋለ፤ ተሰማማ ።

ውሉ ጠፋ ተምታታ፤ መፍትሄ አፈላለጉ አስቸጋሪ ሆነ።

ውል ሰሟ ለ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ሰዎች ወይም ድርጅቶች ሲዋዋሉ በእማኝነት፤ በምስክርነት የሚያጸምጥ ።

ውል ሰጪ ለ በውል ስምምነት ድርጅቱ ላይ በራው እንዲሰራለት፤ ጉዳዩ እንዲፈፀምለት የሚጠይቀው ወይም ቃል የሚያስገባው ወገን (ለምሳሌ በህንፃ በራ ውል ውስጥ አሰራው ውል ሰጪ ነው)።

ውል ተቀባይ ለ አንድን ተግባር ለማከናወን፤ ለመሰራት ከግለሰብ፤ ከድርጅት ጋር ውል የገባ ወገን።

ውል የለሽ ፤ 1. በቃሉ የማይገኝ፤ ቀልጣ። 2. የተወሳሰበ፤ የተሳሰረ፤ የተምታታ ።

ውል ያለው ነገር መልክ ያለው፤ መሰረት ያለው ነገር፤ ቁም ነገር ።

ውለታ ለ 1. አንዱ ለሌላው የሚያደርገው በን ስራ፤ ቁም ነገር። 2. የ"ውል"ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ውለታ መለሰ ለተደረገለት በን ተግባር በፈንታው በን ነገር አደረገ፤ ብድር መለሰ ።

ባለውለታ በን ተግባር ያደረገ፤ ቁም ነገር የሰራ። አገሌ ባለውለታዬ ነው።

ውለታ ቢስ ፤ የተደረገለትን ውለታ የሚዘነጋ፤ ምስጋና ቢስ ።

ውለኛ ፤ ቁምነገረኛ፤ በተናገረበት፤ ባለበት የሚገኝ ።

ተዋዋለ ግ ተሰማማ፤ ውል ገባ፤ የውል ስምምነት ፈፀመ።

አዋዋለ ግ አሰማማ (በስራ፤ በገንዘብ) ።

አዋዋለ ለ ውል የሚያፈራርም፤ የሚያስማማ አካል ።

የለለ ግ 1. ዋገዥ፤ ተነቃነቅ፤ ወዲያና ወዲህ አለ። 2. ባክነ፤ እርጋታ አጣ። 3. መወሰን አታውወ።

አዋለለ ግ 1. እንዲዋልል አደረገ፤ አነቃነቀ፤ አዋገዥ። 2. አባክነ፤ እርጋታ አሳጣ።

የለገ ግ ወሰለተ፤ ከሰራው ላይ ሾል፤ ተሰርቆ ሄደ ።

ዋሊ ፤ በሰራው ላይ የማይገኝ፤ ወሰላታ፤ አልምጥ ።

አዋለገ ግ 1. አወሰለተ፤ በሰራው ላይ

እንዳይገኝ አደረገ፤ ስራ አሰፈታ። 2. አባለገ፤ አወሳሰተ።

ዋሊያ¹ ለ አቶ፤ እግሮቹና አይኖቹ አካባቢ ፈካ ያለ፤ ከወደ ሆዱ ነጣ ብሎ ሌላው አካሉ ጥቁር ቡናማ የሆነ መልክና የተቀለበሱ ረገጃቸው ቀንዶች ያሉት፤ ተራራማና ገደላማ በሆኑ ስፍራዎች የሚኖር፤ በኢትዮጵያ ብቻ የሚገኝ ሳረበል የዱር እንሰሳ(በእሱን የዱር እንሰሳ ስር ተመ)።

ዋሊያ² ለ የማሽላ ሰብል እየበላች የምታስቸግር፤ ከርግብ አነስ የምትል ወፍ ።

ዋሊ ለ ስለቱ እንደማጭድ በስተውስጥ የሆነ ኅባጣ ካራ ።

ዋሊታ ለ 1. በመካከሉ የምሰሰ ጫፍ መግቢያ ሰፊ ቀዳዳና በዙርያው ብዙ ብስ ያለው፤ በስተላይ በኩል ውቅር ወይም ጭምጭማት የሚደረግበት የባጥ ገበታ፤ ጣራ መወጠኛ። 2. ጋሻ፤ መክታ። 3. መሬት የምትሸረከርበት የሃሳብ ዘንግ ስሜናዊ ወይም ደቡባዊ ጫፍ።

ዋሊካ ለ መረሬ፤ ጥቁር አፈር ።

ዋሊጋ(ወሊጌ) ለ የባጥ ግልግል የሚበላ ተበር መሰል አውሬ ።

ዋሊገ "ዋለገ" ስር ተመ.

ዋመሳ ለ ረገጥ ጦር ።

ዋሚራ ለ በአንጓና በአንጓ መካከል የሚገኝ የአገዳ አንዱ ክፍል፤ መለልታው ።

ዋምራ ለ 1. ለውሃ መቅኝ፤ ለጠላ መያዣ የሚያስገልጽ ትል። 2. ሽከና ።

ዋር ለ የጣቃ አጥፋት ።

ዋርሳ ለ ሚስት የባሏን ወንድም ወይም ወንዱ የወንድሙን ሚስት የሚጠራበት የተዛምዶ ስም ወይም በሁለቱ መሃል ያለ ባህላዊ ዝምድና ።

ዋርካ(ወርካ) ለ ከሸላ ፍሬ አነስ የሚልና ከበለለ በሂሳ ብዙውን ጊዜ ደረት ሲል የሚበላ ፍሬ ያለው፤ ትጠሉ ሰፋፊ የሆነና እንጨቱ ነጣ ያለ ፈሳሽ የሚወጣው፤ ጥቅጥ ብለው በገንዱ ዙሪያ አገደም የሚንሰራፋ በርካታ ትርንጓዴኛች ያሉት በጣም ትልቅ የሆነ ዛፍ።

ዋርዳ ለ 1. ጠቆር ያለ መልክ ያለው የወፍ አይነት። ፡ 2. ጠቆር ያለ መልክ ያለው (ለበትሉ ወይም ለአህያ)።

ዋርዳ ሳሙና ለ ከጥቁርነት ፈገገ ያለ ወደ ትላት የሚወስደው የበትሉ መልክ ።

ዋርዶ የ"ዋርዳ" ግ 2ኛ ፍቺ ተመ.

***ዋሰ**¹

ዋሰ ለ በእዳ፤ በወንጀል ወይም በሌላ ጉዳይ ተጠያቂ በመሆን የሚፈለገን ሰው ለማትረብ፤ ካላቀረበም በእሱ ፈንታ ወይም በታ ለመጠየቅ

የውዴታ ግዴታ የሚገባ ሃላፊ፤ ተያዥ፡ መድን፡
ዋስ ሰጠ ተያዥን ወይም ዋስ የሚሆነውን ሰው
አቀረበ።

ዋስ በራሴ አለ እራሱን ለራሱ ዋስ አደረገ።
ዋስ ጠራ ዋስ ሰጠ፡ አቀረበ ።

ዋስ አጋች ስ የዋሰን እቃ የሚይዝ፡
የሚወስድ፡ የሚያግት ሰው ።

ዋስ የለሽ ት ዋስ የማያገኝ፡ ወሰላታ (ሰው)።

ዋስትና ስ 1. ዋስ መሆን፡ ዋስነት። 2.
የሚያስተማምን፡ አስተማማኝ የሚያደርግ
ማረጋገጫ። ስፖርትን ግዝውተር ለጤንነትና
ለትልቀኛ ዋስትና ነው።

ዋስትናውን አወረደ ዋስነቱን ወይም ዋስ
ለመሆን የገባውን ውል ሰረዘ ።

ዋስትና የሌለው ዘላቂነቱ፡ አገልግሎቱ
የማያስተማምን ።

ተዋስ ግ በእዳ፡ በወንጀል ወይም በሌላ ጉዳይ
ተጠያቂ የሆነን ሰው ለማቅረብ፡ ካላቀረበም
በእሱ ቦታ ለመጠየቅ የውዴታ ግዴታ ገባ፡
ሃላፊ፡ ተያዥ፡ መድን ሆነ ።

*ዋስ²

ውሰት ስ ለባለቤቱ ተመላሽ የሚሆን
እቃን፡...ለተወሰነ ጊዜ የመውሰድ ተግባር ።

ተዋስ ግ በሂሳ ለመመለስ ለጊዜው ብቻ በውሰት
ወሰደ።

የተውሶ ት የትውስት፤ የራስ ያልሆነ፡ ለባለቤቱ
ተመላሽ የሚሆን ።

አዋስ ግ ለጊዜው ብቻ እንዲገለገልበት በውሰት
ሰጠ ።

ዋስ “*ዋስ¹” ስር ተመ.

ዋስትና ዝኪ.

ዋስዳ ስ 1. ብዙውን ጊዜ የከብት ስጋ ብልቶችን
ከላይ ላይ ስከቶ በማንጠልጠልና ለሁለት ተሽከሞ
ከቦታ ወደ ቦታ ለማጓጓዝ የሚያገለግል እንደ
አጠና ያለ እንጨት። 2. ከሃረግና ከመሳሰለው
የሚሰራና ለጋን ማስተመሳሳይ የሚሆን ትልቅ
ማቶት።

ዋሽ ግ 1. አበለ፡ ቀጠፈ፡ ሃሰት ተናገረ። 2.
ተሰራ ሰጠ። ልብስ እገሃልገለሁ ብሎ
ዋሽቶልናል።

ዋሽ ት ውሽታም፡ አባይ፡ ቀጣፊ፡ ሃሰተኛ።

ውሽት ስ ሃሰት፡ እብላት፡ ቅጥፈት።

ውሽቱ በቁመቱ ልክ ነው በጣም ዋሽ
ነው።

ውሽቱ ቆሞ ይሄዳል በጣም ይዋሻል።

የውሽት የቀልድ ፡

የውሽት ጎሬ ት ውሽታም ።

ውሽተኛ ት ሃሰተኛ፡ ቀጣፊ፡ አባይ ።

ውሽታም ዝኪ.

ዋሻ ስ 1. ተራራ፡ ገደል፡ ቋጥኝ፡...ባለበት
አካባቢ በተፈጥሮ ወይም በሰዎች ወይም
በእውራዎች የተቆፈረ መኖሪያ፡ ጎሬ፡ ጉድጓድ።
2. መሸሸጊያ፡ መደበቂያ፡ መሰብሰቢያ። የሌግ
ዋሻ ነው።

ዋሽንት ስ ውሰጠ ክፍት ከሆነ ቀርከሃ ወይም
ሸንበቆ፡...የሚሰራ አራትና ከዚያም በላይ ብሎት
ያሉት ባህላዊ የትንፋሽ የመዝቃ
መሳሪያ፡(በእሱን የመዝቃ መሳሪያ ስር ተመ.)።

ዋሽንት ይነፋል በዋሽንት መዝቃ
ይጫወታል።

ዋሽ “ዋሽ” ስር ተመ.

*ዋበ

ውብ ት ቆንጆ፡ ያማረ፡ የተዋበ፡ ሽጋ፡ ለሃ
ያለው።

ውበት ስ 1. የመልክ፡ የድምፅ፡ የቅርፅ፡
የአቋቋም፡...ቆንጆና፡ ማማር፡ የመሳብ ሃይል፡
ለዛ። 2. የሰነ ጥበብ ውጤት ማማር፡ ቆንጆና
የመሳብ ሃይል።

ተዋበ ግ አማረ፡ ቆንጆ፡ ሽጋ ሆነ።

አስዋበ ግ አቆንጆ፡ አሳመረ፡ አስጌጠ።

ዋቢ ስ ሃላፊ፡ ተጠያቂ፡ ዋስ ።

ዋቢ መፃህፍት ስ በምርምር ዕሁፍ ጊዜ
አገልገሎት ላይ የዋሉ፡ የተነበቡ የማመሳከሪያ
መፃህፍት ።

ዋተተ ግ ተንከራተተ፡ ባተለ፡ ወዲያ ወዲህ አለ፡
ደከመ፡ ለፋ፡ ታከተ ።

አዋተተ ግ አንከራተተ፡ አባተለ፡ አደከመ፡
አለፋ ።

ዋነኛ “ዋና” ስር ተመ.

ዋና “ዋኘ” ስር ተመ.

ዋና ት 1. አለቃ፡ ሃላፊ፡ ባለቤት፡ ቀዳሚ፡
ከሁሉም በላይ የሆነ፡ የበለጠ። 2. በጉልህ
የሚታይ፡ የሚታወቅ፡ አስፈላጊ የሆነ። ዋና ዋና
ጉዳዮች ታይተዋል። ስ 3. መነሻ፡ መነሻ፡
መንቀሳቀሻ ገንዘብ (ትርፋን ሳይወጥር)።

ዋና ነው የዋዛ አይደለም ።

ዋናውን መለሰ ለንግድ የተገዛው እቃ፡
ድርጅት፡...የተገዛበትን ዋጋ መለሰ፡ አስገኘ ።

ዋና ሃሳብ ስ ፍሬ ነገር፡ ዋና መልእክት።

የሁሉ ዋና ሃሳብ ያንድን ነው?

ዋና መሰሪያ ቤት ስ ክስ፡ ሌሎች
ቅርንጫፍ መሰሪያ ቤቶች ያሉት የበላይ መሰሪያ
ቤት ።

ዋና መንገድ ስ ከሌሎች ይልቅ በርካታ ተመላላሾች የሚገለገሉበት ትልቅ መንገድ ።
ዋና ስራ አስኪያጅ ስ የአንድ ድርጅት የስራ አመራር ከፍተኛ ባለቤቱ ማለት ማለት ።

ዋና በር ስ ከሌሎች አነስተኛና በየአቅጣጫው ከሚገኙ በርች የተለየ ትልቅ የሆነ የፊት ለፊት በር ።

ዋና ከተማ ስ 1. ዋና ዋና መንግስታዊ መስሪያ ቤቶች፣ ድርጅቶች፣ ተጽዋች፣... የሚገኙበት የአስተዳደሩ ማእከል። 2. የአንድ አገር ርእሰ ብሄር የሚኖርበት የአገሪቱ ዋና መዳኝ።

ዋና ክፍል ስ ከመምሪያ በታች ሆኖ በሰሩ የሚገኙትን የተለያዩ ክፍሎች ስራ የመምራት፣ የመቆጣጠር፣ የማስተባበር ስልጣን ያለው ክፍል።

ዋና ፀሃፊ ስ የአንድ ድርጅት የስራ አስፈጻሚ የበላይ ባለስልጣን።

ዋነኛ ት አይነተኛ፣ አስፈላጊ፣ ከሁሉም የበለጠ።

ዋናተኛ “ዋኘ” ስር ተመ.

ዋኔ ስ ርግብ የምትመስልና ከርግብ አነስ የምትል ወፍ(አሌትን ወፍ ስር ተመ.)።

ዋንኬ [በግ] ስ ቀላ በሆነ አካባቢ የሚገኝ የበግ አይነት።

ዋንዛ ስ ፍሬው የሚበላ፣ እንጦቱ ጠንካራ፣ ቅጠሉ ሰፋሪ የሆነ ትልቅ ዛፍ።

ዋንጫ ስ 1. ከቀንድ፣ ከእንጨት፣ ከወርቅ፣ ከብር... የሚሰራ መጣ። 2. ከወርቅ፣ ከብር... የሚሰራና በሰፈርነት ወይም በሌላ ውድድር ላሽነፊ ወይም የበለጠ ውጤት ላገኘ የሚሰጥ ሽልማት።

ዋንጫ 1ኛ ፍቺ

ዋንጫ 2ኛ ፍቺ

ዋንጫ ወሰንደ አሸናፊ በመሆን ወይም በሌላ ምክንያት ዋንጫ ተቀበለ ።

ዋንጫ ልቅለቃ ስ በአንገት የሚወርዱት የእስክስታ አይነት ።

ዋንጫ አንጣጭ ስ ዋንጫ የሚሰራ ሰው ።

ዋኖስ ስ ርግብ የምትመስል ወፍ፣ ዋኔ ።

ዋኘ ግ በእጅ፣ በእግር፣ በክንፍ... እየተዘፈ በባህር፣ በሃይት... ላይ ሄደ፣ ተንሳፈፈ።

መዋኛ ስ ለዋና አመቶ የሆነ ባህር፣ ሃይት... ወይም ለዋና ተብሎ የተዘጋጀ ሰፊ የውሃ ገንዳ

ያለው ስፍራ።

ዋኘ ስ በእጅ፣ በእግር... እየተተዘፈ በባህር፣ በወንዝ፣ በሃይት... ላይ የሚደረግ ዝዞ፣ እንትሰቃሲ ውሃ ዋኘም ይባላል።

የዋኘ ልብስ ስ በዋኘ ጊዜ የሚለበስ ልብስ።

ዋኘተኛ ት አይነት።

አስዋኘ ግ መዋኘት አስቻለ። ወንዙ ጥልቀት ስለሌለው አያስዋኝም።

ዋክታ “ወክካ” ስር ተመ.

ዋዋ ግ ጣመ፣ ጣፈጠ።

ዋዋቴ ስ ስሩ ሲያንኩት በመጀመሪያ የሚመር፣ እየቆየ የሚጣፍጥ የእፀዋት አይነት።

አዋዋ ግ 1. ጥሩ ጣእም ሰጠ፣ አጣፈጠ። 2. ዋዋ።

ዋዛ ስ ቀልድ፣ ፊዝ፣ ዘበት፣ ቧልት፣ ጨዋታ። ዋዛ አታብዛ ።

እንደዋዛ ትኩረት ሳይሰጠው፣ እንደቀልድ፣ ሳይታሰብበት።

የዋዛ አይደለም በቀላሉ የሚታይ፣ የሚናት አይደለም። እገሌ ምኞት ይመስላል እንጂ የዋዛ አይደለም ።

ዋዛ ፈዛዛ ስ ቀልድ፣ ፊዝ። በዋዛ ፈዛዛ ጊዜን ግብኝን አይገም።

ዋዘኛ ት ቀልድና፣ ፊዘኛ፣ ተጫዋች ።

ዋዘኛ መሰሉ ሳይጠረጠር፣ ቀም ነገር ያለው ሳይመስል።

ተዋዛ ስ ታሰደ፣ ታቃበጠ።

አዋዛ ግ 1. አታለለ፣ አግለለ፣ አዘናጋ፣ አጫወተ። 2. ቀስ ብሎ እያላመደ፣ በዘዴ ተጠቀመ (አንድን ነገር ለግድረግ)፣ አለላለበ፣ አባለበ። መቀርቀሪያውን አዋዝተህ ለሰገዛው።

ዋዜማ ስ 1. ከዋና በኋላ ወይም ከአንድ ከሚጠቀስ ቀን አስቀድሞ የሚውል ቀን። 2. አንድ መንፈሳዊ ከብረ በኋላ ከሚከፈርበት እለት አንድ ቀን ቀደም ብሎ በኋሉን በሚመለከት በቤተክርስቲያን የሚዘመር ከሃያ ሁለቱ የድን አርእስተ ዜግዎች አንዱ ። 3. ባለ አምስት ቤት ቅኔ ።

ዋዝቀ ግ 1. ተነኝተ፣ ተወዛወዘ፣ ዋለለ። 2. አንድ አጽዋ አጣ፣ ወላወለ። 3. አንዴ ከፍ አንድ ዝት አለ (ዋጋ...)

ዋዝቀ ት ወላዋይ ።

ዋዝማ ስ ከብቶች ሲበሉት ሆኖታውን የሚነፋ፣ ከብር ጋር የሚበትል አነስተኛ የእፀዋት አይነት ።

ዋዝንቢጥ(ዋዝንቢት) ስ ከንጅጅ ላይ ቀይ ያለባት፣ ጠቀር ያለች ነፍሳት ።

*ዋየ

ውይይት ለ. 1. የሃሳብ ልውውጥ፣ ምክክር፣ ጭውውት። 2. ከሾፈሩ በስተሂሳ አምስት አምስት ተሳፋሪዎችን የሚያስስቀምጡ ሁለት የግራና የቀኝ አግዳሚ መቀመጫዎች ያሉት የከተማ ታክሲ መጠሪያ።

ተወያየ ግ 1. ሃሳብ ለሃሳብ ተለዋወጠ፣ አስተያየት ሰጠ፣ ተቀበለ። 2. ተነጋገረ፣ ተጨዋወተ፣ ተመካከረ።

አዋየ ግ 1. አስተዛዘነ፣ አጫወተ (በችግር፣ በመከራ ጊዜ)። 2. አማካሪ ።

አወያየ ግ ሃሳብ ለሃሳብ አለዋወጠ፣ አነጋገረ ።

አወያይ ስ የሰበሰበ፣ የውይይት መሪ፣ ሊቀመንበር።

ዋይ

ዋይታ ስ ጨህት፣ እራታ።

ዋይ አለ ግ ጮህ፣ አለቀሰ ።

ዋይ የለሽ ግድ የለሽ፣ ሃሳብ የለሽ ለማለት የሚነገር።

ዋይከማ ስ የእንጨት ልጓም፣ ልጓጥ።

ዋዲያት(ዋድያት) ስ ብዙውን ጊዜ የሊጥ ማብኪያ በመሆን የሚያገለግል ጎድጓዳ የሽከላ ወይም ተለቅ ያለ የእንጨት እቃ።

ዋጀ ግ 1. ገዛ። 2. ካሳ፣ ጉማ።... ከፈለ (ከዋት፣ ከባርነት)።... ለማዳን። 3 አዳነ ።

ዋጀ(ወጀ) ስ በሰው እጅ ለተገደለ ሰው የገዳይ ወገን ወይም ገዳዩ ለሚች ቤተሰብ የሚከፍለው የነፍስ ዋጋ፣ ካሳ፣ ጉማ (ገንዘብ፣ ከብት፡...) ።

ዋጅለት ስ የልታሪሰና አረም መጣያ ሆኖ የቆየ ለም መራት ።

ዋገምት(ዋግምት) ስ የታመመ ሰው ገላ ከተበጣ በሂሳ በበሽታ የተበከለ ደሙን መጠ ለማውጣት የሚያገለግል ከቀንድ የሚሰራ ባህላዊ የህክምና መሳሪያ።

ዋጊኖስ ስ በደጋ የሚበቅል መድሃኒትነት አለው የሚባል የእፅዋት አይነት።

ዋጋ ስ 1. አንድ ነገር የሚገዛበት ወይም የሚሸጥበት፣ አንድ ስራ ለተሰራበት ወይም ለተሰጠ አገልግሎት የሚከፈል የገንዘብ መጠን፣ ልክ፣ ተመን። 2. ረብ፣ ጥቅም፣ ፋይዳ። ዋጋ ያለውም። 3. ተገቢ፣ ተመጣጣኝ ቅጣት።

ዋጋውን አገኘ/ዋጋዬን ሰጠኝ።

ዋጋ ሰቀለ ዋጋ አስወደደ።

ዋጋ ሰበረ መግዣ ዋጋውን አራከሰ፣ ዋጋ ቀነሰ።

ዋጋ ቆለለ ዋጋውን በጣም አበዛ፣ ከልክ አሳለፈ ።

ዋጋ ቆረጠ ዋጋውን ወሰነ፣ ርግጡን፣ መሸጫውን፣ መግዣውን ተናገረ።

ዋጋ አሳረረ መግዣ ዋጋውን ከፍ አድርገ፣ ከሌላው አብልጦ ሰጠ (ተጫራኛ)።

ዋጋ አዋረደ መግዣ ዋጋውን አሳንሰ፣ ገዝ አድርጎ ሰጠ (ገዥው)።

ዋጋ አፋረሰ በተነጋገረበት ዋጋ ሳይሰማ ቀረ፣ እንዳይሸጥ፣ እንዳይገዛ አደረገ።

ያለ ዋጋ በከንቱ፣ ያለጥቅም። አዚያ ድረስ የደከምኩት ያለ ዋጋ ንው።

ዋጋ ቢስ ት የማይረባ፣ ጥቅም የሌለው ።

ዋጋ የለሽ ዝኪ.

ዋጋ ያለው ከፍ ያለ ጠቀሜታ፣ ቁምነገር ያለው ።

የዋጋ ቅናሽ ከወትሮው፣ ከመደበኛው፣ ከነበረው ዋጋ ገዝ ያለ የዋጋ መጠን ።

የዋጋ ንረት የ“ዋጋ ግሽበት” ን ተመ.

የዋጋ ውጣ ውረድ የዋጋ ከፍና ገዝ ማለት፣ መዋገጥ ።

የዋጋ ግሽበት የገንዘብ የመግዛት ሃይል መቀነስ፣ አጠቃላይ የሸቀጦች ዋጋ ማሻቀብ፣ የዋጋ ንረትም ይባላል።

ዋግ ስ ማሳ ላይ ያለ አህልን ወይባ የሚያስመስልና ፍራ እንዳያፈራ የሚያደርግ የአህል በሽታ።

ዋግ መታው ዋግ አህሉን እንዳያፈራ አደረገው፣ አበላሸው።

ዋግምት “ዋግምት”ን ተመ.

ዋግንበ(ዋግምበ) ስ 1 ከእንጨትና ከሽንብቆ፣... የሚሰራ የድር አራባ መወጠሪያና ማድሪያ። 2. የወጥመድ አይነት።

ዋጠ ግ 1.ወደ ሆድ አስገባ ፣ ሰለቀጠ። 2. አጠሰቀ፣ አሰረገ፣ አሰመጠ (ጭቃ፣ ውሃ፣...ሰውን ወይም ሌላ ነገርን)። 3. በብዛት በላ። 4. አፍኖ ያዘ፣ ቻለ፣ ታገሰ። ጌደቴን ያጠ። 5. ቻለ፣ አጠቃሉ ያዘ። አዳራሹ ያን ሁሉ ሰው ያጠው። 6. ሸፈነ፣ ወረሰ። ሰብሉን አረም ያጠው።

ምን ዋጠው 1. ምን በጀው። 2. የት ሂደ፣ የት ጠፋ።

አልዋጥ አለው ነገሩን መቀበል፣ ማመን አቃተው።

ተዋጠ ግ 1. ጠለቀ፣ ሰረገ፣ ሰጠመ (በጭቃ፣ በውሃ፣...)። 2. ተወረረ፣ ተሸፈነ፣ ተጥለቀለቀ (ለምሳሌ ሰብል በአረም)። 3. ተሳረደ፣ ድምቡ ሳይሰማ፣ ሳይነበብ ቀረ (ፊደል፣ ቀለም፣...)። 4. ከብዙ ነገር ጋር በመደባለቁ ወይም አብሮ በሙሉ መኖሩ የማይታወቅ ሆነ፣ ተሸፈነ።

አዋጠ ግ አበላ፣ አጎረሰ ።

ዋጣ ስ (የማ. አጠ.) አገዛዝ፣ ማሰንቆ ተጨዋች።

ዋሪቤ ስ በቀላ አካባቢ የሚበቅል ነጭ ጉራር።

ዌ የ“ወ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ው የ“ው” ፊደል ሳድስ ዘር።

-ው¹ የተወሰነ ነገር አመልካች ምእላድ፤ መስተሃምር። ሰውዬው/ገቢያው።

-ው² 1. በግስ መጨረሻ እየገባ “እሱን” የሚለውን ተሳቢ የሚያመለክት ምእላድ። ጠሬው/ገደለው። 2. በግስ መጨረሻ እየገባ “ለእሱ” የሚለውን ትርጉም የሚያመጣ ምእላድ። ሰጠው/ነገረው።

ውሃ ስ በዝናብ መልክ የሚወርድ፤ በምንጭነት የሚፈልቅና በሃይቅ፡ በኩሬ፡ በባህር፡ በወንዝ የሚገኝ ለመጠጥ፥ ለሌሎችም አገልግሎቶች የሚውል ፈሳሽ፡ የሁለት እጅ ሃይድሮጅንና የአንድ እጅ አክሲጅን ውኑድ።

በውሃ ይለቅ እዲስ ልብስ ለለበሰ ወይም ለገባ ሰው የሚነገር ምርቃት።

ውሃ ሆነ 1. ቀጠነ፤ ጣእመ፥ ሃይሉ ቀነሰ። 2. ደነገጠ፤ ከው አለ ። 3. ጠረሰ፤ አላንክ አለ (ጥርስ)። 4. ቀለጠ፤ ሟሟ።

ውሃ ቀጠነ አለ ምክንያት ሊሆን የማይገባን ነገር እንደምክንያት አድርጎ ጠብ ፈለገ ።

ውሃ ቅዳ ውሃ መልስ የተለየ ውጤት የማይኖረው፤ ድርጊቱ ቢደጋገምም ውጤቱ ያው አንድ አይነት ነገር ብቻ በመሆኑ ልፋት እንጂ ለውጥ የለለው።

ውሃ ቋጠረ 1. በተለያዩ ምክንያት (በህመም፡ በቃጠሉ፡...) ውሃ መሰል ፈሳሽ ያዘ፡ አዘለ (እጅ፡ እግር፡...)። 2. ውሃ ያዘ፡ አቆረ፡ አጠራቀመ (መሬቱ፡ መንገዱ፡...)።

ውሃ በላው 1. በውሃ ሙላት አደጋ ሞተ። 2. ድራሹ ጠፋ፤ የት እንደሄደ ሳይታወቅ ቀረ፤ አልም አለ። 3. መኖ፤ ከንቱ ሆኖ ቀረ።

ውሃ ቢወቅጡት እምቦጭ ለውጥ ለማስገኘት ጥረት ቢደረግም ተመልሶ ያንኑ ሆኖ መገኘት፤ አለመሻሻል፤ ለውጥ አለማሳየት ።

ውሃ አሳየውም ፊደም አልታጠበም፤ ውሃ አልነካውም።

ውሃ ወረደ ከወንዝ፤ ከምንጭ፡...ውሃ ለመቅዳት ሄደ።

ውሃ ወሰደው 1. በውሃ ሙላት አደጋ ሞተ። 2. በመጠጥ ሰከረ።

ውሃ ውሃ አለ 1. ቀጠነ፤ ሳይጣፍጥ ቀረ፤ ጣእም አጣ (ለምሳሌ ጠላ፤ ጠጅ፡...)። 2. ደከመ፤ አለከለከ (በመሮጥ፤ ዳገት በመውጣት፡...)።

ውሃ ውሃ አሰኘ አደከመ።

ውሃ ያነሳል ብዙ ውሃ ይፈልጋል (ለምሳሌ የሚሰካ ዱቄት)።

ውሃ ጠጣ ጠፋ፤ ቀለጠ፤ ታጣ (ገንዘቡ፤ ንብረቱ፡...)።

የውሃ መንገድ አደረገው ብዙ ጊዜ ተመላለሰበት።

የውሃ ሽታ ሆነ ጠፋ፤ ብዙ ጊዜ ሳይታይ ቆየ።

ውሃ ልክ ስ 1. የቤት ጉድግዳ፤ ወለል፡...ትክክለኛና ቀጥ ያለ ገፅታ ይዞ መገኘትና አለመገኘት፤ አቀማመጡ በውሃ ወለል ልክ መሆኑና አለመሆኑ። ውሃ ልክ አልተስተካከለም። 2. ጉድግዳ፤ ወለል፡...አባጣ ጎባጣ መሆን አለመሆኑ የሚለካበት፤ የሚቀልል ውሃ ውስጡ ያለበት ባለመስተዋት መሰሪያ። 3 በቤት ጉድግዳ ስር ከውጪ በኩል ጉድግዳውን አቅፎና ከመሬት ከፍ ብሎ ዙሪያውን የሚገነባ መደብ መሰል ግንብ።

ውሃ ሙላት ስ በዝናብ ምክንያት የሚመጣ ጎርፍ፤ ሃይለኛ ውሃ።

ውሃ ሰማያዊ ተ ፊክ የሚል ሰማያዊ።

ውሃ ሽንት ስ ሽንት ብቻ (አይ) ምድርን የማይጨምር መሆኑን ለማመልከት።

ውሃ ቀለም ስ በውሃ የሚበጠበጥ ቀለም ።

ውሃ አጣጭ ስ ባል ወይም ሚስት፤ የትዳር ባደኛ ።

ውሃ ዋና “ዋኘ” ስር “ዋኘ”ን ተመ.

ውሃ ገብ ውሃ ያለበትና ለመስጥ እርሻ የሚያመች መሬት ።

ውሃ ጥርስ ስ የፀዳ ወይም እድፍ፤ ልማም የማይዘ ጥርስ ።

[የ] ውሃ ቆጣሪ ስ ከቧንቧ የተጠቀሙበትን የውሃ መጠን የሚቆጥር፤ የሚመዘግብ መሰሪያ ።

የውሃ እናት ስ 1. በረጋ ውሃ ላይ የምትዋኝ፤ የምትዘር ጠቆ ያለችና ከጥንዚዛ አነስ የምትል የነፍሳት አይነት። 2. (ዘይ.) ብዙ ውሃ የሚጠጣ ሰው ።

የውሃ ወፍጮ ስ በውሃ ሃይል የሚሰራ ወፍጮ።

የውሃ ጉድጓድ ስ ውሃ የሚቀዳበት ወይም የሚወጣበት ጉድጓድ ።

የውሃ ጋን ስ ለአንድ ለተወሰነ አካባቢ መገልገያ የሚሆን ውሃ ማጠራቀሚያ፤ ማከማቻ።

የውሃ ግድብ ስ ለተለያዩ አገልግሎት ሊውል የሚችል ወሬጅ ውሃን እግደ ለመያዝና በከፍተኛ መጠን ለማከማቻት የሚችል በግንብ የሚሰራ የውሃ መከተሪያ ።

የውሃ ጎማ ስ አትክልትን ውሃ ለማጠጣት፤ ውሃን ከአንድ ቦታ ስለ ወደ ሌላ ቦታ ለመውሰድ፡...የሚያገለግል እንደ ቲቦ ሆኖ

በረጅሙ የተሰራና የሚጠቀሰል ገማ ::
 የውሃ ጥም ስ የውሃ፣ የመጠጥ ፍላጎት ::
 ውህደት “ዋሃደ” ስር ተመ.
 ውለታ “ዋለ²” ስር ተመ.
 ውለን¹ ስ የጆሮ ያለመስማት ችግር፣ የጆሮ መዘጋት፣ መደንቆር ::
 ውለናም ት (ስድብ) 1. ጆሮው የማይሰማ፡፡ 2. ደንቆሮ፣ ደደብ ::
 ውለን² ስ ያልሞላ የእህል ስፍር፣ ድርብብ፡፡
 ውለኛ “ዋለ²” ስር ተመ.
 ውሊጥ ውሊጥ አለ ግ እንድ ጊዜ ወደ ግራ እንደ ጊዜ ወደ ቀኝ እያለ አስቸገረ፡ እንድ መስመር አልይዝ አለ፡፡
 ውላጅ “ወለደ” ስር ተመ.
 ውላ “ዋለ²” ስር ተመ.
 ውላ
 ውላታ ስ እምሮት፣ ትዝታ፡፡
 ውላ አለ ግ እንደ ሱስ ትዝ አለ፡ አማረ፡ ተናፈቀ፡፡
 ውላ ውላ አለ ዝ.ክ.
 ውልምጥምጥ “*ወለመጠ” ስር ተመ.
 ውልቃት “ወለቀ” ስር ተመ.
 ውልቅልቅ ዝ.ክ.
 ውላብልቢት “*ወለበ” ስር ተመ.
 ውላብልብ ዝ.ክ.
 ውላብኝ ስ በእሳት ተጠብቦ የሚበላ የማሽላ እሽት ::
 ውላክስ “ወልካሳ” ን ተመ.
 ውላክፋ ስ መለል መለል ያለ ቁመና ያለው፣ ልጡ ለማሰሪያነት የሚያገለግል የጨቃ ዛፍ አይነት ::
 ውላክፍክፍ “ወለክፈ” ስር ተመ.
 ውላውላ “ወለወለ” ስር ተመ.
 ውላግምት “ወለገመ” ስር ተመ.
 ውላግድ “ወለገደ” ስር ተመ.
 ውላግድግድ ዝ.ክ.
 ውላፍስፍስ “ወለፈስ” ስር ተመ.
 ውሎ “ዋለ¹” ስር ተመ.
 ውሎ አበል ዝ.ክ.
 ውሪ ስ (የን.አኒ.) ትንሽ ልጅ ::
 ውሪያ ስ መልኩ ቢሜነት ያለው የወፍ አይነት፡፡
 ውራ ስ ሱን ውስጥ ለውስጥ እየሰደደ የሚንሰራፋ የሳር አይነት፡፡

ውራ ት በውድድር፣ በእሽቅድድም መወረጃ የወጣ ::
 ውራጅ “ወረደ” ስር ተመ.
 ውር¹
 ውር አለ ግ ጠራ (ድመትን)፡፡
 ውሮ ለድመት መጥሪያነት የሚያገለግል ቃል፡፡
 ውር²
 ውር ውር አለ ግ በብዛት ሳይሆን አልፎ አልፎ ሲንተሳቀስ፣ ሲመላለስ ታቸ፡፡
 ውርርድ “ወረደ” ስር ተመ.
 ውርስ “ወረሰ” ስር ተመ.
 ውርባ “ወረበ²” ስር ተመ.
 ውርንጭላ ስ የእህያ ገልገል፣ ውርንጭ እየተባለም ይጠራል ::
 ውርደት “ወረደ” ስር ተመ.
 ውርዴ ዝ.ክ.
 ውርድ ዝ.ክ.
 ውርጃ ዝ.ክ.
 ውርጅብኝ ዝ.ክ.
 ውርጋጥ ስ (የን.አኒ) ለአቅመ አዳም ያልደረሰ፣ ገና እድገቱን ያልወረሰ፣ በአመለካከት፣ በአስተሳሰብ፣... ያልገለመሰ ልጅ ::
 ውርግርግ “*ወረገረገ” ስር ተመ.
 ውርጭ “*ወረጠ¹” ስር ተመ.
 ውሮ “ውር¹” ስር ተመ.
 ውሰት “*ዋሰ²” ስር ተመ.
 ውሱን “ወሰነ” ስር ተመ.
 ውሳኔ ዝ.ክ.
 ውስ ጥጃን ለማባረር፣ የሚያገለግል ቃል፡፡
 ውስ አለ ግ ጥጃን ከለከለ፣ አባረረ፣ አገደ፣ ተው፣ ወይድ አለ፡፡
 ውስልትና “ወሰለተ” ስር ተመ.
 ውስብስብ “*ወሰበሰበ” ስር ተመ.
 ውስን “ወሰነ” ስር ተመ.
 ውስኪ ስ እንደ አጃና ገብስ ከመሳሰለው የእህል ብትል የሚሰራ፣ ከፍተኛ አልኮልነት ያለው መጠጥ፡፡
 ውስያን ስ የእቃ፣ የስጋ መስቀያ፣ ማንጠልጠያ፡፡
 ውስጥ መ. 1. የውጭ ተቃራኒ፣ በስተውጭ ያልሆነ፡፡ 2. ከሞላ ጎደል ዙሪያው ዝግ ሆኖ መሃሉ ከፍትነት፣ ባደነት ያለው፡፡ ጌድጌድ ወገጥ /ገጠ ወገን/ ብርጭቆ ወሰጥ፡፡ 3. ለውጭ ወይም ለሌላ ሰው በገልፅ የማይታይ ነገር፡፡

ሁኔታ። ውሳኔን የማውቀው እኔ ነኝ። 4. በግልፅ በይፋ ሳይሆን በምስጢር። ትእዛዙን በውስጥ ሽረውታል።

በ_ ውስጥ 1. በ_ ጊዜ። በወር ውስጥ ስርፉ ጨረሰው። 2. በተወሰነ ቦታ። ክልል። አካባቢ። በኢትዮጵያ ውስጥ የማይገኝ እቃ ገዝቶልኝ መጣ። 3 መሃከል። በእኔና በእሱ ውስጥ አትግቡ።

ውስጡን ለቆስ 1. ገልጠው ሲያዩት፣ ጉዳዩን ሲረዱት የማይረባ። 2. ጉዳዩ ምስጢር ነው። ለሁሉ አይነገርም ለማለት የሚነገር።

ውስጡ ምስጢር ስ ድብት የሆነ፣ ያልታወቀ ምስጢር።

ውስጡ ወይራ ስ በተላሉ ሊረዱት የማይቻል ምስጢር አዘል አነጋገር ።

ውስጥ ለውስጥ ሳይታይ፣ ሳይታወቅ በምስጢር ።

ውስጥ ልብስ ስ ሴቶች ከቀሚስ ስር የሚለብሱት ብዙውን ጊዜ ስስ የሆነ ገላ ነክ ልብስ ።

ውስጥ ሱሪ ስ ሙታንቲ፣ ገላ ነክ የሆነ አነስተኛ ሱሪ ።

ውስጥ አዋቂ ት 1. ቤተኛ፣ መውጫ መግቢያውንና ሁኔታውን የሚያውቅ፣ ሲገዳ የሚችል (አብዛኛውን ጊዜ ለሊባ የሚነገር)። 2. ምስጢርን በቅርብ የሚያውቅ።

ውስጥ እጅ ስ የእጅ ውስጠኛ ክፍል፣ መሃል እጅ (በእሱን እጅ ስር ተመ)።

ውስጥ እግር ስ መሬት የሚረግጠው ውስጠኛው የእግር ክፍል።

ውስጥ ውስጡን ይፋ ሳይሆን፣ በድብት።

የውስጥ በሽታ በሽታ በውጫዊ አካል ሳይ የማይታይ በሽታ (ለምሳሌ የልብ፣ የአንጀት በሽታ)።

የውስጥ ጉዳይ ሌሎች እንዲገቡበት የማያስፈልግ የራስ ጉዳይ፣ በባለቤቱ ብቻ ሊፈታ የሚገባው የግል ችግር (ብዙውን ጊዜ ለሃገር) ።

ውስጠኛ ት ከውስጥ ያለ፣ በውስጥ በኩል የሆነ።

ውስጣዊ ት 1. የግል፣ የራስ የሆነ። ውስጣዊ ችራቸንን አራባችን እንፈቀለን። 2. በግል፣ እርስ በእርስ፣ በምስጢር። ውስጣዊ ስምምነት አድርገዋል። 3. የውስጥ።

ውሽተኛ "ዋሽ" ስር ተመ.

ውሽታም ዝ.ከ.

ውሽት ዝ.ከ.

ውሻ ስ 1. ከሰው ጋር አብሮ የሚኖር፣ የጌታውን

ቤትና ንብረት የሚጠብቅ ለማዳ አውራ፣ ሰው ወዳጅ፣ ቤት ጠባቂ፣ ያልለመደው ሰው ወይም አውራ ሲመጣ የሚመሳ፣ የሚናከስ። 2. (ስድብ) ልክስክስ፣ ተለማግጭ (በእሱን የቤት እንስሳ ስር ተመ)።

የውሻ ቀስል ያድርግልህ ቀስሉ ቀሉ ደግሞ ለማለት የሚነገር ምርቃት ።

ውሻ በጨው የማይቀምሰው (ዘይ.) አስቀያሚ፣ የማይረባ፣ የማይፈለግ ።

ውሻ ሆኖ (ዘይ.) የማይጨክን፣ የማይቆርጥ፣ ቂም የማይዝ።

የውሻ ምላስ ስ 1. መልኩ ጥቁር አረንጓዴ ሆኖ መለል መለል ብሎ የሚበቅልና በግራ በቀኝ እሾህ ያለው ጠፍጣፋ የእፅዋት አይነት። 2. ጠፍጣፋ ሆኖ በጣም የሳሳ (ብዙውን ጊዜ ለእንጀራ)።

የውሻ ስንደዶ ስ ስንደዶ የሚመስል የሳር አይነት።

የውሻ በሽታ ስ በንክሻ የሚተላለፍ፣ የሚያባብድና ካልታከሙት እስከሞት ሊያደርስ የሚችል የደመ ሞቃት እንስሳት የነርቭ ስርአት በሽታ ።

የውሻ ዝምብ ስ ተርብ ።

ውሻል ስ 1. በንደለ መመሊያ ወይም የነገር ጭግራ። 2. ሽብልቅ። 3. (ስድብ) እራሱን ያልቻለ፣ ለማሟያነት የሚገባ። 4. የሳሳ እስርን ለማጥበቅ የሚገባ አነስተኛ ውታፍ።

ውሻልሽል "ወሽለ" ስር ተመ.

ውሻማ "ወሽመ" ስር ተመ.

ውሻሽ ስ ስሩ ድንች የሚመስል የተክል አይነት።

ውሻባ "ወሽባ" ን ተመ.

ውሻንፍር ስ ንፋስ የተቀላቀለበት አግድም የሚዘንብ ዝናብ፣ ወጨፍ።

ውቂያ "ወቃ" ስር ተመ.

ውቃሪ "ወቀሪ" ስር ተመ.

ውቃቢ ስ 1. ከእያንዳንዱ ሰው ጋር አብሮ ይኖራል የሚባል ጠባቂ መልእክ፣ ውቃቢ አምሳከም ይባላል። 2. ዛሬ፣ ርከስ መንፈስ።

ውቃቢ ራቀው 1. ጥላቤስ ሆነ፣ ተጎሳቀለ። 2. በረከት አጣ ።

ውቃቢ ቀረበው 1. ጥሩ ነገር ገጠመው፣ ተሳካለት። 2. የተረጋጋ ጨዋ ሰው ሆነ፣ ግርማ ሞሰ አገኘ ።

ውቃቢ አስራቀው 1. አስደንገጠው (በጨህት፣ በስድብ፣...)። 2. በረከት አጣጣው።

ውቃቢው ተገፈፈ ለጣም ደነገጠ።

ውቃቢው አልወደደውም ደስ አላለውም፣ አስጠልቶታል (ያየው፣ የተመለከተውና

የቀረበለት፡... ነገር)።
ባለውቃቢ ስ ውቃቢ ያለበት፡ ጠንቋይ፡
ባለዛር።
ውቃቢ ቢስ ጥላቢስ፡ ነጠላ፡ ቀትረ ቀላል፡
ግርማ ምገስ የሌለው ።
ውቃቢ የለሽ ዝ.ከ.
ውቃጭ "ወቀጠ" ስር ተመ.
ውቅራት "ወቀረ" ስር ተመ.
ውቅር ዝ.ከ.
ውቅያኖስ ስ 1. የመሬትን ለስት አራተኛ
የሚሸፍን፡ ጥልቅና በጣም ሰፊ የሆነ ባህር (እንደ
አትላንቲክና ህንድ ውቅያኖስ የመባሰለው)። 2.
(ዘይ.) ጥልቅ፡ ሰፊ።
ውቅጥ "ወቀጠ" ስር ተመ.
ውበት "ዋበ" ስር ተመ.
ውብ ዝ.ከ.
ውታፍ "ወተፈ" ስር ተመ.
ውትርትር "ወተረ" ስር ተመ.
ውትብትብ "ወተበተበ" ስር ተመ.
ውትወታ "ወተወተ" ስር ተመ.
ውትፍትፍ "ወተፈ" ስር ተመ.
ውን
ውን ውን አለ ግ 1. ተነቃነቅ፡ ተወዛወዘ
(ጭራ)። 2. ወጲያ ወጲህ አለ፡ ተዘዋወረ የደከመ
ሰው)።
ውንብድና "ወነበደ" ስር ተመ.
ውንክርክር "ወነከረ" ስር ተመ.
ውካታ "ወካ" ስር ተመ.
ውክልና "ወከለ" ስር ተመ.
ውዝት "ወዘተ" ስር ተመ.
ውዝዋዜ "ወዘወዘ" ስር ተመ.
ውዝግብ "ወዘገበ" ስር ተመ.
ውዝፍ "ወዘፈ" ስር ተመ.
ውዥሞ ስ ውስጠ ክፍትና ረዥም የሆነ፡ በጋያ
የሚጨስ ትንባሆ መጠጫ (ሸንበቆ፡ ቧንቧ፡...)።
ውይይት "ዋየ" ስር ተመ.
ውዳሴ "ወደሰ" ስር ተመ.
ውዳቂ "ወደቀ" ስር ተመ.

ውደላ "ወደለ" ስር ተመ.
ውዴታ "ወደደ" ስር ተመ.
ውድ ዝ.ከ.
ውድማ ስ ሕክ፡ ደን የወረሰው፡ ሰው
የማይኖርበት መሬት።
ውድማ "አውድማ" ን ተመ.
ውድቀት "ወደቀ" ስር ተመ.
ውድቅ ዝ.ከ.
ውድቅት ዝ.ከ.
ውድን "ወደነ" ስር ተመ.
ውድንቢ ስ መልኩ ወርቅማ ሆኖ በጀርባው ላይ
ነጫጭ ሽንትሮች ያለብት፡ ጠመዝግዞ ቀንድ
ያለው፡ ሕክ ባለበት ቆላማ ስፍራዎች መንጋ
ሆኖ የሚታይና ስጋው ለምግብነት የሚያገለግል
የዱር እንስሳ (ስእሉን የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።
ውድድር "ወደረ" ስር ተመ.
ውጉዝ "ወገዝ" ስር ተመ.
ውጊያ "ወጋ" ስር ተመ.
ውጋት ዝ.ከ.
ውጋገን "ወገግ" ስር ተመ.
ውጋጋን "ወገን" ስር "ውጋገን" ን ተመ.
ውግ "ወጋ" ስር ተመ.
ውግዘት "ወገዝ" ስር ተመ.
ውቤት "ወጣ" ስር ተመ.
ውጥረት "ወጠረ" ስር ተመ.
ውጥኔ ስ ወደ ብርቱካንነት መልክ የሚቀርብ
የቀይና የቢጫ ቅልቅል የሆነ የቀለም አይነት ።
ውጥን "ወጠነ" ስር ተመ.
ውጥንቅጥ ፡ የተቀላቀለ፡ የተቀያየጠ፡
የተደባለቀ።
ውጥንቅጡ ወጣ ተመሰቃለ፡ ተደበላለቀ።
ውጪ "ወጣ" ስር "ውጭ" ን ተመ.
ውጭ "ወጣ" ስር ተመ.
ውፋሬ "ወፈረ" ስር "ውፍረት" ን ተመ.
ውፍረት "ወፈረ" ስር ተመ.
ዎ የ"ወ" ፊደል ሳብእ ዘር ።
-ዎ (-ዎት) (የእኩብሮት አጠቃቀም) የሁለተኛ
መደብ፡ ነጠላ ቁጥር እንናዛቢ ምእላድ።
መሳፍዎ።
-ዎች "-አች" ን ተመ.

H

H ከ“ወ” ፊደል ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆሃ) ።

ዘሃ “ዘሃ” ን ተመ.

ዘለለ¹ ግ 1. ወደ ላይ እንግጥ አለ። **ዘሉ የቤቱን ጣራ በእጁ ነሁ**፡ 2. እመር አለ፡ እግሮቹን ማጠፊት ከፍ አድርጎ በማንሳት ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ተንቀሳቀሰ፡ ተሻገረ። **የቦቱን ውሃ በእግሩ ሳይነካ ዘሉ ተሻገረ**። 3. ተሳታፊነት፡ ቦረቀ፡ ጨፈረ። 4. አለፈ፡ ተወ። **ሶስተኛውን ገፅ ዘሉ አራተኛውን አነበቡ**። 5. ከተወሰነው መጠን አለፈ፡ ከፍ አለ፡ በለጠ።

ዘለሀ አትሳደብ ያለምክንያት፡ ከመሬት ተነስተህ አትሳደብ።

ዝላይ ለ 1. ጭፈራ፡ ጨዋታ። 2. መዝለል፡ እንግጥ ማለት።

ዘለል አለ ግ ላት ብሎ ታየ፡ በለጥ አለ።

ተዘለለ ግ ታለፈ፡ ተረላ፡ ተተወ ።

የማይዘለል የማይተው፡ የማይታለፍ፡ ችል የማይባል።

ተዛለለ ግ ተጫወተ፡ ተላፋ ።

መዛለያ ለ 1. መረማመጃ፡ መሸጋገሪያ። 2. የልጆች መጫወቻ ቦታ ።

ዘለለ² ግ በበለላ ወይም በተብላላ ድፍድፍ ላይ ውሃ ጨረሰ፡ ሞላ፡ ሾመ ።

ዝልል ለ በበለላ ወይም በተብላላ ድፍድፍ ላይ ውሃ ከተሞላበት በሂሳ ወዲያው በወንፊት ተጣርቶ ሊጠጣ የሚችል የጠላ አይነት ።

ተዘለለ ግ በበለላ ወይም በተብላላ ድፍድፍ ላይ ውሃ ተጨመረ፡ ተሞላ፡ ተሾመ ።

ዘለላ ለ 1. (የእንግ) አነስተኛ ጠብቃ። 2. ፍራ የተሸጠች አነስተኛ ቅርንጫፍ። **የወይን ዘለላ** ።

ዘለሰ ግ 1. ቆረጠ፡ ጣለ፡ አጋደመ፡ ለሸለሸ (ዘፍን)። 2. አቀረቀረ፡ ደፋ (አንገትን)።

መዘለሻ ለ አነስተኛ መጥረቢያ ።

ዘለሰኛ ለ ግጥሙ ባለ ሁለት ቤት የሆነ፡ ቀስና ዝን ወይም ረገብ ተደርጎ የሚዜም የመሰንቆ ምትና ዜማ ።

ዘለቀ ግ 1. መጣ። **ወደዚህ መጽ ትዘልቃለህ?** 2. አንድን ነገር ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ አከናውነ፡ ጨረሰ፡ ተወጣ። 3. ራቀ። **ዘለቆ ሄደ**። 4. ቆየ፡ ከረመ፡ ሰነበተ። **ከረምቱን አብሮን ዘለቀ**። 5 ከአንድ ወገን ጫፍ በመነሳት፡ በውስጥ በኩል አልፎ በሌላው ወገን ጫፍ በኩል ታየ፡ ብቅ አለ።

ዘለቆታል 1. ገብቶታል፡ በደንብ አውጃል። **ትምህርቱ ዘለቆታል**። 2. እስከ መጨረሻው ሄደል።

ዘለቃ ለ 1. ዘለአለም፡ መጨረሻ። **እስከ ዘለቃው አንገናንም**። 2. ወደፊት። **ያለፈው አልፏል!** **ለዘለቃው ግን ሳስብበት** ።

ዘለቄታ ለ ዘለቃ።

ዘለቄታ የለውም አይቆይም፡ እድሜ የለውም።

ለዘለቄታው ለወደፊቱ፡ እስከመጨረሻው።

ዘላቂ ጥ እስከ መጨረሻ የሚሄድ፡ የሚቆይ።

ዝለቅ ግ ግብ፡ ጎራ በል።

ተዘለቀ ግ ተከናወነ፡ ተፈፀመ፡ ተጨረሰ።

አይዘለቅም በቀላሉ አይገፋም፡ ያስቸግራል፡ እንዲህ በዋዛ የሚወጡት አይደለም።

ተዛለቀ ግ ተቻችሎ ኖረ፡ ቆየ።

አዘለቀ ግ አቆየ፡ አከረመ። አሰነበተ፡ የተወሰነ ጊዜ አደረሰ።

አዛለቀ ግ 1. እስከ መጨረሻው አብሮ ሆነ፡ ቆየ። 2. አዋጣ፡ ጠቀመ። **ሁሉ መጠጣት አያዛልቅም**።

ዘለበት ለ ከብረት፡ ከጥላስቲክ ወይም ከቀንድ፡... የሚሰራ የቀበቶ፡... መቆለፊያ።

ዘለባብቅ “ዘላበደ” ስር ተመ.

ዘለጋጋ ለ ከግድግዳ ጋር ተያይዞ ከአንጨትና ከጭቃ የሚሰራ የእቃ መደርደሪያ።

ዘለአለም (ዘላለም) ተው.ግ. ሁልጊዜ፡ ዘወትር።

ዘለአለማዊ ጥ 1. ቋሚ፡ ኗሪ። 2. መጨረሻ፡ ፍጥሜ የሌለው።

ዘለዘለ ግ 1. ቀራጭ ስጋን በበለት እየሰነጠቀ በመሸገሽን ቅጥትና ርዝማኔ እንዲኖረው አደረገ። 2. በጥርሶ ነክሰ፡ ዘነተረ (አካልን)።3. (ዘይ.) አማ፡ አባዛ (ሰውን)።

ዘለዘል(ዘለዘልቱ) ጥ (ስድብ) 1. ዘልዛላ። 2. ዘዋሪ፡ ስራ ፊት፡ ማጋጣ።

ዘልዛላ ጥ 1. (ስድብ) ባለጌ፡ ስድ አደግ። 2. (ስድብ) ዘዋሪ፡ ስራ ፊት። 3. ያለአግባብ በጣም የረዘመ (ለምሳሌ ልብስ)።

ዝልዝል ለ የተዘለዘለ ስጋ።

ተንዘለዘለ ግ ተንጠለጠለ፡ ውዝውዝ አለ።

ተንዘላዘለ ግ 1. ስራ ፊቱ ወዲያ ወዲህ አለ፡ ባለገ። 2. አለቅጥ ረዘመ።

ትንዘለዘለ ግ አንጠለጠለ፡ ውዝ ውዝ እንዲል አደረገ።

አንዘላዘለ ግ በአስተዳደግ ጉድለት አባለግ ።

ዘለገ ግ ረዘመ፡ በለጠ፡ ከፍ አለ (በቁመት) ።
ዘለግላጋ ት መለለ፡ ረጅም ቁመት ያለው ።

*ዘለገለገ

ዘልግልግ ት ምልግልግ ።
ዘልግልግ አለ ግ ተዘለገለገ፡ ማለገ፡
ሙሉጭላጭ አለ ።
ተዘለገለገ ግ እንደለግላ፡ ተጎተተ፡ ተምለገለገ፡
ግለገ።
እዘለገለገ ግ አምለገለገ፡ አዝረበረበ።

ዘለግላጋ "ዘለገ" ስር ተመ.

ዘለገሰ ግ ሲፅፍ ወይም ሲያነብ ቃልን፡
ፈደልን፡... እየዘለለ፡ እየገደፈ ሃፈ፡ አነበበ።
ዘልጉሰ ት 1. በጥንቃቄ ያልተፃፈ፡ የተገደፈ
(ፅሁፍ)። 2. ጥንቃቄ የሌለው፡ ግድ የለሽ።

ዘለፈ¹ ግ ነቀፈ፡ ሰደበ።

ዘለፋ ስ ነቀፋ፡ ሰደብ፡ ቁጣ።

ዘለፊያ ዝ.ክ.

ዘለፈ² ግ 1. ዘለሰ፡ ጣለ፡ አጋደመ(ዛፍን፡...)። 2.
ዘንበለ፡ ደፋ አደረገ (አንገትን)።
መዘለፊያ ስ ትንሽ መጥረቢያ።

*ዘለፈለፈ

ዘልፍልፍ(ዘለፍላፋ) ት 1. አቅመቢስ፡
ደካማ። 2. ለሰላላ፡ ዝንፍልፍል።
ዘልፍልፍ አለ ግ ተዘለፈለፈ።
ዘልፍልፍ አደረገ ግ አዘለፈለፈ።
ተዘለፈለፈ ግ ዛለ፡ አቅም አጣ፡ ደከመ፡
ተልፈሰፈሰ።
አዘለፈለፈ ግ አዛለ፡ አቅም አጣ፡ አደከመ።

ዘለፋ "ዘለፈ" ስር ተመ.

ዘለፍላፋ "ዘለፈለፈ" ስር "ዘልፍልፍ"ን
ተመ.

ዘላለም "ዘለአለም" ን ተመ.

ዘላቂ "ዘለቀ" ስር ተመ.

ዘላበደ ግ ያልተያያዘና እውነትነት የሌለው ነገር
ተናገረ፡ ቀባጠረ፡ ቀላመደ።

ዘላባጅ ት ቀላግጅ፡ ቀባጣሪ።

ዘለባብዳ ዝ.ክ.

ዘላን ስ 1. አንድ ቦታ ላይ ቋሚ የሆነ መኖሪያ
ቤት የሌለው፡ ለከብተቹ ሳርና ውሃ ለማግኘት
ሲል እንደየወቅቱ ሁኔታ ከቦታ ወደ ቦታ
እየተዘዋወረ የሚኖር ህዝብ። 2. (ዘይ.)
ተቆጣጣሪና ቋሚ አድራሻ የሌለው፡ በፈለገበት
የሚያድር ሰው።

ዘልቆሲታል "ዘለቀ" ስር ተመ.

ዘልዘልቱ "ዘለዘለ" ስር "ዘልዛላ" ን ተመ.
ዘልዛላ "ዘለዘለ" ስር ተመ.

ዘመመ¹ ግ 1. አዘነበለ፡ አጋደለ። 2. ዝማሚ
ተብሎ የሚጠራውን የዜማ ስልት ተከትሎ
መቋሚያውን (ዘንጉን) ወደግራና ወደቀኝ፡...
በማወዛወግ አብሮ እየተንቀሳቀሰ
እዜመ(ደብተራ)።

ዝማሚ ስ ከሰውነትና ከመቋሚያ ውዝዋዜ
ጋር እየተቀናጀ የሚዜም የአቋቋም የዜማ
ስልት።

እዘመመ ግ አዘነበለ፡ አጋደለ።

እዝማሚያ ስ ዝንባሌ፡ አካሄድ፡ አቅጣጫ
(የነገር፡ የአስተሳሰብ፡ የፍላጎት፡...)።

ዘመመ² ግ የእህልን ነዶ ሞላ ቅርፅ አስይዞ
ከመረ።

ዘመመጊት ስ ቀላ የሚልና ምስጥ ወይም
ጉንዳን የሚመስል ነፍሳት።

ዘመረ ግ በድምፁ እያዜመ አመሰገነ፡ እወደሰ፡
ዜማን አሰማ።

መዘምር (ብ.ቁ. መዘምራን) ስ በዜማ
የሚያወድስ፡ የሚያመሰግን፡ የዜማ ባለሙያ
የሆነ ደብተራ።

መዝሙር ስ 1. በዜማ የተዘጋጀና እሁድ
እሁድ በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተ
ክርስቲያን የሚዘመር የያፊድ ድርሰት። 2.
ከላይ የተጠቀሰውን ድርሰት የያዘ መፅሃፍ። 3.
የተወሰነ የዜማ ስልት ተከትሎ በድምፅ የሚዜም
መንፈሳዊ ወይም ስጋዊ ድርሰት።

መዝሙረኛ ስ ዘማሪ፡ መንፈሳዊ ወይም
አለማዊ የመዝሙር ድርሰትን በዜማ የሚያሰማ
(ሰው)።

ዘማሪ (ብ.ቁ. ዘማርያን) ስ መዝሙርን
በዜማ የሚያሰማ፡ መዝሙረኛ።

ዝማሪ ስ 1. ዜማ፡ የወርቅ ዝማሪ ከፋት
ይሰግላ። 2. በዜማ የሚቀርብ ውዳሴ፡ ምስጋና።
3. ከአጣን ሞገር በፊት በቅኔማህሌት የሚባል
ያፈጣዊ የዜማ ድርሰት።

ዝማሪ መዋሰኔት ስ ዝማሪና መዋሰኔት
የሚባሉትን የያፊድ ድርሰቶች በአንድነት የያዘ
የዜማ መፅሃፍ።

እዘመረ ግ.1. ማሲንቆ እየመታ በዜማ ግጥም
ደረደረ፡ ዘፈነ (አዝማሪ)። 2. ሙሀ፡ ፎከረ፡
ደነፋ።

እዝማሪ ስ 1. በባህላዊ የሙዚቃ መሳሪያዎች
እየታጀበ በመዝፈን የሚተዳደር (ሰው)። ት 2.
(ስድብ) ምላሰኛ፡ ተሳዳቢ።

ዘመተ ግ 1. ሂደት፡ ተጓዘ (ለጦርነት፡ ለውጊያ
ወይም ለሌላ ተግባር)። 2. ተስፋፋ፡ ተናኘ፡
ተሰራጨ (በሽታ፡ ወሬ፡...)። 3. ተንሰራፋ፡

ተራባ (አትክልት፡...)።

ዘመቻ ስ 1. ለጦርነት የሚደረግ እንቅስቃሴ፡ ነዝ። 2. በተወሰነ ጊዜ ውስጥ እንዲጠናቀቅ በህብረትና በርብርብ የሚከናወን ተግባር።

ዘማች ስ ወደ ዘመቻ ለመሄድ በዝግጅት ላይ ያለ ወይም የዘመተ ሰው።

ዘማች አሞራ ስ ወቅቶችን እየጠበቀ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ በመዘዋወር የሚኖር የአሞራ አይነት።

ተዛመተ ግ ተራባ፡ ተስፋፋ፡ ተናኘ (በሽታ፡ ወሬ፡...)።

አዘመተ ግ 1. በጦርነት ወይም በሌላ ስራ ላይ አሰማራ። 2. ግንዱ የራሱን ስርና ቅርንጫፍ በማውጣት እየተራባ እንዲሂድ ለማድረግ ከስራ ሳይነቀል ቅርንጫፉን አፈር ውስጥ እንዲታይምና ከወደ አናቱ ብቻ ቀጥ ብሎ እንዲቆም በማድረግ አራባ።

አዝማች ስ 1. የዘማችን አለቃ ወይም መሪ። 2. በዜማ፡ በዘፈን ወይም በግጥም ስንኞች መካከል አልፎ አልፎ ጣሊቃ እየገባ በመደጋገም የሚባል የዜማ፡ የዘፈን፡ የግጥም ቃል ወይም ሃረግ።

አዛመተ ግ 1. አሰራጩ፡ አዳረሰ፡ ነዛ። 2. አለማ፡ አራባ፡ አባዛ።

ዘመነ(ዘበነ) ግ ዘመናይ ሆነ።

ዘመን(ብ.ቁ.ዘመናት) ስ ጊዜ፡ ወቅት፡ አመት።

ለዘመናት ለረጅም ጊዜ፡ ለብዙ አመታት።

ዘመነ ሃዲስ ስ ከክርስቶስ ልደት ወዲህ ያለው ጊዜ፡ ዘመን።

ዘመነ ሉቃስ ስ በዘመነ ማርቆስና በዘመነ ዮሃንስ መካከል ያለው አመት፡ ጊዜ፡ ዘመን።

ዘመነ መሳፍንት ስ በኢትዮጵያ ክላስካ ስምንተኛው መቶ ክፍለ ዘመን አጋማሽ እስከ አራራ ዘመናቸው መቶ ክፍለ ዘመን አጋማሽ ድረስ ስልጣን በመሳፍንት ተከፋፍሎ የነበረበት ጊዜ።

ዘመነ ማርቆስ ስ በዘመነ ማቴዎስና በዘመነ ሉቃስ መካከል ያለው አመት፡ ጊዜ፡ ዘመን።

ዘመነ ማቴዎስ ስ በዘመነ ዮሃንስና በዘመነ ማርቆስ መካከል ያለው አመት፡ ጊዜ፡ ዘመን።

ዘመነ ብሉይ ስ የአረብ ዘመን።

ዘመነ አስተርእዮ ስ ከጥምቀት (ከጥር 11 ቀን ጀምሮ) እስከ ሁዳዴ ያም መግቢያ ያለው ወቅት፡ ጊዜ።

ዘመነ እንኮዩ ስ በማንኛውም በኩል ችግር የሌለበት ደግ ጊዜ።

ዘመነ ዮሃንስ ስ በዘመነ ሉቃስና በዘመነ

ማቴዎስ መካከል ያለው ጊዜ፡ ዘመን፡ አመት።

ዘመነ ግርንቢጥ/ገልምቢጥ ስ እውነት የጠፋበት፡ ሃሰት የሰፈነበት ጊዜ፡ ነገሩ ሁሉ የተገላበጠሽ የሆነበት፡ የነበረው ባህል፡ ልምድ፡... የተለወጠበት ጊዜ።

ዘመነ ፅጌ ስ ከመስከረም 26 እስከ ህዳር 6 ቀን ያለው ጊዜ፡ የአባባ ወቅት።

ዘመን መለወጫ ስ የአመቱ የመጀመሪያ ቀን፡ እንቁጣጣሽ፡ እንደ ኢትዮጵያ የቀን አቆጣጠር መስከረም አንድ ቀን።

ዘመን አመጣሽ ስ አዲስ የተፈለለ፡ የተሰራ፡ የመጣ፡ የታየ፡ የተገኘ።

ዘመናዊ ስ 1. በአይነቱ ወይም በሁኔታው አዲስ የሆነ። 2. በወቅቱ ያለውን አዲስ ሁኔታ (የአስተሳሰብ፡ የአኗኗር፡...) የሚከተል።

ዘመናይ (ዘበናይ) ስ 1. ባለጊዜ፡ እንደፈለገው ለመሆን ጊዜ ያመቸው፡ ኑሮው የተሳካለት። 2. የ"ዘመናዊ"ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

ዘመዘመ ግ 1. ለቁልፍ (ለአዝራር) ማገቢያ ተብሎ በልብስ ላይ የሚበጁ የቀዳዳዎችን አፍ፡ የልብስን ጦርዝ ወይም ክፈፍ፡... በከር ቀመቀመ። 2. በበርካታ፡ በወርቅ፡...ላይ የጥልፍ ስራ ስራ፡ ጠለፈ።

ዘምዛሚ ስ የዝምዝማት ስራ ባለሙያ።

ዝምዝማት(ዝምዝም) ስ በወርቅ ወይም በበርካታ፡...ላይ የሚሰሩ ቅምቅማት፡ ጥልፍ።

ተዘመዘመ ግ 1. ዳር ዳሩ በከር ተሰፋ፡ ተቀመቀመ። 2. ጥልፍ ተጠለፈበት (በወርቅ፡ በበርካታ፡... ላይ)።

*ዘመደ

ዘመድ ስ 1. በትውልድ የአባት ወይም የእናት ወገን የሆነ ሰው (ለምሳሌ አገት፡ እክስት፡ የአገት ወይም የእክስት ልጅ)። 2 ወዳጅ።

ዘመድ አፈራ/አበጀ/ዝዛ ዘመድ፡ ወዳጅ አገኘ።

ዘመድ አዝማድ ስ ተወላጅ፡ ዝርያ፡ ወገን፡ ቁጥሩ በርካት ያለ ዘመድ።

የዘመድ ዋጋ ስ በዝምድና፡ በወዳጅነት ወይም በመተዋወቅ የተነሳ አገድን ነገር ከተወሰነው ዋጋ በመቀነስ ለገዢው የሚሸተበት ዋጋ።

ዝምድና ስ 1. ተዛምዶ፡ የዘር ወይም የትውልድ ግንኙነት። 2. መመሳሰል፡ ግንኙነት። ዝምድና ያላቸው ሃሳቦች የበለጠ ቢብራሩ መልካም ነው።

ተዛመደ ግ 1. ተወዳጀ፡ ተሰማ። 2. ተቀላቀለ፡ ተዋሃደ። 3. ተጋጣ፡ በጋብቻ ተሳለረ፡ ተዋለደ።

ተዛምዶ(ተዘምዶ) ስ ምድና ።

አዛመደ ግ 1. አወዳጀ፤ አስማማ። 2. አዋሃደ። 3. አገናዘበ፤ አመሳሰለ፤ አያያዘ፤ አገናኘ ።

አዛማጅ ት አገናኝ።

አዝማች ቅፅል ስ (ሰዊ.) መስተዋምሩ "የ" በሃላፊ አንተፅ ላይ እያፈፈ ግሉን ከስም ጋር የሚያዛምድ ምእላድ፤ መስተዋምራዊ ቅፅልም ይባላል (ለምሳሌ፡- የገባ ያገለግላል በሚለው አነጋገር ውስጥ "የ" አዛማጅ ቅፅል ነው። በአሁኑና በትንቢት ጊዜያት ደግሞ "የም" ወይም "የሚ" ይሆናል። የምትናገረውን አስበህ ተናገር በሚለው ውስጥ "የም" አዛማጅ ቅፅል ነው)።

ዘማሪ "ዘመረ" ስር ተመ.

ዘማች "ዘመተ" ስር ተመ.

ዘማኑም ስ ጥንበ በላ የአሞራ አይነት።

ዘማዊ "ዘሞተ" ስር ተመ.

ዘምቢል "ዘንቢል" ን ተመ.

ዘምባባ "ዘንባባ" ን ተመ.

ዘምናና "ዘበነነ" ስር "ዘብናና" ን ተመ.

ዘምዛሚ "ዘመዘመ" ስር ተመ.

ዘሞተ ግ ሲሰነ፤ አመነዘረ።

ዘማዊ ስ አመንዝራ፤ ሲሰኝ።

ዝሙት ስ ሲሰኝነት፤ ሽርሙጥና፤ አመንዝራነት።

ዝሙት አዳሪ ስ በሽርሙጥና የምትተዳደር ሴት፤ ሴተኛ አዳሪ።

ዝሙተኛ ት ዘማዊ፤ አመንዝራ።

ዘረመትራን(ዘረመትር) ስ የአላ መያዣ ወጥመድ፤ መግለበ።

ዘረመጠ ግ በሃይል ወጋ፤ ቀረቀረ፤ ከተተ፤ ዶላ (ጦር፤ ጋራጣ፤...)።

ዘረምቦ "ዘረንቦ"ን ተመ.

ዘረረ ግ 1. ዘረጋ፤ አሰጣ። 2. አጋደመ። 3. ጣለ፤ ደበለለ።

ተዘረረ ግ 1. ተዘረጋ፤ ተሰጣ። 2. ተጋደመ፤ ወደቀተኛ።

ዘረር ስ ለናፍጭ የሚመስል፤ በየማሳው ውስጥ በቅሌ የሚገኝ የጎመን አይነት፤ ወፍ ዘረር እየተባለም ይጠራል።

ዘረ ቆርጥም "ዘራ" ስር ተመ.

*ዘረበረበ

ተዘረበረበ ግ ተንጠባጠበ (ለሃጭ)።

አዘረበረበ ግ አንጠባጠበ።

*ዘረበበ

ተንዘረበበ ግ ተንጠባጠለ፤ ተንዘለዘለ፤ ወደ ታች ወረደ (ዘንፈር)።

አንዘረበበ ግ አንጠባጠለ፤ አንዘለዘለ፤ ወደታች አወረደ(ዘንፈርን)።

ዘረ ቢስ "ዘራ" ስር ተመ.

ዘረነቀ ግ 1. አለቦታው፤ አለአግባቡ አስገባ፤ ዶላ፤ ወመረ። 2. ዘባረቀ፤ ነገር አበላሸ።

ዘረንቦ (ዘረምቦ) ስ እድሜው አነሳተኛ የሆነ ከሣውት ከፍ የሚል ዶር።

ዘረኛ "ዘራ" ስር ተመ.

ዘረኝነት ዝ.ከ

ዘረ አዳም ዝ.ከ

*ዘረከረከ

ዘረከራካ (ዝርከርከ) ት ጥንቁቅ ያልሆነ፤ ጥንቁቅ፤ ብቃት፤ ጥራት፤... የሚያስገልፍ።

ዝርከራኪ ት የተንጠባጠበ፤ ወደታዳቂ።

ዝርከርከ አለ ግ ተዝረከረከ።

ዝርከርከ አደረገ ግ አዝረከረከ።

ተዝረከረከ ግ 1. ተንጠባጠበ፤ እዚህም እዚያም ተበታተነ። 2. ፅዳት የጎደለው ሆነ፤ በመልክ በመልኩ ያልተሰናዳ ሆነ፤ ምስቅልቅል አለ። 3. ሳይሰበሰብ፤ ሳይከናወን፤ ሳይጠናቀቅ ቀረ። 4. ተጎለጎለ፤ ወጣ፤ ተነገረ(ምስጢር)።

አዝረከረከ ግ 1. አንጠባጠበ፤ ቦታተነ። 2. ያለ ጥንቃቄ አደረገ፤ ሰራ፤... 3. እዚህም እዚያም ምስቅልቅል አደረገ። 4. ሳይሰበሰብ፤ ሳይከናወን፤ ሳይጠናቀቅ ቀረ። 5. ጎለጎለ፤ አወጣ፤ ተናገረ(ምስጢርን)።

ዘረከቦ ት ቀፈታም፤ ሆደ ዘርጣጣ።

ዘረከተ ግ ቀደደ፤ በሽረከ፤ ሽረከተ።

ተዘረከተ ግ ተቀደደ፤ ተሽረከተ።

ዘረከራካ "ዘረከረከ" ስር ተመ.

ዘረዘረ ግ 1. እንደ ገብሰ፤ ሰንደቅ፤ በቆሎ፤ ዘንጋዳ፤... የመሳሰለው ቡቃያ እድገ ማሸት ወይም ማፍራት ጀመረ። 2. ሸክሸከ፤ ጥቅጥቅ እንዳይል አደረገ (ለምሳሌ ሽማግሌ ሽማግሌ)። 3. ነጣጠለ፤ ለየ፤ በተንተን አደረገ። 4. ጥርሱ ላለቀ ማጭድ ጥርስ አበጀ፤ ሞረደ። 5. ጥቅል ገንዘብን ወደ አነሳተኛ ከፍልፋይ ወይም ሽርፍፈፈ ገንዘብ ቀየረ፤ ለወጠ፤ መነዘረ። 6. አለፎ አለፎ ሸበት ጣል ጣል አደረገበት፤ ገብሰ ሆነ (ፀጉር)። 7. ተነተነ፤ ዝርዝር አወጣ፤ ጥቅል የነበረውን አፍታታ።

ዘረዘረች ግ ባል ሳታገባ ጊዜው አለፈባት፤ ቆማ ቀረች(ልጃገረድ)።

መዘራዝር ስ ስራው ሊያልቅ ትንሽ የቀረውና ከፊት ግንድ አካባቢ የደረሰ የሽማ ድር አንድነት እጅብ እያለ ለአሰራር አንዳያስቸግር ሽማግሌው ድፋን በከፊል በከፊል እየመደበ የሚያበጀው ዳጠር፣ ቁጥረት።

መዘራዝር ገባ ተሰርቶ ሊያልቅ ደረሰ (ሽማ)።

መዘርዘር ስ ሪፖርት፣ ዘገባ።

ዘርዘራ ት ያልተጠጋ፣ በየመሃሉ ሰፋ ሰፋ ያለ ከፍተኛ ያለው (ማጭድ፣ ወንፊት፣ ጥርስ፣...)።

ዘርዘራ ወንፊት (ዘይ.) ምስጢር የማይደብት፣ ወሬኛ።

ዘርዘር ስ 1. የጥቅል ገንዘብ ክፍልፋይ፣ ምንዛሪ፣ ሽርፍራፊ። 2. እያንዳንዱ ስም፣ እቃ።...የተመዘገበበት ዕሁፍ። ት 3. በተናጠል ያለ ወይም የተቀመጠ እያንዳንዱ (ነገር)። 4. በደረ ጭንቅላት ላይ እንደ ቁንጮ ሆኖ የሚበታ ስስና ነጠላ ቆዳ፣ ጽልጽም ያልሆነ።

ዘርዘር ዶር። 5. ጥቅጥቅ ያልሆነ፣ የተበታተነ።

በዘርዘር አንድ ባንድ፣ በስፋት። ሄኖውን በዘርዘር ነገረኛ።

ዘርዘር ውስጥ ገባ ስለእያንዳንዱ ጉዳይ በስፋትና በጥልቀት ተናገረ ።

ዘርዘር እርባታ ስ (ሰዋ.) ግስገና ስምን በተለያዩ መደቦች፣ የታና ቁጥር (እኔ፣ አንተ፣ አንቺ፣ እኛ፣...) የመተንተን ተግባር።

ተዘረዘረ ስ 1. አንድ ባንድ ተተነተነ፣ ተዘረ፣ ተጠቀሰ። 2. ወደ ቅንሰኛሽ ገንዘብ ተለወጠ፣ ተመነዘረ (ጥቅሉ ገንዘብ)። 3. ተራራቀ፣ በተን በተን አለ፣ ሳይጠቀጠት፣ ሳይጠጋጋ ቀረ።

ተዘራዘረ ስ ተሰዳደሰ፣ አንዱ የሌላውን ጉድ አወጣ።

አዘረዘረ ስ 1. ማፍራት፣ ፍሬ መያዝ ጀመረ። 2. ሸበተ፣ ገብስማ ሆነ (ፀጉር)። 3. መነዘረ።

*ዘረዘረ

ተንዘረዘረ ስ ተንቀጠቀጠ (በእልህ፣ በቁጣ፣ በህመም፣...)።

አንዘረዘረ ስ አንቀጠቀጠ (እልህ፣ ቁጣ፣ ህመም)።

ዘረገፊ ስ 1. ዘከከከ፣ ጎለጎለ (ከውስጥ)። 2. ደፋ፣ ገለበጠ፣ አራገፊ። 3. አወጣ፣ ዘረዘረ (ምስጢርን)።

ዘርጋፋ ት (ዘይ.) ቦርጫም፣ ሆደ ትልቅ።

ዘርግፍ ዝ.ከ.

ዘርግፍ ወርቅ ስ ከወርቅ የተሰራ የአንገት ጌጥ አይነት።

ዘርግፍግፋ ወጣ 1. ተዘረገፊ፣ ተበታተነ። 2. ተጎለጎለ። 3. (ዘይ.) ገዘፈ፣ ወፈረ (ለውነት)።

ተዘረገፊ ስ 1. ተዘከከከ፣ ተጎለጎለ። 2. ተደፋ፣ ተገለበጠ፣ ተበተነ። 3. ቦርጭ አወጣ፣ በጣም ወፈረ።

ዘረጋ ስ 1. አጋደመ፣ አንጋለለ፣ አስተኛ። 2. ቀጥ አደረገ፣ አረዘመ። በጣቶቹ ዘርጌሱን ለመንካት እጁን ዘረጋ/ዛፋ ቅርንጫፍችን በሰፊው ዘረጋ። 3 ከፊተ፣ ገለጠ። መፅዋትን ዘረጋ። 4. ወጠረ። ዝናብ እንዳይመታው ጥላውን ዘረጋ ።

5. ቀጥ አደረገ፣ አቃና፣ አስተካከለ (የተጣጠፈን፣ የተጨበጠን፣ የተጠገዘዘን፣ የተኮማተረን፣ የጎረበን፣...)። 6. አሰጣ፣ አነጠፈ፣ ዘረፈ። የታጠበውን ልብስ ከሽቦው ላይ ዘረጋ/

ምንጣፋን ከወለሉ ላይ ዘረጋ። 7. ፈታ፣ ተረተረ (የተጠቀለለን)። 8. ጣለ፣ ዘረረ (በዱላ፣ በጥይት፣...)። 9. አቋቋመ፣ አበጀ፣ መሰረተ።

የልግት አውታሮችን ዘረጋ።

ዘርግ ት 1. የተዘረጋ፣ ስታታ፣ ጠፍጣፋ የሆነ። 2. (ስድብ) ሰራፊት፣ ሰነፍ።

ዘርግ ሳህን ስ ስታታ የሆነ ወይም ጎድጓዳነት የለለው የመመገቢያ ሳህን።

ዘርግት አለ ስ ወደቀ (በህመም፣ በሞት፣...)።

ተዘረጋ ስ 1. ተጋደመ፣ ተኛ። 2. ተወጠረ፣ ተገተረ። 3. ቀና፣ ቀጥ አለ፣ ተስተካከለ። 4. ተመሰረተ፣ ተቋቋመ፣ ተዘጋጀ ።

ተዘረጋጋ ስ አቅም አጣ፣ ተዘለፈለፈ፣ ጁ ብሎ ተኛ።

ተንዘራጋ ስ ጁ ብሎ ወደቀ።

አንዘራጋ ስ ከፋኛ ጣለ (በሽታ ሰውን)።

*ዘረጠ

ዘረጠ ት 1. (ስድብ) ፈላም። 2. ፈሪ፣ ቡከን። 3. ሰራፊት፣ አውደልዳይ።

ዘርጣ ት አፋ እንዳመጣለት የሚናገር፣ ተሳዳሲ፣ ምላሰኛ። አፈ ዘርጣ ።

ዘረጥ አለ ስ የፈሰ ድምፅ ተሰማ።

ዘረጥ አደረገ ስ የፈሰ ድምፅ አሰማ።

ዘረጥራጣ(ዘርጥርጥ) ት 1. (ስድብ) ፈላም፣ ፈሱን እንደ አህያ የሚያመህ። 2. ፈሪ፣ ቡከን።

ተንዘረጠ ስ ተንቀጠቀጠ፣ ፈሰ በፊስ ሆነ።

አዘረጠ ስ ፈሱን እንደ አህያ ዘረጥ አደረገ፣ የፈሰ ድምፅ አሰማ።

አዘረጠረጠ ስ 1. አምቀቀቀ፣ አከታትሎ የፈሰ ድምፅ አሰማ፣ አመሀ። 2. አስወነቀ፣ አርበደበደ። 3. ጉድ አስወጣ፣ አስጎለጎለ።

አንዛረጠ ስ 1. እንደ አህያ ፈላ፣ ፈሱን አመሀ፣ አሰማ። 2. አዘከከከ፣ ሰራ ፈታ፣ አውደለደለ።

አንዛራጭ ት ሰራ ፈት፣ አውደልዳይ።

ዘረጠጠ ግ 1. እግርን ሳበ፥ ኅተተ (ለመጣል)።
2. በጥርሱ ዘነጠለ፥ በተረፈ፥ ዘረገፈ፥ ጣለ።
ጅቡ ላህያጥን ዘረጠጣት። 3. ናደ፥ አፈረሰ፥
ዘረገፈ (ከምርን)። 4. ከፈት ከፈት አደረገ፥
አራራቀ። 5. ለአንድ በው የሚገባውን ክብር
ነሳ፥ አዋረደ (በመጥፍ አነጋገር)።

ዘርጣጣ(ዘረጠጥ) ት (ስድብ) ቀብዳዳ፥
ቀፊታም፥ በርጫም።

ዝርጥጥ ዝ.ከ.

ዝርጥጥ አለ ግ 1. ከስፋ ሰፋ ያለ ሆነ።
የአሁኑ ከምር ዝርጥጥ ብሏል። 2. ተንዘረጠጠ።

ተዘረጠጠ ግ ተናደ፥ ፈረሰ (ከምር)።

ተንዘረጠጠ ግ ተንቀበደደ፥ ተንገፈጠጠ፥
በርጫም ሆነ።

አንዘረጠጠ ግ አንገፈጠጠ (ሆድን)።

ዘረጥራጣ *ዘረጠ* ስር ተመ.

ዘረጠ ዝ.ከ.

ዘረፈ ግ 1. ቀጣ፥ ነጠቀ፥ ወሰደ (የሌላውን
ንብረት)። 2. ጊዜ ሳይፈጅበት በአንድ አፍታ
ትኔ አቀነባብር (አሳከቀ) አቀረበ፥ አሰጣ፥
ተናገረ። 3. በጣም በርካሽ ገዛ።

ዘረፋ ስ 1. የሌላን ንብረት በሃይል መውሰድ፥
ትሚያ፥ ንጥቂያ። 2. ጊዜ ሳይፈጅ በፍጥነት
እየተቀነባበረ በቃል የሚነገር የትኔ አደራረሰ። 3.
የርካሽ ገዢ።

ዘራፊ ስ 1. ቀጣኛ፥ ወንበደ፥ ነጣቂ። 2. ጊዜ
ሳይፈጅበት፥ ወዲያው ወዲያው ትኔ የማተናበር፥
የማዘጋጀት፥ የማፍለት ችሎታ ያለው (ለትኔ
ተግራ)።

ዘራፍ ስ 1. ጀግንነትን፥ ልበመሉነትን፥
ድፍረትን፥ ቆራጥነትን፥ አልበገር ባይነትን፥...
በማስመልከት፥ ከፍ ባለ ድምፅ የሚባል ፋከራ፥
የፋከራ አዝማች፥ የድንፋታ ቃል። ት 2. ቸር፥
ለጋስ፥ ሲሰጥ እጁ የማይሳባ። ለገሌ እጁ ዘራፍ
ነው።

ዘራፍ አለ 1. ተቀጣ፥ ደነፋ፥ ለገደት
ይሆናል ላለ። 2. ፍክረ።

ዝርፊያ ስ ትሚያ፥ ንጥቂያ።

ተዘረፈ ግ ተቀጣ፥ ተነጠቀ፥ ንብረቱ
ተወሰደበት።

***ዘረፈ**

ዘርፍ ስ 1. በእንጥፋ፥ በሌላጋ ልብስ፥... ዳር
ዳር ለጌጥ የሚሰራ መርገፍ። 2. ከፍል፥ ወገን።
አጅ. በሌላውም ዘርፍ ብዙ እርምጃዎች
ተወሰደዋል። 3. (ሰዋ.) በአንድነት እንዲናበሱ
ወይም እንዲጣመሩ በሚደረጉ ቃላት ውስጥ 'የ'
የሚያርፍበት ቃል ምጠሪያ። (ለምሳሌ የቤት
ልጅ፥ የእንጀራ እናት፥ ቤተክርስቲያን

(የክርስቲያን ቤት) በሚሉት ሃረጎች ውስጥ፥ ልጅ
የቤት፥ እናት የእንጀራ፥ ክርስቲያን ደግሞ የቤት
ዘርፍ ናቸው)።

ዘረፍራፋ ት 1. ዘርፍ ያለው። 2. ዝርከርከ።
ተዘረፈ ግ ሁለት ወይም ከሁለት የበለጡ ቃላት
ተጣምረው የአንድ ቃል መልክ እንዲይዙና
በአንድነት እንዲነበሱ ተደረገ። ተያያዘ፥ ተጣመረ
(ቃልና ቃል)።

ተዘረፈረፈ ግ 1. ዘርፋ በዛ፥ ረዘመ። 2.
ተዘናፈለ (ፀጉር)። 3. ተዝረከረከ።

አዛረፈ ግ (ሰዋ.) ቃልና ቃልን አጣመረ፥
አናበሰ፥ አያያዘ፥ ዘርፍና ባለቤት አደረገ።

አዝረፈረፈ ግ አዝረከረከ፥ አበላሸ።

***ዘረፈጠ**

ዘረፈጥ (ዘርፋጣ) ት (ስድብ) ከተቀመጠበት
የማይነሳ፥ ሰነፍ፥ ረሀተ፥ ሰራ የማይችል፥ ገልቀ።

ዝርፍጥ ዝ.ከ.

ተዘረፈጠ ግ በሰንፍፍ ወይም በገደላሸነት
እግሩን ዘርግቶ ተቀመጠ።

ተንዘራፈጠ ግ ተመቻችቶ፥ ተደላድሎ፥
እንደልቡ ተቀመጠ።

አንዘራፈጠ ግ አመቻችቶ፥ አደላድሎ
አስቀመጠ።

***ዘረፈፈ**

ዘረፈፍ (ዘርፋፋ) ት 1. ከርፋፋ፥ ቀርፋፋ።
2. በጣም ረጅም በመሆኑ መሬት ሊነሳ የደረሰ
(ለምሳሌ ልብስ፥ የዛፍ ትርጉሜያ)።

ዝርፍፍ አለ ግ ተንዘረፈፈ።

ዝርፍፍ አደረገ ግ አንዘረፈፈ።

ተንዘረፈፈ ግ 1. አለትጥ ረዘመ (ለምሳሌ
ልብስ፥ መጋረጃ)። 2. ተንቀረፈ፥ ተንቀረደ፥
ተጎተተ።

አንዘረፈፈ ግ 1. አለትጥ አስረዘመ (ለምሳሌ
ልብስን)። 2. አንቀረፈ፥ ኅተተ።

ዘረፋ *ዘረፈ* ስር ተመ.

ዘረፍራፋ *ዘረፈ* ስር ተመ.

ዘራ ግ 1. እንዲበቅል በመሬት ላይ በተነ፥ ረወ፥
ነበሰ (ዘርን)። 2. ነፃ፥ አፈረሰ፥ ናኘ (ወሬን፥
በሽታን)። 3. (ዘይ.) በተነ፥ አባከነ (ገንዘብን)።

ዘር ስ 1. ሲከፋት የሚበቅል ፍሬ (የእውጥ፥
የአህል፥...)። 2. ልጅ (የሰው፥ የእንሳባ)። 3.
ወገን፥ ዘመድ፥ ትውልድ፥ ተወላጅ። 4. በግብረ
ሰጋ ግንኙነት ጊዜ ከወንዱ አባል ዘር የሚወጣው
ፈሳሽ። 5 የፈደላት ትርፅ ወይም መልክ። ልጁ
የፈደላትን ዘር በሚገባ ለይቷል።

ዘር ቆጠረ የትውልድ ሃረግን ተነተነ፥ ዘረዘረ።

ዘር ተካ ወለደ።

ዘር ይመስክር ከተም ሆነ ደግ የወላጅ የሰራውጦት በልጅ ላይ ይታይ (በልጅ መባረክ ወይም መረገም ይገለጻል)።

ዘር ይውጣልህ (ምር.) ዘርህ፥ ትውልድህ ይባረክ፥ ደህና ልጆች ይበቀሉበት።

ዘርህ ይለምልም (ምር.) ዘርህ ይባረክ፥ ይበርክት፥ ይብዛ።

ዘረቆርጥም ት 1. የዘሩበትን የማያበቅል (መሬት)። 2. የተማረውን ትምህርት በቶሎ የሚረሳ (ሰው)። 3. የተማረውን ለሌላ ሳያስተምር የቀረ (ምሁር)።

ዘረቢስ ት (የን.አነ.) የመጣበት የማይታወቅ።

ዘረአዳም ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) 1. ለኔቢጢ ወይም ለባይተዋር በነገ የሚደረግ አጠር ያለ የፀሎተ ፍትሃት አይነት። 2. የሰው ዘር።

ዘር ማንዘር (ዘራንዘር) ስ የአንድ ነገር ዝርያ በአጠቃላይ።

የዘር ሃረግ ስ የዘር፥ የትውልድ አመጣጥ፥ ተዛምዶ።

የዘር ልዩነት ስ አንዱን የሰው ዘር በመደገፍና ከፍ ከፍ በማድረግ ሌላውን ዘር የማገለል፥ የመጫን፥ የመለየት፥ የመወቃን ድርጊት።

የዘር መድልዎ ስ በዘር ላይ ተመስርቶ በሰዎች ላይ የሚደረግ አድልዎ፥ ተፅእኖ።

የዘር ወራት ስ ዘር የሚዘራበት ወቅት።

የዘር ግንድ ስ የአንድ ቤተሰብ ወይም ተወላጆች ከዘር ተያይዞ የመጣ ዋነኛው መስመር (የዘር አባት ወይም እናት)።

ዘረኝ ት ስዎችን በዘር ከፋፍሎ የሚያጋጭና በዘር ምክንያት ለአንዱ እያደላ ሌላውን የሚጎዳ፥ የዘረኝነት አስተሳሰብን፥ አመለካከትን የሚያራምድ።

ዘረኝነት ስ የዘር ልዩነት፥ በዘር መድልዎ ላይ የተመሰረተ አስተምህሮ፥ ፖሊሲ አመለካከት።

ዝራት ስ ተዘርቶ የበቀለ የአህል ቡቃያ።

ዝር ስ በማሳ ላይ የተዘራ፥ የተበተነ አህል።

ዝርያ ስ 1. ዘመድ፥ ወገን፥ ነገድ፥ ተወላጅ። 2. አይነት።

ተዘራ ግ 1. በእርሻ ላይ ተበተነ፥ ተረወ (ዘር)። 2. ተሰራው፥ ተራብ።

አዘራ ግ የአህልን ፍሬ ከገለባ ወይም ከእብት ለመለየት ወደላይ እየበተነ አነሳሰ፥ ለንፋስ ሰጠ።

አዘራች ዝል ያዘች፥ አረዝች (ሳም)።

ዘራፊ "ዘረፊ" ስር ተመ.

ዘራፍ ዝ.ክ.

ዘር "ዘራ" ስር ተመ.

ዘርማንዘር ዝ.ክ.

ዘርዛራ "ዘረዘረ" ስር ተመ.

ዘርጋፋ "ዘረገፈ" ስር ተመ.

ዘርጣ "ዘረጠ" ስር ተመ.

ዘርጣጣ "ዘረጠጠ" ስር ተመ.

ዘርጭ እንቧይ ስ ቁመቱ አስተናግር የሚያህል፥ አተር የሚያካክሉ ፍሬዎች ያሉት፥ ግንዱና ትጠሉ ላይ እጅህ ያለበት የአፅዋት አይነት።

ዘርፋጣ "ዘረፈጠ" ስር ተመ.

ዘርፋፋ "ዘረፈፈ" ስር ተመ.

ዘርፍ "ዘረፈ" ስር ተመ.

ዘቀዘቀ ግ 1. የላዩን ወደ ታች አደረገ፥ ገለበጠ፥ ደፋ። 2. ጋዳላ፥ ዘንባላ፥ ቀልዳላ እንዲሆን አደረገ። 3. ጋዳላ፥ ዘንባላ ሆነ፥ አቀለቀለ። 4. ወደ ታች ወረደ፥ አመራ፥ ተጓዘ።

ዘቅዛቅ ት 1. ዘንባላ፥ ጋዳላ፥ ቀልዳላ። 2. ተዳፋት፥ ቀልቀለት (መንገድ)።

ዝቅዝቅ ት 1. ቀልቀለ። 2. ጥለቱ ወይም መቋጫው እንደተሟሰ ጥለት በእግር አትጣጫ እንዲሆን ተደርጎ የተዘጋጀ (ጋቢ፥ ኩቃ)።

ተዘቀዘቀ ግ 1. ከወደ ላይ በኩል የነበረው ወይም ከላይ መሆን የነበረበት ወደታች በኩል ሆነ። 2. ከራሱ በኩል ወደ ታች፥ ከእግሩ በኩል ወደ ላይ ሆነ።

አዘቀዘቀ ግ አቀለቀለ፥ ወደ ታች ወረደ፥ ሄደ።

አዘቀዘቀች በግርጌ በኩል የሚውለውን የጠላ ጫፍ በራሱጌ በኩል እድርጋ ለበሰች፤ አሸረጠች (በነዘን ምክንያት)፤ ዘትዝቃለችም ይባላል።

ዘቅጠ ግ 1. ሰመጠ፥ ዘገጠ፥ ወደ ስር ወረደ (በፈላሽ ውስጥ)። 2. ሰረገ፥ ወደ መሬት ውስጥ ገባ፥ ተቀመጠ (ፈላሽ)። 3. (ዘይ.) በአስተሳሰቡ፥ በአደራጉቱ ብልሹ፥ አጥፊ ሆኖ ተገኘ፥ አሸቀለቀለ ወራዳ ሆነ።

ዝቃጭ ስ ከፈላሽ ስር ተኝቶ የሚገኝ እንደ አተላ ያለ አስር፥ ቆሻሻ።

ዝቃጫም ት (ስድብ) ቆሻሻ።

ዝቅጥቃጭ ስ በብዛቱም ሆነ በአይነቱ በርከት ያለ ዝቃጭ።

አዘቀጠ ግ ዘተጠ።

ዘቃቅቤ (ዝቃቅቤ) ስ በትመምንት የሚያገለግል አስተኝ ተክል፤ ሰብላ።

ዘቅዛቃ "ዘቀዘቀ" ስር ተመ.

ዘበለለ ግ ትልትና ደንዳና የሆነ ላይን ምድር አወጣ፥ ተፀዳዳ።

ዘበተ ፡ 1. ተሳለቀ፣ ቀለደ፣ አሳገጠ፣ አሸግጠ። 2. ዛተ፣ ፎከረ፣ አበፈራራ።

መዘበቻ ስ መሳለቂያ፣ መቀለጃ፣ መተረቻ።

ዘበት ስ ቀልድ፣ ለገጥ፣ ፈዝ፣ ዓልት።

ዘበት ነው ቀልድ ነው፣ አይሆንም፣ አይደረግም።

ዝብብት ስ ስላት፣ ሽሙጥ፣ ፈዝ፣ ዓልት።

ተዘባበተ ፡ ተሳለቀ፣ ቀለደ፣ አሾፈ፣ አፈዘ።

መዘባበቻ ስ 1. መቀለጃ፣ ማሾፊያ፣ መተረቻ። 2. መዛዛቻ፣ መርከከሪያ።

ዘበተረ ፡ ገባቀ፣ ቦተረፈ፣ ዘነተረ።

ዘበት "ዘበተ" ስር ተመ.

ዘበነ "ዘመነ"ን ተመ.

*ዘበነነ

ዘብናና (ዘምናና) ፡ ኩራተኛ፣ ቀብራራ።

ዝብንን አለ ፡ ተዘባነነ።

ዝብንን አደረገ ፡ አዘባነነ።

ተዘባነነ ፡ ተኩራራ፣ ተንቀባረረ።

ተዘባናኝ ፡ ኩራተኛ።

አዘባነነ ፡ አኩራራ፣ አንቀባረረ።

ዘበናይ "ዘመነ" ስር "ዘመናይ"ን ተመ.

ዘበኛ "ዘብ" ስር ተመ.

ዘበዘበ ፡ 1. ነተረከ፣ ነዘዘ፣ ወቀወቀ። 2. ነገር አስረዘ፡ አንዛዛ።

ዘብዛባ ፡ ነትራካ፣ ነዘናዛ፣ ወቅዲቃ። 2. ነገር ተሎ የማይቆርጥ።

ዘበጠ ፡ 1. መታ (በዱላ)። 2. ተለመጠ፣ ጎበጠ። 3. ጎደጎደ (መሬት)።

ዘባጣ ፡ 1. ጎባጣ፣ ለማጣ። 2. የጎደጎደ፣ ረባዳ (መሬት)።

ዘብጥ ዝ.ከ.

ተዘበጠ ፡ ተመታ።

አዘበጠ ፡ 1. ዘባጣ አደረገ። 2. ዘበጠ።

ዘበጠጥ (ዘብጣጣ) ፡ (ስድብ) ቂጣም።

ዘቢብ ስ የደረቀ የወይን ፍሬ።

ዘባ ፡ ጎበጥ አለ፣ ተለመጠ፣ ተጣመመ።

ተዛባ ፡ 1. ጎበጥ አለ፣ ተዛነፈ፣ መስመሩን ለቀቀ። 2. ተሳሳተ፣ ተጣመመ።

አዛባ ፡ 1. አዛነፈ፣ መስመሩን እንዲለት አደረገ። 2. አሳሳተ፣ አጣመመ። ነገሩን አዛብቀ አቀረበ።

ዘባረቀ ፡ 1. አምታታ፣ ደባለቀ፣ አሳሳተ (ሃሳብን ወይም ሌላ ነገርን)። 2. የሆነ ያልሆነውን ተናገረ።

ዘባራቂ ፡ አምታች፣ ነገር የሚያሳክር፣ እንደመጣለት የሚለፈልፍ።

ተዘባረቀ ፡ ተደባለቀ፣ ተቀላቀለ፣ ተምታታ።

ተዘበራረቀ ፡ ተደባለቀ፣ ተመስቃለ፣ ተምታታ፣ ግልፅነት አጣ።

አዘባረቀ ፡ አምታታ፣ አደባለቀ፣ ስርአት አሳጣ።

አዘበራረቀ ፡ አመለቃቀለ፣ አደበላለቀ፣ አምታታ።

ዘባተሎ ስ ቡትቶ፣ የተቀዳደደ ልብስ።

ዘባተሷም ፡ (የጌ. አነ.) ዘባተሎ የሚለብስ፣ ቡቱቷም።

ዘባጣ "ዘበጠ" ስር ተመ.

ዘብ ስ በጥበቃ ስራ ላይ የተመደበ ሰው።

ዘብ ቆመ በጥበቃ ስራ ላይ ሆነ፣ ተሰማራ።

ዘብ ጠባቂ ስ ዘበኛ።

ዘበኛ ስ መሰሪያ ቤቶችን ወይም የግለሰቦችን ቤትና ንብረት የሚጠብቅ ሰው።

ዘብናና "ዘበነነ" ስር ተመ.

ዘብዛባ "ዘበዘበ" ስር ተመ.

ዘብጣጣ "ዘበጠጥ"ን ተመ.

ዘብጥ "ዘበጠ" ስር ተመ.

ዘብጥያ ስ እስር ቤት።

ዘብጥያ ወረደ እስር ቤት ገባ፣ ታሰረ።

*ዘቦጠቦጠ

ዝቡጥቡጥ ፡ 1. የወፈረ፣ የደፈረሰ፣ ያልጠራ (ጠላ ወይም ፈላሽነት ያለው ነገር)። 2. ጓጓላ ያለበት፣ በወጌ ያልተበጠበጠ (ለምሳሌ ተልባ)። 3. በሚያስጠላ ሁኔታ የወፈረ (ሰው)።

ዝቡጥቡጥ አለ ፡ ተዝቦጠቦጠ።

ዝቡጥቡጥ አደረገ ፡ አዝቦጠቦጠ።

ተዝቦጠቦጠ ፡ 1. በወፍራሙ ተበጠበጠ፣ ጓጓላ ሆነ። 2. ያለ ልክ ወፈረ።

አዝቦጠቦጠ ፡ በወፍራሙ በጠበጠ፣ አጓጎለ። 2. ያለ ልክ አወፈረ።

ዘች

ዘች ዘች አለ ፡ ርጥ ርጥ፣ ዘጭ ዘጭ አለ (የወፍራም ሰው አሯሯጥ)።

ዘነቀ ፡ ተየጠ፣ ቀላቀለ፣ ደባለቀ፣ ወመረ።

ዝንቅ ፡ ቅይጥ፣ ድብልቅ፣ ቅልቅል።

ዝንቅ ኢኮኖሚ ስ ቅይጥ ኢኮኖሚ።

ተዘነቀ ፡ ተቀላቀለ፣ ተቀየጠ፣ ተደባለቀ።

ተዛነቀ ዝ.ከ.

አዛነቀ ፡ አደባለቀ፣ አቀያየጠ።

ዘነቆለ ግ ወጋ፥ ጠነቆለ፥ ደነቆለ።

ዘንቁል ት የነገር ስልት የማያውቅ፥ ዘባራቂ፥ ነገር የሚያበላሽ።

ዘነበ (ዘነመ) ግ ከሰማይ፥ ከዳመና ወስጥ ዝናብ ወረደ፥ ወደ መሬት ተንጠባጠበ።

ዘነበለት አገኘ (ገንዘብ)።

ዝናብ (ዝናም) ስ ከላይ፥ ከሰማይ፥ ከዳመና ወደ መሬት የሚወርድ የውሃ ነጠብጣብ።

ዝናቡን ለግዷል በቂ ዝናብ ዘንቧል።

ዝናቡን ቀዳው በግም ዘነበ።

ዝናብ መታው / ደበደበው ዝናብ አበሰበሰው፥ ዘነበበት።

ዝናብ ጣለ ዝናብ ዘነበ።

የዝናብ ልብስ ስ ውሃ የማያስገባ፥ በዝናብ ጊዜ የሚለበስ ልብስ።

ዝናባማ ት ዝናብ የሚበዛበት፥ ብዙ ጊዜ የሚዘነበበት (በታ፥ አካባቢ፥ ነገር፥ ...)።

ዘነበን ግ 1. ዝናብ እንዲጥል አደረገ። 2. (ዘይ.) አጥንደገደ (ሰድብን፥ ...)።

*ዘነበለ

ዘንባላ ት ወደ አንድ ወገን ጋደል፥ ዘመም ያለ።

ዘንባሌ ስ 1. አዝማሚያ። 2. ምርጫ፥ ፍላጎት። የሰነድ ምንጫ ላለው።

ዘንበል አለ ግ 1. ወደ አንድ ወገን ዘመም፥ ጋደል አለ። 2. ወደ አንድ ወገን አደላ።

ዘንበል አደረገ ግ ጋደል፥ ዘመም አደረገ።

አዘነበለ ግ 1. አጋደለ፥ አዘመመ። 2. አደላ (የፍላጎት፥ የምርጫ)።

ዘነተረ ግ ቦጨቀ፥ ቦተረፈ።

ተዘነተረ ግ ተቦጨቀ፥ ተቦተረፈ።

*ዘነከተ

ዘንካታ ት የማረ፥ ውብ፥ መለሉ።

ተዘናከተ ግ ተዋበ፥ ለማረ (በአረግመድ፥...)።

ዘነከነ ግ ከፋፈለ፥ ሸነሸነ፥ አደላደለ።

ዝነዘና ስ ሸነሸና፥ ድልደላ።

ተዘናዘነ ግ ተከፋፈለ።

አዘናዘነ ግ ሸነሸነ፥ አከፋፈለ።

ዘነዘና¹ ስ ከወፍራም እንጨት ወይም ከብረት የተሰራ መውቀጫ፥ የመውቀጫ ግልገል (በእሉን መውቀጫ ስር ተመ.)።

ዘነዘና² ስ 1. ውስጠ ክፍት የሆነ የእፅዋት አይነት። 2. ከዘነዘና እንጨት የሚሰራ ውጥም፥ የጋያ ጫብ መማሂያ።

ዘነጋ ግ ረሳ፥ ሳያስታውስ ቀረ።

ዘንጉ ት 1. የሚረሳ፥ የማያስታውስ። 2. ቸልተኛ፥ ተላላ።

ዘንጋታ ስ መርሳት።

ተዘነጋ ግ ተረሳ።

ተዘናጋ ግ ሳይጠነቀቅ ቀረ፥ ቸል አለ፥ ተሳፈ።

አዘናጋ ግ 1. አረሳላ፥ አታለለ። 2. አስረሳ።

አዘናጊ ት ሆነ ብሎ የሚያረሳላ።

አዘነጋ ግ አረሳላ፥ አዘናጋ፥ አታለለ።

ዘነጠ ግ 1. ተሸቀረቀረ፥ አማረ፥ አጊጠ፥ ቆነጀ። 2. (ዘይ.) ተኩራራ።

ዘናጭ ት 1. አለባበሉን የሚያሳምር፥ ሽቅርቅር። 2. ጥሩ፥ ሽጋ።

አዘነጠ ግ አሸቀረቀረ፥ አስጊጠ፥ አሳመረ።

ዘነጠለ ግ 1. ቀደደ። 2. ገነጠለ፥ ከዋናው አካል ለየ። 3. ቦጨቀ፥ ቦተረፈ። *ድብ የዘነጠለው ይመስላል።* 4. በዝንጥል መታ፥ ደበደበ። 5. ያካባበብን ስርአት አያበላሽ አነበበ። 6. (ዘይ.) አክብሮት ለሚገባው ሰው ተገቢውን አክብሮት ሳይሰጥ ቀረ (ለምሳሌ "እርሶም" መባል የሚገባቸውን ሰው "አንተ" ወይም "አንቺ" እያለ አናገረ)።

ዘንጣይ ስ ገንጣይ፥ የተገነጠለ የዛፍ ትርንጓዴ ወይም የሌላ አካል ክፍል።

ዘንጥል ዝ.ክ.

ተዘነጠለ ግ 1. ተቀደደ፥ ተሸረከተ። 2. ተቦጨቀ፥ ተቦተረፈ። 3. ተዘነጠፈ፥ ተቆረጠ፥ ተገነጠለ። 4. ቦርጫም ሆነ፥ ሆኖ ተንቀብደደ።

ዘነጠፈ ግ ገነጠለ፥ ዘነጠለ፥ ቆረጠ፥ ቀጠፈ።

ዘንጣፋ ት ረኾም፥ ዝርጋዳ፥ ጥሩ አጽም ያለው።

ዘንጣፊ ት የተቆረጠ ትርንጓዴ።

ተዘነጠፊ ግ 1. ወረደ፥ ዱብ አለ። 2. ተዘረረ፥ ወደቀ።

*ዘነፈ

ዘንፋት ስ ተባለጥ፥ እሳፊ፤ የሽግ ፈርጆች መበላላጥ፥ ያንዱ ፈረጅ ርዝመት ከመንትያው ዝቅ ወይም ከፍ ብሎ መገኘት።

ዘንፍ እንዳትል 1. ከአካባቢው ዞር እንዳትል፥ እንዳትነቃት፥ ወደሌላ እትጣጫ እንዳትሄድ። 2. ቃልህን፥ ሃሳብህን፥... እንዳትቀይር።

ተዛነፈ ግ 1. ከመስመር ወጣ፥ ተዛባ፥ ተንጋደደ። 2. ተበላለጠ፥ እንዱ ከሌላው (ከአጣጥረው) ጋር ርዝመቱ ሳይመጣጠን ቀረ፥ ተረፈ (የነጠላ ወይም የጋቢ ፈርጅ)።

ተዛና ስ ከፍና ዝቅ የማለት፡ ያለመስተካከል ሁኔታ።

አዛኔፈ ግ 1. ከመስመር አወጣ፡ አዛባ፡ እንጋደደ፡ አወላገደ። 2. አበላሰ፡ አንጻ ፈርጅ ከአንጻፍ እንዲያንስ ወይም እንዲበልጥ አደረገ።

*ክንፈለ

ክንፋላ ት 1. ውብና ለሰላላ የሆነ፡ የሚያምር (ለምሳሌ ፀጉር)። 2. አቋሙ የሚማርክ፡ በምቶት የተያዘ፡ ሸበላ፡ ዠርጋጽ።

ተዘናፈለ ግ 1. ረጅምና ለሰላላ ሆኖ አደገ (ፀጉር)። 2. በመጠኑ ጋደም፡ ክንበል አለ (ለምሳሌ የተመቸውና ቁመኛው ያማረ ሰብል)።

ዘና ግ 1. ረታ፡ ቀና፡ ተፍታታ፡ ተዘረጋጋ (ተኩራምቶ፡ ተወማትቶ የነበረ አካል)። 2. ረጋ፡ አረፈ፡ ሃብጥ ጣለ።

ዘና አለ ግ 1. ተዘናጋ። 2. ተመቻቸ፡ ተደላደለ፡ በድሎት ላይ ሆነ።

ተዘና ግ 1. ተፍታታ፡ ተዘረጋጋ። 2. ሃብጥ ጣለ፡ ተደሰተ፡ እንደልቡ ሆነ፡ ተመቻቸ። 3. ቀበጠ፡ ተቀናጣ። 4. ተዘናጋ፡ ቸል አለ።

ተዘናና ግ 1. ተዘና፡ በልዩ ልዩ ነገር ራሱን አስደሰተ። 2. ሰውነቱን አፍታታ። 3. ተኩራራ። 4. ተቀናጣ፡ ቀበጠ።

መዝናኛ ስ የመደሰቻ፡ የማረፊያ ቦታ ወይም ጊዜ።

አዝናና ግ 1. በልዩ ልዩ ነገር አስደሰተ። 2. እንዲፍታታ፡ እንዲዘረጋጋ፡ እንዲመቻቸ፡ እንደልቡ እንዲሆን አደረገ።

አዝናኝ ት አስደሳቸ።

ዘናና ት ቋንቋው ወይም ራሱ ትልቅ ሆኖ ወደ አንድ በኩል ክንበል ያለ።

ዘናቂ "ዘነጠ" ስር ተመ.

ዘንቁል "ዘነቆለ" ስር ተመ.

ዘንቢል (ዘምቢል) ስ ከሰሊን ወይም ከታላ... የሚሰራና በእጅ የሚንጠልጠል የእቃ መያዣ።

ዘንባላ "ዘነበለ" ስር ተመ.

ዘንባባ (ዘምባባ) ስ የሰሊን ዛፍ አይነት።

ዘንቸ ስ ወደ ትልቅ ሪት ወይም ጎተራ ወስጥ ለመግባት ሲፈለግ በመረጋጋጫነት እንዲያገለግል ተብሎ የሪቁን ወይም የጎተራውን ቁመት በማግኘል አገድሞ የሚሰካ እንደሆነ።

ዘንካታ "ዘነከተ" ስር ተመ.

ዘንድ 1. ከስምና ተውላጠ ስም ጋር እየገባ ቦታን፡ በአጠገብ መገኘትን፡ ... የሚያመለክት ቃል። በጽሁፉን እሱ ዘንድ ታገኘዋል/መጻፍ ከሆነ ዘንድ ነው። 2. በትንቢት አንቀፅ ከሚነገር

ግስ ጋር እየገባ ግሱ እንጻያሰር የሚያደርግ ቃል። በዝግጅቱ ላይ ይገኙ ዘንድ ተጋብዘዋል።

ዘንድ ይህ አመት፡ አሁን ያለንበት፡ የያዝነው አመት።

ዘንዶ ስ ርዝመቱና መጠኑ በጣም ትልቅ የሆነ የእባብ አይነት።

ዘንዶ

ዘንጋዳ ስ መጠኑና ቅርፁ ማሸላ የሚመስል የእገጽ አህል።

ዘንግ እንደምርኩዝ ወይም በትር ሆኖ የሚያገለግል ቀጠን፡ ረዘምና ቀጥ ያለ እንደሆነ ወይም ብረት።

ዘንጣፋ "ዘነጠፈ" ስር ተመ.

ዘንፋላ "ዘነፈለ" ስር ተመ.

ዘከረ ግ 1. ሰጠ፡ መፀወተ። 2. በእግዚአብሔር፡ በዓድቃን፡... ስም ዝክር አዘጋጅቶ አበላ፡ አጠጣ። 3. የተዘጋጀውን ጠበል ጠዲት ፀሎት አድርጎ ባረከ። 4. አሰበ፡ አስታወሰ።

መዘከሪያ ስ ፀሎት እንዲደረግበትና እንዲባረክ ከዝክር ድግስ ላይ በትንሹ የሚወሰድ ጠበል ጠዲት።

ዝክር ስ በእግዚአብሔር፡ በዓድቃን፡... ስም የሚዘጋጅ ጠበል ጠዲት፤ ድግስ።

ተዘከረ ግ 1. ሰጠ፡ መፀወተ። 2. ታወሰ፡ ታሰበ። 3. የተዘጋጀው ጠዲት ፀሎት ተደርጎበት ተቆረሰ።

ተዝከር ስ በሙታን ስም የሚዘጋጅ የመታሰቢያ ድግስ (ምግብና መጠጥ)።

ተዝከሩ ተባላ አለቀለት፡ አበቃ።

ተዝከሩ ወጣ 1. አለቀለት፡ አበቃ። 2. ለምት ሰው የእርግ ወይም የሰማንያ ቀን መታሰቢያ ተደገሰለት።

አዘከረ ግ ዝክር አደረገ፡ ደገበ።

አዝከረ ስ የዝክር ድግስ አዘጋጅቶ የሚያበላ፡ የሚያጠግ ሰው።

ክክክክ ግ 1. ከረገፈ፡ አራገፈ፡ ገለበጠ። 2. በሃይል ነከለ፡ በጥርሱ በተረፈ፡ ወጋ። 3. በሰለት ወጋ፡ ቀደደ፡ ዘነጠለ። 4. ዘረዘረ፡ ሸከሸከ፡ ማግን አራርቆ ጣለ። 5. ተፈላጊውንና የማይፈለገውን ሳይለይ በሙሉ አሳለፈ፡ አወረደ (ወንፈት)። 6. (ዘይ.) የሚያውቀውን ሁሉ አወራ፡ ምስጢር አወጣ።

ዘክላካ(ዝክሃክ) ት 1. ዘርዛራ፡ ሽክሽክ፡ ያልተጠቀጠቀ (ልብስ፡ ወንፊት፡...)፡ 2. (ዘይ.) ምስጢር የማይጠብቅ፡ ወሬኛ፡፡

ዘክ ከ ስእስልምና ሃይማኖት ከማንኛውም የቡራውጤት ከአሰር እንድ የሚሰበሰብ አሰራት፡ የአስራት ከፍያ፡ ምዕዋት፡፡

ዘኬ ስ 1. ለተዝካር ተብሎ የሚዘጋጅ እንጀራ፡...፡ 2. ለሙታን ሙታሰቢያ ተብሎ የሚዘጋጅ መከፈል፡ ምግብና መጠጥ፡፡

ዘክላካ “ዘክሃክ” ስር ተመ.

ዘረፈ ግ አዞረ፡ ጠመዘዘ፡ አሽከረከረ፡፡

መዘወሪያ ስ ማዞሪያ፡ መጠምዘዣ፡ እጀታ፡፡

መዘውር ስ 1. ማሽከርከሪያ፡ ማዞሪያ፡ እጀታ፡፡ 2. አንድን ነገር እንዲዘር፡ እንዲሽከረከር የሚያደርግ መኪኒካዊ ጉልበት፡ ሃይል፡፡ 3. ጠፍር፡ ቋድ (የበቅሎ፡ የፈረሰ መሰንክያ)፡፡ 4. የመኪና መሪ፡፡

ዘውውር “ዞረ” ስር ተመ.

ዘወርዋራ “ዞረ” ስር ተመ.

*ዘውተረ

ዘውተር ተው.ግ. ሁል ጊዜ፡ በየእለቱ፡ በየቀኑ፡፡

የዘውተር የሁል ጊዜ፡ የዘውተር ልብሳ የዘውተር ጠባይ፡፡

ተዘውተረ ግ ተደጋገመ፡ የሁልጊዜ ድርጊት ሆነ፡፡

አዘውተረ ግ መላልሶ፡ ደጋግሞ፡ ሁልጊዜ አደረገ፡፡

አዘውታሪ ት አንድን አይነት ድርጊት መላልሶ በየጊዜው የሚፈፅም፡፡

ዘው

ዘው አለ ግ ጥልቅ፡ ግብት አለ፡፡

ዘው ዘው አለ ግ እዚህም እዚያም ገባ፡ ጥልቅ አለ፡፡

ዘው አደረገ ግ ጥልቅ አደረገ፡፡

ዘው ድ ስ ከወርቅ፡ ከእንቁ፡... የሚሰራና ነገስታት እንደአክሊል፡ እንደቆብ በራሳቸው ላይ የሚደፉት የነጋሲነት ግእረግ ምልክት፡፡

ዘው ድ ደፋ ነገሰ፡፡

ዘው ድ ጫነ ዝ.ክ.

የዘው ድ ስርአት ስ በንጉሰ የሚመራ ስርአት፡፡

የዘው ድ አማካሪ ስ የንጉሰ አማካሪ፡፡

ዘው ድ ደፋ ነገሰ፡፡

ዘው ድ ጫነ ዝ.ክ.

የዘው ድ ስርአት ስ በንጉሰ የሚመራ ስርአት፡፡

የዘው ድ አማካሪ ስ የንጉሰ አማካሪ፡፡

የዘው ድ አገዛዝ ስ በንጉሰ የሚመራ ስርአት፡፡

*ዘየመ

ዜማ ስ ቃና፡ ስልትና ተከታታይነት ያለው፡ የተለያዩ የሃዘን ወይም የደስታ ስሜቶችን መግለፅ የሚያስችል ሙዚቃዊ ድምፅ፡፡

ዜማ ሰበረ ዜማው ከስንኛ ወይም ከግጥሙ ምጣኔ ጋር አልጣጣም አለ፡ ተበላሽ፡፡

የዜማ ምልክት ስ እንደ ጭረት፡ ድፋት፡ ደረት (ኅላፊ) ያለ፡ አንድ ዜማ በምን አይነትና እንዴት እንደሚዜም የሚመራ፡ የድምፅ አወጣጥን ሁኔታ የሚያሳይ ምልክት፡፡

የዜማ ቤት ስ (ቤ.ክህ.) መንፈሳዊ የዜማ ትምህርት የሚሰጥበት ትምህርት ቤት፡፡

አዜመ ግ 1. ዜማን አሰማ፡፡ 2. ዘፈነ፡ አንጎራሃረ፡፡

ዘየረ ግ (እስል.) 1. ሰላም አለ፡ ሰላምታ ሰጠ፡፡ 2. በዜማ አወደሰ፡ ምስጋና አቀረበ፡፡ 3. ገበኛ፡ ተላለመ (ቅዱስ የሆኑ ቦታዎችን)፡፡

ዝየራ ስ (እስል.) 1. የእጅ ሰላምታ፡፡ 2. በዜማ የሚተርብ ውዳሊ፡ ምስጋና፡፡ 3. ጉብኝት (ቅዱስ የሆኑ ቦታዎችን)፡፡

ዘየነ ግ አሰጢጠ፡ አሰዋበ፡ ሽለመ፡ አሸቀረቀረ፡ አሳመረ፡፡

ዝይን ት ሽቅርቅር፡ የተዋበ፡ ያማረ፡፡

ተዘየነ ግ አጢጠ፡ አማረ፡ ተሸቀረቀረ፡ ተዋበ፡፡

ዘየደ ግ ብልሃት ፈጠረ፡ አበጀ፡፡

ዘዴ ስ 1. ብልሃት፡ ተጠብ፡ እውቀት፡፡ 2. የአሰራር መንገድ፡ ስልት፡፡

በዘዴ ተው.ግ በብልሃት፡፡

ዘዴኛ ት ብልሃተኛ፡ ጥበበኛ፡ ዘዴ አዋቂ፡፡

ዘዬ ስ 1. ፈሊጥ፡ የአሰራር መንገድ፡፡ 2. ልማድ፡፡ 3. አካባቢያዊ አነጋገር፡ ቀበልኛ፡፡

ዘይቤ ስ 1. ውስጠ ምስጢር ያለው አነጋገር፡፡ 2. በምዕራ፡ በንፅፅር፡፡ አማካይነት ንግግርን በማሰዋብ ስሜትን ለመግለፅ የሚያስችል የአነጋገር ስልት፡፡

በዘይቤ ተናገረ በቅኔ፡ ሰወር አድርጎ ተናገረ፡፡

ዘይቤአዊ አነጋገር ስ በምሳሌ፡ በንፅፅር፡ በሰውኛ፡... አማካይነት ገልቶ ወይም ተውቦ የሚቀርብ አነጋገር፡፡ (ለምሳሌ አንበሳ የሆነ ወንድም አለኝ / እንደ .ርግብ የዋህ ሆነ)፡፡

ዘይቱን ስ ሲበስል የቆዳው ቀለም ቢጫ፡ ውስጡ ደግሞ ቀይ ወይም ነጭ የሚሆንና በትናንሽ ጠንካራ ፍሬዎች የተሞላ፡ ቆዳው ቋምር የሚበላ ሎሚ የሚያክል ፍሬ የሚያፈራ ተክል፡ ፍሬውም ዘይቱን ይባላል፡፡

ዘይት ስ 1. እንደ ኑግ፡ ሰለጥ፡... ካሉ የቅባት እህሉች ወይም እንደ ጉሉ ካሉ ፍሬዎች ተጨምቆ የሚወጣ ወይም ከሌሎች ነገሮች የሚዘጋጅ ቅባትነት ያለውና ከውሃ ጋር ሊቀላቀል የማይችል፡ ለምግብ ማጣፈሚያነት፡ ለቅባትነት የሚያገለግል ፈሳሽ። 2. ከከርስ ምድር ወጥቶ የሚዘጋጅና በልዩ ልዩ ሜካኒካዊ መሳሪያዎች ውስጥ (ለምሳሌ የመኪና ሞተር፡...) ፍትሂያ እንዳይኖር ለመከላከል፡ ለማለስለስ፡... የሚያገለግል፡ ከውሃ ጋር ለመቀላቀል የማይችል፡ ዝልግልግነት ያለው ፈሳሽ።

ዘይት ቀለም ስ ዘይትነት ያለው፡ በእሉችን ወይም ልዩ ልዩ የቀለም ቅቦችን ለመሰራት የሚያገለግል ቀለም።

ዘዴ "ዘየደ" ስር ተመ.

ዘዴኛ ዝ.ከ.

***ዘገመ**

ዘገምታ ስ ዝገታ።

ዘገምተኛ ቅ ዝገተኛ፡ ቀስ የሚል።

አዘገመ ግ በቀስታ፡ በዝገታ ተራመደ፡ ተንቀሳቀሰ።

አዝጋሚ ቅ በቀስታ የሚራመድ፡ የሚሄድ።

አዝጋሚ ለውጥ ስ በቀላሉ ግልፅ ሆኖ የማይታይ፡ ነገር ግን ቀስ በቀስ የሚካሄድ የመጠን ለውጥ።

ዘገር ስ ጦር።

ዘገበ ግ 1. አጠናቀረ፡ አዘጋጀ (ወሬን፡ ሪፖርትን፡...)። 2. ገፈ፡ መዘገበ። 3. ሰበሰበ፡ አከማቸ፡ አጠራቀመ።

ዘገባ ስ 1. ስለ አንድ ነገር የተሰጠ ዝርዝር መግለጫ። 2. የዜና ጥንቅር።

ዘጋቢ ስ ዜና አዘጋጅ፡ አጠናቃሪ።

ዘገነ ግ በእጅ አፈሰ፡ አነሳ፡ ያዘ (እንደ ጥራጥሬ፡... ያሉትን)።

ዝገን ስ 1. ተቀቅሎ ከተመተረ በሂሳ ለብቻው ከተሰራ ሽር ወጥ ጋር ወይም ብቻውን ሊበላ የሚችል ስጋ። 2. የስጋ ጥብስ ወጥ። 3. ዝግኝ።

ዝገኝ (ዝገን) ቅ በአንድ እጅ ብቻ የታፈሰ፡ የተዘገነ (የጥራጥሬ ወይም የሌላ ነገር መጠን)።

ተዘገነ ግ በዝግኝ ተነሳ፡ ታፈሰ፡ ተወሰደ (ጥራጥሬ፡ ውሃ፡...)።

ዘገነኝ ግ ስቀጠጠ ወይም የሚያስፈራ፡ የሚያስደነግጥ ስሜት ፈጠረ።

ዘግናኝ ቅ ስትጣጭ፡ አስደንጋጭ፡ አሳዛኝ፡ የመኪናው አደጋ እጅግ ዘግናኝ ነበር።

ዘገየ ግ ቆየ፡ ወደሂሳ ቀረ፡ ቀስ አለ።

አዘዘየ ግ አቆየ፡ ወደ ሂሳ አስቀረ።

***ዘገጀ**

ዝግጁ ቅ የተዘጋጀ፡ ሰነዱ።

ዝግጅት ስ 1. መሰናዶ። 2. የተጠናቀቀ ወይም የሚጠናቀቅ የስራ ክንውን። 3. አንድን ዕሁፍ፡ ፊልም፡ ትያትር፡... ለተደራስያን በሚቀርብ መልክ የሚዘጋጀት ተግባር።

ተዘጋጀ ግ 1. ተሰናዳ። 2. ተከናወነ፡ ተቀናበረ። 3. ተሰርቶ አለቀ፡ ቀረበ።

ተዘገጃጀ ግ ተሰናዳ።

አዘጋጀ ግ 1. አሰናዳ። 2. አከናወነ። 3. ሰርቶ፡ ፅር አወጣ፡ አቀረበ።

ማዘጋጃ ቤት ስ የከተማን አስተዳደር በተመለከተ የተለያዩ ስራዎችን የሚሰራ መስሪያ ቤት።

አዘጋጅ ስ 1. የትያትርን፡ የፊልምን ዝግጅት የሚሰራ (ሰው)። 2. መፅሄትን፡ ጋዜጣን ወይም መፅሃፍን አጠናቅሮ የሚያወጣ ግለሰብ ወይም ድርጅት። 3. አንድ አይነት ፕሮግራም፡ ሲሚኖር፡ ስብሰባ፡ እንዲካሄድ የሚያደርግ፡ የሚያቀነብር ግለሰብ ወይም ድርጅት።

ዘገጠ ግ ዘቀጠ፡ ሰረገ፡ ሰጠመ።

አዘገጠ ግ 1. አዘቀጠ፡ አሰረገ፡ አሰጠመ። 2. ዘገጠ።

ዘገ¹ "ዘጋ" ስር ተመ.

ዘገ² "ዘጋ" ስር ተመ.

ዘጋ ግ 1. ገጠመ፡ ከደነ፡ ደፈነ (በርን፡ መፅሃፍን፡ ...)። 2. እንዲያቆም፡ እንዲያቋርጥ አደረገ። ፊደሎችን ዘጋግጥሏቸዋል። 3. አገደ፡ ከለከለ (መተላለፊያን፡...)። 4. ከሰው ተለይቶና ቤት ዘግቶ ሰብኢ ያዘ፡ ለብቻው ተቀመጠ (ባህታዊ)። 5. የምግብ ፍላጎት አሳጣ፡ ምግብ ከለከለ፡ አስጠሳ። 6. አጠቃለለ፡ ደመደመ፡ ወረሰ። 7. አንቆ ያዘ፡ አሳናግር አለ። ጉንፋን ድምፅን ዘጋው። 8. (የአራዳ አነ.) ዝም አለ፡ አከፈ። 9. (የአራዳ አነ.) አስጠሊታ፡ አስቀያሚ ሆነ።

መዝጊያ ስ 1. የበር ግጥም፡ ሳንቃ። 2. መክደኛ። 3. ፊደሎ፡ ቧንቧ ወይም ሌላ ነገር በማያስፈልግበት ጊዜ እንዳይሰራ ማቆሚያ። 4. መደምደሚያ፡ ማጠቃለያ (የዕሁፍ፡ የሃሳብ፡ የስብሰባ፡...)።

ዘገ ቅ (ተራ አነ.) ደስ የማይል፡ አስቀያሚ፡ አስጠሊታ።

ዝግ ቅ 1 የተከደነ፡ የተደፈነ፡ የተቆለፈ። 2 የተከለከለ፡ የታገደ (መንገድ)። 3 ሰራ ያቆመ። 4 (ዘይ.) የማይናገር፡ ሁሉንም ነገር በሆዱ አምቆ የሚይዝ።

ዘግ ስብሰባ

ዘግ ስብሰባ ለ ከተፈቀደላቸው የተወሰኑ ሰዎች በስተቀር ሌላ ሳይገባበት የሚካሄድ ስብሰባ።

ዘግ ችሎት ለ ለአደግባይ፣ ለህዝብ ክፍት ሳይሆን የሚመለከታቸው ሰዎች ብቻ ባሉበት የሚካሄድ ችሎት፣ ዳኝነት።

ተዘጋ ግ 1. ተደራጊ። 2. ታገደ፣ ተከለከለ፣ የማያሳልፍ ሆነ። መገንድ ተዘጋ። 3. ዝም አለ። 4. ስራ አቆመ (ት/ቤት፣ ፋብሪካ፣...)።

*ዘጋ

ዘጋ የሚያደራ (ድርጉ)። እንደ ዝሃ ዘጋ ምን ያመላለሳል።

አዘጋ ግ ድር ወይም ዝሃ አደራ፣ ዘጋ።

አዝጋ የ አድራጊ ድርጉ የሚያደራ።

ዘጋቢ "ዘገበ" ስር ተመ.

ዘግናኝ "ዘገነነ" ስር ተመ.

*ዘሳረሳ

ዝጉርጉር (ኸጉርጉር) ት ጠቃጠቆ (የነጥፍ ጥቁር ወይም የተለያዩ ቀለማት ስብጥር)።

ተዝሳረሳ (ተኸሳረሳ) ግ የተለያዩ ቀለማት ስብጥር ወይም ቡራቡራ ሆነ።

አዝሳረሳ(አኸሳረሳ) ግ የተለያዩ ቀለማት ስብጥር ወይም ቡራቡራ አደረገ።

ዘጠረ ግ 1. በብዛት መመሪ፣ ሞጀረ። 2. ገጠገጠ፣ ተከለ (ድንጋጌ)። 3. ነፋ፣ ወጠረ (ሆድን)።

ዝጥር ት ውጥር፣ የተወጠረ።

ተዘጠረ ግ 1. በብዛት ተመመረ፣ ተሞጀረ። 2. ተገጠጠ፣ በብዛት ተተከለ (ድንጋጌ)። 3 ተነፋ፣ ተወጠረ፣ አበጠ።

ዘጠና ለ 1. በሰማንያ ዘጠኝና በዘጠና አንድ መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፣ በአሃዝ ሲገፍ፣ '90' ነው። ት 2. በዛቱ፣ መጠኑ ዘጠኝ ጊዜ አስር ያህል የሆነ። ዘጠና ብር።

ዘጠኝ ለ 1. በሰማንያትና በአስር መካከል ያለ ቁጥር መጠሪያ፣ በአሃዝ ሲገፍ '9' ነው። ት 2. መጠኑ ወይም ብዛቱ በሰማንያትና በአስር መካከል የሆነ። ዘጠኝ መፅደቅ።

*ዘጠዘጠ

ዘጠዘጥ (ዘጥዘጣ) ት (ስድብ) አፋዳሽ፣ አውደልዳይ፣ ያለ ስራ ከወዲያ ወዲህ እያለ የሚያረጋግጥ።

ዘጥ ዘጥ(ዘጭ ዘጭ) አለ ግ 1. አዘጠዘጠ፣ አረጠረጠ። 2. ሩጫ አይሉት ርመጃ አይነት አካሄድ ሄዶ (ብዙውን ጊዜ ወፍራም ሰው)።

አዘጠዘጠ ግ አውደሰደለ፣ አፋደሰ።

አዘጥዛጭ ት ስራ የማይሰራ፣ አውደልዳይ፣ አረጥራጭ።

ዘጥ

ዘጥ አለ (ዘጭ አለ) ግ ዱብ አለ፣ ወደቀ።

ዘጥዛጣ "ዘጠዘጠ" ስር "ዘጠዘጥ"ን ተመ.

ዘጭ አለ "ዘጥ" ስር ተመ.

ዘፈር ለ ዘርፍ።

ዘፈቀ ግ 1. ደፈቀ፣ ነከረ፣ እስገባ፣ አሰመጠ፣ ከተተ (ውሃ ውስጥ)። 2. (ዘይ.) ከተተ፣ እስገባ (እዳ፣ መከራ፣... ውስጥ)።

ዝፍቅ ት (ስድብ) ሞኝ፣ ቴል።

ተዘፈቀ ግ 1. ተነከረ፣ ገባ፣ ሰጠመ (ውሃ ውስጥ)። 2. ገባ (እዳ፣ መከራ፣... ውስጥ)።

ዘፈነ ግ 1. እዜመ፣ እንጎራጎረ (ዘፈነን)። 2. ዘፈንን፣ ዜማን አሰማ (ሬዲዮ፣ ቴፕ)። 3. ተንቀጠቀጠ፣ ተንዘፈዘፈ (ሰውነት)።

ዘፈነብኝ ተረገገብኝ፣ የሰድብና የቁጣ ንግግር ተናገረኝ።

ዘፈን ለ ዜማ፣ እንጎርጉር (አሰማዊ የሆነ)።

ዘፈን አወረደ ዘፈኑን በዜማ፣ በእንጎርጉር መራ፣ አቀነቀነ።

ዘፈን አወጣ አዳዲስ ዘፈኖችን አቀረበ፣ ደረሰ፣ ለህዝብ አሰማ።

ዘፋኝ ት ድምጻዊ ተጫዋች፣ እንጎራጎራ።

አስዘፈነ ግ ሰውን፣ ሬዲዮን ወይም ቴፕን፣ እንዲዘፍን፣ ዘፈን እንዲያሰማ አደረገ።

ዘፈዘፈ ግ 1. እንዲርስ ውሃ ውስጥ ለብዙ ሰአት አቆየ፣ ነከረ፣ ዘፈቀ (ጥራጥራ፣ ልብስን፣ ...)። 2. ከመራ፣ ቀለለ። 3. በብዛት ቆረጠ፣ ረፈረፈ፣ ለሸለሸ (ዛፍን)።

ዘፋዘፍ ት ረዥምና ወፍራም፣ ሰውነተ ከባዳ የሆነ፣ ትርፅቢስ።

ዘፍዛፋ ዝ.ዘ.

ዝፍዝፍ ት 1. እንዲርስ የተነከረ። 2. (ስድብ) ረሀተ፣ ከተቀመጠበት የማይነሳ፣ ሰነፍ።

ተዘፈዘፈ ግ 1. ውሃ ውስጥ ተነከረ (እንዲርስ)። 2. ስራ ሳይሰራ ተቀምጦ ጥለ፣ ተረፈቀ፣ ሰነፈ።

*ዘፈዘፈ

ተንዘፈዘፈ ግ ተንቀጠቀጠ።

አንዘፈዘፈ ግ አንቀጠቀጠ።

*ዘፈጠጠ

ዘፍጣጣ (ዝፍጥጥ) ት ሆደ ዘርጣጣ፣ ገፍጣጣ።

ዝፍጥጥ አለ ግ ተንዘፈጠጠ።

ተንዘፈጠጠ ግ ተንዘረጠጠ፡ ተንገፈጠጠ (ሆድ፡...)።

አንዘፈጠጠ ግ አንዘረጠጠ፡ አንገፈጠጠ፡ (ሆድን፡ ...)።

ዘፈፈ ግ ተንዛፈፈ።

ዘፋፋ ቅ 1. ትልቅነትና ስፋት ያለው (የዛፍ ቅርንጫፍ)። 2. እርዝማኔና ከባድነት ያለው (አካላዊ አቋም)። 3. ዘርፋፋ፡ ሰፊና ረጅም (ልብስ)።

ተንዛፈፈ ግ 1. ሰፋ፡ ተንሰራፋ፡ ተዘረጋ (የዛፍ ቅርንጫፍ)። 2. ተንዘረፈፈ፡ ረዘመ (ልብስ)።

ዘፋኝ "ዘፈነ" ስር ተመ.

ዘፋዘደ "ዘፈዘፈ" ስር ተመ.

ዘፋፋ "ዘፈፈ" ስር ተመ.

ዘፍ

ዘፍ አለ ግ በቁመቱ ሙሉ ወደቀ፡ ተጋደመ።

ዘፍ አደረገ ግ በቁመቱ ሙሉ እንዲወድቅ አደረገ፡ ጣለ።

ዘፍዛፋ "ዘፈዘፈ" ስር ተመ.

ዘፍጣጣ "ዘፈጠጠ" ስር ተመ.

ዙ ዮ "ዘ" ፊደል ካለብ ዘር።

ዙረት "ዙረ" ስር ተመ.

ዙሪያ ዝ.ክ.

ዙር ዝ.ክ.

ዙርያ "ዙረ" ስር "ዙሪያ"ን ተመ.

ዙሮሽ ዝ.ክ.

ዙጣ ት ወፈር ያለ፡ አጭር (ሰው)።

ዙጥ

ዙጥ አደረገ ግ ፈሳ።

ዙፋን ስ 1. የንጉስ መንበር፡ አልጋ። 2. ንጉስ የሚቀመጥበት የተጌጠ ትልቅ ወንበር።

ዙፋን ቤት ስ የንጉስ ዙፋን የሚቀመጥበት ቤት።

ዙፋን ችሎት ስ ንጉስ በዳኝነት የሚቀመጥበት ችሎት።

ዚ ዮ "ዘ" ፊደል ባለስ ዘር።

ዚቅ ስ 1. (እ.አ.ተ.ቤ.) በግህሊት ጊዜ ከመልክ መረገፍ ቀጥሎ በፀናፅልና በከበር እየታጀበ የሚባል ዜግ። 2. የዜግ መፅሃፍ ስም።

ዚቅ አወረደ በከበርና በፀናፅል እየታጀበ አዜመ (ዚቅን)።

ዚቀኛ ት ተረበኛ፡ ተረብ አዋቂ።

ዚጥ ስ ብዙውን ጊዜ እንደሰራ፡ ጃኪት ያለ ልብሰችን ለመቆለፍ ወይም እንደሻንጣ፡ በርሳ የመሳሰሉትን ለመዝጋት የሚያገለግል ተወሳሳቢ ወይም እርስ በርሱ የሚሰካገር ጥርስ ያለው መቆለፊያ፡ ቻርኔልም ይባላል።

ዛ ዮ "ዘ" ፊደል ራብእ ዘር።

ዛህርት ስ ትልቅ ሆድ።

ዛህርታም ት ሆጃም።

ዛለ ግ ደከመ፡ አቅም አጣ፡ ተልፈሰፈሰ።

ዝለት ስ ድካም፡ አቅም ማጣት።

አዛለ ግ አደከመ፡ አቅም አሳጣ፡ አልፈሰፈሰ።

ዛሳ ስፈፍራ ያዘለ የሰንደቅ የገብስ፡ ... ራስ፡ እልፍ። 2. የሰውነት አቋም፡ ቁመፍ።

ዛሳ በርበሬ ስ የበሰለ ወይም የቀላ ቃሪያ።

ዛራም "ዛር" ስር ተመ.

ዛሬ ስ 1. በትናንትና በነፃ መሃል ያለ ጊዜ፡ ያለንበት ቀን። 2. የአሁኑ ዘመን። በዛሬው ጊዜ አሁል ተወዷል።

ዛሬ ነፃ አለ አመነታ፡ ቀጠሮ አበዛ፡ በተፈለገው ጊዜ፡ ቀን፡... ሳያደርግ፡ ሳይፈፀም ቀረ (ጉዳዩን፡...)።

ዛር ስ ውቃስ፡ የሚያስጓፊ ክፉ መንፈስ።

ዛር አንጋሽ ት ጠንቋይ፡ ቃልቻ፡ የዛር ባለግል፡ ዛር እነጋጋሪ ነኝ የሚል።

የዛር ውላጅ ስ ዛር የወለደው፡ ስጋ የለበሰ ጋኔን ነው ተብሎ የሚታመን (ርኩስ መንፈስ)።

የዛር ፈረስ ት ዛር የያዘው (ሰው)።

ዛራም ት 1. ዛር ያለበት። 2. ክልፍልፍል ቀኝታዣ። 3. ቁጡ፡ ነጭጫ።

ዛቀ ግ 1. አፈስ፡ በብዛት ወሰደ። 2. ባጠጠ፡ ግጠጠ፡ ጠረገ። 3. ደነቆለ፡ ጠነቆለ (አይንን)። መዛቂያ ስ እንደ አካፋ፡ ግንኪያ ያለ ግፈሻ፡ ግንሻ እቃ።

ዝቆሽ ነው በትንሽ ዋጋ የተገዛው ነገር በጣም ብዙ ነው።

ተዛቀ ግ 1. ታፈሰ፡ በብዛት ተወሰደ። 2. ተግጠጠ፡ ተጠረገ። 3. በርካሽ ተገኘ።

ዛቀጠ ግ ለፋ፡ ግሰነ።

ዛቆን¹ ግ ጂያቆን ሆነ፡ ዳቆን።

አዛቆን ግ ጂያቆን አደረገ፡ አዳቆን።

ዛቆን² ግ ለፋ፡ ደከመ።

አዛቆን ግ አለፋ፡ አደከመ።

ዛበረ ግ 1. ለፋ፡ ባከነ። 2. ቃዣ፡ ለፈሰፈሰ።

ዛባሪ ት ለፍላፈል፡ ተሳግጆ።

አዛበረ ግ 1. አለፋ፡ አደከመ። 2. አቃዣ፡

እስለፈለፈ።

ዛቢያ ስ 1. የመጥረቢያ፡ የደማ፡... እጅታ። 2. መሬትን መሃል ለመሃል ሰንጥቆ የሚያልፍና መሬት የምትሸከረከርበት የሃላብ መስመር።

ዛቢያ ገንጥል ጉልበታም፥ ፈርጣማ ጡንቻ ያለው (ሰው)።

ዛባሪ "ዛበረ" ስር ተመ.

ዛብ ስ የበትሎ ወይም የፈረሰ ልጓም ቋድ፥ ጠፍር።

ዛት ግ አስፈራራ፥ ጉዳት እንደሚያደርስ ተናገረ፤ ፍከረ።

ዛቻ ስ የማስፈራራት ንግግር፤ ፋከራ።

ዛቲ ስ በቤተክርስቲያን ለሰዎች የሚታደል ከየቤቱ የመጣ የዳቦ፥ የእነባበር፥ የእንጀራ ቁራሽ፥...፤ ጣዲት።

ዛቻ "ዛተ" ስር ተመ.

ዛኒጋባ ስ ጣሪያው ባለ አንድ አትጣጫ ወይም ተፋሰስ የሆነ እነስተኛ ቤት።

ዛንታ ስ ወግ፥ ታሪክ።

ዛዛቲያም "ዛዛዛ" ስር ተመ.

ዛዛቴ ዝ.ከ.

ዛዘለ ግ ረዘመ፥ ተጎተተ፥ተግገለገለ።

ዛዘነ ግ 1 ዞረ፥ ባዘነ፥ናበዘ። 2 ሻፈረ፥ ፈለገ(ዘመት)።

ዛዛኝ ፥ ሻፋዳ።

***ዛዛ**

ዛዛቴ ስ የተጓዛ፥ ከልክ ያለፈ ወረ፥ ነገር።

ዛዛቴያም ፥ ነገር ተሎ የማይቆርጥ፥ ወሬኛ።

ተንዛዛ ግ ከመጠን አለፈ ፥ በጣም በዛ።

አንዛዛ ግ ከመጠን አባለፈ፥በጣም አበዛ።

ዛዛኝ "ዛዘነ" ስር ተመ.

ዛገ ግ አፈር ላይ በመውደቁ ወይም እርጥበት በማግኘቱ፥ ሳይሰራበት በመቆየቱ፥... መልኩ ተቀየረ፥ ተበሳሸ፥ አፈር መሰለ(ብረት)።

ዝገት ስ አፈር ላይ ከመውደቅ፥ እርጥበት ላይ ከመቆየት፥... የተነሳ ብረታ ብረት በሆኑ ነገሮች ላይ የሚደርስ አፈር የመምሰልና የመበላሸት ሁኔታ።

አዛገ ግ አባላሽ፥ ዝገት እንዲይዝ እደረገ(ብረታ ብረትን)።

ዛጎለ ግ ዛጎል መሰለ፥ እንደመገጣት አለ።

ዛጎል ስ በባህር ውስጥ የሚኖሩ አንዳንድ ነፍሳት በሀይወት እያሉ ለሰውነታቸው ጠንካራ ልባስ ሆኗቸው የሚኖርና ከሞቱ በኋላ እንደ ጌጥ የሚያገለግል ጠጣር አካል።

ዛጎል ጣለ ዛጎል መሬት ላይ በመጣል ጠነቀለ።

ዛጎል ጣይ ስ ዛጎል በመበተን የሚጠነቀል ጠንቋይ፥ ሚርተኛ።

ዛጎል በርበሬ ስ ቀይ ጣላ በርበሬ፥ በቀይ ቀለሙ ላይ ነጭ የጣለበትና ጥራቱ ዝቅተኛ የሆነ በርበሬ።

ዛጎልማ ፥ መልኩ፥ ቀለሙ ዛጎል የሚመስል።

ዛፍ ስ 1. ግንድና ቅርንጫፎች ያሉት፡ መጠኑ ትልቅና ትንሽ የሆነ፤ ለረጅም ጊዜ ሊቆይ የሚችል የእዕዋት አይነት። 2. (ዘይ.) ረጅም (ለሰው)።

ዛፍ ቆራጭ ስ ሰራው ዛፍ መቀረጥና መፍለጥ የሆነ መያተኛ ።

ዜ የ "ዘ" ፊደል ሃምስ ዘር ።

ዜማ "ዘዋዋዎ" ስር ተመ.

ዜር ስ ባዶ፥ ምንም፤ በአሃዝ ሲገፍ "0" ነው። ተወዳዳሪዎቹ ያለ ውጤት ዜር ለዜር ተለያዩ።

ዜር ሻማ ስ እጅግ በጣም እነስተኛ የሆነ ብርሃን ያለው የኮረንቲ አምፎል።

ዜና ስ ወሬ።

ዜና መዋለል ስ የቀድሞ ነገስታት የእለት ወይም የጦርነት ውሎአቸው ተመዝግቦ የሚገኝበት መፅሃፍ።

ዜና ማሰራጫ ስ እንደፊደሉ፥ ቲሊቬዥን፥ ጋዜጣ ያለ ዜና ማስተላለፊያ።

ዜና አረፍት ስ የአንድ ሰው የመሞቱ ወሬ።

ዜጋ ስ በአንድ ሃገር ውስጥ በመወለዱ ወይም ፈቃድ በማግኘቱ የተወላጅነት መብት ያለው ሰው።

ዜግነት ስ በአንድ አገር ውስጥ በተወላጅነት ወይም በፈቃድ የሚገኝና ሰውዬው የዚያ አገር ሰው የመሆኑ መገለጫ።

ዝ የ "ዘ" ፊደል ሳድስ ዘር።

ዝሃ(ዘሃ) ስ ድር።

ዝሃ አዘጋ ድር አደራ።

ዝሃ በዝሃ ድር በድር፥ ማንም ድር የሆነ (ልብስ)።

ዝሆኔ ስ እግር የሚያሳብጥ በሽታ፣ ኩባቢ።

ዝሆን (ዝሆን) ስ በጣም ትላልቅ የሆኑና ከከንፈሩ ወደ ውጪ የወጡ ሁለት ጥርቦች፣ ሰፋፊ ጆሮዎችና አንድ ኩምቢ ያለው፣ ምግብ በአብዛኛው ሳርና ቅጠላቅጠል የሆነ ግዙፍ አንሰሳ (ስእሉን የጸር አንሰሳ ስር ተመ.)።።።

የዝሆን ጥርስ ስ በላይ በኩል ከከንፈሩ ውጪ የሆኑት 5 ሜትር ያህል ርዝማኔ ያለው፣ ብዙውን ጊዜ በጊጥነት የሚያገለግል፣ ነጭ ሆኖ ወፍራምና ረጅም ተንድ የሚመስል የዝሆን የውሻ ከራንቻ።

ዝለቅ “ዘለቀ” ስር ተመ.

ዝለት “ዛለ” ስር ተመ.

ዝላይ “ዘለለ”¹ ስር ተመ.

ዝልል “ዘለለ”² ስር ተመ.

ዝልንግድ ት 1. ረሻም፣ ቀውላላ። 2. የማይረባ፣ ሰነፍ ።

ዝልዝል “ዘለዘለ” ስር ተመ.

ዝልጉስ “ዘለጎስ” ስር ተመ.

ዝልጊት ስ የጠላ፣ የጠጅ ማጥለያ ወንፈት፣ ወንጠፍት።

ዝልግልግ “*ዘለገለገ” ስር ተመ.

ዝለፈ.ግ “ዘለፈ.” ስር ተመ.

ዝለፍልፍ “*ዘለፈለፈ” ስር ተመ.

ዝሙተኛ “ዘሞተ” ስር ተመ.

ዝሙት ዝ.ክ.

ዝማሚ “ዘመመ”¹ ስር ተመ.

ዝማም¹ ስ እንዳይበላ ወይም እንዳይጠጣ በከብት እፍ ላይ የሚጠለቅ ቅርጫት መሰል መሸበቢያ፣ ልዳም።

ዝማም² ት ያማረ፣ የተዋበ፣ የተወለወለ።

ዝማም ወርቅ ስ 1. በተደጋጋሚ የተነጠረ ወርቅ። 2. በጆሮ ወይም በእፍንጫ ላይ የሚንጠለጠል ወርቅ።

ዝማሬ “ዘመረ” ስር ተመ.

ዝም

— ብሉ ዝም ነው ጥሩ፣ የማይነቅ፣... ነው።
መፅኖ ብሉ ዝም ነው።

ዝምታ ስ 1. አለመናገር። 2. ፀጥታ።

ዝምተኛ ት ብዙ የማይናገር፣ ጭምት።

ዝም አለ ግ 1. ሳይናገር ቀረ፣ ጭጭ አለ። 2. መልስ ሳይሰጥ ቀረ። 3. ምንም አይነት ርምጃ፣ እንቅስቃሴ ሳያደርግ ቀረ፣ ተወ።

ዝም ብሉ 1. ያለምክንያት። ዝም ብሉ ተጣው። 2 ባለማቋረጥ። ዝም ብሉ ይፈላል። 3.

ምንም ሳይናገር፣ ሳያደርግ፣...። ዝም ብሉ ያድ።

ዝም አሰኘ ግ ዝም እንዲል፣ እንዳይናገር፣ ድምፅ እንዳያሰማ አደረገ፣ ፀጥ አደረገ።

ዝምባም “ዝንብ” ስር ተመ.

ዝምብ ዝ.ክ.

ዝምተኛ “ዝም” ስር ተመ.

ዝምታ ዝ.ክ.

ዝምዝማት “ዘመዘመ” ስር ተመ.

ዝምዝም “ዘመዘመ” ስር “ዝምዝማት” ን ተመ.

ዝምድና “*ዘመድ” ስር ተመ.

ዝራት “ዘራ” ስር ተመ.

ዝራንጭ ስ የቱንጫ አይነት።

ዝር “ዘራ” ስር ተመ.

ዝርከራኪ “*ዘረከረከ” ስር ተመ.

ዝርከርከ ዝ.ክ.

ዝርዝር “ዘረዘረ” ስር ተመ.

ዝርያ “ዘራ” ስር ተመ.

ዝርግ “ዘረጋ” ስር ተመ.

ዝርግፍ “ዘረገፈ” ስር ተመ.

ዝርጥርጥ “*ዘረጠ” ስር “ዘረጥራጣ” ን ተመ.

ዝርጥጥ “ዘረጠጠ” ስር ተመ.

ዝርፊያ “ዘረፈ”¹ ስር ተመ.

ዝርፍጥ “*ዘረፈጠ” ስር ተመ.

ዝቃቅቤ “ዘቃቅቤ” ን ተመ.

ዝቃጫም “ዘቀጠ” ስር ተመ.

ዝቃጭ ዝ.ክ.

ዝቅ

ዝቅታ ስ ታችኛ ቦታ፣ የከፍታ ተቃራኒ።

ዝቀተኛ ት 1. አነስተኛ። ዝቅተኛ ደመወዝ ያላቸው። 2. ጎድጓዳ፣ ረባዳ፣ ዘባጣ (ቦታ)። 3. የቦታች።

ዝቅ አለ ግ 1. ወደ ታች ወረደ። 2. አነሰ።

ዝቅ አደረገ ግ 1. ወደ ታች አወረደ። 2. አሳነሰ። 3. ከደረጃ፣ ከማለረግ አወረደ።

ዝቅ አድርጎ ተመለከተ በማኮሰስ፣ በንቀት ተመለከተ ።

ዝቅዝቅ “ዘቀዘቀ” ስር ተመ.

ዝቅጥቃጭ “ዘቀጠ” ስር ተመ.

ዝቡጥቡጥ “*ዘቦጠቦጠ” ስር ተመ.

ዝባዝንኪ ስ 1. ዝግንትል፣ ኮተት። ት 2. የማይረባ (ለነገር)።

ዝባዝንኪያም ት ዝግንትላም፡ ኮተታም ።
ዝባድ ስ ጥርኻ ከሚባል አውሬ የሚገኝና ሽቶ
ለመስራት የሚያገለግል እንደ ጆሮ ኩክ ያለ
የወዝ ወይም የላበት ግግር።
ዝብርቅርቅ “ዘባረቀ” ስር ተመ.
ዝብብት “ዘበተ” ስር ተመ.
ዝብድይ ስ እግራም ጣባ፡ ወዋት።

ዝተት ስ 1. ከበግ ፀጉር የሚሰራ (እንደባና፡
ማት፡...ያለ) የብርድ ልብስ አይነት። ት 2.
(ስድብ) የማይረባ፡ ቅልጥፍና የሌለው። 3.
የተቀዳደደ፡ የተጣጣፈ አርጊ ልብስ፡ ቡትቶ።
ዝተታም ት (ስድብ) ዝተት ወይም አርጊና
የተቀደደ ልብስ የሚለብስ፡ ቅርንጥፍም።

ዝነኛ “ዝና” ስር ተመ.
ዝና ስ 1. ታዋቂነት፡ 2. ታሪክ። ትልቅ ዝና
ያለው ሰው ነው። 3. ወሬ። በዝና አውቀዋለሁ ።
ዝነኛ ት ታዋቂ፡ ስመጥር ።

ዝናር ስ ዙሪያውን የጥይት መያዣዎች ያሉት፡
ብዙውን ጊዜ ወታደሮች ወገባቸው ላይ
የሚታጠቁት ሰፊ ቀበቶ።

ዝናም “ዝነበ” ስር “ዝናብ”ን ተመ.
ዝናባማ “ዝነበ” ስር ተመ.
ዝናብ ዝ.ከ.

ዝንቅ “ዝነቀ” ስር ተመ.
ዝንባሌ “ዝነበለ” ስር ተመ.
ዝንባም “ዝንብ” ስር ተመ.
ዝንብ(ዝምብ) ስ ከንብ እንስ
የምትልና ቆሻሻ ባለበት አካባቢ
የምትገኝ በራሪ ነፍሳት።

ዝንበ በል ስ መጠኑ
የመስቀል ወፍ የሚያህል፡ ዝንብ
ጭራው ረሻም፡ ጭንቅላቱ
ጥቁር ሰማያዊ የሆነና ቁንጮ
ያለው፡ በወንዝ አካባቢ
የሚኖርና ነፍሳትን የሚመገብ ወፍ።

ዝንበ ከልክል ስ ሊማት፡ የመሰብ አይነት።
ዝንባም(ዝምባም) ት 1. (ስድብ) ንፅህና
የሌለው፡ ቆሻሻ፡ 2. ፈዛ፡ ገልጃጃ።

ዝንታ አለም ተው.ግ. ዘለአለም፡ ሁልጊዜ።
ዝንኪላ ስ ፍሬው ለማትለሚያነት የሚያገለግል
ደም የሚመስል ቀለም ያለው እሾሃማ የእፀዋት
አይነት ።

ዝንዝና “ዝነዘነ” ስር ተመ.
ዝንጀሮ(ጅንጀሮ) ስ 1. ከትከሻው ከፍ ከወደ
ዳሌው አጠር የሚል፡ በአንገቱና በትከሻው
አካባቢ ያለው ፀጉር ጎፈርማ የሆነ፡ ፈቱና

መቀመጫው ላይ ፀጉር የሌለው፡ በቆላም
በደጋም መኖር የሚችል የዱር አውሬ (ስእሉን
የዱር እንባስ ስር ተመ.)። 2. (ስድብ፡ ዘይ.)
መልክ ጥፋ።

ዝንጅብል(ጅንጅብል) ስ እንደ ድንች
በመሬት ውስጥ የሚንበራ፡ ስፍ በቅመምነት
የሚያገለግል ተክል፡ ከስፍ የሚገኘውና
በቅመምነት የሚያገለግለው ክፍልም ዝንጅብል
ይባላል።

ዝንጉ “ዝነጋ” ስር ተመ.
ዝጉርጉር “*ዘጎረጎረ” ስር ተመ.
ዝንጋታ “ዝነጋ” ስር ተመ.
ዝንጣይ “ዝነጠለ” ስር ተመ.
ዝንጣፈ “ዝነጠፈ” ስር ተመ.
ዝንጥል “ዝነጠለ” ስር ተመ.
ዝክር “ዝከረ” ስር ተመ.
ዝክዝክ “ዝከዘከ” ስር ተመ.
ዝውውር “ዝወረ” ስር ተመ.
ዝየራ “ዝየረ” ስር ተመ.

ዝይ ስ ዳክዬ የሚመስል፡ ዝንጉርጉር ግራጫ
ቀለም ያለው፡ እፋ ከዳክዬ እፍ ጠበብ የሚል፡
በወንዝና በባህር አካባቢ የሚኖር የአሞራ
አይነት(ስእሉን አሞራ ስር ተመ.)።
ዝይን “ዝየነ” ስር ተመ.
ዝንት “ዝገ” ስር ተመ.
ዝግ

ዝግታ ስ ቀስታ፡ ፍጥነት የሌለው ሁኔታ።
ዝግተኛ ት ቀስተኛ፡ የማይቻሉል፡ ረጋ ያለ።
ዝግ አለ ግ ቀስ አለ፡ ፍጥነት ቀነሰ ።
ዝግ አደረገ ግ ቀስ አደረገ፡ ፍጥነቱን ቀነሰ ።
ዝግ “ዝጋ” ስር ተመ.

ዝግባ ስ በደጋ ወይም በወይና ደጋ የሚበቅል፡
ሁልጊዜ ልምላሚ የማይለየው፡ በጣም ወፍራም
የሆነና ቀጥ ብሉ የሚወጣ ረሻም ግንድ ያለው
ዛፍ።

ዝግባ ያህላል በጣም ግዙፍ ነው (ለሰው)።
ዝግታ “ዝግ” ስር ተመ.
ዝግን “ዝገነ” ስር ተመ.
ዝግንትል ስ የማይረባ፡ ኮተት።

ዝግንትላም ት ኮተታም።
ዝግኝ “ዝገነ” ስር ተመ.
ዝግጁ “*ዘገጀ” ስር ተመ.
ዝግጅት ዝ.ከ.
ዝጥር “ዝጠረ” ስር ተመ.

ዝፍቅ “ዘፈቀ” ስር ተመ.

ዝፍቅ¹ ስ ከእንወት የሚገኝ ትጥራን፤ መጣብቅ የሚሆን መጫ ።

ዝፍቅ² ስ 1. አተላ፥ ዝቃጭ፥ ቅ 2. (ዘይ.) ሰነፍ።

ዝፍቅዝፍ “ዘፈዘፈ” ስር ተመ.

ዝፍጥጥ “*ዘፈጠጠ” ስር “ዝፍጣጣ”ን ተመ.

ዘ የ“ዘ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ዘላ ስ ስራ መፍታት፥ ዐዘን።

ዘላ ዋለ ግ ዐዘነ፥ ስራ ፈታ።

ዘማ ቅ ለሰላላ፥ ያማረ (ፀጉር)።

ዘረ ግ 1. በአንድ ነገር ዙሪያ ሄደ፤ ከበበ። ታቦቱ ቤተክርስቲያንን ስለት ጊዜ ሄደ። 2. ተሸከረከረ፤ ክብ ሰራ፤ ሾረ። 3. የነበረበትን ቦታ፥ አቅጣጫ ቀየረ፤ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ተላለፈ። 4. ብዙ ቦታ ሄደ፥ ደረሰ። ላለምን ሄደ። 5. ወዲያና ወዲህ ሄደ፥ ተንቀጥለለ። 6. ወደ ሌላ ተላለፈ፤ ተሸጋገረ።

ዘረሽ እቀፊኝ(አዙረሽ እቀፊኝ) ስ በተሞቀ አፊራ (ወገሚት) ላይ ወተት ተወምሮ የሚዘጋጅ የአይብ አይነት ።

ዘረበት 1. ግራ ተጋባ፥ ተምታታበት። 2. አተከረበት፥ አጥብቆ ያዘው፥ ጠመደው።

መዘሪያ ስ መታጠፊያ።

ዘዋራ ቅ 1. ሰዋራ (ቦታ)። 2. ጠመዝማዛ (መንገድ)።

ዙሪያ(ዙርያ) ቅ 1. ክብ። ስ 2. አካባቢ። 3. ጻር፥ የአንድ አካል ጠርዝ።

ዙሪያ ነው ጠመዝማዛ ነው (መንገድ፥ ነገር)።

ዙሪያ ገባው አካባቢው በሞላ።

ዙሪያ ጋሜ ስ መሃሉ ተላጭቶ በራስ ዙሪያ የሚቀር ፀጉር (ስእሉን ፀጉር አስራር ስር ተመ.)።።።

ዙሪያ ጥምጥም ቅ ቀጥተኛነት የሌለው፤ ጠመዝማዛ የሆነ ረዥም (መንገድ)።

ዙር ቅ 1 ክብ። ስ 2 አንድ የደርሰ መልስ ጉዞ። 3 አንድ የተወሰነ ድርጊት የሚከናወንበት ጊዜ። 1ኛ ዘር/ 2ኛ ዘር። 4. ተራ።

ዙረት ስ 1. የተወሰነ አላማ ሳይኖር ከቦታ ወደ ቦታ መሄድ፥ መንሸራሸር። 2. ኦደት፤ በአንድ አካል ዙርያ የመሄድ፥ የመንቀሳቀስ ድርጊት።

ዛሪ ቅ 1. ከአንድ ቦታ ወደ አንድ ቦታ ወይም ወደተለያየ ቦታ የሚሄድ፥ አንድ ቦታ ረገቶ የግይቀመጥ። 2. የተላለፈ፥ የሚተላለፍ (ከአንድ

ገዕ ወደሌላው) ።

ዞር አለ ግ 1. ገለል አለ። 2. ጠምዘዝ አለ ። ዞር አለበት 1. አመመው። 2. ግራ ተጋባ፥ ተምታታበት።

ዞር አደረገ ግ 1. ገለል አደረገ። 2. አሸሸ። 3. ጠምዘዝ አደረገ፤ አቅጣጫን ቀየረ።

ዘወርዋራ ቅ ጠመዝማዛ፥ ቀጥተኛነት የሌለው።

ዝውውር ስ ቅያራ፤ ልውውጥ፤ እንቅስቃሴ።

ተዘዋዋረ ግ 1. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ሄደ። 2. ተለዋወጠ፥ ተቀያየረ። 3. ተዛዘረ፥ ተጠምዘዘ (ቦታውን ለቆ)። 4. ወዲያና ወዲህ ሄደ፤ ዞረ።

ተዘዋዋሪ ቅ 1. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ የሚሄድ፤ ተንቀሳቃሽ፥ ዛሪ። 2. ጳጢያ አድራሻ የሌለው። ተዘዋዋሪ ነጋዴ።

በተዘዋዋሪ ተውግ. 1. በሌላ ሰው አማካኝነት፥ በእጅ አዙር። 2. በሌላ አባባል። 3. በልክ ደዋዩ ሳይሆን የተደወለለት ሰው ሂሳቡን የሚከፍልበት የሰልክ ጥሪ።

ተዛወረ ግ 1. ተቀየረ፥ ተለወጠ። 2. ተላለፈ፥ ተጋባ (በሽታ)። 3. ወደ ሌላ ቦታ ተመደበ (ለሰራ፥ ለትር)። 4 ከአንድ ደረጃ ወደሌላ ደረጃ፥ ከክፍል ወደክፍል አለፈ፥ ተሸጋገረ (ለተማሪ)።

ተዛዘረ ግ 1. ወዲያና ወዲህ አለ፥ ተንቀሳቀሰ። 2. ተቀያየረ፥ ተለዋወጠ ።

ተዛዘሪ ቅ 1. ጳጢያ አድራሻ የሌለው። ተዛዘሪ ነጋዴ።2. ተቀያየረ።

አዘዋወረ ግ 1. አቀያየረ፥ አለዋወጠ። 2. ወደ ሌላ ስራ፥ ስፍራ መደበ። 3 ወዲያ ወዲህ ወለደ፥ አንቀሳቀሰ፥ አሳጓዘ። 4. አቀያየረ።

አዛወረ ግ 1. ቀየረ፥ ለወጠ። 2. አስተላለፈ (በሽታን)። 3. ወደ ሌላ ስራ መደበ፥ ክፍል አሳለፈ ።

አዞረ ግ 1. አሸከረከረ፥ ጠመዘዘ። 2. ጠመጠመ። 3. አንቀጥለለ፥ አንከራተተ። 4. አሂደ፥ አበራዩ። 5.አጥወለወለ፥ አመመ (ራሳን)። 6. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ወሰደ። 7. አቅጣጫ ቀየረ፥ አስተየረ። 8. አስተላለፈ፥ አሻገረ። በጆታን ለገረ።

አዙሮ አየ ለመዘነነ፥ አስተዋለ።

አዞረበት 1. አምታታበት፥ ግራ አጋወው። 2. መተት አደረገበት።

ማዘሪያ ስ 1. ከትል ወይም ከቆርቆሮ የሚሰራና ሊገኝ የማይችል ሳይ በኩብ ቅርፅ እያሰሩ ለመጋገር የሚያገለግል እቃ። 2. ከተለያዩ ቦታዎች የሚመጡትን የሰልክ ጥሪዎች በመቀበል

ከሚፈለገው መስመር ጋር የማገናኘት ስራ የሚካሄድበት የስልክ ክፍል። 3. የትራንስፖርት መስመር መነሻ፣ መድረሻ፣ መታጠፊያ።

አዙሪት ስ 1. በወራጅ ውሃ ወይም በወንዝ ላይ ከብ እየሰራ የሚሸከረከር ውሃ። 2. አእምሮ የሚያስት፣ የሚጥል በሽታ ።

አዚሪ ስ የሚሸጡ እቃዎች በመያዝ ወዲያና ወዲህ እየተዘዋወረ የሚሸጥ ነጋዴ ።

አዚዚረ ግ አለዋወጠ፥ አቀያየረ።

ዞግ ስ ወገን፡ ነገድ ።

ዞፍ ስ1. ከእንግዴ ልጅ ጋር የሚወጣ ሽል

የተጠቀለለበት ልፋጭ መሰል ነገር። 2. የጣዝማ ማር ሽፋን። 3. በእንቁላል ውስጥ በአስኳሉ ዙሪያ የሚገኝ ነጭ ዝልግልግ ፈሳሽ።

ዞጺ(ዞጺ) ስ በበረሃ የሚበትል፥ እንጨቱ ጥቁርና ጠንካራ የሆነ የእፀዋት አይነት።

ዚ¹ የ“ዘ” ፊደል ፍንዕት ዘር።

ዚ²

ዚ ብሎ ተኛ ተዘርግቶ፥ ተመቻችቶ ተኛ።

ዚ ብሎ ወደቀ በቀመቱ፥ እንጻለ ዞፍ ብሎ ወደቀ ።

ዚሪ “ዞረ” ስር ተመ.

ዝ

ዝኾ ከ“ዘ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዙ ሆኖ)።

ዝገለተ “ጀለተ” ን ተመ.

ዝለጠ(ጀለጠ) ግ. 1. በዱላ መታ (ወደ ጀርባ፡ ቂጥ ወይም ጎን አካባቢ)። 2. አለፋ(ለምሳሌ ልብስን አዘውትሮ በመልበስ፡ ያልተለፋ ቆዳን በእግር በመርገጥ፡...)።

ዝመገገ ግ ሸመጠጠ፡ ፍሬ የተሸከመውን ዛሳ በመጻፋና በጣቶቹ መሃል አስገብቶ ወደታች በመሳብ፡በመጎተት (በማለብ አይነት) ፍሬውን እየለየ አራገፈ፡ ወለደ።

*ዝሞለሞለ

ዝሞሎሎሎል ፡ ሞላላ ቅርፅ ያለው።

ተዝሞለሞለ ግ 1. ሞላላ ቅርፅ ያዘ። 2. ተትጎለጎለ (ጨሰ)።

አዝሞለሞለ ግ ሞላላ አደረገ።

*ዝረረ

ዝረር አለ ግ በብዛት ፈሰሰ፡ ወረደ።

ዝረር አደረገ ግ በብዛት አፈሰሰ፡ አወረደ።

ዝረገደ¹ ግ መታ፡ደበደበ።

ዝረገደ² ግ ፈለፈለ፡ ብዙ ወለደ።

ዝረገደ³ ግ አረዘመ።

ዝርጋዳ ፡ ቁመቱ ትልቅ የሆነና የሚያምር ፡ መለሎ።

ተዝረገደ ግ ቁመታም ሆነ።

ዝረገገ(ጀረገገ) ግ ዝመገገ፡ ሸመጠጠ (ፍራፍሬን ከዛፍ ላይ)።

ዝርግግ አለ ግ በብዛት አፈራ፡ ፍሬው ተንጠለጠለ።

ተንዝረገገ ግ በብዛት ተንጠለጠለ (ፍራፍሬ፡...)።

አንዝረገገ ግ በብዛት አንጠለጠለ። ጌግጌጥ ነገሮች እንጂ ላይ አንዝርግጋላች/ወይኑ አንዝርግጋል።

ዝርባ “ጀርባ”ን ተመ.

*ዝቀዝቀ

ዝቅዝቃ ፡ በብዛት የሚያፈስ።

ተንዝቀዝቀ ግ 1. በብዛት ወረደ፡ ፈሰሰ (ፈሳሽ)። 2. ተርበደበደ፡ ፈራ፡ ራደ።

አንዝቀዝቀ ግ 1. በብዛት አወረደ፡ አፈሰሰ (ፈሳሽ)። 2. አርበደበደ፡ አስፈራራ፡ አራደ።

*ዝባረረ

ዝባራራ(ጀብራራ) ፡ 1. ክፉላ፡ ነገሮችን ልብ ብሎ የማያስተውል ። 2. ሰካራም።

ዝብርር አለ ግ 1. በጣም ተንገባረረ። 2. ሰከረ።

ዝብርር አደረገ ግ 1. በጣም አንገባረረ። 2. በጣም አሰከረ።

ተንዝባረረ ግ 1. ክፉላ፡ ነገሮችን ልብ ብሎ የማያስተውል ሆነ ። 2. በጣም ሰከረ።

አንዝባረረ ግ 1. አነሆለለ፡ አጃጃለ። 2. በጣም አሰከረ።

ዝቦበ ግ ሸለብ አደረገ፡ ዘመመ።

ዝቦብ አደረገ ግ ሸለብ አደረገ፡ አንቀላፋ።

*ዝቦበ

ዝባባ ስ የሚንገቦበብ(አሞራ፡...)።

ተንዝቦበ ግ ተዘረጋ፡ ተንሳፈፈ(በከንፍ...)።

ዝቦበ ግ ከንቱን ዘረጋ፡ ወጠረ።

ዝቦደ(ጀቦደ) ግ ዝለጠ።

ዝቦድ አደረገ ዝከ.

ዝብራራ “*ዝባረረ” ስር ተመ.

ዝብዱ(ዝብደ) “ጀብዱ” ን ተመ.

ዝተሬ “ዝተሬ” ን ተመ.

ዝንዲ “ጀንዲ” ን ተመ.

*ዝወለለ

ዝውላላ ፡ ትትት፡ ረሻም ።

ዝውልል አለ ግ ተንዝሞለለ ።

ተንዝሞለለ ግ ተጎተተ፡ ወደጎን ረዘመ ።

አንዝሞለለ ግ ጎተተ፡ አረዘመ።

ዝውዣዋ “ጀውጃዋ” ን ተመ.

ዝገገገግ¹ ግ የፍየል የበግ አንጀትን ፡ጀማትን አከረረ (ለከራር፡ ለደጋን)።

ዝገገገግ² ግ አለመጠን ረዘመ፡ ቅጠ ቢስ ሆነ።

*ዝጎረጎረ

ዝጎርጎር ፡ ገገርጎር፡ ቡራቡሬ፡ ነብርማ ።

ተዝጎረጎረ ግ ተዝጎረጎረ፡ በተለያዩ ቀለማት ቀለመ ።

አዝጎረጎረ ግ አዝጎረጎረ፡ በተለያዩ ቀለማት አቀለመ፡ ሸለመ ።

ዝጠዝጠ ግ ዝጠገጠ፡ በብዛት ተሰለ፡ ደረደረ።

ዝዮ ዮ“ዝዮ” ፊደል ካለብ ዘር ።

ዝዮ ዮ“ዝዮ” ፊደል ባልሰ ዘር ።

ዝዮ ዮ“ዝዮ” ፊደል ራብአ ዘር ።

ዣንደረባ “ጃንደረባ” ን ተመ.

ዣንጥላ “ጃንጥላ” ን ተመ.

ዣገረ ግ አንስቶ ያዘ ፣ ተሸከመ።

ዣግራ ስ 1፡ የሚሸከም። 2. መላሪያ ይዞ ሂላ ሂላ የሚከተል ሎሌ።

ገፍ የ“ዣ” ፊደል ሃምስ ዘር ።

ኸ የ“ዣ” ፊደል ሳድስ ዘር ።

ኸመ-ልሙል “*ዣሞለሞለ” ስር ተመ.

ኸማት “ጅማት” ን ተመ.

ኸምባኸቦ ስ ወሳንላ፤ በመተባበር በትክክ

የሚያዝ ሸከም ማንጠልጠያ ።

ኸረት “ጅረት” ን ተመ.

ኸራት “ጅራት” ን ተመ.

ኸብራ “ጅብራ” ን ተመ.

ኸንፎ “ጅንፎ” ን ተመ.

ኸጉርጉር “*ዣጎረጎረ” ስር ተመ.

ኸዋኸዌ “ጅዋጅዌ” ን ተመ.

ኸው “ጅው” ን ተመ.

ኸግራ “ጅግራ” ን ተመ.

ዣ የ“ዣ” ፊደል ላብእ ዘር።

ዣተሬ(ዣተሬ፥ጅተሬ) ስ ራብ ብትን የዘንጋዳ ስብል አይነት።

ዢ¹ የ “ዣ” ፊደል ፍንዕት ዘር።

ዢ²

ዢ ብሎ ዘነመ በገይል ዘነመ።

ዢ ብሎ ፈሰሰ ግልብጥ ብሎ ፈለሰ።

ዢ መንገድአለ ግ 1.አንደልቡ ሆነ።2.በገፍ ሰጠ፥ ቸረ።

የ

የ ከ “የ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል ግእዝ ሆኖ ።

የ— 1. ባለንገዘብነትን የሚያመለክት ወይም በገላጭነት የሚያገለግል ትዕላሚ ሃረግ ለመመስረት የሚያስችል ምእላድ። *የእጅ መዕሃፍ/ የገሬዚዳንቱ አማካሪ*። 2. ከ—የመጣ፡ የተገኘ፡ በ—ውስጥ የተሰራ፡ የተመረቀ ለማለት የሚያገለግል። *የጎጃም ጤፍ/የእትዮጵያ ሰና።* 3. በ—የተሰራ፡ የተደረገ፡ የተከናወነ፡ የቀረበ ወይም ስርቶ ያወጣው፡ ያስተኘው፡ ያቀረበው።

የሽግግር ጥበብ/የፋብሪካ ሠራተ/የተማሪዎች መዝገብ። 4. በ—ላይ ያለ፡ የሚታይ፡ የሚገኝ ወይም—የለው። *የመስኒው ቀለም/ የመንገዱ ርዝመት/ የዜቱ ጣረያ* ። 5. የሚገኝበት፡ የሚታመዝበት፡ የሚኖርበት። *የገንዘብ ዞርታ/ የከብት ማደራያ* ። 6. ከ—የተሰራ፡ የተዘጋጀ ለማለት የሚያገለግል። *የወረቅ ቀበሌት/ የገብስ ጠላት* ። 7. —ን ንብረቱ ያደረገ፡ የሚያዘውትር፡ አጥብቆ የሚይዝ፡ የሚያንፀዝብ።

የሚታይበት። *የሰራ ሰው/ የጻፉትን ቤት*። 8. —ን በተመለከተ ያለ ለማለት የሚያገለግል። *የዘመድ ናፍቆት/የሃገር ፍቅር/ የመኖሪያ ቤት ችግር*። 9. በ —ውኔታ ላይ ያለ፡ ያደረገ፡ የሰራ፡ ይከናወን በማለት በቅፅል መልክ ለመግለፅ ወይም በመስተአምርነት የሚያገለግል። *የቸገለ ሰው ችግሮችን የረዱ* ። 10. በ —ውኔታ፡ መልክ የተከናወነ፡ የተደረገ፡ የተሰራ ለማለት ወይም ውልፍ ተውሰዘ ግሰን ለመመስረት የሚያገለግል። *የአምብርቱ/ የፊጥኝ*። 11. ለ ሲባል። *የጦሩ/ የላገልግሎት* ።

የለ ግ አለመኖርን ለመግለፅ የሚያገለግል የ“እ” አፍራሽ፡ ተታራኒ፡ “አይደለም” ለማለት በአፍራሽነት ለመኖር የሚያገለግል። *እመጣለሁ አልሆን እንዴ? የለም አላልሁም*። በሚያሰር ጊዜ “ምን” ይጨምራል ለምሳሌ፡ እኔ የለውም፡ አንተ የለህም፡ እሱም የለም፡ ...። ከጥገኛ መስተሃምር “የ” ጋር ሲገዛ “የለለው” “የለለ”፡... እያለ ይዘረዝራል። የፍቅ ሃላፊው “አልነበርኩም”፡ “አልነበርኩም”፡ አልነበረም...ይላል። የትንቢት አንተዬ አልኖርም፡ አትኖርም፡ አይኖርም፡... እያለ ይዘረዝራል።

—**የለሽ** — የለለው ለማለት የሚያገለግል። *ሰይላት የለሽ* ።

የለሙ አገሮች “ለማ” ስር ተመ. **የላም** ጨው “ላም” ስር ተመ. **የሎሚ** እሾት “ሎሚ” ስር ተመ. **የሎስ** ስ ግልገል አንሳ፡ ግዙፍ የአምራ አይነት። **የምር** “መረረ” ስር ተመ. **የምስራች** “ምስራች” ስር ተመ.

የብስ ስ በሰፊ ውሃ ያልተሸፈነው፡ ውቅያኖስ ያልሆነው፡ ደረቁ የመሬት ክፍል።

የቦ ስ ትንሽ ወር ።

የተፀውኦ ስም ስ (ሰዋ.) ሰው፡ ድርጅት፡ ሃገር፡... የሚጠራበትና ተለይቶ የሚታወቅበት ስም።

የት ተመ.ስ. አትጣጫን፡ ቦታን ለማወቅ የሚቀርብ መጠየቂያ።

የቱ (የትኛው) ተመ.ስ. ማንነቱን፡ አንዱን ከሌላው ለይቶ ለማወቅ፡ ለመጠየቂያ የሚያገለግል ቃል። *ሰራ አሰሪያጁ የቱ ነው*።

የትም የት የትም ቢሆን፡ በማንኛውም ቦታ።

የትም የት ብትሂድ አታመልጠኝም።

የትና የት — አይመጣጠንም፡ ይለያያል ለማለት የሚያገለግል ቃል። *እዚህ የሚሸጠውና እዚያ የሚሸጠው የትና የት፡ አይገናኝም*። 2. በጣም ሩቅ ለማለት የሚያገለግል። *ቤቱ ቅርብ እንዲመሰሰል፡ የትና የት ነው*።

የትየለሌ(የት እየለሌ) በጣም ሩቅ ወይም በጣም ብዙ ለማለት የሚያገለግል አባዛል።

የኔ ቢጤ “እኔ” ስር ተመ.

የኔታ(የንታ) ቅ (ቢ.ክህ.) መምህራ. አስተማሪያ ለማለት የሚያገለግል የአክብሮት አጠራር ።

የአዋይ “ዋለ” ስር ተመ.

የከቲት ስ ከጥር ቀጥሎ የሚመጣ የአውቁ ስድስተኛ ወር ስም ።

የክት “ከተተ” ስር ተመ.

የወል “ወል” ስር ተመ.

የዋህ ስ 1 ዝር፡ ትንን፡ 2 ሞኝ፡ ተላላ ።

የዬ ስ ተኩላ ።

የጉድፍ “ጎደፈ” ስር ተመ.

የፊጥኝ “ፊጥኝ” ን ተመ.

ዩ የ“የ” ፊደል ከእብ ዘር ።

የራኒየም ስ የኦቶሚክ ሃይልን ለማመንጨት የሚያገለግል የማእድን አይነት ።

የኒቨርሲቲ ስ ከፍተኛ ትምህርት በዲግሪ ደረጃ የሚሰጥበት የትምህርት ተቋም ።

የኒፎርም ስ በአንድ አይነት የሰራ መስክ የተሰማሩ ሰዎች ወይም በአንድ ትምህርት ቤት ውስጥ

የማሳፋት ተማሪዎች ከሌላው እንዲልፍበት ታስቦ የሚለብሱት አንድ አይነት ስፈትና ቀለም ያለው ልብስ።

ዩ ሞሞ ፊደል ሳልስ ዘር።

ዮ¹ ሞሞ ፊደል ራብሊ ዘር።

ዮ² (ብ.ቁ. እኒያ፡ እብዚያ፡ እነሳ፡ እን.ዮ.ያቺ፡ ዩፋት አመልካች ተውላጠ ስም፡ ያ መፅሃፍ የኔ ንው።

—**ያ** (—**ኢያ**) በእርእሰታዊ ስሞች መድረሻ ላይ እየተቀጠል አንድ ነገር የሚፈፀምበትን ጊዜ፡ በታ፡ መሳሪያ፡ ዘዴ፡... የሚያመለክቱ የማድረጊያ ስሞችን ለመመስረት የሚያገለግል ምእላድ (ለምሳሌ፡ መጥረግ መጥረጊያ፡ መስበር መስበርያ)።

ያህል(ያክል) “አከለ” ስር ተመ.

ያለ—አለ— ን ተመ.

ያለበሊያ “አለበሊያ” ን ተመ.

ያለዚያ ዝክ.

ያመራማሪ “መረመረ” ስር ተመ.

—**ያን** “—ዊ” ን በመቀጠል በተመሰረቱ ትዕሎች ላይ እየገባ የብዙ ቁጥር ስምን ለመመስረት የሚያስችል ምእላድ (ለምሳሌ እንተጽያ እንተጽያውያን፡ ሃሳባዊ ሃሳባውያን)።

ያዝ ግ 1. ለቀም፡ አፈፍ አደረገ፡ በእጁ እስገባ፡ ጨበጠ፡ 2. ተሸከመ፡ አነሳ፡ ታቀፈ፡ 3. አቆረ፡ ጸጠረ፡ መግል ያዘ፡ 4. ያለ፡ አካተተ፡ እንረው ሁለት ገንዝ ውሃ ያዘ፡ 5. በቁጥጥር ስር አዋለ፡ ወንጀለኛ ያዘ/ ጠላት ከተማውን ያዘ፡ 6. አቆመ፡ አገደ፡ እንዳይሰራ እንዳይሄድ አደረገ፡ በወሬ ያዘኝ፡ 7. ግብዓቶች፡ ማብቀል ማፍራት፡... ጀመረ፡ ብርቱካኑ ይዛል፡ 8. አንድን የተወሰነ ድርጊት በማከናወን ላይ ሆነ፡ ተሰማረ፡ ጨዋታ ያዘ/ ሰራ ያዘ፡ 9. ንብረትን፡ ገንዘብን ወይም ሌላ ነገርን አኖረ፡ አስቀመጠ፡ 10. በአገምሮው መገዝ፡ አስታወሰ፡ 11. በእጁ ፍረው፡ በእጁ አደረገ፡ ገንዘብ ይዛል/ መታወቂያ ይዛል፡ 12. ከ—ጋር አብሮ ሆነ፡ ለጆቹን ይዞ ሃደ/ ሰው ይገድ እከራከራለሁ፡ 13. አመመ፡ ጉፋን ያዘው፡ 14. እጁን በአንድ ነገር ላይ አሰረፈ፡ ወዝቱን ይዞ ቆመ/ በመገረም ራሱን ያዘ፡ 15. በአንድ አይነት ደረጃ፡ ውኔታ፡... ተገኘ፡ የአንደኛነትን ደረጃ ያዘ፡ 16. አደረሰበት፡ ፍርሃት ያዘው።

ያዝች ግ ወሰኛ፡ አረዝኛ።

ያዝ ለቀቅ አደረገ ግ 1. እጥብቆ ሳይከታተል ቀረ (ጉዳይን)፡ 2. አንድ ጊዜ ጤንነት ሌላ ጊዜ ደግሞ ህመም ተሰማ፡

ይዞህ ይሂድ(እር.) ለሞት ይዳርግህ።

መያዣ ስ 1. እጀታ፡ መጨማሪያ፡ 2. እቃ

መክተቻ፡ ማስቀመጫ (መጽጠሪያ፡ ከረጢት፡...። 3. እንደዋስትና የሚያገለግል እቃ፡ ገንዘብ፡ 4. ከነጭ ጤፍ እንጀራ ስር ተደርጎ የሚቀርብ የቅይዋ ወይም የጥቁር ጤፍ እንጀራ።

ይዘት ስ 1. በአንድ ነገር ውስጥ ያለ፡ የሚገኝ ነገሮች በጥቅል፡ 2. በአንድ ሰውፍ ውስጥ የሚገኝ ረገድ ጉዳይ፡ መልእክት፡... 3. ባለአንድ ነጥብ ያራጋዊ የዜማ ምልክት፡ ምልክቱ (.) ነው።

ይዘታ ስ 1. በንብረትነት ያለ እቃ፡ ነገር፡ ሃብት፡... ብዙውን ጊዜ መፈቅ፡ 2. አካሄን፡ ውኔታ፡...።

ተያዘ ግ 1. በፖሊስ ወይም በዘገብ ቁጥጥር ስር ዋለ፡ ታሰረ፡ 2. ያመለጠ፡ የሸሸ፡...ለው ወይም እንስሳ በቁጥጥር ስር ሆነ፡ እጅ ዋነ፡ 3. በቅድሚያ ለመጣ ሰው ወይም በሌላ ውኔታ በታወ፡ መቀመጫው፡ እቃው፡... ለሌላ ተቀመጠ፡ ተከበረ፡ ቆየ፡ በትያትረ ቤቱ ወንዝ/ ተያዘላሃል፡ 4. ተለከፈ በሸሽታ፡ 5. ተጠመደ በስራ፡...። 6. በመያዣ መልክ ተቀመጠ (እቃ፡ ገንዘብ ...)።

ተያዘኝ ስ ዋስ፡ አንድ ሰው ጥፋት ቢያደርስ ስለሰውኛው ተጠያቂ ለመሆን በፈቃድነት ሃላፊነቱን የሚወስድ ሰው።

ተያያዘ ግ ... ተሳሰረ፡ ተቆለለ፡ ተጣመረ፡ ተጣበቀ፡ 2. ተቀጣጠለ፡ ነደደ፡ ጎሳሳት፡ 3. ተጣመረ፡ ተጣለ፡ ... ተኔነት፡ ማብቀጥ ገጠመ፡ 5. ፈር ያዘ፡ ተጀመረ፡ በመከናወን ላይ ሆነ (ሰራ፡...።

አያያዘ ግ 1. አንደደ፡ አቀጣጠለኝነትን 2. አጣላ፡ 3. አገዝ ስራው እንዲጀመር አደረገ፡ 4. አጣበቀ፡ አቅላለፈ፡ አጣመረ፡ አስተሳሰረ፡ 5. ረዳ፡ አገዝ በሸከም።

አያያዝ ስ የስራ አጀማመር አንድን ድርጊት የማከናወን ዘዴ፡ አካሄን፡...፡ **አያያዙ** **አያያዝኝ/አንደላያያዙ** ስጋውን ተላ ይጨርሳል። **አያያዥ** ቅ አጣይ፡ ነገረኛ።

አስያዘ ግ 1. በቁጥጥር ስር እንዲሆን አደረገ፡ 2. አንድን እቃ፡ ገንዘብ በመያዣ ሰጠ።

ዩ ሞሞ ፊደል ሃምስ ዘር።

—**ዩ** “—ኢ” ን ተመ

ዩ ሞሞ ፊደል ሳልስ ዘር።

ይህ(ብ.ቁ.እነዚህ/እኒህ፡ እን.ዮ.ያቺ) የቅርብ አመልካች ተውላጠ ስም ወይም ትዕል፡ ሰፊው ጠረጴዛ ይህ ንው/ ይህ ጠረጴዛ ሰፊ ንው።

ይሆናል “ሆነ” ስር ተመ.

ይለይለት “ለየ” ስር ተመ.

ይለኝታ “አለ” ስር ተመ.

ይሉኝ አይል ዝክ.

ይልቅ "ላቀ" ስር ተመ.

ይሙት በቃ "ሞተ" ስር ተመ.

ይርጋ "ረጋ" ስር ተመ.

ይቅርታ "ቀረ" ስር ተመ.

ይበል "አለ" ስር ተመ.

ይበላኝ "በላ" ስር ተመ.

ይቶት ስ መነኩሰት ወይም አቃቢት
የምትጠራበት ስም፡ እማሆይ፡

ይድረስ "ደረሰ" ስር ተመ.

ይግባኝ "ገባ" ስር ተመ.

ይፋ ቅ ገሃድ፡ ግልፅ፡

በይፋ በገሃድ፡ በግልፅ፡

ይፋ ወጣ 1. ሁሉም እንዲያውቀው ተደረገ፡
ተነገረ፡ 2. ታየ፡ ተገለጠ፡

ዮ ዮ"ዮ" ፈደል ሳብእ ዘር፡

—ዮሽ አንድ ነገር ስንት እጅ፡ የስንት ወገን፡
የምን ወገን እንደሆነ ለማሳየት ከቁጥር
በስተመድረሻ የሚገባ ምላሳድ፡ ሁለትዮሽ/
ዮጋርዮሹ፡ዮጋ ስ የራሱ ፍልስፍናና አስተምህሮ ያለው
የሂንዱ ስፖርታዊ የሰውነት እንቅስቃሴ፡

ደ

ደ ከ "የ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኗ)።

ደሀየ ግ ተቆጥረ፡ ለትርፍ አስፈላጊ የሆኑ ነገሮችን አጣ።

ደሃ (ድሃ) ቅ 1. ችግረኛ። ስ 2. በቀ መተዳደሪያ የሌለው ሰው። 3. ለማኘ።

ደሃ ነቀል ስ የአረም አይነት፡ አቀንጭራ።

የደሃ አባት ስ ለደሃ የሚያዘን፡ ደሃን የሚረዳ፡ ቸር፡ ሊገባ ሰው።

ደሃ አደግ ቅ እናት አባቱ የሞቱበት፡ በችግር ያደገ።

*ደሃረ

ደሃራይ(ደሃራ፡ዳሀራይ፡ዳራ) ስ በስተሂሳ ያለ የክርያ ላይ ድጋፍ፡ መደገፊያ(ስእሉን ኮርቻ ስር ተመ.)።

ድሀረ _____ ከ _____ በሂሳ፡ የ "ትድመ" ተቃራኒ። **ድሀረ መሊድ(ድሀረ አብዮት)**።

ድሀረ ምረቃ ስ ከመጀመሪያ ዲግሪ በሂሳ የሚሰጥ የትምህርት መርሃ ግብር።

ደሀና ቅ 1. ጥሩ፡ መልካም። 2. በሳም፡ ጤና፡ **ደሀና ነህ?**

ደሀንነት ስ 1. በጥሩ፡ በመልካም ሁኔታ ላይ መሆን። 2. ጤንነት። 3. የአንድን አገርና ህዝብ ሰላም፡ ፀጥታ፡ ጥቅም፡... ለማስከበር ተፃራሪ ሁኔታዎችን በምስጢር የሚከታተልና መረጃዎችን የሚሰበስብ (ሰው ወይም ድርጅት)፡ ነጭ ለሃሽ፡ ሰላይ።

ደሀሀ ግ ድሀህ አዘጋጅ።

ድሀሀ ስ 1. ተፈጭቶ በውሃ የተላቆጠ በርበፊ። 2. የተፈጠ በርበፊ።

ድሀሀ መሰለ ቀላ፡ በርበፊ መሰለ።

ደለለ¹ ግ አባበለ፡ሸንገለ፡ አጥኘ፡ አታሰለ።

መደለያ ስ መሸንገያ፡ ማባባያ።

ደላይ ቅ ሸንጋይ፡ አታላይ።

ድለላ ሸንገላ።

ድልል ቅ በተላሉ የሚታለል፡ የሚሸንገል።

ተደለለ ግ ተሸንገለ፡ ታላሰለ።

ደለለ² ግ ገንዘብ አየተከፈለው ተፈላላጊዎችን (ሻጭና ገዥን፡አከራይና ተከራይን፡...) አገናኘ፡ አስማማ።

ደላሳ ስ 1. በመደለል ስራ ላይ የተሰማራ ሰው። ቅ 2. አታላይ፡ በውሸት አግባብቶ

ለማሳመን የሚሞክር።

ድለላ ስ ተፈላላጊዎችን የማገናኘት፡ የማስማማት ስራ።

ድላል ስ ለደላላ የሚከፈል ገንዘብ።

ደለለ³ ግ ቀለል፡ ከመረ ጎርፍ አፈርን አሸዋን... ።

ደለል ስ ከነበረበት ቦታ በዝናብ ወይም በጎርፍ ተሽካሚነት ተጠርጎ ሌላ ቦታ የሚከመር አፈር፡ አሸዋ...።

ደለላም ቅ ብዙ ጊዜ ደልል የሚገኝበት ጠቃ።

ደለመ ግ 1. ጠለመ፡ ጨለመ። 2. ጠፋ፡ ተደመሰሰ አይን፡ ስለት፡ ትዳር፡...።

ደለማ ስ ጨለማ።

ደላማ ቅ ለምጣጥ፡አይን የሌለው፡እንጂራ።

ደለመጠ ግ ወፈረ፡ፈረጠመ።

ደልማጣ ቅ ፍርጥም ያለ፡ወፍራም።

ድልምጥ ዝ.ከ.

አደለመጠ ግ ወፈረ፡ ፈረጠመ።

ደለማ "ደለመ" ስር ተመ.

ደለሰ ግ 1. ቀባ፡ ላከክ (ቅቤን፡...)። 2. አስተኛ፡ መጨለሰ(ጦርን)። 3. ጠፈጠፈ፡ ደለሽ አዘጅ።

ደለሽ ስ የተለያዩ የእህል አይነቶችን በአንድ ጎተራ ወስጥ እያየበደና ለማስቀመጥ ሲያስፈልግ፡ አንዱ አይነት እህል ከሌላው ጋር እንዳይቀላቀል በየመካከላቸው የሚደረግ ሰፊ ድ መሰል የጭቃ ጥፍጥፍ።

ደለቀ ግ 1. ደቃ፡ ጎሰመ፡ መታ። 2. ዘለለ፡ ጨፈረ።

ድለቃ(ድልቂያ) ስ ጭፈራ።

ተደለቀ ግ ተጨፈረ።

ደለቀቀ ግ ዝቆ አነሳ (ወጥን፡ገንፎን፡...)።

*ደለቀቀ

ደለቀቅ(ደልቃቃ) ቅ 1. ቅምጥል፡ የደላው፡ ቀብራራ። 2. ጥልቃቃ።

ድልቅቅ አለ ግ ተንደላቀቀ ።

ድልቅቅ አደረገ ግ አንደላቀቀ።

ተንደላቀቀ ግ 1. ተቀማጠለ፡ተንቀባረረ። 2. ተሞላቀቀ።

አንደላቀቀ ግ 1. አቀማጠለ፡ አንቀባረረ። 2. አሞላቀቀ።

ደለሰ ግ 1. ለብዙ ጊዜ ተቀመጠ፡ ተከማቸ፡ ተካበተ፡ ተጠራቀመ። 2. ሻገተ፡ ዛገ(ተከማችቶ ብዙ ጊዜ ከመቀመጡ የተነሳ)። 3. ወፈረ፡ ሰባ።

ድልብ ቅ 1. የሰላ፡ በጣም የወፈረ(ከብት)። 2. በብዛት ተከማችቶ ብዙ ጊዜ የተቀመጠ።

ደለንቲ (ደለንቱ) ቅ ደናዝ፡ፈዛዛ።

ጸለዝ¹ ግ ሰረዘ፡ አጠፋ፡ ደመሰሰ (ዕሁፍን በቀለም)።
ጸልዝ ቅ 1. ሰርዝ፡ 2. ፊት የነበረው ዕሁፍ ተፍቆ ወይም ቅርፁን እንዲለውጥ ተደርጎ በላዩ ላይ ሌላ ሃሳብ የሰፈረበት (ዕሁፍ)።
ተደለዝ ግ ተሰረዘ፡ (ጠፋ፡ ተደመሰሰ (ዕሁፍ)።
ጸለዝ² ግ 1. መታ፡ ደለቀ፡ ነረተ። 2. በርበሬን ከሽንኩርት፡ ከዝንጅብል፡ ከጨው፡... ጋር በማደባለቅ አብሮ ወቀጠ።
ጽልዝ ት ከሽንኩርት፡ ከዝንጅብል፡ ከጨው፡... ጋር አብሮ የተወቀጠ (በርበሬ)።
ጸለይ [ነፋስ] ስ በጥር ወር የሚወጣ የኮከብ አይነት፡ በተጨማሪ "ኮከብ ቆጠራ" ን ተመልከት።
ጸለደለ ግ 1. አስተካከለ፡ አመቻቸ፡ 2. መደበ፡ ከፋፈለ፡ 3. ወፈረ፡ ፈረጠመ። 4. ድልድይ ሰራ፡ አሰጀ። 5. ከተረ፡ ገደበ (ውሃን ባፈርኖ በድንጋይ)።
ጽልዳል ስ 1. ለመንታ፡ ለመቀመጫ እንዲመች ሆኖ የተዘጋጀ ጉዝጓዝ፡ ምንጣፍ። 2. በቀኑት ከብት ጀርባ ላይ ከሁኑነቱ ስር የሚደረግ ጉዝጓዝ። መደላድል።
ጽልድይ ስ በወንዝ ወይም በወንዝ ቅርፅ ባለው መሬት ላይ ከእንጨት፡ ከድንጋይ፡ ከብረት፡... የሚሰራ መሻገሪያ፡ መሸጋገሪያ።
መደላድል ስ ጽልዳል።
ተደለደለ መደላድል ተበጀ፡ ጉዝጓዝ ተደረገ።
ጸልዳላ ቅ 1. አባጣ ጎባጣ የሌለበት፡ የተስተካከለ (በቃ፡ መሬት፡...)። 2. የተመጣጠነ አካላዊ አቋም ያለው (ሰው)። 3. (ዘይ.) በእድሜና በአስተሳሰብ የበለለ።
ጽልድል ቅ የተደለደለ፡ የተስተካከለ (መሬት)።
ጽልጅል ስ 1. ክፍፍል። 2. ምድብ፡ ምደባ።
ጽልጅል አለ ግ በጣም አበጠ (ሰውነት በሀመም ምክንያት)።
ተደላደለ ግ 1. ተነፋፈለ። 2. (ዘይ.) ፈጋ፡ ተመቻቸ (በኑሮ፡...)።
አደላደለ ግ 1. አከፋፈለ። 2. አመቻቸ፡ አሰፈላጊውን አሟላ።
ጸለፈሰ ግ 1. አፈሰ፡ ዛቀ። 2. ጨፈለቀ፡ ረገጠ (ሮታን፡...)።
ጸላ ግ ተመቻ፡ ተሰማማ።
ጽሉት ስ ምቾት።
ተደላ ዝ.ክ.
***ደላ**

አደላ ግ 1. አድልዎ ፈፀመ። 2. ወደ አንድ ፊት፡ በኩል፡ አቅጣጫ፡ ወገን፡... አጋደለ፡ በለጠ፡ ረዘመ፡ በዛ፡... ።
አዳላ ግ አደላ ።
አድልዎ (መድሎ) ስ ይሁኑን ብሎ አንዱን ወገን በመጉዳት ሌላውን ወገን የመጥቀም ዝንባሌ፡ ድርጊት ።
ደላላ "ደለለ²" ስር ተመ.
ደላማ "ደለመ" ስር ተመ.
ደላይ "ደለለ¹" ስር ተመ.
ደላሳ ስ 1. ድብዳብ፡ የቦሃ ቆዳ። 2. የቁርበት፡ የነት እሳቂ። 3. (ዘይ.) ስድብ ቂል፡ ሞኝ።
ደልማባ "ደለመጠ" ስር ተመ.
ደልቃቃ "ደለቀቀ" ስር ተመ.
ደመለለ ግ ጠቀለለ፡ ሸመለለ።
ተደመለለ ግ ተጠቀለለ፡ ተሸመለለ።
ደመመ ግ አፈር አለበሰ፡ በአፈር ሸፈነ።
መደምም (መደንን) ስ ድራር፡ አስከሬኑን አፈር እንዳይነካው ከኩድንዱ አፍ ዝቅ ብሎ የሚደረግ ርብራብ፡ ግጣም።
***ደመመ**
ተደመመ ግ 1. ተደነቀ፡ ተገረመ። 2. ዝም አለ፡ ዐጥ አለ።
አስደመመ ግ አስደነቀ፡ አሰገረመ ።
ደመረ ግ 1. ሰበሰበ፡ አከበ፡ አከማቸ፡ ቆለለ። 2. አንድ ላይ አጠቃለለ (የተለያዩ ነገሮችን፡ ቁጥሮችን፡...)። 3. ደመራ ሰራ፡ አሰጀ።
መደመር ስ ከአራቱ የሰሊት መደቦች አንዱ የሆነና ልዩ ልዩ መጠን ያላቸውን አሃዞች በአንድ ላይ አጠቃሎ የመቀመር ዘዴ።
የመደመር ምልክት ስ የመስቀል ቅርፅ ያለው የሰሊት ምልክት፡ ምልክቱም (+) ነው።
ደመራ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) ስ 1. መስከረም 16 ቀን የሚከበር የመስቀል በአል ዋዜማ። 2. ከላይ የተጠቀሰውን በአል አስመልክቶ በሰነ ስርአቱ ላይ እንዲንድ የሚደረግ የእንጨት ቀልል፡ ስበሰበ።
ድምር ስ 1. ክምችት፡ ጥቅል። 2. በአንድነት የተሰላ፡ የተቀመረ የብዙ ቁጥሮች ጥቅል ውጤት።
ደመሰሰ ግ 1. አጠፋ፡ እንዳልነበር አደረገ። 2. ገደለ፡ በመሉሉ ጨረሰ።
ድምስስ አለ ግ ተደመሰሰ።
ተደመሰሰ ግ 1. ጠፋ፡ ተበላሸ፡ እንዳልነበር ሆነ። 2. ተገደለ፡ ተጨረሰ (ሙሉ በሙሉ)።
ደመቀ ግ 1. ጎሳ፡ ቦግ አለ (ቀለም፡...) ። 2. ተሟሟቀ፡ ተጋጋለ (ጨዋታ፡ ወፊ፡...) ።

3. አማራ፡ ተዋብ፡ ተሸላላሙ፡፡ የሰው ወርቅ አይደምቱ፡፡

ደማቅ ቅ 1. የጎሳ፡ በግ ያለ (ቀለም፡...)፡፡ 2. የሞቀ፡ የተጋጋለ (ጨዋታ፡ ዘፈን፡...)፡፡

አደመቀ ግ 1. አሟሟቀ፡ አጋጋለ (ጨዋታን፡ ወሬን፡...)፡፡ 2. ተውበ፡ አምሮ፡ ጎልቶ እንዲታይ አደረገ፡፡

ደመና "ዳመኑ" ስር ተመ.

ደመኛ "ደማ" ስር ተመ.

ደመወዝ(ደሞዝ) ስ 1. አበራው ወገን ለሰራተኛው በየተወሰነ ጊዜ የሚከፍለው የተወሰነ የገንዘብ መጠን፡ የጉልበት፡ የሰራ፡ የድካም ዋጋ፡፡ 2. ቀለብ ፡፡

ደመወዝ ጭማሪ ስ ቀድሞ በነበረው ደመወዝ ላይ የታከለ፡ የተመሠረ ገንዘብ፡፡

ደመወዝ ከፋይ ስ ለሰራተኞች ደመወዝ እንዲከፍል የተመደበ ሰራተኛ ፡፡

ደመደመ ግ 1. ደፈነ፡ ተመተመ፡፡ ቁበሉን በመድሃኒት ደመደመው ፡፡ 2. ጨረሰ፡ ፈፀመ፡፡ 3. በእጅ እየተሳሳት አስተካከለ፡ አበጃጀ፡ ከመዝመ (ፀጌርን)፡፡

ድምድማት ስ የግንብ ወይም የግድግዳ አናት፡ መጨረሻው፡ ክፈቱ፡፡

*ደመጠ

ድምጥ "ድምፅ" ን ተመ.

ድምጥማጥ በፊደል ተፈው ተመ.

ተደመጠ ግ ሰሚ አገኘ፡ ተሰማ፡፡

ተደማፍቱ ቅ ተሰሚ፡ ሃሳቡ ተቀባይነት ያለው፡፡

ተደማመጠ ግ አንዱ ሊሳው የሚለውንሰማ፡፡

አደመጠ(አዳመጠ) ግ በጆሮው ሰማ፡ ስምቶ ልብ አደረገ፡፡

አድማፍቱ ስ ሰሚ፡፡

ደማ ግ 1. ደም ወጣው፡ ደሙ ፈሰሰ፡፡ 2. (ዘይ.) ለሃገሩ፡ ለወገኑ መስዋእትነት ከፈለ፡ ታገለ፡፡

አይደማውም ስስታም ነው፡ አይሰጥም፡፡

ደም ስ 1. በሰው፡ በእንስሳትና በነፍሳት አካላት ውስጥ የሚዘዋወር ቀይ ፈሳሽ፡፡ 2. ወዘና፡ ላህይ፡፡

[ደሙ]ደመከልብ ሆነ በደረሰበት አደጋ የፈሰሰው ደሙ እንደ አልባሌ ነገር በከንቱ ቀረ፤ ብድር መላሽ አጣ (በፈጣሚው የፍርድ ወይም የበቀል እርምጃ ባለመወሰዱ)፡፡

ደሙ ደረቀ በገዳይና በሟች ቤተሰብ መካከል ተፈጥሮ የነበረው ጠብና ቂም በእርቅ አማካኝነት ቀረ፡ ተተው፡፡

ደሙ ሳይደርቅ የተፈፀመው በደል ሳይቆይ፡ ሳይረሳ፤ በትኩሱ፡፡

ደሙ ፈላ በጣም ተናደደ፡፡

ደም ፍላት ድንገት የሚያጋጥም ሃይለኛ ንዴት፡ ቁጣ፡፡

ደሙን መለስ/ተወጣ ለተሰነዘረበት ጥቃት ብድሩን መለስ፤ ተበቀለ ፡፡

ደም መላሽ በሌላ ሰው ላይ የተፈፀመን ግፍ የሚበቀል፡ ብድር የሚመልስ፡፡

ደም መልስ በሰውነት ውስጥ ያለን ደም ወደ ልብ የሚወስድ ትልቅ የደም ቧንቧ፡፡

ደሙን አዘራ ደሙን አፈሰሰ፡፡

ደሙን አፈሰስ ተዋጋ፡ ተጋደለ፡ መስዋእት ሆነ፡፡

ደም መታት ከግህፀኛ ብዙ ደም ፈሰሳት፡፡

ደም ረገጠ 1. ለጭዳ ተብሎ የፈሰሰ ደም በመርገጡ በበሽታ ላይ ወደቀ፡ ደንቃራ ገባ (አምልኮ)፡፡ 2. ወደ ቤቱ ሲገባ እርድ ታረደለት (አዲስ ቤት ለሚገባ፡ ለመሽራተ...)፡፡

ደም ሽተተው ጠብ፡አምባጭ አሰኘው፡፡

ደም ተቃባ /ተጋባ ጠላት ተኳሂነ (በነፍስ ግድያ ምክንያት)፡፡

ደም ተፋ በጣም ደከመ፡ ለፋ፡ ተሰቃየ፡ ጣረ (አንድን ነገር ለማከናወን)፡፡

ደም ተፋሰሰ 1. ደም ተቃባ፡ 2. ተጋደለ፡፡

ደም አስተፋው 1. በጣም ደበደበው፡፡ 2. እጅግ በጣም አስቃየው (ሰራተ...)፡፡

ደም አስተፈ ስ ስፋ ቀይ ቀለም የሚመስል ፈሳሽ ሊወጣው የሚችል የአፅዋት አይነት፡፡

ደም አስተፈት ስ መርዛማ በመሆኑ የግደበሳ የእንጉዳይ አይነት፡ ምላስ ጎልጉል፡፡

ደም አፈታበት ደሙ ከመፍሰስ አላቆም አለ፡፡

ደም ደም አለው ቀፈፈው፡ ደስ የግደል ስሜት ተሰማው፡፡

ደም ጎረሰ በደም ተለወሰ፡ ደም ሰረበ፡፡

ደም ጠማው የመግደል ፍላጎት ያዘው፡፡

ደም ጠራው በሃደበት ድንገተኛ ሞት ሞተ፡፡

ደም ፈሰሰ 1. ነፍስ ጠፋ፡ ግድያ ተፈፀመ፡፡ 2. እንደደር፡ በግ ያለ እንስሳ ታረደ፡፡ 3. ሰው ተፈነከተ፡ፋሰለ፡፡...

ደም አፈሰሰ 1. ደር፡ በግ፡... ከቤቱ አረደ፡፡ 2. ሰው ፈነከተ፡ አቆሰለ፡ አደማ፡፡ 3. ሰው ገደለ፡ ነፍስ አጠፋ፡፡

ደም አፋሰስ አጋደለ፡ መሳሪያ እንዲግዝዙ፡ እንዲጣሉ፡ እንዲመታቱ ምክንያት ሆነ፡፡

ደም አፋሳሽ ቅ ለሌሎች መጣላት፡ መደባደብ፡ መገዳደል ምክንያት የሆነ ወይም

የሚሆን።

ደሚ ቀረ ይነሳች።

ደሚ ጠራ የወር አበባ ቆመ።

ደሚ ፍልቅ ያለ የተዋበች፤ የማረች።

የደም አበላ ወሰደው ብዙ ደም ፈሰሰው።

ደመ መራራ ቅ የሚናገረውን፤ የሚያደርገውን ነገር ሁሉ ሰማች በከፋ የሚተረጎሙበት፤ ነገር የሚነግስበት፤ የሚገንበት (ሰው)።

ደመ ሞቃት ቅ ቅንዝረች።

ደመ ሞቃት እንሰሳት ስ በአካላቸው ውስጥ ያለው ደም ሞቃት የሆነና በየትኛውም የአየር የጠባይና አካባቢ የደማቸው ሙቀት የማይለዋወጥ እንሰሳት።

ደመ ቀዝቃዛ ቅ 1. ቅንዝረች ያልሆነ። 2. ቶሎ የማይቆጣ፤ ረጋ ያለ።

ደመ ቀዝቃዛ እንሰሳት ስ በአካላቸው ውስጥ ያለው ደም ቀዝቃዛ የሆነና በተለያዩ የአየር ጠባይና አካባቢ የደማቸው ሙቀት ከፍ ወይም ዝቅ በማለት የሚለዋወጥ እንሰሳት።

ደመ ነፍስ(ደማዊት ነፍስ) ስ 1. የእንሰሳት ነፍስ። 2. (ሰድብ) የሚያሰብ፤ የማይመጣዝን (ሰው)።

በደመ ነፍስ 1. ባለማመዘዝን፤ ባለማስተዋል። 2. በተፈጥሮ በተገኘ እውቀት የሚያከናውኑት ድርጊት)።

ደመ ግቡ ቅ መልክ መልካም፤ ውብ፤ ማራኪ ገፅታ ያለው።

ደም ግባት ስ ውበት፤ ቆንጆና፤ ወዘና።

ደም ቅዳ ስ ከልብ ወደ ሌላው የሰውነት ክፍል የሚሰራጨውን ደም የሚወስድ ትልቅ የደም ቧንቧ።

[የ] ደም ግፊት/ብዛት ስ የግፊቱ መጠን መሆን ከሚገባው በላይ ከፍ ብሎ በደም ሰሮች ውስጥ የሚካሄድ የደም ዝውውር ሂደት፤ በዚህ የተነሳ የሚፈጠረው ህመምም ደም ግፊት ይባላል።

ደም ጥሪ የወር አበባ የሚቆምበት ጊዜ ወይም እንደቆመ ያለው ጊዜ።

የደም ስር ስ 1. በሰውነት ውስጥ ደም የሚዘዋወርበት ቀላጭን ቧንቧ። 2. ዋና፤ በወጣ አስፈላጊ ነገር። በፍ ለአገሪቱ ሊኮሮሚ የደም ስር ነው።

የደም አይነት ስ በሰማች ደም ንጥረ ነገርና አይነት መነኩል ያለውን ልዩነት መበረት በማድረግ የተከፋፈሉት የደም አይነቶች፤ የደም አይነቶቹም ኢቢ፣ ኢ፣ ቢ እና ኦ ናቸው።

የደም ገንቦ ደማም፤ ቆንጆ፤ ውብ (ለሴት)።

የደም ጋን ስ በሽንጥና በዳሌ መገጣጠሚያ አካባቢ ያለ የሰውነት ክፍል።

ደመኛ (ደበኛ) ቅ ጠላት፤ ባላጋራ።

ደማም ቅ የደስ ደስ ያለው፤ ውብ (ሰው)።

ተዳማ ግ ደም ተፋሰሰ።

አዳማ ግ ደም አፋሰሰ።

ደማሚት (ድማሚት) ስ ተራራ ለመፈንቀል፤ የማእድን ጉድጓድ ለመቆፈር፤... የሚያገለግል ሃይለኛ ፈንጂ።

ደማም “ደማ” ስር ተመ.

ደማቅ “ደመቀ” ስር ተመ.

ደም “ደማ” ስር ተመ.

ደምበኛ “ደነባ” ስር “ደንበኛ” ን ተመ.

ደምበጃን(ደንበጃን) ስ የተለያዩ መጠን ያለውና ብዙ ፈሳሽ ሊይዝ የሚችል በወጣ ትልቅ የሆነ ጠርመራ።

ደምባራ “ደነበረ” ስር “ደንባራ”ን ተመ.

ደምብ “ደነባ” ስር “ደንብ” ን ተመ.

ደሞዝ “ደመወዝ” ን ተመ.

ደረመሰ ግ ጠረመሰ፤ ናደ፤ አፈረሰ።

ድርምስ አለ ግ ተደረመሰ።

ተደረመሰ ተጠረመሰ፤ ተናደ፤ ፈረሰ።

ደረመን ስ 1. እከክ፤ ፎክት። 2. የቁምጥና በሽታ።

ደረመናም ቅ 1. (ሰድብ) እከካም፤ ፎክታም። 2. የቁምጥና በሽታ የያዘው።

ደረሰ ግ 1. ቀረበ፤ ተጠጋ። 2. መጣ፤ ከች አለ። በጧት ደረሰ። 3. ሂደ። ሃሲም ቤት ደረሰ መጣ። 4. ገባ። መንገደኛው በሶስት ሰአት ደረሰ ደረሰ። 5. በቃ። ልጁ ለወግ ደረሰ። 6. አደገ። ጎለመሰ። ቤቱን የሚጠብቅ የደረሰ ልጅ አለኝ። 7. ሆነ፤ ተፈሰመ። ንግርቱ ደረሰ። 8. ዝግጁ (የነ) (ለ መ በላት፤ ለ መ ታ ጨ ድ፤ ለ መ ጠ ጣ ት፤ ለ መሰብሰብ፤...)።

ደረሰለት 1. መጣለት፤ ተገኘለት፤... 2. አለቀለት፤ ተጠናቀቀለት (ሰራ)።

ደረሰበት 1. አገኘው፤ አጋጠመው፤ መከራ ደረሰበት። 2. ተተናኮለው፤ ነገር ፈለገው። 3. ተጠጋው፤ ቀረበው።

ደረሰባት በግብረ ስጋ ተገናኝቶ።

ደረሰው አገኘ፤ ተረከበ፤ ወሰደ። ለተረ ደረሰው።

አያድርስ አያምጣው፤ አይጣል (ክፍን ነገር።

መድረሻ ስ 1. መግቢያ፤ መጠጊያ፤ 2. አንድ ነገር ከአንድ ቦታ ተነስቶ ሂደቱን የሚያቆምበት፤

የሚያርፍበት ቦታ።

መድረሻ ቢስ መጠጊያ የሌለው።

ደረሰኝ ስ ለንድ ግለሰብ ወይም ድርጅት ለንድን እቃ ወይም ገንዘብ ከአንድ ድርጅት ወይም ግለሰብ መረከቡን የሚያረጋግጥበትና ለአስረካቢው የሚሰጠው የዕሁፍ ማስረጃ።

ደራሽ ውሃ ስ ድንገተኛ የውሃ ሙላት።

ደርሶ ያለማከንያት ዝም ብሎ። ደርሶ መታኝ።

ደርሶ መልሲውሎ ገብ። 2. ከሄዱበት ቦታ ሳይሰነበት ፈጥኖ መመለስ

ደርሶ መልስ ቲኬት ስ ወደ አንድ ቦታ ለመሃጃና ለመመለሻ የሚያገለግል የመጓጓዣ ቲኬት።

-ድረስ መቁ የቦታን፣ የጊዜንና የሃሳብን የተወሰነ መድረሻ፣ ልክ ለመግለፅ የሚያገለግል መስተዋድዳዊ ምእሳድ። ከላጁስ አበባ ደሴ ድረስ/ማታ ድረስ/ እስኪሆን ድረስ አትጠጋ።

ድራሽ ት 1. አድራሻ፣ የደረሰበት፣ የሂደበት። ሰውየው ድራሹ ጠፋ። 2. ድምጥማዩ፣ ማንነት። ድራሹህ ይጠፋ!

ድራሹ ጠፋ ያለበት፣ የሚገኝበት የማይታወቅ ሆነ፣ ደብዛው የለም፣ ያለበት አልታወቀም።

ድርስ ስ 1. ለመወለድ የተቃረበች ሴት። 2. ያፊዳዊ የዜማ ምልክት።

ድርሱን ቁርጠኑ፣ የመጨረሻውን (ለዋጋ)። ድርሱን ንገረኝ።

ድርስ እርጉዝ ት ለመውለድ ጊዜዋ የደረሰ።

ድርስ ጥርስ ስ የመነቀየው ጊዜ በመድረሱ ሊነቀል የተቃረበ ጥርስ።

ድርሻ ስ እድል፣ ፋንታ፣ እጣ። ድርሻውን ወሰደ።

ተደረሰ ግ 1. ተቀረበ፣ መጠጋት ተቻለ። እዚያ መቸ ተደረሰና ነው? 2. ሆነ፣ ተደረገ። ስምምነት ላይ ተደረሰ። 3. ተገባ፣ መገኘት ተቻለ። ልክ በሁለት ሰአት ከተባለው ቦታ ተደረሰ። 4. ተበቃ። ለዚህም ተደረሰ አንዴ?

ተዳረሰ ግ 1. ለሁሉም ቤቃ። ወረቀቱ፣ ለሁሉም ተዳረሰ። 2. ተገባደደ። ቀረበ፣ ተጠጋ። ጊዜው ተዳርጓል። 3. ተሰራጨ። ተናኘ። ወሬው በአንዴ ተዳረሰ። 4. ተነካካ። ተገናኘ። ተጣለ። በምን ተዳረሰ? 5. ሊሰማማ ተቃረበ(ለዋጋ)።

መዳረሻ ስ 1. መቃረቢያ፣ መድረሻ። 2. መቆያ (ምግብ)።

አደረሰ ግ 1. አቀረበ፣ አስጠጋ ። 2. አመጣ። ሰውዬው እዚህ አደረሰኝ ተመለሰ። 3. ወሰደ። ጧት በመስኑ አደረሰኝ። 4. አበቃ። በሽታው ለምት አደረሰው። 5. ፊደል። አጠናቀቀ። አገባደደ። የልቡን አደረሰ። 6. አስከተለ። ጎርፉ ከፍተኛ ጉዳት አደረሰ። 7. ሰውነቱ ሞላ። አደገ።

ጎለመሰ። ለካለ መጠን አደረሰ። 8. ለአካለ መጠን፣ ለሙሉ ሰውነት አበቃ። ወንድ ልጅ አደረሰ።

አድርሰናል ቀደም ብሎ ለመጣ ለማኝ ወይም ለጠፋሪ ሰጥተናልና አትቁም። የምንሰጥህ የለንም ለማለት ከበር ለቆመ ለማኝ ወይም ለጠፋሪ የሚነገር ቃል።

አድራሻ ስ 1. አንድ ሰው ወይም አንድ ነገር በጊዜያዊነት ወይም በቋሚነት የሚገኝበት፣ የሚኖርበት የተወሰነ ቦታ። 2. አንድ ደብዳቤ ወይም እቃ የትና ለማን መሰጠት እንዳለበት የሚያመለክት፣ በደብዳቤው ወይም በእቃው ላይ የሚሰፍር የዕሁፍ መግለጫ።

አድራሻውን አጠፋ የሚኖርበት፣ የሚገኝበት ቦታ እንዳይታወቅ አደረገ።

አደራረስ ግ አነካካ፣ አጠላ። ምን አደራረሳቸው።

አዳረስ ግ 1. ለሁሉም በሰፊው ሰጠ። ናኘ። 2. ሁሉም ዘንድ እንዲደረስ አደረገ (ወሬ)። 3. ለሁሉም በማብቃቃት ሰጠ። 4. ለሁሉም ደረሰ። በቃ። 5. አገባደደ፣ ለፍፃሜ አቃረበ። 6. አነካካ፣ አጣለ።

አዳራሽ ስ በአንድ ጊዜ ብዙ ሰው ሊይዝ የሚችል ሰፊ የሆነ ቤት ወይም የቤት አንድ ክፍል። 2 ሰፊ።

ደረሰ² ግ ድርሰት አዘጋጀ፣ ገፈ።

ደራሲ ስ ድርሰት አዘጋጀ፣ ፀገፈ።

ድርሰት ስ 1. በስድ ንባብ፣ በግጥም፣ በቅኔ።... መልክ የሚዘጋጅ ስነዐሁፍ። 2. (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) መፅሃፍ ቅዱስን ሳይጨምር በድርሳን፣ በገድል፣ በታምር።... መልክ የተዘጋጀ የቤተክርስቲያን መፅሃፍ።

ድርሳን(ብ.ቁ.ድርሳናት) ስ በለመሳለክት፣ ስለቅዱሳን።... የተደረሰ መንፈሳዊ መፅሃፍ። ድርሳን ሚካኤል።

አደራረስ ስ (ኢ.ኢ.ተ.ቤ.) በታላቅ በአል ጊዜ ብቻ የሚዘመር ያፊዳዊ የዜማ ድርሰትና ስርአተ ማህበረግ።

ደረሰኝ “ደረሰ¹” ስር ተመ.

ደረቀ ግ 1 እርጥበት አጣ፣ ከሸለለ። 2 (ዘይ.) ጎሳበ ግትር ሆነ።

ደረቅ ስ 1 እርጥበት፣ ልምላሜ የሌለው። 2 (ዘይ.) ከቻቻ፣ ለዛቢስ፣ እፍረተቤስ።

በደረቀ ተውግ. ያለምንም ማጥጥ (እህል ውሃ)። በደረቀ ያደከመኛል ።

በደረቀ ላጩ አታለለ፣ ሸነገለ።

በደረቅ አፋ ምንም ሳይበላ፣ ሳይቀምስ።

ደረቅ ሌሊት ስ ውድቅት።

ደረቅ ምች ስ ሃይለኛ ምች፡ ከወሃይ ሙቀት የተነሳ የሚመጣ ህመም፡፡

ደረቅ ሳል ስ አክታ የሌለው ሳል፡፡

ደረቅ ስንቅ ስ እንደነቸረ፡ በሰ፡ ቋንጣ ያለ ለብዙ ጊዜ ሳይበላሽ የሚቆይ ምግብ፡፡

ደረቅ ትንቢት ስ መልእክቱ ስውርነት የሌለው፡ ግልፅ የሆነ ትንቢት ወይም ንግር፡፡

ደረቅ እርሳስ ስ ቀለምነት የሌለውና (ኮሮ እርሳስ ያልሆነ) ለመፃፊያ የሚያስገልግል እርሳስ፡፡

ደረቅ እንጀራ ስ ወጥ የሌለው እንጀራ፡፡

ደረቅ ወንዝ ስ ውሃ የሌለው ወንዝ፡፡

ደረቅ ወዝ ስ ፎረፎር፡፡

ደረቅ ጉንፋን ስ አክታ የሌለው ጉንፋን፡፡

ደረቅ ግንባር እድለቢስ፡፡

ደረቅ ጠጅ ስ የበሰለ ወይም የቆየ ጠጅ ፡፡

ደረቅ ጣቢያ ስ ለተሳሳሩ ምንም የሚበላ የሚጠጣ የሌለበት የባቡር ጣቢያ፡፡

ደረቅ ጦር ስ የጦር መሳሪያ ያልያዘ ዘማች፡፡

ደረቅ ጭነት ስ ፈሳሽ ነክ ያልሆነ የጭነት አይነት ፡፡

ደረቆች ስ ገብስ ወይም በቆሎ ተቀቅሎ ወይም በውሃ በደምብ ርሶ ከተቆላ በሂላ ተፈጭቶ የሚዘጋጅ የጠላ እህል፡፡

ደራቁቻ ቅ 1. ከሊታ፡ ጠረጋ፡፡ 2. እርጥብነት፡ ልምላሜ የሌለው፡፡

ደራቃ ገዚክ፡፡

ድርቅ ስ ዝናም የጠፋበት ወቅት፡ ጊዜ፡፡

ድርቅ መታው ዝናብ አጣ፡ ቦና ሆነ፡፡

ድርቅ ገብቷል በዘናብ መታጣት ምክንያት ረሃብ፡ ችግር ጥባቷል፡፡

ድርቄ ስ ጌተ ያልተሰራለት ወይም በባህር አረብ ያልተሸለመ ሰገባ፡ አርት፡፡

ድርቀት ስ 1. እርጥበት አልባነት፡፡ 2. የሆድ ወይም የአንጀት ለስላሴ ማጣት የሚያስከትለው ህመም፡፡ 3 (ዘይ.) ከንቱ መጫጫህ፡ ውጤት ለሌለው ነገር መልፍለፍ፡፡

ድርቅና ስ ለባቢነት፡ ችኩነት፡ አይን አውጣነት፡፡

ድርቆሽ ስ 1. ታጭዶ የደረቀ ሳር፡፡ 2. ሆን ተብሎ እንዲደርቅ የተደረገ እንጀራ (የተወቀጠ ወይም ያልተወቀጠ)፡፡

ድርቅ አለ ግ በጣም ደረቀ፡፡

ተዳረቀ ግ 1. (ዘይ.) ተነታሪነት ተጫጭህ፡ ተለፋለፈ፡ ተጨቃጨቀ፡፡ 2. ተሰላች፡ ታከተ (በነገር፡ በጭቅጭቅ)፡፡

አደረቀ ግ (ዘይ.) እስላች፡ አታከተ (በነገር፡

በጭቅጭቅ)፡፡

አድርቅ (ልብ አድርቅ) ቅ 1. ነዝናዛ፡ ጨቅጫቃ፡፡ 2. በተደጋጋሚ (ቢነገረውም፡ ቢመከርም) ለውጥ የማያሳይ፡ የሚነገረውን ተግባራዊ የማያደርግ፡ ልብ አውልቅ፡፡

ደረብ ግ 1. አንዱን በሌላው ላይ አደረገ፡ ጨመረ፡፡ ሜነ፡ አነባበረ፡፡ 2. በለበሰው ልብስ ላይ ሌላ ልብስ ጨምሮ ለበሰ፡፡ 3. ጨመረ፡ ደአከለ፡፡ ይህ ቃል ሌላ ፍቺ ደረቦ ይሄል፡፡

መደረቢያ (ድራብ) ቅ እንደኩታ፡ ቡሉኩ ወዘተ. ያለና ከልብስ በላይ የሚላበስ ልብስ፡፡

ደርብ ስ በድሮ ጊዜ የሚሰራ ባለአንድ ፎቅ ቤት፡፡

ድርብ ቅ 1. እጥፍ ፡፡ 2. የተደረበ፡፡ 3. ስ ሰፊ ጥበብ ያለውና የማእረግ ልብስ የሆነ ኩታ (ጥንድ ድርብም ይባላል)፡፡ 4. የሸማ ጥበብ አሰራር አይነት፡፡

ድርብ ሰረዝ ስ ከበርአተ ምልክቶች አንዱ ምልክቱም (፤) ነው፡፡

ድርብ ቃል ስ ጥምር ቃል፡፡

ድርብ ታቦት ስ በአንድ ቤተክርስቲያን ውስጥ በደባልነት የሚገኝ ሌላ ታቦት፡ ደባል ታቦትም ይባላል፡፡

ድርብ ትርጓሜ ስ አንድምታ፡፡

ድርብ ዜማ ስ ንባቡ አንድ አይነት ሆኖ ዜማ ወይም ምልክቱ ከአንድ በላይ የሆነ፡፡

ድርብ ጃኖ ስ የጥለቱ ጻፍና ጻር በድርብ ጥበብ አሰራር የተከበበ ጃኖ፡፡

ድርብ ጥርስ ስ በጥርስ ላይ ተደርቦ የሚወጣ ጥርስ፡፡

ተደራረበ ግ 1. በእግር ኳስ ጨዋታ ላይ የተመታችን ኳስ አቅጣጫዋን እንድትስቅ አደረገ፡፡ 2. አበረ፡ አዘዘ፡፡ ተደርቦ መታው፡፡

ተደራቢ ቅ ተጨማሪ፡፡

ተደራረበ ግ 1. አንዱ በሌላው ላይ ሆነ፡ ተነባበረ፡፡ 2. ተጨማመረ፡ በላይ በላዩ ሆነ፡፡

ተደራራቢ ቅ ተደጋጋሚ፡ አንዱ በሌላው ላይ የመጣ፡ የሆነ፡ የተደረገ፡፡

አደራረበ ግ አንዱን በሌላው ላይ አደረገ፡ ሜነ፡ አነባበረ፡፡

*ደረበበ

ደርባባ ቅ 1. ሰውነቱ ወፈረ፡ ደልደል ያለ (ሰው)፡፡ 2. ረጋ ያለ፡ ጭምት፡ ዝምተኛ፡፡

ድርበብ ስ የመሰፈሪያውን እቃ (ቀና፡...) እስከ እቶ ድረስ በቻ የሚሞላ የጥራ ጥሬ ወይም የደረቅ ነገር የአሰፋፈር አይነት፡ ተቀልሎ ያልተሰፈረ፡፡

በድርብ በልኩ፡ በመጠኑ፡ እንደነገሩ፡፡

ፍትራችን በድርብ ነው።

ተንደረበበ ግ 1. እስከመስፈሪያው እቃ አፍ ድረስ ብቻ ሞላ፤ ተሰፈረ። 2. ጨመተ፤ ዝም አለ።

አንደረበበ ግ እስከመስፈሪያው እቃ አፍ ድረስ ብቻ አስተካከለ። ሰፈረ።

ደረባ ስ በጣሪያ መልክ የተዘጋጀ የጎተራ ክፃን።

ደረቫ ግ ናደ፤ አፈለሰ፤ አፈረሰ።

ደረተ ግ 1. አንድን ጨርቅ በሌላው ላይ እየደረበ መላልሶ ሰፋ። 2. ደራረበ።

ድራሪ ስ 1. ተደራርቦ ብዙ ቦታ ላይ የተሰፋ አርፂ ጨርቅ። 2. የተቀዳደደና ቡትቶ የሆነ ልብስ። 3. (ዘይ.) የተደጋገመ (ሃሳብ)። 4. (ስድብ) ፈቱ ላይ ጠቃጠቆ (ጠባሳ) የበዛበት (ሰው)።

ድራቷም ት 1. (ስድብ) ድራቶ ለባሽ። 2. ደሃ።

ድርት ት ተደራርቦ የተሰፋ፤ ቡትቶ።

ደረት ስ 1. በስተፊት በኩል ከአንገት በታች ከሆድ በላይ ያለ የሰውነት ክፍል። 2. ያፊዳዊ የዜማ ምልክት/ጤ።

ደረቱን ገልብጦ ያለፍርሃት፤ በትእቢት።

ደረቷን ደቃች ደረቷን መታች (በልቅስ ጊዜ)።

ደረቷን ጣለች በሃዘን ምክንያት ደረቷን አራቱታ ሃዘኗን ገለፀች።

***ደረከክ**

ደረከክ (ደርካካ) ት አጭር ወፍራም።

ድርክክ አለ ግ 1. በጣም በሰለ (ፍሬ)። 2. ፋመ። ፍም ወረደው (እሳት)። 3. አጭርና ወፍራም ሆነ።

ተንደረከክ ግ 1. አጭርና ወፍራም ሆነ። 2. በጣም በሰለ፤ ጎመራ (ፍሬ)። 3. በጣም ፋመ፤ ፍሙ መረተ (እሳት)። 4. ቀስ ብለው በአጭር ተራመደ (አጭር ወፍራም ሰው)።

አንደረከክ ግ 1. አጭርና ወፍራም አደረገ። 2. አሰለሰ (ፍሬን)። 3. ፍም እንዲወጣው፤ እንዲወርደው አደረገ።

ደረዘ ግ 1. ለጎመ፤ ከፈፈ (ሰፊድን፤ መሰብከር)። 2. አንዴ በተሰፋው የሰፊት መስመር አስጠግቶ እንደ ገና ሰፋ፤ ደርዘ አበጀ።

ደርዘ ስ 1. ከፈፈ (የሰፊድ፤ የመሰብከር)። 2. ሰፊት ተደጋግሞ የሄደበት የልብስ ጻርቻ።

ደርዘ ያለው ንግግር ውል፤ መልክ፤ ጭብተ፤... ያለው ንግግር።

ደርዘኛ ት 1. አነጋገር አዋቂ። 2. እምነት ጠባቂ።

ደረደረ ግ 1 በተራ፤ በረድፍ አደረገ፤ ሰደረ፤

ኮለኮለ፤ አሰለፈ። 2. አነባበረ፤ ቆለለ፤ ከመረ። 3. ሃሳብን አንድ ባንድ ገለፀ፤ አሰማ። ግጥም ደረደረ/ሰበሰበ ደረደረ። 4. መታ፤ ገረፈ፤ ነበረ (በገናን)።

መደርደሪያ ስ ከእንጨት፤ ከዛብረት፤... በተለያየ መጠንና ቅርፅ የሚሰራና ልዩ ልዩ እቃዎችን በረድፍ ለማስቀመጥ የሚያገለግል እቃ። መግፍት መደርደሪያ/እቃ መደርደሪያ።

ድርድር ስ በረድፍ የተቀመጠ እቃ።

ድርድር ስ አንድን ነገር ወይም ሁኔታ አስመልክቶ ስምንት ላይ ለመድረስ የሚደረግ፤ ውይይት።

ተደረደረ ግ በረድፍ፤ በተራ ተሰደረ፤ ተከለከለ።

ተደራደረ ግ ተዋዋለ፤ ተሰማማ፤ ተነጋገረ (እንደዚህ ይሁን ወይም አይሁንም፤ እንደዚያ ነው ወይም አይደለም እየተባለ በመከራከር)።

ተደራዳሪ ት 1. ውል ተዋዋይ። 2. አንድን ጉዳይ አስመልክቶ ከሌላ ወገን ጋር እንዲነጋገር፤ እንዲከራከርና ስምንት እንዲያደርግ ውክልና የተሰጠው (ሰው)።

አደራደረ ግ አዋዋለ፤ አስማማ።

አደራዳሪ ስ አዋዋይ፤ አስማማ።

***ደረደረ**

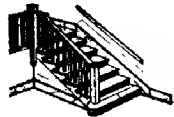
ተንደረደረ ግ 1. ከከፍተኛ ወደ ዝቅተኛ ቦታ ርጠ። 2. ተፈተለከ፤ በሃይል ርጠ።

መንደርደሪያ ስ 1. ለመጥጥ አመቺ የሆነና ተጻፋትነት ያለው ቦታ። 2. መነሻ፤ መጀመሪያ (የሃሳብ)። 3. ለማረፍ ወይም ለመነሳት የሚያገለግል ማከብከቢያ (ለአውሮፕላን)።

አንደረደረ ግ አርጠ።

ደረጀ ግ 1. ጠና፤ ጠነከረ። 2. ተደላደለ፤ ሀብት ያዘ፤ ጎበረት አበጀ።

ደረጃ ስ 1. ለመውጫና ለመውረጃ የሚያገለግል እርከን (በአብዛኛው ለፎቅ ቤቶችና ከፍታ ላይ ለሚገኙ ቦታዎች)። 2. ማለረግ (የትምህርት፤ የሾመት፤...)። 3. ቅደም ተከተል። **ጉዳዩን ደረጃ በደረጃ እናየዋለን**። 4. ጥራት። ለውጭ ገበያ የሚቀርበው ዙና ደረጃው ከፍ ያለ ነው። 5. አቅም፤ ችሎታ። የሰብተኛው አለም ሀዘብ የኑሮ ደረጃ ዝቀተኛ ነው። 6. ክብር፤ ልክ። ደረጃህን ጠብቅ።

ደረጃ 15 ፍቺ

ድርጅት ስ 1. የተወሰነ የሰራ አይነት የሚከናወንበት የሰራ ተቋም (ፋብሪካ፣ ሆቴል፣...)። 2. ዝግጅት። 3. የተወሰነ አላማን ለማራመድ ሰዎች በአባልነት የሚሰበሰቡት ማእከል፣ ማህበር፣...

ተደራጃጀ ግ ተዘገጃጀ፣ ተሰነጻጸ።

ተደራጀ ግ 1. ተጠናክረ፣ ተደላደለ። 2. ተዘጋጀ፣ ተሰነጻ። 3. ተሰባሰበ፣ አባል ሆነ (በፖለቲካ ድርጅት፣ በሙያ ማህበራት፣ ...)።

አደራጀ ግ አጠና፣ አጠነከረ፣ አጎለበተ።

አደራጀ ግ 1. አዘጋጀ። 2. ሰዎች በፖለቲካ ድርጅት፣ በማህበር፣... እንዲሰባሰቡ አደረገ።

*ደረግ

ድርጊት ስ ተግባር፣ ስራ፣ ከንወን።

ተደረገ ግ 1. ተከናወነ። 2. ተፈፀመ፣ ተሰራ። 3. ሆነ።

ተደራጊ ት (ሰዋ.) የድርጊት ተቀባይነትን የሚያመለክት (ግስ ትፅል)።

ተደራራጊ ት (ሰዋ.) እርስበርስ አንዱ በሌላው ላይ ድርጊት መፈፀሙን የሚያመለክት (ግስ ትፅል)።

ተደራጊ ዝ.ክ.

አደረገ ግ 1. አከናወነ፣ ፈፀመ፣ ሰራ። 2. አኖረ፣ አስተመ። ደብተሩን ጠረጴዛ ላይ ለደረገ። 3. ለበሰ፣ አጠቀ፣... (ለብሰን፣ ሰአትን ሳያማን፣...)።

ቁርስ አደረገ በላ፣ ተመዝገበ።...

አድራጊ ት (ሰዋ.) 1. ድርጊት ፈፃሚነትን የሚያመለክት (ግስ ትፅል)። 2. ፈፃሚ፣ አከናዋኝ።

አድራጊ ፈጣሪ ሁሉን ነገር የሚያደርግ፣ ምንም የማይሳነው፣ አዛዥ።

አደረገ ግ 1. በድርጊት፣ በሰራ አገዝ፣ ረዳ። 2. አገናኘ (በጋራ እንዲሰሩ)።

አደራራጊ (ሰዋ.) 1. የድርጊት አጋዥነትን የሚያመለክት (ግስ ትፅል)። 2. ሁለት ነገሮች እርስ በርስ አንዱ በሌላው ላይ አንድ ድርጊት እንዲፈፀምበት ማስደረጉን የሚያመለክት (ግስ ትፅል)።

አዳረገ ግ አደራረገ።

አዳራጊ ት አደራራጊ።

አስደረገ ግ 1. አሰራ፣ አሰበጀ። 2. አስፈፀመ (አንድን ድርጊት)።

አስደራጊ ት (ሰዋ.) ለአንድ ድርጊት መፈፀም ያከንያት መሆኑን የሚያመለክት (ግስ ትፅል)።

ደረገመ ግ 1. አጠፋ፣ አልም አደረገ (መብራትን፣ አይንን፣...)። 2. በሃይል ዘጋ

(መዝጊያን)። 3. መታ (በጥፊ)። 4. (ዘይ.) ከሚፈለገው በላይ ጨመረ። ወጡ ውስጥ ጨደረገመኝበት።

ተደረገመ ግ 1. ጠፋ፣ አልም አለ። 2. በሃይል ተዘጋ።

*ደረፎጫ

ደርጁጫ(ድርፋጭ) ት አጭርና ጎ በፊ የሆነ።

ድርፋጭ አለ ግ ደርጁጫ ሆነ።

ድርፋጭ አደረገ ግ ደርጁጫ አደረገ ።

ደራ¹ ግ ዘበጠ፣ ተለመጠ።

ድራት ስ ዝብጠት፣ ለማጣት።

ደራ² ግ 1. ጋለ፣ ለማ(ምጣድ)። 2. ሞቀ፣ ደመቀ (ዝቦ፣ ጨዋታ)።

*ደራ¹

ደራች ግ የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈለገች (ለእንስሳ)።

ድሪያ(ድሪ) ስ ለፍቅር የሚፈላለጉ ሴትና ወንድ የሚያደርጉት ልፊያ፣ ጨዋታ።

ተዳራ ግ ተላፋ፣ ተቃበጠ።

*ደራ²

ድር ስ ዘፃ፣ ተጭንና ጠንካራ የሆነ ፈትል ።

ድርና ማግ ሆኑ የግብረ ስጋ ግንኙነት አደረጉ፣ መርፈና ክር ሆኑ።

ተደራ ግ ተተረተረ፣ ተዘረጋ(ድር፣...)።

አደራ ግ ተረተረ፣ ዘረጋ (ድር፣...)።

ደራሲ "ደርሰ²" ስር ተመ.

ደራሽ "ደረሰ¹" ስር ተመ.

ደራቁቻ "ደረቀ" ስር ተመ.

ደራች "ደራ¹" ስር ተመ.

ደራሳን ስ በጥንታዊ ታሪኮች ውስጥ የሚጥቀስ

(አብዛኛውን ጊዜ ከንፍ ያለው እሳት

የሚተፋ፣ አጫጭር እግሮች ያሉት) ዘንዶ

መሰል አውሬ።

ደራ ስ በቀላ የሚገኝ፣

እንወቁ ጠንካራ የሆነ

የዛፍ አይነት ።

ደራጎን

ደርበት ስ ሁለት እንስራ ያህል ውሃ ሊይዝ የሚችል የሽከላ እቃ።

ደርባባ "ደረበበ" ስር ተመ.

ደርብ "ደረበ" ስር ተመ.

ደርካካ “*ደረከከ” ስር “ደረከከ” ን ተመ.

ደርዘን ስ ብዛቱ 12 የሆነ ተመሳሳይ እቃ።

ደርዝ “ደረዘ” ስር ተመ.

ደርግ ስ ኮሚቴ።

ደርፏጫ “ደረፎጫ” ስር ተመ.

ደሰመ ን ገጫ፣ ለተመ፣ መታ።

ደሰሰ ን ዘመመ፣ ዘንባላ ሆነ።

ደሳሳ ት ያዘመመ፣ ያንበሰ (ጎጆ)።

ተንዳሰሰ ን ደሳሳ ሆነ።

*ደሰሰ

ተንዳሰሰ ን አዘገመ፣ ተንቆረሰ።

እንዳሰሰ ን አንቆረሰ። በዝገመተ አስኬደ።

ደሰቀ ን 1. መታ፣ ደቃ (በከርን፣ በሙጫ)።

2. ተጫጫነ፣ ደበተ (እንቅልፍ)።

ደሰቅ ስ የሚደብት፣ የሚጫጫን እንቅልፍ።

ደሰቃም ት የሚያስፈራ፣ የሚቀፍ፣ የሚደብት ቦታ።

*ደሰተ

ደሰታ ስ ፍላጎ፣ ሃሊት፣ ፈንጠዝያ የሞላበት ወይም ሃዘን፣ ትካዜ፣... የሌለበት ሁኔታ።

በደሰታ ሰከረ በጣም ተደሰተ።

በደሰታ ዋኘ በጣም ተደሰተ።

ደሰተኛ ት 1. በእንድ ነገር ወይም ድርጊት የተደሰተ። 2 በእጅጅ፣ በሀይወቱ ርካታ ያገኘ፣ ብዙ ጊዜ የሃዘን ስሜት የማይታይበት።

ደስ አለ ን ቆንጆ፣ ማራኪ፣ አስደሳች፣... ሆነ።

ደስ አለው ን ተደሰተ።

ደስ የሚል፣ ቆንጆ፣ ማራኪ፣ አስደሳች።

ደስ አሰኘ ን አስደሰተ።

ደስ ደስ አለው ን ተደሰተ።

የደስ ደስ የተገኘውን ደስታ ምክንያት በማድረግ የሚደረግ ግብዣ ወይም ስጦታ።

የደስደስ ያለው 1. ቆንጆ፣ ውብ፣ ማራኪ የሆነ። 2. ደስታ የተሰማው፣ በደስታ የተሞላ።

ተደሰተ ን ደስታ ተሰማው፣ ፈንደቀ።

ተደሳች ት ሀይወት የፈካችለት፣ ጥግር፣ ጭንቀት፣ ብስጭት፣ ሃዘን፣ ትካዜ፣... የማይታይበት።

አስደሰተ ን ደስታ እንዲሰማው፣ እንዲያገኝ አደረገ።

አስደሳች ት ውብ፣ ማራኪ፣ ደስታ የሚሰጥ።

ደሳሳ “ደሰሰ” ስር ተመ.

ደሴት ስ በውሃ (በባህር) የተከበበ መሬት ።

ደስቃም “ደሰቀ” ስር ተመ.

ደስቅ ዝኪ.

ደስተኛ “*ደሰተ” ስር ተመ.

ደስታ¹ ዝኪ.

ደስታ² ስ 1. የከብት በሽታ አይነት። 2. በተሉ የምትለቅ የኩፍኝ በሽታ አይነት።

*ደሽደሽ

አደሽደሽ ን አዘጠዘጠ፣ አደዘደዘ፣ አውደለደለ።

አደሽዳሽ ቅ(ስድብ) አዘጥዛ፣ አውደልዳይ።

ደቀለ ን ዲቃላ ወለደ።

ዲቃላ ስ 1. ከጋብቻ ውጭ የተወለደ ልጅ። 2. የተለያየ ዘር፣ ቀለም ካላቸው ሰዎች የተወለደ ልጅ (ለምሳሌ ጥቁር ከነጭ) 3. መጢቃ፣ ክልስ። 4. (ዘይ.) የተለየ፣ የማይገጥም።

ተደቀለ ን ከጋብቻ ውጪ ተወለደ።

ተዳቀለ ን 1. ተዛመደ (በመውለድ)። 2. ከሁለት የተለያዩ ዘሮች ተፈጠረ፣ ተወለደ (ለእዝርእት፣ ለእፀዋት፣ ለእንሰሳት፣...)።

አዳቀለ ን ሁለት የተለያዩ ዘሮችን በማገናኘት ለየት ያለ ዘር እንዲፈጠር አደረገ።

ደቀመዝሙር(ብ.ቁ.ደቀመዛሙርት) ስ

1. (ቤ.ክ.) ተማሪ። 2. የአላማ ተከታይ።

ደቀቀ ን 1. ለዘበ፣ ላመ፣ 2. ተሰበረ፣ ነከተ፣ መሸከ። 3. ትናንሽ ሆነ፣ ረቀቀ (ፅሁፍ...)። 4. ጫጫ፣ ቆረቆዘ። 5. (ዘይ.) ደከመ፣ ዛለ። በውኑዳ ደቀቀ።

ደቂቃ ስ የአንድ ሰአት 1/60ኛ የሆነ የጊዜ ክፍልፋይ።

ደቂቅ ት 1. በጣም ትንሽ፣ ለአይን ጎልቶ የማይታይ። ስ 2. ልጅ። ከሊቅ አሰክ ደቂቅ ።

ደቃቃ ት 1. በጣም ትናንሽ የሆነ። 2. (ዘይ.) ደካማ፣ አቅመቢስ።

ደቃቅ ት 1. ልም፣ ልዝብ፣ የተሰለቀ። 2. በጣም ጥቃቅን የሆነ።

ድቃቂ ት ለብርባሪ፣ ንኩትኳች።

ተዳቀቀ ን ተዳከመ፣ አቅም አጣ።

አደቀቀ ን 1. ፈጠ፣ አለዘበ፣ አላመ። 2. ሰበሰበ፣ አመሸከ። 3. አደከመ፣ አቅም አላጣ። 4. አቀመጠ፣ አረቀቀ(ፅሁፍን)።

ደቀነ ን 1. ከሚወርደው ወይም ከሚፈሰው ነገር ስር መቀበያ የሚሆን እቃ አስጠጋ፣ አስቀመጠ፣ ለገተ። ከሃገረው ስር ባልፈ ደቀነ። 2. ጀመረ፣ ወጠነ። 3. ደገነ፣ አነጣጠረ፣ አለመ። 4. ጋረጠ።

ድቅን ጅምር፣ ውጥን።

ተደቀን 7 ተጋረጠ። አፊቴ እየተደቀን አስቸገረኝ።

ደቀደቀ 7 1. ጠቀጠቀ፣ ተመተመ። 2. መታ፣ ደበደበ። 3. ቆፈረ።

መደቅደቂያ ስ የጠመንጃን አፈሙዝ (ቧንቧውን) ለመጥረግ የሚያገለግል ቀጭን ብረት።

ድቅድቅ ቅ 1. የተጠቀጠቀ፣ ጥቅጥቅ። 2. እንደ ጊዜ የታረሰ (መሬት)። 3. ቁፍሮ።

ድቅድቅ ጨለማ ድፍን ያለ፣ ምንም የማይታይበት ጨለማ።

*ደቀደቀ

ተንደቀደቀ 7 1. ደቅ፣ ደቅ የሚል ድምፅ ሰጠ፣ ተንበቀበቀ። 2. የፋከራ ድምፅ አሰማ።

አንደቀደቀ 7 1. ደቅ ደቅ የሚል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ፣ አንበቀበቀ። 2. የፋከራ ድምፅ አሰማ።

ደቂቃ “ዶ.ቀቀ” ስር ተመ.

ደቂቅ ዝ.ከ.

ደቃ 7 መታ (በጡጫ፣ በከርን፣...)።

ደቅ አለ 7 3፣ ደቅ የሚል ድምፅ አሰማ።

ደቅ አደረገ 7 ደቃ።

ደቃቃ “ደቀቀ” ስር ተመ.

ደቃቅ ዝ.ከ.

ደቅ ስ ከጣባ የሚበልጥ፣ ከዋዲያት የሚያንሰ የሽክላ እቃ።

ደቆስ 7 1. በመደቆሻ አደቀቀ፣ አሳመ። 2. ጨለለቀ። 3. (ዘይ.) ደበደበ መታ።

መደቆሻ ስ 1. አነስተኛ የድንጋይ ወፍጮ። 2. ለመደቆስ የሚያገለግል ጠፍጣፋ እንጨት።

ድቁስ ስ የበርበሬ ዱቄት።

ተደቆስ 7 1 ሳመ፣ ደቀቀ፣ 2 ዛለ፣ ደከመ።

ተደቆሰ 7 ተማታ፣ ተደባደበ።

ደበለ 7 1. ጨመረ፣ ደረበ። 2. ቀየጠ፣ ደባለቀ፣ ቀላቀለ። 3. ሸረበ፣ ጠመረ፣ በአንድነት ፈተለ (የተለያዩ ክርኝት፣...)።

ደባል ስ 1. የሌላ ሰው ይዞታ በሆነ ቤት ውስጥ ተደርሶ የሚኖር ሰው። 2. በአንድ ቤት ክርስቲያን በድርብነት የሚገኝ ታቦት። ቅ 3. ተመሃሪ፣ ተቀላ፣ ተደራቢ፣ በፊት ያልነበረ።

ደባል ባህርይ አወጣ።

ድብል ስ ወፍራም ሽርብ ገመድ።

ተዳበለ 7 1. ደባል ሆነ። 2. እንድ ነገር ከሌላ ነገር ጋር ባንድ ላይ እንዲቀመጥ ተደረገ።

አዳበለ 7 1. ከቤቱ ደባል አስቀመጠ። 2. አንድን ነገር ከሌላ ነገር ጋር ባንድነት

አስቀመጠ።

ደበለለ¹ 7 ጣለ፣ እንከባለለ።

ተንደባለለ 7 ተንከባለለ።

አንደባለለ 7 አንከባለለ።

ደበለለ² 7 አከበደ፣ ትልቅ አ ደረገ (ሽምን)።

ድብል ቅ ትልቅ ሽክም።

ተደበለለ 7 ትልቅ ሽክም ተሸከመ።

ደበለለ “ደባለቀ” ን ተመ.

*ደበለበለ (*ደበለበለ)

ድብልብል(ድቡልቡል) ቅ 1. እንደአለለ፣ እንደኳስ ያለ፣ ከብ፣ እንከብል። 2. መላ አካሉ የወፈረ።

ድብልብል(ድቡልቡል)አለ 7 ተድበለበለ።

ድብልብል(ድቡልቡል) አደረገ 7 አድበለበለ።

ተድበለበለ(ተድባለበለ) 7 1. ድብልብል ሆነ። 2. ወፈረ (መላ አካሉ)።

አድበለበለ(አድባለበለ) 7 1. ድብልብል አደረገ። 2. አወፈረ (መላ አካሉን)።

ደበላ ስ እንደገሸ፣ መጋረጃ።... ሆኖ ሊያገለግል የሚችል ስስ የአቡጃዲ አይነት።

ደበላለቀ “ደባለቀ” ስር ተመ.

ደበላ ስ 1. ከነጠጉና ከተለፋ በሂሳ በካባ ቅርፅ ተቀጣጥለው የተሰፋ የቆሉ ተማሪዎች የሚለብሱት የበግ ቆዳ። 2. ከነጠጉና ከተለፋ በሂሳ በለምድ መልክ ትከሻ ላይ የሚለበስ የበግ ቆዳ።

ደበረ¹ 7 ደብር ወይም ገዳም አደረገ፣ የደብርነት ወይም የገዳምነት ማእረግ ሰጠ።

ደብር(ብ.ቁ.አድባራት) ስ 1. በአስተዳደር እርከን፣ በክህናት፣ በመክህናት፣ በመምህራንና በሃብት ብዛት እንፃር ማእረጉ ከገጠር ቤተክርስቲያን የላቀና እንደ መወድስ፣ ስለታት፣ ማህሊት፣ ቅዳሴ።... የመሳሰሉት መንፈሳዊ ተግባራት በተወሰኑ ጊዜያት ተዘውትረው የሚከናወኑበት ቤተክርስቲያን። 2. ገዳም።

ደብረ በጥብጥ ረባሽ፣ በጥባቃ።

አድባር ስ 1. ብዙውን ጊዜ በሴት የምትጠራ የመኖሪያ አይነት፣ ቆሌ። 2. የአካባቢው ቆሌ ወይም መንፈስ የሚኖርበት ነው በሚል እምነት ሰዎች ቅቤ በመቀባት፣ ቤና በማፍላት፣... የሚያከብሩትና እምልኮ የሚያደርጉበት ዛፍ፣ ድንጋይ፣...።

አድባር ነው በሚኖርበት አካባቢ በከፊቱ ላይን የሚታይ ታላቅ አዛውንት ነው። እስሊ

አድባር ነው።

ደበረ² ግ 1. ደረበ፣ አነባበረ፣ ደበለ። 2. ሰደረ፣ ደረደረ፣ በተርታ አስቀመጠ።

ደበረ³ ግ (የአራዳ አነ.) አስጠላ፣ ተጫጫን፣ ቀፈፈ።

ደባሪ ፅ አስጠሊታ፣ ቀፋፈ።

ድብርት ስ የመቅፈፍ፣ የመነበድ፣ የመጫጫን ሁኔታ።

ድብር አለ ግ ተደበረ ወይም ደበረው።

ተደበረ ግ ትፍፍ አለው፣ አስጠላው፣ ደስ የሚል ስሜት አጣ።

ደበሰ ፅ ነበዘ፣ ደበዘ፣ ቆሸሸ፣ ቁልጭ ብሉ አልታይ አለ (ዕሁፍ፣ ስእል፣...)።

ድብሰብስ(ደበስባሳ) ፅ 1. ቀልጭ ብሉ የማይታይ፣ ጭፍንፍን፣ የደበዘዘ። 2. በጥራት ያልተሰራ።

ተድበሰበሰ ግ 1. ተሸፋፈነ፣ ተለባበሰ (ነገር፣...)። 2. በጥራት፣ በደንብ ሳይሰራ ቀረ። አድበሰበሰ ግ ሸፋፈነ፣ አለባበሰ (ነገርን፣...)።

*ደበሰሰ

ደበሰሰ(ደብሳሳ) ፅ ቆርሳሳ፣ ጎታታ።

ተንደበሰሰ ግ ተንቆረሰሰ፣ ተጎተተ፣ አዘገመ።

አንደበሰሰ ግ አንቆረሰሰ፣ ጎተተ።

ደበስባሳ "ደበሰ" ስር "ድብሰብስ" ን ተመ.

ደበሽ(አዲበሽ) ፅ 1. ፈዛላ፣ ንቃት የሌለው። 2. ግድዳሽ፣ ሰነፍ ችልተኛ። 3. ወፍራም (ለሀገን)።

ደበቀ ግ 1. ሰወረ ፣ሸሸገ። 2. እንዳይታወቅ አደረገ።

ደበቅ ፅ ስውር፣ ሰዋራ (በታ)።

ደበቅ ጦር ስ ያሸመቀ ጦር።

ደባቃ ፅ ሰዋራ (ለቦታ)።

ድብቅ ፅ ስውር፣ ምስጢር የሆነ።

ድብብቆሽ ስ 1. የተደበቀውን ልጅ ፈላጊ ለማግኘት የሚደረግ የልጆች ጨዋታ ። 2. ነገሩ ለሁሉም ወገን ግልፅ ሆኖ ሳለ አንዱ ሌላውን ለማምኘት የመጥከር ድርጊት።

ተደበቀ ግ ተሰወረ፣ ተሸሸገ፣ ምስጢር ተደረገ።

ተደባበቀ ግ 1. ተደበቀ። 2. አንዱ ለሌላው ግልፅ የሆነ ሃሳብ ነፈገ።

ደበሰ ግ ጠየመ፣ ደበሰ።

ደባባ ፅ ጠይም።

ደበተ¹ ግ 1. ተጫን፣ ከበደ፣ ገረዘ (እንቅልፍ)። 2. አንዱን በሌላው ላይ ጫን፣ ቆለለ።

ደበተ² ግ 1. እንዲርስ እንዲለሰለሰ በጭቃ ውስጥ ቀበረ (የእንጨት ልጥን)። 2. በአዛባ አጅሎ አቆየ (ገበታን፣ ቆሬን፣...)።

ደበተረ ግ የድብትርናን ትምህርት ተማረ፣ አወቀ።

ደብተራ ስ 1. የዜማ፣ የአዳድም፣ የቅኔ፣... ምሁር፣ መዘምር። 2. መፅሃፍ ገላጭ፣ ክቡብ ቆጣሪ ።

ድብትርና ስ የደብተራነት ሙያ፣ ትምህርት፣ ስራ ።

ደበን ግ 1. በጣም ጠበቀ፣ ከረረ። 2. በጣም አጠረ፣ ከረረ። 3. አረረ፣ ተቃጠለ፣ ደረቀ። 4. በጣም ተናደደ።

ድብን አድርጎ ቆነጠጠ አጥባቆ በሃይል ቆነጠጠ።

ድባኖ ፅ በጣም አጭር፣ ከራራ።

ደበኔ ስ የኔ፣ ቡላል።

ደበን¹ ፅ ቆሻሻ፣ እድፍ።

ደበን² ስ ፀጉር።

ደበን³ ፅ ሞኝ፣ ነሆለል።

ደበን አንሳ ስ (የማንኳኳሰስ አነ.) ባለእጅ።

ደበኛ "ደማ" ስር "ደመኛ" ን ተመ.

*ደበከበከ

ድብከብከ ፅ ተገዝቡጥቡጥ፣ ድፍርስ፣ አተላ የበሰነ። 2. በጣም ወፍራም (ሰው፣...)።

ድብከብከ አለ ግ ተድበከበከ።

ተድበከበከ ግ 1. ተገዝቦጠቦጠ፣ አልጠራ አለ፣ አተላው ከጥሩው አልለይ አለ። 2. በጣም ወፈረ (ሰው፣...)።

አድበከበከ ግ 1. አዝበጠጠ፣ አተላ አደረገ። 2. አወፈረ (ሰው፣...)።

ደበዘዘ ግ 1. ብሩህነት፣ ደማቅነት አጣ። 2. ደከመ፣ ፈዘዘ። 3. (ዘይ.) ጎልቶ የማይታይ፣ የማይታወቅ ሆነ።

ደብዛዛ ፅ 1. ብሩህነት፣ ደማቅነት የሌለው (ቀለም)። 2. ደካማ፣ ፈዛዛ (ብርሃን)።

*ደበዘዘ

ደበዘዘ ፅ ቀርፋፋ፣ ጎታታ።

ተንደበዘዘ ግ ቀስ አለ፣ ተንቀረፈ።

አንደበዘዘ ግ አንቀረፈ፣ ቀስ አደረገ።

*ደበየ¹

ድባያት(ደበያት) ስ በተል።

ደባይ ፅ 1. ወራሪ፣ ዘራፈ። 2. ድንገተኛ አደጋ።

አደባባ 7 1. አሸነፈ፡ ረታ፡፡ 2. ጣለ፡ ረገጠ፡ አፈር አስጋጠ፡፡

*ደበዋ²

ደባ ስ ተንኮል፡ ሴራ፡፡

አደባ 7 አደፈጠ፡ አሸመቀ (ለመጥፎ ስራ)፡፡

ደበዋት¹ (ደባዎት፥ ደብዳቤ) ስ ወንፈል፡

ደቦ፡ ጅጌ፡፡

ደበዋት² “ደበዋ¹” ስር “ደባዎት” ን ተመ.

ደበደበ¹ 7 1. መታ፡ ቀጠቀጠ፡፡ 2. አበሰበሰ፡

አራሰ፡ መታ (ዝናብ) ፡፡

ደብዳቤ ት መቼ፡፡

ድብደባ ስ የመምታት ወይም የመመታት

ድርጊት፡፡

ድብድብ ስ 1. እርስ በርስ

መመታታት፡ የአካል ግፍት፡ መፈናከት፡፡ 2.

ልፊያ ትግል፡፡

ተደበደበ 7 1. ተመታ፡ ተቀጠቀጠ፡፡ 2.

በሰበሰ፡ ራስ (በዝናብ)፡፡

ተደባደባ 7 1. መታ፡፡ 2. ተማታ፡፡

ተቀጣቀጠ፡ ተናረተ (እርስ በርስ)፡፡ 3. ተላፋ፡፡

ተደባዳቢ ት ዱለኛ፡ ዘወትር ከሰው የሚጣላና

የሚደባደብ፡፡

አደባደበ 7 አጣላ፡ አማታ፡፡

አስደበደበ 7 አስመታ፡ አስቀጠቀጠ፡፡

ደበደበ² 7 1. ጠቀመ፡ ጣፈ፡ ደረተ፡፡ 2. ደፈነ፡

መረገ፡ ቆረቆረ (የእቃ ሽንብርን)፡፡

ደባደበ ስ የተጣጣፈ፡ ድራቅ፡፡

ድብድብ ት ሽንቁፋ፡ በሰም፡ በሙሉ፡፡...

የተደፈነ የሽክላ እቃ፡፡

*ደበደበ

ድብድብ ስ መዘርዘር፡ ፍሬ መያዝ የጀመረ

የእገጽ ወይም የብር እህል (ፍሬው ከድብድብ

ደረጃ ሊያልፍ ሮርቃ ይባላል)፡፡

ተንደበደበ 7 አተረ፡ አበጠ፡ ጉብጉብ አለ

(ሰውነት ላይ)፡፡

አደበደበ 7 ፍሬ መያዝ ጀመረ (ያገጽ ወይም

የብር እህል)፡፡

አንደበደበ 7 ሰውነትን አጉረበረበ፡ እትር

እትር እንዲል አደረገ፡፡

ደቡብ ስ በሰሜን ትይዩ የሚገኝ የመሬት

አቅጣጫ፡ የሰሜን ተቃራኒ፡፡

የደቡብ ዋልታ ስ በደቡብ አቅጣጫ ያለው

የምድር ሜዳ፡፡

ደቡብ ምስራቅ ስ በደቡብና በምስራቅ

መካከል የሚገኝ አቅጣጫ፡፡

ደቡብ ምእራብ ስ በደቡብና በምእራብ

መካከል የሚገኝ የመሬት አቅጣጫ፡፡

ደቡባዊ ት በስተደቡብ በኩል ያለ፡ የሚገኝ፡፡

ደባ “ደበዋ²” ስር ተመ.

ደባለቀ(ደበለቀ) 7 ቀላቀለ፡ ቀየጠ፡ ዘነቀ፡፡

ድብልቅ ት ቅልቅል፡ ቅይጥ፡፡

ድብለቅ አለ 7 ተደባለቀ፡ አብሮ ሆነ፡፡

ተቀላቀለ (ከሰፈፈኛ፡ ከተሰባሳቢ፡ ከለቀስተኛ፡...

ጋር)፡፡

ደበላለቀ 7 1. ቀያየጠ፡ ቀላቀለ፡፡

2. አመሰቃቀለ፡ አተረማመሰ፡፡

ድብልቅልቅ ት 1. ቅይጥይጥ፡ የተደበላለቀ፡፡

2. ትርምስምስ፡ ዝብርቅርቅ፡፡

ድብልቅልቅ ያለ ት በጣም ከፍተኛ የሆነ

(ጠብ፡ ድግስ፡...) ፡፡

ተደበላለቀ 7 ተቀላቀለ፡ ተቀየጠ ፡፡

ተደበላለቀ 7 1. ተቀያየጠ፡ ተቀላቀለ፡፡

2. ተመሰቃቀለ፡ ተተረማመሰ ተረበሸ፡፡

አደባለቀ 7 1. ቀላቀለ፡ ቀየጠ፡፡ 2. አተራመሰ፡

በጠበጠ፡፡

ደባል “ደበለ” ስር ተመ.

ደባሪ “ደበረ³” ስር ተመ.

ደባቃ “ደበቀ” ስር ተመ.

ደባባ “ደበባ” ስር ተመ.

ደባዎት¹ “ደበዋ¹” ስር ተመ.

ደባዎት² “ደበዋት¹” ን ተመ.

ደባይ¹ “ደበዋ¹” ስር ተመ.

ደባይ² ስ መረሬ አፈር ወይም መሬት፡፡

ደባይ³ ስ 1. ትልቅ ነጋሪት፡፡ 2. የከበሮ አፍ

(ሰፊው ወገን)፡፡

ደባደበ “ደበደበ²” ስር ተመ.

ደብር “ደበረ” ስር ተመ.

ደብሳሳ “ደበሰሰ” ስር “ደበሰሰ” ን

ተመ.

ደብተራ “ደበተረ” ስር ተመ.

ደብተር ስ 1. በዕሁፍ ማስታወሻ ለመያዝ

የሚያገለግል፡ የተለያየ ቅርፅና መጠን ያለው፡፡

በመፅሃፍ ወይም በጥራዝ መልክ የሚዘጋጅ

ወረቀት፡፡ 2. የባለቤትነት መታወቂያ ወይም

ሊብሬ፡ መንጃ ፈቃድ፡ የመባሰለና በአነስተኛ

ጥራዝ የተዘጋጀ ህጋዊ ሰነድ፡፡

ደብዛ ስ 1. መለያ ምልክት፡ መልክ፡፡

2. አድራሻ፡ ደብዛው ጠፋ፡፡

ደብዛዛ “ደበዘዘ” ስር ተመ.

ደብዳቤ “ደባዎት¹” ን ተመ.

ደብዳቤ “ደበደበ” ስር ተመ.

ደብዳቤ ስ በዕውቀት የሚተላለፍ ሰላምታ፡
መልእክት፡ ትእዛዝ፡...

ደቦ ስ በልመና ወይም በወንፌል መልክ ሰዎች
ተሰባስበው ለአንድ ግለሰብ የሚያከናውኑት ስራ፡
ጅሁ፡ ወንፌል፡

*ደቦለቦለ “ደበለበለ” ን ተመ.

ደቦል ስ 1. የአንበሳ ግለገል፡ 2. አካሉ ፍርጥም
ያለ የሰው ወይም የእንስሳ ልጅ፡

ደቼ ስ አፈር፡

ደቼ ብላ አፈር ብላ፡

ደቸኛ ስ 1. ባለመሬት፡ ባላባት፡ 2. እውቅ
ሰው፡

ደኒሰ ስ በመዚቃዊ ስልት እየተመራ ማራኪ የሆነ
አካላዊ እንቅስቃሴ አደረገ፡ ተወዛወዘ፡ ጨፈረ፡

ዳንስ ስ ከመዚቃ ጋር በሚሰማማ መልክ
የሚደረግ አካላዊ እንቅስቃሴ፡ ስልታዊ ውዝግብ፡
ዳንስኛ ስ የዳንስ ባለሙያ፡

አስደኒሰ ስ እስጨፈረ፡ መዚቃው በደንብ
አስደኒሰን፡

*ደኒሰረ

ደንባራ(ድንስር) ት ሰነፍ፡ ውዝግብ፡

ድንስር አለ ስ ተደኒሰረ፡

ተደኒሰረ ስ ተመቻችቶ ተቀመጠ፡ ተወዘፈ፡

ደኒቀ ስ ገረመ፡ ጉዳዩን ለሰማ በሰማ ደኒቀኝ፡

ድንቅ ት ግሩም፡ እፁብ፡

ተደኒቀ ስ 1. ተገረመ፡ እፁብ አለ፡ 2.
ግሩም፡ እፁብ ተባለ፡ ከፍተኛ አድናቆት
ተሰጠው፡

ተደናቂ ት ግሩም የሆነ፡ ከፍተኛ ዝና ያለው፡

አደኒቀ ስ ግሩም፡ እፁብ አለ፡ አሞገሰ፡

አመሰገነ፡

አድናቂ አሞጋሽ፡ እወደሽ፡

አድናቆት ስ 1. ምስጋና፡ ሙገሳ፡ ለድናቆትን
አገኝ፡ 2. የመገረም፡ የመደነቅ ስሚት፡

አዳነቀ ስ (ዘይ.) አሟግቶ፡ አጋነነ(ነገርን)፡

አዳናቂ ት ነገር አጋኖ፡ ሞቅ አድርጎ
የሚያወራ፡

አስደኒቀ ስ አስገረመ፡ እፁብ አለኝ፡

አስደናቂ ት አስገራሚ፡ እፁብ ድንቅ የሆነ፡

ደኒቀረ ስ 1. መዝሊያን እንዳይከፈት ከወሰደ
በኩል በአጠና፡ በድንጋይ፡... ደገፈ፡ ዘጋ፡
ሸገፈ፡ 2. መሰናክል፡ እንቅፋት የሚሆን ነገር
አስቀመጠ፡ ጋረጠ፡ 3. ከተተ፡ ሰከ፡ ቀረቀረ፡

መደንቀሪያ ስ የመዝሊያ መቀርቀሪያ፡

መሸንሪያ (ድንጋይ፡ እንጨት፡...)፡

ደንቃራ ስ 1. የገዛ ራሱን በሽታ ወደ ሌላ
ሰው በማስተላለፍ መዳን ይቻላል በሚል እምነት
ብዙውን ጊዜ በመንገድ ላይ የሚጣል እንደሉሚ፡
እንቁላል፡ ቂጣ ያለ የሚርት አይነት፡
2. መሰናክል፡ እንቅፋት፡

ተደኒቀረ ስ 1. ተቀረቀረ፡ ተሰካ፡ 2. ተጋረጠ፡

*ደኒቀፈ

ደኒቀፈ(ደንቃፋ) ት ሰንካላ፡ ወልካፋ፡

ደንቀፍቃፋ(ድንቅፍቅፍ) ት ወልካፍካፋ፡
ሰንካልካ፡

ተደኒቃቀፈ ስ ተወላካከፈ፡ ተሰነካከለ፡

ተደናቀፈ ስ ተወላከፈ፡ ተሰናከለ፡ እንቅፋት
አገኘው፡

አደኒቃቀፈ ስ አወላካከፈ፡ አሰነካከለ፡

አደናቀፈ ስ 1. አወላከፈ፡ አሰናከለ፡
አነቀፈ፡ 2. እንዳይካሄድ፡ እንዳይባካ አደረገ፡

አደናቃፈ ት መሰናክል፡ እንቅፋት የሆነ፡

ደኒቆለ ስ ጠነቆለ፡ ዘነቆለ፡ አነቆረ፡ ወጋ፡

መደንቆያ ስ ማንቆሪያ፡ ሙጊያ፡

ደኒቆረ ስ 1. ጆሮው ተደፈነ፡ ድምፅ አለሰማው
አለ፡ 2. ጆሉ፡ ፈዘዘ፡ ነሆለለ፡ 3. እውቀት፡
ስልጣኔ የሌለው ሆነ፡

ደንቆሮ ት 1. ጆሮው የማይሰማ፡ 2. (ዘይ.)
ደደብ፡ እውቀት የሌለው፡ 3. ያልተማረ፡

ደንቆሮ እንስራ ስ ጆሮው የተገነጠለ ወይም
ጆሮ የሌለው እንስራ፡

ደንቆሮ ወፍጮ ስ የሚለጠና ያልተወቀረ
ባህላዊ የእጅ ወፍጮ፡

ድንቅርና ስ 1. የጆሮ አለመስማት፡ 2.
ደደብነት፡ እውቀት የለሽነት፡ 3. ማይምነት፡
ሂሳብነት፡

ተደናቅረ ስ 1. ደናቅረ፡ 2. እያንዳንዱ
በየበኩሉ እየጮህ ለመደማመጥ በሚያውክ ሁኔታ
ባንድ ጊዜ አወራ፡ ተነጋገረ፡

አደኒቆረ ስ በሰው ጅሮ ላይ አለገባበት ጮህ፡

አደናቅረ ስ 1. አጭጭህ፡ አለፋለፈ፡ 2.
አታለለ፡ አወናባደ፡

ደኒበረ ስ 1. ደኒገጠ፡ ፈራ፡ ገረገረ፡ 2. በረገገ፡
ዘለለ፡ ወገሽ፡ ሸሸ፡

ደንባሪ ት ድንጉጥ፡ በርጋጌ፡

ደንባራ ዝ.ክ.

*ደኒበረ

ደንባራ (ደምባራ) ት 1. በትክክል ማየት፡
ግድረ፡... የማይቻል፡ 2. (ስድብ) እውር፡

አፈዘዘ።
ደንገገ ግ ወሰነ፤ ህግ፡ ደንብ አወጣ።
ድንጋጌ ስ ህግ፡ ደንብ፤ ስርአት።
ተደነገገ ግ ህግ፡ ደንብ ወጣ ወይም ተሰራ።
ደነገጠ ግ 1. ድንገት አእምሮው ተረበሸ፤ ታወቅ (እንድ ነገር በማየቱ ወይም በመስማቱ፤... የተነሳ)። 2. ፈራ፡ ራደ።
ደንጋጣ ት ስጉ፡ ፈራ፤ በርጋጋ።
ድንጉጥ ት 1. ስጉ፡ ፈራ። 2. ሽቁጥቁጥ፡ ትሁት።
ድንጋጤ ስ ድንገት የሚያጋጥም ፍርሃት ወይም መረበሽ።
ተደናገጠ ግ ደነገጠ፡ ፈራ።
ደነሳ¹ ግ በደንጎራ ቆፈረ፤ ደቀደቀ፤ ማለ (መራትን)።
መደንጎሪያ ስ ዛቢያው ቀጥ ያለና ወፍራም ሆኖ በጫፋ ላይ ማረሻ ወይም መጥረቢያ መሰል ደማ የተዋደደበት መቆፈሪያ፤ ደንጎራ።
ደንጎራ ዝ.ከ. መደንጎሪያ
ደነሳ² ግ 1. መተላለፊያን ወይም በርን በእንጨት፤ በድንጋይ፤... ዘጋ፤ አገደ። 2. (ዘይ.) አንድን ነገር ካለበታው አስገባ። 3. አባጣ ነጣጣ፤ ጉራንጉር አደረገ።
ድንጉርጉር ስ ጉራንጉር፤ ድንጋይ የበዛበት ቦታ።
ድንጉርጉር አለ ግ ተደነጎረ።
ድንጉርጉር አደረገ ግ አደነጎረ።
ተደነጎረ ግ ተመሰቃቀለ፤ ተደበላለቀ፤ ተተረማመሰ።
ተደናረ ዝ.ከ.
አደነጎረ ግ አመሰቃቀለ፤ አዘበራረቀ፤ አተረማመሰ።
አደናረ ዝ.ከ.
ደነፈቀ ግ በብዛት እንባ እያፈሰሰ አለቀሰ፤ ተንሰቀሰቀ፤ ነፈረቀ።
አስደነፈቀ ግ በጣም አስለቀሰ፤ አነፋረቀ።
ደነፋ ግ 1. እየተንጎራደደ የፋኩራ ቃል አለማ። 2. ዛተ፤ ፎከረ።
ደንፊ ት 1. ዛቸ፤ ፎከሪ ። 2. ጉረኛ።
ድንፋታ ስ 1. ፋኩራ ። 2. ዛቸ።
ደናዛ "ደነዘ" ስር ተመ.
ደናግል "ድንግል" ን ተመ.
ደን ስ ጫካ፤ ዱር (ዛፍ፡ ቁጥጭጦ፤... በብዛት የሚገኝበት)።

ደንሳራ "ደነሰረ" ስር ተመ.
ደንሴ(ደንሶ) ት አመል ልስልስ፤ ገራም።
ደንቀፍቃፋ "ደንቀፈ" ስር ተመ.
ደንቃራ "ደንቀረ" ስር ተመ.
ደንቃፋ "ደንቀፈ" ስር "ደንቀፍ"ን ተመ.
ደንቆሮ "ደንቆረ" ስር ተመ.
ደንበርባራ "ደነበረ" ስር "ድንብርብር"ን ተመ.
ደንበሾ "ደነበሾ" ስር ተመ.
ደንበኛ "ደነባ" ስር ተመ.
ደንበጃን "ደምበጃን" ተመ.
ደንባራ "ደነበረ" ስር ተመ.
ደንባራ¹ "ደነበረ¹" ስር ተመ.
ደንባራ² "ደነበረ²" ስር ተመ.
ደንባዛ "ደነበዘ" ስር ተመ.
ደንብ "ደነባ" ስር ተመ.
ደንታ ስ ግድ፤ ቁብ።
ደንታ ቢስ ት ግድ የለሽ።
ደንታ የለውም ግድ የለውም፤ አይጨነቅም።
ደንካራ "ደነከር" ስር ተመ.
ደንዛዛ "ደነዘዘ" ስር "ደነዘዝ" ን ተመ.
ድንደር¹ ት ወፍራም፤ ጠብደል ።
ድንደር² ስ የኮሸሸላ አይነት።
ደንደስ ስ 1. ማጅራት፤ ጫንቃ። 2. ከማጅራት አስከፍሮ የሚዘልቅ ረጅምና ባለብዙ አጥንት፤ አከርካሪ።
ደንደሳም ት ማጅራቱ፤ ጫንቃው የወፈረ።
ደንጻ(ዳንጻ) ስ ማማ።
ደንጻና "ደነደነ" ስር ተመ.
ደንጻኔ ዝ.ከ.
ደንገላሳ ስ በሽምጥና በሶምሶማ መካከል ያለ የፈረሰ ግልቢያ አይነት።
ደንገል ስ በወንዝ ጻርቻ፤ ውሃ በተኛበት ቦታ የሚበቅል፤ እንደ መቃ ያለና ለታንኳ የሚያገለግል ወፍራም ሳር።
ደንገሉ ስ ለውሻ፤ ለበቅሎ፤... መኖ እንዲሆን ዱቱክ ከነአሰሩ ተባካቱ የሚዘጋጅ ቂጣ።
ደንገጡር(ደንገጥር) ስ ቀደም ባለው ጊዜ የእመቤቷን ጌጥ ተሸክማ እመቤቷን ትከተል ወይም ታጅብ የነበረች ሴት።
ደንገጥር¹ ስ በሽማ ጥበብ ጻርና ጻር በክፈፍነት የሚጣል ጥለት።
ደንገጥር² "ደንገጡር" ን ተመ.

ደንጊያ "ድንጋይ" ን ተመ.

ደንጋራ "ደንገረ" ስር ተመ.

ደንጋጣ "ደንገጠ" ስር ተመ.

ደንግ ስ ከብር፡ ከወርቅ፡... የሚሰራ የጌጥ አይነት።

ደንጎለጥ(ደንጎሊጥ) ት 1. አመላ አስቸጋሪና መጥፎ የሆነ (ሰው)። 2. ትምህርት የማይገባው፡ አእምሮው ትምህርት የማይቀበል (ሰው)።

ደንጎላጉል(ደንጎለት) ት አባጣ ጎባጣ፡ አስቸጋሪ፡ አንጉል፡ የማይረባ።

ደንጎሎ ስ የአደንጓዴ አይነት።

ደንጎራ "ደንጎረ" ስር ተመ.

ደንፊ "ደንፋ" ስር ተመ.

ደከመ ን 1. ሃይል፡ አቅም፡ ብርታት አጣ፡ ጉልበት አለቀ። 2. ፈዘነ፡ ሃይል ቀነሰ። 3. ዛለ፡ ተልፈሰፈሰ። 4. ታከተ፡ ሰለቸ። 5. ሰነፈ። 6. አረጀ። 7. ጣር ያዘው፡ ለሞት ተቃረበ። 8. ብዙ ጣረ፡ ጋረ፡ ለፍ።

ደካማ ት 1. አቅመቢስ። 2. ሰነፍ። 3. አካለ ሰንኩል። 4. ልል፡ ጠንካራ ያልሆነ። 5. የአስተሳሰብ ብቃት የሌለው፡ አስተሳሰቡ እንጭጭ የሆነ። 6. ጥራት፡ ብቃት፡... የሌለው። **የሰራው ሰራ ደካማ ነው።**

ደካማ ጎን እንከን፡ ጉድለት (የአስተሳሰብ፡ የአድራጎት)።

ደኩም ት 1. ደካማ፡ ሰነፍ። 2. (ብ.ቁ. **ደኩማን**) አካለ ሰንኩል።

ደካም ስ 1. ሃይል፡ አቅም፡ ብርታት ማጣት። 2. ልፋት፡ ጥረት።

የደካም ጥጋ ስ ለሰራ፡ ለአገልግሎት የሚደረግ ክፍያ።

ደከመት ስ 1. ሃይል፡ አቅም፡ ብርታት ማጣት። 2. ሰንፍፍ። 3. እንከን፡ ጉድለት (የአስተሳሰብ፡ የአድራጎት)።

ተደከመ ን ጥረት ተደረገ። **አልተቆከም ለገጅ ለዚህ አገር ብዙ ተደከመ ነበር።**

ተደከመ ን 1. ሃይል፡ አቅም፡ ብርታት አጣ። 2. ዛለ፡ ተልፈሰፈሰ። 3. ሰነፈ። 4. አረጀ። 5. ጣር ያዘው፡ ለሞት ተቃረበ። 6. ቀዘቀዘ፡ እንቅስቃሴው ቀነሰ። **ዝያው ተደከመ።**

አደከመ ን 1. አለፋ። 2. ብርታት፡ ሃይል አቅም አሳጣ።

አድካሚ ት አሰልፎ፡ አልፎ፡አዋኪ(ሰራተኛ)።

አዳከመ ን 1. ሃይል፡ ብርታት እንዲያጣ ወይም እንዲደክም አደረገ። 2. በጥሩ ሁኔታ እንዲሰራ፡እንዲያንቀሳቀስ፡...አደረገ። **ድርጅቱን ያዳከመ ተባረሩ።**

3. አሳነፈ።

ደክረ ን 1. አቀረበ፡ አዘጋጀ፡ ደቀነ። 2. አዘገበ፡ አነግጠረ።

ተደክረ ን 1. ቀረበ፡ ተዘጋጀ፡ ተደቀነ። 2. ተዘገበ፡ ተነግጠረ።

ደክነ ን በትንሽ በትንሹ ከመረ፡ ቀለለ፡ (የታመደ ሰብልን)።

ድክን (ድክን) ስ አነስተኛ ከምር (የሰብል)።

ደክካ ን 1. አጠረ። 2. አጭርና ወፍራም ሆነ።

ደካካ ት አጭርና ወፍራም።

ተንዳከከ ን 1. ደካካ ሆነ። 2. ተንቆረሰሰ።

ፍጥነት አጣ (በአካሄድ)።

አንዳከከ ን አንቆረሰሰ፡ ፍጥነት አሳጣ (በአካሄድ)።

ደክደክ ን ራሱ፡ በሰበሰበ።

ደክደክ (ደክዳክ) ት የራሱ፡ የሰበሰበ።

***ደክደክ**

ደኬ ስ 1. ቅመምና ቅባት የሌለው መናፍ ወጥ። 2. ወፍራም የሽር ወጥ።

ደክ ደክ አለ ን ተንደክደክ።

ተንደክደክ ን 1. ፈላ (ሽር ወጥ)። 2. ወፍራም ሽር ሲንተከተክ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ።

አንደክደክ ን አፈላ፡ ቀቀለ (ሽርን)።

ደክደክ "ደክደክ" ስር ተመ.

ደካ¹ ን ወሰን፡ ክልል፡ ድንበር አበጀ።

ዱካ ስ ፈለግ፡ ኩቴ፡ ፋና።

ደካ ስ 1. ወሰን፡ ክልል። 2. የወሰን፡ የክልል ምልክት (ድንጋይ፡ እንጨት፡...)።

ተዳካ ን ተዋሰነ፡ ተካለለ።

ደካ² ን 1. ዝለጠ፡ አለፋ። 2. ደቃ፡ መታ።

ደክ ስ የለፋ ደበለ፡ ድብዳብ።

ደካማ "ደከመ" ስር ተመ.

ደካካ "ደከከ" ስር ተመ.

ደክዳካ "ደክደክ" ስር "ደክደክክ" ን ተመ.

ደካካ(ድካ) ስ 1. የእንጨት ትራስ፡ ብርኩማ። 2. በእጃቸው እየተረዱ አካለ ሰንኩላን የሚጠቀሙበት የእጅ ብርኩማ ወይም መንገድቀያ። 3. ለመቀመጫነት የሚያገለግል በርሳማ።

ደወል ን 1. ደወልን መታ እንቃጨለ፡ የደወል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ። 2. የደወል ድምፅ አሰማ። 3. መታ፡ ደቃ፡ ደለቀ (በቡጢ)። 4. የሰልክ ጥሪ አደረገ፡ በሰልክ አነጋገረ። 5. በነፍስ ግዳይ ወይም በሌላ ከፍተኛ ጠብ ምክንያት ቂም

በቀል ከያዙበት ሰዎች ጋር እንዲያስታርቁት የቤተክርስቲያን ደወል በመደወል ካህናትን ተማጠነ፤ ለመነ።

ደወል ስ 1. ከእንጨት ወይም ከብረት ወይም ከድንጋይ፤... በተለያዩ ቅርፅ ተሰርቶ በብረት ወይም በድንጋይ፤... ሲመቱት ድምፅ የሚሰጥ፡ ለጥሪ የሚያገለግል መረዋ (ብዙውን ጊዜ በቤተ ክርስቲያን፤ በት/ቤት የሚገኝ)። 2. በኤሌትሪክ ሃይል የሚሰራ፡ በጣት ሲጫኑት (የኤሌትሪክን አደጅ መስመሩን በማነካካት) ድምፅ የሚሰጥ መጥሪያ (በቢሮ፤ በመኖሪያ ቤት፤...የሚገኝ)።

ደዋይ ት 1. ተግባሩ በየወቅቱ ደወል መደወል፡ የደወል ፊት ማሰማት የሆነ (ሰው)። 2. የሰልክ ጥሪ አድራጊ (ሰው)። ተደወለ ግ 1. የደወል ድምፅ ተሰማ፤ ደወል ተመታ። 2. የሰልክ ጥሪ ተደረገ። ተዳወለ ግ ተማታ፤ ተዳለቀ /በሉጢ፤.../።

ደወል ግ ጠመጠመ፤ ጠቀለለ፤ አጠነጠነ (ፊትል፣ ክርን፤...)።

መደወሪያ(ማዳወሪያ) ስ ፊትል፣ ክርን፤... ለማጠንጠን የሚያገለግል ባህላዊ የሽማግሌ እቃ።

ደዋሪ(አዳዋሪ) ስ ድውር አጠንጣጥ።

ድውር ስ በቀሰም ላይ የተጠመጠመ፤ የተጠቀለለ ፊትል፤ ክር፤...።

ተደወረ ግ ተጠመጠመ፤ ተጠቀለለ፤ ተጠነጠነ (ፊትል፤ ክር፤...)።

ተዳወረ ጊዜ.

አዳወረ ግ ደወረ።

ማዳወሪያ“ደወረ” ስር “መደወሪያ”ን ተመ.

አዳዋሪ “ደወረ” ስር “ደዋሪ” ን ተመ.

ደዋይ “ደወላ” ስር ተመ.

ደዌ(ዱያት) ስ 1. ሀመም። 2. የቆዳ በሽታ።

ደዌ ስጋ ስ ቁምጥና።

ዱያታም ት (ሰድብ) የተለያየ በሽታ ያለበት (ሰው)።

ድውይ ት 1. (ሰድብ) ቆማጣ። 2. በሽተኛ። 3. (ዘይ.) በጣም አጭር (ሰው)።

ደውዳዋ ት አውደልዳይ፤ አደዝዳዥ።

ደዘደዘ ግ 1. መታ፤ ጠለዘ። 2. ወቀጠ።

*ደዘደዘ

ደዘደዝ ት አውደልዳይ፤ አደሽዳሽ፤ ስራ ፊት።

አደዘደዘ ግ አውደልደለ፤ አደሽደሽ፤ ስራ ፊት።

አደዝዳዥ ት (ሰድብ) አውደልዳይ፤ ስራ ፊት።

ደየነ ግ ኮነ፤ ለመከራና ለሰቃይ ዳረገ።

ደይን ስ የመከራና የሰቃይ በታ፤ ሲቀል።
ደይን(ደይኔን) አየሁ ተሰቃየሁ፤ ተንገላታሁ።

ደይሆ ስ በቆላና በወይናደጋ አካባቢ የሚበቅል ትናንሽ ፍሬዎችን የሚያፈራ አነስተኛ ዛፍ።

ደይረ ግ ጠጠረ፤ ጠነከረ (ብዙውን ጊዜ የእጅ መዳፍ፡ ውስጥ እግር፤...)።

ድድር ት ጥጥር፤ ጠንካራ።

ደደቀ ግ በመደደቁያ መሬቱን እየወጋ ቆፈረ፤ አፈሩን ማሰ፥ ንሱን ገለበጠ፤ ደነገረ።

መደደቂያ ስ ሹል የሆነ መንታ ጫፍ ያለው ብረት የተዋደደበት መቆፈሪያ፤ መደንገሪያ።

ድድቅ ት በመደደቂያ የተቆፈረ (መሬት)። መደደቂያ

ደደቆ ስ 1. ኩልኩልት ። 2. የበግ አንገት የሚያሳብጥ በሽታ።

ደደብ ግ 1 ደነዝ፤ እውቀት የማይገባው ሆነ። 2. በድን ሆነ፤ ደነዘዘ (ሰውነት)።

ደደብ ት 1. (ሰድብ) ደነዝ፤ እውቀት የማይገባው። ስ 2. ቆዳ ሲገፈፍ ከቆዳው ላይ ተለጥፎ የቀረ ስጋ።

ደጅ ሰላም “ደጅ” ስር ተመ.

ደጅን ስ በጋንባር ስሚሰለፈው ወገን (ብዙውን ጊዜ የጦር ሃይል) ድጋፍ ሰጭ ወይም ተጠባባቂ እንዲሆን ከበስተሂሳ በኩል የሚሰለፍ ሃይል።

ደጅ ስ 1. ከቤት ውጭ ያለ ቦታ። 2. የቤት በር፤ መገባያ። ደጅን ዝጋው።

ደጅ ወጣ 1. ለመፀዳዳት ወደ ዓሮ ሂደ። 2. ከሀመሙ አገጣጦ ደጅ ለደጅ መንቀሳቀስ ጀመረ። 3. የደረሰበትን ግፍ ለመበቀል ሸፈተ። 4. ይፋ ሆነ፤ ነገሩ ደጅ ወጣ።

ደጅ ወጣች 1. ግብር ውሃ ወጣች፥ ለመፀዳዳት ወደ ዓሮ ሂደች። 2. ከወሊድ በሂሳ የሚያስፈልገውን የእረፍት ጊዜ ጨርሳ ተነሳች፤ ስራ ጀመረች።

ደጅ ጠና ጉዳዩን እንዲፈፀምለት ወደሚመለከተው ዘንድ እየተመላለሰ እጅ ነሳ፤ ተለማመጠ፤ ልመና አቀረበ።

ደጅ ጠኘ(ደጅ ጠኘ) ስ ጉዳዩን እንዲፈፀምለት ወደሚመለከተው ባለስልጣን ዘንድ እየሂደ የሚለማመጥ፤ እጅ የሚነሳ፤ ልመና የሚያቀርብ ሰው።

ደጅ ጥናት ስ አንድን ጉዳይ ለማስፈፀም ወደሚመለከተው ባለስልጣን ዘንድ እየተመላለሱ ልመና፤ አቤቱታ ማቅረብ፤ መለማመጥ።

ጸጅ አስጠና በጸጅ ጥናት አጉላላ፡ አለፋ፡፡
 ጸጅ ሰላም ስ 1. በቤት ወይም በእድሞ
 መልክ ሆኖ የሚሰራ፡ ወደ ቤተ ክርስቲያን ግቢ
 ለመግባትና ለመጣት እንደመተላለፊያ
 የሚያገለግል የቤተክርስቲያን አጥር ዋና በር፡፡ 2.
 ካህናት መከፈልት የሚበለበትና በቤተክርስቲያን
 ግቢ ውስጥ የሚገኝ ቤት፡፡

ጸጅ ብርሃን ስ ቤተልሃም፡፡

ጸጃዝማች(ጸጃማች+ጸጃች) ስ 1.በቀድሞ
 ጊዜ የጦር የበላይ ሹም የማእረግ ስም፡፡ 2.በራሱና
 በፈታውራሪ መካከል ያለ የማእረግ ስም፡፡

ጸጃፍ ስ 1. በመዝጊያ የሚከለል የቤት
 ክፍተት፡ መግቢያና መውጫ፡፡ 2. በቤት በር
 አካባቢ የሚገኝ ቦታ፡፡ 3. የቤት መዝጊያ፡፡

ጸገለለ ግ በወፍራሙ ጠቀለለ፡ ጠመጠመ፡፡

ጸገሌ ስ ማቶት፡፡

ጸገመ¹ ግ 1. አንድን ነገር እንደገና መልሶ
 አደረገ፡፡ 2. አከለ፡ ወመረ፡፡ 3. ወደቀ፡፡ ፈተና
 ሳያልፍ በመቅረቱ እነበረበት ክፍል በመቆየት
 እንደገና እንዲግር ሆነ፡፡

ጸጋሚ ፡፡ ፈተና ሳያልፍ በመቅረቱ እነበረበት
 ክፍል በመቆየት እንደገና እንዲግር ዋለ፡፡

ጸግሞ 1. እንደገና፡፡ 2. በተወጣ፡፡

ጸግም(ጸግሚያ) ጸግመኛ፡፡

ጸግም(ጸግሚያ) ትንሳኤ ስ ከትንሳኤ በሂሳ
 ያለው የመጀመሪያው አሁኑ፡፡

ጸግም [አረቂ] ስ በድጋሚ እንዲጣራ ወይም
 ነጥር እንዲወጣ የተደረገ አረቂ፡፡

ጸግመኛ (ጸግሞሽ) ተው.ግ. እንደገና፡፡
 ለሁለተኛ ጊዜ፡፡

ጸግማዊ ት ሁለተኛ፡፡ ለግግግ ምክላ፡፡

ድጋሚ ተው.ግ. 1. እንደገና፡ ለሁለተኛ ጊዜ፡፡

2. በተወጣ፡፡

ድጋገመ ግ አንድን ነገር መላልሶ አደረገ፡፡

ድግም ስ ተደጋጋሚ፡ የአንድ ድርጊት
 ምልልስ፡ ተደጋግሞ መሆን፡ መደረግ፡፡

ድግምሽ ዝ.ከ.

ተደጋገመ ግ አንድ ነገር ተመላልሶ ተደረገ፡፡

ተደጋጋሚ ት ተመላልሶ የሚደረግ፡፡
 የተደረገ፡፡

አደጋገመ ግ አንድ ድርጊት ከተከናወነ በኋላ
 ተመልሶ እንደገና እንዲደረግ አስፈለገ፡፡

አዳገመ ግ አደጋገመ፡፡

አስደገመ ግ እንደገና (በድጋሚ) አስደረገ፡፡

ደገመ² ግ 1. በሰላሳ ለአንበብ፡ አንበብ

(ፀሎትን)፡፡ 2. ተማረ፡ ወረሰ (ደዊትን)፡፡

ደገመበት ድምት አደረገበት፡፡

ደጋሚ ስ በንባብ ፀሎት የሚያደርስ
 አነብናቢ፡፡

ድጋም ስ በሰላሳ የሚደረግ ፀሎት፡፡

ድምት ስ የአስማት መነባት፡፡

ድምትኛ ስ አስማተኛ፡ መተተኛ፡፡

ድምታም ዝ.ከ.

አስደገመ ግ 1. አስማት አስደረገ፡፡ 2. የፀሎት
 መፅሃፍ እንዲነበብ አስደረገ፡ አስፀለየ፡፡ 3.
 አስተማረ፡ አስጠና (ዳዊትን)፡፡

ደገሰ ግ 1. አሰናዳ፡ አዘጋጀ (ምጥብና መጠጥ
 ወይም ሌላ ነገር ለተጋባዦች)፡፡ 2. ጠነሰ፡፡
 አዘጋጀ (ሲራ፡ ተንኮል፡...)፡፡

መደገሻ ስ ድግስ የሚዘጋጅበት ገንዘብ፡፡
 ቦታ፡...

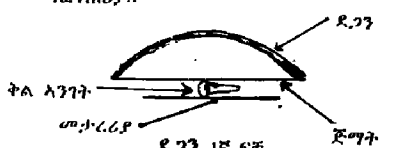
ደጋሽ ት ድግስ የሚያዘጋጅ፡፡

ድግስ ስ 1. ለግብዣ፡ ለሰርግ፡... የሚዘጋጅ
 ምግብና መጠን፡፡ 2. አንድ ነገር ለግብዣውን
 የሚደረግ ዝግጅት፡፡

ተደገሰ ግ ተሰናዳ ፡ ተዘጋጀ (ድግስ ወይም
 ሌላ ነገር)፡፡

ደገነ ግ 1. አገበጠ (እንደደጋን) ፡፡ 2. አዘገበ፡፡
 አነጣጠረ፡፡

ደጋን ስ 1. ለጥ፡ ለሱፍ ፀጉር፡... መንደፊያ
 የሚያገለግል ጅማት የተወጠረበት ገባባ
 እንወት፡፡ 2. እንደ ደጋን ሆኖ የተሰራ የቀስት
 ግፊናጠሪያ፡፡

ደጋን እግር ት (ስድብ) የእግሩ ቅልጥም
 እንደ ደጋን የገበጠ፡፡

ደጋን ወገብ ት ከወደ ወገኑ ጎበጥ ያለ፡፡

ድግን መትረብ ስ ባለእግር መትረብ፡፡

ድግን መጋዝ ስ እጀታው በደጋን ትርፅ
 የተሰራ መጋዝ፡፡

ደገኛ "ደጋ" ስር ተመ.

ደገኛ "ደግ" ስር ተመ.

*ደገዝ (*ደገዝዝ)

ድግዝግዝታ ስ ጥልም ያለ፡ ምሽት፡፡

ድንግዝግዝ አለ ግ ወለመ፡፡

ደገደገ¹ ግ 1. ከሳ፡ ከሰሰ፡ መነመነ፡ 2. ፈዘዘ (አይን)፡፡

ደግዳጋ ት ከሲታ፡ ከሳሳ፡፡

ደገደገ² ግ አደፈ፡ ቸከ፡፡

ደግዳጋ ት አዳፋ፡ የቸከ፡፡

*ደገደገ

ድግ ስ ርዝመቱ ከ25 እስከ 30 ከንድ የሚሆን፡ በቀድሞ ጊዜ ወንዶች ወገባቸው ላይ ይመጡላቸው፡ የነበረው መታጠቂያ፡ በጣም ረጅም የሆነ መቀነት፡፡

ድግድግ ስ ድግድጋት፡፡

ድግድጋት ስ 1. ወደ ቤተክርስቲያን፡ ወደ ቤተ መንግስት ሲገባ ወይም ክብር ሊሰጠው ወደሚገባ ሰው ዘንድ ሲቀረብ የሚደረግ የተለያየ የሽማ ኣለባበስ ስርአት፡፡ 2. በሃዘን ጊዜ ሴቶች የጠላቸውን አንዱን ጫፍ በጥለቱ በኩል ወገባቸው ላይ አስረው ሌላውን ጫፍ በትከሻቸው በኩል በማጣፋት የሚያደርጉት የኣለባበስ ስርአት፡፡

አደገደገ ግ 1. ሽማውን በድግድጋት ኣለባበስ ስርአት ለበሰ፡፡ 2. (ዘይ.) ሀ. ታጠቀ፡ ተዘጋጀ፡ ኣሰፈሰፈ (አንድ ነገር ለማድረግ)፡፡ ለ. ተለማመጠ፡ ኣሳበደደ፡፡

አደገደገች ለሸፈጠች፡፡

አደግዳጊ ት (ዘይ.) ተለማማ፡ ሽርጉድ ባይ፡፡

አስደገደገ ግ (ዘይ.) ኣስወነቀ፡ ኣስፈራ፡ ሽርጉድ ኣሰባለ፡፡

አስደግዳጊ ት ሃይለኛ፡ ኣሰፈራ፡ ኣስወነቂ፡ ሽርጉድ የሚያስብል፡፡

ደገፈ. ግ 1. ድጋፍ ሆነ፡፡ 2. ረዳ፡ ኣገዘ፡፡ 3. ቀደም ሲል የተሰነዘረን ሃሳብ መቀበልን ወይም ትክክለኛ ሃሳብ መሆኑን በማጠናከር ተናገረ፡ ሃሳብ ሰጠ፡፡

ደገፋ ስ 1. ወጋግራ፡ ምሰሶ፡፡ 2. የአልጋ ሽንኮር ወይም እግር፡፡

ደገፋ ስ ቃሊብ፡ የወንዝ ዳርና ዳር፡፡ ወንዙ ስላፍ ለስከ ደገፋ ምልጽ፡፡

ደጋፊ ት ረዳት፡ ኣጋዥ፡፡

በድግፍግፍ በብዙ ድጋፍ፡ በእርዳታ፡፡

ድጋፍ ስ 1. እርዳታ፡ ኣገዛ፡፡ 2. ኣንድ ኣካል ባለበት ቦታ ሳይነቃነቅ ወይም ሳይወድቅ እንዲቆይ ጥንካሬ የሚሰጥ ሌላ ኣካል፡፡ 3. መከዳ፡ ትራሰ፡፡ 4. ማጠናከሪያ፡ ተወማሪ ሃይል፡፡

የድጋፍ ሰልፍ ስ ኣንድን ኣቋም በመደገፍ የሚደረግ ሰልፍ፡፡

ተደገፈ ግ 1. ተረዳ፡ ታገዘ፡ ድጋፍ ተደረገለት፡፡ 2. ድጋፍ ኣገኘ፡፡

ተደጋገፈ ግ 1. ተረዳዳ፡ 2. እርስ በርስ፡ ኣንዱ ለሌላው ድጋፍ ሆነ፡፡

ተደጋጋፊ እርስ በርስ የሚተጋገዝ፡ የሚረዳዳ፡፡

ኣስደገፈ ግ ድጋፍ ላይ አደረገ፡ በድጋፍ ኣስያዘ፡፡

ደጋ ስ ከባህር ወለል በጣም ከፍ ብሎ የሚገኝና የአየር ጠባይ ቀዝቃዛ የሆነ ኣካባቢ፡ የቆላ ተቃራኒ፡፡

ደገኛ ስ በደጋ የሚኖር ሰው፡፡

ደጋሚ¹ “ደገመ¹” ስር ተመ.

ደጋሚ² “ደገመ²” ስር ተመ.

ደጋሽ “ደገሰ” ስር ተመ.

ደጋን “ደገነ” ስር ተመ.

ደጋገመ “ደገመ¹” ስር ተመ.

ደጋፊ “ደገፈ” ስር ተመ.

ደግ ት 1. ጥሩ፡ መልካም፡፡ 2. ቸር፡ ሊጋስ፡፡ 3. ይሁን፡ እሺ ለማለት የሚነገር ኣባባል፡፡

ደገኛ ት ጥሩ፡ መልካም (ለነገር፡ ለሰው)፡፡

ደግሞ “ደገመ¹” ስር ተመ.

ደግዳጋ¹ “ደገደገ¹” ስር ተመ.

ደግዳጋ² “ደገደገ²” ስር ተመ.

*ደጎለጎለ

ድጉልጉል ት ወፍራምና ቅርፅ ቢሰ የሆነ፡፡

ድጉልጉል ኣለ ግ ተድጎለጎለ፡፡

ድጉልጉል ኣደረገ ግ ኣድጎለጎለ፡፡

ተድጎለጎለ ግ 1. ወፍራምና ቅርፅ ቢሰ ሆነ፡፡ 2. ከውፍረትና ከቅርፅ ቢሰነት የተነሳ ቀልጠፍ ብሎ መራመድ ተሳነው፡፡

ኣድጎለጎለ ግ ኣወፈረ፡ ቅርፅ ቢሰ ኣደረገ፡፡

ደጎመ ግ ደገፈ፡ በመጠኑ እርዳታ ኣደረገ፡ በነደለ እየሞላ ኣገዘ (በገንዘብ፡...)፡፡

ደጎሚ ት ኣጋዥ፡ እርዳታ የሚያደርግ (የገንዘብ፡...)፡፡

ድጎማ ስ በነደለ መሙያ ወይም ለማጠናከሪያ የሚሆን መጠነኛ ኣገዛ፡ እርዳታ (የገንዘብ፡...)፡፡

ተደጎመ ግ ተደገፈ፡ በመጠኑ እርዳታ ተደረገለት፡ ታገዘ (በገንዘብ፡...)፡፡

ደጎሰ ግ የመሃህፍትን ገበታ በቆዳ፡ በባህር ኣረብ ሸፍኖ ወይም ለብዶ ልባዱን በልዩ ልዩ ቅርፅ ሽለመ፡ ኣሰጊጠ፡፡

መደሃሻ ስ በመፅሃፍ ልባድ ላይ ልዩ ልዩ ቅረፍችን ለመስራት የሚያገለግል ከብረት የተሰራ

የቅርብ ማውጫ።

ደንብ ስ መፅሃፍ ጠራዥ።

ድጉስ ስ 1. የተደሰነ፣ የተጌጠ፣ የተሸለመ የመፅሃፍ ገበታ ሽፋን። 2. ሰጣ፣ አፎት።

ደንብ¹ ት በቂ የቀለም ትምህርት የሌለው፣ ትምህርት አልገባ የሚለው (ሰው)።

ደንብ² ስ 1. የአንበሳ ኩብኩባ። 2. ሰታ፣ ወጣት።

ደንብ “ደጎመ” ስር ተመ.

ደንብ “ደጎስ” ስር ተመ.

ደግመረጭ ስ በቆላና በወይናደጋ አካባቢ የሚበትልና መድሃኒትነት አለው የሚባል አነስተኛ የእወዋት አይነት።

ደፈረ ግ 1. ጎበዝ፣ በረታ። 2. ጨካኝ፣ ሳይፈራ ቀረ። 3. ናቀ፣ አዋረደ፣ ገዝ፣ አድርጎ ተመለከተ። አንደኛ ብትደፍረኝ ነው የጎረጥ ሥህጻን። 4. ሴትን በግብረ ስጋ ተገናኝ (ከፍላጎቷ ውጭ በሆነ መንገድ፣ በማስገደድ)።

ደፋር ት 1. ጎበዝ፣ ብርቱ፣ ቆራጥ። 2. ጨካኝ፣ የማይፈራ። 3. (ዘይ.) ባለጌ፣ ሰው የማይኮበር።

ድፍረት ስ 1. አለመፍራት፣ ቆራጥነት። 2. (ዘይ.) ብልግና፣ ሰው አለማካበር፣ ንቀት።

ተደፈረ ግ 1. ተጣባ፣ ተነካ። (ድንበር፣ ሀገ፣...)። 2. (ዘይ.) ተናቀ፣ ተዋረደ።

ተደፋፈረ ግ 1. ተበረታታ፣ ሳይፈራ ቀረ። 2. ተናኘ።

ተደፋፈሩ (ዘይ.) በግብረ ስጋ ተዋወቁ።

ተዳፈረ ግ የድፍረት ድርጊት ፈፀመ።

አደፋፈረ ግ አበረታታ፣ አነቃቃ፣ ገፋፋ።

ደፈረስ ግ 1. ተበጠጠ፣ ከጭቃ፣ ከአፈር፣... ጋር ተደበላለቀ፣ ጥራቱ ተበላሽ (ውሃ)። 2. ጎሽ፣ አተላ (ጠጅ፣ ጠላ፣...)። 3. (ዘይ.) ታወሰ፣ ተሸበረ፣ ተረበሸ (አገር፣ ፀጥታ፣...)።

ድፍርስ ት 1. ብጥብጥ፣ ከጭቃ፣ ከአፈር፣... ጋር የተደበላለቀ፣ ያልጠራ። 2. ከአተላ ጋር የተደበላለቀ፣ ያልጠራ (ጠላ፣ ጠጅ፣...)።

አደፈረስ ግ 1. በጠበጠ፣ ከጭቃ፣ ከአፈር፣... ጋር ደበላለቀ፣ ጥራቱን አበላሽ (የውሃን፣...)። 2. ከአተላ ጋር ደበላለቀ (ለጠላ፣ ለጠጅ፣...)። 3. አወሰ፣ ረበሸ፣ አሸበረ (አገርን፣ ፀጥታን፣...)።

አደፍራሽ ት አዋኪ፣ በጥባቄ።

ደፈር ስ የተራራ ጫፍ፣ ገመገም።

ደፈቀ ግ ዘፈቀ፣ ነከረ (ፈላሽ ውስጥ)።

ደፈቃ ስ 1. ዘፈቃ (በውሃ ዋና ጊዜ አንዱ ሌላውን በማክሰም የሚጫወቱት ጨዋታ። 2. (ሰጉ.) በመረብ ኳስ ጨዋታ ላይ ኳስ በተቃራኒው

ቡድን ሜዳ ውስጥ እንድታርፍ አክርሮ ወደ መሬት መምታት።

ተደፈቀ ግ ተዘፈቀ፣ ተነከረ።

ደፈነ ግ 1. ከፍት የነበረውን በአንድ ነገር ዘጋ፣ ገጠመ፣ ሸፈነ፣ መረገ፣ አሸገ። 2. ቀበረ፣ ደበቀ፣ ሰወረ። 3. ተደፈነ (አይን)። 4. የተሰጠውን ጥያቄ ሙሉ በሙሉ መለስ፣ ሙሉውን ነጥብ አገኘ።

በደፈናው መዋ. በአጠቃላይ (ዝርዝር ሁኔታው ሳይገለጥ)።

ድፍን ት 1. ምንም ያልተነካለት፣ ሙሉ። ድፍን አንደረ። 2. ምንም አይነት ቀዳዳ፣ ሽንቁር የለለው። 3. ያልተከፈተ፣ አሸግ (ውስጡ ባዶ ቦታ ሊኖረው ወይም ሳይኖረው ይችላል)። 4. መላው፣ ጠቅላላው። ወረውን ድፍን ላፈሰ አበባ ሰገው። 5. (ዘይ.) ከልክ በላይ ዝምታ የሚያበዛ፣ የማይናገር። 6. ሲያናግሩት መልስ የማይሰጥ፣ ጋርጋታም። 7. (ዘይ.) ትምህርት የማይገባው።

ድፍን አለ ግ 1. በጣም ጨለመ። 2. ዝግት አለ።

ድፍን ራስ ድንጋይ ራስ፣ ደደብ።

ድፍንፍን ት 1. ግልፅ ያልሆነ፣ ጭንፍን። 2. ልኩሳኩሳ፣ ርምጥምጥ፣ ስራ የማይሳካለት።

ድፍንፍን አለ ግ 1. በጣም ጨለመ። 2. ተደፈነ።

መድፍነ ፀር ስ አንድን ሰው ጠላት እንዳይነሳበት ደረዳዋል ወይም ጠላቱ ሊያደርስበት ከሚችለው ጉዳት ሊጠብቀው ይችላል ተብሎ የሚታመንበት የአስገዳኝ አይነት።

ተደፈነ ግ 1. ከፍት የነበረው ቦታ ወይም ቀዳዳ ተዘጋ፣ ተገጠመ። 2. ተጨፈነ (አይን በሸሽታ ምክንያት)።

ተዳፈነ ግ 1. ተቀበረ፣ ተሸፈነ (እሳት፣...)። 2. (ዘይ.) በምስጢር ተይዞ፣ ተደብቆ እንዲኖር ተደረገ፣ ሳይጋለጥ ቀረ፣ ተሸፋፈነ።

ተድፈነፈነ ግ ተርመጠመጠ፣ ተልኮሰከሰ።

አደፈነ ግ ላይ የዳን መስሎ ውስጡ ቂም ያዘ፣ አቀበረ፣ ለገመ (ቁልስ)።

አዳፈነ ግ 1. የእሳት ፍምን በአመድ ውስጥ ቀበረ፣ ሸፈነ (አንዳይጠፋ)። 2. (ዘይ.) አንዳይገለጥ ወይም ተሸፋፍኖ እንዲቀር አደረገ (አንድን ነገር ወይም ጉዳይ)።

አዳፈነበት በጥይት፣... መታው፣ ገደለው።

አድፈነፈነ ግ 1. አጭፈነፈነ። 2. አልከሰከሰ፣ አርመጠመጠ። 3. ደባበቀ።

ደፈደፈ ግ 1. እንኩሮንፍ ቂጣን ከጥንስሰ ጋር በውሃ ለወሰ፣ አዋሃደ፣ በወፍራሙ በጠበጠ።

2. መረገ፡ ለደፈ፡ መድሃኒቱን ቀበሉ ላይ ደፈደፈ፡፡ 3. (ዘይ.) ላከከ፡ አላበበ፡፡ ጥፋቱን በሙሉ በወንድሙ ላይ ደፈደፈ፡፡

ድፍድፍ ስ 1. በወፍራሙ በውሃ ተለውሶ የተዘጋጀ የጥንበስ፡ የእንኩር፡ የቂጣ ውሁድ፡ ድብልቅ፡፡ 2. ሳይጠራ በድፍድፍ መልክ የሚገኝ ማንኛውም ጥንተ ነገር፡ የነፃጅ ዘይት ድፍድፍ፡፡ ድፍድፍ አለ ግ ወፈረ (ለትርፅ)፡፡

*ደፈደፈ

ደፈደፍ (ደፈዳፋ) ቅርብትብት፡፡ ደፍደፍ አለ ግ ተገደፈደፈ፡፡ ተገደፋደፈ ግ 1. ተገፈራፈረ፡፡ ተገፈራጠ፡፡ 2. ተፍጨረጨረ፡፡ ተጣጠረ፡፡ 3. ተርመጠመጠ፡፡ ተልኮሰሰ፡፡ አንደፋደፈ ግ 1. አንፈራፈረ፡፡ አንፈራገጠ፡፡ 2. አርመጠመጠ፡፡

ደፈጠ ግ 1 ሸመቀ፡፡ ተደበቀ፡፡ 2. አጠመደ፡፡

ደፈጣ ስ ሸመቃ፡፡ የደፈጣ ውጊያ ስ ሸምቅ ውጊያ፡፡ ደፋጣ ቅ ሰዋራ፡፡ ደባቃ (ቦታ)፡፡ አደፈጠ ግ አሸመቀ፡፡ ተደበቀ፡፡ አድፋጭ ቅ 1. ሸማቂ፡፡ 2. (ዘይ.) ሁኔታዎች እስከሚረጋጉ ወይም እስከሚለይላቸው ድረስ ድምፁን አጥፍቶ የሚቀመጥ፡፡

ደፈጠጠ (ደፈጨጨ) ግ ረገጠ፡፡ ዳመጠ፡፡ ጨፈለቀ፡፡ ዳጠ፡፡

ደፍጣጣ(ድፍጥጥ፥ ድፍጥ) ቅ 1. ቅርፁ የተበላሸ፡፡ የተጠፈጠፈ፡፡ 2. አፍንጫው ጠፍጣፋ የሆነ፡፡

ተደፈጠጠ ግ 1. ተረገጠ፡፡ ተዳመጠ፡፡ ተጨፈለቀ፡፡ ተዳጠ፡፡ 2. ተጠፈጠፈ፡፡ ደፍጣጣ ሆነ፡፡

*ደፈጠፈጠ

ድፍጥፍጥ አለ ግ ተድፈጠፈጠ፡፡ ድፍጥፍጥ አደረገ ግ አድፈጠፈጠ፡፡ ተድፈጠፈጠ ግ ተፍረጠፈጠ፡፡ አድፈጠፈጠ ግ አፍረጠፈጠ፡፡

ደፈጣ " ደፈጠ" ስር ተመ.

ደፈጨ "ደፈጠጠ" ን ተመ.

ደፈጫ ስ አብ ፡፡

ደፋ ግ 1. ባፍጢሙ ጣለ፡፡ ፈነገለ፡፡ 2. አፈሰሰ፡፡ ከነበለ (ፈሳሽን)፡፡ 3. ዘረገፈ፡፡ ገለበጠ (ፈሳሽ ያልሆነን ነገር)፡፡ 4. አዘነበለ፡፡ ወደ አንድ በኩል አመዘነ፡፡ 5. አፋን ወደ መሬት አድርጎ አስቀመጠ (እቃን)፡፡ 6. በአደራ አስቀመጠ (ሳይሸጥ የቀረን እቃ)፡፡

ደፋት ያለ ውደታዋ በግብረ ስጋ ተገናኝተ፡፡ ደፋው ገደለው፡፡

ደፋ ቀና አለ ግ በበራ ተጠመደ፡፡ ለፋ፡፡ ባተሌ ሆነ፡፡

ደፋታ ስ ቁልቁለት፡፡ ሸርታታ፡፡

ድፋት ስ የድን ዜማ ምልክት፡፡ ምልክቱም (ጫ) ነው፡፡

ድፊት ስ በቆብ ቅርፅ የሚሰራ የሹርባ አይነት፡፡ ድፎ ስ የአበሻ ትልቅ ዳቦ፡፡

ደፋፋ ግ 1. አፋሰሰ፡፡ 2. አባከነ፡፡ 3. በርካሽ ተሎ ተሎ ሸጠ፡፡

ደፋ ደፋ አለ ግ በመቻኮል ተሎ ተሎ ሃደ፡፡

ደፋ ደፋ አደረገ ግ ደፋፋ፡፡ ቴሎ ተሎ ፈበመ፡፡ አደረገ፡፡

ድፍት ብሎ ቀረ ሞተ (በዙውን ጊዜ ባልታሰበ ቀንና ቦታ)፡፡

ድፍት ብሎ አደረ ጠውን አደረ፡፡

ተደፋ ግ 1. ተፈነገለ፡፡ ወደቀ፡፡ 2. ፈሰሰ፡፡ ተከነበለ፡፡ 3. አዘነበለ (ወደ አንድ በኩል)፡፡

ተደፋፋ ግ ተድፋፋ፡፡

ተዳፋ ግ ተቆለቆለ፡፡ ወደታች ወረደ፡፡

ተዳፋት ስ ቁልቁለት፡፡

ተድፋፋ ግ ባከነ፡፡ ያለ አግባብ ተሎ ተሎ እንዲያልቅ ሆነ፡፡

አዳፋ ግ ገፈተረ፡፡ አንገላታ፡፡ አጣደፈ፡፡ አቻኮለ፡፡

አድፋፋ ግ አባከነ፡፡ ያለ አግባብ እንዲያልቅ አደረገ፡፡

አድፋፊ ቅ አባካን፡፡

ደፋር " ደፈረ" ስር ተመ.

ደፋታ "ደፋ" ስር ተመ.

ደፋጣ "ደፈጠ" ስር ተመ.

ደፋፋ "ደፋ" ስር ተመ.

ደፍ ስ የግራና የቀኝ መቃኛችን የሚያቆሙበት ከመዝጊያ ስር የሚገኝ አግዳሚ አንጨት(ቤት ስር የ"በር"ን ስእል ተመ.)፡፡

ደፍ ደፍ አለ "ደፈደፈ" ስር ተመ.

ደፍዳፋ "ደፈደፈ" ስር "ደፈደፍ"ን ተመ.

ደፍጣጣ "ደፈጠጠ" ስር ተመ.

ዱ የ "ደ" ፊደል ካለብ ዘር፡፡

ዱለታ "ደለተ" ስር ተመ.

ዱለት¹ ስ ከተከተፈ በግን ወይም የፍየል ጨረራና ጉበት በድልህና በቅቢ የሚዘጋጅ ምግብ (እንደአስፈላጊነቱ አንዳንድ ጊዜ የሸንጥ ስጋ

በመጠኑ ይታከሰታል)።
ዱለት² “ዱለት” ስር “ዱለታ” ን ተመ.
ዱላ ስ 1. ለመምቻ፣ ለመመርኮሻ፣...
እንዲያገለግል ሆኖ ከእንጨት የሚዘጋጅ
በትር። 2. (ዘይ.) ድብድብ፣ ጠብ።
በዱላ ተለቀቀበት (ተለቀቀው) በዱላ
ደበደበው።
በዱላ አንቆራጠጠ እየተከታተለ
በዱላ መታ፣ ነረተ፣ ደበደበ።
በዱላ ከካው ጭንቅላቱን በዱላ ፈነከተው።
ዱላ ቀረሽ ጠብ ስ ከዱላ በመለስ በቃላት
ወይም በሰድብ ብቻ የሚካሄድ ከፍተኛ ጠብ።
ዱለኛ ት ተደባዳቢ ።
ዱልዱም “ዱለደመ” ስር ተመ.
ዱማች ስ ምሳ፣ የቀንኛ።
ዱር ስ ጫካ፣ ደን፣ ሰው ያልሰፈረበት ቦታ።
ዱር ቤቴ አለ ወመኔ ሆነ፣ እቤቱ ማደር
ተወ፣ ወነበደ፣ ሸፈተ።
ዱር አደሪ ት 1. ቤት የለሽ። 2. ዱርዬ።
ዱርዬ ት ወመኔ።
ዱርር “ዱረረ” ስር ተመ.
ዱርሽት ስ ቅጠሉ የሚከረፋ፣ የሚገማ የሃረግ
አይነት።
ዱርዬ “ዱር” ስር ተመ.
ዱሮ(ድሮ) ስ 1. ጥንት፣ ቀድሞ የነበረው ሄ።
በድሮ በፊ ያረሰ የለም። ተው.ግ. 2. ከዚህ ፊት
በነበረው ጊዜ። ድሮ የገዛው ልብስ አለ።
ዱሽ ስ 1. ኩንትሽ፣ ጣቶቹ የተቆረጡ እጅ
ወይም እግር። 2. ቆማጣ።
ዱቂት ስ የደቀቀ፣ የተፈጠ፣ የላመ (ብዙውን
ጊዜ እህል)።
ዱቂት ሆነ በጣም ደቀቀ፣ ተሰባበረ።
ዱቅንዱቅ (ዱቅንዱቂት) ስ የትል
አይነት።
ዱቢት ስ 1. ወፍራም የሽንብራ እንጀራ፣
ሰረባት። 2. በአካ አምሰያ ከሽንብራ የሚዘጋጅ
ትንሽ ጥቢኛ።
ዱባ ስ 1. ተቀትሎ የሚበላ
ድቡልቡል ወይም ሞላላ
የሆነ ትልቅ ፍሬ ያለው
ሃረግ ተክል፣ ፍሬውም
ዱባ ይባላል። 2. (ዘይ.)
አጭር ወፍራም የሆነ
(ሰው)።

ዱባ 1ኛ ፍቺ

[የ] ዱባ ፍሬ ስ ነጭና ጠፍጣፋ የሆነ የዱባ
ተክል ዘር።
ዱቤ ስ የእቃውን ወይም የአገልግሎቱን ዋጋ
በሌላ ጊዜ ለሚከፈል፣ በገዥና በሻጭ መካከል
የሚካሄድ የገበያ ስምምነት።
ዱቤ ስ በፋብሪካ ተዘጋጅቶ የሚቀርብ የዱቂት
አይነት።
ዱቤ በርበሬ ስ ዛሬው ወፍራምና ረዥም የሆነ
የማይፋጅ በርበሬ።
ዱብ
ዱብ እዳ ስ ድንገተኛ፣ ያልታሰበና ያልተፈለገ
ነገር። የመሬትና የትርፍ ቤት መወረስ አዎጅ
ዱብ እዳ ነበር የሆነባቸው።
ዱብ አለ ግ 1. ከላይ ወደታች ዘለለ፣ ጡብ
አለ። 2. ወደቀ፣ ጠብ አለ (ዝናብ፣ እንባ)።
ዱብ አደረገ ግ ጣለ።
ዱብ ዱብ አለ ግ 1. አንድ ቦታ ላይ ሆኖ
ደጋግሞ ዘለለ፣ እንግጥ እንግጥ አለ። 2. ጠብ
ጠብ አለ፣ ወዳደቀ።
ዱብ ዱብ አደረገ ግ 1. ጠብጠብ አደረገ፣
አፈሰሰ (እንባን፣ ዝናብን፣...)። 2. ጣል ጣል
አደረገ፣ አንጠባጠበ።
ዱታ
ዱታ ነኝ አለ ያዙኝ ልቀቁኝ አለ።
ለመማታት፣... ተጋበዘ ።
ዱካ¹ “ደካ¹” ስር ተመ.
ዱካ² ስ በርጩማ፣ ግርግር።
ዱያታም “ደዌ” ስር ተመ.
ዱያት “ደዌ” ን ተመ.
ዱዳ(ደዳ) ት 1. መናገር የማይችል (ሰው)።
2. (ዘይ.) ሃሳቡን ወይም የልቡን አውጥቶ፣
አብራረቶ፣ ግልፅ አድርጎ መናገር የማይችል።
ዱድማ ዝኪ.
ዱግ ስ 1. ቀደም ባለው ጊዜ የሹም ወኪል
ወይም እንደራሴ መጠሪያ። 2. ተወላጅ፣
ዝትተኛ፣ የቦታች ሹም።
ዴ የ “ደ” ፊደል ሳልስ ዘር።
ዴሞትፈር ስ የጠመንጃ አይነት።
ዴሞክራሲ ስ 1. ስለጣን በጠቅላላው ህዝብ
በሚመረጡ ተወካዮች እጅ የሚሆንበት
ሰርአተመንግስት። 2. የተለያዩ ፖለቲካዊ
አመለካከቶችን፣ የንግግር፣ የፅሁፍ፣ በላማዊ
ሰልፍ የግድረግ፣... ነፃነትን የሚፈቅድ ሰርአት።
ዴሞክራሲያዊ ት ህዝባዊ።
ዴሞክራት ስ አፍቃሪ ዲሞክራሲ የሆነ ሰው።
ዲሬክተር(ዳይሬክተር) ስ 1. የትምህርት

ዴር

ቤት ስራ መሪ፣ ርእሰ መምህር። 2. ስራ አስኪያጅ፣ ስራ መሪ።

ዴር ስ 1. ጥሩር፣ ከብረት የተሰራ ልብስ። 2. የድንጋይ አጥር። 3. በሰንጠረዥ መጫወቻ ውስጥ ያለ ግንብ። 4. ፈረሰኛ።

ዲስከስ(ዲስክ) ስ ከድንጋይ፣ ከእንጨት ወይም ከብረት የሚሰራ፣ ቅርፁ ክብና ጠፍጣፋ የሆነ፣ ለውርወራ ስፖርት የሚያገለግል እቃ።

ዲስኩር ስ ብዙ ሰው በተሰበሰበበት የሚደረግ ገግግር።

ዲቃላ “ደቀለ” ስር ተመ.

ዲባታግ ስ መልኩ ወደዳለቻነት የሚያደግፍ ፊካ ያለ ወይን ጠጅ የሚመስል፣ እንደ ማጭድ ወደፊት የገበቡ ቀንዶች ያሉት፣ በበረሃማ ስፍራዎች የሚገኝ፣ አንገተ ረጅም የሆነ፣ እወዋት በል እንሰሳ ።

ዲብ ስ ከፍታው አነስተኛ የሆነ የአፈር ጉበታ፣ ቁልልታ።

ዲና ስ አመፀኛ፣ አደጋ ጣይ (ሰው)።

ዲና ደመታ አደጋ ጣለ።

ዲናሞ ስ የእንፋሎትን ወይም የውሃን...ሃይል ወደ ኢለክትሪክ ሃይል የሚለውጥ ሚካኒካዊ መሳሪያ።

ዲናር ስ የገንዘብ ስም።

ዲዛይን ስ አንድ ነገር በተጨማሪ ከመሰራቱ በፊት በወረቀት ላይ ተሰለ የሚታይ ንድፍ።

ዲያቆን “ዳቆን” ስር ተመ.

ዲያቢሎስ(ዲያብሎስ) ስ 1. የሰይጣን አለቃ። 2. (ዘይ.) ርጉም፣ ክፉ።

ዲደን ስ ብርዳማ የሆነ ሃይለኛ ነፋስ።

ዲዳ “ዱዳ” ን ተመ.

ዲግሪ ስ 1. በዩኒቨርሲቲ ደረጃ ትምህርቱን ተከታትሎ ለፊደላዊ ፈተናውን ላለፈ ሰው የሚሰጥ የምስክር ወረቀት፣ የትምህርት ማስረጃ። 2. የግንዛቤ ወይም ዘዊ መለኪያ አሃድ። 3. የሙቀት መጠን መለኪያ አሃድ። በሙቀ ዲግሪ ሲጉሩ ግፊት ውሃ ወደ ለንፋሎትነት ይለወጣል።

የዲግሪ ፕሮግራም [ትምህርት] ስ የአስራ ሁለተኛ ክፍልን በሄራዊ ፈተና ካለፉ በኋላ በዩኒቨርሲቲ ውስጥ በተለያዩ የትምህርት ዘርፎች ለአራት አመት ወይም ከዚያ በላይ የሚሰጥ የትምህርት ፕሮግራም።

ዲፕሎማ (ዲፕሎም) ስ በተወሰነ የትምህርት ዘርፍ ላይ ተገቢውን ስልጣና ወይም እውቀት ላገኝ የሚሰጥ የምስክር ወረቀት ወይም የትምህርት ማስረጃ።

ዲፕሎማሲ ስ በሃገሮች መካከል ሊኖር የሚጣውን ግንኙነት አስመልክቶ በየውጪ ጉዳይ

መስሪያ ቤቶች በኩል በተመደቡ የኢምባሲ ሰራተኞች የሚከናወን ስራ፣ ከላይ የተጠቀሰውን ስራ የማከናወን ዘዴ፣ ጥበብ።

ዲፕሎማት ስ የዲፕሎማሲን ስራ የሚያከናውን ግለሰብ፣ የኢምባሲ ከፍተኛ ባለስልጣን።

ዲፕሎም “ዲፕሎማ” ን ተመ.

ዳ የ “ደ” ፊደል ራብእ ዘር።

ዳህ(ዳከ) ን በእግርና በእጁ ሄዶ (በተለይ ለሀገን)።

ዳህራይ “ደሃራይ” ን ተመ.

ዳላች(ዳለች) ት አመድማ፣ ቡላ፣ ግራጫ ቀለም ያለው።

ዳለጠ ን ግለጠ።

ዳላጣ ት ድጥ፣ የሚያግልጭ።

አዳለጠ ን አግለጠ፣ አዳጠ፣ አግለጠ።

ዳሌ ስ ከጭን በላይ፣ ከወገብ በታች ያለ የሰውነት ክፍል።

ዳልጋ ስ በበሬ፣ በላም፣... አንገት ላይ ከማንቁርት እስከ ፍርገባ የተንጠለጠለ ቆዳ።

[የ] ዳልጋ አንበሳ ስ አሸዋማ ቀይ ሆኖ ወደ ሆጱ ነጣ የሚለፍ ወደ ጉያውና አግሮቹ አካባቢ ደብዘዝ ያሉ ጠቃጠቆ ምልክቶች ያሉበት፣ የሂሳ እግሮቹ ከፈተኞቹ ይበልጥ ረዘም የሚሉ፣ ታላላቅ ጳጥኞች በሚገኝባቸው ኮረብታዎች ላይ የሚኖር፣ የአንበሳ ዘር የሆነ የጹር አውሬ (ሰእሉን የጹር) እንሰሳ ስር ተመ.።

ዳመና ግ ደመና ሆነ።

ዳመና(ደመና) ስ በእንፋሎት ወይም በተን መልክ ከመሪት ከተነሳ በሂሳ የተነደፈ ጥጥ በመምሰልና ልዩ ልዩ ቅርፅ በመያዝ በሰማይ ላይ ሲንሳፈፍ የሚታይ ረቂቅ የሆኑ የውሃ ነጠብጣብ ከምችት።

ዳመና አረጋዝ(ጣለ) ዳመና አንጉሮበ፣ ዳመና ሆነ፣ ሊዘንብ የተቃረበ መሰል።

ድምንምን አለ ን ጥቁርቀር፣ ጭምም አለ።

ተድመነመነ ን ጠጽቀረ፣ ጭምም አለ።

አዳመነ ን ዳመነ።

አድመነመነ ን አጠጽቀረ፣ አጠጣለመ።

ዳመጠ ን 1. ጸጠ፣ ደፈጠጠ። 2. አባጣ ነጣጣ የነበረውን እንዲስተካከል ወይም ልበት እንዲል አደረገ። 3. የተፈለቀቀን ጥጥ በመዳመጫ ድንጋይ ላይ በማድረግና አጭርና ቀጭን በሆነ የብረት ዘንግ ከላይ ወደታች በመጸጥ ጥጡን ከፍረው ለፖ።

መዲመጫ ስ ጥጥን ለመዳመጥ የሚያገለግል ጠፍጣፋና ለስላሳ ድንጋይ።

የመዳመጫ ብረት ስ የተፈለቀቀን ጥጥ ከፍሬው ለመለየት የሚያገለግል አጭር፣ ቀጭንና ለሰላሳ የሆነ የብረት ዘንግ።

ዳመጠ ስ 1. በመዳመጫ ተዳምጦ ከፍሬው የተለየ ጥጥ። 2 (ዘይ.) አፍንጫ ደፍጣጣ (ሰው)።

ዳማ¹ ቅ ደም የሚመስል የቀይ አይነት። ዳማ ፈረሰ።

ዳማ² ስ ከብና ጠፍጣፋ ሆነው ከፕሳስቲክ ወይም ከእንጨት፣... የተሰሩ ጠጠሮችን በሰሌዳ ላይ በማንቀሳቀስ የሚደረግ ጨዋታ።

ዳማክሲ ስ ሰዎች ለመድሃኒትነት የሚጠቀሙበት የእስዋት አይነት።

ዳምጠው ስ መንገድ ሲሰራ በትላልቅ የብረት መዳመጫዎች ንጣፋን እየዳመጠ የሚያስተካክል እጅግ ከባድ ተሽከርካሪ።

ዳሞትራ ስ መልክ ሽራሪት የሚመስል ጥቁርና ተናጻፊ የሆነች ነፍሳት።

ዳሞት ወይራ ስ እንደ ወይራ ጠንካራ የሆነ የዛፍ አይነት።

ዳራ ግ አጋባ፣ ትዳር አሰያዘ፣ ሴትና ወንድን በትዳር አጣመረ፣ ጋብቻ እንዲመሰርቱ አደረገ።

መዳሪያ ስ ልጆች በተጋቡ ጊዜ ከወላጆች የሚሰጥ ሃብት፣ ንብረት።

ዳረገ ግ 1. ድርሳ ፈቀደ፣ እንዲሰጥ አደረገ። 2. (ዘይ.) አጋለጠ፣ አሳልፎ ሰጠ።

ዳረጎት ስ 1. ድርሱ። 2. ሰጠታ፣ ጉርሻ።

ድርሳ ስ 1. በተወሰነ ጊዜ ለድርሳኛ የሚሰጥ የተወሰነ መጠን ያለው ምግጅ፣ መጠጥ፣...። 2. እንደ እርሶ ያለ መስፈሪያ፣ መለኪያ።

ድርሳኛ ቅ በተወሰነ ጊዜ የተወሰነ መጠን ያለው ምግብና መጠጥ፣... የሚሰጠው ወይም የሚቀበል ሰው።

ተዳረገ ግ 1. ተሰጠ። 2. ለችግር፣ ለመከራ፣... ተጋለጠ።

አደራጎት ግ ዳረጎት ሰጠ።

ዳሩ ታዲያ፣ ግን። ፈላጊው ነበረ፤ ጽፍ ምን ያደርጋል አላገኘሁትም።

ዳሩ ግን የሆነ ሆኖ፣ ግን፤ ሆኖም፣ ምን ያደርጋል፣ ምን ይሆናል። ትምህርቱን ተስታትሮ ነበር፤ ጽፍ ግን ፈተናውን አልወሰድኩም።

ዳራ "ደሃራይ" ን ተመ.

ዳር (ዳርቻ) ስ 1. ጦርዝ፣ ጫፍ። 2. አጠገብ። ሴቱ ከመንገድ ጽራ ነው። 3. ከአንድ ከተወሰነ ከሌላ ውጭ። ዳረ ወደዳር ወጣች። 4. መጨረሻ፣ ጫፍ። ነገሩ ጽራ ሳይደርስ አልቀረም። ዳር አገር ጠረፍ። ሰውዬው ጽራ አገር ይኖራል።

ዳር አደረሰ ፍፃሜ አደረሰ።

ዳር ወጣ 1. ደፋ ሆነ። ነገሩ ጽራ ወጣ። 2. ሊያልቅ ደረሰ። ነገሩ ጽራ ደርሷል።

ዳር ዳር አለ 1. ከጀለ። 2. እመነታ። መወሰን አቅቶት ጽራ ጽራ ይላል።

ዳር እስከ ዳር በሙሉ፣ በጠቅላላው። ወረውን ሀዘሰ ጽራ እስከ ጽራ ሰምቶታል።

ዳሰ ግ 1. የወፍሮውን መጅ በሃይል ሳይጫን ወይም ሳያጠብቅ እንደ አሻሮ ያለውን እህል በቀላሉ ፈጨት ፈጨት አደረገ። 2. ዳመጠ፣ ደፈጠጠ።

መዳሻ ስ ትልቅ የወፍሮ መጅ።

ዳሰሰ ግ 1. ዳሰሰ፣ ነካ፣ ነካ። 2. ቃኝ፣ ፈለገ።

ዳሰሳ ስ 1. ዳሰሳ፣ መነካካት። 2. አንድን ጉዳይ በተመለከተ የሚደረግ ቅኝት ወይም አጠቃላይ የሆነ ፍለጋ ወይም የግኝቱ ገለጻ።

በዳሰሳ በገምት፣ በመላ።

ዳሰ ስ ብዙውን ጊዜ ድግስ ያለባቸው የገጠር ሰዎች እንግዶቻቸውን በአንድነት ለመጋበዝ ያስቸላቸው ዘንድ እንደ አጠና፣ ጨቃና ቅጠላ ቅጠል ባሉ ነገሮች የሚሰሩት ጊዜያዊ መጠለያ።

ዳሰ ጣለ ዳሰ ሰራ፣ አዘጋጀ።

ዳሰተር ስ በቁጥር ሰሌዳ ላይ በጠመኔ የተፃፈን ፅሁፍ ለመጥረግ፣ ለማጥፋት የሚያገለግል ፀጉራም መጥረጊያ።

ዳሽቀ ግ 1. ተረገጠ፣ ታሸ፣ ደቀቀ። 2. በሰበሰበ፣ በካ (ጭቃ)። 3. ደከመ፣ አቅም የሌለው ሆነ። ሊኮኖሚው ዳሽዳል።

አዳሽቀ ግ በሃይል መታ፣ ረገጠ።

ዳቆነ ግ የድቀና ማእረግ ተቀበለ።

ድቆና ስ የዲያቆንነት ማእረግ፣ ስልጣን።

ዲያቆን ስ በድቆና ማእረግ በቤተክርስቲያን የሚያገለግል ቀዳሽ፣ ካህን።

አዳቆነ ግ የዲያቆንነት ማእረግ ወይም ስልጣን ሰጠ።

ዳበረ ግ 1. ፋፋ፣ ወፈረ፣ ተመቸው። 2. ሰፋ፣ ተሰፋፋ፣ ብዛት አገኘ። 3. ለተክል፣ ለሰብል የሚሰማማና የሚጠቅም ጥሩ አፈር ሆነ። 4. አደገ፣ ላቀ፣ ጨመረ።

አዳበረ ግ አሳደገ፣ ቀደም ሲል በነበረው ላይ በመጨመር አስፋፋ (ለምሳሌ ሃሳብን)።

ማዳበሪያ ስ አፈር ለተክል ወይም ለሰብል ተሰማሚና ጠቃሚ ነገር እንዲኖረው የሚያደርግ እንደ ፍገ ያለ ወይም በፋብሪካ ተሰርቶ የሚወጣ የልዩ ልዩ ንጠረካገሮች ውሁድ።

አዳባሪ ሃሳብ ስ አገላለጽ፣ አጠናካሪ ሃሳብ።

ዳበሰ ግ 1. ነካ፣ ዳሰሰ። 2. ፈተሽ፣ መረመረ።

ፈለገ (በእጅ በመነካት)።
ዳበሳ ስ ዳሰሳ።
በዳበሳ 1. ማየት በማይቻልበት ሁኔታ በእጅ ብቻ በመነካትና በመረዳት። *ክበራቱን በዳበሳ አገኘሁት*። 2. በግምት፣ በመላ፣ በዳሰሳ።
ዳቢት ስ የጎድን ዘርፍ፣ ከብራኳ ጋር የተያያዘ የትከሻ ስጋ።
ዳባ ስ 1. የበሬ ቆዳ፣ ቁርበት። 2. ከበሬ፣ ከአጋዘን።...ቆዳ የሚሰራ የመናንያን ልብስ፣ አፅፍ።
ዳባ ለባሽ ስ የበሬ፣ የአጋዘን።... ቆዳ የሚለብስ መናኝ መነኩሴ።
ዳቤ ስ ሊጡ በወፍራሙ ተዘጋጅቶ የሚጋገር ወፍራም እንጀራ።
ዳብሬ ስ ከእንስራ አነስ የሚል ትልቅ ገንቦ።
ዳቦ ስ 1. ብዙውን ጊዜ የስንዴ ዱቄት በወፍራሙ ተበክቶ በተለያዩ ቅርፅና መጠን የሚዘጋጅ ምግብ። 2. (ዘይ.) ወፍራም (እንጀራ ወይም መጠጥ)።
ዳቦ ደፋ ዳቦ (ድፍ) ጋገረ።
ዳቦ ቆሎ ስ በአብዛኛው የስንዴ ወይም የፍርኖ ዱቄት በወፍራሙ ከተበከ በሂሳ ሊጡ እየተደበበለ በቆሎ ቅርፅ ተዘጋጅቶና ተቆልቶ የሚቀርብ የምግብ አይነት።
ዳቦት ስ ችቦ።
ዳተኛ ት ችላተኛ፤ ልግመኛ።
ዳነ ግ 1. ህመሙ ለቀቀው፣ ተፈወሰ፣ ታሞ የነበረው ጤንኛ ሆነ፣ ሻረ። 2. ተረፈ፣ አመለጠ። *ደርሶ ከነበረው አደጋ እርሱ ብቻ ዳነ*።
መዳኛ ስ 1. መትረፊያ፣ ማምለጫ። *መዳኛ የለውም*። 2. መድሃኒት።
መድሃኒት (መዳኒት) ስ 1. ከተለያዩ ስራስርቶች ማእድናት ቅጠላ ቅጠሎች።... በዱቄት፣ በእንክብል፣ በቅብት፣ በፈሳሽ።... መልክ የሚዘጋጅ የህመም መፈወሻ። 2. አብነት። 3. በጤና ላይ ጉዳት የሚያስከትል መተት፣ ደግሞት፣ ስራይ።...
መድሃኒት ቀመሰ 1. የኮሶ መድሃኒት ጠጣ። 2. በጠላት የተዘጋጀ ጎጂ መድሃኒት ተደረገበት (በምግብ ወይም በመጠጥ አማካይነት)።
መድሃኒት ነክቶታል መጥፎ መተት፣ መድሃኒት ተደርጎበታል።
መድሃኒት ቀማሚ የተለያዩ መድሃኒቶችን በተለያዩ መልክ የሚያዘጋጅ ባለሙያ።
መድሃኒት ቤት ስ መድሃኒት የሚሸጥበት መደብር።
መድሃኒተኛ ስ 1. ባለመድሃኒት፣ መድሃኒት

አዋቂ። 2. ጠላቶቹ ናቸው ብሎ በሚገምታቸው ሰዎች ላይ ጎጂ መድሃኒት የሚያደርግ ሰው።
መድን (መድህን) ስ ዋቢ፣ ዋስትና።
ተዳነ ግ ዋቢ፣ መድን ሆነ። *ግን ተዳነህ*።
አዳኝ ት ፈዋሽ።
ዳንስ "ደነስ" ስር ተመ.
ዳንኪራ ስ 1. ጭፈራ፣ ድለቃ፣ ዝላይ። 2. ሽብሸባ።
ዳንኪራ መታ /ረገጠ ወፈረ፣ ደለቀ።
ዳንዳ "ደንዳ" ጎ ተመ.
ዳንዴ ት 1. ጠረገገሉ፣ ጠብደል። 2. (ዘይ.) ወንበይ፣ ቀማኝ።
ዳንግሌ በግ ስ ትላቅ እሳት የሚመስል ቀይ በግ።
ዳኘ ግ የከላሽንና የተከላሽን፣ የበዳይንና የተበዳይን ክርክር ወይም ጉዳይ ሰምቶ ፍርድ ሰጠ።
ዳኞ ስ 1. አንድን ጉዳይ አስመልክቶ ብያኔ፣ ፍርድ፣ ውሳኔ።...ለመስጠት ስልጣን ያለው ሰው። 2. (ሰ።) በአንድ ስፖርታዊ ውድድር ወቅት አንደ ውድድሩ ላይነት ከሚዳው ውጭ ወይም ከሚዳው ውስጥ በመሆን የስፖርት ህጎች መከበርን የሚቆጣጠርና ውሳኔ የሚሰጥ።
ዳኞ ረገጠ አልዳኝም አለ። የዳኝን ፍርድ አንኳለሰ።
ዳኞ ቀጠነኝ አለ ዳኝን ናቀ።
የዳኞ ራት ስ ወደ አንድ አካባቢ ለሂደ ባለስልጣን የአካባቢው ነዋሪ አዋጥቶ ያቀርበው የነበረ ምግብና መጠጥ።
ዳኝነት ስ የመፍረድ፣ የመወሰን፣ የመበየን ተግባር።
ዳኝነት ገባ 1. የተወሰነበትን የዳኝነት መቀጫ ከፈለ። 2. የዳኝነት መቀጫ ተጣለበት።
የዳኝነት የዳኝነቱን ስራ ላከናወነው ፍርድ ቤት ተረፈው የሚከፍለው ገንዘብ።
ተዳኝ ግ ለሀገ ተገዛ፣ ታዘዘ፣ የዳኝን ብያኔ ተቀበለ፣ ስርአት ያዘ።
አዳኝ ግ የዳኝ አቤት አለ፣ ከሰሰ።
ዳክረ ግ 1. ላቆጠ፣ ተለወሰ። (ጭቃ ውስጥ)። 2. (ዘይ.) በጣም ለፋ፣ ደክሙ፣ ማሰነ።
አዳክረ ግ 1. አላቆጠ፣ ለወሰ። 2. በጣም አለፋ፣ አማሰነ።
አዳካሪ ት በማይመለከተው ጉዳይ ውስጥ ጥልቅ የሚል፣ ዘባራቂ፣ የሰው ጉዳይ የሚያበላሽ።

ጸካ ስ ብዙውን ጊዜ ለማብረያ የሚያገለግል እንደ ሞገያት ያለ እቃ ።

ጸክሮ ስ የእግሮቹ ጥቶች እርስ በርሳቸው በሰስ ቆዳ የተያያዙ፣ ምንቃቶ ጠፍጠፍ የሚል፣ አንገቱና እራሱ ላይ የሚያብልጩ ግራጫ ቀለም ያለው፣ በወንዝ፣ በባህር ወይም በየብስ የሚኖር የአሞራ ላይነት(ስእሉን አሞራ ስር ተመ)።

ጸዊት(መዝሙረ ጸዊት) ስ በመፅሃፍ ቅዱስ ውስጥ የሚገኝ የፀሎት መፅሃፍ ክፍል ወይም ራሱን ችሎ የተዘጋጀ የዚሁ የፀሎት መፅሃፍ መጠሪያ።

ጸዊት ደገመ 1. መፅሃፈ ጸዊትን ተምሮ ጨረሰ። 2. መፅሃፈ ጸዊትን በማንበብ ፀለየ፣ፀሎት አደረገ ።

ጸዊት ደጋሚ ስ 1. ፀሎተኛ(ጸዊትን በማንበብ)። 2. ከጸዊት ትምህርት በስተቀር ተወማሪ ሌላ ትምህርት የለው።

ጸዊት አስደገመ 1. ጸዊት ተምሮ እንዲጨርስ አደረገ። 2. የጸዊት ፀሎት እንዲፀለይለት አደረገ።

ጸዋ ስ ጥሻ።

ጸውላ ስ 1. ሃያ ቁና የሚይዝ ትልቅ ሰልቻ። 2. በጭነት ከብት ጀርባ ላይ የሚደረግ መደላደል፣ የቁርጽፊ መከላከያ። 3. (ዘይታ ስድብ) ጠብደል።

ጸውጃ ስ ከቱጢማና ከቃጫ የሚሰራ ምንጣፍ።

ጸጸ ግ ከጀለ+ማድረግ ፈለገ።

ጸዴ ስ ህገን ልጅ በሌላ ሰው እየተደገፈ የሚያደርገው የመራመድ ልምምድ ወይም ሙከራ።

ጸዴ አለ ግ 1. ለመራመድ ሞከረ (ህገን)። 2. ቀስ እያለ ሄደ። 3. እድገቱ ፍጥነት በሌለው ሁኔታ ሆነ።

***ጸገተ**

ጸገት ስ አቀበት፣ ወደፊት ሲሄዱ ከፍ እያለ የሚሄድ አስቸጋሪ መንገድ ወይም ቦታ፣ የቆልቆለት ተቃራኒ።

አጸገተ ግ አስቸገረ፣ አቃተ።

አጸጋች ት አስቸጋሪ፣አሞኪ።

ጸጉሳ ስ ፍሬው ጥቁር+ቀይ ወይም ነጭ የሆነና ጎመን ዘር የሚያክል የእህል ላይነት።

ጸግመኛ “ደገመ” ስር ተመ.

ጸግሚያ “ደገመ” ስር “ጸግም” ን ተመ.

ጸግማዊ “ደገመ” ስር ተመ.

ጸግም ዝ.ክ.

ጸግሞሽ “ደገመ” ስር “ጸግመኛ” ን ተመ.

ጸጎሰ ግ ወፈረ።

ጸጎሰ ያለ ት ወፈር ያለ።

ጸጠ ግ 1. ደፈጠጠ፣ጨፈለቀ። 2. ጸለጠ፣ ድጥ ሆነ፣ እግር አስከዳ፣ አንሻተተ።

ጸጥ ስ ሲረገጡት የሚያሟልጭ ጭቃማ (ቦታ)።

ድጥ ዝ.ክ.

ድጣም ት ጸጥ የሆነ (ቦታ)።

አጸጠ ግ አጸለጠ፣እንሸራተተ።

ጸፈ ግ ገፋ፣ አዳፋ፣ገፈተረ።

ጸፈለ ግ ገፋላ ላይነት ፀጉር አወጣ፣ፀጉራም ሆነ።

***ጸፈነ**

ጸፈን ስ 1. አንድን ግዴታ በተወሰነ ጊዜ ውስጥ ያለመፈፀም ሁኔታ (ግብርን በወቅቱ አለመክፈል፣ቅጹን ማስታጎል፣...)። 2. አንድን ግዴታ በተወሰነ ጊዜ ባለመፈፀም ምክንያት የሚከፈል መቀሮ።

ተጸፈነ ግ 1. ታላላ፣ መፈፀም የነበረበት ነገር ሳይፈፀም ቀረ። 2. አመድ ለበለ፣ ተቀበረ(እሳት)።

አጸፈነ ግ አስታላ፣መፈፀም የሚገባውን ነገር ሳይፈፀም ቀረ።

ጸፋ ስ ጠሰ፣መዘነ።

ጸፍንት ስ አነስተኛ ብርሃን ባለበት ወይም በመሆኑ ውስጥ በጸንብ ለማየት የማያስችል (የጊላክል) የአይን በበታ።

ጸፍንታም ት 1. ጸፍንት የያዘው ሰው። 2. (ዘይ.) ሀ. ንቃት፣ ቅልጥፍና የሌለው። ለ. ደደብ፣ ትምህርት የማይገባው።

ዴ የ “ደ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ዴሲማል ስ ከነጥብ በሂሳ የሚፃፍ በአንድና በዜር መካከል ያለ ማንኛውም ቁጥር፣ አስርዮሽ ወይም በአስርዮሽ፣ በመቶኛ... የሚገለፅ ከፍልፋይ ቁጥር፣(ለምሳሌ 0.27 ዴሲማል ቁጥር ሲሆን ሃያ በባት መቶኛ የሚለውን አሃዝ ያሳያል ወይም ይወክላል)።

ዴሲ ሜትር ስ የርዝመት መለኪያ፣ 10 ዴሲ ሜትር 1 ሜትር ይሆናል።

ዴፈረንሽያል (ዴፈሬንሻል) ስ ሁለቱን የመኪና የሂሳ እግሮች ፍጥነት ለማስተካከያነት የሚረጸ የመኪና አካል።

ድ የ“ደ” ፊደል ሳድስ ዘር።

ድሁር ት በጣም አጭር (ሰው)።

ዴሂት ስ 1. አጭርና ቀጭን የሆነች የጥልታ ዙሪያ ማር። 2. የቂጥኝ ላይነት።

ድሃ “ደሃ” ን ተመ.

ድሀንን ስ የበገና፣ የክራር ጅግት መግረፊያ። (የበገናን ስእል ተመ)።

ድለላ¹ "ደለለ" ስር ተመ.
ድለላ² "ደለ" ስር ተመ.
ድለቃ "ደለቀ" ስር ተመ.
ድላል "ደለለ" ስር ተመ.
ድል ስ ተርካካሪነት ተቀራጭነት ጠላትን፡..
በማሸነፍ፡ በመርታት የሚገኝ ውጤት፡..
ድል ሆነ/ተነሳ ተሸነፈ፡..
ድል መታ/ነሳ/ አደረገ/ ተቀዳጀ/
አሸነፈ፡ የበላይነት አገኘ፡ ረታ፡ ።
ድልህ "ደለህ" ስር ተመ.
ድልምጥ "ደለመጠ" ስር ተመ.
ድልቂያ "ደለቀ" ስር ተመ.
ድልብ "ደለበ" ስር ተመ.
ድልዝ¹ "ደለዝ" ስር ተመ.
ድልዝ² "ደለዝ" ስር ተመ.
ድለዳል "ደለደለ" ስር ተመ.
ድልድል ዝ.ክ.
ድልድል ዝ.ክ.
ድልድይ ስ በወንዝ ወይም የወንዝ ቅርፅ ባለው መሬት ላይ ከእንጨት፡ ከድንጋይ፡ ከብረት፡... የሚለራ መሸጋገሪያ፡..
ድሎት "ደላ" ስር ተመ.
ድመት ስ ብዙውን ጊዜ አይጥ እንዲያድን ተብሎ በቤት ውስጥ እንዲኖር የሚደረግ፡ፀጉሩ ልቦለቦ የሆነ ትንሽ የቤት እንስሳ(ስእሉን የቤት እንስሳ ስር ተመ.)፡..
ድማሚት "ደማሚት" ን ተመ.
ድም
ድም አለ ን እንደ ከበር ወይም አንደ መድፍ ጨህት ያለ ድምፅ አስማት ግም አለ፡..
ድምር "ደመረ" ስር ተመ.
ድምበር "ደነበረ" ስር "ድንበር"ን ተመ.
ድምበር ተኛ**ደነበረ" ስር "ድንበር ተኛ" ን ተመ.
ድምቡሎ(ድንቡሎ) ስ 1. ባለ አምስት ሳንቲም መሃለት፡ 2. (ዘይ) ድንቡሎ ያለችና ደመገቡ የሆነች ልጅ አገር ሲት፡..
ድምቡሽ(ድንቡሽ) ት የፋፋ ያማረበት (ሀንን ልጅ)፡..
ድምቡራ ዝ.ክ.
ድምቢጥ "ድንቢጥ" ን ተመ.
ድምብላል ስ መጠኑ እንደ ዘንጋዳ የሆነ ሌብላቡል የትመም አይነት፡..
ድምብል "ድንብል" ን ተመ.

ድምድማት "ደመደመ" ስር ተመ.
ድምጥማጥ
ድምጥማጡ ጠፋ 1. ደብዛው ጠፋ፡ ያለበት፡ አድራሻው ታዛ፡ 2. ተደመሰሰ፡..
ድምፅ(ድምጥ) ስ 1. በመናገር፡ በግዜያት በአንትስቃሲ ለግካይነት ወይም አንድ አካል ከሌላው ጋር ሲሳተም የሚፈጠርና ጆር ሊሰግው የሚችል ግንኙነት ስርአት የተከተለ ጨህት ።
2. አንድን ጉዳይ፡ ሃሳብ፡... በመደገፍ.. ወይም በመቃወም ወይም ሌላ አጽም በመያዝ የራሱን ውሳኔ፡ ምርጫ በይፋ (እጅ በግውጣት) ወይም በምስጢር (ካርድ በመግል) የግላውንት፡ የግስመዝገብ ሁኔታ፡..
ድምፁ አይሰማም ዝምተኛ፡ ጭምት ነው፡..
ድምፁ ያምራል ጥሩ ድምፅ አለው፡..
ድምፁ ጠፋ 1. ዝም አለ፡ 2. አድራሻው ታዛ፡..
ድምፁን ሰለበው ድምፁን ዘጋው፡..
ድምፅ ሰጠ 1. በምርጫ ወይም በውሳኔ ጊዜ ድጋፉን ወይም ተቃውሞውን እጅ በግውጣት ወይም በሌላ ዘዴ አሳውቀ፡ 2. ድምፁ እንዲጨምር፡ እንዲገላ አደረገ (የረዲዮ፡ የቴሌቪዥን)፡ 3. ድምፅ አለገ፡..
ድምፅ ሰጪ ስ መራጭ (ድምፅ በመስጠት)፡..
ድምፅ መረዋ ት ጥሩ ድምፅ ያለው ሰው፡..
ድምፅ ተአቅቦ ስ በስብሰባ ላይ ለሚተላለፍ ውሳኔ የድጋፍ ወይም የተቃውሞ ድምፅ አለመስጠት፡..
ድምፅ መቅጃ ስ ግንኙነት ድምፅ (ጨህት፡ ንግግር፡ ዜማ፡...) እየተቀበለ በከር ጥብጣብ ወይም በሽክላ ላይ እንዳለ መዝገብ ወይም ቀርፆ የሚያስቀር መሳሪያ፡..
ድምፅ ማጉያ ስ የአንድን ነገር ድምፅ እየተቀበለ መልሶ እንደአስፈላጊነቱ የድምፁን ሃይል ጨምሮና አንዱን የሚያስማ መሳሪያ፡..
ድምፅ የሌለው መሳሪያ ስ እንደ ጨቢት ጎራዶት በንጢብ... ያለ የጦር መሳሪያ፡..
ድምጻዊ ት 1. ሲያዜም ወይም ሲዘናን ድምፁ የሚያምር፡ ደስ የሚል፡ 2. ዘፋኝ፡..
ድረስ "ደረሰ" ስር ተመ.
ድሪ ስ ከብር ወይም ከወርት የሚለራ የአንገት ጌጥ፡..
ድሪ "ደሪ" ስር "ድሪያ" ን ተመ.
ድሪት "ደረተ" ስር ተመ.
ድሪቷም ዝ.ክ.
ድሪያ "ደሪ" ስር ተመ.

ድራማ ስ በቴላትር ቤት፡በሬዲዮ፡ በቴሌቪዥን የሚቀርብ ወይም የቀረበ ተውኔት።

ድራማ ስ ያልተወቃ የዘንጋጻ ወይም የማሽላ ራስ ክምር።

ድራር¹ ስ አስከሬን ወይም የሬሳ ሳጥን ሙቃብር ውስጥ ከገባ በሂሳ አፈር እንዳይጫነው ከሌላ የሚሆን የእንጨት ወይም የድንጋይ ርብራብ።

ድራር አቃፊ ስ በሙቃብር ውስጥ በሬሳ ሳጥን ዙሪያ የሚደረደርና ርብራቡን (ድራፍን) የሚሸከም ድንጋይ።

ድራር² ስ የትልቅ በላል ጥዜማ።

ድራሽ "ደረሰ" ስ ስር ተመ.

ድራብ "ደረበ" ስር "መደረቢያ" ን ተመ.

ድራት "ደራ" ስ ስር ተመ.

ድራፍት[ቢራ] ስ በፋብሪካ ተጠምቆ እንደ ወጣ፤ ብዙ ሳይቆይ በትኩሱ ለተጠቃሚ የሚቀርብ ቢራ።

ድር "ደራ" ስ ስር ተመ.

ድርሰት "ደረሰ" ስ ስር ተመ.

ድርሳን ዝ.ክ.

ድርስ "ደረሰ" ስ ስር ተመ.

ድርሻ ዝ.ክ.

ድርቀት "ደረቀ" ስር ተመ

ድርቄ ስ ሰገብ።

ድርቅ "ደረቀ" ስር ተመ.

ድርቅና ዝ.ክ.

ድርቆሽ ዝ.ክ.

ድርበብ "ደረበበ" ስር ተመ.

ድርብ "ደረበ" ስር ተመ.

ድርብብ "ደረበበ" ስር ተመ.

ድርት "ደረተ" ስር ተመ.

ድርያ "ደራ" ስ ስር "ድሪያ" ን ተመ.

ድርድር "ደረደረ" ስር ተመ.

ድርድር ዝ.ክ.

ድርጅት "ደረጀ" ስር ተመ.

ድርገት ወረዱ ስ (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) በቅዳሴ ሰነ ስርአት ማብቂያ ላይ ምእመናኑን ለማቀረብ መስዋእቱን ይዘው ቀዳሲያኑ በእንድነት ከመቅደስ ብቅ አሉ።

ድርጊት "ደረገ" ስር ተመ.

ድርኅ "ዳረገ" ስር ተመ.

ድርኅኛ ዝ.ክ.

ድርጭት ስ አሸዋማ መልክ ያለውና ከርግብ አነስ የሚል የወፍ አይነት።

ድርፉጭ "ደረፎጫ" ስር ተመ.

ድር "ዱር" ን ተመ.

ድስት ስ ወጥ ለመስሪያ ወይም በመቀቀያ እንዲያገለግል ከሸከላ ወይም ብረት ነክ ከሆኑ ነገሮች የሚሰራ፡የተለያየ መጠን ያለው እቃ።

ድቀት ስ 1. ክሰረት። 2. ውርደት።

ድቁስ "ደቁስ" ስር ተመ.

ድቁና "ዳቅና" ስር ተመ.

ድቃቂ "ደቀቀ" ስር ተመ.

ድቅን "ደቀን" ስር ተመ.

ድቅድቅ "ደቀደቀ" ስር ተመ.

ድቋ ስ በጉሽ ጠላ መልክ የሚዘጋጅ የጠላ አይነት።

ድቡልቡል "ድብልብል" ን ተመ.

ድቡሽት ስ ሲረገጡት ትምክ ትምክ የሚል አሸዋማ መሬት።

ድባ ስ ድቡልቡል ቅጽዕ ያለው የዶቃ አይነት።

ድባቅ

ድባቅ መታ አጠፋ፤ አወደመ፤ አሸነፈ፤ ደመሰሰ።

ድባብ ስ ከሃር ጨርቅ የሚሰራና የብር ወይም የወርቅ መርገፍ ያለበት፤ በበላል ቀን በቤተክርስቲያን ለታቦት የሚዘረጋ ትልቅ ጥላ።

ድባዋ "ደባዋ" ስር ተመ.

ድቤ ስ ለሙቃብር ተብሎ የተቆፈረ አፈር።

በድቤ ተቀበረ ያለ ሳጥን ወይም ያለ ድራር ተቀበረ(አስከሬኑ አፈር ብቻ ለበሰ)።

ድቤ ስ ትንሽ ነጋሪት፤ የቃልቻ ከበሮ።

ድብ¹ ስ ረጅም ፀጉርና ጥፍር ያለው፤ ጠንካራና ሃይለኛ የሆነ አውሬ።

ድብ²

ድብ አለ ግ ወደቀ፤ ዱብ አለ።

ድብ አደረገ ግ አፈረጠ፤ ጣል።

ድብል¹ "ደበለ" ስር ተመ.

ድብል² "ደበለለ" ስር ተመ.

ድብልቅ "ደባለቀ" ስር ተመ.

ድብልቅልቅ ዝ.ክ

ድብልብል "ደበለበለ" ስር ተመ.

ድብርቅ ስ መድሃኒትነት አለው የሚባል፤ ፍሬው ተወቅጦና ከአጥሚት ጋር ተፈልቶ የሚጠጣ፤ በወይና ደጋ የሚበቅል የእፀዋት አይነት።

ድብርት “ደበረ”³ “

ድብርብስ “ደበስ” ስር ተመ.

ድብቅ “ደበቀ” ስር ተመ.

ድብብቆሽ ዝከ

ድበት ስ ትንሽ የእህል ክምር።

ድብትርና “ደበተረ” ስር ተመ.

ድብኝት ስ 1. ከዊቃ የተሰራ የእህል

ማስቀመጫ፤ ጎታ ጉስጉሻ። 2. (ዘይ.)

አጭርና ወፍራም የሆነ (ሰው)።

ድብኝት 1ኛ ፍቺ

ድብክብክ “ደበክበክ” ስር ተመ.

ድብደባ “ደበደበ”¹ “ ስር ተመ.

ድብዳብ ስ ለመቀመጫነት የሚያገለግል ከነፀጉሩ የተለፋ የበግ ቆጻ።

ድብደባ ስ የአፈር፤ የጉድፍ ክምር፤ ኩይስ።

ድብደብ “ደበደብ” ስር ተመ.

ድብድብ “ደበደበ”² “ ስር ተመ.

ድንስር “ደነስረ” ስር “ደንሳራ”ን ተመ.

ድንቁርና “ደነቀረ” ስር ተመ.

ድንቅ “ደነቀ” ስር ተመ.

ድንቅፍቅፍ “ደነቀፈ” ስር

“ደንቀፍቃፋ”ን ተመ.

ድንበር “ደነበረ”³ “ ስር ተመ.

ድንበርተኛ ዝከ

ድንቡሉ “ድምቡሉ” ን ተመ.

ድንቡሽ “ድምቡሽ”ን ተመ.

ድንቢጥ (ድምቢጥ) ስ መጠኗ አነስተኛ የሆነ የወፍ አይነት።

ድንብል (ድምብል) ስ ሴቶች በከር ስነተው አንገታቸው ላይ የሚያደርጉት ቀለበት።

ድንብርብር “ደነበረ”² “ ስር ተመ.

ድንት አለም ዘንት አለም ።

ድንች ስ የፍሬው ቅርፅ ክብ ወይም ሞላላ ሆኖ በመሬት ውስጥ እንደ ሽንኩርት የሚያፈራና የሚፋፋ፤ ተቀቅሎ፤ ተጠብቦ፤... የሚበላ ተክል።

ድንገ ስ 1. ችፍግ ብሎ የሚገኝ ደን። 2. (ዘይ.) ችፍግ ያለ ፀጉር።

ድንኩል

ድንኩል ድንኩል አለ ገ ድክ ድክ አለ (የሀፃን ልጅ አካሄድ)።

ድንክ ት ከመሰለቱ በተለየ በጣም አጭር የሆነ ትክለ ሰውነት ያለው።

ድንክ አልጋ ስ አጠር፤ ጠብብ ብሎ ለመቀመጫም እንዲያገለግል ሆኖ ከእንጨትና ከጠፍር የሚሰራ አልጋ።

ድንኳን ስ ከሸራ ወይም ከአቡጃዲ፤... የሚሰራ፤ እንደ ቤት ሆኖ በጊዜያዊነት የሚያገለግል መጠለያ።

ካስማ

ድንኳን

ድንኳን ጣለ (ተከለ) ድንኳን ዘረጋ።

ድንገት ተውገ 1. ላይታሰብ። ለወጪ ድንገት ሞተ። 2. ምናልባት። ድንገት መኪና ከላገህኑ ነገ እንዳለሁ።

ድንገተኛ ት 1. ያልታሰበ። ስ 2. ድንገት የሚያጋጥም የሀመም አይነት። 3. ድንገተኛ ለተባለው በሽታ ማስታገሻ ይሆናል የሚባል መድሃኒት(ብዙውን ጊዜ ሰራሰር)።

ድንገተኛ ክፍል ስ ድንገት የታመመ ወይም እደጋ ያጋጠማቸው ሰዎች የሚታከሙበት ክፍል (ሃኪም ቤት)

ድንጉሳ[ፈረስ] ስ ያልተከላሸ ፈረስ።

ድንጉል ስ 1. ከአንድ የንብ መንጋ መካከል ስራው ውሃ ማጋዝ የሆነና የማይናደፍ ንብ ። 2. ድንጉል ከሚባለው የንብ ድምፅ ጋር የሚመሳሰል ወፍራም ድምፅ የሚወጣው የበገና ጃማት።

ድንጉርጉር “ደነሳረ”² “ ስር ተመ.

ድንጉጥ “ደነገጠ” ስር ተመ.

ድንጋሌ “ድንግል” ስር ተመ.

ድንጋይ(ደንጊያ) ስ 1. ብረትነት የሌለው ጠጣር የማእድን አይነት። 2. (ዘይ.)ደደብ፤ ነገር የማይዘልቀው፤ ጠንካራ፤ ቻይ። 3. “ባትሪ” ስር “ ባትሪ ድንጋይ” ን ተመ.

ድንጋይ ነው ደደብ፤ የማይገባው ነው።

የድንጋይ ልብስ ስ በድንጋይ ላይ ለተጥፎና ጭፍቶ ብሎ የሚበቅል አረንጓዴ የእውዋት አይነት።

የድንጋይ ከሰል ስ እየነደደ ሙቀት

የሚሰጥና ጋዝ የሚገኝበት ጥቁርና ጠጣር ማእድን።
ድንጋይ ልብ (ልብ ድንጋይ) 1. ጫካ።
2. የማይገባው። ድንጋይ ልብ ስለሆነ ቢነግሩት
አይዝውም።

ድንጋይ ራስ ደደብ።

ድንጋይ በእግሩ ሰነፍ ቅልጥፍና የሌለው
ጎታታ።

ድንጋያማ ት ድንጋይ የበዛበት ቦታ ወይም
መሬት።

ድንጋጌ “ደነገገ” ስር ተመ.

ድንጋጤ “ደነገጠ” ስር ተመ.

ድንግል (ብ.ቁ.ደናግል) ስ 1. ድንግልና። 2.
የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፅሞ ያላደረገ። ት 3.
ታርሶ፣ ተቀፍሮ የግያውት (መሬት)።

ድንጋሌ ስ ገፅህና፣ ህይወትን በሙሉ የግብረ
ስጋ ግንኙነት ፈፅሞ ሳያደርጉ የመኖር ሁኔታ።

ድንግላዊ (ድንግላይ) ት ህይወቱን በሙሉ
ከግብረ ስጋ ግንኙነት ርቆ የሚኖር።

ድንግልና ስ 1. ከብረ ገፅህና፣ ህግ። 2.
ከግብረ ስጋ ግንኙነት ርቆና ተጠብቆ የመኖር
ሁኔታ።

ድንፋታ “ደነፋ” ስር ተመ.

ድኝ ስ ቀለሙ ቢጫ የሆነ የማእድን አይነት።

ድከን “ደከነ” ስር ተመ.

ድኩሳ ስ አንገቱ ነጭ፣ በጀርባው ላይ አልፎ
አልፎ ነጣ ያሉ ምልክቶችና ጥቁር ሽንትር
ያለው፣ ሌላ አካሉ ወርትማ የሆነ፣ ከአጋዘንና
ከኒያላ ወገን የሚመደብ፣ ቀንዶቹ እስከ 50 ሳንቲ
ሜትር የሚረዝመ፣ ቅጠላቅጠል፣ ሳር፣...
የሚመገብ የዱር እንስሳ (በአሉን “የዱር
እንስሳ” ስር ተመ.)።

ድኩም “ደከመ” ስር ተመ.

ድካ “ደካ” ስር ተመ.

ድካም “ደከመ” ስር ተመ.

ድከመት ዝ.ክ.

ድከን “ደከነ” ስር “ድከን” ጎ ተመ.

ድኮት ስ ከብር ወይም ከነሃስ የሚሰራ እንደ
አገባር ያለ የእግር ጌጥ።

ድኳ “ደኳኳ” ጎ ተመ.

ድው¹

ድው አለ ጎ ፀጥ፣ አረፎ አለ።

ድው አለው ፍዝዝ፣ ቅዝዝ አደረገው።

ድው²

ድው አለ ጎ ግው የሚል ድምፅ አሰማ።

ድውር “ደወረ” ስር ተመ.

ድውይ “ደዌ” ስር ተመ.

ድድ ስ በጥርሶች መብቀያ፣ ጥርሶችን አጥብቆ
የሚይዝ ስጋ።

ድዱን እስጣ ገለፈጠ፣ በሆነ ባልሆነ ነገር
ሳቀ።

ድዳም ት (ስድብ) 1. ከተለመደው መጠን በላይ
ድዱ ከጥርሶቹ ጎልቶ የሚታይ ሰው። 2. በሆነ
ባልሆነ ነገር የሚሰቅ፣ የሚገለፍጥ።

ድድር “ደደረ” ስር ተመ.

ድድቅ “ደደቀ” ስር ተመ.

ድጅኖ ስ ሁለቱም ጫፎቹ ድንጋይ ለመፈንቀል፣
መሬት ለመማስ እንዲያገለግል ሆኖ ሙሉ በሙሉ
ከብረት የተሰራ መሳሪያ።

ድጀኖ

ድጉልጉል “ደጎለጎለ” ስር ተመ.

ድጉስ “ደጎሰ” ስር ተመ.

ድጋሚ “ደገመ” ስር ተመ.

ድጋም “ደገመ” ስር ተመ.

ድጋፍ “ደገፈ” ስር ተመ.

ድግ “ደገደገ” ስር ተመ.

ድግምተኛ “ደገመ” ስር ተመ.

ድግምታም ዝ.ክ.

ድግምት ዝ.ክ.

ድግር ስ ከምፈር ቂጥ ጋር በትትርት ከእርፍና
ከማረሻ ጋር በወገል የሚያያዝና ግረሻ
የሚሰነጠቀውን መሬት እያሰፋ የሚሄድ የእርሻ
መሳሪያ (በአሉን ምፈር ስር ተመ.)።

ድግስ “ደጎሰ” ስር ተመ.

ድግዝግዝታ “ደገዝ” ስር ተመ.

ድግድግ ዝ.ክ.

ድግግም “ደገመ” ስር ተመ.

ድግግሞሽ ዝ.ክ.

ድግጣ ስ የገንዱ ውፍረት እንደ ጨቃ ሆኖ
መለል መለል ያለ፣ በወይና ደጋ የሚበቅል
የእፅዋት አይነት።

ድግማ “ደጎመ” ስር ተመ.

ድግ¹ ስ የፊድ ከደረሳቸው መካከል ትልቁ የዜግ
መፅሃፍ።

ድግ² ስ ደቃት ገለባ እብት።

ድግም “ዳጠ” ስር ተመ.

ድጥ ዝከ.

ድጦሽ ስ ተቀቅሎ የተደፈጠጠ ምስር፣ የአተር ክክ።

ድፊት ስ ወፍ፣ ቆት፣... ለመያዝ የሚያገለግል እንደ ወንፊት ያለ፣ ቅርጫት መሰል ወጥመድ።

ድፋርሳ ስ መልኩ ግራጫማ ቡና ቀለም የሆነ፣ በአንገቱ ዙሪያ፣ ከቂጡ አካባቢና ከየኩሪዎቹ በላይ እንደ ቀለበት የኮሩ ንጫጭ ሽንትሮች ያሉት፣ ቆዳው መጥፎ ጠረን የሚያመነጭ፣ እንደ ደጋን ጎበጥ ያሉ ቀንዶች ያሉት ሳሪበል የዱር እንሰሳ።

ድፋት “ደፋ” ስር ተመ.

ድፊት ዝከ.

ድፍረት “ደፈረ” ስር ተመ.

ድፍርስ “ደፈረስ” ስር ተመ.

ድፍን “ደፊን” ስር ተመ.

ድፍንፍን ዝከ.

ድፍድፍ “ደፈደፈ” ስር ተመ.

ድፍጥ “ደፈጠጠ” ስር “ደፍጣጣ” ን ተመ.

ድፍጥጥ ዝከ.

ድፎ “ደፋ” ስር ተመ.

ዶ የ “ደ” ፊደል ላብአ ዘር።

ዶለ ን ከተተ፣ ወመረ፣ አገባ።

ዶለተ ን 1. አሲረ፣ አደመ። 2. ተሰበሰበ (ለምክክር)።

ዱለታ(ዱለት) ስ ሲራ፣ አድማ።

ዱለተኛ ት አድመኛ፣ ሲረኛ።

ዶለዝ ት 1. ስለት የሌለው፣ ዱልዱም። 2. ወፍራምና ፍርጥም ያለ ሰውነት ያለው (ሰው)። 3. (ዘይ.) ደደብ፣ ደነዝ፣ እውቀት የማይገባው።

*ዶለዶለ

ዶለዶሌ ት ቸር፣ ለጋስ።

ተንዶለዶለ ን በብዛት ወረደ፣ ፈለሰ (ፈሳሽ)።

አንዶለዶለ ን በብዛት አወረደ፣ አፈሰሰ።

ዶለዶመ ን ደነዝ፣ ስለት የለሽ ሆነ።

ዱልዱም ት 1. ስለት የሌለው፣ ደነዝ። ስ 2. አጠር ብሎ ችግሩም ያለ የዶር ኮከኔ።

ዶልዱማ ት ስለት የሌለው፣ ደነዝ።

አዶለዶመ ን ስለትን አደነዝ፣ ዱልዱም እንዲሆን አደረገ።

ዶሳር ስ በአጫሪነት በካናዳ፣ በእውስተራሲያ፣...

የሚያገለግል የገንዘብ ስም።

ዶልዶሌ “*ዶለዶለ” ስር ተመ.

ዶልዶማ “ዶለዶመ” ስር ተመ.

ዶማ ስ እጆታ ያለው መቆፈሪያ።

ዶማ

ዶመኛ ስ 1. በሬ ስለሌለው የእርሻ መሬቱን እየቆፈረ በማግረት የሚተዳደር ሰው። 2. በዶማ የሚቆፍር።

*ዶረረ

ዱርር ት ጅንን፣ ኩ።

ተዶረረ ን 1. ኮራ፣ ተጀነ። 2. ተቀጣ፣ አኮረፈ።

ተዶራራ ት ኩ፣ ጅንን።

አዶረረ ን አኮረፈ፣ ተቆጣ።

ዶር ስ 1. የሚረባ፣ ስጋው ለምግብነት የሚያገለግል፣ የአጥራ ወገን የሆነ የቤት እንስሳ(ስእሉን የ“ቤት እንስሳ” ስር ተመ.)። 2. (ዘይ.) ደቃቃ የሆነ፣ አትም የሌለው (ሰው)።

የዶር ብልት ስ ዶር ከተገነጣጠለ በኋላ የሚወጣው እንደ መላላጫ፣ ፈረሰኛ፣...ያለው የዶር አካል።

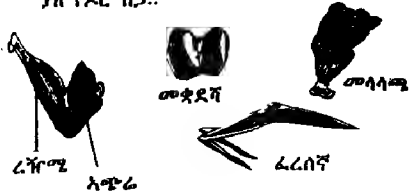
ዶር ሮሀ እኩለ ሌሊት ሆነ።

ዶር ማታ 1. አንድ ሰው አንድን ከበድ ያለ ነገር ፈጥኖ እንዲፈፅም(ለምሳሌ መራራውን ኮሶ ጅው አድርጎ እንዲጠጣ) የሚነገር የማደፋፈሪያ ቃል። 2. ባዶ ተሰፋ።

ዶር በጋን 1. በጣም ትንሽ ለሆነ ነገር በጣም የተለቀ መከተቻ፣ መያገጥ ማድረግ። 2. እጅግ አለመጠን ያነሰ።

የዶር ማር ስ ከገረገገሬና ከአምጽ እንወት ላይ የሚገኝ ማር የሚመስል ሙጫ።

የዶር ብልት ስ እንደ ፈረሰኛ፣ መላላጫ፣... ያለ የዶር ስጋ።

የዶር ብልት

[P] ዶሮ ወጥ ስ ከዶሮ ብልት ብቻ የተዘጋጀ ወጥ።

ዶሮ ዳቦ ስ ሊጡ በዶሮ ወጥ ተለውሶ ከእንቁላሉና አጥንቱ ጋር አብሮ የተጋገረ የአበሻ ዳቦ።

ዶሰኛ ት ሃይለኛ፣ ትልበተኛ።

ዶሴ ስ ማህደር፣ ፋይል።

ዶሴ ከፊተ ፋይል ከፊተ፣ ሙግት ጀመረ።

*ዶሽዶሽ

ዶሽዶሽ አለ ግ ተንዶሽዶሽ፣ ተንጦሽጦሽ።

ዶሽዶሽ አደረገ አንዶሽዶሽ፣ አንጦሽጦሽ።

ተንዶሽዶሽ ግ 1. በውሃ የራስ ጥሬ (ሽንብራ፣ ባቂላ...) ሲቆላ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ሰጠ። 2. ተቆላ (የራስ ባቂላ፣ አተር፣...)።

አንዶሽዶሽ ግ 1. በውሃ የራስ ጥሬ ሲቆላ የሚሰጠውን አይነት ድምፅ እንዲለጥ አደረገ። 2. ቆላ (የራስ ባቂላን፣ አተርን፣...)።

እንዱሽዱሽ ስ በውሃ በጣም ከራስ በሂሳ የተቆላ ጥሬ (ባቂላ፣ አተር፣...)።

ዶቃ ስ ብዙውን ጊዜ ጥቁር ሰማያዊ ቀለም ያለውና ቅርፁ እንደ ወፍራም ቀለበት የሆነ፣ መጠኑ ከቀለበት ያነሰ፣ በክር ተሰክቶ አንገት ላይ በጌጥነት የሚንጠለጠል ከጠርሙስ የሚሰራ የልጆች ጌጥ።

ዶቅማ ስ ጥቁር ፍሬ የሚያፈራና ፍሬውም የሚበላ ጠንካራ የሆነ የዛፍ አይነት፣ ፍሬውም ዶቅማ ይባላል።

*ዶበረ

አዶበረ ግ ተከፋ፣ ተቀየመ፣ አኮረፈ።

አስዶበረ ግ አስከፋ፣ አስቀየመ፣ አስኮረፈ።

ዶቢ ስ የሳማ አይነት።

ዶኩሜንት ስ በምስክርነት ወይም በማሰራጃነት ሊያገለግል የሚችል ማንኛውም የፅሁፍ መረጃ፣ ሰነድ።

ዶኩሜንታሪ ፊልም ስ የሰዎችን የአኗኗር ዘዴ፣ የእለት ተእለት የሰራ እንቅስቃሴና ውጤት፣ የእንስሳትን አኗኗር፣ ጠባይ፣...፣ የተፈጥሮ አካባቢን ሁኔታ የሚያሳይ ጥናታዊ

ወይም ዘጋቢ ፊልም።

ዶኬ “*ዶከደከ” ስር ተመ.

ዶክተር ስ 1. የህክምና ሳይንስ ምሩቅና በህክምና ስራ ላይ የተሰማራ ባለሙያ። 2. በማንኛውም የእውቀት ዘርፍ በዩኒቨርሲቲ የሚሰጠውን ከፍተኛውንና የመጨረሻ ደረጃ የሆነውን ሶስተኛ ዲግሪ የተቀበለ ሰው።

ዶዶ ስ (የጌ.አነ.) ቅመም፣ ቅባት፣... የሌለበት መናኛ ወጥ።

ዶግ ስ ጥንካሬ የሌለው፣ ቅጠሉ እንስሳል የሚመስል የእፅዋት አይነት።

[P] ዶግ አመድ አደረገ አወደመ፣ አጠፋ።

ዶጃማ ት በጥቁርና በቀይ መካከል ያለ የከብት መልክ።

ዶጮ ስ 1. መጠኑ እንስተኛ የሆነ የገንቦ አይነት። 2. (ዘይ.) አጭርና ወፍራም የሆነ (ብዙውን ጊዜ ለልጅ)።

ዶፊ ግ ከነፋስ ጋር የተቀላቀለ ሃይለኛ ዝናብ ያለማድረጥ ጣለ፣ ዘነብ።

ዶፍ ስ ነፋስ ትልቅ የሆነና ለረጅም ሰአት ያለማድረጥ የሚዘንብ ሃይለኛ ዝናብ።

ዶፊዶፊ ግ ገዘፈ፣ ወፈረ።

ዶፊዶፍ (ዶፍዶፋ) ት ወፍራም፣ ቅርፁን፣ ከመወፈሩ የተነሳ ቅርፁ የማያምር፣ የተደበለበለ።

ዶፍ “ዶፊ” ስር ተመ.

ዶፍዱፋ “ዶፊዶፊ” ስር ተመ.

ደ¹ የ “ደ” ፊደል ፍንፅቅ ዘር።

ደ²

ደ አለ ግ እንደ ጥይት ሮህ ወይም እንደ በንብ ፊነጽ።

ደ አደረገ ግ እንደ ጥይት ተኩስ ወይም እንደ በንብ ፍንጻታ ያለ ድምፅ አሰማ፣ አሮህ።

ተንደደደ ግ በተደጋጋሚ የተኩስ ወይም የፍንጻታ ድምፅ ሰጠ ወይም ተሰማ።

አንደደደ ግ ተከታታይ የሆነ የፍንጻታ ወይም የተኩስ ድምፅ አሰማ።

ጀ

ጀ ከ“ደ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆሂ)።

ጀለ ግ ቁለ፡ ሞኝ ሆነ።

ጀላ ት ቂላ፡ ሞኝ።

ጀላጀላ ት ቂላቂላ፡ ሞኝሞኝ፤ ወደቂላነት የሚወስደው።

ተጃጃለ ግ 1 ቂላ፡ ሞኝ ሆነ። 2 ተሞኝ።

አጀለ ግ አቁለ፡ አሞኝ።

አጃጃለ ዝ.ክ.

ጀለተ (ዠለተ) ግ በዛ፡ ሰፋ፡ ተንበራፋ (አትክልት፤ ፀጉር)።

*ጀለጀለ

ጀለጃላ ት አለትጥ የረዘመ፤ ዘልዛላ (ብዙውን ጊዜ ለልብስ)።

ጀልጀል አለ ግ ተንጀለጀለ፡ ተንዘረፈፈ።

ተንጀለጀለ ግ ያለትጥ ረዘመ፡ ተንዘረፈፈ።

ተንጀላጀለ ዝ.ክ.

አንጀለጀለ ግ ያለትጥ አረዘመ ወይም

አስረዘመ (ብዙውን ጊዜ ለልብስ)።

አንጀላጀለ ዝ.ክ.

ጀለጠ “ዠለጠ” ን ተመ.

ጀላ ከ (ነውር) የወንድ ብልት።

ጀሌ ከ 1. የጦር መሳሪያ ያልያዘ ዘማች። ት 2. ተራ ሀዝብ ። 3. መሪ ያልሆነ፤ ተከታይ፤ ወይም ተራ አባል (የእንትስቃሊ፡ የድርጅት)።

ጀልባ ከ መጠኑ አነስተኛ የሆነ የውሃ ሳይ መጓጓዣ። (በእሱን “መጓጓዣ” ስር ተመ.)

ጀልጃላ “*ጀለጀለ” ስር ተመ.

ጀመለ ግ በብትን፡ በዝርዝር የነበረውን በአንድነት አደረገ።

ጀመላ ከ ጥቅል፡ ያልተበተነ፤ በአንድነት የሆነ።

በጅምላ ተው.ግ 1. በጥቅል፡ በነጣላ ያልሆነ (የሸቀጣ ሸቀጥ ግዢና አሻሻጥ መንገድ)። 2. በአጠቃላይ። ሁሉም ሰራተኛ በጅምላ ሰነፍ አይባልም።

ጀምላ ነጋዴ (ሻጭ) ከ ሸቀጦችን በችርቻሮ ሳይሆን በጥቅል የሚሸጥ ነጋዴ፤ አከፋፋይ።

ጀመረ ግ 1. አንድን ስራ፡ ተግባር ለመስራት አንድ ብሎ ከመነሻው ተነሳ። 2. አንድን ስራ፡

ድርጊት ማካሄድ፡ መስራት ያዘ። ስራ የምንጀምረው በሁለት ሰላት ሳይ ነው። 3. አንድን ስራ ለማከናወን፤ ለመፈፀም ወጠነ። 4. አንድ ድርጊት መካሄድ ያዘ፤ ወይም አንድ ሁኔታ ድንገት ተከሰተ። እንባ መወረድ ጀመረ/ዝናብ መዝነብ ጀመረ። 5. አንድን ነገር ለመስራት፤ ለማውጣት ቀዳሚ ሆነ። የህትመትን ስራ የጀመረችው ሃገር ትደነቃለች። 6. (ነገርን፤ ጠባቢን...) ማረ፤ ተነከሰ ወይም ድርጊቱን ለመፈፀም የመጀመሪያው ወገን ሆነ። 7. አንድ ነገር፤ መሳሪያ፤... ተግባሩን ማከናወን ያዘ። ወይም አንድ ሁኔታ መሆኑ፤ መካሄዱ ተከሰተ። ሆኖሉ ስራ ጀመረ።

መጀመሪያ ከ 1. መነሻ። ተው.ግ. በቅድሚያ፡ በፊት።

ለመጀመሪያ ጊዜ 1. ግንም ሳያደርገው በፊት፤ ለመጀመሪያ ጊዜ አለምን የነረ እሱ ነው። 2. ለአንደኛ ጊዜ። 3. ከዚህ ቀደም ሳይዋከር፤ ሳይደረግ። ቀለም የቀበሁት ለመጀመሪያ ጊዜ ነው።

የመጀመሪያ እርዳታ ከ አደጋ የደረሰበት ሰው ሁኔታውን ህክምና እስኪያገኝ ድረስ ለጊዜው የሚደረግለት የመጀመሪያ ህክምና።

ጀማሪ ት 1. ቀዳሚ፤ መስራች፤ ቆርቋሪ። 2. ተለማማጅና ለአንድ ስራ ገና አዲስ የሆነ።

ጀማሪ ከ 1. የአነሳስ፤ የአጀማመር ሁኔታ። 2. የመጀመሪያ ደረጃ።

ጀማሮ “ጀምሮ” ን ተመ.

ጀምሮ (ጀማሮ) ት 1. ያላለቀ፤ ሰራው የሚቀጥል፤ የተጀመረ። 2. የአጀማመር ሁኔታ። 3. አንድ ሰው የጀመረውና ያልወረሰው ስራ። ጀምረን ልወርስ።

አስጀመረ ግ 1. አንድ ሰው አንድን ስራ እንዲሰራ አያያዘ፤ አቆናጠጠ። 2. አንድ ሰራ፤ ጉዳይ፤... እንዲጀመር ወይም ለመጀመሪያ ጊዜ እንዲሰራ አደረገ።

ተጀመረ ግ 1. መካሄድ፤ መከናወን፤ መስራት ያዘ። 2. ለመጀመሪያ ጊዜ ታየ፤ ተከሰተ። የትያትር ጥበብ በሃገራችን ከተጀመረ ሃምሳ አመታት አልፏል። 3. ተሞከረ። ለላተሳካም እንጂ ተጀምሮ ዘር።

ጀማ ከ ለአንድ ለተወሰነ ጉዳይ የተሰበሰቡ ሰዎች፤ ጉባኤ።

ጀምበር (ጀንበር፤ ሻምበር፤ ዠንበር) ከ ፀሃይ። ጀምብር ስትጠልቅ ወደ ቤቱ ይገባል።

ጀምበር ስትጠልቅ ወደ አመጣሽ ሳይ፤ መሸት ለል።

ጀምብ ከ ከሁለት የቀርቃባ ጭነት አንዱ።

ጀዋ ስ ከብረት የሚሰራና ቅርፁ ሳይዳ ወይም አካፋ የሚመስል እሳት መጫፊያ።

ጀረጀፈ ገ አረጃ። ገረጀፈ።

ጀረገገ “ዝረገገ” ን ተመ.

ጀርባ (ዝርባ) ስ 1. ከማጅራት እስከ መቀመጫ ያለ በሆድና በደረት ተቃራኒ አትጣጫ የሚገኝ የሰውነት ክፍል (ሰውነት ስር ተመ.)። 2. የአንድ ነገር (ወረቀት፣ ሰለዳ፣ ቤት...) የሂላኛ ገፅ።

ጀርባውን ሰጠ /አዞረ/ 1. ፈቱን አዞረ። 2. ችላ አለ።

የጀርባ አጥንት ዋነኛ የሆነ፣ በጣም አስፈላጊ ነገር። በድ ለላገሪቱ ሊኮሚ የጀርባ አጥንት ነው።

ጀበና ስ ከቆርቀሮ ወይም ከነሃስ ወይም ከሽካላ የሚሰራና ለቡና ለሻይ፣... ግፍያነት የሚያገለግል ሊቃ።

ጀበደ “ዝበደ” ን ተመ.

ጀባ ገ እነሆ፤ ይህም ወይም እባክዎን ይጋበዙ ለግለት የሚያገለግል ቃል። ለ/ላ ጀባ።

ጀባ አለ ገ (ተራ አኑ.) ስጠ።

ጀባ ስ ፀጉሩ ሳይመለጥ የተለፉ የበሬ ቆዳ።

ጀብራራ “* ዝብረረ” ስር “ዝብራራ” ን ተመ.

ጀብዱ(ጀብድ፣ ዝብድ፣ ዝብዱ) ስ የገብዝና፣ የጀግንነት ስራ።

ጀብደኛ ት 1 ጀብዱ የሰራ። 2 ለዝና ሲል ሁኔታዎችን ሳያመዛዝን አጉል የሆነ የድፍረት ስራ የሚሰራ።

ጀቦን ገ ሸፋፊነት አለበለ።

ተጀቦን ገ ጠቅላላ ወይም መላ አካሉን ተሸፈነ።

ጀተሬ “ዝተሬ” ን ተመ.

ጀነቶ ስ የነጭና የቀይ ጠቃጠቆ ያለበት ድቡልቡል ደቃ።

ጀነን ገ አካራ፣ አተበተ።

ጅንን ት ኩ።

ተጀነን ገ ኮራ፣ ተቤተ።

ጀነጀነ ገ በብዛት ሰበሰበ፣ አስገባ፣ ጠቀጠቀ።

ተጀነጀነ ገ በብዛት ተሰበሰበ፣ ተጠቀጠቀ።

ጀንበር “ጀምበር” ን ተመ.

ጀንዲ (ዝንዲ) ስ ለመኝታ ንጣፍ የሚያገለግል የተለፉ የበሬ ወይም የላም ቆዳ።

ጀንፊል(ጀፊል) ስ ከእምቡጡ የሆነ ወይም ያልተፈለፈለ ቡና።

ጀውሻዋ(ዝውዝዋ) ት ከውካዋ፣ አቅለቢስ።

ጀዲ[መሬት] ስ በታህሳስ ወር የሚወጣ የኮከብ

አይነት። በተወማራ “ኮከብ ቆጠራ” ን ተመ.

ጀጀረ ገ የምግብ ፍላጎት አላጣ።

ጀጀበ ዝ.ከ.

ጀገን ገ ጎበዙ፣ ደፈረ፣ ጀግና ሆነ።

ጀግና ስ 1. ለሃገር፣ ለወገን መስዋእትነት ከፍሉ ጥሩ ተገባር ያከናወነ፤ ወኔ፣ ድፍረት በሚጠይቅ ሁኔታ ላይ ጀብዱ የሰራ። 2. ብርታት፣ ጥንካሬ በሚጠይቅ ስራ ላይ ችግርን ተጽቆ ለውጤት የበቃ ጎበዝ። 3. ወጣት፣ ጎረምሳ።

ጀጎለ ገ አጠረ፣ ቀጠረ፣ አጥር አበጀ።

ጀጎል ስ አጥር፣ ትጥር።

ጀፈጀፈ ገ ብዙ ትርንጓፍ አወጣ።

ጀፍሻፋ ት ብዙ ትርንጓፍ፣ ትጠል ያለው።

ጀፍጀፍ ት እጅብ ብሉ በብዛት የበቀለ (ቡቃያ፣ ችግኝ፣...)።

ጀ.የ “ጀ” ፊደል ካሉበ ዘር።

ጀ.ሆ ስ መያዣ፣ መድን።

ጀ.የ “ጀ” ፊደል ሳልስ ዘር።

ጀምናስቲክ ስ ለውነትን ለማፍታት፣ ለማጽበር... የሚሰራ የአካል ማስልጠኛ ስፖርት።

ጀምናዚያም ስ ጂምናስቲክ ለመስራት የሚያገለግሉ የተለያዩ መሳሪያዎች ያሉበትና ጀምናስቲክ የሚሰራበት ትልቅ አዳራሽ።

ጀኒ (ጅን) ስ ሰይጣን።

ጀኒው ተነሳበት ቁጣ ቁጣ አለው፣ ተናደደ።

ጀኒያም ት (ስድብ) 1. ሰይጣናም። 2.

ተናዳጅ።

ጀና ስ 1. የቀንድ ከብት ጅራት። 2. ከበሬ ጅራት ወይም ከበግና ከፍያል ቅልጥም ላይ ተገፍ እንደጅንፍ ከበትር ወይም ከጹላ ላይ የሚጠለት ቆዳ።

ጀእለ-ጀ ስ የመሬትን አካል (እንደ ድንጋይ አፈር ግእድን፣... ያሉትን) አፈጣጠርና ምንነት የሚጠና ሳይንስ፣ የከርስ ምድር ጥናት።

ጀእሜትሪ ስ የመስመሮችን፣ የማእዘኖችን፣

የወለሉችን ጠባይና ዝምድና የሚያጠና ሳይንስ።

ጀእተርማል ስ ከከርስ ምድር የሚገኝ የተፈጥሮ እንፋሎት ሃይል።

ጀእግራፊ ስ ስለመሬት ገፅታ፣ ስለላገሮች አቀማመጥ፣ ስለወንዞች፣ ተራሮች፣ አየር ጠባይ

ሀዝብ ሁኔታ፡... የሚያጠና ሳይንስ፤
የመልካምድር ጥናት፡፡

ጃ ዮ “ጀ” ፊደል ራብላ ዘር፡፡

ጃል በንግግር ላይ መገረምን፤ መደነትን፤ ገራ
መጋባትን ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል፡፡ ምነው
ጃለ፤ እንዲህ አደረገህን፡፡

ጃለ- ስ መሬት ለመቀየስ የሚያገለግል
የመሃንዲስ ዘንግ፡፡

ጃለ- [መገን] በሸላላ ወይም በቀረርቶ ጊዜ
እንደመግቢያ ሆኖ የሚያገለግል ቃል፡፡

ጃርት ስ አካሉ በአደጋ ጊዜ በየአቅጣጫው
እንደጦር በሚወረወር ጫ ሹል ነገር የተሸፈነ
ድንች ዱባ፤ በቆሎ፡... የሚበላ አውሬ፡፡

ጃርት

የጃርት ወሰፊ ስ በጃርት ሰውነት ላይ እንደ
ፀጉር የሚበትል፤ መጠኑ እርሳስ የሚያህል፤
ውስጡ ከፍተኛ ቀለመ በጎንጉርጉር የሆነ፤ በአደጋ
ጊዜ በየአቅጣጫው እንደጦር የሚወረወር ጫ
ሹል አካል፡፡

ጃሰ እንድን ነገር እንዲያበርር ውሻን ፍጥ፤ ያዝ
ለማለት የሚያገለግል ቃል፡፡

ጃንሆይ “ትልቁ!”፤ ገናኖው! በማለት ነገስታትን
ለመጥራት የሚያገለግል የአክብርት መጥሪያ
ቃል፡፡

ጃንደረባ (ዣን ደረባ) ስ በጥንት ጊዜ
ንግስቲቱን እንዲጠብቅ፤ እንዲያጫውት ተብሎ
ቢተመንግስት ውስጥ እንዲቀመጥ ይደረግ የነበረ
ሰልብ፡፡

ጃንጥጥጋ (ዣንጥጥጋ) ስ 1. ከዝናብ፤ ከሃይ
ለመከላከል የሚያገለግል ጥላ፡፡ 2. ከፍ ካለ ቦታ
ወይም ከአየር ወደ ምድር በቀስታ ለመውረድ
የሚያገለግል እንደ ጥላ ያለ ነገር፤ ፖራሹት፡፡

በጃንጥጋ ወረደ በጃንጥጋ (ፓራሹት)
አማካይነት ከአውሮፕላን ላይ (ከአየር) ወደ
ምድር ወረደ፤ እምድር ላይ አረፈ፡፡

ጃኖ ስ ሰፊ የሆነ ቀይ ጥለት ያለበት ኩታ፡፡

ጃኖ የመሰለ በጣም ቀይ የሆነ፡፡

ጃኬት ስ አጭር ኮት፡፡

ጃዊሳ ት 1. አካሉ ግዙፍ የሆነ ጉልበታም(ሰው)፡፡
2. ሆኖም፡፡ 3. ቀጣኛ፤ ወንበደ፡፡

ጃዝ[መ-ዚቃ] ስ የተለያዩ የመ-ዚቃ ምት
አይነቶችን የሚይዝና በእንቅስቃሴ የተሞላ ነፃ
የአወዋወት ስልት የተላበሰ ዘመናዊ መ-ዚቃ፡፡

ጃጀ ግ በጣም ከግርጆቹ የተነሳ አእምሮው
በትከክል ግሰብ፤ ግሰታውስ+... ተሳነው፡፡

ጃፖኒ ስ እጅጌ የሌለው ወይም እጅጊው ከትከሻ
ላይ የሚረቀቅ ቀሚስት ሽሚዝ፡፡...

ጀ ዮ “ጀ” ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ጀላቲ ስ ከተለያዩ የፍራፍሬ አይነቶች የተዘጋጁ
ትመማት፤ ሰኔ፤ ውሃ፤ የምግብ ቀለም፡፡...
በአንድነት ተደባልቆ በበረዶ መልክ የሚዘጋጅ
ጣፋጭ፡፡

ጀት ስ ፈጣን የአውሮፕላን አይነት፡፡

ጀኒራል ስ በወታደራዊ ክፍል ውስጥ ከሌተና
ጀኒራል በላይ ያለ ከፍተኛ የጦር መኮንኖች
ግለረግ፡፡

ጀ ዮ “ጀ” ፊደል ሳድስ ዘር፡፡

ጀላጅል “ጀለ” ስር ተመ.

ጀል ዝ.ከ.

ጀማሪ “ጀመሪ” ስር ተመ.

ጀማት(ዣማት) ስ 1. የደም ስር፡፡ 2. በተለይ
ጡንቻማ በሆኑ የሰጋ ብልቶች አካባቢ የሚገኝ
ስር፡፡ 3. ለከራር ለበገና፤ ለደጋን ክር እንዲሆን
ተፍቆ የከረረና የደረቀ የፍየል ወይም የበግ
አንጀት፡፡

ጀማታም ት (ሰድብ) በጣም ቀጥን (ሰው)፡፡

ጀምላ “ጀመለ” ስር ተመ.

ጀምር “ጀመሪ” ስር ተመ.

ጀረት(ዣረት) ስ ወንዝ፡፡

ጀሪ (ጀር) ስ በአንድ አለቃ (ገመራ) የሚመራ
የዝንጀሮ መንጋ፡፡

ጀራት (ዣራት) ስ 1. በእንስሳት የሚለኝ አካል
ላይ የሚገኝ፤ በአብዛኛው በፀጉር የተሸፈነ
ተወዛዋዥ የሰውነት ክፍል፤ ጭራ እየተባለም
ይጠራል፡፡ 2. በትርፅ ወይም በያዘው ቦታ ጭራ
(ጀራት) የመሰለ ነገር፡፡ ጀራት ያለው ከሰብ
/የአውሮፕላን ጀራት፡፡

ጀራት ሆነ መወረሻ ሆነ፤ ሂሳ ቀረ፡፡

ጀራቱን (ጭራውን) ቆላ ተለግመጠ፡፡

ጀራታም ከከብ ስ ጀራት መሰል ትጥያ
ያለው የከከብ አይነት፡፡

ጀራፍ ስ ከወደ ጫ ቀጥን ሆኖ ከወደ
መያዣው ወይም ግንጠልጠያው በኩል እየወፈረ
የሚሄድ ከለጥ ወይም ከታጫ፤... የሚለራ፤
ሲያወጥቀት የሚመሆን ለመግረፊያ
የሚያገለግል ገመድ፤ ጉንጉን ወይም የተበፋ
ጠፍር፡፡

ጅራፍ

ጅር “ጅራ” ን ተመ.

ጅርጅር

ጅርጅር አለ ግ ግርግር አለ፡ ወዲያና ወዲህ ተመላለስ።

ጅስ የቀንድ ከብትን “ሂድ”፣ “ዞር በል” ለማለት የሚያገለግል ቃል።

ጅስም ስ ሰውነት፣ አካል፣ ገላ (ወሎ)።

ጅብ ስ 1. ከትከሻው ከፍ ብሎ ከጻሌው አጠር ያለ፣ መልኩ እንደየዝርያው ቀላ ያለ፣ አፈርማ፣ ግራጫ፣ አመድማ ሆኖ በአብዛኛው ኸንጉርጉር አለበለዚያም ሽልምልም የሆነ የሆሽተትና የማየት ችሎታ ያለው ስጋ በል የጹር አውሬ(ስእሉን የጹር እንስሳ ስር ተመ.)። 2. (ዘይ.) ጉልበተኛ። (ስድብ፣ ዘይ.) ሆጻም፣ ሰግብግብ።

ጅብ ወስደው ጅብ በላው።

የጅብ ምርኩዝ ስ በወይና ደጋና በቆላ የሚበቅል የእዕዋት አይነት።

የጅብ ሽንኩርት ሽንኩርት የሚመስልና በጹር የሚገኝ የእዕ አይነት።

[የ] ጅብ ጥላ ስ ቀለሙ ነጣ ያለ፣ ገንጥላ መሰል ቅርፅ ያለው፣ እንደእንጉዳይ ያለና በመስክ የሚበቅል የእዕዋት አይነት።

ጅብሪል ስ አፋ ቀይ፣ ከንቶ በስተላይ በኩል ጥቁር በስተውስጥ ነጭ የሆነ፣ ሃይለኛ ድምፅ ያለው የአሞራ አይነት።

ጅብራ (ኸብራ) ስ ግንጹ ቀጥ ያለና ረጅም፣ ቅጠሉ ሰፋፊ የሆነና ጀጅጋ የሚበቅል በኢትዮጵያ ብቻ የሚገኝ የእዕዋት አይነት።

ጅን “ጂኒ” ን ተመ.

ጅንን “ጀነን” ስር ተመ.

ጅንጀር “ዝንጀር” ን ተመ.

ጅንግላ ስ 1. እንደ እግር ብረት ለማሰሪያ የሚያገለግል ግንድ። 2. የአባያ በሬ መቅጫ ረጅም ግንድ፣ እንዛዝላ (እንደ ቀንበር በትከሻው የሚገትተው)።

ጅንፎ (ኸንፎ) ስ በትር እንዳይሰነጠቅ

በብትና ቂጥ ላይ የሚሰካ ከብረት የሚሰራ ጥምዝ ቀለበት።

ጅዋጅዌ (ኸዋጅዌ) ስ ግራና ቀኝ በተተከሉ የእንጨት ወይም የብረት ምሳሌዎች አናት ላይ ከተጋደመ እንጨት ወይም ብረት ጋር በገመድ ታስሮ በተገጠለጠለ መቀመጫ ላይ ተቀምጠው ወደፊትና ወደሂሳ በአየር ላይ በመወርወር ልጆች የሚጫወቱበት መጫወቻ፣ ጨዋታውም ጅዋጅዌ ይባላል።

ጅዋጅዌ

ጅው (ኸው)

ጅው አለ ግ ሂደ።

ጅው ብሎ ሃደ 1. ምንም ሳያቆመው፣ ሳያግደው ነጎደ። 2. ወደግራ ወይም ወደቀኝ ሳያመራ ወይም ሳይቆም ቀጥ ብሎ ሂደ።

ጅው አለበት ራሱን አዞረው።

ጅው ያለ ቀጥ ያለ (መንገድ፣ ገደል፣...)።

ጅው ያለ ገደል ጥልቀት ያለው ቀጥ ያለ ገደል።

ጅው አደረገ ግ በአንድ ጊዜ ጥልጥ አድርጎ ጠጣ።

ጅጊ (ጅጊ) ስ የያንጻንጽን ሰው ስራ በየተራው በቡድን እየሆነ ለማከናወን፣ ለማካሄድ በስምምነት የሚፈጠር ጊዜያዊ የሰራ ሀብረት፣ ደቦ፣ ወበራ።

ጅግራ(ኸግራ) ስ ስጋው የሚበላ፣ በጹር የሚገኝ እንደዶር ወይም እንደቆት ያለ ዝንጉርጉር የአሞራ ወገን(ስእሉን አሞራ ስር ተመ)።

ጅ ዮ “ጀ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ጅር ስ 1. ለመስማት ወይም ለማጻመጥ የሚያገለግል የሰውነት ክፍል(ስእሉን ራስ ስር ተመ.)። 2. የሲኒ፣ የኮባያ የእንስራ፣... መያዣ።

ጅር ዳባ ለበስ አለ ስምቶ እንጻልስማ ሆነ።

ጅርውን ሰጠ 1. ሆን ብሎ አጻመጠ። 2. ስምቶ ተቀበለ፣ አመነ።

ጅርውን ተከለ እንድ ነገር ለመስማት፣ ለማጻመጥ አቆበቆበ፣ ጣረ።

ጅርውን ቀሰረ ለማጻመጥ ተዘጋጀ፣ ጓጓ፣ ፈለገ።

ጅርውን ጣለ 1. ለማጻመጥ አቆበቆበ፣

ጆሮውን ዝግጁ አደረገ። 2. በሀመም ምክንያት ጆሮውን ወደታች አንጠለጠለ፤ አንዘለዘለ (ለምሳሌ ውኻ)።

ጆሮዬ ገማ በየጊዜው የምለማው መጥፎ ነገር በዛ፤ ስለቸኝ።

ጆሮ ለጆሮ ቅርብ ለቅርብ።

ጆሮ የሚጠልዝ ጆሮን የሚያሳምም፤ የሚያደነቀር ከፍተኛ ድምፅ።

የጆሮ ልም/ቅጠል ስ ቀለበትን፤ ጉትቻን፤ ሉቲን ለማንጠልጠያ እንዲሆን የሚበሳው፤ ከወደታች ያለው የጆሮ ሜፍ(ስእሉን ራስ ስር ተመ.)።

የጆሮ ታምቡር ስ በጆሮ ውስጠኛ ክፍል የሚገኝ፤ የድምፅ ሞገድ ሲያርፍበት የሚርገበገብ ስስ ነገር ወይም አካል።

የጆሮ ወርቅ ስ ከወርቅ የተሰራና በጆሮ ላይ የሚንጠሰጠል ጌጥ።

ጆሮ ደግፍ ስ ከጆሮ በታች የሚገኝ አጢዎችን የሚያሳብጥ በሽታ።

ጆሮ ግንድ ስ በጆሮ አካባቢ ያለ የሰውነት ክፍል።

ጆሮ ግንዱን አለው 1. ከጆሮው አካባቢ መታው። 2. ሽጠው። 3. አታለለው።

ጆሮጠቢ ስ ወሬ እየለቃቀመ የሚያቀብል፤ ሰላይ።

ጆተሬ “ገተሬ”ን ተመ.

ጆተኒ (ጆቶኒ) ስ የእግር ኳስ ሚዳና የተጫዋቾች ምስል ያሉበትን ቅርፅ ከነአጀታዎቹ እንዲይዝ ተደርጎ በጠረጴዛ መልክ የተሰራ የኳስ መጫወቻ፤ ጨዋታውም ጆተኒ ይባላል።

ጆፌ ስ ጀፍጃፋ፤ ፀጉሩ ወይም ላባው፤... ብዙ የሆነ።

ጆፌውን ጣለ በአንድ ነገር ዙሪያ ወይም አካባቢ አንዣበበ።

ጆፌ አሞራ ስ ላባው ብዙ የሆነ ትልቅ አሞራ፤ ጥንብ አንሳ (ስእሉን አሞራ ስር ተመ.)።

ጆፍጆፌ ስ ብዛትና ርዝመት ያለው ፀጉር።

ጆፌ ስ የ “ጆ” ፊደል ፍንፅት ዘር።

ገ ከ“ጀ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆሃ)።

ገሃ ስ 1. ጠንካራነት የሌለው፣ በቀላሉ ፍርክስክስ የሚልና እርጥበት ቶሎ የሚለየው የአፈር አይነት። 2. በፍም የሚበስል ብርኩታ፣ ፂጣ።

ገሃነም ስ ሃጢአት የሰራ ወይም በደል የፈፀመ ሰው ከሞት በሂሳ ቅጣት ይቀበልበታል ተብሎ በሃይማኖት ሰዎች ዘንድ የሚታመንበት የስቃይና የፍጻ ቦታ።

ገሃነመ እሳት ዝ.ከ.

ገሃድ ስ 1. ሰውር ያልሆነ፣ ግልፅ ወይም ይፋ። 2. “ጋድ” ን ተመ.

*ገለለ

ገለልተኛ ት 1. በሰው ነገር ጣልቃ የማይገባ። 2. ከሌላው ነጠል ወይም ራት ብሎ ያለ።

ገለልተኛ አገሮች ስ ሃያላን ተብለው ከሚታወቁት አገሮች ጋር ከየትኛውም ያልወጡ ወይም የእነሱ ተባባሪ ያልሆኑ አገሮች።

ገላሎ (ገላሎ÷ጋለሎ) ስ ከእርሻና ከእዝርእት መሃል ተነትሎ ወደ ውጭ የሚጣል አረም።

ገል በፊደል ተራው ተመ.

ተገለለ ን ተለየ፣ ተነጠለ፣ ራቀ፣ ብቸኛ ሆነ።

አገለለ ን ለየ፣ ነጠለ፣ አራቀ፣ ለብቻ አደረገ።

ገለመጠ “ገላመጠ” ን ተመ.

ገለማ ን 1. ብዙ ከመመገብ የተነሳ አንገፈገፈ(ብዙ ጊዜ ጣፋጭ ነገር)። 2. ጣእመ ወይም ሽታው ተበላሽ (ብዙውን ጊዜ ምግብ)።

ገለሞተ

ገለሞተች ን ጋለሞታ ሆነች።

ጋለሞታ ስ 1. እድሜዋ ለትጻር ደርሶ ያላገባችና ብቻዋን የምትኖር ሴት። 2. ባል አግብታ የሞተባትና ብቻዋን የምትኖር ሴት። 3. ሽርሙጣ፣ አመንዝራ ሴት። 4. ባል ፈታ ብቻዋን የምትኖር ሴት።

ግለሙትና ስ 1. የተቸኘነት ኑር (ሊሴት) 2. የዘመት ኑር+ሽርሙጥና ።

አገለሞተ ን ከባልዋ የተፋታች ሴትን አስጠጋ ወይም ረጸ።

*ገለሰለሰ

ገለሰላሳ ት ክፍል ክፍል ብሎና ተዘናፍሎ

የሚታይ (የጤፍ ዛፋ፣ ሳር፣ ፀጉር)።

ተግለሰለሰ ን ክፍል ክፍል ብሎ ተዘናፈለ ወይም ተኝ (የጤፍ ዛፋ፣ ፀጉር፣...)።

አግለሰለሰ ን ክፍል ክፍል ብሎ እንዲዘናፈል ወይም እንዲተኝ አደረገ (የጤፍ ዛፋን፣ ፀጉርን፣...)።

ገለሰሰ ን 1. ገለፈጠ ወይም ድድን አሳየ። 2. (ሰው ወይም ነፋስ) ዛፍን ከስር ነትሎ ጣለ። ገረሰሰ፣ ገነደሰ።

ተገለሰሰ ን ተገረሰሰ፣ ተገነደሰ (ዛፍ)።

ገለበ¹ ን እንደ ቀሚስ ያለ ልብስን በመግለጥ ወይም በመግፈፍ እርቃንን አሳየ፣ ራቀት አደረገ።

ተገለበ ን ተገለጠ፣ እርቃኑን ቀረ፣ ተራቀተ።

ገለበ² ን ላይ ላዩን ብቻ አቃጠለ፣ አሳረረ(አሳት)። አቫሮውን አሳት ገለበው።

ግልብ ት 1. በደንብ ያልበሰለ ወይም ላይ ላዩን ብቻ አሳት ያገኘው። 2. (ዘይ.) ሀ. በጠለቀ እውቀት ላይ ያልተመሰረተ ወይም በደንብ ጥናት ያልተደረገበት፣ ብሰለት የሌለው። ያቀረበው ሃሳብ ግልብ ነው። ለ. የጠለቀ እውቀት የሌለው፣ ጥራዝ ነጠቅ (ሰው)።

ተገለበ ን ላይ ላዩን ተቃጠለ ወይም አረረ።

*ገለበለበ

ግልብልብ ት በፍጥነት ቶሎ ቶሎ የሚነድ ወይም የሚቃጠል (እንደሳርና ገለባ ያለ ነገር)።

ተግለበለበ ን በፍጥነት ቶሎ ቶሎ ነደደ፣ ተንቀለለ፣ ተንበለበለ።

አግለበለበ ን በፍጥነት ቶሎ ቶሎ አንቀለቀለ፣ አነደደ፣ አንበለበለ።

ገለበጠ ን 1. አንድን ነገር ከአንድ እቃ ወደ ሌላ እቃ አዛወረ። 2. አጋባ፣ ባዶ አደረገ። 3. ደፋ፣ ከነበለ። 4. በብዛት ጠጣ ወይም ከለበሰ። 5. ለወጠ፣ ቀየረ (ፍርድን፣ ሃሳብን፣...)። 6. የውስጡን ወደ ውጭ ወይም የታቹን ወደ ላይ በኩል አደረገ። 7. አንድን ፅሁፍ ከሌላ ፅሁፍ ላይ እየወሰደ ሃፈ ወይም ቀጸ። 8. ከአንድ ቋንቋ ወደ ሌላ ተረጎመ ። 9. በሃይል ስልጣን ነጠቀ ወይም ወሰደ። የዘውድ ለገዛዙን የገለበጠው ወታደር ነው።

ገልብጥ ት (ስድብ) ጠፈ፣ ቀምታሚ።

ገልባጣ 1. በአንድ አሳብ የማይረጋ፣ አቋም የለሽ፣ ወላዋይ። 2. ቅርፅ እንደ ሰፈደ ወይም ገርግ ሰገሃ ሆኖ ከስረኛው ወይም ከታችኛው ክፍል ወደላይ የተለመጠ፣ ገላሳ (እቃ)።

ገልባጭ ት ገልብጥ።

ገልባጭ መኪና እንደ አፈር፣ አሸዋ፣ ድንጋይ ያሉትን ነገሮች ተጭኖ ሌላ ቦታ በመውሰድ ያለ ሰው ጉልበት በራሱ ሃይል ማራገፍ የሚችል መኪና።

ግልባጭ ስ ቅጅ፡ ኮር (የፅሁፍ)።

ግልብጥ ቅ 1. የውስጠኛው ክፍል ወደላይ የሆነ ወይም የተገለበጠ። 2. ወላዋይ፡ በሃሳቡ የማይረጋ፤ የቀድሞ ሃሳቡን ለውጦ ተቃራኒውን የያዘ። ስ 3. አሰራሩ ወደ ውጭ የሆነ ጉንጉን፤ የሽርባ አይነት።

ተገለበጠ ግ 1. ተደፋ፤ ተከነበለ። 2. የውስጠኛው ወይም የታችኛው ክፍል ወደ ውጭኛው ወይም ወደላይኛው በኩል ሆነ። 3. ተለወጠ፡ ተቀየረ (በፊት ከነበረው አስተሳሰቡ፡ እምነቱ፡...)። 4. በሃይል ከሰልጣኑ ተወገደ ወይም ወረደ። 5. ተተረጎመ፡ ተወሰደ። ይህ ቃል ከአንግሊዝኛ የተገለበጠ ነው። 6. ከሌላው ነገር ላይ ተቀዳ፤ ተፃፈ።

ተገለባበጠ ግ 1. ተተረማመሰ፡ ተመሰቃቀለ። 2. ተቀያየረ፡ ተለዋወጠ (ሃሳብ፡ ውሳኔ፡...)። 3. በፊት የነበረው ሃሳቡ፡ ውሳኔው፡ አጽመው ተለወጠ ወይም ተቀየረ።

ተገለባባጭ ቅ ሃሳቡን የሚቀያይር፤ ወላዋይ፤ በአንድ አጽም የማይፀና።

ተገላበጠ ግ 1. ከነበረበት ከአንደኛው ወገን፡ አቅጣጫ ወይም ጎን ወደ ሌላው ወገን ወይም አቅጣጫ ዞረ። 2. በመግዛትና በመሸጥ ሂደት ላይ ገንዘቡ ተንቀሳቀሰ። 3. ከመወፈር የተነሳ ከወደመቀመጫ በኩል ያለ የሰውነት ክፍል በመራመድ ጊዜ ጎልቶ በሚታይ ሁኔታ ተንቀሳቀሰ።

አገለባበጠ ግ 1. አተረማመሰ፤ አመሰቃቀለ። 2. ቀያየረ፤ ለዋወጠ። 3. ሸቀጥን በመግዛትና በመሸጥ ገንዘብን አንቀሳቀሰ።

አገላበጠ ግ 1. አለዋወጠ፤ አቀያየረ፤ አዘዋወረ። 2. ሸቀጥን በመግዛትና በመሸጥ ገንዘብ አንቀሳቀሰ። 3. መታ፤ አንቀራጠጠ (በጽላ)። 4. እየገለጠ አየ (መፅሃፍን፤ መፅሄትን፡...)።

አስገለበጠ ግ አራት የፃፈውን ወይም የሰራውን ሌላ ሰው እንዲቀዳ፤ እንዲፅፍ ፈቀደ፤ አስከረጀ።

ገለባ ስ 1. የተሰጣበረ የገብስ፤ የሰንደ፤... አገዳ ወይም የብርላ ድቃቂ። 2. የአሀል አሰር፤ ጉፋሽ፤ እንግዳላዊ። 3. (ዘይ.) ቀላል፤ ፍሬቢስ ቅም ነገር የሌለው።

*ገለታ

ግልቱ ቅ ከርታታ፤ ባካና፤ ባተሌ።

ተንገሳታ ግ ተጉላላ፤ ተንከራተተ።

አንገሳታ ግ አጉላላ፤ አንከራተተ።

ገለታ ስ ወርታ፤ ውለታ፤ ብድራት።

*ገለደ

ገለዋዳ ቅ (ስድብ) ሰራ ፈቶ ወዲያ ወዲህ የሚል፤ አውደልዳይ።

ተንገላወደ ግ ሰራ ፈቶ ወዲያ ወዲህ አለ፡ዞረ።

አንገላወደ ግ ሰራ አሰፈታ፤ ወዲያና ወዲህ አንቀላለ።

*ገለደመ

ግለድም ስ ከወገብ በታች ሰውነት ላይ ተጠምጥሞ የሚለበስ ብትን ወይም ዝርግ ጨርቅ፤ ሽርጥ።

ግለድምሽ ዝ.ክ.

ተገለደመ ግ በወገብ ላይ ታሰረ፤ ተሸረጠ (ያልተሰሩ ብትን ጨርቅ፤ ሽርጥ)።

አገለደመ ግ አሸረጠ፤ ከወገቡ በታች ሰውነቱ ላይ በመጠምጠም ያልተሰሩ ጨርቅን ወይም ግለድምን ለበሰ።

ገለዶ ስ ቅርፅ ደጋን የበግ ፀጉር መሸለቻ ቢላዋ።

*ገለጀጀ

ገለጃጃ (ገለጀጅ) ቅ (ስድብ) ቂል፤ ሞኝ፤ ነሁላላ፤ ጅል።

ተንገላጀጀ (ተንገለጀጀ) ግ ተጃጃለ፤ ሞኝ ሆነ፤ ቆለ።

አንገላጀጀ (አንገለጀጀ) ግ አጃጃለ፤ አቆለ፤ ሞኝ አደረገ።

*ገለገለ

ግልጋሎት ስ ጥቅም፤ ሰራ።

ተገለገለ ግ ለአንድ አይነት ተግባር ተጠቀመ። በዛገኑ የተገለገሉ ብሉ ሰው ነው / መኪናውን ለሰራ ብቻ ተገልገለበት።

ተገልጋይ ቅ ተጠቃሚ ።

አገለገለ ግ 1. ጥቅም ሰጠ ወይም ጥቅም ላይ ዋለ። 2. ተቀጣሪ በመሆን ወይም በሌላ መልክ ሰራ ሰራ፤ የጉልበት፤ የእውቀት አገልግሎት አበረከተ።

አገልጋይ ቅ ተቀጥሮ የሚያገለግል (ብዙውን ጊዜ በገለሰብ ቤት ውስጥ)።

አገልግሎት ስ ጥቅም፤ ሰራ።

ከአገልግሎት ውጭ ነው አርጅቷል ወይም ተበላሽቷል፤ ጥቅም አይሰጥም።

የአገልግሎት አንድ ሰው ለተሰጠው ገልጋሎት የሚከፍለው ተወግሮ ከፍያ ወይም አንድ ሰው ለሰጠው አገልግሎት የሚከፈለው ተወግሮ ከፍያ።

የአገልግሎት ካሳ ስ አንድ ሰው ተቀጥሮ ካገለገለበት መስሪያ ቤት ሲለቅ ወይም መስሪያ ቤቱ ሲፈርስ መስሪያ ቤቱ የሚሰጠው ገንዘብ ። የአገልግሎት ዘመን አንድ ሰው ወይም ነገር የሰራበት ወይም የሚሰራበት፤ ጥቅም የሰጠበት ወይም የሚሰጠበት ጊዜ።

ገለጠ (ገለፅ) ግ 1. ገፈፈ፤ ገለበ፤ ከፈተ (ለብስን፤ መጋረጃን፤ የተሸፈነን፤ የተከናወነን ነገር)።

2. ወለል አለ። ብርሃን ሆነ። ጠራ።
ለቀቀ። **ወለግጥ ዝለጠ።** 3. ምስጢርን በይፋ
አወጣ። ተናገረ ወይም አወራ። 4. አስረዳ።
አብራራ። አፍታታ። ግልፅ አደረገ።

መግለጫ ስ 1. ስለአንድ ጉዳይ በፅሁፍ ወይም
በቃል የሚቀርብ ማብራሪያ። 2. አንድ ምልክት
ስለሚወክለው ሃሳብ ማብራሪያ ሆኖ የሚያገለግል
ፅሁፍ።

ገለፃ(ገለግ) ስ ማብራሪያ፣ መግለጫ ።

ገላግ ፡ ሚዳ፣ መስክ ወይም በላይ ላይ
የተሰራ ወይም የበቀለ ነገር የሌለበት፣ በምንም
ነገር ያልተሸፈነ (ባዶ መሬት)።

ገላጭ (ብዙ ጊዜ ከ "ቡ" ጋር ይነገራል) ስ 1.
ያለምንም ተሻሚ፣ ለብቻ። **የረፈላገውን በገላጭ**
አገኘው። 2. ዝናብ ወይም ደመና የሌለው፣ ብራ-
(ቀን፣ ሰማይ)።

ግልፅ (ግልጥ) ፡ 1. ገንድ፣ ይፋ። 2.
ሽፍን ወይም ድፍን ያልሆነ። **ግልፅ መስፍን።** 3.
የተብራራ፣ ቀላል፣ ውስብስብ ያልሆነ (ሃሳብ፣
ፅሁፍ...)።

ገንለጠ ግ 1. ተገፈፈ፣ ታየ፣ ተከፈተ (የተሸፈነ
ነገር)። 2. ይፋ ወጣ፣ ተነገረ ወይም ተወራ-
(ምስጢር)። 3. ግልፅ ሆነ፣ ታወቀ፣ ታየ።

ተጋለጠ ግ 1. የፈፀመው ድርጊት ይፋ ወጣ፣
ታወቀበት። 2. ለአደጋ፣ ለእፍረት፣... ተዳረገ፣
ተጋፈጠ። 3. ችግር ወይም አደጋ ሊደርስበት
ሆነ፤ ለአደጋ ወይም ለችግር ተመቻቸ።

አጋለጠ ግ 1. አሳልፎ ሰጠ፣ ወንጀለ (ምስጢር
በገውጣት)። 2. አንድን ነገር አብሮ ለማድረግ
ከተሰማግ ቦሂላ ሃሳቡን ለውጦ አፈገፈገ።
አጋፈጠ።

ገለጠመ ግ 1. ሰበረ፣ ቀለጠመ፣ አነከተ። 2.
ገረሰሰ፣ ገነደሰ፣ ጣለ(ዛፍን)። 3. (ዘይ.) ናቀ፣
ሰደሰ፣ አዋረደ።

ገለጠጠ ግ በለጠጠ፣ በጣም ገለጠ።

መገለጢጥ ፡ (ስድብ) በሆነው ባልሆነው
የሚስት፣ ገልፋጣ።

ገልጣጣ (ገለጠጥ) ፡ መገለጢጥ።

ተገለጠጠ ግ ተበለጠጠ፣ በጣም ተገለጠ።

ተንገለጠጠ ግ ተገለጠጠ።

አንገለጠጠ ግ ገለጠ።

ገለፅ "ገለጠ"ን ተመ.

ገለፃ "ገለጠ" ስር ተመ.

ገለፈት ስ 1. ቅርፊት፣ ልጣጭ፣ ሽፋን
(የጥራጥራ...)። 2. የእባብ ቀዳ ግልፋፊ።

ገለፈጠ ግ 1. በሆነ ባልሆነው ነገር ሳቀ፣ ድዱን
ገለጠ። 2. ላጠ፣ ገለፈ።

ገልፋጣ (ገለፈጥ) ፡ (ስድብ) በሆነ ባልሆነ
ነገር የሚስት፣ መገለጢጥ።

ገልፍጥ ዝ. ከ.

ተገለፈጠ ግ ተላጠ፣ ተገለፈ።

ገለፈፈ ግ ላጠ፣ ገፈፈ (ገለፈትን፣ ቀዳን)።

ገለፈፍ (ገልፋፋ) ፡ ሞን፣ ጅል፣ ቂል።

ገለፋፈ ስ ልጣጭ፣ ቅርፊት።

ግልፍፍ ፡ ገለፈፍ።

ተገለፈፈ ግ ተላጠ፣ ተነሳ (ቆዳ፣ ቅርፊት...)።

ገላ ስ ከላይ የሚታየው ሰውነት ወይም ላካል።

ገላው ነውር አወጣ ገላው አብጠ ወይም
ቆሰለ ወይም ለምዕ ወጣበት።

ገላውን ሰደደ አረፈ፣ ፍርሃት አልባ ሆኖ ያለ
ሰራ ወይም ያለ ስጋት ተቀመጠ።

የገላ ሳሙና ስ በተለይ ለሰውነት መታጠቢያ
የተሰራ ሳሙና።

ገላ ነክ ስ ከውስጥ የሚለበስና በቀጥታ ገላ ላይ
የሚያርፍ (ውስጥ ልብስ፣ መታገታ)።

ገላሉ "ዳገለ" ስር "ግላሉ"ን ተመ.

ገላመጠ (ገለመጠ) ግ 1. በግልምጫ አይን
ተመለከተ። 2. አቃጠለ፣ ፈጀ(የአሳት ወላፊን)።

ግልምጫ ስ የጥላቻ፣ የንቀት፣ የቁጣ
አስተያየት።

ተገላመጠ ግ 1. ወደ ሂላ ወይም ግራና ቀኝ
ዞር ዞር እያለ እየ። 2. ገላመጠ።

ገላገለ ግ 1. ለያያ ወይም አስጣለ፣ ከላከለ
(እየተደባደሱ ወይም እየተጣሉ ያሉ ሰዎችን)። 2.
አስታረቀ፣ አስማማ። 3. ከችግር፣ ከመከራ...
አሳረፈ፣ አላቀቀ።

ገላጋይ ፡ ተው ባይ፣ አስታራቂ።

ገላግሌ ፡ የሚያረካ፣ የሚያስደስት፣ አንጀት
አርሰ።

ግልግል ስ 1. እፎይታ፣ እረፍት። 2. እርቅ፣
ሽምግል።

ተገለገለ ግ ለማታ ወይም ለደባደብ አለ፣
ተጋበዘ።

ተገላገለ ግ 1. ከችግር፣ ከስቃይ፣
ከዋንቀት... ተላቀቀ፣ አረፈ። 2. ታረቀ፣
ተስማማ።

ተገላገለች ግ ወለደች።

አገላገለ ግ 1. አለያየ፣ ከላከለ፣ አስተወ፣
ገላገለ (እየተደባደሱ ወይም እየተጣሉ ያሉ
ሰዎችን)። 2. አዋለደ።

ገላግ "ገለጠ" ስር ተመ.

ገል ስ በአብዛኛው ለእሳት መጫሪያ የሚያገለግል

የሸክላ እቃ ሰባሪ።
ገልባጭ “ገለበጠ” ስር ተመ.
ገልብጥ ዝ. ከ.
ገልቱ ት (ስድብ) ሙያ ቢስ፣ ረሀፕ።
ገልዋዳ “ገለወደ” ስር ተመ.
ገልጃጃ “*ገለጀጀ” ስር ተመ.
ገልጣጣ “ገለጠጠ” ስር ተመ.
ገልፋጣ “ገለፈጠ” ስር ተመ.
ገልፋፋ “ገለፈፈ” ስር ተመ.
ገመለ ገ 1. በወፍራሙ የተሰካን የማሽላ ወይም የበቆሉ ሊጥ በወፍራሙ ጋግሮ ሳይበስል አወጣ።
 2. ወፍራሙና የማያምር እንጀራ ጋገረ።
ግምል ስ 1. ሳይበስል የወጣ ጻቦ ወይም ቂጣ።
 ት 2. (ዘይ.)ከተቀመጠበት የማይነሳ፣ ውዝፍ፣ ሰነፍ።
ተገመለ ገ ተጋግሮ ሳይበስል ወጣ (ቂጣ፣ ጻቦ፣...)።
ገመመ ገ ሰበረ ወይም ሳረደ (የሸክላ እቃ እንገትን)።
ገመሞ ት አንገቱ የተሰበረ ወይም የተሸረፈ (እንስራ፣ ገንቦ፣...)።
ገመሞ ራስ ስ (ስድብ) ትልቅና ሞላላ የሆነ ራስ።
ገመምተኛ “*ገገመ” ስር ተመ.
ገመረ ገ አደገ፣ ተለቀ፣ ከፍ አለ።
ገመሬ [ዝንጀሮ] ስ ትልቅ አውራ ዝንጀሮ።
ገመሮ “ጉመሮ”ን ተመ.
ገመሰ ገ 1. ሁለት ቦታ ከፈለ፣ ሁለት አደረገ።
 2. አረሰ፣ሰነጠቀ(መሬትን)። 3. ፈነከተ፣ ተረተረ።
ገሚስ ት ግማሽ ወይም እኩሌታ።
ግማሽ ት አንድ ሁለተኛ ወይም የአንድ ነገር እኩሌታ።
ግማሽ ቀን ስ ከሰአት በፊት ወይም ከሰአት በሂሳ ያለው ቀን።
ተጋመሰ ገ 1. እኩል ተጋራ ወይም ተካፈለ።
 2. ግማሽ ላይ ደረሰ፣ ሊያልቅ ተቃረበ።
ተጋማሽ ት ግማሽ ወይም እኩሌታ።
አጋመሰ ገ 1. አካፈለ ወይም አጋራ። 2. ግማሽ ላይ አደረሰ ወይም ሊጨርስ ተቃረበ።
አጋማሽ ት ግማሽ ወይም እኩሌታ።
***ገመሽረ**
ተገማሽረ ገ 1. አማረበት፣ ተዘናፈለ፣ ጸበረ (ሰብል፣ ሳር፣...)። 2. (ዘይ.) የኩራት አካሄድ ሂደት ተግማለ።

አገማሽረ ገ አሳመረ፣ አዘናፈለ፣ አጸበረ (ሰብልን፣ ሳርን፣...)።

ገመት ገ 1. በአይነት ህሊና መዘን ወይም ገመገመ።

2. ይሆናል ብሎ አሰበ።

ገማች ት የጋ የሚተምን።

ግምት ስ 1. የአንድ ነገር (የመጠን ወይም የልክ) ተመን። 2. ትክክለኛው መጠን፣ ልክ ወይም ሁኔታ ሳይታወቅ በይሆናል እንዲህ ነው ተብሎ የሚሰጥ አስተያየት።

ተገመተ ገ 1. በይሆናል ተመዘነ፣ ተለካ፣ ተገመገመ። 2. በሰራው፣ በተናገረው፣... ተመዘነ፣ ተገመገመ፣ ትዝብት ሳይ ወደቀ።

ተገማመተ ገ እርስ በርስ ተፈታተነ፣ ተሞክከረ (በትልበት፣ በጠባይ)።

አገማመተ ገ አስተዛዘበ።

አስገመተ ገ ትዝብት ሳይ ጣለ።

ገመነ ገ ተናደደ፣ በገነ።

ተገመነመነ ዝ. ከ.

ገመና ስ 1. እንዳይታወቅ ወይም እንዳይገለጥ የሚፈለግ ነውር፣ ድክመት፣ እንክን። 2. ሌላ ሰው እንዲያውቀው የማይፈለግ የራስ ችግር ወይም የግል ሁኔታ።

ገመና ከታች ነውርን ወይም ምስጢርን የሚደብቅ ወይም የሚጠብቅ።

ገመደ ገ ሸረገ፣ አጠላለፈ (ከርን፣ገመድን፣...)።

ገመድ ስ ከፈትል ወይም ከልጥ ወይም ከቃጫ... እየተሸረበና እየተጠላለፈ የሚሰራና ለማሰሪያ፣ ለማንጠልጠያ... የሚያገለግል ነገር።

ገመድ

በገመዱ ገባ አንዱ በሰራው ወንጀል ወይም ነገር ሌላው ተቀጣ፣ ታሰረ።

[የ]ገመድ ዝላይ ስ ጫፍና ጫፉን ተይዞ በቅንቅላት ላይና በእግር ስር የሚዞርን ገመድ በተደጋጋሚ በመዝለል የሚደረግ ጫታ።

ገመድ አፍ (ስድብ) ተብታባ፣ ኮልታፋ (ለአዋቂ)።

ገመድ ጉተታ ስ ቁጥራቸው የተመጣጠነ ሁለት ቡድኖች ከወዲያና ከወዲህ የገመዱን ጫፎች ይዘው በመጎተት አንደኛው ወገን ሌላውን ከተወሰነ ክልል ውስጥ ጎትቶ ለማስገባትና አሸናፊ ለመሆን የሚደረግ የውድድር ጫታ።

ገመደለ ገ 1. በትልቁ ቆረሰ (ለምሳሌ ጸቦን)።

2. አዛብ፣ አጣመመ (ፍርድን)። 3. አራከሰ፣ ዝቅ አድርጎ ገመተ (ዋጋን)።

ገመድ “ገመደ” ስር ተመ.

ገመገመ ግ 1. ገመተ፣ ተመነ፣ በአይነ ህሊና ለካ። 2. የአንድን ሰራ ሁኔታ፣ ጥራት፣ አሰራር አጥንቶ ወይም አይቶና መዝኖ ለስተያየት ሰጠ፤ ድክመትና ጥንካሬውን አሳየ።

ገምጋሚ ት የአንድን ነገር ጥራት፣ ዋጋ፣ ... ወይም የአንድን ሰራ ሁኔታ ወይም ክንውን፣... አይቶ ወይም አጥንቶና መዝኖ ለስተያየት የሚሰጥ።

ግምገማ ስ የአንድን ሰራ ሁኔታ፣ክንውን፣ ጥራት፣... የማየት ወይም የማጥናትና የመመዘን ተግባር።

***ገመገመ**

ተሰገመገመ ግ ዝናም ሊጥል ተቃረበ፤ ሰማዩ ተገረመረመ፤ የነገድጓድ ድምፅ ተሰማ።

አሰገመገመ ግ አገረመረመ፣ የነገድጓድ ድምፅ ለሰማ (ሰማይ)።

ገመገም ስ የተራራ አገድመት፣ ተረተር።

ገመጠ ግ 1. በጥርሶ ቆርሶ በላ (ጸባን፣ ፍራፈሬን፣...)። 2. ሸረረ፣ ሰበረ (ለምሳሌ እንስራን፣...)።

ገማጣ ት ሸራፋ፣ ሰባራ፣ ገመሞ።

ተገመጠ ግ ተሸረረ፣ ተሰበረ።

ገመጠጠ ግ አሸግጠጠ፣ አንጓጠጠ።

ገምጣጭ ት አሸግጣጭ፣ ነቃፈ ።

ገሚሰ “ገመሰ” ስር ተመ.

ገማ ግ ከረፋ፣ ሸተተ፣ ጠነባ።

ግማት ስ መጥፎ ሽታ፣ ክርፋት።

ግማታም ት (ስድብ) መጥፎ ሽታ ያለው፣ ክርፋታም።

ግም ት 1. ቆሻሻ፣ ፊዳት የሌለው፣ መጥፎ ሽታ ያለው። 2. (ዘይ፣ ስድብ) ረሀጥ፣ ሙያ ቢስ፣ ዝርከርከ።

ተግማማ ግ ተበላሽ፣ ተበላሰ፣ ገማ።

አግማች ግ ሳትሊለፍልፍ ቀረች፣ አበሰበሰች (ደርዳ አንቁላጓን)።

አግመቶ በል ስ ስጋን እስከሚሸት አቆይቶ የሚበላ እንደ ነብር ያለ አውራ።

አግማማ ግ 1. አበሰበሰ፣ አበላሸ፣ እንዲገማ አደረገ። 2. (ዘይ) አጥላላ፣ አበሻቀጠ፣ አራከሰ።

ገማች “ገመተ” ስር ተመ.

ገማጣ “ገመጠ” ስር ተመ.

ገምባሌ (ገንባሌ) ስ ከቁርጭሞሚት እንስቶ ለስከ ጉልበት ያለውን የአገር ክፍል የሚያለብስ

ከቆዳ ወይም ከሽራብ የሚሰራ የቅልጥም መሸፈኛ ወይም መከለያ።

ገምቤሌ “ጋምቤሌ”ን ተመ.

ገምቦ “ገንቦ”ን ተመ.

ገምናና (ገምናኔ) ት 1. ኩፋ፣ ድንን። 2. ጀግና፣ ጎበዝ።

ገምጋሚ “ገመገመ” ስር ተመ.

ገምጣጭ “ገመጠጠ” ስር ተመ.

ገሞራ ት ብርቱ፣ ሃይለኛ፣ ጎበዝ።

ገረመ¹ ግ 1. ጨመተ፣ ረጋ አለ። 2. ገራም ሆነ፣ ለመደ።

ገራሚ ት 1. ቅን፣ ርህህ፣ ገራገር። 2. ሃይለኛ ያልሆነ፣ አመለ ለሰላን (ከብት)።

ገረመ² ግ ደነ፣። ወረውን ሰጠግ ገረመኝ።

ግሩም ት 1. ቆንጆ፣ ጥሩ። 2. ድንቅ።

ተገረመ ግ ተደነቀ፣ እፁብ ድንቅ አለ።

አሰገረመ ግ አስደነቀ፣ እፁብ ድንቅ አለኝ።

አሰገራሚ ት አስደናቂ።

ገረመመ ግ ገላመጠ፣ በቁጣ አይን አየ።

ገረመደ (ጎረመደ) 1. በችልቁ ቆረሰ፣ ገመሰ።

2. ምድርን ገለባበጠ፣ በረቀቀ፣ አረሰ (በመድፍ በሰምብ፣...)።

ገረረ ግ 1. በጣም አቃጠለ፣ ከረረ (ፀሃይ)። 2. በጣም ጋለ፣ ሰማ፣ ጠበረረ. (ምግድ)። 3. ተንበለለ፣ ነደደ (እሳት)። 4. በጣም ደረቀ፣ ቆረረ፣ ተንከፈረረ (ብዙውን ጊዜ ቆዳ)።

ገራራ ት የጋለ፣ የሚያቃጥል።

ገረሰሰ ግ ከኩፋ ነትሉ ጣለ፣ አፈለሰ። *ነፋሱ ሃፋን ከነፋ ገርዝ ጣለው* ።

ገረሸ

ግረሻ ስ እንደ በሽተኛ እንደ መሻል ካለው በሃላ እንደገና እንደ ላዲሰ የሚያመው የመጀመሪያው አይነት በሽታ።

አገረሸ ግ 1. ተሸሎ ወይም ለቶ የነበረ በሽታ እንደገና አመመ፣ ሀመመ ተመለሰ። 2. (ዘይ) እንደገና ተነሳ ወይም ተጀመረ (ፀብ፣ ፍትር፣...)።

***ገረበበ**

ገርባባ (ገረበብ) ት ጉጥም፣ ልሰት፣ ልክክ የማይል ወይም ያላለ (ከጻን፣ መዝያ)።

ገርበብ አለ ግ ጉጥም ሳይል ቀረ፣ በመጠኑ ከፈት አለ፤ መለሰ አለ (ከጻን፣ በር)።

ገርበብ አደረገ ግ ጉጥም ሳያደርግ ወይም ላላ አድርጎ ከደነ ወይም ዘጋ፣ መለሰ አደረገ።

ተንገረበበ ግ አልጠጋ ወይም ልክክ አልላ አለ፤ ተንከረፈ፣ ገርባባ ሆነ።

አንገረበበ ገ ገርበብ አደረገ።

ገረትክ በ መልኩ ቀላ ያለ አሸዋማ ሆኖ ጀርባው ላይ ደመት የሚል፣ ጉያውና ደረቱ እንዲሁም የአይኖቹ ዙሪያ ነጭ የሆነ መልክ ያለው፣ ደረት በሆኑ ቆላማ ስፍራዎች የሚኖር የዱር እንሰላ፤ ጉጉፍቱም ይባላል (በእሉን የዱር እንሰላ ስር ተመ.)።

ገረንገራ ስ 1. በወይና ደጋ የሚበትልና ጥንካሬ የሌለው የዛፍ አይነት። 2. ከገረንገራ እንጠት የሚገኝ ሙጫ።

ገረኝ ገ እግር ከወርች አሰራ፣ ቀፈደደ።

ገረዘ(ገዘረ) ገ 1. የወንድን ብልት ልንቡጥ ወይም የወሽላን ሽፋን ቀነጠበ፣ ቀረጠ። 2. የረዘመ የተከልን ጫፍ ቀረጠ፣ አስተካከለ።

ገርዘ ገ የተገረዘ።

ገርዘት(ገዝረት) ስ የወንድን ብልት ልንቡጥ ወይም የወሽላን ሽፋን የመቀረጥ ድርጊት።

ተገረዘ ገ ተቀነጠበተቀረጠ(የወንድ ብልት ልንቡጥ ወይም ሽፋን ወይም ተከል)።

ገረዘዘ ገ ተጫጫን፣ አሸነፈ፣ ጣለ(ለምሳሌ እንትልፍ)።

ገረደ ገ ገረድ አደረገ።

ገረድ ስ በገንዘብ ተቀጥራ ሰው ቤት የምታገለግል ሴት፣ የቤት ሰራተኛ።

ገርድና ስ ገረድ ሆኖ ግገልገል።

ተገረደች ገ ገረድ ሆነች።

ገረደሰ ገ ገደሰ።

ገረደፈ ገ ከካ፣ ሸረከተ(አሁን)።

ገርድፍ ገ 1. ሽርከት፣ ክርትፍ፣ ያልደቀቀ። 2. (ዘይ.) ያልተባላ፣ ያልበሰለ ወይም በደንብ ጥናት ያልተደረገበት (ሃሳብ፣ አስተያየት...)።

ገረድ "ገረደ" ስር ተመ.

ገረጀፈ ገ ያለእድሜው ሰውነቱ ገዙፍ ሆነ፣ ትልቅ ሰው መሰለ፣ አረጀ።

ገርጃፋ ገ ያለእድሜው ሰውነቱ ገዙፍ የሆነና ያረጀ የሚመስል።

ገረገረ¹ ገ 1. ገረገራ ለራሱ በግድግዳ መልክ በአጠና አጠረ፣ ገደገደ። 2. እንትፋት ሆነ፣ ለሰናከለ፣ አከላከለ፣ አወከ።

ገረገራ ስ 1. በአጠና ወይም በፍልጥ የሚሰራ የቤተክርስቲያን አጥር። 2. በመስመር እንደ አጥር ሆኖ የተተከለ የቤተክርስቲያን አፅድ።

ገርጋሪ ገ እንትፋት የሚሆን፣ የሚያሰናክል፣ አጥኪ።

ገረገረ² ገ 1. በረዝ፣ ደንበረ (በብት)። 2. አቀበቀበ ለመበርገግ ዳርዳር አለ።

ገርጋሪ ገ ደንባሪ፣ ድንጉጥ።

አንገረገረ ገ ለመበርገግ ወይም ለመደንበር አቀበቀበ፣ ጀርወን ሸመጠጠ (በብት)።

ገረገራ "ገረገረ"¹ ስር ተመ.

*ገረገበ

ገርገብ አለ ገ 1. በመጠኑ በሰለ፣ ሸቀ (ባቂላ፣ አተር...)። 2. ታገሰ ወይም በረድ አለ (ሪሃብ፣ ንደት፣ ቀጣ)።

ተንገረገበ ገ በመጠኑ ተቀቀለ ወይም በሰለ፣ ሸቀ (ባቂላ፣ አተር...)።

አንገረገበ ገ 1. በመጠኑ አበሰለ ወይም ቀቀለ፣ አሸቀ (ባቂላን፣ አተርን...)። 2. (ዘይ.) አጠቃ፣ አሸነፈ (ጠላትን)።

እንግርግብ ስ በመጠኑ የተቀቀለ (ባቂላ፣ አተር...)።

ገረገደ "ገደገደ"ን ተመ.

ገረጋንቲ ስ ጠጠር፣ ኮረት።

ገረጣ ገ 1. ነጣ፣ በሰለ፣ ለመሰብሰብ ደረሰ (በብል)። 2. ወዘና ወይም ደምግባት አጣ፣ አመድግ ሆነ።

ገረፈ ገ 1. መታ፣ ሽነቆጠ (በአለንጋ፣ በእርወጫ...)። 2. ለበሰበ፣ ለመጠጠ (የአላት ወላጊን)። 3. ገድገዳን በአሸዋ፣ በደቃት ጠጠርና በሲሚንቶ ድብልት በሽካራው መረገ። 4. ወይረንን ለእርሻ ገራ ወይም አሰለጠነ።

ገርፊያ ስ በአለንጋ ወይም በጅራፍ፣... የሚደረግ ምት።

ገርፋት ስ 1. ገርፊያ። 2. በተገረፈ ገላ ላይ የሚታይ ለንበር፣ ቀስል። 3. ብዙውን ጊዜ በእፍ ውስጥና በእፍ አካባቢ እንደ እከከ ሽፍ ብሎ የሚወጣ ቀስል። 4. ምች።

ገርፍ ስ 1. በተገረፈ ሰውነት ላይ የሚታይ ለንበር፣ ቀስል። 2. እርሻ የተሰማመደ ወይረን። 3. አንድን ሰራ፣ ሙያ + እምነት ወይም አስተሳሰብ ከሌላ ሰው በመትሰም ወይም በመግር በድርጊቱ ወይም በአስተሳሰቡ እንደአስተማሪው የሆነ ሰው። የእገዳ ገርፍ። ፡ 4. በአሸዋ፣ በደቃት ጠጠር፣ በሲሚንቶ በሽካራው የተመረጠ (ገድገዳ)።

ገረፍ ገረፍ አደረገ ገ አልፎ አልፎ ወይም ላይ ላዩን ተመለከተ ወይም ተናገረ።

ተጋረፈው ገ 1. በላት አካባቢ ወይም በላት ውስጥ እንደ እከከ ሽፍ የሚል ቀስል ወጣበት፣ አመመደ። 2. ምች መታው።

ገራ¹ ገ ፈረሰን፣ በትሉን አሰለጠነ(እንዲጋልብ፣ እንዲሰጥ)።

ገር ገ የተገራ፣ የሰለጠነ (ፈረሰ፣ በትሉ)።

ተገራ ገ ተማረ፣ ሰለጠነ (ፈረሰ፣ በትሉ እንዲጋልብ፣እንዲሰጥ)።

ገራ² ግ ለዘበ፥ ገር ሆነ፥ ቀለለ።

ገር ፥ 1. የጥሁ፥ ቅን፥ ተንኮል የሌለበት። 2. ጠንካራ ያልሆነ፥ ልል።

ገራ-ገር ፥ የጥሁ ቅን፥ ተንኮል የሌለበት።

ገራ-ራ "ገረረ" ስር ተመ.

ገራ-ም "ገረመ" ስር ተመ.

ገራ-ገር "ገራ²" ስር ተመ.

ገራ ስ 1. ማሩ የተመጠጠ ባዶ የማር እንጀራ፤ ከዳ። 2. ገመምተኛ (ከወጣ በሽታ)።

ገራንጭ ስ የበርበራ የመጀመሪያው ምርት ወይም ዛላ ከተለቀመ በሂላ በማሳው ላይ ቆሞ የሚቀረው የበርበራ ተክል፤ ተክሉ በድጋሚ የሚሰጠው ፍሬ ወይም ዛላም ገራንጭ ይባላል።

ገር "ገራ²" ስር ተመ.

ገርባባ "ገረበበ" ስር ተመ.

ገርዳሳ ስ ፀጉርን ወደ ላይ ደግፎ እንዲይዝ ተደርሳ በራስ ዙሪያ የሚታሰር ሻሽ፤ ቀልቤ።

ገርዳሳ ሻሽ ዝ.ክ.

ገርጃፋ "ገረጀፈ" ስር ተመ.

ገርጋሪ¹ "ገረገረ" ስር ተመ.

ገርጋሪ² "ገረገረ" ስር ተመ.

ገርጌሶ ስ መንቀሩ ጠፍጠፍ ብሎ በጣም ረዥም የሆነ፥ ነጭ ወይም ቢላ መልክ ያለውና ሞቃታማ በሆነ አካባቢ በመንጋ የሚኖር ትልቅ የአምራ አይነት(ስእሌን አምራ ስር ተመ.)።

ገሰረ ግ በብዛት ጠጣ፤ ሽረ።

ገሰሰ¹ ግ 1. ጣስ፥ ተላለፈ፥ አፈረሰ(ህግን) ። 2. ሻረ፥ ለመጠ፥ ገለበጠ (ፍርድን)። 3. አጠፋ፥ ወሰደ (ከብረ ንፅህናን)።

ገሰሰ² ግ ለቀቀ፥ ደበዘዘ፥ ደበሰ(ወርቅ)።

ገሰሰ³ ግ ግሰን አረባ።

ግሰ ስ (ሰዋ.) የአረፍተ ነገር መግቻ፤ ግሰሪያ አንቀፅ ወይም ቃል።

ተገሰሰ ግ ረባ (ግሰ)።

ገሰበ ግ 1. ይህንንም ያንንም ሳይመርጥ በላ ወይም ጠጣ። 2. በብዛት ጠጣ፤ ገሰረ።

ገሰገሰ ግ 1. ቶሎ ቶሎ ተራመደ፥ ተጣደፈ ፥ ፈጠነ። 2. አደገ፥ ረዘመ፥ ትልቅ ሆነ (ለምሳሌ ተክል)። 3. ተሻሻለ፥ አደገ(በእውቀት፥ በሰልጣኔ፥...)።

ገሰጋሽ ፥ ፈጣን ሂያድ።

ገሰፀ(ገሰጠ) ግ 1. ተቆጣ። 2. መከረ።

ግላጄ ስ 1. ቁጣ። 2. ምክር።

ተገሰፀ ግ 1. ቁጣ ደረሰበት፥ ተቀጣ። 2. ተመከረ።

ተግሳፅ ስ 1. ቁጣ። 2. ምክር።

ገሳ ስ 1 ጠርዙ እንደ ሰይፍ ስለትና ስፋት ያለው በረግረግ ቦታ የሚበትል የሳር አይነት። 2. ከገሳና ከቁጣም የሚሰራ የእረኞች የዝናም ልብስ።

*ገሳ

ግሳት ስ 1. ከሆድ ውስጥ በአፍ በኩል የሚወጣ ጋዝ ወይም ብስና። 2. ከሆድ ውስጥ ጋዝ ወይም ብስና በአፍ በኩል ሲወጣ የሚሰማው ድምፅ።

ግሳታም ፥ (ስድብ) ብስናታም።

አገሳ ግ 1. ከሆዱ ውስጥ በአፍ በኩል ጋዝ ወይም ብስና አስወጣ። 2. አስገሳ። 3 ለማስፈራራት፥ ቁጣን ለመግለፅ፥... ከፍተኛ ደምፅ አሰማ (አንበሳ፥ በፊ፥...)።

አስገሳ ግ ከሆድ ውስጥ በአፍ በኩል ጋዝ ወይም ብስና እንዲወጣ ምክንያት ሆነ (ምግቡ፥ መጠጡ፥ ...)።

ገሰጋሽ "ገሰገሰ" ስር ተመ.

ገሰ ስ ደንጎራ፤ ረዘምና ቀጥ ያለ እጅታ ያለው መጥረቢያ መሰል የትድጓድ መቆፈሪያ።

ገሰለጠ ግ 1. ላጠ፥ መለጠ፥ ገፈፈ(ሽፋንን፥ ቆዳን)። 2. ገረፈ። 3. ፋቀ ወይም መለጠ (የቁርበት ፀጉርን)። 4. ስጋን ከአጥንት ለየ፥ ላጠ። 5. ፈጀ፥ ለበለበ፥ አቃጠለ(የፈላ ውሃ ወይም እሳት)። 6. መነተፈ፥ ወሰደ፥ በላ (ገንዘብን)። 7. (ዘይ.) አማ።

ግሽልጥ ፥ የተሸለጠ፥ ምልጥልጥ፥የተላጠ፥ መለመላውን የቀረ።

ተገሸለጠ ግ 1. ተላጠ፥ ተገለፈ፥ ተገፈፈ(ሽፋን፥ ቆዳ፥...)። 2. ተመለጠ፥ ተነሳ (የቁርበት ፀጉር)። 3. ተላጠ፥ ተለየ፥ ተላቀቀ(ስጋ ከአጥንት)።

ተገሸላለጠ ግ ተላጠ፥ ተመላለጠ።

ገሸረ¹ ግ 1. በአንድ ቦታ ለረጅም ጊዜ እንዲቀመጥ አደረገ። 2. አቆየ፥ አዘገየ፥ አስቀመጠ (ለምሳሌ ሰራን)።

ተገሸረ ግ በአንድ ቦታ ለረዥም ጊዜ ተቀመጠ።

ግሸር ስ የጋን ወይም የማድጋ ውሃ።

ገሸረ² ግ በብዛት ጠጣ።

*ገሽሽ

ገሽሽ አደረገ ግ ችላ አለ፤ ተወት አደረገ፥ አገለለ።

*ገሽገሽ

ግሽግሽ አለ ግ ተንገሽገሽ።

ግሽግሽ (እንግሽግሽ) አደረገ ግ አገሽገሽ።

ተንገሽገሽ ግ ተግረረ፥ ተሰላቸ፥ ተንገፈገፈ።

አንገሽገሽ ግ 1. አስመረረ፥አሰለቸ፥አንገፈገፈ።

ገበሉ

2. መረራት ጎፈነን።

ገበሉ ስረኝም ጭራት አራት እግርና ገብራ ቀዳ ያለው፤ ከተሳቢ እንስሳት ወገን የሚመደብ አነስተኛ እንስሳ።

ገበረ ስ 1. ግብር ሰጠ፤ ከፈለ። 2. ለጥ ሰጥ አለ፤ አሜን ብሎ ተገዛ።

መገበሪያ ስ 1. ግብር ወይም አስራት የሚገበርበት ቦታ ወይም ገበሉ ጊዜ። 2. (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) ለቁርባን ወይም ለመስዋእት እንዲሆን ለቤተክርስቲያን የሚሰጥ ነጭ ሰንደ።

የመገበሪያ ቁና ስ በአንዳንድ አካባቢዎች ገበሬው ለቤተክርስቲያን ወይም ለመንግስት የሚሰጠውን አህል የሚሰፍርበት ቁና።

ገባር ስ የራሱ የሆነ ርስት የሌለውና የሌላ ሰው ርስት እያረሰ ለባለመሬቱ ግብር ይከፍል የነበረ ገበሬ ወይም አራሽ።

ግብር ስ 1. ገቢ ያለው ዜጋ ሁሉ በተወሰነ ጊዜ እንደገቢው መጠን ለመንግስት የሚከፍለው የተወሰነ ገንዘብ። 2. በቤተ መንግስት ወይም በታላላቅ ባለስልጣናት ቤት ይደረግ የነበረ ግብዣ። 3. ቀደም ገበሬ ለሚያርሰው መሬት ለመንግስት፤ ለመልክቶ... በአህል፤ በገንዘብ፤ በከብት፤ በጉልበት ስራ፤... መልክ ያደርግ የነበረው ክፍያ።

ግብር ገባ በቤተመንግስት ወይም በታላላቅ ባለስልጣናት ቤት በሚደረገው ግብዣ ላይ ተጋባዥ ሆኖ ተገኘ።

ግብር አገባ አንድ ባለስልጣን ወይም ገንብ ድግስ አዘጋጅቶ ብዙ ሰዎችን ጋበዘ።

የግብር ይውጣ የግደለሽነት ወይም ከልብ ያልሆነ ድርጊት።

የግብር ሰንደ የ “መገበሪያ”ን ሁለተኛ ፍቺ ተመ.

ግብረ በላ በድሮ ጊዜ ደመወዝ ወይም ሌላ መተዳደሪያ የሌለውና በገንብ፤ በመሳፍንት፤... ቤት እየተቀለበ የሚኖር (ሰው)።

ግብረ ጠል ቅ ለያዘው መሬት ለመንግስት ግብር ያልከፈለ።

አስገበረ ግ አንድን አካል በጦር ወይም በሃይል አሸንፎ እንዲገብርለት አደረገ።

*ገበረ¹

ምግባር ስ 1. ስራ፤ አድራጊ። 2. ባህርይ ወይም ጠባይ።

ምግባረ መልካም ቅ ጥሩ፤ የሚያስመስግን ባህርይ ወይም ጠባይ ያለው።

ምግባረ ሰናይ ስ መልካም ስራ።

ገቢር[ግስ] ስ (ሰዋ.) ቀጥተኛ ተባቢ የሚያስፈልገው የግስ አይነት፤ አድራጊ ግስ።

ገባረ ሰናይ ስ 1. በጎ አድራጊ። 2. (ኢ.ኦ.ተ.ቤ.) በስርአተ ቅዳሊ ጊዜ ቅዳሊን በመሪነት የሚቀድስ ዋናው መሪ ቄስ ወይም ዲያቆን።

ግብር ስ ስራ፤ አመል ጠባይ።

ግብረሃዋርያ ስ የክርስቶስ ሃዋርያት የሰርተንና ያስተማሩትን ትምህርት የሚገልፅ የሃዲስ ዚዳን መሃፍ ክፍል፤ የሃዋርያት ስራ።

ግብረሰዶም ስ በወንድና በወንድ መካከል የሚደረግ የግብረሰጋ ግንኙነት።

ግብረሰጋ ስ ፍትወት፤ ሩካቤ ስጋ፤ ወሲብ።

ግብረአበር ስ በተንኮል ወይም በመጥሮ ስራ ተባባሪ ወይም አባሪ የሆነ ሴረኛ።

ግብረገብ ስ 1. የጥሩ ወይም የመልካም ስራ ትምህርት። 2. መልካም ምግባር።

ተገብሮ [ግስ] ስ (ሰዋ.) ቀጥተኛ ተባቢ የማያስፈልገው የግስ አይነት ወይም ተደራጊ ግስ። ያለቀብ ላረጅ።

ተግባር ስ ስራ፤ ድርጊት።

ተግባረ ስጋ ስ እንደ እርሻ፤ ንግድ የመሳሰለና በዚህ አለም ላይ ለመኖር የሚያስፈልግ ስጋዊ ስራ።

ተግባረ ነፍስ ስ እንደ ያምና ፀሎት ያለና ለመንፈሳዊ ህይወት የሚያስፈልግ መንፈሳዊ ስራ።

ተግባረ እድ ስ እንደ አናጢነት፤ ሚካኒክነት፤...ያለ የእጅ መታ።

*ገበረ²

ገበረ ስ በእርሻ ስራ የሚተዳደር ሰው፤ አርሰ አደር፤ አርሰ በላ፤ አራሽ።

ገበረ መጣኝ ቅ እንደ ዝሬው ጉብዝና ወይም ሰንፍና በደንብ ወይም እየለገመ የሚያርስ በሬ፤ አባያ በሬ።

ገበረ ማህበር ስ ብዙ ገበሬዎች በህብረት ስርተው ለመጠቀም የሚያጻፉበት ማህበር።

ግብርና ስ የእርሻና የከብት እርባታ ስራ።

ገበር ስ እንደ ኩትተሚስ፤ ጃኪት፤... ባለ-ልብሶት ላይ በውስጥ በኩል የሚሰፋፋ ብዙውን ጊዜ ለስላሳና ስስ የሆነ ወርቅ።

ገበር ምጣኛ ስ እንደ ምጣኛ ጠፍጣፋ ሆኖ የሪያውን ጠርዙ እንደ ጎድጓዳ ባህን ከፍ ያለና ከሽክላ የሚሰራ የዳቦ መጋሪያ።

ገበርባሬ ስ ሰፋፊ በሆነ ጥቁር፤ ቀይና ቢግ ጥለት ይሰራ የነበረ የሃር ልብስ።

ገበር እንባይ ስ ነጣ ያለ ሰፋፊ ቅጠል ያለው ቅጠሉም ግንዱም እየሃግ የሆነ ፍሬው ሲበስል ሎሚ የሚመስልና በአንዳንድ አካባቢዎች

እንደሳሙና ለልብሰ ማጠቢያነት የሚያስገግል ኣነስተኛ የእፅዋት ኣይነት፤ ፍሬውም ገበር እንባይ ይባላል።

ገበርዲን ለ ለኮትና ለሰራ የሚሆን የሰፍ ጨርቅ ኣይነት።

***ገበሰበሰ**

ግብሰብሰ ስ 1. ጥራጊ + ቆሻሻ። 2. ት (ዘይ.) ከጥራቱ ይልቅ ብዛቱ ያመዘን።

ተግበሰበሰ ግ 1. የሚሰለገውም የማይፈለገውም በብዛት ተሰበሰበ + ተከማቸ። 2. ረጅም ልብሰ ለብሰ ተንጋፈፈ + ተጎተተ + ተንዘረፈ።

አግበሰበሰ ግ 1. በብዛት ሰበሰበ + ወሰደ። 2. ያገኘውን ሁሉ ሳይመርጥ በላ። 3. ጥራቱን ሳይጠብቅ ያገኘውን ሁሉ ሰበሰበ + ኣከማቸ። 4. ተተተ + እንዘረፈፈ (ልብሰን)።

ገበታ ስ 1. ክሙቃ ወይም ከተርከሃ ባለአግር ሆኖ የሚሰራና እንደ መሰብ ያለ እቃ። 2. ግእድ፤ ምግብ የተረበበት እቃ። 3. ከእንጨት ተጠርቦ የሚሰራ በመፅሃፍ ጥራዝ ገራና ቀኝ ላይ የሚገኝ የመፅሃፍ እቃ። 4. ጥልታ። 5. ገበቴ። 6. ኣስራ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሚሆኑ ትናንሽ ክብ ጉድጓዶች ያሉት ከእንጨት የሚሰራ የገበግ መጫወቻ።

ገበታ(ማእድ) ዘረጋ ምግብ ኣተረበ።

ገበታ ጣለ ዝ.ክ.

ገበታው ደነገጠ የተረበው ምግብ በሙሉ ተጂጥጦ ተበላ + ምንም ሳይተርፍ ቀረ።

ገበታ ኣስደንጋጭ (ስድብ) የሚተርበለትን በሙሉ ምንም ሳያስተር የሚበላ።

የገበታ መዝገበ ቃላት ስ በተላሉ ከአንድ ቦታ ወደሌላ ቦታ ለግዝዋር የማይቻል በመሆኑ አንድ ቦታ ተቀምጦ ለማመሳከሪያነት የሚያስገልጽ ሰፋ ያሉ መረጃዎችን የያዘ ትልቅ መዝገበ ቃላት።

ገበታ ሃዋርያ ስ 1. “ግብረ ሃወርያ”ን ተመ። 2. (ቤ.ክህ.) ልጆች ፈደል ተምረው ከጨረሱ በኋላ የሚግሩት የጥንብ መልእክት።

ገበታ ራስ ስ (ስድብ) ራሱ ትልቅና ጠፍጣፋ የሆነ (ሰው)።

ገበቴ ስ ከእንጨት የሚሰራ ሰፊና ጎድጓዳ የሆነ የቤት እቃ፤ ቆሬ።

***ገበዝ**

ግብዝ ት 1. ያልሆነውን እንደሆነ + የማይቸለውን እንደሚቻል ወይም ያላደረገውን እንዳደረገ ኣድርጎ የሚያስብና ያላገባብ ሰራሱ ከፍተኛ ግምት የሚሰጥ (ሰው)። 2. ጥንካሬ የሌለው መናኛ ሰራ።

ተገበዝ ግ ግብዝ ሆነ።

ገበዝ (ቄስ ገበዝ) ስ (ኢ. አ. ተ. ቤ.) በቤተክርስቲያን ትዕረ ገቢ ውስጥ ያለውን የቤተ ክርስቲያን ንብረት የመጠበቅና የመንከባከብ ሃላፊነት የተሰጠው ካህን።

ግብዝና ስ የገበዝነት ስራ።

ገበየ ግ ገዛ + ሸመተ።

ገበያ ስ 1. የንግድ ልውውጥ የሚካሄድበት ቦታ። 2. (ዘይ.) ሰው የበዛበት + ጫጫታና ሁካታ የሞላበት ስፍራ። 3. ተሎ የመሸጥ + የመግዛት ሁኔታ + ተፈላጊነት። **ገበያ ላለው/ገበያው ምድላ።**

ለገበያ ቀረበ ለገያጭ ቀረበ።

[ከ] ገበያ ላይ ዋለ ዝ.ክ.

ገበያ ቆመ መሸጥና መለወጥ ተጀመረ (በገበያ ቦታ) ።

ገበያ ኣወጣ በጥሩ ጥጋ ተሸጠ።

ገበያ ያውቃል ጥሩ እቃ መርጦ መግዛት ወይም በደህና ጥጋ መግዛትና መሸጥ ያውቃል።

ገበያው ተፈታ ገበያው ተበተነ ወይም ኣበቃ።

ገበያው ኣበደ በገበያ ላይ ለገያጭ የተረበው እቃ ተወደደ።

ገበያው ጠገበ ገበያው ላይ የሚሸጠውና የሚሸጠው ነገር ተትረፈረፈ።

ገበያተኛ ስ ገበያ ተገኝቶ የሚሸጥ ወይም የሚገኝ ሰው።

ገብይት ስ የመሸጥና የመግዛት ተግባር።

ተገበያየ ግ የመሸጥና የመግዛት ተግባር ኣከናውነ + ተሻገጠ + ተገዛዛ።

ገበደ ግ ገንድን ወይም እንጨትን በወፍራሙ ፈለጠ።

ግብዳ ት 1. በወፍራሙ የተፈለጠ (እንጨት)።

2. (ዘይ.) በጣም ትልቅ + ገዙፍ።

***ገበደደ**

ተገባደደ ግ ሊያልቅ ተቃረበ + ጥቂት ቀረ።

ኣገባደደ ግ ሊወርስ ተቃረበ + ጥቂት ቀረው።

***ገበገበ**

ገብጋባ ት (ስድብ) ጉፉን + ስበታም።

ግብግብ ኣለ ግ ተንገገጠ።

ተንገገበገበ ግ 1. ተንሰፈሰፈ + ተሰገገጠ። 2. ጉፉን + ስበታም ሆነ። 3. ከፍተኛ የሆነ ስሜት ተሰግጦ (የሃዘን) የቀጭት + የገደት + የፍትር + ...)። 4. በጣም ተቃጠለ + ተሰበሰበ (ለምሳሌ በህመም) ።

ኣንገገበገበ ግ 1. ኣንሰፈሰፈ + ኣሰገገጠ። 2. ጉፉን + ስበታም ኣደረገ። 3. ኣበገነ + ኣቃጠለ (ነገር + ሃዘን + ፍትር + ...)። 4. በጣም ኣቃጠለ

ለበለበ።

አንገብጋቢ ት አስቸኳይ፣ አጣጥረ፤ ትድሚያ ሊሰጠው የሚገባ።

ገባጣ ለ 1. ዝርግ ሆኖ የጠጠር ግስቀመጫ የሚሆኑ አስራ ሁለት ትናንሽና ክብ ትድጓዶች ያሉት፤ ከእንጨት ወይም ከድንጋይ፤... የሚሰራ መጫወቻ፤ ገበታም ይባላል።

ገበግ 15 ፍጽ

2. በገበግ መጫወቻ ላይ ባሉ 12 ትድጓዶች ውስጥ በሚጨመሩ 48 ጠጠርች አጣካንነት የሚካሄድ ጨዋታ።

ገበር “ገበረ” ስር ተመ.

ገባ ግ 1. ወደ ውስጥ ጠለቀ፤ ሰጠሙ ዘለቀ። 2. አንድ ላይ ሆነ፤ ተባበረ፤ አባል ወይም ተሳታፊ ሆነ፤ በአንድ ስራ ወይም ድርጊት ላይ ተሰግራ። ለድር ገ/ትምህርት ቤት ገ/ ዘገነንት ገ። 3. ተጨመረ፤ ተቀላለ። ጫጫ ወደ ገብተዋል። 4. ጀመረ (ከረድሞት፤ ዘመን፤...)። 5. ተቀጠረ፤ ጀመረ። ስራ ገ። 6. መጣ ወይም ሄደ፤ ደረሰ። ለዲስ ለገባ በላት ሰላት ገ። 7. ተቀጠለ፤ መስመር ተዘረጋ። መሰረት ገ። ገባው አወቀ፤ ተረዳ።

ያገባኛል (ጉዳዩ) ይመለከተኛል።

ገባ ነፍስ ውጪ ነፍስ ስቃይ፤ ጣር፤ ጥንት።

ገባ በገመዱ እኔ በበራሁት ጥፋት አንተ ተጠጣ፤ ተጠየቅ።

መግቢያ ለ 1. ወደ ውስጥ የሚታለፍበት በር። 2. መጠገያ፤ መጠለያ፤ መሃል። ለሁሉ ስምተት ሊላ ማግቢያ የለንም። 3. የሚደረገውን ነገር ለማየት ወይም በሚከፍነው ድርጊት ላይ ተሳታፊ ለመሆን የሚያስችል (ትኩት፤ ካርድ፤...)። 4. አንድ በስፋት ወይም በዝርዝር ሊቀርብ ለታሰበ ነገር (መሳሪያ፤ ንግግር) እንደ ገስተዋወቂያ ወይም መንደርደሪያ ነጥብ ሆኖ የሚቀርብ ዕሁፍ፤ ንግግር፤...። 5. መጀመሪያ። ከረድሞት ማግቢያ ላይ ይመዛል።

መግቢያ ዋጋ ለ ትያትር፤ ሲኒማ፤ ስፖርት፤... ለማየት የሚከፈል ገንዘብ።

ይግባኝ ለ (ህግ) በተሰጠ ውሳኔ (ፍርድ) ቅር የተሰኘ ወገን ጉዳዩ በበላይ አካል እንደገና እንዲታይ የሚያቀርበው ለቤተታ፤ ጥያቄ ።

ይግባኝ ስሚ (ህግ) የይግባኝ ጥያቄን የማየት ስልጣን ያለው የበላይ አካል።

ገቢ ለ 1. ለኑር ወይም ለመተዳደሪያ የሚሆን ገንዘብ። 2. በእለት፤ በወር፤... ከሸያጭ ወይም ከሌላ የገቢ ምንጭ የሚገኝ ገንዘብ።

የገቢ ምንጭ ለ ለኑር ለመተዳደሪያ፤... የሚሆን ገንዘብ የሚገኝበት መንገድ፤ ዘዴ፤ ስራ።

ጋብቻ ለ 1. አንድ ወንድና አንዳት ሴት በትዳር (ባልና ሚስት ሆነው) ለመኖር እንዲችሉ የሚፈልጉት ሰነድአት፤ ቃል ኪዳን። 2. ትዳር።

አንድ ወንድና ሴት ሀጋዊ በሆነ መንገድ አብረው ለመኖር የሚያስችላቸው የኑር ትስስር፤ ትዳር።

የጋብቻ ቀለበት ለ ባልና ሚስት በተጋቡ እለት ወይም እውነተኛ በተጣው እለት አንዳቸው ላንዳቸው የሚያደርጉት የቃል ኪዳን ምልክት የሆነ ቀለበት።

ግቢ ለ 1. ጋብቻ። 2. መኖሪያ ቤት፤ መስሪያ ቤት፤... ያለበትና ዙሪያውን በአጥር የተከለለ ቦታ። 3. አንድ ቤት መንግስት፤ የጸረዝርሒ ሥል ቦታ።

ግባተ መሬት (ግብአተ መሬት) ለ 1. ሬሳ ወደ መቃብር ሲወርድ ወይም ሲገባ የሚደረገው ስነስርዓት፤ ዕለት። 2 (ዘይ.) የአንድ ነገር ግብቂት ወይም ፍጥረት ።

ግብ ለ 1. በእግር ኳስ፤ በእጅ ኳስ፤ በጥና ጨዋታ፤... ላይ ኳዲ ወይም እሩሯ በአጥቂው ቡድን ተመትታ ወይም ተወርውራ የምታርፍበትና ነጥብ የምታስቆጥርበት ቦታ፤ ጎል። 2. በእግር ኳስ፤ በእጅ ኳስ፤ በጥና ጨዋታ፤... ላይ ኳዲ ወይም እሩሯ በአጥቂው ቡድን ተመትታ ጎል ውስጥ መግባት። 3. አላግ።

ግቡን መታ የታቀደው ወይም የታለመው ተፈፀመ፤ ተሳካ ወይም ያቀደውን ወይም ያለመውን ፈፀመ፤ አሳካ።

ግብ አስቆጠረ ጎል ወይም ግብ አገዛ።

ግብ(ግብ) ት ተገባቢ፤ ተስግሟ። ስብዙ ሰው ጋር ግብቱ ነው።

በሚገባ በደንብ፤ በትክክል።

በተገባ ግ ተገቢ በሆነ። ጉዳዩን ለተቀድመው ለትነገረኝ በተገባ ዘር።

ይግባጭ እያስፈልገኛል፤ ማግን የለበትም።

የሚገባ አስፈላጊ፤ ትክክል።

የተገባ ገ.ከ.

ተገቢ ት መሆን ያለበት፤ የሚገባ፤ ትክክል።

ተጋባ ግ 1. በአንድ እቃ ውስጥ የክበረው ነገር ወደ ሌላ ቦታ ወይም እቃ ተዛወረ፤ ተገለበጠ። 2. ባዶ ሆነ (ውስጡ የክበረው ነገር ወደ ሌላ እቃ ስለተዛወረ ወይም ስለተገለበጠ)። 3. ተላለፈ፤ ተዛመተ (ለምሳሌ በሽታ)። 4. ጋብቻ ፈፀመ። 5. በጋብቻ ዝምድና ተሳሰረ፤ ተዛመደ። ተጋቦ ለ የበሽታ ከአንዱ ወደ ሌላው ሰው መተላለፍ።

ተግባባ ግ ተስግግግ፤ ተወዳጀ፤ ተለማመደ።

ተግባቢ ት ከሰው ጋር ተሉ የሚወዳጅ፤ የሚገባ።

አገባ ግ 1. ውጭ የክበረውን ወደ ውስጥ አደረገ፤ ከተተ፤ ጨመረ። 2. ትዳር ያዘ፤ ጋብቻ ፈፀመ።

አያገባህም ጉዳዩ አይመለከትህም፤ ሊያሳስብህ ወይም ልትሳተፍበት አያስፈልግም።

አጋባ 7 1. ጋብቻ እንዲፈፅም አደረገ። 2. አስተላለፊ፤ አዛመተ (ለምሳሌ በሽታን)። 3. አንድን ነገር ከአንድ እቃ ወደ ሌላ በመገልበጥ ወይም በማዛወር እቃውን ባደ አደረገ ወይም ወደ ሌላ እቃ ገለበጠ፤ አዛወረ።

አግባባ 7 1. አወዳጀ፤ እንዲቀራረብ ምክንያት ሆነ። 2. አባባለ፤ ገፋፋ። አብረው ለንድሃድ ለግባሃ።

አግባብ ስ 1. እውቂያ፤ ወዳጅነት። 2. ስነስርዓትን ወይም ደንብን የተከተለ ወይም ተገቢ የሆነ። አግባብ ባለው መንገድ አልተሰራም። 3. ግንኙነት። ከጉዳዩ ጋር አግባብ ያለው መስሪያ ቤት።

ገባሬ ሰናይ *ገበረ¹ ስር ተመ.

ገባር ገበረ¹ ስር ተመ.

ገብረ ጉንዳን ስ ጉንዳን።

ገብስ ስ ለአንጀራ፤ ለጠላት...የሚሆን የብርክ እህል።

ገብስ ነው ገራገር ነው፤ ክፋት የለውም፤ ቀላል ነው።

ገብሰማ ት አልፎ አልፎ የጥ ስብጥር ያለበት ጥቁር ቀለም፤ የመልክ አይነት(ብዙውን ጊዜ ሊደር)።

ገብጋባ "ገበገበ" ስር ተመ.

የገቦ ነገር አድራጊው ወይም አስደራጊው የማይታወቅ።

የገቦ [እህል] ስ ሰብል በሚሰበሰብበት ጊዜ ግሳው ላይ ረገሮ የሚቀረውና እንደገና እዚያው ግሳ ላይ በትሉ የሚገኝ እህል።

*ገተለተለ

ገተለተለ ስ የተያያዘ፤ ቅጥልጥል፤ ቁጥርጥር፤ ዝባዝነኪ ነገር።

ገተለተለም ት (ስድብ) ከተታም፤ ዝገንተለም።

ገተለተለ አለ ገ ተገተለተለ።

ገተለተለ አደረገ ገ አገተለተለ።

ተገተለተለ ገ በብዛት ሆኖ አንዱ አንዱን እየተከተለ ተጓዘ፤ ተንጋጋ።

አገተለተለ ገ በብዛት ሰበሰበ አመጣ ወይም ወሰደ፤ አንጋጋ።

ገተመ ገ እያፈሰ ቃመ (ቅሉን፤ ንፍርን፤...) ።

ገተረ ገ 1. ወጠረ፤ ለጠጠ። 2. (ነውር) አቆመ፤ ቀሰረ (የወንድን ብልታ)። 3. ያዘ፤ አስወነቀ (በነገር፤...)። 4. ሰረጅም ጊዜ አቁሞ አቆየ። ለመግለሁ ብሉ ገትርን ቀረ። 5. ተቋቋመ።

አልሸነፍ አለ። 6. ወደ መሬት ያለው ቀጥታነት የበዛ ሆነ፤ ጋደም ላይል ቀረ (በምፈር ጋር ለተዋረደ ግረሻ፤ ለደማ፤...)።

መገተሪያ ስ በውስጡ ተጫዋች ሽቦዎች የተሰቀቡት ወይም በሌላ ዘዴ ደርቶ እንዲል ተደርጎ የተሰራና የመሽራ ልብስ ወይም ሌላ የሴት ቀሚስ ቡፍ ብሉ እንዲታይ የሚያደርግ ገበር፤ ቡፋንቲ።

ገታራ ት ገትር።

ገትር ት 1. ያለሰላ፤ በትክክል ያልተገጠመ፤ ወደ ውስጥ የሚወጋ (ማረሻ፤ እርፍ፤...)። 2. ሃሳቡን በቀላሉ የማይለውጥ ወይም የሌላውን ሃሳብ በቀላሉ የማይቀበል (ሰው)።

ተገተረ ገ 1. ቀጥ ብሉ ቆመ። 2. ሕያል ቀረ (የቤት፤ የአጥር፤...ስራ)።

ተገትራ ቀረሾ ሳታገባ ጊዜዋ አለፈባት።

ተጋተረ ገ ተያያዘ፤ ተጋፈጠ። ሰራውን ተጋትርታል።

ተገተረተረ ገ 1. ተውተረተረ፤ ተንገዳገደ። 2. ቆመ፤ ተገተረ (የደም ስር)።

አግተረተረ ገ 1. አውተረተረ፤ አንገዳገደ። 2. አቆመ፤ ገተረ(የደም ስር)።

ገተተ ገ 1. ተበጫወተ፤ ተበጣጠለ (በእርጅና ምክንያት)። 2. ጎተተ።

ገታታ ት 1. (ስድብ) ከርፋፋ፤ ቂል፤ሞኝ። 2. ሳታታ።

ግተት ስ 1. ያረጀ ወይም ያለቀ የሰፊት እቃ፤ ግትቻ። 2. (ስድብ) ሳታታ፤ ከርፋፋ፤ ሞኝ።

ግትት ዝ.ከ.

ግትቻ ስ 1. ያረጀ ወይም ያለቀ የሰፊት እቃ። 2. (ስድብ) ሀ. የሽመገለ፤ ያረጀ (ሰው)። ሊቀርፋፋ፤ ገልጃጃ።

ተንጋተተ ገ ተንከረፈፈ።

አንጋተተ ገ አንከረፈፈ።

ገተገተ ገ 1. ቆረጠመ፤ አካካ (ሀመም ሰውነትን)። 2. መጠመጠ፤ መገመገ፤ ጠባ (ጡትን)።

*ገተገተ

ገተጋታ(ገተገተ) ት 1. የያዘውን (ነገር፤ሃሳብ፤ እምነት፤...)የማይለቅ፤ነካናዛ፤መንቻዛ። 2. ቀብቃባ።

ተንገታገተ ገ 1. የያዘውን (ነገር ሃሳብ፤ እምነት፤...) ሳለመልቀቅ ባለው አቅም ተፍጨረጨረ፤ ተጣጣረ። 2. ተንቀቀቀ።

ገታ ገ 1. አቆመ፤ አገደ፤ ከለክለ፤ እንዳይቀጥል አደረገ። 2. ተወ፤ አቋረጠ።

ግት ስ የተገታ፤ የታደገ፤ እግድ።

ተገታ ገ 1. ታገደ፤ ተከለከለ፤ እንዳይቀጥል

ገታራ

ተደረገ፣ ቆመ። 2. ተቆጠቦ፣ ተወ።

ገታራ “ገተረ” ስር ተመ.

ገታታ “ገተተ” ስር ተመ.

ገትጋታ “*ገተገተ” ስር ተመ.

*ገቶገቶ

ገቶጋቻ ት የማይሰጥር ወይም መጋገፍ የሆነ (በትሎ፣ ፈረስ)።

ተገቶገቶች ግ ዘከከከ ወይም ዘጥ ዘጥ አለ።

አገቶገቶች ግ አገገጫገጠው ነቀነ።

ገቶ ስ 1. ጠላ የሚሞላበት ወይም የሚሾምበት ትልቅ ጋን። 2. ትልቅ ድልብ ሰንጋ፣ ፍሪዳ።

*ገነበጠ

ገንብጥ ስ ገና ያልጠና ወይም ያልዘረዘረና ብት ብሎ የሚታየው የበቆሎ ወይም የብርሕ ለህል ፍሬ።

አገነበጠ ግ 1. በነጉ ላይ ፍሬ ሻጠ፣ አዘለ(የበቆሎ አገዳ)። 2. አገነደረ፣ ወገቡ ላይ ታጠቀ (ለምሳሌ ጎራዴን)።

ገነባ ግ 1. አነፅ፣ ግንብ ሰራ። 2. አዳበረ፣ አበለፀገ።

ገንቢ ት ጠቃሚ፣ ለእድገት የሚረዳ (አስተያየት፣ ሃሳብ፣...) ።

ገንቢ ምግብ ት ሰውነትን ለመገንባት ወይም ለማድርጀት የሚያገለግል ፕሮቴኒንት ያለው የምግብ አይነት።

ገንብ(ግምብ) ስ በድንጋይ፣ በከረት፣ በአሸዋና በሰሚንት፣... የታነፀ ወይም የተሰራ (ቤት፣ አጥር፣ ሀንፃ፣...)።

ግንበኛ(ግምበኛ) ስ የገንብ ስራ ባለሙያ።

ግንባታ (ግምባታ) ስ 1. የልማት፣ የእድገት እንትስታሲ። የኢኮኖሚ ግንባታ። 2. የማነፅ፣ የመገንባት ስራ።

ተገነባ ታነፅ፣ ተሰራ።

ገነተረ ግ 1. በደንብ ሳይሆን ላይ ላዩን በበለ (ስጋ) ። 2. አልታኘክ አለ፣ አኞ ሆነ (ስጋ)። 3. (ዘይ.) ሃባቡን አልቀይር አለ፣ እምቢ አለ።

ገንታራ ት 1. በሚገባ ያልበለ ወይም የገነተረ (ስጋ) ስ 2. (ዘይ.) ሃባብ ግትር።

ግንትር ት በሚገባ ያልበለ (ስጋ)።

አገነተረ ግ 1. በደንብ ሳያበለል ቀቀለ፣አገነፈለ (ስጋ)። 2. ነገር እንዲባሰስ ወይም እንዲጠነከር አደረገ።

ገነት ስ 1. በእራት ዘፍጥረት ምእራፍ 3. ላይ እንደተገፈው አጻምና ሄዋን የፈጣሪያቸውን ትእዛዝ ተላልፈው ከመባረራቸው በፊት ይኖሩበት ነበር ተብሎ የሚታመንበትና በተለያዩ ተክሎች የተዋበ አስደሳች ቦታ። 2. እንደ ክርስትና ባሉ

ሃይማኖቶች እምነት መሰረት ገድታን ወደ መንግስት ሰማያት ከመግባታቸው በፊት ወይም እስከ እለተ ምልክት የሚቆይበት ሰማያዊ ቦታ።3 (ዘይ.) በሁሉም ረገድ በጣም አስደሳች የሆነ ስፍራ፣ አካባቢ፣ ሃገር ።

የገነት ወፍ ስ 1. ጅራቷ ረጅም፣ መጠኗ ትንሽና መልክ ሽልምልም የሆነ፣ በወንዝ አካባቢ የምትገኝ በመስከረምና በጥቅምት ወራት ብቻ የምትታይ ወፍ። 2. “ጣምስ” ን ተመ.

ገነታ ግ በቁጣ ወይም በንደት እነጋገር ጊዜ ድምፅ የተለመደ ታናውን ለወጠ፣ ከረረ።

ገነነ ግ 1. ከፍ ከፍ አለ፣ በጣም ታወቀ፣ ዝነኛ ወይም ታዋቂ ሆነ። 2. አየለ፣ በረታ (ሀመም፣ ነገር...)። 3. ጎልተ ታወቀ ወይም ተሰማ(ጣለም)። 4. ለመለመ፣ አደገ (ተከል)።

ገናና ት ዝነኛ፣ ታዋቂ፣ ስመጥር።

ግንት ስ በልዩ ልዩ የፈጠራ ስራዎች (በስነወፍታ፣ በስነጥበብ፣...) ውስጥ ደራሲው ሊያስተላልፍ የፈለገውን ሃሳብ ተደራሲው በደንብ እንዲረዳው ወይም እንዲሰግው ለማድረግ ሲባል አንድን ድርጊት ወይም ሃሳብ አጋኖ የማትረብ ቴክኒክ ወይም ዘዴ ።

ተጋነነ ግ አንድ ነገር ከሚገባው ወይም ከሆነው በላይ (የተሻለ ወይም መጥፎ፣ ትልቅ ወይም ትንሽ...) እንደሆነ ተደርጎ ቀረበ።

አገነነ ግ 1. በጣም ትልቅ፣ ዋና፣... እድርጎ አቀረበ(ለውን)። 2. ጎልተ እንዲታወቅ ወይም እንዲሰግ አደረገ(ጣለም)።

አጋነነ ግ አንድን ነገር ከሚገባው ወይም ከሆነው በላይ የተሻለ ወይም መጥፎ፣ ትልቅ ወይም ትንሽ፣... እንደሆነ እድርጎ አቀረበ።

*ገነኛ

ግንኙነት ስ 1. ተመሳሳይነት። 2. ዝምድና፣ ቀረቢታ። 3. የተለያዩ ወገኖች ለተለያዩ አላማዎች (አብሮ ለመስራት፣ በአንድ የተወሰነ ጉዳይ ላይ ሃሳብ ለመለዋወጥ፣ ንግድ ለማካሄድ...) ሲሉ በመካከላቸው የሚፈጥሩት ቀረቢታ። 4. ወሲብ ወይም የግብረ ስጋ ድርጊት።

ግኝት ስ ስለአንድ ነገር ተፈጥሮ፣ ምንነት፣ አሰራር፣ ተቅም፣... ምርምር ወይም ጥናት በማድረግ የታወቀ አዲስ መረጃ ወይም የተደረሰበት አዲስ ውጤት።

ተገኘ ግ 1. ጠፍቶ፣ ተደብቀ፣ ተረሰቀ፣...የነበረው ወይም የሚፈለገው ነገር ወጣ፣ ተከሰተ፣ ተያዘ፣ በእጅ ተደረገ። 2. በአንድ የተወሰነ ቦታ፣ ድርጊት፣... ላይ ተሳታፊ ሆነ። ስብሰባው ላይ ብዙ ሰው ተገኘ።

የማይገኝ በጣም ጥሩ፣ ጥራት ያለው፣ ምርጥ፣ እንደልብ የሌለ። የግዛላኝ ለላት የማይገኝ ነው።

የተገኘውን ግንኙውንም፡ የሆነውን፡
የተገኘውን ልብስ ስጠኝ፡፡

ተገኘኝ ግ 1. አብሮ ለመስራት ወይም በአንድ
የተወሰነ ጉዳይ ላይ ሃሳብ ለመለዋወጥ፡... ሲል
ከሌላ ወገን ጋር አንድ ቦታ ላይ ተሰባስበን፡ 2.
በአካል ተቀራረብ ተያየ፡ ተነጋገር ወይም
ተገጣጠመ፡፡ *ከሰራ አስሲያጁ ጋር ተገኘኝ፡፡* 3.
ተያያዘ፡ 4. ወሲብ ወይም ሩካቤ ስጋ ፈፀመ፡፡

መገናኛ ስ 1. በተለያዩ ወይም በተራራቁ
ቦታዎች ላይ የሚገኙ ክፍሎችን ለማገናኘት
የሚረዳ እንደ አይሮፕላን፣ መኪና፣ ሬድዮ፣
ሰልክ፣ ፋክስ... ያለ መሳሪያ፡፡ 2. አንዱን ቦታ
ከሌላው የሚያገናኝ መንገድ፣ መስመር፡፡ 3.
ከተለያዩ አቅጣጫ የሚመጡ መንገዶች
የሚገጣጠሙበት ቦታ ወይም ስፍራ፡፡ ት 4.
ግንኙነት ለማድረጊያ ወይም ለመሰባሰቢያ
የሚሆን (ቦታ፣ ጊዜ፣ ምክንያት፡...)፡፡

መገናኛ ብዙሃን ስ የተለያዩ መረጃዎችን፣
ዜናዎችን...በአንድ ጊዜ ለብዙ ሰው ለማስራጨት
የሚያገለግሉ እንደ ጋዜጣ፣ ሬድዮ፣ ቴሌቪዥን
ያሉ የማሰራጫ እውታሮች ፣ መሳሪያዎች፡፡

አገኘ ግ 1. ጠፍቶ፣ ተደብቶ፣ ተረሰቶ፡...
የነበረን ነገር በእጁ አደረገ፣ ያዘ አስገባ፣
ወሰነ፡፡ 2. ረባላቤት ሆነ፡ ሃሳቡ አገኘ፡፡ 3.
አንድ የተወሰነ ቦታ ላይ ተገጣጣሙ፣ ተያየ፡...፡፡
ተገኝቶ ሲገኝ ቤት አገኘሁት፡፡ 4. አወቀ፣
ደረሰበት፡፡ የጠሉን መንገድ አገኘው፡፡ 5. አጋጠመ፡፡
ኛገር አገኘው፡፡

አገናኘ ግ 1. ግንኙነት እንዲኖራቸው
አደረገ(ለስራ፣ አንድ የተወሰነ ጉዳይ ላይ
ለመነጋገር ወይም ለሌላ አላማ)፡፡ 2. ተለያይቶ
ወይም ተራርቆ የነበረው እንዲቀራረብ አደረገ፡፡
3. ተለያይቶ የነበረውን አያያዘ፣ አግባብቀ
(ለምሳሌ የኢሊክትሪክ ሽቦ)፡፡

አስገኘ ግ 1. በፊት የሌለ ወይም ያልነበረ ነገር
እንዲኖር አደረገ፡፡ 2 እንዲገኝ አደረገ፡፡

ገነዘ ግ ከፈነ፡፡

መግንዘ ስ ከፈነ፡፡

ግንዘት ስ (ኢ.አ.ተ.ቤ.) ለሞተ ሰው ፍትሃት
ወይም ፀሎት የሚደረግበት የፀሎት መፅሃፍ፡፡

ግንዝ ት የተገነዘ (ሬሳ)፡፡

*ገንዘብ

ግንዛቤ ስ 1. ልብ ማድረግ፣ መረዳት፡፡ 2.
እውቀት፡፡ *ከረገጃኛ ጥሩ ግንዛቤ ይገኛል፡፡*

ተገንዘበ ግ ልብ አደረገ፣ አስተዋለ፣ ተረዳ፣
አወቀ፡፡

ተገናዘበ ግ ተነፃፀረ፣ ተመሳከረ፡፡

አገናዘበ ግ 1.አስተዋለ፡፡2.አነፃፀረ፡፡ አመሳከረ፡፡

አገናዛቢ አፀፋ. ስ (ሰዋ.) ባለቤትነትን
የሚያመለክት ተውላጠስም (ምሳሌ፡ ቤት
ቤትህ /አባት — አባቷ፡፡

አስገንዘበ ግ 1. አሳወቀ፣ አስረዳ፡፡ 2.
አስታወቀ፣ አሳሰበ፡፡

ማስገንዘቢያ ስ 1.ማሳሰቢያ፡፡2.ማስገንዘቢያ፡፡

*ገንደረ

አገንደረ ግ ታጠቀ፣ አገነበጠ (ለምሳሌ
ጎራደን)፡፡

አጋንዱር ት 1. ወደል፣ ጠብደል፡፡ 2.
ዘርጣጣ፣ እንቅብ ሆድ፡፡

ገንደሻ ግ 1. ቆርጦ ጣለ፡ ገረሰሰ (ዛፍን)፡፡ 2.
አጋደመ፡ ደበለለ፡ አስተኛ፡፡

ገንዳሳ(ግንድስ) ት (ስድብ) መተኛት
የሚያበዛ፣ እንቅልፋም፡፡

ገንደሰ ገንደሰ አለ ግ ፈንደስ ፈንደስ እያለ
ቀስ ብሎ ተራመደ (ወፍራም ሰው)፡፡

ተገንደሰ ግ 1.ተቆርጦ ወደቀ፡ ተገረሰሰ (ዛፍ)፡፡
2. ተንደላለል፣ ወደቀ፡፡ 3. ተጋደመ፡ ተኛ፡፡

ገንገነ ግ ጠረጠረ፣ ሰጋ፡፡

ገንጋኛ ት ጠርጣሮ፡፡

ገንጋኝ ዝ.ክ.

ግንገና ስ ጥርጣሬ፣ ፍርሃት፣ ስጋት፡፡

አገንገነ ግ ገንገነ፡፡

ገንጠለ ግ 1. ዘንጠለ፣ ዘንጠፈ፣ ለየ (ለምሳሌ
የዛፍ ቅርንጫፍን)፡፡ 2. ተያይዘው ወይም
ተጣብቀው የነበሩትን ለያየ፣ ነጠለ፣ ቀደደ (፣
ገፅን የመፅሃፍ ሽፋንን፡...ከጥራዙ ላይ)፡፡ 3 አንድ
የነበረውን ለያየ፡ ከፋፈለ (ለምሳሌ ሃገርን)፡፡

ገንጣይ ት 1. ተገንጣይ፡፡ 2. የሃገርን የተወሰነ
ክፍል ለመገንጠል ወይም ለመለየት የሚታገል
ወይም ይህ አላማ ያለው (ድርጅት፣ቡድን፡...)፡፡

ግንጣይ ት ከዋናው ዛፍ ወይም ከግንዱ
የተቆረጠ፣የተለየ፣...ቅርንጫፍ፡፡

ግንጥል ት ከመሰሉ፣ ከወጉ የተለየ ወይም
የተገነጠለ፡፡

ግንጥል ጌጥ ስ አብሮት ካለው ጋር
የማይስማማ ወይም ያልተሟላ ጌጥ፡፡

ተገንጠለ ግ 1. ተዘነጠለ፣ ተዘነጠፈ፣ ተለያየ
(ለምሳሌ የዛፍ ቅርንጫፍ)፡፡ 2. ተለያየ፣ ተሳቀቀ፣
ተቀደደ (ገፅ፣ የመፅሃፍ ሽፋን፡...)፡፡ 3.ተለየ
ብቻውን ሆነ ወይም ብቻውን መተዳደር ጀመረ፡፡
4. ተለያየ (መንገድ)፡፡

ተገንጣይ ት ከአንድ አገር ውስጥ የተወሰነውን
ክፍል ወይም አካባቢ ነጥሎ ወይም ለይቶ ለብቻ
የማድረግ ሌላ መንግስት የመመስረት አላማ
ያለው ድርጅት ወይም ቡድን፡፡

ገንፈላ ገ 1. ፊት ፊት፡፡ 2. ታምቶ ታገዶ የነበረው ፊትሉ ወጣ (እንባ+አመፅ+...)፡፡ 3.(ዘይ.)+ቀጣ+ ቱግ አለ፡፡

ተገንፈላ ገ በደንብ ሳይበሰል በውሃ ብቻ ተቀብሎ (ለምሳሌ ስጋ+ የፊት ባቂ) ፡፡

አገንፈላ ገ በደንብ ሳይበሰል በውሃ ብቻ ተቀብሎ፡፡

*ገንፋ

ገንፍ ስ የገብሰ ወይም የሰንደ... ፋቂት የፈላ ውሃ ውስጥ ተወምሮ በግንባታ በወፍራሙ እየታሸ ከበለለ በሂሳ በትቢ+ በዘይት+ በብጥብጥ ተልባ+... የሚበሳ ምግብ፡፡

ተገንፋ ገ 1. ገንፍ ተሰራ፡፡ 2. እንደ ገንፍ ሆኖ ተሰራ፡፡

አገንፋ ገ 1.ገንፍ አዘጋጀ፡፡ 2. እንደ ገንፍ አድርጎ ሰራ፡፡ 3. በግንባታ አሸ+ ላገ (ገንፍን)፡፡

ገና ተውግ ያልተፈፀመን+ ያልተደረገን+ ያልደረሰን+ ያልተገላገን+... ወይም ወደፊት የሚፈፀምን+ የሚደረግን+ የሚሆንን ነገር+ ጉዳይ+...ለግባዩት ወይም ለመግለፅ የሚያገለግል ቃል፡፡ ምሳሌን ገና አልበላሁም /ሁለተኛ ደረጃን ገና አልወረዘም፡፡

ገና ለገና ምን አልባት+ ወደፊት፡፡

ገና ስ 1. በክርስትና እምነት ተከታዮች ዘንድ ታህሳስ 29 ወይም በዩላራት አመራ በዘመነ ዮሐንስ ብቻ ታህሳስ 28 ቀን የሚከበር+ አየሱስ ክርስቶስ የተወለደበት ቀን፤ ልደት፡፡ 2. የገና ጨዋታ፡፡

ገና መምቻ ስ 1. ሩር ወይም ጥንግ የሚመታበት፡ በአንድ በኩል ከጓፉ ቀልበስ ያለ ብትር፡፡ 2. የገና መጓወቻ ሚዳ ክልል፡፡

ገና ተሳዳቢ ስ የገና እለት የገና ጨዋታ ተሸናፊው ወገን በሆኑና በጥም የሚሳደብ የአሸናፊው ወገን አቀንቃኝ፡፡

የገና ጀንበር ስ ቀኑ አጭር ሊሊቱ ደግሞ ረዥም የሚሆንበት ወትት፡፡

የገና ጨዋታ የገና እለት ወንዶች በሁለት ቡድን ተከፋፍለው ሩርን ወይም ጥንግን በገና መምቻ እየመቱና ግብ አግብተው አሸናፊ ለመሆን የሚወዳደሩበት ጨዋታ፡፡

ገናና "ገነነ" ስር ተመ.

ገንቢ "ገነባ" ስር ተመ.

ገንባሌ "ገምባሌ" ን ተመ.

ገንቦ (ገምቦ) ስ ከእንስራ እነሳት ከምንቸት ከፍ የሚልና ከሽክሳ የሚሰራ ያጠፋ የጠጅ፡የውሃ+... መያዣና ግትረቢያ እቃ (ሽክሳ ስር ተመ) ፡፡

ገንቦሬ "ጎምቦሬ" ን ተመ.

ገንታራ "ገነተረ" ስር ተመ.

ገንዘብ ስ 1. በመግዛትና በመሸጥ ሂደት ውስጥ ባጭና በገዥ መካከል ተቀባይነት ያለው ለመጠያ የሚያገለግል ነገር+ አብዛኛውን ጊዜ ከመጻብ + ከብር ወይም ከወርት+... የሚሰራና የተወሰነ ልክ ላይ የታተመበት የሳንቲም ወይም የወረቀት መጠያ፡፡ 2. ንብረት፡፡

ገንዘቢ ነው የገለ+ ንብረቱ ነው፡፡

ገንዘብ ጸጠረ ገንዘብ አጠራቀመ፡፡

የገንዘብ ቅጣት ስ የተወሰነ ገንዘብ በግለሰብ የሚፈፀም የትጣት አይነት፡፡

ገንዘብ ቤት ስ 1. በአንድ መስሪያ ቤት ወይም ድርጅት ውስጥ ገንዘብ የሚቀመጥበት ክፍል፡፡ 2. ገንዘብ ያዥ፡፡

ገንዘብ ከፋይ ስ በአንድ መስሪያ ቤት ወይም ድርጅት ውስጥ ደመወዝ ወይም ሌላ ወጭን የመክፈል ስራ የሚሰራ ሰው፡፡

ገንዘብ ያዥ ስ በአንድ መስሪያ ቤት+ ድርጅት ወይም እንደ እድር+ ግህበር ባሉ ግህበራዊ አካላት ውስጥ ተቀጥጦ ወይም ተንቀሳቃሽ የሆነውን ገንዘብ በሃላፊነት ተረከቦ የሚይዝ ሰው፡፡

ገንዳ ስ 1. ወፍራም ገንድን አገድሞ በመቦርቦር የሚዘጋጅና ለከብተች ውሃ መጠጫነት የሚያገለግል እቃ፡፡ 2. ሰው ውስጡ ገብቶ ሊታጠብበት የሚችል በባሻ ቤት ውስጥ የሚገኝና ከሽክሳ ወይም ሲራሚክስ+... የሚሰራ እቃ፡፡

ገንዳሳ "ገንደሰ" ስር ተመ.

ገንገበት ፡ 1. (ስድብ) ያልሰለጠነ+ ከርፋፋ፡፡ 2. ገብጋቢ/ስሰታም፡፡

ገንጋና "ገነገነ" ስር ተመ.

ገንጋኝ ገ.ክ.

ገንጣይ "ገነጠለ" ስር ተመ.

ገንፎ "ጎንፋ" ስር ተመ.

*ገወለለ

ተንገዋለለ (ተንገለለ) ገ 1. ቀሻሻው ከደህናው ወይም ደህናው ከቀሻሻው በሰፊ ወይም በወንፊት+... አማካይነት ተለዩ (ለምሳሌ ቀሻሻ ያለበት እህል)፡፡ 2. (ዘይ.) ስራ ፈተ ዞረ+ ተንገላወደ፡፡

አንገዋለለ ገ 1. ቀሻሻውን ከደህናው ወይም ደህናውን ከቀሻሻው ለመለየት በሰፊ ወይም በወንፊት ላይ እድርጎ ሰፈሩን ወይም ወንፊቱን ወደፊት ወደሂላ እነቃን ወይም አዞር (ብዙውን ጊዜ ለእህል)፡፡ 2. አገለለ+ ለዋ፡፡ 3(ዘይ.)አዞረ፡ አንከራተተ፡፡

እንግዳሪ ስ ከተፈለገው እህል ወይም ጥራጥራ ላይ ተለይቶ የሚቀረውና የማይፈለገው የእህል ወይም የጥራጥራው ክፍል ወይም ቀሻሻ፡፡

ብጣራ።

ገውዝ [ንፋስ] ስ በግንቦት የሚወጣ የኮከብ ስም። በተወሰነ "ኮከብ ቆጠራ"ን ተመ.

ገውጋዋ ቅ 1. ሞኝ፣ ቂል። 2. ዘዋሪ፣ ቀውላላ።
ገዘረ "ገረዘ"ን ተመ

ገዘተ ግ አንድ የተወሰነ ድርጊት እንዳይደረግ ከለከለ። እውገዘ(የክህነት ስልጣን ያለው ሰው)።

ግዝት ስ እንዳይደረግ ካህን የከለከለው ነገር።

ተገዘተ ግ 1. አንድን የተወሰነ ድርጊት እንዳያደርግ ተከለከለ። ተወገዘ (በካህን)። 2. ማለ።

ገዝገዝ ግ 1. ለመቀረጥ ከረከረ። 2. ቀስ በቀስ እጽከመ። እቅም አሳጣ፣ ውስጥ ውስጡን ቦረቦረ። የነበረውን መንግስት ተቃዋሚዎቹ ገዝገዘው ጣሉት /በሽታ ገዝገዝ ገደለው።

ተገዝገዝ ግ 1. ተከረከረ። 2. ተጸከመ። እቅም አጣ፣ ተቦረቦረ።

***ገዝገዝ**

ገዝጋዛ (ገዝገዝ) ቅ 1. ነገር የማይቆርጥ፣ ወቅጥቃ፣ ነገናዛ። 2. ሲናገር ወይም ሲያነብ ድምፁ የሚንቀጠቀጥ። 3. አንድን ስራ በቅልጥፍና የማይሰራ፣ ቀርፋፋ።

ተንገዛገዝ ግ 1. ተንገዳገደ። 2. ፊደሎችን እየቆጠረና እየገነተተ አነበበ ወይም ተናገረ።

አንገዛገዝ ግ አንገዳገደ።

ገዝፈ ግ 1. በጣም ወፈረ፣ ደነደነ። 2. ረቂቅ የነበረው ስእካል ወይም በቅርፅ ጎልተ ታየ። ተከሰተ። 3. አገራ (በዛር ምክንያት)።

ግዙፍ ቅ በጣም ወፍራም ወይም ትልቅ።

ግዝፈት ስ ውፍረት።

አገዝፈ ግ ትልቅ፣ ጉልህ ሆኖ እንዲታይ አደረገ።

ገዛ ግ 1. ገበየ፣ ሸመተ። 2. አስተዳደር፣ መራ (መሪ፣ ባለስልጣን)። 3. አፈራ፣ አበጀ። በገንዘቡ ወዳጅ ገዛ።

በገዛ እጁ በሌላ ሳይሆን እራሱ በራሱ። በገዛ እጁ ተሰለለ።

የገዛ ራሱ የራሱ፣ የግሉ።

መግዛ ስ መገቢያ ገንዘብ።

ገዢ ስ የበላይ አስተዳዳሪ፣ ባለስልጣን(ለምሳሌ አገረ ገዢ፣ የባንክ ገዢ)።

ግዛት ስ 1. የተወሰነ የአስተዳደር ክልል። 2. ክልል።

ግዢ ስ የመግዛት ተግባር።

ተገዛ ግ 1. ተገበየ፣ ተሸመተ። 2. ተመራ፣ ተዳደረ።

አገዛዝ ስ አስተዳደር።

ገዝጋዛ "ገዝገዝ" ስር ተመ.

ገዝሞ "ገጀሞ" ን ተመ.

ገዢ "ገዛ" ስር ተመ.

***ገዢ**

ጌጥ ስ አንድን ነገር ለማስዋገድ የሚያገለግል እንደ ወርቅ፣ ብር፣ አልማዝ፣ ጥልፍ፣... ያለ ነገር።

ጌጠኝ ቅ በጌጥ የተዋበ።

ጌጣጌጥ ስ ልዩ ልዩ አይነት ጌጥ።

ተጌጠ ግ በጌጥ ተዋበ+አማረ።

ተጌያጌያጠ ግ ተሸቀረቀረ፣የተለያዩና የሚያሳምሩ ነገሮችን በመጠቀም ተዋበ።

አጌጠ ግ ተሸላለመ፣ አማረ፣ ተዋበ።

አስጌጠ ግ በጌጥ እንዲያምር ወይም እንዲዋብ አደረገ።

ገደቢስ "ገድ" ስር ተመ.

ገደለ ግ 1. ሀይወት አጠፋ፣ እንዲሞት አደረገ። 2. እንዳይኖር አደረገ፣ አጠፋ (ስሜትን፣ ሞራልን፣...)። 3. እንዳይከናወን አደረገ። ስራውን ገደለው። 4. ጎዳ፣ አደከመ። ፀሃዩ ገደለው።

ገዳይ ቅ የሰው ሀይወት ያጠፋ(ሰው)። 2. አዳኝ። ገዳዩ ምሆን ገድሎ ተመሰለ።

ግዳይ ስ በጦርነት የተሳተፈ ሰው ጠላት ለመግደሉና የጀግንነት ስራ ለመፈፀሙ የሚጠቅሰው ማስረጃ፣ የሚያቀርበው ምርኮ ወይም አዳኝ እድፍ የሚያቀርበው አውሬ፣ እንሰሳ ወይም ከታደነው እንሰሳ ወይም አውሬ አካል ላይ ተወሰደ ለማስረጃነት የሚቀርብ ምልክት።

ግዳይ ጣለ በጦርነት የተሳተፈ ሰው ስለፈፀመው ጀብድ ምስክር በመጥቀስ በሽለላና በቱከራ ተናገረ ወይም ምርኩውን አቀረበ ወይም አዳኝ ያደነውን አቅርቦ አሳየ።

ግድያ ስ 1. የግድደል ተግባር። 2. ሽጌያ፣ ርብርብ፣ ትግል። እቃውን ያገኘሁት በሰንት ጉድያ ነው።

ተገደለ ግ እንዲሞት ተደረገ።

ተጋደለ ግ አንድ ነገር ለማግኘት ወይም ለመፈፀም ከፍተኛ ጥረት አደረገ፣ በጣም ታገለ፣ ተሟጧተ።

ተጋዳይ ቅ ለአገር ነፃነትና ለክብር ወይም ለቆመሰት አላግ ሲል ሀይወቱን አሳልፎ የሚሰጥ።

ተጋድሎ ስ አንድን አላግ ለማሳካት የሚደረግ ከፍተኛ ትግል።

አጋደለ ግ አሻማ፡ አራተተ፡ አታገለ።

ገደል ስ 1. ፅሃ ወይም ሌላ ነገር የዞረበረውና ወደታችና ወደጎን ርዝመት ያለው ቦይ፡ አዘቅት፡ 2. ከተራራ ሜፍ እስከ ግርጌ ያለ የመሬት አካል።

ገደል ገባ 1. ተበላሽ፡ ያለውጤት ቀረ። 2. ትልቅ ችግር ላይ ወይም ስህተት ላይ ወደቀ። 3. ከገደል ሜፍ ላይ ወደ ታች ወደቀ።

ገደላገደል ገደል የበዛበት።

የገደል ማሟቶ ስ 1. በገደል ወይም እንደ ገደል ባለ ነገር አካባቢ ሲጮሁ ከገደሉ ጋር ተጋጭቶ የሚመለስና በተመሳሳይ መልክ የሚሰማ ጨህት፡ ድምፅ። ት 2. (ዘይ.) የራሱን ሳይሆን የሌላ ሰው ሃሳብ የሚያስተጋባ (ሰው)።

ገደላማ ት ገደላገደል።

ገደም ግ ገዳም እንዲሆን አደረገ።

ገዳም ስ መነኩሳት ከአለማዊ ኑሮ ተገለለው በገዳማቸው በርአትና ደንብ አየተዳደሩ የሚኖሩበት ቤተክርስቲያን ያለበት ቦታ።

ገዳም ገባ አለማዊ ኑሮን በመተው መንፈሳዊ ኑሮን ለመኖር ገዳም ውስጥ መቀመጥ ጀመረ። መነ።

የገዳም አባት ስ የገዳም ሹም፡ የመነኩሳት አስተዳዳሪ፡ አበምኔት።

ተገደመ ግ ገዳም ሆነ።

አስገደመ ግ ገዳም እንዲሆን አስደረገ።

*ገደመ

ገደማ ስ አካባቢ፡ ወደ ሁለት ሰአት ገደማ ይመጣል / ቤቱ ወደ ፒያሳ ገደማ ነው።

ጋድሚያ ት (ስድብ) እንትልፋም፤ ሰነፍ።

ጋድም ስ ርብራብ።

ግድም ስ ገደማ።

ተጋደመ ግ 1. ወደ ጎን በቁመቱ ተዘረጋ። 2. ተኛ።

ተገዳደሙ (ነውር) የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ።

አጋደመ ግ በቁመቱ አስተኛ፤ ዘረጋ።

አጋደመው 1. ዘረጋው፡ በቁመቱ አስተኛው። 2. ጣልቅ፡ ዘረረው።

አግዳሚ ስ 1. አግዳሚ ወንበር። 2. ወደጎን በቁመቱ ተዘርግቶ የሚቀመጥና ለተለያየ ግልጋሎት የሚውል (አጣናብረት፡...) ።

አግዳሚ ወንበር ስ ወደ ጎን ቁመቱ ረዥም ሆኖ ብዙ ሰው ሊያስቀምጥ የሚችል ወንበር።

አግድመት ስ ሽቅብ ወይም ቁልቁል ሳይሆን በጎን በኩል የሚያስኬድ መንገድ።

አግድም ት ቀጥ ብሎ ሳይሆን ወደጎን። የጥፋ አበቃቀለ አገድም ነው።

አግድም አየ በንቀት አየ ወይም ተመለከተ።

አግድም አደግ (ስድብ) ሳይቀጣ ያደገ፤ ባለፈ።

አግድሞሽ ስ 1. አግድመት። 2. ወደ ጎን።

*ገደረ

ተገደረ ግ ታበየ፡ በኩራት ተወጠረ።

ተገዳደረ ግ 1. ዝ.ክ. 2. ተፍካክረ(እኔ እበልጥ እኔ እበልጥ በማለት)።

ተግዳሮት ስ 1. ትእቢት፡ ማንላለብኝነት። 2. ሽመጥ።

*ገደረደረ

ግድርድር(ገደርዳራ) ት አንድን ነገር ለማድረግ፡ ለማግኘት፡... እየፈለገ እንደማይፈልግ መስሎ የሚቀርብ፤ ፍላጎቱን የማደብት ወይም አቅሙ ከሚፈትድለት በላይ ለማድረግና ያለው ለመምሰል የሚጥከር።

ተግደረደረ ግ 1. አንድን ነገር ለማድረግ ወይም ለማግኘት እየፈለገ እንደማይፈልግ መስሎ ቀርቦ፤ ፍላጎቱን ደብቀ። 2 ሳይኖረው እንዳለው መስሎ ቀርቦ (ሃብት፡ ንብረት)።

ተግደርዳሪ ት ግድርድር።

አግደረደረ ግ 1. በልቡ እየፈለገ በአቶ አልፈለገው ወይም አላደርገም የሚልን ሰው እሺ እንዲል ደጋግሞ ለመነ፤ ጠየቀ። 2. ለተወሰነ፤ ለጥቂት ጊዜ አቀየ። ያለኝ ገንዘብ እስከ ደመወዝ ያገደረድረኛል።

አያማደረድርም 1. ያለው አነስተኛ ነው፤ ለብዙ ጊዜ አይበቃም። 2. አያከራም።

ገደቦ ግ 1. አገደ፡ ገታ፡ ከሰለለ። 2. ወሰነ፤ ገደብ አበጀ። 3. ግድብ ሰራ፤ ከተረ።

ገደብ ስ 1. ልክ፡ መጠን፤ ወሰን(የጊዜ፤ የውለታ፡...)። 2. ማእቀብ።

ገደቡ ተነሳ ታግዶ ወይም ተከልክሎ የነበረው ነገር እንዲካሄድ፤ እንዲከናወን ተፈቀደ።

በገደብ 1. ልቅ ባለሆነ ሁኔታ፤ በውሉን (የጊዜ፤ የግንኙነት)። 2 በተወሰነ ወለታ። ጣሩ ሁለተኛ ሲጋራ ሳያወስ ቃል ገብቶ በገደብ ታረፈ።

ግድብ ስ ውሃ መጠነና ከፍታው ጨምሮ ጉልበት ኖርት ለሃይድሮ ኢሊክትሪክ ሃይል ማመንጫነት እንዲያገለግል ወይም የውሃ እጥረት በሚኖርበት ወቅት ውሃ አጠራትሞ ለማቀድ ሲባል ወይም ውሃ ወደ አልተፈለገ አቅጣጫ እንዳይፈለ ለማድረግ ወይም ውሃውን ለእርሻ ሰራ ለማዋል በአፈር፡ በአሽዋ ወይም በድንጋይ ወይም በሲሚንቶ ተገንብቶ የሚሰራ መከለያ፡ ማገጃ፡

መከተሪያ።

ተገደበ ግ ገድብ ተሰራለት (ውሃ)።

ገደደ¹ ግ ጠመመ፤ ዘመመ።

ገዳዳ ት ጠማማ፤ ወልጋዳ፤ ዘመም ያለ።

ተንጋደደ ግ ተጣመመ፤ ዘመም አለ።

አንጋደደ ግ 1. ተንጋደደ። 2. አጣመመ፤ ዘመም አደረገ።

ገደደ² ግ ቸገረ። የሱ ነገር መቸ ገደደኝ።

ግዳጅ ስ 1. ከራስ ስሜትና ፍላጎት ውጪ በሆነ ተፅእኖ እንድን ተግባር የማከናወን ሁኔታ ። 2. በመንግስት፣ በፖለቲካ ድርጅት፣...ትእዛዝ መሰረት የሚፈፀም የጦርነት፣ የአሰሳ፣ የጥበቃ፣... እንቅስቃሴ።

ግዳጅ ሃይል (ግዳጅ ላይ ነው) ለውጊያ ወደ ጦር ሜዳ ሃይል።

ግዴታ ስ 1. መሆን ወይም መፈፀም ያለበት፣ የማይቀር ነገር። 2. ሃላፊነት። ልጅን የማባደግ ግዴታ አለበት። 3. ግዳጅ።

ግዴታ ገባ እንድን ነገር ሊፈፀም ወይም ሊያደርግ ተዋዋለ፣ ተስማማ፤ ቃል ገባ።

ግድ 1. ውዴታና ፈቃደኝነት የሌለበት። 2. መሆን ወይም መፈፀም ያለበት፣ የማይቀር፣ አስፈላጊ። ግድ ሆኖብኝ ለገጅ ላልመጣም ነበር ፤የሱ መምጣት ግድ ነው።

በግድ ያለፍላጎት፣ በማስገደድ።

የግዱን ሳይፈልግ፣ አማራጭ ሲያጣ።

ግድ አለ አስቸገረ፣ አስወገደ ያዘ። ስለ ጋር ለገደሃድ ግድ አለኝ።

ግድ የለም 1. የዛቻ አነጋገር። ግድ የለም ላሁን ብታመልጠኝ በሂሳ አገኝሃለሁ። 2. ይሁን፣ ምንም አይደለም (መስማማትን፣ ቅር አለመስኘትን ለመገለፅ)። 3. አታከብ፣ አትወኔት እኔ አፈፀመዋለሁ ለማለት የሚነገር።

ግዴለሽ ት ቸላ ባይ፣ ቸልተኛ፤ ሃሳብ የለሽ።

ተገደደ ግ ያለፍላጎቱ፣ በሃይል ወይም በትእዛዝ እንዲያደርግ ሆነ።

አስገደደ ግ ያለፍላጎት፣ በሃይል ወይም በትእዛዝ እንዲፈፀም ወይም እንዲከናወን አደረገ።

ገደገደ (ገረገደ) ግ 1. አቆመ፣ ተከለ (የእንጨት አጥርን ወይም ግድግዳን)። 2. አቆመ፣ ገተረ(ባልሆነ ቦታ ወይም ሁኔታ)። 3. ቆዳን ወጥሮ በቸካል መታ።

ግድግዳ ስ ወደ ላይ ቀመት ወደ ጎን ርዝመት እንዲኖረው ተደርጎ ከእንጨት ወይም ከጡብ ወይም ከብሉኪት፣... የሚሰራ የቤት ወይም የሀንፃ ጎንፍ ቀመት ወይም ከፍሎችን ለመከፋፈል፣ ለመለያየት ወይም እንድን ነገር ከሌላው ለመለየት የሚያገለግል መከለያ።

የግድግዳ ሰኣት ስ ገድገዳ ላይ የሚሰቀል ትልቅ ሰኣት።

የግድግዳ ወረቀት ስ በቤት ውስጥ ገድገዳን ለማስገጥ ሙሉ በሙሉ ገድግዳው ላይ የሚለጠፍ ወረቀት።

ተገደገደ ግ 1. ቆመ፣ ተተከለ(የአጥር ወይም የግድግዳ እንጨት)። 2. ቆመ፣ ተገተረ (ባልሆነ ቦታ ወይም ሁኔታ)። 3. ተወጠረ(ቆዳ በቸካል)።

*ገደገደ

ገድጋዳ ት 1. ተጥ ብሉና ሚዛንን ጠብቆ መቆም ወይም መራመድ የማይችል፤ የሚወዛወዝ። 2. ፊደሎችን እየቆጠረና እየጎተተ የሚያነብ ወይም የሚናገር።

ተገደገደ(ተንገደገደ) ግ ተጥ ብሉና ሚዛንን ጠብቆ መቆም ወይም መራመድ ተሳነው፣ ተውተረተረ።

አንገዳገደ(አንገደገደ) ግ ተጥ ብሉና ሚዛንን ጠብቆ መቆም ወይም መራመድ እንዳይችል አደረገ፣ አውተረተረ።

ገደፈ¹ ግ 1. ያም ፈታ ወይም ፈሰከ ወይም ጊዜው ሳይደርስ ያምን ሻረ። በላ። 2. ሲያንብ ወይም ሲፅፍ ፊደልን ወይም ቃልን ተወ። ዘለለ።3. በኮከብ ቆጠራ ጊዜ አንድን የተወሰነ ቁጥር ለሌላ ለተወሰነ ቁጥር አካፍሎ ቀሪውን ያዘ።

ግዱፍ ት ተቀንሶ እንዲወገድ የተደረገ የቁጥር መጠን (በኮከብ ቆጠራ ስሌት ጊዜ)።

ግደፈት ስ በመጻፍ ወይም በማንሰብ ጊዜ ፊደልን ወይም ቃልን በመርሳት ወይም በመዝለል የሚፈፀም ስህተት ወይም ሌላ ማንኛውም ስህተት።

ተገደፈ ግ 1. በንብብ ወይም በዕህፈት ጊዜ ፊደል ወይም ቃል ተዘለለ ወይም ተተወ። 2. አንድ ቁጥር ለሌላ ቁጥር ተካፈለ (የኮከብ አቆጣጠር ስሌት)።

አገደፈ ግ እንዲፈሰክ ወይም ያም እንዲፈታ አደረገ (ምግብ በማቅረብ፣ በመስጠት)።

አስገደፈ ግ 1. ጊዜው ሳይደርስ ያምን አስትቶ አሰበላ፤ አስሻረ። 2. አገደፈ።

ገደፈ² "ደገፈ" ን ተመ.

ገዲ "ገዴ"ን ተመ.

ገዳም "ገደመ" ስር ተመ.

ገዳም "ገድ" ስር ተመ.

ገዳይ "ገደለ" ስር ተመ.

ገዳዳ "ገደደ" ስር ተመ.

ገዴ (ገዲ) ስ ደረቀ ነው፤ጀርባው ጥቁር፣ ጥፍፍ ቆላ፣ የሆነና እንደ እባብ፣ አይጥ፤...

የመሳሰሉትን የሚመገብ የአዋራ አይነት (በእሉን አዋራ ስር ተመ.)።

ገድ ለ ጥሩ እድል ወይም ጥሩ አጋጣሚ።

ገድ በለኝ የሚተላለው አጋጣሚ፣ እንቅስቃሴ፣ ... የተቃና ወይም የተሳካ እንዲሆን ጀምሮለኝ (ምግብ ወይም መጠጥ በመጋበዝ ወይም የሚሸጠውን እቃ የመጀመሪያ ገዢ ሆኖ በመግዛት+...)።

ገደቢስ ት እድል ቢስ።

ገዳም ት ጥሩ እድል የሚያጋጥመው፣ እድለኛ።

ገድል ለ 1. (ከር.) ገድታን ወይም ሰማእታት ስለሃይማኖታቸው የተቀበሉት ችግር፣ ፈተና፣...። 2. ገድታን ወይም ሰማእታት ስለሃይማኖታቸው የተቀበሉት ችግር ፈተናና የሀይወት ታሪካቸው የተገፈበት መፅሃፍ።

ገድለኛ ት የሚያስገርም፣ የሚያስደንቅ፣ ተአምር፣... ስራ የሚሰራ፣ ተአምረኛ።

ገድል ተሰራ ተአምር ተሰራ ወይም ታየ።

ገድጋዳ “ገደገደ” ስር ተመ.

ገጅራ ስ ቀንጨራ።

ገገመ ግ (ያራዳ አነ.) ችክ አለ፣ ድርቅ አለ።

ገገማ ት 1. ደረቅ፣ ችክ። 2. ያልሰለጠነ።

***ገገመ**

ገመምተኛ (ገገምተኛ) ት በቅርብ ጊዜ ታሞ የነበረና እየተሻለው ወይም እየዳነ ያለ በሽተኛ። **አገገመ** ግ ተሻለው፣ እየዳነ ነው (በሽተኛ)። **ማገገሚያ** ስ ታሞ የነበረ ሰው በደንብ እስኪድን ድረስ የሚያስፈልገው የምግብ አይነት ወይም የሚቆይበት ቦታ።

ገገረ ግ ፈሳሽ የነበረው ነገር ረጋ፣ ጠጣር ሆነ።

ግግር ት 1. ፈሳሽ የነበረና ወደ ጠጣርነት የተለወጠ፣ የረጋ (ለምሳሌ ግግር በረዶ)። 2. (ዘይ.) ዝምታ የሚያበዛ።

ገጠመ ግ 1. ከደነ፣ ዘጋ። 2. ልክክ አለ፣ በደንብ ተከደነ። 3. ተለያይቶ የነበረውን የአንድ አካል ክፍል እያያዘ፣ ሰካ፣ አንድ አደረገ። **የመሳሪያ ሳካል ገጠመ**። 4. ተስማማ፣ አንድ ሆነ፣ ልክ ሆነ። 5. ተወዳጅ፣ ባደኛ ሆነ። 6. አገኘ፣ ደረሰ፣ አጋጠመ። **እንዲህ ላይነት ነገር ገጠመኝ** **ላያውቅም**። 7. ጦርነት፣ ሙግት፣ ትግል፣ በድብ፣... (ከተቃራኒው ወይም ከተፎካካሪው ወገን ጋር) አካሄደ። 8. ግጥም ደረሰ። 9. ቤት መታ(ግጥም)።

ገጣሚ ስ ግጥም የሚደርስ።

ገጠመኝ ስ ያለፈ ዮኑሮ ወይም የሀይወት ልምድ፣ ተሞክሮ።

ግጥሚያ ስ ውድድር፣ ፋክከር(ለምሳሌ የእግር

ኳስ ግጥሚያ)።

ግጥም ስ 1. ስምም ወይም አንድ መሆን። **ከልጅ ጋር ግጥም ናቸው**። 2. ዝግ፣ ቁልፍ፣ እሽግ። 3. በስንገ በስንገ እየሆነና ቤት እንዲመታ እየተደረገ የሚዘጋጅ ግጥም ወይም ፅሁፍ።

ግጥም ደረደረ ግጥም ደረሰ።

ግጥም ደርዳሪ ግጣሚ።

ግጥም አለ ግ 1. ሞላ፣ ጤም አለ። 2. ደንገት ተገኘ። 3. ነፍሱ ከሰጋው ተለያየ ወይም የሞተ ያህል ራሱን ሳተ።

ግጥም አድርጎ በደንብ አድርገ። **ግጥም አድርጎ በሀገጥም አድርጎ አሰረ / ግጥም አድርጎ ጠጣ**።

ግጥምጥም አለ ግ 1. ደንገት ተገኘ። **ዝያ ላይ ደንገት ከድሮ ባደኛሪ ጋር ግጥምጥም ላልገ**። 2. ተሳካ (ለአንድ ጉዳይ የሚያስፈልጉ የተለያዩ ነገሮች በተመሳሳይ ጊዜ በመገኘትና በመከናወን)።

ተገጣጠመ ግ 1. ደንገት ተገኘ። 2. አንድን የተወራ ውሸት፣ ሃሚት፣... ለማጣራት ወራውን ወይም ሃሚቱን ካወራው ሰው ጋር የተወራበት ሰው ፊት ለፊት ተገናኝቶ ተነጋገረ። 3. የተለያዩ ነገሮች ወይም ሁኔታዎች በተመሳሳይ ጊዜ ወይም ሁኔታ ተፈፀሙ። 4. ተሳካ (ለአንድ ጉዳይ የሚያስፈልጉ የተለያዩ ነገሮች በተመሳሳይ ጊዜ ማከናወን ተቻለ)።

ተገጣጣሚ ት ተሰካክቶ አንድ አካል የሚሆን ወይም ሊፈታቱና ሊለያዩ የሚችሉ ትናንሽ ክፍሎች ያሉት። **ተገጣጣሚ ላልጋ / ተገጣጣሚ ቤት**።

ተጋጠመ ግ 1. ተፋለመ፣ ተዋጋ። 2. (ስፖ.) ተወዳደረ፣ ተፎካከረ፣ ተጫወተ።

ተጋጣሚ ስ ተወዳዳሪ፣ ተፎካካሪ (በስፖርት ወዋታዎች)።

አገጣጠመ ግ 1. አገኘ፣ ፊት ለፊት አቀራረበ(የተወራውን ሃሚት ወይም ውሸት፣... ለማጣራት ሲባል አውራውንና የተወራበትን ሰው)። 2. የ “አጋጠመ”ን 2ኛ ፍቺ ተመ.

አጋጠመ ግ 1. አገኘ፣ ፊት ለፊት አቀራረበ (የተወራውን ሃሚት ወይም ውሸት ለማጣራት ሲባል አውራውንና የተወራበትን ሰው)። 2. አንድ ድርጊት፣ ሁኔታ ደንገት ሆኖ ደረሰ። **ችግር አጋጠመ / እድል አጋጠመ**። 3. የሞተ ሰውን ገዘ፣ አስተካከለ (አይኑን፣ አፋኑን፣... በመዝጋት)።

አጋጣሚ ት ሳይታሰብ በድንገት የሚደርስ፣ የሚገኝ (ጥሩ ወይም መጥፎ ነገር)።

ገጠር ስ ከከተማ ውጪ የሆነ ቦታ፣ ባላገር።

ገጠሬ ለ ሰጠጠር ሄሪ የሆነ፤ ባላገር።

ገጠቢ ግ 1. በመምለጥ ወይም በመላጥ አቆሰለ። 2. ወጣ ገባ አድርጎ ቆረጠ ወይም ላጩ(ለምሳሌ ፀጉርን)። 3. ከመጠን በላይ ቆረጠ፤ካጩ(ለምሳሌ ሳርን)። 4. ገረፈ። ደበደበ፤ መታ(በአለንጋ፣ በጅራፍ...)።

ገጣባ ለ 1. የጋማ ከብት ጀርባ ላይ የሚገኝ ቀስል። ት 2. ጀርባው ላይ የተላጠ ወይም ቀስል ያለበት(የጋማ ከብት)። 3. (ስድብ) መላጣ።

ግጥብ ት 1. ተልጦ የቆሰለ (የጋማ ከብት ጀርባ)። 2. ሳርና ትጠል።... የሌለበት ወይም የተመለጠ (መሬት)።

ገጠገጠ¹ ግ በብዛት ደረደረ። *አምስቱም ጣቶፎ ላይ ተለበት ገጥግጥለች።*

ተገጠገጠ ግ 1. በብዛት ተደረደረ፤ ተከማቸ *ተግሬው አፈራሹ ውስጥ ተገጥግጧል።* 2. ግጥም ብሎ ጥላ፤ ጢም አለ። *አፈራሹ በሰው ተገጥጧል።*

ገጠገጠ² ግ ጠባ፤ መጠመጠ (ጡትን፣ ጡጦን፤...)።

ገጠጠ ግ 1. አፈንግጦ ወይም ወደ ውጪ ወጣ ብሎ ታየ (ለምሳሌ ጥርስ)። 2. (ዘይ.) ግልፅ ሆኖ ወይም ፈጠ ታየ።

ገጣጣ ት 1. ጥርሱ ወደ ውጪ ወጣ ብሎ የሚታይ። 2. መሳት የሚያበዛ፤ መገለጢጥ።

አገጠጠ ግ 1. ገጠጠ። 2. ሳቀ፣ ገለፈጠ።

***ገጠጠ**

ተንጋጠጠ ግ ወደ ላይ ቀና አለ (አንገት)።

አንጋጠጠ ግ 1. ወደ ላይ ቀና አለ። ወደ ሰማይ አየ። 2. አንገቱን አሰገገ፤ አረዘመ (ለማየት)።

ገጣሚ “ገጠመ” ስር ተመ.

ገጣባ “ገጠቢ” ስር ተመ.

ገጣጣ “ገጠጠ” ስር ተመ.

ገጥ “ገፅ”ን ተመ.

ገጪ ግ 1. መታ፤ ለተመ፤ አሳተመ። 2. የግጭት አደጋ አደረሰ።

ግጭት ለ 1. ጥል፤ ጠብ። 2. አንድ ተሽከርካሪ ሌላ ተሽከርካሪን ወይም ሰውን፤ እንስሳን፤ ንብረትን፤... በመግጨቱ የተነሳ የሚፈጠር አደጋ።

ተገጪ ግ የግጭት አደጋ ደረሰበት።

ተጋጪ ግ 1. ተሳተመ፤ የግጭት አደጋ አደረሰ ወይም ደረሰበት። 2. ተጣላ።

አጋጪ ግ 1. አሳተመ፤ እንዲጋጭ አደረገ። 2. መታ። 3. አጣላ፤ አራብሸ።

***ገጪገጪ**

ተንገጪገጪ(ተንገጫገጪ) ግ ሲወዛወዝ ወይም ሲነቃነቅ ድምፅ አሰማ።

አንገጪገጪ(አንገጫገጪ) ግ ወዘወዘ ወይም አነቃነቀ (ለምሳሌ በከረከንቸ ላይ የሚሸከረከር መኪና)።

ገፅ (ገጥ) ለ 1. ፊት፣ መልክ። 2. በፊት በኩል (የጀርባ ተቃራኒ) ። 3. የመፅሃፍ፣ የጋዜጣ ቅጠል ወይም ወረቀት ወይም የአንድ ቅጠል ወረቀት አንደኛው ወገን።

ገፅ በረከት ለ ሰጠታ፤ እጅ መንሻ፤ መታያ።

ገፅ ባህርይ ለ በልቦለድ፣ በትያትር፣...ድርሰት ውስጥ የሚገኝ ሰው(ለምሳሌ ፍቅር እስከ መታብር በተባለው መፅሃፍ ውስጥ ከሚጠቀሱት ሰዎች መካከል ጉዱ ካሳ አንዱ ገፅ ባህርይ ነው)።

***ገፈለለ**

ተንገፈለለ ግ 1. በጣም ረዥም ሆነ፤ ተንቀጥለለ። 2. ቁመቱ ከሚገባው በላይ የረዘመ ሆኖ ፍሬ ሳይዝ ቀረ (ለምሳሌ በቆሎ)።

***ገፈለፈለ**

ግንፍልፍል(ግፍልፍል) ለ አየፈላ ባለ ወጥ ውስጥ እንጀራ በትላልቁ ቆረሰ ቆረሰ አድርጎ በመወመርና በማደባለት የሚዘጋጅ ምግብ።

ተግፈለፈለ ግ 1. ተፍለተለ፤ ተንተከተከ (ወጥ)። 2. ግንፍልፍል ተዘጋጀ።

አግፈለፈለ ግ 1. አፈላ፤ አንተከተከ(ወጥን፣ ግንፍልፍልን)። 2. ግፍልፍል አዘጋጀ።

ገፈራ ለ የፈረሰና የበቅሎ መኖ።

ገፈተረ ግ በሃይል ገፋ፤ አሸቀነጠረ።

ገፈት(ገፈታ) በጠላ ላይ የሚንሳፈፍ የአሻር፣ የብቅል፣ የጌሽ ያልደቀው ክፍል፣ ቁርጥራጭ።

ገፈት ቀማሽ የአንድ ችግር፣ መከራ፣... የመጀመሪያው ተጠቂ፤ አሳር ቀማሽ።

ገፈታም ት (ስድብ) ሰካራም።

ገፈገፈ ግ ለረዥም ጊዜ ሳያቋርጥ ከፈለ(አጭን፣ ክፍያን፤...)።

***ገፈገፈ**

ግፍጥፍ አለ ግ ተንገፈገፈ።

ግፍጥፍ አደረገ ግ አንገፈገፈ።

ተንገፈገፈ ግ ተማረረ፤ ተንገሸገሸ፤ ሰለቸ።

አንገፈገፈ ግ አንገሸገሸ፤ አሰለቸ።

***ገፈጠጠ**

ግፍጥጥ(ገፍጣጣ) ት (ስድብ) ሆዱ የተንዘረጠጠ ወይም ትልቅ የሆነ።

ግፍጥጥ አለ ግ ተንገፈጠጠ።

ግፍጥጥ አደረገ ግ አንገፈጠጠ።

ተንገፈጠጠ ግ ተንዘረጠጠ ወይም ትልቅ ሆነ (ሆድ)።

አንገፈጠጠ ግ አንዘረጠጠ (ሆድን)።

እንግዳጥ ት ሆዱ የተንዘረጠጠ።

ገፈፈ ግ 1. ቆዳን ከስጋ ለየ። 2. ልብስን ከሰውነት ላይ አነሳ። 3. ቀማ፣ ዘረፈ። 4. ለቀቀ፣ ደበዘዘ(ቀለም)። 5. ገለጠ(ዳመና)። 6. ስልጣንን ወይም ማእረግን ቀማ፣ ሻረ።

ገፈፋ ስ ዝርፊያ፣ ትማያ።

ገፋፊ ት ቀማኛ፣ ዘራፈ።

ገፋ ግ 1. ገፈተረ፣ ወረወረ። 2. ፎቀቅ አደረገ፣ ወደፊት አስጠጋ። 3. ናጠ፣ ወዘወዘ (ወተት ያለበትን እቃ)። 4. ወደ ፊት አመራ፣ ሄደ። 5. አየተሰራ ወይም አየተከናወነ ሃደ (ሰራ)። 6. አየወመረ ወይም አየተለቀ ሃደ(ሆድ)። 7. ረዘመ። 8. ስረምቱ ገፋ። 8. በደለ፣ አንገላታ። 9. ወመረ። ለድግሎ ለማፋ ሂደ።

ገፍቶ መጣ ሳይፈለግ በራሱ መንገድና ሁኔታ ሆነ ወይም መጣ።

ግፋ ቢል ቢበዛ፣ ቢወጥር፣ የባለ ቢመጣ።

መግፊያ ስ የወተት መናጫ።

ገፊ ት አደጋ ወይም ችግር የደረሰው እቡ በአካባቢው በመኖሩ ወይም በመገኘቱ ምክንያት ነው ተብሎ የሚታመንበት ነገር ወይም ወላጆቹ፣ ዘመዶቹ፣... ስሞት አልተውበት ብቻውን የቀረ ፣ ገደ ቢለ ።

ገፊያ ስ ከሰው ብላትና ከመጣበብ የተነሳ የሚፈጠር ትርምስ፣ ትንትንቅ።

ገፊት ስ ጉትነታ፣ ተፅእኖ፣ ንቅናቄው የውጭ ገፊት አለበት።

ግፍ ስ አንዱ በሌላው ላይ የሚያደርሰው ወይም የሚፈፅመው በደል፣ ክፉ ስራ።

ግፍ ዋለ ክፉ አደረገ፣ ግፍ ሰራ፣ በደል ፈፀመ።

ግፈኛ ት እቅም አለኝ ብሎ ሌላን የሚበድል፣ ግፍ የሚሰራ።

ገፋፋ ግ በል በል አለ፣ አበረታታ፣ ጎተጎተ (አንድን ድርጊት እንዲፈፅም)።

ተገፋ ግ በደል ወይም ግፍ ደረሰበት።

ተገፋፋ ግ በል በል ወይም አድርግ አድርግ ተባለ፣ ተበረታታ፣ ድፍረት አገኘ(አንድ ድርጊት እንዲፈፅም)።

ተጋፋ ግ 1. ተቀናቀነ፣ ተዳፈረ። ስልጣን ተጋፋ። 2. ትርምስ ወይም ትንትንቅ ባለበት ቦታ ገብቶ ከመጣበብ የተነሳ ተገፈታተረ።

እጋፋ ግ እንዲጋፋ ምክንያት ሆነ።

ገፋፊ "ገፈፈ" ስር ተመ.

ገፋፋ "ገፋ" ስር ተመ.

ገፍ ት ብዙ። ስንድር ዝናቡ ገፍ ነው።

በገፍ በብዛት።

ገፍጣጣ "ገፈጠጠ" ስር "ግፍጥጥ"ን ተመ.

ጉ የ "ግ" ፊደል ካለበ ዘር።

ጉለንታ "ጎለንታ"ን ተመ.

ጉሊት¹ ስ 1. ያልደቀቀ አፈር፣ ዓል። 2. በምስጥ የተሰራ ጉብታ።

ጉሊት² "ጎለተ" ስር "ጉልት"ን ተመ.

ጉላንጆ ት 1. በቀላሉ የማይታገኝ፣ መንቻክ ሲጋ። 2. (ዘይታ፣ ስድብ) ፀባዩ መጥፎ የሆነ፣ ችክ።

ጉል "ጎል"ን ተመ.

ጉልህ "ጎላ" ስር ተመ.

ጉልላት ስ ብዙውን ጊዜ ክብ ሆኖ በተሰራ ቤት ወይም በቤተክርስቲያን አናት ላይ የሚደረግ ድቡልቡል ወይም ክብ ወይም የአካለል ወይም የዘውድ ቅርፅ ያለውና ከቀርቆር ፣ ከሸክላ፣... የሚሰራ ጌጥ።

ጉልማ "ጎለመ" ስር ተመ.

ጉልምስና "ጎለመስ" ስር ተመ.

ጉልበተኛ "ጎለበተ" ስር ተመ.

ጉልበታም ዝ.ኪ.

ጉልበት ዝ.ኪ.

ጉልባን ስ የሳቂላ ክክ ከሰንደ ወይም ከተፈተገ ገብስ ጋር አንድ ላይ ተቀቅሎ የሚዘጋጅና የፀሎተ ሃሙስ እለት የሚበላ ንፍር።

ጉልት ስ ቀደም ባለው ጊዜ ከንጉስ ይሰጥ የነበረ ርስት።

ጉልተኛ ት ባለጉልት።

ጉልት "ጎለተ" ስር ተመ.

ጉልቻ ዝ.ኪ.

ጉልድም "ጎለደመ" ስር ተመ.

ጉልድፍ "ጎለደፈ" ስር "ጎልዳፋ"ን ተመ.

ጉልጎላ(ጉልጎላ) "ጎለጎላ" ስር ተመ.

ጉልጥምት ስ 1. የጉቶ ቂጥ። 2. የቅልጥም ጓፍና ጓፍ፣ የአጥንት ራስ።

ጉሎ(ቃጭማ) ስ ቅጠሉ ሰፋፊ የሆነና ፍሬው ዘይት የሚወጣው የእፅዋት አይነት።

የጉሎ ዘንግ (ዘይታ)ጥንካሬ የሌለው፣ አቅመ ቢስ።

የጉሎ ዘይት ስ ከጉሎ ተክል ፍሬ የሚዘጋጅ ዘይት።

ጉመር(ገመር) ስ ፍሬው የሚበላ፣ እንደ ሃረግ በዛፍ ላይ የሚጠመጠምና እሾህ ያለው የእፅዋት አይነት።

ጉመደው ስ እንበላትን የሚገድል የበጎታ አይነት።

ጉማ¹ ስ ለው የገደለ ሰው ለማች ወገን የሚከፍለው የገንዘብ ካሳ ወይም የነፍስ ዋጋ።

ጉማ² ት ቱራጭ፣ ሙዳ (ሰጋ)።

ጉማምላ ስ በዛህር ዳርቻ የሚበቅል ቀላ ያለና አንጓ ያለው የእወቅት አይነት።

ጉማሬ ስ ቆዳጽ በማም ወፍራምና ፀጉር አልባ የሆነ ትልቅ ጭንቅላት አጭር ጭራና አጫጭር እግሮች ያሉት በወንዝ ወይም በባህር ውስጥ ወይም አቅራቢያ የሚኖር ግዙፍ ሳረ በል አንስሳ።

ጉማሬ

ጉማሬ አለንጋ ስ ከጉማሬ ቆዳ የሚሰራ አለንጋ፣ አከርባጅ።

ጉም ስ አብዛኛውን ጊዜ በክረምት ወራት የሚታይና አልፎ አልፎ ወደታች በመውረድ የምድርን አካል ለተወሰነ ጊዜ የሚሸፍን የተነደፈ ጥጥ የሚመስል ደመና።

ጉም ለበሰ በጉም ተሸፈነ፣ ተከለለ።

የጉም ሽንት ስ 1. ከጉም ውስጥ የሚንጠባጠብና ምድርን የሚያረጥብ የዝናብ ነጠብጣብ። 2. (ዘይ.) የማይጨበጥ፣ ሾላካ (ሰው)።

የጉም ጅብ ስ 1. አካባቢው በጉም በሚሸፈንበት ጊዜ በጉሙ ውስጥ ሳይታይ በመምጣት ቀን በቀን ከብቶችን የሚበላ ጅብ። 2. (ዘይ.) ሰበታም፣ ሆዳም።

ጉምፋክ ስ እቃዎች ወደ ሃገር ውስጥ ሲገቡና ከሃገር ሲወጡ ቀረጥ የሚያስከፍልና ወደ ሃገር እንዳይገቡ ወይም ከሃገር እንዳይወጡ የተከለከሉ ነገሮችን የሚቆጣጠር የመንግስት አካል።

ጉምድ “ኅመደ” ስር ተመ.

ጉምጉምታ “ኅመድኅመ” ስር ተመ.

ጉማጅ “ኅመደ” ስር ተመ.

ጉረሮ “ጉረሮ”ን ተመ.

ጉረኖ ስ የፍየልና የበግ ማገሪያ፣ ማገሪያ።

ጉራ ስ የሌለውን አለኝ፣ የማያውቀውን አውቃለሁ፣ የማይችለውን እችላለሁ ወይም አፈፃፀሁ የማለት ወይም ያለውን፣ የሚያውቀውን፣ የማችለውን፣ የሚሰራውን፣ ...አጋኖ በማውራት የሚቀርብ የዝና ፍለጋ ንግግር ወይም ድርጊት።

ጉራውን ቸረቸረ / ነሰነሰ / ነሃ/ ነፋ/ ስለአለው ሃብት፣ እውቀት፣ ችሎታ+... በማጋነን እውረ ወይም የሌለውን አለኝ፣ የማያውቀውን አውቃለሁ፣ የማይችለውን እችላለሁ... አለ።

ጉረኛ ት የሌለውን አለኝ፣ የማያውቀውን አውቃለሁ፣ የማይችለውን እችላለሁ፣ የማያደርገውን አደርጋለሁ የሚል ወይም ስለሃብቱ፣ ስለእውቀቱ፣ ስለችሎታው... አጋኖ የሚያውራ።

ጉራማይሌ ስ 1. ሙሉ በሙሉ ሳይሆን አለፍ አለፍ ብሎ የሚነቀስ የጥርስ ንቅሳት አይነት። 2. የተለያዩ ቋንቋዎችን በማደባለቅ የሚቀርብ ድብልቅ ንግግር ወይም ፅሁፍ (ለምሳሌ የእንግሊዘኛ ቃላት እየተደባለቁበት የሚቀርብ የአማርኛ ንግግር)። 3. ቅይድ፣ ድብልቅ።

ጉራንጉር ስ እንደላብ ለመተላለፍ የማያመች፣ ጠባብና ወጣ ገባ የሆነ ስፍራ።

ጉራጅ “ኅረደ” ስር ተመ.

[የ]ጉራጌ ኅመን ስ ቀመቱ ረዘም ያለና ቅጠሉ ሰፋፊ የሆነ የኅመን አይነት።

ጉራዛ ስ ከጣጣና ከዝንጀሮ ወገን የሚመደብ፣ ጢሙና ከትከሻው ጀምሮ በግራና በቀኝ በኩል ያለው አካሉ ነጭ፣ ከአናቱ ጀምሮ እስከ ወጡ ደግሞ ጥቁር የሆነ፣ ዙሪያው ብትን ያለ ነጭ ፀጉር የከበበው ጥቁር ጅራቱ ነጭ የጣለበት ወይም ጫፉ ሳይ ብትን ያለ ነጭ ፀጉር ያለበት፣ ጥቅጥቅ ባለ ጫካ ውስጥ ውሃ አጠገብ በሚገኙ ረጃጅም ዘዴች ሳይ የሚኖርና ካንጹ ዛፍ ወደ ሌላ በረጅሙ እየተምዘገዝ መዝለል የሚችልና ጣጣ የሚያክል የዱር እንስሳ (ሰሌት) የዱር እንስሳ ስር ተመ.)።

ጉራዝማ ት ጉራዛ የሚመስል፣ የነጭና የጥቁር ድብልቅ መልክ ያለው።

ጉራ ስ ድንጋይ የበዛበት ወይም ድንጋያማ የሆነ መሬት።

ጉርምርምታ “ኅረመረመ” ስር ተመ.

ጉርምስና “ኅረመሰ” ስር ተመ.

ጉርሻ “ኅረሰ” ስር ተመ.

ጉርብትና “ኅረበተ” ስር ተመ.

ጉርና ስ የወተት ማጠራቀሚያና መናጫ እቃ።

ጉርና ሆድ (ስድብ) ቀበደድ፣ ቀፈታም።

ጉርናት “ኅረና” ስር ተመ.

ጉርዝኛ ስ መጠኑ በእንቅስቃሴ በቁና መካከል የሆነ ለአህል መስፈሪያ የሚያገለግል የስፈት እቃ።

ጉርዳ ስ ላም እንዳታረገዝ የሚያደርግ የማህፀን ችግር።

ጉርዳ ሆነች አልወለድ ያለች ላም ማህፀኗን ዘጥቶ እንዳታረገዝ የከለከላት ችግር በጉርዳ በሺ እንዲወገድላት ተደረገ።

ጉርዳ በሺ ስ አልወለድ ያለች ላም ማህፀን ውስጥ እጇን በማስገባት እንዳታረገዝ የከለከላትን ችግር የሚያስወግድ ወጊሻ ወይም ባለሙያ።

ጉርድ “ጎረደ” ስር ተመ.

ጉርዶሽ ዝከ.

ጉርጥ ስ በኣብዛኛው በመሬት የሚኖርና በመራቢያው ወቅት ውሃ ውስጥ የሚቆይ፣ ቆዳው ቫካራ የሆነ የእንቁራሪት አይነት።

ጉርጥ አይን ት(ስድብ) አይነ ፈጣጣ።

ጉርጥርጥ “ጎረጠ” ስር ተመ.

ጉርጥቱታ “ጎረጎጩ” ስር ተመ.

ጉርሮ(ጉረሮ) ስ ለመተንፈሻና ምግብን ወደ ሆድ ለማውረጃ የሚያገለግል አሸንፉ መሰል ውስጣዊ የሰውነት ክፍል።

ጉርሮው እስኪሰነጠቅ ፎህ በጣም ፎህ።

ጉርሮው ደረቀ በጣም ተጠግ።

ጉስር “ጎስረ” ስር ተመ.

ጉስቆል “ጎስቆለ” ስር “ጎስቆላን” ተመ.

ጉስጉሻ “ጉሽጉሻ”ን ተመ.

ጉሽ “ጎሽ” ስር ተመ.

ጉሽርጥ(ጉሽርጥ) ስ ስፍ. ተፍቆና ደቆ ከተቀረበ በኋላ ሴቶች እጅና እገራቸውን ለማትለም ወይም ለማስገጥ የሚቀቡት እንሰሰላ የሚመስል የእስዋት አይነት።

ጉሽጉሽ (ጉስጉሻ) ስ ከጭቃ የሚሰራ የእህል ማስቀመጫ፤ ድብኝት።

ጉበት ስ ለሰለሰ ያለና ጥቁር ቀይ ቀለም ያለው፤ ሃሞት የሚያመነጭና ደምን የሚያጣራ፤ በሆድ እቃ ውስጥ የሚገኝ የሰውነት ክፍል።

ጉበን ስ ከመዝጊያ እናት በላይ የሚገኝ የበር አግዳሚ፤ የደፍ ተቃራኒ (ሰእሉን ቤት ስር ተመ.)።

ጉባ¹ ስ ከረብታ፤ ቁልልታ፤ ጉብታ።

ጉባ² ስ የማጭድ ቅርፅ ያለው የከብት ቁስል መተኮሻ።

ጉባኢ ስ 1. በአንድ ጉዳይ ላይ ለመወያየት ወይም ለመነጋገር የሚደረግ ስበሰባ። 2. የተወሰኑ ጉዳዮችን እንዲያከናውኑ፤ ደንቦችን እንዲያወጡ፤ የማማከር ስራ እንዲሰሩ ተመርጠው ወይም ተሹመው የሚሰሩ ሰዎች ስበሰብ። 3. አንድ ጉዳይ ላይ ለመወያየት ወይም ለመነጋገር የተጠራ ተሰብሳቢ በአንድነት የሚገኝበት መድረክ።

ጉብ

ጉብታ ስ ከፍታነት ያለው ቦታ፤ ኮረብታ።

ጉብ አለ ፡ 1. ከአካባቢው ከፍ ብሎ ታየ።

2. ቁብ ብሎ ተቀመጠ ፡ ጉች አለ።

ጉብራት “ጎበረ” ስር ተመ.

ጉብር ዝከ.

ጉብታ “ጉብ” ስር ተመ.

ጉብኝት “ጎብኝ” ስር ተመ.

ጉብዝና “ጎብዘ” ስር ተመ.

ጉብጉባት “*ጎብጎብ” ስር ተመ.

ጉብጉብ “*ጎብጎብ” ስር ተመ.

ጉቦ ስ ህጋዊም ሆነ ህጋዊ ያልሆነ ጉዳይ ለማስፈፀም ህጋዊ ባልሆነ መንገድ የሚሰጡት ወይም የሚቀበሉት ገንዘብ ወይም ሌላ የአይነት ስጦታ፤ መግለጽ።

ጉቦ በላ ጉቦ ተቀበለ ወይም ወሰደ።

ጉቦኛ ት ጉቦ ካልተሰጠው ጉዳይ የማይፈፅም።

ጉተና “ጎተነ” ስር ተመ.

ጉትት “ጎተተ” ስር “ጎታታ”ን ተመ.

ጉትቻ ስ ከወርቅ ወይም ከብር ወይም ከነሃለ+... የሚሰራ የጀር ጌት።

ጉትያ ስ ቁንጮ።

ጉቶ ስ 1. ዛፍ ተቆርጦ ከሰሩ በኩል የሚቀረው የዛፍ ጉማጅ። ት 2. (ዘይ.) በጣም አጭር ሆኖ ወፈር ያለና ብዙ የማይንቀሳቀስ (ሰው)።

ጉቶ ፊት ት (ስድብ) ፊቱ ድርፋው ያለ፤ ፋንጋ።

ጉች

ጉች አለ ፡ 1. ከአካባቢው ተለይቶ ከፍ ወይም ጉብ ብሎ ታየ። 2. ቁጭ አለ።

ጉች ጉች ያለ ጡት ስ ደረት ላይ ፈርጠምና ቀጥ ብሎ የሚታይ የሴት ጡት።

ጉኒና ስ ከተፈተለ የበግ ፀጉር ወይም ከሳር ወይም ከሰሊን።... የሚሰራ፤ መሃሉ ላይ ጉትያ የሚመስል ነገር ያለበትና ብዙውን ጊዜ እረኞች የሚያደርጉት ቆብ።

ጉንቆል “ጎነቆለ” ስር ተመ.

ጉንብሰ “*ጎነብሰ” ስር “ጎንባሳ”ን ተመ.

ጉንዳን ስ በህብረት የሚኖር፤ ወደ ጥቁረት የሚያደላ መልክ ያለው መጠኑ ከቁጫጭ ከፍ የሚል ተናካሽ የነፍሳት አይነት።

ጉንዳን

ጉንዳን ነው፤ በጣም ብዙ ነው። የመገጣው ሀዝብ ጉንዳን ነው።

ጉንድል “ጎነደለ” ስር “ጎንዳላ”ን ተመ.

ጉንድሽ “ጎነደሽ” ስር ተመ.

ጉንዶ ስ ከቀንድ ወይም ከግንድ ተፈልፍሎ የሚሰራ ጥንታዊ የግር መስፈሪያ።

ጉንጉን “ ጎነጎነ” ስር ተመ.

ጉንጫም “**ጎነጫ” ስር ተመ.

ጉንጭ ዝ.ከ.

ጉንፋን ስ በመጥፎ ሽታ ወይም በብርድ ምክንያት የሚመጣ፣ የሚያስገባና የሚያሰል፣ አከታና ገፍቶ የሚያስከትል የአጭር ጊዜ በሽታ።

ጉንፋት በሰለ የጉንፋን ሀመሙ እየቀለለ መጣ፣ ለመዳን ተቃረበ።

ጉንፋናም ት የጉንፋን በሽታ በተደጋጋሚና በተከታታይ የሚይዘው።

ጉንፍ “ጎነፊ” ስር ተመ.

ጉንፍር “ጎነፍር” ስር ተመ.

ጉዝንዝ “ጎዘንዝ” ስር ተመ.

ጉዞ “**ገዝ” ስር ተመ.

ጉያ ስ 1. በጭናቅ መሃከል ወይም በብብት አካባቢ ያለው የሰውነት ክፍል።2. እቅፍ። ልጅን በጌሞ ይዛለች። 3. ከለላ፣ ጥበቃ፣ እንክብካቤ። በሰላቱ ጉያ ስር እየኖረ ምን ይነሳዋል ?

ጉደኛ “ጉድ” ስር ተመ.

ጉዳም ዝ.ከ.

ጉዳተኛ “ጎዳ” ስር ተመ.

ጉዳት ዝ.ከ.

ጉዳይ ስ 1. አንድ መፈጸም ወይም መከናወን ያለበት ስራ ወይም ተግባር። 2. ከአንድ የተወሰነ ነገር፣ ቦታ፣ ሁኔታ፣ ሰው፣...ጋ የተያያዘ ነገር። የውጭ ጉዳይ መስፈሪያ ቤት።

ባለጉዳይ ት 1. ጉዳይ ያለበት ሰው ወይም አንድ የሚፈልገው ነገር እንዲፈጸምለት ወደሚመለከተው ቦታ ሄዶ የሚጠይቅ ወይም የሚያመለክት ፣ የሚከታተል። 2. ነገሩ የሚመለከተው ወይም የሚያገባው።

ከጉዳይ አልጣፈውም ትኩረት አልሰጠውም፣ አላሳሰበውም፣ አላሰጠውም።

ጉዳዩ አይደለም 1.ግድ አይሰጠውም፣ አያሰጠውም። 2. አይመለከተውም።

ጉዳይ አስፈፃሚ /ፈፃሚ ት 1. ከአንድ የተወሰነ ስራ ጋር የተያያዙ ጉዳዮችን ለማስፈጸም ተቀጥሮ የሚሰራ። 2. አምባሳደር ባልተሾመበት ሊሞገሰ ውስጥ የአምባሳደሩን ቦታ ተክቶ የሚሰራ ሰው፣ ዲፕሎማት።

—ጉዳይ ሲያረጋግጥ ወይም የሚጎድለው (ብዙንን ጊዜ ለሰላት)። ለሰላት ላለር ጉዳይ።

ጉድ ስ 1. የሚያሳዝን ወይም የሚያሳፍር፣ የሚያስደንቅ ድርጊት ወይም ሁኔታ።

2. ያልተለመደ፣ እንግዳና አስገራሚ ነገር። 3. መጥፎን ወይም ጥሩን ነገር ለማዳከት የሚነገር ቃል።

ለጉድ የጎለተው ችግር ወይም መከራ እንዲያይ እድሜው የረዘመ።

ጉድ ሆነ መጥፎ ነገር፣ ችግር፣... አጋጠመው።

ጉድ ታየ የሚያስገርም ወይም የሚያስደንቅ ነገር ታየ።

ጉድ አወጣ ምስጢርን ወይም የተደበቀን ነገር አወጣ፣ አጋለጠ።

ጉድ አደረገው 1. የሚጎዳ ነገር፣ ችግር፣... አደረሰበት። 2. አሞኘው ወይም አጭበረበረው።

ጉድ ፈላ ያልታሰበ ወይም ያልተጠበቀ ድንገተኛ ነገር ደረሰ።

ጉደኛ ት 1. ድርጊቱ ሁሉ አስገራሚ ወይም አስደናቂ የሆነ፣ አምራች። 2. በጣም የሚያምር፣ ቆንጆ። ጉደኛ ቤት ላለው።

ጉዳም ት እንዳይታወቅበት የሚፈልገውና የሚሸሸገው ነገር ያለበት (ሰው)።

ጉድኝ ስ በደጋ አካባቢ ውሃማ በሆነ ቦታ ላይ የሚበትልና የሚበሉትን እንስሳት ሊገድል የሚችል አነስተኛ የእፅዋት አይነት።

ጉድጉድ

ጉድጉድ አለ ግ 1. በቤት ውስጥ ወዲያ ወዲህ አለ(ምግብ ለማብሰል፣ ለማትረብ ወይም ቤት ለማዘጋጀት፣ ለማፅዳት፣... ወይም አቃን ለመፈለግ)። 2. በቤት ውስጥ ምግብ ሲያበሰል ወይም እቃ ሲያዘጋጅ ወይም ሲፈልግ፣... የኩቴ ድምፅ አለማ።

ተንጎዳጎደ ግ 1. ጉድጉድ አለ። 2.(ዘይ.) በድብቅ የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ፣ ተልከሰሰ።

አንጎዳጎደ ግ 1. የ”ጉድ ጉድ አለ”ን 2ኛ ፍቺ ተመ. 2.በድብቅ የግብረ ስጋ ግንኙነት ፈፀመ፣ ተልከሰሰ።

ጉድለት “ጎደለ” ስር ተመ

ጉድባ “ጎደባ” ስር ተመ.

ጉድጓድ “ጎደጎደ” ስር ተመ

ጉድፍ “ጎደፊ” ስር ተመ.

ጉዶ ስ እንደ ጎራዴ ያለ ሆኖ ከጎራዴ አጠር ያለ ያለ ሚረዳ።

ጉጉ “ጓጓ” ስር ተመ.

ጉጉት¹ ስ ከብ ፊትና ትላልቅ እይኖች ያሉት፣ በቀን ብርሃን ግዮት ስለማይችልና በወለግ ጊዜ ብቻ የሚዘዋወር የአጭራ አይነት (በእሉን አሞራ ስር ተመ.)።

ጉጉት² "ጋን" ስር ተመ.

ጉጉግ ስ መልኳ ቡሳና ነጭ የሆነ፣ የእግሯ ጣት እንደ ጃንጥላ ቅድሆ ሆኖ የተያያዘና በውሃ አጠገብ የምትኖር የአሞራ አይነት።

ጉጉስ ስ አባራሪና ተባራሪ በመሆን ፈረሰኞች ዘንግ እየወረወሩ በመወጋጋትና በመመከት የሚጫወቱት የባህል ጨዋታ።

ጉጠት ስ 1. ብዙውን ጊዜ ብረት ቀጥቃጦች የጋለ ብረትን ለመያዝ የሚጠቀሙበት እንደ መቆንጠላ ያለ መንታ ጫፍ ያለው ብረት። 2. ለመንቀያ ወይም ምስማርን ሰርስሮ ለማውጣት የሚያገለግል ጫቶ ቀልመም ያለ ብረት።

ጉጥ "ጎጠጎጠ" ስር ተመ.

ጉጥር "ጎጠረ" ስር ተመ.

ጉጭማ ስ 1. እሳቂ (የደማ)። 2. (በድብ) ቁመቱም ሆነ አንገቱ አጭር የሆነና ወፈር ያለ ሰውነት ያለው (ሰው)።

ጉፋያ "ጎፊያ" ስር ተመ.

ጉፍታ ስ ብዙውን ጊዜ ሙሉም ሴቶች ፀጉራቸውን እስከ አንገታቸው ድረስ የሚሸፍኑበት ሻሽ።

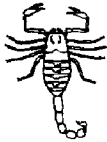
ጉፍጥጥ "ጎፊጠጠ" ስር "ጎፍጣጣ"ን ተመ.

ጊ የ"ግ" ፈደል ባልስ ዘር።

ጊርጊራ "ግርግራ"ን ተመ.

ጊታር ስ እንደከራር እየመቁ የሚጫወቱበት የኮር ዘመናዊ ሙዚቃ መሳሪያ (ስክላን) የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.))።

ጊንጥ ስ 1. በእንጨት ቅርፊትና በድንጋይ ስር የምትኖር፣ ድራቷ ረዥም ሆና ክርክር ያለውና ተናጻፊ መርዘኛ ነፍሳት። ቅ 2. (ዘይ.) ክፉ፣ መርዘኛ።

ጊዜ ስ 1. ከአለፈው እስከሁን ያለው ወደፊትም የሚመጣው ሰከንድ፣ ሰላት፣ ቀን፣ ሳምንት፣ ወር፣ አመት። 2. ከመምሸቱ ትንሽ ቀደም ብሎ ያለው ሰላት ወይም ወቅት። 3. አንድ ነገር የሚገኝበት ወይም የሚፈፀምበት ወይም የሚገኝበት ወይም የሚሰራበት ተገቢ ወቅት ወይም ሰላት። ለሁሉም ጊዜ አለው።

ለጊዜው ለአሁኑ፣ በቋሚነት ሳይሆን።

በ___ ጊዜ ___ በነበረበት ወቅት፣ ዘመን። በንጉሱ ጊዜ።

በየጊዜው ዘወትር፣ ሁልጊዜ።

በጊዜ 1. ሰላቱ ከመድረሱ በፊት፣ ቀደም ብሎ። ከቀጠረው ቦታ በጊዜ ደረሰው። 2. በጣም ሳይመሸ። ሊያመሸም ወደ ቤቱ በጊዜ ይገባል።

በጊዜው በዘመኑ፣ በሰላቱ ።

ባለጊዜ ቅ ወቅቱ የፈተደለት ወይም የተመቻቸለት፣ ባለመብት።

ከጊዜ ወደ ጊዜ ከአለት ወደ እለት፣ ከቀን ወደ ቀን። ከጊዜ ወደጊዜ ሁኔታው እየተቀየረ መጣ።

ያለጊዜው ወቅቱ ወይም ሰላቱ ሳይፈቅድ ወይም ሳይደርስ።

ጊዜ ሰጠ 1. ታገሰ። 2. ሰላት በግራዘም ፋታ ሰጠ።

ጊዜ አጠፋ ያለአግባብ ጊዜ እንዲያልፍ ወይም እንዲያልቅ አደረገ።

ጊዜ ወሰደ ብዙ ሰላት ፈጀ፣ አቀየ።

ጊዜ የለኝም በሰራ ወይም በሌላ ጉዳይ ስለተያዘኩ ተጨማሪ ነገር የማከናወንበት ሰላት የለኝም።

ጊዜ የሰጠው ባለጊዜ።

ጊዜ የወለደው ዘመን ያመጣው።

ጊዜ ያለጊዜ 1. በምሽት። 2. አመቺ ወይም ተስማሚ ባልሆነ ወቅት፣ አጉል ጊዜ።

ጊዜ ያለፈበት ዘመኑ ያለፈ ወይም ዘመናዊ ያልሆነ።

ጊዜ ይቆጥባል ብዙ ሰላት አይፈጅም፣ ይፈጥናል ወይም ያፈጥናል።

ጊዜ ገዛ ሰበብ ፈጥሮ ጊዜን በማራዘም አንድን ነገር ለማከናወን የሚያስችለውን ሁኔታ ፈጠረ ወይም አመቻቸ።

ጊዜ ገደለ ጊዜ አጠፋ።

ጊዜ ጠበቀ አመቺ ወይም ተስማሚ ጊዜ እስኪያገኝ ቆየ።

የጊዜ ስሌዳ ስራዎች የሚከናወኑበትን ሰላት ወይም ወቅት የሚጠቁም ሰንጠረዥ።

ጊዜያዊ ቅ ለአጭር ጊዜ የሚቆይ ወይም ቋሚ ያልሆነ።

ጊዜያዊ ሰራተኛ ስ 1. የሙከራ ጊዜውን ያልጨረሰ አዲስ ሰራተኛ። 2. በቋሚነት ያልተቀጠረ ሰራተኛ።

ጊደር ስ ለመጠቃት የደረሰች እንስት የቀንድ ከብት።

ጊድራ ስ 1. ከፋት፣ ተንኮል። 2. ምቀኝነት።

ጊድረኛ ቅ ክፉ፣ ተንኮለኛ።

ጊጋር ስ እንደወረገጠ ያለ መቆንጠላ (የአንጥረኛ እቃ)።

ጊጤ ስ ሹል ዘንግ ወይም ጦር፣... እየወረወሩ በመውጋት የውድድር ጨዋታ የሚያደርጉበት የእንዶድ ወይም የፊት ግንድ፣ ጨዋታውም ጊጤ

እየተባለ ይጠራል።

ጋ¹ የ'ግ' ፊደል ራብእ ዘር።

ጋ² በስምና በተውላጠስም መጨረሻ እየገባ በታን፥ በ___ አጠገብ መገኘትን፥ ወይም አንድ ነገር የት እንደሚገኝ የሚያመለክት ቃል። ጠረጴሃው ጋ/ክሉ ጋ/እዚያ።

ጋ³

ጋ አለ ግ የመጋጨት ድምፅ አሰማ፤ ግ አለ።

ጋለ ግ 1. ሞቀ፥ተኮሰ፥ ጠበረረ። 2. ደመቀ፥ ሞቀ። ጨዋታው ጋለ።

ግለት ስ ሙቀት፥ ትኩሳት፥ ግመት።

ጋል ጋል አለ ግ ቆጣ ቆጣ አለ።

ተጋጋለ ግ ተጫጫቀ (ወሬ፥ጥል፥ ክርክር፥...)።

አጋጋለ ግ አጫጫቀ፥ አዳመቀ፥ አባባለ (ወሬን፥ጥልን፥ክርክርን)።

*ጋለለ

ጋለል አለ ግ ከአንገትና ከትከሻው ወደ ሂሳ ዘንበል፥ ደገፍ ብሎ ተኛ፥ ጋደም አለ።

ጋለል አደረገ ግ አንጋለለ።

ተንጋለለ ግ በጀርባው ተኛ፥ ተጋደመ።

አንጋለለ ግ በጀርባው አስተኛ፥ አጋደመ።

እንግሊላ(እንግላል) ስ የጀርባ መኝታ።

ጋለሎ “ግለለ” ስር “ግላሎ”ን ተመ.

ጋለሞታ “ግለሞተ” ስር ተመ.

ጋለበ ግ 1. በፈረስ ላይ ተቀምጦ በግልቢያ ሄደ።

2. እየፈጠነ፥ እየሮጠ ሄደ። 3. ጠለቅ ብሎ ወይም በደንብ ላይሆን ላይ ላዩን በጥድፊያ አነበበ፥ አየ።...

ግለቢያ ስ 1. የፈረስ ሩጫ ወይም በሚሮጥ ፈረስ ላይ ተቀምጦ የሚደረግ የፍጥነት ጉዞ።

ጋመ ግ1. ጋለ፥ ተኮሰ(ሽክላ፥ብረት፥...)። 2.ፋመ።

ግመት ስ ግለት፥ ሙቀት።

ተጋጋመ ግ ተፋፋመ፥ ተያያዘ (እሳት፥ ጦርነት፥...)።

አጋጋመ ግ አጫጫቀ፥ አባባለ፥ አቀጣጣለ (እሳትን፥ ጦርነትን፥...)።

ጋመረ ግ አደገ፥ ጎረመሰ።

ጋመረች ግ ለአካለ መጠን ደረሰች።

ጋሙድ ስ ረሃብ።

ጋሙዳ ት ረሃብተኛ።

ጋማ ስ የበቅሎ፥ የፈረሰ፥ የአንበሳ፥... የማጅራት ፀጉር።

የጋማ ከብት ስ እንደ ፈረሰ፥ በቅሎ፥ አህያ ያሉት የቤት እንሰሳት የወል መጠሪያ ስም።

ጋሜ ስ 1. መሃሉ ተላጭቶ ዙሪያውን የሚቀር የቤት ልጅ ፀጉር (በእሉን የፀጉር አሰራር ስር ተመ.)። 2.ጎንና ጎጉ ተላጭቶ ከግንባሩ እስከ ማጅራቱ ድረስ የሚቀር የወንድ ልጅ ፀጉር(በእሉን የፀጉር አሰራር ስር ተመ.)። 3. ለአካለ መጠን ያልደረሰች ወይም ያልደረሰ ልጅ።

ጋምቤሎ-(ገምቤሎ) ስ የዛፍ አይነት።

ጋሪ ግ ጣራ፥ ለፋ፥ ደከመ።

ጋሪደ ግ 1. ሽፈን፥ ከለለ። 2. ማየት ከለከለ። አይታን ጋሪደው።

መጋረጃ ስ መስኮት፥ በር፥... ላይ የሚዘረጋ ጨርቅ (ለመከለያ ወይም ለጌጥ)።

መጋረጃ ተጣለ መጋረጃ ተጋረደ።

ግርዶሽ(ግርጃ) ስ መከለያ ወይም ከለላ።

ጋሪጠ ግ 1. ቧጨረ፥ ቀደደ (መተላለፊያ ላይ ያለ ሹል ነገር፥ እሾክ፥...)። 2. ደነቀረ፥ መተላለፊያ ዘጋ፥ አወከ። 3. ሰካ፥ ተከለ።

ጋሪጣ ስ 1. እንደ እንጨት ስንጣሪ ወይም እሾክ ያለ ነገር። 2. እንቅፋት ወይም መሰናከል።

ተጋሪጠ ግ 1. ፊት ለፊት በመቆም ለማየት ወይም ለመሄድ ከለከለ። 2. እንቅፋት ወይም መሰናከል ሆነ። 3. ተሰካ፥ ተተከለ።

ጋሪ ስ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ ተሽከርካሪ ጎማዎች ያሉት በፈረስ ወይም በበቅሎ የሚጎተት መጓጓዣ።

ጋሪ

ጋሪ ነጂ ስ ጋሪ የሚነጻ ለው።

ጋሪያት ስ የቁጡነት፥ የብስጫነት፥ የሞገደንነት፥... ባህርይ።

ጋሪያታም ት ቁጡ፥ ብስጫ፥ ሞገደኛ፥ አልከኛ።

ጋራ¹ ስ ተራራ

ጋራማ ት ተራራማ።

ጋራ² “ጋር” ን ተመ.

*ጋራ

የጋራ ት ከአንድ በላይ ባለቤት ያለው፥ የግል ያልሆነ፥ የወል። የብቱ የጋራችን ነው የጋራ ገብረት አለን።

የጋራ መግለጫ ስ መንግስታት፥ የፖለቲካ

ድርጅቶች... በተለያዩ ጉዳዮች ላይ አንድ ለዳም በመውሰድ ይፋ የሚያወጡት መግለጫ።
የጋራ ስምምነት ስ ሁሉንም ወገኖች ሊጠቅም የሚችል ጉዳይ ላይ ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ ወገኖች የሚፈራረሙት ውል።

የጋራ ድንበር ስ የተለያዩ ሃገሮችን የሚያዋስን ቦታ።

ተጋራ ግ ተካፊል። የተገኘውን ትርፍ ከወገድሙ ጋር ተጋራ።

አጋራ ግ አካፊል።

ጋራማ "ጋራ" ስር ተመ.

ጋራዥ ስ የተለያዩ ተሽከርካሪዎች የሚታደሱበት ወይም የሚጠጉበት ቦታ። ድርጅት።

ጋራ ስ ዘንጋጻ፣ ገብስ፣ ሰንዴ... በመቀላቀል የሚዘጋጅና ብዙውን ጊዜ ከጤፍ እንጀራ ስር የሚገዛገዝ ወፍራም አንጀራ።

ጋራጣ "ጋራጣ" ስር ተመ.

ጋር (ጋራ) ኩ ኩ- በመጣመር "አብር" የሚለውን ሃሳብ የሚገልፅ ቃል። ከአባጣ ጋር ሃደ ።

ጋሽበ ከተገቢው በላይ በጣም አድጎ ወይም በዝቶ ተጋደመ ፣ ወደቀ(የተዘራ ለሀላ)።

ግሽበት "ዋጋ" ስር "የዋጋ ግሽበት"ን ተመ.

ጋሽ ስ 1. ከጎሽ ወይም ከዘሆን ወይም ከጉማሪ ወይም ከበሬ ቆዳ የሚሰራ፣ ብዙውን ጊዜ ከብ የሆነ ቅርፅ የሚኖረውና ከውስጥ በኩል የእጅ ግስጋሼያ ወይም ማንገቻ ያለው፣ በውጊያ ጊዜ ለጦር ወይም ለጎራዴ፣... መመከቻ በእጅ የሚያዝን የጦር እቃ። 2. (ዘይ.) መመኪያ፣ አለኝታ።

ጋሻ 15 ፍቺ

ጋሻ ጃግራ ስ የጦር መሳሪያ ተሽከሞ ጌታውን የሚከተል አሽከር።

ጋሻ ሰንጅ ስ ጋሻ የሚሰራ ባለሙያ።

ጋሻ ስ የመሬት ስፋት መለኪያ(አንድ ጋሻ መሬት አርባ ሃክታር ነው)።

ጋሼ ስ በእድሜ አነስ የሚል ሰው በእድሜ የሚበልጠውን ወንድ የሚጠራበት የአክብሮት ስም።

ጋሽ ስ ሩር ወይም ጥንግ።

ጋሽ ስ ወበቅ።

ጋበዘ ግ 1. በማብላት ወይም በማጠጣት አስተናገድ። 2. በአንድ ነገር ላይ እንዲሳተፍ ወይም አንድን ነገር (ቲያትር+ሲኒማ...) እንዲመለከት ወሰደ፣ ጠራ። 3. ባበ፣ ገፋፋ። ፈጽ ይጋግዛል /ለጠብ የጋበዘኝ እሱ ነው።

ግብዣ ስ 1. የመብልና የመጠጥ መስተንገዶ። 2. አንድን ነገር እንዲመለከቱ ወይም አንድ ነገር ላይ እንዲሳተፉ የሚቀርብ ጥሪ ወይም ጥያቄ። የግብዣ ወረቀት ስ የጥሪ ወረቀት።

ተጋበዘ ግ 1. ግበዣ ተጠራ ተደረገለት። 2. ልማታ ወይም ልደባደብ አለ፣ ተገለገለ።

ተጋባሻ ግ ግብዣ የተደረገለት(አንገዳጽ)።

ጋቢ ስ በወፍራሙ የተፈተለ ጥንድ ነጠላ በአንድ ላይ ተሰፍቶ የሚዘጋጅና ከላይ የሚለበስ ወፍራም ሸማ።

ጋቤጣ ስ 1. ከኒኪል የሚሰራ ኩባያ የሚመስል የውሃ መጠጫ እቃ። 2. ከኒኪል የሚሰራና ብዙውን ጊዜ ለቅቤና ለወተት መያዣ የሚያገለግል ባለማንጠልጠያ እቃ።

ጋብ

ጋብ አለ ግ በረድ ወይም ቀነሰ አለ። ማጻታው ጋብ አለ/ዝናቡ ጋብ አለ።

ጋብቻ "ገባ" ስር ተመ.

ጋተ ግ በጉድ ይዞ አጠጣ።

አጋተ ዝ.ከ.

ተጋተ ግ በብዛት ጠጣ።

*ጋተ

ግት ስ ወተት በብዛት ቋጥሮ ወይም አጠራቅሞ የያዘ የላም፣የፍየል፣ የበግ፣... ጡት።

አጋተ ግ ወተት በብዛት ያዘ(ጡት)።

ጋት ስ የእጅ ጣቶች በመደዳ ሲቀመጡ ከትንሿ ጣት እስከ ሌባ ጣት ድረስ ያለው ስፋት ወይም የክንድ አንድ ስድስተኛውን ያህል የሚሆን ርዝመት።

ጋኔን(ጋኔል)(ብ.ቁ.አጋንንት) ስ 1. ሰይጣን፣ ርኩስ መንፈስ። 2. (ዘይ.) ክፉ፣ ርኩስ።

ጋኔን አደረበት ርኩስ መንፈስ ያዘው።

ጋኔን ጎታች ስ በድግምት ጋኔን የሚጠራ አስማተኛ።

ጋኔናም ት (ዘይ.) ተናዳጅ፣ ቁጡ።

ጋን ስ 1. ከሽከላ የሚሰራ የጠጅ ወይም የጠላ መጥመቂያ። 2. የ"ውሃ ጋን" ጎ፣ "ኤሌክትሪክ ጋን"ን ተመ.

ጋን ጋን አለ ግ አፋ ጠላ ጠላ ወይም ጠጅ ጠጅ ሸተተ።

የጋን መብራት ስ እውቀቱንና ችሎታውን

ለሌሎች ያላስተላለፈ፣ ያላስተግረ፣ ሌሎች እንዲጠቀሙበት ያላደረገ ሰው።

ጋንድያ ስ 1. ትልቅ፣ ጠረንገሎች። 2. (ሰድብ) መጋታ፣ የሚያበዛ ወይም ሰነፍ።

ጋንጃ ስ ማጅራት።

ጋንጢጥ ስ (ሰድብ) ያልተቀጣ፣ ባለጌ።

ጋንጨር ስ 1. ጋኔን፣ ሰይጣን። 2. (ሰድብ) ሰይጣኖች።

*ጋዘ¹

ተጋዘ ግ አንድ እቃ ከሶታ ወደ ሶታ ተወሰደ ወይም ተጓጓዘ።

አጋዘ ግ እቃን ከሶታ ወደሶታ ወሰደ ወይም አጓጓዘ።

*ጋዘ²

ግዞት ስ አንድን ሰው ከሚኖርበት አካባቢ አንሰቅ ወደ ሌላ አካባቢ በመውሰድና በዚያው ሶታ ብቻ ተወሰኖ እንዲቆይ የሚደረግበት የእስራት አይነት።

ግዞተኛ ት በግዞት ላይ ያለ (ሰው)።

ተጋዘ ግ በግዞት እንዲቀመጥ ተደረገ።

አጋዘ ግ በግዞት አስቀመጠ።

ጋዘና ስ ከቀርቦ የሚሰራና ለእንጀራ ግስቀመጫ የሚያገለግል እቃ።

ጋዜጣ ስ የተለያዩ ዜናዎች፣ ማስታወቂያዎች፣... በየቀኑ ወይም በየወሩ ወይም በሌላ የተወሰነ ጊዜ ታትመው የሚወጡበት ወረቀት።

ጋዜጠኛ ስ ዜናን ወይም ሌሎች ፕሮግራሞችን ለመገናኛ ብዙሃን የሚያጠናቅር፣ የሚያዘጋጅና መረጃን ለሀዘብ የሚያቀርብ ባለሙያ።

ጋዜጣዊ መግለጫ "ፕሬስ ኮንፈረስ"ን ተመ.

ጋዝ ስ 1. ወደ ፈላሽነት ወይም ጠጣርነት ለመላወጥ የሚያበቃው የመቀት ወይም የቅዝቃዜ መጠን ካላገኘ በስተቀር እንደ አየር ሆኖ የሚገኝ ንጠረ ነገር። 2. ለመብራት፣ ለማብሰያ፣... የሚያገለግል ነጻጅ።

ጋዝ ጋዝ አለ ቸክ፣ ተሰለቸ።

ጋዣ ስ የሳር አይነት።

ጋዖ ግ ነደደ፣ ተቃጠለ።

ጋይ ስ ጥሩ ሰብል ሊደዝ ይችላል በሚል እምነት የእርሻን እፈርና ቻል እየቆሉ በእሳት የማጋል ወይም የማቃጠል ድርጊት።

አጋዖ ግ አነደደ፣ አቃጠለ።

ጋዱ ስ ወንበደ፣ ቀማኛ።

ጋዲ ስ በቀንድ ከብቶች የሂሳ እግር ላይ ከጭን

በታች ከጉልበት ግጠፊያ በስተሂሳ በኩል የሚገኝና ላም በምትታለብበት ጊዜ ግሰሪያው (የጋዲ ጠፍር) የሚውለበት ስታ።

ጋዲ [ጠፍር] ስ ላም በምትታለብበት ጊዜ ወዲያና ወዲህ እንጻትል በእገሯ ላይ የሚታሰር ጠፍር።

ጋድ(ዝሃድ) ስ በገና ወይም በጥምቀት በአል ጥዘግ የሚውል የያም ቀን።

ጋድሚያ "ጋደሚያ" ስር ተመ

ጋድም ዝ.ከ.

ጋገረ ግ የእንጀራን፣ የዳቦን፣... ሊጥ በሰጥ ምጣድ ላይ እስፈቱ፣ ጠፍጥር በግብሰል እንጀራ፣ ዳቦ፣... አዘጋጀ።

ጋጋሪ(እንጀራ ጋጋሪ) ስ መተዳደሪያዋ እንጀራ ለሌሎች ሰዎች መጋገር የሆነ ሊት።

ጋጋ ግ መታ ወይም አራሉ። በጥል ጋጋው።

*ጋጋ

ጋጋታ ስ ትርፍሰ፣ ገርገር።

ተንጋጋ ግ በብዛት ገር ብሎ ሃደ።

አንጋጋ ግ በብዛት አመጣ ወይም ወሰደ።

ጋጋሪ "ጋገረ" ስር ተመ.

ጋጋታ "ጋጋ" ስር ተመ.

ጋጋኛ ስ አንገቱ ላይ ሁለት እንጥልጥል ያለው፣ በውሃ አካባቢ የሚገኝ፣ ሊመጥ እስከገጋጭ ድምፅ የሚያጠናቅ የወንዝ አመቱ የማመስል የአምራ አይነት (በእሉን አምራ ስር ተመ.)።

ጋግርት ስ 1. አይንን የሚያስፈጥና ዝም የሚያላኝ ወይም ንግግር የሚያስጠላ ሀመም። 2. ከሰው ተለይቶና ዝም ብሎ ለብቻ የመቀመጥ ባህርይ ወይም ጠባይ።

ጋግርት አለባት ወንድ የሚያስጠላ በሽታ አለባት (ወንድ እንዲጠጋት አትፈልግም)።

ጋግርታም ት 1. ጋግርት ያለበት። 2. ከሰው ጋር ተቀላቅሎ መቀመጥ፣ መጓወት፣... የማይወድ። 3. እምስ ወይም አሻፈረኝ ካለ የማይመለስ፣ በማም አልሀኛና ንደተኛ የሆነ።

ጋጠ ስ 1. በጥርሱ እየገፈፈ፣ እየሸለመ ወይም እየሳጠ በላ። ሳር ጋጠ/አጥንት ጋጠ። 2. አግ። ሰው ሲገጥ ያው የሚውለት።

ግጠህ ውጣጣው ትግርህን አራስህ ታገለህ ተወጣው።

ግጠሽ ስ በሚዳ ላይ የሚገኝና ከብቶች የሚገጠት ሳር።

ተጋጋጠ ግ ብዙ ሶታ ላይ ተላላጠ ወይም ተገሸላጠ።

አጋጠ ግ ከብቶችን ወደ ግጠሽ አሰማርቶ ሳር እንዲበሉ አደረገ።

ጋጠረ ግ ጣረ፡ጋረ፡ለፋ፡፡

አጋጠረ ግ 1. ጋጠረ፡፡ 2. አለፋ፡ አደከመ፡፡
ጋጠጠ ግ ሟጠጠ፡ ምንም ሳያስቀር ሙልጭ
እድርጎና ከስፋ ቆርጦ አነሳ፡ አወደ፡፡

ጋጥ(ጋጣ) ስ የበቅሎ፡ የፈረሰ፡ የአህያ ፡...
ማደሪያ ቤት፡፡

ጋጠወጥ ት (ስድብ) ስነስርዓት የለለው፡
መረገ፡ ባለ፤፡

ጋፈ ግ 1. አፈሰ፡ ጠረገ፡፡ 2. (ዘይ.) በብዛት
ጠጣ (ጠጅን፡ ጠላን፡...)፡፡

መጋፊያ ስ 1. ብራኳ፡፡ 2. ለአሻሮ ማንከሪያ
የሚሆን የብራኳ አጥንት ወይም በብራኳ አጥንት
ትርሶ ከብረት ወይም ከእንጨት ተሰርቶ
ለተመሳሳይ አገልግሎት የሚውል እቃ፡፡

*ጋፊጠ

ተጋፊጠ ግ 1. ተጋለጠ፡፡ 2. በአንድ ጉዳይ፡
ሰራ፡... ላይ እውቀቱን፡ ጉልበቱን፡... ሳይቆጥብ
ሙሉ በሙሉ ተሳተፈ ወይም ሰራ፡፡

አጋፊጠ ግ አጋለጠ፡ አሳልፎ ሰጠ፡፡

ጋፊፊ ግ በብዛት ሰበሰበ፡ አግበለሰበ፡፡

አጋፊፊ ዝ.ክ.

ጋፊኛ ስ የተገባቢጦሽ፡ እፊ በተበደለሉ ጋፊኛ
ለሉ ላኮረፈኝ፡፡

ጋፍ ት ሞኝ፡ ቂል፡፡

ጌ የ"ግ" ፊደል ሃምስ ዘር፡፡

ጌሾ ስ ቅጠሉና እንጨቱ እየተወቀጠ ወይም
እየተቀቀለ ለጠላና ለጠጅ መጥመቂያ የሚሆን፡
መረር ያለ ጣእም ያለው የተከል አይነት፡፡

ጌታ ስ 1. ሃብታም፡ ባለፀጋ፡፡ 2. አምላክ፡
አያሱስ ክርስቶስ፡፡ 3. ባለቤት፡፡ ሸፊቱ ጌታ
ግንዎ? 4. አለቃ፡ የበላይ፡፡

ለጌታ አደረ ለሃብታም አሸከር ወይም ሉሌ
ሆነ፡ የጌታ አደረም ይባላል፡፡

ጌቶች (በቅርፁ ብ.ቁ. በመስልም
የሚያገለግለው በነ.ጠቁ. ነው) በአብዛኛው
አሸከሮች ወንድ ቀጣሪያቸውን በእኩልነት
ለመጥፈት የሚጠቀሙበት ቃል፡፡

ጌኛ ስ መጋዣ፡ ለእቃ ማጓጓዣነት የሚያገለግል
ፈረስ፡፡

ጌጠኛ "ጌጥጠ" ስር ተመ.

ጌጣጌጥ ዝ.ክ.

ጌጥ ዝ.ክ.

ግ የ"ግ" ፊደል ላድስ ዘር፡፡

ግሁስ ስ ባህታዊ፡ መናኝ፡፡

ግለሂስ "ግል" ስር ተመ.

ግለሰብ ዝ.ክ.

ግለት "ጋለ" ስር ተመ.

ግለኛ "ግል" ስር ተመ.

ግላሎ "ግለለ" ስር ተመ.

ግላስ ስ ከሃር ወይም ከግምጃ፡...የተሰራ የኮርቻ ልብስ

ግላዊ "ግል" ስር ተመ.

ግላጭ "ግለጠ" ስር ተመ.

ግል

የግል ት 1. የራሱ፡ የብቻ፡፡ 2. የመንግስት
ይዞታ ያልሆነ፡፡

የግል ማህደር ስ በመስሪያ ቤት ውስጥ
የአንድን ሰው የሀይወት ታሪክ፡ የትምህርት
ማስረጃ፡ የሰራ አፈፃፀም፡... የያዙ ሰነዶች
በአንድ ላይ የሚገኙበት ማህደር፡ ፋይል ፡፡

ግለሂስ ስ ስህተትን ወይም ጥፋትን አምኖ
በመቀበል በገዛ ራስ ላይ ሂስ ማካሄድና ራስን
በራስ መውቀስ፡ መተቸት፡፡

ግለሂስ አደረገ /አካሂደ እራሱን በራሱ
ወቀለ (በሰብሰባ ላይ)፡፡

ግለሰብ ስ አንድ ሰው፡፡

ግለኛ ት 1. ብቸኛ፡፡ 2. ለራሱ ብቻ የሚያደላ፡፡

ግላዊ ት የግል፡፡

ግልሙትና "ግለሞተ" ስር ተመ.

ግልምቢጥ(ግርምቢጥ) የተገባቢጦሽ፡፡

ግልምጫ "ግላመጠ" ስር ተመ.

ግልቢያ "ጋለበ" ስር ተመ.

ግልባጭ "ግለበጠ" ስር ተመ.

ግልብ "ግለበ²" ስር ተመ.

ግልብልብ "ግለበለበ" ስር ተመ.

ግልብጥ "ግለበጠ" ስር ተመ.

ግልቱ "ግለታ" ስር ተመ.

ግልየት ስ በፅሁፍ ጻርና ጻር እንዲሁም በመሃል
ከጥራኩ ገራና ቀኝ ያለው ያልተገፈበት ቦታ፡፡

ግልድም "ግለደመ" ስር ተመ.

ግልድሞሽ ዝ.ክ.

ግልድው

ግልድው አለ ግ ወደቀ፡ ተኛ፡ ተጋደመ፡፡

ግልድው አደረገ ግ ጣለ፡ አጋደመ፡፡
አስተኛ፡፡

ግልገል ስ የበግ ፡ የፍየል ፡ የድመት፡...

ያልጠነከረ ልጅ፡፡

ግልገል ሙሴ ስ የፅዋ ማህበራተኞች
ምክትል አለቃ፡ አስተናባሪ፡፡

ግልገል ሙቀጫ ስ ዘነዘና ፤ የሙቀጫ ልጅ።

ግልገል ሚዜ ስ ከዋናው ወይም ከአንደኛው ሚዜ ቀጠሎ ያለ ምክትል ሚዜ።

ግልገል ሞራ ስ ከወተት አንጀት ጋር የሚገኝ ሞራ ወይም ሰብ።

ግልገል ሰከና (ሸከና) ስ ከስከና(ሸከና) በላይ ያለ የእንስሳት ትንሽ ጥፍር፤ ጉጥ።

ግልገል አንሳ ስ የሉብ፤ ትልቅ አሞራ።

ግልጋሎት "ግለገለ" ስር ተመ.

ግልግል "ግላገለ" ስር ተመ.

ግልጥ "ገለጠ" ስር "ግልፅ" ን ተመ.

ግልፅ "ገለጠ" ስር ተመ.

ግልፋፊ "ግለፈፈ" ስር ተመ.

ግልፍ

ግልፍታ ስ ቀጣ፥ ንደት፥ ብስጭት፤ በቀላልና በትንሽ ነገር ምክንያት ቱሎ ቱግ ማለት።

ግልፍተኛ ት በትንሹ ነገር ቱሎ የሚቆጣ።

ግልፍ አለው ግ ድንገት ተቆጣ።

ግልፍጥ "ገለፈጠ" ስር ተመ.

ግልፍፍ "ገለፈፈ" ስር ተመ.

ግመል ስ ቀመቱና አንገቱ ረሻም፤ በበረሃማ ቦታ የሚኖር፥ ውሃ ጥም ቻይ ይሆንና ሻፍ ያለው የቤት አንስሳ(በእሉን የቤት አንስሳ ስር ተመ.)፤ የግመል ሽንት (ዘይ.) ቦታሉ የማይረጋ፥ ተንሸራታች።

ግመሬ "ገመረ" ስር "ገመሬ"ን ተመ.

ግመት "ጋመ" ስር ተመ.

ግማሽ "ገመሰ" ስር ተመ.

ግማታም "ገማ" ስር ተመ.

ግማት ዝ.ከ.

ግም ዝ.ከ.

ግም

ግም አለ ግ 1. ጀመረ፤ ገባ(ከረምት)። ሃምሌ ገም ሰላ። 2. እንደ መድፍ ያለ መሳሪያ ሲተኮስ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ።

ግምል "ገመለ" ስር ተመ.

ግምበኛ "ገነባ" ስር "ግንበኛ"ን ተመ.

ግምባር "ግንባር"ን ተመ.

ግምባታ "ገነባ" ስር "ግንባታ"ን ተመ.

ግምብ "ገነባ ስር" "ግንብ"ን ተመ.

ግምት "ገመተ" ስር ተመ.

ግምጃ ስ ቀይ ሱቲ።

ግምጃ ቤት ስ 1. የመሰሪያ ቤት፤ የድርጅት።... ንብረት ወይም ገንዘብ ማስቀመጫ ቤት። 2. የግምጃ ቤት ሃላፊ።

ግምገማ "ገመገመ" ስር ተመ.

ግረን ስ ላም ስትወልድ መጀመሪያ የሚታለበው ቀይ መሳይ የሆነ ወፍራም ወተት፤ እንገር።

ግሩም "ገረመ" ስር ተመ.

ግሪሳ ስ ብዙ ሆኖ የሚሄድና በማሳ ላይ ያለን እህል በመብላት ከፍተኛ ጥፋት የሚያደርስ የወፍ አይነት።

ግሪ ስ 1. የቀኝ ተቃራኒ (አንድ ሰው ፊቱን ወደ ፀሃይ መውጫ ሲያደርግ በስተሰሜን በኩል የሚገኘው የሰውነት ክፍል ወይም ቦታ። 2. ቀና ያልሆነ፤ ጠማማ።

ግሪ ገባው 1. ተደናገረ፤ ግር አለው። 2. ተጨነቀ።

ግሪ አጋባ አደናገረ፤ አወከ።

የግሪ ዳኛ ስ በቸሎት ላይ ሆነው ፍርድ በሚሰጡበት ጊዜ ከመሃል ዳኛው በስተግራ በኩል የሚቀመጥ ዳኛ።

ግሪ ቀኝ ተመለከተ 1. በሁለት ተቃራኒ ወገኖች ወይም ባለ ጉዳዮች መካከል ሆኖ ሁለቱም የሚሉትን አዳመጠ ወይም ተመለከተ (ውሳኔ፤ ፍርድ፤...ለመስጠት)። 2. ረጋ ብሎ ወደ ቀኝም ወደ ግራም ልብ አድርጎ አየ ወይም አስተዋለ።

ግሪ አዝማች ት በግራ በኩል ያለውን ጦር ለሚያዘምት የጦር አለቃ ይሰጥ ይነበረ ማለረግ።

ግሪ እጅ ስ በስተግራ በኩል የሚገኘው የሰው አንደኛው እጅ።

ግሪ ክንፍ ስ ለሻሊሲታዊ ወይም ኮሚኒስታዊ አመለካከት ያለው የፖለቲካ ጎራ፤ ቡድን፤...።

ግሪ ወንበር ስ የግራ ዳኛ።

ግሪ ጌታ ስ (ቤ.ክህ.) በትኔ ማህሌት ላይ የቤተ ክርስቲያኑ አስተዳደሪ(አለቃ) ከሚቆምበት በስተግራ በኩል የሚቆም፤ ማእረጉ ከቀኝ ጌታው ዝቅ ያለ የመዘምራን አለቃ።

ግራኝ ት በግራ እጅ የሚበላ፤ የሚሰራ፤...።

ግራግራን ስ የሸክላ ማጫወቻ መሳሪያ።

ግራም ስ የክብደት መለኪያ (1/1000 ኪሎ ግራም የሚመዝን)።

ግራምጣ ስ በቀላና በወይደጋ በረግግ ውስጥ የሚበቅልና ለስፈት ስራ የሚያገለግል፤ ግንጹ አራት ማእዘንነት ያለውና እንደ ፎጠማ ወፍራም የሆነ የላር አይነት።

ግራር ስ እሾህ ያለው፤ ልጡ ጠንካራ የሆነና በብዛት በምቃት አካባቢ የሚበቅል የዛፍ አይነት።

ገራሶ ስ ብሉ-ኖች፡ የብረት ጥርሶች፡...
እንዳይዝኙና እንዳይጣበቁ ለማለስላሽነት
የሚያገለግል ወፍራም ቅባት።

ገራት "ገራ" ስር ተመ.

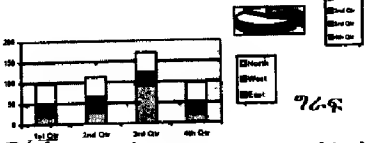
ገራኝ "ገራ" ስር ተመ.

ገራዋ ስ ቅጠሉ እንደጋን፡ እንስራ ላሉ የጣላ
መጥመቂያ እቃዎች በማጠራያነት የሚያገለግል
መራራነት ያለው የእዕዋት አይነት።

ገራዋ ገራዋ አለ ጣእሙ መረረ።

ገራጫ ት በነጭና በጥቁር መካከል ያለ
አመድማ የቀለም አይነት።

ገራፍ ስ የአንድን ነገር መጠን፡ እድገት፡...
የመሳሰሉትን ለማሳየት በወረቀት ላይ የሚሳሉ፡
ቀጥታ ወይም ቀጥታ ያልሆኑና አንድ ወይም
ከአንድ በላይ የሴንት መስመራዊ ምልክቶች።

ገራፍ ስ ለወተት ማለቢያ የሚያገለግል ከስራት
ወይም ከቅል የሚዘጋጅ ጮጮ ወይም ላኮሊ።

ገር "ገራ" ስር ተመ

ገር

ገር አለ ግ ተደናገረ፡ ተምታታ።

ገርማ ስ 1. ሞሰ፡ ክብር። 2. ገርማ ሞሰ።
ሲያዩት ገርማው ያበረራል።

ገርማ ሞሰስ ስ በተፈጥሮ የሚታደሉት
የመረራትና የመከበር ፀጋ።

ገርማዊ (አን. የታ ገርማዊት) ት የንጉስ
የአክብርት መጠሪያ ።

ገርምቡድ(ገርንቡድ) ስ 1. ለመቀመጫነት
የሚያገለግል የገንድ ጉራጅ 2. በርጫማ።

ገርምቢጥ (ገርንቢጥ) "ገልምቢጥ"ን
ተመ.

ገርሻ "ገረሽ" ስር ተመ.

ገርንቡድ "ገርምቡድ"ን ተመ.

ገርንቢጥ "ገርምቢጥ"ን ተመ.

ገርንድስ (ስድብ) እንቅልፍ የሚያበዛ ወይም
ተጋድዋ የሚውል።

ገርንግሪት ስ ሁለት እጅን ወደሂላ በማድረግ
የሚታሰር የእስር አይነት 1 ፊጥ።

የገርንግሪት ታሰረ የፊጥኝ ታሰረ።

ገርዘት "ገረዘ" ስር ተመ.

ገርዝ ዝ.ከ.

ገርድ ስ አውድማ ላይ ምርቱ(ፍሬው) ከገለባ
በሚለይበት ጊዜ ከዋናው ምርት ውስጥ
እየተንገዋለለ የሚወገድ የእህል ፍሬ ስብርባር፤
በደንብ ፍሬ ያልያዘና በእንኩጥነት የቀረ
እንጥጥ፡ ብጣሪ፡ ንፋሽ፡... ያለበትና ደረጃው
ዝቅተኛ የሆነ የምርት ክፍል።

ገርድና "ገረደ" ስር ተመ.

ገርድፍ "ገረደፈ" ስር ተመ.

ገርዶሽ "ጋረደ" ስር ተመ.

ገርጃ "ጋረደ" ስር "ገርዶሽ"ን ተመ

ገርጌ ስ 1. በመኝታ ጊዜ እግር የሚውልበት
ቦታ። 2. በታች፡ ስር። ሴቱ ከተራራው ገርጌ
ነው።

ገርግም ስ ከድንጋይ ወይም ከእንጨት የሚሰራ
የከብቶች መኖ መብሊያ ወይም መመገቢያ።

ገርግራ (ገርጊራ) ስ ከሸክላ ወገ.ም ከቆር
ቆር፡... የሚሰራ የአጣን ግጫሻ እቃ (ለእሉን
የሸክላ እቃ ስር ተመ.)።

ገርግራ ስ ሲታረስ የሚያስቸግር ጭንጫ
መሬት።

ገርግራት ስ ሲቶች እንደ ብርጉድ የመሳሰሉ
ጥሩ መላዛ ያላቸውን የእዕዋት ጢስ
የሚታጠቡት፡ እንደ ፅዋ ያለ እግር ያለው
የሸክላ እቃ።

ገርፊያ "ገረፈ" ስር ተመ.

ገርፋት ዝ.ከ.

ገርፍ ዝ.ከ.

ገርሰሪ ስ 1. መጠጥ በጅምላም ሆነ በመለኪያ
የሚሸጥበት የንግድ ቤት።2. ልዩ ልዩ የምግብ
ሸቀጣሽቶች የሚሸጡበት የንግድ ቤት።

ገሳታም "ጸገሳ" ስር ተመ.

ገሳት ዝ.ከ.

ገሳንገስ ስ 1. ዝባዝነኪ፡ ግብስብስ። 2. ኮተት።
ገሳንገሳም ት 1. አሰሱን. ገሰሱን ሁሉ
የሚሰበስብ። 2. ኮተታም።

ገሳጌ(ገሳጤ) "ገሰፅ" ስር ተመ.

ገስ "ገሰስ" ስር ተመ.

ገስላ ስ 1. ቁጡ የሆነ ነብር መሳይ አውሬ። ት
2. ሃይለኛ፡ ቁጡ።

ገሽልጥ "ሽሊጠ" ስር ተመ.

ገሽርጥ "ጉሽርጥ" ን ተመ.

ገሽበት "ጉሽበ" ስር ተመ.

ገሽጣ ስ ትርፁ ልብ የሚመስል የሚበላ ፍሬ
የሚያፈራና በቆላ አካባቢ የሚበቅል፡ ፍሬውና
ሱ ለመድሃኒትነት ያገለግላል የሚባል የእፅዋት
አይነት፤ ፍሬውም ገሽጣ ይባላል።

ገብሱ "ገባ" ስር ተመ.

ገቢ ዝ.ክ.

ገብ ዝ.ክ.

ገብረ ሃዋርያ "ገበረ" ስር ተመ.

ገብረ ሰደም ዝ.ክ.

ገብረ ስጋ ዝ.ክ.

ገብረ አበር ዝ.ክ.

ገብረ ገብ ዝ.ክ.

ገብረ በላ "ገበረ" ስር ተመ.

ገብረ ጠል ዝ.ክ.

ገብር¹ "ገበረ" ስር ተመ.

ገብር² "ገበረ" ስር ተመ.

ገብርኛ "ገበረ" ስር ተመ.

ገብር ውሃ ስ ሲቶች ግታ ከመኝታ በፊትና ጠዋት ስራ ከመጀመራቸው በፊት ብልታቸውን የሚታጠቡት ውሃ።

ገብር ውሃ ወጣች ግታ ከመኝታ በፊት ወይም ጠዋት ከስራ በፊት ብልቷን ታጠባች።

ገብሰብስ "ገበሰበስ" ስር ተመ.

ገብአተመሬት "ገባ" ስር "ግባተመሬት"ን ተመ.

ገብዝ "ገበዝ" ስር ተመ.

ገብዣ "ገበዣ" ስር ተመ.

ገብይት "ገበየ" ስር ተመ.

ገብዳ "ገበደ" ስር ተመ.

ገብግብ ስ ትግል ወይም ትንትንት።

ገብጣ ስ ልብስ ሲጠብ ወሽመጥ ሆኖ የሚገባ ቆራጭ ጨት።

ገብጦ ስ በአብዛኛው በገጃም አካባቢ የሚበቅልና ባቄላ መሳይ ሆኖ መራራ ጣእም ያለው የአበባ እህል።

ግተት "ግተተ" ስር ተመ.

ግት "ግተተ" ስር ተመ.

ግትልትላም "ግተለተለ" ስር ተመ.

ግትልትል ዝ.ክ.

ግትር "ግተረ" ስር ተመ.

ግትት "ግተተ" ስር ተመ.

ግትቻ ዝ.ክ.

ግነት "ግነነ" ስር ተመ.

ግን ቀደም ብሎ በተነረው ነገር ላይ አፍራሽ ወይም አጠራጣሪ የሆነ ሃሳብ ወይም አረፍተ ነገር ለማስከተል ሲፈለግ የሚገባ ግያያዣ።

መደበኛ በሆነ ሁኔታ ላይ ብዙ ጊዜ "ነገር ግን" ይባላል። ማለት ይሰራል፤ ግን ተሉ እንድትመልስ /ቀን እጠብቀዋለሁ፤ ግን ካልመጣ፤ ብዙ መሰናክል ገጥሞን ክበር፤ ግን ውጤቱ የተሳካ ሆነ።

ግንበኛ "ግንባ" ስር ተመ.

ግንባር(ግምባር) ስ 1. ጭር ከበተለበት የራስ ክፍል በታች ከአይን በላይ ያለ የሰውነት ክፍል(አእሉን ራስ ስር ተመ.)። 2. ፊት ለፊት። ሴቱ ግንባር ላይ ነው ያለው። 3.(ዘይ.) እድል፤ ገድ። ጥሩ ግንባር አለው። 4. አንድነት፤ ሀብረት። ግንባር ፈጥረው አጠቀት። 5.ጦርነት የሚካሄድበት መስመር፤ጦር ግንባር። 6. ለጋራ አላማ በአንድ አውራሮ ስር በመጠቃለል የሚታገሉ የተለያዩ ሃይሎች የሚሰባሰቡበት የፖለቲካ መድረክ ወይም ድርጅት። ነፃ ለውጭ ግንባር።

ግንባሩ አይታጠፍም ወደሂላ አይልም፤ አይበገርም።

ግንባሩን አስመታ/አስወጋ 1. ወደአንድ ቦታ ለትንሽ ጊዜ ብት በማለት መኖሩን አሳወቀ ወይም አሳየ። 2. ደጅ ጦኛ።

ግንባሩን ከሰከሰ ተከሳተረ።

የግንባር ስጋ ት የማይፈራ፤ እውነቱን ፊት ለፊት የሚናገር።

ግንባረ ቦቃ ት ግንባሩ ላይ ነጭ ፍልክት ያለበት (ከብት)።

ግንባር ለግንባር ስ ፊት ለፊት።

ግንባር ቀደም ስ የመጀመሪያ ቀዳሚ።

ግንባታ "ግንባ" ስር ተመ.

ግንብ ዝ.ክ.

ግንብጥ "ግንበጠ" ስር ተመ.

ግንቦት ስ ከሚያዝያ ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ ዘጠነኛ ወር ስም።

ግንቦቴ ስ በግንቦት ወር የሚዘራ ገብስ።

ግንትር "ግተረ" ስር ተመ.

ግንጅነት "ግነነ" ስር ተመ.

ግንዘት "ግነዝ" ስር ተመ.

ግንዛቤ "ግነዘበ" ስር ተመ.

ግንዝ "ግነዝ" ስር ተመ.

ግንድ ስ 1. በበር አማካኝነት ከመሬት ውስጥ የሚሰበውን ውሃና ንጥረ ነገር ተቀብሎ ወደ ተክሉ ቅርንጫፎች አስተላላፊና ቅርንጫፎቹን ተሽካሚ የተከል ትልቁና ወፍራሙ ክፍል (የዛፍን ስእል ተመ.)። 2. ተቆርጦም ሆነ ሳይቆረጥ የሚገኝ ወፍራም እንጨት። 3. የትውልድ ሃረግ መነሻ።

ግንድ የሚያክል ትልቅ ወይም ገዡፍ የሆነ።
 ግንደ ቆርቆሮ ስ በምንታሩ ግንድ እየቦረቦረ በተቦረቦረው ስታ ውስጥ የሚኖር ወፍ (በእሱን ወፍ ስር ተመ)።
 ግንዲሳ ስ ሳይፈለጥ ወይም ሳይሰነጠቅ ድፍትን በተወሰነ ርዝመት የተቆራረጠ ግንድ።
 ግንድስ "ገንደስ" ስር "ግንዳሳ" ን ተመ.
 ግንገና "ገንገን" ስር ተመ.
 ግንጣይ "ገነጠለ" ስር ተመ.
 ግንጥል ዝ.ከ.
 ግንጭል ስ መንግጭሳ።
 ግንፍልፍል "ግፈለፈለ" ስር ተመ.
 ግኘት "ግነኘ" ስር ተመ.
 ግሉዝ ስ 1. ተንቀሳቃሽ ያልሆነና ህይወት የለለው ነገር። 2. (ዘይ.) የማይናገር(ሰው)።
 ግሉዝ ሶታ ስ (ሰዋ.) በተንታዊ የቋንቋ ሊቃውንት ትንተና መሰረት በእንስታይ ወይም በተባለታይ የሶታ መደብ የማይጠቃለል የሶታ አይነት (ለምሳሌ ድንጋይ)።
 ግሉዝ ስ 1. የጥንት የኢትዮጵያ የሰነ ፅሁፍ ቋንቋ የነበረና አሁን በኢትዮጵያ እርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ውስጥ ብቻ በአገልግሎት ላይ የሚገኝ ቋንቋ። 2. ፊደል ገበታ ላይ ቁልቁል የመጀመሪያውን ረድፍ ይዘው የሚገኙት እንደ ሀ፡ለ፡... ያሉት ፊደላት ከዘርቻቸው ማለትም ከካእብ (ሁ፡ለ፡...)፣ ከሳላስ (ሂ፡ሊ፡...) ተለይተው የሚታወቁበትና የሚጠሩበት የቅርፃቸውና የረድፋቸው አጠቃላይ መጠሪያ። 3. ከላስቱ ያሬዳዊ የዜማ አይነቶች ያንደኛው መጠሪያ።
 ግው¹
 ግው(እግው) አለ ግ ትልቅ ወይም ወፍራም ነገር ሲጋጭ፥ ሲወድቅ ወይም ሲመታ የሚፈጥረውን አይነት ድምፅ አሰማ።
 ግው²
 ግው አለ ግ በሃይል ነደደ።ለሳቱ ግው ብሉ ነደደ።
 ግዙፍ "ገዘፈ" ስር ተመ.
 ግዛት "ገዛ" ስር ተመ.
 ግዝረት "ገረዘ" ስር "ግርዘት"ን ተመ.
 ግዝት "ገዘተ" ስር ተመ.
 ግዝፈት "ገዘፈ" ስር ተመ.
 ግዙተኛ "ጋዝ" ስር ተመ.
 ግዙት ዝ.ከ.
 ግዢ "ገዛ" ስር ተመ.
 ግዱፍ "ገደፈ" ስር ተመ.

ግዳይ "ገደለ" ስር ተመ.
 ግዳጅ¹ "ገደደ" ስር ተመ.
 ግዳጅ² ስ የወር አበባ፣ አደፍ።
 ግዴታ "ገደደ" ስር ተመ.
 ግድ ዝ.ከ.
 ግድም "ገደመ" ስር ተመ.
 ግድርድር "ግደረደረ" ስር ተመ.
 ግድብ "ገደበ" ስር ተመ.
 ግድንግዲ (ግድግዲ) ስ የአጭራ አይነት።
 ግድንግድ ት ወፍራምና ገዡፍ የሆነ።
 ግድያ "ገደለ" ስር ተመ.
 ግድግዳ "ገደገደ" ስር ተመ.
 ግድግዲ "ግድንግዲ"ን ተመ.
 ግድፈት "ገደፈ" ስር ተመ.
 ግግ ስ ከድድ ውስጥ ወደ ላይ ገና እየበቀለ ያለ የሆነ ጥርስ።
 ግግር "ገገረ" ስር ተመ.
 ግጥሚያ "ገጠመ" ስር ተመ.
 ግጥም ዝ.ከ.
 ግጥብ "ገጠበ" ስር ተመ
 ግጦሽ "ጋጠ" ስር ተመ.
 ግጫ "እንግጫ"ን ተመ.
 ግጭት "ገጪ" ስር ተመ.
 ግፈኛ "ገፈ" ስር ተመ.
 ግፊት ዝ.ከ.
 ግፊያ ዝ.ከ.
 ግፍ ዝ.ከ.
 ግፍልፍል "ግፈለፈለ" ስር "ግንፍልፍል"ን ተመ.
 ግፍጥጥ "ገፈጠጠ" ስር ተመ.
 ጎ የ"ገ" ፊደል ሳብእ ዘር።
 ጎህ ስ በደንብ ከመንጋቱ በፊት የሚታይ ብርሃን ወይም ውጋጋን።
 ጎህ ሲቀድ በደንብ ከመንጋቱ በፊት ባለው ጊዜ።
 ጎህ ቀደደ ጨለማው ተገፈፈ፥ መንጋት ጀመረ፥ የፀሃይ ውጋጋን ታየ።
 ጎለመ ግ ለየ፣ ከፊለ፣ ለብቻ አደረገ(የእርሻ መሬትን)።
 ጎልማ ስ አባት ለልጁ የሚሰጠው ትንሽ የእርሻ መሬት።
 ጎለመሰ ግ 1. ጎልማሳ ሆነ። 2. (ዘይ.) አደገ፣ በሰለ (በእስምሮ፥ በአስተሳሰብ)።

ጉልምስና ስ ከወጣትነት በሂላ፥ ከሽምግልና በፊት ያለው የእድሜ ክልል።

ጎልማሳ ስ ከወጣትነት በሂላና ከሽምግልና በፊት ባለው የእድሜ ክልል ውስጥ የሚገኝ ወንድ (ሰው)።

አጎላማሽ ት አጠናካሪ፥ ተመማር (ፈደል፥ አጎላ፥...)።

ጎለሰስ ፡፡ በተላላ ጣለ ወይም አጋደመ።

ጉልሻ ት አቅመቢስ፡ በተላላ የሚወድቅ፥ የሚጋደም።

ጎለበተ ገ ጠነከረ፡ ሃይል አገኘ፥ በረታ።

ጉልበት ስ 1. የጭንፍ የቅልጥም መጋጠሚያ የሆነና ወደ ውጪ ወጣ ብሎ የሚታይ የሰውነት ክፍል (በእሉን ሰውነት ስር ተመ.) ። 2. አትም ሃይል፥ ብርታት። 3. (ዘይ.) በስራ ላይ የፈሰሰ ወይም የዋለ ሃይል። ጉልበቱን በዘዘዘ።

በጉልበት በገድ፥ በሃይል በማስገደድ፡ ለሳቲን በጉልበት ክጠቀን።

በጉልበቱ ያረገዝ ሰነፍ፥ ጉልበት እያለው የማይሰራ።

ጉልበቱን ቆጠቦ መስራት የሚችለውን ያህል ከመስራት ተቆጠቦ ለገመ።

ጉልበቱን አሳየ 1. ሃይሉን፥ አትሙን፥ ችሎታውን ተጠቅሞ አሸነፈ፥ ድል አደረገ። 2. የሃይል እርምጃ ወሰደ።

ጉልበቱን አፈሰሰ በስራ ለፋ፥ ደከመ።

ጉልበት ሳመ 1. ጉልበት በመጣም አከበረ፥ አክብሮቱን አሳየ። 2. ተሸነፈ፥ የበታችነቱን ተቀበለ።

ጉልበት አወጣ ሃይል አገኘ፥ በረታ።

የጉልበት ስራ ስ የእለምሮ ስራ ያልሆነ(እንደ ሽክም፥ ቁፋር፥... ያለ ስራ)።

የጉልበት ስራተኛ ስ መሸከም፥ መቆፈር፥... በመሳሰሉና ከስልጠና ይልቅ ጉልበትን በሚጠይቁ ስራዎች ላይ የተሰማራ ስራተኛ።

የጉልበት ዋጋ ስ አንድ ሰው ለስራው የጉልበት ስራ የሚከፈል ገንዘብ፥ ደመወዝ ወይም ሌላ ነገር።

ጉልበተኛ ት 1. ሃይል፥ አትም ያለው። 2. የፈለገውን በገድ ማድረግ ወይም ማስደረግ የሚችል፥ አመፀኛ።

ጉልበታም ት ሃይል ወይም አትም ያለው።

ጎለተ ገ 1. ጉልቻን ተከለ ወይም አስቀመጠ። 2. በቂጡ አስቀመጠ፥ ቁጭ አደረገ። 3. ያለምንም ስራ ወይም ጥቅም ለረዥም ጊዜ አንድ ቦታ ላይ አስቀመጠ።

ጉልት 1. ስ (ሰድብ) ሰነፍ፥ ከተቀመጠበት

ተንቀሳቅሶ መስራት የማይወድ። 2. ስ. በመንደር ውስጥ፥ በመንገድ ዳር፥... የተለያዩ ሽቀጦች(እንደ ሽንኩርት፥ ድንች፥...የመሳሰሉት) ለዚህ ስራ ተብሎ በተዘጋጀ መደብ ላይ ተዘርግተው የሚሸጡበት ላክተኛ ገበያ፥ ጉሊትም ይባላል።

ጉልቻ ስ የድስት፥ የምጣድ...መጣጃ ሆኖ የሚያገለግል ሶስት ድንጋይ ወይም ሽክላ ወይም ከላይ ከብ ሆኖ ሶስት አግርች እንዲኖሩት ተደርጎ ከብረት የሚሰራ መጣጃ።

ጉልቻ ራስ ስ (ሰድብ) ተልቅ ራስ።

ተጎለተ ገ ያለ ምንም ስራ ወይም ጥቅም ለረዥም ጊዜ አንድ ቦታ ላይ ተቀመጠ።

ጎለንታ(ጉለንታ) ስ ከእርሻ ላይ አፈሩ በጎርፍ እንዳይሸረሸር አፈሩን ዳርና ዳር በመቆለል የሚሰራ የጎርፍ መከላከያ።

ጎለደመ ገ አፈነገጠ፥ከመደበኛ ቦታው ወጣ ብሎ ታየ(አጥንት፥ እንወት፥...)።

ጉልደም ት ያፈነገጠ፥ ወጣ ብሎ የሚታይ(አጥንት፥ እንወት፥...)።

አጎለደመ ገ ጎለደመ።

ጎለደፈ ገ ደነዘ፥ ደለደመ (ለምሳሌ ስለት)።

ጎልዳፋ ት 1. ስለት የሌለው፥ ዱልዳም (በላዋ፥ምላጭ፥...)።2. (ዘይ.) አብራርቶ ወይም አፍታቶ መናገር የማይችል። ላንደበተ ጎልዳፋ።

ተጎላደፈ ገ አብራርቶ ወይም አፍታቶ መናገር አቃተው።

ጎለጎለ ገ በደማ ወይም በማረሻ የተነቀለን አረም አፈሩን በማራገፍ ጣለ። 2. ውሉን አጠፋ፥ ተሰተበ (የልቃቂት፥ የክርን፥...)። 3. በጣም ወደ ውጪ አወጣ (ለምሳሌ ምላሱን)። 4. አወጣ፥ በዘዘዘ (ምስጢርን፥ በድብቅ የተፈፀመን ነገር)።

ጉልንሉ(ጉልጎላ) ስ በደማ ወይም በማረሻ በተነቀለ አረም ቂጥ ላይ ያለን አፈር የማራገፍና አረመን ከእርሻው ላይ የማስወገድ ስራ።

ተጎለጎለ ገ 1. አፈሩ እየተራገፈ አረመ ከእርሻው ላይ ተነሳ፥ ተወገደ።2. ውሉ ጠፋ ተሰተበ(ከርን፥ልቃቂት፥...)።3. ወጣ፥ ፈጠጠ (አይን፥ ምላህ፥...)።

*ጎለፈፈ

ጎልፋፋ ት አትመቢስ፥ በተላላ ጉልስስ የሚል።

ጎሳ ገ 1. ጉልህ ሆነ፥ ደመቀ(ፅህፈት)። 2. ትልቅ

ማጉሊያ

ወይም ገዙፍ ሆኖ ታየ።
ማጉሊያ ት አጉልቶ የሚያሳይ ወይም የሚያሰማ መሳሪያ።

ጉልህ ት 1. ግልፅ፣ ትልቅ ሆኖ ወይም ደምቆ የሚታይ(ፅሁፍ)። 2. በደንብ የሚታይ፣ የሚታወቅ፣ ከፍተኛ፣ ከባድ። (ለምሳሌ ጉልህ ለሀተት፣ አስተዋፅኦ...)።

አጎላ ገ 1. ግልፅ፣ ትልቅ ሆኖ እንዲታይ አደረገ። 2. ከፍ ብሎ፣ በደንብ እንዲሰማ አደረገ።

ሳላ² ስ ለንፍሮ፣ ለስጋ፣... መቀቀያ የሚያገለግል በጣም ትልቅ ብረት ድስት ወይም ጉርድ በርሟል።

ጎል ስ ገብ።

ጎል ጠባቂ ስ ገብ ጠባቂ፣ በረኛ

ጎልማሳ "ጎለመሰ" ስር ተመ.

ጎልዳፋ "ጎለደፈ" ስር ተመ.

ጎልፍ ስ አነስተኛና ጠንካራ የሆኑ ኳሶችን ለዚሁ ተብሎ በተዘጋጀ ልዩ በትር በመምታት ብዙውን ጊዜ ቁጥራቸው 9 ወይም 18 በሆኑና ተቆፍረው በተዘጋጁ የመሬት ቀዳዳዎች (ጉድጓዶች) ውስጥ ለማስገባት የሚደረግ ስፖርታዊ ጨዋታ።

ጎመለለ

ጎምሳሳ ት ሲሄድ ወይም ሲራመድ የሚጀነን።

ጎምለል ጎምለል አለ ገ ተጎማለለ።

ተጎማለለ ገ በመጀነን ወይም በኩራት ተራመደ፣ ሄደ።

ጎመረ ገ አኩራ፣ በኩራት ወይም በትእቢት ከፈለ፣ ወጠ።

ተጎመረ ገ ከራ፣ በኩራት ወይም በትእቢት ተከፈለ፣ ተወጠ።

ጎመራ ገ በሰለ፣ ደረሰ(በብል፣ ፍራፍሬ...) ።

ጎመተ ገ ሙዳ ሙዳ እያደረገ ቆረጠ ወይም ከፈለ (ሰጋ)።

ጎማች ት ሰጋ ቆራጭ፣ ሰጋን በብልትና በሙዳ እየመነ የሚቆርጥ።

ተጎመተ ገ በተወሰነ መጠን ተቆረጠ (ሰጋ)።

ተጎመተ ገ ተካፈለ (ሰጋ)።

ጎመን ስ 1. የተለያየ ዝርያ ያለውና ተቀቅሎ የሚበላ የተከል አይነት (ለምሳሌ የአበሻ ጎመን፣ የጉራጊ ጎመን፣ ተቅል ጎመን)።

ጎመን በጤና ጭቃዎች ውጥረት ካለበት የድሎት ኑር ይልቅ ሰላም ያለበት የድህነት ኑር ይባላል ለግለት የሚነገር አባባል።

የጎመን ትል ስ በጎመን ቅጠል ላይ የሚገኝ ቅጠሉን እየተመገበ የሚኖርና መልኩ ቅጠል የሚመስል ትል።

ጎመን ዘር ስ ተወቅጦ ለምጣድ ግለሽ እንዲሁም ተጨምቶ የምገብ ዘይት የሚሆን የአበሻ ጎመን ፍሬ።

ጎመዘዘ ገ ሆመጠጠ።

ጎምዛዛ ት ሆምጣጣ።

ጎመደ ገ 1. ቆረጠ፣ ጎረደ። 2. ገመጠ፣ በላ (ዳበን፣ ስጋን፣...)። 3. መታ (በዱላ)።

ጉማጅ ት ከላዩ ላይ ተቆርጦለት የቀረው ክፍል ወይም ቀራጭ(ለምሳሌ የእንጨት ጉማጅ ለዳበ ጉማጅ)።

ጉምድ ት ቆራጣ።

ጉምድ አለ ገ ግለት ከሚገባው ጊዜ በፊት አለቀ። ለአንድ ወር የተገዛው ጤፍ በሁለት ሳምንት ውስጥ ጉምድ አለ።

ጎመድ ስ ቆመጥ፣ ወፍራም ዱላ።

ጎማዳ ት 1. ጎራዳ፣ ቆራጣ። 2. (ዘይ.) ፋንጋ፣ መልክ ጥፋ። 3. (ሰድብ) ውሽታም።

ጎመጀ(ጎመዝ) ገ ተመኘ፣ ቋመጠ፣ ጓጓ።

አስጎመጀ ገ አጓጓ ወይም አግረ።

ጎመሳመ ገ 1. መብቀል ወይም መውጣት ጀመረ፣ ጎነቀለ። 2. አገጠገጠ፣ መውጣት ወይም ግደግ ጀመረ(ጡት)።

አጎመሳመ ዝ.ክ.

*ጎመሳመ

ጉምጉምታ ስ 1. ደፋ ያልሆነ፣ ውስጥ ውስጡን የማይራ ሃሜት፣ ትሬታ፣...። 2. በአንድ ቦታ ላይ የተሰበሰቡ ሰዎች ድምጾቻቸውን በደንብ ሳያሰሙ በሹክሹክታ ሲያወሩ የሚሰማው የሚያስገመግም ድምፅ።

ጉም ጉም አለ ገ ሃሜትን፣ ትሬታን፣... በሹክሹክታ ወይም በድብት አወራ።

ጎመጭ¹ ስ 1. አገዳው ቀጭን የሆነና ብዙ ዛላ ያለው የሳር አይነት።

ጎመጭ² ስ ግር የለሽ የንብ እንጀራ-የግር ከዳ።

ጎሚሲታ ስ የመኪና ጎማ በመቀየር፣ የተንፈሰ አየር በመሙላት፣ የተቀደደውን በመጣፍ... አገልግሎት የሚሰጥ ድርጅት።

ጎማ ስ 1. ከጎማ ዛፍ ከሚገኝ ፈላሽ በፋብሪካ ውስጥ ክብ ሆኖ ተሰርቶ የሚወጣና ኩቱኸርካሪዎች ችርኪ ላይ እየተገጠመ ተሽከርካሪዎችን ለ መሽከርካሪዎች ስ 2. ጠንካራ ወፍራም ላብቴክ። 3. (ዘይ.) የግይታኝኩ አቅ (ሰጋ)።

ጎማጥናፍፍ

የኅማ ዛፍ ስለ እንደመኪና ኅማ፣ የውሃ ኅማ፣ ላኢስ፣... የመሳሰሉትን ለመሰራት የሚያስችል ወተት የመሰለ ፈሳሽ የሚያመነጭ የተክል አይነት።

ኅማ ጫማ ስለ ካገለገለ ኅማ እየተቀረጠ የሚዘጋጅ ሽፍን ያልሆነ ጫማ።

ኅማች "ኅመተ" ስር ተመ.

ኅማዳ "ኅመደ" ስር ተመ.

ኅምላላ"ኅመለለ" ስር ተመ.

ኅምቲ ትልቅ ወይም ጨዋ ሰው፣ አዛውንት።

ኅምበሬ(ገንቦሬ) ስለ በከረምት ዝናብ ሲዘንብበት ጭቃ የማይሆን የአፈር አይነት።

*ኅረመረመ

ጉርምርምታ ስለ 1. የነገድጓድ ድምፅ። 2. ተከታታይነት ያለው የመንጓጓት ድምፅ ። 3. ጉምጉምታ።

ተጉረመረመ ግ የነገድጓድ ድምፅ ተሰማ።

አጉረመረመ ግ 1. የነገድጓድ ድምፅ አሰማ(ሰማይ)። 2. ሙህ፣ ተንጓጓ(ሆድ)። 3. ዝቅ ባለ ድምፅ የትሬታ አንጋገር ተናገረ፤ አጉተመተመ።

ኅረመሰ ግ 1. ኅረምሳ ሆነ። 2. አስቸጋሪ ወይም ጥጋበኛ ሆነ(ለወጣት ልጅ)።

ጉርምሰና ስለ ከ14-18 አመት ያለው የወንድ ልጅ እድሜ።

ኅረምሳ ስለ ከ14-18 ገደማ ባለው የእድሜ ክልል ውስጥ የሚገኝ ወንድ ልጅ።

ኅረመደ "ኅረመደ" ግ ተመ.

ኅረምሳ "ኅረመሰ" ስር ተመ.

ኅረሰ ግ 1. ምግብ አፋ ውስጥ ወመረ። 2. በላ። በሞቲ ትንሽ ጉረሰ እለከ። 3. ጠበንኝ፣ሽጉጉ፣... ውስጥ ጥይት ተወመረ ወይም ገባ። 4. ያዘ። ባትራው ስንት ድንጋይ ይሰርሳል።

ጉርሻ ስለ 1. አፍ ውስጥ አንድ ሊገባ የሚችልና እጅ መጥፍ የሚይዘው የምግብ መጠን። 2. ዳረሳት። 3. ከመደበኛ ክፍያ ወይም ደመወዝ በተወማሪ የሚሰጥ የገንዘብ ስጦታ። 4. ጉበ። 5. ምግብ ሲበላ (ለማትመስ፣ ለማጥገብ፣ ፍትርን ለመግለፅ...) ሲባል አንዱ ለሌላው በእጅ ጠቅልሎ ወደአፋ የሚከትለት ምግብ።

ጎራሽ ሥህል የሚገርስ።ዘጠኝ ጎራሽ ጠመንኝ።

ኅረበ ግ 1. የውስጥ እጅ ቆዳ በሰራ ብዛት የተነሳ ወይም ሌላው የሰውነት ክፍል ቆዳ በበሽታ ምክንያት ውሃ እየቋጠረ ወይም ሳይቋጥር አካፈኮፈ፣ ጉብ ጉብ አለ። 2. ተወጥሮ የነበረው ወይም መወጠር ያለበት ነገር ረገበ ወይም ላላ አለ።3. ገለባው ከፍሬው ሳይ ሙልጭ ብሎ እንዳይሄድ ለማድረግ በመጠኑ ተፈተገ (በንደ፣

ገብስ፣...)። 4. የፈላ ውሃ ውስጥ የገባ አተር፣ ባቁላ፣... ቆዳው ተወማደደ።

ተጉረበረበ የ"ኅረበ" ግ 1ኛ ፍቺ ተመ.

አጉረበረበ ዝ.ከ.

አኅረበ ዝ.ከ.

*ኅረበተ

ኅረቤት ት 1. አትራቢያ፣ አጠገብ ለአጠገብ፣ ትርብ ለትርብ። ለጌና ለሌ ጎረቤት ነን። 2. በአትራቢያ ወይም በድንበር አካባቢ ያለ (ለምሳሌ ሃገር)። ስ 3. መኖሪያ ቤቱ ከሌላው መኖሪያ አጠገብ ወይም አትራቢያ የሆነ ሰው። ለገጸ ጎረቤቱ ነው።

ጉርብትና ስለ አጠገብ ለአጠገብ ወይም ትርብ ለትርብ በሚኖሩ ሰዎች መካከል ያለ ግንኙነት፣ መቀራረብ።

ተኅረበተ ግ አጠገብ ለአጠገብ ወይም ትርብ ለትርብ ሆነ።

ተኅረባች ት ኅረቤት።

አኅረበተ ግ ኅረቤት አደረገ።

አኅረባች ት ወሰንተኛ ኅረቤት።

ኅረበጠ ግ 1. ቀረቀረ፣ አልመች ወይም አልሰማግ አለ። 2. አመመ(ሆድን)።

ኅርባባ ት የሚቀረቁር፣ምችት የሌለው (መኝተመኝ፣ መኝታ፣...)።

ኅርበጥበባ ት ወጣ ገባ፣ ያልተሰተካከለ።

ኅረነነ ግ ኅርናና ሆነ።

ኅርናና ት ወፍራም (ድምፅ)።

ኅረና ግ በአገባቡ ባለመግለሱና በማረፋ ምክንያት ጣጌው ተበላሽ (ለምሳሌ ወጥ)።

ጉርናት ስለ እንደወጥ የመሰለው በአገባቡ ባለመግለሱና በማረፋ ምክንያት የሚያመጣው መጥፎ ታና ወይም ጣእም።

ኅረንጎራ ስለ ከቆዳ የሚሰራ ስለት ያላቸው እቃዎች መከተቻ።

ኅረደ ግ 1. ቀረጠ፣ ኅመደ። 2.ዘለለ፣ ገደፈ (ፈደልን)።

ጉራጅ ት ቁራጭ፣ ጉማጅ።

ጉርድ ስለ 1. የደረሰኝ ቀሪ ካርጂ። 2. ሙሉ ያልሆነ።

ጉርድ ሽሚዝ ስለ እጅጌው አጭር የሆነ ሽሚዝ።

ጉርድ ቀሚሰ ስለ ከወገብ በታች ያለውን የሰውነት ክፍል ብቻ የሚሸፍን የሴት ቀሚሰ ።

ጉርድ ፎቶ ስለ ከወገብ በላይ ያለውን የሰውነት ክፍል ብቻ የሚያሳይ ፎተግራፍ።

ጉርዶሽ(ጉርዶ) ስ ተጀምሮ ሳያልት የቀረ ስራ።

ጎራዳ ት አፍገጫው አጭርና ትንሽ የሆነ፤ ቶጋ።

አጉራዶ ስ ባጭር ባጭሩ የተቆረጠ ግንድ።

*ጎረደደ

ጎርዳዳ ት ጅንን፡፡፡፡፡፡

ጎርደድ ጎርደድ አለ ግ በቀስታ በመራመድ ወዲያና ወዲህ ተመላለሰ።

ተንጎራደደ ዝ.ከ.

አንጎራደደ ግ እያሯሯጠ ደበደበ(በፋላ፡ በፍል፡...)።

ጎረደማን(ጎረደማን) ስ በጋማ ከብት ጀርባ ላይ በቀጠሉን እያስጫነ ከሚያጓጉኝ ነጋዴ ጋር እየተጓዘ ጭነቱን በመጫን፡ በማራገፍ፡ ከብቱቹን በመንገዳት፡... አገልግሎት ይሰጥ የነበረ የሲራራ ነጋዴ አሸከር።

ጎረጎማ ት የተሸራረፈ ወይም የወላለቀ (ጥርስ)።

ጎረጎረ ግ 1. ሰረሰረ። 2. በጣት፡ በሳር፡ በላባ፡... የጀርባ፡ የአፍንጫን፡... ውስጥ ነካካ ወይም አከከ። 3. ፈተሽ፡ በረበረ።

ጎረጎደ "ጎደጎደ"ን ተመ.

ጎረጠ ግ ፈጠጠ፡ ወጣ (አይን)።

ጉርጥርጥ(ጎረጥራጣ) ት አይነ ፈጣጣ።

ጎሪጥ ዝ.ከ.

የጎሪጥ አየ በንቀት፡ በጥላቻ፡...አየ፤ የጎድን አየ። ተጉረጠረጠ ግ በቁጣ፡ በንዴት፡... ምክንያት አይት ፈጠ ወዲያና ወዲህ ተንከባለለ።

አጉረጠረጠ... በቁጣ፡ በንዴት፡... ምክንያት አይትን በማፍጠጥ ወዲያና ወዲህ አንከባለለ።

ጎረጎጨ ግ ጉሮሮው አካባቢ ድምፅ በማሰማት ጠጣ፤ ጎርጎጭ አደረገ።

ጉርጉጭታ ስ ፈላሽ ነገር ሲጠጣ ጉሮሮ አካባቢ የሚሰማ ድምፅ።

ጉርጉጭ አደረገ ግ የተጎነጨውን በጉሮሮው አወረደ።

ጎርጎጭ አደረገ ዝ.ከ.

ጎረፊ ግ 1. ድፍርስ ውሃ መራት ለመራት በብዛት ፈሰሰ፡ወረደ(በዝናብ የተነሳ)። 2. በብዛት ፈሰሰ (ደም፡እንባ፡...)።3.በብዛት ተመመ፡ ተኾጥደጎደ። ሀዘቡ ወደ ሰብስባው ይጎርፋል። 4. በብዛት ቀረበ። ግብግው ጎረፊ / ጥያቄው ጎረፊ።

ጎርፍ ስ 1. በብዛት የሚፈስ የዝናብ ውሃ።2. ብዙ አያሌ።

አጎረፊ ግ 1. ጎርፍ ሆነ (የጣለው ዝናብ)። 2. አረፋ ሆነ ወይም አረፋው በደንብ እንዲታይ

አደረገ (ልብስ በሳሙና ሲታጠብ)።

ጎሪጥ "ጎረጠ" ስር ተመ.

ጎራ¹ ስ 1. ከፍተኛ ቦታ፡ ኮረብታ። 2. ፊና፡ ወገን። ሁሉም በጎራው ተበልጁል።

ጎራ²

ጎራ አለ ግ እግረ መንገዱን ደረሰ ወይም ገባ አለ (ወደ ሌላ ቦታ በመሄድ ላይ ያለ ሰው)።

ጎራ ግ ከመረ፡ ቀለለ (ድንጋይን፡ እንጨትን፡...)።

ጎራዳ "ጎረደ" ስር ተመ.

ጎራዴ ስ ትርፅ ጎበጥ ብሎ ረዘም ያለና በአንድ በኩል ብቻ ስለት ያለው ባለአጀታ የጦር መሳሪያ።

ጎራ ስ ዋሻ፡ ጉድጓድ።

ጎርምጥ¹ ስ እግር አካባቢ የሚወጣና በቀላሉ የማይድን ከባድ ቁስል።

ጎርምጥ² ስ በላህር ውስጥ የሚገኝ ባለ ብዙ እግር ነፍሳት።

ጎርበጥባጣ "ጎረበጠ" ስር ተመ.

ጎርባጣ ዝ.ከ.

ጎርናና "ጎረነነ" ስር ተመ.

ጎርዳዳ "ጎረደደ" ስር ተመ.

ጎርፍ "ጎረፊ" ስር ተመ.

ጎሰመ ግ 1. ጎነጠ፡ መታ፡ ወጋ። 2. ደለቀ፡ መታ(ከበርን፡ ነጋሪትን)።

ጎሰረ ግ ጠቀጠቀ፡ አመቀ፡ አጨቀ። 2. በብዛት እፋ ውስጥ ጨመረ።

ጉስር ት ቁዝር።

ተጎሰረ ግ ተቆዘረ።

ጎስቆለ ግ ተጎሳቆለ።

ጎስቋላ (ጉስቋል) ት የከላ፡ የመነመነ፡ የተጎዳ(በችግር፡ በሃዘን)።2 በአለባበሱ ቆሽሽ ያለ፡ችግረኛ።

ተጎሳቆለ ግ 1. ከሳ፡ መነመነ፡ ገረጣ(በችግር፡ በሃዘን ምክንያት)።2. በችግር ምክንያት አለባበሱ ቆሽሽ አለ። 3. በደንብ ካለመያዝ የተነሳ ተበላሽ፡ ተንገላታ(ልብስ፡ እቃ፡...)።

ጎስጎስ ግ 1. በብዛት ጠቀጠቀ፡ አመቀ፡ ከተተ። 2. (ዘይ.) በብዛት በላ።

ጎሳ ስ የባህልና የቋንቋ አንድነት እንዲሁም በደምና በስጋ ዝምድና ላይ የተመሰረተ ግንኙነት ያለውና መጠኑ ከነገድ አነስተኛ የሆነ ማህበረ ህዝብ።

የጎሳ ፖለቲካ ስ በዘር፡ በጎሳ፡ በብሄረሰብ ላይ የተመሰረተ ፖለቲካዊ እንቅስቃሴ።

ጎስቋላ "ጎስቆለ" ስር ተመ.

ጎሽ ግ ደፈረሰ።

ጉሽ ት ድፍርስ ወይም ያልጠራ።

ጉሽ ጠላ ስ ድፍርስ ወይም ያልጠራ ጠላ።

ጎሽመ ግ 1. በከርን ነካ ወይም ገፋ አደረገ፡ጎነተለ ፡ መታ። 2. "በነገር ጎሽመ"ን ተመ.

ጎሽመጠ ግ 1. በአሽሙር ተናገረ። 2.

አሽሚጠጠ።

ጎሽ¹ ስ ፈርጣማ ጫንቃና አጫጭር እግሮች እንዲሁም ሰፋፊ ሆነው ወደታች የተቀለበሱ ጆሮዎች ያሉት፤ የማየትና የመስማት ችሎታው ከፍተኛ የሆነ፤ ከቀንድ ከብት ጋር በቅርብ የሚዛመድ የዱር እንሰሳ (ሰእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

የጎሽ ፀጉር ስ በእንጻንድ ሰዎች ማጅራት ወይም ጆሮ ግንድ ወይም ግንባር አካባቢ የሚበታል ሰስ፤ ለሰላሳና ቀላ ያለ ፀጉር።

ጎሽ² 1. እንኳን፤ ጥሩ፤ መልካም፤... ለማለት የሚባል የምስጋናና የማበረታቻ ቃል። ጎሽ የኔ ሊጅ/ ጎሽ በርታ! 2. እባክህ። ጎሽ መሃፋን አቀብለኝ።

ጎሽ አለ ግ እሰይ፤ እንኳን፤... አለ።

ጎበረ ግ 1. አበጥ ወይም ወጣ ብሎ ታየ። 2. ልጥፍ፤ ልስት ባይል ቀረ፤ ኮፊፍ አለ።

ጉብር ስ እንደ ጉጥ ወጣ ብሎ የሚታይ የአንድ ነገር አካል።

ጉብራት ዝ.ክ.

ተጎበረ ግ አበጥ፤ ኮፊፍ፤ ጉብ አለ።

አጎበረ ግ ጎበረ።

ጎበረረ ግ በመድረቁ ምክንያት ጎባጣ ሆነ።

ጎብራራ(ጎበረረ) ት የደረቀና የጎበጠ።

ተንጎበረረ ግ ጎበረረ።

አጎበረረ ዝ.ክ.

አንጎበረረ ግ ጎብራራ እንዲሆን አደረገ፤ እንጎበደደ።

ጎበሰተ ግ በተደጋጋሚ ሳለ፤ እሁ እሁ አለ።

ጎበበ ግ 1. ልጥፍ ወይም ልስት ባይል ቀረ፤ ኮፊፍ አለ። 2. ጎበጠ።

ጎባባ ት ጎባጣ።

ተንጎበበ ግ ጎበበ።

አንጎበበ ግ ጎንባሳ ወይም ጎባጣ እንዲሆን አደረገ።

ጎበኘ ግ ተዘዋውሮ እየ ወይም ተመለከተ።

ጉብኝት ስ በለአንድ ነገር ወይም ቦታ ለማወቅ፤ ለመረዳት ወይም ለማድነት እየተዘዋወሩ የማየት ወይም የመመልከት ድርጊት።

ጎብኚ ስ ታሪካዊ ቦታዎችን ወይም ሌሎች

ነገሮችን እየተዘዋወረ የሚያይ ወይም የሚመለከት ሰው።

አስጎበኘ ግ ከጎብኚው ጋር አብሮ በመዞር ስለሚታየው ነገር ለጎብኚው አስረዳ፤ አሳወቀ።

አስጎበኚ ግ ጎብኚዎችን እያዞረ የሚያሳይ፤ የሚያስጎበኝ።

ጎበዝ ግ ጎበዝ ሆነ።

ጎበዝ ት 1. ጀግና፤ ሃይለኛ፤ ብርቱ፤ ጠንካራ። 2. ታታሪ፤ ትጉህ። 3. በአንድ ሙያ ወይም የእውቀት ዘርፍ፤... ጥሩ ችሎታ ያለው።

የጎበዝ አለቃ ስ በጦርነት፤ በአሰሳ ወይም ሌሎች ተመሳሳይ በሆኑ እንቅስቃሴዎች ወቅት በአንድ አካባቢ የሚገኙ ተዋጊዎችን ወይም አሳሾችን እንዲመራ በአካባቢው ሰዎች በችሎታው የሚመረጥ አለቃ ወይም መሪ።

ጉብዝና ስ 1. ጀግንነት፤ ሃይል፤ ብርታት፤ ጥንካሬ። 2. ትጋት፤ ታታሪነት። 3. ጥሩ ችሎታ።

*ጎበደደ

ጎብዳዳ ት ጎባጣ፤ ጎንባሳ።

ጉብድድ አለ ግ ጎባጣ ወይም ጎንባሳ ሆነ።

ጎብደድ አለ ግ ጎንበስ አለ።

አጎበደደ ግ 1. ጎበጠ። 2. አንበሰ። 3. (ዘይ.) ራሱን ዝቅ በማድረግ ተለማመተ፤ አሸረገደ።

አጎብዳጅ ት ራሱን ዝቅ. በማድረግ የሚለማመተ፤ የሚያሸረገድ፤ አድርባይ።

ጎበሰጎ¹ ግ ጉብጉባት አበጀ።

ጉብጉባት ስ አንድን ነገር ለማስገጥ ሲባል ጉብ ጉብ እንዲል ተደርጎ የሚሰራ ጌጥ።

ጎበሰጎ² ግ ውሃ ያዘ፤ ቋጠረ፤ አጎረበ(የሰውነት ቆዳ)።

አጎበሰጎ ዝ.ክ.

*ጎበጎበ

ጉብጉብ ስ የተጎበጎበ ሊጥ።

ተጎበጎበ ግ አብሊት በመብዛቱ ወይም ሊጡ በመቅጠት የተነሳ ለማስተካከል ሲባል ሊጡ ላይ ዱቄት በመመመር ተለወሰ።

አጎበጎበ ግ አብሊት የበዛበትን ወይም የቀጠነ ሊጥን አወፍሮ ለማስተካከል ዱቄት በመመመር ለወሰ።

ጎበጠ ግ አንበሰ፤ ጎበሰ፤ የደጋን ቅርፅ ያዘ።

ጎባጣ ት የደጋን ቅርፅ ያለው፤ ጎንበስ ያለ።

ጎቢጥ ት (ስድብ) ዝ.ክ.

ጎበጥባጣ ት ጎርፀጥባጣ፤ብዙ ቦታ ላይ ጎባጣት ያለው።

ግባባ "ጎበበ" ስር ተመ.
 ጎበን ስ ጣውንት።
 ጎባጣ "ጎበጠ" ስር ተመ.
 ጎብራራ "ጎበረረ" ስር ተመ.
 ጎብኚ "ጎበኘ" ስር ተመ.
 ጎብጻጽ "ጎበደደ" ስር ተመ.

ጎተራ ስ 1. ከጭቃ ወይም ከእንጨት ወይም ከቀርቆር፡... አራት ግእዝን ወይም ከብ ሆኖ የሚሰራና ከጻን ያለው የእህል ግስቀመጫ። 2. (ዘይ.) ብዙ የሚበላ፤ ሆጻም።

ጎተራ 185 ፍቺ

ጎተተ(ጎተተ) ግ 1. ሳበት ወደ ራሱ አቀረበ።
 2. ወደሃሳ አስቀረ። አዘዘ። እንዳይፈጥን አደረገ። 3. የማይፈለግን ጉዳይ፤ ሰው፤ ሃገር፡... አስከትሎ ወይም ይዞ መጣ። የማልፈለግን ጎረ ለጎተተብኝ ። 4. ጠራ(ስይጣንን)።
 ጎታታ(ጉትት) ት ሲሃድ፤ ሲሰራ፡... ፍጥነት፤ ትልጥፍና የሌለው፤ ተርፋፋ።
 ጎታች ት ፍጥነትን፤ እድገትን፤... ወደሃሳ የሚያስቀር፤ የሚያዘገይ።
 ጎታች ባህል ስ ለእድገት፤ ለዘመናዊ/ስልጣኔ፤... እንቅፋት የሆነ ባህል።
 ተጎተተ ግ ዝግ ወይም ቀስ አለ፤ ተንቀረፈ።
 ተጎታች ስ ተሳቢ(የመኪና)።
 ተጎተተ ግ 1. በታሰበው ጊዜ ሳይከናወን ወይም ሳይፈጸም ቀረ። 2. አብሮ ተያይዞ ወይም ተግተልታሉ መጣ ወይም ሃደ።
 አጎተተ ግ በታሰበው ጊዜ ሳይፈጸም ወይም ሳይከናወን እንዲቀር አደረገ (አንድን ጉዳይ)።

*ጎተነ

ጉተና ስ አጠር ያለ ጎፈሬ።
 አጎተነ ግ አጠር ያለ ጎፈሬ አሳደገ።
 ጎተጎተ ግ አንድ ሃገር እንዲደረግ ወይም እንዲፈጸም፤... በተደጋጋሚ በትጋት አሳሰበ፤ ወተወተ፤ ቀሰቀሰ።
 ጎተጎች ት አንድ ሃገር እንዲደረግ ወይም እንዲፈጸም፤... በተደጋጋሚ በትጋት የሚያሳስብ፤ የሚያስታውስ።
 ጎታ ስ ከጭቃ ወይም ከእንጨት ወይም ከቀርቆሃ የሚሰራና ከጎተራ አነሰ ያለ የእህል ግስቀመጫ።
 ጎታታ "ጎተተ" ስር ተመ.
 ጎታች ዝ.ከ.
 ጎትጎች "ጎተጎተ" ስር ተመ.

ጎቸ ግ በትንሽ በትንሹ ከመረ፤ ቆለለ፤ ቀጭ ቀጭ አደረገ።

ጉች አለ ግ 1. በትንሹ ተቆለለ። 2. ቀጭ አለ፤ ተቀመጠ።

ጉች ጉች ያለ ጡት ተተ፤ ፈርጠም ብሎ የሚታይ ያልወደቀ ጡት።

ጎንቆለ(ቆንጎለ) ግ ውሃ ውስጥ የተነከረ ባቂላ፤ አተር፤ ሽንብራ፤... መብቀል ጀመረ።

ጉንቁል ት ውሃ ውስጥ ተነከር የበቀለ (አተር፤ ባቂላ፤ ሽንብራ፤...)።

አጎንቆለ ግ 1. ጎንቆለ። 2. እንዲጎንቁል አደረገ(ጥራጥሬን ውሃ ውስጥ በመንከር)።

*ጎንበ

ተጎናንበ ግ ተከናከበ፤ ተጀበነ፤ ተሸፋፈነ።

*ጎንበሰ

ጎንባሳ(ጉንብሰ) ት ጎባጣ።

በጉንብሱ ሃደ አጎንብሰ ወይም ጎበጥ ብሎ ሃደ።

ጎንበሰ ቀና አለ 1. ለፋ፤ ደከመ። 2. ተሸቆጠቆጠ። ጎንበሰ ቀና ብሎ አስተናገደኝ።

ጎንበሰ አለ ግ 1. ጎበጥ ወይም ጎበደድ አለ። 2. አንገትን ዘንበል ወይም ደፋ አደረገ። 3. ከአንገት፤ ከትከሻውና ከወገኑ ወደ መሬት ዘንበል ብሎ ዝቅ አለ።

ተጎንበሰ ግ ከአንገት፤ ከትከሻውና ከወገኑ ወደ መሬት ዘንበል ብሎ ዝቅ አለ፤ አጎንበሰ።

ተጎንቆለ ግ ጎንበሰ በግላት ይቅር ተባባለ፤ ታረቀ።

አጎንበሰ ግ 1. ጎንበሰ አለ። 2. ራሱን ዝቅ በማድረግ ተለማመጠ፤ አሸረገደ።

አጎንባሽ ት አጎብጻጅ።

ጎንተለ ግ ጎነጠ፤ ጎሽም አደረገ።

ጉንተላ ስ ጉነጣ፤ ጉሽማ።

*ጎንዘለ

ጎንዘላ ት ዘንፋላ።

ተጎናዘለ ግ ተዘናፈለ።

አጎናዘለ ግ አዘናፈለ።

ጎነደ ግ እራሱን ችሎ ለብቻው መኖር ጀመረ።

ጎናዴ ት ለብቻው ሪሪ፤ ሳጤ።

ጎነደለ ግ ቆረጠ።

ጎንዳላ(ጉንድል) ት ቆረጣ።

ጎነደበ ግ ቆረጠ፤ ጎረደ፤ ጎመደ።

ጎነደሽ ግ ቆረጠ፤ ቆመጠ።

ጉንድሽ ት (ስድብ) ቆረጣ፤ ቆማጣ (እጅ

ጎደራ

ጎደራ ግ ሮሀ፡ አገሳ (ለምሳሌ አንበሳ)።

ጎደራ ስ ስሩ እንደ ድንች ከመሬት ተቆፍሮ የሚወጣና የሚበላ ትጠላ ሰፋፊ ተክል።

ጎደባ ግ 1. ጉድባ ሰራ። 2. አድፍጦ ጠበቀ።

ጉድባ ስ 1. ፈፋ፡ ጉድጓድ። 2. ምሽግ።

*ጎደኘ

ተጎዳኝ ግ 1. (በሰራ፡በአሳማ፡...) አብሮ ሃደ ወይም ተጓዝ፡ ተወዳጅ። 2. ተጣመረ።

አጎዳኝ ግ 1. (በሰራ፡ በአሳማ፡...) አብሮ እንዲጓዝ ወይም እንዲሄድ አደረገ፤ አወዳጀ። 2. አጣመረ።

*ጎደደ

ጎዳዳ ት ጅንን፡ ኩሩ።

ተጓደደ ግ ኩራ፡ ተጀነነ፡ ታበዮ።

ጎደጎደ(ጎረጎደ) ግ 1. ጥልቀት ፍረው፤ ጉድጓድ ሆነ። 2. ዝርግ የሆነ ወይም ሞላ ወይም ወጣ ያለ ነገር ወደ ውስጥ ገባ፡ ተሰረጎደ።

ጉድጓድ ስ ወደ ታች ተቆፍሮ ወይም ተምሶ ክፍት የሆነ መሬት።

ጉድጓድ ገብተህ ታመጣለህ ከየትም ፈልገህ ታመጣለህ።

ጎድጓዳ ግ ዝርግ ያልሆነ ወይም ወደ ውስጥ የሰረጎደ።

ጎድጓዳ ሳህን ስ ዝርግ ያልሆነ፤ እንደብረት ድስት የተሰራ ሳህን።

አጎደጎደ ጥልቀት እንዲኖረው አድርጎ ቆፈረ።

*ጎደጎደ

ነጎድጓድ ስ የመብረት ድምፅ ወይም ጉርምርምታ።

ተንጎደጎደ ግ 1. ሮሀ ወይም የነጎድጓድ ድምፅ ተሰማ። 2. ተንገረተገረ፡ በብዛት ፈሰሰ፡ ወረደ። 3. በብዛት ሆነ ወይም ተደረገ።

አንጎደጎደ ግ 1. የነጎድጓድ ድምፅ አሰማ። 2. በብዛት ሰጠ፡ አሽጎደጎደ። 3. አወረደ፡ አፈሰሰ። ዝናቡን አንጎደጎደው።

ጎደፈ ግ 1. አደፈ ወይም ቆሸሸ። 2. ጠፋ፡ ተበላሸ (ለም፡ክብር፡ ዝና፡...)።

ጉድፍ ስ ቆሻሻ ወይም ጥራጊ።

አጎደፈ ግ 1. አቆሸሸ። 2. (ዘይ.) አጠፋ፡ አበላሸ(ለምን፡ ክብርን፡ ዝናን፡...)።

ጎደፈረ ግ ጫረ፡ ማለ፡ ቆፈረ።

ጎዳ ስ 1. ቀንድ የሌለው(ከብት)። 2. ጥለት የሌለው(ጋቢ፡ ኩታ፡...)።

ጎዳ ግ 1. ችግር፡ ስቃይ፡ ሀመም፡... አስከተለ (አደጋ፡ ጽላ፡...)። 2. በደለ፡ ቅር አሰኘ፡ አስቀየመ። 3. አድሎአዊ በሆነ ወይም

ባልተመጣጠነ ወይም ትክክል ባልሆነ፡... ሁኔታ አንድን ነገር አደረገ። ጸባውን ሲያሳድስ ለፊን ጎረቶችህ ጫግውን ሲሸጥላች በጥጋ ጎረቶችህ።

ጉዳት ስ 1. ችግር፡ ስቃይ፡ ጉስቆልና(በሀመም፡ በአደጋ፡ በግዝን፡... ምዝንያት የሚመጣ)። 2. ትክክል፡ ተገቢ፡ ተመጣጣኝ ባልሆነ ሁኔታ የተፈፀመ ድርጊት። የአንድ ነገር መሰበር፡ መበላሸት፡... ወይም የአካል መጉደል።

ጉዳተኛ ት ጉዳት የደረሰበት(ሰው)።

ጎጂ ት ጉዳት የሚያስከትል።

ጎጂ ባህል ስ በሰው ላይ ጉዳት የሚያመጣና ሂሳቀር የሆነ ባህል፡ ልማድ።

ተጎዳ ግ የቅርብ ዘመድ ሞተበት። ለገሌ ላባቱን ተጎዳ።

አጎዳ ግ (የሆነ ሰው ወይም እቃ) ባለመኖሩ ወይም ባለመገኘቱ የተነሳ መከናወን ወይም መፈፀም የሚገባው ነገር ሳይከናወን ወይም ሳይፈፀም ቀረ፡ አጎደለ።

ጎዳና ስ መንገድ።

ጎዳዳ "ጎደደ" ስር ተመ.

ጎድን ስ 1. በግራና በቀኝ በኩል ከአከርካሪ አጥንት እስከ ደረት አግድም የሚዘረጋና በቀኝ አበራ ሁለት በግራ አበራ ሁለት ሆኖ የሚገኝ የደረት አጥንት። 2. ጎን። 3. ጎድን፤ እንዳይገፋህ ወይም ዞር በሌለ ለማለት የሚነገር ቃል(የተጫነ አሀያ በሰዎች አጠገብ በሚተላለፍበት ጊዜ)።

የጎድን አየ 1. ገረመመ። 2. ገላመጠ።

ጎድን ጥብስ ስ ለምግብነት ከነላጥንቱ ተጠብሶ የሚዘጋጅ የክብት ጎድን።

ጎድጓዳ "ጎደጎደ" ስር ተመ.

ጎደሉ "ጎደለ" ስር ተመ.

ጎጂ "ጎዳ" ስር ተመ.

ጎጆ ስ 1. ጎጆ ቤት። 2. (ዘይ.) የትዳር ኑሮ።

ጎጆ ቀለስ 1. ጎጆ ቤት ሰራ። 2. ትዳር መሰረተ።

ጎጆ ወጣ 1. ትዳር መሰረተ። 2. እራሱን ችሎ ለብቻው መኖር ጀመረ (ከሚሰሉ፡ ከወላጆቹ ጋር ይኖር የነበረ)።

ጎጆ መውጫ ላልተደራጀና የራሱን ቤትና ትዳር ገና ለሚመሰርት ሰው የሚሰጥ ግጭት(ገንዘብ፡ እቃ፡...)።

ጎጆ ወጪ 1. አዲስ ትዳር መስራች። 2. እራሱን ችሎ ለብቻ መኖርን ገና የጀመረ።

ጎጆ አወጣ ለአንድ ሰው ገንዘብ፡ እቃ፡... በመስጠት ራሱን እንዲችል ወይም እንዲጽዳም አደረገ።

ጎጆ ቤት ስለ አነስተኛ የሳር ቤት።

ጎጆ ቤት

የጎጆ ኢንዱስትሪ ስለ እንደ ፋብሪካ ውስብስብ ቱክኖሎጂና የማምረቻ መሳሪያዎችን ሳይጠቀም በቤት ወይም በመኖሪያ አካባቢ ተወስኖ ልዩልዩ የፍጆታና የአገልግሎት ውጤቶችን የሚያመርት አነስተኛ ኢንዱስትሪ።

ጎጠረ ግንኙ ተበተተ(ሆድን)።

ጉጥር ት (ስድብ) ሆኖ የተነፋ ወይም ጉስር ያለ።

ጎጠጎጠ ግ ወጋ፡ወጋ አደረገ። በማቱ ጎጠጎጠ።

*ጎጠጎጠ

ጉጥ ስለ 1. በእንጨት ላይ እንደ ጡት ጉብ ጉብ ብሎ የሚታይ የእንጨቱ ክፍል። 2. በማንኛውም ነገር ላይ እብጥ ወይም ጉብ ብሎ የሚታይ አካል።

አጎጠጎጠ ግ 1. መውጣት ወይም ማደግ ጀመረ(ጡት)። 2. አበቀለ። አጎመጎመ(ተከል ላይ የሚወጣ ጉጥ)።

አጎጠጎጠ ት ጡቶቿ ቆም ቆም ማለት የጀመሩ ወይም ለአካል መጠን የደረሰች (ልጃገረድ)።

አጎጠጠ ት 1. አጎጠጠ። 2. ቆም ቆም ማለት የጀመረ ጡት።

ጎጥ ስለ 1. ጉብታ፡ ኮረብታ። 2. መንደር።

ጎፈረ ግ አደገ ወይም እንደ ጎፈሪ ሆነ(ፀጉር)።

ጎፈሪ ስለ ተከርክሞና ተበጥሮ ቀጥ ብሎ የሚቆም ፀጉር

ጎፈር ስለ 1. የአንበሳ ወይም የዝንጀሮ ጋማ ወይም ፀጉር። 2. እንደ ቆብ ተዘጋጅቶ በራስ ላይ የሚጠለቅ የአንበሳ ወይም የዝንጀሮ ፀጉር ። 3. ከአንበሳ ቆዳ የተዘጋጀ ለምድ።

አጎፈረ ግ ፀጉሩን እንደ ጎፈሪ አሳደገ።

ጎፈነነ ግ አንገሽሽ። አንገፈገፈ(ጣለም)።

ጎፍናና ት የሚያንገሽሽ። ጎምዛዛ (ለጣለም)።

ጎፊየ ጉፋያ ሆነ።

ጉፋያ ት 1. የማይታኘቱ አንጆ(ስጋ)። 2. የከሳና ያረጀ (ከብት)። 3. (ዘይ. + ስድብ) ያረጀ። የሸመገለ(ለው)።

ጎፈጎፈ ግ አረጀ። ሸመገለ።

ጎፍጓፋ ት (ስድብ) ያረጀ። የደከመ።

ጎፈጠጠ ግ በእርጅና ወይም በሀመም ምክንያት ጎጠ።

ጎፍጣጣ(ጉፍጥጥ) ት (ስድብ) ያረጀ። የደከመ።

ተንጎፈጠጠ ግ ጎፈጠጠ።

ጎፈጨረ ግ በጥፍሩ ጫረ። ግጨረ። ሻጠጠ።

*ጎፈፈ

ጎፋፋ ት ተርፋፋ፡ ትልጥፍና የሌለው። ጎታታ። ተንንፈፈ ግ በአለባቡ ዝርክርክ ብሎ እየተጎተተ ወይም እየተንቀረፈ ተራመደ። ሃደ።

ጎፋ ግ በረገገ። ወሸ።

ጎፍላ¹ ስለ በሞተ ጥጃ ቆዳ ውስጥ ገለባ በመጠጥት የሚሰራ የጥጃ ምስል።

ጎፍላ² ስለ በሽጉጥ ማህደር። በመጎናፀፊያ።... ዙሪያ የሚገኝ የከር ወይም የሃር ወይም የሉፍ ዘርፍ።

ጎፍናና “ጎፈነነ” ስር ተመ.

ጎፍጓፋ “ጎፈጎፈ” ስር ተመ.

ጎፍጣጣ “ጎፈጠጠ” ስር ተመ.

ጎ¹ የ “ግ” ፊደል ፍንፅፅ ዘር።

ጎ²

ጎጓታ ግ በመተረጎመስ ወይም በመጋጨት የሚሰማ ድምፅ።

ጎ አለ ግ እንደ በርና መስኮት ያለ ነገር ሲጋጭ የሚሰጠውን ድምፅ አይነት ሰጠ።

ጎጓ አለ ግ ተጎጓጓ።

ጎጓ አደረገ ግ አጎጓጓ።

ተንጓጓ ግ በመተረጎመስ ወይም በመጋጨት በተደጋጋሚ ጎ ጎ የሚል ድምፅ ሰጠ።

አጎጓጓ ግ በማተረጎመስ ወይም በማጋጨት በተደጋጋሚ ጎ ጎ የሚል ድምፅ እንዲሰጥ አደረገ።

ጎል(ጉል) ት ያልደቀቀ። አጓኳር (የአፈር። የስኳር። የጨው...)።

*ጓመጠ

አጓመጠ ግ ባቱ ሙሉ ጎርሰ አኘከ ወይም አላመጠ።

ጓሚያ ስለ 1. ያለበለ ወይም ገና ጥሬ የሆነ(ፍራፍሬ)። 2. ከሙርታነት ያለፈና በቃሪያነት ደረጃ ላይ ያለ ፍራፍሬ።

ጓሮ ስለ ቤት ጀርባ ያለ ቦታ።

የጓሮ አትክልት ስለ እንደ ሽንኩርት። ጎመን። ድንች ያለና በቤት አካባቢ የሚተክል አትክልት።

ጓሳ ስለ ለገመድ። ለቤት ክፋን። ለወፍራ

መጥረጊያ... የሚያገለግል በደጋ አካባቢ የሚገኝ ተቋንፍ ሽህራ የሳር አይነት።

ጓን ግ ወደ ላይ ተወረወረ፤ ነጠረ።

አንጓ ግ ወደ ላይ ወረወረ ወይም አነጠረ።

ጓንት ሲ በእጅ ትርፅ ከሳስተካ ወይም ከሰፍ ወይም ከቆዳ፤... የሚሰራና ለአያንዳንዱ ግት ግስገቢያ ያለው የእጅ ሽፋን፤ የእጅ ሹራብ።

ጓንት

ጓንዴ ስ ስድስት ጥይት የሚጎርስ አፈ ጽሑፍም የጠመንጃ አይነት።

*ጓዝ

ጉዞ ስ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ በእግር ወይም በሌላ የመጓጓዣ አይነት የሚደረግ እንቅስቃሴ። ጉዞ ፍታት ስ (ኢ. ኢ. ተ. ቤ.) አስከሬን ከቤት ወጥቶ መቃብር ቦታ እስኪደርስ ድረስ ሰዓት ቦታ ላይ እያረፈ ለሰዓት ጊዜ የሚደረግለት የፀሎተ ፍትሃት አይነት።

ጓዝ ስ አብሮ ያለ ወይም የሚኖር ብዙ እቃ፤ ከተት ወይም ቤተሰብ።

ጓዙን ጠቀለለ ያለውን እቃ ወይም ንብረት ሁሉ ጠቅልሎ ለመሄድ ተነሳ፤ ተዘጋጀ።

ተጓዘ ግ 1. ሄደ፤ ተራመደ። 2. ጉዞ አደረገ። 3. ገስገሰ። በበለጠ፤ ጎረቤት ተጓዘ።

ተጓዥ ግ 1. ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ለመሄድ የተነሳ ወይም በመሄድ ላይ ያለ። 2. በአንድ ቦታ ረገቶ የማይቀመጥ ወይም መንገድ የሚያሰዘ።

ተጓዝ ግ ብዛት ያለው እቃ ወይም ሰው ከአንድ ወደ ሌላው ቦታ ተጭኖ ተወስደ፤ ሄደ።

መጓጓዣ ስ 1. ከቦታ ወደ ቦታ ለመሄድ ወይም ለመንቀሳቀስ የሚያገለግል የጋማ ከብት፤ መኪና፤ አውሮፕላን፤... (ስለሌን የሚቀጥለው ገፅ ላይ ተመ.)። 2. በመኪና፤ በአውሮፕላን፤ በመርከብ፤... ለመጓዝ የሚከፈል ገንዘብ።

አጓዘ ግ ብዛት ያለውን እቃ ወይም ሰው ከቦታ ወደ ቦታ ወስደ።

አጓዝ ግ ብዛት ያለውን እቃ ወይም ሰው ከቦታ ወደ ቦታ ወስደ።

ጓያ ስ በእሸትነቱ ከተመገቡት፤ እሸትም ባይሆን እንኳ እሱን በልቶ በላይ ላይ ወተት ወይም ተልባ ከተጠግበት ይሰብራል ወይም ያሽመደምዳል የሚባል አተር መሳይ እህል።

ጓደኛ "ጓድ" ስር ተመ.

*ጓደደ

ተጓደደ ግ ኮራ፤ ተጀነ (በትእቢት)።

አጓደደ ግ አኮራ፤ ጀነ።

ጓዳ ስ በዋናው ቤት ውስጥ የሚገኝና ለማንኛውም

ቁሳቁስ ግንቀመጫ የሚሆን ልዩ ክፍል።

ጓዳዋን ያውቃል ምስጢረን፤ ገመናዋን፤ አፍኗን ያውቃል።

የጓዳ በር የምስጢር ወይም የሰርቆሽ በር።

ጓድ ስ 1. ጓደኛ። 2. በሰላላዝም ወይም በኮሚኒዝም ስርአት ውስጥ ያሉ የፖለቲካ አራማጆች እርስ በርሳቸው የሚጠራቀሙት የአቶ ወይም የክቡር መተኪያ ስም። 3. ለአንድ ሰራ ወይም ተልእኮ የተመደበ ቡድን።

ጓደኛ ስ 1. ባልንጀራ። 2. አቻ፤ ተመሳሳይ (በእድሜ ወይም በሌላ)። 3. ወዳጅ።

ጓደኛ አፈራ ጓደኛ አገኘ ወይም አበጀ።

ጓትንቸር¹ ስ 1. በአፈርና በድንጋይ ውስጥ የምትኖርና ቆዳዋ ሽህራ የሆነ የእንቁራሪት አይነት።

ጓትንቸር² ስ ተንጠልጣይ የበር ቁልፍ (ስለሌን ቁልፍ ስር ተመ.)።

ጓሳለ ግ 1. (እንደ ጽዕት ያለ ነገር በውሃ ሲበጠበጥ) በድንብ ሳይሟሟ ወይም ሳይፈርስ ቀረ፤ አልፎ አልፎ እንደኳስ ተደብልቡሉ ተገኘ። 2. በእግር ብዙ ከመጓዝ ወይም ከባድ ስራ ከመሰራት የተነሳ በሰውነት ላይ አልፎ አልፎ ሀመም ተሰማ፤ ሰውነት ጣመነ።

ጓጓላ ግ (በውሃ ከተበጠበጠ እንደ ጽዕት ካለ ነገር ውስጥ አልፎ አልፎ ሳይሟሟ ወይም ሳይፈርስ እየተደበለበለ የሚገኝ ጽዕት።

ጓንረ ግ ሮህ። አንራ።

አጓንረ ዝ.ከ.

ጓንት "አጓንት" ን ተመ.

ጓንጠ ግ 1. በጣት፤ በእንጨት፤... ነካ ነካ ወይም ወጋ ወጋ አደረገ። 2. ለግስታወክ ጉሮሮውን በጣቱ ነካ ነካ አደረገ። 3. አስታወክ ወይም አስመለሰ።

አስጓጎጠ ግ አስታወክ ወይም አስመለሰ።

ጓጓ ግ ተመኝ፤ ጎመጀ፤ ፈለገ።

ጉጉት ጓ አንድ ነገር ለማድረግ፤ ለማግኘት፤... ከፍተኛ ፍላጎት ወይም ምኞት ያለው።

ጉጉት ስ ከፍተኛ ፍላጎት ወይም ምኞት።

አጓጓ ግ 1. አማራ፤ ስሜት ሳበ። 2. አንድን ነገር በማሳየት ሌላው ሰው እንዲመኝ ወይም እንዲፈልግ አድርጎ አስገመጀ። 3. አላሳ።

ጓጓታ "ጓ²" ስር ተመ.

*ጓጠጠ

ማጓጓጠጥ ስ ማናናት፤ ማጣጣል ወይም ማሸግጠጥ።

ተጓጓጠጠ ግ ተናቀ፤ ተሸግጠጠ።

አጓጓጠጠ ግ እናናቀ፤ አቃለለ፤ አዋራደ ወይም አሸግጠጠ።

ጓፈለ ግ አደፈ፤ ቆሸሸ (ልብሰ)።

አጓፈለ ግ አቆሸሸ፤ አሳደፈ።

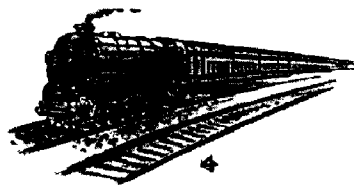
1

2

3

4

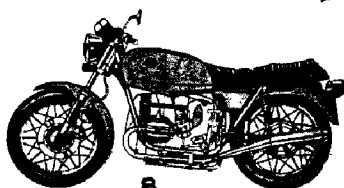
5

6

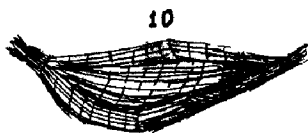
7

8

9

10

1. ብስክሌት
2. አውቶብስ
3. የቤት መኪና
4. ባቡር
5. ሂሊኮፕተር

6. ላይርፕላን
7. ጆልብ
8. ሞተር ብስክሌት
9. መርከብ
10. ታንኳ

ጠ ከ"ግ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል(ግእዙ ሆኖ)።
ጠህነን ግ ጀነነ፡ አከራ።
ተጠህነን ግ ተጀነነ፡ ኮራ።
ጠህን¹ ግ 1. ተናደደ፡ ተቆጣ፡ ተበሳጠ። 2. መታ፡ ጠለዘ፡ መደወተ።
ጠህን² ግ ፈጠ፡ አደቀቀ።
ጠለ ግ 1. ጠራ፡ ኩልል አለ፡ ዝቃው ወደታች የተጣራው ወደላይ ሆነ። 2. ተጣራ፡ ነጠረ(ወርቅ፡ ብር...)።
ጠለሳ ስ የጠለለ አጓት።
ጥላይ ቅ የጠለለ፡ የተጣራ (ፈላሽ) ።
አጠለለ ግ 1. አጣራ፡ አቀረረ። 2. አተላው ወደታች ዘቅጦ የተጣራው ወደላይ ሆነ።
ማጥለያ ስ ከሽቦ ወይም ከስንደዶ ተታቶ የሚሰራና ለማጥራያነት ወይም ለማጥለያነት የሚያገለግል ወንፈት መስል እቃ፡ ወንጠፍት።
***ጠለላ**¹
ተንጣለለ ግ 1. በብዛት ፈሰሰ፡ ተኛ፡ ተጥለቀቀ (ውሃ፡ ደም፡...)። 2. ሰፊ ሆኖ ተሰራ (ቤት፡ ድንኳን፡...)።
አንጣለለ ግ በሰፋት ሰራ፡ ተከለ (ቤትን፡ ድንኳንን፡...)።
***ጠለላ**²
ጠለሳ ስ ከለሳ፡ ተገን።
ተጠለለ ግ ተከለለ ወይም ጸነ (ከዝናብ፡ ከፀሃይ፡ ...)።
መጠለያ ስ 1. መከላከያ (ከዝናብ፡ ከፀሃይ፡ ...)። 2. መጠጊያ፡ ማደሪያ፡ ማረፊያ ቦታ።
አስጠለለ ግ 1. አስጠጋ፡ ለጊዜው ማረፊያ ወይም ማደሪያ ሰጠ። 2. መጠለያ ወይም ተገን ሆነ። *ዛፉ አያስጠልልም።*
ጠለላ¹ "ጠለላ" ስር ተመ.
ጠለላ² "ጠለላ" ስር ተመ.
ጠለመ ግ ውሃ ውስጥ ሰጠመ፡ ዘቀጠ። 2. ጠፋ፡ ጠልቆ ቀረ።
ጠለሰ ግ ጥላ ጣለ፡ ጠለሰ ሆነ።
ጠለሰ ስ የፀሃይ ብርሃን በቀጥታ የማያገኘው ወይም የማያርፍበት ቦታ ፡ ጥላ።
ጠለሰመ ግ ጠንቋይ ወይም ደብተራ የሃረግ፡ የሰው ፡... ምስል እያስመሰለ ሳለ ወይም የጥን ቁልና ወይም የአስማት ዕሁፍ ዓፈ።

ጠልሰም ስ 1. ከብር ወይም ከሌላ ማእድን ይሰራ የነበረ የሴቶች ያንገት ጌጥ። 2. የተለያዩ ስእል ያለበት የጥንቆላና የአስማት ዕሁፍ የያዘ ጥቅል ብራና ወይም ወረቀት።

ጠለሰ "ጠለሰ" ስር ተመ.

ጠለሽት "ጥላሽት"ን ተመ.

ጠለቀ¹ ግ 1. ዘቀጠ፡ ሰጠመ። 2. ወደ ውስጥ ዘልቆ ገባ። 3. በጣም ጎደጎደ። 4. ገባ። *ፀሃይ ጠለቀች።*

ጠላቂ ስ ከባህር ወይም ከወንዝ ውስጥ ጠልቆ የሚገባ ዋናተኛ።

ጣልቃ በመካከል ወይም በማቋረጥ ወይም አልፎ አልፎ (ያለ፡ የገባ፡ የሚገባ፡...)።

ጣልቃ ገባ 1. በማይመለከተው ወይም በማያገባው ነገር ገባ። 2. ያለተራው ወይም ያለበታው በሌላው መካከል ገባ።

ጣልቃ ገብ ቅ በጣልቃ፡ በመካከል የሚገባ።

ጥልቅ ቅ 1. ወደታች በጣም ርቀት ያለው (ውቅያኖስ፡ ጉድጓድ፡...)። 2. ሰፊና ዝርዝር የሆነ (አውቀት፡ ምርምር፡...)። 3. ስሜትን የሚነካ። *ጥልቅ ሃዘን ተሰምቶታል።*

ጥልቅ መርፌ ስ የጥልቅ መሰሪያ የሆነ በጣም ትንሽ መርፌ።

ጥልቀት ስ 1. የወደ ውስጥ ወይም የወደታች ርቀት (የባህር፡ የወንዝ፡) 2. ወደታች ወይም ወደ ውስጥ ያለ የርቀት መጠን። *የጉድጓዱ ጥልቀት አገድ ማትረጋጋው።* 3. መጠን፡ ሰፋት (የአውቀት፡ የምርምር፡)።

ጥልቅ አለ ግ 1. ዘው አለ ወይም ድንገት ገባ። 2. በማይመለከተው ነገር ውስጥ ገባ።

በሰው ጉዳይ ጥልቅ አትበል።

ጥልቅ ብዩ ቅ በማያገባው ወይም በማይመለከተው ነገር የሚገባ።

ጠለቀ² ግ ጨለ፡ ደክበቀ(ፈላሽን)። 2. ጨለ፡ አወጣ (ወጥን)።

መጥለቂያ ስ ውሃን ወይም ሌላ ፈላሽ ነገርን ከበርሜል፡ ከእንስራ፡ ከጉድጓድ፡... መቅጀ።

ጠለቀ³ ግ ገባ፡ ተደረገ። *የአበባ ጉንጉን በአገንጥፍ ጠለቀለት።*

አጠለቀ ግ 1. ለበለ (ለምሳሌ ሹራብ፡ ሱራ)። 2. አለበለ (ለሌላ ሰው)። 3. በብዛት ያዘ፡ አለ በሰ። *እከክ አጠለቀው።*

ተጥለቀለቀ ግ በብዛት ተሸፈነ፡ ተሞላ (ለምሳሌ በጎርፍ)።

አጥለቀለቀ ግ በብዛት ሸፈነ፡ አለበሰ፡ሞላ (ለምሳሌ ጎርፍ፡...)።

ጠለንጅ(ጠሌንኸ) ስ ግንዱ አንጓ ያለው አነስተኛ የአዕዋት አይነት።

ጠለዘ ገ መታ፡ ነረተ።

*ጠለጠለ

ጥልጥል አለ ገ ተገጠለጠለ።

ጥልጥል አደረገ ገ እገጠለጠለ።

ተገጠለጠለ ገ 1. ተሰቀለ። 2. ከፍ ያለ ቦታ ላይ ወጣ፤ ተቀመጠ። 3. አጠረ (ልብሰ)። ሊዘንብ ወይም ሊጥል ተቃረበ(ዝናቡ)። 5. ሊወድቅ ወይም ሊፈርስ ትንሽ ተረወ። ግንቡ ተገጠልጥሏል። 6. ተጀምሮ ሳያልቅ ወይም ሳይፈፀም ተረ። ጉዳዩ እንደተገጠለጠለ ተረ።

ተገጠላጠለ ገ ወጣ (ዛፍ፣ ገደል፣...ላይ)። 2. በሰው ድጋፍ ወደ አንድ ደረጃ ተሸጋገረ።

አገጠለጠለ ገ 1. ሰቀለ። 2. በጆሮ ላይ አደረገ(ጌጥን)። 3 በእጁ ያዘ። ሽንጣውን አገጠልጥሎ ወጣ። 4. ስሜትን ያዘ፤ ግረዝ፤ አጓጓ። 5. ሳይጨርስ በጅምሩ ተወ።

እንጥልጥል ት 1. የተገጠለጠለ ወይም ያላለቀ(ጉዳይ) ። 2. ተገጠልጣይ የሆነ። (ለምሳሌ የጆሮ ጌጥ)። 3 በአንዳንድ በጎች ወይም ፍየሎች አንገት ላይ ተገጠልጥለው የሚታዩና እንደ ጡት ጫፍ ያሉ አካላት።

ጠለፈ ገ 1. አሰናከለ፤ አወላከ። 2. በጨርቅ ላይ በከር እየሰፋ አስገጠ፤ የጥልፍ ሰራ ሰራ። 3. አድብቶ በሃይል ወይም በማስገደድ ወሰደ (ልጃገረድን ለትዳር)። 4. ጥቆ ወሰደ፤ ቀማ (አዋራ)። 5. አትጣጫውን አስለውጦ ወደሚፈለገበት ቦታ ወሰደ (ወንዝን)። 6. አስገድዶ አትጣጫ አስቀየረ (ብዙውን ጊዜ አውሮፕላንን)። 7. አሰረ(በገመድ)። 8. በሬዲዮ ወይም በስልክ ለሌላ ሰው የሚተላለፈውን መልእክት በምስጢር አደመጠ። 9. የሰልክ፣ የኤሌክትሪክ፣... መስመርን ከሌላ መስመር ቀጠለ።

ጠለፋ ስ 1. ከመንገድ አስገድዶ በመውሰድ ሚስት የማግባት ድርጊት። 2. አትጣጫን መለወጥ (ለምሳሌ የወንዝን አፈሳሰስ)።

የጠለፋ ዋሰ ስ ባለእዳን ለማቅረብ ዋሰ የሚሆን ሰው።

ጥልፍ ስ በተሟሰ፣ በተለየ ጨርቅ... ላይ በሚመረፍ በከር ተወሳሰቦ የሚሰራ ጌጥ።

ጥልፍ ቀሚሰ ስ በጥልፍ የተጌጠ የላከባ ቀሚሰ።

ጥልፍልፍ ት 1. ተወሳሰቦ የተሰራ (ለምሳሌ ጫማ)።

ጥልፍ

2. ውስብስብ።

ተጠለፈ ገ 1. አትጣጫው ተለወጠ (የወንዝ አፈሳሰስ)። 2. ተገዶ አትጣጫ ቀየረ (አውሮፕላን)።

ተጠላለፈ ገ ተያያዙ፤ ተወሳሰቡ፤ ተቆላለፈ።

አጠላለፈ ገ አወሳሰበ፤ አቆላለፈ፤ አስተሳሰረ።

ጠላ ስ 1. ከጉብስ ወይም ከማሽሳ ወይም ከዳጉሳ ወይም ከበቆሎ እንዲሁም ከብትልና ከጌሽ በቤት ውስጥ የሚዘጋጅ መጠጥ።

ጠላ አነሳ የተጣራውን ወይም የጠለለውን ጠላ ከአተላ እየለየ በሌላ እቃ ቀዳ።

ጠላ ጠመቀ ጠላ አዘጋጀ።

የጠላ ቂጣ ስ በጠላ ጥንሰስ ውስጥ የሚገባ ቂጣ።

ጠላ ቤት ስ ጠላ የሚሸጥበት ቤት፤ መሸታ ቤት።

ጠላ² ገ አልወድ አለ፤ ጥላቻ አሳየ።

ጠላት ስ 1. የማይወዱት ወይም የሚጠሉት ሰው። 2. ባላጋራ፣ ባላንጣ። 3. በአንድ አገር ላይ የዘመተ ወራሪ።

ጠላት አፈራ/ ገዛ ጠላት አበጀ።

ጥል ስ 1. ጠብ ፣ አምባጓር፣ ግድት። 2. ጠበኛ፣ ኩርፍ።

ጥለኛ ት የተጣላ፣ ጠበኛ፣ ኩርፈኛ።

ጥላቻ ስ የመጥላት፣ ያለመፈለግ፣ ያለመፍቀድ፣ ፀር የመሆን ስሜት።

ተጠላ ገ የማይወደድ፣ የማይፈቀድ ሆነ።

ተጣላ ገ 1. ጠብ ፈጠረ፤ ተጋጠ፤ ትራኔ ውስጥ ገዛ። 2. አልሰማማ አለ፤ አመመ።

የጠጣሁት መጠጥ ተጣላኝ።

አጣላ ገ ጠብ እንዲፈጠር አደረገ፤ አጋጠ።

አጣይ ት ከወዲያና ከወዲህ ወራ እያቀበለ ሰውን የሚያጣላ።

አጥላላ ገ ዋጋቢስ እድርጎ ተናገረ፤ አጣጣለ፤ አራከሰ፤ አናናቀ።

አስጠላ ገ 1. እንዲጠላ አደረገ። 2. አስቀየመ፤ መጥሮ ሆነ፤ የማይፈቀር ወይም የማይወደድ ሆነ።

አስጠለታ ት የማያምር፣ ደስ የማይል፣ እስከፈ ወይም አስቀያሚ የሆነ።

*ጠላ

ጥላ ስ 1. ከሰሌን ወይም ከጨርቃ ጨርቅ፣... የሚሰራ የፀሃይና የዝናብ መከላከያ፣ ጃንጥላ። 2. የፀሃይ ጨርቅ በቀጥታ ያላረፈበት ቦታ። 3. በአንድ አካል ላይ ብርሃን በከፊል ባረፈ ጊዜ ብርሃን ባላረፈበት ወገን በኩል ጥቁር ሆኖ

የሚታይ የአካሉ ምስል። 4. (ዘይ.) መከታ፡ ተገን ። ሰውዬው የረተሰቡ ጥላ ነው።

ጥላ ሆነበት የግብር ስጋ ግንኙነት የፈፀመ ወይም ከፀሃይ ላይ ቆይቶ የሰውነቱ ሙቀት ገና ያልበረደ፡... ሰው ህመምተኛ ወደተኛበት ክፍል ወይም ቤት ውስጥ ስለገባ ህመምተኛው ህመም ተቀስቀሰበት፡ ፀናበት(ለምሳሌ የተገረዘ ህፃን፡ የኩፍኝ፡ ... ህመምተኛ)።

ጥላ በረደ አየሩ ቀዝቀዝ ወይም ሙቀቱ ቀነሰ (ከቀትር በሂሳ የፀሃይ ሙቀት እየቀነሰ በመሄዱ)።

ጥላ ነኝ የግብር ስጋ ግንኙነት የፈፀመ ወይም ከፀሃይ ሙቀት ላይ የቆየ ሰው፡ ቀስለኛን ወይም ኩፍኝ ወይም ፈንጣጣ፡... የያዘውን ሰው ለመጠየቅ ወደ ህመምተኛው ቤት መግባት እንደማይገባው ለማሳሰብ የሚናገረው አባባል።

ጥላ ጣለ 1. የፀሃይ ግለት በረደ። 2. የፀሃይ ብርሃን በዳመና ወይም በዛፍ ተጋረደ።

ጥላው ቀለለ ቀትረ ቀላል ሆነ፡ ሰውነቱ ጭር አለ።

ጥላ ቢስ ርጋታ የሌለው፡ ከውካዋ፡ ቀትረ ቀላል፡ ግርማ ሞገስ የሌለው ።

ጥላወጊ ለ ሙተን ወይም አስማት በተደረገበት ሹል ነገር የሰው ጥላ ያረፈበትን ቦታ በመውጋት ሰውየውን ህመምተኛ ለማድረግ ወይም ለመግደል ይችላል የሚባልለት አስማተኛ ወይም ድርጊቱ (መተቱ፡ እስማቱ)።

አጠላ ግ 1. ጥላ ጣለ። 2. ከፀሃይ፡ ከዘናብ ወይም ከብርሃን በጥላ ተከለለ፡ ተጋረደ።

ጠላቂ "ጠላቅ" ስር ተመ.

ጠላት "ጠላ" ስር ተመ.

ጠሊንኹ "ጠሊንጅ" ን ተመ.

ጠል ለ 1. በላር ወይም በቅጠል ላይ ተንቀርቦ የሚገኝ ርጥበት ወይም ጢዛ። 2. ዝናብ፡ ርጥበት። ለግይ ጠል ካወረደ መሪት ይራሳል። 3. ልምላሂ።

ጠልሰም "ጠለሰመ" ስር ተመ.

***ጠመለመለ**

ጥምልምል ለ ኣትም ወይም ጥንካራ የሌለው።

ተጥመለመለ ግ 1. ሽባ፡ ኣትመቢሰ ሆነ። 2. ተጣጠፈ፡ ተጠቀለለ።

አጥመለመለ ግ 1. አዝልልፈ፡ አሽመደመደ፡ ሽባ፡ኣትመቢሰ አደረገ። 2. አጣጠፈ፡ ጠቀለለ።

ጠመመ ግ 1. ሃበጠ፡ ተወላገደ፡ ጋደድ አለ። 2. (ዘይ.) ከፋ፡ ፈቃደኛ አልሆነ አለ፡ ከፋ አለበ።

ጠማማ ፅ 1. ሃባ፡ ወልጋዳ፡ ገዳዳ። 2. (ዘይ.) ከፋ፡ ቅን ያልሆነ።

ጥመት ስ (ዘይ.) ከፋት፡ የጠባይ ወልጋዳነት።

ተጣመመ ግ ተወላገደ፡ ተንጋደደ፡ ሃበጠ።

አጣመመ ግ 1. አንጋደደ፡ አዘነበለ፡ አሳበጠ። 2. እንዳይሆን፡ እንዳይሳካ አደረገ (ንዳይን)።

***ጠመረ**

ጣምራ ፅ ጥንድ፡ ሁለትነት ያለው።

ጣምራ ጦር ስ 1 መንታ ጫፍ ያለው ጦር።

2. እየተጋዘዘ የሚዋጋ ሁለት የጦር ሃይል ።

ጥምር ፅ ጥንድ፡ የተጣመረ፡ የተባበረ።

ጥምር ቃል ስ ከአንድ በላይ በሆኑ ቃላት የተመሰረተ ቃል፡ ሃረግ።

ተጣመረ ግ አንድ ላይ ተደረገ፡ አንድ ሆነ፡ ተባበረ።

ተጣማሪ ስ 1. (ሰዊ.) አንድን ስም ለማጉላት በተደራቢ የሚገባ ቃል። ለበበ ተግራው ነገ ይመጣል በሚለው ውስጥ "ተግራው" ተጣማሪ ነው። ፅ 2. ተጫፋሪ ፡ ተጓዳኝ፡ አበር።

አጣመረ ግ አንድ ላይ አደረገ።

አጣማሪ ፅ ቀንጃ፡ ጓደኛ።

ጠመሰሰ ግ ጣሰ፡ ገለጠ (ደንገ፡ ዳዋን)።

ጠመቀ 1 ግ 1. ከተለያየ የአሁል አይነት ጠላን ወይም ቢራን አዘጋጀ። 2. ጨመቀ፡ ጠመዘዘ (እርጥብ ላብሰን)። 3. አጣራ፡ ይህናውን ከአተላ ወይም ካለሰር ለየ።

ጠመቀ 2 ግ በውሃ ወይም በፀበል ነከረ፡ ዘፈቀ።

ምጥማቅ ስ የማጥመቂያ ቦታ ወይም ገንዳ።

ጥምቀት ስ (ክር.) 1. ክርስቶስ የተጠመቀ በትን ቀን በግሰብ ጥር 11 ቀን የሚከበር በላል። 2. ክርስትና መነሳት፡ መጠመቅ።

ጥምቀተ ባህር ስ በጥምቀት ዋዜማ ታቦት ከቢተክርስቲያን ወጥቶ የሚያድርበትና የጥምቀት በላል የሚከበርበት ቦታ።

ተጠመቀ ግ 1. ክርስትና ተነሳ። 2. ፀበል ተረመ፡ ተነከረ።

አጠመቀ ግ 1. በውሃ ወይም በፀበል ነከረ፡ ዘፈቀ። 2. ክርስቲያን አደረገ።

አጥማቂ ስ የሚያጠምቅ ካህን።

ጠመኔ ስ በጥቁር ሲሊዳ ላይ ለመግፈያ የሚያገለግል፡ የተለያየ ቀለም ያለው፡ ከኖራ የሚሰራ የፅህፈት መሳሪያ፡ ችክ።

ጠመንጃ (ጠበንጃ) ስ የተለያየ መጠንና አይነት ያለውና ጥይት የሚሳርስ፡ ለጦርነት ወይም ለጥበቃ ወይም ለአደን የሚጠቀሙበት የጦር መሳሪያ።

ጠመንጃ አቀባበል በጠመንጃ ውስጥ ያለውን ጥይት ወደ ቧንቧው አስገብቶ ለተኩስ አዘጋጀ።

ጠመንጃ አጎረሰ ጥይት በጠመንጃው ውስጥ አስገባ።

[የ]ጠመንጃ መፍቻ ስ ሜቱ ሾል ብሎ ጠፍጠፍ ያለና ብሎኖችን ለመግጠም ወይም ለመፍታት የሚያገለግል መሳሪያ።

የጠመንጃ ዘንግ ስ የጠመንጃን ውስጠኛ አካል (ቧንቧን) ለማዕዳት የሚያገለግል ቀጭን የብረት ዘንግ።

*ጠመዘመዘ

ጠመዘመዘ ን ተተተኛ ያልሆነ፣ ዘወርዋራ (መንገድ፡...) ።

ጥምዝምዝ አለ ግ ተጥመዘመዘ፣ ተጠግዘዘ።

ተጥመዘመዘ ግ 1. ቀጥተኛነት የለለው ወይም ዘወርዋራ ሆነ። 2. ተሰቃየ፣ ተፍተለተለ፣ ታመመ (ሆድ)።

አጥመዘመዘ ግ 1. አመመ (ሆድን)። 2. አፍተለተለ፣ ጠመዘዘ።

ጠመዘዘ ግ 1. አጣመመ፣ ቆለመመ። 2. ጨመቀ፣ ጠመቀ (የረጠበ ልብስን)። 3. አዞረ፣ አትጣጫ ቀየረ (ለምሳሌ የመኪናን)። 4. (ዘይ.) ሃሳብን፣ አጽምን ቀየረ ወይም አስቀየረ (በግንባባት፡...)።

ጥምዝ ን የተጠመዘዘ፣ ጥቅል።

ጥምዝ ወርቅ ስ እንደሸበ ያለና የተጠቀለለ ወይም የተጠመጠመ የወርቅ ጌጥ።

ጠምዛዛ ስ 1. ቀጭን ሆኖ ጥንካሬ ያለው፣ በተሳላ የማይሰበር 2. (ዝይ.) ችኩ፣ ገታራ (ሰው)።

ተጠመዘዘ ግ 1. ተጣመመ፣ ተቆለመመ። 2. አቅጣጫ ቀየረ።

ተጠግዘዘ ግ ተቆላመመ፣ ተጣመመ።

አጠግዘዘ ግ አቆላመመ፣ አጣመመ።

ጠመዝማዛ “*ጠመዘመዘ” ስር ተመ.

ጠመኸ (ጠመጅ) ስ ስንዴ የሚመስልና ገለባው በተሳላ የሚላቀቅ የገንብስ ላይነት።

ጠመደ¹ ግ 1. ተንበርን በበሬዎች አንገት ላይ በማንቆ በማሰር ለእርሻ አዘጋጀ። 2. ጀመረ፣ ተያያዘ (ሰራን)። 3. ከፋኛ ጠላ።

ጥማድ ን ጥንድ (በሬ)።

ተጠመደ ግ 1. ተንበር ተጭኖበት ለእርሻ ተዘጋጀ (በሬው)። 2. በሰራ ተያዘ ወይም አንድ ነገር በማድረግ ላይ ሆነ። በጧት በሰራ ተጠምዷል። 3. ተጠላ፣ በከፋ ሁኔታ የሚተኮርበት ሆነ።

ተጣመደ ግ ከፋኛ ተጣላ፣በነገር ተያያዘ።

አጣመደ ግ ከፋኛ አጣላ፣ በነገር አያያዘ። 2. አንድን በሬ ከሌላ በሬ ጋር አቀናጀ ወይም ጠመደ።

አጣማጅ ስ 1. አብሮ የሚጠመድ ቀንጃ በሬ። 2. አብሮ የሚሰራ፣ የሚለማራ፣...የሰራ፣ ባደጀ።

ጠመደ² ግ መሳሪያን፣ ፈንጂን፣ ወጥመድን (እንዲፈነዳ፣እንዲይዝ፡...) አዘጋጅቶ አስቀመጠ።

ወጥመድ ስ 1. እንሰሳትን ለመግደል ወይም ለመያዝ የሚያገለግል መሳሪያ። 2. ሌላን ሰው ለመጉዳት፣ ለማሰከል፡... የተጠነሰሰ ሴራ፣ ተንኮል፡....

ወጥመዱ ያዘለት ያሰበው ተንኮል ወይም ሽር ተሳሳለት።

ወጥመድ ውስጥ ገባ 1. በመጥፎ ወይም በተወሳሰበ ነገር ውስጥ ገባ። 2. የተንኮል ወይም የሴራ ሰለባ ሆነ።

አጠመደ ግ 1. ወጥመድን እንዲይዝ፣ ፈንጅን እንዲፈነዳ አድርጎ አዘጋጅቶ አስቀመጠ። 2. አሳን ከባህር፣ ከወንዝ፣... በመረብ ወይም በመንጠቅ አወጣ ወይም ያዘ። 3. ሴራ፣ደባ አዘጋጀ።

ጠመጅ “ጠመኸን”ን ተመ.

ጠመጠመ ግ 1.በራሱ ማሰሪያ፣ በሽጥ፡... ራሱን ሽፈን ወይም አሰረ። 2. አንድን ነገር በሌላ ነገር ላይ እየደጋገመ በማዞር ጠቀለለ (ለምሳሌ) ገመድን በእንጨት ላይ)። 3. ተንኮል፣ ሽር፣ ነገር ሰራ።ነገር ጠመጠመበት።

ጠምጣሚ ን 1. ካህን፣ ቄስ። 2. (ዘይ.) ነገረ ሰራ።

ጥምጣም ስ የ “ጥምጥም”ን 1ኛ ፍቺ ተመ. ጥምጥም ስ 1. በራሱ ላይ የተደገለለ፣ የታሰረ ሻሽ። ን 2. የተጠመጠመ፣ ጠመዝማዛ የሆነ(መንገድ፣ ነገር፡...)።

ጥምጥም አለ ግ 1. ተጠመጠመ። 2. ሰውነቱ ጸበረ፣ ጎላ፣ ጠነከረ። ጥምጥም ያለ ሰውነት።

ተጠመጠመ ግ 1. በአንድ ነገር ላይ በተደጋጋሚ በመዞር ተጠቀለለ፣ ተተበተበ። 2. አንቆ፣ እቅፍ አድርጎ ያዘ።

ጠማ

ጠማ አለ ግ 1. በሰለ፣ ጎመራ (እሸት)። 2. መጠጥ አለ።

ጠማ² ግ 1. አሰኘ፣ አስፈለገ፣ አማረ (መጠጥ፣ ውሃ)። 2. (ዘይ.) ፈለገ፣ አሰኘው። ትምህርት ጠምቶታል።

ጥማት(ጥም) ስ (የውሃ፣ የመጠጥ፣ የእውቀት) ፍላጎት።

ጥም ቆረጠ አረካ፡ አጠገበ (መጥጥ)።
 ተጠግ ፡ 1. መጣጣት አሰኘው (ውሃን)። 2. (ዘይ.) አስፈለገ፡ ፈለገ፡ (አውቀት፡ ትምህርት)።
 አስጠግ ፡ የውሃ ጥም አሳደረ፡ አስከተለ።
 ጠግግግ "ጠመመ" ስር ተመ.
 ጠምበለል "ጠንበለል"ን ተመ.
 ጠምጣሚ "ጠመጠመ" ስር ተመ.
 ጠሞረ ፡ የተለያየ ቀለማት ያላቸውን ክርኝ አንድ ላይ በማድረግ ሸረበ።
 ጥመር ፡ የተጠሞረ፡ የተሸረበ (ጥለት፡ ክር)።
 ተጠሞረ ፡ የተለያየ ቀለም ያለው ክር በአንድ ላይ ተሸረበ።
 ጠጂጋ ፡ ከሲታ።
 ጠረመሰ ፡ 1. ሰረጎደ። 2. ሰበረ፡ ሸረፈ። 3. አስተኛ፡ ጣስ (ለምሳሌ አጥርን)።
 ተጠረመሰ ፡ 1. ተሰረጎደ። 2. ተሰበረ፡ ተሸረፈ። 3. ተኛ፡ ወደቀ (ለምሳሌ አጥር)።
 ጠረረ ፡ የፀሃይ ሙቀት ጋለ፡ ጠራራ ሆነ።
 ጠራራ-(ፀሃይ) ፡ የአኩላ ተን ሃይለኛ የፀሃይ ሙቀት ። በጠራራ ፀሃይ ወደቀ ትሃዳላሆ
 ጠረሰ ፡ 1. ይለደመ፡ ደነዘ፡ አልቆጥጥ አለ (ስለት)። 2. አላንክ አለ፡ የሚሰቀጥጥ ስሜት ፈጠረ (ጥርስ)።
 ተጣረሰ ፡ 1. እርስ በእርስ ተደባባይ። 2. እርስ በርስ ተፋጠነ፡ ተጋመ (ለምሳሌ ጥርስ)። 3. ተቃወነ፡ ተበላሸ (ክርክር፡ የነገር ስልት)።
 አጣረሰ (አንጣረሰ) ፡ 1. አግታ፡ አደባባይ። 2. አቃወነ፡ አፋለሰ፡ አበላሸ (ክርክርን፡ የነገር ስልትን) ።
 ጠረሰመ ፡ ጠረመሰ፡ ሰበረ፡ አደቀቀ።
 ጠረቀ ፡ 1. ጠረነቀ፡ አጥብቆ አሰረ። 2. ቸነከረ። 3. (ዘይ.) ብዙ አወራ፡ አወጋ። ለጥፋጥ ለገፈፈው ወሬውን ሲጠርቅ ያለ። 4. (ዘይ.) አስከጠግብ በላ።
 ጠርቅ ፡ (ዘይ.) ብዙ የሚበላ፡ ሆኗም።
 ተጠረቀ ፡ የተጠረነቀ፡ ጠብቆ ታሰረ።
 ጠረቀመ ፡ 1. ወጋ፡ ሰካ። ለጽህ ጠረቀመጣት። 2. አጥብቆ አሰረ። 3. ዝም አሰኘ። 4. አጥብቆ ዘጋ ፡ ቆለፈ። 5. በጥፊ መታ፡ አጠናፈረ።
 በጥፊ ጠረቀመጣት።
 ተጠረቀመ ፡ 1. ተሰካ፡ ዝባ። ለጽህ ተጠረቀመጣት። 2. ዝም አለ። 3. ተዘጋ፡ ተቆለፈ።
 *ጠረቀመ
 ጥርቃጥ ፡ 1. ከጥም ከጥም የተሰበሰበ። 2. ፋይዳ ቢሰ፡ እርባና ያለኝ።

ጥርቅም ፡ የተጠራቀመ፡ ከተለያየ ቦታ የተሰበሰበ፡ ሰበሰብ።
 ጥርቅምትም ፡ ከጥቃው የተሰበሰበ፡ ግንኙን።
 ተጠራቀመ ፡ 1. ተከማቸ፡ ተሰበሰበ። 2. ቀስ በቀስ ብዙ ሆነ።
 አጠራቀመ ፡ 1. አከማቸ፡ ሰበሰበ፡ አስቀመጠ (ለምሳሌ ገንዘብን)። 2. አንድ ላይ አስቀመጠ።
 ጠረቃ ፡ ላበረ፡ ወፈረ (ሰውነቱ)።
 አጠረቃ ፡ አዳበረ፡ አወፈረ።
 ጠረቆሽ ፡ የሽቀረ፡ ቀደደ።
 ጠረቢ ፡ 1. በመጥረቢያ፡ በመሮ፡...አየታዝ አስተካከለ፡ የሚፈለገውን ቅርፅ እንዲይዝ አደረገ (እንወትን፡ ድንጋይን)። 2. (ዘይ.) ነቀፈ፡ ተቸ፡ ወረፈ(ሰውን)። በሰላ ሂስ ጠረበው።
 መጥረቢያ ስ የአንወት መቀረጫ ወይም መፍለጫ ምሳር።
 መጥረቢያ
 ጠራቢ ፡ ድንጋይን፡ እንወትን በመጥረብ ወይም በመቆርቆር፡... ቅርፅ ቅርፅ የሚያወጣ (ሰው)።
 ጠርብ ስ ለቤት ወይም ለአጥር፡ መስሪያ የሚያገለግል ረጅም ፍልጥ።
 ጠርብ ያህላል ረጅምና ወፍራም ነው።
 ጥራቢ ፡ ድንጋይ፡ እንወት፡... ሲጠረብ የሚወድቅ ስብርብ፡ ድቃቂ፡ ፍቅፋቂ።
 ጥርብ ፡ የተጠረበ ወይም የተሰተካከለ (ድንጋይ፡ እንወት)።
 *ጠረበበ
 ተንጠረበበ ፡ 1. ተንደረበበ፡ ጢም ያለ ሆነ አሰከ አቶ ሞላ (ሰፍር)። 2. አኮረፈ። 3. ተንጠረበበ፡ ዝናብ ሊጥል ይረሰ' (ደመና)።
 አንጠረበበ ፡ የጣምላይሞላ በድርብ ሰፈረ።
 ጠረነቀ ፡ 1. አጥብቆ አሰረ፡ ቀፈደደ። 2. መታ፡ ጠሰቀ።
 ጠረን ስ የአካል ወይም የሰውነት ሽታ።
 ጠረንገለ-(ጠረንገላ) ፡ ወደላ፡ ጠባባደላ።
 *ጠረወዘ
 ጠርዋዛ ፡ ከልዋላ፡ ገልዋዛ።
 ጥርውዝ ጥርውዝ አለ ፡ ወዲያ ወዲህ ተንከላወሰ፡ ተንገላወደ።
 ተንጠራወዘ ፡ ተንከላወሰ፡ ተንገላወደ።
 አንጠራወዘ ፡ አንከላወሰ፡ አንገላወደ።

ጠረዝ ገ 1. የተፃፈባቸውን ወይም ያልተፃፈባቸውን ብትን ወረቀቶች ወይም የብራና ትጠሉች በመፅሃፍ መልክ አዘጋጆ (ወረቀቶቹን ወይም የብራና ትጠሉቸን አንድነት በመስፋት፡ በማግበት+...)። 2. ያረጀ ወይም ጥራዙ የተገነጠለ መፅሃፍን እንደገና አደሰ፡ ደሰሰ። 3. አበረ፡ ጠፈረ(ለምሳሌ የተበታተኑ እቃዎችን አንድነት በማድረግ)። 4. ለንሙ (እንደ አገልግላት ቀናተ.. ያለ የሰፊት እቃን)። 5. መታ፡ ጠረቀመ።

ጠራሃ ለ የጥራዝ ሰራ ባለሙያ።

ጠርዝ ለ የአንድ አካል ጫፍ፡ ዳር።

ጠርዝ አሲያዝ ስርአት፡ መስመር አሲያዝ (ንጉን)።

ጥራዝ ለ 1. የመፅሃፍ ቅርፅ (በአንድ ላይ የተያያዘ ወይም የተሰፋ ብራና ወይም ወረቀት)። 2. ብትን ወረቀቱ ወይም ብራናው የተያያዘበት ስፈት።

ጥራዝ ነጠት ት 1. ለአንድ የእውቀት ዘርፍ ጠለት ያለ ትምህርት ሳይኖረው ወይም በደንብ ሳያውቅ ወይም ሳይግር በግንባ እንደተግራና እንደሚታወቅ ሆኖ የሚያወራ። 2. (ዘይ.) ያልተረጋገጠ፡ ተባራሪ (ወራ)።

ጥርዝ ሰውነቱ ድድር ያለ አጥር ሰው።

ተጠረዝ ገ ታሰረ፡ ተተበተበ፡ ተጠፈረ፡ ተሸፈነ።

***ጠረዘዘ**

ጠርዛዛ(ጠረዘዝ) ት 1. ሆደ ቀብዳዳ፡ ዘርግጣ። 2. (ዘይ.) ቀብራራ፡ ኩሩ።

ተንጠረዘዘ ገ 1. ተንቀበደደ፡ ተንዘረጠጠ። 2. (ዘይ.) ኮራ፡ ተንቀባረረ።

አንጠረዘዘ ገ 1. አንቀበደደ፡ አንዘረጠጠ።

ጠረገ ገ 1. እፅዳ፡ ወለወለ፡ አጠራ። 2. አወደ፡ ከሰሩ ቀረጠ። 3. ግጠጠ፡ ወርሶ ወሰደ። 4. ወርሰ፡ ገደለ። ተፃፃፈ በሽታ ገብቶ ጠረጋቸው። 5. ወርሰ፡ ግጠ በፋ። 6. በሃይል መታ (በጹፋ)።

መጥረጊያ ለ እጅታ እንዲኖረው ተደርጎ ከሰላን ወይም ከናይላን ክር ወይም ከቃጫ፡... የሚሰራና ለቤት ግልጽነት የሚያስገልጽ መሳሪያ።

ጠራጊ ለ ቤት ወይም መንገድ የሚያፀዳ።

ጥራጊ ለ 1. አስፈላጊ ባለመሆኑ ከተለያዩ ቦታዎች (ክቢት፡ ከገቢ፡...) ላይ እየተጠረገ እንዲወጥስ የሚደረግ ቆሻሻ። 2. በድሰት ወይም በሰንገ ውስጥ የቀረ መጣጭ ወጥ ወይም የምግብ ፍረፋ። 3. (ዘይ.፡ከድብ) የማይረባ፡ ምናምንቴ (ሰው)።

ጥርጊያ ለ 1. የተጠረገ፡ አባጣ ጎባጣው የተሰተካከለ፡ የተደለደለ ሰፊ መንገድ፡ ጎዳና።

2. አንድ ነገር ለመስራት ወይም ለግዝናወን አትጣጫ የግስያዝ ጅግር።

ጥርገ አለ ገ 1. እብበ፡ ጥልጥ ብሉ ሂደ። 2. ሙልጥ ብሉ ሂደ።

ተጠረገ ገ እብበ ብሉ ሂደ። ተጠርገ ሂደ።

ተጠራረገ ገ ተያይዞ ሂደ። ተጠራርገው ሂዱ።

ጠረጠረ ገ 1. አንድ ነገር ሊሆን ወይም ሳይሆን ይችላል ብሉ አሰበ። ስጋ፡ፈራ። 2. እምነት አጣ ወይም ሳይተግመን ቀረ።

ጠርጣሪ ት 1. ሊሆን ወይም ሳይሆን ይችላል ብሉ የሚያስብ፡ የሚገምት። 2. ጎበዝ፡ ጎቱ።

ጠርጣራ ት ጎቱ፡ ጠንቃቃ።

ጥርጣሪ ለ አንድን ነገር እምኖ አለመቀበል፡ ግመንታት፡ መስጋት፡ መወላወል።

ጥርጥር ለ 1. እርግጠኛ ያለመሆን ሁኔታ። 2. ስጋት፡ እምነት ግግጥ።

ጥርጥር የለውም እርግጥ ነው።

ተጠረጠረ ገ አንድ ነገር አድርጓል ወይም ፈፅሏል ተብሎ ታሰበ፡ ተገመተ፡ ታማ።

ተጠርጣሪ ት አንድን ወንጀል ፈፅሏል ተብሎ የሚገመት።

አይጠረጠርም 1. እርግጥ ነው። ፈተናውን እንደሚያልፈው አይጠረጠርም። 2. እምነት የሚጣልበት ወይም ታማኝ ነው።

ተጠራጠረ ገ 1. ስጋ፡ ፈራ፡ ይሆናል ወይም ሳይሆን ይሆናል ብሉ አሰበ። 2. አመነታ፡ አወላወለ፡ እምነት አጣ።

ተጠራጣሪ ት 1. እምነት የለለው። 2. ሊሆን ወይም ሳይሆን ይችላል ብሉ የሚያስብ።

አጠራጠረ ገ እውነተኛ ወይም እርግጠኛ መሆኑ አጠያያቂ ሆነ።

አጠራጣሪ ት ሙሉ በሙሉ የማይታመንበት፡ አጠያያቂ።

ጠረጠረ ገ 1. ፈለፈለ፡ ሽፋኑን ወይም ገለፈቱን አነሳ (የባቂላን፡ የሽንብራን፡...)። 2. እየፈለፈለ በላ (የባቂላን እሾት ወይም እሾት፡...)።

ጥርጣሪ ለ የሽንብራ ወይም የባቂላ ፍሬ ሽፋን፡ ገለባ፡....

ተንጠረጠረ ገ 1. ተንቀረቀበ፡ የሚፈለገው ከማይፈለገው አንዲለይ ተደረገ(ለምሳሌ እንክርዳጹ ከለንደ)። 2. በብርድ፡ በድንጋጤ ምክንያት ሰውነቱ ተንቀጠቀጠ።

አንጠረጠረ ገ 1. አንቀረቀበ፡ ፍሬውን ከገለባ ለየ። 2. አንቀጠቀጠ፡ አንዘዘፈፈ (ብርድ፡ ድንጋጤ)። 3. (ዘይ.) አብጠረጠረ፡ በዝርዝር ተነተነ። አንጠርጥር ያውቀዋል።

እንጥርጣሪ ለ ብጣሪ፡ እንትጥቃጭ።

ጠረጠሰ 7 1. ደለደመ፡ ደነዝ። 2. (ዘይ.)

አረጀ፡ ወረወሰ።

ጠርጣሳ ት 1. የደለደመ፡ የደነዝ። 2. (ዘይ.)

ያረጀ፡ የወረወሰ።

ጥርጥሶ ት ችርች፡ ስለት አልባ።

ጠረጴዛ ስ ላይ ጠፍጣፋና ከብ ወይም ባለአራት ማእዘን የሆነ፡ በአብዛኛው አራት ወይም ሶስት አገር ያለው፡ ከእንጨት ወይም ከብረት... የሚሰራና ለእቃ ማስቀመጫ ወይም ለመመገቢያ፡ ለመግፈያ፡... የሚያገለግል የቤት ቁሳቁስ።

በጠረጴዛ ዙሪያ በውይይት፡ በድርድር።

ልዩነትን በጠረጴዛ ዙሪያ መፍታቱ ስልጣኔ ነው።

የጠረጴዛ ልብስ ስ ለጠረጴዛ እንደሸፋንና እንደገጥ ሆኖ የሚያገለግል ጨርቅ ወይም ጥላስቲክ።

የጠረጴዛ ሰአት ስ በጠረጴዛ ላይ የሚቀመጥ ተለት ያለ ሰአት።

የጠረጴዛ ኪስ ስ የጠረጴዛ አካል ሆኖ ከጠረጴዛው ጋር አብሮ የሚሰራ የእቃ ማስቀመጫ ክፍል፤ መሳቢያ።

የጠረጴዛ ኳስ ስ ሁለት ሁለት ወይም አንዳንድ ሰው የያዙ ሁለት ቡድኖች መረብ አማድም መሥሉ ላይ በተወጠረበት ጠረጴዛ ላይ ለዚሁ የተሰራ ኳስን በራሹት እየመቱ ኳሷን በተቃራኒ ቡድን ክልል ላይ ለማሳረፍ የሚደረግ የውድድር ጨዋታ። ጨዋታው የሚካሄድበትም ኳስ በዚሁ ስም ይጠራል።

ጠረፈ 7 አሰራ፡ ቀረቀበ፡ ጠፈረ።

ጠረፍ ስ 1. ወሰን፡ ድንበር። 2. ጸር አገር።

ጠረፍ ጠባቂ ስ የሃገርን ጸር ድንበር የሚጠብቅ ወይም የሚያስከብር ወታደር።

ጠራ 7 1. እኪሌ በማለትና ስምን በመጥቀስ ድምፅ አሰማ፡ ተናገረ። 2. ተናጋሪው ወዳለበት እንዲመጣ አደረገ ወይም ጠየቀ ወይም ና ወደ እኔ አለ። 3. ሰየመ፡ ስም አወጣ። 4. እንዲመጣ ወይም እንዲካፈል ጋበዘ። ጠየቀ (ለግብዣ፡ ለስብሰባ፡...)። 5. አቃጠለ፡ የደወል ድምፅ አሰማ። ስልኩ እየጠራ ነው።

መጥሪያ ስ 1. ከፍርድ ቤት ወይም ከፖሊስ ጣቢያ ወይም ከተባበሉ... ተከላሽን ወይም ምስክርን ለማቅረብ ወይም ለመጥራት የሚሰጥ ደብዳቤ። 2. ሲጫኑት ድምፅ የሚያሰማ ወይም የሚደውልና ለጥሪ የሚያገለግል ደወል።

ጥሪ ስ 1. ስምን በመጥቀስ መጥራት። 2. በአንድ አይነት ጉዳይ ወይም ስነስርዓት ላይ በመገኘት የጉዳዩ ተካፋይ ወይም ተሳታፊ እንዲሆን የሚጠይቅ መልእክት ወይም ግብዣ። የጥሪ ወረቀት ስ (ለግብዣ፡ ለስብሰባ፡...) እንዲመጡ ወይም እንዲሳተፉ ለማድረግ የሚሰጥ

የግብዣ ወረቀት ወይም ደብዳቤ።

ተጠራ 7 1. ተናጋሪው ወዳለበት ወይም መልእክቱን ወደአስተሳሰረው ዘንድ እንዲሄድ ተነገረው። 2. ስም ወጣለት፡ ተሰየመ፡ ተባለ። ከተግራ አዲስ አበባ ተብሎ ተጠራ። 3. እንዲመጣ ወይም እንዲካፈል ተጋበዘ።

ተጠሪ ስ ወኪል፡ እንደራሴ።

ተጣራ 7 ሙከ ብሎ ስምን ጠራ ወይም እገላ አለ።

ተጠራራ 7 አንዱ ሌላውን እየጠራ ተጠሰበ።

አስጠራ 7 ስምን በጥሩ ወይም በመጥር ነገር አሰነሳ።

ጠራ² 7 1. ፀዳ፡ ገፅህ ሆነ። 2. ጠለለ፡ የተጣራ ሆነ። 3. ወለል አለ፡ ደመና የለለው ሆነ (ሰማይ)።

ጥሩ ት 1. ገፅህ፡ የተጣራ። 2. ደሀና፡ ቆንጆ፡ ጥራት ያለው። 3. መልካም፡ ማለፊያ። 4. እሺ፡ ይሁን ለግለት የሚያገለግል ቃል።

ጥራት ስ ጥሩነት፡ ብቃት (የአህል፡ የሰራ፡ የእቃ፡...)።

ተጣራ 7 1. ገፅህ ሆነ፡ ጠራ። 2. ተረጋገጠ፡ እውነቱ ታወቀ (ነገር)። 3. ተሸጠ፡ አለቀ (ሸቀጥ፡...)። 3. ልትም ተደርጎ ተሰራ(ተዘረከርክ የነበረው)።

አጠራ 7 1. አፀዳ፡ ገፅህ አደረገ። 2. አጠለለ፡ አጣራ። 3. ሳያዘረከርክ ልትም አድርጎ ሰራ(ተዘረከርክ የነበረው)።

አጣሪ ስ ችርቻሪ ነጋዴ (ልዩ ልዩ ሽቀጦችን)።

አጣራ 7 1. መጠጥን ከተጠመቀበት ወይም ከተጣለበት ወደ ሌላ እቃ እያጠለለ ገለበጠ። 2. አረጋገጠ፡ እውነቱን አወቀ። 3. ጨርቅ ሸጠ (ሸቀጥ ሸቀጥነ፡...)። 4. ልትም አድርጎ ሰራ።

ማጣሪያ ስ 1. ማጥለያ፡ ወንጠፍት። 2. (ስፖ.) ለመጨረሻ ውድድር የሚቀርቡ ተወዳዳሪዎችን ለመለየት የሚደረግ ውድድር።

[P] ማጣሪያ ሽያጭ ስ የነበረውን ሽቀጥ በመሉ በሌላ ለመተካት ወይም የንግድ ዘርፉን ለመለወጥ፡... ሲፈለግ እቃዎቹን ከመደበኛ ሞታዊው በመቀነስ የሚካሄድ ሽያጭ።

ጠራራ "ጠረረ" ስር ተመ.

*ጠራራ

ተንጠራራ 7 ቁመቱ የማይደርስበት ቦታ ለመድረስ እጁን ዘረጋ። 2. ሰውነቱን በመለጠጥ ወይም በመዘረጋጋት ለፍታታ። 3. ተኩራራ፡ ያልሆነውን ለመሆን ሞከረ።

አንጠራራ 7 1. እጅና እግሩን በሃይል በመዘርጋት ለማሰራዘም ሞከረ (አንድ ነገር ለመንካት ወይም አንድ ነገር ላይ ለመድረስ)።

2. አኩራ።

ጠራቢ "ጠረቢ" ስር ተመ.

*ጠራውዘ

ጠርዋዛ ት ከልዋላ።

ጦርውዝ ጦርውዝ አለ ግ ወዲያ ወዲህ ተንክላወሰ።

ተንጠራውዘ ግ ተንክላወሰ።

አንጠራውዘ ግ አንክላወሰ።

ጠራዥ "ጠረዘ" ስር ተመ.

ጠራጊ "ጠረገ" ስር ተመ.

ጠር " *ፀረረ" ስር "ፀር" ን ተመ.

ጠርሙስ ስ ከመስታወት መሳይ ነገር የሚሰራ ከአተና ከአንገቱ ጠባብ የሆነ የፈሳሽ መያዣ።

ጠርቅ "ጠረቀ" ስር ተመ.

ጠርቡሽ ስ በራስ ላይ የሚደረግ የቆብ አይነት።

ጠርብ "ጠረብ" ስር ተመ.

ጠርዋዛ " *ጠረወዘ" ስር ተመ.

ጠርዛዛ " *ጠረዘዘ" ስር ተመ.

ጠርዝ "ጠረዘ" ስር ተመ.

ጠርጣሪ "ጠረጠረ" ስር ተመ.

ጠርጣራ ዝኪ.

ጠርጣሳ "ጠረጠሰ" ስር ተመ.

ጠሮ

ጠሮ ሃረግ ስ ቀድኖ ቅርጫት የሚሰራበት ጠንካራ የሆነ የሃረግ አይነት።

ጠሮ ነፋስ ስ ሃይለኛ አውሎ ነፋስ።

ጠስቀ ግ 1. አጥብቆ አሰረ፣ ቀፈደደ። 2. በብዛት በላ። 3. አመቀ፣ ጠቀጠቀ። 4. ነረተ ፣ ደሰቀ።

ጥስቅ ት የዋላ።

ጥስቅ ያለ ሰውነት ስ ሙሉ ሰውነት።

ጥስቅ አደረገ ግ 1. ቀሰፍ ያዘ፣ አሳስተነፍሰ አለ (ሀመም)። 2. ጠሰቀ።

ጥስቅ አድርጎ በላ በደንብ አድርጎ በላ።

ጠስጠስ ግ 1. ነቀዘ፣ ጠነጠነ (እንጨት)። 2. (ዘይ.) አረጀ፣ ወረወሰ።

ጠስጣሳ ት ያረጀ፣ የወረወሰ።

ጠቀለለ ግ 1. ሸበለለ፣ ጠመጠመ። 2. ሰበሰበ፣ አንድ አድርጎ ያዘ። 3. መትቶ ጣለ። 4. ሀጋጂ ባልሆነ ግንኙነት የደፈራትን ልጃገረድ ወይም ያስረዘዙትን ሴት አገዛ። 5. ወመረ፣ አካተተ። ግዝፈትን መግቶችንም ይጠቀልላል። 6. የጋራ የነበረን ነገር ለብቻው ወይም ለግሉ አደረገ። መጠቀለያ ስ ሴቶች ፀጌራቸውን

የሚጠቀሙበት ከፕላስቲክ ወይም ከብረት የተሰራ እቃ፣ ቢጎዳን።

ጠቅላላ ተው.ግ. ሁሉም፣ በሙሉ። ት 2. ሁሉንም የሚይዝ ወይም የሚያካትት።ጠቅላላ ሪፖርት።

በጠቅላላ ተው.ግ. 1. በሙሉ። 2. ሙሉ በሙሉ በአንድነት፣ በአጠቃላይ፣ በድምሩ።

ጠቅላላ ምርጫ ስ 1. ሁሉም አባላት የተሳተፉበት ምርጫ። 2. አጠቃላይ የአመራር አባላትን ለመምረጥ የሚካሄድ ምርጫ።

ጠቅላላ ውጤት ስ የተገኘው ሁሉም ውጤት በድምሩ።

ጠቅላላ ገቢ ስ የተገኘው ሁሉም ገቢ በድምሩ።

ጠቅላላ ጉባኤ ስ ሁሉንም አባላት የሚያጠቃልል ወይም የሚወክል ስብሰባ ወይም ጉባኤ።

ጠቅላይ ት 1. የበላይ፣ ከፍተኛ። 2. በሰሩ የተለያዩ ነገሮችን፣ ክፍሎችን የሚያካትት።

ጠቅላይ ሚኒስትር ስ የአንድን ሃገር መንግስት ወይም መስተዳድር የሚመራ የሚኒስትሮች ስብሰባ።

ጠቅላይ ግዛት ስ ከፍለ ሃገር (ከ1966 አ.ም. በፊት ይባል የነበረ)።

ጥቅል ት 1. የተጠቀለለ፣ ሸብሏል። ስ 2. በወፍራሙ የተበካ ሊጥ። 3. ድምር። 4. በአንድነት የተጠቀለለ ወይም የታሰረ ነገር፣ እቃ፣ እስር።

የጥቅል ስም ስ (ስዋ.) ብዙ ነገሮች በአንድነት ተጠቃለው የሚጠሩበት ስም(ለምሳሌ መንጋ፣ እዕዋት)።

ጥቅል ጎመን ስ ትጠራ በአንድነት እየተጠቀለለና እየተነበበረ የሚበቅል፣ መልኩ ነጣ የሚለና ቅርፁ ድቡልበል የሆነ የጎመን አይነት።

ተጠቃለለ ግ ጥቅል ጎመን 1. ተፈፀመ፣ተከናወነ፣አለተ።

ሴሚናር ተጠቃለለ። 2.

አንድ ላይ ተደመረ፣ ተካተተ።

አጠቃለለ ግ 1. አንድ ላይ አደረገ፣ አካተተ። 2. ደመደደ (ንግግርን፣...)።3.የግሉ ወይም የብቻው አደረገ።

ማጠቃለያ ስ 1. ማሳረጊያ፣ ግብቂያ፣ መወረሻ። 2. መደምደሚያ።

አጠቃላይ ት 1. ሁሉንም አካቶ የሚይዝ ወይም የሚያሳትፍ። 2. ሁሉንም የሚመለከት፣ የሚያትፍ፣... 3.ዝርዝር ያልሆነ።

በአጠቃላይ ተው.ግ. 1. በድምሩ፣ በሙሉ።

2. በጥቅሉ፣ ባጭሩ (ቀደም ሲል የተገለፀው ወይም የተዘረዘረው ነገር ሲጨመቅ ወይም በአንድነት ሲሰበሰብ)።

ጠቀሙ² ግ 1. ረዳ፣ አገልግሎት፣ በጀት። 2. ቦታ፣ አጠገብ።

ጠቃሚ ት ጥሩ፣ ተፈላጊ፣ የሚያገለግል።

ጥቅም(ጠቀሚታ) ስ 1. እርባና፣ ፋይዳ፣ ረብ። 2. አገልግሎት። 3. ትርፍ ወይም ውጤት።

ከጥቅም ውጪ ሆነ ተባላሽ፡ ከብልሽት የተነሳ አገልግሎት የማይሰጥ ሆነ።

ከጥቅም ውጪ አደረገ አባላሽ፣ አስናከለ።

ጥቅም አሳዳጅ ለግል ጥቅሙ የሚፈጅጅ።

ጥቅም የለውም 1. ምንም አያገለግልም። 2. ትርፍ የለውም።

ተጠቀሙ ግ 1. ተገልገለ። ረቂቅን ለመጥፍ እርሳስ ተጠቅመናል። 2. ረብ፣ ፋይዳ፣ ትርፍ አገኘ።

ተጠቃሚ ት 1. ተገልጋይ። 2. ረብ፣ ፋይዳ፣ ትርፍ የሚያገኝ።

ተጠቃቀመ ግ ተረዳዳ፣ ተጋገዘ (አንዱ ሌላውን በመጥቀም)።

አጠቃቀም ስ 1. በአንድ ነገር ወይም መሳሪያ ለመገልገል የሚያስችል እውቀት፣ ችሎታ (የአከፋፈት፣ የአዘጋገ፣...)። 2. እንደ ነገር በአገልግሎት ላይ የሚውልበት መንገድ፣ ዘዴ፣ እውቀት። የቃላት አጠቃቀም።

ጠቀሙ² ግ ሰፋ፣ ደረተ፣ ጣ።

ጠቀሚታ “ጠቀሙ¹ ስር “ጥቅም”ን ተመ.

ጠቀራ(ጠቀሮ) ስ ጥላሽት፣ ጥቀርሻ።

ጠቀራም ት ጥቀርሻ የለበሰ፣ የጠቀረ።

ጠቀስ¹ ግ 1. ጠራ፣ አመለካከት (በእጅግ፣ በአይን)። 2. ለመረጃ ወይም ለምስክርነት ከንግግር፣ ከፅሁፍ፣... ያገኘውን እንዳለ ቀድቶ ወይም ወሰደ (ቃል ወይም በፅሁፍ አቀረበ (ምንጩን ጠቅሰ))።

ጥቅስ ስ 1. ለመረጃነት፣ ለምስክርነት፣... ከአንድ መፅሃፍ ወይም ንግግር ውስጥ የተወሰደ ፅሁፍ፣ አባጣል።

ጥቅሻ ስ በአይን ወይም በእጅ የሚደረግ ጥሪ ወይም ምልክት።

ጠቀስ አደረገ ግ በምልክት ወይም በጥቅሻ ጠራ።

ተጠቃቀሰ ግ 1. በጥቅሻ መልእክት፣ ሃሳብ ተለዋወጠ። 2. ተጠራራ። ለሰቀ ሰዎች ከመግባታችን ተጠቃቅሰው ይደ፡፡

ተጠቃቀሰበት በመጠቃቀስ አሸጋግጠውት (አጠገባቸው ያለውን ሰው)።

ተጣቀሰ ግ ተመላክተ፣ ተወራረሰ።

ጠቀስ² ግ ነከረ (ወጥን በእንጀራ፣ ቀለምን በብርሕ፣ ...)።

አጠቀስ ግ እንጀራን ወይም ዳቦን በወጥ፣ በተለባ፣... ነከረ (ለመብላት) ወይም በርእን ቀለም ውስጥ ነከረ እወጣ (ለመጥፍ)።

አጠቃቀስ ግ እንጀራን ወይም ዳቦን ወጥ አሰነካ (ለመብላት)።

ጠቀጠቀ ግ 1. አመቀ፣ አወቀ። 2. ዘጋ፣ ወተፈ(ቀዳዳን)። 3. አፍንጫን አፈነ፣ አላሰተነፍሰ አለ(ጥንፋን)። 4. ረገጠ፣ ደቀደቀ፣ ረመረመ። 5. ዘርዛራ፣ሽንሻክ እንዳይሆን አደረገ (ወንፈትን፣ ጨርቅን)። 6. ብኮ ቦታ በሳ (በሹል ነገር)። 7. አለፍ አለፍ እያለ ወጋ ወጋ አደረገ፣ አስጊጠ (ዳቦን፣ ቂጣን)። 8. (ዘይ.) አብዝቶ ነረሰ፣በጣም እስኪጠግብ በላ። 9. (ዘይ.) ነካካ (በነገር)።

ጠቃጠቆ ት 1. የነጠብጣብ ምልክት፣ ዝንጉርጉር፣የተለያዩ ቀለማት ስብጥር። 2. አልፎ አልፎ የጠባባ ምልክት ያለበት። ረገጣማ ያዳጠፋው ፊቱ ጠቃጠቆ ሆኖ ተረ።

ጥቅጥቅ ት 1. ዘርዛራ ወይም ሽንሻክ ያልሆነ። (ጨርቅ፣ ወንፈት)። 2. ተቀራርቦ የበቀለ፣ ጭፍግ ወይም ጭፍት ያለ (ለምሳሌ (ጫካ))።

ጥቅጥቅ ያለ ጨለማ ድፍን ያለ፣ እይታን ፈፅሞ የሚከለክል፣ ድቅድቅ ያለ ጨማ።

ጥቅጥቅ አደረገ ግ ጠቀጠቀ።

ጥቅጥቅ አድርጎ ካደ ፈፅሞ ካጸ።

ተጠቀጠቀ ግ 1. ተዘጋ፣ ተደረገ (አፍንጫ)። 2. ዘርዛራ እንዳይሆን ተጠጋገቶ ተሰራ (ሹራብ፣ ጨርቅ፣...)።

ጠቃ ግ ሰረረ፣ እንስቲቷ ላይ ወጣ፣ መታ(ለእንስሳት)።

ጠቅ አደረገ ግ ወጋ።

ተጠቃች ግ ተሰረረች (ጊደር)።

አስጠቃ ግ አሰረረ።

*ጠቃ

ጥቃት ስ 1. በደል፣ ግፍ፣ ጭፍ። 2. የሃይል ርምዝ (የጦርነት)።

ጥቃተኛ ት ግፍ፣ በደል የተፈፀመበት።

ተጠቃ ግ 1. ግፍ፣ ጭፍ ደረሰበት፣ ተበደለ። 2. ሽንፈት ደረሰበት።

አጠቃ ግ 1. በደል፣ ግፍ አደረሰ፣ ጨቀነ (ሰውን)። 2. በውድድር ወይም በጦርነት አሸነፈ፣ የበላይነትን ያዘ።

አጥቂ ስ 1. በደል፣ ግፍ፣ ጭፍ የሚያደርስ። 2. (በውድድር፣ በጦርነት፣...) የበላይነትን የያዘ፣ ያየለው ወገን። 3. በእግር ኳስ

ወዋታ ጊዜ በተቃራኒው ቡድን ላይ ገብ ለግብዝት በፊት ለፊት መስመር የሚጓዘው ተጓዦች።

አስጠቃ ግ 1. በደላ፣ ገፍ እንዲደርስ እደረገ ወይም መንገድ ከፈተ። 2. ጥቃት እንዲመጣ ምክንያት ሆነ።

ጠቃጠቆ "ጠቀጠቀ" ስር ተመ.

ጠትላላ "ጠቀለለ" ስር ተመ. ፤

ጠትላይ ጊ.ክ.

ጠቆመ ግ 1. አመለከተ፣ አሳየ፣ ነገረ። 2. ነካ፣ ወጋ፣ ደነቀለ። 3. የሚያሳክክ የሰውነት ቆዳን በጣት ወይም በጥፍር ወጋ። 4. ለምርጫ፣ ለውድድር በእውነት አቀረበ።

ጠቋሚ ለ 1. አመልካች፣ አንድን ሁኔታ የሚያሳይ። 2. የሚመራ፣ የሚያሳይ (አትጣጓን)። 3. ሊመረጥ ወይም ሊወዳደር ይገባ ብሎ የሚያምንበትን ሰው በእውነት የሚያቀርብ።

ጥቆሞ ለ 1. በሚሰጠር፣ በድብት መንገር። ነገር በጥቆሞ ተደርገዋል። 2. ለምርጫ ወይም ለውድድር እውን የግትረብ ሂደት።

ተጠቆመ ግ 1. በሚሰጠር ተነገረ። 2. ለምርጫ ወይም ለውድድር ቀረበ።

ተጠቋሚ ለ ለምርጫ ወይም ለውድድር የቀረበ፣ አው።

ተጠቋቆመ ግ ተጠቃቀሰ።

ጠቆረ ግ 1. ከሰል ወይም ጥላሽት መሰለ። 2. ደመና ያዘ፣ ዝናብ አረገዘ (ሰግደ)። 3. ፈልሙ ላይ የተቀረፀው የፎተግራፍ ምስል እንዲታይ ሆነ ወይም ተደረገ። 4. ከጉዳት፣ ከብብጥ፣ ከወሃይ ሃሩተ... የተነሳ መልኩ ጠየመ፣ ከሰል መሰለ።

ጠቋራ ት በጣም ጥቁር፣ ከሰል የመሰለ።

ጥቁራት ለ ንትላት፣ ውትራት።

ጥቁረ ዝንጀሮ ለ ጠቆር ያለ መልክ ያለው የዝንጀሮ አይነት።

ጥቁር (ብ.ጥ ጥቋቁር) ት 1. የከሰል መልክ ያለው። 2. የነጭ ቀለም ተቃራኒ፣ ከሰል ወይም ጥላሽት የመሰለ የቀለም አይነት። 3. ጠይም ወይም ጥቁር ቆዳ ያለው ህዝብ ዘር የሆነ (ሰው)።

ጥቁር ውሻ ውለድ (እር.) ጉድ ውለድ።

ጥቁር መጣፍጥ ለ ጥቁር አዝመድ።

ጥቁር ምላስ ት እርግጥን ይደርሳል ተብሎ የሚፈራ (ሰው)።

ጥቁር ራስ ለ ያልመነከሰ፣ ቆብ ያልጓነ፣ አለግግ የሆነ ሰው።

ጥቁር ሰሌዳ ለ በጠመኔ እየተፃፈበት ለግብተግራም እንዲያገለግል ብዙውን ጊዜ ጥቁር ቀለም ተቀብሮ የተዘጋጀ ሰሌዳ።

ጥቁር ሰግይ ለ ደመና የሌለበት የጠራ ሰግይ።

ጥቁር ሰግያሮ ት 1. ደግሞ ጠቆር ያለ ሰግያሮ መልክ ያለው። ለ 2. ጠቆር ያለ ሰግያሮ ቀለም።

ጥቁር ሰንደ ለ ፍሬው ጠቆር የሚል የሰንደ አይነት።

ጥቁር አዝመድ ለ ለዳቦ፣ ለወጥ ጣጣፈጫ የሚያገለግል ፍሬው ጥቁር የሆነ ትመም።

ጥቁር እንግዳ ለ 1. መጥቶ የግያውት፣ ከፍተኛ ከብርና መስተንገዶ የሚደረግለት ሰው። 2. የጉንዳን የምስጢር ስም።

ጥቁር እንጨት ለ ውስጡ ድፍንና በጣም ጠንካራ የሆነ የእንጨት አይነት፤ የኢ።

ጥቁር ደመና ለ ሰሰግይ ላይ ጨለማ መስለ- የሚታይ ዝናብ ያዘል ደመና።

ጥቁር ድንጋይ ለ ጠንካራ የሆነ፣ በቀላሉ የማይበርና የማይፈረሰክበ የድንጋይ አይነት።

ጥቁር ዝቦ ለ ህገወጥ የሆነ ጉብይት፣ በተለይም የውጭ ምንካራ ልውውጥ።

ጥቁር ገብስ ለ ፍሬው ጠቆር የሚል የገብስ አይነት።

ጥቁር ጤፍ ለ ከሌላው ጤፍ ይልቅ በብረት ግእድን የበለፀገና፣ እንጀሬው ሲጋር በናግ መልክ የሚይዝ የጤፍ አይነት።

ተጠቆረ ግ 1. ተነቀሰ፣ ተወቀረ። 2. በእመድ ታሽ (ዘንጋዳ)።

አጠቆረ ግ 1. መልክን አጠየመ (ሃሩተ...)። 2. በእመድ አሽ (ዘንጋዳ)። 3. በምርጫ ፊተና ጊዜ ከተሰጡት የመልስ ምርጫዎች መካከል፣ መልሱን በመምረጥ በተሰጠው ተራ ቁጥር ወይም ፈደል ስር ባለው የመልስ ቦታ ላይ ምልክት እደረገ፣ ተባ። 4. ፎተግራፍ በፊልም ላይ እንዲታይ እደረገ (ፈልሙን በተለያየ የፎተግራፍ ትመጥቶ ውስጥ በመጨመር)።

አስጠቆረ ግ ፈልሙ ላይ ፎተው ወይም ምስሉ እንዲታይ እደረገ።

ጠቋሚ "ጠቆመ" ስር ተመ.

ጠቋራ "ጠቆረ" ስር ተመ.

ጠበለተኛ "ፀበል" ስር "ፀበለተኛ"ን ተመ.

ጠበል "ፀበል"ን ተመ.

ጠበል ጣዲት "ፀበል" ስር "ፀበል ፀዲት"ን ተመ.

ጠበረረ ግ 1. በጣም ጋለ፣ ሰግ (ምጣድ) ። 2. ሞተ፣ ጠራፊ ሆነ (ፀሃይ)። 3. ደረቀተ፣ ተቃጠለ (ተከል፣ ትጠል)።

አጠበረረ ግ 1. አጋለ፣ አሰግ (ምጣድ)። 2. አደረቀ።

*ጠበረራ

ጠብራራ (ጥብርር) ት ቀብራራ፡ ኩሩ፡
ጅንን።

ጥብርር አለ ግ ትብርር አለ፡ ኩራ፡ ታቦድ።

ተንጠባረረ ግ ኩራ፡ ተንቀባረረ፡ ተጀነ።

አንጠባረረ ግ አንቀባረረ፡ አኩራ፡ ጀነ።

*ጠበረበረ

ተጥበረበረ ግ ተብረቀረቀ፡ ተብለወለወ፡
ተንፀባረቀ።

አጥበረበ (አጭበረበረ) ግ አንፀባረቀ፡
አብረቀረቀ፡ አብለወለወ፡ አይን አንጻያይ አደረገ
(ንፀብረቅ፡ ብልጭልጭታ)።

ጠበሰ ግ 1. ዘይት፡ ቅቤ፡... ወምሮ
በአሳትአንጨረጨረ፡ አበሰለ (ሲን፡አትክልትን)።
2. ለበለበ፡አቃጠል፡ተከሰ።3.መታ (በጥይት፡
በአርራሚ፡...)። 4. (ዘይ.) አቃጠል፡ አናደደ፡
አሳረረ። በነገር ጠበሰን። 5. (ያራዳ እኑ.) ሴትን
አቅኮረመመ፡ አባበለ።

መጥበሻ ስ እጅታ ያለው ሆኖ ከብረት ወይም
ከሽካ የሚሰራና ለሰጋ፡ ለድንች፡... መጥበሻነት
የሚያለግል አቃ።

ጠባሳ ት 1. በቃጠል፡ በቀለለት ምክንያት
ሰውነቱ ላይ ምልክት ያለበት። ስ 2. በአሳት
ተቃጥሎ ወይም በሌላ ምክንያት ቀለሉ ከዳነ
በሂሳ በሰውነት ላይ የሚቀረው ምልክት። 3.
(ዘይ.) የመጥፎ ድርጊት አሻራ።

ጠባሳው የማይሻር የማይረሳ፡ ሁሉም
የሚከነክን ።

ጥብሰ ት 1. ያለ ውሃ በዘይት፡ በቅቤ ወይም
በአሳት ብቻ የበሰለ (ምግብ)። ስ 2. በዘይት፡
በቅቤ ወይም በአሳት ብቻ የበሰለ ስጋ ።

ጥብሰ ወጥ ስ ለጋው ለብቻ ከተጠበለ በሂሳ
የሚሰራ ወጥ።

ተጠበሰ ግ ተቃጠል፡ ተናደደ፡ አረረ (በነገር)።

ተጥበሰ ግ (ያራዳ እኑ.) አንድ ነገር
ለማግኘት፡ ለማከናወን፡ ጉዳይ ለማስፈፀም
ታገለ፡ ተሯሯጦ ወይም በሌላ ሰው አማካይነት
አለቢያም በራሱ ቅልጥፍና አንድን ጉዳይ
ለማስፈፀም ቻለ።

ጠበሰቀ ግ መታ፡ ነረተ (በዱሳ፡ በቡጢ)።

ጠበቀ¹ ግ 1. አዋለ፡ አገደ (ከብትን)።
2. ተንከብከበ፡ እያየ፡ እየተከታተለ መጥፎ ነገር
እንጻይመጣ ጥንቃቄ አደረገ፡ አደጋ እንጻይደርስ
ተቆጣጠረ። 3.ቆየ፡ ተራ ለስሚደርሰው ጠብቀ።
4. አከበረ (ሀገን፡ መብትን፡...)።

ጠባቂ ስ 1. አደጋ እንጻይደርስ ጥንቃቄ ወይም
እንክብካቤ የሚያደርግ (በሰው፡ በንብረት ላይ)።
2. ከብት የሚያግድ፡ እረኛ።

ጥበቃ ስ ጉዳት ወይም አደጋ እንጻይደርስ
ጥንቃቄ የማድረግ፡ የመከታተል ተግባር።

ጥበቃ ንድ ስ የአንድን አካባቢ ፀጥታ ወይም
ሰነ ስርዓት ለማስከበር የተመደበ ሰው፡ ቡድን።

ጥብቅ ት እንጻታረገዝ የግብረሰጋ ግንኙነት
ከማድረግ የተቆጠበች (ሴት)።

ተጠበቀ ግ 1. በጥንቃቄ፡ በእንክብካቤ ተያዘ።
2. እንጻላ ሆነ፡ ፀና። 3. ተከበረ፡ ተግባራዊ
ተደረገ (ሀገን፡ ደንብ)። 4. ተከለከለ፡ ተቆጠበ፡
ተወገደ፡ ተገለለ። ~~ከመጥ ተጠብቆ ይኖራል።~~
አስጠበቀ ግ እንጻጢብት፡ እንጻከር አደረገ።
~~መብቅን አስጠብቀ።~~

ጠበቀ² ግ መክከረ፡ ጠና፡ ከረረ፡ በተላላ
የማይፈታ ሆነ።

የጠበቀ ሰላምታ የጋለ፡ ከፍ ያለ ሰላምታ።

የጠበቀ ግንኙነት የቀረበ ግንኙነት፡
ወዳጅነት።

ጠባቂ ት1. ጠንካራ፡ ልል ያልሆነ። 2. ጠብብ።

ጥብቅ ት 1. ጠንካራ፡ የከረረ፡ በተላላ
የማይነቃነቅ፡ የማይፈታ። 2. ዋና፡ ብርቱ።

ለጥብቅ ጉዳይ ትረረረገህ/ ጥብቅ ግጠንታቂድ።

3. የቅርብ፡ ታማኝ። ለገሉ ጥብቅ ወዳጅ ነው።

4. ጠንቃቃ። 5. (ዘይ.)ንታ፡ ስታ፡

አጠበቀ ግ 1. አጠነከረ፡ እንጻይላላ፡ በተላላ
እንጻይታ አደረገ። 2. አልተው አለ፡ አከረረ
(ሃክንን፡ ነገርን)።

አጥባቂ ት ሁኔታዎችን በተላላ የማያይ፡
አከራራ።

አጥብቆ ተውግ 1. በጣም፡ ነገር ላጥብቆ
ይሸገል። 2. አጠንክሮ፡ ደጋግሞ፡ ስለሰውጥው
ላጥብቆ ጠየቀን።

ጠበቀ³ ግ 1. ቆየ፡ እስኪመጣ ጠብቀው።2.
ሊሆን ወይም ላይሆን ይችላል ብሎ ገመተ፡
አሰበ (አንድ ነገር)። 3. አንድ ነገር እስከሚሆን
ታገለ ቆየ።

ተጠበቀ ግ ይሆናል ተብሎ ተገመተ።
የተጠበቀውን ያህል ውጤት አግኝተናል።

ተጠባባቂ ግ 1. ጠበቀ። 2. ተከታተለ፡
በአይነ ቁሬኛ ተመለከተ።

መጠባባቂያ ስ 1. ለቶግ፣ ለአደጋ፡... ጊዜ
የተቀመጠ ገንዘብ። 2. በአንድ፡ በተበላሽ ነገር
ፋንታ በምትኩ የሚገባ አቃ።

ተጠባባቂ ት 1. ምትክ፡ በጎደለው ፋንታ
የሚተካ፡ የሚገባ። ስ 2. ሹመቱ ወይም
የተሰጠው የሃላፊነት ቦታ ገና ያልፀደቀለት ወይም
ሊገዛው ብቻ ሃላፊ ሆኖ እንጻሰራ የተመደበ። 3.
በአንድ የውድድር ወጭታ ወቅት የተመደበው
ተጫዋች በጎዳ ወይም በሌላ ችግር መጓወድ
ባይችል በጎደለው እንዲተካ የሚመደብ
ተጫዋች።

*ጠበቀ¹

መጣብቅ ስ ማጣበቂያ።

ጣብቂያ ስ 1. ጠባብ የሆነ መተላለፊያ ቦታ። 2. ጭንፍ ጭን የሚነካበት ቦታ። 3. (ዘይ.) አስቸጋሪ፣ አስጨናቂ ሁኔታ።

ተጣበቀ ግ 1. ተያያዘ፣ ተላከ፣ ተለጠፈ (በመጫ፣ በመቅ፣...)። 2. በሁለት ነገሮች መካከል ገብቶ ተወቀነ፣ ታፈነ፣ ተወነቀ። 3. ልክ፣ ልጥፍ አለ።

አጣበቀ ግ 1. ላከ፣ ለጠፈ፣ አያያዘ (በመጫ፣ በመቅ፣...)። 2. ያዘ (መጫው፣ ማጣበቂያው)። 3. በመካከል አስገብቶ አፈነ፣ አስወነቀ። 4. ጠበበ፣ አልበቃ አለ (ልብስ፣ ጫማ)።

ማጣበቂያ ስ አንደሙጫ፣ ሙቅ ያለ የተለያዩ ነገሮችን ለማያያዝ ወይም ለመለጠፍ የሚያገለግል ነገር።

አጣብቂኝ ስ 1. ሰውነትን የሚያጣብቅ፣ ሰፊ ያልሆነ ልብስ። 2. በጣም አስጨናቂ፣ አስቸጋሪ ሁኔታ። 2. በሁለት ድንጋጌች መካከል የሚገኝ እጅግ በጣም ጠባብ የሆነ መተላለፊያ።

*ጠበቀ²

ጠበቃ ስ ባለጉዳይን ወክሎ በፍርድ ቤት የሚከራከር፣ የሚሟገት፣ ነገረ ፈጅ፣ አስካቶ። የህግ ጠበቃም ይባላል።

ከጠበቃዬ ጠበቃዬ ይናገርልኝ፣ ይሟገታልኝ ለማለት የሚነገር አባባል።

ጠበቃ ወለደ ለጉዳዩ የሚከራከርለትን ሰው አቆመ ወይም ወክሉ።

ጠበቃ ገዛ ለጉዳዩ በፍርድ ቤት የሚከራከርለትን ጠበቃ አቆመ (ገንዘብ ከፍሎ)።

ጥብቅና ስ ሌላን ሰው ወክሎ የመሟገት፣ የመከራከር ተግባር።

ጥብቅና ቆመ ስ ሌላውን ሰው ወክሎ ተሟገተ፣ በፍርድ ቤት ተከራከረ።

ጠበበ ግ 1. አልበቃ አለ፣ አነሰ (ለምሳሌ ልብስ)። 2. ሰፋት አጣ፣ አነሰ (ቦታ፣ መሬት፣...)። 3. ትንሽ ሆነ፣ አነሰ። እድሉ እየጠበበ መጣ።

ጠባብ ፳1. ሰፋት የሌለው። ጠባብ ድልድይ/ጠባብ ክፍል። 2. በልክ ያልተሰራ፣ በቂ ያልሆነ። ጠባብ ልብስ። 3. ውሉን የሆነ፣ አነስተኛ። አጸሰ ሰራተኛ ለመቅጠር ያለው እድል. በጣም ጠባብ ነው። 4. የተጠጋጋ፣ የተቀራረበ። ወደድፍን ያሸነፉት በጠባብ የጥብል ልዩነት ነው።

ጠባብ ብሄረተኛ ፳ ተሳታፊ ብቻ የሚያስብና የሚያደላ፣ በሌላው ላይ ጥላቻ የሚያሳይ።

ጠባብ ብሄረተኝነት ስ የጠባብ ብሄረተኛ አጭንን የያዘ አመለካከት።

ጠባብ አስተሳሰብ (አመለካከት) ጥልቀት የሌላው፣ በሰፋት የማይገነዘብ አርቆ ማየት የሳይለው።

ጥበት ስ ሰፊ ያለመሆን፣ መጥበብ፣ የስፍራ ወይም የቦታ ማነስ።

ተጣበበ ግ ተወናኘቀ፣ ተፋፈገ።

አጠበበ ግ 1. ሰፋቱን ቀነሰ፣ አሳነሰ፣ ጠባብ አደረገ። 2. ያለመጠኑ አሳንሶ ሰራ ወይም ሰፋ (ልብስን፣ ጫማን)።

አጣበበ ግ 1. አወናኘቀ፣ መፈናፈኛ ቦታ አሳጣ። 2. ሰፍራን ወይም ቦታን ሞላ፣ ያዘ። ገበያውን ያጣበበው የኮንትራካንድ እቃ ነው።

*ጠበበ

ጠቢብ ፳ ብለህ፣ አዋቂ።

ጥበብ ስ 1. ብልሃት፣ እውቀት፣ ዘዴ። 2. በተለያዩ ዲዛይንና ቀለም የሚሰራ የሃበሻ ልብስ ጥለት።

በጥበብ ተውገ. በዘዴ፣ በብልሃት።

ጥበበኛ ፳ አዋቂ፣ ብልሃተኛ፣ ዘዴ የሚያውቅ።

*ተጠበበ ግ (በፍልስፍና፣ በእውቀት፣...) ተራቀቀ፣ ተፈላሰፈ።

ጠበንጃ "ጠመንጃ" ን ተመ.

ጠበኛ "ጠብ" ስር ተመ.

ጠበደለ ግ ወፈረ፣ወደለ።

ጠብደል ፳ ወፍራም፣ ወደል።

አጠበደለ ግ በጣም አወፈረ፣ አወደለ።

ጠበጠበ ግ 1. ገረፈ፣ ሸነቀጠ። 2. በቀስታ መታ መታ አደረገ።

ጥብጠብ ስ (ከር.) በክርስቶስ ላይ የተፈፀመውን ግርፋት ለማሰብና የሰቃዩ ተካፋይ የመሆንን እምነት በምሳሌ ለማመልከት፣ የሰቅለት በአል በሚከበርበት እለት ቀነውስት የምእመናን ጀርባ በወይራ ዝንጣፊ በቀስታ መታ መታ በማድረግ እያንዳንዱ ምእመን ምን ያህል መሰገድ እንዳለበት ትእዛዝ የሚሰጠበት ስርአት።

ጥብጥባት ስ የግርፋት ምልክት፣ ሰንበር።

ጠቢብ *ጠበበ" ስር ተመ.

ጠባ¹ ግ መገመገ፣ መጠመጠ(ጡትን)።

አጠባ ግ ጡጦ በመስጠት መገበ።

አጠባች ጡት በመስጠት መገበች።

አጥቢ እንስሳት ስ ልጆቻቸውን ጡት በማጥባት የሚያሳድጉ እንስሳት።

ጠባ² ግ 1. ነጋ፣ ብርሃን ሆነ፣ ወገን አለ

(ሊሊቱ፥ ወለማው)። 2. ገባ፥ ባተ። መስከረም ጠባ።

ጥቢ ስ ከረምት አልፎ መስከረም እንደገባ ያለው ጊዜ።

ጥባት ስ ንጋት።

አጥቢያ ስ ንጋት።

አጥቢያ ኮከብ ስ ንጋት ላይ ንላ ብሎ የሚታይ ኮከብ።

ጠባ ግ አረደ፥ ብልት አወጣ (ለምሳሌ ፍየልን)።

ጠባሳ "ጠበሰ" ስር ተመ.

ጠባቂ "ጠበቀ" ስር ተመ.

ጠባቃ "ጠበቀ" ስር ተመ.

ጠባብ "ጠበበ" ስር ተመ.

ጠባይ ስ 1. እመል፥ ባህርይ። 2. አንድ እቃ፥ መሳሪያ ወይም መኪና በትክክል የሚሰራበት ሁኔታ፥ ዘዴ። የመሪያ ጥባይ ያውቀዋል። 3. ሁኔታ። የአየር ጠባይ።

ጠባዩ ተለወጠ 1. ጠባዩ ተበላሽ። 2. በፊት የነበረውን ጠባይ ቀየረ።

ጥባይ ጉድለት የጠባይ ብልሹነት።

ጠብ ስ ጥል፥ አምባገነን።

ጠብ አበቀለ /አነሳ ተጣላ፥ ጥል ጀመረ።

ጠብ ሜረ ነገር ቆሰቆሰ ፥ ተነኮሰ።

ጠበኛ ት 1. ጥለኛ፥ ባላጋራ፥ ባላንጣ። ከሰውየው ጋር ጠበኛ ነኝ። 2. ጠብ ወይም አምባገነን የሚወድ፥ ነገረኛ።

ጠብ

ጠብታ ስ በአንድ ጊዜ ጠብ የሚል የተወሰነ መጠን ያለው ፈሳሽ (የመድሃኒት ወይም የሌላ ነገር)።

ጠብ አለ ግ መራት፥ እቃ፥... ላይ ወደቀ፥ አረፈ (የፈሳሽ ነጠብጣብ ወይም ሌላ ነገር)።

ጠብ አይለውም ስስታም፥ ወቅ ነው።

ጠብ አይልም አይጠራቀምም። የዛሬው ስራ ጠብ አይልም።

ጠብ አደረገ ግ በትንሹ ጣለ፥ አፈሰሰ፥ አወረደ። 2. ገደለ። ወገ ጠብ አደረገው።

ጠብ እርግፍ አለ በደስታ ተቀበለ፥ አስተናገደ፥ ተሽቆጠቆጠ።

ጠብ እርግፍ አድርጎ ተወ ፊፅሞ፥ ወርሶ ተወ።

ጠብ ጠብ አለ ግ ተንጠባጠበ።

ጠብ ጠብ አደረገ ግ አንጠባጠበ።

ተንጠባጠበ ግ ቀስ እያለ በትንሹ በትንሹ ወረደ፥ ፈሰሰ። 2. ቀስ እያለ መጣ፥ ተገኘ። ሰው እየተንጠባጠበ መጣ።

አንጠባጠበ ግ 1. በትንሹ በትንሹ አፈሰሰ፥ አወረደ፥ ጣለ። 2. አልፎ አልፎ አወረደ፥ ወረወረ፥ ጣለ። 3. በየቦታው አገረከረከ፥ በተነ።

ጠብራራ "ጠበረረ" ስር ተመ.

ጠብታ "ጠብ" ስር ተመ.

ጠብደል "ጠበደለ" ስር ተመ.

ጠቦት ስ ጦት መጥባት ያጽፈጠና ከወጠጠ እነሰ ያለ የበግ ወይም የፍየል ግልግል።

ጠነሰሰ ግ 1. ጠላ ለመጥመቅ፥ አረቂ ለማውጣት፥... ብትልና ጊሽን በጠበጠ፥ አጥሃደ። 2. ወጠነ፥ አዘጋጀ (ደባን፥ ተንኮልን፥...)።

ጠንሳሽ ት አቀናባሪ፥ ጀማሪ፥ ወጣኝ (ሊራን፥ አድማን...)።

ጥንሰሰ ስ 1. የጠላ ጠመቃ ጅምር (የጊሽና የብትል ብጥብጥ)። 2. የአንድ ነገር ወይም ተንኮል ውጥን፥ እትድ።

ጥንሰሰ መሰለ ዳመና መሰለ፥ ጠቀረ።

ተጠነሰሰ ግ ታቀደ፥ ተወጠነ፥ ተቀነባበረ (ሊራ፥ ተንኮል፥...)።

ጠነቀለ ግ በጥቂቱ ወይም በትንሹ ቀነጠረ (ቅቤን፥ ማርን፥...)።

*ጠነቀረ

ጥንቅቅ ስ ጥርቅም፥ ስብስብ።

ተጠናቀረ ግ ተጠራቀመ፥ ተሰሰሰ።

አጠናቀረ ግ አጠራቀመ፥ ሰበሰበ።

ጠነቀቀ ግ እንዳይበላሽ፥ ውጤቱ መጥፎ እንዳይሆን፥... ጥንቃቄ አደረገ። ስራህን ጠንቅቀህ ስራ።

ጠንቅቆ ያውቃል ሙሉ በሙሉ ወይም በደንብ አድርጎ ያውቃል።

ጠንቃቃ (ጥንቁቅ) ት ዝርዝር ያልሆነ፥ ብልህ፥ አስተዋይ፥ ልባም።

ጥንቃቄ ስ አንድ መጥፎ ነገር ከመፈፀሙ ወይም ከመድረሱ በፊት ወይም ብልሽት፥ ስህተት፥ ችግር፥... እንዳይፈጠር ለመከላከል የሚደረግ ትኩረት፥ ዝግጅት፥ እንክብካቤ።

ጠንቅቆ አለ ግ ተጠነቀቀ።

ተጠነቀቀ ግ 1. ተዘጋጀ (መጥፎ ሁኔታን ለመከላከል)። 2. አደጋ፥ ክፉ ነገር፥ ብልሽት፥... እንዳይደርስ ጥንቃቄ አደረገ።

ተጠናቀቀ ግ ተፈፀመ፥ ተከናወነ፥ ተሰርቶ አለቀ። ለሚኖሩ ትናንት ተጠናቀቀ።

አጠናቀቀ ግ አከናወነ፥ ፈፀመ፥ ወረሰ።

አስጠነቀቀ ግ 1. አስገነዘበ፥ ማሳሰቢያ ሰጠ። 2. ጥንቃቄ እንዲደረግ አዘዘ።

ማስጠንቀቂያ ስ 1. አንድ ነገር መደረግ

እንዳለበት ወይም እንደሌለበት ለማሳወቅ በፅሁፍ ወይም በቃል የሚሰጥ ግስጠንቀቂያ ትላዛዝ። 2. ጥንታቂ እንዲደረግ የሚሰጥ ምልክት።

በግስጠንቀቂያ ታላሌ ጥፋቱን ሌላ ጊዜ ቢደገፍ መጥሮ ሁኔታ ወይም ቅጣት ሊከተል እንደሚችል ተገልጾለት ለጊዜው ይቅርታ ተደረገላት።

ጠንቆላ¹ ግ በአስማት፥ በጥንቆላ ይህ ይሆናል ብሎ ተነበየ፥ ተናገረ።

ጠንቆይ ስ በአስማት ወይም ዛጎል፥ ጠጠር በመጣል ይህ ይሆናል ብሎ የሚናገር፥ የሚተነብይ፥ እንዲሁም በአስማት፥ በመተት አግካይነት የተለያዩ አስገራሚ ድርጊቶችን የሚፈፅም ነው ተብሎ የሚነገርለት ሰው።

ጥንቆላ ስ ወደፊት እንዲህ ይሆናል ወይም ይጀረጋል ብሎ የመናገርና እንዲሁም በአስማት ወይም በድግምት፥... አግካይነት የተለያዩ አስገራሚ ድርጊቶችን የመፈፀም ተሣባጭ።

አስጠንቆላ ግ ከከብ አስቆጠረ፤ ስለ እድሉ ወይም ስለሚያጋጥመው ሁኔታ ለማወቅ ወይም መልካም ነገር እንዲያጋጥመው ጠንቆይ ዘንድ ሄዶ ጠየቀ፥ አስጠየቀ።

ጠንቆላ² ግ ወጋ፥ ደንቆለ። እንደወት ላይኔን ጠንቆላች።

***ጠንበረ**

ጠንባራ ት (ስድብ) እውር፥ ደንባራ።

ጠንባራ ሽሮ (የጌ. እኑ.) ቅጥት የሌለውና በጥፋ ሁኔታ ያልተሰራ የሽሮ ወጥ።

ተጠናበረ ግ ተደናበረ።

አጠናበረ ግ 1. አደናበረ። 2. በጥፋ መታ፥ አሮሎ፥ አጠናገረ።

ጠንበሰ ግ በጥፋ መታ፥ አሮሎ።

ጠንባሳ ት (ስድብ) ወንባሳ፥ ደንባራ።

አጠናበሰ ግ 1. አወናበሰ፥ አደናበረ። 2. በጥፋ መታ፥ አሮሎ።

ጠንበዘ ግ 1. በጣም ሰከረ። 2. ታወረ፥ ደንባዛ ሆነ።

ጠንባዛ ት (ስድብ) 1. ደንባዛ፥ ሰከሮ የሚደናበር። 2. ላይኑ የማያይ ።

ጥንብዝ አለ ግ በጣም ሰከረ።

ጠንባ ግ ገማ፥ ሸተተ።

ጥንብ (ጥምብ) ት 1. የበሰበሰ፥ የገማ። 2. (ስድብ) ቆሻሻ፥ ገማታም።

ጥንቡን ጣለ ረከሰ፤ የሚፈልገው ወይም የሚገዛው አጣ።

ጥንብ አንሳ ስ የሞተ እንስሳን ስጋ የሚበላ አሞራ፤ጅል አሞራ።

ጥንባት ስ መጥሮ ሽታ፥ ገማት።

አጠነባ ስ አገማ፥ መጥሮ መጥሮ እንዲሸት አደረገ።

ጠነነ ግ 1. ዘንበል አለ፥ አገደደ። 2. ጠመመ፥ ከፋ። 3. ከበደ፥ አዋኪ ሆነ፥ አቃተ። ትምህርቱ ጠነነ።

ጠናና ት 1. ዘንበል ያለ፥ገዳ። 2. ጠግግ፥ ከፋ።

አጠነነ ግ 1. እዘነበለ፥ አገደደ። 2. ከፋ፥ ጠመመ፥ ለገመ። 3. አከበደ፤ አዋኪ ወይም አስቸጋሪ አደረገ።

ጠነከረ ግ 1. በረታ፥ ጎበዘ። ትምህርትህን ጠነከረህ ተግር። 2. ጠና። አጥንቱ ጠነከረ። 3. አየለ። ጠላት እየጠነከረ መጣ ። 4. ጠጠረ፥ ከረረ። 5. ከበደ፥ አስቸጋሪ ሆነ።

ጠንካራ ት 1. ብርቱ፥ ጎበዘ። በቸግሮ የማይፈታ ጠንካራ ሰው። 2. ጠግር፥ ከራራ፥ ጠባቂ። 3. ታላላቅ የማይበላሽ፥ የማይሰበር፥... ጥፋ (እቃ፥...)።

ጥንካራ ስ ብርታት። 2. ጥብቅት፤ አቅም።

ተጠናከረ ግ 1. ተበረታታ፥ ጎበዘ። 2. ሃይሉ ወመረ ወይም ከበፊቱ የተሻለ ወይም የበለጠ እንዲሆን ተደረገ።

አጠነከረ ግ 1. አበረታ፥ ሃይል ሰጠ። 2. አስቸጋሪ አደረገ።

አጠናከረ ግ ሃይል ወመረ ወይም ከበፊቱ የበለጠ እንዲሆን አደረገ።

ማጠናከሪያ ት ቀደም ሲል በነበረው ላይ እየተወመረ የነበረውን የበለጠ የሚያሻሽል፥ የሚያሰፋ። የማጠናከሪያ ትምህርት/ የማጠናከሪያ አዋጅ።

ጠነዛ ግ 1. ላሳት ሰለላነሰው በደንብ ሳይበሰል ቀረ። 2. አረጀ፥ ገረጀ። 3. (ዘይ.) ተሰለቸ፥ እጅ እጅ አለ።

ጠናዛ ት (ስድብ) ያረጀ፥ የሸመገለ፥ የገረጀ።

አጠነዛ ግ በደንብ ሳይበሰል ቀረ።

***ጠነገ**

ጥንግ ስ ከጠፍሮ ተጠርጦ የተሰራ ፋር።

አጠነጋ ግ 1. በጥፋ፥ በጽላ፥... መታ። 2. ቀላ፥ ለጋ (ጥንገን)።

***ጠነገረ**

ጠንጋራ ት 1. ሽውራራ፥ አይኖቹ በየፊኖቸው ወደ ተለያዩ አቅጣጫ የሚመለከቱ የሚመስሉ። 2. እውር።

ተጠናገረ ግ 1. ተንሸዋረረ። 2. ታወረ።

አጠናገረ ግ 1. እንሸዋረረ። 2. እውር አደረገ። 3. በጥፋ መታ፥ አጠናፈረ።

ጠነጠነ¹ ግ አረጀ፡ ሸመገለ፡፡

ጥንጥን ስ 1. እንጨት የሚበላ የትል አይነት፡ ቁንቁን፡ ነቀዝ፡2. ነቀዝ ወይም ቁንቁን ከበላው እንጨት የሚወጣ ጭቅት መሰል ነገር፡፡

ጥንጥን ሆነ በጣም ደቀቀ፡ ጭቅት ሆነ፡፡

ጠነጠነ² ግ 1. መታ፡ ደበደበ፡ 2. ወረወረ፡ በተነ፡ ሃብቱን ጠነጠነው፡፡

*ጠነጠነ

ጥንጥን ስ ሊቃቂት፡ ድውር፡፡

አጠነጠነ ግ 1. አዳወረ፡ 2.ጠመጠመ፡ ጠቀለለ (ለምሳሌ ፈትልን)፡፡ 3.(ዘይ.) ተበተበ፡ ሸረበ (ነገርን)፡፡ ነገር ግጠንጠን ይወዳል፡፡

ጠነፈፈ ግ ጠፈፍ ወይም መጠጥ አለ፡፡

ጥንፊት ት 1. ከንፍሮ፡ ከአሹት፡... ላይ የሚወገደውና ሲጠነፈፍ የሚወጣው ፈሳሽ ፡2. እሳቂ፡ መጣጭ፡ ጭላጭ (የፈሳሽ)፡፡

አጠነፈፈ ግ 1. አንጠፈጠፈ፡ አፈሰሰ፡ አስወገደ (ለምሳሌ ውሃን ከንፍሮ ውስጥ)፡፡ 2. ጨሰ፡ አሟጠጠ፡፡

ማጠንፈፊያ ስ ፈሳሽን ለብቻው (ከንፍሮ፡ ከፓስታ፡...) ለይቶ ለማፍሰስ ወይም ለማጥለል የሚያስችል እቃ፡ ወንጠፍት፡፡

ጠና ግ ጠነከረ፡ በረታ፡፡

መጥኔ ይስጥህ ብርታቱን፡ ጥናቱን ይስጥህ ለግለት የሚነገር አባላል፡፡

በጠና በሃይል፡ በብርቱ፡ በጠና ታጂል፡፡

ፅኑ (ጥኑ) ት 1. ብርቱ፡ ጠንካራ፡ 2. ከባድ፡ ከፍተኛ፡ ፅኑ ረሃብ፡፡

ፅኑ እስራት ስ ከሌሎች እስረኞች ይበልጥ እስራቱ የሚከብድበት የእስራት አይነት፡፡

ፅናት(ጥናት) ስ ጥንካራ፡ ብርታት፡ ችግርን መከራን የመቋቋም ችሎታ፡፡

ጠና አለ ግ ጠነከረ፡ በረታ፡፡

ጠና ያለ ት በበል ያለ፡ በጣም ያላረጀ (ለሰው)፡፡

ተፅናና ግ ተበረታታ፡ ተረጋጋ (ከሃዘን)፡፡

አፅናና (አጥናና) ግ አረጋጋ፡ እስረታታ፡፡

ማፅናኛ (ማጥናኛ) ስ የሃዘን ማስረሻ፡፡

አፅናኛ (አጥናኛ) ት አበረታች፡ የሚያበረታታ፡ የሚያረጋጋ፡፡

*ጠና

ጥናት ስ 1. የተማሩትን በመከለስ፡ በማንበብ፡ በመወያየት ጉዳዩን ይበልጥ የመረዳት ሂደት፡ ትፅላ፡፡ 2. በሌላንድ ነገር በይበልጥ ለማወቅ ወይም ለመረዳት የሚደረግ የንባብ ወይም የክለሳ ተግባር፡፡ 3. በላንድ ጉዳይ ላይ በማተኮር ስለ

ሁኔታው፡ ስለ ችግሩ፡ ስለ መፍትሄው ትንተናና ማጠቃለያ የሚሰጥ የምርምር ተግባር ወይም ውጤት፡፡

ተጠና ግ 1. ታወቀ፡ ግልፅ ሆነ፡ ስለምንነቱ ይበልጥ ታወቀ፡፡ 2. በምርምር፡ በጥናት ግልፅ ሆነ ወይም ተገመገመ፡፡

ተጠናና ግ ጠባይ ለጠባይ ወይም ባህሪ ለባህሪ ተዋወቀ፡፡

አጠና ግ 1. የተማረውን በመከለስ ወይም እንደገና በማንበብ ይበልጥ አወቀ፡ ተረዳ፡ ተገዘበ፡፡ 2. ጥናት፡ ምርምር አደረገ፡፡

አጥኚ ስ ስለላንድ ነገር ሁኔታና ምንነት መርምሮና አጥንቶ የሚያቀርብ ተመራማሪ፡፡

አስጠና ግ ስለላንድ ነገር ጥናት እንዲካሄድ አደረገ፡፡

ጠናና “ጠነነ” ስር ተመ.

ጠናዛ “ጠነዘ” ስር ተመ.

ጠኔ ስ ዕጉ ረሃብ (አትም የሚያሳጣ፡ የሚጥል)፡፡

ጠኔያም ት (ሰድብ) ረሃብ ያጠቃው፡ ችጋራም፡፡

ጠንሳሽ “ጠነሰሰ” ስር ተመ.

ጠንቀቅ “ጠነቀቀ” ስር ተመ.

ጠንቃቃ “ጠነቀቀ” ስር ተመ.

ጠንቅ ስ 1. የበሽታ ወይም የሌላ መጥፎ ነገር ውጤት፡፡ 2. ሰብብ፡ መዘዝ (የበሽታ፡ የመጥፎ ነገር...)፡፡

ጠንቀኛ ት መዘዘኛ፡ መጥፎ ውጤት የሚያስከትል፡፡

ጠንቋይ “ጠነቆለ” ስር ተመ.

ጠንበለል(ጠምበለል) ስ 1.እንደሃረግ ራሱን ችሎ የማይቆምና ጥሩ መላካ ያለው የእፅዋት አይነት፡፡ 2. (ዘይ.) ለግላጋ (ወጣት)፡፡

ጠንባራ “ጠነበረ” ስር ተመ.

ጠንባሳ “ጠነበሰ” ስር ተመ.

ጠንባዛ “ጠነበዘ” ስር ተመ.

ጠንካራ “ጠነከረ” ስር ተመ.

ጠንገሎ “ጠረንገሎ” ን ተመ.

ጠንፍ ስ ጸርቻ፡ ጠርዝ፡፡

ጥንፍ (ፅንፍ) ዝ.ክ.

አጥናፍ (አፅናፍ) ስ ጸርቻ፡ ጠንፍ፡፡

ከአጥናፍ እስከ አጥናፍ ከጸር እስከ ጸር፡ ከጠረፍ እስከ ጠረፍ፡ በመላው ሃገር፡፡

*ጠወለወለ

ጥውልውል አደረገ ግ አጥወለወለ፡፡

አጥወለወለ ግ አትለሽለሽ፡ አዞረ፡፡

ጠወላገ ግ 1. ልምላሜ አጣ፡ እንደመድረቅ አለ። 2. ተሳታፊ።

ጠውላጋ ግ 1. የጠወላገ፡ እንደ መድረቅ ያለ (ተከላ)። 2. (ዘይ.) የተሳታፊ፡ ሃይል ያነሰው፡ ደካማ።

ጠወረ "ጠረ" ን ተመ.

ጠዋት "ጧት" ን ተመ.

ጠውላጋ "ጠወላገ" ስር ተመ.

ጠዘጠዘ ግ 1. ጠቅ ጠቅ እያደረገ አመመ፡ ነዘረ (ቁስል)። 2. ነደፈ፡ ወጋ፡ ጠቅ አደረገ (ለምሳሌ ንብ፡ ተርብ)። 3. (ዘይ.) ጨቀጨቀ፡ ነተረከ (በነገር፡...)።

ጥዝግዝ ስ እየቆየና ጠቅ ጠቅ እያደረገ የሚያም ወይም የሚነገር ህመም።

ተጠዛጠዘ ግ 1. ተዋጋ፡ ተተጋጉገ፡ ተቆናደደ (በጅራፍ፡ በቀስት፡ በጥይት፡...) ። 2. (ዘይ.) በነገር ተነታረከ፡ ተሰዳደበ።

ጠየመ ግ መልኩ በጥቁርና በቀይ መካከል ሆነ፡ ደበብ ያለ ቀለም ያዘ።

ጠይም (ብ.ቁ . ጠያይም) ት መልኩ ጥቁር ወይም ቀይ ባይሆን መሃከለኛ ወይም ደበብ ያለ የሆነ(ሰው)።

አጠየመ ግ 1. በፊት ከነበረው ትንሽ ጠቆር አደረገ (መልክን)። 2. (ዘይ.) ፈትን አከፋ (ከጥፋቱ የተነሳ)።

ጠየቀ ግ 1. የአንድን ሰው ወይም ነገር ምንነትና ግንኙነት፡ አድራሻ... ለመረዳት ወይም ለማወቅ ጥያቄ አቀረበ፡ መልስ ፈለገ። 2. አየ፡ ጎበኘ (በሽተኛን፡ አራሰን፡...) ። 3. መረመረ፡ አውጣጣ። 4. አንድ ነገር እንዲደረግለት ወይም እንዲፈፀምለት ፍላጎትን ነገረ። 5. ለጋብቻ ወይም ለወዳጅነት መፈለጉን ለተፈለገው ሰው ገለፀ። 6. አስፈለገ፡ ስራ ለመቀጠር ጂፕሎግ ጠየቀ/ሀንፃውን ለመጨረስ ብዙ ገንዘብ ጠየቀ /ለድል ለመብቃት ብዙ መስዋዕትነት ጠየቀ።

መጠይቅ ስ ስለ አንድ ነገር መረጃ በሚሰበሰብበት ወቅት አስፈላጊውን መረጃ ሊያስገኝ የሚችሉ ጥያቄዎች ወይም ጥያቄዎቹን ያያዘ ቅፅ።

ልጠየቅ በእስጥ አገባ ሙግት ጊዜ ከሳሽ "ተጠየቅ" ሲል ተከሳሽ "ልጠየቅ" በግለት የክሉን ቃል ለመስማት ዝግጁ መሆኑን ይገልፀበት የነበረ አባባል።

ጠያቂ ት 1. ዘመድን፡ ወዳጅን፡ ሀመምተኛን፡... የሚጎበኝ። 2. ጥያቄ አቅራቢ።

ጠያቂዬ ነው በየጊዜው የሚገነኝኝ፡ ችግሪን የማየውና የሚረዳኝ ነው።

ጥያቄ ስ ስለ አንድ ነገር ለማወቅ፡ ለመረዳት ወይም አንድ ነገር ለማግኘት በመፈለግ በቃል

ወይም በሁኑ ለሚመለከተው የሚቀርብና መልስ የሚሻ ሃሳብ።

ጥያቄ አቀረበ ጠየቀ።

ተጠየቀ ግ 1. ጥያቄ ቀረበ ወይም ቀረበለት። 2. ሃላፊነት ውስጥ ገባ ። በዚህ ውሳኔ እኔ አጠየቅበታለሁ።

ተጠየቅ 1. በእስጥ አገባ ሙግት ጊዜ ከሳሽ ተከሳሽን "ከሱን ስማና መልስ ስጥ" ለማለት ይናገረው የነበረ ቃል ወይም አባባል። 2. እርስ በርሳቸው የተያያዙና የማይፋሉሉ ሃሳቦች ከአንድ መንደርደሪያ ሃሳብ በመመንጨትና ከርሱም ጋር በመያያዝ በተወሰኑ የአስተሳሰብ ህግጋት መሰረት ወደ ትክክለኛ መደምደሚያ የሚያመራበት ሁኔታ።

ተጠያቂ ስ ሃላፊ፡ የጉዳዩ ባለቤት፡ ተጠሪ። 2. በሃል ምሁር፡ ሊቅ (ለሚቀርብለት ትምህርታዊ ጥያቄ አጥጋቢ መልስ ሊሰጥ የሚችል)።

ተጠያየቀ ግ በተወሰነ ጊዜ እየተገናኘ ሃሳብ ተለዋወጠ፡ ተወያየ፡ ተረዳዳ።

አጠየቀ ግ ማስረጃ ሆነ፡ አረጋገጠ። ትናንት አለመምጣቱ ከሃሳቦችን የተለየ መሆኑን ያጠይቃል (የቆየ አባባል)።

አጠያየቀ ግ 1. አፈላገ፡ እዳፈለግለት አደረገ (የሚሻውን ነገር ለማግኘት)። 2. አጠራጣሪ ሆኖ ተገኘ።

አጠያያቂ ት በግልፅ ያልታወቀ፡ አጠራጣሪ፡ አወጋጋቢ።

አስጠየቀ ግ በሃላፊነት አስከለሰ፡ አስወነጀለ። የህዝብን ገንዘብ ያለአግባብ ግባክን በህግ ያስጠይቃል።

ጠየቁ "ዐየፈ" ስር "ዐያፍ"ን ተመ.

ጠይም "ጠየመ" ስር ተመ.

ጠይብ ስ 1. በድሮ ስርአት እንደ ሸማኔ፡ እንጠረኛ፡... ያሉትን ባለውያዎች እንዲሰሰው የሚጠሩበት ቃል። 2. ቡዳ።

*ጠደፈ

ጥድፊያ ስ ችኮላ፡ ፍጥነት (የሰራ፡ የአካሄድ)።

ተጣደፈ ግ 1. ተቻኮለ (አንድን ነገር ቶሎ ወይም በፍጥነት ለማድረግ)። 2. በፍጥነት ወይም ቶሎ ቶሎ ተሰራ፡ ተካሄደ (አንድ ስራ)።

አጣደፈ ግ 1. አቻኮለ። 2. አዋከበ። 3. ቶሎ ቶሎ አፋጠነ (ሰራን፡...)። 4. ፋታ ወይም ጊዜ የማይላጥ ሆነ።

አጣዳፊ ት 1. አስቸኳይ፤ በቶሎ መካሄድ፡ መከናወን፡ መሰራት፡ መቅረብ፡... ያለበት። 2. ጊዜ የማይላጥ (በአጭር ጊዜ ለሞት፡ ለጌዳት፡... የሚያደርስ)። አጣዳፊ የተታግጥ በሽታ።

ጠዲቅ "ዐደቀ" ስር "ዐደቅ"ን ተመ.

ጠጃ

ጠጃ "ዐዳ"ን ተመ.
 ጠጃ ስ እንወትና ትጠሉ ጊሾ የሚያህልና
 የሚመስል የአፀዋት አይነት።
 ጠጃ(ጠጃተ) ግ ጠጅ ማለ ወይም ጠመቀ።
 ጠጅ ስ ማርና ጊሾን በማደባለቅ የሚዘጋጅ
 ቢጫ መልክና አልኮልነት ያለው መጠጥ።
 ጠጅ ማለ ጠጅ ጠመቀ ወይም እዘጋጀ።
 ጠጅ ቀጂ ስ የጠጅ ቤት አሳላፊ፣ አስተናባሪ።
 ጠጅ ቤት ስ ጠጅ የሚሸጥበትና የሚጠጣበት
 ቤት።
 ጠጅ አሳላፊ ስ ጠጅን ለጠጪዎች
 የሚያድል ወይም የሚያቀርብ።
 ጠጂ ሳር (ጠጅ ሳር) ስ ነጣ ያለ መልክ
 ይዞና እንደ እንግጫ ሆኖ የሚበቅል፣ ጥሩ ሽታ
 ያለው ሽኩራ የሳር አይነት።
 ጠገራ¹ [ብር] ስ ብር ከሚባለው የማእድን
 አይነት የተሰራና በዱር ጊዜ ያገለግል የነበረ
 ገንዘብ።
 ጠገራ² ስ በአንድ በኩል ብቻ ስለት ያለው፣
 ቋንቋነት ወፍራም የሆነና ቀጥ ካለ እጅታ ላይ
 የሚሰካ መጥረቢያ።
 ጠገራ³ ስ ለደማ፣ ለመጥረቢያ፣ ለማረሻ፣...
 መስሪያ የሚያገለግል ድብልብል ብረት።
 ጠገብ ግ 1. ሆዱ ሞላ፣ ረካ (በመብል፣
 በመጠጥ)። 2. (ዘይ.)ኩራ፣ ማንኣለብኝ አለ።
 በትእቢት ተሞላ። 3. ፍትሩን፣ ፍፍቱን፣ ተወጣ።
 4. በብዛት አገኘ። መራቅ ዝናብ ጠገብ።
 ጠገብ ስ በበቂ ሁኔታ ያገኘ፣ የተገነዘበ፣...
 ለግለት የሚያገለግል ከፊለ ቃል። ውሃ ጠገብ /
 ጆር ጠገብ።
 ጥጉብ ስ 1. ያረዝች (ለአህያ፣ ለፈረስ)። 2.
 ወፍራም (ለመፅሃፍ)።
 ጥጋብ ስ 1. የሆድ መመላት፣ እርካታ(፣
 በምግብ፣ በመጠጥ)። 2. (ዘይ.) ኩራት፣
 ትእቢት፣ ማን አለብኝነት፣ እብረት። 3. የአህል
 ችግር የሌለበት ጊዜ። አንድር ጥጋብ አው።
 ጥጋበኛ ስ ትእቢተኛ፣ እብራተኛ።
 ተጣገብ ግ ፍትሩን፣ ፍፍቱን፣ ተወጣ፣ ጨረሰ
 (አርስ በርሰ)።
 አጠገብ ግ 1. ሆዱ እስኪሞላ አበላ፣
 አጠጣ። 2. አረካ (የተበላው ምግብ፣ መጠጥ)። 3.
 ትእቢተኛ፣ እብራተኛ፣ ኩራተኛ እንዲሆን
 አደረገ። 4. በብዛት በመስጠት፣ በማስገኘት፣
 በማትረብ፣... አረካ። ዝናብ አጠገብ።
 አጥጋቢ ስ የሚያረካ፣ ደስ የሚያሰኝ፣ ብቃት
 ያለው፣ ...።
 ጠገን ግ 1. የተሰበረን አጥንት እስር እንዲድን
 አደረገ። 2. የተሳዳ፣ የተበላሸ ነገር

አስተካከለ፣ አበጀ፣ አደሰ፣ ደሀና አደረገ። 3.
 (ዘይ.) ጠቀመ፣ ደገፈ፣ ረዳ።
 ጠጋኝ ስ 1. የአድሳት ስራ የሚሰራ የእጅ
 ባለሙያ። 2. መሰረታዊ ለውጥ ሳይሆን
 የነበረውን ሁኔታ በመጠኑ በማሻሻል ብቻ ለውጥ
 ለማድረግ የሚሞክር የፖለቲካ አዝማሚያ
 ያለው።
 ጥገኛ ስ የተሰበረ፣ የተሳዳ፣ የተበላሸ እቃን
 ማስተካከል፣ ማደስ፣ ማበጀት።
 ጥገኛዊ ለውጥ ስ መሰረታዊ ያልሆነና
 በነበረው ላይ ብቻ መጠነኛ የሆነ መሻሻልን
 የሚያስከትል ለውጥ።
 ጥገን ስ ተሰብር፣ ተበላሽቅ የነበረና የተሰራ
 ወይም የታደሰ (እቃ)።
 አስጠገን ግ አሰራ፣ አስበጀ(የተበላሸ)፣
 የተሰበረን እቃ።
 ጠገነን ግ ዘገነን፣ ሰቀጠጠ፣ አስቆጣ።
 ጠገን ግ መጠጥ አለ፣ ደረቀ (ቁስል፣ ጭቃ)።
 ጠገግ¹ ስ ፍራሽ ወይም ጉዝጓዝ የሌለው
 የእንግዳት አልጋ፣ ቆጥ።
 ጠገግ² ስ የበንሰለት አንድ ሞላላ ቀለበት።
 ጠጉር "ዐጉር"ን ተመ.
 *ጠጋ
 ጥግ (ጥጋት) ስ ተገን ያለው ወይም
 በኩረብታ፣ በግድግዳ፣... አጠገብ ወይም ስር
 የሚገኝ ቦታ።
 ባለጥግ ባለውን። ጠላቱ ባለጥግ ስለሆነ ለረታው
 አልቻልኩም።
 ጥግ ያዘ 1. ተጠጋ፣ ጥግ ላይ ሆነ። 2. ደሀና
 ቦታ ወይም ስፍራ፣... ያዘ።
 ጥጋጥግ ስ የተራራ፣ የኩረብታ፣ የገደል ስር።
 ጥገኛ ስ 1. ራሱን ያልቻለ፣ በሌላ እርዳታ
 የሚኖር። 2. በሌላው አካል ወይም ድርጅት ጥላ
 ስር የሚንቀሳቀስ (ንኡስ ክፍል)። 3. ኑሮው፣
 ሀልውናው፣ ሀይሎቱ በሌላው ላይ የቆየ (የነፍሳት
 ወይም የእፅዋት አይነት)።
 ጥገኛ ሃረግ ስ የማያሰር አንቀፅ ያለበት
 የአረፍተ ነገር ንኡስ ክፍል። (ለምሳሌ "ከሄድኩ
 አልመጣም"። በሚለው አ.ነገር ውስጥ "ከሄድኩ"
 የሚለው ጥገኛ ሃረግ ነው)።
 ጠጋ አለ ግ ቀረብ አለ (በአካል፣ በስሜት፣
 በአስተያየት፣ በመጠን፣...)።
 ጠጋ አደረገ ግ አቀረበ፣ አስጠጋ።
 ተጠጋ ግ 1. ቀረበ፣ ጠጋ አለ። 2. ጥገኛ
 ሆነ፣ በሌላ ሰው እርዳታ ኖረ። ስሃብታም
 ተጠጉ፣ ይኖራል። 3. አካለ፣ ደረሰ። የተሸለሙት
 ሰዎች ወደ ሺህ ተጠጉተዋል። 4. ተከለለ፣ ተገን
 አደረገ። ጅብን ሲወጉ በአህያ ይጠጉ።

አይጠጋውም ምንም ያህል ቢበላ ሰውነት አይሆንም፤ አይጠረቃም፡፡

መጠጊያ ስ 1. ከአደጋ መሸሽያ ተክት ጊዜን ግላሊያ (ሰው ቦታ...)፡፡ 2. መጠሊያ፡፡

ተጠጋጋ ግ 1. ተቀራረበ፡፡ 2. ከአንድ ቦታች የሆነ ክፍልፋይ ቁጥር ከግማሽ በላይ በመሆኑ ወደሙሉ ቁጥርነት ተለወጠ (ለምሳሌ፡ 5.6 ሲጠጋጋ 6.00 ይሆናል)፡፡

ተጣጋ ግ ከላ፡ ቅጥ፡፡

አጠጋጋ ግ 1. አቀራረብ፡፡ 2. ከግማሽ በላይ የሆነ ክፍልፋይ ቁጥርን ወደ ሙሉ ቁጥር ለወጠ፡፡

አጣጋ ግ 1. አጋጠ፡ አላተመ፡ መታ፡፡ 2. ክፍልፋይ ቁጥርን ወደ ሚቀርበው መጠን አሽጋሽገ፡ ለወጠ፡ (ለምሳሌ፡ 2.7 ሲጣጋ 3. ይሆናል)፡፡

አስጠግ ግ 1. አቀረበ፡ አንዱን ነገር ከሌላ ገን ወይም አጠገብ አስቀመጠ፡፡ 2. መጠጊያ ሆነ፡ ረዳ፡፡

ጠጋኝ “ጠገን” ስር ተመ.

ጠጠረ ግ 1. ጠነከረ፡ በረታ፡ ጠና፡፡ 2. ደደረ፡ እንደ ጠጠር ሆነ፡፡ 3. (ዘይ.) ከበደ፡ ቀላል አልሆነ አለ፡፡

ጠጠር ስ 1. ትናንሽ ወይም ጥቃትን ድንጋይ፡፡ 2. እንደ ልቅሞች፡ ገበጣ፡ ዳማ፡... ያለ ወዋታዎችን ለመጫወት የሚያገለግሉ መጫዎቻቸው፡፡

ጠጠር ጣይ ስ ጠጠር እየበተነ ወይም እየጣለ ይህ ይሆናል ወይም ይህ ይደረጋል የሚል ጠንቋይ፡፡

ጠጣር ት 1. ጠንካራ፡፡ 2. ፈሳሽ ያልሆነ 3.(ዘይ.) ከጣድ፡ አስቸጋሪ፡፡

ጥጥር ዝ.ከ.

ጠጣ ግ 1. ወደ ሆራ አስገባ፡ ሞጠ፡ ፋት አለ፡ ጨለጠ (ፈሳሽን)፡፡ 2. ወሰደ፡ ተነኘጠ (አልኮል መጠጥን)፡፡ 3. አጠሰ፡ ግጥ፡ መጠጠ፡ (ሲጋራን፡ ትንባሆን)፡፡ 4. መጠጠ፡ ወረቀቀ ቀለሚን ጠጣው፡፡ 5. ውሃ ተጨመረበት፡ ፈሰሰበት (አትክልት፡ ግንብ፡...)፡፡

መጠጥ ስ 1. በፈሳሽ መልክ ተዘጋጅቶ የሚጠጣ ነገር፡፡ 2. አልኮልነት ያለውና የሚጠጣ ፈሳሽ፡ መጠጥ ሲበዛ ለጤና ጠንቅ ነው፡፡

መጠጥ አወረደ መጠጥ በላጥን ወይም በጅምላ ገዛ (ለመጠጥ ንግድ ቤት)፡፡

መጠጫ ስ 1. እንደ ከብያ፡ ዋንጫ ያለና ለመጠጫነት የሚያገለግል እቃ፡፡ 2. እንደ ሽንብቆ ያለ የጋያ መሳቢያ (የትንባሆ ጭስ መግጊያ)፡፡ 3. ለመጠጥ የሚሆን ንገዝብ፡ መጠጫ ሲያጣ በጊዜ ይገዛል፡፡

የመጠጥ ውሃ ስ ለመጠጥ የሚሆን ውሃ፡፡

ጠፊ ት 1. ሰከራም፡ መጠጥ የሚያበዛ፡፡ ስ 2. ወደ መሸታ ቤት በመሄድ መጠጥ እየገዛ እዚያው ቁጥ ብሎ የሚጠጣ ደንበኛ፡፡

ተጣጣ ግ 1. ተቃቻሉ፡ እዚያው በዚያው ሂሳብ ተወራረደ፡ ተከፈለ፡፡ 2. እየተጠራራ፡ እየተገባበዘ ጠጣ (ቡና፡ ጠበል ጠዳትን)፡፡

አጠጣ ግ 1. ውሃን ወይም ሌላ ፈሳሽ ነገርን እንዲጎነጭ ሰጠ፡፡ 2. ውሃ ጨመረ፡ አፈሰሰ (አትክልት፡ ግንብ፡... ላይ)፡፡ 3. መጠጥ ጋበዘ፡፡ 4. በገበጣ ወዋታ ጊዜ በውግ ላይ ጠጠር ጨመረ፡ ወይም በካርታ ጫወታ ጊዜ በበላው ካርታ በተመጣጠነ ተመሳሳይ ቁጥር ያለውን ካርታ ጨመረ፡፡

አስጠጣ ግ (ያራዳ አነ.) እንዲታወቅ አደረገ፡ አጋለጠ፡፡

ጠፈረ¹ ግ 1. አጥብቆ አሰረ፡ ቀፈደደ፡፡ 2. ግገረ፡ አዋቀረ፡ ታታ (የቤትን ጣራ፡ ገድገዳ)፡፡

ጠፍሮ ስ ከከብት ቆዳ ተተልትሎ የተዘጋጀ ግሰሪያ፡፡

ጠፍሮ ነካሽ “ጫኔ” ስር “መጫኛ ነካሽ”ን ተመ.

ጠፈረ² ግ በጥፊ መታ፡ አራለ፡፡

አጣፈረ (አጠናፈረ) ግ በጥፊ መታ፡ አራለ፡፡

ጠፈር ስ ከምድር ከባቢ አየር ውጪ ያለ ቦታ፡ ሰግይ፡፡

ጠፈርተኛ ስ ለልዩልዩ ሰራ ወይም ምርምር በመንኮራኩር ወደጠፈር የሚሄድ ወይም የሚላክ ለው፡፡

የጠፈር መንኮራኩር ስ በጠፈር ውስጥ መጓዝ የሚችል ለው ሰራሽ በራሪ አካል፡፡

ጠፈጠፈ ግ 1. ወፍራም ሊጥን በምጣድ ላይ ዘረጋጋ (ለመጋገር)፡፡ 2. የከብት እበት ከብት እንዲሆን በመሬት ላይ በእጁ እየተመተመ ዘረጋጋ፡፡ 3. (ዘይ.) ደጋግሞ በጥፊ መታ፡፡ 4. ጠፍጣፋ ወይም ዘርግ አደረገ (ደጋግሞ በመቀመጥ፡ በመምታት፡...)፡፡

ጠፍጣፋ ት ፍብልብል ወይም ሞላላ ያልሆነ፡ ዝርግ፡፡

ጥፍጥፍ ስ 1. የተጠፈጠፈ የከብት እበት፡፡ ት 2. (ዘይ.) ድፍጥጥ፡ እፍንጫው ቀጥ ያላለ፡፡

*ጠፈጠፈ

ጠፈጠፍ ስ ዝናብ ከዘነበ በኋላ ከቤት ጣሪያ፡ ከዛፍ ቅርንጫፍ፡ ከጃንጥላ ላይ የሚገጠጠጠጠ የዝናብ ውሃ፡ ፍሳሽ፡፡

ተንጠፈጠፈ ግ እየተንጠጠጠ ፊሶ አለቀ፡ ደረቀ (ውሃ አገለ፡ የነበረ ነገር)፡፡

አንጠፊጠፊ ግ እያጠፋጠፋ አፈሰሰ አደረቀ (ፈሳሽን)።

እንጥፍጣፊ ፡ 1. እቃ ላይ የቀረ ትንሽ ፈሳሽ። 2. መጣጥ።

ጠፊፊ ግ መጠጠ፡ መድረሻ ጀመረ።

ጠፍታ ስ ዝርከርከት የሌለበት ሁኔታ።

ጠፊፍ አለ ግ መጠጥ፡ ደረሰ አለ።

ጠፍ አለ ግ 1. መጠጠ፡ ደረሰ። 2. (ዘይ.) ገፅህ፡ ዝርከርከት የሌለው ሆነ። ጠፍ ያለኝ የሌት ወይዘር።

ጠፍ¹ ግ 1. ታጣ፡ አልገኘ አለ፤ ወደ አለመኖር ተለወጠ። 2. ላያላውት ሃደ፡ ከበለለ፡ አደራሻውን ሰወረ። 3. አልም አለ፡ ተደረገው(አይን፡ እሳት፡...)። 4. ሞቱ ተወለደ ወይም እንደተወለደ ሞተ (ሀፃን)። 5. ተበላሽ፡ መጥፎ ሆነ (ልብስ ወይም ሌላ እቃ)። 6. ተረሳ፡ ተዘነጋ። ስሙ ጠፋብኝ። 7. ምግባሩ፡ ጠባቡ ተበላሽ፡ ተለወጠ። 8. ወጪ ሆነ። ለመስተገንዶ ብሔ ገንዘብ ጠፋ። 9. ሰቀተ፡ ተወ። ፍርሃቱ ጠፋለት። 10. ሳይመጣ ወይም ሳይታይ ቆየ። ስሞኑን ጠፋህ፤ ላላገኘህህን። 11. ተሰረዘ፡ የማይታይ ወይም የማይነበብ ሆነ (ሁፍ፡...)። የጠፋ የማይታወቅ። ውሉ የጠፋ /መፍትሄው የጠፋ።

መጥፎ ፡ 1. አስቀያሚ፡ የማያምር። 2. ከተ፡ ተንከለኛ፡ ጠባቡ ብልሹ። 3. የማይሰማ፡ የማይመች፡ ጥሩ ያልሆነ(ጊዜ፡ ቦታ፡...)።

ጠፊ ፡ 1. ግኝ። ሁሉም ላላፊ ጠፊ ነው። 2. አላቂ። የብት ጠፊ ነው።

ጠፍ ፡ 1. ያልታረሰ፡ ያልለግ (መራት)። 2. ለምንት የሌለው (መራት)። 3. ባለቤት የሌለው (ብዙውን ጊዜ ለከብት)። የጠፍ ከብት።

ጠፍ ሆነ ባደግ ሆነ።

ጠፍ ከለም ፡ ከፊል ለም ከፊል ጠፍ የሆነ (መራት)።

ጠፍ ጨረቃ ስ የጨረቃ ብርሃን የማይታይበት፡ ድፍን ጨለማ የሆነበት ሌሊት።

ጥፋ ፡ 1. ብልሹ፡ ጠባቡ መጥፎ። 2. የማያምር፡ አስቀያሚ፡ ደብ የማይል (መልክ)።

ጥፋት ስ 1. ስህተት፡ ትክክል ያልሆነ ስራ። 2. ከህግ፡ ከደንብ ውጭ የተፈፀመ ድርጊት፡ ተግባራዊ ጥፋት ለሰበራ የትግት ምት ተሰጠ። 3. ጉዳት፡ ብልሹት፡ ጸረኛ በንብረት ላይ ጥፋት አደረሰ።

ጥፋተኛ ፡ 1. ወንጀለኛ። 2. ስህተተኛ፡ በደል የፈፀመ።

ጥፋ ፡ ባለቤቱ ያልታወቀ ወይም ወድቆ የተገኘ (ለምሳሌ ገንዘብ)።

ተጣፋ ግ (ሂሳ.) ክፍልፋይ ቁጥር ያለቀ ሊያካፍል በግኝቱ ቁጥር ተከፋፈለ። ለምሳሌ 2/4 በሁለት ሲጣፋ 1/2 ይሆናል።

ተጠፋፋ ግ ሳይገኘኝ ቀረ፡ ተጣጣ፡ እንዴ የለላውን አድራሻ አጣ።

አጠፋ ግ 1. ረሳ፡ ዘንጋ (ያውቀው የጠረጣውን)።

2. አባከነ (ገንዘብን፡ ጊዜን...)። 3. ተላላተ፡ ትክክል ያልሆነ ድርጊት ፈፀመ። 4. ገደለ፡ ጨረሰ፡ አወደመ። መድሃኒቱ ተጣፍቶን አጠፋቸው።

5. አበላሽ፡ አንደፊ፡ ጉዳት አደረሰ። 6. መጥፎ ጠባቡን አስተማረ። 7. ከህግ፡ ከደንብ ውጭ የሆነ ነገር ፈፀመ። 8. አስወገደ፡ እንዳይኖር አደረገ። ስራ ላጥነትን አጠፋ። 9. እንዳይታይ፡ እንዳይታወቅ፡ እንዳይሰማ አደረገ። ለድራሻውን፡ አጠፋ። 10. አንድ ነገር እንትስታሲውን፡ ስራውን እንዲያቆም አደረገ። ሞተሩን አጠፋ /መብራቱን አጠፋ።

አጥፊ ፡ 1. ወንጀለኛ። 2. ስህተተኛ፡ በደል ፈጥረ። 3. ጠባቡ ብልሹ፡ ስርአት የለሽ።

አጥፊኛ ጠፊ ገዳይኛ ግኝ።

አጠፋፍ ግ 1. ደባበቀ፡ ሽፋኑን (መረጃን)። 2. ጨረሰ፡ አባከነ (ገንዘብን)።

አጣፋ ግ ክፍልፋይ ቁጥርን ያለቀ ሊያካፍል በግኝቱ ቁጥር አቃለለ፡ አካፈለ። (ለምሳሌ 2/4 በሁለት ሲያጣፋት 1/2 ይሆናል)።

ጠፋ² ግ 1. በጥፊ መታ፡ አሮላ። 2. እንዘርትን ለማሽከርከር በውን ላይ አፍተላትሎ አሾረ።

ጥፊ ስ 1. ውስጥ እጅ (ከመጻፍ እስከ ጣት ጫፍ ያለው የእጅ አካል)። 2. በውስጥ እጅ አማካይነት የማይረግ ምት። 3. ከአይን ስር ያለው ቆዳ እብጠት በሽታ።

በጥፊ ከደነበት/ላሰው/ አላሰው/ መረገበት በጥፊ መታው።

ተጣፋ ግ ምች ወይም ሽውታ የታችኛውን የአይን ሽፋን አሳበጠ።

አጣፋ ግ 1. ጋቢን ወይም ኩታን ዘርግቶ በተኝኛ በግራ ትክክው ላይ ጣል በማድረግ ለሰሰ። 2. በጥፊ መታ፡ አሮላ።

ጠፍ "ጠፋ" ስር ተመ.

ጠፍር "ጠፈረ" ስር ተመ.

ጠፍታ "ጠፈፈ" ስር ተመ.

ጠፍጣፋ "ጠፈጠፈ" ስር ተመ.

ጡ የ "ጠ" ፊደል ካለበ ዘር።

ጡሊ¹ ስ መንገደኛ ውሃ የሚይዝበት ቅል፤ ትምሳሌ።

ጡሊ² "ጡል" ስር ተመ.

ጡል

ጡሊ ት ቀዠቃገ፡ ዘዋሪ፡ ከውክዋ፡

ጡል ጡል አለ ገ ወዲያ ወዲህ ተመላለስ፡ ተንከውከው፡ ተንቀገርቀገር፡

ጡረተኛ “ጡረ” ስር ተመ.

ጡረታ ዝክ.

ጡር ስ ግፍ፡ በደል፡

ጡር ሰራ በደል፡ ግፍ ፈፀመ፡

ጡር አለበት ግፍ ሰርቷል፡ በድህል፡

ጡረኛ ት ግፊኛ፡ በደልኛ፡

ጡብ ስ ከሽክላ አፈር የሚሰራና አራት ማእዘንነት ያለው፡ ለግንብ መስሪያ የሚሆን ሽክላ፡

ጡብ

ጡብ አለ ገ 1. ከላይ ወደ መሬት ዘለ ወረደ፡ ዱብ አለ፡ 2. ዘለለ፡ እንግጥ አለ፡

ጡብ ጡብ አለ ገ ዱብ ዱብ፡ እንግጥ እንግጥ አለ፡ ዘለለ፡

ጡት ስ 1. በሰው ደረት ወይም በእንስሳት ጉያ ላይ ተንጠልጥሎ የሚገኝ፡ ልጆቻቸው የሚመገቡትን ወተት የሚያመነጭ የሰውነት ክፍል (በወንዶች ላይ ያለው ግን ትንንሽ ከመሆኑም ሌላ ወተት አይወጣውም) (በእሉን ሰውነት ስር ተመ.)፡ 2. በማንቆርቆሪያ፡ በኩስኩስት፡... ጎን በኩል ወጣ ብሎ የሚገኝ ያላሳሽ ማውረጃ ቀዳጅ፡

ጡት ተጣባ የጡት ልጅና የጡት አባት ወይም እናት በመሆን ተዛመደ፡

ጡት አጠባ የጡት ልጅ አደረገ፡

ጡት ጠባ የአንድን ሰው በማር የተቀባ አውራ ጣት በጡት ምሳሌ በመጥባት ተዛመደ፡ ልጁ ሆነ፡

ጡት ጣለ ጡት መጥባት ተወ፡

የጡት ልጅ ስ ከትውልድ ሃረግ ውጭ የሆነና የአንድን ሰው በማር የተነከረ አውራ ጣት በመጥባት እንደ ልጅ ሆኖ የተዛመደ ሰው፡

የጡት መያዣ ስ ሊቶች ጡታቸውን ደግሮ እንዲይዝላቸው የሚያደርጉበት፡ ብዙውን ጊዜ ማንገያ ያለው አነስተኛ የጡት መደገፊያ ልብስ ፡፡

የጡት አባት ስ የጡት ልጅ ለሚሆነው ሰው (ከትውልድ ሃረግ ውጭ ለሆነ) በማር የተነከረ ጣቱን በማጥባትና ቃል ኪዳን በመጥባት እንደ አባት ሆኖ የተዛመደ ሰው፡

የጡት እናት ስ የጡት ልጅ ለሚሆነው ሰው (ከትውልድ ሃረግ ውጭ ለሆነ) በማር የተነከረ ጣቷን በማጥባትና ቃል ኪዳን በመጥባት እንደ እናት ሆና የተዛመደች ሴት፡፡

ጡት አስጣይ ስ ተከታይ ታናሽ ወንድም

ወይም እህት፡፡

ጡንቻ ስ 1. የመለጠጥና የመጠጠር ባህርይ ያለው፡ ከትከሻ እስከ ክርን ባለው የክንድ ክፍል ላይ የሚገኝ ፍርጥም ያለ ስጋ፡ 2. በሰውና በእንስሳት ሰውነት ውስጥ በተለያዩ ቦታዎች ላይ የሚገኝ፡ የመለጠጥና የመከማተር እንዲሁም የመሰብሰብ ባህርይ ያለውና ለእንቅስቃሴ የሚያስፈልግ ጠንካራ ስጋ፡ 3. (ዘይ.) ሃይል፡አቅም፡ ጉልበት፡፡ጡንቻውን ላሳም፡

ጡንቻውን አዳበረ (ስጋ.) የተለያዩ እንቅስቃሴዎችን በመስራት ጡንቻውን አዳበረ፡ አፈረጠመ፡፡

ጡንቸኛ ት ሃይለኛ፡ ጉልበተኛ፡ ተደባዳቢ (ሰው)፡፡

ጡን ጡን አለ “ጦነጦነ” ስር ተመ.

ጡዝት. “ጦዘ” ስር ተመ.

ጡዝ

ጡዝ አደረገ ገ ፈላ፡ አንዛረጠ፡፡

ጡጥ

ጡጥ አለ ገ አነስና አጠር ያለ የፈሰ ድምፅ ተሰግ ቁቅ አለ፡፡

ጡጥ አደረገ ገ አነስና አጠር ያለ ድምፅ ያለው ፈሰ ፈላ፡፡

ጡጥም ከፈሰ ተቆጠረች በጣም ትነጀም ጉዳይ እንደ ትልቅ ቁም ነገር ታየች ወይም ተቆጠረች ለማለት የሚነገር፡፡

ጡጦ ስ ሀምናት ወተት ወይም ሌላ ፈላሽ የሚመገብት (እንደ ጡት የሚመጠምጡት ወይም የሚጠቡት) ከጥላስቲክ የሚሰራ ጠርሙስ መሰል እቃ ና በእፍ የሚጠጣው ጫፍ በአንድነት ወይም በተናጠል የሚጠፋበት ስም (የሚጠባው ጫፍ የጡጦ ጫፍም ይባላል)፡፡

ጡጦ አይጠባም ሀም አይደለም፡ አይታለልም፡፡

ጡጫ ስ የታጠፈ ወይም የተወበጠ የእጅ ጣት፡ ቡጢ፡፡

ጡጫ ሆድ ስ የተወጠረ ወይም የተቆዘረ ሆድ፡፡

ጢ የ “ጠ” ፊደል ሳልስ ዘር፡፡

ጢል

ጢሉሽ ስ የዛፍን ትርጉሚፍ በማዝመም ወይም ገመድን እንጨት ላይ በማሰርና በላዩ ላይ በመንጠልጠል እየተወሃወዙ የሚጫወቱት እንደ ጅዋጅዋ ያለ የልጆች ጨዋታ፡፡

ጢል አለ ገ ተንጠለጠለ፡ ተሰቀለ፡፡

ጢም “ጂም”ን ተመ.

ጢም አለ ገ በጣም ሞላ፡፡

ጢር አለ ግ ከራ፥ ታበዩ፥ ተጀነነ።

ጢራ፥ ት ከሩ፥ ጅንን።

ጢሰኛ “ጨሰ” ስር “ጨሰኛ”ን ተመ.

ጢሰ “ጨሰ” ስር “ጨሰን” ተመ.

ጢሻ “ጥሻ”ን ተመ.

ጢቅ፤

ጢቅ አለ ግ ሞፋ፥ ጢም አለ።

ጢቅ አደረገ ግ ሞፋ፥ በብዛት ከተተ፥ ጠቀጠቀ (ሻንጣን፥...)።

ጢቅ፤

ጢቅታ ስ አፈናጥረው የተቀጥ ምራት።

ጢቅ አለ ግ 1. ምራቁን በጥርቦቹ መካከል አፈናጥሮ ተፋ። 2. (ዘይ.) ተፀዋፊ፥ አጥፋ።

ጢብኛ “ጥብኛ”ን ተመ.

ጢን

ጢን አለ ግ 1. ሞፋ፥ ጢም አለ። 2. (ዘይ.) ከራ፥ ተንቀባረረ። 3. (ዘይ.) በጣም ሰከረ።

ጢንጦ ስ ከሌሎች ጋር በመካፈል የሚገኝ አነስተኛ መሬት።

ጢው

ጢው አለ ግ ሮህ፥ ጡጥ አለ (ፈስ)።

ጣ፤ የ “ጠ” ፊደል ራብእ ዘር።

ጣ፤

ጣ አለ ግ እሳት ሲነድ ወይም ሲፈናጠር የሚያስማውን አይነት ድምፅ ስጠ ወይም አሰማ።

ጣለ ግ 1. ወረወረ፥ አሸቀነጠረ። 2. ደበለለ፥ ዘረረ (በትግል) ። 3. እንዲወድቅ፥ እንዲጠፋ አደረገ። ጣረ ጣለ። 4. ግንደሰ፥ ከሰሩ ቆረጠ (ዛፍን)። 5. መገልገል፥ መጠቀም ተወ (አንድን እቃ)። 6. እለምርውን ስቶ እንዲወድቅ አደረገ (ብዙውን ጊዜ የእለምር ሀመም)። 7. ከፊለ (የእቁብ መቀመጫ)። 8. መታ፥ ገደለ ወይም አቆለለ (በመባሪያ)። 9. በርካሽ ሽጠ። 10. እንዳያልፍ አደረገ (በፈተና)። 11. ተወ። ሰውደውን ጥሎ ሃደ። 12. ወሰነ፥ መደበ። ሰቶን ጣለ። 13. (የገ.አነ.) ሰጠ፥በዋሩ ትንሽ ገንዘብ ይጥለጥላል።

በ — ላይ ጣለ በ — ላይ አሳረፈ። ሃፈነቱን በእሳ ላይ ጣለ።

ጣለበት 1. አይነት ጋረደው፥ ከለለው፥እንደልብ ማጥ ተሳነው፥(በበሽታ ምክንያት)። 2. አዘዘበት፥ ፈረደበት።

ጣል አደረገ ግ ተወት አደረገ፥ ችላ አለ።

ጣል ጣል አደረገ ግ አራከሰ፥ አዋደቀ፥ አጣጣለ።

ጥሎ ማለፍ ስ (ሰጥ.) በተለያዩ ብዙ ቡድኖች

መካከል በሚደረግ የእግር ኳስ ወይም ሌላ ውድድር ላይ ተሸናፊው ቡድን እየወጣና አሸናፊው ቡድን ወደሚቀጥለው ደረጃ እያለፈ ቀሪዎቹ የሚጋጠሙበት የውድድር ሂደት።

መጣያ ስ ሚዛኑን ለማስተካከል በጥንት ላይ የሚጨመር ትንሽ ነገር።

ጣጣለ ግ ተወ።

ጣጥሎ ሂደ ግ ትቶ ሂደ (እቃውን፥ ንብረቱን፥ቤቱን፥...)።

ጥለት ስ 1. በፊት ላይ የሚወጣና ፊትን የሚያጠቁር ማዲያት። 2. (ዘይ.) የእግዚአብሔር ቁጣ፥ መላት።

ጥሎሽ ስ በጋብቻ ሰነሰርአት ላይ ከመሽራው ለመሽራዋ የሚሰጥ ገፀበረከት፥ ስጦታ።

ተጣለ ግ ተተወ፥ ከጥቅም ውጭ ይደቀ።

አጣጣለ ግ አዋደቀ፥ አራከሰ።

አጣጣል ስ አገገፍ (የፊደል)።

አስጣለ ግ 1. አዳነ፥ አተረፈ (ከአደጋ፥ ከጉዳት፥...)። 2. አስተወ።

ጣልቃ “ጠለቀ” ስር ተመ.

ጣመ ግ 1. ጣፈጠ፥ ጥሩ ጣእም ኖረው (ምግብ፥ መጠጥ፥...)። 2. ደሰ አሰኘ፥ አረካ (ንግግር፥ ፅሁፍ፥ ሰራ፥ ...)። 3. ገገገ፥ ጣመኝ።

ጣእም ስ 1. የአንድ ነገር የጣፋጭነት ወይም የመራራነት ስሜት። ጣእም-ኃ አለቀመስሎትም። 2. ጣፋጭነት። ጣእም አለው። 3. ሞጋ፥ ጠቀሜታ፥ ጥሩነት። የአናት ላሳት ጣእም/ የገንዘብ ጣእም። 4. አስደሳችነት፥ ውበት።

ጣእም አጣ 1. አልጣፍጥ አለ። 2. ለዛ አጣ፥ አስጠፋ፥ ቸከ።

ጣእመ በሲስ ት ለዛ የሌለው፥ የማያስደስት።

ጣእመ ዜማ ስ የሚሰብ ወይም የሚያስደስት የዜማ ቃና።

ተጣጣሚ ግ ተስማማ፥ ተዋደደ፥ አብሮ የሚሄድ ሆነ።

የማይጣጣም የማይሰማ፥ አብሮ የማይሄድ።

አጣጣሚ ግ 1. ጣእምን ለመለየት በምሳሌ ፈተሽ፥ ቀመሰ ። 2. አብላላ፥ ተገንዘበ (ነገርን)። 3. አሰማ፥ አብሮ እንዲሄድ አደረገ። 4. አደነቀ። ስነሁፍን የማጣጣም ችሎታ አለው።

ጣመን ግ ደከመ፥ ኃገለ (ሰውነት)።

ጣመን ስ ከጉዞ ወይም ከጉልበት ስራ የሚመጣ ድክም፥ የሰውነት መጓጎል።

ጣማ

ጣማ ገንዘብ በገዛ ራስ ድክም፥ በልፋት የተገኘ የሃቅ ገንዘብ።

ጣምራ “ጠመረ” ስር ተመ.

ጣረ ግ ተጣሳረ።

ጥረት ስ ልፋት፥ ትጋት፥ ድካም (አንድ ነገር ለማግኘት፥ ለመስራት፥...)።

ተጣጣረ ግ ለፋ፥ ደከመ፥ ታገለ፥ ብርቱ መከራ እደረገ (ከአላግ ለምድረስ)።

*ጣረ

ጣር(ግእር) ስ 1. 'ጭንት፥ ስቃይ።2. ነፍስና ስጋ በሚለያዩበት ጊዜ የሚሰጥ ፅኑ የሆነ የህመም ስሜትና ስቃይ።

ጣር በዛበት በጥም ተሰቃየ፤ ነፍሱ ከሰጋው በተሉ አለለይ አለች።

ጣረ ሞት (ግእረ ሞት) ስ አለልክ ተጭንና አስጠራታ፥ ጥጋጋ የሆነ ገፅታ።

ጣረ ሞት (ግእረ ሞት) ይዞታል አያጣጣረ ነው።

አጣጣረ ግ ጣር ላይ ሆነ፤ ሊጥት ደረሰ።

ጣራ (ጣሪያ) ስ 1. ከግድግዳ በላይ ያለ የቤት መጥቅር፥ ባጥ፥ ከዳን።2. የከፍታ መጠን። የደመወዝ ጣሪያ አምስት መቶ ብር ነው።

ጣር “ጣረ” ስር ተመ.

ጣሰ ግ 1. ለበረ፥ አረረሰ። 2. በሃይል አለፈ፥ ገፍቶ አልፎ ሄደ። 3. ተላለፈ፥ አረረሰ (ህገን፥ ስርአትን...)። 4. ጎፊራ የነበረውን ፀገር ፆረባ ሰራ። 5. ፈው (አሻርኝ)።

ተጣሰ ግ ፈረሰ፥ ሳይከበር ቀረ (ህገ)።

ጣሰሰ ግ ለሸለሸ፥ አጋደመ (ጭካን)።

ጣሳ ስ ከቆርቆሮ የሚሰራና ለመያዣ፥ ለመጥለቂያ፥ ለመስፈሪያ የሚያገለግል የቤት እቃ ወይም ቀሳቀስ።

ጣቃ ስ ያልተሰፋ፥ ትልቅና ጥቅል የሆነ ብትን ወርቅ።

ጣቢያ ስ 1. የአንድ ተግባር ጥካሄን ቦታ ወይም መስሪያ ቤት። የምርምር ጣቢያ /ፖለቲካ ጣቢያ።

2. ፖሊስ ስር “ፖሊስ ጣቢያ”ን ተመ.

ጣባ ስ ትርፁ ጎድጓዳ ላህን የመሰለና ከሸክላ ወይም ከእንጨት የሚሰራ የቤት እቃ (በእሉን የ”ሸክላ እቃ” ስር ተመ.)።

ጣብቂያ “ጠበቀ” ስር ተመ.

ጣት ስ በእጅና በእግር ጫፍ ላይ የሚገኝና አንፃ ያለው ተገተሳቃሽ የሰውነት ክፍል።

ጣቱን ቀሰረበት ዛተበት፥ በተቃዋሚነት ወይም በጠላትነት ተነሳበት።

ጣቱን ይጠባል እንዴ! እንደ ህገን ይታለላል ወይ!

የጣት ቤዛ ስ ልብስ የሚሰፋ ወይም የሚዘመዝም ሰው መርፈው ጣቱን እንዳይወጋው

በሊባ ጣቱ ላይ የሚሰካው መከላከያ፤ ኮስቱባን።
የጣት ወርቅ ስ ከወርቅ የተሰራና በእጅ ጣት የጣት ቤዛ ላይ የሚደረግ ኒጥ።

የጣት ውሃ ስ ለእጅ መታጠቢያ የሚቀርብ ውሃ።

የጣት ፊርማ ስ ጣትን ቀለም በማስነካትና አሻራን በወረቀት ላይ በማሳራፍ የሚፈረም ፊርማ።

ጣእም “ጣመ” ስር ተመ.

ጣእት ስ ሰዎች እንደ አምላክ የሚያመልኩበት ድንጋይ፥ ዛፍ ወይም ከድንጋይ፥ ከእንጨት፥... የሚሰራ ምስል።

ጣውሳ ስ 1. ተሰንጥቶ የተላገ እንጨት። 2. ከተላገ እንጨት የተሰራ የቤት ወሰል።

ጣውጎት ስ ጎጥነ፤(አንዲት ሴትን በተለያየ ጊዜ ያገቡ ወንዶች ወይም አንድን ወንድ በተለያየ ጊዜ ያገቡ ሴቶች እርስ በርስ ባላቸው ያላቸው ገንኜነት መጠሪያ።

ጣዎስ ስ ጅራቱ የሚብለወለጭ፥ አንገቱና ራሱ ለማያረ መልክ ያለው ተለቅ ያለ ወፍ፤ ለፈ ገነትም ይባላል። (በእሉን “ወፍ” ስር ተመ.)

ጣዝማ ስ ከንብ እነሱ ከትንሽ ከፍ የምትልና ግረን በመራት ውስጥ የምትጋገር የነፍሳት አይነት።

ጣዝመት (ዘይ.) ልባም፥ ባለሙያ (ሴት)።

ጣዝማ ግር ስ ጣዝማ የምትሰራው ወለላ ግር።

ጣደ ግ ለማብሰል፥ ለመቀቀል ወይም ለማፍላት እሳት ላይ ወይም እሳት ያለበት ምድጃ ላይ አስቀመጠ (ምጣድን፥ ድስትን፥...)።

ጥደ ዘለል ት 1. ከውክዋ፥ ወፈፈ። 2. የጣደችውን ሳታወጣ ወይም ስራው ሳያልት ትታው ወራ ፍለጋ የምትዞር።

ምጣድ ስ ከሸክላ ወይም ከብረት የሚሰራ ለእንጀራ፥ ለላብ፥ ለቲጣ፥...ግብረሰያ የሚያገለግል ጠፍጣፋና ከብ የሆነ የቤት እቃ።

የምጣድ ሽር ስ ሽርን ከዘይትና ከሌሎች ትመጥቅ ጋር አዋህዶ በምጣድ በማብሰል የሚዘጋጅ እንደ ወጥ የሚያገለግል የእንጀራ ግባያ።

ተጣደ ግ 1. እሳት ላይ ተደረገ(ድስት፥ ያጣድ፥...)።2. እሳት ዳር ተቀመጠ፥ ተወዘፈ (ሰው)።

ጣዲቅ “ፀደቀ” ስር “ፀዲቅ”ን ተመ.

ጣጋ ት ከሲታ፥ ከሳሳ።

ጥጥ ለ 1. ችግር፣ ውጣውረድ፣ ውስብስብነት።
2. ማዘዝ።

ጥጥ ጥጥ መከራ፣ ችግር ውስጥ ዝግ።

ጥጥኛ ት መከራው፣ ችግሩ የበዛ። 2.
ማዘዝ።

*ጥጥ

ጥጥቱ ለ 1. ከህመም ያድናል እየተባለ በሽተኛን በጋለ ብረት የመተኮሳ ድርጊት። 2. ለፍላጊ። 3. የሚንጣጣ ድም።

ተንጣጣ ግ 1. እየተቀላ ያለ ተለባ ወይም ጥሻላ የሚያስጣውን አይነት ድም። አሰጣ። 2. ለፈለፈ።

አንጣጣ ግ 1. የሚንጣጣ ተከታታይ ድም። አሰጣ ወይም እንዲሰጥ አይረገ። 2. አስለፈለፈ፣ አስተባባሪ።

ጣጣለ "ጣለ" ስር ተመ.

ጣጣቱ **ጣጣ" ስር ተመ.

ጣፈ ግ በተቀደደደ ልብስ ላይ ሌላ ጨርት ደርቦ ሰፋ፣ ጠቀመ፣ ደረተ። 2. አላከከ። ጥፋቱን ለእኔ ላይ ጣፈብኝ።

መጣፈያ ለ በተቀደደደ ጨርት ላይ ተለጥሮ የሚሰፋ እራፊ ወይም ቆራጭ ጨርት።

ተጣፈ ግ ተደረተ፣ተፋዳዳው እራፊ ጨርት ተደርባባት ተሰፋ።

ጣፈጠ ግ ጣሙ፣ ጥፋ ጣእም አገኘ (ምግብ፣ መጠጥ)።

ጣፋጭ ት 1. የሚጥም፣ ጥፋ ጣእም ያለው፣ የሚጣፍጥ። 2. ስኳርነት ያለው።

አጣፈጠ ግ 1. አጣሙ፣ ጥፋ ጣእም እንዲኖረው አይረገ (ምግብን፣ መጠጥን)። 2. አሳመረ፣ አስጥቦ (ነገርን)።

ጣጣፈጫ ለ (ምግብን፣ መጠጥን) የሚያጣፍጥ፣ ጥፋ ጣእም እንዲሰጥ የሚያደርግ ትመም ወይም ሌላ ነገር።

ጣፈያ ለ በሀድ ውስጥ በጎራ በኩል በላይኛው ከፍል የሚገኝ፣ ስቅር ያለ ቀይ መልክኛ ጥለል ያለ ቅርፅ ያለው፣ ደምን በመስራት ለግጣራቱም ለግጣራት የሚጠቅም የሰውነት ክፍል።

ጣፋ ለ ከወርት፣ ከብር፣... የሚለራ የጋሻ ጌጥ።

ጣፋጭ "ጣፈጠ" ስር ተመ.

ጣፎርጌ ት (ስድብ) ጋጠመጥ፣ ባለጌ።

ጤ የ "ጠ" ፊደል ሃምስ ዘር።

ጤስ "ጨስ" ን ተመ.

ጤቅ ለ ድብዳቤ፣ መደላድል (ጭነት እንዳይገዳው በጋማ ከብት ጀርባ ላይ የሚደረግ)።

*ጤ

ተጤነ ግ ተመረመረ፣ ልብ ተባለ፣ ተስተዋለ።

አጤነ ግ መረመረ፣ አስተዋለ፣ ልብ አደረገ።

ጤና ለ ደህንነት፣ ከበሽታ ዝ መሆን።

ጤና ሰጠ ሰላም ሰጠ።

ጤና ነሳው 1. ሰላም እንዳያገኝ አይረገው፣ አወከው። 2. ህመምተኛ ወይም ታግሟ ሆነ።

ጤና አገኘ ታጥ የጠረው ዳነ፣ ጤነኛ ሆነ።

ጤና ይሰጥልኝ ሰዎች በሚገናኙበት እንዳንደም በሚለያዩበት ጊዜ የሚለዋወጡት የሰላምታ ቃል።

ጤና መኮንን ለ በህክምና ትምህርት የሰለጠነ ባለሙያ።

[የ]ጤና ረዳት ለ የተወሰነ የህክምና እርዳታ አስጣጥ ትምህርት የተማረ የጤና ባለሙያ።

ጤና ቢስ ት 1. አዘውትሮ የሚያመው፣ በሽተኛ። 2. ነገረኛ፣ ጠባቂ።

ጤና ጣቢያ ለ ደረጃው ከሆስፒታል አነስ የሚል መለስተኛ የህክምና እርዳታ የሚሰጥበት የህክምና ተቋም።

ጤነኛ ት 1. የማያመው፣ ህመም የለለው። ጤናማ ይባላል። 2. እንከን፣ ችግር።... የለለበት።

ጤናማ "ጤነኛ"ን ተመ.

ጤናዳም(ጤና አዳም) ለ ከአገር ባህል መድሃኒት ጋር እየተቀመመ ወይም ብቻውን ለመድሃኒትነት ያገለግላል የሚባልና ጥሩ ሽታ ያለው ተክል።

ጤንነት ለ ደህንነት፣ የሰውነት፣ የአካል ጤናማ መሆን።

ጤዛ ለ በላርና በቅጠል ላይ ጧት ጧት ወይም ዝናብ ከዝነብ በ ሂሳ ተንቆርቆ የሚታይ የውሃ ጠብታ።

ጤዛ ጣለ በላርና በቅጠል ላይ የውሃ ጠብታ ተንቆረዘ።

ጤዛ ረገፈ ጤዛው ደረቀ።

ጤፍ ለ ተፈጭቶና በቀጭኑ ተበክቶ ሲጋገር እንጀራ የሚሆን ትናንሽ ፍሬዎች ያሉት የአህል አይነት፣ ፍሬውም ጤፍ ይባላል።

ጥ የ "ጠ" ፊደል ሳድስ ዘር።

ጥለት¹ ለ በነጠላ፣ በተሟሰ፣ በጋቢ፣... ጸር ላይ የሚሰራ፣ የተለያየ ቀለም ያለው ክር፣ እዳይት።

ጥለት ጣለ በሽግ፣ በኩታ፣... ጸር ላይ ጥለት ሰራ፣ በጥለት አስጌጠ።

ጥለት² "ጣለ" ስር ተመ.

ጥለኛ “ጠላ²” ስር ተመ.

ጥላ “ጠላ” ስር ተመ.

ጥላሽት(ጠለሽት÷ ጥላት) ስ በእላት ጠሰ ምክንያት የሚፈጠር ጥቁር ቆሻሻ፣ ጥቁርሻ።

ጥላሽት ለበሰ ፊቱ በጣም ጠቆረ (በሃዘን፣ በወሃይ፣ በድንጋጤ፣... የተሃላ)።

ጥላሽት ቀባ ስም አጠፋ ፣ አዋረደ።

ጥላቻ “ጠላ²” ስር ተመ.

ጥላይ “ጠለለ” ስር ተመ.

ጥል “ጠላ²” ስር ተመ.

ጥልማሞት “ፅልመት” ስር “ፅልማሞት”ን ተመ.

ጥልምያኮስ“ፅልመት” ስር “ፅልመያኮስ”ን ተመ.

ጥልቀት “ጠለቀ¹” ስር ተመ.

ጥልቅ ዝ.ክ.

ጥልቆ ስ አነስተኛ መጥረቢያ።

ጥልጣል ስ ከቁጠግ የሚሰራ የቤት ወለል ምንጣፍ።

ጥልፊያ “ጠለፈ” ስር ተመ.

ጥልፍ ዝ.ክ.

ጥልፍልፍ ዝ.ክ.

ጥሉሽ “ጣለ” ስር ተመ.

ጥመት “ ጠመመ” ስር ተመ.

ጥመር “ጠሞረ” ስር ተመ.

ጥማት “ጠማ” ስር ተመ.

ጥማድ “ጠመደ¹” ስር ተመ.

ጥም “ጠማ” ስር “ጥማት”ን ተመ.

ጥምልምል “ጠመለመለ” ስር ተመ.

ጥምር “ጠመረ” ስር ተመ.

ጥምቀት “ጠመቀ” ስር ተመ.

ጥምቢራ (ጥንቢራ)

ጥምቢራው ዞሯል በጣም ሰከሯል።

ጥምብ “ጠነባ” ስር ተመ.

ጥምዝ “ጠመዘዘ” ስር ተመ.

ጥምጣም “ጠመጠመ” ስር ተመ.

ጥምጥም ዝ.ክ.

ጥሞና “ፅሞና”ን ተመ.

ጥረሽ ስ ሳይሰካ (ኩፍ ሳይል) የሚጋገር ለስና ደረቅ የሆነ የጉብስ ቂጣ።

ጥረት “ጣረ” ስር ተመ.

ጥሩ “ጠራ²” ስር ተመ.

ጥሩምባ ስ 1. ከሃሰ ወይም ከሌላ ተመሳሳይ

ነገር የሚሰራ፣ ከፍ ያለ ድምፅ የሚያወጣና በትንፋሽ የሚሰራ የሙዚቃ መሳሪያ (ስእሉን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.)። 2. የመኪና ጥሩምባ።3. (ዘይ.) ወረኛ፣ ለፍላፈ።

ጥሩምባ ነጌ ስ ጥሩምባን በመጠቀም የሙዚቃ ድምፅ የሚያሰማ ወይም የጥሪ መልእክትየሚያስተላልፍ ሰው።

ጥሩር ስ በቀድሞ ጊዜ ወታደሮች ጦርነት ላይ ሲሰማሩ ለመከላከያነት የሚለብሱት ከብረት የሚሰራ የጦር ልብስ።

ጥሪ “ጠራ¹” ስር ተመ.

ጥሪት ስ አንጡራ ሃብትን ብረት።

ጥራር ስ ከሸንበቆ ወይም ከተርካሃ ወይም ከሃረግ፣...

የሚሰራ አገልግሎት መሰብተት ፣ረጫት።

ጥራቢ “ጠረቢ” ስር ተመ.

ጥራት “ጠራ²” ስር ተመ.

ጥራዝ “ጠረዝ” ስር ተመ.

ጥራጊ “ጠረገ” ስር ተመ.

ጥሬ ስ 1. ያልላመ፣ ያልደቀቀ፣ ያልተፈጠሰ። 2. ያልበሰለ፣ ያልሞከሰ፣ ያልገመራ (ፍራፍሬ)። 3. ቆሎ፣ ገፍር። የቆሎ ተማሪ ጥሬ በልቶ፣ ውሃ ጠጥቶ ነው የሚማረው። 4.በእላት ያልበሰለ ወይም ያልተቀላለ (አህል፣ ስጋ)። 5. (ዘይ.) ነፍስ ያላወቀ፣ ማስተዋል የሚያንሰው።6. ከሚፈለገው ደረጃ ያልደረሰ፣ ገና የሆነ።7.ጽዩ ገና ጥሬ ነው።

ጥሬ ነው 1. አልተጎዳም፣ አላለቀም (ልብስ)። 2. አልበሰለም፣ ለመበላት አልደረሰም። 3. አልሰለጠነም(ለሰው)።

ጥሬ ስጋውን በሉት አሙት።

ጥሬና ብስል ት የጥሩና የመጥፎ፣ የሚረባና የማይረባ ነገር ትልቅል።

ጥራጥሬ ስ እንደ ባቂላ፣ አተር፣ምስር፣... ያለ የአህል አይነት የወል መጠሪያ።

ጥሬ ካብ ስ ጭቃ፣ ፍራ፣ ሰሚንቶ ያልገባበት፣ በድንጋይ ብቻ የተሰራ ካብ።

ጥሬ ዘር ስ (ሰዋ.) ከገላጭ ቃል በእርባታ ዘዴ የሚፈጠርና በስምነት ሊያገለግል የሚችል ውልድ ቃል (ለምሳሌ መነን ብሎ ምናን፤ ሰቀለ ብሎ መስቀለ፤ ለፋ ብሎ ልፋት፤ ጸነ ብሎ መድሃኒት፣... የመሳሰለው ሁሉ)።

ጥሬ ገንዘብ ስ ብር ብቻ (እቃን ወይም ሌላ ንብረትን ሳይወጥር)።

ጥሩር

ጥሬ ጥጥ ስለ ያልተለቀቀ ወይም ፍሬው ያልወጣ ጥጥ።

ጥሬ ጨው ስለ ያልተፈጠረ ውጤት አሸባሪ።

ጥሬ ፈጅ ስለ ቡላ መልክ ያለውና ብዙ ሆኖ በገድነት የሚሄድ እህል የሚበላ የወፍ አይነት፤ ወረሰ።

ጥር ስለ ከታህሳስ ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ አምስተኛ ወር ስም።

ጥርስ ስለ 1. በሰውና በእንስሳት ላይ ውስጥ የሚገኝ፤ ለምግብ መፍጸፍ የሚያገለግል፤ ነጭና ጠንካራ የሆነ የሰውነት ክፍል። 2. የማጭድ ወይም የመጋዝ ዘርዛራ የሆነው በላት። 3. አባጭ ወይም ብጉንጅ በሚፈርጥበት ጊዜ ከውስጡ የሚወጣ ጠጠር ያለ መግል። 4.

እንቅስቃሴን ከአንድ አካል ወደ ሌላ ለማስተላለፍ፤ ፍጥነትን ለመቆጣጠር፤ እቅጣጫን ለመቀያየር።... የሚያገለግልና በዘርዛራው የተከረከረ ጠርዝ ያለው የሞተር ወይም የማሽን።... ክፍል።

በጥርሱ ሸኘ በፈገግታ ደለለ፤ አታለለ፤ ሸነገለ።

ጥርሱ ረገፈ ጥርሱ ወለቀ (ብዙውን ጊዜ ከአንድ በላይ ጥርስ)።

ጥርሱን ቆረጠመ ጥርሱን አፋው፤ አገተፋውጠ (በእንቅስቃሴ ጊዜ)።

ጥርሱን ሸርፏል/ ሰብረል እድጜው ከፍ በማለቱ በፊት የነበረው ጥርስ ወልቆ ሌላ አብትሏል (አንድ በቅሎ፤ ፈረሰ፤... ያለ እንስሳ)።

ጥርስ አወጣ 1. ጥርስ አበቀለ። 2. ባለፈ ጥረደ (መጋዝን፤ ግጭድን፤...)።

ጥርሱን ነክሽ ዛተ፤ ፎም ያዘ።

ጥርስ ገባ ተጠላ፤ ተጠመደ።

የጥርስ ሃኪም ስለ በተለይ በጥርስ ህክምና የሰለጠነ ባለሙያ።

የጥርስ ሳሙና ስለ ጥርስን ለማግኘት የሚያገለግል ሳሙና።

የጥርስ ብሩሽ ስለ ጥርስን ለማግኘት የሚያገለግል ብሩሽ።

ጥርስ በረዶ ት ጥርስ በጣም ነጭ የሆነ።

ጥርስ ፍንጭት ት በፊት ጥርሶቹ መካከል ከፍት በታ ያለው፤ ፍንጭትም ይባላል።

ጥርሳም ት 1. ጥርሱ ወደ ውጭ የወጣ፤ ገጣጣ። 2. መሳቅ የሚያስፋ።

ጥርቃሞ “ጠረቀመ” ስር ተመ.

ጥርትም ህ.ክ.

ጥርትምትም ህ.ክ.

ጥርብ “ጠረብ” ስር ተመ.

ጥርኝ ስለ ገላቀ ዝባድ በመባል የሚታወቀውንና ጥሩ መላክ ያለውን ከክ መላይ ወዝ የሚያመነጭ እንደ ድመት ያላት የአውሬ አይነት፤ ከአካሏ የሚመነጨውም ከክ መላይ ወዝ ጥርኝ ወይም ዝባድ ተብሎ ይጠራል (በእሱን የፋር እንስሳ ስር ተመ.)።

ጥርኝ ፈረሰ ስለ መልኩ ገራጫ የሆነ ፈረሰ።

ጥርኝ ት የአፍኝ ግማሽበአንድ የውስጥ እጅ ሊያዝ የሚቻል መጠን፤ አንድ ጥርኝ ቆሎ።

ጥርዝ “ጠረዝ” ስር ተመ.

ጥርጊያ “ጠረጊ” ስር ተመ.

ጥርጣራ “ጠረጠረ” ስር ተመ.

ጥርጣራ “ጠረጠረ” ስር ተመ.

ጥርጥር ህ.ክ.

ጥርጥስ “ጠረጠስ” ስር ተመ.

ጥስት “ጠስቀ” ስር ተመ.

ጥሻ(ጢሻ) ስለ ጸዋ፤ ጥቅጥቅ ያለ ባርና ቁጥቆጦ።

ጥቀርሻ ስለ ዉስ በሚወስበት ቤት ጣሪያ ወይም ከርዕሰ ላይ የሚገኝ የዉስ ብናን ጥርትም፤ ጥላሽት።

ጥቁራት “ጠቆረ” ስር ተመ.

ጥቁሬ ህ.ክ.

ጥቁር ህ.ክ.

ጥቂት ት በጣም ትንሽ፤ መጠኑ ወይም ቁጥሩ አነስተኛ የሆነ።

ጥቃተኛ “ጠቃ” ስር ተመ.

ጥቃት ህ.ክ.

ጥቅለላ “ጠቀለለ” ስር ተመ.

ጥቅል ህ.ክ.

ጥቅም “ጠቀመ” ስር ተመ.

ጥቅምት ስለ ከመስከረም ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ ሁለተኛ ወር ስም።

ጥቅስ “ጠቀሰ” ስር ተመ.

ጥቅሻ ህ.ክ.

ጥቅጥቅ “ጠቀጠቀ” ስር ተመ.

ጥቆማ “ጠቆመ” ስር ተመ.

ጥቦቃ “ጠቦቀ” ስር ተመ.

ጥቦቦኝ “ጠቦበበ” ስር ተመ.

ጥቦብ ህ.ክ.

ጥቦት “ጠቦበ” ስር ተመ.

ጥቢ “ጠባ” ስር ተመ.

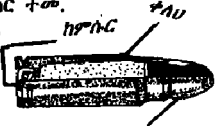
ጥቢኛ(ጢብኛ) ስ ሙሉሙሉ እየተሰጠት።
 ጥባት "ጠባ²" ስር ተመ.
 ጥብርር "ጠበረረ" ስር "ጠብራራ"ን ተመ.
 ጥብስ "ጠበስ" ስር ተመ.
 ጥብት¹ "ጠበቀ²" ስር ተመ.
 ጥብት² "ጠበቀ¹" ስር ተመ.
 ጥብትና "ጠበቀ²" ስር ተመ.
 ጥብቆ ስ ጠበብ ብሎ የተሰጠ የልጅ ልብስ።
 ጥብጠባ "ጠበጠበ" ስር ተመ.
 ጥብጣብ ስ 1. ከፈትል ወይም ከተለያየ ጥለት ተጎንጎና የሚሰራ የሱሪ መታጠቂያ፣ ሽምቀቆ።
 2. በካባ ላይ በስተፊት በኩል በግራና በቀኝ የሚወርድ ጌጥ 3. እንደ መቀነት ያለ ቀጭንና ረጅም ጨርት። አጻሱ መንገድ በተመረቀ ጊዜ ጥብጣቡን የቆረጡት ስራ አስኪያጁ ናቸው።
 ጥብጥባት "ጠበጠበ" ስር ተመ.
 ጥኑ "ጠና" ስር "ፅኑ"ን ተመ.
 ጥና "ፅንሃህ"ን ተመ.
 ጥናት¹ "ጠና" ስር "ፅናት"ን ተመ.
 ጥናት² "ጠና" ስር ተመ.
 ጥንስስ "ጠነስስ¹" ስር ተመ.
 ጥንቁቅ "ጠነቀቀ" ስር "ጠንቃቃ"ን ተመ.
 ጥንቃቄ "ጠነቀቀ" ስር ተመ.
 ጥንቅሽ ስ 1. መልኩ እንደ በቆሎ አገጻ ያለ ሆኖ ተጠን ተጠን የሚል ሽንኩሪ፣ ጥንቅሽ እገጻ። 2. አገጻው እንደ ሽንኩሪ ጣፋጭነት ያለው የማሽሳ አይነት።
 ጥንቆላ "ጠነቆላ" ስር ተመ.
 ጥንቢራ "ጥምቢራ"ን ተመ.
 ጥንባት "ጠነባ" ስር ተመ.
 ጥንብ ዝ.ከ.
 ጥንታዊ "ጥንት" ስር ተመ.
 ጥንት ተው.ገ ድር፣ ቀድሞ።
 ጥንተ አካል ስ በቀድሞ ዘመን ወይም ከረጅም ጊዜ በፊት የነበረ የሰው ወይም የአውሬ ወይም የሌላ ነገር አካል ከፍል፣ ቅሪት።
 ጥንታዊ ጭንቀት፣ በቀድሞ ዘመን የነበረ ወይም ከድር፣ ከጥንት ጀምሮ የነበረ፣ ያለ።
 ጥንቸል ስ የፍየል ግልገል የምታክል፣ ስትሂድ ጡብ ጡብ እያለች የምትዘል፣ አጭር ጅራትና ረጅም ጅር ያላት አንስሳ(ሰላላ)ን የጽር አንስሳ ሰር።
 ጥንካሬ "ጠነከረ" ስር ተመ.
 ጥንዚዛ ስ ሲበር ጥዝ ጥዝ የሚል ድምፅ የሚያስማና ተቆር ወይም አረንጓዴ የሆነ በራሪ

ነፍሳት።

ጥንዚዛ

ጥንዚዛ የመሰለ በጣም ተቆር የሆነ።
 ጥንዝት "ጥንዝት"ን ተመ.
 ጥንድ ጭንቀት፣ መንታነት ያለው።
 በጥንድ በጥንድ ሁለት ሁለት በመሆን።
 ጥንድ በሬ በአንድነት እርሻ ላይ የሚሰማር፣ የተፋናጁ ሁለት በሬዎች።
 ጥንድ ጫማ አንድ ላይ የሚደረግ የሁለት አገር ጫማ።
 ጥንደት (ጥንደት) ስ በወይና ደጋና በቆላ የሚበትል፣ መልኩ ነጣ ያለ ሆኖ እጃህ ያለው፣ ለጠላ እቃ ግጠኛ፣... የሚያገለግል የእዕዋት አይነት።
 ጥንግ "ጠነግ" ስር ተመ.
 ጥንግን "ጠነጠነ¹" ስር ተመ.
 ጥንጥን "ጠነጠነ" ስር ተመ.
 ጥንፍ "ጠንፍ" ስር ተመ.
 ጥዋ "ፅዋ"ን ተመ.
 ጥዋት "ጧት"ን ተመ.
 ጥውር "ጠረ" ስር ተመ.
 ጥዝ
 ጥዝ አለ ግ ንብ ወይም ጥንዚዛ ሲሆን የሚያስማማን አይነት ድምፅ አለጣ።
 ጥዝጣዜ "ጠዘጠዘ" ስር ተመ.
 ጥዩፍ "ፅዩፍ" ስር "ፅዩፍ"ን ተመ.
 ጥያቄ "ጠየቀ" ስር ተመ.
 ጥይት ስ ውስጡ በባሩ ድየተ ሞላና አረር የተጠመለት ቀለህ (በጠመንጃ፣ በሽጉጥ ተደርጎ ከምሰሩ ሲወጋ ተቀጣጥሎ ጥይት የሚፈነዳ ወይም የሚተኮስ)።
 የጥይት ራት ሆነ በጥይት ተመትቶ ሞተ።
 ጥይት ነው ጎበዝ፣ፈጣን፣ቀልጣፋ ነው።
 ጥድ(ፅድ) ስ እንጦቱ ጠንካራ የሆነ ትልቅ የዛፍ አይነት።
 ጥድፊያ "ጠደፊ" ስር ተመ.
 ጥጽ ዘለል "ጣደ" ስር ተመ.

ጥይት

ጥጃ ለ ከአምሳ ከፍ የሚልና ሳር መብላት፥ ውሃ መጠጣት የሚመረ የላም ልጅ።

ጥጃ ሆድ ፥ ሆዱ ተዘር ያለ።

ጥገት ለ ጥጃ ያላት፥ የምታጠባና የምትታላብ ላም።

ጥገና "ጠገኝ" ስር ተመ.

ጥገኛ "ጠጋ" ስር ተመ.

ጥገብ "ጠገበ" ስር ተመ.

ጥጋበኛ ዝ.ክ.

ጋብ ዝ.ክ.

ጥጋት¹ ለ ያልታረሰ ወይም እጻሪ የሆነ መሬት።

ጥጋት² ለ ጥገ።

ጥጋጥግ "ጠጋ" ስር ተመ.

ጥገ ዝ.ክ

ጥገን "ጠገኝ" ስር ተመ.

ጥጥ ለ 1. በቀላ አካባቢ የሚበትል፥ እምቡጡ ሲፈነጻ በውስጡ ለልብስና ለሌላም አገልግሎት የሚውል ለሰላላ የሆነ ነጭ ጭገር የሚገኝበት ተክል። 2. ከጥጥ ተክል የሚገኝ ተባዝተና ተፈትሎ ድርናግግ የሚሆን ለሰልሰ ጭገር፥ ፍገድ።

[የ] ጥጥ ፍሬ (ጥፍጥሬ) ለ በጥጥ ውስጥ የሚገኝ ተቀር ፍሬ።

የጥጥ ፍገድ ለ ሊለቀቀ የደረሰና እምቡጡ የፈነጻ ጥፍ።

ጥጥር "ጠጠረ" ስር ተመ.

ጥፋ "ጠፋ"¹ ስር ተመ.

ጥፊ "ጠፋ"² ስር ተመ.

ጥፋተኛ "ጠፋ"¹ ስር ተመ.

ጥፋት ዝ.ክ.

ጥፊ¹ ለ ቅጠሉ ጫት የሚመስልና የእከከ ወይም የፈረ መድሃኒት ይሆናል የሚባል፥ ገንዱ ለእርፍና ለጥፈር ስራ የሚያገለግል የዛፍ አይነት።

ጥፊ² "ጠፋ"¹ ስር ተመ.

ጥፍሪንዶ "ጥፍርንዶ" ገ ተመ

ጥፍር ለ በእጅና በእግር ጣት ጫፍ ላይ የሚበትል ጠንካራ የሆነ የአካል ክፍል።

የጥፍር ሞረድ ለ ለጥፍር መሞረጃና ግለሰብ የሚያገለግል አነስተኛና ሸከራ ብረት።

የጥፍር ቀለም ለ ሲተች ጥፍራቸውን የሚያውቁበት ቀለም።

ጥፍረ መጥምጥ ለ ጥፍር ላይ በሚደርስ እደጋ ምክንያት የሚመጣና ጥፍርን የሚያወልቅ ወይም የሚያጠቁር ሀምም።

ጥፍራም ፥ (ስድብ) ባለን፥ ስድ።

ጥፍርንዶ(ጥፍሪንዶ) ለ ወተት የሚመስል ፈላጊ ነገር የሚወጣው፥ ልጡ ለቀገ (ለጅራፍ ጫፍ) የሚሆንና እንደ ጥጥ ያሉ አበባዎች የሚያወጣ የእፅዋት አይነት።

ጥፍጥሬ "ጥጥ" ስር "ጥጥፍራ"ን ተመ.

ጥፍጥፍ "ጠፈጠፈ" ስር ተመ.

ጦ የ "ጠ" ፊደል ሳብእ ዘር።

*ጦለ

ተጦለ ገ ገርዱና ገለባው ከፍሬው (ከምርቱ) ተለዩ።

ለጦለ ገ በግጦያ ገርድን፥ ገለባን ከፍሬው ለዩ።

ግጦያ ለ ከሰንደዶ ወይም ከጥራንፎ እንደ መጥረጊያ ሆኖ የሚሰራ ገርድንና ገለባን ከፍሬው ለመለየት የሚያገለግል እቃ።

*ጦለጦለ

ጦለጦለ ፥ (ስድብ) ከውክጥ፥ ዘጥ።

ተንጦለጦለ ገ ተንከወከው፥ አርፎ አልቀመጥ አለ፥ እዚያም እዚያም ሄደ።

አንጦለጦለ ገ አንከወከው፥ አዞረ።

ጦሊት ለ ሲተች በአንገታቸው ላይ የሚደርባትና በሁለቱም ጫፍ በኩል ጥለት ያላት አንድ አርብ ነጣላ።

ጦለጦለ "ጦለጦለ" ስር ተመ.

ጦሉታ ለ ሲገርቀበት ወይም ሲያወናጭት ድምፅ የሚያሰማው ወይም የሚመሠው የጅራፍ ጫፍ፥ ቀግ።

ጦመ "የመ"ን ተመ.

ጦማር ለ ደብዳቤ፥ በፅሁፍ የሰፈረ መልእክት።

ጦረ (ጠወረ) ገ ያረጀን ወይም የደከመን ሰው ረዳ፥ አገዝ፥ ተንከባከበ (በምግብ፥በልብስ፥ በመለመድና በመሳሰሉት)።

ጡረታ ለ 1. የመንግስት ወይም የግል ድርጅት ሰራተኛ በአገልግሎት ላይ አያለ በደንቡ መሰረት የተወሰነ ገንዘብ በየወሩ በተቀማጭ መልክ ከደመወዙ እየተቀነሰ የሚቀመጥበትና እቅመ ሲደከም ወይም የእድሜ ገደቡ ሲደርስ ከሰራ ውጪ ሆኖ ለራሱ ወይም ለቤተሰቡ የመተዳደሪያ አበል የሚሰጥበት ሁኔታ። 2. ሽማግሌን ወይም እቅመ ደካማን በኩር የመርዳት ተግባር።

ጡረታ ወጣ የተወሰነው የእድሜው ገደብ በመድረሱ ወይም በሀመም ምክንያት የነበረበትን የሰራ ቦታ ለቀቀ፥ ክስራ ተሰናበተ።

የጡረታ አበል ለ በጡረታ ላይ ላለ ሰው የሚከፈል ገንዘብ።

ጡረተኛ ስ የእድሜው ገደብ በመድረሱ፡
ወይም በሌላ ምክንያት ስራ ያቆመ ወይም ከስራ
የተሰናበተ ሰው።

ጥውር ት ኑሮው በቤተሰብ፡
በወገኖች፡...የሚረዳ፡ ተጠቅሷል።

ጧሪ ት በሽምግልና ወይም በእርጅና ጊዜ
የሚረዳ፡ የሚያግዝ፡ የሚንከባከብ።

ተጠረ(ተጠወረ) ግ በሽምግልና ወይም
በእርጅና ጊዜው እየተረዳ ኖረ።

ተጧሪ(ተጠቀረ) ት እየተረዳ የሚኖር።

ጦር ስ ከብረት የሚሰራና በሁለቱም ጎኑ ስለታም
የሆነ ሹል ጫፍ ያለው ለመውጊያ የሚያገለግል
መሳሪያ። 2. በጦርነት ጊዜ የሚሰለፍ
ሰራዊት፡ ወታደር፡...። ጦር መጣ።

እንደጦር ይፈራል ከመጠን በላይ
ይፈራል። ለወደውን እንደ ጦር ይፈራዋል።

ጦሩ ተፈታ ተዋጊው ሰራዊት ተሸነፈ፡ ድል
ሆነ።

ጦር ሰበቀ ለመወርወር ወይም ለመውጋት
ጦሩን ነቀነቀ፡ ተዘጋጀ።

[የ] ጦር ሃይሎች ስ የምድር ጦርን፡ የላዩር
ሃይልን፡...የመሳሰሉ የተለያዩ የጦር ሰራዊት
ክፍሎችን የሚያጠቃልል መጠሪያ።

የጦር ልምምድ ስ ብቃትን ከፍ ለማድረግ
የሚካሄድ የውጊያ ልምምድ።

የጦር መሪ ስ በጦርነት ላይ የተሰለፈ ተዋጊ
ቡድንን የሚመራ የበላይ አዛዥ፡ አዝማች።

የጦር መሳሪያ ስ የጥት ወይም የማቀሰል
አደጋ ወይም ሌላ ጥፋት ሊያደርስ የሚችል
እንደ ጦር፡ ሽጉጥ፡ ሦምብ፡... ያለ መሳሪያ።

የጦር መኮንን ስ ከምክትል መቶ አለቃ
ጀምሮ ከፍተኛ ማእረግ ያለው የጦር ሰራዊት
ባልደረብ።

የጦር ምርኮኛ ስ በጦርነት ጊዜ ተማርኮ
የተያዘ ተዋጊ።

[የ] ጦር ሰራዊት ስ የአንድን ሃገር ጸር
ድንበር የሚጠብቅና ሉላዊነትን የሚያስከብር
ወታደራዊ ሃይል።

የጦር አማካሪ ስ በጦር ሃይሎች ውስጥ ልዩ
ልዩ ምክርኞች አስተያየቶችን የሚሰጥ የሰለጠነ
ወይም ልምድ ያለው የጦር መኮንን።

የጦር አበጋዝ ስ የጦር መሪ።

የጦር አካዴሚ ስ ከፍ ያለ ወታደራዊ ሙያ
የሚቀሰምበት የትምህርት ተቋም።

የጦር አዛዥ ስ የጦር ሃይል ክፍልን
ለማንቀሳቀስ ወይም ለማዝመት የሚችልና
ትእዛዝ የሚሰጥ ከፍተኛ ባለስልጣን።

የጦር አዝማች ስ የጦር መሪ።

የጦር ካሳ ስ በጦርነት ላይ ለደረሰ ጉዳት
አጥፊው ወገን ለተጓጃው የሚከፍለው ካሳ።

የጦር ወንጀለኛ ስ በጦርነት ጊዜ እስረኞችን
ያላግባብ የማስቃዩት፡ ሰላማዊ ሰዎችን
የመጨናጠፍና የመሳሰሉትን አሰብአዊ ድርጊቶች
የፈፀመ ሰው።

የጦር ዝበራ ስ ሃይለኛ ተዋጊ።

የጦር ጉዳተኛ ስ በጦርነት ላይ የመቀሰል
አደጋ የደረሰበት ወታደር ወይም ተዋጊ።

ጦር ሚዳ ስ ጦርነት የተደረገበት ወይም
የሚካሄድበት ቦታ።

የጦር ሚዳ መነፅር ስ በጦርነት ጊዜ
የሚገለገሉበት ፋቶን አቅርቦ የሚያሳይ መነፅር።

ጦር ሰፈር ስ ወታደር ወይም ሰራዊት
የሰፈረበት ቦታ፡ ካምፕ።

ጦር ውርወራ ስ ከተወሰነው ቦታ ላይ
በመሆን ጦርን እርቆ ለመወርወርና አሸናፊ
ለመሆን የሚደረግ ስፖርታዊ ውድድር።

ጦር ግንባር ስ የወጊያ፡ የፍልሚያ ቦታ፡
የጦርነት መስመር።

ጦር ጠማሽ ስ ጦርነት ናፋቂ ወይም ፈላጊ።

ጦረኛ ት 1. የጦርነት ዘዴ ወይም ስልት
አዋቂ፤ የጦር ጀግና። 2. ጦር ጠማሽ። ✓

ጦርነት ስ 1. በተቃራኒ ወገን ወይም ሃገሮች
መካከል የሚደረግ የመሳሪያ ውጊያ፡ ፍልሚያ።
2. ትግል፡ ግብፃዊ። እቃ ለመግዛት ያለው
ጦርነት ከባድ ነው።

የጦርነት ደመና አንዣቧል ጦርነት
ሊጀመር ወይም ሊካሄድ ተቃርቧል።

ጦርነት አወጀ ጦርነት እንደሚጀመር ወይም
እንደሚካሄድ በይፋ ተናገረ።

ጦርነት ከፈተ ውጊያ ጀመረ።

ጦስ ስ 1. ሰብብ፡ ምክንያት። 2. ችግር፡
መዘዝ፡ መከራ።

ጦስኛ ት መዘዝ።

ጦስኛ ስ በደጋና በወይና ደጋ የሚበትል፡ ጥፋ
ሽታ ያለውና ለትመምነት የሚያገለግል አነስተኛ
የእዳዋት አይነት።

ጦሽ

ጦሽ አለ ግ 1. እርጥብ እንጨት ሲነድ

የሚያስገኘውን አይነት ድምፅ አሰማ። 2. ፈነዳ።
3. በሃይል ሳቀ ወይም አለቀሰ።

ጠሽ አደረገ ግ 1. አፈነዳ፥ አሮህ። 2. በሃይል አሳቀ ወይም አሰለቀሰ።

ተንጦሽጦሽ ግ ተንጣጣ።

አንጦሽጦሽ ግ አንጣጣ (በመቁላት፥ በመተበስ፥ በመተኮስ፡.)።

*ጦነጦነ

ጦንጧፍ ፥ ከውከቱ፥ ጦልጧ፥ ዘዋሪ።

ጦንጦን አለ ግ ከውከው፥ ጦልጦል አለ።

አጦነጦነ ግ ወዲያ ወዲህ ተንከወከው፥ ጦልጦል አለ።

ጦዘ ግ ከረረ፥ ተጠመዘዘ (ከር)። 2. (ዘይ.) ተጋጋለ፥ ሞቀ።

ጦዘት ስ በልብወለድ ፅሁፍ፥ በፊልም፥... ውስጥ የታሪኩ ሂደት ከፍተኛ ቦታ የሚደርስበትና ስሜት የሚይዝበት፥ በስተመጨረሻ አካባቢ ያለው የድርሰቱ አካል።

አጦዘ ግ 1.አከረረ፥ጠመዘዘ።2. በሃይል መታ፥ ጠለዘ፥ ሊጋ (ኳስን)። 3.(ዘይ.) መታ፥ ደበደበ።

ጦዘጦዘ ግ አረጀ፥ ሸመገለ።

ጦዝጧዛ ፥ ያረጀ፥ የሸመገለ።

*ጦዘጦዘ

ጦዝጧዛ ፥ ከውከቱ።

ተንጦዘጦዘ ግ ተንከወከው።

አንጦዘጦዘ ግ አንከወከው።

ጦዝጧዛ¹ “ጦዘጦዘ” ስር ተመ.

ጦዝጧዛ² “*ጦዘጦዘ” ስር ተመ.

ጦጣ ስ እንደ ዝንጀሮና ጉሬዛ ከዛፍ ላይ የሚወጣ፥ ብልጥ ነው የሚባል የጽር እንሰላ።(ስእሉን የጽር እንሰላት ስር ተመ.)

ጦፈ ግ 1. ነደደ፥ ተቃጠለ፥ ተንቀለቀለ (እሳት)። 2. (ዘይ.) በሃይል ተበሳጨ፥ ተናደደ። 3. ደመቀ፥ ተሟሟቀ። ጨዋታው ጦፈ።

ጧፍ ስ ለመብራት የሚያገለግል በስም የተነከረ ክር ወይም ፈትል።

ተጧጧፈ ግ 1. ተቀጣጠለ፥ ተያያዘ (እሳት)። 2.ሞቀ፥ ደራ፥ ተጋጋለ።(ለምሳሌ ወሬ፥ ጦርነት፥...)።

አጧጧፈ ግ በሰፊው አካሄደ።ጉጉጉጉ አጧጦርታል።

ጧ¹ የ “ጦ” ፊደል ፍንፅት ዘር።

ጧ²

ጧ ብሉ ተኝቷል ሃይለኛ እንቅልፍ ወስዶታል።

ጧ አለ ግ 1. አንድ ነገር ሲበጠስ ወይም ሲፈነዳ የሚያለግውን አይነት ድምፅ አሰማ። 2. ተበጠሰ። 3. ፈነዳ። 4.ሂ አለ፥ ተዘረረ፥ ተዘረጋ።

ጧ ያለ ሜዳ ስ ወጣ ገባ የሌለው ለጥ ያለ ሜዳ።

ተንጧጧ ግ ተንጣጣ፥ ተንጦሽጦሽ፥ ደጋግሞ ፈነዳ።

አንጧጧ ግ አንጣጣ፥ አንጦሽጦሽ፥ አፈነዳ።

ጧሪ “ጦረ” ስር ተመ.

ጧት (ጠዋት፥ ጥዋት) ስ ማለዳ፥ ንጋት ላይ ያለው ጊዜ።

ጧፍ “ጦፈ” ስር ተመ.

ጨ ከ “ጠ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኖ)።

ጨለህ ግ ደረቀ፡ ከረረ።

ጨለሄ ት ድርቅ ያለ፡ የከረረ።

ጨለሙ ግ 1. ግታ ሆነ፡ የፀሃይ ብርሃን አለፈ፡ መሽ። 2. አልታይ አለ፡ ብርሃን ታጣ። ለቀ ልሙ። 3. ከለለ፡ ጋራደ፡ ሽፈነ። ትርጕቱን እንዳይ ልሙከኝ። 4. ጠቆረ።

ጨለመበት የሚያደርገው ግራ ገባው።

ጨለማ(ጭለማ) ለ የፀሃይም ሆነ የሌላ ነገር ብርሃን የሌለበትና ግዋት የማይቻልበት ቦታ ወይም ጊዜ።

ጨለማ ለበሰ 1. ጠቆረ። 2. ጨለማን ተገን አደረገ፡ ተከለለ።

ጨለማ በላኝ ረዳት ወይም ደጋፊ አጣሁ፡ ለችግር ተጋለጥኩ።

ጨለማ ዋጠው 1. ጥቅጥቅ ባለ ጨለማ ውስጥ ሆነ። 2. ግራ ገባው፡ ጨነቀው፡ የሚያደርገውን አጣ።

ጨለማን ተገን አደረገ ጨለማን ተከለለ(ተደብቆ ጉዳት ለማድረስ...)።

ጨለማው ገፈፈ ጨለማው ተወገደ፡ብርሃን ሆነ።

ጨለማ ፊት 1. ጥቁር የሆነ(ሰው)። 2. ፊቱ ላይ ፈገግታ ወይም ደስታ የማይታይበት፡ ያዘነ፡ የቶቁጣ፡ የተቸገረ፡ ሁሌ የከፋው የሚመስል።

አጨለሙ ግ 1. ብርሃን አሳጣ። 2. አሰናከለ፡ አበላሸ (እድልን፡ ተሰፋን፡...)።

*ጨለቀ

ቋለቃ ለ ከግር ወይም ከሰኣር ጋር የተመታ የተልባ ወይም የኑግ ወይም የሰለጥ ብጥብጥ።

አጨለቀ ግ ኑግን ወይም ተልባን ወይም ሰለጥን ከግር ወይም ከሰኣር ጋር አሸ፡ መታ፡ በጠበጠ።

ጨለቁ ለ በአብዛኛው ሙሉ በሙሉ ቢጫ ሆኖ ከከንፎቹ በላይ አሸዋግ የሆኑ መልክ ያለውና የተዘራ እህል የሚበላ ወማይ የሚያክል ወፍ (ሰእሌን ወፍ በር ተሙ)።

ጨለቅለቃ ለ አይን ላይ የሚያንፀባርቅ ወይም የሚያብረቀርቅ በሰፊው የተንጣለለ ውሃ።

ጨለጠ ግ 1. ባዶ አደረገ፡ ወረሰ፡ አጠነፈፈ (ፈሳሽን፡ መጠጥን)። 2. ወርሶ ጠጣ።

ጨላጣ ት (ሰድብ) የገንዘብተ፡ ሞላጫ፡ ዋሽ።

ጭላጭ ለ በብርጭቆ ወይም በሌላ እቃ ውስጥ በትንሹ የቀረ ፈሳሽ።

ጭልጥ አለ ግ 1. በሃደበት ቀረ፡ ቆየ፡ ጠፋ። 2. ሄደ፡ ነገደ፡ እብሰ አለ(በሃሳብ፡ በአካል)። 3. አለቀ፡ ተሟጠጠ (ለፈሳሽ ነገር)።

ጭልጥ ያለ እልም ያለ፡ በሃይል፡ በጣም የሆነ። ጭልጥ ያለ ሌላ/ጭልጥ ያለ ወሽታም።

ጭልጥ ያለ ገደል ጅው ያለ ረጅም ገደል። አጫለጠ ግ 1. ከዚያም ከዚህ እያንቃረረ ቀዳ ወይም ጠጣ። 2. አብሮ ጠጣ፡ አጣጣ (የመጠጥ ዓደኛ)።

አጫላጭ ለ የመጠጥ ቤት ዓደኛ።

አንጫለጠ ግ ጠጣ።

ጨለጨለ ግ ለመለሙ፡ አቆጠቆጠ(የበልግ እህል፡ ሳር)።

ጨሌ ለ አዲስ የወጣ ለምለም ሳር ወይም ቡቃያ።

ጭል ጭል አለ ግ 1. መብቀል ጀመረ(ሳር)። 2. በትንሽ በትንሹ ወረደ፡ ፈሰሰ (ፈሳሽ)። 3. በትንሽ በትንሹ ታየ፡ ሆነ፡ ተደረገ።

አጨለጨለ ግ አቆጠቆጠ፡ አበቀለ፡ መለምለም ጀመረ።

ጨለረ ግ 1. በጭልፋ፡ በጣላ፡... አወጣ፡ ቀዳ፡ ጠለቀ (ወጥን፡ ፈሳሽን፡...)። 2. በጥቂቱ ወሳደ፡ ቀፀለ (ነገርን፡ ትምህርትን፡ ...)። 3. ነጠቀ፡ ቀማ።

መጨለፊያ(መጭለፊያ) ለ ጭልፋ።

ጭላፋት(ጨላፋት) ለ ቀጣኛ፡ ነጣቂ፡ሌባ።

ጭልፋ ለ ወጥን፡ ፈሳሽ ነገርን፡ ንፍርን፡... ከጎድዓዳ እቃ ውስጥ (ድስት፡ሳህን፡ ግሰር) ለማውጣት እንዲያገለግል ከእንጨት ወይም ከብረት ወይም ከቀንድ፡... የተሰራ ጎድጎድ ያለ ባለ እጅታ እቃ።

ጨላጣ “ጨለጠ” ስር ተመ.

ጨሌ “ጨለጨለ” ስር ተመ.

ጨሌ ለ ጥቃትንና ክብ ሆኖ ከመስታወት ግእድን በተለያዩ ቀለማት የተሰራ፡ በክር ተሰክቶ የሚያያዝበት ቀዳዳ ያለውና ለአምልኮት፡ ለጌተ፡...የሚጠቀሙበት ዶቃ መሰል ጌተ።

ጨሌ ጣሰ በጨሌ ጠነቀለ።

ጨሌ ጣይ ለ በጨሌ የሚጠነቁል።

ጨሌያም ት (ሰድብ) በጨሌ፡ በጥንቅባ የሚያምን።

ጨሌ ሳለጋሚ ለ እንደ ደጋን ቀልመም ያሉ ቀንዶችና ረዥም ሆነው ጫፋቸው ላይ ፀኑር ያለባቸው ጆርሞች ያሉት፡ ብዙውን ጊዜ ሳር፡

ትጠላትጠልፍ ውሃ በሚገኝበት ቆላማ ስፍራ የሚኖርና እንደ ፈረሰ ጋማ ያለው ትልቅ የዱር እንስሳ፣ ቶራ ፈረሰ።

* መመለቀ

ጨምላቃ (መመለቅ) ት 1. (ስድብ) እድፋም፣ ቆሻሻ። 2. (ስድብ) ለፍጻዳ፣ ጥልቃታ፣ ባለጌ።

ጭምልቅ አለ ግ 1. በቆሻሻ ተበከለ፣ ተልከሰሰ። 2. ጠቀየ፣ ጻጥ ወይም ጭቃ ሆነ። 3. ተጥላቀቀ፣ ተለፋደደ።

ጭምልቅ አደረገ ግ 1. ለወሰነ፣ አወጣለቀ (በጭቃ፣ በቆሻሻ)። 2. አጥላቀቀ፣ አባለገ(ልጅን)። ተወጣለቀ ግ 1. በጭቃ ወይም በቆሻሻ ተለወሰ፣ ተነካካ፣ ተበከለ። 2. ተነከረ፣ ተዘፈቀ። በእጽ ተወግሏል። 3. ተጥላቀቀ፣ ተለፋደደ፣ ባለገ።

አወጣለቀ ግ 1. አባለገ፣ አጥላቀቀ(ልጅን)። 2. በጭቃ ወይም በቆሻሻ... ለወሰነ፣ አነካካ።

ጨመረ ግ 1. አከለ፣ በነበረው ላይ ደመረ። 2. አበረከተ፣ አበዛ። 3. አገባ፣ ዶለ፣ ከተተ። 4. አደገ፣ ትልቅ ሆነ። 5. በዛ፣ በረከተ። 6. ከፍ አደረገ። ፍጥነቱን ጨመረ።

ጭማሪ ት ፊት በነበረው ላይ በሂሳ የታከለ፣ የተወመረ (ደሞዝ፣ ገንዘብ ወይም ሌላ ነገር)።

ጭምር ሙ. በተወማራ፣ እንድ ላይ፣ አብሮ። አንተም ጭምር እንድትመራ።

ተወመረ ግ 1. ቀደም በነበረው ላይ ተደመረ፣ ታከለ። 2. ከፍ አለ። ደምዝ ተወምርሏል። 3. እንድ ሆነ፣ አበረ። ሌጅም ከላቀ ጋር ተወምሮ ሰደበኝ።

ተወማሪ ት 1. በነበረው ላይ የታከለ፣ ተደራቢ። ስ 2. በፊት የተነገረውን የሚያገለግት፣ የሚያበረታ ተመሳሳይ ወይም ተቀራራቢ ሃሳብ፣ እስተያየት።

በተወማሪ በተደራቢ፣ ሌላ፣ በማክልም ለማለት የሚያገለግል ቃል። በተወማሪ በቅርብ ተን እንደምጣ ለገልጸልህ አወዳለሁ።

ተወማመረ ግ ታከለ፣ ተደመረ። ሌሎች ወጪዎች ሲወግሙ ገንዘቡ ይበዛል።

ጨመቀ ግ 1. ፍራፍሬን ወይም ሌላ ነገርን በእጅ ወይም በመሳሪያ በመጫን ፈሳሹን ከወሰጡ አወጣ። 2. እርጥብ ልብስንና የመሳሰለውን ነገር በሃይል በመጫን፣ በመወበት፣ በመጠምዘዝ ያዘለውን ውሃ አስወገደ፣ አንጠፈጠፈ። 3. እንባ እንዲወጣው አይኑን ጭፍን ጭፍን አደረገ። 4. (የዕሁፍን፣ የንግግርን) ሃሳብ አሳጠረ፣ ፍሬ ነገሩን አጣርቶ አወጣ። 5. በጣም፣ በሃይል ተጫነ ወይም አጠበቀ (ሲያትፍ ሲወብተ)። መጭመቂያ ስ እንደብርቱካን፣ አፍናስ።

ማንነ፣... ያሉት ፍራፍሬዎች የሚመቀበት ወይም ከተለያዩ እዕዋት ዘይትን ወይም ሌላ ነገርን ጠምቆ ለማውጣት የሚያስችል መሳሪያ።

ጭማቂ ስ 1. ከብርቱካን፣ ከአፍናስ፣ ከማንነ፣... ተጨቆ የወጣ መጠጥ። 2. በጭቆ ተውጣጥቶ የቀረበ የሃሳብ ወይም የዕሁፍ ፍሬ ነገር።

ጨመተ ግ 1. አረመመ፣ ዝምተኛ ሆነ። 2. ረጋ፣ አደብ ገዛ፣ መንቀሻቀሻ ወይም መከለፍለፍ ተወ።

ጭምት ት 1. ዝምተኛ። 2. ረጋ ያለ፣ አደብ ያለው፣ የማይንቀሻቀሻ።

አጨመተ ግ ጭምት አደረገ።

ጨመተረ ግ የሰውነት ቆዳን ወይም ሌላ ነገርን አኩማትሮ ወይም አወግድዶ ያዘ፣ ሸበሸበ፣ ወረመተ (እርጅና፣ እሳት፣...)።

ጨምታራ ት ኮምታራ፣ ጨምዳዳ፣ ጨርማታ።

ተጨማተረ ግ ተኩማተረ፣ ተወግደደ፣ ተወረመተ።

አጨማተረ ግ አኩማተረ፣ አወግደደ፣ አወረመተ።

ጨመደደ ግ 1. ሸበሸበ፣ ሸመቀቀ፣ ጨመተረ። 2. አጥብቆ ያዘ፣ ጨበደ፣ እንት አደረገ። 3. አሳንቀሳቅሶ አለ፣ ጨበጠ፣ ቀሰፈ (ሀመም)።

ጨምዳዳ ት 1. የተወግደደ፣ የተሸበሸበ። 2. (ስድብ) ፊቱ የማይፈታ፣ ሁሌ የተከፋ የሚመስል። 3. ጨጣ፣ ጨርማታ።

ተጨማደደ ግ ተወግተረ፣ ተኩማተረ፣ ተሸማቀቀ።

አጨማደደ ግ አጨማተረ አኩማተረ፣ አሸማቀቀ።

ጨመገገ ግ ወፈገገ፣ ቁጥርጥርአደረገ።

አጠቆረ(ለምሳሌ ፊትን በብስጭት፣ በመከፋት...)።

ጨመጨመ¹ ግ ደጋግሞ ወይም መላልሶ ሳመ።

ጨመጨመ² ግ በቤት ዋልታ ዙሪያ ማገር

አሰረ፣ ታታ፣ ጠመጠመ።

ጭምጭማት ስ በዋልታ ዙሪያ ተጠጋጉተው የሚግገሩ ወይም የሚታቱ ቀጫጭን ማገርች በእንድነት።

ተጨመጨመ ግ በቤት ዋልታ ዙሪያ ማገር ተሰራ፣ ተታታ፣ ተጠመጠመ።

ጨምላቃ “መመለቀ” ስር ተመ.

ጨምባሳ “ጨንበሰ” ስር ተመ.

ጨምታራ “ጨመተረ” ስር ተመ.

ጨምዳዳ “ጨመደደ” ስር ተመ.

ጨምጫማ ት ላይኑ ጭፍንፍን ያለና እንባ ያዘለ። ላይኑ ጨምጫማ።

*ጨረመመ

*ጨረመመ

ጨርግማ ት 1. የተወላገደ፣ የተጨራመተ፥ ስርጉድጉድ። 2. (ስድብ) ጨርግታ፥ ፊቱ የተጨግደደ።

ተጨራመመ ግ ተጣመመ፥ ተጨራመተ፥ ተወላገደ።

አጨራመመ ግ አጣመመ፥ አጨራመተ፥ አወላገደ።

*ጨረመተ

ጨርግታ ት 1. ጉብጥብጥ ያለ፥ የተሰረጎደ፥ የተወላገደ(ቆርቆሮ ወይም ሌላ ነገር)። 2. (ስድብ) ሰውነቱ የተጨግደደ፥ ያረጀ ወይም በጣም የሰመገለ።

ተጨራመተ ግ ጉብጥብጥ፥ እጥፍጥፍ አለ፥ ተከማተረ።

አጨራመተ ግ ጉብጥብጥ፥ እጥፍጥፍ፥ ውልግድግድ አደረገ፤ ሰረጓጎደ፤ አከማተረ።

*ጨረረ

ጭርር አለ ግ እርር፥ ድብን፥ ቅጥል አለ።

ጭርር አደረገ ግ እርር፥ ድብን፥ ቅጥል አደረገ።

ተንጫረረ ግ 1. ተቃጠለ፥ አረረ፥ ደበነ፥ ተከማተረ(በፀሃይ...) ። 2. ደበነ፥ አረረ (በንደት)።

አንጫረረ ግ አቃጠለ፥ አሳረረ፥ አደበነ፥ አከማተረ።

*ጨረረ

ጨረራ ስ 1. ጨረር። 2. ከአሊክትሪክ ወይም ከሌላ ተመሳሳይ ነገር የሚመነጭ የብርሃን ሃይል ወይም ሙቀት።

ጨረር ስ 1. ከፀሃይ የሚፈነጠቅ ብርሃን፥ ሙራ። 2. በጣሪያ፥ በግድግዳ፥ በበር፥ በመስኮት ብስ በኩል ወይም ተዳዳ የሚገባ የፀሃይ ብርሃን። የጨረር ሃይል ስ ከፀሃይ ብርሃን ወይም ሙቀት የሚገኝ ሃይል ወይም ጉልበት።

ጭራ ስ ከፍተኛ ሃይል የሌለውና ፀሃይ ስትወጣ ፍንትጥት ብሎ የሚታይ የፀሃይ ብርሃን፥ የብርሃን ፍንጣቂ።

ጨረሰ ግ 1. አጠናቀቀ፥ ፈፀመ፥ ከወነ፥ ደመደመ፥ አበቃ፥ አከተመ። 2. ባዶ አደረገ፥ አሟጠጠ። ያግዝጋ፤ ጨረሰ። 3. ገደለ። 4. ጉዳት አደረሰ። ተባይ ጨረሰን/ ሌባ ጨረሰን። 5. የተወሰነ ጊዜ (ቀን ወር...) ወሰደ፥ ፈጀ። ሰፊው አስሮ አመት ጨረሰ። 6. ፈጀ፥ ተጠቀመ። በዚህ ወር ብዙ ግጥሞች ጨረሰናል። 7. በላ። መሲኖም ለ5 ቢሎ ግንብ ገዛ ሁለት ሊትር ቢንዚን ትወርጣለች። 8. ካለበት ደረጃ በላይ መሄድ የማይችልበት ሁኔታ ላይ ደረሰ፥ አሟጠጠ። ትላግዝቱን ጨረሰ። 9. አለቀበት።

ለበጉን ጨርሷል።

ጨርሶ ተወ.ግ. ፈፅሞ። አረቂግ ጨርሶ አይጠግም/ ጨርሶ ይገርህ።

መጨረሻ ተወ.ግ 1. መፈፀሚያ ፥ ግብቂያ ፥ ግጠናቀቂያ። 2. በጃቱ፥ ከሁሉም በስተሃላ። ሙወረሻ ላይ ሙተ/ ከሁሉም የተሻለ ወጤት አገኘ።

በመጨረሻ በግጠቃለያ ወይም ባጠቃላይ ለግለት የሚያገለግል የአረፍተ ነገር ግያያዣ። በመጨረሻ ለገልፅ የቻለው...።

በመጨረሻው ሰአት ለናጭ ትንሽ ሊቀረው ወይም የተወሰነው ጊዜ ሊያልት ሲል። በመጨረሻም ደቂቅ የሌሊታ ታላቅ ስጦ/ በመጨረሻው ሰአት በምርጫው እንደሚተፋ ገባ።

ጨረሻ 1. የማይቀየር፥ የማይሻሻል፥ የማይለወጥ። የመጨረሻ ቃል/ የመጨረሻ ትእዛዝ። 2. አያ የማይገኝለት። የመጨረሻ ጥሩ ሰው ነው። 3. ግሚጣ። የመጨረሻ ልዩነት ዝራ ነው።

ጭራሽ ተወ.ግ. 1. በፍፁም፥ ፈፅሞ። ጭራሽ አላገኘሁም። 2. ይባስ ብሎ፥ እንዲያውም። ይቅርታ እንደመጠየቅ ጭራሽ ታስርሃለህ?

በጭራሽ ተወ.ግ. በምንም አይነት፥ ፈፅሞ። በጭራሽ አልነገርኩም።

ጭራሹት ጭራሹ።

ጭርስ አለ ግ 1. ለሞት ተዳርሰ፥ ደከመ። 2. አለተ።

ጭርስ አደረገ ግ 1. ፈፅሞ ጨረሰ፥ ምንም ሳይቀር አሟጠጠ። 2. አደከመ፥ ለሞት አደረሰ። ሰውነቱን በሽታ ጭርስ አደረገው።

ተጨረሰ ግ አለቀ። ሰፊው ሙኛ እንደተጨረሰ አላውቅም።

ተጫረሰ ግ ተፋጀ፥ ተታደለ፥ ተላለቀ።

አጨራረሰ ስ በአንድ የድርጊት ሂደት ግጠቃለያ ወይም ውጤት በግሳያ ደረጃ ላይ የሚታይ ከንጥኤ/ሁኔታ ጥሩ ጭወታ ያሳይኛ አጨራረሰ ላይ ደባግ ይሆናል።

አጫረሰ ግ 1. የሌላውን ገንዘብ አብሮ በመጠቀም ተሎ እንዲያልት አደረገ። 2. እርስ በርሱ እንዲገዳደል፥ እንዲተላለፍ አደረገ።

አጫራሽ ት የሌላውን ገንዘብ አብሮ በመጠቀም፥ ጠጣት፥...እንዲባከን የሚያደርግ።

አስጨረሰ ግ 1. አስፈሪ፥ አስገደለ። 2. የተጀመረው ነገር፥ ወር፥ ሰፊ፥... እንዲያልት አደረገ።

*ጨረቀ

ጭርቂያም ት (ስድብ) ሽንታም።

ጭርቅ አለ ግ በትንሹ ፈሰስ ብሎ ቆመ

(ብዙውን ጊዜ ለሽንት)።

ጥርት አደረገ ግ በትንሹ ሸና፡ ጠብጠብ አደረገ።

አጨረቀ ግ ሽንቱን በትንሹ ሸና።

ጨረቂት ስንጣት ያለው የማሽሳ አይነት።

ጨረታ ስ በመሬት ዙሪያ እየዞረች ከሃይደ የምታገኘውን ብርሃን ወደ መሬት የምትፈነጥቅ፡ ጠፈር ውስጥ ካሉት አካላት አንዷ ወይም በሌላ ፕላንት ዙሪያ የሚዞር ተመሳሳይ አካል።

ጨረቃ ምድር ያዘች ኦደቷን ወደ መጨረሰ ተቃረበች፡ ጧት ጧት መታየት ጀመረች።

ጨረቃ ተወለደች ጨረቃ በትንሹ ታየች፡ ተገለጠች፡ ብቅ አለች (እንደገና ኦደቷን ለመጀመር)።

ጨረቃ ነው የጨረቃ ብርሃን አለ (ማታ ወይም ሌሊት ላይ)።

ጨረቃ ወጣች ጨረቃ ብርሃኗን ሰጠች፡ አሳየች።

ጨረቃ የመሰለ ነጭ የሆነ፡ ፈካ ብሉ የሚታይ ።

የጨረቃ አር ስ ከእንጨት ላይ ተጣብቆ የሚገኝ ጠበቅ አድርገው ሲይዙት እርጥቡ የሚፈርጥ፡ ደረቁ ፍርዝስ የሚሉ፡ ነጣ ወይም ቀላ ያለ አንቡጥ መሰል ነገር።

ጨረቋ ግ ፍሬ ጀመረ፡፡።

ጮርቃ ት 1. እንጭጭ፡ ለጋ (ፍሬ)። 2. በጣም ያሳደገ፡ ያልጠና (ሌጅ)። 3. (ዘይ.) በአስተሳሰቡ ያልበሰለ (ሰው)።

ጮርቃ በርበሬ ስ ያልበሰለ፡ ያልቀላ ቃሪያ በርበሬ።

ጨረባ ስ መልኩ በላ የሆነ የወፍ አይነት፡ በጽል፡ ጥሬ ሌጅ።

የጨረባ ተዝካር ጫጫታ የበላበት፡ መደማመጥ የሌለበት፡ ስነ ስርአት ያጣ ስብሰባ ወይም ንግግር።

ጨረት ግ በመንተብ፡ በመፋት፡ በመፋተግ ፀጉር ወይም ጭራ መሰል ነገር አወጣ።

ጭረት ስ በመንተብ፡ በማለት፡ በመፋተግ ምክንያት የወጣ ፀጉር ወይም ጭራ መሰል ነገር።

አጨረተ ግ ጉፋተ፡ ፈገገ፡ ጭረት እንዲወጣ አደረገ።

***ጨረተ**

ጨረታ(ጫረታ) ስ እንደን ነገር የመሸጫ መነሻ የጋውን ወስፍ፡ከዚያ በላይ ብልጫ ያለውን የጋ ለጊዛት ገዢ ለመሸጥ የሚዘጋጅ የጋ ውድድር(ቆከከር) ልዩ የሽያጭ ስርአት።

ለጨረታ ቀረበ እንድ ነገር በጨረታ ወይም

በውድድር የጋ እብለጦ ለከፈለ እንዲሸጥ ለገበያ ወይም ለሽያጭ ቀረበ።

በጨረታ ገዛ እንድን ነገር በውድድር የተሻለ ክፍያ ሰጥቶ ገዛ።

ጨረታ ወጣ እንድ ነገር በጨረታ እንዲሸጥ ለገበያ ቀረበ።

ጨረታ አወጣ እንድን ነገር በጨረታ ለመግዛት ወይም ለመሸጥ ወይም እንድን ስራ ለማሰራት ለውድድር አቀረበ።

የጨረታ ማስታወቂያ ስ እንድን ነገር በጨረታ ለመግዛት፡ ለመሸጥ ወይም እንድን ስራ ለማሰራት ተጫራቾችን ለውድድር የሚጋብዝ ማስታወቂያ።

ተጫረተ ግ ለግዥ ወይም ለሽያጭ ወይም እንድን ተግባር ለማከናወን በየጋ ተፎካከረ፡ ተወዳደረ (በፅሁፍ ወይም በቃል፡ በግልፅ ወይም በምስጢር)።

ተጫራች ት የጨረታ ተፎካካሪ፡ ተወዳዳሪ (ሰው)።

አጫረተ ግ በየጋ አወዳደረ፡ አፎካከረ፡ አበላሰጠ (በቃል ወይም በፅሁፍ፡ በግልፅ ወይም በምስጢር)።

አጫራች ት ጨረታ የሚያካሂድ (ሰው)።

ጨረነቀ ግ ወቅቱ፡ ተጫነ።

ጨርናቃ ት እንገተ አጭር (ሰው)።

ጨረገደ ግ 1. ሳርን፡ ቅጠልን... በእንድነት አወፈ። 2. መታ፡ ደበደበ (በሽመል፡ በዱላ፡...)። 3. በብዛት ጥርግ አድርጎ በላ።

***ጨረገገ**

ተንጨረገገ ግ ተንዝረገገ፡ ተንጠለጠለ(ፍሬ)።

አንጨረገገ ግ እንዝረገገ፡ ብዙ ፍሬ አፈራ።

***ጨረጨረ**

ጭርጭር አለ ግ ተንጨረጨረ።

ተንጨረጨረ ግ 1. ተጠበሰ፡ ተቆላ፡ በላላት በጣም ተቃጠለ (ሰጋ፡ ቅቤ፡...) ። 2. ተከነ፡ አረረ፡ ደበነ(በንዴት)።

አንጨረጨረ ግ 1. ጠበሰ፡ ቆላ፡ እስኪያር አቃጠለ። 2. አተከነ፡ አሳረረ፡ አናደደ፡ ክፉኛ አበሳጠ። 3. አስሮህ።

ጨረጨሰ ግ በጣም አረጀ፡ ሸመገለ።

ጨርጫሳ (ጨረጨሰ) ት (ስድብ) ያረጀ ያፈጀ፡ አሮጌ፡ ሽማግሌ ወይም አሮጊት።

ጨረፈ ግ በጨረፍታ መታ፡ ለከፍ ወይም ነካ አደረገ።

ጨረፍታ ስ በመጠት፡ በከፊል፡ በትንሹ የማየት፡ የመስማት፡ የመምታት፡... ሁኔታ።

በጨረፍታ አያት።

*ጨረፊፊ

ጭርፍፍ አለ ግ ተንጨረፈ።

ተንጨረፈፊ ግ ተንጨረፈ። ተንዘረፈ።

አንጨረፈፊ ግ አንጨረፈ። አንዘረፈ።

ጨረፍታ "ጨረፈ" ስር ተመ.

ጨርማማ "ጨረመመ" ስር ተመ.

ጨርማታ "ጨረመተ" ስር ተመ.

ጨርቅ ስ ከሱፍ ወይም ከጥጥ ወይም ከሃር ከር የሚዘጋጅና ለልብስ፥ ለመሸፈኛ፥ ለመጋረጃ፥... የሚያገለግል የፋብሪካ ስራ ወይም የሽመና ውጤት።

ጨርቁን ግለ አበደ፥ ወፈ።

ጨርቁን ማቂን አለ ሰብብ፥ ምክንያት አበዘ።

ጨርቅ ሆነ 1. ለሰለለ፥ ለፋ (ቆጃ)። 2. በግም ሰከረ። 3. በህመም ምክንያት ሰውነቱ መነመነ፥ ደክመ።

ጨርቅ ለባሽ (የን.አኑ.) መናጢ ድሃ፥ ምንም የሌለው።

ጨርቃም ት (የን. አኑ.) ቅርንጥፋም፥ ዘባተሳም፥ ቡትታም።

ጨርናቃ "ጨረነቀ" ስር ተመ.

ጨርሜሳ "ጨረጨሰ" ስር ተመ.

ጨሰ (ጢስ) ግ 1. በመንደሩ፥ በመቃጠል ምክንያት በነነ፥ ተነነ፥ ተትነለነለ፥ ወጣ (ጢሱ፥ እንፋሎቱ)። 2. ተናደደ፥ ተበላጨ። 3. በግም ተወደደ፥ ዋጋ ቀጠለ። የመስኖ ዋጋ አንደድሮው ላይደለም፤ ጨለ። 4. በግም አረጀ፥ ጨረጨሰ። የጨሰ ሽግግሌ።

ሳይጨሰ ነደድ ሲነድ ጨሰ የማይወጣው ጭራር እንጨት።

ጨሰ(ጢስ) ስ ግንደ፥ ግእጠንት ወይም ሌላ ነገር ሲቃጠል ወይም በእሳት ሲያያዝ የሚፈጠረው ጉም ወይም እንፋሎት መሰል ነገር።

በጨሰ በእያንዳንዱ ቤት። በጨሰ ሁለት ሁለት ብር ከፈለን።

ጨሰ መታው ጨሰ ጨሰበት ወይም ጨሰ መሰለ።

[የ] ጨሰ እንጨት ስ ሲቃጠል ጨሱ ጥሩ ሽታ ያለው እንጨት።

ጨሰ መውጫ ስ የመኪናን ወይም የሌላ ሞተርን. ለማንቀሳቀስ የሚቃጠለው የቢንዚን ወይም የናፍታ ጨሰ ወደ ውጭ የሚወጣበት ቧንቧ መሰል አሸንጻ።

ጨሰኛ (ጢስኛ) ስ በሰው መሬት ሳይ ቤት ሰርቶ እያረሰ ሲሶ፥ እርቦ ወይም እኩሊታ ለባለመሬቱ ይሰፍር የነበረ ገበሬ።

ተሜሜሰ ግ 1. ተያያዘ፥ ተቀጣጠለ (እሳቱ)። 2. ተጋጧቀ፥ ተጋጋለ (ጠቡ፥ ነገሩ፥...)።

አጨሰ ግ 1. ግንደን፥ የጢስ እንጨትን፥ ግእጠንትን በማቃጠል ጨሰ እንዲወጣ አደረገ። 2. ግን፥ ጠጣ(ትንባሆን፥ ሲጋራን)። 3. መታ (በጥፊ፥ በጥይት)። 4. በጥፋ ዋጋ ሸጠ። 5. አበገነ፥ አናደደ።

ማጨሻ ስ እግንና የመሳሰለው የሚጨስበት ገል ወይም ሌላ እቃ።

አሜሻ ስ ሲጋራ የሚያጨስ ወይም የሲጋራ ሰሰኛ።

አሜጨሰ ግ 1. እያያዘ፥ አቀጣጠለ(እሳትን)። 2. አጋጧቀ፥ አጋጋለ (ጠብን፥ ነገርን)።

ማሜሜሻ ስ ግያያዣ ወይም ግቀጣጠያ ከባት፥ ፋንድያ፥ ግብሰብ፥...

ጨቀየ ግ በውሃ ወይም በዝናብ ራስ፥ በካ፥ ተጨግለቀ፥ ጭቃ ሆነ(መሬት)።

ጭቃ ስ 1. በዝናብ ወይም በውሃ የራሱ፥ የቦካ ወይም የተጨግለቀ መሬት ወይም አፈር። 2. ግጥ፥ አረንጃ፥ ረገረገ መሬት። 3. (በደብ) ረሀተ፥ ሰነፍ (ሰው)።

ጭቃ መራጊ ስ ሙያው ገድገዳን በጭቃ መጥረግ የሆነ ሰው። ጭቃ ረጋጭ ይባላል።

ጭቃ ረገጠ ገድገዳ የሚመረግበትን ጭቃ ከጭቅ ጋር አጥቦ አሳካ።

ጭቃ ረጋጭ / አቡኪ ስ ለምርጥ ሰራ ተስማሚነት ያለውን አፈር በውሃ እያሳቀጠና ከጭቅ ጋር እያቀላቀለ እስኪበካ ድረስ በመርገጥ የቤት ገድገዳን የሚመርግ ባለሙያ።

[የ] ጭቃ ሱሪ ስ በከረምት ወይም በጭቃ ጊዜ የሚለበስ አጭር ሱሪ።

የጭቃ እሾህ ሳይታወቅበት በውር የሚያጠቃ ወይም የሚገዳ፥ ተንኮለኛ (ሰው)።

[የ] ጭቃ ጅራፍ የሚያስቀይም ወይም የሚያስከፋ ንግግር (ሳይጠብቁት የተነገረ)።

ጭቃ ሹም ስ በተደገመ ስርአት የመሬት ስሪት ወስጥ የሚሳካበቢው በህዝብ ተመርጦ፥ ከአጥቢያ ጳኛና ከመልከኛ ቦታች እንደ መንግስት ሹም ሆኖ የሚያገለግል ሰው።

ጭቃ ቀለም ስ የሰደለደ ቀለም ያለው መሣሪያ፥ እስኪርቢቱ።

ጭቃ ትባት ስ ፈሳሽ ያልሆነ ትባት።

ጭቃ ቤት ስ ገድገዳው በእንጨት ተሰርቶ በጭቃ የተመረጠ ቤት (የሸክላ ወይም የድንጋይ ቤት ያልሆነ)።

ጭቃ አፍ፥ ት ሲሳደዝ ለአፋ ለከት የሌለው፥ ተሳዳሪ።

ጨቀጨቀ¹ ግ 1. ነፃነት፥ ወተወተ፥ ነተረከ፥

በነገር አለለች። 2. ጠቀሜታ፣ ደፈነት ወተፈ። 3. መላላሳ ወጋ (በጦር፣ በሹል ነገር...)። 4. እርጥብ ጌሽን፣ ቃሪያን፣ በቀሉን፣... ወቀጠ።

መጨትጨቂት (መጨትጨቂያ) ስ እንጀራ ቢጋገር እንዳይነፍስበት በአክንባሉና በምግድ መሃል ያለውን ቀዳዳ ለመድፈን በውሃ እየተራሰ የሚጠቀሙት የጨቂት ትልቃይ።

ጨትጫቃ ት ነዝናዛ፣ ነትራካ፣ በነገር የሚያሰለች።

ጭቅጭቅ ስ 1. ንዝንዝ፣ ንትርክ። 2. ጠብ፣ አለመስማማት። 3. ሙጉት፣ የፍርድ ቤት ነገር። **ጭቅጭቅኛ** ት ተነዛናኻ፣ ተነታራኪ።

ተጨቃጨቅ ግ 1. ተነዛነዝ፣ ተነታሪክ። 2. ተከራከረ፣ ተገገተ፣ ተጣሳ።

ተጨትጫቂ ት ተነዛናኻ፣ ተነታራኪ፣ ጭቅጭቅ የማይለለችው።

አጨቃጨቅ ግ አጣላ፣ አወዛዝበ፣ አነታረክ።

አጨትጫቂ ት አወዛጋቢ፣ የሚያጣላ፣ የሚያነታርክ፣ አከራካሪ የሆነ(ነገር፣ ንብረት፣...)።

ጨቀጨቅ ግ ጨቀየ፣ በዝናብ ወይም በውሃ ራሰ።

ጨቀጨቅ ስ ውሃ ያለበት ጭቃ ማለት።

ጨቅላ ስ 1. አራሰ፣ ሊጋ፣ በውኑኑ ያልጠነከረ፣ ርጥብ ህገን፣ ልጅ። 2. (ዘይ.) አስተሳሰቡ ያልበሰለ፣ አርቆ የማያስብ፣ የማያስተውል።

ጨትጫቃ “ጨቀጨቅ” ስር ተመ.

ጨቅን ግ 1. ተጫነ፣ ገፍቶ፣ ረገጠ፣ አጣብቆ ያዘ። 2. በአገዛዙ ወይም በሃላፊነቱ በደለ፣ ግፍ ፈፀመ፣ አስቃየ፣ መብት ገፈፈ።

ጨቅኝ ት ግፍ ሰራ፣ በዳይ፣ መብት የሚነፍግ (በአስተዳደር፣ በአገዛዝ)።

ጭቁኝ ት መብቱና ነፃነቱ የተገፈፈ፣ በደለ፣ ስቃይ የደረሰበት።

ጭቆኝ ስ 1. መብትን፣ ነፃነትን የመግፈፍና የማስቃየት ድርጊት። 2. የመጨቅን፣ መብት የማጣት ወይም የመከላከል ሁኔታ።

ተጨቅን ግ ተሰቃየ፣ ግፍ ተሰራበት፣ በደለ ተፈፀመበት፣ መብቱ ተገፈፈ(በአስተዳደር፣ በአገዛዝ፣...)።

ተጨቅኝ ት በደለ፣ ስቃይ፣ ግፍ የደረሰበት (ሰው)።

***ጨበረረ**

ጨበረረ (ጨብራራ) ት የተንጨበረረ፣ የተንጨፈረረ፣ ያልተበጠረ (ፀጉር)።

ጨበሪ ት የተንጨበረረ፣ የተንጨፈረረ፣ የቆመ፣ ያልተበጠረ(ፀጉር)።

ተንጨበረረ ግ ተንጨፈረረ፣ ቆመ (ፀጉር)።

አንጨበረረ ግ አንጨፈረረ፣ አንፈረ፣ አቆመ (ፀጉር)።

እንጭብሪ ስ ራሰ ብትን ዘንጋዳ።

***ጨበረበረ**

ተጭበረበረ ግ ተታለለ።

አጭበረበረ ግ አታለለ፣ አላሳተ፣ አደናገረ።

አጭበርባሪ ት አታላይ፣ አወናባጀ።

ጨበሪ ስ ቀይነት ያለው አፈር።

ጨበሪ ስ “ጨበረረ” ስር ተመ.

***ጨበሰበሰ**

ጨበሰባሳ ት በጭስ፣ በበሽታ፣... የተጭበሰበሰ፣ የተጨናበሰ፣ ጭጭጭ (አይን)።

ተጭበሰበሰ ግ 1. ተጭነፈነ፣ በደንብ አላይ አለ (አይን)። 2. በደንብ አልነድ አለ፣ ጨሰ (እርጥብ እንጨት)።

አጭበሰበሰ ግ አጭነፈነ፣ አላላይ አለ (አይን፣...)።

ጨበጠ ግ 1. እጁን ከሌላ ሰው እጅ ጋር በማያያዝ ሰላምታ ሰጠ ወይም ሰላምታ ተለዋወጠ። 2. ያዘ፣ የራሱ አደረገ። **ሰላጭ መንገት፣ ጨበጠ። 3. ጭብጠ አዘጋጀ። 4. አንድን ነገር በጥቶቹና በመዳረቹ አስገብቶ ያዘ። 5. ጥቶቹን ከርምቶ በመዳቱ ላይ ያዘ ወይም ለሰጡ መምቻ እንደሚሆን አደረገ። 6. ዋጋውን አስወደደ። **ኒጋደው የሚሸጥበትን ዋጋ ጨበጠ። 7. ጉዳዩን አስር ያዘ፣ እንዳይፈፀም አደረገ። ጉዳዩ እንዳይፈፀም የጨበጠብኝ ገቢ ሌልን ነው። 8. ከራሱ፣ አሰራሪ፣ አሰቃየ (ብርድ፣ ሪሃብ፣ በሽታ፣ ችግር፣...)። ብርዱ ሰውነቱን ጨበጠታል። 9. አወቀ፣ ተረዳ፣ ያዘ(ጉዳይን፣ ነገርን፣...)። ፍሬ የሰላን ጨበጠታል። 10. (ዘይ.) አስቀመጠ፣ አጠራቀመ፣ ያዘ (ሃብትን፣ ንብረትን፣...)።****

መጨበጫ ስ የአንድ ነገር መያዣ ወይም እጅታ፣ በእጅ አጥብቆ ለመያዝ አመቺነት ያለው የአንድ ነገር አካል።

መጨበጫ የለውም 1. በግለሰብ አይታወቅም፣ ዝብርቅርቅ ነው፣ አይያዝም (ሃሳብ፣ ፍላጎት፣...)። 2. ለመያዝ አያመችም።

ጨበጣ (የጨበጣ ውጊያ) ስ በላንጃ ወይም በሰዳፍ ወይም በሌላ በእጅ የሚያዝ መሳሪያ በመጠቀም አጠገብ ለአጠገብ ሆኖ ግብግብ የሚጋጠሙበት ውጊያ።

ጨበጣ ት (ስድብ) 1. ከርማታ፣ አጭርና ቀጭን። 2. በሀመም ምክንያት አካሉ የተከራመተ (ሰው)።

ጨበጭ ት ጉጉጉ፣ ስስታም።

ጭብጥ ስ የአንድ ነገር ወይም ጉዳይ ፍሬ ሃሳብ።

ጭብጡን አፈሰሰ ጭብጡን ለመስካሪ ነገረ ወይም ገለጠ+ አስረዳ።

ጭብጥ ስ 1. የተጨበጠ እጅ፥ ኩርኩም፥ ቡጢ፥ ጡጫ። 2. በአንድ እጅ መጻፍ ውስጥ የተጨበጠ (ጥሬ፥ ሳር፥...)። 3. ትንሽ ወይም ጥቂት ነገር። ጭብጥ ላሉ ጸዳ ወደ ላሳረ ሲጋ።

ጭብጦ ስ 1. ተጋግሮ በትኩሱ የተደበለበለ እንጂ (የመንገደኛ ስንት)። 2. ከበላና ከግር ተደብላቡሉ የተዘጋጀ ምግብ፥ ስንት።

ተጨበጠ ግ 1. ተያዘ፥ ተገኘ፥ ታወቀ። ያሳዘ ተጨብላል። 2. ተከራመተ፥ ታሰረ(በሃዘን፥ በበሽታ፥...)።

የተጨበጠ በግልፅ የታወቀ፥ የተረጋገጠ።

ተጨባጭ ት በእርግጥ ያለ፥ የሚኖር ወይም በእካል የሚገኝ (ለነገር፥ ለክስተት፥ ለአካላዊ ነገር)።

ተጨባጭ ሁኔታ ስ አንድን ነገር አስመልክቶ በአንድ ወትት የሚታየው ወይም ያለው ነባራዊ (ትክክለኛው) ሁኔታ ወይም ነገር።

ተጨባሰጠ ግ 1. ተከራመተ። 2. ተጣጠፈ፥ ተጨግደደ። 3. የእጅ ሰላምታ ተለዋወጠ፥እጅ ለእጅ ተያያዘ።

አጨባሰጠ ግ በእጅ ማወባበጥ አማካይነት አስግግ፥ አስታረቀ።

አስጨበጠ ግ 1. የጉዳዩን ፍሬ ሃሳብ ወይም ቁም ነገር አስያዘ፥ አስረዳ። 2. ሰጠ፥ በእጁ እንዲይዝ አደረገ።

ጨበጨበ ግ ለመለመ፥ አቆጣጠ፥ ቅጠል አወጣ።

አጨበጨበ ዝ.ክ.

ጭበጨበ

ጭበጨበ ስ ሁለት ውስጥ እጆችን በማማታት የሚፈጠር ድምፅ (ዘፈንን/ለትሶን ለማጻመት፥ ደስታን፥ ስምምነትን ለመግለፅ እንዲሁም ለመጣራት የሚደረግ)።

ተጨበጨበ ግ ጭብጨባ ተደረገ።

አጨበጨበ ግ 1. ሁለት ውስጥ እጆችን አማታ፥ አጣፋ፤ ቸብቸብ አደረገ። 2. ነገር አጻነቀ፥ አቶኩቶኪ።

አጨበጨበበት ተደሰተበት፥ ተዝናናበት፥ ጠጣበት፥ ጨረበት (ገንዘቡን)።

አጨብጭቦ ቀረ ምንም ሳያገኝ ባዶ እጁን ቀረ።

አጨብጭቦ ተቀበለ በደስታ ተቀበለ።

አጨብጫቢ ት ነገር አጻናቂ፥ አቶክቷኪ፥ አነበቃቢ።

አስጨበጨበ ግ አድናቆትን እገኝ ወይም አተረፈ ደስ አለኝ።

ጨቡዴ “ጨቦደ” ስር ተመ.

ጨባ ስ ከሰል የሚሆን ወይም የወተት ግእጠንት የሚያደርጉት የግራር አይነት።

ጨባጣ “ጨበጠ” ስር ተመ.

ጨባጭ ዝ.ክ.

ጨብራራ “ጨበረረ” ስር ተመ.

ጨብጥ(ጨብጦ) ስ ሽንት የሚከለክልና የሚያቃጥል የአባል ዘር በሽታ።

ጨቦደ ግ አጥብቆ ያዘ፥ጨበጠ፥ አፈፍ አደረገ።

ጨቡዴ ት ሃይለኛ፥ ጠንካራ፥ ጉልበተኛ (ሰው)።

ጨነቀ ግ ቸገረ፥አወከ። ለበሽታው መድሃኒት ሰላጣ ጨነቀው።

ጨነቀኝ ጠበበኝ ቸገረኝ፥ የማደርገውን አጣሁ፥ ተሰቃየሁ።

ጭንቅ ስ ቸግር፥ ስቃይ፥ መከራ፥ ፍርሃት።

የጭንቅ አማላጅዋ ስ የቅድስት ግርያም የትልል ስም።

ጭንቅት ስ በሀመም በልዩ ልዩ ችግር ምክንያት አእምሮን፥የሚያስቃይ፥ የሚረብሽ ወይም በጣም የሚያሳስብ መጥፎ ስሜት።

ጭንቅታም ት ፈረ፤ በሆነው ባልሆነው ጭንቅት ወይም ፍርሃት የሚያበካ።

ተጨነቀ ግ ተቸገረ፥ ተጠበበ፥ ታወከ፥ ተሰቃየ፥ የሚያደርገውን አጣ፥ግራ ተጋባ (በሀመም፥ በችግር፥ በሃሳብ፥...)።

ተጨናነቀ ግ በጣም ተጣበቀ፥ ተጠጋጋ፥ ተደራረበ፥ አሳፈናፍን አለ።

አጨናነቀ ግ በጣም አጠጋጋ፥ አደራረበ፥ አጣበበ።

አስጨነቀ ግ አስቸገረ፥ መፈናፈኛ ከለክለ።

ጨነቆረ ግ 1. አንድ አይነት ጨፍኖ አዩ ወይም ተመለከተ። 2. በቀጻጻ አዩ። 3. የተጨናቆረ ወይም የተጭፈነፈነ ፅሁፍ ገፈ፥ በጫመረ።

ጨንቆረ(ጭንቆረ) ት ጨምሳባ(ለአይን)።

ጭንቆረቆረ ት 1. ጭምብብብ። 2. በደንብ የማይነበብ፥ የተቦጫመረ (ፅሁፍ)።

ተጨናቆረ ግ (ለፅሁፊት) የማይነበብ ሆነ፥ ተቦጫመረ።

*ጨነበሰ

ጨንባሳ (ጨምባሳ) ት 1. በደንብ የማይነድ፥ የሚጨስ (እሳት)። 2. የተጨናበሰ፥ በደንብ የማያይ (አይን)።

ጭንብስብስ ት የተጨናበሰ፥ በደንብ የማያይ (አይን)።

ተጨናበሰ ግ 1. በደንብ የማያይ ሆነ፥

ተጨማሪ ተጨማሪ፡፡ 2. በጭስ ታፈነ፡፡ ታወቀ፡፡
አጠቃላይ ግ ግጥም አወከ፡፡ አስቸገረ(አይገኝ)፡፡

ጨነቀ ግ ቆጠጦ፡፡ ቀረጥ፡፡ አጠገ፡፡
ጨነቀ ግ 1. ፅንሰ ከመለጃ ጊዜው ቀደም ብሎ ሀይወት አልባ ሆኖ ወጣ፡፡ 2. (የተተከሰ ጥይት) ተበላሽ፡፡ ከሸፈ፡፡...፡፡ 3. የታለሙ፡፡ የታቀደው ጉዳይ ባይላካ ቀረ፡፡ ተጓጎለ፡፡ ተሰናክለ፡፡

ጨነቀ ግ አስወረደች፡፡ ቀኑ ባይደርስ ሀይወት የሌለው ፅንሰ ከግህፀኗ ወጣ፡፡
ጭንቆና ት (ሰድብ) 1. ያለ ቀኑ የተወለደ፡፡ 2. ጨጣ፡፡ ድውይተከላግና፡፡ ስ 3. ሞቶ የወጣ ፅንሰ፡፡ ሽል፡፡

ተጨናገፈ ግ ተጓጎለ፡፡ ከሸፈ፡፡ ተሰናክለ (የታቀደ፡፡ የተጀመረ ሰራ ወይም ሌላ ነገር)፡፡
አጨናገፈ ግ አስተጓጎለ፡፡ አከሸፈ፡፡ አሰናክለ፡፡ አደናቀፈ፡፡
አስጨናገፈ ግ ፅንሰ ሀይወት አልባ ወይም ውርጃ ሆኖ እንዲወጣ አደረገ (በሽታ ወይም ሌላ ችግር)፡፡

*ጨነቀ
ጨንቃ ት የተሰናከለ፡፡ አጓጉል የቀረ፡፡ ለውጤት ያልበቃ፡፡
ተጨናነለ ግ ተጓጎለ፡፡ ተሰናክለ፡፡ ለውጤት ባይበቃ ቀረ፡፡
አጨናነለ ግ አሰናክለ፡፡ አጓጉል አደረገ፡፡ ያለውጤት አስቀረ፡፡

*ጨነቀ
አጨናፈረ ግ መታ፡፡ ከቶኛ አሳመመ፡፡ ምች አጨናፍሮ ጣለው፡፡

ጨነቀ “ጨነቀረ” ስር ተመ.
ጨነቀ “ጨነቀረ” ስር ተመ.

ጨነቀ ስ 1. ልምጭ፡፡ አርጨጭ፡፡ ለበቅ፡፡ 2. አገዳው ቀጥ ብሎ የሚወጣ የጤፍ አይነት፡፡
ጨንቃ “ጨነቀረ” ስር ተመ.

ጨነቀ ግ 1. ከቶ ሆነ፡፡ ከርሀራሃ፡፡ ከሃዘኔታ ራቀ፡፡ 2. ቻለ፡፡ ታገሰ፡፡ በረታ፡፡ ደፈረ፡፡ 3. ቆጠጠ፡፡ ባያመነታ ቀረ፡፡ ጨነቀ ሃደ፡፡
ጨነቀ ት ርሀራሃ ወይም ሃዘኔታ የሌለው፡፡
ጨነቀ ስ 1. ከቶ፡፡ ርሀራሃ፡፡ ሃዘኔታ የሌለበት ስሜት፡፡ 2. ብርታት፡፡ ድፍረት፡፡ ትእግስት፡፡

ጨነቀ ግ አረጀ፡፡ ጨነቀ (ለሰው)፡፡
ጨነቀ ግ ቁፍ፡፡ ጭር ያለች፡፡ ደሮሃ ሃያ ለምስት አገቀላ ስወለደች በሂሳ ጨነቀች፡፡
ጨነቀ ት 1. ያረጀ፡፡ የጨነቀ (ለሰው)፡፡ 2.

ቁፍ፡፡ ጭር ያለች (ደሮ)፡፡
ጨነቀ “ጨነቀ” ስር ተመ.
ጨነቀ “ጨነቀ” ስር ተመ.
*ጨነቀ

ጨነቀ (ጨነቀ) ስ 1. ንግግር፡፡ ውይይት፡፡ 2. ልፊያ፡፡ ድሪያ፡፡ ቀልድ፡፡ 3. የሚያስቅ፡፡ የሚያዝናኖ ወረ ወይም ንግግር፡፡ 4. ውድድር ወይም ትክክር ያለበትና የሌለበት የቤትና የውጪ ስፖርት፡፡ መዝናኛ፡፡ ሌላም አይነት እንትስቃሌ፡፡ 5. ዘፈን፡፡ ዳንስ፡፡ ውዝዋዜ፡፡...፡፡

ጨነቀ ፈረሰ ጨነቀው አበቃ፡፡አቆመ፡፡ጨነቀ ፈረሰ ዳቦ ተቆረሰ፡፡
ጨነቀው ውጭ (ስፖ.) በእግር ኳስ ጨነቀ ላይ ከሚፈፀሙና ትግት ከሚያስጡ ስህተቶች አንዱ፡፡

የጨነቀ የቀልድ፡፡ የምር ያልሆነ፡፡
ጨነቀውት ስ ወረ፡፡ የርስ በርስ ውይይት ወይም ንግግር፡፡
ተጨነቀ ግ 1. ተነጋገረ፡፡ ተወያየ፡፡ 2. ተላፋ፡፡ ተቃለደ፡፡ 3. የጨነቀ ወይም የውድድር እንትስቃሌ አደረገ፡፡ 4. ዘፈነ፡፡ ጨነቀ፡፡
ተጨነቀተበት 1.ጉድ ሰራው፡፡ ያሳለበውን ነገር ፈፀመበት፡፡ 2. ቀለጠበት፡፡ አሸነፈበት፡፡ 3. አሳግባብ ተጠቀመ፡፡ገንዘቡን ተጨነቀተበት፡፡

መጨነቀ ስ 1. እንደ ኳስና አሳንጉሊት ያለ ለጨነቀ የሚያገለግል እቃ፡፡ 2. መቀለጃ፡፡ ግሽፊያ፡፡ አንበሳ ሲያረጅ የዝንብ መጨነቀ ይሆናል፡፡ 3. እንደ ክራር፡፡ ግሊንቆ፡፡ ዳግ፡፡ ካርታ የመሳሰሉ እቃዎች ወይም መሳሪያዎች፡፡
ተጨነቀች ት 1. ቀልደኛ፡፡ ጨነቀ አዋቂ፡፡ 2. በእግር ኳስ፡፡ በመረብ ኳስ ወይም በሌላ አይነት ጨነቀ የሚሳተፍ፡፡

አጨነቀ ግ 1. አነጋገረ፡፡ አወያየ፡፡አንገዳውን አጨነቀው፡፡ 2. አባበለ፡፡ እንዳያለቅስ አደረገ (ሀገን)፡፡ 3. (ስፖ.) በዳኝነት መራ፡፡ እግር ኳስ ያጨነቀ የዝብረው ዳኝ ታመመ፡፡ 4. በጨነቀ እንዲሳተፍ አደረገ፡፡ ፈቀደ፡፡ አስገባ፡፡ ኳስ የሚጨነቁት ልጆች አጨነቁትን ብላቸው እንቢ ሌሉች፡፡

ማጨነቀ ስ ልጅ እንዳያለቅስ ግብበያ ወይም ግታለያ የሚሆን ልዩ ልዩ እቃ፡፡
አጨነቀች ስ 1. የሚያነጋገር፡፡ የሚያወያይ፡፡ የሚያዝናኖ ቀልድ አዋቂ ሰው፡፡ 2. (ስፖ.) የእግር ኳስ ወይም የሌላ ስፖርታዊ ውድድር ዳኝ፡፡

ጨነቀ ስ 1. በግብሩ ወይም በጠባዩ ጥፍ ስነ ምግባር ያለው፡፡ ከአፀፈል ተግባር የራቀ(ለሰው)፡፡ 2. ያልተግረ፡፡ ግይዶ፡፡
ጨነቀ “ጨነቀ” ስር ተመ.

በጥናት በመላት ሳይመራመሩ በድፍረት።
 ጥናትናት ት ወለግ የሆነ።
 ተጨረጎ ግ ተገጠመ። ተከደ። ተሸፈነ(አይን)።
 ተጥፈነፈነ ግ 1.አየሩ በጉም። በጥጋግ
 ተሸፈነ። ወለግ ሆነ። 2. ተደበበለበት ግልፅ
 ሳይሆን ተረ።

ጨፈገገ ግ 1. ከበደ። ጠቀረ (የአየር ሁኔታ)።
 2. (ዘይ.) ፊትን አጠቀረ። አወግደደ።

ጨፍጋጋ ት 1. የጠቀረ። የከበደ(የአየር
 ሁኔታ)። 2. (ዘይ.) የግደጠላው። ፊቱ የከበደ።
 የተከፋ የሚመስል።

ጥፍግግ ዝ.ከ. ።

ጥፍግግ አለ ግ ጠቀረ። ከበደ (አየሩ)።

ጥፍግግ አደረገ ግ አወግደደ።
 አከባተረ(ፊቱን)።

ጨፈጨፈ¹ ግ 1. ቁጥጭጦን። ትጠላትጠልን።...
 በበለት ወይም በመጥረቢያ።... መለመለ።
 መነጠረ። 2. በፍላ፣ በመጥረቢያ።...መታ።
 ደበደበ። ከተከተ። 3. በጣም ሰደበ። ዘለፈ። 4.
 በብዛት ገደለ። ፈጀ። ወረሰ።

ጨፍጫፊ ት ጨነች። አረመኔ። ህዝብን
 የማፈጅ።

ጥፍጥፋ ስ 1. የጅምላ ፍጅት። ገድያ። 2.
 እፅዋትን የመቀረጥና የማጥፋት ድርጊት።

ጥፍጫፊ ስ 1. ቁርጥራጭ። ትርፍራፊ
 (እንደጥፋት። የነገር)።2. ከነገሩ ጋር የተያያዘ ነገር
 ገን እንደ ዋና ፍሬ ነገር የማይወሰድ ነጥብ
 ወይም ሃሳብ።

ተጨፈጨፈ ግ 1. ተመነጠረ(ዛፍ።ሳር።
 ትጠል።...)። 2 በብዛት ተገደለ (ሰው)። 3.
 (ዘይ.) ተሰደበ። ተዘለፈ።

ጨፈጨፈ² ግ አጠበ (ልብስን)።

ጨፈጨፍ ስ እግር የሚቆራርጥና የሚሰነጣጥቅ
 የክረምት ጭቃና ውሃ።

ተንጨፈጨፈ ግ 1. ተንቸረፈ። ወዛ። የፈቱ
 ወዘ ተንጨፈጨፈ። 2. ታጠበ። ተለቀለቀ
 (ልብስ)።

እንጨፈጨፈ ግ 1. አጠበ። እፅዋት አለቀለቀ
 (ልብስን) 2. (ዘይ.) ሰደበ። በስድብ
 አንጨፈጨፈ።

እንጥፍጫፊ ስ የልብስ እጣቢ።

ጨፋና "ጨፈነ" ስር ተመ.

ጨፈ ስ 1. ለምለም ሳር የሚበቅልበት ውሃማ
 መሬት። 2. ውሃ ባለበት መሬት ላይና በወንዝ
 ላር የሚበቅል ረጃጅም የሆነ ለምለም ሳር።

ጨፍራራ "ጨፈረረ" ስር ተመ.

ጨፍጋጋ "ጨፈገገ" ስር ተመ.

ጨፍጫፊ "ጨፈጨፈ¹" ስር ተመ.

ጨ ም። "ጨ" ፊደል ካለበ ዘር።

ጨህት " ምህ" ስር ተመ.

ጨልፋት "ጨለፈ" ስር"ጭለፋት"ን ተመ.

ጨልጨል

ጨልጨሌ ት አይነ ትንንሽ።

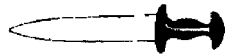
ጨልጨል አለ ግ ክፍት ክድን አለ (ትንሽ
 አይን)።

ጨርር

ጨርር አለ ግ 1. ሆድ በህመም ወይም
 በመታወክ ምክንያት ምህ። 2. ውሃ ሲንቀረቀር
 የሚሰጠውን አይነት ድምፅ ሰጠ ወይም አሰማ።

ጨቅ ት ስሰታም። ገብጋባ።

ጨቤ ስ እንደ ቢሳዋ ያለ ሆኖ ከአንድ ወይም
 ከሁለት በኩል ስለት ያለውና በወንዝ ላይ
 የሚታጠቁት የጦር መሳሪያ።

ጨቤ

ጨ።። ስ 1 የወፍ አይነት። 2 (ዘይ.) በጣም
 ትንሽ ልጅ (ተራ. እነ.)።

ጨ ም "ጨ" ፊደል ባለበ ዘር።

ጨሰች "ጨሰ" ስር ተመ.

ጨቢ ዝ.ከ

ጨ¹ ም። "ጨ" ፊደል ራብእ ዘር።

ጨ²

ጨ አለ ግ እረጥ። ፀጥ አለ።

ጨማ ስ 1. ከቁርጭምጭህት በታች ከተረከዘ
 እስከ ጣት ድረስ ያለውና መሬት መርገጫ
 የሆነው የሰውነት ክፍል። 2. ከቆላ ወይም
 ከጥላብቲክ ወይም ከሸራ የተሰራ በእግር
 የሚጠለቅ የእግር መርገጫ። መጨማያ። 3.
 የቀመት። የክፍታ። የርቀት መጠን መለኪያ
 (አንድ ጨማ መጠን 0.305 ሜትር ነው)።

ነጣፋ ጨማ

ሸፍን ጨማ

ጨማ ምላሽ

ጨማ ማሰሪያ

ባለ ተረከዘ ጨማ

ጨማ

ጨማ ላባ/ሳመ ተለግመጠ።

ጫማ አደረገ ጫማን በእግሩ አጠለቀ።

ጫማውን ጨረሰ አንድን ጉዳይ ለመፈጸም... ያለመሰልቸት ደከመ፣ ተመላለሰ።

የጫማ ማሰሪያ ስ ጫማ ከእግር ላይ እንዳይወልቅ የሚታሰርበት ወፈር ያለ ክር፣ ሲር።

የጫማ ማንኪያ ስ ጫማን ለማጥለቅ የሚረዳ ከተንደ ወይም ከጥላሰቲክ፣... የሚሰራ እቃ።

የጫማ ምላሽ ስ ፊት ለፊት በጫማ ክር ግሰሪያዎች መካከል ያለውን ክፍት ቦታ የሚሸፍን ስሰ ቶዳ።

የጫማ ቀለም ስ ቶዳ ነክ የሆነ ጫማን ለማለስለስና ለማሳመር የሚያገለግል ትባትነት ያለው ተለም።

የጫማ ቡርሽ ስ ጫማን ተለም ለመቀባትና ለመወልወል የሚያገለግል ቡርሽ።

ጫማ ሰፊ ስ ጫማን በልክ ወይም በእግር መጠን (ቁጥር) የሚሰፋ ወይም የተቀደደውን የሚጠገን ባለሙያ።

ጫማ ጠራጊ ስ ጫማን በመወልወልና በማሳመር በሚያገኘው ገቢ የሚተዳደር ሰራተኛ፣ ሊስትርም ይባላል።

ተጫማ ግ ጫማ አደረገ።

መጫሚያ የ"ጫማ"ን 1ኛና 2ኛ ፍቺ ተመ.

ጫረ ግ 1. እሳትን ከምድጃ ውስጥ በገል ወይም በሌላ ነገር ዝቆ አወጣ። 2. የከብራትን እንወት ራስና በከብራት ቤቱ ጎን ላይ ያለውን ሽኩቻ ከፍል በማፋተግ እሳት አወጣ። 3. ጋሬጣ፣ እንወት፣ ምላጭ... የሰውነትን ክፍል ወይም የፈሳሽ ነገር አካል በመጠኑ ሰነጠቀ ፤ ባወረተ ፋታ። 4. መራትን በትንሹ ቆፈረ። ደር እየጫረች ትበላለች። 5. (የግ.እነ.) ባፈ። 6 (ዘይ.) ጀመረ፣ ተነካሰ (ነገርን፣ ጠብን)።

መጫሪያ ስ 1. የአሳት መውሰጃ ገል። 2. ቆካሻ ለመሰብሰብ የሚያገለግል የተቆለመው ጥርስትና ረጅም እጅታ ያለው የእርሻ መሳሪያ።

መጫሪያ

ጭረት ስ እንደ ሰረዝ ያለ ምልክት። 2. ከሆሬድ የዜግ ምልክቶች አንዱ ምልክቱም (V) ነው።

ተጫረ ግ አንድ አካል ወይም የሰውነት ክፍል ተቃወረ ፣ ተሸነተረ፣ ተፋቀ (በጋሬጣ ፣ በእንወት...)

ተጫጫረ ግ 1. ብዙ ቦታ ላይ ተቃወረ፣

ተሸነተረ፣ ተፋቀ። 2. አንዱ ከሌላው ቤት አላት ወሰደ።

አጫረ ግ ተነካሰ፣ ጀመረ (ነገርን፣ ጠብን)።

ጫረታ "ጫረተ" ስር "ጫረታ"ን ተመ.

ጫትማ ስ ጉሎ።

ጫተረ ግ ሰፋ፣ ደከመ (በስራ)።

ጫት ስ ለጋ ትጠላ የሚታችኛ ሰሰ የሚያስይዝ የአሰዋት አይነት።

ጫት ቃመ ግ ጫቱን እየተጠፈና እየተነጠሰ አኘከ።

ጫት ቃሚ ት ጫትን አዘውትሮ የሚያኝክ (ሰው)።

ጫን ግ 1. እቃን፣ ሸቀጥን... በመኪና፣ በከብት፣ በመርከብ... ላይ አኖረ፣ አደረገ፤ አሸከመ። 2. ከአንድ የገር ወደ ሌላ ወሰደ፣ አጓጓዘ (እቃን)። 3. አሳፈረ። ላሰር ለው የጫን መኪና። 4. አንዱን በሌላው ላይ ደረበ፣ አኖረ፣ አሳረፈ፣ አስቀመጠ(ከላይ)። ራገጋይ ጫነት።

መጫኛ ስ በከብት ጀርባ ላይ ጭነትን ለማሰር የሚያገለግል ጠፍር።

መጫኛ ነካሽ ስ (የግ.እነ.) ሸቀጡን በአህያና በበትሎ እያጓጓዘ የሚሸጥ ነጋዴ፤ ጠፍር ነካሽም ይባላል።

ጫና ስ 1. ከባድ ሸክም። 2. ከአትም በላይ የሆነ ሰራ ወይም የላፈነት። 3. ጭቆና።

ጭነት ስ ሸክም፣ በኢጋሰስ፣ በአህያ፣ በመኪና... የተጫነ እቃ።

የጭነቱ ልክ ስ አንድ ተሸከርካሪ ሊይዝ የሚችለውና የተፈቀደለት የእቃና የሰው ብዛት ወይም መጠን።

የጭነት መኪና ስ የተለያዩ እቃዎችን የሚሸከም፣ የሚያጓጓዝ (በዙውን ጊዜ ከባድ መኪና) (በእሉን ልዩነት ስር ተመ.)።

የጭነት ከብት ስ ለጭነት አገልግሎት ግለትም ለሸክም ብቻ የሚውል ከብት፤ አጋሰስ።

ጫን ስ አስር ግድጋ ያህል የሚይዝ የሰፍር መለኪያ (አንድ ጫን በቀና ወይም በማድጋ የሚይዘው መጠን እንደየአካባቢው ይለያያል)።

ጫን ጫን ተነፈሰ ግ በጫን ወይም በሃይል ተነፈሰ (ከድካም፣ ከበሽታ... የተነሳ)።

ጫኝ ስ ሸቀጥን ከቦታ ቦታ በኢጋሰስ ወይም በአህያ የሚያጓጓዝ ሰው።

ጫን አለ ግ 1. ተጫነ፣ አጠበቀ። 2. በደለ። 3. ወቅት አደረገ።

ተጫነ ግ 1. እቃው፣ ሸቀጡ... በመኪና፣ በእንስሳ ጀርባ፣ በመርከብ... ላይ ተደረገ፣ ለመጓጓዝ ተዘጋጀ ወይም ጉዞ ጀመረ። 2. ሃሳት ነሳ። 3. አግባቡን ደፈጠጠ፣ ገፋ። 4. ተፅእኖ

ወይም ገፊት አደረገ።

ተጫጫን ገ ቀፈፈ፣ ከበደ፣ ሰውነት ድክም አለ።

ጫንቃ ስ 1. በትከሻና በትከሻ፣ በእንገትና በጅርባ መካከል ያለው የሰውነት ክፍል፣ ደንደስ።

2. ትከን።

በ ጫንቃ በ ድጋፍ፣ እርዳታ። በሰው ጫንቃ ይኖራል።

ጫኖ ስ ከደረቱ በላይ ጥቁር ሆኖ ከጆሮዎቹ አካባቢ ግራጫ መልክ ያለው፣ በሃይቆችና በትናንሽ ወንዞች አካባቢ የሚገኝ፣ በመጠን ከዳክሞ የሚበልጥ የአሞራ አይነት።

ጫኝ “ጫኝ” ስር ተመ.

ጫካ ስ በብዛት ችፍን ብሎ የበቀለ ልዩ ልዩ ዛፍ፣ ቁጥጃጦ የሚገኝበት ቦታ፣ ደን።

ጫወታ “*ጨወተ” ስር “ጨዋታ” ን ተመ.

ጫጉላ [ቤት] ስ ሙሽራና ሙሽሪት ለተወሰነ ጊዜ የሚሞሽሩበት ቤት።

ጫጨ(ጫጫ) ን ከሰሰ፣ ከሳ፣ ቀጠነ፣ ሰሰለ።

ጫጨት ስ 1. ከእንቁላል የወጣ ወይም የተፈለፈለና ገና ያልገየ የዶሮ፣ የወፍ፣ የአሞራ ልጅ። ት 2. ትንሽ (ልጅ)።

*ጫጫ

ጫጫታ ስ ከፍተኛ ድምፅ የሚሰማበት የብዙ ሰው ንግግር፣ ሁካታ።

ተንጫጫ ን 1. ብዙ ሰው ተሰብስቦ ከፍ ባለ ድምፅ እርስ በርሱ ተነጋገረ፣ አወራ። 2. በብዛት ሆኖ የጨሀት ድምፅ አሰማ (ሰው+ወፍ+...)። 3. አለቀሰ (ብዙ ሰው አንድ ላይ)።

አንጫጫ ን እንዲንጫጫ አደረገ፣ አሰራህ (ልጆችን፣ ...)።

ጫጫ “ጫጨ”ን ተመ

ጫጫረ “ጫረ” ስር ተመ.

ጫጫታ “*ጫጫ” ስር ተመ.

ጫፍ ስ 1. የአንድ ነገር የላይኛው ወይም የታችኛው የመጨረሻው ክፍል። 2. መሃል ያልሆነ፣ ጸር ወይም ጠርዝ። 3. መጨረሻ። ገዳዩን ከጫፍ አድርጎታል። 4. ከዋናው ጉዳይ ወይም አካል ጥቂት ብቻ፣ ትንሽ ነገር፣ ዋናውን ያልሆነ፣ ዝርዝርን ያልያዘ። ጫፍ ይዘህ ብዙ አታውራ።

ጫፌን ንካኝ እስቲ አጠገቢ ደርሶህ ትንሽ ምታኝ የማለትና የማስፈራራት አነጋገር።

ጫፍ ጫፉን በዝርዝር ላይሆን አንጻንዱን።

የዚህን ወራ ጫፍ ጫፉን ስምጅዋሉ።

ጨ የ “ጨ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ጭ የ “ጨ” ፊደል ላድስ ዘር።

ጭለማ “ጨለመ” ስር “ጨለማ” ን ተመ.

ጭሉፋት “ጨለፈ” ስር ተመ.

ጭላሃ ስ ትንሽ እንጎኝ።

ጭላት ስ ጭፈት።

ጭላዳ ስ ተራራማና ድንጋጭን በሆኑ በእትዮጵያ ደጋማ ቦታዎች የሚገኝ፣ በጠጉሩ ርዝመትና ለሰላሳነት እንዲሁም በቀለሙ ቡናማነት ከሌ ሎቹ የዝንጀሮ ዝርያዎች በቀላሉ የሚለይ፣ ከመቀመጫው በተጨማሪ በደረቱና በእንገቱ ላይ መላጣ ያለው የዝንጀሮ አይነት (ለእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ጭላጭ “ጨለጠ” ስር ተመ.

ጭል

ጭላንጭል ስ 1. የግድግዳ፣ የመስኮት፣ የጣራ+... ቀዳዳ (ብርሃን ዘልቆ የሚገባበት)። 2. መጠነኛ እይታ (የነገር፣ የተስፋ)። የተስፋ ጭላንጭል።

ጭልታ ስ የነገር፣ የሃሳብ ጭላንጭል።

ጭል ጭል አለ ን 1. በትንሽ በትንሹ ታየ(መብራት)። ኩራዲ ጭል ጭል ትላለች። 2. በጥቂት በጥቂቱ ወረደ፣ ፈሰሰ(ውሃ)።

ጭልል

ጭልል አለ (ጭል አለ) ን አንዳች አልባ ሆነ፣ ጭ አለ።

ጭል [A] ያለ ሜዳ ለጥ ያለ ሜዳ።

ጭልቃ “*ጨለቀ” ስር ተመ.

ጭልታ “ጭል” ስር ተመ.

ጭልጌ(ጭልጊ) ስ ከወይፊን ቆዳ የሚዘጋጅ ስለቻ።

ጭልፊት ስ 1. በከረምት የማትታይ (ጨት፣ ስጋ፣... የምትነጥቅ) የአሞራ አይነት (በእሉን አሞራ ስር ተመ.)። 2.(ዘይ.) ነጣቂ ሌባ፣ ሞጥላፋ።

ጭልፋ “ጨለፋ” ስር ተመ.

ጭመረ “ጨመረ” ስር ተመ.

ጭማቂ “ጨመቀ” ስር ተመ.

ጭም አለ ን ፀጥ፣ ጫ አለ።

ጭምር “ጨመረ” ስር ተመ.

ጭምብል ስ ከሹራብ ወይም ከጨት ወይም ከእንጨት... በተለያየ ትርፅ የሚሰራና አንድ ሰው ማንነቱ በተመልካች ተለይቶ እንዳይታወቅ ፊቱን የሚደብትበት ወይም የሚከልልበት የፊት ገፅታ ሽፋን ወይም መሽፈኛ።

ጭምት “ጨመተ” ስር ተመ.

ጭምጭማት “ጨመጨመ” ስር ተመ.

ጭምጭምታ ስ በይፋ ያልወጣ ወይም

ያልተረጋገጠ ወረ።

ጭረት፡፡“ጫረ” ስር ተመ.

ጭሩ ስ ላባዎቹ ተቁር ሆነው ሊላው አካሉ አሸዋማ መልክ ያለው ድንቢጥን የሚያክል የወፍ ዘር (ሰሉሉን ወፍ ስር ተመ.)።

ጭሪ ስ የከብቶችን ቆዳ በምንቃጅ እየወጋች የምታቆልፍ ደም የምትመጥ አፈቀይ የወፍ ላይነት፤ አረጭ (ሰሉሉን ወፍ ስር ተመ.)።

ጭራ ስ 1.
ድራት። 2.
የአንድ ነገር
የሂለኛ አካል
ክፍል። 3.
ከፈረሰ ወይም
ከበረ ድራት
ወ ይ ም
ከቃሜ፡...

ጭራ 3ኛ ፍቺ

የ ሚ ስ ራ
የዝንብ መከላከያ።
4. ተከታይ፤ ከሂላ ከሂላ ሱክ ሱክ የሚል። 5.
በአስተሳሰብ፤ በወድድር፡... ወደሂላ የተረ። 6.
የአንድ ነገር ፍንጭ፤ ምልክት።

ጭራ ቆናኝ የዝንብ መከላከያ ጭራ
እየነገነና እያሰጠ የሚሰራ ባለሙያ።

ጭራ አወጣ/ አበቀለ በጣም ተናደደ።

ጭራው አይያዝም አንድ ቦታ ላይ
አይቀመጥም፤ ሲፈለግ አይገኝም (ሰው)።

ጭራውን ቆላ 1. ጭራውን አወዛወዘ፤ ነሳሳ
(ፈረሰ፤ ወሻ፡...)። 2. ተፍነከነከ፤ በጣም
ተደሰተ። 3. ተለግመ።

ጭራውን ይዞ ተከራከረ የገዛውን ከብት
ለእኔ ነው ባይ ሳይለት ወይም ሳይለጥ በእጁ
እንዳደረገ ተከራከረ።

ጭራው ራሱ በጣም ብልጥ የሆነ፤
ቀልጣፋ።

ጭራር ስ 1. ለማገደ የሚያገለግል የደረቀ
ቀሜጭን እንወት ወይም የዛፍ ቅርንጫፍ። ት 2.
ቀጭን (እግር)።

ጭራሽ “ጫረሰ” ስር ተመ.

ጭራቅ ስ 1. አራት አይኖ ነው ተብሎ
የሚታሰብና ሰው ይበላል የሚባል የሰው ድብ።
ት 2. አረመኔ፤ ወሳኝ፤ ርህራሃ የሌለው።

ጭራንፎ ስ የዛፍ ቅርንጫፍ፤ ዛፍ ላይ እንዳለ
የደረቀ ጭራር።

ጭራ ስ ረዥም ጦር።

ጭር

ጭር አለ ገ 1. ፀጥ፤ ረጭ አለ፤ ድምፅ
ጠፋ። 2. በአካባቢው የሚንቀሳቀስ ሰው ጠፋ፤
ባዶ ሆነ። 3. ሰውነቱ በድንጋጤ፤ በሀመም፤...
የተነሳ ከላ፤ ከሰበ። 4. የመጥሪያ ደወል
የሚያሰማውን ላይነት ድምፅ አሰማ።

ጭር አለች እንቁላል መጣል ተወች (ዶር)።

ጭርቂያም “ጫረቀ” ስር ተመ.

ጭርት ስ በሰው አካል ላይ (ብዙውን ጊዜ
አንገትና ፊት ላይ) የሚታይና እያሳከከ ሰፋት
የሚመጥር የቆዳ በሽታ።

ጭርንቁቅ ስ ቡትቶ፤ የተጣጣረ አረጌ ጨርቅ።

ጭርንቁቅም ት (ሰድብ) ቡትቶ ለባሽ።

ጭቁን “ጨቆን” ስር ተመ.

ጭቁኝ ስ መድገራትን አለው የሚባልና ሽታው
የግያሰደሰት (የሚያንገሽግሽ) የቅጠል ላይነት።

ጭቃ “ጨቀቦ” ስር ተመ.

ጭቅቅት ስ የሰውነት ቆሻሻ፤ እድፍ።

ጭቅቅታም ት (ሰድብ) እድፋም፤ ቆሻሻ።

ጭቅና ስ፤ ከሽንጥ ጋር አብሮ የሚወጣና በጣም
ለስላሳ የሆነ የብልት ላይነት።

ጭቅጭቅ “ጨቀጨቀ” ስር ተመ.

ጭቅጭቅ ዝ.ክ.

ጭቆኝ “ጨቆኝ” ስር ተመ.

ጭባ ት (ሰድብ) አጭርና ቀጭን የሆነ፤ ድውይ።

ጭብጥ “ጨበጠ” ስር ተመ.

ጭብጥ ዝ.ክ.

ጭብጥ ዝ.ክ.

ጭብጠባ “ጨበጠጠ” ስር ተመ.

ጭቦ ስ ገፍ፤ በደል፤ በሽር፤ በተንኮላ፤ በሃሰት
የተፈፀመ ነገር።

ጭቦኛ ት ገፈኛ፤ በደለኛ፤ በተንኮላ፤ በሃሰት
የሚሰራ።

ጭነት “ጫነ” ስር ተመ.

ጭን ስ ከጉልበት በላይ ከብሽሽት በታች ያለ
የሰውነት ክፍል (ሰሉሉን ሰውነት ስር ተመ.)።

የጭን በቅሱ ስ ባለቤቷ ብቻ የሚቀመጥበት
በትሉ።

የጭን ገረድ ስ በጥንት ዘመን በዘመቻ ጊዜ
ከጌታዋ ጋር አብራ የምትሄድና የምትተኛ ሴት።

የጭን ፈረሰ ስ ባለቤቱ ብቻ የሚቀመጠው
ወይም የሚጋልበው ፈረሰ።

ጭንቀታም “ጨነቀ” ስር ተመ.

ጭንቀት ዝ.ክ.

ጭንቁላ ስ ግሰር።

ጭንቁር¹ ስ በፊት ላይ (ብዙውን ጊዜም
አፍንጫ ላይ) የሚወጣና አፍንጫን የሚያበላሽ
ቀሰል፤ ሻሆኝ፤ ቁንጭር።

ጭንቁር² “ጨንቆረ” ስር ተመ.

ጥንቁቅ ዘ.ክ.

ጥንት “ወነቱ” ስር ተመ.

ጥንትላት ስ 1 የራሱ ትል። 2 እውቀት፣ ግስተዋል፣ የግመዝን ችሎታ።

ጥንትላቱ ሳሽጃል እውቀቱ ወይም የግመዝን፣ የግስተዋል ችሎታው ቀድሞ ከነበረበት ደረጃ ተንሷል።

ጥንትላት የለውም አያመዛዝንም።

ጥንትላተ ቢስ (ስድብ) ግመዝን የግይቻል።

ጥንትላታም ት (ስድብ) ትልት ጥንትላት ያለው።

ጥንትሉ ዘ.ክ.

ጥንብሰብስ “ወነበስ” ስር ተመ

ጥንጋፍ “ወነገፈ” ስር ተመ.

ጥንጡ ት ዘሩ ከሌላ ጋር ያልተደባለቀ ወይም ያልተዋሃደ። ጥንጡ ላግራ።

ጥንጫ ስ 1. ድንጋያማ ወይም አለታማ መሬት። 2. በተላላ የግይገሰስ (የግይደፈር) የልጃገረድ ድንገል።

ጥካኔ “ወከነ” ስር ተመ.

ጥኮ ስ ከበዕ ዱቄት በቅቤ ታሸቶ የሚዘጋጅ ዎንብ።

ጥው

ጥው አለ ግ 1. በጆሮ ውስጥ የውሀት ድምፅ ተሰማ። 2. ከሳ፣ ገረግ (የሰው ፊት)።

ጥው ያለ ሜዳ አቀበትና ቁልቁለት የሌለው ለጥ ያለ ሚዳ።

ጥው ያለ በረሃ ምንም ሰው የሌለበትና ድምፅ የማይሰማበት በረሃ።

ጥው ጥው አለ ሙሀ፣ የሚወት አይነት ድምፅ አሰማ።

ጥውውት “ወወተ” ስር ተመ.

ጥዳ ስ ለአምልኮ ባእድ የሚደረግ እርድ።

ጥዳ አለ ግ 1. ለአምልኮ ባእድ መስዋእት አቀረበ ወይም ደም አፈሰሰ። 2. ገደለ። ተጠንቀቅ ጥዳ እንዳልላሁ።

ጥድ ስ የጤፍ ገለባ።

ጥገራም “ወጎረ” ስር ተመ.

ጥገራታ “ወገራታ” ን ተመ.

ጥገር “ወጎረ” ስር ተመ.

ጥገኝ ስ ጥገር።

ጥገግ “ወገግ” ስር ተመ.

ጥጎት ስ በገጠር አካባቢ በጭቃ ወይም በግንብ

ቤት ገድገዳ ላይ የሚሰራ የኩራዝና የአንጻንድ እቃ ግስተመጫ ቦታ።

ጥጎነት ስ ፍሬው ልብስ ላይ የሚከሰትና የሚግበት የእፅዋት አይነት።

ጥጎነት ፊት የማይጠገው፣ ፊቱ የማይፈታ።

ጥጫን ስ ተሟጥ።

ጥጥ

ጥጥ አለ ግ 1. ፀጥ፣ ረፍቱ፣ ዝም አለ፤ ሳይናገር ቀረ። 2. በድንገት ጥተ።

ጥጥ እንዳትል ድምፅ እንዳታሰግ ወይም እንዳትናገር።

ጥጥ ምጥጥ የለም ድምፅ ግሰግት ወይም መተንፈስ የለም።

ጥፈራ “ወፈረ” ስር ተመ.

ጥፋር ስ 1. የትንድብ ፀጉር። 2. የዘንባባ፣ የቴምር ወይም የሰሊን ቅጠል።

ጥፋር “ወፈረ” ስር ተመ.

ጥፍልት “ወፈለቀ” ስር ተመ.

ጥፍን “ወፈነ” ስር ተመ.

ጥፍንፍን ዘ.ክ.

ጥፍግግ “ወፈገገ” ስር ተመ.

ጥፍግፈ “ወፈጠፈ” ስር ተመ.

ጥፍጫፊ ዘ.ክ.

ጮ የ”ወ” ፈደል ሳብእ ዘር።

ጮህ ግ 1. ከፍ ያለ ድምፅ አሰማ ወይም ሰጠ።

2. ኡኡ፣ እራ፣... አለ፣ የድረሱልኝ ጥሬ አሰማ።

3. ድምፅ አሰማ(ዶሮ፣ ውሽ፣ ጅብ፣...)። 4. አቤት አለ፣ አቤቱታ አቀረበ(ለዳኛ፣ ለሹም)። 5.

ድምፅ አውጥቶ አለቀሰ። 6. ተቆጣ።

ጮሀበት ተቆጣው።

ጫሂ ት 1. ድምፁን ከፍ አድርጎ የሚናገር፣ ለፍላፊ። 2. (የጥንት አነጋገር) አቤቱታ አቅራቢ።

ውሀት ስ 1. ከሰው፣ ከእንሰሳ ወይም ከሌላ ነገር የሚወጣ ከፍተኛ ድምፅ። 2. ሚጫታ፣ ሁካታ። 3. እራታ፣ ኡኡታ።

ውሀቱን ቀመኝ አቤቱታ ማቅረብ ወይም ብሎትን ማሰማት፣ መክሰስ። የሚገባው ተበዳዩ አያለ፣ በዶል እድራጊው (ፈፃሚው) በዶል እንደደረሰበት ዘፍ ተናገረ፣ በተበዳዩ ወንጌ ላይ እርሮ አሰማ ለግለት የሚነገር አባባል።

ጮክ አለ ግ ድምፁን ከፍ አድርጎ ተናገረ።

ተጮህ ግ ኡኡ፣ እራ፣... ተባለ፣ ተለቀሰ፣ ኡኡታ ተሰማ (በሃዘን፣ በድንጋጤ፣ እርዳታን በመሻት)።

ተጠቃሚ ግ 1. ሳይደማመጥ ሁሉም በየፊናው ተናገረ፣ ተንጫጫ። 2. ተላቀሰ።

አጮሀ ግ 1. ከፍ ያለ ድምፅ እንዲያሰማ
አደረገ። 2. መታ። በጥፊ አጮሀው።

አጫጭሀ ግ ሽብር በመፍጠር እንዲጮሀ
አደረገ፤ አንጫጫ።

አስጮሀ ግ እንዲጮሀ ወይም ጨህት
እንዲያሰማ አደረገ።

*ጮለ

አጮለ ግ በጥፊ መታ፤ አጠናገረ።

ጮሌ ት ብልጥ።

ጮመ ግ በጣም ሰባ።

ጮማ ስ በጣም ስብ ወይም ነጭ የሆነ የከብት
ስጋ።

ጮረረ ግ ወረደ፤ ተንቆረቆረ፤ ፈሰሰ (ፈሳሽ)።

መንጮረር ስ ጣሪያ ባይ የሚሰራ የዝናብ
ውሃ መውረጃ አሸንፏ።

ጮራ “ጮረረ”² ስር ተመ.

ጮርቃ “ጨረቋ” ስር ተመ.

ጮቄ ስ በጣም ደጋ የሆነና ጨቀጠ ያለበት
በታ።

ጮቅ¹ ስ የክረምት ጭቃ።

ጮቅ² ስ በእግር ጣቶች መሃል የሚወጣ ቁስል
ወይም ስንጥቃት።

ጮቤ ስ ሁለት እግርን በአንድነት እያነሱ የራሱን
ቂጥ በመምታት የሚደረግ ዝላይ።

ጮቤ መታ/ ረገጠ በጣም ተደሰተ።

ጮካ ት ጮሊ፤ ብልጥ።

ጮጮ¹ ስ ከእንደዶ፤ ከእክርማ ወይም ከጣራምጣ
ተሰፍቶ ለውተት ማለቢያነት የሚያገለግል የቤት
እቃ (ስእሉን የሰፈት እቃ ስር ተመ.)።

ጮጮ² “ጨጮ”ን ተመ.

ጭ የ “ጨ” ፊደል ፍንፅት ዘር።

ጭሂ “ጮሀ” ስር ተመ.

አ ከ"፱" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ገእዙ ሆኗ)።

አ የ"አ" ፊደል ካለብ ዘር።

አ የ"አ" ፊደል ሳለበ ዘር።

አ የ"አ" ፊደል ራብእ ዘር።

አገገጫን (አገገጫ፣ አገገጫት) ስ በዘመን የሃንስ፣ ማቴዎስና ማርቆስ አምስት አምስት

ቀናት በዘመን ሉቃስ ግን ስድስት ቀናት ያሉትና ከነሃሴ ቀጥሎ የሚመጣ የአመቱ አስራ ስስተኛ ወር።

አዳሰ (ብ.ቱ. አዳሳት) ስ (እ.አ.ተ.ቤ.) ማእረጉ ከአዲስቆዳስ በላይ ከሊቀአዳሰ በታች የሆነ መንፈሳዊ አባት።

አድሰኛ ስ የአድሰኛ ማእረግ ወይም ስልጣን።

አዳዳሰ ግ የአድሰኛ ማእረግ ወይም ስልጣን ሰጠ።

አ የ"አ" ፊደል ሃምስ ዘር።

አ የ"አ" ፊደል ሳድስ ዘር።

አ የ"አ" ፊደል ሳብእ ዘር።

ፀ ከ"አ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆሃ) ።

ፀሃይ ስ 1. መሬትና ሌሎች ፕላኔቶች ዙሪያዋን የሚዞርዋት፣ ብርሃንና ሙቀት የምትሰጥ ክኩብ፣ ጀምብር። 2. ከፀሃይ የሚገኝ ሙቀት።

ፀሃይ መታው/ሰካው 1. (ለሰው) የፀሃይ ሙቀት ጎዳው፣ አደከመው። 2. ፀሃይ አደረቀው፣ ሞቀው።

ፀሃይ ወጣ 1. የፀሃይ ብርሃን ታየ፣ ነጋ፣ ቀን ሆነ። 2. (ዘይ.) ችግር፣ ሃዘን፣... ተወገደ፣ ደሰታ ሆነ።

ፀሃይ ገባች /ጠለቀች ጨመ። መሸ።

የፀሃይ ቆብ ስ ለፀሃይና ለብርድ መከላከያ ሲባል የሚደረግ ቆብ።

የፀሃይ ግርዶሽ ስ የፀሃይ ብርሃን በከፊል ወይም በሙሉ በጨርቃ መከለል ወይም መጋረድ።

ፀሃፊ "ዓፈ" ስር ተመ.

ፀለየ ግ አምላክን ለመነ። ተማፀነ። ወይም አመሰገነ።

ፀሎት ስ ለአምላክ የሚቀርብ ልመና፣ምስጋና።

ፀሎት አደረሰ ፀሎት ፀለየ፣ ደገመ።

ፀሎተ ሃሙስ ስ ከፋሊካ እሁድ በፊት የሚገኘው ሃሙስ የሚጠራበት ስም።

ፀሎተ ማእድ ስ ከማእድ በፊትና በኋላ የሚፀለይ ፀሎት።

ፀሎተ በረድ ስ በረዶ እንዳይጥልና በሰብል ላይ ጉዳት እንዳያደርስ የሚፀለይ ፀሎት።

ፀሎተኛ ት ለፈጣሪው ዘወትር ፀሎት የሚያቀርብ፣ ሃይማኖተኛ።

***ፀረረ**

ፀር(ጠር) ስ ጠላት ወይም ተስማሚ ያልሆነ ወይም ተቃራኒ ነገር።

ፀረ — የ — ጠላት ወይም **ፀር ለማለት** የሚያገለግል ከፊል ቃል። **ፀረ ጃምክራሲ /ፀረ አይሮፕላን** ።

ተፃረረ ግ ተቃወመ፣ተቃረነ፣ ተጣላ።

ተፃራሪ ት ተቃዋሚ፣ ተቃራኒ፣ ባላገጣ።

ፀበል(ጠበል) ስ 1. ህመምተኞች ፈውስ ለማግኘት የሚጠቡት ወይም የሚጠመቁበት የተፀለየበት ውሃ። 2. በተፈጥሮ ፈዋሽነት ያለውና ብዙውን ጊዜ በታቦት ስም የሚጠራ የምንጭ ውሃ። 3. ለክርስትና፣ ለክርስቲያን፣ ለጥቅር፣ ለጥቅር የተዘጋጀ ድግስ (ምግብ፣ መጠጥ)።

ፀበል ቅመስ (ለክርስትና፣ ለክርስቲያን... የተዘጋጀውን) መጥተህ ተጋበዝ።

ፀበል ፀዲት (ጠበል ጠዲት) ስ ለክርስትና፣ ለክርስቲያን... የተዘጋጀ ድግስ (ምጥብና መጠጥ)።

ፀበለተኛ (ጠበለተኛ) ስ በህመም ምክንያት ፀበል በመጠጣትና በመጠመቅ ላይ ያለ ሰው።

***ፀበረቀ**

ነፀብራት ስ 1. ብልጭታ። 2. አንድን ሁኔታ፣ አስተሳሰብ የሚያመለክት ድርጊት ወይም ሃሳብ።

ተንፀባረቀ ግ 1. ብርሃን እንደመስታወትና ውሃ ባሉ አካላት ላይ ካረፈ በኋላ ተቀልብሶ በሌላ አካል ላይ ብልጭታ አሳየ። 2. ተብለጨለመ። 3. የራስ የሆነ ወይም ከሌላ ሰው የተወሰደ አንድ አይነት አስተሳሰብ በንግግር ወይም በድርጊት ላይ ታየ፣ ተከሰተ፣ ተገለጠ።

አንፀባረቀ ግ 1. አብረቀረቀ፣አብለጨለመ። 2. አማረ፣ ተዋሰነ። 3. የራስ ወይም የሌላ ሰው የሆነን አንድ አስተሳሰብ በንግግር ወይም በድርጊት አሳየ፣ አስተጋብ። ግልፅ አደረገ።

አንፀባራቂ ት 1. የሚያብለጨልጭ። 2. የሚያምር፣ ውብ።

ፀነሰ ግ ወጠነ።

ፀነሰች ግ በማህፀኗ ሽል ያዘች፣ አረገዘች።

ፅንሰ ስ 1.ሽል። 2. ውጥን።

ፅንሱ ወረደ ጨነገ።

ፅንሰ ሃሳብ ስ ለሌላን ያገር በአእምሮ ውስጥ የተቀረፀ ግንዛቤ።

ተፅነሰ ግ 1. ተረገዘ።2.ተወጠነ።

ፀና ግ 1. ረጋ፣ ቆመ። 2. ፀደቀ(ፍርድ፣ ውሳኔ)።

ፅናት(ጥናት) ስ ያለማወሳወል፣ በአንድ አጽም ላይ መርኳት።

ፀናፅል ስ መዘምራት (ክህናት) ማህሌት በሚቆሙበት ጊዜ በቀኝ እጃቸው ይዘው ወደላይና ወደታች በማንቀሳቀስ የሚያቅጠሉበት የቤተክርስቲያን የከማራ መሳሪያ (በእሱን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ)።

ፀአዳ ስ 1. ንፁህ፣ የፀዳ። 2. ነጭ።

***ፀየፈ**

ፀየፍ (ጠየፍ) ት 1. ነውር፣ የሚያስጠላ፣ የሚያስቀይም። 2.ሰው ፊት ወይም በአደባባይ መነገር የማይገባው (ነገር)።

ፅየፍ(ጥየፍ) ት ተጠየፈ፣ እጅግ ጥንቁቅ (የማይፈልገውን ነገር ወይም ምግብ ባለመንኮት ወይም ባለመጠቀም)።

ተፀየፈ(ተጠየፈ) ግ ናቀ፣ ጠላ።

ተፀያፈ ፅንተን፣ ጥላቻን የሚያሳይ።
 አስፀያፈ ግ አስጠላ፣ አስከፋ፣ አስተረ።
 አስፀያፈ ፅ 1. የሚያስጠላ፣ የሚያስተይም።
 2. መጥፎ፣ ነውር፣ አሳፋሪ የሆነ።

ፀደቀ¹ ግ 1. መንግስተ ሰማያት ወይም ገነት ገዢ። 2 ተመቸው፣ የሚሰማማውን አገኘ።
ፀደቀበት የሚፈልገውን በመስጠት ወይም በማድረግ ችግሩን እቃለለለት።

ፀዲቅ (ዓዲቅ፣ጣዲቅ) ስ በመላእክት፣ በጥድቃን፣... ስም ወይም ግሽን ለመዘከር የሚጋገር ዳቦ።

ዓድቅ (ብ. ቀ. ዓድቃን) ፅ 1. ለነፍሱ ያደረ ሃይማኖተኛ ሰው። 2. መልካም፣ ደግ ሰው። 3. በመንፈሳዊ ተግባሩ ከትዳሱነት ደረጃ ያደረሰ መሆኑ ታምናበት በሰው ቤተክርስቲያን የተሰራለትና ፅላት የተቀረፀለት፣ የበቃ ሰው።

ዕድቅ ስ 1. መልካም ስራ ለሰራና የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ለፈፀመ ከእግዚአብሔር የሚሰጥ ሰማያዊ ዋጋ። 2. መልካም፣ በገ ሰራ።

ፀደቀ² 1. የተተከለ ችግኝ ለመደ፣ ለመለመ፣ ስር ሰደደ። 2. ጠና፣ ተቀባይነት አገኘ፣ ይሁን ተባለ (ሃሳብ፣ውሳኔ፣ ...)።

ፀደደ ስ ከመጋቢት 26 እስከ ሰኔ 25 ያለው ጊዜ የበልግ ወቅት፣ የዘር ወራት።

ፀዲቅ "ፀደቀ" ስር ተመ.

ፀዳ (ጠዳ) ግ ነገ፣ ጠራ፣ ገፅህ ሆነ።/ፊቱ ፀዳ መሰሪያ ቤቱ ከፈለገ ፀዳ።

ፅዱ ፅ ገፅህ፣ ያማረ፣ የፀዳ።

ፅዳት ስ ገፅህና።

የፅዳት ሰራተኛ ስ ቤትን ወይም ቢርን፣... በማፅዳት የሚተዳደር ሰው።

ተፀዳዳ ግ ሽንትን ወይም አይነ ምድርን ከሰውነቱ ውስጥ አስወገደ ወይም አስወጣ።

መፀዳጃ [ቤት] ስ ሽንት ቤት።

አፀዳ ግ 1. አጠቦ፣ ገፅህ አደረገ። 2. ወለወለ፣ ጠረ። 3. አጠራ፣ ገፅህ አደረገ (ከሊባ፣ ከወንበደ፣...)።

አፀዳሽ ፅ ደስተኛ ያልሆነ፣ ብዙ ጊዜ ፊቱ ላይ ደስታ የማይታይበት።

ፀዳል ስ ብርሃን ወይም የብርሃን ፍንጣቂ።

ፀጉር (ጠጉር) ስ 1. በእንስሳት አካል ላይ የሚበቅል ጭገር። 2. በሰው ገሳ በተለይም በጭንቅላት ላይ ብዛት ያለው ሆኖ የሚበቅል ጭገር። 3. እንደ ሹራብ ባሉ ልብሶች ላይ የሚጥኝ እንደፀጉር ያለ የሚነጭ ጭገር።

ጉሩ ሽሽ ፀጉሩ መመለጥ ጀመረ።

ፀጉር ስንጠቃ በአንድ ጉዳይ ላይ

ከሚያስፈልገው በላይ ጥቃትን የሆኑ ነጥቦችን ግንባት።

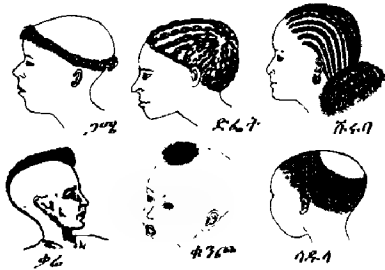
ፀጉረ ሉጫ ለሰላላ ፀጉር ያለው ሰው።

ፀጉረ ልውጥ ለአካባቢው እንግዳ የሆነ አዲስ ሰው።

ፀጉር ቆራጭ /አስተካካይ ስ የወንዶችን ፀጉር የሚቆርጥ፣ የሚያስተካክልና የሚያሳምር ባለሙያ።

ፀጉር ሰራ ስ የሴቶችን ፀጉር በመቆረጥ፣ በመተኮስ፣በመጎንጎን፣ ... የሚያሳምር ባለሙያ።

[የ] ፀጉር አሰራር ስ የተለያዩ አይነቶች የፀጉር አገናንን፣ አለጫወት፣... መንገዶች (በዙውን ጊዜ የሴቶች) ።

[የ] ፀጉር አሰራር

ፀጋ ስ አምላካዊ ስጦታ፣ ሃሳብ፣ ረድኦት።

ፀጥ

ፀጥታ ስ 1. ዝምታ ወይም የድምፅ አለመኖር። 2. እርጋታ፣ ሰላም።

ፀጥታ ነሳ ሰላም ነሳ፣ አወክ፣ ረበሽ።

ፀጥታ አስከባሪ ስ ሁከትን ወይም ረብሻን የሚቆጣጠርና የሚከላከል ሰላም አስጠባቂ ወታደራዊ ሃይል።

የፀጥታ ምክር ቤት ስ አምስት ቋሚ የሆኑና በየጊዜው የሚቀየሩ አስር አባል ሃገሮች ያሉት፣ የአለምን ሰላም ለመጠበቅ በተባበሩት መንግስታት ስር የተቋቋመ ድርጅት።

ፀጥተኛ ፅ 1. ዝምተኛ፣ ጨዋ። 2. ጫካታ ወይም ሁካታ የሌለበት ሰላማዊ (ቦታ)።

ፀጥ አለ ግ 1. ዝም ወይም ጭጭ አለ። 2. ሰላም ሰፈነ። ላገሩ ፀጥ ብሏል። 3. (ዘይ.) አረፈ፣ ሞተ።

ፀጥ አሰኘ ግ ዝም ወይም ጭጭ እንዲል አደረገ።

ፀጥ አደረገ ግ 1. ዝ.ክ. ። 2. ገደለ።

ፀፀተ ግ በላደረገው ወይም ባልሰራው አሰኘ፣ቆደ።

ፀፀት ስ ባላደረገው፡ ባልሰራው፡ ባልተናገረው፡... የሚያሰኝ የሃዘን ወይም የቁጭት ስሜት።

ተፀፀተ ግ ባላደረገው፡ ባልሰራው፡... አለ፡ ተቆጠ፡ ባደረገው፡ በሰራው፡... አዘነ፡ ቅር ተሰኘ።

ፀ የ“ፀ” ፊደል ካለብ ዘር።

፯ የ“ፀ” ፊደል ሳልሰ ዘር።

፯ም (ጢም) ስ በአገጥ፡ በጉንጭና በከንፈር አካባቢ የሚበቅል ፀጉር።

፯ም አወጣ ፯ም አበቀለ።

፯ም መላጫ ስ ምላጭን በውስጡ መያዝ የሚችልና ለመላጫነት የሚያገለግል ባለእጅታ መሳሪያ።

፯ የ“ፀ” ፊደል ራብእ ዘር።

፯ሀል ስ የትዳስ ቁርባን መያዣና ማቅረቢያ ዝርግ ሳህን።

፯እረሞት “ጣእረ ሞት”ን ተመ.

፯እር “ጣእር” ን ተመ.

፯ዲቅ “ፀደቀ” ስር ተመ.

፯ድቅ ዝ.ክ.

፯ፈ ግ 1. በወረቀት፡ በብራና፡... ላይ ቀለም ባለው ነገር (ብእር፡ እስከራብቶ፡...) የፊደላትን ቅርፅ አስቀመጠ፡ ከተበ። 2. ፅሁፍ ወይም ድርሰት አዘጋጀ፡ ደረሰ። 3. በፅሁፍ ገለፅ ወይም አሳመቀ። 4. ደብዳቤ ሳከ። 5. ቀለም በማውረድ በወረቀት ወይም በብራና ላይ ምልክት ማድረግ ቻለ (ብእር፡ እስከራብቶ)። እስከራብቶው መጥፍ ጀመረ።

መጣጥፍ ስ በአንድ ርእሰ ላይ የተጻፈን ማብራሪያ፡ ገለፃ፡ ምርምር፡... የያዘ አጭር ፅሁፍ።

መፅሃፍ (ብ.ቋ. መፃህፍት) ስ በእጅ ወይም በታይፕ ወይም በህትመት መሳሪያ የተጻፈ፡ ብዙ ገጾች ያሉትና በጥራዝ መልክ የተዘጋጀ ፅሁፍ።

መፅሃፍ ገላጭ ኮከብ ቆጣሪ፡ ጠንቋይ።

መፅሃፍ ቅዱስ ስ ብሉይና ሃዲስ ኪዳንን አጣምሮ የያዘ መፅሃፍ።

ፀሃፌ ስ 1. በፅሁፍ ስራ ላይ የተሰማራ ሰራተኛ። 2. ለአንድ ባለስልጣን ደብዳቤዎችን የማርቀቅና በታይፕ የመጻፍ፡ መሣግብትን የመያዝ፡ መልእክቶችን የመቀበል፡... ስራ የሚያከናውን ሰራተኛ። 3. ፅሁፍ አዘጋጀ ወይም ደረሰ።

ፀሃፌ ትእዛዝ ስ ከንጉስ የሚሰጡ ትእዛዞችን የሚፅፍና የሚልክ እንዲሁም ከውጭ የሚመጡ ደብዳቤዎችን እየተቀበለ ለንጉስ የሚያቀርብ የሚገባትና ማእረግ የነበረው ባለስልጣን።

ፅሁፍ ስ 1. በወረቀት፡ በብራና፡... ላይ የተጻፈ

ወይም የሰፈረ ነገር። 2. በአንድ ርእሰ ጉዳይ ላይ የተጠናቀረ ዘገባ። 3. የአፃፃፍ ወይም የፊደል አጣጣል ሁኔታ።

የፅሁፍ ፈተና ስ ለቀረበ ጥያቄ መልሱ በፅሁፍ ብቻ የሚቀርብበት ወይም የሚሰጥበት የፈተና አይነት።

ፅህፈት ስ 1. በተለም፡ በብእር፡... አማካኝነት ወረቀት፡ ብራና፡... ላይ የሰፈረ ነገር። 2. አፃፃፍ፡ የፊደል አጣጣል። 3. ለተለያዩ ነገር መድሃኒት ወይም መፍትሄ ይሆናል እየተባለ በተለያዩ ቀለም በወረቀት፡ በብራና፡... ላይ ተፅፎና ተጠቅልሎ በሰውነት ላይ የሚታሰር ክታብ።

የፅህፈት መሳሪያ ስ እንደ እርሳስ፡ እስከራብቶ፡ ወረቀት፡ ማስመሪያ፡... የመሳሰሉና ለፅሁፍ ስራ የሚያገለግሉ እቃዎች።

የፅህፈት ስራ ስ ከፅሁፍ ስራ ጋር የተያያዘ ስራ።

የፅህፈት ጠረጴዛ ስ የፅህፈት ስራ የሚከናወንበት ጠረጴዛ።

ፅህፈት ቤት ስ የአንድ ድርጅት ወይም መስሪያ ቤት የአስተዳደር፡ የፅህፈት ስራ፡... የሚከናወንበት ቦታ፡ ቢሮ።

ተፃፃፊ ግ መልእክትን በፅሁፍ ተለዋወጠ።

፯ የ“ፀ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ፅ የ“ፀ” ፊደል ሳድስ ዘር።

ፅሁፍ “፯ፈ” ስር ተመ.

ፅህፈት ዝ.ክ.

ፅላት ስ ታቦት፡ በላይ ላይ ስመ እግዚአብሄር የተጻፈበት የእንጨት ሰሌዳ።

ፅላተ ሙሴ /እራት/ ኪዳን ስ በብሉይ ኪዳን እንደተጻፈው እግዚአብሄር ለሙሴ የሰጠውና አስርእቱ ትእዛዛት የተፃፉበት የድንጋይ ሰሌዳ።

ፅልመት ስ 1. ጨማ። 2. ጥቁረት።

ፅልማሞት (ጥልማሞት) ስ 1. ጥቅጥቅ ያለ ጨማ። 2. በጣም የጠቆረ፡ ጥቁር የመሰለ ነገር።

ፅልምያኮስ (ጥልም ያኮስ) ስ 1. በጣም ጥቁር የሆነ፡ ጠቋራ። ስ 2. ሰይጣን።

ፅሞና (ጥሞና) ስ እርጋታ፡ ዝግታ።

በፅሞና በእርጋታ። የተነገረውን ሁሉ በፅሞና አዳመጠ።

ፅ “ጠና” ስር ተመ.

ፅና “ፅንሃህ”ን ተመ.

ፅናት¹ “ፀና” ስር ተመ.

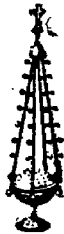
ፅናት² “ጠና” ስር ተመ.

ፅንሃህ (ፅንሃ፡ ፅና፡ ጥና) ስ ከብረት ወይም ከነሃስ የሚሰራ የቤተክርስቲያን እጣን ግጩሻ፡ ሻኩራ።

ፅንስ "ፀነስ" ስር ተመ.

ፅንፍ "ጠንፍ" ስር "ጥንፍ" ን ተመ.

ፅቀ(ጥቀ) ስ 1. ከሸክላ ወይም ከቀንድ፤... የሚሰራና ለመጠጫ የሚያገለግል እቃ። 2. በመላእክት፡ በሰማእታት፡... ስም ግህበር የሚጠጥ ምእመናን በፀበል መልክ **ፅንህ** የተዘጋጀውን ጠላ የሚሸመ-በት ትንሽ ገንቦ። 3. በመላእክት፡ በሰማእታት፡... ስም የሚጠጣ ግህበር። 4. (ዘይ.) እድል፡ እጣ፡ ፋንታ።

ፅዋውን አነሳ (በግብዣ ወቅት) መጠጥ የተቀዳበትን ብርጭቆ ወደላይ ከፍ አድርጎ በመያዝ ግብዣው ለተካሄደበት ጉዳይ ያለውን ድጋፍ፡ ደስታ፡... ገለፀ።

ፅዋው ሞላ እድሜው ደረሰ፡ የተወሰነው የገፍ ጊዜ አለቀ። **ፅዋው ሲምላ ሁሉም የሰራውን ያገኛል።**

ፅዱ "ፀዳ" ስር ተመ.

ፅዳት ዝ.ክ.

ፅድ "ጥድ" ን ተመ.

ፅድት "ፀደቀ" ስር ተመ.

ፅሬ ስ 1. የአበባ ወቅት፡ "ወርሃፀጊ" ም ይባላል። 2. (እ.አ.ተ.ቤ .) ቅድስት ድንግል ማርያም ልጇን ይዛ ወደ ግብፅ የተሰደደችበትን ጊዜ በማሰብ ከመስከረም 26 እስከ ህዳር 6 ቀን የሚደረግ የጾም፡ የፀሎትና የግህጹት ወራት።

ፅሬረዳ ስ የተለያየ ቀለምና ጥሩ መላካ ያለው የአበባ አይነት፡ ተከሎም ፅሬረዳ ይባላል።

የ ጾም ፊደል ላብእ ዘር።

የመ(ጠመ) ን 1. ሃይማኖታዊ በሆነ ምክንያት

ለተወሰነ ጊዜ ወይም ለተወሰነ ሰአት መብላትና መጠጣት ተወ፡ ከምግብ ተቆጠበ። 2. በስርአተ ሃይማኖት ምክንያት ለተወሰኑ ቀናት ስጋ፡ ቅቤ፡ ወተት፡... ከመመገብ ተቆጠበ።

የም ስ 1. ሃይማኖታዊ በሆነ ምክንያት ለተወሰነ ጊዜ ወይም ለተወሰነ ሰአት መብላትና መጠጣት ፈፅሞ ሙሉ በሙሉ መተው ወይም የተወሰኑ የምግብ አይነቶችን፡ ተግባሮችን፡ ... መተው። 2. ሥም የሚያምበት ጊዜ፡ ወቅት።

የሙን (ጠሙን) ዋለ ምግብ ሳይቀምስ ዋለ።

የም ሻረ 1. ሥም መሥሙን ትቶ ወይም ዘንግቶ ያለሰላተና ያለ ጊዜው በላ። 2. በሥም ጊዜ የፍሰስ ምግብ በላ።

የም ያዘ መሥም ጀመረ።

የሥም ምግብ ስ እንደ ስጋ፡ ቅቤ፡ ወተትና እንቁላል፤... ያሉትን የማይጨምር የምግብ አይነት።

የሥም ቆሎ ስ 1. የሁዳዴ ሥም ሲያልቅ ለነፍስ አባት የሚሰጥ እህል ወይም ዱቂት፤... 2. በሥም ጊዜ ምእመናን ለካህናት የሚሰጡት ቆሎ(በገጠር አካባቢ)። 3. ቀደም ሲል በነበረው ስርአት በሥም ጊዜ ገባር ለሹም ወይም ለባለርስት ይሰጠው የነበረ የቆሎ እህል።

የሥም ወጥ ስ 1. ስጋ ወይም ቅቤ የሌለው ወጥ። 2. (ዘይ.) ችኮ፡ ለሃ የሌለው (ሰው)።

የመ ድን ስ 1. በሁዳዴ ሥም ጊዜ በቤተክርስቲያን ውስጥ የሚዘመር ያፈጻግ ድርሰት። 2. ከላይ የተጠቀሰውን ዜማ የያዘ መፅሃፍ።

የመኖን ስ የሥምን ስርአት ተከትሎ የሚያም ሰው።

ጊሚ ዝ.ክ.

የታ ስ ወገን (የእንስት ወይም የተባለት)።

ጊ ጾም ፊደል ፍንፅ ዘር።

ጊሚ "የመ" ስር ተመ.

ፈ ከ "ፀ" ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአማርኛ ፊደል (ግእዝ ሆሃ) ።

ፈለመ ግ 1. ቀድሞ መታ ወይም ወጋ።ውሃ ለቀደመ ገዳይ ለፈለመ። 2. ተለመ፣ አንድ ፈር ቀደደ (ለእርሻ)።

ፍልሚያ ስ 1. ትግል፣ ግብግብ፣ ውጊያ። 2. ጥል፣ አምባገር።

ፍልም ስ ትልም።

ተፋለመ ግ ትግል፣ ግብግብ፣ ውጊያ ገጠመ።

ተፋሳሚ ት ባላንጣ፣ ተርካካሪ (በትግል፣ በውጊያ)።

ፈለሰ ግ 1. ተሰደደ፣ አገሩን ጥሎ ሄደ። 2. ተነቀለ፣ ተመነገለ፣ ተፈነቀለ።

መፍለሰ ት 1. ጥርስ ሽራፋ፣ ወላቃ። 2. ክራንቻ ጥርሱ ወልቆ በፊት በኩል ከታችና ከላይ ሁለት ጥርስ ያለው (በቅሎ)።

ፈላሻ ስ 1. ይኖርበት የነበረውን አገር ለቆ በመሄድ በሌላ አገር የሚኖር ህዝብ 2. ቤተ አስራኤል።

ፍልሰልሰ ት የወላለቀ፣ የፈራረሰ።

ተፋለሰ ግ 1. ተለዋወጠ፣ በተባለው ጊዜ ሳይሆን ቀረ። ለሱ በመቅረቱ ፕሮግራማችን ተፋለሰ። 2. ተበታተነ፣ ተለያየ፣ ተዘበራረቀ (አንድ ላይ የነበረ፣ በበርሕት የተቀመጠ ወይም ተመሳሳይ የነበረ ነገር)። 3. ተቧቀሰ፣ ተደባደበ።

አፈለሰ ግ 1. ነቀለ፣ አወለቀ። 2. ነቅሎ ወይም አንስቶ ወደ ሌላ ቦታ ወሰደ። 3. መታ። በኩርኩም አፈለሰው።

አፋለሰ ግ 1. በታቀደው ወይም በተወሰነው ጊዜ እንዳይሆን አደረገ። 2. አዘበራረቀ፣ በታተነ (በአንድ ላይ፣ በበርሕት የተቀመጠ) ወይም ተመሳሳይ የነበረ ነገር። 3. አጣላ፣ እንዳይሰማው አደረገ።

ፈለሰመ "ፈለሰፊ"ን ተመ.

***ፈለሰሰ**

ፈልሳሳ(ፈለሰሰ) ት በምቸት ወይም በድሉት ያለ፣ ደስተኛ።

ተንፈሳሰሰ ግ ተመቸው፣ ደላው ወይም ተንደላቀቀ።

አንፈሳሰሰ ግ እንዲመቸው ወይም እንዲደላው አደረገ፣ አንደላቀቀ።

ፈለሰፈ(ፈለሰሰ) ግ በምርምር ወይም

በጥናት አዲስ ነገር ሰራ፣ አገኘ።

ፈላሰፋ (ፈላሰማ) ስ 1. የፍልስፍና ሰው። 2. አንድን ነገር ለመጀመሪያ ጊዜ የሰራ፣ የፈጠረ፣ ያገኘ ሰው። 3. ጥበበኛ፣ አዋቂ፣ ተመራማሪ።

ፈልሳፊ ት አንድን ነገር ለመጀመሪያ ጊዜ የሰራ፣ ያገኘ፣ የፈጠረ።

ፍልስፍና ስ 1. ስለ ተወባዉ አለም እውነት፣ በተለይም የተፈጥሮን አመጣጥ፣ ምክንያትና ምንነት እንዲሁም ይህ ሁሉ ነገር የሚመራበትን ስርዓትና እውነት ለማወቅ ወይም ለማግኘት ጥናት የሚያደርግ የእውቀት ዘርፍ። 2. በተራ ቁጥር አንድ በተጠቀሰው የእውቀት ዘርፍ መሰረት በአንድ ነገር ላይ በተደረገ ጥናትና ምርምር አማካኝነት የሚገኝ ጥንባቤ፣ እምነት፣ እውቀት፣ የሰሪው አተያይ ።

ተፈለሰፈ ግ በምርምር አንድ አዲስ ነገር ተሰራ፣ ተፈጠረ።

ተፈላሰፈ ግ ተመራመረ፣ ተራቀቀ።

ተፈላሳፊ ስ ተመራማሪ።

አፈላሰፈ ግ አመራመረ።

ፈለቀ ግ 1. ከስር ወደላይ ወጣ፣ ፈለሰ፣ መነጠ (ለምሳሌ ምንጭ)። 2. ብልጭ አለ፣ በረቀ፣ አንጭረ፣ (ብርሃን)።

ፍልቅ አለበት አቀረሸው (ሀገን)።

ፍላቂ ት ሙሉ ፈላሽ ከያዘ ብርጭቶ፣ ጦርሙስ፣...ላይ በትንሹ ቡል፣ ብሎ የሚፈለው ፈላሽ።

ፍልቅልቅ ት ፊቱ ላይ ፈገግታ ወይም የደስታ ስሜት የሚታይበት።

ፍልቅልቅ አለ ግ ተፍለቀለቀ።

ተፍለቀለቀ ግ 1. በጣም ፈላ፣ ተንተከተከ። 2. ፊቱ በደስታ በራ፣ ተደሰተ፣ ፈነደቀ።

አፈለቀ ግ 1. አወጣ፣ አመነጠ (ውሃን)። 2. ከራሱ (ከአእምሮው) አንቅቶ ወይም አመንጭቶ አቀረበ። ላገሰ ያገዝ ላፈለቀ።

ፈለቀቀ ግ 1. የተጣበቀ ነገርን ለየ፣ ከፈለ፣ ፈረቀቀ። 2. የጥጥ ፍሬን ለማውጣት ፍንድን አላላ። 3. የጥጥ ፍንድን እየላላና ፍሬውን ከውስጡ እየፈለገ አወጣ።

ፍልቃቂ ት ከተያያዘ ወይም ከተጣበቀ ወይም ናፍን ከሆነ ነገር ውስጥ ተለይቶ ወይም ተከፍሎ የወጣ እንደ ክፍል። የብርቱካን ፍልቃቂ።

ፍልቅቅ ት 1. ፍሬውን ለማውጣት እንዲያመቸ ተብሎ የላላ (የጥጥ ፍንድ)። 2. ተያይዞ ወይም ተጣበቀ የነበረና በሂሳም በከፊል የተላቀቀ፣ የተሰነጠቀ።

ተፈለቀቀ ግ 1. ተያይዞ ወይም ተጣበቀ የነበረው በከፊል ተላቀቀ፣ ተሰነጠቀ። 2. የጥጥ ፍንድ፣ የአበባ እምቡተ፣... ሽፋኑን ሰንጥቆ

ፈለቀጠ

ወይም ፈልቅቆ ወጣ (ወደውጭ)።
ፈለቀጠ ገ ከፈለ፣ ገመሰ፣ ፈለቀቀ (ሎሚን፣ ብርትኳንን፣...)።
ፍልቃጭ ት ከፋይ፣ ግማሽ፣ ፍንካች።

*ፈለከለከ

ፍልከለከ አለ ገ ተፍለከለከ።
ተፍለከለከ ገ በብዛት ተንቀሳቀሰ፣ ተላወሰ፣ ተመሰመሰ (ትላትል፣ ነፍሳት)።
አፍለከለከ ገ አርመሰመሰ።

ፈለገ ገ 1. ሽ፣ ወደደ፣ ፈቀደ። 2. የጠፋን ወይም አስፈላጊ የሆነን ነገር ለማግኘት ሞከረ፣ ጣረ።

ፍለጋ ስ የጠፋን ወይም የሚያሻን ነገር ለማግኘት የሚደረግ ሙከራ፣ ጥረት።

ፍላጎት ስ አንድ ነገር ለማድረግ፣ ለማግኘት፣ ለመሆን የመሻት ስሜት።

ተፈላጊ ገ አስፈላጊ ሆነ።

ተፈላጊ ት 1. ጠቃሚ፣ ተገቢ፣ ተስማሚ።
 ጽንጥላ ለክረምት ተፈላጊ እቃ ነው። 2. ተወዳጅ። የሊትዮስያ ቡና በጣም ተፈላጊ ነው።

ተፈላላጊ ገ 1. ተጠያየቀ፣ ተሳበበ። 2. እንዲሉላውን ለማግኘት ጣረ። 3. ፈለገ። እስኪበላካባቢህ የሚሸጥ ቤት እንዳለ ተፈላላጊልኝ።

ተፈላላጊ 1. ተዋደዱ(ተቃራኒ የታዎች በፍጥር)። 2. ለፀብ፣ ለጉድያ ተሳበቡ።

አፈላላጊ ገ አንድን ነገር ለማግኘት በየቦታው፣ በየአትጣጫው ፈለገ ወይም አጠያየቀ።

አፋላጊ ገ የጠፋ ነገር ለማግኘት በሚደረግ ፍለጋ ረዳ፣ ተሳበረ።

አስፈላጊ ገ 1. ተፈላጊ፣ ጠቃሚ ሆነ። 2. አማረ። አዲስ ልብስ አስፈላጊኝ። 3. አንድ ነገር መኮንን፣ መደረግ፣ መገኘት፣... እንዳለበት ግድ ሆነ።

አስፈላጊ ት ጠቃሚ፣ ተፈላጊ።

ፈለገ ስ 1. ከእጅና እግር ጣት እንዲሁም ከተረከቡ ላይ እየተላጠ የሚነሳ ቆዳ። 2. መሬት ላይ የሚያርፈው የኮቲ፣ የጫግ፣ የእግር ቅርፅ፤ ጻካ። 3. አርኢያ፣ ምሳሌ። የወንድሙን ፈለገ ተከትሎ ሃሺድ ሆነ።

ፈለጠ ገ 1. ሰነጠቀ፣ ገመሰ፣ ሸነሸነ (ለምሳሌ እንወትን)። 2. ተረከከ፣ በዱላ መታ (ጭንቅላትን)። 3. በጣም አመመ (ራሳቸውን)።

ፈላጭ "እንወት ፈላጭ" ን ተመ.

ፈላጭ ቆራጭ 1. አምባገነን፣ በህዝብ ፍላጎትና ፈቃድ ሳይሆን እንዳሻው የሚመራ ወይም የሚያስተዳድር (መሪ፣ መንግስት)። 2. ሌሎችን በመጓጓዣ ራሱ እንደፈለገው ብቻ

ማንኛውንም የሚያደርግ።

ፍላጭ ስ የፍልጥ ስንጣሪ፣ ቆራጭ።

ፍልጥ ስ የተሰነጣጠቀ፣ የተፈላለጠ እንወት።

ፍልጥ ያህላል ትልት ነው (ብዙውን ጊዜ ለጥርስ)።

ፈለፈለ ገ 1. ቦረቦረ፣ ሰረሰረ። 2. በተነሳበረ ወይም በተጠጋጋ ነገር ስር ወይም መካከል ሰርሰሮ ለመግባት ታገለ። 3. ፍሬን ከሸፋት፣ ከቆረቆንዳው ለየገ ጠረጠረ።

ፈልፍሎ አወጣ (የተደበቀ ነገርን፣ ምስጢርን፣...) ፈልጎ ወይም ተከታትሎ ይፋ አወጣ።

ፈልፈላ ት 1. ተንኮለኛ፣ ሽረኛ። 2. የተደበቀ ነገር የማይመልጠው፣ ሰርሳሪ።

ፍልፍል ት ከእንቁራሳው ወይም ከቆረቆንዳው የተላቀቀ የባቂላ፣ የበቆሎ፣... ፍሬ።

ፈለፈለ ገ ብዙ ልጅ ወለደ።

ፈለፈለች ዶሮ ወይም ወፍ ለታቀፈችው እንቁላል ሙቀት በመስጠት ጫውት እንዲወጣ አደረገች።

ፍልፍል ት ከእንቁራሳው ወይም ከሸፋት የተላቀቀ የባቂላ፣ የበቆሎ፣... ፍሬ ።

ተፈለፈለ ገ ተተፈተፈ፣ ጫውት ከእንቁላል ውስጥ ወጣ።

ፈሊጥ ስ 1. በምሳሌ፣ በንፅፅር፣ በተረትና ምሳሌ... አጣካኝነት የሚቀርብና ስሜትን የሚሰብ የአነጋገር ዘዴ፣ ዘዴቢ። 2. የባህርይ፣ የልማድ፣ የአሰራር ዘዴ።

ፈሊጣዊ አነጋገር ስ ሁለት ቃላት ለየብቻቸው ሆነው ሲነገሩ ከሚሰጡት ሃሳብ ውጪ በአንድ ላይ ሲጣመሩ የሚሰጡት የተለየ ሃሳብ (ለምሳሌ እጁ አጠረ፣ ልቡ ወለቀ፣ አይን አውጣ፣ ሆደ ሰፈ)።

ፈላ ገ 1. ተፍለቀለቀ፣ ተንተከተከ (እሳት ላይ የተጣደ ውሃ፣ ወጥ፣...) 2. ሊጣጣ ደረሰ (እሳት ላይ የተጣደው ቡና ወይም ሻይ)። 3. (ጥንሰሰና እንኩር በአንድ ላይ በመሆን) ተብላለ።

ፈላበት የጥጋብ ወይም የጉርምስና ስሜት ተሰጣው።

እንፋሎት ስ ከሚፈላ ውሃ ወይም ሌላ ፈላሽ ነገር ላይ የሚወጣ ጭስ መሰል ነገር፣ ተን።

ፍላሎት ስ የታፈነ፣ የታመቀ የሃዘን ወይም የንዴት ስሜት።

ፍል ት በጣም የጥቀ ወይም የፈላ(ውሃ)።

ፍል ውሃ ስ በተፈጥሮ ከመሬት እየፈለቀ የሚወጣ ሙቅ ውሃ።

ፈላ ገ 1. በቀለ፣ ችግ አለ (ችግን)። 2. (ዘይ.) ለብዛት ታታ፣ ቁጥሩ ጨመረ።

አፈላ ገ ፍሬ ዘርቶ ችግኝ አበቀለ።
ፍል ስ ችግኝ።

ፈላሳማ "ፈለሰፈ" ስር "ፈላሰፋ"ን ተመ.

ፈላሰፋ "ፈለሰፈ" ስር ተመ.

ፈላሻ "ፈለሰ" ስር ተመ.

ፈላጭ "ፈለሰ" ስር ተመ.

ፈልሳሳ "ፈለሰሰ" ስር ተመ.

ፈልሳፈ "ፈለሰፈ" ስር ተመ.

ፈልፈላ "ፈለፈለ" ስር ተመ.

ፈረመ ገ 1. አንድን ፅሁፍ ሀጋዊ ለግድረገና በይዘቱ መስማማቱን ለመግለፅ በፅሁፉ ገርጌ ስሙን የፈተ ፈርማውን እናረጋ። (ዘይ.) በፈርማ አፀደቀ። ስምጥተቱን የፈረመ የገርጉ።

ፈርማ ስ 1. አንድን ፅሁፍ ሀጋዊ ለግድረገና ስምጥተትን ለመግለፅ የሚመለከተው አካል በፅሁፉ መጨረሻ ላይ ከስም ጋር የሚኖረው የራሱ የሆነ የጣት አሻራ ወይም የፅሁፍ ምልክት። 2. ውል። ስምጥተት።

ፈርማ ቀደዱ ተፋቱ። ጋብቻቸው ፈረሰ።

ተፈረመ ገ የፈርማ ምልክት ተደረገበት።

ተፈራረመ ገ በፅሁፍና በፈርማ ተዋዋለ (ለጋብቻ ወይም ለሌላ ጉዳይ)።

አፈራረመ ገ በፅሁፍና በፈርማ አዋዋለ።

*ፈረመረመ

ፍርምሮም ት ትጉህ። ተጣጣረ።

ተፍረመረመ ገ ተፍጨረመረ። ተጣጣረ።

አፍረመረመ ገ አፍጨረመረ። አተጋ።

ፈረሰ ገ 1. ተናደተ። ተፈነቃተለ። እንዳልነበር ሆነ። 2. ተሻረ (ሀገን። ስርዓት። ውል። ደንብ)። 3. ተበተነ። ሳያልት ተቋረጠ (ስብስባ)። 4. ሳይሆን። ሳይሳካ ቀረ። ቀጠሮው ፈረሰ። 5. ቁምጥና። ደረመን አጠቃው። ለውጥ። ፈረሰ ። 6. በሰበሰ (ፊላ)።

ፈራረሰ ገ ፈረሰ። ወዳደተ። እንዳልነበር ሆነ።

ፈራሽ ት 1. ቋሚ ያልሆነ። ግጥ። 2. ዘላቂነት የለለው። ጊዜያዊ።

ፍራሽ ት ከፈረሰ ቤት ወይም አጥር ላይ የሚሰበሰብ እቃ (እንጨት። ቆርቆሮ...)።

ፍርስራሽ ህ.ከ.

ፍርስ አለ ገ (ዘይ.) በጣም ሳቀ ወይም በጣም አለቀለ።

ፍርስ አደረገ ገ (ዘይ.) በጣም አሳቀ ወይም በጣም አለለቀለ።

ተፈረሰ ገ 1. ሳይስማማ ቀረ (በሃሳብ። በውል።...)። 2. ከሸፈተ ሳይሳካ ቀረ።

አፈረሰ ገ 1. ናደተ። ፈነቃተለ። እንዳልነበር አደረገ። 2. ሻረ። ጣሰ። ሀገ ለፈረሰ። 3. ተቃውመ። አለበትግ አለ። 4. መድሃኒትነቱን እንዲያጣ አደረገ። አረከሰ። 5. ትስፋውን። ምንኩሳናውን።...ተወሰደ። ጣሰ። ስርዓቱን ተለፈ። 6. ቃል በገጣበት ወይም በተስማማበት መሰረት ሳያደርግ ቀረ። ከዳ። 7. ቀደም ሲል የተነገረን ሃሳብ ትክክል እንዳልሆነ አሳዩ ወይም አረጋገጠ። ፈራሪውን ለፈረሰ።

አፍራሽ ት 1. ገንቢ ወይም ጠቃሚ ያልሆነ(ሃሳብ። ድርጊት)። 2. አሉታዊ (ሃሳብ ወይም አገላለፅ)።

አፈራረሰ ገ ናደተ። አፈረሰ። እንዳልነበር አደረገ።

አፋረሰ ገ እንዳይሳካ። ስምጥነት እንዳይኖር አደረገ።

ፈረሰች¹ ስ በደረሰት በኩል የሚገኝ የዶር ብልት።

ፈረሰች² "ፈረሰ" ስር ተመ.

ፈረሰላ ስ አስራ ሰባት ኪሉ ያህል የሚመዘን የቡና። የበርበርና የሌሎች ልዩ ልዩ ነገሮች ክብደት መለኪያ።

ፈረሳ ቤት ስ ሰውነት ላይ ችፍ ብሎ የሚወጣ የእኩክ አይነት።

ፈረሰ ስ 1. ከቤት እንስሳት አንዱ የሆነ። ለሰላሳ ጋማና ጭራ እንዲሁም አራት እግሮች ያሉትና ለመጓጓዣ የሚያገለግል የጋማ ኩብት (ስእሉን የቤት እንስሳ ስር ተመ.)። ት 2. (ዘይ.) ሀ. ረከፍ። ግዙፍ የሆነ ሰው። ለ. ተጠንቅቆ የማይራመድ። ደንባራ (ሰው)።

የፈረሰ ስም "አባ" የሚለውን ቃል እያስተደመ የሚነገር። ፈረሰ የመጋለብ ወይም የመቀመጥ ጥያ ወይም ችሎታ ሳላቸው ነገሶቻት። መሳፍንት። መኳንንትና ጀግኖች የሚሰጥና የባለፈረሱን ጠባይ። ምኞት የሚገልፅ ስም። "አባ ታጠቅ።" "አባ ጽኑ" የመሳሰለው አይነት ስም።

የፈረሰ ዘንግ ስ ገንዱ ወስጠ ከፍት ሆኖ ቅልጥም ያለው። በእናቱ አካባቢ ድብልብል የሆነ የአበባና የፍሬ መያዣ ኳስ መሰል ነገሮች የሚገኙበት አነስተኛ የእፅዋት አይነት። ራስ ክምር።

የፈረሰ ጉልበት ስ 750 ያህል ኪሉ ዋት ጉልበት ያለው የሞተር ጉልበት መለኪያ።

ፈረሰኛ ት ፈረሰ ጉልቢያ አዋቂ ።

ፈረሰኛ ውሃ ስ በዝናብ ምክንያት ወንዝ በሚሞላበት ጊዜ ንፁህ የነበረውን የወንዝ ውሃ እያደረፈሰ ከዋናው የውሃው ሙላት ፊት ለፊት የሚጋለበው ድፍርስ ወይም ደራሽ ውሃ።

*ፈረቀ

ፈረቃ ስ (የመሣሪያ። የመስሪያ ጊዜ) ተራ።

ወረሩ። ተግራሞቹ በፈረቃ ይግራሉ።

ተፈራረቀ ግ አንድን ነገር በየተራ አደረገ። አንዱ ሌላው ሌላው ተተካ።

አፈራረቀ ግ ከአንዱ በኋላ ሌላውን ተካ። አለዋወጠ።

*ፈረቀረቀ

ፍርቅርቅ ት በምግድ ላይ እያለ ስለነፈሰበት የተሰነጣጠቀ። ፍርክርክ (እንጀራ ወይም ዳቦ)።

ተፍረቀረቀ ግ ተሰነጣጠቀ። ነቃ። ተፍረክረክ (ዳቦ። እንጀራ)።

አፍረቀረቀ ግ ፍርቅርቅ እንዲሆን አደረገ። አፍረክረክ።

ፈረቀቀ ግ ለያየ። ነጣጠለ። ፈለቀቀ።

መፈርቀቂያ ስ ሽብልታ።

ተፈረቀቀ ግ ተፈለቀቀ። ተነጣጠለ። ተለያየ።

አፈራረቀ ግ አለያየ። አራራቀ። ለጥፍ ለፈራቆ ተገለ።

ፈረቃ *ፈረቀ* ስር ተመ.

*ፈረነሰ

ፍርገሰ (ፈርናሳ) ት ዘና ብሉ ወይም ተንፈላሰ የሚተኛ። የተኛ።

ፍርገሰ አለ ግ ተፈረነሰ።

ተፈረነሰ ግ ዘና ብሉ ወይም ተንፈላሰ ተኛ።

ፈረገጅ ስ የቆዳው ቀለም ነጭ የሆነ የውጭ አገር ሰው።

*ፈረክረክ

ፍርክርክ(ፈረክራካ) ት 1. የሚፈረፈር። የሚሸራረፍ። 2. ፈሪ። ቡክን።

ፍርክርክ አለ ግ ተፍረክረክ።

ተፍረክረክ ግ 1. ተሸራረፈ። ተፈረፈረ። 2. መበታተን። መለያየት። መፈራረስ።... ጀመረ (አንድ አይነት አላማ ወይም ሃሳብ የነበረው የፖለቲካ ድርጅት። ቡድን።...)። 3. በፍርሃት ተርበተበት። ተርበደበደ።

አፍረክረክ ግ 1. ሸራረፈ። ፈረፈረ። 2. መለያየት። መበታተን እንዲፈጠር አደረገ (አንድ አይነት አላማ ወይም ሃሳብ በነበረው የፖለቲካ ድርጅት። ቡድን።... መካከል)።

ፈረከሰ ግ 1. ገመሰ። ሰነጠቀ። 2. አደቀቀ። ሰበበረ (ለምሳሌ ድንጋይን)። 3. ፈነከተ። አቀሰለ (ራሱን)።

ፈርካሳ ት (ስድብ) በርጋዳ። እግጌን አፈራቃ። በርግዳ የምትቀመጥ (ሴት)።

ፍርክስ ት የተገመሰ። የተሰነጠቀ።

ፍርክስክስ አለ ግ ፍርስርስ አለ (ለምሳሌ የተቀቀለ ድንች። ባቄላ።... በጣም ከመብሰሉ

የተነሳ)።

ተፈረከሰ ግ ተገመሰ። ተሰበረ።

ተፈረከሰች ግ (የጥላቻ አኒ.) ብርግድ ብላ። እግጌን አፈራቃ ተቀመጠች።

ተፈረካክሰ ግ ፍርክስክስ አለ።

*ፈረከከ

ፈርከካ ት በፍርገት። አካባቢ ቀበሌ እንዳለበት ሁሉ ጭንፍ ጭን የግይጦጋጋ። የተራራቀ። በርጋዳ።

ፈርከከ አለ ግ ተንፈራከከ።

ፈርከከ አደረገ ግ አንፈራከከ።

ተንፈራከከ ግ ተራራቀ። ተለያየ። ተበራገደ (ለምሳሌ ጥንፍ ጭን)።

አንፈራከከ ግ አራራቀ። ለያየ። በረገደ (ለምሳሌ ጥንፍ ጭን)።

ፈረክራካ *ፈረክረክ* ስር *ፍርክርክ*ን ተመ.

*ፈረዘዘ

እንፍርዝ ት 1. ሆዱ የጥላ። የጠገበ። 2. (ዘይ.) ዘና። ረጋ ያለ።

ፈርዘዛ (ፈረዘዝ) ት 1. ዝከከ። 2. (ዘይ.) ደስተኛ የሆነ። ሰላም ወይም ርጋታ ያለው።

ፍርዝዝ አለ ግ ተንፈረዘዘ።

ተንፈረዘዘ ግ 1. ጠገበ። ሆዱ ጥላ። 2. (ዘይ.) ተደሰተ። ሰላም። እርካታ ወይም ርጋታ አገኘ። ተዝናኘ።

አንፈረዘዘ ግ 1. አጠገበ። 2. አስደሰተ። 3. ዘና። ረጋ አደረገ።

ፈረደ ግ 1. ፍርድ። ውሳኔ ሰጠ። 2. ጥፋተኛ አደረገ። ሰጪ ሁሉ ላይ ፈረደ። 3. ባለውቃቢ ውቃቢዬ ነገረኝ የሚለውን መልስ ለጠያቂዎቹ (ለአስጠንቅቶቹ) ተናገረ።

ፈረደበት መጥሮ ወይም ከቱ ነገር አጋጠመው ወይም ደረሰበት።

የፈረደበት መከረኛ። ያልታደለ።

ፍረደኝ ጉዳዩን አይተሆና ተመልክተህ ውሳኔ ወይም ዳኝነት ሰጠኝ። ሀዝብ ፍረደኝ።

ፍርደኝ ት ለፈፀመው ጥፋት በፍርድ ቤት ተፈርዶበት ወህኒ ቤት በአበላ ላይ የሚገኝ።

ፈራጅ ስ ፍርድ ወይም ውሳኔ ሰጪ። ዳኝ።

ፍርድ ስ የዳኝ ወይም የፍርድ ቤት ውሳኔ። ፍርድ ገምድል ትክክለኛ ያልሆነ ወይም አድሉላዊ ፍርድ የሚፈርድ።

ፍርዱ ቀጠነ ፍርዱ ተዛባ። ተጓደለ።

ፍርድ ሸንጎ ስ በተበላፍ በገበሬ ግሀበራት ውስጥ ከነዋሪው ሀዝብ መገል ተመርጦ የዳኝነትን

ሰራ ያከናወን የነበረ ኮሚቴ (ከ1966 አብዮት ወዲህ እስከ 1983 እ.ም.)።

ፍርድ ቤት ስ ጻፎች ፍርድ የሚሰጡበት የጻፃነት ስራ የሚከናወንበትና ሆኖ የሚተረጎምበት መስሪያ ቤት።

ፍርጃ ስ መጥፎ አጋጣሚ፣ ጣጣ፣ ችግር።

ተፈረደ ገ ፍርድ ተሰጠ፣ ተበየ።

መፋረጃ (መፍረጃ) አደረገ ገ ሰው እንዲወትሰው ወይም እንዲፈርድበት አደረገ።

ተፋረደ ገ ጉዳዩን ለፍርድ አቀረበ።

ይፋረደዋል ላደረሰው በደል፣ግፍ፣...

ይከሰዋል ወይም ለፍርድ ያቀርባል።

ተፋራጅ ት ተከራካሪ፣ ከሳሽ።

አሰፈረደ ገ ጉዳዩ ወይም ከሱ እሱን በሚጠቅም ሁኔታ እንዲፈርድ አደረገ።

ፈረድ ስ ውሃ የሸረሸረው ፈፋ፣ ጉዳዩ።

ፈረጀ ገ በአንድ የተወሰነ መመዘኛ ወይም መለኪያ መሰረት በአይነት በአይነቱ፣ በመልክ በመልኩ፣... ከፍፈለ፣ ለየ፣ መደበ።

ፈርጅ ስ 1. ወገን፣ ክፍል፣ መደብ። 2. የሽማ እንዲ አርብ (ለምሳሌ አንድ ነጠላ ሁለት ፈርጅ አንድ ጋቢ ደግሞ አራት ፈርጅ ሽማ ይኖረዋል)።

*ፈረገረገ

ፍርግርግ አለ ገ ተፍረገረገ።

ተፍረገረገ ገ ተንፈራገጠ።

አፍረገረገ ገ አንፈራገጠ።

*ፈረገጠ

ፍርግጥ ፍርግጥ አለ ገ ተፈራገጠ።

ተፈራገጠ (ተንፈራገጠ) ገ ተጋድሞ ወይም ተኝቶ እግርን በማጠፍ፣ በመዘርጋት ወይም በማወራወድ ወዲያና ወዲህ ተንቀሳቀሰ፣ ተወራወረ (በሀመም፣ በትዝት፣... ምክንያት)።

አፈራገጠ (አንፈራገጠ) ገ ተጋድሞ ወይም ተኝቶ እግርን ወዲያ ወዲህ በማንቀሳቀስ፣ በማጠፍ በመዘርጋት፣... አንቀሳቀሰ፣ አወራወረ (በሀመም፣ በትዝት፣... ምክንያት)።

ፈረጠ ገ 1. ውስጡ የነበረው ፈሳሽ ፈንድቶ ወጣ፣ ፈሰሰ (ለምሳሌ ጡት፣ ቁስል፣ እባኑ)። 2. ተሰብሮ ወይም ተወፍሶ በውስጡ ያለው ፈሳሽ ፈሰሰ (እንቁላል፣ ቴግቴም፣...)። 3. (ዘይ) ወጣ፣ ይፋ ሆነ (እውነቱ)። 4. ጠፋ፣ ፈሰሰ (አይን)።

ፍርጥ ብትል ፈፅሞ፣ በጭራሽ፣ ምንም ቢሆን ለግለት የሚያገለግል አገላለፅ። ፍርጥ ብትል ገንዘብ አይሰጥም።

ፍርጥርጥ አለ ገ 1. በውስጡ ያለው መግል፣ ፈሳሽ ወጣ፣ ነፈረቀ (ቁስል)። 2. ወጣ፣

ገልልፅ አለ (እውነቱ)።

ተፍረጠረጠ ገ 1. መግለ፣ ፈሳሹ እንዲወጣ ተደረገ፣ ነፈረቀ (ቁስል)። 2. ወጣ፣ ይፋ ሆነ (እውነቱ)።

አፍረጠረጠ ገ 1. አድፈጠፈጠ፣ አመገለ (ቁስል)። 2. ይፋ አውጥቶ ተናገረ (እውነት)።

ፈረጠ ገ 7 ወደቀ፣ ተፈጠፈጠ።

አፈረጠ ገ ጣለ፣ ከሰከለ፣ ፈጠፈጠ።

ፈረጠመ ገ ዳበረ፣ ወፈረ፣ ጠነከረ (ለሰውነት)።

ፍርጥም (ፈርጣማ) ት ሰውነቱ የዳበረና የጠነከረ።

ፍርጥም ያለ ዝ.ከ.

አፈረጠመ ገ 1. ፈረጠመ። 2. ፈርጣማ እንዲሆን አደረገ።

ፈረጠጠ ገ 1. ሸመጠ፣ ሮጠ። 2. ሸሸ።

ፍርጣጭ ት 1. ከፍርሃት የተነሳ የሚርጥ፣ የሚሸሸ። 2. ከብላይ።

*ፈረጠጠ

ተንፈራጠጠ ገ እግሮቹን አራርቆ፣ በጣም ከፍቶ ቆመ ወይም ተቀመጠ። ሰውየው ተንፈራጠ ቆመ።

አንፈራጠጠ ገ እግሮቹን አራርቆ፣ በጣም ከፍቶ ቆመ ወይም ተቀመጠ እግሮቹን አንፈራጠ ቀጥሏል።

ፈረፈረ ገ 1. እንጀራ ወይም ዳቦ ቆራርሶ ወጥ ወይም ቁሊት ውስጥ በመፈትፈት ፍርፍር አዘጋጀ። 2. በትንንሹ ቆራርጠ፣ ቆራርሶ (ዳቦን እንጀራን)። 3. ሸረሸረ፣ ሰረበረ።

ፈረፈረ ስ ገርፍ የሰረበረው ወይም የሸረሸረው መሬት።

ፍርፋሪ ስ 1. ተበልቶ የተረፈና የነኳኮተ ወይም የተቆራረሰ እንጀራ፣ ዳቦ፣ ትርፍራፊ። 2. ከተቆረሰ ዳቦ፣ ኪከ፣... ላይ ከስር የሚቀረው የደቀቀ ቁርስራሽ።

ፍርፍር ስ እንጀራ ቆራርሶ ቀጠን ባለ ወጥ፣ መረገ፣ ወይም ቁሊት ውስጥ በመወመርና በመጠጉ ደረት እድርን በመፈትፈት የሚዘጋጅ ምግብ።

*ፈረፈረ ገ 1. ተቆራርሶ፣ ደቀቀ። 2. ተሰረበረ፣ ተሸረሸረ።

*ፈረፈረ

ፍርፍር አለ ገ ተንፈራፈረ።

ተንፈራፈረ ገ ተንፈራገጠ፣ ተወራወረ፣ ተንደላደደ።

አንፈራፈረ ገ አንፈራገጠ፣ አወራወረ፣ አንደላደደ።

ፈረገር "ፈረገር" ስር ተመ.

ፈረገንን (ፋራጋንን) ለ ለጥቃ መከላከያነት የሚያገለግልና የመኪናን የብስክሌትን... ጥገ በኩል የሚሸፍን ተጭን ብረት ወይም ቀርቆር።

ፈረገዊ ት ከንቱ ውላሊ ወዳድ፤ እንዲህ ሰራ፤ አደረገ፤... መባልን የሚፈልግ መጥካሽት፤ መመዳደን የሚሻ፤ ጉብዝ።

ፈራ ግ 1. ተርበደበደ፤ ተንተጠተ፤ ተሸበረ (ከላደጋ፤ ከጭንቀት፤ ከሚያስፈራ ነገር የተነሳ)። 2. ድፍረት አጣ። መናገር ፈራ። 3. ስጋ፤ ጠረጠረ። ከስራ ያባርፋል ብሎ ፈራ። 4. አከበረ፤ ታዋቂ ሆነ። እገዚላብሃርን ይፈራል። 5. አፈረ፤ ተሸከረመመ። የለው አይን ፈራ።

ሲፈራ ሲቸር ላድርግ አላድርግ በግለት እያመነታ።

ፈራ ተባ አለ ላድርግ አላድርግ በግለት አመነታ፤ መድፈር አቃተው።

ፈራ ት 1. ጀግንነት የለለው፤ ቡከን። 2. ድፍረት የለለው። 3. አይነሳት።

ለ ____ ፈራ ለ ____ እንድ የለለው (ለምሳሌ አመቶ እንድ ፈራ ግለት ዘጠና ዘጠኝ ግለት ነው)።

ፈሪሃ እግዚአብሄር እግዚአብሄርን መፍረት።

ፍርሃት (ፍራት፤ ፍራቻ) ለ 1. የመረበሽ ስሜት። 2. ስጋት፤ ጥርጣሬ። 3. ድፍረት የግጣት ስሜት። 4. አይነ አፋርነት። ፍርሃት ፍርሃት አለው ግ 1. ባባ፤ ተረበሸ። 2. ድፍረት አጣ።

ተፈራ ግ 1. የሚያስጋ፤ የማይደፈር ሆነ። 2. ተጠረጠረ፤ አስጊ ይሆናል ተብሎ ተገመተ። 3. ታፈረ፤ ተከበረ።

አስፈራ ግ አለጋ፤ ጥርጣሬ ፈጠረ።

አስፈራ ት 1. የፍርሃት፤ የጭንቀት ስሜት የሚያሳድር ወይም የሚፈጥር። 2. አስከፈ።

አስፈራራ ግ 1. የፍርሃት ስሜት ፈጠረ፤ አስጨነቀ። 2. ዛተ።

ማስፈራሪያ ፊት በጣም አስቀያሚ ፈት።

*ፈራ

ፍሬ ለ 1. ተክል ከላበባ በኋላ ከአበባው ወይም ሊበላ ወይም የተለያዩ ጥቅም ሊሰጥ ከሚችለው የተክሉ ክፍል ውስጥ የሚገኘውና በሂሳም ተመልሶ ሊዘራ የሚችለው የተክል ትንጣት፤ ዘር። 2. የአንድን ተክል ዘር በውስጡ ይዞ የሚገኘውና ሊሳው አካሉ የሚበላው ክፍል (ለምሳሌ የብርትኳን፤ የወይን፤ የሸላ፤... ፍሬ)። 3. (ዘይ.) ሀ. ቆም ነገር። 3776 ፍሬ የለውም። ለ. መልካም ውጤት። በስራችን ለፍሬ በትተናል። 4. ልጅ፤ ዘር። ትወደው ከነበረ ባሏ

ፍሬ ሳታገኝ ቀረች። 5. ፍሬ የሚመስል ትርፅ ያለውና ወንድ ዘር የሚገኝበት የአባላዘር ክፍል። ፍሬ-ፍሬ ለ እንደ ብርትኳን፤ ፓፓያ፤ ሙዝ፤... ያሉ የሚባሉ የተክል ፍሬዎች። ...

ፍሬ ሰሞኑኝ ት (አ. አ. ተ. ቤ.) የሳምንቱ ተረኛ ዲያቀን (በተወሰነው ሰአት ቤተክርስቲያንን በመክፈትና በመዝጋት፤ የቀርባን ህብስት በግዝጋጆት፤... አገልግሎት የሚሰጥ)። ፍሬ ሰው ለ ጥና፤ ቆምነገረኛ ሰው።

ፍሬቢስ ት ቆምነገር የለለው፤ ከንቱ።

ፍሬ ነገር ለ ጥና፤ ቆም ነገር።

ፍሬከርስኪ (ፍሬፈርስኪ) ት የማይረባ፤ ቆምነገር የለለው።

ፍሬ ግብር ለ ጥና፤ ላይነተኛ ግብር።

ፍሬያማ ት 1. ብዙ ፍሬ ያለው። 2. ጥሩ ውጤት ያለው።

አፈራ ግ 1. ፍሬ ያዘ ወይም አወጣ። 2. አስገኘ፤ አወጣ። ይገሸርሲቲው ብዙ ያህራንን አፈራ። 3. ወለደ። ብዙ ልጆች አፈራ። 4. አገኘ (ለምሳሌ ገንዘብን)።

ፈራረሰ "ፈረሰ" ስር ተመ.

ፈራሽ ዝ.ክ.

ፈራጅ "ፈራጅ" ስር ተመ.

ፈር ለ 1. ግረሻ ስንጥቅ የሚደበት የእርሻ መስመር፤ ትልም። 2. ስርአት፤ መስመር።

ፈር ያዘ መስመር፤ ስርአት ያዘ።

ፈርስ ለ 1. በወገራ ውስጥ የሚገኝ የተፈጠና የቀጣ፤ የምግብ ጥርትም። 2. ሆኗ፤ ክርስ። 3. በውስጡኛው በኩል የሚገኘው የልብስ ወይም የጨርቅ መልክ።

ፈርሳም ት (ስድብ) ቀፈታም፤ ሰርጫም።

ፈርናሳ "ፈረክሰ" ስር "ፍርንስ"ን ተመ.

ፈርካሳ "ፈረክሰ" ስር ተመ.

ፈርካክ "ፈረክክ" ስር ተመ.

ፈርካዛ "ፈረዘዘ" ስር ተመ.

ፈርጅ "ፈረጅ" ስር ተመ.

ፈርጣማ "ፈረጠመ" ስር " ፍርጥም" ን ተመ.

ፈርጣጭ "ፈረጠጠ" ስር ተመ.

ፈርጥ ለ ከተለያዩ የከበሩ ድንጋጆች የሚሰራና በተለበት፤ በዘውድ፤... ላይ የሚደረግ የሚያብላጠልጭ ጌጥ።

ፈሰስ ግ 1. ተደፋ፤ ተከነበለ። 2. ተነገረ፤ ተገለፀ። ኦዛዜው ፈሰሰ። 3. ምቹት ወይም ድሉት ባለበት ሁኔታ ተጓዘ። በመኪና እየፈሰሰ መጣ። 4. ተጨመረ፤ ተደረገ። እርሻው ላይ ፍግ

ፈሰስት፡5. ወጣ (ለምሳሌ ዘር ከወንድ ብላት)፡፡
6. በብዛት ሆኖ ታየ ወይም፡፡ ሰዉ ግላ ላይ
ፈሰስ፡፡ ፈሰስ፡፡ ፈሰስ፡፡ ፈሰስ፡፡ ፈሰስ፡፡ ፈሰስ፡፡

ፈሰስ ስ 1. በዝናብ ጊዜ ከጣሪያ የሚወርድ
ውሃ፡፡ ጠፈጠፍ፡፡ 2. የውሃ መሃጃ ቦይ፡፡ 3. ሹሩባ
በተሰራ ፀጉር፡፡ በሹሩባዎቹ መካከል ያለው ክፍት
ቦታ፡፡ 4. (ብዙውን ጊዜ ለመንግስት) ተመላሽ
የሚሆን ገንዘብ፡፡

ፈሳሽ ስ እንደ ውሃ ወይም ዘይት ያለና
በቀላሉ መፍሰስ የሚችል ጠጣር ወይም ጋዝ
ያልሆነ ነገር፡፡

ፍሳሽ ስ 1. ቀዳዳ ከሆነና ከሚያፈስ ጣሪያ ላይ
የሚወርድ የዝናብ ውሃ፡፡ 2. እጣቢ + የቆሽሽ ውሃ
ወይም ጎርፍ፡፡

ተፋሰስ ግ 1. እየፈሰሰ ባከነ + ተበታተነ፡፡ 2.
ወዉ ገቢን ተሳሰበ፡፡

ተፋሰስ ስ በስተውጭ በኩል በቤት ጣሪያ
ዙሪያ ለዝናብ መከላከያ ተብሎ የሚሰራ ታዛ፡፡

አፈሰስ ግ 1. ደፉ፡፡ ከነበለ + በተነ፡፡ 2. ሽንቁር
ወይም ቀዳዳ ስለሌለው አልደገ አለ፡፡
አንጠጣጠ፡፡ 3. ስልጣን ከሆነቱን አፈረሰ፡፡ 4.
ከሳ፡፡ ሰውነቱ ቀንሳ፡፡ ያልሰባ ሆነ፡፡ መብቱ
ላፍጋል፡፡ 5. እንጀራ ጋገረ፡፡ አሰፋ፡፡ 6.
ተናገረ፡፡ ገለፀ (ኮዛቤን)፡፡ 7. ዘርን ከሰውነቱ
(ከብላት) አሰወጣ፡፡ አሰወገደ (ወንድ)፡፡ 8. በብዛት
እወጣ (ገንዘብን፡፡...)

አፋሰስ ግ 1. እያፈሰሰ አባከነ፡፡ በታተነ፡፡ 2.
ወዉ ገቢን አሳሳ፡፡ ሂሳብ አስተሳሰበ፡፡

ፈሰስ(ፈሰስ) ግ የመን ፈታ፡፡ ገደ፡፡

ፋሲካ (ፋሲካ) ስ 1. ሃምሳ አምስት ቀናት
የሚፈጅው የሁዳዴ ያም አብቅቶ የመ-
የሚፈታበትና በአሉ የሚከበርበት እለተ እሁድ፡፡
ትንሳኤ፡፡ 2. ለተወሰኑ ቀናት ከተያመ በሂሳ ፍቺ
የሚደረግበት ቀን፡፡ ፍሰስ፡፡ 3. (ዘይ.) ደስታ፡፡
ቤታቸው ሁልጊዜ ፋሲካ ነው፡፡

ፍሰስ (ፍሰስ) ስ 1. ለተወሰኑ ቀናት ከተያመ
በሂሳ የመ አብቅቶ ፍቺ የሚደረግበት ቀን፡፡ 2.
ሰጋ + ቅቤ + እንቁላል +... የሚበላበት ወይም
የግደያምበት ጊዜ፡፡

የፍሰስ (የፍሰስ) ት በፍሰስ ጊዜ የሚበላ
(ለምሳሌ ስጋ + ቅቤ +...)፡፡

ተፈሰስ (ተፈሰስ) ግ የም ተፈታ፡፡

ፈሰሰ ግ 1. ደጋግሞ መታ + ደበደበ፡፡ 2.
አንድን ነገር በብዛት አደረገ፡፡ ምግብን +
ሰራውን +... ፈሰሰው፡፡

ፈሳ ግ 1. በአይነ ምድር መውጫው በኩል
መጥፎ ሽታ ያለው አየር ከሆኑ አሰወጣ፡፡ 2.
ግሽ + ተወግተረ + ተነፈሰ፡፡

ፈሰሰ(ፈሰሰ) ት ፈረ + በከን፡፡

ፈሰ ስ 1. መጥፎ ሽታ ያለውና በአይነምድር
መውጫ በኩል ከሆኖ የሚወጣ የተቃጠለ አየር፡፡
2. (ዘይ.) ፈረ፡፡

ፈሱ ቆረጥ/ዘረጥ አለ 1. (ተራ እነ.) የፈሰ
ድምድ አሰማ + ፈሳ፡፡

ፈሱን ቀደደ (ተራ እነ.) ፈሱን አንዛረጠ፡፡

ፈሱን ቆረጠ/ወረሰ (ተራ እነ.) አንድን
ነገር ለማከናወን ወይም ለማግኘት በጣም ለፋ፡፡

ፈሱን አሰረወወ (ተራ እነ.) 1. በጣም
አላፋው፡፡ 2. አዘረጠው + በሃይል ደበደበው፡፡

ፈሱን ጠበሰ/ወረሰ (ተራ እነ.)
መከራውን አየ + ተሰቃየ፡፡

ፈሳም (ስድብ) ት 1. ቶሎ ቶሎ የሚፈሳ፡፡ 2.
(ዘይ.) ፈረ፡፡ በከን፡፡

ፈሰንዱስ ት ፈሳም፡፡

አስፈሳ ግ 1. በሃይል መታ + ደበደበ፡፡ 2.
በጣም ከበደ(ለምሳሌ ሽንም) ፡፡

ፈሳሽ "ፈሰስ"ስር ተመ.

ፈሰ "ፈሳ" ስር ተመ.

ፈሰንዱስ ዝከ.

ፈሰፋሳ "ፈሳ" ስር "ፈሰፈሰ"ን ተመ.

* ፈቀረ

ፍቅር ስ 1. ከፍተኛ የሆነ የመውደድ ስሜት
(ለምሳሌ የሃገር ፍቅር /የአገርን ፍቅር/ መንፈሳዊ
ፍቅር)፡፡ 2. በሁለት ተቃራኒ የታዎች መካከል
ያለና በወሲብ ፍላጎት ላይ የተመሰረተ የመቀደድ
+ የመሳሳብ ስሜት፡፡ 3. ወዳጅ + ስምም፡፡ እገፈኛ
እገፈ ፍቅር ናቸው፡፡

በፍቅር ወደቀ ፍቅር ያዘው፡፡

ፍቅር አደረበት በአንድ ነገር ላይ ከፍተኛ
የሆነ ፍላጎት + የመውደድ ስሜት ኖረው፡፡
የመሰረተ ፍቅር አደረበት፡፡

ፍቅር ያዘው ከተቃራኒ የታ ጋር በወሲባዊ
ፍላጎት ላይ የተመሰረተ የመውደድ ስሜት
አደረበት፡፡

የፍቅር ደብዳቤ ስ ለፍቅረኛ የሚጻፍ
ደብዳቤ፡፡

ፍቅረ ንዋይ ስ የገንዘብ መውደድ፡፡

ፍቅሩ ጠና ስ የጥጥ ፍንድ የሚያካክል
ወሳኝታዊ አበባ ያለውና በነካው ነገር ላይ ሁሉ
የሚጣበቅ + መጠኑ አስተናግር የሚያክል የእዕቀት
አይነት፡፡

ፍቅረኛ ስ ከወሲባዊ ፍላጎት ጋር በተያያዘ
ሁኔታ የሚወዱት ወይም የሚያፈትሩት ሰው፡፡
ወዳጅ፡፡

ተፈቀረ ግ ተወደደ ፡፡

ተፈቃቀረ ግ ተዋደደ+ ተሰማግ፡፡

ተፋቀረ ግ ተዋደደ+ ተገባባ፡፡

አፈቀረ ግ 1. ፍትረኛ አደረገ፡፡ 2. ወደደ፡፡

አፍቃሪ ት የሚያፈርቅ የሚወድ፡፡

አፈቃቀረ ግ አፋቀረ+ እንዲዋደዱ አደረገ፡፡

አፋቀረ ዝ.ከ.

ፈቀት (ፈት)

ፈቀት አለ ግ ራት+ ገሽሽ+ ገለል አለ፡፡

ፈቀት አይልም አይሄድም+ አልፍ አይልም+ አይንሳብም፡፡

ፈቀት አደረገ ግ አራት+ ገለል+ ገሽሽ አደረገ ፡፡ ፡፡

ፈቀደ ግ 1. ፈቃድ ሰጠ፡፡ 2. ወደደ+ ፈለገ+ ከደለ፡፡ 3. ቀጠረ+ አስተዋለ+ ተከታተለ፡፡ ከተቀኙን ፍቀዳቸው 4. ተመለከተ+ በአይት ፈለገ፡፡ ከነው መካከል ብፈትደው አጣሁት፡፡ 5. ጠበቀ+ ተንቃቱ አደረገ፡፡ ሆኑን ፍቀደው፡፡

በዘፈቀደ እንዳሻው+ እንደፈለገው+ እንደፈቀደው፡፡

እንደፈቀደው እንዳሻው+ እንደፈለገው፡፡

ፈቃድ(ፍቃድ) ለ 1. አንድ ነገር ለማድረግ ለማከናወን የሚመለከተው ክፍል መሰማግቱን ገልጾ ጉዳዩን ለሚያከናውኑት አካል የሚሰጠው ግብረኝ፡፡ ጉድ ፈቃድ/ መንጃ ፈቃድ፡፡ 2. ለተወሰነ ጊዜ ከከራ ነፃ መሆን እንዲቻል የሚሰጥ እርዳታ፡፡ 3. ፍላጎት+ በምናገኝ፡፡ ያለ ሌላ ፈቃድ የሚሆን ነገር የለም፡፡

ፈቃድ ሰጠ 1. አንድ ነገር ግድረግ እንዲቻል ፈቀደ+ ተሰማግ፡፡ 2. ለተወሰነ ጊዜ ከከራው ላይ እንዲቀር ፈቀደ+ ተሰማግ፡፡

ፍቃድ ወሰደ ለማረፍ ወይም ሌላ ጉዳይ ለማከናወን ፈቃድ ጠይቀ ከከራ ገበታው ላይ ቀረ፡፡

የፈቃድ ወረቀት ለ አንድ ነገር ለማድረግ ወይም ለማከናወን መፈቀዱን የሚገልፅ የዕሁፍ ግብረኝ፡፡

ፈቃድ ፈፃሚ ት እሺ ባይ+ ታሣዥ፡፡

ፈቃደኛ ት ገዳጅ ሳይኖርበት በራሱ ፍላጎትና በምናገኝ አንድ ነገር ለማድረግ የተነሳሳ ወይም የተዘጋጀ፡፡

ፈቃድ+ ጠባቂ፡፡ ሆኑ ፈቃድ የለውም፡፡

ተፈቀደ ግ እንዳይደረግ ተከልክሎ ወይም ታገደ የነበረው ነገር መከልከሉ ቀረ፤ ፈቃድ ተሰጠ፡፡

ተፈቃቀደ ግ ተጠያቂ+ ተሳበበ፡፡

ተፈቃቀዱ ለፍትር፡ ለጋብቻ... ተፈላለገ፡፡

ለገሊትና ለገሊ ተፈቃቀደዋል፡፡

አስፈቀደ ግ 1. ፈቃድ ጠየቀ፡፡ ላለቃህን አስፈቅድ፡፡ 2. ፈቃድ አገኘ፡፡ ከከራ የቀረው አስፈትደ ነው፡፡

ፈቀፈቀ ግ 1. ፋቀ+ ላገ፡፡ 2. የተጣበቀ፡፡ የተላከበ ነገርን ለማሳቀት ፈገፈገ፡፡

ፍትፋቂ ት 1. እንወት ወይም ሌላ ነገር ቢፋት የማወጣው ድታቂ ወይም ገለባ፡፡ 2. ከምግድ ላይ አልነሳ ያለ የትኩስ እንደራ ስብርባር፡፡

*ፈቀፈቀ

ፈትፈት አለ እየተቀቀለ ያለ ነገር በመጠት ፈላ+ ፈለቅለት አለ፡፡

ፈትፈት አደረገ ግ እየተቀቀለ ያለ ነገርን በመጠት አፈላ፡ ፈለቅለት አደረገ፡፡

ተንፈቀፈቀ ግ 1. ፈላ፡ ተፍለቀለቀ (እየተቀቀለ ያለ ነገር)፡፡ 2. (ዘይ.) ስትለት ብሎ አለቀሰ፡፡ 3. በተከታታይ ተተክሎ (ለምሳሌ መትረፍ)፡፡

አንፈቀፈቀ ግ 1. አፈላ፡ አፍለቀለቀ፡፡ (እየተቀቀለ ያለ ነገር)፡፡ 2. ስትለት እድርን አበለቀሰ፡፡ 3. በብዛትና በተከታታይ ተተክሎ፡፡ መትረፍን ለንፈቀፈቀው፡፡

ፈቃ ግ ሰውነትን በሰለት በጣ፡ ሰነጠቀ፡፡

ፈቃደኛ “ፈቀደ” ስር ተመ.

ፈቃድ ዝ.ከ. ፈቃድ ዝ.ከ.

ፈት “ፈቀት” ግ ተመ.

ፈተለ¹ ግ 1. ፕፕ አባዝቶ ወይም ፊትቅ በእንዝርት እያከረፈ ፈትል እንዲሆን አደረገ፡፡ 2. ገመደ፡ ሸረበ፡፡

ፈታይ ት ፕፍ የመፍተል ችሎታ ያላት (ሴት)፡፡

ፈትል ለ ፕጦ ተባዝቶ በእንዝርት እየተከረፈ የሚዘጋጅ ግጥ+ ከር+ ድር፡፡

አፋተለ ግ 1. እጆቹን ወይም እግሮቹን እርስ በርሳቸው አሸ፡ አፍተለተለ፡፡ 2. እርስ በርሱ አንዱን ከሌላው ጋር አጋመደ+ አጣመረ፡፡

ፈተለ² ግ ተረበ+ አሸጋጠጠ፡፡

ፈታላ ት ተረበኛ+ አሸጋጣፍ፡፡

*ፈተለተለ

ፍትልትል (ፈተልታላ) ት ትልፕፍፍ የሌለው+ ጎታታ (በአካሄድ+ በሰራ)፡፡

ፍትልትል አለ ግ ተፍተለተለ፡፡

ፍትልትል አደረገ ግ አፍተለተለ፡፡

ተፍተለተለ ግ 1. ቢታሽ እየተደበለበለ ወይም እየተጠመለመለ ወጣ+ ተነሳ (ለምሳሌ የሰውነት እድፍ)፡፡ 2. ተጎተተ+ አልፈጥን አለ (በአካሄድ+ በሰራ)፡፡

ለግለት የሚነገር አባባል።

ፊታ ግ 1. የታሰረው የተቋጠረው የተያያዘን ነገር አላቀቀ፤ አለያየ። 2. የታሰረበትን አወለቀ፤ በጠሰ። ውሻው ፈትቶ ጠፋ። 3. ትዳሩን አፈረሰ፤ ከሚስቱ ተለያየ። 4. ከአስር ቤት አስወጣ፤ ነፃ ሰቀቀ። 5. አጠፋ፤ አፈረሰ፤ አወሰ፤ በተነፃ፤ ላገረ ፈታ። 6. አሸነፈ፤ ድል አደረገ። ጦር ከፈታው ወፊ የፈታው ይበልጣል። 7. ለሞተ ሰው የፍታት ፀሎት አደረገ። 8. የገዝተውን ተወ፤ ሻረ፤ ገዝቱን አነሳ። 9. ገደፈ። ም ፈታ። 10. ተረገመ፤ ገለጠ፤ አብራራ፤ ፍቺ ሰጠ። 11. አቃለለ፤ መፍትሄ ሰጠ። ችግሩን በተላሉ ፈታው። መፍትሄ ስ የችግር ማቃለያ፤ ማስወገጃ ዘዴ ወይም መንገድ።

ፊት ት አግብታ የፈታች (ሴት)።

ፍታት ስ ለሞተ ሰው የሚፀለይ ፀሎት።

ፍቺ ስ 1. የትዳር ወይም የጋብቻ መፍረስ፤ መፋታት። 2. ትርጉም።

ፊታ አለ ግ ቀልጠፍ፤ ፈጠን፤ ዘና አለ (ለገንግር፤ ለስራ)።

ተፈታ ግ 1. የታሰረው፤ የተቋጠረው፤ የተያያዘው ተላቀቀ፤ ተለያየ። 2. ያሙ አብትቶ ፍስክ ሆነ። 3. የተሰበሰበው ተበተነ። ገበያው ፈታ።

ተፈታታ ግ ተላቀቀ፤ ተለያየ (የተቋጠረው፤ የተያያዘው)።

ተፋታ ግ ከሚስቱ ተለያየ፤ ትዳሩን አፈረሰ።

ተፍታታ ግ 1. ተቆጣጥሮ ወይም ተተብትቦ የነበረ ነገር ተነጣጠለ፤ ተለያየ። 2. እስርስር ብሎ የነበረው ሰውነት ዘና አለ፤ ተዝናኖ። 3. ተብራራ (ሃላብ)።

አፈታ ግ በብዛት ወረደ፤ ፈሰሰ (ደም)። ደም አፈታት።

አፋታ ግ ባልና ሚስትን አለያየ።

አፍታታ ግ 1. ተቆጣጥሮ ወይም ተተብትቦ የነበረን ነገር አነጣጠለ፤ አለያየ። 2. እስርስር ብሎ የነበረውን ዘና አደረገ፤ አዝናኖ (ሰውነትን በስፖርት)። 3. አብራራ (ሃላብ)።

ፊታላ “ፊተለ²” ስር ተመ.

ፊታሽ “ፊተሽ” ስር ተመ.

ፊታኝ “ፊተኝ” ስር ተመ.

ፊታይ “ፊተለ¹” ስር ተመ.

ፊት “ፊታ” ስር ተመ.

ፊትል “ፊተለ¹” ስር ተመ.

ፊትፋች “ፊተፊተ” ስር ተመ.

ፊቸል ስ የተጣበቀ ወይም የተቸነከረ ነገርን ለመንቀል የሚያገለግል መንቀያ፤ ጉጠት።

ፊነቀለ ግ 1. የተጣበቀ፤ የተተካለ ነገርን ከሰሩ ነቀለ፤ አወጣ፤ አፈለሰ። 2. ከፍተኛ የሆነ የሳት፤ የደስታ፤ የለትሶ፤... ስሜት ከውስጥ አሸንፎ ወጣ። ሳት ፈነቀለው። 3. አፈናቀለ።

መፈንቅለ መንግስት ስ የኣንድ አገር ሀገመንግስት ከሚፈቅደው ውጪ ግለሰቦች ወይም ቡድኖች በአመፅ የሚያካሂዱት መንግስትን የመቀየር ተግባር፤ መንግስት ግልበጣ፤ ኩዴታ።

ተፈነቀለ ግ ፈሰሰ፤ ወጣ፤ ተነቀለ።

ተፈናቀለ ግ ከመኖሪያ ቦታው ለትቆ ወደ ሌላ ቦታ ለመኖር ሄደ (በጦርነት፤ በድርቅ፤... ምክንያት)።

ተፈናቃይ ት ከመኖሪያ ቦታው ለትቆ ወደ ሌላ ቦታ ለመኖር የሄደ (በጦርነት፤ በድርቅ፤... የተነሳ)።

አፈናቀለ ግ ከመኖሪያው፤ ከስራው፤ ከትዳሩ አባረረ፤ አስወገደ።

ፊነቸረ ግ 1. ገደለ። 2. ጣለ፤ ዘረረ።

ተፈነቸረ ግ 1. ወደቀ። 2. ሞተ።

ፊነከረ ግ በጣም ከፈተ፤ በለቀጠ፤ ወዲያና ወዲህ ዘረጋ (ለምሳሌ ጭንፍ ጭንፍ)

ፊንካራ ት (ስድብ) ጉያዋን የማትከለል፤ ጭኗን ከፍታ የምትቀመጥ።

ፊነከተ ግ 1. ጭንቅላትን ተረከከ፤ መታ። 2. ከፈለ፤ ገመሰ። 3. ፈረከሰ፤ አደቀቀ።

ፍንካች ት ከኣንድ ነገር ላይ ተከፍሎ ወይም ተፈንክቶ የወጣ፤ ክፋይ።

ፍንክት ት የተገመሰ፤ የተፈነከተ፤ ስንጥቅ።

*ፊነደረ

ፊንዳራ ት ፎጡ ወደ ሂላ ያፈነደደ፤ ያፈነገጠ።

ፍንድር አለ ግ አፈነደረ።

አፈነደረ ግ ከወደ ሂላ ወጣ አለ፤ አፈነገጠ (ፎጥ ወይም ሌላ ነገር)።

*ፊነደሰ¹

ፊንዳሳ ት ድንቡሽቡሽ ያለ ወፍራም።

ፍንድስ አለ ግ ተፈነደሰ።

ተፈነደሰ ግ ተጋደመ፤ ተኛ (ብዙውን ጊዜ ወፍራም ሰው)።

*ፊነደሰ²

ፍንድስድስ አለ ግ 1. ፍርከሰከሰ፤ ስንጥቅጥቅ አለ (የተቀቀለ ድንች፤ ንፍር፤...)።

2. ብዙ ቦታ ላይ ፈነዳ (ቁስል)።

ተፈነዳደሰ ግ ዝከከ.

ፈነደቀ ግ ተደሰተ፤ ቦረቀ፤ ፈነጨ።

*ፊነደደ

ፊንዳዳ ት (ሰድብ) ከወገኑ ሰበር ብሎ ይጠየቃል።

ፍንድድ ት ንጉሰበ።

ፊንድድ አለ ግ 1. አፈነደረ (ቂጥ)። 2. መቀመጫውን ወደ ሂሳ በማፈንደር አገነበሰ።

ፍንድድ አለ ዝ.ከ.

አፈነደደ ግ 1. አፈነደረ (ቂጥ)። 2. አገነበሰ።

ፊነዳ ግ 1. ዲ አለ፣ ሙሀ። 2. ፊካ፣ አባባው ፊነዳ። 3. ተተረተረ፣ ተሰነጠቀ (አንስራ፣ ኳስ፣ ጎማ፣...)። 4. ፈረጠ፣ መገለ። ቆሰሎ ፊነዳ። 5. ይፋ ወጣ፣ ተገለጠ፣ በሁሉም ቦታ ተሰበሰበ። ለብዮት ፊነዳ/ ተደብቆ የቆየው ምስጢር ፊነዳ። 6. ሲቆላ ፊካ (ፊንድካ)።

ፊንድኸ ስ ሲቆሉት የሚፈክ የማሽላ አይነት፣ አበባ ቆሎ።

ፊንጃ ስ የሚፈነዳ የጦር መሳሪያ፣ ቦምብ።

ፊንጃ ቀበረ ፊንድቶ ጉዳት እንዲያደርስ ፊንጃን መሬት ውስጥ ወይም በሰው ሀይል አስቀመጠ።

ፍንዳታ ስ 1. እንደ ቦምብ፣ ድማሚት፣... ያሉ ነገሮች መፈንዳት። 2. እንደ በንብ፣ ድማሚት ያሉ ነገሮች ሲፈነዱ የሚያሰሙት ድምፅ ወይም ጨህት።

ፍንድ ስ ከትርፈቱ ተላትቆ የሚወጣ የጥጥ ዓል።

ፊነገለ¹ ግ ገፍቶ ወይም ገፍትሮ ጣለ።

ፊንጋላ ት ተስተካክሎ ወይም ተደላድሎ የማይቀመጥና በተላሉ የሚፈነገል።

ፊንግል ስ በተሉ የሚገድል የዶሮ በሽታ።

ፍንግል አለ ግ ተፈነገለ።

ተፈነገለ ግ 1. ወደቀ፣ ክንብል አለ። 2. (ዘይ.)ጥተ።

ፊነገለ² ግ (ባሪያን) አፍኖ ሸጠ።

ፊንጋይ " ባርያ" ስር "ባርያ ፊንጋይ"ን ተመ.

*ፊነገጠ

አፈነገጠ ግ 1. የነበረበትን ቦታ፣ መስመር... ለቀቀ። 2. ከፓርቲው፣ ከሰድኑ፣... ተለየ።

አፈንጋጭ ስ በአመለካከቱ፣ በፖለቲካ እጅግ ከፓርቲው፣ ከሰድኑ፣ .. ተለይቶ ለብቻው የሆነ፣ ተቃዋሚ፣ አንጃ።

*ፊነጠረ

ፊንግራ ት ገለልተኛ፣ ብቸኛ፣ ከሌላው ራት ያለ።

ፍንግራ ት ተፈናጥሮ ወይም ተወርውሮ የወጣ

የአንድ ነገር ሽራፊ። የአንት ፍንግራ።

ፊንጠር አለ ግ ገለል አለ ወይም ራት አለ። ፊንጠር ብሎ ቀጋለ።

ፍንጥርጥር አለ ግ እየተፈናጠረ ብትንትን አለ።

ተፈነጠረ ግ ተፈናጠረ።

ተፈነጣጠረ ግ ተፈናጥሮ ተበታተነ፣ ተረጨ።

ተፈናጠረ ግ 1. ዘለለ፣ እንጣጥ አለ። 2. ተወረወረ። ፍንጋዩ ተፈናጥሮ መታወ/ የፈላ ዘይት ተፈናጥሮ አቃጠለን።

ተሰፈነጠረ ግ ተፈናጠረ።

ተሰፈንጣሪ ት 1. ተወርዋረ። 2. (ፖሊ.) ግራ አካራረ።

አፈናጠረ ግ ወረወረ፣ አሸቀነጠረ።

አሰፈነጠረ ዝ.ከ.

ፊነጠቀ ግ 1. ወጣ፣ አበራ (ፀገይ)። ፀገይ ፊነጠቀች። 2. ደፋ፣ አፈሰሰ (ውሃን)። ውሃውን ፈንጥቀው። 3. ረጨ፣ በተነ። 4. ሙሉ ከነበረው ፈላሽ ላይ በትንሹ አፈሰሰ፣ ቡልቅ አደረገ። 5. አልፎ አልፎ ጣል ጣል አለበት (ለቀለም፣ ለጌታ)። ነጭ የፊነጠቀበት ቀሚስ።

ፍንጣቂ ት የተፈናጠቀ ወይም የተረጨ ጠብታ።

ተፈናጠቀ ግ ተረጨ።

አፈናጠቀ ግ ረጨ፣ አርከፈከፈ።

ፊነጠዝ ግ በደስታ ቦረቀ፣ ዘለለ፣ ጨፈረ።

ፊንጠዝዮ ስ ደስታ፣ ቡረታ፣ ጭፈራ።

*ፊነጠጠ

ተፈናጠጠ ግ በበትሎ፣ በፈረሰ፣ ... ጀርባ ላይ ወይም በብስክሌት፣ በሞተር ሳይክል ላይ ከሚጋልበው ሰው ጋር በመደረብ ከበስተሂሳው ተቀመጠ።

ተፈናጣጭ ት በበትሎ፣ በብስክሌት፣... ላይ ዋናውን ጋላቢ ተጠግቶ በስተሂሳው በኩል በመቀመጥ አብሮ የሚጋልብ (ሰው)።

አፈናጠጠ ግ በበትሎ፣ በፈረሰ፣... ጀርባ ላይ ወይም በብስክሌት፣ በሞተር ሳይክል ላይ የሚጋልብ ሰው በስተሂሳው በኩል ሌላ ሰው ደርቦ ጫነ።

ፊነጠ ግ 1. ዘለለ፣ ቦረቀ። 2. በጣም ተደሰተ፣ ፈነደቀ።

ፊነጠበት (በንዲት፣ በቆጣ) ብዙ ተናገረው።

*ፊነፊኑ

መፈናፊኛ ት መንቀሳቀሻ፣ መላወሻ። ከፍሉ መፈናፈኛ የለውም፣ ጠባብ ነው።

ተፈናፊኑ ግ ወዲያ ወዲህ አለ፣ ተንቀሳቀሰ።

ተጠጋጋ።
አፈፍፈን ግ እንዲንቀሳቀስ፤ ወዲያ ወዲህ እንዲሄድ (በዙውን ጊዜ በአገልግሎት ላይ የሚውለው በአፍራሽ ቦርቱ ነው)። የሰራው ብዛት ላላፈናፍን ላለው።
ፈንታ “ፋንታ”ን ተመ.
ፈንዜ ስ ቀጠን ብሎ ንበጥ ያለ የጎራዴ አይነት
ፈንዳራ “ፈንደረ” ስር ተመ.
ፈንዳሳ “ፈንደሰ” ስር ተመ.
ፈንዳዳ “ፈንደደ” ስር ተመ.
ፈንድሻ “ፈንዳ” ስር ተመ.
ፈንጂ ዝ.ክ.
ፈንጋላ “ፈንገለ” ስር ተመ.
ፈንጋይ “ፈንገለ” ስር ተመ.
ፈንግል “ፈንገለ” ስር ተመ.
ፈንጠዝያ “ፈንጠዝ” ስር ተመ.
ፈንጣራ “ፈንጠረ” ስር ተመ.
ፈንጣጣ ስ በሰውነት ላይ እንደ እክክ ሆኖ የሚወጣና ጠባሳ የሚተው ተላላፊ በሽታ።
ፈከረ “ፍከረ” ን ተመ.
ፈካ ግ 1. እንደ ፈንድሻ ያለ እህል ሲቆላ እንደ አበባ ፈንዳ። 2. አበባ፣ ፈንዳ(አበባ)። 3. በፊቱ ላይ ደስታ ታዩ፣ ፈንግ አለ። ፊቱ ፈካ።
ፈካ አለ ግ በፊቱ ላይ ደስታ ታየ፣ ፈንግ አለ።
ፈካ ያለ ብሩህ የሆነ ወይም ያልደመቀ።
ፈካ ያለ ሰግያዊ (ቀለም) ።
ፈወሰ ግ አዳነ፣ አሻረ።
ፈዋሽ ስ 1. አዳኝ። ሊያሰላ ፈዋሽ ነው ። 2. ፈውስ የሚሰጥ፣ የሚያድን።
ፈውስ ስ ከበሽታ መዳን፣ ደህንነት።
ተፈወሰ ግ ዳነ፣ ፈውስ አገኘ።
ፈዘዘ ግ 1. ድምቀት አጣ፣ ደበዘዘ (ቀለም)። 2. ሃይሉን ቀነሰ፣ ደበዘዘ። 3. ነቃ አልፎ አለ፣ ኖበዘ፣ ቦዘ።
ፈዛዛ (ፍዝ) ስ 1. ደማት ያልሆነ፣ ደብዛዛ (ቀለም)። 2. ነቃ ነቃ የማይል፣ ኖባዛ።
አፈዘዘ ግ 1. አደነዘዘ፣ አነሆለለ። በመድኃኒት አፈዘዘው። 2. በጣም አስደነቀ፣ አስገረመ፣ ስሚትን ግረከ።
አፍዝ አደንግዝ ስ ያፈዛል ወይም ያነሆልላል ተብሎ የሚታመንበት የአስማት አይነት ወይም መተት።
ፈየደ ግ ጠቀመ፣ ረባ።
ፈይዳ ስ ጥቅም፣ እርባና።

ፈደፈደ ግ ያዘ፣ አስቃየ (ረሃብ፣ ብርድ)።
ፈጀ¹ ግ አቃጠለ፣ ለበለበ።
ተፋጀ ግ አቃጠለ፣ ለበለበ።
ፈጀ² ግ 1. ጫረሰ፣ ፈፅሞ አጠፋ። ላዲሱ በሽታ ሰውን ሁሉ ፈጀ። 2. ያዘ፣ ቻለ። እንስራው ሃያ ሲትር ውሃ ይፈሳል። 3. አወጣ፣ ወሰደ። ሹራቱ 100 ብር ፈጀታል።
ፍጅት ስ 1. እርስ በርስ መጫረስ፣ መተላለ። 2. ጭትጭት፣ ውዝግብ።
ፍጅታ ስ 1. በተወሰነ ጊዜ የሚያልቀው ወይም ጥቅም ላይ የሚውለው መጠን። 2. የንግግር ተራ ወይም ፋንታ።
ተፋጀ ግ 1. ተጫረሰ፣ ተላለቀ፣ ተጋደለ። 2. ተወቃወቀ፣ ተነታረከ።
አፋጀ ግ 1. አወቃወቀ፣ አነታረከ። 2. አጋደለ፣ አወራረሰ።
ፈገመ ግ 1. ወደቀ፣ ተደፋ። 2. ሞተ።
ፍግም አለ ግ 1. በንግፍ ወይም ባፍጢመ ወደቀ፣ ድፍት አለ። 2. ሞተ።
*ፈገመገመ
ፍግምግም ስ ሲሃድ የሚንገዳገድ።
ተፍገመገመ ግ ተውተረተረ፣ ተንገዳገደ።
አፍገመገመ ግ አውተረተረ፣ አንገዳገደ።
ፈገረ “ፍገረ”ን ተመ
ፈገገ ግ ፈካ፣ በራ።
ፈገገታ ስ ላት በማለት በፊት ላይ የሚታይ የደስታ ስሜት።
ፈገግ አለ ግ 1. ላት በማለት ደስታውን፣ እድናቆትን፣... ገለፀ። 2. ጥቁረቱ ቀነሰ፣ ቀላ አለ (ሰቆቆ ቀለም)። 3. ነጣ ወይም ፈካ አለ (ቀለም ወይም የቆሽሽ ልብስ ሲታጠብ)።
ፍገግ ፍገግ አለ ግ ላት ላት አለ (ሀገን)።
ፈገፈገ ግ 1. አሸ፣ ወለወለ (ለማፅዳት)። 2. ፋቀ፣ ፈቀፈቀ።
ተፈገፈገ ግ ተላላጠ፣ ተፋቀ።
ተፈጋፈገ ግ አንድ አካል ከሌላው ጋር በሃይል ተሸሸ።
ፈጋራ ስ ረብ፣ የኩስ መውጫ።
ፈገጠው ተወው፣ የራሱን ጉዳይ፣ እንደፈለገህ።
ፈገጠው ፈገጠው ተዛለ።
*ፈጠመ
ፍጥምጥም(ፍጥጥም) ስ የጋብቻ ውል ወይም ፈርግ (በተወግሪ የቀለበትን 3ኛ ፍቺ ተመ.)።
ተፈጠመ ግ በህግ የተጠየቀውን ወይም

አድርግ የተባለውን ለመፈጸም ቃል ሰጠ፤ ገዴታ ገባ።

ተፈጣጣሚ ግ ተዋዋለ ወይም ተፈራረመ (ለጋብቻ)።

አፈጣጣሚ ግ አዋዋለ ወይም አፈራረመ (ለጋብቻ)።

ፈጠረ¹ ግ 1. አሰገኘ፣ ሰራ። እግዚአብሔር በመጀመሪያ ሰማይና ድርሮችን ፈጠረ። 2. ዋሽ፣ ያልሆነ ወይም ያልተደረገ ነገር ተናገረ። ፈጥሮ ያወጸ። 3. ወለደ። እናቱ ከፈጠረችን ጀምሮ እንደዚህ አይነት ነገር አላየሁም። 4. አደረገ፣ ሰራ። ምን ፍጠር ነው የምትለኝ?

ፈጠራ ስ 1. በምርምር፣ በሙከራ... የሚገኝ የአውቀት ውጤት የሆነ አዲስ ነገር። 2. ከአለም በማመንወት የሚሰራ የልብ ወለድ ወይም ስነ-ጥናት ስራ። የፈጠራ ፅሁፍ። 3. ውሸት። የፈጠራ ወራ።

ፈጣሪ ስ እግዚአብሔር።

ፍጡር ስ በምድር ላይ የሚኖር ሰው ወይም እንስሳ።

ፍጥረት ስ 1. በምድርና በሰማይ ያለ ግንኙነት ነገር። 2. ፍጡር። 3. አፈጣጣሚ፣ ተፈጥሮ። 4. ልጅ። ስንት ፍጥረቶች አሉህ? እንደፍጥረትና እንደፈለገ፣ እንዳሻው።

ተፈጠረ ግ 1. ያልነበረ ነገር ለመጀመሪያ ጊዜ ተሰራ። 2. ሆነ፣ መጣ፣ ተከሰተ። በመከላከል ተፈጠረ።

ተፈጥሮ ስ 1. የአንድ ነገር መለያ፣ ባህርይ፣ ጠባይ፣ ሁኔታ፣ አሰራር፣ አፈጣጣሚ። 2. እንደ ተራራ፣ ወንዝ፣... ያለ ሰው ሰራሽ ያልሆነ ነገር። ተፈጥሮን ግድግዳ ይወጃል።

የተፈጥሮ ት ሰው ሰራሽ በሆነ መንገድ ያልተገኘ፣ ያልተሰራ፣ ያልተፈጠረ።

የተፈጥሮ ሃብት ስ በተፈጥሮ የሚገኝ ጥንቃቄ ላይ የሚውል እንደ ውሃ፣ ግእድ፣ ነጻጅ... የመሳሰለው ነገር።

የተፈጥሮ ህግ ስ በአለም ላይ ያለ ግንኙነት ነገር በተፈጥሮ ባህርይ የሚያከናውነውና እያንዳንዱ የሚመራበት ተፈጥሮአዊ ስርአት (እንደመብላት፣ መጠጣት፣ መወለድ፣ መሞት፣ መጥፋት፣ መንጋት፣ የወራት መለዋወጥ... ያለ)።

አፈጣጣሚ የ "ተፈጥሮ"ን 1ኛ ፍቺ ተመ.

ፈጠረ² ግ በእግር ኳስ አወዋወት ላይ ኳስን ወዲያ ወዲህ እያንከባለለ አታለለ።

ፈጠራ ስ በእግር ኳስ አወዋታ ላይ ኳስን ይዞ ለግለፍ ወይም ላለመንጠት ወዲያና ወዲህ በግንከባለለ እያታለለ የመጣውን ዘዴ ወይም ቴክኒክ።

ፈጠረቀ ግ 1. አንድን ነገር አንቆ፣ አጥብቆ፣ ወምቆ ያዘ። 2. አፈነጻ፣ አፈረጠ። 3. ፈነከተ፣ ተረተረ። ግንባሩን በፋፋ ፈጠረቀው። 4. በሃይል ወርውሮ ጣለ።

ፈጥሮቆ ያዘ 1. አሰገድዶ፣ አሰወንቆ ያዘ። 2. ወጥሮ፣ አጣብቆ ያዘ።

ተፈጠረቀ ግ 1. ፈነጻ፣ ፈረጠ። 2. ወደቀ፣ ተፈጠፈጠ።

ፈጠራ¹ "ፈጠረ" ስር ተመ.

ፈጠራ² "ፈጠረ" ስር ተመ.

ፈጠነ ግ 1. ቸኮለ፣ ቀለጠፈ። 2. ቶሎ ሆነ።

ፈጥኖ ደራሽ ት 1. በቸግር ጊዜ ቶሎ ለእርዳታ የሚደርስ (ሰው፣ መልአክ፣ ...)። ስ 2. ቸግር በተፈጠረበት ወይም ፀጥታ በሚደፈርበት ቦታ ሁኔታውን ለማረጋገጥ ወይም ለመቆጣጠር ቶሎ በቦታው የሚገኝ ወታደራዊ ክፍል።

ፈጣን ት 1. ቀልጣፋ። 2. ቶሎ የሚደርስ፣ ብዙ ጊዜ የሚይፈጅ። 3. ቶሎ የመገንዘብ፣ የመርዳት... ቶሎታ ያለው፣ ገብ።

ፍጥነት ስ 1. በተወሰነ የጊዜ ገደብ ውስጥ የአንድ ጉዳይ ቶሎ የመፈጸሙ መጠን፣ ልክ። 2. ቅልጥፍና። 3. ቸኮላ፣ ጥጽፊያ።

ተፋጠነ ግ በቶሎ ወይም ሳይዘገይ ተከናወነ።

አፈጠነ ግ 1. ቀለጠፈ፣ በፍጥነት፣ ሳይዘገይ፣ በቶሎ አከናወነ። 2. በፍጥነት የሚከናወን አይነት ሆነ፣ ቀለጠ። ሰራው አፈጠነ።

አፋጠነ ግ 1. ቶሎ፣ ሳይዘገይ ወዲያውኑ አከናወነ። 2. አጣጥፈ።

አፋጣኝ ት አስቸኳይ፣ አጣጥፈ።

ፈጠጠ ግ 1. ጎረጠ፣ ተጎለገለ (አይን)። 2. በደንብ ወደ ውስጥ ካለመግባት፣ ካለመቀላቀል፣ ካለመብሰል፣ ... የተነሳ ወደ ውጪ ወጣ፣ ጎሳ ብሎ ታየ። የተዘራው ዘር ፈጠ ታየ /ወጡ ውስጥ ያለው ሽንኩርት ፈጠ ታየ።

ፈጠጤ ስ 1. እህል ተዘርቶ አፈር ሳይለብስ በመትረቱ ከላይ ሆኖ የሚታይ ዘር። 2. ፈጣጣ (ለአይን)።

ፈጣጣ ት አይኑ የፈጠጠ ወይም አይኑ ወጣ ወጣ ብሎ የሚታይ።

ተፋጠጠ ግ ፊት ለፊት ተገጣጠመ፣ በመፈራራት፣ በጥላቻ፣ በጠላትነት ተያየ።

አፈጠጠ ግ 1. ትክ ብሎ ወይም አትኩሮ ተመለከተ። 2. አይኑን ጎለገለ፣ አጉረጠረጠ። 3. ቀላወጠ፣ ከጀለ። 4. ተቆጣ፣ ጥል ፈለገ። 5. ጉልህ፣ ጉልፅ ሆኖ ታየ።

አፍጣጭ ት ቀላዋጭ።

የፍጣጣ ስ ለቀላዋጭ ሰው የሚሰጥ ምግብ ወይም ጉርሻ።

አፋጠጠ ግ አስወጥቶ ወጥቶ ይዘ።
ፈጠፈጠ ግ 1. ፈነከተ፤ ፈረከሰ (በዙውን ጊዜ ጭንቅላትን)። 2. ጣለ፤ አፈረጠ።

ተፈጠፈጠ ግ 1. ተፈነከተ፤ ተፈረከሰ። 2. ወደቀ፤ ፈረጠ።

ፈጣሪ “ፈጠረ” ስር ተመ.

ፈጣን “ፈጠነ” ስር ተመ.

ፈጣጣ “ፈጠጠ” ስር ተመ.

ፈጣ ግ 1. አደቀቀ፤ ሰለቀ። 2. ወፈለቀ፤ ጸጠ። 3. አብዘቱ አደረገ፤ ፈፀመ። ... ። ወረውን ሲፈጭ ለመሸ/ያን ሁሉ መንገድ በአገሩ ፈጠሁት።

ወፍጮ ስ በፊደል ተራው ተመ.

ፈጫ (ፈጫይት ፈጭታ) ስ በመፍጨት ስራ የምትተዳደር ሲት።

የፈጫይ ስ በመፍጨት ስራ ለምትተዳደር ሲት የሚከፈላት የጉልበት ዋጋ።

ፍጡ ስ የተፈጨው ዱቂት።

ተፋጣ ግ 1. ተፋተገ፤ ተፈጋፈገ (ለቢላዋ)። 2. ተጨቃጨቀ፤ ተከራከረ።

*ፈጨረጨረ

ተፍጨረጨረ ግ ለፋ፤ ተጣጣረ።

ተፍጨርጫሪ ት ታታሪ።

አፍጨረጨረ ግ 1. እንዲጣጣር፤ እንዲፍጨረጨር አደረገ። 2. አለፋ፤ አጣጣረ።

*ፈጨጨ

ፍጭጭ አለ ግ በጥቂቱ ወጣ፤ ፈሰሰ (ለምሳሌ መግልጽ እኹን)።

*ፈጨፈጨ

ፈጨፈጭ ት የወረዛ ወይም ውሃ የጸጠረ (መሬት)።

ፈጭፋጫ የሚያስቀጥነው ወይም የሚጸስቀጥጠው።

ተንፈጨፈጨ ግ 1. ረጠበ፤ ወረዛ፤ ጨቀየ። 2. ቀዘነ። 3. እርጥብ እንደሆነ ሲንድ አረፋ መሳይ ነገር በግውጣት ቸሰ አለ።

አንፈጨፈጨ ግ አስቀዘነ።

ፈጨ “ፈጨ” ስር ተመ.

ፈጫ ስ በወንዝ ወይም በጅረት ጸር የሚገኝ አሸዋ ወይም ጠጠር።

ፈጫይ “ፈጨ” ስር “ፈጨ”ን ተመ.

ፈጭታ ዝ.ከ.

ፈጭፋጫ “ፈጨፈጨ” ስር ተመ.

ፈፀመ ግ 1. ወረሰ፤ አጠናቀቀ። 2. ሰራ፤ አደረገ፤ አከናወነ። ወንጀል ፈፀመ።

ፈፅሞ ተው.ግ. ጭራሽ፤ ጨርሶ፤ እቃው መናፋን ፈፅሞ ላሳየሁም።

ፍፁም ት 1. ፈፁሞ። 2. ምንም እንኳን ወይም ጉድለት ወይም ስህተት የሌለው። 3. የበቃ፤ ገድቶት ደረጃ የደረሰ። በገዳሙ ውስጥ ላንድ ፍፁም ባህታዊ ነበሩ።

በፍፁም ተው.ግ. በጭራሽ።

ፍፁም ቅጣት ምት ስ (ስፖ.) የፍፁም ቅጣት ክልል ተብሎ በተወሰነው ላካባቢ ጥፋት ሲፈፀም ለተቃራኒው ቡድን የሚለጥ የቅጣት ምት።

ፍፃሜ ስ መጨረሻ፤ ማለቂያ፤ ማከተሚያ፤ መደምደሚያ።

ተፈፀመ ግ 1. አለቀ፤ ተጠናቀቀ፤ አበቃ። 2. ተሰራ፤ ተከናወነ።

ተፈፃሚ ት 1. ተግባራዊ፤ መመሪያው ተፈፃሚ ሊሆን ላልቻለም። 2. ተግባራዊ የሚሆን።

አሰፈፀመ ግ አስጨሰ፤ ፍፃሜ እንዲያገኝ አደረገ።

አሰፈፃሚ ት 1. አንድ ሰራ በተገቢው ሁኔታ መካሄዱን የሚከታተልና የሚቆጣጠር። ስ 2. አንድን ሀገ፤ መመሪያ፤ ጉዳይ፤... ተግባራዊ የሚያደርግ ወይም የሚያስደርግ ክፍል ወይም አካል። ጉዳዩን ሀገ አሰፈፃሚው ላካል ይከታተላል።

አፈፃፀም ስ 1. አስራር፤ አንድን ነገር በስራ ላይ የማግል ሂደት። 2. ተግባራዊነት። በመመሪያው አፈፃፀም ላይ ቸገር ላለ። 3. አጨራረስ።

ፈፋ ስ ጎርፍ የቦረቦረው ወይም የሸሸረው ጉድባ፤ ገደል።

ፋ የ”ፈ” ፊደል ካለብ ዘር።

ፋር

ፋርቲ (ፋርፋር) ስ እንደ ቆርኪ፤ ክብ የቅል ስባሪ፤... ያሉት ሁለት ቦታ በመብላትና ክር በቀዳዳዎቹ በማስገባት እያሸከረከሩ የሚጫወቱበት የልጆች መጫወቻ።

ፋር አለ ግ 1. በድንገትና በፍጥነት ብር ወይም ቱር አለ። 2. የጋጣ ክብት በላፍንጫው አየር በግስወጣት ድምፅ አለማ።

ፋር ፋር አለ ግ ፋርቲ ሲሸከረከር የሚያለግውን እይነት ድምፅ አለማ።

ፋርሽ “ፎረሽ” ስር ተመ.

ፋርቲ “ፋር” ስር ተመ.

ፋርና ስ በዘመናዊ የጸባ መጋገሪያ ከፋርና ዱቂት የሚጋገር ነጭ ጸባ።

ፋርና ዱቂት ስ ለፋርና የሚሆን በጣም ነጭ

የሆነ የሰንደ ፋቂት::

ፋርሽካ "ፍሩሽካ" ን ተመ.

ፋርሽካ ስ ከፍት ወይም ዝን የሆነና እንደ ጋሪ ያለ፣ ለሰው ወይም ለእቃ፣... ማጓጓዣ የሚሆን የባቡር ክፍል::

ፋርፋር "ፋር" ስር "ፋርቲ"ን ተመ.

ፋር ስ የሚያስነጥስ በአፍንጫ ንፍጥ የመሰለ ነገር የሚያስወግ የጋማ ክብት በሽታ::

ፋትራ ስ ዛር ወይም ውቃቢ ያለበት ቃል፡፡

ፋት

ፋት አለ ን 1. በትንሹ ጠጣ፣ ተመሰ:: 2. ቶሎ ወረሰ፣ አጠናቀቀ::

ፋት ቢሉት ጭልጥ በጣም ትንሽ ወይም ተቂት የሆነ::

ፋት አደረገ ን በፍጥነት ወረሰ፣ አጠናቀቀ:: ስራውን በአንድ ጊዜ ፋት አደረገው::

ፋንን "ፍነን" ስር "ፍናና"ን ተመ.

ፋንጋ ት ፊቱ እጥርና አፍንጫው ጎራዳ የሆነ::

ፋከራ "ፍከረ" ስር ተመ.

ፋካ ስ 1. እንደ ፊሳሽ፣ ብርሃን፣ አየር፣... ያሉ ነገሮችን እንዲያስተላልፍ በገንብ ላይ አልፎ አልፎ የሚበጅ ሽንብር፣ ቀዳዳ:: 2. በተዘጋ በር ወይም ገድገዳ በኩል ለመነጋገር ወይም መልእክት ለመለወጥ የሚያስችል እንደመሰከት ያለ ትንሽ ቀዳዳ::

ፋከከር "ፍከረ" ስር ተመ.

ፋገራ "ፍገረ" ስር ተመ.

ፋወት "ፋወ" ስር ተመ.

ፊ የ"ፊ" ፊደል ባልስ ዘር::

ፊሊት ስ እንደ ዝንብ፣ ቢምቢ፣ ቀንጫ፣... ያሉ የቤት ውስጥ ተባቦችን ማጥፊያ መድሃኒት::

ፊላ ስ ተጠን ያለና የሽንብቆ ላንፋ የሚመስል፣ በወንዝ ዳር የሚሰቅል የሳር አይነት::

ፊል

ፊል ፊል አለ ን 1. ከመረት ፍልት ፍልት እያለ ወጣ (የምንጭ ውሃ):: 2. ፊላ፣ ተፍለቀሰቀ (ቀጭን ወጥ)::

ፊልም ስ 1. ካሜራ ውስጥ ተደርጎ ምስል የሚቀረፅበት ስስ ፕላስቲክ መስል ነገር:: 2. "ሲኒማ" ን ተመ.

ፊልም ቤት ስ ሲኒማ ቤት::

ፊልትር ስ 1. የሞተርን ዘይት የሚያጣራ የመኪና እቃ:: 2. አየር አጣርቶ ወደ ካርቡሬተር የሚያስተላልፍ የመኪና እቃ::

ፊር

ፊር አለ ን ፊርሽ ሲነፋ የሚሰጠውን ድምፅ አይነት አለጥ::

ፊርሽ ስ በትንተሽ አማካይነት እንደ ተወት ያለ ወይም ፊርር... የሚል ድምፅ የሚያወጣ፣ ከቆርቆር ወይም ከሌላ ነገር ሊሰራ የሚችል አካተትና እቃ (በዙውን ጊዜ የበጋርት ዳኞችና ፖሊሶች የሚገለጹበት)::

ፊቀን ስ እንደ ገንቦ፣ መንቀል፣ እንስራ፣... ያለ የውሃ መያዣ እቃ::

ፊቀኝ "ፊት" ስር ተመ.

ፊቃውራሪ ስ በቀድሞ ጊዜ በጦርነት ወቅት በፊት በኩል ያለውን ጦር ለሚመራ ወይም የፊት ጦር አዝማች ለሚሆን ሰው ይሰጥ የነበረ የማሰራገ ስም::

ፊት ስ 1. ከአገጭ እስከ ገንባር መወረሻ ያለውና አፍ፣ አፍንጫ፣ አይን፣... ያለበት የራስ ክፍል:: 2. በፊት ላይ የሚታይ የመቆጣትን፣ የመደሰትን፣... ሁኔታ የሚገልፅ ስሜት:: ስፍትፍቱ ፊቱ:: 3. ቀድሞ የሚታይ፣ ከውጭ በኩል ያለ የአንድ ነገር ገፅታ ወይም አካል:: መሪያው በፊቱ በኩል ተገድቷል:: 4. ቀድሞ፣ ጥንት፣ ድር፣ በፊት:: ፊት ለንገሩን ዝርር ላሁን ገን ተገኝተን ላናውቅም::

ከፊቱ ይነበባል የተሰማው ስሜት ፊቱ ላይ ይታያል ወይም ያስታውቃል::

ፊቱ ሳንባ መስለ ፊቱ ቀላ (ከብስጭት፣ ከንዲት፣ ከፀሃይ ብዛት፣... የተነሳ)::

ፊቱ ተለወጠ /ተለዋወጠ/ ልውጥውጥ አለ በንዲት፣ በድንጋጤ፣ በሃፍረት፣ በሀመም፣... የተነሳ ፊቱ ላይ የሚታወቀው ስሜት ተለወጠ ወይም ተቀየረ::

ፊቱ ደም መስለ ተናደደ፣ ተቆጣ::

ፊቱን መስለ ምህረት አወረደ፣ ይቅር አለ፣ ታረቀ (በዙውን ጊዜ እንደሚታይ)::

ፊቱን አይመልስም አያወላውልም፣ አያፈገፍም፣ ውሳኔውን አይሸርም፣ ውሳኔውን አያሸርም::

ፊቱን ቋጠረ ተከሳተረ፣ የመቆጣት ወይም የመናደድ ስሜት ፊቱ ላይ ታየበት::

ፊቱን አስመታ/ አስወጋ ወደ አንድ ቦታ ለትንሽ ጊዜ ብቅ በማለት መፍራን አላወቀ፣ አሳየ::

ፊቱን አዞረ ጠላ፣ ተቀየመ፣ ችላ አለ::

ፊቱን ከሰከሰ ፊቱን አካባቢ፣ አጠቀረ::

ፊቱን ኮሶ አስመስለ ፊቱን ወፈገገ፣ አከሳተረ::

ፊቱን ከፋው የሃዘን ወይም ያለመደሰት ስሜት በፊቱ ላይ ታየ::

ፊት ሰጠ 1. ተቃላድ። 2. መቆጣትና መቆጣጠፍን ትቶ እንደ ልቡ ወይም እንዳሻው እንዲሆን አደረገ፤ አቀበጠ።3. እንዲቀርበው ወይም እንዲወዳጀው አደረገ።

ፊት ነሳ ችላ አለ፡ አላቀርብ አለ።

ፊት አሳየ ፊት ሰጠ።

ፊት ፊት አለ ቀደም ቀደም አለ።

ወደፊትተው.ግ. 1. ለሚቀጥለው፥ ለሚመጣው ጊዜ። 2. የአንድ ድርጊት እንትሰቃለ እንዲቀጥል ለማበረታታት ከመፈከር ጋር የሚባል። ግይዎነትን ለማጥፋት ወደፊት/ 3. በግንባር ትይዩ ወደአለው እትጣጫ። ወደፊት ሂድ።

ፊት ለፊት ተው.ግ. 1. ግንባር ለግንባር፥ በአካል በመገናኘት (በአንድ ጉዳይ ላይ ለመነጋገር፤ ለመወያየት፥...)። 2. ትይዩ። ሉቃ ከት/ቤተ ፊት ለፊት ነው። 3. በፊት በኩል ያለው እትጣጫ። 4.በአሸመር ወይም በሰውዳ ያለሆነ፥ በግልፅ። ፊት ለፊት በደብዘው።

ፊት መመለሻ /መግለጫ ስ እጅ መንሻ፥ ስጦታ።

ፊት መሪ ስ በሰልፍ ጊዜ ከፊት ሆኖ የሚመራ።

ፊትና ሂሳ ተው.ግ. በትደም ተከተል፥ በመከታተል።

ፊተኛ ት 1. ቀድሞ የነበረ። 2. ከፊት ያለ።

ፊና ስ ወገን፥ በኩል። ሁሉም በረፍው ሂደል።

ፊናንስ [ፖሊስ] ስ ህጋዊ ቀረጥ ያልተከፈለባቸው ወይም ፈቃድ የሌላቸው እቃዎች በገበያ ላይ እንዳይውሉ ወይም ከሃገር ወደሃገር እንዳይዘጋገቡ የሚቆጣጠር አካል።

ፊን

ፊን አለ ግ 1. ውሃ ወይም ሌላ ፈሳሽ ነገር ቀጠንና ረዘም ብሎ በሃይል ወጣ፥ ተረመ። 2. (ዘይ.) ድንገት ተቆጣ፥ ተቆናጠረ።

ፊን ፊን አለ ግ ቆጣ ቆጣ አለ፥ ተቆናጠረ።

ፊንጢጣ ስ በሰውና በእንስሳት አካል ላይ የሚገኝ የአይነምድር ወይም የኩስ መውጫ።

ፊኖ¹ ስ ሲሚንተና ደቃት አሸቆ ከውሃ ጋር ተደባልቆ የሚዘጋጅ የማይገዳ መለሰኛ፥ልሰኝም ፊኖ ይባላል።

ፊኖ² [ዱቄት] ስ ፋርና ዱቄት።

ፊኖ ስ 1. ሽንት በቆሻሽነት ወደ ውጭ ከመውጣቱ በፊት በሰውነት ውስጥ የሚጠራቀምበት ከረጢት። 2. በትንፋሽ እየተነፋ እንደ ኳስ የሚለጠጥ የልጆች መጫወቻ ሳስቲክ።

ፊው

ፊው አለ ግ 1. የተወት ላይነት ድምፅ ተሰማ። 2. በድንገትና በፍጥነት ሽው አለ፥ ተር አለ።

ፊውዳሊዝም ስ ከባሪያ አሳዳሪው ስርአተ ግጦር ቀጥሎ የመጣ ገበሬውና የመሬት ከበርቲው ዋነኛ መደቦች ሆነው የሚገኙበት ስርአተ ግጦር።

ፊውዳል ስ 1. በፊውዳሊዝም ስርአተ ግጦር የመሬት ባለቤት የሆነና ስልጣን ያለው የገዢ መደብ። ት 2. የፊውዳል ስርአተ ግጦር አመለካከትን የያዘ ወይም የሚያንፀባርቅ።

ፊደል ስ ንግግርን በሁሉ ለማስፈር የሚያስችልና ድምፅን ወክሎ የሚቆም ምልክት (ለምሳሌ ሀተ፥...)።

ፊደል ቆጠራ / ለየ ፊደሎችን (ፊደላትን) ተማረ፥ ማንበብ ይቻላል። ፊደል የቆጠራው ቁስ ት/ቤት ነው።

ፊደል አስቆጠረ/አስለየ ፊደል አስተማረ፥ አሳወቀ።

ፊደል ሃዋርያ ስ በቁስ ት/ቤት ልጆች የፊደል ትምህርት ከጨረሱ በሂሳ ንባብ ማንበብ የሚለማመዱበት የጥሃንስ መልእክት አጭር ፅሁፍ።

ፊደል ተራ ስ የፊደሎች ትደም ተከተል።

ፊደል ገበታ ስ በአንድ ቋንቋ ውስጥ ያሉ ፊደላት በሙሉ በትደም ተከተላቸው ተመዝግበው የሚገኙበት ወረቀት ወይም ሰሌዳ።

ፊጥ

ፊጥ አለ ግ ከፍ ወይም ረዘም ያለ ነገር ላይ ወጥቶ ቁጢጥ፥ ቁጭ፥ ቁብ አለ።

ፊጥኝ ስ ሁለት እጅን ወደሂሳ በማዞር የሚያስሩት አስተሳሰር።

የፊጥኝ አሰሪ ግ ሁለት እጅን ወደ ሂሳ፤ በማድረግ አሰረ።

ፋ የ “ፈ” ፊደል ራብእ ዘር።

ፋልማ ት በወንዝ ዳርና ዳር የሚገኝ ለም የሆነ መሬት።

ፋመ ግ ፍም ሆነ።

ፍም ስ እንወት ወይም ከሰል በእሳት ተቀጣጥሎ ከልባሉ ካለቀ በሂሳ የሚቀረውና ወደ እሳትነት ተለውሎ የሚገኘው የእንወቱ ወይም የከሰሉ አካል።

ፍሙ ወረደ እንወቱ ወይም ከሰሉ ነዳ ፍም ሆነ።

ተፋፋመ ግ ተሟጥቶ ተጋጋለ፥ ተጠጧፈ (ጠርፍ፥ ጠብ፥ ክርክር፥...)።

አፋመ ግ 1. ፍም ሆነ፥ ፍም በብዛት ወረደ። 2. ከእንወት ወይም ከከሰል ፍም አዘጋጀ።

አፋፋመ ግ 1. አግግቶ፡ አጋጋለ። 2. አግደፈ፡ አስጨንቆ ያዘ። አፋፈለ። ምጡ አፋፍጋታል።

ፋረ ግ ሚረ፡ ቆፈረ (በጥፍር፡ በደማ፡...)።

ፋራ ስ የሰው ወይም የከብት ዱካ።

ፋሮ ስ መሬት የሚጭር ወይም የሚቆፍርና እግርቹ አሜጭር የሆኑ እንደ ድመት ያለ አውሬ።

ፋራ¹ ት (ያራዳ እኒ) ያልሰለጠነ፡ ከርፋፋ፡ ባላገር።

ፋራ² "ፋረ" ስር ተመ.

ፋራናይት ስ የሙቀት ወይም የትዝቃዜ መጠን መለኪያ፡ 212⁰ ፋራናይት 100⁰ ሴንቲግሬድ ይሆናል።

ፋራፋንን "ፈረፋንን" ጎ ተመ.

ፋርማሲ ስ የመድኃኒት መቸሚ መደብር።

ፋሮ "ፋረ" ስር ተመ.

ፋሲካ (ፋሲጋ) "ፈሲከ" ስር ተመ.

ፋሲ ስ 1. ከሰለቱ በኩል ወደ እጅታው ህጠፍ ያለና እንጨት ለመጥረብ፡ ምስግር ለ መ ም ታ ት ና ለ መ ን ቀ ለ

የሚያገለግል የአናሚ ፋሲ 1ኛ ፍቺ

*ፋሽከ

ፍሽኪያ (ፍሽጊያ) ስ ግዛጋት።

አፋሽከ (አፋሽጊ) ግ አዛጋ።

ፋሻ ስ 1. ለቀሰል መሸፈኛ ወይም ማሰሪያ የሚያገለግል በጥቅል ሆኖ የሚዘጋጅ ነጭና ረዥም ወርቅ።

ፋሽስት ስ 1. አጀማመሩ በአግሊያ ውስጥ የሆነውን የቀኝ ከንፍ አከራሪና አምባገነናዊ አመለካከትን የያዘ የፖለቲካ መስመር ተከታይ። 2. (ዘይ.) አረመኔ፡ ጨካኝ፡ ነፍሰ ገዳይ።

ፋሽን ስ በአንድ በተወሰነ ወቅትና ቦታ በህብረተሰቡ ዘንድ ቀደም ሲል ከነበሩት የበለጠ ተቀባይነት ያለው ጊዜ አመጣሽ አስተሳሰብን፡ አነጋገርን፡ ልብስን፡ አለባበስን፡ የፀጉር አሰራርን፡... የሚመለከት ሁኔታ ወይም አድራጎት።

ፋሽት ያለፈበት በአንድ በተወሰነ ወቅትና ቦታ በህብረተሰቡ ዘንድ ተቀባይነት ኖሮት በሂላ ግን ተቀባይነት ያጣ (የአስተሳሰብ፡ የአነጋገር፡ የልብስ፡ የአለባበስ፡ የፀጉር አሰራር፡... አይነት)።

ፋሽኮ ስ ከወገቡ በታች በሰሌን የተሸፈነና ቂጡ ላይ እንደ ማጥት ሆኖ የተሰራ ማስቀመጫ ያለው የቪኖ ጠርመሱ።

ፋሽኮ

ፋቀ¹ ግ 1. ላጣ፡ መለጠ፡ ፈገፈገ። 2. በመፋቂያ ጥርስን አግገጠ፡ አፀዳ። 3. ሰረዘ፡ ደመሰሰ፡ አጠፋ (ፅሁፍን)።

መፋቂያ ስ የጥርስ ማፅደያ፡ መግሚ እንጨት።

ፋቂ ስ ስለዩ ልዩ አገልግሎት ሊውል የሚችል የእንስሳት ቆዳን እየፋቀና እያለፋ የሚያለሰለሰ ባለሙያ።

ፋቀ² ግ አቃረ።

ፋቅ ስ ቃር።

አፋቀ ግ አቃረ።

ፋቂ "ፋቀ¹" ስር ተመ.

ፋቅ "ፋቀ²" ስር ተመ.

ፋብረካ ስ በተለያዩ ማሸኖች የተለያዩ ቁሳቁሶች በብዛት የሚመረቱበት ድርጅት።

ፋታ ስ ጥቂት እርፍት።

ፋታ ስጠ እንዳይቸገር፡ እንዳይጨነት፡ እንዳይጣደፍ፡... ጊዜ ሰጠ።

ፋነነ ግ 1. ፈረጠጠ፡ ቦረቀ፡ ፈነጨ። 2. በውደታ ወይም በገዛ ፈቃዱ ዘመተ። 3. አውደለደለ፡ ቦዘነ።

ፋኖ ስ ሳይታዘዝ በፈቃዱ የሚዘምት፡ ወደ ዘማች።

ፋና ስ የጫቱ የፋኖስ፡... መብራት ወይም ብርሃን።

ፋና ወጊ ስ በድሮ ጊዜ በቤተመንግስት ወይም በመኳንንት ቤት ማታ ማታ የአንጨት ወይም የጣፍ መብራት ይዞ የሚቆም አሽከር።

ፋንታ (ፈንታ) ስ 1. ድርሻ። ይህ ጸቦ የጸኔ ፋንታ ነው። 2. ተራ፡ ወረፋ። ሁሉን መጫወቱ የኔ ፋንታ ነው። 3. ምትክ። በእኔ ፋንታ እሱ ይሄዳል።

ፋንድያ ስ የጋማ ከብት ኩስ።

ፋኖ "ፋነነ" ስር ተመ.

ፋኖስ ስ ነጭ ጋዝ ተጨምሮበት መስታወት መሰል ብርጭቆ ውስጥ ያለው ክር ሲቀጣጠል ብርሃን ሲሰጥ የሚችል የመብራት እቃ።

ፋኖስ

ፋክቲር ስ ለተገዛ እቃ፡ ለትራንስፖርት፡... ለወጣ ወጪ ማስረጃ እንዲሆን የወጣው የገንዘብ

ልክ የተገፈበት ወረቀት፤ ደረሰኝ ወይም ማስረጃ።
ፋይል ስ የሀይወት ታሪክ ወይም የክስ ወይም የማመልከቻ፤... ደብዳቤዎችን የያዘ ማህደር፡ ክላሰር፤ ደሴ።

ፋይል ከፊት 1. ክስ መሰረተ። 2. እንድን ጉዳይ በተመለከተ የተገፋና የሚገፋ ደብዳቤዎች የራሱ መለያ ቁጥር ባለው ማህደር ውስጥ እንዲቀመጡ አደረገ።

ፋይናንስ ስ የገንዘብ ገቢና ወጪ ነክ ጉዳይ።
የአስተዳደርና ፋይናንስ አገልግሎት።

ፋይዳ "ፊየደ" ስር ተመ.

*ፋደስ

አፋደስ ግ አውደለደለ፣ ያለበራ ወዲያ ወዲህ አለ።

አፋዳሽ ፉ (ስድብ) አውደልዳይ።

ፋደሽ ስ የሚከረፋ ሽታ ያለው፤ ጅራቱ ጎፍላ የሆነና መልኩ ጥርኝ የሚመስል አውራ (ስእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ፋገ ግ በትንሹ የነበረው እየሰፋ ሂደ (እሳት፡ ቁስል)።

አፋገ ግ ፋገ።

ፋገረ (ፏገረ) ግ 1. ለፋ፣ ወጣ ወረደ፤ ደክመ።
2. ጫረ፤ ጎደፈረ፤ ቆፈረ፤ ፎገረ።

ፋጉሎ ስ 1. ተመዋቅ ዘይቱ ከወጣ በሂላ የሚቀረው የጉግ ወይም የተልባ አሰር፤ አተላው።
2. (ዘይ፡ ስድብ) መልክ ጥፋ።

ፋጋ ስ ለጠላ መጠጫ፤ ለውሃ መጥለቂያ፤... የሚያገለግል አፈ ሰፊ አንክላ ወይም የቅል ጉማጅ።

ፋፋ ስ ከተለያዩ የእህል አይነቶች በፋብሪካ ውስጥ ተዘጋጅቶ በላስቲክ እየታሸገ ለሀህናት ምግብነት የሚቀርብ የምግብ ጽቂት።

ፋፋ ግ ወፈረ፤ ዳበረ (ሀሃን፡ ተክል፡...)።

ፊ የ "ፊ" ፊደል ሃምስ ዘር።

ፊራ ስ በንክኪ የሚተላለፍ የተሰባ በሽታ።

ፊርማታ ስ የከተማ አውቶቡስ ቆጥ ተሳፋሪዎችን የሚያሳፍርበትና የሚያወርድበት ቦታ።

ፊቆ ስ በተራራና በገደል የምትኖርና ፍዋል የምትመስል የዱር እንሰሳ (ስእሉን የዱር እንሰሳ ስር ተመ.)።

ፊንጣ ስ አንበጣ የሚመስል፤ ሳር የሚበላና ሲሄድ ጡብ ጡብ የሚል የጥናት አይነት።

ፊንጣ

*ፊዘ

ፊዘ ስ ቀልድ፤ ባልት።

ፊዘኛ ፉ ቀልደኛ፤ባልተኛ።

አፊዘ ግ ቀልደ፤ አላገጠ፤ አሸፈ።

ፊጠ ስ ፍሬው ሰፊጥ የሚመስል፤ ሲበሉት የሚሰነፍጥና ብዙውን ጊዜ ለመድሃኒትነት የሚገለገሉበት የቅመም አይነት።

ፍ የ "ፈ" ፊደል ሳድስ ዘር።

ፍለጋ "ፈለገ" ስር "ፈለግ"ን ተመ.

ፍላሎት "ፈላ" ስር ተመ.

ፍላሽ ስ በቤት ውስጥ ወይም በቂ ብርሃን በሌለበት ቦታ ፎቶግራፍ ለማንሳት እንዲቻል ተፈላጊውን ብርሃን የሚሰጥ የኮሜራ መብራት።

ፍላቂ "ፈለቀ" ስር ተመ.

ፍላጎት "ፈለገ" ስር ተመ.

ፍላጭ "ፈለጠ" ስር ተመ.

ፍላፃ ስ ቀስት።

ፍል¹ "ፈላ¹" ስር ተመ.

ፍል² "ፈላ²" ስር ተመ.

ፍልሚያ "ፈለመ" ስር ተመ.

ፍልም ገ.ክ.

ፍልሰታ ስ (ኢ .አ .ተ .ቤ.) ከነሃሴ 1 እስከ ነሃሴ 16 ቀን ድረስ ያለው የምን ጊዜ።

ፍልሰልሰ "ፈለሰ" ስር ተመ.

ፍልሰሰፍ "ፈለሰፈ" ስር ተመ.

ፍልቃቂ "ፈለቀቀ" ስር ተመ.

ፍልቃጭ "ፈለቀጠ" ስር ተመ.

ፍልቀልቅ "ፈለቀ" ስር ተመ.

ፍልቅቅ "ፈለቀቀ" ስር ተመ.

ፍልጥ "ፈለጠ" ስር ተመ.

ፍልፈል ስ በመሬት ውስጥ የሚኖር፤ አፈናን ከውስጥ እየቆፈረና ወደ ውጭ እየገፋ የሚቆልል አይደ መስል አውፊ።

ፍልፍል "ፈለፈል²" ስር ተመ.

ፍሎረሰንት ስ ረጅም ዘንግ የሚመስል የእምግል አይነት።

ፍም "ፋመ" ስር ተመ.

ፍናሽክ (ፋርሽክ) ስ 1. ዱቂት በፋብሪካ ሲዘጋጅ የሚገኝና ለእንስሳት መኖነት የሚያገለግል ተረፈ ምርት፤ የእህል አሰር። 2. የእንጨት (የጣውላ) ፍቀፋቂ፤ ሰጋቱራ።3. (ዘይ.) የማይረባ፤ ጥራት የለለው።

ፍሪሲዎን ስ ሞተርና ትራንስሚሲዮን ከኮምፒው ጋር በማገናኘትና በማለያየት

የመኪናውን ፍጥነት ለመመርና ለመቀነስ የሚያስችል የመኪና እቃ።

ፍራዳ ስ የተቀሰበ የእርድ ከብት ወይም ሰንጋ።

ፍራዳ ጣለ ሰንጋ ወይም በሬ ወይም መሲና አረደ።

ፍራጅ ስ የተለያየ መጠን ያለውና በኢሌክትሪክ ሃይል የሚሰራ፣ ምግብን ወይም ሌላ ፈሳሽ ሃርጋ፣ መድሃኒትን፣... አቀዝቅዝና ሳይበላሽ ለረጅም ጊዜ ጠብቆ ለማቆየት የሚያገለግል፣ እቃ፣ ግብዓት ወይም በረዶ ቤትም ይባላል።

ፍራሽ “ፈረሰ” ስር ተመ.

ፍራሽ ስ ጥፉ፣ሰንጋጅ፣ ቁርጥራጭ ጨርቅ፣... በአልጋ ልክ በተስፋ ከረጢት መሰለ ጨርቅ ወስጥ እስገብቶ በመስፋት የሚዘጋጅና በመተኛነት የሚያገለግል ድልዳል።

ፍራት (ፍራቻ) “ፈራ” ስር “ፍርሃት” ን ተመ.

ፍራንክ ስ 1. ሳንቲም። 2. ገንዘብ።

ፍራንክ ቫሉታ ስ ከሃገር ውስጥ የውጭ ምንጣሪ ሳይጠየቅ መሳሪያዎችንና እቃዎችን በፈቃድ ወደ ሃገር ውስጥ በማስገባት የሚካሄድ ንግድ።

ፍራክሽን (ሂሳ.) ስ ክፍልፋይ ።

ፍራፍሬ “ፈራ” ስር ተመ.

ፍሬ ዝ.ክ.

ፍሬን ስ የተሽከርካሪ እግሮች እንዲቆሙ ለማድረግ ወይም ፍጥነትን ለመቆጣጠር የሚያስችል የተሽከርካሪው አካል።

ፍሬን ለቀቀ አእምሮውን መቆጣጠር እስኪሳነው ድረስ በጣም ሰከረ።

ፍሬከርሲኪ (ፍሬፈርሲኪ) “ፈራ” ስር ተመ.

ፍርሃት “ፈራ” ስር ተመ.

ፍርምርም “ፈረመረመ” ስር ተመ.

ፍርምባ ስ ከላንገት በታች በፊት እግሮች መካከል የሚገኝ የከብት አካል ክፍል ወይም ብልት።

ፍርሰራሽ “ፈረሰ” ስር ተመ.

ፍርቅርቅ “ፈረቀረቀ” ስር ተመ.

ፍርንሰ “ፈረነሰ” ስር ተመ.

ፍርንትት ስ በብልትና በቁን መካከል ያለ፣ ቆዳው ለሰላሳ የሆነ የሰውነት ክፍል፣ ብሽሽት።

ፍርኩታ ስ የተባረበረ ዋሻ፣ ጎሬ።

ፍርከርከ “ፈረከረከ” ስር ተመ.

ፍርከስ “ፈረከሰ” ስር ተመ.

ፍርድ “ፈረደ” ስር ተመ.

ፍርሻ ዝ.ክ.

ፍርግርግ ስ 1. አንደ ኢክስ(x) ምልክት ሆኖ ወይም በሰዶፍ የሚበጅ ግጥር። 2. ከብረት በተሰራና ባለመስተዋት በሆነ የብረት መዝጊያ ወይም መስኮት ላይ ከብረት ዘንጎች በተለያየ ቅርፅ የሚሰራ መከታ ወይም መከልከያ፣ ገራል።

ፍርጥም “ፈረጠመ” ስር ተመ.

ፍርፋሪ “ፈረፈረ” ስር ተመ.

ፍርፍር ዝ.ክ.

ፍላሽ “ፈሰሰ” ስር ተመ.

ፍሰሃ ስ ደሰታ።

ፍሰክ (ፍሰግ) “ፈሰከ” ስር ተመ.

ፍሽኪያ (ፍሽጊያ) “ፋሽከ” ስር ተመ.

ፍቃድ “ፈቀደ” ስር “ፈቃድ”ን ተመ.

ፍቅረኛ “ፈቀረ” ስር ተመ.

ፍቅር ዝ.ክ.

ፍቅፋቂ “ፈቀፈቀ” ስር ተመ.

ፍተሻ “ፈተሽ” ስር ተመ.

ፍቱን “ፈተነ” ስር ተመ.

ፍታት “ፈታ” ስር ተመ.

ፍትህ ስ ትክክለኛ ፍርድ፣ ብያኔ፣ ውሳኔ፣ በሀግ መሰረት መጻፍት።

ፍትሃብሃር ስ 1. ከወንጀል ውጪ የሆኑና ከገንዘብ፣ ከንብረት፣... ጋር የተያያዙ ጉዳዮች የሚታዩበትና ፍርድ የሚሰጥበት ህግ። 2. የፍትሃብሃር ህግ የተፃፈበት መፅሃፍ።

ፍትሃንገስት ስ በዘመናዊ መልክ የተዘጋጁት ፍትሃብሃርና ወንጀለኛ መቅጫ መግህፍት ከመፃፋቸው በፊት መንፈሳዊና ስጋዊ ጉዳዮችን በተመለከተ የጻፉት ጉዳይ ይታይበት የነበረ የህግ መፅሃፍ።

ፍትሃዊ ት ትክክለኛ፣ ህጋዊ።

ፍትልትል “ፈተለተለ” ስር ተመ.

ፍትወት ስ 1. ምኞት፣ ፍላጎት። 2. ፍትወተ ስጋ።

ፍትወተ ስጋ ስ የወሰብ ፍላጎት።

ፍትግ “ፈተገ” ስር ተመ.

ፍትፍት “ፈተፈተ” ስር ተመ.

ፍች “ፈታ” ስር ተመ.

ፍናቅ ስ ጉድጓድ ወይም ጉድባ የበዛበት ያልተስተካከለ ቦታ።

ፍናቋ ት 1. ፍናቅ። 2. የግንብ ንቃቃት፣ ብስ፣ ሽንቁር።

ፍናፍንት ስ የወንድም የሴትም የተፈጥሮ

መለያዎች ሆሉት ሰው፤ ወንጃገረ።
ፍንትው ሐላ ገ ገልፅ ሆኖ ወይም ቁልጥ ብሎ ታየ።

ፍንካች “ፈነከተ” ስር ተመ.

ፍንከች

ፍንከች አይልም ገ 1. አይበገርም፤ አይደረርም። 2. ንትንት፤ ዝንፍ አይልም፤ የማይለወጥ፤ የፀና ነው።/ተናገረው ፍንከች አይልም።

ፍንጽታ “ፈነዳ” ስር ተመ.

ፍንድ ዝ.ከ.

ፍንድድ “ፈነደደ” ስር ተመ.

ፍንጃል ስ የቡና ወይም የሻይ መጠጫ፤ ሰኔ።

ፍንጣሪ “ፈነጠረ” ስር ተመ.

ፍንጣቂ “ፈነጠቀ” ስር ተመ.

ፍንጥር

የፍንጥር ስ ከብት፤ እቃ፤... ሲሸጥ ዝርና ሻጭ ገንዘብ አዋጥተው ላሻሻጧቸው ወይም ላሰማጧቸው ሰዎች የሚያደርጉት የደስደስ ግብዣ።

ፍንጭ ስ 1. የወሬ ወይም የአንድ ጉዳይ ጭላንጭል ወይም ምልክት። 2. የቁሰል፤ የእበጥ ተዳዳ ወይም አፍ።

ፍንጭት ስ 1. በላይኛው ሁለት የፊት ጥርሶች መካከል ያለ ክፍተት። 2. ጥርሱ ፍንጭት የሆነ ሰው።

ፍንፅቅ ዘር ስ እንደ ሂ ተሏ፤ ሟ፤... ያሉ የፈደላት ዘር።

ፍካሬ ኢየሱስ ስ ኢየሱስ ክርስቶስ ለሃዋርያት የነገራቸውንና በሰምንተኛው ሺህ የሚደረገውንና የሚሆኑትን ነገር ይናገራል ተብሎ የሚታመንበት የትንቢት መፅሃፍ።

ፍዝ “ፈዘዘ” ስር “ፈዛዛ” ን ተመ.

ፍየል ስ የበግ ቅርፅ ያለው፤ አካሉ ከርድድ ባሉና አጫጭር በሆኑ ፀጉርቶች የተሸፈነ የቤት እንስሳ (ሰሌጉን የቤት እንስሳ ስር ተመ.)።

ፍየለ ፈጅ ስ በደጋና በወይና ደጋ አካባቢ የሚበቅል የእፅዋት አይነት።

ፍየል ምላሽ ት (ዘይ.) ለፍላፈል ተባባሪ።

ፍዳ ስ መከራ፤ ስቃይ።

ፍዳ አስቆጠረ መከራ አሳየ፤ አሰቃየ።

ፍዳውን አየ ብዙ ተሰቃየ፤ መከራ ተቀበለ።

ፍጅት “ፈጅ” ስር ተመ.

ፍጅታ ዝ.ከ.

ፍግ ስ በበረት ውስጥ ደርቆ የተሰበሰበ ወይም የደቀቀ እበት፤ ፍንድያ፤ በጠጥ።

ፍገምገም “ፈገመገመ” ስር ተመ.

ፍጡር “ፈጠረ” ስር ተመ.

ፍጥምጥም “ፈጠመ” ስር ተመ.

ፍጥረት “ፈጠረ” ስር ተመ.

ፍጥነት “ፈጠነ” ስር ተመ.

ፍጥጥም “ፈጠመ” ስር “ፍጥምጥም” ን ተመ.

ፍጡ “ፈጡ” ስር ተመ.

ፍፁም “ፈፀመ” ስር ተመ.

ፍፃሜ ዝ.ከ.

ፍ የ“ፈ” ፊደል ሳብእ ዘር።

*ፍለፍለ

ፍለፋ (ፍለፍል) ት ተጫዋች፤ ሳቂታ።
ተንፍለፍለ ገ ተንገቀገቀ፤ በብዛት ፈሰሰ (ፈሳሽ)።

አንፍለፍለ ገ በብዛት አፈሰሰ፤ አንደለደለ፤ አንገቀገቀ (ፈሳሽ)።

ፍሊ ስ ለመጠጫና ለውሃ መጥለቂያ የሚያገለግል ሽከና የሚመስል ቅል።

ፍለፋ “ፍለፍለ” ስር ተመ.

ፍረሽ ገ ሳተ፤ ተሳሳተ፤ አበላሸ (በልጆች ወዋታ ስርላት) ።

ፍርሽ ስ ለጆች እንደ ሰኞ ግንክሳኞ፤ ጠጠር፤... ያሉ ወዋታዎችን በሚጫወቱበት ጊዜ ለህተት የሰራውን ተጫዋች ተሳስተሃል ለማለት የሚጠቀሙበት ቃል።

ፍርሽ ሆነ 1. ተሳሳተ (በልጆች ወዋታ)። 2. ከሸፈ።

ፍረፍር ስ የሚያሳክክ ደቃት ብናኝን በራስ ቆዳ ላይ የሚያስከትል በሽታ፤ ብናኝም ፍረፍር ይባላል።

ፍርማሊቲ ስ አንድን ጉዳይ ለማከናወን መግላት ያለባቸውና ስርአትና ደንብን ተከትለው የሚፈፀሙ ድርጊቶች።

ፍርማጃ ስ የደረሰ አይብ።

ፍርም ስ 1. መልክ፤ አይነት፤ ቅርፅ። በዚህ ፍርም ይሰራ። 2. ቅፅ። የትጥር ፍርም። 3. ቄንጥ። እገሉ ለካሄዱ ፍርም አለው።

ፍርፈ ስ (ሰፖ.) በተያዘለት ጊዜና ቦታ ለውድድር ባልቀረበ ወይም በውድድር ጊዜ ወዋታው እንዲቋረጥ የሚያደርግ የስነ ስርአት ጉድለት በፊፀመ ወገን ላይ የሚጣልና አጥፊውን ወገን ተሸናፊ የሚያደርግ ቅጣት።

*ፍሽፍሽ

ፍሽፋሽ ት ምስጢር መያዝ የማይችል፤ ወረኛ።

ተንፎሽፎሽ ግ 1. ወሬ ነዛ። 2. በሃይል ወይም በብዛት ፈሰሰ(ፈሳሽ)።

አንፎሽፎሽ ግ በብዛት አፈሰሰ፤ ለቀቀ (ፈሳሽን)።

*ፎቀቀ

እንፋቶቅ ስ በቂጥ እየተንፋቀቀ መሄድ።

ፎቃቃ ት (ስድብ) መሬመድ የማይችልና በቂጥ እየተንፋቀቀ የሚሄድ።

ፎቀቅ አለ ግ 1. በቂጥ እየተንፋቀቀ ወይም እየተሳበ ሃደ። 2. ራቅ ወይም እልፍ አለ፤ ፈቀቅ አለ።

ፎቀቅ አደረገ ግ ገፋ፣ ፈቀቅ አደረገ።

ተንፋቀቀ ግ በቂጥ እየተሳበ ወይም እየተንሸራተተ ሃደ።

አንፋቀቀ ግ ፎቀቅ አደረገ።

*ፎቀቀ²

ፎቃቃ ት (ስድብ) አሳባቂ፣ አዋሻኪ።

አንፋቀቀ ግ አሳበቀ፣ አዋሽከ።

አንፋቃቂ ት (ስድብ) ወሬ ወዲያና ወዲህ የሚያመላለስ፣ አሳባቂ።

ፎቀፎቀ ግ የተሳከከ ወይም የተጣበቀ ነገርን ለማሳቀት ፈገፈገ (ብዙውን ጊዜ ምጣድ ላይ የተጣበቀ እንጀራን፣ ቂጣን፣...)።

ፎቃቃ¹ “ፎቀቀ¹” ስር ተመ.

ፎቃቃ² “ፎቀቀ²” ስር ተመ.

ፎቅ ስ ወደላይ ተደራርበው የተሰሩ ቤቶች ወይም ክፍሎች ያሉበት ሀንፃ ፣ ደርብ ።

ፎተተ ግ ሸረደደ፣ አሸጧጠ።

ፎታች ት አሸጧጣጥ።

ፎቴ ስ ሰፋ።

ፎቶግራፍ (ፎቶ) ስ በካሜራ አማካኝነት በፊልም ተቀርቦ ለዚሁ ተብሎ በተዘጋጀ ወረቀት ላይ የሚታተም የአንድ ነገር ምስል።

ፎቶግራፍ ተነሳ በካሜራ ምስሉ ተቀረፅ።

ፎቶግራፍ አነሳ በካሜራ የአንድን ነገር ምስል ቀረፅ።

ፎቶግራፍ ማንሻ ስ ካሜራ።

ፎቶግራፍ አንሺ ስ ፎቶግራፍ በማንሳት የሚተዳደር ባለሙያ።

ፎኒን ግ አፍንጓን ቆረጠ ወይም ጎመደ።

ፎናና (ፉንን) ት (ስድብ) አፍንጓው የተቆረጠ። 2. አፍንጓው አጭር የሆነ።

ፎከረ (ፈከረ) ግ 1. የፈፀመውን ጀብዱ በድንፋታ (ጀግንነትን ወይም ወኔን በሚቀሰቅስ ሁኔታ) ተናገረ፤ ዘራፍ አለ። 2. ዛቱ፣ አስፈራራ።

ፎከረባኛ።

መፈከር ስ የአንድን ትግል ወይም እንቅስቃሴ የቅርብም ሆነ የሩቅ አላማና አትጣጫ ለማመልከት በአጭር ሃረግ ወይም አረፍተ ነገር ተዘጋጅቶና በትልህ ተፅፎ የሚታይ ወይም በቃል የሚባል መሪ ሃሳብ።

ፉከራ ስ አንድ ሰው ስለፈፀመው ጀብዱ እያነሳ በድንፋታ (ጀግንነትን ወኔን በሚቀሰቅስ ሁኔታ) የሚለው ቃል። 2. ዛቻ።

ፉከከር ስ 1. አንዱ የሆነውን፣ ያደረገውን፣... ሌላው ለመሆን፣ ለማድረግ፣... ወይም በልጡ ለመገኘት የሚደረግ ጥረት፣ ውድድር። 2. አንተ አድርግ አንተ አድርግ መባባል።

ተፎካካረ ግ 1. አንዱ የሆነውን፣ ያደረገውን፣... ሌላው ለመሆን፣ ለማድረግ፣... ወይም በልጡ ለመገኘት ጣረ፣ ሞከረ፤ ተወዳደረ። 2. አንተ አድርግ አንተ አድርግ ተባባል።

ተፎካካሪ ት 1. ተቀራራቢ፣ አቻ (በሃብት፣ በእውቀት፣...)። 2. ተወዳዳሪ።

ፎከተ ግ 1. የሰውነት ቆዳን በጣም አድርጎ አከከ። 2. (ዘይ.) በድህነት በጣም ተቸገረ። 3. ያላደገ ሳርን ከስር ፈግፍን አወደ፣ ጋጠጠ።

ፎከት ስ አከከ፣ ደረመን።

ፎከታም ት (ስድብ) አከካም።

*ፎደፎደ

ፎደፋዳ(ፎደፎድ) ት እርብትብት።

ተንፎደፎደ ግ ተንበደበደ፣ ተብረከረከ።

አንፎደፎደ ግ አንበደበደ፣ አንቀጠቀጠ።

ፎገረ (ፈገረ) ግ ከብት፣ ውሻ፣... መሬትን ፋረ፣ መነቀረ፣ ቆፈረ።

ፎገረ² ግ (ያራዳ አነ.) 1. ደለለ፣ አታለለ። 2. ፍተተ፣ አሸጧጠ።

ፉገራ ስ 1. ማታለል፣ መደለል። 2. ፋተታ፣ ጋሽጧጠ።

ፎጋሪ ት 1. አታላይ። 2. ፍታች።

ተፎገረ ግ ተነቃበት፣ ታወቀበት።

አስፎገረ ግ አስነቃ፣ እንዲታወቅበት አደረገ።

ፎጠና ስ ወጣት፣ ሰታ፣ ኮበለ።

ፎጣ ስ ለሰውነት፣ እጅን፣... ታጥቦ ለማድረቂያ የሚያገለግል፣ እርጥበትን መምጣጥ የሚችል ጭገር ያለው ወፍራምና ለስላሳ የሆነ ጭርት።

ፉ¹ የ “ፊ” ፊደል ፍንፅቅ ዘር።

ፉ²

ፉ አለ ግ 1. ድንገት በሃይል ፈሰሰ። 2. በግ፣ ደመቅ አለ (ብዙውን ጊዜ ለመብራት)።

ፉሸረ

አንዲሽረ ግ አዘጠዘጠ፡ አምባተረ፡ ጉራ ነዛ።
አንዲሻሪ ት (ስድብ) አዘጠዘ፡ አምባታሪ፡
ጉረኛ።

ፋደደ ግ እንደ ጅብ ጎንበስ ጎንበስ፡ ደፋ ቀና
እያለ ጎሰጎሰ ፡ ሮጠ።

ፋድድ ፋድድ አለ ግ ፋደደ።

ፋገረ "ፋገረ"ን ተመ.

*ፋጠ

ፋጠት ስ አፍን አሞጥሙጦና ከናፍርን
አጥብቦ፡ በመካከሉ ባለው ጠባብ ቀጻጻ አየር

በማስወጣት የሚፈጠር ድምፅ።

አፋጠ ግ ፋጠት አሰማ።

*ፋፋ

ፋፋቴ ስ ከገደል አፋፍ ባይ በሃይልና በብዛት
ተወርውር የሚወርድ ውሃ።

ፋፋ አለ ግ 1. በብዛት እየተንበላበለ ፈሰሰ።

2. ፋፋቴ የሚያሰማውን አይነት ድምፅ አሰማ።

ተንፋፋ ግ በሃይልና በብዛት ፈሰሰ፡ ወረደ፡
ተንፃፃ (ፈሳሽ)።

አንፋፋ ግ በሃይል አፈሰሰ፡ አወረደ (ፈሳሽን)።

T

ፐ ከ “ፈ” ፊደል ዘር ቀጥሎ የሚመጣ የአግርኛ ፊደል (ግእዝ ሆኗ)።

ፐርሰኔል ስ 1. የሰራተኛ ግስተዳደሪያ ክፍል።2. የሰራተኛ ግስተዳደሪያ ክፍል ሃላፊ።

ፐ ዮ “ፐ” ፊደል ካለብ ዘር።

ፐሽኢፕ ስ በተለይ የእጅና የትኩሻ አካባቢ ጡንቻዎችን ለማጠናከር ሲሳል በአግር ጣቶችና በእጅ መዳርጉ መራት ላይ ተመርኩዞ ሰውነትን ቀጥ ሊድርን በመዘርጋትና የሰውነትን ክብደት ወደላይና ወደታች በማንቀሳቀስ የሚሰራ የጅምናስቲክ አይነት።

ፐ ዮ “ፐ” ፊደል ሳለበ ዘር።

ፐራሚድ ስ ባለሰባት ወይም ባለአራት ግእዝን መሰረት ኖሮት ገናኛ ወደላይ እየረዘመ ሃደው ሸጣጣ ቅርፅ በመያዝ አንድ ቦታ ላይ እንዲጋጠሙ ተደርጎ የሚሰራ ቅርፅ (ለምሳሌ የግብፅ ፐራሚዶች)።

ፐራሚድ

ፐሳ ስ ቶርኖ ጽቂት በሰሱ ተጋግሮ ይደራረብና እንደአሰፈላጊነቱ የተማቲም ስልስ ወይም ሞርታዶላ ወይም ቺዝ።... በላዩ ላይ ተደርጎበት የሚበላ የምግብ አይነት።

ፐንሳ ስ ብረታብረቶችን ቆንጥጦ ለመያዝ፣ ለሽቦ መቁረጫ፣ ለምስግር መንቀያ፣... የሚያገለግል አነስተኛ መሳሪያ።

ፐያኖ ስ ዘመናዊ የሙዚቃ መሳሪያ(በእሱን የሙዚቃ መሳሪያ ስር ተመ.) ።

ፐጃማ(ቢጃማ) ስ በሱሪ፣ በቀሚስ፣... መልክ የሚዘጋጅ ለመኝታ ጊዜ ብቻ የሚያገለግል ሰፋ ያለ ልብስ።

ፐፓ ስ የትንባሆ ግመሻ።

ፐ ዮ “ፐ” ፊደል ራብእ ዘር።

ፐራሹት ስ ከአይርፕላን ዘሎ አየር ላይ

እየተንሳፈቱ ቀስ በቀስ ምድር ላይ ለማረፍ የሚያገለግል ጃንፕላ መሳሪያ፤ ጃንፕላ።

ፓርላማ ስ 1. የመንግስት መማከርያት ጉባኤ።2. መማከር ተ ጉባኤ.

የሚያደርጉበት አዳራሽ። ፓራሹት

ፓርቲ ስ 1. ተመሳሳይ አስተሳሰብ፣ እምነትና አላማ ባላቸው ሰዎች የሚጽድምና የራሱ የሆነ ደንብና ፕሮግራም የሚኖረው አካል (በዙውን ጊዜ በፖለቲካ መሰመር)።2. ብዙውን ጊዜ ዳንስ የሚኖርበት ግብዣ።

ፓርክ ስ በተፈጥሮ የሚገኝ፣ ልዩልዩ አውሬዎችና አእዋፍ የሚኖሩበት፣በመንግስት ተከለሎ ሰዎች እንዲጎበኙት የሚደረግ ቦታ።

ፓስቲ ስ የቶርኖ ጽቂት ሊጥ በሰሱ ከተዳመጠ በኋላ በዘይት የሚጠበስ የምግብ አይነት።

ፓስቲኒ ስ የማካርኒ አይነት።

ፓስታ ስ በተወሰነ ቁመትና ውፍረት ተሽምልሎ ከተቆራረጠ የሰንደ ጽቂት ሊጥ ተዘጋጅቶ ከደረቀ በኋላ ተቀቅሎ የሚበላ የምግብ አይነት።

ፓስታል ቶርኖ ስ እንደ ጸቦ ሆኖ ከፓስታ የሚሰራ ምግብ።

ፓስፖርት ስ ስለአንድ ሰው ማንነት ተፈላጊውን መግለጫ የያዘና ግለሰቡ ከአገር ውጭ እንዲዘዋወር የሚያስችለው በመንግስት የሚሰጥ ሰነድ ወይም መታወቂያ።

ፓትርያርክ ስ በኢትዮጵያ እርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ከፍተኛው ማእረግና ስልጣን ያለው መንፈሳዊ መሪ ወይም መንፈሳዊ አባት።

ፓኬት ስ መጠኑ አነስተኛ የሆነ እቃ የያዘ ጥቅል፤ እሽግ።

ፓኮ ስ ዝ.ከ.

ፓይለት ስ አይርፕላን አብራሪ።

ፓፓያ (ፓፓዬ) ስ ለሰላሳና ጣፋጭ የሆነ፣ ባብዛኛው ሞላላ ቅርፅ ያለውና ከጥቁር አካሙድ ከፍ የሚሉ ጥቁር ዘሮች ያሉት የሚበላ የፍራፍሬ አይነት፣ ፍሬውን የሚያፈራው ተከልም ፓፓያ ይባላል።

ፔ ዮ “ፐ” ፊደል ሃምስ ዘር።

ፔሬድ ስ ከፍለ ጊዜ።

ፔርሙዝ ስ የተፈላ ፈሳሽ (ሻይ፣ ቡና፣...) ሳይቀዘቅዝ ለረዥም ጊዜ ወይም ለተወሰነ ሰዓት በውስጡ እንዲቆይ የሚያደርግ እቃ።

ፔቲካሽ ስ ጥቃቅን እቃዎችን ለመግዛት ወጪ የሚሆን ገንዘብ (በመሰሪያ ቤት አካባቢ)።

ፔኒሲሊን ስ ጀርሞች እንዳያድጉ ወይም

እንዳይራሱ የሚከላከል ፀረ ባክቲሪያ የሆነ መድሃኒት።

ፔጻል ለ ብስክሌት በሚነሳበት ጊዜ የእግር ጫማ የሚያርብበትና ካቴናውን ለማሽከርከር የሚረዳ መርገጫ።

ፔጻንጂ ለ የማስተማር ሙያ ሳይንስ።

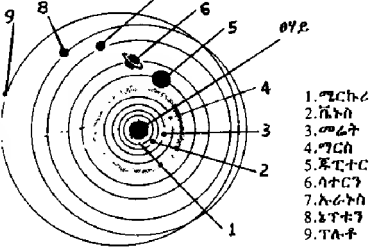
ፕሉቶ ለ ከፀሃይ ጀምሮ ሲቆጠር በርቀት ዝጠነኛ ሆኖ የሚገኝና በፀሃይ ዙሪያ ከሚሽከረከሩት ፕላኔቶች አንዱ (በተጨማሪ ፕላኔትን ተሙ)።

ፕላስተር ለ በአንድ በኩል ሙጫነት ያለው ሆኖ ከፈርቀው ወይም ከፕላስቲክ የሚሰራ ማጣበቂያ።

ፕላስቲክ ለ በቀላሉ ሊተጣጠፍና ልዩ ልዩ ቅርፅ ሊይዝ የሚችል፣ ውሃ የማያሳልፍ፣ አሳት በቀላሉ የሚያቀልጠውና እንደ ዝናብ ልብበ፣ ባልጻ፣ ጀሪካን፣... ያሉ ሃገሮች የሚሰሩበት በተፈጥሮ ወይም በሰው ሰራሽነት የሚገኝ ቁስ።

ፕላቲኒም ለ ግራጫ መልክ ያለውና ከብረት ክፍለ የሆነ ንጥረ ነገር።

ፕላኔት ለ እንደ መሬት ያለ፣ በፀሃይ ዙሪያ የሚዞርና በሀዋ ውስጥ የሚገኝ አካል (ሚርኩሪ፣ ቬኑስ፣...) ።

ፕላኔት

ፕላን ለ 1. እትድ 2. ንድፍ።

ፕላን አወጣ ፕላን (እትድ) ነደፈ፣ አዘጋጀ።

ፕላንዝማ ለ በሰውነት ውስጥ የደም ሴሎችን የሚሸነፍ ቢጫ መሰል ፈሳሽ።

ፕሬስ ለ 1. ጋዜጠኞች፣ መፅሃፋቶች፣ የፊደላዊና የቴሌቪዥን ዘገባዎች። 2. በጋዜጠኝነት ሙያ የተሰማሩ ሰራተኞች ስራቸውን የሚያካሂዱበት መስሪያቤት ወይም ድርጅት።

ፕፕራስ መማለጫ በመንግስት አካል፣ በፖለቲካ ፓርቲ፣... የሚሰጥና በመገናኛ ብዙሃን የሚገለፅ አፈሲላዊ መማለጫ።

ፕፕራስ ነፃነት ህዝብ ሊያውቃቸው የሚገቡ ዜናዎችና ሚዛናዊ አስተያየቶችን ያለምንም ተፅዕኖና ፍራቻ በነፃ የመግለፅ መብት።

ፕሪስ ኮንፈረንስ ስለአንድ አቢይ ጉዳይ በሚመለከተው አካል በኩል በመገናኛ ብዙሃን ለህዝብ ይፋ ለማድረግ የሚካሄድ ቃለ ምልልስ፤ ጋዜጣዊ መግለጫም ይባላል።

ፕሪዚዲዩም ለ በፍጥናት የመንግስትና የፓርቲ ሰብሰባዎች ወይም ጉባኤዎች ላይ ሰብሰባዎችን ወይም ጉባኤዎችን የሚመራና አመራር የሚሰጥ የሰዎች ስብሰብ ወይም የበላይ አካል።

ፕሪዚዳንት ለ የአንድ አገር ወይም ድርጅት... የበላይ መሪ፣ ሹም።

ፕሮቲን ለ እንደስጋና እንቁላል ባሉ የምግብ አይነቶች ውስጥ የሚገኝና ለሰውነት ግንባታና ለሴንት በጣም አስፈላጊ የሆነ አልሚ ምግብ።

ፕሮቴስታንት ለ 1. በዘመነ ተሃድሶ (ሬርሚኒክ) ክርማ ቤተክርስቲያን ተገንጥሎ የወጣ የክርስቲና ሃይማኖት ቅርንጫፍ። 2. ከላይ የተጠቀሰው ሃይማኖት ተከታይ።

ፕሮቶኮል ለ በመንግስት አመራር አባላትና አካላት አካባቢ ልዩ ልዩ ከንዋሪዎችንና ስነስርዓቶችን የሚመለከት የሚለረግ ደረጃ ቅደም ተከተል።

ፕሮቶኮል ስምምነት ለ በሃገሮች መካከል የሚደረግ የትምህርት፣ የባህል፣ የኢኮኖሚ፣... ስምምነት፣ ውለታ (ውል)።

ፕሮቶኮል ሹም ለ የመንግስትን የፕሮቶኮል ስነስርዓት የሚያስከብር ሃላፊ።

ፕሮጀክተር ለ ተንቀሳቃሽ ወይም የማይንቀሳቀሱ የፊልም ስኬሎችን በነጭ ሰለጻ ላይ ለማሳየት የሚያገለግል መሳሪያ።

ፕሮጀክት ለ ከለት ተክላት መደበኛ ስራ በተለየ የሁኔታ አንድን ስራ ለማከናወን የተዘጋጁ አቅድ።

ፕሮግራም (መርሃ ግብር) ለ 1. አንድ ተግባር የሚከናወንበት የተወሰነ የጊዜ ክልል። የቴሌቪዥን ፕሮግራም ሰንት ሰላት ላይ ይጀምራል? 2. አቅድ። ኦርድን በፕሮግራም የሚመራ ሰው ነው። 3. የተወሰነ የጊዜ ርዝመት የተመደበላቸው ድርጊቶች ዝርዝር። የሰብሰባው ፕሮግራም ደርሶሃል?

ፕሮግራም አወጣ እትድ ነደፈ፣ የተለያዩ ስራዎች በቅደም ተከተል የሚሰሩበትን ጊዜ መደብ።

ፕሮፊሰር ለ በዩኒቨርሲቲ፣ በኮሌጅ፣ በሙያ ጥናት ተቋም ውስጥ በሚያደርገው ምሁራዊ ስራ (በጥናትና ምርምር፣ በማስተማር፣...) ከፍተኛ አስተዋፅኦ ላደረገ ሊት ወይም ምሁር የሚሰጥ ማእረግ።

ፕሮፌሽናል ት በአንድ የሙያ ዘርፍ ሰልጥኛ በቂ እውቀት ያለውና በዚያው ሙያ የሚተዳደር፤ ባለሙያ።

ፕሮፌሽን ስ በሰልጠና የሚገኝ ሙያ።

ፕሮፓጋንዳ ስ አንድን የተወሰነ ሃሳብ ወይም እምነት በተለያዩ ስልትና የበርጭት ዘዴ በማስተላለፍ የህዝብን አስተያየት ለመሳብ፤ ድጋፍ ለማግኘትና አመለካከትን ለመቀየር የሚደረግ ጥረት።

ፖ ፖ “ፕ” ፊደል ሳብእ ዘር።

ፖለቲካ ስ ከሰልጣንና አገር ከማስተዳደር አኳያ አንድ መንግስት ከሚያስተዳድረው ህዝብና ከሌሎች መንግስታት ጋር ያለው ግንኙነት ሁኔታ፥ አመለካከት፥ እንቅስቃሴ፤ ስነመስተዳድር ወይም የመስተዳድር ሳይንስ።

ፖለቲካ ተናገረ በሰልጣን ላይ ያለውን መንግስት የሚነቅፍና አመልካችነት ሲያሰነሳ የሚችል ነገር ተናገረ።

የፖለቲካ ጥገኛ ስ በፖለቲካ ምክንያት ከአገሩ ተሰዶ በባለድ አገር የሚኖር ሰው።

የፖለቲካ ጥገኝነት በፖለቲካ ምክንያት ከራስ አገር በመሰደድ በባለድ አገር መኖር።

ፖለቲካዊ ኢኮኖሚ ስ በምርት ሂደት ውስጥ በሰዎች መካከል የሚፈጠረውን የኢኮኖሚ ግንኙነት (ምርትን፥ ክፍፍልን፥ ልውውጥንና ፍጆታን) የሚገዙ ማህበራዊ ህጎችን የሚያጠና ሳይንስ።

ፖለቲከኛ ስ የፖለቲካ ሰራ የሚሰራ የፖለቲካ ሰው።

ፖሊሲ ስ በመንግስት፥ በፖለቲካ ፓርቲ ወይም በኩባንያ የሚዘጋጅ የተግባር መመሪያ።

ፖሊስ ስ ሰላምና ፀጥታን እንዲሁም ህግን የሚያስከብር፥ ወንጀልን የሚከላከል፥ በመንግስት የተቀጠረ መለዩ ለባሽ።

ፖሊስ ጣቢያ ስ ፖሊስ ተግባርን የሚያከናውንበት ፅህፈት ቤት።

ፖሊዮ ስ ልምጃ።

ፖምፕ ስ የመኪና፥ የብስክሌት ንግን፥...አየር ለመሙላት የሚያገለግል መሳሪያ።

ፖርተመጋሊያ ስ አንድ ታክሲ፥ አውቶቡስ፥... ባሉ መገናኛዎች አናት ላይ የሚገጠምና ለእቃ መጓጓዣ ወይም ማስተላለፍ የሚያገለግል የመኪና እቃ።

ፖስተር ስ አንድን ነገር ለማስተዋወቅ ወይም ለማስተማር ሲባል ብዙ ህዝብ ሊያየው በሚችልበት ቦታ በትልልቅ ወረቀት የሚለጠፍ የማስተማሪያ ወይም የማስተዋወቂያ ሰእልና ፅሁፍ።

ፖስታ ስ ብዙውን ጊዜ በፖስታ ቤት በኩል ከአንድ ቦታ ወደሌላ ቦታ የሚላክ ፅሁፍ ወይም መጠኑ እንስተኛ የሆነ ሌላ እቃ የሚከተትበት የተለያዩ መጠን ያለውና ሊታሸግ የሚችል የወረቀት ክረጢት።

ፖስተኛ ስ ፖስታ የሚያመላልስ ሰራተኛ።

[የ] ፖስታ ሳጥን ስ 1. በፖስታ ቤት በኩል የሚላኩ ደብዳቤዎች፥ መፅሔቶች፥... የሚከተቱበት ወይም የሚጠራቀሙበት ሳጥን። 2. የሚላኩላቸው ደብዳቤዎች፥ መፅሔቶች፥... ይጠራቀሙበት ዘንድ ተገልጋዮች ከፖስታ ቤት የሚከራዩትና መለያ ቁጥር ያለው ሳጥን።

ፖስታ ሳጥን ቁጥር ስ ለፖስታ ሳጥን የሚሰጥ መለያ ቁጥር።

ፖስታ ቤት ስ የአገልግሎት ጥጋ በማስከፈል ፖስታዎችን እየተቀበለ በአድራሻቸው የሚልክ፥ የሚያስተላልፍ፥ የሚያድል መንግስታዊ መሰሪያ ቤት።

ፖታሽ ስ ሳሙና፥ ማዳበሪያ፥... ለመስራት የሚያገለግል ኬሚካል።

ፖፖ ስ የሽንት እቃ፥ መክፈያ።

የአእማድ ግሶች ከነቅፅልና ስሞቻቸው ጋር።
(የቃሉን ፍቺ በአንፃሩ ከሚገኘውና
በትእምርተ ጥቅስ ውስጥ ከሰፈረው መነሻ ቃል
ስር ተመልከት።)

ተለ

ተለመሰሰ	- "ለመሰሰ"
ተለመነ	- "ለመነ"
ተለመደ	- "ለመደ"
ተለመጠ	- "ለመጠ" ¹
ተለመጠጠ	- "ለመጠጠ" ²
ተለማመነ	- "ለማነ"
ተለማመደ	- "ለማደ"
ተለማመጠ	- "ለማጠ"
ተለማማጅ	- "ለማደ"
ተለማማጭ	- "ለማጠ"
ተለማኝ	- "ለማነ"
ተለሳለሰ	- "ለሰለሰ"
ተለሸለሸ	- "ለሸለሸ"
ተለቀሰ	- "ለቀሰ"
ተለቀቀ	- "ለቀቀ"
ተለቀተ	- "ለቀተ"
ተለቃ	- "ለቃ"
ተለቃለቀ	- "ለቀለቀ"
ተለቃሽ	- "ለቀሰ"
ተለባለበ	- "ለበለበ"
ተለባበሰ	- "ለበሰ"
ተለከፈ	- "ለከፈ"
ተለከፈ ²	- "ለከፈ"
ተለከፈ ²	- "ለከፈ"
ተለካ	- "ለካ"
ተለካከፈ	- "ለከፈ"
ተለካካ	- "ለካ"
ተለከሰ	- "ለከሰ"
ተለወጠ	- "ለወጠ"
ተለዋወሰ	- "ለወሰ"
ተለዋወጠ	- "ለወጠ"
ተለዋዋጭ	- "ለወጠ"
ተለዋጭ	- "ለወጠ"
ተለዘበ	- "ለዘበ"
ተለየ	- "ለየ"
ተለያየ	- "ለየ"
ተለደፈ	- "ለደፈ"

ተለገሰ	- "ለገሰ"
ተለገመ	- "ለገመ"
ተለጠለጠ	- "ለጠለጠ"
ተለጠሰ	- "ለጠሰ"
ተለጠቀ	- "ለጠቀ"
ተለጠጠ	- "ለጠጠ"
ተለጠፈ	- "ለጠፈ"
ተለጣጠቀ	- "ለጠቀ"
ተለጣፈ	- "ለጠፈ"
ተለፈፈ	- "ለፈፈ"
ተለፋ	- "ለፋ"
ተለፋለፈ	- "ለፈለፈ"
ተለፋደደ	- "ለፈደደ"
ተለፋጩቀ	- "ለፈጩቀ"
ተላለቀ	- "ለለቀ"
ተላለፈ	- "ለለፈ"
ተላላሰ	- "ላሰ"
ተላላከ	- "ላከ"
ተላላከ	- "ላከ"
ተላላጠ	- "ላጠ"
ተላላፈ	- "ላላፈ"
ተላመደ	- "ለመደ"
ተላቀሰ	- "ለቀሰ"
ተላቀቀ	- "ለቀቀ"
ተላበሰ	- "ለበሰ"
ተላተመ	- "ለተመ"
ተላከ	- "ላከ"
ተላከከ	- "ላከከ"
ተላከፈ	- "ለከፈ"
ተላካፈ	- "ለከፈ"
ተላወሰ	- "ለወሰ"
ተላዘዘ	- "ለዘዘ"
ተላገደ	- "ለገደ"
ተላገገ	- "ለገገ"
ተላገጠ	- "ለገጠ"
ተላጋ	- "ለጋ"
ተላጠ ¹	- "ለጠ"
ተላጠ ²	- "ለጠ"
ተላጠ ³	- "ለጠ"
ተላጠቀ	- "ለጠቀ"
ተላጩ	- "ለጩ"
ተላፈ	- "ለፈ"
ተላፋ	- "ለፋ"
ተለመጠመጠ	- "ለመጠ"

ተሐከሰሰሰ -“*ለከሰሰሰ”
 ተሐከፈከፈ -“ለከፈ”
 ተሐከሰከሰ -“*ለኮሰ”
 ተሐከፈከፈ -“ለኮፈ”
 ተሐገዝዝዝ -“*ለገዝዝ”
 ተሐጎመጎመ -“ለጎመ”
 ተሐፈሰፈሰ -“*ለፈሰፈሰ”

ተመ

ተመለሰ -“መለሰ”
 ተመለከ -“*መለከ”
 ተመለከተ -“*መለከተ”
 ተመለካከተ -“*መለከተ”
 ተመለጠ -“መለጠ”
 ተመላለሰ -“መለሰ”
 ተመላለጠ -“መለጠ”
 ተመላላሽ -“መለሰ”
 ተመላሽ -“መለሰ”
 ተመላከተ -“*መለከተ”
 ተመልካች -“*መለከተ”
 ተመረረ -“መረረ”
 ተመረቀ -“መረቀ”
 ተመረተ¹ -“መረተ”
 ተመረከዘ -“*መረከዘ”
 ተመረዘ -“መረዘ”
 ተመራ -“መራ”
 ተመራ -“መራ”
 ተመራመራ -“መረመረ”
 ተመራማሪ -“መረመረ”
 ተመራቂ -“መረቀ”
 ተመራጭ -“መረጠ”
 ተመሰለ -“መሰለ”
 ተመሰቃ -“*መሰቃ”
 ተመሳቀለ -“*መሰቀለ”
 ተመሰገነ -“*መሰገነ”
 ተመሰጠ -“መሰጠ”
 ተመሰሰለ -“መሰለ”
 ተመሰላይ -“መሰለ”
 ተመሰከረ -“*መሰከረ”
 ተመሰጠረ -“*መሰጠረ”
 ተመሰገነ -“*መሰገነ”
 ተመቀኝ -“*መቀኝ”
 ተመታ -“መታ”
 ተመቸ -“*መቸ”
 ተመቻቸ -“*መቻቸ”
 ተመነሽ -“መነሽ”
 ተመነደገ -“መነደገ”

ተመነጠቀ -“መነጠቀ”
 ተመናመነ -“መነመነ”
 ተመናቀረ -“መነቀረ”
 ተመናቸከ -“መነቸከ”
 ተመናጨቀ -“*መናጨቀ”
 ተመኘ -“*መኘ”
 ተመከረ -“መከረ”
 ተመከ -“*መከ”
 ተመከኘ -“*መከኘ”
 ተመከከረ -“መከረ”
 ተመዘበረ -“መዘበረ”
 ተመዘነ -“መዘነ”
 ተመዘዘ -“መዘዘ”
 ተመዘገበ -“መዘገበ”
 ተመደበ -“መደበ”
 ተመገበ -“መገበ”
 ተመጠነ -“መጠነ”
 ተመጠጠ -“መጠጠ”
 ተመጣጠነ -“መጠነ”
 ተመጣጣኝ -“መጠነ”
 ተመጨለለ -“*መጨለለ”
 ተመፀውተ -“*መፀውተ”
 ተመዳደቀ -“*መዳደቀ”
 ተመዳዳቂ -“*መዳደቀ”
 ተመፅዋች -“መፅዋች”
 ተመላጪለጪ -“መጪ”
 ተማለደ -“ማለደ”
 ተማመነ -“አመነ”
 ተማማረ -“*መሃረ”
 ተማረረ -“መረረ”
 ተማሰለ -“መሰለ”
 ተማታ -“መታ”
 ተማከረ -“መከረ”
 ተማዘዘ -“መዘዘ”
 ተማገረ -“ማገረ”
 ተማፀነ -“*ማፀነ”
 ተምቧቧ -“*ቧቧ”
 ተምታታ -“መታ”
 ተምነሽነሽ -“መነሽነሽ”
 ተምዘዝዝ -“*መዘዝዝ”
 ተምዘዝዝ -“*መዘዝዝ”
 ተሞላ -“ሞላ”
 ተሞላቀቀ -“*ሞላቀቀ”
 ተሞላፈጠ -“*ሞላፈጠ”
 ተሞሽለቀ -“ሞሽለቀ”
 ተሞሸረ -“ሞሸረ”
 ተሞሽለቀ -“ሞሽለቀ”
 ተሞናሞነ -“*ሞናሞነ”
 ተሞናደለ -“*ሞናደለ”
 ተሞኘ -“*ሞኘ”

ተሞካሽ	-“ሞካሽ”
ተሞዳሞደ	-“ሞደሞደ”
ተሞገሰ	-“ሞገሰ”
ተሞጣሞጠ	-“ሞጣሞጠ”
ተሟላ	-“ሞላ”
ተሟሟቀ	-“ሞቀ”
ተሟሟተ	-“ሞተ”
ተሟገተ	-“ሞገተ”
ተሟጠጠ	-“ሟጠጠ”

ተረ

ተረመረመ	-“ረመረመ”
ተረማመደ	-“ረመደ”
ተረሳ	-“ረሳ”
ተረሳሳ	-“ረሳ”
ተረሸነ	-“ረሸነ”
ተረቀቀ	-“ረቀቀ”
ተረበሸ	-“ረበሸ”
ተረበረበ	-“ረበረበ”
ተረባረበ	-“ረበረበ”
ተረባበሸ	-“ረበሸ”
ተረታ	-“ረታ”
ተረታታ	-“ረታ”
ተረከበ	-“ረከበ” ²
ተረከቢ	-“ረከበ” ²
ተረከከበ	-“ረከበ” ²
ተረዳ	-“ረዳ”
ተረጅ	-“ረዳ”
ተረዝ	-“ረዝ”
ተረጋገጠ ¹	-“ረገጠ”
ተረጋገጠ ²	-“ረገጠ”
ተረጋጋ	-“ረጋ”
ተረጠበ	-“ረጠበ” ²
ተረጠጠ	-“ረጠጠ”
ተረጣቢ	-“ረጠቢ”
ተረጩ	-“ረጩ”
ተረፈረፈ	-“ረፈረፈ”
ተረመደ	-“ረመደ”
ተረማጅ	-“ረማጅ”
ተረረደ	-“ረረደ”
ተረራቀ	-“ረቀ”
ተረቀቀ	-“ረቀቀ”
ተረቆተ	-“ረቆተ”
ተረበ	-“ረበ”
ተረበሸ	-“ረበሸ”
ተረባ	-“ረባ”
ተረኮተ	-“ረኮተ”
ተረወጠ	-“ረወጠ”

ተራዘመ	-“ረዘመ”
ተራገመ	-“ረገመ”
ተራገበ	-“ረገበ”
ተራገጠ	-“ረገጠ”
ተራገፈ	-“ረገፈ”
ተራጋጭ	-“ረገጠ”
ተራጩ	-“ረጩ”
ተረመሰመሰ	-“ረመሰመሰ”
ተረመጠመጠ	-“ረመጠ”
ተረሞጠሞጠ	-“ረመጠ”
ተረበተበተ	-“ረበተበተ”
ተረበደበደ	-“ረበደበደ”
ተረከፈከፈ	-“ረከፈከፈ”
ተረገበገበ	-“ረገበ”
ተረገደገደ	-“ረገደ”
ተረገፈገፈ	-“ረገፈገፈ”
ተረጎጠ	-“ረጎጠ”

ተሰ

ተሰለለ	-“ሰለለ”
ተሰለለለ	-“ሰለለ”
ተሰለቀ	-“ሰለቀ”
ተሰለበ	-“ሰለበ”
ተሰለቸ	-“ሰለቸ”
ተሰለፈ	-“ሰለፈ”
ተሰላቸ	-“ሰለቸ”
ተሰላፈ	-“ሰለፈ”
ተሰመረ	-“ሰመረ”
ተሰማ	-“ሰማ” ¹
ተሰማ	-“ሰማ” ¹
ተሰማራ	-“ሰማራ”
ተሰረረኝ	-“ሰረረ”
ተሰረሰረ	-“ሰረሰረ”
ተሰረቀ	-“ሰረቀ” ¹
ተሰረዘ	-“ሰረዘ”
ተሰረዩ	-“ሰረዩ”
ተሰረገ	-“ሰረገ”
ተሰረጎደ	-“ሰረጎደ”
ተሰራ ¹	-“ሰራ” ¹
ተሰራ ²	-“ሰራ” ²
ተሰራጩ	-“ሰራጩ”
ተሰቀለ	-“ሰቀለ”
ተሰቀቀ	-“ሰቀቀ” ¹
ተሰቃዩ	-“ሰቃዩ”
ተሰበረ	-“ሰበረ”
ተሰበሰበ	-“ሰበሰበ”
ተሰበከ	-“ሰበከ”
ተሰባሪ	-“ሰባሪ”

ተሰባሰበ -“ሰበሰበ”
 ተሰባቀለ -“*ሰበቀለ”
 ተሰባቢረ -“ሰበረ”
 ተሰባጠረ -“ሰበጠረ”
 ተሰነቀ -“ሰነቀ”
 ተሰነቀረ -“ሰነቀረ”
 ተሰነበጠ -“ሰነበጠ”
 ተሰነባበተ -“ሰነበተ”
 ተሰነዘሩ -“ሰነዘሩ”¹
 ተሰነገ -“ሰነገ”¹
 ተሰነገ² -“ሰነገ”²
 ተሰነጠቀ -“ሰነጠቀ”
 ተሰነጣጠቀ -“ሰነጠቀ”
 ተሰናሰለ -“*ሰነሰለ”
 ተሰናበተ -“ሰነበተ”
 ተሰናኘ -“*ሰነኘ”
 ተሰናከለ -“ሰነከለ”
 ተሰነዘረ -“ሰነዘረ”¹
 ተሰናዳ -“*ሰነዳ”
 ተሰኘ -“*ሰኘ”
 ተሰካ -“ሰካ”
 ተሰካካ -“ሰካ”
 ተሰወረ -“ሰወረ”
 ተሰዋ -“ሰዋ”
 ተሰዩመ -“ሰዩመ”
 ተሰዩፈ -“ሰዩፈ”
 ተሰደረ -“ሰደረ”
 ተሰደበ -“ሰደበ”
 ተሰደደ -“ሰደደ”
 ተሰገሰገ -“ሰገሰገ”
 ተሰገጠ -“ሰገጠ”
 ተሰጠ -“ሰጠ”
 ተሰፈረ -“ሰፈረ”¹
 ተሳለ -“*ሳለ”
 ተሳለመ -“*ሳለመ”
 ተሳለቀ -“*ሳለቀ”
 ተሳለ -“ሳለ”²
 ተሳለ -“*ሳለ”
 ተሳላሚ -“*ሳላሚ”
 ተሳማ -“ሳማ”
 ተሳሰረ -“አሰረ”
 ተሳሰበ -“አሰበ”¹
 ተሳቀቀ -“ሰቀቀ”¹
 ተሳሳበ -“ተሳበ”
 ተሳሳተ -“ሳተ”
 ተሳበ -“ሳበ”
 ተሳበበ -“*ሳበበ”
 ተሳቢ -“ሳበ”
 ተሳተ -“ሳተ”
 ተሳተፈ -“*ሳተፈ”
 ተሳታፊ -“*ሳተፈ”

ተሳነፈ -“ሰነፈ”
 ተሳከረ -“ሰከረ”
 ተሳካ -“ሰካ”
 ተሳደበ -“ሰደበ”
 ተሳደደ -“ሰደደ”
 ተሳዳቢ -“ሰዳቢ”
 ተሳገ -“ሳገ”
 ተሳፈረ -“ሰፈረ”²
 ተሰለመለመ -“ሰለመ”²
 ተሰለከለከ -“*ሰለከለከ”
 ተሰመነመነ -“*ሰመነመነ”
 ተስማሚ -“ሰማ”¹
 ተስማማ -“ሰማ”¹
 ተስረቀረቀ -“*ረቀረቀ”
 ተስረገረገ -“ሰረገ”²
 ተስበደበደ -“*ሰበደበደ”
 ተስተናገደ -“*ነገደ”
 ተስገመገመ -“*ገመገመ”
 ተስገበገበ -“*ሰገበገበ”
 ተስፈነጠረ -“ፈነጠረ”
 ተስፈንጣሪ -“ፈነጣረ”
 ተስፋፈ -“ሰፋ”²
 ተስፋፋ -“ሰፋ”²

ተሸ

ተሸለመ -“ሸለመ”
 ተሸለሸለ -“ሸለሸለ”
 ተሸለቀቀ -“ሸለቀቀ”
 ተሸለተ -“ሸለተ”
 ተሸለፈፈ -“ሸለፈፈ”
 ተሸላለመ -“ሸለመ”
 ተሸላሚ -“ሸለመ”
 ተሸመቀቀ -“ሸመቀቀ”
 ተሸማቀቀ -“ሸማቀቀ”
 ተሸረሸረ -“ሸረሸረ”
 ተሸረከተ -“ሸረከተ”
 ተሸረጠ -“*ሸረጠ”
 ተሸረፈ -“ሸረፈ”
 ተሸራሞጠ -“ሸረሞጠ”
 ተሸራፈ -“ሸረፈ”
 ተሸራሽ -“*ሸረሽ”
 ተሸራሽረ -“ሸረሽረ”
 ተሸሸገ -“ሸሸገ”
 ተሸበለለ -“ሸበለለ”
 ተሸበረ -“*ሸበረ”
 ተሸበሸበ -“ሸበሸበ”
 ተሸበበ -“ሸበበ”
 ተሸባረ -“*ሸባረ”
 ተሸነሸነ -“ሸነሸነ”

ተሸነቀረ - "ሸነቀረ"
 ተሸነቆረ - "ሸነቆረ"
 ተሸነተረ - "ሸነተረ"
 ተሸነገለ - "ሸነገለ"
 ተሸነፈ - "ሸነፈ"
 ተሸናገረ - "ሸናገረ"
 ተሸናፈ - "ሸናፈ"
 ተሸና - "ሸና"
 ተሸከመ - "ሸከመ"
 ተሸከሸከ - "ሸከሸከ"
 ተሸካሚ - "ሸከመ"
 ተሸወደ - "ሸወደ"
 ተሸደሸደ - "ሸደሸደ"
 ተሸጋሸገ - "ሸገሸገ"
 ተሸጋገረ - "ሸገረ"
 ተሸጋጋሪ - "ሸገረ"
 ተሸጎረ - "ሸጎረ"
 ተሸጎጠ - "ሸጎጠ"
 ተሸጠ - "ሸጠ"
 ተሸፈነ - "ሸፈነ"
 ተሸፈነ - "ሸፈነ"
 ተሸፋፈነ - "ሸፋፈነ"
 ተሸሉኩሉኩ - "ሸሉኩ"
 ተሻለ - "ሻለ"
 ተሻማ - "ሻማ"
 ተሻረ¹ - "ሻረ"
 ተሻረ² - "ሻረ"
 ተሻረከ - "ሻረከ"
 ተሻሸ - "ሻሸ"
 ተሻሻለ - "ሻሻለ"
 ተሻተተ - "ሻተተ"
 ተሻከተ - "ሻከተ"
 ተሻገረ - "ሻገረ"
 ተሻጋሪ - "ሻገረ"
 ተሻጠ - "ሻጠ"
 ተሻመደመደ - "ሻመደመደ"
 ተሻሞናሞና - "ሻሞናሞና"
 ተሻረከረከ - "ሻረከረከ"
 ተሻቀነደረ - "ሻቀነደረ"
 ተሻቀነጠረ - "ሻቀነጠረ"
 ተሻቀዳደመ - "ሻቀዳደመ"
 ተሻቆለቆለ - "ሻቆለቆለ"
 ተሻቆጠቆጠ¹ - "ሻቆጠቆጠ"
 ተሻቆጠቆጠ² - "ሻቆጠቆጠ"
 ተሻበለበለ - "ሻበለበለ"
 ተሻከረከረ - "ሻከረከረ"
 ተሻከረከረ - "ሻከረከረ"
 ተሻከመከመ - "ሻከመከመ"
 ተሻከረመመ - "ሻከረመመ"
 ተሻኮነተረ - "ሻኮነተረ"
 ተሻኮንታሪ - "ሻኮንታሪ"

ተሻለከ¹ - "ሻለከ"
 ተሻመ¹ - "ሻመ"
 ተሻመ² - "ሻመ"
 ተሻቀ - "ሻቀ"
 ተሻፈ - "ሻፈ"
 ተሻሚ - "ሻመ"

ተቀ

ተቀለመ - "ቀለመ"
 ተቀለበ - "ቀለበ"
 ተቀለበለ - "ቀለበለ"
 ተቀለደ - "ቀለደ"
 ተቀለጠመ - "ቀለጠመ"
 ተቀለጣጠመ - "ቀለጠመ"
 ተቀለጣጠፈ - "ቀለጠፈ"
 ተቀላለደ - "ቀላለደ"
 ተቀላቀለ - "ቀላቀለ"
 ተቀላቢ - "ቀለቢ"
 ተቀላጠፈ - "ቀለጠፈ"
 ተቀመጠ - "ቀመጠ"
 ተቀመጠለ - "ቀመጠለ"
 ተቀመጣጠለ - "ቀመጠለ"
 ተቀማመሰ - "ቀመሰ"
 ተቀማቀመ - "ቀመቀመ"
 ተቀማጠለ - "ቀማጠለ"
 ተቀማጭ - "ቀመጠ"
 ተቀረማመተ - "ቀረመተ"
 ተቀረቀረ - "ቀረቀረ"
 ተቀረደደ - "ቀረደደ"
 ተቀረፈ - "ቀረፈ"
 ተቀረፈተ - "ቀረፈተ"
 ተቀረመተ - "ቀረመተ"
 ተቀረበ - "ቀረበ"
 ተቀረራቢ - "ቀረቢ"
 ተቀረደደ - "ቀረደደ"
 ተቀሰረ - "ቀሰረ"
 ተቀሰቀሰ - "ቀሰቀሰ"
 ተቀሰፈ - "ቀሰፈ"
 ተቀሸረ - "ቀሸረ"
 ተቀቀለ - "ቀቀለ"
 ተቀበለ - "ቀበለ"
 ተቀበረ - "ቀበረ"
 ተቀበተተ - "ቀበተተ"
 ተቀባ - "ቀባ"
 ተቀባበለ - "ቀባበለ"
 ተቀባባ - "ቀባ"
 ተቀተረ¹ - "ቀተረ"
 ተቀተረ² - "ቀተረ"
 ተቀተረ³ - "ቀተረ"

ተቀታተረ -“*ቀተረ”
 ተቀነሰ -“ቀነሰ”
 ተቀነባበረ -“*ቀነበረ”
 ተቀነዘፈ -“ቀነዘፈ”
 ተቀነደለ -“ቀነደለ”
 ተቀነጠሰ -“ቀነጠሰ”
 ተቀነጠበ -“ቀነጠበ”
 ተቀነጣጠበ -“ቀነጠበ”
 ተቀናሽ -“ቀነሰ”
 ተቀናነሰ -“ቀነሰ”
 ተቀናበረ -“*ቀነበረ”
 ተቀናጀ -“*ቀነጀ”
 ተቀናጣ -“ቀነጣ”
 ተቀኘ -“*ቀኘ”
 ተቀዛቀዘ -“ቀዘቀዘ”
 ተቀየመ -“*ቀየመ”
 ተቀየረ -“ቀየረ”
 ተቀየጠ -“ቀየጠ”
 ተቀያሪ -“ቀየረ”
 ተቀያየመ -“*ቀየመ”
 ተቀያየረ -“ቀየረ”
 ተቀያያሪ -“ቀየረ”
 ተቀያየጠ -“ቀየጠ”
 ተቀደመ -“ቀደመ”
 ተቀዳሚ -“ቀደመ”
 ተቀዳፂ -“ቀዳ”
 ተቀዳፂ -“ቀደመ”
 ተቀዳደደ -“ቀደደ”
 ተቀዳጀ -“*ቀደጀ”
 ተቀዳጅ -“ቀደደ”²
 ተቀጠጠ -“ቀጠጠ”
 ተቀጠፈ -“ቀጠፈ”
 ተቀጣ -“ቀጣ”
 ተቀጣይ -“ቀጠለ”
 ተቀጣጠለ¹ -“ቀጠለ”
 ተቀጣጠለ² -“*ቃጠለ”
 ተቀጣጠረ -“ቀጠረ”
 ተቀጣጠበ -“ቀጠበ”
 ተቀጥላ -“ቀጠለ”
 ተቀዉ -“ቀዉ”
 ተቀፅላ -“ቀጠለ”
 ተቀፈቀፈ -“ቀፈቀፈ”
 ተቀለጠለዉ -“*ቀለጠ”
 ተቀላላ -“ቀላ”
 ተቀነጠነጠ -“*ቀነጠነጠ”
 ተቃለለ -“ቀለለ”
 ተቃለደ -“ቀለደ”
 ተቃለጠ -“ቀለጠ”
 ተቃላጅ -“ቀለደ”
 ተቃመሰ -“ቀመሰ”
 ተቃማ -“ቀማ”

ተቃረበ -“ቀረበ”
 ተቃረነ -“*ቀረነ”
 ተቃረጠ -“ቀረጠ”
 ተቃራኒ -“*ቀረነ”
 ተቃቃሪ -“*ቃቃሪ”
 ተቃበጠ -“ቀበጠ”
 ተቃኘ -“ቀኘ”
 ተቃወመ -“*ቀወመ”
 ተቃዋሚ -“*ቀወመ”
 ተቃወሰ -“ቀወሰ”
 ተቃጠለ -“*ቃጠለ”
 ተቃጣ -“ቃጣ”
 ተቃጠለ -“ቃጠለ”
 ተቅለለለለ -“ቀለለ”
 ተቅለበለበ -“*ቀለበለበ”
 ተቅለጠለጠ -“ቀለጠ”
 ተቅመደመደ -“*ቀመደመደ”
 ተቅረፈረፈ -“ቀረፈ”
 ተቅበዘበዘ -“ቃበዘ”
 ተቅበጠጠጠ -“ቀበጠ”
 ተቅነዘነዘ -“*ቀነዘነዘ”
 ተቅዘመዘመ -“*ቀዘመዘመ”
 ተቅጠለጠለ -“ቃጠለ”
 ተቆለቆለ -“ቆለቆለ”
 ተቆለፈ -“ቆለፈ”
 ተቆላ -“ቆላ”
 ተቆላለፈ -“ቆለፈ”
 ተቆላመመ -“ቆለመመ”
 ተቆላመጠ -“ቆለመጠ”
 ተቆልማማ -“ቆለመመ”
 ተቆመ -“ቆመ”
 ተቆመጠ -“ቆመጠ”
 ተቆማመጠ -“ቆመጠ”
 ተቆረሰ -“ቆረሰ”
 ተቆረበ -“ቆረበ”
 ተቆረቆረ -“ቆረቆረ”
 ተቆረጠ -“ቆረጠ”
 ተቆረማመደ -“ቆረመደ”
 ተቆራመደ -“*ቆረመደ”
 ተቆራረጠ -“ቆረጠ”
 ተቆራቆሰ -“ቆረቆሰ”¹
 ተቆራኘ -“*ቆራኘ”
 ተቆራጭ -“ቆረጠ”
 ተቆራፊደ -“ቆረፊደ”
 ተቆርጸሪ -“ቆረቆረ”
 ተቆሳሰለ -“ቆሰለ”
 ተቆሳቆሰ -“ቆሰቆሰ”
 ተቆታቸ¹ -“*ቆታቸ”
 ተቆነነ² -“ቆነነ”
 ተቆነነ³ -“ቆነነ”
 ተቆነጀ -“ቆነጀ”

ተቆነጠጠ -“ቆነጠጥ”
 ተቆናቆን -“ቆነቆን”
 ተቆናጠረ -“*ቆነጠረ”
 ተቆናጠጠ -“ቆነጠጠ”
 ተቆዘረ -“ቆዘረ”
 ተቆጠረ -“ቆጠረ”
 ተቆጠበ -“ቆጠበ”
 ተቆጣ -“*ቆጣ”
 ተቆጣጠረ¹ -“ቆጠረ”
 ተቆጣጠረ² -“ቆጠረ”
 ተቆጣጣ -“*ቆጣ”
 ተቆጣጣሪ -“ቆጠረ”
 ተቆጩ -“ቆጩ”
 ተቆጭ -“*ቆጣ”
 ተቆፈረ -“ቆፈረ”
 ተቆፋፈረ -“ቆፈረ”
 ተቋረሰ -“ቆረሰ”
 ተቋረጠ -“ቆረጠ”
 ተቋራጭ -“ቆረጠ”
 ተቋሰለ -“ቆሰለ”
 ተቋቋመ -“ቆመ”
 ተቋደሰ -“*ቆደሰ”
 ተቋጠረ¹ -“ቆጠረ”
 ተቋጠረ² -“ቆጠረ”
 ተቋፈ -“*ቋፈ”

ተበ

ተበለሸሸ -“*በለሸ”
 ተበለጠ -“በለጠ”
 ተበለጠጠ -“በለጠጠ”
 ተበላ -“በላ”
 ተበላለጠ -“በለጠ”¹
 ተበላሸ -“*በለሸ”
 ተበረቀሰ -“በረቀሰ”
 ተበረታታ -“በረታ”
 ተበረከተ -“በረከተ”
 ተበረዘ -“በረዘ”
 ተበረገደ -“በረገደ”
 ተበራታ -“በረታ”
 ተበራከተ -“በረከተ”
 ተበራዩ -“*በረዩ”
 ተበራገደ -“በረገደ”
 ተበራገገ -“በረገገ”
 ተበሰረ -“*በሰረ”
 ተበሰሰሰ -“በሰሰሰ”
 ተበሰከ -“በሰከ”
 ተበላ -“በላ”
 ተበላሰከ -“በሰከ”

ተበላቆለ -“በሰቆለ”
 ተበላበሰ -“በሰበሰ”
 ተበላጩ -“*በላጩ”
 ተበሸረከ -“በሸረከ”
 ተበሸተ -“በሸተ”
 ተበሻቀጠ -“በሸቀጠ”
 ተበቀለ -“በቀለ”
 ተበተነ -“በተነ”
 ተበታተነ -“በተነ”
 ተበከለ -“በከለ”
 ተበከረኝ -“*በከረ”
 ተበዝባኝ -“በዘበዘ”
 ተበደረ -“*በደረ”
 ተበደረገ -“*በደረገ”
 ተበዳሪ -“*በዳረ”
 ተበጀ -“በጀ”
 ተበጀጀ -“በጀ”²
 ተበጠረ¹ -“*በጠረ”¹
 ተበጠረ² -“*በጠረ”²
 ተበጠሰ -“በጠሰ”
 ተበጠበጠ -“በጠበጠ”
 ተበጣሸ -“በጣሸ”
 ተበጣበጠ -“በጣበጠ”
 ተበጣጠሰ -“በጣሰ”
 ተበጣጠቀ -“በጣቀ”
 ተበጭጨቀ -“በጨቀ”
 ተበለጠ¹ -“በለጠ”¹
 ተበለጠ² -“በለጠ”²
 ተበላ -“በላ”
 ተበረረ -“በረረ”
 ተበረከ -“በረከ”
 ተበረዘ -“በረዘ”
 ተበረደ -“በረደ”
 ተበረረ -“በረረ”
 ተበሰለ -“በሰለ”
 ተበቃ -“በቃ”
 ተበበረ -“*እበረ”
 ተበባሪ -“*እበሪ”
 ተበበሰ -“*እበሰ”
 ተበባሰ -“ባሰ”
 ተበነነ -“በነነ”
 ተበበለ -“*በበለ”
 ተበዛ -“በዛ”
 ተበደለ -“በደለ”
 ተበዘዘ -“በዘዘ”
 ተበለጠለጠ -“በለጠ”²
 ተበለጠለጠ -“*በለጠ”
 ተበላላ -“ቆላ”
 ተበረቀረቀ -“በረቀ”
 ተበረከረከ -“በረከ”
 ተበረጀረጀ -“*በረጀረጀ”

ተብራራ -“በራ”
 ተብሰክሰክ -“በሰክ”
 ተብቃቃ -“በቃ”
 ተብተክተክ -“በተክ”
 ተብክነክነ -“በክነ”
 ተብጠለጠለ -“*በጠለጠለ”
 ተብጠሰጠሰ -“በጠሰ”
 ተቦረሸ -“ቦረሸ”
 ተቦረቦረ -“ቦረቦረ”
 ተቦተረፈ -“ቦተረፈ”
 ተቦደሰ -“ቦደሰ”
 ተቦጠለቀ -“*ቦጠለቀ”
 ተቦጨቀ -“ቦጨቀ”
 ተቦጫጨቀ -“ቦጨቀ”
 ተቧደነ -“ቧደነ”
 ተጧጨረ -“ጧጨረ”

ተተ

ተተለመ -“ተለመ”
 ተተረማመሰ -“*ተራመሰ”
 ተተረተ -“ተረተ”
 ተተረተረ -“ተረተረ”
 ተተረኃመ -“ተረኃመ”
 ተተራመሰ -“*ተራመሰ”
 ተተበተበ -“ተበተበ”
 ተተቸ -“ተቸ”
 ተተነበዩ -“ተነበዩ”
 ተተናኮለ -“ተነኮለ”
 ተተናኮሰ -“ተነኮሰ”
 ተተከለ -“ተከለ”
 ተተኪ -“ተኪ”
 ተተካ -“ተካ”
 ተተካይ -“ተካለ”
 ተተኮሰ -“ተኮሰ”
 ተተወ -“ተወ”
 ተተገ¹ -“ተገተገ¹”
 ተተፈተፈ -“ተፈተፈ”
 ተተፋ -“ተፋ”
 ተታለለ -“*ታለለ”
 ተትመሰመሰ -“* ረመሰመሰ”
 ተትረፈረፈ -“ተረፈ”
 ተትከነከነ -“ተከነ”

ተቸ

ተቸመቸመ -“ቸመቸመ”
 ተቸረቸፈ -“ቸረቸፈ”
 ተቸበቸበ -“ቸበቸበ”
 ተቸነከረ -“ቸነከረ”
 ተቸከለ -“ቸከለ”
 ተቸክቸክ -“ቸክቸክ”
 ተቸገረ -“ቸገረ”
 ተቸለ -“ቸለ”
 ተቸቻለ -“ቸለ”
 ተቸኮለ -“ቸኮለ”

ተኃ

ተኃሂለለ -“ኃሂለለ”
 ተኃሰነሰ -“ኃሰነሰ”
 ተኃሳ -“*ኃሳ”
 ተኃሳሳ -“*ኃሳ”
 ተኃሳው -“ኃሳ”
 ተኃበበ -“*ኃበበ”
 ተኃበዘ -“ኃበዘ”
 ተኃባረረ -“ኃበረረ”
 ተኃባበረ -“*ኃበረበረ”
 ተኃባቢ -“*ኃበበ”
 ተኃቃነቀ -“ኃቃነቀ”
 ተኃክረ -“ኃክረ”
 ተኃከሰ -“ኃከሰ”
 ተኃካ -“ኃካ”
 ተኃካነክ -“*ኃካነክ”
 ተኃካካ -“ኃካ”
 ተኃነነዘ -“ኃነነዘ”
 ተኃዛናኻ -“ኃዛነዘ”
 ተኃደለ -“ኃደለ”
 ተኃደፈ -“ኃደፈ”¹
 ተኃዳ -“ኃዳ”
 ተኃዳደለ -“ኃደለ”
 ተኃገረ -“ኃገረ”
 ተኃገነገ -“ኃገነገ”¹
 ተኃጋገረ -“ኃገረ”
 ተኃጎተ -“*ኃጎተ”
 ተኃጠለ -“ኃጠለ”
 ተኃጠፈ -“*ኃጠፈ”
 ተኃጣጠረ -“*ኃጠረ”
 ተኃጣጣሪ -“*ኃጠረ”
 ተኃጠ -“ኃጠ”
 ተኃጫነጠ -“*ኃጫነጠ”
 ተኃፃፀረ -“*ኃፀረ”
 ተኃፋ -“ኃፋ”
 ተኃፋለለ -“ኃፋለለ”

ተነፋነፈ - "ነፈነፈ"¹
 ተናቀ - "ናቀ"
 ተናቆረ - "ነቆረ"
 ተናበበ - "ነበበ"
 ተናበበ - "ነበበ"
 ተናነቀ - "እነቀ"
 ተናኘ - "ናኘ"
 ተናከሰ - "ነከሰ"
 ተናወጠ - "ነወጠ"
 ተናዘዘ - "ናዘዘ"
 ተናደ - "ናደ"
 ተናደደ - "ነደደ"²
 ተናደፈ - "ነደፈ"¹
 ተናደጅ - "ነደጅ"²
 ተናደፈ - "ነደፈ"¹
 ተናገረ - "ነገረ"
 ተናጋ - "ነጋጋ"
 ተናጋረ - "ነገረ"
 ተናጠ - "ናጠ"
 ተናጠላ - "ነጠላ"
 ተናጠል - "ነጠል"
 ተናጠቀ - "ነጠቀ"
 ተናጠበ - "ነጠበ"
 ተናፈረ - "ነፈረ"
 ተናፈሰ - "ነፈሰ"
 ተናፈቀ - "ናፈቀ"
 ተናፈጠ - "ነፈጠ"
 ተናፋቂ - "ናፋቂ"
 ተንሰለጀጀ - "ሰለጀጀ"
 ተንሰቀሰቀ - "ሰቀሰቀ"
 ተንሰፈሰፈ - "ሰፈሰፈ"
 ተንሳፈፈ - "ሰፈፈ"
 ተንሰለሰለ - "ሰለሰለ"
 ተንሸረሸረ - "ሸረሸረ"
 ተንሸራሸረ - "ሸረሸረ"
 ተንሸራተተ - "ሸረተተ"
 ተንሸቀሸቀ - "ሸቀሸቀ"
 ተንሸወረረ - "ሸወረረ"
 ተንሸረረ - "ሸረረ"
 ተንሻተተ - "ሻተተ"
 ተንሻፈፈ - "ሻፈፈ"
 ተንሻከሸከ - "ሻከሻከ"
 ተንቀለቀለ - "ቀለቀለ"
 ተንቀለበለ - "ቀለበለ"
 ተንቀለጠጠ - "ቀለጠጠ"
 ተንቀረቀበ - "ቀረቀበ"
 ተንቀረበበ - "ቀረበበ"
 ተንቀረደደ - "ቀረደደ"
 ተንቀረፈፈ - "ቀረፈፈ"

ተንቀራፈፈ - "ቀረፈፈ"
 ተንቀሳቀሰ - "ቀሳቀሰ"
 ተንቀሳቃሽ - "ቀሳቀሰ"
 ተንቀሸረረ - "ቀሸረረ"
 ተንቀበቀበ - "ቀበቀበ"
 ተንቀበደደ - "ቀበደደ"
 ተንቀባረረ - "ቀባረረ"
 ተንቀወቀወ - "ቀወቀወ"
 ተንቀዋለለ - "ቀወለለ"
 ተንቀገቀገ - "ቀገቀገ"
 ተንቀጠቀጠ - "ቀጠቀጠ"
 ተንቀጫቀጫ - "ቀጫቀጫ"
 ተንቀፈረረ - "ቀፈረረ"
 ተንቀፈደደ - "ቀፈደደ"
 ተንቀፈደደ - "ቀፈደደ"
 ተንቃቃ - "ቃ"
 ተንቆረሰሰ - "ቆረሰሰ"
 ተንቆረቆረ - "ቆረቆረ"
 ተንቆረበበ - "ቆረበበ"
 ተንቆረዘዘ - "ቆረዘዘ"
 ተንቆረፈፈ - "ቆረፈፈ"
 ተንቆረባ - "ቆረባ"
 ተንቆረጠጠ - "ቆረጠጠ"
 ተንቆሽቆሽ - "ቆሽቆሽ"
 ተንቆሽበለ - "ቆሽበለ"
 ተንቆጠቆጠ - "ቆጠቆጠ"
 ተንቆጣቆጣ - "ቆጣቆጣ"
 ተንቆጫቆጫ - "ቆጫቆጫ"
 ተንቆሽሽ - "ቆሽሽ"
 ተንበለበለ - "በለበለ"
 ተንበለጠጠ - "በለጠጠ"
 ተንበላጠጠ - "በላጠጠ"
 ተንበረከከ - "በረከከ"
 ተንበሸሸ - "በሸሸ"
 ተንበከበከ - "በከበከ"
 ተንበዛበዛ - "በዛበዛ"
 ተንበደበደ - "በደበደ"
 ተንበጣረረ - "በጣረረ"
 ተንበጫበጫ - "በጫበጫ"
 ተንበለለ - "በለለ"
 ተንበረቀቀ - "በረቀቀ"
 ተንበቀቀ - "በቀቀ"
 ተንበቀቀ - "በቀቀ"
 ተንበገገ - "በገገ"
 ተንበጫረቀ - "በጫረቀ"
 ተንበጫበጫ - "በጫበጫ"
 ተንበለለ¹ - "በለለ"
 ተንበለለ² - "በለለ"
 ተንበባ - "በባ"
 ተንበቶ - "በቶ"

ተንተረከከ “ተረከከ”
 ተንተረፈፈ “ተረፈፈ”
 ተንተራሰ “ተራሰ”
 ተንተሰተሰ “ተሰተሰ”
 ተንተበተበ “ተበተበ”
 ተንተባተባ “ተባተባ”
 ተንተከተከ “ተከተከ”
 ተንተገተገ “ተገተገ”
 ተንታታ “ታታ”
 ተንተሰቶሰ “ተሰቶሰ”
 ተንቷቷ “ቷ”
 ተንቸረፈፈ “ቸረፈፈ”
 ተንቸከቸከ “ቸከቸከ”
 ተንቸፈረረ “ቸፈረረ”
 ተንቻረረ “ቻረረ”
 ተንቻቻ “ቻቻ”
 ተንከላወሰ “ከላወሰ”
 ተንከረባበተ “ከረባበተ”
 ተንኮረፈፈ “ኮረፈፈ”
 ተንከረተተ “ከረተተ”
 ተንከራተተ “ከራተተ”
 ተንክባለለ “ክባለለ”
 ተንክባከበ “ክባከበ”
 ተንክተክተ “ክተክተ”
 ተንክወከወ “ክወከወ”
 ተንክዋተተ “ክዋተተ”
 ተንክፈረረ “ክፈረረ”
 ተንካካ “ካካ”
 ተንከሻሻ “ከሻ”
 ተንኮፈኮፈ “ኮፈኮፈ”
 ተንኳለለ “ኳለለ”
 ተንኳሽ “ኳሽ”
 ተንኳተተ “ኳተተ”
 ተንኳኳ “ኳ”
 ተንዘለዘለ “ዘለዘለ”
 ተንዘላዘለ “ዘላዘለ”
 ተንዘረበበ “ዘረበበ”
 ተንዘረዘረ “ዘረዘረ”
 ተንዘረጠጠ “ዘረጠጠ”
 ተንዘረፈፈ “ዘረፈፈ”
 ተንዘራጋ “ዘራጋ”
 ተንዘራፈጠ “ዘራፈጠ”
 ተንዘፈዘፈ “ዘፈዘፈ”
 ተንዘፈጠጠ “ዘፈጠጠ”
 ተንዛዛ “ዛዛ”
 ተንዛፈፈ “ዛፈፈ”
 ተንዠረገገ “ዠረገገ”
 ተንዠቀጠቀጠ “ዠቀጠቀጠ”
 ተንዠባረረ “ዠባረረ”

ተንዠዋለለ “ዠዋለለ”
 ተንደላቀቀ “ደላቀቀ”
 ተንደረደረ “ደረደረ”
 ተንደረበበ “ደረበበ”
 ተንደረከከ “ደረከከ”
 ተንደቀደቀ “ደቀደቀ”
 ተንደበሰሰ “ደበሰሰ”
 ተንደበዘዘ “ደበዘዘ”
 ተንደበደበ “ደበደበ”
 ተንደባለለ “ደባለለ”
 ተንደከደከ “ደከደከ”
 ተንደፋደፈ “ደፋደፈ”
 ተንደሰሰ “ደሰሰ”
 ተንደከከ “ደከከ”
 ተንዶለዶለ “ዶለዶለ”
 ተንደሸደሸ “ደሸደሸ”
 ተንደለደለ “ደለደለ”
 ተንደላደለ “ደላደለ”
 ተንገለጠጠ “ገለጠጠ”
 ተንገላታ “ገላታ”
 ተንገላጀጀ “ገላጀጀ”
 ተንገረበበ “ገረበበ”
 ተንገረገበ “ገረገበ”
 ተንገሸገሸ “ገሸገሸ”
 ተንገበገበ “ገበገበ”
 ተንገተገተ “ገተገተ”
 ተንገቸገቸ “ገቸገቸ”
 ተንገዋለለ “ገዋለለ”
 ተንገደገደ “ገደገደ”
 ተንገዳገደ “ገዳገደ”
 ተንገዘገዘ “ገዘገዘ”
 ተንገጠገጠ “ገጠገጠ”
 ተንገፈጠጠ “ገፈጠጠ”
 ተንገፈገፈ “ገፈገፈ”
 ተንጋለለ “ጋለለ”
 ተንጋተተ “ጋተተ”
 ተንጋደደ “ገደደ”
 ተንጋጋ “ጋጋ”
 ተንጋጠጠ “ጋጠጠ”
 ተንጎራደደ “ጎራደደ”
 ተንጎደጎደ “ጎደጎደ”
 ተንጎዳጎደ “ጎዳ”
 ተንጎፈጠጠ “ጎፈጠጠ”
 ተንጎበ “ጎበ”
 ተንጎደደ “ጎደደ”
 ተንጎጎ “ጎጎ”
 ተንጎጠጠ “ጎጠጠ”
 ተንጎፈፈ “ጎፈፈ”
 ተንጠለጠለ “ጠለጠለ”
 ተንጠላጠለ “ጠላጠለ”

ተንጠረበበ -“*ጠረበበ”
 ተንጠረዘዘ -“*ጠረዘዘ”
 ተንጠረጠረ -“*ጠረጠረ”
 ተንጠራራ -“*ጠራራ”
 ተንጠራወዘ¹ -“*ጠራወዘ”
 ተንጠራወዘ² -“*ጠራወዘ”
 ተንጠበጠበ -“*ነጠበ”
 ተንጠባረረ -“*ጠበረረ”
 ተንጠባጠበ¹ -“ነጠበ”
 ተንጠባጠበ² -“ጠብ”
 ተንጠፈጠፈ -“*ጠፈጠፈ”
 ተንጣለለ -“*ጠለለ”
 ተንጣጣ -“*ጣጣ”
 ተንጦለጦለ -“*ጦለጦለ”
 ተንጦሻጦሻ -“ጦሻ”
 ተንጦዘጦዘ -“*ጣዘጣዘ”
 ተንጧጧ -“ጧ”
 ተንጨረገገ -“*ጨረገገ”
 ተንጨረጨረ -“*ጨረጨረ”
 ተንጨረፈፈ -“*ጨረፈፈ”
 ተንጨበረረ -“*ጨበረረ”
 ተንጨፈረረ -“ጨፈረረ”
 ተንጫረረ -“*ጨረረ”
 ተንጫጫ -“*ጫጫ”
 ተንፀባረቀ -“*ፀበረቀ”
 ተንፈላሰሰ -“*ፈላሰሰ”
 ተንፈረዘዘ -“*ፈረዘዘ”
 ተንፈረከከ -“*ፈረከከ”
 ተንፈራገጠ -“*ፈረገጠ”
 ተንፈራጣጣ -“*ፈረጣጣ”
 ተንፈራፈረ -“*ፈረፈረ”
 ተንፈቀፈቀ -“*ፈቀፈቀ”
 ተንፈጨፈጨ -“*ፈጨፈጨ”
 ተንፎለፎለ -“*ፎለፎለ”
 ተንፎሾፎሾ -“*ፎሾፎሾ”
 ተንፎደፎደ -“ፎደፎደ”
 ተንፋቀቀ -“*ፎቀቀ”
 ተንፋፋ -“*ፋፋ”

ተከ

ተከለሰ -“ከለሰ”
 ተከለከለ -“ከለከለ”
 ተከላከለ -“ከለከለ”
 ተከላካይ -“ከለከለ”
 ተከመረ -“ከመረ”
 ተከማቸ -“*ከመቸ”
 ተከረቸመ -“ከረቸመ”

ተከረከረ -“ከረከረ”
 ተከራረመ -“ከረመ”
 ተከራከረ -“*ከረከረ”
 ተከራየ -“*ከረየ”
 ተከራይ -“*ከረየ”
 ተከርቻም -“ከረቻመ”
 ተከሰከሰ -“ከሰሰ”
 ተከሰተ -“ከሰተ”
 ተከሰከሰ -“ከሰከሰ”
 ተከላሻ -“ከሰሰ”
 ተከላከሰ -“ከሰከሰ”
 ተከበረ -“ከበረ”
 ተከባከበ -“ከበከበ”
 ተከተለ -“*ከተለ”
 ተከተበ -“ከተበ”
 ተከተተ -“ከተተ”
 ተከታለበ -“*ከተለበ”
 ተከታተለ -“*ከተለ”
 ተከታተመ -“ከተመ”
 ተከታታይ -“*ከተለ”
 ተከታይ -“*ከተለ”
 ተከነቸረ -“ከነቸረ”
 ተከናነበ -“*ከነበ”
 ተከናወነ -“*ከነወነ”
 ተከፋ -“ከፋ”
 ተከፋቸ -“ከፋተ”
 ተከፋፈለ -“ከፋለ”
 ተከረፈረፈ -“ከፈፈ”
 ተከነሰነሰ -“*ከነሰነሰ”
 ተከራራ -“ከራ”
 ተከለለ -“ከለለ”
 ተከለበ -“ከለበ”
 ተከረመ -“ከረመ”
 ተከረረ -“ከረረ”
 ተከሰ -“ከሰ”
 ተከሰሰ -“ከሰሰ”
 ተከበደ -“ከበደ”
 ተከተተ -“ከተተ”
 ተከነ -“ከነ”
 ተከከለ -“ከከለ”
 ተከከሰ -“ከሰ”
 ተከይ -“ከከለ”
 ተከፈለ -“ከፈለ”
 ተከፋቸ -“ከፋተ”
 ተከፋይ -“ከፋለ”
 ተከለበለበ -“ከለበ”
 ተከለፈለፈ -“*ከለፈ”
 ተከበሰበሰ -“*ከበሰበሰ”
 ተከተፈተፈ -“*ከተፈ”
 ተከነፈነፈ -“ከነፈ”
 ተከለከለ -“ከለከለ”

ተኮለታተፈ -“ኮለተፈ”
 ተኮላሸ -“ኮላሸ”
 ተኮላተፈ -“ኮለተፈ”
 ተኮረመተ -“ኮረመተ”
 ተኮራረፈ -“ኮረፈ”
 ተኮሳተረ -“ኮሳተረ”
 ተኮነተሸ -“ኮነተሸ”
 ተኮናተረ -“ኮናተረ”
 ተኮፈሰ -“ኮፈሰ”
 ተኮፋነነ -“ኮፋነነ”
 ተኳለ -“ኳለ”
 ተኳረፈ -“ኮረፈ”¹
 ተኳሰ -“ኳሰ”
 ተኳኳለ -“ኳለ”

ተወ

ተወለከከፈ -“ወለከፈ”
 ተወለወለ -“ወለወለ”
 ተወለደ -“ወለደ”
 ተወለጋገደ -“ወለገደ”
 ተወላመመ -“ወላመመ”
 ተወላመጠ -“ወላመጠ”
 ተወላከፈ -“ወለከፈ”
 ተወላዳ -“ወላዳ”
 ተወላጅ -“ወለደ”
 ተወላገመ -“ወለገመ”
 ተወላገደ -“ወለገደ”
 ተወረረ -“ወረረ”
 ተወረሰ -“ወረሰ”
 ተወረወረ -“ወረወረ”
 ተወረደ -“ወረደ”
 ተወራ -“ወራ”
 ተወራረሰ -“ወረሰ”
 ተወራረደ -“ወረደ”
 ተወራራሽ -“ወረሰ”
 ተወራወረ -“ወረወረ”
 ተወራጅ -“ወረደ”
 ተወራጫ -“ወረጫ”
 ተወሰነ -“ወሰነ”
 ተወሰወሰ -“ወሰወሰ”
 ተወሰደ -“ወሰደ”
 ተወሳ -“ወሳ”
 ተወሳሰበ -“ወሳሰበ”
 ተወሸመ -“ወሸመ”
 ተወሸቀ -“ወሸቀ”
 ተወሸከተ -“ወሸከተ”
 ተወሻገረ -“ወሻገረ”
 ተወቀረ -“ወቀረ”

ተወቀሰ -“ወቀሰ”
 ተወቀጠ -“ወቀጠ”
 ተወቃ -“ወቃ”
 ተወቃሽ -“ወቀሰ”
 ተወባራ -“ወባራ”²
 ተወተፈ -“ወተፈ”
 ተወታተፈ -“ወተፈ”
 ተወነባበደ -“ወነባደ”
 ተወነጀለ -“ወነጀለ”
 ተወነገ -“ወነገ”
 ተወነጠ -“ወነጠ”
 ተወነጨፈ -“ወነጨፈ”
 ተወናበደ -“ወናበደ”
 ተወናከረ -“ወናከረ”
 ተወናወነ -“ወናወነ”
 ተወናጨፈ -“ወነጨፈ”
 ተወናፈለ -“ወናፈለ”
 ተወከለ -“ወከለ”
 ተወካይ -“ወከለ”
 ተወዘተ -“ወዘተ”
 ተወዘወዘ -“ወዘወዘ”
 ተወዘፈ -“ወዘፈ”
 ተወዛወዘ -“ወዛወዘ”
 ተወዛዋሾ -“ወዛወዘ”
 ተወዛዛ -“ወዛ”
 ተወዛገበ -“ወዛገበ”
 ተወደረ -“ወደረ”
 ተወደሰ -“ወደሰ”
 ተወደነ -“ወደነ”
 ተወደደ -“ወደደ”
 ተወዳደረ -“ወዳደረ”
 ተወዳዳሪ -“ወዳዳሪ”
 ተወዳጅ -“ወዳጅ”
 ተወገዘ -“ወገዘ”
 ተወገደ -“ወገደ”
 ተወጋ -“ወጋ”
 ተወጠረ -“ወጠረ”
 ተወጠነ -“ወጠነ”
 ተወጣ -“ወጣ”
 ተወጣጠረ -“ወጣጠረ”
 ተዋሃደ -“ዋሃደ”
 ተዋለደ -“ወለደ”
 ተዋረደ -“ወረደ”
 ተዋረድ -“ወረድ”
 ተዋሰነ -“ዋሰነ”
 ተዋሰ² -“ዋሰ”
 ተዋሳኝ -“ወሳኝ”
 ተዋቃ -“ወቃ”
 ተዋበ -“ዋበ”
 ተዋከበ -“ወከበ”
 ተዋወቀ -“ወቀ”

ተዋዋለ -“ዋለ”²
 ተዋዛ -“*ዋዛ”
 ተዋደቀ -“ወደቀ”
 ተዋደደ -“ወደደ”
 ተዋጋ -“ወጋ”
 ተዋጣ -“ወጣ”
 ተጫለበለበ -“*ወለበ”
 ተጫረገረገ -“*ወረገረገ”
 ተጫሸለሸለ -“ወሸለ”
 ተጫተረተረ -“*ወተረ”
 ተጫተበተበ -“*ወተበተበ”
 ተጫተፈተፈ -“ወተፈ”
 ተጫጣጣ -“ወጣ”

ተዘ

ተዘለለ¹ -“ዘለለ”¹
 ተዘለለ² -“ዘለለ”²
 ተዘለቀ -“ዘለቀ”
 ተዘመዘመ -“ዘመዘመ”
 ተዘረረ -“ዘረረ”
 ተዘረከተ -“ዘረከተ”
 ተዘረዘረ -“ዘረዘረ”
 ተዘረገፈ -“ዘረገፈ”
 ተዘረጋ -“ዘረጋ”
 ተዘረጋጋ -“ዘረጋ”
 ተዘረጠጠ -“ዘረጠጠ”
 ተዘረፈ -“ዘረፈ”
 ተዘረፈጠ -“*ዘረፈጠ”
 ተዘራ -“ዘራ”
 ተዘራዘረ -“ዘረዘረ”
 ተዘቀዘቀ -“ዘቀዘቀ”
 ተዘበራረቀ -“ዘባረቀ”
 ተዘበጠ -“ዘበጠ”
 ተዘባረቀ -“ዘባረቀ”
 ተዘባበተ -“ዘበተ”
 ተዘባነነ -“*ዘባነነ”
 ተዘነቀ -“ዘነቀ”
 ተዘነተረ -“ዘነተረ”
 ተዘነጋ -“ዘነጋ”
 ተዘነጠለ -“ዘነጠለ”
 ተዘነጠፈ -“ዘነጠፈ”
 ተዘናከተ -“*ዘነከተ”
 ተዘናዘነ -“ዘነዘነ”
 ተዘናጋ -“ዘነጋ”
 ተዘናፈለ -“*ዘነፈለ”
 ተዘከረ -“ዘከረ”
 ተዘወተረ -“*ዘወተረ”
 ተዘዋወረ -“ዘረ”
 ተዘዋዋሪ -“ዘረ”

ተዘየነ -“ዘየነ”
 ተዘገነ -“ዘገነ”
 ተዘገጃጀ -“*ዘገጀ”
 ተዘጋ -“ዘጋ”
 ተዘጋጀ -“*ዘገጀ”
 ተዘጠረ -“ዘጠረ”
 ተዘፈቀ -“ዘፈቀ”
 ተዛለለ -“ዘለለ”¹
 ተዛለቀ -“ዘለቀ”
 ተዛመተ -“ዘመተ”
 ተዛመደ -“*ዘመደ”
 ተዛረፈ -“*ዘረፈ”
 ተዛቀ -“ዛቀ”
 ተዛባ -“ዘባ”
 ተዘነቀ -“ዘነቀ”
 ተዛነፈ -“*ዘነፈ”
 ተዛነፍ -“*ዘነፍ”
 ተዛና -“ዘና”
 ተዛወረ -“ዘረ”
 ተዛዘለ -“እዘለ”
 ተዛዘበ -“*ዘበ”
 ተዛዘነ -“እዘነ”
 ተዘለገለገ -“*ዘለገለገ”
 ተዘለፈለፈ -“*ዘለፈለፈ”
 ተዘረበረበ -“*ዘረበረበ”
 ተዘረከረከ -“*ዘረከረከ”
 ተዘረጠረጠ -“*ዘረጠ”
 ተዘረፈረፈ -“*ዘረፈ”
 ተዘቦጠቦጠ -“*ዘቦጠቦጠ”
 ተዘናና -“ዘና”
 ተዘጎረጎረ -“*ዘጎረጎረ”
 ተዘጸረ -“ዘረ”
 ተዘጸረ -“ዘረ”

ተኸ

ተኸሞለሞለ -“*ዘሞለሞለ”
 ተኸጎረጎረ -“*ዘጎረጎረ”

ተዋ

ተዋዋ -“እዋ”

ተደ

ተደለለ -“ደለለ”¹
 ተደለቀ¹ -“ደለቀ”¹
 ተደለቀ² -“ደለቀ”²
 ተደለዘ -“ደለዘ”
 ተደላደላ -“ደለደለ”

ተደመሰሰ - "ደመሰሰ"
 ተደመመ - "ደመመ"
 ተደመሰሰ - "ደመሰሰ"
 ተደመጠ - "ደመጠ"
 ተደማመጠ - "ደማመጠ"
 ተደማጭ - "ደማጭ"
 ተደረመሰ - "ደረመሰ"
 ተደረሰ - "ደረሰ"
 ተደረሰ - "ደረሰ"
 ተደረደረ - "ደረደረ"
 ተደረጃጀ - "ደረጀ"
 ተደረገ - "ደረገ"
 ተደረገመ - "ደረገመ"
 ተደራረበ - "ደረበ"
 ተደራራቢ - "ደረበ"
 ተደራራጊ - "ደረገ"
 ተደራቢ - "ደረበ"
 ተደራደረ - "ደረደረ"
 ተደራዳሪ - "ደረደረ"
 ተደራጀ - "ደረጀ"
 ተደሰተ - "ደሰተ"
 ተደሳች - "ደሰተ"
 ተደቀለ - "ደቀለ"
 ተደቀነ - "ደቀነ"
 ተደቆሰ - "ደቆሰ"
 ተደበለለ - "ደበለለ"
 ተደበላለቀ - "ደበለቀ"
 ተደበረ - "ደበረ"
 ተደበቀ - "ደበቀ"
 ተደበደበ - "ደበደበ"
 ተደባለቀ - "ደባለቀ"
 ተደባበቀ - "ደበቀ"
 ተደባደበ - "ደበደበ"
 ተደባዳቢ - "ደበደበ"
 ተደነሰረ - "ደነሰረ"
 ተደነቀ - "ደነቀ"
 ተደነቀረ - "ደነቀረ"
 ተደነቃቀፈ - "ደነቃቀፈ"
 ተደነገገ - "ደነገገ"
 ተደነጋገረ - "ደነገረ"
 ተደነጃገረ - "ደነገረ"
 ተደናቀፈ - "ደነቀፈ"
 ተደናቂ - "ደነቀ"
 ተደናቆረ - "ደነቆረ"
 ተደናበረ - "ደነበረ"
 ተደናከረ - "ደነከረ"
 ተደናገረ - "ደነገረ"
 ተደናገጠ - "ደነገጠ"
 ተደናገረ - "ደነገረ"
 ተደከረ - "ደከረ"

ተደካ - "ደካ"
 ተደወለ - "ደወለ"
 ተደወረ - "ደወረ"
 ተደገሰ - "ደገሰ"
 ተደገፈ - "ደገፈ"
 ተደጋገመ - "ደጋገመ"
 ተደጋገፈ - "ደጋገፈ"
 ተደጋጋሚ - "ደጋጋሚ"
 ተደጋጋፈ - "ደጋጋፈ"
 ተደጎመ - "ደጎመ"
 ተደፈረ - "ደፈረ"
 ተደፈቀ - "ደፈቀ"
 ተደፈነ - "ደፈነ"
 ተደፈጠጠ - "ደፈጠጠ"
 ተደፋ - "ደፋ"
 ተደፋፈረ - "ደፋፈረ"
 ተደፋፋ - "ደፋፋ"
 ተዳማ - "ደማ"
 ተዳረሰ - "ደረሰ"
 ተዳረቀ - "ደረቀ"
 ተዳበለ - "ደበለ"
 ተዳራ - "ደራ"
 ተዳቀለ - "ደቀለ"
 ተዳቀቀ - "ደቀቀ"
 ተዳቆሰ - "ደቆሰ"
 ተዳረገ - "ደረገ"
 ተዳነ - "ደነ"
 ተዳኘ - "ደኘ"
 ተዳከመ - "ደከመ"
 ተዳወለ - "ደወለ"
 ተዳወረ - "ደወረ"
 ተዳደረ - "ደደረ"
 ተዳዳሪ - "ደዳሪ"
 ተዳፈነ - "ደፈነ"
 ተዳፈነ - "ደፈነ"
 ተዳፋ - "ደፋ"
 ተድመነመነ - "ደመነ"
 ተድበለበለ - "ደበለበለ"
 ተድበሰበሰ - "ደበሰበሰ"
 ተድበከበከ - "ደበከበከ"
 ተድጎለጎለ - "ደጎለጎለ"
 ተድፈነፈነ - "ደፈነፈነ"
 ተድፈጠፈጠ - "ደፈጠፈጠ"

ተጀ

ተጀመረ - "ጀመረ"
 ተጀበነ - "ጀበነ"
 ተጀነነ - "ጀነነ"
 ተጀነጀነ - "ጀነጀነ"
 ተጀጃለ - "ጀለ"

ተገ

ተገለለ	-“ገለለ”
ተገለሰሰ	-“ገለሰሰ”
ተገለሰ	-“ገለሰ” ¹
ተገለሰ	-“ገለሰ” ²
ተገለባበጠ	-“ገለበጠ”
ተገለባባሚ	-“ገለበጠ”
ተገለደመ	-“ገለደመ”
ተገለገለ	-“ገለገለ”
ተገለጠ	-“ገለጠ”
ተገለጠጠ	-“ገለጠጠ”
ተገለፈጠ	-“ገለፈጠ”
ተገለፈፈ	-“ገለፈፈ”
ተገላመጠ	-“ገላመጠ”
ተገላበጠ	-“ገለበጠ”
ተገላወደ	-“ገለወደ”
ተገላገለ	-“ገላገለ”
ተገልጋይ	-“ገልጋይ”
ተገመለ	-“ገመለ”
ተገመተ	-“ገመተ”
ተገመጠ	-“ገመጠ” ²
ተገማመተ	-“ገመተ”
ተገማሽረ	-“ገማሽረ”
ተገረመ	-“ገረመ” ¹
ተገረደች	-“ገረደች”
ተገራ	-“ገራ” ³
ተገሰሰ	-“ገሰሰ” ³
ተገሰፀ	-“ገሰፀ”
ተገሸለጠ	-“ገሸለጠ”
ተገሸላጠ	-“ገሸላጠ”
ተገሸረ	-“ገሸረ”
ተገበዘ	-“ገበዘ”
ተገበደደ	-“ገበደ”
ተገቢ	-“ገባ”
ተገባ	-“ገባ”
ተገባደደ	-“ገባደደ”
ተገተረ	-“ገተረ”
ተገታ	-“ገታ”
ተገነባ	-“ገነባ”
ተገነዘበ	-“ገነዘበ”
ተገነደሰ	-“ገነደሰ”
ተገነጠለ	-“ገነጠለ”
ተገነፈለ	-“ገነፈለ”
ተገነፋ	-“ገነፋ”
ተገነኘ	-“ገነኘ”
ተገነጣይ	-“ገነጣይ”
ተገኘ	-“ገኘ”
ተገዙተ	-“ገዙተ”
ተገዘገዘ	-“ገዘገዘ”
ተገዛ	-“ገዛ”

ተገደለ	-“ገደለ”
ተገደመ	-“ገደመ”
ተገደረ	-“ገደረ”
ተገደበ	-“ገደበ” ³
ተገደደ	-“ገደደ”
ተገደገደ	-“ገደገደ”
ተገደፈ	-“ገደፈ”
ተገዳደመ	-“ገዳደመ”
ተገዳደረ	-“ገዳደረ”
ተገጠገጠ	-“ገጠገጠ” ¹
ተገጣጠመ	-“ገጠመ”
ተገጣጣሚ	-“ገጠመ”
ተገፊ	-“ገፊ”
ተገፋ	-“ገፋ”
ተገፋፋ	-“ገፋፋ”
ተገረመረመ	-“ገረመረመ”
ተገረበረበ	-“ገረበ”
ተገረጠረጠ	-“ገረጠ”
ተገረጥጥጥ	-“ገጥጥ”
ተገረጠ	-“ገረጠ”
ተጋራ	-“ጋራ”
ተጋበዘ	-“ጋበዘ”
ተጋባ	-“ጋባ”
ተጋባኝ	-“ጋበዘ”
ተጋተ	-“ጋተ”
ተጋተረ	-“ጋተረ”
ተጋዘ	-“ጋዘ” ²
ተጋዘ ²	-“ጋዘ” ²
ተጋደለ	-“ገደለ”
ተጋደመ	-“ገደመ”
ተጋደይ	-“ገደለ”
ተጋዘ	-“ጋዘ”
ተጋጋለ	-“ጋለ”
ተጋጋመ	-“ጋመ”
ተጋጋጠ	-“ጋጠ”
ተጋጠመ	-“ገጠመ”
ተጋፊ	-“ገፊ”
ተጋፈጠ	-“ጋፈጠ”
ተጋፋ	-“ገፋ”
ተጌጠ	-“ገፋፋ”
ተግለሰለሰ	-“ገለሰለሰ”
ተግለበለበ	-“ገለበለበ”
ተግመነመነ	-“ገመነ”
ተግማማ	-“ገማ”
ተግበሰበሰ	-“ገበሰበሰ”
ተግባቢ	-“ገባ”
ተግባባ	-“ገባ”
ተግተለተለ	-“ግተለተለ”
ተግተረተረ	-“ግተረ”
ተግደረደረ	-“ግደረደረ”

ተግደርዳሪ - "ግደረደረ"
 ተግፈለፈለ - "ግፈለፈለ"
 ተጎለተ - "ጎለተ"
 ተጎለጎለ - "ጎለጎለ"
 ተጎላደፈ - "ጎላደፈ"
 ተጎመረ - "ጎመረ"
 ተጎመተ - "ጎመተ"
 ተጎማለለ - "ጎማለለ"
 ተጎራበተ - "ጎራበተ"
 ተጎራባች - "ጎራበተ"
 ተጎሰረ - "ጎሰረ"
 ተጎሳቆለ - "ጎሳቆለ"
 ተጎበረ - "ጎበረ"
 ተጎበጎበ - "ጎበጎበ"
 ተጎተተ - "ጎተተ"
 ተጎታች - "ጎተተ"
 ተጎነበሰ - "ጎነበሰ"
 ተጎነጨ - "ጎነጨ"
 ተጎናበሰ - "ጎናበሰ"
 ተጎናዘለ - "ጎናዘለ"
 ተጎናፀፈ - "ጎናፀፈ"
 ተጎዳ - "ጎዳ"
 ተጎዳኝ - "ጎዳኝ"
 ተጋመተ - "ጎመተ"
 ተጓተተ - "ጎተተ"
 ተጓዘ - "ጓዘ"
 ተጓዥ - "ጓዥ"
 ተጓደለ - "ጎደለ"
 ተጓደደ - "ጎደደ"
 ተጓጎለ - "እጎለ"

ተጠ

ተጠህነነ - "ጠህነነ"
 ተጠለለ - "ጠለለ"²
 ተጠለፈ - "ጠለፈ"
 ተጠላ - "ጠላ"²
 ተጠላላፈ - "ጠለፈ"
 ተጠላፈ - "ጠለፈ"
 ተጠመቀ - "ጠመቀ"²
 ተጠመዘዘ - "ጠመዘዘ"
 ተጠመደ - "ጠመደ"
 ተጠመጠመ - "ጠመጠመ"
 ተጠማ - "ጠማ"
 ተጠማዘዘ - "ጠማዘዘ"
 ተጠምረ - "ጠምረ"
 ተጠረመሰ - "ጠረመሰ"
 ተጠረቀ - "ጠረቀ"
 ተጠረቀመ - "ጠረቀመ"
 ተጠረዘ - "ጠረዘ"

ተጠረገ - "ጠረገ"
 ተጠረጠረ - "ጠረጠረ"¹
 ተጠሪ - "ጠሪ"
 ተጠራ - "ጠራ"¹
 ተጠራረገ - "ጠረገ"
 ተጠራራ - "ጠራ"
 ተጠራቀመ - "ጠረቀመ"
 ተጠራጠረ - "ጠረጠረ"¹
 ተጠራጣሪ - "ጠረጠረ"¹
 ተጠርጣሪ - "ጠረጠረ"¹
 ተጠቀመ - "ጠቀመ"¹
 ተጠቀጠቀ - "ጠቀጠቀ"¹
 ተጠቃ - "ጠቃ"
 ተጠቃለለ - "ጠቀለለ"
 ተጠቃሚ - "ጠቀመ"
 ተጠቃቀሰ - "ጠቀሰ"¹
 ተጠቃች - "ጠቃ"
 ተጠቆመ - "ጠቆመ"
 ተጠቆረ - "ጠቆረ"
 ተጠቋሚ - "ጠቆመ"
 ተጠቋቆመ - "ጠቆመ"
 ተጠበሰ - "ጠበሰ"¹
 ተጠበቀ - "ጠበቀ"¹
 ተጠበቀ² - "ጠበቀ"³
 ተጠበበ - "ጠበበ"
 ተጠበበቀ - "ጠበቀ"³
 ተጠባባቂ - "ጠበቀ"³
 ተጠነሰሰ - "ጠነሰሰ"¹
 ተጠነቀቀ - "ጠነቀቀ"
 ተጠና - "ጠና"
 ተጠናቀቀ - "ጠነቀቀ"
 ተጠናበረ - "ጠነበረ"
 ተጠናበሰ - "ጠነበሰ"
 ተጠናና - "ጠና"
 ተጠናከረ - "ጠነከረ"
 ተጠነጠዘ - "ጠዘጠዘ"
 ተጠየቀ - "ጠየቀ"
 ተጠየቅ - "ጠየቀ"
 ተጠየፈ - "ጠየፈ"
 ተጠያቂ - "ጠየቀ"
 ተጠያየቀ - "ጠየቀ"
 ተጠጋ - "ጠጋ"
 ተጠጋጋ - "ጠጋ"¹
 ተጠፋፋ - "ጠፋ"¹
 ተጣለ - "ጣለ"
 ተጣላ - "ጣላ"²
 ተጣመመ - "ጠመመ"
 ተጣመረ - "ጠመረ"
 ተጣመደ - "ጠመደ"
 ተጣማሪ - "ጠመረ"
 ተጣረሰ - "ጠረሰ"

ተፈረካከሰ - "ፈረከሰ"
 ተፈረደ - "ፈረደ"
 ተፈረፈረ - "ፈረፈረ"
 ተፈራ - "ፈራ"
 ተፈራረመ - "ፈረመ"
 ተፈራረቀ - "ፈረቀ"
 ተፈራገጠ - "ፈረገጠ"
 ተፈሰከ/ተፈሰገ/ - "ፈሰከ"
 ተፈቀረ - "ፈቀረ"
 ተፈቀደ - "ፈቀደ"
 ተፈቃቀረ - "ፈቃቀረ"
 ተፈቃቀደ - "ፈቃደ"
 ተፈተለከ - "ፈተለከ"
 ተፈተነ - "ፈተነ"
 ተፈታ - "ፈታ"
 ተፈታተነ - "ፈተነ"
 ተፈታተገ - "ፈተገ"
 ተፈታታ - "ፈታ"
 ተፈታታኝ - "ፈተኝ"
 ተፈታኝ - "ፈተኝ"
 ተፈንቀለ - "ፈንቀለ"
 ተፈንቸረ - "ፈንቸረ"
 ተፈንደሰ - "ፈንደሰ"
 ተፈንደሰ - "ፈንደሰ"
 ተፈንገለ - "ፈንገለ"
 ተፈንጠረ - "ፈንጠረ"
 ተፈንጣጠረ - "ፈንጣጠረ"
 ተፈናቀለ - "ፈንቀለ"
 ተፈናቃይ - "ፈንቀለ"
 ተፈናጠቀ - "ፈንጠቀ"
 ተፈናጠረ - "ፈንጠረ"
 ተፈናጠጠ - "ፈንጠጠ"
 ተፈናጣጥ - "ፈንጣጥ"
 ተፈናፈነ - "ፈንፈነ"
 ተፈወሰ - "ፈወሰ"
 ተፈገመ - "ፈገመ"
 ተፈገፈገ - "ፈገፈገ"
 ተፈጠመ - "ፈጠመ"
 ተፈጠረ - "ፈጠረ"
 ተፈጠረቀ - "ፈጠረቀ"
 ተፈጠፈጠ - "ፈጠፈጠ"
 ተፈጣጠመ - "ፈጣጠመ"
 ተፈጥሮ - "ፈጠረ"
 ተፈፀመ - "ፈፀመ"
 ተፈፃሚ - "ፈፀመ"
 ተፋለመ - "ፋለመ"
 ተፋለሰ - "ፋለሰ"
 ተፋላሚ - "ፋለሚ"
 ተፋረሰ - "ፋረሰ"
 ተፋረደ - "ፋረደ"
 ተፋራጅ - "ፋራጅ"

ተፋሰሰ - "ፋሰሰ"
 ተፋሰሰ - "ፋሰሰ"
 ተፋተተ - "ፋተተ"
 ተፋተገ - "ፋተገ"
 ተፋታ - "ፋታ"
 ተፋጀ¹ - "ፋጀ"
 ተፋጀ² - "ፋጀ"
 ተፋጠነ - "ፋጠነ"
 ተፋጠጠ - "ፋጠጠ"
 ተፋጠ - "ፋጠ"
 ተፋፈረ - "ፋፈረ"
 ተፋፈነ - "ፋፈነ"
 ተፋፋገ - "ፋፋገ"
 ተፋፋመ - "ፋፋመ"
 ተፋለከለከ - "ፋለከለከ"
 ተፋለቀለቀ - "ፋለቀ"
 ተፋረመረመ - "ፋረመረመ"
 ተፋረቀረቀ - "ፋረቀረቀ"
 ተፋረገረገ - "ፋረገረገ"
 ተፋረጠረጠ - "ፋረጠረጠ"
 ተፋተለተለ - "ፋተለተለ"
 ተፋታታ - "ፋታ"
 ተፋገመገመ - "ፋገመገመ"
 ተፋወረወረ - "ፋወረወረ"
 ተፋወርወረ - "ፋወርወረ"
 ተፎከረ - "ፎከረ"
 ተፎከረ - "ፎከረ"
 ተፎገረ - "ፎገረ"

ታ

ታመመ - "አመመ"
 ታመነ - "አመነ"
 ታማ - "አማ"
 ታማማ - "አመመ"
 ታማኝ - "አመነ"
 ታረመ - "አረመ"
 ታረሰች - "አረሰ"
 ታረቀ - "አረቀ"
 ታረዘ - "አረዘ"
 ታሰበ - "አሰበ"
 ታሸ - "አሸ"
 ታቀበ - "አቀባ"
 ታቀፈ - "አቀፈ"
 ታበለ - "አበለ"
 ታተመ - "አተመ"
 ታተተ - "አተተ"
 ታነቀ - "አነቀ"
 ታነፀ - "አነፀ"
 ታኘከ - "አኘከ"

ታከመ - "አከመ"
 ታከረ - "አከረ"¹
 ታከከ - "አከከ"
 ታካሚ - "አከመ"
 ታወረ - "አወረ"
 ታወቀ - "አወቀ"
 ታወከ - "አወከ"
 ታወደ - "አወደ"²
 ታወጀ - "አወጀ"
 ታዋቂ - "አወቀ"
 ታዘለ - "አዘለ"
 ታዘዘ - "አዘዘ"
 ታዛዥ - "አዘዘ"
 ታዩ - "አዩ"
 ታደለ - "አደለ"
 ታደመ - "አደመ"²
 ታደሰ - "አደሰ"
 ታደነ - "አደነ"
 ታዳሚ - "አደመ"²
 ታጀለ - "አጀለ"
 ታገተ - "አገተ"
 ታገዘ - "አገዘ"
 ታጋሽ - "አገሽ"
 ታጋች - "አገተ"
 ታገለ - "አገለ"
 ታጠበ - "አጠበ"
 ታጠፈ - "አጠፈ"
 ታጣ - "አጣ"
 ታጣፈ - "አጠፈ"
 ታጨቀ - "አጨቀ"
 ታፈረ - "አፈረ"
 ታፈሰ - "አፈሰ"
 ታፈነ - "አፈነ"
 ታፈገ - "አፈገ"
 ትንቅንቅ - "አነቀ"

አለ

አለመለመ - "ለመለመ"¹
 አለመነ - "ለመነ"
 አለመደ - "ለመደ"
 አለመጠ - "ለመጠ"¹
 አለማመጠ - "ለመጠ"
 አለሰለሰ - "ለሰለሰ"
 አለሳለሰ - "ለሰለሰ"
 አለቀለቀ - "ለቀለቀ"
 አለቀመ - "ለቀመ"
 አለቀሰ - "ለቀሰ"
 አለቀቀ - "ለቀቀ"
 አለቀተ - "ለቀተ"
 አለቃለቀ - "ለቀለቀ"

አለቃቀሰ - "ለቀሰ"
 አለቅላቂ - "ለቀለቀ"
 አለበሰ - "ለበሰ"
 አለባበሰ - "ለበሰ"
 አለተለተ - "ለተለተ"
 አለከለከ - "ለከለከ"¹
 አለከፈ - "ለከፈ"
 አለካካ - "ለካ"
 አለኳኳሰ - "ለኮሰ"
 አለዋወጠ - "ለወጠ"
 አለዘበ - "ለዘበ"
 አለዘዘ - "ለዘዘ"
 አለያየ - "ለየ"
 አለደለደ - "ለደለደ"
 አለገገ - "ለገገ"
 አለጎመ - "ለጎመ"
 አለጠለጠ - "ለጠለጠ"
 አለጣጠቀ - "ለጠቀ"
 አለፋ - "ለፋ"
 አለፋለፈ - "ለፈለፈ"
 አለፋጨቀ - "ለፈጨቀ"
 አላላ - "ለላ"
 አላመ - "ለመ"
 አላመጠ - "ለመጠ"
 አላሰ - "ለሰ"
 አላቀ - "ለቀ"
 አላቀሰ - "ለቀሰ"
 አላቀቀ - "ለቀቀ"
 አላቆጠ - "ለቆጠ"
 አላበ - "ለበ"
 አላባሸ - "ለበሰ"
 አላተመ - "ለተመ"
 አላተነ - "ለተነ"
 አላከከ - "ለከከ"
 አላከፈ - "ለከፈ"
 አላኮሰ - "ለኮሰ"
 አላኳሸ - "ለኮሰ"
 አላወሰ - "ለወሰ"
 አላወጠ - "ለወጠ"
 አላገጠ - "ለገጠ"
 አላጋ - "ለጋ"
 አላጋጭ - "ለገጠ"
 አላጠቀ - "ለጠቀ"
 አልመዘመዘ - "ለመዘመዘ"
 አልሚ ምግብ - "ለምግብ"
 አልቃሻ - "ለቃሻ"
 አልቃሽ - "ለቃሻ"
 አልባሽ - "ለበሰ"
 አልከሰከሰ - "ለከሰከሰ"
 አልከፈከፈ - "ለከፈ"
 አልኮሰኮሰ - "ለኮሰ"

አልኮፈኮፈ -“ለኮፈ”
 አልገዘገዘ -“ለገዘገዘ”
 አልጎመጎመ -“ለጎመ”
 አልፈሰፈሰ -“ለፈሰፈሰ”
 አልፈ -“ለፋ”

አመ

አመሃኘ -“*መኮኘ”
 አመለከ -“*መለከ”
 አመለከተ -“*መለከተ”
 አመለካከት -“*መለከተ”
 አመላለሰ -“መለሰ”
 አመላከተ -“*መለከተ”
 አመልካች -“*መለከተ”
 አመረረ -“መረረ”
 አመረቀዘ -“መረቀዘ”
 አመረተ -“መረተ”
 አመረገደ -“መረገደ”
 አመራ -“መራ”
 አመራመረ -“መረመረ”
 አመራር -“መራ”
 አመሰቃቀለ -“*መሰቀለ”
 አመሰገነ -“*መሰገነ”
 አመሰጠረ -“*መሰጠረ”
 አመሳሰለ -“መሰለ”
 አመሳቀለ -“*መሰቀለ”
 አመሸ -“መሸ”
 አመሸከ -“መሸከ”
 አመሸሸ -“መሸ”
 አመቸ -“*መቸ”
 አመቺ -“*መቸ”
 አመቻቸ -“*መቸ”
 አመነሸ -“መነሸ”
 አመነኮሰ -“መነኮሰ”
 አመነጨ -“መነጨ”
 አመነቀረ -“መነቀረ”
 አመናጨቀ -“*መነጨቀ”
 አመካኘ -“*መኮኘ”
 አመዘነ -“መዘነ”
 አመዘዘነ -“መዘነ”
 አመዘዛኝ -“መዘነ”
 አመገለ -“መገለ”
 አመጠቀ -“መጠቀ”
 አመጠጠ -“መጠጠ”
 አመፃደቀ -“*መፀደቀ”
 አመለጨለጨ -“ጸለጨ”
 አማለደ -“ማለደ”²
 አማላጅ -“ማለደ”²
 አማረረ -“መረረ”
 አማረጠ -“መረጠ”

አማራጭ -“መረጠ”
 አማሰለ -“መሰለ”
 አማተረ -“ማተረ”
 አማታ -“መታ”¹
 አማከለ -“*ማከለ”
 አማከረ -“መከረ”
 አማካሪ -“መከረ”
 አማካይ -“*ማከለ”
 አማዘዘ -“መዘዘ”
 አማገ -“ማገ”
 አማገጠ -“ማገጠ”
 አማጠ -“*ማጠ”
 አማጭ -“መጣ”
 አማፀነ -“*ማፀነ”¹
 አምራች -“መረተ”¹
 አምባረቀ -“ባረቀ”
 አምባቀቀ -“*በቀቀ”
 አምታታ -“መታ”¹
 አምታች -“መታ”¹
 አምቧተረ -“*ቧተረ”
 አምነሸነሸ -“*መነሸነሸ”
 አምዘዘዘገ -“*መዘዘዘገ”
 አሞለሞለ -“ሞለሞለ”
 አሞላቀቀ -“*ሞለቀቀ”
 አሞላፈጠ -“*ሞለፈጠ”
 አሞቀሞቀ -“ሞቀሞቀ”
 አሞተ -“ሞተ”
 አሞናሞና -“*ሞናሞና”
 አሞናደለ -“*ሞናደለ”
 አሞኘ -“*ሞኘ”
 አሞካሸ -“*ሞካሸ”
 አሞዳሞደ -“*ሞደሞደ”
 አሞገሰ -“*ሞገሰ”
 አሞጣሞጠ -“ሞጠሞጠ”
 አሞጨሞጨ -“ሞጨሞጨ”
 አጂለጠ -“ጂለጠ”
 አጂለጨ -“ጂለጨ”
 አጂላ -“ሞላ”¹
 አጂጂቀ -“ሞቀ”
 አጂጂቂ -“ሞቀ”
 አጂጂተ -“ሞተ”
 አጂረተ -“*ጂረተ”
 አጂሸ -“*ጂሸ”
 አጂነነ -“ጂነነ”
 አጂጉተ -“ሞገተ”
 አጂጠጠ -“ጂጠጠ”
 አጂጨ -“ጂጨ”

አረ

አረመደ	-“*ረመደ”
አረማመደ	-“*ረመደ”
አረማመድ	-“*ረመደ”
አረሰረሰ	-“ረሰረሰ”
አረሳሳ	-“ረሳ”
አረቀቀ	-“ረቀቀ”
አረበረበ	-“ረበረበ”
አረባ	-“ረባ”
አረብራቢ	-“ረበረበ”
አረከሰ	-“ረከሰ”
አረካ	-“ረካ”
አረካከበ	-“*ረከበ ² ”
አረካካቢ	-“*ረከበ ² ”
አረዘመ	-“ረዘመ”
አረገረገ	-“*ረገረገ”
አረገዘ	-“*ረገዘ”
አረገደ	-“ረገደ”
አረጋ	-“ረጋ”
አረጋገጠ	-“*ረገጠ”
አረጋጋ	-“ረጋ”
አረግራጊ	-“*ረገረገ”
አረጠበ	-“ረጠበ”
አረፈቀ	-“ረፈቀ”
አረፈደ	-“ረፈደ”
አራመደ	-“*ረመደ”
አራማጅ	-“*ረመደ”
አራራቀ	-“ራቀ”
አራሰ	-“ራሰ”
አራቀ	-“ራቀ”
አራቀቀ	-“ረቀቀ”
አራቆተ	-“*ራቆተ”
አራበሽ	-“ረበሽ”
አራከሰ	-“ረከሰ”
አራኮተ	-“*ረኮተ”
አራወጠ	-“*ረወጠ”
አራዘመ	-“ረዘመ”
አራደ	-“ራደ”
አራገበ	-“*ረገበ”
አራጋቢ	-“*ረገፈ”
አራገፈ	-“ረገፈ”
አራጠበ	-“ረጠበ”
አርመጠመጠ	-“ረመጠ”
አርቃቂ	-“ረቀቀ”
አርበተበተ	-“*ረበተበተ”
አርበደበደ	-“*ረበደበደ”
አርከፈከፈ	-“*ረከፈከፈ”
አርኪ	-“ረካ”
አርገበገበ	-“*ረገበ”
አርገደገደ	-“ረገደ”

አርገፈገፈ
አርጋጅ
አርጣጣ
አርፋጅ
አርጠ
አሯሯጠ

-“*ረገፈገፈ”
-“ረገደ”
-“ረጠጠ”
-“ረፈደ”
-“ርጠ”
-“ርጠ”

አሰ

አሰለለ	-“ሰለለ ¹ ”
አሰለመ	-“ሰለመ ¹ ”
አሰለሰ	-“ሰለሰ”
አሰለሰለ	-“ሰለሰለ”
አሰለቸ	-“ሰለቸ”
አሰለጠ	-“ሰለጠ”
አሰለጠነ	-“ሰለጠነ”
አሰለፈ	-“ሰለፈ”
አሰላ ²	-“ሰላ”
አሰላ ²	-“*ሰላ”
አሰላለፍ	-“ሰለፈ”
አሳላፈ	-“ሰለፈ”
አሰልጅ	-“ሰለቸ”
አሰልጣኝ	-“ሰለጠነ”
አሰመረ	-“ሰመረ”
አሰመረ ²	-“*ሰመረ”
አሰመጠ	-“ሰመጠ”
አሰማ	-“ሰማ”
አሰማ	-“ሰማ”
አሰማራ	-“*ሰማራ”
አሰረረ	-“ሰረረ”
አሰረፀ	-“ሰረፀ”
አሰሪ	-“ሰራ”
አሰራ	-“ሰራ”
አሰራር	-“ሰራ”
አሰራጭ	-“*ሰረጭ”
አሰቃቂ	-“ሰቀቀ”
አሰቃዩ	-“*ሰቀዩ”
አሰባ	-“ሰባ”
አሰባሰበ	-“ሰበሰበ”
አሰባቀለ	-“*ሰበቀለ”
አሰባጠረ	-“ሰበጠረ/ሰባጠረ/”
አሰነበተ	-“ሰነበተ”
አሰነፈ	-“ሰነፈ”
አሰናበተ	-“ሰነበተ”
አሰናኘ	-“*ሰነኘ”
አሰናከለ	-“ሰነከለ”
አሰናጸ	-“*ሰነጸ”
አሰኘ	-“*ሰኘ”
አሰከረ	-“ሰከረ”
አሰዩፈ	-“ሰዩፈ”

አሰደበ -“ሰደበ”
 አሰዳቢ -“ሰደበ”
 አሰገደ -“ሰገደ”
 አሰገገ -“ሰገገ”
 አሰጋ -“ሰጋ”
 አሰጠመ -“ሰመጠ”
 አሰጣ -“*ሰጣ”
 አሰፈረ -“ሰፈረ”²
 አሰፈሰፈ -“*ሰፈሰፈ”
 አሰፈነ -“ሰፈነ”
 አሰፈፈ -“ሰፈፈ”
 አሰፋ -“ሰፋ”¹
 አሰፋ -“ሰፋ”³
 አሳለ -“ሰለ”
 አሳለመ -“*ሰለመ”
 አሳለፈ -“አለፈ”
 አሳላ -“ሰላ”
 አሳላፈ -“አለፈ”
 አሳመመ -“አመመ”¹
 አሳመነ -“አመነ”
 አሳመፀ -“አመፀ”
 አሰማ -“ሰማ”¹
 አሳማኝ -“አማኝ”
 አሳረረ -“አረረ”
 አሳረሰ -“አረሰ”¹
 አሳረገ -“አረገ”
 አሳረፈ -“አረፈ”
 አሳራሽ -“አረሰ”²
 አሳራፊ -“አረፈ”
 አሳሰባ -“አሰባ”
 አሳሳ -“ሳሳ”
 አሳሳ² -“ሳሳ”²
 አሳሳቀ -“ሳቀ”
 አሳሳተ -“ሳተ”
 አሳሳቾ -“ሳቶ”
 አሳሳቢ -“አሰበ”
 አሳቀ -“ሳቀ”
 አሳቀለ -“ሰቀለ”
 አሳቀቀ -“ሰቀቀ”¹
 አሳቀፈ -“አቀፈ”
 አሳበረ -“ሰበረ”
 አሳበቀ -“ሰበቀ”²
 አሳበበ -“*ሰበበ”
 አሳበደ -“አበደ”
 አሳበቂ -“ሰበቀ”²
 አሳተ -“ሳተ”
 አሳተመ -“አተመ”
 አሳተፈ -“*ሰተፈ”
 አሳተማ/ድርጅት/-“አተመ”
 አሳነፈ -“ሰነፈ”
 አሳከመ -“አከመ”

አሳከረ -“ሰከረ”
 አሳከከ -“አከከ”
 አሳወቀ -“አወቀ”
 አሳወደ -“አወደ”²
 አሳወጀ -“አወጀ”
 አሳዘነ -“አዘነ”
 አሳየ -“አየ”
 አሳደመ -“አደመ”¹
 አሳደረ -“አደረ”
 አሳደደ -“ሰደደ”
 አሳደገ -“አደገ”
 አሳዳሪ -“አደረ”
 አሳዳጅ -“ሰደደ”
 አሳዳጊ -“አደገ”
 አሳጠነ -“አጠነ”
 አሳጣ -“አጣ”
 አሳፈረ -“አፈረ”
 አሳፈረ -“ሰፈረ”²
 አሳፋሪ -“አፈረ”
 አሴረ -“*ሰየረ”
 አሰለመለመ -“ሰለመ”²
 አሰለመነ -“ለመነ”
 አሰለመደ -“ለመደ”
 አሰለቀሰ -“*ለቀሰ”
 አሰለቀቀ -“ለቀቀ”
 አሰለቃሽ -“*ለቀሰ”
 አሰለከለከ -“ለከለከ”¹
 አሰለወጠ -“ለወጠ”
 አሰለፈለፈ -“ለፈለፈ”
 አሰለፋ -“ለፋ”
 አሰመለመለ -“መለመለ”
 አሰመለሰ -“መለሰ”
 አሰመለከተ -“*መለከተ”
 አሰመረረ -“መረረ”
 አሰመረቀ -“መረቀ”
 አሰመረቀነ -“መረቀነ”
 አሰመረኮዘ -“*መረኮዘ”
 አሰመረጠ -“መረጠ”
 አሰመረጫ -“መረጠ”
 አሰመሰለ -“መሰለ”
 አሰመሳይ -“መሰለ”
 አሰመሰከረ -“መሰከረ”
 አሰመሰገነ -“*መሰገነ”
 አሰመሽ -“መሽ”
 አሰመነመነ -“*ሰመነመነ”
 አሰመካ -“መካ”
 አሰመዘነ -“መዘነ”
 አሰመዘገበ -“መዘገበ”
 አሰመጭ -“መጣ”
 አሰማማ -“ሰማ”
 አሰማሚ -“ሰማ”¹

አስነጎተ -“ኃጎተ”
 አስነጠሰ -“ኃጠሰ”
 አስኖቀ -“ኖቀ”
 አስከበረ -“ከበረ”
 አስከተለ -“ከተለ”
 አስከታይ -“ከተለ”
 አስከነጻ -“ከነጻ”
 አስከፋ -“ከፋ”
 አስከፈ -“ከፋ”
 አስካሪ -“ሰከረ”
 አስካካ -“ካካ”
 አስኮረፈ -“ኮረፈ”
 አስኮበለለ -“ኮበለለ”
 አስኮኖኝ -“ኮኖኝ”
 አስወረደ -“ወረደ”
 አስወራ -“ወራ”
 አስወሰደ -“ወሰደ”
 አስወቀሰ -“ወቀሰ”
 አስወነጀለ -“ወነጀለ”
 አስወደደ -“ወደደ”
 አስወጋ -“ወጋ”
 አስዋበ -“ዋበ”
 አስዋኘ -“ዋኘ”
 አስዘነጠ -“ዘነጠ”
 አስደመመ -“ደመመ”
 አስደሰተ -“ደሰተ”
 አስደሳች -“ደሰተ”
 አስደበደበ -“ደበደበ”
 አስደነሰ -“ደነሰ”
 አስደነቀ -“ደነቀ”
 አስደኖቂ¹ -“ደኖቂ”
 አስደገመ¹ -“ደገመ”
 አስደገመ² -“ደገመ”
 አስደገደገ -“ደገደገ”
 አስደገፈ -“ደገፈ”
 አስደገዳገ -“ደገደገ”
 አስጀመረ -“ጀመረ”
 አስገመተ -“ገመተ”
 አስገመገመ -“ገመገመ”
 አስገረመ -“ገረመ”
 አስገራሚ -“ገረመ”
 አስገሳ -“ገሳ”
 አስገበረ -“ገበረ”
 አስገበገበ -“ገበገበ”
 አስገነዘበ -“ገነዘበ”
 አስገኘ -“ገኘ”
 አስገደለ -“ገደለ”
 አስገደመ -“ገደመ”
 አስገደደ² -“ገደደ”
 አስገደፈ¹ -“ገደፈ”
 አስጊ -“ሰጋ”

አስጌጠ -“ገዋጠ”
 አስጎመጀ -“ጎመጀ”
 አስጎበኘ -“ጎበኘ”
 አስጎበኘ -“ጎበኘ”
 አስጎነጠ -“ጎነጠ”
 አስጠለለ -“ጠለለ”
 አስጠሳ -“ጠሳ”
 አስጠማ -“ጠማ”
 አስጠራ¹ -“ጠራ”
 አስጠቃ² -“ጠቃ”
 አስጠቃ² -“ጠቃ”
 አስጠቆረ -“ጠቆረ”
 አስጠበቀ -“ጠበቀ”
 አስጠነቀቀ -“ጠነቀቀ”
 አስጠነቆለ -“ጠነቆለ”
 አስጠኖ -“ጠኖ”
 አስጠየቀ -“ጠየቀ”
 አስጠገነ -“ጠገነ”
 አስጠጋ -“ጠጋ”
 አስጠጣ -“ጠጣ”
 አስጣለ -“ጣለ”
 አስጨረሰ -“ጨረሰ”
 አስጨበጠ -“ጨበጠ”
 አስጨነቀ -“ጨነቀ”
 አስጨነገፈ -“ጨነገፈ”
 አስጨፈረ -“ጨፈረ”
 አስጮሀ -“ጮሀ”
 አስፀየፈ -“ፀየፈ”
 አስፀየፈ -“ፀየፈ”
 አስፈለገ -“ፈለገ”
 አስፈላጊ -“ፈለገ”
 አስፈረደ -“ፈረደ”
 አስፈሪ -“ፈሪ”
 አስፈራራ -“ፈራ”
 አስፈላ -“ፈላ”
 አስፈቀደ -“ፈቀደ”
 አስፈነጠረ -“ፈነጠረ”
 አስፈፀመ -“ፈፀመ”
 አስፈገሚ -“ፈገገ”
 አስፋፋ -“ሰፋ”
 አስፎገረ² -“ፎገረ”
 አሰመሶመ -“ሰመሶመ”
 አሰከሰከ -“ሰከሰከ”

አሸ

አሸለበ -“ሸለበ”
 አሸለተ -“ሸለተ”
 አሸመቀ -“ሸመቀ”
 አሸማቀቀ -“ሸማቀቀ”

አሸረጠ -“ሸረጠ”
 አሸራሽ -“ሸረሽ”
 አሸሽ -“ሸሽ”
 አሸቀሽቀ -“ሸቀሽቀ”¹
 አሸበረ -“ሸበረ”
 አሸበረቀ -“ሸበረቀ”
 አሸበረከ -“ሸበረከ”
 አሸበሸበ¹ -“ሸበሸበ”
 አሸበሸበ² -“ሸበሸበ”
 አሸባሪ -“ሸባሪ”
 አሸብራቂ -“ሸብራቀ”
 አሸብሻቢ -“ሸብሻቢ”
 አሸተ -“ሸተ”
 አሸነፈ -“ሸነፈ”
 አሸናከፈ -“ሸነከፈ”
 አሸናገረ -“ሸነገረ”
 አሸናፈ -“ሸነፈ”
 አሸንፉጠ -“ሸንፉጠ”
 አሸከመ -“ሸከመ”
 አሸከሸከ -“ሸከሸከ”
 አሸጋሸገ -“ሸገሸገ”
 አሸጋገረ -“ሸገረ”
 አሸጠ -“ሸጠ”
 አሸፈተ -“ሸፈተ”¹
 አሻለ -“ሻለ”
 አሻማ -“ሻማ”
 አሻማ -“ሻማ”
 አሻረ -“ሻረ”
 አሻረ -“ሻረ”
 አሻረከ -“ሻረከ”
 አሻሽ -“ሻሽ”
 አሻሻለ -“ሻሻለ”
 አሻሻጠ -“ሻሻጠ”
 አሻሻጭ -“ሻሻጭ”
 አሻቀለ -“ሻቀለ”
 አሻተተ -“ሻተተ”
 አሻከረ -“ሻከረ”
 አሻኮተ -“ሻኮተ”
 አሻወኮ -“ሻወኮ”
 አሻገረ -“ሻገረ”
 አሻገተ -“ሻገተ”
 አሻጋሪ -“ሻጋረ”
 አሻጠረ -“ሻጠረ”
 አሻፈደ -“ሻፈደ”
 አሻለገ -“ሻለገ”
 አሸሎክለክ -“ሸሎክለክ”
 አሸመደመደ -“ሸመደመደ”
 አሸሞንሞን -“ሸሞንሞን”
 አሸግጠጠ -“ሸግጠጠ”
 አሸቀነደረ -“ሸቀነደረ”

አሸቀነጠረ -“ሸቀነጠረ”
 አሸቀዳደመ -“ሸቀደመ”
 አሸቆለቆለ -“ሸቆለቆለ”
 አሸቆጠቆጠ -“ሸቆጠቆጠ”¹
 አሸቆጠቆጠ -“ሸቆጠቆጠ”²
 አሸበለበለ -“ሸበለበለ”
 አሸከረከረ -“ሸከረከረ”
 አሸከርካሪ -“ሸከረከረ”
 አሸካካ -“ሸካካ” ስር
 አሸከመኮመ -“ሸከመኮመ”
 አሸከረመመ -“ሸከረመመ”
 አሸኮነተረ -“ሸኮነተረ”
 አሸለ -“ሸለ”
 አሸለከ -“ሸለከ”
 አሸረ -“ሸረ”
 አሸቀ -“ሸቀ”
 አሸክጀኪ -“ሸክ”
 አሸጠጠ -“ሸጠጠ”
 አሸፈ -“ሸፈ”
 አሸፈ -“ሸፈ”

አቀ

አቀለመ¹ -“አቀለመ”¹
 አቀለመ² -“አቀለመ”²
 አቀለመደ -“አቀለመደ”
 አቀላወጠ -“አቀላወጠ”
 አቀላጠፈ -“አቀላጠፈ”
 አቀመሰ -“አቀመሰ”
 አቀመቀመ² -“አቀመቀመ”²
 አቀማመሰ -“አቀማመሰ”
 አቀማመጥ -“አቀማመጥ”
 አቀማጠለ -“አቀማጠለ”
 አቀረረ -“አቀረረ”
 አቀረሸ -“አቀረሸ”
 አቀረበ -“አቀረበ”
 አቀረኖ -“አቀረኖ”
 አቀራመተ -“አቀራመተ”
 አቀራረበ -“አቀራረበ”
 አቅራረበ -“አቅራረበ”
 አቀሰሰ -“አቀሰሰ”
 አቀበለ -“አቀበለ”
 አቀበረ -“አቀበረ”
 አቀበጠ -“አቀበጠ”
 አቀባበለ -“አቀባበለ”
 አቀባበል -“አቀባበል”
 አቀባበረ -“አቀባበረ”
 አቀታተረ -“አቀተረ”

አቀነባበረ - **ቀነባረ"
 አቀነዳ - "ቀነዳ"
 አቀና - "ቀና"
 አቀናበረ - **ቀነበረ"
 አቀናባረ - **ቀነባረ"
 አቀናነሰ - "ቀነሰ"
 አቀናጀ - **ቀነጀ"
 አቀናጣ - "ቀነጣ"
 አቀንቃኝ - "ቀንቃኝ"
 አቀያየመ - **ቀያየመ"
 አቀያያሚ - **ቀያየመ"
 አቀያየጠ - "ቀየጠ"
 አቀዳደመ - "ቀደመ"
 አቀጣጠለ¹ - "ቀጠለ"
 አቀጣጠለ² - **ቃጠለ"
 አቀጠመ - **ቀጠመ¹"
 አቀፈፈ - "ቀፈፈ"²
 አቁለጨለጨ - "ቁለጨ"
 አቁላላ - "ቁላ"
 አቁራቢ - "ቁራቢ"
 አቁሰል - "ቁሰለ"
 አቁነጠነጠ - **ቁነጠነጠ"
 አቃለለ - "ቀለለ"
 አቃለደ - "ቀለደ"
 አቃለጠ - "ቀለጠ"
 አቃልጣ - "ቀለጠ"
 አቃመ - "ቃመ"
 አቃመሰ - "ቀመሰ"
 አቃማ - "ቀማ"
 አቃረ - **ቃረ"
 አቃረጠ - "ቀረጠ"
 አቃበረ - "ቀበረ"
 አቃቃ - "ቃቃ"
 አቃቃረ - **ቃቃረ"
 አቃተተ - "ቃተተ"
 አቃና - "ቀና"²
 አቃወሰ - "ቀወሰ"
 አቃዠ - "ቃዠ"
 አቃጠለ - **ቃጠለ"
 አቃጠረ - "ቀጠረ"
 አቃጣሪ - "ቀጠረ"²
 አቃጠለ - "ቃጠለ"
 አቄለ - "ቄለ"
 አቄመ - **ቀያየመ"
 አቅለሰለሰ - "ቀለሰ"
 አቅለሸለሸ - **ቀለሸለሸ"
 አቅለበለበ - **ቀለበለበ"
 አቅለጠለጠ - "ቀለጠ"
 አቅለጥልጥ - "ቀለጠ"
 አቅልጥ - "ቀለጠ"
 አቅመደመደ - **ቀመደመደ"

አቅራቢ - **ቀረረ"
 አቅራቢ - **ቀረረ"
 አቅራቢ - "ቀረቢ"
 አቅበጠጠጠ - "ቀበጠ"
 አቅነዘነዘ - **ቀነዘነዘ"
 አቅኘ - "ቀኘ"
 አቅዘመዘመ - **ቀዘመዘመ"
 አቅበዘበዘ - "ቃበዘ"
 አቅጨለጨለ - "ቃጨለ"
 አቆለቆለ - "ቆለቆለ"
 አቆላመመ - "ቆለመመ"
 አቆላመጠ - **ቆለመጠ"
 አቆላማጭ - "ቆለመጠ"
 አቆልጃይ - "ቆለቆለ"
 አቆመ - "ቆመ"
 አቆረማመደ - **ቆረመደ"
 አቆረቢ - "ቆረቢ"
 አቆረጠ - "ቆረጠ"
 አቆራመደ - "ቆረመደ"
 አቆራሬጠ - "ቆረጠ"
 አቆራፊደ - "ቆረፊደ"
 አቆራቆሰ - "ቆረቆሰ"
 አቆራጃሽ - "ቆረቆሰ"
 አቆራኘ - "ቆረኘ"
 አቆርጃኘ - "ቆረቆዘ"
 አቆበቆቢ - "ቆቆቆቢ"
 አቆበቆቢ - **ቆቆቆቢ"
 አቆታኛ - "ቆተኛ"
 አቆንጀ - "ቆንጀ"
 አቆናጠጠ - "ቆነጠጠ"
 አቆጋ - "ቆጋ"
 አቆጠቆጠ - "ቆጠቆጠ"
 አቆጣጠር - "ቆጠረ"
 አቆመጠ - "ቆመጠ"
 አቆረሰ - "ቆረሰ"
 አቆረጠ - "ቆረጠ"
 አቆራጭ - "ቆረጠ"
 አቆጃጃመ - "ቆመ"
 አቆጃጃም - "ቆመ"
 አቆተ - "ቆተ"
 አቆደሰ - **ቆደሰ"
 አቆፈ - **ቆፈ"

አበ

አበለጠ - "በለጠ"
 አበለፀገ - "በለፀገ"
 አበላ - "በላ"
 አበላሽ - **በለሽ"
 አበላለጠ - "በለጠ"

አበላሽ - "ብለሽ"
 አበረረ - "በረረ"
 አበረቀ - "በረቀ"
 አበረታታ - "በረታ"
 አበረኩተ - "በረኩተ"
 አበረዘ - "በረዘ"
 አበረደ - "በረደ"
 አበራ - "በራ"
 አበራዩ - "በረዩ"
 አበሰረ - "በሰረ"
 ሄበሰበሰ - "በሰበሰ"
 አበላበሰ - "በሰበሰ"
 አበላጩ - "በሰበሰ"
 አበሻቀጠ - "በሻቀጠ"
 አበቀለ - "በቀለ"
 አበቃ - "በቃ"
 አበነነ - "በነነ"
 አበከረ - "በከረ"
 አበዛ - "በዛ"
 አበደረ - "በደረ"
 አበጸሪ - "በጸረ"
 አበጀ - "በጀ"
 አበጃጀ - "በጀ"
 አበገነ - "በገነ"
 አበጠረ¹ - "በጠረ"
 አበጠረ² - "በጠረ"
 አበጣበጠ - "በጣበጣ"
 አባለጠ - "በለጠ"
 አባላ - "በላ"
 አባረረ - "በረረ"
 አባረቀ - "በረቀ"
 አባረዘ - "በረዘ"
 አባራ - "በራ"
 አባራሪ - "በረረ"
 አባቃ - "በቃ"
 አባሰ - "በሰ"
 አባበለ - "በበለ"
 አባባሰ - "በሰ"
 አባካኝ - "በከነ"
 አባዘተ - "በዘተ"
 አብለጠለጠ - "በለጠ"
 አብለጩ - "በለጩ"
 አብላላ - "በላ"
 አብራሪ - "በረረ"
 አብረቀረቀ - "በረቀ"
 አብረከረከ - "በረከ"
 አብረጀረጀ - "በጀረጀ"
 አብራራ - "በራ"
 አብራጅ - "በረጅ"
 አብላሪ - "በሰረ"
 አብሰከሰከ - "በሰከ"

አብሶ - "ባሰ"
 አብሻቂ - "በሻቂ"
 አብሸቅ - "በሸቅ"
 አብቃቃ - "በቃ"
 አብከነከነ - "በከነ"
 አብጋኝ - "በገኝ"
 አብገኝ - "በገኝ"
 አብጠለጠለ - "በጠለጠለ"
 አብጠሰጠሰ - "በጠሰ"
 አቦነነ - "በነነ"
 አቦዘነ - "በዘነ"
 አባለተ - "በላተ"
 አባደነ - "በደነ"
 አባገተ - "በገተ"

አተ

አተለቀ - "ተለቀ"
 አተረማመሰ - "ተረማመሰ"
 አተረተረ - "ተረተረ"
 አተረፈ - "ተረፈ"
 አተራመሰ - "ተራመሰ"
 አተበተ - "ተበተ"
 አተባ - "ተባ"
 አተነነ - "ተነነ"
 አተኮረ - "ተኮረ"
 አተጋ - "ተጋ"
 አተፈተፈ - "ተፈተፈ"
 አተፍታፈ - "ተፍታፈ"
 አታለለ - "ታለለ"
 አታላይ - "ታላለ"
 አታረፈ - "ተረፈ"
 አታከተ - "ታከተ"
 አታካኙ - "ታካኙ"
 አታገለ - "ታገለ"
 አትረፈረፈ - "ተረፈ"
 አትራፈ - "ተረፈ"
 አትከነከነ - "ተከነ"
 አቶሰቶሰ - "ቶሰቶሰ"
 አቶሰቲሽ - "ቶሰቲሽ"

አቸ

አቸከ - "ቸከ"
 አቸቻለ - "ቸለ"
 አቸኮለ - "ቸኮለ"

አኃ

አነረነረ	-“*ነረነረ”
አነሰረ	-“ነሰረ”
አነሳ	-“*ነሳ”
አነሳሳ	-“*ነሳ”
አነሳሻ	-“*ነሳ”
አነቀረ	-“*ነቀረ”
አነቀሸ	-“*ነቀሸ”
አነቀፈ	-“ነቀፈ”
አነቃ	-“ነቃ”
አነቃቃ	-“ነቃ”
አነቃነቀ	-“ነቀነቀ”
አነቆረ	-“*ነቆረ”
አነቆጠ	-“ነቆጠ”
አነበበ	-“*ነበበ”
አነበበ	-“*ነበበ”
አነበበረ	-“*ነበበረ”
አነበበረ	-“*ነበበረ”
አነበናቢ	-“*ነበናቢ”
አነቦጪ	-“ነቦጪ”
አነታረከ	-“ነተረከ”
አነከተ	-“ነከተ”
አነካነከ	-“*ነካነከ”
አነካካ	-“ነካ”
አነኮረ	-“ነኮረ”
አነወረ	-“*ነወረ”
አነዘረ	-“ነዘረ”
አነዘዘ	-“*ነዘዘ”
አነዛነዘ	-“ነዘነዘ”
አነዛናሻ	-“ነዘነዘ”
አነገሰ	-“ነገሰ”
አነገገ	-“ነገገ”
አነጋ	-“ነጋ”
አነጋገረ	-“ነገረ”
አነጋገሰ	-“ነገሰ”
አነጋጋሪ	-“ነገረ”
አነገሰ	-“ነገሰ”
አነገሰ	-“ነገሰ”
አነገረ	-“ነገረ”
አነገተ	-“*ነገተ”
አነጎደ	-“ነጎደ”
አነጎደ	-“ነጎደ”
አነጠሰ	-“*ነጠሰ”
አነጠፈ	-“*ነጠፈ”
አነጣጠለ	-“ነጠለ”
አነጣጠረ	-“*ነጠረ”
አነጣጣሪ	-“*ነጠረ”
አነጫነጪ	-“*ነጫነጪ”
አነፃፀረ	-“*ነፃፀረ”
አነፈሰ	-“ነፈሰ”

አነፈነፈ	-“*ነፈነፈ”
አነፋለለ	-“ነፈለለ”
አነፋረቀ	-“ነፈረቀ”
አነፍናፈ	-“*ነፍናፈ”
አናቆረ	-“*ነቆረ”
አናበበ	-“*ነበበ”
አናባቢ	-“*ነበበ”
አናናቀ	-“ናቀ”
አናከሰ	-“ነከሰ”
አናካ	-“ነካ”
አናወዘ	-“ናወዘ”
አናወጠ	-“*ነወጠ”
አናዘዘ	-“ናዘዘ”
አናደደ	-“ነደደ”
አናዳጀ	-“ነደደ”
አናገረ	-“ነገረ”
አናጋ	-“*ነጋ”
አናጋሪ	-“ነገረ”
አናጠቀ	-“ነጠቀ”
አናጪ	-“ነጪ”
አናፈሰ	-“ነፈሰ”
አናፈጠ	-“*ነፈጠ”
አናፋሽ	-“ነፈሰ”

አኃ

አንበለጀጀ	-“ሰለጀጀ”
አንበረሰረ	-“*ሰረሰረ”
አንበራፋ	-“*ሰረፋ”
አንበፈፈ	-“*ሰፈፈ”
አንባፈፈ	-“ሰፈፈ”
አንሸረሸረ	-“*ሸረሸረ”
አንሸረሸረ	-“*ሸረሸረ”
አንሸራተተ	-“*ሸረተተ”
አንሸራታች	-“*ሸረተተ”
አንሸቀሸቀ	-“ሸቀሸቀ”
አንሸቀረረ	-“*ሸወረረ”
አንሸረረ	-“*ሸረረ”
አንሻተተ	-“*ሻተተ”
አንሻፈፈ	-“ሸፈፈ”
አንሺ	-“*ነሳ”
አንሾካሾካ	-“ሾክ”
አንሺከከ	-“*ሾከከ”
አናጪ	-“ነጪ”
አንቀለቀለ	-“*ቀለቀለ”
አንቀሳበሰ	-“*ቀለበሰ”
አንቀረቀበ	-“*ቀረቀበ”
አንቀረበበ	-“*ቀረበበ”
አንቀረደደ	-“ቀረደደ”

አንቀረፈፈ "ቀረፈፈ"
 አንቀራጩ "ቀረጩ"
 አንቀራፈፈ "ቀረፈፈ"
 አንቀላቀሰ "ቀላቀሰ"
 አንቀሸረረ "ቀሸረረ"
 አንቀሻቀሻ "ቀሻቀሻ"
 አንቀበቀበ "ቀበቀበ"
 አንቀበደደ "ቀበደደ"
 አንቀበረረ "ቀበረረ"
 አንቀወቀወ "ቀወቀወ"
 አንቀዋለለ "ቀወለለ"
 አንቀዠቀዠ "ቀዠቀዠ"
 አንቀጠቀጠ "ቀጠቀጠ"
 አንቀጫቀጫ "ቀጫቀጫ"
 አንቀፈረረ "ቀፈረረ"
 አንቀፈደደ "ቀፈደደ"
 አንቂ "ቂ"
 አንቃረረ¹ "ቀረረ"
 አንቃረረ² "ቀረረ"
 አንቃራራ "ቀረረ"
 አንቃቃ "ቃ"
 አንቆረሰሰ "ቆረሰሰ"
 አንቆረቆረ "ቆረቆረ"
 አንቆረበበ "ቆረበበ"
 አንቆረዘዘ "ቆረዘዘ"
 አንቆረፈፈ "ቆረፈፈ"
 አንቆራባ "ቆራባ"
 አንቆራጦጦ "ቆራጦጦ"
 አንቆሻቆሻ "ቆሻቆሻ"
 አንቆሻበለ "ቆሻበለ"
 አንቆጦቆጦ "ቆጦቆጦ"
 አንቆጣቆጣ "ቆጣቆጣ"
 አንቆጩቆጩ "ቆጩቆጩ"
 አንቋሽሽ "ቋሽሽ"
 አንቋቋ "ቋቋ"
 አንበለበለ "በለበለ"
 አንበላጦጦ "በላጦጦ"
 አንበረከከ "በረከከ"
 አንበራጦጦ "በራጦጦ"
 አንበሸበሸ "በሸበሸ"
 አንበከበከ "በከበከ"
 አንበዛበዛ "በዛበዛ"
 አንበደበደ "በደበደ"
 አንበጣረረ "በጣረረ"
 አንበጩበጩ "በጩበጩ"
 አንበጫበጫ "በጫበጫ"
 አንባረቀ "ባረቀ"
 አንባቀቀ "ባቀቀ"
 አንባቢ "ባቢ"
 አንባለባለ "ባለባለ"

አንቦረቀቀ "ቦረቀቀ"
 አንቦቀቦቀ "ቦቀቦቀ"
 አንቦዠቦዠ "ቦዠቦዠ"
 አንቦገቦገ "ቦገቦገ"
 አንቦጫረቀ "ቦጫረቀ"
 አንቦጫቦጫ "ቦጫቦጫ"
 አንቦቧ "ቦቧ"
 አንቦተረ "ቦተረ"
 አንቦታራ "ቦታራ"
 አንቦቻ "ቦቻ"
 አንቦቻረ "ቦቻረ"
 አንተረከከ "ተረከከ"
 አንተረፈፈ "ተረፈፈ"
 አንተራሰ "ተራሰ"
 አንተሰተሰ "ተሰተሰ"
 አንተበተበ "ተበተበ"
 አንተበተበ¹ "ተበተበ"
 አንተከተከ "ተከተከ"
 አንተገተገ "ተገተገ"
 አንታታ "ታታ"
 አንታታ "ታ"
 አንቸረፈፈ "ቸረፈፈ"
 አንቸከቸከ "ቸከቸከ"
 አንቸፈረረ "ቸፈረረ"
 አንቻቻ "ቻቻ"
 አንከላወሰ "ከላወሰ"
 አንከረባበተ "ከረባበተ"
 አንከረተተ "ከረተተ"
 አንከረፈፈ "ከረፈፈ"
 አንከራተተ "ከራተተ"
 አንከበከበ "ከበከበ"
 አንከባለለ "ከባለለ"
 አንከባከበ "ከባከበ"
 አንከተከተ "ከተከተ"
 አንከወከወ "ከወከወ"
 አንከወተተ "ከወተተ"
 አንካካ "ካካ"
 አንኮራፋ "ኮራፋ"
 አንኮሻኮሻ "ኮሻኮሻ"
 አንኮፈኮፈ "ኮፈኮፈ"
 አንኳሰሰ "ኳሰሰ"
 አንኳተተ "ኳተተ"
 አንዘለዘለ "ዘለዘለ"
 አንዘላዘለ "ዘላዘለ"
 አንዘረበበ "ዘረበበ"
 አንዘረዘረ "ዘረዘረ"
 አንዘረፈፈ "ዘረፈፈ"
 አንዘረጋ "ዘረጋ"
 አንዘራጦጦ "ዘራጦጦ"
 አንዘራፈጦ "ዘራፈጦ"

አንዘፈዘፈ -**ዘፈዘፈ"
 አንዘፈጠጠ -**ዘፈጠጠ"
 አንዛረጠ -**ዘረጠ"
 አንዛራዊ -**ዘረጠ"
 አንዛዛ -**ዛዛ"
 አንዠረገገ -"ዠረገገ"
 አንዠቀዠቀ -**ዠቀዠቀ"
 አንዠባረረ -**ዠባረረ"
 አንዠቀለለ -**ዠቀለለ"
 አንደላቀቀ -**ደላቀቀ"
 አንደረበበ -**ደረበበ"
 አንደረከከ -**ደረከከ"
 አንደረደረ -**ደረደረ"
 አንደቀደቀ -**ደቀደቀ"
 አንደበሰሰ -**ደበሰሰ"
 አንደበዘዘ -**ደበዘዘ"
 አንደበደበ -**ደበደበ"
 አንደባለለ -"ደበለለ"
 አንደከደከ -**ደከደከ"
 አንደፋደፈ -**ደፈደፈ"
 አንደከከ -"ደከከ"
 አንደሰሰ -**ደሰሰ"
 አንደለደለ -**ደለደለ"
 አንደሸደሸ -**ደሸደሸ"
 አንደለጀለ -**ደለጀለ"
 አንደላጀለ -**ደላጀለ"
 አንገለጀጀ -**ገለጀጀ"
 አንገለጠጠ -"ገለጠጠ"
 አንገላታ -**ገላታ"
 አንገላወደ -**ገላወደ"
 አንገላጀጀ -**ገላጀጀ"
 አንገረበበ -**ገረበበ"
 አንገረዝ -**ገረዝ"
 አንገሸገሸ -**ገሸገሸ"
 አንገሰዝ -**ገሰዝ"
 አንገብጋቢ -**ገብገብ"
 አንገቸገቸ -**ገቸገቸ"
 አንገቀለለ -**ገቀለለ"
 አንገዛዝ -**ገዛዝ"
 አንገደገደ -**ገደገደ"
 አንገጫገጫ -**ገጫገጫ"
 አንገፈገፈ -**ገፈገፈ"
 አንገፈጠጠ -**ገፈጠጠ"
 አንጋለለ -**ጋለለ"
 አንጋሽ -"ጋሽ"
 አንጋተተ -**ጋተተ"
 አንጋጠጠ -**ጋጠጠ"
 አንጋደደ -"ጋደደ"
 አንጎራደደ -**ጎራደደ"
 አንጎደጎደ -**ጎደጎደ"

አንጎዳጎደ -"ጎድ"
 አንጎበበ -"ጎበበ"
 አንጠራራ -**ጠራራ"
 አንጠራወዘ -**ጠራወዘ"
 አንጠበጠበ -**ጠበረረ"
 አንጠባረረ¹ -"ጠባ"
 አንጠባጠበ² -"ጠበ"
 አንጠፈጠፈ -**ጠፈጠፈ"
 አንጣረሰ -"ጠረሰ"
 አንጣሪ -"ጠረ"¹
 አንጣፈ -"ጣፈ"
 አንጦለጦለ -**ጦለጦለ"
 አንጦሽጦሽ -**ጦሽ"
 አንጦረገገ -**ጦረገገ"
 አንጦረፈፈ -**ጦረፈፈ"
 አንጦፈረረ -**ጦፈረረ"
 አንጭለጠ -"ጦለጠ"
 አንጭጫ -**ጭጫ"
 አንፀባረቀ -**ፀበረቀ"
 አንፀባራቂ -**ፀበረቀ"
 አንፈረዘዘ -"ፈረዘዘ"
 አንፈራገጠ -**ፈረገጠ"
 አንፈረፈረ -**ፈረፈረ"
 አንፈጠፈጠ -**ፈጠፈጠ"
 አንፎለፎለ -**ፎለፎለ"
 አንፎደፎደ -**ፎደፎደ"
 አንፋቀቀ² -**ፎቀቀ"
 አንፋቀቀ² -**ፎቀቀ"
 አንፋቀቀ² -**ፎቀቀ"
 አኖረ -"ኖረ"
 አኖቀኖቀ -**ኖቀኖቀ"
 አኖቀኖቀ -**ኖቀኖቀ"
 አኖኗር -"ኖረ"

ለከ

ለከጥቸ -**ከጥቸ"
 ለከራካሪ -**ከረከረ"
 ለከራየ -**ከረየ"
 ለከራይ -**ከረየ"
 ለከሰከሰ -"ከሰከሰ"
 ለከሰከሰ -"ከሰከሰ"
 ለከበበ -"ከበበ"
 ለከታተለ -**ከተለ"
 ለከታከተ -"ከተከተ"
 ለከኃረሰ -**ከኃረሰ"
 ለከኖወኃ -**ከኖወኃ"
 ለከጥፋሽ -**ከጥፋሽ"

አከፋ - "ከፋ"
 አከፋፈለ - "ከፈለ"
 አከፋፋ - "ከፋ"
 አከፋፋይ - "ከፋፋ"
 አኩራራ - "ኩራ"
 አኩራፈ - "ኩራፈ"
 አካለለ - "ከለለ"
 አካለበ - "ከለበ"
 አካሰሰ - "ከሰሰ"
 አካካሰ - "ካሰ"
 አካፋይ - "ከፈለ"
 አክለበለበ - "ከለበ"
 አክለፈለፈ - "ከለፈ"
 አክራራ - "ከረረ"
 አክሳሪ - "ከሰረ"
 አክሳይ - "ከሰለ"
 አክሰሰበሰሰ - "ከሰሰበሰሰ"
 አክተፈተፈ - "ከተፈ"
 አክነፈነፈ - "ከነፈ"
 አክፋፋ - "ከፋ"
 አኮላተፈ - "ኮላተፈ"
 አኮለታተፈ - "ኮለታተፈ"
 አኮለሸ - "ኮላሸ"
 አኮራ - "ኮራ"
 አኮራረፈ - "ኮራረፈ"
 አኮሳተረ - "ኮሳተረ"
 አኮበለለ - "ኮበለለ"
 አኮተኮተ - "ኮተኮተ"
 አትኮትኳች - "ኮተኮተ"
 አኮናተረ - "ኮናተረ"
 አኮናታሪ - "ኮናተረ"

አወ

አወለቀ - "ወለቀ"
 አወላለቀ - "ወለቀ"
 አወለከከፈ - "ወለከፈ"
 አወለወለ - "ወለወለ"
 አወለጋገደ - "ወለገደ"
 አወላመመ - "ወላመመ"
 አወላከፈ - "ወለከፈ"
 አወላወለ - "ወላወለ"
 አወላወለ - "ወላወለ"
 አወላዋይ - "ወላዋይ"
 አወላዳ - "ወላዳ"
 አወላገመ - "ወላገመ"
 አወላገደ - "ወለገደ"
 አወረሰ - "ወረሰ"
 አወረዛ - "ወረዛ"
 አወረደ - "ወረደ"
 አወረ¹ - "ወራ"
 አወረ² - "ወራ"

አወራረሰ - "ወረሰ"
 አወራረደ - "ወረደ"
 አወራጩ - "ወረጩ"
 አወሰለተ - "ወሰለተ"
 አወሳ - "ወሳ"
 አወሳሰበ - "ወሳሰበ"
 አወሳወሰ - "ወሳወሰ"
 አወሸናገረ - "ወሸናገረ"
 አወሸከተ - "ወሸከተ"
 አወሸገረ - "ወሸገረ"
 አወናበደ - "ወነበደ"
 አወናባጅ - "ወነባጅ"
 አወናከረ - "ወነከረ"
 አወናወነ - "ወነወነ"
 አወነጩ - "ወነጩ"
 አወናፈለ - "ወነፈለ"
 አወካ - "ወካ"
 አወዛ - "ወዛ"
 አወዛወዛ - "ወዛወዛ"
 አወዛገበ - "ወዛገበ"
 አወዛጋቢ - "ወዛጋቢ"
 አወያየ - "ወያየ"
 አወያይ - "ወያይ"
 አወደለ - "ወደለ"
 አወደመ - "ወደመ"
 አወደሰ - "ወደሰ"
 አወዳደረ - "ወዳደረ"
 አወገዘ - "ወገዘ"
 አወጋ - "ወጋ"
 አወጣ - "ወጣ"
 አወፈረ - "ወፈረ"
 አዋሃደ - "ወሃደ"
 አዋሰ - "ዋሰ"
 አዋለለ - "ዋለለ"
 አዋለደ - "ዋለደ"
 አዋለገ - "ዋለገ"
 አዋላጅ - "ዋላጅ"
 አዋረደ - "ወረደ"
 አዋራ - "ወራ"
 አዋራጅ - "ወራጅ"
 አዋሰ - "ዋሰ"
 አዋሰነ - "ወሰነ"
 አዋሳኝ - "ወሳኝ"
 አዋሸከ - "ወሸከ"
 አዋሸከ - "ወሸከ"
 አዋቀረ - "ወቀረ"
 አዋተተ - "ዋተተ"
 አዋከበ - "ወከበ"
 አዋዋ - "ዋዋ"
 አዋዋለ - "ዋለ"
 አዋዛ - "ዋዛ"

አዋዋ -“ዋዋ”
 አዋይ -“ዋላ”
 አዋደደ -“ወደደ”
 አዋጊ -“ወጋ”
 አዋጋ -“ወጋ”
 አዋጠ -“ዋጠ”
 አዋጣ -“ወጣ”
 አውለቀለቀ -“ወለቀ”
 አውለበለበ -“*ወለበ”
 አውራጅ -“ወረደ”
 አውሸለሸለ -“ወሸለ”
 አውተረተረ -“*ወተረ”
 አውተበተበ -“ወተበተበ”
 አውተፈተፈ -“ወተፈ”
 አውካካ -“ወካ”
 አውጠነጠነ -“ወጠነ”
 አውጣጣ -“ወጣ”

አዘ

አዘለቀ -“ዘለቀ”
 አዘመመ -“ዘመመ”¹
 አዘመረ -“ዘመረ”
 አዘመተ -“ዘመተ”
 አዘረዘረ -“ዘረዘረ”
 አዘረጠ -“*ዘረጠ”
 አዘራ -“ዘራ”
 አዘቀዘቀ -“ዘቀዘቀ”
 አዘቀጠ -“ዘቀጠ”
 አዘበራረቀ -“ዘባረቀ”
 አዘበጠ -“ዘበጠ”
 አዘባረቀ -“ዘባረቀ”
 አዘባነነ -“ዘበነነ”
 አዘነበ -“ዘነበ”
 አዘነበለ -“*ዘነበለ”
 አዘነጋጋ -“ዘነጋ”
 አዘነጠ -“ዘነጠ”
 አዘናዘነ -“ዘነዘነ”
 አዘናጊ -“ዘነጋ”
 አዘናጋ -“ዘነጋ”
 አዘከረ -“ዘከረ”
 አዘውተረ -“*ዘውተረ”
 አዘውታሪ -“*ዘውተረ”
 አዘዋወረ -“ዞረ”
 አዘገመ -“*ዘገመ”
 አዘገዩ -“ዘገዩ”
 አዘገጠ -“ዘገጠ”
 አዘገጋ -“*ዘገጋ”
 አዘጋ -“ዘጋ”
 አዘጋጀ -“*ዘጋጀ”
 አዘጋጅ -“*ዘጋጀ”

አዘጠዘጠ -“*ዘጠዘጠ”
 አዘጥዛጭ -“*ዘጠዘጠ”
 አዛለ -“ዛለ”
 አዛለቀ -“ዘለቀ”
 አዛመተ -“ዘመተ”
 አዛመደ -“*ዘመደ”
 አዛማጅ -“*ዘመደ”
 አዘረፈ -“*ዘረፈ”
 አዛባ -“ዘባ”
 አዛነቀ -“ዘነቀ”
 አዛቆነ¹ -“ዘቆነ”¹
 አዛቆነ² -“ዘቆነ”²
 አዛበረ -“ዛበረ”
 አዛነፈ -“*ዘነፈ”
 አዛወረ -“ዞረ”
 አዛገ -“ዛገ”
 አዜመ -“*ዘዋመ”
 አዝለገለገ -“*ዘለገለገ”
 አዝለፈለፈ -“*ዘለፈለፈ”
 አዝማች -“ዘመተ”
 አዝማች -“*ዘመተ”
 አዝረበረበ -“*ዘረበረበ”
 አዝረከረከ -“*ዘረከረከ”
 አዝረጠረጠ -“*ዘረጠ”
 አዝረፈረፈ -“*ዘረፈ”
 አዝቦጠቦጠ -“*ዘቦጠቦጠ”
 አዝናና -“ዘና”
 አዝናኝ -“ዘና”
 አዝካሪ -“ዘከረ”
 አዝጋማጂ -“*ዘጋመ”
 አዝጎረጎረ -“*ዝጎረጎረ”
 አዞሪ -“ዞሪ”
 አዟሪ -“ዞሪ”
 አዟዟሪ -“ዞሪ”

አዠ

አጥፍላጥላ -“*ጥፍላጥላ”
 አጥጎረጎረ -“*ጥጎረጎረ”

አደ

አደለመጠ -“ደለመጠ”
 አደላ -“*ደላ”
 አደላደለ -“ደለደለ”
 አደመጠ -“*ደመጠ”
 አደማ -“ደማ”
 አደረሰ -“ደረሰ”¹
 አደረቀ -“ደረቀ”
 አደረጀ -“ደረጀ”

አገዘፈ -“ገዘፈ”
 አገዛዝ -“ገዛ”
 አገደፈ -“ገደፈ”¹
 አገገመ -“*ገገመ”
 አገጠጠ -“ገጠጠ”
 አገጣጠመ -“ገጠመ”
 አጉረመረመ -“*ጎረመረመ”
 አጉረበረበ -“ጎረበ”
 አጉረጠረጠ -“ጎረጠ”
 አጋለጠ -“ገለጠ”
 አጋመሰ -“ገመሰ”
 አጋማሽ -“ገመሰ”
 አጋባ -“ገባ”
 አጋተ¹ -“ጋተ”
 አጋተ² -“*ጋተ”
 አጋተረ -“ገተረ”
 አጋኝ -“ገኝ”
 አጋዘ¹ -“*ጋዘ”
 አጋዘ² -“*ጋዘ”
 አጋደለ -“ገደለ”
 አጋደመ -“*ገደመ”
 አጋጋለ -“*ጋለ”
 አጋጋመ -“ጋመ”
 አጋጠ -“ጋጠ”
 አጋጠመ -“ገጠመ”
 አጋጣሚ -“ገጠመ”
 አጋጩ -“ገጩ”
 አጋፈጠ -“*ጋፈጠ”
 አጋፈፈ -“ጋፈፈ”
 አጋፋ -“ገፋ”
 አጌጠ -“*ገፆጠ”
 አግለሰለሰ -“*ገለሰለሰ”
 አግለበለበ -“*ገለበለበ”
 አግማማ -“ገማ”
 አግበሰበሰ -“*ገበሰበሰ”
 አግባባ -“ገባ”
 አግተለተለ -“*ገተለተለ”
 አግደረደረ -“ገደረደረ”
 አግዳሚ -“*ገደመ”
 አግፈለፈለ -“*ገፈለፈለ”
 አጎለደመ -“ጎለደመ”
 አጎላ -“ጎላ”
 አጎላማሽ -“ጎለመሰ”
 አጎመጎመ -“ጎመጎመ”
 አጎረበ -“ጎረበ”
 አጎራበተ -“*ጎረበተ”
 አጎበረ -“ጎበረ”
 አጎበደደ -“*ጎበደደ”
 አጎበጎበ¹ -“ጎበጎበ”
 አጎበጎበ² -“*ጎበጎበ”
 አጎበዳድ -“*ጎበደደ”

አጎተኝ -“*ጎተኝ”
 አጎነቆለ -“ጎነቆለ”
 አጎነበሰ -“*ጎነበሰ”
 አጎናዘለ -“*ጎነዘለ”
 አጎናፀፈ -“*ጎነፀፈ”
 አጎንባሽ -“*ጎነበሰ”
 አጎደለ -“ጎደለ”
 አጎደፈ -“ጎደፈ”
 አጎዳ -“ጎዳ”
 አጎዳኘ -“*ጎዳኘ”
 አጎጠጎጠ -“ጎጠጎጠ”
 አጎፈረ -“ጎፈረ”
 አጎተተ -“ጎተተ”
 አጓኝ -“ጓኝ”
 አጓዘ -“*ጓዘ”
 አጓደለ -“ጎደለ”
 አጓደደ -“*ጓደደ”
 አጓጎረ -“ጎጎረ”
 አጓጓ -“ጓጓ”
 አጓፈለ -“ጎፈለ”

አጠ

አጠለለ -“ጠለለ”
 አጠለመ -“ጠለመ”
 አጠለቀ -“ጠለቀ”³
 አጠላ -“*ጠላ”
 አጠላለፈ -“ጠለፈ”
 አጠመቀ -“ጠመቀ”²
 አጠመደ -“ጠመደ”²
 አጠማዘዘ -“ጠመዘዘ”
 አጠረቃ -“ጠረቃ”
 አጠራ -“ጠራ”²
 አጠራቀመ -“*ጠረቀመ”
 አጠራጠረ -“ጠረጠረ”¹
 አጠራጣሪ -“ጠረጣሪ”³
 አጠቀሰ -“ጠቀሰ”
 አጠቃ -“*ጠቃ”
 አጠቃለለ -“ጠቀለለ”
 አጠቃላይ -“ጠቀለለ”
 አጠቃቀመ -“ጠቀመ”
 አጠቃቀሰ -“ጠቀሰ”²
 አጠቆረ -“ጠቆረ”
 አጠበረረ -“ጠበረረ”
 አጠበቀ -“ጠበቀ”²
 አጠበበ -“ጠበበ”
 አጠበደለ -“ጠበደለ”
 አጠባ -“ጠባ”
 አጠነባ -“ጠነባ”
 አጠነነ -“ጠነነ”

አጠነከረ -“ጠነከረ”
 አጠነዛ -“ጠነዛ”
 አጠነጋ -“*ጠነገ”
 አጠነጠነ -“ጠነጠነ”²
 አጠነፈፈ -“ጠነፈፈ”
 አጠና -“*ጠና”
 አጠናቀቀ -“ጠነቀቀ”
 አጠናበረ -“*ጠነበረ”
 አጠናበሰ -“ጠነበሰ”
 አጠናከረ -“ጠነከረ”
 አጠናፈረ -“ጠፈረ”
 አጠወለገ -“ጠወለገ”
 አጠየመ -“ጠየመ”
 አጠየቀ -“ጠየቀ”
 አጠያያቀ -“ጠየቀ”
 አጠገበ -“ጠገበ”
 አጠጋጋ -“*ጠጋ”
 አጠጣ -“ጠጣ”
 አጠፋ -“ጠፋ”¹
 አጠፋፋ -“ጠፋ”¹
 አጣላ -“ጠላ”²
 አጣመመ -“ጠመመ”
 አጣመረ -“*ጠመረ”
 አጣመደ -“ጠመደ”¹
 አጣማጅ -“ጠመደ”¹
 አጣረሰ -“ጠረሰ”
 አጣበቀ -“*ጠበቀ”¹
 አጣበበ -“ጠበበ”
 አጣይ -“ጠላ”²
 አጣደፈ -“*ጠደፈ”
 አጣዳፊ -“*ጠደፈ”
 አጣጋ -“*ጠጋ”
 አጣጣለ -“ጣለ”
 አጣጣል -“ጣለ”
 አጣጣመ -“ጣመ”
 አጣጣረ -“*ጣረ”
 አጣፈረ -“ጠፈረ”²
 አጣፈጠ -“ጣፈጠ”
 አጣፋ -“ጠፋ”²
 አጣፋ² -“ጠፋ”²
 አጤነ -“*ጤነ”
 አጥለቀለቀ -“ጠለቅ”³
 አጥላላ -“ጠላ”²
 አጥመለመለ -“*ጠመለመለ”
 አጥመዘመዘ -“*ጠመዘመዘ”
 አጥማቂ -“ጠመቀ”²
 አጥቂ -“*ጠቃ”
 አጥበረበረ -“*ጠበረበረ”
 አጥባቂ -“ጠበቅ”²
 አጥቢ -“ጠባ”¹

አጥናና -“ጠና”
 አጥናኝ -“ጠና”
 አጥኝ -“*ጠና”
 አጥወለወለ -“*ጠወለወለ”
 አጥጋቢ -“ጠገቢ”
 አጥፈ -“ጠፋ”
 አጥፈ -“*ጥፈ”
 አጥነጠነ -“*ጥነጠነ”
 አጥዘ -“ጠዘ”
 አጥጧጧፈ -“ጠፈ”

አጩ

አጩለመ -“ጩለመ”
 አጩለቀ -“*ጩለቀ”
 አጩለጩለ -“ጩለጩለ”
 አጩመተ -“ጩመተ”
 አጩግለቀ -“*ጩግለቀ”
 አጩግተረ -“ጩግተረ”
 አጩግደደ -“ጩግደደ”
 አጩፈቀ -“ጩረተ”
 አጩረመመ -“*ጩረመመ”
 አጩራመተ -“*ጩረመተ”
 አጩራረሰ -“ጩረሰ”
 አጩሰ -“ጩሰ”
 አጩቃጩቀ -“ጩቀጩቀ”¹
 አጩቃጩቅ -“ጩቀጩቀ”¹
 አጩበጩበ² -“ጩበጩበ”
 አጩበጩሰ -“*ጩበጩሰ”
 አጩበጩጠ -“ጩበጩ”
 አጩብጩቢ -“*ጩብጩቢ”
 አጩናበሰ -“*ጩነበሰ”
 አጩናነቀ -“ጩነቀ”
 አጩናገፈ -“ጩነገፈ”
 አጩናነለ -“*ጩነነለ”
 አጩገረ -“ጩገረ”
 አጩገገ -“ጩገገ”
 አጩጎረ -“ጩጎረ”
 አጩለጠ -“ጩለጠ”
 አጩላጭ -“ጩለጠ”
 አጩረ -“ጩረ”
 አጩረሰ -“ጩረሰ”
 አጩረተ -“*ጩረተ”
 አጩራሽ -“ጩረሰ”
 አጩራች -“*ጩረተ”
 አጩሽ -“ጩሰ”
 አጩወተ -“*ጩወተ”
 አጩዋች -“*ጩወተ”
 አጩጫሰ -“ጩሰ”
 አጩፈረ -“ጩፈረ”

አጫፋሪ -“ጨፈረ”
 አጭበረበረ¹ -“*ጨበረበረ”
 አጭበረበረ² -“*ጨበረበረ”
 አጭበርባሪ -“*ጨበረበረ”
 አጭበሰበሰ -“*ጨበሰበሰ”
 አጮህ -“ጮህ”
 አጫጫህ -“ጮህ”

አፀ

አፀዳ -“ፀዳ”
 አፀኖኖ -“ጠኖ”
 አፀኖኝ -“ጠኖ”

አፈ

አፈለሰ -“ፈለሰ”
 አፈለቀ -“ፈለቀ”
 አፈላ -“ፈላ”
 አፈላለገ -“ፈለገ”
 አፈላሰፊ -“ፈለሰፊ(ፈለሰመ)”
 አፈረሰ -“ፈረሰ”
 አፈረጠ -“ፈረጠ”
 አፈረጠመ -“ፈረጠመ”
 አፈራ -“*ፈራ”
 አፈራረመ -“ፈረመ”
 አፈራረሰ -“ፈረሰ”
 አፈራረቀ -“*ፈረቀ”
 አፈሰሰ -“ፈሰሰ”
 አፈቀረ -“*ፈቀረ”
 አፈቃቀረ -“*ፈቀረ”
 አፈተለከ -“*ፈተለከ”
 አፈታ -“ፈታ”
 አፈነደረ -“*ፈነደረ”
 አፈነደደ -“*ፈነደደ”
 አፈኖቀለ -“ፈነቀለ”
 አፈኖጠረ -“*ፈነጠረ”
 አፈኖጠቀ -“ፈነጠቀ”
 አፈኖጠጠ -“*ፈነጠጠ”
 አፈኖፈነ -“*ፈነፈነ”
 አፈዘዘ -“ፈዘዘ”
 አፈጠነ -“ፈጠነ”
 አፈጠጠ -“ፈጠጠ”
 አፈጣጠመ -“*ፈጠመ”
 አፈጣጠር -“ፈጠረ”
 አፈፃፀም -“ፈፀመ”
 አፈዘ -“*ፈዘ”
 አፍለቀለቀ -“ፈለቀ”
 አፍለከለከ -“*ፈለከለከ”
 አፍረመረመ -“*ፈረመረመ”

አፍረቀረቀ -“*ፈረቀረቀ”
 አፍረከረከ -“*ፈረከረከ”
 አፍረገረገ -“*ፈረገረገ”
 አፍረጠረጠ -“ፈረጠ”
 አፍራሽ -“ፈረሰ”
 አፍቃሪ -“*ፈቀረ”
 አፍተለተለ -“*ፈተለተለ”
 አፍታታ -“ፈታ”
 አፍገመገመ -“*ፈገመገመ”
 አፍጨረጨረ -“*ፈጨረጨረ”
 አፉጨ -“*ፉጨ”

የርዝመት መለኪያ

10 ሚሊ ሜትር (ሚ. ሜ.)	_____	1 ሊትር ሜትር (ሊ. ሜ.)	_____
10 ሊትር ሜትር	_____	1 ደሲ ሜትር (ደ. ሜ.)	_____
10 ደሲ ሜትር	_____	1 ሜትር	_____
10 ደካ ሜትር	_____	1 ሃክቶ ሜትር (ሃ. ሜ.)	_____
10 ሃክቶ ሜትር	_____	1 ኪሎ ሜትር (ኪ. ሜ.)	_____
100 ሊትር ሜትር	_____	1 ሜትር	_____
1 ኢንች	_____	2.54 ሊትር ሜትር	_____
1 ሊትር ሜትር	_____	0.3937 ኢንች	_____
1 ሜትር	_____	0.3048 ሜትር	_____
1 ሜትር	_____	3.28 ሜትር	_____
1 ማይል	_____	1.609 ኪ.ሜ.	_____

የክብደት መለኪያ

10 ሚሊ ግራም (ሚ. ግ.)	_____	1 ሊትር ግራም (ሊ. ግ.)	_____
10 ሊትር ግራም	_____	1 ደሲ ግራም (ደ. ግ.)	_____
10 ደሲ ግራም	_____	1 ግራም	_____
10 ግራም	_____	1 ደካ ግራም (ደ. ግ.)	_____
10 ደካ ግራም	_____	1 ሃክቶ ግራም (ሃ. ግ.)	_____
10 ሃክቶ ግራም	_____	1 ኪሎ ግራም (ኪ. ግ.)	_____
1000 ግራም	_____	1 ኪሎ ግራም	_____
1000 ኪሎ ግራም	_____	1 ቶን	_____
1 ግራም	_____	0.035 አዉንስ	_____
1 አዉንስ	_____	28.35 ግራም	_____
1 ፓዉንድ	_____	0.4536 ግራም	_____
1 ኪሎ ግራም	_____	2.2046 ፓዉንድ	_____

የስፋት መለኪያ

100 ስኩዌር ሚሊ ሜትር (ስኩ. ሚ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ሊትር ሜትር (ስኩ. ሊ. ሜ.)	_____
100 ስኩዌር ሊትር ሜትር (ስኩ. ሊ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ደሲ ሜትር (ስኩ. ደ. ሜ.)	_____
100 ስኩዌር ደሲ ሜትር (ስኩ. ደ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ሜትር (ስኩ. ሜ.)	_____
100 ስኩዌር ሜትር (ስኩ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ደካ ሜትር (ስኩ. ደ. ሜ.)	_____
100 ስኩዌር ደካ ሜትር (ስኩ. ደ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ሃክቶ ሜትር (ስኩ. ሃ. ሜ.)	_____
100 ስኩዌር ሃክቶ ሜትር (ስኩ. ሃ. ሜ.)	_____	1 ስኩዌር ኪሎ ሜትር (ስኩ. ኪ. ሜ.)	_____
1 ሜትር ካሬ (ሜ. ካ.)	_____	10.76 ሜትር ካሬ	_____

የይዘት መለኪያ

10 ሚሊ ሊትር (ሚ. ሊ.)	_____	1 ሴንቲ ሊትር (ሴ. ሊ.)
10 ሴንቲ ሊትር (ሴ. ሊ.)	=====	1 ዴሲ ሊትር (ዴ. ሊ.)
10 ዴሲ ሊትር (ዴ. ሊ.)	=====	1 ሊትር
1 ሜትር ኩብ (ሜ. ኩ.)	_____	1000 ሊትር
1 ጋሎን	=====	3. 7854 ሊትር

የጊዜ መለኪያ

60 ሴኮንድ	_____	1 ደቂቃ
60 ደቂቃ	=====	1 ሰአት
24 ሰአት	=====	1 ቀን
7 ቀናት	=====	1 ሳምንት
30 ቀናት	=====	1 ወር

- 52 ሳምንታት እና 5 ወይም (በዘመነ ጥሃንስ) 6 ቀናት ወይም	}	1 አመት
- 365 ወይም (በዘመነ ጥሃንስ) 366 ቀናት ወይም		
- 12 ወራትና እና ባለ 5 ወይም (በዘመነ ጥሃንስ) ባለ 6 ቀን የጳጉሜ ወር		

የቁጥር መለኪያ

12 ነጠላ ነገር	_____	1 ደርዘን
12 ደርዘን	=====	1 ግርስ

የገንዘብ ምንዛሪ

100 ባንቲም	_____	1 ብር
----------	-------	------

የሰአት አቆጣጠር

1: 00	_____	አንድ ሰአት
3: 10	_____	ሶስት ሰአት ከአስር ደቂቃ
5: 15	_____	አምስት ሰአት ከሩብ
8: 30	_____	ስምንት ሰአት ተኩል
12: 35	_____	ላላንድ ሰአት ሃያ አምስት ጉዳይ
2: 45	_____	ለሶስት ሰአት ሩብ ጉዳይ

የቀን አቆጣጠር

576 አ.አ.	_____	አምስት መቶ ሰባ ስድስት አመተ አለም (ክክርስቶስ ልደት በፊት)፤
1990 አ.ም.	_____	አስራ ዘጠኝ መቶ ዘጠና አመተ ምህረት (ክክርስቶስ ልደት በሃላ)፤
8/10/90	_____	ሰኔ ስምንት ቀን አስራ ዘጠኝ መቶ ዘጠና አመተ ምህረት፤

ቁጥር

የአማርኛ ቁጥር

፩	— 1	፲	— 10	፲፩	— 11	(፩)፻፲፭	— 115
፪	— 2	፳	— 20	፲፪	— 12	(፩)፻፳	— 120
፫	— 3	፴	— 30	፲፫	— 13	፪፻	— 200
፬	— 4	፵	— 40	፲፬	— 14	፲፻	— 1000
፭	— 5	፶	— 50	፲፭	— 15	፲፪፻፶	— 1990
፮	— 6	፷	— 60	፲፮	— 16	፳፻	— 2000
፯	— 7	፸	— 70	፲፯	— 17	፵፻	— 4000
፰	— 8	፹	— 80	፲፰	— 18	፲፻	— 10000
፱	— 9	፺	— 90	፲፱	— 19	፳፻፻	— 200,000
፲	— 10	(፩)፻	— 100	፳	— 20	፻፻፻	— 1,000, 000

የሮማውያን ቁጥር

I	— 1	XI	— 11	XXI	— 21
II	— 2	XII	— 12	XXV	— 25
III	— 3	XIII	— 13	XXX	— 30
IV	— 4	XIV	— 14	XL	— 40
V	— 5	XV	— 15	L	— 50
VI	— 6	XVI	— 16	LX	— 60
VII	— 7	XVII	— 17	LXX	— 70
VIII	— 8	XVIII	— 18	LXXX	— 80
IX	— 9	XIX	— 19	XC	— 90
X	— 10	XX	— 20	C	— 100